

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXI-A

1975

IANUARIE-IUNIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești : perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-
vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 21-A : 1975 / Ana-Maria Bănică, Carmen Brăgaru, Alunița Cofan, ... ;
coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -
ISBN 978-973-167-569-5

I. Bănică, Ana-Maria

II. Brăgaru, Carmen

III. Cofan, Alunița

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

*Volum realizat în cadrul Proiectului **Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe** (INTELLIT), PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.*

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircia Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Andreea APOSTU, Ana-Maria BĂNICĂ, Răduț BÎLBÎIE, Elena BOTEZATU,
Carmen BRĂGARU, Lucian CHIȘU, Alunița COFAN, Cristina DEUTSCH,
Alexandru DUMITRIU, Nicoleta IFRIM, Andra IONESCU, Andreea MARINAȘ,
Andrei MILCA, Marjia NENADIĆ ZURKA, Lavinia TACHE, Andreea TELIBAN,
Andrada YUNUSOGLU

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXI-A

1975

IANUARIE-IUNIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

NOTĂ

Pentru realizarea *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1975) au fost procesate materialele/ textele existente într-un număr de 34 de publicații, acestora adăugându-li-se scurte referințe din revistele pentru copii și tineret:

„Albina”, „Amfiteatru”, „Argeș”, „Astra”, „Ateneu”, „Cinema”, „Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Echinox”, „Familia”, „Flacăra”, „Književni život”, „Era Socialistă”, „Lucefărul”, „Munca”, „Orizont”, „Presa noastră”, „Ramuri”, „România liberă”, „România literară”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Scânteia”, „Scânteia tineretului”, „Secolul 20”, „Steaua”, „Teatrul”, „Tomis”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Tribuna României”, „Vatra”, „Viața militară”, „Viața românească”, „Viața studentescă”.

Distribuția publicațiilor din *Cronologia vieții literare românești* (anul 1975) a fost următoarea:

Institutul de istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”: Andreea Apostu („Tribuna”); Ana-Maria Bănică („Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Lucefărul”, „Viața românească”); Carmen Brăgaru („Albina”, „Cinema”, „Secolul 20”) Alunița Cofan („Echinox”, „Orizont”, „Steaua”); Cristina Deutsch („Argeș”, „Flacăra”, „Munca”, „Teatrul”); Alexandru Dumitriu („Astra”, nr. 1-2), Andrei Milca („Amfiteatru”, „Familia”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Viața studentescă”); Marjia Nenadic Zurka („Cronica”, „Tribuna României”, „România literară”, „Scânteia”, „Transilvania”); Andreea Teliban („Astra”, nr. 3-4);

Universitatea „Dunărea de Jos” Galați: Elena Botezatu („România liberă”), Nicoleta Ifrim („Era socialistă”, „Scânteia tineretului”);

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu: Răduț Bîlbîie („Presa noastră”, „Viața militară”);

Masteranzi și voluntariat Universitatea București: Andra Ionescu, Andreea Marinaș („Ramuri”); Andrada Yunusoglu („Vatra”), Lavinia Tache („Ateneu”, „Tomis”).

IANUARIE

1 ianuarie

• [„Era socialistă”, An LV, nr. 2; Revistă teoretică și social-politică a Comitetului Central al Partidului Comunist Român; lunar, format tipografic A5, număr variabil de pagini; Colegiul de redacție este format din Ștefan Andrei, Ernest Breitenstein, Cornel Burtică, Ovid Crohmălniceanu, Emilian Dobrescu, Gheorghe Dolgu, Mihai Dulea, Constantin Florea (redactor-șef adjunct), Mihai Gere, Dumitru Ghișe, Ion Ianoși, Constantin Lăzărescu (secretar general de redacție), Ion Mitran (redactor-șef adjunct), Paul Radovan (redactor-șef adjunct), Leonte Răutu, Ștefan Ștefănescu, Gheorghe Stoica, Alexandru Tănase, Constantin Vlad, Ștefan Voicu (redactor-șef), Gheorghe Zaharia] Zoe Dumitrescu- Bușulenga analizează *Critica și importanța ei socială*: „Critica literară și artistică propriu-zisă, care reprezintă compartimentul demersului critic aplicat la operele literaturii și artei din trecut și de astăzi, deține în cadrul culturii socialiste un rol atât de plin și de încărcat de răspunderi. A fi critic literar sau de artă nu trebuie să însemne astăzi doar a spune da sau nu unei creații artistice, a-i da girul estetic și a o valida pentru intrarea în circuitul culturii. Misiunea criticului e mult mai gingașă și îmbracă o largă diversitate de aspecte, legate de toate dimensiunile timpului, de trecut, de prezent și chiar de viitor, având implicații funcționale într-un sens superior în contextul actual al societății românești. [...] Cu semnificațiile relevate de o critică pertinentă, exercitată de pe poziții limpede militante, opera devine mult mai funcțională și impactul ei asupra conștiințelor contemporane capătă forța pe care, cu un termen generic, o numim educativă, înțelegând prin aceasta și valoare, și exemplaritate, și putere modelatoare pentru personalitatea omenească”.

• [„Tribuna României”, An IV, nr. 52; revistă editată de Asociația „România”; format A3; apare de două ori pe lună; număr de pagini 16; Colegiul de redacție: Petre Ghelmez (redactor-șef), Nicolae Stoian (redactor-șef adjunct), C. N. Constantiniu (secretar general de redacție), Ernest Breitenstein, Dan Grigorescu] Sub titlul *12 poeme ale anului* citim: Zaharia Stancu (*Cu o sabie nouă*), Leonid Dimov (*Cuvintele noastre*), Ioan Alexandru (*Vița de vie*), Adrian Păunescu (*A trecut azi noapte*), Ion Horea (*Spune-mi dar, Miron Costin*), Méliusz József (*Chemarea satului*), Nicolae Dragoș (*Șoapta din grâu*), George Alboiu (*La puțul șoimului*). □ În rubrica *Acasă*, Al. Andrișoiu publică *Toast*. ■ În *Cuvântul zilei* citim editorialul „Pe tine, an tânăr...” semnat de Petre Ghelmez: „Poate uneori am fi putut lucra mai repede,

poate, alteori, am fi putut lucra mai bine. Ne-a părut rău altădată, când gândul cel mai bun nu ne-a venit la timpul cel mai potrivit. Vom ține seama ca în anul care începe să avem cât mai rar astfel de împrejurări. Dar împlinirile frumoase și trainice de până acum sunt certitudinile noastre de viitor. Zidirile pe care le-am ridicat cu brațele și cu gândul nostru sunt chezașiile că proiectele pe care le avem pentru acel «mâine» care începe, de fapt, în fiecare clipă, se vor împlini întocmai cum noi le-am făcut. Aceste proiecte sunt frumoase, sunt îndrăznețe, sunt pe măsura puterilor noastre sporite în acești ani de împliniri. Sunt proiectele de ridicare a întregii națiuni la un nivel de civilizație înaltă, complexă, devenite hotărâri solemne la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Sunt proiecte de care au luat cunoștință cititorii noștri la timpul potrivit și despre împlinirea cărora vom avea grijă să le trimitem în permanență vești”. ■ În secțiunea *Cronică*, Mircea Malița scrie despre *Locul României în lume*, referindu-se la poziția internațională a țării și politica externă a ei în anul 1974. ■ Felicia Antip realizează un interviu cu profesorul Virgil Câdea, secretarul general al Asociației „România”, *Punți de legătură cu limba, cultura și realitatea românească*: „– Ar fi interesant de știut dacă cererile adresate Dvs. se referă cu precădere la literatura clasică sau la cea contemporană? – Și una și cealaltă suscită deopotrivă interesul celor ce s-au statornicit în alte țări. Marile opere clasice sunt în mod firesc dorite de cei ce vor să transmită copiilor lor atașamentul pentru cultura românească, dar creația contemporană, vie, este în același timp cerută pentru că numai prin intermediul ei este posibil să fii la curent cu viața și cu gândirea României de azi. Ca atare, primele titluri ale «Bibliotecii Asociației România» vor fi *Făt Frumos din lacrimă*, o splendidă ediție a basmului eminescian, carte de citit, de privit și de păstrat, *Valea Frumoasei* de M. Sadoveanu sau *Legende din Munții Banatului* de A. Tietz, în limba germană, dar și *Afrim* – volum de reportaje datorate scriitorului și publicistului Ioan Grigorescu”. ■ Apare 1975 în douăsprezece proiecte, o anchetă realizată de Dan Medeanu și D.R. Popa: „După pagina de bilanțuri din numărul trecut, a venit în acest număr vremea proiectelor! Reporterii noștri s-au adresat unor personalități din sfera culturii, științei, economiei, cu rugămintea de a-și dezvălui planurile cu care trec pragul noului an. Le mulțumim pentru amabilitatea cu care ne-au răspuns și le dorim, totodată, să-și vadă gândurile împlinite, așteptând clipa când, peste 12 luni, le vom putea consemna ca realizări ale preopinienților noștri și, implicit, ale noastre, ale tuturor”. Reținem intervențiile: □ Acad. Iorgu Iordan, *Un studiu despre numele de familie românești*: „În anul 1975, voi continua să lucrez la marele studiu despre numele de familie românești, care va fi, de fapt, un foarte bogat dicționar al numelor noastre de familie, cu explicarea originii lor – atunci când o s-o pot da – și cu o introducere destul de dezvoltată, în care vor fi analizate aspectele strict lingvistice ale acestei bogății antroponimice românești. Bineînțeles, n-am să neglijez nici studierea modului în care au luat naștere numele de familie la

noi, comparativ cu terminologia corespunzătoare a romanilor și a dacilor. Pentru că, oricât ar părea de curios, în inscripțiile descoperite cu prilejul săpăturilor arheologice, apar nume de oameni care nu sunt nici latine, nici grecești și despre care se presupune, deci, că sunt autohtone. De asemenea, studiul numelor românești va trebui să țină seama de felul de a se numi oamenii la popoarele învecinate, contemporane, pentru a se putea stabili eventualele influențe. Odată terminată, această lucrare va fi, în cadrul scrierilor mele, un fel de pendant la *Toponimia românească*, o întregire a preocupărilor mele de o viață. Fiind vorba de o muncă extrem de întinsă ca volum, mi-am luat un colaborator, un fost student și asistent, care se ocupă de partea tehnică a lucrării. Materialul propriu-zis îl am adunat – multe zeci de mii de fișe. Sper ca în doi ani, cel târziu, această lucrare să și apară”. □ Prof. dr. docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga, membru corespondent al Academiei Române, *Monumente de care are nevoie literatura*: „În 1975, lucrările Institutului de istorie și teorie literară G. Călinescu, pe care-l conduc, arată mai limpede poate, treptele unui suieș eliberat și convergent spre edificarea acelor monumente de care literatura noastră are nevoie. Vor apărea, de pildă, un dicționar de termeni de critică și teorie literară și un prim volum dintr-o istorie a literaturii contemporane. Continuăm marile bibliografii necesare cercetării de specialitate, edităm mai departe documente de istorie literară, urmăm monografiile revistelor, pornim la un drum lung, cu primele editări de texte definitive din clasici. *Anului Eminescu* îi închinăm câteva dezbateri festive și cel puțin un volum de studii. În ceea ce mă privește, nădăjduiesc că voi avea timpul de a pregăti pentru tipar un volum intitulat *Creație și cultură* și, eventual, un volum de *Eminesciune*. O primă prezentă în contextul sărbătoririi celor 125 de ani de viață ai Luceafărului poeziei românești o constituie un articol privind umanismul eminescian, articol solicitat chiar de revista «Tribuna României» pentru numărul său omagial”. □ George Lesnea, poet, *O proiecție lirică a patriei*: „Am predat editurii și se află în curs de imprimare un volum de versuri intitulat *Poema Patriei*, cu o precuvântare semnată de criticul N. Barbu. Am înțeles, de altfel, poezia, totdeauna, ca o mărturisire sinceră și angajată și, în același timp, ca o căutare de sine. Poetul este, atunci, un exponent al unui sine comun, în care se revarsă tot ce-i al nostru, al poporului nostru, și care vine de departe îngemănându-se cu incandescențele prezentului. În ultimă instanță sinele poetului exprimă chipul și năzuințele patriei de totdeauna. Poezia reprezintă, de aceea, un act patriotic, menit să îmbogățească sufletele, mințile, comorile spirituale ale neamului. Ca moldovean, mă simt în plus îndatorat cu versul meu față de câteva memorabile aniversări ale unor ilustre personalități care au adevărit încă o dată peste veacuri viziunile cuvinte ale cronicarului «Nasc și la Moldova oameni». E vorba de celebrarea celor 125 de ani de la nașterea lui Eminescu și a 20 de ani de la moartea lui Enescu, memoriei cărora poetul le închină ofranda sa lirică”. ■ Ionel Pop publică *O vânătoare cu Mihail Sadoveanu*.

2 ianuarie

• [„România literară”, nr. 1, anul VIII; Săptămânal de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format A3, număr de pagini 24; Colegiul: Ana Blandiana, Șerban Cioculescu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Ion Horea, Nicolae Manolescu, Darie Novăceanu, Director: George Ivaşcu, Redactor-şef adjunct: G. Dimisianu, Secretar general de redacție: Roger Câmpeanu] Versuri semnază: Tudor George (*Perenul toast*), Radu Boureanu (*Pastel*), Mihai Beniuc (*Acesta-i tâlcul*), Vladimir Ciocov (*Pentru un portret al patriei*, în română de Duşan Petrovici), Radu Cârnci (*La vârf de timp*), Szemplér Ferenc (*Tot mai frumoasă*, în româneşte de Dim. Rachici și Csire Gabriella), George Boitor (*Ninge*). □ Vasile Băran publică reportajul *Inscripție pe arcada Anului Nou*. □ Grupajul *Anul Nou în imagini vechi* este realizat de Ion Munteanu și cuprinde perioada 1650-1907. □ Cristian Unteanu traduce *Odiseea operelor de artă dezmembrate* de Selim Abdul Hak. ■ George Ivaşcu semnază editorialul *An Nou Republicii*: „Intrăm, în 1975, cu o bogată zestre, cu o tradiție activă a efervescenței de inițiative rodnice, a perfecționării continue, a unui spirit critic și autocritic privind și judecând din unghiul individual spre cel colectiv, de la impactul propriei personalități cu cea – vastă și armonioasă – a patriei tot mai înfloritoare”. ■ Pe prima pagină citim și tableta *Plenitudinea vieții* de Virgil Teodorescu: „Acum, la început de an nou, noi toți aceștia care formăm o națiune și o țară, părinții și fiii aceleiași istorii, dătătoare de legi și datini, răspunzător fiecare, după puterile lui și în domeniul său de activitate, de mersul înainte al colectivității, răsfrântă în el, să înțelegem, până la ultima limită a posibilului, grandoarea perspectivei: cea deschisă și conturată de Congresul al XI-lea al Partidului, de documentele, într-adevăr fără egal ca importanță istorică, adoptate și aprobate cu atâta lucid entuziasm de înaltul forum al comuniștilor și de întregul popor”. ■ În *Viața literară* citim: □ Sub titlul *Proiecte '75* aflăm planurile literare și editoriale ale lui Mihai Beniuc, Maria Banuș, Sașa Pană, Ștefan Augustin Doinaș, Mircea Radu Iacoban, Al. Căprariu, Ion Băieșu și Nicolae Ciobanu. Grupajul a fost realizat de Al. Raicu. □ *Premiile revistei „Luceafărul”*: „Vineri, 27 dec. 1974, la Ateneul Tineretului a avut loc înmânarea premiilor revistei «Luceafărul», tinerilor scriitori care s-au afirmat în mod deosebit prin lucrările publicate în paginile revistei, în 1974. La ședința de premiere au participat reprezentanți ai conducerii Uniunii Scriitorilor, ai C.C. al U.T.C., colectivul redacțional al revistei «Luceafărul», membrii cenaclului revistei, invitați. Au fost acordate următoarele premii: Poezie: Ion Trif Pleșa; Patrel Berceanu; Grigore Georgiu. Proză: Gabriela Adameșteanu; Ștefan Pârvu. Reportaj: Constantin Stan. Critică literară: Nicolae Baltag”. ■ Informații din *Uniunea scriitorilor*: □ *Seară omagială Zaharia Stancu*: „Cenaclul «G. Călinescu» din cadrul Academiei a organizat o seară omagială dedicată lui Zaharia Stancu. Despre viața și opera marelui scriitor au vorbit George Busnea,

Radu Nițu, Ion Potopin, Petre Strihan și Pan Vizirescu. Apoi, Petre Popescu-Cogan a prezentat documente inedite înfățișând activitatea lui Zaharia Stancu în cadrul Academiei. Au citit lucrări originale: Florica Dumitrescu și Irena Pușchilă”. □ *Raportul dintre tradiție și inovație*: „În cadrul manifestărilor culturale organizate în județul Dâmbovița, prof. dr. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, directoarea Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu», și un grup de cercetători de la acest institut – Mioara Apolzan, Marin Bucur, Marcel Duță, Rodica Florea, Dorina Grăsoiu, Emil Manu și George Muntean – s-au întâlnit cu profesorii de limba și literatura română din orașul Târgoviște, cărora le-au vorbit despre raportul dintre tradiție și inovație în literatura română contemporană, despre activitatea Institutului și despre poezia noastră actuală”. □ *Poezie, muzică, istorie*: „Organizat de Cenaclul «Titu Maiorescu», la Ateneul Român a avut loc simpozionul *Poezie, muzică, istorie*. În cadrul aceleiași serii, creația poetei italiene Teresa Maria Moriglioni Drăgan a fost prezentată de Ștefan Augustin Doinaș. Actorii Marga Barbu, Florina Cercel, Irina Petrescu, Mariella Petrescu și Virgil Mogoș au recitat din versurile scriitoarei italiene și ale poetului Ion Brad”. ■ În paginile numite *Opinii despre anul literar 1974* citim texte: □ *Manifestările poeziei* de Victor Felea: „Niciodată ca în 1974 versurile nu au răsunat cu atâta vigoare și insistență pretutindeni pe aceste meleaguri și zi de zi, am putea spune. Sentimentul patriotic, în sensul cel mai vast și mai deplin al cuvântului, ca intimă comuniune cu profundele realități spirituale de ieri și de azi ale țării, s-a bucurat de rezultatele celei mai nobile și mai ample competiții, cu participarea majorității poezilor din toate generațiile. Am sublinia totuși contribuția de o rezonanță mai aparte a tinerilor care au reușit să depășească adeseori factura tradițională și să imprime și poemului patriotic sau politic o expresie mai apropiată de exigențele limbajului modern în poezie. [...] Poezia a pătruns în cetate și s-a făcut auzită și poate și îndrăgită în măsura în care și-a transmis în mod convingător mesajul. Dacă ar fi de formulat o rezervă, aceasta ar viza o anumită monotonie în propulsarea poeziei patriotice. Există desigur specii distincte de poezie patriotică, politică, socială etc., dar cred că supralicitarea unilaterală și fără discernământ artistic a unui gen de producții lirice nu face bune servicii nimănui și în primul rând poeziei înseși. [...] Vom semna două cărți antologice, de cert interes, și anume: *Poeme alese* de Gellu Naum și *Spectacol în aer liber* (o altă monografie a dragostei) de Nina Cassian. Poeți de valoare, aparținând unor generații diferite, și-au onorat în continuare talentul: Mihai Beniuc, Ștefan Aug. Doinaș, Ben Corlaci, Veronica Porumbacu, Leonid Dimov, Modest Morariu, Mircea Ciobanu, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Horia Zilieru, Ioanid Romanescu, Nicolae Dragoș, George Alboiu, Matei Gavril, Angela Marinescu, Const. Abăluță, Ovidiu Genaru, Mihai Ursachi, Mircea Vaida, Dumitru M. Ion, Gh. Istrate ș.a. Printre autorii aflați la al doilea volum și care își confirmă calitățile îi amintim pe Dușan Petrovici (*Obelisc*), Dan Verona (*Zodia măslinului*) și Mara Nicoară (*Biciul al-*

bastru). Prezențe puternice, ilustrând în mod excelent un spirit dinamic și impetuos, o poezie de atitudine și fervoare militantă, ni s-au părut a fi volumele semnate de Geo Dumitrescu (*Jurnal de campanie*) și Adrian Păunescu (*Repetabila povară*). Cartea inedită a lui Adrian Păunescu, masivă, bogată, diversă, este implicată cu o îndrăzneală și o vigoare impresionantă, în problematica arzătoare a prezentului”. □ În *dramaturgie* de Valentin Silvestru: „S-a creat, aproape pe nesimțite, prin inițiative editoriale energice, opțiuni repertoriale decise și, desigur, prin îndărătnicia pozitivă a scriitorilor din generațiile mai noi o mică bibliotecă de teatru românesc modern în cel mai deplin sens al cuvintelor. Conceptul implică sensibilizarea acută la fapte și idei ale realității românești contemporane, cu extensia discursului scenic spre zone alegorice, simbolice, parabolice, în formule stilistice complexe, ce angajează epicul și liricul, fantasticul, sublimul, grotescul, mixând tragicul și comicul fără prejudecăți canonice, propunând structuri libere, deschise. *Matca* de Marin Sorescu, tragedie ontologică, înscrisă în literatura de înalt relief a condiției umane, pornește de la un motiv catastrofic – întâmplarea reală a calamității inundațiilor – pentru a-l contrazice filosofic, în manieră parabolică, dar cu un sens foarte puternic al realului, prin afirmarea succesiunii inexorabile a generațiilor. [...] La granița dintre real și imaginar, Dumitru Radu Popescu, acum cel mai viguros și mai individualizat reprezentant al dramei, e ancorat – în *Pasărea Shakespeare* – în actualitate prin spiritul justițiar fervent cu care face incursiuni în raporturile etice dintre oamenii timpului nostru, decorticând aparențele pentru a dezvălui substraturile, clivând mereu autenticul de fals și ierarhizând incisiv răspunderile. Volumul apărut la «Cartea Românească» (*Baladă pentru nouă cerbi, Pădurea cu pupeze, Piticul din grădina de vară, Pisica în noaptea Anului Nou*) convinge peremptoriu, chiar când expresia e mai încifrată sau prezența realului în alegoric mai difuză, că eticul e socotit de el, sub raport dramatic, o categorie a politicului. [...] În ce privește libertatea deplină a formulilor (deși dominată de o intuiție fundamentală a teatrului), Ion Băieșu se dovedește un autor de claviatură amplă, constructor original, cu predilecție pentru grotesc în substanța căruia predomină când tragicul degradat în ridicol – ca în *Chițimia*, excelentă piesă-parabolă despre pierderea conștiinței de sine în zona amoralității absolute, a existenței lipsită de finalitate – când mizeria sufletească ilară determinând, prin obstrucțiuni repetate, de intensitate crescândă, ale pornirilor firești, eșecuri tragice tulburătoare (ca în *Iertarea*). Cele două cărți de teatru editate la «Eminescu» sub titlul *Cine sapă groapa altuia* (cuprinzând *Chițimia, Iertarea, Vinovatul*, comedia foarte veselă, dar mult mai serioasă în fond decât au arătat-o unele spectacole, *Preșul*, comedia *Escrocii în aer liber*, înrăurită încă de maniera atât de caracteristică a lui Teodor Mazilu), îl definesc pe Ion Băieșu ca pe un dramaturg de pronunțată orientare spre social, interesat consecvent de relația individ-colectiv, cu vădită propensiune spre sancționarea satirică (în modalități ale sarcasmului rece sau în erupții de lavă

umoristică) a iregularităților ce atentează la desfășurarea normală a acestei relații. Teatrul de pretext istoric are, în parafrazele pe teme antice create de Dumitru Solomon, o reprezentare remarcabilă. *Socrate, Platon, Diogene câinele* (Editura Eminescu – primele două încă nereprezentate) sunt dezbateri de evidentă actualitate, în expuneri nuanțate, cu dialogurile de fosforescență intelectuală inspirate de operele reale ale gânditorilor. [...] Cu volumul editat la «Cartea Românească», Leonida Teodorescu – mereu și legitim tipărit, mereu și paradoxal nejuțat – propune din nou teatrul său poetic, în expresie neosimbolistă, doar câteodată cam aburoasă și cu insistențe verbioase, dând aură de generalitate unor momente revoluționare (ca în *Evadarea*, piesă robustă, clară, de tensiune) ori unor cazuri omenеști cu certe reverberații sociale, prospectate sub o largă vultă a reveriei filosofice. *Ultima cursă* de Horia Lovinescu și *A opta zi dis-de-dimineată* de Radu Dumitru punctează rezultatul – aici moderat, dar sensibil – al experienței dramaturgice celei mai substanțiale, precum și debutul cel mai proaspăt și mai semnificativ. Piese de Corneliu Leu, Vasile Rebreanu, I.D. Șerban. I.D. Sârbu, Gheorghe Vlad, poate și de alți câțiva, au însemnat încercări, de valori artistice variabile, adesea într-o strădanie onestă de a lua pulsul actualității într-un compartiment sau altul de viață, nu totdeauna însă și cu puterea de a trece dincolo de simpla intenționalitate. O producție manufacturieră cantitativ îngrijorătoare, semnată de autori întâmplători, unii fără nicio perspectivă, a presărat un strat de cenușă în peisajul dramaturgiei – dar e, desigur, o materie volatilă. 1974 a fost un an al literaturii dramatice consistente. În principal al dramaturgiei tinere, creațiile exponențiale impunându-se prin modul ambițios și diversitatea cu care exprimă contemporaneitatea românească”. □ *Omul ca individ social* de Valeriu Râpeanu: „Romanul acestui an a aparținut generației de mijloc care are o pondere din ce în ce mai mare, nu numai cantitativă, ci și calitativă în proza acestor ani. Direcțiile de manifestare au fost multiple și multilaterale, dovedind însă, toate, un efort considerabil de reevaluare și redescoperire a realului. Generația aceasta nu atacă spații și teme insolite: dimpotrivă, ea intră în domeniile care au format de-a lungul a trei decenii obiectul interesului prozatorilor noștri. Și perioada războiului, asupra căreia se opresc Romulus Guga, Alecu Ivan Ghilia, Corneliu Ștefanache, Radu Ciobanu, sau cea postbelică, ce formează substanța cărții lui Bujor Nedelcovici, și viața activistului de partid, pe care o înfățișează Corneliu Ștefanache, și frământările petrecute în viața țărânimii după 1948 ce au inspirat romanul *Niște țărani* de Dinu Săraru, și viața mai recentă a satului prezentă în cărțile lui Ion Marin Almăjan, și a debutantului Dumitru Buznea au hrănit literatura anilor mai îndepărtați sau mai recentți ai epocii noastre; nostalgia călătoriei din romanul lui Constantin Novac a format și ea obiect romanesc ieri sau astăzi. În jurul lui 1967-1968 s-a crezut că mediile și conflictele respective și-au sleit virtuțile artistice și nu mai prezintă interes, prozatorul trebuind, după părerea unora, să-și reîmprospăteze sursele în lumi exterioare realului și fără nicio le-

gătură cu datele lui sufletești. Imersiunea într-o lume fără contururi spirituale, într-o lume fără un reazem sufletesc, a avut drept rezultat o literatură uscată care, în loc să reînnoiască proza, a dus, dimpotrivă, la un impas cu consecințe păgubitoare. Iată însă că în ultimii doi ani, prin *Vânătoarea regală* a lui D.R. Popescu și *Apa* lui Alexandru Ivăsiuc și prin romanele citate de noi, se dovedește încă o dată forța de atracție a realului și valențele sale neistovite din punct de vedere artistic. [...] Formula epică atestă fie credințe în formulele tradiționale, mergând de la narațiunea realistă din cărțile lui Al. Simion, Bujor Nedelcovici, Radu Ciobanu, până la împletirea de fantastic și real din romanul lui Alecu Ivan Ghilia, la stilul parabolic al lui Romulus Guga și Corneliu Ștefanache. Iar formula artistică este cât se poate de diversă. De la relatarea netedă, ca apele unui fluviu ce curge pe distanțe mari, fără ocolișuri, cum se întâmplă la Bujor Nedelcovici, până la nervozitatea lui Dinu Săraru – care scormonește în sufletul eroilor cu o nerăbdare de spiriduș –, aria stilistică a fost anul acesta de o diversitate remarcabilă. Toate acestea vin însă să încununeze o preocupare morală care este fundamentală tuturor acestor cărți, ca și a celor două romane în curs de apariție – *Partea mea de comedie* de B. Elvin și *Magdalena* de Mihai Giugariu, și a romanelor semnate de Augustin Buzura sau Francisc Păcurariu. Romanul anului 1974 este unul al confruntării eroilor cu realitatea, cu viața. Cu viața din jur în momentele de cotitură ale istoriei, care îl angrenează pe individ și îi solicită toate resursele morale în momente de răscruce sau cu sine în clipele când caută, când nu se poate regăsi. Ceea ce am vrea să remarcăm ca o caracteristică a romanului din anul 1974 este gravitatea cu care autorii se apropie de soarta omului văzut ca un ins social, definit în vâltoarea vieții, într-o confruntare morală ce nu exclude stările tensionale, stările limită. Iată de ce avem toate motivele să susținem că romanul anului 1974 a marcat un moment care ne-a prilejuit reîntâlnirea cu o generație pe umerii căreia apasă acum greul epicii românești și, în același timp, să spunem că el înaintează pe un drum de o mare fertilitate epică ce va cunoaște, în viitor, împliniri din ce în ce mai concludente”. □ Dan Cristea, *Varietate și profunzime*: „De altfel, anul 1974, după cum s-a putut constata, a reprezentat pentru critică și anul apariției unor lucrări de sinteză care măsoară, în genere, lărgimea orizontului și amplitudinea gândirii teoretice situate în fața creației. Panorama romanului și a nuvelei contemporane românești, prevăzută cu utile studii introductive și propuneri de ordonare inedite ale materialului, cu selecții de texte confirmând o scară de valori îndeobște acceptată, tabloul critic excelent realizat de Eugen Simion în *Scritori români contemporani*, cuprinzând portrete de autori ce pot fi considerate ca reale puncte de referință, eseu lui C. Ciopraga despre *Personalitatea literaturii române*, pertinent studiu al dominantelor stilistice, antologia lirică a lui Dinu Pillat (*O constelație a poeziei române moderne*), volumul al doilea, dedicat poeziei ca domeniu al modificărilor de structură cele mai profunde din *Literatura română între cele două războaie*

mondiale, de Ov. S. Crohmălniceanu, iată câteva dintre realizările de finalitate structuratoare ale criticii din această perioadă. A rămâne numai la ele înseamnă, însă, a știrbi din întregul armonios al unui an critic care s-a impus tocmai prin varietatea și mobilitatea formulilor, prin îmbinarea suplă a mijloacelor așa-zicând tradiționale cu cele prezentând atributele moderne ale noii critici. La un secol de la actul de naștere al criticii românești, dacă ne referim la apariția primului volum din *Criticele* lui T. Maiorescu (1874), critica românească oferă, ea însăși, o panoramă a diversității interpretative, folosind mai toate resursele de elucidare, comprehensiune și simpatie față de operele studiate. Panorame și antologii, lucrări de sinteză și instrumente de lucru științific, monografiile și studii de istorie literară, tablouri de critică aplicativă, eseuri literare și filosofice, studii despre clasicii literaturii române și ai literaturii universale etc., toate, cu egală îndreptățire la existență proprie, exprimă gama extinsă a peisajului critic actual, expunându-i diversitatea în orizontalitate a preocupărilor. Dacă adăugăm la acest efort interpretativ de azi reeditările din opera unor critici din epoca interbelică (E. Lovinescu, G. Ibrăileanu, Perpessiciu, Pompiliu Constantinescu, Octav Șuluțiu etc.), ca și studiile consacrate lui T. Maiorescu, am putea autohtoniza cu ușurință titlul unei cărți de istorie critică franceză, *De la Sainte-Beuve la noua critică*, denumind periplusul critic al anului 1974 *De la T. Maiorescu la noua critică*. Ceea ce ar fi, în fapt, în spiritul centenarului critic. Varietății formulilor de studiu îi corespunde, în același timp, profunzimea investigației analitice. Modul cum a fost citit cronicarul Neculce, felul original de a sonda opera caragialiană, descifrarea reflexelor și interferențelor dintre literatura română și literaturile străine, eseurile despre mari clasici ai literaturii universale, precum Cervantes și Gogol, care întreprind încă un pas spre înfrângerea unor vechi prejudecăți ale criticului român, încă timid în a plonja în universalitate, abordarea literaturii române contemporane cu o sporită atenție la scara valorilor, la mesajul ei uman și social distinct în articulații și, în primul rând, responsabilitatea, în genere, a criticii care-și propune să pătrundă cât mai profund în straturile operelor, și mai ales acolo unde se răsfrâng evenimentele și mutațiile de conștiință ale omului contemporan, sunt semnele de devenire caracteristice ale obiectului și limbajului critic. S-a mai întrebuițat și în alți ani sintagma de «an al criticii» pentru a evidenția sectorul literar cu realizările cele mai impresionante. De aceea, nici nu am vrea să ne hazardăm într-un asemenea pronostic. Critica există și vorbește prin ea însăși, uneori chiar în ciuda câtorva previziuni sceptice. Și dacă avem o nedumerire e aceea că tocmai «critica criticii», parcă ușor sastisită de a vedea perindându-se atâtea merituose realizări, în chiar domeniul ei, a uitat să acorde unora din ele atenția necesară. Au început să se înmulțească până într-atât punctele de vedere noi din critica românească?”. ■ Șerban Cioculescu semnează *Epigrame bahice*, notând apariția volumului de *Culegere de epigrame* al clubului „Cincinat Pavelescu”, în selecția făcută de Mircea Trifu și Giuseppe Navarra, Editura Lite-

ra. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivăsiuc semnează *Ultimul sfert de veac*: „Zbuciumatul nostru secol se apropie de sfârșit. Nu credem în nici o mistică a numerelor, însă, ca pe oricine, diviziunile mari, cifrele rotunde, ne îndeamnă la evaluări și bilanțuri. În ultimii douăzeci și cinci de ani s-a schimbat fața lumii, au apărut noi state care s-au constituit în noi «lumi» – și, în același timp, s-au acutizat, devenind manifeste, numeroase contradicții. Probleme latente au devenit probleme ce nu-și pot amâna rezolvarea și trebuie să credem în mai mult, să întrevădem soluțiile adevărate, căutate de oameni cu bune intenții, cu experiența trăită a consecințelor acestor mult prea complicate probleme”. ■ În *Opinii despre anul literar 1974* citim *Fascinația realului* de Gálafalvi Zsolt: „În literatura maghiară din România, de pildă, anul 1974 se caracterizează prin apariția unei serii întregi de astfel de opere, ca și prin ecoul larg și foarte favorabil stârnit de ele în rândurile criticii și ale cititorilor. Bineînțeles, în cadrul literaturii realității există de asemenea mai multe moduri de portretizare și mai multe forme de exprimare artistică, de la romanul autobiografic și de la memorialistică, până la reportajul literar cu elemente sociografice sau la evocarea faptelor și evenimentelor din trecutul apropiat. [...] Firește, aceste rânduri caută să atragă atenția asupra unui singur fenomen – de altfel esențial – al literaturii maghiare din România anului 1974. Paleta literaturii noastre este mult mai bogată și mai complexă. A apărut un șir întreg de volume nuvelistice inspirate din realitatea zilelor noastre – cărți semnate de Szabó Gyula, Huszár Sándor, Panek Zoltán sau Hornyák József – iar lirica maghiară din România s-a îmbogățit de pildă cu interesantele și frumoasele volume ale lui Lászlóffy Aladár și Szilágyi Domokos. Enumerarea ar putea continua; de data aceasta însă am considerat că este mai important să semnaliez receptivitatea scriitoricească – întruchipată în opere – față de realitate, față de problematica vieții sociale, deopotrivă actuală în aspectele sale din trecut și în cele din prezent”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Gustul sâmburelui*, o cronică literară la volumul cu același nume, semnat de Dumitru Popescu (Eminescu, 1974): „Ceea ce se constată în noul volum de versuri al lui Dumitru Popescu, intitulat frumos *Gustul sâmburelui*, este o vădită unitate de substanță și de ton care lipsea în celelalte; a dispărut aproape cu totul impresia de improvizatie lirică pe teme diverse. Altfel spus, nu mai găsim, decât cu unele excepții, acele poeme care nu sunt în realitate decât dovada unei emoții de moment. În *Gustul sâmburelui* ființa însăși a poetului încearcă să se exprime unitar. Într-un singur ciclu doar, *Inefabila supraviețuire*, nu vorbește «omul comun» cum ar zice Nicolae Labiș; și tocmai aici rezultatele nu sunt la nivelul celei mai mari părți a volumului. [...] *Gustul sâmburelui* este, neîndoielnic, cel mai bun volum de poezie al lui Dumitru Popescu și una din aparițiile remarcabile ale acestui an literar”. ■ Citim recenzii: □ Veronica Porumbacu scrie despre *A întreba, azi*, (*O selecție din lirica tânără germană din țara noastră*), antologie (Kriterion, 1974): „Un volum interesant la lectură, modern ilustrat, confirmân-

du-și aprecierile prefațatorului care se străduie să găsească în limbajul tânăr, câteodată naiv, pulsul unei «generații solidare, cu ochiul deschis și privirea ageră»". □ Dana Dumitriu semnează *Continuități în poezia lui Dan Deșliu*, o prezentare a volumului *Cetatea de pe aer* (C.R., 1974): „Volumul recent apărut, adună, aproape în mod demonstrativ, lirica reflexivă, intimistă, ironic sentimentală îmbrățișată de poet de la *Drumul spre Dikson* (1969) încoace. Analizând creația poetului în etapele ei succesive s-ar putea ajunge, în ciuda modificărilor ei structurale, la descoperirea unor continuități, a unor elemente statornice, stabile, care alcătuiesc în ultimă instanță nota specifică a lirismului lui Dan Deșliu. [...] Cu apariția volumului *Cetatea de pe aer*, portretul liric al lui Dan Deșliu se fixează mai pregnant, mai convingător. Selecția avantajează analiza critică”. □ Sorin Titel publică *Un debut în roman*, notând apariția volumului *Trufie* de Constantin Stoiciu (C.R., 1974): „Romanul lui Constantin Stoiciu nu trece în grabă nici peste viața lui Adrian. Dragostea acestuia cu o colegă de liceu, strania S (episod bine inclus în carte), dragoste ce evoluează paradoxal datorită ciudăteniei eroinei, poate trezi invidia oricărui autor nerăbdător să scrie un «roman de dragoste». Sunt pagini în care fraza primește o vibrație aparte. Acestea, precum și cele în care se analizează complexa legătură dintre tată și fiu, afecțiunea cu adevărat complicată care-i unește, fiind fără îndoială cele mai fierbinți ale romanului lui Constantin Stoiciu”. □ În *Critica și cultura* Mircea Iorgulescu recenzează volumul *Bivuac* de Mircea Zăciu (Dacia, 1974): „Două sunt tendințele mai generale în care atitudinea esențială este această prefacere a instrumentului în scop. De o parte, sunt adepții a ceea ce se cheamă «noi metode» și pentru care, în afară de «text literar», nu mai există nimic altceva; dincolo, sunt partizanii unor foste «noi metode», aceștia folosindu-se de literatură ca de un stimulent pentru propria fantezie; aparent opuși unii altora, chiar polemizând zgomotos, ei se află de fapt pe aceeași poziție. Prin natura sa fundamental polemică, prin căutarea încordată a adevărului, critica lui Mircea Zăciu se găsește însă la antipodul oricărei «specializări» strâmtă, lipsite fie de percepție estetică, fie de spirit critic”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici semnează *Lumini și nostalgii*, notând apariția a două volume de debut: □ *Domnule Copil* de Arthur Porumboiu (C.R.): „Ca univers al poeziei, lumina nu îngăduie în poemele lui Arthur Porumboiu o deconspirare a simbolurilor, permanența ei este așa de autoritară că nu lasă nici o clipă umbre aluzive sau explicative. În schimb, ca motiv poetic face posibilă descrierea, printr-un lanț de sinonime, a fondului de sentimente pus în mișcare de către autor”. □ *Sub pleoapele cucuvaei* de Hristos Ziatas, Editura Albatros: „Pentru Hristos Ziatas poezia este mai întâi de toate mod al conservării sufletului de copil; nostalgia din poemele lui nu e luminoasă cât elegiacă: iluzia regăsirii la temperatura sentimentală a copilăriei de acasă e tulburată de îndoială; nostalgiile mai mult îl amețesc decât îl liniștesc, iar bucuriile trăirii în memorie sunt suspinătoare; în fond, poetul duce dorul unui timp pierdut și al unui spațiu ca și

pierdut; obișnuința nu e la el o a doua natură, ca atare nostalgia nu apare nicio dată în stare pură, ci în amestec discret cu un sentiment de înstrăinare: lirismul ține exclusiv de izbucnirile oarecum târzii ale unei afectivități rănite îndelung”.

■ Nicolae Balotă semnează *Dumas la judecata de apoi*: „La o ipotetică judecată de apoi a cărților și cărturarilor, lui Dumas i se vor ierta multe, căci mult a iubit Povestirea. Geniul povestitor își găsește uneori întruparea în câte un asemenea ins lipsit de alte daruri, lipsit de alte pretenții, mulțumindu-se să scorească întâmplări, să le înșire, să povestească așa cum ar respira, ar gesticula. Pentru un asemenea om, Povestirea este însăși Viața”.

■ Gabriela Creția scrie despre „*Canțonierul*” lui Messer Francesco Petrarca: „Vraja cu totul particulară a versului petrarchesc este prezentă, în mod miraculos, și în admirabila versiune românească, de astă dată completă, a Etei Boeriu. Nu surpriză exprimăm aici, căci traducătoarea își făcuse cu prisosință proba măiestriei cu traducerile; din Dante, Boccaccio și cu antologia *Canțonierului* din 1970, ci bucuria miilor de cititori cărora, anulând vorba *traduttore-traditore*, Eta Boeriu le-a oferit încununarea unei strădanii de decenii, a cărei scrupulozitate și fidelitate nu este egalată decât de perfectă ei artă, demnă să dea seama de cea a marelui poet italian”.

■ Ana Blandiana revine la rubrica sa *Atlas* cu tableta *Dorința*.

■ În secțiunea *Meridiane*, apare *Din cărțile anului 1974*, unde sunt semnalate pe scurt volumele din U.R.S.S., R.P. Chineză, Argentina, Austria, R.P. Ungară, R.S.F. Iugoslavia, Grecia, R.P. Polonă, Anglia, R.D. Germană, R.F. Germană, Italia, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacia, Elveția.

■ Pe ultima pagină citim *Literatura română în lume*: „Literatura română, cea clasică dar și cea contemporană, a înscris și în 1974 o scrie de afirmări eficiente, în țări cu limbi de circulație internațională, cât și în alte țări. Opere ale unor scriitori din cei mai reprezentativi au fost traduse în diferite țări europene, ca și în țări din America Latină, în S.U.A. Buletinul trimestrial «Romanian Books», alături de «Cahiers roumains d'études littéraires» au marcat în 1974 un spor de circulație, la care au contribuit, desigur, și numeroasele schimburi de scriitori, în spiritul colaborării reciproce, atât în țările socialiste, cât și în altele. Prezența literaturii române în presa din tot mai multe țări de pe glob, antologiile receptate ca mărturii ale creației cuvântului românesc au început să devină familiare – în nu puține locuri – și publicului mai larg. În această privință, 1974 poate fi considerat ca un an de bun augur. Ca atare și dăm, cu titlu de exemplu semnificativ, câteva referințe despre unele din aceste antologii sau cărți traduse în limbi străine în anul ce se încheie, cu certitudinea multiplicării numelor de autori și a titlurilor de opere în anul ce vine”. Sunt semnalate: antologia *Narrativa rumana contemporanea* publicată la Editura „Alianza Editorial” din Madrid, o altă antologie de poezie românească modernă, alcătuită de Costas Assimacopoulos, apărută la Editura Orion, *Șatra* de Zaharia Stancu, apărut la Editura René Coeckelbergh, Suedia, și *Răscoala* lui Liviu Rebreanu, apărută la Istanbul, Editura Yontem.

3 ianuarie

• **[„Scânteia”, an XLIV, nr. 10 067; Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român; format tipografic A2, 6 pagini, cotidian; nu se precizează componența redacției]** Pe prima pagină citim *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului Nou*. ■ Agerpres transmite *Ajutor nerambursabil acordat de România Republicii Vietnamului de Sud*: „La 31 decembrie 1974, la Ministerul Afacerilor Externe a avut loc semnarea protocolului prin care Guvernul Republicii Socialiste România, în spiritul deplinei solidarități cu lupta justă a populației sud-vietnameze pentru libertate, independență și suveranitate, acordă Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud un ajutor nerambursabil”.

• **[„Contemporanul”, nr. 1 (1472); Săptămânal al Consiliului și Educației Socialiste; format A3; 12 pagini, apare sâmbăta; Colegiul redacțional: Redactor-șef: Constantin Mitea, Redactor-șef adjunct: George-Radu Chirovici, Secretar general de redacție: Margareta Bărbuță]** În cadrul rubricii *Cu gândul la viitor* semnează texte: Ștefan Milcu, Șerban Cioculescu. □ Ștefan Milcu: *Principiul continuității*: „Acum, când țara întregă își are structurat viitorul până în geana orizontului, nouă, ca oameni ai ei, ne este mai lesne să gândim ziua de mâine. Și cum să nu te simți tentat, în pragul acestui an nou, 1975, să treci dincolo de hotarul de fum de la răscrucea timpului, anticipându-ți viața și munca? Cum să te oprești să schițezi pașii ce-i vei face pe marele și luminosul drum comun ce ne stă deschis, nouă, românilor, în față? Desigur, nu tot ce gândesc acum că aș putea sau ar trebui să fac în anul 1975 are o egală importanță în principiu și chiar pentru mine. Voi începe însă prin problematica științifică ce mă preocupă, ce caracterizează specificul profilului meu profesional”. □ Șerban Cioculescu: *Așteptări optimiste*: „În preajma anului 1975, se vor ridica, firește, bilanțurile de rigoare, cu privire la anul literar care s-a încheiat. Nota lor comună nu poate fi decât optimistă. Împărtășesc și eu satisfacția generală pentru mersul înainte al producției literare, în toate direcțiile: poezie, nuvelă, roman, teatru, critică literară și eseu. Știți, sunt dintre aceia ce nu consideră critica un gen literar autonom. De aceea am spus «în toate direcțiile», iar nu «în toate genurile». Avem însă, în toate generațiile ce s-au ridicat de la Eliberare încoace, critici literari nu numai foarte pregătiți, dar și tot atât de talentați. Dacă ar fi să-i citez, n-aș prididi, atât sunt de numeroși. Același lucru îl pot spune și despre poezii generațiilor succesive – astăzi noțiunea de generație, cel puțin în impresia scriitorilor, reducându-se la cifre mici, ca de cinci ani fiecare. Toate stilurile sunt reprezentate, de la cel tradiționalist, la cele mai «la zi», de violentare a limbii și a cititorului de rând, care are dreptul să ceară literaturii să fie cât mai comunicativă. Nuvela și romanul înregistrează și ele sporuri atât calitative, cât și cantitative. Nu puțini sunt scriitorii care debutează cu romane, dezmințind parcă opinia generală că romanul este

fructul unei lungi experiențe. Actualitatea ocupă un loc de seamă în inspirația scriitorilor noștri. Poate că se manifestă oarecare șovăire numai în descifrarea problemelor majore ale vremii. Revoluția tehnică și industrială, care a făcut din țara noastră o producătoare de frunte în industria grea, a luat-o înaintea literaturii și a artei, într-o întrecere spectaculoasă. Să sperăm că anul care se vestește, ca să zic așa, la ușă, va fi unul de vârf în creația literară, la înălțimea celei științifice și tehnice. Nu ne lipsesc talentele, în toate genurile, ele priso-sesc și îngăduie așteptările cele mai optimiste. Urez așadar anului literar 1975 să ne ofere marile opere ale unui nou clasicism, de înaltă ținută artistică și de cât mai bogată problematică”. ■ La secțiunea *Redactorii noștri despre: Repe-re ale creației literar-artistice în anul 1974*, Laurențiu Ulici notează: „Activi-tatea editorială a anului a stat, ca de altfel activitatea tuturor domeniilor vieții românești, sub semnul omagial și de nobilă emulație al celor două mari eveni-mente ce aveau să fie trăite de poporul nostru în 1974: aniversarea a trei dece-nii de la Eliberare și cel de-al XI-lea Congres al partidului. Unul cu un pronunțat caracter bilanțier, celălalt cu un la fel de pronunțat caracter de des-chidere spre viitor. Pentru literatură, a trăi asemenea evenimente înseamnă creșterea eficienței sale spirituale, angajarea ei și mai puternică în actualitate. Care a fost, în acest spirit, configurația editorială a literaturii noastre în 1974? Firește, n-am putut citi toate cărțile, așa încât trecerea în revistă ce urmează suferă fatalmente de parțialitate. Proza. Fără îndoială, tendința de intrare în actualitate, sub unghi tematic, Plopeanu, Olga Neagu, Marius Stan, Miron Cordun, George Țârnea. Față însă cu întreaga producție poetică a anului, vo-lumele valoroase reprezintă un procent mult prea mic. Critica. Cărțile de criti-că din 1974, diverse și ca valoare și ca preocupări, lasă să vadă o mai justă proporție între comentariul de istorie literară și cometariul de literatură con-temporană. *Personalitatea literaturii române* de Constantin Ciopraga, *Litera-tura română între cele două războaie mondiale* (vol. II) de Ovid S. Crohmăl-niceanu, *Scriitori români de azi* de Eugen Simion sunt lucrări care se impun atenției prin valoare și prin spațiul literar pe care-l acoperă. O notă specială se cuvine, cred, eseului despre *Gogol* al lui Lucian Raicu. Între debuturile critice, remarcabile mi se par cele semnate de Mircea Iorgulescu (critică), Dan Horia Mazilu (istorie literară), Tudor Olteanu (literatură comparată), Livius Ciocârlie (teorie literară aplicată), la care adaug pe Ion Constantinescu cu al său *Caragi-ale*, în multe privințe nou. De curând au apărut *Critica ideilor literare* de Adri-an Marino – capitol dintr-un sistem critic original și riguros – și *Bivacuul* lui Mircea Zăciu – carnet de studiu al unui critic important. În ce privește teoria (estetică) literară am reținut volumele semnate de Ion Ianoși, Silviu Iosifescu, Savin Bratu. În totul, recunoaștem în anul literar 1974 un an dinamic care con-solidează direcția realistă și tematică actuală în proză, anunță oarecari modifi-cări în poezie, continuă reșezarea de preocupări și de atitudini în critică”. ■ Referindu-se la volumul *Teatru* al lui D.R. Popescu, Dumitru Micu afirmă:

„Asemenea unora dintre scrierile dramatice anterioare ale autorului (*Vara imposibilei iubiri*, *Acești îngeri triști*), piesele reunite în volumul *Teatru* reprezintă, incontestabil, realizări autentice ale dramaturgiei românești contemporane”.

• [„Cronica”, nr. 1 (466), anul X; **Săptămânal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași; 8 pagini; format A3; Colegiul de redacție: Liviu Leonte – redactor-șef, Andi Andrieș – redactor-șef adjunct, N. Barbu – redactor-șef adjunct, Ștefan Oprea – secretar general de redacție, Vasile Constantinescu, prezentarea grafică: Valer Mîtru]** Primul număr al anului se deschide cu editorialul *Pra-gul anului*, semnat Cronica: „O mie nouă sute șapte zeci și cinci, primul an de după Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, va marca începutul unei perioade noi în istoria României contemporane. Documentele esențiale care ne guvernează de acum înainte munca, prin care conștiința noastră capătă coordonate de majoră realizare, vor obține în acest an care începe cea dintâi certificare a valorii lor istorice. Programul partidului, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, toate celelalte documente, sunt străbătute de ideea unei nobile finalități, constituindu-se în acte conceptuale ale evoluției noastre sociale, istorice, umane, în spiritul gândirii comuniste active și al cărui exemplu primordial îl dă secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Anul care a început acum, notat convențional cu patru cifre în calendarul patriei și al fiecărui dintre noi, va fi, fără nicio îndoială și în afara oricărei convenții, un argument al istoriei românești”. ■ Despre *Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste* scrie și Vasile Constantinescu în *Cucerirea omeniei*: „Valoarea centrală a acestui document istoric, care definește principiile și normele vieții comuniste, este aceea a omeniei. Programul partidului nostru, adoptat la cel de al XI-lea Congres, fundamentează un model românesc al educației politico-ideologice marxist-leniniste. În contextul acestuia, o valoare fundamentală ce conferă relief vieții și muncii, proprie etosului românesc, este omenia. Expresia *comunist de omenie*, formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, este legată de un atribut ce este specific profilului moral-spiritual al poporului român. De aceea, pentru societatea noastră, edificarea socialismului și comunismului implică omenia ca o problemă de esență. Omenia, în Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, pe care îl străbate ca un fir roșu, este definită deopotrivă ca realitate de valoare și ca realitate de existență”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la volumul *Repetabila povară* de Adrian Păunescu (Scrisul Românesc, 1974): „Poetul rostogolește cuvinte și fraze bolovănoase, niciodată preocupat să-și cizeleze discursul, mereu agitat, contestând și condamnând mentalități învechite, care nu și-au epuizat încă inerțiile. Nocivitatea lor se manifestă mai ales indirect, în pasivitatea cu care omul contemporan, din obișnuință, comoditate sau lașitate, le acceptă, conside-

rându-le rezultatul unor legi imuabile, date o dată pentru totdeauna, nu create de el însuși, în funcție de momentele diferite ale unei lungi și anevoioase evoluții. Cu această inerție, care-l sufocă pe om, ființă orgolioasă, gânditoare și liberă, inerție pe care cel dintâi a observat-o și a respins-o, ca umilitoare, Nicolae Labiș, nu se împacă nici Adrian Păunescu. Volumul lui Adrian Păunescu, poet cu vocație pamfletară, ne pune, așadar, în pofida varietății sale, una și aceeași întrebare: cum apare și cum reacționează omul sub această *Repetabilă povară*, transmisă din generație în generație”. ■ În *Mențiuni critice* sunt prezentate volumele: □ Constantin Coroiu scrie despre *Paznic de far*: „Geo Bogza are vocația numirii lucrurilor prin metaforă. Atent la pulsul zilei și deci, implicit, al istoriei, el vine și eternizează prin cuvânt un fapt, o construcție, un gest, un eveniment. Poet al spațiului și al timpului, poet al omului, poate al Patriei, Geo Bogza ne-a oferit una dintre cele mai seducătoare cărți”. □ Dan Mănuacă prezintă *Scrieri social-politice* de Ionică Tăutul (Ed. Științifică, 1974), cu note de Emil Vărtosu. □ Sub semnătura N.B. citim recenzia la *Caragialiana* de Șerban Cioculescu, Ed. Eminescu: „Noul volum al lui Șerban Cioculescu poartă amprenta unei opere care beneficiază de rezultatele muncii și meditației de o viață întregă dedicată cunoașterii și valorificării adevăratului Caragiale”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu, în *Un moralist polemic*, discută despre romanul *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura (C.R., 1974): „Tendențios și polemic, impunându-se în maniera autoritară și intransigentă, Augustin Buzura are ca semn distinctiv atitudinea tranșantă în fața evenimentului istoric și manifestarea ei directă, deschisă, opunându-se convențiilor de tot felul”. ■ N.A. Ursu scrie despre *Primele traduceri românești din Molière*, pornind de la tălmăcirea comediei *Avarul*, datorată profesorului Erdeli în 1818. ■ Mircea Deac discută *Ce vrea „ciberarta”?*...: „«Ciberarta» aparține artei viitorului sau este doar o fază actuală a experimentării? În acest răspuns este implicată, fără îndoială, puterea dintotdeauna a artei contemporane”. ■ Din *Moment* reținem: □ *În câteva cuvinte*: „Poetul Adrian Beldeanu anunță deschiderea unei expoziții de pictură sub egida Bibliotecii municipale «Mihail Sadoveanu» din București. Bineînțeles e vorba de metafore cromatice. [...] * Ultima situație a anului 1974 privind activitatea editorială indică puterea de pătrundere a operei sadoveniene. După 1944 au fost realizate 92 de ediții cu un tiraj de peste 4.800.000 exemplare”. □ *Cel mai bun continuă*: „Revista noastră a fost recent în atenția tovarășului Ion Mustață care, în emisiunea din 22 decembrie, după ce și-a exprimat nemulțumirea că revista «Cronica» nu cunoaște sensul cuvântului «delict» (afirmație plină de suspans), a condus cu competență palpitanta rubrică *Civica* în care se face o neprețuită propagandă poeziei de calitate, rimându-se fără ostentare tușe cu mătușe și ușe cu gușe, sub imediata supraveghere și sub girul artistic al tovarășului mai sus menționat”. □ *Blaga în franceză*: „După ce a tipărit poeziile lui Eminescu în limba franceză, Editura «Minerva» ține să îmbogățească șansele difuzării liricii românești peste hotare, oferind cititorilor

volumul *Poeme* de Lucian Blaga. Este o ediție cuprinzătoare, permițând cunoașterea de către vorbitorii altor limbi a unui alt aspect fundamental al poeziei românești, dintr-o altă etapă a evoluției ei. Este de regretat doar faptul că s-au strecurat și unele erori de tipar care modifică sensul câtorva versuri. Pentru o lectură corectă a volumului tălmăcit de Veturia Drăgănescu-Vericeanu, iată, potrivit cu precizările transmise de traducătoare, câteva îndreptări necesare: p. 63, vers 10 – *sur une harpe*; v. 20 – *et la joie*; p. 217, v. 21 – *dispersés*; p. 181, v. 8 – *des eaux*; p. 235, v. 10 – *dispersée*. Cititorii sunt rugați să le introducă în text”. ■ Nicolae Turtureanu semnează *Lumea în literatură. O viziune dinăuntru asupra Africii*, prezentând volumul *Se năruie o lume* de Chinua Achebe, (Univers, 1974), traducere de Elisabeta și Mihai Moroiu: „Scrutată dinăuntru, realitatea africană se impune cititorului european nu doar prin pitoresc și insolit, ci prin complexitatea umanului pe care Chinua Achebe îl investighează în multiplele sale implicații, ridicându-l la dimensiunea estetică”. ■ Versuri semnează: Mihai Ursachi (*Povestea călătorului cu cireșe*), Cătălin Bordeianu (*Puterea să rămâi; Steaua neamului*), Florin Mihai Petrescu (*Imperiul meu senin; Și marea*).

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 213; Publicație editată de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al municipiului București; format tipografic: A2, 8 pagini; apare săptămânal (vineri); din 11 decembrie 1970 – serie nouă, nr. 1, redactor-șef Eugen Barbu; începând cu nr. 4/ 1970 se specifică noul colectiv de redacție: Jeana Gheorghiu, Dan Mutașcu, Augustin Sandu; În 1975 colegiul de redacție îi cuprinde pe Ion Lotreanu (sgr), Ileana Lucaciu, Dan Mutașcu, Raluca Bungărzan, Gh. Florea-Stanciu, Cristina Angelescu, George Stanca; Colaborează constant începând din decembrie 1970 (inclusiv în 1975): Adrian Beldeanu, Mihnea Gheorghiu, Valeriu Râpeanu, Amza Săceanu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Dan Zamfirescu, Romulus Vulpescu, Marian Popa, Romul Munteanu, Dinu Săraru, Liviu Călin, C.C. și Dinu C. Giurescu, A. Baranga, N. Carandino, M.H. Simionescu, Emil Manu, H. Zalis, Constantin Sorescu, M.N. Rusu, C. Vadim Tudor etc. Numerotarea din 1975 începe cu nr. 213 din 3 ianuarie, revista apărând într-un tiraj de invidiat, ce variază de la 65.000 la 72.000 de exemplare. Colaboratori ai revistei în anul 1975: Al. Rosetti, Ovidiu Papadima, Constantin Noica (din 5 decembrie 1975, cu textul *Adevăratul înțeles al sacrului*, despre Mircea Eliade), Al. Piru (cu o serie de portrete literare ale unor autori considerați de raftul al doilea) și Adrian Păunescu (rubrica *Sport*, din octombrie 1975)] Dinu C. Giurescu semnează articolul de prima pagină *Istoria patriei în documentele Congresului al XI-lea al PCR*. □ *Cartea literară 1974*, un bilanț al anului precedent, realizat de Emil Manu. „A fost un an de meditație asupra unei etape parcurse [30 de ani de la Eliberare, a avut loc Congresul al XI-lea P.C.R.] și de perspectivare, de organizare a viitorului. Și literatura s-a angajat în această sinteză, în

această meditație, redescoperindu-și, fără să renunțe la cuceririle de ordin estetic, vocația socialului. Era natural ca 1974 să fie un an de dezbateri, în special în presă, de teoretizare a materiei literare, a vieții, discutată ca temă literară. Din acest punct de vedere, domeniul **criticii și istoriei literare** a fost reactivizat prin discutarea și rediscutarea unor concepte ca realismul (*Conceptul de realism în literatură română*) sau ca *misiunea scriitorului contemporan*. Contemporaneizarea criticii a fost marcată prin câteva apariții: *Scriitori români de azi* de Eugen Simion, *Metonimii* de Aurel Martin, *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu. S-au operat și două sinteze asupra perioadei interbelice, pentru poezie Ov. S. Crohmălniceanu și pentru proză Nicolae Balotă, *De la Ion la Ioanide*. [...] În **poezie**, cea mai comentată apariție este *Repetabila povară* a lui Adrian Păunescu, care a obținut premiul revistei „Săptămâna”. [...] În acest an, Ed. Eminescu, revenind la o bună tradiție, a dat trei premii de poezie pentru debutanți: Mircea Florin Șandru, Carolina Ilica, George Florin Cozma. Un alt debut la Iași: Paul Balahur. **Proza** n-a dat apariții de anvergură, cu excepția *Caietelor Princepelui* (continuare) și cu ediția de lux a *Princepelui*. Surpriza anului 1974 e Dinu Săraru cu *Niște țărani*, dovedindu-ne un spirit narativ spontan de facon-dă oltenească. [...] Cea mai bună carte de reportaje ne-a dat-o Octavian Paler în *Drumuri prin memorie*. [...] În domeniul teatrului, prea puțin: piesele lui D.R. Popescu, Everac și Băieșu [...]” E. Manu subliniază și alte apariții însemnate care pot sta cu brio în acest bilanț: edițiile Blaga, Minulescu, Fundoianu; exegezele *Reviste literare românești din ultimele decenii ale sec. al XIX-lea*, Ed. Academiei (elaborată de cercetători de la Institutul „G. Călinescu”), *Udriște Năsturel* de Dan Horia Mazilu, *Vasile Pârvan* de Al. Zub; debutul remarcabil al Dominicăi Filimon cu *Tânărul Maiorescu*; s-au publicat *Cărțile populare* ale lui Nicolae Cartoian; a apărut al doilea tom din *Caietele Eminescu* (sub îngrijirea lui Marin Bucur); în poezie: *Jurnal de campanie* de Geo Dumitrescu (revizuit), selecția Ion Caraion în *Cele mai frumoase poezii*, L. Dimov – *La capăt*, Emil Brumaru – *Julien ospitalierul*; în proză, nuvele în antologie de Fănuș Neagu, D.R. Popescu cu *O bere pentru calul meu*, A. Buzura, *Fetele tăcerii*, Mircea Micu își extinde romanul de debut – *Semnul șarpelui*, Radu Theodoru încheie tetralogia istorică *Vulturul*, iar Mircea Horia Simionescu publică cea mai bună carte a sa de până în 1975, *După 1900, pe la amiază* etc. □ Poemul *Laudă limbii române* de Dumitru Bălăeț. □ În *Măștile debutului* Ioan Adam discută placheta lirică a lui Paul Balahur, *Anotimpul corăbiilor* (Junimea, 1974). □ Dorin Tudoran recenzează volumul lui Romul Munteanu, *Cultura europeană în epoca luminilor*, în articolul *Rigoarea științifică și vocația panoramicului*. □ La rândul său, Romul Munteanu trasează *Bilanțul traducerilor*: „Când Gabriel García Márquez stârnise primele comentarii mai aprinse în Franța, cititorii din țara noastră aveau în bibliotecile lor *Un veac de singurătate*. [...] Colecția *Globus* – Ed. Univers, ca și tălmăcirile din B.P.T. – Ed. Minerva, reprezintă pârghiile de difuzare a cărților clasice și moderne până în bibliotecile cele mai modeste și

îndepărtate. Cartea de valoare devine astfel un bun al tuturor, diferențele culturale scad, accentul căzând acum pe efortul de informare și dragostea pentru artă. [...] Astăzi traducerile nu sunt un prilej de împrumuturi. Dimpotrivă, ele constituie acte de confruntare spirituală, fenomene de recepție și respingere, unități de măsură și motive de stimulare a creației originale naționale. Din această cauză, socotim că a doua parte a culturii noastre (traducerile) nu fac decât să releve etosul nostru specific”. □ O cronică literară de Val. Tașcu, *Julien Ospitalierul*, abordează opera „poetului din Dolhasca”: Emil Brumar, „căruia îi este propriu ticul de a măsura universul cu lungimea brațului”. □ Ovidiu Papadima pune din nou în discuție *Caietele Mihai Eminescu*, seria de cercetări și documente inițiată de Marin Bucur.

4 ianuarie

• [„*Munca*”, Anul XXXI, nr. 8262; Organ al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România; Format tipografic A3; Numerele variază între 8 și 12 pagini, săptămânal; Nu este precizată componența redacției] Mihai Beniuc publică *Codul virtuților comuniste*, articol despre colaborarea cu naționalitățile conlocuitoare. □ Mihai Cernat scrie *Vă propunem spre lectură: Nicolae Țic, Navetiștii*, o recenzie a romanului „scris cuceritor de fluent, cu un apreciabil simț al limbii”, ce „constituie pentru literatura noastră actuală nu numai un interesant document social, ci și un izbutit act scriitoricesc”. □ Cu titlul *O amplă contribuție la formarea conștiinței naționale a maselor*, Ion Parhon publică un articol despre teatrele populare.

• [„*Luceafărul*”, nr. 1; an XVIII, Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format A1, 10 pagini, ziua de apariție: sâmbătă; Colegiul redacțional: Redactor-șef: Nicolae Dragoș, Ioan Alexandru, Teodor Balș (secretar general de redacție), Geo Dumitrescu, Radu Enache, Alexandru Papilian, Adrian Păunescu, Marin Preda, Mihai Ungheanu (redactor-șef adjunct)] Nicolae Ciobanu subliniază *Prestigiul literaturii*: „Este de la sine înțeles că transpunerea în practică a unei asemenea recunoașteri, în bună măsură, depinde și de noi, cei care acționăm direct în câmpul literelor românești actuale. Răspunderile ce ne revin sunt, așadar, deosebit de complexe și de grave. În ultimă instanță, este vorba de unul dintre cele mai importante aspecte aparținând conștiinței de sine a literaturii române”. ■ Eugen Simion semnează, în cadrul rubricii *Fragmente critice*, textul *Opera și autorul ei*: „Propoziția lui Valéry trebuie, în acest caz, completată: *Opera* nu este, adevărat, opera unui autor pe care îl cunoaștem din biografia lui comună, obiectivă, este opera multor altor lucruri pe care le cunoaște și le exprimă un autor secret, profund, indiscutabil superior individului care poartă un nume și un prenume, un spirit care se relevă total numai în textul pe care l-a compus. Să numim, în chip convențional, pe cel care este notat pe coperta unei cărți autorul, iar pe cel ce este ascuns în text, creatorul operei. În analiză, criti-

ca poate ignora autorul, niciodată însă, creatorul operei, nici chiar atunci când își propune metodic (cazul structuralismului) să-l ignore”. ■ M. Ungheanu reflectează la *Fețele criticii*: „Despre critica literară nu se poate spune că este înconjurată de tăcere. Este primul semn că există. Registrul critic al anului 1974 a fost ca și în anii precedenți divers, cu tendințe ceva mai bine precizate și de o calitate a abordării în creștere. [...] Mult mai vie a fost în acest an preocuparea de actualitatea criticii. [...] Preocupat de selecție, de ierarhie de valori este G. Dimisianu în *Valori actuale* în care are în vedere mai ales proza și critica. [...] M. Nițescu semnează acum un volum de *Repere critice* în care trece în revistă mai ales critica de astăzi. [...] Despre poezia contemporană au apărut în 1974 trei cărți: *Un an de poezie* de Dan Cristea, *Alfabet liric* de Hristu Căndroveanu și *Traietorii lirice* de M. Petroveanu. [...] O carte care a stârnit opinii pro și contra a fost *Scriitori români de azi*, volum prin care Eugen Simion încerca să ne dea o imagine a literaturii de azi. Interesul pentru carte a fost justificat de anvergura ei, *Scriitori români de azi* tinzând să înglobeze toate valorile semnificative ale literaturii actuale și să vorbească despre cele mai semnificative trăsături și tendințe ale ei. Judecată din punctul de vedere al panoramei literare, ceea ce autorul n-a pretins că face, cartea este plină de lacune. Panorama are rostul de a da o imagine a întregului, dar și a detaliului. Eugen Simion se îndreaptă aici către marile forme de relief ignorându-le pe cele mai mici sau pe cele discutabile. Dar cartea rămâne cea mai cuprinzătoare tentativă de a vorbi despre literatura română din ultimii terizeci de ani. Din ea poate ieși cu adevărat o panoramă literară și ceea ce ar fi de făcut ar fi mărirea razei de acțiune a ochiului critic. [...] Este acesta tabloul unui an critic deloc inert în care înclinația pentru lucrarea critică în ordinea necesarului este evidentă. Marile opere, tomurile impresionante nu apar peste noapte. Pregătirea lor se anunță însă. Nesatisfăcător este că multe din aceste cărți care pun premisele unei activități critice viitoare de altă anvergură, de altă responsabilitate critică sunt primite fără a li se sesiza sensul constructiv. Există voci critice arse de febra de a instala bine ideea că de fapt nu se petrece nimic nici în poezie, nici în proză, nici în critică, o tendință nivelatoare a aprecierii, când nu de-a dreptul minimalizatoare. Câteva eforturi remarcabile, câteva cărți de excepție au fost întâmpinate astfel. Curioasă a fost, de pildă, primirea cărții lui Eugen Simion nediscutată cu adevărat până la capăt, deși ea era un excelent prilej de dialog. Nihilismul subtil al unor astfel de primiri este unul din viciile care grevează dialectica fenomenului literar actual. Probabil încântat de această constatare, Adrian Marino încearcă în *Critica ideilor literare* un sistem de principii, o metodă de acțiune a criticii. Nu discutăm acum cartea, metodele nu duc întotdeauna la cele mai bune rezultate în absența spiritului critic real, dar semnificativ este că volumul lui Adrian Marino este expresia insatisfacției față de critica actuală. *Critica ideilor literare* ne propune o discuție despre critica de astăzi, ca o poartă finală a anului literar 1974”. ■ Dorin Tudoran descoperă

în volumul lui A.I. Zăinescu, *Grădinile ascunse*, Editura Albatros, *Necunoscutele candori*: „În ceea ce privește poezia de meditație a acestui volum ea îi reușește pe spații restrânse lui A.I. Zăinescu, poeziile mai mari, programatice, părăndu-ni-se greoaie, încărcate, păsloase”. ■ Emil Manu se referă la *Mihnea Gheorghiu și insurecția poeziei noi*: „Poezia lui Mihnea Gheorghiu aparține ca sunet unei epoci, dar deconspiră originalitatea prea mult comentată a unor poeți colegi de generație sau imediat ulteriori. Fiorul geobogzian îi este doar coincident, iar poemul fluviu ca gen e original prin esențialitatea lui avangardist politică. Calofil la un mod elevat și numai până unde trebuie, poet rafinat dar de un nonconformism intelectual, Mihnea Gheorghiu e un poet sever cu el însuși, antologându-și poezia cu detașarea unui critic”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul literar al lui *Mircea Ciobanu*: „Importanța literaturii lui Mircea Ciobanu este de a căuta în importanța întrebărilor pe care și le pune, mai mult decât în «soluțiile» întrezărite, și în felul în care le pune mai mult decât în felul în care această literatură este constituită”.

● **[„Orizont”, An XXVI, nr. 1 (357); Săptămânal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R. S. România și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș, serie nouă; format tipografic A3, săptămânal, 8 pagini; Colegiul de redacție: Ion Arieșanu (redactor-șef), Francisc Albert, Ignat Bociort (redactor-șef adjunct), Ioan Cornea, Coriolan Drăgulescu, Anghel Dumbrăveanu (redactor-șef adjunct), Gheorghe Leahu]** Pe prima pagină este inaugurată o nouă rubrică „Ideile Congresului, ideile viitorului” care cuprinde un articol intitulat *Statul socialist și societatea de mâine* (semnat Gh. I. Oancea). ■ În prima parte a cronicii sale, C. Ungureanu încearcă să facă lumină cu sinceritate și curaj în problema literaturii dialectale bănățene „azi practic inexistentă. Versificările unor autori ce ar trebui (după indicația acestei ediții) [e vorba de *Ano, Ano, Lugojano, versuri în grai bănățean*, Facla, 1975] să demonstreze că ea se continuă și azi n-au nimic de-a face cu literatura. Textele lui Virgil Șchiopescu, Delia Pia Bârlea, Marius Munteanu, prezentate de culegere drept poezii [...] sunt anecdote versificate de amatori în mod normal, sunt cantonați (în cadrul *Poștei redacției*, a revistelor literare) la rubrica «Deocamdată, nu». [...] Dincolo de aceste nume, sau, poate, dincolo de numele lui Victor Vlad Delamarina, poezia dialectală e un moft.” În a doua parte a cronicii, C. Ungureanu dezbate cel de-al doilea roman al lui Mircea Micu, *Semnul șarpelui* (C.R., 1975), după debutul cu romanul *Patima* „care fixase ștacheta la o înălțime pe care prozatorul nu o mai atinge”. ■ La rubrica „prezențe literare”, Lucian Alexiu reface traseul evolutiv al liricii lui Ștefan Aug. Doinaș de la „un Doinaș tradiționalist, insensibil la mișcările de înnoire formală din poezia secolului, cantonat cu obstinație în formula rigidă a unui parnasianism de pură virtuozitate tehnică” până la o mai justă apreciere: „În literatura actuală, Ștefan Augustin Doinaș este poetul (unul dintre cei autentici) care se ridică la

Idee, în accepțiunea barbiană a termenului” (*Poezia lui Ștefan Aug. Doinaș*).

■ Ion Neață reproduce, în semn de cinstire a memoriei lui Zaharia Stancu (mort în 1974), un dialog dintre scriitorul lui *Desculț* și studentii Facultății de filologie din Timișoara, derulat în 1969; din acesta extragem câteva fragmente confesive, relevante pentru istoria literară: „Zaharia Stancu a mărturisit că a debutat când avea 17 ani, în 1919, la revista «Muguri» din Turnu Măgurele. «Când mi-a apărut primul volum de versuri nu trecusem încă bacalaureatul. De altfel Facultatea de litere și filosofie am terminat-o în 1932 și o spun cu mândrie că i-am avut ca profesori pe M. Dragomirescu, D. Caracostea, Ov. Densusianu, C. Giurescu, N. Iorga, Tache Papahagi, A. Candrea. Paralel cu studiile am făcut și literatură. Am scris în acel timp și proză. Unele scrieri de atunci rămân simple experiențe. Adevărata mea carieră de scriitor a început în primăvara anului 1947, cu *Desculț*, pe care l-am terminat în toamna lui 1948. De trei ori șpaltul a fost refăcut, iar ultimul roman – *Vântul și ploaia* – a fost de trei ori cules în șpalt. Scriu și retranscriu. [...] Când a fost întrebat dacă socotește că există vreo legătură între scrisul său și cel al lui Panait Istrati, Z. Stancu a răspuns: «Niciodată n-am fost elevul lui Panait Istrati, nici al lui Galaction. N-am vrut să fiu al doilea Rebreanu sau Sadoveanu. Trebuie să fim originali, să avem glasul nostru, să fim noi. Ce scriitor a avut înrâurirea cea mai mare asupra mea? Acest cineva care m-a influențat în construcție și melodie poetică a fost un mare muzician: J.S. Bach. Cine citește proza mea cu atenție va vedea că acele repetiții vin din muzica lui Bach.»” («*Nu mă îndoiesc de viitorul literaturii și al vieții pe pământ*») □ Trei poeme de Ilie Măduța, *Mucius Scaevola*, *Balada Turturelelor*, *Hotărâre*. Un fragment de proză din romanul *Cerul pe care călcăm* de Horia Ungureanu. ■ Ion Arieșanu continuă periplul memorialistic și de călătorie în tableta intitulată *Popasuri slovace* (V), la rubrica „creion”.

5 ianuarie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 069] Pe prima pagină găsim următorul mesaj: „Ultimul an al cincinalului a început; fiecare zi, fiecare oră au acum o uriașă importanță pentru încununarea strădaniilor din ultimii ani ale întregului popor, pentru înfăptuirea marelui obiectiv național: cincinalul înainte de termen! * Din prima decadă, din prima lună, prin organizare superioară, prin muncă în-suflețită și disciplinată, prin mobilizarea tuturor energiilor – în toate întreprinderile planul să fie îndeplinit ritmic, integral și la fiecare sortiment! * Timpul este propice construcțiilor; să folosim din plin condițiile favorabile pentru accelerarea ritmului lucrărilor de investiții pe toate șantierelor!”.

7 ianuarie

• [„*România liberă*”, Anul XXXIII, seria a II-a, nr. 9393; Organ al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste; cotidi-

an, Format tipografic A2; 4/6 pagini; nu se precizează componența redacției] Cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Eminescu, Nicolae Manolescu semnează un articol omagial în care, pe lângă accentuarea importanței creației autorului, punctează și înrudirea ereditară a acestuia cu Mihail Kogălniceanu.

• [„Scânteia”, nr. 10 070] Apare *Pasiunea politică a creatorului de film*, un interviu cu Titus Popovici, realizat de D. Costin: „Reluăm, cu interviul de față, dezbateră desfășurată în paginile ziarului nostru asupra problemelor actuale ale dezvoltării cinematografului național – din perspectiva responsabilităților specifice care revin creației artistice în înfăptuirea înaltelor obiective politico-ideologice, educative stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. Convorbirea cu scriitorul Titus Popovici a avut ca punct de pornire o succintă trecere în revistă a producției cinematografice din ultimii ani – prilej de a consemna o creștere notabilă a ponderii filmelor consacrate realității contemporane, orientarea evidentă a multor realizatori spre dezbateră etică de actualitate, spre o problematică umană și socială de cert interes. Este un adevăr subliniat, de altminteri, frecvent – cu ocazia diferitelor retrospectivă – și care marchează promițător evoluția filmului românesc. [...] – *Nu numai filmul de actualitate, dar și evocarea istorică presupune pasiune politică și un ascuțit spirit contemporan.* – Nici nu se poate altfel – în această constă, de altfel, deosebirea de fond dintre «superproducțiile» care mizează exclusiv pe spectacolul exterior și filmele care-și propun să se ridice la nivelul unei *meditații asupra istoriei*. În această categorie din urmă se înscrie Epopeea Națională – a cărei realizare reprezintă una dintre ambițiile majore ale cinematografului noastre (a fost și ambiția, din păcate nematerializată, a multora dintre înaintașii noștri întru ale artei, în perioada redeșteptării conștiinței naționale). Este evident că o asemenea lucrare nu poate fi a unuia singur: la înfăptuirea Epopeii concură și vor concura mulți realizatori. Și totuși, oricât de paradoxal ar părea, această Epopee cinematografică este de neconceput fără o unitate a ei, interioară – cu toată diversitatea de stiluri și mijloace prin care urmează a fi realizată. O unitate care presupune pasiune politică, o maximă seriozitate artistică, o profundă meditație asupra destinului nostru istoric, de atâtea ori vitreg, și care abia azi își dezvăluie multiplele lui semnificații”. ■ Cornel Regman prezintă volumul *Orașul pierdut în ceață* de Méliusz József: „«Documentarul» lui Méliusz – anchetă curajoasă care aruncă în aer atâtea din prejudecățile și falsele iluzii ale unei epoci prea radioase – își păstrează și astăzi, peste decenii, valoarea unei mărturii angajate. Este o carte edificatoare pentru concepțiile și poziția autorului ei – personalitate de prestigiu a literaturii maghiare din țara noastră – integrat atunci, în condițiile României anilor 1930-1940, în cercul revistei «Korunk» de orientare progresistă, condusă de criticul Gaál Gábor. O carte care se recomandă, incontestabil, interesului cititorilor de astăzi”.

8 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 10 071] Aurel Martin semnează *Acea critică militantă necesară literaturii noastre*: „Expresie a conștiinței de sine a literaturii, critica marxistă însemnează conceptualizarea din perspectivă riguros științifică a sensurilor și țelurilor cuprinse în opera literară, distilarea, prin analiză la obiect, a structurilor, educarea sensibilității omului comunist la școala capodoperelor, intransigentă, fermitate ideologică și, nu în ultim rând, curajul de a spune mereu adevărul. Fiind, astfel, în dinamica vieții suprastructurale, deopotrivă imagine a unui prezent receptat cu discernământ și sugestie, prin punctele de vedere enunțate, a viitorului, radiografie a operei literare, critica include în formula ei actul axiologic. Obligația de a diagnostica starea estetică, la cotele ei reale, de a cântări împlinirile și neîmplinirile. [...] Dornică să găsească drumuri de acces spre înțelegerea frumosului autentic, într-un context caracterizat prin varietate, prin tendința scriitorilor de a-și afirma universuri imagine proprii, de a valida, la rându-le, căi posibile de relevare a esenței fenomenelor investigate – căi care scapă, nu o dată, cititorului inexperimentat, cum scapă, prin ambiguitatea lor, semnificațiile unor simboluri sau ale unor metafore obsedante, prin care sunt comunicate puncte de vedere privitoare la spectacolul condiției umane și, mai ales, la destinul personajelor – critica e, în genere, confruntare de opinii. Dar, prin interlocutor, prin omul comun căruia i se adresează preventiv, e un mod de instruire și de educație. De orientare. De selecție. De familiarizare cu imanența ideii de valoare, sub spectrul policromic al acesteia. Mod de instruire, în spiritul cunoașterii, al apelului la fondul apercetiv, al divulgării adevărilor ascunse în articulațiile imaginii artistice, al nevoii larg resimțite de către iubitorul de literatură de a i se explica mecanismul operei și optica autorului. Mod de educație ideologică și politică, prin discutarea mesajului încorporat în viziunea de ansamblu, de sugestie, de convergență a perspectivei. Dar și de educație estetică, prin sesizarea atentă a coeficientului de originalitate înscris în geografia demersurilor tradiționale. Ambele moduri certifică, în relația critic-cititor, natura pedagogică a intervenției primului termen. Intervenția așteptată de toate anotimpurile biologice. Mai cu seamă de cele ale adolescenței și ale primei tinereți. Cu (însă) condiția de a veni în întâmpinarea sensibilității acesteia, de a se adapta gândirii și limbajului ei referențial, de a-i intui întrebările și de a-i propune răspunsuri realmente viabile. A interferențelor care conferă succesului vraja consensului, iar căderilor tragedia implantului respins organic. Interferențe cărora, dincolo de aleatoriu, criticul e dator să le dea ascultare, în deplină cunoștință. Avertizând. Utilizând armele lucidității și ale comprehensiunii. Amândouă, coincidente, subliniate în Programul Partidului Comunist Român. Program prin excelență tineresc. Deschis. Romantic, revoluționar”. ■ Sub titlul „*Action du P.N.U.D.*”: „*Criza mondială a hârtiei nu va fi curând depășită*”: „Potrivit unui studiu întocmit în comun de F.A.O. și P.N.U.D., se impune cu urgență lansarea unei campanii internaționa-

le concertate de dezvoltare a industriei hârtiei în țările lumii a treia, pentru a se evita ca, spre sfârșitul acestui deceniu, penuria actuală de hârtie să ia proporțiile unei grave crize – scrie «Action du P.N.U.D.», publicație a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare”.

• [„Scânteia tineretului”, an XXXI, seria a II-a, nr. 7662; Organ central al Uniunii Tineretului Comunist, Format tipografic A1; cotidian; nu se precizează componența redacției] Ioan Adam face cronică literară a volumului semnat de Dinu Săraru, *Niște țărani*, „un roman aproape non-fictiv despre existența postbelică (urmărită până în anii cooperativizării) a unui sat oltenesc montan – Cornu Caprei”. Recenzentul remarcă „frescul relatării de o simpatică oralitate”, constatând că „prozatorul nu și-a trecut textul prin mai multe ape, pentru a ajunge la apa cea tare a stilului. Dar, absență la nivelul frazei, elaborarea e vizibilă în compoziție, de unde se poate deduce că romancierul și-a gândit romanul înainte de a-l așterne pe hârtie. Sub inerția stilistică se ascunde un prozator cu nerv, bun cunoscător al modului de gândire țărănesc, de la care împrumută de altfel arta de a se exprima *pe dedesubt*”.

• [„Viața studentească”, An XX, nr. 1; revistă a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România; format tipografic: A3; apare săptămânal, miercuri, 12 pagini. (*cu modificări de periodicitate în timpul vacanțelor studentești și cu modificări la 24 sau 20 de pagini pentru numerele speciale, iar în timpul crizei hârtiei cu o reducere la nr. de pagini de la 16 la 12); Colegiul de redacție: Ion Cristoiu, M.N. Rusu, Medeea Ionescu, Virgil Simion, Ion Segărceanu, Tudor Octavian, Mihai Tatulici, Mircea Florin Șandru, Nicolae Dan Frunteletă, Niculae Stoian; se specifică și șefii principalelor subredacții: Andrei Corbea – Iași, Octavian Știrceanu – Cluj, Horia Crișan – Timișoara (de la nr. 11/ 13 martie 1974 e înlocuit de Lucian Alexiu), Șerban Tărăță – Craiova, apoi Gh. Vanca – Brașov, din aprilie 1974; prezentare artistică: Victor Mașek. Începând cu nr. 14 din 3 aprilie 1974, locul lui Niculae Stoian ca redactor-șef este luat de Nicolae Dan Frunteletă, Ion Cristoiu devenind redactor-șef adjunct și Mihai Tatulici SGR. Începând cu 1 mai 1974 din colectivul „Vieții Studentești” mai fac parte și: Constanța Buzea, Grigore Arbore, Ana Blandiana, Dinu Flămând, Ștefan Iureș. De la nr. 19 din 8 mai 1974 revista trece la un format de 12 pagini. Începând cu nr. 22 din 29 mai 1974 colectivul de redacție se comasează cu cel al revistei „Amfiteatru”, incluzându-i aici și pe Stelian Moțiu, Ion Sasu, Gh. Văduva, Costin Antonescu, Mihai Todossia etc] Conține recenzia lui Dinu Flămând la volumul de proze fantastice al lui Eugen Uricaru – *Despre purpură* (Dacia, 1974).

9 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 9395] Nicolae Balotă scrie despre *Literatură și viață*, evidențiind interdependența dintre cele două sfere, după cum afirmase

Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congres. În acest sens, notează că „orice înstrăinare a creatorului de experiențele esențiale ale omului contemporan dăunează creației sale”.

• **[„Scânteia”, nr. 10 072]** Dim. Rachici semnează *Fii ai acestui pământ*: „Preocupat de-un timp încoace de transpunerea în românește, împreună cu scriitoarea Csire Gabriella, a unei culegeri de versuri patriotice ale poezilor maghiari din România (culegere aflată în curs de apariție la editura «Eminescu»), am fost înclinat să reflectez, poate mai adânc și mai îndelungat decât altădată, asupra raporturilor de solidaritate și sinceră prietenie existente, ca urmare a înfăptuirii politicii înțelepte a partidului, între toți cetățenii acestor meleaguri, de indiferent ce naționalitate. [...] Poeți ai acestui pământ fără moarte, care ne-a zămislit, pe cerul căruia ne purtăm zborul viselor... Limba vorbită de noi și modelată sub condeiele noastre este drumul gândurilor și sentimentelor noastre, împletite cu aspirațiile poporului nostru întreg. Căci poezia autentică, de orice expresie ar fi, nu cunoaște decât această limbă. Mă gândesc, bunăoară, că Transfăgărășanul, dat nu de mult în folosință – încă o capodoperă a geniului constructor românesc, despre care cineva spunea, atât de frumos, că se află mai aproape de cer decât de pământ – acest arc voltaic sau, dacă vreți, de triumf, între două locuri de pe harta țării intrate deja mai înainte în istorie – cântat de oricare poet de talent, de orice limbă, nu poate apărea decât ca un fragment sublim dintr-o grandioasă epopee. La fel ca Porțile de Fier, ca Lotrul, ca lanurile nesfârșite de grâu și porumb, ca orașele noi și ca atâtea altele. Limba poeziei îi leagă între ei pe toți poezii autentici din țara noastră, asemenea unui fluid nevăzut, trecut din inimă în inimă prin generoasa iubire de patrie; iar de aici, urcând mai departe – spre inima generoasă a cititorului”.

• **[„România literară”, nr. 2]** Citim o poezie semnată de Ioana Diaconescu (*De tine să-mi vorbești*). □ Darie Novăceanu traduce *Din poezia cubaneză*: Roberto Fernández Retamar (*Patria*), Fayad Jamis (*În timp ce pleoapele tale*), Luis Suardíaz (*Nu vă vine să credeți*), Sidroc Ramos (*Unde se așază eroul*) și Samuel Fejido (*Locul*). □ Vasile Băran semnează reportajul *Itinerar polonez*. □ Citim *Nunta lui Achim* de Marin Preda. □ Citim textul inedit *Purtând cofița*, semnat de G.C. Moisil. □ Adina Darian semnează prezentarea *Leon Zitron*: „*Teleziaristul*”, oferind și fragmente traduse din volumul *Teleziaristul*, apărut la Editura Robert Laffont, Paris. ■ Editorialul *Literatură și istorie* este semnat „România literară”: „Împlinirea unei jumătăți de mileniu de la marea bătălie din 10 ianuarie 1475, la Podul Înalt, unde biruința lui Ștefan, domnul Moldovei, asupra invadatorilor otomani a fost atât de zdrobitoare, încât a avut un veritabil răsunet în principalele capitale ale continentului, constituie pentru noi nu numai un fericit prilej de a ne rememora trecutul în ce are el mai glorios, mai ales când e vorba de apărarea țării și de independența ei, dar și de a medita în plus la relația Literatură-Istorie. [...] Pentru noi, cei de astăzi, ca vrednici urmași, prin și peste atâtea veacuri, tocmai dimensiunea europeană a

victoriei lui Ștefan capătă o semnificație de multiplu adevăr: în sensul că – într-un moment crucial al istoriei sale, moment când însăși existența lui e pusă în joc – un popor mic, dintr-o țară mică, poate face față și celei mai cumplite forțe strivitoare de umanitate, așa precum, acum 500 de ani, a izbândit Moldova noastră sub conducerea, pe cât de înțeleaptă, pe atât de vitează a lui Ștefan. Istoria Vietnamului – din epoca noastră –, succesiunea în lanț a dezrobirii de sub regimul colonial a zeci și zeci de popoare, sub semnul independenței și al suveranității, confirmă, la proporții – acum mondiale – acest adevăr. [...] Să reînviem, deci, trecutul în ce are el mai semnificativ prin prisma contemporaneității noastre, dar, mai cu seamă, să decantăm, în laboratorul creației artistice, datele Prezentului. Cel pulsând de semnele Viitorului”. □ Ion Horea semnează tableta *La Podul Înalt*: „După cinci veacuri, peste vuietele bătăliei de lângă Vaslui, în zarea pământului românesc se mai aud clopotele Putnei și ale Voronețului. Timpul cel fără început și sfârșit s-a oprit într-o zi la Podul Înalt cu uimire și s-a uimire peste țară”. □ Sub titlul *Vaslui, 10 ianuarie 1475 Bătălia de la Podul Înalt* citim fragmente din Grigore Ureche (*Războiul lui Ștefan Vodă, Valeatul 6983, Gherar 10*); Jan Długosz (*Din „Historia Polonica”*), Nicolae Iorga (*Lupta de la Podul Înalt*), Mihail Sadoveanu (*La 10 ianuarie 1475*). ■ În *Viața literară* citim: □ *Manifestări Eminescu*: „Împlinirea, la 15 ianuarie, a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu va prilejui numeroase manifestări, atât în Capitală, cât și în întreaga țară. În București, sub egida Uniunii Scriitorilor și a Comitetului Municipal pentru Cultură și Educație Socialistă, vor avea loc o serie de acțiuni găzduite la Biblioteca tineretului, din Bd. Republicii, 43. Astfel, la 10 ianuarie (ora 18), în cadrul «Teatrului de poezie», se va desfășura, cu concursul Filarmonicii «George Enescu» și al Operei Române, o seară de muzică pe versurile lui Eminescu. În aceeași zi și la aceeași oră, la Biblioteca tineretului va avea loc vernisajul expoziției dedicată vieții și creației Luceafărului poeziei românești. În cadrul expoziției, pe lângă lucrări de grafică, fotografii, cărți, reproduceri din presa vremii, vor fi prezentate imprimări pe bandă de magnetofon ale unor pagini celebre din Eminescu, în lectura lui M. Sadoveanu, Perpessicius, Camil Petrescu, Liviu Rebreanu, George Călinescu, George Vraca, C. Nottara ș.a. La 13 ianuarie este prevăzută premiera piesei *Cezara*, dramatizare după nuvela cu același nume, în interpretarea unor actori de la teatrele Național, Bulandra și Nottara. La 20 ianuarie, ora 18, în programul manifestărilor este inclus un recital din lirica eminesciană, susținut de actori bucureșteni. De asemenea, la 27 ianuarie, vor fi fixate o serie de plăci memoriale pe casele legate de anii petrecuți în Capitala țării de Eminescu, în străzile Covaci nr. 14, Lipsani colț cu Calea Victoriei, Buzești nr. 5. și Plantelor – fostul spital al Dr. Șuțu, unde a încetat din viață poetul. * În ziua de 13 ianuarie, obișnuita rotondă din cadrul Muzeului Literaturii Române va fi consacrată lui Eminescu. Au fost invitați Al. Philippide, Șerban Cioculescu, Iorgu Iordan, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Edgar Papu, Dumitru

Murărașu și Augustin Z.N. Pop. Vor fi audiate poezii în lectura lui Tudor Argezi, Perpessicius, Tudor Vianu, Mihail Sadoveanu, George Călinescu și Vladimir Streinu. Dinu Ianculescu va citi fragmente inedite din publicistica lui Eminescu. Cu acest prilej, sub genericul «Eminescologie contemporană», la sediul Muzeului Literaturii Române se va deschide o expoziție de cărți, fotografii, manuscrise, documente literare, înfățișând momente din viața și creația poetului. * În întâmpinarea acestui mare eveniment literar, Casa «Electrecord» a pregătit două interesante discuri – unul de 45 de minute, intitulat *Mihail despre Mihai* (Mihail Sadoveanu vorbind despre Eminescu), al doilea un *Eminescu plurilingv* (în 5 limbi), prezentat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga”. □ *Uniunea Scriitorilor*: „La Tg. Neamț s-a desfășurat a 5-a ediție a tradiționalei manifestări «Șezătoare la Humulești». În cursul celor 4 zile, programul a cuprins o expunere cu tema «Ion Creangă, fiu al satului Humulești», simpozionul «Ion Creangă în spiritul românesc», vernisajul expoziției «Universul copilăriei lui Creangă» și un spectacol-șezătoare intitulat «Nică a lui Ștefan Apetrei». * Asociația scriitorilor din Brașov a organizat, la Casa de cultură, un simpozion literar dedicat tradițiilor culturii transilvănene. Au făcut expuneri Corneliu Albu, Verona Brateș, Paul Constant, Vasile Copilu-Cheatră, Dim. Danciu, Petre Homoceanu, I.V. Munteanu, Vasile Netea, Petre Pascu, Ion Potopin, V. Spiridonică și Gh. Togan. În cadrul acestor manifestări, bătrâna Letiția Drimba, în vârstă de 96 de ani, a prezentat o serie de scrisori inedite ale lui Octavian Goga, pe care acesta i le-a adresat în perioada studiilor liceale la Brașov. [...] * Cenuclul G. Călinescu al Academiei a inițiat o dezbatere în cadrul căreia Mihail Cruceanu a vorbit despre direcțiile de dezvoltare ale literaturii contemporane în lumina documentelor Congresului al XI-lea al Partidului. Au luat cuvântul Petre Popescu Gugan, Florica Dumitrescu, Ion Potopin, Florian Saioc și Petre Strihan. A urmat un recital de versuri susținut de Verona Coroiu, Valeriu Gorunescu și Felicia Tința. * La Casa Prieteniei Româno-Sovietice, în cadrul mesei rotunde cu tema «Programul partidului și cultura», a vorbit acad. Al. Graur. * La Librăria M. Eminescu din Capitală, Editura Ion Creangă a organizat lansarea unor noi cărți dedicate copiilor, semnate de Radu Boureanu, Ion Caraion, Petre Ghelmez și Gh. Tomozei. Autorii, prezentați de Tiberiu Utan, directorul Editurii, au acordat autografe. [...] * La Universitatea populară București, sectorul 7 (sala Zalomit), a fost evocată personalitatea lui Artur Enășescu. Despre viața și opera poetului au vorbit: Toma Alexandrescu, Mihail Straje și Paul Teodorescu. * La Academia de științe social-politice și economice «Ștefan Gheorghiu» din Capitală a avut loc un festival literar la care și-au dat concursul Virgil Carianopol, Al. Clenciu, Arcadie Donos, Ion Th. Ilea, Teodor Maricar, D. Mazilu și Gh. Teodorescu”. □ *Proiecte 75* informează despre planurile lui Const. Ciopraga, Ioana Postelnicu și Augustin Buzura. Consemnează Al. Raicu. ■ Nicolae Jianu semnează *În căutarea unui personaj*: „Iată, avem la îndemână *Codul principiilor și normelor muncii și*

vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, aprobat de Congresul al XI-lea, afirmare lapidară și limpede a idealului moral propus de socialism. Firește, nimeni nu-și imaginează existența în realitate a unui individ care să cumuleze toate calitățile înscrise în cod, virtutea pură fiind o ficțiune nepământească, dar un normativ etic aplicat mereu, verificat în mari confruntări, devine element de referință, piatră de încercare pentru rezistența și adevărul unei structuri sociale. Nu văd cum scriitorii s-ar putea lipsi de această busolă în drumul complicat care duce spre eroul reprezentativ, capabil să comunice lumii adevărurile noastre. Urmăresc de mult un posibil personaj de roman, de piesă de teatru, de film. Omul acesta a fost în tinerețe un adevărat revoluționar, un purtător de cuvânt al clasei lui, un pătimaș al dreptății. Munca, desigur, priceperea, inteligența l-au dus la o bună condiție socială, la o stare materială de invidiat. Dar acum el privește lumea cu un ochi indiferent, nimic nu-l clatină, nimic nu-l înfierbântă, nimic nu-l îngheață, trece drept un om cumsecade, dar el e egoist și nepăsător. «Descurcați-vă, așa cum m-am descurcat și eu!» – pare să spună el celor neliniștiți, arși de întrebări, obsedați nu de neliniști metafizice, ci de marile probleme ale lumii contemporane. Un fatalism de față bătrână și-a făcut loc în conștiința lui altădată înaripată și însetată de schimbare. Nu este oare interesant de văzut ce s-a întâmplat, unde se află cheia acestui proces? A demonta asemenea mecanisme, uneori destul de complicate, înseamnă implicit a afirma mișcarea neîncetată a societății, inaderența ei la rugină și scleroză. Proza ultimilor ani operează în acest sens, putem aștepta cărți mari, cărți lucide, cărți în care autorii își asumă răspunderi totale față de cititorul de azi și de mâine. Este real și de bun augur interesul pe care scriitorii îl poartă dezbaterilor de idei. Secția de proză a Asociației noastre din București a inițiat discuții asupra unor cărți recente și încă de la prima reuniune a fost evident că există un spațiu și o energie intelectuală de cea mai nobilă esență. Ea se cuvine folosită în reviste și publicații. Încă destule cărți importante sunt expediate în scurte recenzii, dacă nu chiar ignorate sau uitate, din motive care scapă ochiului neavizat. N-ar fi de prisos nici o încercare de tipologie literară românească în anii socialismului, studiu care ar putea conduce la o viziune mai clară asupra personajului reprezentativ, asupra eroului care să mărturisească lumea noastră și idealurile ei”.

■ Al. Piru scrie despre *Poezia lui Gellu Naum*: „Natural, Gellu Naum nu e un tradiționalist, nu repetă gestul bunicului său care străbătea spațiul carpatobalcanic cu oile lui behăitoare, prefăcute în pietre, dimpotrivă, în căutarea cuvintelor «la limita de sârmă a liniștei», a culorilor lungi și a sunetelor violente, ca simbolizării, el oxigenează și fardează turmele de oi, contrafacând realul într-un cuptor alchimic asemenea olarului de acum patru milenii din a cărui operă memoria stinsă a focului n-a lăsat decât foșnetul cenușii”.

■ În *Tensiunea conjuncturilor* Hristu Cândroveanu scrie despre proza lui Corneliu Ștefanache, cu ocazia apariției volumului *Speranța care ne rămâne*, vol. I în 1974: „Înclinăm spre părerea că romancierul Corneliu Ștefanache își va câștiga un loc de prim

rang în literatura noastră, exploatându-și virtuțile din cartea sa recent apărută și păstrând, din cele anterioare, propensiunea sa spre analiza psihologică, de natură să dea și mai multă adâncime prozei viguroase, despre oameni adevărați și întregi, abordată acum”. ■ Aurel Martin semnează *Meditație despre condiția liricii*, un text despre volumele teoretice și critice, semnate de Ștefan Aug. Doinaș: „Devorat de întrebări. Privind particularul prin categorial și schemele generale prin prisma permanentei ofensive a noului. Ștefan Aug. Doinaș discută, în consecință, condiția poeziei. În variatele ei ipostaze. Eterne și istorice. Se ocupă de relația dintre obiect real și limbaj realist în lirică, dintre comportament mitic și comportament poetic, dintre metaforă și viziune, dintre ton și gesticulație, dintre starea de grație și starea de criză. Etc. Termenii fiind înțeleși mereu în accepții care pretind precizări și nuanțări. De unde nevoia de a defini prin disjuncții sau prin similitudini, prin sinonime și antonime. Cum procedează vorbind despre originalitate și modă, despre manieră și manierism, despre sol major și la minor, despre cuvânt și necuvânt. Despre a reda și a plăsmui, despre a fi rob al universului obiectiv și a-l redescoperi reimaginandu-l în adevărurile sale încărcate de miracole nebănuite”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Reprezentare și concept*, discutând pe marginea sentițnelor date lui Socrate și Platon. ■ Eugenia Tudor Anton semnează *Receptarea istoriei*, comentând temele istorice din opere literare: „Există multe modalități de abordare a istoriei contemporane (înțelegând prin istorie contemporană mai ales realitatea social-morală a ultimilor treizeci de ani) în romanul actual românesc. De la romanul frescă – în care importantă e suprafața de cuprindere, adică acea captare a mișcării colective – la romanul de tip obiectiv și tradițional și până la romanul de analiză (unde frapantă rămâne coborârea în adânc), cu forma sa foarte răspândită azi în proza românească, romanul-confesiune (romanul conștiinței scrutând cu severitate evenimentele și luând atitudine față de acestea) s-a încercat și se continuă, în romanul românesc de azi, o cuprindere cât mai semnificativă a momentelor-cheie din istoria vie a ultimelor decenii. Trebuie remarcat faptul că, indiferent de modalitatea românească aleasă, importantă, dacă nu determinantă pentru modul de abordare a evenimentelor contemporane pe care le-am trăit în ultimele decenii, este mai ales optica, mai exact unghiul de vedere ales, care implică pe autor, nu numai cu particularitatea talentului său, dar și cu o anume atitudine afectivă, de nemijlocită participare. Desigur, romancierul român de azi beneficiază și de un plus de perspectivă și, implicit, de un plus de detașare, necesare unei mai exacte, mai obiective (în sensul apropierii de adevăr) reflectări a timpului social-politic și moral decât, să zicem, scriitorul care publica acum două decenii un roman ca *Setea* încercând să surprindă «din mers» pulsul unei epoci noi, desprinderea dureroasă de practicile tradiționale sau învechite ale unei lumi scoase din fâgașul ei, convulsionată de tragedia sângeroasă a războiului. Detașarea oferă desigur romancierului și răgazul necesar reflexiei. Fiindcă, se știe, pre-

zentul de acum trei decenii a devenit azi istorie, iar istoria poate închide în ea nu numai adevărul, dar și erorile, și legendele. Desprinderea de țărnelor unui timp poate duce pe romancier la captarea semnificațiilor, la surprinderea acelor aspecte ale realității care se lasă mai anevoie, definite ori exprimate, uneori tocmai raportul insesizabil sau înșelător dintre aparență și esență. Și totuși perspectiva nu este totul. Romane ca *Zilele săptămânii* sau chiar *Vara oltenilor* de D.R. Popescu, scrise mai târziu decât *Setea*, nu depășesc prin substanță romanul lui Titus Popovici apărut în 1938. Sigur, a arunca o privire în trecutul nu prea îndepărtat, presupune o altă dispoziție sufletească a scriitorului, decât a încerca să supună în raza unui reflector (lucidă și necruțătoare) o porțiune din durată aparținând efectiv prezentului. Este implicit o schimbare de optică, de unghi de vedere, dar nu numai atât! E vorba, cred, și de o trăire afectivă, de intensitatea căreia depinde în foarte mare măsură gradul de autenticitate sau de adevăr artistic. Facem precizarea că nu pledăm pentru lirism, care e cu totul altceva decât ceea ce am numit cu o expresie, poate incompletă, «trăire afectivă». Ne gândim, nu la romanul liric (despre care vorbea E. Lovinescu), ci la profunzimea percepției artistice și la gradul de participare al scriitorului care, atent la semnificații, poate și trebuie să coloreze conținutul romanului, specie ce scapă astăzi canoanelor, delimitărilor dogmatice, tradiționaliste. Revenind, ni se pare evident că una este, de pildă, literatura unei spontaneități explozive, deschisă radios și entuziast unei noi structuri social-morale, așa cum apare ea în *Străinul* lui Titus Popovici, și alta este literatura din primele romane ale lui Al. Ivăsiuc, trecând evenimentele prin filtrul meditativ al unei alte naturi afective. Evenimentul nu mai deține primatul, el nu mai este suficient de grăitor numai prin simpla decupare și aranjare în economia cărții. Evenimentul, adică mutația social-morală cu dramatismul ei, se însuflețește prin raportarea repetată și stringentă la condiția umană. De aceea eroismul declarativ dintr-o carte ca *Paradisul pentru o mie de ani* de Romulus Guga apare sec și neconvincător. Romanul este prea saturat de teză – simpla expunere rece, amplul discurs corect despre epoca neagră a ocupației naziste nu capătă concretețe artistică prin personaje. Eroii cărții – mulți – sunt excesiv de lucrați în alb sau negru, speculația gazetărească (pe marginea «singurătății», «măreției» sau «suferinței» omului) are un pronunțat aer factice, dacă nu strident, înlocuind de fapt dezbaterile artistice propriu-zise. Spre deosebire de Romulus Guga, în ultima sa carte, *Fetele tăcerii*, Augustin Buzura găsește o altă reprezentare artistică motivului suferinței umane, să zicem, autorul dezbătând printre altele, ca și *Intrusul* lui Marin Preda, și relația strânsă între noțiuni și acoperirea lor umană, afectivă. Cu scheme sau cu noțiuni goale, neîncorporate în plasmă artistică nu se poate scrie o literatură bună, nici măcar cu idei, fie ele și geniale, dacă acestea nu acoperă firesc adevăruri sufletești, realități umane profunde. [...] La noi, odată cu trecerea timpului, romanul a câștigat mult în profunzime și diversitate, în arta rostirii propriu-zise. Într-un fel este revelat adevărul istoriei con-

temporane în romanele lui D.R. Popescu, de pildă, și în altul în romanele lui Al. Ivăsiuc. Dacă la D.R. Popescu o situație dramatică din vremea ultimului război (moment dramatic asupra căruia prozatorul revine adesea) – de exemplu, în romanul *Cei doi din dreptul Tebei*, înfruntarea dintre flăcăul român și cel ungar presupune un întreg ritual, desfășurat pe un fel de podium, unde se gesticulează la extrem și se cultivă grotescul (chiar bătaia pe care o primește Ciungul de la femeile satului implică în desfășurarea ei un fel de ritual valpur-gic), la Al. Ivăsiuc, în *Apa*, de pildă, contează mai puțin decorul și mai mult crearea unei tensiuni interioare, a unei tensiuni sumbre care nu se consumă odată cu faptul tragic. Scriitor care-și circumscrie romanele unui moment, prin excelență tragic, al istoriei – războiul – încleștare definitivă și puternic determinată cu întreg cortegiul său de vicisitudini (prizonierat, lagăr, foame, spectrul continuu și amenințător al morții, zbaterea omenească și mereu smulgera eroică din neființă) – Laurențiu Fulga scrie un roman al densității analitice. În *Alexandra și Infernul* ca și în *Moartea lui Orfeu* trecutul și prezentul apar într-o strânsă și tulburătoare conexiune, exprimate în elocvente și tensionate trăiri interioare. [...] Se observă deci tot mai mult, în romanul românesc contemporan, odată cu abordarea unui unghi de vedere, mai prielnic descoperirii adâncului lăuntric – chiar și în romanele ce aparțin încă spectacolului exterior (tonul ridicat, expresia tăioasă, groasă și chiar gălăgioasă ca în *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu) – se remarcă opțiunea romancierului contemporan pentru adâncirea și retrăirea unei epoci, apropierea ei de lentila obiectivului în așa măsură încât să putem spune că istoria, în ultimele romane, nu este numai istorie propriu-zisă, ci un timp trăit afectiv de scriitor. [...] Până la apariția *Intrusului*, romanul actual rămânea, în anumite cazuri, la condiția modestă de a înfățișa o sumă de evenimente, ascuțișul polemic fiind îndreptat mai ales către prezentarea unei epoci foarte convulsionate. Odată cu *Intrusul* însă, capătă cetățenie literară un alt personaj, care pune preț pe sinceritate în introspecție, care tinde să-și explice cauza eșecului ori a vinovăției. Un asemenea personaj a configurat, printre alții, Romulus Guga în *Viața post-mortem*, romanul său având în centru un carierist. [...] Oricum, tendința romancierilor noștri da a dezbate pe planuri largi diferite etape ale contemporaneității, rediscutarea din unghiul de vedere al celui ce participă activ, febril, la edificiul nou social este mai mult decât justificată, chiar dacă rezultatele nu sunt totdeauna cele așteptate”. ■ Paul Tutungiu semnează „*Miorița*” – o problemă melodramatică?, o reacție la comentariul lui Alex. Ștefănescu, text publicat în nr. 45, 7 noiembrie 1974, din „România literară”, intitulat *Teorii melodramatice*, un text în care comentează textul *O viziune asupra „Mioriței”* de Paul Tutungiu apărut în „România literară” din 21 februarie 1974: „De la apariția fragmentului nostru în «R. l.» și până la publicarea «opiniilor» lui Alex. Ștefănescu în aceeași revistă au trecut zece luni. I-au trebuit oare zece luni pentru a formula «opiniile» pe care le vom discuta în continuare? Timpul de meditație afectat

lucrării noastre ne-ar măguli. Ne-ar măguli într-adevăr dacă în intenția lui Alex. Ștefănescu ar fi sincera și competentă elucidare a mesajului *Mioriței*, dacă «opiniile» sale ar fi menite să aducă o lumină nouă în problema *Mioriței* sau dacă, realmente dintr-o intenție colegială, el ar fi intenționat să arate – să zicem – erorile subsemnatului în abordarea mitului românesc. Dar nu slujirea științei intră în mica strategie a lui Alex. Ștefănescu. Folosind tehnica citatului trunchiat, «opinientul» comentează două așa-zise «argumente» menite să zdruncine edificiul solid al comunicărilor noastre tipărite parțial. Deși sunt neesențiale logicii noastre din fragmentele de compendiu publicate în februarie 1974, dorim să reamintim că am enunțat în trecut faptul că Hasdeu a demonstrat în *Istoria critică a românilor* că Vrancea era socotită în vechime un ținut aparținând teritoriului convențional al Munteniei. Alex. Ștefănescu vine cu «argumentul»: încă de acum o sută de ani Hasdeu a fost pus la punct «fără nici un drept de apel» de junimistul Panu, în «Convorbiri literare». [...] Din păcate, semnatarul «opiniilor» privește această relicvă spirituală a poporului nostru doar ca pe un text literar, ca pe un poem de Eminescu sau Bacovia. Și încearcă speculații umoristice pentru punctul său de vedere «melodramatic», observând că subsemnatul «se află în consonanță cu o modă care... alimentează poezia de dată recentă». Sigur că da, scriitorii români se apropie tot mai mult de izvoarele folclorului, de izvoarele istoriei noastre și prin asta ei răspund chemării partidului de a reda națiunii noastre «conștiința valorii ei spirituale, a străvechii civilizații pe care o moștenește, a virtuților ei artistice și științifice». Întrucât se pare că «opinientul» dorește să rămână exterior fondului problemei, cultivând atemporalitatea, ne oprim aici, în așteptarea unor opinii serioase privind *Miorița* și mitologia românească în general". ■ Nicolae Manolescu semnează *Debuturi în proză*, o cronică literară la două volume: □ *Despre purpură* de Eugen Uricaru (Dacia, 1974): „Desigur, e greu de judecat definitiv numai din «fragmente». Însă inteligența artistică, în afară de discuție, chiar dacă rafinamentul, artificialitatea, aerul esoteric produc de multe ori impresia de fragilitate evazivă. Ceea ce formează originalitatea acestor proze fantastice – metafora ca limbaj indirect, sugestiv – poate constitui la un moment dat și defectul lor cel mai mare”. □ *Mezarea* de Marius Tupan (Eminescu, 1974): „Deocamdată, Marius Tupan a exploatat bine vâna de poezie proaspătă și vigoasă a unei naturi primare și a unei umanități necomplicate ce trăiește în acord cu ea; nu lipsește nici nota fabuloasă ori halucinantă, caracteristică acestei lumi originare. Dar mai departe? Nici un scriitor n-a putut rămâne la acest fel de proză sau, dacă a rămas, a făcut-o cu riscul sașietății și al unui manierism stilistic cu atât mai greu de suportat cu cât materia însăși a imaginației s-a secătuit mai vizibil. La V. Voiculescu, povestirile au fost un simplu exercițiu, în plus complicate cu multe aspecte intelectuale. Nici poezia, nici dramatismul elementar, nici pitorescul folcloric nu constituie o provizie suficientă pentru o carieră mai lungă de prozator. A doua carte a lui Marius Tu-

pan nu mai trebuie să semene cu prima, dacă tânărul autor vrea ca ea să mai fie luată în considerație”. ■ Citim recenzii: □ Mihai Minculescu scrie despre *Ceasornicul de aer* de Adrian Beldeanu, (Eminescu, 1974): „Proza, de sorginte livrescă, des împrumutată de Adrian Beldeanu, nu convinge, în ciuda, probabil, a unei cultivări îndelungate, versurile rămânând la marginea poeticului prin impresia de făcut și obositoarea declinare a unui «eu» nejustificat de o efectivă stare lirică. Parnasianismul se oprește la grandoarea suprafeței lucrurilor; miezul este în spatele luciului”. □ Lucian Raicu semnează *Lirica feminină*, o prezentare a volumului *Biciul albastru* de Mara Nicoară (Dacia, 1974): „Inutil de spus că nu totul o prinde la fel de bine pe talentata poetă. Expresia directă se mai ornează de când în când de încercarea unei cugetări mai generale, poeta lăsându-se tentată, fără prea multă convingere, și de o incursiune în zone mai depărtate, dincolo de raza domeniului propriu, de câte o aventură în sferile mai reci, dar recolta e slabă”. □ Valeriu Cristea, în *Memorialistică*, scrie despre *Luminile oglinzilor* de Al. Raicu (Minerva, 1974): „Nu vrem să facem un paradox afirmând că personajele cele mai impresionante ale cărții lui Al. Raicu nu sunt totuși scriitorii evocați în ea, ci tovarășele de viață – ne gândim la doamnele Fany Rebreanu, Agatha Bacovia, Ștefana Velisar-Teodoreanu, Laura Dragomirescu – ale unora dintre ei. Supraviețuindu-le printr-o longevitate a cărei sursă pare a fi însăși devoțiunea față de marii dispăruți, păzitoare ale memoriei și operei lor, îndurerate de ireparabila pierdere suferită și uneori hărțuite de tristele vicisitudini ale existenței de care glorioasele umbre ale celor duși le-au putut întotdeauna apăra, simple femei câteodată luptându-se cu propriile lor suferințe, prea omenești. *Luminile oglinzilor* este o carte utilă și vie”. □ În *Între critică și hagiografie*, G. Dimisianu recenzează volumul *Perpessicius* de Teodor Vârgolici (Eminescu, 1974): „Ne place să credem că dacă Teodor Vârgolici ar fi îndrăznit mai mult în acest teren al interpretării și valorizării, lucrarea sa, oricum deloc lipsită de merite, ar fi dobândit o mai mare independență și un mai apăsător contur personal”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa dedicată debutanților cu *Tablouri lirice*, o prezentare a volumului *În iarnă cu fluturi albaștri* de Ion Vergu Dumitrescu (C.R.): „Din păcate Ion Vergu Dumitrescu nu acordă prea mare atenție culturii poetice, disociind talentul de gândirea lirică. Se vede asta deopotrivă din absența unei viziuni poetice, în sensul obișnuit al cuvântului, și din inocența cu care confundă exprimarea poemătică, oricât de metaforică ar fi, cu exprimarea poetică. Ion Vergu Dumitrescu trebuie să evite o situație pe care, în ce mă privește, o cred fără viitor pentru un poet al acestui secol: poezia naivă, bizuită exclusiv pe datul congenital. Talentul acestui poet merită o poezie pe măsură, care să lase a i se vedea fundamentul, adică gândirea poetică”. ■ Revista comemorează *70 de ani de la debutul lui Victor Eftimiu*, publicând fotografii, cronologia operei și anii biografici semnificativi. Textul omagial-biografic este semnat de Șerban Cioculescu. ■ În *Evocări*, Nicolae

Dimitriu își amintește: „Radu D. Rosetti se conturează pregnant ca un umanist luminat de unda iubirii de oameni și de pasiunea de-a cunoaște valorile culturii și frumusețile artei ce au înnobilit spiritul omului. El a dat un conținut integral eternului vers al lui Terențiu: «Om sunt, nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin»”. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Lanson, antilansonian*, o semnalare a volumului Gustave Lanson, *Încercări de metodă*. ■ Ana Blandiana revine la rubrica sa *Atlas*, cu tableta *Ani noi*.

10 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 8263] Voichița Martin publică o prezentare a filmului „Ștefan cel Mare – Vaslui 1475”, o continuare a *Fraților Jderi*, regia fiind semnată de Mircea Drăgan, iar scenariul fiind scris în colaborare cu Constantin Mitru.

• [„**România liberă**”, nr. 9396] Adrian Păunescu semnează articolul *Eminescu, poet-voievod*, alăturându-l unor personalități istorice precum Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul ș.a., mai ales, pentru că „acum [...] fiecare poet român resimte, ca într-un ciclu istoric, legătura cu patria și unitatea de soartă dintre ce are el mai bun și România, acum când cu trudă și sacrificii noi încercăm să depășim condiția vremelniceii noastre și să construim un om nou, mai bun”.

• [„**Scânteia**”, nr. 10 073] Ziarul comemorează *500 de ani de la victoria repurtată de Ștefan cel Mare la Vaslui* publicând: *Un strălucit simbol al voinței poporului român de a trăi liber, de sine stătător* de Ștefan Ștefănescu și *Omagiul cinematografiei adus marelui patriot* de D. Costin.

• [„**Contemporanul**”, nr. 2] Cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, semnează texte omagiale: D. Macrea, Teodor Cazacu. □ D. Macrea: *Eminescu în conștiința românească*: „Eminescu are, în conștiința românească, o poziție unică. El este recunoscut drept cel mai mare poet român, dar măreția lui nu constă exclusiv în desăvârșita lui artă poetică. Eminescu este al tuturor, nu numai al poezilor și al istoricilor literari. El este al tineretului, care-i declamă de generații poeziile, al celor de la țară și de la orașe, care-i cântă romanțele, al intelectualilor care-i descifrează, de zeci de ani, sensul operei, al celor ce privesc spre trecutul glorios al patriei, spre viitorul ei luminos”. □ Corneliu Albu: *Mihai Eminescu – patriotul*: „Nenorocirile abătute asupra poporului român din Transilvania după 1867 au găsit un larg ecou în romanul *Sărmanul Dionis*, elaborat în anii șederii lui Eminescu la Viena. După el, «cei mai mulți și mai veninoși nouri sunt monarhii. Trăsnetele lor cu care ruinează, seacă șiucid popoare întregi sunt resbelul. Sfărâmați monarhii!! Nimiciți servii lor cei mai leneși și diplomații, desființați resbelul și nu chemați cetele popoarelor decât înaintea Tribunalului Popoarelor» (Ultimele cuvinte ar putea fi desigur o fericită previziune a Societății Națiunilor sau a Organizației Națiunilor Unite)”. ■ Dumitru Micu recenzează romanul lui Bujor Nedelcovici: „Desigur, traversarea *Noptii* procură și reale satisfacții. Dăm de episoade

ce nu se uită, precum acela, de substanță balzaciană, al împărțirii de către mătușa Liz, muribundă, la surori, cumnați, fii și nepoți, a bunurilor ce i-au mai rămas sau acela, punctat de subtile notații psihologice, al agoniei numitei mătuși. În general vorbind, pictura de mediu e remarcabilă și remarcabil ar fi romanul în totalitate, dacă ar avea o construcție mai strânsă, dacă ar fi mai dens, mai osos, neîmpănat de grăsime”. ■ Virgil Cândea semnaleză apariția *Operelelor* lui Bălcescu în ediție definitivă: „Volumul I al *Operelelor* lui Nicolae Bălcescu îngrijite de G. Zane și Elena G. Zane, apărut în Editura Academiei Republicii Socialiste România, este un act de cultură remarcabil sub mai multe raporturi. Scrierile istorice, politice și economice din anii 1844—1841 ale marelui luptător și cărturar reprezintă, mai întâi, texte clasice ale științelor sociale românești, științe combative, ale căror începuturi și dezvoltare sunt explicate prin lupta de eliberare națională și socială a românilor. Întemeindu-și crezul în drepturile și viitorul poporului său pe un sever efort de cunoaștere științifică, Bălcescu a contribuit mai mult decât oricare dintre contemporanii săi la autoînțelegera românilor”. ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția unei traduceri semnificative: René Wellek, *Istoria criticii literare moderne* (vol. I și II): „Și, cu toate că, în multe privințe, cartea e controversată, apariția ei în românește pune la îndemână singurul text de acest fel apărut în secolul nostru. Traducerea Rodicăi Tiniș, limpede, cumpănită, restituie gravitatea clasicizantă a scrisului lui Wellek, dând voie să se înțeleagă în bună măsură de ce magistrul de la Yale e socotit nu numai «cel mai mare erudit al Americii»... dar și un scriitor de o certă conștiință a valorilor stilului”.

• [„Cronica”, nr. 2] Numărul este dedicat lui Mihai Eminescu: □ Pe frontispiciu revista reproduce un citat din Nicolae Ceaușescu: „Cinstim cu emoție memoria nepieritoare a celui mai iubit poet al neamului nostru – Mihai Eminescu. Visul lui de dreptate, de libertate și înălțare a României cântat în vers de aur își află împliniri în strălucirea vremurilor noastre, când întregul popor, deplin stăpân ne propria-i soartă, construiește o viață nouă – socialismul”. □ Editorialul, semnat Cronica, poartă titlul *Permanența eminesciană*: „Întoarcerea noastră, iarăși și totdeauna spre sursele marii sinteze de suflet și cuvânt pe care o reprezintă Eminescu are darul de a lumina personalitatea globală a omului Eminescu – poetul patriot, militantul neostenit, creatorul de limbă, gânditorul-filosof al culturii, întruchipare a geniului național, venind de demult, din veacurile așezărilor dintâi ale strămoșilor și înălțându-se cu Lucefărul pe firmamentul permanențelor românești”. □ Nicolae Turtureanu publică pe prima pagină poezia *Eminescu*. □ Const. Ciopraga semnează *Personalitate-sinteză*: „Ce trăsături explică amploarea crescândă a farmecului eminescian? Să fi avut un rol drama care i-a curmat atât de timpuriu existența fizică? E la mijloc oare farmecul desăvârșitei sincerități? E oare fascinația purității sufletești? În orice caz, atracția nu aparține numai cuvântului, frazei, adică artei. Miile de pagini despre fenomenul Eminescu, sunt încă pline de necunoscute.

Eminescu e marele nostru subiect deschis...”. □ Despre *Romanul lui Eminescu* scrie Al. Piru: „*Geniu pustiu*, romanul de la 18-20 de ani al lui Eminescu, este o operă finită și pentru epoca realizării ei, când romanul românesc era atât de puțin dezvoltat, surprinzătoare”. □ Liviu Leonte semnează, în secțiunea *Cronica literară*, textul *Eminescu, articole și traduceri*: „Recenta culegere îngrijită de Aurelia Rusu are darul de a umple un gol în bibliografia eminesciană, dată fiind, în genere, relativ slabă preocupare de a publica, altceva decât poezia sau proza, dată fiind totodată și raritatea unor ediții serioase ca acelea ale lui Scurtu, Crețu sau Murărașu. Nu este în intenția acestei cronici discutarea criteriilor ediției, aflate la primul ei volum, și nici de a cuprinde, fie și la modul enunțativ bogăția publicisticii lui Eminescu. Operația a făcut-o, sistematic și relevant, Aurel Martin, prefațatorul volumului, într-un studiu care depășește, ca referințe, materialele incluse în această ediție și se ridică la o privire sintetică asupra conceptelor de civilizație și de cultură la creatorul *Luceafărului*”. □ Gh. Bulgăr prezintă *O ediție necesară*, și anume a poeziilor lui Eminescu: „Sunt cam 200 de rectificări de operat în noua ediție și nu ne îndoim că operația se cuvenea făcută acum, la peste nouă decenii de la ediția princeps, după atâtea decenii de cercetări stăruitoare, de confruntări necesare pentru a ne apropia mai mult de autenticitatea textului eminescian”. □ Grigore Tănăsescu scrie despre *Noi date despre un „izvor” al lui Eminescu*: „În lumina datelor noi, cuprinse în textele relevate mai sus, ne menținem aserțiunea exprimată, succint, în articolul precedent din «Cronica», în sensul că în «problema morții lumii» – «izvorul», cel de-al doilea «punct de sprijin» al lui Eminescu este doctrina budistă, nuanțată și «îmbogățită» de poet cu unele aspecte schopenhaueriene, tot atât de sorginte budistă, în ultimă instanță, și contaminată cu ecouri din Goethe, geniu atât de familiar și el poetului nostru, Goethe care nu era nici el străin de înțelepciunea plină de vrajă și de taine a Orientului, cântate de poetul german în stihurile revelatoare din al său *West-östlicher Divan*”. □ N. Barbu, *Eminescu și poezia filosofică*: „Dacă *Glossa*, de pildă, *La steaua* sau *Scrisoarea I* cuprind considerații de ordin filosofic, – acestea, în măsura în care amplifică trăirile lirice – nu mai reprezintă idei-argumente filosofice, ci idei poetice. Ele dau, prin unicitate și prin amănunțimea lor înălțime, personalitate inconfundabilă acestei embleme a spiritualității românești care se numește Eminescu. Este o emblemă ce nu poate fi explicată decât fragmentar și necesar prin ideile filosofice colportate, oricât de profunde ar fi acestea. Eminescu este mult mai mult decât un gânditor. El este ca un abur emanat din plămada pământului românesc – cu oamenii lui, cu munții, codrii și apele. Un abur care se înalță perpetuu spre firmamentul marilor valori ale lumii”. □ Citim *Inscripție pe amfora lui*, versuri de Tudor Arghezi și citate despre Eminescu din Titu Maiorescu, G. Ibrăileanu, Tudor Vianu, G. Călinescu. □ Magda Ursache, „*Deasupra-i frunzele pustie*”: „Paradoxal la Eminescu este faptul că înseși așa-zisele licențe poetice sunt destinate să înnobileze sti-

lul, cu alte cuvinte ele nu apar ca simple convenții cu sistemul existent și general acceptat al limbii, ci ca moduri de a impune o legislație estetică particulară. Abia de aici vorbim de stil și orice «abatere» intră în domeniul invenției. Poetica modernă care se revendică de la școlile formaliste ar descoperi un larg câmp de aplicație, ceea ce ar constitui, de fapt, un elogiu adus poeziei eminesciene, cu atât mai mult cu cât poetul român nu a cunoscut legile formelor «fabricate» ale limbajului poetic, ci le-a intuit în chip genial, ca orice «creator de limbă», cum avea să spună G. Călinescu. O analiză stilistică din punctul de vedere al licențelor nu este destinată să ni-l facă mai accesibil pe Eminescu ci, din contră, să ni se releve încă o dată distanța incomensurabilă dintre noi și geniu”. □ Mihai Drăgan analizează *Venere și Madonă*. □ Petru Zugun compară *Rima la Dosoftei și Eminescu*: „Sărbătorirea celor doi mari poeți în aceeași perioadă de timp (1974 și 1975) constituie un prilej nou de asociere a numelor lor și de stabilire atât a asemănărilor, cât și a deosebirilor care le definesc originalitatea”. □ Constantin Coroiu, *Eminescu jurnal*: „Activitatea de ziarist a lui Eminescu a influențat dezvoltarea publicisticii românești și, neîndoios, fără exemplul său presa noastră progresistă nu ar fi ajuns la nivelul european din perioada interbelică și la cel din epoca actuală. Destinul a vrut să fie și în ce privește jurnalistică un pisc dintre cele mai înalte”. □ D. Irimia scrie despre *Metafore „indirecte” în poezia lui Eminescu*. □ George Munteanu semnează *Erori de interpretare*, ocupându-se de *Manuscrisul 2255*. □ În *Documente inedite*, I. Arhip și D. Vacariu semnează *Noi mărturii documentare despre M. Eminescu*, publicând scrisoarea lui Dimitrie Boghean, trimisă „Junimii” din Viena, care informează despre starea de sănătate a lui Eminescu. □ I. Constantinescu semnează „*Corespondențele*” la *Eminescu*, despre relațiile între opera eminesciană și literatura universală. □ Corneliu Albu semnează *Eminescu în limba maghiară*, oferind o succintă trecere în revistă a tuturor traducerilor. □ Sub titlul *Scritori străini despre Mihai Eminescu* citim părerile lui Giuseppe Ungaretti, Rafael Alberti, María Teresa León și I. Kojevnikov. ■ Revista întreabă *O casă memorială sau un muzeu Eminescu?*: „Împlinirea a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu prilejuiește și o meditație asupra locurilor care păstrează memoria poetului. Între ele, o poziție eminentă ar trebui să ocupe casa de la Ipotești. Plecând de la faptul că înfățișarea ei actuală nu mai are aproape nimic din autenticitatea originară, «Cronica» a inițiat o anchetă privind o casă memorială Eminescu. Publicăm în acest număr câteva opinii, cu mențiunea că revista va sta oricând la dispoziția celor care vor să-și spună cuvântul în această problemă de interes național”. Răspund: □ Șerban Cioculescu, *O casă memorială Eminescu?*: „Înființarea unui muzeu Eminescu, dacă nu mă înșel, nu exclude și pe aceea a unei case memoriale, fie la Ipotești, unde s-a născut autorul *Luceafărului*, fie la Botoșani, unde a fost botezat și a trăit câțva timp, alături de nefericita Harieta, fie la Constanța, nu departe de țărnul mării, unde ar fi vrut să-și doarmă somnul de veci, fără a bănuși că amintirea lui

va dăinui oriunde, pe lumea aceasta, cât va mai dăinui idiomul nostru. Locul unui muzeu Eminescu nu poate fi însă decât în inima țării, adică, în Capitala ei, unde genialul poet și-a trăit anii creației plenare, unde s-a revelat ca un tot atât de neîntrecut publicist, în presa cotidiană și unde la mormântul lui, e străjuit de o glorioasă gardă de onoare, a rămășițelor celor mai de seamă scriitori români”. □ Mircea Radu Iacoban, *Amatorism regretabil*: „Casa de la Ipotești, așa cum o vedem acum, este un fals enorm, izvorât din... cele mai bune intenții. Întreprinderile de construcții și-au făcut datoria cu vârf și îndesat durând un fel de clădire școlară tip Spiru Haret. Asta nu-i casa lui Eminescu”. □ *O vatră spirituală*, Al. Oprea: „Reconstituirea Complexului memorial de la Ipotești: iată un deziderat pe care Muzeul literaturii române l-a enunțat și reclamat ori de câte ori s-a ivit prilejul. Amintesc că ultima «campanie» pe care a susținut-o regretatul Perpessicius, cu puțin înainte de moarte, a fost – și s-ar fi putut altfel? – *Campanie pentru Ipotești* – cum se numea articolul publicat în primul număr din 1971 al «Revistei Muzeelor». La 15 ianuarie 1972, Muzeul a reactualizat apelul, inițiind o dezbatere științifică pe marginea ultimelor revelații documentare legate de începuturile biografice ale lui Mihai Eminescu”. □ I. Arhip, *Respectarea cadrului poetic*: „Muzeul de la Ipotești trebuie să fie un altar al poeziei noastre și pentru rezolvarea lui se cer mari eforturi spirituale și materiale. De data aceasta nu e cazul să se vorbească de economii, fiindcă de Ipotești avem nevoie așa cum ne este necesar sufletul nostru, sufletul poporului român”. □ Gheorghe Jauca, Președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Botoșani, *Pentru un complex muzeistic*: „Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Botoșani a efectuat un studiu, ale cărui concluzii formulează [...] realizarea unei serii de amenajări care să restituie Ipoteștilor, casei și împrejurimilor, aerul autenticității. Aceleași lucruri au fost obiect de discuții la o foarte recentă plenară a Comitetului nostru”. ■ Augustin Z.N. Pop publică *Trei note despre Eminescu*: „Pentru restituirea globală a mediului social, național și particular în care a trăit, s-a format și a scris Eminescu, rămân încă de întreprins documentări biografice, bibliografice și minuțioase anchete arhivistice și de teren, necesare înțelegerii personalității și explicării operei lui creatoare, parcurgând câmpul relațiilor, aria experiențelor și a intențiilor scriitorului, prin date de viață, de cultură, de elaborare, care trec ca forme ale cunoașterii deliberate sau subconștiente, altele ca reminiscențe, în ghemul gândurilor lui, în șantierul lui artistic, în creația-i literară. Și aceasta cu atât mai mult cu cât cultura românească până în momentul de față este lipsită de biografia științific saturată de documente a lui Eminescu”. Cele trei note sunt: □ *I O ediție Caragiale?*, despre o știre în care se anunță ediția a doua de *Poesii* a lui Eminescu, sub îngrijirea lui Titu Maiorescu și a lui I. L. Caragiale, apărută în „Drepturile omului”, nr. 96. □ *II Tinca Vartic își amintește*, despre un bilet „scris de mâna lui Gh. T. Kirileanu”, unde se găsesc „suveniruri” de la Tinca Vartic despre Eminescu. □ *III După 15 ani*:

la folcloristul Gh. Theodorescu Kirileanu se găsește și o însemnare anonimă, despre înmormântarea lui Eminescu.

• [„**Orizont**”, nr. 2] Articolul *Școala – factor de progres social* este înscris în rubrica (recent inaugurată) „ideile Congresului, ideile viitorului” (semnat Ion Drăgan). ■ Cronica lui C. Ungureanu conține comentariul a două cărți de critică, pe cea a reputatului teoretician Adrian Marino, *Critica ideilor literare* (Dacia, 1975), și pe cea a unei tinere „criticese”, Ioana Crețulescu, cu volumul *Mutațiile realismului* (Ed. Științifică, 1975), sufragiile cronicarului îndreptându-se spre primul autor despre care spune: „Adrian Marino aparține familiei de spirite inaugurate, în cultura română, de Hasdeu, definite prin Iorga, impresionante nu atât prin polivalența cât prin grandoearea proiectelor, prin efortul defrișării totale a teritoriului luat sub tutelă.” ■ Eforturile exegetice ale lui Lucian Alexiu converg, de data aceasta, spre circumscrierea și definirea prozatorului ardelean Titus Popovici care a realizat: „construcții solide, coerent articulate, după canoanele romanului clasic transilvănean (Slavici, Pavel Dan, Rebreanu) cu ambiții monografice, *Străinul* și *Setea* consemnează încercarea de a reactualiza câteva teme tradiționale ale prozei interbelice: satul, problematica intelectualului, lumea micii burghezii provinciale, dar și distanțarea, neprogramatică, de modelele epice.” ■ O anchetă în spiritul vremii e realizată pe pagina a cincea de I.D. Teodorescu, întrebarea fiind una singură: „Care este raportul dintre cultură, civilizație și personalitate umană în epoca noastră socialistă” și la care au dat răspuns prof. univ. dr. Eugen Todoran, lect. univ. dr. Mircea Lăzărescu și lector univ. Gabriela Colțescu. ■ Mandics György face o prezentare a unui conațional, poetul maghiar Endre Károly. ■ Versuri de Dușan Petrovici. ■ Al. Jebeleanu recenzează volumul de evocări și mărturisiri al lui Ion Th. Ilea, *Mărturisirile unui anonim* (C.R., 1974) în care se găsesc informații și confesiuni despre Tudor Arghezi, Liviu Rebreanu, George Bacovia, Camil Petrescu, Panait Istrati etc. ■ Leonid Dimov traduce, pe ultima pagină, o *Odeletă* de Gérard de Nerval.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 214] Emil Manu semnează două articole: pe prima pagină, *Eminescu azi*, respectiv *Niște țărani* de Dinu Săraru. Cităm din a doua cronică: „Surpriza pe care ne-o oferă Dinu Săraru prin romanul său nu e chiar o surpriză, pentru cei care-l cunosc mai bine. Spirit viu, efervescent chiar, înzestrat cu umor și dispus oricând să povestească ceva, autorul ne-a pus, cum se spune, în gardă că de la stadiul oral al unei posibile opere până la realizarea ei nu e decât un pas. [...] Dinu Săraru ne-a dat o carte tare, o carte politică, rezolvările fiind însă de ordin esteti. [...] Eugen Barbu vorbea de o «restituire a adevărului în toată cruditatea lui». Lumea satului românesc dintr-un anumit moment (pregătirea colectivizării) e prezentată cu îndrăzneală și contrar aparențelor cu conștiința că trebuie săvârșită o reparație. [...] Din punct de vedere estetic, autorul, un tip oral prin excelență, narează și

dialoghează cu o cursivitate de facondă sudică, oltenească. [...] Dacă ar fi fost numai inteligent, Dinu Săraru ne-ar fi făcut o carte perfectă din punct de vedere al colajului documentar, dar depășirea limitelor documentare dovedește o dotație pe care o așteptăm ilustrată și de alte tulburătoare cărți.” □ Dinu Săraru, în tableta sa teatrală, vorbește despre *Danton*, în sfârșit pusă în scenă la Teatrul Național în versiunea lui Horea Popescu, la 50 de ani după ce piesa a fost scrisă de Camil Petrescu: „actul de reconstituire pe care îl face astăzi prima scenă a țării ni se pare demn de a fi salutat și sprijinit cu același sentiment cu care G. M. Zamfirescu nu-și ascundea mândria de a recunoaște în această operă venind să facă concurență istoriei, o contribuție de valoare universală a literaturii române”. □ George Genoiu analizează lucrarea lui Ion Constantinescu, *Caragiale și începuturile teatrului european modern*, lucrare ce are meritul de a fi evaluat ideile estetice-teatrale ale ilustrului nostru dramaturg pe care le-a și circumscris în gândirea teatrală europeană a secolului XX: „Autorul acestei interesante lucrări își propune să demonstreze că I.L. Caragiale este precursorul teatrului modern, descifrând similitudini cu unele concepte datorate (ulterior) lui Craig, Tairov, Artaud, Meyerhold, Jarry, precum și o filiație directă recunoscută de Eugen Ionescu însuși”. □ Al. Piru, în *Emoții evanescente*, creionează profilul literar al poetului Dorin Tudoran.

11 ianuarie

- **[„România liberă”, nr. 9397]** Gh. Bulgăr îl prezintă pe Eminescu ca fiind *Poetul dăruirii civice*, conchizând, în spiritul acestei abordări, că imaginea poetului este aceea „a marelui cetățean, angajat în eforturile obștei de a găsi calea cea mai dreaptă și mai scurtă către progres”.

- **[„Scânteia”, nr. 10 074]** Ziarul publică reportajul *Adunarea populară din Vaslui*, reportaj nesemnlat, *Cu ocazia aniversării biruinței lui Ștefan cel Mare de la Podul Înalt*. Sub titlul *Alte manifestări*, sunt enumerate cele organizate cu ocazia comemorării, organizate în Capitală și la Casa de cultură din Vaslui.

- **[„Flacăra”, Anul XXIV, nr. 1 (1022). Începând cu numărul 21/1974 din 18 mai ca subtitlu apare „revistă săptămânală ilustrată, editată de frontul unității socialiste; Format A3, 36x26 cm. (Numere cu 64 de pagini: nr. 1-2. Numere cu 72 de pagini: nr. 51-52. Numere cu 48 de pagini: nr. 17-18. Celelalte numere au câte 24 de pagini). Săptămânal, ziua de apariție: sâmbăta; Este menționat ca redactor-șef Adrian Păunescu]** Nicolae Dragoș publică poemul *Marii vremurilor oaspeți*. □ În *Ce profesim, ce profesăm*, Nicolae Stoian scrie despre *Rezonanțe eminesciene în conștiința morală contemporană*. ■ Traian Stoica prezintă, în *Cronică*, edițiile 44 și 45 ale Cenaclului Flacăra, acestea fiind reunite sub titulatura celei de-a doua ediții a festivalului Flacăra, eveniment ce s-a desfășurat la Sala Palatului. □ În rubrica intitulată *România nemuritoare*, George Enache publică poezia *Noi*.

■ Cu titlul *Perspectivă*, Ion Biberi inaugurează rubrica *Lumea de mâine*: „Prin inițiativa înființării unei rubrici consacrate «Lumii de mâine», revista *Flacăra* accentuează incidența situației sale în centrul preocupărilor sociale și spirituale contemporane”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 2] Al. Philippide semnează textul *Vocația duratei*: „Poeziile lui Eminescu dau impresia că sunt concepute și lucrate de o mare inteligență artistică, fără ca nimeni să fie lăsat la voia întâmplării. Cheltuiala de energie spirituală este, la Eminescu, pe măsura rezultatului produs. Fiecare strofă dintr-o poezie cum este *Odă în metru antic* e ca o esență stoarsă de mii de flori. Și din cauza aceasta, din cauza acestei șlefuiți extreme, tristețea cumplită a acestei poezii nu deprimă ci, dimpotrivă, înalță”. ■ Cu prilejul împlinirii a *125 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu*, în cadrul rubricii *Eminesciana*, semnează articole omagiale: Amita Bhose, Voicu Bugariu, Constanța Buzea, N. Ciobanu, Dan Cristea, M. Gafița, Grigore Hagi, Ion Sofia Manolescu, G. Melinescu, D. Micu, I. Murgeanu, D. Murărașu, C. Noica, Al. Piru, Sânziana Pop, Al. Raicu, Eugen Simion, C. Stănescu, Gh. Suci, D. Tudoran, M. Ungheanu. □ Nicolae Balotă: *Poetul țării mitice*: „În viziune poetică eminesciană rolul străvechi al țării este investit cu darurile paradisului mitic primordial. Poetul preia, parcă, în proiecția sa lirică, intuiția profundă a poetului popular: țara bătrână este o «gură de rai». De altfel, în consonanță cu rapsodia mioritică el închipuie această țară ca un spațiu al unei eterne transumanțe”. □ Ion Murgeanu, *Viața poetului*: „În conformitatea unui ritual stabilit parcă-n mine de legile naturale ale propriei mele ființe, în fiecare an, pe la începutul toamnei recitesc *Viața lui Eminescu*, așa cum o găsim adunată de biografii Poetului, cu sârguință și cu elan, totdeauna cu o dragoste pentru erou, care umflă pânzele paginilor, călătorindu-mă în paradis. *Viața lui Eminescu* îmi pare, altfel, opera milenară, anonimă a întregului nostru popor, devenind instituție prin harul aceluiași popor ridicat cu un umăr mai sus la cultură de chiar simbolul geniului său: Eminescu”. □ Dorin Tudoran, *O stare sufletească*: „Fără a fi mărturisit în text, motivul pentru care Arghezi a scris despre Eminescu a fost dorința de a-și măsura propria concepție poetică, propriul destin. Și un mare poet ca Arghezi nu o putea face decât scriind despre cel mai mare poet român. Căci, probabil, Eminescu a fost pentru Arghezi ceea ce înseamnă pentru mai toți; starea suflătească a poeziei române”. □ Nicolae Ciobanu, în textul *Geneza gândirii creatoare*, prezintă cartea lui Eugen Tudoran despre *Mihai Eminescu*: „În esență, însă, rămânem la convingerea că studiul lui Eugen Tudoran constituie o serioasă și substanțială contribuție circumscrisă eminescologiei contemporane”. □ Dan Cristea, *Magistratura invizibilă*: „De aceea, Tudor Vianu a văzut mereu în Eminescu un poet al *tineretului*, descătușându-i energiile latente, extinzându-i enorm orizontul intelectual și moral. În portretul său, marele poet exercită un soi de magistratură invizibilă, de la o catedră imaginară, instruind înefabil întru adâncirea experienței de viață”.

□ Voicu Bugariu, *Un posibil roman cronologic*: „Masivul «roman cronologic» alcătuit de Petru Vintilă este un colaj ce adună nenumărate informații despre Eminescu și despre epoca în care acesta a trăit. Este motivul pentru care judecățile critice asupra lui au un caracter special, ce vizează în primul rând intenționalitatea autorului și de-abia în al doilea rând conținutul lucrării. [...] Este de subliniat, în acest sens, faptul că intențiile lui Petru Vintilă au fost dintre cele mai laudabile, el vizând multiplicarea, pentru uzul specialiștilor și al maselor largi de cititori, a unor date interesante privitoare la mediul social și la traiectoria fizică a marelui poet. [...] Rezultatul este un hibrid, a cărui funciară ambiguitate cere cu necesitate o anumită ambiguitate a comentariului critic”.

□ M. Ungheanu: *Roata lui Ixion*: „După *Viața lui Eminescu* semnată de G. Călinescu a urmat o perioadă de tăcere, semn al superiorității întreprinderii sale, întreruptă în ultimii ani de câteva încercări de a trasa firul biografiei eminesciene în dependență de autoritara lucrare călinesciană. Ceea ce constituie trăsătura comună a cărților datorate în ordine lui I. Crețu și George Munteanu este întoarcerea la terenul solid al documentelor, revizuirea lor, intenția de a curăți terenul de aproximații”.

□ Dumitru Micu, *Aspirația la sinteză*: „Eminescu a vrut să știe tot și pentru aceasta îi era necesar un program care să răspundă integral nevoilor interioare, libere de orice constrângeri și preconcepte arbitrare, de orice convenții didactice. [...] Examinându-i lecturile, rămânem cu sentimentul că marele poet a fost stăpânit de voința de a citi și de a învăța pentru toți cei de un neam cu el, privați de acest avantaj de a recupera, într-o existență, întreg timpul neacordat de români, de-a lungul veacurilor, din motive obiective, îndeletnicirilor cărturărești. Nu există, putem spune, tărâm al culturii pe care Mihai Eminescu să nu fi încercat să-l ia în posesie”.

□ Al. Piru, *Hyperion*: „Am scris la timp despre *Viața lui Eminescu* (Minerva, Universitas, 1973) de George Munteanu, prima carte dintr-o serie de cinci consacrate, sub titlul *Hyperion*, poetului național și am exprimat câteva observații critice. Se mai poate scrie astăzi o biografie a lui Eminescu, când critica deplasează tot mai mult accentul de pe biografie pe studiul operei și când avem o biografie exemplară a lui Eminescu, în cadență de epos, de G. Călinescu, ba chiar și o biografie documentară din 1969 întocmită de Ion Crețu? [...] Nu vreau să spun, cu toate acestea, că lucrarea lui George Munteanu este superficială și inutilă. Dimpotrivă, este o carte solidă și adâncă, o serioasă meditație asupra destinului unui poet de geniu, poetul nostru național. Ea nu va înlocui desigur *Viața lui Mihai Eminescu* de G. Călinescu, modelul de neatins, după noi, dar este o dovadă că generația actuală simte mereu nevoia de a aborda și scruta valorile perene ale poporului român”.

□ C. Stănescu, *Erou și biografie*: „Un mod mai înalt de a fi – iată principiul foarte actual, al *Vieții lui Eminescu* scrisă de George Munteanu. În acest «mod mai înalt de a fi», ce presupune exigențe de ordin spiritual și etic, constanta este realizarea acordului, pe această bază, a atitudinilor cu semnele operei, respectarea concordanței esențiale între gând și

faptă în ciuda deselor motive de nedumerire a celor care aplică mecanic principiul cauzalității”. □ Cezar Ivănescu, *Eminescu și teatrul*: „Ceea ce este însă important, e că proiectul teatrului eminescian, nepus numaidecât în legătură cu modelele literare care l-au stârnit (Schiller, Shakespeare) prin încercarea de circumscriere a unui spațiu mitologic și istoric a avut urmări inestimabile în planul culturii române. [...] Dedus din problema națională, proiectul teatrului național eminescian, dovedește o intuire aurorală a destinului nostru cultural. Conștient de gravitatea misiunii teatrului, în epoca de formare a instituțiilor moderne românești, Eminescu își dovedea încă o dată grandoearea viziunii sale asupra evoluției noastre spirituale și în același timp, libertatea zeiască în concepție”. □ Sânziana Pop, *Chip curat de tânăr*: „Așteptăm un astfel de film obiectiv, aspru în respectarea izvoarelor literare, fără adaosuri lăbărlate. Sentimentalismul și diminutivele zaharesc de tot unele pelicule istorice. Ne-ar plăcea un tânăr fără identitate, cu chip luminat, dar pe care să nu-l cunoaștem, să treacă el pe drumul lui Mihai Eminescu de-odinioară, un necunsocut cu fața curată, apt să primească încărcătura noastră despre Mihai Eminescu. Dreptul acesta de ursită îl avem fiecare: să așezăm nimbul Mihai Eminescu în locul unde visăm”. □ Eugen Simion, *Discursul poetic*: „Un bun exemplu pentru a vedea cât de complex este discursul eminescian este postuma *Icoană și privaz* (1876), înrudită prin temă cu *Venere și Madonă și Epigonii*, dar și cu alte poeme de maturitate unde este vorba, lângă iubire, de poezie și de condiția poetului în existența comună. Împletire tipic romantică de teme fundamentale, cu treceri suprinzătoare de la una la alta, întoarceri, substituiri rapide de simboluri, fără pasaje intermediare, pregătitoare, *Icoană și privaz* nu face parte din seria marilor poeme sarcastice, deși nici motivul cosmogonic, nici nota sarcastică nu-i lipsesc”. □ Mihai Gafița, *Datoria față de cetate*: „E clar însă că la Eminescu ne aflăm în fața celui mai amplu produs teoretic al gândirii social-politice românești din epoca sa, a celei mai mari opere ale gândirii poetice, a celei mai importante inovări în expresia poetică și toate erau manifestări ale unei concepții unitare privind rostul scrisului ca o funcție fundamentală a vieții națiunii, a actului politic ca o trebuință și o datorie superioară a cetățeanului și artistului, deopotrivă expresii ale «simțului cetății» în formele lui cele mai înalte”. □ Despre *Viziunea cosmogoniei eminesciene* scrie Amita Bhoose: „Eminescu a descoperit viziunea cosmogoniei indiene în două imnuri *Rigveda*, anume, în *Imnuri către zeul necunoscut...* și *Imnul creațiunii...* [...] În *Rugăciunea unui dac*, Eminescu a îmbinat ideile celor două imnuri. În timp ce viziunea procesului cosmogonic este inspirată de imnul monist *Imnul creațiunii*, concepția ei monoteistă ca și forma ei poetică sunt preluate din *Imnul către zeul necunoscut*”. ■ Eugen Barbu descoperă *Un bizantin*: „De curând a apărut în Editura Albatros un volum modest, într-un format, aș zice meschin, din rațiuni ce-mi scapă, intitulat destul de banal *Scrisori bizantine*, aparținând poetului Dan Mutașcu. La a șaptea sa apariție lirică, deși dăduse semne încă de

mult de un anumit barochism îmbinat cu prețiozități livrești, nu putem vorbi până acum despre el decât ca de un poet ce-și încearcă uneltele, cu tot talentul și sensibilitatea, trădate, fără nicio îndoială de *Oglinda lui Cagliostro* și până la *Leuki*”.

12 ianuarie

● [„Scânteia”, nr. 10 075] Gheorghe Tomozei semnează *Generații și continuitate*: „Avem, așadar, perspectivele unei certe îmbogățiri a peisajului nostru literar: noile voci, răsunând sub cerul pur al poeziei noastre, par nu numai dovada unor strălucite, native înzestrări, ci se unesc într-un fierbinte cântec de dragoste închinat patriei socialiste. În anii din urmă am înregistrat revirimentul îmbucurător al unei poezii patriotice de noi dimensiuni și rolul poezilor în mișcarea acestui inefabil mecanism e de prim ordin. Aș mai putea caracteriza scrisul lor printr-un refuz al manierismului și prin abordarea unor note mai stenice, mai optimiste. E multă vigoare coloristică și e multă muzică în versurile celor mai noi poeți pe care compozitorii au izbutit adesea să și-i apropie atunci când și-au compus cântecele. Sunt parcă mai puțin tributari modelelor clasice decât s-ar cuveni să fie acum, la început de drum. Sunt cu siguranță dușmani ai poeziei, ai infatuării și, în ultimă instanță (obsesie a aceluiași Labiș) dușmani ai inerției. Inerția – iată ținta adversității acestei generații și nu... generațiile anterioare, cum criticii mărunți par să le-o sugereze. Putem să nu trim încredere deplină în talentul și hărnicia scriitorilor tineri, în limpezimea mesajului pe care sunt hotărâți să-l transmită contemporanilor (și nu numai lor), considerând că poezia românească e un – fără moarte – foc de comoră...” ■ George Munteanu scrie despre *Colecția „Eminesciana” – o inițiativă editorială remarcabilă, un omagiu poetului*, o prezentare a colecției inițiate de Editura „Junimea” din Iași în 1974, o laudă la adresa cărților apărute în cadrul acesteia pe parcursul anului precedent (*Poezii de Mihai Eminescu*, volum îngrijit și prefată de Const. Ciopraga; culegerea *Mihai Eminescu. Studii și articole* de G. Ibrăileanu, ediție îngrijită, prefată, note și bibliografie de Mihai Drăgan și *Mihai Eminescu*; studii și articole de Tudor Vianu, prefată de Al. Dima), precum și a prefețelor lor: „Judecând după elanul și priceperea cu care s-a inaugurat colecția, se poate spera ca într-un număr nu prea mare de ani editura «Junimea» să ajungă acel *Corpus eminescianus* de exegeze la care visa Perpessicius. Însă, desigur, așa cum va fi considerând și redacția, aici *cantitatea* nu trebuie să prevaleze *asupra calității*, a ceea ce a și ratificat sau există indicii că va ratifica timpul. În atare sens, nu i se poate ura editurii «Junimea» decât reușită deplină”. ■ În *Cântece patriotice*, Smaranda Oțeanu prezintă culegerea *Votează țara!*, o culegere de „cântece dedicate alegerilor de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare”, editată de Institutul de cercetări etnologice și dialectologice: „Sunt cântece tinerești, ce vorbesc despre viitorul țării, despre oamenii harnici pe care țara îi votează, despre deplina

unitate dintre partid și popor. Și par să răsune și buciumul și naiul și întreaga țară, sub cununa primăverii, este chemată-n sărbătoare. [...] Un cântec de mare vibrație patriotică, un cor înflăcărat, versuri ale poeților noștri despre crezul comunist, îmbinate cu un poem scenic, cu un montaj muzical (spre exemplu, *Să treacă-n frunte cei mai buni* de Victor Tulbure și *Privesc din pisc cum strălucește țara* de Alexandru Andrițoiu din culegerea literară *Viitorul începe azi* pe care o editează tot institutul amintit) – susținute cu talent de către artiștii amatori pe podiumul unu club muncitoresc, pe scena unei case de cultură, vor face fără îndoială din fiecare manifestare artistică închinată alegerilor un spectacol de succes, un spectacol cu puternic caracter militant”.

13 ianuarie

• [„**România liberă**”, nr. 9398] În articolul *Eminescu, poet al permanențelor românești*, Dumitru Micu se referă la opera lirică a acestuia, notând: „Eminescu a creat destule opere în virtutea cărora «scripturile române» au dobândit «zile de aur» fără precedent și fără amurg”.

14 ianuarie

• [„**România liberă**”, nr. 9399] Despre Mihai Eminescu scriu elogios și Ana Blandiana, și Zoe Dumitrescu-Bușulenga în articolele *Cunoscuta cadență iambică*, respectiv în *O pagină lirică rememorată*.

• [„**Scânteia**”, nr. 10 076] Ziarul publică *O întrebare adresată oamenilor de artă: Cum sprijiniți activitatea cultural-educativă de masă?*: „Crescută pe trunchiul viguros al talentului popular, arta amatorilor a ajuns astăzi la vârsta maturității sale. O vârstă care reclamă deopotrivă stimularea în continuare a talentelor și aptitudinilor tuturor celor care, indiferent de profesie, și-au făcut din artă o a doua pasiune, dar, în același timp, și analiza exigentă a drumului parcurs, a direcțiilor viitoare. În acest proces complex, un rol deosebit revine artei profesioniste, dialogului său continuu, consecvent, rodnic cu arta amatorilor. Asupra acestui aspect ne-am îndreptat atenția în dialogul purtat la Cluj-Napoca cu secretarii filialelor uniunilor de creație: Dumitru Radu Popescu (Uniunea scriitorilor), Romeo Ghircoiușiu (Uniunea compozitorilor), Gustav Cseh (Uniunea artiștilor plastici) și Vasile Chirteș, vicepreședintele comitetului județean pentru cultură și educație socialistă. Aceste relații, de strânsă conlucrare, sunt cu atât mai necesare în această perioadă, când întreaga activitate cultural-educativă de masă este chemată să contureze un amplu tablou al dezvoltării sociale a țării, în contextul pregătirilor ce se fac pentru alegerile de la 9 martie. Ne aflăm așadar în momentul cel mai propice pentru ca artiștii profesioniști să se apropie cu pasiune și înțelegere de activitatea cultural-educativă de masă, să-i acorde o îndrumare calificată, să se angajeze astfel într-un dialog fertil cu milioanele de iubitori ai literaturii, muzicii, artei plastice”. □ Din convorbirile realizate de Radu Popescu, reținem răspunsurile lui Dumitru Radu

Popescu: „– A apărut, de pildă, o culegere de piese într-un act intitulată *Dramaturgi clujeni contemporani* – ne precizează Dumitru Radu Popescu. La recenta fază județeană a concursului republican al artiștilor amatori, o bună parte din formațiile prezente a apărut pe scenă cu aceste piese. [...] Interesul larg cu care a fost primită culegerea (în care semnează Constantin Cubleşan, Méhes György, D.R. Popescu și Ion Rahoveanu) își găsește explicația în calitatea deosebită a celor mai multe dintre titlurile din sumar. Faptul ni se pare semnificativ, mai ales pentru această perioadă, când formațiile de teatru (de amatori sau profesioniste) pot constitui o prezență mult aplaudată în contextul manifestărilor artistice dedicate alegerilor. Piesa într-un act, de bună calitate, cu un pronunțat caracter educativ, își are publicul ei fidel. Iar scenele căminelor culturale, cluburilor și caselor de cultură așteaptă să găzduiască cât mai multe asemenea spectacole. Iată de ce inițiativa clujeană poate constitui o sugestie fertilă și pentru creatorii din alte centre ale țării. – În același context aș mai nota – adaugă Dumitru Radu Popescu – că în prezent se află sub tipar și o culegere de versuri semnate de poeți clujeni. Ea va putea fi din plin folosită în alcătuirea programelor caselor de cultură, ale cluburilor muncitorești”. □ La întrebarea „Ce se înțelege de fapt prin *sprijin*?”, aflăm: „– Scriitorii clujeni au poposit în ultimii ani practic în toate localitățile județului – ne oferă câteva detalii Dumitru Radu Popescu. Șezătorile literare au încetat a mai fi manifestări ocazionate doar de luna cărții la sate, devenind unul din punctele de atracție săptămânale ale localităților clujene. Ideea care ne călăuzește acțiunile de acest gen se identifică în permanența dialogului cu publicul cel mai larg iubitor de literatură”. □ „– *Aveți în județ numeroase cenacluri literare... – ...cu care ținem o legătură foarte strânsă. Notați însă că asemenea legături tradiționale există cu zeci de alte cenacluri din toate județele vecine. Noi patronăm cenaclul U.T.C. din Cluj; mergem des la tinerii condeieri din Bistrița, Vișeu, Arad, Reșița; trei redactori ai «Tribunei» au participat la tabăra creatorilor din județul Satu-Mare. De curând, am trimis câte un formular tip tuturor caselor de cultură din zona noastră geografică, solicitând date despre activitatea cenaclurilor literare, precum și unele dintre cele mai reușite producții. Intenționăm să le oferim un spațiu în «Tribuna» pentru a le face creația cât mai cunoscută, pentru a o supune atenției criticilor și iubitorilor de literatură”. □ Mini-ancheta se încheie cu sinteza acelor „principale obiective ce vor sta în perioada următoare în atenția comitetului pentru cultură și educație socialistă”: „* Organizarea, cu sprijinul uniunilor de creație, a unor întâlniri ale creatorilor cu oamenii muncii, acordându-se atenție tineretului, femeilor, celor ce lucrează în locuri mai izolate. Cu acest prilej se vor dezbate cărți și filme, creații muzicale și plastice, urmărindu-se punerea în evidență a implicațiilor educative ale actului de cultură. Astfel de acțiuni vor face parte nemijlocită din programele Festivalului filmului și Lunii cărții la sate. * Colaborarea strânsă cu diverși creatori locali în realizarea de noi lucrări teatrale, corale, muzicale, coreografi-*

ce care să contribuie la îmbogățirea repertoriilor. * Ca rezultat al acestei lucrări rodnice, la sate și orașe va fi asigurată o frecvență sporită spectacolelor cu pronunțat caracter patriotic, educativ, la care să participe un mare număr de oameni, îndeosebi tineretul”. ■ Emil Vasilescu prezintă volumul *Eminescu – Roman cronologic* de Petru Vintilă (C.R.): „Lucrare de abundență informare, contribuind la o mai fidelă înțelegere a vieții și desăvârșirii operei eminesciene, a condițiilor concrete și nemijlocite în care s-a desfășurat existența diurnă și s-a realizat, treptat, opera, cartea lui Petru Vintilă are darul de a se înscrie printre acele investigații utile în vasta acțiune de cunoaștere și răspândire a creației eminesciene, dovedind că, departe de a fi epuizată prin cercetare științifică sau transfigurare artistică, personalitatea și creația eminesciană, împlinindu-și destinul de operă deschisă eternității, sporesc, sub privirile scrutătoare, pe deplin înțelegătoare ale contemporanilor noștri, universul de sensibilitate și frumuseți. Cartea de față este mărturie. Și dacă în aceste zile omagiul nostru adus Lucefărului poeziei românești are dimensiunile impresionante ale cinstirii naționale este și pentru faptul că generațiile actuale de slujitori ai artei s-au aplecat cu stăruință asupra înțelesurilor nepieritoare încrustate în «Mantia de aur și purpură a versului eminescian»”. ■ Din *Carnet cultural* reținem *Seară omagială Eminescu*: „Iubitori ai lui Eminescu, cititori și literați preocupați de personalitatea și opera marelui poet s-au reunit luni, la Muzeul literaturii române, în cadrul unei seri omagiale. Sub genericul «File de eminescologie contemporană», a fost inaugurată o expoziție de manuscrise și ediții ale unor cunoscuți exegeți ai operei poetului, o reprezentativă selecție a principalelor antologii de poezie și proză eminesciană apărute de-a lungul timpului, volume tipărite în limbi străine. În aceeași seară, personalități ale vieții noastre literare, istorici și critici, cercetători ai operei lui Eminescu au omagiat figura poetului”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7976] Grigore Tănăsescu propune o analiză a „*Lirei*” lui *Eminescu*, o „imagine frecventă [...] în opera lui *Eminescu*, simbolizând alături de *arfă*, marea poezie, conferă stihurilor sale încă din faza de debut atributele artei perene”: „O cercetare atentă a motivului *lirei* și a celor similare, în textele eminesciene, ne relevă faptul că symbolismul acestuia a rezultat la poetul român din interferența reprezentărilor anticilor despre rosturile artei și conștiința națională a poetului”.

15 ianuarie

● [„România liberă”, nr. 9400] Nichita Stănescu semnează articolul *El*, notând că: „vorba și scriitura ne rămân puține în fața lui, dar nu chiar atât de puține ca să nu-l înălțăm tot mai sus, generație de generație, spre stema cu spițe și cu sonde și cu stea a țării, an de an. Și cu cât țara ne e mai mândră, mai în lucrare și mai împlinită, cu atât dorul și dragul și timpul nostru de *Eminescu*, este mai mare”. □ Dacă Radu Cârnci se referă la *Eminescu* ca la *Acest Domn*

al Poeziei, ce „trăiește și va trăi de-a pururi”, George Sbârcea scrie despre *Eminescu în muzica românească*, menționând că „lirica lui polivalentă așteaptă, în continuare, pe compozitori să-i dea făptură muzicală”. □ Paul Everac scrie despre *Gloria lui Eminescu*, prezentându-l ca „poet al națiunii”, cu „o încărcare patriotică gata să sară în aer la cuvântul focos”, „artist al exprimării”.

• [„Scântea”, nr. 10 077] La *O sută douăzeci și cinci de ani de la nașterea poetului*, Const. Ciopraga publică *Permanența lui Eminescu*: „Răspândită în milioane de exemplare, opera lui Eminescu cunoaște în anii socialismului o prețuire la nivelul mării arte, particularități și aspirații sacre ale poporului român. Eminescologi de prestigiu lucrează astăzi, mai mult ca oricând, la cunoașterea acestei opere și a personalității creatorului. Specialiștii și cercetătorii de peste hotare studiază, la rândul lor, dimensiunile fenomenului Eminescu, aspect în care se cuvine să vedem atât interesul pentru valoarea tezaurului eminescian, cât și pentru cultura română în ansamblu, ridicată în anii noștri la un nivel prestigios. Poet național al poporului român, Eminescu este una din marile voci ale literaturii universale. Creatorului-astru, *îngânat de glas de ape*, petrecut de sunete de corn, îi aducem omagiul recunoștinței și iubirii”. ■ Petru Vintilă publică poezia *Ți-a dorit poetul, dulce Românie*. ■ Agerpres transmite informații despre *Ședința plenară a Consiliului Culturii și Educației Socialiste*: „Marți, 14 ianuarie, a avut loc Plenara Consiliului Culturii și Educației Socialiste, la care au luat parte, ca invitați, oameni de cultură și artă, redactorișefi ai publicațiilor cultural-artistice, directori de edituri, case de film și instituții de spectacol, președinți ai comitetelor județene de cultură și educație socialistă. Pe ordinea de zi au figurat darea de seamă asupra activității desfășurate de Consiliul Culturii și Educației Socialiste în cursul anului 1974, proiectul planului de activitate al C.C.E.S. pe anul 1975, în vederea îndeplinirii hotărârilor Congresului al XI-lea, a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, proiectul planului privind activitatea cultural-educativă și artistică în campania electorală. În cadrul dezbaterilor au luat cuvântul tovarășii Brăduț Covaliu, președintele Uniunii Artiștilor Plastici, Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Gheorghe Jauca, Dumitru Bârlădeanu, Alexandru Toma, Iuliu Moldovan, președinți ai comitetelor de cultură și educație socialistă din județele Botoșani, Neamț, Suceava, Mureș, Romul Munteanu, Valeriu Râpeanu, Domokos Géza, directori de edituri, Vasile Drăguț, Iulian Antonescu, directori din C.C.E.S. În încheierea dezbaterilor, a luat cuvântul tovarășul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Plenara a aprobat darea de seamă privind activitatea C.C.E.S. pe anul 1974. Subliniind succesele obținute, dezbaterile au relevat, totodată, critic, unele aspecte negative ale activității desfășurate: s-au făcut propuneri cu privire la îmbunătățirea activității editoriale, a publicațiilor culturale, a creației și repertoriului cinematografic, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a edu-

cației de masă prin intermediul acțiunilor culturale, pentru sporirea eficienței difuzării peste hotare a valorilor culturii și artei românești. Examinând, în continuare, principalele obiective ce stau în fața muncii culturale și de creație, plenara a aprobat planul de activitate pe anul 1975, precum și planul de muncă în campania electorală”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 2] Constantin Sorescu semnează o cronică literară despre *Ionică Tăutul – un pamfletar modern*, vizând volumul *Scrieri social-politice* (Ed. Științifică, 1974), îngrijit de Emil Vârtosu.

• [„**Tribuna României**”, nr. 53] Numărul este dedicat lui Mihai Eminescu și se deschide cu *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*. □ Șerban Cioculescu semnează *Poetul în conștiința românească*: „Amintirea lui Eminescu, la 125 de ani de la nașterea lui este, așadar, o prezență. Vrăjitorul muzical al limbii și al stihului stăruie mereu printre noi, ca un făclier al dragostei de țară, ca un înainte-mergător pe căile desăvârșirii unității noastre naționale și un înalt exemplu al aspirației neconținute către măiestria artistică. Eminescu ne încântă, ne învață, ne călăuzește. Să luăm aminte...”. □ Mihai Beniuc, *Lumină pururi întineritoare*: „Pentru poezii de astăzi opera sa este o înaltă școală a capacității de integrare în epocă, de năzuință spre universalitate, prin sporirea continuă a visteriei culturale proprii, prin cunoașterea țării, poporului, sufletului, realizărilor și artei sale, prin patriotism, stimă pentru trecut, devotament pentru prezent și viitor, prin punerea intereselor sociale, naționale și umanitare mereu mai presus de interesele individuale”. □ Constantin Noica, *Margini și nemargini în rostirea eminesciană*: „Când spunem «Eminescu», închidem ochii. Este bine să-i deschidem. O ușoară beție romantică ne cuprinde, în evocarea lui, în timp ce el este treaz. E un om care dă seama de lucruri, un «semădău», după propria sa expresie. Dă seama de limbă”. □ Dumitru Radu Popa, *Pe noi nouă redându-ne*: „Îi aducem astăzi, după 125 de ani, aur, smirnă și tămâie – prinos întârziat al vremelniceii noastre treceri. Ce sunt 125 de ani? 125 de clipe! Să ne bucurăm: astăzi se naște Mihai Eminescu”. □ *Înnobilarea limbajului poetic* de Gheorghe Bulgăr: „De la primele poeme tipărite de Eminescu în revista ieșeană «Convorbiri literare» a *Junimii*, s-a văzut că poetul aducea în câmpul literelor românești nu numai o concepție nouă, un fond liric adânc și tulburător, ci și o expresie artistică nouă, un limbaj al său, plastic și metaforic, capabil să cristalizeze în «carate scumpe», cum spunea Arghezi, cele mai adânci și mai intime reacții ale unei sensibilități artistice în fața realității, a vieții. O eră nouă se deschidea în cultura și în arta poetică națională. Profunzimea conceptelor și titanismul viziunii eminesciene s-au manifestat în forța inepuizabilă a limbajului, în noutatea și pregnanța imaginilor, construite cu o mare îndrăzneală și finețe din cuvintele comune ale vorbirii noastre”. □ Apare și *Scurtă istorie în citate a impunerii lui Eminescu în conștiința literară națională și universală*. Același colaj de citate apare tradus în limba germană. □ Gheorghe Tomozei oferă o biografie a scriitorului național în *Viața*

lui Eminescu. □ Sub titlul *La steaua* sunt publicate versuri de: Al. Vlahuță (*Lui Eminescu*), Mihai Codreanu (*Statuii lui Eminescu*), Radu Boureanu (*Eminesciana*), Marin Sorescu (*Trebuiau să poarte un nume*), Veronica Micle (*Lui X...*), D. Anghel și St. O. Iosif (*Lui Eminescu*), V. Voiculescu (*Să simți atât cât nime-n lume*), Tudor Arghezi (*Inscripție pe amfora lui*), Ștefan Aug. Doinaș (*Teiul*), Petre Ghelmez (*Trece pe vânturi...*), Aron Cotruș (*Eminescu*), Nicolae Labiș (*Singular și plural*), Miha Dragomir (*Eminescu*). □ Const. Ciopraga, *Eminescu între real și fabulos*: „La o sută douăzeci și cinci de ani de la trecerea în lumea umbrelor, profilul «Luceafărului» se ridică triumfător în lumina solară rezervată geniilor. Poet național și universal, Eminescu e o sinteză în care atitudinile cele mai diverse – de la resemnare până la revoltă, de la ironie până la extazul romantic – se întrepătrund pentru a traduce reacțiile unei personalități monumentale”. □ Apare poezia *Seara pe deal* în limba germană (*Abends am Berg*), tradusă de Alfred Margul-Sperber. În traducerea lui P. Grimm apare poezia *Revedere* tradusă în engleză (*Forest, O my forest...*). Zoltán Franyó traduce în limba germană *O, mamă...* (*O, Mutter...*). E. Sylvia Pankhurst și I.O. Stefanovici traduc în engleză poezia *Peste vârfuri* (*O'er the trees*). D.I. Suchianu traduce în limba franceză *Odă* (*Ode*). □ Gheorghe Istrate, „*Unde ești, copilărie...*”: „Crezusem, dintotdeauna, că satul copilăriei lui Mihai Eminescu – Ipotești – va fi trăind ascuns în inaccessibil sub un clopot imens de tăcere, prin transparența căruia aș fi putut zări totul și toate într-o încremenire seculară, asemănătoare literelor și stampelor culcate într-o pagină de hronic”. □ George Munteanu, *Eminescu în lumina principalelor exegeze*: „În perspectiva celor 125 de ani de la nașterea poetului național al românilor, sunt numericește puțini? Dimpotrivă. Dante, Shakespeare, după știința noastră, au trebuit să aștepte timp mai îndelungat până la apariția comentatorilor demni de ei, care să nu le obnubileze opera, ci s-o recomande umanității întregi”. □ Al. Dima, *Poet al lumii*: „Marele bard al poporului român recunoscut cu toate prilejurile și în toate țările a rămas și va rămâne Mihai Eminescu. De la cititorul de masă și până la exegetul subtil și profund, opera Luceafărului a devenit esența și definiția însăși a creației poetice. Eminescu se confundă, de aceea, cu poezia și anume cu poezia noastră națională, dar nu mai puțin cu multe și variate aspecte ale celei universale”. □ Al. Hanță, *Patriotismul lui Eminescu: poezie și adevăr*: „Întăile poeziei ale lui Mihai Eminescu, deși ezitante sub raportul compoziției, mărturisind tinerețea autorului, pun în evidență gânduri și atitudini surprinzător de mature, aspirația integrării totale în existența națiunii sale, într-o contopire de crez care își are originea în elanul patriotic al generației de la 1848”. □ Nicolae Stoian, *Dumnezeul geniului nostru popular*: „Odată cu Eminescu, poezia românească ridică la rang de principiu, axiomatic aproape, descinderea din «izvorul curat ca lamura și mai prețios ca aurul al poeziei populare». Ceea ce fusese până atunci numai o deschidere datorată cu precădere Văcăreștilor, lui Anton Pann sau lui Vasile Alecsandri devine prin captarea de

către Eminescu a numeroase torente, dintre cele mai diverse, ale spiritualității populare, matcă largă prin care și-au urmat cursul, cu puține excepții, unii dintre cei mai mari poeți ai noștri – Coșbuc și Goga, Vasile Voiculescu și Ion Barbu, Tudor Arghezi și Lucian Blaga”. □ Edgar Papu, *Eminescu, precursor universal*: „Nici unul dintre marii poeți universali ai veacului trecut n-au putut să atingă potențialul de anticipări acumulat în geniul departe văzător al acestui «romantic întârziat»”. □ Dan Zamfirescu, „*Limba veche și-nțeleaptă*”: „Acest «poet» a fost de fapt un ctitor sufletesc lucid și sistematic al nației sale, și sărbătorirea lui este semnul hotărârii acestei nații de a păzi de ruină ctitoria moștenită și de a o spori în veacul nostru și veacurile ce vor veni”. □ Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Umanismul eminescian*: „Așa încât, prin gândirea lui de geniu, Eminescu a izbutit o rară sinteză a tiparului uman național cu cele universale, făcând drumul anevoios al unei cunoașteri absolute, al unei jertfe în care ființa individuală piere pentru a dărui eternitate adevărului și frumuseții unei opere fără moarte”. □ George Ivașcu, *Eminescu, publicist*: „Patriotismul marelui poet este – precum s-ar mai putea încă demonstra – el însuși un univers de simțire și de gândire, ca o proiecție grandioasă a unui uriaș proces de însumare a tot ceea ce patria și poporul român au putut genera într-un spirit de asemenea amplitudine a vibrației naționale românești”. □ Dan Grigorescu, *Ilustratori și portrețiști*: „Ilustratorii lui Eminescu, artiștii care i-au făurit portretul, au dat – astfel – operei și personalității lui un contur sensibil, capabil a fi și mai precis înțeles de cei care-l simt pe poet ca pe o permanență a spiritualității românești”. □ Aurel Avramescu, *Viziune și cosmogonie*: „Mihai Eminescu ajunsese nu numai să înregistreze, să cunoască, dar să și gândească autonom și constructiv asupra unor probleme care stau astăzi la baza studiilor și cercetărilor științei contemporane”. □ George Muntean, *Eminescu în lume*: „Evident, bilanțul pătrunderii lui Eminescu în conștiința cititorilor și specialiștilor lumii este cu mult mai cuprinzător. Numai traduceri ar fi de semnalat încă în engleză, japoneză, suedeză, arabă, indoneziană, polonă, cehă, sârbă, letonă, idiș, ucraineană (limba în care e de semnalat și un studiu al lui Stelian Gruia-Iațentiuc), albaneză, slovacă, portugheză, gruzină, armeană și în alte limbi în care, în diverse proporții și la diferite nivele de transpunere, scrisul marelui nostru poet este prezent, făcând ca universalitatea lui funciară să cunoască o tot mai intensă validare”. □ Nicolae Balotă, *Sub zodia hyperionică a poeziei*: „Ca într-o inițiere, Eminescu s-a cuminecat cu Poezia, pentru ca să ne-o comunice”. □ Sub titlul *Omagiul poezilor străini*, în traducere citim versuri semnate de Lucien Bazin (*Un imn francez lui Eminescu* – în românește de St. O. Iosif) și Nikos Pappas (*Eminescu* – în românește de Dimos Rendis). □ Apare și *Eminescu în documente și mărturii mai puțin cunoscute*, semnat de Augustin Z.N. Pop. □ Romulus Rusan semnează *Orașele imaginare*, un text despre Iași și București, în contextul vieții lui Eminescu. □ Petru Vintilă semnează *Cu Eminescu la Viena*. □ Marin Constantin, dirijorul corului „Madri-

gal”, vorbește despre poezia *Mai am un singur dor...* în contextul interpretării muzicale, iar alături apare și textul poeziei și partitura semnată de Guilelm Șorban. □ Revista publică și *Bibliografie selectivă Mihai Eminescu*. □ Numărul se încheie cu poemul *Luceafărul* publicat pe ultima pagină.

16 ianuarie

• [„**România liberă**”, nr. 9401] În articolul *Clasicii în ediții critice*, Al. Dima recenzează *Operele* lui Constantin Negruzzi, volumul I (Minerva), precizând că: „editarea textelor fundamentale ale scriitorilor noștri [...] alcătuiește un act superior de valorificare a patrimoniului nostru spiritual pentru toate generațiile viitoare în vederea educării lor ideologice, etice și estetice și suntem, de aceea, datori – în spiritul îndrumării creatoare a conducerii noastre de patid – să-i acordăm nu numai prioritate, ci și o atenție stăruitoare, sistematică și îndelung scrutătoare”.

• [„**Cutezătorii**”, An IX, nr. 3; *Revistă săptămânală pentru copiii din cursul gimnazial, editată de Consiliul Național al Organizației Pionierilor; 12 pagini, apare joi; cuprinde ca membri ai redacției și autori ai materialelor pe Dumitru Almaș, Octav Pancu-Iași, Petre Luscalov, Alexandru Mitru, Costache Anton, Horia Aramă, Mircea Sântimbreanu, Virgil Teodorescu (rubrica *Atelier literar*), Viniciu Gafița, Mihnea Gheorghiu, Iuliu Rațiu, Nicuță Tănase, Gica Iuteș; Ioan Donca SGR; Mihai Negulescu, redactor-șef; Ovidiu Zotta redactor-șef adjunct, Vintilă Mihăescu redactor artistic, desene Puiu Manu, Sandu Florea. Dintre colaboratorii constanți ai anului 1975: Victor Kernbach, Ion Crânguleanu, Vasile Mănuceanu, Victor Bârlădeanu, Eduard Jurist, Radu Cârnecki, George Lesnea, Costache Anton, Călin Gruia, Traian Uba, Nicolae Țic, Dan Verona, Ion Grecea, Ilie Tănăsache, Rusalin Mureșan, Mihai Stoian, Leonida Neamțu] Din sumar: *Ștafeta muncii* de Vasile Băran, *Iubire fără seamăn* – versuri de Titus Vâjeu. □ Un grupaj Eminescu – realizat de Gh. Tomozei, cu articolul *Eminescu al nostru* și de N. Nicoară, *Eminescu – mare poet al lumii*.*

• [„**România literară**”, nr. 3] Revista comemorează *125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu*. ■ În *Viața literară* citim despre *Manifestări Eminescu*: □ *La Academie*: „Academia Republicii Socialiste România, Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Uniunea Scriitorilor au organizat ieri, miercuri 15 ianuarie 1975, la Ateneul Român, o sesiune de comunicări cu privire la viața și opera lui Mihai Eminescu. Au luat cuvântul acad. Miron Nicolescu, prof. univ. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, membru corespondent al Academiei Române, acad. Mihai Beniuc, acad. Șerban Cioculescu și acad. Remus Răduleț”. □ *La „Rotonda 13”*, semnat Al. Raicu: „La intrarea în «Rotonda 13», portretul din tinerețe al lui Eminescu. În vitrine, două caiete manuscris ale poetului, unul sintetizând efortul de cristalizare a *Luceafărului*, celălalt – poezii diferite din perioada berlineză. În expoziția deschisă, manuscrise,

vechi ziare ale vremii, volume cuprinzând poezia lui Eminescu în 63 de limbi. Pe un perete întreg, laboratorul călinescian de interpretare a lui Eminescu. Pe altul, numeroase scrisori și manuscrise ale celui alt mare exeget – Perpessicius... [...] În «Rotondă» au luat loc, la masa prezidiului, Șerban Cioculescu, Edgar Papu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Augustin Z.N. Pop, cei care în seara zilei de 13 ianuarie l-au evocat pe «sfântul preacurat al versului românesc», așa cum îl caracterizează vorba lui Arghezi, ascultată în tăcerea deplină a sălii. A fost ascultat, apoi, glasul lui Sadoveanu, vorbind despre poezia lui Eminescu ori citind învăluitor *Sara pe deal*. După prezentările oaspeților Rotondei, făcute de Al. Oprea, directorul Muzeului literaturii române, s-a dat ascultare amintirilor lui Al. Philippide, după relatările tatălui său, care l-a cunoscut pe Eminescu, și cuvintele pline de căldură ale lui Perpessicius, Tudor Vianu, G. Călinescu și Vladimir Streinu. Interesante date au oferit apoi asistenței Șerban Cioculescu, rememorând împrejurările în care Eminescu a fost trimis, prin grija lui Maiorescu, într-o călătorie în nordul Italiei; Edgar Papu, vorbind despre onestitatea lui Eminescu de-a lungul întregii sale vieți, Augustin Z.N. Pop care a enumerat întâmplări emoționante din diferite perioade de după stingerea poetului, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în comentariul asupra cercetării actuale a operei eminesciene. În sfârșit, medicul Arcadie Petrescu a evocat împrejurările în care a fost ridicat bustul lui Eminescu la marginea mării, iar Dinu Ianculescu a citit un poem închinat marelui poet”. □ *La Botoșani*: „Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România, Societatea de Științe Filologice și Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al Județului Botoșani au organizat o serie de mari manifestări consacrate luceafărului poeziei românești, cu prilejul împlinirii, la 15 ianuarie, a 125 de ani de la naștere: un pelerinaj la casa natală a poetului de la Ipotești, recitaluri de poezie la Ipotești și Botoșani, vernisajul unei expoziții de cărți și documente despre activitatea lui Eminescu. La manifestările respective au fost invitați Theodor Balș, Radu Boureanu, Franz Bulhardt, Radu Cârnecki, Laurențiu Fulga, Mihai Gavril, Const. Georgescu, Ion Horea, George Lesnea, Ion Murgeanu, Al. Oprea, Platon Pardău, Gheorghe Pituț, Nicolae Prelipceanu, Kányádi Sándor, Doina Sălăjan, Corneliu Sturzu, Haralambie Țugui, Victor Tulbure, Mihai Ursachi, Laurențiu Ulici, Lucian Valea, Petru Vintilă, Dragoș Vicol, Romulus Vulpescu, Horia Zilieru. După acțiunile desfășurate în zilele de 15, 16 și 17 ianuarie 1975, sâmbătă 18 ianuarie va avea loc, în sala teatrului de stat M. Eminescu din Botoșani, prima parte a sesiunii de comunicări științifice cu următorul program: Al. Piru – «Satira socială în opera lui Eminescu»; D. Păcurariu – «Eminescu în conștiința critică»; Eugen Todoran – «Eminescu, poet modern»; Augustin Z.N. Pop – «Eminescu al zilelor noastre»; Gheorghe Eminescu – «Eminescu, ieri și azi»; Grațian Jucan – «Eminescu despre specificul național»; Gh. Bulgăr – «Valori durabile în publicistica eminesciană»; Gh. I. Tohăneanu – «Locuri eminesciene la M. Sadoveanu»; Petre Popescu Gogan – «Academia Română și emines-

cologia»; Mircea Popa – «Legenda Luceafărului»; Valentin Tașcu – «Versificația eminesciană»; Al. Crăstureanu – «Valoarea poetică a unor nume din opera lui Eminescu». Duminică 19 ianuarie se va desfășura cea de a doua parte a sesiunii de comunicări științifice, după cum urmează: Lucian Valea – «Destinul liricii eminesciene în traduceri»; I. Dumitrescu – «Eminescu și Goethe»; Mihai Novicov – «Eminescu și Pușkin»; I.C. Chițimia – «Eminescu și Wyspiański»; Pandele Olteanu – «Creația poetică a lui Eminescu în limba slovacă»; Valentin Chelariu – «Mihai Eminescu în literatura bulgară»; Ioan Micu «Elemente și analogii lucretiene în opera lui Eminescu»; Constantin P. Ciobanu – «Pe marginea unui motiv eminescian (Norii)»; Lucia Olaru Nenati – «Contribuție la o structură muzeografică eminesciană».

□ *La clubul „Grivița Roșie”*: „Biblioteca Centrală de Stat din București a organizat la clubul «Grivița Roșie» o manifestare omagială închinată autorului *Odeii în metru antic*. Au vorbit despre opera marelui poet și au citit versuri proprii Dumitru Bălăeț, Nina Cassian, Radu Cârnecki, Al. Raicu, George Virgil Stoenescu, Dan Verona și muzicologul Radu Stan”.

□ *La Galați*: „În seria manifestărilor «Eminesciana '75», la Biblioteca «V.A. Urechia» din Galați, a avut loc un recital de poezie în interpretarea unor actori ai teatrului dramatic din localitate. La biblioteca județeană din Brăila și la biblioteca județeană din Piatra Neamț au fost deschise expoziții de cărți și documente”.

□ *La Pitești*: „La Casa Tinerețului din Pitești a avut loc o manifestare omagială «Eminescu». Au vorbit Augustin Z.N. Pop și Gheorghe Eminescu”.

□ *Seară omagială „Eminescu – Enescu”*: „Cenaclul de cultură, literatură și artă «Titu Maiorescu», organizează astăzi, orele 18, la Sala mică a Palatului, o seară omagială «Eminescu – Enescu», prezidată de Emilian Nucescu. Vorbesc Eugen Barbu, Gabriel Iosif Chizubaian, George Cocea. Citesc din lucrările lor invitații de onoare Virgil Teodorescu, Teresa Maria Moriglioni Drăgan, Iosif Constantin Drăgan, Ștefan Augustin Doinaș, Traian Filip, Mihai Olos, precum și membrii cenaclului. Partea muzicală este asigurată de Cristea Zalu și Cornelia Angelescu. Din versurile poetului comemorat recită Mariella Petrescu, Iarodara Nigrim, Măria Rotam, Virgil Mogoș și Vladimir Brânduș”.

■ Apare un citat din Nicolae Ceaușescu: „Aducem omagiul nostru memoriei marelui poet național Mihai Eminescu, acela care odată cu opera sa literară a făcut să apară pe bolta culturii românești un astru care va străluci în veci de veci, revărsând lumina și căldura în sufletele oamenilor, al poporului nostru”.

■ Texte omagiale dedicate lui Eminescu semnează: □ George Ivașcu, *Direcția nouă*: „Înrăurirea geniului eminescian a fost – precum se știe, și nici nu putea fi altfel – covârșitoare. Ca prim efect, chiar cel mai talentat dintre poeții care avea a-și începe cariera artistică în «noua epocă», cea eminesciană – am numit pe Macedonski – n-a izbutit, cu toate contingențele lui de sensibilitate și temperament, decât doar sporadic să-și valideze însușirile de *avangardă* (în sensul constructiv al termenului), – și aceasta tocmai datorită climatului tot mai dens eminescian în care

aveau să se desfășoare talentele nu numai din timpul lui Eminescu dar și cele de după el”. □ Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică *Angajare totală în destinul poporului*: „Răspândirea tot mai largă, edițiile tot mai numeroase și cuprinzând, pe lângă antume, vasta operă postumă, deci descoperirea laboratorului, a marginilor reale ale universului eminescian, dau operei consistență și puteri interioare tot mai mari. Universul acestei opere încetează de a mai fi fluid și imprecis și se strânge în chintesențieri, se delimitează în contururi tot mai nete. El poate fi descris în întreaga lui geografie, după explorări globale multiple și minuțioase, întreprinse de exegeți pricepuți, înarmați cu instrumentele metodologiei critice a epocii și care recurg la clasificări și ierarhizări înăuntrul lumii închise lăsate de artist. Monografiile multe, scrise din optici diverse, conchid, de obicei, în mod analog, cu sublinierea valorii acestei mirabile opere. Se instalează, în general, o obiectivitate destul de solidă în conștiințele istoricilor și criticilor literari, care face să scadă numărul detractorilor până aproape de dispariție, deși opera nu este nici acum ferită de extravaganța unor interpretări nepotrivite ori minimalizante”. □ Laurențiu Ulici, *Realitatea aspirației*: „Eminescu este spiritualitatea românească în oglinda aspirațiilor ei. El, poate nu singurul dar cel mai cuprinzător, a făcut pentru o clipă să putem privi într-o desfășurare nemaîntâlnită realitatea aspirațiilor noastre spirituale. Căci dacă asemenea prilejuri s-au ivit așa de rar este pentru că între ceea ce constituie realitatea noastră spirituală și ceea ce constituie aspirația noastră spirituală s-a interpus de multe ori, cu vehemență și necruțare, istoria. Ea ne-a determinat realitatea spiritului dar, Eminescu o dovedește, nu ne-a putut subsuma aspirația. Iubindu-l pe Caragiale pentru geniul cu care a rezumat condiția realității spirituale a timpului său, ne întoarcem la Eminescu cu dorul celui care fiind ceea ce este trăiește perpetuu cu obsesia a ceea ce ar fi vrut să fie. Dorul de Eminescu este dorul de reîntâlnire în act cu aspirația noastră de spirit. Pentru taumaturgia eminesciană, vitală de un secol încoace poporului nostru, are dreptate Geo Bogza să considere ziua de 15 ianuarie drept «cea mai emoționantă dată aniversativă din istoria poporului român»”. □ Geo Bogza, în *Capitolul XIV*, publică *Inscripție*, datat 15 ianuarie 1975: „La împlinirea celui de al V-lea sfert de secol de la nașterea neprihănitului poet, al cărui nume, a cărui viață și operă alcătuiesc pentru mine un templu suprem, de pe lespezile căruia nu-mi ridic genunchii, nici un omagiu nu mi s-ar părea venit mai din adâncul ființei mele, decât faptul de a dezvălui, în acest diamantin ianuarie, o fărâmă din rodul unei înverșunate și anevoie răsplătite trude: câteva paragrafe ale acelei cărți, scrisă mai de mult, iar în ultimii ani supusă unei îndelungate șlefuirii, din dorința mult firească și puțin absurdă de a atinge perfecțiunea, convins că asemenea primejduite strădăniilor nu sunt zadarnice, ci, din timp în timp, necesare. Sublimului sărbătorit al sufletului și conștiinței noastre, îi închin această primă pagină, pe care îmi iau îndrăzneala să o cred demnă de lumina tiparului, din ceea ce năzuiesc să fie cândva a carte a neamului căruia mi-a fost dat să-i

aparțin și căruia, mistuit de atâtea puternice și contradictorii simțăminte, îi aparțin”. □ *Ritmurile timpului* de Al. Balaci: „Spiritualitatea lui Mihai Eminescu este înrădăcinată până în străfundurile humusului fertil românesc, iar seva care pulsează în tulpina lui infinită curge de la fântânile perene ale înaintașilor lui în poezie, începând cu incantația apelor vii ale *Mioriței*”. □ Marin Sorescu, *Unu*: „Când Homer nu e orb, vremea e oarbă și rezultatul e cam același. Mie mi s-a părut că-l zăresc odată pe stradă, diurn și-ngândurat, și-atunci mi-am spus că nu se poate, pentru că «Eminescu n-a existat». Și lui Eminescu poate că i se pare a ne zări uneori călcând potecile țării care, dintre toți, numai lui plânsu-i-s-a. El ne caută cu găvanele fosforescente ce mistuie tone de ceață, mări de ceață, și, fixându-ne pe fiecare dintre noi, spune cu freamăt de codru: «uite-!». Și noi suntem și nu suntem, dar el e etern. Exclamația existenței sale care ne fixează o clipă ne dă cea mai mare certitudine”. □ Alexandru Philip-pide, *Pornind de la „Odă în metru antic”*: „Contrastul dintre conținutul și forma *Odei în metru antic* nu distonează nici o clipă, așa cum am mai spus, ba chiar, dimpotrivă, dă la iveală o armonie rară, armonia dintre două moduri poetice opuse (e drept că unul, cel antic, e indicat aici doar prin schema prozodică, ceea ce, după cum am arătat deja, nu înseamnă prea mult), așadar două moduri poetice opuse, însă nu contradictorii și care nu se resping între ele. Aspirația către această armonie cred că a fost unul dintre motivele care l-au îndemnat pe Eminescu să studieze poezia latină. Și cred că a mai fost la el și altceva. A fost nevoie de măsură și de stabilitate, de o garanție a unei durate, o nevoie izvorâtă din adâncul firii lui. Nevoia aceasta este a firii românești înseși pe care o și caracterizează în mare parte. În firea românului, exaltarea și paroxismul, când se ivesc, din fericire destul de rar, înseamnă întotdeauna un accident, o stare de suflet trecătoare”. □ Șerban Cioculescu, *Cultul muncii*: „Capitalizarea muncii este o altă formă, desigur din cele superioare, ala activității omenești. Un astfel de fenomen este mai ales opera lui Eminescu, în care s-a capitalizat atât o uriașă cultură, neconținut sporită, cât și un efort mereu mai încordat de a da gândirii poetice și expresiei acesteia suprema clasicitate”. □ Al. Rosetti, „*Sara pe deal*”: „Ritmurile folosite în acest poem nu sunt izolate în literatura română. Le regăsim în poezia populară și în literatura religioasă și laică, începând cu secolul al XVII-lea. Combinarea lor aparține însă lui Eminescu”. □ Edgar Papu, în *Universul cuvântului*, analizează verbul *a fi* în poemul *Lucașfărul*: „Unul din marile secrete ale lui Eminescu este acela de a fi pătruns înlăuntrul cuvântului, în cutia sa de rezonanță, unde i-a surprins ca nimeni altul toate tonurile posibile, cu întreaga bogăție de sensuri, subsensuri și semnificații, pe care le-ar putea scoate din adânc fiecare vibrație a sa. Și nu este necesar să căutăm prea mult pentru a fi izbiți de evidența acestui fapt. Ne vom opri, în consecință, la un singur exemplu, acela al *Lucașfărului*, care poate fi și substituit prin atâtea altele. Dar și din acest exemplu vom alege doar un singur cuvânt, și nu unul răsunător, ci pe cel mai simplu și obișnuit, verbul *a fi*

în câteva flexiuni temporale, personale și modale”. □ Pompiliu Marcea, *Eminescu în viziunea lui Călinescu*: „Amplificarea în timp a imaginii este, se știe, un privilegiu al marilor spirite creatoare. Ea nu se impune însă de la sine și aici trebuie căutat marele rol al criticii adevărate. Putem, de aceea, pe drept, conchide, că exegeza lui Călinescu despre Eminescu reprezintă una din marile izbânzi ale criticii literare românești. Restul sunt amănunte”. □ Mircea Zăciu, „*Dificultăți*” *eminesciene*: „Pentru editarea unui corp de opere eminesciene însă, singura soluție științifică ni se pare a fi o ediție cronologică a textelor publicistice (apărute sau rămase în manuscris) indiferent de tematica lor preponderentă ori secundară, accidentală, văzute ca o unitate prin care tensiunea geniului eminescian ataca frontal și concomitent toată aria problematică a epocii sale, și transgresând-o nu o dată. Ancorat profund în prezent – patria lui predilectă – Eminescu n-a disprețuit exercițiul ziaristic și foiletonistic aparent modest, din materia diversă a căruia se pot extrage azi liniile sigure ale unei formidabile arhitecturi teoretice, mai rezistentă decât prejudecata alcătuirilor hibride și compilate ale unor «sisteme» scolastice. Maiorescu n-a procedat altfel. Principiile se află topite în materia vie și contradictorie, nu în sera speculațiilor sterile. Marile «sisteme» se creează *in vivo*, nu *in vitro*”. □ Notă nesemnată, *Reviste cu titlul „Eminescu”*: „Cu numele lui Mihai Eminescu au apărut șapte reviste. Prima și în același timp cea mai substanțială publicație intitulată «Eminescu», a apărut la București, în septembrie 1890, având colaborarea scriitorilor I.L. Caragiale, B.P. Hasdeu, N. Beldiceanu, Titu Maiorescu și alții. Tot în București a apărut a doua publicație «Eminescu» (la 17 martie 1896). O revistă «Mihail Eminescu» – deci a treia – apare la București la 15 iunie 1899. A patra, având o apariție mai îndelungată (decembrie 1903 – decembrie 1905) apare tot cu titlul «Mihail Eminescu», la Iași (până în aprilie 1904) și apoi la Botoșani, cu colaborarea scriitorilor: A.D. Xenopol, Cincinat Pavelescu, Eugen Herovanu, Mihail Bogdan, Smara și alții. În 1909, când se împlinesc douăzeci de ani de la moartea poetului, apare la București revista «Mihail Eminescu» – număr unic, datat iunie 1909. Printre colaboratori: Titu Maiorescu, Al. Vlahuță, I.L. Caragiale, Dobrogeanu-Gherea. La Botoșani apare, tot în 1909 (16 iunie), publicația comemorativă «Eminescu», în care sunt articole semnate de D. Anghel, St. O. Iosif, Sofia Nădejde, N. Răutu, I. Păun-Pincio, Corneliu Botez. A șaptea revistă intitulată «Mihai Eminescu» apare de-a lungul a patrusprezece ani la Cernăuți și apoi la Râmnicu-Sărat, fiind condusă de Leca Morariu”. □ Const. Ciopraga, *Fascinația „aparențelor”*: „Lumea reală alternează cu o enormă serie de aparențe, încât mirajul depărtării, lumina ori misterioasele neguri albe, selenare, transfigurează, înlesnind ivirea unor contururi ireale. Putem numi cu termenul de orizont rarefiat tentația aceasta către o lume a unei ordini imaginare cu aspect de sistem, orizont la limita căruia materia (țărâna cea grea) se subordonează iluziei. Poeme precum *Lacul*, *Povestea codrului*, *Singurătate*, *Departate sunt de tine*, *O, rămâi*, *De câte ori*

iubito, S-a dus amorul, Adio, Cu mine zilele-ți adaogi, Te duci..., Din valurile vremii... și altele, aparținând etapei de maturitate, conferă bipolarității realitate-păreră o amplă deschidere spre etern și infinit. Dar care sunt semnificațiile părerii la Eminescu față de elegiacii din veacul lui Racine?” □ Alexandru Ivasiuc semnează *Unitatea contrariilor*: „Este aproape inutil, altfel decât pur metodologic, să ne întrebăm dacă Eminescu ar fi fost la fel și de aceeași importanță covârșitoare, în orice timp s-ar fi născut. Oare cel mai mare poet al României este rezultatul unul joc de gene împerecheate într-un anume fel, cu o minte sensibilizată de întâmplările lui personale, poate neștiute nici de el și apoi de boală? Din milioanele și milioanele de jocuri statistice oricând s-ar fi împerecheat același geniu și oriunde, în veacul al XVI-lea ca și în al său, aici sau aiurea? Desigur că nu”.

□ Nicolae Manolescu, *Tânărul Eminescu*: „Trebuie să conchidem că tânărul Eminescu are tact și informație culturală, dar nu e prudent din frica de refuz, de eșec, ci din conștiința valorii sale care ar fi putut speria deprinderile literare ale epocii. El se știa un mare poet și menaja ochii contemporanilor de o lumină prea orbitoare. Geniul nu e niciodată modest, chiar dacă, uneori, se prefacă a fi. Eminescu, la 20 de ani, n-avea nevoie să aștepte confirmarea nimănui spre a se convinge că e marele poet, ivit aproape pe neașteptate în literatura noastră și străbătând-o fulgerător ca o cometă, a cărei strălucire însă continuă să ne uimească și azi”.

□ Lascăr Sebastian, *Veronica Micle*: „Orice aniversare Eminescu ar impune o aniversare paralelă: aceea a Veronicăi Micle. Cauza e simplă și simbolică: Veronica s-a născut în același an cu poetul și a murit (se vorbește de o sinucidere) la mai puțin de două luni după moartea lui. De altfel, legenda înrădăcinată în conștiința maselor a făcut din marele poet și din «unica» lui iubire un cuplu de nedespărțit”.

□ Marin Bucur, *Fragmentarium*: „Arhiva poetului de la Biblioteca Academiei Române nu este un depozit de manuscrise, ci un laborator al dinamicii geniu-lui. Un sistem de cercuri ce se deschid și se închid, o lume într-o permanentă revelare și într-o permanentă taină. Fragmentariul eminescian este întotdeauna un imprevizibil act de prezență; nu amalgamuri de trăiri, ci arderi și stingeri, înaintări și retrageri, limanuri și abisuri, teorii îndrăznețe și jocuri naive, calcule de sfere și socoteli de muritor de rând, febră și tihnă, filosofie de ermit și «cântece de lume». Pe măsură ce se scot la lumină, postumele și ineditele eminesciene cresc în adâncime”. Urmează fragmente din opera eminesciană: *Pră-sirea culturii intelectuale..., Fără cunoașterea exactă..., Prin cultură..., Roi-rea moleculelor..., După Aristotel..., Producțiune..., Libertatea...*

□ Ion Stoica, *Biblioteca lui Eminescu*: „Împrejurări fericite deschid drumul unei cercetări la capătul căreia s-ar putea aduna, acum, la 125 de ani de la nașterea lui Eminescu, o bună parte a bibliotecii sale. Primele urme trimit în timp la mijlocul ultimului deceniu al veacului trecut. [...] Se deschid astfel noi perspective cercetărilor privind biblioteca poetului, între miile de volume cu care grațitudinea lui Maiorescu a înzestrat câteva mari colecții ale țării s-ar putea afla încă

alte cărți din cele pe care Eminescu le purta după sine ca pe o comoară de preț”. □ Franyó Zoltán, *Traducând pe Eminescu*: „Din lirica lui Eminescu am transplatat în huma limbii maghiare și germane aproape toate poeziile în care am găsit acele forțe fecundatoare care nu numai că pot îmbogăți tezaurul literaturii universale, dar pot să dea vieții noastre de toate zilele mai multă frumusețe, mai multă rezonanță”. □ În *Atlas*, Ana Blandiana publică *O împărăție*: „Doamne, să pot visa – dacă există undeva pe pământ – o pădure de tei! Să pot trece pe cărări troienite de floare cu miros bătrânesc de copilărie uitată, să pot asculta mai încet, tot mai încet sunetul blând al unui corn pierdut. Să mi se facă somn și să adorm sub bolțile clătinătoare, lăsând să cadă peste mine rânduri-rânduri, ninsoare galbenă, floarea care mă face să visez. Să visez o împărăție cu argint pe ape și aur în aer, cu fete de împărat dormind sub pânze de păianjen, înțelepți cuprinși de somn cu barba până-n pământ și genele până la piept, cu păduri vorbind în vis și curteni din neamul cerb. O împărăție în care ca să fii primit e destul să iubești și să fii iubit, e destul să nu vrei să stăpânești și să nu te lași stăpânit, e destul să crezi, e destul să visezi. O împărăție cu un întreg popor visând, visându-se pe sine însuși dormind și visându-și poezii încununați cu flori de tei. O împărăție tăcută lângă mișcătoarea mărilor singurătate, o împărăție Eminescu. Un întreg popor cântând în somn, o lume de dincolo de cuvânt spre care viețile noastre tind ca spre cea mai curată răsplătă, ca înspre cel mai nestins noroc”. □ „*Una din marile voci universale*” de N. Nicoară: „Astăzi, când se împlinesc 125 de ani de la nașterea marelui nostru poet, o privire asupra răspândirii în lume a creației sale ar fi cu atât mai edificatoare. Începând din anul 1881, când a apărut la Bonn, în limba germană, prima culegere din lirica eminesciană tradusă peste hotarele țării, și până la ultimul volum cuprinzând poezii de Eminescu, cel apărut în limba ucraineană la Editura «Dnipro» din Kiev, lirica eminesciană s-a impus ca o prezență marcantă în contextul universal. Volume conținând cele mai frumoase poeme eminesciene au fost traduse până în prezent în limbile albaneză, arabă, armeană, bulgară, chineză, cehă, estonă, finlandeză, franceză, georgiană, gruzină, germană, greacă, hindi, idiș, italiană, indoneziană, letonă, maghiară, macedoneană, neerlandeză, portugheză, rusă, slovenă, slovacă, spaniolă, suedeză, ucraineană”. □ Nicolae Balotă, *Universalitatea poetului*: „Am în mână volumul *Poeziilor* lui Eminescu tradus în cinci limbi, ediție selectivă, exemplară, publicată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în 1971. Frumoasa carte nu reprezintă decât una din inițiativele noastre editoriale în vederea răspândirii – dincolo de hotare – a valorilor literar-artistice românești. Dar, având în vedere poziția însăși, centrală, a operei poetului în spațiul nostru literar, culegerea aceasta plurilingvă are o însemnătate particulară”. □ Sub semnătura M.N. citim *Proză eminesciană în italienește*, o semnalare a apariției volumului *Novelle e racconti* de Mihai Eminescu, traducere Francesca di Miceli Fanara, editura „Edizioni Mori”. □ Amita Bhose publică o ipoteză – *Cine-i bătrânul dascăl*

din „*Scrisoarea I*”? „Magul călător manifestă multe trăsături indiene. Preocuparea sa pentru astrologie e o caracteristică a înțelepților indieni, iar zborul său prin stele acoperind calea de mii de zile într-o clipă e tot din tradiția mitologiei indiene, conform căreia mii de ani pământești echivalează o zi cerească. Mai ales ideea tânărului călugăr care cântă din harfă și pe care-l întâlnește magul într-un templu ruinat i-a fost inspirată lui Eminescu, desigur, de aceea a poetului integrat cosmosului, aceasta fiind concepția tuturor poezilor mari indieni, de la poezii *Rigvedei* până la poetul modern Rabindranath Tagore”.

□ George Muntean realizează o convorbire cu Alain Guillermou, „*Eminescu, după Eminescu*”, despre colocviul intitulat „Eminescu, după Eminescu”: „– M-am decis pentru o astfel de temă a colocviului din mai multe motive. Mai întâi, pentru a putea contribui astfel la conturarea mai fermă a destinului postum al marelui poet, văzut de o seamă de eminescologi români și străini, pe care îi voi invita să ia parte la această manifestare științifică, pe care o doresc cât mai mare, pe măsura evenimentului pe care-l sărbătorim și a poetului pe care îl cinstim. Apoi, dacă fixam o temă încă mai generală puteam risca să ascultăm lucruri relativ știute (multe ținând doar de biografia lui Eminescu) și ne-am fi ales cu prea puțin de pe urma unei astfel de întâlniri. Între timp, doamna Guillermou, parcă pentru a-și manifesta, pe altă cale decât prin vorbe în limba noastră marea dragoste ce ne-o poartă, a îmbrăcat un frumos costum popular din al nostru Muscel, în care-i stătea, de altfel, admirabil ca și multor altor străine pe care le-am văzut îmbrăcate în costume populare românești sau împodobite cu elemente ale acestora. Era uimitor ca în plin Paris contemporan profesorul Alain Guillermou să-ți vorbească împătimit de catedra lui, de marea bibliotecă de carte românească pe care o au romaniștii la îndemână la Sorbona (peste 25 000 de volume), despre schimburile pe care le fac cu specialiștii din țară și din străinătate, să-ți evoce oameni, impresii și întâmplări din călătoriile sale și să-ți prezinte, în același timp, cu emoție obiecte colecționate de la noi (unele adevărate rarități), față de care doamna Guillermou manifesta un atașament și o grijă emotivă, contaminantă”.

■ În rubricile *Teatru și Cinema*: □ Emil Manu scrie *La 1890 O piesă de teatru „Eminescu”*, prezentând piesa apărută în ziarul „Bardul”, Iași, 4 iunie 1890: „Conținutul piesei dă impresia că redacția (sau autorul) erau bine informați asupra mersului poeziei române la 1890. În rest, ziarul publică articole și foiletoane comune, traduceri mărunte din autori celebri, evidențiind spiritualitatea unei alte generații de intelectuali. Un text integral vom da în nr. 2 al «Revistei de istorie și teorie literară»”.

□ Mihnea Gheorghiu, *Hyperion era tu*: „Recitit la lumina reflectoarelor de pe platourile de filmare, Eminescu inventează o oglindă ce purifică toate imaginile, ca să le retransmită așa în infinit. El – «omul de dincolo» de imaginea electronică ce ne copleșește, – este de fapt eul regăsit. Este poetul din fiecare; e mica și nemuritoare navă de diamant ce ne bântuie nopțile de veghe, floarea albastră, palpitând de neliniște și de așteptare, odată cu inima noastră și cu El

odată”. □ D.I. Suchianu, *Eminescu și arta cinematografică: „Poetae vates. Poeții sunt proroci. Într-o vreme când nu exista nici măcar cuvântul «cinematograf», Mihai Eminescu se arăta un genial regizor de artă a ecranului. O întreagă lume de gânduri care joacă dramă ca tot atâtea personaje. O lume atât de bogată încât niciodată nu se va termina lista celor care să mai descopere alte și alte momente din inepuizabilul decupaj”*. ■ În pagina dedicată *Plasticii și Muzicii*: □ Virgil Mocanu, „*Părea un tânăr voievod/ Cu păr de aur moale*”: „Încercarea de a-i găsi corespondențe vizuale, de a converti în imagine plastică o lume unică de idei și metafore a oscilat între ilustrarea corectă, scenografică genială, a cadrului versurilor sale și neliniștea căutării esenței spirituale conținute în fiecare cuvânt. Dacă prima categorie de imagini poate să mulțumească un public dornic de pitoresc, același care «moare de curiozitate» să afle adevărul despre boala lui Eminescu, despre relația sa cu Veronica sau locul exact al plopilor fără soț, sunt prea puține cele ce pot satisface nevoia reală de conținut, acut resimțită de cititorii tot mai avizați ai operei eminesciene”. □ Doru Popovici, *Eufonia eminesciană*: „În totalitatea «eufoniei eminesciene» predomină coloritul liric, elegiaco-visător, tonul confesional, aspectul melodic – uneori, deosebit de cantabil – și armonia subtilă, cu nuanțe aparte, neomodale și uneori, cu străfulgerări de cromatism oriental, la care se adaugă o mare varietate de formule ritmice. Liedul românesc, conceput pe versurile lui Eminescu, ca și piesele camerale sau simfonice respective, înseamnă discret arta sonoră românească, de parcă ar fi o sublimă metaforă, identificată cu «o risipă de luceferi»”. ■ Aflăm că *A murit Yves Gandon*: „O telegramă-fulger a lui Robert André, secretarul general al Asociației Internaționale a Criticilor Literari, ne-a adus marți noaptea trista veste a încetării din viață a lui Yves Gandon, răpus de boala care l-a împiedicat, de altfel, să participe la congresul Asociației, din 11-16 noiembrie 1974, și să-i prezideze lucrările”. Urmează și *Telegrama către Asociația Internațională a Criticilor Literari*, semnată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România a aflat cu adâncă durere despre încetarea din viață a eminentului scriitor și critic Yves Gandon, președintele Asociației Internaționale a Criticilor Literari. Prieten al României și al literaturii române, Yves Gandon a fost cunoscut și apreciat de scriitorii și cititorii din țara noastră. Vă rugăm să primiți sincerele noastre condoleanțe”. ■ Sub titlul *Tineri poeți englezi* citim în traducerea lui Ștefan Aug. Doinaș și V. Nemoianu poezii semnate de John Birtwhistle (*În zbor spre București*), Peter Jay (*Galeria, O partidă de șah, Pentru W.H. Auden, octombrie 1973, Palinurus*).

17 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 8264] Gheorghe Tomozei publică *Mihai Eminescu al nostru*, un eseu cu caracter comemorativ. □ Mihai Cernat, în *Vă propunem*

spre lectură, publică o prezentare a volumului de poezii *Gustul sâmburelui* de Dumitru Popescu.

● [„Contemporanul”, nr. 3] La rubrica *Tradițiile Contemporanului*, Ion Munteanu se referă la *Poezia lui Eminescu*: „Justificându-și titulatura de revistă științifică și literară, «Contemporanul» publică, de-a lungul anilor, sute de pagini de proză, poezie, folclor, traduceri, critică. În această direcție o atenție deosebită o acordă lui Eminescu, prin publicarea a numeroase poezii apărute tocmai în epoca tristă a bolii poetului. Din august 1883 și până în ianuarie 1884, găsim în paginile revistei: *Scrisoarea I, Scrisoarea IV, Împărat și proletar, Venere și Madonă, Ce te legeni..., Criticilor mei, Doină, Revedere*. Înainte de a începe publicarea acestor poezii, Ioan Nădejde îl mustrează aspru pe Macedonski pentru epigrama binecunoscută”. ■ În cadrul secțiunii *Dezbaterile Contemporanului: Romanul politic* se afirmă: Voicu Bugariu, Dumitru Micu, Eugen Simion, Laurențiu Ulici. □ Eugen Simion: „Revista «Contemporanul» deschide o dezbatere pe tema romanului românesc de azi și ne cere să vorbim despre romanul politic. Însă înainte de orice, trebuie să definim clar noțiunea cu care operăm. Ce este romanul politic și ce loc ocupă el în relieful prozei actuale? O definiție clară, acceptată de toată lumea nu există, pentru că orice roman interesat de viața societății contemporane este într-un sens mai general politic, întrucât studiază raportul dintre individ și determinismul istoriei. Determinismul istoriei se folosește de structurile politice, politicul intră, sub diverse forme, în viața intimă a individului și-i determină, într-un fel sau altul, conștiința, destinul. Omul modern este un om politizat. În fiecare zi, observa un scriitor occidental, optăm, acceptăm și respingem, ne situăm la stânga sau la dreapta niciodată deasupra evenimentului. Faptul este indiscutabil și proza, care se interesează de astfel de lucruri (și ca document uman nu poate ignora asemenea determinări!) reflectă modul în care o pasiune umană sau o dramă de conștiință intră în contact cu lumea din afară (în terminologia mai veche a criticii: mediul ambiant). Însă, încă o dată, mediul ambiant este un mediu politizat, instituționalizat, dominat de o doctrină și configurat în jurul unei structuri. Calea unui destin trece prin labirintul acestei structuri de care prozatorul realist trebuie să țină seama.” □ Laurențiu Ulici: „Nu e vorba – ca să prelungesc ideea dumatilă – numai de prezența unei structuri absorbante a mediului ambiant, ci e vorba, aș zice, de o prezență care pretinde o opțiune din partea individului și, în același timp, o și dirijează. Dacă determinismul istoriei face obligatorie opțiunea – uneori în forme voalate, paradoxale, cum ar fi refuzul de a opta – nu-i mai puțin adevărat că acceptarea sau respingerea dirijării opțiunii țin de liberul arbitru și implică în chip direct procesul de conștiință. Opțiunea politică are așadar un caracter obiectiv, sugerat de chiar determinismul istoric, și unul subiectiv, bizuit pe analiza în conștiință a posibilităților de opțiune. Pentru un autor de proză politică este esențial, cred, să înțeleagă și să urmărească ambele aceste ipostaze, cum important este să lumineze, prin materia epică, raportul

dintre politic și etic, politic și psihologie, etic și psihologic, în planul opțiunii și al acțiunii politice.”; – Eugen Simion: „Romanul politic transformă (am spus și altădată) politicul dintr-un element de fundal într-o temă de meditație epică. Se produce, astfel, o inversare de accente, ca urmare că faptul politic (evenimentul) ia locul cazului, dramei personale, fără să te ignore totuși. Cinematograful a luat-o și aici, înaintea romanului. Un exemplu îl constituie filmul italian, interesat de modul în care o structură politică (fascismul) degradează relațiile umane în planurile cele mai fine. Reluând procedeul, romanul are avantajul că poate introduce masiv documentul. Ficțiunea intră, atunci, într-un raport nou cu istoria, românescul începe să fie purtat de aripile documentului și nu invers (ca în romanul tradițional). Mai simplu spus, romanul politic arată în chip mai direct modul în care oamenii trăiesc evenimentul și felul în care evenimentul influențează (și adeseori determină) pasiunile oamenilor, chiar și... pasiunea politică, temă, ca oricare alta, de meditație literară. Romancierul tradițional făcea oarecare distincție între tipurile de pasiuni, tratând separat, de pildă, viața sentimentală și viața publică a unui individ. Romancierul modern găsește că separația aceasta nu mai este posibilă, politica se manifestă în toate planurile de existență, individul trăiește într-o lume de relații și respiră un aer ideologizat.”; – Dumitru Micu: „Mi se pare că nota distinctivă cea mai interesantă a creației epice din ultimii ani e dată tocmai de apariția unor romane de profundă natură politică, precum *Vânătoarea regală*, *Cel doi din dreptul Țebei*, *O bere pentru calul meu* de D.R. Popescu, *Păsările și Apa* de Al. Ivăsiuc, *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura, *Ore de dimineață*, *Aproapele nostru aproape* și *Ciudata mișcare a inimii în aprilie* de Platon Pardău.”; – Voicu Bugariu: „Proza noastră contemporană are câteva note dominante, care îi conferă o individualitate de neconfundat. Una dintre ele este fără îndoială persistența temei puterii politice. Preluarea puterii politice de către clasa muncitoare condusă de partidul comunist a reprezentat în viața României un eveniment istoric de covârșitoare însemnătate, ce a influențat decisiv toate domeniile de activitate spirituală, creația literară receptând în mod special noul social și politic. Ca un efect al acestei influențe, numeroase scrieri în proză, ce apar la noi în perioada ce începe în jurul anului 1948, derivă tematic din aspectul cardinal al epocii: cucerirea și consolidarea puterii politice de către clasa muncitoare. La diferite nivele de realizare artistică, prozatorii perioadei 1948—1960 fac efortul de a surprinde mai ales modurile concrete în care noul politic și social se instaurează în diferite compartimente ale societății. Pe fondul numeroaselor cărți care ilustrează asemenea preocupări (și care astăzi își păstrează un real interes documentar) apar însă și o serie de creații majore, în care tema puterii politice se regăsește la un nivel artistic convingător. Interesante creații din categoria pe care o urmărim apar după 1960. Sunt scrieri în care tema puterii politice începe să capete concretizări tot mai nuanțate. Raporturile individului cu politicul, dezbaterea unor greșeli politice și a conse-

cințelor lor, urmărirea componentei etice a conceptului de putere politică la nivelul relațiilor interumane concrete – iată câteva dintre preocupările unor cărți de proză (mai ales romane) publicate după 1960.”; – Eugen Simion: „Un număr de cărți apărute în ultimii ani tratează într-un chip mai direct astfel de chestiuni, arătând, de pildă, felul în care niște indivizi care au, ca profesie, politica intră în relații cu ceilalți oameni și trăiesc, la limita acelei pasiuni abstracte, pasiunile lor intime. Astfel de cărți au ca temă mai generală puterea și adevărul și tind să modifice într-o veche cauzalitate ordinea accentelor: omul nu mai este, invariabil, victima istoriei, ci agentul ei, nu mai suportă, necondiționat, determinarea circumstanțelor, caută să le devanseze și să le provoace. În *Apa*, Al. Ivăsiuc descrie felul în care se instalează puterea în circumstanțele tulburi de după cel de al doilea război mondial. Un personaj (Grigorescu) declanșează un mecanism politic puternic, schimbând raporturile de clasă într-un orașel de provincie. Câteva destine individuale sunt implicate adânc în succesiunea acestor evenimente, puterea nu mai este o noțiune abstractă, ea determină o opțiune pe plan intim. În *Fețele tăcerii*, Augustin Buzura ilustrează chipul în care doi indivizi, situați prin forța lucrurilor de o parte și de alta a baricadei, judecă și suportă aceleași evenimente. Și într-un caz și în altul, politicul s-a insinuat adânc în viața lor intimă; existența lor nu mai poate fi înțeleasă în afara acestor fapte. Cu alte date epice, D.R. Popescu studiază (*Vânătoarea regală*, *O bere pentru calul meu*) ideea de culpabilitate într-o istorie aprigă și confuză și dificultatea de a reconstitui adevărul într-o lume închisă, ca într-un bandaj protector, în trecutul ei misterios și tragic.” □ Dumitru Micu: „O caracteristică de ordin artistic comună tuturor acestor scrieri e modernitatea construcției. D.R. Popescu, bunăoară, face uz, cu maximă îndrăzneală de tehnici ale romanului propuse și impuse de Faulkner, A. Huxley, John Dos Passos, Lawrence Durrell, André Gide: practică discontinuitatea narativă, digresia, inversiunea temporală, îndepărtându-se de subiect până la aparenta pierdere a lui totală din vedere, spre a reveni la un moment dat pe neașteptate la punctul de plecare, asamblând episoade la prima vedere fără afinități. Prin renunțarea la perspectiva naratorului unic, omniprezent, la succesiunea logică a situațiilor – într-un cuvânt: la organizarea clasică – *Vânătoarea regală* se situează la antipodul epicii tradiționale. Ea nu amintește prin nimic de arhitectura sobră, severă a romanelor lui Rebreanu, de pildă. Și totuși această carte e în tradiția lui *Ion* și a *Răscoalei* în mult mai mare măsură decât atâtea cărți îndatorate direct lui Liviu Rebreanu sub aspectul construcției. Cu mijloace total diferite de ale marelui precursor, D.R. Popescu obține, *mutatis mutandis*, rezultate analoge, finalitatea procedeele sale fiind investigarea umanului într-o anume perioadă istorică și o geografie dată, sondarea în adâncime a unui climat moral-social. Introducându-și cititorii în climatul respectiv, climat ce a înnegurat o anume etapă a istoriei contemporane – fără să «țină de esența» ei – *Vânătoarea regală* unește o riguroasă pictură modern-realistă (cu incursiuni în

fantastic) cu o intensă meditație asupra condiției umane, asupra adevărului și demnității. [...] În condiții și cu aparatură modernă, căutarea lui Hamlet, aspirația lui dârză, irepresibilă, la adevăr, în virtutea acestei căutări. În puțința descoperirii necunoscutului. În triumful binelui, al rațiunii, romanul devine o replică la literatura «absurdului» – din perspectiva înțelegerii revoluționare a lumii, a existenței.”; Laurențiu Ulici: „Despre *Vânătoarea regală*, excelentul roman al lui D.R. Popescu ce se înscrie neîndoielnic în aria tematică despre care discutăm acum, am avut, în ce mă privește, ocazia de a mă pronunța chiar în «Contemporanul» așa încât n-am să revin asupra lui. Așisderea despre solida investigație a lui Augustin Buzura din *Fetele tăcerii*. Cât despre *Apa* al lui Al. Ivasiuc, trebuie să remarc că întoarcerea prozatorului spre epic a dat pasiunii sale pentru idei vadul de desfășurare necesar. Romanul acesta este un roman politic în care tot ce se aduce în scenă, toată istoria zbuciumată a schimbării unei lumi, provoacă la meditație și în primul rând datorită unei izbutite așezări în pagină epică a ideilor. După cum, dacă tot facem această succintă trecere în revistă a romanelor politice românești din ultimii ani, se cade să amintesc *Princepele* lui Eugen Barbu, un dialog despre putere, un roman politic de o mare forță a sugerării și a observației subtile și totodată un roman de artă, ca să împrumut un termen din critica de film. În definitiv roman politic este și *Marele singuratic* al lui Marin Preda, mai mult decât *Moromeții* și tot atâta cât *Intrusul*.”; □ Voicu Bugariu: „Câteva dintre romanele lui Alexandru Ivasiuc se adaugă în chip remarcabil preocupării pe care o urmărim. Personajele principale din *Cunoaștere de noapte* și *Păsările* sunt oameni investiți cu putere de către societate. Ei sunt «confrunțați cu situații a căror rezolvare nu implică numai aplicarea unor prerogative politice, dar și dovedirea unei filozofii practice, care conține importante elemente etice. Interesante sunt și câteva dintre personajele romanului *Apa* al aceluiași prozator. Cei doi activiști de partid reprezintă două moduri distincte (uneori schematice) de a exercita puterea politică într-un context singular. Demne de menționat sunt romanele lui Corneliu Ștefanache (deși uneori cad în prolixitate) pentru modul personal în care urmăresc psihologia unor victime ale abuzului de putere, precum și cele ale lui Platon Pardău, în care dezbaterea raportului individ-putere are o accentuată coloratură etică. Asupra acestora, e vorba de *Ore de dimineață*, *Aproapele nostru aproape* și *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*, am putea să verificăm actualitatea sensului politic al literaturii românești de azi.”; □ Dumitru Micu: „Insertia celor trei romane scrise de Platon Pardău în problematica actualității se realizează pe calea unor modalități compoziționale nemaiutilizate în asemenea forme. Platon Pardău aplică într-un mod personal tehnica simultaneistă practică în perioada interbelică, la noi, în roman, în special de Cezar Petrescu. *Ore de dimineață* și *Aproapele nostru aproape* seamănă în aspectul construcției cu două ample reportaje filmate. Par mari colaje cinematografice. La o oră matinală, când la intrarea în sediul comitetului regional de partid, portarul Țăru verifică, meticu-

los și impersonal, legitimații, când, pe lavițele din sala de așteptare, om ia loc lângă om, câțiva activiști se agită în birourile aceleiași clădiri, din pricina unei nereguli pe care unul dintre ei tocmai a descoperit-o: un alt activist zorește spre regională, venind de undeva de la țară, într-un autovehicul «veteran»; primul secretar, acasă la el, formează nervos numere de telefon, în căutarea președintelui de sfat popular, căruia îi va trage o săpuneală, s-o țină minte, pentru că nu curge apa. Cu fiecare ins prins în obiectiv, cititorului i se relevă o întreagă ambianță, personajele trăgând după ele, în carte, întreaga lor existență anterioară, toate experiențele sufletești, oamenii apropiați și inamicii, fobiile, obsesiile, speranțele, ambițiile. Scene din trecutul mai apropiat sau mai îndepărtat al fiecăruia, aduse de o coincidență, de un cuvânt, de reîntâlnirea unui cunoscut, de revederea vreunui obiect familiar, se juxtapun celor prezente, dând tabloului adâncimi, perspectivă. Spectacolul derulat în spațiul «orelor de dimineață» se dilată astfel, sincronic și diacronic, asediind suprafețe largi de viață, corelând o pluritate de medii, o diversitate de mentalități, procurând reportajului filmat calitatea de roman.”; □ Laurențiu Ulici: „Ambiția lui Platon Pardău e de a scrie o monografie epică a vieții de partid, văzută însă, aceasta, nu cu ochiul neutru al unui observator din afară, ci cu ochiul activ al unuia ce trăiește înlăuntrul acestei vieți. Meritul *Orelor de dimineață* ține, în primul rând, de privirea limpede, curajoasă, fără convenționalism idilic, prin care se filtrează faptele și gesturile, vorbele personajelor aflate în disputa epică. Mult discutată – în ultima vreme – obiectivitate istorică superioară nu i-a lipsit prozatorului, ceea ce a făcut ca imaginea vieții de partid în deceniul șase propusă de acest roman să fie, deopotrivă, convingătoare prin realism și semnificativă prin atitudinea conținută. Accentul cădea acolo, în *Ore de dimineață*, pe defectele sociale ale acțiunilor activistului de partid. Și pe implicațiile morale. Urmărite cu luciditate și bună înțelegere a istoriei, faptele personajelor, bune sau rele, firești sau abuzive, erau transcrise sub unghiul de interpretare format de mentalitatea politică a momentului în care se desfășoară evenimentul epic și de ideologie politică a unui moment istoric ulterior, mai nou cu un deceniu, care, de altfel, asigură și viziunea clară, de la înălțimea prezentului, asupra acelei epoci.”; □ Voicu Bugariu: „*Ore de dimineață* face parte din acea categorie de cărți care abordează în primul rând structura socială a unei epoci și de abia în al doilea rând destinele unor indivizi anumiți. În felul acesta, personajele nu interesează atât pentru complexitatea lor psihologică și pentru ineditul întâmplărilor pe care le parcurg, cât pentru capacitatea lor de a reprezenta anumite linii. Această modalitate este îndreptățită fiindcă epoca în legătură cu care se relatează o seamă de întâmplări (cea de dinaintea anului 1958) s-a caracterizat la noi printr-un ascendent al structurii sociale asupra individului, al mecanismului social asupra componentelor sale. De altfel, sensul adânc al romanului lui Platon Pardău acesta și este: a arăta cum anumite atitudini motivate într-un mod coerent, dar insuficient din punctul de vedere al acordului lor cu realita-

tea, pot să intervină în viețile concrete ale unor oameni. Următorul roman al lui Platon Pardău (*Aproapele nostru aproape*) continuă această orientare. De data aceasta însă, organizarea cărții se face în chip mai accentuat în jurul unui personaj central, ziaristul Augustus, un intelectual care luând anume cunoștință de realitate mai mult prin intermediul cuvintelor, se simte dintr-o dată aslatat de fapte.”; □ Eugen Simion: „Prozele de acest fel poartă, ca să zicem așa, evenimentul pe față. Proze cu vertebrele goale, neacoperite de ficțiune. Ele stau la granița dintre literatură și paraliteratură, dintre ficțiune și document. În romanul citat mai înainte, Platon Pardău relatează (termenul există pe coperta interioară a volumului) o întâmplare, luând un pretext folosit de multe ori în cinematografie: reacția unor indivizi, adunați întâmplător, în fața unei catastrofe. În *Aproapele nostru aproape* este vorba de niște călători surprinși de inundații într-un tren, undeva în provincie, și de atitudinile pe care le adoptă ei în timpul unei nopți de spaimă. Blocați de ape, oamenii aceștia veniți de peste tot, de profesii și mentalități diferite, niște existențe, pe scurt, compartimentate (imaginea trenului slujește această idee), sunt nevoite să trăiască împreună și învingând inerțiile, lașitățile etc., să se apere. Un jurnalist, o doctoriță, un activist de partid, niște muncitori navetiști, un predicator pocăit etc., sunt obligați de primejdie să comunice între ei și, cu perspectiva morții în față, să-și judece existența lor anterioară. Fiecare poartă cu el povara unei întâmplări care i-a marcat existența. Ziaristul Augustus și-a asumat drama unui muncitor (Simionescu) îndepărtat din partid de un șef orgolios și neonest, doctorița (falsa Nora) poartă în suflet cadavrul soțului ei, Victor, sinucis din cauza ei, Țabrea, secretar de partid într-un județ, are remușcarea unei pasiuni erotice la care trebuie să renunțe etc. Trecerea de la asemenea sondaje psihologice la relatarea directă a faptelor este bine făcută și cartea se citește cu interes. Un comportament uman colectiv în împrejurări excepționale, este bine prins, fără divagații și, mai ales, fără preocuparea expresă (și inutilă în astfel de cazuri) de psihologie abisală.”; Dumitru Micu: „Procedeu e și aici cel din *Ore de dimineață*, personajele fiind „filmate“ când în grupuri, când individual, cu incursiuni în biografia fiecăruia. Întâmplarea a strâns la un loc un secretar de județeană de partid, un fost mecanic de locomotivă, un ziarist, o femeie medic, un ofițer, o ceată de țărani angajați pe un șantier, un conductor de tren. Fiecare poartă în conștiință o lume proprie, unii tănuiesc răni interioare greu de vindecat; cei mai mulți refuză comunicarea convențională, confidența, se închid în ei, rezistă cu obstinație tentativelor de apropiere venite din partea vecinilor de compartiment. Unul chiar teoretizează, la nivelul său de înțelegere și expresie, neputința comunicării interumane. «Eu – zice bătrânul Ilovan – îl văd pe aproapele [...] atât de departe, încât de mult nu-mi mai tulbură somnul». Conduita personajului infirmă însă propriile-i cuvinte. Iar comportarea, la ivirea torentului, a tuturor celor din tren infirmă în general filozofia izolării, a indiferenței față de păsurile semenilor. Oricât au unii sau alții sentimentul că «aproapele» le este «departe», viața

demonstrează contrariul. Aproapele ne este, în împrejurările decisive, «aproape». Primejdia unește. Prin înfățișarea modurilor de întraajutorare, a luptei tutu-
 ror pentru salvarea trenului, cartea devine un roman al solidarității umane.”

□ Laurențiu Ulici: „E interesant de observat că ultima carte a prozatorului, *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*, duce mai departe monografia începută cu *Ore de dimineață*, păstrând cadrul epic și o bună parte dintre personaje, dar situând materia epică într-un timp mai apropiat de zilele noastre și, lucrul cel mai important, acordând o mai mare atenție efectelor morale și psihologice pe care acțiunea politică o are chiar asupra activistului de partid. Ambele aceste romane constituie, sub aspectul tematic, o premieră în proza contemporană, căci dacă se pot număra – și noi, aici, am și făcut-o – mai multe romane politice în sens larg, romane despre viața de partid în afara celor ale lui Platon Pardău, eu unul nu știu să se fi scris. În această privință, *Aproapele nostru aproape* se desparte de celelalte două. Și eu cred că se desparte și ca valoare, ceea ce vrea să spună cât de importantă este pentru un prozator ce-și clădește ficțiunea pe document, experiența existențială proprie.”;

□ Voicu Bugariu: „Cred că ultimul roman, *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*, constituie o nouă etapă a evoluției pe care o pomeneam. De data aceasta, cartea este scrisă la persoana întâi, eroul ei principal este un activist de partid; ce parcurge o seamă de întâmplări ieșite din comun. În acest ultim roman, meditația lui Platon Pardău asupra raportului dintre exercitarea puterii politice și cadrul etic în care această exercitare trebuie să se producă se află la un nivel deosebit. Umanizat de contactele diverse pe care profesia sa îl obligă să le aibă, parcurgând o dramă familială, atins de o boală de inimă, activistul capătă treptat o complexitate psihică în care omenia joacă unul dintre rolurile cele mai importante. Nu doar rațiune rece, nu doar calcul al probabilităților logice ale dezvoltării unei situații, ci și căldură afectivă și înțelegere omenească trebuie să conțină acțiunea de a decide asupra destinului unor oameni.”;

□ Laurențiu Ulici: „În fond, Platon Pardău e mai puțin interesat de stabilirea statistică a responsabilităților pentru cele ce se întâmplă în lumea precis circumscrisă istoricește a romanelor sale. Nu spun că asta nu-l interesează deloc, însă este evident că atenția sa se îndreaptă cu precădere asupra motivelor care declanșează un eveniment sau altul. Riscând o butadă, aș zice că responsabilitatea cea mare e a prozatorului însuși, a privirii sale, obiectivă și lucidă, în același timp participantă. În consecință, romanele lui sunt politice prin temă și prin tipologie, dar sunt politice și prin viziunea cu care sunt «citate» tema și tipologia, faptele și oamenii, altfel zis prin poziția autorului față de materia vie a prisme naratiunii. Cum observa ceva mai devreme Eugen Simion, la Platon Pardău nu întâlnim (mai puțin poate ultimul roman) intenții de rezolvare psihologică a cazurilor epice. [...] Personajele de acțiune politică sunt conturate în funcție de un principiu moral, fapt care îngăduie scriitorului să evite divagația caracterologică iar cititorului să înțeleagă simultan sensul întâmplărilor și valoarea lor din unghiul unuia sau

altuia dintre personaje. Importantă rămâne, dincolo de toate acestea, valoarea morală a viziunii prozatorului, tradusă într-un sentiment de lectură pozitiv, mai cu seamă în *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*, semnificând, în ultimă instanță, o înțelegere a politicului ca dimensiune umană perfectibilă.”; Dumitru Micu: „Un mesaj stenic transmite și *Ore de dimineață*, roman al încrederii în posibilitatea depășirii greutăților, al speranței. Situațiile expuse aici evocă o perioadă complexă, marcată de succese, dar și de greșeli, nedreptăți, abuzuri de putere. Așa se explică afluența din sala de așteptare pentru audiențe. Unii dintre solicitanți dau semne de blazare, de sfârșeală interioară, de scepticism. Alții sunt, dimpotrivă, încrezători. Unul dintre aceștia din urmă devine mesagerul cărții. Fost activist, scos arbitrar din muncă, tânărul Paul întrebă ce a făcut în anii de după excludere, zice: «m-am construit pe mine, m-am împotrivit supărării, disperării, tăcerii, morții, urii, neadevărului... ». Și continuă, generalizând: «Pentru că există niște adevăruri fundamentale și fiindcă eu vreau să existe aceste adevăruri și mai vreau să exist și eu însumi cu adevărat...». Fără a fi, desigur, perfecte artistic (există prisosuri narrative, transfigurarea literară a situațiilor consemnate merge doar până la un anumit punct, «reportajul» nefiind integral asimilat creației), romanele lui Platon Pardău înscriu, indiscutabil, o experiență notabilă a epicii problematice inspirate din realitatea socială imediată.” □ Participanții la dezbateră de astăzi a «Contemporanului» au adus în discuție, prin forța lucrurilor, numai unele aspecte ale romanului politic în literatura contemporană. Problema nu putea fi epuizată într-un spațiu restrâns, de aceea nu ne grăbim să tragem concluzii globale la această dezbateră pe care nu o dorim încheiată acum, ci în desfășurare. Câteva idei ni se pare, totuși, necesar a fi subliniate. Realitatea de azi a țării noastre este o realitate politică. Documentele programatice ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, definind locul și rolul literaturii și artei în viața societății, subliniază că ele sunt chemate să contribuie la afirmarea, în forme specifice, a concepției înaintate despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric. Este însăși definirea caracterului profund partinic al literaturii noastre, angajată responsabil în opera de transformare revoluționară a societății și a omului, a partinității creatorilor. Sentimentul politic al literaturii constă și în participarea scriitorului, prin viziunea inclusă în operă, la efortul unanim. Putem spune că avem astăzi o literatură politică valoroasă care, dovedind angajarea în actualitate, constituie totodată o înscriere originală și de la înălțimea de viziune a epocii noastre, înlăuntrul tradiției realismului literar românesc. Sperăm, așadar, că viitoarele intervenții pe această temă vor duce mai departe, luând și alte aspecte, dezbateră de acum; pentru că rostul ei, cel puțin în intenția revistei noastre, a fost acela de a dovedi importanța romanului politic și, deopotrivă, rolul său în consolidarea spiritualității socialiste românești.” ■ În textul *Un tablou al poeziei române*, Dumitru Micu se referă la volumul lui Mihail Petroveanu, *Traietorii lirice*: „Precum o specifică autorul însuși, în *Cuvânt înainte*,

volumul *Traietorii lirice* înmagazinează recolta activității depuse de Mihail Petroveanu, «vreme de peste un deceniu», la «Viața românească», „«în calitate de cronicar de poezie». Cartea nu e, totuși, o culegere de cronici. Ea nu reproduce *tel quel* textele publicate în revistă. Unele texte au fost lăsate la o parte; majoritatea au suportat intervenții de ordinul condensării sau, dimpotrivă, al dezvoltării. Nici ordinea nu e aceea a apariției în «Viața românească». Adunând la un loc tot ce a scris despre un autor, indiferent la ce dată, criticul ne oferă, practic, o sumă de micromonografii, în cuprinsul cărora «traietoriile» parcurse de poeții în cauză sunt înregistrate, cu puține excepții, integral și care se succed în volum în funcție de anul nașterii respectivilor poeți. Rezultă un tablou al liricii române contemporane, dacă nu complet, edificator totuși. Dacă, din generațiile vârstnice, nu sunt comentați Blaga, Philipptide, figurează, în schimb, în sumar Arghezi, Demostene Botez, Zaharia Stancu, Camil Baltazar; figurează de asemenea, printre alții, Beniuc, Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Emil Giurgiuca, după cum, din generațiile «de mijloc», sunt prezenți (spre a cita doar câteva nume) Geo Dumitrescu, Șt. Aug. Doinaș, Ion Caraion, A.E. Baconsky, Leonid Dimov, Vasile Nicolescu, Ion Horea, iar din cele afirmate după 1960: Nichita Stănescu, Florin Mugur, Gheorghe Tomozei, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, Gabriela Melinescu, pe lângă numeroși alții”.

■ Dan Grigorescu semnaleză apariția traducerii studiului monografic al lui E.R. Curtius despre *Balzac*: „Ampla monografie despre *Balzac* a lui Curtius constituie de mult un fel de «punte pe care trebuie să treacă oricine îl studiază pe prozator» (expresie care parafrazează o definiție dată cândva contribuției lui F.A. Wolf la cunoașterea poemelor homerice). Frumoasa traducere a lui Grigore Tănăsescu, publicată de Biblioteca pentru toți, împlinește un foarte necesar act cultural”.

● [„Cronica”, nr. 3] Editorialul *O jumătate de mileniu* este semnat Cronica: „S-a împlinit o jumătate de mileniu de la strălucita victorie a lui Ștefan cel Mare asupra turcilor, în bătălia de la Vaslui, victorie al cărei ecou e încă viu în conștiința moldovenilor și a tuturor românilor, viu și puternic ca un cântec de vitejie, ca însăși dorința de libertate și independență națională a acestui popor”.

□ Despre acest eveniment scriu și Anghel Popa (*Ștefan cel Mare, un nume care străbate veacurile*), I. Caproșu (*Ecoul european al luptei de la Vaslui*), Al. Husar (*Podu-înalt 500 de ani de la marea bătălie*), Aurel Leon (reportajul *Vaslui 1475-1975*). ■ Andi Andrieș semnează *Cultură*: „Beneficiarul culturii de masă în România contemporană trebuie să fie, credem, beneficiarul sensului cel mai înalt al termenului în discuție. Un cor sau o brigadă artistică, o formație de teatru sau un cenaclu sunt desigur laturi ale exprimării spirituale a poporului nostru. Dar aceiași oameni, ai aceleiași societăți, pot pătrunde în cetatea cunoașterii, odinioară interzisă, prin oricare dintre porțile acesteia. La curent cu problemele cosmosului, recitind din Eminescu, recunoscând caracteristicile penelului lui Rembrandt, având anumite noțiuni enciclopedice și ori-

entări în privința mișcării contemporane de idei, beneficiarul de spiritualitate este prin sine un argument al justei înțelegeri a conceptului de cultură de masă. Cultura de masă se susține așadar prin dimensionarea culturii la proporția maselor”. ■ Liviu Leonte semnează cronică literară intitulată *Atracția actualității*, despre volumul *Relief contemporan* de Al. Andriescu: „Al. Andriescu scrie cu aceeași competență despre poezie ca și despre proză, deși o preferință nemărturisită explicit pare a-l îndrepta cu predilecție spre terenul liricii. Este aici, probabil, și o posibilitate superioară de a valorifica virtuțile criticii stilistice până la nivelul celor mai restrânse unități expresive și de a grupa autorii după formula la care au aderat”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Este semnalată apariția romanului *Adela* de G. Ibrăileanu, la Ed. Eminescu. □ N.B. prezintă *Profesorul de dans* de Florian Grecea, Ed. Militară: „Cu un alt titlu, probabil, suspense-ul ar fi câștigat, lectura devenind mai pasionantă. Faptul însă că romanul se numește *Profesorul de dans* este de natură să deconspire prematur criminalul, deoarece, pe baza unei elementare logici, cum intră în acțiune acel Ferdinand Pasăre despre care aflăm că are tocmai această profesie, personajul devine dubios, prin simplul fapt al raportării la titlul cărții”. □ Ion Tiba recenzează *Paralelisme și retrospective literare* de Stan Velea (C.R.): „Lucrarea lui Stan Velea reprezintă o contribuție într-un domeniu în care sunt încă atâtea de făcut. Până nu demult cercetările pe tărâmul literaturii comparate se îndreptau cu predilecție spre creația din limbile de circulație universală. Autorul recentului volum depistează paralelisme și lecturi între literaturi și opere mai puțin studiate de specialiști”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Eminescu pe scenă*: „De data aceasta nu-i vorba de o piesă despre Eminescu, ci de scene scrise chiar de poet pentru teatru. Este o frumoasă inițiativă a Teatrului «Mihai Eminescu» care, la sfârșitul acestei luni, urmează să prezinte în premieră pe țară fragmentele pieselor *Bogdan Dragoș* și *Mira* aflate între manuscrisele poetului”. □ În câteva cuvinte: „Capitala are un nou teatru, funcționând pe lângă Biblioteca Tineretului: Teatrul de poezie, cu două secții – clasici și contemporani. Bineînțeles e vorba de creatorii poeziei, nu de interpreți. E o realizare născută din colaborarea Uniunii scriitorilor cu Comitetul de cultură și educație socialistă al orașului București. Primele bătăi de inimă ale gongului poeziei au stat sub semnul lui Eminescu. [...] * Împlinirea a 70 de ani de la debutul lui Victor Eftimiu îi oferă lui Șerban Cioculescu pretextul de a-l «extrage pe Eftimiu din aforismele sale, considerând pe bună dreptate că «prea fecundul scriitor excela în genul aforistic, deși aforismele în cauză sunt scrise înainte ca autorul să fi împlinit 30 de ani» («România Literară»)). Dar să nu uităm că la 21 de ani Eftimiu era autor dramatic de mare succes și la 30 director general al teatrelor. [...] * A murit scriitorul italian Carlo Levi, autorul cărții traduse și la noi *Hristos s-a oprit la Eboli* și cunoscut ziarist democrat. De menționat că a început prin a fi pictor, a continuat ca deținut în lagăre antifasciste și a terminat ca autor al romanului *Viitorul are*

inimă veche". ■ Nicolae Turtureanu semnează *Un roman al opțiunii*, prezentarea volumului *Dragoste și luptă* de Manuel Cofiño López, Ed. Univers, traducere de Anca Dovăncescu, volumul care „ne dă nu numai un decupaj dintr-un patetic film de dragoste și luptă dar și, implicit, o dimensiune a existenței în țara din zona Caraibelor”. ■ Versuri semnează Ion Chiriac (*Ștefan cel Mare cântă*), Emil Nicolae (*În aurite steme; În vis; Peste culmi depărtate*), Paul Sân-Petru (*Ceasornic de unire la palatul lui Ștefan Cel mare din Iași*).

● **[„Orizont”, nr. 3]** Numărul este pus sub auspiciile unui „omagiul lui Mihai Eminescu. 125 de ani de la naștere”. Articolele, ocupând mare parte din paginile numărului, sunt astfel consacrate „condiției geniului romantic”, „eminescianismului”, „eminescologiei postbelice”, „moștenirii lui Eminescu”, monografiilor legate de opera și viața poetului. Avem, așadar, intervențiile lui I. Cheie-Pantea despre *Condiția geniului*, a lui Eugen Todoran despre *Eminescu – poet romantic și modern*, a lui Marcel Pop-Corniș despre *Eminescianism și traductibilitate*, a lui Traian Galetaru (profesor în Comloșu-Mare, Timiș) despre *Diorama: eminescologia postbelică*, a lui Nicolae Țirioi despre *Moștenirea lui Eminescu*, a lui Lucian Alexiu despre *Glose eminesciene* (acesta observând pe bună dreptate volumul impunător de studii și cercetări serioase întreprinse de eminescologi printre care sunt menționați Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Eugen Simion, Ion Negoșescu, Edgar Papu, Eugen Todoran, George Munteanu etc.), a Olimpiiei Berca referitoare la *Monografia*, a lui Livius Ciocârlie despre *Pădurea eminesciană ca simbol al textului*. ■ Florian Dudaș publică o *Variantă inedită a Mioriței* (document din Munții Apuseni), culeasă de la Isaia Benea din satul Neagra, de lângă Moneasa, 1974, care începe în felul următor: „Pe-un picior de plai/ Unde-s munții mari/ Crește-un pom mărunț/ La frunză rotund,/ Iar la umbra lui/ Stau tri păcurari/ Cu tri turme mari.”

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 215]** Un număr sub semnul Luceafărului, deschis prin poemul *Eminescu* de George Țârnea și prin articolul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Eminescu, poet național și universal*. „Eminescu... a refăcut miturile într-o sinteză de arhitate românească, traco-greacă și indică, suprapunând pe Făt Frumos lui Orfeu, și pe Hyperion, Luceafărului. El și-a risipit ceva din esență în fiecare erou liric ori epic, în așa fel încât suma eroilor eminescieni refăce omul în întreaga sa evoluție, în cele mai variate ipostaze. De aceea, opera maturității eminesciene reușește să exprime straturi psihice și mentale dintre cele mai adânci, arhaice și moderne deopotrivă, și să întrupeze astfel valorile cele mai de preț ale condiției umane în structuri artistice în care să dezvăluie puterile esențiale, origine parcă, ale cuvântului și care fac ca această poezie să se înalțe de la sine dinspre tiparele românești înspre tiparele universale. De aceea, poetul *Sonetelor*, al *Scrisorilor* și al *Luceafărului* poate sta cu mândrie, în chipul cel mai firesc, alături de Dante, Shakespeare sau Goethe, transmițând și către celelalte popoare ale lumii, admirabilul sau mesaj liric românesc de esențe umane.” □ Alte articole despre

Eminescu: *Cosmogonii și aluzii* de Dan Mutașcu și *Eminescu – roman cronologic* de Emil Manu, despre volumul de peste 800 de pagini semnat de Petru Vintilă, „un roman cronologic în sensul unei biografii în date (fiind fișată aproape toată presa din vremea poetului) [...], o prezentare a lui Eminescu necomentat, lăsat liber să circule prin epocă [...]; cartea lui Petru Vintilă nu e o creație literară în sensul obișnuit al termenilor, ci este un reportaj cronologic al unei drame și în același timp o statuie ridicată celui mai mare și mai emoționant mit al literaturii noastre.” □ *Aventura limbii române*, foiletonul lui Eugen Barbu, continuă cu *Palia de la Orăștie*. □ Despre *Un sceptic erotic* vorbește Al. Piru: ironistul bacovian Ioan Matei. □ Romul Munteanu salută, în *Frumoasele infidele*, „supratraducerea” lui Vasile Nicolescu din poezia lui Max Jacob, din volumul apărut la noi sub titlul *Cornetul de zaruri*. □ I. Mihai Popescu recenzează opul lui Anton Dumitriu, *Philosophia mirabilis*, Ed. Enciclopedică Română, 1974. □ În *Critica după Nițescu*, G. Gheorghiu demontează volumul *Repere critice* (C.R., 1974), al unui autor remarcat ca detractor al lui G. Călinescu, alături de Al. George și I. Bălu: „impresia generală este de improvizație și superficialitate, infatuare precoce, lipsă de exigență și atrofiere a simțului critic, dezorientare și absență a criteriilor, oportunism...”

18 ianuarie

- **[„România liberă”, nr. 9403]** Ovidiu Papadima accentuează *Mesajul educativ al folclorului nostru*, interpretând *Miorița* în strânsă legătură cu „întreaga noastră politică de partid și de stat” și ajungând să noteze că această operă devine „unul dintre simbolurile înalte și grăitoare ale acelei coordonate de bază a vieții românești astăzi, care e munca”, după cum demonstrează „atitudinea ciobănașului”.

- **[„Scânteia”, nr. 10 080]** Apare o convorbire cu Radu Beligan, artist al poporului, directorul Teatrului Național din București, realizat de Natalia Stancu Atanasiu, *Datoria unui răspuns de valoare la mesajul generos adresat artei scenice*: „Programul Partidului Comunist Român, Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea constituie documente directoare de o excepțională însemnătate și pentru întreaga noastră viață culturală și artistică. Primite cu cel mai viu interes, studiate cu deosebită atenție, ele au oferit prilejul unei largi și adânci meditații a oamenilor de artă cu privire la orientarea optimă a creației, a activității lor viitoare”. ■ Ziarul publică *Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței internaționale de solidaritate cu lupta poporului coreean pentru reunificarea patriei în mod pașnic și independent*.

- **[„Flacăra”, nr. 2]** □ George Arion publică *Pentru stabilirea unui climat de destindere și colaborare în lume*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Cerneala cu colesterolul crescut*, eseu ce debutează cu o explicație despre rolul noii rubrici: „«Flacăra» s-a oferit să-mi găzduiască o

rubrică pe care am ținut-o acum câțiva ani în «Lucașul». Nu pot decât să-i mulțumesc lui Adrian Păunescu, încurajatorul ei atunci și astăzi, asigurându-l că voi căuta să o păstrez într-o cât mai vie actualitate”. Criticul apreciază că: „Trăim într-o epocă și o lume plină de realizări incontestabile. Un serios cusur al literaturii noastre e că nu știe îndeajuns să le scoată la lumină fondul eroic tocmai prin simplitatea lui elocventă. Strictele știri sosite de pe șaniere, din uzine, laboratoare și cooperative agricole cuprind adesea o încărcătură poetică superioară versurilor sau reportajelor publicate prin gazete”. □ În *Ce profețim, ce profesăm*, cu titlul *Tânăra generație: misiune și educație*, Nicolae Stoian scrie despre *Rezonanțe eminesciene în conștiința morală contemporană*. ■ Traian Stoica prezintă, în *Cronică*, ediția 46 a Cenaclului Flacăra. ■ În *Cartea*, Aurel-Dragoș Munteanu publică o recenzie la *Paznic de far* de Geo Bogza, volum ce reunește tabletele scriitorului publicate în paginile revistei „Contemporanul”. □ Este prezentată, de către Adrian Păunescu, *O nouă voce lirică: Ileana Zubașcu*, fiind publicate și câteva poezii ale autoarei. □ George Stanca semnează *Maramureș – pâine și legendă*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Precursori români*, eseu în care pleacă de la ideea că „valorile supreme ale culturii sunt rodul trecutului, împlinit de conștiințe creatoare” și ajunge la concluzia că „trăim, în prezent, și vom continua să trăim, în universul mental, material și tehnic al precursorilor, dintre care compatrioții noștri au avut o participare însemnată, rămâne ca oamenii de cultură ai vremii noastre să creeze, la rândul lor, universul în care vor trăi cei ce vor veni. Este, pentru ei, o datorie morală”.

• [„Lucașul”, nr. 3] Redacția revistei notează despre *Alegerile – important eveniment politic în viața patriei*: „Înfățișându-se 9 martie cu un program electoral mobilizator, fundamentat pe realizările trainice ale prezentului, pe certitudinile izvorâte din previziuni realiste și cutezătoare asupra viitorului, Frontul Unității Socialiste este, în fapt, exponentul fidel al unității de voință și acțiune a tuturor oamenilor muncii de la orașe la sate indiferent de naționalitate. [...] În numele unor asemenea însuflețitoare idealuri, în numele unor asemenea luminoase certitudini va vota la 9 martie poporul român. Mai simplu spus, poporul va vota pentru sine, se va vota pe sine”. ■ Este continuată omagierea împlinirii a *125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu*. Semnează texte: Nicolae Baltag, Ioan Alexandru, Cezar Baltag, Angela Marinescu, Cezar Ivănescu, Grigore Hagi, Doina Uricariu. □ Ioan Alexandru, *Nobila trudă*: „Eminescu a devenit poetul nostru național prin munca lui profetică, cinstită și dreaptă. Ce a rostit el în scurta-i viață a prins rădăcini, a trecut din om în om și astfel a direcționat suflete, simțuri și nădăjduiri care treptat s-au regăsit în duh eminescian, viețuind o patrie pentru care erau gata să moară apărând-o sau să jertfească tot ce aveau mai bun pentru propășirea ei”. □ Nicolae Baltag, *La vama timpului*: „Iscată pe vatra departelui calitativ și astral, poezia lui Eminescu n-a trecut, până acum, decât în eclipsă, prin vama timpului. Filtrată, prin

vitralii dense de nouri ori zidită în neodihna valului marin, ea nu și-a trimis încă lumii, întregă, strălucirea. Ne-a menajat, deocamdată, privirile, cu raze melancolice, de candelă selenară, arzând în uleiul albastru al unui lac nocturn. Pe pânzele lui lichide, carele romantice ale singurătății alunecă senzual, ca niște hieroglifé voluptoase și albe, prin ritualul plutitor al lebedelor, spre a adăsta la malurile împăcate ale reveriei și visului”. □ Cezar Baltag, *Nu credeam să-nvăț a muri vreodată*: „De ce mă fascinează *Odă în metru antic* mai intens, parcă, decât alte poeme ale marelui Eminescu? [...] Este ca și cum, un teribil «descensus ad inferos», dincolo de care niciun om nu mai poate rămâne «același» ar fi povestit, exact în momentul desfășurării sale terifiante, de «o străină gură» cum a spus în altă parte Eminescu. O tulburătoare detașare în expresie este, aici, haina transparentă și neutră a unei imense dureri”. □ Angela Marinescu, *Dincolo de romantism*: „*Odă (în metru antic)* reprezintă pentru o literatură culmea ei și totodată puțința de a se proiecta pe cerul galben de hârtie al literaturii universale. De asemenea, *Odă (în metru antic)* înseamnă, în poezia noastră, primul gest existențial, liric prin excelență, prima poezie care ne permite nouă să fim atât de moderni și de împlântați, totuși, adânc, în tradiție și cultură”. □ Cezar Ivănescu, *Revelarea erosului*: „Dincolo de considerațiile călinesciene din *Opera lui Mihai Eminescu (Cultura, Eminescu în timp și spațiu)*, *Odă – în metru antic* expresie a unei obsesii a «formelor» literare ca purtătoare ale unui ideal estetic încorporat, poate fi, azi, înțeleasă mai mult ca un apel către o soluție universală, căutarea unui echilibru existențial nutrită de două modele de trăire, occidental și oriental...”. □ Grigore Hagiu, *Miezul sonor al cugetării*: „Pentru cine are curiozitatea să facă unele determinări matematico-geometrice, construcția strict lingvistică a *Odei* se va prezenta nu fără oarecare teme. Ne surprinde astfel, în primul rând, după o operație simplă dar destul de migăloasă altfel, o anume constanță a vocalelor și a consoanelor, mai precis spus a grupurilor de vocale și de consoane. În fiecare strofă vocalele acoperă, cu diferențe neglijabile, un spațiu sonor materializat între patruzeci și cincizeci de semne”. □ Doina Uricariu, *Portretul etern*: „Lectura *Odei (în metru antic)* ne apropie într-un mod nou de poezia lui Eminescu și locul idealizării este luat de iluminare. În improvizațiile cu adonice și asclepiade, în îmbrățișarea strofei safice, în metru antic, toate reluări ale unor forme și etaloane, descoperim creația, opera construită. Imobilitatea suportului exterior conține explozia. Imitarea unei naturi ideale, ca o distanță între creație și sine, ascunde devenirea revenirii, transcenderea”. ■ Despre volumul de versuri al lui Grigore Hagiu, *Zenit de anotimpuri*, scrie M. Ungheanu: „Grigore Hagiu este aici, ipostază dintre cele mai definitorii, însetat de puritate, de elevație, de ceremonial. Gesticulația este absentă, rostirea distinctă, dar discretă. Nimic vast sau hohotitor în aceste versuri închinată frumuseții de zenit a naturii. Poetul nu ne vorbește despre abundența cărnoasă a fructelor, despre verdele violent al ierbii... Poezia lui merge în direcția opusă și semnul universului despre

care ne vorbește este dematerializarea. Ființe și obiecte își pierd greutatea și devin ușoare. Ascensiunea este mișcarea caracteristică a acestui anotimp, al anotimpurilor de care ne vorbește poetul...”. ■ Dorin Tudoran notează despre cartea lui Matei Gavril, *Între floare și fruct* (C.R.): „Exploatând puțin cam didactic această fascinantă stare de între floare și fruct, rezolvând-o câteodată prin versuri prea tranșante, care într-o măsură îndepărtează nuanțele, Matei Gavril ratează tema aleasă. Vreau să spun că ceea ce lipsește mai mult poeziilor din acest volum este misterul poetic”. ■ Voicu Bugariu descoperă în romanul lui Ion Istrati, *Satul fără țărani, O parodie involuntară*: „Aminteam mai sus despre o anumită coerență a romanului. Ea este dată, după cât se pare, de aerul consecvent parodic ce se ridică deasupra fiecărei pagini ale *Satului fără țărani*. Dominat de impresia că a scrie proză este foarte ușor, că, în general, literatura este ceva deosebit de simplu, un fel de sac în care se poate băga orice, Ion Istrati dovedește o fenomenală relaxare, greu de acceptat”. ■ Dan Cristea se ocupă de *Caragiale și criticii săi*: „În privința felului cum e organizată ediția sunt câteva lucruri de spus. În primul rând prefața, acuzând adeseori prețiozitate, e sub anvergura materialului pe care îl are la dispoziție. Apoi, lipsește, nejustificat, după părerea noastră, textul lui Mihail Dragomirescu... Liviu Călin e de altă părere, dând preferință unor articole pe care le socoate, probabil, mai importante”. ■ Eugen Simion analizează *Tema creatorului*: „Mai profunde dintre nuvelele lui Camil Petrescu sunt *Moartea pescărușului și Turnul de fildeş*. Ladima, invitat la țară de idilicul boier Dinu Dănoiu, află că acesta a făcut afaceri necurate în armată și a strâns o avere însemnată folosind grațiile soției sale, frumoasa Adina Dănoiu. [...] Piesa *Caragiale în vremea lui* (1957) precedată de un prolog excursiv despre om și neom în societatea compartimentată (tema revine) este tot ce a scris mai rău Camil Petrescu. Amestecând ficțiunea cu elemente luate din opera și viața lui I.L. Caragiale, Eminescu, Slavici, Maiorescu, autorul transpune în replici triste prin lipsa lor de expresivitate biografia unui creator în luptă cu mizeriile vieții. Eminescu este un bolnav plângăcios, Slavici un om bun dar greoi la minte, Maiorescu un cinic și un parvenit antipatic, I.L. Caragiale un corosiv cu o ironie cam vulgară, tandru, sentimental totuși în familie”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul lui Virgil Duda*: „Proza lui Virgil Duda a trezit interes mai cu seamă după tipărirea celei de-a doua cărți a scriitorului, romanul *Catedrala*, cu toate că față de anteriorul volum nouitatea principală consta în amplificarea considerabilă a construcției, întemeiată însă pe aceleași resurse și având aceleași principii ca și povestirile «din provincie» ce o precedaseră”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Un bizantin (II)*, referindu-se la poetul Dan Mutașcu: „Pe acest teren încărcat de ispite, cum să nu apară Poetul, cu aluziile lui, cu acele construcții gingașe de imagini proiectate pe decorul de mătase al orașului celui mai minunat, încărcat de legende și grădini, de asasinat și de murmure stinse pentru totdeauna. Iată-l, așadar, pe Dan Mutașcu pășind și el în incinta sacră...”.

19 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 10 081] Pe prima pagină găsim *Manifest liric electoral* în cadrul căruia citim *Votul faptei* de Corneliu Șerban.

20 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 9404] Ion Dodu Bălan prezintă volumul lui Nicolae Balotă, *De la Ion la Ioanide*, apreciind „seriozitatea și profunzimea gândirii” critice, viziunea comparatistă și „nouă pe care o exprimă asupra unor valori atât de diverse și de semnificative ale prozei românești”.

22 ianuarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7983] Victor Atanasiu publică un interviu cu poetul Gheorghe Tomozei, *Este literatura pentru tineret o literatură „periferică”?*, în care acesta din urmă declară tranșant că „Sunt absolut împotriva unor tendințe de departajare prin care se trasează o nejustificată linie de despărțire între *literatura* autentică și *beletristica* pentru cei tineri. Trebuie să ne dea de gândit faptul că în numeroase din capodoperele literaturii universale, personajul tânăr, cu problematica sa specifică nu este absent. Dimpotrivă. Să nu uităm că, apropiindu-se de timpul și locul nostru, figura tânărului îi preocupă adesea, cu rezultate artistice remarcabile, pe prozatori ca Marin Preda, Eugen Barbu, Fănuș Neagu. Nu a creat Titus Popovici în *Străinul* un fermecător portret al Adolescentului?” În acest sens, Tomozei pledează pentru abordarea unor noi teme în literatura pentru tineret, generate de mutațiile sociale contemporane: „problema legată de deplasarea unei întinse categorii de tineri de la sat la oraș, cu atâtea implicații care decurg din aceasta: schimbarea datelor unor probleme esențiale ale tânărului în noul mediu, felul cum se produce acomodarea sau, mă rog, unele probleme legate de lipsa de acomodare, la cerințele acestui mediu și depășirea firească a acestor dificultăți sau crearea premiselor acestei depășiri. Iată schițată sumar, desigur, o linie deosebit de fecundă virtual pentru inspirația tânărului scriitor.”

• [„Viața studentească”, nr. 3] Ion Cristoiu semnează cronică literară a romanului lui Ion Lăncrănjan, *Drumul câinelui* (Dacia, 1974). □ Rubrica *Sintagme* semnaleză *Premiile C.C. ale U.T.C. pentru literatură pe anul 1974: Poezie* – Dumitru M. Ion, *Proză*: Titi George Câmpeanu și Gh. Suci; *Reportaj* – Nicolae Mateescu; lucrări în limba maghiară și germană: Gálfalvi György, Franz Hodjak; a fost premiat și volumul *Tânăra generație a României*, lucrare colectivă, coordonată de Fred Mahler, Dan Bărliba, Vasile Nicolcioiu, Mihail Stoica; premiile au fost decernate de Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului, I. Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste și I. Hobana, secretar al U.S. □ Cărțile recomandate în acest număr sunt T.S. Eliot, *Eseuri*, în traducerea lui Petru Creția (Univers, 1974); *Blaga inedit* – *Amintiri și do-*

cumente, volum coordonat de Bazil Gruia (Dacia, colecția *Testimonia*); C.A. Rosetti – *Jurnalul meu* (Dacia, Cluj), ediție îngrijită și prefațată de Marin Bucur: *Literatura perioadei pașoptiste* are pe memorialistul său, C.A. Rosetti (întâiul „gidian” al nostru), superior *Amintirilor colonelului Locusteanu*; Mircea Martin – *Critică și profunzime* (Univers, 1974), „o carte scrisă... fără profunzime, însă la nivel informativ”.

23 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 9407] În cadrul rubricii *Vitrina cărții*, Aurel Martin recenzează romanul lui Dinu Săraru, *Niște țărani*, afirmând despre acesta că este unul dintre „cele mai captivante, prin unghiul original al viziunii, prin interesul manifestat pentru aspectul conflictual al existenței, prin abordarea frontală a unei problematice aflate sub spectrul tragicului”. Cu această carte se prezintă, de această dată, cel ce era cunoscut drept cronicar teatral, de altfel, „fascinat mereu de aspectul politic al mesajului”, „de implicațiile social-etice”. □ Tia Șerbănescu scrie despre „o foarte frumoasă carte de poeme” a lui Ovidiu Genaru, *Poetul și patria sa*, părăndu-i-se „un fel de *Cântare a României*, în care tonul și accentele pline de patimă ale iubirii de partid adoptă un ritm și o frazare de ritual”.

• [„România literară”, nr. 4] Versuri semnează: Grigore Hagiu (*Roadele pământului*), Dim. Rachici (*Partidului; Laudă*), Zafira Zafir (*Cununa de țară*), George Suru (*Cântec*), Florența Albu (*Fărâme; Burg; Legendă ironică; Fantezie cu păsări; Mileniu*), Nicolae Arieșescu (*Alter-ego; Pe țărmul acesta...; Stampă; Poem; Vânzătorul de păsări*). □ Ion Brad traduce poeziile lui Constantine A. Trypanis (*Memorie ucisă; Adio Agathocles; Zidul grădinii; Eugenia; Graurii din Chicago; Christ nordic; Teatrul din Thasos*). □ Nicolae Nicoară traduce *Din lirica indiană* poeziile lui Aghei (*Cumpărați trandafiri!; Răspunde marea*). □ În *Atlas* citim *Cu trenul de Ana Blandiana*. □ Șt. Cazi-mir semnează reportajul *Prin Bruxelles*. □ Din proză citim *Casa din Dristorului* de Constantin Țoiu. □ Revista dedică două pagini evenimentului de la 24 ianuarie 1859. Texte semnează: Augustin Z.N. Pop (*Scriitorii și Unirea*) și un documentar de Ion Munteanu (alcătuit din: „*Într-un singur stat*”; *Prin glasul lui Ion Roată: ...„Să fim numai ai țării și să avem și noi o țară*”; *O salutare României*). □ Adrian Isac îl prezintă pe Robert André și semnează traducerea *Scriitorul și Societatea*. ■ Editorialul *Conștiința civică* este semnat R.I.: „Ne mai desparte o lună și jumătate, doar, de 9 martie, ziua alegerilor celor mai buni dintre cetățenii fruntași de pe întreg cuprinsul țării, alegeri care vor desemna obștește, la actualul nivel al democrației noastre, pe membrii viitoarei Mari Adunări Naționale, pe membrii consiliilor populare, pe cei care vor exercita mandatul de deputați, de reprezentanți ai poporului, pe diferitele trepte ale responsabilității civice. [...] Evident, noțiunea de «artist-cetățean» a evoluat enorm de la indicele pentru care pleda Gherea până în zilele noastre. A evoluat

prin însumarea unei atât de bogate experiențe pe care însăși eflorescența literelor române o confirmă și o promovează. Dar sensul adânc al noțiunii a rămas cu atât mai viu, cu cât multiplicitatea concretizării artistice s-a amplificat și diferențiat. Această complexitate se explică, în primul rând, prin îmbogățirea – în perspectivă, infinită – a realității pe care scriitorul o întâmpină ca pe o legitate a creației sale. Ca atare, trăirea autentică a artistului în contemporaneitatea realității epocii noastre face aproape cu neputință evaziunea, «turnul de fildeș» pierzându-și – astăzi – complet rațiunea. Căci artistul nu mai are nici un temei în a se «refugia» și, chiar de-ar face eforturi «demiurgice» pentru aceasta, realitatea ar fi mai puternică, dovedindu-i prin ea însăși incompatibilitatea estetică a unei asemenea tentative. Nu! Scriitorul, artistul zilelor noastre e al realității, al societății în care trăiește, cu trup și suflet conștiința lui artistică e însăși conștiința civică potențată la propriii parametri ai talentului, ai geniului său creator. Al cărui rod nu poate fi, nu poate deveni decât un act al conștiinței colective. De unde și noblețea certitudinii artistului adevărat”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Eminesciana*: „În sala Teatrului din Botoșani au avut loc, în prezența a numeroși scriitori din București, Iași, Cluj-Napoca, Brașov, Suceava, festivitatea de deschidere a manifestărilor consacrate împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui M. Eminescu. După cuvântul lui Emilian Popa, secretar al comitetului județean de partid Botoșani, au vorbit Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Radu Boureanu, membru în Biroul Uniunii Scriitorilor, despre caracterul profund național al operei lui Eminescu. Apoi au recitat poeme dedicate lui Eminescu poeții invitați la aceste festivități. Scriitorii prezenți la festivități au făcut un pelerinaj la casa memorială de la Ipotești, unde s-a desfășurat și un recital poetic. Au fost vizitate, de asemenea, mormintele familiei Eminovici, iar la Botoșani au fost depuse coroane de flori la statuile lui Eminescu. În cadrul festivităților a fost deschisă o expoziție de cărți și documente eminesciene și au fost prezentate primele lucrări din colecția «Eminesciana», inițiată de Editura Junimea și s-a prezentat lucrarea *Romanul cronologic Eminescu* de Petru Vintilă. * Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a inițiat numeroase recitaluri de poezie consacrate lui Mihai Eminescu, la casele de cultură din Turda, Gherla, Dej, Huedin, la Facultatea de filologie și la Facultatea de medicină umană din Cluj-Napoca. La aceste manifestări și-au dat concursul: Horia Bădescu, Pavel Bellu, Doina Cetea, Lászlóffy Csaba, Ion Cocora, Dimitrie Danciu, Aurel Gurghianu, Negoită Irimie, Vasile Grunea, Bazil Gruia, Létay Lajos, Teohar Mihadaș, Virgil Nistor, Gabriel Pamfil, Adrian Popescu, Nicolae Prelipceanu, Aurel Șorobetea, Vasile Igna, Mircea Vaida. La inaugurarea festivă a amfiteatrului Eminescu de la Facultatea de filologie din Cluj-Napoca au vorbit despre viața și opera lui Eminescu acad. Ștefan Pascu, Adrian Marino, prof. univ. Dumitru Pop, prof. Gavril Scridon și conf. univ. Vasile Fanache. * Asociația Scriitorilor din Brașov a organizat la Teatrul dramatic din orașul de la poalele Tâmppei un spectacol omagial Emi-

nescu, scenariul fiind semnat de Dan Tărchilă. * O sesiune științifică de comunicări consacrate lui Eminescu a avut loc în sala Muzeului Arhivelor Statului. Au luat cuvântul Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Marin Bucur, Nicolae Balotă, Emil Manu, Maria Dogaru, Gheorghe Ungureanu. * Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat în Aula Universității un «Simpozion Eminescu». După expunerile profesorilor universitari Eugen Todoran și G. Ion Tohăneanu, au citit versuri dedicate lui Eminescu: Anghel Dumbrăveanu, Al. Jebeleanu și Nicolae Țirioi. De asemenea, au fost prezentate traduceri în limbile maghiară și germană de Franyó Zoltán. O șezătoare organizată de Asociația Scriitorilor din Timișoara a avut loc și la Casa de Cultură din Deva unde, după conferința prof. C.N. Mihalache, au recitat versuri proprii Nicolae Țirioi și Damian Ureche. * Omagiind sărbătorirea a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, Serviciul bibliografic al Bibliotecii Centrale Universitare din Iași, care poartă numele marelui poet, a editat *Bibliografia Luceafărului* (întocmită de L. Drăgan), în care sunt inserate, sistematic, din anul 1883 până în 1970, volumele și periodicele în care a apărut poemul, precum și titlurile studiilor și articolelor în legătură cu capodopera eminesciană. Mențiuni separate sunt consacrate iconografiei (ilustrațiile la poem) și «Luceafărului» în creația muzicală. * La Librăria M. Eminescu din Capitală s-a deschis, marți 21 ianuarie, expoziția omagială «Opera eminesciană și rolul ei în cultura românească», în cadrul căreia sunt prezentate ediții din opera marelui poet, precum și lucrări consacrate creației eminesciene. Expoziția a fost inaugurată prin cuvântul rostit de poetul Vasile Nicolescu, directorul Direcției literaturii, publicațiilor culturale și scenariilor de film, din Consiliul Culturii și Educației Socialiste. Au participat: poetul Virgil Teodorescu, criticii literari Romul Munteanu și Valeriu Râpeanu, poetul Tiberiu Utan, precum și un numeros public cititor. * La cenaclul G. Călinescu al Academiei R. S. România, Al. Balaci a conferențiat despre *Eminescu pe meridianele lumii*. După expunerile lui Ion Potopin, G. Răduică și Petre Strihan, cu privire la viața și opera lui Eminescu, Al. Raicu a citit versuri proprii închinare marelui poet. De asemenea, Felicia Dimcea a citit traduceri în diferite limbi străine din poeziile lui Eminescu. * La Liceul Gh. Șincai din Capitală a avut loc un medalion literar «M. Eminescu», programul fiind prefațat de Valeriu Râpeanu, directorul Editurii Eminescu. * La Biblioteca Academiei a fost deschisă o expoziție omagială dedicată lui Eminescu, în cadrul căreia sunt reunite manuscrise originale, corespondența marelui poet, fotografii, ediții vechi, reproduceri din ziare și reviste la care a lucrat sau colaborat poetul. La deschiderea expoziției a luat cuvântul acad. Șerban Cioculescu”. □ În întâmpinarea alegerilor: „Sâmbătă, 18 și duminică 19 ianuarie, un grup de scriitori și artiști – membri ai cenaclului revistei «Luceafărul» – a participat la șezători literare, organizate în întâmpinarea alegerilor, în județul Ialomița. Și-au dat concursul: Nicolae Dragoș, Ion Gheorghe, Eugen Seceleanu, M. Ungheanu, Dorin Tudoran, Ioana Diaconescu, Florin Costinescu, Mircea Florin Șandru,

Profira Mihăilescu. Studentele Rodica Postelnicu și Viorica Mischilea de la I.A.T.C. au recitat creații poetice dedicate patriei și partidului. * La școala generală din satul Sebeșul de jos, județul Sibiu, a avut loc o șezătoare literară, în cadrul căreia Mircea Șerbănescu a vorbit despre transformările satului contemporan, în cursul ultimului sfert de veac, și a citit fragmente dintr-un volum aflat în lucru. * La Academia de științe social-politice «Ștefan Gheorghiu» s-a desfășurat un festival literar, în cadrul căruia Virgil Carianopol, Al. Clenciu, Ion Th. Ilea, Teodor Maricar, D. Mazilu și G. Teodorescu au citit poezii consacrate marilor realizări ale poporului nostru”. □ *Premiile pentru literatură ale C.C. al U.T.C.*: „În cadrul unei festivități au fost decernate premiile C.C. al U.T.C. pentru literatură pe anul 1974, după cum urmează: Premiul pentru poezie: Dumitru M. Ion – pentru volumul *Immuri*. Premiul pentru proză: Titi George Câmpeanu – pentru volumul *Nevăzuta față a lumii*; Gheorghe Suciu pentru romanul *Botează-mă cu pământ*. Premiul pentru reportaj: Nicolae Mateescu – pentru volumul *Războiul pâinii*. Premiul pentru lucrările în limbile naționalităților conlocuitoare: Gálfalvi György – pentru cartea *Pe pământul natal, la marginea lumii*, editată în limba maghiară, și Franz Hodjak – pentru volumul *Toleranțe* apărut în limba germană. Premiul pentru literatură social-politică destinată tineretului, pentru volumul *Tânăra generație a României* realizat de un colectiv al C.C. al U.T.C.: Vasile Nicolcioiu, Fred Mahler, Mihail Stoica și Dan Bârliba. Distincțiile au fost înmânate de Ion Traian Ștefănescu, prim secretar al C.C. al U.T.C, ministru pentru problemele tineretului”. □ *Inaugurarea „Studioului de poezie”*: „Ieri, 22 ianuarie, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», la orele 18,30 a fost inaugurat «Studioul de poezie». După un cuvânt înainte al prof. univ. dr. Al. Balaci, poetul Radu Boureanu a oferit un «medalion», citind din versurile sale. Pianistul Al. Demetriad a încheiat armonios această primă reuniune a Studioului de poezie al Uniunii Scriitorilor”. □ *„Bravii mei contemporani”*: „La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Calea Victoriei 115, a avut loc vernisajul expoziției de caricaturi «Bravii mei contemporani» (scriitori, oameni de artă etc.) a caricaturistului și epigramistului Al. Clenciu. A prezentat Valentin Silvestru. Expoziția rămâne deschisă până la 1 februarie a.c. și poate fi vizitată între orele 10,30-13 și 17,30-19”. □ *V. Firoiu*, semnat V.B.: „S-a stins din viață V. Firoiu, unul din cei mai harnici și mai devotați slujitori ai condeului. Reporter pasionat, afirmat în presa interbelică, V. Firoiu este autorul a nenumărate articole, reportaje, anchete și interviuri publicate pe parcursul a patru decenii în ziarele și revistele din țară și străinătate. În ultimii ani, V. Firoiu a semnat douăsprezece cărți care reflectă probleme ale actualității sau creionează profilul unor mari personalități”. ■ Vasile Băran semnează *Buletinul de vot*: „Pentru întâia oară, în acest an, vor fi propuse mai multe candidaturi și ne vom pune o întrebare de înaltă răspundere: pe cine alegem? Spiritul nou, criteriile ce guvernează propunerile de candidați spun: pe cei mai buni dintre cei mai buni. Va fi deci o acțiune de

selecție, act de o profundă responsabilitate cetățenească în acordarea mandatului de deputat, acel titlu de onoare, dar și de o mare obligație. Fiindcă, asemenea oameni sunt nu numai cei înzestrați cu calități deosebite, ci și cei care au pasiunea de a pune aceste calități personale în folosul obștei. Căci, iată, din rândurile lor se vor alege primarii, se vor alege membrii viitoarelor organe executive ce vor asigura îndeplinirea hotărârilor Partidului pe tot cuprinsul țării”. ■ Mihai Stoian publică *Realitate permanent deschisă*: „Țara întreagă, un imens șantier – paralel, fiecare individ își înalță, meticolos, în incinta forului interior, schelele propriei perfecționări. Directivele dezvoltării economico-sociale a României, de asemenea adoptate la cel de-al XI-lea Congres, indisolubil legate de Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, interferează aspectele etico-morale cu cele strict materiale, având drept efect ceea ce interesează, în cel mai înalt grad în munca noastră de scriitori: evoluția omului într-o realitate permanent deschisă, realitate în care fiecare gest prezent conține și o doză de proiecție a viitorului, în care nu exclusiv investiția de utilaj ultramodern contează, ci suplețea formării individului, a educării lui permanente, dialectica personalității umane. La început de primăvară, în 1975, martie 9, vom vota toate acestea”. ■ Al. Piru scrie despre *George Dan*, pornind de la un text semnat de Ion Vinea, publicat în „Evenimentul zilei” din 11 martie 1943, în care acesta îl semnală pe George Dan. ■ În *Operă și talent* Alexandru George scrie despre critică, pornind de la Lovinescu și Călinescu și ajungând până în prezent: „O critică în desfășurare, pe etape, e forma cea mai adecvată a judecății artistice, pentru că urmează procesul dialectic al înțelegerii. O întâlnim doar la criticii care au scris despre producția curentă și apoi au revenit asupra autorilor respectivi într-o perspectivă mai amplă, iar în cele din urmă au căutat să le determine situația în cadrul unei istorii literare. Numai istoria, încheind discuția asupra «necunoscutului», pune semnul egalității între operă și «talent», și, de fapt, oferă adevărata posibilitate de a vorbi cu îndreptățire despre acesta din urmă”. ■ Ov. S. Crohmălniceanu semnează *În căutarea „enigmaticei nobleți”*, un text despre volumul *Enigmatica noblețe* de Ion Caraion: „Sunt aici adunate un șir de însemnări eseistice pe marginea experiențelor câtorva dintre colegii autorului și a poeziei în genere. Izbește de la prima filă o extraordinară ferveare. Cunoscător, cum puțini sunt, ai poeziei vechi și noi, românească și de pretutindeni, el o aduce în discuție cu o ardență sufltească fără pereche. [...] Paginile pe care le consacră confrăților săi sunt cele mai pline de interes. Caraion practică o critică prin excelență poetică, adică străbătută de puternici curenți lirici și împinsă în chip natural să folosească formulări metaforice. Ea se situează însă la antipodul actului de simplă îmbrățișare entuziastă sau de respingere disprețuitoare. Observațiile sunt extrem de pertinente, încercuiesc strâns particularitățile unui talent și știu să le facă sensibile. Degete pricepute pipăie stofa limbajului poetic, distingând îndată fibrele originale de cele «sintetice»”. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivasiuc

semnează *Spiritul științific*: „Am citit în ultima vreme câteva cărți de istorie, datorate unor cercetători din generația mea. Mai întâi, în ordine cronologică, documentata și serioasa lucrare, *Maramureșul în veacul al XIV-lea* a lui Radu Popa, laureată pe drept, după opinia mea de nespecialist, de către Academie. În ultimele zile două cărți ale vechiului meu prieten Al. Zub, cercetător la filiala Academiei din Iași, una dedicată operei de istorie a lui M. Kogălniceanu, cealaltă, o mică monografie despre Vasile Pârvan. Toate m-au interesat mai întâi din motive sentimentale”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu însemnări *În marginea poemului-cheie „Memento mori”*. ■ Mircea Mancaș scrie despre *Realism și inovație*: „În ultimii ani, tendința înnoirii unor formule și experiențe artistice a dus, câteodată, la punerea în cumpănă, «în situație», a conceptului de realism și a implicațiilor sale în literatură. Constatarea nu a apărut sub forma unei negații directe și concludente, ci, mai ales, sub aspectul unei modificări a sensului clasic al noțiunii de realism, a unei îndoieli cu privire la capacitatea de a corespunde cerințelor contemporane și a unor tendințe de adaptare la noile încercări de «restructurare» a genurilor și speciilor literare în cadrul unor tentative novatoare. [...] Este incontestabil că poetul e mai puțin stringent în relațiile sale cu lumea reală. După formula unui poet de fină a percepție a datului inițial al poeziei, Șt. Aug. Doinaș, «lumea reală indică limita obiectivă a domeniului poeziei, după cum emoția intimă a poetului trasează granița ei fluentă, subiectivă». Acestea sunt liniile ce definesc câmpul traiectoriei poetice și între ele se desfășoară creația, păstrând un echilibru, dar permițându-și o oscilație liberă între polul tehnicist sau conceptualist, pe de o parte, și tentația spre expresia insolită și ermetică, pe de alta. Acceptarea inevitabilă a obiectului real ca punct de plecare – arată subtilul interpret – nu constituie o obligație pentru poziția obiectivistă. «Poezia nu e o copie, ci o replică la real (uneori simplă neglijare a realului)» (p. cf. *Conceptul de realism în literatura română*, Ed. Eminescu, 1974, p. 322). [...] Departe de a reprezenta un balast în literatură și artă, tradiția realistă trebuie să devină un prilej de reconsiderare a vechiului concept, printr-un efort de revitalizare a artei zilelor noastre, – atunci, desigur, când prin anumite tentative înnoitoare ea nu reușește a-și asuma originalitatea creației autentice”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un teatru al speranței*, o cronică literară la *Setea muntelui de sare* de Marin Sorescu (C.R., 1974): „Primul volum de teatru al lui Marin Sorescu apare după ce piesele au fost reprezentate sau publicate în reviste. Mai mult decât atât: faima dramaturgului n-a așteptat să iasă de sub tipar *Setea muntelui de sare* și nu cred că va spori considerabil de pe urma cărții, fiindcă teatrul e făcut să fie văzut pe scenă, nu citit. Este o artă mai directă decât poezia sau proza, mai șocantă. [...] Fără îndoială, Marin Sorescu este un dramaturg excepțional, care are forța de a ne oferi în piesele lui acele tragedii moderne ale speranței, de care avem totdeauna nevoie; fără să închidă ochii la întuneric și la absurd; regăsind toată superba măreție a omului care n-a fost cruțat nici de experiența întunericului,

nici de aceea a absurdului”. ■ Citim recenzii: □ Emil Manu scrie despre *Studii și evocări* de D. Păcurariu (C.R., 1974): „Cu volumul *Studii și evocări*, apărut recent în Editura «Cartea Românească», D. Păcurariu evadează nu numai din epoca în care s-a consacrat ca specialist (mijlocul secolului trecut), dar și din tipologia și stilul universitar, cu care ne-au obișnuit studiile sale anterioare (*Ion Ghica*, 1965, *Al. I. Odobescu*, 1966, *Clasicism și romantism*, 1964 etc.)”. □ În *Dimensiunea unui personaj*, Sorin Titel scrie despre *Drumul câinelui* de Ion Lăncrăjan (Dacia, 1974): „Reușitele acestei povestiri subliniază de fapt acele virtuți care par aproape de neclintit în scrisul transilvănenilor. (Dacă ele se fac simțite cu mai mică sau mai mare pregnanță de la un prozator la altul, sau chiar de la o proză la alta, acest lucru depinde, bineînțeles, de forța talentului care le valorifică). În ce privește lucrarea la care ne referim, ele primesc o indiscutabilă amploare în realizarea chipului mamei – personaj memorabil – și se estompează ușor atunci când e vorba de cei doi frați învrăjbiți al căror destin tragic ni-l prezintă nuvela. După cum putem observa, reușitele povestirii se înscriu perfect în bogata tradiție a prozei ardelenesti, iar ratările ilustrează la rândul lor abaterea, îndepărtarea de o sursă atât de generoasă, atât de bogată, ca cea amintită mai sus. [...] Un patetism grav și ușor crispat, produs al unei implicări prea încrâncenate, iată ce am putea spune încercând să definim «tonul» acestei nuvele care rămâne interesantă dincolo de scăderile ei”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Politica și literatura în secolul trecut*, o recenzie la *Fața ascunsă a lunii. Studii de istorie literară, epoca 1870-1900* de Mihai Gafița (C.R., 1974): „Cu excepția comentariilor despre Alecsandri, Macedonski, Dui-liu Zamfirescu și Gherea, cam artificial amplificate, celelalte texte cuprinse în cartea lui Mihai Gafița nu sunt mai puțin interesante prin mulțimea observațiilor decât studiile despre Maiorescu și Eminescu; acestea au însă avantajul de a fi subsumate unei preocupări unitare. Se cuvine de aceea să menționăm, chiar dacă o discuție în detaliu nu e posibilă în spațiul recenziei de față, câteva reperi din celelalte studii ale lui Mihai Gafița: descifrarea unei «concepții» personale a lui Odobescu asupra istoriei, evidențierea «spiritului gospodăresc» al lui Creangă, opiniile despre «critica» existentă în scrisorile lui Ion Ghica, dezvăluirea sensurilor profunde pe care le capătă «adulterul» la Caragiale, actul justițiar înfăptuit în paginile despre uitatul N. Petrașcu. *Fața ascunsă a lunii* este volumul cel mai bun al lui Mihai Gafița și totodată una dintre temeinicele cărți de istorie literară apărute în 1974”. □ Dana Dumitriu publică *Focul primordial*, un comentariu la volumul *Fragmente automitologice* de Dumitru Micu (Eminescu, 1974): „Poezia lui Dumitru Micu, pierzându-și naturalețea debutului, candoarea și frenezia primelor poeme, nu și-a pierdut «înțelesul», literatul neuzurpând poetul, cum credea Florin Manolescu, ci, hrănindu-se tocmai din conflictul lucidității cu iraționalul, exprimând, cu eleganță rece, specifică într-adevăr liricii criticilor, o dramă interioară vie, trece peste obstacolul unei excesive stilizări a substanței poetice. Obstacol, de altfel, de loc negliabil dacă nu

pierdem din vedere poeme ca *De profundis*, *Câinii Diane*, *Orestia* în care o speculație abuzivă a mitologiei clasice sterilizează metafora. Fără să inoveze, în sensul în care critica judecă poezia poezilor, poemele sale aduc în aerul rece al abstracțiilor vibrația unei intense trăiri emoționale”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Sugestie și atmosferă*, o prezentare a volumului de proză *Mezarea* de Marius Tupan, Editura Eminescu: „Deocamdată el a dovedit o remarcabilă forță de transfigurare cu o mare economie de mijloace; căci *Mezarea*, dincolo de unitatea de program a schițelor ce o compun, dincolo chiar de cele două calități despre care am vorbit, promite o evoluție a prozatorului pe spații epice mai mari; ca argument pentru această ipoteză vin: stilul (dezinvolt, deși de «școală artistă»), talentul narativ (deși povestirile sunt scurte, ele par a fi un mijloc al unei narațiuni ample, continuând ceva ce rămâne ascuns și sugerând o continuare posibilă), tehnica detalierei (prozatorul știe să descompună cea mai simplă mișcare în infinite momente), luminând astfel o semnificație generală). Cu Marius Tupan se încheie cvartetul de prozatori tineri, debutanți în 1974 (Eugen Uricaru, Constantin Zărnescu, Ștefan Găbrian) despre care se poate spune că reprezintă mai mult decât o promisiune”. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnaleză apariția volumului *Studii de tipologie a culturii* de I. Lotman, Editura Univers. ■ În *Prezențe românești* citim: „Publicația vieneză «Österreichische Osthefte», editată de «Institutul austriac pentru Europa de est și de sud-est», acordă în mod constant atenție unor numeroase cărți românești. Recenziile sunt semnate de dr. Max Demeter Peyfuss, autor, între altele, și al unui volum despre *Die aromunische Frage*. Astfel, în «Heft» 1/1974, sub titlul *Rumänien in Geschichte und Gegenwart*, sunt trecute în revistă ultimele traduceri în limba germană ale lucrărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu (*Rumänien auf dem Weg des Socialismus* și *Der rumänische Standpunkt*), de asemenea volumul *Rumänien*, din seria «Archaeologia Mundi», de E. Condu-rachi și C. Daicoviciu. În același număr mai sunt prezentate lucrările *Nicolae Grigorescu* de V. Varga (Verlag Meridiane, 1973) și *Cartea veche românească* în colecția B.C.U. București (București, 1972), cu o prefață de V. Căndea. «Heft» 2/1974 se ocupă de «Cahiers roumains d'études littéraires» (nr. 1/1973), «Caietele Mihai Eminescu» (1/1972), precum și de volumul *Efigiile naturii, Antologia pastelului românesc*, de Petre Stoica și Mircea Tomuș. * Ziarul spaniol «Sur» (18 de Agosto de 1974), care apare la Malaga, discută cartea *¡Ole, España!* de Adrian Marino, *Un libro rumana sobre España*, sub semnătura lui Valentin Tașcu. Recenzia este însoțită și de o notă biobibliografică, prin care redactorul literar al ziarului, Jose Mayorga, prezintă pe colaboratorul român cititorilor săi. * Profesorul Norman Simms (University of Waikato, Hamilton, New Zealand) publică în revista canadiană din Winnipeg, «Mozaic» (VII/2, 1974, p. 45–56), un amplu studiu despre *Baltagul* lui M. Sadoveanu, sub titlul *From stasis to freedom, in Mihail Sadoveanu's «The Hatchet»*. * Antologia *Worte unterm Regenbogen*, a povestitorilor români de

limbă germană, alcătuită de Hanz Liebhardt (Albatros Verlag, 1973), este prezentată în termeni elogioși de Ilse Tielsch-Felzmann, în revista austriacă «Podium» (nr. 12/1974, p. 37-38) care apare la Viena. * Zilele acestea, la mai puțin de 18 luni de la apariția primei versiuni suedeze, a intrat în librăriile din Stockholm, într-o nouă prezentare grafică, cea de-a doua ediție a *Urumei* lui Zaharia Stancu, iar Radiodifuziunea suedeză a inaugurat, la 7 ianuarie 1975, seria de lecturi dramatizate ale *Urumei*, cu o emisiune de 30 de minute, consacrată vieții și operei lui Zaharia Stancu, semnată de scriitoarea Kerstin Lundberg. * În Armenia Sovietică a apărut volumul *Eminescu, Opere alese*. Traducătorul, Gurghen Borian, a creat atmosfera autentică a poeziilor eminesciene. * Revista «Arcadia», care apare în Berlinul Occidental și la New York sub conducerea lui Horst Rüdiger, publică în caietul 1 pe 1974 un interesant studiu intitulat *Influențe herderiene asupra mișcării de eliberare a românilor (Herdersche Einflüsse auf die Befreiungsbewegung der Rumänen)*, semnat de Cristina Petrescu și Dieter Fuhrmann. Este cea dintâi cercetare privind aria românească ce vede lumina tiparului în această publicație trimestrială”.

24 ianuarie

• [„Munca”, nr. 8265] Dumitru Almaș publică un articol intitulat *Unirea, ieri și azi*. □ Pe pagina intitulată *Sub semnul înfăptuirii hotărârilor Congresului al XI-lea – Poporul se pregătește pentru alegeri*, sunt publicate poezia lui Mihai Beniuc, *Alegeți*, precum și *Sărbătoarea alegerilor* de Ioan Vasiliu și *Votăm* de Al. Andrișoiu.

• [„Scânteia”, nr. 10 085] Pe prima pagină este publicat un *Imn* semnat de Adrian Păunescu. Textul, cunoscut ulterior sub titlul de *Trăiască România*, a fost scris pentru a înlocui versurile poetului Ion Nicolescu, denumite tot *Imn*, însă cântate în Cenaclul Flacăra de Nicu Alifantis cu titlul *Alma Venus*. ■ Al. Săndulescu prezintă *Caragialiana* de Șerban Cioculescu, editura Eminescu: „Fără să ocolească amănuntul filologic, Șerban Cioculescu alternează semnalairea documentului inedit sau relatarea unor aspecte anecdotice, cu observația fină, incisivă, apreciindu-l pe scriitor fără a-l adula. Criticul nu-l inventează, nu-l construiește pe I. L. Caragiale, ci îl descoperă în urma unor ample și pilduitoare chestionări de bibliotecă și arhivă, pe temelia cărora se înalță schița de portret concentrată, caracterizarea percutantă, acel comentariu ce nu ocolește ironia și calamburul, devenind mai totdeauna captivant”.

• [„Contemporanul”, nr. 4] Prezentând două studii critice, *Mutațiile realismului* de Ioana Crețulescu și *Sub semnul realului* de H. Zalis, Dumitru Micu conchide: „Asemenea altor apariții, cartea Ioanei Crețulescu și aceea a lui H. Zalis atestă interesul deosebit pentru realism, existent în rândurile atât ale cercetătorilor literari, cât și ale publicului intelectual în genere. Chiar dacă nu aduc puncte de vedere noi în probleme fundamentale, observații inexistente în alte lucrări de sinteză, celor două studii le revine meritul de a media unor cercuri largi de cititori familiarizarea cu probleme de istorie și teorie literară de

actualitate”. ■ Mircea Iorgulescu analizează cartea lui Al. Zub despre *Vasile Pârvan* (Junimea, 1974): „Echivalând cu o adevărată restituire în contemporaneitate a figurii acestui istoric, filozof și umanist, studiul lui Alexandru Zub este nu numai cea mai amplă și cea mai completă încercare de acest fel apărută până astăzi, ci și prima care pune în evidență caracterul extrem de complex al operei gânditorului precum și bogata – dar aproape necunoscută – sa activitate publică, de agitator al conștiințelor și de ferment cultural întru totul comparabilă cu aceea a profesorului și colegului său de Academie N. Iorga”. ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția traducerii cărții lui Serge Fauchereau: *Introducere în poezia americană modernă*: „Cartea lui Serge Fauchereau e un ghid foarte util pentru înțelegerea câtorva dintre direcțiile definitorii ale liricii americane din acest secol. Scrisă cu nerv, vădind o preocupare constantă de a judeca opera poetică într-un context mai amplu, acela al mișcărilor estetice și literare din istoria ultimelor decenii a Statelor Unite, ea are meritul că luminează o perspectivă largă a unui peisaj poetic foarte complicat, cum este acela conturat de versul american din perioada inaugurată de publicarea, în 1912, a revistei «Poetry» din Chicago”. ■ Despre *Poezia la Cartea Românească* scrie Laurențiu Ulici: „Cartea Românească, editură de primă importanță, și-a construit prestigiul pe aceste două adevăruri, realizând, în câțiva ani de existență, o bibliotecă onorabilă, din care nu lipsesc unele dintre cele mai bune cărți, cu sau fără premii literare, editate la noi în ultimii cinci ani. Ceea ce caracterizează, statistic vorbind, producția literară a editurii este, cred, justa proporție între volumele de poezie, proză, dramaturgie și critică, în sensul promovării unui ritm de apariție care să respecte echilibrul genurilor propriu literaturii noastre. [...] În ce privește direcțiile lirice prezente în volumele editurii, trebuie făcută observația că nici o altă editură de la noi nu are față de fenomenul poetic contemporan o atitudine de înțelegere mai clară pusă în evidență. Chiar titlurile volumelor publicate arată intenția editorilor de a promova o varietate de stiluri lirice, de modalități de transcriere poetică, în măsura în care direcțiile formale ce țin, în fond, de timbrul original visat de orice poet adevărat, acoperă, mai exact spus descoperă o substanță afectivă și spirituală demnă de a exprima condiția umană a poetului respectiv. [...] În general însă, marea majoritate a cărților de poezie tipărite de «Cartea Românească» în 1973 și 1974 ocupă, valoric, poziții onorabile; numai că pentru o editură care pe lângă cele două amintite a mai scos și un număr relativ mare de cărți bune (*Răsad de spini* de Constanța Buzea, *Cântarea cântărilor* de Radu Cârnelci, *ABC* de Leonid Dimov, *Zăpezi fără întoarcere* de Nicolae Dragoș, *Miazănoaptea miremelor* de Grigore Hagiu, *Poezii* de Ileana Mălăncioiu, *Arheopterix* de Nicolae Prelipceanu în 1973, *Poezii* de Ana Blandiana, *Julien ospitalierul* de Emil Brumar, *Papirus* de Șt. Aug. Doinaș etc., în 1974) onorabilitatea aceasta valorică se cade a fi suspendată de la izul de mediocru pe care acest cuvânt, în varianta lui adjectivală, îl poartă”. ■ Dumitru Micu prezintă studiul lui Adrian Marino:

Critica ideilor literare: „În genere, o anume «redundanță» verbală, numeroasele «recurențe» (spre a utiliza dintre termenii extrem de frecvenți în carte) nu prea sunt de natură a opera în folosul clarității cartesiene la care tinde autorul *Criticii ideilor literare*. Dându-ne prea multă lumină, criticul riscă să ne orbească. Altfel, cartea impune prin imensitatea materialului adus în discuție, prin incisivitatea și profunzimea observațiilor, prin puterea de construcție. Ea oferă efectiv o bază teoretică unui tip de critică de pe urma expansiunii căreia cultura românească nu are decât de câștigat. ■ Dan Grigorescu semnalează apariția traducerii unui volum de *Versuri* al lui José Martí: „De fapt, ca în atâtea alte exemple puse la îndemână de poezia angajată într-o luptă pentru un ideal social generos, José Martí nu concepe posibilitatea disocierii artistului de luptător. Traducerea lui Aurel Covaci demonstrează o admirabilă capacitate de a sugera nuanțele unei poezii care s-a dăruit cu patimă unei idei nobile. Tălmăcitorul a știut să descopere variațiile de ton și a recompus în limba română acel portret complex al personalității poetului cubanez...”.

● [„Cronica”, nr. 4] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Prezența cititorului*: „Condiția cititorului român contemporan a câștigat considerabil în substanță. La ora actuală, în baza principiilor partinice de ridicare a nivelului spiritual al poporului, accesul la presă este o realitate elocventă, la scară națională”. ■ George Lesnea publică o *Mărturisire*: „Personal, justificându-mă prin experiența mea, ca unul care am scris multe poezii patriotice, poezii de atitudine poetică, fie că îmbracă formula evocării istorice, fie pe cea a cântecului de rezonanță cetățenească, pot spune că – indiferent de rezultate – am pornit totdeauna de la un imbold lăuntric. Nu vreau să mă refer la rezultatele artistice, – criticii sunt, aici, la ei acasă”. ■ Emil Diaconescu comemorează *Cucerirea Unirii*: „Poporul român serbează la 24 ianuarie una din cele mai însemnate zile din trecutul său”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la volumul *Critica ideilor literare* de Adrian Marino: „Tendențele teoretice utopice sunt dominate, când se ivesc, de o mare disciplină și rigoare clasică pe care o mărturisește undeva. Sintezele teoretice ale lui Adrian Marino în domeniul ideilor literare sunt fundamentale și deschizătoare de largi și rodnice perspective”. ■ În *Mențiuni critice* apar: □ Sergiu Teodorovici scrie despre *Crivățul bate năprasnic* de Traian Filip: „În această carte, ceva din relieful dramatic al epocii, filigranat discret dar lizibil pe sensibilitatea adolescentină, deprinsă să înțeleagă mai mult cu inima decât cu mintea”. □ Remus Zăstroiu prezintă *Reviste literare românești din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea*, studiu coordonat de Ovidiu Papadima, Institutul „G. Călinescu”: „Fără a trece cu vederea unele inadvertențe sau erori de apreciere precum și faptul că motivele alegerii celor 23 de reviste din noianul de publicații periodice apărute în epoca respectivă nu sunt explicate, trebuie să recunoaștem că întreprinderea cercetătorilor de la Institutul «G. Călinescu» este mai mult decât binevenită”. ■ Valeriu Cristea titrează: *O carte despre poezia actuală*, semnalând debutul

în critică al lui Hristu Cândroveanu cu volumul *Alfabet liric*: „Cu *Alfabet liric*, cartea sa de debut, Hristu Cândroveanu demonstrează că posedă *abc*-ul de bază al criticii: gust, stil, capacitate de observație; sunt calitățile pe care le prețindem în primul rând unui critic și care ne satisfac înainte de orice atunci când le putem descoperi”. ■ Vasile Constantinescu, *În întâmpinarea alegerilor*, scrie despre *Perfecționarea democrației socialiste*: „Dezvoltarea democrației socialiste în țara noastră – proces istoric ce se desfășoară sub conducerea partidului comunist – constituie o activitate complexă și de durată, care se perfecționează odată cu evoluția vieții economico-sociale și cultural-spirituale în ansamblu”. ■ Despre *Social și uman în artă* scrie Mircea Mancaș: „În zilele noastre, umanismul artei capătă o nobilă și înaltă semnificație, grație forței morale pe care o reprezintă arta socialistă în acțiunea de formație și desăvârșire a conștiinței omului nou”. ■ L. Boicu semnaleză *O monografie de excepție*, anume *Kogălniceanu istoric* de Al. Zub (Junimea, 1974): „*Kogălniceanu istoric* este, prin conținut și formă, o realizare remarcabilă a istoriografiei române, o carte, repetăm, de excepție, de aleasă erudiție, în care autorul a semănat cu dărnicie idei ce ne farmecă prin ascuțimea și noblețea lor”. ■ Ștefan Giosu notează apariția *Dicționarului limbii române vechi*, de G. Mihăilă (Ed. enciclopedică română, 1974): „Acest prim *Dicționar al limbii române vechi* va contribui pe de o parte la cunoașterea mai profundă a istoriei limbii noastre și a evoluției scrierii ei, pe de alta la cercetarea mai minuțioasă a unor aspecte ale trecutului cultural românesc”. ■ În *Pagini de istorie literară* N.A. Ursu scrie despre *Un poet moldovean necunoscut: Manolache Cârjă*, discutând două manuscrise găsite la Biblioteca Academiei R.S. România. ■ Din *Moment* reținem: □ *Omagiind poetul*: „Cei 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu au produs, în mod firesc, manifestări la scară națională, doveditoare de eternă omagiere a geniului eminescian. Consemnăm aici, deloc întâmplător, în primul rând seria de manifestări desfășurate la Ipotești și Botoșani, locurile de baștină ale poetului, în organizarea ireproșabilă a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, împreună cu Uniunea Scriitorilor și cu alte foruri culturale. Recitaluri de poezie, întâlniri ale poetilor cu cititorii, comunicări științifice, spectacole artistice – toate împreună au alcătuit o impresionantă cinstitire a lui Eminescu. De asemenea, la Iași, spiritul eminescian a fost în aceste zile o prezență de tulburătoare autenticitate. Iubitorii de poezie au avut prilejuri în plus de a se simți laolaltă, iar poeții – mai vârstnici sau mai tineri – au rostit, sub semnul liric al înaintașului, fraza lor de frumusețe contemporană. Remarcabilă în acest sens a fost reuniunea poetică din Aula «Eminescu» a Universității ieșene. Sărbătorirea lui Eminescu a fost și va fi întotdeauna o expresie a permanenței românești. În numele acestei permanențe, jubileul 125 de ani de la nașterea sa confirmă prezența Poetului printre noi”. □ *Romanul politic*: „Deosebit de oportună dezbaterea organizată de revista «Contemporanul» cu tema *Romanul politic*. Au participat Voicu Bugariu, Dumitru Micu, Eugen Simion,

Laurențiu Ulici. [...] Fapt este că, așa după cum reiese din discuție, problema romanului politic, aducând în prim plan opțiunea, vizează nu numai condiția necesară a literaturii noastre, ci și pe aceea capabilă să particularizeze o specie de mare actualitate, al cărei statut se cere fundamentat teoretic. Ceea ce își propune menționata dezbatere, fără a ambiționa epuizarea temei. Care ar implica poate considerarea opțiunii nu numai în raport cu realitatea imediată, ci și cu cea de perspectivă, cu un viitor. În numele căruia depășirea, în spirit critic, a prezentului este un fundamental act politic și de majoră opțiune. Capabil să lărgescă mult orizonturile literaturii noastre, pusă sub semnul acestei angajante finalități”. □ *Valori ale secolului*: „Editura Univers a impus în viața culturală o prestigioasă colecție – «Romanul secolului XX». Prin traducerea celor mai valoroase lucrări din opera clasicilor literaturii universale – creații ale secolului XX –, gestul editurii Univers este un autentic act de cultură. În legătură cu acest fapt am vrea însă să formulăm o întrebare: nu ar fi mai bine oare ca în colecția «Romanul secolului XX», să-și facă apariția și... romanul românesc? Firește, includerea romanelor literaturii noastre în această colecție ar impune criterii axiologice foarte riguroase, exigențe deosebit de ferme”. □ *În câteva cuvinte*: „Am pășit în 1975, declarat de adunarea generală a O.N.U. drept «Anul internațional al femeii». [...] Poemul intitulat *Imn lui Mihai Eminescu* pe care Ion Alexandru îl publică în «Convorbiri literare», e dedicat «Scriitorilor Moldovei» fiind scris la Iași, acolo unde «Se aude un corn de bour buciurmând/ Să se aprindă stelele pe țară». Din foarte densul număr al «României literare» așternut ofrandă memoriei lui Eminescu, desprindem mărturisirea lui Geo Bogza, din preajma siluetei de plop însingurat, prin care închină truda sa de reșlefuire a *Cărții Oltului* – «neprihănitului poet, al cărui nume, a cărei viață și operă alcătuiesc pentru mine un templu suprem de pe lespezile căruia nu-mi ridic genunchii». ■ Nicolae Turtureanu semnează *Dacă vreți un pui de castor...*, în care prezintă reportajul *Oameni și animale* de Grey Owl (Junimea, 1974): „Se străbat aci nu doar spațiile înfrigurate ale Nordului, nu doar singurătăți geografice. Se străbat spațiile interioare ale adaptării, singurătățile umane, cartea refăcând, în esență, experiența a doi oameni, soț și soție, în mijlocul unei naturi considerată, de la distanță, neprimitoare sau inaccesibilă dar căreia ei știu să-i găsească punctele sensibile, să îi descifreze limbajul și chiar să închege o comunicare”. ■ Versuri semnează Ioanid Romanescu (*Împovărat ca un fluviu; Ninsoarea mea cu fluturi*). □ Valentin Tașcu publică *Castele în Spania*, cu supratitlul *Jurnal*.

● [„**Orizont**”, nr. 4] Convins fiind că „opera lui Geo Dumitrescu se citește ca un roman (voltairian) despre poezie și despre căutarea de sine a poetului”, Lucian Alexiu realizează un profil literar (la rubrica „prezențe literare”) a poetului *Libertății de a trage cu pușca* (1946). ■ Poezii semnate de Gheorghe Azap, Petre Anghel și Crișu Dascălu. ■ La rubrica „remember”, Anghel Dumbrăveanu semnează un text memorialistic cu titlul *Drumul spre sud*. ■ În

cadrul rubricii „istorie, document”, P. N. Dolângă aduce în actualitate polemica dintre Iosif Vulcan și Nicolae Iorga din pricina premierii de către Academia Română a lucrării *Istoria lui Mihai Vodă Viteazul* aparținând istoricului bănațean Ion Sârbu și nu a lucrării *Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul român* aparținând lui Iorga însuși. ■ Adriana Simlovici realizează un interviu cu Iosif Constantin Drăgan din care aflăm că acesta revenise la Timișoara pentru a lansa volumul intitulat *Prin Europa* „o frescă a atmosferei universitare italiene” din Roma unde autorul își făcuse studiile și mai aflăm că întemeiasă o Fundație cu scopuri culturale, deoarece, cităm: „Înțeleg Europa ca o comunitate al cărei liant specific e cultura, rezultat al aportului tuturor națiunilor. Fundația noastră a elaborat un document care sugerează măsurile pentru conservarea culturii europene, pentru dezvoltarea ei, precum și modalitățile de transmitere a valorilor acestei culturi.”

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 216] Se deschide cu articolul Floricăi Dimitrescu, *Arhaismele și regionalismele în poezia lui Eminescu*. □ O cronică de E. Manu la „nuvela (sau microromanul)” *Drumul câinelui* de I. Lăncrănjan. „Autorul renunță aici la descripție, încercând o carte de analiză și problematică. [...] În creația lui Lăncrănjan *Drumul câinelui* marchează o anume etapă: cartea este, de departe, cea mai bună operă de până acum a autorului, cea mai bună nu prin gravitatea ei evidentă, ci și prin rezolvările acțiunii. Mă întreb câte cărți contemporane au valoarea artistică a acestei nuvele?” □ Un portret al unei poete uitate, întocmit de Al. Piru: blagiana Mariana Dumitrescu (1922-1967), care a publicat și sub numele de *Mariana Șerban*. □ Ion Lotreanu semnalează, în *După șapte decenii*, reeditarea debutului lui Sadoveanu din 1904 (*Povestiri, Șoimii, Dureri înăbușite, Crâșma lui Moș Precu*), la Ed. Eminescu. □ În *Caricatură critică și delir verbal*, Gh. Gheorghită continuă serialul său de demolare a unor critici „neprieteni”, „Săptămânii”, venindu-i rândul lui Nicolae Ciobanu și volumului din 1974, *Critică în primă instanță*: „Critica, așa cum înțelege să o practice, obstinat, încruntat și chinuit Nicolae Ciobanu, e un fel de delir verbal pe care nimic nu-l poate opri și-n desfășurarea căruia nu mai e loc pentru intuiție, gust, simț critic, pondere, criterii axiologice, aplicație... N. Ciobanu reușește rara performanță de a neantiza o carte laudând-o”.

25 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 9409] B. Elvin prezintă volumul de critică al lui Mihail Petroveanu, *Traietorii lirice*, ce cuprinde analiza nu doar a operelor, ci și a parcursului existențial a cincizeci de poeți, notând că: „ceea ce izbutește această carte este, în primul rând, să clarifice raporturile poetului cu el însuși și să scoată la iveală procesul intim prin care el se delimitează, își cucerește o identitate și tălmăcește revelator pentru noi toți realitatea”. □ Petre Sălcudeanu analizează romanul lui Nicolae Țic, *Navetiștii*, pe care

îl consideră „reușit”, înfățișând „lumea eroilor cotidieni, a celor sculați cu noaptea în cap, mereu pe drum, mâncându-și prânzul pe genunchi, în tren sau autobuz”. În plus, afirmă că „nu mulți în literatura noastră, în aceste trei decenii, s-au apropiat cu atâta constantă franchețe și căldură de universul muncitorului obișnuit, fiecare carte nouă adăugând celei anterioare alte ipostaze”.

● **[„Flacăra”, nr. 3]** În *România nemuritoare* este publicat poemul *Suntem aici* de Teodor Capotă, poezia *Izbânda* de Ion Deaconescu, *Țara de români* de Dumitru Eliade și poemul *Douăzeci și patru de cuvinte* de Gheorghe Tomozei. □ Ilie Calmineasa publică poeziile *În fața mea*, *Muntele Pietrosului* și *Comunismul se construiește cu oamenii care sunt*. □ În *Ce profesim, ce profesăm*, cu titlul *Simțul istoric*, Niculae Stoian publică partea a treia din *Rezonanțe eminesciene*. ■ Adrian Păunescu publică eseu *Prefață la un roman serial*. ■ În *Valori românești în univers*, George Arion realizează un amplu interviu cu Șerban Cioculescu, în care sunt discutate aspecte de ordin biografic și profesional: debutul său din 1923 de la „Facla literară”, diversele colaborări la reviste, dar se discută și despre caracteristicile scrisului său, despre „infaibilitatea criticului” ș.a. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie despre *Tâlcul faptelor de fiecare zi*. □ Ileana Zubașcu publică poezia *Cântec de față*. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *A da bună ziua*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cronica (47)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Teatrul Bulandra. A participat, printre alții, Cezar Ivănescu. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Procese dinainte pierdute*, articol ce abordează problema retipăririi unor autori „ieșiți din circulație încă înaintea dispariției lor fizice”, precum A.P. Bănuț, Al. Ciura, Const. T. Stoika sau George Tutoveanu. Criticul apreciază că „nicio epocă nu a făcut atâta pentru valorificarea moștenirii literare ca vremea noastră. Îi datorăm un număr enorm de restituiri pentru lauda căroră cuvintele cele mai frumoase sunt neîndestulătoare. Dar sub o operă admirabilă, demnă de tot respectul, s-a născut și o practică întristătoare. Morți literari, pe care nimic nu-i poate învia și ar trebui lăsați să odihnească în pace, sunt deshumați cu toptanul ori de zelul interesat al «urmașilor», ori de niște ambiții istoriografice necrofore”. ■ Tot pe pagina *Flacăra literară*, Aurel-Dragoș Munteanu, în *Cartea*, prezintă volumul lui Mihai Beniuc, *Rămâne pururi vatra* (Albatros). ■ D.R. Popescu, în *Literatura și omul*, răspunde la întrebarea „la care dintre eroii operei dumneavoastră țineți mai mult – și de ce?”: „Personajul la care țin cel mai mult din tot ce am așternut pe hârtie este unul singur: timpul, pe care îl știu de când mă știu și pe care îl știu și prin ce știu de când se știu învățătorii Maria și Traian Popescu; și pe care îl știu și prin bunicii și neamurile mele care vin dintr-un lanț fără sfârșit de bărbați și femei, care vin de demult, de când oamenii «gândeau

în basme și vorbeau în poezii». [...] Timpul, acest personaj fantastic, are și el memorie, o memorie fantastică, neiertătoare. [...] Iată de ce unora o să li se pară ciudat că în ce aștern pe hârtie se întâlnesc uneori oameni care trăiră cu cei care mai trăiesc și azi. Toți și toate, cred că se leagă construind acest personaj care e timpul și care pentru mine nu e altcineva decât istoria noastră, cea dintotdeauna și cea de fiecare zi”. ■ Cu inaugurarea rubricii *Cronici posibile*, se anunță lansarea criticului literar Cornel Moraru, acesta publicând o recenzie la volumul lui Dinu Săraru, *Niște țărani*. □ Sunt publicate poeziile *Geneză* de Cornel Oțelaru și *Sângele roditor al cuvântului meu* de Ileana Zubașcu. □ George Stanca publică articolul *Cine este Mircea Vintilă, ce face și ce vrea el*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 4] Ioan Alexandru semnează textul *Firea lucrurilor*: „Graiul rodește în fiecare an ca și natura. În fiecare an cuvântul e îngropat ca holda în pământ, piere și răsare, dă-n floare și aurește colinele, iar apoi îmbălsămează casele și întărește ca pâinea inima omului. Cuvântul care nu devine pâine, omul care nu-i ogor pentru cuvânt încă-i departe de firea lucrurilor”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Al. Andriescu, *Relief contemporan*: „Acestea nu sunt simple vorbe și criticul încearcă să acorde toată atenția încercărilor de înnoire ale limbajului poetic, indiferent de proveniența lor, dar exigent cu aspectele parazitare. În *Relief contemporan*, unde privirea se desprinde de pe culmile locale și caută să îmbrățișeze ansamblul întregii literaturii viabile de astăzi, efortul lui Al. Andriescu este dintre cele remarcabile. Tradiționalismul său cenzurat, conservatorismul său literar echilibrat aduc în critica de astăzi o voce care, căpătând conștiință de sine și netrădându-și condiția, poate contribui la câteva clarificări de mulți dorite”. ■ De cartea lui Ovidiu Genaru, *Goana după fericire*, (C.R., 1974), se ocupă Dorin Tudoran: „Poezia lui Ovidiu Genaru este o colecție de senine însemnări, deloc mărunte, dacă ne gândim că «piesa» fundamentală, care explică și întreaga atitudine lirică a petului, s-a născut chiar în raport cu asumarea poeziei. [...] Odată despărțit de imaginea ideală pe care o nutrise cândva despre poezie și poet, împăcat cu gândul unei stări mai pământești a poeziei, Ovidiu Genaru nu se mai vrea prorocul marilor stări ale planetei, ci se mulțumește să fie cronicarul demn și ironic, melancolic și nonșalant al «cutremurelor» de zi cu zi”. ■ Voicu Bugariu se referă la cartea lui Ioan Grigorescu, *Afirm!* (Albatros, 1974): „[...] este un discurs patetic ale cărui culmi ating poezia. Impresionante sunt, în primul rând, în această carte puterea deosebită de a înflăcăra pe cititor, pe căile emoționale ale poeziei, dar și pe cele ale argumentației logice. Periplul scriitorului, păstrat în permanență la un remarcabil nivel emoțional se transformă treptat într-o călătorie în lumea sentimentului celui mai profund, acela al iubirii de patrie”. ■ Despre studiul lui Alexandru Paleologu, *Simțul practic* (C.R., 1974), scrie Dan Cristea: „Cărțile lui Al. Paleologu sunt file smulse dintr-un jurnal intim, de real interes

și rezonanță umană. Modul cum discută proza lui Marin Preda, ca să iau numai un caz, este exemplar pentru ceea ce am numit interioritatea autorului și e fără îndoială că aspectele selectate în acel eseu fac parte dintre lăuntricele sale obsesii. De asemeni, vibrația față de ceea ce definește în fapt civilizația oferă o «cheie» prețioasă a personalității sale”. ■ Eugen Simion semnează articolul *Teatrul lui Marin Sorescu*: „Când un poet scrie teatru este aproape sigur că piesele lui sunt niște metafore dezvoltate. Marin Sorescu face excepție, piesele lui nu intră în categoria incertă a teatrului poetic, deși, prin tensiunea ideilor și traducerea unor atitudini umane în simboluri mari, nu sunt lipsite de lirism și nici de dramatism. *Iona*, *Paracliserul* și *Matca* sunt opere dramatice în sensul nou pe care îl dau termenului scriitorii moderni de genul Beckett sau Ionesco: o căutare spirituală. Temele dezvoltate de aceste monologuri dramatice merg până la un punct în direcția existențialiștilor (omul în fața existenței copleșitoare, revolta față de determinismul circumstanțelor etc.) însă Marin Sorescu nu face din moarte o problemă fundamentală și nu caută în absurd o eternă soluție de salvare. *Iona* dă o rezolvare originală unui conflict ce s-a dezbătut și altă dată pe scenă: omul față în față cu moartea. Pentru Camus, individul intrat într-o situație de acest fel nu are decât o singură soluție și anume să iasă cât mai demn din comedia existenței. A înfrunța voluntar moartea este un act de revoltă și, deci, de demnitate. E suficient un gest de împotrivire pentru ca omul să-și depășească condiția. Marin Sorescu dă, reluând această dezbateră, altă interpretare faptelor, făcând din revolta față de condiția biologică în care l-a pus existența adevărata problemă a unui individ. *Iona* intră într-o trilogie (împreună cu *Paracliserul* și *Matca*) sub titlul *Setea muntelui de sare* și alăturarea nu este gratuită pentru că vom vedea numaidecât, o problematică unică leagă cele trei piese”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul lui Mircea Dinescu*: „Întâmpinat la prima carte cu onoruri cum de mult nu se mai făcuseră unui debutant, Mircea Dinescu a fost primit la cea de a doua aproape cu indiferență. Această oscilare a interesului dintr-o externă în alta nu este totuși motivată prin evoluția poetului; *Elegii de când eram mai tânăr* nu este o culegere inferioară celei care o precedase și nici nu aduce o mutație poetică radicală, de natură a impune o atitudine rezervată”. ■ Eugen Barbu continuă serialul despre *Un bizantin*.

26 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 10 087] În *Manifest liric* din acest număr apare *Cântec de 9 martie*, poezie de Dim. Rachici. ■ Vasile Rebreanu semnează *Nobila îndatorire*: „Programul partidului este rodul unei gândiri generoase, fecunde; înfăptuind un azi, gândim la mâine. Și dacă firesc e să gândim pentru noi și pentru copiii noștri, găsim că e sublim să gândim pentru generațiile ce ne urmează, având un legământ de îndeplinit, al unui strămoș și voievod: țara nu

este numai a noastră, ci și a urmașilor urmașilor noștri. Postați în inima Transilvaniei, într-o cetate aproape bimilenară, visăm această țară, așezată pe culmea cea mai înaltă a civilizației și a prosperității, pe culmea cea mai înaltă a destinului ei, întrezărit de vizionarii și cutezătorii ei fii. [...] Votul nostru din această primăvară rodnică va fi votul dat unei țări ce pășește într-o vârstă de soare, într-o tinerețe fără bătrânețe, așa cum poezii au visat-o, așa cum numai ei au cântat-o, o cântă și o vor cânta în balade. [...] Prin Carta îndatoririlor noastre, în care ca primă poruncă e credința față de țară, ne-am ales drumul progresului și prosperității, pentru ca țara să crească și mai mult în strălucire între națiunile lumii. Nu putem spune oare de aceea că generația noastră de creatori este o generație privilegiată? O realitate bogată în fapte de laudă, în oameni de o bogăție sufletească fără seamăn așteaptă artiști inspirați pentru a o transfigura artistic și a o transmite posterității. Acest privilegiu dar și nobilă îndatorire ne revine nouă, scriitorilor, artiștilor României socialiste. Să facem totul pentru a fi demni de ea, de etapa în care trăim”.

28 ianuarie

• **[„România liberă”, nr. 94011]** În articolul *Conceptul de realism*, Al. Dima semnaleză importanța celor trei tomuri apărute cu un an în urmă la Institutul de Istorie și Teorie literară „G. Călinescu”, *Conceptul de realism în literatura română*, ce „s-au bucurat de o audiență relativă”, punctând, în demersul său analitic, valoarea studiilor ce constă „nu numai în conținutul ei intrinsec”, ci și în „incitarea la discuții întru lămurirea problemelor realismului care solicită încă intervenții laborioase”.

• **[„Scânteia”, nr. 10 088]** Arnold Hauser scrie despre *Literatura timpului nostru*: „Dacă astăzi, după un sfert de veac de existență, se răsfoiește colecția revistei «Neue Literatur» – atât numerele primilor nouă ani, timp în care redacția se afla la Timișoara, cât și exemplarele ultimilor 16 ani, de când revista are sediul la București – se poate lesne constata că publicația reușește să-i cuprindă pe toți scriitorii de limbă germană din țară, să le publice creațiile originale sau traducerile, în limba germană, ale celor mai valoroase opere – versuri și proză – ale scriitorilor noștri. Ținând seama de aceste realizări, credem că nu exagerăm dacă afirmăm că succesele de până acum ale colectivului redacțional au o valoare politico-culturală de netăgăduit. [...] Sub conducerea Partidului Comunist Român, înarmat cu ideologia marxist-leninistă, un popor întreg cunoaște țelurile spre care trebuie să se îndrepte și cunoaște totodată și forțele, mijloacele și posibilitățile de împlinire a acestor minunate țeluri. Documentele celui de-al XI-lea Congres au subliniat acest lucru – că și creatorii de literatură și artă trebuie să contribuie, cu mijloacele lor specifice, la realizarea voinței întregului popor de a construi societatea socialistă multilateral dezvoltată, în drum spre comunism. [...] Scriitorii germani ai țării noastre subscriu la adevă-

rul că toate marile opere sunt mărturii ale timpului și de aceea literatura zilelor noastre, mai ales, trebuie să dea viitorului o imagine reală a timpului pe care-l trăim, timp în care urmașii noștri să se poată regăsi, identificându-se cât mai mult atât cu personajele, cât și cu problemele abordate. Astfel, literatura de limba germană, parte integrantă a literaturii României socialiste, publicațiile, scriitorii și redactorii, asumându-și pe deplin conștienți sarcinile de onoare puse în fața întregii societăți de partidul nostru, participă prin scrisul lor la afirmarea unei arte militante, venite din sevele adânci ale țării, pentru a cuprinde și a face mai bine cunoscute prin opere marile realizări ale patriei în acest punct nodal al prezentului ei, în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”. ■ Sub titlul *Poezia pentru copii*, Nicolae Balotă publică *Însemnări pe marginea unor volume apărute la editura „Ion Creangă”*: „Radu Boureanu reia basmul lui Creangă, *Arap Alb*, și îl repovestește în versuri. Amplu poem cu versuri cantabile, compoziție de o rafinată eleganță a unui artist care nu jertfește facilității. Tot o repovestire foarte liberă, în versuri, a unor basme folclorice (*Cizmarul cel iscusit, Negustorul păcălit și Fetița cât un fus*) găsim în volumul *Povești cum altele nu-s* de Ștefan Aug. Doinaș. Poetul glosează cu multă degajare, cu un umor care pe alocuri îl amintește pe acela al lui La Fontaine, pe marginea basmelor originale. Ireproșabile stilistic, aceste poeme (atât *Arap Alb*, cât și cele transpuse de Ștefan Aug. Doinaș) sunt mai mult decât simple adaptări în versuri ale unor texte prozaice. Tot astfel, deși par simple jocuri de versificație, poeziile lui Ion Caraion, adunate în volumul *Marta – fata cu povești în palmă*, poartă gingășia subtilă a altor compoziții poematice ale liricului. Desigur, fiind închinată copilului de o vârstă foarte fragedă, ele se limitează voit (constrângere eminentemente poetică!) la un vocabular sumar, la expresii inteligibile celor fără prea multă știință a limbii. [...] Poezii pentru copii, dar și despre copilărie, inspirate de vârsta fără de vârstă a nevinovăției sunt cele pe care Gheorghe Tomozei le adună în cartea sa *Carul cu mere*. Amintirile din copilărie, reînvierea poetică a «uliței copilăriei», evocarea primilor pași, a primelor jocuri, a *începuturilor* abundă în volumul lui Petre Ghelmez: *Cine ești, pasăre?*”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7988] Paul Anghel publică un articol despre *Eminescu sau întâlnirea cu absolutul*, notând faptul că face parte „dintr-o generație pentru care întâlnirea cu Eminescu a însemnat o răscruce existențială. Nu s-a întâmplat numai în generația mea, ci cu toate generațiile de după anul 1889, când românii au realizat că nu mai pot fi concepuți ca popor fără Eminescu.”

29 ianuarie

• [„**România liberă**”, nr. 9412] Virgil Dan analizează *Caietele Principei*, volumul al IV-lea, semnat de Eugen Barbu, notând că această „proză-

jurnal, proză-pamflet, proză-poem, proză-panopticum [...] are o funcție finală [...] pedagogică, în sensul pedagogiei frumuseții, desigur”.

• [„Scânteia”, nr. 10 089] În *Manifest liric* citim poezia *Martie 1975* de Mihai Beniuc. ■ Ioan Grigorescu semnează *Eroilor un imn de slavă*: „N-am fost de față. Așa că nu pot scrie un reportaj. Dar am înaintea mea două documente: un filmuleț tras pe 16 mm și un jurnal de bord al echipajului pionieresc «Victoria»”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7989] Maria Luiza Cristescu propune relectura cărții lui Marin Preda, *Imposibila întoarcere*, „un tablou de conștiință”: „o mărturisire, imaginea unei conștiințe înalte a timpului trăit, profilul unui scriitor care se poate detecta și numai din cărțile lui, dar, ca *homo ethicus*, conturează în mari dimensiuni sau nuanțe problemele cu care umanitatea din care face parte se confruntă”. În esență, „un jurnal al formării gândirii și conștiinței estetice.”

• [„Viața studentească”, nr. 4] În grupajul liric *Vot pentru țară* câțiva poeți cheamă poporul la urne: Cezar Popescu, Ion Muran, Olga Neagu, M. Florin Șandru, Gabriel Stănescu. □ Două pagini de *Colocvii eminesciene* celebrează 125 de ani de la nașterea poetului, omagiat aici de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (*Un Eminescu al generației tinere*), Al. Balaci (*Eminescu în lume*), George Munteanu (*De ce scriu despre Eminescu*), dar și un interviu acordat de Ioan Alexandru lui Dinu Flămând, *Eminescu nu a fost încă descoperit*.

30 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 9413] Ion Stăvăruș scie despre *Momente definitorii ale literaturii noastre*, recenzând tomul lui Dimitrie Păcurariu, *Studii și evocări*, apărut în colecția de critică a editurii „Cartea Românească”, apreciind modul în care autorul reușește „să evoce luminos frânturi din viața și opera lui Dinicu Golescu, Nicolae Filimon, Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Lucian Blaga și alții”, dar și „acuratețea și proprietatea expresiei, stilul sobru și concis, străin de prețiozitatea inutilă și barocul greoi”.

• [„Scânteia”, nr. 10 090] Nina Cassian semnează *Candoare și măiestrie*, un text despre literatura pentru copii: „Nu trebuie să uităm că micul cititor – cât de sincer, de pretențios și de recunoscător totodată! – este și cititorul adult de mâine, de a cărui sensibilitate și putere de discernământ va depinde pătrunderea în contemporaneitatea imediată a mesajului artei și literaturii noastre. Se știe că «amintirile din copilărie» au o deosebită acuitate, că înregistrarea primelor senzații, a primelor sentimente, a primelor noțiuni marchează și formează un caracter. Este limpede ce factor hotărâtor adaugă literatura la precizarea a ceea ce este adevărat, bine și frumos, ce rol esențial îi revine întru edificarea dragostei pentru limba în care scriem și vorbim, a stimei pentru valorile spirituale. Marea dificultate de a obține fuziunea dintre inocență și măiestrie este pe

deplin recompensată de adeziunea acestui numeros public în plină și fundamentală dezvoltare”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7990] Este publicat articolul *Critica și debutanții*, în care Nicolae Manolescu își exprimă „îndoiala cu privire la existența unei critici a debuturilor deosebită de cealaltă”: „debutantul ce merită atenția noastră este el însuși o personalitate (chiar dacă incipientă) încăpățânată, tenace, mai dificil adesea de convins decât scriitorul matur care a căpătat experiență și înțelepciune, care știe să folosească spre binele său observațiile. *Lecția*, deci, prinde greu tocmai la tineri, care sunt recalitrânți prin tinerețe și refuză modelele. De la o vreme, criticul trebuie să înceapă, chiar, să privească pe tineri nu ca pe niște oameni de altă vârstă pur și simplu, ci ca pe o altă generație: vreau să spun că astăzi, când citesc versurile, proza sau critica unui debutant, sunt mai ales preocupat să disting ce aduc ele nou (ca gândire, ca mod de a scrie) față de generația mea”.

• [„**România literară**”, nr. 5] Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Ca să te bucuri*), Tiberiu Utan (*Laude-se!*), Zeno Ghițulescu (*Patria mea*), Ion Bănuță (*Panorama duhului românesc*). □ Sub titlul *Patriei – Partidului*, citim versuri semnate de: Vladimir Ciocov (*Partidului*), Ion Mărgineanu (*Demnitatea alegerii*), Nicolae Mircea Ben (*La noi; Se află aici*), Petre Got (*În flacăra ta*), Andrei Ciurunga (*Sferă*), Ioan Costea (*Dacia Felix*). □ Din proză citim *Întâlnire după miezul nopții* de Platon Pardău. □ Darie Novăceanu semnează *Eternitatea fluturilor*, „Fragmente din *Precolumbia*, în curs de apariție. Desenele au fost executate după vase de ceramică și monumente precolumbiene”. □ Ana Blandiana revine la rubrica sa *Atlas* cu tableta *Prin Țara de sus*. □ Emil Manu publică reportajul *Bratislava – 1975*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Climat spiritual*: „Așadar, dacă, acum zece ani, la Congresul al IX-lea, am definit bilanțul a ceea ce au acumulat două decenii, la Congresul al XI-lea am trasat planul de bătălie cu viitorul la acei parametri pe care ni i-a dat experiența unui deceniu multiplu generator de gândire și construcție revoluționară. De aceea, știm, o simțim fiecare, cu ochii minții și în pulsațiile inimii noastre, că am pășit pe primul segment al acestei noi spirale dialectice a devenirii noastre. Un punct-cheie al ei sunt alegerile de la 9 martie. Prin aceea că democrația socialistă e confruntată creator cu necesitatea, acum deplin înțeleasă, a prerogativei, profund democratice, de a alege dintre mai mulți candidați – candidați întru același sistem de gândire, întru aceeași finalitate socială – pe cel mai bun, mai eficient, mai demn de nobila datorie de a fi într-adevăr reprezentativ. [...] Deplin încredințați că la 9 martie 1975 întregul popor, prin votul, deliberat, al fiecărui cetățean al său, trebuie să consemneze dimensiunea unui moment istoric: acela de confruntare, critică și autocritică, a unei înaintate conștiințe a valorilor umane ale societății pe care, cu atâta elan și abnegație, o construiește”. ■ În *Viața literară* citim: □ *În întâmpinarea alegerilor*, o prezentare a manifestărilor dedicate acestui eveniment politic la București, Cluj-Napoca, Vaslui, Timișoara, Brașov, Baia Mare și Sighet, precum și *La Muzeul*

de istorie a Republicii Socialiste România. □ *Aniversarea revistei „Steaua”:* „Sâmbătă, 25 ianuarie 1975, la Cluj-Napoca, a avut loc o adunare festivă dedicată aniversării a 25 de ani de la înființarea revistei «Steaua». Au participat reprezentanți ai forurilor de partid și de stat, județene și municipale, scriitori și alți oameni de cultură, studenți, un numeros public. Poetul Aurel Rău, redactor-șef al revistei, a făcut o expunere asupra activității și succeselor înregistrate de revista «Steaua» în acest prim pătrar al existenței sale. Prof. univ. Aurel Negucioiu, secretar al Comitetului județean P.C.R., a transmis salutul Comitetului județean de partid. Au mai prezentat saluturi scriitorii Dumitru Radu Popescu (secretar al Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca), Létay Lajos (redactor-șef al revistei «Utunk»), Nicolae Manolescu (membru în colegiul revistei «România literară»), Mihai Ungheanu (redactor-șef adjunct al revistei «Luceafărul»), pictorul Ion Sălișteanu (vicepreședinte al Uniunii Artiștilor Plastici), Anghel Dumbrăveanu (secretar al Asociației scriitorilor din Timișoara), Hajdu Győző (redactor-șef al revistei «Igaz Szó»), Nicolae Barbu (redactor-șef adjunct al revistei «Cronica»), Mircea Tomuș (redactor-șef al revistei «Transilvania»), Romulus Guga (redactor-șef al revistei «Vatra»), Radu Enescu (redactor-șef adjunct al revistei «Familia»), Herédy Gusztáv (din partea revistei «Korunk»), pictorul Sabin Bălașa, prozatorul Nicolae Breban, prof. univ. Romul Munteanu (director al Editurii Univers), Laurențiu Fulga (prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor). A urmat un recital de poezie originală, la care și-au dat concursul poezii Eugen Jebeleanu, Eta Boeriu, Radu Cârnecki, Aurel Gurghianu, Kányádi Sándor, Lászlóffy Aladár, Gabriela Melinescu, Mircea Micu, Teohar Mihadaș, Virgil Nistor, Adrian Popescu, Petre Stoica, Romulus Vulpescu. În încheierea festivității, s-a dat lectură unei telegrame pe care redacția revistei «Steaua», ca și cei prezenți la adunare, au transmis-o tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român”.

□ *Lansarea noului roman al lui Marin Preda: „Delirul”:* „Miercuri, 29 ianuarie, orele 18, a avut loc la librăria «Cartea românească» lansarea romanului *Delirul* de Marin Preda. Cartea a fost prezentată de criticul Eugen Simion”.

■ *Virgil Teodorescu semnează Comanda socială și inițiativa artistului:* „Poezia evenimentului și a comenzii sociale izbucnește propriu-zis dinlăuntrul poetului cu precizia imaginii care izbucnește dintr-o oglindă fidelă în care se răsfrânge chipul lui laolaltă cu chipul celorlalți oameni. Așa trebuie înțeleasă poezia de comandă socială, în opoziție cu fabricația superficială, debilă și întâmplătoare care ne furnizează exponate hibride. De pe poziția unei asemenea poezii a evenimentului și comenzii sociale, care nu exclude deloc râvna perfecțiunii, poezii participă la viața materială și spirituală a poporului, contribuind, în mod practic și concret, la plămuirea și prefigurarea viitorului societății noastre socialiste. În luminoasa perspectivă pe care o deschid documentele adoptate și aprobate de Congresul al XI-lea al Partidului, acum, în plină campanie electorală, când avem prilejul să relevăm esența acestor istorice texte în centrul cărora stă omul, posesor al unei conștiințe socialiste, poezia și arta care

includ participarea noastră totală la viața poporului trebuie să-și confirme prestigiul”. ■ Ioan Alexandru semnează *Mărturie*: „Poporul român are un Parthos al său, un Duh al dreptății și așezării, o putere de asimilare și dăruire ce-i ocrotesc făptura atâta vreme cât va avea curajul și devoțiunea creatoare și nu se va dezice de milenara lui spiritualitate care odată pierdută se recâștigă cu amar de nevoință. Venim din duhul acestui popor și ne întoarcem în îngăduitoarea lui veșnicie, apărem pe cerul acestei Patrii și ține de bărbăția și seriozitatea noastră de-a fi stele strălucitoare, aștri nepieritori sau comete de scurtă durată al căror sclipăt efemer îl spulberă vântoasele de dimineată”. ■ Eugen Simion publică un text despre opera lui *Al. Philippide*: „În poemele mai noi (*Monolog în Babilon*, 1967), Al. Philippide pare a clasiciza cu distincție. Acheron, Ahile, Proteu, Stix, Orfeu, Euridice, Ulise, Cerber, Charon, Parce sunt nume mitologice care se întâlnesc în versuri. Impresia de clasicism (sau elenism) este însă falsă. Poetul nu și-a abandonat în esență temele, subiectele sale de meditație sunt, ca și înainte: Timpul, Destinul, întinsa Fenomenalitate, extincția Universului, raportul, apoi, dintre Individ și Timp, misterul uman etc. Acestea sunt stâncile pe care poetul le urcă și le prăvale fără încetare în versuri limpezi și muzicale, arătând stăpânire de sine și liniște spirituală. Deasupra poemelor se simte cerul spiritual romantic, puternic elenizat, ca și în versurile lui G. Călinescu, cu care se întâlnește și în ideea lirismului ca organizare și ierarhizare a meditației. O frază din Hölderlin, citată adesea, traduce această nehotărâre între două tipuri de spiritualitate: poetul stă cu picioarele în apa modernă și, neputincios, bate din aripi către cerul grecesc”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre Zoe Dumitrescu-Bușulenga în *Vocația sintezei*: „Formația critică a profesoarei Zoe Dumitrescu-Bușulenga este, până la un punct, identică cu aceea a lui Tudor Vianu: o impresionantă erudiție, spirit iubitor de limpezime și adevăr comunicat fără purpura înșelătoare a metaforelor, inițiere timpurie – dar profundă și decisivă – în literaturile străine, o reîntoarcere aproape programatică spre neoclasicism, un stil bine ritmat, aproape solemn, unde emoția directă cedează ideii, o excepțională vocație a sintezei, o rigoare necăutată, o gravitate de un desăvârșit bun simț. [...] Pentru a ne face însă o idee mai exactă despre personalitatea scriitoarei, e necesar să o ascultăm. Extraordinarul talent oratoric este triumful clasicității, al voinței de a crea, de a convinge, de a însufleți ideile, dar și al unei existențe lucide”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *O binevenită inițiativă editorială*: „Din inițiativa criticului și editorului Valeriu Râpeanu a apărut recent în Editura Eminescu o serie de cinci cărți cu titlul generic *1904 – Anul Sadoveanu*, și anume *Povestiri*, *Șoimii*, *Dureri înăbușite* și *Crâșma lui Moș Precu*, completate cu un volum de *Note*, *Comentarii*, *Variante* (notele și comentariile de Valeriu Râpeanu și Adriana Popescu, variantele și indicațiile bibliografice de Constantin Mîtru, cuvântul introductiv de Valeriu Râpeanu). Textele sunt reproduse după ultima ediție îngrijită de autor (*Opere*, 1954), iar variantele ne trimit la edițiile princeps din 1904”. ■ George Muntean scrie despre „*Educație și cultură*”: „Deși practică publicistica de

peste 20 de ani și a scris articole, eseuri, foiletoane și consemnări care ar putea însuma (ca în cazul oricărui publicist mai activ, de altfel) mai multe volume, Constantin Potângă și-a adunat abia de curând câteva din ele, într-o carte de vreo 170 de pagini, astfel întocmită încât cititorul să-și poată puncta o imagine a virtuților și preocupărilor sale statornice asupra evoluției și maturității la care a ajuns. Autorul selectează pentru prezentul volum mai ales textele vizând educația și cultura, deopotrivă sub aspectele lor teoretice și practice. E drept că și activitatea sa a fost tot mai mult axată pe atari probleme, la a căror elucidare a încercat să contribuie, organizând diverse manifestări științifice și culturale, propunând teme de cercetare, dirijând și urmărind desfășurarea activității diferitelor organisme de cultură și educație, confruntându-se mereu cu realitățile etc., ceea ce a dat scrisului său o turnură concret-teoretică, o dinamică și o intensitate specifice”. ■ Nota nesemnată *Debutul lui Victor Eftimiu*: „După cum am arătat în numărul 2 al revistei noastre (9 ianuarie 1975), Victor Eftimiu a debutat în revista «Speranța», al cărui director a fost. În facsimil: primul număr al revistei, apărută doar cu indicația: *Număr de Crăciun* (era în decembrie 1904). Pe prima pagină a revistei sa află poezia de debut a lui Eftimiu, semnată: Victor. Următorul număr al revistei va apărea cu mențiunea: Anul I, Nr. 1, – 1 ianuarie 1905. Într-una din pagini găsim rectificarea pe care poetul o face unui rând din poezia publicată «În numărul de Crăciun». Cu sonete, Victor Eftimiu a debutat în revista «Duminica», în anul 1905”. ■ N. Copoiu semnează *Literatura și simțul istoriei*: „Camil Petrescu face undeva tulburătoarea observație – pe lângă altele la fel de tulburătoare – că evoluția literaturii spre identificarea cu materialul social-biologic cu care operează va ajunge până acolo încât, atunci – în viitorul acesta pe care îl simțim că se apropie – un Tolstoi sau altul nu va prezenta decât un interes documentar. N-am reprodus fidel decât numele exemplului și cuvântul documentar, dar mi se pare suficient. Într-adevăr, valoarea istorică a mării literaturi este, total nejustificat, trecută cu vederea, istoricii bucheri mergând numai la anumite categorii de documente. Această școală veche istorică, lipsită de vlaga sociologică, limita aria sa de investigație la câteva direcții clasice: conducători, războaie etc. Dar istoria, vreau să spun societatea, are, a avut totdeauna o «atmosferă socială» pe care numai marea literatură a fost și este în stare s-o reproducă. Și o reproduce. Voi cita două exemple: datele statistice despre țărâniea romană interbelică nu vor spune niciodată atât de exact cum o spune Marin Preda în *Moromeții* lui, iar atmosfera politică din anii 1938-1940 n-a fost redată atât de exact de niciun istoric cum a realizat-o romancierul G. Călinescu. Voind să demonstreze că literatura (probabil și arta, în general) nu se află într-un raport prea direct cu cunoașterea, un critic spunea odată că dacă cineva vrea să cunoască astronomia nu trebuie să studieze *Luceafărul* lui Eminescu. Evident, așa este, într-un sens strict științific. Într-un alt sens însă, în sensul istoric, să-mi fie îngăduit să afirm că și *Luceafărul* este un document de epocă, și încă unul dintre cele mai valoroase care ne ajută să înțelegem ceva din atmosfera spirituală a societății

secolului trecut adică să înțelegem ceva din istorie”. ■ În *B.P. Hasdeu – publicist*, prof. Paul Grigoriu semnaleză apariția volumului *Publicistica lui Hasdeu* (Minerva): „Cartea lui Vasile Sandu aduce un spor de informații, completând, astfel, unele goluri din istoria culturii naționale. Alături de activitatea clasicilor literaturii noastre, cititorul găsește în lucrare date edite și inedite despre gazetele «Timpul», «Curierul de Iași», «Epoca literară», «Românul», «Familia», «Albina Pindului», «Revista contemporană» și alte publicații politice și de cultură din epoca respectivă”. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară la *Două romane* scrise de Ioana Orlea, apărute la Ed. Cartea Românească: *Pietre la țarm* (1972) și *Competiția* (1974): „Romanele sunt minuțioase, pline de surprinzătoare notații, de o mare densitate a senzației (mai ales vizuale). Amănuntele se hipertrofiază adesea, devin grotești, înghit întregul, așa cum senzația înghite reflexivitatea. Alteori, totul pare desenat, tras cu creionul: mișcarea în spațiu a personajelor, poziția lor. Ca dintr-o secretă frică de dezordine, autoarea construiește meticolos nu numai romanul în totul, dar fiecare detaliu, în parte, cu o grijă uneori excesivă. Mai ales în *Pietre la țarm*, proza e de o precizie geometrică. Realismul privirii e, de altfel, maniera cea mai nimerită pentru această proză în care variația psihologică e relativ redusă și personajele nu evoluează. În *Competiția* acest orgoliu al ochiului – linii drepte, paralele, unghiuri, părții, schiurile, – e mai puțin frapant, senzația vizuală nemaifiind exclusivă. Caleidoscopul se menține totuși prin alăturarea de mici monologuri interioare, de fragmente de gânduri, amestecate cu zgomote, viziuni, mișcări, într-o scriitură modernă și originală. Nu știu întrucât e o evoluție de la un roman la altul; un anume schematism psihologic devine însă cu siguranță mai evident. Personajele ne sunt «date» de la început. În ce mă privește, prefer puritatea ochiului din *Pietre la țarm*”. ■ Citim recenzii: □ Paul Dugneanu scrie despre *Murmur* de Ștefan Popescu (Albatros, 1974): „Ștefan Popescu se afirmă și prin acest ultim volum ca un poet al sentimentelor, nobile, al idealurilor generoase, instrunate într-o partitură lirică lipsită de ostentație, cu tonurile egale atent supravegheate”. □ Mihai Minculescu prezintă *Cal bătrân cu chingă roșie* de Romulus Zaharia (Eminescu, 1974): „Dacă Romulus Zaharia ar dovedi mai multă imaginație, ar fi un bun prozator; dacă reporterul ar elimina invenția, faptele apropiate mult mai mult de realitate, și-ar pierde din puterea de convingere, obosind prin exactitate; acum, semn al fertilității, pământul se amestecă printre ape”. □ Lucian Raicu publică *Lirism și ferveare*, o prezentare a volumului *Grădinile ascunse* de A.I. Zăinescu (Albatros, 1974): „Poezia lui A.I. Zăinescu merită mai multă atenție decât i se acordă. Lipsită de elemente spectaculoase, abuzând uneori de imagini crude și tari, ea se impune prin tonul de credință tăioasă, de ferveare adesea dramatică a responsabilității”. □ În *Romanul unei familii* Valeriu Cristea prezintă *Goană după vânt* de Corina Cristea (C.R., 1974): „Cu acest interesant, în ansamblu, roman, vădind un talent cert, Corina Cristea răspunde indirect – dar convingător, și cu adevărat convingător nu putea răspunde decât ea – criticilor nedrepte adresate uneia

din cărțile ei anterioare”. □ G. Dimisianu publică textul *Cultură, umanism, rațiune*, o recenzie la *Simțul practic* de Alexandru Paleologu (C.R., 1974): „În tot ce scrie criticul percepem accentul angajării totale, răsfrângere a unei naturi pasionate, decompresată în gesturi care iau, câteodată, forme excesive de aprobare sau respingere. Mai ales terenul actualității literare imediate, în care nu intervine totuși decât ocazional, îl găsește pe Al. Paleologu în atitudini cenzurabile, cum ar fi, de pildă, întâmpinarea atât de patetică a poetului Dan Verona cu faimoasa, de acum, exclamație: «Avem un Hölderlin!». Dar și aceste excese, aceste prea categorice asumări își au farmecul lor, caracterizante, cum sunt, în ordine suflătoare. Sunt, la urma urmei, tributul plătit lucidității, compensarea necesară a eforturilor autorului de a fi, prin manifestările definitorii, un exponent al spiritului rațional și dialectic”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Liricul acord...*, prin care notează debuturile: □ Lucia Fetcu, *Aer* (C.R.): „Poeta, cum spuneam, are de pe acum personalitate, cu toate acestea nu se poate ști, după acest debut, care și cum vor fi notele poeziei sale viitoare. O carte bazată pe sentimentul din *Aer* nu se poate scrie de două ori fără să devină manieră în sensul negativ al cuvântului”. □ Cecilia Dincetate, *Oameni și cer* (C.R.): „Pentru Cecilia Dincetate important mi se pare să depășească orizontul unei poezii fals meditative – care la dânsa produce deocamdată mai multă proză – spre a-și găsi haina pe măsură, adică poezia care, ei mai întâi, să nu-i sune străin”. □ Textul se încheie cu următorul P.S.: „Rog pe debutanții din anii 1973 și 1974, pe cei despre care am scris la această rubrică, precum și pe cei despre care, din neatenție, am tăcut, să binevoiască amii expedii pe adresa «României literare» sumare notițe biografice (data și locul nașterii, profesiunea) și bibliografice (titlul volumului de debut, anul apariției, editura). Dacă s-ar putea și repede... În așteptare, le mulțumesc tuturor cu anticipație”. ■ Sub semnătura R.I. apare nota *Revista „Neue Literatur” la 25 de ani*: „Din toată inima, colectivul redacțional al «României literare» salută jubileul revistei «Neue Literatur» și, cu sentimente de cordială colegialitate, urează redactorilor săi rezultate mereu mai bune în promovarea continuă a literaturii și culturii”. ■ Sub semnătura lui Vasile Oltean, muzeograf principal la Muzeul Primei Școli Românești din Șcheii Brașovului, citim despre *Descoperirea unui codice-miscelaneu în limba română*. ■ Ion Roman semnează „*O mie și una de nopți*”: „Cu al unsprezecelea volum, apărut nu de mult în colecția «Biblioteca pentru toți», versiunea românească a acestei uluitoare opere care este *O mie și una de nopți* se apropie de capăt. Vom avea, în sfârșit, o ediție completă a unei cărți care a înrăurit poate ca nici o altă literatură orală și, totodată, a fertilizat creația multor scriitori de pretutindeni, dar care a pătruns atât de greu în forma ei întregă, nu numai la noi, ci și în restul Europei”. ■ Mihai Stoian realizează grupajul *9 biografii ca multe altele*, dedicat alegerilor din 9 martie 1975, „Nouă biografii care explică deplin nouă voturi – și toate celelalte – ce vor fi date la 9 martie...”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Max Jacob, bufonul grav*, semnalând apariția vo-

lumului *Cornetul de zaruri*: „Mergând pe urmele lui Max Jacob, Vasile Nicolescu ne-a dat o frumoasă carte de poezie, singurul nostru regret fiind acela de a nu fi făcut culegerea sa mai bogată”. □ Aflăm că a apărut *Hamlet* de Shakespeare (Albatros, 1974), traducere de Leon Levițchi și Dan Duțescu, comentariile și prefața fiind semnate de Cornelia Comorovski. □ La Editura Minerva a apărut volumul *Balzac*, 1974, o monografie semnată de Ernst Robert Curtius, traducere, prefață și cronologie de Grigore Tănăsescu. □ Sub semnătura R.B. citim *Retorica generală* (Univers, 1974), cu texte semnate de Marcel Raymond, Albert Deguin, Tzvetan Todorov, Northrop Frye, René Wellek, Hugo Friedrich, R. M. Albérès, J. Huizinga, I.A. Richards, Paul Hazard etc., introducere de Silviu Iosifescu, traducere și note de Antonia Constantinescu și Ileana Littera. □ În *Poezia narativă* Liana Corciu scrie despre *Das deutsche Erzählgedicht im 20. Jahrhundert* de Heinz Graefe, „Thesen Verlag”, Frankfurt am Main. ■ Elisabeta Polihroniade stă *De vorbă cu... León de Greiff*, o convorbire scurtă despre poezia sa.

31 ianuarie

- [„**Munca**”, nr. 8266] Dumitru Corbea publică poezia *Floarea muncii*. □ Pe pagina intitulată *Frumoase versuri spune țara*, sunt publicate poemul *Pentru belșug și bucurie* de Emil Șain, poezia *Nume drag* de Ion Brad și versurile lui Ioan Meștoiu, *Votul nostru-i votul țării*.

- [„**Scânteia**”, nr. 10 091] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim: □ *Oameni demn afirmați între oameni* de Violeta Zamfirescu: „În noua redimensionare a omului, fermă este și hotărârea femeii din țara noastră să înfăptuiască neabătut Programul Partidului Comunist Român. La catedră, în proiectare, în artă, în literatură, în tehnică și pe șantiere, în clinici și în laboratoare, în fabrici, uzine și pe ogoare, nenumărate sunt personalitățile afirmate care pot fi date exemplu și ca mame și ca soții bune. [...] Sunt oameni cu care ne mândrim și ne vom mândri și la simpoziioanele și întâlnirile mondiale ce vor avea loc în acest an declarat de O.N.U. «An internațional al femeii». Femeia din România este la înălțimea frumuseții noi a acestui pământ și mai ales la înălțimea frumuseții de mâine a lumii noastre în care copiii își vor aminti de bogata viață care le-a dat viață, ajutându-i cu dragoste să fie Oameni”. □ *A munci gândind...* de Gheorghe Tomozei, un reportaj despre vizitarea unei uzine mecanice din Câmpulung al Mușcelului și sistemul prin care își întâmpină directorul general noii angajați. ■ În *Prestigioasă publicație de luptă revoluționară* Silviu Achim marchează *90 de ani de la apariția celui dintâi cotidian socialist din țara noastră*, un text omagial despre gazeta „Drepturile omului”: „«Drepturile omului», ca și înaltele idealuri socialiste pentru care a militat statornic ziarul în cei aproape doi ani de apariție (1885; 1888-1889) sunt astăzi realități vii în țara noastră; prin lupta eroică a poporului muncitor, condus de partidul comunist, în România a învins orânduirea care a asigurat eliberarea tuturor celor ce muncesc de orice exploatare și asuprire. Călăuzit de

Programul partidului, poporul nostru pășește neabătut pe calea progresului și prosperității, a făuririi pe pământul patriei a celei mai înaintate și mai drepte societăți – societatea comunistă”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 5] În articolul *Direcții lirice: Poezia la „Cartea Românească”*, Laurențiu Ulici apreciază profesionalismul de la editura menționată: „În definitiv, din lectura cărților de poezie scoase de «Cartea Românească» cititorul își poate face o imagine exactă despre diversitatea de atitudini lirice din poezia românească de azi și, totodată, își poate creiona sieși un tablou de valori contemporane. Căci poezia de la «Cartea Românească» exprimă cu fidelitate situația de azi a poeziei române: diversificată stilistic și valoroasă la nivelul poezilor ce s-au găsit pe ei înșiși, mediocră prin manierizare la nivelul poezilor (mult mai numeroși) cum ziceam «onorabili»; în plină mișcare de «reinventare» și «redescoperire» a lirismului la nivelul celor mai bune debuturi”. ■ De cartea lui Adrian Marino, *Critica ideilor literare*, se ocupă Dumitru Micu: „În genere, o anume *redundanță* verbală, numeroasele *recurențe*, (spre a utiliza dintre termenii extrem de frecvenți în carte) nu prea sunt de natură a opera în folosul clarității cartesiene la care tinde autorul *Criticii ideilor literare*. Dându-ne prea multă lumină, criticul riscă să ne orbească. Altfel, cartea impune prin imensitatea materialului adus în discuție, prin incisivitatea și profunzimea observațiilor, prin puterea de construcție. Ea oferă efectiv o bază teoretică unui tip de critică de pe urma expansiunii căreia cultura românească nu are decât de câștigat”. ■ Semnalând apariția la editura Univers a unui volum de *Versuri* aparținând poetului José Martí, în traducerea lui Aurel Covaci, Dan Grigorescu conchide: „Omăgiindu-l pe Martí, volumul tipărit la «Univers» e o laudă a întregii poezii militante, dăruită unei idei civice generoase”.

• [„**Cronica**”, nr. 5] Editorialul *Construcții* este semnat Cronica: „Semnul sub care construim astăzi este acela al durabilității. Construim trainic, străduindu-ne a evita facilitatea, concentrându-ne asupra formulelor de permanență destinate nu numai nouă, ci și generațiilor care vin după noi”. ■ Sub titlul *Cronici literare* citim o cronică literară semnată de Liviu Leonte la volumele: □ *Valori actuale* de Gabriel Dimisianu: „Regretând că unele comentarii sunt cam expediate, am descoperit în *Valori actuale* semnele maturității profesionale și am văzut în ultimul capitol, *Către sinteze*, un deziderat la care criticul aspiră ca participant activ la acea «emancipare a conștiinței estetice care nu mai poate abdica de la ceea ce a câștigat»”. □ *Critica în prima instanță* de Nicolae Ciobanu: „*Critica în prima instanță* rămâne ilustrativă pentru utilitatea privirii istorice în comentarea individuală a operelor”. ■ În rubrica sa, Const. Ciopraga publică *Profil: N. Davidescu*: „Nu cântecul de dimensiuni mici satisface aspirațiile lui N. Davidescu. Înclinat spre construcție, pentru el un poet e «un arhitect al propriei lumi»”. ■ În *Mențiuni critice* apar: □ Aflăm de apariția volumului *Introducere în opera lui Ion Neculce* de Valeriu Cristea: „Eseul lui Valeriu Cristea e scris cu multă pasiune și vervă, iar ideile lansate actualizează tinerețea unei opere”. □ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Licheni* de Constan-

tin Cubleşan: „Romanul de dragoste dintre Traian și Anca, cu unele ecouri din *Enigma Otiliei* de G. Călinescu, rămâne un poem lucid al unor vise care nu-și mai descoperă rodul”. □ Antonela Macovei comentează *Oamenii începutului de drum* de Paul Cornea: „Accesul la documente și materiale aflate în bibliotecile străine a furnizat lui P. Cornea, nu numai date, ci și puncte de plecare în cercetarea literaturii române din alte unghiuri de vedere decât cele foarte obișnuite”. ■ Al. Călinescu semnează *Textul modern în discuție*, un text despre *Realism și devenire poetică* de Livius Ciocârlie (Facla, 1974): „Să adăugăm (pentru eventualii sceptici în ceea ce privește «lizibilitatea» unor astfel de cărți!) că eseu este scris «frumos», elegant, că autorul știe să întrețină o permanentă tensiune a dezbaterii ideatice, că pune o evidentă pasiune în susținerea tezei sale. [...] *Realism și devenire poetică* este o carte care – nu noi o spunem pentru prima oară – consacra un critic”. ■ Sub titlul *Realismul – concept deschis*, Magda Ursache prezintă *Conceptul de realism în literatura română*, o antologie alcătuită de Al. Săndulescu, Marcel Duță și Adriana Mițescu, o antologie ce „se recomandă ca o utilă incursiune în istoria comentării realismului”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Steaua 25*: „Numele revistei «Steaua», evocându-ne firmamentul eminescian al valorilor românești, s-a înscris definitiv și biruitor în frontul culturii și literaturii românești contemporane. Sărbătorirea unui pătrar de veac a acestei publicații clujene reprezintă, de aceea, o sărbătoare a întregii noastre literaturi și culturi de după război”. □ *Leul lui Hemingway*: „Numărul 7 al «Secolului XX», prin povestirea *Leul lui Miss Mary*, prilejuiește intrarea cititorului în laboratorul de creație al scriitorului. Lucrul care ni se pare cel mai important este prezența, printre frazele lapidare încărcate de rezonanță confesivă a unor note marginale ale autorului privind eventualele intervenții asupra textului. [...] Regretăm publicarea fragmentară a textului”. □ *Ediții critice*: „De la un timp editurile noastre acordă o mai mare atenție ritmului de apariție al edițiilor critice din clasicii români. Avem deja primele volume din opera lui Budai-Deleanu, C. Negruzzi, N. Bălcescu și M. Kogălniceanu. De asemenea, ediția critică de *Opere* a lui Liviu Rebreanu a ajuns la volumul VI, iar cea a lui Vasile Alecsandri la IV. Un eveniment editorial poate fi considerat și apariția ediției de *Teatru* (2 vol.) a lui G.M. Zamfirescu (editor: Valeriu Râpeanu). Planul editorial al Editurii Minerva pe anul 1975 acordă edițiilor critice o importanță deosebită”. ■ Marina Ionescu semnează *Psihanaliză și critică literară franceză*, ajungând la concluzia „că psihanaliza e discutabilă multilateral, în însăși tendința ei de a trece dincolo de opera literară spre dedesubturi individuale sau colective ale autorilor și nu rareori e stranie în combinațiile ei recente”. ■ Versuri semnează: Vasile Constantinescu (*În țara asta*), Ioan Alexandru (*Stejarul; Origine*), Corneliu Sturzu (*Smerenie*), Mihail Sabin (*Destinul poetului; În primul rând*).

● [„**Orizont**”, nr. 5] Considerat inițiator al Cercului de semiotică literară care a funcționat pe lângă revista „Orizont”, Livius Ciocârlie se află în centrul interviului luat de Adriana Simlovici. În calitate de „șef al Catedrei de limbi

romanice a Universității din Timișoara”, Adriana Simlovici îi adresează întrebări axate pe semiotică și structuralism, dintre care cităm câteva fragmente: „ – *Persistând încă în critica literară de la noi confuzia semioticii cu structuralismul, vă rog să operați distincția necesară între aceste două tendințe.* – Se știe că semiotica a fost postulată de către Ferdinand de Saussure, părintele structuralismului, încât ar fi de așteptat ca cele două metode să fie cel puțin aliate dacă nu chiar una circumscrisă celeilalte. Și, într-adevăr, exista o semiotică, așa zice cea din preajma lingvistului structuralist Greimas, care, stabilind în operă relații constante și nivele izotopice etajate într-o construcție echilibrată se subordonează, mi se pare, concepției structuralismului. În planul criticii literare, înrudită cu această direcție, ar fi critica tematică, de exemplu aceea a lui J.-P. Richard. În schimb, varianta care mă interesează îndeosebi, situată la confluența semanalizei marxiste a Juliei Kristeva, cu gramatologia lui J. Derrida, este antistrukturalistă. Ea observă manifestarea pulsionilor semiotice care, producând sens și diseminându-l în relații multiple și nestabile, desfac structura ierarhizată a simbolului, angajează subiectul uman înțeles ca activitate producătoare de sine și dialoghează cu alte «texte», literare sau nu, în primul rând ideologice și sociale. [...] – *În ce raport intră semiotica literară cu critica literară?* – Cred că critica este literatură, că ea manifestă, ca și literatura, o dorință de a scrie, că numai în aparență explică sensuri, dar de fapt implică multiple alte sensuri, oferindu-se unei lecturi de tip literar. În măsura în care discursul semiotic consemnează univoc rezultatele unei analize, semiotica și critica sunt entități separate și se pot ignora reciproc. Dar [...] există și tendința semioticii de a fi practică producătoare de limbaj, și atunci ea devine o ramură a criticii – e cazul lui Roland Barthes. Ambiția ei, poate utopică, merge mai departe: ea vrea să se axiomatizeze dându-și un limbaj formalizat și continuând să fie critică numai în sensul în care matematica este poezie.” ■ O retrospectivă a anului editorial 1974 este întinsă pe două pagini mari de ziar și cuprinde contribuțiile lui Marcel Pop-Corniș referitoare la poezie (*De la poezia discursivă la poezia de acțiune*), ale lui Lucian Alexiu cu privire la proză (*Preeminența modelelor epice*), ale lui C. Ungureanu despre critică (*Literatura și comentarii ei*) și ale lui Alexandru Ruja privitoare la istoria literară (*Responsabilitatea actului de editare*). ■ Lângă poeți deja consacrați, precum Ștefan Aug. Doinaș și Eugen Dorcescu, sunt publicați și poeți debutanți. ■ Ion Arieșanu își continuă periplusul evocator-memorialistic la rubrica „creion” cu *Popasuri slovace (VII)*. ■ Din literatura universală, Petre Pintilie îl traduce pe Peter Bichsel.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 217]** Gh. Bulgăr este prezent pe prima pagină cu *Spiritul militant al publicisticii eminesciene*. □ I. Mihail Popescu, în *Titu Maiorescu – „aristocrat al spiritului”*, pune în discuție volumul lui Simion Ghiță, *Titu Maiorescu (Filosof și teoretician al culturii)*, Ed. Științifică, 1974. □ În „*Concretul posibil*”, Al. Piru comentează *Poeziile Luciei Negoită*. □ Despre *Lautréamont, gânditorul* scrie Romul Munteanu, citatele din opera autorului francez fiind date în traducerea lui Tașcu Gheorghiu,

în curs de apariție la Ed. Univers. □ Tema *Voievodului la români* este disecată de I. Lotreanu. □ *Paradox și platitudine* este articolul lui G. Gheorghiu în care cel pus la zid este Al. Paleologu, editorul unor denigratori de profesie, ca Al. George sau M. Nițescu, numiți eufemistic „critici independenți care încercă să-l discute pe G. Călinescu” și autor al unui volum „ridicol”, *Simțul practic* la Ed. Cartea Românească. „Dacă în primul volum, *Spiritul și litera*, se puteau citi câteva studii bune, dacă în cel de al doilea, *Bunul simț ca paradox* existau câteva pagini onorabile, odată cu *Simțul practic* Al. Paleologu ne oferă dovada vizibilului regres pe care-l trăiește scrisul său. Cartea e o culegere alcătuită cu multă generozitate din efemeride, articolașe de pură gazetărie confecționate la un nivel mediu, mici încercări de critică literară (aproape toate lipsite de simț critic sau de intuiție, Al. Paleologu nefiind un critic literar), interviuri în care, de cele mai multe ori, personalitatea reporterului o depășește pe a celui intervievat... Vizitat tot timpul de propria-i vanitate, Al. Paleologu urmărește originalitatea cu orice preț...”.

[IANUARIE]

• [„Albina”, An 78, Seria a II-a, nr. 1 (1383); Revistă lunară pentru sate editată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste; Format tipografic A3 (12 pagini); ziua de apariție: nespecificată; redactor-șef Ion Bănuță; nu este precizată componența redacției; fondată de Spiru Haret în 1897] Numărul se deschide cu articolul de an nou semnat de Dragoș Vicol. Sporadic în decursul anului precedent, constant începând cu acest an, semnatul va fi prezent pe prima pagină, aproape număr de număr, cu editoriale patriotice, referitoare în marea lor majoritate la marile realizări ale partidului și ale lui Nicolae Ceaușescu. Tot pe prima pagină se află tableta *Clipe de zăpadă* semnată Daniil Hatman (alias Ion Bănuță) și versuri de Ion Bănuță, intitulate *Ștefan cel Mare la Podul înalt* (închinat celor cinci secole de la bătălia de la Vaslui). □ Cititorii sunt înștiințați că cea de-a șaptea pagină, intitulată *Porni Luceafărul*, este dedicată celor 125 de ani de la nașterea „genialului poet”. Grupajul cuprinde versuri eminesciene (*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Atât de fragedă...*, *Luna iese dintre codri*) și articolul ce dă titlul grupajului semnat de Augustin Z.N. Pop: „În anii noștri, creației lui Eminescu i se dă întreaga prețuire pe care numeroși contemporani ai săi i-au negat-o. Ales în 1948 membru de onoare al Academiei Române, editat în peste 3.000.000 de exemplare în limba română și a naționalităților conlocuitoare, citit cu nesaț de iubitorii de poezie de toate vârstele și interpretat de către specialiști, comemorat pe plan internațional în 1950, 1964, 1969, 1970, 1973 și 1975, poetul este astăzi gloria literaturii române. Toate acestea dovedesc profund respect pentru personalitatea genialului creator, că opera lui Eminescu constituie bunul cel mai valoros al poeziei noastre naționale”.

• [„Amfiteatru”, nr. 1 (109), an X; Revistă literară și artistică, editată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România; apare lunar

la București; Vechea redacție – ce funcționează până la nr. 3 din martie 1974 inclusiv (cu Gh. Achiței redactor-șef, Adrian Dohotaru red. șef adjunct, Grigore Arbore, Ștefan Iureș, Ana Blandiana) este înlocuită începând cu nr. 4 (100) aprilie 1974, an IX, de un nou colectiv, comun redacției revistelor „Amfiteatru” – „Viața Studențească”: Nicolae Dan Fruntelată, redactor-șef, Ion Cristoiu redactor-șef adjunct, Mihai Tatulici – SGR, plus Constanța Buzea, M.N. Rusu, Mircea Florin Șandru, Tudor Octavian. În nr. 5/1974 intervine o altă modificare, finală, a Colegiului de redacție: apar Costin Antonescu, Stelian Moțiu, Ion Sasu, Mihai Todossia, Gh. Văduva, dispar deja din caseta tehnică C. Buzea, M.N. Rusu, T. Octavian (dar aceștia rămân colaboratori permanenți cu diverse rubrici, ca și Ana Blandiana); Începând cu nr. 5 din 1974 revista trece de la 32 la 12 pagini, excepție făcând doar nr. 10 din 1975, care apare cu 24 de pagini] Un amplu grupaj Eminescu, cu articole ca *Eminescu – personaj de roman* de Nicolae Scurtu, *Eminescu – ziarist politic* de I. Mihail Popescu și *Palatul Dochiei – Despre unele modalități ale vizualului în lirica eminesciană* de Mihai Ispir.

■ Este publicată partea a doua din studiul consacrat de Eugen Barbu *Posterității lui Călinescu*, un extras din comunicarea prezentată de scriitor la Sesiunea Academiei Române dedicată marelui critic în vara lui 1974, prin care sunt înfierate, printre alții, I. Bălu sau S. Damian pentru volumele lor ce îl au pe Călinescu în prim-plan, de o factură mediocră sau voit/ gratuit contestatară, dăunând posterității acestuia. De reținut și finalul expozeului lui Eugen Barbu: „Poate că acumularea de răutăți adresate genialului G. Călinescu într-un moment când ni-l rememorăm în tot ce a avut el mai sublim ca prezență artistică în viața noastră literară este nepotrivită. Dar eu vin pentru a vă semnala dvs că astfel de acte (I. Bălu, M. Nițescu, S. Damian), cum ar fi scrierea și tipărirea cărților citate, prin sciziparitate, devin o primejdie considerabilă pentru cultura română... O cultură românească fără Eminescu, fără Creangă, fără Pârvan, fără Iorga, fără Arghezi, Blaga și Călinescu nu este de conceput. Cum nu e de conceput ca lumina tiparului să injurieză memoria lor”. □ La rubrica *Poșta redacției* – răspunsuri de Constanța Buzea pentru tinerii care încearcă să se afirme liric. Reținem un nume: Octavian Soviany – „Titlurile sunt remarcabile, poemele mai puțin. Și, totuși, lăsând la o parte amestecul neizbutit de copilărie și de tristețe răzibunătoare, neconvertirea lor nici la cinism, nici la fanfaronadă, se iau în considerație *Galben de contemplație*, *Cântărețul cu limba ciugulită de păsări*, ritmul bun din *Desen abstract pentru o stare de spirit* și chiar *Sonetul*”. □ Un interviu cu Traian Herseni despre *Sociologia între posibilități și limite*. □ *Promoția 1974*: Premiile Comitetului Executiv al Consiliului UASCR și ale revistei „Amfiteatru” pentru anul 1974 se duc către: Viorel Sâmpetrea – *Poezie*, Mircea Scarlat – *Critică*, Marlene Heckmann și Eugen Mihăescu – *Proză*. □ În ciclul *Vot pentru viitor* semnează poeziile Ștefan Dincă, Mircea Florin Șandru, Gabriel Stănescu, iar în ciclul *Partidul e rostit în fiecare* – Paul Balahur. □ Un eseu despre Marcuse, semnat Vladimir Tismăneanu și Mihai Milca.

• [„Cinema”, An XIII, nr. 1 (145); Revistă lunară de cultură cinematografică; Format tipografic A5 (24 de pagini); fără zi de apariție; Redactor-șef Ecaterina Oproiu; nu este specificată componența redacției] La ancheta intitulată *Protagonist: comunistul de omenie*, răspunde și Petre Sălcudeanu: „Trăim o vreme a răspunderilor și numai implicarea în aceste răspunderi sociale ne poate ajuta să creăm eroi adevărați, de care să nu ne fie nici nouă rușine, nici celor ce vor veni după noi”. □ La rubrica *Teledocumentar*, Smaranda Jelescu se ocupă de *Copiii și cărțile lor*, rezumând ultima ediție a emisiunii literar-artistică TV din anul precedent, dedicată literaturii pentru copii. „Literatura pentru copii are voie să fie scrisă numai de mari scriitori – aserțiune susținută strălucit de Nina Cassian, cu farmec de Constanța Buzea, cu melancolie de Octav Pancu-Iași și cu planuri editoriale de directorul Editurii Ion Creangă, Tiberiu Utan.” □ Și în acest an, semnează rubrici lunare: Radu Cosașu (*Lupta cu șabloanele și Filmul, document al epocii – documentul, sursă a filmului*), Gelu Ionescu (*Filmul și literatura*), Dumitru Solomon (*Aventura scenariului*), Teodor Mazilu (*Filmele poetului*), Dan Mutașcu (*Monograme*). Semnături sporadice: Iosif Naghiu, Mircea Sântimbreanu ș.a.

• [„Convorbiri literare”, nr. 1 (61); Revistă literară fondată de societatea Junimea din Iași, la 1 martie 1967, editată de Uniunea Scriitorilor din R.S.R.; lunar, 16 pagini, format A2; Redactor-șef: Corneliu Ștefanache, Colegiul de redacție: Al. Andriescu, Al. Călinescu, Const. Ciopraga, Mircea Radu Iacoban, Mihai Todosia, Horia Zilieru (secretar general de redacție)] Cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, semnează articole: D. Micu, Șerban Cioculescu, Nicolae Manolescu, Al. Phlippide, C. Costin, Mircea Iorgulescu, Mircea Scarlat, Al. Andriescu, Const. Ciopraga, Mihai Drăgan, Al. George. □ D. Micu, *Vocația monumentalului*: „Superlativul implicat în denomiția «poet național» acoperă, în cazul lui Mihai Eminescu, un dublu conținut. Cel mai mare poet român este și poetul prin care potențialul creator românesc și, implicit, aspirația noastră la monumental, s-a declarat în chipul cel mai caracteristic”. □ Șerban Cioculescu, *Eminescu în conștiința românească*: „Sărbătorirea unui «clasic» în cadrul fiecărei literaturi, ridică problema situării lui într-o filieră sau pe aceea a situației lui în actualitate. Este un nou prilej de a confrunța tradiția cu pulsul sensibilității contemporane, de a încerca un limbaj comun între două epoci diferite. Rari sunt acei scriitori care comunică direct cu posteritatea lor, fără mijlocirea unor tâlmaci, fără glozele criticilor și ale istoricilor literari. Câte unul, poate, pe națiune, se bucură de o prezență permanentă în durată ei istorică. Așa este pentru noi Mihai Eminescu: o indiscutabilă permanență spirituală. Descoperim, desigur, în opera lui, mereu alte aspecte și semnificații: niciuna nu ne este mai aproape de inimă, mai direct revelabilă. Cum s-a putut realiza această consonanță între un neam întreg și exponentul său cel mai calificat, care s-a simțit însă în vremea lui singur și neînțeles, «nemuritor și rece» ca *Luceafărul* său? Este în firea limbajului de a fi comunicabil, însă pe o rază și într-o durată tot

atât de scurtă. Poate că niciun stil nu este mai labil decât cel poetic. De la o generație la alta, farmecul lui s-a ofilit. Numai versul eminescian își păstrează în literatura noastră aceeași incoruptibilă putere de vrajă. Singure poeziile lui ne cântă în amintire, s-au integrat în conștiința noastră ca niște evenimente pe care înșiși le-am viețuit, sau, ca să folosim termenul la modă, ca niște proprii «trăiri».

□ Nicolae Manolescu, *Tu, ce în câmpii de caos semeni stele*: „Omul seamănă stele „în câmpii de caos”, ordonează natura, îi dă sens prin prezența lui civilizatoare. Chiar dacă există la romanticul Eminescu o contradicție între viziune și idee (înțeleasă ca reflectare abstractă), ochiul lui vizionar privește totdeauna spre o lume în care ritmul e dat de zidirea umană, în care natura se istoricizează. Nu cred că el face vreodată cu adevărat elogiul sălbăticiiei și al instinctului (și aici e diferența de cei ce, mai târziu, vor opune natura civilizației, instinctul, rațiunii). Mergând pe alocuri până la sacrificarea viziunii mitice pentru goala filosofare, Eminescu rămâne (de ce n-am spune-o: mai ales prin aceasta) un om al secolului său, căruia realul îi apare ca rațional”.

□ Al. Philippide, *Eminescu și vocația duratei*: „Credința în menirea înălțătoare a poeziei se simte, de altfel, în toată opera poetică a lui Eminescu. Și această credință ni se comunică în chip adânc prin acea iradiație de care am vorbit și pe care poezia lui Eminescu o răspândește; atât în inimă cât și în minte. În marele poem postum *Memento mori (Parada deșertăciunilor)* se găsesc în această privință dovezi din belșug, și nu prin vreo formulare expresă ci prin tonul grav și grandios de simplu pe care îl au atâtea strofe de neuitat, acele strofe în care poetul a ajuns, înainte de scufundarea lui în întunecare, să dea o formă desăvârșită. Aceste strofe (ca și atâtea alte poezii ale lui Eminescu) se cuvine să facă parte însemnată din ritualul oricărui cititor român de poezie. Tradus cu aceeași cheltuială de energie spirituală cu care a fost compus, *Memento mori* ar intra în durata oricărei literaturi a lumii cu adâncimea cu care rămâne în durata noastră românească”.

□ C. Costin, *A fi rob al adevărului*: „De nenumărate ori Eminescu blamase pe acei, numiți în batjocură «patrioți fără prihană», autori ai «infamiei» de la 11 februarie 1866. Sunt, în comentariile eminesciene, acumulări de revoltă sinceră, exprimând o stare de spirit existentă în marea masă a țărănimii sfârșitului de veac. Poetul, fiu al demosului, scrisese în ani de romantice elanuri stihuri premonitorii”.

□ Mircea Iorgulescu, *Eminescu plutonic*: „Iată de ce, oricât ar fi părut de inedită și pentru unii chiar ilegitimă, interpretarea lui I. Negoieșcu (*Poezia lui Eminescu*, 1968) este expresia unei «contemporaneizări» a sensibilității estetice și, dacă în detalii se pot face rezerve, în totalitate putem înregistra apariția celei dintâi imagini hotărât moderne asupra poeziei eminesciene. Punctul de pornire se află în poezia lui Blaga, dar nu mai puțin și în filosofia acestuia [...]. Prin «Eminescu plutonic», prin apariția acestei imagini de o excepțională coerență critică, se verifică încă o dată vitalitatea extraordinară a poeziei eminesciene, absorbind ca o ventuză toate marile aventuri ale poeziei românești...”.

□ Mircea Scarlat analizează poeziile *Glossă și Luceafărul*: „Există multe infiltrații de motive între versiunile celor două poe-

me, iar ultimele lor variante se află transcrise alături, în același manuscris. Avem de-a face cu două moduri diferite de exprimare poetică a aceluiași fond de idei și experiențe trăite. Altfel exprimat, acest fond îl vom regăsi într-o mare parte a operei eminesciene”. □ Al. Andriescu descoperă *Eufonii arhaice în limbajul eminescian*: „Eminescu, spre deosebire de înaintași, a supus limba unui proces mult mai adânc și mai subtil de cizelare artistică. S-a folosit, în acest scop, după cum am văzut, și de o serie de elemente arhaice, selectate pentru valoarea lor eufonică, pe care nu s-a mulțumit însă să le reproducă mecanic din textele vechi, ci și le-a apropiat creator. Tocmai aceste intervenții creatoare, în care erau urmate, în unele cazuri, modele vechi, i-au fost mai mult reproșate de unii contemporani”. □ Const. Ciopraga, *Destinul ca pendulare între „posibil” și „interdicție”*: „Demonul eminescian, stilizat în genul vechiului daimonion socratic și întregit cu trăsături romantice, posedat de o arzătoare sete de înfăptuire, de creație (cum remarcă Bлага despre oamenii demonici), este cu atât mai nefericit în mirajul său spre imposibil – cu cât el e conștient că nemăsuratul care-l însuflețește la acțiune, se lovește de o conștiință dureroasă a constrângerii”. □ Mihai Drăgan, *Epigonii sau depășirea echilibrului dintre reflecție și fantezie*: „Poemul *Epigonii*, trimis lui Iacob Negruzzi în iunie 1870 și publicat două luni mai târziu în «Convorbiri literare», nuanțează începutul de revoluție estetică din *Venere și Madonă* în sensul că Eminescu are acum posibilitatea să-și definească explicit, în raport cu tradiția literară națională, idealul de poezie”. □ Al. George, *Între programul și literatura Junimii*: „Gruparea scriitorilor în cadrul «Junimii» se face după un criteriu politic și ideologic și, în această privință, oricât ar protesta esteții stricți, procedarea ni se pare cu totul consecventă, dat fiind că și în ceea ce privește generațiile precedente, istoriografia noastră literară aplică același sistem. Am putea spune că abia odată cu simbolismul se configurează un curent literar ale cărui caracteristici definitorii sunt specific estetice. «Junimea» se definește nu ca un curent «literar», ci ca unul de opinie, eventual de opinie critică, scriitorii aparținând societății reprezentând niște culminații a câte unei formule literare: romantismul poetic, basmul popular, realismul satiric, realismul rural etc. Nu putem spune că *Lucașfărul* e un poem junimist sau că *Moara cu noroc* e o năvelă junimistă, așa cum spunem despre *Hernani* că e o dramă romantică, sau despre *Nana* că e un roman naturalist. În schimb, suntem obligați să vorbim despre un spirit junimist, despre o mentalitate junimistă, despre o politică a culturii preconizată de «Junimea»”. ■ În cadrul rubricii *Critica poeziei: Femininul singular*, Daniel Dimitriu prezintă patru volume de versuri: □ Constanța Buzea, *Pasteluri* (Albatros, 1974): „Într-adevăr, născută dintr-o absență, poezia Constanței Buzea descifrează în natură prezențele certe, miraculoase, neîntrerupte. Mai mult decât descoperirea naturii, *Pasteluri* atestă învățarea alfabetului unei noi pasiuni”. □ Nina Cassian, *Spectacolul în aer liber* (Albatros, 1974): „A nu se confunda luciditatea poetei cu luciditatea personajului

feminin, a protagonistei din *Spectacol în aer liber*, această din urmă luciditate fiind consecința imediată a unei alerte, a unei panici și a unei alergii la relativ (la timp), tipic feminine. Inteligența obligă întotdeauna la confruntări fără me-najamente și false alibiuri, fără slăbiciuni și mistificări. Nina Cassian își con-templă în oglinda unui moment chipul nefardat, cutezând să și-l amintească altfel, cutezând să compare. Dramatismul spectacolului rezultă din înfruntarea a două constante implacabile: starea de disponibilitate permanentă la dragoste și o neistovită obsesie a irecuperabilului. *Spectacol în aer liber* evidențiază virtuțile și servituțile, performanțele și inerenta convenție caracteristice unei reprezentării de gală”. □ Olga Neagu, *Ceea ce se poate și ceea ce nu se poate*: „Conștientă de posibilități, mai ales de cele privind sugerarea mișcărilor colo-sale dintr-un cosmos fabulos, Olga Neagu supralicitează și trece la exerciții de stil, puține, e drept, dar bătătoare la ochi. Un poem numit *Halucinație* e de-a dreptul manierist”. □ Ștefania Plopeanu, *Cum eu* (C.R., 1974): „Principalul merit al debutului Ștefaniei Plopeanu (*Cum eu...*) ar fi acela că individualizează o voce și o face fără stridențe, cu o discreție păgubitoare, aș spune. O con-fesiune prelungită, fragmentată, devine o culegere de scurte poeme confundabile ca tonalitate, nu și ca fabulă. Am pomenit acest cuvânt pentru motivul că bună parte din poezii au un epic al lor, cu un tâlc mai mult sau mai puțin sesizabil; s-ar zice că sunt niște parabole lapidare”. ■ De *Critica prozei* se ocupă Val Condurache: □ Doru Davidovici, *Caii de la Voroneț* (Eminescu, 1974): „Eroul romanului *Caii de la Voroneț* (roman premiat cu cea mai înaltă distincție la concursul pentru debut al editurii Eminescu pe anul 1973) e aviator. Viața sa alternează aventura spațială cu aventura erotică. Personajul evoluează cu egală dezinvoltură în stratosferă și pe pământ, întrunind cali-tățile unui cuceritor al cerului, dar și al admirației sexului slab. Nu are niciun sens să rezumăm romanul: e de ajuns să spunem că în descrierea zborului Do-ru Davidovici scrie pagini frumoase despre singurătatea aviatorului și despre sentimentul său de solidaritate umană, amintind de romanele lui Saint-Exupéry”. □ Grigore Smeu, *Grădina înclinată* (C.R., 1974): „Teoretician al prozei, Grigore Smeu a încercat să scrie el însuși un roman. *Grădina liniștii* ne demonstrează, însă, că pentru a scrie un roman nu e suficient a cunoaște Romanul”. □ George Sidorovici, *Pădurea de dincolo*: „Stăpân pe recuzita genului, George Sidorovici scrie în volumul *Pădurea de dincolo* frumoase pagini de literatură fantastică. Cu atât mai de neînțeles mi s-a părut a fi mani-era de a soluționa unele povestiri”. ■ În cadrul rubricii denumite *Critica criticii*, Al. Dobrescu semnalează apariția în anul 1974, la editura Junimea a trei cărți pentru omagierea lui Mihai Eminescu: *Poezii*; G. Ibrăileanu, *Eminescu*; Tudor Vianu, *Eminescu*: „Deocamdată însă Editura Junimea a tipărit primele volume din colecție: M. Eminescu, *Poezii*, ediție selectivă întocmită de Const. Ciopraga și două antologii de texte critice, una din opera lui Ibrăileanu, alta din a lui Vianu, îngrijite de Mihai Drăgan și, respectiv, Virgil Cuțitaru. Despre

modul în care au fost ele concepute ar fi de spus câteva lucruri. Să încep cu volumul de poezie. La prima vedere, el nu pare să ridice probleme deosebite. Și totuși merită atenție pentru că, spre deosebire de aproape toate celelalte ediții ale poeziilor lui Eminescu, este selectiv, ilustrează deci un mod particular de receptare a lirismului. Dar oare nu acesta este țelul oricărei antologii, de a argumenta prin textele literare reținute o idee critică? Selecția este întotdeauna o formă implicită a acțiunii critice”.

• [„Familia”, seria a V-a, an 11, nr. 1 (111), Format tipografic A3; 16 pagini; revistă lunară de cultură, editată de Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al județului Bihor; apare la Oradea; Comitetul de redacție: Al. Andrițoiu (redactor-șef), Radu Enescu (redactor-șef adjunct), Stelian Vasilescu (secretar general de redacție), Mircea Bradu, Horváth Imre, Mircea Malița, Titus Popovici] Cuprinde un *Grupaj Eminescu*, cu un motto din Nicolae Ceaușescu – la 125 de ani de la nașterea poetului: „Aducem omagiul nostru memoriei marelui poet național Mihail Eminescu, acela care odată cu opera sa literară a făcut să apară pe bolta culturii românești un astru care va străluci în veci de veci, revărsând și căldură în sufletele oamenilor, al poporului nostru.” □ Radu Enescu, *Eminescu – permanență a culturii românești*; o piesă de Stelian Vasilescu, *Eminescu la Viena, tabloul II (Scriitorul acasă)*; Val. Silvestru – piesa uitată a lui Eminescu, *Bogdan Dragoș*; grupajul *Eminescu și Familia*, cu debutul poetului din 1866 și necrologul din 1889; *La Eminescu* de Gheorghe Grigurcu, un text destul de neobișnuit ca *adoratio* din partea dificilului critic către „voievodul astral”: „Eminescu e prin excelență o festivitate a Cuvântului, perpetuă. [...] E o venă, un nerv fundamental, un element din alcătuirea sângelui fiecărui român. [...] Eminescu e floarea albastră a căutătorului de artă [...]”; *Familia și pătrunderea marxismului în România* de Traian Herseni; *Infra logicul și tractabilitatea* de H. Wald; M. Bucur – *Înaintea prefeții la vol. VII – Teatru de Mihai Eminescu*. □ Cronici literare de Gh. Grigurcu, pentru *Tânărul Maiorescu* de Domnica Filimon și *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu. □ Șt. Bănulescu este prezent cu ironicul text *Membri al Academiei din Laputa*. □ Eseul *Florența lui Machiavelli* de Mircea Malița.

• [„Luminița”, An XXV, nr. 1; Revistă lunară pentru școlari, editată de Consiliul Național al Organizației Pionierilor; 16 pagini; Colectivul redacțional din 1975: Iuliu Rațiu, redactor-șef, Victor Tulbure, redactor-șef adjunct, Elena Dragoș, M. Diaconu-Micu, Valeria Boiculesi, Aurelia Kicaroșie, Alexandrina Sârbu; printre colaboratorii constanți ai anului 1975: Dumitru Almaș, Costache Anton, Horia Aramă, Cezar Baltag, Maria Banuș, Mihai Beniuc, Mihai Caranfil, Virgil Carianopol, Tita Chiper, Vladimir Colin, Petre Ghelmez, Dinu C. Giurescu, Călin Gruia, Grigore Hagi, Gica Iuteș, Victor Kernbach, Petre Luscalov, Vasile Mănuceanu, Alexandru Mitru, Fănuș Neagu, Lucia Olteanu, Mircea Opreț, Vintilă Ornar, Octav Pancu-Iași, Petru Demetru Popescu, Romulus Rusan,

Mircea Sântimbreanu, Nicuță Tănase, Ilie Tănăsache, Gheorghe Tomozei, N. Țic, Al. Vergu, Ovidiu Zotta] Sunt omagiați *125 de ani de Eminescu*, cu poeme de Victor Tulbure, *Hora dulcei României* și un articol de fond de Ion Bănuță, *Măine înseamnă comunism*.

• [„Presa noastră”, an XX, nr. 1 (224); Revistă a Uniunii Ziaristilor din R.S. România; format tipografic A4; apare lunar; 48 pagini; redactor-șef: Petre Constantinescu, în colegiul de redacție: Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C.N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni; redacția: Calea Victoriei 163, București] Revista publică, un articol program intitulat *Principalele direcții tematice ale revistei „Presa noastră” în anul 1975*: „Hotărârile Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român și, în lumina lor, sarcinile actuale și de perspectivă ale presei românești vor constitui axul tematic principal al revistei «Presa noastră» în anul 1975. [...] Un alt obiectiv tematic va fi comentarea și aprofundarea unor capitole și prevederi ale *Legii presei*, cu o tratare multilaterală a celor privitoare la îndatoririle ziaristilor sub raportul cunoașterii aprofundate a politicii partidului, al caracterului militant, revoluționar al activității presei pentru aplicarea ei în viață, sub raportul deontologiei presei în lumina *Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste*. [...] Rubricile privind teoria și practica presei vor cuprinde în principal [...] materiale privind problemele limbajului și stilului de presă, la rubrica permanentă *Cum scriem*, atât prin analize de texte și publicații pe o perioadă dată, cât și prin materiale pe probleme generale actuale de limbaj și stil ziaristic; [...] Rubrica *File din istoria presei românești* va urmări, în continuare, cultivarea tradițiilor înaintate, revoluționare ale presei progresiste, comuniste din țara noastră (momente istorice, publicații, personalități). [...] Rubricile *Documentar ziaristic internațional* și *Cadran* vor fi continuate număr de număr atât pentru a valorifica la noi experiența utilă a presei din țările socialiste și din celelalte țări, cât și pentru a informa cititorii noștri cu privire la diferitele aspecte ale evoluției presei din țările nesocialiste. [...] Rubrica *Biblioteca ziaristului* va fi reluată prin prezentarea pe scurt a unor apariții editoriale precum și prin recenzarea aparițiilor de cel mai mare interes pentru ziaristi (literatură politică, de informație, lucrări de referință, sinteze, enciclopedii, dicționare specializate ș.a.)”. □ Clubul ziaristilor de literatură și artă a organizat, la sfârșitul lunii decembrie, cu participarea unor reporteri și redactori de literatură și artă din presă și radioteleviziune o interesantă dezbatere pe tema: *Răspunderile presei în oglindirea chipului omului nou, făuritorul societății socialiste multilateral dezvoltate și comuniste în România*, preluată în revistă cu titlul: *Chipul omului nou în paginile presei*. □ În deschidere, Nicolae Dragoș, redactor-șef al revistei „Luceafărul”, președintele Clubului ziaristilor de literatură și artă, a arătat: „ Multe din repor-

tajele publicate în presa cotidiană, în presa culturală, difuzate la Radio și la Televiziune, s-au impus conștiinței celor cărora le e destinată activitatea presei noastre. Asemenea reportaje au constituit nucleeele unor cărți de real succes, ele însele contribuind la alcătuirea unei biografii colective, unei biografii semnificative a omului zilelor noastre. Sarcinile majore care revin acum presei trebuie să pornească de la documentele istorice ale Congresului partidului – documente în centrul cărora se află în mod firesc, caracterizând fundamental politica partidului nostru, omul, problematica devenirii sale. Înfățișarea omului nou este un obiectiv central al activității noastre. Este momentul să ne întrebăm ce preluăm din experiența de până acum, ce trebuie să adăugăm inedit pentru ca modul în care noi prezentăm omul și faptele sale, de azi și de mâine, să se afle în deplină consonanță cu adevărul vieții, cu faptele și ideile care îl caracterizează astăzi și îl vor caracteriza într-un și mai înalt grad mâine pe constructorul României socialiste. Codul normelor eticii și echității socialiste se cere să devină însuși codul activității presei, chemată nu numai să înfățișeze în întreaga sa manifestare socială, politică pe omul de azi, dar și să înrăurească activ întronarea în întreaga noastră structură a unui mod de existență comunist, să cultive amplu trăsăturile comuniste”. □ Victor Vântu („Scânteia”): „A discuta despre omul nou nu este o temă nouă. De peste trei decenii presa noastră și-a asumat menirea, pe cât de dificilă, pe atât de nobilă, de a descoperi realitatea și de a înfățișa convingător, realist, emoționant, dialectica omului nou. Mai este oare nevoie să-l definim? [...] Eseul este unul din genurile publicistice cu «bătaie lungă», apreciat de cititori. Iată însă că există unii autori care, în lipsa unei cunoașteri temeinice a realității, încearcă să-și acopere această carență prin... «eseizare». Își fac astfel apariția o serie de produse publicistice amorfe, bântuite de o vorbărie prețioasă, chipurile de extracție sociologică, care vehiculează truisme adormitoare, despre «cum devine» cu omul”. □ Iulius Țundrea („Radio”): „Este a doua oară când, în 1974, se discută, sub egida Clubului ziariștilor de literatură și artă, despre reportaj. [...] Poate că nu este lipsit de interes să observăm – cei care ne aflăm aici – că în ceea ce privește anul literar și publicistic 1974 acesta poate fi definit și ca un an al reportajului, dacă ținem seama nu numai de marele număr de reportaje publicate sau radiotelevizate, ci, mai ales, de calitatea lor, de strădania autorilor acestor reportaje de a le racorda la dinamica societății noastre. [...] Mă refer la apariția unor izbutite volume, și chiar a unei *Panorame a reportajului contemporan*, ceea ce indică un interes sporit față de această specie”. □ G.-R. Chirovici („Contemporanul”): „Îngăduiți-mi deci, să-mi amintesc în fața dumneavoastră că acum aproape 20 de ani aveam cinstea – din când în când – la două-trei săptămâni o dată, când îmi venea rândul – să fiu Tic-Pitic la Radio, adică să scriu niște texte pentru Silvia Chicoș, poștașul emisiunilor pentru copii. O bună parte din scrisori începeau așa: – Dragă Tic-Pitic, află despre mine că sunt un pionier fruntaș, care-și îndeplinește cu cinste îndatoririle, iau nota 10 etc. etc. Credeam pe atunci, prin

1950 și ceva, cum crede Dorel Dorian astăzi, că se va duce planeta de râpă! Ziceam eu: dacă ăsta, acum la 10 ani, vorbește tern, șablonard (în fond, cum îl învățam tot noi, în emisiuni) ce va face când va crește? Va gândi cu propriul său cap? Or, anii au trecut, și din rândul acelor copii au ieșit oameni cultivați, cercetători, oameni de știință, ba chiar și ziaristi!”. □ Toma George Maiorescu semnează un amplu studiu, *Interviul: origini – tehnici – clasificări*. □ Luiza Seche semnează studiul *Comori ale limbii române prea puțin folosite în presă*. □ Milena Comarnescu semnaleză apariția lucrării *Introducere în teoria presei* de conf. univ. Octavian Butoi: „Esențial ni se pare însă faptul că autorul reușește delimitarea fiecărui gen publicistic cu tipurile ce-i aparțin, precum și schițarea condițiilor unei mai bune realizări a fiecărui gen în parte, formulând exigențe bine precizate în raport cu rolul informativ și formativ al presei”.

• [„Ramuri”, An XII, nr. 1 (127); *Revistă de cultură*; **Format A2, 24 de pagini**; **Colegiul redacțional: Al. Piru (redactor-șef), Ilarie Hinoveanu (redactor-șef adjunct), Mihai Pelin (secretar general al redacției)**] În „Cronica literară”, Al. Piru scrie despre Tiberiu Utan și Gheorghe Pituț. Tiberiu Utan se remarcă printr-o „poezie jurnalistică, ocazională, fără pretenții, simplă și frustă, adresându-se maselor cărora le spune ceva despre sine și despre ai săi, în deosebi de dorul său de a cunoaște lumea și de a alunga cât mai departe spectrul războiului”. Despre Gheorghe Pituț, Al. Piru afirmă că poetul se apropie de stilul blagian, „printr-o tematică mai nouă, împrumutată din existențialism și literatura absurdului și un limbaj truculent, apropiat de cel al lui Arghezi [...]”. ■ În secțiunea „Cu privire la...” apar trei studii. Primul, intitulat *Nu mai este vorba de-a face „Princepelui” dreptate, ci de a se recupera timpul pierdut în dispute sterile...*, este despre romanul lui Eugen Barbu, *Princepele*. Romul Munteanu (*O parabolă despre putere*) este de părere că romanul „este o parabolă sumbră despre putere, un text polemic al unui spirit umanist, capabil să ridice măștile unor guvernări despotice, ce deteriorează însăși esența conștiinței poziționale libere”. Marian Popa (*Un roman baroc*) vede în *Princepele*, o „parodie care nu-și pierde rolul, dar își corectează obiectivele, plasându-și modelele în infinit și intrând în infinit odată cu ele”. Dorin Teodorescu (*Câteva aspecte stilistice*) remarcă la nivel de limbaj că în comparație cu formele „tradiționale ale epicului”, o comopoziție stilistică *falsă*. Dorin Teodorescu subliniază „distanța dintre epoca evocată și autor” spațiu de întâlnire dintre „înclinațiile subconștiente ale scriitorului și destinul subteran al personajului principal”. În grupajul *Titlul unui poem a devenit al unei cărți: „Repetabila povară”*; *întrucât sfera lui depășește substanța ca atare a poemului...*, câțiva critici analizează lirica lui Adrian Păunescu. Eugen Simion consideră că în volumele de versuri *Istoria unei secunde* (Cartea Românească, 1971) și *Repetabila povară* (Scrisul Românesc, 1974), poetul susține funcția politică a poeziei având menirea *de a provoca „istoria”*. Nicolae Dragoș (*Înțelepciunea de a fi*) vede în poezia lui Păunescu, vitalitatea, *vigilența* și onestitatea. C. Stă-

nescu (*Gustul intransigenței*) evidențiază încă de la început natura contradictorie a poeziei lui Păunescu, fundamentată „pe un paradox al firii lăuntrice a poetului: precizată înăuntru, starea de spirit își găsește în afară o expresie surprinzătoare, tinzând să se nege pe ea însăși”. Ilarie Hinoveanu (*Un examen de conștiință*) extrage „mitul lui Sisif”. În *Niște țărani și lumea lor, neluminată zi de zi de soare...* se discută despre romanul lui Dinu Săraru, *Niște țărani*. Valeriu Râpeanu observă influența teatrului asupra epicului și problematizează relația dintre „epică și teorie literară”. Îl mai menționăm pe Romulus Diaconescu (*Timp obiectiv – timp subiectiv*), autorul remarcând „o tehnică narativă excelentă”. ■ G. Gheorghiu semnează *Ov. S. Crohmălniceanu: Literatura română între cele două războaie, vol. II* (Minerva, 1974), în care apreciază „marea mobilitate intelectuală, deosebita pătrundere analitică, ușurința raportărilor la alte literaturi [...]”. □ George Sorescu în *Sonetele lui Alviro Dacico* oferă o versiune în românește pentru opt sonete de Alviro Dacico. ■ În rubrica „Arte. Spectacole. Arte” Romulus Diaconescu prezintă etapele reprezentării dramatice a piesei de teatru *Căsătoria* de N. V. Gogol.

● [„Steaua”, Anul XXVI, nr. 1; Revistă a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România. Literatură. Artă. Cultură. Cluj-Napoca; apare lunar, format A3, 64 de pagini; Colegiul redacțional: Redactor-șef: Aurel Rău; Secretar general de redacție: Virgil Ardeleanu, Redactor-șef adjunct: Aurel Gurghianu; Leon Baconsky, Eugen Barbu (membru corespondent al Academiei R.S.R.), Eta Boeriu, Hadrian Daicoviciu; prezentarea grafică: Octavian Bour] Număr aniversar dedicat poetului național Mihai Eminescu, cel „de ieri și de azi”, la 125 de ani de la naștere. Aurel Gurghianu îi consacră un eseu elogios, întrebându-se ce înseamnă „a fi eminescian”, din aproximare în aproximare, găsind următorul răspuns: „A fi eminescian înseamnă să mori pe crucea poeziei. Nu din vanitate, nu din fals eroism, ci cunoscându-ți bine puterile sufletești. Să ai flacăra pasiunii în ochii care știu când se deschide și când se închide noaptea.” (articolul *A fi eminescian*). Al. Săndulescu întreprinde o analiză comparată a receptării poetului și a relației sale cu contemporanii lui în articolul *Eminescu față de literatura trecutului și prezentului*. Mai ambițios, George Munteanu relevă o activitate a poetului mai puțin cunoscută de public, aceea de actor și autor de drame, lansând teza că: „pentru un liric de structura lui Eminescu, teatrul era sistemul de schele necesar pentru ridicarea construcțiilor poematice – schele înlăturate după ce și-au îndeplinit rostul – precum era și un complex catalizator.” Gheorghe Neamțu scanează ideile filosofice ale lui Eminescu și nuanțează termenul de „eclectism filosofic” (articolul *În sfera filosofiei*). Leon D. Levițchi realizează o paralelă între Eminescu și Coleridge, bazată inițial pe niște „similitudini biografice” sau biografeme (cum ar zice Barthes) și ajungând la „confruntarea a două modalități poetice asemănătoare în ansamblul operei”, căci „scriitorul mare este întotdeauna un datornic, iar dacă este geniu, «cel mai îndatorat din-

tre oameni» (Emerson), «suflet-burete chinuit de-o sete sacră» (Browning), chivernisându-și sufletul pe socoteala tuturor» (articolul *Coleridge și Eminescu*). D.D. Panaitescu descrie și evaluează ecourile pe care lirica lui Eminescu le-a avut în Italia prin strădaniile unui Ramiro Ortiz (cel care a dat prima versiune italiană a poeziilor lui Eminescu și a scris primul studiu monografic despre poet), a unui Umberto Cianciolo (profesor de italiană la Universitatea din Cluj și din București, care a publicat o *Introducere la poezia lui Eminescu*, Sibiu, 1943), a unei Rosa del Conte, cu studiul, devenit celebru, *Mihai Eminescu o dell'Assoluto* (Modena, 1961). T. Tihan abordează publicistica lui Eminescu, urmărind mișcarea ideilor sale sociale și politice, literare și critice (articolul «*Criticele*» lui *Eminescu*). □ Teohar Mihadaș evocă elogiator personalitatea lui Stefan cel Mare și bătălia de la Podul-Înalt, pornind de la cronică lui Grigore Ureche (articolul *Gânduri la Podul Înalt*). ■ Versuri de Florența Albu, Mariana Bojan, Virgil Nistor, Cornel Udrea, George Corbu, Olimpiu Nușfelean, Cezar Ivănescu. ■ Adrian Popescu își ia ca temă a articolului poezia patriotică, pe care o trece pe firul istoriei, prin sita aprecierilor critice; printre poeții „cu sentimentul înaintașilor și al istoriei” îi aflăm pe Eminescu, Goga, Coșbuc, Blaga, Arghezi, Pillat, Maniu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, iar ultimul pe care-l comentează pe larg este Haralambie Țugui, dat ca exemplu de „racordare a individualității la o matcă națională, vizând elogiul colectivității”, idei prezente în volumele *Vetrele sacre* (Junimea, 1974) și *Sunetul bronzului* (Eminescu, 1974) (articolul *Poezia «origini-lor»*). ■ Ion Pop rămâne în zona avangardei și scrie despre revistele franțuzești de avangardă și despre receptarea lui Tristan Tzara (articolul *Din nou despre Tristan Tzara*). ■ Cronică literară a lui Petru Poantă radiografiază cartea unui „incomod critic român, [...] intransigent până la cinism” și „un mare «nedreptățit»”, Cornel Regman, cartea fiind studiul despre Agârbiceanu, intitulat *Agârbiceanu și demonii*, „carte de răscruce în cercetarea scriitorului ardelean, prea puțin comentată și apreciată”. ■ Virgil Ardeleanu ne îmbie cu două cronici: una călduță, referitoare la a patra încercare epică a lui Mircea Ciobanu, *Tăietorul de lemne*, despre care criticul opinează: „Mircea Ciobanu, după ce face *tabula rasa* arta epicii, cade în vechile plase [...] rezultatul, departe de a fi cel urmărit, e o cumplită indigență artistică și, lucru mai grav, o pulverizare a ideii de demonstrat.”; și una căldică, referitoare la un alt prozator aflat la a patra carte, Valentin Șerbu, cu romanul *Figuranții. Baltazar*, căruia îi recomandă „om și scriitor pe care îl prețuim, să îndrăznească a privi cu mai multă încredere în el însuși. Ceea ce poate spune un prozator, de la el, reprezintă infinit mai mult decât orice demonstrație sau artă racolate din «descoperirile» altora”. ■ Emil Manu descoperă câteva documente inedite în revista *Cele trei Crișuri* (ce apărea la Oradea între 1920-1923), un fel de reportaj poem dedicat peisajului crișean, intitulat *Țara de apus* și semnat de Vasile Pârvan (articolul *Fragmentarium Pârvan*). ■ Ion Pasat, în cadrul rubricii scriitori-cinești,

îl prezintă publicului român pe Alain Robbe-Grillet, vorbind despre romanele sale, „romane statice, descriptive, obsedate de prezența obiectelor, uneori pseudopolitiste și erotice” și despre filmografia lui, cu *L'année dernière à Marienbad* (1961), *L'Immortelle* (1962) și *Trans Europa Express* (1966). ■ I.V. anunță derularea unei sesiuni științifice de românică la Berlin între 5-6 decembrie 1974, unde a participat și o delegație universitară română formată din Const. Ciopraga, Romul Munteanu, Camil Mureșan, Grigore Brâncuș, Teodor Hristea și Ion Rotaru.

● [„Teatrul”, Anul XX, nr. 1; Revistă editată de Comitetul de Stat Pentru Cultură și Artă și de Uniunea Scriitorilor din R.P.R.; Format tipografic A4; Conține între 96 și 104 pagini; apare lunar; Redactor-șef: Radu Popescu] Redacția revistei publică articolul de fond *Artiștii și opțiunea cetății*: „Valorosoasele colective artistice din teatre, din formațiile artistice de amatori, din brigăzile artistice de agitație, colectivele de montaje literar-artistice și muzicale, al căror rol în campania electorală este mai activ ca oricând, au frumoasa obligație patriotică de a angaja întreaga lor valoare, toată forța lor stimulatorie și mobilizatoare în pregătirea alegerilor, în ilustrarea importanței lor sociale și politice, în luminarea perspectivelor pe care le prefățează și le deschide pentru viitorul României Socialiste scrutinul istoric din 9 martie 1975”. □ Un amplu material intitulat *Teatrele - în întâmpinarea alegerilor* face o trecere în revistă a spectacolelor pregătite de acestea: „turnee cu piese având o tematică adecvată, deplasări cu formații restrânse de interpreți, al căror repertoriu de scenete, montaje literare și versuri va fi prezentat alegătorilor în întâlnirile lor cu deputații, alcătuiesc, așa cum ne informează teatrele, unele dintre principalele mărturii concrete și vii ale adevizunii și participării artiștilor noștri la viața cetății, contribuția lor sinceră și entuziastă, mobilizatoare și însuflețitoare, la marcarea importanței și semnificației profunde a evenimentului de la 9 martie”. □ Redacția revistei publică articolul ideologic *Spectacolul de teatru - tribună de idei*. ■ Cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, Geo Bogza publică o notă cu caracter eseistic intitulată *El a spus*. Tot aici, Al. Piru îl creionează pe M. Eminescu în postura de cronicar dramatic. Ionuț Niculescu publică un amplu articol intitulat *Dramaturgul - Scurtă privire asupra editării proiectelor dramatice eminesciene*. □ Valentin Silvestru, în *Experiența unui directorat*, îl prezintă de Zaharia Stancu în postura de director al Teatrului Național. ■ Florian Potra publică o amplă cronică dramatică a piesei *Danton* de Camil Petrescu, „premieră absolută la Teatrul «I. L. Caragiale»”: „Dincolo de limitele sale ideologice, cu un dramatism uneori ascuțit tocmai de aceste limite, *Danton* e o lucrare de prim ordin, de o evidentă noblețe, astăzi mai degrabă reprezentabilă, deoarece „excesul de nuanțe și prea multe tablouri” (praguri de netrecut pentru Călinescu) nu mai apar ca o piedică, după cum nu mai apar ca o piedică nici lungimile „neconforme cu economia genului dramatic” (Pompiliu Constantinescu). [...]

Spectacol masiv, întins în spațiu și în timp, viguros, epuizând aproape resursele Naționalului bucureștean, spectacol mare ca și această scenă, – *Danton*, premieră absolută, rămâne de pe acum ca un moment – și un monument – de excepție în istoria artei spectacolului românesc și al politicii noastre culturale”.

□ Leonida Teodorescu, în *O anume experiență Shakespeare*, publică o exegeză dedicată lui Hamlet. □ În *Iraclide sau dialog despre teatru (V)*, Alexandru Sever publică partea a doua a studiului *Teatru citit - teatru jucat*. □ În *Cronica dramatică*, sunt prezentate piesele *Sărutul* de Dan Tărchilă (Teatrul Dramatic din Brașov), *Judecata de la miezul nopții* de Gheorghe Vlad (Teatrul „A. Davila” din Pitești), *Menajera* de Al. Sever (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani), *Corrida* de Alfonso Sastre (Teatrul „Nottara”), *Amintiri despre orașelul Spoon River* de Edgar Lee Masters (Teatrul Giulești, Sala Studio), *Tartuffe* de Molière (Teatrul de Stat din Tg. Mureș, secția română). ■ Paul Tutungiu publică o convorbire cu Al. Mirodan „despre metabolismul umorului; actualitatea lui Eschil; lungimea de undă a actorului”. □ În *Tv*, Dumitru Solomon prezintă piesa de debut a lui Romulus Guga, *Speranța nu moare în zori*.

• [„Transilvania”, nr. 1, revistă politică, social-culturală și literară, serie nouă, Sibiu; director fondator George Barițiu; revistă lunară editată de Comitetul județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă; Format A4, număr de pagini: 56; Colegiul de redacție: Mircea Tomuș (redactor-șef), Wolf Aichelburg, Titus Andronic, Mircea Braga, Maria Fanache, Carol Göllner, Ilie Guțan, Cornel Irimie, Mircea Ivănescu, Marin Panait, Pamfil Matei, Ștefan Pascu, Titu Popescu (secretar general de redacție), Georg Scherg, Gheorghe Stoica.] Versuri semnează: Titus Andronic (*Burg*), Maximilian Sivan (*Gândul lui Horea*), Teofil Răchițeanu (*Țara de sus*), Mira Preda (*Clepsidră a timpului cosmic*). ■ În primul număr al anului, editorialul *Dimensiunile progresului* este semnat Transilvania: „Programul partidului prezintă astfel dovada clară a inițiativei și competenței partidului nostru comunist în abordarea drumului ce ne stă în față, în asigurarea edificării societății fără clase a viitorului. Prin urmare, structurând viitorul poporului român, Programul partidului descrie perspectiva unui progres continuu, pe calea libertății și prosperității României comuniste – ca socialist, ale comunismului științific, aspirațiilor celor mai profunde ale națiunii noastre socialiste. Într-o asemenea oglindă fiecare se recunoaște ca cetățean al unei României prestigioase, libere și active. Neîndoielnic, rămâne meritul partidului nostru de a ne fi apropiat și umanizat astfel viitorul, de a-i fi dat sensul și forma concretă a aspirațiilor și eforturilor noastre umane și civilizatoare”. ■ Textele despre *Programul partidului – conștiință și realitate* sunt semnate de: I. Cosmescu (*Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism – călăuză în acțiune*), Carol Göllner (*Națiune și naționalitate*) și Vasile Ionescu (*Politica externă – realizări și perspective*). ■ Revista co-

memorează *Mihai Eminescu – 125*: □ Mircea Tomuș semnează *Dimensiunile și semnificația mitului sentimental*: „Este tulburător, în poezia lui Eminescu, felul în care coexistă și se împletesc, pe de o parte, permanența și actualitatea mereu proaspete ale motivelor și soluțiilor de bază, iar, pe de alta, dialectica lor internă, dramaturgia lor agitată. Ecouri constante răsună în aceste versuri, reluate cu insistență, niciodată stinse prin uzură, mereu aceleași și mereu cu mlădieri noi. [...] Opera lui Eminescu conține un mare consum dramatic de efort sublim, dedicat în mod exemplar principiului superior al împlinirii, desăvârșirii și fericirii umane. O experiență copleșitoare, explorând ultimele semnificații și soluții posibile căruia mitul sentimental, cu alte cuvinte capacitatea de simțire cea mai autentic omenească, îi este o dimensiune de bază”. □ Constantin Noica, în *Ilie Eminovici sau condiția omului*, analizează manuscrisele eminesciene 2287, 2264 și 225: „Ce este, atunci, chipul acela permanent de care te raportezi, sau pe care, încă mai mult, ai vrea să ți-l însușești? Nu este omul integral, pe care îl concepea Pascal sau îl vedeau, în felul lor, Goethe și Magul de la Nord, Hamann. Nu este nici prototipul ideal la care se gândise Platon. Ar putea fi geniul, în care vrei să-ți încifrezi și tu trăsăturile. Dar iată, Eminescu nu invocă niciun geniu anumit, ci pe fratele său Ilie. Geniile au ceva de biruitori în ei. Tu ești un înfrânt, un «rămas în drum». Te vei oglindi așadar într-un înfrânt, dar unul adevărat, care ți-e aproape, după legea sângelui și tăria primei întâlniri cu spiritul. Poți lăsa pe alții să creadă că te închipui Luceafăr și că te-a blestemat cerul cu geniu. Tu te oglindești în Ilie”. □ Grigore Tănăsescu scrie despre *Platonismul lui Eminescu*: „Un moment esențial în configurarea gândirii poetice a lui Eminescu îl constituie, fără îndoială, platonismul, atestat frecvent în întreaga lui operă, atât în poeme cât și în proză. Înclinat, de timpuriu, să gândească în imagini înaripate, poetul s-a adâncit în studierea sistemului filozofic platonician, cu deosebire în anii fecunzi ai popasului la Viena și Berlin. Mărturii în acest sens sunt datele relevate de I. Slavici, care ne dezvăluie faptul că Eminescu, la 20 de ani, «stăpâna bine doctrina lui Platon», concomitent studiind cu pasiune filosofia lui Schopenhauer, întemeiată, la rândul ei, în bună măsură, pe doctrina ideilor lui Platon”. □ Titus Popovici publică o cronică literară despre colecția *Eminesciana*, Editura Junimea: „Colecția a debutat cu un volum selectiv din *Poeziile* lui Mihai Eminescu (îngrijit și prefațat de Constantin Ciopraga) și a mai adus în vitrinele librăriilor, până acum, culegerea *Mihai Eminescu. Studii și articole* de G. Ibrăileanu (ediție îngrijită și prefațată de Mihai Drăgan) și culegerea de studii *Mihai Eminescu* de Tudor Vianu (prefațată de Al. Dima, ediție îngrijită de Virgil Cuțitaru). [...] Să fie această colecție ceea ce nutrește Perpessicius pentru cultura noastră: alcătuirea corpusului exegetic eminescian? Ne place să credem că da. Extensiunea cultural-patriotică a bibliotecii critice eminesciene este o dovadă de probitate și conștiință, cu o rațiune de înnobilare prin suprapunere de sens: marile semnificații ale artei naționale cristalizează în monumente perene ideile de atașament ale

emoțiilor colective”. □ În *Patrimoniu documentar*, Elena Dunăreanu scrie despre *Contribuții la „Eminesciana”*: „Este greu de conceput ca astăzi să mai existe pete albe cu privire la marele nostru poet. De-a lungul deceniilor au apărut zeci și sute de studii despre viața și opera sa. Eminesciana – scrierile despre viața și opera lui Mihai Eminescu – pare să fie pe cât de bogată, pe atât de bine cunoscută. Și cu toate acestea, de curând, în fondurile Bibliotecii «Astra» din Sibiu, a fost identificat un periodic închinat lui Eminescu, necunoscut până acum de *Bibliografia publicațiilor periodice românești*. Ne referim la fosta comemorativă intitulată «Mihail Eminescu», datată 16 octombrie 1911, Galați – editată cu prilejul dezvelirii monumentului închinat poetului – și apărută sub îngrijirea publicistului Emil Maur. Respectiva publicație provine din biblioteca dr. Horia Petra Petrescu, bibliotecar al «Astrei», participant la festivitățile din 1911, la Galați. [...] Foaia comemorativă «Mihail Eminescu» a fost realizată în exclusivitate de Emil Maur, care a reușit să prezinte cititorilor informații deosebit de interesante și totodată foarte prețioase în legătură cu – am putea afirma – adevărata mișcare culturală susținută de gălățeni pentru slăvirea memoriei celui mai mare poet român. Bibliografic, periodicul este bine alcătuit și este cel mai realizat dintre câte cunoaștem până în prezent. Existența lui – exemplar unic până acum – la Sibiu, vine să se adauge la zestrea culturală a orașului prin care poetul a trecut în tinerețea sa”. ■ Revista comemorează și *D.D. Roșca la 80 de ani*: □ Marin Panait, *D.D. Roșca: Omul, gânditorul, profesorul*, un eseu bibliografic. □ Tudor Cătineanu, *Sinteza filosofică între două modele*, discutând „relația dintre «atitudinea lirică» și «principiul» sintezei și relația, complementară, dintre «elemente» și același «principiu»”. □ Marcel Petrișor, *Profesorul D.D. Roșca*: „Departate deci de a fi un gânditor pesimist, toate pledoariile sale, expuse de la catedră sau în scris, nu reprezintă altceva decât o mare încredere în puterile creatoare de cultură ale omului și ale spiritului nostru, precum și toate acele îndemnuri menite să-l îndrepte pe cât mai cumpănite cărări”. ■ Marcel Avram omagiază pe *Paul Constant*, la împlinirea a opt decenii. În continuare citim *Panou scuturat de praf* de Paul Constant. ■ În rubrica *Mișcarea literară* citim: □ *Răspunsuri, răspunderi, responsabilități* de Romulus Vulpescu: „Umbă, zice-se, zvonul că ginta criticilor – oameni sunt și ei! – ar trece ades cu vederea (fie că le scapă, din neatentție, fie că le întorc spatele cu bună-știință) lucrări de valoare. Așa să fie? Acuma, cine crede asta nu-și poate verifica bănuiala decât dacă se sprijină pe (cel puțin) două certitudini: 1 – certitudinea că un om (fie el și critic literar) poate citi toată producția beletristică (a unui an, să zicem, pentru că, de obicei, cam la un an, cel care tocmai a trecut, reduc problema chestionarele); 2 – certitudinea că el, bănuitorul, a citit toate recenziile, cronicile, referirile critice apărute în periodice literare și paraliterare sau în culegeri de eseistică, spre a putea să și constate ce și cât n-a fost «înregistrat». Asemenea «certitudine» (prezumțioasă n-ar putea-o avea decât tot un... critic: desigur, nu unul obișnuit, ci unul din speța binecu-

vântată a celor cu o admirabilă capacitate de îngurgitare cantitativă; a celor, adică, în stare să parcurgă săptămânal, minimum două romane a câte 250 de pagini, pentru fiecare dintre cele 4 (patru) gazete la care țin rubrici (și sunt moderat, numeric vorbind); iar după ce le-au «citit», să mai și dea seamă despre ele – în scris”. Autorul enumeră câteva titluri care „cu toate că – socot eu, cu dreptul meu de eroare cu tot – au marcat intensificări în fluxul de lumină al literaturii, n-au fost remarcate de critica profesionistă, așa cum valoarea lor le-ar fi îndreptățit”: N. Carandino, *De la Electra la Dama cu camelii* (1971), Marcel Gafton, *Non possumus* (1972), Franyó Zoltán, *Bătălia condeiului* (1972), Tudor George, *Sonetele aeriene și Armura de sudoare* (1972), Alexandru George, *Clepsidra cu venin* (1972). □ *Pornind de la „Scrieri”*, Ilie Guțan: „Volumul *Scrieri 26* (al patrulea și, probabil, ultimul, din «prozele» grupate sub genericul *Semne cu creionul*, cum rezultă din proiectul definitivat de Tudor Arghezi în vederea reeditării întregii sale opere), apărut la Editura Minerva, are meritul, adăugat valorii intrinseci și a scrierilor incluse, de a repara, fie și tardiv, o gravă eroare de optică editorială și de a consfinți o operație tehnică de maximă utilitate practică: pentru prima dată, textele culese sunt însoțite de menționarea anului apariției și – cu atât mai necesar – de o listă cu *Note bibliografice*, întocmită de Mitzura Arghezi”. Autorul semnalează și „câteva neajunsuri ale ediției și dificultăți în receptarea operei”: „1. Concepută astfel, ca ediție necritică, aceasta are doar valoarea unei reeditări și restituiri, însumându-se într-o suită de volume o mulțime de scrieri adăpostite în presa vremii, însă din punct de vedere informativ este totalmente deficitară câtă vreme, de la 1 la 25, *Scrierile* au fost ancorate într-un anonim inepugnabil. [...] 2. Opera lui Arghezi a cunoscut o metamorfoză exterioară cu efecte paralizante, îndeosebi pentru interpret. Numai în treacăt s-a semnalat fenomenul de modificare a configurației unora din volumele publicate și reeditate. [...] 3. Nu mai puțină însemnătate are și aplecarea repetată a scriitorului asupra propriilor pagini, cu năzuința de a le scutura de impurități, de a lumina sau obscuriza (iluminând) textul. [...] Nici despre fenomenul acesta ediția *Scrieri* nu ne informează, ediție pe care o bănuim a fi definitivă în forma de față. Este regretabil că un inestimabil act de cultură este frustrat de adevărata strălucire. Dar, ierte-ni-se buclucașa amnezie, nici târziu nu-i prea târziu”. □ Eugen Onu, *Filiații naționale ale noii dramaturgii*: „Ne-am obișnuit să vorbim de dramaturgia noastră actuală – deci de cea a ultimelor trei decenii – privind-o în general izolat. Aceasta nu numai în sensul necorelării ei cu acele curente ce s-au manifestat și se manifestă în literatura dramatică pe plan mondial, dar și mai ales, în acela al nefixării elementelor sale de permanență și inedit în raport cu întreaga evoluție națională a acestui gen și, mai ales, cu tendințe manifestate în cadrul lui, în spațiul românesc, în prima jumătate a veacului al XX-lea. Procedând, însă, astfel, ne lipsim de o posibilitate fundamentală de a demonstra – pe de o parte – creșterea organică, pe anumite temelii constante, specifice, a dramaturgiei

române, inclusiv până azi, iar pe de altă parte, de a evidenția plener, cu probe convingătoare, concrete, puternice și numeroasele elemente de originalitate pe care le conține literatura noastră dramatică din prezent în raport cu cea a etapelor precedente. Relațiile ce se pot stabili sunt de diferite tipuri. O modalitate ar fi, de pildă, cea a comparării unor creații aparținând aceluiași dramaturg, dar datând din perioade istorice-literare diferite. E cazul, astfel, cu piesele lui Camil Petrescu *Danton* și *Bălcescu*. [...] Racordarea literaturii române actuale destinată scenei la patrimoniul pe care ni l-a lăsat în aceeași direcție trecutul se poate face și stabilirea de relații între doi autori. Vorbeam în numărul 7 al revistei «Transilvania» (1974) de modalitatea structural poetică, fundată pe spiritul metaforic, a celor mai reprezentative piese ale lui Marin Sorescu (*Iona*, *Paracliserul*, *Matca*). Dar, în această privință, la o cercetare mai atentă, e de sesizat și înrudirea profundă dintre dramaturgia celui în cauză și scrierile de teatru cele mai reprezentative ale lui Lucian Blaga (similitudine firească, de așteptat, fiind vorba de două naturi structural hărăzite Poeziei). [...] Cercetătorul poate raporta, apoi o scriere dramatică a actualității la o întregă serie estetică anterior exprimată. Și aceasta din diferite puncte de vedere. Unul ar fi cel al motivului abordat, comun. (Pentru că vorbeam anterior de dramaturgia lui Sorescu, să exemplificăm și această idee pornind tot din spațiul ei: astfel, *Paracliserul* se oferă generos unei discuții privitoare la circulația prin timp a mitului Meșterului Manole în scrisul teatral românesc). [...] Interesante și edificatoare relații se pot stabili, de asemenea, pe linia comparării între ele a unor întregi direcții dramaturgice. Bineînțeles că aici evoluția modalităților comice sau aceea a teatrului de inspirație istorică se arată, imediat, de o mare generozitate în ce privește materialul de studiu oferit. [...] Bineînțeles, nu trebuie să se cadă în exagerări, căutându-se și găsindu-se apropieri, filiații și acolo unde ele practic nu există. Dar excesul de zel e, la urma urmelor, pericolul care pândește, mereu, oricare cercetare practică. Ceea ce nu înseamnă că trebuie anulate, pornind de aici, înseși premisele ei general-teoretice și contestată aprioric posibilitatea obținerii de rezultate valoroase pe acel drum”. □ E. Buceșan, *Publicarea documentelor inedite*: „Acțiunea de publicare a unor asemenea documente, care cunoaște în prezent o mare amploare la noi, e, fără îndoială, în principiu, un fapt îmbucurător. Sunt puse astfel în circulație mereu mai numeroase elemente de preț pentru cercetarea literară. Dar tocmai intensitatea activității depusă în această direcție, aviditatea în descoperirea și lansarea de inedite, au născut și nasc, câteodată și datorită complexității de cerințe ce stau în fața spațiului tipografic limitat, și o serie de aspecte negative, care trebuie neapărat relevate, pentru evitarea lor în viitor. Am reține astfel, dintre ele, publicarea fărâmițată, pe exagerat de multe numere dintr-o revistă, a unui text, care prezentat așa, în «doze» mici, nu își poate dovedi întreaga importanță și își înstrăinează pe parcurs interesul cititorilor, fie ei chiar avizați. În asemenea condiții au apărut, de pildă, în «Tribuna» clujeană (numerele 6-11/1972) Cuge-

tărilor filozofice ale lui Slavici, pagini inedite de indiscutabilă valoare în aprofundarea orientărilor spirituale ale celui ce le-a scris, dar care, din motivul arătat mai sus, nu au fost reținute la apariția lor, de către opinia literară, după cum meritau. Mai mult: din contradicția între dorința redacțiilor de a publica cât mai numeroase și ample documente inedite – pe de o parte – și cea a asigurării pentru fiecare număr (dar de ce pe asemenea căi?) a unui sumar cât mai bogat – pe de alta – câteodată se ajunge până la soluția de rară «originalitate» practică în «Convorbirile literare», unde tipărindu-se piese din «epistolarium»-ul Titu Maiorescu, pur și simplu s-a recurs la procedeul scindării textului unei scrisori și prezentării lui în două numere consecutive ale revistei. Cât respect pentru cele mai elementare cerințe ale procedurii științifice prezintă o asemenea modalitate credem că nu mai e nevoie să arătăm. Se mai practică, apoi, un sistem total criticabil: pulverizarea documentelor despre și postumelor unui scriitor în paginile a varii periodice, fenomen care constituie, de fapt, racila de departe cea mai gravă a vastei opere de punere în circulație, de către cercetarea noastră literară actuală, a cât mai numeroase inedite. [...] Dacă Rebreanu este, din punctul de vedere al acestui procedeu neavenit, un caz extrem de tipic, el nu e, totodată, și singurul. O asemenea nedorită împrăștiere suferă, astfel, și documentele, postumele Tudor Arghezi. [...] Dar pentru că a venit vorba de «Manuscriptum», să spunem că nici acestuia nu i se pot trece cu vederea anumite scăderi. Spațiul nu ne îngăduie să ne referim decât la una dintre ele, care ni se pare însă fundamentală. Nu înțelegem de ce, cu cerbicie demnă de cauze mai bune, redacția revistei în cauză stăruie în a publica numeroase documente într-o modalitate pe care am putea-o numi a «spicuirilor». ■ În *Ad usum...*, G. Nistor publică *Despre poezie (I)*. În această prima parte a textului autorul încearcă o definiție a poeziei și delimitează sfera ei, ajungând până la definiția lui Croce: „Astăzi, distincția între *poezie* și *literatură* se face puțin mai nuanțat de cum a făcut-o Croce, studiindu-se *limbajul* poeziei și prozei, dar, în general, prea departe nu s-a ajuns față de rezultatele comentatorului italian (și ale altora, bineînțeles). Comentându-se când prin opoziție, când prin conjuncție, *poezia și proza*, s-a realizat, mai mult tacit, dihotomia (aparentă) între creațiile beletristice în versuri și proză, pe care cercetătorii de diferite formații o acceptă”. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*.

• [„*Urzica*”, An XXVII, nr. 1; *Revistă lunară de satiră și umor*, editată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste; format tipografic: A4, 16 pagini; Redactor-șef: Aurel Baranga, nu se specifică un comitet redacțional; printre autorii „clasiți” ai anului 1975: Theodor Holban, Al. Clenciu, I. Avian, V.D. Popa, Fred Firea, Mircea Pavelescu, Aurel Felea, Ștefan Tita, Veronica Bertoli, Valentin Silvestru; nu se precizează componența redacției] Rubrica *Paratrăsnete* este susținută de Mircea Horia Simionescu (tex-

tu umoristic *Simplu și practic*; în numerele următoare: *Când voi ști totul*; *Sunt un rapidist perfect!*; *Dialog cu grădina*; *Farmaceutice*). □ *Nina Cassian la 50 de ani* (un catren de Rodica Tott). □ *Replici* de Alecu Popovici, schițe de Octav Pancu-Iași, rubricile *Caractere* de Dan Mutașcu și *Cronica TV* de Ileana Colomieț-Lucaciu. □ *Versuri* de Marcel Breslașu și Mircea Pavelescu.

• [„*Vatra*”, Anul V, nr. 1 (46); revistă a Uniunii Scriitorilor din România, format tipografic A2, apariție lunară; 16 pagini (apare în data de 20 a fiecărei luni); Comitetul de redacție este alcătuit din Angela Dorobanțu, Dan Culcer, Sussana Heiss, Kovács György, Sămuilă Fodor, Romulus Guga (redactor-șef), Ioan Pop D. Popa, Atanasie Popa (secretar general de redacție), Cornel Pogăceanu, Vasile Rus, Mihai Sin, Ioan Stoica] În secțiunea *Semne*, apar două articole despre Mihai Eminescu, la aniversarea a 125 de ani de la nașterea poetului: *Eminescu – om al timpului său și Eminescu 1975*, scrise de C. Costin, respectiv de Anton Cosma. □ În *Filtre* sunt amintite următoarele apariții: poezie: Szász János – *Doja*; Calistrat Costin – *Planete*; proză Romulus Guga – *Paradisul pentru o mie de ani și Adio Arizona (spovedania unui naiv făcută unui autor de provincie)*. □ Critică literară: Hristu Căndroveanu – *Alfabet liric*. ■ Articol în memoria lui Zaharia Stancu de Hajdu Győző. □ *Citind sau trăind literatura*: Dan Culcer scrie despre *Panorama nuvelei și a povestirii românești contemporane*, pornind „de la distincția netă între producătorii prolifici și realizatorii parcimonioși”, amintind în articolul său studiul lui Cornel Regman, *Nuvela și povestirea românească contemporană. 1944-1974* și de sugestiile făcute de Ion Vlad în *Povestirea. Destinul unei structuri epice*. □ Fragmente de proză din Ion Ilie Mileșan – *O mulțime de lucruri*. □ George Bălăiță – *Cum începe dimineața*. ■ În secțiunea *Ochiul Ciclopului* apare un fragment din Isaac Asimov, *Petele verzi*, în traducerea lui Gheorghe Rotaru.

• [„*Viața militară*”; nr. 1; Revistă ilustrată de literatură și artă, editată de MAPN, Consiliul Politic Superior; format tipografic A4; apare lunar; 32 de pagini; Colegiul de redacție: Dumitru Rădulescu (redactor-șef), Nicolae Dumbravă, Adrian Merlușcă (redactor-șef adjunct), Mircea Radina, Traian Reu] Publicația adaugă tot mai multe conținuturi politice, de istorie și teorie militară, spre un format de magazin. Publică versuri Eugen Frunză (*Cuvântul de la 9 martie*), D. Nicoară (*Venim către urna de vot*), Dragoș Vicol (*Pe un buletin de vot*), Dumitru M. Ion (*Poem cu trandafiri*), Titus Vâjeu (*Cântec ostășesc*), Patrel Berceanu, militar în termen, debutat în „*Lucefărul*” de Geo Dumitrescu (*Partid-cuvântul soare, Odă patriei și ostașului ei, Noi am cântat cu sânge iubirea de țară, Strămoși, Nu mă întreb, Toamna mai ales...*). Scriu reportaje: Ion Căpeț (*Aerul tare al certitudinii*), Cristian Leon (*În conștiințe și în fapte*), Ioan Rarău (*Contraatacul*), Banu Rădulescu (*Tinerii comandanți ai tinerilor*), Constantin Strună (*Pe câmpul înzăpezit*), Melania Dobre Ionescu (*Prezența activă a femeilor la Casa Armatei*), proză și

evocări: H. Zincă (*Operația Budapesta*), Ion Aramă (*Memorii din linia întâi*).
□ O cronică literară semnează Aurel Martin romanului *Vulturul* de Radu Theodoru, în rubrica *Viața cărților*. □ Paul Anghel semnează o recenzie a volumului *Cronică în marș* de Gh. Bejancu și O. Lustig. □ Ioan Adam semnalează apariția volumului *Evadarea* al ilegaliștilor D. Ivanovici și Al. Guțan, în colecția *Mărturie* a Editurii Eminescu.

• **[„Viața românească”, nr 1; an XXVIII; Revistă editată de Uniunea Scriitorilor; lunar, 64 de pagini, format A5; Colegiul de redacție: Alexandru Balaci, Radu Boureanu, Remus Luca, George Macovescu, Cornel Regman; Redactor-șef: Ioanichie Olteanu; Secretar general de redacție: Vladimir Colin]** Sunt semnate trei texte dedicate lui Mihai Eminescu.
□ Despre *Poetul național* scrie Ștefan Aug. Doinaș: „Un mare poet național creează sentimentul timpului ciclic. Actualitatea lui izvorăște din conștiința mereu înnoită, de a trăi adevărurile sale ca adevăruri neclintite ale ființei spirituale care-i aparține. Prezentul lui invadează fagurii prezentului meu, și – iată: la 15 ianuarie 1975, Mihai Eminescu se naște pentru cea de a 125-a oară și se va naște mereu, an de an, ca o formă inalterabilă a demnității noastre”.
□ Nicolae Balotă notează despre *Eminescu – Elada – Orfeu*: „Dar Eminescu, el însuși, n-a ajuns la această nouă conștiință tragică a unei Elade condamnate, stând sub zodia nihil-ului, decât în rare clipe privilegiate ale creației sae. Aluziile la Grecia, la limba, la mitologia, la filosofia greacă, pe care le întâlnim în poeziile sale... nu depășesc, îndeobște, planul și perspectivele pe care o tradiție întrucâtva academizată, modernă, le-a proiectat cu privire la Elada”. □ În textul *De veghe la „roata istoriei”*, George Munteanu afirmă: „Timpul, în *Memento mori*, e supremul reper al acestei deveniri ciclice a civilizațiilor. Metafora lui, în poem, e roata. Pentru omul adevărat, ieșirea reală din asemenea stare de lucruri nu poate fi decât măsura ce-i urmărește învârtirea – paralel, în nemărginitul spațiu himeric dinlăuntrul său, simte cum crește refuzul fără sfârșit a ceea ce însăși, în devenirea ei fără repaos, monumentele civilizatorice, ale culturii, astfel se iscă”. ■ Situându-se *În jurul unei traducerii*, Mircea Zăciu semnalează apariția cărții lui Mateiu Caragiale, *Les Seigneurs du Vieux-Castel*, précédé de *Remember*, traduit du roumain par Claude B. Levenson. Éditions l'Âge d'Homme. Collection Vent d'Est-Vent d'Ouest (Lausanne).
■ Cornel Regman descoperă *O știință și o morală a pământului: geobogzia*: „Rămâne să mai fie explorate alte trei modalități sau, mai bine, stări, ipostaze ale foiletonului bogzian, la fel de generos reprezentate în *Paznic de far*. Cea dintâi, binecunoscută din demersuri mai vechi ale acestui scris, e meditația, și chiar așa se numesc (când nu gânduri, ceea ce e totuna) cele mai elocvente foiletoane – veritabile radiografii ale omenirii, din acel cosmos al inflexibilității care e conștiința poetului...”. ■ În cadrul rubricii: *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Al. Săndulescu, Victor Atanasiu, Narcis Zărnescu, Mircea Constantinescu, N. Steinhardt. □ Al. Săndulescu prezintă *O nouă ediție Eminescu*:

„Ne permitem a-i sugera Aureliei Rusu o completare de sumar la vol. II și ideea de a da o bibliografie completă (de preferat analitică) a publicisticii culturale a lui Eminescu și a scrierilor despre ea. În felul acesta, ediția, în atâtea privințe plină de merite, va reuși să se înscrie în rândul cărților noastre de referință”. □ Victor Atanasiu reflectează la *Ibrăileanu despre Eminescu*: „Inițiativa Editurii Junimea de a reuni «pentru prima dată într-un volum compact, principalele studii, articole și note ale lui Ibrăileanu despre Eminescu» este lăudabilă nu numai fiindcă astfel se poate avea o imagine mai clară a contribuției criticului ieșean la exegeza eminesciană, dar și pentru că se poate observa astfel mai ușor ce anume din această contribuție prezintă astăzi maximum de interes”. □ Narcis Zărnescu reflectează la *Unitatea și diversitatea Caietelor Mihai Eminescu*: „Cel de al doilea volum al «Caietelor» se integrează în același «efort colectiv de a da un sentiment al continuității unei tradiții», păstrând disprețul pentru sistem. Această dezordine flagrantă este dublată de o vizibilă scădere a entuziasmului și, ca atare, a exigenței criteriilor de selectare a materialului. Elasticitatea spiritului critic poate duce la acceptarea nediferențiată a oricăror texte. Simplul fapt că un bilet de spectacol sau o chitanță anodină a aparținut lui Eminescu nu le conferă acestora semnificații de document istoric, acoperirea în valoare autentică și revelatoare. Dimpotrivă, seriozitatea științifică a demersului critic cade sub semnul îndoielii”. □ În *Lumea văzută de aproape*, Mircea Constantinescu descrie antologia de versuri a Sânzianei Pop și Gabrielei Melinescu: *Viața cere viață* (Eminescu, 1974): „Totul este scris cu onestitate, deschis, cu simplitate, fără patetisme de prisos. Sânziana Pop apelează adeseori la frazarea pe care i-o cunoaștem din proza sa: nervoasă, incisivă, lapidară. Gabriela Melinescu, ca poetă, este tentată să desfășoare metafore ample, curgătoare, prin care textele eliberează de fapt simțiri năvalnice, directe, ivite de confruntarea cu niște realități vii, nepoleite”. □ Florin Mihăilescu se întreabă *Critică sau dezinformare*: „Referindu-se, printre altele, la antologia noastră de texte critice *E. Lovinescu interpretat de...* (Biblioteca critică, Eminescu, 1973), într-o discuție despre *Instrumentele de lucru ale criticii și istoriei literare* („Lucafărul”, 9 noiembrie, 1974, p. 3), Eugen Simion afirmă: „«Cine citește grupajul de articole despre Lovinescu, Arghezi, Camil Petrescu, își face ideea greșită că ei au fost de la început acceptați, aplaudați de critica din epocă. Se dă pe scurt, o imagine falsificată a istoriei literaturii...» etc. Împrejurarea ne amintește și impresia mai veche a lui N. Manolescu, care ne reproșa de asemenea a fi trecut «din pruderie, peste lucrurile dificile» («România literară», 17 ianuarie, 1974, p. 9). Deși un alt cititor mai atent al cărții în cauză constatase ulterior, pe drept cuvânt, că «respingerile precumpănesc» (Paul Georgescu, în «Lucafărul», 20 aprilie 1974, p. 2), se pare că este cazul să revenim, nu bineînțeles pentru că ar fi vorba aici despre valoarea unei cărți, ce se apără singură, ori de vreo interpretare mai personală, al cărei drept rămâne totdeauna inalienabil, ci doar pentru că – din motive

pe care nu le discutăm – se urmărește consacrarea unei flagrante erori materiale. Care este însă adevărul? Din cele 16 texte critice contemporane lui Lovinescu, nu mai puțin de zece sunt polemice, conținând negații și obiecții categorice, iar restul sunt și ele concepute într-un spirit de independență care le face cinste. Pentru cine cunoaște cât de cât istoria criticii noastre interbelice, doar numele autorilor acestor texte ar fi suficiente, pentru a nu ne duce cu pretenția până la consultarea lor: M. Dragomirescu, G. Ibrăileanu, G. Călinescu, Șerban Cioculescu, M. Sebastian, Al. Dima, T. Vianu și P. Constantinescu. Încât suntem extrem de curioși dacă preopinutul ne-ar răspunde: cine falsifică realitatea? Ne pare rău că trebuie s-o spunem, dar înainte de a discuta cu superioritate despre impasul instrumentelor de lucru ale criticii și istoriei noastre literare, e bine să le și cunoaștem cu exactitate pentru a nu-l dezinforma pe cititor, iar înainte de a-i învăța pe alții să citească, vorba lui Sainte-Beuve, e necesar să învățăm noi înșine. De altfel, lectura superficială a colecției incriminate, *Biblioteca critică*, n-o datorăm numai lui E. Simion, ci și altor la fel de bătaioși participanți la sus-citata conversație: Mihai Ungheanu și Nicolae Baltag. Morala fabulei e deci mai generală”. □ În textul *Taxon Băiete, zise genialul detectiv, adu-mi o țuică să mă încălzesc*, N. Steinhardt reflectează la problema traducerilor: „Ce reprezintă fraza aceasta? E forma finală a teoriei traducerii libere și adaptării textului original la specificitățile limbii nr. 2. Acum da, traducătorul și-a însușit textul, intuindu-l, și l-a refăcut, literar, în limba sa maternă, prezentând conaționalilor săi un material lingvistic perfect utilizabil pentru ei și cu desăvârșire adaptat imagisticii lor”.

FEBRUARIE

1 februarie

• [„România liberă”, nr. 9415] Marin Bucur scrie despre *Înțelesul lui Eminescu, azi*, trecutul, prezentul și viitorul îmbinându-se în tot ceea ce a reprezentat acesta. Astfel, notează că Eminescu „a trăit drama unui proces de dezumanizare, la scara lumii țărănești, într-o epocă de întărire a burgheziei. Poetul are un statut de luptător în epocile moderne [...]. Înainte de a zbura, geniul are mers de om, poezia, ca și articolele sale, au rămas pentru noi, carte de învățătură vie. Învățătură pentru a nu ne îndepărta de noi, de a ne desăvârși pe o direcție a istoriei noastre, organic”.

• [„Flacăra”, nr. 4] Claudiu Iordache publică poemul *Pentru poezia comunistă...*, iar Adrian Păunescu versurile cântecului *Dulce Românie*, muzica fiind semnată de Mircea Vintilă. □ În *România nemuritoare* este publicat poemul *Eroi cu dor de bine* de Constanța Buzea. □ Nicolae Dan Fruntelată publică poeziile *Diata și Aici s-au fost zidit*. ■ Cu titlul *Roman serial: povești adevărate (1-2)*, Adrian Păunescu publică *Bancnotele și Doi și mutul*.

□ Niculae Stoian publică poezia *Fondul principal de sentimente*, iar Adrian Dohotaru poemul *Alegeți oameni întregi!* □ În *Cartea*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie *Gustul sâmburelui*, o prezentare a volumului de versuri al lui Dumitru Popescu. ■ În *Literatura și omul*, Cezar Baltag răspunde la întrebarea „ce reprezintă omul, omul nostru de azi, lectura ființei și a vrierilor și a aspirațiilor lui, pentru dumneavoastră, pentru poezia dumneavoastră?»: „Ca scriitor m-am gândit deseori la *Cartea* «Ideală», cartea pe care dacă nu o poți scrie visezi toată viața să o citești măcar. Dar cu cât meditez asupra ei, cu atât îmi dau seama că ea nu poate fi o simplă carte, căci, evident, cea mai perfectă carte este numai *fînța omenească*. [...] Ce e literatura în fond, dacă nu «căutarea» de către fiecare autor a acestei «cărți desăvârșite» care este înscrisă în esența noastră? Nu apropiem cu fiecare încercare de ipostaza supremă a Cărții, dar de egalat nu o putem egala niciodată. [...] Realitatea care ne-a configurat și ne-a dat lumina noastră proprie, inconfundabilă este marea, inepuizabila noastră *Carte*. O citim cu noi înșine și o scriem cu sângele, viața și munca noastră. Ea este *Cartea* care se scrie clipă de clipă și despre orice om din România se poate spune cu îndreptățirea nobilă a autorului: îmi aparține”. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu *semnează Inconvenientele unei bogate producții editoriale*: „Simpla prezență în librării a unui șir lung de nume scriitoricești faimoase, românești și străine, amărăște grav o întreagă tagmă literară. E, în primul rând aceea a grafomanilor contemporani de care, slavă Domnului, nu ducem lipsă.” ■ În *Literatură și adevăr* se anunță, din nou, lansarea criticului literar Cornel Moraru care, plecând de la *Gustul sâmburelui* de Dumitru Popescu, pledează pentru literatura angajată și pentru necesitatea de a nu „abdica de la idealul cetății noastre”. □ Este publicată poezia *În timp ce* de Mircea Florin Șandru. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Cu fața la timpurile ce vor să vină*. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale, intitulat *Este o luptă-n toate cele*. □ Dan Mutașcu scrie poezia *Conștiința pădurilor*.

• [„*Lucefărul*”, nr. 5] M. Ungheanu prezintă cartea lui Mircea Ciobanu: „*Tăietorul de lemne* e un discurs despre condiția omului, scris cu o râvnă problematizantă care face cinste autorului cărții. Mircea Ciobanu și-a făurit un stil nimerit acestor epistole pline de reflecții. Adversar al literaturii cu văluri multicolore el tinde către o simplitate salutară”. ■ În volumul de versuri al lui Ion Tudor, *Efigii în pridvor* (Eminescu, 1974), Dorin Tudoran descoperă *Limpezi-me și optimism*: „Poetul Ion Tudor are o încredere funciară în necesitatea colectivității. O spune cu sinceritate, chiar dacă în versuri în care emoția este, evident, exterioară poeziei...”. ■ De romanul lui Dinu Săraru, *Niște țărani* (Eminescu, 1974) se ocupă Voicu Bugariu, care observă *Mersul inexorabil al istoriei*: „*Niște țărani* este un roman al unor vremi de tranziție. Pe fundalul acestei lumi frământate, dar purtând în sine germeii indestructibili ai viitorului se văd umbrele celor doi prieteni: Năiță Lucian și Pătru cel scurt. O infinită tandrețe paternă se simte în rândurile prin care Dinu Săraru îl descrie într-o

carte remarcabilă, cu personaje și conflicte adevărate, într-o carte scrisă cu talent și umor de bună sorginte populară”. ■ Studiul lui Mihail Petroveanu, *Traectorii lirice* (C.R., 1974) este analizat de Dan Cristea: „Foarte clar în ce privește enunțul mesajului liric, foarte tranșant în observarea viziunii și a problematicii implicite, Mihail Petroveanu desfășoară o întregă formularistică în latura selectării aspectelor propriu-zis poetice. Criticul nu respinge, ci numai preferă, cu exprimări «filigranate» pe cale să devină ticuri verbale. Cartea sa, e cartea unuia dintre criticii cei mai serioși în materie de poezie”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile luceafărului* este abordată tema *Marxismul și literatura*, pornind de la antologia întocmită de Ion Ianoși: *Marx, Engels, Lenin. Despre literatură și artă* (Minerva, 1974, colecția B.P.T.). Se afirmă: Romul Munteanu, Gelu Ionescu, Gheorghe Achiței, Dan Laurențiu. □ Romul Munteanu, *Filosofia revoluționară enciclopedică*: „Din aceste motive considerăm că publicarea recentă în «Biblioteca pentru toți» a unor texte de Marx, Engels și Lenin privitoare la literatură și artă, riguros selectate și comentate de Ion Ianoși, constituie un act de cultură de notabilă semnificație, care vizează un public foarte larg. Materialismul dialectic și istoric este astfel el însuși o devenire. Fertilitatea sa rezultă din această deschidere continuă spre asimilarea celor mai recente rezultate din științele moderne. De aceea, nici estetica și critica marxistă nu reprezintă un fenomen închis. Dimpotrivă, ele își capătă acel conținut ce se desprinde din însăși evoluția operelor majore de artă din timpul nostru”. □ Gelu Ionescu, *Forța critică a culturii*: „Recent apăruta antologie *Marx-Engels-Lenin; Despre literatură și artă* (Editura Minerva, colecția Biblioteca pentru toți, seria Cultură generală, 1974) este o reușită editorială de excepție. Comparată cu alte culegeri pe aceeași temă, românești sau străine, ea se dovedește din multe puncte de vedere superioară; meritele aparțin lui Ion Ianoși care a sistematizat într-un chip propriu un material de importanță universală, grupându-l pe capitole și subcapitole... Autorul nu este numai un cunoscător experimentat al filosofiei marxiste și al esteticii universale, ci și un critic care a meditat profund, neevitând comoditățile și dificultățile problemei – tocmai de aceea găsind soluții fericite, acoperite de probitatea unui spirit științific suplu și viguros”. □ Gheorghe Achiței, *Întemeietorii unei noi estetici*: „Constituie o adevărată surpriză editorială această culegere: *Marx, Engels, Lenin; Despre literatură și artă*. Modest, Ion Ianoși avertizează, undeva, cititorul că, de fapt, «culegerea... dorește să înlesnească familiarizarea relativ ușoară și rapidă a cititorilor cu acel esențial nucleu de idei estetice și de aplicații artistice prin care Marx, Engels și Lenin ne susțin și ne îndrumă confruntările contemporane» [...] Înțeleasă astfel, estetica marxistă se definește ca un vast teritoriu de afirmare a posibilităților creatoare ale fiecărui cercetător specializat în problemele artei, literaturii, în problemele culturii în general”. □ Dan Laurențiu, *Viziunea asupra artei, viziunea asupra lumii*: „Apariția recentă în colecția B.P.T. a unui volum *Marx-Engels-Lenin, Despre literatură și artă*, sub îngriji-

rea lui Ion Ianoși, oferă încă un prilej de punere în valoare a implicațiilor estetice existente în doctrina întemeietorilor materialismului dialectic și istoric. Referindu-ne mai întâi la antologia propriu-zisă, trebuie să subliniem că efortul lui Ion Ianoși de a depista, extrage și selecta o serie de texte cu valoare teoretică în ceea ce privește problematica artei este remarcabil, cu atât mai mult cu cât acestea nu se găsesc expuse într-o secțiune specială, ci diseminate în vasta operă a lui Marx, Engels și Lenin. De asemenea, studiul său introductiv încearcă să stabilească locul și liniile de forță ale gândirii estetice marxist-leniniste, precizându-i atât deschiderile cât și delimitările riguroase, în contextul mai larg al preocupărilor și curentelor estetice contemporane”. ■ Eugen Simion continuă studiul despre *Teatrul lui Marin Sorescu (II)*: □ „*Paracliserul* propune și o soluție în conflictul ce opune, cum s-a văzut, omul și existența în piesele lui Sorescu, și anume soluția spiritualistă. Omul vrea să termine o citorie, pornind disciplinat, modest, de jos în sus, urcând treaptă cu treaptă spre săgeata care arată ca un deget întrebător. Ca psalmistul arghezian el vrea un semn iar semnul divinității întârzie să apară. *Paracliserul* pierde mistuit de propria pasiune”. □ „*Matca* este, se înțelege numaidecât, o dramă a singurătății mândre și curajoase, a solidarității și continuității în ordinea existenței. Un poem al vieții și al morții care se condiționează și se întretaie... Piesa este o parabolă modernă a potopului (a dislocării, a ruperii universului) și o parabolă, în același timp, a încăpățănării de a exista”. □ „În raport cu *Iona*, *Paracliserul* și *Matca*, aceste comedii inteligente, tăioase sunt mai puțin importante pentru ceea ce vrea să fie și ceea ce este, cu adevărat, teatrul lui Marin Sorescu: o meditație excepțional de profundă asupra condiției omului modern”. ■ Nicolae Ciobanu semnează textul *Corespondență și „anti-literatură”*: „Primul tom din *Scrisori către Ion Bianu* (Minerva, 1974, 652 p. – prefață și note de Marieta Croicu și Petre Croicu), privit din unghiul utilității sale strict științifice, constituie, fără îndoială, una dintre cele mai bogate și instructive surse documentare apărute în ultima vreme la noi”. ■ Eugen Barbu continuă periplul: *Un bizantin (IV)*: „Bizanțul ipotetic al lui Mutașcu este descris cu o metaforă savantă, complicată, uneori imprudentă, dar nu lipsită de o caligrafie prețioasă, subtilă, alambicată, vulnerantă. Punctarea ereziilor se face cu o superficialitate intenționată, pentru că ce altceva să însemne migrena sacră a Mitropolitului de Mitilene care jupuia de vii pe negustori? Poetul găsește cuvântul magic cu care deschide cutia cu bijuterii bizantine, fie ele fapte, fie decor, fie aluzii”.

• [„**Era socialistă**”, nr. 3] Adrian Isac prezintă volumul al doilea din *Literatura română între cele două războaie mondiale* (Minerva, 1975), semnat de Ov. S. Crohmălniceanu, constatând că „este prima oară după 23 August 1944 când se încearcă o prezentare critică a literaturii interbelice, în totalitatea manifestărilor ei”: „Autorul dă, într-adevăr, dovadă de o maximă scrupulozitate critică, reușind să cuprindă fenomenul poetic dintre cele două războaie

mondiale în toată complexitatea lui. Nu există, practic, nici o modalitate poetică reprezentativă pentru epoca respectivă, care să nu fie analizată atât ca afirmare teoretică a unui principiu estetic, cât și ca manifestare artistică propriu-zisă”.

● **[„Tribuna României”, nr. 54]** Numărul se deschide cu o notă semnată „T.R.”: „Stimați cititori, Pe parcursul a cincizeci și trei de numere revista noastră s-a străduit să vă fie un prieten apropiat care să vă aducă cele mai interesante vești din România, să vă țină la curent cu noutățile de prin locurile pe unde n-ați mai fost, să vă vorbească despre oamenii și despre meleagurile de care vă simțiți legați. Cincizeci și trei de numere în viața unei reviste nu înseamnă mult, dar nici puțin. De asemenea, uneori am avut impresia, este normal să fie așa, că am reușit să vă împlinim așteptările. Cu amabilitatea și generozitatea care vă caracterizează, ne-ați spus chiar dumneavoastră acest lucru. Alteori, din contră, am simțit că trebuia să facem mai mult pentru a vă răspunde exigențelor, pe care noi înșine le dorim tot mai mari. Și în astfel de cazuri, cu aceleași gânduri prietenești cu care ne-ați întâmpinat fiecare număr, ne-ați spus-o, iar noi v-am rămas, cu atât mai mult, recunoscători. Tocmai de aceea, începând cu acest număr, 54, ne-am gândit la o mai mare varietate a paginilor și rubricilor noastre, la o cuprindere mai generoasă a actualității românești, a chipului meleagurilor noastre, a oamenilor și faptelor de la noi, din atâtea și atâtea domenii, care fac viața unui popor. Pentru cei care vor să ne urmărească, dar nu cunosc limba română, am inserat câte o pagină în limbile engleză și germană. De asemenea, pentru cei care vor să învețe limba română am introdus o pagină specială *Limba noastră*. Sperăm, în acest fel, să venim în întâmpinarea dorințelor exprimate de dumneavoastră și să vă oferim prin revista noastră o fereastră cuprinzător deschisă spre România”. ■ În secțiunea *Acasă* citim *Bucură-te, fereastră luminată...* de Mihai Negulescu. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Cunoașterea României prin graiul românesc* de Virgil Cândea: „Creație a tuturor românilor, bun al tuturor, limba ne este încredințată nouă tuturor spre îngrijire, pază și propășire. Și niciun așezământ obștesc, ca al nostru, nu poate înscrie obiectiv cultural mai înalt în programul său decât asocierea conștientă și harnică la această operă”. ■ Pagina numită *Actualitatea* stă sub semnul *Campaniei electorale*. ■ Cei 115 ani de la Unirea principatelor sunt comemorați prin *Simpozionul Asociației „România”*: „În seara manifestărilor care au avut loc cu prilejul celei de a 116-a aniversări a Unirii Principatelor, Asociația «România» a organizat un simpozion la care au luat parte oameni de știință și cultură, membri ai conducerii Asociației «România», scriitori, profesori, cercetători, tineri elevi și studenți din familii românești stabilite în alte țări, care își fac studiile în România. Acad. Constantin C. Giurescu, vicepreședinte al Asociației, a făcut o expunere cu tema: *24 Ianuarie 1859 și formarea statului român modern*. Despre motivul unirii în literatura română clasică și contemporană au vorbit acad. Șerban Cioculescu, iar dr. Vasile Netea a prezentat

modul în care actul Unirii s-a reflectat în conștiința românilor stabiliți în alte țări. Prof. univ. Zoe Dumitrescu-Bușulenga a conferențiat despre ideea de Unire la români, prof. dr. Viorel Cosma a înfățișat oglindirea acestui moment istoric în muzica românească, iar despre motivul Unirii în artele plastice a vorbit prof. dr. Dan Grigorescu. Mulțumind distinșilor oaspeți pentru elevatele comunicări, prof. dr. Virgil Cândea, secretarul general al Asociației «România», a subliniat, la rândul său, semnificațiile deosebite ale actului Unirii în conștiința tuturor românilor. Simpozionul a pus în lumină locul Unirii Principatelor în evoluția poporului român, însemnătatea istorică a înființării statului român modern, etapă esențială pe drumul unității naționale, a cărei întregire deplină avea să se înfăptuiască în 1918. În expuneri și discuții s-a arătat că actul de la 24 ianuarie a inaugurat o epocă nouă în dezvoltarea României, de reforme care au pus bazele dezvoltării în sens modern a țării noastre. S-a subliniat faptul că Unirea a fost o premisă pentru cucerirea independenței naționale. Creații literar artistice, muzicale, de arhitectură, închinată Unirii, ilustrează ecoul profund pe care acest eveniment l-a avut în conștiința poporului român. Participanții au asistat în încheierea reuniunii la un film documentar închinat personalității domnitorului Alexandru Ioan Cuza”. ■ Din pagina numită *Pe scurt* reținem nota nesemnată *Omagiu lui Eminescu*: „În cadrul manifestărilor care cinstesc memoria lui Mihai Eminescu, Muzeul literaturii române a organizat expoziția documentar-ilustrativă *File din eminescologia contemporană*, care punctează sugestiv etapele străbătute de exegeza operei eminesciene de-a lungul anilor. Vernisajul expoziției a coincis cu desfășurarea primei seri de evocări literare din acest an la «Rotonda 13», seară care a prilejuit o întâlnire cu oameni de litere care au scris despre Eminescu: Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Șerban Cioculescu, Edgar Papu și Augustin Z.N. Pop. Au fost audiate înregistrări aflate în «fonoteca de aur» a Radioteleviziunii, înregistrări-document ale unor conferințe și contribuții eminesciene aparținând lui Tudor Arghezi, Perpessicius, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, George Călinescu și Mihail Sadoveanu. Actorul Dinu Ianculescu a citit fragmente inedite din opera marelui poet”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *Ideea de unitate națională la români*: „Păstrarea unității acesteia strânse a poporului român este garanția tuturor cuceririlor pe care societatea românească contemporană le-a izbândit”. ■ Dan Zamfirescu publică nota *Din nou despre Dracula*: „Nu demult ne-a fost dat să întâlnim, din nou, figura lui Vlad Țepeș, voievodul Țării Românești, evocată într-un articol semnat de Richard Steele în revista americană «Newsweek». De astă dată, prilejul evocării vestitului domnitor a fost oferit de... programul întocmit pentru turiștii străini de O.N.T. «Carpați» pentru cunoașterea locurilor și monumentelor din țară, legate de viața și luptele voievodului”. ■ În *Tribuna artelor* citim un colocviu realizat de Dumitru Radu Popa, *Clasicismul – permanență a poeziei românești*: „Poezia românească a ultimelor decenii departe de a rămâne străină de întreaga desfășurare a mișcărilor modernismului poetic

european, a găsit – în anii din urmă, cu precădere – o filieră proprie, extrem de nuanțată, de convertire a acestora în modalități ce consună tot mai mult, în punctele lor culminante, cu ceea ce înseamnă *adevărul* și *esența* rostirii poetice românești. Conștiința unei permanențe a clasicului devine astfel sensibilă, iar colocviul de față, la care am invitat pe prof. univ. Edgar Papu, cunoscut pentru subtilitatea și acuratețea spiritului critic, pe asistent dr. Marian Popa, unul dintre cei mai avizați exponenți ai noii generații de literați, pe criticul M.N. Rusu, șeful secției de literatură la revistele «Amfiteatru» și «Viața studențească», și pe poetul Petre Ghelmez, constată și încearcă să jaloneze temeurile intime ale acestei permanențe”. □ Din acest colocviu spicuim: □ „Petre Ghelmez: Aș vrea să mulțumesc, mai întâi, distinșilor noștri oaspeți, care, în calitatea domniilor lor de literați, de oameni care urmăresc fenomenul cultural în ansamblu, fenomenul literar și, după cum reiese din intervențiile făcute în presă sau în cărțile publicate, fenomenul poetic în special, pentru deosebita amabilitate de a participa la acest colocviu. În poezia românească contemporană, care în ultimii ani a parcurs o serie de etape cu implicații deosebit de interesante, au intervenit, mi se pare, niște nuanțe noi. După ce, în mod firesc, a încercat să cucerească și alte zone ale sensibilității, să se pună de acord cu fenomenul social contemporan, poezia a trebuit să găsească și modalități de expresie adecvate pentru a putea să consemneze, cât mai bine, aceste nuanțe noi de gândire și simțire. Observăm însă că, în ultima vreme, apar tot mai multe volume sau cicluri de versuri care amintesc prozodia, sensibilitatea și gândirea clasică. Există, în momentul de față, o mai mare atenție pentru rigoare. Ce înseamnă aceasta? E vorba, practic, de reîntoarcerea la clasicism? E vorba de un impas al liricii moderne, trecută prin aventura experienței și experimentului? □ D.R. Popa: Desigur că acordăm aici termenul *clasic* cu o cuprindere generică, lipsită de circumscrierea rigidă la curentul ca atare. Discuția noastră pornește, într-adevăr, de la un fapt: am numărat printre cărțile apărute numai între 1970-1974 peste 25 de volume de elegii, sonete, pasteluri, rondeluri, imnuri semnate de poeți cunoscuți sau de debutanți. Colocviul nostru nu se vrea o sentință pripită asupra unui fenomen, poate încă necristalizat. Am dori însă să-l înregistrăm și să-i cercetăm suporturile și implicațiile. □ Petre Ghelmez: În acest sens eu cred că trebuie să ne întrebăm dacă revenirea la clasic nu poate fi cumva fundamentală pe o consonanță spirituală, pe niște premise existente în aspirația spiritualității românești spre echilibru. □ Edgar Papu: Cred că aveți dreptate. Un critic italian observa, nu de multă vreme, că, în general, lirica modernă este a unei omeniri bolnave, adică a unei omeniri care, în loc de hrană gustoasă, are nevoie de medicamente. Poezia, în unele dintre formele ei contemporane, a ajuns un fel de injecție. Ca urmare, o mulțime de termeni din medicină au fost preluați de critica literară. Lucrul acesta ne arată că literatura a deviat. Că este o literatură medicamentoasă, care nu satisface cerințele de armonie ale omului sănătos. Spiritul românesc, în genere, evită însă asemenea experiențe. Reîn-

toarcerea la clasic ar putea să însemne, de aceea, o reîntoarcere la omul care are nevoie de bucuria lucrurilor și sentimentelor frumoase, și care sunt legate de tradiția poporului român, un popor de artiști. Când românul a stilizat natura, a făcut-o în sensul ei, fără să provoace o sciziune inevitabilă, o antinatură. El a ajuns la *artă* nefăcând altceva decât o natură mai profundă, mai bine înțeleasă. Tocmai din acest punct de vedere, mi se pare că, revitalizarea prin clasic este foarte conformă spiritului tradițional românesc și esențial poporului român. [...]

□ Marian Popa: Revenind însă la ceea ce spunea D.R. Popa, aş putea să adaug că sunt și multe volume în care numai o parte din cuprins «clasicizează». Oricum, cred că am exagera dacă am reduce la acest fenomen evoluția poeziei noastre contemporane. Alături de reactualizarea clasicizantă, se manifestă un proces de tradiționalizare a unor forme și sentimente care nu au nimic comun cu sfera apolinicului.

□ D.R. Popa: De fapt, nici nu ne propunem asta. Dacă vorbim de o revenire a clasicului, cred că ne referim la un proces structural firesc. «Poetica stărilor» bruscase în mare măsură estetica formei tradiționale, concepută ca periodicitate, poeții moderni fiind un fel de «mâncători de timp». În această revenire a poeziei românești la clasic, disonanțele interioare ale poeziei își caută probabil un moment de reflexivitate. Nu este vorba numai de forme prozodice, ci și de o lirică mai umanizată, mai personală.

□ Marian Popa: Eu aş vrea să subliniez în același timp, că, prin sondarea unor sentimente liminare, a unor tensiuni interioare consubstanțiale poeziei moderne, se ajunge, la ora actuală, dacă nu la o anumită profunzime, cel puțin la o aprofundare a sufletului românesc, care este într-adevăr echilibrat, tocmai prin puterea de a domina aceste tensiuni, interioare, nu dintre cele mai lipsite de complicații. Apare, deci, azi, o poezie interesantă prin mentalitatea clasicizantă a formalului. În legătură cu spiritul românesc, socotesc că trebuie să operăm mai întâi distincția între un clasicism ca atitudine, care este o categorie psihologică concretizată într-un comportament social, și un clasicism formal, care, fiind formă, schemă, procedeu chiar, poate servi oricărei substanțe sufletești. În sfârșit, trebuie deosebit un clasicism de origine cultă și unul de origine populară, în ambele direcții formale obținându-se rezultate remarcabile în producția poetică. Dacă un spirit echilibrat acum, ca Petre Ghelmez, un altul mai devreme echilibrat, cum este al lui Alexandru Andrițoiu, au ajuns la formele clasice culte, fenomenul este firesc; dar sonetul nu e respins nici de poeți avangardiști, ca Gellu Naum și Virgil Teodorescu. În alte cazuri, predomină turmele de tip popular, ca la Ion Gheorghe din *Mai mult ca plânsul*, dar nu se exclude posibilitatea exploatării ambelor direcții de către o structură barocă: Nichita Stănescu prin *11 elegii* (1967) ne dădea niște mostre extraordinare de vitalitate a unei forme antice, iar *În dulcele stil clasic* (1970) constituia un exemplu remarcabil de renovare a unor tradiții prozodice și imagistice de natură folclorică. După opinia mea, noile tendințe clasicizante se fac mai evidente după 1965, ele constituind însă consecințe ale unei anumite evoluții sociale. A existat și la noi un

tineret efervescent, cu idealuri sociale nobile, dar, prin forța împrejurărilor, nu suficient de cultivat; or, această stare de lucruri nu putea dura mult. După 1965 a început să se traducă masiv la noi din poezia mare a lumii. Echilibrul social, pe de altă parte, a asigurat spiritelor o reîntoarcere sau o redescoperire a clasicismului și chiar a academismului. □ Edgar Papu: Este adevărat, la noi s-a tradus mult în ultima vreme. Aș vrea să remarc însă că datorită acestei capacități de echilibrare a tensiunilor, despre care vorbea Marian Popa, preluările capătă în poezia noastră un caracter special. Așa cum s-a întâmplat, de altfel, dintotdeauna. Iată, dacă luăm ca exemplu bisericile lui Ștefan cel Mare, observăm că violența gotică a arcadelor se îndulcește, lumina care completează aici cadrul are căldură, umanitate. Bisericile de lemn din Maramureș au înălțimea gotică, dar tocmai din cauza materialului folosit – lemnul, care se înalță firesc spre cer – această înălțime nu e stridentă, ea se îmbină, se avântă unitar cu văzduhul. Bлага a fost o vreme influențat de cel mai angoasat curent al acestui secol, expresionismul german, dar în poezia lui a sublimat, a extrapolat această contorsionare gotică. Ce vreau să spun cu toate acestea? Stilul unui popor se fecundează prin anumite influențe, prin toată istoria artei și a poeziei. Însă caracteristica poporului român este acea tendință de a echilibra, de a armoniza întotdeauna formele dezechilibrate, neliniștite. □ Marian Popa: Alături de acest echilibru pot însă să apar noi modalități, care să exprime fiorul existențial al acestui secol, fior ce se concretizează, uneori, printr-un fel de crispă, alteori printr-o detașare de obiect. De pildă, ironia presupune puțină detașare. Or, eu găsesc că ironia este una din marile descoperiri ale poeziei noastre contemporane. □ M.N. Rusu: În legătură cu acest fior, cu această stare de veghe, concepută ca fundament al stării poetice, cred că ea există atâta timp cât corespunde unui sentiment istoric. Sentimentul istoric în această formă este specific poporului român și e tradițional în aceeași măsură în care elementul tradițional al poeziei române îl înregistrează. Dacă la acest fior se referă Marian Popa, sunt de acord. E o trăsătură de-a noastră, cu rădăcini vechi, aceea de a fi extrem de sensibili la istorie. În egală măsură ea și-a făcut loc și în literatură, și este evidențiată de trăirile reale ale poeziei. În acest sens, eu cred că poezia noastră nouă abia acum și-a găsit niște rezolvări, și-a găsit modul original contemporan, profund înrădăcinat în marca tradiției. Dau un exemplu: termenul de colină apare după o întrerupere de trei-patru decenii. L-am găsit la Ioan Alexandru, la Ion Gheorghe, Constanța Buzea și alții. Aceasta demonstrează extrema sensibilitate a poetului român de azi, care reactualizează spontan un model spiritual al peisajului românesc, iar inima sa vibrează în fața lui, așa cum dintotdeauna a vibrat. □ Marian Popa: Pentru că tot vorbim de Ioan Alexandru, el ar spune că pentru a ne explica spiritualitatea trebuie să mergem mult mai înapoi și să ne gândim și la orizontul nostru grecesc. Ar exista, cu alte cuvinte, o componentă determinată într-un fel de echilibrul grecesc. □ Edgar Papu: Cred că problema poate fi pusă și invers: Se știe că vechii greci

au fost un popor sărac, dezechilibrat, iar echilibrul lor, devenit mai apoi termen de referință, era o stare impusă, ei și-au impus însă echilibrul de la traci. Tracii au venit cu acest echilibru, care era pentru ei modul firesc de existență. Am putea spune, deci, că ceea ce se ia drept grecism este de fapt tracism. Mi se pare aici sursa cea mai veche și originală a acestui pământ. □ Petre Ghelmez: Desigur, problema pusă astăzi în discuție presupune analize extrem de ample asupra rădăcinilor spiritualității românești. Este evident, însă, că atunci când vorbim de componenta clasică a literaturii noastre actuale, nu ne referim la o revenire strictă, ci la o *redevenire* a clasicului. Acesta mi se pare un lucru esențial. Există, într-adevăr, o neliniște a omului modern, care este total diferit ca sensibilitate de străbunul său, din secolele trecute. [...] Tot așa cred că poetul român contemporan își găsește astăzi, în acest secol agitat, un ton mai cald, mai familiar, în care-și sublimizează neliniștea. Acum, când, aș îndrăzni să afirm, noi ne-am întors poate mai săraci și mai triști din călătoria pe Lună... Am revenit, într-un fel, însă, mai optimiști pe Pământ, la lucrurile și sentimentele dintotdeauna ale noastre. □ Marian Popa: Iar eu aș accentua faptul că în ultimii ani trăim într-o societate cu o structură mult mai echilibrată. În acest cadru, individul are posibilitatea și libertatea de a se descoperi pe sine. Desigur că, această regăsire, poartă pecetea specifică mentalității noastre românești. Astfel, cred eu, s-a ajuns la ora actuală la clasicism. El există ca o nouă experiență, fundamentală, a poetului contemporan... □ Edgar Papu: Mă gândesc că poezia de pretutindeni exaltă azi, mai mult ca oricând, obsesia morții, a fricii de moarte, în așa fel încât, uneori, ai impresia că nu mai este vorba de moartea individului, ci de moartea speciei. Poezia română a ultimilor ani este interesantă tocmai prin refuzul acestei obsesii, refuz ce-și poate găsi rădăcinile chiar în concepția noastră străveche a perpetuării neamului peste viață și moarte. Depășirea deliberată a obsesiei, care relevă un mod specific de a recepta universul, este, cred eu, soluția pe care spiritualitatea românească o oferă astăzi lumii. □ M.N. Rusu: Poezia românească, civilizația și cultura noastră oferă, într-adevăr, și astăzi experiențe și valori originale, dar străinătatea nu este încă îndeajuns dispusă să reflecteze asupra lor. Sub acest aspect nu suntem destul de cunoscuți și integrați în circuitul valorilor universale. □ Edgar Papu: Aș propune să facem însă aici o distincție. Există două probleme diferite: a circulației valorilor și a existenței lor propriu-zise. Shakespeare a fost total ignorat timp de un secol dincolo de hotarele Angliei, ceea ce nu înseamnă că era mai puțin valoros în acel interval. Este aici o oarecare analogie cu situația noastră actuală, când avem valori universale iar lumea începe în mod categoric să ne cunoască, dar nu dispunem încă de o difuzare planetară a lor. Istoria a dovedit însă că nici o valoare veritabilă nu rămâne până la urmă ignorată. Credem că acestei legi i se supune și cultura noastră, cu valorile ei. Cu atât mai mult, cu cât legea este valabilă în special pentru expresiile clasice – așa cum am caracterizat în esență realizările românești. Perspectiva unei cunoașteri plenare a

noastre o vedem, în consecință, cu certitudine, deschisă”. ■ În rubrica *Librărie* sunt prezentate volume de *Beletristică* apărute la editurile Albatros, Cartea Românească, Eminescu, Facla, Junimea, Minerva, Scrisul Românesc, Univers. Semnalările sunt semnate D.M. ■ În secțiunea *Cartea* Mircea Zăciu scrie despre *O monografie Caragiale la New York*, semnalând apariția volumului *Ion Luca Caragiale* de Eric. D. Tappe, Twayne Publishers, New York, 1974: „Fără a epuiza subiectul, mult prea complex, cartea Profesorului E. D. Tappe este totuși un bun instrument de inițiere. Ea are meritul de a deschide o poartă a interesului critic și, poate, a unei mai susținute curiozități pentru descoperirea integrală a operei acestui ilustru român”.

2 februarie

● [„Scânteia”, nr. 10 093] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim un text-reportaj de Vasile Nicorovici, intitulat *Start cu 1250 cai-putere*, despre întreprinderea „23 August” din București.

4 februarie

● [„Scânteia”, nr. 10 094] Pe prima pagină citim *Ieri, în circumscripția nr. 1 din Capitală, a avut loc o impunătoare întrunire electorală cu peste 6 000 de participanți. Tovarășul Nicolae Ceaușescu propus candidat în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Generală.* ■ Al. Piru prezintă volumul *Niște țărani* de Dinu Săraru, Editura Eminescu: „Dinu Săraru e un narator sobru, înzestrat sub raportul observației sufletului simplu, cu simpatie pentru eroii săi, ba chiar cu acea caldă umanitate care pornește dintr-o viziune superioară a vieții și care caracterizează pe scriitorii realiști, atenți la transformările sociale și morale ineluctabile, nu mai puțin în stare să arunce peste seismele istoriei un vâl de poezie autentică a timpului ireversibil. Romanul *Niște țărani* anunță un scriitor veritabil al literaturii române de mâine”.

5 februarie

● [„România liberă”, nr. 9418] În articolul *Moștenirea culturală, opțiune ideologică*, Ion Dodu Bălan se referă la marile opere ale literaturii române, menționând, însă, și importanța reactualizării acestora, dar și necesitatea unui „proces de selecție”. Totuși, ajunge să conchidă că „istoricul literar marxist e un om politic și nu e un simplu căraș care aduce opera din trecut în prezent, indiferent de ce conține și de ce propagă aceasta. [...] El este dator să interpreteze o operă din unghiul ideologic al prezentului, al politicii noastre culturale”.

● [„Scânteia”, nr. 10 095] Aflăm că *A apărut Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.* ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Iulie în februarie... pe un calendar al celor harnici*, un reportaj de

Nicolae Țic despre Combinatul de industrializare a lemnului Pipera. ■ Citim despre „Luna cărții la sate”: „În acest an, la cea de a 15-a ediție a sa, «Luna cărții la sate» se desfășoară într-un context deosebit: oamenii muncii de la sate depun eforturi susținute pentru transpunerea în viață a Hotărârilor celui de al XI-lea Congres al P.C.R. și pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor social-economice pe anul 1975, ultimul an al actualului cincinal. Această atmosferă de muncă entuziastă este amplificată și de importantul eveniment politic ce va avea loc în ziua de 9 martie, zi în care poporul va alege deputații în Marea Adunare Națională și în consiliile populare. [...] Manifestările organizate în cadrul «Lunii cărții la sate» vor contribui substanțial la lărgirea orizontului de cultură, la îmbogățirea cunoștințelor, la stimularea activităților obștești și cultural-educative ale populației sătești. Sub îndrumarea directă a organizațiilor locale de partid, vor fi intens solicitate căminele culturale, cluburile, bibliotecile și, cu deosebire, școlile pentru a ridica «Luna cărții la sate» la nivelul unui adevărat eveniment politic și cultural”. ■ Ziarul informează cititorii despre *Înaltă prețuire pentru cercetarea științifică românească*, anunțând: *Tovarășa academician dr. ing. Elena Ceaușescu a primit titlul de membru de onoare al Institutului Ecuatorian de Științe Naturale.*

● **[„Viața studentească”, nr. 5]** Un grupaj de comentarii *Despre poezie*, urmărind prin articolul lui M.N. Rusu, *Lirica istoriei*, volumul lui Corneliu Sturzu – *Anotimpul încrederii*, Ed. Eminescu; prin Mircea Scarlat, *Alte noi peregrinări istorice* volumul lui Dan Mutașcu, *Scrisori bizantine* (Albatros, 1974); prin I. Segărceanu, *Relevarea fondului rural*, un volum apărut la Cartea Românească, *Pseudopatriarchalia* de Gh. Istrate; prin C. Sorescu, în *Permanența veghei*, placheta lui Marin Mincu, *Văile vegherii* (C.R., 1974); prin Vasile Petra, *Un epigon* [al lui Blaga, n.n.], țintind opul de la Cartea Românească, *Irosirea zăpezilor* de Ion Iuga.

6 februarie

● **[„Scânteia”, nr. 10 096]** În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Când vin și pleacă vapoarele...*, un reportaj de Corneliu Leu despre portul din Constanța. ■ Aflăm că *În întreaga țară continuă Adunările pentru desemnarea de candidați ai Frontului Unității Socialiste în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare*. Reținem desemnările: în județul Bacău – Leonte Răutu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de conducere, rector al Academiei „Ștefan Gheorghiu”; în județul Bistrița-Năsăud – Dumitru Radu Popescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., scriitor, redactor-șef al revistei „Tribuna”; în județul Cluj – Létay Lajos, membru al C.C. al P.C.R., scriitor, redactor-șef al revistei „Utunk” din Cluj.

● **[„România literară”, nr. 6]** Versuri semnează: Paul Tutungiu (*În lume sunt bărbați*), Traian Iancu (*Primăvară, Primăvară...*). □ Poezii dedicate Pa-

triei – Partidului semnează: Valeriu Bucuroiu (*Cuvânt cu cuvânt; La început; Orgă*), Dumitru Bălăeț (*De strajă Timpului*), Virginia Mușat (*Votetz*), Cseke Gábor (*Votul constructorilor*, în românește de Dim. Rachici și Csire Gabriella), Valeri M. Sivan (*Ceruri*), Al. Raicu (*Vine timpul*). □ Vasile Băran publică un *Reportaj electoral* intitulat *Vaslui – 1980*. □ Citim *Focul purificator (Jurnal intim – extrase)* de Dan Deșliu. □ Cristian Unteanu îl prezintă pe Georges Borgeaud, laureatul Premiului Renaudot 1974 și semnează traducerea fragmentului din volumul *Călătoria în străinătate*. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Pace*. ■ Editorialul *La înălțimea marilor răspunderi* este semnat „România literară”: „A apărut *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*. Document de însemnătate istorică, prin întregul său cuvânt, Programul reflectă caracteristicile proprii gândirii și modului de acțiune ale secretarului general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui rol în elaborarea, redactarea și definitivarea acestei carte a dezvoltării viitoare a societății românești a fost hotărâtor”. ■ În *Viața literară* citim: □ În *întâmpinarea alegerilor*, o prezentare a manifestărilor dedicate acestui eveniment politic la București, Oradea, Iași, Timiș, Târgu Mureș, Cluj-Napoca. □ *Luna cărții la sate*: „La 1 februarie au început acțiunile din cadrul celei de-a 15-a ediții a «Lunii cărții la sate», manifestare organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste în colaborare cu Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum și altor organisme. [...] Asociațiile de scriitori din întreaga țară au și întocmit programe de desfășurare a acțiunilor prevăzute, unele dintre acestea având loc începând de la 1 februarie. Astfel, Asociația Scriitorilor din Iași a stabilit ca în comunele județului să se deplaseze două grupe de scriitori formate din Andi Andrieș, Ion Chiriac, Mihai Drăgan, Dumitru Ignea, George Lesnea, Gheorghe Istrate, Aurel Leon, Ioanid Romanescu, Haralambie Țugui, N. V. Turcu, Horia Zilieru”. □ În *spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul acordului cultural dintre Republica Socialistă România și Belgia au plecat la Bruxelles Augustin Buzura și Paul Everac. * În cadrul schimbului redacțional dintre revistele «Secolul 20» și «Literatura na Świecie» a plecat la Varșovia Geo Șerban. * La Praga a avut loc o întâlnire de lucru a reprezentanților conducerilor fondurilor literare din unele țări socialiste. Din țara noastră a Participat Traian Iancu, vicepreședinte al Fondului literar și director al Uniunii Scriitorilor. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre uniunile de scriitori din Republica Socialistă România și U.R.S.S. au sosit la București Valentin Limara, de la revista «Literaturnoe Obozrenie», Inna Sergheevna de la revista «Družba Narodov», Vladimir Gusev și Lila Dolgoseva”. □ *Semnarea Înțelegerii de colaborare dintre uniunile de scriitori din România și Ungaria pe anii 1975-1977*: „Joi, 30 ianuarie 1975, în prezența unui mare număr de scriitor, editori, ziariști, a avut loc semnarea Înțelegerii de colaborare dintre uniunile de scriitori din România și Ungaria, pe anii 1975-1977. Luând cuvântul din partea conducerii Uniunii

Scriitorilor din Republica Socialistă România, Virgil Teodorescu și-a exprimat convingerea că relațiile de sinceră prietenie și colaborare vor continua și se vor extinde pe viitor. În cadrul Înțelegerii sunt prevăzute schimburi de scriitori și traducători, de informații și materiale documentare, participarea la acțiuni literare de prestigiu. Înțelegerea a fost semnată de Ion Hobana și Fabian Zoltan, secretari ai celor două uniuni, care, cu acest prilej, au rostit scurte alocuțiuni”. □ *Semnarea Înțelegerii de colaborare dintre uniunile de scriitori din România și Bulgaria pe anii 1975-1976*: „La Sofia a avut loc semnarea Înțelegerii de colaborare dintre uniunile de scriitori din R.S. România și R.P. Bulgaria pe anii 1975-1976. Delegația Uniunii Scriitorilor din țara noastră a fost compusă din Constantin Chiriță, Mircea Radu Iacoban și Doina Sălăjan. Înțelegerea a fost semnată de secretarii generali ai uniunilor respective, Constantin Chiriță și Slav Hristov Karaslavov”. ■ Valeriu Râpeanu semnează *Sentimentul răspunderii sociale*, un text despre votul din 9 martie: „El reprezintă o cale democratică de a alege pe cei mai buni dintre cei buni. Dar o cale democratică reală, pentru că drepturile cetățeanului sunt garantate. Votul este în același timp o consecință. Consecința acelor drepturi care nu mai sunt doar proclamate ci a unor drepturi ce se exercită continuu, a acelui climat social care a instaurat criteriul valorii, al responsabilității față de societate. [...] Cu aceste gânduri întâmpinăm alegerile de la 9 martie, simbolul democrației socialiste, expresia mării și deplinei libertăți cetățenești din România de azi”. ■ Huszár Sándor semnează *Viața mea înseamnă: să alegi...*: „Trebuie scos în evidență Partidul Comunist, cu toate că mă număr și eu printre membrii săi. Da, totuși trebuie scos în evidență, căci partidul e mai mult decât noi. Iar dacă în om se trezește la conștiință natura, apoi în partid omul o face la un nivel înalt. Mai ține de obiect faptul că, oricând îl întâlnesc, Fănuș Neagu mă îmbrățișează cu toată dragostea. Iar Titus Popovici obișnuiește să-mi spună «frate». Și, nu de mult – în străinătate – un român exclama bucuros: «salut, compatriotule!» Iar eu, văzându-mi de drum, simțeam cum se revarsă Târnava Mică în Dunărea cea mare. Tovarășe redactor, mi-am propus să scriu un articol despre alegerile pentru Marea Adunare Națională și Consiliile Populare – iar eu am vorbit despre propria mea viață. Iertați-mă: mi-a fost cu neputință să separ clipa de totalitatea timpului”. ■ În *Individ și istorie*, G. Dimisianu scrie despre *Delirul* de Marin Preda: „Roman al individului, noua carte a lui Marin Preda e totodată roman al istoriei, roman politic. Nu s-a mai făcut în literatura noastră o reconstituire de asemenea factură, prin proporții și vigoare evocativă, prin stilul tensionat și dramatic imprimat mai peste tot unei relatări care urmează devotat documentele. [...] Scriere complexă, densă, nouă prin multe aspecte în chiar cuprinsul creației lui Marin Preda, romanul acesta se impune ca eveniment de prim ordin al începutului de an literar”. ■ Despre *Delirul* scrie și Valeriu Cristea, în *Un moment de sinteză*: „Parcă toată bogăția sufletească a eroilor lui Marin Preda se exprimă în acest motiv al bucuriei, merit,

în *Delirul*, a lumina, prin contrast, mărimdu-se astfel magistral efectul artistic, valul întunecat al istoriei acelor ani. Cruzimii, morții, războiului, personajele scriitorului, de o complexitate umană ieșită din comun, le opun densitatea sentimentelor, capacitatea fericirii. Tema povestitorului există în opera lui Marin Preda. O reprezintă tocmai bogăția sufletească a personajelor sale. Căci cine deține resursele acestea nu e deloc greu de stabilit”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Duiliu Zamfirescu epistolier și... memorialist*. ■ Al. Piru scrie un text scurt despre *Trei poeți*: Teodor Balș, la care „multe poezii sunt în lauda patriei, a constructorilor și apărătorilor ei”, Al. Jebeleanu, la care „mijloacele” sunt, în afară de *Horațiană*, „modeste”, și Iv Martinovici, la care „promisiunile nu au fost încă îndeplinite”, iar „un roman de aventuri, *Pe sub arcada porții negre* [...] nu confirmă o vocație”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Critică și imanență*, o cronică literară la *Critică și profunzime* de Mircea Martin (Univers, 1974): „Mircea Martin, critic plin de scrupule, foarte reticent în păreri, luându-și mii de precauții, cam indecis (nu și în expresie), a preferat, la treizeci de ani, ca atâția alții înaintea lui, confortul studiului de bibliotecă. Nu e nimic condamnabil în asta și înclin să cred (am crezut din capul locului) că «accidentul» îl reprezintă, într-o carieră ce va afirma un specialist în estetică, debutul lui de cronicar. *Critică și profunzime* este doar prima parte dintr-un studiu ce va continua cu *Istorie și profunzime* și va trata despre critica modernă europeană (limitată la domeniul francez ca și *De la Sainte-Beuve la noua critică* a lui Savin Bratu)”. ■ Citim recenzii: □ Doina Uricariu scrie despre volumul *Carul cu mere* de Gheorghe Tomozei (Ion Creangă, 1974): „Retrăirea se schimbă în trăire inițială neatinsă de cunoașterea livrescă, și cartea scrisă pentru copii, și pentru regăsirea noastră, devine o interesantă formă de poezie naivă”. □ Aureliu Goci semnalează *Cei care caută, cei care găsesc* de Victor Bârlădeanu (Dacia, 1974): „Cartea lui Victor Bârlădeanu, publicist cu vie și intensă activitate, își poate câștiga un loc onorabil între romanele noastre de dragoste și război”. □ În *Floarea de insomnie*, Dana Dumitriu scrie despre volumul *Poezii* de Dinu Flămând (C.R., 1974): „Dacă uneori gravitatea este rigidă sau naivă, în general volumul lasă impresia unei seriozități structurale de foarte bun augur. Eliberat cu timpul de înclinația spre o disciplină excesivă, spre o mecanică rațională a versului și căpătând dezinvoltura care desprinde poemul de propria sa materie, Dinu Flămând poate deveni unul dintre cei mai buni poeți din generația sa”. □ Sorin Titel semnează *Cărți pentru tineri*, o prezentare a volumului *Omul de la catedră* de Stelian Păun (Albatros, 1974): „Tonul cărții este în general patetic. «Cazurile» care se discută, trecerea în revistă a mai multor tipuri de profesori, fiecare cu profilul lui distinct, discutarea «profesionistă» a unor probleme legate de învățământ fac lectura într-adevăr incitantă chiar pentru cineva care se află mai în afara problemelor respective. Apariția unei astfel de

cărți în Editura Albatros este binevenită. Nu ne rămâne decât s-o consemnăm ca atare”. □ În *O cercetare*, Mircea Iorgulescu recenzează *Sub semnul realului. Eșeu despre naturalismul european* de Henri Zalis (Ed. Enciclopedică Română, 1974): „Din păcate, această științifică și remarcabilă lucrare este redactată – pe alocuri, câteodată, uneori, în parte, nu întotdeauna – cam neglijent”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici publică *Romanele unui secol*, o prezentare a cărții *Morfologia romanului european în secolul al XVIII-lea* de Tudor Olteanu, Editura Univers: „O mai severă strunire a erudiției, excesiv năvalnică, ar fi fost, bănuiesc, în folosul și al clarității discursului critic și al originalității sale care, inspirând atâtea referințe nu s-a putut întotdeauna elibera de sub tirania lor. În Tudor Olteanu avem un bun comparatist de ținută universitară și vom avea, probabil, mai puțin un critic și mai mult un profesor”. ■ Revista publică *Ședințe solemne la Academia Română*: „Reunind solemnitatea tradiționalului discurs de recepție, în zilele de 29, 30 ianuarie și 3 februarie, sub cupola Academiei Române au fost audiate expunerile a patru noi academicieni: prof. dr. doc. Ștefan Pascu (*Gândirea istorică în Academia Română 1866-1918*), prof. dr. doc. Octavian Fodor (*Școala clujeană de medicină*), prof. dr. doc. Șerban Cioculescu (*Teodor Vârnav*) și prof. dr. doc. Virgil Vătășianu (*Prolegomene la istoria disciplinei – istoria artei românești*). Au răspuns academicienii Cristofor Simionescu, Ștefan Milcu, Al. Philippide și Al. Graur”. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *O lucrare „clasică” despre romantism*, o prezentare a volumului *Romantismul german* de Ricarda Huch, Editura Univers: „Se poate spune că printr-un fericit fenomen de afinitate și congenialitate, Ricarda Huch face o istorie romantică a romantismului. Lucrarea ei (remarcabil talmăcită și inteligent prefațată de Viorica Nișcov) a devenit un text clasic asupra fenomenului romantic”. ■ Tatiana Nicolescu trimite o *Scrisoare din Moscova*, intitulată *Sub semnul poeziei*. În textul respectiv, autoarea prezintă pe scurt talmăcirile din lirica românească apărute în mai multe publicații rusești, pentru a nota apariția volumului antologic *Din poezia română contemporană*, publicat de Editura Progress: „Antologia conține aproape 200 de poezii de Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana și Ioan Alexandru. Ea vine ca o continuare și ca o necesară completare a *Antologiei poeziei române*, apărută în 1958, volum de amplă cuprindere istorico-literară și în care, firesc, se acordă mai multă atenție tezaurului clasic. [...] *Din lirica românească* este, astfel, sub toate aspectele, un volum cu adevărat reprezentativ, pe care publicul cititor sovietic, mare iubitor de poezie, l-a apreciat la justa lui valoare, cartea epuizându-se chiar din primele zile ale apariției sale în librării”. ■ Rodica Mihăilă realizează o scurtă convorbire cu Malcolm Cowley: „– *Care considerați că este în prezent funcția criticii literare?* – Funcția criticii va fi, cred, întotdeauna aceea de a ne ajuta să descoperim ce ne oferă o capodoperă. În primul rând, identificând capodopere-

le, apoi descoperind ce ne spun despre lumea în care a trăit autorul și despre ființa umană. Într-un cuvânt, funcția criticii este să lărgescă, să adâncească și să perfecționeze conștiința umană”.

7 februarie

● [„**Munca**”, nr. 8267] Pe pagina intitulată *Să urce națiunea spre comunism, în zbor!*, sunt publicate poeziile *Patria* de Ion Bănuță, *Partidul de Cezar Baltag*, *Ceașescu, fruntea noastră* de Traian Iancu, *Sărbătoarea alegerilor* de Al. Andrițoiu.

● [„**Scântea**”, nr. 10 097] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Un strop din cel mai nobil oțel*, un reportaj de Ioan Grigorescu despre *Platforma umană a Târgoviștei*, prima parte a textului. ■ Dragoș Vrâncianu semnează *Idealul înaintat, seva poeziei*: „Idealul poetic cuprinde o vedere mai largă asupra realității, în care se includ elemente etice, raționale, de comportament, care privesc pe cei mulți și destinul lor, care arată o aspirație ce se referă la un întreg grup de oameni. Poezia, ca și spiritul ei, își trage cuprinderea din aceste dimensiuni, care implică și farmecul estetic, întrucât ceea ce exprimă în întregime pe om este în primul rând o atracție a conținutului spiritual, nu numai a formei alese sau colorate. Idealurile poeziei răsar de obicei din idealurile istoriei umane și sunt legate de o epocă sau alta. Ele reflectă zbuciumul și pasiunea pe care o trezesc marile cerințe sociale și patriotice și reprezintă o sporire a voinței și a impulsului de a le îndeplini. [...] Poezia capătă un suflet și prin aceasta ea se confundă cu aspirațiile generale ale culturii, făcând o parte din ce în ce mai organică din cultură și confundându-se cu mersul înainte victorios al societății noastre socialiste. Căci idealul poetic este calea pe care s-a ajuns a reda poeziei un suflet în adevăr național și prin aceasta un suflet în ambianța de astăzi a lumii. Poezia și idealul său reprezintă o formă completă a oricărei manifestații poetice și, în același timp, o formă care integrează poezia în realitate, făcând-o să influențeze direct mișcarea conștiinței, care poate accelera mișcarea istorică de anvergură”. ■ Citim *Adunări pentru desemnarea de candidați ai Frontului Unității Socialiste în alegerile de la 9 martie*. Reținem desemnările: în Municipiul București – Zoe Dumitrescu-Buşulenga, profesor la Universitatea București; în județul Bihor – Titus Popovici, membru al C.C. al P.C.R., scriitor; în județul Constanța – Virgil Teodorescu, membru al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Uniunii scriitorilor. ■ Apare și o notă nesemnată *Între 11 și 20 februarie în București: Salonul național al cărții*: „Între 11 și 20 februarie, Capitala va găzdui al V-lea Salon național al cărții. Așteptată cu deosebit interes de publicul larg cititor, apropiata sărbătoare a cărții va fi un prilej de rememorare a activității caselor de editură românești în anul care a trecut, constituind cadrul unor multiple acțiuni – întâlniri între scriitori, editori, librari și cititori, simpozioane și mese rotunde, lansări de noi volume ș.a. Ca și la precedentele ediții, pe agenda Salonului sunt înscrise «zile» ale editurilor,

prilej de întâlnire, pentru iubitori ai lecturii, cu genuri de carte predilecte, cu realizatorii ei. Expoziția de cartea a Salonului va strânge laolaltă circa 3000 de volume – literatură social-politică, științifică, tehnică, beletristică, de largă informare, carte de artă și pentru copii, selectând cele mai reușite apariții ale lui 1974, precum și noutățile acestui început de an. Standul central al amplei expoziții de carte va cuprinde ultimele lucrări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, volume ce au văzut lumina tiparului în țară și peste hotare. Vizitatorul va putea cunoaște, totodată, într-un stand aparte, circulația operelor unor scriitori români în lume prin intermediul unor ediții de autor sau antologii apărute în străinătate de-a lungul anului 1974”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7997] Ioan Adam scrie despre *Caravane de versuri prin nisipurile platitudinii*, pornind de la placheta *Elegii eroice* a lui George Păun, un „autor care debutează la 50 de ani, deci la vârsta când circumstanțele atenuante acordate îndeobște începătorilor nu-și mai au rostul”: „Debutul nu implică, cum greșit se crede uneori, inferioritate față de literatura bună. Debutul trebuie să fie, ca orice manifestare artistică ce-și respectă statutul, un act de ținută. Iar severitatea selecției, chiar în cazul când are drept consecință un număr mai restrâns de debuturi, reprezintă în fond expresia deplinei conștiințe a editorului în ceea ce privește calitatea sa de specialist chemat să decanteze dintr-o multitudine de forme expresive vocile autentice”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 6] Gh. Vrânceanu notează despre Vasile Pârvan: „S-au împlinit de curind 50 de ani de când Vasile Pârvan, într-un apartament de undeva de la marginea de atunci a Romei, a pus bazele a ceea ce s-a numit mai târziu Accademia di Romania de la Roma. Îl văd și astăzi în acel apartament, înconjurat de elevi care s-au afirmat apoi în arheologia românească și m-a impresionat mult figura lui de om de știință, pasionat cercetător al tainelor trecutului neamului nostru, care părea să-și officieze vocația ca adept al unei înalte religii”. ■ Intitulându-și intervenția *Laus patriae*, Dumitru Micu prezintă trei volume de poezie. □ Emil Vora, *Nestinsa uimire*: „Năzuind la purități diafane, și obținându-le intermitent, poetul *Nestinsei uimiri* nu izbutește întotdeauna să evite eșuarea în abstracție, în anemie, ba o îndură chiar în destule rânduri, articulând propoziții ca următoarea: „O, cât de îndrăgostit sunt/ Și fără de rost/ De natura înconjurătoare/ În care voi găsi adăpost”. □ Haralambie Țugui, *Sunetul bronzului*: „Din cele trei cicluri ale culegerii astfel intitulate, piese mai rezistente conțin primul, ce are ca leit-motiv «laus patriae», și ultimul, în care sunt reunite file *Dintr-un jurnal de război*. Ciclul median, de inspirație intimă, e mai palid. Mănat de retorism, ciclul *Sunetul bronzului* îl înfrânge, până la urmă, nu o singură dată, grație puterii comunicative a unor stiluri ce parvin să dea accent personal simțământului de legătură organică, indisolubilă, cu spațiul autohton”. □ Ovidiu Genaru, *Elegii*: „Mai tânăr cu mult decât Haralambie Țugui și Emil Vora, Ovidiu Genaru este, implicit, și de cu totul altă formație. Asemenea, în genere, poezilor care au debutat în cel de

al doilea deceniu republican, el intelectualizează emoția, fără a naufragia în conceptualism, cultivă asociația insolită, operează mai mult cu sugestii decât cu formulări directe, insinuează în rostire (când aceasta parvine efectiv la lirism) un ce straniu, tulburător”. ■ Dan Grigorescu semnaleză traducerea cărții lui William Faulkner, *Absalom, Absalom!*: „Meritul traducătorului, Mircea Ivănescu, e că a știut să păstreze, într-o excelentă versiune românească, această decantare a tonurilor și să reconstruiască edificiul complex al prozei tragice al lui Faulkner”.

● [„Cronica”, nr. 6] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Primul candidat*: „Primul cetățean al țării, cel căruia îi datorăm, în foarte mare măsură, succesele și avântul societății noastre ca și prestigiul internațional al României contemporane, este propus drept candidat în acea circumscripție frunțasă care este o ilustrare vie a dinamismului dezvoltării economico-sociale a țării. Propunerea candidaturii tovarășului Nicolae Ceaușescu ne dă măsura valorii etice pe care o dobândește, în orânduirea noastră, acest important act politic: alegerile”. ■ Pe prima pagină George Lesnea publică poezia *Vin alegerile*. □ Sub titlul *Versuri pentru programele artistice dedicate alegerilor de la 9 martie* citim versuri semnate de: Haralambie Țugu (Mereu conducătorul), Ion Iancu Lefter (Partidului), George Chirilă (Nepieritor, țărnul tău de argint), Mihai Munteanu (Sub steaua norocoasă), Radu Felix (La numele patriei), Filip Moroșan (Cuvânt), Gheorghe Simon (Precum un râu), Nicolae Ginghină (Iubirea de țară). □ C.G. Marinescu scrie despre *Semnificația alegerilor în contextul democrației socialiste*: „Pentru prima oară în istoria societății umane, socialismul instaurează o democrație reală, autentică – democrația pentru popor. În sensul său cel mai deplin, democrația socialistă reprezintă conducerea socialistă de către popor, prin organele sale reprezentative, responsabile în fața poporului. Ea constituie o formă de guvernământ bazată pe participarea poporului la exercitarea puterii, pe libertatea și egalitatea reală a cetățenilor, pe manifestarea liberă a personalității fiecărui individ”. ■ Gh. Bourceanu semnează *Imaginea omului – ghid de acțiune socială*: „Imaginea omului, care fundamentează teoretic Programul partidului de dezvoltare a României către o nouă etapă de progres și civilizație, constituie un ghid practic de acțiune pentru toți membrii societății. Formulând cu claritate scopul și mijloacele acțiunii colective, Programul pune un accent deosebit pe libertatea de decizie și acțiune a individului, înțelegând-o în datele praxisului istoric”. ■ Ioan Grigoraș publică *Gânduri despre calitatea de om*: „Calitatea de a fi om nou și de a avea și proba cu titlul de permanență, în activitatea proprie, conștiința acestei calități, reprezintă una din trăsăturile fundamentale care se cere fiecărui membru al societății noastre. Formarea și afirmarea ei constituie o direcție principală, cardinală, a activității noastre sociale educative”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Scrisori bizantine* de Dan Mutașcu, Editura Albatros: „Istoria bizantină îi oferă lui Dan Mutașcu materialul unei frumoase alegorii despre

gloria trecătoare. Un model al acestei cărți putea fi găsit și în fascinantul *Principe* al lui Eugen Barbu”. ■ Const. Ciopraga publică a doua parte din *Profil: N. Davidescu*. ■ Din *Mențiuni critice* reținem: □ Silviu Dorian scrie pe scurt despre *Neîmpăcați în mânie* de Ion Marin Almăjan: „Realizarea artistică meritorie și în același timp documentar istoric din cele mai autentice, *Neîmpăcați în mânie* indică prezența unui prozator cu autentice resurse”. □ Florin Faifer semnaleză apariția volumului *Jurnalul meu* de C.A. Rosetti, sub îngrijirea lui Marin Bucur, la Ed. Dacia: „Jurnalul acesta, trădând o sensibilitate modernă, e cum nu se poate mai revelator pentru alcătuirea lăuntrică a unui om asupra căruia prea mulți de-a lungul vremii s-au înșelat”. □ Mihai Dinu Gheorghiu comentează pe scurt *Despre purpură* de Eugen Uricaru (Dacia, 1974): „Absența firilor tumultuoase coincide cu absența suflului epic vast și a temelor sociale ample – autorul excelând ca miniaturist, analist de finețe al conflictelor morale cu descărcări puternice dar scurte de energie”. ■ L. Volovici, în *M. Kogălniceanu – scriitorul*, prezintă un volum de *Opere – Beletristica, studii literare, culturale și sociale* de M. Kogălniceanu, Editura Academiei: „Kogălniceanu nu s-a considerat scriitor; el însuși nu părea a-și prețui scrierile literare. Nu i-a lipsit, însă, talentul, iar paginile rămase, multe tipărite postum, dezvăluie, dacă nu opere de mare valoare, contribuții prețioase, de pionerat”. ■ În *Evoluția criticii* Zaharia Sângeorzan scrie despre critica practică de Eugen Simion: „Călinescian prin formație și talent, Eugen Simion ne vorbește, după cum era de așteptat, de model. [...] Eugen Simion este, nu mai încape îndoială, un critic dotat cu o mare vocație critică, un călinescian dintre cei mai străluciți ai contemporaneității”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Condiția umană*: „Rubrica astfel intitulată pe care George-Radu Chirovici o semnează în «Contemporanul», are calitatea deloc negliabilă de a ne câștiga prin sinceritate și optimism. Expresii ale unui spirit de atitudine, aceste însemnări săptămânale vin să constate fondul stenic al umanității: «Acesta este temeiul credinței în om: certitudinea creației a capacității sale fundamentale de a crea pentru sine și pentru semenii». («Contemporanul», nr. 5, 1975)”. □ *Literatura pentru copii*: „Dând o replică de atitudine incursiunilor fortuite ale criticii în domeniul literaturii pentru copii, Nicolae Balotă interpretează sumar, dar exact situația în articolul *Poezia pentru copii* – însemnări pe marginea unor volume apărute în editura «Ion Creangă» («Scânțea», 28 ianuarie, 1975). [...] Sperăm că aceste prestigioase intervenții vor marca un început eliberat de false prejudecăți în reperarea critică a numeroaselor apariții (valoroase, notabile, mediocre sau lipsite de har) ale editurii «Ion Creangă»”. □ *Viața românească*: „Un spațiu larg acordă revista «Viața românească» (nr. 1, 1975) criticii și istoriei literare. E vorba de studii și articole de o reală ținută intelectuală, cu puncte de vedere noi, cu o tematică diversă, de la textul de strictă actualitate la cel de valorificare a moștenirii culturale”. ■ Anatol Ghermanschi semnează *Presa străină din 1912 despre Caragiale*, un text despre articolul publicat în „Frankfurter Zeitung”,

28 iulie 1912, semnat de Hermann Kiennzel: „Articolul respectiv este nu atât un studiu de istorie literară, cât mai ales un omagiu adresat dispărutului în termeni foarte calzi, cu care ocazie autorul întreprinde lapidare caracterizări ale operei. Articolul merită să fie luat în seamă în special prin faptul că oferă o imagine a scriitorului foarte apropiată de cea acceptată de istoria noastră literară, în ciuda unor aprecieri discutabile – puține la număr și explicabile prin cunoașterea parțială a operei – precum aceea din final referitoare la proza lui Caragiale”. ■ Nicolae Turtureanu, în *Conversație cu o privighetoare*, prezintă un volum de versuri, semnat de scriitoarea Rita Boumi Pappa, apărut la Editura Univers: „Această poezie discursivă, patetică, pulsionată de o mare forță interioară, oscilând mereu între Eros și Psyche și dialogând deopotrivă cu Homer și cu Privighetoarea și-a găsit, adesea, fericite echivalențe în traducerea românească a lui Andreas Rados și Leonida Maniu”. ■ Versuri semnează: Angela Traian (*În mijlocul ploii m-aprind*), Paul Balahur (*Nunta*).

● [„Orizont”, nr. 6] C. Ungureanu se ocupă în cronica sa de un volum colectiv de poezie *Popas între poezii tineri* (Dacia, 1974), o antologie de tineri autori realizată de Victor Felea, și de schițele lui Marius Tupan, *Mezareea* (Facla, 1974), recunoscut ca „stilist în proze scurte” și situat „între Fănuș Neagu cu fabulosul său geografic și A.E. Baconsky cu vizionara sa lume a *Echinoxului nebunilor*”. ■ Lucian Alexiu recenzează (la rubrica „lecturi”) volumul de critică al lui Gheorghe Grigurcu, *Bacovia – un antisentimental* (Albatros, 1974), în care autorul scrie „cu eleganță, ca de obicei foarte atent la toate detaliile oficierii propriului ceremonial critic”. ■ Versuri semnate de Nicolae Ioana, Vasile Versavia, Ion Lotreanu, Nicolae Sârbu. ■ Florian Dușă face prezentarea unei cărți de memorialistică despre Lucian Blaga, alcătuită de Bazil Gruia din mărturiile și amintirile celor care l-au cunoscut pe poetul din Lancrăm, *Amintiri și documente* (Dacia, 1974). ■ Geo Vasile traduce din poezia algeriană, pe Messaour Boulanouar, Mostefa Lacheraf, Moknachi Jamel.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 218] Tudor Vianu, exeget al operei *eminesciene* este articolul de pe prima pagină, semnat de Al. Dima. □ Despre indiscutabila vocație dramaturgică a lui D.R. Popescu, dar și despre *patima moralistă* a acestuia scrie Dinu Săraru, în *Pasărea Shakespeare*. „În piesa lui D.R. Popescu vom găsi o variantă a temei din *Pisica în noaptea anului nou*, fără motivația/ adâncimea socială de acolo, dar cu o adâncime psihologică superioară. [...] și în ultimele romane ale lui D.R. Popescu se petrece în esență același lucru, demontarea mecanismelor morale și sociale ale unei crime, existând o plăcere aproape cinică a despuierii și incriminării, firește scopul fiind unul purificator, prozatorul ca și dramaturgul pledând în ultimă instanță pentru *înălțarea morală*. [...] Ne aflăm în fața unui scriitor de o rară forță a replicii și capabil să sugereze un univers complex cu o rară ambiție a descifrării resurselor morale cele mai ascunse. [...] avem în dramaturgul D.R. Popescu

una din cele mai sigure șanse de succes ale scenei românești actuale.” □ E. Manu recenzează *Caietele Princepelui*, vol. 4: „suita a devenit o serie, s-a instituționalizat, și-a dezvăluit și o structură artistică.” □ *Versul insurgent* de I. Lotreanu discută poezia politică a lui Eminescu. □ În *Rezultatul unei opțiuni*, Al. Piru analizează poezia Mihaelei Minulescu. □ Alt poet, Ion Petrance, este comentat de Ioan Adam, în *Culorile sufletului*. □ Dorin Tudoran, în *Critică de susținere*, se referă la Al. Andriescu ajuns la al doilea volum critic: *Relief contemporan, scriitori și cărți*, Ed. Junimea (după debutul târziu cu *Dissocieri*, premiul US pe 1973). □ D. Mutașcu recenzează, în *Lebăda vorbitoare*, volumul de la Ed. Dacia, colecția *Testimonia, Blaga inedit – amintiri și documente*, realizat de Bazil Gruia, un „act autentic de cultură și implicit un act patriotic”, fiindcă este o demonstrație că Blaga „nu era doar un mânuitor vizionar al ideii și metaforei ci și un om al cetății”.

8 februarie

• [„Flacăra”, nr. 5] Teodor Petrescu publică poezia *Votul dintâi*, iar Claudiu Iordache poemul *Revoluția noastră*. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică eseu *Comunismul se contruiește cu oameni*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Propuneri constructive*, eseu ce are ca subiect cercetarea. ■ Cu titlul *Roman serial: povești adevărate (2)*, Adrian Păunescu publică *Doi și mutul*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Omul deasupra vremilor*. ■ Aurel-Dragoș Munteanu, în *Cartea*, scrie despre *Enigmatica noblețe*, o prezentare a volumului de eseuri al lui Ion Caraion: „Ion Caraion aduce în literatura actuală exemplul unui poet care meditează asupra condiției sale și-și asumă toate riscurile ei. Pentru autorul *Panopticum-ului* arta este o stare de suferință continuă, în numele unui ideal niciodată atins. Umanitatea întregă se justifică prin tremurarea unui vers, după cum refuzul poeziei condamnă la extincție morală. Aserțiunile se justifică în cele din urmă cu ajutorul unor lungi disertații pe texte din poezia recentă a lumii, alese prin afinitate”. ■ În *Lansăm un critic literar*, Cornel Moraru scrie despre *Teatrul sincerității totale*, o recenzie a volumului *Setea muntelui de sare* de Marin Sorescu ce „constituie un eveniment artistic exemplar, cu ecouri adânci în conștiința cititorului contemporan”. Criticul apreciază că „cei doi poli ai dramei existențiale, în teatrul sorescian, sunt *tragicul* și *complexul ironiei*. Acesta din urmă are rostul de a umaniza un spațiu prea auster, redus la esențe. Cu aceeași intenție Marin Sorescu mai folosește imagismul cosmic, decorul biblic (întotdeauna de expresie populară sau folclorică) sau pur și simplu raportarea la cotidian”. □ Revista publică un grupaj de poezii sub titlul *O nouă voce lirică: George Bocșa*. Pe aceeași pagină este publicată poezia *Patrie gânditoare* de Dorin Tudoran. □ Cu titlul *Cronică (49)*, Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Teatrul Giulești. □ Sunt publicate poeziile *Răsfrângere a patriei, poetul* de Vasile Versavia, *Cinstitul le-*

gământ de Teodor Capotă și *Alegerea bărbaților* de Mihai Duțescu. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Trăiește, trăiește romanța, dar greu!*, o convorbire cu Mia Braia.

• [„Luceafărul”, nr. 6] Cu prilejul evenimentului *Țara întâmpină alegerile*, redacția revistei semnează textul *Istoricul program*: „În această săptămână în care consemnăm ca pe un moment civic deosebit întrunirile electorale, a apărut în librării, într-un tiraj de masă, Programul Partidului Comunist de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism adoptat de istoricul Congres al XI-lea al partidului. Această carte fundamentală pentru viitorul nostru, pentru destinul comunist al națiunii românești reflectă în mod strălucit capacitatea de creație și acțiune a partidului, a comuniștilor”. ■ Pompiliu Marcea reflectează la *Spiritul critic și temperatura ideilor*: „Este cât se poate de oportun să discutăm, măcar cu ocazia reeditărilor, operele critice ale trecutului. Excelenta ediție: *Opere I*, alcătuită de Al. Piru și Rodica Rotaru, conținând *Spiritul critic în cultura românească și Scriitori și curente*, la care se adaugă câteva studii din periodice invită, prin valoarea și semnificația sumarului, la o lectură actuală, în sensul confruntării textelor scrise cu cca. 7 decenii în urmă, cu stadiul actual al cercetării”. ■ M. Ungheanu prezintă *O nouă carte de Marin Preda*: „Romanul *Delirul* nu este o carte nouă numai prin locul său în succesiunea scrierilor lui Marin Preda. Ea este o carte nouă și ca perspectivă și ca problematică. *Delirul* se deosebește decisiv de cărțile anterioare prin unghiul de abordare și prin unghiul de deschidere și cuprindere a vieții. Nu ne mai mișcăm doar la țară și nu mai urmărim doar familia *Moromeților*, iar la oraș nu ne sunt oferite doar dileme de felul celor ale doctorului Sârbu. *Delirul* reia personaje ale ciclului moromețian, confirmându-ne intenția și ideea ciclului la Marin Preda, dar introduce multe personaje noi, nu știm pe ce durată în viitoarele cărți ale scriitorului, dar personaje menite să exprime altă etapă a vieții românești și altă problematică decât cea din primul său roman”. ■ În textul *Gândul și cuvântul poetic*, Dorin Tudoran recenzează volumul lui Florea Miu, *Rostire în gând* (C.R.): „Poet aflat mereu la o răscruce sau alta, preferând nașterii veghea și rostului puterea de a înțelege, Florea Miu își murmură de câteva ori gândurile, înainte de-a le așterne pe hârtie. Altfel spus, înainte de a pune pe hârtie gândurile sale despre lume, Florea Miu rostește în gând, cu gravitate și cu neliniște, numele acestei lumi. Este aici și unul din sensurile posibile ale titlului cărții”. ■ În romanul lui Ion Marin Almăjan, *Neîmpăcat în mânie* (Eminescu, 1974), Voicu Bugariu descoperă *Caractere puternice, conflicte neconvingătoare*: „Senzația globală pe care *Neîmpăcat în mânie* o dă cititorului este una de concentrare. Într-adevăr, un prozator mai puțin tentat de stilul cinematografic și de monologul scurt, găfăit, generat de o stare de spirit greu de suportat, ar fi putut tripla textul, fără ca operația aceasta să iasă în evidență. Ion Marin Almăjan a ales concentrarea înjghebând rapid însă nu o dată conflicte neconvingătoare”. ■ Dan Cristea

analizează cartea lui Alexandru Dușu, *Umaniștii români și cultura europeană* (Minerva, 1974): „În special, paginile consacrate modelului de umanitate pe care îl au în față umaniștii români, model extras din realitățile locului, în comparație cu tipologiile occidentale, merită o atenție deosebită. Dar și alte probleme, cum ar fi originalitatea, rolul umanismului românesc în sud-estul european sau experiența intelectuală pe care o comunică se impun prin erudiția descripției și siguranța detaliilor oferite. Incursiunea făcută de autor este convingătoare. Un stil mai acut, mai puțin alambicat... ar fi acordat pledoariei lui Alexandru Dușu o și mai mare forță de convingere”. ■ Cu prilejul evenimentului *Premiile literare* ale C.C. al U.T.C., sunt prezentați *Șase scriitori tineri*, de către Dan Laurențiu, Cseke Gábor, Sorin Titel, Ion Budescu, Sânziana Pop, Grete Tartler. □ Dan Laurențiu notează despre cartea lui Dumitru M. Ion, intitulată *Imnuri*: „Dumitru M. Ion reușește în aceste *Imnuri* să-și păstreze ochiul deschis și emoția curată, deși mijloacele expresive țin mai curând de un fond tradițional, dar care fond se dovedește încă fertil tocmai datorită impactului cu ochiul deschis și emoția curată. Peisajele, adesea, au un ritm miotic, undulații melodioase, blagiene își fac simțită prezența...”. □ Cseke Gábor se referă la volumul lui Gálfalvi György, *Pe pământul natal, la marginea lumii*: „Reporterul Gálfalvi are darul de a surprinde aspectele, detaliile autentice ale unor conflicte caracteristice dezvoltării noastre sociale. Prezentându-se însă un șir impresionant de oameni înzestrați cu arma atotbiruitoare a muncii și a faptelor, se manifestă ca un scriitor veritabil, politic, care își cunoaște locul lui adevărat: acela de a fi mereu de partea aceluia care făuresc istoria și viitorul nostru”. □ Sorin Titel constată că „Munca oamenilor stă în centrul cărții lui Nicolae Mateescu, *Războiul pâinii*, și elogiul care i se face acesteia ni se pare a fi foarte convingător în primul rând pentru că e făcut cu sobrietate, cu măsură, fără false exaltări, fără fraze ditirambice și grandilocvențe”. □ Despre cartea lui Gheorghe Suci, *Botează-mă cu pământ*, scrie Ion Budescu: „Cu tot abuzul reflexiv, merit doar să-i rarefiez substanța epică, recunoaștem romanului lui Gheorghe Suci meritul de a fi, în esența sa, elogiul unor valori spirituale capabile să ne definească în timp și spațiu. Materia roamului *Botează-mă cu pământ* se încarcă adeseori, de la bobul cu grâu, până la masivitatea carului cu snopi, de vibrația unei lumi adevărate”. □ Sânziana Pop analizează cartea lui Titi George Câmpeanu, *Fața nevăzută a lumii*: „Autorul practică un limbaj elocvent, netocit, evită locul comun, se exprimă cu mare prospețime, fixează atenția. Dar, mai ales remarcabilă este dezinvoltura cu care Titi George Câmpeanu tratează o problemă pe care nu i-o furnizează experiența de viață ci experiența culturală, livrescă”. □ Grete Tartler se referă la cartea lui Franz Hodjak, *Toleranțe*: „Prin urmare intenția de abstractizare a reprezentărilor obișnuite își găsește deocamdată mai multe cărări: poezie reflexivă... cea conceptualistă, realizată prin silogism poetic... și calea programatic-militantă; dintre care prima tendință ne oferă cel mai bine

spațiul de joc, în înțelesul de joc secund”. ■ Eugen Simion semnează articolul *Lectura „productivă” și lectura critică*: „Adevărul este că arhilectorul nu înlocuiește criticul (un lector privilegiat) și că interpretarea literaturii este prin natura ei personală, imperfectă, susceptibilă, deci, de a fi contestată, modificată, reinterpretată într-un șir neîntrerupt de variante care asigură longevitatea operei literare. Lectura critică este o lectură privilegiată”. ■ Eugen Barbu reflectează la *Virtuțile metaforei*: „Deci Bizanțul lui Dan Mutașcu este în același timp o oază de neliniști, escală nocturnă a unei călătorii metafizice, o cetate asediată, un microcosmos amenințat de vulnerări nebănuite, o Troie redescoperită în straturi, o mare tumoare a istoriei în același timp un sepulcru al puterii, vis nostalgic al bazileilor în care speranța acestora spânzură sur peste timp”.

9 februarie

● [„Scânteia”, nr. 10 099] Citim *Adunări pentru desemnarea de candidați ai Frontului Unității Socialiste în alegerile de la 9 martie*. Reținem desemnarea din județul Maramureș: „Mihai Beniuc, scriitor”.

11 februarie

● [„Scânteia”, nr. 10 100] Citim *Adunări pentru desemnarea de candidați ai Frontului Unității Socialiste în alegerile de la 9 martie*. Reținem desemnările din județul Bacău: Eugen Barbu, membru supleant al C.C. al P.C.R., scriitor; și din județul Iași: Mircea Radu Iacoban, directorul editurii Junimea. ■ În *Manifestări culturale de prestigiu* citim: □ *Salonul național al cărții* de Emil Vasilescu: „Azi se deschide, în sala Dalles din Capitală – sub auspiciile Consiliului Culturii și Educației Socialiste și ale Centralei editoriale – cel de-al V-lea Salon național al cărții. Mărturie plină de semnificații a dezvoltării culturii noastre socialiste, salonul ne amintește, deopotrivă, valoarea tradițiilor unei îndeletniciri multiseculare, înnobilată de cele mai luminate minți ale acestui pământ, și vigoarea unei tinereți afirmate cu atâta putere în ultimul sfert de veac. Adunând laolaltă lucrările – de o deosebită diversitate – care au văzut lumina tiparului în 1974, Salonul național al cărții apare ca o expresie concludentă a climatului de efervescentă creatoare ce a caracterizat viața noastră socială cu prilejul aniversării a trei decenii de la eliberare și al lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C.R. Ajunsă la a cincea ediție, această mare sărbătoare a cărții ni se înfățișează ca un catalog al izbânzilor celor mai noi ale puterii creatoare românești, ca o mărturie a înfloririi neconținute a științei și culturii noastre. [...] Cu cele 1516 titluri, într-un tiraj de peste 27 milioane de exemplare, cartea beletristică ocupă un loc însemnat în ansamblul producției editoriale. Vom remarca în standuri o serie de volume antologice cu profiluri diferite, poezie, proză, critică și istorie literară, instrumente de lucru utile pentru reliefaarea coordonatelor originale ale romanului, nuvelei, reportajului sau

ideologiei literare. Literatura originală este larg reprezentată prin numeroase volume diverse ca tematică și modalități de tratare artistică. Vom menționa prezența mai largă a cărții pentru copii și tineret, superioară prin conținut și realizare grafică altor ani. Valorificarea moștenirii literare continuă să preocupe editurile, expozatele din actualul salon dând o imagine, inevitabil fragmentată, asupra marelui efort editorial întreprins în acest domeniu. O prezență atrăgătoare o constituie și cartea de artă, prin calitatea grafică superioară a unor albume sau prin noutatea unor lucrări de critică de artă”. □ „*Zilele cărții pentru tineret*” de Gheorghe Tomozei: „Puse sub semnul apropiatelor alegeri, *Zilele cărții pentru tineret* începute la 10 februarie au preludiat, cu numai o zi, deschiderea prestigiosului *Salon național al cărții*. «Zilele» de care ne ocupăm în aceste rânduri sunt organizate de Comitetul municipal București pentru cultură și educație socialistă, Centrul de librării București și Comitetul municipal al U.T.C. și se vor desfășura până la 15 februarie. [...] Librăria «Mihail Sadoveanu» urmează să prilejuiască, în excelenta organizare cu care ne-a obișnuit, câteva manifestări de cultură în care autorii și editorii se vor întâlni cu cei cărora le e consacrată întreaga lor strădanie. Zilnic, librăria urmează să împartă calitatea de gazdă cu câte o editură cu prilejul lansării unor ediții așteptate. E vorba de editurile Politică, Albatros, Eminescu, Cartea românească și Militară. Și mai e vorba de o deplasare a unor scriitori și editori la chiar locurile de muncă ale unor tineri cititori în mari întreprinderi, instituții, școli și facultăți, ca și în punctele mobile de difuzare a cărții. Lăudând inițiativa celor ce le-au gândit, credem în eficiența «Zilelor» de carte și nutrim încrederea că ele nu vor fi doar prilej de spectacole ceremonioase, ci întâlniri pline de adevăr și vitalitate între toți cei preocupați să pună în mâinile tânărului iubitor de lumină cartea, cărțile așteptate...”.

12 februarie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 101] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim *Omul și locul lui înalt*, un reportaj de George Bălăiță. ■ Citim *Adu-nări pentru desemnarea de candidați ai Frontului Unității Socialiste în alegerile de la 9 martie*. Reținem, în județul Galați: Ștefan Voicu, membru al C.C. al P.C.R., redactor-șef al revistei „Era socialistă”.

• [„*Viața studentescă*”, nr. 6] Rubrica *Sintagme* prezintă ultimele apariții: *Caietele* (de creație) ale lui Rebreanu, editate și prezentate de N. Gheran la Ed. Dacia; *Delirul* de Marin Preda, lansat la librăria editurii Cartea Românească, în prezentarea lui Eugen Simion; studiul *Cultul zburătorului* de Ion Gheorghe la Ed. Eminescu (analiză a basmelor și miturilor autohtone); *Ode* de Pindar, în traducerea lui Ioan Alexandru, la Ed. Univers. □ O cronică literară de C. Sorescu, intitulată *Un poet orfic*, prezintă volumul lui Dinu Flămând, *Poezii*, Ed. Cartea Românească.

13 februarie

• [„Scânteia”, nr. 10 102] Ziarul publică *Manifestul Frontului Unității Socialiste*: „Sinteză a marilor succese din cei mai rodnici ani ai istoriei patriei, înfățișând perspectivele strălucite deschise României în lumina Programului partidului, chemând pe toți cetățenii să-și consacre forțele înfăptuirii acestor perspective, Manifestul constituie platforma politică cu care candidații Frontului Unității Socialiste se prezintă în alegerile de la 9 martie”. În Manifest găsim și chemarea către *Oamenii de artă și literatură!*: „Creați noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările și frământările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa neștrămutată în ziua de azi și de mâine, în viitorul națiunii noastre socialiste, în viitorul comunist! Îmbogățiți prin talentul și munca voastră patrimoniul culturii noastre socialiste!”.

■ Ziarul transmite *Conferirea titlului de „Doctor honoris causa” al Universității din Nisa tovarășului Nicolae Ceaușescu*.

• [„România literară”, nr. 7] Versuri semnează: Peter Ghelmez (*O înflorire de gânduri*), Radu Cârneli (*Sufletul-steag*), Ion Segărceanu (*Ferestre în martie*), Mihai Gavril (*Fata și stelele*). □ Sub titlul *Patriei – Partidului*, publică poezii: Haralambie Țugui (*Cu zări de vis*), Constantin Duică (*De 9 martie*), Ioan Șerb (*Inscripție*), Constantin Voiculescu (*În dreptul de-a alege și de a fi ales...*), Corneliu Vadim Tudor (*Imn*), Marta Alboiu Cuibuș (*Însemn*), Florin Costinescu (*Așa a fost*), Ludmila Ghițescu (*Spre împliniri solare*).

□ George Macovescu publică *Țigara*, fragmente din nuvela *Șopârla*. □ Ana Blandiana revine la rubrica sa cu tableta *O metaforă*. □ Ileana Berlogea trimite o *Scrisoare din New York*, un reportaj intitulat *Imagini de pe Broadway*.

■ George Ivașcu semnează editorialul *Mesajul cifrelor*: „Comunicatul cu privire la dezvoltarea economico-socială a Republicii Socialiste România în anul 1974 constituie un document de o profundă semnificație. Cifrele statistice demonstrează cu o perfectă claritate bogăția bilanțului de realizări pe ansamblul economiei noastre, ritmul general al producției, gradul calitativ al activității economice, eficiența ei. O asemenea imagine globală înlesnește prin indicii ei o sinteză științifică asupra realității în mers a orânduirii socialiste, o verificare în plus a superiorității ei în raport cu alte sisteme, vitalitatea și dinamica de perspectivă a planurilor noastre de viitor”. ■ Sub titlul *În întâmpinarea alegerilor* citim: □ *Salonul Național al Cărții '75*, semnat Al. Raicu: „Devenit tradițional, «Salonul național al cărții» a ajuns la cea de a V-a ediție, inaugurată marți, 11 februarie, în Sala Dalles. Manifestarea se înscrie printre evenimentele de cultură pe care editorii le dedică actului de importanță politică majoră, alegerile de la 9 martie”. În text sunt redată și fragmente din cuvântările lui Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice și Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor. □ *Agendă electorală*, nesemnată: „În

cadru acțiunilor inițiate de Uniunea Scriitorilor, sub egida Frontului Unității Socialiste, pentru sprijinirea campaniei electorale, o echipă de scriitori a participat în zilele de 5-8 februarie 1975, în județul Buzău, la adunările cu alegătorii pentru prezentarea candidaturilor de deputați din comunele Lopătari, Gura Teghii, Smeeni și Pietroasa, orașul Nehoiu. De asemenea, au susținut recitaluri de poezie patriotică la Liceul «Mihai Eminescu» din municipiul Buzău – pentru elevii care, anul acesta, participă pentru întâia oară la vot. La toate aceste acțiuni, după prezentarea candidaturilor respective, au luat cuvântul tovarășii Lazăr Băciucu, secretar al Comitetului județean P.C.R. Buzău, și Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, care au vorbit despre importanța evenimentului de la 9 martie 1975 și despre marile realizări ale poporului nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român. La recitalurile poetice și-au dat concursul poezii Teodor Balș, Radu Cârneli, Ion Gheorghe, Traian Iancu, Romulus Vulpescu. Acțiunile s-au bucurat de un deosebit succes. * Alți scriitori din București, cărora li se vor adăuga colegi de breaslă din toate județele țării, se deplasează în diferite orașe și comune, cu aceleași obiective, în cadrul manifestărilor prilejuite de «Luna cărții la sate». Până în prezent, echipe de scriitori s-au mai deplasat în județele Prahova (Liviu Călin, N. Rădulescu-Lemnar, Ion Grigorescu, Constantin Nisipeanu, Sașa Pană, Mihai Tunaru, George Moroșanu), Vrancea (Barbu Cioculescu, Adi Cusin, Vera Hudici, Ioan Meșoiu, Violeta Zamfirescu, Florin Muscalu, Ion Panait, Ion Pricop), Hunedoara (Liviu Bratoloveanu, Franz Johannes Bulhardt, Radu Ciobanu, Traian Filimon, Ion Lăncrăjan, Rusalin Mureșan, Platon Pardău, Gh. D. Vasile, Emil Vora, Petru Vintilă), Ialomița (George Alboiu, Constantin Florea, Ion Murgeanu, Ion Țugui și Paul Tutungiu), în județul Bistrița (Adrian Cernescu, Ioan Dan, Traian Lalescu, Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Constantin Georgescu, Vasile Netea, Ion Larian Postolache, George Păun și Dragoș Vicol)”. ■ Nicolae Jianu semnează *Votul nostru*: „Alegând în martie pe cei mai vrednici reprezentanți ai noștri în organele de conducere ale treburilor obștești, facem o investigație morală, politică și ideologică de cel mai mare preț, și avem în vedere nu numai administrația cotidiană, actul curent de gospodărire, ci construcția în perspectivă a căminului nostru național, echilibrul material, bunăstarea înțeleasă și dobândită cu respectul principiilor socialiste. Printre cei desemnați să primească votul nostru se găsesc mulți oameni de cultură, savanți, artiști, scriitori. Nu vom sublinia îndeajuns ce poveri mari așezăm noi pe umerii lor și nu este inutil să amintim că socialismul înseamnă și cultura înaltă, eliberată de prejudecăți și tabuuri, de dogmatisme și îngustimi șovăitoare, totdeauna semne de ignoranță și sterilitate. De altfel, scriitorul, orice artist lucid, s-a considerat mereu un ales al obștei, nu în sensul unei aristocrații egocentrice, ci ca un purtător de cuvânt și de idealuri, de speranță și adevăr. Au apărut și apar mai cu seamă acum cărți mari, cărți fundamentale, într-o fericită sincronie cu marile planuri de dezvoltare națională. Fenomenul nu e întâmplător, el de-

monstrează maturitate, răspundere, perspectivă”. ■ Radu Anton Roman publică *Încredere*: „Știu, simt că vizionarele planuri ale țării și partidului au în ele forța unei mari înțelegeri: aceea a binelui nostru, a drumului către el. Pe drumul acesta, numai oameni aleși ne pot conduce. Pe drumul acesta de muncă, devotament, sacrificii, împliniri, aleșii trebuie să fie purtătorii de înțelegeri supreme. Modul în care România se pregătește pentru vot, atenta ei deschidere spre oameni, îmi certifică încrederea. Sunt cu inima și condeiu alături de această sărbătorească vreme, pentru că ea înseamnă speranța demnă și lucidă”.

■ În *Vocația ideilor*, Zaharia Sângeorzan scrie despre Dumitru Ghișe pornind de la volumele *Existențialismul francez și problemele eticii* (Dacia, 1970) și *Contrapunct* (Minerva, 1972): „Ceea ce impresionează la Dumitru Ghișe este voința de a fi înțeles totul, de a clarifica, de a defini cu curaj o problemă, o idee, un fapt de cultură, cu instrumentele filosofului marxist. Dumitru Ghișe ne face să înțelegem cu adevărat codul existențialismului, curent atât de discutat, de contradictoriu ca principii și valori, apelând la materialismul dialectic și istoric. Filosoful român studiază existențialismul din perspectivă marxistă, dialectic, descoperindu-i eșecurile, dar și punându-i în relief virtuțile, aspirațiile umaniste, valorile de ordin literar (Camus, Sartre ș.a.)”.

■ Al. Andriescu scrie despre *Adevărul criticii*: „Dacă literatura provoacă entuziasm, ea nu-l poate însă regiza niciodată. Talentele firave care mimează sentimente adânci nu conving pe nimeni. Sufletele moarte, pentru că nesinceritatea este ucigătoare, ivesc opere moarte, iar realismul fără adevăr este un nonsens. Nemaiputându-se defini, el are nevoie atunci de sprijinul epitetelor, și un fel de joc cu măști, patronat de critică, poate continua la nesfârșit. Înnoindu-și mereu mijloacele de investigare, fără să repudieze nici punctul de vedere istoric și nici pe cel psihologic, critica își poate realiza rolul de îndrumător al literaturii numai în măsura în care reușește, mai întâi, să fie un factor de evaluare corectă a ei, propunând, în cel mai deplin spirit al adevărului – pentru că aici trebuie căutat impulsul oricărei critici – un tabel de valori nealterat de nici un fel de prejudecată”.

■ Alexandru Ivasiuc scrie în rubrica sa despre *Sensul unui umanism științific*: „Dacă adevărurile științei sunt văzute ca o cale de salvare a omului, amenințat de propria sa expansiune, ele nu vor fi niște instrumente abstracte și clivante, ci, dimpotrivă, vor fi trăite ca niște adevăruri umane – cu un conținut puternic afectiv. O nouă artă, care a și apărut, va echilibra lipsa de reprezentabilitate cu noi reprezentări, oarecum ciudate, însă în adâncă rezonanță cu mutațiile cunoașterii. Iar descifrarea codurilor unor alte civilizații, traduse după modul nostru de gândire, va unifica globul mai mult decât ipostazierea vechilor culturi tribale. Sentimentul nostru nu trebuie să fie numai că suntem «în lume» dar și «în istorie»”.

■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu semnează *G. Ibrăileanu „mag” și „cavaler al inefabilului”*.

■ C. Ungureanu semnează *Scriitori și foiletoniști*: „În virtutea timpului prezent, scriitorul își transformă opera în instrument de reflecție. Clasicizarea aduce după sine intensificarea

ideii de reflecție, posibilitatea unor noi intervenții în subtextul operei. Transformările operei presupun prezentul operei. În nici o epocă nu am asistat, în proza românească, la apariția unui număr mai mare de ediții revăzute. Rând pe rând, *Desculț*, *Rădăcinile sunt amare*, *Risipitorii*, *Șoseaua Nordului*, *Străinul*, *Vara oltenilor* etc., etc. au dat formă nouă prezenței scriitorului în actualitate. Rămânând în teritoriile prozei actuale vom observa cum, poate spre surprinderea noastră, presiunea literaturii noilor generații modifică structurile, aparent definite, ale scriitorilor importanți. [...] Riscul foiletonistului e acela de a ipostazia opera cea mai recentă, cartea. Pentru orice creator, drumul nu e uniform, scăderile fiind înscrise în condiția activității sale. Mereu în fața ultimei cărți, cronicarul e tentat să descopere, prin optica ei, o nouă perspectivă asupra autorului despre care scrie. Ignorarea unor autori cu apariții rare e legată de destinul publicisticii «critice». Și totuși cărțile există, Titus Popovici e cum nu se poate mai actual în literatura lui Radu Ciobanu, de pildă. De unde vin segmentările, întreruperile, receptarea parțială? Credem că din viciile de existență ale foiletonului. Dacă literatura propriu-zisă ne oferă imaginea abstragerii în idee, drumul ei către sinteză reliefaând rămuriș teoretic, analiza foiletonului, dimpotrivă, ne cere să descoperim elementul de ficțiune ascuns în atitudinea zilnică față de literatură”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Cronnicari literari*, o cronică literară pentru două volume: □ *Traietorii lirice* de Mihail Petroveanu (C.R., 1974): „Tocmai priza la textul analizat e îndoielnică în această critică ce procedează prin atașament. Vocabularul pare umflat în raport cu ideea, iar adjectivele îl năpădesc ca o vegetație buruienosă. De unde rezultă, paradoxal, o impresie de generalitate, de inadecvare, în ciuda descrierii minuțioase, o lipsă de prospețime a senzației critice. Limbajul critic acoperă pe alocuri textul poetic ca o materie opacă și uniformizatoare. Critica lui Mihail Petroveanu, atât de utilă, de temeinică în multe din observațiile ei, este în fond o critică «făcută» (nu e nimic peiorativ în asta), conținând o mare doză de artificiu”. □ *Repere critice* de M. Nițescu (C.R., 1974): „Cronicile lui M. Nițescu sunt foarte la obiect, fără altă pretenție decât de a determina notele principale ale operei analizate. Punctul de vedere estetic, afirmat cu oarecare obstinație, din care criticul vrea să se pună toată vremea, mi se pare normal, necesar, cu atât mai mult cu cât el este interpretat cu inteligență”. ■ Citim recenzii: □ Victor Atanasiu scrie despre *Ulița copilăriei. În casa bunicii* de Ionel Teodoreanu (Eminescu, 1974): „În ciuda stilului liric, proza lui Ionel Teodoreanu nu e propriu-zis poetică, iar calitățile scrisului său trebuie căutate în direcția analizei și observației, așadar a prozei «obiective». Acest fapt se datorează tendinței permanente a scriitorului de a construi personaje și de a analiza un mod de gândire, de a se adapta deci unor canoane ale epicii, și nu a exprima stări și viziuni deformatoare a căror importanță e exclusiv poetică, în felul în care procedează un Arghezi, de pildă. Stilul este liric și la unul și la celălalt. Dar, după cum s-a afirmat de atâtea ori, Arghezi rămâne poet și

când scrie proză. Invers, Ionel Teodoreanu, în ciuda «poeziei» debordante mereu, rămâne mereu prozator. Acest fapt explică atât timbrul specific al operei sale, cât și marea ei inegalitate”. □ În *Spiritual și terestru*, Lucian Raicu scrie despre volumul de *Poezii* de Ana Blandiana (C.R., 1974): „Nu numai o considerare lucidă, uneori aspră, a dorinței și vieții lumești (cum se-nțelege imediat) găsim în poezia rece-arzătoare a Anei Blandiana, dar și o exaltare a lor, o bucurie a conștiinței că ele *există*, mai puternice decât gândim. Ideea păcatului subliniază mai viu dorința însăși, sustragerea prin spirit de sub puterea ei amplifică în versurile pline de fervoare ale Anei Blandiana atracția domeniului refuzat, interdicția sporește ascunsul ei prestigiu”. □ Valeriu Cristea semnează *Discurs și literatură*, o prezentare a volumului *Tăietorul de lemne* de Mircea Ciobanu (C.R., 1974): „Mircea Ciobanu nu se desparte însă de literatură, ci numai de convenția ei. În discursul cu care noua sa carte se confundă el introduce o povestire, cu personaje și întâmplări, construită însă sub ochii cititorului și, am putea spune, cu asentimentul acestuia”. □ Sub titlul *Tentația foiletonului*, G. Dimisianu recenzează *Critica în primă instanță* de Nicolae Ciobanu (Eminescu, 1974): „Epos, conflict, structuri narative, sugestii de clasificare tipologică, tendințe și curente literare racordate la mișcarea de idei dintr-o epocă anumită, toate acestea găsesc în Nicolae Ciobanu un comentator excelent. Limbajul care păruse frigid în contactele cu poezia dobândește acum relief, fiindcă manevrează noțiuni, concepte, idei. Criticul se află aici în domeniul său și e păcat să nu-l cultive cu precădere”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Un talent epic...*, prezentând *Niște țărani* de Dinu Săra-ru, Editura Eminescu: „Marea calitate a romanului său este autenticitatea literară, cu punctul de pornire, pe de o parte, în buna cunoaștere a lumii țărănești despre care povestește și, pe de altă parte, în aptitudinea certă de a cuprinde în limbajul prozei artistice existența vie a acestei lumi. [...] Defectul propriu-zis al romanului este de a fi fost scris, cum ziceam ca dintr-o răsufare sau, cum spun șahiștii, în criză de timp. O grabă de neînțeles l-a condus pe autor de la prima la ultima frază, făcându-l să treacă repede, mai mult enunțându-le, peste momentele semnificative (amintita, mai sus, secvență a construirii temeliiilor de case – excepțională prin semnificațiile ce le sugerează – este pur și simplu expedită fără urmă de remușcare; și mai sunt asemenea episoade iute epuizate). [...] În orice caz, extins și încetinit puțin, pentru a obține acea structură romanescă la care, prin subiect, prin realismul observației și prin problematică are dreptul să acceadă, *Niște țărani* poate deveni o carte de referință pentru literatura epică românească de astăzi”. ■ Sub titlul *În acțiune: Cultura de masă*, citim despre *4 județe în campania electorală*: Constantin Băleanu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Gorj (*Coloanele vii*), Petre Dohan, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Ialomița (*Continuă ascensiune*), Alexandru Toma, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Suceava

(*Dimensiuni culturale*), Dumitru Bran, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Vaslui (*Permanențe și inițiative*). ■ În pagina numită *Orizont științific* citim: □ Ion Vianu publică *O meditație pe marginea volumului Nevrozele* de Ed. Pamfil și D. Ogodescu (Facla, 1974). □ Ion-Radu Mircea semnează *Îndreptări și adăugiri la „Descoperirea unui codice-miscelaneu în limba română”*. □ Petre Oprea publică un text despre „*Din cetățile de scaun ale Țării Românești*” de Pavel Chihăia, Editura Meridiane. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă publică *Sărbătoreșcul Pindar*, semnalând apariția *Olimpianicelor* de Pindar, în traducerea lui Ioan Alexandru. ■ Sub titlul *Poeți, artiști plastici*, Ion Biberi scrie despre *Viziunea plastică a lui Goethe*. ■ Ana Blandiana revine la rubrica sa *Atlas* cu *O metaforă*. ■ Din *Meridiane* citim nota „*Semana cultural de Rumania*”, semnată B.N.: „Ne-a sosit din Mexic știrea desfășurării unei importante acțiuni culturale românești: *Semana cultural de Rumania* (Săptămâna culturală a României). Expresie a bunelor relații stabilite între cele două țări, săptămâna spiritualității noastre a fost organizată sub patronajul direct al guvernatorului statului Jalisco, Alberto Orozco Romero, prezent la ceremonia inaugurală, cu sprijinul nemijlocit acordat de către Departamentul Artelor Frumoase al respectivului stat, Universitatea din Guadalajara și Ambasada română din Mexic și a cuprins, între altele: deschiderea expoziției de fotografii *România în imagini*, seri de conferințe dedicate politicii externe a țării noastre, culturii și științei, două întâlniri cu cinematografia română, o seară de teatru și poezie, precum și un concert susținut de Orchestra simfonică din Guadalajara în cadrul căruia publicului auditor i-a fost prezentată *Rapsodia Română nr. 1* de George Enescu. De un deosebit succes s-au bucurat, în spectacolul de teatru și poezie, scenele din piesa *Meșterul Manole* de Lucian Blaga, precum și lectura unor poeme din opera aceluiși autor. Cu același prilej, Muzeul Național de Istorie a găzduit în Castelul din Chapultepec expoziția de fotografii *Monumentele istorice și culturale din Republica Socialistă România*, iar posturile de radio au transmis întreaga săptămână, în cadrul emisiunilor culturale, programe speciale de muzică românească”.

14 februarie

- [„*Munca*”, nr. 8268] Este publicată poezia *Un singur sens* de Eugen Frunză. □ Dumitru Almaș semnează articolul de fond *Manifestul mândriei și aspirațiilor noastre*. □ Este publicată o scurtă prezentare a *Salonului național al cărții*, „eveniment cultural, politic și ideologic de amploare [...] dedicat anul acesta alegerilor de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare”.

- [„*Scânteia*”, nr. 10 103] Virgil Teodorescu semnează *Scrisul nostru – votul nostru*: „Pe bună dreptate, în fundamentalele documente ale Congresului al XI-lea, făcându-se apel la libera dezvoltare a principiilor în spirit democra-

tic, în vederea reliefării adevărului vieții, a concepțiilor avansate, a rolului literaturii și artei de a-i ajuta pe oameni să privească mereu înainte, prefigurând schimbările viitoare ale societății, se subliniază că aceasta implică înlăturarea diletantismului, a superficialității și epigonismului desuet, eliminarea monotonei și a tiparelor vetuste care nu mai rezistă fluxului vital. Literatura română a avut și, mai ales, cred că are un cuvânt de spus în evoluția generală a literaturii, ca principală expresie universală, impunându-și perspectiva sa asupra devenirii omului, a lumii și a universului, sistemul său imagistic diversificat, complex și original, mijloacele cu care contribuie la revoluționarea gândirii și eliberarea expresiei, având drept scop suprem dezvăluirea sensului fundamental al existenței umane. Scriitorii români militează pentru o artă angajată, pentru realizarea unei culturi care nu poate fi rodul unei activități întâmplătoare, ci, dimpotrivă, al unei necesități înțelese, o cultură a cărei sursă de inspirație se impune a fi realitatea și umanismul socialist. [...] Prin cărțile pe care le scriem, prin poemele și textele noastre, ne dăm votul pentru viitorul luminos al țării, pentru cel care, prin faptele lor admirabile, construiesc acest viitor”. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* Ioan Grigorescu publică reportajul „Trebuie” – sinonim cu „Putem!”. ■ Apare nota nesemnăată *Cartea la sate*: „Ne aflăm în plină desfășurare a tradiționalei manifestări cultural-artistice de masă «Luna cărții la sate». Printre acțiunile inițiate în această perioadă, menite să contribuie la răspândirea cărții în mediul rural, se numără și cele ale cooperației de consum, care contribuie la desfacerea, prin unitățile sale, a unui mare număr de cărți. Astfel, în cadrul amplei acțiuni «Formați-vă biblioteci personale», cooperația de consum a pus în vânzare un număr mare de volume, care contribuie la formarea sau îmbogățirea bibliotecilor personale ale sătenilor. Numai în 1974, cooperația de consum a pus la dispoziția locuitorilor de la sate un număr de peste 10 000 000 volume, valoarea cărților cumpărate de săteni fiind cu peste 12 la sută mai mare decât în anul precedent”.

● [„Contemporanul”, nr. 7] În textul *Critică la obiect*, Dumitru Micu prezintă două cărți. □ Gabriel Dimisianu, *Valori actuale*: „În exercițiul critic efectiv, Gabriel Dimisianu reeditează mai curând, *mutatis mutandis*, practica (și implicit etica) lui Pompiliu Constantinescu... Deseori, particularitatea dominantă a unei scrieri e semnalată laconic, chiar în titlul articolului: *Viziuni plastice (Cocoși de vânt de Radu Boureanu), Un roman parabolă (Moartea lui Orfeu de Laurențiu Ulici)...*”. □ Nicolae Ciobanu, *Critica în prima instanță*: „Articolelor ce compun *Critica în primă instanță*, cartea lui Nicolae Ciobanu, li se aplică perfect definiția dată cronicii literare de Octav Șuluțiu. Cronică – zice criticul nu de mult reeditat de către Mircea Tomuș – «informează». Dar, «nu în sens meschin, telegrafic, ziaristic al cuvântului. E vorba de o informare intelectuală în sensul superior al cuvântului. Cronicarul literar informează analizând opera». E ceea ce tocmai face Nicolae Ciobanu, volumul său incluzând o succesiune de analize ale unor cărți de poezie, proză și critică. Mai puțin

preocupat de a surprinde invarianta centrală a manifestărilor unei personalități, de a formula caracterizări globale, cronicarul de anii trecuți al «Luceafărului» își asumă funcția mai modestă, dar atât de necesară, de judecător «în primă instanță», aceasta implicând un examen care stabilește ce rezistă unei lecturi exigente și ce nu, în cutare scriere”. ■ Dan Grigorescu notează despre traducerea volumului lui Ezra Pound, *Cantos și Alte poeme*: „Tălmăcirile lui Ion Caration ne restituie portretul complex al acestui poet care, cum spunea un critic, «a sorbit influențe multiple dar nu a aderat niciodată la alte curente artistice decât la acelea pe care le-a generat el însuși și cărora le-a devenit conducător». Tălmăcirea românească recompune stilul paradoxal, de o intensă concentrare imagistică, în care metafora pură se asociază cu vorba voit banală, împlinind această imagine tulburătoare a unui Ossian al acestui secol...”.

● [„Cronica”, nr. 7] Editorialul poartă titlul *Programul nostru* și este semnat Cronica: „În aceste zile în care întreaga țară se pregătește să întâmpine alegerile de la 9 martie cu noi și semnificative succese în toate sectoarele de activitate, în aceste zile când democratismul orânduirii noastre se manifestă plenar prin propunerile de candidați din rândul cărora vom alege pe cei ce ne vor reprezenta în organele puterii de stat, în aceste zile în care cel mai strălucit fiu al națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost propus, în entuziasmul general, candidatul circumscripției nr. 1 a Capitalei, a apărut, în formă definitivă, *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism*”. ■ Liviu Leonte publică „*Perspectivismul*” critic, o cronică literară la *Istorie literară și poezie* de Mircea Tomuș, Editura Dacia: „Mircea Tomuș a practicat ani de-a rândul și practică în continuare o cronică literară de o formulă specială care-l singularizează în peisajul criticii și istoriografiei literare actuale. Este vorba de o tendință pe care am amintit-o când am comentat și alte volume de foiletoane critice, ilustrând explicabila și necesara ridicare a exegezei de la nivelul consemnării imediate la semnificația pentru istoria și teoria literară”. ■ Zaharia Sângeorzan face un portret lui D. Păcurariu în *Critica universitară*: „El practică, și la modul superior, ceea ce numim cu un termen, poate cam impropriu, critica universitară. O critică care înainte de a străluci prin insolitul afirmațiilor, prin jerba paradoxurilor, cucerește prin adevărurile pe care le comunică. [...] Profesor universitar eminent, D. Păcurariu este, fără doar și poate, un istoric literar cu totul excepțional”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Nicolae Turtureanu prezintă volumul *Chorale* de Grete Tartler: „După Lucia Negoită și Carolina Ilica, autoarea *Choralelor* se anunță ca un nume nou, «înfiat de cântec»”. □ Carmen Vericeanu scrie despre *Alți doi ani pe un bloc de gheață* de Radu Cosașu: „Autorului *Cronicii de trei secunde* îi convin povestirile de mici dimensiuni, surprinzând excelent fragmente din viață, instantanee”. □ Dragoș Pop se ocupă de monografia dedicată de Teodor Vârgolici lui *Perpessicius*: „Despre Perpessicius, suntem siguri, se va scrie, mono-

grafia lui Teodor Vârgolici are meritul de a fi deschis un drum. Ea este remarcabilă ca informare și interpretare istorico-literară, criticul român punând în toate acestea mult suflet”. ■ N. Barbu scrie despre *Mihail Sadoveanu în „prima zi a genezei”*: „Actul de luminare a tuturor condițiilor în care s-a afirmat prozatorul echivalează cu repunerea în circuit a atâtor probleme de mare interes pentru literatura noastră. Prezența lui Sadoveanu, dominând de atunci, sintetizând și concretizând parcă sufletul din veac al românilor, a echivalat cu ivirea unui astru prin care am învățat să ne cunoaștem mai bine. Acesta poate fi și principalul argument menit să ne apropie din nou, mult mai intens, de cartea înțelepciunii și a artei sale”. ■ În *File de arhivă* Nicolae Scurtu îl prezintă pe *Kogălniceanu editor*, publicând o scrisoare semnată de Kogălniceanu și adresată Ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice. ■ În *Moment*, sub semnătura N.B. apare necrologul *George Popovici*: „Dispare, așadar, încă unul din stâlpii artei teatrale românești, interpret care a slujit cu dăruire și abnegație, vreme de șase decenii, scena Iașului, însuflind peste trei sute de personaje dintre cele mai celebre și mai dificile ale literaturii românești și universale”. ■ Manuela Macarie semnează *Un roman al sudului american*, o prezentare a volumului *Pământ sterp* de Ellen Glasgow: „Un delicat și profund sentiment al naturii surprinde vigurosul flux vital, interferând osmotic oamenii și faptele înconjurătoare ale unui ținut – permanent izvor de inspirație pentru Ellen Glasgow”. ■ Versuri semnează George Lesnea (*Ca al tău luceafăr...*). □ Sub titlul *Votăm pentru această lume nouă* citim versuri de: Nicolae Țațomir (*Când doinele și dorul...*), Haralambie Țugui (*Acesta-i votul nostru*), Horia Zilieru (*Stele*), Florin Mihai Petrescu (*Cum înflorea*), Corneliu Sturzu (*Și vine o zi*), Vasile Constantinescu (*Prin noi și pentru noi*).

● [„**Orizont**”, nr. 7] Lucian Alexiu fixează la rubrica „prezențe literare”, profilul literar al lui Dumitru Popescu, analizând lirismul din *Gustul sămburelui* (Eminescu, 1974). ■ În cronică *Țăranii și ceilalți*, C. Ungureanu comentează atât proza lui Ion Lăncrănjan, *Drumul câinelui* (Dacia, 1974): „În *Drumul câinelui* proza lui Ion Lăncrănjan se supune aceluiași tipare stiliste fixate de *Cordovanii* și *Eclipsa de soare*. Romanul e fundamental liric, poem mioritic în care putem recunoaște motive și leit-motive folclorice comentate de specialiști, redate de scriitori în cărți, esențiale, ale literaturii noastre. [...] Documentul și tragedia nu se exclud, ci dimpotrivă potențează actul tragic. [...] Ca mulți alți confrăți ai săi, Ion Lăncrănjan pune în centrul cărții conflictul dintre forța tradiției și provizoratul acțiunii, dintre morala transmisă din generație în generație și posibilitatea erorii prin abatere de la tradiție”, cât și romanul lui Dinu Săraru, *Niște țărani* (Eminescu, 1974): „Perioda de vârf a înfloririi «moromețienilor» în literatura română este aceea a anilor ‘58-‘60 când o seamă de prozatori tineri, aflați la începuturile lor descoperă că despre țărani se poate scrie și altfel, că lumea țărănească are o psihologie aparte și o adâncime, nu o dată, nebănuită. [...] Experiența moromețiană a influențat însă

mai mult nașterea unor cărți de sine stătătoare, de o valoare literară certă. [...] Valoarea cărții *Niște țărani* este aceea de a vorbi în replică *Moromeților*, adică de a folosi limbajul acestei cărți în numele unei opere independente. Dinu Săraru privește lumea satului din interior”. ■ Despre ediția monumentală a lui Perpessicius referitoare la opera lui Eminescu, scrie o tabletă elogioasă Emil Manu (articolul *Amintirea eminescologă a lui Perpessicius*). ■ Revista dedică două din paginile sale scriitorilor de expresie sârbă afirmați în cadrul literaturii românești, precum Jiva Popovici, Draga Mirianici, Cedomir Milenovici, Neboișa Popovici, Lazăr Ilici, Svetomir Raicov, Ivo Muncian. ■ Ion Stoia-Udrea traduce din baladele lui Rudyard Kipling.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 219] Un poem de Corneliu Vadim Tudor, *Laudă de țară*. □ Al. Piru propune un poet în maniera lui Geo Dumitrescu în *Îngânarea gravității*: Mihai Bărbulescu. □ I. Mihail Popescu, în *A pune probleme*, dezbată *Cursul de teoria cunoașterii* (colectiv format din prof dr. Ștefan Georgescu, Vasile Tonoiu, Marin Țurlea și alții, coordonator Ion Stroie), apărut sub egida Catedrei de Filosofie marxistă a Universității din București, 1975. □ Cronici literare de E. Manu, despre N. Balotă – *De la Ion la Ioanide* și *Gustul paradoxului* de I. Lotreanu, analizând volumul de eseuri al lui Marian Popa, *Forma ca deformare* (Eminescu, 1975). ■ Un alt scandal în paginile revistei, Liviu Petrina descoperind, în *Invective suburbane*, atacul furibund al lui Ion Caraion asupra lui Ioan Alexandru, din capitolul *Trăim printre fenomene* al volumului *Enigmatica noblețe* (Eminescu, 1974): „Este uimitor cu câtă senină dezinvoltură Ion Caraion încearcă să discrediteze pe un confrate al sau mai tânăr. [...] Caraion încearcă lamentabil să convingă – prin citate trunchiate după o veche și mereu nouă metodă, a celor fără argumente adevărate – că Alexandru ar fi luat din seifurile marelui poet Ion Caraion valori inestimabile, căci întâlnești o expresie în care două cuvinte sunt asemănătoare cu cele sanctificate de Caraion, proprietarul irepresibil al tuturor cuvintelor românești, trecute, prezente și viitoare”. Acuzele sunt următoarele: Ioan Alexandru folosește cuvinte cu flexiuni diferite de cele comune, *imne* în loc de *imnuri*; se face vinovat de tradiționalism și nu folosește cuvinte tehnico-științifice și neologisme; sunt taxate drept indezirabile în poezia românească o serie de cuvinte și expresii care fac parte din fondul vechi de cuvinte (arhaisme, regionalisme); Caraion încearcă să-l acuze pe Alexandru până și de... lipsă de modestie, «atunci când îi cântă pe Ștefan cel Mare, pe Eminescu sau pe Brâncoveanu»”.

15 februarie

• [„**Flacăra**”, nr. 6] În *România nemuritoare* este publicată poezia *Cântec pentru destinul țării* de Lucian Avramescu, iar George Enache scrie poezia *Răspundem*. □ Adrian Păunescu publică o notă cu caracter eseistic. □ Ilie Calmineasa publică poezia *Tinerii*. ■ Cu titlul *Roman serial: povești adevăra-*

te (III), Adrian Păunescu publică *Doi și mutul* (2). ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie despre *Inițiativele noutății*. □ Corneliu Iureș semnează poezia *Închinare*. □ Cu titlul *Cronică* (50-51), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Teatrul Național. ■ Aurel-Dragoș Munteanu, în *Cartea*, scrie *Caragialiana*, prezentând contribuția lui Șerban Cioculescu la studiul vieții și operei lui I.L. Caragiale. ■ Adrian Păunescu anunță, într-o notiță, lansarea, în ultimele săptămâni, a criticului literar Cornel Moraru, acesta semnând, în numărul de față, o recenzie a romanului lui Augustin Buzura, *Fețele tăcerii*: „Cu unele rezerve, *Absenții* lui Augustin Buzura a fost primit ca un excelent roman de debut. *Fețele tăcerii* este deja o operă matură. Saltul valoric merită încă subliniat. Căci s-au ivit prea multe cazuri, în ultima vreme, de plafonare sau chiar de situare sub linia debutului. Dimpotrivă, proza lui Augustin Buzura convinge de acum prin masivitatea construcției, prin deschidere și vigoare epică”. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Ca să vorbim discuții*, un eseu despre „confruntările de opinii” din presa literară românească: „Că în presa noastră literară nu au loc discuții interesante, ne putem da seama prin cel mai simplu test. Cine-și amintește vreo controversă care să fi pasionat, la noi, spiritele, în ultimii ani? Firește, ne aflăm cu toții pe aceeași poziție ideologică. Discuția literară presupune existența acestui acord fundamental. Curios este însă că ne jucăm de-a discuția cu o adevărată frenezie. Niciodată paginile revistelor n-au fost mai pline de atâtea «mese rotunde»; parcă republica literelor s-ar fi transformat într-o imensă grădină de vară. [...] La aceste mese rotunde ai impresia că toți invitații cântă excelent câte o partitură, dar fiecare dintr-o altă operă muzicală. Întrebarea e, ce rost au astfel de spectacole bizare? Încerc să mi-l explic: În primul rând, umplu paginile gazetelor literare cu multe nume răsunătoare. Nu e lesne să obții de la niște persoane foarte ocupate un articol pe o anumită temă la ordinea zilei. Așa, ca să dai din gură câteva minute, mai merge, de vreme ce grija stilizării îi revine redacției. În al doilea rând, se știe că fără luptă de opinii literatura nu progresaază. Cum se cer neapărat schimburi de păreri, să le dăm atunci măcar un cadru cât mai cuminte cu puțință, la masa rotundă și la o cafea”. □ Revista publică poemul *Totul devine istorie* de Dan Mutașcu și poezia *Înmuind penița-n suflet* de Dan Mucenic, iar în *România nemuritoare*, Ioan Iustin Purza scrie *Patria-i pâinea și cerul*.

• [„**Lucaefărul**”, nr. 7] M. Ungheanu prezintă *O nouă carte de Marin Preda*: „Atât de interesant prin problematica sa, atât de convingător prin personajele sale, romanul *Delirul* nu desfășoară totuși până la capăt imensele aripi pe care le cere evenimentul descris. Între marea istorie și mica istorie, a personajelor moromețiene sau bucureștene, este, uneori, o prea mare distanță și aventuri ca cea legată de rolul de conducător al unui teren militar, trăită de Achim, par superflue în contextul românesc propus. Sedus de vechile personaje autorul pare a mai stăruie în descrierea unor situații centrifuge actualului ax

romanes. Discutăm însă o carte în curs de a se alcătui pe sine până la capăt. Substanțialitatea personajelor, gravitatea problematică și deschiderea cărții ne fac să susținem toate acestea. Măsura cu care-l judecăm acum, nu este poate și măsura adecvată romanului când el va fi sfârșit. *Delirul* nu este încă romanul ci primul său volum. Ceea ce avem în față este un excelent cap de pod pentru o viitoare bătălie romanesă, o carte memorabilă”. ■ Adrian Păunescu semnează textul *Lirism în stare acută și lirism în stare cronică*: „După părerea mea, Bacovia este Bacovia pentru că, deși amenințat în permanență cu cronicizarea, lirismul său a știut să plângă un plâns mereu proaspăt. Iar dacă pe aripile lumii a fost plumb, Bacovia a știut să dea la o parte stratul superficial și să facă să strălucească viu acel plumb”. ■ Ion Țuguș meditează la evenimentul *Țara întâmpină alegerile: Cei mai vrednici*: „În fine, în fața urnei mi-am propus să optez și după criteriul ce tinde să devină pentru fiecare dintre noi principiu: omul în a cărui fire îi voi întâlni pe cei în stare să ofere obștei, semenilor, totdeauna mai mult decât i s-ar cuveni sieși. Întâlnindu-i numele, voi așeza alături de caligrafia lui o floare roșie, prețuire și stimă...”. ■ De volumul de versuri al lui Constantin Abăluță, *Există* (Albatros) se ocupă Dorin Tudoran: „Ceea ce cred că-i lipsește azi poeziei lui Constantin Abăluță – poet interesant, oricând autor de cărți onorabile, bun, dacă nu chiar foarte bun traducător – o spune chiar poetul însuși într-un vers de-o luciditate dramatică: «Încă nu s-a născut vocea care să mă sfășie!» Bineînțeles este vorba despre o voce interioară a propriei sale poezii”. ■ În textul *Realism și parabolă*, Voicu Bugariu analizează cartea lui Platon Pardău, *Mergând prin zăpadă*, (C.R., 1974): „Mergând... îmbină într-o alternanță constantă visul cu evocarea realului dătător de certitudini, încercând să construiască o parabolă, nu numai a îngăduinței față de greșeli pe care trecerea timpului le-a erodat, ci și a legăturii necesare cu prezentul, cu problemele umane majore ale acesteia. Peste anumite alunecări inerțiale pe panta sterilă a descrierii unor evenimente subsemnificative, ansamblul romanului este tulburător și incitator la meditație”. ■ Dan Cristea se ocupă de volumul lui Ion Caraion, *Enigmatica noblețe* (Eminescu): „Volumul lui Ion Caraion este, pe aceste direcții, o tristă experiență a pamfletului și răutății netransfigurate. Am căutat zadarnic, enigmatica noblețe a trei cărți; în schimb am dat peste o bătătoare la ochi ignominie”. ■ Eugen Simion semnează nota *Șerban Cioculescu la Academie*: „Academia a reluat tradiția discursurilor de recepție și printre primele cuvântări rostite acolo unde au vorbit altădată Sadoveanu și Blaga a fost aceea a lui Șerban Cioculescu, decanul criticii noastre. Evenimentul trebuie primit cum se cuvine, deoarece în el vedem nu numai prețuirea ce se dă unui critic excepțional, vedem și un omagiu adus criticii ca profesiune. [...] S-a putut vedea și cu această ocazie ce este pentru Șerban Cioculescu critica: o bucurie ce se ridică pe grele privațiuni, o acumulare lentă și sigură de fapte care să justifice, la urmă plăcerea unui portret și curajul unei judecăți. Pentru el critica nu-i o creație este o demonstrație, ceea

ce presupune o subordonare (uneori subordonarea poate fi numai tactică) față de operă. Problema se poate discuta: fiind o demonstrație, critica este sau trebuie să fie, prin expresie și acuitatea ideilor, o creație nu cu totul străină de obiectul ei dar suficient de liberă și personală pentru a fi citită pentru ea însăși. Rămâne, oricum am discuta lucrurile, invitația la rigoare și probitate, două elemente față de care critica nu poate exista. Este marea lecție lovinesciană pe care generația lui Șerban Cioculescu a învățat-o bine și aplicat-o cu strălucire. Criticul primit zilele acestea la Academie, acolo unde părintele său spiritual n-a putut ajunge, o reconfirmă și o transmite generațiilor noi de critici datori să ducă și mai departe tradiția unei profesii pentru care a curs nu puțin sânge intelectual în cultura noastră”. ■ În cadrul rubricii *Tineri critici* semnează articole Sultana Craia și Valentin F. Mihăescu. □ Sultana Craia meditează la *Voluptatea limbajului* la Eugen Barbu: „Descrierea trebuie pusă în corelație cu acumularea, procedeu care se impune net observației, modelând semnificativ scrisul romancierului în *Princepele* și acoperind pasaje de mare întindere. Acumularea, manifestarea stilistică a voluptății lingvistice a spiritului avid de totalitate, devine incantație, așa cum magia devine poezie. Pentru că *Princepele* nu este o simplă carte de culoare locală, ci, așa cum declară autorul în *Avertisment*, «o sinteză, un basm, și o operă lirică», lucru care nu poate fi uitat”. □ Valentin F. Mihăescu scrie despre *Tema călătoriei în lirica lui Gellu Naum*: „Tehnica poetică este cea cu care ne-a obișnuit poetul de la debut. Falsa epicizare a poemelor permite o permanentă schimbare de decor, o mișcare fără răgaz. Aceasta antrenează după sine posibilitatea acumulării și asocierii elementelor din cele mai diferite sfere, adică nașterea metaforei suprarealiste. Limbajul poetic suprasaturat de imagini produse după această rețetă poate șoca, iar un poet care mizează numai pe abilitatea confecționării de metafore, va dezamăgi cu siguranță. Metaforele lui Gellu Naum se armonizează într-un discurs poetic cu sensuri dintre cele mai profunde, iar stilul său suportă de-a lungul creației un întreg proces de disciplinare, de esențializare, proces desfășurat paralel cu evoluția eroului său”. □ George Muntean își intitulează intervenția *Are cuvântul deputatul G. Călinescu*: „Din aceste luări de cuvânt – câteva publicate, în întregime sau în rezumat – și din articolele scrise de el în legătură cu această funcție s-ar putea reconstitui convingător imaginea lui de cetățean «leal și devotat», dar mai ales de intelectual animat profund de ideea de progres, cinste și dreptate, pe care ca deputat a încercat să le susțină și aplice cu o gravitate și o disciplină oricând exemplare. În fond, cel ce a scris acea monumentală *Istorie a literaturii române*, cele 6 volume despre Eminescu, romanele, poeziile, teatrul și enorma publicistică pe care a lăsat-o nici nu putea fi altfel, indiferent de ce sarcină ar fi primit. Căci vocația de cetățean, de om al obștei, era la el indubitabilă”. ■ Nicolae Ciobanu notează despre *Ion Ghica și sursele umorului «savant»*: „Dar să revenim asupra a ceea ce conferă scrisorilor expediate de Ion Ghica lui Ion Bianu marea lor valoare de document psiho-

logic și printr-un firesc proces de refracție, un surprinzător farmec artistic. Punct de vedere unanim acceptat, condiția genului literar practicat de Ion Ghița – epistola – rezidă în pe cât de subtila tot pe atât de redusă disimulare dintre «eul» empiric și «eul artistic» al autorului. Și, cum s-a observat, particularitatea artistică a prozei lui Ion Ghița provine tocmai din satisfacerea acestui deziderat”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul Danei Dumitriu*: „Dacă în stilul reținut și chiar distant al publicisticii sale vocația epică a Danei Dumitriu putea fi cu greu întrevăzută, aplicațiile critice și proza scriitoarei pornesc totuși dintr-o atitudine comună, de înăbușire a elementului pasional sub dominația mai mult a voinței de luciditate decât a lucidității însăși. Răceala analitică și precizia oarecum abstractă a comentariilor, profesională în sens superior, deghizează în fond o participare esențială, ascund caracterul «indiscret» al contemplării mekansimului creației. [...] Un raport prea strâns între nuvelele din volumul *Migrații* și romanul *Masa Zarafului*, de o parte, și, de altă parte, proza Hortensiei Papadat-Bengescu, nu se poate totuși stabili. Deosebirea cea mai frapantă o găsim în tendința pe care o au personajele Danei Dumitriu de a-și construi un univers interior prin mistificație sau chiar biografii fictive; realitatea interioară este aici un produs al imaginației și e analizată nu ca atare, ci sub unghiul raportării la existența morală”. ■ Despre *Sagacitatea eseului* scrie Valeriu Cristea: „Era de așteptat ca Lucian Raicu să scrie o carte despre Gogol. Nu numai pentru că – acei care au avut posibilitatea să-l cunoască mai îndeaproape știu acest lucru – criticul este un vechi și subtil cititor al autorului *Sufletelor moarte*, urmărit dincolo de litera textelor sale, în acel arabesc de subînțelesuri, implicații și aluzii ce constituie planul de fond al marelui scriitor...”. ■ C. Stănescu recenzează cartea lui Marius Tupan: *Mezarea* (Eminescu) asociată cu o *Proză poetică*: „*Mezarea* este nu un ținut imaginar ci denumeste o paradoxală nevoie «senzorială» de vis. Autorul pune în formularea unei dorințe de visare o intensitate cu mult mai mare decât capacitatea propriu-zisă de a visa. Personajul bucății care dă titlul volumului este un olar al cărui meșteșug produce opere adevărate însă «creatorul» n-are de fapt conștiința lor”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Colocviile „Luceafărului” cu tema: Ficțiune și istorie: Delirul de Marin Preda*, intervin Cezar Ivănescu, Marius Robescu, Dan Laurențiu. □ Cezar Ivănescu, *Romanul unor vremi apuse*: „Apariția noului roman al lui Marin Preda, *Delirul*, indiscutabil *magnus opus*, a incitat brusc spiritele critice: rezerva nu-și are locul în cazul de față dar entuziasmul se cere, totuși, articulat. Anume preopinienți, printr-un bun dozaj de locuri comune ne-au dat deja senzația amară că despre cărți fundamentale noi se poate vorbi prețios [...] Marin Preda a deschis, s-ar crede, călimara cu care a scris *Moromeții*, și în care, după cum se vede, cerneala nu s-a uscat, adevărat izvor de apă vie pentru personajele sale) ori chiar incongruent. Că adesea criticii de profesie poetizează gongoric când se ivește prilejul unei opere cuceritoare, e un adevăr știut. De aceea am fi dorit ca aproximările inițiale, încercările

de situație să fie totuși mai exacte. Căci noul roman politic al lui Marin Preda, *Delirul*, impune câteva referințe obligatorii în proza românească mai întâi. Nu poate fi stabilit locul acestui roman în evoluția prozei românești fără necesara apropiere de *Pădurea spânzuraților*, capodoperă rezultată din impactul cu istoria contemporană, reflex al unui moment de dramă națională și europeană în același timp. Amândouă cărțile urmăresc istoria formării unei conștiințe în contact direct cu marasmul evenimentelor strict istorice și amândouă reușesc să depășească linia romanului de pură reconstituire istorică, fidelă (ca prost exemplu poate servi chiar Malraux cu *Le Temps du Mépris*) pentru a se dovedi perpetuu actuale prin adâncă lor moralitate, incorporată. Nu trebuie desigur omis apoi *Bietul Ioanide* și trebuie amintit Constantin Stere, de a cărui proză *Delirul* se apropie prin fervoarea aspirației la «evenimente». Proză existențială, sumă a unei experiențe trăite, abisale, *Delirul* satisface din plin tentația confesivă a autorului, căci toate inerțiile eseistice în care evenimentele sunt comentate par mai puțin intruziuni ale romancierului cât file dintr-un Jurnal al unui martor anonim la evenimente. [...] Credem că acest prim volum al *Delirului* echivalează în opera lui Marin Preda cu descoperirea balzaciană, a unității integratoare a «comediei umane»: astfel va fi judecată întreaga sa creație românească după această carte, ordinea ciclului romanelor sale găsindu-și punctul fix în acest roman». □ Marius Robescu, *Satul scufundat în memorie*: „În mod corelat, îndreptându-se către mediul urban, Marin Preda s-a îndreptat către istorie în accepțiunea cea mai proprie și mai modernă a acestui cuvânt. A optat pentru istorie. Lumea satului, permanentă, inamovibilă începe să dăinuie în el ca o substructură. Corespunzător, realismul său (de concepție și de stil) s-a diversificat. Sobru și grav, enunțând reținut fapte și judecăți atunci când se aplică la istorie și la terenul propice prin excelență al acesteia – orașul; poetic, plin de culoare și de sugestie dar fără dulcege nostalgii atunci când se aplică satului «scufundat» în memorie, în adâncul mișcător al istoriei. Esența lumii țărănești i s-a topit scriitorului în oase, ca sarea și calciul, întărindu-i scheletul”. □ Dan Laurențiu, *Școala moralistului*: „*Delirul* este un roman complex, și o parte extrem de interesantă a lui o găsim realizată pe dimensiunea istorică. Marin Preda știe că nu poți scrie bine decât despre lucrurile pe care le-ai trăit fie real, fie imaginar, adică tot din combinarea unor percepții reale. Ultimul său roman, în mare măsură construit pe documente și personalități autentice, spuse pe numele lor (Antonescu, Hitler, dr. Hacha, Iorga etc., etc.), altele cu nume schimbat, este o secțiune nu numai prin diferitele medii ale Bucureștilor din anii 40, dar și o încercare de a integra destinele României în cele ale Europei din ajunul ultimului război mondial. Fidel memoriei și deci moralei, Marin Preda își îngăduie în paginile istorice, o singură disimulare: aceea a detașării, a analizei obiective, realiste a evenimentelor, a motivațiilor care împing personajele la acțiune. [...] Scriitorul se întreabă aici dacă nu cumva delirul de grandoare al unui om, în speță Hitler, și nu fatalitatea istorică, a aruncat lumea în dezastrul

celui de-al doilea război. [...] *Delirul* lui Marin Preda (aflat la primul volum) este prima încercare importantă, deși târzie de abordare a epocii celui de-al doilea război prin revelarea unui destin individual, al tânărului Ștefan Paul, integrat în destinul colectiv, al națiunii române. Importanța covârșitoare a momentului nu mai are nevoie de argumente. Mutații fundamentale în istoria noastră își au rădăcinile aici, încât misiunea prozatorului ne apare cu atât mai dificilă cu cât raportarea sa la o anumită cristalizare a evenimentelor în timp reclamă o conștiință responsabilă, o angajare hotărâtă de partea adevărului. Din aceste motive ni se pare că nu este doar o întâmplare fericită abordarea de către Marin Preda a unuia dintre cele mai tulburătoare momente din existența poporului nostru. Fiul al memoriei și al moralei, Marin Preda este chemat să umple un gol resimțit ca o vină dureroasă în conștiința noastră literară, să învingă o boală prin scrierea *Delirului*”.

• [„**Era socialistă**”, nr. 4] Vasile Macoviciuc semnaleză *O introducere în analiza structurii realismului* din volumul Ioanei Crețulescu, *Mutațiile realismului* (Editura științifică, 1974), care „oferă prin întregul său demers teroretic distincții subtile între diferite accepții ale termenului *realism* (curent literar, gen literar, categorie estetică), sintetizează rezultate ale unora din principalele direcții de cercetare a fenomenului literar”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 55] În *Cuvântul zilei* citim *Ocrotirea patrimoniului cultural național* de Vasile Drăguț: „Spiritul de perfectă etică în care s-a răspuns la apelul legii, constituie o dovadă grăitoare că mesajul de conștiință și patriotism a fost receptat cu înțelegere și devotament. Devotament față de bunul cultural, care trebuie păzit cu dragoste pentru a fi transmis generațiilor viitoare, devotament față de zestrea istorică a țării, față de tot ceea ce înseamnă trăinicie în ființa națională”. ■ Din pagina numită *Pe scurt* reținem: □ *Un nou roman de Marin Preda*: „Recent, a avut loc la Editura «Cartea Românească», festivitatea lansării romanului *Delirul* de Marin Preda. Volumul a fost prezentat de criticul Eugen Simion, care a reliefat principalele coordonate ale cărții, precum și valoarea ei în contextul întregii opere a lui Marin Preda. «Această care am scris-o în ultimii doi-trei ani – a arătat, în cuvântul său, autorul –, și este cartea cea mai grea, din toate punctele de vedere, pe care am scris-o vreodată. Ea se referă la perioada cea mai neagră din istoria modernă a poporului nostru – anii 1941-1942. Sentimentul meu, acum, după ce am terminat romanul, este că povestea nu e încheiată și mai am încă de scris pentru a termina ciclul *Moromeților*, pe care l-am început în urmă cu 30 de ani». În încheierea festivității, autorul a dat autografe numerosului public prezent”. □ „*Zilele editurii Dacia*”: „La Cluj-Napoca au avut loc manifestările reunite sub genericul *Zilele editurii Dacia*. Cu acest prilej, la Biblioteca centrală universitară au fost prezentate cărțile *Rezistența antifascistă în partea de nord a Transilvaniei* de un colectiv de autori, *Tratatul elementar de medicină internă*,

volumele I și II, de Octavian Fodor, *Amintiri despre oamenii pe care i-am cunoscut* de Onisifor Ghibu. La Librăria universității au fost prezentate volumele: *Caiete* de Liviu Rebreanu, *Blaga – Inedit. Amintiri și documente* de Bazil Gruia și volumul de limbă maghiară *Iarnă mexicană* de Gy. Szabó Béla”.

■ Virgil Bratu publică *Nu tot ce lucește e aur!*, semnalând apariția volumului *The Mighty Continent* de John Terraine, British Broadcasting Corporation și Editura Hutchinson, Londra. ■ În acest număr găsim dosarul *1475-1975 Vaslui*. Semnează texte Valentin Silvestru (*Vaslui – ultima oră*) și Virgil Cândea (*O faptă care a uimit lumea*), iar Romulus Rusan realizează un interviu cu Constantin C. Giurescu (*Cine a fost Ștefan cel Mare*). ■ Sub titlul *Moștenirea literară în contemporaneitate* citim un interviu cu Aurel Martin, directorul editurii Minerva, realizat de Dumitru Radu Popa: „– *Se vorbește de mai mulți ani despre valorificarea moștenirii literare. Ce înțelegeți prin aceasta?* – Valorificarea moștenirii literare, acțiune culturală de largă amploare, înseamnă repunerea în circulație și comentarea din unghi critic a tuturor operelor semnificative pentru geniul național, expresii revelatoare ale spiritualității românești, prin excelență umaniste. Altfel spus, un dialog viu cu tradiția, cu înaintemergătorii, un mod de a demonstra actualitatea clasicilor, de a-i menține în atenție, de a le încerca trăinicia prin confruntarea lor cu timpul. Tipărindu-le, în condiții științifice, lucrările, potrivit unui plan de perspectivă mereu amplificat, *Minerva* are programul axat tocmai pe scoaterea în evidență și răspândirea frumuseților create de cei ce ne-au precedat. [...] – *Observăm o serie de permanențe în apariția unor autori. De pildă, Blaga, pare-mi-se, nu a lipsit niciodată în cei cinci ani de existență a editurii...* – Lucian Blaga mi-a fost profesor. Dar nu acesta e motivul esențial al prezenței lui în catalogul Minervei, ci valoarea universală a literaturii sale, interesul extraordinar pe care ea îl suscită. Primele două volume din seria de opere definitive, publicate anul trecut, s-au epuizat în câteva zile. Nu e însă, firește, unicul aflat într-o atare situație. Permanențele la care vă referiți îi privesc pe toți marii noștri scriitori reprezentativi. Pe Alexandri, pe Eminescu, pe Coșbuc, pe Bacovia, pe Ion Barbu, pe Rebreanu, pe Arghezi, pe Sadoveanu, pe Călinescu, pe D. Cantemir, pe Hasdeu, pe Heliade Rădulescu, pe Antim Ivireanul, pe Goga ș.a.m.d.”. ■ George Muntean semnează *Lucian Blaga în ediție*: „Prin grija fiicei poetului, Dorli Blaga (secondată uneori de mama ei, Cornelia Blaga) și mai ales prin pasiunea devotată a unui grup cuprinzător de prieteni, cunoscuți, foști elevi și cercetători (la rândul lor, tot mai numeroși în ultima vreme), opera marelui scriitor român al acestui secol este din ce în ce mai amplu difuzată și valorificată”. Se anunță o *ediție definitivă* „a întregii opere a lui Blaga, revăzută de el însuși pentru tipar, rămânând ca o ediție *critică* să fie întocmită mai târziu cu întreg aparatul și scrupulul științific cuvenit unei astfel de întreprinderi de mare finețe și de maximă specializare”.

16 februarie

• [„Scânteia”, nr. 10 105] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Eugen Barbu publică *Jurnalul unui candidat* intitulat *Spre livezi*: „Iată-mă într-o situație cu totul inedită: candidez pentru un loc în Marea Adunare Națională în alegerile din 9 martie ce va veni. Până acum spectacolul parlamentar fusese ocazional pentru mine: luam loc într-una din lojile vechii clădiri din dealul Mitropoliei de care sunt legate atâtea evenimente istorice și priveam parterul dispus în semicerc și balcoanele unde se instalează ziariștii, reporterii de la Televiziune și Radio, reprezentanții presei străine și invitații de seamă la aceste dezbateri în care sunt puse în discuție legile țării”. După această introducere, autorul textului relatează călătoria sa spre Bacău.

17 februarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8005] C. Stănescu recenzează romanul lui Gheorghe Suciuc, *Botează-mă cu pământ*, care primește, în anul 1974, premiul C.C. al U.T.C. pentru literatură: „Masivul roman al lui Gh. Suciuc propune cititorului două personaje memorabile, unul prin forța cu care apare și se menține în scenă, altul ascunzând în sine poate suprema ambiție a tânărului prozator: aceea de a arunca o altă lumină, dintr-un unghi neașteptat, asupra unui erou devenit clasic, Ion al Glanetașului din romanul lui Liviu Rebreanu”.

18 februarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8006] Ioan Adam prezintă volumul de *Immuri* al lui Dumitru M. Ion (publicat la editura Ion Creangă), care primește, în anul 1974, premiul C.C. al U.T.C. pentru literatură: „emanația unei stări de extaz, cu deosebirea că de astă dată în faldurile metaforei este ascuns un scrupul pedagogic”. ■ Victor Atanasiu prezintă cartea lui Titi George Câmpeanu, *Nevăzuta față a lunii*, publicată la editura Eminescu: „Principalul merit al cărții trebuie văzut în primul rând în tematica abordată și mai puțin în transfigurarea interesantei materii epice existente. Ar fi fost necesar un sondaj mai atent în conștiința personajului principal, o cercetare întreprinsă și dincolo de acțiunea propriu-zisă asupra ființei lăuntrice a celorlalte personaje.”

19 februarie

• [„România liberă”, nr. 9430] Nicolae Balotă scrie despre *Caracterul etic al stilului literar actual*, precizând că „neîncrederea în reguli, nesupunerea la legi a apărut odată cu disoluția idealului clasic în artă. Dar chiar și în timpurile moderne, marii stilști au fost acei creatori care au știut să se supună la legile, uneori făurite de ei, alteori primite, întotdeauna liber asumate”.

• [„Scânteia”, nr. 10 107] Aflăm de decesul lui Chivu Stoica, din necrologul semnat *Din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste Româ-*

nia: „Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România anunță cu profundă durere încetarea din viață, în noaptea de 17 spre 18 februarie 1975, a tovarășului Chivu Stoica, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Colegiului Central de Partid, vechi militant al mișcării comuniste și muncitorești din țara noastră. Fiu credincios al partidului și poporului român, Chivu Stoica și-a dedicat întreaga viață idealurilor clasei muncitoare, cauzei socialismului, desfășurând o îndelungată și rodnică activitate revoluționară pentru eliberarea socială și națională a poporului român, pentru întărirea partidului și a unității sale, pentru făurirea și dezvoltarea statului nostru socialist, pentru înfăptuirea politicii partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră”. □ Mai apare *Cu privire la funeralii*, de unde aflăm cine se află în Comisia de organizare a funeraliilor: Gheorghe Rădulescu, președintele comisiei, Ilie Verdeț, Gheorghe Cioară, Leonte Răutu, Gheorghe Stoica și Constantin Pârvulescu. *Din partea Comisiei de organizare a funeraliilor* aflăm detalii în privința funeraliilor. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Laurențiu Fulga publică reportajul *Extraordinarul de fiecare zi*, un text despre dezvoltarea Buzăului.

● **[„Viața studentească”, nr. 7]** În *Pulsul vieții teatrale de azi* Ion Lotreanu semnalează volumul lui Amza Săceanu, *Fața văzută și nevăzută a teatrului*, Ed. Eminescu și *Teatrul în cetate*, Ed. Junimea. □ La rubrica *Sintagme* este ironizată recenta *Istorie a literaturii române vechi* de I. Șiadbei (Albatros, 1975), colecția *Lyceum* (destinată elevilor de liceu dar... plină de inadvertențe). Redacția revine cu acuze mai ample și argumentate în articolul lui Mircea Scarlat, *Informații false*, din nr. 10/12 martie, numind *Istoria*, „o carte discutabilă”, organizată de Șiadbei din supoziții absurde, în legătură nu numai cu *Țiganiada* sau *Istoria ieroglică*, dar și cu Grigore Ureche... „tradus din latină (!) în limba noastră de Simion Dascălu (!)”. □ Mai sunt semnalate monografia lui Th. Vârgolici dedicată „marelui benedictin al manuscriselor eminesciene” *Perpessicius*, Ed. Eminescu, respectiv *Poeziile* lui Ezra Pound, în traducerea lui Ion Caraion, cu o prefață de Vasile Nicolescu, în colecția *Poesis* a Ed. Univers.

20 februarie

● **[„Scânteia”, nr. 10 108]** În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Franz Storch publică *Zâmbetul încrederii și al demnității omului de omenie*, un reportaj despre Timișoara.

● **[„România literară”, nr. 8]** Versuri semnează: Nicolae Arieșescu (*Dăm votul nostru*), Viorel Varga (*Continuitate*), Vasile Speranța (*Aleșii poporului*), Ion Andrei (*Pentru națiune se naște*), Victor Tulbure („poem scenic” *Votați un timp al omeniei!*). □ Sub genericul *Patriei – Partidului*, citim poezii semnate de: Petre Pascu (*Puterea naște din sămânță*), Dumitru Stancu (*Poetul în țara*

eternă), Franz Liebhard (*Înaltul zbor al țării*), Ion Burcă (*Tablou*), Tania Lovinescu (*Pregătind sărbătoarea*), Crișan Constantinescu (*Prin votul ferm*), George Dumitru (*Votez*). □ Din proză citim: Gheorghe Manole, *O bucată de drum*. □ Cristian Unteanu semnează prezentarea lui Henri Stierlin și traducerea textului *Salvarea templelor de la Philae*. □ Revenind la rubrica *Atlas*, Ana Blandiana publică *Norii*, o tabletă despre New York. □ Liviu Grămadă trimite o *Scrisoare din Budapesta* intitulată *Pe malurile bătrânului Danubiu*. ■ Numărul se deschide cu editorialul *Cartea* de George Ivașcu: „Nimic mai instructiv, mai intim totodată, și, deci, mai eficient în căștigarea de noi dimensiuni ale spiritului; nimic mai darnic în îmbogățirea ființei umane prin ea însăși, trăind, adică, prin chiar actul lecturii, senzația, bucuria dialogului cu un mesager al aceleiași univers uman, dar cu o figurare proprie lui, prin conținut, prin limbaj, prin «scriitură»! Iar când ceea ce citești îți este, sau îți apare, într-un prim stadiu, contradictoriu, cu atât mai viu simți fenomenul – fenomen pe care ai, însă, puțința să-l controlezi reîntorcându-te pe filele drumului parcurs, să-l acordezi cu tine însuși, sau să-l alungi definitiv. [...] Ca atare, nimic mai reconfortant pentru omul contemporan decât posibilitatea alegerii unei cărți într-o librărie, într-o bibliotecă, pentru ca, în propria-i mână, sub propria-i privire să se lase îmbrățișat – o dulce voluptate! – de pagina tipărită, de mesajul cuvântului unui alt semen al său dăruit cu arta recreării lumii reale sau cu aceea a imaginării, a fantazării, a visătoriei – în fond tot atâtea explorări, în mereu alte substanțializări, în lumea, infinită, a ideilor și sentimentelor. [...] Sunt – acestea – doar câteva din reflecțiile, în timp ce străbăteam cu pasul timid, dar cu privirea trează spațiul, atât de multilateral solicitant, al Salonului Național al Cărții, de la Dalles. Iar un prospect îmi arătase că ceea ce vedeam asamblează realitatea a peste 2500 titluri selectate dintr-un total de peste 4000 publicate în 1974 de editurile noastre, într-un tiraj general de 60 milioane exemplare. Dintre care, peste 8 milioane (514 titluri) de cărți social-politice; 7 milioane (860 titluri) în domeniul tehnicii; peste 25 milioane (945 titluri) manuale școlare, cea mai mare cifră (1516 titluri) fiind din aria beletristicii originale și traduse. Miraj al cifrelor? Nu! – un simbol în plus al progresului socialist întru civilizație și cultură al poporului nostru”. ■ Pe prima pagină citim și *La chemarea țării* de Ion Horea: „Pe platforma oțelăriei din Reșița, de două secole focul nu s-a stins. Flăcările lui încremenite au legat malurile Dunării, au ridicat platforma încinsă a Galațiului, bulgării lor de jar sunt în roțile locomotivelor, în inima generatoarelor, în aripile turbinelor, peste tot, pe drumurile țării, în captarea energiei colosale din care se alcătuiește viața noastră de toate zilele. Zăpezi ca din poveste pe culmile Semenicultului și pâcle tomnatice pe valea Bârzavei, arată țara Banatului, tulburătoare aici, la Reșița, și bănuită peste culmi repetate, în alternarea caselor și uzinelor, în deschiderea noilor așezări sub piepturile munților acoperiți de păduri. Traversăm jumătatea lui februarie prin aceste locuri și înțelegem între oamenii Reșiței ce poate să însemna che-

marea țării, *Manifestul Frontului Unității Socialiste*, gândit și trăit aici sub fumul furnalelor, în amalgamul proiectelor edilitare, în felul cum oamenii aleși să conducă pot să stăpânească și să mulțumească viața celor foarte mulți veniți aici din toate părțile”. ■ *Viața literară se află În întâmpinarea alegerilor*: „Uniunea Scriitorilor a organizat mai multe grupe de scriitori care s-au deplasat în județe ale țării, unde cu sprijinul forurilor locale au participat la manifestări consacrate alegerilor”. Sunt semnalate: □ *București*: „De ziua feroviarilor și în cinstea alegerilor de la 9 martie Cenaclul C.F.R. «George Călinescu» a organizat trei festivaluri poetice la Casa Centrală a Armatei, la Depoul Triaș și la liceul industrial C.F.R. București. Au fost prezenți Ion Bănuță, Ion Th. Ilea, Ludmila Ghițescu, Teodor Maricar și membrii cenaclului. * În Sala Mică a Palatului Republicii, Universitatea populară din București și Asociația Scriitorilor din București au organizat festivalul literar-muzical «Cântec de viață nouă». Și-au dat concursul Virgil Carianopol, George Chirilă, Mircea Dinescu, Petre Ghelmez, Mircea Micu, Stelian Păun, Al. Raicu”. □ *Bistrița-Năsăud*: „În județul Bistrița-Năsăud, la Casa de cultură, la Casa Sindicatelor și la Biblioteca orașului Bistrița, la căminele culturale din Rebrîșoara, Giurgești, Sinte-reag și Teaca au fost prezenți Adrian Cernescu, Ioan Dan, Traian Lalescu, Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Constantin Georgescu, Vasile Netea, Ion Larian Postolache, George Păun, Valentin Raus și Dragoș Vicol”. □ *Gorj*: „În județul Gorj, la casa de cultură din Tg. Jiu și la căminele culturale din Tg. Cărbunești și Sadu, s-au întâlnit cu alegătorii Ion Cănăvoiu, Nic. Crișan, Nic. Diaconu, Madeleine Fortunescu, Mihai Negulescu, Gh. Iacob, Cornel Popescu și Vasile Zamfir”. □ *Hunedoara*: „La căminele culturale din comunele Ilia, Gura Sadului, Dobra, Gioagiu-Sat, Romos, Turdaș, Batiș, Casa de cultură din Petroșani, județul Hunedoara, au avut loc festivaluri la care au participat Liviu Bratoloveanu, Franz Johannes Bulhardt, Radu Ciobanu, Traian Filimon, Ion Lăncrănjan, Rusalin Mureșan, Platon Pardău, Gh. D. Vasile, Emil Vora și Petru Vintilă”. □ *Ialomița*: „La căminele culturale din comunele Lehliu, Burdușeni și la casele de cultură din Fetești, Slobozia și Călărași, scriitorii George Alboiu, Constantin Florea, Ion Murgeanu, Ion Țugui și Paul Tutungiu au citit din lucrările lor, închinete alegerilor de la 9 martie”. □ *Prahova*: „În județul Prahova, la Casa de cultură din Ploiești și la căminele culturale din Filipești, Valea Călugărească, Teleajen, Brebu, Ceptura și Fântânele, s-au întâlnit cu candidații și alegătorii și au susținut recitaluri de poezie și proză Liviu Călin, N. Rădulescu-Lemnar, Ioan Grigorescu, Constantin Nisipeanu, Sașa Pană, Mihai Tunaru și George Moroșanu”. □ *Suceava*: „La fabrica de tricotate Zimbrul și institutul pedagogic din Suceava, la Filatura și la Casa de cultură din Câmpulung-Moldovenesc, la căminul cultural din comuna Vama, au avut loc șezători literare la care au fost prezenți Arcadie Arbore, Ion Beldeanu, George Bodea, Adrian Cernescu, Ioan Dan, George Damian, Mihai Gavril, Constantin Georgescu, Valeriu Gorunescu, Traian Lalescu, Marcel Mureșanu, Dragoș Ni-

sioiu, George Păun, Ion Larian Postolache, George Sidorovici, Constantin Ștefuriuc și Dragoș Vicol”. □ *Timiș*: „Sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor, Asociația Scriitorilor din Timișoara și Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Timiș au organizat în Aula «Magna» a Universității din Timișoara o șezătoare literară cu tema *Votăm pentru viitorul nostru*. La această manifestare au fost invitați să participe și să citească din lucrările lor Ion Arieșanu, Anavi Adam, C. Bărbuceanu, Ion Cădăreanu, Dan Deșliu, Ștefan Augustin Doinaș, Anghel Dumbrăveanu, Ion Horea, Traian Iancu, Franz Liebhard, Alexandru Jebeleanu, Dușan Petrovici, Mircea Șerbănescu, Zvetomir Raicev, Nikolaus Berwanger, Damian Ureche, Franyó Zoltán și Romulus Vulpescu”. □ *Vrancea*: „În județul Vrancea, la Casa de cultură, la liceele Pedagogic și Unirea din Focșani și la Căminele culturale din Odobești și Balotești, au susținut recitaluri de poezie Barbu Cioculescu, Adi Cusin, Vera Hudici, Ioan Meițoiu, Florin Muscalu, Ion Panait, Ion Pricop și Violeta Zamfirescu”. □ Aflăm și despre *Manifestări la Salonul național al cărții 1975*: „În cadrul manifestărilor prilejuite de a V-a ediție a Salonului național al cărții, Editura Politică a lansat lucrarea *Întrebări și răspunsuri la problemele de educație ateistă a tineretului* de Petru Berar, Florin Georgescu, Paul Popescu-Neveanu și Tache Aurelian – în prezentarea lui C-tin Popovici, redactor principal la Editura Politică. Miercuri, 12 februarie, s-a desfășurat întâlnirea scriitorilor Const. Stoiciu și Ioana Orlea, autorii romanelor *Trufie* și, respectiv, *Competiție*, apărute în Editura Cartea Românească, în prezentarea lui Mihai Gafița, – iar joi, Dumitru Mazilu, redactorul-șef al Editurii Univers, a vorbit despre lucrările apărute în colecția «Globus» a acestei edituri. Vineri, 14 februarie, a avut loc un dialog cu cititorii despre seriile și colecțiile Editurii Minerva reprezentată de Teodor Vărgolici. În aceeași zi, poeții publicați de Editura Eminescu s-au întâlnit cu cititorii, numeroase poezii ale acestora fiind recitate de actori ai Teatrului Național. De asemenea, Editura Eminescu a prezentat lucrările apărute recent în colecția «Romanul de dragoste», iar Valeriu Râpeanu, directorul editurii, l-a prezentat pe scriitorul Teodor Mazilu. Sâmbătă, 15 februarie, în cadrul rezervat Editurii Junimea, au fost prezentate, de către acad. Iorgu Iordan, volumele *Amintiri despre Ibrăileanu și Războiul de 30 de ani*. Duminică, Eugen Simion a prezentat volumul *Făt Frumos din lacrimă* de M. Eminescu, apărut în Editura Ion Creangă. De asemenea, au acordat autografe pe cărțile lor Petre Ghelmez, Al. Mitru, Gica Iuteș și Iuliu Rațiu. Marți, 18 februarie, poetul Al. Andrițoiu și Cecilia Sămărgăhitan Angelescu s-au întâlnit cu cititorii, cu prilejul lansării volumului de versuri *Aur* și, respectiv, *Inima focului*, apărute în Editura Albatros. În aceeași zi, Editura Militară a organizat un «Moment liric» intitulat «În întâmpinarea Zilei Victoriei». Ieri, miercuri, 19 februarie, Editura Kriterion a prezentat lucrările apărute în colecția sa, prin Domokos Géza, directorul editurii”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „O delegație a Uniunii Scriitorilor din țara noastră, alcă-

tuită din Constantin Chiriță, secretar general, și Romul Munteanu, membru al Biroului Uniunii, a plecat la Havana pentru a participa la cea de a 12-a Conștiință a conducerilor Uniunilor de scriitori din unele țări socialiste. * Dramaturgul american Paul Foster, care se află în țara noastră, s-a întâlnit la Casa Scriitorilor «Mihai Sadoveanu» din București, cu dramaturgi și critici teatrali. Cu acest prilej s-a desfășurat un viu dialog cu privire la problemele actuale ale dramaturgiei românești și americane”. □ *Concursul Editurii Dacia*: „Juriul Concursului de poezie pentru volume de debut al Editurii Dacia (Al. Căprariu, președinte, Constantin Cubleșan, Aurel Gurghianu, Victor Felea, Petru Poantă, Vasile Igna, Mircea Zăciu, membri) a desemnat cele trei premii: Aurel Șorobetea pentru vol. *Apărătorii*, poeme istorice și alte poeme; Nicolae Mocanu, pentru vol. *Alarhos*, și Ioan Reu pentru vol. *Iubește sincer iarba nedreaptă*. Volumele vor fi tipărite în cursul anului 1975. Juriul a selectat aceste manuscrise dintr-un număr de 131 volume sosite pe adresa redacției și care au îndeplinit condițiile de concurs. De notat că majoritatea celor care au prezentat manuscrise s-au orientat spre o tematică majoră, cu puternice rezonanțe în actualitatea României socialiste, fără a neglija cerințele estetice ale artei autentice”. □ *Simpozion Erdélyi Ágnes*: „La Universitatea Populară din Oradea a avut loc un simpozion, dedicat poetei Erdélyi Ágnes, soră vitregă a poetului Radnóti Miklós de la care au rămas un roman și un volum de poezii, apărute în 1935 la Oradea și care ar fi împlinit acum 60 de ani, dacă nu ar fi fost exterminată de naziști în 1944, în Auschwitz. La Simpozion au participat: Horváth Imre, Mikó Ervin, Robotos Imre și Bölöni Sándor. Poeziile lui Erdélyi Ágnes au fost recitate de actrița Kiss Ildiko de la Teatrul din Oradea. În cadrul simpozionului a fost transmis de pe bandă de magnetofon mesajul poetului Virgil Teodorescu, care a activat, pe linie antifascistă, cu Erdélyi Ágnes în anii 1937-1940 la București și care, în semn de omagiu, a tradus pentru simpozion ultima poezie scrisă de Erdélyi Ágnes în anul 1944”. □ *Omagiu lui Titu Maiorescu*: „Cu prilejul împlinirii a 135 de ani de la nașterea lui Titu Maiorescu, Cenaclul de cultură, literatură și artă «Titu Maiorescu» al Asociației Juriștilor din România a organizat duminică, 16 februarie, un matineu omagial. După un cuvânt introductiv rostit de poetul Gabriel Iosif Chiuzbaian, președintele cenaclului, personalitatea marelui om de cultură a fost evocată de Tudor Crăciun, Dumitru Popescu și Paul Vlahide”. ■ Sub citatul din Manifestul Frontului de artă și literatură („Oameni de artă și literatură! Creați noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările și frământările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămutată în ziua de azi și de mâine, în viitorul națiunii noastre socialiste, în viitorul comunist! Îmbogățiți prin talentul și munca voastră patrimoniul culturii noastre socialiste!”), citim textul *Conștiința socialistă* de Corneliu Leu: „Manifestul Frontului Unității Socialiste, publicat recent, cuprinde, ca într-o oglindă, marile realizări pe care

le-am dobândit sub conducerea partidului și strălucitele perspective de viitor deschise de politica sa, perspective ce întruchipează înseși opțiunile noastre. De aici și puternica rezonanță pe care o are în conștiințe acest document, marea sa capacitate mobilizatoare. El configurează un vast program de ridicare a bunăstării întregului popor. [...] Pentru că, dacă la începutul acestor rânduri consideram formulele matematice obișnuite, inapte de a exprima sensurile dezvoltării noastre, în final ajungem la un alt concept, pe care nici măcar dinamica nu îl mai poate exprima. Este conceptul de conștiință socialistă a națiunii noastre, piatra cea mai prețioasă pe care au șlefuit-o cu migală acești ani, liantul categoric și determinant al dezvoltării tuturor domeniilor vieții noastre. Pentru ea, pentru a-i exprima vigoarea, nici măcar formulele complexe ale dinamicii nu mai sunt suficiente. Este necesar de inventat de acum încolo o noua știință cu mai subtile, mai cuprinzătoare modalități de exprimare a adevărilor de viață pe care le impun aceste legislaturi de înaintare a României spre comunism”. ■ Emil Manu publică *Febra lucidă a poeziei*, un text despre poezia Ninei Cassian: „Fantezia Ninei Cassian e mereu insolită, deși se alimentează din jubilații cotidiene, neavând, de regulă, decât puține urme livrești. O ușoară prozaizare egală cu un fel de nonconformism estetic duce la fixarea unor imagini originale”. ■ George Munteanu, în *Documentare și interpretare modernă*, scrie despre volumul *Oamenii începutului de drum* de Paul Cornea: „E drept că o oralitate nu totdeauna controlată stingherește, ici și colo, înaintarea. Dar acestea sunt accidente fără importanță în raport cu interpretările propuse (a se vedea, spre pildă, eseul *Originalitatea națională și influențe străine în epoca pașoptistă*), cu noutățile comunicate, cu ipotezele și procedeele propuse, cu simțul organicității și al specificului fenomenelor literare abordate, cu rezultatele la care istoricul literar ajunge. Căci, deși unele dintre ele par a fi răspuns unor solicitări ocazionale, resimțindu-se întrucâtva de pe urma conjuncturii, în totalitate, scrierile adunate de Paul Cornea în acest volum reprezintă, fiecare, un rezultat, un teren cucerit. De unde și sugestia, care vine în minte oricui îl citește, de a trece la amintita și necesara sinteză”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Sinteze și integrări*: „Jocul nu poate fi decât dialectic, o unitate a contrariilor care, în cazul acțiunilor conștiente, sunt îndreptate spre un țel. Bogăția spontaneității noastre, a folclorului dar și a atâtor milioane de gânduri și sentimente este o sursă de îmbogățire nu numai a artei, dar și a societății în general, complexă și modernă, cu instituțiile ei și cu mass-media, cu universități, ziare, reviste și academii. Această dialectică face societatea organică și unitară – prin unitate neînțelegându-se, firește, monotonia”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Sonetul în literatura noastră*, notând apariția volumului *Poezii cu formă fixă*, ediție îngrijită de Gh. Cardaș, Editura Albatros: „Inițiativa editorială e dintre cele mai bune, pentru că permite tinerelor generații, obișnuite cu «scriitura» prozaică a liricii contemporane, să afle că au existat și mai stăruie faimoasele forme fixe de altădată, care ce-

reau și cer acelor ce se exercită în cadrul lor o disciplină a muncii literare, un respect al formei”. ■ Al. Piru scrie despre *Valeriu Gorunescu*: „Plecat la 17 ani de acasă ca să găsească «poema mapamondă», Valeriu Gorunescu și-a scăpat «coșarca» plină cu «versuri și prosoape» în apele Buzăului. Ce a pierdut atunci, a regăsit însă, cu prisos, douăzeci de ani mai târziu”. ■ Al. Jebeleanu trimite: „Transmit criticului Al. Piru mulțumiri pentru aprecierile făcute asupra poeziilor mele în revista «România literară». Totuși, rog să se ia în considerație unele rectificări: M-am născut în Sipet, județul Timiș, și nu în comuna Jebel, cum se afirmă în articol. Am debutat, într-adevăr, într-un volum colectiv intitulat *Poezia nouă bănățeană* și nu *Oglinzi sonore*. Volumul *Poezia nouă bănățeană* a fost editat de Asociația Scriitorilor români din Banat în anul 1944 și nu în 1948. Despre această culegere colectivă, prefăcută de prozatorul Virgil Birou s-a publicat o cronică literară în revista «Universul literar» nr. 28 din 10 octombrie 1944, semnată de Mihail Chirnoagă. Placheta *Oglinzi sonore* este o carte personală și nu colectivă. A fost editată în anul 1945 de editura Vreera din Timișoara. La această plachetă se referă Petru Comarnescu în însemnarea «Atmosfera intelectuală de la Timișoara», apărută în «Revista Fundațiilor» nr. 3, serie nouă, din noiembrie 1945. Aș fi recunoscător dacă ar apărea aceste rectificări, fiindcă și în alte lucrări s-au strecurat greșeli asemănătoare. Poate că, totuși, istoricii literari vor ține seama de datele reale”. ■ Sub titlul *Ședința solemnă la Academia Română*, citim fragmente din *Discursul de recepție al academicianului C.C. Giurescu și Răspunsul acad. David Prodan*, introduse prin următoarea notă: „În continuarea ședințelor despre care am relatat, sâmbătă, 15 februarie, în Aula Academiei Române, a avut loc aceea consacrată discursului de recepție al prof. univ. dr. doc. C.C. Giurescu. După ce a omagiat pe marii săi înaintași, noul academician a prezentat expunerea *României în mileniul migrațiilor: considerații asupra unor aspecte*”. ■ D. Macrea notează că a apărut *O ediție Sextil Pușcariu*, anume *Cercetări și studii*, Editura Minerva, 1974. ■ Sub titlul *Deformarea ca formă*, Nicolae Manolescu publică o cronică literară la *Forma ca deformare* de Marian Popa (Eminescu, 1975): „Reputația unui critic vine rareori din mobilitate extravagantă, de obicei din stabilitate. Nu se poate critica mare fără «prejudecăți». Iar la Marian Popa singura prejudecată pe care o constat este lipsa deplină de prejudecăți. Chiar și stilistic, această vioiciune ce ascunde o funciară incertitudine se trădează în amestecul de seriozitate și de glumă, de savanterie pedantă și de derizoriu. Direct, lucid, mergând la țintă: însă putându-ne induce lesne în eroare printr-un subtext pe care-l ignorăm”. ■ Citim recenzii: □ Voicu Bugariu scrie despre volumul lui Al. Voitin (Minerva, 1974): „*Pahare cu fum* este o selecție din lirica lui Al. Voitin publicată în diferite reviste antifasciste și ziare de orientare progresistă în perioada anilor 1933-1939 și din placheta *Beton armat* (1934), revăzută de autor. Volumul face parte, deci, din categoria restituirilor, scoțând din uitare, printr-un act de

revivificare, o sumă de poezii de la a căror primă apariție au trecut, iată, patru decenii”. □ Dana Dumitriu semnează *Asaltul formei fixe*, o prezentare a volumului *Rondelul tainelor* de Pan Izverna (Albatros, 1974): „În general constrângerile formeii au determinat un caracter descriptiv, în fine nuanțe și tușe, mișcării rondelului și, firesc, de câte ori poetul procedează astfel, virtuozitatea versului și a rimei nelipsind, izbânzile sunt asigurate. Temerar, Pan Izverna încearcă o adâncire în ordinea meditației, a imaginilor reci, meșteșugite, o vibrație reflexivă a metaforei. Depășirea descriptivismului rafinat și glacial în care afectivitatea poetului nu răzbate, filtrată necruțător de economia detaliilor și imperativul unei cantabilități riguroase, marchează o dorință de a restructura materia rondelului, uneori victorioasă, alteori ratată. Cert este că se manifestă în acest volum o asemenea intenție meritorie care trebuie semnalată. Ca orice tentativă săvârșită pe un teren încă nesigur ea este sortită să se fructifice doar pe jumătate, lăsând liberă desfășurarea unui limbaj poetic cam aspru, necizelat, rudimentar liric, deși elevat abstract”. □ Sorin Titel, în *Un volum de teatru*, scrie despre *Podul fără felinar* de Leonida Teodorescu (C.R., 1974), oferind cititorilor prezentarea pieselor din cuprinsul volumului, fără a da însă o judecată generală asupra cărții. □ Mircea Iorgulescu publică *O critică nouă*, text în care recenzează *Critica ideilor literare* de Adrian Marino (Dacia, 1974): „Mai întâi, metoda de examinare a unui teritoriu de curând supus cercetării nu poate fi determinată printr-un raport ce presupune antecedenta, încât parcă mai propriu ar fi să se vorbească de «prima metodă» și nu de o «nouă metodă». În al doilea rând, se poate pune întrebarea dacă, nefiind o critică a textului literar, critica ideilor literare este... critică literară. [...] Dincolo, însă, de aceste mărunte infiltrații ale cursului vieții literare, cartea lui Adrian Marino este, fără îndoială, o contribuție de prim ordin la dezvoltarea teoriei literare românești”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Gânduri despre realism*, semnalând apariția volumului *Mutațiile realismului* de Ioana Crețulescu, Ed. Științifică: „În general, recunoscând Ioanei Crețulescu apetitul teoretic, deocamdată manifestat într-un fel superior amatoresc, se cuvine să recunoaștem și că sinteza de acum rămâne, în multe privințe, sub nivelul propriilor înclinații”. ■ Nicolae Balotă scrie despre *Corespondența lui Thomas Mann* în secțiunea *Cartea Străină*. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „În «Journal de Téhéran» din ianuarie 1975 s-a marcat faptul că Majestatea Sa împărăteasa Iranului a primit în audiență pe Maria Dan, cu care prilej soția regretatului poet George Dan a remis, în semn de omagiu, opera acestuia *Salut Iranului*. * În zilele de 24 și 26 Ianuarie a.c., Radiodifuziunea suedeză a prezentat, pe programul I, două emisiuni de poezie românească, timp de 30 de minute fiecare. Selecția, grupajul, interviurile au fost alcătuite de apreciatele jurnaliste Kerstin M. Lundberg și Ann-Sofi Rein, care ne-au vizitat țara la sfârșitul anului trecut. Poeții Maria Banuș, Nichita Stănescu și Marin Sorescu au răspuns la întrebările privind creația, preocupările, curentele liricii actuale

românești, climatul literar, și au citit din poeziile lor. Versurile, în tălmăcirea lui Petre Banuș, au fost apoi recitate de cunoscuți actori suedezi. Articolul din «Roster i Radio» (Voci la Radio), care a anunțat programele menționate, cuprinde o expunere asupra poeziei lui Marin Sorescu. * Numărul pe luna ianuarie 1975 al publicației editate de Biblioteca Română de la New York – «Romanian Bulletin» – este consacrat aniversării a 125 de ani de la nașterea lui Mihail Eminescu, «poetul național al României, a cărui creație sintetizează și exprimă geniul creator al poporului său», cum îl caracterizează poetul Roy Mac Gregor-Hastie, autorul versiunii engleze a unei valoroase selecții din lirica eminesciană. Dintre materialele pe care le conține primul număr pe 1975 al lui «Romanian Bulletin» enumerăm *Ultimul mare romantic european* de Ion Ionescu, *Eminescu și Miorița* de Don Eulert, *Lucașfărul* de George Muntean, precum și prezentarea volumului de *Poezii* apărut la Editura Albatros, îngrijit de Zoe Dumitrescu-Bușulenga și care conține traduceri din lirica lui Eminescu în limbile germană, franceză, engleză, spaniolă și rusă. Autorul acestui din urmă material este criticul Dumitru Micu. [...] * Suplimentul literar «Samedi littéraire» al ziarului genevez de audiență internațională «Journal de Genève» se ocupă în numărul său din 1 februarie a.c. de revista «Cahiers roumains d'études littéraires»”.

21 februarie

- **[„România liberă”, nr. 9432]** Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează articolul *Demersul unei conștiințe lucide*, analizând romanul „nobil” al lui Francisc Păcurariu, *Labirintul*, ce prezintă un „fragment de istorie social-politică a anilor 1940-44”, „recrudescența unei mentalități profund feudale și a unor relații de același fel pe teritoriul Transilvaniei ocupate”. Astfel, „totul slujește integrării adânci a eroului în istoria timpului său, demers al unei conștiințe lucide, care devine luptătoare”, mesajul vizând drama „gânditorului care se jertfește pentru cauza libertății”.

- **[„Scânteia”, nr. 10 109]** La *Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.* a fost examinată și „evoluția situației din Republica Cipru”, Comitetul Politic Executiv consideră că „la soluționarea problemei cipriote trebuie să participe direct și țările din Balcani și din bazinul Mediteranei, pentru ca ele să-și poată aduce contribuția activă la asigurarea dezvoltării Ciprului ca stat independent și suveran”. ■ Citim și *Acum trei decenii, oamenii muncii din țara noastră dobândeau o victorie istorică în lupta pentru cucerirea puterii: instaurarea primului guvern democratic. 6 Martie 1945 – rod al voinței și luptei poporului român*. Ziarul publică și „primul articol din acest ciclu”: *Gigantul val al demonstrațiilor populare*. ■ Horia Lovinescu semnează *De drept și în fapt la noi, cultura aparține poporului*: „Congresul al XI-lea și ultimele documente de partid care au și vor avea în viitorii 15-20 de ani o influență covârșitoare în toate domeniile de activitate ale societății noastre, schimbând

efectiv fața țării, vor determina, așa cum e firesc, mari prefaceri și în cultura românească. Încă de la instaurarea puterii populare s-a declanșat ceea ce se numește pe drept cuvânt o adevărată revoluție culturală. Amploarea măsurilor luate de partid și de stat a dat acestei acțiuni anvergura unui proces istoric. Lichidarea analfabetismului, creșterea enormă a rețelei de învățământ, ca și perfecționarea acesteia, milioanele de cărți tipărite, înființarea de noi instituții de cultură, dezvoltarea fără precedent a mișcării artistice de amatori, cuprinderea masivă a satului în circuitul vieții culturale etc., sunt prea cunoscute, prea întrate în viața de zi cu zi a fiecăruia dintre noi pentru a mai insista asupra lor. [...] E clar că intrăm într-o nouă etapă, care urmează nu numai să lărgască și să adâncească accesul maselor la o cultură tot mai înaltă, ci să le facă participante active la procesul de construire a acestei culturi, având ca scop făurirea omului nou al societății socialiste multilateral dezvoltate. Înțeleasă în toată complexitatea ei, în marile ei ambiții patriotice, aceasta e o chestiune care ne privește pe toți și pe fiecare în parte, care ne pune tuturor problema unui proces de conștiință, făcut cu luciditate, cu intransigentă, cu mare curaj și chibzuință”. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* Eugen Barbu publică *Jurnalul unui candidat*, intitulat *La Livezi, un program*. ■ Alexandru Balaci publică *Literatura traducerilor*: „Imensa receptivitate a culturii românești față de arta celorlalte popoare este însoțită și de voința puternică de a transmite întregii lumi valorile patrimoniului nostru spiritual. Cartea românească se face cunoscută – ca niciodată în trecut – pe mari spații geografice și ar fi greu de înseriat cele aproximativ două mii de titluri care au apărut în străinătate în anii noștri și din care nu lipsesc operele celor mai reprezentativi scriitori, de la clasicii literaturii române, la interesanții noștri poeți, prozatori și dramaturgi contemporani, tineri și vârstnici. Literatura română, într-adevăr caracteristică pentru marea noblețe a unui popor, dimensionând sensurile spiritualității sale, pătrunde în comunitatea culturală a lumii cu întreaga sa originalitate, care oglindește ideile frumuseții și dreptății, ideile care orientează întreaga colectivitate a României socialiste”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 8009] C.R. Constantinescu recenzează cartea de reportaje semnată de Nicolae Mateescu, *Războiul pâinii*, un volum „despre oamenii satului”, în care „autorul relatează într-un limbaj sobru, dar sugestiv, fără artificii compoziționale, despre viața unui sat din Bărăgan, vara, angajat în bătălia strângerii recoltei”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 8] În textul *Fresca unei lumi în agonie*, Dumitru Micu se referă la cartea lui Méliusz József: „Scrisă înainte de 1940, dar apărută, după diverse peripecții (ce fac obiectul unui «roman al romanului», anexat textului), în 1969, această carte a lui Méliusz József, multilateral dăruitul scriitor maghiar din România (transpusă în românește de Constantin Olariu, prefațată, în această ediție, de Adrian Marino) e un roman al vieții de provincie în timp de război; mai precis, în timpul primului război mondial. *Orașul în ceață*

e Timișoara”. □ Dan Grigorescu se ocupă de *Haiku, lirică niponă*: „Are dreptate Dan Constantinescu, traducătorul și prefațatorul antologiei, să pună această aspirație la concentrare pe seama unei atitudini filosofice și să nu vadă în haiku o notație fugară a unei impresii. Versul poezilor niponi e o esențializare în plan artistic a unui gând, tot așa cum un desen în tuș al lui Hokusai, de pildă, e o redescoperire a elementului fundamental, ce se discerne într-o operație mentală îndelungată a unei lumi ce se recompune treptat, nu în detaliile ei, ci în semnificațiile cele mai evocatoare ale universului real”.

● [„Cronica”, nr. 8] Editorialul *Manifestul* poartă semnătura Cronica: „În contextul pregătirilor febrile și entuziaste ale întregului popor pentru alegerile de la 9 martie, a fost dat publicității *Manifestul Frontului Unității Socialiste*, o cuprinzătoare imagine a succeselor obținute de întregul popor sub conducerea partidului și, în același timp, o vibrantă chemare la înfăptuirea strălucitelor perspective pe care Congresul al XI-lea al partidului le-a deschis României Socialiste”. ■ Al. Dima semnează *Spirit critic și spirit criticastru*: „Concepția noastră politică a întărit sensul conceptului de critică și autocritică socotindu-l – cu drept cuvânt – metoda ce scoate la iveală greșelile și lipsurile care împiedică progresul societății, dar se subînțelege că finalitatea ei ultimă rămâne una pozitivă, constructivă. Critica e, cum s-a spus de mult, «o pars dialecticae de iudicio» adică o judecată de apreciere echilibrată, aplicată adecvat cu scopul stimulării propășirii literare”. ■ Despre *Originalitate și normă* scrie Ernest Stere: „Critica literară din zilele noastre a înțeles de altfel destul de bine că imaginea poetică, oricât de ingenioasă, nu se reduce la simpla traducere a unor teze abstracte într-un limbaj concret. E necesar ca o normă să se desprindă din însăși substanța artei veritabile, ca un real efort de interiorizare, complementar celui de exteriorizare, astfel ca gândul exprimat de poet, oricare ar fi, să facă parte integrantă din ființa lui lăuntrică, morală. Să-i umple conștiința, să o anime și să o inspire, pentru a nu rămâne la semnificația unei demonstrații mai mult sau mai puțin abile, incapabilă însă de a produce emoții, de a ne comunica acea tulburare profundă ce-și are izvorul în plăsmuirile artei veritabile”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Caietele Princepelui* vol. III și IV de Eugen Barbu: „În *Caietele Princepelui*, chiar atunci când vorbește despre lecturile sale, Eugen Barbu reușește să rămână, în mulțimea citatelor, el însuși, scriind o operă profund autobiografică, pentru că se oprește, ca să-i reluăm cuvintele, la ceea ce îi seamănă sau la ceea ce urăște”. ■ Const. Ciopraga publică a treia parte din *Profil: N. Davidescu*. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Daniel Dimitriu scrie despre *Deplasarea spre roșu* de Titus Vâjeu: „Prin *Deplasarea spre roșu*, Titus Vâjeu face niște promisiuni, dar cu o inexplicabilă parcimonie”. □ Zaharia Sângeorzan prezintă *Marșul alb* de Pop Simion: „Memoria, imaginația au creat din «marșul alb» un mit: romancierul l-a transformat în realitate. E cel mai mare merit al acestui autentic roman de război care marchează în cariera de scriitor a lui Pop Simion o evoluție”.

□ Constantin Coroiu se ocupă de *Blaga inedit – amintiri și documente* de Bazil Grui: „Fără îndoială este un act de cultură, de restituire utilă merit să nuanțeze și să completeze imaginea noastră despre omul, poetul și filosoful Blaga”. ■ Vasile Constantinescu scrie *Despre cerințele publicului*, susținând că „este nevoie de o sociologie a cerințelor publicului în ce privește arta și literatura. Acest lucru ar face ca în opiniile despre cerințele publicului, ce apar în diferite materiale publicistice, să înceapă a fi eliminate, în mod treptat, empirismul, subiectivismul și arbitrarul. Ceea ce este un argument pentru o cunoaștere mai adecvată a problemei”. ■ Ion Istrati publică *La scara înaltului exemplu, un carnet electoral*: „Așadar, iată-ne cu toții foarte aproape de sărbătoarea de la 9 martie, zi măreață care, cu certitudine, se va înscrie în calendarul legislativ al țării noastre cu o istorică și concludentă victorie a Frontului Uniunii Socialiste în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și pentru consiliile populare”. ■ Florin Faifer scrie despre *Evoluția personajului în dramaturgie*: „Istoria personajului, în dramaturgia nouă, înseamnă o îndelungă căutare a acelor temeuri politice și filozofice care să-i confere identitate, o personalitate autentică, fie și sfâșiată între porniri opuse, iradiind putere și adevăr”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Secolul XX*: „Apariția numărului 9-10/1974 al revistei «Secolul XX» marchează, ca întotdeauna, un moment de elevată ținută publicistică. Ordonându-și sumarul sub genericul *În lumina Congresului XI* revista realizează o originală panoramă a permanentei aspirații a geniului uman spre o lume mai bună, mai dreaptă”. □ *Salonul național al cărții*: „În cadrul Salonului național al cărții (Sala Dalles – București), sâmbăta trecută a fost ziua Editurii Junimea, care a venit în fața cititorilor cu ultimele sale cărți: [...] Cărțile au fost prezentate publicului de acad. Iorgu Iordan”. □ *Eveniment editorial*: „Editura Minerva ne oferă printre cele mai noi apariții, o surpriză care poate fi considerată un veritabil eveniment cultural. Este vorba de apariția, pentru prima dată, a unui masiv volum de *Cercetări și studii* (ediție întocmită de Ilie Dan, prefață de G. Istrate) aparținând renumitului filolog român Sextil Pușcariu. Volumul antologic cuprinde numeroase studii și articole de lingvistică extrase din revistele de specialitate ale vremii; activitatea de critic și istoric literar a lui Sextil Pușcariu. Este reprodus cunoscutul articol-profeție despre poetul Lucian Blaga. Ediția lui Ilie Dan, excelent alcătuită, ne dă o imagine reprezentativă a activității marelui savant român”. □ N. Irimescu, *Literatura română și literatura europeană*: „Recenta apariție a revistei «Cahiers roumains d'études littéraires» (publicație trimestrială de critică, estetică și istorie literară tipărită de Editura «Univers» nr. 3 – 1974) este în întregime dedicată temei arătate în titlul nostru. De o ținută elevată, cuprinsul inserează un număr de succinte studii, adevărate contribuții, referitoare la curente, influențe, epoci și genuri literare manifestate în cadrul literaturii române, cu intenția strâns urmărită a detectării specificității și ponderii lor în spațiul realității literare europene”. ■ Versuri semnează Andrei Ciurunga (*Urna cu*

lumini). □ Sub titlul *Ziua acestei primăveri* apare *Poem dramatic închinat alegerilor din 9 martie 1975* de Emilian Marcu.

● [„**Orizont**”, nr. 8] Cronica lui C. Ungureanu se țese admirativ în jurul eseurilor și poeziei lui Ion Caraion din volumele *Enigmatica noblețe* (C.R., 1974) și antologia *Cele mai frumoase poezii* (Albatros, 1974): „În *Duelul cu crinii*, primul volum de eseuri al lui Ion Caraion, paginile de critică literară propriu-zisă erau anemice și, nu de puține ori, autorul lor putea fi bănuțit că nu urmărește, prin ele, decât omagiul amical, lipsit de pretenții; pe o sută optzeci de pagini, Ion Caraion scria, fără ca entuziasmul ori mânia să-i fie în vreun fel tulburate, despre 43 de poeți [...] Observam altădată că, în numele unei cărți sau al unui vers decupat din cutare autor, Ion Caraion bate câmpii (în plimbări agreabile), scriind despre eternitatea poeziei, morala poetului etc., etc. Lucrurile se schimbă în *Enigmatica noblețe*, volum în care impresia de fișe aruncate vraf unele peste altele dispare. Partea tare a acestui volum sunt eseurile fidele față de titlu și față de generația autorului. *Enigmatica noblețe* este aceea a poeziei: noblețea scriitorilor damnați, nedreptățiți de destin, ori a scriitorilor înfrânți de istorie. Ar fi noblețea literaturii (și existenței) unor Pavese, Stelaru, Desnos, Pound, Montherlant (etc., etc.), stranie familie de spirite reunite sub același semn. Tonul e patetic, eseurile sunt, pe întinse porțiuni, poeme în proză.” (articolul *Despre Ion Caraion cu stimă și considerație*). ■ Poetul avangardist și suprarealist Virgil Teodorescu formează materia profilului realizat de Lucian Alexiu, la rubrica „prezențe literare”. ■ Eugen Dorcescu reabilitează poezia lui Al. Philippide, condamnând „obtuzitatea belicoasă cu care a fost întâmpinat primul său volum de versuri”, *Aur sterp* (1922), și fixându-i destul de exact profilul scriitoricesc: „reputația unui creator animat în aceeași măsură de idealuri clasice și romantice – iubitor, pe de o parte, al visului, neliniștii și reveriei; senin, contemplativ navigator în apele clasice, pe de altă parte.” (articolul *Poezia lui Al. Philippide*). ■ Anghel Dumbrăveanu își continuă seria tabletelor descriptiv-evocatoare, de la rubrica „remember”, articolul fiind intitulat *Ore de soare*. ■ Laurențiu Cernetș scrie un reportaj despre fabrica de săpun *Azur* din Timișoara (articolul *Parfumul Azurului*).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 220] Este publicat *Discursul de recepție* la Academia R.S.R. al lui C.C. Giurescu, *Români în mileniul migrațiilor* (în numărul de față și în următoarele). □ D. Păcurariu, *Porni luceafărul*, un nou articol din seria celor dedicate sărbătoririi a 125 de ani de la nașterea lui M. Eminescu. □ E. Manu scrie despre *Scrisorile bizantine* ale lui D. Mutașcu. □ Pe marginea articolelor lui M.N. Rusu („Săptămâna” nr. 210, 211/1974) și Marian Popa („Săptămâna”, nr. 131/1974), Mircea Scarlat repune în discuție *Pamfletul românesc*, cu un studiu de caz pe același autor pașoptist, descoperit în 1974, Dimitrie Ciocârdia Matila. □ Romul Munteanu vine cu niște *Însemnări despre Thibaudet*. □ Despre nr. 1/1975 al revistei „Manuscriptum” scrie M. Mihai, în sumar fiind tipărite fragmente dintr-o proiectată dramă dacică a lui Eminescu, un roman autobiografic Blaga și pamfletul lui Arghezi, *Carac*.

22 februarie

• [„**Flacăra**”, nr. 7] Pe prima pagină este publicată poezia *Drumul spre comunism* de Gabriel Chifu. □ George Arion semnează un articol intitulat *Evenimente cu puternic ecou pe agenda politică a țării*. □ Dan Mutașcu publică poezia *Portret al poetului în revoluție*. □ Valentin Emil Mușat reunește, sub titlatura *Cântece pentru Miron Radu Paraschivescu*, poeziile *Voievodul peste cântec și Somn*. ■ Cu titlul *Roman serial (IV). Povești adevărate*, Adrian Păunescu publică *Accidentul de pe magistrala București - Pitești*. □ Cu titlul *Cronică* (52-53), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment dedicat comemorării lui Miron Radu Paraschivescu, la patru ani de la dispariție. □ Ioan Vasiliu publică poezia *Înalta cinstită*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie eseu *Spargeți plafonul!* ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Elogiul autorilor plicticoși*: „Autorii plicticoși sunt o categorie de literați stimabili pentru câteva calități prețioase, nerecunoscute îndeajuns. Ei posedă, de fapt, autentica seninătate olimpică, atribuită clasicilor. Pe scriitorii plicticoși îi lasă efectiv indiferenți reacțiile publicului. Dâșii se ridică, într-adevăr, deasupra tristelor vanități ale breslei. Pot să le zacă oricât volumele necitite și să recolteze toate injuriile criticii, ei își urmează imperturbabili vocația”.

• [„**Lucefărul**”, nr. 8] În acest număr are loc *Masa rotundă* despre *Proza între originalitate și mimetism*. Nicolae Dragoș: „Dintre toate genurile literare, cel epic, și din cadrul acestuia cu deosebire romanul au menirea de a surprinde, în semnificațiile lor majore, în amploarea lor, spațiile infinite ale realității. [...] Literatura, proza cu deosebire, a fost întotdeauna – ne referim la marea literatură – un document de epocă. Nicolae Filimon, I.L. Caragiale, Duiliu Zamfirescu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Eugen Barbu, Marin Preda, Zaharia Stancu – scriitorii a căror operă investighează epoci și medii diferite, în modalități epice diverse – atestă prin creația lor o asemenea afirmație. [...] Din romanele apărute în ultima vreme s-ar desprinde, între multe alte caracteristici, și aceea a unor mai acute, mai grave interogații asupra rațiunilor existenței? Proza tânără pare a se fi problematizat, a aspira mai mult la o implicare în realitate, la asumarea unor responsabilități civice, etice. Aceasta și pentru că are în literatura mai vârstnicilor multe modele demne de interes din acest punct de vedere. [...] Prozatorul nu poate rămâne insensibil la mutațiile sociale, morale ce s-au produs. Ceea ce, așa cum se subliniază în dezbaterea noastră publicată în acest număr, se și întâmplă în cazul autorilor de autentică vocație. Punerea în lumină a câtorva mai recente locuri comune, a posibilității de a se contura, prin circulație artificială a unor mai noi conflicte, un fel de neo-schematism, dovedește, credem, oportunitatea unor discuții cu caracter mai general asupra creației artistice, a unor dezbateri la obiect, năzuind spre finalități constructive. Dezbateri cu atât mai necesare cu cât la recentul Congres al Partidului, literatura a fost investită cu nobile responsabilități civice, educative. O literatură cu rezonanțe ferme în conștiința cititorului de azi și de mâine se cere să aspire la a surprinde din realitatea noastră situații cu pu-

tere generalizatoare, de a întruchipa personaje care prin modul de a gândi și acționa să se situeze firesc în contemporaneitate, să legitimizeze un viu dialog de idei și sentimente, un veritabil ecou emoțional. Să fie, deci, o literatură a socialului, în care dialectica vieții surprinsă cu talent în pagina scrisă să se constituie în pledoarie durabilă pentru valorile umaniste”. Participă: Dan Cristea, Nicolae Ciobanu, Mircea Iorgulescu, M. Ungheanu. □ M. Ungheanu: „Ținta discuției noastre este starea prozei actuale. Adică a observa atât valorile cât și producția de mijloace sau pe cea submediocră. Simpla enumerare de titluri de autori își pierde sensul ilustrativ dacă nu este însoțită de explicații. Actuala stare a literaturii noastre este urmarea unui refuz aproape programatic al literaturii anterioare. A fost repudiată, mai ales, golirea de conținut a personajelor și uniformizarea subiectelor, procedeele și mijloacelor. Metoda confruntării cu viața a fost și ea compromisă cu atât mai mult cu cât nu cu viața se făcea confruntarea ci cu o schemă contrafăcută a ei. Talentele s-au evidențiat și împotriva rețetei constrângătoare, dar opera a avut de suferit. Trecerea la o proză emancipată de asemenea practici nu s-a făcut dintr-odată, dar ele circumscriu totuși un moment. Ne gândim la romanele lui Marin Preda *Risipitorii*, *Moromeții II* și *Intrusul* eliberate de sub tirania oricărei scheme. La volumul de nuvele al lui Eugen Barbu *Prânzul de duminică*. La debutul în roman al lui Nicolae Breban cu *Francisca* în care sunt evidente voința și posibilitatea de a da conținut uman și densitatea artistică unor tipare golite de substanța necesară. La promițătoarele proze al lui Ion Băieșu care se pare n-a mai avut puterea de a continua în aceeași direcție. La tentativa lui D.R. Popescu de a absorbi vechile rețete în masa unei proze baroce. Ce constatăm dincolo de aceste exemple, care nu cuprind tot ce a produs de excepție proza contemporană? Producția curentă merge evident împotriva tendințelor anterioare, dar fără a scăpa cu totul de presiunea vechilor inerții. Acestea se insinuează nu o dată recrudescenț în scrieri de cea mai pretențioasă factură modernă. Analiza psihologică, introspecția vin să înlăture tiparele umane goale de conținut viu. Modalități din cele mai moderne și cele mai recente tind să ne arate cât de departe suntem de perioada prozelor maniheice cu personaje siluete neconvingător. Dar a răspunde unei tiranii literare cu o alta nu înseamnă neapărat un evident câștig de cauză”. □ M. Ciobanu, *Crezi într-o rocadă a prejudecăților?*: „O uniformitate a fost, de fapt, înlocuită cu alta, vechile rețete cu altele. În loc de dialoguri jenant de nefirești, ne izbim de abuzul monologurilor introspective. În loc de o structură schematică a romanului sau nuvelei, reținem adesea o totală lipsă de structurare. De la epica tradițională împinsă la descărnarea șablonardă sărim la formele recente de dezagregare a epicului. În locul deci al banalității și uniformizării precedente ne-am îmbogățit de multe ori, cu o plati-tudine și uniformitate nouă. Sunt specii aproape complet neglijate sau abandonate sub anume aspecte. Pe motiv că șablonul a compromis romanul-frescă, romanul frescă e astăzi absent. Nimeni nu mai scrie romane ciclice. Nuvela, probabil, datorită structurii ei obligatorii mai aproape de tradiție, a fost tratată

cu indiferență, pentru a avea surpriza să constatăm (cu ajutorul unei antologii recente: *Panorama nuvelei românești contemporane* de C. Regman) că nuvela e una din puținele componente durabile ale literaturii acestor treizeci de ani. Apar în schimb cărți pe care de obicei le produce saturația de o densă materie epică, proze inteligente, parodizante, eseistice etc., adică semne ale unei ultime etape de dezvoltare literară, ceea ce nu e cazul cu evoluția literaturii române.

□ M. Iorgulescu: „Circulă câteodată părerea că, de exemplu o literatură «prea rafinată» ar fi, la noi, nepotrivită; dar trebuie să vedem în ce măsură este potrivită această părere cu indiscutabila realitate a zecilor de mii de muncitori, tehnicieni și ingineri care lucrează – și cum, încă! – folosind cele mai avansate mijloace tehnice dar care, chipurile n-ar fi capabili să priceapă o literatură ce corespunde, pe planul noutății și al profunzimii intelectuale, acestor ultramoderne mijloace. În cazul de față este vorba de revoluția culturală socialistă, al cărui conținut și ale cărei forme n-au fost de la început aceleași ca și azi, imuabile «date» o dată pentru totdeauna. În acest context, cred că ar trebui să situăm și discuția noastră, la urma urmelor așa-numita «lipsă de originalitate» fiind o formă de inadecvare în raport cu noile realități istorice, spirituale și, întrucât e vorba de literatură... nu poate fi eliminat din discuție niciun alt factor, oarecum exterior la o primă vedere, dar de o importanță covârșitoare în realitate. Mă refer la creșterea generală, la nivelul întregii noastre societăți, a nivelului de cultură. Dacă în urmă cu numai un sfert de veac lupta împotriva analfabetismului era o chestiune de actualitate, astăzi majoritatea populației tinere, sub 35 de ani, a urmat sau urmează cursurile liceale și ar fi să facem o imensă eroare să neglijăm acest fapt de istorie socială. [...]”

□ M. Ungheanu: „O mutație există, consecințele ei sunt foarte evidente și asupra lor e cazul să ne oprim. Ar fi greșit ca cele spuse de noi să fie interpretate ca o condamnare a formelor noi de literatură. Dar ceea ce le cerem este mai multă substanță și autenticitate, ieșirea din aria produsului vasal. Opera de artă, opera literară, este, nu-i așa, și aici toți cei pe care-i vom discuta ar subscrie, necondiționat, suntem siguri, o operă contrară produsului de serie. Pe cât posibil un unicat. Opunem producției de serie de ieri, o altă producție de serie aplicându-i o etichetă nouă? Iată ceea ce am vrea să discutăm astăzi, motiv pentru care am apelat la cronicari activi, adică la cei ce citesc, neîndoielnic, cărțile despre care vorbim”.

□ Nicolae Ciobanu: „În spiritul celor spuse de Mihai Ungheanu, aș vrea să insiș și eu asupra unor aspecte legate de problema aflată aici în discuție. Este vorba despre ceea ce aș numi fenomenul de suficiență esteică pe care îl trăiesc o parte din prozatorii noștri contemporani având o largă circulație și care aparțin în esență generațiilor mai mult sau mai puțin tinere. Un atare fenomen de suficiență poate fi explicat și interpretat din mai multe puncte de vedere, căci la constituirea lui concură mai mulți factori. Unul și cel mai important din acești factori este că acești prozatori, în fond, nu au edificată îndeajuns o conștiință critică proprie. Pentru mulți dintre ei, astfel, modelele literare tutelare se rezumă la ceea ce s-a produs cu 5-10 ani în urmă. Se ajunge apoi la

un soi de profesionalizare pretimpurie de unde rezultă cărți scrise mai mult sau mai puțin onorabil și care pentru anumite categorii de cititori se dovedesc chiar pasionante. Dar scrutate în structura lor intimă asemenea cărți sunt efemere, întrucât ele nu sunt realmente traversate de niște întrebări, de niște obsesii existențiale comparabile cu acelea care străbat marea proză românească. Ca atare, o mai mare atenție la lecția propusă de înaintași n-ar strica. De pildă, G. Călinescu spunea că se revendică, în ordinea tradiției, din proza lui N. Filimon și unora le putea apărea bizară o astfel de afirmație. În realitate, era vorba de existența unei conștiințe estetice foarte bine înfiptă în solul tradiției. Dacă nu puțini dintre prozatorii noștri de azi și-ar da seama că ceea ce scriu ei s-a soldat altădată cu rezultate mult mai trainice și că, deci, datoria lor este nu aceea de a truca modelul clasic, evident că ei ar beneficia de o stare de nemulțumire cu adevărat stimulatoare. Iată însă că omul scrie o carte onorabilă, drept care este întâmpinat cu înțelegere și de aici înainte începe produsul de serie. Trebuie să spunem cu regret că există o întregă pleiadă de asemenea prozatori, care, în ciuda debuturilor lor promițătoare sau chiar remarcabile, au ajuns să scrie un roman sau două pe an și care nu ne mai spun nimic de fapt. Să ne gândim la cazul lui Romulus Guga, care după scriitorul debut cu *Nebunul și floarea*, a dat drumul la un șir de romane tot mai dezamăgitoare. Este o situație tragicomică să constatăi că într-un răstimp de patru-cinci ani poate fi parcursă o asemenea traiectorie. Mă gândesc și la C. Ștefanache, care mi-e teamă că începe deja să nu mai intereseze. Rămân la ideea că dintre romanele lui Platon Pardău cel mai interesant este *Ore de dimineață* și că ultimele sale romane sunt produsul unei elaborații abile, dar fără clocotul de subtext așteptat și fără autenticitatea realistă din *Ore de dimineață*. La fel, se întâmplă și cu Petru Popescu, deși apreciez mai mult al doilea roman al său decât primul. Revin deci asupra ideii de suficiență estetică de care păcătuiesc numeroși dintre prozatorii dotați ai tinerelor generații”. □ M. Iorgulescu: „În ce măsură suntem contemporani în spirit cu literatura de azi? În ce măsură suntem – și ne pronunțăm – «în cunoștință de cauză»? Problema cea mai importantă a literaturii de azi, în planul raporturilor sale, mi se pare a fi aceea a relației cu gândirea literară, așa cum se manifestă ea, care îi este contemporană în timp. Vreau să subliniez cu toată tăria că nu împărtășesc deloc «micul pesimism» a cărui prezență poate fi uneori detectată în structura unor opinii defavorabile privind literatura din ultimii ani. Dar această literatură n-a apărut din senin; aș observa însă că în genere sunt puține încercările de a se privi în mod serios și aprofundat literatura, structurile literare, în corelație cu structurile sociale și politice din ultimii 30 de ani. Referindu-mă doar la proză, vreau să propun, evident sumar, câteva «repe-re» ale acestei corelații. Se remarcă astfel, mai întâi, existența unor romane în care dominant este «spiritul de delimitare» față de un trecut socotit ireversibil și care este privit sarcastic sau violent caricaturizat (*Desculț*, *Bietul Ioanide*); acestora le urmează romanele pe care le-am putea denumi «ale schimbării», în care în prim-plan trece ideea de «devenire» (*Moromeții* vol. I, *Groapa*); în

forme diferite proza lui Fănuș Neagu, D.R. Popescu, Nicolae Velea și romanul *Francisca* de Nicolae Breban conțin un model al «confruntării» de mentalități, al «amestecului» (de realități anacronice, supraviețuind prin bizare adaptări de o parte, în curs de consolidare de altă parte etc.); prozatorii tineri din 1964-1969 au comun interesul pentru cotidian, pentru faptul de viață curentă și nu e o întâmplare că acum marile preferințe sunt schița, nuvela, povestirea; totodată asistăm la apariția unor romane a căror structură este determinată de un impuls analitic și al retrospectivității (*Moromeții* vol. II, *Intrusul*), structură care după 1968 devine dominantă. Tot în mare privind lucrurile, se observă că există acum un interes extraordinar pentru istoria cea mai recentă; încep să se scrie romane-ciclu, romane-dezbatere, romane ale unei formații, romane ale unei probleme de conștiință, romanele unor medii care nu intraseră până atunci în literatură decât accidental. Se produce, deci, o redescoperire a socialului. Pe cât este de evident că în spiritul lor cel mai general aceste trăsături sunt de regăsit în romanele lui Marin Preda – care s-au constituit, de altfel, în marile modele – pe atât de adevărat este că ar fi să facem o nedreptate flagrantă dacă am refuza să vedem în literatura celorlalți autori ceea ce este cu adevărat original”. □ N. Ciobanu: „Apropo de redescoperirea socialului, trebuie să facem o distincție între redescoperirea autentică și falsă redescoperire, în ultimul caz fiind vorba mai degrabă de tendința de «înnobilare» a schemei compromisă cu decenii în urmă. Ne aflăm, în fond, în fața unui mekansim foarte simplu, aproape naiv. Se inversează, așa zicând, termenii ecuației, teza devine antiteză și viceversa, personajul negativ devine pozitiv, semnele sunt deci schimbate și atunci prozatorul mai mult sau mai puțin tânăr are iluzia unei îndrăzneli nemaipomenite. De exemplu, în ultimele două romane ale lui Ivăsiuc, (altfel remarcabile) cu deosebire în *Pășările*, mai ales în filonul epic al romanului unde este urmărită viața într-o mare uzină. Să revin acum la chestiunea legată de percepția critică. Poate am exagerat în ceea ce privește lecția tradiției. Necazul este însă că de multe ori deficitara însușire a acestei lecții este confirmată prin stări de lucruri intrinsec existente în unele romane. Senzația de dizarmonie iscată între proza autentică și aceea care ține de «împrumuturile» abil întreprinse este de neînlăturat. În unele cărți laudate există capitole extraordinare, dar, evident, autorii lor nu au dat încă un roman perfect unitar în toate privințele, egal de la un capitol la altul. Sunt, de asemenea, autori atât de fascinați de propria lor capacitate de invenție și fabulație, încât uneori pare că se autodevoră, că trag de la cărțile vechi câte un filon și că îl exploatează la maxim în următoarele. De aici senzația de inflație și de autopastașă”. □ Dan Cristea: „Fenomenul retrospectivei unei perioade istorice, fenomen pe care îl trăiește cu intensitate proza noastră de azi este un lucru absolut firesc și motivat, atât omenește, cât și din punctul de vedere al regulilor procesului de creație. Ceea ce ne și interesează în primul rând, pentru că despre scriitori și creație e vorba aici. Marile mutații petrecute în viața unei societăți, mutații de ordin politic, social, economic etc. ca urmare a unor adânci

transformări, revoluții, războaie, revolte, le-au analizat cu un normal recul de înregistrare față de evenimentele întâmplare. Societatea românească de azi, călăuzită de largi directive ale democrației a ajuns la un stadiu al dezvoltării conștiinței de sine și al responsabilității opțiunilor când o asemenea judecare a trecutului, cu multiplele și complexe lui fațete, e nu numai necesară, ci constituie un factor al progresului. Or, este clar că impactul dintre destinul istoric și cel individual nu a fost întotdeauna unul fericit și doar cu consecințe idilice”. □ M. Ungheanu: „Recrudescența vechii rețete în veșmânt nou a observat-o bine Nicolae Ciobanu în exemplele oferite. Maniheismul, – ceea ce era, nu mai încapă îndoială pentru nimeni, nu-i așa? contestabil în proza vechior rețete –, a găsit adăpost și în scrierile care de multe ori încearcă să le combată. Scrieri considerate dintre cele mai noi ca perspectivă socială și politică, puncte de referință imediată a actualității literare, își divulgă la cercetarea atentă cusăturile de haine întoarse pe dos după o lungă purtare. Dacă să zicem în proza de ieri chiaburul era bestia neagră a conflictului, în proza recentă activistul trimis să înfăptuiască cooperativizarea este cel care poartă trăsăturile durității. În romanul de acum cincisprezece ani chiaburul era negru și activistul roz. Acum e invers. *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura are mai ales caracterul de replică la literatura vechilor șabloane. Soluția suferă însă de simplismul arătat. Măgureni, familia de înstăriți ai romanului, considerați dușmani ai poporului în chip abuziv de Radu Gheorghe, sunt văzuți, idealizant, ca vechi purtători ai tradiției, ceea ce dă acestei familii un aer ușor neverosimil. Fiul lui Măgureanu devine un filosof subțire, de o intelectualitate aparte, e drept în urma unor întâmplări extraordinare. Nu e totuși cam mult din punct de vedere al elementelor motivației artistice? În *Setea*, Titus Popovici rezolvă cu mai multă naturalitate și credibilitate cazul familiei lui Gavrilă Ursu. Anterioara nuvelă, *Eclipsa de soare*, autor Ion Lăncrănjan, apelează și el la un chiabur întors pe dos, purtător și el a bunelor tradiții. Prin abordarea frontală a problemelor *Fețele tăcerii* își asumă rolul de a acoperi petele albe lăsate de literatura mai veche, dar o face cu un minus de complexitate în ceea ce privește trama, care dezavantajează compoziția romanului. De unde se vede că rețetele n-au fost cu adevărat dinamitate și că nu o dată, atunci când ni se propune o abordare «îndrăzneță» a realității, ni se oferă o față destul de sărăcită a ei”. □ Dan Cristea: „După părerea mea, un prozator, de altminteri foarte înzestrat, cum e D.R. Popescu, a căzut în câteva rânduri în excesul originalității despre care vorbeam. Gustul său pentru mister, pentru insolit, pentru «cazuri» a dat iluzia că este într-adevăr cea mai potrivită manieră de a prezenta o lume în care s-a instalat grotescul, pe când, în realitate, acest gortesc exterior nu potențează tragicul, pe care îl avea în vedere scriitorul, ci îl minimalizează. Privirea critică cu care au fost primite ultimele romane ale autorului (mai ales *O bere pentru calul meu*) dovedește însă, și o implicită... autocritică”. □ M. Iorgulescu: „*Ciclul romanesc al lui D.R. Popescu*, așa de acutele romane ale lui Augustin Buzura, proza lui Corneliu Ștefanache, Bujor Nedelcovici, Platon Pardău, în alt plan ciclul început de

romanele *Catedrala* și *Deruta* de Virgil Duda, nu mai puțin cărțile lui Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Mircea Ciobanu, romanele lui Nicolae Breban sunt realități literare peste care nu putem trece. Din tabloul pe care l-am schițat am eliminat însă acele cărți și acei autori care, să zic așa, «ilustrează» o orientare, nu o exprimă; o problemă constă în a nu face confuzii între o atitudine și alta. Este limpede, spre exemplu, că proza lui Corneliu Ștefanache și Bujor Nedelcovici a evoluat în limitele interesului tot mai accentuat pentru istorie și faptul social; întrebarea este dacă o asemenea evoluție este organică sau e determinată de cursul general al literaturii; însă cel mai sigur «răspuns» îl pot da numai cărțile lor, nu simpla constatare a acestei evoluții. Împrejurarea că romanul *Așteptarea aproapelui* este cea mai bună carte a lui Corneliu Ștefanache înlătură, cred, presupunerea că prozatorul ieșean – care a debutat cu un volum de povestiri având în mare parte caracterul unor «exerciții» de tehnică, trăsătură pe care o păstrează și următoarele lui două romane, dispărând cu totul în *Ziua uitării*, carte inegală, totuși – «s-a adaptat» unei orientări mai largi”. □ M. Ungheanu: „Este cazul să facem o disociere între adaptabilitatea unor prozatori la orice modalitate de succes și disponibilitatea altora, nu de puține ori contrară oricărui succes. Vorbindu-se, cronologic, despre volumele mai multor scriitori, Mircea Iorgulescu ne-a prezentat de fapt întinerariul creației într-un caz sau altul. Nu ne interesează să constatăm, aici și acum, dacă această «curbă» este ascendentă sau descendentă, ci să observăm anume sinuozități de opțiune. Un scriitor care debutează într-o manieră trece după oarecare timp la o alta. Adesea la o a treia. Evoluția este inerentă oricărui talent, dar nu de o lină și firească evoluție este vorba, ci de schimburi destul de bruște de poziție. Vasile Rebreanu debutează cu schițe și povestiri de factură tradițională fiind socotit o mare promisiune. Debutantul își ține promisiunea și dă și un roman substanțial, bine scris, în linia prozei lui Slavici și veritabilului Rebreanu. De unde speranța că literatura română s-a înavuțit cu încă un prozator solid în prelungirea tradiției. Al doilea volum al romanului n-a mai apărut, dar autorul *Casei* ne-a oferit în schimb un microman de o factură pronunțată, dacă nu strident, modernistă: *Călăul cel bun*. Următoarele cărți ne-au arătat că micromanul lui Vasile Rebreanu nu e deloc un accident, ci chiar opțiunea sa artistică. A ținut această opțiune seama de resursele prozatorului? În loc să avem un prozator dens într-o remarcabilă linie a tradiției românești avem în schimb unul, nu lipsit de calitate, dar evadat într-o proză transparentă, plină de simboluri, refuzând permanent confruntarea frontală cu realitatea. Este posibil ca Vasile Rebreanu să considere această modalitate mai potrivită posibilităților sale. Frica de desuetudine a mai împins și pe alții la adopțiuni neașteptate. Sorin Titel, de pildă, ni se pare a fi făcut întrucâtva o experiență similară, debutând cu proze de factură net realistă, după care, influențat de modele cu largă și recentă difuziune a trecut, fără o etapă de tranziție suficient de explicită, la o narațiune ca *Lungă călătorie a prizonierului* care întorcea spatele primei formule. Care este formula adecvată prozatorului? Răspunsul pare a ni-l da chiar

el prin întoarcerea la primele unelte într-o carte recentă *Țara îndepărtată*. □ M. Ciobanu: „Totuși, observ că Sorin Titel a realizat și în cadrul acestor formule «experimentaliste» scrieri durabile și că, pe de altă parte, în ultimul lui roman profită cu deosebit succes de pe urma lor”. □ M. Ungheanu: „Nu e vorba de a emite concluzii asupra acestor aparent inexplicabile metamorfoze. O anchetă din 1966 a revistei «Ramuri» în plină înflorire a mimetismului prim arată indubitabil prin punere cap la cap de texte decupate din tineri scriitori contemporani, mijloacele. Rezultatul era un lung text colectiv bântuit de aceleași motive dar din care nu puteai recunoaște stilistic pe nimeni. Această disponibilitate artistică indică, credem, o anume derută și pune sub semnul întrebării creația însăși. Există și o altfel de mobilitate pe care am numi-o adaptabilitate, o adoptare fără discernământ și fără criteriu artistic de mijloace și de probleme. Tot ceea ce «merge», tot ce e de efect, tot ce poate epata sau procura un succes imediat este însușit fără reținere. Subtextul e adesea comercial. Grav e că pe această cale se pot compromite și banaliza, teme, idei, probleme, personaje pline altfel de interes. Prin exploatarea mediocră a aceleiași teme, a acelorași personaje și situații, se face loc unei literaturi cu o accentuată lipsă de originalitate. Nedreptățitul care își caută dreptatea, adesea cu ajutorul unei anchete, fostul dogmatic care acum se justifică, anchetatorul pur dornic de a reconstitui adevărata față a trecutului etc. Formula romanului-anchetă proliferază și ea, dar repetiția a tocit-o. Dacă în primul caz sensibilitatea scriitorului se vădea față de moda dinafară, în al doilea caz ea e mai evidentă față de moda dinăuntru. Și în primul și în cel de al doilea caz originalitatea este o chestiune care iese din discuție. Înțelegerea originalității este greșită în primul caz păcătuindu-se în plus și față de propria structură, în al doilea caz problema originalității nici măcar nu se mai pune”. □ N. Ciobanu: „La mijloc e vorba și de ceea ce Marin Preda, într-un eseu al său, numea tema autorului. Adică se pune problema asumării totale de către narator a datelor obiectiv existente, în sensul filtrării lor printr-o concepție de viață, moral-filosofică particulară din unghi artistic. În cazul tinerilor, acest proces de asumare a temei nu e întotdeauna suficient de sesizabil. Aceasta este, fără îndoială, una din cauzele disponibilității excesive de care ei dau dovadă. În principiu o atare disponibilitate vădește două aspecte, unul pozitiv și altul negativ. Pozitiv este faptul că prozatorul tânăr încearcă să-și perfecționeze arta, să cunoască, să preia anumite modele. Aspectul negativ ține de împrejurarea că, adesea același prozator uită ceea ce a gândit și făcut ieri descoperindu-și peste noapte aptitudini complet străine de preocupările lui anterioare”. □ Mircea Iorgulescu: „Cred că Nicolae Ciobanu vorbește despre capacitatea unor scriitori de a-și asuma teme și nu de a le ilustra. Asumarea se face printr-o reluare discretă a unei teme mai puțin evidente, nu de amploare, cum face Gh. Schwartz în *Martorul*, unde copiază pe Breban dând, din pricina calității modelului, impresia de subtilitate”. □ Dan Cristea: „Marin Preda, în *Moromeții*, vol. II sau în *Intrusul*, a abordat această interferență, uneori tragică, dintre existență și determinare. Nu este singurul exemplu,

și explorarea acestui filon de autentică vibrație umană s-a făcut și în alte romane cuprinzând interesante meditații asupra unor noțiuni contemporane. La ceea ce se cuvine să reflectăm, însă, e originalitatea procesului de creație în care sunt implicați termenii istoriei. Astfel, nu puține din romanele vremii din urmă, propunându-și spre dezbatere idei «mari», de circulație, idei sartriene sau camusiene, au impus un adevărat tipar, bazat pe ceea ce aș numi destinul frustrației. Supralicitând fenomene reale, majoritatea negative, s-a ajuns la o investigație a realității numai din unghiul unor personaje traumatizate, care retrăiesc vinovăția trecutului abătută asupra lor ori care redescoperă, în circumstanțele unui proces, uneori detectivistic, «greșelile» sociale ce au lovit tagma din care fac parte. În definitiv, cu acest tipar, structurând materia epică a multor romane, ne reîntoarcem la o mai veche relație romanescă, aceea dintre vinovat și victimă, iar din punctul de vedere al eroilor înfățișați, refacem fenomenul și mai vechi al inadaptaților, pentru că personajele despre care e vorba sunt, în genere, personaje o vreme izolate de societate și care, acum, retrăind faptele ce le-au marcat destinul, păstrează un gust al eșecului iremediabil, ca și al revoltei obsesive. Într-un cuvânt, ceea ce este de reproșat nu e veridicitatea unora din faptele de la care se pleacă, cât repetarea unor scheme, cu personaje îngroșate din amândouă sensurile, atât pozitiv, cât și negativ. Uniformitatea conflictului, dintre frustrați ai soartei și parveniți ai ei, ca și caricatura sunt un balast, care împiedică forța de simbolizare a unei opere”. □ Nicolae Ciobanu: „În acest sens, deși în ce mă privește, romanului *Martorul* de Gheorghe Schwartz îi recunosc reale însușiri, aș mai propune exemplul oferit de romane despre intelectualitatea dintre cele două războaie, romane care nu depășesc cu nimic – nici vorbă de așa ceva! – marile realizări ale lui Camil Petrescu, G. Călinescu, Mircea Eliade, Hortensia Papadat-Bengescu. Se dă drumul la niște romane agreabile, ușor sofisticate și cam atât. Unele dintre ele, aflate la o vârstă venerabilă, trecând deci prin cenaclul lui Lovinescu și văzând-o acolo pe doamna Hortensia Papadat-Bengescu, au iluzia că pot scrie proză de această factură. În realitate, ceea ce scriu domniile lor constituie o proză de larg consum, «bună» pentru cititorii cei mai puțin pretențioși, o proză deconectantă. Moda este preluată – din păcate – și de unele prozatoare mai tinere. E cazul cărților Corinei Cristea și al acelor de început publicate de Maria-Luiza Cristescu. Aceasta din urmă, în ultimii ani, face însă, eforturi susținute spre a se redescoperi pe ea însăși. Astfel, romanul *Așteptare* este expresia unui vădit efort de desprindere de acest gen de proză feministă în care se pledează pentru înțelegerea femeii în maniera Georges Sand și mai ales Colette. Remarcabil este, în acest sens, efortul Danei Dumitriu care scrie o proză mult mai dură, defeminizată aș zice, dar personajele ei sunt majoritatea femei. Pe de altă parte, cred că în acest context se pune și problema psihologiei succesului literar, problema pe care unele prozatoare care pledează pentru candoare și puritate o eludează parcă cu bună știință de vreme ce produc atât de mult”. □ M. Ungheanu: „E o foame de document, absorbirea rapidă a cărții de călătorie, a memoriilor privind marile

evenimente ale istoriei, a cărților documentare privind aceleași evenimente o arată limpede, dar ea e dublată și de o foamă de dezbatere. Apoi problemele se pun în mod specific, de la loc la loc altfel. Literatura document este însă aproape inexistentă la noi. O inițiativă interesantă a avut în această direcție reporterul Mihai Stoian și rezultatul n-a întârziat să se vadă; cărțile lui circulă, captivează. [...] Mari teme literaturizate sau sublitteraturizate își pierd astfel importanța. Nu de puține ori se scrie despre muncitori și uzine într-un mod cu totul desuet și inacceptabil de parcă personajele, situațiile, uzina inclusiv autorul sunt desprinse din secolul trecut”. □ M. Iorgulescu: „Un fapt care ar trebui desigur să mă îngrijoreze este dezinteresul pentru ceea ce se poate numi caracterul de artă al literaturii. Prin 1954 încă Geo Bogza observă că în aceeași vreme în care Hasdeu scria despre marea problemă a nemuririi sufletului, Caragiale «se îndeletnicea cu relatarea conversațiilor dintre Tache și Lache», dar că nemuritor este totuși Caragiale. Atracția pentru istorie și document – pentru istoria ca anecdotă, să fie limpede! – a ajuns azi atât de mare încât un recent autor de proză, Dinu Săraru, nu ezită să precizeze că până și fotografia de pe coperta cărții lui este... autentică! Alteori evenimente istorice dramatice sunt «literaturizate», trase în cărți frivole, mondene, cum ar fi curioasa idee a lui Alecu Ivan Ghilia de a face, în *Vremea demonilor*, un roman simbolisto-oniric având ca pretext epoca războiului, sau cum se întâmplă în romanul *Martorul* de Gheorghe Schwartz, unde ideea epică și modalitatea constructivă din *Animale bolnave* de N. Breban sunt preluate și «mutate» pe un subiect absolut nepotrivit, în schimb, având chipurile, «valoare» în sine”. □ M. Ungheanu: „Un fir surprinzător al schimbului nostru de păreri, un fir important ale ei e unul nescontat. Revenim mereu la tradiția prozei românești, desigur la marea ei tradiție, la cea viabilă cu alte cuvinte. După Nicolae Ciobanu, ignorarea ei produce multe din confuziile și derutele existente. Partea de adevăr a acestei afirmații trebuie avută în vedere. Menționam romanul *Casa* al lui Vasile Rebreanu. Scriindu-l prozatorul se mișca în sensul unei tradiții care-l ajutase să se pună în valoare. Părăsind această tradiție scriitorul a încetat de a mai interesa în același grad, iar literatura lui a fost privită adesea ca o curiozitate. Întrebarea este: e suficientă scriitorului român tradiția literară românească? Întrebări simple pe care trebuie să ni le punem, chiar dacă anticipăm răspunsul. Arghezi n-avea nicio îndoială că literatura română oferă scriitorului român o experiență literară completă și că un scriitor se poate forma deplin tutelat numai de patroni spirituali și artistici ai literaturii române”. □ Mircea Iorgulescu: „Este foarte interesant de observat că prozatorii de după război au exercitat o mare influență asupra generațiilor de prozatori următoare. Influența lui Marin Preda asupra lui Fănuș Neagu, D.R. Popescu, care debuează înrâuriți de *Întâlnirea din pământuri* și *Moromeții* vol. I, a fost hotărâtoare. *Intrusul* și *Moromeții* vol. II sunt cărțile din care s-au născut generațiile mai recente”. □ Nicolae Ciobanu: „În timp ce D.R. Popescu, Velea și prozatorii din această generație au ajuns la cucerirea originalității prin ricoșeu, prin asocierea și disocierea

concomitentă, mulți dintre prozatorii tineri de azi nu fac dovada acestor eforturi. Ceea ce îi împinge spre epigonism”. □ M. Ungheanu: „Nu de puține ori se copiază modalitățile «sigure». După apariția *Intrusului* a înflorit o proză plină de personaje confesive, o proză în care relatarea la persoana I singular e predominantă. Evident un anume succes e de la început asigurat, prin apelul la adresarea directă, persoana I fiind persoana intimității, mai ales când cel ce-și povestește viața este, altă schemă recentă, un nedreptățit, un frustrat cum zice Dan Cristea. Dar originalitatea e diminuată”. □ N. Ciobanu: „Ar trebui pusă problema vizavi de modul cum reacționează critica față de acești autori. Citim cartea unui debutant, vedem că ea este bunișoară, onorabil scrisă și îi acordăm debutantului foarte multe șanse, suntem optimiști și spunem: iată un nou prozator important! Nu ne gândim îndeajuns la consecințele ce pot decurge de aici”. [...] □ M. Ungheanu: „Câștigul acestei discuții, care e departe de a fi expus și cu atât mai puțin de a fi epuizat lista de probleme posibile privind proza actuală, este că, în ciuda unei evidente diferențieri de opinii asupra unei chestiuni, toți interlocutorii aici de față sunt de acord. Deficitul de originalitate a fost semnalat din toate părțile. Deși exemplele diferă, deși unghiurile de vedere sunt vizibil diferite de la un critic la altul concluzia e inevitabilă. Soluții nu putem da și nici nu ne-am propus așa ceva. [...] Ne-am referit mai ales la ceea ce s-ar putea numi fenomenul prozei românești azi, având în vedere marile valori, singularizante cu adevărat, abia în al doilea rând sau deloc. Dar credem că putem procura câteva elemente concludente pentru punerea cât mai exactă a problemei într-un viitor apropiat. Arta, creația trebuie apărută de pastașă, de industrializare, de produsul comercial, de serie. Iar originalitatea înseamnă, simplu spus, întoarcere la origini, adică la rădăcini”. ■ Gabriela Adameșteanu prezintă *Personajele în care ne regăsim*: „Rădăcina ultimă, în care categoriile clasice își pierd separația clară, se împletesc într-un înțeles unificator, în care binele crește organic din eroare, durerea poartă masca grotescului, răul nu se răscumpără neapărat prin suferință, dar implică și altruism, generozitate. Gen al maturității, proza trăiește prin personajele ei”. ■ Corneliu Vadim Tudor notează despre *Panteonul democrației*: „De ce scriu aceste rânduri despre libertate acum, la sfârșitul acestei heraldice ierni carpatine? O simt oare mai aproape acum decât era înainte? Da, este într-adevăr cu mult mai aproape de întregul puls al cetății. Luna martie va lăsa peste țară brocartul suav al unei trainice democrații. Îi vom alege pe cei mai buni dintre noi, pe cei care ne vor reprezenta în fața cetății făcând din aspirațiile noastre spre propășire propriile lor aspirații. Și odată cu alegerea noastră, vom intra în muncile primăverii mai limpezi, mai înțelepți”. ■ M. Ungheanu prezintă trei cărți. □ Dumitru Buznea, *Noi și pământul*: „Dumitru Buznea scrie o carte despre țărani dar, în ciuda incontestabilelor dovezi care ne arată că autorul cărții nu e deloc străin de subiectul și de oamenii despre care ne vorbește, sentimentul, care ne însoțește cu precădere lectura, este că tot ceea ce ne oferă cele aproape două sute de pagini ale cărții au mai fost citite și văzute undeva. [...] Este în roman un grăjdar...

a cărui frumusețe sufletească vrea să ne-o impună autorul, fără însă să observe că reeditează într-o versiune stângace și sărăcăcioasă, situații din romanele lui Duiliu Zamfirescu...”. □ Marius Tupan, *Mezareea*: „Frumoasele sonorității ale frazelor din *Mezareea* nu credem însă că atestă o «natură epică originală». Cartea ne oferă câteva exerciții, desigur atrăgătoare pentru cei împătimiți de resursele verbului, dar este însă prea puțin pentru a face anticipații de natura celei citate. Dominată încă de modelele ei (prozele lui Fănuș Neagu și Ștefan Bănulescu), literatura din *Mezareea* e departe de a fi dobândit o fizionomie proprie”. □ Monica Săvulescu, *Tulburi apele Crasnei*: „Un debut mai promițător este cel al Monicăi Săvulescu cu *Tulburi apele Crasnei* unde este vizibilă adecvarea posibilităților la materia epică. Autoarea e sesizată mai ales de automatisme și, atunci când apelează la personaje marcate de ele, la situații punctate de o mișcare circulară rezultatele observației sunt frapante”. ■ În textul *Îmblânzirea „țevilor de frig”*, Dorin Tudoran se ocupă de volumul lui Dinu Flămând, *Poezii: „Poezia de azi a lui Dinu Flămând, marcată deseori de o gravitate ușor afectată, de mecanica implacabil rece a cerebralității cu orice preț ori a lucidității uneori prețioase se situează, cel puțin după opinia mea, net peste zecile de volume în care poeții ai aceleiași generații – și nu numai ai acesteia – aștern pe hârtie simple emoții, firave neliniști cu o frenezie care ar vrea să ne convingă numaidecât că ne aflăm în fața unor «mari strigăte lirice»”. ■ În cartea lui Arnold Hauser, *Zăpada târzie*, traducere de Mariana Șora (Albatros, 1974), Voicu Bugariu descoperă *Aliaj inedit*: „Câteva schițe surprind psihologii ieșite din comun, altele concretizează cu o pudoare o înclinare spre umor. Nota generală a tuturor este aceea de îmbinare inextricabilă între literatura cultivată în chip moralist, notabilă prin puritatea mesajului umanist, și neîncrederea față de formulele livrești în care acest mesaj poate fi încorporat, concretizat”. ■ Dan Cristea analizează studiul lui Teodor Vărgolici despre *Perpessicius*: „Un studiu monografic documentat și plin de bune intenții, dar, din păcate, fără nerv și, de aceea, lipsit pe multe porțiuni de posibilitatea convingerii, consacră Teodor Vărgolici operei și personalității autorului *Mențiunilor critice* (Perpessicius, Ed. Eminescu). Autorul său, specializat în asemenea studii, dă și de astă dată unul construit pe tiparul obișnuit, descriptiv, propunându-și o trecere în revistă a principalelor aspecte ale biografiei și creației lui Perpessicius”. ■ Constantin Stan descoperă *O aventură a livrescului*: „O formulă epică fals-tradițională folosește Radu Petrescu, prozator relativ târziu lansat, dar care s-a impus atenției critice și publice grație celor două volume (*Matei Iliescu*, 1970 și *Proze, nuvele*, 1971), apărute, după cum se vede, într-un interval de timp destul de mic. [...] Așadar, cenzurându-și efuziunile sentimentale, refuzând stereotipiile factice și emoționale, Radu Petrescu se arată un spirit polemic (și un fin ironist) de inspirație livrescă”. ■ Eugen Simion semnează textul *Puterea criticii*: „Din multele slăbiciuni ale criticii de azi (pe lângă marile, excepționalele ei merite), una mi se pare a fi cea mai dezamăgitoare: marea, prea marea ei disponibilitate. Citesc adesea în reviste niște articole descurajatoare prin lipsa lor de idei, scrise de*

oameni instruiți, disponibili pentru orice fel de subiect. Articole pustii, sfătuitoare, pe teme foarte variate. Chiar și pe tema... criticii literare. Oamenii aceștia fac impresia că n-au citit de 30 de ani nicio carte, traiectul lor spiritual este totdeauna același, încheiat, invariabil, cu o morală din care nu lipsește (cum ar putea să lipsească?) o surdă suspiciune față de critică. Această sfătuitoare poliloghie ce crește în jurul unei discipline severe, dificile, pline de mari riscuri și de frumoase bucurii intelectuale, nu ajută să se vorbească în chip onest și responsabil, despre dreptul și responsabilitatea criticii. Atenție, deci, la Cațavencii ideii de critică, la grafomanii care scriu, cu aceeași înlesnire, despre orice și oricine, fără să-și asume responsabilitatea, riscul unei judecăți literare, atenție la criticii sfătuitoari, interesați să se revizuiască total dar să nu se schimbe nimic din literatura contemporană!”. ■ La *Cartea de debut*, C. Stănescu prezintă studiul lui Livius Ciocârlie: „Felul cum procedează Livius Ciocârlie în *Realism și devenire poetică* în demonstrarea ideilor sale despre modificările suferite de realism sub acțiunea unei înțelegeri noi a limbajului, a textului ca principiu activ, dinamic etc. ne atrage dintr-odată atenția asupra unui ritm mai mult sau mai puțin secret al întregii cărți. Să observăm mai întâi stilul criticului: calm, ponderat... Apoi tendința de a alege pentru demonstrația lui foarte serioasă și gravă exemple dificile...”. ■ Despre *Eminescu – poetul nepereche* scrie Eugen Barbu: „Decorul în care se mișcă poetul este cel mai ades unul fictiv, livresc, tiranizat de fabuloase vegetații, cum ar fi în poemul *Egipetul* sau în proza lui fantastică unde lumea este tiranizată de mari vegetații ce putrezesc în jur, de căderi edenice de ape virgine, de o forță cutremurătoare. În călduri excesive, această natură se descompune, personajele trăind în ea, se dedau la moravuri violente sau lenevesc oriental în caiacuri mirifice”.

23 februarie

• [„Scânteia”, nr. 10 111] În *Manifest liric* citim poezia *Îți sunt dator, Patrie!* de Márki Zoltán, în românește de Gelu Păteanu. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim *Oamenii, pâinea, vinul și industria la Vaslui*, un reportaj de Valentin Silvestru.

25 februarie

• [„Scânteia”, nr. 10 112] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim *Transformări care-și așteaptă cronicarii...* de Domokos Géza, un reportaj despre Sfântu-Gheorghe. ■ Șerban Cioculescu scrie despre volumul *Gustul sâmburelui* de Dumitru Popescu: „Astăzi ar fi greu și, în fond, nerecomandabil ca scriitorul să-și alunge voit din vocabular neoașismele sau neologismele, chiar cele extreme. S-ar putea tocmai ca recurgerea la arhaisme să fie un semnal modernist, în ultimă instanță, acolo unde poetul largilor viziuni înglobează toate erele într-o conștiință unică, înțelegând să dea timpului o dimensiune pe care acesta n-a avut-o în culturile trecutului. Dar, pe de altă parte, greutatea de a se fixa fie la versul liber, fie la cel tradițional și, ca o consecință favorabilă, buna

mișcare pe ambele arii diagnosticează aceeași natură problematică. [...] Giganțismului atitudinii, remarcat cu justete de critică, îi răspunde dialectic o artă sobră, firească în expresia sa atât de originală și pătrunzătoare”.

26 februarie

• [„Viața studentească”, nr. 8] *O parabolă morală* este cronică destul de intransigentă a lui Ion Cristoiu la romanul lui Preda, *Delirul* (C.R., 1975). „Efortul scriitorului de a uni diferitele lumi prezente în roman într-un spațiu unic, prin intermediul unui personaj se dovedește pe cât de transparent, pe atât de inutil. Transparent, pentru că Ștefan, personaj nemoromețian, ca și Niculae din *Marele singuratic*, ca și Călin Surupăceanu din *Intrusul*, n-are forța și consistența epică a unui personaj în stare să unească în jurul lui medii atât de diferite precum cele din *Delirul*. Inutil, pentru că adevărata unitate a romanului este o unitate modernă, dată de o idee morală care transformă cartea lui Preda într-o parabolă modernă. [...] *Intrusul*, *Marele singuratic* reprezintă un șir de eșecuri ale scriitorului în tentativa de a crea un personaj de forță lui Ilie Moromete. Abordând un personaj colectiv, societatea românească la un moment istoric dat – *Delirul* consfințește acest eșec. Pe de altă parte, în creația autorului, una din dimensiunile *Moromeților I* – determinanta frescei – a pierdut tot mai mult teren în favoarea celeilalte determinante, cea de moralist. [...] *Delirul* nu e fresca unei societăți, ci o parabolă morală. În parabola numită *Delirul*, se reîntâlnește gânditorul lucid din *Imposibila întoarcere*, moralistul responsabilității și solidarității umane, cel ce se ridică împotriva evazionismului social, pronunțându-se pentru orgoliul răspunderii universale care trebuie să apese umerii fiecăruia din cei ce trăim în lumea de azi.”

27 februarie

• [„Scânteia”, nr. 10 114] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Orașe de ieri, de azi, de mâine* de Paul Anghel.

• [„România literară”, nr. 9] Versuri semnează: Victor Nistea (*Soare de primăvară*), George Macovescu (*Zăpezile*, dedicat lui Geo Bogza), Adrian Beldeanu (*Sunt fiul din obârșii; Pietrarul; Năzuita vamă*), Vlaicu Bârna (*Patriei; Muntele; Dintre noi pe cei mai buni*). □ În contextul alegerilor din 9 martie apar două reportaje: Marius Tupan, *Popas la Drobeta-Turnu Severin* și Pavel Perfil, *Noua geografie a Covasnei*. □ Din proză citim *Ora unsprezece și jumătate* de Radu Tudoran. □ Ștefan Aug. Doinaș semnează traducerea poeziilor lui Jean Rousselot (*Evidențe; Și totuși, un poem...; Și-acum*). □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Asociații*, despre Catalonia. ■ Editorialul *Vizite de lucru* este semnat R.l.: „Apreciind că indicațiile conducerii superioare de Partid se înfăptuiesc cu însuflețire, că, în baza efortului de a încheia actualul plan în anticipație față de termenul său calendaristic, că, astfel, cu sporită încredere în înseși posibilitățile lor, colectivele de muncă ale întregii țări vor răspunde sarcinilor viitorului cincinal 1976-1980 cu un potențial încă mai intens

afirmat, – prin asemenea vizite de lucru, redade prin radio și televiziune, prin presa scrisă, întregii obști, întâmpinarea evenimentului de la 9 martie înscrie de pe acum în conștiința noastră, a tuturor, finalitatea, de semnificativa perspectivă ce i-a fost merită”. ■ În *Viața literară* citim *În întâmpinarea alegerilor*: „Uniunea Scriitorilor a continuat organizarea, în colaborare cu organele locale de partid și de stat, a unor numeroase întâlniri cu alegătorii și candidații, festivaluri de poezie patriotică în diferite orașe și comune ale țării”. Orașele și comunele vizitate sunt: □ *Alba Iulia*: „Petre Anghel, Ioana Diaconescu, Dinu Flămând, Grigore Hagi, Traian Iancu, Constantin Nisipeanu, Violeta Zamfirescu, Ion Mărgineanu și Ion Sângerean au participat la festivalul de poezie patriotică ce s-a desfășurat la Casa de cultură a orașului Alba Iulia. În fața unui public numeros a luat cuvântul Ioan Stoica, secretar al comitetului județean Alba al P.C.R., și Valeria Mara, secretar al comitetului municipal P.C.R. Alba Iulia, după care scriitorii prezenți au citit din lucrările lor”. □ *Brăila*: „Ana Blandiana, Gabriel Dimisianu, Mircea Dinescu, Toma George Maiorescu, Mircea Mîcu, Constantin Țoiu, Romulus Rusan, Ion Trandafir, Gh. Lupașcu, Victoria Tănase, Ion Mustață, Nicolae Ungureanu, Valeriu Perianu și Mircea Cavadia s-au întâlnit cu candidați și alegători și au participat la șezători literare la Clubul cooperativelor meșteșugărești, la Clubul uzinelor «Progresul» din Brăila și la căminele culturale din Însurăței și Movila Miresii”. □ *București*: „La Cenaclul literar «Tudor Vianu» al sectorului 1 al Capitalei, s-a desfășurat o șezătoare literară consacrată evenimentului de la 9 martie, în cadrul căreia au citit versuri și proză Mihai Cosma, Sanda Diamantescu, Florentin Haralamb, Aurora Nasta, Horia Stanca, Al. Raicu, Virginia Șerbănescu și Barbu Solacolu. * La Casa Centrală a Armatei a fost organizată o întâlnire a veteranilor de război, foști luptători antifasciști care au participat la luptele pentru eliberarea patriei. Din partea Asociației a fost prezent, printre alții, scriitorul Fănuș Neagu”. □ *Brașov*: „La Universitatea din Brașov și la Căminul cultural din Sohodol a fost organizată o șezătoare în întâmpinarea alegerilor la care și-au dat concursul A.I. Brumar, V. Copilu Cheatră, Pompiliu Preca, Ermil Rădulescu și Nicolae Stoe”. □ *Cluj-Napoca*: „Asociația scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat mai multe echipe de scriitori care participă la acțiuni întreprinse în sprijinirea campaniei electorale în comunele Frata, Ciucea, Izvorul Crișului, Mintiul Gherlei, Moldovenești, Căpușul Mare, Vulturești, Tureni, Cămărași, Gilău, Agirești, Borza și Călățele. Astfel, la Zalău și Crasna au participat Banner Zoltán, Kyrai László și Manegy Peter; D.R. Popescu s-a întâlnit cu alegătorii la Casa de cultură din Miercurea-Ciuc; iar Fodor Șandor în satul Dănești, comuna Sânmartin din județul Harghita. De asemenea, la Clubul tineretului din Baia Mare a fost organizat un recital de poezie, la care au fost prezenți Marcel Runcanu, Vasile Sălăjan și Eugen Uricaru. Aceiași scriitori s-au întâlnit cu alegătorii din comuna Giulești, orașul Sighet și comuna Petrava din județul Maramureș”. □ *Dâmbovița*: „Virgil Carianopol, Mihai Gavril, George Coandă, Valeriu Cosmin, Constantin Georgescu, Valeriu Gorunescu, Vera

Hudici, Octav Sargețiu, George Păun, Valeriu Pantazi, Mihai Tunaru și Teodor Anastasiu au avut întâlniri cu candidații și alegătorii la căminele culturale din comunele Mănești, Tătărani, Buciumeni, Moroeni, ca și în Târgoviște, la Sfatul Popular orășenesc, Școala generală nr. 2, Liceul «Enăchiță Văcărescu», la Institutul Pedagogic, la Casa de cultură a municipiului Târgoviște și la Casa de cultură din orașul Găești». □ *Hunedoara*: „Cenaclul literar «Flacăra» din Hunedoara, afiliat Asociației Scriitorilor din Brașov, a organizat în întâmpinarea alegerilor șezători literare la Combinatul Siderurgic, Grupul școlar profesional din Hunedoara. Au citit poezii patriotice Iv Martinovici, Nicolai Chirica, Eugen Evu, Ion Radu Igna, Marin Porumb, Adriana Lăscău și George Nistor». □ *Mehedinți*: „Liviu Bratoloveanu, Adrian Cernescu, Nicolae Storian, Victor Tulbure, Emil Manu, Ion Gheorghe, Ion Larian Postolache, G. Istrate, Ileana Roman, Valeriu Armeanu și Victor Rusu au participat la festivalurile de poezie patriotică ce s-au desfășurat la Liceul Traian, la Biblioteca municipală și la Liceul pedagogic din Drobeta-Turnu Severin, la Liceul agricol din comuna Halânga și la Casa alegătorului din comuna Vânju Mare». □ *Reșița*: „La invitația Comitetului de cultură și educație socialistă a orașului Reșița, Ion Horea și Romulus Vulpescu au avut întâlniri cu cititorii la Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice, la Combinatul metalurgic, la Liceul nr. 2 și la Casa de cultură din Reșița». □ *Sinaia*: „La Casa de cultură a orașului Sinaia a fost organizată o șezătoare literară la care au fost prezenți Vlaicu Bârna, D. Mihail, Radu Ghica Moise, Toma George Maiorescu și Victor Tulbure». □ *Timiș*: „Asociația scriitorilor din Timișoara a organizat, în comunele Berzovia, județul Caraș-Severin și Otelec, județul Timiș, șezători literare la care și-au dat concursul Anghel Dumbrăveanu, Al. Deal, Mandies Gheorghe, Cuban Endre, Podnac Maria, Ion Velican și I.D. Teodorescu». □ *Vaslui*: „Virgil Chiriac, Ion Drăgănoiu, Alecu Ivan Ghilia, Ion Hobana, Gica Iuteș, Ecaterina Oproiu și Valentin Silvestru au fost prezenți la șezători literare ce au avut loc în orașul Vaslui – la Clubul «Femina», la Liceul electrotehnic, Școala profesională de ventilatoare, Filatura de bumbac, Fabrica de confecții, Casa de cultură a sindicatelor – și la Casa alegătorului din satul Duda-Epureni». □ *Vâlcea*: „M. Crișan, Dim. Rachici, Corneliu Leu, Corneliu Popescu, Petru Vintilă și Vasile Zamfir s-au întâlnit cu candidații și alegătorii și au susținut șezători literare la Liceul Agricol din Drăgășani, la Casele de cultură din Râmnicu-Vâlcea și Călimănești și la Căminul cultural din Bujoreni». ■ În aceeași pagină citim despre *În spiritul colaborării reciproce*: „În cursul săptămânii trecute, președintele Asociației Scriitorilor și Artiștilor din Peru, Alberto Tauro Del Pino, aflat în vizită în țara noastră, a avut o întâlnire la Uniunea Scriitorilor, unde a fost primit, din partea conducerii Uniunii Scriitorilor, de Virgil Teodorescu, președintele Asociației de prietenie româno-peruană, și Ion Hobana. Cu acest prilej, au avut loc discuții cu privire la colaborarea dintre Uniunea Scriitorilor și Asociația scriitorilor și artiștilor din Peru, precum și dintre Asociația de prietenie româ-

no-peruană și Asociația similară din Peru”. ■ Gabriela Melinescu semnează *Gânduri la plecarea prietenului nostru*: „Prietenul și colegul nostru Nicolae Baltag a plecat dintre noi. Nicăieri el nu mai este de găsit și pretutindeni el este de găsit. Duminica trecută, toți cei care l-am iubit, l-am condus într-un convoi luminos către cel mai tainic loc”. ■ Aflăm de un *Concurs literar*: „Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al municipiului București, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, Uniunea cooperativelor meșteșugărești, în colaborare cu Asociația Scriitorilor din București, organizează un concurs literar cu tema: «Tineretea patriei noastre». Concursul este deschis tuturor membrilor cercurilor literare bucureștene, precum și celorlalți creatori din întreprinderi, școli, facultăți. În concurs se pot prezenta: poezii, povestiri, schițe, reportaje, piese într-un act, montaje literar-muzicale, texte pentru brigăzi de agitație, librete de dansuri. Se vor acorda următoarele premii: Poezie (3 premii I, 2 premii II, 3 premii III, 2 mențiuni); Proză (1 premiu I, 2 premii II, 3 premii III) și Premiul Asociației scriitorilor din București. Piese de teatru, montajele literare, textele pentru brigăzile de agitație, premiate, vor fi achiziționate conform normelor în vigoare. Lucrările dactilografiate, purtând un moto, vor fi trimise pe adresa Centrului de îndrumare (Str. Cosmonauților nr. 7, sector I – București). Asociația scriitorilor din București va alcătui un juriu de selectare și premiere. Membrii Uniunii Scriitorilor și ai Fondului Literar pot participa numai cu piese într-un act, montaje literar-muzicale și texte de brigăzi artistice de agitație. Lucrările purtând pe plic mențiunea Pentru Concursul «Tineretea patriei noastre» se primesc până la data de 10 aprilie a.c.”. ■ Numărul este dedicat pictorului *Ion Andreescu – 125*. Citim texte semnate de Corneliu Baba (*Andreescu*), Virgil Mocanu (*La aniversarea pictorului*), Andrei Pleșu (*Estetica melancoliei*), Radu Ionescu (*Receptarea operei – „din comunicările la ședința academică, susținute marți, 25 februarie”*), Radu Bogdan (*Noblețea artei sale – „din monografia Andreescu, vol. I, Ed. Meridiane, 1969, paginile 81 și 187”*). ■ Alecu Ivan Ghilia semnează *Un sat ca multe altele*, un text despre Dorohoi în contextul alegerilor din 9 martie. ■ Claus Stephani publică *Drum de viitor*, despre Bucovina, tot în contextul alegerilor din martie. ■ Z. Ornea oferă cititorilor *Preliminarii la un studiu despre „Junimea” și junimismul*. ■ Marin Mincu semnează *Poezii pământului*: „Poezii «pământului» descind direct din filonul blagian. Ei continuă și încearcă să epuizeze latura «tradiționalistă» a liricii românești, în înțelesul mai larg că viziunea lor încapă perfect în tiparele unei spiritualități autohtone. De obicei tradiționalismul este pus în legătură, la noi, cu o perspectivă «țărănească» asupra existenței. Ideea solidarității mitului etnic cu istoria ca *modus vivendi* individualizează calea modernă de asimilare a spiritualității folclorice. [...] Poezia românească actuală nu-și restrânge preocupările la un anumit spațiu geografic, ci se implică cu clarviziune direct în viitor. Ea părăsește strâmta localizare, descoperindu-și nucleeele apte s-o facă să participe la universalitate. Acest demers radical constituie un act de profundă opțiune umanis-

tă”. ■ Cu *Lupta cu pretenția* Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo*, notând părerile sale despre *Orașul pierdut în ceață* de Méliusz József: „Întregul cortegi de pretenții, de ascundere a esenței și de etalare a aparenței, de maniere (ce-i drept, nu cele mai rele din lume, când le compar cu unele libertăți grobiene), dar și de manierisme, ascundeau realitățile, făceau realități duble, miraje lipsite de consistență, sparte doar de două realități esențiale: agonia, cum a fost cea colectivă a războiului, și ingenuitatea copilăriei. E o performanță să aduni ambele capete în aceeași unitate estetică și desigur că originalitatea «orașului pierdut în ceață» – de aici vine. Ea este și o carte actuală, pentru că lupta cu pretenția fără acoperire, atâta vreme cât mai există deprinderi mic-burgheze și birocratice, nu încetează, ea fiind o condiție a progresului social”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar cu Marginalii la „Caiete” (I) de Liviu Rebreanu*: „Prezentate în Editura Dacia, din Cluj-Napoca, de N. Gheran, îngrijitorul *Operele* lui Liviu Rebreanu, cu stabilirea textelor în colaborare cu Valeria Dumitrescu și Gh. Fischer, *Caiete I* nu sunt altceva decât mărturia unei eroice ucenicii literare, între anii 1907 și 1920. Întâia mare dificultate a tânărului scriitor, care debutase cu încercări literare în limba maghiară, a fost insuficienta cunoaștere a limbii materne, deși căpătase primele elemente în școala românească elementară din Maieru, iar întâiul lui învățător fusese însuși tatăl său, Vasile Rebreanu”. ■ Veronica Porumbacu, *Aurel George Boeșteanu*: „A murit Aurel George Boeșteanu. La 55 de ani. A dispărut fără preaviz. Fără zgomot. Precum a trăit. Nu știu câți din copiii care i-au văzut cu ani în urmă, la teatrele de păpuși din țară, piesele sale, îl vor fi cunoscut la față: nu era omul să apară la rampă, chemat de aplauzele micilor spectatori”. ■ Andrei Bantaș semnează *Sărbătoarea „Sonetelor”*, un text despre toate volumele și antologiile apărute în anul în care se sărbătoreau 410 ani de la nașterea lui Shakespeare, întrebându-se de ce nu s-a făcut același lucru și cu piesele de teatru shakespeariene. ■ Vasile Oltean trimite o scrisoare *Tot în legătură cu Codicele-miscelaneu de la Șcheii Brașovului*: „Articolul prin care semnalăm, în mod foarte sumar, date fiind circumstanțele, importanța unui prețios codice aflător la Muzeul din Șcheii Brașovului, a atras acele «îndreptări și adăugiri» ale tovarășului Ion Radu Mircea la cele scrise de noi, în care, în forme elegante, dorește a atrage atenția că e un subiect de cercetare pe care și-l rezervase și că descoperirea și descifrarea unei inscripții o datorăm domniei sale (deși pe de altă parte constată că am citit-o... greșit!)”. ■ Este anunțat „*Synthesis*”: „În curând urmează să apară primul număr al Buletinului Comitetului Național de Literatură Comparată, «*Synthesis*». Destinat să difuzeze peste hotare contribuții române la studiul literaturii universale și comparate și să pună într-o nouă lumină, prin intermediul acestora, valorile române care aparțin culturii mondiale, buletinul este redactat în limbi de circulație internațională. Primul număr cuprinde actele colocviului internațional de literatură comparată de la București, din luna septembrie 1974, pe care revista noastră l-a prezentat pe larg în numărul 38 din anul trecut. Acest colocviu a întrunit specialiști de re-

nume din mai multe țări, care împreună cu specialiști români au dezbătut teme: *Literatura comparată și studiul interdisciplinar și Epoca Luminilor și Romanticismul. Continuitate sau discontinuitate?* O rubrică de cronică și note bibliografice întregesc actele acestei discuții extrem de interesante. Comenzi-le pot fi adresate Editurii Academiei Republicii Socialiste România, str. Gutenberg 3 bis, București”.

■ Nicolae Manolescu semnează *Istorie literară și erudiție*, o cronică literară la trei volume: □ *Fața ascunsă a lunii* de Mihai Gafița (C.R., 1974): „Cartea oferă o imensă materie primă, neștiută uneori nici specialiștilor, fără a constitui totuși și o sinteză critică”. □ *De la Ion la Ioanide* (Eminescu, 1974) și *Introducere în opera lui Al. Philippide* (Albatros, 1974) de Nicolae Balotă „De specia criticii erudite țin, într-o măsură, cărțile lui Nicolae Balotă: *De la Ion la Ioanide* cuprinde studii exhaustive despre câțiva prozatori moderni (lipsesc, dintre cei mari, Sadoveanu, Hortensia Papadat-Bengescu și Camil Petrescu), iar *Introducere în poezia lui Al. Philippide* este o «introducere» doar prin titlul colecției, în realitate fiind o cercetare minuțioasă și completă a operei scriitorului. Nicolae Balotă știe în general totul despre autorii analizați. Aparatul bibliografic face în sine un studiu complet”.

■ Citim recenzii: □ George Muntean scrie despre *Crivățul bate năpraznic* de Traian Filip (Albatros, 1974): „*Crivățul bate năpraznic* e o vestire à rebours a romancierului Traian Filip de mai târziu, o carte ce poate fi socotită mai mult decât o promisiune, cum sunt taxate adesea, banal, debuturile. E drept că romanul este și nu este un debut, ci mai curând o retrospectivă și o reconfirmare”. □ Lucian Raicu semnează *Nostalgia jocului*, un text despre *Marta – fata cu povești în palme* de Ion Caraion, desene de Geta Brătescu, (Ion Creangă, 1974): „Poezia dură, neîmpăcată, plină de mari amărăciuni existențiale a lui Ion Caraion descoperă la un strat al ei mai adânc o sete imperioasă de povești, jocuri și minuni al căror erou să fie copilăros și matur totodată, ingenuu și grav, omul adevărat”. □ În „*Un ziar autobiografic*”, Valeriu Cristea scrie despre *Ocolul pământului în 100 de știri* de Radu Cosașu (C.R., 1974): „Judecat în ansamblu, volumul *Ocolul pământului...* reconfirmă originalitatea lui Radu Cosașu în cadrul unui gen – publicistica – pe care încearcă și reușește adeseori să-l depășească”. □ Mircea Iorgulescu se întreabă *Temperat sau melancolic?*, notând apariția volumului *Opere, I*, Costache Negruzzi, ediție critică, cu studiu introductiv, comentarii și variante de Liviu Leonte (Minerva, 1974).

■ Laurențiu Ulici scrie despre *Antologii* în rubrica sa, *Prima verba*. Antologiile prezentate sunt: *Popas între poeții tineri*, antologie întocmită de Victor Felea, Editura Dacia și *Toate iubirile*, Editura Facla: „*Toate iubirile* conține mai multă poezie decât *Popas între poeții tineri*, poate și din motivul mai marii experiențe poetice a autorilor de aici, în schimb e mai puțin unitară, ca antologie, decât volumul de la «Dacia». Amândouă aceste antologii sunt însă sub nivelul celei scoase de Editura Facla în 1973 și girată de Anghel Dumbrăveanu (*Uneori zborul*), antologie aș zice model din toate punctele de vedere”.

■ Nicolae Balotă revine la *Cartea străină* cu textul *Romanul lui Ne-*

ro, poetul sângeros, un text despre romanul lui Kosztolányi Dezső, *Nero, poetul sângeros*, tradus de Veronica Bârlădeanu. ■ Sub titlul *Saint Simon – 300* citim: un text semnat de Silvian Iosifescu și, în traducerea lui Tașcu Gheorghiu, *Memorii*. ■ Pe ultima pagină citim *Întâlnire cu Xenakis* de Paul Everac: „Xenakis e considerat în Apus (în special) un reformator și inovator al limbajului muzical căruia i-a aplicat, cu succes, unele scheme matematice, extrase cu deosebire din calculul probabilităților, creând astfel o muzică stohastică aservită unor concepte formale, raționale, abstracte”.

28 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8270] Ion Crânguleanu publică poezia *Timp tânăr comunist*. ■ Mircea Horia Simionescu publică *Sub arcul triumfal al socialismului*.

• [„**Scânteia**”, nr. 10 115] În *Manifest liric* citim poezia *Astfel de oameni* de Eugen Frunză. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, apare reportajul lui Mihai Beniuc, *În Țara Lăpușului*. ■ Radu Constantinescu, Dan Drăgulescu și Dan Plăeșu semnează textul despre „*Luna cărții la sate*”, o reușită manifestare cultural-educativă, o experiență ce se cere îmbogățită și continuată: „Ediția din acest an a «Lunii cărții la sate» se încheie astăzi. Dar experiența bună conturată de-a lungul ultimelor săptămâni trebuie să constituie un punct de plecare pentru acțiuni similare viitoare. Pentru toți cei care iubesc cu dăruire litera scrisă – experiența a dovedit-o – fiecare zi poate fi o sărbătoare a cărții”.

• [Contemporanul, nr. 9] În cronică literară *Un nou roman țărănesc*, Dumitru Micu prezintă cartea lui Dinu Săraru, *Niște țărani*: „Insatisfacția pe care suntem constrânși să ne-o mărturisim pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul cărții e însă alimentată de constatarea nu atât a unor minusuri în realizarea indiferent cărui personaj, cât a absenței unui liant, a unei idei care să strângă în jurul ei întreaga materie epică, dându-i sens. [...] Lipsește personajul-problemă, personajul-rezumativ, a cărui devenire să reflecte singular destinul istoric al categoriei căreia îi aparține ontologic și social. Eroii romanului sunt niște țărani, tipici în măsura în care întruchipează un mod țărănesc de viață netipic, depășit. Prin ei vorbește patriarhalitatea, trecutul”. ■ Laurențiu Ulici descoperă *Două decenii de literatură* în cartea lui Mihai Gafița, *Fața ascunsă a lunii* (C.R., 1974), în care autorul: „[...] a strâns o seamă de studii de istorie literară în intenția nemărturisită, dar presupusă, de a contura un tablou al literaturii române între anii 1870-1890, la nivelul personalităților literare de primă mărime. Lista autorilor comentați este ea însăși edificatoare: Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Vasile Alecsandri, Ion Ghica, Ion Creangă, Alexandru Odobescu, Duiliu Zamfirescu, Alexandru Macedonski și Constantin Dobrogeanu-Gherea”. ■ Paul Dugneanu recenzează studiul lui Nicolae Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide* (Minerva, 1974); „Și meritul fundamental al cărții constă tocmai în relevarea singularității estetice și filosofice a acestui univers. Desigur, un rol important îl joacă aici puterea autorului de a fabula în spațiul cultural, de a compara și asocia, dându-le o nouă fațetă, ele-

mente și teme din cele mai diverse”. ■ Dan Grigorescu apreciază apariția unei antologii de versuri din creația lui Pierre Reverdy ([*Pietre albe*], Univers, 1975) realizată de Iv Martinovici, care: „[...] a intuit cu delicatețe acumulările cuvintelor de o nuditate ostentativă și le-a restituit precis în traducerea românească. Ceea ce i-a îngăduit să sugereze deopotrivă sobrietatea lui Reverdy care refuză deliberat facilul, și senzația de fragil ca aceea a frunzelor presate ce-și păstrează țesătura nervurilor dar își pierd culoarea. Traducerea lui e foarte bună tocmai pentru că nu încearcă să înfrumusețeze originalul”.

● [„Cronica”, nr. 9] Editorialul semnat Cronica poartă titlul *Întâlniri edificatoare*: „Candidați și alegători, oameni ai muncii din întreprinderi și de pe ogoare, ingineri, tehnicieni, oameni ai școlii, femei și tineri, cu o deplină conștiință a datoriei lor civice, dovedesc, în preajma alegerilor de la 9 martie, o maturitate politică, care este chezașia viitoarelor progrese ale României. Întâlnirile de pe întreg cuprinsul țării sunt, din acest punct de vedere, edificatoare”. ■ Pe prima pagină citim și o *Confesiune*, semnată de Alexandru Philippide: „Așa cum am observat de multe ori în studiile mele literare, limpezimea în poezie înseamnă altceva decât limpezimea rațională. Frumusețea poetică nu este rațional limpede sau, mai bine spus, ca să existe cu toată vigoarea, ea nu are nevoie să fie rațional limpede. A exprima obscur lucruri limpezi este o greșeală. A exprima însă obscur, cu vigoare și adâncime, lucruri obscure din fire, este un procedeu poetic normal. Trebuie totuși și aici să ne păzim de aparențe înșelătoare. Să ne ferim de falsa obscuritate găunoasă ca și de limpezimea ștearsă și deșartă”.

■ Liviu Leonte semnează *Romanul total*, o cronică literară la romanul *Delirul* de Marin Preda (C.R.): „Orice carte de Marin Preda reprezintă un eveniment editorial. Orice carte de Marin Preda este expresia unei înalte conștiințe de artist și de om al cetății, răspunzător în fața adevărului pentru fiecare cuvânt scris. Dacă această reacție este acum normală la apariția cărților lui Marin Preda, pentru *Delirul*, ea are rațiuni de a căpăta o strălucită confirmare într-o perspectivă a unui viitor care poate să împlinească ceea ce primul volum anunță. Fiindcă *Delirul* ar putea deveni cea mare carte a literaturii noastre, o carte care, aruncând peste bord întreg balastul schematismelor și convenționalismelor, să surprindă dramaticul proces al genezei României contemporane și care, din punctul de vedere al scriitorului, să finalizeze, integral, mult căutata temă a povestitorului”.

■ Zaharia Sângeorzan face un portret lui Z. Ornea, în *Critica curentelor*: „Vocația adevărată a lui Z. Ornea este a unui ideolog exemplar, temeinic informat, dotat cu intuiția valorilor și a fenomenelor sociale”. ■ Din *Mențiuni critice* aflăm: □ Constantin Parfene scrie despre *Dealul brândușelor*: „Indiscutabil, G.G. Ursu e un poet cu un timbru propriu, din familia liricilor moldoveni de fină sensibilitate”. □ Miron Blaga prezintă *Imnuri* de Dumitru M. Ion: „Se pare că această carte constituie un punct de răscruce în creația autorului *Poeților de douăzeci de ani*, ea însemnând o cristalizare și o limpezire, o maturizare a creației unuia dintre cei mai talentați poeți tineri”. □ Radu Șt. Mihail se ocupă de apariția volumului intitulat *Versuri-Teatru-Articole* de Mihail Săulescu, colecția

„Restitutio”, Editura Minerva: „Articolele, schițele selectate de Elena Gronov-Marinescu, confirmă că Mihail Săulescu scria din convingere, având un univers interior unitar și autentic”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Interferențe culturale* de I.D. Lăudat: „*Actele Simpozionului (Radovi Simpozijuma)* un masiv volum de 658 de pagini, apărut la Panciova, în ultimele zile ale lunii decembrie 1974, cuprinde comunicările științifice ale specialiștilor iugoslavi și români pe tema interferențe româno-iugoslave în domeniul culturii populare, dezbătute la cel de al doilea simpozion, ținut în localitatea amintită”. □ *Luceafărul*: „Mihai Ungheanu, Nicolae Ciobanu, Mircea Iorgulescu și Dan Cristea discută în paginile revistei «Luceafărul» situația actuală a prozei românești, – flancată de doi termeni care nu se pot confunda: originalitate și mimetism. De mult n-am mai citit un asemenea colocviu deschis, susținut cu franchise și «tăria opiniilor». [...] * În aceeași revistă, Eugen Simion (*Puterea criticii*) reia o discuție care, de la Titu Maiorescu și până astăzi, nu și-a epuizat temele: autoritatea și responsabilitatea criticii. Tema e veche, foarte mult dezbătută, dar Eugen Simion o discută cu seriozitatea și competența cunoscută, din punctul de vedere al actualității literare. [...] Semnalarea acestor neajunsuri și erori ale criticii literare contemporane și, mai ales, a ironizării disponibilității critice, e binevenită, dar cu o condiție: să se discute pornind de la texte. Fără exemple concrete, și presa literară le oferă din plin, riscăm să nu fim crezuți”. □ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „«Mie mi se pare monstruos să pui pe un critic care-și exercită o magistratură – pentru că critica este o magistratură – într-o condiție subiectivă, adică, laudă-mă că altfel nu te public», declară, curajos ca totdeauna, Eugen Barbu într-un recent interviu («Convorbiri Literare»). [...] * Pentru «a releva aspectele legate de însușirea, de asimilarea concepției despre lume materialist-dialectice», «Contemporanul» a organizat la Casa ziarștilor din capitală dezbaterile «Orizontul filozofic al omului nou», din care publică fragmente. Din acest punct de vedere e bine venită precizarea că e vorba de «reliefarea câtorva aspecte majore, a căror aprofundare și îmbogățire poate constitui un teritoriu ispititor al unor dezbateri viitoare»”. ■ Versuri semnează Lucian Valea (*Votăm pentru România*). □ Sub genericul *Votăm pentru această lume nouă* apar versuri semnate de: George Damian (*Și martie coboară...*), Adi Călin (*Pentru tine, țară*), Emil Nicolae (*Voi alege*), Ion Beldeanu, Aurel Butnaru (*Și ramul, ram rămâne...*), Hans Schuller (*Gânduri în fața urnelor de votare*, în românește de H. Fassel).

• [**„Orizont”**, nr. 9] Numărul este ilustrat cu picturi naive de Gheorghe Doja. ■ Eugen Dorcescu demontează articulațiile poeziei lui Dimitrie Stelaru, la rubrica „prezențe literare”, menționând chiar de la început „aspirația spre sideral, spre limpezimile astrale” ale poetului, care își reprezintă eul liric prin sintagme precum „păstorul stelelor, argatul cerului, hoț de cer, hoț de lumină” (articolul *Poezia lui Dimitrie Stelaru*). ■ Proză de Svetomir Raicov: *Trenul amintirilor*. Poezie de Ion Th. Ilea, Ion Rahoveanu și Al. Raicu. ■ Continuându-și periplul etnografic, Ion Arieșanu semnează și el alte *Popasuri slovace* (VIII), episodul de față fiind intitulat *Cel de pe Muntele Donoval*.

■ Dan Ciachir îl prezintă pe Pier Paolo Pasolini și îi traduce un fragment din scrierea sa memorialistică *O viață zbuciumată*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 221] E. Manu, în *Epigramiști de ieri și de azi*, comentează antologia epigramei românești realizată de Nicolae Crevedia la Ed. Eminescu, „lucrare egală cu o istorie și simultan o pledoarie pentru reabilitarea speciei”. □ Despre *Bucureștii lui Eminescu* scrie Aug. Z.N. Pop. □ Constantin Stan adaugă o nouă recenzie negativă la volumul lui M. Nițescu, *Repere critice*, (C.R., 1974), în *Abdicarea de la principii*. □ Reținem *Un dramaturg: D.R. Popescu* de George Genoiu. „Eroii lui D.R. Popescu se mărturisesc a fi victime ale erorii sau eșecului. [...] sunt în căutare de adevăr uman și echilibru lăuntric, fiind surprinși într-o stare de veghe care se consumă dramatic, tensionat. [...] Fiecare piesă e o reflectare subiectivă în conștiință, un proces de purificare. [...] Lumea pieselor sale re-crează un univers fuzee; un mediu îl naște pe celălalt, stările eroilor de asemenea, se întrepătrund, iar simbolurile au o mișcare precisă, înscrise ca o planetă pe propria-i orbită. Este un teatru cu nuanțe polivalente, cu *halou* și subtext, pentru un public inteligent și lucid”.

[FEBRUARIE]

● [„**Amfiteatru**”, nr. 2] De remarcat grupajul *Direcții și tendințe moderne în critica românească actuală*, ce conține mai multe articole-program. □ *Sociologia literaturii* de Nicolae Petru: „O atentă analiză de conținut a criticii foiletonistice practicate în revistele noastre cultural-literare ar avea și ea darul să indice asupra fenomenelor de difuziune a conceptelor cu care operează sociologia literaturii. Se poate observa că, pe această linie, ca în cazul unor publiciști cu experiență și cu o pregătire estetică-filosofică mai largă – N. Balotă, Romul Munteanu, Paul Cornea, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, G. Ivașcu, S. Iosifescu, A. Marino, Al. Dima și alții – folosirea registrului conceptual al sociologiei literaturii se dovedește fructuoasă. Atunci când însă preluarea acestor concepte se face «după ureche», necritic, iar integrarea lor este neriguroasă, experiențele de acest gen (ce din păcate se transformă uneori în adevărate fenomene de modă) devin păgubitoare în câmpul literaturii noastre. [...] De fapt, la ora actuală, noi nu avem niciun sociolog al literaturii în adevăratul sens al cuvântului, adică un om de știință care să posede bine teoria domeniului sociologiei literaturii și care să fi dat cel puțin o lucrare însemnată în această direcție. [...] În câmpul literaturii române, analize sociologice ale unor autori însemnați (și care se pretează la astfel de analize) ca Rebreanu, Camil Petrescu, Stancu, Preda ș.a. lipsesc deocamdată.”; □ *Înnoiri necesare* de Al. Călinescu – despre opoziția previzibilă între o „nouă critică” și critica subordonată unor metode „tradiționale”: „Niciun critic serios nu ar mai putea contesta astăzi necesitatea înnoirii mijloacelor de investigație critică, proces după opinia noastră, și nu numai a noastră, ireversibil, inevitabil...”. Sunt semnalate câteva nume și opere – A. Marino, o contribuție fundamentală în cadrul noii critici

românești, prin *Critica ideilor literare*, proiect de a realiza un fel de „gramatică universală” a literaturii (în curs de materializare prin *Dicționarul ideilor literare*); „prolegomenele” lui Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu, la excelența antologie, una din cele mai bune apărute în lume, *Poetică-Stilistică*, Ed. Univers; cărți de critică aplicată, cum ar fi studiul lui Livius Ciocârlie, *Realism și devenire poetică în literatură franceză*, Ed. Facla; Eugen Negrici (interesantă tentativa de a face o „gramatică narativă” a cronicilor românești), Ion Vlad (cu studiul despre povestire), Mihai Zamfir și alții; □ *Estetică informațională* de Octavian Știreanu, punând în discuție cărțile despre cercetarea estetică, de Ion Pascadi, *Estetica între știință și artă*, 1971, sau Victor Ernest Mașek, *Artă și matematică* („Introducere în estetică informațională”), respectiv *Estetică, informație, programare*, ambele din 1972, dar și *Poetica matematică* a lui Solomon Marcus, 1970, sau antologia *Analiză și interpretare – orientări în critica literară contemporană*, Ed. Științifică, 1972, în coordonarea lui Silvian Iosifescu; □ *Istoria literară ca provocare* de Andrei Corbea: „Dacă evenimentialul, particularul, întunecă încă perspectiva largă, dialectica creșterilor, «obiectivele istorice propriu-zise», cum le numește Barthes, dacă încercări de sinteză, precum *Tratatul Academiei*, dar și altele, în sine pline de merite, precum *Clasicismul românesc* de D. Păcurariu, *Semănătorismul și Poporanismul* de Z. Ornea, *Literatura română între 1900-1918* de C. Ciopraga, *Literatura română între cele 2 războaie mondiale* de Ov. S. Crohmălniceanu, *Avangardismul românesc* de Ion Pop, *Panorama deceniului literar 1940-1950* de Al. Piru, chiar *Scriitori români de azi* de Eugen Simion și *Poezia unei generații* de același Ion Pop, acordă preponderență monografismului (de unde întrepătrunderea până la confuzie a istoriei cu biografismul, pe de o parte, cu ambiguitatea judecăților critice pe de altă parte, lipsind criteriile științifice ferme în structurarea din cronică), confruntarea permanentă, contactul cu realizările, cu experiențele specialiștilor străini, a permis deja conturarea unei contribuții românești, încă timide, însă cu serioase perspective în domeniul istoriografiei literare.” □ Ana Blandiana, în *Potolita cale de mijloc*, îi ia un interviu lui Al. Philippide. Vorbind despre Eminescu, Arghezi, Ion Barbu și alți poeți, Philippide îl consideră pe Blaga „cel mai ponderat, mai echilibrat dintre toți, cel mai român, ca fond autohton” (influențele expresionismului german „au fost în cazul său doar niște stimulente referitoare la formă”). „Pot să observ și acum că evoluția tinerilor poeți actuali duce tot spre linia de mijloc a echilibrului și rigorii. La ei există adesea excese verbale, dar numai verbale, care odată cu trecerea timpului se potolesc de la sine. Poetul simte singur, la un moment dat, nevoia să se descotorosească de anumite poveri pe care singur și le-a luat. Și, uneori, chiar și de cuvinte”. □ *Aleasă cinstire celor aleși*, un poem de Constanța Buzea, completat de grupajul *9 Martie – manifest liric*, cu Ștefan Dincă, Gabriel Stănescu, Dinu Adam, Luca Onul. □ În loc de cronică literară – *Heliadismul* de M.N. Rusu vizează vol. 4 din *Caietele Princepelui* de Eugen Barbu, Ed. Eminescu. □ La rubrica *Primele*, o selecție lirică din Gabriel Chifu,

prezentat de aceeași Constanța Buzea. □ O piesă într-un act de Arcadie Donos, *În blocurile dintre vii*. □ Tudor Opriș lansează *Antologia debuturilor literare*, o rubrică nouă ce vrea să prezinte cu titlu de document literar primele creații ale autorilor contemporani. În numărul de față, primul scriitor ilustrat este Mihai Beniuc și revista Liceului „Moise Nicoară” din Arad, „Laboremus”, unde a debutat ca traducător pe 25 aprilie 1926. □ Ciclul *Poeți-studenți ai lumii* este tălmăcit de Diana Zotescu-Păunescu.

• [„Ateneu”, Anul 12, nr. 1 (121)/ februarie; Revistă social-culturală. Fondator: George Bacovia. Redacția și administrarea: Bacău, strada Eliberării nr. 63; Ing. Dumitru Mitulescu (redactor-șef), Colectivul de redacție: Sergiu Adam, George Bălăiță (redactor-șef adjunct), Constantin Călin, George Genoiu, Stelian Nănianu (secretar de redacție). Apare trimestrial] Secțiunea *Varietăți critice* conține un articol intitulat *Viziunea ironică post-bacoviană*, semnat de Cristian Livescu, în care se discută influența lui Bacovia în volumele poetului Ovidiu Genaru. Mai departe, Constantin Călin discută despre volumul de proză *Despre purpură* (Dacia, 1974), de Eugen Uricaru. ■ *Mihai Eminescu – 125 de ani de la naștere*: Cristian Livescu scrie despre *Mitologia universului poetic eminescian* – se remarcă ideea izolării gânditorului și tema visului; C. Costin semnează un articol numit *Iluzia utopiei*: „Utopică este la el doar tentativa de reconciliere a societății prin fragila alcătuire a cuvântului”; Grigore Tănăsescu scrie articolul *Cercul și sfera în viziunea poetică a lui Eminescu* – aceste simboluri fac trimitere la deschiderea gândirii, a imaginației. □ Este redat un fragment de proză aparținând lui Radu Tudoran: *Traversarea*. □ În rubrica numită *Cartea în librărie*, N. Nicolescu recenzează studiul lui Tudor Olteanu, *Morfologia romanului european în secolul XVIII-lea*. □ Ultima pagină înregistrează o traducere realizată de Vasile Savin a *Antimemoriilor* lui Malraux.

• [„Cinema”, nr. 2] În plină campanie electorală, pe coperta întâi este produs un fragment din *Manifestul Frontului Unității Socialiste*: „Oameni de artă și literatură! Creați noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările și frământările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămutată în ziua de azi și de mâine, în viitorul națiunii noastre socialiste, în viitorul comunist! Îmbogățiți prin talentul și munca voastră patrimoniul culturii noastre socialiste!”. □ *Contemporană cu viitorul: Sofia Nădejde* se intitulează articolul Ecaterinei Oproiu, plasat la rubrica *Filme posibile*. Întrebându-se cum de nu s-au inspirat cineștii din ultimii ani din viața „cele mai interesante figuri feminine a începuturilor socialismului în România”, autoarea articolului pledează: „A fost o scriitoare prolifică, o publicistă temerară, un cărturar prin vocație, o militantă prin temperament, o oratoare înflăcărată și înflăcărantă. Un film ar trebui s-o arate cum își buchisea manuscrisele și cum își scrobea jabourile înainte de a pleca la clubul muncitorilor din strada Doam-

nei ca să țină conferința intitulată «Sunt femeile intelectual inferioare bărbaților?»» □ La pagina arondată emisiunilor de televiziune, R. Băcăoanu scrie despre *Poezia alegerilor*: „Alegerile – cu elanul lor politic, în marea lor desfășurare a forțelor creatoare – au prilejuit televiziunii o încoronare a poeziei patriotice, impunerea ei ca o putere agitatorică de prim rang. Demult, critica noastră marxistă a demonstrat armonioasa și fertila compatibilitate între poezie și politic, între patriotic și liric. Aici nu mai avem secrete și – e de sperat – nici prejudecăți. [...] Sărbătoarea Poeziei – prilejuită de clocotitoarea campanie electorală – ne-a încredințat că deținem o puternică brigadă de șoc nu numai a poezilor, dar și a artiștilor de poezie politică”.

● [„**Convorbiri literare**”, nr. 2] Alexandru George notează *Despre cultura lui Caragiale*: „Întrebarea «era Caragiale inteligent?» formulată aici poate să pară surprinzătoare și ea era de mirare chiar și acum patruzeci de ani, când Păstorel Teodoreanu o pune poate pentru prima dată într-un text ce ar merita din plin să fie reamintit măcar pentru «problema» de alt ordin, pe care-o deschide. Autorul seriei *Tămâie și otravă* (în care, la pagina 78 a secundului volum, se află textul incriminat) era un mare admirator al lui nenea Iancu, despre care a mai dat de altminteri și o conferință, interesantă și ea din punctul de vedere din care-l abordează, «*Momentele pe scenă*» (*Op. cit.*, I, p. 19). ■ La *Grefele lui Aldous Huxley* se referă Nicolae Manolescu: „Esența unei optici noi o constituie diversitatea – spune Philip Quarles în *Punct Contrapunct*. Diversitatea de optică și diversitatea aspectelor. Cineva de exemplu interpretează evenimentele cu optica unui episcop; altul le judecă după prețul combinezoanelor de flanel; iar altul, ca tânăra din Gulmerg... după felul cum s-a distrat. Nu uita biologiei, chimiștii, fizicienii și istoricii. Fiecare vede din punctul său de vedere profesional un alt aspect al evenimentului, un alt domeniu al realității. Eu vreau să privesc cu toți ochii lor, în același timp”. ■ La rubrica intitulată *Critica poeziei*, Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Dumitru Popescu, *Gustul sâmburelui* (Eminescu, 1974): „Poezia lui Dumitru Popescu este mai puțin una conceptuală și mai mult una a elanurilor cenzurate și tutelate de idei, de pasiunea dialecticii. Sobrietatea și rigoarea sunt dublate de plăcerea decantărilor imagistice. Pulsul emoției nu e unul precipitat, vigoarea și cadența sunt neschimbate, relevând metamorfoze afective prelungite, de egală intensitate”. □ Adrian Păunescu, *Repetabila povară* (Scrisul românesc, 1974): „*Repetabila povară* se impune ca reper în lirica din ultimii ani, cel puțin prin ceea ce are programatic în text sau în subtext. Mă refer la punerea în termeni oarecum diferiți a statutului poeziei civice, al poeziei deschise spre istorie și eveniment. Al poeziei politice, cu deosebire. Politicul, se știe, este indisolubil legat de noțiunea de putere. Puterea este un bun cucerit, o opțiune și o fidelitate trecute prin voința de a învinge și, deopotrivă, prin jertfe și amenințări. Ca atare, motivarea și susținerea unui ideal politic implică în mod necondiționat confruntarea, acțiunea. Politicul presupune afirmarea activă a unui anume tip

de valori și, evident, presupune contestarea altora, în opoziție”. ■ I. Caproșu prezintă două cărți scrise de Al. Zub: *Mihail Kogălniceanu* (Junimea, 1974), *Vasile Pârvan. Efigia cărturarului* (Junimea, 1974): „Dacă lucrarea despre Kogălniceanu poartă doar formal un titlu restrictiv (*istoricul*) ideea restituirii integrale prezidând întreaga lucrare, monografia consacrată de Alexandru Zub lui Vasile Pârvan este subintitulată voit limitativ (*efigia cărturarului*), deși ideea de restituire este prezentă și aici. Dar sensul ei este altul, acela al resuscitării interesului pentru această personalitate plurivalentă a culturii românești, asupra căreia exegezele specialiștilor continuă să întârzie, spre paguba, mai ales, a tinerei generații. Alexandru Zub era deci într-un totu îndreptățit să purcedă la întocmirea unei sinteze asupra vieții și activității lui Pârvan, volumul publicat anterior (*Corespondență și acte*) reprezentând doar o treaptă spre o exegeză mai amplă privitoare la personalitatea lui Pârvan”. ■ În textul *Maturarea poeziei*, Val. Panaitescu analizează cartea lui Livius Ciocârlie, *Realism și devenire poetică*: „Atât momentul cât și ținuta în care a apărut remarcabilul volum *Realism și devenire poetică*, semnat de Livius Ciocârlie, ni se par firești și necesare. Înăuntrul oricărui proces de înnoire literară, de înnoire a modului de a concepe actul literar însuși, natura și rațiunea sa de a fi, se consemnează, în genere, trei etape. În cea dintâi, accentul cade pe ruptură, pe izolare, pe delimitarea adeseori agresivă, pe euforia stabilirii «diferenței»; orice «discuție» nu manipulează decât termeni în strictă opoziție, orice punte sfârșită e o adevărată sărbătoare, un triumf. După o vreme însă, tonul se temperează treptat, partizanii noului devin mai toleranți, ba chiar circumspecți, și încep să privească atent nu numai în jurul lor, ci și în urmă, spre trecutul cu care nu voiau să mai aibă nimic comun”. ■ Constantin Coroiu redă interviul *Convorbirilor literare* cu Eugen Barbu: „– Cât aveți de gând să ne tolerați ? – Cât spațiu aveți ? – Cam o jumătate de oră... – Cam mult, eu vorbesc repede. Bine, zi-i! – Știți, am ajuns cam greu aici la Dv., în clădirea asta foarte mare și înaltă. – Nu e vina noastră. Stăm la etajul 4... Asta înseamnă că suntem la înălțime. – Când am intrat noi (mă aflu în biroul scriitorului de la revista «Săptămâna» împreună cu criticul Daniel Dimitriu), tocmai vă aflați la sfârșitul unor indicații privind revista. Am auzit ceva de pagina a cincea, violet-pal... Stimate Eugen Barbu ați condus revista «Luceafărul», vă place să lucrați cu tinerii, să-i și dominați, dar să le lăsați și cerul liber pentru afirmare. Considerați că o revistă trebuie să fie și o școală ? – O școală e prost spus. Prin școală eu înțeleg o direcție pedagogică, ceea ce în literatură mie nu mi se pare prea potrivit. O revistă trebuie să dea o direcție, ceea ce e cu totul altceva, în sensul că trebuie să-și propună un program pe care să-l ducă până la capăt, să ajute la executarea lui prin găsirea unei echipe de scriitori care nu să scrie la fel, dar să aibă o ideologie literară comună. De pildă, ceea ce mi-am propus de mulți ani și la «Luceafărul» și la «Săptămâna» e ca să reînviem o direcție cunoscută în literatura noastră, ea a fost numită când bizantinism, când balcanism. Mulți

s-au speriat de cuvintele astea pentru că ele sunt similare – am mai scris eu undeva – pentru semidocti, cu niște apucături neonorabile, dar nu e vorba de așa ceva. E vorba de un stil pe care l-a practicat foarte multă lume, începând de la Antim Ivireanul, Caragiale până la Ion Barbu, așa încât nu poate fi decât ceva onorabil. Acuma, sigur, trebuie găsită echipa, scriitorii care trebuie să illustreze aceasta; eu am găsit câțiva, mai sper să mai găsesc câțiva... – *Dar o revistă ridică în primul rând probleme de publicistică și tinerii care s-au format în jurul Dv. sunt și niște buni publiciști...* – Asta, pentru mine cel puțin, este elementar. La revistă n-am ținut decât lume foarte puțină și oameni pe care în prealabil îi selecționasem, oameni care mi-au produs o impresie particulară încă de la început scriind în reviste sau ilustrându-se chiar în altă parte. Sigur că au fost și decepții, a fost abandonul pe drum, au fost și trădări, ca să spun așa, dar în materie de literatură toată lumea are dreptul să facă ceea ce crede, aicea nu se pedepsește cu nimic, fiecare apucă pe drumul pe care vrea. – *Ați afirmat odată că mulți dintre tinerii care s-au format sub patronatul Dv. spiritual v-au trădat...* – Afirmția e puțin exagerată. Sigur că au avut acel impuls de independență pe care orice tânăr cu personalitate trebuie să-l aibă, dar asta nu constituie o trădare în fond. Prin trădare eu înțeleg abandonarea talentului propriu, pe care câțiva dintre ei au săvârșit-o, adică s-au trădat întâi pe ei. Eu am pariat pe ei, literar vorbind, și ei n-au confirmat. Din fericire, la o socoteală mai strânsă, cei mai mulți au confirmat, însă au fost și oameni care s-au pierdut pe drum din motive independente de voința lor. Sau au suferit influențe care nu erau în consonanță cu ceea ce învățaseră aici în jurul nostru. Dar la mine problema era să găsesc oameni care să muncească foarte mult, pentru că fără asta nu se poate, oameni care să citească foarte mult, pentru că este foarte neplăcută la literatul român ideea că dacă citește își strică talentul. Asta chiar a fost și teoretizat de către scriitorii mai bătrâni și iluștri, nu vreau să dau nume, dar se cunosc cei care fac teoria asta. Adică eu pun foarte multă bază pe muncă, sigur nu neorganizată, orbească, dar o muncă literară care trebuie susținută în fiecare zi, care să facă mai întâi din scriitor un om cult și apoi talentat. Talentul vine mai ales după cultură. – *Vara trecută făceam o anchetă printre cititori la o librărie ieșeană. Printre cei pe care i-am întrebat, luându-i absolut la întâmplare, se afla și un șef de vagon poștal. El mi-a declarat cu mare mândrie că a citit și a recitit Groapa care, spunea el, i-a plăcut cu atât mai mult cu cât se născuse și trăise undeva în același cartier în apropiere de strada Biruinței pe care, spunea tot el, v-ați născut și ați copilărit Dv...* – ...Ei, nu chiar pe strada Biruinței. Mi-amintesc că era pe undeva prin apropiere strada asta... – *Și, adăuga omul de care vă vorbesc: „ăsta dom’le zic și eu că a biruit“. Vă considerați, un învingător, stimate Eugen Barbu ?* – Nu știu, ăștia sunt termeni sportivi cu care am legătură, în literatură însă e greu să spui că biruiești, adică poți să biruiești o dată, de două ori sau chiar de mai multe ori, dar fiecare carte este un examen, un meci dacă vreți... – *De câte ori credeți că*

ați biruit până acum ? – Nu-mi place să fac aprecieri despre ceea ce am scris, dar, luându-mă așa după zvonul public, cred că în cel puțin două cazuri cu siguranță și în vreo alte două neconfirmat de către ceilalți, care n-au înțeles încă despre ceea ce este vorba. Dar nu fac o statistică și nu număr victoriile, ca să spun așa. O victorie într-adevăr este o carieră literară rotundă, prodigioasă în care reușești să faci din numele tău ceva care se poate rosti nu cu mândrie, nici cu admirație, ci cu puțină spaimă zic eu. – „*Caietele Prințelului*” au generat opinii diferite, aprecieri contradictorii. *Dumneavoastră înșivă cum le priviți ?* – Eu am vrut, întâi și întâi, să înarmez pe oamenii care n-au avut răbdarea și poate șansa de a citi cât am reușit eu s-o fac într-o vârstă care începe să devină puțin cam rotundă. Am vrut să-i deprind cu obiceiul acesta de a acumula și nu e o demonstrație a preocupării mele pentru literatură, științe, arte.... Nu-i un gest snob. Reamintesc că Thomas Mann, Tolstoi au făcut la fel, Dostoievski, Camus, Valéry. Toți scriitorii serioși au avut niște caiete în care au copiat niște lucruri care le-au plăcut, de la care au învățat. Fiecare mâncăm berbeci. Cum spunea Valéry – leul se hrănește cu berbeci. Aștia sunt berbecii mei, dacă cineva este jignit că sunt prea mulți berbeci n-are decât, mă interesează foarte puțin. Au fost și exprimări, nu în public, destul de ireverențioase în sensul că asta la mine ar fi un exercițiu școlăresc. Ei bine, dacă asta înseamnă ceva școlăresc nu mi-e rușine de acest lucru, rămân un elev chiar la vârsta mea, pot să mai învăț chiar și de la scriitorii mai tineri ca mine. Dacă ați citit în întregime ați văzut că am citat și tineri de 20 de ani cu versuri care mi-au plăcut, dar cred că și cei de 20 de ani pot să învețe de la cei de 50 foarte multe lucruri. Deci nu este o etalare snoabă, este pur și simplu un act fizic, istovitor pe care îl fac mai ales pentru a înarma pe poeți întrucât *Caietele* sunt mai înainte de toate un manual de poezie. Ele cuprind lucruri care sunt în consonanță cu poezia, care ar putea naște poezie... – *Recent v-a apărut al patrulea volum, unde la un moment dat consemnați faptul că vi s-a furat jurnalul intim...* – Da, am avut o femeie de serviciu, care, probabil era foarte curioasă să știe ce-și notează un scriitor în intimitate. Caietele (vreo șase) au apărut așa cum au dispărut. Nevastă-mea spune că avem spiriduși în casă, mă rog, eu nu cred că sunt spiriduși. Dar probabil că cei care le-au furat și le-au citit au fost dezamăgiți de a fi găsit acolo nu lucrurile pe care le așteptau. E adevărat că-i un jurnal care peste 50 de ani, când va fi publicat, va stârni foarte multe nedumeriri întrucât acolo sunt spuse adevăruri brutale despre oameni care sunt foarte lăudați azi. – *Aveți de gând să publicați totuși ceva până atunci ?* – Nu. Eu am teoria că jurnalul este de fapt tot o operă literară. Nimeni nu e nebun să facă intimități în public. Eu însă am ținut un jurnal strict autentic despre scriitori – nu m-a interesat nicio altă persoană – care, unii, în viața lor au fost foarte meschini, reclamagii, afaceriști, unii au făcut și mai rău, dacă mi-aduc bine aminte. Vreau ca posteritatea să aibă o imagine exactă. Este făcut pe o informație riguroasă – sigur cu exagerările care pot interveni. Sigur că e un lucru de mare scandal, sigur că nu

va fi publicat în timpul vieții mele, dar va fi foarte obositor pentru lumea care vede în scriitori numai niște îngerăși. Nu suntem niște îngerăși. Eu însumi despre mine nu pot declara așa ceva îmi și închipui că multe însemnări despre mine în jurnalele altora nu sunt așa de favorabile. Asta nu înseamnă însă că noi vrem să ne arătăm urâți în fața lumii... – *Un critic străin afirmă că „cea mai mare satisfacție a unui autor contemporan e să-și hărțuiască cititorul, să-i mineze fotoliul de sub el, să-l scoată din acea stare de liniște și mulțumire, propice reveriei și contemplației“.* În ce măsură credeți că afirmația este valabilă și pentru scriitorul român contemporan ? – Vă reamintesc că *Groapa* a constituit un scandal enorm în 1957, la apariție. Și eu am scontat pe acest scandal pentru că știam pe ce teren viu, adică un teren conformist. Veneam cu o carte în argou, care a stârnit protestele pudibonzilor ca și la apariția *Icoanelor de lemn*, *Florilor de mucegai*, cunoașteți toată povestea... Nu e o dorință de a dinamita scaunul cititorului, ci de a-l trezi din somnolența cu care îl obișnuiesc scriitorii mediocri, ale căror scrieri sunt ca niște lumânări la lumina cărora lumea doarme. Așa că vii cu un bec mare ca să spargi întunericul și să-l scoli din somn. Un nou moment de acesta va fi probabil romanul *Ianus*. – *Chiar intenționez să vă întreb de soarta acestei cărți despre care vorbiți de mult timp.* – Are 7 ani și 850 de pagini. S-ar putea să fie mai mică pentru că am obiceiul să-mi rescriu cărțile. Două cărți ale mele au de altfel o mare longevitate de redactare: *Groapa* și *Princepele*. *Ianus* se înscrie în rândul acestora. Sunt cărțile la care țin cel mai mult. – *Dar Istoria literaturii...* – Este la editură. Primele două volume (despre poezia contemporană) vor apărea la anul viitor. Sunt 1500 de pagini. Lipsește foarte multă lume bună, nu vreau să dau nume. Nu din vina mea, ci din vina autorilor care în afară că au fost lăudați de o critică conformistă, n-au niciun fel de talent și eu nu-i recunosc. Este o istorie subiectivă, cum sunt toate istoriile literaturii. Am niște idei. Cred că Argezi este mai mare ca prozator decât ca poet. Poetul cel mai mare dintre cei patru «sfînți» pe care-i aveam este Bacovia... Sigur, sunt niște răsturnări de valori care nu sunt făcute numai de dragul scandalului ci pentru că așa socotesc eu. Am voie să nu respect niște ierarhii care au fost stabilite de critică. – *Îl invit, acum, stimate Eugen Barbu, pe Daniel Dimitriu, în calitatea lui de critic, de cronicar de poezie să vă adreseze o întrebare.* – *D.D.: Sunteți un autoritar și autorizat comentator de poezie. Ce nu vă place în poezia noastră actuală ?* – Vreau să spun că avem o poezie foarte bună. Am avut o surpriză extraordinară. Eu fac de vreo 7 ani cronică săptămânală, *Spirale*, și am făcut-o la modul amatoristic, – cum mi-am închipuit eu. După 7 ani când am strâns și am pus cronicile pe familii de poeți, eliminând niște lucruri care nu-mi mai plac, am constatat cu surpriză că pot să rețin 1500 de pagini mai ales despre poezia tânără. Surpriza este extraordinară pentru că eu lucrez cu exemple. Comentariul meu este mai puțin interesant, cât interesantă este selecția, decuparea. Aici pot fi contestat evident, nu mă declar infailibil, dar pentru mine a fost

o încântare să constat că avem o poezie remarcabilă, chiar extraordinară pe alocuri. Sunt câțiva poeți – aș numi pe Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Nichita Stănescu, Adrian Păunescu, Cezar Baltag, Gabriela Melinescu, îmi pare rău că nu-i numesc pe toți cei care ar trebui numiți, Dan Mutașcu, sunt poeți care ne reprezintă cu mare strălucire. Opus acestei poezii este cea care a fost făcută în circumstanțele pe care le cunoaștem cu toții, dar care putea fi reparată, refăcută. Din păcate, cei aflați în situația asta n-au făcut nimic ca să recupereze ce-au pierdut. Ori au rămas la conformismul vechi, ori la o anecdotică plată, neinteresantă și care nu-i țin în competiție. – *Vă mulțumesc. – C.C.: Aș vrea să vă referiți la condiția tânărului critic care termină o facultate, are gust, intuiție, talent, o bună cultură și este pus în situația de a-și exprima opiniile critice despre cartea profesorului lui, să zicem, sau despre cartea unei persoane cu o funcție importantă în ierarhia administrativă literară.* – Mi-ați pus o întrebare la care țin foarte mult să vă răspund și chiar aș vrea să apară așa cum spun eu. Ceea ce spuneți constituie în fond o dramă a generației tinere de critici. Sunt oameni care nu pot să apară, ei trebuie să aleagă între a-și distruge cariera viitoare, și, eventual, a supraviețui prin nu știu ce mijloace, sau a fi conformiști. Cei mai mulți aleg conformismul, pentru că e mai comod și nu costă atâtea lacrimi și sudoare. Cunoasc, de pildă, un interesant scriitor, unii spun că-i mare, dar eu spun că nu-i mare pentru că nu-i generos – scriitorul mare e generos – care condiționează apariția unei cărți de critică de sute de pagini care se scriu despre el. Cunoașteți probabil cazul, nu vreau să vă dau nume. Mie mi se pare că acest lucru este monstruos să-l pui pe un critic care-și exercită o magistratură – pentru că critica este o magistratură – într-o condiție subiectivă, adică: laudă-mă că altfel nu te public. Am condus până acum două reviste, am colaborat la foarte multe altele. Se poate constata – în revistele pe care le-am condus, eram contestat și încă la modul violent. Au fost foarte puține asemenea contestări, pentru că pe cei pe care i-am invitat să combată, să polemizeze, au refuzat să-mi facă această onoare, din motive pe care le bănuieți. Adică ziceau că dacă apar la mine în revistă, domnule, ăsta dă dovadă supremă de integritate și mi-au tăiat această posibilitate. Dar câțiva au avut acest curaj, pentru care le mulțumesc, să mă conteste în propria-mi revistă. Mie mi se pare că este condiția oricărui scriitor, să se lase contestat chiar în editura, în ziarul pe care-l conduce, pentru că nu ne aparține nici editura, nici ziarul, acestea sunt ale statului, noi suntem niște funcționari, plătiți bine, cred eu. Mi se pare intolerabil ca soarta unor tineri scriitori și mai ales critici să atârne de umorile unui om care cere să fie laudat și chiar reușește la un mod care devine monstruos pentru mine și care-l va descalifica pe veci. – *Stimate Eugen Barbu, să încheiem această convorbire întrebându-vă ce părere aveți despre Interviu – ca specie publicistică.* – Interviuul poate să fie foarte interesant cu condiția ca cel care răspunde să fie absolut sincer, nelegat de nicio prejudecată, de niciun interes, de nicio conjunctură. Iar ceea ce mă privește cred că v-am răspuns sincer, cu

brutalitate chiar la unele întrebări. Dacă mă mai întrebați vă spuneam lucruri și mai rele. Așa că opriți-vă aici!” ■ Al. Călinescu propune *O posibilă poetică generală a literaturii*: „*Critica ideilor literare* (Dacia, 1974) reia, dezvoltă și sistematizează, într-o construcție teoretică amplă și coerentă, elementele sistemului critic schițat în articolul-program al *Dicționarului de idei literare, I*, dicționar ce reprezenta, totodată, o ilustrare nu se poate mai convingătoare, a eficacității metodei. Noi am comentat lucrările lui Adrian Marino ce pregătesc această ultimă apariție, adică, înaintea primului volum din *Dicționar...*, *Introducere în critica literară și Modern, Modernism, Modernitate*, și am putut astfel urmări, printr-o lectură – sperăm – atentă, evoluția gândirii critice a lui Adrian Marino, evoluție care «culminează» în chip firesc prin această *Critică a ideilor literare*; vom încerca aici să degajăm cu deosebire articulațiile teoretice și «originalitatea» (ghilimelele aparțin autorului cărții) acestui program critic, exprimându-ne speranța că discuțiile ulterioare vor ataca alte aspecte la fel, dacă nu mai importante, criticii de la noi și din alte părți acordând unei cărți de o asemenea ținută atenția care i se cuvine”. ■ Mircea Iorgulescu descoperă în romanul lui Marin Preda, *Delirul: O epopee tragică*: „Fixându-se asupra unui moment de tragică răscruce din istoria poporului român (anii 1940-1941), romanul lui Marin Preda continuă în fond, în chipul cel mai firesc, opera de până acum a scriitorului. Confruntată cu destinul unei clase sociale (*Moromeții*), cu un destin individual (*Intrusul, Marele Singuratic*), ori cu un act fundamental al existenței umane, cum este întemeierea familiei (*Risipitorii*), istoria a fost un termen mereu prezent, mereu implicat în literatura sa, putându-se vorbi cu deplină îndreptățire de o adevărată obsesie a istoriei. Observația poate să pară într-o câțva surprinzătoare, în măsura în care dominantă la Marin Preda este nu intuiția marilor mișcări colective, ci intuiția individualității, a ceea ce este ireductibil, unic. Fiind «romanul țărănimii», *Moromeții* este totuși în mod precumpănitor romanul unui țăran. Istoria este însă raportată la personalitatea umană și privită din unghiul acesteia... Este istoria, în sine, tragică, reprezintă oare o fatalitate sumbră de care omul zadarnic încearcă să se elibereze? Cred că în proza lui Marin Preda mai degrabă este tragic nu conflictul dintre om și istorie, ci refuzul istoriei de a se supune rațiunii umane; tragismul rezultă, așadar, din lupta omului pentru a înțelege istoria și nu din lupta omului cu istoria sau cu cei care, la un moment dat, o reprezintă”. ■ Adrian Marino analizează conceptele de *Comparatism și model (I)*: Publicând recent un mic «sistem» critic întemeiat în bună parte pe teoria «modelelor», reformulată în funcție de un nou obiectiv: ideea literară (*Critica ideilor literare*, Cluj, Dacia, 1974), confruntarea cu cercetătorii români care operează cu «modele», chiar dacă în alte spații, devine într-o totul firească. Ei nu sunt deloc numeroși, iar în domeniul studiilor istorico-literare și comparatiste singurul nume citabil este deocamdată doar Al. Duțu. Natura erudită și foarte specializată a studiilor sale, numeroase și discrete colaborări la publicații străine (autorul este un ade-

vărat pasionat al *off-print*-ului), cele mai multe de circulație foarte restrânsă, lipsa de interes a cronicii curente pentru probleme dificile, aride, pentru a nu mai vorbi de metodologie, au făcut din Al. Duțu un specialist «marginal» a cărui «situație» este încă dificilă”.

• [„Echinox”, anul VII, nr. 1-2; Revistă studentescă de cultură, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; format A3, 24 de pagini, pagina 16 în limba germană, paginile 17-19 în limba maghiară; Colegiul de redacție: Mircea Baci, Mihai Bărbulescu, Al. Cistelean, Florin Creangă, Ion Cristoiu, Dan Damaschin, Ștefan Damian, Ioan Maxim Danciu, Dinu Flămând, Gaál György, Mircea Ghițulescu, Adrian Grănescu, Constantin Hârlav, Vicențiu Iluțiu, Al. Th. Ionescu, Valentin Lepădatu, Călin Manilici, Ion Marcoș-Livian, Andrei Marga, Ion Mircea, Peter Motzan, Ovidiu Mureșan, Constantin Mutică, Nemeti Nagy Elisabeta, Nemeti Rudolf, Nicolae Oprea, Ioan Peianov, Al. Pintescu, Petru Poantă, Gheorghe Pogan, Adrian Popescu, Ionel Reghini, Rostás Zoltán, Marcel Constantin Runcanu, Vasile Sav, Aurel Șorobetea, Eugen Uricaru, Liviu Zăpârțan. Colectivul de redacție: Ion Pop – director; Marian Papahagi – redactor-șef; Ion Vartic – redactor-șef adjunct; Vasile Muscă – redactor-șef adjunct; Mircea Constantin – secretar general de redacție; Eged Péter – red. resp. pag. în limba maghiară; Werner Sollner – red. resp. pag. în limba germană; Georg Aesch; Szócs Géza; Ștefan Borbély; Aurel Codoban; Ion Cristofor; Hortobágyi Ștefan; Ion Moldovan; Monica Păun; Gheorghe Perian; Virgil Podoabă; Augustin Pop; Virgil Suci.] Editorialul, sub pana lui Teofil Răchițeanu, cuprinde o reevaluare a receptării lui Eminescu de către critici și de către marele public în care să intre, firesc, și poezia lui postumă pe care Titu Maiorescu și G. Ibrăileanu ar fi vrut-o sub cheie. ■ Pe aripile poeziei ne poartă Constanța Buzea, Gheorghe Grigurcu, Alex. Cistelean, Gabriela Melinescu, Șerban Foarță, Ștefan Damian, Augustin Pop, Ioan Moldovan, Aurel Pantea, Otiliu Mladin, Viorel Mureșan. ■ Liviu Petrescu îi pune față-n față pe Maiorescu și pe Gherea, analizând polemica lor și găsindu-i celui din urmă nenumărate merite în această polemică (articolul *Mariorescu și Gherea*). ■ Mircea Constantin își consacră recenziile volumului de *Poezii* al lui Dinu Flămând, remarcând „refacerea dramatică a mitului orfic” și „tensiunea lirică între o operă (ca univers total) și sinele poetic (refuzând identificarea)”. ■ Virgil Suci se apropie de „obsesia timpului și a istoriei” din romanul *Delirul* de Marin Preda despre care scrie: „Paralel cu ascensiunea romanescului spre istorie, există și încercarea inversă de romanțare a personajelor istorice. Alături de document și cronică, *Delirul* mai cuprinde romanul de familie al generalului Antonescu, romanul gesturilor diabolice în intimitatea în care sunt surprinse ale Marelui Tartor, romanul ultimei zile a profesorului Iorga. *Delirul* se definește astfel ca o experiență interesantă în proza românească, prin care atitudinile din *Marele singuratic* și *Imposibila întoarcere* coexistă – în conti-

nuitatea lor – într-o singură carte [...].” ■ Asimilând lecția lui Maurice Blanchot despre spațiul literar, Ioan Moldovan caută în creația lui Eminescu simbolistica unui *locus amoenus*, a unui spațiu de reclusiune, ocrotitor (articolul *Poezia spațiului ocrotitor*), iar Ștefan Borbély imaginează o paralelă între Eminescu și Blaga sub aspectul orizontului liric și al câtorva motive care îl configurează (articolul *Orizont liric, Eminescu și Blaga*). ■ Alături de ei, Vasile Voia caută sensuri ale „florii albastre” în romantism, la Novalis și Eminescu (articolul *În jurul «florii albastre»*). ■ Vasile Muscă se ocupă memorialistic de filosofia lui D.D. Roșca, dezvoltând că: „Pentru studenții din perioada anilor 50-60 faima facultății de istorie-filozofie, vestită pe atunci pentru atâția profesori mari, o făcea, în bună parte, reputația inegalabilului ei titular de la catedra de istoria filozofiei: D.D. Roșca. Venea la catedră, în fața noastră, încărcat cu tot prestigiul ce-l câștigase generația sa, generație în înțeles cultural și nu biologic, mai bine zis o generație de creație culturală, în acel înțeles superior pe care Tudor Vianu l-a dat, într-o ocazie cuvântului”. ■ În *Prolegomene la poezia lui Mircea Ciobanu*, Vasile Savan analizează alchimia liricii acestuia. ■ Eseul lui Ștefan Borbély se raportează acum la mituri și structurile metaforice, arhetipale (articolul *Structuri metaforice de integrare*). ■ O lungă traducere a lui I.A. Richards, intitulată *Viitorul poeziei*, ne întâmpină pe două pagini ample de revistă, traducerea fiind realizată de Flavia Andrea. ■ Vasile Muscă trece la recenzarea unor studii de estetică aparținând lui C. Dumitrescu-Iași, un „act de restituire” a operei „unui gânditor care a făcut în istoria culturii noastre figura unui onorabil înaintaș pe tărâmul esteticii”. ■ Colecția documentelor de arhivă cuprinde două scrisori ale lui Henri Focillon și Emil Racoviță, adresate lui G. Oprescu și aduse în atenția publicului de M. Curticeanu. ■ Voichița Sasu traduce din Jules Supervielle.

● **[„Familia”, nr. 2]** Versuri de Ovidiu Genaru, Al. Andrițoiu. ■ Include un semnificativ interviu cu Titus Popovici, luat de Radu Enescu: *Nu cunosc ceva mai fecund pentru un scriitor, ca implicarea directă în procesele pe care se simte chemat să le încorporeze în lucrarea sa de artă.* „ – Pentru comuniști, scriitorul este nu numai observator, dar și participant la istoria colectivității sale. Între scris și faptă e un raport de deplină consonanță. Cum vedeți dvs, care sunteți un adept convins al realismului, relația scriitor-cetățean? – Una din cuceririle fundamentale ale marxismului aplicat, este extinderea acestei relații la toți membrii societății, indiferent de profesiunea lor, din moment ce unicul criteriu de valoare al societății devine *munca* – și nu *privilegiul* (moștenit sau dobândit). Iar dacă ne referim la cultura română, nu este nevoie de un efort deosebit pentru a observa că această relație a fost o componentă esențială a vieții și operei marilor noștri înaintași, care în condiții adesea (sau mai întotdeauna) vitrege au reușit o splendidă sinteză între opera lor și atitudinea de oameni ai cetății [...] făurirea unei culturi care să exprime spiritualitatea profundă a acestui popor nu s-a putut concepe fără lupta pentru făurirea unui cli-

mat de libertate, dreptate și adevăr, deci fără angajarea *omului-scriitor* în debaterile epocii sale. Încerc să-mi imaginez pe omul politic Eminescu ocupând în societatea vremii sale poziția corespunzătoare geniului, culturii și personalității lui de-o puritate diamantină, mi-l închipui exprimându-se de la tribuna Adunării legislative, între atâtea nulități sau între atâtea forțe care-și apărau interesele de clasă – și am limpede sentimentul puternic al *responsabilității*, cea mai importantă cucerire a revoluției socialiste în domeniul vieții sociale – condiție nu numai a împlinirii umane la care aspiră fiecare individ – ci și premisa pentru o operă care să exprime epoca frământată, fastuoasă, contradictorie și măreață în care avem responsabilitatea de-a trăi”. □ Gh. Grigurcu scrie despre evoluția poeziei lui Al. Andrițoiu, în *Drumul meu*, respectiv despre *retorismul pasional* din *Gustul sâmburelui* de Dumitru Popescu. □ Un ironic *Cod (poștal) al localităților*, un soi de pseudoschiță, semnează Șt. Bănulescu. □ *Jurnal de călătorie*, *Nilurile* de M. Malița.

• [„Presa noastră”, nr. 2] O notă informează despre masa rotundă cu tema *România culturală în lume* organizată la 5 februarie de Clubul ziariștilor de literatură și artă, în colaborare cu revista „Luceafărul”. Au participat: Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al C.C.E.S., Ion Hobana, secretar al Uniunii scriitorilor, Vasile Tomescu, secretar al Uniunii compozitorilor, Ionel Roșianu, director adjunct al Direcției cultură și presă a M.A.E., Vasile Ileaș, director în Direcția relații externe a C.C.E.S., Ștefan Aug. Doinaș, redactor-șef adjunct la revista „Secolul XX”, Șerban Stati, șef de secție la „Revue roumaine”, Anton Vârlan, director adjunct la *Agenția română de impresariat artistic*. □ V. Bârlădeanu prezintă volumul al doilea al memoriilor lui Iosif Constantin Drăgan, *Prin Europa*, apărut la editura Eminescu. □ Romulus Lal („Scânteia tineretului”) semnează o replică la dezbateră publicată în numărul din luna ianuarie al revistei, *Chipul omului nou în paginile presei*. „De ce se pune cu insistență «problema» reportajului? Pentru că nu știm să scriem reportaje sau pentru că reportajul este insuficient prezent în ziare și reviste? Prima ipoteză cade de la început. Niciodată publicistica noastră nu a avut atât de mulți și valoroși scriitori de reportaje ca azi. Ca azi și ca în ultimii 20 de ani, cam de când au început să scrie reportaje Ioan Grigorescu, Ilie Purcaru, Ion Băieșu, Paul Anghel, Mihai Caranfil, Petre Dragu, Pop Simion, Victor Vântu și foarte mulți alții. Au fost primii pe care i-am citit și m-au impresionat. Băieșu nu mai scrie reportaje. Nici Mandric, nici Cosașu, nici Romulus Rusan, nici Paul Anghel. Decât ocazional. De ce nu mai scriu? Iată o întrebare *cheie*. Ar putea răspunde chiar ei și bănuiesc că ar fi o anchetă interesantă pentru revista «Presa noastră»”. □ C.R. Constantinescu („Scânteia tineretului”) semnează studiul *Cronica de artă și educația estetică a cititorilor*: „Călinescu observa că orice judecată critică pornește de la o impresie, ce înglobează o anume cultură și gust, un anume discepmământ ș.a.m.d., pe care criticul nu face mai apoi decât să o argumenteze. O critică dispusă să opereze numai cu precepte, care să privească opera

numai prin prisma unui sistem, excluzând contactul viu, direct, emoționant cu aceasta, este un nonsens. Este orice altceva numai critică nu. [...] O altă categorie de cronicari ar fi cea pe care am putea-o denumi a «prea pricepuților». [...] Lipsesc, de asemenea, amplele articole de sinteză vizând creația ultimilor 30 de ani, creație extrem de diversă și bogată în consecințe, așa cum am putut constata în contacte directe de-a lungul timpului. Din păcate, în locul mult așteptatelor disocieri, se produc încă masive articole teoretice, «de problemă», în care se reiau când locuri comune ale unei estetici tradiționale, când principii mult prea generale, juste în esență, acceptate unanim, dar în numele cărora artistul este moralizat pedant. [...] Un alt domeniu, și încă unul dintre cele mai importante, îl ocupă educarea gustului public, în spiritul acceptării cu precădere a valorilor autentice”. □ Liviu Grăsoiu semnează un studiu monografic al publicației „Spicuiitorul Moldo-Român”, iar Paul Grigoriu al gazetei „Lumea nouă” – *tribună de luptă, a mișcării muncitorești și socialiste din România*.

• [„Ramuri”, nr. 2] Nicolae Pop realizează un interviu cu Marin Sorescu, punând ca titlu o replică dată de scriitor: „Fiecare experiență literară nouă te întinerește”. □ Sunt publicate câteva poezii de Mihai Duțescu. ■ Grigore Traian Pop ia un interviu poetului Ioan Alexandru, având ca titlu „Poezia este patrie deschisă Omeniei...”. ■ Al. Piru semnează articolul *Anghel Dumbrăveanu*. Iată și câteva versuri care conturează tema principală a poeziilor lui Anghel Dumbrăveanu: „Dragostea se extinde asupra întregului univers, rămânând o întreprindere galantă, chiar când unul din parteneri e luna: «Azi-noapte/ Luna a făcut ultima baie în râu/ Și-a plecat c-un amant necunoscut,/ C-un marinar de pe cer sau c-un poet/ care spunea frunze rimate și-i săruta/ Umărul limpede»”. ■ Eugen Simion semnează articolul *Tiberiu Utan. Un elegiac al luminii* în care apreciază sensibilitatea personalității creatoare caracterizată prin sfială și un eros timid. □ Mihnea Gheorghiu prezintă „drama-spectacol, în două părți” – *Capul*. □ Apar opt poeme de Ioana Proca, într-o secvență intitulată *Copilărie fără iertare*. ■ În secțiunea *Arte Spectacole. Arte*, Romulus Diaconescu scrie despre reprezentarea scenică, datorată Georgetei Tomescu, a piesei *Patima roșie* de Mihail Sorbul. ■ Paul Anghel propune un studiu, *Baladă despre „a fi” în durată. Perspective la balada Meșterul Manole* în care mărturisește că „A fi este deci o ecuație mai complexă decât apăsarea inițială, o conjugare inextricabilă între epic și dramatic, care exprimă existența, ființa”.

• [„Secolul 20”, An 14, nr. 1-2 (168-169); Revistă de literatură universală editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; Format tipografic A5 (fără număr fix de pagini); fără zi de apariție; Colegiul de redacție: acad. Al. Philippide, acad. Eugen Jebeleanu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Mihnea Gheorghiu, Edgar Papu, Vasile Nicolescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan Aug. Doinaş, Alexandru Baci, Dan Hăulică redactor-șef] Ancheta intitulată *Cultura română în circuitul marilor valori*

(nr. 8, 11-12/1974) este continuată acum prin publicarea răspunsurilor la cele trei întrebări, date de această dată de Miodrag Pavlović, Augustin Buzura, G. Grigurcu, Gheorghe Markov, Iuri Kojevnikov, Doru Popovici (care se rezumă la probleme muzicale). Previzibil, răspunsurile intervievaților străini sunt mai scurte și mai formale (excepție făcând cel eseistic al lui Kojevnikov), pe când cele ale scriitorilor români sunt mai substanțiale și mai aplicate. □ Sârbul Pavlović se declară uimit de bogăția poeziei românești din secolul XX, amintindu-i pe Arghezi, Blaga, Barbu și Bacovia, totodată considerând proza în bloc drept excepțională. □ Bulgarul Markov răspunde succint, punându-se la adăpostul opiniilor sovietice în domeniu, citând nume de „clasici” (Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi, Rebreanu), dar și de poeți contemporani (Jebeleanu, Beniuc, Sorescu, Nichita Stănescu, Ana Blandiana). Originalitatea, viçoarea și larga cuprindere socială i se par a fi calitățile care „asigură literaturii române o prestață deosebită în cultura contemporană”. □ În calitate de prolific traducător, deci cunoscător al literaturii române, Iuri Kojevnikov începe prin a face istoricul tălmăcirilor în limba rusă, sporadice înainte și din ce în ce mai numeroase după „victoria asupra fascismului”, pledând pentru continuarea apropierii între cele două popoare și culturi, prin tălmăciri reciproce. □ Sintetizând esența răspunsurilor date până la acest număr de intervievații români în legătură cu „acest subiect nevralgic” („nu suntem cunoscuți prea bine peste hotare, literatura română este nedreptățită. [...] Eforturile făcute au fost nesistematice, n-am oferit lumii *ceea ce aveam mai bun în acel moment* sau, adeseori, eforturile n-au fost orientate pe direcția cea mai fertilă”), Buzura propune să se treacă „dincolo de vorbe și constatări” și să se porceadă la „făurirea unui program *complex, lucid, consecvent și de durată*, un program al celor interesați, al cunoscătorilor și mai puțin al celor pentru care lumea se reduce la cifre și interese de moment, al contabililor și financiarilor mărunți”. Argumentul legat de limba de circulație i se pare și el nefondat, dând exemplul albanezului Ismail Kadaré, tradus rapid în peste 25 de limbi. Propunerile sale practice sunt: stimularea creației literare în țară, „oprită hărnicia contabililor și funcționarilor culturali”, formarea și cultivarea traducătorilor „care să studieze în străinătate limba respectivă”, inițierea unor mai strânse legături cu marii scriitori, traducători și editori străini. □ Privind din cu totul alt unghi, Grigurcu atrage atenția asupra faptului că „un exces de organizare poate dăuna prin lipsă de perspectivă”, chestiunea principală, în opinia sa, fiind „a echivala imaginea reală (percepută cu onestitatea intelectului drept reală) a momentului cultural, «de uz intern», cu ceea ce se oferă străinătății, fără a forța nota în sensul unui snobism. Propagarea artei noastre pe meridiane trebuie ferită de simulări. A construi o machetă culturală românească pentru străini altminteri decât cea «realistă» înseamnă a-ți asuma riscul unei falsificări. [...] Poporul român are suficiente valori care strălucesc în parametrii unor bijuterii inestimabile, așa încât e fără sens a confecționa bijuterii false spre a convinge lumea de exis-

tența celor adevărate”. □ Grupajul intitulat *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale* continuă în acest număr cu o selecție de comentarii privitoare la cele mai reprezentative creații ale teatrului universal, care „în anii de după Eliberare, au văzut lumina rampei și tiparului în țara noastră”: Euripide (în traducerea lui Dan Botta), Seneca (în tălmăcirea lui Ion Acsan), Calderon (în versiunea semnată de Sorin Mărculescu), Corneille (tradus de Vladimir Streinu), Molière (în tălmăcirea Ninei Cassian), Lessing (în versiunea lui Lucian Blaga), Beaumarchais (tradus de Valentin Lipatti), Oscar Wilde (datorat unui colectiv de traducători), Pirandello (transpus de Florian Potra), O’Neill (tradus de Petru Comarnescu) și Claudel (în tălmăcirea lui I. Igiroșianu). □ Cinci poeme de Nina Cassian sunt publicate în tălmăcirea franceză datorată poetului Eugène Guillevic. □ Rubrica *Prezențe românești* se deschide cu prezentarea făcută de T.N. [Tatiana Nicolescu] numărului 8/1974 al revistei „Novii mir” ce consacră României, la trei decenii de la Eliberare, un amplu reportaj intitulat *Destine*. În ceea ce privește literatura, acesta cuprinde un capitol dedicat lui Tudor Arghezi (*În grădina de la Mărțișor*), discuții purtate cu scriitorii români precum D.R. Popescu, Constantin Chiriță, Ion Hobana sau Zaharia Stancu despre destinele literaturii române, precum și omagiul adus culturii române de traducătorul Kiril Kovaldji (*Ani și cărți*). □ Tot despre ecourile literaturii române peste hotare scrie și Petronela Negoșanu, semnalând prezentările unor scriitori și critici români (Nicolae Velea, Leonid Dimov, Adrian Marino, Cornel Regman), apărute în revista americană „Books Abroad”, în numărul pe ultimul trimestru din 1974. □ Asupra unei antologii de poezie românească modernă, apărută la Stuttgart, în versiune bilingvă româno-germană, atrage atenția Horia Stanca: „Volumul cuprinde o selecție din poeziile apărute în revistele anilor 1968/1969, făcută de Markus Lakebrink”, ca unic traducător. Printre autorii aleși se numără Tudor Arghezi, Demostene Botez, Cezar Baltag, Constanța Buzea, Florența Albu, Nora Iuga, Ileana Mălăncioiu, Gabriela Melinescu, Nichita Stănescu, Ion Negoitescu, Gheorghe Pituț, Petre Stoica, Romulus Vulpescu ș.a. □ Tot despre poezia română, de această dată promovată în presa londoneză, este vorba și în ultima intervenție din grupaj. Sunt semnalate poeziile de Lucian Blaga, traduse de Virgil Nemoianu și Peter Jay și apărute în „The New Review” (vol. 1, nr. 8), precum și un grupaj substanțial de poezie românească contemporană, apărut în trimestrialul „Agenda” (vol. 12, nr. 3), „sub egida baladei noastre naționale, *Miorița*”. Alături de numele menționate anterior, apar și G. Bacovia, L. Blaga, Gellu Naum, Geo Dumitrescu, Nina Cassian, Maria Banuș, Al. Philippide ș.a. □ La rândul lor, Ștefan Aug. Doinaș și Virgil Nemoianu mijlocesc publicului român cunoașterea unui consistent „peisaj poetic englez”. □ După o scurtă prezentare a autorului și operei, Sorin Titel traduce un fragment substanțial din romanul *Pavilionul de aur* al japonezului Yukio Mishima.

• [„Steaua”, nr. 2] După o detaliată dare de seamă asupra *Campaniei electorale cu majore semnificații* (semnată de Leontin Stoica) de alegere a deputaților în Marea Adunare Națională și în Consiliile populare și sub lumina celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., Valentin Tașcu reia ideea relației dintre literatură și comandamentele sociale, poetul trebuind „să se angajeze în problematica vieții cotidiene” (articolul *Literar și social – raport al actualității*). □ Adrian Popescu se întoarce spre trecutul istoric, evocând scena sacrificiului plin de oroare al lui Horia, Cloșca și Crișan, la Alba-Iulia, trași pe roată în văzul lumii (articolul *Horia, Cloșca și Crișan*). ■ Nicolae Liu face cercetări referitoare la activitatea de publicist (de după 1883) a lui Eminescu, la revista *Fântâna Blanduziei* (o efemeridă de trei numere) (articolul *Eminescu și Fântâna Blanduziei*). ■ T. Tihan relevă contribuțiile lui Mihai Gafița la istoria literară din epoca 1870-1900 cu volumul *Fața ascunsă a lunii* (C.R., 1974), în care există interpretări intrând „în perimetrul unei istorii literare preocupată nu atât de revelarea creației din unghiul strict al esteticului, cât, mai ales, de luminarea unor fețe necunoscute sau rămase în umbră ale acesteia” și ale structurilor ideologice în literatură (articolul *Istoria literară ca «arheologie» critică*). ■ Cariatidele poeziei sunt susținute de Constanța Buzea, Teofil Răchițeanu, Petre Got, Dan Mutașcu, Cornel Udrea, Ion Lotreanu, Mihai Beniuc (poemul *Dă-mi sufletul, tu duh străbun...*). ■ Valentin Tașcu revine la problematica memorialisticii literare, un gen de scriere care „proliferează în ultima vreme”, prezentând volumul lui Onisifor Ghibu, *Amințiri despre oameni pe care i-am cunoscut* (Dacia), confesiunile fiind eșalonate pe aproape nouă decenii. ■ Nicolae Balotă se lansează într-o evocare memorialistică și de călătorie legată de Viena (articolul *Itinerar artistic vienez*). ■ V. Fanache actualizează conținutul celui de-al doilea volum de *Studii literare* (Dacia) al lui D. Popovici, destinat romantismului românesc, cu un aparat critic „elaborat cu mare probitate științifică de Ioana Em. Petrescu”. ■ Povestire de Dan Mutașcu, *Numără-n gând până la douăzeci*. ■ V. Ardeleanu stabilește ca punct de plecare a demonstrației din cronică literară romanul *Drumul câinelui* de Ion Lăncrăjan, noua carte fiind considerată de la bun început o platformă pentru demararea unor „discuții despre realitate-realism, despre realitatea «adevărată»”, iar formula literară fiind „un studiu politic, social și psihologic, un studiu contrapunctic, în concordanță cu realitatea intrată sub raza de observație”. ■ Mircea Muthu se aventurează în teritoriul liric barbian, de extracție antonpannescă, și face observații despre eșecurile căutării, ontologice și gnoseologice, din lirica lui Ion Barbu (articolul *«Isarlâkul» lui Ion Barbu*). ■ Mircea Zăciu și Tudor Ionescu traduc un lung fragment din *Moartea unui grec* de Robert Quatrepont. ■ Constantin Noica pornește demonstrarea semnificațiilor pe marginea ființei de la un argument al habotnicilor creștini față de existența lui Dumnezeu: „nu se poate să nu fie” (articolul *Nu se poate să nu fie*, rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Ion Pop

răscolește vechea dispută dintre „vechi și moderni”, care este consfințită de polemica dintre R. Picard (cu textul polemic *Nouvelle critique ou nouvelle imposture*) și Roland Barthes cu replica lui din *Critique et vérité* (1966), care se opunea, evident, criticii universitare de sursă pozitivistă și susținea, cum o demonstra articolul-bilanț al lui Serge Doubrovsky din *Pourquoi la nouvelle critique?*, o pluralitate de atitudini interpretative și de limbaje critice corespondente, deoarece textul literar nu mai e acceptat ca autoritate supremă, subiectul comentator adăugându-i propriile lumi, îl transformă, într-un sens recreându-l (articolul *Spațiul textului*). ■ Mircea Scarlat își arată fascinația față de *Cien años de soledad* a lui Gabriel García Márquez, recunoscând că vede în el „un roman al cunoașterii lumii și al cunoașterii de sine” (articolul *Familia Buendia pe drumul spinos al cunoașterii*). ■ La rubrica „viața cărților”, Horia Bădescu recenzează antologia de poezie din lirica lui Miron Radu Paraschivescu, intitulată simplu *Poezii* (Minerva, 1974) cu un studiu introductiv de Ioan Adam. ■ Stere Gulea prezintă ideile cinematografice ale lui A. Wajda, care „deplângea soarta filmului pe marele ecran, dar atrăgea atenția asupra șansei pe care i-o oferă televiziunea” (articolul *Revelații cinematografice pe micul ecran*). ■ Adrian Popescu își asumă sarcina de a răspunde critic vocilor lirice de la poșta redacției.

● **[„Teatrul”, nr. 2]** Redacția revistei publică articolul de fond *Votul întregii țări, votul nostru*: „Oamenii de artă, oamenii din teatre și din toate sferile adiacente de activitate sunt gata să demonstreze prin elanul lor în muncă, prin dăruirea totală cu care își împlinesc frumoasele lor sarcini de creație și de educație, să se arate mobilizați la unison cu întregul popor, să facă din alegerile de la 9 martie un eveniment istoric, un mare și puternic pas înainte pe întregul front al vieții publice”. □ În *Carnet de Spectacol*, Radu Beligan, Mircea Albulescu, Horea Popescu și Paul Bortnovschi vorbesc despre *Danton la Teatrul Național*, revista inaugurând astfel o nouă rubrică „în dorința de a fixa pentru viitor aspecte nemijlocite ale muncii creatoare și gândurilor de creație legate de mari realizări în teatrul nostru”. □ Constantin Radu-Maria scrie despre *Teatrul T.V. - un nou gen de spectacol și estetica lui*. □ C. Paraschivescu publică eseuul *Ciclul „Oameni ai zilelor noastre” - concretizare expresivă a ideii de actualitate în dramaturgie*. □ Petre Bokor scrie despre *Teatrul T.V. - un teatru politic*, apreciind că „teatrul contemporan are în centrul atenției sale dezbateră problemelor timpului și ale societății, de la nivelul moravurilor la acela al structurilor și instituțiilor, probleme ale individului conștient că aparține unei colectivități. [...] Triumfător prin explozia fără precedent a energiei sale vizuale, televiziunea constituie totuși o biunitate audio-vizuală, în care cuvântul rostit are o greutate specifică echivalentă. Înarmat cu această dublă dimensiune de limbaj, teatrul T.V. trebuie să-și împlinească rolul de factor de educație, cu intenția explicită și evidentă de a influența conștiința publică”. □ În *Interferențe*, Florian Potra scrie *Teatrul TV sau altceva, nou?*, o

prezentare a sesiunii științifice *Teatrul TV - un nou gen de spectacol și estetica lui*. □ Paul Tutungiu publică o convorbire cu Leonida Teodorescu „despre bastonul de mareșal al dramaturgului, praxisul în teatru și măștrii din prima linie”. □ În *Atelierul de dramaturgie*, Cristina Constantiniu publică o cronică dramatică a piesei lui Mihai Georgescu, *Capul Bunei Speranțe*, debutul de la începutul lui 1975 al acestui atelier. □ În *Meridiane*, Margareta Bărbuță publică *Royal Shakespeare Company îl descoperă pe Gorki*. □ Al. Mirodan scrie despre *Un roman din viața teatrului: Partea mea de comedie*, o recenzie a romanului lui B. Elvin. □ În *Teatru și Film*, Ioana Creangă semnează *Miraculoasa osmoză*, studiu ce aduce în discuție, printre altele, și filmele *Puterea și Adevărul*, *O sută de lei* și *Ultima cursă*, apreciind că „cea de-a șaptea artă generează noi forme expresive, eliberând inedite structuri scenice ori texturi românești”. □ În *Cronica dramatică*, C. Paraschivescu prezintă *Tovarășul Feudal și fratele său* de Al. Mirodan (Teatrul de Comedie); Mira Iosif scrie despre *Pasărea Shakespeare* de D.R. Popescu (Teatrul Giulești): „Spectacolul de pe scena teatrului Giulești e violent, de o voită dar cizelată agresivitate în gest, cu un apăsat și minuțios cadraj al plantației. Accentele cu majoră funcție dramatică cad pe comportamentele colective: „perinița” jucată silnic la „nunta” târguită a tinerilor, dansul grotesc al zarafului-regizor cu mirele-cascador, încolțirea, hăituirea în cerc a lui Sergiu, din final etc. [...] *Pasărea Shakespeare*, pe afișul Teatrului Giulești ridică substanțial cota piesei românești contemporane la bursa valorilor reale, realizate în această stagiune și, în același timp - fapt consemnat și de alți confrăți - demonstrează că bunul renume al teatrului se păstrează și se continuă convingător din stagiune în stagiune”. Florian Potra publică o cronică teatrală la *Medeea* de Seneca (Teatrul Național din București), Virgil Munteanu scrie despre *A douăsprezecea noapte* de W. Shakespeare (Teatrul Național din Cluj) și *Un dușman al poporului* de H. Ibsen și A. Miller (Teatrul Maghiar de Stat din Cluj); Valeria Ducea despre *Deces galant* de Alexandru Popescu (Teatrul de Stat din Arad) și *Luna dezmoșteniților* de Eugene O'Neill. Este publicat, de către Florin Tornea, un articol biobibliografic despre Fritz Hochwälder, fiind prezentată și piesa acestuia, *Ordinul*, pusă în scenă la Teatrul Național din Timișoara și la Teatrul Evreiesc de Stat. Alte piese prezentate sunt *Chițimia* de Ion Băieșu (Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara), *Dubla dispariție a Marthei N.* de Ștefan Oprea (Teatrul „Bacovia” din Bacău), *Doi pe un balansoar* de William Gibson (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani), *Dulcea farfurie zburătoare* de Roberto Milani (Teatrul „A. Davila” din Pitești), *Opera de trei parale* de B. Brecht (Studioul de teatru I.A.T.C.). □ Cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, revista prezintă o serie de evenimente dedicate poetului: *Vârstele revoltei* de Dan Nasta, spectacol realizat după *Scrisori*, la Teatrul Național din București, *Cezara* (Teatrul de poezie), „*Cântec pentru marea dreptate a țării*”: Bogdan Dragoș-Mira (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani).

□ Natalia Stancu-Atanasiu prezintă, în *Piesa străină, Întoarcerea la Micene* de Evangelos Averoff-Tossizza. □ În *Turnee* este prezentată prestația Teatrului Nottara la Sofia cu *Hamlet* de W. Shakespeare și *A opta zi de dimineață* de Radu Dumitru. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate numărul 1/1975 al revistei „România literară”, fiind amintite panorama teatrală din rubrica lui Valentin Silvestru, *Opinii despre anul literar 1974*, precum și dezbaterile din 6 decembrie 1974 din revista „Contemporanul”, intitulată *Răspunderea politică a criticii de teatru*. Din „Convorbiri literare” este menționat un articol, apărut în numărul 12/1974, semnat de C. Trandafir, care abordează „problema dramaticului la Creangă”.

● [„**Transilvania**”, nr. 2] Versuri semnează: Gheorghe Felder (*Poem*), Romulus Ganea (*Permanențe*), I. Dancu (*Plecarea-n baladă*), Mihai Grăj-deanu (*Ce suflet geamăn arde*), Mara Nicoară (*Sărbătoarea patriei*), Traian Petri (*Cetatea Neamțului; Meșterul Manole*), Ionel Cioc (*Primăvară*), Anton Cosma (*Ție*), Mariana Olteanu (*Liman*), Nicolae Suciuc (*Melopee*). □ Citim *Transilvania mitică* de Serge Fauchereau, în românește de Mircea Ivănescu. ■ Editorialul *O etică a omului nou* este semnat Transilvania: „Așa cum este expus în Programul partidului, realizarea obiectivelor mărețe ale acestei etape noi în economia și cultura noastră națională este indisolubil legată de făurirea omului nou. Iar aceasta înseamnă implicit susținerea unui nou umanism: a forma un om nou înseamnă nu numai a forma un specialist, cu un orizont larg, cu o pregătire teoretică care să se îmbine armonios cu cea practică, capabil să se integreze în amplul proces de producție de bunuri materiale și să se adapteze ușor ritmului vertiginos de dezvoltare a științei și tehnicii contemporane, dar mai ales a forma o conștiință înaintată, printr-o temeinică pregătire politico-ideologică. Rezultă, așadar, necesitatea ca fizionomia spirituală a omului societății noastre să se caracterizeze prin unitatea organică a cunoștințelor și convingerilor, a pregătirii ideologice, politice și a trăsăturilor de caracter, prin unitatea dintre știință și conștiință”. ■ Ion Ghercioiu semnează *A fi comunist – conștiință în acțiune*: „În campania electorală care se desfășoară, comuniștii, toți oamenii muncii din țara noastră, conștienți de răspunderea ce o poartă pentru destinele țării, vor munci cu pasiune și devotament, își vor îndeplini în mod exemplar, cu abnegație comunistă, toate sarcinile de producție, obiectivele economice înscrise în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. A fi comunist înseamnă conștiință în acțiune. Acolo unde trăiesc și muncesc comuniștii există certitudinea împlinirii, garanția că treburile merg bine, simțământul că între cuvânt și faptă există o unitate. Comuniștii, toți cetățenii patriei noastre socialiste, trăiesc acum clipe solemne, pline de semnificație politică. Aleg pe cei mai buni dintre cei buni, pentru a conduce treburile țării, pentru a construi mai mult și mai trainic, pentru a crea fiecăruia o viață mai îmbelșugată, plină de bucurii și satisfacții”. ■ Citim *Argument*: „Revista noastră inițiază o dezbateră teoretică intitulată *Permanență și valoare*, prin care se încearcă analiza de

principii a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filosofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică, tinzând spre formularea unui plan de referințe, teoretic și critic în același timp, în intenția constituirii unei perspective de ansamblu asupra culturii românești contemporane. Ne este clară convingerea că istoria culturii românești s-a desăvârșit prin susținerea unor permanențe, reprezentând momente semnificative ale afirmării și devenirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii: filosofie, sociologie, etnologie, critică literară și de artă, creație artistică etc. Sub un asemenea orizont teoretic, în ce măsură se poate vorbi de «momente semnificative» și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate – discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării (angajării) omului de cultură în socialism?” Primii participanți la dezbateri sunt: □ *Permanență și creație*, Ion Pascadi: „Insertia noului în prezent ne obligă însă să depășim hotarele procesului de creație ca atare și să deschidem porțile receptării largi, întrucât aici se validează tot ce apare și tinde să exprime universalul prin singular. E vorba atât de o singularitate a operei, cât și de o individualitate bine marcată a celui care o primește și iată că parametrul receptării intervine în mod obligatoriu, pentru a închide momentan circuitul emițător-receptor (nu pentru a-l închide definitiv, pentru că opera își urmează calea, receptorii de gradul I – în sens temporal, nu axiologic – sunt urmași de cei de gradul al II-lea ș.a.m.d.; de altfel, cum se știe, chiar și opera emite polisemie, or lucrul acesta nu este lipsit de urmări pentru drumul ei în contemporaneitate, ca și în viitor). Înțeleasă astfel, permanența înseamnă atât păstrarea tradiției portului țărănesc de către o creatoare spirituală înzestrată cum este Maria Spiridon din Avrig, cât și transformarea acestui port din elemente utilitare și funcționale în decorație interioară la Poiana Sibiului sau, în planul artei culte, atât înființarea pinacotecii purtând numele lui Vasile Dobrian la Rod, cât și expozițiile de pictură contemporană din galeriile sibiene. Este semnificativ faptul că, deși îndeobște creația este legată de ideea de unicat, prezentul ajunge să o clatine, acordând adesea același gir axiologic și produselor realizate industrial și în serie. Ar fi greu, de pildă, dacă nu imposibil, să facem o ierarhie între covoarele realizate artizanal la Săliște și cele produse industrial la Cislădie, cu atât mai mult că avem de-a face, în cel de-al doilea caz, cu serii mici și cu eforturi creatoare remarcabile. La confluența artei populare cu cea cultă, la întâlnirea unor stiluri civilizatorii diferite apar,

desigur, și produse hibride, care nu mai pot fi încadrate în ceea ce numim în-deobște creație, tocmai pentru că le lipsește organicitatea, dar care – cel puțin pentru moment – circulă, sunt considerate artistice sau estetice, deși au marele dezavantaj că lipsesc judecata estetică de criterii sigure. Nu este vorba de faptul că, prin circulație, operele tradiționale nu s-ar îmbogăți, iar privirea noastră asupra lor n-ar putea căpăta noi dimensiuni, ci de nevoia adecvării la obiect, adică de faptul că nu putem aplica forțat criterii izvorâte din prezent unor opere perene, dar intrate de acum în tezaurul tradiției, unde și-au câștigat un anumit loc și sunt privite dintr-o anumită perspectivă. A introduce noi perspective este întotdeauna permis, cu condiția de a realiza nu o speculație, grațioasă poate, dar ce nu poate pătrunde în obiect, ci de a încerca să-i relevăm o nouă dimensiune, invizibilă până atunci, dar existentă. Iată deci că permanența nu se opune creației, nu o împiedică, ci dimpotrivă, presupune și pregătește pentru ea noi drumuri, cum observa tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul Comitetului Central al P.C.R., prezentat la cel de al XI-lea Congres al Partidului: «de-a lungul existenței sale, poporul român a creat o artă care exprimă pregnant modul său de viață și muncă, gândirea și sensibilitatea sa, setea de libertate, voința de a-și făuri un trai mai bun, optimismul, încrederea în forțele proprii, în viitor». Tocmai aceasta a făcut ca marile valori ale artei să rămână și astăzi în conștiința oamenilor, exprimând nu numai ancorarea lor în prezent, dar și aspirațiile lor către o lume viitoare. Arta contemporană, pentru a dura, are aceeași misiune: de a transfigura prezentul prin mijloace specifice, îndreptându-și cu luciditate și fantezie privirea către vremurile ce vin”. □ *Dialectica valorilor*, Traian Herseni: „Valorile sunt fenomene relaționale: ele nu există în sine și nici pentru sine, ci numai în măsura în care ceva (în principiu: orice) prezintă pentru cineva (neapărat fiindă capabilă să aprecieze) un preț oarecare, mai mic sau mai mare, mai mult sau mai puțin durabil sau, ceea ce tot acolo vine, mai mult sau mai puțin trecător. Un lucru poate avea toate însușirile din lume, dacă acestea nu înseamnă pentru nimeni nimic, el continuă să aibă toate acele însușiri, dar este lipsit de orice valoare. Se poate afirma deopotrivă, pentru a recurge la altă formulare, că dacă un lucru nu are aici o însușire semnificativă pentru cineva, dacă nu înseamnă pentru nimeni nimic, de asemenea este lipsit de orice valoare. Cea ce constituie, în ultima instanță, valoarea este deci ființa pentru care ea este într-adevăr valoare, prin care fenomenele depășesc domeniul lipsit de relief al indiferenței, ideatic în această perspectivă cu non-valoare. [...] Ne găsim astfel în problematica de vârf a omnirii conștiente de totdeauna care se referă la triada constituită din adevăr, frumos și bine (care cuprinde și dreptatea) – valori permanente prin însăși natura lor, pentru că au un caracter «absolut» și deci depind mai puțin de contingentele social-istorice, cât de dezvoltarea conștiinței umane, de capacitatea oamenilor de a le sesiza, iar în continuare de a le realiza și a le trăi în viața lor de toate zilele. Permanente sunt, probabil, numai aceste valori – socotite din cauza

aceasta ca supreme, – relative sunt eforturile și reușitele (individuale și colective) ale oamenilor de a se apropia de ele și de a le transforma în forțe creatoare pentru propria lor dezvoltare socială și culturală. Caracteristica fundamentală a acestor valori este că, odată descoperite și demonstrate, ele rămân; oamenii le pot ignora sau le pot nesocoti, dar nu le mai pot desființa. Valorile sclavagiste, feudale și capitaliste se descompun deodată cu orânduiri- le sociale respective, pe când valorile care exprimă «adevărul, frumosul și binele» în formele lor absolute, sunt preluate treptat de întreaga omenire, indiferent de societatea sau de epoca în care au fost elaborate. Așa se face că valorile cele mai avansate din lume, cele socialiste, le însușează creator pe toate cele dinainte, dar nu haotic, ci selectiv. Sunt păstrate, dezvoltate și date mai departe numai valorile care exprimă într-un fel sau altul eforturile omenirii spre absolut (în înțelesul marxist-leninist al termenului). Toate celelalte valori servesc o epocă istorică sau numai o clasă socială anumită și dispar apoi deodată cu ele”. ■ În rubrica *Mișcarea literară* citim: □ *Al. Philippide, poetul* de Ilie Guțan: „Despre poezia lui Al. Philippide, instanța critică s-a pronunțat, cu câteva excepții, favorabil, entuziast chiar relevându-i-se singularitatea și valoarea, dar, comparativ cu colegii săi de generație, poetul n-a constituit, până deunăzi, obiectul unei exegeze ample, acțiune întreprinsă strălucit de Nicolae Balotă într-un studiu de extensie, deși nu exhaustiv, pentru că observațiile, de altfel numeroase, privitoare la poet, prozator, eseist nu încercuiesc în totalitate (firește!) o personalitate atât de complexă în simplitatea sa publică. Și alte fațete ale operei ar merita să fie explorate, printre acestea acea de traducător ori de comentator al actului literar universal nefiind cu nimic mai puțin importante decât altele semnalate sau nu încă. Până acum, criticii au luminat câteva din componentele esențiale ale operei, îndeosebi ale poeziei, însă criticul chemat să însoțească poetul în ciudatele sale călătorii n-a reușit decât să-i privească de la distanță ființa hoinară «în deșert»”. □ *O traducere definitivă a sonetelor lui Shakespeare* de Mircea Ivănescu: „Traducerile de poezie cu adevărat realizate sunt rare – cu atât mai prețioase când e vorba de transpunerea reușită a unui text consacrat de timp – căci în asemenea cazuri structura prozodică proprie liricii clasice sau romantice și substanța versului prin care vorbește un poet «mare» au de întâmpinat dificultățile legate de tradițiile limbii poetice cu care operează traducătorul și de personalitatea – uneori calitativ deosebită – a acestuia din urmă. Din cauza aceasta, transpunerile cel mai des invocate ca reușite exemplare sunt cele înfăptuite de poeți înrudiți ca viziune și ca structură cu cei pe care-i propun în propria cultură națională – cazurile romanticilor germani, care au surprins cel mai bine latura fantastă și vizionară a teatrului shakespearean, al lui Stefan George, deopotrivă de fericit în intuirea muzicii mai sever ritmate dar la fel de opulentă, ca și în piese, în jocuri fantastice și melodice a *Sonetelor* aceluiși Shakespeare, sau cazul pre-rafaelitului Dante Gabriel Rossetti, care, într-o măsură mai mare decât în poe-

mele sale originale, a știut să producă sunete melodioase din limba engleză, transpunând lirica ducentistă italiană”. □ *Marginalii editoriale* semnat M.B., un text scurt care oferă cititorilor informații despre planurile literare ale editurilor. □ *O epică tensională* de Vasile Chifor: „Apare tot mai vizibilă, la Ion Lăncrănjan, tentația spre o epică vizând simplitatea construcției, cu renunțarea la proza de mare întindere și crearea de situații dramatice, urmare a unor stări tensionale incandescente. [...] Impresia de senzațional dublat de un conflict de o cu totul altă natură decât în scrierile precedente, deosebit de puternic, și un final implicând recuzita tragediilor clasice (moartea protagoniștilor) acoperă întreaga substanță a ultimei cărți apărute, *Drumul câinelui* (Ed. Dacia, 1974). Înclinația spre tragic stă, la Ion Lăncrănjan, sub semnul unei intuiții aproape perfecte, a unei inteligențe creatoare, chiar: spirit pătrunzător, el face dovada vocației conflictelor puternice, surprinse într-o epică densă, cu acțiune concentrată, al cărei fir e bine condus. [...] Ceea ce supără și în această carte este insistența cu care autorul, la fel ca și în *Cordovani*, își plasează eroii, în lungi monoloage ce frâng pe alocuri acțiunea, tocmai în momente de tensiune. Stând sub semnul unui demers tragic, *Drumul câinelui* este o carte incitantă la lectură, tulburătoare prin tragedia Mamei proiectată la o dimensiune depășind planul apropiat, o carte ce se citește cu participare”. □ *Beletristica românească în R.D.G.* de Horia Stanca: „Numărul omagial din iulie 1974 al revistei «Neue Deutsche Literatur» a Uniunii Scriitorilor din R.D.G. prezintă un grupaj de poezii din literatura noastră contemporană. Începând cu Ion Alexandru și încheind cu Zaharia Stancu, revista «NDL» oferă, în traducere, câte o poezie din Nichita Stănescu, József Méliusz, Nina Cassian, Alfred Margul Sperber, Tudor Arghezi, Maria Banuș, Tiberiu Utan, Gheorghe Pituț, Marin Sorescu, Nicolae Labiș, Veronica Porumbacu, Cezar Baltag. La rubrica *Literatura internațională*, Eva Behring ne face surpriza unui substanțial excurs în *Beletristica românească în R.D.G.*, înșirând, pe o bine întocmită sinteză a evoluției scrisului românesc, surprinzător de multele cărți din literatura noastră traduse și publicate în R.D.G.”. □ *Debutul care consacră* de G. Nistor: „Se constată de mai multă vreme un fapt îmbucurător în istoria, critica și teoria literară românească: cu sau fără o trecere prealabilă prin presa de specialitate, multe dintre debuturi nu mai sunt simple promisiuni, ci depline afirmări. Este și acesta semnul realei maturizări a investigațiilor românești, care implică și sincronizarea la nivelul exigențelor actuale. Fie că urmează o direcție sau alta, comentatori tineri, foarte instruiți și, de cele mai multe ori, dispuși să concilieze metodele moderne cu cele tradiționale, ajung la rezultate surprinzătoare, mai ales când investigațiile lor, sondând texte care se credeau epuizate de cercetări stăruitoare, împrăspătează opere, privindu-le din unghiuri inedite. Nu este în intenția noastră să reținem nume. Critica le-a relevat la vremea lor și ele au intrat în circulație. Vrem doar să adăugăm șirului considerabil pe Livius Ciocârlie, autorul unor sensibile eseuri de poetică (*Realism și devenire poetică*, Facla,

1974), despre proza franceză începând din clasicism și ajungând până la ultimele manifestări ale noului roman francez. Criticul și teoreticianul de la Timișoara, ca și Nicolae Manolescu, se apropie cu mai multă încredere (și precauție, totodată) de noua critică franceză, în special de cea propagată de «grupul» de la *Tel Quel*. În atenția sa stă, în primul rând, o «nouă» concepție despre lectură, acceptată aproape în formularea lui Roland Barthes: «Un al doilea fel de a citi implică o trădare despre care cred că reprezintă, atunci când nu e arbitrară, adevărata fidelitate, deoarece pune în activitate resursele ascunse ale textului». Opera literară este văzută ca un text cu implicații multiple, intrinseci și extrinseci, de unde critica textuală apelează frecvent la metodele: sociologică, psihanalitică, semiotică etc. Ceea ce ni se pare interesant de subliniat, în cazul lui Livius Ciocârlie, este marea mobilitate de a opera cu concepte definite adesea de cercetători prin disjunții, asimilarea metodelor, punerea lor de acord și evidențierea neajunsurilor, la nevoie. În general, aplicat și, în special, teoretic, demersul lui Livius Ciocârlie nu se reține atât prin originalitate (ideile și terminologia cu care vehiculează circulă frecvent în studiile de specialitate), cât prin puterea de pătrundere și expunerea sistematică. Din acest unghi, *Realism și devenire poetică* poate fi considerată cea mai bună lucrare divulgatoare pe care o avem asupra unor tendințe franceze de strictă actualitate, care vor cunoaște repercusiuni asupra criticii și teoriei literare, chiar dacă sunt în faza de proces. Trecând peste amănunte (unele aprecieri ale autorului sunt amendabile: după noi, Breton nu este un «mare» poet; pasaje întregi ale lucrării abundă de trimiteri bibliografice: și câte 10 pe o p.), nu se poate să nu considerăm pe cercetătorul de la Timișoara o voce distinctă în peisajul demersurilor actuale. Debutul său reprezintă o certitudine: *Realism și devenire poetică* se impune prin demnitatea stilului, prin ținuta intelectuală, prin remarcabilul instrumentar științific, prin buna stăpânire a obiectului de studiu”.

□ *Note la proza lui Platon Pardău* de Vasile Chifor: „O confruntare la dimensiunea existenței, inculcând un dramatism și un tragicism nesimulat, autentic și copleșitor, marcat prin derută și eșecuri, prin neputința de a (se) înțelege uneori, eroului lipsindu-i, cum s-a mai spus, «luciditatea necesară analizei», e realizată în ultimul roman *Ciudata mișcare a inimii în aprilie* – 1974. [...] Personală, uneori inegală, evoluând spre o realizare complexă a psihologiei personajelor, dar alunecând și în facil, proza lui Platon Pardău viază sub pecetea unui adevăr oricând verificabil: apartenența la o ideologie ce refuză mimetismul și dogma, completează, armonios, o conștiință politică cu cea despre menirea artei. Succesele și riscurile țin de originalitatea și înnoirea mijloacelor de abordare a temelor. Romanele sale (minus cel dintâi) certifică un autor angajat, al unor resurse afirmative”.

■ Dumitru V. Firoiu semnează studiul *Idei înaintate în gândirea românească de la 1848 și oglindirea lor în proclamațiile adoptate de revoluția burghezo-democratică din Țările Române*. ■ Titu Popescu semnează cronica literară la volumul *Bivuac* de Mircea Zăciu, Editura

Dacia: „Ceea ce la prima vedere pare fragmentarism, exercițiu de rubrică, la o scrutare mai atentă relevă o deosebită artă a comprimării cu metodă, facilitând un acces scutit de astuție și glacialitate. Textele sunt un șir continuu, un flux îmbelșugat, care consimte la forme disciplinate, al momentelor de reflecție ținând de justetea unei convingeri umaniste. De la acest nivel al justificării inițiativelor de acțiune intelectuală, se delimitează cu forță punctele încă insuficient controlate de tirul necruțător al adevărului, de unde și propensiunea pentru referirile axiomatice. Numai o voință formativă, alimentată de elanuri generoase și crescută într-un climat de toleranță sufletească de tipul protecționismului valoric, putea să imprime acest fast sever excursului intelectual. Se pun în joc resurse care își adoptă această formă potrivită și de aceea regretăm că, în altă parte, au existat neînțelegeri asupra validității de autenticitate a acestor forme de nerv și adâncime ale periplului livresc”. ■ În *Ad Usum* Mircea Ivănescu scrie *Despre poezie*: „Ceea ce tulbură, și în multe cazuri îndepărtează violent și durabil de poezia modernă pe cititorul de literatură, este obscuritatea ei – aparentă sau reală – absența aceluși contact direct de la scriitor la cititor, și care aruncă asupra textului poetic un adevărat oprobriu. Poezia devine, astfel, în ochii cititorului, un joc, o divagație care nu-și mai are rostul atunci când toată lumea, de la cititorul atent al literaturii, specializat și cunoscător în anumite domenii, până la cel ocazional, care citește spre a se destinde și distrage de la preocupările imediate, este de acord că literatura nu mai trebuie să fie un gest iresponsabil, ci o faptă care să reprezinte exact omul contemporan și sufletul lui, o artă, adică. [...] Ce ar trebui reținut într-o discuție care nu are drept scop decât înfăptuirea unor primi pași întru înțelegerea unei arte – poate esențiale pentru om, poate numai ajutătoare în a-i defini profilul și răspunderile – este că poezia modernă nu e un joc, ci voința acceptată de a coborî limba-lul liricii de pe pedestalele sale somptuoase, ritmice, frumos sunând la coadă în rime, spre o vorbire mai imediată, mai în măsură «să-l scuture» pe cel care o citește, și care este «un semn, un frate» al poetului, spre a-l face să citească altfel, mai atent, cu mai multă dăruire sufletească literatura, și spre a-i da de gândit pe marginea textului sau a întrebărilor pe care acest text i le naște în suflet. De la întrebări pornește, dintotdeauna, gândirea și mersul înainte”. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*. ■ Din *Curier* aflăm: □ Notă fără titlu și fără semnătură: „Sub egida Frontului Unității, în cinstea alegerilor de la 9 Martie, la Sibiu a avut loc festivalul de poezie patriotică *Pentru a ta înălțare, patrie socialistă!*, organizat de uniunea Scriitorilor din R.S. România, Revista «Transilvania», Comitetul municipal Sibiu al U.T.C. și societatea literară «Radu Stanca» a elevilor din municipiul Sibiu. Festivalul a fost deschis de către Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor și Mircea Tomuș, redactor-șef al revistei «Transilvania». Au citit, din creațiile lor, scriitorii Wolf Aichelburg, Teodor Balș, Vlaicu Bârna,

Franz Johannes Bulhardt, Radu Cârnelci, Ion Drăgănoiu, Anghel Dumbrăveanu, Ion Mircea, Petre Stoica, Romulus Vulpescu și, din partea societății literare «Radu Stanca» – Dumitru Chioaru, Adriana Constantin, Doina Hermenczi, Maria Holcan, Florin Predescu, Florentina Țepeluș. În continuare, a fost prezentat un recital de poezie patriotică, în interpretarea actorilor Geraldina Basarab, Petru Lupu, Radu Basarab, Iulian Vișa și Ion Ghișe, actori ai Teatrului de stat din Sibiu”. □ *Omagiu lui Radu Stanca* de Emil Duțu: „Cu prilejul comemorării a 12 ani de la moartea lui Radu Stanca, la 20 decembrie 1974, în orașul Călan, județul Hunedoara, a avut loc ședința inaugurală a cenaclului literar ce poartă numele poetului, primul cenaclu din această localitate. După citirea actului constitutiv, a urmat un simpozion dedicat poetului și omului de teatru Radu Stanca. Profesorul Liviu Guga a vorbit despre opera celui stins prematur, acum 12 ani, numele lui fiind purtat de cel mai tânăr cenaclu literar din țară. Câțiva artiști amatori, printre care s-au distins Violina Vișoi, Margareta Deak, V. Veleceanu, M. Marian și P. Dan, au susținut un recital din versurile poetului. În ședința de lucru desfășurată după simpozionul omagial, a citit un ciclu de versuri poetul Ionel Amăriuței”. □ I.T. Perșoiu informează: „Luni, 2 decembrie, cenaclul revistei «Luceafărul» din București, aflat sub egida Comitetului Central al U.T.C., a avut ca invitați pe trei dintre membrii Societății literare «Radu Stanca»: Ana Dumitru, Măria Holcan și Florin Predescu, pe actorul Radu Basarab și Teatrul studentesc sibian. Despre creația literară a tinerilor poeți sibieni și-au exprimat opiniile criticii Nicolae Baltag și Nicolae Ciobanu. Poetul Nicolae Dragoș, redactorul-șef al revistei «Luceafărul», a apreciat ca «o mare satisfacție cunoașterea creației literare a tinerilor sibieni, care, dovedind o mare sensibilitate și un talent promițător, au entuziasmat prin modul cum continuă valoroasele tradiții ale acestor locuri». Teatrul studentesc a prezentat spectacolul de poezie patriotică *O samă de cuvinte*, pe care dramaturgul Paul Everac l-a considerat o realizare de mare valoare artistică, aducând elogiile pentru felul cum reușește să transmită un mesaj de reală tentă emoțională. Actorul Radu Basarab a impresionat prin sobrietatea și profunzimea cu care a recitat din lirica lui Geo Bogza”.

• [„*Vatra*”, nr. 2] Proză Al. Ivasiuc – *Pro Domo* și Geo Bogza – *Paznic de Far*. □ În secțiunea *Semne* apar două articole despre Titu Maiorescu și Ion Creangă: *Titu Maiorescu sau condiția umană a criticului* de Serafim Duicu și *Recitindu-l pe Ion Creangă* de Mihai Sin. □ În secțiunea *Citind sau trăind literatura*, Dan Culcer semnează partea a doua a articolului despre nuvelele și povestirile românești contemporane. În evidențierea perspectivei sale teoretice despre nuvele și povestiri, Culcer optează să meargă pe urmele ideilor teoretice ale lui Cornel Regman. □ Articole despre rolul românului în societate: *România aici – România în lume*. □ La rubrica *Scena* sunt prezentate doi

dramaturgi, Molière și Madách. ■ În *Ochii ciclopului* apare partea a doua din textul lui Isaac Asimov, *Petele verzi*.

● [„**Viața militară**”, nr. 2] Publică versuri: Ion Dumbravă (*Ostaș și cetățean*), Mihai Negulescu (*Glasul națiunii*), Mihai Ștefan (*Acestui timp*), Ion Crânguleanu (*Ostaș în fața urnei*), Traian Reu (*Sărbătorim lumina*), George Florin Cozma (*Manifest electoral*), reportaje: M. Radina (*Emoțiile primului vot*), Ilie Zavrăgiu (*Activități concrete, mobilizatoare*), Nicolae Dumbravă (*O subunitate și oamenii ei*), Ion Căpeț (*Gândul și fapta noastră*), C. Strună (*Freamătă de bucurie țara*), Dragoș Vicol (*Liceul Militar Ștefan cel Mare*), Melania Dobre Ionescu (*Votăm să înflorească patria*), reconstituiri istorice: H. Zincă (*Graiul viu al amintirilor și documentelor*). □ Rubrica *Viața cărților* conține o cronică literară semnată de Aurel Martin pe marginea romanului *Copilăria unui Icar* de Ion Dodu Bălan, apărut la Ed. Ion Creangă. □ Victor Atanasiu semnalează apariția volumului *Zenit de anotimpuri* de Grigore Hagi, iar Marian Mureșan, a volumului de proză scurtă al lui Dan Mihale, *Povestirile sergentului Codruș*. □ *Poșta redacției* este semnată de Nicolae Mărgeanu.

● [„**Viața românească**”, nr. 2] Pe R.M. Albérès, critic al literaturii europene îl prezintă Romul Munteanu: „Critica prospectivă cultivată de R.M. Albérès este lipsită de îndrăzneală și cantonată în fapte foarte cunoscute. Fața criticului filosof, apt să descifreze prin datele prezente misterele viitorului, nu capătă consistență. Ancorat puternic în prezent, R.M. Albérès rămâne doar un critic erudit și subtil al timpului nostru”. ■ Despre *Autohtonii unui străin – Ovidiu* scrie Paul Anghel: „În istoria culturală, românii au cultivat mitul a trei mari exilați: Bălcescu, Dimitrie Cantemir, Ovidiu. Sunt personalități din epoci și de profiluri diferite, înconjurate cu o stăruitoare compasiune, mergând până acolo încât preocuparea pentru găsirea rămășițelor trupești și readucere în pământul țării să acapareze până și lumea savantă. O credință arhaică face să se închipuie că duhul celor sfârșiți departe nu-și află liniștea decât după aducerea moaștelor la baștină, după împlinirea tuturor oficiilor rituale care asigură marea trecere”. ■ Cornel Regman se referă la *Premii literare pentru urmașii lui Nastratin*: „Nastratinească e și poezia lui Sorescu din *La Lilieci*, mai puțin în litera ei (Velea – am arătat realizează în schițele sale o a doua *Poveste a vorbii*), cât mai ales în fondul unor tendințe ce-o animă. Aceste tendințe – trebuie spus – n-o imunizează de la sine împotriva mediocrității, pletoricului, prozaismului, anecdoticului brut, a manifestărilor de simili-poezie invadând câmpul liricii, ca de atâtea ori când ne găsim în prezența unor formule mănoase. Căci o formulă mănoasă e fără îndoială și aceea din care a răsărit *La Lilieci*, și ea se va înscrie memorabil în succesiunea altor asemenea formule prolifiche, cap de serie fiindu-le Sesamul arghezian care a deschis drumul spre *Flori de mucigai*”. ■ În cadrul rubricii intitulate *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Roxana Sorescu, Melania Livadă, Mircea Zăciu, Florin Mihăilescu, Petre Got.

□ De o antologie de texte îngrijită de Cornel Regman, intitulată *Nuvela (și povestirea) românească contemporană*, se ocupă Roxana Sorescu: „Cornel Regman păstrează o prudență binevenită în definirea unei specii cu statut din ce în ce mai labil, cum este nuvela și aceasta, probabil, reflectă un stadiu al istoriei literare, dar și necesitatea de a include în volum texte de dimenisuni și complexități varabile, de la *Turmele lui Eusebiu Camilar*, la *Acasă de Fănuș Neagu*. [...] Dacă am interpretat bine și dacă linearitatea povestirii este criteriul de structură la care a aderat Cornel Regman, trebuie să spunem că independent de dimensiunile și de complexitatea psihologică sau simbolică a pieselor alese, el a fost respectat cu constanță”. □ Despre editarea corespondenței lui Duiliu Zamfirescu, datorată lui Al. Săndulescu, se ocupă Melania Livadă: „Trecând peste capodopera genului, peste *Scrisorile lui Ion Ghica*, valoroase literar sunt cele rămase de la Alecsandri, Kogălniceanu, Odobescu și Duiliu Zamfirescu. Acestea din urmă au fost recent selectate și însoțite de un util aparat critic de Al. Săndulescu, ca și de o *Prefață* în care materialul este subtil și cu eleganță stilistică comentat”. □ Cartea omagială dedicată *Elenei Văcărescu* (Univers, 1974) de către Ion Stăvăruș este analizată de Mircea Zaciuc: „Bun cunoscător al arhivei personale a scriitoarei – depusă prin chiar grija autorului monografiei la Biblioteca Academiei R.S. România – Ion Stăvăruș a reușit să elucideze documentar o seamă de momente biografice-cheie, explicând evoluția spirituală a poetei și a femeii de cultură, relațiile ei literare, anii formării și afirmării în mediul literar parizian de la răscrucea celor două secole, prietenia cu tot ceea ce Europa timpului a avut mai ales în ordinea creației... [...] Componenta românească a personalității Elenei Văcărescu e surprinsă cu justificată atenție și finețe: ascendența ilustră, contactul cu natura de acasă, cu atmosfera satului patriarhal, implicarea în relațiile sociale ale finelui de veac, cu lumea literară și politică (în primul rând viața de la curtea lui Carol I), tot atâtea incidente și climate cu repercusiuni asupra destinului femeii și cu ecouri în opera scriitoarei”. □ Florin Mihăilescu observă: „Un model al criticii exegetice ni se pare a fi ultima carte a lui N. Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide* (Minerva, 1974). În spiritul obișnuitei sale meticulozități analitice, criticul se apleacă acum asupra creației philippidiene într-o cercetare de proporții destul de amplă, cel puțin în raport cu limitele colecției în care apare. N. Balotă practică exact, sau aproape exact, critica pe care o preconizează programatic: o critică hermeneutică, exegetică, de desfacere a sensurilor textului literar, mai mult sau mai puțin criptic, dar sugerând întotdeauna omului de întinsă cultură care este autorul acestei *Introduceri*... asociații erudite și comentarii quasi inepuizabile în stilul unei fantezii intelectuale de-a dreptul fascinante”. □ De *Poezia lui Adi Cusin* se ocupă Petre Got: „Adi Cusin este un poet interesant, dar încă insuficient de sever cu sine. În paginile sale coexistă lucruri reușite, alături de bagatele. Încă nu scrie la focul marilor obsesii”.

MARTIE

1 martie

• [„Scântea”, nr. 10 116] Dumitru Micu semnează cronică literară la *Scrieri* de Eugen Jebeleanu, două volume apărute la Editura Minerva: „Adunate la un loc, în spațiul unei ediții monumentale, volumele de poezie lirică publicate de Eugen Jebeleanu pe parcursul a patru decenii oferă cititorului posibilitatea de a se edifica asupra operei unuia dintre scriitorii români contemporani cei mai reprezentativi și în care literatura de atitudine civică își are un exponent de prim rang”.

• [„Flacăra”, nr. 8] Pe prima pagină Mihai Păcurariu publică poemul *Patria își cunoaște bărbații*. □ George Arion semnează reportajul *Zalău – o platformă a tinereții*. ■ Cu titlul *Roman serial (IV). Povești adevărate*, Adrian Păunescu publică *Unchiul care m-adormea (I)*. □ În *România nemuritoare* Gabriel Chifu publică poezia *Dunărea ca un salcâm înflorit*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie eseu *Timpul își grăbește pasul*. ■ În *Ce profesim, ce profesăm*, Nicolae Stoian publică un articol dedicat „fenomenului Beniuc”, portretizat în postura de candidat pentru Marea Adunare Națională: „Iată de ce recenta candidatură pentru Marea Adunare Națională a cetățeanului-poet Mihai Beniuc ne însuflă sentimentul unei noi mândrii: «Țara ce pe sânul ei ne ține» își prețuiește, așa cum a făcut-o întotdeauna, pe rapsozii săi. Alături de mulți alții, Mihai Beniuc reprezintă o întreagă epocă a poeziei noastre, cu toate căutările și neîmplinirile ei, mereu preocupată însă să dea strălucire de vers acestor zile cu trei sori în frunte”. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică reportajul *Cine sfințește locul*. □ În *Cartea*, Aurel-Dragoș Munteanu publică o recenzie a romanului lui Pop Simion, *Marșul alb* (Albatros). ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Coadă la cărți*, eseu ce se ocupă de problema tirajelor. ■ Cornel Moraru, în *Cultura europeană în epoca luminilor*, prezintă volumul omonim semnat de Romul Munteanu: „Specialist consacrat, Romul Munteanu a dedicat mai multe lucrări iluminismului românesc și european. Ultima dintre ele, un opus monumental, exprimă ambiția unei sinteze complete. În centrul preocupărilor se află fenomenul literar, ca și până acum. Impresia de supralicitare e, de data asta, serios amendată de plasarea mai justă a literaturii în contextul întregii culturi și civilizații. Ea apare acum ca o componentă în corelație cu multe altele: filozofia teoretică și practică, morală, pedagogia, critica literară, estetica (fiecare prinsă în câte un capitol rezumativ)”. □ În *România nemuritoare*, George L. Nimigeanu publică poezia *Restituire*, iar Mircea Florin Șandru, *Țăranii*. ■ I.P., în *Literatura și omul*, publică un scurt interviu cu Marin Sorescu ce are ca subiect relația scriitorului cu „Omul”: „Cei care vor să mă critice îmi reproșează, mai direct sau mai pe ocolite, tocmai această comunicare aproape instantanee cu lumea. A fi

citit nu mi se pare o vină chiar așa de mare! Ba chiar îmi permit să mă mândresc cu aceasta, pentru că eu nu iau condeiul în mână ca să fiu pe plac, ci scriu ceea ce simt, iar faptul că gândurile mele cele mai sfinte se întâmplă să semene cu cele ale altor oameni mi se pare extraordinar. Pentru mine, cititorul reprezintă un individ de azi, cu sudoarea, cu necazurile lui, cu aspirații, cu tot ceea ce visează și crede”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 9] Constantin Stan analizează conceptele de *Tradiție și noutate la Hortensia Papadat-Bengescu*: „Din unghiul mereu refăcut, opera oricărui mare scriitor oferă surprize și perspective noi marcând însă de fiecare dată mai exact raporturile dintre tradiție și inovație. Astfel, nu s-a observat că, prin ciclul *Halippilor*, Hortensia Papadat-Bengescu se înscrie într-o tradiție ce a preocupat proza românească încă de la începuturile ei, aceea a vziunilor integrate, a construcțiilor ample care să epuizeze posibilitățile de combinare a evenimentelor sau personajelor oferind un sens existențelor prin circumscrierea într-un univers specific. [...] Ceea ce aduce nou Hortensia Papadat-Bengescu este nu numai o lume, un univers, o modalitate, cea analitică, ci și o scriitură ce pare a fi din unghiul contemporan aproape de modernism”.

■ Gheorghe Suciuc resimte *Nostalgia citadinismului*: „Neavând nici pe departe veleități de istoric literar, cred, totuși, că și o scurtă privire istorică asupra predilecțiilor tematice ale prozei românești devine edificatoare în privința opțiunilor față de proza cu tematică rustică sau citadină. Operele de ritual, tălmăcirile Bibliei nu le putem considera aici. Lucrările cronicarilor, de asemenea... Primul roman al literaturii noastre, cel puțin după o părere la care ader, e *Istoria ieroglifică* a lui D. Cantemir, dezbateră cu un profund caracter pamfletistic a cancanurilor și a politicii de palat”. ■ Dorin Tudoran descoperă *Un neo-tradiționalist* în Gheorghe Istrate din volumul *Pseudopatriarchalia* (C.R.): „Deși *Pseudopatriarchalia* se află mai aproape de calitățile poeziilor din *Măștile somnului*, decât de deficitul liric semnalat în *Poeme*, Gheorghe Istrate mi se pare un poet a cărui voce lirică nu s-a limpezit, nu s-a personalizat îndeajuns în corul seriei pe care am mai numit-o”. ■ În textul *Realism și atemporalitate*, Voicu Bugariu se referă la cartea lui Mihai Giugariu, *Magdalena* (Eminescu, 1975): „Este contradicția principală a acestui roman: aceea dintre intenția autorului de a urmări destinul unei femei din zilele noastre și tentația pătrunderii în domeniile povestirii atemporale, pe care doar finalul romanului încearcă să o readucă în realul unei epoci anumite. Toate acestea presează romanul, împingându-l imperceptibil spre o serie minoră”. ■ În cadrul rubricii *Tinerețea clasicii*, este abordată scriitoarea Hortensia Papadat-Bengescu. Semnează texte: Nicolae Ciobanu, Maria-Luiza Cristescu, Eugenia Tudor Anton. □ Nicolae Ciobanu, *Poezia universului feminin*: „Fiind vorba de o proză a cărei temă privilegiată vizează în special manifestările erosului feminin, putem avea într-adevăr revelația totalei denunțări a opticilor tradiționale – «feministe» reven-

dicativ umanitariste, ca să nu mai spunem de cele romanțioase, idilizante și idializante, cultivate cu atâta ardoare de romanul sentimental al epocii. Eroinele Hortensiei Papadat-Bengescu stau «în fața oglinzii» nu din imboldul de a reedita la modul îngust sentimental mitul lui Narcis. Scopul «privirii în oglindă», (se înțelege la ce fel de oglindă ne gândim!), la ele, este acela al identificării propriului eu, al descoperirii adevăratei lor ființe”. □ Maria Luiza-Cristescu, *O lume suficientă sieși: „Rădăcini* este pentru opera Hortensiei Papadat-Bengescu și un fel de sumar al temelor. Cheile ușii secrete nu sunt predate, cifrul întregii opere e dezvăluit. Romanului i se văd firele urzelii, ideologia literară străpunge arta, motivele fugărindu-se unul pe altul, sunt așezate într-o disciplină forțată. Cartea nu e făcută din materia rămasă, neintegrată în celelalte. Dimpotrivă, interiorul unei lumi suficientă sieși e supraaglomerat de noi ființe, fapte și variații pe aceeași temă”. □ Eugenia Tudor Anton, *Ochiul rece, al adevărului*: „Pe drept cuvânt Hortensia Papadat-Bengescu e socotită unul dintre ctitorii literaturii române moderne. Pe umerii acestei teme, care a acordat drept de cetățenie literară analizei psihologice – în care nu a fost nici măcar egalată, adevărului sinuos și umbrit și ascuns al adâncurilor sufletești, a apăsător și greutatea aflării limbii literare românești care să exprime adecvat încărcătura de intelectualitate și simțire autentică. Apelând adesea la unele neologisme Hortensia Papadat-Bengescu a creat o limbă încărcată și uneori inaccesibilă (mai ales pentru vremea în care scria). Dar după Hortensia-Papadat-Bengescu ne-am îmbogățit cu un stil intelectualist, cu o anume știință a frazării care n-a mai putut fi ignorată și nu poate fi ignorată de niciun scriitor adevărat”. □ Despre roamanul *Rădăcini* al Hortensiei Papadat-Bengescu scrie și M. Ungheanu: „O oboesală a receptivității pare să fi arătat critica literară în fața romanului Hortensiei Papadat-Bengescu, *Rădăcini*. Fără audiență la marile publice literatură scriitoarei se bucurase însă până atunci de o fină și inteligentă primire din partea spiritelor avizate. Comentariile critice privind *Concert din muzică de Bach* sau *Drumul ascuns* sunt numeroase. Deși parte a ciclului familiei *Halippa* ultimul roman al scriitoarei nu strânge în jurul lui decât câteva semnături prestigioase. G. Călinescu acuză, într-un anume sens, lipsa lui de valoare. Vladimir Streinu formulează aprecieri din care nu lipsesc cuvintele mari, dar nici rezerva. Mai puțin reținut este Șerban Cioculescu care fixează fără ezitare locul de excepție al scriitoarei în istoria romanului românesc. *Rădăcini* i se pare cea mai serioasă realizare «de frescă» în romanul nostru”. ■ Eugen Simion scrie despre *E. Lovinescu (I)*: „Urmărind aceste căi, analiza realizează, implicit, un portret și pregătește argumentele pentru o judecată critică globală. Portretul este pur spiritual, E. Lovinescu n-are, cel puțin în această istorie, plăcerea lui Sainte-Beuve de a citi fața umană a scriitorului. Câmpul privilegiat de studiu rămâne opera; psihologia, caracterul în implicațiile lui existențiale sunt lăsate, acum, deoparte. Pe acestea le folosise în *Memorii* vo-

ind să dea o imagine a vieții literare în culoarea și diversitatea ei temperamentală. Portretul redus la aceste elemente esențiale ia înfățișarea unei fișe cu un număr variabil de rubrici în care se încearcă a se prinde relieful și pulsația unui spirit. E. Lovinescu este neîntrecut în asemenea planete care concentrează într-un număr redus de propozițiuni timbrul particular și dimensiunile, uneori vaste, ale unui spirit creator...” ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui G. Dimisianu: „Critică de tatonare, fermă totuși în afirmații, când se aplică literaturii în curs, eliberată de grija înaintării prudente pe un teren instabil când se aplică valorilor constituite, critica lui G. Dimisianu își dezvăluie personalitatea numai privită global. Citite separat, articolele sale pot nemulțumi dintr-un motiv sau altul, dar mai ales prin expresia impersonală și prin aerul de neutralitate pe care îl afișează, în vreme ce fiecare dintre volumele criticului marchează o fermă opțiune”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 56] Pop Simion semnează *Mărțișor*: „Ziua Femeii nu ar putea avea o altă gazdă decât zglobia și fastidioasa lună a lui Mărțișor, ale cărei delicatete, capricii și spumozități ne încântă. În anul în care ne aflăm, virtuțile feministe ale Mărțișorului sporesc nebănuit prin decizia luată de U.N.E.S.C.O. de a declara 1975 drept *An Internațional al Femeii*”. ■ În *Cuvântul zilei* apare *Destinul femeii* de Alexandru Balaci: „Anul 1975, proclamat Anul internațional al femeii, să aducă, de aceea, oriunde în lume *eliminarea* oricărei ultime discriminări față de partenera egală a omului, în orice drept, în orice datorie umană”. ■ În pagina *Pe scurt* citim: □ *Sărbătoarea cărții* de Dan Medeanu: „Cu câteva luni în urmă, la Brașov, profesorul american Charles Carlton, bun cunoscător și prieten al țării noastre, îmi spunea că unul dintre lucrurile care l-au impresionat cel mai mult în România, încă de la prima vizită, a fost animația continuă din librării, interesul oamenilor de toate categoriile pentru carte. Mi-am amintit cuvintele sale de curând, la deschiderea *Salonului național al cărții*, când Sala Dalles din Capitală devenise literalmente neîncăpătoare. [...] «Această ediție, a V-a, a Salonului internațional al cărții – ne spunea poetul Mihai Beniuc, privind mulțimea care umpluse încă din primele minute parterul și etajul sălii, ocupând până și scările laterale – este o reușită nu numai prin ceea ce se expune (lucrări extrem de valoroase, de altfel), ci și, deopotrivă, prin numărul mare de vizitatori, a căror prezență masivă conferă evenimentului o amploare fără precedent». De aceea, poate, alocuțiunile rostite de Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, și Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, nu s-au limitat doar la relevarea dimensiunilor și sensurilor activității editoriale pe anul trecut, ci, depășind cadrul informativ și de circumstanță, au deschis calea dialogului direct dintre creatorii cărților și marele public. [...] «Orice Salon național al cărții – sublinia profesorul Romul Munteanu, director al Editurii Univers, ca-

racterul de sinteză al exponatelor – este, în ultimă instanță, un bilanț care însumează întreaga creație editorială. Consider că principala realizare a editurilor noastre, evidențiată pregnant acum, la ora acestui bilanț, de standurile salonului, este faptul că s-au publicat, în fiecare domeniu, cărți de o mare varietate, răspunzându-se astfel solicitărilor unui public tot mai larg și tot mai exigent»”.

□ *Discursuri de recepție la Academia Română*: „Sub cupola Academiei Române au fost audiate, într-un cadru solemn, discursurile de recepție a cinci noi academicieni: prof. dr. doc. Ștefan Pascu (*Gândirea istorică în Academia Română 1866-1918*), prof. dr. doc. Octavian Fodor (*Școala chujeană de medicină*), prof. dr. doc. Șerban Cioculescu (*Theodor Vârnav*), prof. dr. doc. Virgil Vătășianu (*Prolegomene la istoria disciplinei – istoria artei românești*) și prof. dr. doc. Constantin C. Giurescu (*România în mileniul migrațiilor: considerații asupra unor aspecte*). Au răspuns academicienii Cristofor Simionescu, Ștefan Milcu, Al. Philippide, Al. Graur și David Prodan”.

□ *Dosarul asasinării lui Nicolae Iorga*: „Muzeul literaturii române a editat de curând un interesant și tulburător volum, intitulat *Dosarul unei crime politice: N. Iorga*, un scenariu documentar de Mihai Stoian, prefațat de George Macovescu. În addenda mai sunt publicate mărturii și documente privind scrierile lui Iorga, dosarul asasinatului întocmit de Siguranță, Iorga văzut de contemporani”.

□ *Lexicoane la ordinea zilei*: „În Editura Academiei vor vedea lumina tiparului, în acest an, volumul consacrat literei R din *Dicționarul limbii române*, lucrare monumentală ce ilustrează evoluția vocabularului românesc de la primele atestări până astăzi, și *Dicționarul explicativ al limbii române*.”

■ În *Patru cărți – patru acte de cultură*, Virgil Cândea scrie despre: □ *Bălcescu și Kogălniceanu în ediții definitive*, semnalând apariția ediției *Opere* de N. Bălcescu, pregătită de G. Zane și Elena G. Zane și volumul I din *Opere* de M. Kogălniceanu, ambele apărute la Editura Academiei Române.

■ Nicolae Balotă semnează *Estetica – etica viitorului*: „Se conturează în zilele noastre, care au cunoscut deruta umanismului clasic, lineamentele unui nou umanism care înglobează multiple valori, care proiectează un om al viitorului. Or, literele și artele participă din plin la conturarea chipului acestui om. Astfel, esteticul devine o etică a viitorului. Fenomen evident în cele mai diverse domenii ale creației artistice. Să amintim, ca un exemplu, doar creația prozatorilor români din zilele noastre. Cei mai valoroși dintre romancierii noștri – de la Zaharia Stancu, Eugen Barbu, Marin Preda, la mai tinerii D.R. Popescu, Fănuș Neagu, Al. Ivasiuc ș.a.m.d. – au procedat în operele lor la un examen al conștiinței românești din ultimele decenii și din zilele noastre. Examen ce va avea, fără îndoială, urmări importante în formarea unei conștiințe noi etice, social-politice a viitorului. Acest rol energetic-formator al literaturii și artei le conferă acestora o demnitate particulară în lumea prezentă și a viitorului”.

■ În paginile intitulate *Dosar*, citim *Femeile în România*, cu ocazia Anului internațional al femeii. Textele sunt semnate de:

Sanda Faur (*Argumente pentru o condiție demnă*, o convorbire cu prof. univ. Maria Groza, membră a Biroului Consiliului Național al Femeilor, despre obiectivele Anului Internațional al Femeii), iar Cici Iordache și Aneta Dumitriu realizează *Egale cu noi înșine și cu egalii noștri, bărbații*, o anchetă descrisă astfel: „Opt femei într-un dialog despre emanciparea, afirmarea și prezența lor în viața socială”. ■ În secțiunea *Cartea* citim despre *Două apariții valoroase*: □ Dumitru Radu Popa scrie despre volumul *La capăt* de Leonid Dimov: „Poezia lui Leonid Dimov este, așadar, o aventură a limbajului, dar și a spiritului în genere. O aventură generoasă, *la capătul* căreia așteaptă, grav și sceptic, Poetul”. În cadrul prezentării sunt publicate și două poezii din volumul discutat: *Gestație și Reper*. □ Despre *Niște țărani* de Dinu Săraru scrie C. Stănescu: „Într-o literatură în care unele cărți abordează subiectul țărănesc doar ca un pretext, ca un cadru pentru o problemă de alt ordin, este firească și necesară preocuparea pentru starea și evoluția reală a acestei lumi a satelor, pentru procesele care o modifică ori cărora ea însăși le conferă culoarea locală. Tradiția prozei țărănești de bună calitate, realistă, plină de observații acute, adevărate, câștigă în Dinu Săraru un nou aderent al cărui mijloc de a o face să dăinuie constă în ceea ce am numit teatralitatea pitorescului sau, invers, pitorescul teatralizat, «pus în scenă» cu inteligență și umor măsurat”.

2 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 117] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Privind pe fereastră...*, însemnări de Létay Lajos.

4 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 118] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim însemnările lui Pop Simion, *E primăvară în oameni, în cuget, în simțiri*. ■ Acad. Em. Condurachi publică nota de lectură *O istorie integrală a marilor epoci de artă din țara noastră*, text în care semnaleză că Editura Meridiane a „înscris în planul său de lucru” o sinteză intitulată *România – mari epoci de artă*, concepută în cinci volume, primul apărut: *Arta preistorică în România*, realizat de prof. Vladimir Dumitrescu.

5 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 119] În *Manifest liric* Dumitru Bălăeț publică poezia *Mandatul deputatului*. ■ Însemnările lui Dumitru Radu Popescu, intitulate *Și aici este un colț de patrie...*, apar în secțiunea *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*.

• [„Viața studentească”, nr. 9] Un nou grupaj liric *Buletin de vot*, cu semnături, precum Luca Onul, Ion Diaconescu, Marin Constantin, Paul Balahur. □ La rubrica *Aflăm cu emoție...*, semnată *Titular*, sunt persiflate locurile comune și tautologiile lui Romulus Guga din *Adio, Arizona* (Dacia, 1974).

6 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 120] Sütő András publică *Instantanee electorale mu-reșene în Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*. ■ Pe prima pagină citim: *Victoria de acum treizeci de ani – temelie la noua istorie a patriei*, marcând 30 de ani de când „poporul român a votat, prin propria luptă, pentru instaurarea puterii revoluționar-democratice în România”, eveniment pus în contextul alegerilor la 9 martie 1975.

• [„România literară”, nr. 10] Versuri semnează: Ion Bănuță (*Împlinind jurământul*), Dan Rotaru (*Manifest poetic*), Traian Iancu (*Votul nostru*), Ion Hobana (*Cântec*), Paul Tutungiu (*Alegeți drum...*) □ M. Râmniceanu publică *Victoria istorică din 6 martie 1945*. □ Mihai Stoian publică „8 «fișe de teren»”, sub titlul *Retrospectiva viitorului*, un reportaj despre Maramureș. □ Sub titlul *Colonade Patriei*, Ion Potopin publică poeziile: *Pământul țării; Stejarul sfânt; Luceafărul înalt; O pasăre măiastră; Puterea care leagă; E o inimă; Timpul românesc*. ■ Numărul este dedicat alegerilor din 9 martie: □ Editorialul *Istoria trăită* este semnat de George Ivașcu: „Participarea, cu atâta însuflețire, cu atâta dăruire, a întregului popor la manifestările prilejuite de evenimentul major al alegerilor de la 9 martie constituie un ansamblu de semnificații ale conștiinței civice a națiunii la parametrii amplu marcați de anul jubiliar 1974, anul celor trei decenii de când România s-a eliberat de sub fascism, anul celui de-al XI-lea Congres al Partidului. Dinamica noului curs al vieții noastre politice conturează astfel tot mai expresiv un profil de nouă epocă în făurirea destinului românesc”. □ Virgil Teodorescu, *Ferma noastră hotărâre*: „Am fost desemnat candidat al Frontului Unității Socialiste în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională în județul Constanța, Circumscripția Cernavodă, acolo unde am văzut lumina zilei, mi-am petrecut copilăria și tinerețea, am crescut, am învățat, am iubit și am intrat în mișcarea revoluționară când eram foarte tânăr, în anii ilegalității. Acolo unde l-am întâlnit pe Filimon Sârbu, pe tovarășii Vasile Vâlcu, Dumitru Coliu și mulți alții. Aș putea spune că am descoperit lumea privind-o prin fereastra mirifică dintre Mare și Dunăre, că Marea a pătruns în ființa mea ca o infuzie și circulă odată cu sângele, și tot ce-am scris, am înfăptuit și-am visat, am respins și-am adorat, este legat de aceste locuri marine, de orizontul nesfârșit al acestei nelipsite și tutelare prezențe”. □ Platon Pardău, *Vitoria*: „De ce și-o fi numit Sadoveanu monumentalul și simplul, până la vibrația caldă a desenelor icoanelor pe sticlă, personaj central al *Baltagului*, Vitoria? V-ați gândit vreodată că figura memorabilă a prozei noastre se numește Vitoria? [...] Printr-o potrivire a calendarului istoriei politice actuale, celei de a opta zile a lui martie îi urmează, anul acesta, riguroasa manifestare a dreptului nostru electoral. Sunt pe listele celor urmând a primi învestitura voinței și cuvântului mulțimilor multe femei. Omagiu e prezența lor acolo; omagiu și recunoaștere a capacității sociale. A vocației sociale, a instinctului de dreptate și adevăr al femeii de pe aceste

meleaguri. Astfel că, rupând sigiliul explicației strict documentare, eu nu fac altceva decât să vă propun, acum, la început de martie, o meditație pe marginea unui nume de femeie: Vitoria. Adăugind că drumul acestui nume de femeie avut-a un sens unic și ferm: adevărul. Un sens niciodată decăzând din drepturile sale, oricând și unde am fi”. □ Mihai Beniuc, *Căldură și soare*: „Sobrietatea și seriozitatea cu care, la întâlnirile cu candidații, alegătorii pun probleme, mereu cu ochii îndreptați spre caracterul obștesc al rezolvării lor, denotă transformările democratice, în sensul democrației socialiste, ce i-au modelat în ultimii treizeci de ani și mai ales după Congresul XI al P.C.R. cu documentele lui epocale, inclusiv Manifestul Frontului Unității Socialiste”. □ Marin Constantin, *O datorie de conștiință*: „Nu voi șovăi, dacă îmi va fi dat să iau cuvântul în Marele Sfat al Țării, să militez pentru înflorirea spirituală a omului de azi, care trebuie să devină tot mai mult omul de mare cultură de mâine. Simt în aceasta suprema datorie a conștiinței, tocmai fiindcă Țara de Sus are tradiția unei zone intens culturale, profilând astfel conturul spiritual al societății viitoare. Simt că tot ceea ce s-a făcut și se face în continuare atât de mult pe plan material, ne angajează cu necesitate mai mare spre îndeplinirea dezideratelor spirituale”. □ Hedi Hauser, *Spre binele patriei*: „Timp de aproape două săptămâni m-am întâlnit, în Circumscripția electorală nr. 4 Băile Herculane, pentru care candidez ca deputată în Marea Adunare Națională, cu locuitorii din Topleț, Buchin, Văliuc și Cornereva”. □ Brăduț Covaliu, *Vastele deschideri*: „Arta își împlinește elanurile cu gândurile țării, căci trăim în mijlocul oamenilor și printr-un dialog al întrezăririi viitorului ne aflăm pe același mare șantier. Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român a pus în fața țării și prin acestea în fața fiecărui om, un făgaș de desfășurare. În uzină, pe ogoare, în noile cartiere în construcție sau în atelier, trăim prin muncă fără răgaz și ne vom înfăptui pe noi înșine ca oameni ai zilelor de mâine, ca participanți la elanurile acestei societăți. [...] Prin alegerile de la 9 martie, întregul popor își manifestă adevărata responsabilitate față de interesele esențiale, supreme ale poporului român, dându-și votul pentru candidații propuși de Frontul Unității Socialiste pentru înfăptuirea Programului Partidului, bază a dezvoltării noastre de mâine. Arta este chemată să vorbească oamenilor despre marile adevăruri ale vieții, să se orienteze pe cât mai deplin cu aspirațiile spre civilizație și nou ale întregului popor, să redea în limbajul său specific gânduri și elanuri care să impulsioneze și să plăsmuiască pe coordonate și mai înalte spiritualitatea și dorința de armonie și progres a întregului popor”. □ Mircea Radu Iacoban, *A trăi civilizată*: „Dincolo de clișee, de poezele șăgalnice cu floricele pe câmpii și cor de păsărele, viața la țară înseamnă, în martie 1975, un efort exemplar de a aduce viitorul mai aproape. Nu-i o figură de stil. Viitor înseamnă și bunăstare, și noi trepte de civilizație, și larg acces la cultură, – iar în aceste zile fierbinți, oamenii satelor au declanșat o adevărată campanie de identificare și punere în valoare a fiecărui element capabil să ne apropie de

măine cu un ceas mai devreme”. □ Létay Lajos, *Totul pentru oameni!*: „Am pornit cu oarecari temeri spre noua mea circumscripție. Deși numai o mică parte dintr-însa este rurală, se pun totuși o sumedenie de probleme, darmită când mă gândesc ce-nseamnă centrul, municipiul Dej, cu industria sa în plină dezvoltare, cu gigantul combinat de celuloză și hârtie, cu fabricile de conserve și de materiale de construcție, cu uriașele ateliere feroviare, cu atâtea proiectate și dorite obiective! Totul pentru oameni. Acei oameni la care trebuie să te pricepi cel mai bine. De dragul lor trebuie să te pricepi la toate, orice calitate ai avea: fie că ești scriitor sau vei fi deputat, fie că ocupi un loc în banca legiuitorului, venind de la strung, de pe tractor sau din scaunul directorial. Să faci și să slujești Legea, unica lege: fericirea Omului”. □ Octavian Cotescu, *Semnificații adânci*: „În ceasurile acestea, de bilanț și de meditație asupra condiției istorice de azi și de mâine a poporului român, nu poți să nu fii mândru că trăiești într-un loc în care existența fiecărui om este împodobită de voința de a munci cu cinste, în pace și în libertate, pentru bucuria lui, a poporului lui și a tuturor oamenilor. [...] Sunt forme înalte ale spiritului românesc dintotdeauna, călăuzite astăzi de forța politică, istoricește cea mai puternică prin generozitate și patriotism socialist, Partidul Comunist Român. Prezența oamenilor de artă pe listele de candidați în alegeri exprimă semnificațiile adânci ale rolului artei în societatea noastră; este, de fapt, rezultatul legăturii totale a artei cu poporul, a artistului de astăzi cu ideea de muncă, de pace, de libertate, de cinste”. □ Alexandru Ivasiuc, *Elogiul alegătorului*: „Democrația sau procesul de dezvoltare a democrației este creșterea continuă a comunicării cu aceste năzuințe neînhibat exprimate. Astăzi știm că nu numai în domeniul social, viață și viabilitate înseamnă creșterea continuă a canalelor și mijloacelor de comunicare, a bogăției și complexității unui mesaj. Alegători și aleși, ca membri ai aceleiași comunități socialiste, depind de înflorirea ei, pentru că interesele colective și individuale nu se opun niciodată”. □ Ecaterina Oproiu, *O primăriță*, un dialog cu Veronica Harnagea, primărița comunei Munteni, județul Vaslui. ■ În *Viața literară* în continuare citim *În întâmpinarea alegerilor*: „În ultima săptămână, Uniunea Scriitorilor, în colaborare cu organele locale județene, orașenești și comunale, a intensificat acțiunile întreprinse în întâmpinarea alegerilor de la 9 martie, – întâlniri cu candidații și alegătorii, festivaluri de poezie patriotică, vizite de documentare la marile fabrici, uzine și alte unități economice, importante realizări pe care poporul nostru, sub conducerea partidului, le-a obținut în ultimul timp, în scopul îndeplinirii cincinalului înainte de termen”. Sunt notate manifestările din orașe: □ *Arad*: „În vederea realizării unor articole și reportaje, Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei au efectuat în curs de o săptămână o bogată documentare în unități economice din Câmpulung-Muscel și Pitești, în unitățile economice din județele Olt și Dolj. De asemenea, au susținut festivaluri de poezie patriotică în județul Argeș Camil Baltazar, Radu Boureanu, Valeria Boiculesi, Lucian Dumitrescu, Constantin Florea, Rusalin Mureșan,

Gheorghe Pituț, Ion Serebreanu, Gh. D. Vasile”. □ *Bacău*: „Uniunea Scriitorilor în colaborare cu revista «Ateneu» a organizat o serie de manifestări literare în orașele Bacău, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Moinești, Tg. Ocna, ca și în localitățile Comănești, Podu Turcului, Buhuși, Dărmănești, Orbeni etc., – la care și-au dat concursul: Sergiu Adam, George Bălăiță, Constantin Călin, Calistrat Costin, Horia Gane, Ernest Gavrilovici, Ovidiu Genaru, George Genoiu, Mihail Sabin, Vlad Sorianu, Eugen Uricaru și Octavian Voicu”. □ *București*: „Casa Scriitorilor «M. Sadoveanu» a organizat la Academia Militară un festival de poezie patriotică la care și-au dat concursul Ion Bănuță, Virgil Carianopol, Ioana Diaconescu, Nicolae Dragoș, Eugen Frunză, Elena Gronov-Marinescu, Victor Tulbure, Dragoș Vicol și Violeta Zamfirescu. * În cadrul unor festivaluri de poezie patriotică s-au mai întâlnit cu soldați și ofițeri ai armatei noastre scriitorii: Ioan Costea, Ștefan Augustin Doinaș, Traian Iancu, Emil Manu, Rusalin Mureșan, Marin Porumbescu, Traian Reu, Petru Vintilă, A.I. Zăinescu. * Muzeul literaturii române, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România organizează la Casa memorială «Tudor Arghezi» de la Mărțișor o întâlnire între alegători, scriitori și candidatul Frontului Unității Socialiste desemnat în această circumscripție electorală. Cu acest prilej, va fi evocată activitatea pe care a desfășurat-o poetul *Cântării Omului* (Tudor Arghezi – delegat al locuitorilor din mahalaua Căramidari) pentru apărarea și susținerea drepturilor cetățenești, precum și lupta pentru satisfacerea revendicărilor locuitorilor din mahalaua Căramidari de odinioară. Participă: acad. Șerban Cioculescu, Virgil Teodorescu, Radu Boureanu, Ion Bănuță, Radu Cârnelci, Nicolae Dragoș, Gh. Pituț, Doina Sălăjan. Manifestarea va avea loc vineri, 7 martie, la orele 13, la Casa memorială Mărțișor din str. Mărțișor nr. 26”. □ *Cluj-Napoca*: „Asociația scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat la Casa de cultură și la Liceul nr. 15 manifestări literare consacrate alegerilor, la care au participat Ion Arcaș, Horia Bădescu, Doina Cetea, Ștefan Damian, Victor Felea, Negoită Irimie, Ion Lungu și Ion Oarcăsu”. □ *Constanța*: „Virgil Teodorescu, candidatul Frontului Unității Socialiste, s-a întâlnit cu alegătorii din circumscripția electorală nr. 8, Cernavodă, județul Constanța, atât în acest oraș, cât și la Hârșova și în comunele Mircea Vodă, Saraiu, Crucea, unde a avut loc o suită de festivaluri literare la care au participat Virgil Teodorescu, Dan Deșliu, Gabriela Melinescu, Sanda Ghinea Prisăcaru, Traian Iancu, Ion Bădică, Octavian Georgescu, C. Radu Crișan și Aurel Dumitrescu. Grupul de scriitori a avut o întâlnire cu tovarășul Vasile Vâlcu, prim secretar al Comitetului județean P.C.R. – Constanța”. □ *Covasna*: „Beke György, Domokos Géza, Mikó Ervin s-au întâlnit cu candidați și alegători din comunele Uzun, Cernat, Chichiș și Casa de cultură din orașul Sf. Gheorghe”. □ *Dolj*: „Sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, la Craiova s-a desfășurat un festival literar artistic «Votul nostru patriei și poporului român». Au luat cuvântul acad. Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontu-

lui Unității Socialiste, și prof. Florea Firan, președintele Comitetului pentru cultură și educație socialistă Dolj. Au citit din lucrările lor Sina Dănciulescu, Dan Deșliu, Mihai Duțescu, Ilarie Hinoveanu, Traian Iancu, Eugen Jebeleanu și Victor Tulbure. Și-au dat concursul artista Silvia Popovici de la Teatrul Național «I. L. Caragiale» din București, pianista Arta Teodorescu și un grup de artiști craioveni”. □ *Maramureș*: „Ioan Alexandru, Gheorghe Chivu, Mihai Cupcea, Petre Got, Ion Bogdan Iuga, Mihai Olos, Ion Sofia Manolescu, Pop Simion, Claus Stephani și Tiberiu Utan s-au întâlnit cu muncitori, țărani cooperatori, cadre didactice, elevi, studenți etc., la Institutul Politehnic din Baia Mare, Casa de cultură din Sighetul Marmației, Casa de cultură din Vișeu de Sus, școlile generale din comunele Borșa și Săliștea de Sus și la căminul cultural din satul Desești”. □ *Mehedinți*: „O călătorie documentară au efectuat în municipiul Drobeta-Turnu Severin, Ion Horea și Corneliu Leu. S-au vizitat Combinatul de celuloză și cel de prelucrare a lemnului, Șantierul naval, barajul Hidrocentralei Porțile de Fier și orașul Orșova. Scriitorii au participat la întâlnirile cu alegătorii ale tovarășului Cornel Burtică, membru al Comitetului Politic Executiv și secretar al C.C. al P.C.R., candidat pentru Marea Adunare Națională. La una din aceste întâlniri poezii Victor Tulbure și Nicolae Stoian au citi poezii patriotice”. □ *Neamț*: „Maia Belciu, Ion Drăgănoiu, Ion Hobana, Mircea Ivănescu, Victor Tulbure și Dragoș Vicol au participat la șezători literare, întâlniri cu alegători și candidați în numeroase localități ale județului Neamț”. □ *Olt*: „Nicolae Dragoș, Florin Costinescu, Dan Mutașcu, Ion Lotreanu, Pia Olaru, Doina Uricariu au participat la o serie de șezători literare grupate sub genericul «Baladă pentru acest pământ» în comune și orașe ale județului Olt, șezătorile cuprinzând recitalurile poetice și dialoguri cu candidații și alegătorii”. □ *Satu Mare*: „Adrian Cernescu, Ioan Dan, Mihai Gavril, Constantin Georgescu, Valeriu Gorunescu, Ion Murgeanu, George Păun, Gabriel Rațiu, Fényi István, Ion Larian Postolache și Mihai Tunaru au avut o convorbire cu tov. Ioan Foriș, prim secretar al Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare. Scriitorii au avut întâlniri cu candidații și alegătorii în comunele Bixad, orașele Bregrești-Oaș, Tășand, Carei, ca și la Liceul economic din Satu Mare”. □ *Sibiu*: „Uniunea Scriitorilor, în colaborare cu Comitetul municipal U.T.C. – Sibiu și revista «Transilvania», a organizat, în ziua de 24 februarie 1975, în sala Casei de cultură a sindicatelor din localitate, un festival-spectacol de poezie patriotică, intitulat *Pentru a ta înălțare, Patrie socialistă*. Despre importanța evenimentului de la 9 martie 1975 au vorbit tovarășii Ion Negurici, secretar al Comitetului municipal U.T.C. – Sibiu, Laurențiu Fulga, primvicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România și Mircea Tomuș, redactor-șef al revistei «Transilvania». Recitalul a fost susținut de poezii Wolf Aichelburg, Teodor Balș, Vlaicu Bârna, Franz Johannes Bulhardt, Radu Cârnecki, Ion Drăgănoiu, Anghel Dumbrăveanu, Ion Mircea, Mira Preda, Petre Stoica, Romulus Vulpescu. Au mai participat Dumitru Chiuaru, Adrian

Constantin, Doina Hermenczi, Maria Holcan, Florin Predescu, Florentina Țelpeș, membri ai Societății literare «Radu Stanca» precum și actorii Geraldina și Radu Basarab, Ion Ghișe, Petre Lupu, Iulian Vișa. Acțiuni similare s-au desfășurat în comuna Poiana Sibiului și în orașul Mediaș, unde și-au mai dat concursul membrii cercului literar local: Titus Andronic, Ionel Călbureanu, Romulus Ganea, George Nimigeanu și Gavril Rusu”. □ *Teleorman*: „După ce s-au întâlnit cu Gheorghe Olteanu, secretar pentru problemele de propagandă al Comitetului județean P.C.R. Teleorman, scriitorii Aurelian Chivu, Ben. Corlaci, Al. Raicu, Adrian Rogoz, Octav Sargețiu, Petre Strihan și Anton Tianu au susținut recitaluri de poezie patriotică, în Sala de festivități a Comitetului municipal de partid din Turnu Măgurele, la Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară «Islaz», și la Casa de cultură din Alexandria, ca și la căminul cultural din comuna Pietroșani”. □ *Zilele Editurii Dacia*: „În cinstea alegerilor de la 9 martie, ieri, miercuri, 5 martie, orele 18, a avut loc la Biblioteca Eminescu din Capitală deschiderea *Zilelor Editurii Dacia*. Au vorbit Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, și Al. Căprariu, directorul editurii. În continuare au fost prezentate cărți apărute în Editura Dacia de către Al. Piru, Valeriu Râpeanu, Romulus Vulcănescu și Szemlér Ferenc. *Zilele Editurii Dacia* vor continua astăzi, cu începere tot de la orele 18, când cărțile medicale editate la Cluj-Napoca vor fi prezentate de A. Moga, I. Apăteanu, V. Voiculescu și mâine, vineri, 7 martie, la aceeași oră, când sunt invitați să vorbească Hadrian Daicoviciu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga și Șerban Cioculescu”. ■ Apare nota *Eugen Constant*: „Fire delicată, sensibilă, Eugen Constant a trăit retras, a creat în taină, a plecat în taină...”. ■ Prof. Paul Grigoriu publică *Efigia cărturarului*, un text despre monografia *Vasile Pârvan* de Al. Zub (Junimea, 1974): „Lucrarea recentă numără aproape 500 de pagini, bazate pe o vastă bibliografie implicată în peste 1000 de trimiteri (la titluri de cărți, la reviste, la articole etc.). Un asemenea procedeu pare a fi, de altfel, caracteristica dominantă a autorului care stăpânește ca un computer această profunzime de fișe cu date biografice, cu citate, cu aprecieri, cu fraze compuse din asemenea referințe care până la urmă, scenarizate în vreo 17 capitole, arhitectează o scriere izbutind să facă a naviga efigia savantului peste prolixitatea care o pândește prin semnalările de la fiecare pagină”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu publică textul *Către un repertoriu național*, semnalând că la Editura Minerva a apărut al V-lea volum din *Teatrul românesc* de Ioan Massoff: „Istoric perfect obiectiv, însuflețit de pasiunea pentru teatru, căruia i-a slujit cu devotament, decenii de-a rândul, încă de pe vremea lui Paul Gusti, Ioan Massoff consemnează eforturile neizbutite și se folosește, când piesa cade, de expresia-cheie, la adresa actorilor: «s-au străduit». Străduințele repertoriilor prezentate în mod analitic, cu intervenția elementului concret care dă impresia lucrului trăit, n-au dus totdeauna la rezultate pozitive, dar istoricul le-a înregistrat de fiecare dată, cu un exemplar

spirit de dreptate. Crearea unui repertoriu național va fi o cucerire a zilelor noastre, a culturii socialiste”. ■ O pagină este dedicată Hortensiei Papadat-Bengescu: □ Dana Dumitriu semnează textul *8 XII 1876 – 5 III 1955 Hortensia Papadat-Bengescu*. □ Apare nota *Debutul: 1912*, cu un fragment dintr-o scrisoare din octombrie 1915, scrisă de Hortensia Papadat-Bengescu și adresată Adelei Xenopol, directoarea revistei „Viitorul femeilor”, cu date bibliografice. □ Mai apar două note: 1936: *Premiul S.S.R.*, un document din arhiva Societății Scriitorilor Români, și 1946: *Premiul Național*, cu fragmente din observațiile lui Ion Călugăru, publicate inițial în „Scânteia”, la 12 iunie 1946. ■ Nicolae Balotă revine la *Cartea străină* cu *O frază despre Faulkner*, text scris „După lectura romanului *Absalom, Absalom!*, tradus de poetul Mircea Ivănescu”. ■ Revista comemorează *500 de ani de la nașterea lui Michelangelo Buonarroti*. Citim *Spiritul epocii noi* de René Huyghe, *Principii de stil* de Erwin Panofski, *Sculptorul* de H.D. Molesworth – prezentarea și traducerea textelor aparțin lui Cristian Unteanu, iar în traducerea lui C.D. Zeletin citim *Sonetul 164*. ■ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Relief*, despre Umbria și Toscana.

7 martie

● [„Scânteia”, nr. 10 121] Pe frontispiciu citim *Peste 200 000 de oameni ai muncii prezenți ieri în Piața Republicii. Capitala, țara întregă au trăit atmosfera marilor evenimente politice*. ■ Pe prima pagină citim *O vibrantă manifestare a unității și coeziunii întregului nostru popor sub stindardul victorios al partidului*: „Participanții la grandioasa adunare populară, cetățenească au exprimat însuflețirea întregii noastre națiuni față de strălucitele perspective deschise de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, satisfacția pentru marile succese cucerite sub conducerea partidului în cele trei decenii de la instaurarea primului guvern revoluționar democratic, voința fierbinte de a întări prin votul de la 9 martie adeziunea unanimă la mărețul program comunist”. ■ Apare și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*.

● [„Contemporanul”, nr. 10] La rubrica *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu notează despre *Primii deputați socialiști*: „Atât Morțun, cât și Nădejde, își vor dovedi cu prisosință calitatea lor de deputați reprezentanți ai muncitorilor și ai țăranilor, prin interpelările adresate guvernului, de la tribuna Camerei – interpelări care, în esența lor, au exprimat doleanțele poporului exploatat din vremea aceea și, totodată, au marcat începuturile luptei socialiștilor români în parlamentul țării”. ■ Dumitru Micu semnează două texte. □ Primul, intitulat *Norocul nostru-i țara* se referă la volumul de Adrian Păunescu: „Masiv, însumând peste două sute de piese extrem de diferite prin tonalitate și atmosferă, prin natura stărilor de conștiință comunicate – și foarte inegale calitativ – noul volum al lui Adrian Păunescu debutează cu o suită de poeme

de atitudine manifest patriotică și de precisă angajare politică. Dinamizată de un clocotitor patos civic, inspirația pune, în cuprinsul lor, în mișcare constituenții de tip categorial ai fondului sufletesc, declanșând afecte primare (iubire, ură, mânie, entuziasm, dispreț) în expresie netă, cum nu mai găsim decât în poezia exploziv romantică, de tip Hugo, anterioară prefacerilor moderne ghidate de principiul abolirii retoricii, al înlocuirii culorii prin nuanță. Sub impulsul voinței de a transmite un mesaj nemijlocit mobilizator, poetul renunță la subtilitate în favoarea clarității, preferă sugestiei rostirea francă, articulării insolite, formularea directă, explicită uneori până la brutalitate, discursivă adesea și chiar lozincardă”. □ Al doilea text este despre cartea lui Al. Raicu: „*Luminile oglinzilor* din cuprinsul acestui volum de memorialistică sunt proiectate asupra unor personalități ale vieții literare de altădată și din zilele noastre, căror autorul le schițează profilul moral fie din amintiri proprii, fie din evocările altora, consemnate cu prilejul unor interviuri. Aflăm lucruri noi despre o seamă de scriitori, de la Rebreanu la I. Peltz și de la Ion Minulescu la Dimitrie Stelaru. Istoricul literar are să rețină, bineînțeles, revelațiile privind preocupările agronomice și meteorologice ale lui Liviu Rebreanu, dezinteresul pentru propria gospodărie a lui M. Dragomirescu, activitatea sportivă a lui Bacovia în tinerețe [...], dar cartea se adresează mai cu seamă cititorului obișnuit, căruia îi oferă șansa unei lecturi agreabile”. ■ Dan Grigorescu notează despre *Balzac* în colecția *Multum in parvo*: „Cred că, din această perspectivă, concepția colecției *Multum in parvo* a Editurii enciclopedice răspunde acestei tendințe... a criticii și istoriei literare. Și că volumul Balzac, semnat de Angela Ion, e un bun exemplu al deschiderii mai ample a criticii spre integrarea operii într-o viziune a istoriei ideilor. Colecția, așa cum o ilustrează cartea Angelei Ion, nu concepe numai o suită de «ghidări enciclopedice» așa cum, cu modestie, le numește editura în prezentarea ce însoțește volumul. Monografia (cred că acesta e cuvântul nimerit) se clădește treptat din comentariul autoarei și din cele ale unor critici celebri pentru contribuțiile lor balzaciene. Textul e, astfel, o construcție inteligentă, unitar evocatoare a semnificațiilor operei lui Balzac”.

● [„Cronica”, nr. 10] Pe frontispiciu citim *Votăm pentru această lume nouă!* ■ Apare editorialul *Alegerile*, semnat Cronica: „Alegerile au loc numai după trei zile de la aniversarea celor treizeci de ani de la constituirea primului guvern revoluționar-democratic din istoria României, guvernul prezidat de eminentul bărbat de stat care a fost dr. Petru Groza. Este o apropiere menită să înlesnească adâncirea înțelegerii evenimentului pe care întreaga țară îl așteaptă acum cu legitimă încredere și mândrie, ca o confirmare a unității și solidarității întregului popor român – «expresie a manifestării puterii unice și suverane a poporului, în frunte cu clasa muncitoare», așa cum se arată în legea electorală”. ■ Valeriu Râpeanu semnează *Conștiința operei de cultură*: „Trăim de câteva săptămâni sub semnul unor ample retrospectivă: ce s-a realizat în anii noștri, cum a urcat națiunea socialistă într-un ritm rapid spre cotele înalte ale

progresului. Fotografiile ziarelor ne aduc în față imagini superbe de adevărate mari metropole și care reprezintă fie orașele, micile orașe de provincie care până mai ieri își păstrau statutul material și moral de târguri, fie cartiere pe care era pusă parcă pe vecie pecetea insalubrității și a vetusteții. E adevărat, ceea ce s-a făcut, ceea ce este în curs de realizare poartă în toate planurile pecetea utilului, a lucrului menit să satisfacă în chip imediat cerințele de civilizație, bun trai și confort ale omului. Dar tot acest efort nu stă sub semnul efemerului, ci dimpotrivă al unei temeinicii evidente de la gândul inițial până la împlinirea lui finală. Ceea ce se realizează pentru ziua de azi cuprinde ca o adevărată valoare intrinsecă noțiunea de durată, de permanentă”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Nopti cu Ștefan cel Mare* de Ion Chiriac (Junimea, 1974): „Ion Chiriac dovedește în volumul *Nopti cu Ștefan cel Mare* o notabilă capacitate de a crea, în marginea legendelor istorice și a folclorului, propriile sale mituri. Această atitudine îl alătură de poeți ca Ion Gheorghe sau Ioan Alexandru, marcând, într-un front poetic tot mai consolidat, o venerație evidentă pentru înaintașii care au descoperit această mare sursă de poezie în secolul trecut, dar și progresele mari în asimilarea și restituirea ei în albia unui lirism adâncit”. ■ Zaharia Sângeorzan prezintă antologia *Legenda noastră*, alcătuită de Fănuș Băileșteanu, cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Legenda noastră vorbește despre existența românească văzută în câteva momente fundamentale: nașterea, nunta, moartea, toate văzute în relație socială și cosmică, toate înțelese ca fenomene ale unui ciclu deschis, ale unui popor pentru care istoria se confundă cu conștiința ei. Existența românească ca început se răsfrânge în mitologia românească: arhetipurile condiționează o literatură, o vocație pentru etern, pentru o lume care și-a păstrat în timp valorile, care a deschis istoriei naționale un cod moral și estetic de o valoare recunoscută. Legenda noastră este ecranul unde o existență românească arhaică și modernă ne vorbește de ființa neamului, de ciclurile lui de constituire, de extraordinara lui putere de regenerare, adaptare și continuitate, de spiritul nostru dacic, de tragedia românească privită ca expresie directă a fondului nostru etnic”. ■ În *Mențiuni critice* găsim: □ Mariana Zavati prezintă *Zenit de anotimpuri* de Grigore Hașgiu: „Cele trei părți ale volumului: «duh de datină», «suntem semințele», «primăvara zăpezii», disociază într-o succesiune de metafore sensurile plene ale structurii materiei, în momentul simbolic al inițierii în sfera elementelor primare ale acesteia. În acest univers contextual, iubirea și obsesia temporalității devin coordonate care se dinamizează reciproc, susținând independența fizică a fluxului interior al poemelor, precum și fuziunea afectivă cu spațiul metaforic al propriului obiect de inspirație”. □ Anatol Ghermanschi scrie despre *Alergătorul* de Ștefan Stătescu: „După un volum de versuri (*Corn de vânătoare*) apărut în 1968, care se resimțea pe de-o parte de lipsa unei unități, iar pe de alta de prea multe influențe insuficient asimilate și, poate chiar, de un limbaj poetic rudimentar – Ștefan Stătescu se prezintă în fața cititorilor cu o nouă

plachetă care marchează un salt valoric vizibil”. □ Gheorghe Simon recenzează *Grădinile ascunse* de A.I. Zăinescu: „O formă de realizare a poeziei, o posibilitate de transcendere a ei, este și tehnica narativă, ușor diafanizată; fără traiectorie, discursul liric se încheagă pe măsură ce obiectul poeziei dispare și face loc jocului gratuit de imagini”. ■ Sub titlul *O pagină eroică de istorie contemporană: 6 Martie 1945* citim două texte semnate de Aurel Loghin și A. Karețchi (*Epopoea unor vremuri de neuitat*) și D. Ivănescu (*6 Martie 1945 în documente*). ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu semnează „Să se pună în lucrare”, marcând 142 de ani de la apariția primului număr al publicației „Buletin – gazetă oficială”, apărut la 8 decembrie 1832. ■ Const. Ciopraga publică *Fragmente dintr-un jurnal: Berlin*. ■ Versuri semnează Vasile Constantinescu (*Votăm!*), Paul Balahur (*Alegere de tânăr*), Georgeta Eftimie (*Votăm cu timpul nostru*), Bogdan Șireteanu (*Marelui meșter*), Constantin Ștefuriuc.

• [„**Orizont**”, nr. 10] C. Ungureanu face o cronică de întâmpinare la romanul lui Marin Preda, *Delirul* (C.R., 1975), despre care notează: „Roman al evenimentelor, *Delirul* extrage din arhivă documente, fixează mărturiile, citește sau recitește profesiuni de credință. Niciunul dintre romanele de actualitate ale literaturii noastre nu a folosit cu o elocvență mai mare, documente pentru a nuanța portretul unor personaje cu rol hotărâtor, fast sau nefast, în istoria României moderne.” ■ Lucian Alexiu creionează activitatea de poet și prozator, de profesionist al reportajului literar, al lui Geo Bogza, oprindu-se mai mult asupra sensurilor poeziei acestuia și neuitând să menționeze chiar volumul condamnării penale, *Poemul invectivă* (articolul *Poezia lui Geo Bogza*). ■ Recunoscând că poezia lui G. Călinescu, cea din volumul *Lauda lucrurilor* (E.P.L., 1963), este lipsită de spontaneitate, Eugen Dorcescu analizează poezia de inspirație livrescă a divinului critic, plină de idei și de teme, „saturată de aluzii livresști”, căreia nu i se poate contesta o anumită vioiciune (articolul *Poezia lui G. Călinescu*). ■ Olimpia Berca se oprește asupra ideilor estetice și de teorie literară ale lui G. Călinescu (articolul *G. Călinescu și «tehnica exterioară» poeziei*). ■ La rubrica „orizontul ideilor”, Vasile Vetișanu abordează scrierile istorice (mai ales *Istoria critică a românilor – 1873*) și pe cele lingvistice (*Cuvente den Betrani – 1878* și *Etymologicum Magnum Romaniae–1885*) într-un articol intitulat *Hasdeu sau conștiința autohtonă în universalitate*.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 222] I. Mihail Popescu, în *Vremea demnității morale*, salută *Alegerile* de la 9 martie 1975. □ E. Manu scrie despre C. Negruzzi în ediție critică, referindu-se la cele două volume de la Minerva, coordonate de Liviu Leonte. □ O *Odă* de Adrian Beldeanu. □ Recenzii de I. Lotreanu la antologia patriotică realizată de Aurel Martin, *Pro Patria*, respectiv D. Mutașcu în *Epica nu iartă*, despre volumul lui Ion Grecea, *Viața nu iartă* (Scrisul Românesc). □ Pentru *Sherlock Holmes*, un eseu „relaxat” de Al. Rosetti.

8 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 122] În pagina intitulată *Țara în ajunul alegerilor* citim: □ Îndemnul: „Mâine, cu toți la vot! Votând la 9 martie candidații Frontului Unității Socialiste, votați pentru viitorul luminos al patriei, vă manifestați hotărârea de a munci cu întreaga energie și pricepere, cu entuziasm și devotament pentru împlinirea mărețului Program al Partidului Comunist Român de edificare a socialismului și comunismului pe pământul României!”, un fragment din Manifestul Frontului Unității Socialiste. □ În *Manifest liric* citim poeziile semnate de Teofil Bălaj (*Cuvântul partidului meu*), Franz Johannes Bulhardt (*Spre comunism*, în românește de Iosif Cassian-Mătășaru), Ion Socol (*Programul*). □ Ion Lazăr semnează *Energeticienii cinstesc marele eveniment*. □ Nicolae Dragoș publică reportajul *Firesc și emoționant*, în secțiunea *Scritorii despre actualitatea socialistă a țării*. □ Apare și un text nesemnat, intitulat *Votul încrederii*.

• [„Flacăra”, nr. 9] Nicolae Dragoș publică poezia *Acești istorici pași*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Un pic de dinamică în problema tirajelor*. □ În *România nemuritoare*, Mircea Malița publică articolul *România socialistă și ceasul veacului*. ■ Tot în această rubrică, Marin Sorescu publică poezia *Nemuritoare*, iar Teodor Pâcă semnează poemul *Votul meu*. ■ În *România nemuritoare*, Augustin Buzura publică o tabletă intitulată *În loc de poem*, iar D.R. Popescu scrie o tabletă dedicată lui Eminescu, intitulată *Un cuvânt* („Un cuvânt al limbii române este Eminescu, așa cum este și dor, și duios; este un cuvânt pe care îl învățăm de mici, de la părinți și bunici, odată cu primele cuvinte fundamentale, pe care îl învățăm la școala primară, odată cu adunarea și scăderea, un cuvânt pe care îl știm înainte de a-l cunoaște și pe care îl ducem cu noi până la ultimele noastre cuvinte.”). □ Mihai Păcurariu publică poezia *Nu-i altă iubire mai sfântă*. ■ Cu titlul *Roman serial (VI)*. *Povești adevărate* Adrian Păunescu publică *Unchiul care m-adormea (II)*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi publică un eseu despre *Spiritul creator*. ■ Aurel-Dragoș Munteanu, în *Cartea*, scrie despre *Cultul zburătorului*, volum semnat de Ion Gheorghe: „A existat o adevărată obsesie a preistoriei românești în opera marilor noștri poeți. Eminescu a trăit cel mai amplu dimensiunea trecutului îndepărtat, desfășurând o pânză uriașă, cu eroi și înțelepți, cu popoare neliniștite de înțeleșuri ultime. Motivul a fost reluat de Blaga și de alți artiști, între care Brâncuși este cel mai ilustru. Cu gândul la ei a putut Călinescu să afirme că noi, românii, nu suntem primitivi, ci bătrâni, ceea ce înseamnă cu totul altceva. Iată, un poet, despre care nu mi-ar fi teamă să spun că are o propensiune de geniu, publică astăzi *Cultul zburătorului*, pornind de la un material concret, descoperit de el însuși. [...] *Cultul zburătorului* este o apariție unică în felul ei, rostul unei mari iubiri, având toate atributele stranii, laolaltă cu frumusețea, pe care le comportă un asemenea fel de producțiune a simțirii și a gândirii prea înflăcărate. Cu acest tip de carte, poetul intră în zona poetică a

începuturilor de lume, acolo unde se nasc civilizațiile. Vreau să spun că este vorba de o structură epopeică, mai amplă decât literatura propriu-zisă, reflectând întregul unei lumi. Epopeile apar atunci când se nasc sau cel puțin când re-nasc civilizațiile și reprezintă cărți fundamentale”. □ Cu titlul *Cronică* (55-56), Traian Stoica prezintă ultimele ședințe a Cenaclului Flacăra, evenimente ce au avut loc la Făgăraș și în București: la Teatrul Național și la Hotel Turist.

● [„**Lucașfărul**”, nr. 10] *Gânduri pentru sărbătorirea votului* sunt semnate de Platon Pardău și Pavel Perfil. □ Platon Pardău, *Izbânda omului*: „Am votat întâia oară la sfârșitul unei campanii electorale în care, activist voluntar, străbătusem sate din nordul Ardealului, învățându-i pe alții cum se votează. Eram foarte tânăr pe atunci și oamenii aceia la care, colo în apropierea Țibleșului, se ajungea anevoie, mă ascultau cu interes atât de sincer încât îmi plăcea... a le explica un lucru pe care eu nu-l făcusem niciodată”. □ Pavel Perfil, *Pretutindeni, țara*: „Aș vrea să fiu un simplu matelot care să desfășoare peste oceane tricolorul țării. M-am oprit însă într-un oraș atât de mare încât, pentru a-i atinge marginile îți trebuie cel puțin o viață de om. Și nu văd cum, în care altă viață voi mai putea fi un simplu matelot”. ■ M. Ungheanu prezintă cartea lui A.I. Zăinescu: „*Grădinile ascunse* ni-l arată pe autorul lor așa cum îl știm și din celelalte volume, încordat, subordonat unui program singular și sfidător, dar totodată într-un stadiu de clarificare și cristalizare superior. O continuă insatisfacție de sine agită subteran poezia lui A.I. Zăinescu și în acea stare perpetuă neliniște se află și garanția că poetul nu se va opri la cuceririle de acum. Până atunci *Grădinile ascunse* ne arată în A.I. Zăinescu pe poetul adevărat”. ■ În textul *Poezie și conștiință*, Dorin Tudoran recenzează volumul de versuri *Rămâne pururi vatra – poezii* (Albatros): „Bineînțeles, Mihai Beniuc nu este un simplu «toboșar al timpurilor noi», și faptul că unele din poeziile antologice ale acestui volum aparțin liricii sale elegiace (*Floarea reginei*, *Toba*) ori cele de meditație asupra destinului artistului (*Cu cântul meu pe cine vreau să-ncânt?*) o dovedește o dată în plus”. ■ În cartea lui Vasile Băran, *Cascada* (C.R., 1974), Voicu Bugariu descoperă *Un roman liric*: „Lirismul la care ne refeream se poate decela și în maniera în care este scris romanul. Vasile Băran nu are propriu-zis o disponibilitate epică, conflictul este oarecum naiv, după cum naive sunt și multe dintre caracterizările prin care personajele sunt duse în scenă. Ceea ce dă valoare cărții este însă o ardoare lirică ce poate fi sesizată, un patetism ce condamnă și admiră. Nu întâmplător figura sculptorului Orvas este cea mai reușită din întreg romanul. Apariție oarecum mitică, absorbit total de arta sa, sculptorul întrunește admirația totală a autorului”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Lucașfărului”*, este continuată dezbaterea despre *Proza între originalitate și mimetism*. Se afirmă: Iulian Neacșu, Nicolae Damian, Sorin Titel, Nicolae Velea, Artur Silvestri. □ Iulian Neacșu, *Între schiță și fragmente de roman*: „Graba cu care unii își publică «romanele» poate fi suspectată de interese extraliterare și nu are decât un de-

fect cel mult cantitativ (și acum ne întrebăm cum au putut unii să scrie 20-25 de romane, fără să putem da un titlu sau două din ele). Prozatorul, mai ales cel tânăr, cred eu, trebuie să reziste la succes și să-și înțeleagă propriile eșecuri, negândindu-se decât la faptul că este simțit răspunzător în fața lui și în fața celorlalți pentru carte. Această carte trebuie să-l exprime nu numai pe el și nu numai în primul rând pe el, ci timpul și lumea în care a scris-o, viața care i-a îngăduit să trăiască alături de ceilalți”. □ Nicolae Damian, *Luciditate și transfigurare*: „Deci după părerea mea poți fi original în ceea ce scrii, nu expunând cele de mai sus ca pe o simplă declarație, ci fiind convins de ele. Numai după ce ai ajuns la o reală maturizare a conștiinței morale și sociale, numai adresând scrisul tău omului contemporan ție, după ce ajungi să-l cunoști îndeajuns de bine, formând cu el o simbioză și verificându-te prin el, prin reacțiile lui, poți obține granția originalității”. □ Sorin Titel, *Valoarea prozei și receptivitatea criticii*: „O discutare oarecum pe îndelete, fără ridicări de ton și fără tentative de «punere la punct» ni se pare cea purtată recent în paginile revistei «Lucefărul». O discuție la care participă patru critici foarte avizați și în același timp interesați să surprindă «pulsul» exact al prozei noastre de astăzi. O renunțare la exigență? Fără îndoială că nu, de vreme ce încearcă nu numai o respingere a literaturii noastre, ci se manifestă și o maximă exigență față de cărțile unor autori uneori de talent, ba, chiar mai mult, a unor autori considerați pe drept «de prima mână». Căci fără îndoială o renunțare la obiecția critică în fața scriitorului «mare», înseamnă nu numai o capitulare a criticii, ci și o mortificare prematură și inutilă a scriitorului în cauză, o strângere forțată și dăunătoare a marelui său talent de pe listele a celor cu adevărat vii. O apreciere unanimă, binevoitoare, de fapt, în subtext, nu poate decât să-l pună pe gânduri pe scriitorul avid nu de laude, ci interesat să afle o reacție vie, reală și exactă a criticii visavi de cartea sa... Se știe însă de când lumea că cel mai simplu e să fii exigent cu cărțile proaste: e mai prudent și desigur mai puțin riscant. Tot atât de ușor e să fii exigent cu cărțile tinerilor a căror «lipsă de apărare» te sustrage riscurilor de orice fel. Să ne amintim de acei critici care nu cu mulți ani în urmă, mânați, la prima vedere, de dorința de a face ordine cu orice preț emiteau verdicte mâniaose și încrâncenate, încruntați foarte, dar bucuroși să «scoată din literatură» pe unul și pe altul, aparent promotorii unei infailibile intransigențe. Verdictele aspre și tăioase se îndreptau, curios, mai ales împotriva confrăților de o vârstă cu ei. Aceeași exigență sucomba suspect în fața scriitorilor consacrați... Iată de ce nu poate fi decât lăudabil efortul făcut de critica noastră actuală – prezent și în discuția la care ne referim – de a generaliza atributele exigenței. Chiar dacă nu subscriu întru totul la obiecțiile care se aduc unor cărți, discutarea acestora și dintr-un punct de vedere care suscită obiecții mi se pare a fi de bun augur, relevând nu numai caracterul viu al criticii, ci și al cărților în cauză. Revenind la cele declarate mai sus, nu cred, de pildă, că romanul lui Augustin Buzura trebuie privit ca o «replică» la literatura anilor '50. Cred că Augustin Buzura a fost mai puțin

interesat să polemizeze cu o literatură care și-a semnat actul de deces (polemică, de altfel, inutilă, de vreme ce o astfel de literatură s-a dovedit a fi falimentară), întregul său interes îndreptându-se în altă parte: autorul ni s-a părut, de fapt, preocupat să scrie o carte în care un foarte important proces social prin care a trecut țărâtimea noastră să nu fie simplificat, ci prezentat în întreaga sa complexitate, cu luminile și umbrele lui. Augustin Buzura se arată prea puțin preocupat de «literatură» în această carte – de unde decurg, după părerea noastră, și realele ei scăderi – pentru a-i atribui în subtext, un sens polemic cu aspect în primul rând literar... Încercând să depistăm în continuare – bineînțeles în discuția la care ne referim – ceea ce ar însemna de fapt «pulsul» criticii în clipa de față, de bun augur ni se pare un din ce în ce mai evident efort de repudiare a unui anumit exclusivism critic visavi de o modalitate sau alta. Exclusivism care nu poate funcționa decât în detrimentul literaturii, efectele nocive ale acestuia fiind mult mai mari decât pot apărea ele la o primă vedere. A respinge o carte în numele unei anumite modalități pentru care criticul în cauză nu are «simpatie», o formulă sau alta trezind alergia acestuia, înseamnă a o discuta ignorându-i de fapt valoarea reală. Or, o critică neatentă la valoare, din pricina unor prejudecăți, nu poate să-și atingă niciodată scopul, iar diagnosticile pe care ea încearcă să le pună nu pot fi decât false. Modalități dintre cele mai moderne și mai recente tind să ne arate cât de departe suntem de perioada «prozelor maniheice cu personaje relevate neconvingător» cum scrie M. Ungheanu. Unui astfel de proces ca cel amintit mai sus, nu poate să-i corespundă decât o critică disociativă. O critică capabilă să depisteze falsa inovație de cea adevărată, epigonismul de creație. Ajunși aici, subscriem din toată inima la următoarea formulare care îi aparține tot lui Mihai Ungheanu: «Epigon al literaturii române, sau epigon al literaturii străine, epigonul tot epigon rămâne». Idee la care subscrie în luarea lui de cuvânt și Nicolae Ciobanu. Spuneam la rândul meu, într-un eseu mai vechi, că un calc după proza lui Liviu Rebreanu, de pildă, mi se pare tot atât de grav ca și a calchia pe F. Kafka. Găsind o idee asemănătoare în luările de cuvânt a celor mai sus amintiți n-am putut decât să mă bucur... Bineînțeles ar fi greșit să credem că vechile prejudecăți au pierit cu totul. O evidentă idiosincrazie cu unele modalități mai «complicate» ale prozei contemporane îl determină, de pildă, pe Al. Piru să-și exercite verva polemică, binecunoscută și, de altfel de cele mai multe ori și bine canalizată împotriva, de data aceasta, a unor cărți de certă valoare, numai pentru că ele nu corespund, la nivelul formulei, gustului criticului în cauză. Dar o lectură fără prejudecăți ne determină să vedem, de pildă, în romanul *Atrium* de Norman Manea nu numai un roman foarte «s sofisticat» ci și o carte interesantă și actuală la nivelul dezbaterei, a problematicii pe care ea ne-o propune. Se face de fapt o succintă și complexă analiză – după părerea noastră – a «psihologiei succesului» considerat ca opțiune și nu ca produs al hazardului, ca simplu rezultat al unui mecanism social bine reglat. Personajul pe care Norman Manea ni-l propune e deosebit de

interesant, iar destinul său trezește interesul cititorului atent, oferindu-i totodată un real prilej de meditație. Toate acestea le spunem referindu-ne doar la «conținutul» care nu poate fi ignorat și care ni se pare deosebit de bogat al cărții. Mai adăugăm faptul că *Atrium* este un roman bine construit și că printre atâția autori care nu prea știu să construiască Norman Manea poate fi considerat o fericită excepție. Nici Al. Deal nu merită o punere la punct atât de categorică din partea lui Al. Piru. Romanul său *Lașii* suferă într-adevăr de un «exces» la nivelul scriiturii și chiar al compoziției, dar nu putem ignora densitatea observației și acuitatea psihologică excepțională dacă ne gândim că e vorba de un scriitor foarte tânăr.... O anumită prudență a criticii în fața noului, atât în proză cât și în poezie, nu poate fi așadar, decât firească. Ea a existat întotdeauna. Noile modalități, ei, scriitorii și nu criticii (cum s-a întâmplat, în mare parte, din nefericire, în cazul «noului roman») trebuie să le impună, forțând de fapt «rezistența» criticilor, convingându-i (cu condiția ca aceștia să se lase convinși!) de perenitatea demersurilor. Nu putem ignora faptul că și în subtextul discuției, la care facem tot timpul referință, o astfel de rezistență, e drept mai nuanțată, există. Dar de la rezistență la opacitate drumul e foarte lung și el a fost, după părerea noastră, pe jumătate parcurs”. □ Nicolae Velea, *Sensuri și formule în proză*: „Nu toți prozatorii avem norocul să ne naștem cu o formulă artistic-literară personală. Nu toți putem să spunem la ora zece dimineața sau seara în fața hârtiei albe de scris că, gata, suntem stăpâni pe mijloacele de expresie... Cred, sunt convins de fapt, că esențialul este să te găsești sau regăsești în perimetrul unei formule ori modalități artistice. Cu condiția însă s-o nuanțezi, s-o îmbogățești și, în cazuri fericite, s-o depășești”. ■ Zaharia Sângeorzan analizează poezia lui Vasile Nicolescu: „În geografia lirică a lui Vasile Nicolescu, apa este un element care traduce vitalismul existenței, metamorfozele unei lumi, dinamismul și transparența ei. *Apa* ia chipurile vieții: e senină, dar și neliniștită; e un semn al sincerității, dar și al judecății”. ■ Eugen Simion continuă studiul despre *E. Lovinescu (II)*: „În cazul prozei, Lovinescu pune oarecare insistență asupra a ceea ce el numește materialul operei; universul, tematica ei. Preocuparea este și aici a merge la esența fenomenului, fără nicio ezitare de alt ordin. Lovinescu nu este înspăimântat de abisurile operei și nici de reputația autorului. Subiectele mari și mici i se supun cu egală docilitate. În calea spiritului critic niciun obstacol nu se arată, privirea – merge fără ocoluri spre expresia operei, considerată în dubla ei accepție: viziunea (atitudine) și limbaj diferențiat (stil)”.

9 martie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 123] Pe frontispiciu revista titrează *Votul nostru – candidaților Frontului Unității Socialiste!*, iar pe prima pagină citim și îndemnul: „Frontul Unității Socialiste adresează tuturor alegătorilor chemarea de a acționa, strâns uniți în jurul partidului, al Comitetului Central, al secretarului

general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea hotărârilor adoptate de Congresul al XI-lea, înscriind astfel o nouă pagină glorioasă în istoria României, asigurând înaintarea patriei spre noi culmi de progres și civilizație”. ■ Petre Dragu publică poezia *Vot și legământ*. ■ Ziarul publică pe prima pagină *Cuvânt către alegători*: „Votul vostru înseamnă unirea și mai puternică a întregii țări într-o singură voință, sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu Comitetul său Central, cu secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu! Votul vostru este expresia înaltei responsabilități față de destinul patriei socialiste! Trăiască victoria în alegeri a Frontului Unității Socialiste!” ■ Titus Popovici publică „Simple note” intitulată *Istorie, oameni...*, datate „Beiuș, martie 1975”.

10 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 124] Pe frontispiciu citim *Ieri, milioanele de alegători și-au ales deputații! Votul unității de gând și faptă a națiunii noastre socialiste – Votul încrederii în viitorul comunist al României*. ■ Citim pe prima pagină o notă nesemnată: „Sub cerul limpede al unei primăveri timpurii, sub soarele atât de generos ieri cu plaiurile românești, țara a votat. La ora când aceste rânduri se întruchipează în plumb, calculatoarele lucrează febril pentru a ne oferi imaginea statistică a marelui scrutin. Viața o ia însă înaintea procentelor, așa încât rezultatul votării a putut fi întrezărit în tot cursul zilei de ieri, desprins din atmosfera politică a evenimentului, din sentimentul unanim transmis de milioanele de bărbați și femei, de toate profesiile, de toate naționalitățile, care s-au perindat, încă de la primele ceasuri ale zilei, prin fața urnelor. Votând candidații Frontului Unității Socialiste, țara a votat pentru înfăptuirea, cu literă de angajament solemn, a mărețului program al partidului. Votând candidații pentru Marea Adunare Națională, pentru consiliile populare – zeci de mii dintre cei mai buni fii ai acestui popor – țara a votat, în fapt, pentru marele ei ales, viitorul comunist. Ales care polarizează încrederea, certitudinea și aspirațiile cele mai profunde ale unei națiuni stăpâne pe destinele sale, angajată cu gândul, cu inima, cu fapta la realizarea politicii Partidului Comunist Român. Milioanele de voturi exprimă astfel nu numai o opțiune fundamentală, în contextul scrutinului electoral, ci și hotărârea fermă de a participa cu toate eforturile la clădirea mărețului edificiu prefigurat cu claritate și înaltă răspundere comunistă de către Congresul al XI-lea al partidului. Mandatul deputaților este, într-o impresionantă unitate moral-politică, și mandatul alegătorilor, exprimând dreptul și datoria fiecăruia dintre noi, lângă unealta noastră de muncă, de a înfăptui tot ceea ce ne-am propus în săptămânile de intensă activitate politică ce au premers scrutinului de ieri – moment de lucru în haine sărbătorești. Este sensul activ al angajamentului la scară națională, sensul major al votului pe care ni l-am dat nouă înșine, năzuințelor noastre, felului nostru înalt”. ■ Sub titlul *Marele scrutin moment de lucru în haine de sărbătoare* citim „Re-

latări de la corespondenții și reporterii noștri prezenți ieri la secții de votare de pe întreg cuprinsul țării”.

11 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 125] Pe frontispiciu citim: *14 715 539 de alegători – 98.80 la sută din voturi pentru candidații Frontului Unității Socialiste. Un popor, un gând, o voință: în strânsă unitate, spre înfăptuirea Programului partidului!* ■ Ziarul publică și *Comunicatul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatul alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România*, din care aflăm că „Au votat contra 178 053 de alegători” și că „Au fost declarate nule 593 voturi”. ■ Apare și *Lista deputaților aleși în Marea Adunare Națională*. Reținem: □ Municipiul București: Ceaușescu Nicolae, Bușulenga Dumitrescu Zoe. □ Județul Alba: Popescu Dumitru. □ Județul Argeș: Ceaușescu Elena. □ Județul Bacău: Răutu Leonte, Barbu Eugen. □ Județul Bihor: Popovici Titus. □ Județul Bistrița-Năsăud: Popescu Dumitru Radu. □ Județul Cluj: Mănescu Manea, Létay Lajos. □ Județul Constanța: Teodorescu Virgil. □ Județul Dolj: Voitec Ștefan, Jebeleanu Eugen. □ Județul Harghita: Fazekas Janos. □ Județul Iași: Iliescu Ion, Iacoban Mircea Radu. □ Județul Maramureș: Beniuc Mihai. □ Județul Mureș: Sütő András. □ Județul Suceava: Bodnăraș Emil, Dobrescu Miu. ■ Nicolae Țic publică reportajul *La Cota 6255*.

12 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 126] Ziarul publică textul *Victoria în alegeri a Frontului Unității Socialiste – o puternică și elocventă manifestare a coeziunii întregului popor în jurul Partidului Comunist Român*, precum și *Comunicatul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România cu privire la rezultatul alegerilor de deputați în consiliile populare*.

• [„Viața studentească”, nr. 10] Rubrica *Sintagme* consemnează apariția unei *Istории exemplare a filosofiei antice clasice, elină și română*, în colecția B.P.T. (Minerva, 1975), cu o prefață de Gh. Vlăduțescu, dar și o antologie realizată de Nicolae Crevedia, *Epigramiști români de ieri și de azi* (Eminescu, 1975).

13 martie

• [„România literară”, nr. 11] Versuri semnează: Ion Sofia Manolescu (*Dreaptă alegere*), Dragoș Vrânceanu (*Placa de bronz*), Nicolae Arieșescu (*Fericirea țării*). □ Sub titlul *Patriei – Partidului* citim poezii semnate de: Cornel Udrea (*Ireversibil sentiment*), Iulian Vesper (*Portret de patrie*), Kiss Jenő (*Iar mă gândesc la ele*, în românește de Dim. Rachici și Csire Gabriella), Ion Ghiur (*Pământul*), Ștefan Teaciu (*Un pisc strălucitor*, traducere de Victor Tulbure), Traian Lalescu (*Sonet*), Ion Burcă (*Steaua mea Polară*), Gh. Lu-

pașcu (*Credință*), Vasile Speranța (*Imn*). □ Din proză citim *Drum spre țara condorului de foc* de Vasile Nicolescu. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu o tabletă despre Niagara (*Spuma*). □ Mihai Nadin trimite o *Scrisoare din R.F. Germania* intitulată *Itinerar cultural*. □ Apare *Sub semnul soarelui*, semnat de Vasile Băran, despre vizita lui Nicolae Ceaușescu la Circumscripția electorală „23 August” din Capitală: „În acea clipă imaginea Circumscripției electorale numărul unu pentru Marea Adunare Națională era însăși imaginea țării, aici fiind prezente gândurile și dragostea fierbinte ale tuturor locuitorilor României noastre socialiste”. ■ Editorialul *Participare* este semnat de George Ivașcu: „Quasi unanimitatea cu care poporul nostru a participat la alegerile de la 9 martie, ca și votul însuși pentru candidații Frontului Unității Socialiste constituie un eveniment cu deosebire semnificativ. El validează amploarea actului de conștiință civică și de opțiune la scara națională pe actuala treaptă a revoluției noastre socialiste de pe care se proiectează viitorul țării într-o viziune mai cuprinzătoare ca oricând. E și ceea ce marchează saltul calitativ al acestor alegeri în raport cu cele precedente, prin votul de acum legitimându-se nu numai bilanțul pozitiv a ceea ce s-a înfăptuit, dar, mai cu seamă, relevând gradul de identificare cu Programul Partidului, cu hotărârile Congresului al XI-lea, voința traducerii în faptă, într-un ritm ascendent, a ceea ce Directivele, viitorul plan cincinal au înscris ca obiective. [...] Unitatea întregului popor în jurul Partidului Comunist, conștiința de partid a membrilor săi s-au intensificat prin chiar amploarea socială a evenimentului de la 9 martie. Pentru că el a revelat nu o confruntare, ci tocmai un vast fenomen implicând deopotrivă un sigiliu în plus asupra temeiurilor și dezvoltării socialiste în ansamblu, cât și confirmarea, în forul nostru interior, a necesității înțelese de participare activă la făurirea propriei istorii, cu imaginea viu proiectată a viitorului patriei ca matrice de împlinire a destinului fiecăruia. Scriitorii, artiștii, alături de oamenii de știință, de cultură în genere, s-au manifestat, și ei, nu doar ca reflectori, ci din interiorul evenimentului. Niciodată, mai mult ca în perioada premergătoare a vastului proiect de conștiințe pe care l-au semnat alegerile de la 9 martie, scriitorii, ceilalți dăruiți ai creației artistice, n-au fost atât de prezenți în îmbrățișarea evenimentului. Un larg evantai de creație a înflorit cu acest prilej, îmbogățind paginile revistelor și, desigur, nu puține «caiete» ale unor opere în perspectivă. De altfel, prezența printre deputații în Marea Adunare Națională ca și în Consiliile populare a scriitorilor, a artiștilor marchează, în plus, o proporție numerică și ea sporită. Ea concretizează acea încredere a conducerii Partidului – ca reflex direct al încrederii poporului – în devotamentul vibrant al celor care, bucurându-se de darul puterii de a ipostazia geniul artistic al colectivității, se integrează acesteia prin a-i semnifica munca, viața, năzuințele în noi și noi opere. Așa cum, la Conferința națională a scriitorilor din mai 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu ni se adresa, citind, ca emoționant exemplu, pe acela – de la a cărui intrare în eternitate s-a împlinit, ieri, un deceniu – pe G. Călinescu:

«Trăiește pe pământ în cetatea ta, cu oamenii vremii tale, acesta este singurul chip ca mâine să fii al tuturor cetăților. Surprinde esența prezentului, singura prin care vei depăși ziua de astăzi și curiozitatea blazată a câtorva esteți». Îndreptățit omagiu scriitorului-cetățean, dăinuind peste timp. Nobil îndemn pentru noi toți, în a-i consacra plenitudinea ființei noastre de slujitori ai cuvântului. Drept, adevărat, vibrând de gândul și sentimentul faptei». ■ Pe prima pagină Virgil Teodorescu publică *O mărturisire*: „Mărturisirea mea acum, în calitate de deputat în Marea Adunare Națională, ales de oameni care-și duc viața în superba circumferință a locurilor natale, mărginite de apa tutelată a Mării Negre și de Dunărea care devine, spre revărsare, un fluviu de dimensiuni marine, și totodată mărturisirea mea în calitate de poet, este că armonia fundamentală dintre artist și societate nu mai constituie, în societatea noastră socialistă în mers spre comunism, un miracol, și cu atât mai puțin o ecuație care își așteaptă rezolvarea. [...] Cel care pictează și cel care ară ogorul, cel care scrie și cel ce conduce o mașină-unealtă, poetul, plugarul, muncitorul și savantul sunt pătrunși de aceeași dragoste, de aceeași speranță, de aceeași năzuințe și de aceeași bucurii pe pământul și sub cerul patriei». ■ Și *Viața literară* stă sub semnul alegerilor: „Uniunea Scriitorilor din România a inițiat, în cursul activităților cultural-politice de masă, în perioada campaniei electorale, în majoritatea județelor țării, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat, sub egida F.U.S., peste 200 de acțiuni, la case de cultură, cluburi, biblioteci, școli, universități, unități militare etc. La întâlnirile dintre candidați și alegători, la recitaluri poetice, șezători literare, simpozioane, întâlniri cu cititorii, s-au înregistrat 1176 de prezențe ale scriitorilor – unii dintre aceștia participând de mai multe ori la manifestările organizate. Peste 10 000 de oameni ai muncii au fost prezenți și au aplaudat cu însuflețire aceste efervescente acțiuni la care și-au dat concursul membrii Uniunii Scriitorilor din țara noastră”. Urmează desfășurătorul manifestărilor, pe orașe: □ *București*: „Au avut loc recitaluri literare la care au participat numeroși scriitori, după cum urmează: * La Sindicatul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de construcție: Florin Calafeteanu, Mihai Gavril, Constantin Georgescu, Gheorghe Duță Micloșanu, Imperiu Mateescu, Ion Larian Postolache, Al. Raicu și Virginia Șerbănescu. * În Amfiteatrul Liceului Nr. 10: Liviu Bratoloveanu, Eugen Burada, Angela Chiuaru și Vintilă Corbul. * La Clubul Sindicatelor din comerț: George Buznea, Virgil Carianopol, Angela Chiuaru, Victor Hâlmău, Barbu Alexandru Emandi, Ion Th. Ilea, Petre Pascu, Octav Sargețiu și Petre Strihan. * La Casa Prieteniei Româno-Sovietice, în cadrul ciclului «Luminile rampei românești» a fost inițiată o masă rotundă cu tema *Mișcarea ideilor în teatrul mondial* la care au participat criticul teatral Valentin Silvestru și regizorii Sanda Manu și Alexa Visarion. * Casa Scriitorilor «M. Sadoveanu» a organizat la Biblioteca tineretului din Capitală un recital de poezie. Au citit din lucrările lor Elena Gronov-Marinescu, Nora Iuga și Florin Mugur. Din aceeași

inițiativă a avut loc un festival de poezie patriotică într-o unitate militară din cadrul garnizoanei București. Și-au dat concursul Gheorghe Istrate, Const. Nisipeanu, Florin Mugur, Gh. Pituț și Ștefan Popescu”. □ *Iași*: „La Colegiul Avocaților și La Liceul Nr. 2 din Iași, la întreprinderea de perdele din Pașcani, Asociația Scriitorilor din Iași a organizat recitaluri de poezie patriotică la care au fost prezenți George Lesnea, Ion Istrati, Florin Mihai Petrescu, Ioanid Romanescu și Corneliu Sturzu”. □ *Teleorman*: „În comuna Botoroaga din județul Teleorman s-a desfășurat o șezătoare literară în cadrul căreia au citit poezii patriotice și proză Petre Anghel, Ion Bănuță, George Chirilă, Titel Constantinescu, Stelian Filip, Radu Felix, Veronica Galiș, Petre Ghelmez, Lucia Negoită, Ion Segărceanu și Dan Verona”. □ *Timișoara*: „Asociația Scriitorilor din Timișoara a inițiat festivaluri de poezie la Jimbolia, Tomnatec, Teremia Mare, Costei, Moșnița Nouă și Chișineu-Criș. Au participat Anavi Adam, Ion Arieșanu, Anghel Dumbrăveanu, George Drumur, Al. Jebeleanu, Kuba Endre, Izsák László, Mandics György, Dorian Grozdan, Maria Pongraț, Ilie Măduța, Marius Munteanu, Nicolaus Pervanger, Dușan Petrovici, Mircea Șerbănescu, Ștefi Ludim Schmidrz, Virgil Șchiopescu, Nicolae Țirioi și Ion Velican”. ■ *Din Viața literară mai aflăm*: □ *Expoziția retrospectivă „Cartea Românească”*: „Ieri, miercuri 12 martie 1975, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a avut loc deschiderea expoziției retrospective a lucrărilor apărute în Editura Cartea Românească (1970-1975). Din partea conducerii Uniunii Scriitorilor a luat cuvântul Virgil Teodorescu. A vorbit apoi Marin Preda, directorul Editurii Cartea Românească, subliniind, între altele, că din anul 1970 când a luat ființă, până în prezent, editura a tipărit 680 de titluri – poezie, proză, critică literară, teatru etc. – în 8 500 000 de exemplare. Deosebit de semnificativ este și faptul că Editura Cartea Românească are, la sediul său din str. Nuferilor nr. 41, librărie proprie care, în cursul ultimilor ani, a demonstrat și un important rol cultural, reușind să corecteze în bună măsură, conform cererii cititorilor, tirajele, la unele lucrări de proză tipărindu-se în plus câte 5 – 6000 de exemplare, iar la unele volume de poezie dublându-se chiar tirajul inițial. Azi, la orele 19, în cadrul manifestărilor organizate de Editura Cartea Românească va avea loc – tot la Casa Scriitorilor – lansarea romanului *Într-o casă străină* de Teodor Mazilu și a volumului de critică *Arhipelag de semne* de Mihai Ungheanu. Lucrările vor fi prezentate de criticul Mihai Gafița. Ca și ieri seară, azi, după prezentarea acestor două noi lucrări, va avea loc un festival de poezie susținut de actori bucureșteni”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a avut loc o seară de poezie catalană interpretată cu acompaniament la chitară de poetul Raimon, care în aceste zile ne-a vizitat țara. Oaspetele a fost salutat de acad. Eugen Jebeleanu. Despre poezia catalană și locul ei în lirica europeană a vorbit Dan Hăulică, redactor-șef al revistei «Secolul 20». Spectacolul dat de poetul Raimon s-a bucurat de un deosebit succes”. □ „La Uniunea Scriitorilor a fost primit de către Ion Hobana,

secretar al Uniunii, scriitorul sovietic Feodosie Vidrașcu, sosit în țara noastră în cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S.”. ■ În *Șantier* citim planurile literare ale lui Al. Andrițoiu, Ioan Alexandru, Dan Zamfirescu, Zaharia Sângeorzan, Dan Cristea”. ■ Și Ion Horea scrie *Despre iubirea de țară*: „Un om s-a ales dintre oamenii țării, căruia i se cuvine lauda lor, un om care, într-o iluminare de timp din curgerea veacurilor, a făcut gestul hotărâtor, știut la ceasurile de cumpănă ale istoriei, iată cum arată, ne-a zis, și iată cum trebuie să arate țara românească, iată cine suntem și cine putem să fim în rândul popoarelor. Să fii al acestei iubiri, cu modestie și în tăcere, cu cinste și cu hărnicie, și nu vei umili pe nimeni și nu vei fi umilit în fața nimănui. Spune copiilor acest adevăr și arată-le țara, cu înțelepciunea păsării care duce sub streășină fărâma de pământ a cuibului din fiecare primăvară și al zborului bănut”. ■ Vasile Băran semnează *Cireșarul*: „Incrustăm cu elogi în scoarța unui copac (în așa fel ca pe măsură ce copacul va dăinui, inscripția să se mărească) cele cincizeci de cercuri din viața lui Constantin Chiriță, scriitor și prieten al scriitorilor, cel care, după decenii de scris, ne-a dat o operă de largă prețuire. Și aducem culorile și instalăm șevaletul și tragem primele linii spre a-i face, după pricepere, dar cu toată dragostea, un portret. Fiindcă, iată, chipul său este, de la bun început, al omului apropiat, iar fizionomia artistică pare să se fi clarificat mereu în sunetul cuvântului și al acțiunii, singurul domeniu în care pot fi recunoscuți creatorii de această talie”. ■ Liviu Petrescu semnează *Idealul clasic al criticului*, un text despre volumul *Critică și profunzime* de Mircea Martin: „În raport cu alți critici din generația sa, Mircea Martin se apropie cel mai mult de Nicolae Manolescu, cu care împarte același ideal al «totalității» (deși, sub alte aspecte, ei sunt atât de diferiți); prin «critica profunzimilor», Mircea Martin se îndepărtează însă în mod radical de un alt reprezentant al generației, de Valeriu Cristea, promotorul (după cum *Pe urmele lui Don Quijote* ne-o dovedește) al unei critici fragmentariste. *Critică și profunzime* mi se pare că aparține unei vârste a maturității”. ■ În *O carte a immurilor*, V. Cărbuneșteanu scrie despre antologia *Rapsodie pentru alegeri*, apărută sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Uniunii Scriitorilor. Textul este în mare parte alcătuit din citate din poeziile publicate în antologia respectivă și semnate de Florența Albu, Ioan Alexandru, A.E. Baconsky, Teodor Balș, Maria Banuș, Ion Bănuță, Tudor George, Zaharia Stancu, Marin Sorescu, Alfred Margul Sperber, Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Nichita Stănescu. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Fundamentarea filosofică a criticii*: „Lupta împotriva dogmatismului în critică a fost necesară, desigur, și lărgirea criteriilor și importanța dată valorii estetice a dat roade. Dar lupta împotriva haosului de impresii și expresii fără acoperire nu este mai puțin imperioasă. Criteriile să fie largi și complexe, desigur, dar asta nu înseamnă că pot fi lipsite de rigoare. Un sistem cu n elemente nu e mai puțin

riguros decât un sistem de $n-m$ elemente. E doar mai bogat. Criteriile înseamnă principii, principiile înseamnă filozofie, iar filozofia este un discurs despre totalitate, despre univers ca întreg. Materialismul dialectic, filosofia societății noastre, oferă un asemenea complex de criterii generoase și riguroase, și aplicarea sa ne ferește de a cădea în beția de cuvinte, în afirmația pompoasă despre nimic”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Eminescu și serbarea de la Putna*: „Publicăm un document autograf pe care-l credem, în prima și cea mai însemnată parte a lui, inedit. Este vorba de adresa trimisă de Eminescu, ca secretar, în numele comitetului de organizare a serbării de la Putna, studenților Facultății de teologie de la Blaj, spre a le cere participarea și concursul”. ■ Al. Raicu semnează *La 80 de ani Agatha Grigorescu-Bacovia*. În cadrul textului omagial citim două poezii: *Să nu te temi și Țărăna*. ■ Revista dedică pagini lui G. Călinescu 19 VI 1899 – 12 III 1965. Citim: □ Geo Bogza, *Flacăra spiritului*, tabletă apărută inițial în „Contemporanul”, vineri, 19 martie 1969. □ Nicolae Manolescu, *Locul lui G. Călinescu*: „Orice istorie viitoare a literaturii noastre (dacă lăsăm la o parte pe acelea de uz instructiv didactic) va trebui să țină seama de reforma unghiului de vedere realizată de G. Călinescu. Rămâne istoricului literar de mâine să găsească și metoda (a lui G. Călinescu este tot aceea tradițională) de a trata literatura dinspre prezent spre trecut răsturnând și efectiv cronologia. Fiindcă a începe o istorie cu Gr. Ureche și a o sfârși cu prozatorii actuali implică o inocentă ipocrizie: noi citim pe Gr. Ureche după ce am citit pe prozatorii actuali. [...] Cultura formează prejudecăți necesare. O istorie viitoare a literaturii va începe cu prezentul și va fi o «căutare a timpului pierdut», ca în romanul lui Proust, o justificare a literaturii de ieri prin cea de azi. G. Călinescu a intuit răsturnarea de perspectivă, dar a rămas la formula cronologică; spre a pune însă formula de acord cu perspectiva, va trebui să scriem o istorie întoarsă în care «primul nostru poet» nu este mitropolitul Dosoftei, ci Nichita Stănescu”. □ L. Raicu, *Nostalgia vieții totale*: „L-am ascultat pe G. Călinescu vorbind despre Tolstoi, cu mulți ani în urmă, și-am fost uimit de contradicția dintre gesticulația tumultuoasă, de mare efect, a strălucitului orator și punctul de vedere pe care, cu paradoxală înflăcărare, îl avansa, un punct de vedere nu se poate mai așezat, mai cuminte, mai bine cumpănit, refuzând practic orice exaltare”. □ Mircea Iorgulescu, *Despre literatura nouă*: „Poate că este o simplă prejudecată de tânăr, dar cred că, încă în viață fiind, G. Călinescu devenise un personaj fabulos, ieșind, cu alte cuvinte, în afara strictei temporalități. În mit omul fusese absorbit înainte de sfârșitul său lumesc, privilegiu pe care nu-l au decât cei aleși. Existența lui era una legendară, indeterminabilă în aspectele concrete și de nepătruns pentru spiritul de rând. Similitudinea cu Eminescu, din acest punct de vedere, rămâne profund uimitoare și profund semnificativă. [...] Pretutindeni găsim dovezile unei foarte vii preocupări pentru actualitate; dar înțelegând că «istoricește am trecut de pragul unei cascade», G. Călinescu

a evitat deliberat să dea atenție accidentelor mărunte, pentru a putea privi în ansamblu și în profunzime cursul evenimentelor; de aici interesul pentru «problemele» literaturii, pentru destinele literaturii s-ar putea spune, și nu pentru izolate aspecte literare». □ Laurențiu Ulici, *Criticul și debutanții*: „Chiar dacă o critică a debutanților în varianta imaginată de Călinescu rămâne mai mult o utopie pentru practica actului critic, trebuie să recunoaștem că disocierile metodologice propuse de acesta reprezintă o consecință logică a unui pătrunzător proces de analiză a fenomenologiei devenirii scriitoricești. Și pot fi reținute cu valoare de program metodice aceste fraze ce, poate că tocmai ele, sugerează dozajul favorabil unei veritabile critici a debutanților: «Nu exaltați, fără temeii, un începător, dar mai ales nu-l ridiculizați. Un adevărat critic al tinerilor e acela care are candoarea lor. Și pe urmă, în general, fără un pic de ingenuitate viața intelectuală este tristă». ■ Alecu Ivan Ghilia semnează un reportaj despre București, *Călătorie pe 750 de străzi*. ■ În *Cartea străină citim*: □ *Vântul numit Închipuire* de Nicolae Balotă, o prezentare a volumului de povestiri *Muzeul negru* al lui Pieyre de Mandiargues, în traducerea lui Alexandru Baciuc. □ Sub semnătura C.U. aflăm că la Ed. Gallimard, în 1974, a apărut *Theatre/Roman* de Louis Aragon. □ N.B. informează, pe scurt, că în traducerea lui Corneliu Barborică au apărut *Studii de estetică* de Jan Mukařovský, Editura Univers. ■ Din *Prezențe românești* reținem: □ *Londra*: „Revista «Agenda» din Londra a publicat în nr. 3, volumul 12/1974, o selecție din lirica românească cuprinzând versuri ale poeților Tudor Arghezi, George Bacovia, Cezar Baltag, Maria Banuș, Mihai Beniuc, Lucian Blaga, Nina Cassian, Ștefan Aug. Doinaș, Geo Dumitrescu, Grigore Hagiu, Gabriela Melinescu, Gellu Naum, Alexandru Philippide, Nichita Stănescu, Virgil Teodorescu, Gheorghe Tomozei. Justificarea selecției este semnată de William Cookson, directorul revistei; traducerile sunt asigurate de Andrei Bantaș, Rodica Baroi, Anne Beresford, Mariela Dâmboiu, Dan Dușescu, Peter Jay, Leon Levițchi, Virgil Nemoianu, Petru Popescu. În același număr al revistei «Agenda» figurează versiunea engleză (traducător W.D. Snodgrass) a *Mioriței*». □ *Erevan*: „Editura «Hayastan» din Erevan a publicat recent o antologie de proză românească intitulată *Un om a trecut peste munți*, cuprinzând un mănunchi de povestiri, schițe, nuvele și reportaje ale unor cunoscuți scriitori clasici și contemporani, printre care Al. Odobescu, I.L. Caragiale, Al. Vlahuță, Al. Brătescu-Voinești, I.A. Bassarabescu, Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Geo Bogza (titlul volumului aparține reportajului său din *Țara de piatră*), Dumitru Radu Popescu, Petre Sălcudeanu. Aceeași editură din Erevan a publicat un nou volum al lui Octav Pancu-Iași care cuprinde douăzeci și patru de povestiri pentru copii. Volumul este bogat ilustrat de Tiberiu Nicorescu». □ *Basel*: „Scriitorul Petru Popescu a prezentat în cursul lunii ianuarie, la Universitățile din Basel și Neuchatel, un ciclu de conferințe privind aspecte ale culturii românești în contextul universal”.

14 martie

• [„România liberă”, nr. 9451] Boris Buzilă prezintă romanul lui Marin Preda, *Delirul*, apărut la două decenii după primul volum al *Moromeșilor* și la opt ani după publicarea celui de-al doilea, notând, printre altele, că: „fără îndoială, interesul și atractivitatea acestei cărți, marele său succes la public rezidă și în partea sa de «reportaj documentar», în care prozatorul face operă de reconstituire istorică”.

• [„Scânteia”, nr. 10 128] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Precum urmele dălții în piatră*, un reportaj de Eugen Mandric.

• [„Contemporanul”, nr. 11] Laurențiu Ulici prezintă *Lecția lui Călinescu*: „Indubitabil, geniul critic călinescian a exercitat asupra tinerilor literați din deceniile cinci, șase și șapte, mulți dintre ei astăzi oameni maturi și consolidați în ierarhia literelor contemporane, o fascinație aproape magnetică, recunoscută cu mândrie chiar și de cei care nu s-au revendicat de la critica maestrului. Până și contestațiile mai recente adresate, din diverse unghiuri și motive, operei călinesciene au ca punct de plecare recunoașterea acestui *fascino* de esență rară. Privirea de «jettatore» a profesorului ce vorbea într-un amfiteatru universitar despre Eminescu sau Creangă a intrat în legendă, dar ea e prezentă cu subtilitate; în stilul său critic. Într-un sens metaforic, critica lui Călinescu e o lecție de genialitate. Cutare întorsătură de propozițiuni, cutare metaforă critică ori cutare mod de susținere logică a unei viziuni critice sunt dovezi, generos multiplicare, ale acestei lecții. Unii au luat însă înțelesul ei metaforic drept înțeles propriu, crezând – erau, probabil foarte tineri – că o – «lecție de genialitate», se poate învăța cu profit practic de felul celui inclus în definiția banală a noțiunii de lecție”. ■ Dumitru Micu consideră *Delirul: Un remarcabil roman politic*: „Cu *Delirul*, noua carte a lui Marin Preda, romanul politic obține, în cuprinsul literaturii noastre, o victorie categorică. Evenimentele zbuciumaților ani 1940-1941 sunt evocate, în paginile lui, cu o dexteritate a montării situațiilor, a construirii dialogurilor, a reliefării detaliului plastic, a captării mișcărilor sufletești, specială, încorporate fiind – acele evenimente – unor destine individuale, prin care se înscriu pe coordonatele permanente ale omenescului. Sub aspectul organizării epice, romanului îi este proprie o construcție pluriplană, cinematografică. Scriitorul a filmat atâta realitate câtă a putut atrage în carte prin eroii acesteia (inventaji sau cu identitate istorică) și din atâtea unghiuri câte priviri a mobilizat. Prin poziția personajelor în raport cu scena vieții politice – obiectul central al reflectării –, eposul se dezvoltă în două mari compartimente, corespunzătoare sferei de sus și celei de la baza realității sociale. Un episod seismic al istoriei contemporane este astfel luminat din două părți, de sus și de jos. Din perspectiva arbitralului evenimentelor și din aceea a observatorului lor”. □ Același autor se referă și la cartea lui Marius Mircu, *Trimis special (Din amintirile unui ziarist)* (C.R., 1974): „O puternică impresie lasă amintirile repartizate în cea de a doua parte a cărții, în speță acelea despre acti-

vitătea lui G. Călinescu la «Națiunea», unde Marius Mircu a fost secretar de redacție. În afară de însușirile bine cunoscute ale scriitorului și savantului (mobilitate spirituală extraordinară, erudiție, putere de muncă ieșită cu totul din comun etc.), evocatorul îi dezvăluie și altele, mai puțin popularizate, precum disciplina, corectitudinea, modestia. G. Călinescu dăruia gazetei o cantitate de energie impresionantă, îngrijindu-se de fiecare rubrică, scriind chiar în concediu fiind, pentru aproape fiecare număr. Prin amintirile despre Călinescu, volumul *Trimis special* oferă istoriei literare un foarte prețios material”. ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția volumului de *Poezii* de Goethe: „Dar traducerile cele mai recente (realizate după cum înțeleg din *Cuvântul înainte*, special pentru completarea sumarului volumului de față), acelea ale lui Doinaș, Argintescu-Amza, Cassian Mătășaru, Barbu Solacolu și Aurel Covaci, îmi sună mai apropiat de ceea ce un cititor din acești ani așteaptă de la o traducere în versuri”.

• [„Cronica”, nr. 11] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Votul țării, viitorul țării*: „Votul de la 9 martie a confirmat unitatea indisolubilă a națiunii noastre socialiste, consonanța întregului popor cu politica partidului, cu mărețele obiective ale etapei actuale din istoria României socialiste”. ■ Ernest Stere scrie despre *Poezie și filozofie*: „Ca și poetul, filosoful, filosoful adevărat, este acela care trăiește ideile, care făcând să participe întreaga sa ființă la ceea ce gândește și la ceea ce spune, le asigură o mai mare capacitate de rezonanță, puterea de a pătrunde în fibrele cele mai intime ale conștiinței, acolo unde nu au acces decât instrumentele delicate ale artei”. ■ Texte dedicate lui G. Călinescu, marcând 10 ani de la dispariția criticului: □ Al. Piru, *Moștenirea lui G. Călinescu*: „În ciuda unor voci singulare și de altfel neînsemnate care l-au contestat parțial sau total, G. Călinescu trăiește în memoria studenților săi și constituie lectura prețioasă a tinerilor care se îndeletnicesc cu critica și istoria literară. Stilul Călinescu în critică e un model urmat sau către care se aspiră, stilul care a exercitat și exercită cea mai fecundă înrâurire, cu toată orientarea unora către «noile» metode, mai ales sub raport teoretic, fiindcă practic rezultatele sunt încă precare, aproape neglijabile”. □ N. Barbu, *G. Călinescu la Iași*: „Fără a exalta provincialist ceea ce numim perioada ieșeană a activității lui G. Călinescu, fără a stabili condiționări de climat, în măsură să explice fecunditatea scriitorului, să reținem faptul că opere fundamentale sunt elaborate sau cel puțin realizate aici, într-o atmosferă care-i era propice”. □ D. Ivănescu publică *Un raport inedit*: „Pentru o scurtă perioadă de timp, George Călinescu a făcut parte din Comitetul de lectură al Teatrului Național din Iași. Principala sa obligație în această calitate era de a-și exprima părerea despre lucrările ce formau repertoriul, îndeosebi asupra celor care făceau parte din dramaturgia originală românească neprezentate pe vreoa scenă. Într-o astfel de situație, la 5 mai 1942, Călinescu întocmește un raport asupra piesei *Alexandru Vodă* de Victor Iacob. Documentul, pe care îl publicăm mai jos, se păstrează la

Arhivele Statului Iași, fondul Teatrului Național Iași, dosar 721, f. 30". □ D. Păcurariu, *Scurte evocări*. □ Zaharia Sângeorzan, *Literatura nouă*: „Idea lui G. Călinescu de a reface și a aduce la zi materia din *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941) corespunde, în mare parte, fenomenului lovinescian al «revizuirilor». Când se va publica ediția a II-a din monumentală *Istorie călinesciană*, atunci, și numai atunci, vom putea urmări în timp și pe mari spații critice, procesul de revizuire, pe care un E. Lovinescu l-ar fi privit, suntem siguri, cu o neascunsă satisfacție”. □ Aurel Leon realizează o convorbire *Cu editorul „Jurnalului literar” despre G. Călinescu*, Athanasie Gheorghiu: „– Era un om neobișnuit, deci dificil. De la postul meu de observație (îți amintești, în colțul din dreapta?) îl studiasem zi de zi pe când foileta cărți și discuta cu glas ridicat de tenor, apoi fusesem prevenit, așa că atunci când am ajuns să stăm de vorbă știam cum să-l iau. Pe parcurs, am constatat că aveam unele afinități. Călinescu era un intempestiv, se aprindea repede dar nu-și pierde judecata. Era drept deși pătimăș și era – ceea ce îmi plăcea deosebit – profund cinstit cu el însuși, deci și cu ceilalți”. ■ Liviu Leonte publică a doua parte din *Romanul total*, o cronică literară la *Delirul* de Marin Preda: „Dintr-un anumit punct de vedere, *Delirul* continuă preocupările din *Risipitorii*. Dovezile că Marin Preda nu este un scriitor profilat în exclusivitate pe lumea țăranilor se adună în continuare, după *Intrusul* și *Marele singuratic*, la dosarul scriitorului care își face un titlu de glorie din disponibilitatea de a investiga o societate, nu numai o clasă sau o categorie socială”. ■ Nicolae Balotă scrie *Despre autoritatea criticii*: „De ce vorbim despre autoritatea criticii? De ce pretendem criticului, ceea ce nici nu ne gândim să-i cerem poetului sau romancierului? Prestigiul acestora din urmă le poate împrumuta, uneori, aura unei false autorități. Dar, cu adevărat, nici poezia, nici romanul nu se revendică de la anumite principii de autoritate și nu-și arogă (decât în momente de deviere de la dreapta lor menire) rolul de legislație ale Parnasului literar. În schimb, orice critică, până și aceea care nu se pretinde cătuși de puțin «judecătorească», se simte investită – și pe drept cuvânt – cu o demnitate legislație”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gh. Lateș scrie despre volumul *Biciul albastru* de Mara Nicoară: „Ceea ce promite poeta din primul volum se confirmă și cu această nouă apariție, deși nu se înregistrează nicio schimbare de voce, pe alocuri lăsând chiar impresia de repetare”. □ Nicoleta Solomon semnează *Bacovia – un anti-sentimental* despre „Curajoasă și inedită încercarea lui Gheorghe Grigurcu de a prezenta substanța primară a poeziei bacoviene drept esențialmente nonafectivă. [...] Încercarea de absolutizare a funcțiunii poetice la Bacovia, ca și a obiectivității scriitorului, este de consemnat deci ca o atitudine de frondă, extremistă, interesantă prin descoperirea unor noi semnificații ale liricii bacoviene”. ■ I. Saizu semnaleză apariția monografiei *Vasile Pârvan* de Al. Zub, Editura Junimea: „Este o lucrare care ar putea onora orice cercetător cu vechi state în investigația științifică, o lucrare care, prin atribute stilistice și exigențe,

prin convingeri și demonstrații se află la adăpost de eroziunile timpului”.

■ Dr. Ion Nica trasează *Marginalii la un portret inedit*: „Fotografia reprodusă în «Manuscriptum», nr. 1, 1975, descoperită într-un album de familie, aparținând lui Ion Negruzzi, de cercetătoarea M.L., de la Biblioteca Centrală de Stat București, ne propune un Eminescu inedit”.

■ M. Bodinger, bibliograf principal, prezintă *O carte necunoscută din biblioteca Mavrocordaților*: volumul 7 din lucrarea *Historie du regne de Louise XIV* de Henri-Philippe de Limiers, ediția a II-a, Amsterdam, 1718-1719.

■ Din *Moment* reținem: □ *Discursuri de recepție*: „Academia română a reluat o veche tradiție: ideea rostirii în public a discursurilor de recepție a noilor academicieni. Presa noastră a semnalat și publicat unele din aceste discursuri («România literară» și «Tribuna»). Ar fi bine ca toate aceste discursuri solemne, însoțite de răspunsurile date, să fie adunate în volum și publicate de Editura Academiei. De asemenea, ar fi bine să se înceapă cu publicarea celor dintâi discursuri de recepție. Am avea astfel o imagine amplă, semnificativă din toate punctele de vedere a importantului eveniment academic românesc. Așteptăm din partea Editurii Academiei să tipărească, și cât mai repede, aceste sinteze cu adevărat memorabile”.

□ *Cărți cu defecte*, N. Irimescu: „Întrucât lista cărților cu defecte, prezente în librării, nu pare să se scurteze – ci dimpotrivă! – ne permitem să mai semnalăm câteva cazuri, în speranța că cei vizați vor considera intervenția noastră în toată plenitudinea bunelor ei intenții. Deci, în librării se mai găsesc (din păcate) volume cu pagini lipsă, pagini albe, pagini rupte sau volume broșate necorespunzător”.

■ Const. Ciopraga continuă cu *Fragmente dintr-un jurnal*, în acest număr publicând însemnări din *Montpellier*.

● **[„Orizont”, nr. 11]** Cartea lui Mircea Martin, *Critică și profunzime*, constituie subiectul cronicii lui Livius Ciocârlie care îl caracterizează pe autor drept „un exeget dintre cei mai fini”, adăugând și un of: „dacă criticii admirați – Saint-Beuve, Brunetiere, Valéry, Marcel Raymond, J.-P. Richard, G. Picon – au profitat din plin de finețea lecturii sale ne-ar fi interesat la fel de mult s-o regăsim în argumentarea unor rezerve pe care, în treacăt fie spus, le împărtășim doar în parte”.

■ Cronică binară a lui C. Ungureanu este, de data aceasta, inegal dedicată celor doi autori, primul (Nicolae Balotă cu volumul *De la Ion la Ioanide*, Ed. Eminescu) fiind discutat pe două treimi din spațiul tipografic al criticii, în timp ce al doilea Teodor Mazilu cu proza din *Iubiri contemporane*, Ed. Eminescu) este expedit rapid în ultimul paragraf, scrierea fiind caracterizată „cea mai facilă carte a lui Teodor Mazilu”.

■ Faimos prin romanul copilăriei și adolescenței, *Cireșarii*, Constantin Chiriță este și autorul unor romane industriale (precum *Întâlnirea și Oțelul*), dar asupra acestora din urmă nu insistă (și bine face!) nici Lucian Alexiu, autorul unei evocări comemorative a activității literare a scriitorului moldovean, „un liric prin excelență” (articolul *Constantin Chiriță la 50 de ani: Utopia adolescenței*).

■ Poezii semnate

de George Drumur și Alexandru Jelebeanu. ■ Ion Velican și Traian Gărduș traduc din lirica britanică pe George Macbeth, Kingsley Amis, Sylvia Plath.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 223] *Tinerețea scrisului* (călinescian) este relevantă de I. Lotreanu. „Scrisul său e «gravid» de idei, încântător prin culoare, impetuos, traversat de freamăt ca o pagină muzicală de Bach sau Beethoven... La Călinescu, cuvintele năvălesc în înțeleșuri, asediază nuanțele, încheieturile sintagmelor par copci de aur prinse în materia ascultătoare a limbii. Avem de a face cu un scris curat, sărbătoresc, dar lipsit de orice fel de afectare. Pagina respiră prin porii de lumină ai cuvântului, răspunzând setei noastre de esențe tari”. □ M.N. Rusu fixează *Regula spațiului eminescian*. □ Al. Piru, în pseudoistoria sa literară cu scriitori mai puțin mediatizați, se oprește, prin *Sugestii incantatorii*, la Horia Bădescu. □ D. Mutașcu, în *Semne nocturne*, comentează volumul *Nocturne* al lui Nicolae Turtureanu, apărut la Ed. Junimea. □ Romul Munteanu discută despre *omul kafkian* în *Kafka și lumea ca labirint*. □ Dorin Tudoran analizează volumul critic al lui Victor Fellea, *Secțiuni* (C.R.). □ E. Manu pune în discuție romanul *Partea mea de comedie* de B. Elvin, apărut la Ed. Eminescu.

15 martie

• [„România liberă”, nr. 9452] Eugen Barbu scrie despre personalitatea lui *G. Călinescu*, numindu-l „un scriitor angajat”, un „intelectual militant”, căci „el a intrat în Parlament încă sub formula lui burgheză și de acolo, de la înalta tribună, alături de alți oameni de bine, iubind viitorul României, a combătut și s-a luptat pentru ceea ce era măreț în gândirea reprezentanților proletariatului, abia instalați la putere”. □ În articolul *Realismul romantic*, Ion Drăgănoiu stă *De vorbă cu scriitorul Constantin Chiriță*. Intervievatorul rememorează, încă de la început, o afirmație a autorului, rostită „nu demult” la Uniunea Scriitorilor, respectiv: „Am împlinit și treizeci de ani de când sunt membru al Partidului Comunist Român. Cred în comunismul pe care îl visez și-l doresc cu toate cărțile mele”. Dialogul evidențiază succesul *Cireșarilor* și amintiri din copilăria scriitorului.

• [„Scânteia”, nr. 10 129] Din *Manifestări românești peste hotare* reținem: „Cu prilejul desfășurării, la Universitatea Sorbona, a colocviului internațional consacrat personalității lui Mihai Eminescu, ambasadorul României la Paris, Constantin Flitan, a oferit un cocteil în saloanele ambasadei. Au participat Pierre-Christian Tattinger, vicepreședinte al Senatului francez, președintele grupului de prietenie Franța – România din senat, scriitorul Pierre Emmanuel, membru al Academiei, președintele Institutului de creație audiovizuală din Franța, prof. Maurice Baumont, membru al Institutului Franței, scriitorul Pierre Paraf, președintele Asociației de prietenie Franța – România, prof. Alain Guillermou, președintele Institutului de studii românești, numeroase personalități ale vieții culturale din capitala Franței. [...] La Biblioteca ro-

mână din New York a avut loc o seară dedicată teatrului românesc contemporan. Au participat profesori, oameni de artă și cultură, studenți, un numeros public”.

● [„Flacăra”, nr. 10] În *Lumea de mâine*, Ion Biberi publică un eseu despre *Premisele veacului XXI*. ■ Aurel-Dragoș Munteanu, în *Cartea*, scrie despre *Fața ascunsă a lunii* de Mihai Gafița (C.R.), volum ce „vine să confirme preocupări izvorâte din practica omului care a slujit decenii în șir, cu discreție și eficiență pragmatică, pe scriitor”. ■ Cornel Moraru, în *Cartea*, prezintă *Delirul* de Marin Preda: „Pagini dense de filozofia istoriei, în bună tradiție tolstoiană, esențializează fluxul epic, și așa debordant. Drama conștiinței ia proporții epeice. Evoluția aceasta mi se pare firească. Marele prozator n-a scris niciodată numai pentru a fi el însuși, adică dintr-un îndemn pur liric. Descoperind încă de la început un anumit mod fascinant de a spune, universul ficțiunii sale s-a lărgit progresiv cu fiecare nouă carte. Inutil efortul de a-l readuce cumva la o manieră - Marin Preda nu cade în capcana propriului său stil. Lucid, își domină cu distincție mijloacele de expresie, tonul fiind întotdeauna pur (ironic, grav, obiectiv). În schimb, va fi mereu preocupat de *ceea ce spune*, de adevărurile cutremurătoare despre istorie și, implicit, despre individ. A-i judeca opera, lăsând deoparte aceste adevăruri, înglobate acum în structuri din ce în ce mai ample, înseamnă a-l nedreptăți pe autor. Îndeosebi nu trebuie să-i refuzăm lui Marin Preda starea vizionară, dispoziția subtil eseistică, vocația atât de rară a ideilor trăite, fără de care personajele sale ar fi de nerecunoscut”. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează un eseu *Despre talent*. ■ Cu titlul *Roman serial (VII). Povești adevărate* Adrian Păunescu publică *Unchiul care m-adormea (III)*. □ Cu titlul *Cronică (57-58-59-60)*, Traian Stoica prezintă ultimele ședințe ale Cenaclului Flacăra, descrierea fiind însoțită de o bogată selecție fotografică. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Despre competență*. □ Revista publică cântecul *Mielul*, „text vechi prelucrat de Adrian Păunescu”, muzica fiind semnată de Mircea Vintilă.

● [„Luceafărul”, nr. 11] Despre *Poezia lui G. Călinescu* scrie Eugen Barbu: „La o citire superficială poezia lui G. Călinescu pare mai curând un violon d’Ingres și asta mai ales pentru că lectura este asociată cu recitarea marelui om, rămasă pe benzi de magnetofon. Vocea cărturarului, atât de particulară, deși nu făcea altceva decât să imite spunerea cu mască a histriionilor, intrigă și astăzi și pentru o ureche profană nu este lipsită de un anumit ridicol. Ciudat însă, cu trecerea vremii ne dăm seama că ea, această poezie călinesciană, nu putea fi recitată decât astfel. Asta pentru că temele sunt livrești, horațiene, virgiliene și accentele cântate, acele prelungiri ale silabelor proprii lirice despre care scriem acum”. ■ Gheorghe Suciuc vede în G. Călinescu, *Optimistul*: „«Mizantropul» și «optimistul» a fost, la urma urmei, privat de o biografie bogată și spectaculoasă. În planul vieții sale nu găsim nicio întâmplare ieșită din comun, nicio «aventură». Omul a urmat o linie firească, comună, și, dacă a

văzut că destinul nu i-a hărăzit penetrarea unor cataclisme personale deosebite, prin ele însele determinând o admirație, nu a mai căutat nicio satisfacție pe acest făgaș”. ■ M. Ungheanu analizează *Refuzul dogmatismului la G. Călinescu*: „Cât de departe poate să meargă G. Călinescu cu adeziunea în teritoriul unui roman de formulă nouă, ne-o arată capitolul despre *Camil Petrescu* scris cu evidentă simpatie și cu ton de avocat al apărării. Evident, criticul pășește în romanele acestuia pe cărări cunoscute. Sthendalismul îl ajută, după cum și existența unor mici insule de creație în sens tradițional. Cutare personaj e «o descoperire de ținută balzaciană»”. ■ Dorin Tudoran reflectează la *Arta de a cita la G. Călinescu*: „Citind și evaluând nu cărțile unui autor, ci literatura acestuia, cercetând nu atât autorii cât traiectoria destinului lor, scrutând cronologic aspectele manifestării literaturii române, Călinescu nu a dat o istorie a cărților și autorilor, ci o radiografie a structurii și conștiinței unei literaturi. Astfel spus, nu din cărți și autori, ci din literaturi a încheșat profilul *Literaturii Române*”. ■ Despre *Mitologia geniului* scrie Dan Cristea: „Cum cauza operei, pentru Călinescu, rezidă, formal, în talentul scriitorului, iar din punct de vedere conținutistic în cuprinsul sufletesc al acestuia, în experiența, în biografia lui, și cum, pe de o parte, atât talentul, cât și biografia sunt exemplare în cazul personalităților geniale, întrupări desăvârșite ale puterii de creație, să ne mărginim, deocamdată, la observarea felului în care se întocmește la Călinescu mitologia geniului”. ■ *Ancheta „Luceafărului”*: *Proza între originalitate și mimetism* continuă cu următoarele întrebări: 1. *A reușit revista să rezece problemele nevralgice ale prozei de astăzi?* 2. *Care din cazurile aduse în discuție pare a fi cel mai revelator?* 3. *Ce credeți că a omis discuția noastră?* 4. *În ce punct vă delimitați de părerile mesei rotunde?* Răspund: □ Al. Andriescu, *Interogatoriul prejudecăților*: „1. Această discuție este poate cel mai violent atac îndreptat în ultimul timp împotriva falsei originalități și a sincronismului înțeleș greșit, pentru că se ignoră de multe ori necesitatea acordului interior, a potrivirii elementelor împrumutate cu înclinațiile firești ale autorului sau cu tradițiile și cu specificul culturii pe care o reprezintă acesta”. □ Titu Constantin, *Creație și conștiință critică*: „4. N-aș zice chiar «delimitare». E vorba de Liviu Rebreanu și-mi vine a crede că noi nu ne putem aștepta niciodată la un prozator al mediului țărănesc care să-l «concuereze», pentru simplul motiv că universul închis unde s-a născut feciorul Glanetașului dispare. Deruralizarea este acum o realitate istorică și socială care trebuie privită în toată adâncimea”. ■ În cadrul rubricii *Tinerețea clasicilor* semnează articole despre G. Călinescu: Artur Silvestri, Paul Dugneanu, Constantin Stan. □ Artur Silvestri, *La Călinescu!*: „G. Călinescu este un mare exemplu de voință, de edificare, un mare, sublim trucidător la clădirea nesfârșită a literaturii noastre. Cine îl clasează și îl ignoră face o mare eroare și nu știe a învăța de la înaintași”. □ Paul Dugneanu, *Retorica obiectelor*: „Itinerariul călinescian prin lumea obiectelor se constituie într-un original traiect spiritual. Lucrurile nu au valoare în sine, nu

constitue nucleu iradiant în plan poetic și semnificativ, decât în măsura în care sunt asumate, interiorizate devenind realității pentru eul liric”. □ Constantin Stan, *Profilul romancierului*: „Dacă *Cartea nunții* [sic] prin pastorală modernă în care sunt cuprinși Jim și Vera, exemplifică esența reducând la limită existența, atunci *Enigma Otiliei* poate fi citită ca exprimare practică, în real, a acesteia, pentru că viziunii împlinirii supreme a sentimentului sub formă maritală i se supun majoritatea personajelor din cel de-al doilea roman”. □ Sânziana Pop, *Reconstituirea lui Călinescu*: „Nu putem învinovați un operator care a trăit în urmă cu 20 de ani că nu s-a lăcomit să-l transforme pe G. Călinescu în erou de film. Că nu și-a sacrificat o săptămână de viață ca să înregistreze existența obișnuită a unui mare artist. [...] Dar iată că nici în zilele noastre emisiunile literare nu se grăbesc să repare asemenea greșeli. Foarte puține filme sunt închinare marilor scriitori”. □ Eugen Simion, *Teatrul lui G. Călinescu*: „Un ton mai serios și o tratare mai solemnă a miturilor aflăm în *Soarele și luna*. Pentru a evita incestul, Vijlaba îi transformă pe Ein și Iana în aștri, meniți să nu se vadă, ca soarele și luna, niciodată. Valoarea acestor parodii este modestă, G. Călinescu le-a scris pentru a-și amuza amicii, și citite azi, detașate de circumstanțe, lasă impresia unor inteligente bufonierii”. □ Nicolae Ciobanu, „*Interferența universalelor*”: „La G. Călinescu, supunerea la obiect a erudiției se produce deci odată cu fericita metamorfozare a acesteia în «universale» ce gravitează – armonios dar și spectaculos, cosmicizându-se, parcă – în jurul operei supuse analizei spre a-i releva, astfel «singularitatea»”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 57] În rubrica intitulată *În vizită la redacție*, Dumitru Radu Popa publică textul *Francesco Altieri, Italia*, „*Poezia românească m-a fascinat*”: „Ne-a vizitat nu de multă vreme la redacție Francesco Altieri, student al Institutului de limba română din Torino, pentru a treia oară în România, ca beneficiar al unei burse de studii acordate de statul român în cadrul schimburilor culturale”. ■ George Ivașcu semnează *O personalitate renașcentistă: G. Călinescu*, comemorând zece ani de la moartea criticului și istoricului literar: „S-au împlinit, la 12 martie, 10 ani de când a încetat din viață cel ce a fost și a rămas, în conștiința generațiilor, G. Călinescu. Personalitate proteică a culturii românești, el ilustrează conceptul de umanist contemporan (cum intitulam, acum un deceniu, un portret al său, în «Viața Românească»). Spirit de amplitudine și vigoare renașcentistă, Călinescu a dat – și ele sunt încă vii, în diverse sectoare de activitate spirituală – opere fundamentale, expresii strălucite ale talentului de original creator, de vizionar și de gânditor, mesaje durabile în viitor. Prin opera sa, G. Călinescu prelungește pe spirala perenității, un creator polyvalent, deopotrivă savant și romancier, poet și istoric literar, dramaturg și ziarist, eseist și profesor, moralist și reporter”. ■ Dan Grigorescu notează dispariția lui *Paul Vehvilainen*: „Cu Paul Vehvilainen a dispărut un cercetător pasionat și valoros al culturii populare românești, iar cel ce semnează aceste rânduri a pierdut un prieten drag”.

16 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 130] Aflăm că la *Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.* a fost „aprobat planul privind aniversarea a 30 de ani de la victoria asupra fascismului și a 98 de ani de la cucerirea independenței de stat a României”. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim reportajul lui Ion Horea, *Constelația Reșița*.

18 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 131] Pe frontispiciu citim *Trăiască Republica Socialistă România! Trăiască președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu!* □ Pe prima pagină citim: „În numele națiunii noastre socialiste, exprimând unanim voința fierbinte a partidului, a întregului popor, Marea Adunare Națională a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu președinte al Republicii Socialiste România”, precum și *Discursul solemn al președintelui Nicolae Ceaușescu și Jurământul președintelui Republicii*. □ Apare *Alegerea Președintelui Republicii și solemnitatea investiturii*.

19 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 132] Pe frontispiciu apare: *Întregul popor salută reelegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al Republicii!* ■ Ziarul publică și *Din toată țara, din conștiința și inima tuturor cetățenilor patriei calde mesaje de felicitare adresate Președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu*. Reținem: □ Mesajul Academiei Republicii Socialiste România: „Cu prilejul istoricului eveniment din viața poporului nostru, marcat de reelegerea dumneavoastră, în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România, oamenii de știință și toți lucrătorii din cel mai înalt for de știință și cultură al țării – Academia Republicii Socialiste România – se arată într-o altă telegramă, vă adresează cele mai calde felicitări și vă asigură de întregul lor devotament în îndeplinirea marilor sarcini trasate de Congresul al XI-lea științei și culturii patriei în cadrul înlăptuirii programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Este o datorie de onoare și de înaltă responsabilitate pentru fiecare dintre noi să orientăm întregul potențial creator de care dispunem către studierea aprofundată a marilor probleme care preocupă lumea contemporană, să asigurăm participarea demnă a țării noastre la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Ne angajăm la aceste momente solemne când vi se încredințează cea mai înaltă responsabilitate a țării, să dovedim prin fapte deplina noastră adeziune la Programul partidului, profundul nostru atașament față de dumneavoastră, conducătorul eminent al României socialiste”. □ Mesajul Uniunii Scriitorilor: „Cu ocazia realegerii dumneavoastră în suprema demnitate de președinte al Republicii Socialiste România, se spune în telegrama Uniunii Scriitorilor, vă adresăm cele mai calde și sincere felicitări, urându-vă

totodată viață îndelungată, multă sănătate și putere de muncă, spre a încununa cu noi și strălucite realizări activitatea prodigioasă pe care o dăruieți țării și poporului nostru. Scriitorii din România, împreună cu toți cetățenii patriei noastre își mărturisesc și de această dată încrederea nețărmurită și dragostea fierbinte față de partid, chemat să conducă destinele României socialiste și să făurească un viitor fericit, nouă și urmașilor noștri. Clarviziunea și principialitatea gândirii și acțiunilor desfășurate de dumneavoastră pe plan intern și internațional au cucerit recunoștința poporului nostru, prețuirea și stima întregii lumii. Fie ca înalta investiție acordată cu vibrantă dragoste prin votul unanim al Marii Adunări Naționale, expresie a voinței întregului popor, să ducă mai departe spre culmi înflorirea patriei noastre, atât de îndatorată concepțiilor și acțiunilor dumneavoastră de patriot și revoluționar înflăcărat, de strălucit făuritor și înfăptuitor al politicii Partidului Comunist Român”. ■ Ziarul publică: *Lege cu privire la depunerea jurământului de credință și devotament față de Republica Socialistă România, Lege pentru modificarea articolului 53 din Constituția Republicii Socialiste România, Lege pentru modificarea unor articole din Regulamentul de funcționare a Marii Adunări Naționale și Lege pentru modificarea unor articole din Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe, vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case de odihnă proprietate personală și Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași.*

• [„Viața studentească”, nr. 11] Pe 17 martie 1975 Nicolae Ceaușescu a fost reales în funcția de Președinte al R.S.R. □ Au trecut 10 ani de la moartea lui G. Călinescu, omagiat de Ștefan Iureș în articolul *Leția de vineri*. □ M.N. Rusu abordează cea mai izbutită revizuire de istorie literară din cadrul colecției de *Restituri* a Ed. Dacia, *Jurnalul meu (1844-1859)* de C.A. Rosetti, cunoscut parțial încă din 1902-1916 sub titlul impropriu *Note intime*, „efortul lui Marin Bucur reușind... să realizeze ceea ce se cheamă o ediție de referință”.

20 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 133] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim însemnări de Mircea Horia Simionescu, intitulate *Dobrogea premiată*. ■ Ziarul comemorează *10 ani de la moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej*: „Apreciind în mod obiectiv rolul și meritele lui Gh. Gheorghiu-Dej, partidul nu a trecut cu vederea răspunderile care i-au revenit pentru comiterea, în acei ani, a unor abuzuri și ilegalități, care au adus grave daune partidului. Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1968 a restabilit onoarea și prestigiul celor loviți pe nedrept, a adoptat măsuri ferme menite să asigure ca asemenea abuzuri să nu se mai poată repeta niciodată. Desigur, criticarea aspectelor negative ale activității lui Gh. Gheorghiu Dej nu înseamnă negarea meritelor sale față de partid,

față de cauza socialismului”. ■ Ziarul publică *Mesaje de felicitare de peste hotare adresate președintelui Republicii Socialiste România*.

● [„România literară”, nr. 12] George Ivașcu semnează editorialul *Noua etapă istorică*: „Impunătoare prin vibranta atmosferă de manifestare a voinței obștești au fost alegerile de la 9 martie, când aproape două treimi din populația țării s-a prezentat la urne pentru a exprima în quasi-unanimitate încrederea în candidații Frontului Unității Socialiste. Cu atât mai impunătoare s-au proiectat în conștiințe zilele de 17 și 18 martie când s-a constituit noua Marea Adunare Națională, care a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu președinte al Republicii Socialiste România, care a procedat, apoi, la alegerea noului Consiliu de Stat și a Consiliului de Miniștri. [...] Jurământul președintelui Republicii Socialiste România constituie un legământ suprem pentru un program confirmând realitatea în mers a celei mai eficiente dintre revoluții: edificarea socialismului și comunismului în deplina convergență a liniilor de identitate națională, a profilului propriu dăltuit de întreaga istorie a acestui popor, în această parte a lumii europene, în perspectiva concretizării voinței de a fi el însuși și, astfel, un factor activ al celei mai generoase dintre orânduirile sociale sub semnul și finalitatea celui mai nobil umanism, trăit efervescent la scara viitorului de progres și pace al întregii omeniri”. ■ Pe prima pagină citim *Jurământul președintelui republicii*: „Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România! Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste! Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orânduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare! Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!”. ■ În *Viața literară* citim: □ „În ziua de 13 martie 1975, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», la adunarea generală a organizației P.C.R. de la Uniunea Scriitorilor, în cadrul învățământului ideologic, s-a desfășurat dezbateră pe tema *Probleme actuale ale politicii externe a P.C.R. Creșterea prestigiului României socialiste în lume*, cu participarea lui George Macovescu”. □ *La „Rotonda 13”*: Ion Barbu: „«Rotonda 13» din săptămâna trecută a fost consacrată lui Ion Barbu, cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la naștere. Despre viața și opera marelui poet au vorbit academicienii Octav Onicescu și Gheorghe Mihoc, prof. N. Mihăileanu, Adrian Rogoz, Ovid S. Crohmălniceanu și Romulus Vulpescu. A fost ascultată – înregistrată pe bandă de magnetofon – o mărturisire a academicianului Al. Rosetti. Dinu Ianculescu a citit apoi

din opera lui Ion Barbu. A fost prezentă Gerda Barbilian, soția poetului”.

□ *Sărbătoriri*: „La Casa de cultură «Nicolae Bălcescu» din București a avut loc sărbătorirea Agathe Grigorescu-Bacovia, cu prilejul împlinirii a 80 de ani. Au luat cuvântul acad. Eugen Jebeleanu, ing. Alexandru Petcu din cadrul Comitetului de partid al sectorului 5 al Capitalei, Mihai Gavril, Corneliu Albu și Elena Brici din partea fostelor eleve ale poetei. De asemenea, la Muzeul de istorie a Municipiului București, poeta a fost sărbătorită într-un cadru festiv. Au luat cuvântul prof. Petre Dache, directorul Muzeului, poeta Veronica Porumbacu și prof. Al. Cebuc, vicepreședinte al Comitetului de cultură și educație socialistă al Municipiului București. Numeroși membri ai celor două cenacluri literare au citit versuri omagiale închinare sărbătoritei. * La sediul Uniunii Scriitorilor a avut loc sărbătorirea prozatorului Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii, cu prilejul împlinirii a 50 de ani. Sărbătoritul a fost omagiat din partea conducerii Uniunii Scriitorilor de Virgil Teodorescu”.

□ *Lansări de noi volume*: „În comuna Mărașu, județul Brăila, a fost lansată noua lucrare a lui Romulus Zaharia, intitulată *Cal bătrân cu țință roșie*, apărută în Editura Eminescu. * La Librăria «Ioan Slavici» din Arad a fost prezentat de către Vasile Popeangă noul volum al lui Vasile Netea, *Lupta românilor din Transilvania pentru unitate națională*, apărut în Editura Științifică. După amiază, la Casa de cultură din Arad, Vasile Netea a conferențiat despre *Scriitori și istorici ardeleni, membri ai Academiei Române*. * La Liceul nr. 1 din Brașov a fost prezentată piesa *Marele fluviu își adună apele* de Dan Tărchilă, apărută în colecția «Rampa» a Editurii Eminescu. * Editura Militară a organizat, la Librăria «M. Sadoveanu» din Capitală, lansarea volumului *Mai jos de steaua polară* de Radu Theodoru. A prezentat criticul Aurel Martin. *La căminul cultural din comuna Vânjuleț, județul Mehedinți, scriitoarea Viorica Mării, redactoare la Editura Dacia, a prezentat romanul *Reptila* de Liviu Bratoloveanu, recent apărut, iar criticul Victor Rusu a prezentat volumul *Convorbiri cu...* de Ilarie Hinoaveanu, apărut în Editura Scrisul Românesc”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din Uniunea Sovietică au plecat la Moscova Mircea Iorgulescu și H. Zalis. * La invitația primăriei orașului Neheim Husten au plecat în R.F. Germania, pentru a participa la un colocviu internațional cu tema *Probleme ale literaturii progresiste și ale prozei scurte*, Teodor Balș, Arnold Hauser, Ion Ianoși și Sânziana Pop. De asemenea, la invitația Institutului de limbă germană, a plecat la Menheim (R.F. Germania) Mihail Isbășescu, pentru a lua parte la sesiunea anuală a Consiliului de conducere a acestui institut, cu tema *Semantica cuvântului și lexicografia*. * Criticul Adrian Marino a plecat în Belgia și Franța, la invitația Facultății de Filozofie și Litere din Bruxelles, în vederea redactării volumelor *Avantgărzile literare ale secolului 20*, în calitate de colaborator și coordonator. Volumele urmează să apară sub egida «Asociației Internaționale de Literatură Compara-

tă». * Vineri, 28 martie, orele 18, va avea loc la Casa Scriitorilor ședința Atelierului secției de dramaturgie a Asociației scriitorilor din București. Se va citi piesa de teatru *Nero* de Constantin Radu-Maria. La ședințele precedente din acest an s-au citit piesele de teatru *Capul Bunei Speranțe* de Mihai Georgescu și *Viața pe scaun* de Corneliu Vadim-Tudor”. ■ În *Șantier* citim despre proiectele literare la care lucrează Nina Cassian, Petru Vintilă, Traian Coșovei, Dan Mutașcu, Dan Verona. ■ George Macovescu semnează *Om al cetății*: „Discursul solemn, rostit în Marea Adunare Națională de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, când a fost reales Președinte al țării noastre, cuprinde o analiză pătrunzătoare a situației internaționale. [...] Citesc cu mult interes micile reportaje – poate prea mici, poate prea modeste – din revistele literare, în care se scrie despre participarea scriitorilor la viața politică a țării. În unul dintre ele, se spune că în perioada campaniei electorale, «la întâlnirile dintre candidați și alegători, la recitaluri poetice, șezători literare, simpozioane, întâlniri cu cititorii, s-au înregistrat 1176 de prezențe ale scriitorilor». Au fost de față peste 100000 de oameni ai muncii. Mi-aș îngădui să afirm că aceasta face onoare scriitorilor români, literaturii române. O sută de mii de oameni au auzit cum sună noua poezie românească, astăzi una dintre cele mai înfloritoare din lumea întreagă. O sută de mii de oameni au auzit proza românească, nouă prin problematica ei, prin arta ei. O sută de mii de oameni i-au văzut pe scriitori printre ei, oameni printre oameni, și au înțeles că în România socialistă turnul de fildeş nu există”. ■ Mihai Beniuc semnează *Încredere*: „Partidul, prin politica sa și prin activitatea comuniștilor, a insuflat poporului încredere în propriile forțe productive și creatoare și în călăuzirea dreaptă a conducerii P.C.R., spre binele obștesc și colaborare internaționalistă, către culmile comunismului. Încrederea a devenit factorul general al sufletului întregului popor, indiferent de naționalitate, pe drumul către viitor, chezășuit de muncă și progres, sub luminosul steag al Partidului, al idealurilor concepției marxist-leniniste despre lume și al colaborării și păcii între popoare, drum al destinului uman din întuneric spre lumină, spre deplină libertate, drum pe care merge neșovăit Republica Socialistă România. Încrederea și-a dobândit suprema expresie în prima sesiune a noii legislaturi din M.A.N., la 17-18 martie, prin realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, inspirator al încrederii prin toată acțiunea sa de comunist, ca președinte al Republicii Socialiste România”. ■ Laurențiu Fulga, „*Ce mai fac scriitorii?*”: „Este întrebarea pe care Președintele țării o adresează unuia sau altuia dintre confrății noștri, de câte ori îi întâlnește la diverse ședințe de lucru. Depășind caracterul foarte special sau de primordialitate pentru rosturile imediate ale umanității românești, ale problemelor puse în discuție, Președintele țării socotește totuși necesar și absolut să adreseze această întrebare. [...] Astfel, arta și literatura și-au aflat pe masa de lucru a Președintelui României, în programul său de proporții peste timp, în prim-planul atenției sale nemijlocite, coordonate statornice și fidele marilor tradiții ale acestui popor. Fiindcă păstra-

rea limbii românești și opera de zidire a unei spiritualități socialiste, cu valori cât mai originale și specifice, nu pot fi despărțite de contextul preocupării pentru independența economică a României și pentru suverana ei autoritate politică. Președintele țării noastre a înțeles cel dintâi și cel mai profund acest raport de confluență dintre necesitatea de a ridica industrii masive, ca expresie a forței de a înfrunta alte forțe, și necesitatea de a face din cuvânt, și plastică, și muzică, și cercetare științifică – expresia afirmării, cu alt conținut și pe temeiul altor legități, a geniului prin care durăm aici de veacuri. [...] Mult stimat și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, la ora la care, pentru a doua oară sunteți investit cu eșarfa tricoloră a Președintelui României Socialiste și cu sceptrul-simbol al Comandantului suprem al armatei, scriitorii vă răspund că ei sunt și vă rămân, cu toată funcția lor creatoare și cu toate uneltele lor de lucru, meșteri la fel de dăruți pentru zidirea în care i-ați solicitat să se zidească”.

■ Alexandru Balaci scrie despre *Jurământul*: „În jurământul Președintelui Republicii s-au însumat toate vocile seminției românești, recunoscându-se și vibrând la unison cu omul care o reprezintă plenar și care a rostit în fața lumii întregi, în numele oamenilor binecuvântatelor pământuri românești dintre munte și mare, cu cea mai profundă și umană emoție, cuvintele solemnului jurământ, jurământul marilor bărbați ardenti în iubirea de țară, ctitori credincioși ai istoriei: «Jur să slujesc cu credință patria, să activez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România»”.

■ Revista publică și o *Telegramă Tovarășului Nicolae Ceaușescu Secretar general al Partidului Comunist Român Președintele Republicii Socialiste România*, semnată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Mult iubite și stimat tovarășe Nicolae Ceaușescu, Cu prilejul realegerii Dumneavoastră în suprema demnitate de Președinte al Republicii Socialiste România, scriitorii din patria noastră vă adresează cele mai calde și sincere felicitări, urându-vă totodată viață îndelungată, multă sănătate și putere de muncă, spre a încununa cu noi și strălucite realizări activitatea prodigioasă pe care o dăruți țării și poporului nostru. Scriitorii din România, împreună cu toți cetățenii patriei noastre, își mărturisesc și de această dată încrederea nețărmurită și dragostea fierbinte față de partid, chemat să conducă destinele României Socialiste și să făurească un viitor fericit, nouă și urmașilor noștri. Clarviziunea și principialitatea gândirii și acțiunilor desfășurate de Dumneavoastră pe plan intern și internațional au cucerit recunoștința poporului nostru, prețuirea și stima întregii lumi. Cu prilejul acestui fericit și înălțător moment, scriitorii din patria noastră vă asigură că indicațiile pe care le-ați dat cu privire la sarcinile literaturii în etapa actuală constituie pentru ei un îndreptar și un stimulent esențial, în efortul de a oglindi cât mai fidel liniile de forță ale dezvoltării societății noastre socialiste. Fie ca înalta investiție acordată cu vibrantă dragoste prin votul unanim al Marii

Adunări Naționale, expresie a voinței întregului popor, să ducă mai departe spre culmi înflorirea patriei noastre, atât de îndatorată concepțiilor și acțiunilor Dumneavoastră de patriot și revoluționar înflăcărat, de strălucit făuritor și înfăptuitor al politicii Partidului Comunist Român”. ■ Dumitru Bălăeț semnează *Istorie și poezie*: „Asistăm astăzi în poezia noastră, ca și în alte domenii ale literaturii, la o creștere a interesului față de temele de inspirație istorică, într-o epocă de avânt constructiv fără precedent, cum este cea în care trăim, este firesc ca trecutul istoric al patriei și al umanității să fie evocat din ce în ce mai mult în momentele sale semnificative. [...] În general se poate susține că mai apropiate de dimensiunile și amploarea evenimentului istoric sunt creațiile epice, dar tot atât de adevărat este și faptul că la temelia oricărei realizări literare sau în alte genuri ale artei stă un suflu liric profund, determinat de tensiunea pe care o creează autorul între faptul istoric descris și epoca în care-și scrie opera. Pe linia acestei interrelații între diversele domenii artistice și evenimentul istoric, ceea ce dă impuls intenționalității creatoare, îi determină albia, fluxul de mișcare, ni se pare a fi însă munca de cunoaștere și asimilare a problemelor, orizontul de cultură în care se amplasează evocarea istorică. Sunt multe situații când, tocmai din această cauză, absența viziunii asupra faptelor prezentate, goliciunea de idei și sentimente, se acoperă cu grandilocvența mijloacelor artistice folosite, care împiedică spiritul să pătrundă la cauzele faptelor și motivațiile lor universale, cea mai importantă rațiune de a fi a fenomenului artistic. Ca o măsură de prevedere împotriva facilității în evocarea artistică poate fi, după opinia noastră, punerea într-o ecuație de idei a evenimentului evocat”. ■ Emil Manu consideră poetica lui Adrian Păunescu *Un lirism patetic*: „Apariția lui Adrian Păunescu în poezia românească a fost echivalată cu un fenomen torențial, nu numai ca gestică lingvistică, atribuindu-i-se o capacitate hugoliană de a emite, cu spontaneitate spectaculară, cantități masive de imagini, de emoții proliferante, bazate pe o retorică violentă, de tip muntenesc. Cu asemenea aglomerări colosale de impresii lirice, slujind o estetică fluidă și rebelă sau o mitologie a entuziasmului spontan, era de așteptat ca poetul să se impună de la început. [...] Adrian Păunescu nu face experimente stilistice gratuite, ci convertește totul la idee, pentru a salva sentimentul de echilibru al omului în existență, pentru a vindeca de boli spiritul, pentru a reabilita poezia, considerată ca «trădător cântec ambiguu», «de care depind prea multe». Problematică a contemporaneității, dialectică interogativă a cunoașterii, posibilitate de intuire oraculară a lumii de mâine, torențiala sa dezlănțuire poetică e a unui tribun pentru care dicționarele conțin prea puține cuvinte”. ■ Alexandru Ivasiuc publică, în *Pro domo*, textul *Ontologie și politică*, un text despre volumul *Ontologia Existenței Sociale* de Georg Lukacs, Editura Politică, 1975. ■ Aurelia Rusu publică, în *Opinii*, textul *Câteva precizări de metodă*, adică, un comentariu pe marginea reacțiilor lui Mircea Zăciu („*Vestul sălbatic*” al *manuscriselor eminesciene*) și Marin Bucur (*Pentru o clarificare de metodă*,

„Manuscriptum”, 1/1975, 173-182) pe seama ediției Aureliei Rusu, *Articole și traduceri*, M. Eminescu (Minerva, 1974). ■ Al. Husar îl omagiază pe *G.T. Niculescu-Varone la 90 de ani*. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară triplă, intitulată *Tineri critici*: □ *Povești*, Ioan Slavici, antologie, postfață și bibliografie de Aureliu Goci (Minerva, 1975): „Aureliu Goci are aplombul în expresie necesar unui bun critic, probabil nu încă și cultura, fiind de aceea (și datorită condițiilor în care publică) prea disponibil, nefixat psihologic și estetic la o anumită literatură”. □ *Balade vesele și triste*, George Topîrceanu, antologie, postfață și bibliografie de Mihai Dascal (Meridiane, 1974): „Mihai Dascal e un cititor cu metodă și, dacă va învinge atracția exprimărilor alambicate, va putea fi citit el însuși nu numai cu folos, dar și cu plăcere”. □ *Caligula* de Tudor Arghezi, postfață de Zaharia Sângeorzan (Minerva, 1975): „Postfața lui Zaharia Sângeorzan e unul din lucrurile lui cele mai bune, printr-o claritate ce lipsește publicisticii sale curente, așa de abundentă și fără decizie în judecată. Ea arată și importanța pentru un critic tânăr a temei și a autorilor despre care scrie. Despre Arghezi și Sadoveanu (am citit cele câteva fragmente dintr-o carte despre autorul *Baltagului* apărute prin reviste), Zaharia Sângeorzan spune mai mult și mai bine decât într-o recenzie despre un autor obscur. Astfel de exerciții critice obligă la un efort de maturizare, de ieșire din stilul ocazional al publicisticii”. □ Concluzia: „Sentimentul prezențului în critică, e rezultatul frecventării istoriei literare, care dă posibilitatea stabilirii unor criterii și a unor proporții juste, după cum viziunea istorică își datorează autenticitatea unei bune cunoașteri a literaturii actuale. Criticul trebuie să citească foarte mult. Nu cred în specializarea lui, pe epoci; căci obiectul lui ideal e literatura în întregul ei. Un adevărat critic e acela care poate scrie fără dificultate despre cronicari și despre cel mai recent roman”. ■ Citim recenzii: □ Doina Uricariu scrie despre *Alt container pentru Osaka* de Ștefan Iureș (C.R., 1974): „*Alt container pentru Osaka* este, în fond, o cunoaștere de sine mediată de relația cu obiectele. Cartea instaurează o unitate și nu o colecție de muzeu, căci mai important decât obiectele compozițiilor sale este unghiul de vedere generator al unei receptări vii a prezentului”. □ Dana Dumitriu semnează „*Ca într-un vechi romanț*”, o prezentare a volumului *Nocturne* de Nicolae Turtureanu (Junimea, 1975): „Volumul nu arată în general că poetul își cunoaște adevăratele măsuri. Selecția poemelor dacă ar fi fost mai riguroasă și dacă ar fi înlăturat cele câteva piese «dezinvolve», culegerea ar fi fost avantajată cu siguranță”. □ Valeriu Cristea semnează *Încruntarea confuză*: „Articolul meu intitulat *Un moment de sinteză* («România literară», nr. 6), consacrat noului roman al lui Marin Preda, *Delirul*, a avut o consecință neașteptată: l-a iritat pe Cezar Ivănescu. La drept vorbind, mă așteptam ca articolul în cauză să indisună unele spirite. De ce însă tocmai pe acela al poetului? Nu e ușor a descoperi motivul iritării lui Cezar Ivănescu. Căci ceea ce caracterizează intervenția sa (*Romanul unor vremi apuse*, «Luceafărul», nr.

7/1975), ca și alte câteva recente încă manifestări publicistice – de care, deocamdată, nu ne vom ocupa – ale preopinentului, este *încruntarea confuză*. Că poetul nostru e nemulțumit, înțelegem repede, din ce pricini anume – e mai greu de stabilit. [...] În articolul nostru din «România literară» ne-am ocupat de *cartea* lui Marin Preda (ceea ce, după C.I., înseamnă a face estetism, a te deda «speculației estetice de două parale»). Preopinentul meu este mai degrabă incitat să discute, dincolo de opera literară, evenimentele la care aceasta se referă. Dacă crede că are competența necesară («tonul grav», am văzut, e încredințat că nu-i lipsește), e, firește, liber s-o facă; dar nu cu ajutorul unor noțiuni cețoase, de felul celor pe care le vehiculează în textul din «Luceafărul»; și fără a întoarce o față încruntată spre cei care, *făcând critică literară*, vor să privească literatura ca literatură. Căci fețele încruntate nu au reușit să intimideze niciodată pe nimeni. Astăzi, o pot face cu atât mai puțin”. ■ G. Dimisianu semnează *Critică de interpretare*, o recenzie la *Relief contemporan* de Al. Andriescu (Junimea, 1974): „Noțiunea de contemporaneitate invocată de Al. Andriescu în articolele sale dorește să exprime mai mult decât o delimitare în spațiu a domeniului explorat de critic. Ea vrea să denumească un mod de înțelegere, o perspectivă de evaluare, o atitudine față de literatură decisiv marcată de spiritul momentului căreia îi aparține. [...] Critica de interpretare profesată de Al. Andriescu, constructivă, nespectaculoasă, se impune prin rigoare și echilibru, prin limpezime și receptivitate”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Cum odinioară Alice...*, o prezentare a volumului *Poveste nepovestită* de Ruxandra Berindei (Albatros): „Singurul semn de întrebare pe care-l ridică această carte este în ce măsură adecvarea de acum a autoarei la specificul, aș zice ideal, al literaturii pentru copii ține de o vocație specială și în ce măsură ține de vârsta foarte tânără la care a fost scrisă cartea. Dacă va continua în acest «domeniu» al literaturii, următoarea carte a Ruxandrei Berindei va trebui să ne lămurească”. □ Textul se termină cu următorul P.S.: „Reînnoiesc rugămintea adresată tuturor debutanților din anii 1973 și 1974 de a-mi trimite pe adresa revistei sumare date biografice (data și locul nașterii, profesiunea) și bibliografice (titlul volumului de debut, anul apariției, editura). Apelul de acum, se înțelege, este pentru cei care dintr-un motiv sau altul nu au citit textul publicat în urmă cu o lună în acest colț al revistei”. ■ Revista publică *Discursul solemn al Președintelui Nicolae Ceaușescu*. ■ Revista comemorează *19 martie 1895 – 11 august 1961 Ion Barbu*. Citim: □ Fragmente din textul *Un poet nou* de E. Lovinescu, publicat în „Sburătorul”, anul I, nr. 34, din 6 decembrie 1919. □ Șerban Cioculescu publică *Amintiri...* □ Apar poeziile *Ființa și Bălcescu trăind*, precum și *Aforisme*. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie *La moartea lui Ivo Andrić*: „Curba destinelor, pândite de o stranie zădărnice, iată ce închipuie, de cele mai multe ori, narațiunea lui Ivo Andrić. Viziune a unui scriitor care n-a sacrificat niciodată gravitatea eposului unor divertismente ludice pasagere. Acesta e

supremul elogi pe care îl putem aduce lui Ivo Andrić acum când, murind scriitorul, opera singură rămâne să-l reprezinte”. ■ Versuri semnează: Petre Ghelmez (*Cu inimă de dor*), Ion Burcă (*Doină*), Dim. Rachici (*Partidul*), Constantin Voiculescu (*Noi...*), Florin Constantinescu (*Cuvânt de azur*), Fényi István (*Cântec despre partid*, în românește de Csire Gabriella). □ N. Carandino traduce poeziile lui K.P. Kavafis (*Ithaca; Căii lui Ahile; Epitaful lui Antioh, regele Comagenei; Luminări; Rugă; Unul din zeii lor; Ioniană*). □ Cristian Unteanu traduce *Sabia lui Ajax* de Jean Starobinski. □ Ana Blandiana revine la *Atlas*, cu o a doua parte a tabletei *Spuma*.

21 martie

● [„**Contemporanul**”, nr. 12] Referindu-se la volumul lui Ion Caraion, Dumitru Micu descoperă *Noblețea poeziei*: „Acum, că uraganele declanșate de un anume text din *Enigmatică noblețe* par a se fi potolit, e timpul a citi cartea ca atare, întregă, calm, fără a lua partea niciunora dintre protagoniștii istoriei generate de textul cu pricina. Avem în față o culegere de eseuri care, la analiză, se dovedește a fi un jurnal de poet. Un poet cu bogate resurse și vast orizont intelectual articulează reflecții despre poezie, despre arta poetică, despre operele unor contemporani, români și străini, în viață sau decedați. Cărți de acest fel apar frecvent în lumea întregă, ele fiind unul din simptomele tendinței spre sincretism, proprie evoluției moderne a diverselor activități spirituale”. ■ Laurențiu Ulici recenzează cartea lui Radu Cosașu, *Ocolul pământului în 100 (C.R., 1974)*: „Din câte ne dăm seama din paragrafele biografice, așa cum sunt ele apărute de zidul colajului, ceea ce trăiește Radu Cosașu nu e nici banal, nici fără semnificație. Din păcate, el crede tocmai pe dos și acesta ar fi al doilea motiv, cel subiectiv, al pudorii, după acela, obiectiv am zice, al unei structuri sufletești imposibil de fixat într-o casetă cu geometrie dată”. ■ De romanul lui Pop Simion, *Marșul alb* (Albatros, 1974) se ocupă Mircea Moga: „Scris frumos, romanul lui Pop Simion se adaugă acelor cărți de proză care, inspirându-se dintr-o realitate istorică destul de apropiată de zilele noastre, încearcă să găsească motivația adâncă a unor evenimente zbuciumate, de cumpănă, a căror semnificație pentru generațiile tinere de astăzi rezidă în participarea conștientă la făurirea istoriei dovedită de fiii acestui popor într-un moment dificil”. ■ Dan Grigorescu semnalează traducerea cărții lui Pieyre de Mandiargues, *Muzeul negru* (Univers, 1975): „Alexandru Baciuc a știut să aleagă pentru traducerea acestei cărți un ton adesea livresc, urmărind fidel, chiar cu prețul renunțării la efectul prozodic, topica frazei originale, în felul acesta, manierismul – deloc lipsit de savoare – al lui Mandiargues transpare în tălmăcirea românească, în vocabularul ei nuanțat și plin de culoare”.

● [„**Cronica**”, nr. 12] Pe prima pagină, sub semnătura Cronica, citim *Într-o entuziastă unanimitate, exprimând voința întregului popor, Marea Adunare Națională a reales ca președinte al României pe tovarășul Nicolae Ceaușescu*:

„Realegându-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al României, forul suprem al țării a oferit întregului popor indestructibila garanție a continuității mersului mereu înainte, victorios, al României, pe calea civilizației socialiste și comuniste, a creșterii contribuției țării noastre la crearea unei lumi mai bune și mai drepte”. □ Alături apare *Jurământul președintelui Republicii*. „Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România! Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste! Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orânduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare! Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!” ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Nocturne* de Nicolae Turtureanu (Junimea, 1975): „Scăpate de un anume ceremonial mitologic, destinsse chiar când abordează ideile cele mai grave, mărturisind influențe mai noi, dar bine asimilate, din poezia lui Nichita Stănescu, Mihai Ursachi și Emil Brumaru, *Nocturnele* lui Nicolae Turtureanu afirmă un poet adevărat”. ■ Grigore Smeu scrie despre *Autenticitate artistică*, referindu-se la *Așteptarea aproapelui*, un roman al lui Corneliu Ștefanache: „Cu mult mai realizat și ca acuratețe a stilului decât romanele anterioare ale scriitorului la care ne referim, *Așteptarea aproapelui* este expresia unui realism acut, tensional și ferm. În acest tablou, se constituie, din loc în loc, oaze discrete de irizare aproape poetică a stărilor psihice, nuanțând impresia generală de autenticitate artistică pe care proza lui Corneliu Ștefanache o transmite”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Sub semnătura N.B. ne este semnalată apariția *Sub feeria lunii* de Gala Galaction, volum apărut în colecția „Restituiri”, editura Dacia, sub îngrijirea lui Teodor Tihan. □ Elvira Sorohan prezintă *Umaniștii români și cultura europeană* de Al. Dușu: „Momentul umanismului românesc, din secolul al XVII-lea și «umanismul popular» coexistent trebuie să fie impus în patrimoniul culturii universale prin noi studii comparatiste ce se pot ramifica din densitatea de idei a cărții lui Alexandru Dușu”. ■ D.N. Zaharia semnează *Cosmos românesc*, un text despre Sadoveanu și universul său literar, cu precădere acela din *Frații Jderi*. ■ Versuri semnează Const. Ciopraga. ■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte* de N. Irimescu: „Aflăm din «România literară» că poeta Agatha Grigorescu-Bacovia a împlinit frumoasa vârstă de 80 ani. Remarcabilă sublinierea: «Meritele sale literare – cărora trebuie să le adăugăm o fructuoasă activitate didactică și obștească – rămân însă inseparabil legate de grija pe care i-a acordat-o genia-

lului creator care a fost George Bacovia». * *Un magician: Alexandru Philippi-de* se intitulează «desenul melodic» pe care Eugen Jebeleanu i-l dedică în ultimul număr din «Manuscriptum». E o tabletă de poet pentru un confrate mai mare, omagiul celui care recunoaște: «Și, în acest veac, așa cum este, ce fericire să fii contemporan cu Philippide și cu marea lui artă!» [...] * O surpriză editorială la «Junimea»: criticul literar Constantin Ciopraga debutează în dublă calitate: semnează un volum de versuri și realizează ilustrația de carte și coperta. Un volum așteptat cu interes». ■ Zaharia Sângeorzan publică *Descoperirea Italiei*, prezentând *Prin Europa*, vol. II, de Iosif Constantin Drăgan (Eminescu, 1974): „Descoperind în tinerețe Italia, Iosif Constantin Drăgan și-a descoperit o vocație de om al acțiunii și al ideii”.

● [„Orizont”, nr. 12] La rubrica „prezențe literare”, atenția ne este reținută de articolul lui Alexandru Ruja despre poezia lui Constant Tonegaru, aparținând, alături de Dimitrie Stelaru, generației războiului sau „generației pierdute”. Poezia lui, spune cronicarul, se desfășoară pe două dimensiuni: „prima este viziunea neagră, sumbră, a damnării și boemei [...], iar a doua, nostalgia altei lumi, viziunea unor tărâmurii exotice (de sorginte romantică), vagabondajul imaginar prin alte teritorii”. ■ Două volume de poezie sunt comentate în cronică literară de către C. Ungureanu. Primul, *Goana după fericire* (C.R.) a lui Ovidiu Genaru, și al doilea, *Văile vegherii* (C.R.) a lui Marin Mincu, despre acesta din urmă criticul notează în final: „Chiar dacă *afectarea* poeziei paralizază uneori lirismul, Marin Mincu, perfect tehnician al meseriei sale, rămâne o voce distinctă a poeziei tinere de azi. Lectura *criticelor* lui Marin Mincu poate oferi un îndreptar lecturii acestei poezii”. (articolul *Legile meseriei*). ■ Ramona Boca Bordei analizează, prin câteva notații fine, romanul *Bizu* al lui E. Lovinescu în articolul *Despre inadaptabili*. ■ Anghel Dumbrăveanu consemnează, într-un memorial de călătorie „de la Odesa spre Ialta”, impresiile sale în tableta de la rubrica „remember” (articolul *În drumul argonauților*). ■ Versuri de Haralambie Țugui, Ion Cădăreanu și Gheorghe Drinovan. Schițe satirice de Laurențiu Cerneț și Ion Velican. ■ La loc de cinste, într-un articol ce începe pe prima pagină și se continuă pe pagina a șaptea, Adrian Păunescu beneficiază de un comentariu extins al primelor sale volume de poezie, *Ultra-sentimente* (1965), *Mieii primi* (1966), *Fântâna somnambulă* (1968), *Repetabila povară* (1974), din comentariul lui Ion Lotreanu nelipsind sintagme precum „activismul versului”, „patosul”, „insurgența sentimentelor”, „vocația pentru social”, „militantismul liricii”, „poezie patriotică cu rezonanțe morale” (articolul *Energia versului*).

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 224] *Jurământul Președintelui Republicii* este însoțit de poemul festiv *Fiul patriei* de Traian Iancu. □ E. Manu recenzează cartea Gerdei Barbilian despre *Ion Barbu*. □ M.N. Rusu se oprește la *Eminescu și spațiul mioritic*. □ D. Mutașcu scrie despre *G. Călinescu și muzica*, pornind de la antologia lui Emil Manu, *Muzică și literatură* (ese-

uri), apărută cu un deceniu în urmă la Ed. Muzicală. „Vorbind despre muzică, G. Călinescu nu era un dibuitor ci un sacerdot, iar fiecare rând al său despre muzică era, cum ar spune Ion Barbu, «un text august și revelat»... Despre muzică au mai scris, cu mister și adâncime, și Heine și Filimon, Proust și Holban și Ralea, Gide și Thomas Mann, dar Călinescu a scris altfel decât ei toți, căutând în muzică, cu o avizare și încăpățănare clasică, nu numai «culoarea ultimă» a muzicii, ci și esența ei, semnul ei caracteristic de ieșire din contingent.”

□ În *Bacovia, un antisentimental?*, Gh. Gheorghiu laudă eseuul lui Gh. Grigurcu despre Bacovia, probabil cea mai bună carte de critică a acestuia de până în 1975. „S-a vorbit, pe de o parte de absența oricărui artificiu, de sinceritate totală, de exprimarea emoțiilor sufletești elementare, iar pe de altă parte de poză, de artificiu și meșteșug, de manieră. Începând cu G. Călinescu, cea de a doua cale de interpretare a poeziei bacoviene s-a impus și a determinat câteva intervenții critice mai noi, întotdeauna interesante, prea rar discutabile. Înscriindu-se acestei linii critice, eseuul lui Grigurcu nuanțează o nouă opoziție: *Bacovia poet sentimental* sau *antisentimental*, întreaga demonstrație critică construindu-se pe ideea unui autentic Bacovia *anafectiv*. *Sentimentul e fardul poeziei lui Bacovia*, spune poate prea categoric criticul...”

□ Valeriu Râpeanu, un articol despre... *Naiul lui (Gheorghe) Zamfir*. □ Romul Munteanu se întoarce la *G. Călinescu și scriitorii străini*. „Pentru a ajunge la o diagnosticare cât mai exactă a fenomenului literar național, G. Călinescu a ales calea cea mai grea, adică a pornirii de la fenomenul artistic universal pentru a ancora, după această experiență, în cel național. [...] Programul recomandat pentru un tânăr de viitor începe prin a face eseistică în jurul gândirii și literaturii universale. Pentru cercetătorul literar, capodopera universală reprezintă un mijloc major de exercitare a capacității de interpretare, un termen de comparație și, în același timp, un factor de incitare a gustului public. În *Impresii asupra literaturii spaniole* autorul preciza că istoricul literar nu e numai un erudit care urmează a se ține în curent cu materialele disciplinei lui, ci un artist interpretator. Activitatea de critic a lui G. Călinescu demonstrează respectarea riguroasă a acestui program. [...] Modalitatea cea mai fertilă de abordare a textului ni se pare a fi reprezentată de critica tematică (în *Universul poeziei*, de exemplu). [...] Tiparul critic călinescian pune în lumină o conștiință deschisă spre universalitate, cu aripile întinse calm peste solul culturii naționale.”

22 martie

• [„**Flacăra**”, nr. 11] Cu titlul «*Niște țărani*» – *însemnări sentimentale*, revista publică opiniile lui Victor Ion Diaconescu, profesor din București, asupra romanului lui Dinu Săraru. □ George Arion publică *La centrala de construcții căi ferate - preocupări pentru creșterea eficienței conducerii*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu scrie *De ce are atâția dușmani realismul?*: „În primul rând – cred – fiindcă se încăpățânează să reclame oameni-

lor luciditate. A ține atenția trează, a încerca să înțelegi ceea ce se întâmplă în jurul tău presupune încordare, efort; a te lăsa legănat de iluzii e mai ușor și mai plăcut. Multă lume caută în artă o formă de drogare. Nu puțini inși vor să fie purtați într-un domeniu privilegiat, al imaginarului, care să le compenseze frustrările existenței curente și să le întruchipeze dorințele secrete. O artă așezată sub semnul lucidității îi irită, li se pare plicticoasă prin definiție. [...] În al doilea rând, mulți continuă, în ciuda tuturor lămuririlor, să considere «realiste» exclusiv copiile fidele după natură. Cu cât reproduc mai exact lucrurile din jur, ele recoltează elogii mai numeroase. Meritele artistului constau în dexteritatea lui de a imita perfect modelul. Unii au născocit cuvântul «esență» și, cu el, cred că au înnobilit actul copierii. Se înșală. Reproducerea, pe cale directă, după natură, sau deductivă, prin stabilirea statistică a «esenței», are loc în ambele cazuri și stârnește aceeași remarcă descurajantă a lui Goethe: la ce ar folosi încă un cățel pictat, lângă altul viu? Dușmanii jurați ai realismului sunt cei care îl practică astfel. Ei stârnesc împotriva lui o revoltă firească a temperamentelor artistice, fiindcă-l fac confundabil cu o jalnică îndemânare sortită să ducă la castrarea imaginației și sensibilității”. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Între rutină și invenție*. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui aлегător*, publică *Curajul de a fi*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 12] Întrucât *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost reales Președinte al Republicii Socialiste România*, Nicolae Dragoș semnează textul *Solemna investitură*: „Dintotdeauna ceea ce a fost în țara noastră minte mai luminoasă, suflet în care dragostea de țară și-a aflat spații nelimitate a aspirat, a năzuit ca progresul, civilizația să devină bunuri naționale. Spre binele, spre propășirea țării au gândit frunțile înalte ale poporului român. Ne-a fost dat nouă celor de azi să vedem cum, sub ochii și prin faptele noastre, idealurile cele mai înflăcărâte ale înaintașilor, ale tuturor celor ce și-au făcut țel suprem din slujirea patriei devin realitate vie. Și știm că acest adevăr al existenței noastre sociale și politice se datorează existenței și luptei Partidului Comunist Român, celor mai buni fii ai poporului – comuniștii. Între aceștia s-a înălțat, întruchipând însă de la începuturile activității sale revoluționare trăsăturile unui patriot înflăcărat, ale unei conștiințe devotate celor mulți, cauzei lor drepte, tovarășul Nicolae Ceaușescu”. □ Dorin Tudoran semnaleză *Legământul de credință*: „Nu fac altceva decât să spun că, în ceasurile când Țara își va face marile ei bilanțuri, când va încerca să afle cât s-au apropiat de visurile ei se va vedea limpede câtă răspundere a stat în fiecare faptă a noastră. Cred că a ajunge cât mai repede și cât mai bine acolo unde și-a propus să se înalțe Țara, în România Socialistă răspunderea și eroismul personal nu se pot susține decât prin răspunderea și eroismul colectiv. Mi se pare gândul cel mai important pe care l-a legiferat actuala primă sesiune a celei de-a șaptea legislaturi a Marii Adunări Naționale. Jurământul Președintelui și Jurământul de credință și devotament față de Republica Socialistă România pe care-l vom depune mulți, foar-

te mulți dintre noi, există și se justifică unul prin celălalt, fuzionând în Marele Legământ față de Patrie”. ■ De cartea lui Teodor Mazilu, *Iubiri contemporane*, se ocupă M. Ungheanu: „Mai puțin teziste și demonstrative, mai puțin întovărășite de sublinierea caricaturală a situațiilor și personajelor, dar susținute de aceeași penetrantă observație a umanului, aceste povestiri sunt cele mai bune ale cărții și, totodată, și cele care ni-l înfățișează pe Teodor Mazilu într-o ipostază aproximativ nouă. Lipsit de doza de mizantropie și misoginie care afecta prin îngroșări liniile cele mai interesante ale prozei anterioare, scrisul lui Teodor Mazilu își adaugă o coardă nouă”. ■ Dorin Tudoran prezintă antologia de versuri *Lauda zilelor noastre, Versuri patriotice ale poezilor maghiari din România*, în românește de Dim. Rachici și Csire Gabriella (Eminescu, 1975): „În zilele noastre rămâne un florilegiu util pentru cititorul de poezie, care poate descoperi și singur virtuți și comodități ce marchează azi lirica noastră”. ■ De cartea Oanei Orlea, *Competiția* (C.R., 1974), se ocupă Voicu Bugariu: „Ușurința cu care prozatoarea scrie este mai presus de orice îndoială. Competiția este astfel (la aceasta adăugându-se calitățile caracterologice incontestabile ale autoarei) un roman plăcut la citit, mai ales pentru cineva care s-a aflat cândva în împrejurări asemănătoare cu cele în care au loc evenimentele”. ■ Dan Cristea se ocupă de studiul lui Mircea Martin, *Critică și profunzime*: „Nu se înșelau deloc cei care, la apariția volumului *Generație și creație*, diagnosticau într-un fel sau altul accidentalitatea demersului critic apreciativ la Mircea Martin, prevestind în același timp dezertiușea sa iminentă din câmpul criticii curente și îndreptarea spre alte orizonturi de investigație literară. [...] Criticul se dezvăluie pe sine prin complicitatea recepției sale, drept un iubitor al profunzimilor spiritului, temperament plin de echilibru și supravegheat, refractar intruziunilor iraționale în creație, după cum refractar și la metodele tehnice de critică, într-un cuvânt un critic care scrie încă pentru plăcerea lecturii, pentru frumusețea și acuitatea ipotezelor, pentru încordarea plină de farmec a plierii la subiect”. ■ Despre *Asceză și hedonism la Ion Barbu* scrie Cezar Ivănescu: „După cum spuneam, momentul Ion Barbu e precumpănit și cu puțință de reluat în poezie, întrucât făcând dificilă poezia, formal, îi creează acea aură care ne dă iluzia absolutului – valoare pur literară. Primejdia care pândește o asemenea experiență e pura mecanică verbală, strălucitoare dar nulă, așa cum experiența bacoviană, a trăitului poate duce la bâiguiala incoerentă, ori la tăcerea cu sau fără semnificație mistică. Altfel spus, poezia nu e nicodată un hedonism, – e vorba de marea poezie”. ■ În cadrul *Anchetei „Luceafărului”*: *Proza între originalitate și mimetism* citim opiniile lui Liviu Leonte și ale lui Viorel Știrbu. □ Liviu Leonte, *Valori durabile*: „O idee interesantă privește apelul unor scriitori, în formare la începutul deceniului al șaptelea, la modelele apropiate, reprezentate de personalități contemporane. Marin Preda este cel mai concludent exemplu. Dovada că literatura română actuală a produs suficiente valori durabile pentru ca să-și găsească în ea însăși aria de referință.

Apariția, reconfortantă pentru proza noastră, a romanului *Delirul*, ne întărește în ideea unei tradiții exemplare și foarte apropiate”. □ Viorel Știrbu, *Lanțul slăbiciunilor*: „Discuția a omis, după părerea mea, un lucru destul de important; s-a scris și se scrie proză fără adâncime. Motivele sunt mai multe, evident. Aș cita, în primul rând, neputința tăriei morale, comoditatea, confortul, lenea spiritului, lipsa de voiciune psihică. Participarea criticii a impulsionat cu «succes» climatul... lanțul slăbiciunilor ei lung...”. ■ Eugen Simion continuă studiul cu tema *Teatrul lui G. Călinescu (II)*: „Inutil a căuta, în aceste jocuri ale inteligenței, un simț dramatic mai adânc, o putere de concentrație a vieții într-un conflict tratat de la început până la sfârșit cu seriozitate. Teatrul lui G. Călinescu (cu excepția mitului *Șun*, un eseu mitologic și acela) se naște dintr-o iubire și în același timp, o negație a teatrului, căci orice parodie este un acord și un dezacord, o demolare din care se mai păstrează totuși o morală serioasă. Există și cazul acestor scăpărătoare, uneori, exerciții dramatice”. ■ Și Eugen Barbu notează despre *Poezia lui G. Călinescu (II)*: „Așadar, făcând o paralelă între *Universul poeziei* și poemele lui Călinescu, constatăm că ilustrarea temelor este programatică și poate fi ușor detectabilă. [...] Examinarea elementelor naturii se face cu o atenție microscopică folosindu-se metafora uriașă. Focurile masive, combustii uriașe îi mișcă pe marii lirici”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul lui Dinu Flămând*: „Deși în poeziile lui Dinu Flămând sugestiile livrești sunt abundente, adevăratul lor substrat este de un naturism constrâns la spiritualizare, cele două principii fiind însă văzute ca forțe complementare și nu puse într-un mecanic raport de adversitate. Reprezentările unei vitalități sumare și robuste, al căror material îl oferă cel mai adesea forme inferioare ale vieții, sunt străbătute de curentul refrigerent al unei aspirații către un spațiu de rigiditate glaciale”. ■ În textul *Poezie și alegorie...*, C. Stănescu se ocupă de secțiunea *Cartea de debut*: „Dumitru Alexandru debutează cu un volum (*Focuri iarna*, Cartea Românească) echivalent cu o «artă poetică» definită de jocul contrastelor semnificative al unor anotimpuri definatorii. Versurile au «tăietura» aspră și dură însă ele închid, poate prea vădit, o sensibilitate nesigură, șovăitoare, atinsă de morbul friabilității”. ■ În cadrul rubricii *Contemporanii noștri*, semnează texte: Virgil Nemoianu, Paul Dugneanu, Liviu Grăsoiu. □ Virgil Nemoianu, *Natură și tradiție la Ioan Alexandru*: „Așadar, ipostazele Naturii se află îmbucate una în cealaltă, fără să fie incompatibile căci «omida» însăși apare ca biată piatră nesocotită... În cel de-al doilea, *Pustia umblătoare*, se folosește o dialectică asemănătoare. Pustia apare ca o piramidă vie umblând din loc în loc... [...] Astfel, la Ioan Alexandru fețele naturii și legătura între ele ni se par a oferi articulațiile unei opere de o remarcabilă unitate”. □ Liviu Grăsoiu, *Poezia și impulsurile epocii*: „Adrian Păunescu este una dintre figurile șocante și complexe ale vieții noastre literare din ultimii ani. El mi se pare poetul cu o puternică vocație a evitării singurătății, a evitării tăcerilor și meditațiilor îndelungi asupra zbaterilor estetizante.

Poetul vine spre oameni, năvălește masiv, depășește cu nonșalanță și curaj obstacolele, aducând un suflu de tribun, de timbru vibrând de o tensiune lăuntrică rară”. □ Paul Dugneanu, *Nichita Stănescu și poetica visării*: „Erotica lui Nichita Stănescu se constituie ca modalitate a visării și în același timp ca un climat general benefic ce face posibilă intrarea în atmosfera privilegiată a visării. Spunem visare și nu vis pentru că la Nichita Stănescu cele două realități se diferențiază net. Visul ca aspect nocturn implică nu de puține ori o stare de neliniște, de tulburare, de solitudine lipsită de siguranță...”.

23 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 136] Dumitru Radu Popescu scrie *Omagiu bărbatului de stat*: „El știe de la paisprezece ani că armele libertății sunt armele progresului și ale păcii și nu, de o mie de ori nu, nu sunt armele care l-au împins din post în post, din jandarm în jandarm până în satul său în anii copilăriei. El știe de atunci că bunăstarea României stă în libertatea omului, în munca omului, în pace. Președintele nostru, în aceste zile când luna martie se schimbă în primăvară și soarele se schimbă și el, trecând în primăvară, în aceste zile președintele nostru a jurat – și odată cu el am jurat și noi – ca zilele țării să fie drepte, înălțate în lumină, înălțate în toată plenitudinea lor de faptele noastre, de cuvintele noastre. [...] Președintele nostru, alesul nostru, știe, intelectual fiind, rostul și puterea cuvintelor, el știe că nu trebuie să te joci cu ele și să le sameni în vânt, el știe că nimeni în lume nu trebuie să samene vânt, ca să nu culeagă furtună, el știe aceasta și spune, în numele său și al nostru, că orice popor care vrea să fie liber și independent trebuie să respecte libertatea și independența altor popoare. Seninul cerului nostru albastru de pe steagul nostru, iată mesajul președintelui nostru în lume, iată dorința și exemplul Republicii noastre: România – zi de pace în cadrul lumii”. ■ *Omagiu militantului comunist* este semnat de Vida Géza: „Sunt momente unice în viața fiecărui om. Momente trăite la cea mai înaltă tensiune spirituală. Momente care se imprimă pentru totdeauna în conștiință. Fiecăruia. Momente când simți cum bate intens ceasul istoriei. Un asemenea moment am trăit la 17 martie, când, în palatul Marii Adunări Naționale, aleșii poporului au reales la rândul lor, în numele și din voința întregului popor, în fruntea țării, pe cel care întruchipează aspirațiile națiunii noastre socialiste, strălucitul militant comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu. [...] Iar votul dat din inimă, votul realegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al Republicii Socialiste România, îl consider, în primul rând, pentru oricare dintre noi, un angajament solemn. Un angajament că vom îndeplini neabătut sarcinile ce ne revin în calitate de artiști-comuniști, de creatori militanți devotați patriei și partidului”.

24 martie

• [„România liberă”, nr. 9459] În articolul *Pledoarie pentru o nouă estetică a satului*, Aurel Martin încearcă să restructureze tematica valorificată lite-

rar, inspirată din această sferă, chiar dacă își dă seama că forțează „uși deschise”, căci „omul nou [...], trăind intens evenimentul cotidian”, având „aspirațiile colectivității, a devenit deja erou al unor cărți pe care vom avea satisfacția de a le citi, recunoscând în ele epoca noastră, cu frământările și cu visurile ei”.

25 martie

• [„România liberă”, nr. 9460] Tia Șerbănescu îl interviuează pe Florin Mugur, autorul romanului *Aproape noiembrie*, al *Convorbirilor cu Marin Preda*, al volumului de versuri *Roman ș.a.*, ce afirmă că, după cum se intitulează și articolul, „*Norocul scriitorului din România de azi este acela de a putea să zugrăvească unul din cele mai interesante momente din istoria poporului său*”. Preferința acestuia în calitate de cititor vizează romanul social.

• [„Scânteia”, 10 137] Virgil Teodorescu semnează *Strălucit exemplu*: „Omul care și-a închinat viața luptei pentru cele mai arzătoare interese ale poporului, pentru înflorirea și strălucirea țării, pentru desăvârșirea unei Români moderne socialiste și comuniste este secretarul general al partidului nostru, cel care, reales cu firesc entuziasm de Marea Adunare Națională, a depus jurământul de Președinte al Republicii Socialiste România. Cu auzul meu, obișnuit să deslușească versurile marilor poeți ai lumii, am ascultat solemnul jurământ și ecoul lui răsună asemeni unui sublim imn de credință închinat patriei și nu știu în care epopee rămasă pentru totdeauna în memoria omenirii ar fi putut răsună cu mai multă emoție și profunzime cuvintele rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ședința solemnă a Marii Adunări Naționale: «Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România». Glasul care rostea acest solemn jurământ era glasul întregului popor, iar cel care rostea acest jurământ reprezintă voința, râvna și năzuințele întregii națiuni. Votul Marii Adunări Naționale pentru realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al republicii, dat în cea de-a șaptea legislatură, nu este altceva decât o urmare și un corolar al Congresului al XI-lea al partidului nostru, înseamnă expresia dragostei și prețuirii întregului popor pentru partid, pentru secretarul său general, cel ce se află în fruntea luptei noastre comune, avântată, conștientă și lucidă, întru împlinirea idealurilor socialismului și comunismului în patria noastră”.

26 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 138] Constantin Olariu publică note de lectură pentru volumul *Lauda zilelor noastre. Culegere de versuri patriotice ale poezilor maghiari din România* (Eminescu, 1975): „Traduse cu pricepere și sensibilitate de Dim. Rachici și Gabriella Csire, versurile patriotice din acest florilegiu au puterea de seducție și de convingere a poemelor originale, apariția culegerii con-

stituind o inițiativă binevenită pentru cunoașterea cât mai cuprinzătoare a liricii angajate din țara noastră”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 8038]** În secțiunea *O literatură nouă pentru un om nou* publică Mircea Horia Simionescu (*Poetul și sferele* – „Un poet adevărat trăiește plenar, îndrăzneț, cuvântul tuturor riscurilor scaldându-i fruntea și tâmplele – în cetate și pentru cetate”), Alex. Ștefănescu (*Mărturia scriitorului – intervenție în viața cetății* – „Cărțile celor mai valoroși scriitori ai noștri sunt niște *cronici*, în care ni se istorisește nu trecutul, ci viitorul, în care locul datelor exacte este luat de cele mai arzătoare imperative ale prezentului”) și Laurențiu Ulici (*Actualitatea prozei* – „vigoarea epică și profunzimea observației ori analizei sunt direct proporționale cu *volumul* de actualitate – fizică și spirituală – investigată.”).

• **[„Viața studențească”, nr. 12]** În *Negația formelor critice*, o analiză pertinentă a lui M.N. Rusu la volumul „celui mai important critic al momentului (deoarece a introdus în peisajul critic românesc actual «perspectiva constructivă a unei acțiuni teoretice sistematice și, în același timp, a unui sistem critic pe cale de a fi realizat deplin)», dar și cel mai puțin comentat” – adică Marian Popa și cartea acestuia *Forma ca deformare* (Eminescu, 1975). „Structural, Marian Popa este un Paul Zarifopol al momentului actual, dar unul față de care însuși autorul se detașează prin deformarea formelor critice ale precursorului. [...] întreaga creație critică a autorului se îndreaptă spre promovarea unei critici antiimpresioniste, cu o precizie analitică cât mai științifică. [...] Nu o istorie a literaturii române este opera care pare să încununeze astăzi vocația unui critic, ci istoria ideilor literare, accesul familiar în sanctuarul gândirii teoretice. Marian Popa, alături de încă foarte puțini confrăți, demonstrează că efortul creator în critică este mai întâi de ordin teoretic. Lecția «secretă» a lui Călinescu își spune și aici cuvântul.”

27 martie

• **[„România liberă”, nr. 9462]** În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Tia Șerbănescu prezintă cartea Gerdei Barbilian, *Ion Barbu. Amintiri*, pe care o apreciază ca fiind „un roman stendhalian”, în care cititorul „descoperă sursele de inspirație, motivele anumitor atitudini, explicația unor gesturi”, dar care, în pofida caracterului misterios, „inexplicabil” al creațiilor, tot va rămâne „cu ceva din «pulberea de preț a matematicilor» și a poeziei între degete”. □ Boris Buzilă analizează romanul lui Victor Bârlădeanu, *Cei care caută, cei care gădesc*. Intriga este „vag polițistă” iar, pe lângă „cusururile” sesizate, ce vizează „o inadecvare a expresiei la situații și atmosferă, [...] un discursivism al rostirii prea apăsate a unor idei”, recenzentul conchide că, totuși, se tratează „un subiect inedit și de un prozator autentic ale cărui virtualități sunt imprevizibile”.

• [„Scânteia”, nr. 10 139] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Mândrie la Argeș* de Radu Boureanu. ■ Continuând să publice *Mesa-je de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășului Nicolae Ceaușescu*, în acest număr al ziarului, printre altele, apare și un mesaj semnat de Elisabeta a II-a, Regina Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

• [„România literară”, nr. 13] ■ Editorialul *Prestigiu și valoare* este semnat de George Ivașcu: „Una din cele mai profunde însușiri ale Programului Partidului Comunist Român, purtând sigiliul celui de al XI-lea Congres, este, desigur, sentimentul pe care-l respiră întreg ansamblul, mai întâi de punere în lumină a trecutului nostru istoric în valențele pe care le relevă analiza și sinteza materialist-dialectică, apoi de subliniere semnificativă a conceptului de valoare pe care-l implică aprecierea prezentului, în perspectiva, astfel prefigurată, viitorului. Arhitectura armonioasă a acestui document tocmai în aceasta constă: în promovarea valorilor creatoare – a căror conștiință, marxist determinată, implică atât faptul istoric propriu-zis, ca proiectare a colectivității, cât și rolul personalității în istorie, ca o dimensiune cu necesitate confirmată de evoluția sub semnul legității progresului uman al oricărui popor. Cu atât mai demonstrativ al poporului român, tocmai pentru că el este rodul unui proces de-a lungul a două milenii, cizelat de dialectica unui destin făurit de el însuși, în sensul continuității de ființă și de conștiință a propriei identități în timp și spațiu. Căci istoria reală nu poate despărți acești doi indici existențiali fără riscul de a se cădea în arbitrarul circumstanțial, conjunctural, cel al factorilor dovedindu-se până la urmă subiectivi, ca atare friabili și neconcludenți, chiar dacă, incidental, răbojul timpului poate înregistra și asemenea excepții”. ■ Numărul stă sub semnul lui Al. Philippide: □ Al. Philippide semnează *Talent și vocație*: „Lucrul literar cere timp și cumpănire; el nu poate fi făcut în grabă și fără adâncime. Este o dezvoltare cu popasuri de chibzuință, cu întoarceri și cu refaceri în care opera este, bucată cu bucată, corectată și corectată, până la sfârșit, iar când e gata, reluată pentru șlefuirea finală. Așa cel puțin se cuvine să se lucreze pentru ca rezultatul să fie bun. Într-o vreme în care viteza este cultivată de multe ori ca un scop în sine, desigur că și modul lucrului literar suferă atingeri. Trebuie însă spus cu toată puterea că scrisul literar nu se împacă cu viteza, așa cum nu se împacă lucrul artistic în genere. Dacă aceste considerații, provenite din cercetarea firii însăși a lucrurilor, sunt luate în seamă cu seriozitate, atunci și prezența activă a scriitorului în epoca sa capătă o însemnătate mai adâncă. Scriitorul nu este numai un simplu martor al vremii sale; opera sa nu este numai o înșirare de fișe documentare a faptelor de tot felul, cu care el este contemporan. Dacă ar fi numai atâta, el s-ar mărgini numai la latura informativă a scrisului literar, latură care își are desigur importanța ei, dar care nu reprezintă decât o mică parte din acest scris, numai o mică parte din ceea ce se numește uneori, cu atâta emfază și pretenție, nu totdeauna

justificată de rezultate, creație literară. Tocmai pentru ca rezultatele căpătate cu lucrul său să poată merita acest nume pretențios, scriitorul are datoria, atât față de el însuși, cât și față de cititorii săi, să-și dezvolte în adâncime talentul, să-și hrănească cu cultura vocația și să descopere în actualitate ceea ce este durabil, semnificativ, ceea ce poate să treacă dincolo de clipa prezentă”.

□ George Muntean realizează un interviu *Cu Al. Philippide*, despre începuturile sale literare: „Lăsată în voie, convorbirea s-a lărgit foarte mult și în direcții neașteptate, de la considerații despre munte și mure («am umblat mult în munți puțini – Bucegi, Munții Neamțului, Apuseni – dar nu ca excursionist, ci dintr-un sentiment al prieteniei cu natura; marea nu mă prea atrage, deși o știu de pe la 8 ani»), la mărturisiri despre sociabilitate: «Sunt un om foarte sociabil și am prieteni în cele mai diverse medii sociale; m-au interesat mult oamenii simpli, mai ales țăranii, altfel însă mă simt orășean și, sigur, odată cu înaintarea în vârstă, mă simt tot mai legat de urbe, pentru înlesnirile pe care le aduce traiului». Au fost evocați foarte mulți scriitori și oameni de cultură: Călinescu, Camil Petrescu («care a scris foarte aprins împotriva primului meu volum»), Gib Mihăescu, Ibrăileanu, Demostene Botez, Ion Barbu («pe care nu numai criticii nu-l pricep în întregime ca poet, dar nici matematicienii nu-i pot înțelege în întregime opera matematică»), Eftimiu, Ionel Teodoreanu («care gândea în metafore și când l-am întrebat odată despre un scriitor mi-a răspuns, caracterizându-l, că e o prispă»), Aderca, Vladimir Streinu, Paul Celan («care, la plecarea din țară, mi-a lăsat dactilografiat primul său volum de versuri»), Labiș («pe care l-am cunoscut și mi-a făcut de la început o impresie bună»), Zaharia Stancu, Al. Rosetti, Miron Nicolescu, Geo Bogza, Mihai Beniuc, George Ivașcu, George Macovescu, Ștefan Nenițescu și mulți alții”.

□ Al. Philippide semnază *Considerații confortabile*: „Poate că niciodată nu ai mai adânc impresia duratei decât atunci când stai pe loc și lași timpul să treacă peste tine”. Alături apare poezia lui Al. Philippide, *O, câte lucruri*.

■ În *Viața literară* citim: □ *Întâlniri cu scriitorii*: „La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din București va avea loc miercuri, 2 aprilie, o seară literar-muzicală dedicată poetului și muzicianului Virgil Gheorghiu. Va lua cuvântul Ov. S. Crohmălniceanu. * La Casa prieteniei Româno-Sovietice, în cadrul dezbaterii *Literatura contemporană – imagine a epocii și oamenilor săi*, a vorbit Al. Dima. De asemenea, Ion Zamfirescu a prezentat conferința *Literatura și noul umanism*, iar Ion Rotaru a vorbit despre *Rolul activ al literaturii în formarea conștiinței socialiste*. * La Casa centrală a Armatei a avut loc o manifestare poetică la care au participat Ion Bănuță, Virgil Carianopol, Barbu Alexandru Emandi, Eugen Frunză, Petre Ghelmez și Valeriu Gorunescu. * În prezența unui mare număr de tineri, la Uzinele «Republica» din București s-a desfășurat o întâlnire cu scriitorii Ion Crânguleanu, Viniciu Gafița, Al. Mitru și Veronica Porumbacu. * La șezătorile literare organizate la casele de cultură din Făgăraș și Zărnești, Ion Clopoțel a vorbit despre opera lui Vasile Goldiș și Corneliu Diaconovici”. □ *Proza ro-*

mânească interbelică: „Studioul de istorie literară organizat trimestrial de Muzeul literaturii române inaugurează ciclul de dezbateri pe anul 1975 cu o masă rotundă cu tema «Direcții și tendințe în proza românească interbelică.» Vor deschide discuția Șerban Cioculescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Dumitru Micu. Dezbaterea va avea loc mâine, vineri 28 martie 1975, orele 18, la sediul muzeului din str. Fundației nr. 4”. □ *Scriitori suceveni și cărțile lor*: „Centrul de librării din Suceava a inițiat o acțiune de popularizare a cărților scriitorilor suceveni contemporani la liceele «Dragoș Vodă» din Câmpulung Moldovenesc, «Eudoxiu Hurmuzache» din Rădăuți și «Nicu Gane» din Fălticeni. Au citit din lucrările lor Vasile Andru, George Sidorovici și Constantin Ștefuriuc”. □ *Recitaluri de poezie*: „Asociația Scriitorilor din Iași a organizat două seri de poezie la Clubul «Femina» și la Spitalul nr. 7. Și-au dat concursul Aurel Leon, Ioanid Romanescu, Silviu Rusu și Corneliu Sturzu. * La sediul Asociației Scriitorilor din Timișoara a fost deschis marți, 25 martie 1975, «Studioul de poezie», în cadrul căruia a fost consacrat un medalion lui Petru Sfetca. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Anghel Dumbrăveanu, după care Nicolae Țirioi a vorbit despre «Lirica lui Petru Sfetca». Au recitat poezii ale acestui autor actrii Irene Flaman Catalina, Viorel Iliescu și Ștefan Sasu. A urmat un film realizat de Iosif Costinaș pe versurile poetului Petru Sfetca, ilustrația muzicală aparținând lui Lucian Bureriu. * Asociația Scriitorilor din Cluj a inițiat recitaluri de poezie la Liceul nr. 1 din Mediaș și la Liceul nr. 15 din Cluj. Au fost prezenți Titus Andronic, Domițian Cesereanu, Ion Cocora, Victor Felea, Vasile Grunea, Negoită Irimie, Ion Lungu, George Nimigeanu, Ion Oarcăsu și Alexandru Țion. * Asociația Scriitorilor din Tg. Mureș a organizat recitaluri poetice la Clubul Prodcomplex și la Liceul «Papiu Ilarian» din Tg. Mureș, ca și la căminele culturale din comunele Crăiești, Hodac și Moișa. Și-au dat concursul Iosif Bucur, Dan Culcer, Serafim Duicu, Andrei Fischof, Romulus Guga, Oltyán László, Dumitru Mureșan, Cornel Pogăceanu, Mihai Sin. * La Clubul lucrătorilor din comerț s-a desfășurat un «moment poetic» la care au fost prezenți Victor Hâlmău, Ion Th. Ilea, Ion Sofia Manolescu, Octav Sargețiu și Petre Strihan. * La Școala generală din comuna Cornetu, județul Ilfov, salonul «Comentar», din cadrul Casei de cultură a sectorului 4 din Capitală, a organizat un recital de poezie, la care și-au dat concursul: Toma Alexandrescu, George Chirilă, Elena Deacu, Veronica Russo”. □ „*Hronic buzoian*”: „În cadrul complexului de manifestări culturale intitulat «Hronic buzoian '75» a fost lansat la Librăria «Mihai Eminescu» din Buzău volumul *Drumuri și condeie* de Mihai Florea, care a fost prezentat de Constantin Ghigulescu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă. A urmat un recital de poezie sub genericul «Partid, infinită coloană a sufletului românesc» cu concursul poezilor din Buzău”. □ *Cenacluri*: „La cenaclul «Tudor Vianu» din str. Slătineanu nr. 16, din Capitală, a avut loc o dezbatere literară pe marginea volumului *Fața ascunsă a lunii* de Mihai Gafița. După o expunere făcută de Bar-

bu Solacolu, au luat cuvântul Al. Constant, Sanda Diamantescu, Ion Olteanu, Al. Raicu, Horia Stanca și Bucur Țincu. A citit fragmente din volumul *Fața ascunsă a lunii* Dinu Ianculescu. Întrebărilor puse în cadrul discuțiilor, le-a răspuns Mihai Gafița. Programul a fost completat cu un recital de pian susținut de Iosif Ion Pruner. * Cenaclul «G. Călinescu» a ținut o nouă ședință în cadrul căreia Ion Potopin a prezentat lucrarea *Ariosto, contemporanul nostru* de Al. Balaci, apărută recent la Editura Albatros. În continuare, Al. Balaci a vorbit despre personalitatea lui Michelangelo și Ariosto, – ca și despre poeții laureați ai premiului *Cisterna di Latina*. Cu acest prilej, Silvia Dobridor a citit poezia intitulată *România*, premiată la concursul respectiv. * La Casa de cultură din Reșița, la Institutul de subingineri din această localitate, ca și la Casa de cultură din Caransebeș au avut loc dialoguri cu cititorii, la care au participat Maria Belciu, Mihail Davidoglu, Alex. Grigore, Toma George Maioreșcu și Damian Necula. Și-au mai dat concursul poeziei locale Dina Cârpeanu, Constantin Brândușoiu, Maria Deliman Adam, Gh. Zincescu, Mihai Nichifor, Valeria Negovan, Nicolae Eremia, Ana Selena, George Suru și Domnica Secoșan”. ■ Aflăm de două decese: nota nesemnată ne oferă o biobibliografie scurtă a lui Tiberiu Vornic, decedat pe 20 martie 1975, iar Ov. S. Crohmălniceanu anunță decesul lui Constantin Fântâneru, pe 23 martie 1975. ■ Corneliu Leu semnează *Creație și omenie*: „Dacă deceniul pe care îl trăim s-a înscris în istoria patriei drept *Deceniul Ceaușescu*, aceasta se explică prin faptul că Președintele nostru a însemnat în acest deceniu România însăși, România cu personalitatea ei constructivă, intens constructivă, pe drumul comunismului. [...] Actualul *Deceniu Ceaușescu* se prelungește astfel, vizionar și lucid, până în preziua anului 2000, și mai departe, în formula sa cea mai activă, formula de lucru, de prezență permanentă și creatoare printre producătorii de bunuri materiale, ca și printre producătorii de bunuri spirituale, de înfăptuire o celor două mari obiective ale societății noastre: creația în toate formele ei și omenia în toate manifestările ei. Pentru că, iubit de noi și respectat peste hotare, conducătorul pe care ni l-am dorit și pe care-l avem în fruntea partidului și a națiunii, [*sic*] și-a depus jurământul său comunist față de țară, în numele creației și al omeniei. Și, odată cu el, simțindu-ne inima străjuită de eșarfa tricoloră, noi am jurat cu toții să slujim fără preget cauza socialismului și comunismului în România. Astfel, jurământul Președintelui răsună – crez al devenirii comuniste deasupra Patriei, în sufletul poporului”. ■ Nicolae Țic, *Primăvara '75*: „Ca întotdeauna, și în ultimii ani scriitorii români s-au dovedit scriitori-cetățeni, participanți activi, prin forța cuvântului tipărit și activitate obștească, la toate evenimentele importante. Aș aduce un singur argument: nenumăratele articole și reportaje publicate în ziarele de mare tiraj – «Scântea», «România liberă», «Scântea tineretului», «Informația Bucureștiului», precum și în presa literară – «România literară», «Luceafărul», «Tribuna» etc. Prin scrisul lor, ei au definit evenimentul de importanță excepțională – realege-

rea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România. Numeroase articole și reportaje cuprind în ele întreaga desfășurare a campaniei de alegeri a deputaților în Marea Adunare Națională, în consiliile municipale, orașenești și comunale. Primăvara lui 1975 este primăvara Jurământului de credință și devotament față de Republica Socialistă România, rostit de Președintele țării și de întregul popor, pentru ca viața noastră de azi și de mâine să cunoască belșugul și înflorirea pe deplin meritate. Cum arată această primăvară? Starea meteorologică se schimbă nu de la o zi la alta, ci chiar de la o oră la alta. Ceea ce rămâne constant este marele efort constructiv a milioane de oameni. Și astfel putem spune că se muncește azi mai mult ca niciodată, cu convingerea că va fi spre binele nostru, al tuturor. Acest efort domină peisajul primăverii 1975”. ■ Șerban Cioculescu revine la rubrica sa cu un text despre volumul *Epigramiști români de ieri și de azi*: „Cunoscutul poet și epigramist N. Crevedia ne-a dat în Editura Minerva, cu acest titlu, o amplă antologie a epigramei noastre, însoțită de un informat studiu introductiv și de note biobibliografice. Ținută pe nedrept la periferia literaturii, rezervată parcă exclusiv revistelor umoristice, nu totdeauna de bună calitate, epigrama merită desigur o soartă mai bună”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu textul *Logică și atitudine*: „Astăzi, când dezvoltarea culturii române este atât de legată de procesul de democratizare și de universalizare în progresie istorică, aceste contribuții încărcate de atitudine a logicienilor români, din care am dat două exemple de vârf, mi se par perfect integrabile eforturilor de raționalizare și deschidere, de așezare a unei ordini noi, conceptuale, după ce din nou ordinea metaforică a fost spartă. Maiorescu era esențialist, Anton Dumitriu și H. Wald sunt «ontologiști» – mai ales primul – și partizani ai deschiderii istorice și ai dialogului. I-am crea tot atât de activi și prezenți pe multiple planuri în cultura românească – și pe mulți alții, așa cum a fost Maiorescu și generația sa”. ■ Revista publică fragmente din *Discursul de recepție al academicianului D.D. Roșca (Mihai Ralea. Omul și opera)* și din *Răspunsul acad. C.I. Gulian*, rostite la Ședința solemnă la Academia Română pe 25 martie”. Pagina a fost îngrijită de Petre Popescu-Gogan. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară intitulată *Critică fără stil*, la volumul *Arhipelag de semne* de M. Ungheanu (C.R., 1975): „Ar fi simplu să închei prin a spune că M. Ungheanu nu înțelege, cum rezultă din citat, noțiunea de sincronism ca atare. (Nici Lovinescu, nici nimeni altul nu rupea literatura de realitățile naționale.) Mă tem că a înțeles-o prea bine și, vulgarizând-o (sincronism egal mimetism), lasă să se întrevadă un punct de vedere nu numai inacceptabil științific astăzi, într-o societate industrializată și deschisă, prin caracterul însuși al noii civilizații materiale, și a cărei cultură trebuie să se inspire ea însăși de la aceste structuri economice moderne, dar care era inacceptabil (lucru dovedit de sociologi) chiar și acum șaptezeci-optzeci de ani, când s-a cristalizat. Parcă mă tem mai puțin de consecințele stilului în critică, de când văd ce ascunde critica fără

stil”. ■ Citim recenzii: □ Artur Silvestri scrie despre *Rostire în gând* de Florea Miu (C.R., 1974): „Florea Miu e un poet notabil, al cărui volum se poate extrage cu ușurință din noianul de cărți impersonale ce mai apar, e o prezență interesantă în lirica tânără. Drumul lui viitor, în care se poate pune speranță, trece însă prin spini meditației și ai corecțiunii prozodice, de care acum liricul se ferește. Florea Miu poate preface emoția scurtă și adânc intuitivă în prelungi viziuni”. □ Lucian Raicu semnează *Cunoaștere tandră*, o prezentare a volumului *Soare difuz* de Margareta Sterian (C.R., 1974): „Inteligența artistică a Margaretei Sterian, tipică spiritelor foarte cultivate, decupează cu mare precizie spațiul fiecărei piese lirice în parte; niciun cuvânt în plus pe care să nu-l îngăduie rezerva afectivă; poemul durează exact cât trebuie; lipsește tentația vreunei abandonări în voia fluxului verbal, acesta e rețezat la timp, într-un fel cât se poate de oportun, fără curiozități față de latența în sine a discursului, față de aventura explorării sale în direcții deocamdată necunoscute. Tensiunea notației este întreținută printr-o apreciere exactă a duratei sale interne și printr-o atentă supraveghere a dozei de combustibil la îndemână”. □ În *Reîntoarcere la povestire*, Sorin Titel comentează *Aproapele* de I.D. Teodorescu (Facla, 1974): „Un abur ușor tragic, violent poetic, se desprinde parcă din pagini. Este evocată «vârsta tulbure», zbuciumul și neliniștea adolescentină, anotimp complicat, periculos uneori, debordând de energie risipită, de vitalitate cheltuită câteodată cu folos, alteori în zadar”. □ Mircea Iorgulescu publică textul *Critica de frontieră*, o recenzie la *Proză și luciditate* de Silviu Iosifescu (Eminescu, 1974): „Latura cea mai evident personală a eseurilor lui Silviu Iosifescu se constituie prin funcționarea acestui mecanism de amânări savante, de raționamente și asociații ingenioase, de combinații rafinate urmărind să îndeparteze și chiar să facă imposibilă formularea finală. Desfășurată cu distincție și inteligență, punând în mișcare o informație bogată, metoda este impresionant avocațială și de mare eficacitate sub aspectul pedagogic, întrucât sunt puse probleme ce admit mai multe căi de soluționare. Eseistul complică și nuanțează, dar și este interesat cu precădere de cauzele complicate, de meandrele literaturii și de literatura meandrelor, de spațiile literare instabile și de instabilitatea spațiilor literare”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *În spiritul și litera tradiției*, despre volumul *Urme pe piatră* de Ovidiu Bârlea (Ed. Litera): „Observația realistă și autenticitatea epică sunt calitățile acestor proze, abuzul de atitudini lacrimogene și simplificarea prin pitoresc, defectele lor”. ■ Revista marchează 25 martie 1885 – 17 ianuarie 1936 Mateiu Caragiale publicând un fragment din Tudor Vianu (*Studii și portrete literare*, 1938) intitulat „Un poet muzician” și textul *Craii – dincolo de pecetea tainei* de Roxana Sorescu. ■ Revista marchează și *Semicentenarul Radiodifuziunii Române*: □ Paginile se deschid cu un citat din Nicolae Ceaușescu: „Presa, radioul și televiziunea, toate mijloacele de informare în masă trebuie să desfășoare în viitor o activitate mai susținută

pentru unirea eforturilor întregului popor în direcția înfăptuirii Programului și Direcțiilor”. □ Aflăm că „Textele publicate în aceste pagini, purtând semnătura unor personalități ale vieții literare românești, fac parte din Fonoteca de aur a Radiodifuziunii”. □ Citim textele semnate de Vasile Voiculescu (*Revista literară radio* din 1942), Otilia Cazimir (*Mărturisire* din 31 martie 1939), Victor Crăciun (*Scriitorii și radiofonia națională*), Adrian Maniu (*Moment poetic* din 8 noiembrie 1965), Camil Petrescu („*Teze și antiteze*” din 17 iunie 1936), Zaharia Stancu (*Poezia în studioul radiofonic* din 1964), G. Călinescu (*Memoriile Agathei Bârsescu*). □ Apar și *Mărturii*: M. Sadoveanu (8 martie 1926), Tudor Arghezi (27 martie 1927), George Enescu (octombrie 1928), N. Iorga (1929), Liviu Rebreanu (martie 1933), Demostene Botez (1969), Iorgu Iordan (1972), Eugen Barbu (27 august 1972), Mihnea Gheorghiu (1972), Alexandru Balaci (1974). ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *În curtea lui Goethe*, semnând apariția volumului antologic *Goethe. Poezii*. Editura Univers. ■ Ion Roman scrie un text despre Heinrich Mann. ■ Ion Munteanu comemorează un secol de la decesul lui *Edgar Quinet*. ■ În contextul *Colocviului de la Sorbona*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică *Eminescu după Eminescu*: „Acesta este titlul, puțin cam surprinzător la prima vedere, sub care s-a desfășurat la Paris, între 12 și 14 martie, colocviul de sărbătorire a 125 de ani de la nașterea poetului nostru național. Mărturisesc că atunci când profesorul Alain Guillermou, conducătorul Institutului de studii române din Sorbona-Paris IV, a formulat astfel tema colocviului pe care l-a inițiat, am avut, ca și alți colegi, o oarecare rezervă față de ceea ce ni se părea a fi un fel de abatere de la eminescologie. Abia acolo am văzut însă ce importanță putea să aibă o astfel de abordare care înseamnă un alt unghi deschis, o altă perspectivă proiectată asupra unei prezențe benefice și covârșitoare într-o cultură. [...] Țara noastră a fost reprezentată de o delegație de universitari din București, Iași, Timișoara (profesorii C. Ciopraga, E. Todoran, D. Păcurariu, Gh. Bulgăr, George Munteanu, Pompiliu Marcea, Ion Diaconescu și subsemnata) precum și de numeroși lectori de limbă și literatură română pe lângă universitățile din Franța, Italia, Olanda, Portugalia. [...] S-a constituit astfel, cu prilejul acestui colocviu parizian datorit unei nobile inițiative franceze, o tânăra tradiție a studierii fenomenului eminescian răsfrânt în cultura românească, într-un fel care ni se pare extrem de fertil și foarte bine-venit pentru evaluările viitoare ale izbânzilor spiritului nostru național”. ■ Geo Bogza publică tableta *Albatrosul*. □ Versuri semnează: Ion Stoica (*Întrebare*), Virgil Gheorghiu (*8 rondeluri*). □ Ana Blandiana publică în *Atlas* a treia tabletă numită *Spuma*. □ Vasile Nicolescu publică fragmente din *Cumplita arie a focului* de Martin Booth.

28 martie

• [„*Contemporanul*”, nr. 13] La rubrica intitulată *Consemnări*, Nicolae Balotă scrie despre Al. Philippide: „Printre marii poeți ai secolului nostru care

au ilustrat limba ce-o vorbim, Al. Philippide ocupă un loc de seamă. Opera sa – lirică, narativă ori critică – ne stă în față, toată, precum un monument, revelându-ne forța de creație a unui spirit larg-cuprinzător. Spirit senin, deși a cunoscut marile tulburări ale veacului, «vuietul vremii». Spirit nobil, ce a știut să confere artei sale o înaltă demnitate”. ■ Dumitru Micu reflectează la *Critica de direcție*: „În acest mod cred că trebuie înțeleasă critica de direcție. Critica literară poate fi directoare fără a deveni «judecătorească», dogmatică. Mai mult: ea își îndeplinește cu adevărat rolul formativ și orientativ numai în măsura în care nu urmează și nu caută să impună dogme, ci, suplă, receptivă la nou sprijină fără prejudecăți toate eforturile de natură a spori creația validă, expresie a năzuințelor umane înălțătoare”. ■ Victor Săhleanu recenzează cartea lui Mircea Malița, *Ideii în mers*: „Credem că nu falsificăm intenția autorului, încadrând și ideile în mers printre operele sale de eseistică didactică. Didactică în accepția cea mai largă și mai autentică: aceea de a sugera un *modus operandi* contemporan al gândirii raționale...”.

• [„Cronica”, nr. 13] Editorialul *Vârsta și ideal* poartă semnătura Cronica: „Revista noastră dedică acest număr tineretului din România socialistă. Am intenționat să ne oprim asupra unor probleme ale generației tinere, încercând să consemnăm câteva coordonate caracteristice vârstei, să semnalăm o dată în plus sensul convergent pe care îl au eforturile tinerilor noștri, indiferent de domeniul lor de activitate, indiferent de pregătirea pentru care au optat. Foarte multe dintre rândurile acestui număr al «Cronicii» au drept autori pe înșiși tinerii, faptul fiind de natură să înlesnească o mai bună cunoaștere a propriei lor specificități”. □ N. Barbu semnează *Tinerete fără bătrânețe*: „Tineretul de astăzi al țării noastre poate să-și lege viața și soarta cu încredere de mărețele obiective ale socialismului și comunismului victorios. Este garanția sigură a tineretei fără bătrânețe, a creației menite să dăinuie dincolo de inexorabilul sfârșit al indivizilor”. □ Acad. V. Pavelcu, *De la copilărie la tinerete*: „Trecearea de la climatul familial la cel școlar reprezintă în formarea tânărului o etapă crucială, o mutație psihologică meritând o cât de sumară analiză”. □ Prof. dr. C. Corduneanu, prorector al Universității „A.I. Cuza”, membru corespondent al Academiei R.S.R., *Dragii mei prieteni – studenți!*: „În fabrici și uzine, pe ogoare, în amfiteatre și laboratoare, tinerii României socialiste își aduc o contribuție substanțială la propășirea patriei, alături de cei mai vârstnici. Dar nu numai ponderea acestei contribuții o are în vedere partidul când cere tineretului să se dedice plenar cauzei nobile de construire a unui viitor luminos al patriei noastre. Este vorba despre făurirea unui OM nou, eliberat de mentalitățile dominante ale vechilor orânduiri sociale, OM care să întruchipeze calitățile morale și spirituale cele mai notabile, OM fără de care nu poate fi conceput comunismul – acest vis de aur al omenirii”. ■ Sub titlul *Promisiuni și certitudini în proză*, Liviu Leonte scrie cronici literare la: □ *Aproapele* de Ion Dumitru Teodorescu: „*Aproapele* ni-l relevă structural atașat unei formule de proză

modernă, puțin convingător pe suprafețele prozelor scurte, dobândind o surprinzătoare densitate în *Șase căluți în galop și Orașele de la ora patru (Băruța)* care închipuie împreună un microroman dedicat purității adolescente contrariate, într-un dificil proces de adaptare”. □ *Despre purpură*, Eugen Uricaru: „Eugen Uricaru exprimă, cum s-a observat, o idee asupra literaturii, iar termenii demersului conturează tipul de fantastic căruia îi aparțin prozele din *Despre purpură*. Până a scrie literatura, scriitorul o explică în termeni cât mai inteligibili, operând prin analogii și disocieri continui”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Prezentarea volumului *Poezii* de Dinu Flămând: „*Poeziile* se constituie într-un volum care atestă maturizarea poetului, conferind o aură de grație unei voci originale”. □ M. Brad prezintă *Aer* de Lucia Fetcu: „O poezie ceremonioasă, ușor meditativă, în tonul Ilenei Mălăncioiu, ne propune recentul debut al Luciei Fetcu, autoare cu reale înclinații lirice”. □ Mariana Zavati scrie despre *Goana după vânt* de Corina Cristea: „*Goana după vânt* reprezintă o tentativă izbutită de abordare a modalității narative a «fluxului conștiinței» și o interesantă penetrație în sfere de manifestare a personalității umane”. ■ Al. Călinescu scrie despre „*Literatura tânără*”: „Rămâne de văzut, deci, dacă scriitorul tânăr va confirma că este *scriitor* sau va fi «înghițit» de mitul scriitorului tânăr. În felul acesta, scriitorul tânăr are de luptat, în primul rând, împotriva lui însuși (sau, mai exact, împotriva imaginii pe care mitul a impus-o despre el însuși); el trebuie, fără să-și trădeze tinerețea, să-și dovedească maturitatea. Să și-o câștige, mai bine spus, știind că ceea ce poate face din el un *nume* e faptul că este scriitor și nu că a fost la un moment dat tânăr. Știm bine că imaginea ideală este aceea a poetului «pururi tânăr»; să ne fie îngăduit însă să vedem aici mai curând o metaforă a tinereții creației, tinerețe ce se situează deasupra vârstei biologice. Altfel, ajungem la un pariu absurd cu timpul și legile firii: tinerețe fără bătrânețe și viață...”. ■ La masa rotundă a revistei, intitulată *Condiția tânărului scriitor*, participă: Liviu Leonte, Paul Balahur, Miron Blaga, Ion Chiriac, Cătălin Ciolca, Gheorghe Drăgan, Grigore Ilisei, Angela Traian, Nicolae Turtureanu. Din stenogramă reținem: □ Liviu Leonte: „Când ne-am gândit, în redacție, la o discuție asupra condiției tânărului scriitor, într-un număr dedicat tineretului, am avut în vedere nu formularea unor opinii din afară despre, ci exprimarea directă a celor care o trăiesc și îi suportă toate implicațiile. Am invitat, cum se vede, câțiva din reprezentanții «ultimului val», dar ne-am permis să apelăm și la scriitori care au trăit debutul la un trecut mai mult sau mai puțin apropiat și care, oricum, pot spune destule despre condiția tânărului scriitor. Observați că am evitat să-i numesc pe aceștia «tineri scriitori». Rolul pe care intenționez să mi-l asum este doar de catalizator al dezbaterei, lăsând prima partitură oaspeților. Ne-am gândit că obiectul discuției noastre presupune întâi acel ansamblu de factori care definesc o personalitate, fie ea în formare: talentul, orizontul cultural, profesia, viața civică. În al doilea rând, ce raporturi se stabilesc între tânărul scriitor și instituțiile care publică

literatura (reviste, edituri), care este atitudinea criticii față de el, care sunt, în general, factorii care îi stimulează sau nu afirmarea? Care este statutul său, în comparație cu scriitorul consacrat?” □ Nicolae Turtureanu: „Prima condiție a scriitorului tânăr este... să fie scriitor. Cu carnet sau fără. Oricum, în primul rând și pentru majoritatea tinerilor, ei sunt scriitori fără carnet. Este posibil ca unii să rămână așa multă vreme, toată viața chiar. După cum alții încetează de a fi scriitori (dacă au fost!) imediat ce au devenit membri ai Uniunii... [...] În realitate, asupra scriitorilor tineri se emit cele mai multe judecăți de valoare, și este normal să fie așa după cum nu este normal ca o serie întreagă de scriitori, așa-zii scriitori maturi, să fie priviți cu toleranță sau cu indiferență de către critica literară. Trebuie să conchidem că tinerii sunt cei care au împropătat sângele literaturii noastre actuale, iar între ei aportul lui Labiș a fost covârșitor. Este cert că poezia lui Labiș a provocat un șoc în conștiințe și a pus în mod acut problema responsabilității scrisului. Pe acest teren fertilizat a apărut apoi generația lui Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Constanța Buzea, care au făcut ca despre fenomenul liric românesc să se vorbească tot mai mult pe mapamond”. □ Grigore Iliesi: „Preocuparea pentru destinul tinerei generații de scriitori nu e defel una nouă. A privi spre cei tineri, [*sic*] nu înseamnă doar a te uita spre cei care vin din urmă, înseamnă a vedea în viitor, a ști cum va arăta acesta. Deci grija pentru destinul tinerei generații este grija pentru viitorul unei literaturi. Cu toate acestea, ca intensitate, ca adâncime, fenomenul a cunoscut o evoluție destul de capricioasă. În ultima vreme se simte o schimbare la față, o transformare profundă de mentalitate, de atitudine deși lucrurile nu sunt chiar cum ar trebui să fie. Pătruși de lecția marilor înaintași, tinerii scriitori vin cu individualitatea lor, care reprezintă cel mai ades o osmoză între tradiția mare românească și sensibilitatea timpului nostru. Tinerii scriitori de la Iași, de exemplu, sunt oameni activi ai cetății, care prin îndeletnicirile lor reușesc să ajungă mai temeinic la marile surse ale artei. La Iași, scriitorii tineri sunt cei care au contribuit substanțial la revitalizarea atmosferei culturale. Fără editură, fără reviste mulți dintre tineri n-ar fi intrat cu siguranță în literatură. Prin aceasta vreau să înțeleg că pentru a putea pretinde tinerilor creatori să dea lucruri durabile, sunt necesare anumite condiții, trebuie creat un anumit climat care la Iași a început să existe”. □ Ion Chiriac: „M-aș referi mai departe la condiția afirmării tânărului scriitor în Iași. [...] Acum, să zicem, aproximativ zece ani existau motive pentru plecarea tinerilor scriitori ieșeni spre București, nu erau atâtea modalități de afirmare, nu era nici «Cronica», nu era nici Editura Junimea, nu erau nici «Convorbirile» ca organ mai operativ (mă bucuram când revista apărea mai des și cred că e necesar să apară mai des). Totuși, și atunci se putea face mai mult, și astăzi se poate face, nu neapărat mai mult, cât mai sistematic pentru promovarea, pentru afirmarea tinerilor scriitori ieșeni, moldoveni, pe plan național. Printre cauzele principale care nu asigură – hai să folosesc un termen care este un barbarism

într-o conversație literară – eficiență maximă sunt chestiuni de organizare a vieții culturale în Iași, a climatului literar ieșean”. □ Cătălin Ciolca: „Cred că nu putem coborî discuția asupra condiției tânărului scriitor la chestiuni de organizare culturală. O organizare cât de perfectă din punct de vedere cultural, al climatului nu va duce nici înainte, nici înapoi literatura”. □ Ion Chiriac: „Nu mă gândesc la măsuri administrative, ci pur și simplu la organizarea vieții scriitoricești la Iași”. [...] □ Miron Blaga: „Am să continui cele spuse de Ion Chiriac; deși în ultimul timp paginile revistelor «Convorbiri literare» și «Cronica» sunt deschise tinerilor, – dintre poeți ca Daniel Lascu, Paul Balahur, Angela Traian, Corneliu Popel, Nicolae Manea, Emil Nicolae – numai doi au debutat editorial până în prezent. Desigur că și scriitorul tânăr ar trebui să fie mai exigent cu sine. Dar și viața culturală a acestui oraș cu vechi tradiții, în care există o poezie tânără de reală valoare (și mă gândesc la Ioanid Romanescu, Mihai Ursachi și încă alții) ar trebui să-i ofere mult mai mult.” □ Paul Balahur: „Despre generația tânără trebuie să se vorbească nu distingând-o prin criterii de vârstă sau administrative, ci înțelegându-se prin generație, generația de creație, în sensul definiției date de Vianu. [...] Îndeobște, scriitorii tineri din Iași grupați în jurul revistelor de cultură sau studențești pot forma împreună un front de afirmare.” □ Angela Traian: „Nu putem vorbi, cred eu, de o grupare a tinerilor scriitori în jurul revistelor literare din Iași, așa cum este o grupare a tinerilor creatori în jurul revistelor studențești – fiindcă intrarea lor în spațiul revistelor literare este foarte anemică. Când se aduce vorba de climatul literar ieșean sunt pomenite doar câteva nume, ale scriitorilor consacrați. Ceea ce mi se pare incomplet, dacă nu foarte puțin. Despre tinerii scriitori din Iași nu se știe nimic? Revitalizarea climatului literar ieșean nu se poate realiza decât prin cooptarea tinerelor talente și susținerea lor sistematică în revistele literare. Și invers, nici tinerii nu mai au încredere în reviste. Un argument? Personal, ca tânăr cititor, nimic mai mult, mă simt jignită de câte ori apare articolul program al «Convorbirilor literare» – și a apărut de vreo patru ori, mi-am subliniat cu roșu acel pasaj în care se afirmă susținerea și promovarea sistematică a tinerilor. Dar, practic, nu s-a făcut prea mult: sunt publicate în fiecare număr câte două-trei nume, care nu se rețin. Revista are, este părerea mea, un caracter închis. E adevărat că revista «Cronica» a făcut ceva mai mult, dar insuficient. O altă problemă ar fi sărăcirea climatului ieșean prin plecarea tinerilor creatori după absolvirea facultății. Aceștia nu ar trebui neglijați de reviste, indiferent în care colț de țară lucrează.” [...] □ Liviu Leonte: „Fără îndoială că un scriitor este scriitor oriunde ar trăi. Dar a căuta unui tânăr scriitor un post care să-i favorizeze evoluția mi se pare perfect normal. Călinescu s-a pronunțat de mai multe ori asupra condiției așa zicând «administrative» a scriitorului. În ceea ce privește politica culturală ieșeană, niciun tânăr scriitor de talent nu poate spune că i s-a interzis accesul la publicare.” [...] □ Nicolae Turtureanu: [...] „Se pare că întotdeauna când este nevoie de un exemplu negativ, când un redactor

se află în criză de subiecte, este ales un debutant.” □ Liviu Leonte: „Într-adevăr, este o realitate că atunci când critica trebuie să dea un exemplu negativ îl face cu un debutant sau cu un scriitor mai puțin cunoscut. Sunt foarte rare cazuri în ultima vreme când se discută critic o carte a unui scriitor consacrat. Când o revistă trebuie să-și facă planul de combativitate ia exemple dintre debutanți. Și nu numai că ia exemple dintre debutanți, dar, fără nici un fel de jenă, același exemplu este reluat de mai multe ori, de fiecare dată cu aerul că atunci a fost descoperit.” [...] □ Nicolae Turtureanu: „Să nu se creadă că e vorba numai despre ieșeni. Îmi amintesc că, în urmă cu vreo 2-3 ani, în «Lu-ceafărul» se scriau frecvent note în care era ironizat un tânăr critic clujean care până la urmă a scos o carte încununată cu un premiu al Uniunii Scriitorilor. Este vorba de Petru Poantă.” [...] □ Gheorghe Drăgan: „O chestiune de sociologie literară: scriitorul tânăr este prea mult preocupat de mitul afirmării imediate, al succesului urgent. Abia i-a apărut o carte și el vrea 5-10 recenzii, vrea să publice în mai multe reviste deodată, vrea să se spună: «iată un nou scriitor!» Și atunci el va fi consacrat, va deveni membru al Fondului literar și al Uniunii scriitorilor și va beneficia de toate drepturile. Împotriva acestei mentalități ar trebui o reacție chiar din partea tinerilor pentru că numai atunci eficiența ar fi reală. Nici noi cei care am debutat acum 10-15 ani nu mai suntem așa de receptivi la poezia care se scrie astăzi și mă întreb: este aceasta o atitudine obiectivă?” □ Cătălin Ciolca: „S-ar putea vorbi de abilitatea unor tineri scriitori care spre a-și facilita debutul sau, în general, apariția evită cu bună știință o originalitate prea marcantă, cultivând genul așa zis publicabil: lucruri care pot apărea cu ușurință, care «nu ridică probleme», sumă de locuri poetice comune. Dar nu este ceva nou. Ion Barbu a sancționat exemplar asta. «O poezie leneșă...»” □ Liviu Leonte: „Apetit de cultură există la scriitorii tineri și ecurile lecturilor se văd în opere. Numai că aceste lecturi, care pot fi numeroase, par uneori întâmplătoare. De aici extazierea în fața ultimei cărți citite, de aici confuzia multor texte. Ce ne facem când ne întâlnim cu texte de proză sau de critică, din care eu unul (vorbesc în numele meu, personal) nu înțeleg nimic? Că sunt și poezii în fața cărora puterea mea de înțelegere, de recepție încearcă o umilință? Să fie oare asemenea texte atât de profunde?” □ Nicolae Turtureanu: „Apropo de publicarea tinerilor și de această abilitate a lor de a scrie texte publicabile. Vă mărturisesc, din experiența mea de «poștaş literar», că un timp am publicat foarte multe nume noi, dar apoi mi-am dat seama că toate seamănă între ele. Altminteri ar fi apărut până acum 50-60 de nume noi care evident că intrau în neant, așa cum au intrat și alții tipăriți în diverse reviste din țară. Astfel încât m-am oprit doar la câteva promisiuni care, între timp, confirmă: Tamara Pintilie, Mihai Leoveanu, Emilian Marcu și, pentru viitorul apropiat, Valeriu Salcie, Livia Melnic, Vasile Mihalache.” □ Ion Chiriac: „Pe de altă parte, cum vine un tânăr și cere ceva i se replică: «Stai, tovarășe, că dumneata ai o atitudine revendicativă, ai timp să mai crești, eventual să-ți

crească barbă până la genunchi». Este normal ca după 30 de ani de cultură nouă să fi apărut mai mulți reprezentanți ai spiritualității tinere, îndreptățiți să se afirme și trebuie să facem tot ce ne stă în putință spre a veni în întâmpinarea acestei sete de afirmare, pe deplin justificată, începutul pare întotdeauna greu, este privit cu neîncredere.” □ Gheorghe Drăgan: „Trebuie o echilibrare a dorinței tânărului de a scrie și de a se face cunoscut, cu necesitatea formării unei culturi solide. Ne dăm seama că un scriitor este depășit, chiar din literatura pe care o scrie din dorința de a se înregimenta în rândurile acelora cu acces la publicitate, făcând concesii modei literare. Ca redactor de editură citesc zeci de manuscrise în care găsesc aceleași locuri comune, fără acces la literatura autentică. Creația nu se poate supune ritmicității în tipărire, în ultimă instanță un autor își consolidează singur condiția de scriitor și factorii exteriori nu pot să fie determinați în mod esențial.” [...] □ Paul Balahur: [...] „La ora actuală există scriitori ca Adrian Păunescu care propun un mod de afirmare a unei generații, a unor modele de urmat de către un grup de tineri. Un cenaclu în jurul unei reviste poate favoriza un asemenea climat și poate rezolva problema confruntării între generații.” □ Nicolae Turtureanu: „Acum nu mai putem vorbi de un mentor anume, deci de un model, pentru că preocuparea pare a fi generală. Există însă scriitori maturi, bătrâni sau îmbătrâniți care fac alergie când aud de tineri. Unii dintre ei circulă și pe aici, prin Iași...” □ Miron Blaga: „Nu cred că tânărul scriitor trebuie să se așeze sub incidența unui model foarte actual. O cultură se formează într-un proces îndelungat iar modelul poate fi luat din orice epocă. E vorba deci de a asimila cât mai mult, dar cu discernământ și cu prudență.” □ Cătălin Ciolca: „De ce? Cultura e otrăvitoare?” □ Miron Blaga: „Nu. Dar nu putem lua totul de-a valma. Dacă vrem să fim noi înșine nu e absolut necesar să ne luăm un model.” □ Cătălin Ciolca: „Cultura unui scriitor, tânăr sau bătrân, trebuie să fie funcțională. Nu este impresionantă adâncimea în general, cât adecvarea culturii la operă. În ceea ce privește oportunitatea publicării: să ne întrebăm ce i se publică unui scriitor necunoscut și ce unuia consacrat? De exemplu, ce scriitor ar putea să publice o carte similară *Imnelor* lui Ioan Alexandru, în situația că ar scrie-o? Accesul de care se bucură în publicare scriitorii consacrați și cei neconsacrați este diferit.” □ Gheorghe Drăgan: „O carte bună ca *Imnele* lui Ioan Alexandru nu poate fi comparată cu altele care nu au apărut. Sunt niște tribulații ale manuscrisului, care nu afectează însă problema valorii. Totul e să existe o asemenea carte și atunci, desigur, ea va apare. O altă întrebare ar fi: Care sunt relațiile între tinerii scriitori? De ce unii critici, chiar de la «Cronica», ignoră scriitorii tineri, inclusiv pe cei din Iași. Despre scriitorii tineri trebuie să scrie atât criticii maturi cât și criticii tineri. [...] Când un scriitor tânăr publică o poezie bună și cinci proaste îmi dovedește nu numai că nu are talent, dar că nu are nici o scară a valorilor, că nu știe care este poezia mare din acel moment. Vreau să spun că nu întotdeauna scriitorul tânăr are cea mai adecvată meserie.” □ Liviu Leonte: „Cu aceasta am revenit la cultura scriitorului, la

problemele de politică culturală din prima parte a discuției. Discuția nu s-a închis, întrucât rămân în fața noastră celelalte teme enunțate la începutul întâlnirii. Poate, cu altă ocazie...”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu prezintă în *Semne noi în lirism*: □ *Anotimpul corăbiilor* de Paul Balahur (Junimea, 1974): „În ceea ce privește registrul poetic, semnificativă este frecvența unor cuvinte (lumini, aur, raze) servind la regizarea unei atmosfere și a altora (planete, aștri, semne, tipare) realizând impresia unor corespondențe secrete între elemente, pe care versul le semnaleză fără să le comunice”. □ *Frații mei blânzi* de Corneliu Popel (Junimea, 1974): „Tonul mesianic este echivalența stilistică a unei mitologii poetice în care câteva simboluri (Muntele, șuşaua și luna sublimă, Călătorul) prilejuiesc emiterea unor învățăminte morale”. □ *Elegie pentru puterea oraşului* Mircea Florin Şandru (Eminescu, 1974), volum în care „este prezentă uimirea și bucuria descoperirii semnelor lumii ce aparține și-n care e conținut – oraşul, prezența obsesivă marcând existența personajului liric, vagabondarea rimbaldiană, visarea, iubirea”. □ În concluzie: „Diferiți în intenție, ca formație și temperament, muzicalitatea apare totuși ca notă comună. Manifestă la Paul Balahur (forma fixă, aforistica) și la Corneliu Popel (frazarea, fonetismele) ea pare mai puțin evidentă la Mircea Florin Şandru autor a unor versuri ample, în care încărcătura epică e evitată prin metafora densă, inedită, muzicalitatea fiind obținută mai ales prin expresivitatea plastică a imaginilor. Poate fi semnalată, în egală măsură, în ceea ce-i privește pe acești trei poeți, o pace interioară permanentă ce transpare chiar și printr-un eventual ton elegiac. Rămâne ca volumele viitoare să confirme sau nu dacă aceste note comune definesc o generație omogenă sau sunt semnele inevitabile ale unui debit nevoit să se impună într-o perioadă în care lirica românească rămâne încă dominată de poezia celor ce au debutat în deceniul trecut”. ■ Sub denumirea *Debut în critică*, Sergiu Demetriu scrie despre *Evenimentul în romanele lui Al. Ivăsiuc*: „Importanța structurii intime a evenimentului ni se pare însă de o deosebită importanță, întrucât acesta constituie, indiferent de natura determinantilor săi, factorul-cheie al existenței romanului, unul dintre stadiile absolut necesare ale prelucrării materiei unui roman”. ■ Virginia Burduja semnează *Constantin Chiriță și eroul „model”*: „În contextul literaturii noastre contemporane, creația lui Constantin Chiriță evoluează pe aceste coordonate fundamentale, ce dau artei cuvântului demnitatea misiunii conștient asumate. Încă de la debut (nuvelela *Matei a cucerit viața*, 1949) scriitorul manifestă un constant interes pentru tema muncii. Romanele *Întâlnirea* (2 vol. Ed. tineretului, 1959) și *Oțelul* (Ed. tineretului, 1960) abordează aspecte ale activității industriale, ultimul marcând momente conflictuale dramatice pe linia luptei dintre generații”. ■ Sub titlul *Cuvintele anului 20 al stării mele de a fi* citim versuri semnate de Mihai Leoveanu (*Când am venit*), Paul Iruș (*Întoarcerea oglinzii*), Gabriela Scurtu (*Baladă*), Dinu Adam (*Cântec pentru iubirea grâului*), Eugen Ilarion Munteanu (*Dimineața*), Livia Melnic (*De primăvară*).

● [„**Orizont**”, nr. 13] Sub semnătura lui Nicolae Țirioi apare o critică a criticii semiologice, a criticilor de la Tel Quel, în special a lui Roland Barthes, și a criticului român Livius Ciocârlie, adept și propagator al criticii semiotice în România, așa cum reiese din cartea sa *Realism și devenire poetică în literatura franceză* (articolul *Despre unele carențe ale criticii semiologice*). ■ Pe aripile poeziei ne poartă Vlaicu Bârna și Gabriela Ioan. Valentina Dima semnează un fragment de proză, preluat din volumul *Stânca tarpeiană*. ■ Ion Arieșanu începe un memorial de călătorie prin Italia, intitulat *Popasuri siciliene* (I), *O duminică într-un cartier din Palermo*. ■ Emil Manu se ocupă succint de „moda poetică Marin Sorescu”, „cel mai popular poet contemporan”, „învățat pe dinafară”, „cu volume în tiraje foarte mari, în comparație cu volumele confrăților”, „opinia lui G. Călinescu în impunerea poeziei [...] i-a determinat succesul”, concluzia fiind că „Marin Sorescu e o personalitate distinctă, cea mai evidentă confirmare a poeziei tinere românești”. ■ Iv Martinovici traduce și prezintă câțiva poeți aparținând literaturii neogrecești: Anghelos Sikelianos, Panos N. Panaghiotunis, Costas Sterghiopoulos, Sotiris Surpis.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 225] Din sumar: *Direcții fantastice în opera eminesciană* de D. Mutașcu. □ *Spațiul barbian* de M.N. Rusu. □ *Paradoxuri călinesciene* de Mircea Scarlat. „Cel mai subtil paradox călinescian este această narațiune mută (din *Istorie...*). El, care vedea în istorie o sinteză epică, refuză practic să aștearnă pe hârtie și formularea epică a acestei sinteze, săpând-o criptic. [...] Călinescu a învățat de la Caragiale să se oprească la timp. După ce a conceput genericul și a executat fotografiile, s-a retras discret în tabla de materii și ne face cu ochiul când, cum și de unde începem. Citiitorul e lăsat să dea drumul aparatului și să stingă lumina. [...] Epica istoricului, spune G. Călinescu, se cuvine să fie seacă, limitată la coliziunea documentelor în fapte istorice. [...] Dacă e un bun istoric, afirmă legea tăcând. *Tăcerea logică este eleganța istoricului.*” □ E. Manu menționează *Caietele lui Rebreanu*. □ Gh. Gheorghită formulează o *laudatio* către Al. Philippide în *Ca zborul unei paseri albe...*

29 martie

● [„**Flacăra**”, nr. 12] În *România nemuritoare* Lucian Avramescu publică poezia *Se cheamă țară*, iar Gabriela Hurezean scrie *Alba Iulia*. □ George Arion publică *În fiecare zi, la „Automatica” oamenii câștigă bătlia lor cu timpul*. □ În *Cartea*, Cornel Moraru prezintă volumele de versuri *Aur* și *Pe drumul meu* de Alexandru Andrișoiu. ■ În *Valori românești în univers*, George Arion publică un articol omagial dedicat lui *Alexandru Philippide la 75 de ani*. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Școala*. □ Cu titlul *Roman serial (VIII). Povești adevărate* Adrian Păunescu publică *Unchiul care m-adormea (epilog)*.

• [„Luceafărul”, nr. 13] Redacția revistei semnează articolul *Critică și valoare*: „În esență, de data aceasta se pune problema riguroasei raportări a analizei critice și, implicit, a judecății de valoare la coordonatele ce definesc personalitatea literaturii române contemporane. Pornind de la adevărul că această personalitate există neîndoienic, apare limpede că actul de evaluare și ierarhizare critică nu se poate exercita decât la nivelul unei percepții integratoare. Ca urmare nu ne poate fi indiferent dacă o carte sau alta – în pofida eventualei acuratețe a scriiturii –, aderă sau nu la una din marile linii de forță (ca problematică și ca viziune moral-filosofică, dar și din unghi stilistic) ce traversează istoria literaturii române contemporane”. ■ Vasile Nicolescu e de părere că „*Al. Philippide* e un alchimist de viziuni interioare, încorporând permanent realul, hrănindu-se din real, cu tensiunea și neliniștea spirituală a poetului care și-a făcut din meditație un mod de a fi. Fie că simte cu ideea sau gândește cu sentimentul, rezultatul poeziei sale e mereu răscolitor”. ■ Sânziana Pop meditează la *Destin istoric*: „Omul care și-a închinat viața luptei pentru cele mai arzătoare interese ale poporului, pentru bunăstarea țării, pentru realizarea unei Români moderne, secretarul general al partidului nostru, cel care, reales cu entuziasm de Marea Adunare Națională, a depus jurământul solemn de președinte al Republicii Socialiste România, conducătorul nostru pe care îl iubim și pentru ceea ce va să facă mâine... tovarășul Nicolae Ceaușescu este pentru partea aceasta de omenire o mare șansă a istoriei; un exemplu pe care istoria noastră națională l-a înălțat de pe-acuma între eroi”. ■ Adrian Popescu notează *Despre poezia tânără*: „Cu toate că am putea să avem rezerve față de simbolistica ostentativă sau procedeele mecanic-seriale, vag industriose ale unora dintre ei, sporul de lirism al generației afirmate în jurul deceniului 6 este remarcabil. Însă, în afara experimentelor lui Nichita Stănescu și a fascinantului său imagism, niciunul dintre aceștia nu îmi par a deschide niște direcții fecunde, profitabile în continuare”. ■ M. Ungheanu prezintă cartea Corinei Cristea: „În *Goana după vânt* coexistă procedee ale romanului modern cu cele ale romanului primitiv. Personajele cărții ne sunt mai mult descrise și comentate decât făcute viabile în sine, ceea ce conduce romanul la o contradicție a mijloacelor artistice”. ■ Dorin Tudoran observă *Jocul filtrelor* în volumul lui Nicolae Turtureanu, *Nocturne* (Junimea): „Nicolae Turtureanu este și un autor din stirpea celor care întrețin cu voluptate și ori de câte ori au prilejul «mitul» poetului ieșean. Numai că, excesul duce și aici la o devalorizare, trimiterile mai directe – ... transformându-se de-acum în locuri comune. Și fiindcă am ajuns la locuri comune trebuie spus că ele apar și în cele câteva patriotice din *Nocturne*. Aici Nicolae Turtureanu nu trece dincolo de cunoscutele versuri cu voievozi...”. ■ În volumul lui Horia Gane: *Dimineața noului venit* (C.R., 1974), Voicu Bugariu descoperă *Visul abstract al unui roman*: „Personajul principal din *Dimineața noului venit* e un veleitar lite-

rar; ar trebui, poate, să avem franchețea de a spune că nici autorul nu este altceva”. ■ În cadrul rubricii *Poezia tânără*, Al. Piru îl prezintă pe Vasile Vlad: „A fi original cu orice preț este dorința multora și printre tineri, a lui Vasile Vlad... Încă din primul său volum, *Pedepsele* (1969), ținut tot în manuscris, mai înainte, Vasile Vlad și-a făcut un stil al său, constând dintr-o vorbire sucită, ca și în proză, constând dintr-o afectare a gândirii care spune și totdeodată nu spune nimic...”. ■ În cadrul rubricii *Contemporanii noștri* este prezentat Al. Philippide de către: Ștefan Aug. Doinaș, Dan Laurențiu, Florin Manolescu, Dan Cristea, Radu Boureanu. □ Ștefan Aug. Doinaș, *Efigie*: „Un spațiu național, spiritualizat, sprijinit de multiple straturi de cultură decantată, își găsește în Al. Philippide expresia exemplară. Cu ochiul meu dinlăuntru, organ al calmei adorații, contempļu această efigie de piatră palidă în care o amiază de miere mistuie orice urmă a vârstei”. □ Dan Laurențiu, *Nașterea poetului*: „Așadar Poetul are un dublu rol formativ în destinul poporului său: să-i creeze acel spațiu sacru, de legendă, atât de necesar pentru nevoia de continuitate a omului și instrumentul vital al acestei continuități, o limbă rafinată, capabilă să-i exprime cele mai profunde zone ale conștiinței. Aceste rânduri le-am scris ca pe un respectuos omagiu la cea de-a 75-a aniversare a Poetului Al. Philippide”. □ Dan Cristea, *Conștiință în conștiința lumii*: „Timpul și spațiul în poezia lui Al. Philippide sunt nelimitate. Și dacă actul de a scrie înseamnă o nouă ordine introdusă în memoria umanității, o dominare a aspectelor divergente prin introducerea unui sens, el înseamnă, totodată, manifestarea unei conștiințe implicate în conștiința lumii. Posibilitatea permanenței prin poezie este, astfel, celalată față a participării”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Poezia lui G. Călinescu (III)*: „În descrierea mărilor, Călinescu e posac. Se produce o exacerbare a infinitului mic care crește și devine tiranic, fabulos. [...] De data aceasta vegetalul este transformat în mineral, mărul devine o imensă mină în care un mic vierme rapace sapă ca un genial miner galerii”. ■ Eugen Simion semnează textul *Fragmente critice: Omul modern și imaginea naturii*: „Omul, spune unul din marii filosofi de astăzi, este păstrătorul ființei. [...] Problema este dacă omul modern mai poate păstra distanța și dacă în raporturile, de pildă, cu natura, el mai întreține legăturile care i-au permis dezvoltarea și existența armonioasă de până acum... Citesc o carte interesantă: *Omul modern și imaginea lui despre natură* (Ed. De la Baconnière, Neuchatel, Suisse, 1974), o dezbateră, în fapt, la care participă câțiva intelectuali europeni alarmați de creșterea producției materiale în societatea hiper-industrializată și de consecințele ei nefaste asupra mediului înconjurător”. ■ În Cartea de debut a Ceciliei Dincetate (*Oameni în cer*, C.R., 1975), C. Stănescu observă *Inteligență și sugestivitate*: „Autoarea volumului *Oameni în cer* este o poetă în toată puterea cuvântului, un poet deosebit, de o vibrație încărcată de sensuri și despre care nu s-ar putea spune, decât cu riscurile suficienței, că «vom mai auzi»”.

30 martie

• [„Scânteia”, nr. 10 142] Pe prima pagină citim *În preajma aniversării unor mari momente ale trecutului de luptă al națiunii noastre, ale istoriei lumii contemporane. Români în anul eroic 1877.*

[MARTIE]

• [„Albina”, nr. 3] Număr dedicat în mare parte realegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al R.S.R. În consecință, revista publică un fragment din jurământul președintelui, un fragment din poemul lui Adrian Păunescu, *Jurământul națiunii*, și articolul lui Dragoș Vicol intitulat *Cu tovarășul Ceaușescu spre viitor*. □ Vladimir Pană semnează cronică filmului *Actorul și sălbaticii*, cu un scenariu de Titus Popovici. □ Pagina de literatură este închinată parțial celor 10 ani de la moartea lui G. Călinescu: tableta *Omul cetății* de Ion Bănuță („G. Călinescu a dat un raport, raport de inimă și minte l-a dat Patriei, Partidului Comunist Român, fiindcă El și-a înțeles profund epoca al cărei om de aur a fost.”) și articolul lui Alexandru Balaci, *George Călinescu la Roma*. □ Tot aici, este reprodus fragmentul *Veneția și Eminescu* de Octavian Paler, extras din volumul *Drumuri prin memorie. Italia*. □ Se pot citi și versuri semnate de profesoare din diverse zone ale țării, la pagina închinată școlii și familiei. □ *Nea Mărin la Albina*, o nouă rubrică de și cu Amza Pellea, este inaugurată din acest număr, pe ultima pagină *Magazin*.

• [„Amfiteatru”, nr. 3] Dan Frunteletă, în *Martie – deplină garanție a viitorului*, salută *Jurământul Președintelui R.S.R.* ■ Este publicat un grupaj *G. Călinescu* – la un deceniu de la dispariție, cu articole ca *Spiritul critic călinescian* de M.N. Rusu (despre cum era, de fapt, Călinescu „un poet în critică și un critic în poezie”): „Călinescu este un filosof care se exprimă poetic [...] prin lirică și dialectică în accepțiunea clasică a termenilor. Fundamental, el este un mare liric, pentru că, așa cum spunea Hegel, puterea de a sintetiza universuri multiple, de a le subordona unor *idei-matrice* cu reflexe de universalitate se naște printr-o intuiție lirică a lumii. [...] Poezia lui Călinescu este o ironie la adresa atitudinii dogmatice care, prin excelență, înlocuiește esențialul cu fenomenalul [...], el a sesizat carența fenomenelor teoretice dintr-un punct de vedere poetic [...], atins în ceea ce privește sănătatea organismului său filosofic, Călinescu reacționa prin instrumentele poeziei cele mai rafinate. Așadar, nu există o contradicție între afirmația că marele critic nu este un poet, ci un mare spirit liric, deoarece tocmai elementul din urmă este cel care își asumă sarcina poetului și a criticului.”) □ În *Șun sau despre ironie*, Lucian Alexiu vorbește despre *peironeia socratică* și *plăcerea jocului livresc* în opera lui Călinescu, în *Istoria...*, în *Bietul Ioanide*, în *Cronicile mizantropului/optimistului*, autorul având mereu umor, practicând ironia și maieutica, fiind la fel ca și Șun din drama poetică omonimă, un fel de „mare maestru de ceremonii”, ce posedă „conștiința necesității ordinii în univers”. □ De interes și un alt grupaj, dedicat

lui Ion Barbu (poetul ar fi împlinit 80 de ani), *Întru cinstirea poetului* de Viorel Abălaru (debut critic cu acest articol, în care dezbate „spiritul nou” introdus de Barbu în poezia noastră), *Proză epistolară* de Dinu Flămând (despre cartea Gerdei Barbilian, ce adună scrisori și documente ale lui Ion Barbu, Ed. Cartea Românească), *Ritm retoric* de Mircea Scarlat (o analiză a poemului *Ritmuri pentru nunțile necesare*.) ■ Apare grupajul *Roman în dezbatere – Delirul*, cu articolele *Alternativa lucidă* de Andrei Corbea și *Un roman-frescă?* de D. Mielcescu. Andrei Corbea: „Este neîndoielnic faptul că *Delirul* a fost conceput de Marin Preda ca o sinteză a tuturor experiențelor sale romanești de până acum, și că fusese sortit ca, depășind în problematică și scară *Moromeții*, să constituie opera fundamentală și definitorie precum *Răscoala* pentru Rebreanu și *Nicoară Potcoavă* pentru Sadoveanu. Așadar, clasică, pentru Marin Preda, formulă moromețiană urma, în intenție, să fie combinată cu citadinismul *Risipitorilor*, cu analiza psihologică din *Intrusul*, cu comentariul grav al *Imposibilei întoarceri* pentru a da un roman de evidentă factură tolstoiană, un *Război și pace* autohton. [...] Mizând prea mult... pe senzația de jurnal de actualități al epocii [...] autorul a scăpat din vedere firescul, pe care-l solicită din punct de vedere al unității romanului sinteza de care vorbeam. Căci cele trei sau patru ipostaze ale lui Marin Preda (*Moromeții*, *Risipitorii*, *Intrusul*, *Imposibila întoarcere*) rămân trei sau patru, fără a da o nouă imagine, unică și sintetică în *Delirul*. [...] Nu înseamnă nici că Marin Preda a fost condamnat de cititorul român să se limiteze la acel orizont de predispoziții pe care el însuși i l-a creat prin masiva operă ce a precedat *Delirul*. Dar semnele unei anumite grabe în redactarea acestuia din urmă transpar și cititorul fidel le va sesiza de îndată. [...] Intuim în *Delirul* un mare roman și așteptăm al doilea volum gândind că migala și truda romancierului, așa cum am cunoscut-o în edițiile succesive, modificate, ale *Risipitorilor* și *Moromeților*, vor da, într-o viitoare ediție a *Delirului*, măsura prozatorului profund Marin Preda”. □ Mai precaut în a demonta această carte anunțată confesiv (*Convorbiri cu Florin Mugur*), D. Mielcescu o situează pe locul 3 în topul celor mai bune romane scrise de Preda, după *Moromeții – I* și *Intrusul*. „Mai răspicat decât în oricare alt roman anterior [...] ni se dezvăluie cronicarul empatic. Epoca [...] necesită însă o obiectivare nu numai la modul înregistrării seci, documentare – care există în roman – ci una care să se constituie ca dominantă a viziunii narative. [...] Nu cred într-un *roman-frescă* pentru că mizez pe o *dezbatere morală*, ceea ce mi se pare a fi armătura întregului ciclu moromețian. [...] Finalul mi se pare o strategie romanească – firesc mi se pare să întrezăresc «devenirea morală» a lui Ștefan al Parizianului, și, îndrăznesc să afirm, acea revelație atât de așteptată pe care Marin Preda a numit-o «tema povestitorului».” □ La rubrica *Primele* – Olimpiu Nușfelean. □ Ciclul *Reveniri* îi include pe Viorel Sâmpetean, Dinu Adam, Gabriel Stănescu. □ La rubrica *Convorbiri colegiale* (cu cititorii) – secțiunea *Poezie*, din nou Constanța Buzea îi răspunde lui

Ion Stratan. „Dintr-un ciclu pe care nu-l apreciez în întregime, rețin, rupându-le de contextul uneori ucigător, numai acele versuri care poartă semnul talentului, certitudinea că, mai devreme sau mai târziu, dacă este respectat nivelul acestora, tânărul poet va face un pas real în evoluția lui... Versurile acestea, alese, poartă o investitură, un aer exemplar, pe care tânărul poet Stratan ar trebui să-l înțeleagă în favoarea lui, în favoarea reconsiderării, în funcție de ele, a întregii lui vieți lirice.” □ Revista notează trecerea fostei colecții *Meridiane* (1966-1974, 230 de apariții) a Ed. Univers la titulatura *Globus* și axarea pe scriitorii deținători de premii – Nobel, Goncourt, Pulitzer, Femina, Viareggio, Büchner, La Plume d’Or. □ D. Flaviu vorbește despre Colecția *Orfeu* (Univers) – *O școală de poezie* (universală), la concurență cu seria *Poesis* a aceleiași edituri sau cu colecția Editurii Albatros, *Cele mai frumoase poezii*, fiind enumerați aici marii traducători ai momentului: Șt. Aug. Doinaș (din Mallarmé și G. Benn – împreună cu Virgil Nemoianu), Sorin Mărculescu (din T.S. Eliot), Vasile Nicolescu (H. Michaux), Nina Cassian (Christian Morgenstern), Tașcu Gheorghiu (Robert Desnos), Ileana Hogeș Velișcu (Qu Yuan) sau traducerea lui Blaga din lirica engleză. □ Tudor Octavian laudă, de asemenea, colecția *Biblioteca de artă* a Ed. Meridiane, înființată în 1967 de poetul Modest Morariu, cu apariții remarcabile precum *Artă și iluzie* de E.H. Gombrich, *Lumea ca labirint* de Gustav René Hocke sau *Arta Occidentului* de H. Focillon.

• [„Argeș”, Anul X, nr. 1 (99)/martie; Pe frontispiciu: revistă social-culturală a Comitetului județean de cultură și educație socialistă, editată de ziarul „Secera și Ciocanul”; format tipografic A2, 16 pagini; anul 1975 conține 4 numere] Ștefan Aug. Doinaș publică poezia *Copacul*, iar Dan Rotaru *Țara, în primăvară*. □ În *Cronica literară*, S.I. Nicolaescu publică un amplu material despre *Poezia lui Nicolae Dragoș – O mitologie a realului*. □ În *Cartea de filosofie*, Vasile Călinescu scrie *Lucian Blaga - Despre conștiința filosofică*. ■ În *Cartea literară*, Voicu Bugariu prezintă romanul lui B. Elvin, *Partea mea de comedie*. □ Nicolae Oprea prezintă volumul de *Poezii* al lui Dinu Flămând (C.R.): „Se desprinde din întregul lui autoconstrângerea poetului. Fluxul liric apare întrerupt de rigori între care poetul se retrage cu bună știință. Versul tinde să atingă profunzimi intangibile, întru revelația aceluia «poem fastuos», statuar. Poetul descinde din Nordul statorniciei și poezia își împrumută seva ierburilor înalte, vădește propensiunea aceluia ținut depozitar de tradiții”. □ Narcis Zărnescu prezintă volumul de versuri al lui Modest Morariu, *Orezul sălbatic*. □ Constantin Dumitrache scrie despre recentul volum scris de Mircea Zăciu: „Noua carte a lui Mircea Zăciu, *Bivnac* (Dacia, 1974), abordează, ca și celelalte volume ale sale alcătuite pe structura rubricilor pe care le-a susținut în revista «Tribuna», o problemă literară foarte largă și complexă: practic, volumul se deschide cu o perspectivă asupra «spiritului pașoptist» și se încheie cu observarea fenomenului literar actual. Investigația

depășește însă acest cadru, criticul făcând trimiteri fie la cronicarii noștri, dar și la literatura europeană, mai veche sau mai nouă. Sunt comentate apariții editoriale, sunt consemnate aniversări și comemorări reprezentative: volumul include, de asemenea, articole și studii vizând activitatea unora dintre scriitorii români cei mai controversați. Cu toate acestea, însă, cartea are o remarcabilă unitate, ceea ce unește «glosele» incluse aici (pentru a prelua titlul unui alt volum al lui M. Zăciu, din 1970, definitoriu pentru metoda lui critică) este spiritul polemic”. ■ Augustin Z.N. Pop, pe pagina dedicată lui Eminescu, cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la naștere, publică *Noi date despre familia și viața poetului*. Tot aici, George Chirilă publică poezia *Eminesciana*, Ion Bănuță *Soarele admirării*, Otilia Nicolescu, *Coloane*, iar Virgil Diaconu, *Lumina*. ■ Rubrica de *Comemorări* îi este dedicată lui G. Călinescu. Aici, Petre Mihai Gorcea publică „*Bietul Ioanide*” – *atitudinea față de cultură*. □ Dan Manolescu publică un interviu cu Radu Boureanu, în care acesta răspunde la întrebări legate de modul în care a ajuns să scrie atât proză, cât și poezie, vorbește despre legătura dintre poezia sa și „tradiția artei românești”, își exprimă opinia în legătură cu aserțiunea conform căreia tinerii poeți sunt un „produs al cenaclurilor literare”, discută despre modul în care ar trebui încurajate tinerele talente literare autentice, vorbește despre ce carte consideră că este cea mai reprezentativă din creația sa („Nu-mi place să recomand propriul meu scris, propriile mele cărți. Se spune că autorul poate să-și dea cel mai bine seama de acest lucru. Atunci care este rolul criticii? Oricum, mai am încă de parcurs un drum în literatură. Când voi socoti necesar – îmi voi îngădui să selectez din întregul meu scris, ce socotesc mai reprezentativ.”), despre durabilitatea operei literare („Durabilitatea unei opere literare, cum spui mata, o asigură, în general sau în special, substanța ei, valoarea artistică, umanismul care o străbate; unele opere, însă, indiferent de valoare, sunt salvate de uitare și de elementul Timp, acel timp în care este reconsiderată, interpretată și clasată la justa valoare și încadrare în tezaurul spiritual al umanității.”), își exprimă opinia despre proza modernă. □ Gheorghe Tomozei publică poezia *Strigarea domnului*. □ În *Contribuții argeșene*, S.I.N. prezintă *Copilăria evocată de poeți*, „antologie și cuvânt înainte de Ion N. Voiculescu”, apărută la Editura Didactică și Pedagogică, și Panait Cerna – *Lirica de idei* (Univers), traducere și cuvânt înainte de Marin Găiseanu. □ În rubrica *Un poet, o poezie* sunt publicate o serie de versuri semnate de Ludmila Ghițescu, Tudor Diaconu, Ion Popa Argeșanu, Dan Mutașcu, Victor Felea, Titus Vâjeu, Maria Constantinescu-Pitești, Nicu Lucian, Marian Stoica, Stanciu Aluniș, Dionisie Duma. ■ În *Lynotip*, sub semnătura Argessis sunt publicate o serie de note despre: *Un cerc de poetică modernă*, o inițiativă a revistei „Argeș”, susținută de „cadrele didactice de la Institutul de învățământ superior Pitești”. Funcția de președinte al cenaclului i-a fost arondata lui Ștefan Aug. Doinaș, vicepreședinte fiind Petre Mihai Gorcea. □ În *Jurnalul Artelor – Teatru* sunt anunțate două *Premiere piteștene: Judecata de*

la miezul nopții de Gh. Vlad și adaptarea *Dulcea farfurie zburătoare*. ■ Ion Foça publică *In Memoriam. Zaharia Stancu – director al Teatrului Național*, „cu un text inedit din Muzeul Teatrului, semnat de Gh. Ciprian”. □ Revista publică un fragment din romanul *Dantelăreasa* de Pascal Lainé, laureat al Premiului Goncourt pe 1974, traducerea fiind semnată de Cristian Unteanu.

● [„Astra”, nr. 1 (98)/martie; Revistă a Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Brașov, editată de ziarul „Drum nou”; format: A3, 16 pagini; apare trimestrial; nu se precizează colectivul redacțional] Gheorghe Cuțitei, prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean Brașov, semnează editorialul „electoral” *Opțiune pentru viitorul de aur al patriei!* □ Scrutinul din 9 martie beneficiază de „mobilizări” prozodice înfăptuite de Nicolae Stoe (*În fața urnei*), Șt. A. Banaru (*Suntem chemați să hotărâm un zbor*), George Savin (*Poem în fața urnei de vot*), Ermil Rădulescu (*Votăm pentru mai bine*), Ion Mărgineanu (*Martie 1975*). ■ Grupajul *Versul inimilor noastre – partidului, țării* găzduiește creații de George Boitor, Hans Schuller (în traducerea lui Ion Săceleanu), Apáthy Géza (în traducerea lui Adrian Hamzea), George Pușcariu ș.a. ■ Emil Poenaru și Nicolae Etos alcătuiesc documentarul *Memoria caselor ce duc în istorie*, subintitulat *Reportaj pe urmele mișcării muncitorești și ale activității revoluționare la Brașov*. ■ Esteticianul Liviu Rusu publică un fragment din studiul *Eminescu peste timp*, la împlinirea a 125 de ani de la nașterea poetului. ■ Nagy István încredințează un fragment din romanul autobiografic *Spre stânga*, în traducerea lui Vasile Grunea. □ Proza este însoțită de un interviu cu o pronunțată dimensiune „biografistă”, acordat de Nagy István lui N. Stoe. Scriitorul evocă vitregiile cunoscute în copilărie și adolescență, care îl vor îndemna să intre de timpuriu în mișcarea comunistă, apoi „nomadismul” prin țară, precum și legăturile sentimentale cu urbea natală: „M-am născut într-o familie de muncitori socialiști din Cluj, mama mea era o fostă servitoare din secuime. [...] Puteam fi oare altul decât cel cunoscut, când tatăl meu a murit în zilele de început ale Primului Război Mondial? Ca orfan de război, am trăit neagra mizerie de care aveau parte mii și mii de copii proletari. Cum de nu aș fi urât războiul tâlhăresc al domnilor, de asuprire, cum de nu m-aș fi alăturat, încă de la vârsta de 15 ani, luptei de clasă pe care muncitorii o purtau împotriva asupririi sociale și naționale? [...] Am crescut alături de copiii români ai mahalalei clujene, legându-se între noi o solidaritate frățească ce s-a întărit continuu în cadrul activității în rândul sindicatelor, în rândurile partidului, ca și la București, Galați, Giurgiu, pe unde m-au dus pașii în căutare de lucru sau alungat de autorități. Dar după absențe de ani, m-am întors mereu la matcă, în orașul meu natal. Întotdeauna mă gândesc la prietenii din cartierele mărginașe ale Bucureștilor, Galaților sau Giurgiului. Ei însă nu i-au putut suplini pe clujeni, n-au putut astupa golul din sufletul meu când eram nevoit să mă rup de orașul natal. [...] Aici am învățat să lupt, să cred în justetea cauzei socialiste a muncitorilor, aici am cunoscut învățătura lui

Marx și Lenin, istoria zbuciumată a poporului român, cultura sa, tradițiile sale adânc înfipte în solul Transilvaniei. Din această lume a Clujului s-au născut romanele, nuvelele și piesele mele de teatru. Aici m-a stimulat Gaál Gábor, ca tânăr scriitor, prin paginile revistei *Korunk*. Aici au apărut, în publicații și almanahuri, primele mele scrieri. La Cluj am găsit mereu noi imbolduri pentru a relua lupta atunci când eram aruncat în închisori”. ■ Un alt fragment românesc oferă Ion Topolog, din *Țăranii*, care nu va apărea cu acest titlu. ■ Ion Lotreanu consideră că al treilea volum de versuri al lui Dumitru Popescu, *Gustul sâmburelui*, se distinge prin *Elogiul lucidității*: „Autorul crede în forța ideii și a sentimentului, în eficiența versului de înaltă trăire. În termenii poetului, starea de creație e o «stare de foc», o stare prin excelență incandescentă, care nu numai că nu exclude contemplația, dar o presupune cu insistență. [...] Acest gen de lirică, fără podoabe excesive de stil, este un argument că elogiul lucidității, al rațiunii, în ultimă instanță al binelui și frumosului, nu are nimic de a face cu fraza inertă, didactică”. ■ La *Sinteze*, A.I. Brumaru cercetează *Fața ascunsă a romanelor* lui Eugen Barbu, trecând prin Trakl, Lukács, Hegel, Marx, Michel Déon, H. Read. Punctul de pornire lasă impresia de coerență analitică, de care eseistul se va despărți pe parcurs, rătăcind în digresiuni savante miza demonstrației: „Literatura, arta în general, e și un «tărâm ținut sub înserare» (*Das Abendland*), cum zice Georg Trakl, un ținut pentru ceea ce este, cu cuvintele altcuiva, retras din realitate sau care nu a ajuns încă la aceasta. E interesant acum că retrusul care definește mai ales poezia lirică e prezent, dacă observăm bine, în toată literatura autentică și se cuvine a urmări, cu cele patru romane ale lui Eugen Barbu în față, cum apare el mai întâi în *Groapa*, cum dispare în următoarele două [*Șoseaua Nordului* și *Facerea lumii*], ca să reapară integral în *Princepele*”. ■ Rubrica *În librării* aduce în prim-plan *Scriitori din Brașov*. □ În volumul de versuri *Alergătorul* de Ștefan Stătescu, A.I. Chiuzbăianu remarcă „o poezie frumoasă și e notabilă lipsa de silință cu care cuvintele își găsesc dreapta pereche, locul poetic propriu”. □ Antologia *Povestitori ardeleni* alcătuită de Ion Buzași este recenzată de I. Al. Barbu, care apreciază demersul de recuperare al istoricului literar blăjean: „Gestul restituirii selective a unei întregi pleiade de corifei ardeleni ai prozei românești din a doua jumătate a secolului XIX este important nu numai în ordine informativ-documentară, ci și în cea estetică. [...] Ostracizați, ironizați și, apoi, ignorați aproape complet de critica și istoria literară estetizante, antebelice, «puzderia» de scriitori așa-zisi minori, mai ales cei care au colaborat la revistele *Tribuna*, *Lucașfărul*, *Gazeta Transilvaniei* ș.a. au menținut trează conștiința națională a românilor din Ardeal – aceasta în plan social-politic – și au pregătit teren prielnic și larg pentru afirmarea viguroasă a marilor clasici «de dincoace de Carpați», care sunt Slavici, Rebreanu, Coșbuc, Agârbiceanu, Goga, Pavel Dan”. □ G. Anatol semnalează monografia pe care Voicu Bugariu i-a consacrat-o lui

Zaharia Stancu, evidențiind demonstrația criticului despre „unitatea în varietate a acestei fabuloase opere, construită pe eul copleșitor al artistului: «Stancu este un scriitor-personaj»”. □ Povestirile despre băieși ale lui Radu Selejan din *Eliberarea lui Bularda*, atinse și de o undă de lirism, sunt analizate de A. Ioan. „Lumea acestor mineri-țărani [...] e privită de scriitor în ipostaza ei socială și naturală, fenomenală și cosmică, oamenii sunt deopotrivă confrunțați – ca la unii scriitori ardeleni, un Agârbiceanu, de pildă – cu problematica morală, descinsă din mișcarea colectivității, dar și cu destinul interior, cu, în sfârșit, o tablă sufletească de neliniști și reflexe mai aburoase, cu originea în obsesia funerară. [...] Ignorându-se o vreme ca prozator și practicând cu prodigialitate poezia, Radu Selejan surprinde acum pe cititor cu o carte de povestiri de o valoare dincolo de orice îndoială critică”. □ Ovidiu Moceanu supune atenției volumul de versuri *Testament provizoriu* al lui George Boitor. Comentatorul identifică, „în stare latentă, substanța unei poezii bune”: „Imagini izbutite însă stau alături de cele mai plate, exprimări mimetice creând la un loc atmosferă lirică oscilantă. Seria poeziilor erotice este mai unitară ca tratare, mai convingătoare. [...] Câteva primejdii pândesc acest volum, pe care G. Boitor trebuie să le evite, ca orice poet, de altfel: impasul descriptivist, creator de pasaje fără sclipire, meditația expozitivă, generatoare de atitudini superficiale”. □ Volumul *Poeme* al Ursulei Bedners, în traducerea lui Adrian Hamzea și prefăcut de Ana Blandiana, este reținut de Eva Lendvay, care află în această lirică „o lume bogată și în același timp austeră”, „amintind atitudinea poetică a unei Emily Dickinson”. □ N. Maria parcurge romanul „haiducesc” *Vâlva codrului*, cu care debutează Radu Nițu, „un prozator de talent”, oferind „surpriza unor pasaje, nu puține la număr, de literatură, remarcabile”, cu „observații de rafinament”. □ Culegerea colectivă *Toate iubirile*, prin care Editura Facla lansează șapte poeți (Alexandru Banciu, Miron Rusu Barian, Ion Davideanu, Eugen Evu, Mariana Gherga, Constantin Ghiciulescu și Ely Radovan) este parcursă de R. Mirel. Recenzentul nu se oprește decât la doi dintre autori, Miron Rusu Barian și Eugen Evu, „constant încurajați de revista *Astra*, încă din vremea primelor lor colaborări publicistice”. Versurile celui dintâi sunt caracterizate de „cultivarea stilului popular”, cu motive „de vădită influență folclorică”, propunând „un mod de comunica curgător, cuceritor uneori prin simplitate”. Într-un text-escortă, Ion Caraion apreciază la acest autor „vocația echilibrului”. Câteva rânduri despre Eugen Evu, recomandat de Ștefan Aug. Doinaș: „Dintre reușite trebuie neapărat menționate poeziile patriotice, de adâncă rezonanță. Una din acestea dă și titlul cărții de față [...]. Eugen Evu are încă de pe acum un limbaj format, exprimarea găsind mai întotdeauna nuanța care să dea scânteie versului. Faptul îl îndepărtează de facil, statornicindu-l sub o zodie favorabilă. Acestea la un loc l-au determinat pe sobrul poet Ștefan Aug. Doinaș să-l prezinte elogios, să salute cu sinceritate «o nouă voce a Poe-

ziei autentice»”. □ A. Ghermanschi recenzează volumul de *Epigrame* al lui Ion Stoian Bogza.

• [„Cinema”, nr. 3] „Trecută de cea de a 80-a emisiune, *Biblioteca pentru toți* (redactor Mihaela Macovei) continuă, cu același discernământ critic și cu aceeași entuziastă perseverență, să întocmească un ghid în imagini al istoriei literaturii române. De la Ienăchiță Văcărescu și până la Mateiu Caragiale, Blaga sau Arghezi, trecând prin curentele literare de la început de secol, sau spicuiind din debuturile jurnalisticii românești, această emisiune face un act de cultură popularizând clasicii literaturii noastre în viziunea comentată a criticilor și scriitorilor de azi sau prin «lectura» în imagini a unor fragmente din operele lor. Cu experiența acumulată, ni se propune acum, pentru prima dată, un serial literar închinat Hortensiei Papadat-Bengescu, ilustrat cu *Concert din muzică de Bach*. [...] Un exemplu care poate să ne dea mai mult curaj să pornim la ecranizarea unor seriale inspirate din romanele clasice ale literaturii române”, scrie Adina Darian la rubrica *Telebiblioteca*. □ *Eugen Barbu documentarist*, titrează Aristide Moldovan, anunțând că scriitorul comentează filmul documentar *În prag de primăvară*, ce ilustrează „spectaculoasele înnoiri din mahalaua de altădată a Pantelimonului”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 3] Alexandru George continuă studiul *Despre cultura lui Caragiale* (II): „Caragiale rămâne prin formație un scriitor și un produs al epocii sale, potențând la superlativ anumite modalități oarecum comune. A-i aduce reproșuri de felul celor care-i scapă chiar și admiratorului său Zarifopol – înseamnă a-i nesocoti educația și structura artistică autentică, și a veni cu un punct de vedere din afara lui. Un artist este ceea ce este. E absurd, de pildă, să-i pretindem lui Caragiale orizontul filosofic al lui Eminescu, hărnicia lui Alecsandri și, eventual, dexteritatea lui Coșbuc”. ■ În textul *Locomotiva și faunii*, Nicolae Manolescu se referă la poezia lui Lucian Blaga: „Nicio locomotivă nu e încă în *Poemele luminii* sau *Pașii profetului*: dar faunii au fugit iar Pan moare în grotă lui. Exilul ființelor «naturii» anticipează năvala roboților tehnicii. Exemplele ne arată căi pricepând cu mintea foarte bine rostul schimbării și frumusețea tehnicii, sufletește poetul nu se poate adapta, se teme. Universul lui de pământ și de foc e strivitor și sufocant ca o hală de uzină. Sensibilitatea poeziei rămâne de obicei în urma gândirii poetului”. ■ La secțiunea dedicată poeziei, Val Condurache prezintă două cărți. □ Eugen Barbu, *Caietele Princepelui*: „Dacă arta, în concepția lui Eugen Barbu nu este altceva decât arta de a scrie fără sfârșit, emoția artistică, «fructul cel mai scump al poeziei» este refacerea drumului creației. Eugen Barbu nu cere de la cititor parcurgerea itinerarului tradițional al lecturii, nici «colaborarea» (îi oferă cititorului o operă «închisă», semnificații epuizate), ci identificarea cu spiritul creator. *Caietele Princepelui* îl invită pe cititor să viziteze laboratoarele alchimistului, casa Meitani în care Princepele însuși pătrunde umilit pe urmele mesterului. Eugen Barbu îl obligă pe cititor să scrie o carte scrisă, să trăiască o

emoție sleită”. □ Aurel Lambrino, *Poveștile titirezului șchiop și alte piruete* (C.R., 1975): „O fire sentimentală, înclinată spre melancolie și recuperarea trecutului prin aducere aminte este Aurel Lambrino. Dar o fire pudică, acoperindu-și sentimentalismul cu umor și căutând formula artistică a înduioșării în ironie. *Poveștile titirezului șchiop* sunt «piruete» lingvistice, turnuri scăpărătoare de frază, cel mai adesea gratuite întorsături de topică. Aurel Lambrino și-a făcut ucenicia în atelierul experimental al «Biletelor de papagal» învățând meșteșugul conciziei, îndrăgostindu-se de «potriveala» cuvintelor, deprinzând gratuitatea ludică a experienței argheziene dar în veșmânt de idilă”. ■ De *Critica criticii* se ocupă Al. Dobrescu, semnalând două studii. □ Gabriel Dimisianu, *Valori actuale* (Eminescu, 1974): „El a rămas, în parte, același critic echilibrat, ale cărui opinii pot sau nu să fie acceptabile. O singură îndoială aș formula în încheiere. Anume, am impresia că imaginea pe care ne-o oferă Dimisianu despre sine nu este cea reală, ci una trucată, tocmai pentru a evita complicațiile manifestării unui spirit incisiv”. □ M. Nițescu, *Repere critice* (C.R., 1974): „Dincolo însă de această «suprastructură» clasificatorie, care face ca *Repere critice* să nu fie ceea ce se vrea, aflăm un bun cronicar, cu o gândire riguroasă și limpede, mă rog – un critic «empiric» de bună atitudine (chiar dacă nu totdeauna convingător argumentată), pentru care angajarea în problemele literaturii de azi nu este obligație, ci necesitate (absența atitudinii – «un critic reprezintă o atitudine sau nu reprezintă nimic» – este, de altfel, unul dintre reproșurile constante din cronici)”. ■ În textul *Părea că printre nouri...*, Doru Scărlătescu face observații asupra unui motiv eminescian: „Motivul eminescian al aparenței, cu suficientă acoperire în text, aruncă, credem, o nouă lumină asupra frumoasei metafore a lunii din *Melancolie*. Dar își dezvăluie aceasta, în întregime, valențele-i multiple? Încheiem aceste rânduri cu sentimentul că, produs al genialității, ea rămîne în continuare deschisă. Singura soluție e s-o luăm, cu răbdare, de la capăt”. ■ La volumul de versuri al lui Dumitru Popescu, *Gustul sâmburelui*, se referă Ion Dodu Bălan: „Majoritatea versurilor din volumul *Gustul sâmburelui* par a spune că rostul poeziei este acela de a contribui la desăvârșirea personalității umane, la descătușarea ei din ghearele prejudecăților și ale inerției, de a cunoaște și a ne autocunoaște, de a intui tainele lumii cu mijloace de care numai ea dispune, de a descifra necunoscutul ascuns sub nebuloasele acoperite de crusta realității concrete. Spirit iscoditor și profund, poetul refuză comoditatea gândirii, manifestându-și preferința pentru calea anevoioasă, aspră și amară ce conduce spre «gustul sâmburelui», spre esențe, încărcate de metafore și de simboluri, unele poezii lasă impresia că au mesajul tănuț, ca sâmburele în fruct”. ■ Al. Călinescu propune *Încercări de sistematizare*: „În cuvântul introductiv la colocviul «Lingvistică și literatură» (aprilie 1968, cf. numărul special al revistei «La nouvelle critique»), Jean Peytard încerca să degajeze principalele orientări ale cercetărilor care acceptau, în ciuda unei tot mai evidente diversificări, o etichetă comu-

nă, aceea de «analiză structurală a povestirilor»». ■ În articolul *O viziune românească a istoriei*, Al. Andriescu analizează romanul lui Marin Preda: „*Delirul* este o carte de o complexitate ieșită din comun: roman în cel mai bun și mai deplin înțeles al cuvântului, cu țesătura riguroasă, de o mare coerență epică, în care intră fapte și personaje reale, transfigurate, și ireale, poem al existenței umane amenințate și salvate de ea însăși, eseu politic și filosofic, pamflet antifascist, montaj de documente într-o operă de ficțiune, autobiografie ușor sentimentală (debutul în presă și experiențele erotice ale lui Ștefan Paul). Caracterul heteroclit al acestor elemente, în care mai ales documentul de arhivă (v. pp. 313-333) și telegramele de presă (v. pp. 103-104) par, la prima vedere, că nu se integrează suficient în întreg, este aparent. De aceea socotim necesară mai întâi o privire asupra laturei documentare a romanului, dacă o putem numi așa, pentru că noi nu vedem aici o ruptură a acesteia de partea sau de părțile inventate, atâta timp cât cea dintâi se asimilează în celelalte, în vederea unei viziuni de ansamblu». ■ Const. Ciopraga semnalează apariția lui Negruzzi în ediție critică: „De foarte bună ediție critică, apărută recent în seria *Opere* a editurii Minerva, are parte Costache Negruzzi, scriitor important de care s-a ocupat cu pasiune Liviu Leonte, critic înarmat cu o serioasă pregătire filologică și cu o perseverență la nivelul științei sale. Ne aflăm în fața unui prim volum care însumează, sub titlul *Păcatele tinerețelor*, dat în 1857 de Negruzzi însuși unei selecții din opera proprie, patru categorii de scrieri: *Amintiri de junete*, *Fragmente istorice*, *Neghină și pălămidă* (adică versuri și teatru) și un ciclu de «*Scrisori la un prieten*»: *Negru pe alb*». ■ Intitulându-și textul *Oamenii primului impuls*, Victor Atanasiu se referă la proza lui Fănuș Neagu: „Personajele lui Fănuș Neagu se deosebesc prin esența firii lor și de cele ale lui Zaharia Stancu. În ciuda aparențelor, nici la acesta din urmă nu există ca la autorul nuvelei *Vară buimacă* o erupție totală nemediată a energiilor primare. Tot timpul, se face simțită prezența unei lucidități iscoditoare (în genere a personajului narator), care pune o frână în calea răbufnirilor spontane sau le comentează cu anume răceală, ceea ce, la urma urmei, are același efect de a le anula sau micșora spontaneitatea». ■ Constantin Coroiu consemnează intreviul cu Mihai Beniuc: „– *Când am dat admiterea acum 13 ani la Facultatea de Filologie a Universității din Iași, printre cele trei subiecte înscrise pe bilet, la examenul de literatură, era și aceasta: activitatea literară a lui Mihai Beniuc. Vă mărturisesc că n-am știut să citez toate titlurile volumelor Dv., în ordinea apariției, așa cum mi s-a cerut. Este oare așa de importantă o asemenea ordine? – Cred că nu are importanță. Să vă spun de ce. Eu am, spre deosebire de mulți colegi ai mei, destul de multe volume; cărți înseamnă în realitate căutări. Din 1938 și până azi – de la *Cântece pariziene* până la *Rămâne pururi vatra*, sunt, pare-mi-se, vreo 30, nici eu nu mai știu exact, aproape an de an cel puțin câte unul. Eu cred că n-am vrut altceva decât o mai nimerită formulă pentru ceea ce aș vrea să exprim în versuri. Versul a devenit pentru mine o ocupație*

de fiecare zi, în sensul că nu las... să treacă o zi fără să aștern ceva pe hârtie. – *Poezia este o problemă esențială a vieții Dumneavoastră?* – Da, dar nu singura. În poezie poți să spui lucrurile cele mai intime. Apoi, poezia are un avantaj: niciodată o poezie nu este o demascare, ea învăluie ceva și-l prezintă într-o anumită formă. – *Ați amintit de debutul Dv. Ce emoții v-au încercat atunci, în 1938, când au apărut Cântecul de pierzanie la Sighișoara. În câte exemplare a fost tipărit volumul?* – Emoția nu a fost generată atât de apariția cărții, cât de contactul cu aceia care au pregătit-o. Autorul moral al acestui volum a fost N.D. Cocea. M-a ajutat foarte mult; de asemenea, prietenul meu Emil Giurgiuca, poetul care, împreună cu Cocea, luaseră inițiativa înfii nșării acelei edituri a lui Miron Neagu. Dar cine a stăruit foarte mult să apară a fost Cocea însuși. El avea și alte rațiuni decât cele de domeniul strict artistic, spunea că o carte trebuie să apară atunci când ea poate să participe într-un fel sau altul la problemele sociale ale timpului. Iar, eu eram, pentru Cocea, omul care, ca să zicem așa, are ceva de spus în acest sens. Eram deja membru de partid. Cocea nu știa însă asta. Și poate că dorința de a apărea această carte n-a fost, în ceea ce mă privește, izvorâtă dintr-un orgoliu de autor, ci din nevoia de a spune un cuvânt care poate să aibă un rost printre cititori. – *Dar la critică v-ați gândit?* – Cartea a fost primită, așa cum sunt primite toate cărțile care spun altceva decât s-a spus înaintea lor, și în vârf de baionetă, ceea ce mi-a convenit de altfel, dar a fost primită și foarte bine. Volumul a apărut în o mie de exemplare și s-a epuizat repede. A trebuit, firește, să treacă sub furcile caudine ale cenzurii – la difuzare. La apariție n-am avut greutăți, pentru că cenzorul era un ofițer – prieten cu N.D. Cocea și Cocea i-a spus: dacă nu apare cartea nu mai suntem prieteni. – *Dumneavoastră faceți parte dintre scriitorii care s-au războit și se războiesc cu critica...* – Nu, nu polemizez cu criticii. Mă feresc de asta, pentru că nu are rost. Dacă un critic ar spune despre mine că n-am talent și așa avea, păi tot aia ar fi și invers... ”. – *În afară de Perpessicius, despre care ați afirmat în Un bătrân către un tânăr cărturar că a fost poate, singurul Dv. prieten adevărat, ce alt critic stă mai aproape de inima Dv.?* – Unul dintre oamenii pe care i-am iubit a fost G. Călinescu. Era un om dificil. Totuși era omul cu care puteam discuta la egalitate. – *V-a numit poet național...* – Ne bucuram unul de altul, în sensul că aveam ce stima reciproc, și eu consider că este unul dintre puținii oameni din literatura română căruia, cu toate contradicțiile sale, i se poate aplica epitetul de genial. Și acum deschid *Istoria literaturii de la origini până în prezent* și citesc la întâmplare. Chiar dacă nu-i dau dreptate, îi apreciez personalitatea originală. – *Cum v-ați înțeles în viață cu tinerii?* – Ne-am înțeles. O bucurie mare este să descoperi un nou talent. Îți trec prin mână nenumărate manuscrise... – *Ce manuscrise deosebite v-au trecut prin mână și vă mândriți că ați văzut autorul din ele?* – Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Cezar Baltag și cred că au mai fost și alții. Și acum mai am în vedere tineri care dovedesc un talent excepțional... – *Să știți că noi tinerii am apreciat la Dumneavoastră, în mod deosebit, consecvența.*

Ați fost și sunteți un poet militant, comunist, aveți un crez ferm... – Pentru a fi om, trebuie să ai consecvență în atitudine. La mine, această atitudine nu s-a format peste noapte. Din copilărie am fost crescut într-un anumit spirit care s-ar putea numi și romantic, și într-adevăr consecvent, chiar dacă nu am nicio altă însușire. – *Ați afirmat într-un interviu că Eminescu este cel mai mare om al lumii.* – Este un om din categoria lui Leonardo da Vinci, în sensul că nu a avut astâmpăr și multe lucruri nu le-a terminat... – *Eminescu este și pentru Dv. o obsesie?* – Eminescu este inegalabil ca artist. Da e și un colosal izvor de știință a artei în sensul geneticii creației poetice. A fost la noi cel mai cult și cel mai mare om al timpului său. Mă ocup acum de ritmicitatea versului eminescian. Și chiar într-un domeniu cum este cel al endecasilabului, al sonetului, care s-ar părea că sunt epuizate de mult, Eminescu are contribuții totalmente originale, pe care poeții de azi nu le prea cunosc”.

● [„Echinox”, nr. 3] Pe prima pagină este anunțată alegerea „celui mai iubit fiu al poporului”, Nicolae Ceaușescu, în funcția de președinte al Republicii Socialiste România și este publicat și textul jurământului depus de acesta în fața națiunii. ■ Ioana Em. Petrescu face exegeza „unei componente obsedante a universului imagistic” din nuvelele și poeziile lui Duiliu Zamfirescu, și anume elementul acvatic (articolul *Sufletele acvatice*). ■ Poeziile publicate sunt scrise de: Constanța Buzea, Dan Damaschin, Ștefan Damian, Ion Cristofor, Constantin Abăluță, Virgil Mihai. ■ Ioan Buduca întâmpină a șaptea carte a lui Marian Popa, *Comicologia* printr-o cronică literară din care aflăm: „Se vrea într-adevăr *Comicologia* o fenomenologie a comicului dar nu reușește mai mult decât (o trădează titlul) «un discurs despre comic». Ceea ce determină eșecul veleităților acestei cărți pare să fie «bibliolatria» autorului din care rezultă un ciudat impas al «punerii în paranteză» a neesențialului în favoarea revelării unei viziuni a ideii.” ■ A doua cronică literară cuprinde o relectură a eseurilor critice ale lui Al. Paleologu, realizată de Mircea Constantin, care face următoarele însemnări: „Pentru Alexandru Paleologu exercitarea actului critic nu este un privilegiu decât în măsura în care el corespunde numirii și dezvăluirii adevărului. Elevația scrisului său nu rezultă nici din metaforism excesiv, nici din identificare și nici din obsesia miturilor, ci, dintr-o nobila simplitate cultivată în limitele unui firesc copleșitor. Alexandru Paleologu posedă acel *esprit de finesse* atât de mult ignorat de exegeza actuală dar foarte frecvent la începutul secolului când esești ca Alain, Barrès, Thibaudet se reîntorceau la spiritul cartezian”. ■ Vasile Sălăjan publică un fragment din romanul *Săptămâni de dragoste*, intitulat *Câmp de vânătoare*. ■ Captivează atenția, într-un periplu comparativ al cronicilor moldovene ale lui Grigore Ureche și Miron Costin, un nou semnatar în paginile revistei: Ion Simuț (articolul *Ritm istoric și comentariu politic*). ■ Tot nou, apare și numele lui Ioan Groșan, semnatar al unui microstudiu despre Dimitrie Cantemir, această personalitate multiplă și de excepție a culturii române (articolul *Voința perenității la Cantemir*). ■ Constantin Hârlav traduce un amplu fragment al lui Maurice Blanchot din

L'espace littéraire, Gallimard, Paris, 1968. ■ Aurel Codoban caută să găsească nuanțele de finețe ale abordării semiotice și structuraliste ale culturii și artei din perspectiva unei analize marxiste (articolul *I.M. Lotman și abordarea semiotică a culturii*). ■ Ioana Sasu și Ion Arcaș traduc din Keith Wilson.

● **[„Familia”, nr. 3]** *Un om în primăvara țării*, articol omagial dedicat lui Nicolae Ceaușescu, însoțit de *Jurământul Președintelui Republicii*. ■ Reținem articolul *Forme ale imaginarului în romanele lui D.R. Popescu* de Gh. Grigurcu: „Cu *F, Vânătoarea regală*, și, de curând, *O bere pentru calul meu*, D.R. Popescu reia mai vechea problemă a *verosimilului* în opera de artă (filosofic, problema l-a preocupat pe Aristotel), punând-o însă pe alt schelet de idei (idei bineînțeles individualizate, după legea cunoscută a dialecticii, în fenomenul literar). [...] Opera pe care o discutăm are la bază o structură (concepută) de concepte, de neanalizat fără concursul ipotezelor teoretice. [...] D.R. Popescu face *literatură de cunoaștere* – pe, fără îndoială, o intrigă de factură socială – propunând pentru aceasta o primă ipoteză: percepută din unghiul fabulosului, realitatea nu-și arată fața văzută, ci pe cea posibilă, ascunsă de aparențe, adică de obstacole deduse din însăși natura organului nostru apercptiv. [...] D.R. Popescu e antrenat în fluxul conștiinței teoretice a secolului. [...] Reprezentând reflexul unei ontologii locale (încercarea ce s-a făcut, de a acredita ideea contaminării romanelor lui D.R. Popescu de la proza lui Faulkner și mai recent de la aceea a columbianului Gabriel García Márquez căzând, de aceea, de la sine) această operă e demnă de o cercetare aprofundată din unghiul unei estetici interesate de gândirea artistică românească”. □ Cronici de Gh. Grigurcu, despre *Introducere în opera lui Neculce* de Valeriu Cristea și volumul de versuri *Locul sâmburelui* de Sorin Mărculescu. □ Versuri de Ion Brad, C. Buzea, Al. Jebeleanu, George Vulturescu. □ *Cronica elementară* a lui Ștefan Bănuțescu vorbește despre *Numeroasele vieți ale lui Anton Pann sau Când proverbele iau chip de om*. □ C. Paiu semnalează prezentarea la Botoșani, în premieră absolută, a pieselor eminesciene (fragmente dramatice) *Bogdan Dragoș* și *Mira*, alăturate sub titlul *Cântec pentru marea dreptate a țării*. □ Serafim Duicu face o prezentare a operei lui Romulus Guga. □ Un poet francez, Jean Rousset, în traducerea lui Șt. Aug. Doinaș. □ Un portret *Bolivar* de Mircea Malița.

● **[„Luminița”, nr. 3]** Include articole tematice, precum *Ziua femeii* de Maria Banuș, dar și *6 Martie 1945* de Dumitru Almaș.

● **[„Ramuri”, nr. 3]** Radu Duca semnează articolul *O monografie Gh. Ionescu Șișești*, în care este înfățișată, într-un „stil limpede, plăcut”, personalitatea „marcantă a științei românești, cu preocupări multiple care au depășit deseori aria strictă de manifestare a vocației sale”. □ Paul Anghel continuă studiul din numărul anterior, *Baladă despre a fi în durată. Perspective la balada Meșterului Manole* și remarcă reflectarea planului simbolic prin dimensiunea epică. ■ Al. Piru scrie despre *Damian Ureche* și *Ion Lotreanu*: „în stilul lui Damian Ureche e o anumită extravaganță fals metaforică [...]”, iar în ceea

ce îl privește pe Ion Lotreanu, acesta iese în evidență prin *mutația limbajului și imagistica „inedită”*. ■ Paul Dugneanu prezintă *Delirul* de Marin Preda, fiind de părere că stratul politic al romanului se întrepătrunde cu discursul meditativ „asupra sensurilor istoriei”. □ Textul *G. Călinescu la un deceniu de la stingere...* are două subtitluri *Publicistul și Poetul*. Ion B. Victor (*Publicistul*) afirmă că în activitatea publicistică, G. Călinescu a dat dovadă de o vitalitate spirituală aparte. George Sorescu (*Poetul*) în poezia lui G. Călinescu *aude* „sonorități de cristal”, resimte *solitudinea* ce evadează în „mijlocul societății” și impresionează „prin spontaneitate și pitoresc”. □ În *Focul de oracole*, Dragoș Vrânceanu comentează versurile din volumul *Bunica Beps* (C.R., 1974) al lui Ilie Purcaru. Stilul liber al poeziei este asimiliat unei atmosfere suprarrealiste. □ Constantin Dumitrache se ocupă de interviurile lui Ilarie Hinoveanu (*Convorbiri cu...*) arătând că acestea „reprezintă un act de testare a personalităților unui moment literar sau altul și, totodată, un document al climatului cultural, al evoluției conștiinței artistice”. ■ În *Cartea de teatru*, Romulus Diaconescu are în vedere câteva piese de teatru de Marin Sorescu, în articolul *Setea muntelui de sare*. Romulus Diaconescu este de părere că esențială în dramaturgia lui Marin Sorescu este trilogia *Matca*, *Există nervi* și *Pluta meduzei*. În spatele limbajului este regăsită direcția către *absurd*. ■ Fl. Firan are un scurt text despre *Șerban Cioculescu* căruia îi sunt lăudate *finețea*, *spiritul vioi* și comunicativ, ambiția, obiectivitatea. ■ În *Arte. Spectacole. Arte*, Victor Parhon anunță „evenimentul teatral” important în care se va pune în scenă *Danton* de Camil Petrescu de către actorii Teatrului Național din București.

● [**„Presa noastră”, nr. 3**] La împlinirea a 50 de ani de la înființarea Radiodifuziunii, Bujor Ioniță, director general adjunct al Radioteleviziunii Române remarcă: „[...] În țara noastră, Radiodifuziunea a străbătut un drum greu, la începuturile ei, fiind privită cu neîncredere de stat. Dotările și subvențiile erau minime. Lucrurile s-au îndreptat întrucâtva în perioada anilor 1930-1940, dar de abia după actul naționalizării din 1948 ea începe să se impună, devenind unul din principalele mijloace de comunicare de masă. [...] Numărul mare de abonați și de aparate reprezintă dovada evidentă a puterii de pătrundere a radioului și televiziunii, care se adresează, virtual, populației întregii țări. [...] Radioteleviziunea Română își îndeplinește funcțiile sale ca și obiectivele și sarcinile curente, în calitatea sa de organ de partid și de stat. În acest scop se folosește de trei programe radiofonice (programul I, non-stop, programul II – emițând 19 ore pe zi – și programul III – care se adresează în special tineretului; cu 11 ore zilnic) și de două programe de televiziune, totalizând 85 de ore pe săptămână. La acestea se adaugă aproape 22 de ore difuzate zilnic de studiourile teritoriale de radioteleviziune de la Iași, Cluj, Timișoara, Craiova, Târgu-Mureș și Radio-Vacanța de pe litoral, două ore în limbile maghiară și germană transmise din București și 27 de ore și jumătate de emisiuni care se

adresează ascultătorilor din străinătate în limbile engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă, portugheză, greacă, turcă, sârbă, iraniană și română. Așadar, stațiile românești de radio emit peste 108 ore pe zi”. □ Publicația inserează un studiu semnat de Victor Crăciun, *Începuturile radiofoniei românești*. □ V. Bârlădeanu prezintă volumul de amintiri ale jurnalistului Mircea Mircu, *Trimis special*, apărut la editura Cartea românească. „[...] Unul dintre cele mai pasionante capitole ale cărții – și mai semnificative pentru noi, cei ce mânuim condeiul gazetăresc – este cel final, consacrat unor amintiri pline de miez despre activitatea lui G. Călinescu în fruntea ziarului «Națiunea» și despre experiența unei «școli de gazetărie pentru cei mici» (e vorba de «Jurnalul copiilor», apărut în anii 1947-1949, ca supliment al revistei «Licurici»). E o istorie condensată a unor publicații ce au făcut epocă și, în același timp, o încercare de a sintetiza, cu aceeași vervă de bună calitate pe care o întâlnim și în restul capitolelor, modul cum s-au elaborat și forjat unele dintre cele mai bune tradiții ale presei noastre de după eliberarea țării”. □ Ziaristul și dramaturgul Alexandru Mirodan recomandă piesa de teatru *Danton* de Camil Petrescu.

● [„**Secolul 20**”, nr. 3] La rubrica *Scritori români în limbi străine*, Mircea Bucurescu aduce la cunoștința publicului faptul că Ioan Slavici a fost tradus în limba suedeză, de un anume Mauritz Boheman, încă din 1895. Spre exemplificare, sunt publicate fragmente din proza scurtă *Gura satului*, selectată la acea vreme și tradusă cu atenție pentru versiunea originală. □ Numărul, sensibil redus, precum majoritatea din acest an, se încheie cu „afirmări internaționale ale comparatisticii românești” semnalate de Ștefan Stoenescu. Este vorba despre trei studii recenzate de Alexandru Duțu și Virgil Nemoianu în periodicul american „The Scriblerian” (nr. 1/1974, dedicat iluminismului britanic): al Ioanei Em. Petrescu „asupra eposului comic în modelarea lui Ion Budai-Deleanu” și cele datorate lui Andrei Brezianu, *Un Swift fără mască și Gulliver și Licorna*, acesta din urmă, o paralelă între Dimitrie Cantemir și Jonathan Swift, apărut în paginile revistei în 1973.

● [„**Steaua**”, nr. 3] Realegerea lui N. Ceaușescu în funcția de președinte al Republicii domină contribuțiile acestui număr, redacția publicând pe prima pagină „jurământul președintelui Republicii”. Urmează câteva articole pe acest subiect: *Voința fierbinte a întregului popor* (semnat Steaua), *O istorie memorabilă* (semnat de Ioan Bojan), *Patriotismul – semantica politică a literaturii* (semnat de T. Tihan). ■ Ion Apetroaie scrie un studiu de recuperare a pastelismului V. Voiculescu, a cărui lirică este străbătută de un puternic instinct htonic ce îl apropie de expresionism (articolul *V. Voiculescu, între natură și artă*). ■ Mircea Zăciu își exersează puterea analitică asupra începuturilor lirice ale lui Zaharia Stancu, care „stau sub semnul unui bucolism fragil” și pe care Lovinescu însuși l-a caracterizat drept: „un fraged și grațios pastelism, de care ne legăm speranțe” (articolul *Jocul cu moartea*). ■ Provocat de publicarea *Caie-*

telor (Dacia, 1974) lui Liviu Rebreanu de către Nicolae Gheran, ce dă la iveală astfel un important lot de documente inedite, V. Fanache face o imersiune în detaliile revelatoare și lămuritoare despre om și operă, ce pun în discuție o estetică a elaborării operelor romancierului (articolul *Atelier de creație Liviu Rebreanu*). ■ Aurel Rău elaborează o lungă descriere memorialistică a insulei Rodos, *Jurnal Rodos*. ■ Eugen Uricaru publică povestirea *Morbul lui Lam-pers*. ■ Veronica Porumbacu o evocă pe Agatha Grigorescu-Bacovia care a predat limba și literatura română la Institutul de fete Pompilian, începând cu anul 1940, făcând stop-cadru asupra versurilor soției lui Bacovia și a memoriilor dedicate celebrului soț, *Bacovia* (1969) (articolul *Agatha Bacovia*). ■ Petru Poantă cuprinde în cronică sa volumul de critică al lui Mircea Zăciu, *Bivnac*, despre care notează spre finalul analizei: „Hotărât lucru: Mircea Zăciu este un critic care are multe idei, atât în ce privește subtilitatea analitică, cât și în ce privește «tehnologia» mișcării literare: buna gospodărire a fondurilor de arhivă, desfacerea ideală a cărților în librărie etc. Dar cu adevărat se impune prin stilul său. [...] Stilul său este unul al ideilor, coborând din Maiorescu și Vianu, dar mai cald și mai spectaculos, dacă nu la fel de profund. Trăsătura e rapidă și incisivă, expresia concentrată până la sentință. Asociațiile sunt surprinzătoare la modul călinescian, lipsind digresiunile afectat-erudite.” ■ Victor Felea publică poemul *Reminiscente naive*. ■ Constantin Noica își exprimă îndoielile filozofice în căutarea „căilor ființei”: „ființa însăși este o împletitură. Ne-o putem închipui în multe feluri, dar în niciun caz ca o sferă perfectă, așa cum vroia Parmenide anticul, sau înzestrată cu toate desăvârșirile, cum a vroit statornic ontologia. Imaginea ființei poate fi nespun mai modestă.” ■ T. Tihan își spune părerea, într-o scurtă recenzie, despre cartea lui Teodor Vârgolici, *Perpessicius* (Eminescu, 1974), care nu pare să dezvăluie lucruri esențiale despre criticul interbelic, chiar aducând în discuție și propensiunea pentru lirism al lui Perpessicius: „Monografia lui Teodor Vârgolici întreprinde destul de ample prospecțiuni în opera lui Perpessicius, punându-i în relief aspectele mai mult sau mai puțin discutate. Istoricul literar nu aduce însă și un punct de vedere critic în stare să coaguleze dominantele acestuia într-o viziune mai personală. Tentat de descriptivism, studiul său pierde, de aceea, nu o dată coerența întregului, înscriindu-se mai mult în limitele unei superioare pedagogii istorico-literare decât în teritoriile propriu-zise ale criticii.” ■ Adrian Popescu, în schimb, comentează volumul de poezie a lui Ovidiu Genaru, *Goana după fericire* (C.R., 1974), plasându-l cu precizie printre colegii de generație: „Ovidiu Genaru se înscrie în linia ironiștilor, s-a spus, care vor reconsidera provincia ca spațiu literar fără naivitatea desuet-stilizată a unui Petre Stoica sau frăgezimile domestice ale lui Emil Brumaru, deconspirând, cu blândețe, totuși, inerții și habitudini sentimentale, ritualuri golite de semnificații, decoruri baroce” și, dincolo de aprecierea generală pozitivă, găsind și limitele formulei sale lirice: „Este pericolul *serializării*, latent

deocamdată, al proliferării peste limitele dorite a «secretului de fabricație», devenit util, dar lipsit de neprevăzut și mister. Pentru că odată ce am găsit, într-o clipă rară, alchimia poeziei, riscăm să împietrim lumea fenomenală și emoțiile-surpriză, exploatănd, până la istovire, revelația inițială”. ■ Găsind că lucrarea lui Gheorghe Grigurcu, *Bacovia, un antisentimental* (Albatros, 1974) este „admirabilă peste tot, contestabilă în anumite părți, dar pur subiectiv”, Valentin Tașcu se opune tezei fundamentale infuzate de monografia discutată, cu toate că este o carte care încearcă „sa răstoarne tabieturile acceptate ale istoriei noastre literare” și, în plus, este o carte „scrisă într-un limbaj care de multe ori înlocuiește atenția față de adevăr cu fascinația pentru prețiozitatea barocă a frazelor”. ■ La rubrica „arte și film”, este menționat numele lui Eugen Ionescu, din nou vedetă, în rolul unui director de circ din filmul *Ariane*, realizat de Jean De San Bartolomé, filmul fiind o liberă adaptare a mitului lui Tezeu. ■ Ion Pop face un tur de orizont al revistei franceze *La Nouvelle Revue Française* (numărul din ianuarie 1975).

• [„Teatrul”, nr. 3] Redacția revistei publică articolul de fond *Marele elan al creației și al construcției*, în care se afirmă că „în armonie dinamică, într-un avânt însuflețitor, creatorii de artă din țara noastră și, în primele rânduri, oamenii de artă și de literatură din prestigiosul domeniu de creație și de educație care este teatrul românesc - și vor îmbogăți, suntem siguri! -, prin talentul și prin munca lor, viața și progresul cultural al României socialiste. Cu fiecare etapă nouă în desfășurarea și dezvoltarea mișcării teatrale, cu fiecare succes și cu fiecare noutate primită sartișfăcător de public, arta teatrală românească va contribui la ridicarea nivelului de cultură al maselor largi populare și la făurirea unei civilizații spirituale superioare pe pământul patriei noastre”. □ Henri Wald publică studiul *Limbajul și celelalte mijloace de comunicare*. □ Amza Săceanu, în *Flux și reflux*, urmărește relația dintre teatru, film și televiziune, considerând că „teatrul constituie, în această situație, un adevărat barometru, pentru că, în primul rând, fiind cel mai vechi, cel mai tradițional dintre aceste trei moduri de manifestare artistică și socială, el este cel mai în măsură să se simtă „frustrat”; pentru că publicul filmului și, mai târziu, al televiziunii, se recrutează, de fapt, din publicul de teatru”. □ Leonida Teodorescu scrie despre *Metafora ca structură dramatică*, o intenție de studiu asupra teatrului metaforic. □ Mircea Mancaș, în *Un nou Caragiale?*, prezintă volumul lui I. Constantinescu, *Caragiale și începuturile teatrului modern* (Minerva). □ Paul Tutungiu reproduce o convorbire cu Ion Băieșu „despre ipostazele falsei, resursele teatrului politic, adevărul și marele polemist și publicul și dragostea pentru teatru”. În problema teatrului politic acesta afirmă: „Teatrul politic a apărut cu mai mulți ani în urmă, ca un curent. Era un teatru direct angajat în bătăliile politice la ordinea zilei, scena coborând uneori până în stradă. [...] La noi, întregul teatru este politic, adică se inspiră și dezbate probleme actuale, care interesează pe spectatori, chiar dacă e vorba în piesă de probleme de etică.

În fond, la ora actuală, problemele de etică, problemele ridicării personalității omului patriei noastre la cote mai înalte ale demnității, sunt o problemă politică dintre cele mai acute, cuprinsă în Programul partidului”. □ Valeria Ducea publică un interviu cu I.D. Șerban „despre autentic și mimarea autenticității, cheia succesului și actualitatea văzută dialectic”. □ Valentin Silvestru, în *Jurnal de critic*, abordează eseistic o serie de subiecte din zona teatrului, printre care piesa *Danton* de Camil Petrescu sau detalii legate de ancheta revistei poloneze „Teatr”, adresată specialiștilor internaționali. □ În *Cronica dramatică*, Mira Iosif prezintă *Ivanov* de A.P. Cehov (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”); Virgil Munteanu scrie despre *Profesiunea Doamnei Warren* de G.B. Shaw (Teatrul Mic), C. Paraschivescu despre *Chițimia* de Ion Băieșu (Teatrul Național din Cluj) și *Vânătoarea regală a soarelui* de Peter Shaffer; Virgil Munteanu despre *Gimnastică sentimentală* de V. Voiculescu (Teatrul Dramatic din Galați); Ionuț Niculescu despre *Eminescu la Viena* de Stelian Vasilescu (Teatrul de stat din Oradea, secția română) și *Fire de poet* de E. O’Neill (Secția maghiară). În *Turnee* sunt prezentate piesele din turneul Teatrului din Reșița la București, respectiv *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu, *Pogoară iarna* de Maxwell Anderson și *Profesiunea doamnei Warren* de G.B. Shaw. □ În *Interferențe*, Florian Potra publică *Material literar, oare?*, un articol despre raportul dintre literatură și film. □ În *Piesa străină*, Natalia Stancu-Atanasiu prezintă *Ascensiunea pe Fuji Yama* de Cinghiz Aitmatov. □ În *Cartea de teatru* Ionuț Niculescu semnalează monografia *Iosif Vulcan* de Lucian Drimba.

• [„Tomis”, anul X, nr. 1 (118); Revistă a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Constanța, editată de ziarul „Dobragea nouă”; format A3, 16 pagini; Colegiul redacțional: Ion Bădică (redactorșef), Nicolae Motoc, Octavian Georgescu, Carmen Chehiaian] În cadrul rubricii *Proza ironică*, Nicolae Motoc se referă la doi autori. □ Primul este Valentin Șerbu: „În romanul *Figuranții* (apărut în 1974), dincolo de obișnuita tentativă parodică, ceva mai timidă, de a da prin «casa Vesper», (sediul rareori părăsit de personajele pe care le adăpostește) o replică unei proze «serioase» cum este nuvela *Prăbușirea Casei Usher* (Casa Vesper se prăbușește și ea în final), apare ca nouă intenție de a face ordine printre personaje, de a le prezenta, alese cu mai multă prudență, drept sinteze de comportament uman și social, din perspectivă ironică. E un progres real. Autorul își califică personajele: figuranți. Fără vreun rol deosebit, dar cu identitate socială reală”. □ „Romanul *Baltazar* (dezvoltare a nuvelei *Despre ceaiuri*), apărut în același volum cu *Figuranții*, mai dens, mai riguros construit, ne dezvăluie existența mărunță dar pitorească a altor personaje de aceeași factură”. □ În cartea lui Constantin Novac, *Adio, Robert!*, Nicolae Motoc descoperă *Fantezie și realitate*: „În întregul lui, romanul se parcurge cu interes: «poveștile» palpitate, realiste sau numai pitorești, alternează cu fragmente de descrieri pline de poezie, evocând călătoriile prin lumi de basm sau momente de mare tensiune dramatică, cu inci-

dente starnii, inexplicabile, dar verosimile artistic”. ■ Este redat un interviu despre: *Science fiction – astăzi: De vorbă cu domnul Frederik Pohl, președintele Asociației scriitorilor de literatură științifico-fantastică din S.U.A.*: „În cadrul manifestărilor privind literatura științifico-fantastică din S.U.A., care au avut loc în cursul lunii iunie 1974, organizate de Biblioteca Americană din București, ne-a vizitat țara Dl. Frederik Pohl, care a avut amabilitatea să discute cu noi despre cititorii «Tomisului», unele probleme ale science-fictionului în societatea americană. Dl. Pohl, născut în 1919, este considerat printre primii cinci mari scriitori de science-fiction din S.U.A. Este autorul a 70 de volume, din care peste 50 științifico-fantastice, fiind traduse în peste 40 de limbi. – *Cum vedeți literatura științifico-fantastică integrată în ansamblul culturii? Există două culturi, cea umanist-literară și cea științifică?* – Astăzi Science Fiction (S.F.) și literatura reprezintă un tot unitar, o singură literatură în ansamblul culturii. Această afirmație categorică nu o puteam face acum 10 ani. În S.U.A. în afara scriitorilor care își câștigă existența numai din SF există și alte categorii de autori îndrăgiți de cititori care scriu SF ocazional, oameni de știință în primul rând, apoi – din ce în ce mai mult – scriitori de literatură (în accepția clasică!) și chiar criticii literari. Scrisul de SF devine astfel apanajul unei largi categorii. SF nu este o modă. SF a devenit o necesitate, și-a creat un drum propriu, are deja o istorie. La peste un secol de la profeta lui Goncourt («Journal», 16 iulie 1856) că literatura secolului XX prezintă semnele dezvoltării cu precădere a literaturii SF, critica ezită însă să recunoască această profetie. Romanul dă semne de uzură și se încearcă a fi întinerit de o manieră formală. Fără succes prea mare. SF îi propune o reînnoire a subiectelor implicând folosirea tehnicilor moderne de narare. – *De acord cu dv, dar nu uitați că SF unește doi termeni antinomici: știința și ficțiunea. Să nu minimalizăm: SF stârnește o aristocratică agresivitate atât la omul de litere cât și la omul de știință. Omul de știință este un inamic declarat al genului. El afirmă că în SF știința este un pretext, un alibi pentru fantezie facilă, gratuită, o caricatură a seriosului, față de «seriozitatea» preocupărilor sale (!) științifice. Astfel spus este o preocupare antiștiințifică. De partea cealaltă, omul de litere și el inamic, dar de un refractarism «intelectualizat», susține că SF abundă în tot felul de idei ale unor posibile și imposibile dezvoltări științifice pedante, plicticoase: personajele nu au «consistență», stilul este simplist, arid etc. Pe scurt SF este antiliterar.* – Reproșurile oamenilor de litere și de știință nu sunt contradictorii decât în aparență. Legătura literaturii cu știința, cu logica științifică a dezvoltării subiectului dintr-o poezie a ideilor eliberată de tradiție și inventând un lirism modern, un limbaj nou, nu reprezintă o «erezie» plicticoasă. Ați denumit-o parcă antiliterară. În cadrul discuției pe care am avut-o la Uniunea Scriitorilor și la care ați participat și dv., am avut plăcerea să constat interesul și atenția de care se bucură literatura de anticipație în România. Personalități de prim rang ale scrisului românesc, scriitori și critici literari, acordă atenție și

depun o activitate remarcabilă privind progresul și dezvoltarea literaturii științifico-fantastice în România. Efortul și sufletul pe care îl depun este răsplătit pe deplin de epuizarea în câteva zile a fiecărui titlu editat. Tirajul de zeci de mii de exemplare, și eu știu ce înseamnă aceasta ca editor, răspunde cred elocvent interesului pe care în mod practic publicul cititor din România îl acordă acestei literaturi. Și aceasta spune totul... – *Vă rog să-mi dați câteva exemple de influență pozitivă literară și științifică a literaturii de anticipație în S.U.A.*

– Respectul pentru ficțiunea științifică reprezintă o cucerire cu care ne mândrim. Generații de tineri au fost obișnuite prin literatura de anticipație să-și dezvolte imaginația, să creeze idei și concepte noi, să acumuleze o cultură științifică fără a neglija pe cea literară. Prin literatura științifico-fantastică tinerii devin interesați față de valorile științelor umaniste într-un mod nou diferit de modul vechi care favoriza exercițiul unei gândiri în afara preocupărilor materiale ale societății. Oamenilor de știință și inginerilor tehnologici care se ocupă cu cercetările de dezvoltare nu le lipsesc ideile. Adesea lucrările lor fac apel la imaginație. A. Einstein spunea că: «imaginația creatoare este mai importantă decât suma cunoștințelor acumulate». – *Ce este literatura de anticipație?* – Din experiența mea, o definiție pe care o consider mai cuprinzătoare ar fi aceasta: «o povestire de anticipație este, în accepțiunea autorului ei, relatarea unor fapte sau situații care ar putea să aibe loc în mod real într-un viitor nedefinit, dar care, după cunoștința celui care le scrie nu s-au petrecut încă nicăieri». Deci este o cale de a privi viitorul în mod realist, obiectiv, pătrunzând în interiorul lui pe calea fantasticului, prin prisma individuală a fiecărui scriitor. – *Care este viitorul literaturii de anticipație?* – Locul pe care îl ocupă astăzi această literatură este un rezultat direct al realizărilor ei; ceea ce va fi mâine va depinde în întregime de modul în care va reuși să-și păstreze locul câștigat. Scriitorii care profesează această literatură sunt minți instruite, inteligente și în veșnică cercetare a noului. Ei vor trebui să privească la dificultățile și greutățile condiției umane, să imagineze cu abilitate consecințele – bune și rele – ale dezvoltării științei și tehnologiei, ale poluării și deteriorării accentuate a mediului înconjurător. Datoria acestor scriitori este să ne comunice cu talent și abilitate aceste lucruri și situații fiecăruia dintre noi”.

• [„**Transilvania**”, nr. 3] Din proză citim *Radu, fratele meu* de Horia Stanca. □ Poezia este prezentă prin scrierile *Tinerilor poeți sibieni*: George Nimigeanu (*Aud lumina*), Dănilă Dan (*Poem*), Nicolae Petru (*Mă alege lumina*), Maria Holcan (*Dimineața copacii*). □ Revista prezintă și *Cenaclul „Ritmuri” din Deva*, publicând poeziile semnate de Gheorghe Tașcu (*Țării mele*), Aurelian Sârbu (*Clar de cer*), Miron Țic (*Nu-mi cereți*) și Traian Filimon (*Vreau să rămâi*). □ În traducerea lui Mircea Ivănescu citim *Transilvania mitică* de Serge Fauchereau. ■ Numărul se deschide cu o fotografie cu Nicolae Ceaușescu, în momentul investirii sale în funcția de președinte al țării. ■ Definit ca *Articolul de fond*, editorialul *În fruntea țării, cel mai iubit fiu al*

națiunii noastre socialiste este semnat Transilvania: „Primăvara românească din acest an are înscrisă în calendar o zi istorică – 17 martie – eveniment de apoteoză a lucrărilor forumului suprem legislativ al țării, marcat de realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România. Prin votul Marii Adunări Naționale, a fost exprimată voința întregului nostru popor de a-și perfecționa neîncetat capacitatea de exercitare a puterii sale suverane, în conformitate cu interesele sale vitale, în această epocă de măreț avânt, în care visele vechi ale străbunilor noștri, de libertate, de neafârțare, de demnitate națională se împlinesc sub conducerea comuniștilor, în frunte cu secretarul general al partidului. Astfel încât, aleșii națiunii noastre socialiste l-au investit cu prerogativele demnității supreme pe cel mai stimat și iubit fiu al României contemporane, personalitatea cea mai proeminentă a țării, întruchiparea exemplară a conducătorului de partid și de stat, călit în focul bătăliilor pentru libertatea și fericirea patriei, pentru comunism. Am trăit cu toții cu mare bucurie și emoție momentul investiturii aceluia care, ridicând umanismul socialist la rangul de politică concretă și de filozofie socială, și-a câștigat încrederea, adeviziunea și afecțiunea tuturor oamenilor muncii, clipa solemnă în care Președintele țării noastre, unanim respectată și admirată în lume, a rostit, sub impunătoarele bolți ale aulei noastre parlamentare, jurământul solemn înscris în Constituție. Și, odată cu conducătorul națiunii, fiecare dintre noi, în conștiința proprie, am repetat din nou cuvintele solemnului jurământ, angajându-ne să urmăm cu aceeași dragoste strălucitul exemplu de afecțiune nemărginită față de țară și popor, pe care ni-l oferă cu generozitate eminentul nostru bărbat de stat, care-și aduce o contribuție hotărâtoare la ridicarea continuă a României între popoarele lumii. Aceleași sentimente de aleasă afecțiune și încredere ne-au cuprins inimile ascultând discursul solemn al tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostit cu ocazia investiturii. Prin conținutul ei deosebit de adânc și cuprinzător, cuvântarea secretarului general al partidului este o nouă dovadă a înaltei sale responsabilități comuniste față de destinele țării, față de progresul continuu al patriei noastre socialiste, acest discurs căpătând valoarea unui document important al contemporaneității. Și se poate spune că, întrunită la scurt timp după istoricul Congres al XI-lea al partidului, actuala legislatură a Marii Adunări Naționale, aleasă printr-o impresionantă participare la urne a corpului nostru electoral, are o importanță deosebită tocmai prin asigurarea cadrului juridic al continuării procesului istoric de făurire – sub conducerea partidului, în frunte cu secretarul său general, Președintele Republicii – a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare a României spre societatea comunistă. Făuritorii bunurilor materiale și spirituale, care muncesc pe meleagurile Sibiului – români, germani, maghiari și de alte naționalități – și-au exprimat din plin bucuria, alături de întregul nostru popor, pentru realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de Președinte al țării, văzând în această investitură garanția dezvoltării rapide și neîntrerupte a socie-

tății noastre socialiste, înaintarea ei spre comunism. În angajamentul lor, de a nu precupeți niciun efort pentru materializarea Programului partidului, vedem exprimate dragostea și respectul deosebit față de țară, față de Președintele ei”.

■ În paginile intitulate generic *Programul partidului – conștiință și realitate*, citim textele semnate de Vasile Ionescu (*Dinamica democrației socialiste*), Dumitru Gemenel (*Pentru o civilizație a optimismului și echilibrului*), Dumitru V. Firoiu (*8 Martie 1945 – o dată memorabilă în istoria nouă a poporului român*).

■ Sub nota „Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?” citim textele:

□ Marcel Petrișor, *Universul valorii*: „Într-un act etic de pildă – un sacrificiu pentru o idee, să spunem – valoarea o dă sacrificiul conștient, iar specificul intenționalitatea eului care acceptă sacrificiul, intenționalitate care și ea se manifestă în funcție de o cât mai profundă cunoaștere a realităților ontice. Permanența, în acest caz, va ține de actul în sine al sacrificiului, iar sensul purtător al acesteia de intenția cu care el a fost făcut. Și, când se spune, pe de altă parte, că «ideile se hrănesc cu sânge», se spune, de fapt, că permanența ideilor nu le conferă forma sub care apar, ci sacrificiul a cărui valoare primară este aceea de suport permanent al acestora, prin implicațiile sale ontologice. La fel se petrec lucrurile și pe plan estetic. Când se percepe valoarea unui obiect de artă, i se percepe mai întâi esența, cu toată încărcătura-i ontică, și numai după aceea atributele în funcție de necesitățile eului”.

□ *Patrimoniul cultural – oglindă a puterii de creație și certificat al demnității de neam*, Cornel Irimie: „Ultimii treizeci de ani, acești ani ai construcției socialiste în țara noastră, au marcat neîndoios o ridicare pe trepte noi și au îmbogățit noțiunea de patrimoniu cultural național, prin tot ceea ce s-a realizat pe linia culturii și învățământului, a cercetării științifice și a realizărilor tehnice și artistice de tot felul, realizări care și-au găsit consacarea atât prin măiestrie, cât și prin conținutul

lor, care reflectă opțiunea față de adevăr, dreptate și frumos, devenite, în timpul nostru, adevărate coordonate ale societății românești. Însăși *Expunerea la proiectul Legii ocrotirii patrimoniului cultural național*, prezentată de Dumitru Popescu, președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste (cf. «Scântea», 31 octombrie 1974, p. 4), care arată că «atât inițiativa, cât și concepția de ansamblu – inspirate dintr-o înaltă grijă, prețuire și răspândire pentru tezaurul cultural al poporului român – aparțin secretarului general al partidului și președintele Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu», precizează: «Inițierea acestei legi este nu numai un mare act de cultură națională, un înalt omagiu adus poporului nostru – făuritorul tuturor splendorilor care împodobesc acest străvechi pământ; ea este, în același timp, o măsură de rezonanță internațională, înscriindu-se în efortul întregii umanități de a-și apăra comorile create în timp, prin truda mâinilor și a minții omului. Într-adevăr, partidului nostru, regimului socialist le-au revenit meritul – în special după Congresul al XI-lea, care a rămas memorabil în atâtea privințe – de a fi redat națiunii noastre conștiința valorii ei spirituale, a străvechii civilizații pe care o moștenește, a virtuților ei artistice și științifice – materializate în nenumărate opere, din care unele de talie universală». În acest context, *Expunerea la proiectul legii ocrotirii patrimoniului cultural național* demonstrează cu exemple elocvente că țara noastră n-a fost niciodată un vacuum al civilizației, dovadă este civilizația de la Hamangia cu celebrul «Gânditor», ceramica de Cucuteni, cetățile getodacice, apoi acele bijuterii pe care le reprezintă mănăstirile din Bucovina (Dragomirna, Voronețul etc.)». ■ În *Mișcarea literară* citim: □ *Gustul sâmburelui* de Ilie Guțan: „Poezia modernă, mai imperios decât în alte epoci anterioare, se împlinește ea însăși ca întrebare gravă asupra existenței, de unde pornește și unde se întoarce fascinată și neliniștită de propria-i obârșie. Menirea ei este mai puțin aceea de a descoperi adevăruri și raporturi fundamentale, cât, îndeosebi, aceea de a se întreba cu privire la esența lor, de a le reformula în ordine sensibilă și funcțională, sub impulsul tot mai presant al progresului uman. Nu încetează, fără îndoială, să fie net de cunoaștere – cum a fost dintotdeauna – însă cu vremea ia calea sensibilității adânci, ca urmare a interiorizării observației. Din experiență în afară, poezia devine experiență înăuntru, deci aventură internă, ființa poetului prefăcându-se în scenă a lumii, ale cărei întâmplări devin obiect de reflecție. Spre asemenea gânduri ne îndrumă poezia lui Dumitru Popescu, așezată sub recomandăția unei metafore-titlu încărcate de semnificații: *Gustul sâmburelui*. Nici afectivă, nici conceptuală nu este, în primul rând, sugestia de bază cuprinsă aci; trăirea lirică atinge forme de rafinată sublimare a sentimentului, închise lirismului spontan, iar fondul de idee nu ajunge să sufoce tensiunea emoțională. Poeziei de acest gen îi este specifică maxima luciditate, cu mențiunea că, pentru a se realiza, nu apelează la transparența limbajului expozitiv, preferându-i-se expresia cu nebănuite explozii de sensuri. Titlul volumului este un indiciu al împlinirii și rodirii demersului liric.

[...] Dar poezia lui Dumitru Popescu, în exemplarele sale de împlinire majoră, are o vrajă mult mai ascunsă, care îl ispitește pe cititor, îl ține în preajmă-i, fără a-și descoperi în întregime chipul. Lectura se dovedește deseori neputincioasă în a pătrunde până acolo unde ar putea trăi râvnita revelație supranumită «gustul sâmburelui». Sugestia e mai puțin de ordin afectiv, cât, mai degrabă, filozofic. Ceea ce pare semnalare a conceptului – o anume pasiune pentru idei nu poate fi ignorată – trebuie înțeleasă ca afirmare a unui crez pe care stăruința în a se apropia de esențe este de așteptat să-l provoace și să-i insuflă un fior aparte. Poezia devine o formă de sensibilizare a unor grave probleme ale omului și ale veacului”. □ Ion Mircea semnează scurta notă *Cireșarul, la o jumătate de veac*: „Un autor ne-a cutremurat zilele adolescenței și ne-a fermecat anii de mai târziu. Este Constantin Chiriță. Prozele lui, cu încifrările și descifrările ei, nealterând fraza, clară și atrăgătoare, urmează un cod natural, asemenea alternanței luminii solare cu a celei selenare. Idealul personajelor este cunoașterea, și enigmaticele vor avea pe toată durata prozei acoperire în auro-positiv. Pretextele prozei, expedițiile imaginare ale grupului de personaje se revelează prin reliefurile unui vitraliu generos. Analizatorul optic al adolescentului este supus, din când în când, radiațiilor pure ale uimirii. Farmecul prozei de aici rezultă, prin excelență; ea se concepe în clima temperată a enigmei. La 50 de ani, Constantin Chiriță este autorul a peste 5000 de pagini editoriale. Îi dorim prosperitate”. □ Constantin Hârlav, „*Repetabila povară*”: „Că Adrian Păunescu reconsideră ideea de poezie politică, poate e cam mult spus; însă, că o aduce mai aproape de înțelesul firesc, e o afirmație care se susține cu argumente intrinseci operei. Ceea ce pare a fi inovație în poezia lui e, în fond, un fenomen similar celui care se produce în proza ultimilor ani: implicarea condiției umane, participarea existențială. Dacă sporul nu e în lirism, în valoare estetică, un câștig tot există – un câștig în sinceritate, încât, de pildă, poetul de care ne ocupăm nu poate fi acuzat de conformism la programe prestabilite. Poezia sa chiar refuză, neagă conformismul, stă sub semnul expresiei directe, angajate. [...] Poezia lui «tunătoare» (cum a numit-o Eugen Simion) se adresează omului, cu osebire omului închisat într-o anume ipostază existențială: «surzenia», indiferența la întâmplările și evenimentele veacului. Poemul exemplar în acest sens și care, programatic deschide volumul este *Păsările surde*, o parabolă extrasă dintr-un text cantemiresc. Parabola, explicitată, își pierde misterul, dar nu și forța de atracție. Cu o teribilă energie verbală, poetul o desfășoară în toate implicaticele semnificative; simbolul se întoarce împotriva poeziei, dar își comunică integral sensul”. □ A.I. Brumar, *Rostire moromețiană*: „*Moromeții* lui Marin Preda, opera, sunt emanații din limbaj, comen-tând din sfera ficțiunii literare procesele mai abstracte ale spiritului: literatura e cuvântul din care se nutrește, supunându-se – când opera e împlinită – împreună ochiului critic și lecturii. [...] Personajele lui Marin Preda sunt, sub aspect individual, oameni volitivi, cu fond orgolios și arși de adevărul propriu; lipsită

de element volatil, natura lor se ridică greu la suprafața relațiilor obștești. Dar acești oameni sunt, în același timp, formați pe solul tradiției colective, încrezători în determinismul de masă și refuzând, ca țăranul român de pretutindeni, a accepta desfacerea din încheieturi a universului construit. Această contradicție dintre un plan particular și altul general, dintre o concepție imuabilă, venită din așezarea repetată a reacțiilor de conservare, și dorința de a comunica un adevăr individual presant se rezolvă, la tipul moromețian, în limbaj. De aici, un Ilie Moromete de pildă, își ia masca uneori de Don Quijote danubian și sulița amenințând imaginea mori de vânt, fără a cădea însă total în eroarea de sine; de aici, el sau fiul său Niculae, folosesc un limbaj amorsat cu întârziere, sau vorbesc numai cu subînțelesuri, nevoind, se înțelege, a informa, ci a comunica. Găsind, pe cale intuitivă, această formulă tipologică pentru eroii săi, Marin Preda a regăsit un sens mai puțin evident al comunicării, anume că de aceasta depinde orice lege care ține lucrurile în unitate”. □ Vasile Chifor, *Recursul istoriei*, despre volumul *Niște țărani* de Dinu Săraru: „Țăranii lui Dinu Săraru nu sunt violenți, nici răzbunători sau egoiști (cu rare excepții); nu au nici aerul picaresc sau mentalitatea celor mai mulți din eroii lui Fănuș Neagu, la care pitorescul, și uneori fantasticul, îmbracă semnificații precise; fără a fi pasivi, ei acuză și lipsa de vitalitate și frenezie a acestora. Având oroare de scenele violente, Dinu Săraru ne prezintă niște țărani aproape «cuminți», preocupați de conservarea și consolidarea unor daturi existențiale, într-o naivă împotrivire cursului iminent al evenimentelor, uneori puși pe șagă, împăcați în zbuciumul lor interior, fără explozii sau porniri necontrolate; stăpâni pe ei, pe locuri, pe palma de lut, ei poartă în sânge pecetea înrădăcinării, a legării definitive a existenței lor de cea a firii pământului. Perioada de opțiuni e prelungită cu o largă îngăduință, semn al maturizării treptate, al limpezirii unor ape. Reproșăm autorului acestei cărți, din care desprindem pagini de o impecabilă acuratețe și vigoare, impregnate pe alocuri cu stări de tandră nostalgie, căderea, uneori, în anecdotică, în situații ce stărnesc confuzia (scenele cu popa Sofronie ș.a.), unele deficiențe de stil și chiar de construcție (folosirea lui «și» până la siluire, ca și a demonstrativului aruncă, oricum, o umbră asupra paginii); dar aceste observații scad în mică măsură din calitatea și mesajul cărții. Subscriind, în parte, doar superlativului de «carte rară», pe care îl acordă cu larghețe Adrian Păunescu, concludem că *Niște țărani* este o carte interesantă și necesară, notabilă prin realismul profund și o bună cunoaștere a mediului descris printr-o observație pertinentă, toate legitimând impresia de autenticitate și indiciu peremptoriu al vocației autorului. O apariție ce încheie, fructuos, un an al cărții de inspirație rurală”. □ *Lucrare sau studii?*, E. Buceșan: „A apărut, spre sfârșitul anului trecut, în Editura Academiei Republicii Socialiste România și sub egida Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu», un volum colectiv intitulat *Reviste literare românești din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea*. Beneficiind de îngrijirea științifică a lui Ovidiu Papadima, care e prezent și cu un

cuvânt introductiv, el grupează contribuții semnate de Marin Bucur, Rodica Florea, Stancu Ilin, Emil Manu, Al. Malian, I. Oprișan, Anca Rizescu și Bucur Țincu (ultimul, nu înțelegem de ce, nefiind înseriat pe foaia de titlu). E vorba, deci, în marea majoritate, de cercetători de la institutul mai sus amintit, care și-au înscris în planul lor de activitate științifică această inițiativă foarte laudabilă. Căci, realmente, titlurile de reviste pe care le-au luat în studiu au fost, cel puțin din punct de vedere literar, neglijate până acum. Or, după cum parcurgea volumului în cauză o demonstrează convingător, abordarea lor se împunea, aducând elemente și date de interes. [...] Și totuși, la capătul parcurgerii volumului în cauză, e prezentă și o părere de rău. Ea e izvorâtă – pentru a câta oară? – din servituțile a ceea ce înseamnă – sau, mai bine zis, a ceea ce se înțelege prin – lucrare științifică colectivă, adică strângerea între două coperti a unor contribuții individuale strict delimitate. Institutul «G. Călinescu» practică această modalitate cu consecvență (v. și volumul *Istoria și teoria comparatismului în România*, apărut în 1972). Dar cu aceeași consecvență – am zice – ne demonstrează și punctele ei slabe. Și în primul rând lipsa unei suficiente omogenități a părților componente (venim în contact, de fapt, cu studii și nu cu o lucrare, fie ea și colectivă) și – în ultimă instanță – a unei viziuni de ansamblu, pe coordonate fundamentale, a fenomenului global studiat, (în cazul pe care l-am discutat, prezentarea introductivă a lui Ovidiu Papadima încearcă, dar – nici nu se putea altfel – nu reușește să acopere această cerință.) Departe de noi gândul de a nu considera ca foarte utilă o concentrare a forțelor de cercetare. Suntem convingși însă – cu destule temeieri – că nu pe drumul acesta, al aglutinării de studii, trebuie ea realizată”. ■ Titu Popescu semnează cronica literară la volumul *Delirul* de Marin Preda: „Într-un fel, cartea urmărește o lici-tare progresivă de Bildungsroman, oglindind destinul unei personalități în formare prin modelarea exercitată de diferențierea mediilor și a situațiilor străbătute (Marin Preda desfășoară aici o aptitudine pentru repercusiunile formative care amintește de Zaharia Stancu), pe un fundal de perpetuă interogație asupra cauzelor și semnificațiilor realităților întâlnite. Tonul nu abdică de la sobrietatea obiectivității, dar mută subtil accentul de interes pe directitatea experienței noului ziarist, eliminând tentația de culoare pentru gravitatea accentelor conținute. Acest regim de mare literatură justifică intuiția autorului de a risca un început neutral, pentru a câștiga o intrare masivă în prezentarea substanței epice propriu-zise. [...] Va avea *Delirul* destinul *Moromeților*? Semnele primului volum îndreptățesc un răspuns afirmativ”. ■ În *Cronica ideilor*, citim *Marxismul și psihanaliza* de Ludwig Grünberg și *Psihanaliza și derivatul său estetic* de Mircea Braga. □ Din textul lui Mircea Braga reținem: „Pentru artă, efortul sistematizator al psihanalizei înseamnă apropierea de o psiho-biografie, ca să utilizăm un termen al lui Dominique Fernandez, dincolo de care nu mai rămâne spațiu decât pentru fraze ce nu se îndepărtează prea mult, în fond, de o anume gratuitate: «A aplica psihanaliza la artă însemnează într-o

oarecare măsură desăvârșirea unei ucideri: aceea a artistului ca geniu, ca mare om» (Sarah Kofman). Situația ne apare ca firească dacă ne gândim că arta era privită de Freud însuși ca treaptă, «copilărie» a psihanalizei. Suportul acestei «valorizări» îl constituie plasarea creației artistice în sfera calității de intermediar, de factor de echilibrare, compensare și reconciliere între principiul plăcerii și principiul realității, definite în contexte de permanentă tensiune și opoziție. De aceea, pentru psihanaliza propriu-zisă, arta nu reprezintă decât un câmp de experimentare, o eventuală sursă de «cazuri», argumente și justificări, de «material» de laborator». ■ În *Patrimoniul documentar* citim *Din corespondența inedită a lui A.D. Xenopol*, pagină realizată de Gh. Popovici. ■ În *Bibliografie* sunt semnalate volumele apărute la Ed. Enciclopedică, Ed. Ion Creangă și Ed. muzicală, aceasta din urmă anunțând apariția volumului îngrijit de Viorel Cosma, *Corespondența lui George Enescu*. ■ În *Ad Usum* citim *Despre poezie* de G. Nistor: „Așadar, înțelegerea poeziei (și prin poezie nu denumim toate producțiile în versuri) ține de înțelegerea cititorului. A înțelege presupune putere, din partea consumatorului, de a descoperi starea poetică a textului literar. Poezia comunică prin imagini artistice și nu prin concepte, cum invocă «înțelegerea» eternii adepți exclusiviști ai poeziei clasice. Or, imaginea artistică se realizează diferit în diferitele etape ale devenirii poeziei. Ceea ce se acceptă azi prin imaginea artistică diferă substanțial de ceea ce se înțelegea în poezia presimbolistă. Pentru a putea înțelege poezia trebuie s-o judecăm și istoric, în contextul în care a apărut. Astăzi nu ne mai entuziasmăm așa de mult pentru baladele retorice ale lui Bolintineanu, dar le acceptăm în epoca revoluționară, când au fost create, și le justificăm prezența în istoria literaturii». ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Proză, Critică, Istorie literară*. ■ Comitetul municipal Mediaș pentru cultură și educație socialistă și revista „Transilvania” organizează *Concursul de creație literară „Omăgiu oamenilor muncii”*: „Sunt acceptate la concurs lucrări care oglindesc etapa actuală de dezvoltare multilaterală a societății socialiste, efortul susținut și unanim al poporului român pentru realizarea Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. Genurile de creație admise în concurs: poezie, poem în proză, reportaj literar, schiță, povestire, alte creații de mai redusă întindere. Se acordă Premiul I – 600 lei, Premiul II – 400 lei, Premiul III – 300 lei. Cinci mențiuni constând în abonamente anuale la revista «Transilvania». Toate lucrările premiate vor fi publicate în presa județeană. Pot participa scriitori amatori (nemembri ai Uniunii Scriitorilor și ai Fondului Literar), de toate vârstele, indiferent de naționalitate. Lucrările vor fi trimise până la data de 9 mai 1975 inclusiv, pe adresa Casei de cultură a municipiului Mediaș”.

• [„*Urzica*”, nr. 3] Prin articolul *Și tu, fiul meu?... Nicuță Tănase* prefătea debutul... fiului său, Dan T. Nicuță. □ *Povestiri de Ilf și Petrov*, în traducerea lui Aristide Mircea.

• [„**Vatra**”, nr. 3] Propunere de lectură – zece poeme de Soril Miavoe. În secțiunea *Filtre* sunt amintite următoarele apariții: poezie – Adrian Păunescu, *Repetabila povară* – poeme confesive, evocări patetice; proză Șt. M. Găbrian, *Gări cardinale*; Eugen Uricaru, *Despre purpură*. □ Critică – Victor Felea, *Secțiuni – despre poezie*, „vrea să ofere o structurare mai clară a lirismului românesc”. ■ Eseu – *Camil Petrescu sau despre o nouă condiție a eseului* de Anton Cosma, cu o scurtă prezentare a activității eseistice a lui Camil Petrescu. □ *Citind sau trăind literatura* – Dan Culcer începe un eseu despre *Roman și istorie*, discutând problematica romanului istoric. □ Sunt publicate fragmente din romanul *Înapoi la Savina* de Mircea Cojocaru și *Pe coridor* de Mihai Sin. ■ În rubrica *Confesiuni* apare textul *Din vechi cărți de înțelepciune* de Radu Petrescu, un eseu despre artă și înțelegerea ei. ■ În secțiunea *Ochii Ciclopului*, apare cea de-a treia parte a textului lui Isaac Asimov, *Petele verzi*, în traducerea lui Gheorghe Rotaru.

• [„**Viața militară**”, nr. 3] Publică versuri Nichita Stănescu (*Patrie: Țară mirosind/ a sudoarea tatălui meu,/ parfumată de ploaia de ciocârlii/ a amiezii, mereu și mereu// Țară unde nici piatra nu se simte streină/ și unde arcul lui Curcubeu/ întunecând întunericul, se înlumină/ cu tu și cu eu// Țară unde morții de bătrânețe/ se schimbă în cuvinte/ și unde fructele pădurețe/ au minte// Țară de la țară, / urcând pe muntele cerului/ după șuvița de rază de gând/ a stelei oierului// Țară de suflet de oameni vii/ plouată de numai și numai de triful/ cântecului de cântec de ciocârlii/ pe care-l sugă, drept lapte, copilul.//*), Ion Aramă (*E rândul meu*), Nicolae Boghian (*În aplicație*), George Florin Cozma (*Cântec în martie*), Traian Reu (*Ctitorie*), Adrian Merlușcă (*Onor!*), Nicolae Dumbravă (*Am votat!*), reportaje: Ioan Rarău (*Geniștii*), Mircea Radina (*Acești soldați vrednici și mașinile lor puternice*), Constantin Șola (*Testele calității*), Nicolae Dumbravă (*Față în față cu tinerețea*), Jean Gheliuc (*Răspunzând înaltelor comandamente*), C. Strună (*După 30 de ani*), George Florin Cozma (*Arme cu tărie, suflet românesc*), Melania Dobre Ionescu (*Tovarășele noastre*), proză: H. Zincă (*Memoria veteranilor*). □ Rubrica *Viața cărților*, conține o cronică literară semnată de Ioan Adam la volumul de versuri *Immuri* de Dumitru M. Ion, apărut la Ed. Ion Creangă. □ Aurel Martin semnalează apariția volumului de proze *Poteca*, al poetului Traian Reu, precum și a celui ce însumează creații din festivalul *Te apăr și te cânt patria mea*, datorat lui Doru Popovici.

• [„**Viața românească**”, nr. 3] Virgil Nemoianu reflectează la *Critica literară și universul oamenilor*: „Iată de ce critica literară este în cel mai real sens parte integrantă a operei de artă. Fiecare cititor care vrea să înțeleagă un poem sau un roman, dincolo de reperele elementare puse la dispoziție de tradiția lecturii sau de intuiții arbitrare, trebuie să-și formeze un sistem de decodare – un sistem de valorificare a semnificațiilor latente în operă. Inevitabil, la nivelul cititorului, acest sistem poate fi corect sau eronat, schematic sau detaliat și poate duce la o lectură justă sau falsă a textului. Fără el însă, lectura însăși este

imposibilă sau inutilă”. ■ Paul Anghel vede un *Călinescu întemeietor*: „Din acest punct de vedere, Călinescu pare a fi un legitimist și, paradoxal, un revoluționar: dincolo de formula socială, el justifică civilizațiile care clădesc monumental; în același timp el e necruțător față de civilizațiile mediocre, lipsite de simțul duratei și al monumentalului. Momentul de punere în practică a teoriei, de formulare pragmatică a tezelor schițate mai sus îi este oferit lui Călinescu de noua epocă de prefaceri revoluționare inaugurată în august 1944, la care cărturarul aderă spontan”. ■ Alexandru George este interesat de *G. Călinescu și spiritul polemicii*: „Apariția celui de al II-lea volum din *Gâlceava înțeleptului cu lumea* (Ed. Minerva, 1974) completează imaginea lui G. Călinescu publicist și confirmă cel puțin două observații pe care le făcusem la apariția primului: că deși autorul a risipit o mulțime de articole în revistele vremii, scriind mereu cu un condei agil, spontan, fără efort, el nu a fost decât în parte un cronicar literar și n-a scris cu predilecție despre cărți. S-a confirmat de asemeni că tonul general al publicisticii sale e de amabilitate și bunăvoință, de ironie mai curând blândă. Apare destul de ciudată această amabilitate, când e știut că în cărțile sale de importanță majoră G. Călinescu n-a ezitat să adopte tonul polemic, uneori pamfletar, maliția cea mai subtilă și chiar susținerile paradoxale”. ■ Cornel Regman urmărește ce spun *Criticii despre critică în volumele anului 1974*: „Articolul lui Florin Mihăilescu *Critica 1974*, din nr. 12 al revistei «Viața românească», a avut ecoul scontat, adică niciunul. [...] În ce mă privește, fie-mi îngăduit să nu împărtășesc multe din convingerile fratelui de pagină; la altele ader fără entuziasm, mai degrabă înclinat că anul literar s-a descurcat atât de stângaci la capitolul antiargumente”. ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Dragoș Vrânceanu, Victor Atanasiu, Al. Săndulescu, Fănuș Băileșteanu, Ion Bălu, Florin Mihăilescu, Roxana Sorescu, N. Steinhardt. □ Dragoș Vrânceanu descoperă în volumul lui Dumitru Popescu, *Gustul sâmburelui: O poezie gravă și virilă*: „Dumitru Popescu aduce o imagine umană văzută prin prisma unei sensibilități moderne tipice, în care gustul esențelor predomină și e totdeauna exprimat, însă într-un limbaj integral, unde limba noastră face apel la determinări dialectice comune sau de cultură, fără deosebire, fără nimic sofisticat ci totdeauna direct, dându-se imaginea unui poet înăscut, de o mare putere de exteriorizare”. □ La *Dramă și joc* în poezia lui Leonid Dimov se referă Victor Atanasiu: „O mișcare continuă, plină de culoare și voiciune, care face poezia să semene cu un spectacol feeric este prima impresie trezită de poezia lui Leonid Dimov. La o privire mai atentă se observă însă că poetul caută a integra jocului tocmai acele zone ce par a fi incompatibile cu ideea de joc și sărbătoare. Tărâmurile hărăzite de obicei tonurilor cenușii sunt vopsite de poet într-o pastă veselă, plăcut țipătoare (în ordine estetică)”. □ În textul *Un eseu despre G. Călinescu*, Al. Săndulescu notează despre studiul lui S. Damian: „Dar în atâtea alte direcții, S. Damian a făcut proba talentului său critic, apt să construiască, să asocieze și să distingă,

chiar dacă partea a doua a cărții conține unele reluări și dă impresia de excesivă detaliere. Tendință pe care am apreciat-o mai puțin, izvorâtă din aceeași virtute analitică ce-l caracterizează în primul rând pe autorul eseului despre G. Călinescu”. □ Ion Bălu semnaleză apariția unei antologii despre reportaj: „Semnificația majoră a recentelor panorame inițiate de editura Eminescu aici trebuie căutată. Sintetizând tendințe, stiluri și direcții literare, fiecare volum ne oferă un punct de vedere personal asupra literaturii contemporane. Și când, peste un an sau doi, vom avea la îndemână mai mult de o duzină de asemenea antologii, perspectiva noastră asupra peisajului literar al ultimelor trei decenii se va nuanța inevitabil”. □ Roxana Sorescu descoperă elemente de *Pictural și alegoric în poezia lui Grigore Hagiu*: „Poezia... a evoluat spre un amalgam inedit de maximă abstractizare verbală, cu epurarea a tot ce reprezintă expresia directă a unei emoții, cu tensiunea creată din juxtapunerea de metafore selectate cu precădere din zona peisagistică. Cel mai interesant procedeu al poetului, perfecționat în ultimul său volum, *Zenit de anotimpuri*, până la virtuozitatea ce-și află răsplata doar în ea însăși, este capacitatea de a sugera pure abstracțiuni sentimentale, alternând imagini parțiale dintre cele mai concrete”. □ N. Steinhardt descrie *Rețeta ideală a romanului de tip nou*: „Ne aflăm, în consecință, la antipodul fostului roman frescă socială, din care n-a mai rămas absolut nimic decât un bătrân căzut în mintea copiilor – sugarul senil care schelălăie. Spațiul preferat al romanului de tip nou e un fel de preinfern neglorios, nemaiestos, înfiorător (aparent), un fel de formă extremă a unui azil de noapte pentru decrepiți neagresivi, care stau la porțile instituției și dau din cap îngăimând și bomboind fiecare câte o cvasi-frază stereotipă. Un *ecce homo* de spital neurologic, secția nebuni blânzi”.

APRILIE

1 aprilie

● [„Scânteia”, nr. 10 143] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim reportajul semnat de Al. Simion, *Într-o zi cât într-un an...* ■ Emil Vasilescu semnează *Arta lui Alexandru Philippide*, o recenzie la „Un studiu consacrat creației remarcabilului poet și umanist” – *Introducere în opera lui Al. Philippide* de Nicolae Balotă (Minerva): „*Introducere în opera lui Al. Philippide* are fără îndoială calitățile durabile ale unei cercetări de profunzime și însăși prezența ei subliniază o dată mai mult că destinul creației philippidiene se împlinește la dimensiunile înalte ale unei receptări pe deplin justificate de valoarea sa, de necesitățile culturii de a-și situa, în teritoriile atenției publice, creațiile și scriitorii reprezentativi”. ■ Primim informații despre *Sesiunea Adunării generale a Academiei*: „Luni s-au desfășurat în Capitală lucrările sesiunii anuale a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România.

[...] În cadrul sesiunii, profesorul George Emil Palade, american de origine română, laureat al Premiului Nobel pe anul 1974, a fost ales membru de onoare al academiei. În după-amiaza aceleiași zile a avut loc festivitatea de decernare a premiilor Academiei Republicii Socialiste România pe anul 1973. În încheierea lucrărilor, participanții la sesiune au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care cei prezenți își exprimă atașamentul fierbinte față de mărețele țeluri ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, formulate cu clarviziune în Programul partidului”.

■ Sunt publicate *Premiile Academiei Republicii Socialiste România pe anul 1973*. □ Reținem *Filologia, literatura și arta*: „Premiul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» – a) Lucrarea: *Hyperion, Viața lui Eminescu*. Autor: George Munteanu; – b) Lucrarea: *Ordinea și aventura*. Autor: Mircea Zăciu. Premiul «Timotei Cipariu» – a) Lucrarea: *Literatura maghiară din România. 1944-1970 (limb. maghiară)*. Autori: Lajos Kántor, Gusztáv Láng; – b) Lucrarea: *Etnografie românească*. Autor: Ion Vlăduțiu; – c) Lucrarea: *Syntaxe comane*. Autor: Vladimir Drimba. Premiul «Mihai Eminescu» – a) Lucrarea: *Crini pentru domnișoara mireasă*. Autor: Ileana Mălăncioiu; – b) Lucrarea: *Leuky: Stema din inimi*. Autor: Dan Mutașcu. Premiul «Ion Creangă» – Lucrarea: *Supraviețuiri*. Autor: Radu Cosașu”.

● [„**Era socialistă**”, nr. 7] Adrian Isac prezintă volumul lui Paul Georgescu, *Printre cărți*, remarcând faptul că, pentru critic, „decisiv în cadrul acestei dialectici complexe a reflectării realității în actul creației artistice este însă primul moment: cel al conștientizării realității. Este momentul care decide natura mesajului viitoare opere, un moment profund subiectiv și tocmai prin aceasta – consideră Paul Georgescu – profund responsabil”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 58] Prima pagină a revistei este dedicată temelor politice: □ În *Cuvântul zilei* Petre Ionescu scrie despre *Forul suprem al țării*. □ Mircea Malița semnează *Diplomație la nivel înalt*. □ Pan Solcan informează despre *Alegerea președintelui Republicii*. □ Aflăm și de *Componenta organelor puterii și administrației centrale de stat*. ■ Nicolae Balotă prezintă *Despre conștiința filosofică* de Lucian Blaga: „Perspectivă firească a unei înalte conștiințe, în dubla ei ipostază, filosofică și artistică. Pledând pentru luciditatea conștiinței, Blaga făcea apologia creativității umane pe toate planurile. Autor al unei *Antropologii filosofice* (curs universitar apropiat de acela despre *Conștiința filosofică*), gânditorul înscria demersurile filosofului printre acele gesturi care fac ca omul să devină mai uman”. ■ Prof. univ. dr. Gheorghe Bulgăr semnează *Centrul cultural românesc Louvain-la-Neuve, Belgia*: „Din inițiativa și sub conducerea inimosului poet de origine română, universitar belgian și scriitor bilingv apreciat, Mihail Steriade, a luat ființă, de curând, în Belgia, la Louvain-la-Neuve, cunoscut centru universitar, *Centrul cultural românesc (Centre culturel roumain)*, inaugurat, nu demult, într-un

local al Universității catolice a orașului”. ■ Șerban Cioculescu, *La aniversară: Al. Philippide*: „Prin originalitatea viziunii, puterea expresivă (plasticitate-muzicalitate) și bogăția de conținut, îl considerăm pe autorul *Visurilor în vuetul vremii*, (cum se intitulează și culegerea din 1968 a liricii sale, din colecția «Biblioteca pentru toți») ca pe cel mai indicat dintre poeții noștri contemporani să susțină, prin varii tălmăciri, confruntarea cu marea lirică modernă și cu verificarea forului suprem: juriul premiului Nobel. Un gând la cei 75 de ani ai Poetului”. ■ Maria Marinescu-Himu semnalează *Antologia poezilor români* de Costas Assimacopoulos, Arion, Atena, 1974: „Culegerea prezintă 70 de poeți în cuprinsul a 260 de pagini. Selectate cu gust și pricepere, cu un stăruitor efort de a le pătrunde sensul cât mai adânc, versurile oferă un sugestiv tablou al evoluției poeziei de la Tudor Arghezi la Ioan Alexandru și Adrian Păunescu. Fiecărui poet îi este consacrat un medalion în care este fixat debutul lui literar și locul în evoluția poeziei românești”. ■ *Un nou roman de Marin Preda* titrează Dumitru Micu când scrie despre *Delirul*: „Deosebit de celelalte romane ale autorului, și prin natura inspirației și prin compoziție (anticipat în unele aspecte de nuvela *Îndrăzneala*), realizat în unele episoade la un nivel comparabil cu acela al primului volum din *Moromeții*, reconstituind – pentru prima oară în proza noastră – atmosfera primului an, cel mai sângeros, al dictaturii fasciste într-un chip ce atestă convingător posibilitățile romanului politic, *Delirul* se situează, negreșit, în rândul cărților consistente, durabile”.

2 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 10 144] Paul Dobrescu semnează *Cartea social-politică pentru tineret în fața exigențelor educării comuniste*: „În ultimul timp se poate constata o sensibilă îmbunătățire a activității editoriale în acest domeniu, atât în ceea ce privește orientarea tematică, cât și tratarea propriu-zisă a subiectelor abordate. Se cuvine să remarcăm mai întâi apariția unor culegeri tematice din documentele de partid, cum ar fi *Partidul și tineretul*, *Morala comunistă*, care reliefează principiile directoare ale activității partidului în rândurile tineretului – culegeri apărute în Editura politică. Deosebit de utile în activitatea de educație a tineretului se dovedesc și lucrările apărute în aceeași editură în colecția «În sprijinul organizațiilor de tineret», cum ar fi *U.T.C. -ul în sistemul democrației socialiste*, *Integrarea profesională a tineretului*, *Idealul de viață al tânărului*, ca și prestigioasa lucrare *File din istoria U.T.C.*, care face cunoscute tinerilor bogatele tradiții revoluționare ale acestei organizații. [...] O mai vie popularizare a aparițiilor recente, inițierea unor dezbateri în jurul lor, iată alte probleme deschise în legătură cu literatura social-politică pentru tineret. Organizarea în întreprinderi a zilelor, decadelor și lunilor cărții social-politice se află, în nu puține cazuri, sub semnul formalismului”. ■ Emil Vasilescu semnează *File emoționante despre eroismul ostașilor români pe frontul antihitle-*

rist, o prezentare a volumului *Marșul alb* de Pop Simion (Albatros): „Meritele acestei cărți – o realizare notabilă a genului – trebuie căutate în capacitatea romancierului de a capta cu mijloacele prozei literare marile virtuți umane, eroismul cotidian al celor ce au contribuit la obținerea victoriei asupra fascismului, de a contura caractere și personaje convingătoare, imagini vii, exemple ale unor oameni ce nu și-au precupețit viața pentru libertate și independență”.

● **[„Viața studențească”, nr. 13]** Numărul cuprinde *Comoditatea criticului*, un articol de Mircea Scarlat despre Nicolae Balotă și volumul acestuia *De la Ion la Ioanide (Prozatori romani ai secolului XX)*, Ed. Eminescu. „Nu Iorga, Pârvan, Ibrăileanu sau Philippide sunt momentele cele mai semnificative ale prozei românești. Criticul a ocolit punctele esențiale, fiind evitați tocmai prozatorii fundamentali care, alături de Rebreanu, au pus bazele romanului românesc modern: Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu și Mihail Sadoveanu. [...] Ferindu-se să schițeze evoluția prozei românești (sugerată în titlu) N. Balotă propune în schimb «o edificare a unei tipologii a prozei românești», o foarte discutabilă «hartă topologică a prozei românești», care nu spune mare lucru despre scriitorii esențiali.” □ C. Sorescu, în *Un început*, rezumă *Istoria folcloristicii românești* de Ovidiu Bârlea (Ed. Enciclopedică, 1974). În ciuda unor minusuri (de ex., după 7 pagini de analiză a *Esteticii basmului* Bârlea conchide: „Lucrarea s-ar putea intitula corect *Impresii asupra basmului*.”), a unor aspecte discutabile (tratarea doar parțială a unor volume esențiale de Mircea Eliade sau Vulcănescu), cartea „rămâne mai ales o istorie a ideilor care întemeiază în timp cercetarea științifică a folclorului și mitologiei populare românești, o carte de căpătâi pentru studierea și înțelegerea culturii populare românești”.

3 aprilie

● **[„România liberă”, nr. 9468]** Ion Băieșu recenzează succint și apreciativ volumul de versuri al lui Valeriu Bucuroiu, *Ascensor pentru cuvinte*, în articolul *Poezie satirică, poezie cetățenească*, notând că „lectorul se află repede tulburat de foarte fina și imprevizibila abilitate cu care poetul îl poartă către toate înțelesurile grave ale vieții și lumii, cu mijloace poetice care ating, în același timp, duișia și ironia”.

● **[„Scânteia”, nr. 10 145]** Aflăm că *Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României, pleacă astăzi, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, într-o vizită oficială în Japonia, Filipine, Iordania, Tunisia.* ■ Ziarul dedică o întreagă pagină temei *Români în anul eroic 1877. Independența a fost cucerită prin lupta proprie a poporului.*

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 8045]** În secțiunea *Cartea de critică*, C. Stănescu prezintă volumul *Arhipelag de semne* (C.R.): „M. Ungheanu scrie despre cărți considerându-le *organisme* vii, cu o viață secretă și cu un sistem

de relații pe care criticul este dator să le descifreze, să le amplifice, să le accepte ori să le refuze în numele unor criterii. El pledează neobosit – mai bine, mai rău, asta e altceva! – pentru sistemul *vaselor comunicante* în relația literaturii cu viața, cu substanța care o inspiră direct, indirect, vizibil sau invizibil. Un asemenea examen al literaturii confruntată și cu problemele și realitățile inspiratoare este necesar și pe deplin posibil”.

● **[„România literară”, nr. 14]** Editorialul *Spiritul revoluției noastre* este semnat de George Ivașcu: „Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la sărbătorirea celor trei decenii de existență a Academiei «Ștefan Gheorghiu» se investește cu o deosebită semnificație, atât ca prețioasă contribuție la dezvoltarea generală a teoriei și practicii marxist-leniniste, cât și prin aprecierile și indicațiile privind justa orientare a întregului nostru front ideologic, cultural, artistic, profund implicat în construcția revoluționară a societății noastre, în perspectiva înaintării ferme a României spre comunism. [...] Drepte, încărcate de convingere, însuflețitoare cuvinte, explicând ecoul atât de profund în conștiințe al întregii expuneri! Cu atât mai intens este acest ecou în spiritul celor care, prin operele lor, trebuie să confere o amplă, vibrantă semnificație talentului cu care au fost dăruți”. ■ Pe prima pagină citim și *1877-1945* de Nicolae Țoiu: „Jertfele României eliberate, până la făurirea României socialiste de astăzi, n-au fost în zadar. Ziua din Mai, de care ne apropiem, a celor treizeci de ani, câți au trecut de la marea Victorie din 1945, noi o vom întâmpina cu ce am construit pentru patria noastră, pentru om, pentru pace și pentru necesara prietenie, ca apa și aerul, cu toate celelalte popoare ale globului pământesc”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Premii ale Academiei Republicii Socialiste România pe anul 1973 (filologic, literatură și artă)*: „Premiul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» – George Munteanu: *Hyperion. Viața lui Eminescu*; Mircea Zăciu: *Ordinea și aventura*. Premiul «Timotei Cipariu» – Lajos Kántor, Gusztáv Láng: *Literatura maghiară din România. 1944-1970*; Ion Vlăduțiu: *Etnografie românească*; Vladimir Drimba: *Syntaxe comane*. Premiul «Mihai Eminescu» – Ileana Mălăncioiu: *Crini pentru domnișoara mireasă*; Dan Mutașcu: *Leuky și Stema din inimi*. Premiul «Ion Creangă» – Radu Cosașu: *Supraviețuiri*. Premiul «Ion Luca Caragiale» – Paul Everac: *Zestrea*. Premiul «Ion Andreescu» – Ion Nicodim: *Automatizare, Portret spiritual, Omagiul câmpului galben, Muntele magic și Smeu*”. Vasile Kazar: *Ansamblul de desene prezentate în expoziția personală de la sala Dalles*. Premiul «George Enescu» – Liviu Glodeanu: *Zamolxe*; Cornel Țăranu: *Alternanțe pentru orchestră*; Anton Zeman: *Simfonia a II-a – Aliaje*. Premiul «Ciprian Porumbescu» – Romeo Drăghici: *George Enescu. Copilăria și anii de studii (1881-1900)*; Max Eiskovits: *Polifonia barocului – Stilul bachian*”. □ *Seară memorială „Victor Eftimiu”*: „La Muzeul de istorie al Municipiului București s-a desfășurat o seară memorială «Victor Eftimiu». După expunerea lui Cristian Păncescu, au vorbit Victor Hălmău, Constantin Ispăsiu și Petre Marinescu. Al. Raicu a citit două

rondeluri închinat autorului *Cocoşului Negru*". □ *Aniversare Nicolae Labiş*: „Cu prilejul împlinirii a patru decenii de la naşterea poetului Nicolae Labiş, la Casa de cultură a Sectorului 3, a avut loc o seară literară în cadrul căreia a vorbit Al. Oprea, directorul «Muzeului de literatură română». Au fost prezentate mărturii cu privire la activitatea literară a lui N. Labiş". □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Au sosit la Bucureşti, în cadrul înţelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România şi Uniunea Scriitorilor şi artiştilor din Cuba, González de Cascorro şi Julio Crespo Francisco. * La invitaţia Uniunii Scriitorilor a sosit la Bucureşti profesorul Ilie Ivănuş, din R.P. Ungară. * În cadrul Înţelegerii de colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană ne vizitează ţara cunoscutul traducător de literatură română Valentin Lupescu. * Săptămâna trecută, Helm Sundhausen, preşedintele Asociaţiei Sud-Est Europene din München (R.F. Germania), a făcut o vizită la sediul Uniunii Scriitorilor. Oaspetele s-a întreţinut cu Virgil Teodorescu, Laurenţiu Fulga, Ion Hobana, Szász János, Traian Iancu şi Radu Lupan. A fost discutate probleme privind relaţiile Uniunii Scriitorilor cu Asociaţia Sud-Est Europeană". □ *Şezători literare*: „Asociaţia Scriitorilor din Cluj şi revista «Transilvania», cu sprijinul Comitetului Municipal U.T.C. Braşov, au organizat, în Aula Universităţii din Braşov şi la Liceul «Andrei Şaguna», două şezători literare, la care şi-au dat concursul: Veronica Brateş, A.I. Brumaru, George Boitor, Augustin Buzura, Domiţian Cesereanu, Doina Cetea, Ion Cocora, Marcel Constantin, Victor Felea, Petru Homoceanul, Apáhty Géza, Anatol Ghermanschi, Negoită Irimie, Eva Lendvay, Iv Martinovici, Teohar Mihadaş, Ion Oarcăsu, Emil Poenaru, D.R. Popescu, Nicolae Prelipceanu, Marcel Constantin Runcanu, Vasile Sălăjan, Hans Schuller, Ştefan Stătescu, Nicolae Stoe, Dan Tărchilă, Ion Topolog, Mircea Vaida, Ion Vlad, Mircea Zăciu şi Constantin Zărnescu. * La Liceul Pedagogic din Suceava şi la Casa de cultură din Câmpulung Moldovenesc au fost organizate seri literare la care au fost prezenţi Ion Beldeanu, George Damian, Constantin Florea, Alecu Ivan Ghilia, Stelian Gruia, Marcel Mureşan, C. Ştefuriuc, Victor Tulbure şi Nicolae Dragoş". □ *Concursul Editurii Junimea pentru volumul de debut*: „Juriile pentru proză şi poezie, sub preşedinţia prof. dr. doc. Const. Ciopraga, examinând cele 140 de manuscrise prezentate la concursul Editurii Junimea, au propus pentru publicare următoarele volume: I Proză: – Const. Munteanu, *Zaruri de cretă*, – Ion Țăranu, *Sub zodia dragonului*. II Poezie: – Dumitru Țiganiuc, *Prin departe şi aproape*, – Vasile Mihăescu, *Imperiul libertăţii*. În acelaşi timp juriul de poezie a hotărât să recomande editurii, spre a fi publicate în culegerea *Tineri poeţi*, versurile următorilor autori: George Bodea, Emilian Marcu, Ana Grigoraş, Ioan Ivan, Emil Nicolae, Nadina Cordon, Veronica Galiş, Angela Traian". □ *Omagiu lui Dimitrie Stelaru*: „În comuna Segarcea-Vale, judeţul Teleorman, ca şi la Turnu Măgurele, au avut loc în zilele de 29 şi 30 martie şezători literare sub egida revistei «Luceafărul» dedicate lui Dimitrie Stelaru.

Au participat: Nicolae Dragoș, Ion Gheorghe, Ioana Diaconescu, Florin Costinescu, Ion Segărceanu, George Chirilă, Eugen Seceleanu, Rodian Drăgoi”.

■ În *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Al. Philippide, Dragoș Vrânceanu, Adrian Marino, Șerban Nedelcu, Mikó Ervin, Constantin Crișan.

■ Al. Căprariu scrie despre *Tentația istoriei*: „M-au interesat, în ultima vreme, romanele ce și-au propus să abordeze anumite contexte istorice care dispun de semnificații aparte, ce și-au propus să cerceteze, în cadrul acestor contexte istorice insolite, modul în care se desăvârșesc ori sucombă destine individuale expresive până la a fi, uneori, generalizate. Am citit, așadar, unele cărți recent apărute, m-am reîntors la unele mai de mult cunoscute”. Textul citează *Delirul* de Marin Preda, *Labirintul* de Francisc Păcurariu, *Reptila* de Liviu Bratoloveanu, *Drumul câinelui* de Ion Lăncrănjan. „Scriitorul, așadar, conștiință activă fiind, însetată – pentru el și colectivitatea căreia îi aparține – de a explica drame intrate aparent în arhivă, se reîntoarce la momente pe care responsabilitatea lui civică nu le poate evita tocmai pentru că este angajat în a da răspunsuri la sensurile prezentului. Răspunsurile pe care, în asemenea împrejurări, le găsește și le dă scriitorul – nu sunt numai niște soluții literare pentru ceea ce a fost. Ele sunt salutare, aceste răspunsuri, pentru că reprezintă și menținerea trează a conștiinței noastre în fața riscurilor ca împrejurări istorice de întuneric, ori eșecuri ale unor destine individuale ce meritau soluții fericite să nu se mai repete. Trebuie să citim, înainte de toate, în apariția unor asemenea romane tocmai înaltul sentiment de responsabilitate arătat de scriitor față de destinul plin de demnitate la care are dreptul ființa omenească. Uneori, asemenea romane rostesc adevăruri crude, ori ne duc la renunțarea, nu totdeauna facilă, la o înțelegere a istoriei, fie unilaterală, fie eronată. Niciun om conștient, lucid nu a afirmat vreodată că ar fi ușor să privești adevărul în față. Dar este clar pentru orice conștiință lucidă și demnă de a fi numită omenească, pentru orice inteligență angajată neabătut pe linia luptei omului de a se depăși pe sine prin cunoaștere și acțiune constructivă – că numai rostirea integrală a adevărului poate să ne ridice în lumină. [...] Dincolo ori împreună cu judecata estetică pe care o consacram unor romane de natura celor ce le-am amintit, rămâne vie și permanentă obligația de a cântări în ce măsură ele dezvăluie exact, fidel, complex evoluția mereu în ascensiune a conștiinței individuale și a celei colective. Altfel, erorile de apreciere sunt inevitabile”.

■ Corneliu Leu omagiază ziua de naștere a poetului, titrând *Victor Tulbure*: „*Vioara roșie*”: „Primul lui volum s-a chemat *Vioara roșie*. Cuprindea versurile unui om nu numai dăruit revoluției noastre, ci născut ca poet și afirmat ca poet în anul revoluționar care a instaurat Republica. De atunci, vioara lui Victor Tulbure, păstrându-și întotdeauna aceeași intensitate a culorii, a însoțit, inspirată și dăruită, drumul Republicii odată cu care își făcuse debutul, cântând marile ei transformări, artist al evenimentului politic major, pregnantă personalitate lirică consemnând în toată poezia lui fiorul revoluționar al creșterii țării. Și iată-l cum, poet dedicat

anilor de construcție socialistă, Victor Tulbure ajunge astăzi la cei cincizeci de ani ai săi, care se încununază cu laudă prin consecvența față de poezia militantă. Laudă poetului și viorii sale!...”. ■ În *Persoană și personaj*, Mariana Șora scrie despre romanul *Partea mea de comedie* de B. Elvin, 1975: „Una din ideile ce se desprind din romanul extrem, poate excesiv de dens al lui Elvin este că omul nu se vede pe sine direct, ci prin relațiile pe care le întreține cu ceilalți. «Cunoaște-te pe tine însuși», Goethe o considera ca o invitație la contemplarea sterilă. Într-adevăr, imaginea omului despre sine e tulburată de iluzii, de dorința de a se ști și de a fi știut într-un anumit fel. Încercarea de a se conforma imaginii dorite – iată «partea de comedie» a fiecăruia. Dar atitudinea adoptată e însuși resortul personalității: ești mai mult sau mai puțin, sau devii în bună măsură, nu tocmai ceea ce vrei să fii, dar desigur ceea ce crezi că ești. Și ce am fi noi dacă n-am alerga spre acel chip al nostru mai depărtat, pe care-l vom dobândi sau nu? Cam atât cât ar rămâne din madame Bovary fără bovarism”. ■ Teodor Vârgolici semnează *Eminescu și independența națională*: „Eroismul și spiritul de jertfă patriotică de care au dat dovadă ostașii români în luptele pentru dobândirea independenței naționale au aflat un ecou puternic și imediat în inima și conștiința scriitorilor noștri, de la Eminescu și Alecsandri până la cei mai modești, fiecare dintre ei străduindu-se, prin versuri, articole, scrieri în proză sau piese de teatru, să aibă o prezență activă în desfășurarea evenimentelor atât de hotărâtoare pentru destinul patriei”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Poezie în spațiu*, un text despre volumul de amintiri semnat de Gerda Barbilian: „Cartea soției poetului aduce amănunte semnificative și bogate, permițându-ne o explicație genetică a unui anumit tip de poezie. Ea este mai mult decât un prețios document de istorie literară”. ■ În rubrica sa, Șerban Cioculescu publică *Lucian Blaga intim*: „S-a scris foarte mult despre opera lirică și filosofică a lui Lucian Blaga, fără a mai ține socoteala de nenumăratele recenzii, la apariția fiecăreia din cărțile lui. Exegeza s-a străduit să clarifice mesajul poetului modern și al gânditorului esoteric, mesaj plin de seducție în rândurile tineretului. Scriitorul nu mai constituie astăzi un mister, decât pentru despicătorii firului de păr în patru, sau pentru comentatorii savanți, pe care Rabelais, el însuși un om foarte învățat, nu însă și pedant, i-a numit «distilatori ai celei de a cincea esențe». Mai rămănea să se smulgă vâlul de pe viața intimă a omului, care a fost un mare pasionat, un frenetic stăpânit, un dionisiac cu mască de apollinic. Un colț numai al acestui vâl a fost recent ridicat de poetul Bazil Gruia, în cartea cu titlul *Blaga inedit, amintiri și documente*, apărută în Editura Dacia de la Cluj-Napoca, în colecția *Testimonia* (mărturii). Abținându-se de la consultarea bogatelor materiale epistolare aflate în colecțiile Bibliotecii Academiei R.S. România, Bazil Gruia a recurs mai ales la mărturiile prietenilor ardeleni ai lui Lucian Blaga, care i-au pus la îndemână un prețios mănunchi de amintiri, de scrisori și de poezii autografe, a căror reproducere în text sporește considerabil intere-

sul pentru carte”. ■ Al. Piru scrie despre *George Boitor*: „Cariera lirică a lui George Boitor, începută târziu, la 35 de ani, merită o mențiune”. ■ *În întâmpinarea Zilei de 1 Mai*, Prof. Paul Grigoriu semnează „*Viața muncitoare*” – 50 de ani de la apariție: „Încă de la înființarea sa, Partidul Comunist Român și-a pus ca una din problemele principale organizarea Sindicatelor unitare în țara noastră. Cu atât mai intens, după ilegalizarea lui, acțiunea de îndrumare și conducere a luptelor muncitorești impunea intensificarea acțiunii în direcția organizării temeinice pe baze revoluționare a clasei noastre muncitoare. Ca atare, la 1 aprilie 1925 a apărut la București gazeta «Viața muncitoare», ca organ bilunar, apoi săptămânal al Uniunilor sindicale unitare muncitorești, cu unele intermitențe explicabile în raport cu greutățile ce le întâmpina, ultimul număr fiind cel cu data de 21 martie 1930”. ■ Andrei Bantaș scrie despre *Creangă în englezește*: „Alături de măiestrul tălmăcitor Al. Philippide, unul din premiile de anul trecut ale Uniunii Scriitorilor răsplătea o nouă versiune engleză – mult mai amplă și fidelă – a lui Creangă, realizată la noi și publicată în inima lumii anglo-saxone. Acordarea unui înalt premiu pentru o traducere în engleză (cel dintâi, dacă nu mă înșel) este un prilej de satisfacție și mândrie nu numai pentru cei ce se străduiesc să toarne originalele giuvaeruri ale literaturii noastre în tiparele limbii engleze, ci și pentru mii de absolvenți ai Universității bucureștene. Într-adevăr, prestigioasa distincție venea să încunune una din laturile rodnicei activități desfășurate de profesor doctor docent Ana Cartianu, unul din primii cărturari români care au folosit catedra pentru a lumina valorile autentice ale literaturii engleze. [...] Dar trebuie să mărturisesc că, din păcate, cunoașterea ingenioasei și strălucitoarei tălmăcirii a lui Creangă o dătoresc numai și numai norocului că mi-a fost încredințată spre confruntare acum vreo... 22 de ani. S-ar putea să fie și mai mulți chiar, dar și așa, mă simt stingherit să spun că lucrarea apare abia acum (și că nici n-o găsim în librării). E regretabil, după părerea mea, dar așa s-a întâmplat. Manuscrisul – care vădea deopotrivă stăpânirea unei limbi engleze bogate și mlădioase, iscusința și inventivitatea necesară unei asemenea traduceri și o aprofundare a originalului mult peste puterile celui mai studios și bine intenționat străin – a fost dat spre «stilizare» unui student nespecialist și neliterat (dacă mă ajută memoria) din emisfera australă, apoi a zăcut prin sertare, s-a plimbat de la o editură la alta și după aproape un sfert de veac a văzut lumina tiparului datorită unei coeditări (e drept, într-un tiraj meritat). Cred că vina întârzierii și tergiversărilor o poartă în primul rând nejustificata neîncredere în capacitatea și devotamentul traducătorilor noștri în engleză – deși proza românească a fost tradusă ireproșabil și de Eugenia Farca sau Richard Hillard, iar regretatul Alfred Margul Sperber, Leon Levițchi, Dan Duțescu și alții mai tineri (și chiar și studenți) au izbutit prin caznă blagoslovită de har să biruie greutățile cumplite ale redării în engleză a *Mioriței*, a poeziilor lui Arghezi, Ion Barbu sau Marin Sorescu, așa cum au fost gândite și șlefuite. Oare nu s-ar putea alcătui și în acest domeniu,

ca și în atâtea altele, un program sistematic și bine gândit de răspândire a valorilor de care suntem mândri, în rândurile atâtor popoare care – admirând izbânzile interne și internaționale ale României noi – doresc să ne cunoască toate comorile”. ■ În rubrica sa de cronică literară, Nicolae Manolescu publică prima parte a textului *Sociologia romanului*: „*Ciocoi vechi și noi* de Nicolae Filimon este considerat întâiul nostru roman, după o epocă de tatonări, și el apare în 1863, deci acum 112 ani; dar istoria propriu-zisă a romanului nostru este cu mult mai scurtă. Până după primul război mondial avem romane, nu și romancieri; și, cu atât mai puțin, romanul ca gen, în sensul unei mișcări literare puternice. Putem vorbi de câteva opere remarcabile: *Viața la țară* și *Tănase Scatiu* de Duiliu Zamfirescu, *Mara* de Ioan Slavici, *Arhanghelii* de Ion Agârbiceanu, nu și de o istorie a romanului, fiindcă numărul titlurilor este mic și valoarea celor mai multe, modestă. În 1920 apare *Ion*, și aceasta este o dată capitală în evoluția genului a cărui istorie propriu-zisă începe acum. De altfel, în următorii 13 ani, nu numai se scriu mai multe romane decât în precedenții 75, dar romanul românesc refăce întreaga istorie a genului, consumă toate experiențele, este tânăr, vital, dar și dezabuzat și sceptic; plin de prejudecăți, dar și deschis aventurii; suferind de complexul unei tradiții mai reprezentative. Interesul pentru roman este, deodată, imens după război. El devine genul dominant, ocupând poziția cea mai avantajoasă, în ochii cititorilor și ai criticii. Romanul devine specia majoră la care se convertesc mulți din fervenții de până atunci ai poeziei, teatrului, nuvelei sau povestirii. Publicul cere romane, scriitorii scriu romane, critica își pune problema romanului”. ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu semnează „*Cea mai frumoasă lună...*”, un text despre volumul *Pe drumul meu* de Al. Andrițoiu (Eminescu, 1974): „Poetul a ales din culegerile sale de versuri anterioare tot ceea ce îi justifică imaginea de azi, oferind, într-un fel, tabloul acumulărilor treptate ale substanței lirice intime pe care o afirmă în ultima perioadă cu evidentă consecvență”. □ În *Satira mecanismelor mimării* Valeriu Cristea prezintă *Iubiri contemporane* de Teodor Mazilu (Eminescu, 1975): „Personajele lui Teodor Mazilu trăiesc, aproape exclusiv, într-un climat al paradoxurilor, ceea ce le face să pară nenaturale, neluate, ca să spunem astfel, din viață, fabricate. Artificialitatea nu aparține însă scriitorului, ci e a lor. Și dacă acesta se complăce în a le privi ca pe niște mecanisme, e pentru că, într-o mare măsură, ele astfel și sunt. Pentru a putea descifra sistemul reacțiilor și relațiilor lor paradoxale, atât de derutante la primele contacte cu ele, trebuie mai întâi să înțelegem că tema principală a satirei lui Teodor Mazilu este existența mimată. Această înțelegere reprezintă, fără a dori să simplificăm lucrurile, cheia literaturii sale. Personajele lui Mazilu, aproape întotdeauna, vor să fie altceva decât sunt”. □ G. Dimisianu publică *Încercări de clasificare*, o recenzie la *Repere critice* de M. Nițescu (C.R., 1974): „M. Nițescu e în posesia unui scris matur, cristalizat sub raportul expresiei critice și al tehnicii mânăuirii ideilor. Nu și în convin-

geri unde încă balansează între alternative, cu tot aerul categoric pe care îl au enunțurile. Chiar obiectul de prim ordin al preocupării, critica, am văzut că îi apare lui M. Nițescu, când proeminent prin însușiri care îl personalizează, când indistinct, cenușiu până la pierderea individualității. Astfel că volumul este el însuși o improvizație, adeseori inteligentă, din materiale repuse în funcție după ce slujiseră altui scop. Acest lucru se simte”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu „Text” și „poeticitate” în care se ocupă de *Realism și devenire poetică* de Livius Ciocârlie, Editura Facla: „În schimb, ce lipsește din această carte – și, ca să fiu sincer, cred că lipsește din chiar tipul de critică semiologică dominant în ea – este perspectiva. Cu alte cuvinte, care este sensul devenirii poetice și mai ales care vor fi consecințele lui pentru literatură, fie și numai pentru aceea franceză, iată întrebări la care critica aceasta nu răspunde și nici nu și le pune. [...] Dincolo de asta și poate că și prin asta cartea lui Livius Ciocârlie este incitantă; dacă ar fi apărut în urmă cu zece ani ar fi fost o operă de deschidere, pentru că în multe privințe, printre ele coerența și logica expunerii judecăților, criticul timișorean se arată superior multora dintre teoreticienii pe care îi citează cu asiduitate și cărora le acordă, nu știu din ce motive, o importanță exagerată, de care respectivii s-ar bucura să aibă parte chiar la ei acasă. Cum însă a apărut abia acum, când avântul criticii semiologice s-a mai diluat din lipsă de aer, la concurență cu alte «critici», și cum personalitatea criticului a preferat să rămână în umbră, cedând teren gândirii compilatorii, cartea sa intră în sfera literaturii critice de informare. Una însă foarte bună și, fără îndoială, prin faptul că aparține unui om avizat, utilă cititorului, fie el specialist sau nu. Ilustrare involuntară a sincronismului, critica din *Realism și devenire poetică* mi-ar fi plăcut s-o știu încercată asupra literaturii române”. ■ Mircea Zăciu publică *Glose la Kogălniceanu*. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă scrie despre *Lirica maghiară contemporană*: „Printre ultimele volume de poezie maghiară publicate în tălmăcire românească amintim cele ale lui Radnóti Miklós, Weöres Sándor (traduse de Veronica Porumbacu, primul în colaborare cu Tothfalusi Anna) și Jékely Zoltán (în tălmăcirea lui Constantin Nisipeanu)”. □ Darie Novăceanu publică *Clara Janes: „În căutarea Cordeliei și poeme românești”*: „Nu ne-am propus, în această însemnare grăbită, o teoretizare de factură estetică: pentru cineva ar fi foarte tentant să descopere atât datele unor astfel de poeme, cât și procesul invers. Mă gândesc, între alte exemple, la poemele Elenei Văcărescu sau Iuliei Hasdeu, scrise în franceză. Mă gândesc la proza lui Panait Istrati. La faptul că și în litera lor, spațiul românesc rămâne prezent. Clara Janes ilustrează această stare. Cu mențiunea că, mai mult decât alți poeți de limbă spaniolă, ea a făcut din aceste poeme nu niște omagii, nu niște dedicații de circumstanță, ci adevărate texte lirice pe care universul poeziei noastre și le poate însuși pe deplin”. □ Paul Dugneanu semnalează că a apărut *The Critical Point on Literature and Culture* de Irving Howe, la editura „Horizon Press”, New York. □ Dintr-o scurtă notă nesemnată, aflăm și de

apariția *Eseurilor* lui T.S. Eliot, la Editura Univers, în traducerea lui Petru Creția. □ Sub semnătura R.B. apare știrea că tot la Editura Univers a apărut *Studii shakespeareene* de G. Wilson Knight. □ Într-o singură notă, semnată A.B., este consemnată apariția a două volume semnate de Erwin Panofski: *Ideea* (Univers), traducere și prefață de Amelia Pavel, și *Renaștere și renașteri în arta occidentală* (Meridiane), traducere de Sorin Mărculescu, prefață de Grigore Popa. ■ În paginile denumite *Din cultura și arta Japoniei*, realizate de Cristian Unteanu, citim texte semnate de Danielle Elisseeff (*Considerații estetice*), Paul Claudel (*Punte*), Okakura Kakuzō (*Despre sensul artei*). □ Apar și două texte nesemnate: *Florile și Sei Sonagon*. □ Fără a fi semnalat traducătorul, citim poeziile semnate de Autor anonim (*Muntele Fuji*), Keitchiou (*Prima zi de primăvară*), Motoori Norinaga (*Dacă*). ■ În *Prezențe românești* suntem informați despre *Un centru cultural românesc la Louvain*: „Eforturile pe cât de entuziaste pe atât de stăruitoare ale scriitorului, de origine română stabilit în Belgia, Michel Steriade de a organiza un *Centru cultural românesc* la Louvain (unde a fost, până anul trecut, *maître de conference* la Universitate, reunind în juru-i zeci de tineri dornici de a învăța limba română) au reușit. Michel Steriade ne-a trimis un pliant care-l înfățișează în fața Centrului însuși. Un frumos poem, *Nașterea unui oraș*, invită la lectura unui program de variate manifestări culturale. Ele au fost inaugurate la 20 martie și au continuat cu o *Evocare a lui Eminescu* (cu prilejul celei de a 125-a aniversări). În aprilie, programul cuprinde, pe lângă un concert al Lolei Bobescu, desfășurarea unui ciclu de conferințe. Printre care una consacrată *Femeilor române celebre* (Anna de Noailles, Martha Bibescu, Elena Văcărescu, Clara Haskil, Lola Bobescu, Ana Aslan, Elvira Popescu)”. ■ Versuri semnează: Eugen Frunză (*Spații; Călător*), Irina Grigorescu (*Poem; Pace; Vara; Amintire despre lumini*), Mircea Florin Șandru (*Pământul dintre ape; Pune mâinile; Ascult*). □ Marin Sorescu semnează reportajul *Pe valea Tarcăului*. □ Sub titlul *Tinerii prozatori* îi găsim pe Al. Hagi-Duvan (*Casa părintească*) și Mircea Opriță (*Neauzit, așa cum venise...*). □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *O seară*.

4 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 10 146] Violeta Zamfirescu semnează *Omenia, sâmburele solar al vieții și al artei*: „Oamenii rămân oameni, spunea o vorbă mai veche. Adică și cu virtuți, și cu defecte. Dar omenia poate rușina defectele sufletești, le poate atenua, poate încălzi spațiul de comunicare între oameni, poate, deci, schimba oamenii. Poate afirma încrederea și atitudinea cinstită și poate intimida și opri orice act inuman. Și dacă literatura română, și întreaga literatură ce a rămas în atenția lumii a fost întotdeauna străbătută și de acest complex sentiment, cu atât mai mult astăzi, când omenia comuniștilor străbate lumea, ideile, sentimentele, obrazul luminos al acestor luptători pentru noul înalt umanism formează miezul celor mai prețuite scrieri lirice, epice, dramati-

ce. Existența omeniei nu înseamnă idilism. Nu înseamnă lipsă de atitudine, întrucât literatura noastră are un bogat teren de investigat, arătând în adevărul vieții sublimate lupta a oamenilor pentru umanismul societății. A ști să vezi omenia, a ști să înfățișezi lupta pentru omenie a comunismului înseamnă a deține sâmburele solar al artei”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 14] În textul *Teatrul metaforic*, Dumitru Micu analizează volumul lui Marin Sorescu: „*Setea muntelui de sare* – adică o sete imensă, mistuitoare, insașiabilă. Setea absolută. Asta vrea, fără îndoială, să spună titlul trilogiei dramatice a lui Marin Sorescu, trilogie care, împreună cu alte două piese, compune volumul omonim. Asemenea tuturor dramaturgilor poeți, Marin Sorescu scrie, cum e și normal, teatru poetic. Mai precis (în cazul său): teatru metaforic. Fiecare piesă din trilogie este o metaforă. O metaforă – întreaga trilogie. Una dintre observațiile asupra teatrului de avangardă, nu singura, a lui Martin Esslin, se aplică integral și dramaturgiei lui Marin Sorescu: «poezia în teatru nu-i, pur și simplu, o chestie de limbaj; (...) teatrul este el însuși o formă a poeziei: metaforă concretizată, imagerie complexă la diverse niveluri de semnificație și asociere, de la cel mai rudimentar concret până la cel mai ezoteric abstract» înfățișați în împrejurări excepționale, în situații-limită, eroii citatei trilogii devin simboluri ale umanității. Aventurile lor rezumă experiențe de natură ontologică. *Iona* e omul în luptă cu puteri opresive iraționale, cu absurdul, cu tot ce-i întunecă zarea, îngreunându-i eforturile de luare pleneră în posesie a condiției proprii. Condiția umană specifică e libertatea”. ■ Laurențiu Ulici prezintă volumul de versuri al lui Dinu Flămând: *Poezii* (C.R., 1974): „În pofida aparențelor, Dinu Flămând nu colportează pe Blaga ci, mai curând, încearcă să pună în acord spiritul poeziei blagiene, care într-adevăr, nu-i este străin, cu concentrarea formală a unei poezii de minimă redundanță. Expresionismul său – și aici trebuie căutată originalitatea acestui poet în lirica noastră contemporană – s-a consolidat ulterior unei lecturi superioare din Ion Barbu”.

● [„**Cronica**”, nr. 14] Editorialul *Istorie și ideologie* apare sub semnătura Cronica: „Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la Adunarea festivă prilejuită de împlinirea a 30 de ani de existență a Academiei «Ștefan Gheorghiu», document de excepțională valoare teoretică și practică în viața partidului și poporului nostru, se definește ca un nou îndrumar în munca politico-ideologică. Acest document în lumina ideilor Programului partidului, dezvoltă o serie de probleme majore privind activitatea revoluționară de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism, accentuând în mod deosebit, sub aspect ideologic, asupra spiritului în care acestea trebuie înțelese și interpretate”. ■ Liviu Leonte publică *Tradițional și modern în proză*, o cronică literară la: □ *Niște țărani* de Dinu Săraru: „Scena morții lui Pătru cel scurt dezvăluie accentele unui patetism ascuns sub indiferența replicilor. Tocmai prezența unor asemenea însușiri ne face să regre-

tăm că Dinu Săraru a cedat uneori prea ușor vocației sale de comedialograf, rezolvând prin intermediul istorisirilor hăzoase și al anecdotelor, situații care, cu încărcătura lor dramatică solicitau un plus de atenție. Oricum, *Niște țărani* consacră un prozator autentic”. □ *Magdalena* de Mihai Giugariu, Editura Eminescu, 1975: „Romanul dezvăluie o riguroasă alternanță de planuri, fiecare secvență din prezent fiind urmată de o scenă evocatoare, în aceeași ordine de idei, a trecutului, întreaga construcție e prezidată de simbolul unificator al apei, notației realiste îi succede poezia misterului, a clarobscurului”. ■ Apare nota nesemnată *Volume de debut*: „Juriile pentru proză și poezie, sub președinția prof. dr. doc. Const. Ciopraga, examinând cele 140 de manuscrise prezentate la concursul Editurii «Junimea», au propus pentru publicare următoarele volume: I. Proză – Const. Munteanu, *Zaruri de cretă*, – Ion Țăranu, *Sub zodia dragonului*. II. Poezie – Dumitru Țiganiuc, *Prin departe și aproape*, – Vasile Mihăescu, *Imperiul libertății*. În același timp, juriul de poezie a hotărât să recomande Editurii, spre a fi publicate în culegerea *Tinerii poeți*, versurile următorilor autori: George Bodea, Emilian Marcu, Ana Grigoraș, Ioan Ivan, Emil Nicolae, Nadina Cordun, Veronica Galiș, Angela Traian”. ■ Petru Zugun notează că în „*Eminesciana*”, colecția Editurii Junimea, a apărut G. Ibrăileanu, *Mihai Eminescu. Studii și articole*, ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Mihai Drăgan. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Paul Balahur prezintă *Pseudopatriarhalia* de Gheorghe Istrate, volum apărut în 1974: „Când nu este o simplă manieră, ritualul liric din *Pseudopatriarhalia* dezvăluie în Gheorghe Istrate un poet preocupat de știința de a-și pune în valoare vocația alegorică”. □ Virginia Burduja scrie pe scurt despre *Povești cum altele nu-s* de Ștefan Aug. Doinaș (Ed. Ion Creangă, 1974): „Imagistica nuanțată, claritatea, eleganța și echilibrul frazării, dialogul dintre est et poetul cu alură de pedagog înscriu poveștile lui Ștefan Aug. Doinaș printre cele mai frumoase cărți dăruite celor mici”. □ Mariana Zavati recenzează *Între floare și fruct* de Matei Gavril: „Spațiul de inspirație al lui Matei Gavril se concentrează în focarul unic al sensibilității, care dă infinite posibilități dinamice de interpretare”. ■ Revista îl omagiază pe *Al. Philippide – 75 de ani*: □ N. Barbu, *Al. Philippide – cel care este*: „În cazul lui Al. Philippide, profilul poetului acoperă, în cea mai mare măsură, biograficul. Nu sunt necesare paralelismele viață-operă, existență-conștiință. Mai mult decât la oricare dintre marii lirici, planurile sunt identice și descifrarea indirectă a poeziei prin intermediul datelor referitoare la formație, profesie, familie, concepții și preocupări adiacente – devine inutilă. Dimpotrivă, opera explică, parcă, în situația de față, cu mai multă, fină, precizie, – omul”. □ Zaharia Sângeorzan, *Tineretea operei*: „Tineretea operei lui Al. Philippide este de-a dreptul uimitoare. Trăim actualitatea ei cu conștiința că ea aparține unui mare clasic, în imediata vecinătate a lui Lucian Blaga, George Bacovia, Ion Barbu și Tudor Arghezi”. □ Alături de texte omagiale apar două poezii scrise de sărbătorit: *Frontispiciu* (din volumul *Stânci fulgerate*)

și *La marginea de noapte a vieții* (din volumul *Visuri în vuietul vremii*).

■ Despre *Valoarea acțiunii* scrie Ernest Stere: „Cultul acțiunii pentru ea însăși, izolarea acțiunii de ceea ce înseamnă disciplină intelectuală, nu pot produce decât un om intelectualmente dezarmat. Dar și izolarea conștiinței, a vieții interioare de disciplina acțiunii, nu poate fi decât un obstacol în calea necesității firești de adaptare a omului la realitatea vie ce-l înconjoară. Două praguri extreme, a căror cunoaștere ar putea să indice unul din înțelesurile fundamentale ale înțelepciunii, a ceea ce se numește de obicei «arta de a trăi»”.

■ Al. I. Friduș scrie despre *Realism și subiectivitate*: „Vechiul realism, crescut la soarele mineral al pozitivismului, are de făcut loc unuia intens fertilizat de gândirea marxistă și de temerara viziune proiectivă a umanismului socialist. Un realism care, departe de a se opune romantismului, ca stare de spirit, îl însumează, «orientarea realistă» de care vorbesc documentele de partid lăsând un larg spațiu afirmării unor particulare viziuni estetice, capabile să permită înflorirea unei multitudini de stiluri în perimetrul aceleiași comune ideologii, refractare oricăror anchilozări”.

■ N.A. Ursu scrie despre *Roman francez tradus în secolul al XVIII-lea*, trecând în revistă traduceri apărute în Moldova din romanul francez în secolele XVIII-lea și XIX-lea.

■ Revista oferă cititorilor *Bacovia desenator*: „Oferim cititorilor revistei noastre o suită de desene ale lui Bacovia, desene care ne-au fost comunicate de fiul marelui poet. Grafica bacoviană vine să dezvăluie una dintre preferatele preocupări adiacente ale scriitorului, și, mai ales, înlesnește cunoașterea spiritului său acid, a umorului sarcastic și oarecum surprinzător în raport cu tonalitatea lirică atât de particularizată a creației sale”.

■ În *File de arhivă*, Gh. Ungureanu semnalează *O raritate bibliografică*: „La 1 iunie 1833 «Albina Românească», «gazeta politico-literară», care apărea la Iași încă din anul 1829, anunța știrea că s-a aprobat de către Sfatul Administrativ extraordinar al Moldovei tipărirea, pe seama statului, a unui «Buletin», sau «foaie oficială», care avea să apară de două ori pe săptămână în tipografia «Albinei», sub conducerea aceluiași veteran al culturii românești, Gh. Asachi”.

■ În rubrica *Moment găsim În câteva cuvinte*, din care reținem: „«Nu polemizez cu criticii. Mă feresc de asta pentru că nu are rost. Dacă un critic ar spune despre mine ca n-am talent și aș avea, păi tot aia ar fi și invers... Critica mă interesează din alt punct de vedere. Critica este expresia gândirii unui om și dacă este făcută cu inteligență, cu pricepere, indiferent dacă este despre mine sau despre altcineva, îmi place». Am reprodus din interviul acordat de Mihai Beniuc și pe care îl publică, în ultimul număr, «Convorbiri literare». [...] * De o subțirime de adevărată poetă nota de scuză a Gabrielei Melinescu pentru darea în vileag a unei scrisori în care «un rege bătrân face un dans cu multe reverențe în fața unei doamne fără să presupună că alți ochi vor fi aproape». E vorba de Anatole France și de profesoara Nelly Teodoreanu («Manuscriptum»”.

■ Al. Pascu atrage atenția asupra *Un manuscris literar al lui Friedrich Engels*: „Concepută la o vârstă fragedă, *Cola di*

Rienzi conține numeroase elemente care-l vor caracteriza mai târziu pe marele filosof materialist, precum și primele idei revoluționare ce pot fi lesne distinse, în ciuda caracterului melodramatic al exprimării în tirade scrise în maniera și gustul literar al timpului”. ■ Al. Iacobescu prezintă volumul *Drama eliberării femeii* de Mathilde Neil, apărut la Editura politică, prefată de Ecaterina Oproiu: „Autoarea preconizează afirmarea femeii, independent și chiar împotriva propriei ei feminități (fapt care ar face chipurile să ia sfârșit și mitul «virilității»)”. ■ Versuri semnează: Carmen Tudora (*Via noastră*), Domnița Petri (*Putna*), Ioanid Romanescu (*Pentru că numai oamenii pot fi eterni*), George Popa (*Orfeu; Moment hiperionic; Vermeer; Rimbaud: „Iluminările”, Frumosele erori*).

● [„**Orizont**”, nr. 14] Cronica lui C. Ungureanu are valențe comemorative, „Al. Philippide la 75 de ani”, traseul lui prin lirica poetului pornind de la împietirea dintre romantic și clasic, remarcată și de atâția alți comentatori (articolul *Arcadia pierdută*). ■ Poezia lui Radu Cârnelci este luată în colimator de C. Costin la rubrica „prezențe literare”: „Poet autentic – Radu Cârnelci creează poeme de dragoste cu sensibile implicații de ordin filozofic. Există în lirica acestui poet, de stirpe romantică, elanuri mistuitoare, o sinceritate a gândului, un freamăt sangvin, comparabile cu însăși rumoarea germinativă a naturii, un flux torențial baroc, irumpând în verb, prin care se reliefează acea râvnită, de orice artist, deschidere spre tărâmul de grație al esențelor pure.” (articolul *Cunoaștere prin eros*). ■ Fragmente dintr-un mult mai amplu poem *Eminescu* de Damian Ureche. ■ În cadrul unei noi rubrici de „istorie literară”, Nicolae Scurtu aduce la cunoștința publicului documente (scrisori) despre Elena Văcărescu „această ambasadoare a spiritului românesc în Franța” (articolul *Întregiri la biografia Elenei Văcărescu*). ■ Coriolan Babeți prezintă, aniversar (500 de ani de la naștere), opinii ale unor personalități marcante despre opera sculptorului Michelangelo Buonarroti (cu ale cărui sculpturi este ilustrat, de altfel, numărul de față).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 226] Emil Manu comentează pe marginea *Jurnalului* lui C.A. Rosetti, editat de Marin Bucur, „specialist în epoca romantică românească”, în seria Ed. Dacia, „textul integral și exact (după *Manuscrisele* păstrate la B.A.R.) al acestui autor surprinzător de modern în implicații și în stil [...], anulând textul publicat de Vintilă C.A. Rosetti, *Note intime*, infidel și trunchiat [...]”. Așa cum apare acum, *Jurnalul* poate fi considerat un roman al epocii (pașoptiste dar și devansând/prevestind romantismul românesc) și în același timp o patetică mărturisire autobiografică.” □ Al. Rosetti în *Doi prieteni* face o scurtă analiză a discursului de recepție de la Academie al lui D.D. Roșca despre Mihai Ralea. ■ O cronică negativă asupra *Delirului* lui Preda semnează Mircea Scarlat, în serialul intitulat *Sugestie și explicație*. „Marin Preda are avantajul și dezavantajul că fiecare nouă carte îi este discutată prin raportare la primul volum din *Moromeții*.”

Avantaj pentru că este analizată cu toată seriozitatea, indiferent de valoarea-i intrinsecă; dezavantaj pentru că, până azi, comparația este favorabilă cărții din 1955 [...]” În cazul *Delirului* avem în 1975 doar „un cor omogen care, în imnul de slavă, nu dă cuvenită atenție realizării estetice [...]; greșeala fundamentală este că se interpretează romanul prin prisma declarațiilor scriitorului din *Imposibila întoarcere* și din interviurile consemnate de Florin Mugur.” „Tehnica din *Război și pace* e preluată defectuos, autorul reținând ce era mai puțin românesc la Tolstoi [...], filosofarea pe marginea evenimentelor narate. La acest scriitor însă, explicația nu egalează, în subtilitate, intuiția. De aici paradoxul că romanul scris în urmă cu 2 decenii (*Moromeții*) e mai modern decât *Delirul*. Al doilea păcat fundamental al noului roman este aglomerarea documentației netransfigurată. Scriitorul a recurs la mai multe documente decât avea nevoie pentru a-și construi romanul. Uitănd că datoria lui este să creze viață, sau cel puțin iluzia ei, Marin Preda se lasă copleșit de informații verificate istoric, pe care le colecționează cu voluptate. [...] Genul literar care se numește roman cere însă ceva mai mult: viață. Este ceea ce nu ne dau arhivele și fără de care documentele rămân bune de publicat în «Magazin istoric».” □ La *Cartea străină*, Romul Munteanu analizează heideggerianismul *Poeziei lui G. Benn* („toate citatele sunt date după excelența traducere a lui Șt. Aug. Doinaș și Virgil Nemoianu”). □ Liviu Călin dezbate, în *Patru clasici*, culegerea omonimă cu caracter antologic din articolele, cronicile și studiile lui Perpessicius despre Eminescu, Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu.

5 aprilie

- [„Scânteia tineretului”, nr. 8047] În secțiunea *Responsabilitatea socială a criticii literare*, Dumitru Micu scrie despre *Angajarea ideologică – fundament al judecății de valoare*, consemnând faptul că „Critica literară conștientă de responsabilitatea sa socială nu poate evita discutarea orientării ideologice și estetice a operelor. [...] Nu putem accepta felul în care subtilizează unii problematica operelor, cu abilitate de prestidigitatori, tratând piese suprasaturate de idei ca și cum ar fi pure jocuri onirice, și romane politice ca pe niște grațioase *exerciții de stil*. Nu evită ei, uneori, discutarea ideilor chiar ocupându-se de studii critice, declarându-se în schimb fascinați de *punerea în scenă*, de *gesticulația* lor? Lăsându-i pe acești subtili să-și consume singuri subtilitățile și să-și decerneze, tot ei înșiși, lauri pentru performanțele realizate, nouă, acestora mai rudimentari, asupra cărora evidența acționează, n-avem ce-i face, mai eficient decât subtilitățile comode, nu ne rămâne decât să constatăm că fără gândire, fără interpretare, fără ideologie, în ultimă instanță, critica nu e critică.” □ Mircea Zăciu semnează un articol despre *Obiectivitatea – condiția primordială a actului critic*, constatând că „Sub pretextul adoptării în critică a unor modalități moderne de abordare a operei, de multe ori neasimilate, rezultat al unor însușiri superficiale de termeni-cheie, folosiți până la obsesie și ste-

reotipie, unele articole *critice* rămân în sfera afirmațiilor evazive, neutre, neangajante sub raportul opțiunii valorice. [...] Adevărata critică presupune însă o axiologie, o concepție fermă, limpede, în funcție de care se rostește o selecție și se formulează și elogiul, și rezerva.”

● **[„Flacăra”, nr. 13]** În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *În căutarea subiectului...*: „De atâta savantlâc în critica literară nu mai îndrăznim să spunem unele lucruri simple care ne stau pe limbă. Cui îi dă mâna, bunăoară, să mărturisească public că ocolește romanele noastre actuale, datorită lipsei lor de subiecte interesante? Că, atunci când câte unul face excepție de la regulă, ca «Delirul», e devorat? A vorbi de «subiect» în era criticii structuraliste, semiotice, tematiste sau hermeneutice, riști să fii considerat drept ultimul ignor. [...] Surpriza, tensiunea, invenția nu sunt factori neglijabili în domeniul epicii, oricâte speculații sofisticate ar produce savantlâcul critic. Ni s-a demonstrat, e drept, că se poate scrie roman și fără subiect. Eu unul cedez bucuros susținătorilor lui teoretici plăcerea de a-l citi. Ba o secretă pornire vindicativă mă împinge să le doresc exclusiv astfel de lecturi pedepsitoare”. □ Cu titlul *Cronică* (61), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra. □ George Stanca publică reportajul «*Pe domnișoara noastră nu o cheamă Cucu!*» ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Fabula impasului energetic mondial*.

● **[„Luceafărul”, nr. 14]** Redacția revistei semnează textul *Critică și accesibilitate*: „Tradiția criticii literare românești este deci puternică și vie. Critica literară de astăzi încearcă a se menține la acel nivel de spirit și de audiență fixat de marii predecesori. Valoarea ei este incontestabilă și între realitățile bine desemnate ale fenomenului literar de astăzi ea ocupă un loc distinct”. ■ Dan Zamfirescu se întreabă: *O fotografie inedită a lui Eminescu? Puterea prejudecății*: „Revista «Manuscriptum» a publicat în nr. 1 de anul acesta o splendidă fotografie a lui Eminescu, cunoscută până acum doar funcționarilor Bibliotecii Centrale de Stat. Ea a fost găsită într-un album provenit de la Iacob Negruzzi, unde figura alături de Maiorescu și Alecsandri”. ■ M. Ungheanu reflectează la *Condiția cronicarului*, polemizând cu Nicolae Manolescu: „Înflorește de la o vreme o specie de critică în care texte avute în vedere sunt privite cu un ochi circumspect și tratate drept adevărate afaceri tenebroase. La sfârșitul cronicii pe care o închină cărții noastre *Arhipelag de semne*, N. Manolescu așază aceste rânduri: «Poate mă tem mai puțin de consecințele stilului în critică, de când văd ce ascunde critica fără stil». Oare ce a provocat temerea cronicarului? Primul cap de acuzare se înțelege a fi faptul că *Arhipelagul de semne* îndrăznește să-și mărturisească adeziunea la câteva din ideile susținute cu fervoare și inteligență de G. Ibrăileanu. Este foarte probabil ca pentru N. Manolescu a intra într-o familie de spirite patronată de Ibrăileanu să fie rușinos sau degradant, de vreme ce ține să ne precizeze propria sa familie de spirite. Pentru, noi, însă, nu. Producând al doilea cap de acuzare, absența «formeî îngrijite», semnatarul

cronicii din «România literară» este de «părerea lui T. Mann că forma îngrijită este, în literatură, ceea ce este eticheta la principii». Părerea lui Thomas Mann (aceasta e forma corectă a numelui), este și părerea noastră, dar noi nu credem că un cronicar literar este un «principe» ci un uvrier îmbrăcat în salopeta îndeltnicirii lui săptămânale. Lucru pe care, în ciuda pozei confectionate ad-hoc, comentatorul nostru îl știe foarte bine de vreme ce nu-și strânge în volum cronicile literare. «Eticheta» unora dintre ele, printre care cea de care ne ocupăm acum, ar lăsa foarte mult de dorit și n-ar atesta deloc înrudirea la care aspiră N. Manolescu. Procedeele virginalului critic sunt mai puțin vigilențe. Ele fac parte din arsenalul verificat al detractorului de totdeauna care apelează în egală măsură la informația tendențioasă, trunchierea citatului, insinuarea lejeră, procesul de intenție. Pentru că, așa cum prea bine afirmă fără, totuși, s-o facă N. Manolescu, trebuie să spunem lucrurilor pe nume: «cronica» pe care o publică N.M. în numărul 13 al «României literare» nu este cronică literară și nici nu sunt cronici literare nici alte texte care poartă aceeași semnătură la aceeași rubrică. Pentru a fi ce se crede a fi cronică literară trebuie să rămână onestă și exactă. Aceasta e «eticheta» ei cea mai de seamă, adică tocmai eticheta absentă din recenziile emulului spiritual al lui «T. Mann». Defecte minuscule sau periferice iau în aceste însemnări critice proporții uriașe, în timp ce insuficiențe evidente sunt, în alte cazuri, transformate în calități de finețe. Alergic se dovedește vioiul cronicar mai ales la cărțile confrăților. Cronică despre cartea lui Eugen Simion, *Scritori români de azi*, pentru a da un exemplu apropiat, este o colecție de inexactități rău voitoare și rezerve nejustificate, iar cititorul care aștepta de la cronică literară o minimă informație și judecată de valoare nu putea să rămână decât cu o execrabilă părere despre un volum ale cărui merite și evidentă importanță n-au fost trecute cu vederea de alții. Tehnica minimalizării și tehnica mistificației fac însă casă bună cu N. Manolescu, nu numai în acest caz. În cronică dedicată *Arhipelagului de semne*, N. Manolescu se căznește să pună cartea într-o cât mai proastă lumină. Ea ar cuprinde, zice criticul nostru, «cronici literare și articole absolut obișnuite», dar atât de «absolut obișnuite», încât doar pentru două trei din ele se vede obligat să-și consume toate cele patru coloane ale cronicii. [...] Este foarte posibil ca aceste inocente observații sau altele să treacă în ochii cronicarului drept lipsă fatală de idei și de stil. Ar fi fost mai onest să se refere la articolele care-l privesc, dar se vede că speciala etichetă a acestui cronicar literar, promițător altădată, îi interzice procedeul franc și i-l recomandă pe acela al procesului de intenție. «Lipsa noastră de idei» înseamnă de fapt a avea alte idei despre N. Manolescu decât acesta, a nu crede apoi că *Radicalitate și valoare* de Al. Ivasiuc, culegere obișnuită de publicistică, este egală în importanță cu *Imposibila întoarcere*, a nu subscrie la părerea că *Păsările* aceluiași Al. Ivasiuc este «o carte fundamentală pentru proza românească contemporană». Tot o lipsă gravă de idei sau de stil (la alegere), [sic] este poate și faptul că nu afirmăm în duet cu

N. Manolescu că *Madrigalul* Danei Dumitriu este o «narațiune tulburătoare», (pe noi e adevărat, nu ne-a tulburat), după cum în aceeași serie, a definitivei lipse de stil sau idei, (din nou la alegere), se așază și faptul că nu ne punem și noi semnătura pe afirmația că volumul de debut al Danei Dumitriu «consacră o prozatoare de mare talent». În sfârșit, noi n-am aflat nicio «pagină remarcabilă» în plata monografie despre *G. Călinescu* a lui Ion Bălu, de a cărui valoare cronicarul scrie cu convingere, nici nu subscriem la declarația că «*Nebunul și floarea* e una din cele mai bune cărți din câte am citit în ultima vreme», că romanul e «profund și original» și că sensul «mai adânc și mai poetic» al volumului lui Romulus Guga, inspirat de viața într-un ospiciu, ar fi că aceasta «este lumea noastră și nebunii suntem noi», cum cu finețe (finețea e marota lui) scrie subtilul cronicar. Nu despre stil este vorba și nu stilul propriu-zis al criticii noastre este ceea ce provoacă insomniile confratelui de la «România literară», ci faptul că-i refuzăm deschis instabilitatea de giruetă, exhibiționismul critic. [...] Critica cu pretenții de stil ascunde, în acest caz, mai ales asemenea suave «metamorfoze». Nu vom putea accepta oricâte eforturi de bunăvoință am face să primim lecții de ținută actului critic de la un cronicar ale cărui faimoase și sistematice inconsecvențe, nu numai estetice, au dovedit că nu are autoritatea morală pe care încearcă zadarnic să și-o apropie. Autoritatea se câștigă cu probitate, consecvență, cu fermitatea principiilor. Credem că această cronică literară în care se răsfată brutal mistificația angajează nu numai pe cel ce semnează ci și pe cel ce publică astfel de texte». ■ Dorin Tudoran descoperă *Versuri plauzibile* în volumul lui Vasile Andronache, *Texte de ființă* (Litera): „Din păcate, Vasile Andronache înțelege destul de simplist poezia, mecanismele ei. De exemplu, poetul crede că pentru a adăuga poeziei sale un «sentiment cosmic» e de-ajuns să folosească la nesfârșit, când trebuie și când nu, un anume cuvânt». ■ În textul *Modernitatea mijloacelor critice*, Dan Cristea prezintă cartea lui Nicolae Balotă, *De la Ion la Ioanide* (Eminescu): „De altfel, studiile sale din volumul *De la Ion la Ioanide* reprezintă, în primul rând și programatic, identificarea universului imaginar al câtorva prozatori români ai secolului XX. Ba mai mult, în cazul lui M. Blecher și al lui Gib I. Mihăescu, imaginația devine, în interpretarea criticului, eroul protagonist al prozelor, căile imaginarii confundându-se de fapt cu economia ficțiunilor. Explorarea psihanalitică, descifrarea temelor și a sferelor de motive, psihocritica, inventarierea imaginilor ori a complexelor obsesive, iată, prin urmare, unele dintre straturile de dată mai nouă care vin să întărească învelișul hermeneutic al criticii lui Nicolae Balotă, mai deschisă ca oricând diversității de metodă și parcurgerii sensibile a textelor». ■ În cadrul *rubricii Colocviile „Luceafărului”*: *Proza între originalitate și mimetism* își exprimă opiniile Cornel Regman, Voicu Bugariu, Gheorghe Suciuc, Eugen Seceleanu, Constantin Stoiciu, Al. Simion. □ Cornel Regman, *Pentru romanul social*: „Căci, să reiau numai această problemă a romanului social azi: e limpede că

mimetismul (tema centrală a discuției) acționează aici mult mai puțin, că neajunsurile – dacă există se datoresc altor cauze decât imitării lui Faulkner și Kafka. De fapt, aceste cauze, unii participanți la discuție pretind că le-au și găsit. Ar fi vorba în unele cazuri (se dau și nume: Ivasiuc, Buzura, Lăncrănjan) de funcționarea răsturnată a unor vechi clișee sau rețete epice din perioada practicării schematismului, similară situației în care niște haine de prea multă purtare sunt întoarse pe dos. Explicația (implicit acuzația pe care o conține) mi se pare însă destul de superficială, în afară de faptul că e jignitoare. Căci se identifică în acest fel o pseudoliteratură, definitiv compromisă prin artificialitatea ei, cu niște eforturi de a răzbi în adevăr și autenticitate. De bună seamă eforturi în grade și moduri diferite, îngreunate de niște inerții și chiar insuficiențe, ce sunt a se căuta în formula personalității și în relieful talentului fiecăruia din prozatorii numiți. Preocuparea întemeierii unui nou tip de roman social al contemporaneității, realist ca factură, ascuțit polemic în ținută, propulsiv în tendințele ce-l animă, e mult prea importantă în clipa de față, căci de ea legăm speranțele unei reorientări mai radicale a întregii proze actuale (îmbunătățire care nu poate veni în niciun caz dinspre tentativele evaziunii), și de aceea îmi vine greu s-o văd taxată – oricâte ar fi scăderile arătate de unele scrieri ce-o ilustrează – drept întoarcerea la procedeele și procedura unei literaturi eșuate”.

□ Voicu Bugariu, *Estetică și sociologie*: „Prin rostirea unor judecăți de valoare foarte tranșante în legătură cu scrierile unor autori deja notorii s-a obținut un efect salutar de anihilare a ceea ce am putea numi «avalanșa laudativă», fenomen ce se manifestă uneori în cazurile unor autori ale căror prime cărți au beneficiat de o bună primire din partea criticii. Un merit al discuției a constat în circumscrierea unor concepte critice strict necesare unei priviri globale asupra prozei noastre de azi. Această circumscriere a aparținut, în cadrul discuției, criticului M. Ungheanu. Formulările sale cu privire la mimetism (primar și secund), mutație estetică, autodepășire, sincronizare, unicat și produs de serie sunt de reținut pentru precizia lor”.

□ Gheorghe Suci, *Un organism viu*: „În ciuda evidențierii multor exemple negative, discuția din «Luceafărul» mi-a lăsat un sentiment tonic. Proza contemporană se află într-adevăr într-un marcant proces de asimilări, experimentări, cristalizări; sunt și multe nereușite, dar o privire obiectivă ne obligă să remarcăm și multe succese”.

□ Eugen Secleanu, *Șablon subtil*: „1. Câteva din problemele nevralgice ale prozei de astăzi au fost într-adevăr reperate. Dacă stau și mă gândesc bine chiar principala problemă nevralgică: mimetismul. 2. Mi-a plăcut modul în care M. Ungheanu a vorbit despre substanța prozei. 3. Este adevărat că, după părerea mea, literatura satirică nu există, dar cred că se poate discuta și despre cauzele inexistenței acesteia. Trebuie pornit de la un adevăr elementar. Există foarte multe cărți în care abundă elemente de satiră dar nici măcar una singură în care de la un cap la altul să fie vorba despre negarea curajoasă a unei stări de lucruri pe care le întâlnim cu toții. Mi se pare că aici este vorba fie de lipsă de curaj, fie de co-

moditate. Mihai Ungheanu a remarcat foarte bine că în proza unor scriitori vechile șabloane au fost înlocuite cu mai tinere șabloane și acest lucru nu este de natură să mulțumească pe cineva. Este evident că în condițiile unei societăți care a negat revoluționar condițiile anacronice ale trecutului, să apară o proză tocmai despre acest lucru. Când colo de pomenim asediați de cărți mai subțiri sau mai groase în care eroul principal se destăinuie la nesfârșit, își povestește trecute suferinți și totodată spre finalul volumului se rezolvă. Este clar că aici este vorba despre un alt șablon ce se vrea mai subtil, dar nu este. Există încă stări de lucruri potrivnice aspirațiilor noastre, de pildă, se fură din avutul obștesc, există oameni foarte departe de ceea ce se așteaptă de la ei și cu toate acestea în multe fapte de proză sunt rediate pe un ton ferm conflicte minore în care autorul nu se angajează cu nimic. Însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndemna scriitorii, mai tineri sau mai vârstnici, să dezvăluie cu curaj tot ceea ce este înapoiat și retrograd, tot ceea ce practic n-ar trebui să-și găsească loc într-o societate de elan, cum este a noastră. Locul stilului direct, locul unei narațiuni limpezi și bine încheiate a fost luat de pagini obositoare în care nimeni nu înțelege pe nimeni, în care parțic cititorul nu se regăsește niciodată. Nu este un secret că mai avem multe de făcut. Problemele fundamentale ale omului sunt de multe ori ocolite în dauna unor false probleme. Este adevărat că ne interesează și concepțiile filosofice ale omului, dar tot atât de adevărat este că în egală măsură ne preocupă și realitățile imediate, cele care te conduc sau nu spre fericire. După cum se știe, se mai fac abuzuri; oamenii trăiesc uneori singuri la umbra cine știe cărui abuz. Scapă de asemenea de sfera de interes a prozei, modul în care îmbătrânim pe ordinea de zi a unor ședințe obositoare și inutile, felul cum are loc ceea ce numim traficul de influență și tot din sfera prozei autentice este exclusă de multe ori relația dintre șefi și subalterni. Nu este chiar lipsit de importanță că un tânăr corect, inteligent și talentat se află la bunul plac al unui șef obtuz, preocupat doar să nu-și piardă scaunul și să bareze drumurile spre afirmare ale vioului său subaltern. Dar de multe ori în proza de astăzi este vorba de dramele pe care le naște iubirea și de prea multe ori în paginile unor romane întâlnim femeia fatală alături de femeia blândă și cumsecade, dar există, cred, un prag până la care satira are sorți de izbândă și acest lucru trebuie bine înțeles. Aș vrea să mă refer la ceea ce numesc romane de ocazie. Nu de puține ori documentele de partid au dezvăluit cu principialitate lucruri nefirești întâmplare într-un domeniu sau altul al vieții noastre. Printr-un mister aș zice, apar la foarte puțin timp cărți despre aceste lucruri și ele sunt scrise superficial, lipsindu-le destul de mult transfigurarea artistică. Orice s-ar spune nu pot să cred într-un roman scris în trei luni, roman în care după ce se critică o situație trecută se ajunge la o rezolvare facilă. Eu cred că acest lucru merită toată atenția și că o discuție serioasă despre proză – așa cum a propus revista «Lucefărul» în cadrul amintitei mese rotunde nu poate să o ocolească”. □ Al. Simion, *Redescoperirea*

realității: „Are desigur un haz deosebit faptul că un mare scriitor ca Faulkner a devenit literă de evanghelie pentru un întreg șir de prozatori mai tineri sau mai vârstnici, încât cineva mai superficial avizat l-ar putea considera mai curând român decât american, dar dincolo de amuzamentul cam crispat al situației rămâne adevărul gol-goluț al unei perdele groase de ceață coborâtă peste privirea nu totdeauna vulturească a criticii hoinărind adolescentin în căutarea asimilării unei experiențe scriitoricești unice și, se înțelege, irepetabilă. Exemplele pot continua, Dostoievski, noul roman francez, scriitorii români contemporani la rândul lor coplesțiți de la primul până la ultimul rând de arta unor celebrități mai temeinic consolidate... – zona ceva mai largă decât se crede și se spune”.

■ Eugen Barbu continuă studiul *Poezia lui G. Călinescu (IV)*: „Să vedem cum ar fi obiectele în eseu *Universul poeziei*. Iată mașinile care în viziunea poetului echivalează cu următoarele: un motor egal un monstru, o himeră care ar trebui să îmbunătățească lumea spețelor fantastice. Cu cunoscutu-i farmec de a sofistica, Călinescu se întreabă ce este himera și tot el răspunde printr-un interlocutor imaginar: himera este un animal ireal, de unde concluzia că motorul reprezintă un interes animistic, sugerând o nouă formă de viață”. ■ Despre *Prietenii literaturii române* scrie Eugen Simion: „Se împlinesc anul acesta 100 de ani de când Émile Picot a deschis un curs liber de limba română în cadrul Institutului de limbi orientale din Paris. Faptul mi se pare demn de a fi reamintit. Reiau câteva din însemnările mele pe această temă. [...] Mă despart după trei ani de lectoratul de română de la Sorbona cu sentimentul că părăsesc un avanpost al culturii noastre. Dacă cei 60 de tineri care au învățat românește cinci sau șase se vor interesa și în viitor de cultura română, înseamnă că trecerea mea pe la acest avanpost n-a fost inutilă și că flacăra aprinsă, acum 100 de ani, de bravul Émile Picot nu s-a stins”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul lui Gheorghe Grigurcu*: „Deși mai cunoscut pentru activitatea critică, Gheorghe Grigurcu este și un poet de reală vocație, acuzând sub aparența livrescă o sensibilitate elegiacă. Comprimată, aforistică, lapidară, poezia sa tinde către suprimarea ascetică, a patetismului printr-o geometrică armonie a versului”.

6 aprilie

● [„*România liberă*”, nr. 9479] Boris Buzilă analizează cartea *Marșul alb* a lui Pop Simion, a cărei acțiune se desfășoară în primăvara anului 1945, accentuând patriotismul „profund și curat” ce animă și determină înrolarea „pentru libertate și neatârarea țării”.

● [„*Scânteia*”, nr. 10 148] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim *Revăzând mereu un alt Iași*, un reportaj de Ioan Grigorescu.

8 aprilie

● [„*Scânteia*”, nr. 10 149] Ion Biberi publică note de lectură la volumul *Idei în mers* de Mircea Malița (Albatros): „Rod al unei erudiții științifice, filo-

zofice și tehnice, afirmată prin ușurința de mișcare a gânditorului în mulțimea tendințelor și concepțiilor generale asupra prezentului, lucrarea nu reflectă numai o poziție și o adâncire teoretică: este, de asemenea, mărturia unei experiențe trăite direct de autor, în contactul cu oameni reprezentativi și stări de fapte din numeroase țări. Sinteza va merge astfel deopotrivă în adâncime și în îmbrățișarea spațiului planetar”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8049] În secțiunea *Responsabilitatea socială a criticii literare*, Nicolae Balotă certifică *O obligație morală: rigoarea în fața debutului literar*: „Dacă cerem debutantului o riguroasă conștiință, o severitate necesară în judecarea de sine, cu atât mai multă rigoare pretendem din partea criticii care cântărește valoarea debutului. [...] O critică de direcție – atât de necesară într-o literatură în expansiune! – este o critică fermentativă care aruncă germeii unei arte a viitorului, care proiectează și face să devină conștient ceea ce, încă, în creația artistică este latent. Căci a descoperi un debutant nu este suficient. A-l urmări, a participa la dezvoltarea lui, a-l ajuta în munca lui, iată sarcini a căror realizare înnobilează critica, o fac să fie ceea ce trebuie să fie, o înaltă școală a literaturii”.

9 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 10 150] Natalia Stancu-Atanasiu publică o cronică dramatică, intitulată *O interesantă experiență teatrală „Matca” de Marin Sorescu la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț*: „Fără îndoială, *Matca*, piesa lui Marin Sorescu (publicată în revista «Teatrul» și devenită text al unui interesant spectacol al Teatrului Mic), trimite cu gândul la împrejurările dramatice ale inundațiilor din primăvara anului 1970. Dar, așa cum s-a observat, legătura cu realitatea era în *Matca* numai premisa, punctul de pornire al unei metafore dramatice de pronunțate dimensiuni filozofice, meditative. Zguduitorile încercări cărora le-au făcut față atunci oamenii l-au stimulat pe Marin Sorescu la elaborarea unui poem despre momentele cruciale ale existenței umane, despre naștere, viață și moarte; a unui poem care impune. În cele din urmă, ideea continuității vieții, a triumfului omului asupra cataclismelor naturale. La o bună bucată de vreme după elaborarea *Matcăi*, Marin Sorescu a fost chemat de către Teatrul Tineretului din Piatra Neamț să-și pună singur în scenă piesa. Și iată, temerara propunere a Teatrului din Piatra Neamț a generat una din cele mai interesante experiențe teatrale ale stagiunii, care se poate institui drept exemplu și pentru alte viitoare colaborări între teatre și dramaturgi. Director de scenă, Marin Sorescu n-a fost deloc sclavul textului, al propriei piese. Dimpotrivă, preocupările de regie au alimentat noi preocupări de creație dramatică. Autorul a simțit nevoia să-și rescrie în parte textul – și aceasta în sensul accentuării dimensiunii realiste a lucrării, valorificării superioare a aspectului documentar, îmbogățirii tipologiilor. Fără a părăsi coordonatele principale ale metaforei, dramaturgul explorează mai insistent în această nouă *Matcă* psihologiile oa-

menilor aflați în situații limită, îmbogățește și diversifică detaliile ce compun tabloul urgiei care se abate asupra-le”.

10 aprilie

• [„România literară”, nr. 15] Editorialul *Consecvență și dinamism* este semnat „România literară”: „Un sentiment de puternică mândrie a străbătut intens spiritul fiecăruia dintre noi urmărind, prin presa scrisă, prin radio, prin imaginile televizate, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Japonia. Prin amploarea ei deosebită, prin multilateralitatea contractelor și importanța domeniilor abordate, prin densitatea discuțiilor în finalitatea dezvoltării continue a relațiilor economice, culturale și tehnico-științifice, prin declarațiile președintelui României la întâlnirea cu reprezentanții Parlamentului japonez și la Conferința de presă, prin Comunicatul comun, atât de cuprinzător, semnat la 8 aprilie, ca și prin numeroasele manifestări de stimă și prietenie din partea poporului, – vizita aceasta se înscrie ca unul din evenimentele de seamă în viața internațională, ca o pildă vie a politicii de promovare a coexistenței pașnice între țări cu regimuri sociale diferite, cu niveluri de dezvoltare economice și tehnice de asemenea diferențiate. [...] O dată mai mult, prestigiul României socialiste, al propășirii ei interne și al rolului său atât de constructiv în viața mondială, a câștigat noi valențe, la care se vor adăuga cele prilejuite de vizitele în continuare ale celui ce întrupează cu atâta demnitate năzuințele și solia de pace, colaborare și prietenie a întregului nostru popor, la scara de perspectivă a Congresului al XI-lea al partidului său comunist”. □ Pe prima pagină citim și *Mesaj de prietenie* de Ion Horea: „Maruyama vine dintr-o țară în care sufletul firii și sufletul omului se îngemănează. El este dintre aceia care cu câțiva bolovani, o găleată de pietriș și ființa unui copac face dintr-un petec de pământ o operă de artă. [...] Putem vorbi despre noi, așadar, în graiul desenat al unui mare pictor japonez. Ca în haiku-urile tălmăcite, în pendulările cărora legăm două lumi cu aceleași fire ascunse, din desenele lui Iwane Maruyama se poate citi o poezie a locului și fizionomiilor românești, de către oamenii îndepărtatei Japonii. Este mesajul de prietenie și lumină al umanității, de pace și de cunoaștere, în care găsim astăzi gândul înalt al popoarelor lumii”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Sărbătorirea acad. Al. Philippide*: „În sala de festivități a Casei Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Capitală a avut loc sărbătorirea a 75 de ani de la nașterea scriitorului Alexandru Philippide. Au elogiât pe sărbătorit: Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, George Ivașcu, directorul revistei «România literară», și poeta Ana Blandiana. A urmat un recital din opera poetului, susținut de actorii Ileana Cernat, Iarodara Nigrim, Gelu Niță și Ion Colomieț”. □ *Analiză a prozei contemporane*: „Secția de proză a Asociației Scriitorilor din București a organizat o analiză a următoarelor volume apărute în Editura Eminescu: *Panorama romanului contemporan*, *Panorama nuvelei contemporane* și *Panorama reportajului româ-*

nesc contemporan. Au prezentat referate: Maria Luiza Cristescu, Nicolae Ciobanu și Valentin Hossu-Longin. Pe marginea celor trei expuneri au discutat Liviu Bratoloveanu, Adriana Iliescu, Iulian Neacșu, Cornel Omescu și Nicolae Velea. În încheiere a luat cuvântul Al. I. Ștefănescu, secretarul secției de proză”. □ „*Rotonda 13*”: „Viitoarea ședință a «Rotondei 13» din cadrul Muzeului Literaturii Române va avea loc la 14 aprilie, la sediul muzeului, și va fi consacrată lui Ion Vinea, de la a cărui naștere (17/29 aprilie 1895) se împlinesc luna aceasta 80 de ani. În numărul său din 24 aprilie «România literară» va consacra aniversării 2 pagini omagiale. Au fost invitați să ia cuvântul Șerban Cioculescu, N. Carandino, Barbu Solacolu, I. Peltz, Paul Teodorescu, Alex. Talex, Dragoș Vrânceanu, Elena Vinea”. □ „*Hronic buzoian*”: „Televiziunea română, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, a organizat, la Casa de cultură a sindicatelor din Buzău, o șezătoare literară la care și-au dat concursul Ioan Alexandru, Al. Andrițoiu, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Radu Cârnecki, Mihail Sabin, Romulus Vulpescu și Horia Zilieru. Actorii Dana Comnea, Costel Constantin, Iarina Demian, Mihaela Dumbravă, Ion Marinescu, Adela Mărculescu, Domnița Mărculescu, Sibila Oarcea, Rodica Popescu, Vistrian Roman, Jeanine Stavarache, Ilinca Tomoroveanu au prezentat un recital din poezia contemporană. Și-au dat concursul cântăreții Lucia Țibuleac, Maria Dragomiroiu și Cornel Fănățeanu. La pian, Lucia Anca. De asemenea, în cadrul manifestărilor organizate sub genericul «Hronic buzoian», redactorii Editurii Militare, Mircea Cârloanță, Ion Aramă, Ion Grecea și Gh. Pană au susținut un festival de poezie patriotică la căminele culturale din comunele Pătârlage și Nehoiu”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La liceul din comuna Călugăreni și la Școala generală din comuna Petrăchioaia, județul Ilfov, Virgil Carianopol, Viorel Cosma, Stelian Păun și Ion Ștefan s-au întâlnit cu cititorii, elevi și cadre didactice, în fața cărora au susținut un recital poetic. * Asociația Scriitorilor din Iași a inițiat, la Combinatul de fire sintetice din localitate, o întâlnire a scriitorilor Ioanid Romanescu și Silviu Rusu cu tineri iubitori ai poeziei. Întâlnirea s-a desfășurat sub genericul «Omagiu partidului și patriei». Au urmat un recital de poezie, susținut de tineri din cadrul întreprinderii, și o dezbateră în legătură cu creațiile lor literare. Cu acest prilej, s-au pus bazele cercului literar «Otilia Cazimir», ce va fi sprijinit direct de Asociația Scriitorilor din Iași și de Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă”. □ *Consfătuire*: „La *Consfătuirea cercurilor și cenacurilor literare din județul Hunedoara* au luat parte – în afara a numeroși tineri creatori și a factorilor de răspundere – scriitorii Radu Ciobanu, Iv Martinovici și Dan Constantinescu. A participat tovarășul Ilie Rădulescu, secretar al Comitetului județean P.C.R. Consfătuirea a analizat și a propus căi și modalități de sporire a activității literare din județ, în scopul răspândirii mai eficiente în rândul maselor a creației literare autentice”. ■ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează Virgil Gheorghiu, Dumitru Almaș, Pop Simion, Romulus Vulpescu,

Constantin Țoiu, Ion Arieșanu. ■ Al. Andrițoiu semnează *Testamentar și vizi-onar*: „Să fim loiali, cu toții, poeți, redactori, editori. Să folosim aniversările acestor zile ca pe un mare termen de comparație în spiritul bunei literaturi patriotice. Să învățăm din documentele de partid legea echilibrului, a simetriei, a bunului simț și să nu dăm drumul rebutului, cu tot subiectivismul implicat muncii noastre. Să facem o literatură de epocă, așa cum au făcut cronicarii, Școala ardeleană, pașoptiștii, militanții pentru idealul unității naționale și al independenței. Cum au făcut comuniștii în anii ilegalității și fac astăzi, cu angajarea totală a conștiinței și a iubirii de țară. Să respectăm și să păstrăm dialectica testamentar vizionară a înaintașilor, în înscrierea pe orbita de aur a tradiției. Și să simțim totdeauna, în spate, zidul fierbinte al poporului”.

■ Constantin Țoiu scrie, în *Cele 16 ore*, despre volumul *Avram Iancu. Documente* de Ion Ranca și Valeriu Nițu (Ed. Științifică): „O colecție de documente zguduitoare, cartea aceasta a lui Ion Ranca și Valeriu Nițu, pe care e bine să o păstrăm în biblioteca noastră, în locul cel mai apropiat”.

■ Șerban Foarță publică *Maturitatea amiezii*, despre volumul *Singurătatea amiezii* de Anghel Dumbrăveanu (Facla, 1973): „Dintotdeauna Anghel Dumbrăveanu a preferat spontaneităților de toată mâna, gesturilor bine cumpănite, «canonice» aproape, dezordinilor, un ritual sever, iar gustul de stilizare însuși (de obârșie folclorică) va fi fiind, în ceea ce-l privește, unul cum nu se poate mai firesc. Căci astăzi, când poetul trebuie să accepte surprizele vârstei, ineditul propriei lui amieze, noutatea «gustului cenușii» (ca în *Drumul de noapte*), poate că – singură – o «strategie» stilistică (expresia este a lui Lucian Raicu) i s-ar putea opune din partea unuia pe care toate aceste gesturi bine cumpănite îl contrariază în însăși ființa lui ceremonioasă cu oroare de imprevizibil”.

■ Sorin Titel semnează *O carte despre eroism*, un text despre *Marșul alb*: „Pop Simion, excelent reporter, cu o mare aprehensiune în reportajele sale pentru amănuntul concret, pentru detaliul concludent și revelator, renunță parcă în cartea de față la această calitate indiscutabilă a scrisului său, oferindu-ne un text ce poate părea ușor rarefiat, de un lirism excesiv”.

■ În *Pro domo* citim *Plimbare prin București* de Alexandru Ivasiuc.

■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar cu Aforismele lui N. Iorga*: „La interval de șapte ani, două cărți, prima, *Gânduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul* (București, Minerva, 1905), cealaltă, *Cugetări* (Vălenii-de-Munte, Editura Societății «Neamul Românesc», 1912), înglobând textul celei dintâi și triplându-i conținutul, atestă remarcabilul talent aforistic al lui N. Iorga gânditor cu o vastă experiență de viață și de oameni, moralist de vocație, îndrumător înzestrat cu o rară putere de entuziasm și de muncă”.

■ Alexandru George scrie despre expresia „*Angel radios!*”: „Poate că ipoteza cea mai simplă și, de aceea, cea mai neplăcută oamenilor de știință e că *angelul radios* e străin de toată această istorie, adică e pur și simplu o invenție a lui Caragiale”.

■ Alexandru Niculescu prezintă volumul *Stilistica limbii române* de Iorgu Iordan: „*Stilistica limbii române* se înscrie ca operă lingvistică și ca fapt de

cultură, într-un prezent continuu”. ■ Nicolae Manolescu revine la cronica literară cu a doua parte a ciclului de texte *Sociologia romanului*, care apare sub titlul *Romanul și viața modernă*: „Puțin reprezentat înainte de război, obiectiv și naturalist, cu întârziere, îndată după aceea, romanul românesc este modern și perfect sincron cu acela occidental zece ani mai apoi. Trăiește în Europa, ca un adevărat european. În decembrie 1933, într-un bilanț, Șerban Cioculescu observa că anul care a trecut «a reprezentat în grafica producției noastre epice treapta cea mai înaltă până în prezent». Criticul nu se înșela”. ■ Citim recenzii: □ L. Raicu semnează „*Linia gândului*”, o prezentare a volumului *Irosirea zăpezilor* de Ion Iuga (C.R., 1974): „Încrederea în spațiile albe, de la sine elocvente, e uneori răsplătită, alteori nu, și enigmaticele tăceri întârzie să-și reveleze, fie și pe căi ocolite, abundența conținută. Eliptic și sugestiv, cum spuneam, stilul tinde să devină oracular, iar gesticulația poetului ostentativ misterioasă, aluzivă și indescifrabilă”. □ Vasile Băran scrie despre volumul *Ascensor pentru cuvinte* de Valeriu Bucuroiu (Albatros, 1975): „Deschid o carte a lui Valeriu Bucuroiu apărută recent în Editura Albatros, și nici nu-mi dau seama când, citind-o, mă pomenesc într-un lift. Nu-mi pare rău c-am nimerit aici și încerc să-mi strâng pleoapele câteva clipe cu scopul de a putea privi mai cu atenție lucrurile din jur”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Erudiția activă*, o prezentare a volumului *De la Ion la Ioanide* de Nicolae Balotă (Minerva, 1974): „*De la Ion la Ioanide* nu are structura unitară a unei cărți gândite și realizate ca o individualitate, cum – raportându-ne la o altă lucrare despre proza românească modernă – era *Realitate și romanesc* de Liviu Petrescu; fiecare «capitol» este de fapt o carte, și nu numai prin dimensiuni, ci mai cu seamă printr-o independență de bloc compact. Criticul construiește pe orizontală, principiul său este alăturarea; dar fiecare element este prevăzut cu tot ce-i este necesar, compartimentarea făcându-se pe mari unități, pe «gospodării» totale. [...] *De la Ion la Ioanide* este o carte de referință pentru cunoașterea prozei moderne românești”. □ George Muntean semnează *Monografia de reviste literare* notând eforturile Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu” de a face „investigarea monografică a celor mai de seamă reviste literare românești”. În acest context este comentat volumul *Reviste literare românești din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea* (Ed. Academiei): „Meritul de ansamblu al acestei lucrări a Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu» este acela de a ne pune în față un enorm material bine sistematizat, limpezit, ancorat în mișcarea literară a timpului și perspectivat cu inteligență (când a fost cazul) asupra planului general al literaturii noastre. Se relevă, totodată, lucrurile demne de luat în seamă, amănuntele semnificative rămase uitate în paginile de atunci ale respectivelor periodice, erorile făcute prin neglijarea acestor publicații etc.”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Un caz special* în care prezintă volumul *Focuri de iarnă* de Dumitru Alexandru (C.R.): „Diferența mesajului liric, în

fond personalitatea lui, face să se estompeze similitudinea de muzicalitate. Un asemenea caz nu intră în sfera epigoniei și nici în aceea a parodiei. El semnalează în schimb o vârstă de graniță, o vârstă nu a poetului, ci a modului său poetic. Întâmplarea aceasta îmi evocă situația parnasianului în fața unui romantic; cel dintâi la muzica fierbinte a celuiilalt își proiectează asupra ei un curent de aer polar. Similitudinea rămâne, dar ea exprimă, în realitate, o încăpățânată opoziție. Poezia lui Dumitru Alexandru s-ar putea afla într-o asemenea situație. Personalitatea ei de acum, evidentă în ce privește tensiunea trăirii conținute, încearcă a se contura în expresie prin consum de sunete străine. Drept care, pentru a da o judecată mai sigură despre poet, trebuie să-l citim la a doua carte”. ■ Revista marchează 2 iunie 1816 – 8 aprilie 1885 C.A. Rosetti publicând un text omagial de Al. Săndulescu. ■ În *Cartea străină* citim: □ *Un victorian văzut azi* de Nicolae Balotă, o prezentare a romanului *Diana din Crossways* de George Meredith, tradus de Georgeta Pădureleanu. □ Nicolai Popescu, în *Joyce și Homer*, face o scurtă prezentare a studiului *Avanguardism and Modernity* de P. Egri, Universitatea din Tulsa, Oklahoma. □ Angela Cismaș prezintă volumul *Imprecatorul* de René-Victor Pilhes. ■ *Literatura Filipinelor* este prezentată de Cristian Unteanu, tot el semnând și traducerea articolului omonim, scris de L. Hosilos, preluat din vol. XII din *Encyclopaedia Universalis*, apărut în Franța în 1972. ■ Versuri semnează: Ion Stoica (*Eroica*), Claudiu Moldovan (*Drumurile țării*), Carmen Tudora (*Primăvară*), George Alboiu (*De mii de ani Dunărea; Elegia casei de pe munte; Copilul și somnul; Dacă și în poemele mele; Netezirea câmpului*), Florin Mugur (*Roman; Sfârșitul adolescenței; Cel mai tânăr; Bucurie*). □ Nicolae Jianu publică *Noiembrie, noaptea*, fragmente de roman. □ Ana Blandiana publică în rubrica sa tableta *Labirintul alb*, despre orașul Cordoba. □ Virgil Teodorescu și Petronela Negoșanu semnează traducerea poeziei *Numai mâine* de Alain Grandbois.

11 aprilie

• [„Contemporanul”, nr. 15] La rubrica *Jurnal de lectură: Critică erudită*, Dumitru Micu se ocupă de cartea lui Nicolae Balotă, *De la Ion la Ioanide*: „Eseurile sale nu converg, în consecință, spre un același punct, spre o idee comună, nu realizează o sinteză. Eteroclită, cartea se impune mai puțin ca un tot indislocabil, și mai mult ca o însumare de piese autonome ce cuprind foarte interesante reflecții în jurul unor opere din perioada interbelică, observații, analize, semnalări de raporturi, de confluente – ce se înscriu cu succes pe linia contribuțiilor efective la definirea specificului literaturii române în contextul creației spirituale a umanității”. ■ Dan Grigorescu semnalează apariția traducerii lui Yasunari Kawabata, *Țara zăpezilor*: „Traducerea semnată de Stanca Cionca (traducere realizată direct din japoneză, ceea ce reprezintă prima ei calitate) sugerează însușirile unui stil, în care obiectele și peisajele, mișcarea, sunt evocate pictural. Un mare scriitor al acestui secol (cărui, cum se știe, i

s-a decernat Premiul Nobel în 1968) își capătă drept de cetate în literele românești”.

• [„Cronica”, nr. 15] Editorialul intitulat *Istorie și cultură* este semnat Cronica: „Relația literaturii și a artei cu viața apare limpede exprimată mai ales în momentele importante ale istoriei unui popor. Din acest punct de vedere s-ar putea spune, bunăoară, că istoria literaturii noastre, ca și istoria teatrului ori a artelor plastice, ca și istoria instituțiilor culturale exprimă sensurile unei lupte. Este lupta de afirmare a spiritualității poporului nostru care, de la cultura folclorică, reflectând viața milenară a comunităților născute și dezvoltate în jurul și în interiorul arcului carpatic, a pășit treptat la creația culturală scrisă, la tipări-turi și monumente înălțate din piatră și culori, atingând, în perioada contemporană, culmile unei gândiri și ale unei sensibilități materializate în atâtea opere durabile, îmbogățind patrimoniul universal al culturii și civilizației umane. [...] De curând, în cuvântarea ținută la Academia «Ștefan Gheorghiu», tovarășul Nicolae Ceaușescu demonstra convingător că «nu voința subiectivă a unor personalități este aceea care schimbă cursul dezvoltării omenirii, ci, dimpotrivă, intențiile și actele oamenilor sunt determinate de legile inexorabile ale progresului istoric». Chestiunea se pune în termeni asemănători și în cultură: numai acea creație care vine în întâmpinarea progresului general, a tendințelor și aspirațiilor unei comunități, a legilor dezvoltării, are sorți de durabilitate. «Numai în măsura în care personalitățile înțeleg tendințele obiective ale acestor legi, necesitățile imperioase ale mersului înainte al societății, ele pot aduce o contribuție pozitivă la transformarea lumii, la îndeplinirea aspirațiilor și idealurilor înaintate ale omenirii» – arăta, cu același prilej, secretarul general al partidului”. ■ Nicolae Turtureanu semnează *Ceremonial de primăvară*: „În fiecare dimineață Bătrâna deschidea fereastra și-și plimba privirea peste dreptunghiul de pământ viran dintre blocuri. Lujerele florilor de astă toamnă stăteau încremenite în ușoara vibrație a aerului matinal”. ■ Dumitru Micu scrie despre *Creația critică*: „Din tot ce s-a scris valabil pe tema criticii și creației se detașează concluzia că în critica literară creație înseamnă crearea de puncte de vedere. Poezia criticii rezultă din tensiunea intelectuală și criticul se realizează ca artist în măsura în care construiește viziuni critice coerente. Natural, utilizarea instrumentelor artei, pentru o cât mai eficientă comunicare a judecăților, nu e de loc exclusă, ba devine, în anumite situații, chiar stringent necesară. Una e însă expresia plastică și cu totul altceva literaturizarea. Dacă, precum a demonstrat-o, în *Istoria literaturii române*, G. Călinescu, analizând ideile literare maiorești, în creația lirică nu metafora e condiția poeziei, ci invers, poezia, condiția metaforei, cu atât mai mult în critică imagismul nu condiționează creația, ci este condiționat de ea. De creația de puncte de vedere, de creația critică”. ■ Gh. Ivănescu se ocupă de *Necesitatea criticii limbii*: „Eu înțeleg că munca e grea: mulți cetățeni ai țării nu sunt suficient de instruiți pentru a nu face greșeli de limbă, iar activitatea literară, publicistică și științifică este prea

bogată pentru a putea fi dirijată sub raportul limbii. Dar eforturile în această direcție nu trebuie precupețite, dacă ținem ca scrisul românesc să fie scutit de unele aspecte criticabile, de lipsa de gust, de dovezi ale ignoranței”. ■ Aurel Sasu semnează *Melancolind în tulburare*, un profil liric al lui Horia Zilieru: „Și ca orice creator adevărat, care-și întemeiază poezia pe o obsesie, – în glumă uneori, mai grav alteori – Horia Zilieru încheie prin a deveni el însuși un complice al pasiunilor”. ■ Al. Andriescu semnează *Tudor Vianu, eminescolog*, o cronică literară la *Tudor Vianu*, ediție îngrijită de Virgil Cuțitaru, prefață de Al. Dima; volum apărut la Ed. Junimea, colecția „Eminesciana”: „În ciuda ordinii cel puțin curioase în care ni se propune să citim studiile lui Vianu despre Eminescu, socotim util acest volum, încrederea noastră că «Junimea» face un nobil act de cultură publicând colecția «Eminesciana» nu poate fi știrbită de neajunsuri ca cele semnalate, ușor de prevenit pe viitor”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Const. Coroiu scrie despre *Articole vorbite* de Victor Crăciun (C.R.): „*Articole vorbite*, carte neobișnuită în felul ei, ne prilejuiește una dintre cele mai emoționante lecturi, ne îndeamnă acum când se împlinește o jumătate de veac de radiofonie românească, să medităm încă o dată la marile noastre repere”. □ Virginia Burduja prezintă *Între noi copiii* de Nina Cassian (Ed. Ion Creangă, 1974): „Aglomerările sugestive de termeni, inventivitatea jocurilor de cuvinte, umorul abundent, situațiile imprevizibile, fulgurantele pasaje onirice fascinează cititorul, inoculându-i subtil morală, învățătura”. □ Cristina Strat scrie despre *Forma ca deformare* de Marian Popa: „Autorul *Formei ca deformare* parcurge un itinerar al literaturii contemporane investigându-l cu o logică și o informație remarcabile. De reținut în ultima analiză, gustul pentru figurativ”. ■ Ștefan Oprea scrie despre *Matca de Marin Sorescu pusă în scenă de el însuși la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț*: „Spectacolul de la Piatra Neamț e, cred, până acum, cea mai bună traducere scenică a piesei, meritul fiind în aceeași măsură al autorului-regizor, al scenografului și al actorilor”. ■ Din *Moment* reținem *Întâlnirile „Cronicii”*: „Redacția revistei noastre a susținut, pe linia unei constante preocupări, încă o întâlnire cu cititorii săi. E vorba de discuția avută zilele trecute la Facultatea de stomatologie a Institutului de medicină și farmacie din Iași. În cuprinsul acestei discuții, reprezentanții revistei *Cronica* (Liviu Leonte, redactor-șef, Andi Andrieș, redactor-șef adjunct, Ștefan Oprea, secretar general de redacție și Vasile Constantinescu (membru al colegiului redacțional) au avut un rodnic schimb de opinii cu prestigioși profesori ai medicinei ieșene și cu studenți ai susnumitei facultăți, profund interesați de problemele presei și ale literaturii”. ■ Natalia Cantemir semnează necrologul *În memoria lui Ivo Andrić*: „A plecat în lumea umbrelor poetul, nuvelistul, romancierul, criticul și eseistul Ivo Andrić, cel dintâi nume iugoslav alăturat în 1961 șirului de valoroși creatori ai lumii, laureați ai Premiului Nobel. [...] Ivo Andrić rămâne în posteritate ca un mare și autentic artist al cuvântului, ca o conștiință a timpului său, care a căutat și a descoperit în și

prin artă, cât și prin activitatea socială punți între veacuri și generații, între oameni și popoare”. ■ Paul B. Marian realizează o convorbire *Cu Robert Laf-font despre Condiția scriitorului francez*: „– Dar statul nu acordă nici un sprijin creației literare? – Sprijinul statului este foarte parcimonios, cu toate că fiecare consacrare internațională a unui autor francez este sărbătorită ca un triumf al națiunii. Statul nu face aproape nimic ca să faciliteze dezvoltarea unei cariere sau să ușureze viața scriitorului. – În asemenea condițiuni, premiile literare n-ar putea constitui un ajutor eficace pentru scriitor și, în ultimă analiză, pentru cartea franceză? – Și da și nu! Da, se înțelege ușor de ce. Nu, pentru că în felul cum este organizată această cursă a premiilor, ea nu constituie un factor benefic nici pentru scriitor, nici pentru cartea franceză. O instituție – aceea a premiilor literare – întemeiată pe criterii labile nu poate produce decât roade amare pentru toată lumea. Mai întâi pentru scriitori: firește, laureații premiilor își freacă mâinile de bucurie, dar zilele care urmează încununării lor sunt mai puțin trandafirii. [...] – Care e, după dv., eroarea sistemului premial? – Aceea de a crea în mod arbitrar o vedetă dintr-un scriitor pe care nimic nu-l pregătise pentru acest exces de onoare. În fiecare an, juriile au de ales dintr-un număr de vreo douăzeci de candidați de calitate egală. Rareori se întâmplă ca meritele unuia dintre ei să fie atât de deosebite încât să anihileze șansele celorlalți”. ■ Șt. Avădanei semnaleză apariția volumului de *Eseuri* de T.S. Eliot (Univers), traducere de Petru Creția: „Ceea ce Eliot a intenționat a fost o explorare totală a procesului de creație, o încercare absolută de a îmbina cercetarea din exterior a criticului cu cea din interior a poetului; ceea ce a rezultat este o poezie care se vrea o reorganizare a tradiției, o poezie critică deci, alături de o critică metaforică și o poetică personală”. ■ Versuri semnează: Ion Hurjui (*Însuși cuvântul*; ***, *Rotonda*), Corneliu Popel (*Steaua albastră*; *Pace e-n noi*; *Illuminarea*), Ana Mășlea (*Poem*; *Licoare*).

● [„Orizont”, nr. 15] Alexandru Ruja semnaleză cartea de critică a lui Gabriel Dimisianu, *Valori actuale* (Eminescu), remarcând că acesta „nu promovează o critică contestatară, de negație” și, cu puține excepții, „articolele sale sunt mai mult de analiză”. ■ Lucian Alexiu își bifurcă interesul critic, în două articole: primul despre poezia lui Ben Corlaci: „Cu generația de poeți din care face parte Ben Corlaci, renăștea, în anii războiului, într-un climat literar contaminat de reverberațiile simbolismului (nu mai puțin ale semănătorismului), o poezie contestatară, cu acuzată adresă socială; poezie care putea invoca, în afara alianțelor literare oricând posibile (între reprezentanții aceleiași generații) modele prestigioase. Pentru Ben Corlaci, acestea sunt Baudelaire și Rimbaud, fără ca pentru început demonia tânărului emul să depășească într-un mod substanțial stadiul preliminarilor verbale.” (articolul *Poezia lui Ben Corlaci*) și al doilea articol despre poezia Anișoarei Odeanu: „Grația înțeleasă ca marcă tipologică, o sensibilitate elegiacă, un mod de a trăi cu luciditate uimirea, frenezia contactului cu materia și mai ales o rară bucurie a ros-

tirii cuvântului însoțește opera lirică a poetei și romancierei Anișoara Odeanu (1912-1972). O dicție poetică impecabilă, acordată registrului specific literaturii feminine, distincției și discreței gestului.” (articolul *Anișoara Odeanu, poeta*). ■ Preocupat de dedesubturile istoriei literare, Gabriel Stănescu publică „pagini de corespondență” ale lui Arghezi, Galaction, Brătescu-Voinești, Lucia Demetrius către I.C. Vissarion, „un scriitor aproape uitat”. ■ Din literatura lumii, Ioan Peianov traduce o povestire de Mihail Bulgakov, *Istoria cu asul de tobă*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 227] În a doua parte a cronicii sale vehemente împotriva romanului *Delirul*, Mircea Scarlat trage concluziile: „Marin Preda a vrut să facă o ficțiune în spiritul realităților, fără a fi consecvent în această privință. Rolul personalității în istorie nu e văzut în chipul cel mai just. Dar chiar dacă explicațiile ar fi, toate, juste, romanul n-ar fi implicit bun. Decența artistului îi cere să sugereze, iar Marin Preda explică aici mai mult decât se cere unui romancier. [...] Tot ce scrie Marin Preda de două decenii încoace nu face decât să reliefeze unicitatea aceluși bun roman care se cheamă acum «volumul întâi» din *Moromeții*. Comparat cu acesta, *Delirul* este un eșec. Dar când ai o nestemată și vrei s-o scoți în lume, trebuie s-o înconjori cu metal, mai mult sau mai puțin prețios, după posibilități”. □ Despre *Mitul Eminescu* ne reamintește D. Păcurariu. □ Cronică literară de E. Manu, la volumul de epigrame *Ascensor pentru cuvinte* de Valeriu Bucuroiu. □ Cronica de librărie semnalează „o carte fascinantă” la Ed. Minerva, colecția B.P.T., *Eseul englez*, în două volume, antologie și prefață de Virgil Nemoianu, prezentări de Andrei Brezianu, „suită de superbe eseuri traduse de «angliști» de frunte și care însumează spuma eseului englez, de la Bacon la Huxley.” □ D. Mutașcu recenzează volumul *Negru Vodă* de Gh. Tomozei, în *Repere medievale*, carte a unui „calofil cu gustul anticariatului”, prima dintr-o trilogie ambițios intitulată *Cântarea României*. □ Despre *Poezia lui Pierre Reverdy* scrie Romul Munteanu. □ I. Lotreanu revine la *Poezia de luptă*, oprindu-se la *Ostașii noștri* de V. Alecsandri și la *Cântece de vitejie* de George Coșbuc. □ *Săptămâna pe scurt* anunță un volum antologic de *Teatru* de Teodor Mazilu (C.R.).

12 aprilie

● [„**Scânteia**”, nr. 10 153] În cadrul vizitei în Filipine, aflăm: *Președintele Nicolae Ceaușescu Doctor Honoris Causa al Universității Filipinelor și Universitatea feminină din Manila a acordat titlul de Doctor Honoris Causa tovarăsei Elena Ceaușescu*.

● [„**Flacăra**”, nr. 14] George Arion semnează reportajul *Au învățat meseria de constructor ridicându-și propria școală*. ■ În *Ce profețim, ce profesăm*, Nicolae Stoian publică «*Gura adevărului*», o prezentare a volumului *Publicistica lui Eminescu*, alcătuit de Gh. Bulgăr și Al. Melian: „Premisele de la care

pornesc în exegeza lor cei doi autori sunt într-adevăr definatorii pentru înțelegerea activității publicistice a lui Eminescu, florilegiul de articole oferind chiar cititorului mai puțin familiarizat cu această materie argumentele necesare înțelegerii contribuției eminesciene la cristalizarea gândirii social-politice românești. «Toate resursele geniului său - consideră cei doi alcătuitori ai ediției - au fost puse în slujba cunoașterii vieții, a realității, pentru apărarea adevărului și fundamentarea progresului social, pentru emanciparea spirituală a românilor de pretutindeni și pentru înălțarea culturii și limbii naționale, componente esențiale ale vieții poporului nostru. De aceea, cunoașterea activității publicistice a lui Eminescu întregeste imaginea deosebită pe care o avem despre poet cu datele esențiale ale conceptelor lui filozofice, politice, sociale, culturale, cu acea unică sinteză de idei profesate timp de aproape șase ani la «Timpul» în etapa de vârf a creației lui literare.»

□ Cu titlul *Cronică* (62-63-64), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra și anunță că, începând cu data de 7 aprilie se vor organiza și o serie de festivaluri. „Deci, în afară de ședințele obișnuite, cenaclul nostru se va prezenta în fața publicului și în hainele sale mai de sărbătoare, concentrând pentru astfel de prilejuri tot ce are el mai reprezentativ. Urmărim prin organizarea unor asemenea festivaluri nu o latură pur spectaculară, de străluciri superflue și exterioare, ci realizarea unei noi punți spre atenția publicului, a unui nou mijloc de comunicare a străduințelor noastre întru înfăptuirea unei arte de mesaj major, potrivit cerințelor vremurilor de mari încordări, dar și de mari satisfacții pe care le trăim».

■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie despre *Explorarea viitorului*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Cărțile și comerțul de stat*.

• [„Luceafărul”, nr. 15] Despre *Contemporanii noștri: Al. Philippide* scrie M. Beniuc: „Pe lângă admirația față de marele talent al poetului, de atunci în nepripită și continuă ascensiune, față de cărturarul de consacrată erudiție literară, față de eminentul jude al problemelor creației poetice și față de meșterul traducător de poezie din limbi diferite, mi-au sporit mereu stima și dragostea față de omul Alexandru Philippide».

■ La *Poetul „Pajerelor”* se referă Dinu Flămând: „În sfârșit, pentru a avea o mai justă situație a *Pajerelor*, să ne gândim o clipă ce doctrine poetice predominau în epocă și cine scria la noi poezie pe la 1904. Epoca era încă tulbure, epigonii eminescieni încă abundau, simbolismul nu se cristalizase ca mișcare. Tânărul Mateiu Cargiale scria sonet din îndemn parnasian, dar nu are de gând să atace elita Olimpului nici să pătimească pentru nimfe grațioase. El realizează și, o spunem din nou, o sinteză istorică locală, atmosfera (în abstarct) a unui etern «veac de restriște cu sângerânde zări»».

■ M. Ungheanu prezintă volumul *Amintiri despre Ibrăileanu*: „Când nu sunt numai pioase evocările din *Amintiri despre Ibrăileanu* (culese de Ion Popescu-Sireteanu) ne restituie ceva din magicul secret al personalității lui Ibrăileanu».

■ În studiul lui Florin Mihăilescu, *Introducere în opera H. Papadat-Bengescu* (Minerva), Dan Cristea observă o *Interpretare inadecvată*:

„O seacă Introducere în *Opera H. Papadat-Bengescu* scrie Florin Mihăilescu, autor care demonstrează, și cu acest prilej, o mult mai mare apetență pentru discuția teoretică și critică decât pentru investigarea și transpunerea sensibilă a creației propriu-zise. [...] De asemenea, interpretările abuziv sociologizante [...] reprezintă o altă scădere a studiului lui Florin Mihăilescu, interpretări unde autorul nu se arată nici măcar consecvent, de vreme ce în alte părți explorează «incidența socialității», într-o creație care numai de absența tabloului social nu poate fi acuzată. [...] Tratarea lui Florin Mihăilescu e, în concluzie, o haină nepotrivită pentru o mare operă a literaturii noastre”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Poezia lui G. Călinescu (V)*: „Dacă până acum, am întâlnit în această *Laudă a lucrurilor* un Călinescu profet programatic, bucolic, scriind ca Virgil sau ca Horațiu, adică în mare, ceea ce s-a numit stilul clasic, dacă l-am surprins în ipostaze ușor conformiste, ironic-livresc, jucându-se cu aluziile mitologice, trebuie spus că pe tot parcursul acestui volum de cântări lirice el rămâne deopotrivă naiv, candid și pur”. ■ Eugen Simion semnează prima parte a studiului despre *Ion Marin Sadoveanu (I)*: „Apariția, în 1944, a romanului *Sfârșit de veac în București* a fost o revelație. Șerban Cioculescu îl socotește «monumental» și mărturisește că de la Rebreanu n-a mai întâlnit la noi «un alt romancier cu atâta putere de creație obiectivă ca Ion Marin Sadoveanu» (*Aspecte literare contemporane*, p. 443). Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, T. Vianu nu sunt departe de acest punct de vedere. Cartea ar fi satisfăcut, sigur, și pe E. Lovinescu, prin tendința ei spre obiectivare și urbanizare. Nu cunoaștem punctul de vedere al lui G. Călinescu. *Compendiul* din 1945 nu înregistrează numele romancierului I.M. Sadoveanu, însă, judecând după formula obiectivă și clasicismul prozei, este de închipuit că *Sfârșit de veac din București* ar fi intrat în vederile criticului. Ca și acesta, I.M. Sadoveanu se opune curentului general (favorabil prozei de tip analitic, în stilul Gide, Proust, Joyce) și se orientează în roman spre pictura socială și creație de tipuri”.

15 aprilie

• [„*Tribuna României*”, nr. 59] Pe prima pagină aflăm de o nouă vizită la nivel înalt: *Președintele Ceaușescu în Japonia*. ■ În *Cuvântul zilei*, prof. dr. Virgil Cândea scrie despre *Luminile cărții*: „Există un vechi crez românesc despre scris și carte, plămădit din înțelepciunea poporului și proclamat cu statornicie de toate generațiile culturii noastre. De la adâncul aforism din bătrâni «Ai carte, ai parte», de la tâlcurile basmului despre «Voinicul cel cu cartea-n mână născut», care exprimă respectul nostru pentru virtuțile învățaturii, cugătarea românească s-a înălțat, prin Miron Costin, la afirmarea supremei îndeletniciri a lecturii, aducând umanista laudă cărții ca izvor de știință și înțelepciune”. ■ Apare textul *Premiile Academiei*, nesemnat: „În sesiunea de primăvară a Academiei Române, desfășurată la 31 martie, au fost decernate tradiționalele premii ale acestui înalt for științific și cultural, pe anul 1973. Într-un cadru fes-

tiv, cele 30 de premii au fost împărțite unui număr de 75 lucrări aparținând la 244 autori din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, tehnicii, biospeologiei, agriculturii, silviculturii, geologiei, geofizicii, geografiei, medicinei, sociologiei, filosofiei, psihologiei, dreptului, istoriei, filologiei, literaturii, muzicii, artelor plastice, istoriei literare și muzicologiei. Pe lista laureaților din domeniul fizicii, chimiei și biospeologiei se află și numele a 19 cercetători din străinătate (Bulgaria, Cuba, Franța, R.F. Germania, Italia, India, Iugoslavia, Olanda, U.R.S.S., U.S.A.), distinși pentru colaborarea lor cu cercetătorii români. De asemenea, chiar la o primă vedere se observă – alături de numele unor vechi savanți – prezența unui masiv contingent de cercetători tineri, care prin lucrări de evidentă originalitate și-au obținut de pe acum un renume în specialitatea lor, premiul Academiei consemnând momentul unei binemeritate consacrară. Menționând și faptul că o bună parte a lucrărilor de știință distinse sunt lucrări de grup, credem că am marcat caracterul reprezentativ al selecției efectuate de juriul Academiei. Premiile acesteia sunt expresia efortului larg și viu, deschis tuturor ideilor noi, tuturor generațiilor, și răspunzând, în același timp, dezideratului cooperării cu elementele valoroase de pe toate meridianele. În semn de cinstire a înaintașilor științei și culturii românești, premiile Academiei poartă prestigioasele nume ale unor savanți, istorici, scriitori, pictori, compozitori, cum sunt: Gheorghe Lazăr, Dragomir Hurmuzescu, Nicolae Teclu, Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Emil Racoviță, Ion Ionescu de la Brad, Grigore Cobălcescu, Gheorghe Marinescu, Victor Babeș, Vasile Conta, Nicolae Bălcescu, Vasile Pârvan, Mihai Eminescu, Ion Andreescu, George Enescu ș.a. * Tot în cadrul acestei sesiuni, a fost ales membru de onoare al Academiei Române, savantul George Emil Palade, american de origine română, laureat al Premiului Nobel pentru medicină pe anul 1974. După cum se știe, profesorului doctor George Emil Palade i s-a decernat prestigiosul premiu, pentru valoroasele cercetări și descoperiri în domeniul organizării structurale și funcționale a celulei, pe care le-a realizat împreună cu savanții Albert Claude de la Universitatea Liberă din Bruxelles, și Christian de Duve, de la Universitatea Rockefeller din New-York ceilalți doi laureați al Premiului Nobel pentru medicină, pe anul 1974”.

■ Pagina *Omagiu* este dedicată lui George Enescu. Citim *Creator național și universal* de Zeno Vancea, *Modernitatea unui clasic* de Ștefan Niculescu, *Enescu și geniul muzicii românești* de Tudor Ciortea, *Povestea aceasta începe acolo, în Moldova...* de George Enescu („Fragmente din volumul de convorbiri *Les souvenirs de Georges Enesco*, de Bernard Gavoty, apărut la Flammarion în 1955).

■ Radu Gyr, *Amintiri despre Ion Pillat*: „S-au scurs treizeci de primăveri de când, în după amiaza zilei de 17 aprilie 1945, inima fecundului poet a încetat să mai bată... [...] Om de o rară noblețe sufletească, poet și scriitor de elită, Ion Pillat se situează în galeria marilor noștri lirici”.

■ În secțiunea *Librărie* sunt semnalate apariții la editurile Cartea Românească, Eminescu, Ion Creangă, Enciclopedică Română. ■ Niculae Stoian semnalează apariția volu-

mului *Repetabila povară* de Adrian Păunescu (C.R.): „Poezia lui Păunescu, în dezlănțuitele ei cascade, este una dintre originalele încercări de a capta torente din toate marile cursuri ale liricii românești, de la Alexandrescu și Heliade Rădulescu, la Eminescu și Macedonski, de la Bacovia și Goga, la Blaga și Argezi. Dacă acum încă își mai permite luxul de a se irosi uneori în meandre și aluviuni, nu e niciun motiv de îngrijorare: debitul liric, datorită preaplinului de suflet, e dintre cele mai bogate. *Repetabila povară* reprezintă o sursă de lirism irepetabil, propriu unui Păunescu matur, care nu numai că îndreptățește speranțele ce s-au pus în el, dar face demonstrația vitalității poeziei unei întregi generații”. ■ Gheorghe Bulgăr, *Eminescu la Sorbona*: „Pentru a marca într-un chip festiv deosebit un secol și un sfert de la nașterea poetului nostru național, profesorul Alain Guillermou a inițiat din timp un *Colocviu internațional Eminescu la Sorbona* în cadrul relațiilor culturale franco-române, asociind inițial această festivitate cu aceea a împlinirii a șase decenii de la înființarea lectoratului de limbă română de la celebra universitate pariziană, devenit apoi *Institutul de studii române* de la Sorbona, acum mai bine de două decenii. [...] Deschiderea festivă a lucrărilor acestui Colocviu a avut loc în marele amfiteatru al Sorbonei, Liart, cu participarea Președintelui Universității Sorbona – Paris IV, dl. A. Dupront și a ambasadorului României, C. Flitan. Cuvântarea rectorului Dupront nu a fost o simplă alocuțiune de circumstanță, ci o amplă evocare a specificului culturii, literaturii, limbii românești, a locului pe care îl ocupă în această cultură poezia lui Eminescu, sinteză de înaltă și expresivă spiritualitate românească. Au evocat apoi vechimea și eficacitatea relațiilor dintre cele două țări și rolul Colocviului prof. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, ambasadorul C. Flitan și organizatorul întrunirii, prof. Alain Guillermou, directorul Institutului de studii române de la Sorbona. Tema Colocviului, *Eminescu după Eminescu*, a prezentat un vast orizont de probleme și sugestii în legătură cu temele analizate de vorbitori, teme axate pe două mari direcții: influența operei poetului asupra marilor scriitori ai acestui secol (Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Oană, Gh. Bulgăr, C. Ciopraga, Ion Pop, Ion Apetroaie, Ilinca Grigorovici – în ordinea ținerii comunicărilor), constituirea mitului Eminescu și permanența valorilor artei lui literare (D. Păcurariu, Mihai Zamfir, I. Diaconescu, G. Munteanu, P. Marcea, E. Todoran, E. Olariu, I. Miloș). Colocviul s-a desfășurat într-o atmosferă favorabilă de discuții sincere, de sugestii pentru noi investigații eminesciene, tradiția acestor întruniri urmând să fie consolidată în viitor”.

16 aprilie

• [„*Viața studentescă*”, nr. 15] Conține un interviu cu prof. Const. Ciopraga, luat de Andrei Corbea: *Pentru mine didactic echivalează cu învățătura...* La întrebarea *În ce măsură studiul literaturii poate dobândi rigoarea și metodele unei științe – Literaturwissenschaft – care să elibereze critica de*

aproximații și nesiguranța aprecierii valorilor?, prof. Ciopraga afirmă: „Sin-tagma aceasta *știința literaturii* a fost privită mult timp cu suspiciune... Studiul literaturii poate fi abordat din perspectivă științifică, dar fără a ajunge, cred eu, la acea precizie ce domnește în alte laturi ale activității umane. De vreo 15 ani încoace, asistăm la eflorescența extraordinară a cercetărilor de critică și istorie literară, stimulată de conexiunea dintre metodele clasice și cele moderne – structuralism, fenomenologie, psihanaliză etc. Până la un anumit nivel, toate procedeele oferite de știință sunt binevenite. Cred însă, că e nevoie să ne ridicăm de la acestea la considerații de sinteză. A rămâne, cum se întâmplă în numeroase cercetări structuraliste, doar la o fărâmițare a unui text, la detalii, fără a ne ridica la judecăți de valoare, este o eroare. Cred că abuzând de metodele noi, ajungem să pierdem din vedere obiectul criticii însăși, acela de a oferi lucruri interesante, de a stabili criterii de valoare, de a modela gustul”.

17 aprilie

• [„**Scânteia**”, nr. 10 157] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* citim *Însemnări din Maramureș* de Tiberiu Utan.

• [„**România literară**”, nr. 16] Numărul se deschide cu editorialul „*Suma vieții noastre istorice*”, semnat „România literară”: „Programul Partidului Comunist Român, în care s-a acordat o atât de mare atenție cuprinderii și evaluării științifice a trecutului național, conferă istoriei poporului nostru privilegiul unei viziuni de ansamblu în concepția materialist-dialectică, revoluția pe care o săvârșim astăzi pentru edificarea noii societăți aflându-și cu atât mai legitimize temeiuri în bogăția atâtor tradiții de luptă polarizând conștiința de sine a unui popor mândru de valorile propriei ființe și ale propriei deveniri în contextul propășirii întregii umanități. Cărturarii acestui popor cu o istorie atât de greu încercată și-au pus știința și talentul lor într-un deplin acord cu voința apărării pământului străbun, cu poruncile cele mai drepte ale cugetului și simțirii întru identitatea de neam și de limbă, cu strădania vădirii adevărului asupra originii și a statorniciei noastre pe acest pământ străjuit de Carpați și de Dunăre, până la Marea cea mare. [...] Literatura, arta cuvântului în care bate inima Patriei, a Poporului luptător pentru libertate, demnitate, independență, pentru înflorirea României în noua orânduire, în mersul ei spre viitorul de aur al întregii omeniri – confirmă, nu numai o tradiție mereu îmbogățită, dar și o prezență mai semnificativă ca oricând”. ■ Pe prima pagină citim și *Pe magistrala timpului nostru* de M. Beniuc: „Călătoria tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia e continuarea unui drum istoric început mai demult pentru pace și colaborare între popoare, pentru deplină egalitate în drepturi, independență și suveranitate a tuturor statelor mari, mijlocii și mici, dezvoltate ori în curs de dezvoltare, cu respectul totalei libertăți pentru fiecare a alegerii orânduirii sale interne”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor*:

„În ziua de vineri, 11 aprilie 1975, a avut loc plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România. Plenara a ales în unanimitate pe tovarășul Virgil Teodorescu în funcția de președinte al Uniunii Scriitorilor, iar ca membri ai Biroului Uniunii pentru completarea locurilor rămase libere, pe tovarășul Mihai Beniuc și tovarășa Ana Blandiana. Plenara a luat unele hotărâri în legătură cu calitatea de membru al Uniunii Scriitorilor, în conformitate cu prevederile statutare, cu Codul Eticii și echității socialiste, și privitor la semnarea unui Angajament solemn de către membrii Uniunii Scriitorilor. Plenara a dezbătut și aprobat următoarele probleme înscrise în ordinea de zi: Planul de acțiuni al Uniunii Scriitorilor pe anul 1975, în lumina documentelor Congresului al XI-lea al P.C.R. și a recentelor indicații de partid; Planul de venituri și cheltuieli al Uniunii Scriitorilor pe anul 1975; Îmbunătățiri la regulamentul de pensii al Uniunii Scriitorilor, în acord cu legea generală a pensiilor; Propunerile Comisiei de pensii a Uniunii Scriitorilor pentru noii pensionari, membri ai Uniunii și ai Fondului literar; Regulamentele pentru decernarea premiilor Uniunii Scriitorilor și ale Asociațiilor de scriitori pe anul 1974; Componenta Juriului pentru decernarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1974. Plenara a ascultat o informare despre lucrările celei de a 12-a întâlniri a conducerilor de Uniuni de scriitori din unele țări socialiste, desfășurată recent la Havana. Plenara a rezolvat, de asemenea, unele probleme organizatorice”. □ Următoarea notă, fără titlu, sub o fotografie realizată de Magdalena Buză: „Luni, 14 aprilie, Muzeul literaturii române a organizat, în cadrul «Rotondei 13», o seară de evocări dedicată lui Ion Vinea. În imagine, de la dreapta: Barbu Solacolu, acad. Șerban Cioculescu, Aurel Baranga, Ion Bănuță, Paul Teodorescu și Al. Oprea”. □ *Omagiu lui Al. Philippide*: „În cadrul cenaclului «G. Călinescu» al Academiei Republicii Socialiste România a fost organizată o ședință omagială cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la nașterea acad. Al. Philippide. Acad. Șerban Cioculescu a elogiat poezia, proza și eseistica sărbătoritului. Apoi, Al. Balaci, membru corespondent al Academiei, a subliniat meritele lui Al. Philippide ca traducător din lirica universală. Au mai luat cuvântul Ion Potopin și Petre Strihan; Felicia Dimcea a citit din opera lui Al. Philippide, iar pictorul Th. Răducanu a întocmit un «Hrisov omagial» semnat de toți cei prezenți la ședința cenaclului”. □ *În memoria lui Ion Pop-Reteganul*: „Cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la moartea scriitorului, folcloristului și pedagogului Ion Pop-Reteganul, Uniunea Scriitorilor a depus o coroană de flori la monumentul acestuia, monument aflat în parcul din comuna Reteag, județul Bistrița-Năsăud. La Căminul cultural din Reteag s-a desfășurat, în continuare, o manifestare cultural-artistică închinată lui Ion Pop-Reteganul. Cu acest prilej au luat cuvântul Liviu Bratoloveanu, Mihai Gavril, Constantin Georgescu, Vasile Netea și prof. Ion Apostol Popescu. Au recitat poezii patriotice Traian Lalescu și Ion Larian Postolache”. □ *Evocarea lui Nicolae Cartoian*: „La Casa Corpului Didactic din București a fost comemorată împlinirea a trei decenii de la moar-

tea istoricului literar Nicolae Cartoian. Personalitatea prestigiosului creator de școală științifică în domeniul vechii culturi românești și al comparativismul medieval a fost evocată de Alexandru Bistrițeanu, Boris Cazacu, I.C. Chițimia, Ion Dumitrescu, Augustin Z.N. Pop, Dan Simonescu și Șt. Topală. A urmat un pelerinaj la mormântul lui N. Cartoian”. □ *Seară literară dedicată R.P. Ungare:* „La Casa Scriitorilor «M. Sadoveanu» din Capitală s-a desfășurat ieri, miercuri, 16 aprilie, o seară literară maghiară, cu prilejul sărbătoririi a 30 de ani de la eliberarea Ungariei. După cuvântul rostit de Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, a vorbit eseistul maghiar Imre Bata, sosit în țara noastră împreună cu prozatorii Magda Szabó și Tibor Szobotka în cadrul înțelegerii de colaborare dintre cele două Uniuni de Scriitori. Au citit din lucrările lor Magda Szabó și Tibor Szobotka. În continuare, actorii Adela Mărculescu (Teatrul Național din București), Jeanine Stavarache (Teatrul Ion Creangă), Dinu Ianulescu (Teatrul Mic) și Alexandru Repan (Teatrul C.I. Nottara) au citit versuri și proză din literatura Ungariei de azi. În încheierea acestei manifestări, Jeanine Stavarache, Al. Repan și Romulus Vulpescu au interpretat trei scene din comedia *Aterizare forțată* de Miklós Gyárfás”. □ *În spiritul colaborării reciproce:* „Poetul Aurel Rău a plecat la Berlin pentru a participa la «Festivalul de poezie» organizat cu prilejul celei de a 30-a aniversări a eliberării Republicii Democrate Germane. * A plecat la Bratislava Jean Grosu, spre a participa la «Seminarul boemiștilor și slaviștilor» ce se va ține în acest oraș”. □ *Salon literar consacrat lui Al. Tudor Miu:* „La Muzeul Memorial «Bogdan Petriceicu Hasdeu» din orașul Câmpina a avut loc, în cadrul Salonului literar, o seară memorială dedicată lui Al. Tudor Miu. Au luat cuvântul cu acest prilej Elsa Tudor Miu, Octavian Onea, dr. I. Mincu, Constantin Nisipeanu. Actori locali au citit din versurile poetului”. □ *Ațiuni ale Asociației Scriitorilor din Timișoara:* „Ultima ședință a Cenaclului Asociației Scriitorilor din Timișoara a fost în întregime consacrată problemelor epigramei și scrierilor satirice. Au citit lucrări originale Laurențiu Cerneț, Ion Martin, Marius Munteanu, Nicolae D. Pârvu, Vasile Vărădeanu și Ion Velican. Cu acest prilej, la sediul Asociației a fost deschisă o expoziție de caricaturi semnate de Gaveo (Gavril Constantinescu). De asemenea, Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat, la sediul cenaclului «Ion Popovici-Bănățeanu» din orașul Lugoj, un schimb de experiență al cenaclurilor literare din județul Timiș. Au fost prezenți, din partea Asociației, scriitorii George Drumur și Nicolae Țirioi. În cadrul acțiunilor întreprinse în cursul lunii aprilie, un fructuos dialog a avut loc la S.M.A. Orțișoara, unde Ion Arieșanu, Laurențiu Cerneț și Lucian Bureriu s-au întâlnit cu tinerii mecanizatori ai stațiunii”. □ *Cenaclul „Tudor Mușatescu”:* „Cu prilejul împlinirii a 5 ani de activitate, cenaclul «Tudor Mușatescu» organizează, sâmbătă 19 aprilie 1975, ora 18,00, în sala Dalles, din Bd. Nicolae Bălcescu nr. 18, o «Seară de satiră și umor», pregătită în colaborare cu Universitatea Populară București. Cuvânt înainte: Eugen Frunză și Barbu Alexandru

Emandi. Participă: Sin Arion, I. Berg, Angela Chiuaru, Ilie Ciobescu, Alexandru Clenciu, C. Constantinescu, Ioan Dan, Al. Florescu, Vasile Fulgeanu, Mirrel Gabor, Victor Hâlmău, Ionel Gologan, T. Maricar, D.C. Mazilu, Aristide Mircea, Imperiu Mateescu, Caton Popescu, C. Răducanu, Octav Sargețiu, Gabriel Teodorescu, Otilia Turcu, Ion Țolea, C. Vlădescu, Ion Vladimir. Își dau concursul scriitorii N. Crevedia, Vasile Băran și actorii Coca Enescu, Elisabeta Ionescu, Olga Bucătaru, Nicolae Brancomir, Dumitru Furdui, Paul Nadoleschi, Ion Gheorghe Arcudeanu”. ■ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează Mihail Cruceanu, Romul Munteanu, Gh. Cardaș, Octav Sargețiu, Gica Luteș. ■ Romul Munteanu semnează *Înainte spre clasici*: „Adeseori, invitația adresată cititorilor sau scriitorilor de a-și îndrepta atenția spre valorile clasice ale culturii naționale sau universale a fost considerată ca un act de manifestare a unui spirit conservator sau excesiv atașat de tradiție, în dauna evidenței și a vitalității artistice, exprimate de spiritul modern. Într-adevăr, apeluri de tipul înapoi la clasici par să mărturisească prin însăși formularea lor o atitudine conservatoare, incompatibilă cu înțelegerea firească a «progresului» literaturii, privit ca un act normal de concordanță cu sensibilitatea epocii ce a generat-o, ca și cu întreaga achiziție de idei, determinată de evoluția științei. Întâlnirile noastre repetate cu valorile clasice ale literaturii nu se produc în numele unei dorințe programatice de evaziune în trecut, nici în acel climat de admirație sacră pe care îl trezesc obiectele vechi, expuse în diferite muzee de pe meridianele globului. Contactul vital, stimulator pe care îl oferă lectura scriitorilor clasici nu se poate realiza, după părerea noastră, decât dintr-un unghi de vedere contemporan. Pe această cale, el oferă în mod evident măsura originalității operelor actuale, direcțiile de dezvoltare a spiritului modern, în ultimă instanță, caracterul organic al unei anumite culturi. [...] Privită în devenirea ei, literatura reprezintă o permanentă cucerire a realului, sensibil modificat, la rândul său, de la o epocă la alta. Așa ne explicăm de ce Albérès socotea mai ales romanul ca un act de împudoare. Aprecierea tendințelor novatoare din literatura actuală nu se poate face decât prin raportarea la tradiție. Comparația dintre *Moromeții* și *Ion* sau dintre *Groapa* și *Maidanul cu dragoste* reprezintă un procedeu frecvent utilizat de critici pentru a releva originalitatea contemporanilor prin raportarea la unele opere clasicizate. Despărțirea autorilor contemporani de cei clasici duce la crearea unui vid istoric ce anulează judecata autentică de valoare. Fără îndoială că aici intervine și o anumită pedagogie a lecturii, pe care Pompiliu Constantinescu o formulase, referindu-se la antichitate. «Modernizând înțelegerea literaturilor antice le dăm o nouă semnificație, o nouă forță de asimilare și înlăturăm și cealaltă eroare, a moderniștilor exclusivi, care cred, la rândul lor, că Homer a îmbătrânit și că tragicii greci sunt poate naivi, în pesimismul lor privitor la destinul omului.» Sensibil lărgită, această pedagogie a lecturii este aplicată de critica modernă și asupra unor autori din epocile mai apropiate. Barthes scrie despre Racine, Ch. Maurois despre Molière, T. Todo-

rov analizează *Decameronul*, Genette scrie despre Proust și J.P. Weber despre Vigny. Aplicată și asupra clasicilor români cu mai multă ingeniozitate și consecvență, această pedagogie a lecturii moderne ni se pare a fi de mare folos atât pentru interpretarea inedită a operelor lor, cât și pentru invitația cititorilor de a găsi în textele clasice noi semnificații. Impregnat de sensibilitatea și instrumentele criticii moderne, drumul spre clasici reprezintă un pas înainte, nu o evaziune în trecut, o demonstrație că ei sunt «contemporanii tuturor timpurilor».

■ Sub titlul *Un poet al prieteniei*, F. Băileșteanu scrie, în primul rând, despre Fănuș Neagu și „numeroasele portrete și evocări închinată diferiților prieteni, scriitori sau artiști: Constantin Piliuță, Titus Popovici, Gheorghe Tomozei, Ion Băieșu, Nicolae Velea, Radu Cosașu, Ion Miloș, Al. Ivasiuc, D.R. Popescu, Al. Andrițoiu, Constantin Țoiu, Ștefan Bănulescu, Vasile Rebreanu”, spunând: „Sunt, acestea, nu doar simple acte de grațitudine față de prieteni, nu doar simple siluete creioante de un bun mânuitor al condeiului, dar, cred, autentice «biografii interioare» ale operelor celor discutați, crâmpieie dintr-o nu imposibilă și de dorit istorie «sentimentală» a literaturii românești contemporane”.

■ Voicu Bugariu scrie despre poezia lui Dumitru Popescu în *Patosul comunicării*: „Poezia lui Dumitru Popescu este caracterizată, în primul rând, de elanul excepțional al afirmației umaniste. A scrie versuri este pentru poet un activ vibrant, din care orice gesticulație decorativă este exclusă. Respectul pentru cuvânt, credința pătimașă că acesta este capabil să participe la perfecționarea lumii sunt note fundamentale ale creației sale. [...] Poezia lui Dumitru Popescu, tumultuoasă în sens moral, dar deschisă și meditației asupra eternului uman, reprezintă unul dintre momentele importante ale liricii noastre de azi”.

■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Fraza cu maximum de informație*: „Nu există nicio societate fără un cod de valori, care reprezintă o modalitate de reglementare a alegerii. Marxismul, doctrină științifică despre om, considerat produs al naturii și al societății, dezvoltându-se în acord cu legi generale și legi specifice da dezvoltare, subliniind verificarea prin practică a adevărului, de vreme ce vorbește de verificare, deci de alegerea adevărului de eroare, văzută ca o dezvoltare activă, confirmă și argumentează complex și nuanțat enunțul de mai sus – subliniind caracterul dublu de continuitate și cezura între natură și cultură. Definirea omului ca proiect și finalitate proprie implică necesar cultura și, în același timp, continuă polemica dusă împotriva erorii, ca stare firească a ființei umane”.

■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Două polarități opuse: Vasile Pogor – tatăl și fiul*.

■ Al. Piru scrie despre *Emil Brumarul*: „Nu lipsește din poezia prefăcut infantilă a lui Emil Brumarul absurdul. [...] Șansa unei asemenea poezii de amabilă glumă și divagație e de a nu fi oferită în cantități prea mari, de a rămâne în câteva piese ca paginile bizare ale lui Urmuz, imposibil de concurat”.

■ Despre Panait Istrati scrie Constantin Țoiu în *Nașterea Brăilei*.

■ Em. Serghie publică *O evocare. Tudor Teodorescu-Braniște*, marcând opt ani de la decesul acestuia.

■ Nicolae

Manolescu publică o cronică literară la „*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Micu (Minerva, 1975): „În două privințe mă despart de interpretarea lui D. Micu. Întâi, fiind de acord că doctrina «Gândirii» și literatura ce s-a publicat în paginile ei timp de douăzeci și trei de ani nu coincid, mi se pare că între ele există un raport mai adânc și mai important decât ne lasă D. Micu să înțelegem: a justifica permanent neaderența ideologică și politică a colaboratorilor la programul teoretic înseamnă în fond a încerca să diminuezi o responsabilitate. În al doilea rând, pe cât de meticulos analizează D. Micu ideologia «Gândirii», pe atât de sumar analizează baza ei social-politică”. ■ Citim recenzii: □ Mihai Minculescu prezintă *Aproape o lebădă* de Radu Crișan (Albatros, 1974): „Radu Crișan știe să-și construiască o lume a sa, cam greoaie poate. Poetul este, structural, un arcadian căruia timpul și civilizația modernă i-au schimbat doar procedeele de versificare; de aceea poezia lui se înscrie, depășind aparențele de modernism, în lina poeziei afectivo-peisagiste tradiționale”. □ Virgil Mazilescu scrie despre *Nestinsa uimire* de Emil Vora (Eminescu, 1974): „Printre atâtea înalte jaloane – poetul se preumblă când grav și când (aici îi stă într-un fel și farmecul) voios, cu adolescentină «uimire», dar și, adeseori, cu o sensibilitate prea de tot comună”. □ Dana Dumitriu semnează „*Visul unui elefant*”, o prezentare a volumului *Paradisul* de Ioanid Romanescu (Junimea, 1975): „În volum sunt însă poeme adevărate care reușesc să transmită starea patetică a poetului, permanenta lui încordare psihică, clocotul sfidător al vanității, un lirism al «frustrării», i-aș spune, care așază pe Ioanid Romanescu printre poeții interesanți ai generației sale”. □ În *Romanul unui destin*, Valeriu Cristea scrie despre *Magdalena* de Mihai Giugariu (Eminescu, 1975): „Dincolo de «romanul» Magdalenei, de subiect și personaje, narațiunea captivează prin remarcabila capacitate a concretului, prin puterea ei de a descrie și reprezenta. Proza acestui scriitor absoarbe, asemenea unui burete, toate detaliile, nuanțele: atât cele caracteristice obiectelor, de ordin material – de la umezeala care rămâne între scândurile unei podele de curând spălate până la coloana subțire de fum înregistrată parcă cu o clipă înainte de a se risipi, cât și cele proprii trăirilor sufletești, mecanismelor psihice. E drept că Mihai Giugariu abuzează uneori de acest talent al său invocând, de exemplu, stăruitor, în cele mai mici amănunte, ședințele de coafor ale eroinei, vizitele sale prin cofetării și cafenele, felul în care «își duse mâna la păr apoi o lăsă să-i alunece jos pe gât» sau în care «încercă să prindă cu buzele felia de lămâie» dintr-un pahar, modul în care se răcorește frecându-și trupul înfierbitant cu batista sau cu un burete etc. Narațiunea se împotmolește atunci într-un fel de realism jos, nesemnificativ, mărginit”. ■ Mircea Iorgulescu publică *Discuții despre critica literară*: „A ne referi doar la prezent, fără a-l integra într-o succesiune, într-o evoluție istorică înseamnă în realitate a ne situa într-o perspectivă atemporală. Mai mult, o bună parte din «slăbiciunile» ce sunt indicate în diverse intervenții nu constituie proprietatea exclusivă a actualității; determinarea lor rigu-

ros istorică ne poate realmente sprijini în efortul de a le preface în amintiri; efectele sunt cunoscute, ne interesează – ca să le îndreptăm – cauzele. [...] Dacă de obicei citim poezia de azi pornind de la cea interbelică, nu este totuși mai propriu a o citi pe cea interbelică prin prisma celei de azi? Proza lui Sadoveanu, a lui Rebreanu, a Hortensiei Papadat-Bengescu, a lui Mateiu Caragiale, Camil Petrescu și Gib I. Mihăescu o citim sub unghiul prozei lui Zaharia Stancu, Marin Preda, D.R. Popescu, Eugen Barbu, Augustin Buzura: este unul dintre sensurile pe care le are actualitatea în critică. Dar, dacă nu e util ca unele reale insuficiențe ale criticii de azi să ne împiedice a-i stabili dimensiunile adevărate, nu este mai puțin nevoie a le numi și a le îndepărta. Pentru a deveni nu «bună», ci «mai bună». Pentru ca peste încă zece ani, privind înapoi, să putem face constatarea pe care o facem azi despre ultimii zece ani de critică literară românească. Pentru ca evoluția să însemne progres – și nu doar schimbare”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Despre Maria*, notând debutul în volum al lui Gheorghe Azap, cu *Maria* (Facla, 1975): „Gheorghe Azap este un ironic care folosește ironia ca pe o soluție de turnesol ce schimbă culoarea fondului principal de sentimente. Poemele lui au, cele mai multe, un clar aer de romanță pe care ironia nu-l risipește, ci îl subordonează unei temperaturi de parodie. Curios e că alura sentimentală a poemelor este și a poetului, dar desuetudinea, vetustețea, parfumul superficial ce însoțește sentimentalismul romanțios nu sunt la el naturale ci provocate”. ■ Roxana Sorescu marchează 30 de ani de la dispariția lui Ion Pillat cu textul *Măștile melancoliei*. ■ În pagina numită *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Un florilegiu Reverdy*, notând apariția volumului *Pietre albe* în tălmăcirea lui Iv Martinovici. □ Angela Ioan stă *De vorbă cu dramaturgul italian Gian Franco Venè*, punându-i două întrebări: ce l-a determinat să scrie *Referendum popular privind condamnarea sau absolvirea unui criminal de război* și ce părere are despre prezentarea scenică a piesei sale la Teatrul Național din Craiova. ■ În paginile dedicate prezentării *Din cultura lumii arabe* citim texte semnate de Bobdjan Gahurov (*Un mare enciclopedist*), Zabiollah Safa (*Când cuvântul devine poet*), Wolf Tochtermann (*Arhitectura tradițională tunisiană*). Paginile au fost realizate de Cristian Unteanu. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „Sub semnătura cunoscutului critic și editor turc Yaşar Nabi a apărut, în revista «Varlık» pe care o conduce (nr. 809/975), un articol consacrat personalității și operei lui Zaharia Stancu. Sunt amintite și traduceri în limba turcă ale marelui scriitor român de curând dispărut. * În Editura Varlık Yayınevi au fost publicate de curând traduceri în limba turcă, semnate de același Yaşar Nabi (traducătorul operei complete în turcește a povestitorului brăilean), a două noi volume de Panait Istrati: *Nerrantsula (Sokak Kızı)* și *Casa Thuringer (Uşak)*. * În ultimul număr (23/974) al importanței publicații americane «Year-book of Comparative and General Literature», care apare la Bloomington (Indiana) sunt semnalate sau discutate și câteva

manfiestări și lucrări românești: primul *Colocviu internațional de literatură comparată*, care a avut loc la București (13-14 septembrie 1974), asupra căruia revista promite să revină pe larg; romanul lui Zaharia Stancu, *The Gypsy Tribe*, în traducerea lui Roy MacGregor-Hastie (în cadrul bibliografiei: *List of Translations: 1973*); recenzia dezvoltată (despre conținut, orientarea autorului în cadrul criticii marxiste românești etc.), a *Dicționarului de idei literare* (I) de Adrian Marino, sub semnătura prof. Thomas A. Perry, de la East Texas State University”. ■ Ion Biberi semnează *Microcosmul lui Balzac*, un text scris cu ocazia vizitării locuinței scriitorului. ■ Versuri semnează: Grigore Scarlat (*Din totdeauna*), Silvia Zabarcian (*Trufia lui Sisif; Această răbdare...; Romanță*), Gabriela Melinescu (*Din viețile faraonilor; Eva, adică viața; Începând de azi; Scrisoare*), Toma George Maiorescu (*Ca pe un ecran; Florile; Luna pe Dealul Gol; Mările orașului cu focuri albastre*). □ Apare *File din jurnalul de front* de General Alexandru Cernat. □ Din proză citim *Visul Soldatului* de Victor Marin Basarab. □ Ana Blandiana revine la rubrica sa cu tableta *Vânzătorii de apă*.

18 aprilie

• [„**Contemporanul**”, nr. 16] În rubrica *Jurnal de lector: Proza satirică*: Dumitru Micu prezintă două cărți scrise de Teodor Mazilu: „*Într-o casă străină* este romanul său într-o măsură doar cu ceva, destul de puțin, mai mare decât al celorlalte ființe ce-l populează. Ponderea experiențelor sale nu o întrece cu mult pe aceea a numeroaselor alte personaje ce intră în vreun fel în viața lui. Altfel spus, cartea e mai curând o însumare de fragmente de biografii, o colecție de «fiziologii», decât un roman-biografie. [...] Ce lipsește cărții este suflul larg, amploarea construcției. Teodor Mazilu construiește cu mai mult succes pe spații restrânse decât pe întinderi mari, nuvelistul din el e superior romancierului. Aserțiunea se poate verifica citind după *Într-o casă străină* culegerea de nuvele *Iubiri contemporane*, apărută aproape concomitent. Există și aici nu puține intervenții inoportune; înclinația spre caricatură, spre parodie, tendința de exacerbare a inautenticului și ridicolului sunt și ele prezente, însă câteva bucăți (*Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni, Diferența de vârstă, Logica amurgului, Viața ca muzica ușoară, Amintiri comune*) rezistă lecturii exigente prin subtilitatea analizei psihologice și prin poezie”. ■ Elena Solunca semnalează o reeditare: „Editura Enciclopedică Română cuprinde ediția din 1934 a lucrării lui Tudor Vianu: *Idealul clasic al omului*, la care au fost adăugate studiile *Faust și civilizația modernă*. [...] Lectura eseurilor cuprinse în volum poate fi considerată, pe drept cuvânt o adevărată sărbătoare a spiritului. Și aceasta deoarece definițiv pentru profilul spiritual al lui Tudor Vianu este patosul lucid al cugetării, vocația echilibrului și armoniei intelectuale, o demnitate a demersului logic care l-a determinat să-și exprime sincer ideile”.

• [„Cronica”, nr. 16] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Nobila misiune*: „Eveniment de mare însemnătate în evoluția relațiilor internaționale ale României, vizita oficială și de prietenie pe care președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a întreprins-o în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania, precum și vizita care are loc în aceste zile în Tunisia, se înscrie ca o nouă manifestare a dinamismului politicii externe a țării noastre”. ■ Ion Apetroaie scrie despre *Arta poetică voiculesciană*: „Ceea ce marchează de la început poezia lui V. Voiculescu și-i dă în fond consistență este sentimentul titanic al faptei artistice, ca proiecție a aspirației la eternitate. Sonetele – punctul terminus al acestei predispoziții – deschid tocmai perspectiva unei certitudini față în față cu timpul: izbânda umană prin iubire și prin artă”. ■ Liviu Leonte semnează *Critica doctă*, o cronică literară la volumul *De la Ion la Ioanide*: „Critica lui Nicolae Balotă se relevă la toate nivelele, ca o serioasă progresiune în relevarea plurivalenței operelor literare. De unde se vede, încă o dată, că profesorii (cei adevărați) nu omoară literatura ci ajută la mai buna ei înțelegere”. ■ Despre *Poezia lui Corneliu Sturzu* scrie Hristu Căndroveanu: „Uneori, poemele sale lasă impresia lucrului făcut de un cunoscător al poeziei, mai degrabă decât ca venind dintr-o inferioritate pe care o numim vocație. Dar în ce are esențial, ea, această poezie, conturează un univers al aspirațiilor spre împliniri, autorul suferind în fața orizonturilor coborâte, când se închide în sine, reflectând elegiac asupra condiției umane imperfecte, și perfectibile totuși!”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Sub semnătura Bb. ne este semnalat volumul *Din Ardeni la Marea Nordului* de Boris Buzilă: „«Fotografiile interioare» ale lui Boris Buzilă pot fi confruntate, în final cu cele furnizate de obiectivul aparatului de luat vederi, puse la dispoziție de Institutul belgian de Informație și Documentare – prilej de a aprecia în plus distanța de la peisajul neînsuflețit, la cel trecut prin filtrul ochiului uman exercitat”. □ Alina Iacobitz scrie despre *Amințirile unui mincinos* de Laurențiu Cerneț: „Între modă și cititor, Laurențiu Cerneț l-a preferat pe acesta din urmă”. □ Cristian Livescu recenzează *Cultul Zburătorului* de Ion Gheorghe: „Opiniile poetului despre lumea miturilor autohtone – cum e subintitulată cartea aceasta totuși savantă, în care nu de puține ori Ion Gheorghe intercalează mici poeme originale de inspirație mitologică, de o stranie frumusețe – oferă inițierea în parfumul specific ființei arhaice, esențială uneori în însăși cunoașterea de sine a poetului modern”. ■ Nicolae Scurtu semnează *Un autograf Ion Creangă*, despre dedicația găsită pe volumul *Povățuitoru la cetire prin scriere după sistema fonetică*. ■ Nicolae Florescu discută *Cu Al. Philippide despre: Mirajul ciudat dar permanent al poeziei*: „– S-a vorbit în epocă și mai târziu, cu ocazia apariției volumelor dumneavoastră de eseuri, de suplețea observației critice, de tipul critic disociativ, pe care-l cultivați. – Prima remarcă pe marginea eseisticii mele a făcut-o entuziast Ibrăileanu. Mi-aduc aminte că după ce m-am întors din străinătate în 1928, am stat în Iași câteva luni. Ibrăileanu

era atunci bolnav și m-am dus să-l vizitez. Eu publicasem deja în «Viața Românească», vreo trei sau patru din eseurile ce le-am inclus și în volumele ulterioare, despre expresionism, despre Paul Valéry, în fine. Când a venit vorba de colaborările mele și de ce aveam să fac în viitor, Ibrăileanu mi-a spus următorul lucru: «Scrie articole, scrie studii! Dumneata poți să faci critică. Puțini din generația dumitale sunt capabili să o facă»... [...] – *Ce este poezia pentru dumneavoastră, Maestre Philippide?* – O întrebare la care e greu de răspuns. Pentru că ori răspunzi foarte simplu și atunci alungi o mulțime de lucruri pe care ai vrea să le spui și nu le poți spune într-o singură frază, ori începi o discuție interminabilă. O asemenea definiție cere un studiu, poate chiar o carte. Cred că interesul meu pentru poezie apare din toată opera mea, atât cea poetică, cât și cea eseistică. Poezia n-a însemnat pentru mine o îndeletnicire ocazională. A existat întotdeauna în mine mirajul ciudat dar permanent al Poeziei, această pătură de adâncime a Poeziei (cu literă mare!). În ce privește izbucnirea ei la suprafață, ea nu a avut loc decât în anumite momente și în anumite epoci. Mirajul este însă constant și definitiv. – *Cum privești poezia tânără românească a momentului actual?* – Sunt convins că există foarte multe talente, talente reale, care însă nu vor să se adâncească, nu se caută și nu se oglindesc în adâncuri. Le-ar trebui, cred, un spirit critic mai accentuat față de propria lor creație. Scriu prea mult și caută să publice prea mult și prea des. Nimic mai dăunător unui talent decât această «gazetărie» cu versuri. Poezia – consider eu – nu e un lucru care se poate face cotidian». ■ Constantin C. Angelescu scrie despre Titu Maiorescu student la Facultatea de drept din Paris. ■ Din *Moment* reținem nota *Colocviu*: „Literatura și arta valorificate de Universitatea Populară în procesul dialectic al dezvoltării conștiinței socialiste a maselor e tema dezbătută sub cele mai variate aspecte în colocviul interjudețean al universităților populare, organizat la Iași în zilele de 11, 12 și 13 aprilie a.c. sub egida Universității populare Iași. Reprezentanți din 15 județe au ascultat conferințe și comunicări rostite de personalități ale vieții noastre culturale și artistice, au participat prin referate la dezbateri, au urmărit lecții practice, au ascultat concerte, au văzut spectacole, au participat la un dialog cu publicul al unor artiști plastici, (Adrian Podoleanu și D. Căileanu), iar în ultima zi și-au dat întâlnire cu istoria între zidurile fostei Academii latine de la Cotnari. Prefațând acest colocviu, acad. Iuliu Nițulescu, rectorul Universității populare care a găzduit întâlnirea, și Ion Țăranu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, au arătat în linii mari rolul tot mai evident al universităților populare în procesul educației socialiste a maselor. Nu mai departe, în anul de învățământ 1974-75 funcționează 1012 universități populare cu peste 8000 de cursuri frecventate de 251.000 cursanți. Astfel, universitățile populare capătă prestigiu an de an, integrându-se în ansamblul economico-social și cultural, contribuind la crearea unui larg orizont filozofic, științific, cultural. Spi-cuim din programul comunicărilor susținute și care au propus teme pentru

dezbaterile ce au urmat: *Contribuția literaturii la dezvoltarea conștiinței socialiste* (Maria Platon), *Forța mobilizatoare a cuvântului în creația literară* (Mihai Avădanei), *Rolul artelor plastice în viața spirituală a epocii* (Ilie Grămadă), *Momente de artă generatoare de sentimente patriotice* (I.D. Ștefănescu), *Folclorul și educarea maselor* (P. Ursache), *Teatrul – expresie militantă a concepțiilor înaintate* (Ion Zamfirescu), *Filmul și poezia* (D.I. Suchianu), *„Educația prin muzică* (Hans Iacob). Au fost prezentate, de asemenea, numeroase referate”. ■ În contextul *Aniversării UNESCO*, George Popa scrie despre *Michelangelo și eliberarea umană*, iar Eugen Andone semnează *Titanul la Carrara*. ■ Versuri semnează: Haralambie Țugui (*Independența*), Ion Boroda (*Celui ce cântă*), Valeriu Salcie (*Elegie*), Ion Chiriac (*Gând; Răsărit de soare; Gând*). □ Din proză citim *Ora de muzică* de Val Gheorghiu, un fragment din volumul *Serbările naive*.

● [„**Orizont**”, nr. 16] Comentariul critic al lui C. Ungureanu include teatrul lui Marin Sorescu din volumul *Setea muntelui de sare* (C.R.), un volum care „unește toate piesele” și care sunt „tragedii pure, reprezentând o experiență inedită în dramaturgia modernă” (*Teatrul lui Marin Sorescu*). ■ Lucian Alexiu aruncă o privire sintetică și critică asupra poeziei lui Victor Felea. ■ În cadrul rubricii „portrete”, Marcel Pop-Corniș reliefează opera unui prozator de mâna a doua, Octavian Popa, ce s-a făcut cunoscut în revistele transilvănene. ■ Eugen Dorcescu investighează pe scurt critica lui Al. Raicu din volumul *Luminile oglinzilor* (Minerva), unde „titlul semnifică o repetată confruntare cu sine a autorului”. ■ Se conturează un poem de Dinu Flămând, *Toamnă transilvană*, lângă care mai apar George Suru și Eugen Dorcescu. ■ Alexandru Deal publică un fragment din romanul *Anotimpul făgăduinței*. ■ Theodor N. Trâpcea realizează un medalion evocator al scriitorului iugoslav Ivo Andrić.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 228] În articolul *O „practică”*, M.N. Rusu denunță pirateria literară: „Manifestată aparent cu discreție, de la însușirea rezultatelor muncii altuia, fără a le cita în notele de subsol adiacente unui articol, studiu etc., conform uzanțelor științifice, și până la plagiatul evident, care nu este decât tot forma asumării muncii altuia”. În prima categorie ar intra Al. Raicu și volumul *Luminile oglinzilor* (Minerva, 1974), în care ar publica documente inedite – dar, de fapt, tipărite de revista „Amfiteatru” încă din 1971; un altul, Victor Crăciun, în culegerea de conferințe radiofonice *Articole vorbite* (C.R.), nu pare să aibă cunoștința că eseuul lui Camil Petrescu din 1939 despre stagiunea Teatrului Național a apărut pentru prima oară în „România literară”, nr. 46/1973. În a doua categorie, a plagiatului direct, intră revista „Limba și literatură română”, an 1, nr. 1, ianuarie-martie 1975, articolul Victoriei Popovici, *Al. I. Odobescu – încercări literare din anii de școală*, „o însăilare de fraze sustrase din monografia *Al. I. Odobescu* de D. Păcurariu, Ed. Tineretului, 1966... despre care susnumita autoare, membră a Societății de ști-

ințe filologice, nu dă nicio indicație bibliografică.” □ E. Manu semnează o cronică literară la volumul lui H. Zalis, *Sub semnul realului* (subintitulat *Eseu despre naturalismul european*), Ed. Enciclopedică Română, 1975. □ Mircea Scarlat scrie despre *Modelul Eminescu* (și implicit *complexul Eminescu* de care au suferit mulți lirici autohtoni), din seria articolelor 125 de ani de la naștere. □ Romul Munteanu scrie despre Ezra Pound. □ În *Patriotismul mitic*, D. Mutașcu revine la *Creanga de aur* a lui Sadoveanu. □ Gh. Gheorghiu laudă apariția „volumașului” de teatru *Lupii de aramă* de Adrian Maniu. □ M. Emilian notează *Amintirea lui Ion Vinea*, scriitor care ar fi împlinit în aprilie 1975 vârsta de 60 de ani.

19 aprilie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 8059] Florin Mugur prezintă volumul lui Gheorghe Tomozei, *Negru Vodă*, o „monografie lirică”, „un volum de vibrante versuri patriotice”, care „trăiește în lumina puternică a unei obsesii unice: cea a istoriei. E vorba, mai precis, despre farmecul trecutului, istoric sau legendar, despre vraja care învăluie personaje, obiecte, cuvinte, odată cu trecerea vremurilor”.

● [„**Flacăra**”, nr. 15] Gabriel Chifu publică poezia *Pe românește*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie despre *Pedagogia creativității*. □ Revista publică cântecul *Cozma Răcoare*, text de Nicolae Labiș. □ Cu titlul *Cronică* (65-66), Traian Stoica descrie a doua ediție a Festivalului de primăvară Flacăra, eveniment ce a avut loc la Bacău.

● [„**Lucefărul**”, nr. 16] Ioan Alexandru meditează la *Poetul în cetate*: „Poetii au menirea într-un popor de a-l așeza în mătcile lui. Duhul lor trebuie să fie ca acel vânt blând și bun, ca adierea de seară ce se așterne peste lume înainte de venirea nopții. Cu cât un poet este mai așezat, mai echilibrat spiritual cu atât este mai adânc graiul său”. ■ Despre *Debutul criticului* scrie Victor Atanasiu: „G. Călinescu oferă exemplul fericit al concordanței între vocație și «genul» critic pe care l-a parcticat. Înzestrarea îl împingea spre construcții vaste și s-a dăruit unor atari construcții, practicând doar pe perioade scurte, foiletonul, recenzia etc.”. ■ M. Ungheanu analizează cartea lui Șerban Cioculescu: „*Amintirile* lui Șerban Cioculescu – fără a contura prin amploare marile construcții memorialistice, *O viață de om așa cum a fost* de N. Iorga, *Anii de ucenicie* de M. Sadoveanu, *Memoriile* lui E. Lovinecu – sunt un testimoniu de un admirabil echilibru și de o tinerească limpezime”. ■ De Ioanid Romanescu și volumul său de versuri, *Paradisul*, se ocupă Dorin Tudoran: „Ne facem o plăcută datorie din a semnala preocuparea constantă a Editurii Junimea de a trimite în librării cărți de o frumoasă ținută grafică, așa cum este și acest artist plastic ieșean care este Mircea Ispir”. ■ Voicu Bugariu recenzează cartea lui Pop Simion, *Marșul alb* (Albatros): „Ca și în cazul altor cărți care au în centru un eveniment istoric de o covârșitoare însemnătate pentru destinul unui

popor, cititorul *Marșului alb* se simte cuprins de o fierbinte undă de patriotism. Privită din punctul acesta de vedere, cartea lui Pop Simion este o simfonie dedicată independenței României, a cărei forță se simte în toată plenitudinea ei doar odată cu ascultarea ultimelor măsuri”. ■ Dan Cristea semnaleză apariția cărții de amintiri a Gerdei Barbilian despre *Ion Barbu* (C.R.): „O încântătoare carte de *Amintiri* despre genialul poet și matematician Ion Barbu ne oferă soția acestuia, Gerda Barbilian. E greu de spus ce este, mai întâi, de elogiata în aceste mărturii. Valoarea lor înalt documentară? Valoarea lor afectivă care însuflețește fiecare pagină a cărții de o vibrantă devoțiune și de o mișcătoare solidaritate umană? [...] Unul din meritele de căpătâi ale autoarei, s-ar putea spune atât în viață, cât și în evocare, este acela de a fi perceput cu o adâncă sensibilitate raporturile zbuciumului lăuntric al poetului din perioada studiilor în Germania”. ■ În cadrul rubricii despre *Contemporanii noștri* semnează texte: G. Dimisianu, Al. Piru, Doina Uricariu. □ G. Dimisianu, *Proza lui Nicolae Velea (I)*: „Mulți dintre cei care prețuiesc talentul lui Nicolae Velea îi deplâng relativa sterilitate. Scriitorul e neînțeles, în aceste cazuri, în latura cea mai caracteristică a vocației sale care îl determină la o reprezentare extrem-esențializată a înfățișărilor vieții, la un stil al reducției și al comprimării expresive, obținut prin decantări încete, prin filtrări severe, prin elaborație lentă”. □ La *Poezia tânără* scrisă de Dumitru M. Ion se referă Al. Piru: „Eterogen ca inspirație și la început și mai târziu, unind tradiția cu inovația, Dumitru M. Ion își creează o mitologie proprie, declarându-se «curat ca o stemă», născut cu nume de sfânt din cineva care a împușcat tăcerea”. □ Doina Uricariu, în textul *Un autoportret cu măști*, se referă la poezia Constanței Buzea: „Volumele Constanței Buzea, succesiune de ipostaze ale chipului, afirmă actul poetic ca pe o alternanță între *Poleire* și *Goliciune*, ca o meditație asupra unui tipar care, atâta vreme cât reprezintă o confruntare inițiativă cu sinele, transformă «lumina lumii» în «lumina lunii»”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Poezia lui G. Călinescu (VI)*: „Persecutat de modelul clasic al lui Virgiliu și Horațiu, Călinescu rămâne în limitele livrescului, practicând o poezie în consecință, lucru pe care de altfel și l-a propus fără a bate mai departe”. ■ Eugen Simion scrie în continuare despre *Ion Marin Sadoveanu*: „*Ion Sântu* este, totuși, întâi un roman social, un roman, apoi, de familie și numai în planurile secunde un roman care urmărește, după modele celebre, formația unei personalități. Aceasta ca intenție. În realitate cartea este ratată, estetic, aproape la toate nivelurile ei. Înșuririle prozei lui I.M. Sadoveanu se văd numai în scene izolate și în descrierea personajelor secundare. Romanul a fost, cu toate acestea, bine primit de critică și pus într-o filiație tulburătoare”. ■ În cadrul rubricii *Tineretea clasicilor* semnează texte despre *Literatură și memorialistică*: Dumitru Micu, Alexandru George, M.N. Rusu, Nicolae Ciobanu. □ Dumitru Micu îl descoperă pe Lucian Blaga în *Amintiri și documente*: „Departate de a fi fost un tip oral, rezervându-și geniul

pentru operă, în loc de a-l cheltui, asemenea lui Oscar Wilde, în viață, Lucian Blaga, rezervat, de obicei, taciturn (mut ca o lebădă), n-a fost după cum rezultă din «amintirile și documentele» reunite în *Blaga inedit*, un spirit necomunicativ. A avut prieteni apropiați, a întreținut raporturi cordiale cu mulți oameni, și foarte diferiți. Dacă scrisorile pe care le-a trimis, majoritatea de-ajuns de laconice, adică diversele manifestări din existența de toate zilele, consemnate de evocatori, îl exprimă doar fragmentar și mai curând periferic, ele sunt de natură, totuși, a întregi concludent reprezentarea personalității sale, pe care ne-o făurim, străbătându-i monumentală operă”. □ Alexandru George, *Prietenie și adevăr*: „Cartea lui Ieronim Șerbu, *Vitrina cu amintiri* (Ed. Cartea românească, 1973), aparține tipului de memorialistică «recentă», atât prin materialul ei, cât și prin faptul că s-a tipărit foarte curând după redactare. Poate de aceea, conștient că afirmațiile sale pot fi mai ușor verificate, autorul lor, deși scriitor de imaginație, a adoptat un ton de mărturie precisă și dezinteresată, fără revelații prea importante, dar chiar prin aceasta mai lipsite de interes”. □ Nicolae Ciobanu în textul *Sociabilitate iscoditoare* se referă la cartea lui Al. Raicu, *Luminile oglinzilor* (Minerva): „Pentru edificare atragem atenția, în special, asupra textelor despre Liviu Rebreanu, Mihai Sorbul, Mihail Dragomirescu, G. Călinescu și Dimitrie Stelaru, surse inestimabile de documente pentru orice viitor biograf al acestor scriitori. În cazul lui Dimitrie Stelaru, surse inestimabile de documentare pentru orice viitor biograf al acestor scrisori”.

20 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 10 160] Sub titlul *Prețuirea cărții*, E. Vasilescu scrie despre *Zilele culturii ungare*: „Zilele culturii ungare impun prin multitudinea și varietatea manifestărilor cultural-artistice, corolar al relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările noastre în toate domeniile, al adâncirii cunoașterii și prețuirii reciproce. Prefațând evantaiul policrom al acestor manifestări, în localul Bibliotecii centrale universitare a avut loc vernisajul «Expoziției de carte ungară editată în Republica Socialistă România». Un număr impresionant de titluri și autori demonstrează atenția de care se bucură în România literatura beletristică și științifică ungară, interesul cititorului român pentru cunoașterea creației unor mari scriitori ca Petőfi Sándor, Ady Endre, Jókay Mór, Móricz Zsigmond, Arany János sau József Attila – editați în tiraje de masă și colecții de mare audiență, cum sunt «Clasicii literaturii universale» sau «Biblioteca pentru toți». [...] Opere reprezentative prin mesajul lor umanist și prin calitatea originală a viziunii lor, ale căror echivalente românești au găsit fericită întrupare prin strădaniile unor tălmăcitori prestigioși ca Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Emil Giurgiuca, Constantin Olariu ș.a., continuatori ai unei tradiții ilustrate superior la vremea ei de St. O. Iosif și Octavian Goga. O masivă antologie în patru tomuri pune la îndemână cititorilor o cuprinzătoare istorie a literaturii ungare în texte reprezentative, ca și antologiile similare dedicate

dramaturgiei și criticii ungare. Expoziția de carte ilustrează pregnant și faptul că un număr însemnat de opere ale scriitorilor ungari se publică la noi în versiunea lor originală, în colecții ca «Teka», «Horizont» sau «Clasicii literaturii maghiare» precum și progresele importante realizate în acțiunile de coeditare întreprinse de editurile din cele două țări. Ca o dovadă menită să ilustreze direct și convingător calitatea acestor texte tălmăcite în românește a fost și seara literară organizată la Casa Scriitorilor sub auspiciile Uniunii Scriitorilor. Au fost recitate, cu acest prilej, pagini reprezentative din literatura modernă și contemporană ungară”.

22 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 10 161] Ziarul comemorează *105 ani de la nașterea lui V.I. Lenin*, publicând textul nesemnat *Spiritul creator – izvorul forței transformatoare a leninismului*.

23 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 10 162] În acest număr citim pe scurt despre *Adunarea festivă din Capitală* cu ocazia împlinirii a *105 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin*, precum și *Cuvântarea tovarășului Ion Popescu-Puțuri*.

24 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 10 163] Citim: *Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au primit pe savantul George Emil Palade*: „Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarășa Elena Ceaușescu au primit miercuri după-amiază pe savantul american de origine română George Emil Palade, laureat al premiului Nobel, și pe soția sa, care fac o vizită în țara noastră. La primire a luat parte prof. Ioan Ursu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. [...] George Palade a mulțumit călduros pentru prilejul ce i-a fost oferit de a se reîntâlni cu șeful statului român și cu tovarășa Elena Ceaușescu, pentru felicitările ce i-au fost adresate. Totodată, el a exprimat recunoștința sa pentru titlul de membru de onoare al Academiei Republicii Socialiste România ce i-a fost înmănat cu prilejul acestei vizite în România”.

- [„Cutezătorii”, nr. 17] Din antologia literaturii pentru copii: Octav Panu-Iași (fost secretar al Secției de literatură pentru copii și tineret a Asociației Scriitorilor din București) este publicat cu schița *Omul de la fereastră*, cu o prezentare a autorului făcută de Ovidiu Zotta: *Dragă cititorule, cărțile lui te așteaptă (Amintiri din perioada anilor '50 ai revistei „Licurici”)*.

- [„România literară”, nr. 17] Editorialul *Pentru pace și progres* este semnat de George Ivașcu: „Vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale tovarășei Elena Ceaușescu în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia, modul în care s-au discutat și perfectat diferitele acorduri amplificând colaborarea

economică, tehnico-științifică, culturală, spiritul în care s-au abordat, totodată, principalele probleme ce confruntă astăzi omenirea, spirit pe care-l respiră convingător declarațiile solemne și comunicatele comune – constituie tot atâtea mărturii și tot atâtea argumente, în sensul aprofundării coexistenței pașnice înțeleasă ca o necesitate ineluctabilă în consolidarea păcii, a îmbunătățirii climatului de colaborare reciproc avantajoasă pe multiple planuri ale activității umane”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Manifestare literar-artistică Ion Vinea*: „Sub auspiciile Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Ilfov, Salonul literar «Comentar», din cadrul Casei de cultură a sectorului IV din Capitală, în colaborare cu Casa de cultură a municipiului Giurgiu, a organizat la sediul acesteia o manifestare literar-artistică Ion Vinea. După expunerile prezentate de prof. dr. Gh. Bulgăr, Constantin Bivolaru, Viorel Cosma, Virginia Lăzărescu, Lorin Popescu și Paul Teodorescu, a urmat un festival literar la care și-au dat concursul Toma Alexandrescu, George Brezoi, Florian Calafeteanu, Elena Teacu, Ileana Mirea, Vasile Preda, Ionica Stanciu, Georgeta Vintilă, Teodor Răducanu, poeții locali Dumitru Lupu și Dan Mucenic și elevi ai liceului din localitate”. □ *La Muzeul Literaturii Române*: „Muzeul Literaturii Române, în colaborare cu secția de critică a Uniunii Artiștilor Plastici, organizează, marți, 20 aprilie, o seară de poezie, pictură și muzică prilejuită de vernisarea compoziției monumentale «Fiul universului», lucrare a tânărului pictor Eugen Tăutu. Cu acest prilej Ana Blandiana, Ștefan Aug. Doinaș, Grigore Hagiu, Marin Sorescu și Dan Verona au fost invitați să citească din lucrările lor. Compozitorul Octavian Nemescu va oferi audiția piesei *Concentric*, inspirată de compoziția pictorului Tăutu. Criticii Vasile Drăguț, Dan Hăulică și Al. Oprea vor purta un dialog cu privire la înfrățirea artelor”. □ *La Timișoara*: „La sediul Asociației Scriitorilor din Timișoara a avut loc o dezbatere având ca subiect *Rolul criticii literare în stimularea și orientarea unei literaturi angajate*. Expunerea a fost făcută de criticul Traian Liviu Birăescu. La discuții au luat cuvântul Ion Arieșanu, Anghel Dumbrăveanu, Al. Jebeleanu, Izsák László și Nicolae Țirioi”. □ „*Ziua Ateneului cultural băcăuan*”: „Salonul băcăuan al cărții» a programat, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la apariția primului număr al revistei «Ateneul cultural», editată de George Bacovia și Grigore Tăbăcaru, – «Ziua Ateneului cultural». Cu acest prilej, la Bacău a avut loc o întâlnire a lui Eugen Barbu cu studenții Institutului Pedagogic”. □ „*Iași, prezent și perspectivă*”: „Membrii Asociației Scriitorilor din Iași s-au întâlnit cu tovarășul Ion Iliescu, prim-secretar al Comitetului județean de partid, președintele Consiliului Popular al județului Iași, care a făcut o amplă expunere pe tema: «Iași, prezent și perspectivă». Expunerea a fost urmată de discuții, la care au participat Stelian Baboi, Const. Ciopraga, Aurel Leon, George Lesnea, Corneliu Ștefanache și N.V. Turcu”. □ *Concurs de poezie*: „Studioul de literatură Mihai Eminescu al Casei de cultură din sectorul II, str. M. Eminescu nr. 89, organizează – în cadrul manifestărilor «Primăvara culturală bucureșteană» –

un concurs de poezie pentru tineri (până la 35 de ani). Cele mai bune dintre lucrările expediate până la data de 9 mai vor fi premiate”. □ *Cenaclul umoriștilor*: „Cenaclul umoriștilor al Asociației Scriitorilor din București și-a ținut ședința din 22 aprilie, la Institutul Politehnic, invitat fiind aici de studenții-ingineri. Au citit (și au fost citați) Ion Băieșu, Vasile Băran, Teodor Mazilu, Nicuță Tănase, Valentin Silvestru, Mircea Sântimbreanu, Dumitru Solomon, Marin Sorescu, Aurel Storin”. □ *Șezători literare*: „Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca, în colaborare cu Comitetului județean de cultură și educație socialistă și revista «Tribuna», a organizat o șezătoare literară la Casa de cultură a sindicatelor din orașul Mediaș. Au fost invitați să participe Titus Andronic, Petre Buța, Pavel Bellu, Ion Cocora, Domițian Cesereanu, Gheorghe Felder, Bazil Gruia, Vasile Grunea, Negoită Irimie, Ion Lungu, Horia Lupu, Radu Mareș, Teohar Mihadaș, Ion Moisil, George Nimigeanu, Gabriel Pamfil, D.R. Popescu, Nicolae Prelipceanu, Gavril Rusu, Vasile Sălăjan, Mircea Vaida și Ion Vlad. După programul șezătorii, scriitorii au acordat autografe. Aceiași scriitori vor fi prezenți azi, joi, 24 aprilie 1975, și la liceul «Stephan Ludwig Roth» din Mediaș”. □ *Seară literară dedicată R.P. Ungare*: „În ziua de 21 aprilie a avut loc la Salonta în prezența unui numeros public o seară literară închinată celei de a XXX-a aniversări a eliberării Ungariei. Au participat scriitorii din R.P. Ungară – oaspeți ai Uniunii Scriitorilor – Magda Szabó, Tibor Szobotka și Imre Bata, care au citit din lucrările lor. Oaspeții au fost salutați de către Ioan Chira, președintele Consiliului de cultură și educație socialistă al județului Bihor și Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor. Actorii Nicolae Barosan și Varga Vilmos de la Teatrul de stat din Oradea au recitat din poezia contemporană ungară”. □ *Bibliografii*: „Serviciul bibliografic al Bibliotecii Centrale Universitare «M. Eminescu» din Iași (condus de Lidia Gavrilescu) desfășoară o susținută activitate de specialitate, materializată prin numeroase lucrări. Dintre cele mai recente semnalăm: *Radu Popescu* (referințe critice despre viața și activitatea cronicarului), «*Gândul nostru*» (revistă de literatură și artă apărută la Iași între 1921-1928, sub conducerea lui Sandu Teleajen); «*Revista critică-literară*» (Iași, 1893-1897, condusă de Aron Denesușianu); «*Umanitatea*» (revistă literară, socială și științifică, Iași, 1920). În ordinea semnalării, bibliografiile au fost întocmite de: Mariana Stescu, M. Bodinger, M. Stescu și Aurora Alucăi”. □ *Necrologul Octav Pancu-Iași* este semnat de Dumitru M. Ion: „La 46 de ani, când orice om este în plină vigoare și înflorire, Octav Pancu-Iași a închis cartea sa de bucurii și ne-a adus mâhnirea. Fie să găsim totdeauna chipul său blând și sincer în cărțile sale, în amintirile noastre. Octav Pancu-Iași a fost și rămâne scriitorul solar, dar inimilor a milioane de tineri”. ■ Nicolae Dragoș semnează *Mesajul demnității*: „Pretutindeni, în țările vizitate recent, președintele României a fost întâmpinat cu căldură și stimă de către conducătorii de stat, de către oamenii politici, de către populație. Aplauzele, omagiile adresate președintelui nostru sunt, deopotrivă,

aplauzele adresate României, poporului român, semne de prețuire pentru spiritul său de colaborare, pentru existența sa a cărei demnitate vine, spre azi și spre mâine, din veacurile istoriei”. ■ Pop Simion publică *Neîntreruptul dialog*: „Avem sentimentul că ne-am întors noi înșine din călătoria cea lungă, itinerarul politic, de pace și prietenie, derulat cu strălucire și geniu constructiv de către președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, sub semnul unei extraordinare deschideri în economie, în știință și tehnică, în cultură, în arte, în gândire și experiență practică privind procesele și coordonatele pe care se dezvoltă destinele lumii de azi. Toate aceste tipuri de preocupări au însoțit, ca o trenă de lumină, călătoria de lucru în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia”. ■ În *Sinteze contemporane*, Valeriu Cristea comentează volumul *Scriitori români de azi* de Eugen Simion: „În *Scriitori români de azi* există numeroase pagini de referință, observații fundamentale, cu caracter mai special sau mai larg. [...] Am spune că Eugen Simion îi ia prea în serios pe unii, neacordând, în schimb, nicio atenție altora. Notorietatea, «suprafața» pare a influența judecata de valoare a criticului. El măsoară «înălțimea» unora socotindu-le, ca să spunem astfel, și soclul de moment (care mâine se poate însă topi, asemenea unui bulgăre de zăpadă). Alți prozatori tineri – dintre care unii de loc inferiori celor din prima categorie – intră foarte greu în vizorul lui Eugen Simion, fapt surprinzător pentru un critic dedicat în primul rând actualității. După câte știm, Eugen Simion nu a scris niciodată despre Ileana Mălăncioiu, poetă de excepție, sau despre prozatori ca Virgil Duda, Sorin Titel, Dana Dumitriu, Maria Luiza Cristescu, Bujor Nedelcovici, Mihai Giugariu ș.a., prozatori, desigur, de valoare diferită, dar fiecare, cu mai multe volume la activ și demn în orice caz de a fi luat în considerare. Cu atât mai mult cu cât în viitoarea istorie literară pe care, evident, criticul se pregătește să o scrie, omisiuni nu pot exista. Un loc trebuie să găsească pentru fiecare, totul e ca fiecare să fie pus la locul potrivit”. ■ Constantin Țoiu scrie despre Camil Petrescu în *Scriitorul combatant*: „«Camil» ar fi împlinit, în prima zi a săptămânii în care ne aflăm, optzeci și unu de ani. Nu este o vârstă greu de atins. Fiecare însă moare exact în clipa când nu mai are de trăit. De neputință, în fața morții, argumente pot fi și truismele, gloanțe oarbe trase aiurea. Asta a fost. *Rien ne va plus*. Peste limita biologică, nici când ai văzut Ielele, jocul esențelor, nu poți trece”. ■ Dumitru Velea semnează *Pledoarie axiologică*, un text despre *Critică și valoare* de Radu Enescu: „Radu Enescu substituie actului teoretic actul critic, act specific aprehendării valorii. Dar într-un domeniu restrâns la valoarea estetică. De aceea studiul său *Critică și valoare* deschide tot atâtea probleme câte închide”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu publică *Autografe semnificative*, un text despre *Facsimile* de L. Kalușțian. ■ Marin Mincu scrie despre al doilea volum de memorialistică al lui Iosif Constantin Drăgan, *Prin Europa*, volum care „se citește pe nerăsuflăte de orice lector”. ■ Alexandru Ivăsiuc semnează *Lenin sau luciditatea vizionară*:

„La o sută cinci ani de la nașterea lui V.I. Lenin, putem spune cu deplină încredințare că nicio personalitate a acestui secol n-a avut o influență atât de mare, teoretică și practică, asupra dezvoltării istoriei omenirii. Ideile sale s-au impus și conduc cel puțin o jumătate din omenire, determină și ghidează lupta revoluționară a altor multe milioane de oameni. Previziunile sale privind dezvoltarea lumii contemporane sunt în mare parte deja realizate, iar cartea sa care analizează problemele economice și politice ale veacului nostru, *Imperialismul – ultimul stadiu al capitalismului*, este cea mai importantă carte social-politică a veacului”. ■ Nicolae Manolescu recenzează o tabletă de Geo Bogza și un studiu de N. Balotă (Eminescu, 1975), dar și volumul *Arena* de Méliusz József, traducere de Virgil Teodorescu: „«Arena» este chiar acest spațiu al poeziei devenită istorie și al istoriei devenită poezie; și el are o anvergură pe care n-o întâlnim decât la cei mari. Nimic indiferent și abstract, deși mijloacele sunt adesea ale reportajului sau ale eseului politic. Limbajul vibrant ca o coardă prea întinsă exprimă, aproape peste tot, tensiunea spiritului, iar lirismul se naște la temperaturi înalte, fășnind din amănunte aparent neînsemnate, din evocarea palpabilă a lucrurilor” (*Cântec târziu pentru Aloe*). ■ Citim recenzii: □ Mircea Constantinescu scrie despre *Elegii și elegii* de Virgil Carianopol (Eminescu, 1974): „Senectutea, virtuțile și servituțile ei au fecundat totdeauna marea poezie a lumii alunecând deseori pe culoarul melancoliei deghizate elegiac. Este și spațiul unde poezia lui Virgil Carianopol se manifestă. Elegiile sale strâng sentimentalitatea deceniilor de crepuscul, înscriindu-se într-un câmp de alegorizare și simbolizare transparente, situat undeva între lirismul lui Pillat și Beniuc”. □ Aureliu Goci se ocupă de *Expresul de noapte* de C. Bărbuceanu (Eminescu, 1974): „În afară de dinamismul aventurii – prozatorul e dezinteresat de psihologie – care constituie finalitatea declarată, romanul își mai include și unele valori sociologice, politice, morale și chiar lingvistice, depășind în acest fel limitele canonice ale genului”. □ L. Raicu scrie despre *Un poet din promoția Labiș*, comentând volumul *Poem scris pe suflarea pământului* de Nicolae Motoc (Eminescu, 1975): „Simțul pentru elementar, percepția materiei foșnitoare, a tumultului vital ademenitor se asociază și acum gustului pentru puritate, tonurile «înalte», ușor emfatic, nu exclud petrecerea copilăroasă. Tradiționalul decor marin încă nu s-a artificializat în versurile sale. Sentimentul locurilor de matcă, al naturii, al patriei se integrează unei inspirații firești, unei existențe lirice normale, resimțite din interior”. □ Sorin Titel publică textul *Roman dezbatere*, o prezentare a volumului *Mergând prin zăpadă* de Platon Pardău (C.R., 1975): „Meritul cărților sale, care se extinde și asupra cărții de față, este în primul rând acela de nu a aduce în discuție false probleme, fascinat de posibila lor «complexitate», dar inexistente în realitatea noastră cotidiană, ci de a le depista pe cele reale, găsindu-le pe acestea complicate, în ciuda aparentei lor simplități”. ■ G. Dimisianu, în *Despre Panait Istrati*, recenzează monografia *Panait Istrati* de

Gabriela-Maria Pinte (C.R., 1975): „Spiritul disociativ și critic, emancipat de orice pedantism și neatacat de rutină, îndemânarea expresiei valorificate în frumoase formulări concluzive sunt însușiri evidente ale noii autoare, demne de a fi relevate”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Sentimentul cuvintelor*, comentând volumul *100 de zile risipite* de Valeriu Varvari (Dacia, 1975): „Lectura prozelor sale dă impresia de sterilitate, un aer de prea mare înălțime, rarefiat până la irespirabil, trece prin ele, și nu știu dacă la asta contribuie mai mult absența forței epice sau stilul în care sunt scrise. Mi-e greu acum să-mi dau seama câtă încredere are Valeriu Varvari în proza de acest fel, și mai greu îmi este să mă pronunț în legătură cu consecințele ei asupra capacității epice a prozatorului. Scrise bine, uneori cu nuanțări ce vădesc profunzime, povestirile sale îmi displac prin absența motivelor epice și, deopotrivă, prin prezența, cu rol probabil de paleativ, a prea multor propoziții. Iar când într-o carte de o sută de pagini e loc pentru sentimentul de sașietate mi se pare obligatoriu pentru autor să încerce o revizuire”. ■ Revista îl omagiază pe *Ion Vinea*, publicând două texte: Mihail Petroveanu semnează *Luciditate și poezie*, iar Constandina Brezu scrie despre *Cronicar la „Adevărul”*. ■ În pagina dedicată artei teatrale găsim nota *Spectacol-lectură: „Eminescu la Viena”* de Mircea Bradu: „Teatrul din Oradea a marcat prin *Eminescu la Viena* o premieră cu dublă semnificație: inaugurarea spectacolului-lectură – materializând, în sfârșit, o inițiativă mai veche – și debutul unui dramaturg. Coincidența nu e întâmplătoare; autorul lansat cu această ocazie este unul dintre animatorii vieții teatrale orădene atât ca secretar literar al teatrului, cât și în calitate de cronicar dramatic al revistei «Familia». Desigur, a scrie o piesă despre Luceafărul poeziei românești și mai ales despre anii tinereții lui este o încercare de curaj și mare răspundere. Stelian Vasilescu le-a demonstrat pe amândouă, consultând și organizând o bibliografie deosebit de bogată și oferind apoi publicului o lucrare de interes”. ■ În *Orizont științific* apare un interviu cu profesorul *Eugenio Coseriu*, realizat de Nicolae Saramandu și Stancu Ilin, o convorbire consistentă pe teme lingvistice și romanistice. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează „*Diabolicele*” lui *Barbey d’Aureville*, traduse de Irina Bădescu. □ Este semnalat volumul *Eseul englez*, antologia lui Virgil Nemoianu (Minerva, 1975), traducerea eseurilor fiind semnată de Domnica Spăriosu, Anca Nemoianu, N. Steinhardt, V. Nemoianu și Andrei Brezianu. □ Sub semnătura N.P. apare o semnalare a volumului *Gândirea asiobabiloniană în texte*, Editura Științifică, 1975. □ Sub inițialele d.r. este pe scurt prezentată *Istoria ilustrată a Angliei* de G. M. Trevelyan, Editura științifică, 1975. ■ Versuri semnează: Petre Ghelmez (*Pământ românesc*), Al. Andrițoiu (*Stanțe la Plevna*), Dragoș Vrânceanu (*Semănăturile*), Radu Boureanu (*Rupt; Stânca amintirilor; Oglinda magică; Spital; Chopin; Sukiennice*) □ Geo Bogza publică tableta *Îndepărtata amintire...* □ Cu titlul *Aria Clopoștelor*, revista publică fragmente din volumul *Săptămânile mute* de Lucian

Dumitrescu, „în curs de apariție” la Editura Meridiane. □ În pagina numită *Doi eroi citim Ziua biruinței* de Mihail Sadoveanu, precum și două scurte prezentări: *Paul-Mihu Sadoveanu și Ion Șugariu*. □ Ion Brad traduce poeziile lui Nikos Kranidiotis (*Nostalgie; Ca niște incendii; Scrisoare unui prieten mic; Cele nouă regate; Bunica*). □ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *Balcoanele*.

25 aprilie

● [„**România liberă**”, nr. 9487] În articolul *Spirit critic, spirit militant*, Al. Dima dezvoltă și subliniază o primă condiție a criticii literare, „a criticii de artă, în genere, așa cum o învederează concepția partidului nostru”, și anume, „aceea a militantismului, pentru o artă nouă, cu adevărat revoluționară, în care să ne recunoaștem în trecutul și prezentul nostru, o artă sincronă, deopotrivă cu tot ce este nou în cunoașterea umană, pe plan universal, în năzuințele de viitor ale omenirii”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 17] În cadrul rubricii *Jurnal de lector: Critica sentimentală*, Dumitru Micu prezintă cartea lui Mircea Zăciu, *Bivuac*: „Prezența între copertile *Bivuac*-ului a unor asemenea texte e cel mai convingător răspuns afirmativ la o întrebare a lui Mircea Zăciu: dacă viața cărților «poate constitui izvorul unei trăiri asemănătoare cu aceea declanșată de viața oamenilor»”. ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția traducerii *Scrisorilor către Pauline* ale lui Stendhal: „Cu tălmăcirea excelentă a *Scrisorilor*, urmându-le pe acelea ale *Jurnalului* și *Vieții lui Henri Brulard*, Modest Morariu se afirmă din nou ca unul dintre cei mai buni traducători în românește ai prozei franceze. Fraza lui, nuanțată, colorată, dar supravegheată cu rigoare, restituie imaginea unui Stendhal complex, chinuit de absolut și atent la reacțiile în fața cotidianului”.

● [„**Cronica**”, nr. 17] Editorialul *Experiența istoriei* este semnat Cronica: „La împlinirea a 105 ani de la nașterea lui Lenin, adevărurile situate la interfeșța genialei sale gândiri filosofice cu strălucita sa activitate revoluționară, își demonstrează neștirbita lor valoare și actualitate. Înscriindu-le pe steagul său de luptă, Partidul Comunist Român, întregul nostru popor, omagiază amintirea marelui Lenin printr-o neobosită activitate vizând înfăptuirea istoricelor hotărâri ale Congresului al XI-lea, trepte către desăvârșirea în țara noastră a socialismului multilateral dezvoltat, către edificarea civilizației comuniste, nouă eră în care, după cum se arată în Manifestul partidului comunist, «dezvoltarea liberă a fiecăruia este condiția pentru dezvoltarea liberă a tuturor»”. ■ Radu Boureanu scrie despre *Personalitatea revistelor*: „Există o oarecare primejdie de antrenare a publicisticii literare într-o sferă ce ar putea să excludă audiența publicului. Se abuzează de ceea ce se numește acel fenomen de critică a criticei, de încifrarea modului de expresie. A-ți asuma un rol și o natură sibilinică, un rol de sfinx, înseamnă să dai peste un moment în care acest public larg sim-

bolizând un nou Oedip, să refuze să-i dezlege enigmele, urmând nu moartea făuritorului de enigme, nu moartea imediată, brutală, ci acea lăncedă ființare și acțiune fără obiect și sens”. ■ Al. Călinescu semnează *Varietatea necesară*: „Se poate citi, în ultimul număr pe 1974 al revistei «Cahiers roumains d'études littéraires», un interesant studiu semnat de Mircea Popa, în care se arată *Cum au descoperit românii «critica»*. Autorul coboară mult în timp și cercetează operele cronicarilor, ale reprezentanților Școlii ardelenene și ale scriitorilor din primele decenii ale secolului trecut. Observațiile sale sunt nu numai foarte prețioase, ci și, pe alocuri, pline de savoare. [...] Trebuie să ne bucure faptul că există la noi o «critică a criticii» și o critică a ideilor literare; că apar tot mai multe cărți de teorie literară, că se încearcă – fără a i se lua criticii curente ce-i al ei – investigarea fenomenului literar din perspective diferite și cu unelte moderne. Discutarea competentă și utilizarea adecvată a metodelor actuale este un certificat de maturitate; trebuie să vedem critica de azi sub semnul unei varietăți necesare, al confruntării de principii și metode, pe o platformă filozofică clar definită, ostilă de altfel prin esența ei izolaționismului și dogmatismului. Critica actualității poate – și trebuie – să fie o critică actuală, iar de aici literatura română contemporană nu ar avea decât de câștigat”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Paradisul* de Ioanid Romanescu (Junimea, 1975): „Volumul *Paradisul* este în mod evident unul din cele mai bune pe care le-a scris Ioanid Romanescu, poet uneori inegal, dar atât de autentic în poeziile sale de vârf, în care pune atâta zbucium în întrebările cu privire la locul artistului în lume. Răspunsurile cele mai clare și mai concise la aceste întrebări le aflăm tocmai în acest volum, care marchează și o limpezire remarcabilă a expresiei poetice. Pe sub crusta aspră a cuvintelor din versurile lui Ioanid Romanescu, în frazele lui răvășite, curge un delicat sentiment de compasiune umană. Autocontemplarea idolatră, de unde își trage esența lirică poezia sa, este numai masca unei sensibilități rănite”. ■ Zaharia Sângeorzan semnează *Poezia românească*, o prezentare a celui de al II-lea volum al sintezei *Literatura română între cele două războaie* de Ov. S. Crohmălniceanu (Minerva, 1974): „Toate eforturile criticului sunt îndreptate spre o mai largă și înțeleaptă revalorificare a liricii interbelice: istoricul literar definește epoca, criticul literar creează aproape fiecărui poet micromonografii de o aleasă și profundă ținută analitică. [...] Poezia românească în viziunea lui Ov. S. Crohmălniceanu trăiește o nouă tinerețe”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Monica Gafița prezintă *Trufie* de Constantin Stoiciu: „Deși personajele sunt numeroase și bine individualizate, cartea rămâne mai ales un roman de atmosferă”. □ V. Burduja scrie despre *Carul cu mere* de Gheorghe Tomozei (Ed. Ion Creangă, 1974): „*Carul cu mere*, carte a copilăriei dorite și regăsite, dezvăluie cu sensibilitate și afectivitate învățăceilor nu numai necunoscute ale lumii înconjurătoare, ci și frumusețea tainică a unui alfabet liric”. □ Anatol Ghermanschi recenzează *Mezarea* de Marius Tupan: „Debutul lui Marius Tupan se realizează sub zodia prozei de

factură poetică, cu descrieri fastuoase, ample. Prozele volumului certifică un scriitor care își va putea atinge timbrul original abia după ce se va scutura de sub tutela prozei lui V. Voiculescu și a altora”. ■ Ștefan S. Gorovei împărtășește cititorilor *Câteva amănunte despre familia poetului Manolache Cârjă*, continuând cercetările lui N.A. Ursu din articolul *Un poet moldovean necunoscut: Manolache Cârjă*, apărut în „Cronica”, nr. 4, 24 ianuarie 1975. ■ Vasile Constantinescu scrie despre *Între real și realism*: „A te situa pe poziția realismului, ca artist sau ca scriitor, înseamnă a avea în vedere realitatea. Acest lucru este evident pentru toată lumea, iar pentru estetică are valoare de axiomă. Numai că acest lucru, considerat pe terenul esteticii, începe să se complice din momentul în care intervine întrebarea: care realitate este în atenția artei și literaturii și în ce constă specificul ei? S-au scris multe pagini, în literatura de specialitate, determinate de această întrebare sau având tangențe cu ea. În cele ce urmează, referitor la problema în cauză – specificul realității ca obiect al artei și literaturii, în legătură cu care se află semnificația conceptului estetic de realism, vreau să aduc în discuție două aspecte: a) nu tot ceea ce este real este și real umanizat; b) nu tot ceea ce este real umanizat este și uman”. ■ Augustin Z.N. Pop publică *Eminescu și Veronica Micle*, comemorând 125 de ani de la moartea acestora. ■ În *File de arhivă* apare, nesemnată, fotografia urmată de o scurtă notă *Momente din activitatea Academiei Române*: „O ședință plenară, la 22 mai 1912. Sunt în fotografie: I.C. Negruzzi (președinte), Spiru Haret, general Gr. Crăiniceanu, N. Teclu, P. Poni, St. C. Hepites, dr. Victor Babeș, D.A. Sturza, Anghel Saligny, dr. C.I. Istrati, Gr. Antipa, I. Bianu, I. Simionescu, N. Quintescu, I. Bogdan, N. Gane, C. Erbicănu, A. Bârseanu, A. Naum, Nicolae Iorga, A. Philippide, I. Caragiani, A.D. Xenopol. Pe ordinea de zi a ședinței: comunicarea lui C.I. Istrati despre: *Nicolae Densușianu – viața și opera sa*”. ■ Din *Moment* aflăm despre *Întâlnirile „Cronicii”*: „La Biblioteca Municipală «Gh. Asachi» din Iași, în cadrul unei întâlniri cu cadre didactice care îndeplinesc și funcția de bibliotecari în diversele comune ale județului, au luat cuvântul, din partea conducerii revistei «Cronica», scriitorul N. Barbu. De asemenea, a vorbit prozatorul Aurel Leon. S-au făcut expuneri urmate de un viu dialog asupra rolului educativ al literaturii contemporane și asupra importanței lucrărilor de istorie, limbă, cultură românească în formarea noilor generații. Despre conceptul de literatură contemporană și despre relațiile necesare între editori și bibliotecari a mai vorbit criticul Virgil Cuțitaru, care a reprezentat Editura «Junimea». Întâlnirea, desfășurată sub egida Bibliotecii «Gh. Asachi» și prezentată de către directorul acesteia, prof. Const. Gâlea a constituit prilejul unui fructuos schimb de opinii cu privire la conținutul revistei «Cronica», a difuzării și răspândirii ei. * La sediul cenaclului literar «Mihai Eminescu» din Botoșani s-a desfășurat o fructuoasă convorbire între un grup de literați din localitate și câțiva reprezentanți ai revistei «Cronica». Botoșănenii (Lucian Valea, animatorul cenaclului, Lucia

Olaru Nenati, Alexandru Pleșca, Gellu Dorian, Constantin Bojescu, Dumitru Necșanu, Gh. Stanciu) și ieșenii (Andi Andrieș și Val Gheorghiu, onorați de însoțirea jovială a lui George Lesnea) au perfectat linia de colaborare care va trebui să se realizeze între revistă și cenaclu, în așa fel încât «Cronica» să poată avea la Botoșani prieteni și cititori constanți, iar scriitorii de acolo să poată găsi în paginile publicației noastre una din evidentele lor posibilități de manifestare». ■ Versuri semnează: Ioanid Romanescu (*Și am rămas întregi*). □ Sub genericul *Scriitori suceveni*, citim o schiță de Vasile Andru (*Darurile*) și poeziile semnate de Ion Beldeanu (*Călătorind; Despre bucurie*), G. Bodea (*Neuitare*), Constantin Ștefuriuc (*Mama*). □ Al. Pascu traduce versuri semnate de Astrid Hjertenæs Andersen din Norvegia (*Înainte de amurg; Mersul femeii*). ■ S. Damian publică *Însemnări din München*, intitulate *Muzeul Viu*.

● [„**Orizont**”, nr. 17] Pe prima pagină, la rubrica „prezențe literare”, apare articolul lui Marcel Pop-Corniș despre *Critici-cronicari și perspectivele criticii <inductive>*, care realizează o analiză a tendințelor din critica curentă „ambele convergând spre lărgirea atribuțiilor foiletonului și cronicii”. ■ C. Ungureanu concepe câteva „note despre Ion Pillat, la 30 de ani de la moartea poetului”, din care reținem o caracterizare sintetică: „Multe versuri din *Țarm pierdut* și *Scutul Minervei* urmează însă, cu o deosebită voință a versificării, cu o tehnică impecabilă, programul poetului. Versuri numeroase sunt detașabile. De altfel, într-un întreg volum, a adunat *Poeme într-un vers*, metafore grațioase, întotdeauna citate de comentatori. Ultimele poezii (din *Împliniri, Cumpănă dreaptă*) accentuează nota tragică” (articolul *Modele în derivă*). ■ Eugen Dorcescu face portretul literar al lui Damian Ureche, apreciind că, după cinci volume de versuri și un roman, „poezia ocupă un loc privilegiat” în creația acestuia. ■ La rubrica de „istorie literară” (ținută de Nicolae Scurtu), aflăm cum piesa *Mioara* a lui Camil Petrescu, în stagiunea 1926-1927, a fost scoasă de pe afiș fiind considerată „fără conflict dramatic”, iar autorul a căutat o modalitate de a-și publica cele două piese (*Mioara* și *Act venețian*) la editura Casa Școalelor unde este refuzat, în ciuda unui referat favorabil al lui Corneliu Moldoveanu. ■ Poezie de Lucia Negoită. Fragmente de amintiri de Grigore Popiți, *Bunicii mei*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 229] George Gibescu, pe prima pagină, dezbate *Actul critic – act politic*. „Actul critic se resimte tot mai mult ca expresie a magistraturii civice, guvernat – cum este firesc în condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate – de rațiuni politice și estetice. [...] Critica rezumă și influențează gustul și spiritul unei epoci. [...] E. Lovinescu observă la generația a treia postmaioresciană, reprezentată de Călinescu, Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, Streinu, Vianu capacitatea de a face din critică «o profesiune de utilitate publică». G. Călinescu vedea în critică o *Kaligogie*, un act orientat spre educarea maselor largi în spiritul frumosului. Reprezentând *conștiința de sine a literaturii* – după expresia

cosacrată a lui Paul Souday – critica noastră de azi, marcată de caracterul angajant, de situarea fermă pe pozițiile filosofiei materialist-dialectice și istorice, formează o cultură socialistă, aliniindu-și în acțiunea sa *umanismul socialist*, operează într-un anume climat politic, ideologic, cultural și estetic, se preocupă de aspectul etic și estetic al operei...” □ E. Manu comentează *Amintirile* lui Șerban Cioculescu (Eminescu, 1975), memorialistica acestuia „având aspect de breviar cu implicații istorico-literare”, iar Cioculescu „talentul unui povestitor modern cu limba ascuțită, demnă de un exeget superlativ al lui Caragiale”. □ Un „foileton” de *Glose la Lucian Blaga* lansează în acest număr I. Lotreanu. □ Un portret *Veronica Micle* de Aug. Z.N. Pop. □ Versuri de Paul Tutunghi. □ Liviu Călin, în *Eminescu și folclorul*, se referă la izvoarele poemelor *Călin*, *Luceafărul* sau *Scrisoarea I*. □ O poveste a apariției „Jurnalului literar”, la Iași, 53 de numere de la 1 ianuarie 1939, sub directoratul lui G. Călinescu, ne propune Constantin Stan în *Inactualitatea mereu actuală*. „O revistă de literatură este, în cele mai multe din cazuri, o reflectare aproape fidelă a personalității directorului ei. [...] Ceea ce reușește G. Călinescu să realizeze din «Jurnalul literar» este un model demn de urmat. O revistă literară are menirea de a orienta gustul publicului spre «inactualitatea mereu actuală» a valorilor perene ale literaturii, reușind în acest fel să opereze, fie și numai prin educarea simțului estetic, o triere a «seriei ultime de publiciști» adică nu un câmp «pe care se vor aduna tinerii, ci un ac prin gaura căruia vor trece numai tinerii cu dimensiunea artistică». Exemplar și actual program.”

26 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 10 165] Aflăm de *Întâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu Yasser Arafat, președintele O.E.P.*

• [„Flacăra”, nr. 16] George Arion publică un reportaj la rubrica *Omul nepotrivit la locul nepotrivit*, precum și *Timpul ține cu oamenii de la „Alumina”*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi publică *Premergători români*, un eseu despre „prezența cercetătorilor români în viața științifică internațională”. □ Cu titlul *Cronică* (67-68), Traian Stoica prezintă cea de-a treia ediție a Festivalului de primăvară Flacăra, apreciind că „noul record al timpului consumat la ultimul festival bate în durată tot ce s-a petrecut anterior”. □ Apare cântecul *14.00 tone aur*, versurile fiind semnate de Adrian Păunescu, iar muzica de Anda Călugăreanu.

• [„Luceafărul”, nr. 17] Dan Laurențiu scrie textul *Ion Vinea – portret în mișcare*: „La cei 80 de ani câți ar fi împlinit (s-a născut la 30 aprilie 1895), Ion Vinea ne surprinde, totuși cu un portret liric în mișcare. Apariția primei sale cărți de versuri în 1964, *Ora fântânilor*, cu o prefață de Mihail Petroveanu, cel mai bizar debut editorial pe care-l cunosc prin animarea lui «sine die», coincide, tulburător, și cu anul în care poetul dispărea dintre noi”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Mihai Gafița: „*Fața ascunsă a lunii* este o carte de critică

și istorie literară singulară nu numai prin titlu în contextul critic actual. Lungul cuvânt introductiv ne pune de fapt în fața unui program de lucru care fără a fi nou își dovedește perfectă justificare în actualul peisaj literar. [...] *Fața ascunsă a lunii* este o carte de «revizuirii». Ea își propune să restituie, în parte sau integral, adevărata față a unor personalități sau a unor opere îndepărtând crusta de prejudecăți sau de concluzii nefondate pe adevăr». ■ La cartea lui Aurelian Chivu, *Poeme* (Eminescu, 1975) se referă Dorin Tudoran: „Ar mai fi de remarcat în aceste poeme radiografiile ușor voalate pe care Aurelian Chivu le face luptei surde de dintre suflet și trup și mai ales dintre trup și «trupul neterminat»”. ■ Dan Cristea notează despre selecția din publicistica lui Gib Mihăescu: *Însemnări pentru timpul de azi* (Dacia): „Pentru un om cu o existență retrasă și necutreierată de mari evenimente, cum a fost Gib I. Mihăescu, pentru un scriitor la care se pot face puține raportări între operă și biografie, pentru un autor, în fine, ale cărui convingeri literare au fost rareori aduse în discuție, publicarea unei părți din activitatea gazetărească, precum și din sporadicele confesiuni, s-ar fi dovedit semnificativă, convergentă ori, din contră, divergentă, în înțelesurile ei, cu imaginea larg acreditată a creatorului *Rusoaiței*”. ■ În cadrul rubricii *Convorbirile Luceafărului*, Mihai Ungheanu realizează un interviu cu Marin Preda, redat integral în volumul *Interviuri neconvenționale* (C.R., 1982), p. 5-20. ■ G. Dimisianu notează despre *Proza lui Nicolae Velea (II)*: „Deschisă dramaticului prin faptul că înfățișează o umnaitate expusă multor lezări și traumatisme (războiul și anii imediat următori formează fundalul social-istoric al celor mai multe povestiri) proza lui Velea împlânzește prin umorul irepresibil tonalitățile viziunii. Marele apetit pentru comic este o trăsătură care-l înfrățește pe autor cu personajele sale, și el și acestea oricând gata să înregistreze o întâmplare sau o înlănțuire de vorbe capabile să stărnească râsul”. ■ Eugen Barbu prezintă volumul *Negru Vodă*: „Gheorghe Tomozei, degustător de hrisoave și de limbaj arhaic, intrat în linia balcanicilor prin mustul pe care îl au poemele sale, prin aerul de epocă atât de special al scrierilor sale, face încă o dată demonstrația unei bune stăpâniri a limbajului liric”. ■ Eugen Simion își continuă studiul despre *Ion Marin Sadoveanu (III)*: „Neizbutit este și romanul istoric *Taurul mării* (1962), o reconstituire arheologică în genul *Salammbô*, dar mai liberă, având ca temă elenizarea sciților în secolul V î.e.n. Sursa de informare este Herodot, care vorbește de un barbar elenizat, Tanusa. La I.M. Sadoveanu, reprezentantul democrației ateniene este Genaios cel tânăr, amator și elev al înțelepților ionieni”. ■ În cadrul rubricii dedicate *Poeziei tinere*, semnează texte Al. Piru și Alexandru Papilian. □ Al. Piru îl prezintă pe Mircea Dinescu: „Poezia lui Mircea Dinescu [...] a fost salutată pentru expresia frustă și originală a tinereții sau chiar adolescenței candidă și involuntar cinice, sfioase și în același timp agresive. Cu un număr redus de metafore, mai ales din câmpul vegetal și animal, poetul își expunea în *Invocație nimănui* (1971) nebulozitățile contradictorii, aspirațiile contrariate, mulțumirea ce o are

și dorința de a se depăși, suferința tantică de a nu putea prinde contur, de a rămâne inconsistent...”. □ Alexandru Papilian notează despre Mihai Ursachi: „Și poate că nu e îndeajuns de cuprinzător să spui că Mihai Ursachi e unul dintre puținii poeți de la care poți învăța și de-al vieții și de-al scrisului. Poate că nu – de n-ar fi poeziile-pildă pe care ni le oferă spre ținere de minte. [...] La Mihai Ursachi, mai mult decât la alți poeți, este nevoie de o citare exactă și cuprinzătoare. Nu există nimic nebulos, nu există nimic neprecis în versurile sale. Totul e clar, clarificat, transparent – ca un cristal plat, bine șlefuit”.

29 aprilie

- [„Munca”, nr. 8278] Al. Andrițoiu publică poezia *Motiv de primăvară*.
- [„Scânteia tineretului”, nr. 8067] Este publicată ancheta realizată de Ioan Adam pe marginea unei cărți „ce anticipă viitorul”, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*. Mircea Zăciu subliniază existența unui „mesaj inalterabil” al cărții: „Mesajul operei la care a muncit până în ultima clipă a vieții era aruncat spre noi, spre secolul unității naționale și al unui ideal politic întrevăzut de Bălcescu peste dominația de clasă a boierimii și a burgheziei. O primă semnificație contemporană a visului închis în paginile operei e încrederea nezdruncinată în poporul român, în capacitatea sa de regenerare politică și de radicalizare a conștiinței maselor.” □ Pentru Dan Zamfirescu, volumul realizează *Monografia unui „arhetip”*, astfel încât „fiecare faptă săvârșită și fiecare destin uman închinat patriei conțin germeii din care vor renaște în alte fapte, în alte destine. Nimeni, ca Bălcescu, n-a știut să vadă în Mihai Viteazul această forță de germinație pentru o nouă istorie, această capacitate de a genera, peste veacuri, uluitoare renașteri: a cutezanței sale, a puterii sale de jertfă, a credinței sale în viitorul neamului.” □ Gh. Tomozei identifică *Un îndemn de a construi cu încredere Prezentul*, Bălcescu gravând „pe implacabile plăci de platină dimensiunile fecundului nostru orgoliu național”.

30 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 10 166] Ziarul dedică spațiu pentru comemorarea celor 30 de ani de la marea victorie a popoarelor asupra fascismului: 9 mai 1945 – 9 mai 1975.

- [„Luceafărul”, nr. 18] Redacția revistei consemnează evenimentul apropiat, titrând *Sărbătorim 1 mai cu conștiința datoriei împlinite*: „Asemenea întregului popor român, creatorii de frumos ai României de azi omagiază și ei ziua de 1 Mai a anului 1975 cu prețul faptei lor creatoare, cu puterea talentului lor pus în slujba înaltelor idealuri umaniste ce animă societatea noastră socialistă. Și la această istorică sărbătoare, scriitorii, artiștii plastici, oamenii de teatru, cineaștii și toți aceia care fac parte din frontul culturii noastre contemporane, sunt alături, prin fapt și gând, de poporul român angajat în impetuosul său efort creator menit să instaureze pe pământul patriei noastre socialismul și

comunismul”. ■ Cezar Ivănescu se referă la *Poezia politică*: „Emblemă de tăcere și țipăt preuman, poezia lui Eugen Jebeleanu e deopotrivă elegiacă și violent satirică, dezvăluind un ethos al civilizației în care persoana umană trăiește mai mult prin istoric decât prin metafizic și se mântuie doar prin participare la drama celorlalți, pathos care nu eludează persoana și dramele interioare ci o conduce prin eros spre veritabilă trăire politică...”. ■ Ioan Alexandru meditează la *Eliberare și unitate națională*, descoperite în cartea lui Vasile Netea: *Lupta românilor din Transilvania pentru libertatea națională (1848-1881)*: „O carte de mare valoare documentară a tipărit recent neostenitul istoric transilvan Vasile Netea. Autorul urmărește de-a lungul a trei decenii, hotărâtoare pentru afirmarea drepturilor istorice ale populației române, cum au evoluat revendicările cerute de Marea Adunare Națională de la Blaj din mai 1848 după ce revoluția pașoptistă a reușit să le afirme lămurit ca drepturi de neatins, în inimile oamenilor”. ■ Dorin Tudoran rcenzează volumul de versuri al lui Dragoș Vrânceanu, *Cântecul vremurilor* (C.R.): „Alături de imaginea conducătorului ferm și neobosit, Dragoș Vrânceanu o așază pe cea a artistului exemplar, mistuit de dragostea pentru țară, artist al cărui nume simbolic este, și de această dată, Eminescu...”. ■ La cartea lui Valeriu Varvari, *1100 de zile risipite* (Dacia, 1975) se referă Voicu Bugariu: „Calitatea prozelor lui Valeriu Varvari de a sesiza mișcări psihice mici, dar revelatoare prin rezultatele la care duc acumulările lor, este incontestabilă. Dar această valorificare a unor calități de observator nu este însă suficientă totdeauna”. ■ Fănuș Băileșteanu semnalează apariția, cu întârziere, a volumului cu scrierile lui Mihail Sadoveanu: *Povestiri. Șoimii. Dureri înăbușite. Crâșma lui Moș Precu* (Eminescu, 1974): „Anul trecut, în 1974, s-au împlinit șapte decenii de la debutul editorial al lui Sadoveanu. Editura Eminescu a avut «o binevenită inițiativă» – cum se exprima recent acad. Șerban Cioculescu – publicând la un loc, împreună cu al V-lea volum de *Comentarii și Note*, cele patru cărți cu care Sadoveanu debuta atât de surprinzător în 1904 [...]. Întâmplarea a făcut... ca întârziind puțin aceste volume... să apară în librării abia în luna ianuarie 1975, când toată suflarea românească sărbătorea 125 de ani de la nașterea lui Eminescu”.

[APRILIE]

• [„*Albina*”, nr. 4] Revista se deschide cu articole semnate de Dragoș Viicol și Ion Bănuță, alături de versuri de Petru Anghel. □ George Sbârcea scrie despre George Enescu. □ Se face reclamă filmului *Pe aici nu se trece*, cu un scenariu de Titus Popovici. □ Pagina de literatură găzduiește un fragment din nuvela *Îndrăzneala* de Marin Preda. Tot aici, Daniil Hatman (alias Ion Bănuță) glosează despre G. Coșbuc și independența de la 1877 (la 98 de ani de la marel act), revista tipărind poezia *Dorobanțul*, alături de reproduceri după Nicolae Grigorescu. □ Apar versuri semnate de învățători și profesori, colaboratori constanți ai revistei.

• [„Amfiteatru”, nr. 4] Tudor Oprea scrie despre debutul poetic al lui Zaharia Stancu, mai puțin știut, și anume „elegia romantică cu inflexiuni eminesciene” *Sub clar de lună*, în revista „Foaia tinerimii” din 15.VI.1921, precedând astfel debutul în proză mai cunoscut de critici, anume *Note de drum*, sub pseudonimul Mitroi Th. Ștefan din „Ziarul științelor și călătoriilor”.

□ Pe prima pagină: *Patriei*, poem de Valentin Emil Mușat. □ Un studiu *Personajul C.A. Rosetti* de M.N. Rusu. □ Despre volumul lui Gh. Grigurcu, *Bacovia, un antisentimental*, scrie Mihai Dinu Gheorghiu, în textul intitulat paradoxal *Bacovia, un sentimental*. „O nouă imagine asupra operei lui Bacovia încearcă să ne propună Gh. Grigurcu, cu ultimul său volum – *Bacovia, un antisentimental*, Ed. Albatros, 1974, seria *Contemporanul nostru*. [...] Lucrarea are meritul de inițiere în decodificarea textului și îndepărtarea tentației unei interpretări în primă instanță ce l-ar situa pe Bacovia în rândul poezilor minori. [...] Poetul preia teme cunoscute ale simbolismului, originalitatea sa ținând de regie, de poză. Capacitatea sa metaforică redusă, puținătatea mijloacelor sunt drama și geniul lui Bacovia: versurile detașate amintesc de poezia minoră, ansamblul obține însă efecte miraculoase. [...] Dorindu-se un act demistificator în critica poeziei bacoviene, prin condiția sa de analiză pulverizată a acesteia, cartea se dovedește a fi un ghid didactic conformist în substanță și metodă, deși inteligent în intuiții. Ar fi fost necesară o schimbare a perspectivei critice, tensionată între poza impusă poeziei și resortul intim, nebulos al acesteia. Analiza întreprinsă de Grigurcu se rezumă la primul aspect, mistificările intervenite provenind, în bună măsură, din exprimarea improprie, metaforizantă. Vrând să spulbere o prejudecată, nu face decât să acrediteze alta, la fel de restrictivă.”

□ Eseul critic *Orizont și spațiu la Ion Pillat* de Costin Tuchilă. □ Ioan Buduca subliniază câteva *Probleme actuale ale reportajului*. „Reportajul reprezintă o zonă de autentică ucenicie a scriitorilor, dar și o reclusiune conjuncturală a veleitarilor. El poate fi specie de frontieră, în limitele și formele ei, dar și avangardă într-o literatură, explorator al diverselor ipostaze ale realului, dar și pre-experiență a actului de transfigurare estetică a realului. Semnul vital al reportajului este unul al literaturii care nu cunoaște prin propria sa tradiție sterilitatea alexandrină și babilonia livrescului.” Este dat ca exemplu Grigore Elisei și volumul *Periplu moldav* (Eminescu, 1974), ce folosește formula *reportajului-ilustrat*, nebănuind vecinătatea kitsch-ului pe care reportajul îl realizează când pierde contactul cu viața prin excesivă metaforizare. Sunt date și alte (non)modele, de epigoni ai școlii bogziene, ca Radu Selejan în *Țara curcubeului de piatră*. Semnificativă este și „panorama reportajului” de la Ed. Eminescu, cu o introducere de G. Munteanu, în care sunt analizate experiențe reportericești ale actualității pe formula revelării dialecticii *destin-istorie: Viața cere viață* de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu sau *Destine din nord* de Adrian Beldeanu și Alexei Rudeanu. „Școala lui Geo Bogza... nu se învață și nu se imită. Bogza este, înainte de a fi un mare reporter, un mare poet. Tot

așa, latența unui mare romancier determină personalitatea reporterului (cazul lui Octavian Paler și *Drumuri prin memorie – Grecia și Italia*)”. □ *Prezent și viitor pe temelia istoriei*, un interviu de Ștefan Iureș cu istoricul C.C. Giurescu. □ Un eveniment: *G. Lukacs tradus în românește – Dimensiunile unui monument cultural*, interviu cu prof. dr. N. Tertulian, realizat de Aura Matei-Săvulescu. □ Grupajul patriotic, *Român zice, viteaz zice...*, include poeme de Eminescu, *Scrisoarea III* – fragmente, Alecsandri, I. Nenițescu, Miha Drăgămir, Vasile Nicolescu, Victor Tulbure, Niculae Stoian și Adrian Păunescu, *Dulce Românie*.

● [„Cinema”, nr. 4] Numărul se deschide cu *Istorică vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia*. □ Tableta lunară a lui Gelu Ionescu, *Filmul și literatura*, este consacrată în acest număr serialului TV în patru episoade, inspirat lui Dinu Tănase de romanul *Concert din muzică de Bach*, prilejuind „o întâlnire neașteptat de matură și de sensibilă cu complexitatea tulbure, echivocă a personajelor Hortensiei Papadat-Bengescu”. □ La rubrica *Un film posibil*, Valentin Silvestru comentează pe marginea unei informații de ultimă oră: „S-a anunțat că Adrian Petringenaru face un film după romanul lui Dinu Săraru *Niște țărani*. Remarcabilă promptitudine, căci cartea a apărut de curând. Remarcabilă idee, căci e o carte de densitate epică și originalitate lirică, în care plasticitatea narației are valori evocatoare substanțiale.” □ „Poetul Vasile Nicolescu dedică lui Eminescu ultimul său poem – de data aceasta însă sub formă de proză scenaristică și destinat nu valțurilor marilor rotative, ci aparatului de filmat”, anunță și Aristide Moldovan în rubrica *Telex Sahia*. □ Pe coperta a patra, Alice Mănoiu face cronică filmului *Pe aici nu se trece*, cu un scenariu semnat de Titus Popovici.

● [„Convorbiri literare”, nr. 4] Despre *Caragiale, creator și exponent...* scrie Alexandru George: „E un adevărat hotar care-l desparte pe autorul *Momentelor* de promotorii așa-zisului balcanism, artiști de experiență secundară și excentrică și de sursă livrescă, care caută să facă din poziția lor periferică apajul unei întregi categorii de spirite cu care am prea puține puncte comune”. ■ Nicolae Manolescu semnează o notă despre *Th. Mann și Dostoievski*: „Deși mai familiară, cum Th. Mann zice el însuși, tradiția tolstoiană nu e singura și spaima de ceea ce e monstros și morbid la Dostoievski nu mi se pare deloc justificată la autorul *Morții la Veneția*”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Critica poeziei: Despre autenticitate*, Daniel Dimitriu prezintă trei volume de versuri. □ George Lesnea, *Poeme patriei* (Ed. Militară, 1975): „Un contrapunct al acestui lirism învăluitor este ceea ce am putea numi latura ofensivă, eroică a poeziei lui George Lesnea, importantă prin deschiderea spre social, prin crezurile cetățenești afirmate. Ca element nou, stabil și evident, avem franchețea stilului direct și declamator”. □ Ion Chiriac, *Nopti cu Ștefan cel Mare* (Juni-

mea, 1974): „Aplombul și risipirea violentă caracteristice poeziei lui Ion Chiriac vin dintr-un fond sentimental cu alergie la contemplație, în cele din urmă. Simțurile poetului se află mereu în alertă pentru a apăra un templu interior...”.

□ Lucian Valea, *Vocile* (Junimea, 1975): „*Vocile* poeziei lui Lucian Valea se exteriorizează lesne, o anume exuberanță, așa zice, animă și cele mai grave confesiuni, fără a le bagateliza însă. Poetul nu complică și nu aprofundează căznit, nu regizează conflictele, nu confecționează efecte, într-un cuvânt nu consimte la fals”. ■ Val Condurache analizează romanul lui Marin Preda *Delirul* (C.R., 1975): „Abia în *Delirul* romancierul ajunge să domine în prezență universul creat, fiind personajul ce se impune cu maximă pregnanță. Narațiunea nu mai este impersonală de-a lungul întregului roman, ci e condusă de autor, voce perceptilă la toate nivelele textului. Cuvintele rostite îi aparțin mai mult decât oricând, și le asumă, Marin Preda se construiește, figurându-se în imaginea unui eu reflexiv ce transcende situația epică, personalitatea eroilor și adevărul istoric”. ■ Ocupându-se de rubrica denumită *Critica criticii*, Al. Dobrescu recenzează două studii. □ Al. Paleologu, *Simțul practic* (C.R., 1974): „O morală activă, dinamică și, prin aceasta capabilă să vegheze prezentul și viitorul umanității – iată ce propune autorul *Simțului practic*. Nu o colecție de perceptive rigide, ci o morală practică, o morală în act”. □ Marian Popa, *Forma ca deformare* (Eminescu, 1974): „Dacă nu urmez clasică procedură e pentru că, exceptând plusul de rigoare formală, cartea nu aduce nimic nou față de cele anterioare, dar și pentru că mai importantă mi se pare semnalarea impasului în care cred că se află critica lui Marian Popa”. ■ Mircea Iorgulescu continuă studiul despre: *D.R. Popescu dramaturg (II)*: „Dacă în teatrul obișnuit, narativ, replica este un simplu instrument al acțiunii dramatice, în piesele lui D.R. Popescu rolurile sunt schimbate, elementul determinant fiind aici intervențiile orale directe. Acțiunea dramatică încetează să mai producă replici: a devenit produsul lor. Adevărata acțiune a personajelor este vorbirea”. ■ De *Ritmicitatea poeziei eminesciene* se ocupă Mihai Beniuc: „Toate aceste ritmuri și multe altele Eminescu le-a învățat, studiind, iar când unul din ele îl copleșea, era ca o explozie în lanț: ritmul trece dintr-o poezie în alta, organizând cuvintele și dându-le incandescență”. ■ Const. Ciopraga semnează textul *Retrospectivă sadoveniană*: „Editura Eminescu i-a adus lui Sadoveanu mai mult decât un omagiu de circumstanță. Restituirea atentă a celor patru volume princeps, căroră li se alătură substanțialul volum de note și comentarii, reprezintă o contribuție culturală cu totul remarcabilă”. ■ Al. Călinescu reflectează la *Noua critică și vechi întrebări*: „Reflecția asupra actului critic presupune opțiune, distanțare față de o tendință sau alta a criticii moderne. În această perspectivă am citit recenta carte a lui Mircea Martin, *Critică și profunzime* (Univers, 1974), carte în care un critic vorbind despre alți critici, încearcă, după propria-i mărturisire, o meditație asupra criticii”. ■ Adrian Marino semnează textul *Litera-*

tura generală: „Cât de utile, de profitabile (în sensul bun al cuvântului) pot fi pentru criticii, teoreticienii și comparatiștii români ideile ultimei cărți a lui Étiemble (*Essais de littérature vraiment générale*, Paris, Gallimard, 1974) se va vedea imediat... În esență, este vorba de o depășire radicală atât a franco-centrismului, a europocentrismului, cât și a americanocentrismului. Provincialismul, naționalismul și imperialismul literar, sub toate aspectele, sunt respinse cu fermitate”. ■ Constantin Pricop se ocupă de *Cartea străină*, semnalând apariția a două traduceri: □ T.S. Eliot, *Eseuri*, traducere în limba română de Petru Creția, cu o prefață de Ștefan Stoenescu, Ed. Univers: „Eliot face o critică pe care am putea-o numi dialectică, foarte atentă să înlăture din acceptare excesele – în aceeași măsură în care respinge concesiile. O rară viziune organică a literaturii în perspectivă cronologică face articolele sale actuale și azi, ca atunci când au fost scrise”. □ Serge Fauchereau, *Introducere în poezia americană modernă*, traducere, versuri și tabel cronologic de Ștefan Stoenescu, traducerea versurilor de C. Abăluță și Șt. Stoenescu, notă biobibliografică de Teodor Vârgolici, Minerva: „În cartea sa oarecum descriptivă și oarecum didactică, Serge Fauchereau surprinde cu mare precizie și cu la fel de mare plasticitate toată această stare. Așa cum această istorie va fi fost utilă cititorului francez, ea este astăzi utilă cititorului român”. ■ Referindu-se la Ion Pillat, C. Ungureanu face *Note despre tinerețea poetului*: „Contradicție evidentă între pasiunea pentru poezia pură ca Poezie, și discursul poetic al confesiunii. Între cuvânt și discurs, adică între cuvânt și istorie, Ion Pillat alege, ca poet, istoria”.

● [„Familia”, nr. 4] M. Lăzureanu, în loc de recenzie la *Niște țărani* de Dinu Săraru, „una dintre cele mai izbutite creații epice ale ultimilor ani”: „Surpriza produsă de apariția romanului [...] nu ni se pare adevărată decât pentru cei care i-au urmărit activitatea unilaterală a lui Dinu Săraru, l-au cunoscut doar oficiind pe dreptunghiul încins de vervă al cronicilor sale dramatice. [...] *Niște țărani* confirmă doar izbânda unui scriitor într-un gen nou pentru el, care îl aduce valoric lângă niște autori consacrați. [...] Săraru a mai scris excelent despre țărani – despre țărani din acea perioadă pe care o cuprinde și romanul – reportaje și însemnări pline de adevăr și înțelegere. A dovedit de nenumărate ori că este un profund cunoscător al satului, al oamenilor lui, prin cronicile de teatru dedicate pieselor cu o astfel de problematică [...]”. ■ Gh. Grigurcu comentează superlativ apariția romanului *Delirul* de Marin Preda. „Romanul constituie, în economia operei lui Preda, cea mai decisivă întâlnire cu istoria. Sub cupola unei înalte conștiințe, opera lui Preda e dintre acele expresii ale istoriei însăși care își găsește imaginea în oglinzi românești, care își decantează tumultul în efigia personajului, în meșteșugita frescă socială, în esență moralistă [...]. O mare savoare a informației istorice îl marchează pe autor, care nu ezită a arunca pachete voluminoase de fișe, contând pe stupefacția lectorului excedat de generoasa lor risipire. Personajele reale se amestecă cu cele fictive, potențând compozițional «delirul» unei perioade istorice străbătute de

«spiritul primar agresiv». [...] Prin meditația sa asupra unei perioade istorice apropiate, de covârșitoare importanță pentru destinul poporului român, autorul *Delirului* prezintă o carte de o mare pondere în ordinea inspirației politico-sociale a literaturii române actuale; istoriei i se propune o albie în materia de artă cea mai caracteristică a scriitorului.” □ Același Grigurcu scrie, la comemorarea celor zece ani de la moarte, despre *G. Călinescu – critic*, arătând că opiniile despre critică ale acestuia nu s-au „oxidat” câtuși de puțin: „Opera critică a lui G. Călinescu e o foarte bogată mină de observațiuni în cele mai diverse direcții. Genialitatea sa barocă îmbie ochiul de a se odihni pe unul sau pe altul din nenumăratele-i reliefuri, nu neapărat cu gândul la modalitățile lor de integrare, dificile și uneori pur și simplu inoperante, cât întru slava aspectului desăvârșit, a fragmentului jubilent în voluptoasa-i undulație, de un dinamism impetuos ca o sugestie vitală a întregului. [...] Ca și Argezei, Călinescu a avut un stil de orfevrar, distilând mișcarea sufletească agitată în favoarea paginii (și cât de des a frazei) detașabile [...]; există două atitudini previzibile în jurul «moștenirii» călinesciene. Pe de o parte, recunoașterea inevitabilă a valorii de excepție, deci exemplară, această exemplaritate riscând însă a îngheța, a se transforma în convenție anodină, didactică, din care a dispărut tocmai esența *călinescianismului*, tensiunea spirituală ce refuză conformitățile. [...] A doua atitudine, cea «contestatară» e o reacție normală la cea dintâi, o corectare a hagiografiei, în beneficiul unei percepții critice circumspecte, nu scutită însă, din păcate, de exagerare, de hărțuirea neconținută, de întoarcerea incredulă pe toate laturile a unei creații, oricum, de primă mână. Așa-zisul *anticălinescianism* nu s-a manifestat, trebuie precizat, prin forme obtuze, aculturale, ci prin exces de subtilitate, prin nota cârtitor-disociativă a unor critici și scriitori (altfel) înzestrați. Eroarea lor a fost însă plantarea observațiilor (de cele mai multe ori foarte incitante) într-un spațiu nedeterminat, neraportarea lor la un sistem istorico-literar, la o, altfel zicând, *tablă de valori*. [...] G. Călinescu e concurat (doar) de propria sa statuie [...]”. □ Ștefan Bănuțescu, *Iubirile domnului Balzac*, la 125 de ani de la moartea scriitorului francez. □ Două spectacole la Oradea: piesa antifascistă din 1943 a lui C. Kirițescu, *Dictatorul*, și spectacolul-lectură *Eminescu la Viena* de Stelian Vasilescu.

• [„**Presa noastră**”, nr. 4] Revista publică o anchetă, *Educarea permanentă a ziariștilor în spiritul publicisticii comuniste, combative*. Constantin Prut, secretar al organizației de bază P.C.R. de la revista „Contemporanul”: „Comuniștii din redacția noastră și-au propus să dezvolte tradițiile «Contemporanului», experiența unei publicații militante, de amplă rezonanță în viața socială, în procesul afirmării României moderne. Dezvoltând începuturile sale glorioase, «Contemporanul», în seria nouă, este menit să fie expresia celei mai înaintate ideologii, cea marxist-leninistă, îmbrățișată de cei mai buni reprezentanți din ansamblul culturii românești. «Contemporanul» – cea dintâi publicație de cultură militantă, apărută sub conducerea partidului, la 20 septembrie

1946, să marcheze participarea activă, pasionantă, a intelectualității noastre la procesul de transformare revoluționară a societății românești. Biroul organizației de bază s-a preocupat de orientarea marxist-leninistă a revistei mobilizând comuniștii la asigurarea colaborării celor mai competenți specialiști în domeniu și la ridicarea nivelului de cunoaștere al membrilor redacției. Câțiva ani la rând, în cadrul învățământului politic, noi am urmat un curs-dezbateri de estetică marxistă, în paralel cu studiul documentelor de partid. Cronicile și analizele ce privesc mișcarea de idei, problemele ideologice, filozofice și științifice, ca și cele ce au ca obiect creația culturală au, acum, un mai pronunțat caracter militant, de pe pozițiile marxist-leninismului. Scriind despre un curent filozofic, despre o descoperire științifică, despre un roman, un film, un spectacol de teatru, un concert sau o expoziție de artă plastică, noi afirmăm principiile marxism-leninismului, ale partidului, în substanța concretă a vieții spirituale. Evitarea excesivei generalități ca și a strictei consemnări informative, face din comentariul nostru un instrument de investigație a creației culturale sesizându-i particularitățile, datele specifice, și, totodată relațiile cu socialul, finalitățile în planul formării conștiințelor. Încă o dată, pe baza experienței, ne-am convins că există o imediată relație între ridicarea nivelului de conștiință și asumarea unei atitudini combative, eficiente, revoluționare și considerăm că din perspectiva acestei realități trebuie abordată și în viitor activitatea biroului”. □ Ion Budescu, secretarul organizației de bază P.C.R. de la redacția cultural-educativă a R.T.V.: „În întâmpinarea istoricelor evenimente care au dominat anul 1974 și începutul acestui an au fost inițiate rubrici inedite, ample cicluri de emisiuni care au polarizat creații de o valoare artistică deosebită, de acută actualitate. Cu acest prilej redacția culturală a adăugat valențe noi unei îndelungi experiențe în stimularea creației de actualitate, de la scenariile de teatru radiofonic și TV reunite în ciclurile *Epopoea constructorilor* și *Oameni ai zilelor noastre* până la complexele spectacole de poezie și muzică, de la edițiile radiofonice dedicate literaturii celor 30 de ani, până la șezătorile cu public organizate de *Revista literar-artistică TV* în diverse orașe din țară, în colaborare cu comitetele județene de partid. Manifestându-se tot mai evident ca niște vii componente ale unui organ de presă al partidului, emisiunile culturale și-au spus părerea cu sporită combativitate asupra fenomenului editorial, filmului, teatrului, artelor plastice, culturii de masă, popularizînd cu precădere operele și manifestările animate de suflul actualității, de ideile cuprinse în documentele partidului. Un loc central l-au ocupat în emisiuni lucrările scrise special la comanda redacției. Sunt vizibile eforturile de adâncire a investigației vieții, de diversificare a formulelor de expresie, de lărgire a cercului de colaboratori, de înmulțire a contactelor cu ascultătorii și telespectatorii, de sporire a combativității emisiunilor. Popularizînd politica partidului, Programul P.C.R., modul în care este aplicată în viață bogăția de idei a acestei charte de aur a poporului nostru, emisiunile de radio și de televiziune contribuie direct la educa-

rea în spirit comunist a maselor. [...] Vor fi promovate în continuare acțiunile menite să stimuleze interesul pentru spectacolul de poezie politică, pentru scenariul teatral inspirat din ideile generoase ale timpului nostru socialist. În comentarea fenomenului cultural-artistic se va afirma cu consecvență și cu argumente convingătoare un punct de vedere ferm, combativ, de pe pozițiile politice ale partidului, ale esteticii marxist-leniniste. Emisiuni ca: *Revista literară radio*, *Revista literar-artistică TV*, *Viața cărților*, *Cronica literară*, *Cărți și idei*, ciclurile de scenarii teatrale originale, citate mai înainte, *Biblioteca pentru toți* – încercare temerară de prezentare a istoriei literaturii române în imagini – rubricile radiofonice de reportaj *A fi comunist* și *România azi*, antologia lirică *Partidului inima și versul*, spectacolele de poezie, emisiunile de exegeză teatrală și cinematografică – *A șaptea artă*, *Rampa* și *Scena*, – amplele ediții radiofonice dedicate clasicilor literaturii române, dicționarelor de literatură universală, dialogurile cu cei mai reprezentativi creatori contemporani din țara noastră, aduc mărturie despre intenția de punere în practică a unui amplu program de emisiuni cu un puternic caracter militant, capabile să ofere o imagine cuprinzătoare despre complexitatea fenomenului cultural românesc, să informeze despre tendințele ce caracterizează peisajul artistic al secolului XX, să educe publicul în spiritul dragostei pentru frumos”.

• [„**Ramuri**”, nr. 4] În secțiunea *Puncte de vedere*, Cristache Arnăutu are articolul *Etică și persuasiune* a cărei idee principală este „raportul necesar între personalitate și colectivitate”. □ Ion Zamfirescu, în *Trei virtuți ale unei noi ediții G.M. Zamfirescu*, face cunoscută reeditarea unui volum de *Teatru*, dar și a unui volum de „eseuri, studii de teatru, conferințe, cronici dramatice, articole sociale și politice” – *Mărturii în contemporaneitate*, aparținând lui George Mihail Zamfirescu. □ Apar patru poeme de Grigore Smeu (*Boltă*, *De prea multă vreme*, *Caii*, *Spor*). ■ În cronica literară, Al. Piru scrie despre Adrian Păunescu și Florin Mugur. În poezia lui Adrian Păunescu, „Ironia și duișia, cele două constante ale poeziei argheziene își dau mâna”, iar stilul lui Florin Mugur se încadrează într-un „romantism sumbru, tenebros și sarcastic”, fundamentat pe aplicarea „continuă a ironiei”. ■ În rubrica „Istorie literară”, George Sorescu în „*Nescio quid*” în poezia lui *Alecu Văcărescu* sintetizează poetica acestuia prin punerea ei într-un cadru universal, comparativ. Un loc central îl ocupă erotismul în care sunt identificate teme din literaturile străine, cu precădere de pe filieră franceză. Menționăm aici câteva versuri în care apare motivul *ochilor*, element definitoriu în fenomenologia îndrăgostirii «La doi ochi ce sunt din fire/ plini de nur și dă simțire// Urmează ca să se-nchine/vrând și nevrând fieșcine// Căci într-o căutătură/ viață dau și viață fură»”. ■ În *Arte. Spectacole*. *Arte*, Romulus Diaconescu, la subsecțiunea de teatru, anunță în cronica dramatică *Referendum popular de Gian Franco Vené și Roberto Palavicini* că punerea în scenă a piesei de teatru menționate este „un elo-

giu adus Rezistenței italiene”. ■ Spre finalul numărului, Paul Anghel reapare cu *Baladă despre „a fi” în durată. Perspective la balada Meșterului Manole*. Balada Meșterului Manole este o operă din secolul al XVIII – lea, „un secol mare, atât în planul culturii savante, cât și în planul culturii populare, echivalent strălucit al sec. XVI care ne-a dat Curtea de Argeș, *Învățăturile lui Neagoe Basarab* și pictura murală exterioară din epoca Rareș”.

● [„Secolul 20”, nr. 4] La rubrica *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale*, sunt elogiata traduceri remarcabile în limba română din mari filozofi ai lumii: Platon, Aristotel, Cicero, Erasmus, Morus, Bacon, istorici latini.

● [„Steaua”, nr. 4] Ion Vlad pune în valoare meritele cercetărilor profesorului și criticului universitar D. Popovici, în domeniul romantismului dar și a epocii Luminilor, începând prin a cita o apreciere a lui Tudor Vianu în privința însemnătății scrierilor de istorie literară a lui D. Popovici: „«E astăzi imposibil să se obțină o viziune exactă a literaturii române în prima jumătate a secolului al XIX-lea, fără să se aibă în vedere îndrumările noi pe care opera lui D. Popovici le-a dat cercetării»”. ■ Poezii de Leonid Dimov, *Doine*. ■ Mircea Muthu investighează ultima carte a lui Al. Dușu, *Umaniștii români și cultura europeană* (Minerva, 1974), care este o „pledoarie pentru asumarea conceptului de umanism de către istoria culturală, văzută ca o depășire a textologiei și încadrabilă, la rândul său, într-o mai vastă istorie a mentalităților”. ■ Un stufos studiu despre personalitatea lui Nicolae Iorga scrie Ion Biberi, începându-și demersul despre însemnătatea culturală a istoricului și savantului printr-o disociere între omul anonim și omul public: „Personalitatea omului anonim se împlinește pe tărâmul limitat al unui colț de lume, într-o epocă dată: biografia sa este locală și fără durată. În schimb, activitatea și opera omului public interferează cu zona vieții sociale și culturale, în care acesta a apărut: însemnătatea operei sale este astfel măsurată de întinderea și prelungirea ecoului acesteia, în anume domenii ale unei culturi.” (articolul *Portret Nicolae Iorga*). ■ Ion Vartic declanșează o reevaluare a pieselor de teatru ale lui Radu Stanca, mai exact asupra comediilor *Critis sau gâlceava zeilor* (publicată și reprezentată) și *Greva femeilor* (inedită), despre amândouă susținând că au tangențe cu zonele grave ale teatrului lui Radu Stanca, dar analizând-o în special pe prima, *Critis*, care „este «visul unei zile de vară» al acestui scriitor” (articolul *Noile jocuri ale lui Puck*). ■ Mircea Ghițulescu rămâne în domeniul dramaturgiei și face exegeza pieselor de teatru ale lui Marin Sorescu: *Iona*, *Paracliserul*, *Pluta Meduzei*, *Există nervi*, *Matca*, decorticând miturile și simbolurile impuse de dramaturgia soresciană (articolul *Dramaturgia de calcul simbolic*). ■ Pictorul Aurel Ciupe este aniversat la 75 de ani de la naștere printr-o serie de articole evocatoare: *Aurel Ciupe sau evenimentul picturii* (de Aurel Rău), *La 75 de ani* (de Mircea Deac), *Cinci decenii* (de Viorica Guy Marica), *În presa timpului* (de Negoită Lăptoiu). ■ Nu putem ocoli cronică lui Petru Poantă referitoare la

volumul *Poezii* de Dinu Flămând, considerat un tânăr poet debutant, dar care are „ceea ce se numește îndeobște conștiință artistică”, în poeziile lui simțindu-se „o anumită trudă a elaborării, fiindu-i străine în schimb, «flecăreala» metaforică, mimarea neliniștilor existențiale sau a marilor disponibilități sufletești”, „senzitiv în expresie, el rămâne, în esență, un reflexiv”. ■ Virgil Ardeleanu își începe comentariul despre romanul *Delirul* de Marin Preda printr-o antifrază: „Nefăcând parte dintre criticii care se găesc în desăvârșită dependență de Marin Preda, încercăm în fața *Delirului* un sentiment de nesigurantă. Aproape că îi invidiem pe cei ce, de la *Întâlnirea din pământuri*, au numai certitudini, știu cum trebuie să scrie, nu-și pot imagina că Marin Preda ar produce altceva decât pagini excepționale. [...] *Delirul* este cartea care ne-a surprins cel mai mult în ultimii treizeci de ani. La destul timp după lectură, ea ne apare pur și simplu incredibilă: prin ceea ce spune și prin autorul care spune”. Scenariul critic ajunge la următoarea concluzie: „Dacă Marin Preda ar fi rămas în perimetrul cronicii, ne-ar fi oferit o carte memorabilă. Comițând însă greșeala de a se lansa într-un Bildungsroman minat de narcisism și mai ales de moromețianism (prin acest din urmă termen vizăm, în egală măsură, mentalitatea personajelor și reluarea unei galerii umane de mult epuizate), el și-a divizat, fatalmente, romanul în două părți distincte. Una extrem de interesantă, promițând a fi continuată și-n alte volume, alta caducă, frizând autopastașa, învârtirea periculoasă a fluturului în jurul lumânării”. ■ Ovidiu Genaru publică poemul *Poate doar roua*, iar Alexandru Vlad este prezent cu proza *Racursiu (studiu asupra metodei)*. ■ Virgil Stanciu traduce un studiu despre modernitate și poezie a lui Keith Wilson, cu titlul *Fluxul poeziei*. ■ Romul Munteanu face o tentativă de descifrare a romanelor lui Erwin Wickert, din cultura și literatura vest-germană de după al doilea război mondial (articolul *Erwin Wickert și arta romanului*). ■ Tudor Ionescu, folosind studiile de stilistică ale lui Leo Spitzer, prezintă rolul parantezelor în romanele lui Proust, numite „éléments retardants” de stilisticianul german (articolul *Despre rolul parantezelor în «Du côté de chez Swann»*). ■ Aurel Sasu reia în propria lui înțelegere și interpretare studiul lui Henri Zalis, *Sub Semnul realului. Eseu despre naturalismul european* (Ed. Enciclopedică română, 1974), accentuând ideea provenienței naturalismului „din coasta realismului”, studiul analizat părăndu-i-se „complet și sistematic sub raportul informației, ocolind inteligent diletantismul, dar pândit uneori de incoerență” (articolul «*Sub semnul realului*»). ■ Nae Ionescu aduce în atenția publicului un volum recent editat, consacrat creației dramatice „a valorosului scriitor Adrian Maniu”, *Lupii de aramă* (Dacia, 1975). ■ Doina Modola scrie o cronică teatrală despre piesa *Gâlceava zeilor* de Radu Stanca, pusă în scena la Teatrul Național Cluj-Napoca, pentru autorul piesei conflictul dramatic fiind „o nouă emancipare a esențialului împotriva neantului, a substanței împotriva haosului”.

• [„Teatrul”, nr. 4] Redacția revistei publică articolul de fond *Măreția acestor vremi*. ■ Cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la dispariția lui Mihail Sebastian, Mircea Șeptilici publică o serie de *Mărturii despre Mihail Sebastian* semnate, printre alții, de Perpessicius, Ion Călugăru, Petru Comarnescu, Geo Bogza. ■ Leonida Teodorescu, în *Sensul unei evoluții*, discută despre evoluția literaturii în general, ajungând să analizeze tragedia ca gen literar. □ În *Discuții*, Paul Everac scrie despre *Structură și schemă în teatru*. □ În *Interferențe*, Florian Potra abordează problema autenticității, întrebându-se: „Dar în teatru, există loc pentru autenticitate? Există. Și nu, cum s-ar crede, doar în imaginea teatrală a spectacolului finit, ci chiar mai devreme, în faza de alcătuire a repertoriului. [...] Astfel, cred că e legitim să începem judecarea autenticității sau a inautenticității unui teatru încă de la programul său repertorial, rezultat întotdeauna al unei tensiuni culturale soluționate pozitiv sau negativ, în funcție de energiile ideologico-estetice de care dispune”. ■ Paul Tutungiu reproduce o discuție cu D.R. Popescu „despre forța germinativă a teatrului politic, teatrul ca literatură și teatrul ca spectacol și permanența realismului”. Vorbind despre propria producție dramatică, D.R. Popescu susține: „Când scriu o piesă, doresc, în primul rând, s-o scriu ca literatură, dându-i aprioric regizorului dreptul de a-și descoperi și impune o viziune. Spectacolul îl semnează el, regizorul. În spectacol textul este implicat, dar nu reprezintă întregul. Dar, în același timp, textul de teatru este teritoriul în care scriitorul trebuie să existe cu toată personalitatea sa. De aici importanța textului, necesitatea ca el să fie publicat în volume și în reviste, pentru a fi cunoscut de public și în afara spectacolului. Textul de teatru poate și trebuie să existe singur”. Aducând în discuție postura lui Marin Sorescu ca regizor al propriei piese, *Matca*, la Piatra Neamț, scriitorul comentează: „Este o experiență la care mulți dramaturgi ajung spre bătrânețe (ca să nu zic maturitate). De această interesantă ipostază s-au lăsat ispitiți și Baranga și Everac. Dar până la urmă avem de-a face cu o cochetărie. Sigur că mai există și o treaptă a treia: autorii de text, odată deveniți regizorii spectacolului, își vor interpreta și rolul principal. De aici ajungem la acel joc suprem care este jocul lui Călinescu. Înaintea celor care au inventat *happening*-urile, Călinescu a fost un precursor al teatrului modern – în sensul că la el, în institut, toți jucau teatru, el scria textul, el era regizor, textul se schimba de la o zi la alta până se definitiva, Călinescu declanșând în joacă, până la urmă, și cu mult umor, uneori și acasă la el, aceste experimente. Iată că avem un nou regizor și un mare precursor, dacă nu un mare inventator al unui teatru modern despre care noi nu ne-am făcut o ambiție de a-l populariza nici măcar la noi în țară, darmite în străinătate, ci am luat-o ca o ciudățenie, sau ca un act gratuit al unui mare creator. Dar iată că, uneori, din acte gratuite se face un pas de teatru, pe care alții mai târziu îl aprofundează și îi dau alte semnificații”. Despre polemicele existente în cadrul generației sale, D.R. Popescu afirmă: „Eu cred că noi, cei din generația noastră, am polemizat cu noi înșine, în primul rând. Cu

cei care am fost înainte de acea clipă când ne-am dat seama că suntem. Înainte de asta, scriam mai dezinvolt, și mai fără cap. Cred că acest proces de formare a unui scriitor țintește punctul de lumină – așa zice – când plăcerea de a scrie se însoțește cu responsabilitatea: este un punct de lumină când începe conștiința să ia act de propriul scris, care până atunci putea să fie dintr-un elan dar și dintr-o întâmplare; este intersecția cu acea zonă de control, de responsabilitate și de mărturie pe care trebuie s-o aibă un scriitor. Adică, noi am apucat multe etape în scrisul nostru. Am scris sincer de toate (și foarte bine că am scris de toate!), am scris și reportaj și proză (mai puțin interesantă astăzi, dar cu sinceritate atunci), dar se vede că uneori nu este suficientă sinceritatea, dacă nu ajungi să ți-o vezi, să te vezi în ea ca într-o oglindă. Am impresia că momentul-cheie al formării ca scriitor este acel moment în care ajungi să te confunzi cu tine, să știi cine ai fost, cine ești și, mai ales, ce vei face. Acel moment de reînvioreare”. În opinia sa, „scriitorul trebuie să tindă cât mai mult să fie contemporan măcar cu propriii lui contemporani. Altfel îi pierde. Dacă scriitorul minte, cititorii sau spectatorii nu-l mai consideră contemporan. Și-l elimină, sau îl izolează, precum orice organism, înglobându-l într-un strat de calciu, ca pe orice lucru străin: «nu-i de-al nostru!»». □ Mircea Mancaș scrie despre *Creație și accesibilitate în arta dramatică*. ■ În *Caiete de spectacol*, Dinu Cernescu, Adriana Leonescu, Leopoldina Bălănuță, Vasile Nițulescu și Radu Nichita discută despre piesa *Matca* de Marin Sorescu pusă în scenă la Teatrul Mic de însuși autorul. Acesta mărturisește: „Poate că nu sunt un autor dramatic tipic. Întrebat dacă-mi plac spectacolele cu piesele mele (nu-s prea multe), în loc să sar ca ars, că s-a trecut cu atâta ușurință peste profunzimea ideii, s-au mușamalizat scene și s-au feștelit replici-cheie, în loc să mă iau scai de un amănunt, să arăt că de n-ar fi fost decât atâta și fisura făcută ar fi dus la catastrofa... deci, în loc de toate acestea, eu dau din cap cu îngăduință: „Da, mda, desigur... da!” [...] Pe scurt: mi-a plăcut formula regizorală. Pe scurt: mi-a plăcut și spectacolul. La premieră nu m-am plictisit, n-am simțit nevoia să ies din sală, cu toate că știam piesa. Am fost emoționat, cum m-aș emoționa la o piesă străină, scrisă de un autor oarecare, dacă vreun oarecare ar reuși vreodată să scrie ca mine”. □ În *Cronica dramatică*, C. Paraschivescu prezintă *Îmblânzirea scorpiei* de W. Shakespeare (Teatrul Național) și *Invitație la referendumul popular...* de Gian Franco Vené și Roberto Pallavicini (Teatrul Național din Craiova); Mira Iosif scrie despre *Bătrânul copil minune* de Aurel Storin, *Întâlnirea* de Ion Bădărău și *Îndrăgostiții* de Brian Friel (Teatrul „Nottara”); Valeria Ducea despre *Steaua fără nume* de M. Sebastian (Teatrul Giulești); Ștefan Iureș despre *Poveștile de aur* de Al. Popovici (Teatrul „Ion Creangă”); V.D. despre *Tevie Lăptarul*, adaptare după Șalom Alehem (Teatrul Evreiesc de Stat); I. Rusu despre *Cu oltencele nu-i de glumit* de Gh. Vlad (Teatrul de Stat din Sibiu); Virgil Munteanu despre *Regele Ioan* de W. Shakespeare (Teatrul de Nord din Baia Mare, secția română) și *Ofițerul de gardă* de Molnár Ferenc

(secția maghiară); M.L. despre *Mai înainte de a cânta cocoșul* de Ivan Bukovčan (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț); Mira Iosif despre *Mascarada* de Lermontov și *Nevestele vesele din Windsor* de W. Shakespeare (Turneul Teatrului de Dramă și Comedie din Constanța). □ Mihai Nadin, în *Măștile teatrului*, analizează *Profesiunea doamnei Warren* de G.B. Shaw. □ În *Puncte de suspensie...*, Al. Mirodan scrie despre *Borges și „Teatrul universal”*. □ Ionuț Niculescu, în *Documentar. Figuri din istoria criticii dramatice românești*, publică un portret dedicat lui G. Ionescu-Gion. □ În *Documentar* se reproduce un text preluat din revista greacă „Theatro”, semnat de Lukia Drulia, intitulat *Acum 234 de ani: Molière la București*. □ Constantin Simionescu, sub genericul *Din dramaturgia japoneză*, publică un articol biobibliografic dedicat lui Chikamatsu Monzaemon. □ În *Piesa străină*, Natalia Stancu-Atanasiu publică articolul *Buero Vallejo – dramaturg al misterului existenței*.

• [„Transilvania”, nr. 4] În *Evocări*, citim D.D. Roșca, *Schiță de portret*. □ Poezii semnează Adrian Popescu (*Aveam ferestrele spre Soare-apune*), Emil Bejan (*Partidul*), Traian Suci (Meditații în același peisaj), Ion Mircea (*Zidul*). ■ În acest număr „articolul de fond” este intitulat *Forțele socialismului multilateral dezvoltate* și poartă semnătura Transilvania: „Odată cu evoluția țării noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, mecanismul economic, ca și cel al întregii vieți sociale, devine mai complex, ceea ce, firește, determină noi cerințe în procesul creației conștiente. Pe măsura înaintării construcției socialiste, devin necesare, într-o măsură mult mai mare, perfecționarea sistematică a relațiilor de producție, îmbunătățirea organizării și conducerii vieții social-economice în general, prin stabilirea – în fiecare etapă – a convergenței formelor de organizare și metodelor de conducere cu conținutul proceselor sociale. În această ordine, se știe, pe temeiul unei fructuoase fundamentări materialist-dialectice și istorice. Programul partidului definește, într-o lungă perspectivă, căile perfecționării întregului mecanism social-economic, eforturile societății fiind astfel dimensionate în raport cu exigențele pe care le impune progresul social”. ■ În paginile numite *Programul partidului – conștiință și realitate*, citim texte semnate de Mihail Modoeanu (*Un episod din istoria luptei pentru democrație și socialism*), Alexandru Grad (*Etică și democrație*), I. Cosmescu (*Conducerea științifică a vieții sociale – necesitate stringentă a etapei actuale*). ■ Revista publică o notă ce prefațează textele lui Nicolae Balotă și Ilie Guțan: „Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse

ale umanistici și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?”. În acest număr: □ *Janus Bifrons* de Nicolae Balotă: „Ca un Janus Bifrons, artistul și criticul zilelor noastre scrutează, în egală măsură, trecutul și viitorul. Sigur pe continuitățile organice ale ființei naționale, el nu se va mulțumi însă cu conservarea lor. Dacă, la un moment dat, G. Călinescu, reflectând asupra tradiției, scria: «Tradiția este numai acea continuitate firească între generațiile unei aceleași nații ieșită din factori ascunși, nedeterminabili», azi înțelegem că, din chiar izvoarele literaturii noastre, ca și din cercetările asupra trecutului istoric, cultural, al poporului nostru, putem scoate la iveală acei «factori ascunși» ai continuității. Pentru ca ei să devină însă factorii unei tradiții rodnice, trebuie descoperiți, iar conținuturile pe care le determină, recepțate în deplină conștiință. De altfel, marii creatori ai artei românești din acest secol au dat exemplul revelării și fructificării surselor tradiționale. Brâncuși, Enescu, Argezi, Barbu, Blaga, Țuculescu sunt tot atâtea experiențe exemplare pentru modul în care germeii tradiției puteau fi treziți la o viață nouă. [...] A studia trecutul, a cultiva tradiția nu înseamnă întoarcerea la rural, la instituții ori credințe demult apuse. Tradiția nu e supraevaluare paseist romantică a trecutului, nici superstiție a trecutului, ci preluare lucidă și critică a sa. Sevele unei culturi circulă ca într-un sistem de vase comunicante, sistem în care o dialectică a actelor de creație determină nu numai alimentarea din trecut a operelor prezente, ci o verificare a virtualităților trecutului prin creația prezentă. În fond – momentele semnificative ale istoriei culturii române o dovedesc – raporturile dintre tradiție și inovație, construcție și reconstrucție, preluare și creație se înscriu într-o ordine a perenității esențelor culturii. Aici aparțin și relațiile dintre specific și universal. Numai exprimând ceea ce este autentic românesc (fără de nicio ostentație de culoare locală) literatura sau arta noastră pot să viseze la universalitate. Rădăcinile sculpturii lui Brâncuși sunt înfipte în acest sol, ca și cele ale picturii lui Țuculescu ori cele ale poeziei lui Argezi. Ceea ce este autentic în creația acestor mari maestri ai artei nu se datorește unor elemente decorative exterioare, de stilizare, ci unei identificări cu esențialitățile culturii în modalitățile ei românești și universale”. □ *Funcția perenității* de Ilie Guțan: „Existența într-un cadru bine determinat (uman, social, cosmic) generează sentimentul duratei eterne și al statorniciei componentelor unui topos solid constituit. Numai când apare conștiința de sine și când își cir-

cumscris un mod propriu de a fi, o configurație aparte și rezistentă, un popor are puțința de a se integra rostului fundamental al lumii, de a percepe, cum se percepe și pe sine, la dimensiunea constanței. Din nevoia de certitudine și stabilitate, se caută puncte de sprijin durabile în jurul cărora fiecare popor își zidește ființa, asimilându-le atât de organic, încât par a crește din el însuși. Împrumutul și schimbul sunt excluse din procesul de structurare și definire în raport cu absolutul, deoarece fondul de permanențe este de ordinul imanenței, fiind imposibilă separația între tărâmurile de unde acestea provin. Nu tăgăduiește nimeni faptul că există un registru absolut al lucrurilor, general-valabil, însă expresiile încorporării lor într-un anume statut de viață diferă de la un popor la altul și contribuie la cristalizarea unor destine particulare. Natura, timpul, cosmicul, viața, moartea, erosul, frumosul etc., deși nu sunt bunuri în exclusivitate, se manifestă concret în forme specifice, individualizate, ca variante distincte, umane, ale prototipului absolut. Ceea ce caracterizează o anume permanență e un pronunțat timbru local, mărturie a etnosului. Poporul român reacționează, în toate aceste împrejurări, într-un fel special, cu particularizări sensibile și conceptuale ale conduitei în fața eternului”. ■ Citim recenzii: □ Eugen Onu scrie despre volumul *Înșir-te, mărgărite* de Victor Eftimiu, postfață și bibliografie de Mircea Braga (Meridiane): „Uneori postfațatorul supraestimează, pe anumite laturi, scrierea discutată. [...] Trebuie spus, însă, că, dincolo de asemenea scăderi, postfața semnată de Mircea Braga rămâne – repetăm – un comentariu sugestiv, axat pe problemele esențiale și izbutind să redea, cu acuitate critică, într-o exprimare elevată, dar și foarte limpede, sistematică, individualitatea și originalitatea scrierii luate în atenție. Cu alte cuvinte, că ea acoperă îndatoririle ce-i reveneau, ba și mai mult decât atâta”. □ Titu Popescu scrie despre *Rememorând fântâna* de Christian Maurer (C.R.): „*Rememorând fântâna* este un fruct liric de maturitate, identificând pe o arie tematică anume o structură formală elaborată în tiparele conturate ale proprietății de sensibilitate. Alături de actor, poetul Christian Maurer se împlinește ca personalitate distinctă”. □ Constantin Cubleşan notează apariția volumului *Carnet de front* de Gheorghe Stoica (Dacia): „La treizeci de ani de la consumarea evenimentelor despre care ni se vorbește în paginile acestei cărți de elevată publicistică militantă, Gheorghe Stoica se relevă ca una din figurile cele mai interesante de reporteri ai epocii. Cartea sa nu va putea – nu trebuie – să scape atenției istoricului ce va scrie capitolul despre reportajul literar al anilor deceniului cinci din istoria contemporană a literelor românești. Paginile acestei cărți își impun fără echivoc originalitatea”. □ Sub semnătura I.G. citim despre volumul *Gări cardinale* de Ștefan M. Găbrian, un volum premiat la concursul Editurii Eminescu: „Dezgustat de insanități morale și profesionale, povestitorul pune mâna pe undiță, se retrage într-o natură mirifică, lăsându-se absorbit de feeria nocturnă care-i limpezește sufletul... traversând noroiul unei vieți amputate, a descoperit, în cele din urmă, un liman compensatoriu de azur și

poezie. Să fie o soluție existențială ori doar estetică? Cartea de mâine a lui Ștefan M. Găbrian ne va da probabil un răspuns și va îndruma substanța unei autenticități atât de dense și spre alte zări”. □ Wolf Aichelburg prezintă *Erwin Wittstock, das erzählerische Werk (Erwin Wittstock, opera sa epică)* de Joachim Wittstock (Dacia): „Prin selecționarea relevantă a reproducerilor adăugate (persoane, locuri și pagini de manuscris), cât și prin perspectivele mereu deschise asupra condițiilor social-istorice ale operei analizate, Joachim Wittstock nu umple numai un gol în istoriografia literară, ci concepe cu un prețios document istoric, portretul unei epoci de care suntem legați prin mii de fire și care ne înlesnește atât înțelegerea prezentului, cât și a tendințelor de evoluție”. ■ În *Cronica ideilor* citim: □ *Marx, Engels, Lenin despre literatură și artă* de Ion Cristoiu, un comentariu la volumul omonim, semnat de Ion Ianoși (Minerva, 1974): „Luându-și rolul în serios, Ion Ianoși a alcătuit un volum original, marcat de o excelentă cunoaștere a filosofiei marxiste, dar mai ales de un punct de vedere modern asupra concepției estetice a clasicilor marxism-leninismului. Așa că afirmația plină de modestie referitoare la un volum popular și funcțional, care nu înlocuiește nici pe departe selecția mai amplă din *Marx, Engels – despre artă*, trebuie luată *cum grano salis*. E de ajuns să comparăm ideile care au stat la baza celor două selecții pentru a înțelege că volumul lui Ion Ianoși nu este nicidecum o rudă săracă a primului, ceva în genul *ad usum delphini*”. □ *O încercare „de arheologie a spiritualității” eline* de Aurel Codoban se ocupă de „Încercarea lui Anton Dumitriu (*Philosophia mirabilis*, Editura enciclopedică, 1974) de a reinterpretă filosofia greacă, în special cea presocratică, pornește de la rezolvarea specifică ce s-a dat aici problemei cunoașterii”. ■ În *Mișcarea literară* apar: □ *O imagine critică a poeziei interbelice* de Ilie Guțan, o prezentare a volumului II din *Literatura română între cele două războaie mondiale* de Ov. S. Crohmălniceanu (Minerva, 1974): „Cartea foșnește de observații incitante și ar merita să declanșeze cât mai numeroase discuții critice. Pe judecata de valoare aplicată poeziei vizate, este de semnalat un act cu profunde implicații de ordin literar și spiritual: valorificarea – fie și sub această formă – a unui câmp liric prea puțin cunoscut sau cu desăvârșire ignorat. În așteptarea edițiilor de deshumare a fondului poetic de minimă (ori fără) circulație până acum, gestul lui Crohmălniceanu este reparator și promițător, evident patriotic, săvârșit cu superior simț al valorii, al percepției mesajului umanist al poeziei chiar când imixtiuni de altă natură, străine sensibilității noastre echilibrate și pure, au încercat să-i denatureze esența, pentru a-i imprima tensiuni dizolvante. Într-o epocă atât de tulbure, poezia a reușit să promoveze simțul temperanței și cultul valorilor prin profesarea unei sensibilități genuine, curate, primenită permanent cu sevele autohtoniei spirituale. Europeană prin cuprindere și perspective, modernă prin trăire și dezbateră, poezia aceasta a fost românească prin simțire, cugetare și destin. De aceea, orice tentativă critică înseamnă și un act de restituire, un pas spre înțeleaptă

recunoaștere”. □ *Emulație și originalitate* de Eugen Onu, o notă despre volumul *Teatrul românesc. Privire istorică* de Ioan Massoff (Minerva, 1974): „Tocmai talentul narativ și portretistic al lui Ioan Massoff, folosit însă cu măsură, într-o deplină cunoaștere – sau intuire – a gradului până la care el poate fi utilizat fără a se cădea în istorie romanțată, ca și marea bogăție de detalii semnificative (rod al unei documentații imense), pe care lucrarea sa o conține, fac din *Teatrul românesc* o prezență deosebit de utilă în cunoașterea trecutului artei respective pe meleagurile noastre”. □ Despre *Mărturisirile unui anonim* de Ion Th. Ilea (C.R., 1974), scrie Vasile Chifor: „*Mărturisirile unui anonim*, carte utilă și reconfortantă, nu ascunde poetul, ci îl relevă”. □ În *Text literar și reflecție critică*, G. Nistor analizează volumul *Proză și luciditate* de Silvian Iosifescu (Eminescu, 1974): „Fără îndoială, investigațiile lui Silvian Iosifescu sunt polemice, după cum s-a putut vedea și până acum. Pe lângă intenția sa analitică, urmărind modificările succesive ale antitezei, autorul se pronunță (direct sau indirect) în permanență asupra aceluiași raport dintre textul *literar* și *reflecția critică*. Negând evadările extremiste, va oferi exemplul lucid al *adecvării metodelor* la operă. Punctul de vedere, îmbrățișat de comentatori care și-au spus cu autoritate cuvântul, nu reprezintă o comodă cale de mijloc, ci oferă soluții fericite, pentru ca sintagma «reflexie critică» să comporte reală acoperire semantică. Este un punct de vedere devenit convingere la Silvian Iosifescu, în urma unei îndelungate meditații asupra literaturii. O dovedesc lucrările teoretice ale sale (*Literatura de frontieră, Configurație și rezonanțe*), unele dintre cele mai bune pe care le avem, căroro *Proză și luciditate* li se sincronizează. Între analiză și demers teoretic, necoincidențele jenante din investigațiile unor comentatori dispuși a-și mula comentariile, de la lucrare la lucrare, receptând lăutărește metodele, nu numai că lipsesc la Silvian Iosifescu, dar sunt repudiate”. ■ În *Ad usum* citim, printre altele, *Despre poezie*, sub semnătura G.N., un text care se ocupă de „pre-poezie”, făcând o legătură între începuturile poeziei și „muzica, dansul, religia și magia”. ■ În *Ex libris*, Doru Ștefan scrie „Pe teritoriul țării noastre, au fost descoperite urme care atestă vechimea utilizării scrisului, ca mijloc de comunicare”. □ Pe aceeași pagină, M. Avram se ocupă de *Presa sibiană la 1875*. □ În continuare, Paul Abrudan semnează *Memento eroic*, prezentând detalii despre Corpul 7 armată român la începutul lunii decembrie 1944. ■ În *Revista revistelor*, cuprinsul acestora este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*. ■ În *Curier*, D. Mutu semnează *Primăvară culturală studențească*: „S-a desfășurat în luna martie, în cadrul Facultății de filologie și istorie din Sibiu, o manifestare al cărei generic nu-l enunțăm pentru prima dată. Este vorba de «Săptămâna Robert Frost», continuare, pe o treaptă valorică superioară, a «Săptămânii Shakespeare». Numele marelui poet american R. Frost a venit să patroneze o serie de manifestări, culturale și științifice, des-

fășurate sub auspiciile catedrei de limba și literatura engleză din facultatea sibiană. Programul «Săptămânii», variat și interesant, a inclus, printre altele, comunicări susținute de membrii catedrei de engleză, de studenți din anul IV, seri distractive, recitaluri de poezie română, engleză și americană, spectacolele de teatru [...]. Un punct deosebit în program și o notă inedită a constituit-o prezența oaspeților «Săptămânii»: prof. dr. doc. Mihai Bogdan (Cluj-Napoca, dr. Keith Wilwon (S.U.A.), lector Fullbright (Cluj-Napoca), dr. David Hodgson (S.U.A.), lector Fullbright (Timișoara), dr. Thomas Krall (S.U.A.). Opiniile distinșilor oaspeți, precum și impresia favorabilă a celorlalți participanți la această manifestare, ne îndreptățesc să afirmăm că prezența studenților în cadrul vieții culturale a municipiului a fost de ținută cu adevărat universitară. Dacă adăugăm la aceasta și atmosfera pe care a generat-o și întreținut-o în facultate acel entuziasm propriu tinereții, elanul, efervescența spirituală, putem conchide că «Săptămâna Robert Frost» a fost o realizare de succes a studențimii sibiene, a cărei intrare în primăvară nu s-a făcut prin această singură floare”.

• **[„Urzica”, nr. 4]** Un debut notabil: Rodica Ojog-Brașoveanu cu schița umoristică *Lăptarul*.

• **[„Vatra”, nr. 4]** La rubrica *Semne* apar două articole: *Grigore Ureche sau actualitatea cronicarilor* de Serafim Duicu și *Bolyai Farkas savant și umanist* de Tiberiu Weszely. ■ Mircea Horia Simionescu survolează *Ipostazele poeziei* – scriind despre modul în care creează un poet: „plăsmuirea artistică conține un mai însemnat procent de fortuit și improbabilitate ce ascund invenții fertile și pentru că invenția pusă în funcțiune de artist s-a ivit sub imperiul unor necesități fundamentale, indiferente la stadiul tehnicii și științei contemporane autorilor și la rigorile impuse de regimul finanțărilor, amenzilor, nevoilor temporare [...] Esențială, atât într-un domeniu cât și în celălalt, este puterea creației minții omenești, puterea fantaziei și permanența legăturii produsului ei cu interesele universale ale omului”. □ În secțiunea *Filtre: poezie* – George Boitor, *Testament Provizoriu*; proză – Francisc Păcurariu, *Labirintul*. □ Critică – G. Dimisianu, *Valori actuale*. □ Nicolae Ciobanu, *Critica în prima instanță*. □ În rubrica *Citind sau trăind literatura* este continuat articolul lui Dan Culcer despre *Roman și Istorie*. □ Fragment de proză din Valentin Șerban, *Fantastica aventură*. ■ *Confesiuni* – Radu Petrescu, *Addenda*. □ În rubrica *Scena*, cronică dramatică la *Vrăjitoarele din Salem* în regia lui Eugen Mercus. ■ *Ochii ciclopului* – cea de-a patra parte a textului lui Isaac Asimov, *Petele verzi*, tradus de Gheorghe Rotaru.

• **[„Viața militară”, nr. 4]** Publică versuri: Dinu Eleodor (*Culoare din străbuni*), Dragoș Vicol (*Poem*), George Florin Cozma (*Timp continuu; Aerul acesta prielnic zborurilor*), reportaj: Ion Căpeț (*Cinstire vă aducem vouă, înaintașilor, prin faptele noastre...*), Nicolae Nicoară (*Locotenentul*), Constantin Strună (*Primăvara într-un poligon*), C. Stancu (*Exigență și disciplină*), Jean

Gheliuc (*Oameni, arme și cer*), L. Tarco (*Soldați și flori de nu-mă-uita*), proze și însemnări: Vasile Băran (...*Totul pentru victorie!*), Aurel Mihale (*Prima zi de pace*), Radu Theodoru (*Podul*), Nicolae Jianu (*Cel din urmă ceas*), Traian Uba (*Treizeci de primăveri ale victoriei*), Laurențiu Fulga (*Colonelul și eternitatea*), H. Zincă (*Trepte spre victorie*). □ În grupajul intitulat *Armata – prezență activă în viața științifică și culturală a țării*, un medalion este consacrat scriitorului Dan Mutașcu, *premiat de Academia R.S.R.*: „Ne oprim la unul din cele două volume pentru care Dan Mutașcu a fost distins cu premiul *Mihai Eminescu* al Academiei Republicii Socialiste România. E un volum de lirică patriotică și ostășească, tipărit de Editura militară, în finalul recenziei la această carte, recenzie apărută în coloanele revistei noastre în 1973, criticul literar Aurel Martin conchidea: *Stema din inimi* adaugă liricii actuale, cu tematică militară, o voce al cărui timbru e distinct”. Apreciere confirmată și de recentul premiu. «Sunt fericit – ne spune poetul Dan Mutașcu – că am reușit să ofer ostașilor țării, pe care-i stimez și-i prețuiesc atât de mult, o carte de cântece frumoase. Deși nu sunt «militar de profesie», mă consider în permanență un ostaș încolonat sub drapelele oștirii. Aș vrea, de asemenea, să mulțumesc și pe această cale revistei «Viața militară», în coloanele căreia am publicat o bună parte din poeziile incluse în volumul *Stema din inimi*, precum și editurii armatei, gazdă atât de statornică a tot ceea ce înseamnă cântec de iubire de țară”.

■ Aurel Marin semnează un studiu, *Parte din întreg*, despre literatura română consacrată războiului, relevând: „Aidoma războiului de independență sau a luptelor din primul război mondial duse pentru salvagardarea unității și integrității țării, și cel dus împotriva germaniei hitleriste e înscris în literatura noastră ca temă esențială, de prim ordin. Stimulatorie prin natura problematicii obiective, prin semnele lăsate în memoria istoriei și a sufletului național, prin valoarea etică a experienței trăite de colectivitatea umană. Dar mai cu seamă ca înfruntare între soluția fascistă și cea antifascistă a condiției existențiale, ca mod de afirmare a eroismului în lupta armatei române împotriva ocupanților hitleriști și horthyști, ca formă supremă de manifestare a patriotismului. E o literatură în care ideea de front, de conflict epic, de atitudine lirică sau de reacție psihologică nu se limitează la evenimente derulate imediat după «înțoarcerea armelor», după ce, adică, prin insurecție, termenii câștigă valențe de proporții, iar actul ca atare deschide perspective de angajare totală. Frontul exista practic și înainte, din clipa în care mințile luminate, și în primul rând comuniștii, au semnalat pericolul antiumanist și antinațional al diverselor variante de fascism, inclusiv al celui legionar. □ Un poet ca Mihai Beniuc e, prin lirica sa, adânc vaticinară, una din vocile reprezentative, temerare, înregimentate în corul milioanei de conștiințe ale lumii, exprimând inevitabilitatea prăbușirii dictaturilor și biruința finală a idealurilor de progres social și moral. *Cântece de pierzanie* (1938) și *Cântece noi* (1940), apoi *Orașul pierdut* (1943) și *Poezii* (1943) configurează, prin transparența metaforelor simbolice,

prin mesajul încorporat în versuri, replica națiunii înseși la criminala aventură a forțelor obscurantiste, antidemocratice, teroriste. □ Replică transfigurată, lorchian și antonpannesc, și de Miron Radu Paraschivescu, în *Cântice țigănești* (1941). □ Dar mai ales de fulminantul pamflet arghezian, *Baroane* (1943), avându-l ca țintă pe Manfred von Killinger, ambasadorul Germaniei naziste la București și, prin el, ideea de cotropire, de jaf, de infecție morală, de genocid. Nu sunt, firește, singurii oameni de cultură aflați în război cu fascismul. Împreună cu Tudor Arghezi, vor cunoaște lagărul de la Târgu-Jiu și Victor Efitmiu și Zaharia Stancu; alții, ca N. Iorga sau Salamon Ernő au fost uciși mișelește. Rezistența activă sau pasivă era, în epocă, un gest care, la scară colectivă, marca atitudinea unui întreg popor. Atitudine asupra căreia, literatura postbelică insistă cu justificată îndreptățire. Evocând aspecte, momente, împrejurări cu implicații multiple și responsabilități complexe. Sociale, politice, naționale. Responsabilități asumate de Partidul Comunist Român, conducător, mobilizator și organizator al tuturor energiilor patriotice. □ Romane ca *Pe multe de cuțit* de Mihai Beniuc, *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu, *Străinul* de Titus Popovici, *Rădăcinile sunt amare* de Zaharia Stancu, *La porțile Severinului* de Ion Grecea, *Dintre sute de catarge* de H. Zincă, *Mapa cenușie* de Lidia Igiroșanu (și nu numai ele) au ca temă cardinală lupta antifascistă. Eroii lor sunt muncitori, intelectuali, țărani, bărbați, femei, maturi, tineri, ostași, animați de sentimente înalte, curajoși, inteligenți, dăruți cu toții cauzei supreme, insurecției, respingerii implantului nociv al ideologiei și practicii dezumanizante. Angrenați direct în acțiuni antifasciste, într-o parte sau alta a țării, propagandiști ai încrederii în lumină, în rațiune, în dreptate, exemple de dârzenie, fermitate, intransigență, sacrificiu, ei sunt, în viziunea scriitorilor noștri, exponenți ai însuși ethosului național. Care, de-a lungul veacurilor, a ripostat totdeauna, în fața oricăror forme de rău. Românul apelând, forțamente și la varianta armelor spre a dejuca planurile inamice și spre a-și apăra «sărăcia, și nevoile, și neamul». Știind că «tot ce mișcă-n țara asta», ca entități istorice, geografice, afective și are, în consecință, relief cu semnificație, e ancorat în durată și în caracteristic. Nimic insolit, așadar, ca opțiune. Fenomen însă deosebit de elocvent prin concretețea sa, prin vocația poporului român de a nu tolera tirania, de a izola tumorile maligne și de a le nimici, prin formidabila sa capacitate de a se organiza și mobiliza ca unitate monolită, ca stare fundamentală cu infinite nuanțe particulare. Capacitate care explică unanimitatea adeziunii maselor la actul insurecțional de la 23 August 1944, entuziasmul participării, conștiința patriotică a angajării antifasciste. Angajare asupra căreia scriitorii, în obiectivitatea lor de cronicari, stăruie cu legitimitate ori de câte ori invocă evenimentele. Numeroase pagini ale acestui roman colectiv care e războiul antifascist, în diversele lui ipostaze (epice, lirice, dramatice), la diversele lui temperaturi și moduri de materializare, se opresc, absolut normal, asupra momentului pe care, într-o piesă a sa, Aurel

Baranga îl numea «arcul de triumf». Numeroase alte pagini, fără a eluda aspectul apoteotic, entuziasmant, aduc însă, în relație, nu senzația victoriei festive, ci faptul că bătălia continuă, că vrăjmașul n-a fost răpus, că eliberarea Transilvaniei de nord e un deziderat național ce se cere împlinit, că succesul definitiv e condiționat de înfrângerea fascismului pe plan mondial. Că actul insurecțional începe un capitol al luptei, capitolul participării armatei noastre la războiul antihitlerist. Participare glorioasă, ilustrată prin fapte de vitejie, consemnate în jurnalele de operații și în amintirile veteranilor. Fapte pilduitoare cum sunt cele evocate documentar în cărțile de memorii apărute în ultimii ani sau, recent, într-o «povestire» ca *Mai jos de Steaua polară* în care Radu Theodoru are ca personaje pe piloții Flotilei I Vânătoare, vajnici apărători ai cerului Capitalei. Episoade elocvente, prin autenticitatea lor, figuri de ostași și de ofițeri care și-au sacrificat viața, având conștiința justeței acestui război, vin să reliefeze, cu putere, caracterul lui adânc patriotic. Ca expresie a demnității naționale și a visului românesc de libertate. Explicabil, bibliografia sa literară înregistrează un număr impresionant de titluri. Poezie, nuvele, schițe, romane, piese de teatru. De nivel artistic variabil. Semnificative însă, toate, pentru interesul purtat de scriitorul român istoricelor evenimente. Asupra multor texte am avut prilejul să mă pronunț în chiar coloanele «Vieții militare», încercând să le subliniez meritele, să le relev frumusețile și, nu o dată, originalitatea viziunii artistice, personalitatea. Important mi se pare acum, fără a coborî în amănunte, să izolez câteva note relativ comune ale perspectivei de interpretare. Prezente și într-un roman ca *Alexandra și Infernul* de Laurențiu Fulga, și într-o nuvelă ca *Moartea lui Ipu* de Titus Popovici, și în suita de povestiri (*Cronică de război*) de Aurel Mihale, și în poemele lui Nicolae Tăutu, Mihai Dragomir, Victor Tulbure etc., etc. E vorba, întâi și întâi, de realismul esențial și esențializant al percepției și al relatării. De tonalitatea lui funciar umanistă. De unde evitarea euforiilor operetistice, a declarativismului, a schematismului, a situațiilor-sablon, a metaforelor-clişeu și a epitetelor-standard, care tindeau (și, din păcate, mai tind încă) să se desfășoare sub regimul artei. Și orientarea spre adevăr, spre autentic, spre semnificativ, spre trăirea complexă, spre situația dilematică, spre problematizare, spre ceea ce războiul însemnează ca experiență vitală, ca fenomen etic, ca opțiune afectivă, politică sau ideologică. Atenți la eveniment sau la peisajul sufletesc al protagoniștilor, la tensiunea interioară a eroului liric sau la modurile lui de a se conforma disciplinei generale, scriitorii la care mă raportează (ca puncte de reper) conferă eroismului existențial un statut cu infinite valențe și reverberații. Căruia războiul îi accentuează condiția, omul găsimu-se clipă cu clipă în fața morții posibile. Eroismul nu mai e, astfel, excepție, ci realitate cotidiană. Curajul, inteligența, imaginația, temperamentul, structura morală a individului comportându-se ca răspunsuri naturale la întrebările așteptate sau insolite puse de logica ori ilogica ecuațiilor, de fapte, întâmplări, conștiințe, de Ideal. Care ideal își are temeiurile în virtuți strămoșești, într-un

cod de norme, distilat prin consens de-a lungul secolelor. Dragostea de țară manifestându-se la cote maxime. Ca resort obiectiv și subiectiv al atitudinii ostașului român. Dragostea de țară echivalând cu dragostea de glie, cu sentimentul apartenenței anteice la colectivitatea etnică, la familie, la satul sau la orașul natal, cu lupta pentru mai bine, pentru dreptate, suveranitate, libertate. □ Războiul antifascist e, în accepția scriitorilor noștri reprezentativi, unul dintre succesivele momente ale istoriei române care, din vechime, validează tradiția gestului patriotic, a rădăcinilor sale umaniste, a adeziunii sale populare. Eroii cărților amintite și ai multor altora sunt nepoții sau strănepoții celor celebrați de Alecsandri, Alexandrescu, Bălcescu, Eminescu, Coșbuc, Iosif, Sadoveanu, Rebreanu, ai oștenilor lui Mircea, Ștefan, Mihai, ai celor de la Plevna și Grivița sau de la vremelnica frontieră a Carpaților. Nepoți și strănepoți care au considerat războiul antifascist, asemenea străbunilor încheștați pe alte fronturi, ca război al binelui contra răului, al patriei împotriva cotropitorilor, al omeniei contra neomeniei, al setei de libertate împotriva călușului, a esenței umane contra alienărilor, a încrederii în viitor împotriva tragismului alimentat de bombe. Diversă, ca subiect particular, variată ca soluție, literatura la care mă refer înaltă, prin vârfurile sale, momente de realizare incontestabile. Aș fi ipocrit însă dacă, *sine ira et studio*, n-aș constata că generoasei tematici, având ca motiv campania antihitleristă, prozatorii, poeții și dramaturgii noștri îi mai rămân încă datori. Problematika e atât de vastă, atât de complexă, încât îngăduie în continuare investigații. Optimist, le aștept sub constelația certitudinilor”.

• [„**Viața românească**”, nr. 4] Despre *Alexandru Philippide și întrebările esențiale* scrie Cezar Baltag: „«Ce chip să dau necunoscutului din mine?» Consider acest vers drept – cel mai cuprinzător epigraf al poeziei philippidienne. E o întrebare-cumpănă, un punct de origine de la care se poate deschide totul: atât «fuga de centru» cât și reîntoarcerea, damnarea sau recuperarea. Este o deschidere binară și aproape nimic mai mult în acest punct de început; «faustianismul» poetului va fi marcat de această întrebare esențială”. ■ Gheorghe Grigurcu se referă la *Poezia sensibilității cosmice*: „Toate acestea sunt probe ale unei excepționale sensibilități cosmice (unică în lirica noastră actuală), adusă până la straturile înalte ale conștiinței, care a cedat în favoarea impulsurilor din străfunduri doar în măsura în care le-a putut oferi o fermă structură artistică, grafia unei perfecte și dureroase stăpâniri de sine. Însuși patetismul dominat al lui Al. Philippide ni se prezintă drept o analogie cosmică, o flacără astrală lunecând pe geometria orbitei literare”. ■ La *Metaforă și angajare* meditează M. Nițescu: „În ansamblul ei, poezia lui Adrian Păunescu e un larg registru de modalități, de ecouri poetice și de tonalități lirice, de la pitorescul idilic sau ironic, până la grotescul tragic sau absurdul bufon, de la meditația naiv vlahuțiană, până la discursul discontinuu expresionist-oniric, de la întâmplări cotidiene sau evenimentul semnificativ politic și istoric, până la condiția ontologică a omului, un vast caleidoscop adus sub incidența unui temperament

liric tiranic. Patosul spunerii e ca un torent învolburat, rostogolindu-se împreună cu o mare aglomerare de aluviuni, pe care le unifică, cărora le dă un suflu comun, o identitate și o direcție unică”. ■ Intitulându-și textul *Al lu' Parizianu și ceilalți*, Cornel Regman prezintă cel mai recent roman al lui Marin Preda: „Foarte interesant acest ultim roman al lui Marin Preda – *Delirul*: pentru câte obiective urmărește deliberat și care fac parte, așa spune, din programul autorului, dar și pentru o seamă de caracteristici, atribute ale neprevenirii, ale unui fel de a fi ce-și imprimă modelajul, cu sau fără știința ori vrerea lui. Nu discut încă dacă în toate cazurile se ajunge la rezultate artistice neîndoielnice. [...] Ne interesează scriitorul în aceeași măsură cu omul. Căci în cazul său prozatorul nu e nici pe departe experimentatorul spilcuit și detașat și nici problematizantul ascuns în spatele uriașei sale mașini de citit și cernut gândurile, ci angajează de fiecare dată niște inerții foarte concrete, asemenea unor mături care trebuie împinse, urnite, și chiar urnirea aceasta, cu prilejul romanului, în actul elaborării, devine un element intens definitoriu”. ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Florența Albu, Roxana Sorescu, C. Trandafir, Al. Săndulescu, Ioana Crețulescu, Eugenia Tudor Anton, N. Steinhardt. □ Florența Albu consemnează evenimentul *Steaua la 25 de ani*, „eveniment marcat nu doar prin impresionantul număr jubiliar, pentru că majoritatea numerelor din ultima perioadă au contribuit, au condus spre acest bilanț prestigios. Elogiile noastre! Și laudele nu sunt aduse doar echilibrului, maturității – câștiguri ale unor publicații care se disting prin tradiția, prin locul consacrat în marea orchestră; ci unei reviste care și-a păstrat spiritul tânăr în toate căutările, în toate etapele – impunând un stil, o selecție de valori, un climat. Înnoindu-se și rămânând ea însăși, participând la lupte fără a se ilustra în epocă prin invectivă ori polemică grosieră; purtându-și, la un moment dat, singură luptele, împotriva conformismelor și compromisurilor: se poate spune, într-adevăr, că acești 25 de ani ai revistei «Steaua», priviți în perspectiva timpului, sunt un «capitol de istorie literară», o «asumare a tradiției» și răspunderea pentru această tradiție”. □ C. Trandafir semnalează reeditarea cărții lui C. Hogaș, *Amintiri dintr-o călătorie*: „În sfârșit, ultima întrebare a postfeței: este Hogaș purtătorul unui mesaj care să fie și actual? Răspunsul este afirmativ, dar în dezacord cu afirmația de mai înainte, după care scriitorul «n-are o clară identitate modernă». Prin pledoaria pentru o morală a naturii Hogaș se sincronizează cu un imperativ al omului dintotdeauna. Departe de a fi anacronic, «cuconu Calistrat» răspunde sensibilității omului modern, fiind un scriitor viu, «dovadă că n-am terminat cu aproximațiile și controversale, în jurul operei lui (P. Constantinescu)»”. □ Despre studiul lui Mircea Zăciu scrie Al. Săndulescu: „Degajat, cu o plăcută volubilitate intelectuală, dominând întotdeauna terenul (notăm totuși o eroare – probabil prin lipsa unui rând tipografic: atribuirea lucrării *De la misticism la raționalism* de M. Dragomirescu lui H. Sanielevici) cu un spirit iscoditor și inventiv, Mircea Zăciu evoluează tot mai vizibil de la

«articolul», «studiul» de istorie literară la eseu, pe care-l cultivă în substanță și-l mânuiește cu tot mai multă îndemânare. Este arma lui cu un tir foarte mobil și adesea cu bătaie lungă». □ Mihail Petroveanu descoperă în poezia lui Barbu Cioculescu *Resurecția fabulosului*: „Barbu Cioculescu pare mai mult a sugera decât a trăi poezia. *Poemiile* sale (Editura Eminescu, 1974) sunt spuse într-o manieră colocvială, familiară chiar, ca pe un ton mai totdeauna nepăsător și voios. Cu schimbări de ritmuri sau numai deplasări de accente neașteptate, cu jocuri de cuvinte, poante... versurile lui au un aer fantezist. Nici când tonul se anunță sever, impresia nu se modifică. O întrebare, un scurt comentariu, o simplă bănuială strecurată neglijent, evită solemnizarea, în genere atitudinea patetică”. □ Eugenia Tudor Anton aduce un omagiu lui *Nicolae Baltag*, care: „... a plecat înainte de vreme pe drumul fără întoarcere!... L-am cunoscut cu mulți ani în urmă când a și colaborat la «Viața românească» unde a publicat frumoase articole despre cărți. M-a uimit seriozitatea privirii lui senine, modestia și buna cuviință care-l făceau să semene cu mulți din cei de o vârstă. Era un tânăr blond, subțire ca o trestie, cu o inteligență pătrunzătoare aspirând către înalt și frumos”. □ N. Steinhardt se întreabă: *Muzică programatică sau muzică probabilistică?*: „Așa fiind, muzica programatică apare aidoma unui program computerizat: pe căi sonore ea va determina desfășurarea anumitor sentimente, impresii și senzații, toate cuprinse în notațiile de pe portativ – atât de asemănătoare cu punctele perforate de pe cartoanele mașinii electronice sau cu microcircuitele imprimate. Cercetarea produselor muzicale ale erei calculatoarelor ne silește însă a constata că nu lucrări ca ale lui Gustav Mahler constituie specificul ei, ci mai degrabă muzica probabilistică, un alt posibil rezultat al folosirii în scop muzical a computerilor”.

MAI

1 mai

• [„**Scânteia**”, nr. 10 169] Pe frontispiciu citim *Trăiască 1 Mai Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc!* ■ Petru Dragu publică poezia *O inimă și-un gând, o Țară-conștiință*. ■ Sub titlul *1 Mai 1975 Sub semnul luptei popoarelor pentru o nouă ordine economică și politică, pentru o lume mai bună și mai dreaptă* citim cum s-a comemorat ziua muncii la Moscova, Ho Și Min, Pekin, Belgrad, Lisabona, Sofia, Luanda, Pnom Penh, Roma, Atena.

• [„**Contemporanul**”, nr. 18] La rubrica *Dezbaterile „Contemporanului”*, este propusă tema *Istorie și literatură*, la care participă: Ov. S. Crohmălniceanu, Ion Ianoși, Dumitru Micu, Laurențiu Ulici, Gheorghe Vlădescu: „Trăim într-o epocă dominată pe plan mondial de mari prefaceri de ordin social, economic și politic, într-o istorie contemporană tulburătoare – deopotrivă prin orienturile ce le deschide și prin anacronismele ce le mai conține – o istorie ale

cărei evenimente solicită omul, în lumea întreagă, nu numai atenția sau capacitatea lui de adaptare la nou dar și, mai mult ca altădată, participarea lui conștientă, responsabilă și hotărâtă la procesul devenirii social-istorice. Secolul vitezei – sub unghiul dezvoltării tehnico-științifice – este și secolul vitezei sub unghiul schimbărilor economice, sociale, politice. Literatura nu poate rămâne străină de multitudinea aspectelor, în genere complicate și neuniforme, ce le implică istoria contemporană. Și nici nu rămâne. Acest raport plurivalent al literaturii în general, și al literaturii române în special, cu istoria și în primul rând cu istoria pe care o trăim, a stat în atenția colocviului de astăzi al revistei noastre. Ne interesează raportul dintre literatură și istorie mai ales pentru că, fiind o mărturie despre istorie din interiorul istoriei, literatura are menirea, între altele, de a conserva adevărul istoric prin mijlocirea adevărului artistic. Poporul român, înfăptuind revoluția socialistă, a dobândit condiția de a-și făuri în mod conștient propria-i istorie, istoria socialistă a patriei în desfășurarea căreia se implică cele mai înalte idealuri de existență ale poporului nostru. Tumulțuoasa viață a prezentului, reclamând contribuția lucidă și complexă a întregii societăți, face din literatura însăși o latură activă a acestei istorii”. □ Ion Ianoși: „De la Marea revoluție franceză și războaiele napoleoniene, conștiința de sine istorică a omului, ca ins și ca specie, s-a afirmat tot mai viguros. Individul s-a recunoscut parte a întregului și parte a devenirii întregului. Cultura a fost regândită și ea prin prisma istorismului, pus la temelie concepției marxiste despre lume. Cu trei decenii în urmă, G. Călinescu scria: «Cultura se desfășoară istoric și e un tot viu, depășind infinit îndărăt și înainte prezentul». Istoricul, ca viziune, a înnoit literatura și în raportarea față de trecut și în transfigurarea prezentului. Istoria propriu-zisă și «Istoria contemporană» au pătruns în centrul creației literare: antecedentele susțin contemporaneitatea. Iar aceasta, se știe este un ultim efect concentrat al înaintării neîntrerupte. 1821, 1848, 1877, 1907, 1921, 1944 – iată doar câteva din datele și evenimentele care ne-au modelat simțul istoric. Iar Tudor, Bălcescu și Cuza, Eminescu, Rebreanu și Sadoveanu – câteva din personalitățile capabile a-l potența. În zilele premergătoare aniversării a 30 de ani de la victoria asupra fascismului – care, printr-o miraculoasă «rimă» a istoriei, coincide cu eliberarea popoarelor cambodgian și vietnamez de sub dominația imperialistă – este firesc să regândim raportul literaturii noastre actuale cu istoria de azi și de ieri”. □ Laurențiu Ulici: „În genere, proza cu temă istorică n-a lipsit niciodată din literatura română. Se poate însă observa că în ultimul deceniu frecvența acestor cărți a crescut. Lucrul primește o semnificație și mai mare pentru că este însoțit și de o perceptibilă schimbare în structura prozei istorice. Vreau să spun că – lăsând de o parte romanul propriu-zis istoric, al cărui subiect epic aparține îndeobște unui timp istoric relativ îndepărtat – avem astăzi o proză istorică ce-și caută motivele în chiar istoria contemporană. Operând asupra faptului istoric, scriitorul de proză îl supune unei viziuni asupra istoriei fără de care nicio înțelegere a

cutării sau cutării eveniment nu pare posibilă. Dar istorismul – ca viziune – aplicat asupra unei realități istorice care păstrează încă un caracter viu – este adică actuală – presupune, cred laolaltă cu buna cunoaștere a faptelor de istorie, ordonarea lor în funcție de intențiile scriitorului, de modul său propriu de înțelegere a ceea ce se numește «mersul istoriei» și, nu în ultimul rând, de adâncimea investigației”. □ Gh. Vlăduțescu: „Autentica refacere a istoriei: sociale, filozofice, literare etc. presupune regândirea contemporană a trecutului. Cine identifică în istorie imperiul unei posibile evaziuni greșește enorm și față de trecut și față de prezent. Greșește și față de sine, programându-și, de fapt, eșecul. Dacă cineva ar scrie romane (și nu numai romane), despre hitiți cu intenția de a evada din prezent – observa Sartre – abținerea lui ar fi prin ea însăși o atitudine. În felul său și scriitorul este un istoric și literatura o regândire a istoriei, pentru că nu se poate vorbi despre om fără luarea în seamă a dimensiunii sale istorice. Firește că refacerea literară a istoriei trecute sau prezente își are legile ei. Nu este nici operă de știință, nici de filozofie a istoriei, dar împreună cu acestea întregește efortul de asumare a istoriei. O modalitate, destul de frecventă, a refacerii literare a istoriei este romanțarea. Din păcate, adesea, cei ce aleg această modalitate se supun într-atâta obiectului, încât semnificațiile istorice rămân ascunse sau pierdute în reconstituirea mai degrabă faptică a istoriei. Călea optimă mi se pare aceea care folosește istoria ca pretext pentru a răspunde interogațiilor contemporane ale omului”. □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Mi se pare că la această oră, nu numai în literatura noastră, ci în întreaga literatură mondială, s-a născut un gen foarte gustat de public, al narațiunii istorice de actualitate. Atenția apare îndreptată aici către evenimente istorice foarte apropiate cu intenția realizării unui fel de scriere epică în care documentul, faptul real întâmplat, autentic, cu numeroase amănunte concrete, se împletește cu anumite elemente de ficțiune. Mai exact, ce deosebește acest text, de o pagină de istorie propriu-zisă ? Este o istorie care în țesătura faptelor istorice pe care scriitorul le narează cuprinde împletit un șir de întâmplări, de reacții individuale omenești, de destine, dar fără ca ele să cucerească spațiul de derulare a epicului. Acesta nu aparține ficțiunii ci istoriei, evenimentului istoric. Cea mai tipică operă de o asemenea factură nouă, apărută la noi, este romanul *Delirul*. Cartea lui Marin Preda narează anumite evenimente istorice cu figuri istorice cunoscute, cu personalități politice care au jucat un rol de prim plan în viața socială. Evenimentele înfățișate prind și niște destine individuale, dar pe autor nu îl preocupă atât desfășurarea lor, cât mai ales succesiunea evenimentelor istorice; autorul prezintă istoria văzută de multe ori, cu optica interioară a unui personaj istoric. De aici vine dramatismul acestei cărți și interesul pe care l-a trezit printre cititori. În ce măsură romanele noastre se apropie de asemenea narațiuni, inedite ca factură, sau în ce măsură istoria contemporană, cu ce are mai dramatic și mai fascinant, pătrunde în epica noastră – aceasta ne interesează, cred, mai mult”. □ Ion Ianoși: „S-au conturat, așadar, trei sensuri, relativ

diferite și corelate, ale ideii pe care o dezbatem: romanul istoric propriu-zis, istorismul ca viziune de ansamblu a narațiunii și saturarea de «faptica istoriei» a unui tip de proză relativ recent și din ce în ce mai îndrăgit de către prozatori. În privința planului din urmă frapază mutațiile estetice intervenite prin masiva pătrundere în proză a documentului, a faptului nemijlocit și ca atare recunoscut. Se apropie, se amalgamează sau se suprapun extremele de odinioară: documentul și ficțiunea, reportajul și meditația eseistică. Cândva situate, practic și teoretic, la antipodi, concretul și abstractul, realul și idealul se îmbină în forme variate, contribuind la configurarea aceluia întrucâtva inedit gen literar (să-l numesc, convențional, «document-meditație») pe care îl experimentează și îl încetățenesc și câteva dintre romanele noastre din ultimii ani. În principal, secolul este răspunzător pentru aceste amalgamări. Pe de o parte, el impune o «imediatitate» atât de percutantă încât scriitorii se simt obligați să accepte (sau, unii, măcar – să mimeze) postura martorilor oculari: ei vor să fie (sau să pară) mijlocitori ai unor evenimente copleșitoare în sine. Pe de altă parte, aceleași întâmplări de viață, dense și interconectate, nuclee ale unor structuri și geneze complexe, ne obligă să regândim corelațiile ample de existență și de conștiință, în raport cu care scriitorul se simte îndemnat să-și asume rolul unui gânditor lucid: în domeniul lor particular și cu mijloacele lor specifice, scriitorii noștri cei mai iluștri din perioada interbelică și cea postbelică au devenit, astfel, adevărați filozofi ai istoriei”. □ Dumitru Micu: „Și eu cred că spiritul secolului a determinat apariția și amploarea deosebită pe care a luat-o și tinde să o ia în continuare acest mod de creație epică: proza de mare întindere traversată de pulsația fierbinte a evenimentului. Dacă raportăm, de pildă, romanele din literatura română care evocă primul război mondial la cele care au ca obiect perioada celui de al doilea, constatăm că în primele evenimentul, epoca în general este un fundal pe care se înscriu traiectoriile unor destine individuale. *Pădurea spânzuraților*, *Întunecare*, *Ultima noapte de dragoste...* sunt, evident, romane ale războiului, dar la modul mai curând indirect. Sunt romane în primul rând ale unor destine individuale, ale unor personaje. În *Pădurea spânzuraților* este analizată drama lui Apostol Bologna declanșată de participarea eroului la primul război mondial, în anumite condiții. *Întunecare* este un roman-biografie, *Ultima noapte de dragoste...* – un roman-problemă, cuprinsul lui făcându-i analiza tot a unui caz de conștiință. În toate aceste romane și în altele (precum *Balaurul Hortensiei* Papadat-Bengescu, de exemplu) istoria este încorporată existențelor individuale și ea apare în romane numai în măsura în care e introdusă acolo prin respectivele existențe. În romanele celui de al doilea război mondial, situația este inversă. În *Labirint* de Francisc Păcurariu, în *Delirul*, în *Marșul alb* de Pop Simion, urmărirea procesului de formare a personajului central este mai curând un pretext, o tehnică a introducerii cititorului în climatul epocii, în atmosfera evenimentelor. Preocuparea lui Francisc Păcurariu, a lui Marin Preda, a lui Pop Simion, este, în cărțile amintite, nu atât aceea de a son-

da zonele sufletești ale personajelor principale, cât de a lumina prin acestea epoca, evenimentul. Generalizând, cred că am putea spune că în timp ce romanul anterior, tipologic vorbind, secolului XX (chiar dacă e vorba de cărți apărute după 1900), este preocupat de natura umană, de caractere, de psihologii, romanul caracteristic secolului XX definitoriu pentru spiritualitatea lui specifică, e preocupat de condiția umană, de raportul complex al omului cu lumea în care trăiește: social, istoric, psihic, etic etc. Romanul merge azi spre dezinteriorizare. Procesului de psihologizare, propriu romanului de tip proustian (în care culminează tendințe evolutive specifice spiritualității secolului al XIX-lea) îi ia locul un proces de ideologizare, marcat într-un fel de creația lui Thomas Mann, dar mai ales de aceea a lui Malraux, Camus, Günter Grass, Ehrenburg și a atâtor altor romancieri contemporani”. □ Laurențiu Ulici: „Apelul la document trebuie luat cu rezerve, fiindcă un roman care uzează de faptul istoric documentar până la a-l pastișa nu e nici roman, nici document, nici literatură, nici istorie. Dacă tulburătoarele evenimente ale istoriei contemporane impun scriitorului, obligându-l să constate, cum s-a spus, că realitatea întrece puterea lui de invenție, nu-i mai puțin adevărat că șansa literaturii este de a face din evenimentul istoric – particular prin definiție – un mijloc de intervenție în condiția generală a omului. Iată, ca să dau un exemplu recent, romanul lui Francisc Păcurariu *Labirint*, prima încercare din literatura noastră de a pune în pagina literară un fapt istoric deosebit de grav: invazia hortistă în Transilvania în timpul celui de al doilea război. Rigoarea documentului se subordonează în acest roman meditației românești asupra destinului unei colectivități umane, tulburătoarea față «văzută» a evenimentelor istorice verificabile documentar fiind complementată de o forță încă mai tulburătoare, «ascunsă» a lor. Tot astfel *Delirul* lui Marin Preda face apel, aproape reportericește, la document pentru a scoate de fapt, în relief procesul unei explozii malefice în mentalitatea politică a unei epoci de declin. Iar paginile cele mai interesante din acest roman – a cărui valoare critică, la drept vorbind, a cam exagerat-o – sunt cele dedicate urmării directe a evenimentului istoric și nu cele care privesc devenirea intempestivă a personajului principal”. □ Dumitru Micu: „Atâta vreme cât în prim plan se găsea destinul individual, caracterul, personajul ca atare (situație validată filozofic de concepția că «personalitatea este binele suprem», de tendința proprie gândirii propulsate de idealismul subiectiv al lui Fichte, de psihologizare a filozofiei, când istoria era, în roman, mai curând un fundal), problema raportului dintre adevărul obiectiv și imaginea artistică putea fi mai comod rezolvată. În noua situație, în care personajul principal al romanului devine istoria însăși, dificultățile sporesc, întrucât, dacă un roman redă pur și simplu realul așa cum s-a desfășurat riscă să eșueze în document (să se confunde chiar cu documentul), iar dacă în numele libertății de creație, al drepturilor imaginației creatoare, tablou al realului imaginar care să nu fie adecvat realului obiectiv, rezultatul este tot un neadevăr artistic. Spre exemplu

în *Delirul* – carte care nu este încă terminată și, în consecință, ceea ce spunem despre ea e prin forța lucrurilor relativ și aproximativ, susceptibil de rectificări – modul cum este înfățișată istoria, cum sunt reflectate evenimentele, cum sunt zugrăvite personalitățile istorice reale, nu ne lasă indiferenți estetic. Dacă ni s-ar putea părea la un moment dat că un personaj sau altul dintre cele care au existat obiectiv și au jucat în istorie un anume rol binecunoscut nu seamănă cu modelele lor reale, efectul ar fi o perturbare și de ordin estetic. Dacă nu putem crede că Antonescu, așa cum apare în roman, corespunde întru totul lui Antonescu cel real, oricât am invoca normele ficțiunii și oricât am prețui meritul scriitorului de a fi creat un om viu, în loc de a ne fi dat o schemă, în spiritul nostru, se produce un dezechilibru, se ivește un semn de întrebare, care zdruncină însăși emoția estetică. Dar, încă o dată: nu putem formula judecăți definitive atâta timp cât opera nu este încheiată. Am vrut doar să subliniez necesitatea estetică a adecvării realului și imaginarului, a concordanței între ficțiune și realitate – o asemenea adecvare și concordanță fiind, în treacăt fizic, o performanță pe care puțini o realizează”. □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Se cuvine să observăm ca specific pentru acest tip nou de narațiune prezența foarte puternică a documentului. Dacă s-ar scrie azi o carte în care să lipsească elementul documentar nou și să existe în schimb un comentariu eseistic, chiar foarte strălucit, nu s-ar înscrie în această categorie; poate că ar fi altceva, dar în categoria despre care vorbim – sigur că intervin și eseistica și interpretarea – dar condiția *sine qua non* rămâne bogatul element documentar. Eu găsesc că Marin Preda are un mare merit prin felul cum face decupaje de fapte și introduce lucruri întâmplare realmente, urmărind evenimentele câteodată chiar oră cu oră. Multe obiecții care i se aduc vin din surpriza produsă de factura cu totul nouă a unei asemenea narațiuni. Să iau un exemplu: cea mai întinsă și cea mai solidă parte din roman este descrierea rebeliunii legionare și a reprimării ei”. [...] □ Ion Ianoși: „Exemplele invocate (Marin Preda, Eugen Barbu, Francisc Păcurariu), la care s-ar putea adăuga alte experiențe diverse (Geo Bogza și Méliusz József, Sütő András și T. Mazilu, Radu Cosașu și Al. Simion ș.a.) pledează, într-adevăr adesea în favoarea acelei personale și documentare «ficțiuni reportericești», pe care publicul nostru cititor o agreează vizibil: retrăim prin cărțile lor situații și evenimente aievea trăite, antenele noastre receptează cu promptitudine și voluptate semnalele lungimilor de undă preconizate. Într-o accepțiune liber lărgită, am putea numi istorică întreaga literatură contemporană de calitate, anume în măsura în care conștiința noastră este impregnată de istorie și în care nu ne recunoaștem în afara devenirilor istorice. [...] O problemă spinoasă a prozei sau dramei istorice propriu-zise rămâne, desigur, raportul dintre «adevărul vieții» și «adevărul artei». Situația pare mai simplă în cazul replonjării într-o istorie îndepărtată sau documentară incertă, când autorul poate da frâu liber inventivității”. □ Laurențiu Ulici: „Dacă raportul dintre document și ficțiune în proza modernă de temă istorică permite, cum s-a observat, explo-

rarea mai profundă și totodată mai dinamică a faptului de istorie, eu cred că nici dinamismul și cu atât mai puțin profunzimea nu pot fi obținute prin «stilizarea» oricât de atrăgătoare a istoriei brute. Sigur, literatura, cum spunea Gh. Vlăduțescu aici nu reproduce istoria ci o resemnifică. Asta înseamnă interpretare. Dar abia la acest nivel pot să apară și chiar apar dificultăți. Căci problema nu e numai a lui «ce interpretezi», dar și «cum interpretezi». Intră deci în discuție dacă nu tocmai o filozofie a istoriei, cu siguranță concepția despre lume a autorului; oricât de obiectivă s-ar pretinde – revendicându-se de la document – evocarea istorică, ea este întotdeauna, în ce privește semnificațiile, expresia modului de a gândi și înțelege istoria al scriitorului. Care mod, la rândul său, se integrează unei filozofii, unei concepții generale despre existență. Faptul, vor spune unii, ține de banalitate; ce să facem însă dacă de multe ori tocmai banalitatea ne scapă. Așa încât, până la urmă, totul – de la dorința firească a unui prozator de a pronunța adevărul istoric până la selecția și comentarea epică a subiectelor – e condiționat, explicit sau implicit, de o atitudine filozofică, de un tip de înțelegere a istoriei”. □ Dumitru Micu: „De aici obligativitatea orizontului filozofic, ca o condiție – în literatura contemporană – a realismului. Realismul consecvent, realismul cu perspectivă implică orientarea filozofică judicioasă, conformă dialecticii vieții, înțelegerea marxistă a evenimentelor și proceselor sociale. El se concretizează în zădărnirea existenței în mers, într-o zădărnire absolut veridică, fără înfrumusețări, dar și fără schimonosiri: nici festivizare, dar nici apocaliptizare. Istoria oferă, nu rareori, fenomene de natură a te face să crezi că totul e absurd, că ne găsim în pragul apocalipsului, însă printr-o înțelegere adâncă a dialecticii istoriei, ajungem negreșit la concluzia că oricât de critice ar fi anumite situații, universul nu se va sfârși, ci omenirea va găsi în ea forțele necesare pentru ieșirea din orice impas”. □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Fără îndoială că acolo unde lipsește o viziune filozofică fermă, care să cuprindă totalitatea fenomenelor, chiar dacă lucrurile despre care vorbește autorul nu epuizează materia istorică, avem de-a face cu lucrări care sunt deficiente sub aspectul adâncimii. Dar, eu v-aș atrage atenția asupra unei primejdii în legătură cu care avem o experiență mai veche; la noi s-au mai scris romane cu ambiții de a prinde exhaustiv evenimentele istorice; a fost romanul naționalizării, romanul colectivizării etc.; păcatul lor fundamental, pe lângă, poate, lipsa de pricepere a autorului, era această ambiție de totalitate greșit înțeleasă, ca o cuprindere cantitativă, care ducea la ilustrare. Problema scriitorului nu este a ilustra schemele manualelor; problema este ca, respectând adevărul istoric, să aducă în fața cititorului ceea ce nu cuprinde, și nu-și propune să cuprindă, manualul de istorie: psihologiile omenești detectabile îndărătul actelor istorice, dramatismul evenimentelor surprins în efectele lui asupra destinului indivizilor. Astăzi întâlnim la o seamă de autori înzestrați tocmai această dorință meritorie de a nu face ilustrații ale evenimentelor istorice: ei au ambiția să dezvăluie pe căi diferite, mai mult sau mai puțin ingenioase o față secretă, sau

oricum mai puțin evidentă a istoriei contemporane. În ultimele sale romane, de pildă, D.R. Popescu supune istoria la o anchetă, silind-o să-și contureze din variate mărturii contradictorii un tâlc mai adânc filozofic, o simbolistică grăitoare ca în *Cei doi din dreptul Tebei*. Narațiunea e realistă și simbolul crește din simetriile, din antisimetriile, din convergențele ei sugerate de autor cu multă discreție și respectând mereu adevărul vieții. Un colaj de documente există și în *Princepele*. Dar ce admirabilă topire a textelor într-un fel de «rezumat complet» al epocii fanariote! Nu ilustrarea faptelor istorice petrecute ne cucerește în romanul lui Eugen Barbu, ci arta scriitorului de a «actualiza» istoria». □ Ion Ianoși: „O părere în legătură cu totalitatea. Ea poate fi și a fost într-adevăr nu o dată «greșit înțeleasă», ca totalitate extensivă și cantitativă. M-aș înscrie totuși printre apărătorii conceptului de totalitate în accepțiunea ei intensivă, calitativă și de viziune. Cum am putea înțelege altfel istoria decât printr-o concepție totalizatoare asupra lumii? Ea nu va fi enumerativă, ilustrativă, exterioară, o «falsă totalizare» superficială și schematică, relevantă în detalii și în ansamblu. Numai o totalizare suplă și de adâncime va recompuie în cugetul și în sufletul nostru hotărâtoarele confruntări ale secolului. Scriitorii sunt pe drept obsedați de imperativul acestei remodelări. În forme literare diverse, inclusiv prin «parcelări» relativ limitate – cu toate că (sau pentru că) își dau seama de dificultățile demersului: lumea le apare unitară în toate segmentele, sectoarele, preocupările și conflictele ei. Istoria înseamnă, până la urmă, implicarea insului în organismul social [...]. Fundamentală noutate a istorismului marxist-leninist rezidă în conștientizarea acestei solidarități dintre parte și întreg, dintre local și global. Literaturii socialiste îi revin îndatoriri și drepturi remarcabile în promovarea acestei «conștiințe solidare» superior umaniste». □ Dumitru Micu: „Prin realizarea totalității se rezolvă și problema relațiilor dintre universal și individual, dintre temporar și permanent, dintre istorie și veșnicie – așa încât în măsura în care propune o asemenea viziune totalizantă, artistul, romancierul nu rămâne în fenomenal, în incidental, în temporal, ci comunică observații valabile nu numai pentru condiția umană în cutare perioadă, ci pentru condiția omenească, pentru natura omenească în genere. Deci – și pentru prezent și pentru viitor. □ O primă și majoră concluzie a dezbaterii de față ni se pare a fi aceea că în raportul dintre istorie și literatură scriitorii noștri contemporani pot găsi punctele de reper care să le permită descoperirea prin opera literară a dinamicii lăuntrice, semnificative a existenței social-istorice a omului în condițiile societății noastre. Socotim că prozatorii noștri au marea șansă, oferită de istorie, de a cuprinde, într-o operă vie, pătrunzătoare și variată, un moment de viață ea însăși efervescentă, plină de inedit, cum este istoria contemporană socialistă a țării. Bogăția de fapte ce caracterizează peisajul României socialiste constituie o inepuizabilă sursă de inspirație pe care scriitorii de astăzi au datoriat-o morală și patriotică de a o folosi, pornind de la concepția materialist-dialectică a partidului nostru spre a reflecta veridic, în limbajul artei, evoluția societății noastre. O

mare literatură inspirată din istorie nu se va opri doar la epoca prezentată, ci va da o imagine asupra perspectivei, prefigurând fața viitoare a societății. ■ Dumitru Micu scrie despre poezia lui Al. Andrițoiu: „Urmărindu-l «pe drumul său» poetic de peste două decenii, ba chiar de mai bine de un sfert de veac, dacă punem la socoteală și experiența anterioară volumului de debut *În țara moșilor se face ziuă* (1952), cititorul identifică în Al. Andrițoiu un meșteșugar al versului de cea mai bună clasă, căruia i se supun deopotrivă fluența sprințară a liedului și inscripția sobră, ritmurile de rondel și madrigal și cadențele odei, metrul antic, solemn, și iactanța folclorică, intonația clasicizantă, maiestuoasă, preluată din goetheenele *Elegii romane...*”. ■ De traducerea cărții Annei Banti, *Cămașa arsă*, se ocupă Dan Grigorescu: „O traducere, semnată tot de Florin Chirițescu, în care sincoparea modernă a frazei se echilibrează, totuși, într-o armonizare largă a unei melodii aspre. Traducătorul reușește pe deplin să sugereze, în felul acesta, un stil individual a cărui complexitate nu e defel ostentativă”.

● [„România literară”, nr. 18] Apare editorialul redacțional *Rememorări semnificative*: „Luna Mai ne apare ca un succesiv polarizator de evocări prin aceea că numeroase evenimente s-au înscris, în zilele acestei luni, pe răbojul diferiților ani, încărcăți de semnificații majore. La 3/15 mai, în 1848, are loc acea mare adunare consfințind «unirea-n cuget și-n simțiri» pe Câmpia Libertății din Blaj, marcând începutul revoluției burghezo-democratice în Transilvania, eveniment care, începând din iunie, în Țara Românească, va căpăta proporțiile revoluției izbutite, ca durând practic până în septembrie 1848. [...] În Mai 1975, istoria constituie o retrospectivă jubiliară: la 1 Mai se împlinesc 30 de ani de la «Primul 1 Mai liber»: cel din 1945 (despre care atâția dintre marii noștri scriitori, în frunte cu Sadoveanu, au scris atunci înflăcărâte pagini). Liber, pentru că sărbătoarea lui se petrece acum într-o țară eliberată datorită acțiunii Partidului Comunist Român, care, prin reunirea tuturor forțelor patriotice, a izbutit – în condițiile create de uriașul efort de zdrobire a hitlerismului pe frontul de Răsărit de către Armatele Sovietice – să aducă ziua Eliberării României. Liber, pentru că, peste 8 zile, mesajul său avea să se unească cu cel al tuturor popoarelor pe care Națiunile Unite l-au adus la mătreața zi a Victoriei”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Oaspeți ai Constanței*: „În cadrul unor ample acțiuni de documentare și de contacte cu cititorii în toate zonele țării, inițiate de Uniunea Scriitorilor, în zilele de 24, 25 și 26 aprilie, un mare grup de poeți și prozatori în frunte cu Virgil Teodorescu, președintele Uniunii, a făcut o vizită în orașul și județul Constanța. Oaspeții au fost primiți de tovarășul Vasile Vâlcu, prim-secretar al Comitetului județean de partid Constanța, președintele Consiliului popular județean, care a expus importante realizări obținute în economia și cultura județului, înfățișând, totodată, etapele viitoarei dezvoltări impetuoase a Dobrogei. În ziua de 25 aprilie, după vizitarea celui mai mare petrolier «Tomis», construit în țara noastră, la Șantierul navale Constanța, și vizitarea instalațiilor portuare, au avut loc, în cinstea

zilei de 1 Mai, două șezători literare la Institutul de marină și la Casa Armatei din Constanța la care au fost prezenți: Virgil Teodorescu, Paul Anghel, Teodor Balș, Vasile Băran, Ion Bădică, Vlaicu Bârna, Radu Boureanu, Radu Cârnecki, Traian Coșovei, George Chirilă, Dan Deșliu, Nicolae Dragoș, Anghel Dumbrăveanu, Aurel Dumitrescu, Constantin Florea, Gh. Iacob, Mihai Gavril, Sanda Ghinea, Octavian Georgescu, Létay Lajos, Eugen Lumezianu, Toma George Maiorescu, Ștefan Mihăilescu, Mikó Ervin, Nic. Motoc, Lucia Negoită, Constantin Nisipeanu, Const. Novac, Gheorghe Pituț, Adrian Popescu, Marin Porumbescu, Al. Raicu, Mirela Roznoveanu, Grig. Sălceanu, Carmen Tudora, Victor Tulbure, Haralamb Zincă. La 26 aprilie, scriitorii au vizitat stația de pompare de la punctul Murfatlar-Pădure a marelui sistem de irigații Carasu, Întreprinderea agricolă de stat Murfatlar și monumentul de la Adamclisi, unde au primit ample explicații din partea lui Adrian Rădulescu, directorul Muzeului arheologic din Constanța. În vizitele întreprinse, oaspeții au fost însoțiți de George Crișovan, secretar al Comitetului județean de partid, și George Munteanu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă". □ „*Muncă și creație*”: „La Universitatea populară a sectorului VI din Capitală s-a desfășurat un simpozion consacrat zilei de 1 Mai. Despre importanța acestei mari zile a vorbit Petre Demetru Popescu. În continuare, Ion Popopin a expus conferința «Muncă și creație». A urmat un recital de versuri închinat Zilei internaționale a muncii susținut de George Moroșanu și Verona Coroiu”. □ *A 5-a Consfătuire națională a cenaclurilor de literatură științifico-fantastică*: „Sub egida Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar București, în zilele de 25-27 aprilie a avut loc cea de-a 5-a Consfătuire națională a cenaclurilor de literatură științifico-fantastică. Membrii cenaclurilor «Solaris» (București), «Henri Coandă» (Craiova), «Horenii» (Oradea), «H.G. Wells» (Timișoara) și ai Cercului ipotezelor extraordinare „Tahionii” (București) au citit din lucrările lor, s-au întâlnit la o masă rotundă pe tema «Fenomenul SF. Rolul constructiv-educativ al literaturii științifico-fantastice», au discutat probleme cu caracter organizatoric. Consfătuirea a prilejuit vernisajul unei expoziții de grafică, viziunea în colectiv a piesei «Omul invizibil» și a filmului cu același titlu inspirate de cunoscutul roman al lui H.G. Wells, audiții de muzică pe teme de SF etc. Au fost decernate premii și mențiuni pentru povestiri, eseuri, grafică. La lucrările Consfătuirii, găzduită de Casa de cultură a studenților «Grigore Preoteasa», au participat Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, Horia Aramă, Victor Bârlădeanu, Vladimir Colin, Dan Culcer, Adrian Rogoz, Nina Stănculescu”. □ *Cenacluri*: „Cenaclul «G. Călinescu» din cadrul Academiei Republicii Socialiste România a prezentat lucrarea lui Petru Vintilă *Romanul Eminescu*. În cadrul aceluiași cenaclu, Radu Nițu a citit un fragment din romanul intitulat *Pădurea nu doarme*, iar Irena Pușchilă câteva schițe grupate în ciclul *Itinerar afectiv*. De asemenea au citit versuri George Corbu, Em. Cobzalău, Verona Coroiu, Valeria

Deleanu, Ion Lotreanu și Dan Mutașcu”. □ Fără titlu: „Revista «Utunk» din Cluj a organizat o seară literară la Casa de cultură «Petőfi Sándor» din Capitală. Au citit din lucrările lor Bajor Andor, Banner Zoltán, Hornyák József, Király László, Köntös-Szabó Zoltán, Lászlóffy Aladár, Létay Lajos, Marosi Péter, Mikó Ervin și Szemlér Ferenc. Cu această ocazie a avut loc și vernisajul graficianului clujean Árkossy István”. □ *Ședință a Secției de dramaturgie*: „Recent, a avut loc ședința Secției de dramaturgie a Asociației Scriitorilor din București. După referatul prezentat de Florin Tornea, au luat cuvântul Constantin Măciucă, director al Direcției Teatrelor din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Radu Popescu, secretarul secției, Ștefan Tita, Paul Cornel Chitic, Valentin Munteanu, Leonida Teodorescu, Dumitru Solomon, Paul Everac și Iosif Naghiu”. □ Fără titlu: „Poetul Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor și vicepreședinte al «Fondului literar», a plecat ca delegat la Congresul Internațional CISAC (Confederația Internațională a Societăților de autori și compozitori) care se desfășoară la Hamburg (R.F. Germania)”. □ *Manifestări Panait Istrati*: „Cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la moartea lui Panait Istrati, la Biblioteca județeană din Brăila s-a deschis expoziția «Pământul românesc – izvor de inspirație al operei lui Panait Istrati». De asemenea, la Teatrul «Maria Filloti» din Brăila a avut loc o evocare Panait Istrati organizată de liceul din acest oraș care-i poartă numele. Despre viața și opera scriitorului a vorbit Alexandru Talex. A urmat un spectacol cu drama *Domnița din Snagov* – poem dramatic de Maria Cogălniceanu. În după-amiaza aceleiași zile, la bustul lui Panait Istrati din grădina publică a orașului s-a desfășurat un recital de versuri dedicat lui Panait Istrati, în cadrul căruia au fost citite poeme de Mihai Dragomir, Nicolae Tăutu, Cristian Sârbu etc. Biblioteca județeană a organizat două medalioane literar-cinematografice în comunele Însurăței și Dudești, intitulate «Meleagurile brăilene în opera lui Panait Istrati»”. ■ Din *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Radu Boureanu, Dumitru Almaș, Horia Zilieru, Virgiliu Monda, Hristu Căndroveanu, Toma George Maioreșcu, N. Crevedia, Marius Mircu. ■ George Ivașcu semnează *Universul moral*: „Dacă «omul e măsura tuturor lucrurilor», cum o știm încă de la anticul Protagoras, atunci pentru noi, contemporanii în act ai unei asemenea revoluții de structură, e cu atât mai valabilă indicația lui Marx: «A fi radical înseamnă a merge până la rădăcina lucrurilor. Pentru om această rădăcină este omul însuși». Omul, în accepția care e cea a revoluției noastre călăuzite de avangarda clasei celei mai avansate a poporului, prin partidul său comunist – acest OM este o realitate în mers. O «realitate» al cărei numitor comun în lumea artei este conștiința umană, în tot atâtea multiple semnificative cristalizări individuale, în tot atâtea, deci, «universuri» umane. Evident, coordonata lor definitorie, deși în dimensiuni diferențiate, este cea morală, în perspectiva, în certitudinea perfecționării condiției umane. Așadar, universul moral devine prin el însuși un criteriu de valorificare ideologico-estetică a creației definind astfel indicele

valoric, de originalitate și de finalitate socială a operelor artistice. Căci acest univers poartă în chiar structurarea lui dimensiunile și amprenta determinanțelor societății în care omul trăiește, pe o scară infinită, ca grad și diversitate, treptele dialectice ale propriei desăvârșiri în parcurgerea a ceea ce s-a generalizat într-o formulă: «drumul spinos al înțelegerii», Ioanide sau Moromete sunt exemple vii ale unui asemenea vector psihologic, purtând un asemenea tip de personaj exponențial, semnificativ, definitiv». ■ Constantin Țoiu semnează *Scrisul ca travaliu*: „Marii chinuți, șlefuiind cuvântul, scriu cum ar ispăși o pedeapsă, autoimpusă. Conștiința veșnic nemulțumită de sine, și în conflict cu sine, refuză din instinct comoditatea, dezlegările ușoare. E drept că pe cea din urmă trebuie s-o ai, tocmai spre a putea respinge, în cunoștință de cauză. Altfel, un scriitor trăind într-un mediu sărac – pun ipoteza – și-ar face un vis din exact ceea ce lui, în mod esențial, nu-i trebuie”. ■ George Alboiu semnează *Dialogul cărților*: „Într-o literatură în care orice carte este o replică, viața pulsează cu o tărie maximă. Fiecare carte este un arc încordat care se descarcă la fiecare lectură și lansează un sens în spațiul istoric. Distanța la care ajunge sensul, bătaia lungă sau scurtă, este în directă legătură cu gradul de încordare în spirit al cărții și cu puterea de lectură a cititorului. De aceea dialogul cărților este funcția esențială a unei esențiale forme de muncă, pentru că această mișcare dialectică arată puterea de muncă a spiritului unui popor în anume perioade ale istoriei sale. [...] Fiecare creator își găsește «o voce în eter» pe care să o asculte și să o întrebe. Sunt creatori care dialoghează la câțiva pași, la câteva ceasuri, sunt alții care-și întind dialogul peste spații și timpuri mai cuprinzătoare. Dialogul acesta pare mai fertil și, oricum, dovedește mai multă cutezanță. Într-un asemenea dialog «multiplu», critica nu izbutește mereu să-și facă auzită vocea. Numai o critică înzestrată cu reflexe rapide reușește să intre în discuție. Ea trebuie să prindă mereu momentul când poate lansa o întrebare, momentul când este necesar un răspuns. Altfel riscă să-și probeze ineficiența. Există «clipe» îndelungate de lapsus ale criticii literare (*Caietele Princepelui* ale lui Eugen Barbu constituie o experiență deocamdată unică în literatura română. Aceste cărți au avut parte de o critică de stimă, explicabilă dar insuficientă. În ce măsură *Princepele* avea nevoie de *Caietele* sale, în ce măsură *Caietele* sunt numai ale *Princepelui*, iată probleme la care critica ar putea medita). Dacă între poeți, între prozatori, dialogul este conținut în ordinea lucrurilor, în viața fiecărei cărți, între critici și ceilalți autori dialogul se vrea exprimat cu o mai mare evidență. [...] Dialogul cărților are în ultimă instanță o finalitate precisă, prin el verificându-se dragostea de bine, frumos și adevăr existentă într-un anume timp și într-un anume loc și rosturile mai adânci prin care aceasta se dăruie sieși și umanității de fiecare zi”. ■ Mircea Iorgulescu publică, în *Opinii*, textul *Povestirea și romanul*: „«Alegerea» povestirii, ca structură principală, în constituirea epicii românești n-a fost, așadar, întâmplătoare și nici un efect al fatalității tradiției; în raport cu atitudinea impusă de viață, era unica

«soluție» literară. De la 1848, când începe procesul de modernizare a societății românești, au trecut doar cinci sferturi de veac, în care sunt însă condensate experiențe de istorie socială desfășurate în chip normal pe durata multor secole întregi. Trecerile rapide și bruște de la un tip de orânduire la alta, schimbarea de câteva ori a temeliilor vieții sociale într-un interval de timp foarte scurt, o aceeași generație putând trăi, de pildă, atât în condițiile feudalismului oriental cât și în acelea ale democrației burgheze, au creat condiții favorabile pentru «acțiunea» povestirii, nu însă și pentru «creația» românească. În opțiunea pentru o formulă sau alta putem citi astfel, în succesiunea istoriei epicii noastre, «momentele» istoriei sociale, putem «citi» care epoci au fost de stabilitate și care de schimbări profunde. Dacă povestirea a avut susținători puțini și în orice caz niciodată de importanța partizanilor romanului, în schimb, în epica românească, structura dominantă a rămas povestirea, nu romanul: istoria a cerut acțiune și combativitate”. ■ Șerban Cioculescu revine la rubrica sa cu textul *Schițe argheziene de portret*, cu ocazia apariției noului volum de *Scrieri* (27) ale lui Tudor Arghezi (Minerva). ■ Alexandru Ivăsiuc scrie despre *Literatură și viziune cinematografică* în rubrica sa *Pro domo*: „Seria de emisiuni dedicată Hortensiei Papadat-Bengescu de către Biblioteca pentru toți TV a fost ilustrată de un film transmis fragmentar în fiecare emisiune, «după» – și acest «după» trebuie accentuat – *Concert din muzică de Bach*, cel mai celebru, dacă nu și cel mai bun roman al scriitoarei atât de importantă pentru evoluția literaturii române în veacul nostru. [...] Două concluzii ni se impun: existența unor talente autentice, capabile să facă artă serioasă și profundă, subtilă și expresivă în același timp, subliniind actualitatea unui roman atât de important, pentru noi, nu copiindu-l, ci reinventându-l. Cine se pierde în limbajul romancierii, în labirintica ei proză, are deschisă o nouă poartă de înțelegere a jocului social-psihologic, fără de care nu există arta despre om. A doua concluzie e morală: originalitatea și curajul se îngeamănă și se intercondiționează. Fără ele arta nu se poate face, pentru că tensiunea lor dezvăluie și potențează în același timp”. ■ Al. Piru scrie despre creația lui Aurel Gurghianu în „*Al patriei vis*”: „Deși n-am putea nega unele disponibilități, lirica mai nouă a lui Aurel Gurghianu nu crește pe un trunchi propriu, lăsând impresia mimetismului”. ■ Radu Cârneli semnează *Poemele de piatră*: „O, poemele de piatră vin din sâmburele cu amar și dulce miez semănat la îndemnul Soarelui de Burebista și Scorilos și Decebal, și de toți stră-străbunicii și bunicii veșnic tineri, în sufletul nostru pureea! Ele existau de la începutul începutului în lespede mormintelor și-n colacul de piatră al fântânilor, mai apoi în troițe și-n litanile de pe troițe, în doine și balade și cronici, în miile de tânguirii cu tainic dor picurate din Carpați până în zarea zărilor noastre de hotar și sânge!”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la volumul *Amintiri* de Șerban Cioculescu (Eminescu, 1975): „Un sentimental se vedește mereu în Șerban Cioculescu, pe sub aparența răutăcioasă sau șicanatoare, un memorialist cu duhul blândeții dublează pe sarcasticul cri-

tic. Ciudat – nu e așa ? – cum emoția găsește mijlocul să se răzbune totdeauna, chiar și pe căi ocolite. Plăcute, *Amintirile* lui Șerban Cioculescu sunt opera unul moralist comprehensiv, care încearcă zadarnic să disimuleze sub vorba de haz o anume tristețe”. ■ Citim recenzii: □ Virgil Mazilescu scrie despre *Voci-le* lui Lucian Valea (Junimea, 1975): „Lucian Valea întreține cu Poezia (care, spune el, «ar trebui să înflorească... numai o dată/ la șapte ani...») relații mai degrabă ceremonioase: de aici tonul cam apăsător și gravitatea aproape continuă a rostirii. Impresia generală e de unitate, cu siguranță, dar și de monotonie”. □ Dana Dumitriu semnează *Lirism și ironie*, un comentariu la *Norii* de Marin Sorescu (Scrisul Românesc, 1975): „Dar Marin Sorescu este în general un temperament echilibrat. Își refuză intrarea deschisă în spațiul afectivității și absolutizează valorile lucidității. De aceea poeme precum cele citate mai sus sunt oarecum ciudate în peisajul său liric. Tensiunile prea mari îi displac și se refugiază în ironie. Parabolele sale degajă de obicei o stare tonică, tocmai pentru că voluptatea parodiei îi dă poetului satisfacția detașării de obiectul astfel demistificat. Energia ironică și plăcerea paradoxului sunt la Marin Sorescu inepuizabile”. □ *Un prozator al mediului muncitoresc* i se pare lui Sorin Titel a fi Nagy István, în volumul de povestiri *Dincolo de strada fericirii* (Kriterion, 1974, traducere de Adela-Rodica Sălăgianu): „Rar un scriitor atât de implicat, legat intim de viața oamenilor despre care scrie, pentru care uzina să reprezinte un cadru atât de familiar. La cei șaptezeci de ani ai săi, Nagy István ne oferă un adevărat exemplu de modestie și simplitate. Fața sa brăzdată, tăbăcită, asemeni celei a eroilor săi dârji și neînduplecați, muncită și aspră, nu ne va mai surprinde în clipa în care îi parcurgem opera”. □ G. Dimisianu semnează *Poezia interbelică*, o recenzie la *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. II, de Ov. S. Crohmălniceanu (Minerva 1974): „Chiar dacă propune ierarhizări ale valorilor, chiar dacă polemizează cu unele opinii, d-sa adoptă stilul distanțat al istoricului și nu inflexiunile participative ale criticii partizane, lucru firesc. Câteodată Crohmălniceanu alunecă totuși în excese, de entuziasm sau de negare, și atunci produce aserțiuni curioase, cum e aceasta: «Nimeni însă, de la Argezi, n-a adus atâta forță plastică și culoare verbală în lirica noastră ca N. Crevedia!»! Dar o lucrare de amploare și obiectivele acesteia desigur că n-ar fi putut primi adeziuni pentru tot ce afirmă decât colecționând locuri comune. La Ov. S. Crohmălniceanu impune tocmai efortul de gândire personală, spiritul viu și activizator al cercetării, susținerile sale interesându-ne, stimulându-ne intelectual chiar și atunci când nu ne obțin acordul”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Povestiri despre nume*, o prezentare a volumului *Mică enciclopedie onomastică* de Christian Ionescu (Ed. enciclopedică): „Cu puțină imaginație – dicționarul însuși o solicită și o provoacă – această mică enciclopedie onomastică poate fi luată, de către un cititor spiritual, cultivat și dispus să se încante de miracolul numelui ce-l poartă, drept o succesiune, deopotrivă unitară și diversă, de povestiri despre nume. Într-un

alt plan, lectura acestei cărți împinge la meditație pe marginea legăturii dintre nume și ins. Dar cu asta intrăm în domeniul literaturii propriu-zise”. ■ În cele două pagini dedicate zilei de 1 Mai sunt publicate: □ Un citat din Nicolae Ceaușescu, „din Cuvântarea rostită la Marea adunare populară din Capitală, la 1 Mai 1973”. □ Poezii semnate de Traian Demetrescu (*Muncitorilor*), I. Păun (Pincio) – 1896 (*Întâi Maiu*). □ Textele semnate C.D.G. (*Internaționalismul*, din „Munca”, 1 mai 1892), text nesemnat (*La Jilava...* din „Adevărul”, 4 mai 1921), Mihail Sadoveanu (*Biruința soarelui nou*, „Victoria”, 1 mai 1945), Tudor Teodorescu-Braniște (*Măine*, „Jurnalul”, 2 mai 1945), Al. Philippide (*Ziua înfrățirii creatoare*, „Victoria”, 1 mai 1945). ■ Revista acordă trei pagini lui *George Enescu: universul muzicii*. □ Apare textul nesemnat *Prezența geniului* în care sunt prezentate opiniile unor personalități marcante din cultura românească despre Enescu. □ Revista oferă și scurte note despre anii importanți din viața lui Enescu: 1892: *Un copil precoce uimește Europa*; 1898: „*Poema Română*” la Paris; 1921: *Maestrul și elevul său*; 1918: *O societate „George Enescu”*; 1924: *Agenda maestrului*; 1932: *La Academie*; 1946: „*Acest semizeu al muzicii*”; 1958: „*Oedip*” la București. □ Viorel Cosma semnează un text scurt, *Enescu și Eminescu*, notând că printre manuscrise necunoscute s-au descoperit două lieduri pentru voce și pian, în stil popular românesc. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Poeți persani*. ■ Dan Simonescu notează că a apărut *O nouă carte a lui Mario Ruffini*, volumul *Influența italiană în Țara Românească în epoca lui Constantin Vodă Brâncoveanu (1688-1714)*. ■ În rubrica sa de *Sport*, Fănuș Neagu publică *Vinovați de adolescență, vinovați de poezie*. ■ Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Patria*), Ion Burcă (*Zi de Mai; Întâmpinare*), Dim. Rachici (*Treizeci de ani ai păcii; Odă la râurile patriei; Și vine grâul*), George Boitor (*Maramureș*). □ Sub titlul *Patria în Mai* citim versuri de Claudiu Iordache (*Fiu al Revoluției; Poetul comunist*). □ Carmen Tudora publică un reportaj despre Constanța, intitulat *La porțile lumii*. □ Madeleine Fortunescu traduce *Din lirica sovietică*: Ilya Ehrenburg (*9 Mai 1945*), Anna Ahmatova (*Victoria*), iar fragmentele din *Când s-a sfârșit răboiul...* de Aleksandr Tvardovski sunt traduse de A. Covaci. □ Ana Blandiana revine la rubrica sa *Atlas* cu tableta *Apropierea*, unde scrie despre Messina.

● [„**Tribuna României**”, nr. 60] Numărul se deschide cu *Odă ostașilor români* de Vasile Alecsandri. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Independența noastră*, semnat de prof. dr. docent Titu Georgescu: „Atașamentul neclintit al poporului român, în contemporaneitatea acestui sfârșit de mileniu, pentru cauza libertății, a unității naționale, a independenței și suveranității sale, pentru dreptul fiecărui popor de a dispune de destinele sale, de a-și organiza viața de sine stătător, fără nicio ingerință din afară, are, astfel, temelii puternice în înflorirea patriei noastre, în tot ce facem și avem încă de făcut deopotrivă pentru prezent și pentru viitor, împlântându-ne în același timp trainice rădăcini în experiențele secu-

lare, când pierderea independenței era totuna cu pieirea cu popor. Întreaga noastră politică internă și externă pornește de la asemenea premise definitive, de la convingerea fermă că vom contribui la făurirea unor destine mai drepte ale lumii, făcând înaintea de toate din destinul propriului popor o împlinire de idealuri sociale și naționale luminoase, pline de demnitate”. ■ Felicia Antip realizează un scurt interviu cu prof. Keith Hitchins, *În Statele Unite crește interesul pentru schimburile culturale cu România*, despre lucrările acestuia referitoare la istoria României. ■ Nicolae Stoian semnează *Poet și soldat*, un eseu despre poezia patriotică și „cântecele de vitejie” în România de-a lungul evoluției literaturii române: „Poezii din noile generații continuă să păstreze vie conștiința unei istorii eroice și zbuciumate, permanentă chemare la veghe pentru independența suverană și integritatea neștirbită – teritorială, politică, economică și morală a țării”. ■ Paginile din *Dosar* sunt dedicate *9 Mai 1945 – 9 Mai 1975 România în războiul antihitlerist*. ■ Andrei Corbea semnează *Despre critica ideilor literare*, semnalând apariția volumului *Critica ideilor literare* de Adrian Marino (Dacia, 1974): „Adresându-se mai ales publicului tânăr, receptiv, «lipsit de prejudecăți și automatisme intelectuale», el face elogiul criticului total, «om de gust, ideolog, estetic, istoric, capabil de lecturi clasice și moderne, fără penderie, fără superficialitate». O vom considera o profesie de credință, gândindu-ne mai ales la complexitatea misiunii pe care Adrian Marino înțelege să și-o asume în ultimul său volum: «una din marile șanse ale culturii și gândirii literare românești... posibilitatea de reactualizare și reformulare, dintr-o perspectivă nouă, specifică, a unei întregi serii de probleme inactuale, total perimate sau neadecvate altor zone, dar care la noi pot fi efectiv redescoperite, re-create»”.

2 mai

• [„*Scânteia*”, nr. 10 170] Aflăm cum a decurs *Sărbătorirea zilei de 1 Mai*: „Manifestările care au avut loc ieri în întreaga țară au evocat vibrant bogatele tradiții revoluționare de luptă, legăturile de solidaritate internaționalistă ale clasei muncitoare și Partidului Comunist Român, contribuția României la zdrobirea fascismului, marile succese în construcția socialistă, angajarea fermă a întregului popor pentru îndeplinirea Programului partidului”. ■ *Apare Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu la masa tovarășească oferită de C.C. al P.C.R.* ■ Citim și reportajul despre *Adunarea populară din Capitală*.

• [„*Cronica*”, nr. 18] Citim în editorialul redacțional *Lumina de Mai*: „Întâi mai, ziua care printr-o glorioasă și respectată tradiție sintetizează ideea solidarității muncitorești internaționale, permanentizând spiritul colaborării și comunității de ideal proletar, aduce în ambianța contemporană românească confirmarea suflului dinamic pe care țara noastră îl cunoaște în roditoarea și continua ei primăvară socialistă”. ■ Ion Istrati afirmă în *Cuvântul*: „Bine a zis cine a zis că poate nu există pe lume un alt chin mai teribil și o altă mai auten-

tică bucurie decât a te îndeletnici cu tot sufletul de arta cuvântului scris pusă creator în serviciul opiniei publice”. ■ Liviu Leonte semnează *Un studiu despre comic*, o cronică literară pe marginea volumului lui Marian Popa: „*Comiologia* este o carte enciclopedică utilă, amintind, ca procedură, *Estetica basmului* de G. Călinescu”. ■ Revenind la rubrica sa, Const. Ciopraga publică textul „*Caietele*” lui Rebreanu, ocupându-se de primul volum de *Caiete* îngrijite de Niculae Gheran: „Pasiunea și rigoarea, în acțiunea de cunoaștere a adevăratului Rebreanu, sunt evidente și în recentele *Caiete*, al căror text a fost stabilit de Valeria Dumitrescu și Gh. Fischer. Un al doilea volum și un tom de corespondență vor întregi explorările, după care – potrivit precizării lui Niculae Gheran – «vom putea năzui la o monografie a vieții și operei marelui scriitor, pe cât de prețuit pentru genialitatea creației sale, pe atât de puțin cunoscut din punct de vedere biografic». ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Ioan Neacșu scrie despre *Dimineața noului venit*: „Poetul Horia Gane publică un roman insolit, capabil să șocheze gustul conservator al unui anumit public. Cartea are o structură dificilă atât compozițional, cât și stilistic”. □ George Antofi prezintă *Omul de la catedră* de Stelian Păun (Albatros), volum care „se recomandă deopotrivă elevilor, studenților, viitorilor ca și actualilor profesori și educatori”. ■ Val Gheorghiu semnează *Naivitatea – autor și personaj*: „Observația lui Howard M. Harper Jr., referitoare la natura cărții lui Bellow, delectabila și în același timp tensionată scriere care este *Herzog*, ni s-a părut incitantă pentru sensul ce-l dăm uneori naivității: «Discuțiile despre *Herzog* tind să se transforme într-un compendiu de idei. Lucrul e aproape inevitabil datorită naturii însăși a cărții – o vastă adunare de observații și aforisme asupra condiției umane»”. ■ Emil Manu scrie despre *Aurel Rău și ieșirea din baladesc*: „Aurel Rău s-a impus printr-o poezie de notație directă, contemplativă, amintind de Ion Pillat (poet de care s-a ocupat ca editor); lirica sa a apărut de la început ca nelipsită de un anumit simț modernizat al reportajului liric, oscilând între reverie memorială și pastel. Echilibrul neoalecsandrian, intuiția sensurilor animiste ale naturii, întoarcerea spre o magie a trecutului înghețat în lucruri l-au expus într-o perioadă unei acuze de paseism. Poetul a perseverat însă în aceste reverii pline de armonie lucidă, cultivând notele estetice și caracterul de stampă al unor descripții lirice”. ■ Aurel Leon publică un text de istorie literară, *Nefericita dragoste a lui Miron Pompiliu*. ■ În secțiunea *Arhivele vorbesc*, Gh. Ungureanu încearcă să răspundă la întrebarea *A fost Ion Creangă slujbaş la poștă?* ■ N. Irimescu publică „*Omagiu Muncii*” în rubrica *Moment*: „«Omagiu Muncii», ampla acțiune politico-educativă de masă organizată la Iași din inițiativa Comitetului județean de partid, menită să contribuie la dinamizarea eforturilor în vederea realizării înainte de termen a prevederilor actualului cincinal, la îndeplinirea obiectivelor stabilite de cel de al XI-lea Congres al partidului, și-a deschis la 23 aprilie seria de manifestări dedicate zilei de 1 Mai. [...] Cu prilejul deschiderii Clubu-

lui invitațiilor, la întreprinderea «Victoria» a avut loc o interesantă dezbatere în legătură cu problemele actuale ale muzicii, precum și un recital de poezie la care și-au dat concursul poezii George Lesnea, Haralambie Țugui, Ion Chiriac, Fl. M. Petrescu și Silviu Rusu. Ateneul «Tătărași», de asemenea, a prezentat un spectacol de poezie patriotică”. ■ Versuri semnează: Cristian Livescu (*Partidul*), Emilian Marcu (*Ce încolțește-n mai; Ca o floare, sângele lor...*), George Corbu (*Cuvânt ales*). □ Din proză citim *Portretul Caisului galben* de Norman Manea.

● [„**Orizont**”, nr. 18] Exegeza lui Alexandru Ruja se construiește în jurul poeziei lui Alexandru Andrișoiu, o altă „prezență literară” de luat în seamă, mai ales pentru că este un poet „atras de armonii, simetriei și euritmii realizate în versuri elegante, melodioase, [...] tentat de marile teme ale poeziei – sentimentul bucuriei clipei sau tristețea trecerii, rostul individului în relație cu socialul, iubirea” (articolul *Alexandru Andrișoiu*). ■ Același Al. R., la rubrica „lecturi”, recenzează cele optzeci și patru de *Sonete* ale lui Petre Ghelmez (C.R.), ce reprezintă „tot atâtea modalități de expresie lirică ale unui suflet larg deschis spre receptarea unei vaste zone de sensibilizare a realului”. ■ Lucian Alexiu receptează poezia lui Dinu Flămând din cel de-al doilea volum de *Poezii* (C.R.) care „se menține în sfera unui lirism aproape ceremonial, ce suferă, frecvent, intervenția reflexivității. Mai puțin vizibile decât în *Apeiron* (1971), tentația construcției conceptuale, supunerea lucidă a materiei poetice conjugă, pe mai departe, hiperboreea unui spațiu cultural (și a unei senzualități suspendate) cu imaginea unui Nord transilvănean” (articolul *Lirică reflexivă*). ■ Vasile Vetișanu încearcă o cuprindere biografică a vieții și operei lui Xenopol, în cadrul rubricii „pantheonul gândirii românești” (articolul *Xenopol în istoria ideilor sale*). ■ Două schițe de Laurențiu Cerneț, *Un unchi și un nepot și Postscriptum*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 230] Un număr de 1 mai, *Sărbătoarea muncii*, cu articolul de fond *Crescendo eroic* de M.N. Rusu și versuri de Virgil Gheorghiu, *Precum e ceru-adânc de Românie*. □ Despre monografia *Vasile Pârvan* de Al. Zub (Junimea), scrie E. Manu. □ Al. Rosetti semnalează republicarea nuvelor fantastice ale lui Oscar Lemnaru în seria *Restituiri* a Ed. Dacia. □ Romul Munteanu îl abordează pe Jung, în *Psihanaliză, morală, artă*. □ Liviu Călin, un remember *Eminescu și Creangă*. □ Dorin Tudoran se oprește, în *Darul sintezei*, la opul lui Mircea Martin, *Critică și profunzime*, „parte ilustrativă a unei viitoare încercări de sinteză privind critica europeană modernă (de la Sainte-Beuve la Jean-Pierre Richard, Marcel Raymond sau Gaëtan Picon) [...] raportându-se pe sine la drama de inteligență a criticului.” □ Cronica de librărie a lui Virgil Dan notează o antologie tematică, *Numele patriei*, editată de U.S. și Comitetul Județean pentru Cultură și Educație Socialistă Constanța, adunând nume ca Ioan Alexandru,

Dimov, Sorescu, Nichita Stănescu, dar și o *monografie-mamut*, cu titlul „*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Micu (Minerva), „metodică, avizată, lucrarea încercă să explice ce înseamnă «Gândirea» în contextul spiritualității românești.” □ O *Cronică teatrală* laudativă a lui Dinu Săraru, despre *Azilul de noapte* în regia lui Liviu Ciulei la Bulandra.

4 mai

• [„*Scânteia*”, nr. 10 171] Laurențiu Fulga semnează *Un drept înscris în eternitate*, o evocare în cadrul comemorării celor 30 de ani de la victoria asupra fascismului. ■ Cu textul *Politica Partidului Comunist Român – expresie a marxismului creator în România* ziarul anunță că *La 5 mai se împlinesc 157 de ani de la nașterea lui Karl Marx*.

6 mai

• [„*România liberă*”, nr. 9495] Romul Munteanu scrie despre *Politică și literatură*, menționând că „modul de viață și de gândire al oamenilor, constituind [...] o realitate politică, ideologia partidului nostru, sunt chemate să fertilizeze creația artistică”, asemenea marilor creații din trecut, căci: „Miron Costin și Neculce relatau faptele de glorie ale moldovenilor din perspectiva unei gândiri politice impregnate de un profund patriotism. Șincai trăia cu convingerea că fiecare act de cultură pe care îl realizează era pentru folosul neamului său, Eminescu a introdus detalii politice în unele dintre cele mai virulente satire ale sale, Alecsandri și Coșbuc au exprimat prin creația lor lirică de un profund patetism modul lor de angajare civică [...]. Fundalul *Răscoalei* lui Rebreanu trimite, prin înseși mărturiile autorului, la climatul epocii” ș.a.m.d. Astfel, autorul articolului conchide, „metaforic”, că: „deschisă spre politic, literatura este [...] ca și mitica harfă eoliană, menită să cânte pe toate coardele universului”.

• [„*Scânteia*”, nr. 10 172] Haralamb Zincă, publicând *Cuvinte despre vitejie*, oferă cititorilor evocarea anului 1945, marcând cei 30 de ani de la victoria asupra fascismului. ■ Alexandru Duțu publică note de lectură la volumul *Istorie și cultură* de Dan Zamfirescu: „Articolele și studiile din acest volum sunt scrise în fraza incisivă, nu arareori polemică, a unui interpret care afirmă cu nerăbdare noul sau adoptă vibrația sentinței care pune cugetele în mișcare. Ele amintesc de entuziasmul generațiilor angajate de-a lungul etapelor majore din istoria noastră în făurirea unui nou program cultural. Laolaltă, ele pun în lumină capacitatea autorului de a sesiza, de pe poziții materialist dialectice, elementele înnoitoare care apar în cultura contemporană și, mai ales, de a readuce în lumină opere majore din trecut, ca afirmări ale unei energii și inteligențe colective cu o prezență constantă în civilizația umană, prezență atestată plener de actele de cultură ale unui popor stăpân astăzi pe destinul lui”.

7 mai

• [„**Viața studentească**”, nr. 18] Rubrica *Sintagme* anunță că, la Ed. Eminescu, a apărut o selecție de *Amintiri* de Șerban Cioculescu, înglobând foiletonul memorialistic al criticului din „Flacăra”. □ Teatrul Bulandra înregistrează un succes remarcabil cu piesa *Azilul de noapte* în regia lui Liviu Ciulei. □ 80 de ani de la nașterea lui Ion Vinea. □ Un turneu al Comediei Franceze la București, cu *Avarul* de Molière și *Horățiu* de Corneille.

8 mai

• [„**Scânteia**”, nr. 10 174] Pe prima pagină citim *Partidul și poporul o ființă, un gând, o voință*, ziarul marcând astfel *54 de ani de la crearea Partidului Comunist Român*. ■ Victor Tulbure publică poezia *Partidul s-a născut cu primăvara*. ■ În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim un reportaj de Valentin Silvestru, *Acest sat va fi oraș...*

• [„**România literară**”, nr. 19] „Număr consacrat sărbătoririi Independenței Naționale și Zilei Victoriei”. ■ Editorialul *9 Mai 1877 – 9 Mai 1945* este semnat de George Ivașcu: „Sunt între cele două date 68 de ani. Dar, astăzi, în 1975, când facem retrospectiva celor aproape o sută de ani de istorie, ne învâluie multitudinea evenimentelor, desigur în primul rând a celor specifice României, dar și a celor cu o semnificație deosebită pentru noi tocmai prin contextul de amploare mondială, privind destinele întregii omeniri. [...] După trei decenii, la 9 Mai 1975, România sărbătorește Ziua Victoriei în cea mai strălucită comuniune de prestigiu, la nivelul cel mai elevat al demnității sale ca factor de pace și de progres pe meridianele întregii lumi. Este, acesta, rodul noilor parametri pe graficul dezvoltării conștiinței de construire a propriului viitor pe care poporul român și l-a asumat prin partidul său comunist ca pe suprema cheazășie a devenirii sale revoluționare. Hotărârile Congresului al XI-lea, Programul și Directivele, unitatea întru cuget și simțire cu secretarul general al partidului, păstrător, totodată, al însemnelor întru perenitatea și reprezentarea patriei – iată suflul de dreaptă cinstire a Istoriei care ne străbate pe toți în această memorabilă zi”. ■ Pe prima pagină se publică și două citate din: □ *Din programul Partidului Comunist Român*: „Rezultat al luptei eroice a armatei române împotriva imperiului otoman, al voinței ferme de libertate și neatârnare a poporului nostru, care și-a dovedit încă o dată marea capacitate de luptă – dobândirea independenței naționale a dat un nou și puternic imbold dezvoltării economice și sociale a țării, a exercitat o profundă înrâurire asupra întregii evoluții istorice a României pe drumul progresului social, a permis afirmarea tot mai viguroasă a poporului nostru ca națiune de sine stătătoare”. □ *Nicolae Ceaușescu*: „Aducem un omagiu fierbinte și exprimăm cele mai profunde sentimente de recunoștință ale întregului nostru popor față de fiii patriei – revoluționari, patrioți, ostași, partizani și luptători din rezistență – care nu au precupețit nimic, nici chiar supremul sacrificiu, pentru eliberarea țării,

pentru înfrângerea fascismului. Faptele lor de vitejie, înaltul lor exemplu de dăruire, devotament și spirit de sacrificiu în slujba patriei vor rămâne înscrise pentru totdeauna în cartea de aur a națiunii noastre”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Manifestări consacrate zilei de 9 Mai. Poeții și victoria*: „Comisia națională română pentru UNESCO și Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România au organizat ieri, 7 mai 1975, în Sala IRRCS din Capitală, manifestarea «Poeții și Victoria» cu prilejul celei de a 30-a aniversări a victoriei împotriva fascismului. Au luat cuvântul Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, și Jean Livescu, președintele Comisiei naționale române pentru UNESCO. Au fost invitați să participe următorii scriitori combatanți pe frontul antihitlerist: Ladmiss Andreescu, Theodor Balș, Vintilă Corbul, Ioan Costea, Theodor Constantin, Nicolae Crișan, Laurențiu Fulga, Mihai Gavril, Ion Grecea, Remus Luca, Ștefan Luca, Aurel Mihale, Emil Manu, Vasile Netea, Vasile Nicorovici, Nicolae Nasta, Marin Porumbescu, Ion Gh. Pană, George Păun, Ion Petrache, Ion Larian Postolache, Eugen Teodoru, Radu Teodoru, Victor Tulbure, Petru Vintilă, Traian Uba, Dragoș Vicol, Haralamb Zincă. Au urmat lecturi din lucrările scriitorilor Constantin Argeșeanu, Eusebiu Camilar, George Dan, Mișu Dragomir, Constantin Ghiban, Paul Mișu Sadoveanu, Ion Șiu-gariu, Nicolae Tăutu. * Asociația Scriitorilor din Timișoara organizează azi, 8 mai 1975, și mâine 9 mai 1975, la Casa municipală de cultură și la întreprinderea «Toba» din Timișoara, în colaborare cu «Biblioteca județeană Timiș», două manifestări consacrate «Zilei Victoriei». Au fost invitați să participe: Anavi Adam, Lucian Bureriu, Nikolaus Berwanger, Eugen Dorcescu, George Drumur, Al. Jebeleanu, Dorian Grozdan, Ion Maxim, Ivo Muncian și Nicolae Țirioi. * Revista «Viața Militară» și Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» au organizat marți 6 mai o seară închinată «Zilei Victoriei». Au luat cuvântul Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Aurel Mihale. A urmat un recital de poezie și muzică la care și-au dat concursul Maria Diaconescu, Veronica Ionescu, Cornelia Marinescu, Ion Bogza și Marin Iliuță, soliști ai Ansamblului de cântece și dansuri «Doina» al Armatei”. □ *Manifestări consacrate zilei de 9 Mai. Acțiuni ale Muzeului Literaturii Române*: „Obișnuita manifestare a Muzeului Literaturii Române «Rotonda 13» va avea loc la sediul Muzeului și va fi consacrată lui Mihail Sebastian. Au fost invitați să participe: Șerban Cioculescu, Ion Biberi, Lucia Demetrius, Cella Serghi, Sergiu Dan, Camil Baltazar și Mircea Șeptilici. Actorul Dinu Ianculescu va citi fragmente din *Jurnalul* lui Mihail Sebastian. * În colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici Muzeul Literaturii Române a organizat sub genericul «Chemarea spațiilor astrale» o seară de poezie, pictură și muzică în jurul compoziției monumentale *Fiul universului* aparținând pictorului Eugen Tăutu. Cu acest prilej poeții Ana Blandiana, Ștefan Augustin Doinaș, Toma George Maiorescu, Marin Sorescu și Dan Verona au citit din lucrările lor, iar compozitorul Octavian Nemescu a oferit spre audiție lucrarea *Concentric* inspirată de

compoziția pictorului Eugen Tăutu. Criticii Vasile Drăguț, Dan Hăulică, Octavian Barbosa, Dan Grigorescu și Al. Oprea au purtat un interesant dialog cu privire la înfrățirea artelor. De asemenea, la sediul Muzeului Literaturii Române s-a desfășurat Revista literar-artistică nr. 1 pentru elevi. Cu acest prilej au luat cuvântul Mihai Beniuc și Virgiliu Radulian, președintele Consiliului Național al Organizației Pionierilor”. □ *Creația tinerilor scriitori*: „Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat o dezbateră având ca subiect problemele creației tinerilor scriitori. După referatele prezentate de Ion Marcoș, Marian Papahagi, Kenéz Ferenc și Arady József au luat cuvântul Constantin Cubleșan, Ion Lungu, Lászlóffy Aladár, Radu Mareș, Nicolae Prelipceanu, D.R. Popescu, Marcel Runcan și Constantin Zărnescu”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Au plecat în R.S.F. Iugoslavia, pentru a participa la «Convorbirile literare de la Zagreb», acțiune prevăzută în planul de colaborare dintre România și Iugoslavia – scriitorii Horia Zilieru și Dușan Petrovici. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, au plecat la Budapesta, pentru a participa la sărbătorirea a 30 de ani de la eliberarea țării vecine și prietene, Paul Anghel, Paul Drumaru și Lucian Valea. * Mircea Horia Simionescu și Mircea Tomuș au plecat în R.S.F. Iugoslavia, pentru a lua parte la «Întâlnirea scriitorilor de la Piran», acțiune prevăzută în planul de colaborare dintre România și Iugoslavia. * Au sosit la București, pentru a participa la Festivalul internațional de poezie organizat de Uniunea Scriitorilor cu prilejul aniversării a 30 de ani de la victoria asupra fascismului, următoarele delegații de scriitori: R.P. Bulgaria – Georgi Svejin; R.S. Cehoslovacă – Jarmila Urbánková și Václav Hons; R.D. Germană – Wilhelm Tkaczyk și Adolf Endler; R.P. Polonă – Aleksander Rymkiewicz și Krzysztof Gașiorowski; R.P. Ungară – József Tornai și Imre Tokacs; U.R.S.S. – Rimma Kazakova și Anatoli Ananiev”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La Ministerul transporturilor și telecomunicațiilor și la Casa de cultură I.T.B. din Sectorul 4 al Capitalei, au avut loc întâlniri cu cititorii la care au fost prezenți: Virgil Carianopol, Eugen Frunză, Victor Hâlmău, Ion Th. Ilea, Teodor Maricar, Octav Sargețiu și prof. M. Sângeorzan, directorul Institutului Astronomic din București. * Cu prilejul apariției volumului *Ulciorul nu merge de multe ori la apă*, Irimie Străuț s-a întâlnit cu tinerii cititori din comunele Dumbrăvești și Vâlcănești, județul Prahova, precum și cu membrii «Clubului poeziei» de la Casa pionierilor din Câmpina. * Prima zi de difuzare a lucrării *Mica enciclopedie onomastică* de Christian Ionescu a avut loc la Librăria «Mihai Eminescu» din Capitală. A prezentat acad. Al. Graur”. ■ În *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Al. Andrițoiu, Létay Lajos, Grigore Sălceanu, George Genoiu, George Bălăiță, Haralamb Zincă, Ion Acsan. ■ Al. Andrițoiu scrie despre *Sensurile victoriei*: „Ziua Victoriei devine plurivalentă. Toate drumurile duc spre ea și se deschid din ea. Tot așa razele de soare. Partidul cuprinde secolele noastre în mănunchi și le duce mai departe. Este tot ce poate

fi mai frumos pe acest picior de plai”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Independența ca proces istorico-social*: „Cucerirea deplinei independențe de stat a României, care coincide cu aniversarea victoriei forțelor aliate asupra hitlerismului, ne dă prilejul unei meditații istorice privind legătura indisolubilă dintre neatârănarea de stat – ca fapt juridic recunoscut prin tratate – și lungul proces istoric și social care pregătește acest act și-l validează, umplându-l de conținut”. ■ Alecu Ivan Ghilia semnează *Un început de lume*, un text despre Botoșani și schimbările petrecute în contextul eliberării antifasciste. ■ Nicolae Velea publică *Amintiri despre război*. ■ Pop Simion, în *Rememorare...*, scrie despre romanul *Marșul alb*: „Este un roman despre tineri și, în bună măsură, pentru tineri, adică o tinerețe dincolo de vârstele biologice; fiecare pagină se dedică, la propriu și la figurat, «celor ce au sfidat moartea, murind sau trăind, până au ajuns pe nisipul alb al victoriei». Pentru mine *Marșul alb* nu este doar o carte, verigă din lanțul biografiei mele scriitoricești; pentru mine, *Marșul alb* este o eliberare și, desigur, o regăsire a vârstelor din tîi, în flacăra cărora îmi decantez credința mea de comunist, de scriitor-patriot, de om al Cetății”. ■ Nicolae Țic, *Jertfă pentru viitor*: „9 Mai 1945 găsea poporul nostru pregătit pentru a porni, sub conducerea partidului, marea bătălie de reconstrucție a țării, care însemna nu numai vindecarea rănilor războiului, ci și elaborarea unor planuri de perspectivă, lichidarea rămășițelor unui trecut de oprimare, stabilirea de relații umane noi. Romantismul revoluționar al acelor ani s-a transmis noilor generații de constructori, determinând o participare activă a întregului popor la opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. În treizeci de ani de pace, într-o țară liberă, independentă și suverană – am creat valori materiale și umane care să ne permită să privim cu încredere în viitor, un viitor de pace, de înaltă civilizație și împlinire”. ■ Anton Breitenhofer scrie despre *Conștiință și viață*: „În ultimul meu roman m-am confruntat ca om și ca scriitor exact cu acele timpuri triste ale inumanității. Oamenii muncii din patria noastră, oamenii din Europa și de pretutindeni trebuie să facă tot ce le stă în putere, pentru ca noțiunile de «umanism», «cultură» și «civilizație» să nu mai fie confruntate de înțelesul profund al cuvintelor marelui Shakespeare: «A fi sau a nu fi, iată întrebarea!»”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Războiul pentru Independență și poezia*: „Eveniment crucial în istoria poporului nostru, războiul pentru Independență n-a dat loc numai unei poezii ocazionale. Producția poetică, sincronică sau ulterioară, în jurul acestui mare act istoric, a răsunat adânc în cunoștința urmașilor și a înarmat brațele care au luptat și au înfăptuit marea Unire de la 1 decembrie 1918. Accentele ei răsună mereu în inimile noastre”. ■ În *Mărturii*, prof. Paul Grigoriu semnaleză apariția a două volume la Editura militară: *Insurecția română în jurnalul de război al grupului de armate germane, „Ucraina de Sud”* de general-maior Eugen Bantea și *Inscripțiile în piatră* de colonelul Florin Tucă. ■ Traian Podgoreanu marchează 8 Mai 1921 – Crearea Partidului Comunist

Român: „Perspectiva ce ne-o oferă prezentul – de a privi realizările de azi prin prisma momentului istoric în care a fost creat partidul, dar și a celui moment prin prisma înfăptuirilor obținute până acum – ne permite să concepem în mod unitar istoria poporului nostru, să subliniem activitatea și contribuția remarcabilă, înnoitoare a partidului în dezvoltarea ascendentă a țării, să relevăm însemnătatea noii etape istorice deschisă de Congresul al XI-lea prin adoptarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism”. ■ Gálfalvi Zsolt scrie despre *Victoria umanismului*: „Oricărei semnificații de ieri și de azi a fascismului și a politicii imperialiste, colonialiste sau neocolonialiste, noi îi opunem dorința de libertate, năzuința spre independență a popoarelor, care – la zece mii de kilometri de patria noastră, în Vietnamul de Sud și în Cambodgia – a triumfat tocmai în zilele acestea, încă o elocventă dovadă a faptului că niciun fel de samavolnicie nu poate încătușa pentru multă vreme forțele popoarelor dornice să se dezvolte în libertate și pace”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară *Document și ficțiune*: „Am recitat, prin prisma titlului acestui articol, câteva dintre romanele «istorice» din ultimul sfert de secol (am început cu *Nicoară Potcoavă* și *Un om între oameni*, continuând cu *Scrinul negru* și ajungând la *Delirul*), luând noțiunea în sens foarte larg (de aceea am și pus-o între ghilimele). Despre aspectul documentar al romanului s-a vorbit mult la noi, în anii '50 mai ales, indiferent uneori de tipul de roman, rezultatul fiind, între altele, acele lungi cicluri epice sau romane-frescă, preponderent descriptive și propunându-și să cuprindă epoca istorică pe toate laturile”. ■ Citim recenzii: □ Fănuș Băileșteanu scrie despre *Sunetul bronzului* de Haralambie Țugui (Eminescu, 1975): „Cele câteva «schite» sumbre din fasciculul final (*Dintr-un jurnal de război*), fără ironia și veninul versurilor de război ale unui Camil Petrescu, de pildă, nu pot schimba imaginea senină, a unei poezii simple, directe, sentimentale, de un bucolic filtrat spre diafan, care imprimă unor sonorități pillatiene un tonus optimist de sorginte coșbuciană”. □ În *Poetul și istoria*, Lucian Raicu e de părere că: „Poezia trebuia să facă față unei confruntări care-o amenința, poate, chiar în principiul ei, și să convingă, din nou, că are dreptul la existență. Iluzionarea, evaziunea în *lirism* primeau o lovitură mortală nu din partea unui sistem estetic impecabil articulat, ci dintr-o direcție cu totul neașteptată, de undeva *din afară*, cu o forță copleșitoare care punea capăt discuției. Se mai spusese parcă despre «elegiaci» cuvinte nu prea măgulitoare, dar erau o butadă și se înțelegea greu că trebuie luată în serios”. Sunt citați Eugen Jebeleanu, Geo Bogza, Nicolae Labiș. □ Valeriu Cristea semnează *Monografia Moisei*, o prezentare a volumului *Coloanele-statui de la Moisei* de colonel Florian Tucă (Ed. Militară, 1975): „Descrierea complexului sculptural de la Moisei este precedată de evocarea evenimentului care l-a inspirat, lucrarea dobândind în felul acesta caracterul unei duble monografii, artistice și istorice, întâmplarea la care se referă cartea este cunoscută: în toamna anului 1944

hortyștii masacrează în satul Moisei un grup de 30 de maramureșeni, arestați sub felurite învinuiri (împotrivire la rechiziții, complicitate cu partizanii, dezertare etc.). Crima, comparată de un ziarist italian care a vizitat satul și monumentul, cu cele de la Lidice și Oradour, reprezintă rezultatul exasperării ocupanților fasciști”. □ Mircea Iorgulescu recenzează *Orizonturile vieții în literatura veche românească* (Minerva, 1975): „De altfel, dacă în cartea Doinei Curticăpeanu numeroase observații impresionează prin finețe, dacă autoarea are în genere o pătrundere a detaliului cu totul excepțională, vederea de ansamblu e stânjenită uneori de o anume neputință a privirii critice de a se ridica în zbor peste materialul străbătut cu atâta aplicație la pas”. □ Ion Moldoveanu notează că a apărut, la Editura Eminescu, volumul *Zarea purpurie*, pentru a marca *Aniversarea a 30 de ani de la victoria asupra fascismului*: „Culegere tematică despre războiul antifascist purtat de oștile române cot la cot cu cele sovietice și aliate, până la victoria finală, volumul evocă și alte momente cruciale din permanența luptelor de veacuri ale poporului nostru, precum Războiul de Independență, Mărășeștiul și Oituzul, și care au culminat, firesc, cu Eliberarea și cu socialismul”. □ Emil Manu scrie despre *Cetatea nemuritoare* de C. Dumitrescu (Albatros, 1974): „Dacă viziunea documentară asupra epocii este din toate punctele de vedere originală, ca operă epică, această povestire rămâne la nivelul evocării eroice, ușor credibile, fără mari momente de ficțiune artistică. Dar prin toate fibrele ei narațiunea devine o încercare de a surprinde o lume al cărei suflet a rămas aproape același până azi, în multe din resorturile lui”. ■ Sub titlul *Pagini din epopeea poporului român* citim o poezie de Constantin Atanasiu (*9 Mai*), un text de Mircea Grigorescu (*1877-1878 Cucerirea Independenței*) și un text de Vasile Băran (*1944-1945 Chipul Victoriei*). ■ În pagina dedicată teatrului citim *Trei dramaturgi despre Piesa de actualitate pe care o scriu*: □ Aurel Baranga, „*Ultima mea lucrare e o dramă*”: „*Viața unei femei*, ultima mea lucrare, încredințată Teatrului de Comedie, este o dramă, dosarul unei existențe, istoria vieții unei femei, care, confruntată, în tinerețea ei, cu o serie de întâmplări tragice, violente, uneori cumplite, găsește, totuși, resursele morale ca să renască și să ia viața de la capăt. Este – dacă specia există – o tragedie tonică, optimistă și luminoasă, fiindcă demonstrează – convingător, sper – de ce rezerve, inepuizabile, de energie, speranță, încredere și putere creatoare beneficiază ființa umană. E o dramă care își propune să dea o replică teoriilor demisionare, septice, cinice și dezabuzate, care condamnă omul la disoluție și abandon și condiția umană la împăcarea cu un destin pecetluit de tristețe și neputință”. □ Ion Băieșu, *S-ar putea să se cheme „Castelul cu fantome”*: „Lucrez la o comedie care s-ar putea să se cheme *Castelul cu fantome. Dresoaarea de fantome*, un fel de farsă semipolițistă; în care o tânără suavă și curajoasă cade ca musca-n lapte în mijlocul unei bande fioroase. Piesa nefiind finisată, nu știu dacă e bună sau proastă și ce voi face cu ea. De asemenea, pregătesc, pentru sala a treia – și cea mai

mică – a Teatrului Național, trei comedii scurte. Două dintre ele se numesc: *Cine sapă groapa altuia* și *Escrocii în aer liber*, a treia are un titlu provizoriu, *Experiență pe viu*, și e aproape gata. Anul trecut mi-a ieșit de sub tipar și un volum de teatru pe care mi l-am dorit antologic, dar care nu este așa ceva”.

□ Leonida Teodorescu, „*Pregătesc o comedie*”: „Lucrez la o comedie, al cărei titlu (provizoriu) este *Prințul din Pago-Pago* și pentru care am încheiat un contract cu Teatrul «Ion Creangă», deocamdată însă aștept să începă repetițiile cu *Evadarea* la Teatrul Național. Dar să ne întoarcem la comedie. E în același timp o comedie fantastică și foarte ancorată în actualitate, un fel de basm cu personaje reale”.

■ Mihail Florescu și Pavel Cristescu semnează *Din lupta antifasciștilor români: Evadarea*, text care vine cu următoarea notă: „Publicăm, cu valoare de document, evocările a doi foști luptători antifasciști români din Brigăzile Internaționale ale armatei republicane spaniole, internați în timpul ocupației hitleriste a Franței în lagărul de concentrare Vernet d’Ariege, ulterior luptători în rândurile Rezistenței franceze”.

■ Ion Munteanu realizează pagina numită *Eroismul Armatei române oglindit de presa europeană*, prezentând ecouri internaționale din perioada 1877-1878.

■ Ion Ardeleanu realizează un colaj asemănător, numit *Contribuția României la victoria asupra fascismului*, despre ecouri în presa mondială în perioada 1944-1945.

■ Nicolae Balotă semnează *Poezii și Victoria*, prezentând volumul *La Résistance et ses poètes* de Pierre Seghers, volumul în care apar eseuri despre „Cum a fost trăită Rezistența” în creația lirică franceză.

■ Constantin Țoiu publică reportajul *Lenin-grad*.

■ Versuri semnează: Virgil Teodorescu (*Columnă albă*), Grigore Ionas (*Poem pentru partid*).

□ Sub titlul *Ziua Victoriei* citim versuri semnate de: Vlaicu Bârna (*Requiem pentru eroii ultimei dezrobiri*), Dumitru Bălăeț (*La Oarba de Mureș*), Andrei Ciurunga (*De la Peneș, mai departe...*), Haralambie Țugui (*Cuvintele păcii*), Hajdu Zoltán (*Ani victorioși*, în românește de Dim. Rachici și Csire Gabriella), Valeria Deleanu (*Copaci înfloriți*).

□ Nicolae Ni-coară traduce *Din lirica cehoslovacă: Jaroslav Seifert (Cu funia ștreangului)* și Ludvík Štěpán (*Fete cu ulcioare*).

□ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Cireșe și amintiri*.

9 mai

• [„**Munca**”, nr. 8280] Gheorghe Tomozei publică articolul omagial *Primăvara victoriei*.

• [„**Scântea**”, nr. 10 175] Pe frontispiciu citim *Trei decenii de la marea victorie a popoarelor îndemn la făurirea unei lumi a păcii și dreptății*.

■ Petre Dragu publică poezia *Recitare la zorii Plevnei*.

■ Ziarul publică și un reportaj despre *Adunarea festivă de la Moscova consacrată celei de-a XXX-a aniversări a victoriei asupra fascismului*, precum și *Cuvântarea tovarășului I.I. Brejnev*.

■ Mai apar *Victoria asupra fascismului: încununarea luptei unite a popoarelor – secvențe din marea epopee* – și *În cronica de luptă și jertfe a*

omenirii, istoria a consemnat contribuția de seamă a României la cauza libertății.

● **[„Contemporanul”, nr. 19]** Intitulându-și textul *O monografie polemică*, Laurențiu Ulici scrie despre cartea lui D. Micu, „*Gândirea*” și *gândirismul*: „Judecând limpede, în genere echilibrat, analizând cu justete și fermitate ideologică un fenomen literar și cultural de importanța celui reprezentat de gândirism, Dumitru Micu a dat în «*Gândirea*» și *gândirismul* o adevărată carte de referință; o sinteză de care oricine ar cerceta nu doar fenomenul respectiv dar cultura românească interbelică nu va putea face abstracție”.

● **[„Orizont”, nr. 19]** Numărul este dedicat aniversării a 30 de ani de la victoria asupra fascismului și a nouăzeci și opt de ani de la cucerirea independenței de stat a României. Printre articolele tipice acestei tematici se mai strecoară o recenzie, a lui Lucian Alexiu, la volumul *Poemii* (Ed. Eminescu) a lui Barbu Cioculescu, acuzat ca „suferă tentația ermetismului, a obscurităților cu efect calculat”, iar în versurile sale se găsesc „metafora fastuoasă, gongorică, încrengătura imagistică fiind remarcabilă”. ■ Nicolae Țirioi construiește portretul literar al poetului Petru Sfetca, al cărui debut editorial s-a petrecut în 1940, la 21 de ani, cu placheta *Solii către lumină*. ■ Alexandru Ruja își fixează cronică în jurul personalității poetice a lui Eugen Jebeleanu, remarcând că, pe parcursul volumelor publicate de poet, „meditația socială revine”, că „problemele cetății sunt surse lirice inepuizabile.” ■ Poeziile, în ton cu tematica patriotică anunțată, aparțin lui Dragoș Vicol, Haralambie Țugui, Adrian Munțiu, Mihail Cosma, Petre Dinu Marcel. ■ Pompiliu Șerbescu are ocazia de a-l evoca pe Cezar Petrescu din amintirile sale personale, ocazie generată de publicarea la editura timișoreană *Facla* a volumului *Evocări și aspecte literare* de Cezar Petrescu.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 231]** Sub genericul *1877 – 9 mai – 1945*, se publică articolele *Libertate și unitate* de Dinu C. Giurescu, *Acum 145 de ani* de M.N. Rusu și *Istorie în marș* de D. Mutașcu. □ Ovid Densușianu-fiul semnează *Amintiri despre Gh. Ciprian*. □ Este reprodusă *Cuvântarea* lui Mihail Kogălniceanu, ministrul Afacerilor externe, în ședința Adunării Deputaților din 9 mai 1877, privind proclamarea independenței de stat a României. □ *Barthes despre Barthes* este articolul lui Romul Munteanu la rubrica de literatură străină. □ Cronică literară de E. Manu fixează niște *Ideii în mers* pe marginea volumului omonim al lui Mircea Malița (continuând problematica trilogiei *Aurul cenușiu* și raportându-se direct la *Cronica anului 2000*, volum din 1960).

10 mai

● **[„Scânteia”, nr. 10 176]** Pe prima pagină citim *Împlinirea a 30 de ani de la victoria asupra fascismului și a 98 de ani de la cucerirea independenței de*

stat a României a fost sărbătorită ieri, în prezența conducerii de partid și de stat, într-o atmosferă vibrantă, de puternic patriotism și spirit internaționalist. ■ Ziarul publică și Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea festivă din Capitală.

● [„Flacăra”, nr. 17-18] Adrian Păunescu publică poezia *Fericirea luptei*. □ George Arion publică reportajul *La Corcova se luptă pentru personalitatea vinului*. □ Constantin Marin publică poeziile *Numele nostru* și *Se mișcă munții*. ■ În *România nemuritoare*, George Țârnea publică poezia *Pământul țării*. ■ În *Cenaclul Flacăra* este prezentat *Spectacolul de gală al laureaților*, la eveniment participând, printre alții, Marin Sorescu și Petre Ghelmez. □ George Stanca publică reportajul *Mult prea micile meserii dintr-un oraș mare*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Calendar anticipativ*.

● [„Lucefărul”, nr. 19] Nicolae Velea reafirmă *Idealul independenței*: „Dar ei, acești eroi ai noștri au intrat frumos în istorie, sunt legănați în rimă și ritm etern folcloric, unora ochiul, obrazul și gustul curajos ostășesc le e tăiat în piatră ori în marmură de statuie, altora litera de tipar le povestește cu evlavie și fidelitate fapte de armă, patriotism și curaj. Pe jertfele lor se sprijină azi, când în preajma aniversării victoriei, am sărbătorit 54 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, eforturile noastre de a ne apropia țara de comunism, acum când noi suntem autorii, creatorii lumii noastre, ai destinelor noastre, ai istoriei noastre pe care o facem, o construim, nu asistăm doar la ea”. ■ Despre *Partidul patriei* scrie Ion Gheorghe: „Că veni vremea să apreciem public – și o facem cu satisfacție, cu admirație într-un moment când partidul își aniversează 54 de ani de existență – maturitatea Partidului Comunist Român eroismul activiștilor lui, luptători pentru apărarea onoarei naționale, a integrității teritoriale a Patriei, luptători pentru independența Patriei, pentru socialism”. ■ În cadrul rubricii despre *Literatură și idealul independenței* semnează texte: M. Ungheanu, Dorin Tudoran, Voicu Bugariu, Dan Cristea. □ M. Ungheanu descoperă *Pagini memorabile* în: „Proza despre 1877 a lui Nicolae Gane ne arată încă o dată, dacă mai era nevoie, unul din izvoarele livrești ale literaturii lui Mihail Sadoveanu. Prompt Nicolae Gane scrie o povestire *Andrei Florea Curcanu* în anul imediat următor războiului de independență. Povestirea, sentimentală și convențională, are totuși valoarea documentului de epocă deoarece se simte în pagina ei fierbințeala întâmplărilor trăite”. □ „Deși apărute mai târziu (1906) *Povestirile de război* ale lui Mihail Sadoveanu nu-s desprins complet de tiparul povestirii lui Nicolae Gane. Una dintre ele (*În spital*) reia chiar situații din *Andrei...* dându-le un deznodământ mai realist”. □ Denumindu-și intervenția printr-un citat: „*Sunt suflet în sufletul neamului meu*”, Dorin Tudoran conchide: „Alecsandri și Coșbuc devin tocmai prin poezia lor patriotică poeți importanți cu o conștiință exemplară. Parafrazându-l pe Coșbuc, putem spune că poezia patriotică este suflet în sufletul mării poezii... «De-a pururi nerupta sa parte»”. □ Voicu Bugariu face o trecere în revistă a

romanelor aflate între *Document și opțiune politică*: „Prima carte de proză în care se condamnă războiul antisovietic este romanul lui Eusebiu Camilar, *Negura* (1949). Cu personaje puțin memorabile, cartea are anumite calități în ceea ce privește atmosfera. [...] Romanul lui Camilar interesează astăzi mai ales ca document asupra felului în care se poate scrie despre un eveniment catastrofic imediat după încheierea lui. Un caracter schematic dictat de apropierea istorică a evenimentelor descrise acuză și romanul *Mitrea Cocor* (1949) de Mihail Sadoveanu. Modul în care eroul principal participă la război și evoluția lui în prizonierat sunt convenționale. Prin intermediul unui basm modernizat, marele povestitor ilustra însă câteva idei progresiste, fapt care a asigurat cărții un deosebit succes. În 1955 apare romanul *Eroica* de Laurențiu Fulga. Deși fusese participant la război, romanul adoptă o distanțare reflexivă față de întâmplările relatate. În *Steaua buneii speranțe* (1963), romancierul accentuează salutar această orientare. [...] Romanele lui Mihai Beniuc, *Pe multe de cușit* (1959) și *Dispariția unui om de rând* (1963) aparțin unei orientări analoage, urmărind o evoluție spirituală, ce se desfășoară parțial pe fondul conflagrației mondiale. *Străinul* (1955) de Titus Popovici adoptă la un nivel artistic mult mai convingător, un punct de vedere similar. Criza istorică se transformă pentru personajul principal într-o criză existențială. [...] O evoluție similară are și personajul principal din nuvela *Îndrăzneala* (1959) de Marin Preda. Luptând pe frontul antihitlerist, el are revelația propriei sale valori umane, revelație ce se îmbogățește ulterior prin aflarea sensului politic al epocii în care trăiește. Proza pe care Eugen Barbu a dedicat-o luptei comuniștilor și a elementelor progresiste din timpul pregătirii insurecției antihitleriste, paginile vibrante închinat zilelor fierbinți ale înfăptuirii întoarcerii armelor împotriva armatelor fasciste sunt un elogiu fierbinte adus celor care prin jertfa lor de sânge au înfăptuit unul dintre actele esențiale în conturarea destinului actual al României. Romanul *Șoseaua Nordului* (1959) urmărește acțiunile temerare ale unui grup de comuniști ilegaliști îndreptate împotriva oligarhiei politice din anii celui de al doilea război mondial și împotriva mașinii de război hitleriste. Ecourile literare românești ale celui de al doilea război mondial reprezintă nu numai zguduitoare documente asupra unei perioade de răscruce ci mai ales, dovezi ale unei ferme opțiuni politice”. □ Dan Cristea semnalează *Actualitatea unui roman* semnat de Duiliu Zamfirescu: „În 1897, deci la douăzeci de ani după evenimentele care au dus la cucerirea independenței, Duiliu Zamfirescu își anunța prietenii că a început lucrul la un nou roman care trebuia să devină al treilea din ciclul Comăneștenilor. Romanul este, cum bine se știe, *În război*, și a fost publicat, pe măsura scrierii lui. [...] Angajate în luptă, personajele lui Duiliu Zamfirescu [...] suportă transformări ce le pun destinul sub un numitor comun, relevându-le o nouă dimensiune a vieții”. ■ Sunt consemnate opiniile lui Paul Dugneanu, Valentin F. Mihăescu, Henri Zalis despre masa rotundă organizată de revistă: *Proza între originalitate și mimetism*. □ Paul Dugneanu, *Real și*

imaginar la D.R. Popescu: „Trebuie să subliniem de la început că «gustul» lui D.R. Popescu pentru neobișnuit, pentru aglutinarea de fapte bizare, șocante nu de puține ori la marginea imaginarii, nu constituie o «manieră» adaptată și pliată conținutului ci însăși substanța prozei sale. Este expresia unei conștiințe hipersensibile care vedea realitatea în infinita ei complexitate, în jocul de certitudini și incertitudini al fiecărei situații, în mulțimea de posibilități și probabilități pe care o poate declanșa un simplu gest, în misterul ce se poate ascunde în cel mai neînsemnat fapt”. □ Valentin F. Mihăescu, *Construcție și personaje* în proza lui Corneliu Ștefanache: „Ceea ce nu-i reușește lui Corneliu Ștefanache este, aproape de fiecare dată, ne-o arată și celelalte romane, personajul principal. În rememorările sale și în situațiile epice în care este implicat, Toma ne apare lipsit de personalitate, un soi de martor apatic al propriei sale vieți, fapt pentru care își merită ratarea atât în planul existenței cât și în cel al ficțiunii românești. Mai convingătoare în această situație, devin siluetele de fundal: marinarul nestatornic (un fel de «chiriaș grăbit»), bătrâna a cărei unică legătură cu viața o constituie primirea scrisorilor pe care singură și le expediază, Maria care abia după sinuciderea soțului găsește drumul ce-i justifică existența”. □ Henri Zalis, *Manieră, manierism, mimetism*: „Dacă ne reprezentăm maniera, manierismul și mimetismul ca niște cercuri concentrice, cel de-al treilea este «închis» în vidul lipsei de vigoare, cel de-al doilea există în disperare de cauză și numai cât să dea în vileag pe cel dintâi. În mod distinct, numai primul are dreptul să fie vehiculat fără opreliști spre energiile de care se simte atras”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui *Cezar Ivănescu*: „Deși nimic nu îndreptățește o astfel de atitudine, prețuirea arătată poeziei lui Cezar Ivănescu ia foarte adeseori forma unei admirații strict colegiale, pe cât de fără margini pe atât de ferită de exprimarea publică, deschisă. O reținere aproape inexplicabilă extinsă în jurul creației acestui poet – acestui mare poet! –, căruia totuși nu i-au fost vreodată puse la îndoială nici originalitatea atât de lipsită de artificii efemere «noutăți», nici forța, nici profunzimea gravă a lirismului; și cu orice rezerve am privi explicațiile uzuale, această «inhibiție» pe care o declanșează reflex poezia lui Cezar Ivănescu nu e străină de șocul pe care îl produce dintotdeauna pășirea pe o altă cale decât cele cunoscute, sigure, «ratificate» și, de ce nu, comode”.

11 mai

• [„*Scânteia*”, nr. 10 177] Sütő András semnează *Omul – măsură a tuturor lucrurilor*, un text scurt despre Balási András, directorul întreprinderii „Constructorul” din Tg. Mureș. ■ Și Mircea Bunea în *Ziua bună...* scrie despre omul muncitor: Oțelea Neagu, „comunist de la laminorul II”. ■ Ziarul informează cititorii: *Astăzi sosește în Capitală vicepreședintele Consiliului Comandamentului Revoluției al Irakului, Saddam Hussein Al Takriti.*

13 mai

• [„Scânteia”, nr. 10 178] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim *Vârstele Târgoviștei* de Mircea Horia Simionescu.

14 mai

• [„Scânteia”, nr. 10 179] Aflăm de *Plecarea tovarășului Saddam Hussein*.
• [„Viața studențească”, nr. 19] *Sintagme* recomandă: monografia *Flaubert* de Maurice Nadeau (Univers), *Anamorfoze* de J. Baltrušaitis (Meridiane), în traducerea lui Paul Teodorescu, și *Arta didactică* de J.A. Comenius (Ed. Didactică și Pedagogică).

15 mai

• [„România liberă”, nr. 9503] În articolul *Literatura și sentimentul istoriei*, Nicolae Stoian punctează necesitatea orientării sferei literare „contemporane” către prezent, către elogierea „partidului comuniștilor”, deoarece „ceea ce numim sentiment al istoriei” reprezintă „de fapt, un comandament al istoriei, o exigență vitală căreia dintotdeauna marii creatori n-au pregetat să-i răspundă”.

• [„Scânteia”, nr. 10 180] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, citim *De o parte și de alta a orașului*, însemnări de Corneliu Leu.

• [„România literară”, nr. 20] Apare editorialul redacțional *Înaltă valoare*: „Din primele zile ale acestei fertile luni de Mai, țara noastră a trăit evenimente cu ecou puternic și profund în conștiința poporului nostru. [...] Aniversărilor, scriitorii le-au consacrat frumoase pagini de poezie și de proză militantă. [...] Prin forța lor, prin seva lor vie, aceste aniversări s-au împletit, organic, cu prezentul, au aruncat o limpede lumină asupra viitorului. Știm, din examinarea lucidă a tuturor datelor concrete ale muncii și progresului nostru, că putem privi cu deplină încredere viitorul țării și poporului român. În lume, spre bucuria popoarelor iubitoare de libertate și de pace, există condiții internaționale pozitive, favorabile. Se întrunesc, astfel, elementele efective ale unui judicios optimism cu privire la ziua de mâine, dar, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu: «aceasta nu înseamnă că putem încrucișa brațele și aștepta desfășurarea evenimentelor»”. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Festival internațional de poezie*: „Cu prilejul sărbătoririi a 30 do ani de la Victoria asupra fascismului, Uniunea Scriitorilor din România, în colaborare cu Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Neamț, a organizat, la Piatra Neamț, Festivalul Internațional de Poezie intitulat «Pentru pace și prietenie între popoare». Participanții străini și români au fost primiți de către tovarășul Ștefan Boboș, prim-secretar al Comitetului județean al P.C.R., președintele Consiliului popular al județului Neamț. În deschiderea festivalului, care s-a desfășurat în sala Teatrului Tineretului, în fața unui public numeros, au vorbit tovarășii Nicolae Acrășmăriței, secretar al Comitetului județean

al P.C.R. Neamț, și Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din țara noastră. Au citit din operele lor scriitorii Georgi Svejin (din R.P. Bulgaria), Jarmila Urbánková și Václav Hons (din R.S. Cehoslovacă), Wilhelm Tkaczyk și Adolf Endler (din R.D. Germană), Aleksander Rymkiewicz și Krzysztof Gașiorowski (din R.P. Polonă), József Tornai și Imre Tokacs (din R.P. Ungară), Rimma Kazakova și Anatoli Ananiev (din Uniunea Sovietică), – iar din partea română Sergiu Adam, Vlaicu Bârna, Radu Boureanu, Franz Johannes Bulhardt, Nina Cassian, Radu Cârnci, Ion Horea și Szemplér Ferenc. Poeții participanți la festival au făcut apoi, timp de două zile, o vizită de documentare în orașul și județul Neamț”. □ „*Antologia literară contemporană*”: „Societatea literară «Alexandru Vlahuță», a tinerilor creatori din Târgoviște, a organizat recent în cadrul «Antologiei literare contemporane» o dezbatere pe marginea volumului *Paznic de far* de Geo Bogza, o discuție cu tema «Ce scriem, pentru cine scriem» (pe marginea creației și publicisticii lui Adrian Păunescu), precum și o întâlnire cu poetul Ioan Alexandru. Au citit din creația lor membrii Societății literare «Al. Vlahuță» și ai cercului literar «Cicerone Theodorescu»”. □ „*Poezie, muzică, istorie*”: „Cenaclul «Titu Maiorescu» al Asociației juriștilor din România a organizat un simpozion dedicat zilei de 9 Mai, alcătuit într-o primă parte de sesiunea de comunicări a secției de tracologie desfășurată în prezența lui Emilian Nucescu, președintele Tribunalului Suprem și al Asociației juriștilor din România. Au luat cuvântul Gabriel Iosif Chiuzbaian, președintele cenaclului, prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, Ion Gheorghe, Sanda Diamantescu, Iordache Moldoveanu și Tiberiu Puica. Partea a doua a simpozionului a cuprins un recital de versuri și muzică al membrilor cenaclului și al unor invitați de onoare susținut de actorii Marga Barbu, Ion Caramitru, Anca Pandrea, Mariella Petrescu, Val. Plătăreanu și Lia Șahighian”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „A plecat în R.S.F. Iugoslavia, la invitația Asociației Scriitorilor din Kosovo, Violeta Zamfirescu, pentru a participa la Întâlnirea de poezie de la Djacovica. * La invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră a sosit la București Stavros Deligiorgis, profesor de literatură comparată la Universitatea din Iowa (S.U.A.). * La invitația Universității din Viena (Catedra de romanistică) profesorul Liviu Rusu va conferenția despre Lucian Blaga cu ocazia comemorării marelui poet”. □ *Aniversarea Veronicăi Micle*: „Universitatea Scriitorilor și Casa de cultură «Eminescu» din Capitală au organizat o manifestare consacrată împlinirii a 125 de ani de la nașterea Veronicăi Micle. Au vorbit despre personalitatea și opera poetei Dumitru Micu, Vasile Netea, G. Eminescu și Aug. Z.N. Pop. A urmat un recital din opera lui M. Eminescu și Veronica Micle, susținut de membrii Cercului de artă teatrală al Casei de cultură”. □ „*Zilele culturii Blajului*”: „În cadrul manifestărilor culturale grupează sub genericul «Zilele culturii Blajului», după ce în primele două zile s-au desfășurat pe Câmpia Libertății o paradă a portului și dansului popular de pe Valea Târnavei și un simpozion cu privire la dezvoltarea învățământului în

Blaj, au avut loc o expoziție de artă plastică și o sesiune de comunicări istorico-literare susținute de Vasile Netea, D. Protase și Pompiliu Teodor. În ultima zi a manifestărilor, a fost organizată o șezătoare literară la care au fost invitați să participe Ioan Alexandru, Al. Căprariu, Romulus Guga, A. Gurghianu, Negoită Irimie, D.R. Popescu, Aurel Rău, Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu. Totodată, a avut loc un Concurs literar pe tema «Blajul, ctitorie a culturii românești». □ Știri din *Asociațiile Scriitorilor*: „Asociația Scriitorilor din Iași a organizat o amplă dezbatere cu tema «Tinerii scriitori și actualitatea literară». Au luat parte, în afară de scriitorii ieșeni, redactori ai revistelor studențești și școlare, membri ai cercurilor literare din Iași, Botoșani, Bacău, Suceava, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej și alte localități din Moldova. Despre activitatea tinerilor scriitori și condițiile create pe tărâmul literaturii au vorbit Corneliu Sturzu, Ion Chiriac, Corneliu Ștefanache, Mircea Radu Iacoban, Paul Balahur, Lucian Valea, Virgil Cuțitaru, George Lesnea. Au luat cuvântul și unii membri ai cercurilor literare studențești și școlare. De asemenea, Asociația Scriitorilor din Iași a organizat o întâlnire între cercetătorii din cadrul Institutului de istorie «A.D. Xenopol» și scriitorii ieșeni cu tema «Evocarea tumultuoșilor ani din istoria patriei, 1877-1944». În afară de cercetătorii Leonid Boicu și Gheorghe Buzatu au mai participat la dezbateri Andi Andrieș, Al. Andreescu, George Lesnea, Mircea Radu Iacoban, Constantin Nonea și Corneliu Sturzu. * În colaborare cu Casa de cultură a Municipiului Timișoara, Asociația Scriitorilor din această parte a țării a organizat în sala «Lira» o manifestare închinată zilei de 9 Mai. După cuvântul tov. colonel Dumitru Mateioviici a urmat un festival de poezie patriotică la care și-au dat concursul Anavi Adam, Lucian Bureriu, George Drumur, Al. Jebeleanu, Ion Maxim, Ivo Muncian, Nicolaus Perwanger și Nicolae Țirioi. De asemenea, la Clubul întreprinderii «Teba», Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat o șezătoare literară la care au fost prezenți Ion Marin Almăjan, Eugen Dorcescu, George Drumur, Octavian Popa și Nicolae D. Pârvu. * La Casa de cultură din orașul Petroșani, județul Hunedoara, la Clubul muncitoresc «Vulcan» din această localitate, la Casa de cultură din Blaj și la Clubul muncitoresc «Siderurgistul» din Hunedoara, – Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat șezători literare și întâlniri cu cititorii la care au fost prezenți Petre Bucșa, Al. Căprariu, Radu Ciobanu, Constantin Cubleşan, Victor Felea, Vasile Grunea, Negoită Irimie, Radu Mareș, Iv Martinovici, Iosif Pervain, Adrian Popescu, N. Prelipceanu, D.R. Popescu, Cornel Rădulescu, Vasile Sălăjan, Valentin Tașcu, Mircea Vaida și Constantin Zărnescu”. □ „*Aulularia*”: „Sub îndrumarea profesoarei Margareta Nasta, Cercul dramatic al secției clasice a Liceului «Ion Creangă» din București a prezentat, duminică 11 mai, în sala Conservatorului «Ciprian Porumbescu», un spectacol cu comedia *Aulularia* de Plaut. Dincolo de calitățile spectacolului, de dăruirea și entuziasmul proprii celor 17-18 ani ai interpreților (elevi din clasele X și XI al liceului) să subliniem reala semnifi-

cație a acestei strădanii: canalizarea energiei și disponibilităților spre actul de cultură, sensibilizarea la valorile autentice, perene, ale literaturii și artei”.

■ Din *Șantier* aflăm despre proiectele literare la care lucrează Alecu Ivan Ghilia, Nicolae Moraru, Maria Bucur, Mihail Șerban, Dan Duțescu, Dim. Rachici, Petre N. Paulescu. ■ Ion Horea scrie *Despre rosturile poeziei*: „Acest timp, al nostru, de muncă și de înnoire spre binele oamenilor, te întâmpină la tot pasul cu liniile lui citadine, cu satele și cu întinderile sămănăturilor, cu livezi și vii până departe, cu ceea ce Piatra Neamțului ridică la marginea munților ca simbol al construcției și al civilizației socialiste. Suntem în căutarea și în afirmarea rosturilor poeziei, și iată graiul ei cotidian, din care trebuie să se nască acela ce va rămâne, ales de timp și de armonia cuvântului, peste generații. Eminescu visa romantic în pâlpâirea lumânării și scria *Sara pe deal*. O spunem și noi și nu știm cu ce am fi mai mult în ființa noastră, la așteptarea iubirii. În înserarea care vine dinspre păduri, ce poate suna mai frumos în bătaia de clopot a sufletului, decât uimirea de sub salcâm: «Stelele nasc umezi pe bolta senină!»”.

■ Revista pune *În dezbateri: Probleme ale poeziei contemporane*: „Pentru o mai activă prezență în actualitatea literară, – revista noastră își propune să dezbată în paginile sale o suită de aspecte ale Poeziei, Prozei, Criticii și Istoriei literare de astăzi. Pornind de la incontestabila realitate a unor fenomene și tendințe literare noi, a căror apariție se integrează organic în procesul dezvoltării vieții noastre social-culturale, contribuțiile din «România literară» intenționează să realizeze, într-un spirit deschis, militant, profund responsabil, un larg schimb de opinii în jurul unor probleme de interes major”. În acest context citim: □ *Lirism și eveniment*, Voicu Bugariu: „Ca și în alte domenii ale literaturii, unde se poate constata o influență tot mai accentuată a realității asupra tărâmurilor ficțiunii, în poezie evenimentele capătă de asemenea o pondere tot mai considerabilă. Alegând din noianul de fapte ale lumii de azi evenimentele ce poartă o energie lirică latentă, poeții reușesc să construiască mituri consonante cu marile deziderate ale vremii”. □ *Cunoașterea poetică*, Victor Felea: „Să nu uităm prea ușor că poetul este, la rândul său, un om ce își cunoaște meseria și care, având un mesaj de comunicat, își caută cele mai potrivite unelte, în conformitate cu natura lui și cu momentul istoric și cultural în care trăiește. Ca cititori ar trebui să ne recomandăm nouă înșine eforturi similare de înțelegere și aprofundare. Să ne situăm de partea poeziei, să-i urmărim destinul, să ne familiarizăm cu lecturi diverse, cu «știința» implicată în oricare produs autentic al lirismului. În felul acesta vom beneficia deplin de toate frumusețile și de toate valorile umanizante pe care poezia bună le promovează de totdeauna”.

□ *Înnoiri definitorii*, Dragoș Vrâncanu: „Poezia românească actuală a ajuns să se îndrepte spre complexul unui fenomen care va defini timpurile noastre în mod suficient, făcând ca tendințele de evoluție literară să fie sincronizate cu mișcarea de pe toate planurile. Este o etapă hotărâtoare, aptă să determine în viitor, zi de zi, o realitate nouă, căreia toți poeții au găsit modul de a i se dedi-

ca, cultivând faptele și istoria, precum și viața de toate zilele, dincolo de orice necesitate a genurilor diferențiate, lucrând pentru o expresie în totalitatea ei semnificativă și nouă, lăsând la o parte deficiențele stereotipismului, declamatorismului care pe viitor se poate spune că nu mai prezintă pericolul formelor și procesului de creștere, ci cad de la sine în propria lor desuetudine. Suntem în fața complexului unei poezii cu adevărat noi, deosebită întru totul de întreaga poezie mondială, căci vine cu forța unui fenomen care corespunde vieții – atât prezente, cât și trecute – indiferent de «regulile» de creație, izvorât dintr-o frământare spontană creatoare, declanșată de realitățile generale ale țării”.

■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu un text despre *Publicistica lui Gib. I. Mihăescu*. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Criza culturii europene și „Gândirismul”*, discutând monografia „*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Micu: „Monografia lui D. Micu, în plus, arată că, atunci, când ai o atitudine clară, este posibilă înlăturarea tabuurilor. Cunoașterea bazată pe marxism, deci științifică, în însăși structura sa intimă, nu poate ignora, ea discută, folosind un sistem clar de criterii care sunt principiile sale filosofice. Orice pas înainte făcut pe această cale este un triumf al adevăratei gândiri științifice”.

■ În *Evoluția unui poet*, Al. Piru scrie despre Constantin Abăluță: „Cazul lui Constantin Abăluță (n. 8 octombrie 1938 în București) este ilustrativ în sens larg pentru un anume avangardism”.

■ Constantin Țoiu semnează *Legitimarea istorică*: „O literatură, – mai mult, o cultură, puternică și efervescentă, nu se poate legitima decât prin istoria ei, completă, diferențiată, înțeleasă și asumată chiar și în impasurile ei trecătoare pe drumul afirmărilor depline”.

■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară la vol. III *Opere* de Anton Holban, ediție îngrijită, note și bibliografie de Elena Berani (Minerva, 1973): „Putem fără primejdie vedea în critica lui Anton Holban un jurnal de lectură, atractiv și capricios, nu și un limbaj sau o metodă constituite, și, cu atât mai puțin, o concepție personală despre literatură. Romanele rămân neexplicabile prin teoriile autorului”.

■ Citim recenzii: □ Constantin Stan scrie despre *Dimineața noului venit* de Horia Gane (C.R., 1974): „Romanul suferă de-o anumită punere în scenă forțând situațiile (distrugând prin patetisme drama)”.

□ Radu Anton Roman prezintă *Muzeu sentimental* de Victor Frunză (Ed. pentru turism, 1974): „Chiar sentimental fiind, un asemenea muzeu nu trebuie să surprindă prin heteroclit. Aceasta pentru că volumul are certe însușiri, este sensibil și sensibilizator”.

□ Mircea Iorgulescu semnează „*Critica de artist*”, o prezentare a volumului *Enigmatica noblețe* de Ion Caraion (Eminescu, 1974): „Țăranii lui Sadoveanu călătoresc într-un chip fabulos, la Zaharia Stancu peregrinările rubedeniilor sunt adevărate migrații și este chiar de mirare că, pornind îndeobște de la literatură spre viață, Ion Caraion a omis la aceste aprecieri tocmai literatura”.

□ Sorin Titel situează *Între satiră și fantastic* volumul *Figuranții – Baltazar* de Valentin Șerbu (C.R., 1974): „În amândouă povestirile elementul fantast și grotesc ocupă un loc mult mai im-

portant decât cel umoristic sau cel satiric. Că fantezia, imaginația, oferă literaturii sugestii inepuizabile, ne demonstrează și cartea lui Valentin Șerbu. Dar apelând la domeniul imaginarului, al fantasticului, dezbateră pe care ne-o propune autorul nu-și pierde eficiența, în ciuda unor diluții epice care dezchilibrează construcția”. ■ Dana Dumitriu semnează *Mihail Sebastian și domnișoara de Stermaria*: „într-un foileton publicat în «Cuvântul» în martie 1920, Sebastian analiza cu o deosebită intuiție și finețe episodul domnișoarei de Stermaria din *În căutarea timpului pierdut* al lui Proust. Acest articol explică și intențiile și eșecul scriitorului nostru când încearcă să preia motivul”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Litere la „Litera”* prezentând volumele: □ *Aceleași corăbii albastre* de Anca Armaș (Litera, 1975): „Nu-mi pot face o impresie prea clară despre măsura lirismului acestei poete, un lucru apare cu limpezime la lectura cărții ei: poezia poate fi pentru un suflet hipersensibil ceea ce este floarea de tei pentru un temperament nervos”. □ *Fântâni de lumină* de Natalia Boncu (Litera, 1975): „Mai lipsesc îngerii ca bine știutul tacâm liric să fie complet”. ■ În paginile dedicate lui *Lucian Blaga 1895-1975* citim articolul semnat de George Gană (*Poet al esențialului*), un *Profil de epocă* (preluat din „Contemporanul”, nr. 34, 19 august 1960), textul *Probleme și perspective literare* (preluat din „Contemporanul”, nr. 16, 29 aprilie 1960, reprodus și în „Scânteia” din 30 aprilie 1960), apare și poezia lui Lucian Blaga (*9 mai 1895*), precum și informații despre *Debutul*, *La Academie* și *Trei premii literare*. De asemenea, Valeriu Cristea scrie un text despre Blaga, numit *Metamorfoza lui Faust*, iar alături citim *Aforisme și însemnări* („Din volumul *Aforisme și însemnări*, în pregătire la Ed. «Dacia», Cluj”). ■ În rubrica *Istorie literară* apar *Scrisori inedite: Ilarie Voronca – Șerban Cioculescu*, cu o notă semnată de Paul Daniel: „Scrisorile adresate de tânărul poet criticului literar de la «Adevărul» și prietenului său sunt în măsură să ne dea o imagine elocventă despre climatul literar al acelei epoci”. ■ În *Cartea străină* sunt semnalate: □ Sub semnătura C.U. citim o prezentare scurtă a volumului *Sărbătoarea din Turnul sufletelor* de Marcel Brion (Albin Michel, 1974). □ Este semnalat și volumul *Gustave Flaubert, scriitor de Maurice Nadeau* (Univers, 1975). □ Sub semnătura I.B. aflăm că au apărut *Scrisori către Pauline* de Stendhal (Univers, 1975). □ Nicolae Balotă scrie despre o antologie de literatură chineză, *Poemul lunii*, traducerea aparținându-i lui Ion Covaci: „În literatura aceasta a înțelepților clasici ai Chinei canonic etic apare asemenea cristalului în muchii drepte, fulgerând luminile unei armonii îndepărtate, ca o celestă artă abia bănuită”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „A apărut recent în colecția «10/18», condusă de Christian Bourgois, sub titlul *Vers une esthétique sans entrave. Mélanges offerts à Mikel Dufrenne* (Paris, 1975), o antologie de texte prefațată de Gilbert Lascault și dedicată cunoscutului estetician francez Mikel Dufrenne, cu prilejul aniversării a 65 de ani. Sunt prezenți în volum cu texte reprezentative Roland Barthes, Étienne

Souriau, Gillo Dorfles, Jean-François Lyotard, Tzvetan Todorov, Bernard Teysse, Béla Köpeczi, Tomonobu Imamichi etc. alături de o serie de alți cunoscuți esteticieni francezi și străini. Remarcăm și două semnături românești: Nicolae Tertulian prezent cu un studiu intitulat *En relisant la «Phénoménologie de l'expérience esthétique»* și Ion Pascadi cu un scurt text *La science, la philosophie et l'art sous le signe de l'homme (Știința, filosofia și arta sub semnul omului)*. ■ Versuri semnează: George Țârnea (*Alba Iulia*), Gheorghe Lupașcu (*Ființa*), Gh. Duță Micloșanu (*Dragostea de țară*), Constantin Duică (*Cântecul privighetorii*), Marin Sorescu (*Suedia; Orientare; Lipsă; Harta*), Ion Rahoveanu (*Imaginea patriei; Înălțimi neatînse; Izvorul anotimpurilor*), Nicolae Jianu (*Cântec pentru Tran-Lam*). □ În traducerea lui Cristian Unteanu apare „*Fortăreața*” de Pierre Moustiers. □ Ana Blandiana revine la rubrica sa cu tableta *O imagine semnificativă*.

● **[„Era socialistă”, nr. 10]** Eugenia Tudor Anton recenzează volumul de reportaje al lui Ioan Grigorescu, *Paradisul murdar* (C.R., 1974), construit în „buna tradiție a unor Geo Bogza și F. Brunea-Fox”: „Prin tonalitatea gravă, mereu gravă și responsabilă, dar nu solemnă, prin eleganța și febrilitatea atât de modernă a frazării, *Paradisul murdar* este o falsă epopee care scoate din amorțea pe cel mai inert cititor”. □ Ov. S. Crohmălniceanu semnalează apariția volumului lui D. Micu, „*Gândirea*” și *gândirismul*: „Lucrarea lui Dumitru Micu reușește [...] să realizeze un adevărat tur de forță. O critică argumentată demontează piesă cu piesă tezele retrograde și confuzioniste care au stat la baza ideologiei gândiriste: nimic însă din ceea ce a fost creat valoros, fie și parțial, în cadrul grupării nu este neglijat și sfârșește prin a fi recuperat”.

● **[„Tribuna României”, nr. 61]** Marcel Petrișor publică, în *Tableta de mai*, textul *La Ocișor*. ■ Numărul are ca tematică „Alba Iulia și întreaga țară sărbătorească la sfârșitul acestei luni două aniversări istorice cu vie rezonanță în spiritul nostru. Se împlinesc două milenii de la întâia atestare documentară a așezării de la poalele Munților Apuseni – vechiul Apoulon dacic – și 375 de ani de la înfăptuirea primei uniri politice a românilor sub sceptrul unui singur voievod – marele Mihai, «domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei». La unison cu aceste bătăi de inimi sărbătorești, închinăm paginile 8 și 9 ale revistei celor două evenimente, care se contopesc în conștiința neîntreruptă a dăinuirii noastre naționale”. □ Apar textele semnate de dr. Vasile Netea (*Simbol al dăinuirii noastre milenare*), prof. univ. Dumitru Almaș (*Străveche vatră daco-romană*), Ion Sângerean (*Ce e nou azi la Alba Iulia*), prof. univ. Șt. Ștefănescu (*Întâiul domn al tuturor românilor*), dr. Paul Cernovodeanu (*Eroul în viziunea contemporanilor*). ■ Prof. dr. Virgil Căndea publică în *Cuvântul zilei* textul *Cunoașterea istoriei*: „De curând, slujitorii cercetării istorice de la noi li s-a adresat înalta chemare a cârmuirii statului de a alcătui un tratat de istorie a României care să ne înfățișeze trecutul în lumina tuturor documentelor și cuceririlor științei. Realizarea unei asemenea opere

figurează în fruntea programului culturii românești moderne și contemporane”.

■ În *Actualitatea*, Petre Ionescu relatează *Omagierea Zilei Victoriei și a cuceririi Independenței*. ■ Din pagina *Pe scurt*, reținem *Popasuri sadoveniene: „Dumbrava minunată*, a cărei imagine de vis a fost imortalizată în paginile sadoveniene, a devenit, de curând, prin preocuparea fălticenenilor, unul din cele mai atractive popasuri turistice ale meleagurilor sucevene. Aici a fost amenajat un mare complex de odihnă și agrement, care dispune, între altele, de o cabană și căsuțe pentru camping, un ștrand, terenuri de sport. Pentru acest an, edilii orașului Fălticeni și-au propus să întregască sfera popasurilor afective sadoveniene, amenajând încă un loc memorabil – *Nada florilor*”.

■ Dan Grigorescu notează apariția volumului de eseuri *Artă și speranță* de Gheorghe Achiței, o carte „scrisă cu vervă, întemeiată pe o logică riguroasă (ce decurge din discernământul cu care sunt analizate bogatele izvoare teoretice cercetate), se impune, ca una dintre cele mai solide contribuții al înțelegerea fenomenului artistic din câte au fost publicate, în ultima vreme, în România”.

■ Dumitru Radu Popa prezintă două volume, introduse prin următoarea notă: „În orizontul actual al culturii noastre, cărțile beletristice prezintă un ritm extrem de susținut de apariție, cu o parte dintre acestea, cele mai notabile, noi încercând să vă ținem la curent. Nu mai puțin importante, însă, sunt și lucrările românești actuale de teorie și critică literară. Sub acest aspect, poate, în paginile revistei noastre nu și-au găsit locul prea multe prezentări, ceea ce nu înseamnă că efervescența de idei din acest domeniu ar fi mai mică. Apariții vechi sau mai recente, cărți de eseuri, de cronici literare, monografii, exegeze teoretice se înscriu ca puncte de interes major nu numai pentru specialiști, dar și pentru publicul larg. Vă prezentăm în numărul acesta două cărți care, dacă aparent nu au nimic comun, constituie însă, în fond, amândouă câte o sinteză temeinică, substanțială, personală”.

□ *De la Ion la Ioanide* de Nicolae Balotă: „Eseist prolific Nicolae Balotă e atât de constructiv încât uneori aproape că «sufocă» materialul propriu-zis de referință (fenomenul se întâmplă mai ales când sunt abordate opere minore). Atunci se poate observa cu mare ușurință că eseurile lui relevă de fapt fiecare în parte, o unitate latentă, determinată de existența unui principiu ferm de organizare, care supune textele investigate unui examen interpretativ în care cultura și intuiția se află într-o constelație fericită”.

□ *Comicologia* de Marian Popa: „Parcurgând această carte, cititorul își învinge finalmente suspiciunea provocată de insolitul titlului *Comicologia*. El va înțelege că nu este, în această creație lingvistică ad-hoc, nimic ostentativ. Lucrarea este într-adevăr o «comicologie», adică, în sens literal, un discurs asupra comicului sau un studiu metodic al comicului”.

■ În *Omagiu*, George Ivașcu scrie despre *Lucian Blaga*, referindu-se în finalul textului la un articol din „Contemporanul”, apărut în aprilie 1960, ajungând la concluzia: „Acestui uman de largă semnificație i-a făcut Blaga însuși loc, și i-a adăugat noi dimensiuni prin opera pe care și-a împlinit-o, cu precădere în cea poetică. Astfel ca,

astăzi, cultura românească să poată înscrie, prin ea, un cerc în plus pe orbita celei universale”.

16 mai

• [„**Munca**”, nr. 8281] Se anunță că *La Paris a apărut volumul intitulat „Ceașescu”*, „o nouă expresie a interesului deosebit față de puternica personalitate a șefului statului român, față de România socialistă”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 20] Voicu Bugariu afirmă *Idealul moral al literaturii*: „Există deci o posibilitate de departajare critică, care ia în considerare cu consecvență criteriul realizării estetice, dar, concomitent, are în vedere urmărirea modului în care un ideal literar esențial este reprezentat, stabilind analitic modul în care scrierile respective îl învederează sau nu, urmărind conceptul totalizator de aspirație spre atingerea idealurilor comunismului. Romanele cele mai bune ale contemporaneității dau expresie artistică acestei aspirații, acestui ideal literar, ce coincide cu idealul de viață al poporului nostru, acordând preponderență acțiunii sociale”. ■ Dumitru Micu semnează textul *Lucian Blaga în conștiința generațiilor de azi*: „La mai puțin de un an de la apariția primelor două volume din seria *Operele* lui Lucian Blaga, ce însumează opera poetică, un al treilea, intrat în circulație în săptămânile imediat premergătoare împlinirii a optzeci de ani de la nașterea scriitorului, depozitează traduceri de poezie realizate de acela care în scrierile sale cu caracter eseu-istic, a dovedit un interes atât de viu și o atât de largă receptivitate față de variatele forme de cultură ale popoarelor de pe toate cinci continente. Interpretul stilurilor din diferite timpuri și țări a devenit, începând din timpul celui de-al doilea război mondial, și un pasionat tălmăcitor de versuri, datorită căruia avem în românește piese dintre cele mai reprezentative ale liricii de pretutindeni, veche și modernă. Îi putem citi, în *Opere*, vol. III. în limba noastră, pe anonimia poeți egipteni anteriori cu un mileniu și jumătate erei noastre, pe clasicii poeziei antice chineze, pe rapsozii diverselor triburi africane și extrem-orientale, pe marii greci, pe francezi, de la Villon la Paul Valéry... Apariția unui asemenea florilegiu constituie, evident, un fapt de cultură notabil”.

• [„**Cronica**”, nr. 20] În loc de tradiționalul editorial, asumat redacțional, în acest număr citim *Săptămâna muzicii românești*, semnat Mihai Cozmei. „Luna mai ne-a adus și anul acesta, odată cu strălucirea caldă a înnoirii vegetale, o nouă ediție a «Săptămâni muzicii românești», a treia, și indiscutabil, cea mai importantă prin conținutul ei, prin semnificația și valoarea lucrărilor muzicale programate. De altfel, încă de la debutul acestui festival muzical, în anul 1973, muzicienii și iubitorii de muzică din toată țara au apreciat cu entuziasm inițiativa ieșeană, subliniindu-i importanța în ansamblul dezvoltării culturii noastre muzicale”. □ Pe prima pagină apare și *Arion, spiritul muzicii* de Mihai Ursachi: „Să ascultăm muzica acelor stele cântătoare, ea se aude în iarbă, în greieri, în pământ; ea este în chiar inima noastră, inima noastră o cântă. Și tot

Zarathustra a spus: «Dacă vrei să nu plângi, să nu mori plângând tristețea ta de purpură, atunci trebuie să cânti, o sufletul meu!...».

■ Despre *Conștiința scriitorului* scrie Mircea Mancaș: „În contextul literaturii contemporane, în care opere reprezentative constituie adevărate repere de orientare în cadrul valorilor literare ale epocii revoluționare, scriitorii și-au adus cuvântul cu fermitate și consecvență. Noua generație de prozatori, ca și poezia de ritmuri variate și entuziaste, au adăugat accentelor protestatate ale «avangardei» interbelice sau «poeziei manifest» din deceniul al V-lea, militantismul politic al autenticului spirit revoluționar. În fine, prezența reportajului ca gen literar acceptat ca formă de aducere în conștiință a marilor realizări ale epocii noastre, e o mărturie a nevoii de a trăi și pe planul artei actualitatea vibrantă a vieții noi. Pe traiectoria ascendentă a nobilei responsabilități în afirmarea luptei pentru îndeplinirea obiectivelor politico-sociale ale momentului și în perspectiva destinului de mâine al umanității, conștiința scriitorului se situează la cel mai înalt nivel al creației artistice, iar glasul său imprimă ritmului constructiv de azi accentele unei depline și singulare participări la opera întregului popor».

■ Liviu Leonte publică o cronică literară la *Bivouac* de Mircea Zăciu, Editura Dacia: „Cărturar de elită, privind cu zâmbet dar și cu fulgerele mâniei impostura intelectuală, Mircea Zăciu rămâne un promotor al actului pozitiv de cultură, în care trecutul fuzionează cu prezentul din perspectiva finalității sociale, etice a operei literare. Critica pe care o practică dovedește că acei admirați și numiți «marii Bătrâni» de la alma mater, scriitori, profesori, oameni de cultură și ai cetății, continuă a veghea cu prestigiul unor modele».

■ Zaharia Sângeorzan schițează portretul lui *Valeriu Râpeanu – Istoricul literar*: „Poziția sa critică este a unui spirit lucid, ferm în decizii, polemic acolo unde temele sunt controversate, adânc interesat în mișcarea ideilor unei epoci. Formația sa critică urmează de aproape pe aceea a lui Tudor Vianu și Petru Comarnescu».

■ Din *Mențiuni critice* reținem: □ Se semnalează apariția volumului *Immuri olimpice* de Tudor George (Ed. Stadion, 1975), considerată „cartea unui autor eliberat de povara prejudecății, prin vigoarea verbului scandat în tribună”. □ Emil Nicolae prezintă *Mica filozofie a muzicii* (Eminescu, 1975). „Cartea lui George Bălan se dovedește a fi un fragmentarium filosofic, scris cu privirea către orizontul artelor”. □ Haralambie Țugui scrie despre *Mărturisirile unui anonim* de Ion Th. Ilea: „Generos și deosebit de atașat de oameni, năsăudeanul Ion Th. Ilea realizează prin *Mărturisirile unui anonim* o carte de ținută etică, proiectând, nu o dată, în paginile ei imaginea militantismului literaturii noastre din toate timpurile, patriotismul și spiritul confratern al scriitorilor și artiștilor autentici, dreptul acestora la recunoștință».

■ Al. I. Friduș întreabă *Dar critica?*: „Ne-am oprit asupra realismului dar în discuție pot fi puse și alte concepte, cu precizarea că nu e vorba numai și numai de consens. Deși fără un minim consens asupra noțiunilor de bază, însumate discursului critic, un dialog este greu de realizat. În fond s-ar putea cădea de acord asupra unora sau altora dintre ac-

ceptiile posibile și printr-o simplă tragere la sorți. Este însă vorba de întemeierea științifică a acestui discurs critic – minimă întemeiere științifică, dacă vreți pentru ca să nu speriem, pe cei care mai suspectează logica de atentat la bunele moravuri ale poeziei, antrenată astfel, pe căi ocolite, să se afișeze în public cu nu știu ce banal silogism, compromis și el prin conformism sau prin excesivă utilizare în practica de fiecare zi a comunicării interumane. Poezia e *altceva*, veți spune. Firește. Dar critica?”. ■ În *Evocare* Aurel Leon scrie despre *Ella Negruzzi*. ■ Emil Georgescu și Vasile Bașa scriu despre *O nouă fotografie a lui Eminescu*, cea publicată de „Manuscriptum” și deja comentată în paginile „Cronicii”: „În fața acestui document probatoriu se spulberă toate îndoielile de până acum. Admițând că, în celelalte detalii de fizionomie (aici nu mai este niciun dubiu după opinia generală, la care ne asociem) recunoaștem portretul «luceafărului» poeziei românești, putem afirma că fotografia în cauză aparține în mod indubitabil marelui nostru poet”. ■ Din *Moment reținut*: □ *Colocviul studentesc „Mihai Eminescu”*, Eugen I. Munteanu: „Între numeroasele manifestări dedicate aniversării a 125 ani de la nașterea Luceafărului poeziei românești se înscrie și Colocviul studentesc, «Mihai Eminescu» ed. a III-a, ale cărui lucrări s-au desfășurat la Iași între 8-12 mai 1975. E de notat remarcabilul nivel valoric al majorității comunicărilor prezentate la Colocviu de studenți din centrele universitare: București, Craiova, Cluj, Timișoara, Galați și Iași, dovadă a preocupării constante și exigente a studenților filologi în direcția unei cercetări aprofundate și multilaterale a operei eminesciene și a ecurilor ei eterne. Multe comunicări au abordat opera eminesciană din perspectiva filosofico-semantică, încercând alcătuirea unei fenomenologii poetice eminesciene, în sensul definirii temeiurilor ontologice ale lirismului eminescian. (*Semnificații ale râului și izvorului în poezia eminesciană* – Dan Mihăilescu – București, *Epifania lui Hyperion* – Șt. Borbély – Cluj, *Narcis și Orfeu* – V. Podoabă – Cluj, *Luceafărul noumen și fenomen* – Teodora Stanciu – București, *Ipostaze ale eului liric* – Petronela Pantiș – Timișoara). Alte lucrări, operând cu concepte ale criticii și teoriei literare moderne, au intenționat să identifice simboluri și arhetipuri mitice: *Simbolul treptelor în «Luceafărul»* – D. Negrescu – Timișoara, *Structura imagistică a eposului eminescian* – V. Suciuc – Cluj, *Characterul orfic al poeziei lui Eminescu* – Marianne Schiller – Cluj, *Motivul orfic în poezia eminesciană* – I. Scurtu – Iași). Stabilirea coordonatelor existențiale ale Poetului și poeziei a constituit preocuparea altor participanți (*Înstrăinare, cunoaștere, inspirație la Eminescu* – I. Pecie – Cluj, *Poezia spațiului ocrotitor* – I. Moldovan – Cluj, *Cuvântul și tăcerea* – Gh. Perian – Cluj). Au fost, de asemeni, lucrări de orientare stilistică, structuralistă, căutând să demonstreze fundamentele lingvistice sau de ordin formal ale valorilor eminesciene, (*Motivul codrului în lirica eminesciană* – A. Botez – Iași, *Sonetul „Trecut-au anii”* – I. Holban – Iași, *Ironia romantică la Eminescu* – V. Patrichi – Iași) sau altele din perspectivă comparatistă (*Pro-*

cedeul stilistic al «absenței» la Eminescu și Mallarmé – M. Zavati – Iași, *Eminescu și Shakespeare* Cl. Pogonescu – Galați, *Coincidențe de gând la Eminescu și Hölderlin* – Dan Arsene – București, *Motivul oglinzii la Eminescu și Montale* – E. Chirculete – Iași). Aspecte ale personalității lui Eminescu ca teatru și critica au fost analizate în lucrări ca *Eminescu – profil dramaturgic* – M. Popescu – București, *Eminescu – critic literar* – C-tin Sorescu – București. E simptomatic faptul că preferințele au mers către acea parte a operei eminesciene, mai puțin cunoscută de sensibilitatea tradițională și care realmente îl fac pe Eminescu contemporan cu marii poeți moderni, post-romantici. Însoțite și de alte manifestări culturale și artistice lucrările Colocviului studentesc «Mihai Eminescu» (în organizarea Comitetului de Cultură și Educație Socialistă a județului Iași și a Consiliului Uniunii Asociațiilor studenților comuniști din Universitatea «Al. I. Cuza» Iași), au constituit un eveniment important în viața universitară”. □ *Livres roumains*: „Într-o ținută grafică demnă de apreciat, cu un sumar bogat și abordând modalități publicistice variate, «Livres roumains» nr. 1/1975 oferă o imagine cuprinzătoare și expresivă a activității editoriale desfășurate în ultimul timp în țara noastră”. □ *Festivalul internațional de poezie*, Cristian Livescu: „Piatra Neamț, oraș care se afirmă drept un amfitrion plin de farmec al unor importante manifestări artistice (aici au loc periodic festivaluri muzicale, de teatru și de artă plastică) a fost gazdă, în ziua de 8 mai a.c., a primului Festival internațional de poezie, închinat la această ediție inaugurală celei de-a XXX-a aniversări a victoriei popoarelor asupra fascismului. Organizat de Uniunea Scriitorilor din România, în colaborare cu Comitetul județean Neamț de cultură și educație socialistă, festivalul – purtând genericul «Pentru pace și prietenie între popoare» s-a bucurat de participarea unor renumiți scriitori din țări socialiste. Alături de scriitori mai vârstnici, foști luptători antifasciști, în rândul invitaților au figurat și câțiva poeți tineri cu toții împreună transmițând același mesaj vibrant de umanism, de prietenie și de generozitate, sub semnul căruia se află arta adevărată. Au citit din creațiile lor: Georghi Svejic (R.P. Bulgară), Václav Hons și Jarmila Urbánková (R.S. Cehoslovacă), Adolf Endler și Wilhelm Tkaczyk (R.D. Germană), Krzysztof Gașiorowski și Aleksander Rymkiewicz (R.P. Polonă), József Tornai și Imre Takacz (R.P. Ungară), Rimma Kazakova și Anatoli Ananiev (U.R.S.S.), precum și poeții români Radu Boureanu, Nina Cassian, Ion Horea, Vlăicu Bârna, Radu Cârnelci, Szemplér Ferenc, Sergiu Adam și Franz Johannes Bulhardt. Transpunerile în românește ale poemelor aparținând invitaților de peste hotare au fost recitate de actori ai Teatrului tineretului. Recitalul s-a bucurat de o caldă primire din partea publicului pietrean. În zilele următoare, scriitorii din țară și de peste hotare au depus coroane de flori la monumentele eroilor români și sovietici din Piatra Neamț, au efectuat un pelerinaj în ținutul Neamțului la principalele obiective social-economice, precum și la câteva monumente istorice și de artă veche moldo-

venească, devenite de-a lungul vremurilor popasuri de inspirație pentru mulți dintre scriitorii noștri”. ■ H. Fassel scrie despre *Literatura română în R.D.G.*: „Revista «Neue Deutsche Literatur» (nr. 7) a consacrat un grupaj însemnat de pagini poeziei românești de după 1945. Eva Behring semnează un studiu bibliografic consistent despre traducerile din literatura română apărute în R.D.G. Atât în alegerea poeziilor prezentate, cât și în cercetarea Evei Behring, constatăm o organizare bine dozată a materialului. Poeziile lui Ioan Alexandru, Nichita Stănescu, József Méliusz, Nina Cassian, Alfred Margul Sperber, Tudor Arghezi, Maria Banuș, Zaharia Stancu, Marin Sorescu ș.a. au o tematică unică: formarea națiunii socialiste și problemele subordonate acestui proces dinamic. [...] Urmărind evoluția traducerilor din literatura română în R.D.G., constatăm, mai întâi, răspândirea mare a autorilor clasici, începând cu Eminescu, Caragiale, Slavici, Sadoveanu, Camil Petrescu etc. Etapa a doua în activitatea editorială din R.D.G. i-a avut în vedere pe cei mai populari autori români de după 1945”. □ Al. Iacobescu prezintă volumul *Literatura – creație, succes, durată* de Fernand Baldensperger (Univers, traducere de Virginia Șerbănescu); cartea se recomandă „drept agreabilă, instructivă și multilateral fertilă lectură”. ■ Versuri semnează: Gheorghe Istrate (*Pământul cel mai pur*), Aura Mușat (*În așteptare, timpul*), Ion Boroda (*Pământ fără somn*), Nicolae Țațomir (*Hergelia sălbatică; E cântec zâna apelor; Am să vă povestesc...; Marele pictor; Păduri*). □ Revista publică versurile scrise în *Cenacul „Mihai Eminescu” – Botoșani*: Constantin Dracsin (*Nemuritoare scântei*), Mihai Macovei (*Dor de Eminescu*), Mircea Juncănaru (*L-am numit tată*), Lucia Olaru-Nenati (*Oglinzi*), Gellu Dorian (*Despre întoarcerea peregrinului*), Dumitru M. Necșanu (*Geneză*), Maria Codrin (*Umbra*), George Luca (*Aer*), Constantin Bojescu (*Fii tu*).

● [„**Orizont**”, nr. 20] Chiar de pe prima pagină, este dezvăluit traseul inițiat din proza lui Marin Preda (începând cu *Moromeții I și II, Risipitorii, Intrusul, Marele singuratic, Delirul, Imposibila întoarcere*) pe care îl parcurge Traian Liviu Birăescu, observațiile sale critice fiind unificate sub titlul *Timp epic și timp istoric*. ■ Ramona Boca Bordei îndreaptă atenția cititorului spre memorialistica lui Nicolae Iorga din volumul *Oameni cari au fost* (Ed. Militară, 1975), considerând că acest volum „nu e o simplă înlănțuire de portrete, a căror semnificație se termină în rama aurită a momentului, ci o adevărată «intrare» în istorie, în istoria vieții și culturii”. ■ Eugen Dorcescu alcătuiește portretul literar al poetului Alexandru Jelebeanu, care a debutat în 1945 cu *Oglinzi sonore*. ■ Un dialog realizat de Valeriu Ganea se bazează pe amintirile lui Eugen Todoran despre Lucian Blaga, din care cităm începutul: „– Când l-ați cunoscut pe Lucian Blaga? – În 1938, cu prilejul lecției de deschidere de la Universitatea din Cluj. – *Ce fel de conferențiar era? Există mitul unui Blaga – profesor plictisitor...* – Conferințele erau mai bune decât cursurile; era un conferențiar foarte solemn și elevat, poetic și nu poetizant. Ca profesor, însă, poate

că era într-adevăr monoton. Nu avea vocație de profesor. Își citea cursurile, al căror stil nu era de curs universitar, ci de carte scrisă. Cum toată lumea știa că respectivul curs va deveni ceea ce, în fapt, era, studenții erau puțini la cursurile lui Blaga. Erau însă foarte frumoase seminariile lui; în aceste seminarii ne puteam permite să discutăm filozofia dintr-un punct de vedere foarte larg, căci Blaga nu ținea să-și impună neapărat, în seminar, ideile sale, și să-și creeze discipoli. Îl interesa ca studenții să gândească. Dezbaterile lui erau foarte vii. Uneori, temele pe care le fixam erau destul de ciudate. Ion Negoieșcu a tratat, de exemplu, «Drama cu turn». De ce nu i-ai spune «Drama fără turn», l-a persiflat Radu Stanca. Ne urmărea (e vorba de epoca sibiană, n.n.) cu atenție, fiindcă i se părea că generația noastră e interesantă în formele ei de manifestare.” ■ Vasile Vetășanu reconstituie ideile și gândirea lui Titu Maiorescu din punct de vedere filosofic în articolul *Titu Maiorescu și spiritul filosofic constructiv*. ■ Alexandra Indrieș prezintă și traduce un fragment din romanul scriitoarei franceze Hélène Cixous, romanul *Tombe*, Ed. Seuil, 1973.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 232] George Gibescu formulează câteva idei despre *Moralitatea criticului*, ideea *responsabilității morale în critică* (de neconceput în afara ideii de valoare) având bogată tradiție de la Kogălniceanu și Maiorescu la G. Călinescu – pentru care criticul reprezenta „simbolizarea judecății solemne a masei” și nu „un funcționar al scriitorilor”: „Abaterile de la statutul moral al criticii au dus, într-un timp, la simplificarea și uniformizarea valorilor, la apariția unor tendințe dogmatice care rupeau în mod nedialectic conținutul creației de realizarea artistică, într-un cuvânt, la confuzia valorilor. *Critica voluntaristă* ale cărei avataruri ne sunt cunoscute de la valorificarea parțială a clasicilor până la impunerea unor mediocrități în dauna valorilor autentice, dar și *critica estetist-vulgară*, demolatoare a unor valori istoricizate nu sunt de natură a fi încurajate într-un climat ce se caracterizează astăzi printr-o largă deschidere asupra fenomenului cultural-artistic. [...] Critica devine o *axiologie*, condiționată și de moralitate, spirit critic, dăruire, cultură, gust, și, nu în ultimul rând, de vocație (se citează din *Raportul* prezentat de Tov. Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al PCR, cu accentuarea răspunderii morale a criticului contemporan: *Avem nevoie de o critică militantă, comunistă, și nu de una de «mușamalizare»* – ca să mă exprim într-un termen mai popular – de prezentare în culori trandafirii a aspectelor negative din artă, a unor activități artistice ce nu servesc, ci, dimpotrivă, dăunează”) [...]. Îndemnul Secretarului general al Partidului conferă o demnitate morală criticii, chemată să disocieze valorile artistice de nonvalori, de false inovații artistice.” □ Este semnalată apariția cărții Shakespeare – *Aforisme și cugetări*, ediție de Mircea Berindei (Albatros, colecția *Cogito*). □ *Scrisorile* lui Thomas Mann au apărut într-o versiune românească de Mariana Șora în 1974, discutate aici de Romul Munteanu. □ În *Critica de direcție* I. Lotreanu conspectează volumul lui I. Dodu Bălan,

Artă și ideal (Eminescu, 1975). □ Un portret *Mihail Sebastian* de M.N. Rusu. □ C. Stan, în *Starea poetică*, pune în discuție universul poetic al lui Nicolae Dragoș. □ E. Manu analizează în cronică sa *Comicologia* lui Marian Popa, „un adevărat bombardament informațional, gândit să ajungă în final la o «poetică bibliografică», în sensul unei cuprinderi enciclopedice a unei materii foarte vaste... o exegeză organizată sistematic spre a defini nu numai informativ conceptul de comic”.

17 mai

• [„**Flacăra**”, nr. 19] În *Ce profesim, ce profesăm*, Nicolae Stoian scrie despre *Cultul eroilor*, propunând o serie de proiecte editoriale pe această temă. Autorul susține că „rapsodia eroilor poporului nostru trebuie să capete o întru-chipare mai vie deopotrivă în vers și melodie, în culoare și în marmură, pe peliculă, pe ecran. În această direcție, dacă e vorba de factorii care să promoveze asemenea creații, încap cel mai puțin spiritul funcționăresc, precum și lipsa de discernământ ideologic și estetic. Cultul eroilor este substanța de viață și de simțire, și de gândire profundă și de fantezie, care impune exigența cea mai mare în realizarea artistică dar totodată și entuziasmul patriotic cel mai desăvârșit. Avem suficientă marmură în munții noștri, resurse sonore și plastice inepuizabile și, mai ales, o intensă flăcără în inimi, pentru a înveșnici și a ține mereu trează memoria eroilor”. □ În *Cartea*, Cornel Moraru prezintă volumul lui M. Ungheanu, *Arhipelag de semne*. □ În *România nemuritoare*, Ioan Iacob publică poezia *Mai, creangă de cireș a patriei*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Vechi previziuni înfăptuite*. □ Cu titlul *Cronică* (71), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Arad.

• [„**Luceafărul**”, nr. 20] În cadrul rubricii *Tinerețea clasicilor*, poetul omagiat este *Tudor Arghezi*. Semnează texte: Dan Cristea, Adrian Păunescu, Paul Dugneanu, Doina Uricariu, Valentin F. Mihăescu, Marcel Bărgănuș. ■ Dan Cristea, *Marea lecție a lui Arghezi*: „Într-adevăr, neobișnuită capacitate a poetului a fost prima trăsătură care i-a impresionat pe contemporanii săi. Publicându-și primele versuri într-o vreme când dominau peisajul liric St. O. Iosif, Goga, Cerna, Minulescu, poetul *Florilor de mucigai* s-a impus mai ales prin vigoarea și ineditul instrumentului lingvistic, într-atât de revoluționar, încât a pus în umbră substanța reală, dramatică a conținutului poetic. Multă vreme, meritul esteticii argheziene a constat în transformarea expresiei vulgare în epesie poetică (Lovinescu)”. □ Paul Dugneanu, *Romanul carnavalesc*: „Prin amestecul de stiluri, prin amalgamul de parodie și observație directă, ironie și comic, mimarea unor motive legendare și mitice devalorizate, textul arghezian se apropie de familia satirei menipee, a mimului și faceției, unde nu interesează evoluții calitative, relații, psihologii ci maniere, personaje și situații date. Interesul stă în expresivitatea și inventivitatea măștii comice. Și în această privință geniul verbal al lui Arghezi își găsește deplina realizare”. □ Marcel Bă-

răganu, *Lirismul senectuții*: „Spiritul elegiac, atât de propriu ultimei perioade argheziene, explică însuși caracterul expresiei. Poetul practică un limbaj dens, atingând uneori chiar nivelul distihului. Mai puțin metaforică, poezia se constituie, în general dintr-o seamă de constatări fruste...[...] poetul de notație favorizează afirmația sentențioasă, către care Arghezi s-a arătat dispus mai ales acum, când poezia sa resimte un proces de «clasificare». Apropiindu-se mai mult de viață decât de artă, el a adăugat o ultimă dimensiune unei creații ce-l înscrisa, încă de la debut, în ordinea marilor voci ale literaturii noastre”.

□ Valentin F. Mihăescu, *Virtuozitatea pamfletarului*: „Polemist reductabil (și desigur pătimaș), neangajat în viața socială poate mai mult decât alții, Tudor Arghezi reacționează cu o vivacitate nepuizabilă la tot ceea ce contravine unei poziții morale de o marcantă intransigență. De aici va lua naștere un întreg univers, populat de personaje, în care o privire interesată poate recunoaște demnitari politici și somități culturale ale timpului, clerici și oameni de afaceri, gazetari și falși patrioți, o lume întreagă cu ale cărei moravuri autorul duce un neîmpăcat război. Perfecta stăpânire a mijloacelor limbii și adecvarea lor la obiectul «atacului» fac din pamfletele lui Arghezi – dincolo de eficacitatea în plan moral – veritabile modele ale genului. [...] Arghezi învinge dificultățile și riscurile – literare și extraliterare – ale pamfletului, atingând nu de puține ori culmi de virtuozitate. Suntem, și în această parte a operei, în fața unui mare artist”.

□ Doina Uricariu, *O poetică a luptei*: „Arghezi e tipul de poet, rar sau irepetabil într-o cultură, care crede că sufletul și mintea au o epidermă a lor, ce pot atinge sensul de parcă acesta ar fi și el o epidermă. Condiție proprie luptătorului. Dar atingând aproapele și negându-l ca pe o imagine falsă sau răsturnată a misterului, Arghezi redobândește distanța. El o conține”.

□ Și Mihai Ungheanu se referă la *Tudor Arghezi: Scrieri 25*: „Surprinzătoarea și continua inventivitate cu care mănuieste cuvintele Arghezi își poate găsi nenumărate ilustrații în *Semne cu creionul*. În afara oricărei convenții scriitorul reușește să rămână solemn și pur sfidând formula encomiastică de duzină. [...] Ca în fața operei fiecărui desăvârșit stăpânitor și creator de limbă ispita de a reproduce cât mai multe pasaje din violentele și în același timp suavele lui pagini e mare. Opera lui Arghezi toarce încă lângă noi un fir de aur pe care e bine să nu-l uităm”.

■ Despre *Gherea și recunoașterea contemporanilor* scrie Mircea Iorgulescu: „Acțiunea în plan literar a lui C. Dobrogeanu-Gherea, având de la început un apăsător caracter polemic, era natural să fie întâmpinată în același mod; o acceptare imediată și totală a poziției și a vederilor lui ar fi echivalent, în fond, ca un eșec, fără împotrivire, fără rezistență fiind primite doar ideile comune și judecățile banale”.

■ La volumul de versuri al lui Valeriu Bucuroiu, *Ascensor pentru cuvinte* (Albatros, 1975), se referă Dorin Tudoran: „Nota comună a epigramelor lui Valeriu Bucuroiu este dată de spiritul său de moralist dedublat, în care luciditatea, «agresivitatea», buna stăpânire a tehnicii genului fac o bună casă, al cărui blazon este o exemplară integritate, un spirit colegial

pe care autorul nu-l abandonează niciodată”. ■ Voicu Bugariu recenzează romanul lui Liviu Bratoloveanu, *Reptila* (Dacia, 1975): „După cum arătam, *Reptila* este un roman al cărui autor nu recurge la modalități ale prozei moderne, preferând caracterologia clasică. Efectele literare sunt notabile, în sensul celor arătate mai sus. Există însă și neajunsuri, ținând de apariția intermitentă a unor locuri comune”. ■ Eugen Simion prezintă „*Glasul*” lui Vesper: „Iulian Vesper are tactul de a nu apăsa pe latura instinctuală a psihologiei țărănești. Țăranul, în *Glasul* este un om de o anumită civilitate, viața lui morală se supune unui cod. Respectă pe cei bătrâni, e sever cu copiii, își apără cu strășnicie bunurile, dar nu trece la acte nedemne. [...] Cartea, cu excepția finalului (superficial politizat) dă impresia de autenticitate. Formula ei, departe și de epica psihologică modernă, departe și de procedeele prozei țărănești tradiționale, merită a fi reținută”. ■ Marin Sorescu descrie *Un eseist*: „Ideile vin spre Mircea Malița încolonate, într-un avânt de zile mari. Pe unele le oprește, stă de vorbă cu ele. Întocmește fișe, grafice. Le pune în ecuație. Gânditorul încruntă sprâncenele, socotind la abac milenii: anul 2000, 3000, 4000. Malița se simte acasă în problemele delicate ale viitorologiei. Intră apoi în dialog cu specialiști (Marshall, McLuhan, Buckminster Fuller, Jean Fourastié...) despre «o samă de cuvinte» de-ale prezentului: mesajul mediului, criza sinergiei, civilizația tertiarului, tehnologia comportamentului, structurile păcii etc.”. ■ La Grete Tartler: *Chorale (I)* se referă Eugen Barbu: „O poetă sedusă de vraja verbală a poemului este Grete Tartler. Modelul său este blagian, limbajul abscons, cu trimiteri familiare inițiaților cântă un tărâm mirific, de legendă în care *Misterul* este cel ce domnește. Starea este de incantare și domnește în text o puritate ce amintește de Ioan Alexandru”.

18 mai

• [„Scânteia”, nr. 10 183] Comemorând *Un moment strălucit al istoriei noastre naționale: 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române*, acad. prof. Ștefan Pascu publică *Ideal cu adânci rădăcini istorice*. ■ Al. Philippide publică *Respect față de limba în care scriem*: „O expresie neîngrijită, un scris neglijent, aruncat pe hârtie în grabă, la întâmplare, este o necuviință față de limba însăși, față de care scriitorul are o datorie de recunoștință, fiindcă numai datorită ei el poate să-și exercite talentul. Poate cineva să aibă putere de observație, pătrundere psihologică, idei și judecăți adânci; dacă rezultatul acestora nu este exprimat într-o limbă curată și îngrijită, drumul către cititor este anevoios și greu, fără folos; și faptul acesta se poate verifica imediat dacă supunem un text literar la proba recitării, care este întotdeauna hotărâtoare. Toate acestea ar trebui să constituie și grija criticului literar. Aș spune chiar că la un critic preocuparea îngrijirii și a cultivării limbii trebuie să fie de două ori mai mare. Un critic literar trebuie să dea atenție limbii scriitorilor pe care îi cercețează, dar să dea atenție și limbii sale proprii. O dublă îndatorire deci, pe care

el trebuie s-o îndeplinească pentru a-și merita numele. Am spus adineauri: criticul «ar trebui» să facă lucrul acesta. Am întrebuințat într-adins optativul, deoarece criticii nu au întotdeauna grija limbii, chiar dintre cei cultivați și pătrunzători. Ei vorbesc cu predilecție despre fondul de idei și de sentimente, vorbesc despre gândirea poetică adâncă sau mai puțin adâncă a unei poezii, vorbesc de îndemânarea cu care un romancier sau un nuvelist își dezvoltă narațiunea și așa mai departe, dar nu spun un cuvânt despre limba scriitorului, despre raportul în care stilul acestuia se află față de limba pe care o întrebuințează și mai cu seamă despre raportul în care stilul său se află față de limba comună, de limba considerată ca un bun al tuturor acelor care o vorbesc. Și insist asupra acestui lucru pentru că sunt scriitori foarte dispuși să considere limba ca «un bun al lor», pe care îl tratează și îl maltratează cu rezultate care nu au nicio calitate de frumusețe literară, care pot să uimească pe cititor, dar nu-l mulțumesc. Limba nu suferă să fie maltrată și jignită, scriind-o neglijent și fără control, sub pretextul spontaneității. Însă, în chip firesc, și ca o răzbunare ce se ivește parcă din firea lucrurilor, orice insultă adusă limbii se întoarce întotdeauna împotriva celui care o jignește. Scriitorul care insultă limba scriind-o în chip neîngrijit și neglijent se insultă pe el însuși. Critica literară are datoria să țină seama de aceste adevăruri și să-și potrivească și ea stilul după aceste cerințe. Orice om trebuie să aibă respectul și dragostea față de limba maternă, dar mai mult decât toți, scriitorul și criticul literar. S-ar părea că este un lucru de la sine înțeles. Dar tocmai din cauza aceasta se trece mai ușor asupra lui și nu e rău să ni-l amintim din când în când și să vedem dacă este într-adevăr înțeles așa cum trebuie”.

19 mai

- [„România liberă”, nr. 9506] Grigore Hagiu pledează pentru *Poezia angajată*, încercând să explice sensul determinantului și să-i argumenteze necesitatea în literatură: „angajarea deplină în făurirea unei lumi așezate pe cele mai drepte temelii posibile implică un grad de conștiință avansată, raportabilă și interesată cu patos și luciditate de destinele generale ale comunismului în lumea întreagă, în vastele rețezări, în spiritul independenței și progresului social”.

20 mai

- [„Scânteia”, nr. 10 184] Ziarul titrează: *Răspunzând interesului viu al opiniei publice, în Italia a apărut al cincilea volum din seria „Scrieri alese” ale tovarășului Nicolae Ceaușescu.*

- [„Scânteia tineretului”, nr. 8084] Nicolae Balotă scrie despre *Responsabilitatea socială a criticii literare. Actul creator ca act moral*: „Printre actele umane, creația literar-artistică, urmărind un vast complex axiologic, prin prisma valorilor artistice, este un act eminent etic. Evoluția prozei noastre

literare în ultimele trei decenii poate fi considerată, în această perspectivă, ca un examen public al conștiinței social-morale.”

21 mai

• [„România liberă”, nr. 9508] În articolul *Arghezi în Italia*, Alexandru Balaci notează faptul că „în țara lui Dante Alighieri”, autorul român „este înscris în primele rânduri ale poezilor Europei contemporane, comparabil cu Rilke, Eliot, Claudel, García Lorca sau Aragon”, opera sa fiind tradusă, printre alții, de Umberto Cianciolo, Salvatore Quasimodo și Rosa del Conte, făcând cinste țării peste granițe.

• [„Scânteia”, nr. 10 185] N. Copoiu comemorează 120 de ani de la nașterea lui C. Dobrogeanu-Gherea publicând textul *Un proeminent gânditor și militant socialist*: „Se împlinesc astăzi 120 de ani de la nașterea lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, remarcabil teoretician și militant socialist, a cărui activitate s-a împlinit indisolubil cu dezvoltarea mișcării socialiste din țara noastră, timp de patru decenii, până în preajma creării Partidului Comunist Român. Apreciindu-l pe Constantin Dobrogeanu-Gherea ca «una din cele mai proeminente figuri de gânditori socialiști ai țării noastre», tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că «opera sa ocupă un loc de mare însemnătate în istoria științelor sociale din România, în răspândirea ideilor marxiste, în dezvoltarea concepției revoluționare a proletariatului»”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8085] Laurențiu Ulici glosează pe marginea „unei literaturi noi pentru omul nou”, analizând *Temele prozei – temele vieții*: „Tema politică e dezvoltată într-un câmp istoric relativ comun, cu mijloace diferite de la un autor la altul și cu finalități de asemenea diferite: adevărul în perspectiva istorică la D.R. Popescu, dreptatea în și ca acțiune politică la A. Buzura, morala adevărului la Platon Pardău. Căci, e bine să nu uităm, romanul politic, ca de altfel, orice temă epică, îngăduie dezvoltări diferențiate și o multitudine de aspecte problematice.”

• [„Viața studentescă”, nr. 20] Magda Cârnecki recenzează volumul lui Gh. Achiței, *Artă și speranță*. □ 30 de ani de la moartea lui Mihail Sebastian. □ La Ed. Dnipro din Kiev, în colecția *Din nestematele liricii universale*, a apărut o culegere din poezia eminesciană, în talmăcirea unui grup de lirici ucraineni. □ Apariții editoriale: *Artă și ideal* de I. Dodu Bălan, la Ed. Eminescu, încurajând *critica de direcție*; reportaje de Sânziana Pop, la Junimea, *Propunere pentru paradis și interferențe între etică, estetică și istorie literară* prin volumul lui T. Vârgolici de la Ed. Albatros, *Prietenia literară; Opere* de Nicolae Filimon, prefațat de Mircea Anghelescu, „un foarte bun cunoscător al literaturii de la mijlocul secolului al XIX-lea”.

22 mai

• [„România liberă”, nr. 9509] În cadrul rubricii *Vitrina cărții*, Aurel Martin prezintă volumul de poezii al lui Const. Ciopraga, *Ecran interior*,

punctând vădita opțiune către intertextualitate a criticului și istoricului literar, dar și „vocația de a judeca operele altora”, deoarece creațiile lirice proprii „se numesc *Eminescu, Shakespeare, Miron Costin, Dante*”, aceștia „fiind convertiți în metafore-simbol, în universuri umane grăitoare prin ele însele, în puncte de reper obiectiv naturale”. □ Tia Șerbănescu analizează succint *Jurnalul hellenic* al lui Pop Simion, despre care notează că „devine pe de o parte jurnal de lectură, despre Grecia, iar, alteori, un jurnal de călătorie, sentimental și exuberant”.

● **[„Cutezătorii”, nr. 400]** Începând cu acest număr, un nou roman foileton de Petre Luscalov: *Fiul munților*.

● **[„România literară”, nr. 21]** Editorialul *Gherea* este semnat de George Ivașcu: „S-au împlinit ieri, 21 mai, 120 de ani de la nașterea (în 1855) a lui Constantin Dobrogeanu-Gherea. Prilej de a omagia una dintre cele mai importante personalități din perioada organizării ca largă mișcare socială, apoi ca partid, a clasei noastre muncitoare, figură de prim plan, totodată, în istoria modernă și contemporană a literaturii noastre. Viața, activitatea atât de bogată în sfera luptelor sociale, opera lui inovatoare și îndrăzneță, suflul de înalt umanism care-i caracterizează cele aproape cinci decenii de dăruire mersului-înainte al societății românești – toate acestea sunt tot mai bine cunoscute și tot mai larg prețuite”. ■ Pe prima pagină este reprodus un citat din Nicolae Ceaușescu: „Creația literar-artistică, rezultat al muncii și cunoașterii, este chemată să răspundă cerințelor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, să îmbogățească și să înfrumusețeze viața spirituală a omului; pentru a fi la înălțimea imperativelor sociale, arta trebuie să-și tragă seva din frământările și năzuințele poporului. Cât de plastic exprima această dorință C. Dobrogeanu-Gherea când afirma: «Ideile și tendințele sociale sunt chiar sângele cald și hrănitor care nutrește și face viețuitor organismul numit artă»”. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Primăvara culturală bucureșteană*: „Sub genericul «Primăvara culturală bucureșteană», ale cărei manifestări au început luni, 19 mai 1975, sunt reunite o serie de importante acțiuni menite să contribuie la educarea socialistă a maselor. În ziua inaugurală a avut loc, la Muzeul de Istorie a Municipiului, un simpozion intitulat «Arta și cultura bucureșteană», organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului, la care au participat Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Ion Dumitrescu, președintele Uniunii Compozitorilor, prof. Amza Săceanu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului, Radu Beligan, director al Teatrului Național, criticul de artă Dan Grigorescu și Maria Stanciu, director general al Centralei «România Film». În cadrul aceluiași acțiuni, la Muzeul Satului s-a desfășurat recitalul poetic «De la poezia populară la poezia modernă», organizat de cenaclul «Lumea satului» cu sprijinul Uniunii Scriitorilor. Au fost invitați Camil Baltazar, Eugen Frunză, Const. Nisipeanu și Ovidiu Papadima. Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București,

Centrul de librării București, Centrala editorială și Biblioteca de stat au organizat, în sala I.R.R.C.S. din str. M. Eminescu nr. 8, o expoziție bucureșteană de carte «Anul internațional al femeii». De asemenea, Biblioteca municipală «M. Sadoveanu», cu sprijinul Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București, a întocmit un bogat program de manifestări: marți, 20 mai, simpozionul «Scriitori și istorici – cronicari ai cetății», la care au fost invitați dr. Virgil Cândea, Radu Cârnci, Vintilă Corbul și Tudor George. În aceeași zi, a fost inclus în program recitalul de poezie «Voci de primăvară», la care au fost invitați Ion Crânguleanu, Victor Tulbure și Tiberiu Utan, – ca și dezbateră «Patriotism și umanism în literatura română», cu participarea poezilor Ioana Diaconescu, Dumitru M. Ion, Gabriela Melinescu, Ion Lotreanu și Dan Mutașcu. Tot marți, 20 mai, în sala clubului «Iremoas», din Bd. Preciziei nr. 12, a avut loc recitalul de poezie «Cântare cetății lui Bucur», la care au fost invitați poezii Maria Banuș, Radu Boureanu și Mircea Micu, iar în sala I.P.G.G.H., din str. Coralilor nr. 2, momentul liric «București, oraș al poeziei», cu participarea poetului Virgil Carianopol. Marți 20 mai, în sala Liceului nr. 10 din Capitală, a avut loc manifestarea «Itinerar bucureștean», cu participarea lui Ion Grecea, iar la Școala generală nr. 114, întâlnirea scriitorului Alexandru Mitru cu pionierii și cadrele didactice, sub genericul «Bucureștiul copilăriei mele». □ *Editura Kriterion – 5 ani de activitate*: „La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a avut loc deschiderea expoziției retrospective de carte organizată de către Editura Kriterion, cu prilejul împlinirii a 5 ani de existență. După cuvântul directorului Casei Scriitorilor, Haralamb Zincă, scriitorul Domokos Géza, directorul Editurii Kriterion, a vorbit despre activitatea rodnică a acestei instituții, subliniind succesele obținute în publicarea cărților semnate de scriitori aparținând naționalităților conlocuitoare din țara noastră. Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, a adus apoi salutul conducerii Uniunii Scriitorilor. A urmat o seară literar-muzicală în cadrul căreia Szász János a dat citire mesajului de apreciere din partea președintelui Uniunii Scriitorilor și a citit două poezii de Virgil Teodorescu, dintre care o traducere din Méliusz József. Au citit din poeziile lor Balogh József, Ion Bănuță, Israel Bercovici, Ana Blandiana, Mikola Corsiuc, Csiki László, Ștefan Augustin Doinaș, Gerhard Eike, Stelian Gruia, Majtényi Erik, Klaus Stephani, Szemlér Ferenc și Slavco Vesnici”. □ *Alba Iulia – vatră de țară*: „Cu prilejul atestării a 2000 de ani de existență a municipiului Alba Iulia (Apoulon) și împlinirea a 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române sub Mihai Viteazul, Uniunea Scriitorilor și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Alba au organizat, în sala Casei municipale de cultură, spectacolul omagial de poezie «Alba Iulia – vatră de țară». Cuvântul înainte a fost rostit de Nicolae Ciobotă, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă. Au luat apoi cuvântul Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, și Mircea Tomuș, redactor-șef al revistei «Transilvania». Au recitat

poezii patriotice Ioan Alexandru, Teodor Baș, Horia Bădescu, Vlaicu Bârna, Radu Cârnelci, Mircea Dinescu, Mihai Gavril, Ion Horea, Cezar Ivănescu, Felicia Marinca, Ion Mărgineanu, Mircea Micu, Ion Mircea, Doina Sălăjan, Ion Sângerean, Petre Stoica, Gheorghe Tomozei și Romulus Vulpescu. De asemenea, poeții prezenți au mai participat la două șezători literare organizate la Aiud și Ocna Mureș”. □ *Creația literară a elevilor*: „În ziua de 15 mai a.c., Comitetul Municipal București al U.T.C. a organizat la Casa Corpului Didactic o consfătuire privind creația literară a elevilor. Lucrările au fost conduse de Andrei Popescu Drumuri, secretar al Comitetului Municipal București al U.T.C, președintele Consiliului Municipal al elevilor. Participanții – responsabili cenaclurilor literare ale elevilor, membrii cenaclului reprezentativ al elevilor «Săgetătorul», au purtat un interesant dialog cu scriitorul Mircea Sântimbreanu, directorul Editurii Albatros, prilej cu care s-a conturat ideea constituirii unui club al elevilor prieteni ai editurii”. □ Ion Mitru semnează nota *Ion Dongorozi*: „Ion Dongorozi a plecat dintre noi. Îl plângem îndurerăți. Dar pilda lui, a creației sale închinată idealului de bunătate, înțelegere și încredere în oameni va rămâne, pe totdeauna, vie”. □ *La Vaslui*: „În zilele de 17, 18 și 19 mai Cenaclul umoriștilor al Asociației Scriitorilor din București a ținut cinci șezători în orașul Vaslui și în comune ale județului. Au luat parte scriitorii Vasile Băran, Silviu Georgescu, Florin Andrei Ionescu, Aristide Mircea, Al. Mirodan, Nicuță Tănase, H. Salem, Valentin Silvestru, Dumitru Solomon, Marin Sorescu, Sorin Titel, Bogdan Ulmu. Au citit proză și fragmente dramatice actorii George Bănică și Dimitrie Dunea. Caricaturistii Al. Clenciu, Anton Dragoș și Sorin Postolache au prezentat (în proiecție) și comentat lucrări proprii”. □ Al. Raicu semnează nota „*Viiitor de aur țara noastră are*”: „În comuna Bolintinul din Vale străjuiește un monument realizat de sculptorul Fr. Stork: o boltă de marmoră sprijinită de patru pilaștri subțiri sub care este așezat soclul și bustul lui Dimitrie Bolintineanu. Sub semnul acestei mari personalități a literaturii noastre, timp de două zile, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului București și Uniunea Scriitorilor au organizat în această localitate prima ediție a Festivalului-concurs de poezie patriotică «Viiitor de aur țara noastră are». În prima zi, în sala cinematografului «Luceafărul», arhiplină, s-au desfășurat lucrările simpozionului «D. Bolintineanu, om al epocii sale, patriot vizionar». După cuvântul rostit de prof. Dumitru Boriga, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Ilfov, a vorbit tovarășul Gheorghe Marinescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., secretar al Comitetului județean Ilfov al P.C.R. Acad. Șerban Cioculescu, aducând salutul Uniunii Scriitorilor, a evidențiat rosturile simpozionului și Festivalului de poezie organizat și a subliniat patriotismul fierbinte ce străbate întreaga operă a lui D. Bolintineanu. În continuare au vorbit Dumitru Almaș, Ion Potopin, dr. Gh. Bulgăr, prof. Ion Carbarău și Flaviu Sabău. A doua zi a Festivalului a fost consacrată unei reuniuni de lucru la care au participat repre-

zentanți ai tuturor cenaclurilor literare din județul Ilfov. Un juriu compus din poezii Nicolae Dragoș, Virgil Carianopol, Al. Raicu, Ion Potopin și Viorel Cozma a selectat în prealabil cele mai bune poezii prezentate la concurs, de către membrii cenaclurilor literare din Oltenița, Giurgiu, Bolintinul din Vale, Fierbinți, Urziceni, Brănești, Letca Nouă și alte localități ilfovene. Premiul I al Festivalului-concurs de poezie patriotică «Viitor de aur țara noastră are» a fost decernat lui Marin Constantin, pedagog la Liceul din comuna Fierbinți; Premiul II – lui Gheorghe Băjenaru și Dan Mucenic, profesori din Brănești și respectiv Giurgiu; Premiul III – tinerilor Marin Turcu (Urziceni), Teodor Petrescu (Giurgiu) și Cornel Negrea (Letca Nouă). Alte premii decernate de unele cenacluri literare au fost atribuite Veronicăi Olteanu (Giurgiu), Dumitra Drăgan (Buftea), I.C. Popescu și George Șerbulea (Oltenița). Festivalul s-a încheiat cu un spectacol literar-muzical la care și-au dat concursul corurile din Bolintin-vale și formația instrumental-vocală «Rod» din municipiul Giurgiu”.

■ Virgil Teodorescu semnează *Armonia contrariilor*: „Prima întrebare care se impune poetului, și în aceeași măsură oricărui creator adevărat, este de a ști cum să dea impuls schimbărilor radicale la care el aspiră, nu folosind, pur și simplu, mijloacele de care dispun, în principiu, toți oamenii, ci plecând de la activitatea care îi este proprie, căpătând sensul iminenței. Așa stând lucrurile, se înțelege de la sine că nu are nicio legătură cu poezia cel care îmbătrânește mestecând versuri și păstrând în memorie aroma fânului proaspăt cosit, nici cel care se dovedește incapabil de a trece dincolo de copia fidelă și fotografică a realității, fără a putea identifica într-un avion, de pildă, existența acelei «oiseau au vol inverse qui nidifie en l’air» de care vorbește Apollinaire. Ceea ce a rămas și va rămâne în poezia mea, este aceeași inalterabilă poziție revoluționară. Desigur, nu pot spune că ceea ce scriu acum seamănă ca două picături de apă cu ceea ce scriam în 1932. E vorba, la urma urmei, de a merge înainte de pe o poziție fermă, e vorba de o rigoare revoluționară aplicată condițiilor istorice și sociale. Asta mi se pare important. Eu cred că în ceea ce ne privește pe noi, scriitorii, și în genere pe toți creatorii de artă, trebuie să facem efortul de a împlini integrarea într-o conștiință unică a exigențelor profesionale și cetățenești, militând pentru însușirea activă a unicului adevăr că finalitatea social politică a artei, sensul ei umanist socialist, reprezintă criteriul suprem și chezașia demnității sale. Trebuie să stimulăm afirmarea tinerelor talente, ferindu-ne a forța falsa profesionalizare precoce, să educăm pe scriitorii tineri în spiritul cultului față de muncă, al responsabilității în actul de participare la formarea și dezvoltarea personalității umane. Să procedăm în așa fel ca scrierile noastre să fie organic asimilate de civilizația socialistă ce se clădește pe pământul României”.

■ Revista alocă pagini pentru continuarea dezbaterii cu tema *Probleme ale poeziei contemporane*: □ Aurel Martin, *Poetul în forum*, afirmă, în contextul poeziei patriotice: „Nu întâmplător poezia cultivată preferențial e agitatori-că și mobilizatoare, aduce în primul plan figuri exemplare, e un răspuns

imediat la întrebările acute ale actualității, intră în dialog cu trecutul, prezentul și viitorul din perspectiva țelurilor finale și a ideologiei epocii. Afirmând o viziune românească asupra lumii și a dialecticii istoriei, dar mai ales câteva aspecte de specific, revelatorii pentru că sunt esențiale. [...] Din păcate, nu toți cei ce-și ritmează gândurile izbutesc să fie aplaudați la scenă deschisă. Mulți stau sub cortul declamațiilor de circumstanță. Împrejurare impunând, și în cazul poeziei patriotice, decantarea valorilor. Descurajarea veleitarilor, încurajarea tentativelor cu adevărat elocvente, prin înțelegerea adâncă, tulburătoare a conceptului de țară, însușit ca realitate afectivă și politică, istorică și immanentă, covârșitoare. Criticii îi revine, firește, în acest context, sarcina de a discuta faptele, cu severitatea înlesnită de succesele lirice obținute, cu luciditatea instanței care sancționează abaterea, cu entuziasmul celui ce descoperă noutatea timbrului, a temei particulare, a unghiului interpretativ. Dar și de a orienta. Prin opțiuni. Prin analiza la obiect și prin elucidarea unor aspecte de principiu. Prin abordarea, adică, practică și teoretică, a condiției actuale a patriotismului ca manifestare existențială. Ca mod de afirmare personalizant. Programul partidului nostru e, prin amploarea sa, prin evocarea rădăcinilor și prin întrevederea coroanelor, expresia dialectică a portretului României în durată. A mișcării lui în devenire. Țintind imaginea comunismului. Program invitându-l pe scriitor la meditație gravă. Pe marginea ideii de destin, de progres, de tactică și de strategie, de libertate, de luptă, de sacrificiu, de eroism, de încredere în victoria binelui asupra răului. Program care, punctând trecutul, prezentul și viitorul națiunii, oferă un cadru general răscolitor pentru memoria și pentru visele colectivității naționale”. □ Mircea Iorgulescu, *Aplicația critică*: „Este o naivitate să ne închipuim că marile teme țin la distanță pe veleitari; dimpotrivă, ele îi atrag cu o forță pe care conștiința (ori măcar sentimentul) deficitului de talent o sporește în loc s-o micșoreze. În interesul efortului de limpezire, de renunțare la artificiu și la convenționalism, la retorisme fără legătură cu viața și sufletul omului de azi, efort pe care mă bucur să-l descopăr în creația și în intervențiile unor creatori autentici, să nu se neglijeze rolul esențial al aplicației critice. Este nevoie să disociem, cu fermitate, cu intransigență, în interesul culturii epocii în care trăim, între poezia filosofică și închipuirile filosofarde, între poezia patriotică și compunerile patriotarde, între poezia adevărată și versificațiile torențiale, între impulsul liric autentic și mimetism. Nu doar sub aspectul de principiu, ci prin exerciții critice aplicate”. □ Laurențiu Ulici, *Între tradiție și... tradiție*: „Astăzi patriotismul e implicat profund în efortul constructiv al fiecărui ins, în modul sensibilității contemporane, în tipul de spiritualitate contemporan, în aceasta constă modernitatea lui. Iar a exalta la nesfârșit, în spirit tradiționalist, trecutul imemorial, pășunile și transhumanța nu e o dovadă de participare la prezent, ci mai curând de ocolire a lui (ca să nu mai spun că trăim în secolul tehnicii). Participarea poeziei la viața României contemporane o înțelegem, sau ar trebui s-o înțelegem, ca pe

un efort de comunicare în plan liric cu sensibilitatea evoluată a omului de azi, cu spiritualitatea lui modernă, într-un cuvânt cu tot ceea ce semnifică noțiunea de om al timpului nostru”. ■ Constantin Țoiu semnează *Un secol de poezie*: „Se poate vorbi de pe acum despre un secol Arghezi în poezie și în conștiința ei românească. Un secol Brâncuși e gata turnat. Dedesubt, o rădăcină comună: pământul pe care călcăm”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Originile crizei conștiinței europene*, considerând că începutul crizei este revoluția franceză. ■ Ștefan Andreescu scrie despre *Ideea unității politice a Țărilor Române înainte de Mihai Viteazul* în textul *Permanența unei aspirații*. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară intitulată *Un roman sadovenian*, notând reeditarea volumului *Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă*, Editura Eminescu. ■ Citim recenzii: □ Virgil Mazilescu prezintă *Vârsta cunoașterii* de Adrian Mușiu (Albatros, 1974): „În ciuda măștilor dramatice (ba, uneori, de-a dreptul crâncene: *Cosmica I, Imprecația lui Prometeu, Sublima cântăreață*) pe care și le flutură cu mândrie, poezia lui Adrian Mușiu izvorăște dintr-o funciară gratuitate”. □ Dana Dumitriu semnează *Jocul lucid al imaginației*, o prezentare a volumului *Focul și sărbătoarea* de Adrian Popescu (Dacia, 1975): „Prin forța viziunii sale lirice și prin eleganța expresiei, Adrian Popescu ni se pare unul dintre cei mai buni poeți ai tinerei generații. Și poate a venit timpul ca fiecare dintre acești poeți să fie analizați de critica noastră mai pe larg și mai amănunțit”. □ În *Critica integratoare și simpatetică* G. Dimisianu recenzează *Sub semnul lui Aristarc* de George Munteanu (Eminescu, 1975): „Dacă principiul integrator este acela care decide factura acestei critici, în ceea ce privește fixarea obiectului, atitudinea e declarat simpatetică. Riguros și doct, nedivagant decât în limita impusă de raza cercetării, așa de aproape de stilul supravegheat al elaborărilor universitare (cu excepția, totuși, a unor inflamări polemice), George Munteanu mărturisește că scrie călăuzit de afinități: «...scriu numai despre aceia dintre ei în ochii cărora uitându-mă, urmărindu-le concordanța dintre ce zic ori scriu și ce fac, simt năvalnic cum mi se luminează privirile». Un mod de a ocoli profesionalismul, specializarea, recea rutină.... Nu știm dacă practicabil de oricine”. □ Valeriu Cristea publică *Puterea epicului*, o recenzie la *Îndrăgostitele* de Georgeta Mircea Cancicov (Minerva, 1975): „E ciudat câte puncte de contact are proza Georgetei Mircea Cancicov cu literatura mai nouă. Chiar dacă Georgeta Mircea Cancicov nu a dobândit suprafața literară necesară exercitării unei influențe directe, se pare că scriitoarea a «ghicit» câteva din liniile evoluției prozei contemporane”. ■ L.[aurențiu] U.[lici] revine la *Prima verba* cu textul *La scara memoriei*, o prezentare a volumului *Saltul* de Bogdan Ulmu (Ed. militară, 1975): „Într-un fel, nu numai tematic dar și prin câteva accente zglobii ale scriiturii, *Saltul* este o carte străină, totuși, de autorul ei. Se vede clar, prea clar, din paginile ei că – dincolo de ceea ce este experiență personală – Bogdan Ulmu l-a citit bine pe... Doru Davidovici (să ne amintim de debu-

tul aerian al acestuia) și amândoi l-au citit foarte bine pe... pe... În fine, pedepsit de fragilitatea epicului, debutantul de acum are, pentru a se revanșa, argumentul temperamental și, consecutiv acestuia, argumentul sâmburelui stilistic”. ■ Revista dedică pagini lui C. Dobrogeanu-Gherea. Citim trei texte: Mircea Zăciu (*Diagnosticianul Gherea*), Șerban Cioculescu („Trăsătura caracteristică...”), Al. Săndulescu (*Momentul Gherea în critica românească*). ■ În pagina destinată istoriei literare, S. Damian publică textul *Cei întorși de pe muntele vrăjit*, un text despre Thomas și Heinrich Mann. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă prezintă volumul *Proverbe și cugetări bengaleze*, volum alcătuit de Amita Bhose. ■ Mihai Beniuc publică textul omagial *Șolohov la 70 de ani*. ■ Ion Horea scrie *Cu munții în față*, o tabletă despre Alba Iulia. □ Versuri semnează: Mihail Celarianu (*Portret; Sufletul meu; Adorația Crăieșei*), Tiberiu Utan (*Aruncătorul de cuțite; Homo sum; Bastonul lui George Enescu; După furtună; Mâna tâlharului; Balonul captiv; Veverița*), Florin Costinescu (*Întruchipări de vestale; Marmora-vis; Sugestie pentru o posibilă gravură*). ■ Al. Andrițoiu și Liliana Blajovici semnează traduceri *Din lirica vietnameză*: Tran Thanh Tong (*Peisaj de vară; Nostalgie în grădina haremului*), Tran Nhan Tong (*Dimineață de primăvară; Apus la Thien Troung; Luna; La Palatul din Thien Troung*), Huyen Quang (*Crizanteme; Plimbare cu barca; Siesta*), Bui Dong Lich (*Muntele Dai Ham*), Cao Ba quat (*De când te-ai dus...*), Ho și Min (*Frumusețe; Nu pot dormi; Un cocoș cântă*), To Hun (*Profesiune de credință*). □ Revenind la rubrica sa, Ana Blandiana publică tableta *Trecerea*. ■ Din *Prezențe românești* reținem știri scurte, nesemnate: „La Verlag Volk und Welt din Berlin a apărut recent, în traducerea lui Alfred Kittner, romanul lui Zaharia Stancu *Ce mult te-am iubit*. * Revista sovietică «Inostrannaia literatura» publică în nr. 4/1975 fragmente din volumul *Paradisul murdar* de Ioan Grigorescu (București, Editura Cartea Românească, 1974), însoțite de o scurtă prezentare a activității literare a autorului. Traducerea în limbă rusă este realizată de M. Fridman. [...] * În numărul din martie-aprilie crt. (58; an IX), revista italiană de cultură «Silarus», care apare la Salerno, publică, în versiunea italiană, trei poeme de Radu Cârnelci, din volumul *Oracol deschis*. Traducerea versurilor și o notă biobibliografică sunt semnate de Nicoletta Loffredo Corteanu”.

23 mai

• [„**Munca**”, nr. 8282] Într-o notă se face o succintă prezentare a evenimentului „Primăvara culturală bucureșteană”. □ Se anunță apariția, în Italia, a celui de-al cincilea volum din seria de *Scrieri alese* de N. Ceaușescu, „o nouă mărturie a prestigiului internațional al președintelui României”.

• [„**Scânteia**”, nr. 10 187] Pe prima pagină citim *O sărbătoare a prieteniei româno-coreene, zile istorice în dezvoltarea colaborării frățești, a solidarității militante dintre partidele și popoarele noastre. Vizita tovarășului Kim Ir Sen*

în fruntea delegației de partid și guvernamentale a Republicii Populare Democrate Coreene.

● **[„Contemporanul”, nr. 21]** În textul *Spre decantarea lirismului*, Dumitru Micu analizează cartea lui Marin Sorescu: „Așezând între aceleași coperte volumele *Tușiți*, *Suflete*, *bun la toate* și *Astfel*, Marin Sorescu și-a depozitat în *Norii* cea mai mare parte a producției lirice date la lumină după apariția culegerii *Unghi*, ce-i reunește cărțile de poezie de până în 1970. La o lectură mai puțin analitică, oricine are, probabil, sentimentul de a regăsi în culegerea de curând apărută doar ceea ce se află în precedentele volume ale autorului. Marin Sorescu rămâne același artist ultralucid, demitizant, iconoclast, rebel față de normele prozodice consfințite de practici multimilenare, persiflant, înclinat spre bufonerie, vorbitor în dodii, căutător de efecte tari, amator de asociații deconcertante. Un leit-motiv al poeziei sale continuă a fi oroarea de inautentic, de tot ceea ce amenință să sufocă «viul», să automatizeze comportamentele umane, repulsia față de prozaismul plat, de trivialitate. O sursă constantă de inspirație: fobia față de intelectualismul sterilizant. Modul atitudinal cel mai frecvent este, ca înainte, supralicitarea realităților detestate, simularea identificării cu ele, afișarea unui hiperintelectualism, a unei cerebralități mefistofelice – mai pe scurt: parodia”.

● **[„Cronica”, nr. 21]** Pe prima pagină, despre *Spiritul enescian* scrie Ștefan Niculescu: „În răstimpul celor două decenii de la dispariția lui George Enescu, muzica a trecut, precum se știe, prin noi și importante prefaceri”.

■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Vocile* de Lucian Valea (Junimea, 1975): „Preocupat de receptarea «minunilor lumii», Lucian Valea anexează în *Vocile* noi zone de sensibilitate ariei tradiționaliste, după un model care poate fi recunoscut în poezia lui Blaga. Pentru că își înțelege modelul în spirit și nu în literă, «rostirea» poetului nu se îneacă în pastişă, distingându-se printr-un timbru liric personal”.

■ În *Istorie și destin* Zaharia Sângerzan scrie despre *Labirintul* lui Francisc Păcurariu în comparație cu romanul *Delirul* lui Marin Preda, constatând că: „Alături de *Delirul*, *Labirintul* lui Francisc Păcurariu este romanul unei epoci și vocea lucidă a unei conștiințe tragice”.

■ În *Mențiuni critice* citim: □ Mariana Zavati scrie despre *Simțul practic* de Al. Paleologu: „*Simțul practic* evidențiază o densitate ideatică redată în manieră agreabilă de conversație cu tine însuși sau cu un interlocutor ales”.

□ Al. I. Friduș prezintă *Propuneri pentru paradis* de Sânziana Pop (Junimea, 1975): „Deci cartea Sânzianei Pop nu este bună doar pentru că mai sunt atâtea altele proaste, ci pentru că detașându-se de ele, reușește, în același timp, să fie unica în felul ei, autoarea impunând o manieră, seducătoare, greu de imitat, dar și mai greu de definit într-o formulă care să-i epuizeze posibilitățile”.

□ Emilian Marcu recenzează *Cântec la izvoarele lumii* de Gheorghe Istrate (Ed. Militară, 1975): „Poemele patriotice ale acestei cărți ne duc tot mai mult către origini, către poezia lucrurilor și a locurilor, făcând posibilă comunicarea noastră, prin

vocea poetului, cu strămoșii”. ■ Sergiu Teodorovici discută despre *Lungul drum al cărții către cititor*, ocupându-se de tirajele mici, recomandări, stocuri, volume greu vandabile, ajungând la concluzia că e necesară „o informare mult mai operativă, mai substanțială și mai concludentă”. ■ Apare *Un text postum al lui Demostene Botez*, intitulat *La Iași*. ■ Al. Săndulescu scrie despre *C. Dobrogeanu-Gherea și realismul*: „Gherea a vorbit la noi primul despre caracterul nemistificator al realismului, despre determinarea lui social-istorică, despre necesitatea adâncirii lui pentru literatura română de după 1880. Această linie, continuată în critică, mai ales de G. Ibrăileanu se va dovedi cu deosebire fertilă pentru proza și în speță pentru romanul nostru interbelic”. ■ Din *Moment reținem*: □ „*Junimea*”: „Editura Junimea din Iași a împlinit cinci ani de activitate. Este o aniversare pe care tânăra casă editorială o susține prin prezența sa constantă și de prestigiu în fructuosul domeniu al cărții românești. În cei cinci ani de la lansarea primelor volume, Junimea a publicat 300 de titluri, însumând 4.000.000 exemplare. Sunt cifre de rezonanță, alcătuitoare ale unor remarcabile preocupări de tematică diferită: literatură clasică română și universală, scriitori contemporani, debuturi, literatură științifică, cărți pentru copii, reportaje, convorbiri, interviuri, antologii etc. Revista «Cronica» salută aniversarea editurii Junimea cu încredințarea că bunul renume al acestei instituții de spirit se justifică și se va justifica”. □ *De ce nu Biblioteca Miron Costin?*: „Sărbătorindu-și cei 90 de ani de existență, Biblioteca municipală din Roman s-a dovedit în cursul manifestațiilor desfășurate – și la care «Cronica» a ținut să fie prezentă alături de slujitori ai culturii din toate județele Moldovei – o unitate matură, situată în centrul mișcării pentru carte din orașul lui Miron Costin. Atât simpozionul de la Casa de cultură, deschis de Constantin Ciopraga, cât și șezătoarea de la Salonul cărții (primul salon al cărții în Roman) prefațat de George Lesnea, au fost manifestații de prestigiu și de largă audiență. Salutul revistei noastre a fost rostit de Aurel Leon. Editura «Junimea» a fost prezentă prin redactorul Gh. Drăgan, iar bibliotecarii ieșeni au constituit o delegație numeroasă în frunte cu Const. Gâlea. Întrucât biblioteca din Roman s-a mutat în noul sediu din viitoarea piață civică Miron Costin – unde de altfel se află organizat și Salonul cărții – nu vedem de ce n-ar primi (mai bine zis n-ar reprimi) titulatura de Biblioteca «Miron Costin». O supunem forurilor în drept”. ■ Versuri semnează: Haralambie Țugui (*Pe fruntea ta, Mihai*), Gheorghe Țiplea (*Chipul Luceafărului; Râul copilăriei; Scurt circuit*), Vasile Constantinescu (*Istorie*).

● [**„Orizont”, nr. 21**] Cronica literară este semnată de Lucian Alexiu și este țesută în jurul romanului lui Ion Lăncrănjan, *Caloianul* (vol. I, II, Albatros, 1975), un prozator „câștigat definitiv de rigorile epicii tradiționale (ale romanului transilvănean)”, dar care face un salt spre „o direcție literară dintre cele mai moderne”. ■ Încercări de definire a poeziei moderne, trecând prin citarea unor mari critici francezi precum Marcel Raymond, *De la Baudelaire la su-*

prerealism (Univers, 1970), G. Bachelard, *La poétique de la rêverie* (P.U.F, 1968), H. Friedrich, A. Béguin, astfel de încercări face Rodica Bărbat în articolul *Poezia modernă – elemente definitorii*. ■ Ne poartă pe aripile fanteziei lirice Vladimir Ciocov și Ilie Măduța. ■ Ana Pop Sârbu publică fragmentul *Matei, pelerinul*. ■ Ion Arieșanu continuă seria de *Popasuri siciliene* (IV) cu episodul intitulat *Palatul Normanzilor*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 233] Mircea Scarlat revine la *O subtilă polemică argheziană*, polemica Barbu-Arghezi, declanșată de Ion Barbu în 1927 prin mai cunoscutul articol *Poetica domnului Arghezi*, având un răspuns târziu din partea lui Tudor Arghezi, subtil, fără să citeze numele preopinentului sau, în eseu despre *Eminescu*, din 1943, la Ed. Vremea. „Pentru a-l nega pe Arghezi, Ion Barbu îl opunea lui Eminescu. Pentru a răspunde criticilor barbiene, Arghezi relevă în opera lui Eminescu tocmai aspectele pe care Barbu le criticase în *Cuvinte potrivite*... Barbu vedea acolo «o poetică... manufacturieră: Dl Arghezi face poezii cu inocenta aplicațiune spre migală a unui ceasornicar...» La fel de categoric, Arghezi subliniază precizia de *manufacturier* și aplicațiunea spre migală drept trăsături... caracteristice poeziei eminesciene. Apoi merge mai departe cu polemica la adresa lui Ion Barbu, echivalând «meșteșugul poetic» cu ceea ce în mod curent se cheamă *stil*... Arghezi vorbește în eseu său de pe pozițiile meșteșugarului sadea, fiind chiar mândru de condiția lui. Ironia lui Arghezi e atât de subtilă, încât sugerează că înțelegerea poeziei lui Eminescu e deschisă numai celor care, ca el, sunt meșteșugari!” □ Recenzii de E. Manu la volumul de debut în critică al poetului I. Lotreanu, *Analogia suverană* (Eminescu), respectiv Petre Anghel, în *Etică și valoare*, despre debutul critic al lui Marian Vasile, *Disocieri în teoria culturii și artei moderne* (Albatros). □ Cronici despre literatura universală, I. Lotreanu despre Balzac – 125 de ani de la moarte, *Prima fabrică literară* și Romul Munteanu, *Lecturi sartriene*. □ *Aventura limbii române*, serialul lui Eugen Barbu, se ocupă de *Noul testament de la Bălgrad*.

24 mai

• [„Scânteia”, nr. 10 187] Și acest număr stă sub semnul vizitei lui Kim Ir Sen. ■ Ioan Grigorescu, în *Comoara de la Voinești*, scrie un text amplu despre merele din zonă.

• [„Flacăra”, nr. 20] Niculae Stoian publică poezia *Istoria cu învățătură*. □ În *România nemuritoare*, Petre Dragu publică poezia *Simetrie*, Lucian Avramescu, *Dacă se nasc copiii-n țara lor*, iar A. Dohotaru poemul *Până unde se poate merge pe străzi*. □ Constantin Simionescu publică *Mărturii despre Mihai Viteazul*. □ În *Ce profetăm, ce profesăm*, Niculae Stoian publică «Programul zilnic de îndeplinit», un eseu cu caracter omagial dedicat lui Șerban Cioculescu. □ Cu titlul *Cronică* (72), Traian Stoica prezintă ultima ședință a

Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Sala Palatului. Mare parte din descriere este dedicată poemului *Biografie* de Adrian Păunescu.

• [„**Luceafărul**”, nr. 21] În cadrul rubricii *Tineretea clasicilor* este reactualizată imaginea poetului *Lucian Blaga*. Semnează texte: Gh. Achiței, Marius Robescu, Cezar Ivănescu, Florin Manolescu, Eugen Simion. □ Gh. Achiței, *Lucian Blaga și tradițiile culturii*: „Este evidentă în scrierile filosofice ale lui Lucian Blaga încercarea de a descifra sensul spiritualității românești, acele note ce ne asigură, ca «Eu colectiv», un profil inconfundabil. S-a vorbit mult în trecut despre sursele filosofice străine care l-au inspirat pe Lucian Blaga într-o atare tentativă. Dar ar fi eronat să ignorăm, în primul rând, motivațiile de ordin intern ce sunt de obicei mai puțin observabile la un examen superficial ale operei literare și filosofice ale lui Lucian Blaga. Ele explică cel mai mult valoarea reală a efortului pe care Blaga l-a întreprins în condițiile culturii noastre naționale, cu toate limitele pe care i le recunoaștem în prezent”. □ Marius Robescu, *Firul nevăzut al universului*: „Lui Blaga poezia i s-a înfățișat dintru început ca un mod de cunoaștere (cunoașterea îl preocupă, după cum ne amintim, și în prima din *Trilogiile sale*). Condiția acestui mod este însă să nu-și primejduiască obiectul, conservându-i integritatea, chiar și prospețimea. Nici-când poetul nu privește lumea cu adversitate. Gingașa sa curiozitate e însoțită de măsură și, în cel mai înalt grad de pudoare. A nu sacrifica taina înseamnă, cel puțin la Blaga, a te păstra în grația lucrurilor, a rămâne fratern cu acestea. Înseamnă iubire”. □ Cezar Ivănescu, *Leitmotivele operei*: „Poezia se naște prin cuvânt, dar și datorită rezervei față de cuvânt», afirmă Blaga într-o altă însemnare, care ne ajută să observăm că stilul muzical, memorabil, al postumelor îl face posesorul deplin al cuvântului, paradoxal, tocmai prin știința «rezervei față de cuvânt», rezervă întrevăzută încă de la *Nebănuitele trepte*, considerând, «grosso modo», că antumele sunt expresia unui expresionism revenind la discursiv și directitate, atribute ale supraréalismului ori ale altor insurecții poetice moderne, postsimboliste”. □ Florin Manolescu, „*Mut ca o lebădă*”: „Ceea ce nu se știa, probabil, în 1961 – anul morții lui Lucian Blaga – era faptul că poetul lăsa posterității un număr impresionant de inedite, capabile să modifice ca și postumele lui Eminescu, perspectiva asupra întregii sale opere și care, înainte de a fi analizate științific, trebuiau publicate. Ca și Tudor Arghezi sau Al. Philippide, Lucian Blaga a avut forța de a continua să lucreze cu tenacitate la o operă, care, prin datele ei de istorie literară, părea că aparține exclusiv perioadei dintre cele două războaie mondiale”. □ Eugen Simion, *Fragmente critice: Hronicul*: „Depoetizându-și destinul, Blaga ține să demitizeze în *Hronic* și miturile operei. Haina sacră pe care o poartă acolo e înlocuită aici cu una foarte profană. S-ar putea spune că miturile ne privesc din lucrurile cele mai sărace și mai umilite, că un sistem filosofic original și profund începe din contemplarea râpilor care înconjoară un sat prăpădit de munte. Operație cu efect dublu pentru că sub această sarică grosolană așezată pe trupul ideilor

suntem tentați să ghicim mereu profunzimi și esențe, adică tot mituri. Blaga nu reușește să scrie, cum poate ar fi voit, romanul adânc al formării unui spirit, scrie doar o istorie liniară și utilă a lui, lăsându-ne pe noi să descoperim, la lectură, miracolul care a făcut ca din niște împrejurări atât de comune de viață să iasă un mare poet”. ■ Despre cartea lui Alexandru Paleologu, *Simțul practic*, scrie M. Ungheanu: „Agresiv în defensivă Alexandru Paleologu este un polemist redutabil, care știe să rămână elegant chiar atunci când aplică lovituri tranșante. Polemica sa e polemica unui spirit superior îndrăgostit de literatură și artă și mai ales de marile și eternele ei spirite tutelare. Ceea ce face din *Simțul practic*, ca și din *Spiritul și litera* sau *Bunul simț ca paradox*, o carte singulară în contextul nostru”. ■ Dorin Tudoran recenzează volumul de versuri al lui Petre Anghel, *Frumosule fiu* (Eminescu, 1975): „Fără îndoială, poezia lui Petru Anghel este cea a unui tradiționalist discret, autorul preferând gesturile dramatice, discursul liric echilibrat, iar plonjoanelor în straturile mai agitate ale poeziei cântecul egal dar nu lipsit de dramatism al suprafețelor”. ■ Valentin F. Mihăescu descoperă în volumul *Scrieri* (Minerva, 1975) al lui Gr. H. Granda, *Un scriitor de tranziție*: „Critica lui Grigore H. Granda – eterogenă și inegală valoric, este operă tipică de tranziție în care tendințele inovatoare există prin formule românești noi încă neasimilate alături de pagini rezistente de frescă socială dar și de vetuste clișee și schematisme, care au împins către o îmbătrânire prematură”. ■ Paul Dugneanu îl prezintă pe Blaga în perspectivă comparatistă: „Așa după cum indică și titlul Lucian Blaga, *Afinități și izvoare* (Minerva, 1974), Mircea Vaida ne propune într-un tipic studiu comparativist, o studiere a «fenomenului» Blaga, în tripla sa ipostază: poet, filosof, dramaturg, în spațiul culturii europene și, atunci când este cazul, în contextul literaturii universale”. ■ Eugen Barbu continuă serialul despre *Grete Tartler: Chorale (II)*: „Cu toate cele bune și rele spuse despre această poetă, o așteptăm cu un alt volum pentru că, așa cum am spus, promite foarte mult”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul lui *Nicolae Labiș*: „Opera lui Labiș, deloc restrânsă ca dimensiuni, a fost scrisă, în cea mai mare parte în numai doi ani; iar de această încordare peste marginile obișnuite creația lui se resimte până în straturile cele mai adânci, în patetismul răscolitor și în violența gândirii poetice, în impetuozitatea rece stăpânită și în combustia gigantică, purificatoare și activistă, în dinamismul mântuitor și în acea trezire de cuget pe care poetul a invocat-o nu o singură dată, și din care a răsărit acel autoportret liric atât de exact în marele său orgoliu...”.

27 mai

• [„Scânteia”, nr. 10 190] Pe prima pagină citim *Semnarea Tratatului de prietenie și colaborare între Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană*, „Un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea raporturilor de colaborare frățească și solidaritate militantă româno-coreene”.

■ Aflăm și de întâlnirea președintelui Nicolae Ceaușescu cu premierul Greciei, Constantin Caramanlis. ■ Sub titlul *Manifestări omagiale*, aflăm de mai multe simpozioane și evenimente culturale organizate în toată țara și dedicate celor 375 de ani de la prima unire a țărilor române. Reținem: „La Teatrul Național din Craiova a avut loc vernisajul unei expoziții omagiale. Ea înmă-nunchează peste 120 cărți rare, gravuri facsimilate, stampe și documente de epocă, referitoare la viața și faptele de vitejie ale marelui domnitor. Printre expozate se află câteva publicații istorice, cu caracter de unicat în țara noastră, în care autori străini, contemporani cu Mihai Viteazul, fac referiri elogioase asupra personalității acestuia”. ■ Eugen Stănescu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, publică *Epopoea lui Mihai Viteazul – sprijin și factor însuflețitor în lupta de eliberare a popoarelor din sud-estul Europei*, astfel comemorând *Un moment strălucit al istoriei noastre naționale: 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române*.

28 mai

● [„Scânteia”, nr. 10 191] Ziarul publică *Tratatul de prietenie și colaborare între Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană*, precum și *Comunicatul Comun*. ■ Ziarul dedică o pagină unirii politice a țărilor române. Printre altele, aflăm: *În Editura Academiei au apărut: Două volume științifice consacrate epocii, gândirii politice, acțiunilor militare și personalității marelui voievod Mihai Viteazul*, o notă în care sunt semnalate culegerea *Mihai Viteazul*, coordonată de Paul Cernovodeanu și Constantin Rezachevici și volumul al XI-lea al seriei B din colecția *Documenta Romaniae Historica*, care cuprinde „documentele interne ale Țării Românești din timpul domniei lui Mihai Viteazul, ca și câteva documente din Transilvania și din Moldova, emise de cancelaria lui Mihai ca domn al celor trei țări, acte ale unor dregători ai săi date în Transilvania sau în Moldova”.

● [„Viața studentescă”, nr. 21] Include o dublă Cronică literară – *Istorie și biografie* de M.N. Rusu, respectiv *Istorie și ontologie* de Dinu Flămând – ce urmărește două apariții: două volume de epistolar *G. Bariț și contemporanii săi*, Ed. Minerva (M.N. Rusu amintind în cadrul corespondenței lui Bariț și numele lui Constantin Cornescu Olteniceanu, întâiul nostru lexicolog), dar și studiile și articolele Doinei Curticăpeanu, adunate în volumul *Orizonturile vieții în literatura veche românească*, „una dintre cele mai bune apariții din colecția *Universitas* a Ed. Minerva”.

29 mai

● [„Scânteia”, nr. 10 192] Citim *O evocare emoționantă, momente de înălțător patriotism: aniversarea primei uniri politice a țărilor române. Grandioasa adunare populară de la Alba Iulia, consacrată istoricului eveniment al unirii, precum și sărbătoririi orașului bimilenar*. Apare și *Cuvântarea tova-*

rășului Nicolae Ceaușescu. ■ Petre Dragu publică poezia *Poruncă, legământ și testament*...

● [„România literară”, nr. 22] Editorialul redacțional se intitulează *Simbol al unității și independenței naționale*: „Unitatea națională, pentru care s-a jertfit Viteazul Mihai, acel principe al Renașterii românești uimind întreaga Europă cu faptele lui de arme și cu geniul lui politic, este astăzi cheazășia supremă a României pășind victorioasă pe calea împlinirii visului de aur al omenirii. Ca atare, au și vibrat, în conștiințe, cuvintele celui mai iubit fiu al țării, celui mai prestigios reprezentant al ei – Nicolae Ceaușescu”. ■ Din *Șantier* aflăm proiectele la care lucrează Edgar Papu, Ioan Alexandru, George Sbârcea, Al. Bădăuță, Ioan Massoff. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Manifestări consacrate împlinirii a 375 de ani de la prima Unire a tuturor românilor sub Mihai Viteazul*: „La Muzeul de Istorie al orașului București s-a desfășurat o sesiune științifico-literară «Mihai Viteazul», consacrată celei dintâi uniri politice a țărilor române. În prima parte, după cuvântul de deschidere al prof. Amza Săceanu, au vorbit Petre Dache, Ion Ionașcu, g-ral lt. Marcel Olteanu, Dan Pleșa, dr. Alexandru Constantinescu și Panait I. Panait. În partea a doua, au făcut expuneri despre personalitatea lui Mihai Viteazul în literatură Dumitru Almaș, Virginia Șerbănescu, dr. Ștefan Olteanu, Paul Cernovodeanu, Maria Grigoruță Ivaniuc. * În cadrul manifestărilor consacrate aniversării a 375 de ani de la unirea politică a țărilor române îmfăptuită de Mihai Viteazul, Asociația scriitorilor din Brașov a organizat, la Făgăraș, o manifestare literară. Au citit poezii dedicate evenimentului poeții Mihai Deșelaru, G. Pușcariu și Nicolae Stoe. Actori ai teatrului dramatic din Brașov au prezentat fragmente din piesa „Cetatea de piatră” de Dan Tărchilă. * În apropiere de «Stejarul lui Mihai» din comuna Ciocănești, județul Ilfov, unde, potrivit legendei, s-a odihnit Mihai Viteazul, după bătălia de la Călugăreni, s-a desfășurat un recital de poezie patriotică la care au participat Virgil Carianopol, Vitalie Mârza, Al. Raicu, Stelian Păun și Ion Ștefan. * La casele de cultură din Toplița și Borsec, județul Harghita, Vasile Netea a conferențiat despre «Mihai Viteazul în literatura română». Cu același prilej, s-au deschis expoziții cuprinzând lucrările literare și istorice consacrate marelui voievod al Unirii tuturor românilor. * Serviciul de informare bibliografică al Bibliotecii județului Dolj a elaborat un interesant montaj literar cu tema *375 de ani de la prima Unire a țărilor Române sub sceptrul lui Mihai Viteazul*. Montajul cuprinde episoade reprezentative din bogata istoriografie literară dedicată marelui domnitor român, începând de la cronicarii epocii și până la poeții contemporani”. □ *Rezultatele concursului literar „Tineretea patriei noastre”*: „Vineri, 23 mai 1975, la Casa Scriitorilor din București, a avut loc festivitatea de decernare a premiilor concursului literar «Tineretea patriei noastre», organizat de Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă București și Asociația Scriitorilor din București, în cadrul «Primăverii culturale bucureștene», pentru membrii cena-

clurilor și cercurilor literare din Capitală. Au fost prezenți prof. Eugenia Măndița, vicepreședintă a Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București, Alexandru Ianculescu, directorul Centrului de îndrumare, Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. Juriul, alcătuit din scriitorii Laurențiu Fulga (președinte), Mircea Micu, Iosif Naghiu, Fănuș Neagu, Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei a acordat următoarele premii: Poezie – Ion Dragomir, George Berca-Arădeanu, Tudor Nicolae Anastasiu, Iulian Minescu, Adrian Bucurescu, Ilie Tudora; Proză – Ioan Cernăuți, Elisabeta Conduleț, Ileana Ioan; Teatru – Elena Selenaru, Teodor Atanasiu, Ion Potopin. Juriul a acordat, de asemenea, Premiul special al Asociației Scriitorilor din București – poetului Ion Popa Argeșanu”. □ *Primăvara culturală bucureșteană*: „În cadrul manifestării «Primăvara culturală bucureșteană», Universitatea Populară București, cu sprijinul Asociației Scriitorilor din București, a organizat festivalul literar-muzical «Poeme pentru patrie» la care au participat Ion Bănuță, Virgil Carianopol, Ion Crânguleanu, Al. Raicu, Stelian Păun și Victor Tulbure. Și-au dat concursul actorii Nicolae Brancomir, Adela Mărculescu, Ruxandra Sireteanu, Cornel Coman, Dinu Ianculescu, Alfred Demetriu, Șerban Cantacuzino, Traian Stănescu și soliștii Ion Bogza și Pompei Hărășteanu. În cadrul aceleiași acțiuni, Muzeul literaturii române, în colaborare cu revista «Cutezătorii», a prezentat, la Casa memorială «T. Arghezi» de la Mărțișor, «Revista literar-artistică pentru elevi». Cei prezenți au avut aci o întâlnire cu poetul Radu Boureanu, care a evocat momente de la revista «Bilete de papagal». * În cadrul acțiunilor Primăverii culturale bucureștene, teatrul Muzeului Literaturii române (*Manuscriptum*) a prezentat, în colaborare cu Teatrul «Ion Creangă» spectacolul-reconstituire *Cișmeaua Roșie*. Momentele evocatoare, închinare începuturilor teatrului românesc, au fost realizate prin folosirea unor documente de epocă. În imaginea de mai sus, o scenă din spectacolul de joi, 22 mai”. □ „*Zilele cărții pentru copii*”: „Între 27 mai și 2 iunie a.c. se desfășoară în întreaga țară manifestarea anuală «Zilele cărții pentru copii», sub egida Consiliului National al pionierilor, Centralei Editoriale și Comitetelor Județene de cultură și educație socialistă”. □ *În memoria lui George Bacovia*: „Cu prilejul împlinirii a 18 ani de la moartea lui George Bacovia, la mormântul poetului din Cimitirul Bellu a avut loc dezvelirea unei plăci comemorative realizate de Milița Pătrașcu. Au luat cuvântul Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, Mihail Petroveanu, Nicu Filip și Agatha Bacovia. Au citit versuri dedicate lui Bacovia: Dan Berindei, Gabriel Bacovia, Felicia Marinca, Valeriu Olaniuc, Nina Marinescu-Popeia, I. Scrioșteanu, Petre Strihan și Romulus Vulpescu. Din opera lui Bacovia au recitat Dinu Ianculescu și Daniel Bacovia, nepotul poetului”. □ *Atelier plastic*: „Muzeul Literaturii Române a inaugurat, luni 26 mai, la sediul din str. Fundației nr. 4, o expoziție de desene inspirate din creația lui Ion Barbu, semnate de Benedict Gănescu”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La Casa de cultură «Petőfi Sándor», cu prilejul lansării volumului de versuri

Iubire perenă de Mihai Cosma, au vorbit despre activitatea poetului Emil Manu și Paul Teodorescu. Au citit actorii N.N. Matei și Sanda Toma. * La Librăria «Mihai Eminescu» a avut loc lansarea volumului de poezii *Cămașă patriei* de Ion Iuga, apărut în Editura Albatros. Au prezentat Alexandru Ivasiuc și Mircea Sântimbreanu. * La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» va avea loc, la 2 iunie, o seară comemorativă «Panait Istrati». Vor lua cuvântul Nicolae Balotă, Barbu Alex. Emandi, Gabriela Melinescu și Alexandru Talex. Va urma un recital poetic. * Cu prilejul «Zilelor culturii dorohoiene», la librăria și în sala Teatrului s-a desfășurat o întâlnire cu cititorii a scriitorilor originari din acest oraș: Sașa Pană, Alecu Ivan Ghilia, Haralambie Țugui și Lucian Valea”. □ În *spiritul colaborării reciproce*: „La invitația Uniunii Scriitorilor Sovietici, Mihai Beniuc și Emma Beniuc au participat la festivitățile organizate cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la nașterea lui Mihail Șolohov. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.S. Cehoslovacă, au sosit la București Hana Zelinová și Milota Bagoňová. * În cadrul schimbului redacțional dintre revistele «Convorbiri literare» din Iași și «Drujba narodov» din Moscova a sosit la București Aleksander Rudenko”. □ Ivan Covaci publică un necrolog, *Dionisie Oneșciuc*. ■ Alexandru Ivasiuc semnează *Mihai Viteazul, principe al Renașterii*: „Renașterea României în veacul trecut și marea operă de cristalizare atât a unei conștiințe naționale, cât și a unor răspunderi sociale și sentimente de apartenență la ordinea de drept a lumii civilizate, săvârșită de marea generație de democrați revoluționari ai anului 1848, au așezat pe Mihai Viteazul, mai mult decât pe orice alt voievod din trecutul nostru istoric, ca model de urmat”. ■ Continuă dezbaterea pe tema *Probleme ale poeziei contemporane*: □ Valeriu Râpeanu, *Elemente noi în relația cu publicul*: „Pătrunderea poeziei în for, vehicularea ei pe căile moderne de acces la public, transformarea ei într-un spectacol sunt realități cât se poate de îmbucurătoare, aducând un reviriment al mijloacelor poetice, ferind-o de scleroza la care izolaționismul o condamnă în chip fatal. Publicul s-a apropiat mai mult de poezie, a învățat să o aprecieze și să o iubească. Întrebarea care se pune este a consecințelor pe care acum nu le întrevădem: receptarea poeziei în chip preponderent pe aceste căi n-ar putea să ducă la o îndepărtare de poezia ca o trăire intimă, de poezia care vorbește numai prin sine, fără alte mijloace exterioare, de poezia care ne vorbește prin cuvântul tipărit deschizând astfel aripile imaginației, de poezia care îmi vorbește mie așa cum a vrut poetul și nu cum a tălmăcit-o autorul, ilustratorul muzical, regizorul, chitaristul, cântărețul?”. □ Mihai Ursachi, *Forța poetică*: „Pe un plan imediat forța poetică este aptitudinea de a scrie poezii bune și multe. Admițând că e greu a scrie măcar o singură poezie bună, pare că e cel puțin tot atât de greu a nu scrie multe poezii slabe. Puternic este poetul care izbutește să impună secolului vocea sa; înclin să cred că mult mai multă forță trebuie să aibă acela care, aproape anonim și cu infinită modestie, își poate reprima și

ultimul orgoliu: acela al înseși forței sale. Să fie aceasta maximă putere suprema slăbiciune? Și nu-i această slăbiciune un suveran orgoliu?”. □ Dinu Flămând, *Poezia ca adresare*: „Nu știm să existe grade de comparație ale emoției, cel puțin în estetică, categorii ce s-ar stabili în funcție de «puritatea» rudimentarului, împletită eventual cu discursul pletoric. Poate însă că adevărul este mult mai simplu. Există comentatori care sunt încântați realmente de întâlnirea cu poezia lui Mallarmé, a lui Kavafis sau a lui Celan, care exultă la splendorile reci ale acestei poezii, dar care nu mai sunt dispuși să admită fenomenul și în limba românească, în anumite opțiuni ale poeziei tinere. Numai că, așa cum arătam la început, poezia își are viața ei proprie, în interiorul căreia tensiunea comunicării ia forme noi, moderne. Poezia ca adresare, ca suport al ideatiei, nu poate utiliza decât principiile celei mai severe actualități. Căci poezia ca adresare nu este altceva decât poezia convingerii, menită la rândul ei să convingă”.

■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu publică textul *Dania mamei viteazului domn*.

■ Dumitru M. Ion semnează *Corăbii de Ardeal*: „Gândurile și izbânzile noastre au fost totdeauna ca niște *Corăbii de Ardeal*, cu pânzele umflate în piepturile toate, cum spunea poetul Titus Vâjeu în cartea sa de închinări și imnuri patriotice *Deplasarea spre roșu*”.

■ Constantin Țoiu scrie despre *Dicționar de literatură*, discutând emisiuni radiofonice literare și concentrându-se pe emisiunea *Dicționar de literatură universală*, pe care a susținut-o lunar Romulus Vulpescu.

■ Ov. S. Crohmălniceanu, „*Când criticul*”...: „«Literaturnaia Gazeta», în numărul ei din 14 mai 1975, sub titlul: *Când «istoricul» îl induce în eroare pe artist*, se ocupă de romanul lui Marin Preda, *Delirul*. Articolul, semnat de K. Savin, stârnește însă cel puțin nedumerire pentru următoarele simple motive: Începând chiar cu titlul dat foiletonului, K. Savin adoptă o atitudine de superioritate profesorală atotștiutoare, socotindu-se perfect abilitat să-l învețe pe Marin Preda cum să-și scrie cartea. Textul păstrează apoi neschimbat acest ton al dascălirii «de sus», autorul *Moromeților* – admirabilă și clarvăzătoarea analiză a «dramei pământului» din perspectiva socialismului – fiind tratat ca un biet ignorant, care a făcut greșeala să nu stea în banca lui, și, nerămânând doar la conflictele familiale rurale, îndrăznește să treacă hotarele satului Siliștea-Gumești și să discute probleme ale istoriei contemporane. Cartea, recent apărută, formează încă obiectul unor discuții între criticii noștri. Neașteptând măcar ca ele să-și contureze mai precis sensul, K. Savin se amestecă fără nicio rețineră în desfășurarea lor, făcându-i romancierului reproșuri grave ideologice. [...] Dacă ținem seama și de faptul că Marin Preda și-a publicat abia primul volum al romanului său, semnificația faptelor înfățișate urmând a se lumina integral când cartea va fi încheiată, această grabă pusă în a o condamna e cu atât mai deplasată. Ne vine greu să înțelegem cum «Literaturnaia Gazeta» a adăpostit în paginile ei o astfel de intervenție inacceptabilă, orice pretexte și-ar găsi”.

■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară *Restituiri*, în care semnalează apariția volumelor *Suvenire și impresii ale unui proscris* de

Heliade Rădulescu, traducere, ediție îngrijită, prefață și note de Maria Protase, și volumul *Însemnări pentru timpul de azi* de Gib. I. Mihăescu, ediție îngrijită și prefațată de Diana Cristev, ambele apărute la Editura Dacia, 1975. ■ Citim recenzii: □ Voicu Bugariu scrie despre volumul *Frumosule fiu* de Petru Anghel (Eminescu, 1975): „Depășind orice dorință vană de epatare, poetul se exprimă simplu, pornind de la câteva trăiri fundamentale. O anumită naivitate, răsare, cu efecte agreabile de prospețime, în mai toate poemele”. □ Lucian Raicu prezintă volumul *Cumpăna bucuriei* de Victor Felea (Dacia, 1975): „Critica literară începe să distingă mai bine originalitatea calmă și străvezie, lipsită de ostentație, a poemelor lui Victor Felea. Un semn ar fi excelența capitol pe care i-l consacră Mihail Petroveanu în ale sale *Traietorii lirice*”. □ Sorin Titel semnează *Viziune incisivă*, o recenzie la *Într-o casă străină* de Teodor Mazilu (C.R., 1975): „Incriminzând cu specifică necruțare și luciditate păcate și vicii condamnabile, cartea aceasta poate părea destul de inconfortabilă unui cititor dispus doar să se amuze pe seama defectelor omenești. Intransigența autorului poate să-i pară acestuia excesivă. Până la urmă va trebui însă să recunoască, acceptând în acest fel cartea, că rar i-a fost dat să citească o proză în care latura vulnerabilă a naturii umane să fie atacată cu atâta vigoare și pasiune critică. Și noblețea unei astfel de «bătălii» nu mai e necesar, credem, s-o subliniem. Suntem convingși că acest roman remarcabil al lui Teodor Mazilu va trezi ecoul pe care îl merită”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Comentarii despre Camil Petrescu*, o recenzie la volumul *Camil Petrescu sau patosul lucidității* de Ovidiu Ghidirmic (Scrisul românesc, 1975): „Dintre multe chestiuni de ordin general, puse în chip indirect de comentariile lui Ovidiu Ghidirmic, de semnalat mi se pare a fi, înainte de toate, aceea a stilului polemic”. ■ Laurențiu Ulici semnează în rubrica sa textul *Seriozitatea jocului*, un text despre *Racheta albă* de Ludovic Roman, Editura Ion Creangă: „Risipă de imaginație nu se face în acest roman, în sensul că întâmplările narate par a fi luate dintr-o realitate verificabilă, dar impresia aceasta nu face decât să pună în evidență tehnica prozatorului, o tehnică bazată pe refuzul artificiilor de construcție și, implicit, pe afirmarea naturală a naturalului”. ■ Nicolae Liu publică textul *Mihai Viteazul – eroul literar*. ■ Ion Mărgineanu publică reportajul *Alba Iulia – 2000*. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Introducere în literaturile Mexicului și Braziliei*, în care prezintă *Antologia poeziei braziliene* de Darie Novăceanu și *Antologia literaturii precolumbiene* de Francisc Păcurariu. ■ Sub semnătura b.z. aflăm că „Profesorul V.A. Diakov, de la Institutul de studii slave de la Moscova” a făcut interesante descoperiri privind *Genealogia lui Apollinaire*. ■ Teodor Vârgolici notează *Prezență românească la Nisa*, publicând textul *Festivalul internațional al cărții*: „Cărțile expuse în standul României au fost remarcate de diferiți editori străini prezenți la Festival. Standul nostru a fost în permanență vizitat cu interes de un numeros public, de specialiști din diverse domenii, de profesori,

studenți și elevi, de turiști străini, care au putut astfel să cunoască nemijlocit activitatea noastră editorială, făcând în acest sens numeroase comenzi de cărți românești. În cadrul Festivalului internațional al cărții de la Nisa, standul românesc a fost o prezență dinamică, atrăgătoare și interesantă. Participarea editurilor românești la Festivalul cărții a fost deosebit de utilă și fructuoasă, contribuind astfel la lărgirea prestigiului țării noastre peste hotare”. ■ În paginile numite *Ecouri în epocă* apare un colaj de texte, alcătuit de Ion Munteanu, numit *Mihai Viteazul* – „*Un principe demn de glorie*”. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „La Paris a apărut recent, la Editions Saint-Germain-des-Pres, volumul de versuri bilingv *Entre nous– le temps (Între noi – timpul)* de Adela Popescu. * În revista «Inostrannaia literatura», nr. 5/1975, a apărut la rubrica *Printre cărți editate peste hotare*, articolul *O lume dobândită prin luptă*, semnat de M. Fridman, recenzie a volumului *Se naște o lume (Culegere de proză românească antifascistă* – București, Editura Albatros, 1974). Cititorilor sovietici le sunt prezentate o parte din lucrările antologate (*Trenul 041* de P. Sălcudeanu, *Cad lanțurile* – fragment din romanul autobiografic *Aveam 18 ani* de Ecaterina Lazăr, *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu, *Drumul spre Berlin* de Titus Popovici ș.a.)”. ■ Numărul se încheie cu textul *Prestigiul României*, semnat de Mircea Grigorescu, în care sunt semnalate aparițiile volumelor *Ceaușescu* de Giancarlo Elia Valori, apărut la Paris, în colecția „La Meilleure Bibliothèque” și volumul al cincilea din seria *Scritti scelti (Scrieri alese)* ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Milano. ■ Versuri semnează: Ion Murgeanu (*Laudă la Alba Iulia*), Ion Bănuță (*La Apulum*), Vlaicu Bârna (*Alba Iulia milenară*), Dumitru Stancu (*Pe fruntea-i stelară; Din iubirea lui de țară; Din lumină de lumini*), M. Beniuc (*Alba Iulia*). □ Ana Blandiana revine la rubrica sa cu tableta *Colina*.

30 mai

- [„**Munca**”, nr. 8283] Voichița Martin publică un interviu cu Nicolae Oniga, prim adjunct al președintelui Consiliului pentru activitatea politică și cultural-educativă de masă a Consiliului Central al U.G.R.R., intitulat *Zilele teatrului de amatori și Festivalul dansului tematic. Manifestări artistice cu un bogat conținut educativ, revoluționar*.

- [„**Scântea**”, nr. 10 193] Valentin Silvestru scrie despre *Pagini inedite din dramaturgia lui Eminescu*: „Presa culturală, criticii teatrali semnalează, de mai multă vreme, oamenilor scenei numeroase titluri de piese românești uitate sau ignorate, ori inedite, care ar merita să fie prezentate publicului îmbogățind paleta repertoriului național. Datorită bunăvoinței revistei «Familia», public lunar, de peste doi ani, recenzia câte unei «piese uitate», nu a oricui, ci aparținând lui B.P. Hasdeu, Duiliu Zamfirescu, Al. Macedonski, Mihail Sorbul, Victor Eftimiu și alții. O remarcabilă ediție, completă, a teatrului lui G.M. Zamfirescu a atras atenția, recent, asupra unei substanțiale piese neștiute a

dramaturgului. La fel, o ediție Adrian Maniu. La fel o ediție N.D. Cocea. Și destule altele. Faptul că radioteleviziunea redescoperă în fiecare an câteva lucrări de cel mai mare interes, că revista «Manuscriptum» publică, cel puțin de două ori pe an, inedite dramaturgice, uneori de-a dreptul senzaționale, că, în sfârșit, în această stagiune au avut loc premierele absolute a două importante piese românești, *Danton* de Camil Petrescu și *Dictatorul* de Al. Kirițescu, confirmă existența unui fond literar românesc mult mai bogat decât se credea până deunăzi, impunând obligația culturală de a-l cerceta și reprezenta. Unul din paradoxurile neglijării acestui vast fond e păstrarea, exclusiv la îndemâna cercetătorilor de arhivă, a fragmentelor dramatice ale lui Mihai Eminescu. La întrebarea pe care am pus-o, acum șapte ani, în «Contemporanul», «De ce nu se joacă aceste scrieri?» (despre care referă, pe larg, toate istoriile literaturii românești și care au fost tipărite încă la începutul secolului) s-a răspuns de abia în acest an. Unele fragmente au o existență autonomă: o piesă într-un act, *Emmi*, e practic încheiată; în orice caz, chiar și scenele ori tablourile dispartate pot fi închegate într-un excepțional spectacol de poezie dramatică patriotică. Încercarea dintâi a fost făcută deci anul acesta de teatrul din Botoșani, unde regizorul Ion Olteanu a reunit un act din manuscrisul intitulat *Bogdan-Dragoș* și fragmentul numit *Mira*, într-o reprezentație unitară. De curând, la București, sub auspiciile Muzeului literaturii române și cu sprijinul Teatrului «Ion Creangă», regizorul Mihai Dimiu, care e și un cultivat om de teatru, un cercetător, a înfățișat, în premieră absolută, întreg textul eminescian (cât îl cunoaștem acum) *Bogdan-Dragoș*, cu un act întâi de turnură shakespeareană, cu un act al doilea fragmentar dar coerent și cu cele câteva episoade scurte din celelalte (probabile) acte ori tablouri. Valoarea culturală a inițiativei este de netăgăduit. Dar, în același timp, reprezentația de sub egida Muzeului literaturii române are și o valoare artistică reală, demonstrând că e vorba de scrieri cu o certă teatralitate și cu o neîndoielnică rezonanță actuală. [...] Cum e anunțată, pe curând, apariția unui volum cu scrierile teatrale eminesciene (texte și variante luate direct din uriașul depozit de manuscrise al poetului – ediție îngrijită de Marin Bucur), valorificarea, în condiții scenice pe deplin corespunzătoare, a întregului patrimoniu dramaturgic lăsat de Mihai Eminescu e o datorie. Un teatru care și-ar asuma responsabilitatea reprezentării ar putea oferi – numai pe ceea ce cunoaștem la această oră, din vechile ediții – o strălucită săptămână teatrală Eminescu”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 22] Aurel Bădescu realizează dezbaterea despre: *Dramaturgia și realitatea noastră socialistă*. Participă: Paul Everac, Valentin Silvestru, Dumitru Radu Popescu. „Orice discuție despre dramaturgia originală are ca punct de plecare și duce la concluzia că axul ei îl constituie piesele dedicate actualității, cele a căror problematică este extrasă din realitatea politică, socială, spirituală a societății noastre. O realitate ale cărei momente de înnoire și de complexă îmbogățire nu mai sunt înregistrabile la intervale mari, ci con-

tinuu, clipă de clipă. Suntem, în fiecare zi, martorii unor profunde prefaceri pe tărâmul vieții sociale și economice și, implicit, pe acela al vieții personale. Ele determină raporturi inedite, de mare bogăție, nuanțate, ale oamenilor cu realitatea, ale oamenilor între ei. Dezbateră de față și-a propus să reliefeze câteva din problemele cu care este confruntată dramaturgia noastră dedicată actualității, încercând totodată ca – prin cuvântul participanților să contureze răspunsuri la o serie de întrebări: *În ce măsură această dramaturgie surprinde și reflectă la adevărata, profunda lor semnificație, aspectele esențiale, de substanță, de interes major ale realității noastre?; În ce măsură impactul ei cu viața, condiție esențială pentru câștigarea autenticității, și a forței de convingere – se realizează la nivelul înaltelor exigențe ce stau în fața autorilor?; În ce măsură – și acesta este aspectul cel mai important – răspunde ea necesităților societății noastre, în ce măsură contribuie la sarcina de educație socialistă a maselor?* □ Paul Everac: Suntem chemați să exprimăm condiția lumii noastre – de azi și de mâine: Ca toate lucrurile omenești, dramaturgia poate fi judecată mai bine sau mai rău, după cum se iau parametrii. Dacă de pildă parametrul este luat în raport cu alte dramaturgii, a noastră stă destul de bine. Dacă se ia numărul dramaturgilor, are efectivul cam mic. Dacă se compară cu proza actuală, dramaturgia e mai puțin acută. Dacă se ia parametrul mesajului social, e înaintea altor genuri. Dacă se consideră complexitatea de fapte, e, evident, înaintea poeziei; dacă se consideră economia de mijloace (adică puterea de sinteză), depășește genul epic. Tot așa, cât privește audiența, e în fruntea tuturor, mai ales dacă se adaugă televiziunea, amatorii și radioul. Dacă se ia în considerație schimbul de mâine, dramaturgia ridică semne de întrebare, deocamdată, cu una sau două excepții. Dacă a făcut ceva până acum? Părerea mea e că a făcut mult. [...] Fixarea parametrilor e o treabă de orientare. Și de îndrumare. Dacă toți parametrii ar fi convergenți, treaba ar merge mai simplu. Dar cei care judecă în primă instanță piesa de teatru și îi determină conturul public (teatrele) au parametrii lor predilecți, uneori *sine qua non*. Cei care judecă în a doua instanță (criticii, opinia avizată, informată) au parametrii lor, câteodată diferiți, punând accentul pe altceva, luând în considerare valori specifice sau făcând credit unor criterii de bursă internațională. [...] Exprimă ea, dramaturgia română de azi, realitățile? Depinde de cum luăm parametrii. Dacă luăm tendințele generale ale societății noastre, dramaturgia le exprimă, nu le neglijează și în orice caz, nu le contrazice. Dacă luăm realitatea nu numai ca tendință dar ca proces viu, acut, dramaturgia nu merge foarte departe și când face câte un pas îl face cu mare prudență. Asupra valorilor reale ale dinamicii sociale o piesă poate isca dezacorduri, în funcție de cum se apreciază realitatea. Dar dacă toată lumea e de acord și știe dinainte ceea ce piesa propune, scrierea e aproape inutilă ca fapt spiritual. Căci faptul spiritual al unei piese e ceea ce descoperă, nu ceea ce ilustrează. Ceea ce ilustrează poate fi un fapt de cultură sau chiar de artă, dar atât. Depinde unde punem parametrul. Dramatur-

gul român trebuie să fie un jucător în mișcarea dinamicii sociale spre țintele, sau, mai exact, spre idealurile programate, să sprijine creșterea noastră spre aceste idealuri, să denunțe împiedicările, să analizeze neîmplinirile pentru a măsura prin ele valoarea succeselor, pentru a crea dacă se poate spunea așa o metodologie a ridicării sufletești a omului. El se ocupă, ca mai toată literatura, de partea omului, a omului gândit ca instrument dar și ca țintă a progresului social. Dacă fixăm parametrul în funcție de progresul material al societății, de dinamica ei civilizatoare, atunci multă literatură e datoare. Dar și dacă îl fixăm în funcție de dialectica interioară, sufletească sau morală, cum se zice, literatura dramatică e destul de datoare, și în special cu o anume franchețe și cu o anumită acuitate. □ Dumitru Radu Popescu: Eu locuiesc la Cluj-Napoca și aici, ca și în alte localități, teatrele ce vin în turneu din București și din alte părți nu obișnuiesc să aducă piese de autori români contemporani. Probabil se gândesc în primul rând la rentabilitate economică. Deci: autorii contemporani fiind buni doar ca prin ei să fie bifată cota de piesă de actualitate, unele teatre după premieră consideră că și-au încheiat conturile cu toată lumea și-și văd de multele lor alte probleme mult mai interesante... 2. Nu prea am unde citi piesele confrăților mei, fiindcă nu se prea publică. 3. După câte știu, teatrele au datoria cetățenească și patriotică să înscrie în repertoriul unei stagiuni una sau două piese scrise azi. Avem cam vreo 40 de teatre. Ar însemna că vreo 80 de piese noi ar putea fi jucate fără niciun efort într-un an. Dar de mă uit în Capitală la afișe, nu prea văd (sau poate mie mi se pare) că sunt jucați prea mulți autori contemporani. N-aș vrea să număr câte piese, la câte teatre, ca să nu ajung ca Pristanda... Cu piese noi nu-i văd pe Everac, Baranga, Barbu, Băieșu, Mazilu, Chitic, Leonida Teodorescu, Radu Dumitru, Romulus Guga, Iacoban (nu contează ordinea), Aurel Gheorghe Ardeleanu, Alecu Popovici... Poate n-au mai scris, e adevărat. Iar dacă au scris, aș vrea să le reproșez că nu mi-au expediat și mie un exemplar, ca în schimb să le trimit și eu un exemplar când o să am o nouă piesă și astfel să ne mai cunoaștem și noi ce mai scriem și să pot răspunde la o viitoare dezbatere a «Contemporanului»». ■ În cartea lui Ion Lăncrănjan, *Caloianul*, Dumitru Micu descoperă *Un roman polemic*: „Cel de al doilea roman al lui Ion Lăncrănjan amintește prin masivitate de primul (*Cordovanii*, 3 vol., 1963), fără a-i reedita însă nici formula, nici problematica. *Caloianul* este romanul unui roman. Personajul principal, un prozator în etate, dintre acei care au ținut cu tot dinadinsul, pe întregul traseu al carierei lor literare, să fie mereu în frunte, indiferent cu ce preț, se pregătește să scrie în sfârșit un roman adevărat, «amplu și dens, zguduitor». Dar timpul trece și Alexandru Gheție parvine să caligrafieze doar, obsesiv, pe zeci și sute de coli titlul cărții visate: *Caloianul*”.

• [„Cronica”, nr. 22] Apare editorialul redacțional *Continuitate și unitate*: „La impresionanta adunare populară consacrată împlinirii a 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române sub Mihai Viteazul și a două milenii de

atestare documentară a municipiului Alba Iulia, atmosfera a constituit o esențializare a sentimentului de istorie românească. S-a concentrat în acele ore, pe platoul din fața vechii porți și a vechiului zid de apărare al cetății, simțirea tuturor românilor, din cele mai îndepărtate colțuri ale țării”. ■ Dumitru Micu scrie despre *Universul poeziei argheziene*: „Universul poeziei argheziene e un fragment de univers artistic. Mai exact spus: o parte constituită a universului întregii creații a lui Tudor Arghezi, care, în afară de versuri, include proză narativă, teatru, publicistică. În tot ce a scris, autorul *Cuvintelor potrivite* rămâne esențialmente poet și, indiferent dacă se comunică pe calea versului sau a prozei, a lirismului sau a satirei, imaginile pe care le-a creat se integrează în infinita lor diversitate, într-o aceeași viziune largă – am putea spune: totalitară – a existenței. Universul operei argheziene este prin excelență un univers osmotic”. ■ N. Barbu semnează *Arghezi – poezia pamfletului*: „Fundamentul popular și forța expresivă a vigurosului protest social al lui Arghezi face ca aceste «poeme – invectivă» (cum mai târziu avea să-și numească Geo Bogza un volum de poezii) să se integreze, de fapt filonului liric”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Ecran interior* (Junimea, 1975): „Const. Ciopraga scrie în *Ecran interior* un volum de agreabilă fantezie, dovedind încă o dată, dacă mai era nevoie, că știința despre poezie nu poate deveni în niciun fel un balast pentru creatorul de poezie”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Aureliu Goci scrie despre *Elegii* de Teohar Mihadaș: „Poeziei lui Teohar Mihadaș pare a-i lipsi ceva, indefinibil din punct de vedere critic. Ceva, dar foarte puțin”. □ Ilie Dan semnalează apariția volumului *Scrieri I* de Jean Bart, editura Minerva, ediție îngrijită de C. Mohanu: „C. Mohanu coroborează datele biografice cu cele de istorie literară strictă, preocupat fiind permanent de încadrarea prozatorului în epocă și de reliefarea specificului operei sale”. □ Dragoș Vicol recenzează *Câmpulung Moldovenesc – Vatră folclorică* de Grațian Jucan: „Bogata informație, stilul fluent și îngrijit, deseori încărcat de emoție, face ca schița de monografie a profesorului Grațian Jucan să stârnească interesul și adeziunea cititorului”. ■ Revista publică laureații concursului *Autori: Copiii!*: „Revista «Cronica» a inițiat, la începutul lunii martie a.c., concursul de creație *Autori: copiii!*. Dintre numeroasele poezii, povestiri, povești, reportaje literare, desene primite, juriul a selectat lucrările cele mai meritore în vederea premierii și publicării lor. Desigur, alegerea s-a dovedit, nu o dată, dificilă, spontaneitatea, originalitatea, farmecul ludic marcând aceste pagini. De aceea, citarea «autorilor» notabili se impune. Mulțumindu-le pentru participare, redacția revistei «Cronica» urează tuturor concurenților succes deplin atât în activitatea școlară cât și în lăudabilele preocupări artistice”. Printre premianții concursului, aflăm că premiul III aparține Alinei Mungiu, cl. V-a C, Liceul „Mihai Eminescu” – Iași, pentru *Gând de copil*. ■ Din *Moment* reținem: □ *Salonul cărții pentru copii*: „Cu prilejul sărbătoririi unui sfert de veac de la proclamarea «Zilei internaționale pentru apărarea copilului», Bi-

biblioteca județeană «Gh. Asachi», Consiliul județean al Organizației pionierilor și Centrul de librării organizează, pentru prima dată în orașul nostru, în perioada 27 mai – 10 iunie a.c. sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Iași, «Salonul cărții pentru copii» – importantă acțiune menită să pună în valoare valențele educative și formative ale literaturii pentru copii. Expoziția, organizată în incinta Bibliotecii «Gh. Asachi», prezintă peste 1000 de titluri din cele mai variate domenii ale literaturii pentru copii. De asemenea, în cadrul Salonului cărții, s-a organizat și o expoziție de artă plastică reprezentând picturi, desene și lucrări de grafică ale copiilor, inspirate din cărțile mult îndrăgite. Manifestările ce vor avea loc în cadrul salonului vor prilejui întâlniri ale micilor cititori cu scriitori, artiști și alte personalități ale culturii. Șirul acțiunilor se va încheia cu un recital – concurs de poezie patriotică, desfășurat sub titlul «Frumoase versuri spune țara», cu participarea cercurilor literare din școli». □ *În câteva cuvinte:* „După cinstirea memoriei lui Ion Neculce la Prigoreni urmează o manifestare dedicată altui cronicar: Grigore Ureche, de astă dată la Ceplenița, la casa fostei familii Ureche. De asemenea, comemorarea Ellei Negruzzi la Trifești – Hermeziu (Iași) va fi continuată cu un simpozion Costache Negruzzi, organizat de asemenea în comuna de pe malul Prutului”. ■ Versuri semnează: Emilian Marcu (*La Alba Iulia*), Paul Balahur (*Ca un adaos; Din idile*). □ Lidia Ionescu traduce versuri scrise de Masegabio Nzanzu din Zair (*Întoarce-ți uneori privirea...; ****).

• [„**Orizont**”, nr. 22] Marcel Pop-Corniș se arată preocupat, în cronică sa literară, de traduceri ale lui Lucian Blaga și de „măsura în care aceste traduceri se revendică de la fondul original «blagian» atât sub raport stilistic cât și prozodic”, interes provocat de apariția volumului al III-lea din *Opere* (articolul *Lucian Blaga, traducător*). ■ La rubrica „portrete”, Alexandru Ruja punctează teme și motive din universul poeziei lui Aurel Turcuș a cărui poezie „pornește de la valorificarea motivelor folclorice, în sensul afilierii la o simbolistică generală pe care o conține folclorul. Poezia sa nu trebuie înțeleasă ca o prelucrare a temelor folclorice, ci ca o meditație originală vizând simboluri incluse în perimetrul culturii populare” (articolul *Aurel Turcuș*). ■ Numărul fiind conceput sub auspiciile faptelor istorice ale domnitorului Mihai Viteazul, majoritatea articolelor îi sunt dedicate. Astfel, Gheorghe Șora evocă victoriile de pe câmpul de luptă (Călugăreni, Șelimbăr) ale domnitorului în articolul «*Și hotarul Ardealului pohta ce-am pohtit Moldova, Țara Românească*». ■ Florin Dudaș caută dovezi ale prezenței domnitorului în conștiința românilor din Transilvania (*Cazania* lui Varlaam – 1643, icoane pe sticlă din sec. XIX, tablouri votive cu chipul de ctitor al domnitorului din mănăstirea Căluu, Scheia Brașovului etc.). ■ Poezie de Ion Maxim și Aurel Turcuș. I. Florian semnează o proză intitulată *Dialog cu umanitatea*. ■ În cadrul rubricii „istorie – document”, Florian Moldovan prezintă o carte cu semnătura lui Avram Iancu pe pagina de titlu, o carte care, se pare, aparține lui August Treboniu Laurian. ■ Din literatura lumii, este prezent, pe ultima pagină, scriitorul iugoslav Dușan Radovič.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 234] Număr cu un scăzut interes literar, articolele fiind dedicate comemorării lui *Mihai Viteazul* (... în *vi-ziunea contemporanilor săi* de Paul Cernovodeanu; versuri de Traian Iancu, *Uniți în țară* și Radu Cârnelci, *Invocație la Mihai Vodă Viteazul*; *Prima unire politică* – articol de Dinu C. Giurescu despre Culegerea de studii *Mihai Viteazul*, redactor coordonator fiind același P. Cernovodeanu, Ed. Academiei, 1975 etc.) □ Un portret *Gherea* de M.N. Rusu.

31 mai

• [„Scântea”, nr. 10 194] Paul Dobrescu semnează *Literatura ateist-științifică – o angajare mai fermă în procesul făuririi conștiinței socialiste*: „În repetate rânduri, partidul nostru a subliniat necesitatea intensificării activității de educare ateistă a maselor, ca o cerință esențială a formării omului nou. Importante sarcini revin în această privință cărții ateist-științifice. Cum răspunde ea acestor sarcini, înaltele exigențe puse de partid? Baza trainică a educației ateiste o constituie – așa cum se știe – însușirea concepției științifice despre lume și societate – materialismul dialectic și istoric. În ultimul timp s-au intensificat și diversificat simțitor preocupările pentru a face larg cunoscute categoriile filozofiei marxiste, locul și rolul ei în confruntarea de idei contemporană. [...] Dacă în privința popularizării categoriilor filozofiei marxiste și a valorilor societății noastre s-au făcut unele progrese – deși trebuie spus că o formulă editorială care să realizeze acest obiectiv într-un mod optim, fără a face concesii simplismului încă se caută – valorificarea din perspectivă ateistă a vastului proces de perfecționare conștientă a relațiilor sociale, care evidențiază cu toată claritatea natura materială a vieții sociale, posibilitatea omului de a cunoaște și a folosi legile ei de evoluție, rămâne încă un deziderat pentru activitatea editorială. [...] Cu toate acestea, cartea de popularizare a științei suferă încă de unele deficiențe care și diminuează înrâurirea educativă. În primul rând se remarcă un insuficient efort de a acoperi acele domenii de cercetare ce prezintă un deosebit interes pentru educarea materialist-științifică, cum ar fi, de pildă, investigațiile din biologie, care deschid largi perspective explicării unor fenomene ca ereditatea, dereglările funcționale ale organismului etc. [...] Un domeniu principal al confruntării cu credințele religioase este cel al moralei, știut fiind că religiile propun un mănunchi de norme de conduită care traduc o anumită viziune despre om, despre relațiile sale. În acest sens, abordarea critică a normelor morale propuse de religii, demers care trebuie să evidențieze rolul pozitiv, mai ales din punct de vedere istoric, al unora din aceste norme, dar să combată cu fermitate fatalismul și resemnarea promovate de ele, constituie o îndatorire principală a literaturii ateist-științifice. Lucrările cu profil etic apărute până acum ocolesc însă, inexplicabil, acest subiect”.

• [„Flacăra”, nr. 21] George Arion, în *Omul nepotrivit la locul potrivit* publică un reportaj pe teme sociale. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*,

publică *Cântecele*. □ Cu titlul *Cronică* (73), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Galați.

● [„**Luceafărul**”, nr. 22] Dan Cristea meditează la *Spațiul literar*: „Literatura instruește despre lucruri grave și dedesubtul asociațiilor ce trezesc reveria, meditația ori întrebarea trebuie mereu căutată o contradicție învinsă. «Fericiți», sau «nefericiți» în viața diurnă, scriitorii sunt, cu siguranță, neliniștiți în creație. Imaginea clasicei Arcadii intervine, așadar, după parcurgerea unui tărâm cu relieful contorsionat: spațiul literar”. ■ Florin Manolescu reafirmă *Autoritatea criticului: Titu Maiorescu*: „Dilema celor care au analizat articolele critice ale lui Maiorescu s-ar reduce la această punere cam dogmatică a problemei; este Maiorescu un critic cultural și normativ sau unul literar, dacă s-ar putea chiar creator?”. ■ De volumul de versuri al lui Marin Sorescu se ocupă M. Ungheanu: „*Norii*, volum recapitulativ, care cuprinde atât ciclul mai vechi *Tușiți*, cât și pe cele mai noi (*Suflete, bun la toate, Astfel, Și cerul*) ne prilejuiește întâlnirea cu un Marin Sorescu în curs de primenire a registrelor. Poetul cel vechi n-a dispărut cu totul, dar coarde noi apar a-i îmbogăți instrumentul. Chiar dacă de multe ori versurile cad în goala mecanică a unei formule plenar trăită altădată de poet, important însă este sensibilizarea liricii lui, cătimea de timiditate, de tandrețe, de melancolie sau durere pe care poetul o lasă liberă fără a mai supune vechii și asprei cenzuri pe care inteligența lui precută o exercită asupra lor”. ■ Referindu-se la cartea de versuri a lui George Alboiu, *Stâlpi* (C.R., 1974), Dorin Tudoran conchide: „George Alboiu, după opinia noastră, este un autor aflat într-un impas de inteligență artistică (o nuanță a conștiinței artistice). Durata lui va fi cu atât mai scurtă, cu cât autorul va înțelege mai repede, că, așa cum radicalitatea excesivă nu este întotdeauna semnul unei mari inteligențe, nici construita monotonie a poeziei nu poate fi marca unui mare talent”. ■ Lucian Hanu recenzează cartea lui Ion Dodu Bălan, *Artă și ideal* (Eminescu, 1975): „O carte cu formulări dense și sobre, cu judecăți pătrunzătoare și întemeiate pe criterii riguroși mânduie. Este mărturia unei prezențe civice nedezeșminate, aportul sincer, patriotic, la uriașul efort al întregului popor și discurs persuasiv pentru responsabilitatea conștiințelor în planul culturii. Astfel de cărți cer, în general, o discuție mai amplă și asupra problemelor ridicate în *Artă și ideal*, criticii simt întotdeauna nevoia să revină”. ■ În cadrul rubricii *Poezia tânără*, Al. Piru îl prezintă pe Dinu Flămând: „Printre tinerii afirmați în cadrul revistei studențești ardelenice «Echinoc», cel mai important pare a fi Dinu Flămând... Întâiul său volum din 1971 a atras atenția prin titlul luat din filosofia greacă, epicureică, *Apeiron*, adică imensitate, nemărginire. De fapt Dinu Flămând nu e un poet cosmogonic, ci erotic, este drept într-un chip inedit, enigmatic, «ultim căzător de marii îngeri», înțelegând dragostea ca pe o *neliniște* și o «vină». ■ Eugen Simion, la rubrica intitulată *Fragmente critice*, propune ca temă *Perpessicius și lectura simpatetică*: „Faptul că Perpessicius este poet înainte de a fi critic nu explică amabilitatea de

care au vorbit toți comentatorii lui. Poeții sunt, de regulă, neiertători cu alții, pamfletele cele mai împotriva criticii le-au scris poeții nu criticii. Cordialitatea lui Perpessicius vine dintr-o înțelegere neobișnuită a misiunii cronicarului literar. Acesta trebuie, pe scurt, să încurajeze și să protejeze arta, chiar și acolo unde ea apare în alianțe degradante. Un eșec devine, în acest caz, o experiență ce se poate consulta, un poem prost este un poem care are, negreșit, câteva versuri bune, un roman dezarticulat nu înseamnă numai decât un roman fără valoare. Sunt pasaje – și cronicarul le descoperă – unde spiritul creatorului triumfă”.

[MAI]

• [„**Albina**”, nr. 5] Dan Mutașcu este prezent pe prima pagină cu versuri intitulate *Închinare lui Mihai Viteazul*, alături de un fragment din Nicolae Ceaușescu și texte semnate de redacție sau de Ion Bănuță cu privire la prima unire a românilor. În continuare, Daniil Hatman (alias Ion Bănuță) scrie poezia *La Alba Iulia*. □ Din lirica bulgară (Ivan Ghenov, Nikolai Zidarov, Mihail Berberov, Damian Damianov) traduce Valentin Deșliu. □ Acad. Alexandru Balaci analizează cel mai recent volum de esuri semnat de Mircea Malița, *Idei în mers*: „Autorul își răspunde și răspunde sutelor de întrebări, în relație cu sensurile primordiale ale existenței umane și ale viitorului. El găsește mari satisfacții de teoretician și participant, atunci când subliniază concordanța între modernitatea umanistă care modelează societatea românească și drumul evolutiv al istoriei.” □ Marilena Vulpe scrie despre doi rapsozi populari, Ioan Tarescu și Ioan Buștea, poeți veniți de pe plaiurile Hunedoarei la seara de poezie organizată de Muzeul Satului.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 5] Revista repune în discuție *Sintezele*, „în drumul spre istoria literaturii ele constituind momente necesare, pregătitoare și de verificare a instrumentelor teoretice ale criticii [...] solicitând autorilor o viziune generalizatoare, din perspectiva marxismului, asupra unor perioade și momente din istoria literaturii române. Prin excelență, sintezele presupun deopotrivă o analiză lucidă a moștenirii culturale, dar și a fenomenului literar contemporan. Cu astfel de premise, revista noastră este deschisă unor analize critice asupra acestor instrumente de lucru”, prin articolele *Embleme și etichete critice* de Ioan Buduca (în care acesta critică unele pasaje complexe din *Scriitori români de azi*, recunoscând însă în final și merite cărții: „În ciuda minusurilor sale, cartea lui Eugen Simion rămâne o apariție de valoare”) și *O dissociere necesară: „Gândirea” și gândirismul* de Mircea Scarlat, despre volumul omonim al lui D. Micu: „Obiecțiile... sunt secundare și nu scad utilitatea cărții. D. Micu a trecut cu succes prima treaptă a studiului: abordarea exhaustivă și descrierea fenomenului (cum făcea și Călinescu cu opera eminesciană). Avem o bună analiză, presărată cu idei originale și soluții plauzibile; așteptăm Sinteza”. ■ *O nouă generație poetică* de C. Sorescu conturea-

ză generația deceniului opt. „Asistăm încă de la începutul acestui deceniu la configurarea unei noi generații poetice [fiind a treia de după război, după cea din anii 1944-1960, a *lirismului epopeic* și după cea a deceniului șapte, 1960-1970], după ce în deceniul anterior asistam la impunerea generației lui Labiș, Nichita, Păunescu, Blandiana, Sorescu ș.a. [...] La finele deceniului 7 și începutul deceniului 8 apar *nichitienii, sorescienii, păunescienii*, apare poezia à la *manière de* Ioan Alexandru etc. Epuizând, în interiorul creației poetice românești modalitățile de creație fundamentale ale lirismului modern, se părea că generația deceniului 7 va rămâne mult timp suverană. Lucrurile nu s-au întâmplat însă așa. Fenomenul negației dialectice și-a spus cuvântul.” Au apărut G. Alboiu, E. Brumar, D.M. Ion, Gh. Istrate, I. Lotreanu, Marin Mincu, Dan Mutașcu, apoi Dan Verona, Mircea Dinescu, Florea Miu, Dușan Petrovici, M. Florin Șandru, plus echinoxistii Dinu Flămând, Adrian Popescu, Horia Bădescu, Ion Mircea etc. „Șirul de caracterizări lapidare a pregătit câteva dominante specifice lirismului însuși al generației deceniului opt. Aceasta este generația care arde etapa debutului cu care ne obișnuise generația deceniului șapte... Noua generație urmărește în primele cărți construcția arhitectonică și mitologia poetică programatică. Ea reușește să transforme spațiile marginase ale lirismului în spațiile centrale ale acestuia. Privind-o în dinamica sa fenomenală, generația deceniului opt este o nouă generație poetică.” □ *Definițiile lui Blaga*, articol de M.N. Rusu despre volumul *Ceasornicul de nisip*, ediție îngrijită de Mircea Popa, Ed. Dacia. □ Antologia debuturilor literare ajunge la Președintele U.S., Virgil Teodorescu, debut petrecut în singurul număr al revistei Liceului „Mircea cel Bătrân” din Constanța, „Tinerimea dobrogeană”, în mai 1927. □ Constanța Buzea girează doi tineri poeți, Daniel Corbu la rubrica *Intermediar* și Lucian Gruia în rubrica *Primele*.

• [„**Cinema**”, nr. 5] La ancheta realizată de N.C. Munteanu pe tema filmului pentru tineret, răspund, printre alții, □ scenaristul Constantin Stoiciu („În ceea ce mă privește, cu toate că eroii filmelor realizate după scenariile pe care le-am scris sunt tineri – și nu am niciun motiv să nu le consider «filme pentru tineret» – cred că am scris totuși scenariii pentru filme de actualitate și după aceste scenariii s-au realizat filme de actualitate mai bune și mai puțin bune.”) sau □ scriitorul Mihai Stoian („Cred că efortul pe care scenariștii s-ar cuveni cei dintâi să-l facă (atunci când își propun să abordeze existența tineretului nostru, deloc izolat de rest) ar consta tocmai în *nuanțarea adevărilor de viață*. Aș spune că admit – în intimitatea mea – o viziune ceva mai «globală» asupra existenței, într-un subiect eroic, dar absolut stingheritoare este viziunea globală într-un subiect plasat în *apropiata realitate*.”). □ Printre premierele românești, figurează și *Toamna bobocilor*, cu scenariul semnat de Petre Sălcudeanu. □ Scurtul interviu realizat de Alice Mănoiu se intitulează *De două ori Francisc Munteanu*, întrucât interviuevatul este urmărit atât ca regizor, cât și ca scenarist. După o absență de un an și jumătate, acesta lucrează la filmul *Spai-*

ma de la miezul nopții, după scenariul lui Petre Sălcudeanu („Oamenii sunt mai domoli, mai așezați, țin mai mult de personalitatea lui Sălcudeanu, decât de cea a personajelor mele de până acum.”) și i-a oferit lui Sergiu Nicolaescu cel mai recent scenariu al său, intitulat *Dacă toți copacii ar fi la fel*. □ După „cartea de vizită a filmului [*Casa de la miezul nopții*] prezentată de regizorul Gheorghe Vitanidis”, de fapt un rezumat al subiectului, Valerian Sava intră în dialog cu scenaristul Fănuș Neagu, aflat la al patrulea film, în care are și un rol: „E un film conceput după un capitol din romanul pe care l-am terminat, *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, capitol care până la urmă nu a mai fost încorporat în carte și a rămas numai scenariu de film. Cred eu că este cel mai bun scenariu, cea mai bună idee care mi-a venit până acum în materie de scenariu de film. [...] În ceea ce privește apariția mea ca interpret, la insistențele prietenului meu, regizorul Vitanidis, am căzut în gura lupului. La început am crezut că treaba este frumoasă și ușoară. Ea a rămas frumoasă, dar grea și extrem de plicticoasă. Ca să tragi un cadru într-un film, trebuie să pierzi câteodată o zi și o noapte. [...] Experiența merită trăită, măcar ca scriitor și din punctul de vedere al omului care încearcă existența diferitelor lumi. Lumea artiștilor de film e o lume aparte. Eu cunosc lumea teatrelor, în care am suferit eșecuri, în sensul că am ajuns numai în fază de repetiții și n-am fost jucat niciodată”.

● [„Convorbiri literare”, nr. 5] Mircea Scarlat semnează textul *Lucian Blaga poet al tăcerii*: „În concluzie – este Blaga un poet al tăcerii? Cu certitudine nu, dacă-i analizăm mijloacele poetice de care uzează în versurile sale. Dar răspunsul unei critici exclusiv tematice ar fi, poate, un da la fel de categoric. Folosirea unui limbaj paradoxal în tratarea unei teme e un procedeu modern și, în același timp, vechi de când lumea. Este unul din cele mai frecvente paradoxuri întâlnite în poezie. Iar fără paradoxuri, poezia n-ar mai fi, poate, poezie”. ■ Constantin Coroiu consemnează interviul cu Marin Sorescu: „– *Stimate Marin Sorescu, vă gădesc la Piatra Neamț în postura de regizor. Ați montat aici (ajutat de Liviu Ciulei care a răspuns prompt, găsind două spărături în programul său foarte încărcat, la chemarea Dv.) spectacolul cu propria-vă piesă Matca. – Da, am stat un timp la Piatra Neamț. Am fost aici nu ca scriitor, ci ca regizor. Este o experiență inedită. Sper ca până la urmă să se fi dovedit fructuoasă și pentru mine, și pentru Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Cred că meseria ca regizor este chiar o meserie – care se învață. După aceea este o artă. Drumul de la text până la spectacol este foarte anevoios. L-am luat și eu în piept și mărturisesc sincer că, dacă știam că e atât de greu, poate mai amânam... – *Deci e vorba numai de o amânare, nici într-un caz de un renunț. – Sigur. Îmi va folosi, fără îndoială, această experiență, în activitatea mea de dramaturg. Pentru că vreau să continui treaba asta de scriitor de piese de teatru... – Să ne imaginăm literatura română ca un tărâm mirific și pe marii ei critici (care nu sunt deloc mulți) ca niște porți majestoase de intrare într-un**

asemenea spațiu... – Cuvântul poartă pe care l-ai pronunțat îmi evocă, într-adevăr, istoria literaturii române care, după părerea mea, se aseamănă operei lui Brâncuși. Pare sculptată în piatră cu aceeași mână sigură și genială care a mișcat munții noștri așezându-i în suflet. Am avut norocul să intru o clipă în holul de lumină, ca o coamă de leu zburlită, al condeiiului lui G. Călinescu. Și am rămas pietrificat de uimire și de admirație. Am întâlnit mulți oameni mari în călătoriile mele, întâlnirea cu G. Călinescu rămâne însă fundamentală. Ea continuă, întrucât maestrul e mereu viu și prezența sa nu ne lasă să ne moaleșim. – *Ascultându-vă vorbind despre Călinescu, mă gândeam la generația dv., (iată un cuvânt, un concept – generație – atât de des folosit în istoria literaturii) care a început să se afirme când încă marele critic trăia...* – Cred că generația mea este o generație foarte bună și cu ea nu mă simt chiar atât de... singur. Faptele vorbesc și cred că literatura română este datoare acestei generații care s-a afirmat acum 10 ani. A pus bazele unei adevărate renașteri care se simte și acum și care continuă... – *Dar cum îi simțiți dv. pe cei care vin din urmă, adică pe cei din generația mai tânără?* – În poezie sunt mulți. Cred că personalități prea puternice nu s-au ivit încă și nu vrea să citez un nume în defavoarea altuia. E un pluton încă în marș, ca să spun așa. Chiar la inimă nu mi-au ajuns încă... – *În Dicționarul său, Marian Popa spune la un moment dat următoarele: «Cunoscut peste hotare, tradus și elogiat, poetul este cea mai importantă personalitate poetică a tinerei generații... în spațiul dezbaterilor universale». E vorba de Marin Sorescu...* – Chiar dacă Marian Popa ar fi avut o părere mai puțin măgulitoare despre mine, l-aș fi stimat, întrucât, după mine, dicționarul său are valoarea unei ștampile aplicată cu destulă siguranță pe ceara moale a literaturii contemporane. Formula, desigur, îmi convine. Cred că el s-a sprijinit în această afirmație pe diversele comentarii care s-au făcut în legătură cu cele scrise de mine până acum, comentarii apărute peste hotare. Desigur, principalul nu este să fii comentat acolo, principalul este să fii poetul timpului tău în țara ta. Dar nici să treci nevăgătat în seamă dincolo de hotarele țării nu-i bine. Pentru că la un moment dat, problema este, ca și la fotbal, să intri în marile competiții. Orice apariție a unui scriitor român peste hotare cu o carte scrisă aici, în literele căreia au suflat fluierul și tulnicul României, înseamnă un gest de măturare, ca să folosesc un cuvânt mai dur, a unor păienjeni care uneori împiedică vizibilitatea din afară înspre casa noastră. Occidentul nu cunoaște încă bine România. Avem și noi o vină, au și ei una sau chiar două sau trei... Orice elev de școală medie de la noi cunoaște mai multe lucruri despre Franța, de exemplu, decât cunoaște un universitar francez despre România. Entuziasmul nostru și deschiderea sănătoasă și cinstită pentru toată lumea trebuie să fie însoțite de luciditatea care ne caracterizează și de dreptul firesc la reciprocitate. Sunt pur și simplu enervat de unele traduceri cu tiraje coplesitoare. Și asta nu pentru că, doamne ferește, aș fi opac la cultură, dar și cultura noastră este la rândul ei o mare cultură, și asta subliniat, care ar putea la fel de

bine să stârneasce entuziasmul editurilor de aiurea. Și când lucrul acesta nu se întâmplă decât dintr-o singură direcție, atunci eu ca scriitor român am dreptul de a refuza să înghit operele unor scriitori de a șaptea mână. În ce mă privește, n-aș putea să mă plâng că n-am fost tradus, însă problema este de principiul și de modul în care știm să ținem un echilibru. Să nu mi se spună că lucrările scriitorilor români nu s-ar vinde că n-o să cred. Se vând, cu condiția, firește, să se publice cele care merită. Voiam să scriu, pentru că veni vorba, un articol despre Biblioteca pentru toți cu titlul *A cui este... Biblioteca pentru toți?* – *Un titlu sorescian. De ce nu l-ați scris sau poate l-ați scris...* – Nu încă. Aici este vorba de o altă problemă, ori de principiu. Să zicem că orice scriitor străin, prin faptul că e străin e și mare, automat, și poate intra în această colecție (care are în jur de 80 de mii de exemplare). Dar ce ne facem cu ai noștri și mai ales cu cei în viață (care au neșansa aceasta) și care, după expresia nu știu cui, duc în cârcă literatura actuală. Pe ei când o să-i publicăm? Vor apuca ei vreodată să meargă în librărie și să-și ceară o carte pe care vor să o ofere unui prieten și chiar să o găsească? Concret, cred că de aici mi-a venit enervarea, de peste trei ani de tratative cu Editura Minerva (sub egida căreia apare așa numita Biblioteca pentru toți) la cererea ei bineînțeleș, pentru un volum selectiv din poezia mea (discuția este dacă e bine să publicăm în această colecție și poezi... cum să zic?... – uite că-mi scapă cuvântul...) – *Probabil că editurii respective i-o fi fost teamă ca un volum de Marin Sorescu nu s-ar vinde!? Cine știe!? Dar, pentru că veni vorba, vă considerați un scriitor popular?* – Sunt fericit că sunt citit de un foarte numeros public. De altfel acesta este și punctul de sprijin pe care Arhimede îl căuta să răstoarne pământul și care mie îmi dă curaj. Le urez criticilor mei să dea și peste ei ghinionul popularității... – *Văd că nu ați rămas în aceeași stare de război cu critica. Dar, stai și mă întreb, și vă întreb, cu critica sau cu criticii?* – Sunt mereu foarte atent și, cum să spun, – cu un dinte împotriva criticii de mântuială, îngăduitoare sau criticii de grup care de foarte multe ori fac deservicii literaturii. Sunt un entuziast apărător al criticii serioase, al criticii bune. În ultima vreme am avut ocazia să scriu printre primii despre *Scriitori români de azi* a lui Eugen Simion, carte pe care o consider un fel de istorie a literaturii române contemporane. Am o mare stimă și prețuire pentru Nicolae Manolescu și mai sunt vreo doi-trei critici foarte serioși, însă sunt totuși puțini față de cei care au pretenții mai mari și posibilități mai reduse și de aceea cred că puțină modestie nu le-ar strica... – *Față de Dumneavoastră critica s-a manifestat extrem de inegal. Entuziasmul e alternat cu o... răcire surprinzătoare. De aceea cred că Marin Sorescu față în față cu critica este un caz în literatura noastră actuală.* – Critica prin definiție trebuie să se răcească și să se încălzească periodic și asta în funcție de personalitățile ce o ilustrează care apar și dispar periodic. Câtă vreme a existat o generație strălucită de critici, entuziasmul în fața poeziei mele s-a menținut viu. Dispărând G. Călinescu, Vladimir Streinu și venind Piru (ar trebui să-i citez și pe alții, dar ei nici

măcar nu sunt critici) cota mea poetică a scăzut. Apărând apoi Dinu Pillat, N. Manolescu, E. Simion, iar am fost considerat valoros ca după aceea când Marin Mincu a început să-și publice volumele de *Critice*, I, II, III, etc. Etc... iarăși să nu mai contez... – *Aprecieri contradictorii, mai mult negative, a întâmpinat volumul La lilioci. Faptul este cu atât mai interesant, cu cât, din câte ați declarat, acordați un rol mare acestei cărți în evoluția dv. ca poet...* – Da, cred că are un rol foarte mare, aproape similar cu cel pe care l-a avut volumul *Poeme* din 1955, deci cap de serie pentru o nouă viziune poetică. Cu timpul când pasiunile se vor mai potoli, lucrurile se vor vedea mai limpede. Mai așteptăm... – *Stimate Marin Sorescu, teatrul s-a dovedit pentru dv., un teren cel puțin tot atât de prielnic afirmării ca și poezia. Entuziasmul criticii – ca să folosim același cuvânt – pentru dramaturgia Dv. este tot atât de mare ca și cel manifestat în deceniul trecut față de lirica soresciană. Nu credeți că avem aici de-a face cu o mișcare mai mult sau mai puțin abilă a criticii, în intenția de a deplasa atenția toată de la poet la dramaturg, în dauna poetului?* – Deocamdată, critica nu s-a ostenit să facă măcar această deplasare, cu excepțiile de rigoare bineînțeles (mulți au impresia că teatrul este numai ca să fie jucat și că nu poate încăpea între copertile unei cărți). A dispărut deprinderea de a citi teatru. După cum într-o vreme eram în pericol de a pierde obișnuința de a mai merge la teatru din cauză că ne păștea pericolul de a nu mai avea, pur și simplu, un teatru original. Cred că piesele de teatru pot fi citite cu același interes ca și proza sau versurile. Dacă au norocul să fie și jucate, cu atât mai bine. Poezia și teatrul nu se bat cap în cap, dacă nu ții cu tot dinadinsul la așa ceva. După cum, apariția unui scriitor valoros în oricare domeniu nu înseamnă că exclude automat apariția altuia sau a mai multor de aceeași talie, care trebuie să se lupte între ei pentru întâietate. Acestea sunt false probleme. Că cineva gustă mai mult poezia mea decât teatrul meu, sau invers, aceasta nu mă deranjează, pentru că eu nu m-am trădat nici într-o latură și nici în cealaltă. Și la urma urmei e și o problemă de gust... – *De ce scrieți teatru?* – Scriu teatru pentru că aici pot spune lucruri care nu încap în poezie. Și continui să fiu poet pentru că și teatrul are limitele lui. Oricum, mă consider în primul rând poet. – *Știu că scrieți și proză...* – Am scris într-o primă versiune un roman pe care trebuie să-l revăd, eventual să-l rescriu. Sper ca în cursul anului 1976 să-l pot publica. Scriitorul trebuie să ucenicească la toate genurile. Și apoi e foarte plăcut să încerci să te concurezi pe tine însuși, mai ales atunci când lipsesc competitorii (bineînțeles că nu lipsesc chiar toți, unii se îmbracă...). – *Ați scris eseu, reportaj, critică literară, cronică dramatică, poezie, teatru, scrieți proză. Tindeți să fiți scriitor total?* – Tind dar mai mult decât mă ține pătura. Desigur, idealul este să folosești întregul arsenal, dacă tot se spune că scrisul este arma și că o *luptă-i viața, deci te luptă...* Nu trebuie să lași inamicul să ațipească. De altfel, nu-i o noutate. Răsfoind istoria literaturii, de care vorbirăm adineaori, vezi că scriitorii români nu au avut prejudecăți de

frontiere între genuri, încercându-le pe toate, chiar dacă s-au manifestat mai pregnant într-un domeniu sau altul. Postumele lui Eminescu sunt pline de proiecte, de piese de teatru, nu? Alecsandri e doar și autorul Chirițelor, iar Caragi-ale dramaturgul, un neîntrecut prozator. Am folosit nume mari nu ca să mă așez în umbra lor, nici nu e prea comod ca să te strivească, dar fiindcă acestea sunt cele mai convingătoare. – *Am avut prilejul de cele mai multe ori să vă ascult, rostindu-vă poemele în public, la radio, la televiziune. Prezența Dv. este magnetică. Orice manifestare literară, orice întâlnire a scriitorilor cu cititorii devine imediat un succes de public, dacă acolo descinde Marin Sorescu. Din acest punct de vedere nu cred că aveți adversar în literele române de azi. Aceasta, cu toate că, dintre toți poeții noștri (și nu sunt puțini) sunteți poate cel mai monoton în rostire. Lectura Dv. din propria poezie frizează uneori cenușul. Oare ce vibrație secretă face să fiți atât de iubit de public, să fiți asaltat pur și simplu și ascultat cu religiozitate!* – Am avut multe întâlniri cu publicul atât la noi cât și peste hotare. În 1974, am fost invitat să citesc versuri în fața unor iubitori de poezie dintr-o serie de mari metropole europene (orașe și centre universitare din Suedia, Olanda, Elveția, Italia, R.F. Germania). La Tübingen, de exemplu, am fost prezentat studenților de profesorul de mare prestigiu internațional Eugen Coșeriu și am fost emoționat ascultându-i comentariile de caldă prețuire pentru poezia română. Eu nefiind invitat în aceste locuri ca actor, nici nu m-am simțit obligat să-mi recit frumos versurile, ci să citesc pur și simplu. Și vă asigur că rolul comunicării nu a lipsit. Evident, poemele erau prezentate și în limba țării respective. S-au scris numeroase articole și chiar studii despre aceste recitaluri. Și pentru că veni vorba cred că aceste turnee sunt foarte necesare. Sunt aproape la fel de importante ca și turneele de tenis, fotbal, muzică ușoară și alte îndeletniciri de acestea mai mult sau mai puțin ușoare. Cu câtva timp în urmă am citit în S.U.A. în fața studenților și profesorilor din New York, Chicago, Seattle, Iowa City și, singur, timp de aproape două ceasuri, în sala teatrului Folger din Washington, fiind ascultat de un foarte numeros public format din diplomați, ziariști și scriitori americani. Biblioteca Congresului de aici mi-a făcut cinstea de a mă include în seria sa de *Poeți ai lumii*, imprimându-mi pe disc vreo 60 de poeme, în românește și englezește, pe care le-a distribuit la cele 600 de universități americane. În această serie urmam după Pablo Neruda... – *Aș vrea să supun și aprecierii Dv. o afirmație a unui critic, afirmație pe care am înfățișat-o mai multor scriitori, interlocutori ai mei. Iat-o: „Cea mai mare satisfacție a unui autor contemporan e să-și hărțuiască cititorul, să-i mineze fotoliul de sub el, să-l scoată din acea stare de liniște și mulțumire, propice revelației și contemplației”.* – Până acum obsev că discuția noastră a avut mai mult un caracter de împărtășanie, eu fiind obligat să furnizez câteva date despre poezia mea și modul în care a fost ea receptată aici și în alte locuri. Dacă lucrurile acestea ar fi fost la fel de cunoscute ca și ciupiturile colportate de bârfa literară pe seama mea, bineînțeles că

modestia m-ar obliga să fiu mai taciturn. – *M-ați făcut, implicit, o confesiune. Mi-ați mărturisit sensibilitatea la bârfa literară...* – Nu-s chiar așa de sensibil, dar o anumită perseverență ajunge să te agaseze. – *Care perseverență?* – A unora de a-ți căuta nod în papură... Acum să intru puțin în probleme de estetică. Nu cred că scopul artei contemporane este să șocheze. Prea ne șochează multe lucruri... – *Chiar și viitorul...* – Da, prea ne șochează multe lucruri ca să ne mai șocăm și cu... lira. Menirea artei este să fie adevărată, adică să spună adevărul și să nu iasă din marginile lui. E drept că cititorul de azi e oarecum blazat și asaltat de foarte multe probleme de ordin neartistic. Dar nu și cititorul nostru, cititorul român, sau cel puțin nu în măsura în care această problemă se pune în țările occidentale. Sensibilitatea la noi e încă fremătăndă ca pielea sau nările unui cal de rasă. Și dacă-i servești tava cu jeratic din poveste, nu mai e nevoie de alt șoc... – *Tot singur printre poeți, Marin Sorescu?* – Nu îmi neg păcatele tinereților, după expresia lui Negruzzi. Și dacă am început-o singur printre poeți, așa o țin morțiș până la capăt. Deși, între timp, în jurul meu s-au adunat mulți prieteni, generația de care am vorbit și pe care o iubesc, celelalte generații care-și au, toate, importanța lor, dar la masa mea de scris... cum să-ți spun? – suflă vântul și e același viscol, ca și acum zece ani. Și sunt la fel de înverșunat, de certat cu mine și cu restul lumii, ca atunci... Și prin urmare tot ca atunci de singur... și prin urmare printre poeți”. ■ Rubrica intitulată *Critica poeziei: Despre manierism* este semnată de Daniel Dimitriu, acesta prezentând trei volume de versuri. □ Dinu Flămând, *Poezii* (C.R., 1974): „Ceea ce este manierist în versurile lui Dinu Flămând are ca punct de plecare însăși ideea despre poezie, idee pe care autorul o susține până acum cu fermitate și argumente probante. Stilul, chiar el, e un astfel de argument”. □ Ion Iuga, *Irosirea zăpezilor* (C.R., 1974): „Nu știu dacă *Irosirea zăpezilor* echivalează cu găsierea acelu cadru cu adevărat adecvat pentru exprimarea lirică. Și când spun aceasta am în vedere și faptul că mutații valorice însemnate nu se produc. Prefer să fiu circumspect și suspicios cu asemenea neașteptate schimbări la față, drept pentru care voi lua volumul ca pe un experiment, ca pe un exercițiu de stil”. □ Adrian Popescu, *Focul și sărbătoarea* (Dacia, 1975): „Poezia lui Adrian Popescu dovedește o agreabilă virtuozitate stilistică, uneltele poetului operează pe cuvânt cu dexteritate și finețe de chirurg, înalta calificare ștergând până la dispariție aproape urmele operației. Un asemenea stil din cale afară de seducător îl obligă cumva pe cititor să fie superficial și, percepând cu precădere strălucirile de prim plan, să comunice insuficient cu datele de esență”. ■ Val Condurache analizează două romane. □ Mihai Giugariu, *Magdalena* (Eminescu, 1975): „Este evident în romanul lui Mihai Giugariu disprețul pentru construcție. Ordinea în care se succed evenimentele este aleatorie. Intriga este abandonată, în locul ei, romancierul preferă o înșiruire de secvențe care respectă mai degrabă logica vieții. Viața interioară a Magdalenei nu pare să fie determinată de întâmplările în care este

antrenată”. □ Corina Cristea, *Goana după vânt* (C.R., 1974): „... reprezintă un reviriment în scrisul Corinei Cristea după scăderea din *Scadența*, este din multe puncte de vedere, un pariu câștigat. Cea mai bună carte a autoarei rămâne, însă, *Castanii roșii, parfumați și naivi*”. ■ De *Critica Criticii* se ocupă Al. Dobrescu, acesta recenzând două studii. □ Mircea Zăciu, *Bivouac* (Dacia, 1974): „Lucrul cel mai interesant în scrisul ardeleanului Mircea Zăciu este dat, fără îndoială, de subțirimea firelor ce-l leagă de tradiția și spiritul cercetării literare de dincolo de munți”. □ D. Păcurariu, *Studii și evocări* (C.R., 1974): „Și în acest volum, ca și în *Clasicismul românesc*, e de remarcat latura polemică a textelor. Nu e la mijloc o intenție de polemică mărunță, ci ambiția răsturnării unor convingeri statornice, a unor interpretări de largă circulație. Păcat numai că acest stimabil efort de reconsiderare se exercită pe subiecte atât de nedilematice”. ■ Nicolae Manolescu descoperă că *Hans Castorp vorbește francește*: „Mai multe lucruri ciudate se întâmplă personajului lui Thomas Mann din *Muntele vrăjit* în acea epocă a șederii lui Davos care culminează cu scena Carnavalului. Cel dintâi este că, înfrângând confortul moral al majorității bolnavilor, începe să viziteze pe muribinzii din sanatoriu”. ■ Const. Cio-praga notează despre *Permanențe argheziene: 90 de ani de la nașterea poetului*: „Toate mitologiile subiective argheziene pot fi descoperite în nuce în *Cuvinte potrivite*. Nici simbolist, nici clasic, nici tradiționalist, dar împrumutând din toate, potrivit profilului propriu, poetul *Testamentului* e un polifonic, asemenea neliniștiților *plopi adânci cu voci și șoapte multe...*”. ■ De *Adela și Albertine* se ocupă Al. Călinescu: „În remarcabilul său volum consacrat unor prozatori români ai secolului al XX, *De la Ion la Ioanide* (ed. Eminescu, 1974), Nicolae Balotă se ocupă și de romanul lui G. Ibrăileanu, *Adela*. Criticul analizează cu finețe psihologia protagonistului și insită asupra voyeurismului lui Emil Codrescu...”. ■ În textul *Evoluții*, Mircea Iorgulescu se referă la studiul lui Eugen Simion, *Orientări în literatura contemporană*: „Instructiv este înainte de orice înțelesul pe care criticul îl dă formulei de literatură contemporană, comentariile lui referindu-se atât la Paul Zarifopol cât și la Ion Lăncrănjan, la Eugen Lovinescu, dar și la Marin Sorescu, la Tudor Arghezi, Al. Philippide și G. Călinescu dar și la Aurel Rău, N. Velea, Ion Gheorghe și Ion Alexandru. Literatura postbelică este pentru Eugen Simion, o parte a literaturii contemporane, care – se poate deduce – acoperă o perioadă foarte întinsă, începând din 1900. În 1937, delimitând literatura contemporană, E. Lovinescu pornea de asemenea de la 1900. Stabilindu-și în 1965, tot acolo hotarul, Eugen Simion o face însă nu atât din considerente metodologice, cât pentru a sublinia continuitatea literaturii române pe întreg parcursul celor șapte decenii și jumătate”. ■ Constantin Pricop semnaleză apariția traducerii romanului lui Aldous Huxley, *Orb prin Gaza*, în românește de Irina Eliade, prefață de Tudor Olteanu, Ed. Univers. ■ Ioan Adam propune *Un discurs asupra istoriei: Delirul*: „Prin *Delirul*, prozatorul infirmă magistral una

din prejudecățile recente ale criticii: aceea că al doilea război mondial, mai exact perioada 1940-1945 n-ar prezenta suficient interes pentru scriitorul român, infinit mai atras de evenimentele ulterioare. Marin Preda demonstrează fără dubii că problema este una a forței, a suflului, necesare unui asemenea maraton epic”. ■ Al. Andriescu meditează la părerile lui *G. Ibrăileanu și Tudor Vianu despre Eminescu*: „Tudor Vianu va vorbi în alți termeni, de intuiția muzicală a lumii spre care înaintase și G. Ibrăileanu în încercarea, care-i situează pe cei doi critici din nou alături, de a defini esența lirismului eminescian pe baza unei analize aplicate la text”. ■ *Pe marginea poeziei lui Adrian Păunescu* își intitulează C. Trandafir comentariul: „Ca orice poet nu poate fi trecut cu vederea, Adrian Păunescu, spre cinstea lui, are admiratori fervenți, încântați uneori până la extaz sau delir, prețuitori temperați, dispuși să-i vadă și păcatele, precum și opozanți otova nemulțumiți. Ne face plăcere să credem că facem parte din a doua categorie, care e și cea mai numeroasă și cea mai normală în cazul acesta – și nu numai acesta”. ■ Fănuș Băileșteanu descoperă *Sublim și grotesc* în *Ce mult te-am iubit*: „Sinteză quintesențială a stărilor lirice din întreaga operă a lui Zaharia Stancu, romanul *Ce mult te-am iubit* – cu pagini egal tensionate de la un capăt la altul, ceea ce-i conferă o exemplară, de tragedie antică, unitate – nu cred că este chiar atât de spontan, fără gradație și fără artă, precum s-a crezut la apariția sa, când evident, noutatea și emoția spovedaniei copleșeau în așa măsură, încât nu mai făceau posibilă meditația – gratuită, poate – privind arhitectura cărții”. ■ Al. George semnează textul *Maiorescu adnotând romanele lui Duiliu Zamfirescu (I)*: „Capitolul adnotațiilor lui Maiorescu pe marginea romanelor lui Duiliu Zamfirescu, pe măsura apariției lor în «Convorbiri literare», e desigur mai interesant decât cele semnalate de noi în numărul precedent și mai cuprinzător. Pe acea vreme, criticul se afla în corespondență susținută cu tânărul romancier și era firesc să se simtă obligat a-și spune părerea, chiar dacă acesta din urmă nu i-ar fi cerut-o. Notațiile lui reprezintă negreșit observații ce aveau să-i susțină impresia critică și să-i fie comunicate celui care aștepta la Roma verdictul cu sufletul la gură”.

● [„**Echinox**”, nr. 4-5] Revine în paginile revistei Mircea Muthu cu o contribuție filosofică legată de perspectivele inedite aduse de Blaga „teoriei sofianicului” (articolul *Lucian Blaga despre arta bizantină*). ■ Gheorghe Perian comentează, la rubrica „cronica literară”, cercetarea lui Gheorghe Grigurcu asupra poeziei bacoviene din volumul *Bacovia un antisentimental*: „Ceea ce încearcă Grigurcu este o revelație a profunzimilor, eliberând poezia lui Bacovia din psihologic, pentru a-i acorda dimensiunile onticului. [...] Capitolele cărții urmăresc să comunice tocmai această structură de adâncime a poeziei bacoviene, mascată însă de formele concretului cu care operează gândirea poetului.” (cronica *Gheorghe Grigurcu, Bacovia un antisentimental*), iar Mircea Constantin, în cadrul aceleiași rubrici, dedică cronica sa poeziei lui Adrian Popes-

cu din volumul *Focul și sărbătoarea*: „Un semn de întrebare nerezolvat pare în cazul poeziei lui Adrian Popescu abordarea «clasică» a cuvântului și a poeziei în genere. [...] Cuvântul «clasic» are în poezia lui Adrian Popescu semnificația unei rostiri originare, «deschise» (I.M. Lotman) trăirii autentice, oprită însă în chiar momentul conștientizării ei.” (cronica *Adrian Popescu, Focul și sărbătoarea*) ■ Ion Simuț insistă pe dimensiunea socială și militantă a poeziei lui T. Arghezi din *Cântare omului*, vorbind și de „ecoul social” al atâtor poezii și de „lumea de osândiți”, de „caracterizarea acuzatoare a celor de condiție parazită” (articolul *Poezia socială argheziană în antologie*). ■ Radu Țeposu se arată preocupat de modalitățile expresioniste din teatrul lui Lucian Blaga și de funcția spațiului din piesa *Zamolxe*. ■ Ioan Groșan debutează în proză cu narațiunea intitulată *La pod*. ■ Constantin Hârlav se află în căutarea esențelor poeziei lui Constantin Abăluță din volumul *Există* (Albatros, 1974), după „un debut incert” cu *Lumina pământului* (1963), dar notează acum: „poezia lui C. Abăluță e, mai degrabă, o experiență de limbaj decât o experiență de existență. Procedeele tipice modului suprarealist sunt ușor detectabile”. ■ Tributare, mai mult sau mai puțin, ideologiei regimului sunt câteva intervenții precum cele ale lui Călin Manilici – *Opera literară ca fapt social*, Ion Marcoș – *Permanența spiritului revoluționar*, Andrei Corbea – *O nouă paradigmă în cercetarea literaturii*, Octavian Știreanu – *Simțul estetic*. ■ Mircea Curticeanu aduce din nou la lumină, din praful documentelor literare, scrisorile lui Lucian Blaga către Ion Breazu, dar și o scrisoare inedită a lui Radu Stanca către Ion Negoițescu. ■ Teodor Boșca tălmăcește din poezia provensală veche: Conte de Poitiers, Bernard de Ventadour, Marcabrun, Jaufre Rudel.

• [„Familia”, nr. 5] Gh. Grigurcu scrie despre Lucian Blaga, *Opere – 3* și despre Adrian Marino, *Critica ideilor literare*. „Cuprinzând tălmăcirii din lirica universală, vol. 3 al *Operele* lui Blaga pune încă o dată problema traducerilor în poezie. Există, după cum se știe, două spețe ale acestei îndeletniciri: traducerea fidelă, care plasează accentul pe informativ, rarefiind de a refuza substanța emoțională specifică, și cea «creatoare», simplu pretext al unor poeți cu puternic sigiliu artistic de a adăuga operei lor noi texte. Raportul dintre cele două tipuri e insidios, punând în cumpănă «exactitatea» (care însă nu e doar literară!) cu «arta» (care e, în cazul de față, determinată, mai mult ori mai puțin strâns de un model). Traducerea de poezie e în consecință un «original» care aspiră să fie o copie!... Tălmăcirile autorului *Laudei somnului* se constituie într-o anexă a propriului său univers poetic.” □ „Adrian Marino are nostalgia arzătoare a unui amplu «sistem» ca un aparat centralizator, mai puțin totuși normativ cât explicativ. Față de romantismul fugos al lui Călinescu (de care se deosebește enorm) autorul *Criticii ideilor literare* afirmă un «clasicism» critic de tip ideologic, articulat în metodică unei «noi critici» *sui generis* [...] «viziunea panoramică de prototipi», «sensul tipologic» sunt de sorginte clasicistă. [...] Năzuința lui Marino este «totalitatea» zeiască a competențelor criticului,

într-o împletire a virtuților culturale cu cele creatoare, într-o orbitoare strălucire *împărtășită* tuturor direcțiilor, imagine sublim himerică”. □ Șt. Bănulescu, o întoarcere la Nicolae Iorga: *Lui i se cuvine un monument deosebit*. □ *Stanțe* de Șt. Aug. Doinaș (versuri noi). □ Un amplu eseu despre Lucian Blaga (9 mai 1895 – 6 mai 1961) de Ov. Cotruș, împărțit în câteva subcapitole: *Blaga și Mumele; Atitudini fundamentale ale liricii blagiene; Jubilație și interiorizare; Marea trecere; Presimțire și așteptare; Schimbarea zodiei*. □ Fragmente din piesa *Apulum* de Mircea Bradu. □ *Poezie braziliană*, cu nume ca Oswald de Andrade, Mário Quintana, Henriqueta Lisboa, Vinicius de Moraes, și *Poezie mexicană* – José Juan Tablada, Jaime Bodet, Carlos Pellicer sau Juan José Arreola, toate echivalențele românești fiind realizate de Romulus Vulpescu. □ *Interviul Familiei*: prof. doctor Iosif Constantin Drăgan: *Revin cu emoție în țară; și fericit că văd o Românie în marș*. □ La rubrica *Poșta redacției și Prietenii Familiei*, pagină coordonată de Șt. Aug. Doinaș, tineri lirici, unii debutanți: Mihai Moraru, Dumitru Pricop, I. Mărgineanu, Valeriu Bârgău.

• [„**Presa noastră**”, nr. 5] Anton Săndescu, secretarul Comitetului de Partid de la D.G.P.T, continuă seria de puncte de vedere privind *Perfecționarea politică și profesională* a jurnaliștilor, arătând măsurile luate la D.G.P.T. ■ Marți 22 aprilie a.c., Clubul ziariștilor de literatură și artă a organizat la sediul Uniunii Ziariștilor o dezbatere despre *Rolul presei cotidiene în promovarea creației literar-artistice*. Dintre redactorii secțiilor de cultură ale cotidienele centrale, au participat: Nicolae Dragoș (redactor-șef al revistei „Luceafărul”, președintele Clubului), Emil Vasilescu („Scânteia”), Boris Buzilă („România liberă”), Octavian Nica („Munca”), Anna Halász („Elor”). □ Nicolae Dragoș: „... în suita dezbaterilor pe care le organizăm, dezbateri destinate publicării în revista «Presa noastră», în intenția de a veni astfel în sprijinul gazetarilor din secțiile culturale ale ziarelor, ne-am propus să discutăm astăzi despre rolul presei cotidiene în stimularea și promovarea creației originale. [...] Aș distinge două aspecte: posibilitatea de a promova nemijlocit creația originală, adică de a publica poezie, proză, alte specii literare, reportaj, cu precădere (având în vedere specificul presei cotidiene) ca un prim aspect; și, în al doilea rând, cel mai important după opinia mea, faptul că ziarele pot să se ocupe în mod permanent de comentarea creației literare propriu-zise, dintr-o perspectivă de maximă obiectivitate. Evident că operele literare ca și problemele nemijlocit legate de existența acestora se reflectă în primul rând în paginile publicațiilor literare, ale publicațiilor specializate; din ele luăm contact nemijlocit cu creația originală, cu ceea ce au produs, într-o perioadă sau alta, autorii, cu cicluri de poezie, proză, fragmente de romane ș.a.m.d. De asemenea editurile, ca o sinteză a ceea ce se produce mai valoros în câmpul spiritual, au posibilitatea de a pune cititorii și deci și pe comentatorii de literatură, în contact cu ceea ce s-a produs la un moment dat în creația contemporană. De aceea principala contribuție pe care presa cotidiană o poate aduce nu constă, după

opinia mea, în primul rând în publicarea creației originale (având în vedere profilul, specificul fiecărui ziar în parte), ci în modul în care receptează și interpretează creația originală din perspectiva gândirii critice materialist-dialectice, din perspectiva filozofiei marxiste. Presa cotidiană poate să aibă un rol pozitiv, pe de o parte publicând articole de sinteză, de orientare, privind fenomenul literar, – fiindcă îi incumbă această misiune – iar pe de altă parte receptând, din creația literară a momentului, acele opere care prin valoarea lor merită să fie aduse la cunoștința publicului larg, comentându-le cu o preocupare mai profundă pentru conținutul, pentru mesajul acestor opere, lăsând problemele de stil și de tehnică artistică mai mult, dar nu exclusiv, la latitudinea presei de specialitate; deci comentând aceste creații valoroase, pe de o parte, iar pe de alta atrăgând atenția asupra acelor care prin eșuarea în experimente gratuite merită o comentare aparte pentru a nu lăsa să se consacre, fie și numai trecător, lucrări lipsite de valoare, drept demne de atenție pozitivă. Prin urmare, spiritul critic în activitatea presei cotidiene poate fi de un real folos pentru orientarea cititorului spre literatura bună, dar și pentru sprijinirea activității de selecție editorială, pentru orientarea autorilor însuși”. □ Octavian Nica: „Trebuie spus că, de fapt, mulți dintre gazetarii noștri au fost în primul rând scriitori, și cred că aceasta a dat un anumit specific presei românești; acest aspect a fost continuat și e dezvoltat într-o măsură mai mare sau mai mică în condițiile presei cotidiene de azi”. □ Boris Buzilă: „Mă voi referi la prezența propriu-zisă a literaturii, a scriitorilor, în coloanele ziarelor. A fost o vreme când ofertelor literare provenite, în special, de la scriitori amatori care încearcă din când în când să trimită producție literară ziarelor, le răspundem invariabil că «Noi nu publicăm literatură» sau că «Nu publicăm poezie» etc. Recent, – mă refer la perioada din preajma alegerilor, – a trebuit să găsim alte răspunsuri pentru asemenea oferte, în sensul că am început să publicăm și o bună bucată de vreme – respectiv câteva săptămâni, cât a durat campania electorală – noi am publicat foarte multă creație beletristică propriu-zisă. Mă refer atât la poezii, la materiale adecvate campaniei electorale în perioada respectivă, la scenete cât și la reportaje. Eu subscriu la ideea că ziarele, prin însuși specificul lor, nu trebuie să-și creeze în mod artificial obligația de a publica cu orice preț literatură (poezie, proză sau alte lucrări de genul acesta) numai de dragul de a găsi un ornament beletristic ziarului. Există momente – și campania electorală a fost unul dintre aceste momente, – când putem publica foarte bine literatură, însă subordonată unui țel foarte precis, acela de a considera un mijloc de propagandă, de agitație – nu trebuie să ne sfiim de aceste cuvinte – și cu foarte bune rezultate, cum a fost de altfel în perioada din preajma campaniei electorale când am publicat masiv beletristică. În clipa când am început să publicăm poezii, eu aveam anumite temeri că n-o să reușim să păstrăm un anumit ritm. Or, trebuie să vă spun că nu numai că n-am fost în penurie de asemenea texte, dar am avut oferte foarte multe și problema care se pune era aceea de a publica

lucru de calitate, de a nu ceda cu niciun chip presiunii creațiilor mediocre, a unor texte care-și puteau face loc într-o asemenea împrejurare. De aceea consider că experiența pe care am avut-o în această perioadă poate fi permanentizată și în alte împrejurări. Acesta este însă numai un aspect, dar nu cel mai important. «România liberă», cu un efectiv oarecum stabil de colaboratori, asigură în fiecare număr sau aproape în fiecare număr prezența unui condei scriitoricesc, atât prin *Carnet* de la pagina întâi cât și prin reportajele pe care le publicăm. Aceste rubrici le aveam și mai înainte, însă în perioada alegerilor s-a făcut o experiență foarte interesantă, pe care ar trebui s-o permanentizăm: inițiativa, din păcate, nu ne aparține nouă, însă merită să ne gândim la ea și să mergem mai departe cu această experiență, și anume aceea ca un număr de scriitori să meargă în țară, în anumite localități – pe care și le aleg ei, eventual, în funcție de anumite afinități – și să vină de acolo cu niște texte, cu rezultatul acestei documentări, acestei acreditări a lor, chiar de către ziarul respectiv, pe o anumită perioadă de deplasare acolo. Cred că rezultatele acestui mod de a colabora cu scriitorii au fost și pot fi chiar mai bune decât de a publica beletristică. În perioada respectivă am putut să extindem cercul colaboratorilor, care oricum scriau cu o periodicitate stabilită la ziar, antrenând și nume de scriitori care în mod obișnuit înainte nu ne scriau nouă. Au fost chiar foarte încântați de această idee de a merge în județe, de a face documentări pentru noi, documentări în urma cărora au apărut o serie de materiale destul de interesante”.

□ Emil Vasilescu: „După cum îmi dau seama, este vorba de a avea o discuție mai mult teoretică despre modul în care presa cotidiană participă sau contribuie la cultivarea creației literar-artistice; cred că nu este vorba neapărat sau numai de literatură, întrucât și celelalte sectoare ale creației artistice își găsesc loc în paginile cotidiene. [...] Fără îndoială, presa noastră cotidiană, ziarul la care lucrez, «Scânteia» au dovedit – că recepționează cu foarte serioasă acuitate acest mesaj transmis de către partid și aduc creația literar artistică în sprijinul unor mari acțiuni prin care partidul și statul nostru urmărește realizarea unor obiective primordiale ale dezvoltării societății noastre. Dar trebuie să observăm că în acest sens există o preocupare veche în presa cotidiană comunistă și muncitorească și n-aș vrea să merg la începuturile presei românești care a fost eminentamente literară, aș vrea să amintesc numai că presa comunistă în perioada interbelică a fost și ea făcută în mare parte tot de scriitori, că în general partidul a încredințat de multă vreme scriitorilor sau oamenilor de artă misiunea de a participa la opera sa social-politică, educativă, de masă prin mijloacele presei cotidiene, radioului și televiziunii. Ca presă comunistă, trebuie să spunem că am păstrat această tradiție, pe care evident, am îmbogățit-o în funcție de solicitări, întrucât am fost tot timpul conștienți că presa inclusiv cea care se ocupă de creația literar-artistică, deci și presa cotidiană, poate avea un rol deosebit de important în stimularea acestei creații. În orientarea și pe direcțiile majore de preocupări, în dezbateră a acelor aspecte care să ducă, indiscutabil la ceea ce

noi numim progresul în artă. Într-o perioadă mai îndelungată, de pildă 5-6 sau 7 ani, creația literar-artistică s-a bucurat în paginile ziarelor noastre de o atenție deosebită: pot spune că a fost o perioadă în care exista un spațiu programat pentru creația literară propriu-zisă. E adevărat că erau, poate, condiții de spațiu tipografic mai avantajoase. Noi, săptămână de săptămână, în fiecare sâmbătă, reușeam să creăm chiar un supliment literar unde publicam proză, poezie, eseuri, dramaturgie. Îmi amintesc că s-au publicat pagini întregi din proza lui Marin Preda, Zaharia Stancu, Eugen Barbu, I. Lăncrănjan, Paul Everac etc., deci creație beletristică. Evident, prin aceasta noi realizăm atât un deziderat al calității – fiindcă erau pagini de calitate – cât și sugerarea unui sens programatic, pentru că, într-un fel, reușeam să arătăm pe viu, concret cam care este nivelul de realizare artistică al literaturii de actualitate de valoare, pe care era și este de dorit s-o găsim tot mai mult în publicații. De asemenea, reușeam în acest fel să atragem către creația literar-artistică pe care doream s-o propagăm prin presa cotidiană, elementele cele mai dotate din scrisul românesc. [...]

Aș vrea totuși să remarc că în ultimul timp mi se pare că se observă o încetinire a preocupării cotidiene pentru promovarea creației literar-artistice originale. E adevărat, sunt cauze obiective, am avut un an foarte bogat în evenimente majore pentru viața țării și evident, presa cotidiană, prin definiție presă de partid, a trebuit să facă față acestor sarcini sporite. Cu toate acestea, cred că, totuși, ar trebui căutate modalitățile necesare pentru a se da un nou impuls cultivării creației literar-artistice originale; și mă gândesc nu atât la pagini mai multe ci la faptul că există o serie de genuri, care țin deopotrivă de literatură și de publicistică, și care ar putea fi mai mult încurajate în paginile cotidiene. Mă gândesc de pildă la foileton, la pamflet (care a cam dispărut din presa noastră cotidiană), la tabletă – cea cultivată la noi de Călinescu și alți scriitori cunoscuți care ar prinde foarte bine într-un ziar cotidian. Apropo de aceasta, mă gândesc că «România liberă» reușește să cultive o asemenea rubrică. Nu mă îndoiesc că există preocupări în cadrul fiecărei redacții pentru asemenea lucruri. Trecând la cel de-al doilea aspect, care mi se pare nu numai esențial dar mi se pare primordial, și anume dezbaterea creației literar-artistice, mă gândesc că aici prezența noastră este și poate fi mai pregnantă, mai evidentă. Avem fără îndoială și sarcini mai mari în acest domeniu și contribuția cotidienele mi se pare mai vie. Ziarul „Scânțea”, ziar politic, fără îndoială că acordă atenția cuvenită acestei laturi. Realmente interpretarea fenomenului literar se face în cotidiene, ca pretutindeni în presa de specialitate, tot de către oameni de meserie; adică s-a ajuns la acel moment, bănuiesc eu, foarte favorabil pentru cultură, când și presa cotidiană are oameni de specialitate, profesioniști, – dacă vreți, – care au reușit să ridice interpretarea fenomenului literar, cu alte cuvinte critica literară și artistică, la un nivel suficient de înalt pentru a convinge și pentru a avea ecou în rândul cititorilor. Eu cred că în acest domeniu, al dezbaterii creației artistice, s-au făcut lucruri mai bune și că există o

consecvență care trebuie neapărat subliniată ca o condiție primordială a menținerii interesului pentru cultură, a selecționării valorilor și a orientării cititorilor către opere într-adevăr meritorii, și pe de altă parte prin combaterea, prin anihilarea operelor ratate, a operelor cu o valoare artistică mediocă. Ziarul «Scânțea» a inițiat o serie de acțiuni de mai mare întindere. Noi am adoptat în general două căi: discuții mai ample pe unele teme considerate de noi ca constituind [*sic*] probleme principale ale creației literar-artistice; am realizat câteva mari anchete cu cunoscuți scriitori și critici asupra problemelor esențiale în artă (de pildă «tradiție și inovație», «modernitate și clajism») lucruri care au necesitat o dezbateră concentrată și în urma căroră s-au putut trage unele concluzii. Cea de-a doua cale, a constituit-o publicarea cu regularitate a cronicilor obișnuite, recenziilor, micilor note etc.”. □ Octavian Nica: „Ziarul «Munca» a avut o rubrică de care eu am răspuns 5 ani, intitulată „Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor“; era o rubrică săptămânală uneori restrângându-se la o pagină de ziar, unde publicam poezii, cântece de masă, fragmente, reportaje, cronici de artă plastică, și aș vrea să subliniez că toate erau ale amatorilor. Adică, cred eu, este bine ca alături de creația consacraților să-i căutăm și să-i propulsăm și pe aceia dintre cititorii noștri care fac creație artistică din dragoste pentru frumos și pentru om. Desigur, arta trebuie să vădească în primul rând calitate. Într-o măsură mai mare sau mai mică noi credem că am reușit la ziar să promovăm lucrări de calitate, să nu facem rabat sau concesiile mediocrității. Dar am făcut-o mai ales din conștiința că cel care creează, cel care-și trăiește neliniștea orelor libere, răgazul, în fața coalei albe de hîrtie, chiar dacă nu este un creator virtuos, el poate fi sigur un virtuos cititor de literatură, vizitator – care tinde să fie și competent – al expozițiilor de artă plastică, un om pasionat de înțelegerea fenomenului cultural în general”. □ Vasile Netea publică o monografie a publicației „Unitatea națională“.

• [„**Ramuri**”, nr. 5] Victor Bibicioiu recenzează *Poezia lui Mihai Beniuc (Scrieri, I–IV)* în care conchide că lirica lui Mihai Beniuc este „inegală ca valoare” din cauza unui „exces poligrafic” și că este în căutarea permanentă a adevărului. ■ În *Cartea de teatru*, Romulus Diaconescu îl are în discuție pe D.R. Popescu, *Teatru: „Piticul din grădina de vară și Pisica în noaptea anului Nou [...]* au făcut obiectul unor reușite montări scenice, devenind „printre cele mai reprezentative «argumente» privind posibilitățile lui D.R. Popescu ca dramaturg”. ■ *O antologie binevenită* este o recenzie de Mircea Moisa și aduce în prim plan studiul lui Ion N. Voiculescu – *Copilăria evocată de poezi*. Acesta cuprinde „aproape un secol de poezie”, „de la Eminescu la Nicolae Labiș” și se constituie sub forma unui studiu monografic, util în activitățile școlare. ■ În „Cronica literară”, Al. Piru îi prezintă pe Liviu Călin, Darie Novăceanu, Florica Mitroi. □ Criticul e de părere că poeziile lui Liviu Călin sunt concepute într-un ritm „lunatic”, „retroactiv”, „nostalgic”, „sub speța candorii”. □ Poezia lui Darie Novăceanu duce lipsă de „poeticitate și nu face parte din

poezia *fenomenului social*. □ Al. Piru scrie depreciativ despre lirica Floricăi Mitroi: „Poeta are o viziune sumbră asupra vieții, văzută în aspectele ei absurde sau grotesci, o ironie din nefericire nu îndeajuns de clar formulată, adesea cu greșeli de gramatică”. ■ Sunt publicate patru poezii de Ovidiu Hotinceanu, două de Mihai Duțescu, Florentina Neagoe și P.G. Delagoicea și câte una de Ion Iovan, Floriana Tei, Radu Felix și Claudiu Moldovan. ■ La rubrica *Rememorări*, în *G. Călinescu și tratatul Academiei*, Al. Dima afirmă că G. Călinescu prin „intuiția” și „viziunea” procesului de înțelegere ale istoriei literare, „a deschis larg porțile sintezei contemporane”. □ La *Cronica ideilor* este prezent Grigore Traian Pop cu *Personalismul energetic (I)*. Filozofia lui C. Rădulescu-Motru vizează personalismul din perspectiva lui Kant. Personalitatea se află în centrul naturii și o ordonează. ■ Marin Sorescu, în *Meridiane critice*, traduce trei poeme de Octavio Paz (*Crâmpei de viață, Strada, Mister*) și două poeme de Jacques Izoard (*Iunie, Tinerețea e moartă și Oglindă sfâșiată ce se lasă focului*). ■ În rubrica *Scritori din Oltenia*, Fl. Firan redactează un studiu monografic dedicat Elenei Farago. □ Virgil Dumitrescu publică trei poeme, iar Nicolae Diaconu, patru.

● [„*Steaua*”, nr. 5] Leonida Neamțu accentuează ideea recrudescenței literaturii eroice privitoare la cel de-al doilea război mondial și interesul crescând al publicului pentru romanele de război (articolul *Tac muzele?*). ■ Adrian Popescu compune o *Odă ostașilor noștri*. Trei poeme publicate de Cezar Baltag. Ana Blandiana scrie, potrivit momentului festiv („Independența României”), un poem *Avram Iancu*. ■ Observând că multe dintre afirmațiile lui Mircea Martin din cartea de debut din 1969, o culegere de cronici (*Generație și creație*), se confirmă sau sunt reluate amplificat în cea mai recentă carte apărută, *Critică și profunzime* (Univers, 1974), Aurel Sasu consideră că Mircea Martin practică o critică de identificare prin... „detașare”, dar nu în maniera lui Georges Poulet, și nici în maniera lui Jean-Pierre Richard din volumul *Poezie și profunzime* (articolul *Critică și metodă*). ■ Două proze de Vasile Rebreanu, *Somn de primăvară* și *Nechezatul*. Mai publică poezie: Haralambie Țugui, Olimpiu Nușfelean, Cornel Udrea, Aurel Șorobetea și Aurel Gurghianu. ■ În căutarea axei cărții lui Alexandru Paleologu, *Simțul practic*, Virgil Ardeleanu se oprește în cronica sa, din noianul de aspecte tratate de eseist, la două puncte de vedere: despre critică și despre proză, apreciind însă că „Alexandru Paleologu face proba unui spirit critic deosebit și a unei profunde cunoașteri a climatului literar, în fapt, a literaturii contemporane” și fiind de părerea autorului, și anume că „nu avem o mare proză”, căci ceea ce „deranjează cel mai mult în literatura noastră nu este și n-a fost proza evazionistă, absolut benignă, ci absența unor romane robuste”. ■ Nicolae Balotă își îndreaptă interesul de lectură și înțelegere înspre erotica argheziană, considerând că „*ruptura* este experiența originară a erosului arghezian” (articolul *Despre lirica erotică argheziană*). ■ După Arghezi, următorul poet ținut în corzile interpretării este Lucian Bla-

ga. V. Fanache scrie despre angoasele blagiene și despre geneza metaforei în poezia acestuia (articolul *Lucian Blaga: homo viator*), iar D. Vatamaniuc glosează pe marginea unor idei: aforismele lui Blaga, primele poezii apărute (de exemplu, *Dați-mi un trup voi munților* a fost publicată în *Voința* din Cluj nr. 110, 7 ian. 1921), documente și manuscrise inedite, lucruri senzaționale descoperite (articolul *Glose blagiene*). Mircea Muthu arată sursele sofianismului blagian (articolul *Blaga în «orizontul» cultural sud-estic*), iar Valentin Tașcu întreprinde dificila sarcină de a cuprinde într-o singură formulă întreaga operă poetică blagiană, mergând pe firul unor coordonate vitaliste definitorii (articolul *Parabolica blagiană*). În fine, Nicolae Bot se preocupă de *Antologia de poezie populară* realizată de Blaga, însumând 103 texte de dor și de dragoste, aflate de multe ori în fuziune, și comentează: „Cine ar căuta în *Antologia* lui Blaga rigoarea științifică impusă de folclorică ar rămâne decepționat și ar dovedi, în același timp, îngustime. Valoarea ei constă tocmai în faptul că îl exprimă așa de bine pe autor, ca de altfel tot ceea ce a ieșit de sub pana sa” (articolul *Lucian Blaga și antologia sa de poezie populară*). ■ Constantin Noica abordează problema spinoasă a „corespondenței între felurile în care omul încearcă să fie și cele în care el încearcă să-și pună în bună rânduială gândurile despre lume” (articolul *Câteva feluri de a construi sisteme de gândire*). ■ Căutând deosebirile dintre comic și umor, Romul Munteanu scrie un eseu, la rubrica „confluente”, despre *Literatura și arta de a râde*. ■ La rubrica de recenzii, intitulată „viața cărților”, nu putem trece peste recenzia lui P. Petru la cartea lui Nicolae Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide* (Minerva, 1974), o monografie considerată „un act reparator în multe privințe” a operei și a personalității scriitorului examinat. ■ Despre ecourile deșteptate în presa franceză de apariția cărții *Roland Barthes par Roland Barthes ou «par lui même»* (Editions du Seuil) ne vorbește Ion Pop în articolul *Moment Roland Barthes*.

● [„Teatrul”, nr. 5] Redacția revistei publică articolul de fond *Consecvență, prestigiu, respect*. □ Ionuț Niculescu publică studiul *Dramaturgia independentei. Patriotismul unei stagiuni: 1877-1878*. □ În *Discuții*, Mircea Mancaș publică *Etic psihologic și uman în piesa românească nouă*: „Schița evoluției tematicii dramatice a pieselor noi noastre dramaturgii urmărește să pună în valoare două trăsături, elemente constitutive indispensabile în creația contemporană. Cea dintâi e dezbaterea faptelor și analiza conflictului dramatic, înarmate cu o puternică și solidă pondere ideologică, absolut necesară pentru a constata integrarea unei opere în fondul de creație al literaturii și artei contemporane. Deci, o înțelegere a vieții și lumii dezbărată de prejudecăți și ferită de interferențe cu ideologii străine revoluției noastre socialiste, în măsură însă a aprecia cu libertatea de gândire creată de criteriile și obiectivele celui mai înalt umanism. A doua condiție ține de însăși substanța operei de artă. E analiza aprofundată a universului psihic, în care formarea unei noi conștiințe e adesea

întâmpinată de diverse forme retractile, dacă nu chiar de rezerve, de o anume rezistență față de acțiunile înnoitoare concrete”. Autorul conchide că „literatura actuală a făcut dovada curajului civic în abordarea problemelor cruciale ale contemporaneității. Dramaturgia, la rândul ei, a abordat aspecte nevralgice curente, denunțând avatarurile inerente sau persistența izolată a unor practici perimate pentru noua etică cetățenească. Dar accentul critic poate suferi o pedală mai apăsată, iar dezbaterăa unor procese de conștiință, o certă acțiune de clarificare, în consecințele lor practice pentru viața omului nou în «Cetate». Și, poate, e locul ca - mai mult încă - dramaturgia noastră să atace acele chestiuni de umanitate autentică și profundă și să-și aducă contribuția la clarificarea lor totală, în lumina eticii revoluționare a comunismului”. ■ Leonida Teodorescu, în *Sensul unei evoluții (II)*, discută despre *Dimensiunea rezonabilă a valorii* și afirmă că „valoarea literară și-a aflat până la urmă un termen literar care s-o notifice. Termenul este *capodopera* și, ca orice termen, ține de paralimbaj. Ceea ce este firesc, dacă plecăm de la ideea evidentă că orice lucrare literară este o ficțiune. Prin capodoperă s-au înțeles lucruri din cele mai diferite. Uneori, prin capodoperă, s-au înțeles lucrări uitate după o generație sau două, altele, prin capodopere s-au înțeles lucrări descoperite după un șir lung de generații. Capodopera, însă, dacă e să discutăm serios, nu reprezintă doar un lucru care rezistă la uitare; sunt multe lucrări care rezistă la uitare și care nu sunt nici pe departe capodopere. Capodopera este în primul rând un sistem de referință estetică, un punct de plecare (prin afirmare sau, adesea, prin negare), o modalitate (cel puțin câteodată) de revoluționare, nu atât a procedeeleor literare, cât a modului de a gândi literatura”. □ Paul Tutungiu reproduce o convorbire cu Teodor Mazilu „despre teatrul ca justiție și sărbătoare, o anume incompatibilitate dintre fantezie și comedie, „nisipurile mișcătoare” ale viziunii regizorale, un argument în favoarea nemuririi teatrului”. □ În *Turnee peste hotare*, Florin Tornea publică o cronică dramatică la *Avarul* de Molière, iar V. Munteanu scrie despre *Horațiu* de Corneille (*Comedia franceză în turneu la București*). Florian Potra prezintă *Banul Bánk* de Katona József și *Noaptea de după ultima noapte* de Mároti Lajos (Teatrul Național din Budapesta la București). □ Florian Potra, în *Interferențe*, cu titlul *Trebuie mai mult?*, comentează un articol semnat de Paul Cornel Chitic, apărut în numărul 3 al revistei, în care acesta analizează spectacolul cu piesa *Danton* de Camil Petrescu. □ În *Cronica dramatică* sunt prezentate o serie de *Noi piese românești*: Virgil Munteanu scrie despre *Comoara din deal* de Corneliu Marcu Loreanu (Teatrul Național); Mira Iosif prezintă *Matca* de Marin Sorescu (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț): „«Noua» Matcă modifică – dacă nu substanțial, în orice caz considerabil – registrul poemului dramatic inițial; parabola tragică despre «matca» vieții, care se răsfireă pe apele speranței între Naștere și Moarte, acea «tragedie ontologică», cum a fost clasificată în critica literară, e permutată, cu fermă autodetașare, pe un teritoriu al concretului

imediat, într-o lume puternic și colorat localizată, lume din care, în versiunea primă, răzbăteau doar ecouri, doar referințe fulgurante. Fundalul rarefiat, cu aburi de mister, în care se petrecea marea trecere a «femeii ce se ține cu mâinile de burtă și râde de potop» se desenează acum viguros, în mari tușe cromatice, fixând o tipologie a satului oltenesc în neuitata primăvară a inundațiilor din 1970”. Paul Tutungiu scrie despre *Foottbal* de M.R. Iacoban (Teatrul „Bacovia”). În *Premiere*, Mira Iosif publică o cronică dramatică la *Azilul de noapte* de Maksim Gorki (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”); M.L. prezintă *Capete rotunde și capete țuguiate* de Bertolt Brecht (Teatrul „Ion Vasilescu”); V.D. scrie despre *Noaptea la Madrid* de Daniel Ceccaldi după Calderón (Teatrul de Comedie); V. Ducea despre *Patru lacrimi* de Viktor Rozov (Teatrul „Nottara”); Cristina Constantiniu despre *Paharul cu apă* de Eugène Scribe (Teatrul Giulești); Margareta Bărbuță despre *N-am ucis (Marie-Octobre)* de Jacques Robert, Julien Duvivier și Henri Jeanson (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); Constantin Radu-Maria despre *Discipolul diavolului* de G.B. Shaw (Teatrul de Dramă din Galați); Cristina Constantiniu despre *Ivanov* de A.P. Cehov (Teatrul Municipal din Ploiești); Paul Tutungiu despre *Casa Bernardei Alba* de F.G. Lorca (Teatrul „Bacovia” din Bacău). □ Mihai Nadin publică *Citind sonete de Shakespeare*. □ În *Piesa străină*, Natalia Stancu-Atanasiu prezintă *Eroica de Buenos Aires* de Osvaldo Dragún. □ La rubrica *TV* Dumitru Solomon scrie despre *Cadavrul viu* de Lev Tolstoi. □ Andrei Băleanu, în *Teatrul românesc peste hotare*, prezintă *Teatrul de Comedie în turneu în Danemarca și Suedia*. □ În *Dicționar teatral* Ion Toșaru scrie despre *Alegoria în teatru*.

• [„**Transilvania**”, nr. 5] Versuri semnează: Petru Anghel (*Eroii*), Ion Raheoveanu (*Duhul Albastrului*), Ion Mărgineanu (*În numele de zi al țării*). □ Sub titlul generic *Alba Iulia. Antologie lirică 1975* citim poezii: Nicolae Drăgan (*Surâs*), Mircea Stăncel (*Baladă pentru Horia*), Paul Gruian (*Marile cuvinte*), Elisabeta Ionescu (*Țară de dor*) și Valeri M. Sivan (*Obelisc la Apulum*). □ În *Album sentimental* citim *Moment important din istoria poporului nostru*, un fragment din *Cuvântarea* lui Nicolae Ceaușescu, *rostită la mitingul din Alba Iulia din 14 septembrie 1972*. □ Mircea Tomuș semnează *Prin Sibiu, la Alba Iulia*. ■ Numărul este dedicat datei de 9 mai. ■ Numărul se deschide cu editorialul redacțional, *Sentimentul istoriei: conștiința romanității și unitatea națională*: „Există, în viața fiecărui popor, momente de maximă luciditate a conștiinței, semnificând un proces de reflectare a unor fenomene istorice menite să înfrunte vitregia timpului, articulându-se într-un tot, unitar și specific, momente care, odată sintetizate, produc substanța vie a imboldului spre acțiune, a luptei pentru păstrarea propriei sale ființe. Avem în față un asemenea moment, cuprinzând evenimente din cele mai vechi timpuri până azi, prin care dorim să intrăm mai adânc în atmosfera interioară a istoriei, aceasta întrucât istoria este cea care ne învață că atunci când popoarele înțeleg să acționeze cu

fermitate, când sunt unite, nu există forță în lume în stare să împiedice mersul lor înainte. [...] Astăzi, poporul român, sub conducerea înțeleaptă a partidului comunist, muncind cu entuziasm pentru făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, realizează visul de veacuri pentru care au militat cei mai buni fii ai săi: ridicarea României pe cele mai înalte culmi ale demnității, progresului și civilizației”. □ *Cronicar* semnează 9 mai – zi memorabilă în conștiința națiunii noastre socialiste. ■ Sub genericul *Apoulon-Apulum-Alba Iulia* citim texte semnate de: Ștefan Pascu (*Continuitate, romanitate, unitate*), Vasile Netea (*Alba Iulia, simbol al României*). ■ Sub alt generic *File din cronica bimilenară a cetății* apar: Ion Al. Aldea (*În epoca preistorică*), Ion Berciu și Vasile Moga (*Ab urbe condita: Cetatea dacică de la Piatra Craivii*), Vasile Moga (*Apulum, sediul legiunii XIII gemina*), Alexandru Popa (*Din istoricul orașului roman*), Ion Berciu (*În secolele III-X*), Gh. Anghel (*Voievodatul de la Bălgrad*), textul nesemnat *Capitala principatului Transilvaniei*, Eugen Hulea (*Mihai Viteazul în Alba Iulia*), Iacob Mârza (*Alba Iulia în viziunea călătorilor străini și O prestigioasă instituție culturală din Alba Iulia*), Lucia Hațeganu (*Vechile tipărituri românești de la Bălgrad*), Nicolae Josan (*În perioada 1848-1918*), Eugen Hulea (*La 1 decembrie 1918*), Gheorghe I. Bodea (*Adunarea națională de la Alba Iulia și problema naționalităților conlocuitoare*). ■ Apar reportaje: *Istorie și miracol* de Romulus Rusan și *Coordonate actuale* de Ion Sângerean, ambele despre Alba Iulia. ■ În grupajul *Mihai, restitutor Daciae* citim: Șt. Ștefănescu (*Simbol al libertății și unității poporului român*), Nicolae Edroiu (*Mihai Viteazul în istoriografia română din Transilvania (până la începutul secolului XIX)*). ■ În rubrica *Patrimoniu documentar* citim: Carol Gölner (*Semnificația europeană a bătăliei de la Șelimbăr*), Nicolae Nistor și Mihai Racovițan (*Mărturii arhivistice sibiene*), Aurel Decei (*Mihai Viteazul în viziunea cronicilor turcești*), Iustin Dopp și Victor Neghină (*Bătălia de la Sibiu*), Rodica Irimie Fota (*Reprezentări populare ale lui Mihai Viteazul*). ■ În paginile numite *Continuitate, romanitate, unitate* citim textul *Romanizarea Daciei traiane* de Hadrian Daicovicu. În *Bibliografie* citim două recenzii: □ I.I. Rusu scrie în amănunt despre volumul *A dáciai viaszostáblák szerződése* (*Die Verträge der Siebenbürgischen Wahstafeln*) de Pólay Elemér, Budapest, 1972. □ Aurel Decei prezintă volumul lui Vasile Netea, *Lupta românilor din Transilvania pentru libertatea națională (1848-1881)*. ■ În următoarele pagini, numite de asemenea *Patrimoniu documentar*, se publică noi articole: Nicolae Lupu (*Caput Stenarum MCMLXXIII-MCMLXXIV*), Thomas Năgler (*Legăturile sașilor din Transilvania cu Țara Românească*), Nicolae Oprean (*Noi date despre Horea*), Mihai Șofronie (*Astra, promoare a solidarității românești*), Anamaria Haldner (*Castelul din Buia – stăpânire a lui Mihai Viteazul*), Dan Berindei (*Revoluție și unitate*), D. Prodan (*Comemoraarea execuției lui Horia – text apărut inițial în „România Viitoare” din Sibiu, 1945*). ■ Apar studii, precum *Românii transilvăneni în sprijinul războiului de*

independență din 1877-1878 de Paul Abrudan și *Cu privire la vechimea, unitatea, continuitatea și specificul civilizației tradiționale a poporului român* de Cornel Irimie și Corneliu Bucur. ■ Traian Herseni se ocupă de *Sensul existențial al romanității noastre*, iar Titu Popescu scrie despre *Conștiința tradiției*.

• **[„Urzica”, nr. 5]** Rubrica *Nesărate* de Șerban Cioculescu.

• **[„Vatra”, nr. 5]** În rubrica *Filtre* sunt amintite următoarele cărți: poezie Ion Iuga, *Irosirea zăpezilor*; proză Marin Preda, *Delirul* (C.R., 1975): „Marin Preda se situează prin această formulă romanescă în descendența realismului clasic pentru care durată istorică însemnează și durată, amplou epică. Evident, realismul lui Marin Preda se încarcă de tensiunea acestui secol nervos, de dimensiunile catastrofelor lui, de sensurile multiple ale politicului element exploatat intens de literatura contemporană”. Silvia Udrea afirmă că romanul trebuie citit în continuarea *Moromeților I* și că „ineditul acestui roman, raportându-l la celelalte opere ale lui Marin Preda, constă în violarea universului fictiv prin introducerea masivă a realității concret-istorice”. □ Livius Ciocârlie publică *Realism și devenire poetică*. □ În rubrica *Citind sau trăind literatura* continuă articolul lui Dan Culcer despre *Roman și Istorie* ■ În rubrica *Restituiri* apar articole despre Lucian Blaga, la aniversarea a 80 de ani de la nașterea acestuia. ■ *Confesiuni* – Radu Petrescu, *Cărți și orașe*. ■ *Ochii ciclopului* – cea de-a cincea parte a textului lui Isaac Asimov.

• **[„Viața militară”, nr. 5]** Publică versuri: Paul Tutungiu (*Partid și patrie*), Radu Cârnelci (*Cântec de veghe*), Ovidiu Genaru (*Scrisoare acasă*), Nicolae Dumbravă (*Bărbații redutelor*), Titus Vâjeu (*Acest destin...*), reportaje: Constantin Strună (*Ordinea își dă mâna cu frumosul*), Dragoș Drăgoi (*De la prova la pupa o singură inimă, o singură voință*), G.F. Cozma (*Uteciștii*), Nicolae Jianu (*Inteligența creatoare*), Virgil Ulrieru (*Pasiune, ambianță*), Ion Căpeț (*Un titlu de onoare și câteva explicații*), proză și însemnări de scriitor: Bogdan Căuș (*Ora 0 și un minut*), Ion Grecea (*Pentru ca trandafirii să zâmbescă în soare*), Mircea Radina (*Clipa nemuririi*), Gheorghe Bejancu (*Soldatul după soldat*). □ Sumar bogat în paginile rubricii *Viața cărților*: Eugen Manu semnează o cronică a romanului de război *Marșul alb* al gazetarului Pop Simion, o alta este semnată de Ion Căpeț pentru volumul *Ultima aventură a lui Nat Pinkerton* al pilotului Doru Davidovici. □ Mircea Radina îl interviuează pe Radu Theodoru despre *Unirea de la 1600*.

• **[„Viața românească”, nr. 5]** Despre *Lucian Blaga* scrie Ioan Alexandru: „L-am cunoscut într-o primăvară, puțină vreme înainte de-a se întoarce în Lancrăm pentru somnul de veac. Era un bărbat mai degrabă înalt, puțin adus de umeri, cu fața prelungă, nas roman, frunte înaltă, fugind spre creștetul privegheat de argintul părului scurt și des încă, urechi mari ciulite către cap, buze delicate, cea deasupra mai groasă, falca puternică și bărbia potrivită, mâna cu

degete prelungi și mersul domol de om așezat. Ochii erau deosebiți, scrutători, ageri verzuți, odihnind asupra ta până ce primeau răspunsul la care se așteptau”. ■ Eugen Todoran analizează *Tradiția mitologică și fondul autohton în opera lui Lucian Blaga*: „Tradiția națională a culturii românești o continua Blaga căutând, dincolo de evul mediu românesc, nu o anumită istorie ci o mitologie, în acord cu vechea convingere a romanticilor că mitologia este poezia istoriei. Dar mitologia el o adapta la noul stil al expresionismului, pentru care ideea de contemporaneizare are sensul de „fenomen original”, de „absolutizare” a existenței prin fixarea unei „imagini a lumii” în formele „stilizate” ale vieții comune. Astfel, căutând „centrul” generator al culturii populare, realiza o sinteză a modernismului cu tradiționalismul, pe care expresionismul o realizase la începutul secolului în literatura europeană. Studiile mai recente asupra mitului întăresc constatarea: «De fapt, miturile nu devin simboluri decât atunci când vine timpul poezilor și al gânditorilor, în ochii cărora adevărul și alegoria se găsesc disociate. La această epocă târzie, intră în mit o intenție de joc»”. ■ Florin Mihăilescu analizează *Critica și ideea de sistem*: „Iată de ce eforturile (așa de rare din păcate în peisajul nostru actual) de construire și elucidare a unor ipoteze teoretice cu caracter de lucru, pe lângă că au meritul de a contribui la diversificarea de preocupări și atitudini, incită critica la meditații necesare pe fondul unei autentice efervescente creatoare. Este exact efectul unei cărți precum aceea a lui Adrian Marino, *Critica ideilor literare* (editura Dacia, 1974), care împlinește, cel puțin temporar, ambițiile constructive ale autorului ei, de multă vreme consacrat unui domeniu exegetic neglijat cum este negreșit acela al fundamentelor estetice și teoretice în genere ale criticii și cercetării literare. Finalitatea și-ar atinge-o cartea cu adevărat doar dacă ar putea mișca din loc «balcanii inerției» pentru a declanșa o serioasă și totodată responsabilă discuție de fond, dincolo de limitele simplelor recenzii mai mult sau mai puțin conjuncturale”. ■ În textul *Odihnă în țipăt*, M. Nițescu prezintă poezia lui Cezar Baltag: „Întoarcerea deliberată, «programatică», în consens cu una din preocupările artei contemporane, la tipare și zăcăminte arhaice de lirism, de mytos, ca sursă generoasă de înnoire și de permanență, e poate constanta cea mai fecundă a poeziei lui Cezar Baltag. Pericolul, de care e conștient, fără îndoială, și poetul, rămâne ispita acumulărilor care, nesubordonată unui riguros principiu de selecție, unei viziuni și obsesii interioare, ar risca să transforme poezia în mozaic de curiozități”. ■ Cornel Regman propune *O panoramă a poeziei românești*: „Ambițioasă întreprindere a lui Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, ajunsă cu cel de al doilea volum (672 p.) în situația de a epuiza domeniul poeziei, după ce primul volum oferise o imagine a revistelor, grupărilor și direcțiilor literare din epocă, însoțită de investigarea, autor cu autor, a câmpului prozei interbelice și a traseelor ce-l străbat, ne-a mai rămas datoare, se pare, cu un singur volum: el va fi consacrat – faptul (nu și termenul apariției!) e ușor de dedus – dramaturgiei, apoi criticii, esteticii și isto-

riei literare. Absența din volumul I a unor nume ca Victor Ion Popa, Mihail Sebastian și G.M. Zamfirescu, deopotrivă prozatori și dramaturgi, sau a lui E. Lovinescu, romancier și memorialist, dar mai presus de toate critic, iar din volumul II a poetului Perpessicius, neobositul cronicar, deconspiră structura viitorului tom”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: C. Trandafir, M. Nițescu, Grigore Georgiu, Al. Săndulescu, Ion Maxim, Victor Atanasiu, N. Steinhardt. □ De *Proza lui Corneliu Ștefanache* se ocupă C. Trandafir: „Izbânda lui Corneliu Ștefanache stă și în faptul că a știut să evite patetismele, sentimentalismul și naturalismul, păstrând cuvenita distanță estetică față de momentul înfățișat. Tonul e stăpânit, discret și cu atât mai impresionant și mai convingător. *Speranța care ne rămâne* este un roman al umanității ultragiante, o scrutare a condiției umane din perspectiva tragică a războiului, dar care inculcă încrederea într-o lume cu rosturi mai bune. E, mai cu seamă, o carte de reală expresivitate artistică”. □ Studiul critic al lui Gheorghe Grigurcu, *Bacovia – un antisentimental* (Albatros, 1974) este analizat de M. Nițescu: „Viziunea lui Gheorghe Grigurcu asupra poeziei lui Bacovia diferă în esență ca și în multe detalii de majoritatea opiniilor exprimate anterior de exegeții poetului. Ideea de la care pornește și pe care-și construiește comentariul, fără o demonstrație ostentativă, este aceea a unui Bacovia antisentimental, prin care criticul pune în discuție ceea ce devenise loc comun în exegeza bacoviană sau părerea de ordinul evidențelor”. □ Grigore Georgiu notează despre cartea Ioanei Crețulescu, *Mutațiile realismului* (Ed. Științifică, 1974): „Cartea pornește de la ideea unității de substanță a realismului pe diverse nivele teoretice: de la acceptiunea de curent literar delimitat istoric, la cea de program al unei ideologii literare, de la gen literar la categoria estetică. În funcție de aceste registre, dezbaterea se poartă pe terenul istoriei literare, al teoriei literaturii și al esteticii generale. Deci cartea este un microeseu monografic despre înfățișările istorice și coordonatele definitorii categorial-tipologice ale realismului. Metodologia cerută de aceste două obiective va cuprinde descrierea istorico-fenomenologică și analiza speculativ-teoretică”. □ Al. Săndulescu se ocupă de *Publicistica lui Hasdeu*: „Punând lucrările sale de doctorat acest titlu, Vasile Sandu lasă impresia că se ocupă exclusiv de activitatea de gazetar, unul din cei mai mari ai culturii române, pe care a desfășurat-o autorul dramei *Răzvan și Vidra*. Numai după câteva pagini, constatăm că e vorba de o sferă ceva mai largă și anume, de publicațiile (ziarele și revistele editate de Hasdeu). Într-adevăr, comentatorul s-ar părea interesat mai întâi de publicist, pe care, în primul rând, încearcă să-l caracterizeze, dar pe parcurs, el face dese referiri și la alte genuri abordate de scriitor”. □ Ion Maxim reflectează la *Titu Maiorescu și vocația filosofică*: „Obiecțiile acestea, la care s-ar putea adăuga și altele, nu vor să umbrească meritele reale ale lucrării lui Simion Ghiță, pe care le-am amintit. Vocația filosofică a lui Maiorescu însă este o problemă prea controversată ca să poată fi rezolvată pe baza textelor cunoscute până acum, fie ele publicate integral, chiar într-o ediție necritică și pe

care o așteptăm. Până atunci această vocație rămâne o iluzie și trebuie să avem curajul s-o privim așa cum este. Prin aceasta meritele atât de mari ale lui Maiorescu rămân neschimbate. Nu se micșorează, nu fiindcă sunt recunoscute de majoritatea interpreților, ci pentru că sunt o realitate”. □ Despre *Pastelurile* Constanței Buzea scrie Victor Atanasiu: „În *Pasteluri* (Albatros, 1974) întâlnim poezii care aparțin oarecum genului anunțat în titlu. Poeta închină versuri unor locuri din țară (Rucăr, Săpânța, Arborea, Voroneț), cântă anotimpurile etc. Dar și aici esențele rămân, în ordine estetică, acordurile de litanie ce se aud dincolo de constatările neutre”. □ În textul *Turner. – Domnul Ingres: – Desenul este probitatea artei*, N. Steinhardt afirmă: „Limbajul artistic al lui Turner stă la temelia celor mai caracteristice viziuni picturale și poetice ale secolului nostru – așa încât entuziasta afirmație a lui Ruskin Turner cel mai mare pictor al tuturor timpurilor poate că ar trebui revizuită și corectată astfel: Turner este cel mai de seamă și mai determinant vestitor al picturii veacului al XX-lea”.

IUNIE

1 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 195] Ziarul omagiază Ziua Copiilor cu textul *Copiii noștri – Dragostea și răspunderea noastră*: „Dintre toate zilele anului s-a ales una, și aceasta este prima zi de iunie, pentru a fi consacrată la scara întregii planete, copiilor. Ziua internațională pentru apărarea lor, pentru asigurarea viitorului lor, pentru ca speranțele lor și ale aceluia care i-au adus pe lume să devină certitudine este o zi a năzuințelor către bucurie și viață demnă, omenească pe care lumea contemporană trebuie să o asigure tuturor copiilor Pământului. Această preocupare permanentă a partidului, a societății noastre socialiste își găsește ilustrarea principială în faptul că Programul Partidului Comunist Român – strălucită și cuprinzătoare cartă a dezvoltării multilaterale a României – fundamentează teoretic sarcinile ce revin comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregii națiuni în vederea dezvoltării armonioase a celor mai tineri cetățeni, consacrand acestei probleme un întreg capitol, intitulat semnificativ: «O sarcină esențială a partidului, a întregii societăți: creșterea și educarea tinerei generații – viitorul țării»”.

• [„Era socialistă”, nr. 11] Nicolae Balotă scrie despre *Responsabilitatea actului critic*, invocând apelul la „participare socială”, dar și „prezența discriminatoare, reflexivă și constructivă a criticului. Evoluția criticii literare din ultimele două decenii face tot mai mult dintr-însa terenul de întâlnire a experiențelor literare cu analiza filozofico-estetică, un teren al dezbaterilor ideologice. Se simte tot mai mult nevoia unei meditații filozofice metodice pe marginea unei creații. Practic, se simte o tot mai mare nevoie de anumite tipuri noi de critică – de la eseu critic la studiile, la marile sinteze critice. Numai o

perspectivă sintetică mai amplă poate să ducă la stabilirea unei ierarhii a valorilor în spațiul larg al literaturii și artelor”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 62] Al. Spânu realizează un scurt interviu cu *Scriitorul suedez Per Olof Ekström „România – țara izvoarelor de sănătate”*, despre volumul acestuia intitulat *Hälsokällornas land – Rumänien*: „La multe motive care m-au făcut să admir România s-a adăugat și acesta, foarte palpabil, al existenței în țara dumneavoastră a unui impresionant potențial natural de hidroterapie. Am aflat despre sumedenia de afecțiuni care-și găsesc leacul în urma unui tratament cu miraculoasele ape românești, am observat frecvența turiștilor scandinavi în România și m-am gândit că aș putea întreprinde ceva pentru o mai bună popularizare a tezaurului terapeutic de care dispuneți”. ■ În *Comemorări*, Eugen Vicos publică *În casa lui Enescu*: „Împlinirea a două decenii de la moartea lui George Enescu a prilejuit ample manifestări artistice și științifice atât în țară, cât și peste hotare. Deși concertele Filarmonicii «George Enescu» și simpozionul de muzicologie din Aula Academiei Române au marcat momente memorabile, totuși cea mai emoționantă evocare s-a petrecut în chiar casa maestrului, din Calea Victoriei. Aici, în plenul creatorilor și muzicologilor din Capitală, a unui public de toate vârstele, Muzeul «George Enescu» și Asociația «România», în colaborare cu Uniunea Compozitorilor, au organizat o seară enesciană de remarcabilă ținută profesională”. ■ George Munteanu semnează *O antologie a publicisticii politice eminesciene*, semnând apariția antologiei *Icoane vechi și icoane nouă (Pagini de ziar)*, studiu introductiv, note și glosar de Gh. Bulgăr și Al. Melian (Eminescu, 1974): „Încât toate converg spre aprecierea caldă a muncii depuse de Gh. Bulgăr și Al. Melian pentru alcătuirea acestei antologii, după cum toate converg spre îndemnul de a relua lucrul și a duce fără întârziere această antologie până la ținuta și proporțiile unei veritabile ediții critice”. ■ În articolul intitulat *Amintirile lui Șerban Cioculescu*, Dumitru Radu Popa scrie despre volumul memorialistic al criticului, *Amintiri* (Eminescu, 1975), oprindu-se îndeosebi la capitolul *Turnu-Severin de altădată*: „Cum s-ar putea vorbi despre nuanțele umorului și ironiei lui Șerban Cioculescu? În această carte umorul și ironia nu sunt chemate să disimuleze o anume tristețe sau nostalgie. Toate acestea coexistă armonice, într-un aliaj nobil și insolit. Gluma, calamburul s-au aflat întotdeauna printre preferințele nedezmintite ale profesorului intelectual rafinat, cu ascuțit spirit dinspre partea galică”. ■ Doru Mielcescu semnează *Multum in parvo*: „Scopul colecției recent lansate de Editura enciclopedică română este explicat cu pregnanță prin intermediul celor două cărți, despre *Proust* și *García Lorca*, semnate de Irina Eliade și Darie Novăceanu. Efortul de asimilare a culturii universale prin reinterpretarea acesteia atinge astfel importante repere semnificative. O asemenea cale este, fără îndoială, dintre cele mai fertile implicând în primul rând personalitatea interpretului român. Faptul că interpretări anterioare, cum sunt cele datorate lui Mihnea Gheorghiu (*Shakespeare*) și Sorin Alexandrescu (*Faulkner*), au fost apreciate

dincolo de hotare nu ne apare decât ca o consecință firească. Nu alta e situația cărților pe care le comentăm. [...] Prin cele două lucrări apărute de curând, colecția *Multum in parvo* își precizează tonul și caracteristicile abordării fenomenului literar universal, dovedindu-se, o dată mai mult, o prezență consistentă și distinctă în peisajul nostru editorial”.

3 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 196] În *Cronica rimată* citim poezia lui Petre Dragu, *De-a dreptul!*...

4 iunie

• [„Viața studentească”, nr. 22] La rubrica *Papyrus*, Angela Georgescu marchează 80 de ani de la lansarea colecției BPT, fondată în martie 1895 de Dumitru Stăncescu, cu *Povești alese* de Andersen, sistată la volumul cu nr. 1576 în 1949, reluată în martie 1950 de ESPLA într-o serie nouă, nenumărată, cu o selecție de *Poezii* de G. Coșbuc (270 de apariții între 1950 și 1960), din ianuarie 1960 fiind relansată seria săptămânală nouă, cu *Poezii* de Eminescu, numerotată (coperti grena pentru literatura română, bleu pentru cea universală), din mai 1965 BPT cunoscând o nouă înfățișare, coperta ilustrată în policromie, primul volum din noua formulă girată de Ed. Minerva fiind *Plumb* de Bacovia, cu numărul 288 de apariție. □ Cronici literare, M.N. Rusu la *Studii și evocări* de D. Păcurariu (C.R.), Doru Mielcescu la Mircea Martin, *Critică și profunzime* (titlul referire evidentă la J.-P. Richard, la fel ca acela din 1969, *Generație și creație*, la Tudor Vianu: „Martin afectează o voită lipsă de originalitate [...], înțelege actul critic ca transparentă, nu ca obstacol [...], poziția sa implică o nuanță ironică: în contextul atâtor critici aprehensivi, pentru care exploziile polemice reprezintă, adesea, o practică exorcistă, Mircea Martin adresează o invitație la comprehensiune”.

5 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 198] Aflăm de decesul lui Scarlat Callimachi dintr-un comunicat semnat de Comitetul Foștilor Luptători Antifasciști, Uniunea Scriitorilor și Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România: „În ziua de 2 iunie a încetat din viață tovarășul Scarlat Callimachi, membru al Partidului Comunist Român din anul 1932, publicist, poet și istoric literar”. ■ Paul Dobrescu semnaleză apariția volumului *Întrebări și răspunsuri la probleme de educație ateistă a tineretului*, apărut la Editura politică.

• [„România literară”, nr. 23] Editorial redacțional *Prezența României*, marcând călătoria tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Brazilia și Mexic. Alături apar fragmente din poezia *Brazilia* de Ronald de Carvalho, în traducerea lui Darie Novăceanu. ■ În *Șantier* sunt prezentate proiectele la care lucrează Nichita Stănescu, Agatha Bacovia, Barbu Solacolu,

Nicolae Motoc, Florin Costinescu, George Boitor. ■ *Din Viața literară* reținem: □ *Biroul Uniunii Scriitorilor*: „În ziua de 3 iunie 1975 a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor, dedicată analizei revistelor «România literară», «Convorbiri literare», «Secolul 20». Au fost prezenți membrii Biroului, scriitori – membri ai C.C. al P.C.R., scriitori – membri ai M.A.N. și membrii colegiilor redacționale respective. Discuțiile s-au purtat pe marginea dărilor de seamă prezentate de George Ivașcu, director al revistei «România literară», Corneliu Ștefanache și Dan Hăulică, redactori-șefi ai revistelor «Convorbiri literare» și, respectiv, «Secolul 20». La dezbateri au participat Marin Preda, Eugen Jebeleanu, Titus Popovici, Radu Iacoban, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Roger Câmpeanu, Ștefan Aug. Doinaș, Traian Iancu, Gabriel Dimisianu, Teodor Balș, Laurențiu Fulga, Vasile Nicolescu. Atât referatele prezentate cât și discuțiile au scos în evidență funcția ideologică a revistelor editate de Uniunea Scriitorilor în procesul de formare a conștiinței socialiste și de promovare a valorilor literaturii contemporane, ca și contribuția lor în opera de educare patriotică a tinerei generații. Lucrările Biroului au fost conduse de Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor”. □ *Zilele culturii bârlădene*: „Comitetul municipal pentru cultură și educație socialistă Bârlad, județul Vaslui, a organizat, în cadrul «Zilelor culturii bârlădene», o sesiune de comunicări. Ședința plenară a fost deschisă de ing. Ioan Berlea, prim secretar al comitetului municipal P.C.R., primarul municipiului Bârlad, după care Constantin Ciopraga a expus conferința «Particularități ale orizontului cultural bârlădean». În cadrul secției de filologie a fost prezentate numeroase comunicări de către prof. dr. doc. Gh. Ivănescu, Julieta Moldoveanu, Constantin Chiriță, Sorin Popa, C.D. Zeletin, Adrian Beldeanu, Virgil Chiriac, Mihai Drăgan, Constantin Parfene, prof. Gruia Novac, Eugenia Moldoveanu și Emilia Popescu”. □ *Memoria Argeșului*: „Cea de-a șaptea ediție a «Memoriei Argeșului» a programat, la Palatul Culturii din Pitești, vineri 30 mai 1975, o sesiune științifică pe tema «Meșterul Manole – constantă a spiritualității românești», sesiune în cadrul căreia a fost sărbătorită și revista «Argeș», cu prilejul apariției numărului 100. Sesiunea a fost deschisă de profesoara Maria Nicolae, vicepreședinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Argeș. Aniversarea revistei a fost salutăată, în numele conducerii Uniunii Scriitorilor, de prozatorul Laurențiu Fulga, și, în numele cititorilor, de Silvestru Voinescu, directorul Bibliotecii județene Argeș. Despre mitul meșterului Manole au prezentat comunicări criticul de artă Radu Ionescu, profesorul universitar dr. docent Gheorghe Vrabie, asistenta universitară Adriana Rujan, lectorul universitar Vasile Călinescu, lectorul universitar dr. Petru Mihai Gorcea, Sergiu Nicolaescu, redactor-șef adjunct al revistei «Argeș», Corneliu Marcu, redactor al aceleiași publicații, asistenta universitară Luiza Petre-Pârvan, Virgil Florea, cercetător la Institutul de etnografie și folclor (Filiala Cluj-Napoca), George Muntean, de la Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu». □ *120 de*

ani de la nașterea lui C. Dobrogeanu-Gherea: „Academia de Științe Sociale și Politice, Academia «Ștefan Gheorghiu» și institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., au organizat în Capitală o sesiune științifică prilejuită de împlinirea a 120 de ani de la nașterea lui C. Dobrogeanu-Gherea. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice. Comunicările prezentate au abordat aspecte esențiale ale activității și operei lui C. Dobrogeanu-Gherea”. □ *Seară Michelangelo*: „Cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la nașterea lui Michelangelo Buonarroti, în Amfiteatrul mare al Facultății de medicină din București s-a desfășurat o seară literară în cadrul căreia a conferențiat poetul C.D. Zeletin. Actorii Ion Caramitru, Dinu Ianculescu și Valeria Marian au recitat sonete din Michelangelo, în tălmăcirea lui C.D. Zeletin”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară au plecat la Budapesta Sorin Titel și Panek Zoltán, care vor participa la «Săptămâna cărții maghiare». * La invitația Asociației Scriitorilor din Voivodina, a plecat la Novi Sad (R.S.F. Iugoslavia), pentru a participa la manifestarea literară intitulată «Jocurile de copii ale lui Smaj», scriitoarea Gica Iuteș. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din România și Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgară, au plecat la Sofia Virgil Mazilescu și Adrian Popescu, în schimburi redacționale. * A plecat în R.D. Vietnam Alexandru Andrițoiu, la invitația Uniunii Scriitorilor și a Comitetului pentru relațiile culturale cu străinătatea din această țară. * Pentru a participa la cea de a patra «Întâlnire internațională a scriitorilor», organizată în orașul Fresach de către Uniunea Scriitorilor din Landul Carinthia, au plecat în Austria Maria Banuș, Franz Storch și Dragoș Vicol. * A sosit la București scriitorul sovietic Vladimir Krivțov, secretar general al revistei «Naș Sovremennik» din Moscova, care ne vizitează țara în schimb redacțional cu revista «Steaua» din Cluj”. □ *Editura Ion Creangă la „Zilele cărții pentru copii”*: „Tradiționala manifestare a «Zilelor cărții pentru copii» a constituit și anul acesta prilejul a numeroase întâlniri cu pionierii, la care au participat scriitori și reprezentanți ai Editurii Ion Creangă. La București, la Muzeul Satului, s-a desfășurat festivalul literar-artistic «Pionierii – Vestitorii primăverii», la care au participat Ion Crânguleanu, Hristu Căndroveanu, Hedi Hauser, Al. Mitru, Veronica Porumbacu, Ludovic Roman, Despina Sadoveanu, Victor Tulbure, Tiberiu Utan, Violeta Zamfirescu și graficienii Benea Gabriel, Vasile Olac, Adrian Ionescu, Nelu Panaitescu, Done Stan. La întâlnirile cu cititorii organizate la librăria M. Eminescu au participat Nina Cassian, Viniciu Gafița, Ed. Jurist, Al. Mitru, Tiberiu Utan și redactorii Editurii Ion Creangă, Delia Damirescu și Ioana Ricus. La baza sportivă «Cireșarii» din sectorul 8 al Capitalei, a avut loc o întâlnire cu pionierii la care a participat scriitorul Ion Aramă. La Biblioteca Ion Creangă, Ioana Ricus a prezentat-o copiilor pe poeta Elena Dragoș, care a citit dintr-un recent volum de poezii. Totodată, Editura Ion Creangă a fost prezentă

și în mijlocul cititorilor din țară: la Târgoviște au participat Tiberiu Utan, directorul editurii, și prozatorul Chiril Tricolici, iar la Deva, Ion Aramă. De asemenea, Viniciu Gafița, Gh. Zarafu, M. Cazimir și Delia Damirescu au fost prezenți la întâlnirile cu copiii organizate la Petroșani, Lupeni, Uricani, Oradea, Timișoara, Ploiești, Iași, Constanța, Brănești, Cornetu, Buftea”. □ *Manifestări ale Asociațiilor Scriitorilor*: „Asociația Scriitorilor din Iași, în colaborare cu Comitetul municipal de cultură și educație socialistă, a organizat șezători literare la clubul Întreprinderii «Victoria» și la clubul Întreprinderii «Nicolina», unde, după discuții cu privire la dezvoltarea prozei și poeziei contemporane, au citit din operele lor George Lesnea, Florin Mihai Petrescu, Silviu Rusu, Ioanid Romanescu, Corneliu Sturzu și Haralambie Țugui. * Asociația Scriitorilor din Timișoara a inițiat, la Casa de cultură din Băile Herculane, un recital poetic la care și-au dat concursul Anghel Dumbrăveanu, Ion Horea, George Suru, Dorian Grozdan și Sabin Opreanu. * Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a fost prezentă la ediția din acest an a «Primăverii arădene» prin numeroase întâlniri cu cititorii ale scriitorilor Petre Bucșa, Ion Cocora, Constantin Cubleşan, Victor Felea, Negoită Irime, D.R. Popescu, N. Prelipceanu, Vasile Sălăjan. De asemenea, la Casa de cultură a studenților din Cluj-Napoca, Asociația Scriitorilor a consacrat o seară de poezie lui Brassai Viktor și Salamon Ernő. Actori de la Teatrul maghiar din Cluj-Napoca și studenți de la Facultatea de filologie au recitat din operele celor doi poeți. * Asociația Scriitorilor din Timișoara a inițiat, în cadrul Studioului de poezie, o seară consacrată lui Franz Liebhard. După cuvântul de deschidere rostit de Anghel Dumbrăveanu, prof. Heinz Stănescu a vorbit despre «Franz Liebhard poet și om de cultură», iar Ion Horea despre volumul *Aurul înălțimilor*. Programul a fost completat de un recital poetic susținut de actori ai Teatrului Național din Timișoara, al Teatrului german de stat și al Teatrului maghiar de stat, – ca și de filmul *Rădăcini* de Iosif Costinaș, după un motiv din poezia lui Franz Liebhard”. ■ Ion Biberi semnează *Scarlat Callimachi*: „Conștiință deschisă călăuzirilor spirituale și sociale ale timpului, sensibilitate vibratilă la frământările vieții și pasionat căutător al faptului semnificativ al trecutului ca și al prezentului, Scarlat Callimachi și-a definit, prin opțiuni răspicate, rămase constante în lungul întregii sale existențe, atitudini ferme, în viața social-politică, în publicistică și orientări estetice”. ■ Dumitru Micu scrie despre *Epos și meditație*: „O seamă din romanele apărute în ultimul timp se impun interesului literar în măsura în care dezbaterile ideologice cărora le dau curs sunt absorbite de situații, de comportamente, de stări sufletești, de dialoguri (sau monologuri) dramatice, pe scurt, în măsura în care devin viață. Ceea ce, în aceste romane, de inegală realizare, rămâne pur document ne suscită de asemenea interesul, poate chiar mai mult, în unele cazuri, decât partea de ficțiune, fără a ne procura însă emoție estetică, ci satisfăcându-ne apetitul de cunoaștere. Oricât de captivante, o seamă de evocări, de fapte petrecute aieva (ca, de pildă, în *Caloianul*, ședințele de la Casa scriitorilor și de la fosta școală

de literatură), s-ar putea să fie eclipsate cândva prin reconstituirea situațiilor respective în vreo carte ce ar rememora nemijlocit evenimentele dintr-o anumite perioadă. Nu trebuie, natural, subestimată puterea de seducție a stilului interior propriu unui romancier, *Delirul* bunăoară rămânând atrăgător, prin vervă și capacitatea evocativă, și în paginile în care anumite momente istorice sunt relatate la modul publicistic, în loc de a fi reactualizate epic, sau în cele ce conțin foarte discutabile (dar originale, articulate cu nerv) reflecții; ca romane, însă, scrierile de acest tip se citesc, firește, prin cantitatea de existență umană palpabilă, ridicată în spațiul lor la condiția transfigurării artistice. Chiar dacă nu parvin la desăvârșita realizare pe plan de artă, asemenea romane exprimă, negreșit, tendința unei bune părți a prozei române de azi de a se înscrie pe o coordonată majoră a literaturii contemporane universale”.

■ Continuă dezbaterea *Probleme ale prozei contemporane*: □ *Reporterul – personaj de roman* de Al. Ivan Ghilia: „Ajuns acum «demiurgul» acestei haotice lumi, acestui complex univers uman în schimbare și devenire – ca un splendid copac împlântat cu rădăcinile în pământ și coroana în lumină, încărcată de fructe, studiind, clasificând fapte și oameni, adunând documente, ca un constructor pe un vast șantier, Reporterul se trezește înconjurat de munți de materiale, trăind în umbra schelelor, din plin, cu toată ființa, sentimentul istoriei”. □ George Bălăiță, *Un bun moment al prozei*: „E timpul să se discute altfel despre proză. Cuvinte mari am citit destule, nu întotdeauna acoperite în aurul cărților. Dar ce spun, nici nu se poate chiar întotdeauna! Revine în dezbateri cuvântul realism, se explică, se argumentează. Nu este vorbă goală, firește. De necrezut însă mi se pare să aperi realismul folosind vechea și mult încercata metodă a beției de cuvinte. Ca și cum realismul ar mai avea nevoie de apărători, după ce prozatori iluștri din ciudatul secol literar în care trăim au fost, cum se știe, înainte de toate, realiști. [...] Nu mi se pare exagerat să spun că suntem într-un bun moment al prozei. Cred că este un fapt câștigat care trebuie păstrat și dus înainte”. □ Augustin Buzura, *Sursele noului*: „Analizând evoluția prozei în contextul dezvoltării generale apare clar că niciun drum nu poate fi cu adevărat închis. De aceea îmi vine greu să cred că romanul psihologic va apune, cum afirmă cineva. Perioadele de calm sunt proprii analizei. Că aceasta nu va fi de tip proustian? Cu atât mai bine. Dar atâta vreme cât vor exista oameni diferiți, temperamente diferite, stadii evolutive, nivele ale cunoașterii etc. este imposibil să apună vreo specie de roman. Că unele țin de ieri și altele – de mâine, asta-i cu totul altceva. Dacă Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Ion Barbu, Lucian Blaga etc. erau, în timpul vieții lor, citați de un număr relativ restrâns de admiratori, astăzi cărțile lor, în tiraje uriașe, se epuizează rapid. Gusturile evoluează, iar statisticile nu vor putea da niciodată indicații asupra valorii. Capodopera pe care o așteptăm mereu – dacă n-a apărut încă! – este rezultatul unui climat al unor cărți în care s-a încercat ceva, al unor drumuri străbătute cu îndrăzneală, luciditate și simț

de răspundere”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu *Artă și ideal*, semnalând apariția volumului omonim, scris de Ion Dodu Bălan (Eminescu): „Critical recomandă editurilor, instituțiilor de artă și de spectacole, presei literare și culturale, mai multă exigență, iar criticii literare și artistice, fermitate și intransigență în combaterea acestor fenomene”. ■ Prof. Paul Grigoriu scrie despre *Evocări și portrete istorice*, cum e subintitulat volumul *Eroi au fost, eroi sunt încă* de Dumitru Almaș, ediția a II-a, revizuită și completată (Ed. politică, 1975): „Dacă tematica actualului volum se oprește la actul desăvârșirii unității naționale, de la 1 decembrie 1918, presupunem că într-un viitor volum, același fir roșu al evenimentelor memorabile va continua până în zilele noastre, când creatori de bunuri materiale și spirituale sunt, pe bună dreptate, numiți eroii epocii socialiste”. ■ Adrian Isac semnează *Primatul realității și metoda*: „Este deci necesar ca la baza tentativei de elaborare a unei estetici marxiste actuale să se afle, înainte de toate, o analiză atentă a raporturilor sociale ce determină îndeobște existența artei. Textele teoretice își relevă, abia din acest moment și numai din perspective acestei intenții, importanța covârșitoare, întrucât ele devin instrumentele operatorii indispensabile încercări de depistare a conexiunilor sociale esențiale. În lipsa acestor instrumente, în lipsa, adică, a unei metodologii adecvate, primatul realității poate risca în orice moment să se transforme în primatul empirismului”. ■ Mircea Grigorescu semnează necrologul *Octav Livezeanu*: „Amintirea omului, a publicistului, a prietenului Octav Livezeanu va fi păstrată cu drag și cu respect, cu o neobișnuit de înaltă valoare etică, profesională și umană”. ■ În *Cronica limbii*, D. Macrea scrie despre *Limba poetică a lui Lucian Blaga*: „Un sprijin, în studiile viitoare, îl constituie ediția completă de antume și postume din *Opere* (vol. I–II, *Poezii*, Ed. «Minerva», 1974), îngrijită de Dorli Blaga, fiica poetului, căci studiile de până acum au dispus numai de ediții parțiale”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară intitulată *Un studiu despre Hortensia Papadat-Bengescu*, despre volumul *Introducere în opera Hortensiei Papadat-Bengescu* de Florin Mihăilescu (Minerva, 1975): „O problemă ce merită atenție este totuși aceea a felului în care Florin Mihăilescu ratează în *Introducere...* o posibilă abordare sociologică a temei sale. Cel mai slab capitol e (lucru semnificativ) chiar acela intitulat *Viziunea asupra lumii*”. ■ Citim recenzii: □ Simion Bărbulescu scrie despre *Ecran interior* de Const. Ciopraga (Junimea, 1975): „Preocupările poetice ale lui Const. Ciopraga anticipează pe cele direcționate spre cercetare. Ciopraga a dat întâietate criticii și istoriei literare – poate și dintr-o anume discreție secundată de ironia ca factor de echilibru...”. □ Dana Dumitriu semnează *Poezia patetică neguroasă*, o prezentare a volumului *Colindele din Țara lui Orfeu* de Paul Tutungiu (C.R., 1974): „Tulburat de propria sa misiune, Paul Tutungiu se pierde în fantasmagorii. Parafrazele sale folclorice sunt pline de imagini cețoase ce par a-și căuta sorgintea (fantezistă, desigur!) în credințele magice ale traco-dacilor”. □ În

textul *Un tânăr romancier*, Valeriu Cristea scrie despre *Lumină pentru cei singuri* de Gabriel Gafița (C.R., 1975): „Vina adâncă a acestor oameni ține de o anumită mentalitate anacronică, reziduu al unui anumit fel de a privi lucrurile, de concepția falsă, zoologistă, potrivit căreia oamenii se împart în «tari» și «slabi», iar viața nu e decât o luptă necruțătoare pentru supremație. Punându-le sub lupa observației, analizându-le lucid, Gabriel Gafița pledează, implicit, pentru desăvârșirea relațiilor dintre oameni în spiritul unui climat etic superior”. □ G. Dimisianu semnează *M. Ungheanu, între vocație și aspirație*, o recenzie la volumul *Arhipelag de semne* (C.R., 1975): „Restituirile critice ale lui M. Ungheanu au mereu un caracter activizator, îndrumat spre realitățile prezentului. Momente din trecutul literaturii, opere peste care s-a așezat uitarea sunt redescoperite atunci când oferă prilejul unor concluzii cu efect ameliorator în actualitate. [...] Descifrez în aceste constatări un regret și o nostalgie. Și, poate, un element de program. Un îndemn la solidaritate literară și de principii la care desigur că subscriu”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Umoristice...* în care sunt prezentate două volume: □ *D-ale pescarilor* de medicul Ion Dumitrescu (Ed. Sport-Turism): „Luata din realitatea imediată, subiectele povestirilor sunt suficient de diverse pentru a evita monotonia favorizată de repetările ritualului propriu temei, iar umorul ține în cele mai multe cazuri de o dublă relație: natura umoristică a întâmplărilor evocate și perspectiva umoristică a autorului asupra lor. Deasupra, în aerul tuturor, persistând, rarefiat sau dens, după împrejurări, imperativul reînțoarcerii confortabile la natură”. □ *Bolduri cu îmbolduri* de Giuseppe Navarra (Ed. Ion Creangă): „Utile, în sens educativ, celor cărora le sunt adresate, epigramele din *Bolduri și îmbolduri* sunt, în genere, bine «găsite» și sub aspectul punerii în pagină”. ■ Despre *Înaltele răspunderi ale familiei* scrie Mihai Stoian în *Crochiuri despre adolescență*. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă scrie despre *Lirica lui Srečko Kosovel*, notând apariția volumului *Extazul morții*: „Versiunea românească a poeziei lui Kosovel și-a găsit, din fericire, un liric care a unit penetrația simpatetică a versului cu conștiința înaltă a rigorilor tălmăcirii. În traducerea lui Radu Cârneli, am avut revelația unei extraordinare voci lirice a secolului nostru”. □ Al. Raicu semnează „*Extraordinarele aventuri ale lui Rodolphe Durant*”, notând apariția a două romane de Leon Negruzzi, scrise în limba franceză: *Gangsterul și Politicianul*, reunite sub titlul care a inspirat și denumirea cronicii, apărute la Ed. Minerva, în traducerea lui Benedict Corlăciu, în colaborare cu Dana Konya-Negruzzi. ■ Nicolae Nicoară scrie despre *Literatura română în Brazilia*: „Pe continentul latino-american, Brazilia este țara în care cultura română se bucură de o largă răspândire și de unanimă apreciere. O ilustrare elocventă a acestei afirmații o constituie faptul că lucrările românești sau despre România publicate la editurile braziliene se epuizează într-un timp record. În această mare țară din America de sud au văzut lumina

tiparului capodoperele literaturii noastre populare, precum și lucrări purtând semnăturile celor mai mari scriitori ai poporului român”. Sunt trecute în revistă volumele apărute, în traduceri, în Brazilia. ■ Versuri semnează: Sașa Pană (*Părerii de bine; Nu mă sperii de umbre* – poezii „Din cartea în manuscris *Culoarea timpului*, aflată la Editura Cartea Românească”), Aurel Rău (*Avram Iancu, bătrân; Cloșarzii; Carrara; Condiție; Auvers sur Oise*), Daniela Crăsnaru (*Spațiul de grație; Postume, Postume; Cum lucrurile toate...; Un turbure nume de floare*). □ Din proză citim *Peisaj cu navetiști*, fragmente de roman de Virgil Duda. □ Din lirica Americii Latine citim, în traducerea lui Darie Novăceanu, poeziile scrise de poeți din Brazilia (Murilo Mendes – *Cel mai tânăr Orfeu*; Octavio Mora – *Ulise*; Rui Ribeiro Couto – *Discurs cu afecțiune*; Carlos Drummond de Andrade – *Cadril*; Cecília Meireles – *Elegie IX*; João Cabral de Melo Neto – *Elogiu turistic pentru Recife*) și poeți din Mexic (José Gorostiza – *Pauză*; Octavio Paz – *Gest*; Jaime Sabines – *Aproape psalm*; Carlos Pellicer – *Permanență*; Guillermo Fernández – *Scrisoare din Nonoalco*; Xavier Villaurrutia – *Nocturnă cu statuie*; Francisco Hernández – *Sinteză*). □ Ana Blandiana revine la rubrica sa cu tableta *Ochii*. □ Neaga Graur publică *Însemnări din Maroc*.

6 iunie

• [„**Contemporanul**”, nr. 23] Voicu Bugariu semnează textul: *Vocația umanistă a literaturii noastre*: „Înfrângerea nu alterează resursele de viață și acțiune ale personajului principal din romanul *Intrusul* de Marin Preda. El găsește resurse să înceapă o nouă viață, are puterea să ia totul de la început. Mare roman românesc al condiției umane, *Intrusul* exprimă o stenică încredere în infinitele forțe regeneratoare ale omului. Romanele lui Zaharia Stancu sunt la fel de semnificative din acest punct de vedere. Să ne amintim, de pildă, de personajul din *Jocul cu moartea*, fermecătorul «picaro», care trece prin felurite întâmplări la vreme de război. Peste disponibilitatea pentru aventură pe care el o dovedește, peste diferitele episoade palpitate și primejdioase pe care le parcurge, evoluția sa are sensul profund al unei parabole a purității și a formelor infinite de rezistență ale omului. Războiul cedează în fața aplombului și vitalității tânărului călător”. ■ De romanul *Reptila* (Dacia, 1975) al lui Liviu Bratoloveanu se ocupă Dumitru Micu: „Apărut la mai bine de un sfert de veac după *Oameni la pândă* (1947), întâiul roman al autorului, *Reptila*, îi este net superior în toate privințele. Naratăie cursivă, compoziție bine proporționată, acțiune biplană condusă cu abilitate, situații reliefate cu simțul autenticității, cu punerea în valoare a detaliului caracterizant, cu gradarea efectelor, iată principalele particularități definitorii ale cărții. Mai e, de fapt, una, dăunătoare: ingerința autorului în tablouri, situarea lui inoportună între personaj și cititor – însă, din fericire, ponderea acesteia nu e considerabilă în context”.

• [„Cronica”, nr. 23] Apare editorialul redacțional *Spiritul legilor*: „Recenta ședință a Consiliului de Stat a dezbătut și adoptat o serie de decrete de un deosebit interes pentru optima desfășurare a activităților publice din țara noastră, privind cu deosebire economia, construcțiile, educația, comerțul socialist. Sunt acte juridice și politice totodată, care demonstrează permanenta veghe a partidului și a statului nostru pentru înlesnirea vastei acțiuni de consolidare a unui spirit nou în munca și în viața tuturor celor de care atârnă îndeplinirea idealurilor majore ale societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism”. ■ C. Corduneanu semnează *Cărți și edituri*: „Dar, prin menirea sa, Editura «Junimea» nu-și poate propune să absoarbă decât într-o măsură simbolică ceea ce se scrie în Iași și în domeniile științifico-tehnice. Și nu trebuie neglijate nici deosebirile esențiale ce există între activitatea editorială în domeniul literaturii beletristice și acela al literaturii științifice”. ■ Liviu Leonte semnează *O sinteză asupra gândirismului*, o cronică literară la studiul „*Gândirea*” și *gândirismul* (Minerva): „Dumitru Micu întreprinde o serioasă analiză a scriitorilor, fie că e vorba de nume astăzi uitate de istoria literară, fie că e vorba de stele de prima mărime, cum e Arghezi, la care contestă, îndreptățit, religiozitatea sau ortodoxismul atribuit de unii critici. «*Gândirea*» și *gândirismul* se constituie astfel drept cea mai cuprinzătoare și mai aprofundată cercetare a unei întregi epoci de istorie literară și culturală, care trebuie cunoscută în luminile și umbrele ei. Privirea consecventă a fenomenului cultural și literar din unghiul creator al marxism-leninismului asigură acestei impunătoare monografii nu numai o valoare documentară, dar și una interpretativă de prim rang. Pentru a simplifica, «*Gândirea*» și *gândirismul* e o lucrare de referință”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Critica lui Aurel Martin*: „Opera critică a lui Aurel Martin este a unui spirit cartezian, structural patetic, capabil să reactualizeze valorile clasice și moderne în analize și sinteze guvernate de ochiul lucid al ideilor”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Corneliu Popel scrie despre *Cântecul vremurilor* de Dragoș Vrânceanu: „*Cântecul vremurilor*, fără a fi didactic, se dovedește, în concluzie, o bună pledoarie pentru versul de țară”. □ C. Isac prezintă *Teatru* de Victor Papilian (Dacia): „E un teatru al înfruntărilor dure deși întemeiat pe un fond de generozitate umană. Personajele au perspectiva vieții, a participării lor în lume; nu întotdeauna și a propriului lor destin”. □ Victor Rusu recenzează *Sugestii pentru Diogene* de Petre Dragu (Scrisul Românesc), carte de reportaje „concepută ca o succesiune de patetice pledoarii (patetism în accepția superioară a cuvântului) pentru virtuțile formative ale muncii, pentru noblețea angajării în numele idealurilor supreme ale edificării socialiste, pentru singulara frumusețe a comuniunii și solidarității umane”. ■ Gloria Lăcătușu realizează un interviu *Cu D.I. Suchianu la 80 de ani*: „– Ceea ce v-aș ruga este să mă ajutați, pentru că pe dumneavoastră conțez în primul rând, să mă ajutați să realizez un film. Un film Suchianu. V-ați gândit vreodată la un asemenea film? – Păi la asta mă gândesc de când m-am

născut. (Zâmbește). Firește! Eu nu sunt critic de cinematograf. Eu sunt *mai ales* critic de cinematograf. Pentru că am început prin a mai fi și alte lucruri. Am fost magistrat, am ajuns până la gradul de consilier de casație, mă rog dumneavoastră. Am fost critic literar... am fost... poet, am scris poezii, am scris traduceri de poezii, am tradus poeți străini, am fost profesor de istorie la Facultatea de drept din București, profesor de istorie a ideilor sociale... și... am ales meseria de critic cinematografic, târziu, când a început cinematograful să fie într-adevăr o artă”. ■ Florin Faifer scrie despre *Teatrul lui D.R. Popescu*: „Și iată emblema dramaturgiei lui D.R. Popescu. În spațiul ei foșnește bătaia de aripă a *adevărului*: «pasărea adevărului» – «pasărea Shakespeare»”. ■ N.A. Ursu scrie despre *O satiră a lui Lorenzo Pignotti preluată de comisul Vasile Pogor*. ■ Din *Moment* reținem *La casa lui Ureche*: „La Ceplenița, pe șleahul dintre Iași și Hârlău se află bătrânul conac al neamului Ureche, cel care a dat toponimiei din părțile locului iazul lui Ureche, dealul lui Ureche, poiana lui Ureche, iar istoriografiei noastre i-a fost întemeietor, dându-i-l pe Grigore Ureche. În fața casei cronicarului era pe vremuri un covor de flori, iar în mijloc un havuz cu clipocit de apă, înconjurat de bănci din piatră arsă. Din ce-a fost au rezistat veacurilor numai stanele-jilțuri. În acest sens dintre liliacul crescut sub privirea peronului larg pentru tras butcile pe vremuri și în auzul locuitorilor comunei de azi, s-au adunat școlile din satele megieșe spre a merge pe urmele istoriei și tovărășia unor scriitori ieșeni și toți sub vraja *Letopisețului Moldovei*. Astfel, Aurel Leon l-a evocat pe cel care primul a afirmat că de la Râm ne tragem și toți suntem români laolaltă, moldoveni, munteni, transilvăneni; George Lesnea, Ioanid Romanescu, Vicențiu Donose, S. Beiu au citit omagial, din slova lor, acestui ctitor de slovă românească; pionierii în frunte cu profesorii lor au recitat și au cântat la un înalt diapazon patriotic; iar după ce soarele s-a culcat pe umărul Cătălinei, mai sus de Cotnari, ca în legendele despre Ștefan, cel preamărit în letopiseți, între zidurile întărite ale marelui vornic s-a aprins focul de tabără”. ■ Versuri semnează: Silviu Rusu (*O samă de cuvinte*), Dumitru Țiganiuc (*Cuvânt*), Constantin Popa (*Mergând de-a primăvara*), Viorica Ana Cozan (*Copilăria noastră abia vine*), Horia Zilieru (*Privirea pură a dragostei; La început*).

• [„**Munca**”, nr. 8284] Octavian Nica publică *Biblioteca sindicală – o prezență permanentă în procesul de formare a conștiinței socialiste a oamenilor*.

• [„**Orizont**”, nr. 23] E rândul amintirilor să alcătuiască centrul de interes al cronicii literare semnate de Lucian Alexiu: prima carte îi aparține lui Șerban Cioculescu (*Amintiri*, Eminescu, 1975) și a doua, Gerdei Barbilian (*Ion Barbu. Amintiri*, C.R., 1975). ■ Din nou, Alexandru Ruja își împarte atenția între rubrica „prezențe literare” unde face o trecere în revistă a prozei lui D.R. Popescu, „scriitor cu largi disponibilități în domeniul prozei, [...] manifestat prin schiță, povestire, nuvelă, roman [...] ideile cuprinse în nuvele se reiau în romane, întreaga proză a lui D.R. Popescu fiind o osmoză de probleme, care se in-

terferează, impresia fiind a unei continuități și reluări permanente” (articolul *Proza lui D.R. Popescu*) și rubrica „portrete” în care reconstituie semnificațiile universului liric al lui Nicolae Dolângă pentru care „sentimentul naturii este un motiv predominant al meditației poetice, alături de modalitatea unui expresionism rural, generat de dorința reîntoarcerii și elogiul satului”. (articolul *Nicolae Dolângă*) . ■ Colțul poetic este susținut de Horia Zilieru, Traian Pintilie, Ion Lotreanu, Corina Victoria Sein, I.D. Teodorescu semnează proza *Pentru a dăinui*. ■ Ion Arieșanu scoate al cincilea episod din *Popasuri siciliene*, intitulat *Muzee în Palermo*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 235] De remarcat *Misiunea criticii* de George Gibescu, despre *conștiința critică* de la Kogălniceanu citire: „Opera literară, produs al unei ideologii, al unui timp, al unei conștiințe estetice, supusă așadar unei varii determinări obiective și subiective, se cere înțeleasă, explicată, analizată și ierarhizată. «A sosit minutul criticii» vrea să însemne astăzi o mai fermă valorificare a actualității literare, trecerea de la valorificarea sentimental-administrativă de grup sau «biseriță literară» la una critică. [...] Condiția îndeplinirii cu succes a misiunii criticii – se subliniază în Programul P.C.R. – este situarea ei fermă pe pozițiile filosofiei materialist-dialectice și istorice, spiritul critic obiectiv și nepărtinitor în judecarea valorilor artistice, cultivarea consecventă a orientării realiste a artei, stimularea legăturii strânse a creatorilor cu viața, cu realitățile sociale, promovarea *umanismului socialist*”. □ Sub titlul *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, Eugen Barbu lansează o serie de interpretări personale în privința *mitului Eminescu*. □ Dinu Săraru recenzează, în *Critica profesorală*, volumul *Contururi scenice* de Andrei Strihan, apărut în apreciată colecție *Masca*, inițiată de Valeriu Râpeanu. □ Două cărți de poeme comentează și E. Manu: Lucian Valea, *Vocile* și Otilia Nicolescu, *Ora clopot*. □ G. Gheorghită propune un *Ion Barbu comentat*, antologia realizată de Marin Mincu (Albatros). □ I. Mihail Popescu, *Eminescu și sociologia*. □ *Despre Gerard Genette* scrie Romul Munteanu. □ *Iubirea ca echilibru la Lucian Blaga*, un eseu de Dan Mutașcu.

7 iunie

● [„**Scânteia**”, nr. 10 200] Ziarul informează: *În întâmpinarea vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Mexic Răspunzând interesului viu al opiniei publice mexicane, la Ciudad de Mexico a apărut volumul Nicolae Ceaușescu „România în fața lumii contemporane”*.

● [„**Flacăra**”, nr. 22] În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Viitorul se creează!* □ Cu titlul *Cronică* (74), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Teatrul de vară - Herăstrău. Aici autorul face și diferența între cenaclu și festival: „Cum e și firesc, o ședință a

Cenaclului Flacăra, spre deosebire de un festival, e marcată într-o bună măsură de căutări febrile din partea interpreților și creatorilor pentru aflarea timbrului personal, pentru găsirea drumului propriu. Un festival propune în programul lui lucruri pe cât posibil finite, în orice caz creații care și-au câștigat adeziunea și confirmarea spectatorilor. Din punctul de vedere al spectacolului, un festival prezintă un oarecare aer de solemnitate; cenaclul e mai spontan, iar caracterul lui de lucru are farmecul ineditului, al surprizei. Cenaclul e mai *cald*, temperatura lui fiind dată de febra căutărilor, a emoțiilor de început de drum; artistică, fără îndoială, cenaclul nu are rotunjimea festivalului. Ceea ce este însă stângaci ca realizare, e compensat de prezența noului ce-și caută justificarea și identitatea. În cazul nostru, cenaclul e un laborator, pe când festivalul vrea să fie o *expoziție* de unicate, de piese finisate, demne de a fi făcute publice”. □ În *România nemuritoare*, Petre Dragu publică poezia *Porțile de Fier*, iar George Țârnea poezia *Peceți*. ■ În *Cartea*, Cornel Moraru abordează problema *Criticii angajate*: „[...] Critica trebuie să fie angajată, să nu plutească deasupra debaterilor de idei și de viață ce dau substanță operei. Un prozator acuza recent dezertarea criticii literare de la problematica politică, atât cât aceasta aparține construcției epice. Cu riscul de a ne repeta, susținem și noi că materia romanului actual tinde să fie tot mai mult «ideologică». Narațiunea, oricât de complexă, nu se aplică pur și simplu (gratuit) unei teme oarecare. Tema însăși dă de cele mai multe ori tonul. Încât lectura ideilor, descifrarea parabolei etice, comentariul sociologic (cu aplicație la proză și teatru) devin componente obligatorii ale actului critic. S-a ivit, am putea spune, o nouă șansă a criticii; și anume, să pună în acord adevărul artei cu adevărul vieții, într-un mod direct și cât mai apăsător. Chiar dacă nu e neapărat creatoare, critica accede la creație, pătrunde în adâncurile poemului sau romanului. Procesul de transfigurare artistică, detectabil la nivelul structurilor, e altoit pe o realitate primă. Criticul va fi inevitabil și gânditor, psiholog, moralist chiar, în sensul atingerii nemijlocite cu ceea ce numim «conținuturile de viață» (evident, supuse în prealabil unei operații de semnificare). E una dintre soluțiile posibile, fără a veni în răspăr cu punctul de vedere clasic. În orice caz, ar trebui abandonat dialogul de rivalitate dintre critică și creație”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 23] Redacția revistei notează despre *Scriitorii de mâine*: „Vom continua să publicăm tineri, să descoperim chiar nume noi, dar mai ales să cultivăm pe cei mai buni dintre cei descoperiți până acum, să sprijinim pe cei pentru care scrisul nu este o criză de vârstă ci o vocație profundă. Desigur că avem în vedere, făcând toate acestea un ideal moral scriitoricesc la care vom încerca să raportăm în permanență talentele tinere. Scriitorii României socialiste de mâine se formează astăzi”. ■ Ioan Alexandru reflectează la *Ros-tul criticului*: „Personal dacă mi-e permis am o profundă dragoste față de critici, mai ales față de cei tineri și-i citesc, când sunt curați, trestii tremurătoare, când sunt ei cernuți înainte de a-i cerne pe alții, cu adevărată mulțumire: îi voi

spune pe nume la vremea potrivită”. ■ Paul Dugneanu observă *O nouă practică a lecturii*: „A sosit deci momentul – și numeroase studii teoretice sau de popularizare referitoare la critica modernă o dovedesc – de a vedea în ce măsură se poate vorbi de o revoluție în științele literaturii și care sunt consecințele acestei schimbări de perspectivă. Din fericire, cititorul român a putut lua contact din timp cu o bogată și valoroasă literatură de traducere și în ultimul timp cu câteva contribuții originale, în așa fel încât discuția nu se va purta într-un domeniu necunoscut”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Eugen Uricaru: „*Despre purpură* este o carte scoasă din cărți și nu din viață, iar fantasticul cere, pentru a fi credibil, multă viață. Mateiu Caragiale, alt model, pe cât se pare al autorului, era un prozator dens, gâlgâind până la saturație de viață. Calitatea indiscutabilă a prozei lui Eugen Uricaru este, în linia modelelor pe care și le-a propus, o remarcabilă fluiditate a frazei”. ■ Voicu Bugariu semnalează *Familiaritatea exagerată*: „Romanul lui Constantin Zărnescu, *Clodi Primus* (Dacia, 1974), este însoțit, pe contracoperta sa, de o foarte călduroasă recomandare semnată de D.R. Popescu. [...] Ceea ce rămâne autentic în *Clodi Primus* este însă atitudinea fundamentală a autorului față de propria sa scriere și, concomitent, față de ideea de literatură”. ■ Lucian Hanu descoperă *Exemple etice din istoria literaturii* în cartea lui Teodor Vârgolici: *Prietenia literară* (Albatros, 1975): „Cartea intitulată *Prietenia literară* nu aparține nici criticii, nici istoriei literare. Nu este nici biografia unui autor, nici monografia unei grupări literare distincte. Având câte ceva din domeniile amintite, ea este o carte despre prietenie. Un discurs exclusiv teoretic pe această temă ar avea puține șanse de a fi convingător, nuanțat și durabil. [...] Teodor Vârgolici alcătuiește o carte despre prietenia dintre Tudor Arghezi, Gala Galaction, N.D. Cocea și V. Demetrius, dar limitele de semnificație ale subiectului au impus introducerea unui capitol preponderent teoretic”. ■ Eugen Simion continuă studiul despre *Perpessicius și lectura simpatetică (II)*: „Este interesant de dedus, după ce am văzut poziția criticului față de operă și mecansimul ce-o servește, felul în care valorifică Perpessicius literatura. Mai precis, care sunt criteriile de care uzează gustul critic pentru a aproba sau respinge o carte... Scriitura e cel dintâi lucru pe care îl vede criticul și aproape toate observațiile lui se operesc când e vorba de poezie la acest nivel. Literatura este valorificată, înainte de orice, prin cuvânt, scriitorul bun fiind acela care a găsit cuvântul potrivit, metafora de excepție, simbolul neîncercat de alții”. ■ Nicolae Ciobanu notează despre *Postumele lui Lucian Blaga*: „Dăruit cu o tipologie artistică de factură goetheană, autorul *Nebănuitelor trepte* atinge stadiul supremei cunoașteri poetice tocmai în postume. Grație unei alchimii lirice absolut sublime, acestea își asumă sarcina de a «laiciza» mitologia luciferică și transcendentală a antumelor. Ele prefigurează o fascinantă mitologie paradisiac-pământească în a cărei substanță suprema înțelepciune și vitalismul potențat de o consecință profund umanizată colaborează în chip ideal”. ■ Grigore Tănăsescu reflectea-

ză la *Mitul lui Hyperion la Eminescu și Ovidiu*: „Să fi cunoscut Eminescu mitul din Ovidiu, mijlocit lui, eventual de traducerea germană a lui Voss, cunoscută în epocă, astfel ca reprezentările hyperionice să se fi îmbogățit la poetul nostru în contact cu textul ovidian? Sau, mai probabil, ne ispitește o altă ipostază: anume că ne aflăm în fața unui caz complex de sincretism, ca urmare a supunerii și contopirii mai multor elemente mitice și folclorice în configurarea legendei amoroase a Soarelui, respectiv a lui Hyperion, făptură astrală, îndrăgostit de o frumusețe pământeană. Leucotheea la Ovidiu, Cătălina la Eminescu”.

8 iunie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 201] Dumitru Almaș comemorează *100 de ani de la moartea militantei revoluționare pașoptiste Ana Ipătescu*.

10 iunie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 202] Emil Vasilescu semnează *Imagini ale victoriei și bucuriei*: „Sălile Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România găzduiesc o amplă expoziție fotodocumentară prilejuită de cea de-a 6-a aniversare a constituirii Guvernului Revoluționar al Republicii Vietnamului de Sud”.

12 iunie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 204] Aflăm că la întoarcerea din Mexic, *Președintele Nicolae Ceaușescu a făcut o scurtă vizită la Washington*, unde a avut o întâlnire cu președintele S.U.A., Gerald Ford. Cu prilejul acestei opriri în S.U.A., tovarășa Elena Ceaușescu a vizitat Academia națională de științe a Statelor Unite ale Americii, unde s-a discutat despre „posibilitățile existente de dezvoltare a schimburilor și de multiplicare a relațiilor dintre cele două instituții naționale de științe”.

• [„*România literară*”, nr. 24] Editorialul redacțional este dedicat unui *Itinerar rodnic*, pe seama vizitei soților Ceaușescu în Brazilia și Mexic. ■ Din *Șantier* aflăm detalii despre proiectele la care lucrează Ben. Corlaci, Eugenia Tudor Anton, Mircea Micu, Iv Martinovici. ■ În *Viața literară* citim: □ *Ediția a 7-a a „Zilelor culturii călinesciene”*: „În municipiul Gh. Gheorghiu-Dej a avut loc între 5 și 8 iunie ediția a 7-a a «Zilelor culturii călinesciene». Devenită tradițională, manifestarea a reunit și anul acesta numeroase personalități culturale și artistice din întreaga țară, profesori universitari, critici și poeți. Desfășurată pe mai multe secții, sesiunea de comunicări s-a bucurat, ca și celelalte acțiuni, (recitaluri de poezie, lansări de volume, șezători etc.) de o bogată participare. Două întâlniri au pus față-n față pe constructorii de la Trustul de construcții industriale și pe chimiștii Combinatului petrochimic cu o parte din oaspeții orașului, în cadrul unui colochiu pe tema *Industria și spiritualitate*. Au avut loc șezători în Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, la Slănic, Tg.

Ocna, Dărmănești, Tescani, Gura Văii, Doftana, Oituz și Cașin. Au participat, printre alții: Alexandru Balaci, Gavril Istrate, Constantin Ciopraga, George Ivănescu, Solomon Marcus, Nicolae Manolescu, Al. Călinescu, Mioara Apolzan, Rodica Florea, Constantin Th. Ciobanu, Constantin Crișan, precum și poeții: Ion Horea, Florin Mugur, Sergiu Adam, Horia Gane, Gh. Isbășescu, Octavian Voicu”. □ *Concurs interjudețean de poezie patriotică*: „În străvechea cetate dacică de la Costești, Comitetul municipal Hunedoara al Uniunii Tineretului Comunist a organizat cu prilejul festivalului «Tineretul și istoria», un concurs interjudețean de poezie patriotică sub genericul «Sub flamuri de partid biruitoare». Juriul a acordat următoarele premii: Valeriu Bârgău (Hunedoara) premiul I, Gabriela Hurezean (Oradea) premiul II, Gina Scorțeanu (Orăștie) premiul III. Totodată, au fost acordate trei mențiuni: Gineta Liciu (Târgoviște), Mariana Lup (Deva), Nicolae Eremia (Reșița)”. □ Notă fără titlu: „Vineri, 6 iunie 1975, a avut loc, la librăria «Mihai Eminescu» din Capitală, o întâlnire a cititorilor cu scriitorul vest-german Erwin Wickert, cu ocazia apariției romanului său *Purpura* (traducere românească semnată de Sevilla Răducanu) în «Colecția romanului istoric» a Editurii «Unviers». Cartea și autorul ei (Erwin Wickert este cunoscut publicului nostru și prin romanul *Du musst dein Leben ändern*, apărut anul trecut în traducere românească sub titlul *O iarnă pe muntele Fuji*) au fost prezentați asistenței de prof. dr. Romul Munteanu, directorul Editurii «Univers», care semnează de altfel și prefața volumului. Romanul, o pseudocronică istorică a Romei anului 270, e de fapt o «ampă parabolă epică despre putere», realizată în «una din formulele cele mai ingenioase ale romanului experimental contemporan». Apoi, prozatorul Fănuș Neagu a împărtășit, ca proaspăt cititor al romanului *Purpura*, câteva din impresiile sale. În încheiere, Erwin Wickert a oferit autografe pe volumul său”. □ *Întâlnirile de la Mânjina*: „La Mânjina, actuala comună «Costache Negri» din județul Galați, au poposit de multe ori Al. I. Cuza, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Ion Ionescu de la Brad, Dimitrie Bolintineanu, Al. Donici și alți mari cărturari din Muntenia, Moldova și Transilvania. În semn de pietate și recunoștință față de memoria și faptele lor, s-a inițiat, începând din 1968, o suită de manifestări omagiale reunite sub genericul «Întâlnirile de la Mânjina». Aflată la a treia ediție, această manifestare a cuprins în acest an un simpozion cu tema «Lupta poporului român pentru libertate și unitate națională» și un festival de poezie patriotică «Pro Patria». La acest festival, organizat cu concursul Uniunii Scriitorilor, au participat în acest an Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Vasile Netea, George Păun și Ion Larian Postolache”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgaria, a plecat la Sofia traducătorul Stelian Gruia”. □ *Întâlniri cu cititori*: „Cu prilejul apariției volumului *Jurnalul unei pasiuni* de Toma George Maiorescu, autorul s-a întâlnit cu cititorii la Reșița. * La librăria «Mihail

Sadoveanu» din Capitală a avut loc lansarea romanului *O vară ciudată* de Cella Delavrancea, apărut în colecția «Romanul de dragoste» a Editurii Eminescu. A prezentat criticul Valeriu Râpeanu, directorul editurii. * La Biblioteca județeană din Buzău a fost lansat volumul de versuri *Cântec la izvoarele lumii* de Gheorghe Istrate. Au prezentat Constantin Crișan și Alexandru Oprescu. * La Casa centrală a armatei din București a avut loc un simpozion consacrat literaturii de aventuri la care au participat Ion Aramă, Ștefan Berciu, Petre Burlan și Haralamb Zincă”. □ *Manifestări ale Asociațiilor Scriitorilor*: „Secția de traduceri și de literatură universală a Asociației Scriitorilor organizează luni, 16 iunie, orele, 15,30, la Casa Scriitorilor, sărbătorirea centenarului Thomas Mann. Vor vorbi Nicolae Balotă și A.I. Deleanu. Va interpreta la pian *Sonata Waldstein* de Beethoven, Arta Teodorescu. * În cadrul «Salonului literar-științific» al Bibliotecii județene, Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat o evocare a prozatorului Ion Popovici Bănățeanul. Despre viața și opera scriitorului au vorbit Mircea Șerbănescu și Nicolae Țirioi. * La Căminul cultural din Vișeu de Sus și în comuna Baia Borșa, Asociația Scriitorilor din Cluj a inițiat întâlniri cu membrii cenaclurilor literare, la care au participat numeroși cititori. Au fost prezenți Augustin Buzura, Negoită Irimie, Ion Marcoș, Radu Mareș, Nicolae Prelipceanu și Vasile Sălăjan. * La librăria Universală, Asociația scriitorilor din Tg. Mureș a organizat lansările volumelor *Privitor ca la teatru* de Ion Cocora, apărut în Editura Dacia, și *Orgoliul din oglinzi* de Dumitru Mureșan. Prezentările au fost făcute de către Romulus Guga. * La Bojdeuca lui Creangă, Asociația Scriitorilor din Iași a organizat, duminică 8 iunie 1975, tradiționalul omagiu adus marelui povestitor moldovean. Au fost prezenți și au luat cuvântul Mihai Drăgan și Mihai Ursachi. De asemenea Asociația Scriitorilor din Iași a organizat șezători literare la «Ateneul» din cartierul Tătărași, la Școala generală «Vasile Conta» și la Spitalul C.F.R. din Iași, unde au citit versuri patriotice Florin Mihai Petrescu, Silviu Rusu și Haralambie Țuguî”. □ *Amintiri despre Alice Voinescu*: „Obișnuita manifestare a Muzeului literaturii române, «Rotonda 13» este consacrată în această lună scriitoarei Alice Voinescu, de la a cărei naștere s-au împlinit nouă decenii. Seara de amintiri literare va avea loc mâine, vineri 13 iunie, orele 19, la sediul Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4, cu participarea scriitorilor Șerban Cioculescu, Nestor Ignat, Ion Biberi, Ana Maria Muzicescu, Aurora Nasta și Mircea Șeptilici”. □ „*De la Macedonski la Arghezi*”: „Cenaclul literar «Alexandru Macedonski» din Craiova a organizat, în Sala Teatrului Național, cu prilejul apariției volumului *De la Macedonski la Arghezi* de Florea Firan, un festival literar la care au participat ca invitați Virgil Carianopol, Nicolae Dragoș, Anghel Dumbrăveanu, Ion Lotreanu, Adrian Păunescu, Marin Sorescu și Violeta Zamfirescu. La recitalul de versuri și-au dat concursul și poeți locali. Prezentările au fost făcute de Ovidiu Papadima și Ilarie Hinoveanu. Actori ai Teatrului Național din Craiova au recitat din lucrările poezilor olteni, iar baladistul Tudor Gheorghe a susținut un program intitulat

«Noaptea poetului»”. ■ Aflăm de decesul Mariei Pillat-Brateș dintr-o notă semnată de George Muntean: „S-a stins la aproape 83 de ani (23 iulie 1892 – 6 iunie 1975) una dintre cele mai consecvente acuareliste române Maria Pillat-Brateș, soția poetului Ion Pillat”. ■ Constantin Țoiu scrie despre *Atracția romanului*: „Pare inexplicabil, dar în epoca noastră, peste tot în lume, când oamenii se plâng de timp, de iuțirea ritmului de viață și de răgazul mic lăsat de cinematografie și de televiziune cititorului de cărți, autorii scriu «lung», romanul fiind preferat nuvelei și schițe. Se scriu multe romane, în reviste apar de regulă fragmente de proză, capitole stufoase ce se întin pe zeci de pagini. «Scriu un roman» a devenit un lucru obișnuit, așa cum altădată generațiile vechi, zi de zi, expediau epistole, în lipsa telefonului, a relațiilor directe de la ins la ins și a căilor de comunicație rapide. [...] A scrie scurt înseamnă deci un efort de concentrare a expresiei și de concizie, înseamnă a elimina ce nu este esențial, muncă extenuantă, și-așa, luând o groază de timp, nemaivorbind de greutatea însăși de a surprinde, săpând, rafinând, distilând esențialul râvnit”.

■ Continuă dezbaterea *Probleme ale prozei contemporane*: □ Nicolae Ciobanu, *Determinări valorice*: „Conștiința existenței în câmpul epicii noastre de azi a unor direcții tematico-stilistice fundamentale, definitiv consacrate (chestiune care ea însăși cere încă a fi cercetată în profunzimea și în diversitatea ipostazelor ei), constituie premisa cea mai sigură în vederea formulării cât mai exacte a diagnosticelor critice curente. Astfel, trei ni se par direcțiile importante ce se impun în atenția actului critic de evaluare: 1. Este un fapt unanim recunoscut acela că au intrat definitiv în conștiința maselor largi de cititori un important număr de romane sau de culegeri ce cuprind schițe, povestiri și nuvele. Aceasta – se înțelege – datorită înaltei și nu o dată excepționalei lor valori artistice, cu alte cuvinte, datorită caracterului lor reprezentativ pentru epoca literară contemporană. Și totuși, poate să pară paradoxal, dar cele mai «subtile» forme de manifestare ale regresului artistic pot apărea tocmai în perimetrul operei prozatorilor care într-un grad mai mare sau mai mic indică înseși reperele întregului peisaj epic actual. [...] Aceasta fiind situația, considerăm că e absolut nefiresc să ocolim întrebarea-cheie dacă, în raport cu cele anterioare, din unghi valoric, cele mai noi volume ale lui Marin Preda, Laurențiu Fulga, Eugen Barbu, D.R. Popescu, Fănuș Neagu, Nicolae Velea, Nicolae Breban, Teodor Mazilu, Al. Ivăsiuc, Ion Lăncrănjan, Augustin Buzura ș.a., dețin o poziție de superioritate sau de inferioritate. Sigur, problema este cât se poate de gîngășă, și e de la sine înțeles că nu afirmația prezumpțioasă, intolerantă, viciată de automatismele gândirii critice, poate să ne conducă la relevarea adevărului. Important este însă faptul că spiritul critic autentic are datoria să se exercite cu maximă franchețe și în acest sens. Evaziunile, escamotările și ezitățile criticii tocmai pe acest teren sunt carențe ce se pot solda cu efecte negative dintre cele mai grave. 2. Împărtășim fără rezerve ideea că la maturizarea unui gen literar circumscris între anumite coordonate temporale o contribuție deloc neglijabilă o aduc

și autorii ce se ivesc și acționează sub coronamentul operei contemporanilor lor de primă mărime. [...] Avem astfel convingerea că în ultimii ani, de prin 1970, sau poate mai dinainte, a sporit, la noi, numărul prozatorilor de tip proliferant. Tenace, siguri, mult prea siguri de ei, aceștia se instalează dezinvolt la intersecția marilor linii de forță ale fenomenului epic românesc de azi. Și, – trebuie s-o spunem – cel mai adesea, impresia lăsată de întâile lor cărți nu este dintre cele mai nefavorabile. Dimpotrivă, căci miza posibilei viitoare sinteze și, ca atare, a eventualei desprinderi din seria emulilor atrage atenția și, firește, se cere încurajată. Să ne amintim și să recunoaștem că tocmai în acest chip s-a comportat critica (inclusiv subsemnatul) în ce-i privește, între alții, pe Romulus Guga, pe Corneliu Ștefanache sau pe Radu Ciobanu. Volumele lor ulterioare (destule la număr) n-au îndreptățit, însă, pe deplin o atare atitudine «de întâmpinare». În momentul de față – recunoscându-le talentul – optimismul criticii, în ce-i privește, pare să nu mai fie același. Cât despre prozatori precum Bujor Nedelcovici, Platon Pardău sau Maria Luiza Cristescu avem încă insuficiente motive să sperăm că deplina definire a propriilor personalități literare se va produce într-un viitor cât mai apropiat. Ne gândim că, de exemplu, asemenea lui Virgil Duda, Daniel Dumitriu, lui Gheorghe Suciuc sau lui Norman Manea, ei nu vor rata șansele oferite de climatul general esențial favorabil de care beneficiază proza noastră contemporană în prezent. 3. În fine, socotim că o atenție specială reclamă statutul prozatorilor, după opinia noastră, neîncadrabili într-o bună măsură între parametrii artistici propuși de opera autorilor despre care a fost vorba la primul punct. Ne gândim, mai ales, la proza lui Mircea Horia Simionescu, Sorin Titel, Mircea Ciobanu, Nicolae Damian și Gheorghe Schwartz, proză care, prin caracterul ei accentuat experimental, dar de o indiscutabilă acuitate problematică și tematică, mai poate deruta încă. [...] Atâta vreme cât criteriul contemporaneității în planul temelor și al unghiurilor de percepție epică nu comportă dubii, modernitatea intrinsecă a respectivului tip de proză trebuie remarcată și analizată cu deosebit simț de răspundere. Firește că nici de data aceasta nu se pune problema abdicării de la luciditatea critică. Asemenea oricărei alte tendințe și aceasta este susceptibilă de a oferi teren de manifestare (e adevărat, luând, adesea, forme cu totul deghizate) imitației, artificialității, într-un cuvânt, inautenticului. În interiorul ei este perfect îndreptățită aplicarea acelorași criterii de disociere și ierarhizare a valorilor”.

□ Radu Petrescu, *Trăire contemporană*: „Dan Culcer se instalează în proza sa ca într-o mașină al cărei mecanism și a cărei funcționare le supraveghează de aproape, cu scrupulul exactității, cu preocuparea periodică a eliminării impurităților, a neadecvărilor care ar falsifica totuși cunoașterea. Mihai Sin analizează spectrul liniștii, urmărește cu răbdare invazia în spațiul calm al elementelor care declanșează brusc criza celui care vrea să lucreze și este împiedicat a o face cu seriozitatea dorită. Aceste elemente sunt, luate individual, aparent neprimejdioase, ca demonii lui Bosch ieșind din ulcele, de după cuțite de bucătă-

rie, de sub cratițe etc.”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu textul *Autenticitate expresivă*, un text despre *Simple biografii* de Alexandru Monciu-Sudinski: „Avertismentul împotriva unor factori de alienare nu ia, la Alexandru Monciu-Sudinski, forma vizibilă a visării unei lumi statice, plasate în «epoca de aur» ci, dimpotrivă, este un apel subtil la creativitatea umană. De aceea, cartea sa este atât de autentică și complexă, comică, tragică și uman-tonică în același timp, o carte de o acută, inteligentă, structurată și nuanțată, în același timp, contradictorie, deci vie și adevărată”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Motivul teiului în lirica lui Mihai Eminescu*. ■ Grigore Tănăsescu discută despre *Strofa finală a „Luceafărului”*. ■ Nicolae Manolescu semnează „*Betoane arhaice*” și *alte fantezii*, o cronică literară la *Cultul zburătorului* de Ion Gheorghe (Eminescu, 1974): „N-are rost să înmulțesc exemplele: fiindcă, vorba autorului, nu cred c-am speculat ceva în vreun fel... Și nu știu ce e cu statuetele de la Istrița, ce semnificație istorică au (dacă au vreuna). E de competența altora. În ce mă privește, consider *Cultul zburătorului* o ciudată rătăcire a unui poet adevărat”. ■ Citim recenzii: □ Victor Atanasiu scrie despre *Lupii de aramă* de Adrian Maniu (Dacia, 1975): „Prin metaforă poetul conferă unor reprezentări viforos-romantice, o atitudine încremenită. Efectul tulburător ce îl creează lirica sa se datorește senzației ciudate ce o dau viziunile de monument baroc”. □ Aureliu Goci notează că a apărut volumul *Teatru* de Mihai Neagu Basarab (C.R., 1974): „Mihai Neagu Basarab cultivă teatrul conceptualist, extrem de elaborat, lipsit de fior scenic, aproape nejuicabil – specificitate programatică a pieselor sale”. □ Paul Dugneanu scrie despre *O tăcere adaos* de Elena Zarescu (Albatros, 1975): „Într-un limbaj poetic în general format, apar formulări supărătoare de genul: «limpezi îs ochii», «amară îi iarba», «zile cărunte i se aștern» etc. Să sperăm că aceste teribilisme vor fi de acum înainte evitate”. □ În *Elevație și gravitate*, Lucian Raicu scrie despre *Elegii* de Teohar Mihadaș (Eminescu, 1975): „A comenta prea mult în nesuferitul limbaj critic profesional, a căuta cu tot dinadinsul planuri de interpretare acolo unde singură vocea lăuntrică a poeziei are însemnătate, pare desigur nepotrivit. Destul să spun că elegiile lui Teohar Mihadaș se impun prin elevație și gravitate, prin accentul foarte pătrunzător al rostirii. Ele alcătuiesc, de departe, într-un volum altfel inegal, zona cea mai consistentă”. □ În *Interpretări și analize*, Mircea Iorgulescu recenzează volumul *Istorie literară și poezie* de Mircea Tomuș (Facla, 1974): „Criticul adoptă în genere o atitudine de așteptare încrezătoare, fără a evita indicarea aspectelor mai puțin rezistente, dar o anume reticență e totuși de semnalat; în planul actualității, Mircea Tomuș e mai interesat de «constante» decât de «diferențiale», și nu altele sunt coordonatele unei personale «încercări de sinteză» asupra poeziei contemporane”. ■ Vasile Nicolescu publică esul *Eminescu logos și viziune*. Apare alături și poezia *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*. ■ Al. Piru publică un scurt *Profil*, dedicat Martei Bărbulescu: „Ca-

racteristică e, ca și la Magda Isanos, identificarea cu viața naturii vegetale, percepția corespondenței dintre tumultul exterior și cel lăuntric”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici publică *Disocieri?*, un text despre *Disocieri în teoria culturii și artei moderne* de Marian Vasile (Albatros): „În definitiv, optica sa, atât cât se lasă ea examinată într-o ecuație logică, nu trece de nivelul colocvial al discuțiilor despre «moralitatea artei» de la finele veacului trecut. Și atunci, pentru ce aș continua să comentez această carte, sau, în cuvintele unui mare scriitor, la ce bun să numeri crucile când întreg «poemul» e un cimitir?”. ■ În pagina destinată istoriei literare citim două texte: Z. Ornea scrie despre *Titu Maiorescu, filosof*, iar Ion Roman semnează *Caragiale – Pann-, Halima*”. ■ *Centenar Thomas Mann* marcat prin două texte: Nicolae Balotă semnează *Existența în artă*, iar Gelu Ionescu publică *Vraja ironiei*. ■ Numărul se încheie cu textul semnat de N. Nicoară, în care este prezentat volumul „*Nicolae Ceaușescu – România în fața lumii contemporane*”, apărut în Mexic. ■ Versuri semnează: Horia Zilieru (*Eminesciana*), Mihail Crama (*Elegii*), Andrei Ciurunga (*Eminescu trăind*), Gheorghe Tomozei (*Numele țării; Ea e Statornicia; Copilul meu, colindul; Țara și doina; Somnul trestiei; Eres; Frunzăn cădere*), Mihael Duțescu (*Zambilele; Păsările; Stelele sunt aceleași?*), Anaïs Nersesian (*Flori de tei...*). □ Sub titlul *Tineri prozatori* îi citim pe Valeria Negovan (*Sub soare*), Ștefan Nicolici (*Solidaritate*), Ștefania Iovu (*Salba de aur*). □ Din proză citim și *Poiana tihnită* de Eugen Teodoru. □ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *La ora lumânărilor*.

13 iunie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 205] Benkő Samu comemorează *350 de ani de la nașterea lui Apáczai Csere János*, publicând textul omagial *Un remarcabil cărturar umanist*: „A fost neobosit atât în a-i învăța pe alții, cât și în cercetări. Pana i-a fost smulsă din mână doar de moartea prematură, în 1659. Dar operele și ideile sale au rămas în patrimoniul spiritual al poporului, exercitându-și influența progresistă”. ■ Sub titlul *Permanență românească*, Alexandru Balaci prezintă volumul de teatru *Unul în doi* de Mihnea Gheorghiu (Eminescu): „Autorul își propune metodologii de reprezentare în concordanță cu experimentele cele mai actuale. Formula estetică a teatrului istoric scris de autorii noștri contemporani este echivalentă, în viziunea lui Mihnea Gheorghiu, cu «umanizarea» personajului dramatic, în sensul perenității aspirației sale istorice, în trăirea sa de monadă a colectivității românești, de picătură de cristal care răsfrânge universul din imensul fluviu uman care traversează harta istoriei. Se aude în piesă bătaia de clopot, unanimă, a inimii acelor care, oriunde sub soare, sunt chemați români”.

• [„*Contemporanul*”, nr. 24] În cadrul rubricii *Jurnal de lector: sentimentul țării*, Dumitru Micu scrie despre cinci volume de versuri. □ „Egal de activ pe tărâmul poeziei și pe acela al criticii literare, Victor Felea a tipărit de

curând un volum de poeme care indiferent de locul ierarhic pe care îl va ocupa în ansamblul producției sale, îl exprimă, fără îndoială, în chipul cel mai edificator. *Cumpăna bucuriei* comunică «privirea infinit de tandră a unui suflet fără vârstă». Fără vârstă e într-un anume sens sufletul oricărui autentic poet sursa primă a stării de poezie fiind ingenuitatea, vibrația spontană, modul copilăresc, am putea spune, de luare în posesie subiectivă a lumii”. □ „Sentimentul țării constituie leit-motivul volumului *Anotimpul încrederii* de Corneliu Sturzu. În pofida unor de ajuns de frecvente alunecări spre abstracție și retorism versurile parvin – desigur, intermitent – să dea accent liric rostirii, precum în *Steag...* ”. □ „Piese de inspirație foarte eterogenă reunește culegerea *Fiica lui Ianus* de Felicia Marinca. Multe din ele sunt comentarii poetice la opere plastice, muzicale sau literare. Rețin atenția în special o... *Paraschivească* și un soi de panegiric, în stil funambulesc, consacrat lui Dimitrie Stelaru.” □ „Prezent în librării cu două volume (*Vârsta cunoașterii* și *Pământul din statui*), Adrian Munțiu își exercită, în ambele, calitățile de risipitor prodigios de imagini și îndeosebi de cuvinte. Capacitatea sa de a broda și a cuvânta în jurul indiferent cărui motiv este infinită”.

● [„Cronica”, nr. 24] Editorialul redacțional este intitulat *Adeziune plenară*: „Însoțit de gândurile pline de dragoste ale întregului nostru popor, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu au întreprins vizite oficiale de prietenie în Brazilia și Mexic și, cu acest prilej, au făcut scurte escale la Dakar, Caracas, Washington și Londra, vizite ale căror obiective sunt inspirate de idealurile de înțelegere, colaborare și pace ce animă politica internă și internațională a țării”.

■ Liviu Leonte semnează *Laudă patriei*, o cronică literară la două volume: □ *Poeme patriei* de George Lesnea (Ed. Militară): „Lirica patriotică a lui George Lesnea (eliminând din ea versurile strict declarative, de o sonoritate fără acoperire artistică) exprimă o legătură nemijlocită cu istoria și cu prezentul țării, cu marile evenimente care i-au subliniat cursul ascendent”. □ *Sunetele bronzului* de Haralambie Țugui: „Poemele ciclului sunt, simultan, elegii pe tema trecerii timpului și întrebări asupra durabilității, generate de solidaritatea cu pământul și destinele țării”. ■ În *Visul „bucuriei de a trăi”*... C. Costin scrie despre poezia lui Anghel Dumbrăveanu: „Debutând la puțini ani după ce moda poemului epic încetase, resimțind și el, alături de ceilalți reprezentanți ai promoției (Nichita Stănescu, Cezar Baltag ș.a.) efectele unui stil intrat pretimpuriu în desuetudine, Anghel Dumbrăveanu refăce, cred, cu nuanțele de rigoare, aventura poetică a lui A.E. Baconsky”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Paul Balahur scrie despre *Ce rămâne*: „Din versurile cuprinse în volumul lui Dumitru Bălăeț (*Ce rămâne*, Ed. Eminescu, 1974) se reține sugestia unei active percepții a timpului, «marea trecere» fiind înregistrată ca suport al meditației lirice”. □ Aureliu Goci prezintă *Pământul din statui* de Adrian Munțiu: „Meritul lui Adrian Munțiu – de loc neglijabil – constă în

înnobilarea într-un chip mai profund a temelor comune ale poeziei de acum mai bine de un deceniu”. □ Ion Popescu-Sireteanu recenzează *Sălbătăciunea* de Dragoș Nisioiu (Junimea, 1974): „Maturitatea acestei scrieri, stilul, uneori sobru, alteori avântat și cald, se acordă cu viața aspră pe care o descrie. Dragoș Nisioiu nu mai este un debutant oarecare, ci un scriitor format”. ■ Zaharia Sângeorzan se ocupă de *Modelul critic*: „Se discută în ultimul timp, și din ce în ce mai deschis, mai polemic, mai profitabil, despre eficiența criticii, despre operativitatea ei ideologică și estetică. Este un fenomen care angajează, în spirit marxist, principii, polemici de efect, modalități de expresie critică inconfundabile, puncte de vedere noi, totul condiționat de valoarea sau nonvaloarea operei, de puterea ei de a întemeia o realitate estetică care să răspundă conștiinței sociale și, mai ales, să influențeze. Ceea ce încă nu s-a discutat suficient e procesul de sincronizare cu tradițiile criticii românești, cu un cuvânt, redescoperirea clasicii. [...] Modelul critic românesc este pentru noua generație de critici, dacă nu un miraj, cu siguranță o roditoare obsesie. E. Lovinescu este una din aceste frumoase obsesii”. ■ M. Bordeianu scrie despre *Eminescu și Dosoftei*, Cristian Livescu prezintă *Eminescu în viziunea lui N. Iorga*, iar Grigore Tănăsescu se ocupă de *Motivul umbrei în poezia eminesciană*. ■ I. Hajos scrie despre *Kant – prima traducere românească tipărită*, despre o traducere din 1881, semnată de David Almogén. ■ Din *Moment reținut*: □ *Zilele culturii călinesciene*: „Devenite tradiționale «Zilele culturii călinesciene» au fost, și la a VII-a lor ediție (5-8 iunie 1975), o manifestare de prestigiu, semn incontestabil al vitalității culturale a admirabilului centru urban care este municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Manifestarea a inclus recitaluri de poezie, lansări de cărți, spectacole de teatru, colocvii cu muncitorii la principalele întreprinderi industriale. Un loc aparte l-a ocupat sesiunea de comunicări, ce s-a bucurat de participarea atât a numeroase cadre didactice din localitate cât și a unor personalități binecunoscute, dintre care cităm în primul rând numele lui Alexandru Balaci, Const. Ciopraga, Solomon Marcus, Gh. Ivănescu, G. Istrate, ale criticilor N. Manolescu, Laurențiu Ulici, Al. Călinescu, ale profesorilor și cercetătorilor Cicerone Călinescu, Petru Ursache, D. Irimia, C. Călin, Mioara Apolzan, Rodica Florea etc. Eforturile – excepționale – ale organizatorilor s-au materializat și în apariția unei ediții speciale a «Jurnalului literar», în care este publicat și testamentul inedit al lui G. Călinescu. Întreaga manifestare, cu numeroasele ei momente de elevată intelectualitate, a reprezentat un omagiu cald, emoționant adus memoriei lui G. Călinescu – pe care oneștenii îl consideră acum patronul lor spiritual –, și a fost totodată un binevenit prilej de confruntări de idei, de întâlnire cu poezia, în acest oraș al tehnicii care a dovedit că știe să prețuiască și să mențină nestinsă flacăra culturii”. □ *În câteva cuvinte*, N. Irimescu: „«Unele aspecte ale dezvoltării științelor filologice și a criticii literare la Iași» a fost tema simpozionului ținut săptămâna aceasta la Iași, cu participări prestigioase: Al. Dima, Gh. Ivănescu,

C. Ciopraga, V. Arvinte și Adina Arsenescu. De altfel, prof. dr. doc. Gh. Ivănescu și prof. dr. doc. C. Ciopraga au făcut comunicări și în cadrul «zilelor culturii bârlădene». [...] * Ne-a părăsit temerara până a lui Scarlat Callimachi. Ziarul său «Clopotul» continuă să sune viguros în slujba crezului ce i-a susținut întreaga activitate a lui Callimachi – această conștiință trează a scrisului românesc din perioada interbelică. * Articolul *Epos și meditație* («România literară») semnat de Dumitru Micu încearcă o apropiere între romanele *Delirul* de Marin Preda și *Caloianul* de Ion Lăncrănjan. «O seamă de romane apărute în ultimul timp se impun interesului literar în măsura în care dezbaterile ideologice cărora le dau curs sunt absorbite de situații, de comportamente, de stări sufletești, de dialoguri (sau monologuri) dramatice pe scurt, în măsura în care devin viață». ■ În *Poezia lucrurilor*, Nicolae Turtureanu prezintă cititorilor volumul *Fluxul lucrurilor* (Univers) de Heinz Kahlau, cuvânt înainte și traducere de Nina Cassian: „Poetul german proiectează lumea și se proiectează pe sine într-o oglindă translucidă, în care ar dori să vadă «faptul clar», adevărul nedeformat». ■ Versuri semnează Florin Mihai Petrescu (*Foc sacru*), Ion Lotreanu (*De-o fi s-adormi...; Ritmuri; Ce nori s-au rătăcit în noi*). □ Emil Nicolae prezintă *Cenaclul literar „Dacia” din Piatra Neamț*, iar alături de această notă este publicată și creația literară: Lola Mardare (*Grădina țării*), Dan Ciocan (*Apus*), Mihai Constantin (*Revenire*), Ion Cârnu (*O umbră neatin-să; Zamolxe*), Daniel Corbu (*Idee de joc; Presimt că-ntr-o toamnă*). □ Dan Hatmanu publică *Impresii de călătorie din Ciudad de Mexico*.

• [„Orizont”, nr. 24] Din cronica literară a lui Lucian Alexiu, Ion Dodu Bălan, cel din volumul *Artă și ideal* (Eminescu, 1975), apare în ipostaza de cronicar al producției literare curente: „Revelatoare, cel puțin în aceeași măsură ca și paginile de critică și istorie literară ale cărții, sunt notele de călătorie, inserate în *Artă și ideal* într-un capitol independent, *Lecturi pe ziduri de cetate*. [...] Lecția de patriotism, prezentă mereu în cărțile criticului și istoricului literar, nu putea lipsi din paginile memorialistului” (articolul *Artă și ideal*). ■ E. Berca se ocupă de definirea și circumscrierea scrierilor lui Crișu Dascălu, un vechi colaborator al revistei «Orizont» încă din 1960: „Majoritatea textelor refuză rima și ritmul. Se ajunge chiar la poemul în proză, cu pasaje clocotitoare de emoții juvenile, de erupții vegetale și torente primăvăratice” (articolul *Crișu Dascălu*). ■ Eugen Dorcescu „plonjează” în interiorul poeziei lui A.E. Baconsky, la rubrica „prezențe literare”, articol în care marturisește unele încercări mai vechi de hermenutică: „Încercam cu mai multă vreme în urmă (*Orizont* 22/1972) să fixăm profilul metaforic al poeziei lui A.E. Baconsky, pornind de la convingerea că metafora – cerută fiind cu necesitate (în cazul unor anumite firi artistice) ori de impulsul mimetic, ori de cel catartic, ori, în sfârșit, de cel «poetic» (= constructiv, inventiv) – rămâne mereu semnul exterior și descifrabil al unei viziuni (și al unui temperament). Încercam atunci, așadar, mai puțin o morfologie a metaforei poetice, cât mai degrabă o semanti-

că a ei. [...] Apelând la o metaforă «critică» extrem de precisă, A.E. Baconsky se autodefiniște (într-unul din poemele volumului *Fluxul memoriei*) *visător de miazănoapte*. Poezia sa, suficient de metaforică [...] nu ivorăște, într-adevăr, dintr-o inspirație solară, marcată de ceea ce este comensurabil, corporal și decupat ferm pe o zare de asemenea certă, inteligibilul (sensul moral) nu se topește într-un sens integrat în ordinea vizualului. Nu formele au înțeles, ci mișcarea, «gândirea», cântecul lor” (articolul *Poezia lui A.E. Baconsky*). ■ Viorel Sârbu consemnează apariția cărții lui Traian Herseni, *Sociologia limbii*, la rubrica „cartea de idei”. ■ Ferestrele poeziei sunt deschise de Traian Dorgoșan. ■ Galina Cernicova studiază, în ultimul articol literar al numărului, trăsăturile operei lui Mihail Șolohov – *Tinerete fără bătrânețe*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 236] Articolul de prima pagină de Dumitru Bălăeț, *Poezia patriotică*, realizează un studiu de caz pe *Scrisoarea III*: „Poezia patriotică [...] refuză grandilocvența, înfumurarea subiectivă, deși la prima vedere tentația e tocmai contrarie și numai poezii care au ceva real de spus o pot depăși. [...] Poetul patriot trăiește nu numai în absolutul ideii de patrie ci și în relativul ei. Atunci drumurile sale coboară de la un ideal subiectiv al ideii de patrie la un real obiectiv al acesteia. Vecinătatea acestor două drumuri și posibilitatea de a evolua în ambele direcții cu aceeași temeinicie o demonstrează din plin poemul cel mai încărcat de sensuri patriotice din întreaga noastră literatură, și anume *Scrisoarea III* de Eminescu. [...] Poetul patriot este în același timp un *poet cetățean*, căruia nu-i este indiferent ce se întâmplă în jurul său, ci dimpotrivă participă intens prin rezultatele muncii sale de creație la decantarea sensurilor sociale pozitive – de cele stagnante și realizează antrenarea prin recul a luptei contemporanilor pentru propulsarea lor. La această acțiune participă poezia în sensul larg, hegelian al cuvântului [...]”. □ Cronici literare și articole semnează: E. Manu, la romanul lui D. Muțașcu, *Bunul cetățean Arhimede*; Liviu Călin, despre Coșbuc, în *Firea unui popor*; Ion Deaconescu, despre lirica lui Mihail Dușescu, în *Imnuri orfice*; I. Lotreanu, în *Tu ești pușor canar...*, despre monografia *Ianache Văcărescu, viața și opera*, coordonată de Cornel Cârstoiu (Minerva, 1974, seria *Universitas*); același I. Lotreanu, în *Arta parodiei*, scrie despre volumul lui Mircea Micu, *Parodii de la A la Z...*, Ed. Dacia, cu parodii reușite la adresa unor Adrian Păunescu, Geo Dumitrescu, Nichita Stănescu, Leonid Dimov, Mircea Ivănescu.

14 iunie

● [„**Flacăra**”, nr. 23] Petre Dragu publică poemul *Gorj (expunere)*. □ În *Ce profețim, ce profesăm*, Nicolae Stoian publică *Trimis în străinătate adică mesager*, articol în care menționează, printre altele, activitatea lui Mihail Diaconescu la Berlin, profesor la Universitatea «Humboldt» și fost redactor-șef al revistei „Argeș”, pentru popularizarea operei lui Mihai Eminescu. Autorul se

referă și la o sesiune omagială dedicată lui Dimitrie Cantemir, organizată de Akademie der Wissenschaften din R.D.G. □ George Arion publică un amplu reportaj intitulat „*Grivița Roșie*” – o *întreprindere care întinerește*. ■ În *Cartea*, Cornel Moraru prezintă volumul de *Amintiri* semnat de Șerban Cioculescu. Autorul remarcă: „Într-o evocare nu se sfiește să afirme că despre *Luceafărul* nu mai are acum nicio idee. Este o mărturisire cu tâlc. Aflăm aici poate secretul unei longevități scriitoricești exemplare. Pagina de critică sau de memorialistică nu trădează ambiții creatoare speciale. Șerban Cioculescu scrie cu claritate și distincție, ca un cartezian de rasă; și, mai ales, numai când are ceva deosebit de spus. Undeva declară că citea la urmă și doar pentru confruntare opiniile altora despre cărțile recenzate. Polemica, dacă există, vizează așadar cartea, nu ideile criticilor despre ea. Într-un fel, *Amintiri* este o operă de enciclopedist rafinat. Vocația dintâi, cea de istoric, nu a fost cu totul abandonată. Memorialistul scrutează o epocă și-i eternizează oamenii și ideile; așa cum au fost. La valoarea de document social și literar mai adăugăm cultul umanist, oficiat cu instrumentele filologului și moralistului. În liniile lui intensive, tabloul e aproape complet. Evocarea nu se structurează epic și nu mimează stilul grăbit al însemnărilor zilnice. În schimb, figurile capătă relief, contururi groase, de neuitat. Definiția morală și cea estetică se sprijină reciproc, într-o sinteză armonios clasică”. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi meditează la *Colonizarea Lunii*.

● [„*Luceafărul*”, nr. 24] Dan Cristea propune o *Meditație asupra artei*: „*Pseudokynegetikos* este o epistolă. Iată un singur adevăr sigur și clar, simplu de enunțat: Odobescu se adresează la prima vedere, prietenului C. Cornescu, înștiințându-l că precuvântarea ce trebuia să însoțească scrierea de specialitate a acestuia s-a transformat în cu totul altceva, într-o carte de sine stătătoare, «în opozițiune fățișă» cu *Manualul de vânătorului*. [...] *Pseudokynegetikos* este o carte cu net accent polemic și acest al doilea plan al lucrării nu trebuie să comporte niciun fel de dubiu. Contrastul dintre știință și literatură, dintre spiritul practic și spiritul analitic, dintre exactitate și imaginație... care constituie tema fundamentală din *Pseudokynegetikos* și pe care Odobescu o tratează în tonalități ironice, surâzătoare, ia, din loc în loc, formele unei contradicții cu mult mai pronunțate”. ■ Dan Laurențiu semnaleză *Veghea și reveria* în poezia lui Grigore Hagiu: „Genul proximal al deschiderii lirice a lui Grigore Hagiu îl situăm în prelungirea sensibilității eminesciene la spațiile florale și aromele somnului, de fapt o marcată disponibilitate spre reveria senzuală a ritmului vegetal...”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Ion Gheorghe: „*Cultul zburătorului* este o carte neobișnuită și în trăsătura ei de excepție trebuie căutată și tăcerea care o înconjoară, Ion Gheorghe ne propune întoarcerea într-un timp și spațiu original cu ajutorul unor relicve arheologice ale folclorului, iar îndrăznețea lui expediție, concluziile ei, mai ales, pronunțate cu mare siguranță de sine a autorului, nu sunt de natură să stârnească aprobarea spiritelor prea prudente”. ■ Valentin F. Mihăescu se ocupă de cartea lui N. Velea, *Călător prin-*

tre înțelepciuni (Albatros, 1975): „Cartea suferă totuși de o inevitabilă monotonie, rezultat al structurii parabolice a pieselor ce o compun, care obligă la o repetare de procedee, în ciuda varietății tematice. Dar plăcerea lecturii rămâne nealterată datorită științei modelării cuvintelor prin situarea lor în contexte revelatorii”. ■ Paul Dugneanu, în *Lectura clasicilor*, e de părere că „*Introducere în opera lui N. Filimon* de Aurel Martin (Minerva, 1974), reprezintă un tipic exemplu de lectură didactică a literaturii (în sensul bun al cuvântului, adică informare și instruire, – elemente cerute și de profilul colecției). [...] A. Martin reușește, prin schimbări cantitative de accent, să pună în valoare laturi, în parte neglijate ale personalității lui Filimon”. ■ Al. Piru îl prezintă pe Nicolae Prelipeanu, la rubrica dedicată *Poeziei tinere*: „În 13 iluzii apare frecvent pasărea Phœnix ca simbol al nevoii de a ne amăgi. În *Arheopterix* mitul e încă o dată reluat însă de data aceasta în scopuri demitizate, pasărea Phœnix fiind un ceas, o mașină care ne amintește apropierea termenului fatal”. ■ În cadrul rubricii *Biografia debuturilor*, un Reporter consemnează interviul cu Alexandru Balaci: „– Știu că în perioada studenției v-ați apropiat și ați devenit unul dintre colaboratorii revistei «Cadranului». Ce v-a atras spre această revistă? Ce dorea ea să fie? – În perioada 1938-'39 se intensificase poziția net antifascistă a studenților, mai ales a celor de la «Litere și Filosofie». «Cadranul» și-a propus și a fost o revistă care exprima categoric această poziție. În aceeași măsură, revista scrisă de studenții cu adevărate vederi progresiste – în toate domeniile – a luptat împotriva dulcegăriilor, a frazeologiei, stilului prăfuit care năpădiseră presa noastră atunci. Iată motivele apropierii mele de această revistă. – Dar întâmplarea care a dus la intrarea dumneavoastră în cercul «Cadranului» care este? – Ștefan Popescu – poetul Sabin Vasia, poreclit «cel cu potcoave de argint» – cel care conducea «Cadranul», era bibliotecar, adică, așa cum se spunea pe atunci custode la biblioteca seminarului lui George Oprescu. Eu eram custode la seminarul de italiană. Cam așa ne-am întâlnit. – Am auzit, am citit multe lucruri referitoare la marele merit al lui Ștefan Popescu în conducerea «Cadranului», dar se pare că nu era el singurul «creier» al revistei. – Adevărat. Mișcarea studențească de la «Litere și Filosofie» de atunci – lucrul acesta l-am aflat și noi – avea la conducere trei comuniști, trei nume azi atât de cunoscute: Miron Constantinescu, Constanța Crăciun și Grigore Preoteasa. Miron Constantinescu a avut misiunea să readucă la viață fosta revistă «Cadran» și să-i dea profilul de care vă vorbeam ceva mai înainte. Așadar, se poate spune, pe bună dreptate, că împreună cu Ștefan Popescu ei doi erau elementul motor al «Cadranului». Și vreau să vă mai spun un lucru despre regretatul Miron Constantinescu, pe care foarte mulți și-l amintesc ca pe un om ancorat numai în sfera politicului. A fost, și nu numai după opinia mea, un excelent cunoscător al poeziei moderne, cel mai bun exeget al poeziei lui Ion Barbu! – Care erau numele ce semnau frecvent în «Cadran» și mai ales, ce publicau? – S-a scris îndeajuns despre studenții și tinerii care au scris în «Ca-

dran». Nu lipsesc numele Manea Mănescu, Corneliu Mănescu, Miron Constantinescu, Mihai Levente, Mihai Beniuc, Mihai Dragomirescu (Ulmeni), Silvian Iosifescu, Victor Iliu, T.A. Stoianovici, M. Tiriung, Mihai Dragomir. În fiecare număr publicau Mihnea Gheorghiu și Alexandru Balaci și bineînțeles, Ștefan Popescu, cel care îndemna la solidaritate intelectuală antifascistă. Noi, ceilalți, publicam versuri, articole și exegeze despre literatura română ori literaturile universale străine, despre fenomenul cultural universal. – *A avut «Cadranul» și un cenaclu?* – Un cenaclu «propriu-zis» nu. Dar ne întâlneam cu mare regularitate, citeam, comentam – cu o sinceritate, uneori dureroasă. Mi-aduc aminte că producțiunile care nu ne plăceau le notam cu litera «K». Cei mai mulți «K» i-a primit din partea noastră Miron Constantinescu pentru poeziile sale, care, însă știa să primească «eșecurile» cum se cuvine. – *Unde se țineau acele întâlniri?* – Pe Parfumului 25, locuința și până azi, a lui Ștefan Popescu sau în camera mea de student din Smârdan 11, pe care o împărțeam cu Mihnea Gheorghiu. – *Ce credeți că a dat atâta trăinicie acelui grup, ai cărui membri au rămas și peste ani buni prieteni, stimându-se cu o constanță exemplară pentru noi, generațiile, promoțiile mai tinere?* – Vedeți dumneavoastră, faptul că legătura noastră s-a format pe relații total imaculate, lipsite de orice interes, pe o sinceritate desăvârșită, mi se pare a fi fost «șansa» prietenii noastre. Iată, au trecut câțiva ani și astăzi mă întrebă câte cineva «Cum poți, profesore, să fii prieten cu cutare, care a făcut așa și pe dincolo?». Eu îi pot răspunde foarte ușor că în pofida unor situații în care noi, tinerii de atunci, ne-am aflat în decursul vieții pe poziții uneori opuse, în situații în care nu am fost unul de acord cu un gest, cu o atitudine a celuiilalt, faptul că prietenii noastre s-au întemeiat pe acea temelie de curățenie morală de care vă vorbeam, ne-a făcut întotdeauna să fim siguri, că unul dintre noi a putut greși, chiar grav, într-un moment sau altul, dar el este, funciarmente și în mod probat, un om cinstit bine pregătit, de bună credință. Astfel spus, noi am fost de-a lungul anilor, unii pentru ceilalți garanțiile morale care ne-au ajutat să trecem mai puțin singuri prin viață, mai puțin înfricoșați în momentele mai grele. Și, iată, gândindu-mă la intelectuali, vă pot spune că marea eroare în care se pot afla ei, într-un moment sau altul, era aceea de a nu fi solidari, de a uita că Istoria este și ea o sumă de momente ale culturii. Momente de care ei sunt direct răspunzători, nu numai prin ce dau societății prin munca lor, ci și prin cum apără aceste daruri prin conștiință. Altfel spus fără conștiință, diferitele momente ale culturii nu pot fi însumate și atunci intelectualii rămân, în mod tragic, datori Istoriei. – *Din numele care se leagă de «Cadran» știu foarte puține lucruri despre Simion Stolnicu. Mi-ați putea spune câteva cuvinte despre el?* – El nu se leagă atât de mult de «Cadran», cât de trăirea studentească. Față de noi era un student întârziat. Botez I. Alexandru publicase, sub pseudonimul Simion Stolnicu, *Punct vernal* și *Pod eleat*. Era un incontestabil mare talent dar și un ins bizar, cumplit de introvertit, pătrundea greu în ambianța noastră

trepidantă. – *Ați debutat editorial cu volumul de poezii Dolores, apărut la Editura Cadran. Ce ar fi de spus despre acest debut? Cine și cum a scris atunci despre Dolores?* – În toamna lui 1942 plecam, împreună cu prietenul Mihnea Gheorghiu, în armată, la școala de ofițeri de rezervă de artilerie de la... Craiova. Am stat în armată cinci ani! Și mă întreb acum cine ar putea să-mi dea acești ani? Ultimele gusturi literare înainte de intrarea în armată, cei doi, Mihnea Gheorghiu și cu mine, le-am materializat prin volumele de poezii *Ana Mad* – el și *Dolores* – eu. Era în noiembrie 1941. Editura se numea numai simbolic «Cadran», căci ea nu exista în realitate. Nu voiam să prelungim egida noastră antifascistă. Despre *Dolores* au scris mai mult semnalând-o decât comentându-o, M.R. Paraschivescu, Perpessicius, binevoitor ca de obicei, Ștefan Popescu și alții. – *Ce s-a întâmplat de atunci cu poetul Alexandru Balaci? Vă întreb acest lucru, pentru că, după cum bine știți, poetul Alexandru Balaci n-a mai publicat de atunci niciun volum de poezii.* – Poate că «poetul» e cam mult spus. Oricum, o explicație există. V-o dau, chiar dacă ea are un caracter ceva mai «intim». Citindu-i într-o seară unui prieten apropiat o poezie nouă, la un vers cu niște «cai lungi» ai străzilor a izbucnit în râs. M-am considerat ca la «Cadran» demn de inițiala K. I-am promis – și mi-am promis – că n-o să mai scriu versuri niciodată. Cred însă că-mi voi schimba hotărârea. Am să mai scriu câteva poezii, dar în colaborare cu cele două fete ale mele. – *Ce și unde ați publicat în perioada școlii militare de la Craiova?* – Tiberiu Iliescu, om de mare acțiune, gazetar exploziv, polemist spectaculos, scotea o revistă foarte vie, «modernistă», opusă conservatorismului majorității revistelor noastre literare de pe atunci. Am fost atras de «Meridian» căci despre ea este vorba, tocmai pentru că mi se părea o posibilitate de a putea publica în paginile unei reviste ce continua, într-un fel, atmosfera de la «Cadran». Am semnat în «Meridian» un articol despre futurismul lui Marinetti, despre Pascoli, traduceri de versuri. – *Care erau numele ce se puteau întâlni în acea revistă?* – Numele mai tuturor «protestatarilor». În cercul caietului se aflau, printre alții (în ordine alfabetică): Emil Botta, Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Petre Pandrea, Ștefan Popescu, Gh. Dinu (Roll), G.G. Rădulescu, M. Saraș, Ion Schintee. Vă închipuiți că Mihnea Gheorghiu și cu mine nu puteam fi decât foarte bucuroși să publicăm în «Meridian». Pentru mine era una din marile consolări ale acelor ani. – *Cum au sfârșit cei cinci ani de armată?* – După numai patruzeci de zile de front, am fost rănit. Aveam în picioare 44 de schije. Așa lua sfârșit, după un an de spital, Odiseea mea militară. Am revenit în București în care mulți dintre prietenii mei erau acum oameni politici. Evident, și eu mă aflam în fața altei etape a vieții. – *Pentru mine, întotdeauna, imaginea profesorului Alexandru Balaci nu s-a împăcat deloc cu ipostaza «reporterului frenetic». Și totuși, începând din 1946 ați fost, pentru o vreme, ziarist.* – Da, numai că imaginea «reporterului frenetic» este într-adevăr o legendă în ceea ce mă privește. În realitate, alături de M.R. Paraschivescu, Ion Călugăru și ceva mai

târziu, Constantin Chiriță, am fost redactor al paginii culturale a «Scânteii». Eu scriam «cronica dramatică», dar dacă mă gândesc bine exista ceva real și în legenda reporterului. În acea vreme, regretatul Zaharia Stancu era însărcinat cu problemele propagandei Blocului Partidelor Democratice pentru alegerile din 1946. M-a trimis să scriu niște reportaje prin regiunea «patrulaterului aurifer» Roșia Montana-Zlatna. La întoarcere, Stancu pe care l-am prețuit în mod deosebit întotdeauna, a apreciat mai mult calitățile literare ale reportajelor mele și mult mai puțin «înclinațiile» mele de reporter. M-am reîntors la «cronica dramatică» și la articolele despre învățământ. – *V-aș ruga acum să ne oprim puțin asupra perioadei în care ați fost redactor-șef al fostei edituri ESPLA. Care credeți că au fost realizările importante îndeplinite atunci, mai ales apreciindu-le prin valoarea lor în timp?* – ESPLA a fost o editură mamut. Pe timpul acela însuma 60 la sută din titlurile întregului sistem editorial. Printre marile gesturi editoriale săvârșite în cadrul acestei instituții imense aș numi tirajele de masă în care s-au editat clasicii literaturii universale. Aș îndrăzni să spun că, așa cum scriitorii îi sunt datori poporului foarte, extrem de multe lucruri, la fel cititorii pot fi recunoscători scriitorilor, care uniți atunci în colective – colectivul Shakespeare, Molière, colectivul Twain, colectivul Dickens etc. – au realizat atunci traduceri de proporția și însemnătatea alfabetizării, acțiune ce se desfășura paralel în toată țara. Ar mai fi de amintit lansarea colecției «Luceafărul», pe care apoi atât de bine a dezvoltat-o «directoratul» lui Ion Bănuță; sau colaborarea cu Lucian Blaga, al cărui *Faust* încerca o traducere de mari și rafinate echivalențe filosofice. Nu mai puțin impotante au fost lansarea colecțiilor «Academice» ori a «Operele complete» ale scriitorilor români. – *Dintre «reconsiderările» acelor ani, care s-au produs la ESPLA?* – Chiar dacă nu mi-ați fi pus această întrebare, aș fi pomenit aici de tipărirea – în numai trei zile! – a *Paginilor din trecut* ale lui Arghezi. Consider că a fost una din marile mele bucurii de editor. După doi ani de tăcere, răsuna vocea atât de puternică și singulară a marelui poet. Revenit în actualitate – pe care în creația sa el n-o părăsește niciodată – Arghezi a publicat în următorii ani 1907, *Cântare omului* și un volum în ceea ce noi doream să devină o Pleiadă, cuprinzând toată poezia lui de până atunci, tipărită pe hârtie biblie. – *Știu că dintre marii noștri scriitori dispăruți, Arghezi și Stancu v-au «împovărat» cu marile lor prietenii, prietenii pe măsura stimei pe care dumneavoastră le-ați purtat-o consecvent. Știu, de asemenea, că pentru evocarea acestor relații ne-ar fi necesare alte două interviuri. De aceea m-aș «mulțumi» – deși dedicațiile sunt gesturi de o mare intimitate – dacă mi-ați permite să reproduc în continuare câteva din cele pe care vi le-au scris pe cărțile lor Arghezi și Stancu.* – Am, într-adevăr, toate cărțile lui Zaharia Stancu cu dedicații în versuri, uneori încorporate în structuri de adevărate poeme. Iar de la Tudor Arghezi (v-am arătat unele dedicații), rânduri care justifică existența mea de editor. Vi le voi «furniza» cu prilejul alcătuirii cărții la care lucrați. În cadrul acestui interviu, care trebuie să se

amplifice, vă vom transcrie dedicația de pe *Cântare omului*, volumul sociogonic al celui de al doilea luceafăr al poeziei românești, Tudor Arghezi, revelatorie pentru grația versurilor: «Carte, vrei să fii frumoasă/ Fir curat de tiparoasă/ Că ți-a dat de sus lumină/ Să te-nalți și să te-mbraci,/ Mulțumește-i și te-nchină/ Alexandrului Balaci»”. ■ Eugen Simion continuă studiul despre *Perpessicius și lectura simpatetică (III)*: „Din fericire și din nefericire nu sunt, în scrisul lui Perpessicius, două vorbe oarecare: ele marchează granițele unui itinerar spiritual, punctul de sus și punctul de jos al unui registru afectiv. Literatura este introdusă în acest spațiu vast și discutată în locul ei față de cele două capete. Însă, curios, formulele acestea sunt atât de elastice încât pot anunța orice fel de propozițiune critică: o negație sau o acceptare. Din fericire există și versuri bune, din nefericire autorul nu poate spune mai mult despre un roman, sau din nefericire nu are timp să spună mai mult... Ambiguitatea acestor formule include ambiguitatea unei critici care nu vrea să taie cordonul ombilical ce o leagă de literatură. Pentru Perpessicius criticul este un artist sau nu este nimic. O propozițiune de care critica modernă se îndoieste cu încruntare”. ■ Despre *Postumele lui Lucian Blaga (II)*, Nicolae Ciobanu afirmă: „După Eminescu, nu încapе îndoială, Blaga este poetul român înzestrat în cel mai înalt grad cu însușirea de a percepe și dimensiona totul din unghi mitic. Postumele sale sunt departe de a-și refuza acest atribut; dimpotrivă, în ele este dominată aspirația edificării unui câmp poetic în cuprinsul căruia avataruri biografice dintre cele mai «concrete» se implică de la sine parcă, într-un sistem de realții cu încărcătură mitică”. ■ Marin Sorescu observă că *San Francisco a rămas neschimbat*.

15 iunie

• [„**Tribuna României**”, nr. 63] În articolul *După 20 de ani*, Felicia Antip comemorează două decenii de la semnarea Tratatului de la Varșovia. ■ În *Tabletă de iunie* citim *Grânele vara se coc* de Alecu Ivan Ghilia. ■ Citim, *Pe scurt*, despre *Poezia lui Ion Barbu în viziunea lui Benedict Gănescu*: „La Muzeul literaturii române – instituție care ne-a obișnuit cu manifestări culturale de ținută și originalitate – a avut loc, zilele trecute, vernisajul expoziției lui Benedict Gănescu, intitulată *Imagini sugerate de versurile lui Ion Barbu*. În prezența unui numeros și avizat public, au vorbit criticul Dan Hăulică, Dan Grigorescu, directorul editurii «Meridiane», și scriitorul Romulus Vulpescu, care au relevat valoarea și profunzimea lucrărilor expuse”. ■ Constantin Ionescu semnaleză *Volumul „Ceașescu” de Giancarlo Elia Valori în ediție franceză, cu o prefață de Alain Poher, președintele Senatului francez*. ■ Petre Ghelmez semnaleză *Politica culturală în România*: „În cunoscuta colecție «Politici culturale: studii și documente», care apare sub egida UNESCO, a văzut, nu demult, lumina tiparului *Politica culturală în România* de Ion Dodu Bălan, întocmit cu concursul direcțiilor Consiliului Culturii și Educației Socia-

liste. Un asemenea studiu, într-o serie în care au mai apărut interesante exegeze asupra politicii culturale în Statele Unite, Uniunea Sovietică, Japonia, Finlanda, Polonia, Egipt, Anglia, Iugoslavia, Republica Federală Germania, Liberia, Israel, Cehoslovacia, ca să numim numai o parte dintre ele, este mai mult decât binevenit”. ■ Nicolae Balotă scrie despre *Literatura și „mass media”*: „*Mass media* se află încă la începutul unui proces evolutiv care va mai cunoaște multe, și încă nebănuite, etape. Câteva fapte sunt însă de pe acum previzibile. Printre acestea esențial este rolul tot mai mare al mediilor pe planul culturalizării maselor. Acțiunea radiodifuziunii, cinematografeii sau televiziunii în formarea conștiinței, în informare pe planul cunoașterii, în determinarea opiniei, în configurarea viziunii despre lume și viață este imensă. În acest sens, coeficientul de impact al acestor *mass media* asupra existenței umane este mult mai mare decât acela al mediilor tradiționale. Dar tocmai această largă popularitate, ca și această putere sporită de penetrare, determină caracterul literaturii specifice mediilor de masă, neadmiterea niciunui rabat. O înțelegere a acestui caracter face ca să se elimine atitudinea negativistă prin intermediul mediilor de masă. Nici teoria, nici practica acestora, nu exclude posibilitatea creației, după cum niciun mediu tradițional nu o excludea. Pentru a deveni un mediu propice creației culturale, trebuie ca, înainte de toate, să i se deslușească «limbajul» specific. O «gramatică» a cinematografeii s-a constituit și e pe cale să se constituie una a televiziunii. Acumularea experienței produce dialectic saltul calitativ și condiționează apariția *noului*. Putem, astfel, să preconizăm de pe acum apariția în viitor a unor genuri noi artistice realizate în «materia» mediilor de masă. În definitiv, folclorul care s-a folosit de vorbirea curentă, literatura care s-a folosit de scris etc. au creat într-o materie ce nu era nici ea *prin sine* artistică. Departe de a nesocoti creativitatea virtuală (și de multe ori actuală) a noilor medii, credem în acest limbaj al viitorului pe care îl deprindem azi”.

17 iunie

• [„**România liberă**”, nr. 9531] Al. Dima semnează articolul *Critica de artă – un act etic și responsabil*, inserând în discursul său, cu aceeași direcție, o secvență din Programul Partidului Comunist Român ce prevedea: „condiția îndeplinirii cu succes a misiunii criticii”, ca fiind „situarea ei fermă pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, spiritul obiectiv și nepărtinitor în judecarea valorilor artistice, cultivarea consecventă a orientării realiste a artei, stimularea legăturii strânse a creatorilor cu viața, cu realitățile sociale, promovarea umanismului socialist”.

18 iunie

• [„**România liberă**”, nr. 9532] Ion Drăgănoiu reproduce dialogul purtat cu Mircea Sântimbreanu în cadrul articolului *Cartea formativă*. Pe lângă

menționarea unora dintre volumele apărute sau în curs de a vedea lumina tiparului, directorul editurii „Albatros” îi invită pe „toți cei care au experiență de viață, socială și pedagogică importantă” să scrie.

• [„Scânteia”, nr. 10 209] Radu Beligan semnează *Teatrul – un angajament al conștiinței*: „Dar nu numai ansamblurile artistice au contribuit la educația spectatorilor, ci și alte instituții de cultură. Mă refer de exemplu la volumele de și despre teatru publicate în colecțiile «Munca» și «Rampa» ale Editurii Eminescu, la piesele imprimate de «Cartea Românească» ori la aparițiile din colecția «Thalia», realizată de Teatrul Național în colaborare cu Editura «Univers». Cunoașterea și judecarea valorilor teatrului prin pagina tipărită constituie un element decisiv în formarea apetitului, gustului și criteriilor publicului și introduce un reper necesar și o perspectivă într-o artă adesea primejduită de practicism și provizorat, chiar atunci când beneficiază de numeroase talente”.

19 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 210] Pe prima pagină citim *Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Stat adresată tovarășului Ștefan Voitec cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani*. ■ Ziarul publică și *Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu Conferinței Mondiale a Anului Internațional al Femeii*.

• [„România literară”, nr. 25] Apare editorialul redacțional *Noi dimensiuni*: „Prin sute, mii de telegrame, adresate Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, Consiliului de Miniștri, comitetele județene de partid, ministerele, instituții, organizații de masă, uniuni de creație, simpli cetățeni, întregul popor își exprimă gratitudinea și bucuria, mândria patriotică pentru strălucitele succese, rezultatele remarcabile consemnate în documente de importanță istorică încheiate cu prilejul vizitelor oficiale în Brazilia și Mexic, în convorbirile deosebit de fructuoase purtate cu conducătorii politici ai Senegalului, Venezuelei, Statelor Unite ale Americii și Marii Britanii”. ■ Pe prima pagină citim *Orizontul nostru* de Virgil Teodorescu: „Dincolo de elogiile, de prețuirea, afecțiunea și admirația stărnită, – recentele vizite în Brazilia și Mexic ale președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarăsei Elena Ceaușescu, precum și întâlnirile din Dakar, Caracas, Washington și Londra, – constituie un triumf al înțelegerii între națiuni, un admirabil itinerar al politicii de pace a țării noastre, confirmând marea audiență de care se bucură pe toate meridianele lumii România socialistă și președintele său iubit”. ■ În *Șantier* apar informații despre proiectele literare la care lucrează Al. Graur, Violeta Zamfirescu, Gheorghe Tomozei, Corneliu Ștefanache, George Alboiu, N. Barbu, Al. Gheorghiu-Pogonești. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Ședința Biroului Uniunii Scriitorilor*: „În ziua de 13 iunie 1975, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor, dedicată analizei revistelor «Luceafărul», «Steaua»,

«Viața Românească» și «Orizont». Au participat membrii colegiilor de redacție. Redactorii șefi respectivi: Nicolae Dragoș, Aurel Rău, Ioanichie Olteanu și Ion Arieșanu au prezentat dări de seamă despre modul cum au fost îndeplinite sarcinile revistelor pe care le conduc. În cadrul discuțiilor, au luat cuvântul Romul Munteanu, Ștefan Augustin Doinaș, Ov. S. Crohmălniceanu, Eugen Jebeleanu, Ioan Alexandru, Al. Papilian, Hadrian Daicoviciu, Teodor Balș, Alexandru Balaci, Szász János, Adrian Păunescu, Mihai Ungureanu, Radu Enache și Traian Iancu. Pe marginea referatelor prezentate au avut loc discuții fructuoase în legătură cu activitatea multilaterală a revistelor Uniunii Scriitorilor și contribuția publicațiilor noastre la opera de educare cultural-estetică a oamenilor muncii, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la promovarea valorilor literaturii noastre contemporane. Lucrările Biroului au fost conduse de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor".

□ „Zilele culturii Blajului”: „Organizate în acest an de Comitetul de cultură și educație socialistă orășenesc, «Zilele culturii Blajului» au cuprins și un simpozion cu titlul «Natură și cultură» la care au participat Eugen Pora și N. Mărgineanu de la Universitatea din Cluj, – ca și o sesiune de comunicări susținute de Vasile Netea, D. Protase și Pompiliu Teodor. În ultima zi, a avut loc o șezătoare literară la care au participat: Al. Căprariu, Ioan Alexandru, A. Gurghianu, Negoită Irimie, Romulus Guga, D.R. Popescu, Aurel Rău, Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu".

□ *Anul internațional al femeii*: „În cadrul manifestărilor de Anul internațional al femeii, Biblioteca Centrală de Stat din București, în colaborare cu Biblioteca județeană și Consiliul județean al femeilor din Constanța, a invitat pe Nina Cassian, Constanța Buzea, Maria-Luiza Cristescu, Dana Dumitriu și pe criticul literar Mirela Roznoveanu să participe la întâlniri cu cititorii în Constanța, Medgidia și comuna Târgușor".

□ „*Studioul de istorie literară*”: „«Studioul de istorie literară» – manifestare trimestrială a Muzeului literaturii române – inițiază luni, 23 iunie, ora 18, la sediul muzeului, o masă rotundă cu tema „Gândirea” și gândirismul în perspectiva criticii contemporane». Discuțiile conduse de Al. Dima vor fi susținute de: N. Balotă, Ov. S. Crohmălniceanu, D. Micu, Ovidiu Papadima și D. Păcurariu".

□ *Întâlniri cu cititorii*: „La Librăria «M. Eminescu» din Capitală a avut loc lansarea volumului *Individualitatea literaturii latino-americe* de Francisc Păcurariu, apărut în colecția «Studii» a Editurii Univers. Autorul a fost prezentat de Romul Munteanu, directorul Editurii Univers. * În ultimele săptămâni au avut loc, organizate de Editura Eminescu, întâlniri cu cititorii: la Liceul «I.L. Caragiale» și la Palatul Culturii din Ploiești cu acad. Șerban Cioculescu prilejuite de apariția volumului *Amintiri* și la Constanța, la Librăria «M. Eminescu» și Liceul pedagogic în cadrul cărora au fost prezentate colecțiile editurii și volumul *Poem scris pentru suflarea pământului* de N. Motoc. * Cu prilejul primei zile de difuzare a volumului de schițe *De-ale pescarilor* de Ion Dumitrescu, Librăria «M. Eminescu» din Capitală a organizat o întâlnire cu cititorii în cadrul

căreia au luat cuvântul Pop Simion și Mihai Gavril. * La Școala generală din comuna Clinceni, jud. Ilfov, și la căminul cultural din comuna Aref, județul Argeș, s-au întâlnit cu cititorii: Gh. Bulgăr, Virgil Carianopol, Stelian Păun, Tudor Ștefănescu și Ion C. Ștefan”. □ *Cenachuri*: „Cenaclul «Tudor Vianu», din str. Slătineanu nr. 16, a programat o seară de teatru în cadrul căreia a fost prezentată piesa: *Cine sunt oamenii aceștia?* de Maria Ana Murnu, interpretată de actorii Elena Bogdan, Dinu Ianculescu, Adrian Mazerache și Ileana Bulbucan, în regia lui Ion Olteanu. De asemenea, a fost prezentat volumul intitulat *Ciprian Porumbescu* de Horia Stanca apărut în Ed. Dacia. Au comentat Ioana Postelnicu, Lorin Popescu, Aurora Nasta și Virgil Mireșu. * Sâmbătă, 14 iunie, la ședința de lucru a Cenaclului de cultură juridică, tracologie, literatură și artă «Titu Maiorescu», condus de Gabriel Iosif Chiuzbaian, prof. dr. Mircea Manolescu a prezentat expunerea «Logica juridică și logica matematică». Iordache Moldoveanu, Nicu Filip, Carmen Bogdan, Sanda Diamantescu, Petre Strihan, George Șoimu-Plăvălescu, Marin Radu Voinea, Tudor Crăciun și George Colfescu au discutat lucrările semnate de Carmen Mișuțescu (teatru) și Vasile Cheța (versuri). * Cenaclul literar «Flacăra» din Hunedoara a organizat la Casa de cultură din Hațeg o șezătoare literară, iar la Clubul Siderurgistul din Hunedoara un recital poetic. Au fost prezenți: Valeriu Bârgău, Neculai Chirică, Eugen Evu, Adriana Lăscău, Aurel Manta, Iv Martinovici și Marian Pândaru. * Cu prilejul împlinirii a 10 ani de activitate a cenaclului literar «G. Călinescu» al Academiei Române, va fi alcătuită o antologie lirică. Scriitorii care au fost prezentați în ședințele de lucru ale cenaclului sunt rugați, în acest scop, să trimită un număr de poezii reprezentative, însoțite de o notă biobibliografică la zi, la secretariatul cenaclului literar, de la sediul Academiei Republicii Socialiste România, Calea Victoriei, nr. 125”. □ *La Editura Dacia*: „La Librăria centrală din Cluj-Napoca, Editura Dacia a prezentat, în fața unui numeros public, cinci dintre aparițiile sale recente: Leonid Dimov – *Litanii pentru Horia* (volum prezentat de Al. Căprariu); Mircea Micu – *Parodii de la A la Z* (volum prezentat de Nicolae Prelipceanu, – o serie de parodii fiind recitate de către autor și de unii poeți parodiați, printre care: Ion Cocora, Aurel Gurghianu, N. Prelipceanu, Petre Stoica și Romulus Vulpescu); Ion Cocora – *Privitor ca la teatru* (volum prezentat de D.R. Popescu); Virgil Ardeleanu – *Opinii, prozatori și critici* (volum prezentat de Mircea Zăciu); Peter Neagoe – *Timp de neuitat* – colecția «Restituirii» (volum prezentat de Ioan A. Popa, traducătorul și îngrijitorul ediției)”. □ *Manifestări ale Asociațiilor Scriitorilor*: „Asociația scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat la Casa de cultură din Sângeorz-Băi și la Clubul «Metalurgistul» din Cugir întâlniri cu cititorii la care au participat: Ion Lungu, Negoită Irămie, Teohar Mihadaș, Leonida Neamțu, Virgil Nistor, Aurel Rău, Teodor Tihan, Kántor Lajos și Varosi Peter”. □ *Vara artistică vâlceană*: „Comitetul județean Vâlcea al U.T.C., în colaborare cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă și Consiliul județean al sindicatelor, a

organizat prima ediție a Festivalului tineretului «Vara artistică vâlceană». Manifestările respective s-au încheiat cu două șezători literare ce au avut loc la Șantierul C.T.H. Olt și la Casa de cultură din Rm. Vâlcea la care au fost invitați: Marcel Breazu, Daniela Crăsnaru, Nicolae Dragoș, Dorin Tudoran și Dan Verona”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Președintele Uniunii Scriitorilor, Virgil Teodorescu, l-a primit pe poetul și dramaturgul bulgar Gheorghe Djagarov, care a făcut o vizită în țara noastră cu prilejul prezentării piesei sale *Micul nostru pământ* de către Teatrul Național «Ivan Vazov» din Sofia, aflat în turneu la București. La discuție au participat Ion Hobana și Szász János, secretari ai Uniunii Scriitorilor, Domokos Géza, membru al Biroului Uniunii Scriitorilor, și dramaturgul Paul Everac. * Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociației scriitorilor din Timișoara, au plecat la Belgrad pentru a semna Înțelegerea de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din Iugoslavia. * Pentru a participa la cea de a VII-a reuniune internațională a scriitorilor de la Lahti, cu tema «Literatura și identitatea națională», au plecat în Finlanda Aurel Martin, Adrian Marino și Gusztav Lang. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., Vasile Băran și Mircea Cojocaru au plecat la Tbilisi, pentru a participa la «Zilele literaturii sovietice» din R.S.S. Gruzină. * În cadrul planului cultural dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană au sosit la București Kim-Biang-Hun, membru al Comitetului executiv al Comitetului Central al Uniunii Scriitorilor din R.P.D. Coreeană, și Ri Giong Riâl”. ■ Alexandru Balaci semnează *Memorabilul itinerar*: „Pe acest nou itinerar care a străbătut zone îndepărtate ale planetei, președintele României socialiste a exprimat, cu cea mai deplină strălucire, mesajul României contemporane, promovarea unui climat de cooperare și echitate între toate popoarele lumii”. ■ Vlaicu Bârna publică *Mândria întregului popor*: „Astăzi, după rezultatele rodnice, de istorică importanță, pe care înalta misiune a președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu le-a înregistrat, numele țării noastre rămâne asociat pentru totdeauna de cauza progresului social pentru toată omenirea”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale prozei contemporane*: □ Platon Pardău, „*Inima omenească și dilemele ei...*”: „Nu știu dacă în discuția noastră despre problemele actuale ale prozei românești contemporane preponderență de interes o au atât modalitățile, stilurile poetice ori nepoetice, directe ori indirecte, realiste ori parabolice, cât această conștiință a scriitorului de a fi echitabil de a trudi nădăjduind să găsească, să înțeleagă, să-și aducă partea sa de adevăr la adevărul deschis al epocii. Trebuie să avem conștiința că, despre «inima omenească și despre dilemele ei» nu ne aparține ultimul cuvânt. Dar și conștiința că avem șansa de a spune unul – măcar unul – de neuitat”. □ Norman Manea, *Criteriul calității*: „Prozatorul contemporan, apăsător de tradiția prestigioasă, de aspectul

baroc al tendințelor artistice contemporane – într-o deloc întâmplătoare similitudine cu epoca dezvoltării vertiginoase a societății – se înfățișează căutând și cercetând imaginea exactă, puternică, durabilă estetic, a delicatelor confruntări care solicită semenul nostru. Dacă există vreo datorie a scriitorului de azi și din totdeauna, nu este alta decât însăși condiția artei sale, care, exprimându-l pe autor, trebuie să fie o mărturie pregnantă, neliniștitoare și originală asupra vieții și asupra artei timpului său. O artă rudimentară, provincială, prăfuită ar dezonora, cu siguranță, proiectele și înfăptuirile sociale de performanță ale colectivității. Ridicarea vizibilă a nivelului cultural și de informație al populației pregătește cititori avizați și inteligenți, care resping falsul, pastșa, ponci-fele. Ni se pare cu-atât mai îndreptățită dorința creatorului de a-și confrunta cititorul, nu numai cu «o dezbatere», ci și cu o structură narativă complexă. Cei sensibili la oglinda pe care literatura o propune nu pot decât să acorde prețuire spiritului înnoitor și nobilelor sale izbânzi”. □ Mihai Gafița, *Istorie, document, spectacol*: „Problema de esență a prozei actuale (nu amintim deloc de problema sau problemele fiecărui prozator, care și acestea sunt adesea fundamentale), am vedea-o, așadar, sintetizată în această idee: să stimăm și să relevăm, să aplaudăm fenomenul romanului-istoric, romanului-document, romanului-spectacol, romanului dinamic, de acțiune (și respectiv al nuvelei, schiței, reportajului, al memorialului care-și aplică atari mărci), să-i asigurăm circulația și grija criticii pe care o atare proză o merită, dar să nu conchidem prematur despre moartea sau inutilitatea unor specii sau genuri pentru că au, în acest moment, cititori puțini. S-ar putea să nu aibă niciodată cititori foarte mulți. Însă literatura merge înainte și prin intermediul acestor specii, ba chiar fără acestea nu se explică, adesea, potențialul și audiența atinse de celelalte. E datoria și șansa criticii să discute; e datoria și șansa ori riscul literaturii să-și cultive toate genurile și capacitățile expresive; și e dreptul cititorului să aleagă. Durata literaturii în timp o stabilesc nu numai cititorii cei mulți, ci și unii mai puțini. Și ei sunt cititori, și ei au dreptul la verdict, la exprimarea judecății drepte a timpului”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică textul *Carlo*, „Prefață la o carte de studii istorice ale lui Scarlat Calimachi, neapărută”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Poeta Vates* și „*Călărețul de Aramă*”, notând apariția volumului cu întreaga operă a scriitorului avangardist Andrei Belii, la Editura științifico-enciclopedică. ■ Nicolae Jianu îl omagiază pe *Al. I. Ștefănescu la 60 de ani*: „Să ne trăiești Ali! Să porți departe, în clarvăzătoare și neobosită maturitate, mesajul de omenie al literaturii tale, al celor care «n-au fugit singuri prin ploaie» în căutarea unui alt anotimp”. ■ Ion Biberi face un portret al celei care a fost Alice Voinescu: „În amintirea celor ce s-au împărtășit din adâncimea de gând și căldura sa de suflet, a rămas imaginea unei personalități de vibrantă și spiritualizată feminitate”. ■ În cronică literară numită „*Micile romane*” ale lui *Sadoveanu*, Nicolae Manolescu publică un fragment din *Utopia cărții*. ■ Citim recenzii: □ Doina Uricariu scrie

despre *Mica antologie de poezie română modernă* (Minerva, 1975). Antologia a fost alcătuită de studenții seminarului „Mihai Eminescu” de la Universitatea din Provence sub conducerea lui Valeriu Rusu: „Fiind vorba de nume mari și deci de individualități de neconfundat, traducerea poeziei lor nu poate fi înlocuită fără riscuri, adesea foarte mari, de simpla transcriere sau substituție pe orizontală. Poezia nu poate fi descrisă și nici evocată, ci rescrisă și re-creată pentru ca alegerea ei să se impună ca identitate lirică în primul rând și apoi lingvistică sau culturală”. □ Valeriu Cristea semnează *Cronică și ficțiune*, o recenzie la *Caloianul*, 2 vol., de Ion Lăncrănjan (Albatros, 1975), ajungând la concluzia că: „În *Caloianul* partea documentară, de reportaj și de reflecție, efectiv interesantă, este superioară ficțiunii”. ■ În articolul „*Cu pleoapele închise*”, Dana Dumitriu scrie despre Constanța Buzea: „Una din cele mai profunde personalități poetice ale unei generații care s-a impus prin excepționala ei vitalitate artistică, Constanța Buzea sintetizează în poemele sale o puternică și autentică sensibilitate și un indiscutabil har melodic. Poezia sa încheie în claritatea rostirii ei o continuă vibrație a nervilor și o solemnitate a emoțiilor care o particularizează”. ■ În rubrica sa, Laurențiu Ulici publică *Povestiri după memorie*, o prezentare a volumului *Clopotul viselor* de Jean Băileșteanu (Scrisul Românesc): „La ce trebuie să fie atent noul prozator este, înainte de toate, excesul de oralitate. Fiindcă ispitește superficialul și îngăduie vulgarul. Rețin din *Clopotul viselor* o vocație de povestitor ce are nevoie de disciplină și putere de selecție spre a se maturiza”. ■ Apare *În universul călinescian. Convorbire cu Alice Vera Călinescu*: „Astăzi, G. Călinescu avea să împlinească 76 de ani. Astăzi, la capătul străzii Vlădescu, în casa al cărui nume îl poartă, mulți, foarte mulți aveau să-l sărbătorească pe G. Călinescu, «plăsmuire de geniu a acestor pământuri și a acestui popor». Dar astăzi nu vom putea decât să retrăim alături de soția sa, doamna Alice Vera Călinescu, amintirea romancierului, prin tot ceea ce ne evocă această casă din str. Vlădescu, 53. «Existența morții, spunea Camus, citându-l pe Tolstoi, ne obligă să dăm vieții noastre un sens pe care moartea să nu îl poată răpi». De aceea e G. Călinescu atât de viu printre noi”. Din convorbirea realizată de Maria Minciuc reținem: „– *Care este geneza primului roman al scriitorului*, Cartea nunții? – Sper că nu îmi veți cere să vă fac o expunere de teorie literară. Las altora această îndeletnicire. Desigur, v-ați așteptat să vorbesc despre caracterul autobiografic al romanului. E foarte greu să afirmi că lucrurile stau așa întru totul; că sunt luate drept model, din realitate, unele personaje, unele fapte, așa este. Dar, bineînțeles, întrebarea este de la ce o pornit scriitorul și la ce a ajuns. Credeți că nu zâmbesc, gândindu-mă la Vera din roman? Dar dacă stau să recapitulez, ea mă poartă într-o lume, îmi reînvie o atmosferă generală, întru câtva familiară”. Întrebările sunt din sfera vieții intime: cum l-a cunoscut doamna Călinescu pe G. Călinescu și ce a impresionat-o cel mai mult, pasiunea lui G. Călinescu pentru excursii, sport, arhitectură, muzică. Alături de interviu apar și *Pagini din jurnal*. ■ Marcând *Anul internațio-*

nal al femeii, Zoe Dumitrescu-Buşulenga scrie despre *Rolul femeii în istoria României*, citând pe Ana Ipătescu, Maria Rosetti, Elena Negri, Elena Cuza, Sofia Nădejde, Ecaterina Teodoroiu. ■ Tot în contextul *Anului internațional al femeii* citim și *Bilanț la 30 de ani*, text semnat de Helvi Sipilä, publicat în „Courier de l’Unesco”, martie 1975. ■ Și Nicolae Balotă se alătură acestei sărbătoriri a femeii cu textul *Începând cu Sapho...*, propunând o istorie a „literelor feminine”, susținând: „Dar încă o dată, într-o epocă – precum a noastră – în care nicio opreliște nu mai îngreșește accesul femeii la creația literar-artistică, nimic nu mai îndreptățește separarea unei literaturi «feminine» de corpul mare, de universul literelor și artelor omului”. ■ Versuri semnează: Florica Mitroi (*Patria*), Ileana Roman (*Elogiul vieții*), Letiția Papu (*Țară; Nocturnă; Pământ și soare*), Doina Sterescu (*Femeia nisipurilor*), Stela Miron (*Pe umeri iubirea*), Passionaria Stoicescu (*Cântec pentru caișii înfloriți*), Marta Alboiu Cuibuș (*Și trecem tainic*), Veronica Galiș (*Iubitul meu pe lume...*), Ana Maria Sireteanu (*Palimpsest*). □ Adunate sub titlul *Ultimele știri din capul meu*, Radu Cosașu publică cinci proze scurte: *Inflexibila balerină*, *Drum pe punte*; *Parcurile*; *Albiturile*, *Scumpă surioară*. □ Mihail Magiari traduce *Din lirica bulgară*: Bojidar Bojilov (*Limpezire*), Vladimir Golev (*Eu nu râvnesc eterna primăvară*), Nikolai Zidarov (*În Piața Amzei*), Andrei Ghermanov (*Iarba*), Slav Hr. Karaslavov (*În casa lui Goethe*), Dora Gabe (*Furtuna*). □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Marea*. □ În traducerea lui Darie Novăceanu citim prezentarea *Fernando Pessoa și heteronimii săi*, precum și traducerea poeziilor acestor „heteronimi”: Álvaro de Campos (*Lisbon revisited*), Fernando Pessoa (*O, fericite naive*), Caeiro Alberto (*Ieri după amiază...*), Ricardo Reis (*Legământ*).

20 iunie

● [„Contemporanul”, nr. 25] Ocupându-se de cartea lui George Munteanu, *Sub semnul lui Aristarc*, Dumitru Micu descoperă *Rigoare și receptivitate*: „Indiferent de metoda urmată într-un studiu sau altul George Munteanu rămâne, în *Sub semnul lui Aristarc*, criticul sobru, meticolos, de o scrupulozitate am zice exemplară dacă nu s-ar exercita câteodată în dauna formulărilor nete, tranșante – necesare în unele cazuri, pentru punctarea concluziilor – pe care îl știm din *Atitudini*, din micromonografia *B.P. Hasdeu*, din *Hyperion*. Expunând argumentat principii directe de incontestabilă validitate, noua sa carte le și exemplifică edificator, reunind câteva studii solide, viabile (alături de altele, mai de circumstanță), prin care sunt proiectate noi lumini asupra operelor unora dintre scriitorii români de frunte”. ■ Valentin Ciucă notează despre volumul *Răpirea lui Ganymede* (Ed. Sport-turism, 1975) al lui Mircea Horia Simionescu: „Proza de călătorie datorată scriitorului Mircea Horia Simionescu e o autentică invitație la drumeție și, deopotrivă, la descoperirea sau la redescoperirea frumuseții unice a peisajului natural și uman românesc, inegalabil în simplitatea și măreția lui. Cartea, de fapt un amplu eseu asupra călătoriei, asu-

pra vocației românilor de a călători în peisaj autohton și străin, alternează cu măiestrie, cu rafinament chiar, pagini de jurnal, de confesiune directă, cu note fugare, scrise pe masa inospitalieră a unui hotel de aiurea”.

● [„Cronica”, nr. 20] În loc de editorial, citim „Știința literaturii” la Iași de Al. Dima: „Am arătat – socotim – că studiile literare de aci s-au așezat organic în matca științei prin eliminarea, în bună parte izbutită, a personalismului și impresionismului, prin situarea cercetării literare alături de istorie, sociologie, psihologie, filozofie etc., prin înlăturarea – prin urmare – a unei analize izolat autonomiste, prin încadrare în curentul amplu al realismului și materialismului, prin atenția acordată teoretizării specificului național. Toate aceste procese de științificizare au fost susținute, după cum ne-am propus, de rigorile unui spirit critic consecvent aplicat perpetuu atât fenomenului literar cât și celorlalte aspecte ale umanismului”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Versuri* de Ion Minulescu, volum apărut în colecția „Arcade” a Editurii Minerva: „Inovațiile propuse de Minulescu pe la începutul secolului, ignorate sau minimalizate astăzi, acționează puternic în ascunsa pânză freatică a limbajului poetic modern. Minulescu nu este, așadar, un imitator, ci un inovator”. ■ Despre *Un poet: Petru Anghel* scrie Hristu Căndroveanu: „De la debut până la cel mai recent volum al său, în aproape un deceniu, acest autor nu oferă ceea ce se cheamă o evoluție a scrisului său. Este vizibilă însă, la el, de la o carte la următoarea, stăruința de a-și sublinia un contur încă de la început recognoscibil”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Miron Blaga scrie despre *Focul și sărbătoarea* de Adrian Popescu: „Poezia acestui al doilea volum al lui Adrian Popescu respiră același aer de farmec, de incantație orfică, de ardere interioară ca și *Umbria*, seducătoare promisiune a unei noi direcții în lirică”. □ I.D. Lăudat prezintă *De la Macedonski la Arghezi* de Florea Firan: „Ceea ce a făcut Florea Firan pentru scriitorii olteni poate servi ca îndemn pentru alte dicționare literare”. □ Aureliu Goci recenzează *Poeme* de Aurelian Chivu: „Nu i-ar strica deloc acestei poezii abstracte și cerebrale o infuzie de simplitate și, în același timp, de precizare teoretică”. ■ Ion Apetroaie scrie despre *Lirica evenimentului social la V. Voiculescu*: „Pe claviatura lirismului său de debut, răsună la Voiculescu și o strună «ocazională», a dispoziției participative la seismele țării”. ■ În *File de istorie* L. Eșanu marchează *40 de ani de la crearea Frontului Studențesc Democrat*. ■ Din *Moment* reținem *Cahiers roumains d'études littéraires*: „Numărul 1/1975 confirmă ținuta constant-elevată a «Caietelor românești de studii literare». Tema numărului este «Dialectica vechi-nou», completând în chip fericit și firesc tematici anterioare ca «Poetii moderni, poetică modernă», «Literatura, umanismul și viitorul» sau «Aspecte și metode ale criticii». «Caietele» se deschid cu un eseu, semnat de Al. Philippide, despre *Tradiție și progres în literatură*. Zoe Dumitrescu-Bușulenga reperează unele *Permanențe în literatura română contemporană*, Adrian Marino se reîntoarce *La izvoarele dialecticii semantice vechi-nou*, Al. Călinescu analizează raportul

dintre *Vechi și nou în poetica prozei*, iar Ion Pop se ocupă de *Tradiție, inovație, avangardă românească*. Mai semnează articole și eseuri Ion Ianoși, Mihai Nadin, Vasile Nicolescu și Romul Munteanu. Două colaborări străine: una de rezonanță – Marcel Raymond cu un studiu despre *Noutatea reveriei romantice*, a doua – J. Weisberger: *O nouă lectură a unei cărți vechi: spațiul în Tom Jones*, o analiză (cu numeroase sugestii din critica tematică) a romanului lui Fielding. ■ Cronica traducerilor, numeroasele recenzii și note completează sumarul acestui număr echilibrat, abordând o problemă «actuală», și urmărind – cu aceeași consecvență – afirmarea unor poziții românești în contextul criticii contemporane. ■ Cu articolul *Spațiul metaforei universale*, George Popa marchează *Centenarul Rilke*: „Largile spații pierdute în bezna adâncilor vremi se înclină spre penumbrele sufletului nostru încărcat cu nebănuitele spații ale negrăitului”. ■ Lucian Valea realizează, *La Budapesta*, un interviu *Cu Jékely Zoltán, despre Ovidiu, Eminescu, Blaga*: „– Am asistat la conversația purtată cu colegul meu Paul Anghel în seara primei noastre întâlniri și am înțeles că sunteți un mare admirator al lui Ovidiu. Pot să vă întreb ce înseamnă «romanul exilat la Tomis» pentru poetul Jékely? – O mare pasiune adolescentă, abandonată apoi în anii tinereții spre a izbucni și mai violent odată cu maturitatea. Abia târziu am descoperit că *Metamorfozele* nu sunt «basme», ci o formidabilă carte a mitosului antic. Ovidiu coboară aici poezia direct din vis, din arhetipuri. [...] – Când v-ați întâlnit cu Eminescu? Vă mai amintiți împrejurările? – Cel dintâi mi-a vorbit despre extraordinar de marele poet care e Eminescu, tatăl meu. El a tradus în 1923 *Luceafărul* în limba maghiară. Apoi călătoria în profunzimile geniului său am făcut-o bucurându-mă de ghidajul profesorului meu de română de la Aiud, I. Ilieșiu. Pentru mine Eminescu devine un al doilea Ovidiu, exilat și el într-un Tomis al neînțelegerii, de către o societate absurdă care nu-i înțelegea geniul. La Eminescu m-au atras mai ales poeziile filosofice. El e unul dintre marii poeți meditativi ai lumii. În 1964 am făcut parte dintr-o delegație a scriitorilor maghiari care participa la serbările închinat lui Eminescu în România. Aveam atunci la mine peste 30 de poezii traduse. (Jékely Zoltán se lasă o clipă furat de cine știe ce amintire și începe să recite, în românește, din Eminescu. Reluată, convorbirea alunecă pe nesimțite spre Blaga. Fără să-l mai întreb, interlocutorul meu se mută în universul blagian, dezinvolt și entuziast). Și cu Blaga mi-a făcut cunoștință tatăl meu. El i-a tradus, imediat după 1920, cinci poezii. Adevărata întâlnire dintre noi s-a produs însă abia în 1946 la Cluj. Atunci mi-a dăruit cu dedicație volumul *Nebănuitele trepte*, pe care apoi l-am tradus aproape în întregime. Regret mult că după aceea nu ne-am mai putut întâlni. Moartea lui prematură m-a îndurerat profund. În 1974 i-am închinat o poezie, apărută și în ultima mea carte – *Buchet de mirt sălbatec, pe mormântul lui Lucian Blaga*. Pentru mine ca poet, Blaga face parte dintr-un triumvirat sfânt, alături de Ady și de Rilke. Niciunul dintre poeții moderni n-a reușit ca el să ridice sufletul clasic

spre neliniște și tensiune, fără ca prin aceasta, acest suflet să-și piardă profunzimele. Blaga oferă oricărui poet, indiferent de vârstă, o lecție de simplitate și de adâncime”. ■ Versuri semnează: Ion Puha (*Dimineți; Viorile noastre*), Corneliu Popel (*Bucurie vom fi; Graiul de acasă; La Steaua iubitorilor*). □ Sub titlul *Reportaje între ape* citim: Andi Andrieș (*Confruntarea*), Ioanid Romanescu (*Oamenii erau acolo*), Sergiu Negură (*Simple impresii*), Corneliu Sturzu (poezia *Cântec de ape*).

● [„**Munca**”, nr. 8286] Dan Tărchilă publică *Colocviu „Munca”*. *Dramaturgia poate influența direct conștiința oamenilor, cu o condiție: să vorbească despre ei*: „Cu fiecare piesă văzută, spectatorul trebuie să plece din sala de spectacol mai bun, mai curat și mai înțelept. Fiindcă dramaturgul, ca orice om de artă, trebuie să dialogheze cu conștiințe, să le întrebe și să le răspundă, să învețe de la ele și să le învețe la rândul lui, să se confunde cu lumea în care trăiește și pentru care trăiește”.

● [„**Orizont**”, nr. 25] Din nou Marin Preda beneficiază de un comentariu inserat de prima pagină alături de editorial; comentariul prinde viață sub pana Mirelei Roznoveanu care caută trecerea „de la morala contemplației la morala acțiunii” într-un lung articol dominat de... etică (articolul *Tema morală și inițierea morală*). ■ Crișu Dascălu ia de data aceasta în mâini „hățurile” cronicii literare și se apucă să scrie despre Eugen Dorcescu și cartea sa de retorică *Metafora poetică* (C.R., 1975): „Aplecându-se asupra unor texte evident dificile, Eugen Dorcescu îngăduie cititorului sentimentul reconfortant al dificultății învinse” (articolul *Farul interior*). ■ Lucian Alexiu se lasă pătruns de „impetuoșitatea temperamentală” de care dădea dovadă, în poemele sale, poetul Gheorghe Azap. ■ Emil Manu descoperă cărțile Cellei Serghi, o prozatoare despre care au scris personalități importante ale culturii române, precum E. Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, Mihail Sebastian, Petru Comarnescu, Al. Rosetti (articolul *Cella Serghi și refuzul autobiografiei*). ■ Poeții publicați sunt Ion Cocora, Andrei Indrei, Elisabeta Preda. La colțul de proză semnează Dan Mutașcu, *La fereastră*, și Mihail Glăja, *Trei brazi*. ■ Dan Mutașcu și Baki Ymeri ne introduc în lirica albaneză contemporană din care traduc patru poeți reprezentativi.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 237] Pe prima pagină, Constantin Stan scrie despre *Autoritatea critică*, în procesul depistării valorii și al putinței interpretării multiple: „Critica presupune mai întâi de toate un om de gust, orice critic debutează ca simplu cititor, orientat în artă numai după criteriul gustului, apoi un spirit cultural pentru a putea crea legături între cele știute, și, abia apoi, un intelectual capabil a descifra, cu ajutorul tuturor metodelor sau a uneia singure, textul, imaginea sau partitura. [...] Critica fără valoare își are rădăcinile tocmai în neglijarea varietății mijloacelor prin care imaginile sunt implicate în opera de artă. În critică *dogmatismul* (fie el de metodă sau

de gust) poate conduce lesne spre anularea judecății de valoare spre care tinde oricine se îndeletnicește cu aceasta ingrată și, totuși, nobilă misiune în lumea artei. Pentru că a impune înseamnă, în ultimă instanță, *autoritate critică*, și nu numai a destrăma o non-valoare, asupra căreia, mai presus de orice, va acționa Timpul”. □ Cronica teatrală de Dinu Săraru receptează pozitiv *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu la Teatrul Național. □ Pe urmele lui Barthes sau Todorov, Romul Munteanu disecă *Poetica structuralistă*. □ Doru Popovici se referă la Eminescu, Enescu și Brâncuși ca la *triumviratul de aur al culturii românești*. □ Ov. Densusianu – fiul, cu *Amintiri* despre tatăl său, Ovid Densusianu. □ *Antim Ivireanul*, un portret de M.N. Rusu. □ *Selenar și solar la Lucian Blaga* este eseul propus de C. Sorescu. □ E. Manu dezbată *Dicționarul istorico-literar* al lui Florea Firan, *De la Macedonski la Arghezi* (Scrisul Românesc, Craiova).

21 iunie

• [„**Scânteia**”, nr. 10 212] În cadrul vizitei tovarășului Todor Jivkov, citim *O filă nouă, de importanță istorică în cronica relațiilor româno-bulgare*: „Documente de excepțională valoare încununează convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, deschid largi perspective cooperării multilaterale dintre popoarele, țările și partidele noastre în făurirea vieții socialiste prospere și fericite, aduc o contribuție marcantă la cauza colaborării generale ale unității țărilor socialiste”.

• [„**Flacăra**”, nr. 24] Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Munca – o chestiune de onoare și demnitate*. □ Cu titlul *Cronică (75-76)*, Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Spitalul Fundeni și, respectiv, la Teatrul Național. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie despre *Colonizarea Spațiului*. □ Adrian Păunescu publică o cronică plastică la expoziția lui Adrian Mihailopol.

• [„**Luceafărul**”, nr. 25] Redacția revistei semnează textul *Poezie și meșteșug*: „Poezia slabă, poezia proastă e ușor detectabilă prin chiar insuficiența ei fundamentală. Poezia simulată e mai subtilă și cu atât mai nocivă. Cele de fabricanți de poezie, voluntari sau involuntari, asediază astăzi panteonul poeziei. Prin meșteșug bine însușit se vulgarizează chiar ideea de poezie. A discuta fenomenul poetic contemporan românesc în toate implicațiile lui e un fapt care nu poate aduce literaturii de azi decât un plus de luciditate”. ■ La *Politică și literatură* reflectează Vasile Netea: „Deși enigmatic în aparență, titlul noului volum al lui M. Gafița, *Fața ascunsă a lunii*, apreciat îndeosebi ca subtil și original exeget literar, este însă perfect lămurit prin afirmația autorului: «înfățișarea ascunsă, necunoscută a personalității scriitorilor, a vieții literare, a cărților e de multă vreme fascinația sau obstinația lui»... [...] Nu intenționăm să abordăm ansamblul cărții și nici să ne pronunțăm acum asupra

tuturor luminilor răpite «feței ascunse a lunii», mărginindu-ne deocamdată, să ne oprim asupra capitolului consacrat lui Maiorescu în care, pe lângă gândirea și activitatea literară a acestuia, M. Gafița urmărește și orientarea și integrarea sa politică și, în legătură cu acesta, raporturile dintre Maiorescu și P.P. Carp”.

■ În textul *Drumuri închise*, Constantin Stan reflectează la onirism: „Au trecut mai multe luni de când revista «Luceafărul» a invitat la o discuție de principii asupra poeziei române contemporane și multe glasuri s-au făcut auzite. Chiar de atunci, și, mai ales, în timpul ecourilor, a fost emisă ideea... că, mai ales, în privința tinerilor, «graba sincronizării ucide originalitatea». [...] Onirismul a atras după sine o modă: prozele erau impregnate de cai verzi și albaștri, de tramvaie vorbitoare și umbrele ce se mișcau anarhic într-un oraș pustiu. Înțelegerea schematică a socialului a adus personajul frustrat. Oameni-sablon ce seamănă în jurul lor răul și nefericirea. Pe vremea aceea paginile revistelor noastre literare erau invadate de schițe, mini-schițe, tablete, ambiția fiecăruia fiind de a scrie cât mai scurt”.

■ M. Ungheanu recenzează romanul lui Al. Ivasiuc, *Apa*: „Cartea lui Al. Ivasiuc a plecat de la un material de viață excepțional pe care autorul îl exploatează numai sub latura lui senzatională. Posibilul roman politic naufragiază în apele sumbre colorate și superficiale ale filmului și romanului foileton”.

■ Dorin Tudoran recenzează două volume de versuri ale lui Ion Iuga. □ *Irosirea zăpezilor* (C.R., 1974): „Ion Iuga este prizonierul unei formule poetice în care elipticul fără acoperire în substanța poeziei, gustul pentru înscenări inițiatice, simbolistica ușor grandilocventă, crisparea și falsul oracular dau naștere unei paste greu penetrabile la lectură. Câștigul imediat de care are nevoie poezia lui Ion Iuga mi se pare nereprimarea sentimentului, căldurii versului. Fără acest «efort» personalizarea și cristalizarea liricii lui Ion Iuga pot întârzia încă”.

□ *Cămașa patriei* (Albatros, 1975): „În linia liricii patriotice ori cetățenești, pe care Ion Iuga a abordat-o și-n *Țara fântânilor*, volumul de față... nu aduce lucruri noi. Câștigurile ca și defectele au rămas aceleași. Poetul este când ușor declarativ (*Cămașa patriei*), când patetic (*Omul de țară*), pendulând între diversele canoane ale genului. Totuși nu se poate trece peste infuzia de gravitate caldă adusă de Ion Iuga în spațiul liricii patriotice”.

■ La romanul lui Ion Aramă, *Luntrașii lui Vlad Vodă* (Ion Creangă, 1975) se referă Voicu Bugariu: „Privind romanul din al doilea punct de vedere, este ușor de constatat că proza lui Ion Aramă este lipsită de mari pretenții estetice, claritatea ei putând fi ușor calificată drept platitudine, iar «cumînțenia *ad usum delphini*» drept sterilitate artistică. Punctele de vedere nu trebuie însă confundate și vom califica deci romanul lui Ion Aramă drept o onestă carte pentru cititorii adolescenței”.

■ În textul *Critica integratoare*, Paul Dugneanu recenzează volumul lui George Munteanu, *Sub semnul lui Aristarc* (Eminescu, 1975): „Dincolo de aceste obiecții de amănunt, volumul lui George Munteanu care incită la o discuție mai amplă, con-

stituie o probă de aprobare personală, fără prejudecăți, în spirit modern (față de care nu este nevoie să-și ia atâtea precauții în «context») a unor subiecte majore ale literaturii”. ■ În cadrul rubricii *Biografia debuturilor*, un Reporter consenmează interviul cu Al. I. Ștefănescu: „– *Dintre revistele de stânga ale aceluși timp, «Cadranul» scos de Ștefan Popescu și coordonat de Miron Constantinescu era o tribună a tinerilor de stânga: studenți și scriitori. Care au fost relațiile dumneavoastră cu cei din grupul revistei?* – Deși încă nu scriam cu gândul de a deveni scriitor, colegi de-ai mei, amici, precum Alexandru Balaci sau Mihnea Gheorghiu știau că am unele preocupări literare. Am fost invitat la «Cadran» unde am citit o poezie, în care era vorba de recenta, pe atunci, moarte a fratelui meu de la Brașov. Verdictul celor prezenți, pare-mi-se al lui Ștefan Popescu-Vasia a fost cam așa: «Nu e rea, dar n-ai mare talent». Am citit și o proză pe care regretatul Victor Iliu o găsisese foarte «cinematografică». Și totuși n-am scris scenariu la viața mea. Afară de unul solicitat de regretatul Mihaela Dragomir și care «respins» a devenit mai târziu romanul *Să nu fugi singur prin ploaie*, prima mea proză «onorabilă». Apoi am fost pierdut din vedere de cei de la «Cadran». – *De ce?* – Știu eu ce să spun? Poate că le părusem «nesigur». Mi-aduc aminte că la o «ședință» eu am exclamat cu o candidă surpriză: «Dar voi sunteți chiar comuniști!». Știam că Miron Constantinescu era «urmărit», fusese arestat, dar pe alții îi crezusem doar «democrați» și-atât. Pe de altă parte veneam rar pe la Universitate. Eram «intern» la Școala Normală Superioară, eram în alt cerc. Și nici eu nu i-am mai căutat. Probabil din orgoliu. Eram desigur jignit de lipsa de încredere, dar spiritul mic-burghez timorat, al «orfanului», al celui care trebuia «să devină independent material», teama de represiune posibilă, n-au avut înrăurire mai mică. Timorarea mai avea o sursă, de data asta generală: începuse cel de-al doilea război mondial și soarta fiecăruia și cea a armelor apărea destul de neclară, chiar amenințătoare. – *Întorcându-mă la acel an, 1945, ce raporturi aveți dumneavoastră pe atunci cu literatura, vreau să zic cu scrisul?* – Întors de pe front, «m-am apucat» să scriu și am scris un lung roman (700 pagini, deci «puteam») facil și sentimental. – *Cum se numea «romanul» și ce s-a întâmplat cu el?* – Se numea, nici mai mult, nici mai puțin decât *Sexe*. L-am depus la un concurs al editurii Cultura Națională, dar fără niciun succes. Premiul a fost câștigat de șeful «tineretului național-liberal» Mihaela Villara cu *Frunzele nu mai sunt aceleași*. Colegii mei de cancelarie Pompiliu Constantinescu și Șerban Cioculescu care făceau parte din juriu n-au fost prea sinceri cu mine. Doar Șerban Cioculescu a fost mai franc, spunându-mi la un moment dat: «L-am citit. Nu e așa de bun». Mai târziu, l-am citit criticii marxști (chiar Paul Georgescu!) însă când Grigore Preoteasa mi-a spus «Poți să-l publici, dar nu la o editură de-a noastră», am înțeles și l-am retras. Zace și azi într-un nostalgic sertar juvenil. Ceva am utilizat totuși, după 20 de ani, în romanul *În cău-*

tarea Isoldei. – *A existat în această perioadă un fapt mai important pentru evoluția dumneavoastră?* – Așa cum am spus-o și altădată, trebuie să mărturisesc că descoperirea marxismului, situată după întoarcerea mea din război, este momentul hotărâtor «care mi-a marcat existența». – *Practic la ce a dus această descoperire a marxismului?* – Am aderat la Partidul Comunist Român nu numai pentru că eram sărac dar pentru că se baza pe o filosofie care mă cucerise (vezi al *Cincilea anotimp*). Partidul mi-a prilejuit, de altfel, multe descoperiri. Una dintre ele era reabilitarea noțiunii de patriotism, care pentru generația interbelică fusese atât de compromisă fie de «patriotardismul» de tip «Universul», fie de șovinismul bestial legionar, fie de naționalismul... de tip antonescian. Intelectualul interbelic era împins spre deprecierea propriului popor. Comuniștii, patrioți înalți și sinceri, au făgăduit o Românie demnă și, mă bucur că pot s-o spun, au și realizat-o. Este unul dintre acelea care nu «trebuie să se încheie!» – *Stimate Al. I. Ștefănescu, bănuiesc, sunt aproape sigur, că nu vă spun o noutate aducându-vă la cunoștință că despre Al. I. Ștefănescu, redactorul «Contemporanului» între anii 1946-1949, se spune că ați fi fost unul dintre cei mai activi critici literari proletcultiști. V-aș ruga să zăbovim puțin asupra acestei perioade.* – Ei, cu proletcultismul nu-i chiar atât de simplu, cât pare unora și cât ar vrea alții. În perioada 1944-1948 se poate vorbi nu de proletcultism, ci de luptă literară, e adevărat, fără menajamente, între scriitorii «angajați» și cei «rezervați» sau chiar «reacționari». (Dacă M.R.P. îl «demasca» încă în 1944 pe... Tudor Arghezi îți dai seama de violența înfruntării!) Am fost, începând din 1946, în prima linie a frontului (ideologic!). N-am atacat «valori» pe care le recunoșteam interior, dar scriam mai bine despre o carte mai slăbuță a unuia de-ai noștri, nu scriam deloc, ori cu multă severitate, despre cartea unui autor ale cărui idei erau împotriva noastră. Ceea ce am învățat eu, și alții, în acea perioadă era, ca să zic așa, partizanatul. Nu prea exista cale de mijloc. – *Și totuși, nu mi-ați răspuns dacă ați fost critic proletcultist?* – Răbdare. Am spus trei perioade. Dacă în prima perioadă nu se poate vorbi despre proletcultism, în a doua (aproximativ 1948-1954) au existat la noi astfel de poziții. Proletcultismul se poate reduce după mine la două idei. Ambele nu doar greșite ci și dăunătoare. Întâi, aruncarea peste bord a «moștenirii literare», al doilea «inventarea» de scriitori. Nu am împărtășit niciodată aceste idei, ba le-am și combătut, după putințele mele și ale epocii. – *Dar a «treia perioadă» literară?* – A treia perioadă este cea a realismului socialist. Realismul socialist, după cum știi, s-a constituit sub egida unui mare scriitor, Maxim Gorki, ca o reacție împotriva proletcultimului. Și ca să-ți răspund, în sfârșit la întrebare: da, am fost critic realist-socialist, și cei cu asta? Crezi că a fi critic psihanalitic este o chestie de rușine? Principal e să fii critic marxist, zic eu astăzi. – *Nu regretați nimic din ce-ați scris atunci?* – Ba da. Regret, de pildă, că-n entuziasmul meu de a da o «viziune marxistă»

asupra clasicilor români, am iscălit o prefață schematică la *Pagini alese* din Mihail Kogălniceanu (Editura de stat, 1948). Regret că m-am lăsat antrenat alături de nume ilustre, de altfel, ca de pildă, Geo Dumitrescu în campania împotriva «Anei Roșculeț», o nuvelă a lui Marin Preda, prin anii 1949-1950. Regret... – *De ce v-ați lăsat antrenat?* – Pentru mine, atunci, unii mentori literari, proletcultiști, erau obiectul unei sincere admirații. Ei erau unii dintre oamenii care luptaseră pentru ideile prezentului, eu nu. Ei erau niște eroi care se-ntorceau după ani grei de pușcărie, eu nu. Ei erau, deci, cei care știau ce spun, cei pe care trebuia să-i urmez. Înțelegeți? Era ca o legendă, era o admirație care un timp, mi-a «forțat» mâna. – *De fapt, cu ce ați debutat în «Contemporanul»?* – Cu o proză despre care Dan Petrașincu admisesese că este «de nivelul lui Cezar Petrescu». Pentru mine, un mare compliment. Dar în afară de proză și critică literară, în perioada cât am lucrat la «Contemporanul» m-am ocupat și de îngrijirea unor ediții de clasici: Kogălniceanu, Odobescu, Bolintineanu. – *Vă leagă vreo amintire mai deosebită de acea perioadă?* – Da. Lucram și la Ministerul Informațiilor, Direcția presei. Ov. S. Crohmălniceanu, coleg de redacție la «Contemporanul», – care mai apoi, când am devenit editor, mi-aducea pe birou cărțile unor autori ca Ștefan Augustin Doinaș sau Eugen Barbu sau îmi vorbea despre Negoieșcu – m-a convins să ajut doi tineri, scriitori și comuniști, pentru a-și publica niște cărți. Era în '47, multe edituri fiind încă particulare. Când a venit editorul Ocneanu de la Forum să solicite aprobări pentru niște scriitori americani de mâna a doua, i-am pus în mână *La scara 1/1*. Așa a debutat Nina Cassian. Lui Cioflec i-am dat cealaltă carte, o traducere din literatura sovietică a lui Vladimir Colin. Se-nțelege că nu-i cunoșteam personal, la vremea aceea, pe cei doi «tineri scriitori». – *Dar dumneavoastră ca scriitor, ce erați?* – Ce eram? Mai nimic. Publicasem în colecția «Cartea poporului», în 1949, povestirea *Bobocica*, semnată cu pseudonimul Ion Aluzetcu, utilizat și în «Contemporanul». – *Există vreun lucru care v-a mirat foarte mult pe atunci?* – Primirea mea la Uniunea Scriitorilor în 1949. Deși mi s-a explicat că era nevoie de-o «majoritate progresistă» în Uniunea Scriitorilor mirarea mea a rămas destul de mare, dar m-a și îmboldit la activitate și așa au apărut edițiile lui Odobescu și Bolintineanu. – *Am ajuns aproape la vârsta de 40 de ani și Al. I. Ștefănescu încă nu se gândea să devină scriitor. Totuși, cum s-a hotărât?* – Membru al Uniunii Scriitorilor eram, mai rămânea să scriu și cărți! Exact la 40 de ani, mi-am zis: «Mă, Ștefănescule, ce faci tu pe lumea asta? Ești director de editură, dar parcă nu ăsta-i idealul tău în viață». Cu alte cuvinte, am pornit din nou, la patruzeci de ani, cu toate emoțiile adolescentului debutant. În câteva luni am scris șase sute de pagini, m-am eliberat de obsesia «neputinței» mele și destinul meu de scriitor s-a deschis. Evident, nu era decât un «material» care abia peste nouă ani avea să vadă lumina tiparului: *Al cincilea anotimp*, 1963. – Totuși dumneavoastră ați

debutat cu *Soare de august*, 1955, după care, până la *Al cincilea anotimp* au urmat *Omul de pe catarg*, 1957, *Să nu fugi singur prin ploaie*, 1958. – Da, «m-am născut» ca scriitor publicând *Soare de August*, dar «adevăratul meu debut» îl consider a fi *Să nu fugi niciodată prin ploaie*. – *Ca director adjunct la E.S.P.L.A., între 1951-1956, îmi puteși spune cum se debuta în vremea aceea față de condiția debutului de azi?* – Mult mai ușor. Alergam noi, editorii, după tinerii autori. Mi-aduc aminte de debutul lui Al. Andrițoiu cu *În țara Moșilor*. Eu și Virgil Teodorescu, pe atunci șef al secției Poezie, nu știam de unde să-l mai scoatem pe tânărul poet. – *Ce autori au debutat în acea perioadă?* – Cam toate numele de circulație din ziua de azi. – *Dați-mi, totuși, două, trei nume.* – Bine. Să-ți spun la întâmplare; Ion Gheorghe, Ion Brad, Ion Dodu Bălan... Toți sunt Ion, dar nu toți sunt ardeleni. – *«S-a bătut» editura pentru publicarea unor clasici mai «dificili»?* – Să știi, să știi toți cei de vârsta voastră, că nu toți scriitorii au trecut de partea abuzurilor. Cum n-au făcut-o mulți alții, indiferent de domeniul în care au activat. Un Stancu, un Beniuc, un Jebeleanu, un Preda, un Bogza, un Titus Popovici, atât de tânăr și alții încă, au luptat împotriva opacităților. Eu, ca editor, de pildă, am fost reclamat de superiorul meu, un bătrân mic poet de tristă amintire, că public poeți «fasciști și decadenti». Numele «denunțate» erau Goga Octavian și Bacovia George! Mihai Beniuc era cel care scrisese prefața pentru Goga, neocolind bineînțeles greșelile politice ale poetului, politician neinspirat. Eugen Jebeleanu scrisese prefața pentru Bacovia! Cu toate «bobârnacele» primite, am continuat să lupt pentru o politică editorială în folosul literaturii române bune, clasice, contemporane. Am considerat că era pentru mine o datorie patriotică de la care nu mă puteam îndepărta nicicum. «Utilizam» (termenul e o impietate, dar asta era situația) pe marii scriitori unde se putea. Așa lucrau, pentru E.S.P.L.A., la colecția «Clasicilor universali», Lucian Blaga, Ion Barbu, Ion Vinea, Ion Marin Sadoveanu și alții. Îmi amintesc de «munca» de la E.S.P.L.A. cu mândrie și plăcere. Evident, voi mai fi comis și erori. – *Știi că ați fost redactor-șef adjunct la revista care vă solicită prin mine acest interviu.* – Da, am fost, alături de Corbea, Zincă, Deșliu, unul dintre cei patru redactori-șefi adjuncți. – *Și s-au certat cei patru (!!) adjuncți?* – S-au certat, până au fost dați afară toți patru! E singura dată când n-am demisionat «voluntar»! – *Și chiar n-aveți nicio amintire plăcută din perioada «luceferistă»?* – Cum să nu? Foarte multe. De pildă am descoperit un prozator foarte bun. Manuscrisele lui zăceau prin biroul Gicăi Iuteș. I le-am cerut. Mi-a spus că nu e mare lucru de făcut cu tânărul, că nu prea știe să scrie românește. Am citit manuscrisele și mi-am dat seama că sunt ale unui prozator deosebit. Scria, într-adevăr, cam chinuit pe-atunci. L-am întrebat: «Ce limbă maternă ai dumneata?». Dar l-am și publicat. Se numea Nicolae Breban. Apoi, am amintirea acelei «boeme curate» pe care am făcut-o alături de tinerii și talentații Nichita

Stănescu, Cezar Baltag, Nicolae Breban, Grigore Hagiu, Lucian Raicu ș.a. Am profitat mult, artisticeste, din prietenia cu ei. Erau atât de curați, săraci și talentați! – *Pe o hârtie, pe care v-ați făcut un fel de punctaj pentru interviul acesta, am citit următoarele: 1. Scriitor-amator, 2. Scriitor tânăr, 3. Scriitor angajat, 4. Dramaturg ratat, 5. Prozator realist. V-aș ruga să-mi descifrați aceste formule. Ce înseamnă?* – Se referă la mine. Să le luăm pe rând. 1. Sunt un scriitor «amator», pentru că nu am fost predestinat să fiu scriitor. Adică n-am scris «din frageda pruncie», cum scriu cei care nu pot fi altceva decât scriitori. Eu sunt un scriitor autoconstruit. Puteam, datorită unor certe aptitudini, să fiu un bun inginer, profesor universitar, înalt funcționar în administrație și chiar altele. 2. Sunt un scriitor tânăr, pentru că scriu (adică public editorial) numai de 20 de ani. 3. Sunt dintotdeauna un scriitor angajat. Întâi am încercat să slujesc, fără mari succese artistice proprii, realismul socialist pe care-l apăram ca publicist. Apoi renunțând la «dogmele» care-l schematizau am rămas un scriitor realist, angajat. Angajat față de omenire și față de poporul meu. 4. Dramaturg ratat, fiindcă după «aventura» fericită a unei prime piese: *Cinstea noastră cea de toate zilele* (1957), am mai avut și altele. *Camera fierbinte*, jucată tot la Municipal în '61 -'62, a fost până la urmă victima unei cabale. O altă piesă, *Joc de doi*, o piesă despre dragoste, a primit următorul răspuns: «tovarășe Ali, eu vreau să te joc pe dumneata, fiindcă și dumneata m-ai publicat pe mine. Dar...». «Darul» se referea la căderea *Proștilor sub clar de lună* a lui Teodor Mazilu și la prudența excesivă a directorului respectiv. Totuși s-ar putea, dacă reușesc să scriu o piesă bună despre Eliade (Ion Heliade Rădulescu!) pentru care tot strâng material, ca dramaturgul din mine să reînvie. 5. Sunt un prozator realist, pentru că, depășind dogmele amintite, rămân pe teritoriul unui «realism deschis». Scriu pentru a spune «ceva» mie și cititorilor și implicit pentru a «convinge de ceva» pe mine și pe ceilalți. Pentru aceasta toate «metodele» îmi sunt bune și de la Kafka și Faulkner, până la Thomas Mann și Maxim Gorki. E ceea ce sper să se vadă în *Fratele meu, Femeia*, amplu volum de nuvele despre psihologia feminină (sub tipar la Cartea Românească) și în *Trilogia Majoratul interzis*, odiseea tragică a unui tânăr născut în timpul primului război mondial și mort în al doilea (din care, primul volum este chiar *Băiat de București*, de la «Albatros»). – Acum, în finalul convorbirii noastre, stimate Al. I. Ștefănescu, doresc să vă adresez nu numai firescul «La mulți ani!» pentru cei 60 de ani pe care-i împliniți chiar în ziua când aceste rânduri văd lumina tiparului”. ■ Ocupându-se de *Poezia tânără*, Al. Piru se referă la Constanța Buzea: „Ceea ce se remarcă dintr-o dată la Constanța Buzea ... este egalitatea cu sine însăși de la întâiul volum până la ultimul. O evoluție este aproape insesizabilă, cel mult observăm o potențare a senzațiilor și emoțiilor care trebuie pusă pe seama înaintării în vârstă, a treptatei maturizări. Primele trei volume (*De pe pământ*, 1963, *La ritmul naturii*,

1966 și *Norii*, 1968) conțin, cum e firesc, impresii asupra lumii înconjurătoare, terestre și supratereștre și, dintr-o inhibiție congenitală, abia câteva mărturisiri subiective, uimiri și incertitudini...". ■ Tematica abordată la secțiunea intitulată *Colocviile „Luceafărului”* este: *Ce este și încotro se îndreaptă poezia?*, redacția notând: „În întâmpinarea unei dorințe manifestate în nenumărate rânduri de scriitori și de cititorii revistei publicăm în acest număr o dezbatere despre poezia actuală. Ierarhia de valori a poeziei românești contemporane, ce părea stabilită pentru multă vreme, a fost pusă în discuție de chiar dezvoltarea poeziei și totodată și de critică. Poeți ce păreau până nu de mult intangibili au fost judecați cu exigență dintr-un punct de vedere diferit de cel care le-a prezidat consacrară. Articole care n-au rămas doar în reviste ci au intrat și în volume țin să rediscute cărți și valori lirice care păreau de mult clasate. Fenomenul liric e plin de ebuliție și claritatea ierarhică de valori suferă de pe urma acestei frământări continue. A încerca o analiză a fenomenului își are riscurile sale. Se știe că poetul e o specie foarte iritabilă și că e foarte puțin dispus să primească observație. Asta însă nu trebuie să facă să amuțescă glasul criticului. O discuție de amploare despre poezia de astăzi se impune. Ideal este ca ea să nu evite abordarea frontală și discuția la obiect. Singura cale de elucidare este tocmai discuția la obiect. Publicăm mai jos un preambul la dezbateră revistei despre poezie, discuție la care participă critici de recunoscută atenție față de fenomenul poetic contemporan în aspectele lui principale: Ov. S. Crohmălniceanu, Dan Cristea, Alexandru Piru, Lucian Raicu, Eugen Simion. Semnificativ este faptul că nu întotdeauna opiniile celor antenați în această dezbatere coincid. De altfel scopul nostru nu era de a da o față idilică discuției. Faptul că ideile preopinienților mai mult se despart decât se întâlnesc este el însuși un argument pentru necesitatea unei discuții acute privind poezia contemporană. Considerăm prezentul mesaj arătând începutul unei debateri pentru care ținem deschise paginile revistei”. □ *Pledoarie pentru explorarea unor teritorii inedite, descoperirea de formule noi*: □ Eugen Simion: „V-aș propune ca discuția noastră să încerce să răspundă la întrebarea următoare: Ce este și încotro se îndreaptă poezia românească de azi?... Prima observație ce se poate face, privind peisajul literar actual este că se publică multe versuri, revistele sunt pline de poeme de toate felurile, apar săptămânal culegeri, semnate, multe dintre ele, de tineri. Câțiva critici reputați analizează sistematic volumele de poezie, propun talente noi, fac ierarhiile de rigoare etc. S-ar putea spune, atunci, că trăim sub zodia poeziei. Există și un public de poezie, lucru rar azi în lume, căci în alte părți poezia nu găsește atât de ușor drumul spre înțelegerea publicului și nici publicul nu manifestă vreun interes special pentru poezia nouă. Speriat de perspectiva acestui divorț, un eseist a publicat, cu câțva timp în urmă, un articol despre criza poeziei, cu niște concluzii foarte sumbre. Sunt, slavă Domnului, și voci mai încurajatoare. Mi-aș

îngădui să citez una dintre ele: aceea a lui Pierre Emmanuel care declara recent (parafrarez): «Nu m-am simțit niciodată singur pentru că niciodată n-am singularizat, privilegiat situația mea de poet. Înainte de orice eu sunt un om care trăiește în lume iubind viața sub toate formele, viața socială îndeosebi. Particip la o activitate care debordează de peste tot, aceea a oamenilor, a destinului omului. Această activitate a oamenilor în toate domeniile constituie adevărata poezie, față de care poezia mea nu reprezintă un aspect sau un accident individual. Nu mi-au plăcut niciodată bisericuțele, nici chiar bisericuța literaturii. Poezia nu este mai pură decât acțiunea. Ca orice limbaj, este în om și pentru om». Cum se vede, pentru acest excepțional poet versul n-a încetat să fie o formă a solidarității umane. O formă și o forță (acțiune) capabilă să spună și să provoace ceva, chiar indiferența unui public mefient, de regulă, față de poezia timpului nostru. În ce raport se situează față de toate acestea poezia română contemporană? Aș remarca faptul că poetul român este preocupat mai puțin de obstacolele ce stau în calea sensibilității moderne. Criza valorilor morale provocată de dezvoltarea științei și de expansiunea industrială nu constituie pentru el decât rareori și în subsidiar o temă de meditație. Nici criza limbajului nu este o temă privilegiată. Altele sunt problemele ce îl preocupă pe poetul actual și, în dezbateră noastră, ele vor fi de bună seamă subliniate. Înainte de a le numi să încercăm să definim momentul poetic actual. Este el înfloritor, cum lasă să se înțeleagă unele articole entuziaste sau trece, cum spun unii dintre confracții, printr-o fază de acumulare nesemnificativă? Venim, în orice caz, după un deceniu excepțional de poezie (1960-1970) caracterizat prin: 1. – Debutul unei generații noi, ambițioase, talentate, hotărâtă să introducă un nou limbaj în poezie, mai adecvat și mai propriu decât limbajul poeziei anterioare, dominate de epic, anecdotic, evenimente. 2. – Reaparitia unei generații, socotite pierdute, dispărute, cu opere remarcabile, interceptate și recomandate de aproape unanimitatea criticii. 3 – Reluarea unei alianțe spirituale cu tradiția bogată a poeziei noastre. Eminescu, Bacovia, Barbu, Arghezi, Blaga sunt citați, imitați, luați ca punct de referință. Se încheie, astfel, noi alianțe spirituale. Poezia postumă a lui Blaga a fost o revelație și constituie și azi un model pentru o parte a poeziei tinere. Generația care a debutat în jurul anilor '60 și-a fixat o fizionomie și a reușit să impună câteva stiluri individuale ușor de recunoscut. Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Ion Gheorghe ș.a. au devenit niște tineri maeștri urmați, imitați și, uneori (caz normal) contestați. E greșit de a crede că ei au spus totul în poezie, dimpotrivă, de la ei așteptăm în continuare scrieri fundamentale. Noile promoții caută (fenomen iarăși normal) un stil propriu. Unii îl caută în direcția unui expresionism de tip țărănesc urmând îndeaproape pe Blaga, alții în aceea a poeziei ironice (Mihai Ursachi, Cezar Ivănescu) sau adâncesc lirica de meditație apropiind-o de confesiunea pură. Dan Laurențiu,

Ileana Mălăncioiu, Dan Verona, Dinu Flămând, Dorin Tudoran, Mircea Dinescu etc. Efortul de diferențiere nu-i întotdeauna urmat de rezultate încurajatoare. Nu e un secret pentru nimeni că apar multe versuri ce suferă, am putea spune printr-un paradox, de literatură. Impresia este, în acest caz dezolantă, discursul poetic nu ne spune nimic, vocea personală nu iese la suprafața poemului. Cele mai multe poeme de acest tip mimează un tragism al existenței. O sumbră metafizică dâmbovițeană pare a obseda pe unii. Din nefericire în viața de toate zilele ei sunt activi, vioiși, uneori cu mari apetituri de viață...” □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Dacă vrem să evităm a ne expune fiecare, paralel, niște păreri și să angajăm o discuție efectivă, permiteți-mi să ridic câteva întrebări. V-aș propune, în primul rând, să examinăm care este situația poeziei noastre azi. Insist asupra cuvântului azi și iată pentru ce: e neîndoios că după al Doilea Război Mondial poezia românească a înregistrat numeroase și însemnate realizări. În ultimul deceniu s-a vorbit, chiar, pe drept, de o adevărată «explozie lirică» în literatura noastră. Acestea sunt lucruri incontestabile și privesc un azi văzut mai larg. Eu v-aș invita să luăm în discuție, însă, nu unul sau câteva decenii, ci strict momentul de față. Continuă, oare, dinamica producției lirice să aibă același caracter exploziv, surprinzător? M-aș mulțumi să gâdil doar numeroase vanități, dacă aș spune așa ceva, și nu mi-aș exprima anumite îndoieli. Mi se pare că începem să resimțim, tot mai supărător de la o vreme, un foarte răpândit epigonsim. Simptomul lui îl văd în următorul fenomen. Se scrie o cantitate mare de poezie «publicabilă», dar puțină care să izbească prin noutate. Publică versuri mulți cărora nu le poți contesta un anume talent. Rari dintre ei te rețin, însă, prin ceva mai aparte. Simptomatic pentru ceea ce susțin mi se pare și tipul debuturilor din ultima vreme. Nivelul «culturii poetice», la un Dan Verona, Mircea Dinescu, Adrian Popescu sau Dinu Flămând, de pildă, este ridicat. Talentul iarăși, nu intră în discuție, fiind evident. Dar aceste debuturi, fără îndoială remarcabile, dau o senzație mult mai slabă de noutate, (o excepție, după mine, Ileana Mălăncioiu) ca debuturile imediat anterioare: să ne gândim la Adrian Păunescu, Emil Brumaru, Mihai Ursachi. Nu mai vorbesc de senzația violentă pe care au dat-o atunci când au răsărit: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Cezar Baltag, Mircea Ivănescu. Știu că astăzi, când o mare varietate de formule poetice au fost ilustrate cu pronunțată personalitate, condițiile unui debut foarte original s-au îngreuiat mult. Dar asta nu schimbă situația. Sigur, fiecare epocă are identitatea ei. Există totuși după mine, unele similitudini între momentul prezent și cel din preajma războiului, când Vladimir Streinu a scris studiul *O perspectivă asupra poeziei noastre actuale*. Ca și atunci, se face simțită o anumită tiranie a modelelor. O formă a epigonsimului la care mă refer e producerea unei poezii abundente, reductibilă la câteva formule consacrate. Apar numeroase versuri care nu sunt decât variațiuni, vag personalizate, din Blaga, Pillat, Voi-

culescu, Barbu, Vinea. Nu puțini își au modelul chiar în câțiva poeți de azi: Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Leonid Dimov. Oricât de corect ar fi realizate asemenea variațiuni, dau sentimentul lucrului odată auzit și sfârșesc a plictisi prin repetiție. Cred că o problemă serioasă a liricii noastre, azi, este ieșirea din aceste tipare, explorarea unor teritorii inedite descoperirea unor formule noi.” □ Eugen Simion: „Să nu ignorăm un alt aspect al poeziei ce se scrie azi: reînvierea poeziei politice și patriotice. Adrian Păunescu e un nume ce poate fi citat la acest capitol. Procesul are și reversul lui: lângă o bună, substanțială poezie politică și patriotică (prin contribuția scriitorilor din toate generațiile) apare și o cantitate descurajantă de versuri patriotarde, facile în cel mai înalt grad. Ar fi necesar să facem o diferențiere între o poezie a evenimentului și o poezie care își alege drept temă meditația asupra istoriei.” □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Cât privește o parte a poeziei patriotice, găzduită de revistele literare și ziarele noastre, ea are la origine, cred un scăzut simț politic. Vrea să celebreze evenimentul, să exprime sentimente publice, dar, paradoxal, este lipsită tocmai de conștiința istoriei. Priza slabă a acestei poezii la experiența umană concretă, care dă un conținut propriu patriotismului socialist, o face să devină neconvingătoare. Absența infuziei de elemente noi, calitativ diferite, în sentimentul patriotic, sărăcia accentelor lui vii, contemporane, duce la stereotipie, la o retroică răsufletă și creează tot un epigonism pueril.” □ *Orice poezie care face mândria unei culturi naționale reprezintă un act patriotic:* □ Alexandru Piru: „Tovarășul Crohmălniceanu s-a referit la epigonsimul unor poeți de azi. Acesta e existat în toate epocile. Ion Barbu, Blaga, Ion Pillat, Bacovia au constituit și înainte modele. Este bine ca un poet tânăr să-și aleagă un model, majoritatea marilor poeți au pornit de la modele. Și Argezi a avut un model. Eminescu a funcționat ca model și pentru Argezi și pentru Blaga. Cezar Baltag a pornit din Barbu, Ion Gheorghe a pornit și el tot din Barbu, Marin Sorescu din Topîrceanu și Minulescu, Tomozei, în mod clar, din Ion Pillat. Totul e ca această fază să fie depășită. Nichita Stănescu n-a rămas la Argezi sau Eminescu. La rândul său a fost luat drept model (Ion Drăgănoiu, printre alți). Adrian Păunescu este luat și el drept model de un număr de poeți. Dar și la Adrian Păunescu se pot identifica modele, de exemplu Goga, căruia îi face o replică la poezia *Oltul*. Eu înțeleg prin poezie patriotică orice operă de artă care face mândria unui popor. Sigur că sfera poeziei politice e mai restrânsă ca aceea a poeziei patriotice. Dacă n-am gândi așa, ar însemna că *Luceafărul* lui Eminescu nu e poezie patriotică. Orice operă patriotică care reprezintă manifestarea cea mai înaltă a spiritului unui popor este operă patriotică, exprimă specificul național în înțelesul de mod particular de a vedea lucrurile, justificat istoric, al unui popor. Și poezia zisă a evenimentului, poezia ocazională care celebrează anumite date, întâmplări, eroi, poate avea valoare când este opera unui autor încercat. N-are însă valoare

când e practică de poeți fără har.” □ Lucian Raicu: „Mă aliez întru totul opiniei lui Al. Piru după care orice poezie care face mândria unei culturi naționale reprezintă un act patriotic, este, într-un sens larg și profund, poezie patriotică. În niciun caz nu participă la definirea activă a acestei noțiuni, atât de dezbătute și de actuale, versificările mediocre, fie cele școlăresc idilice, fie cele tulburi, confuze și încrâncenate. În accepția mai precisă, mai limitată a cuvântului, poezia poetică și patriotică este bine reprezentată la noi de Jebeleanu și Beniuc, Geo Dumitrescu și Ion Caraion, Méliusz József și Virgil Teodorescu, Labiș, Nina Cassian, Nichita Stănescu, Baltag, Tiberiu Utan, Ion Gheorghe, Sorescu, Adrian Păunescu pentru a menționa doar câteva nume care au descoperit în această direcție un ton specific, un mod personal de expresie. Un coleg al nostru invoca, pentru limpezimea discuției, următoarele cuvinte ale lui Pompiliu Constantinescu, la care (cred eu) nu mai e nimic de adăugat: «Poezia politică și socială nu se mulțumește numai cu concursul bunăvoinței, ci pretinde o deosebită energie temperamentală, o incandescență a expresiei, în care violența e de rigoare să atingă sublimitatea. Sentimentele colective se vor electriza prin verb, prin imagine, și ridicarea lor la nivelul contemplației se face mai greu decât a sentimentelor intimiste și delicate».” □ Dan Cristea: „G. Călinescu, scriind despre Goga, a explicat foarte bine situația și mecanismul poeziei politice. Într-adevăr, nu există mare poezie politică decât în clipa în care poetul, stând cu fața la prezent, știe să atingă, totodată, toate fibrele personalității noastre. Poezia politică este ca un ghețar; cu o parte deasupra apei, cu alta, cea care-i asigură plutirea, dedesubtul ei. A celebra un eveniment, a vorbi despre o personalitate istorică, a exprima situația noastră în lume înseamnă a poziționa în același timp, viziunea din totdeauna a lucrurilor ce ne fac să vibrăm la cea mai simplă atingere. Nu se poate închipui poezie politică valoros lirică fără dragoste, fără ură, fără pasiune, fără durere, fără, într-un cuvânt, sentimentele profunde și autentic umane. Un poet al iubirii și al urii, ca Eugen Jebeleanu, este, totdeauna, un mare poet al politicului. Punerea la cap a unor noțiuni, figuri și date istorice, dragi nouă, tuturor, nu constituie decât o rețetă, ușor de multiplicat, nu însă și adevărata poezie politică. Pentru aceasta e nevoie de meditație și de viziune istorică; și mai cu seamă, de sentimente.” □ Lucian Raicu: „A privi în actualitate din perspectiva istoricului literar este, desigur, necesar, fie și numai pentru a îndepărta senzația de haos, de aglomerare fără sens, produsă de considerarea prea de aproape a lucrurilor. Dar nu e suficient, există primejdia de a vedea peste tot similitudini și fenomene care se repetă. Perspectiva istoric-literară invariabil aplicată generează un tip de rutină de optică foarte confortabilă, de un folos discutabil când e vorba de literatura vie, literatura care se face și care sfidează normele cunoscutului. O astfel de «obișnuință» ne-ar îndemna de pildă, să credem că momentul cel mai interesant al unei generații este cel al afirmării

ei, al constituirii unui stil, și că tot ce urmează repetă, confirmă și – cam atât. Lucrurile se petrec în realitate în așa fel că astăzi e mai important să știm ce urmează consolidării unui stil personal, sub stilul unei generații. Scriitorii care l-au găsit nu trebuie să devină, numai pentru asta, cazuri clasate, care lasă loc, odată ce știm formula lor, celor în proces de cristalizare, iar aceștia, la rândul lor, după ce s-au definit, trec pe un plan secundar – și tot așa mai departe, ca și cum literatura există doar pentru a se oferi ca obiect de studiu și a produce în critici conștiința liniștitoare că «mecanismul» funcționează cum trebuie. Ar fi deprimant. E mare lucru, desigur, ca un scriitor să-și descopere structura, să devină ceva anume etc. dar mai interesant este ce face mai departe, după ce începe să existe ca scriitor. Fiindcă este vorba de poezie, se observă nu puține cazuri care refuză să confirme norma amintită. Lucian Blaga se consolidase demult într-un stil, parcă definitiv caracterizat din perspectiva istoriei literare; nu știu dacă a devenit sau nu un altul, dacă și-a modificat sau nu «nota caracteristică», dar poezia sa din ultima perioadă nu vrea să știe că autorul ei reprezintă un caz de-acum clasat, și izbucnește cu o forță cel puțin egală celei din fazele anterioare, prin care devenise definitiv «Lucian Blaga». Tot așa de limpede este și faptul că Dimitrie Stelaru, mult după ce istoria literaturii luase act de existența stilului său foarte pregnant, de genul său de poet boem etc. ajunge să dea cele mai bune, de departe opere ale sale. Eugen Jebeleanu avea, la fel, un stil definitiv cu mult înainte, dar opera sa cea mai profundă datează din ultimul deceniu, odată cu *Elegie pentru floarea secretă*, cu *Hanibal*. Gellu Naum se înscrie, din punctul de vedere istorico-literar, în cel de al doilea val suprarealist, dar poet excepțional este de la *Athanor* încoace. Poeții cei mai interesați sunt cei care și-au cristalizat un stil, care se pot depăși pe ei înșiși și de la ei este de așteptat în continuare un cuvânt nou. Generația anilor '60 este o generație strălucită, încă în «expansiune». Ar fi greșit să credem că din moment ce s-a definit, și-a epuizat mesajul. Un «stil» se poate defini, dar conștiința, întrucât ne raportează mereu la realitate ea însăși în schimbare, este inepuizabilă, afirmarea ei nu este niciodată un proces încheiat. Poezia de mare originalitate a unui Nichita Stănescu, a unui Mircea Ivănescu, de exemplu nu e un fenomen consumat, de competența doar a istoricului literar.” □ *Un poet își poate deveni lui însuși epigon:* □ Alexandru Piru: „Situția poeziei românești de astăzi trebuie judecată puțin și în contextul universal, ca să vedem în măsură și-a creat un limbaj propriu, în ce măsură se poate vorbi despre o școală a poeziei de azi. Ce tendințe noi sunt în poezia occidentală? Foarte greu de spus. În primul rând, din punct de vedere social, poezia are o situație dificilă, cea mai grea din toate. În Franța am observat un dezinteres, cel puțin la Universitate, pentru poezie. La noi, dimpotrivă, este o mare voință de poezie, există un public de poezie și există și un orgoliu, mai ales printre tineri, de a se diferenția, de a-și crea o mitologie proprie. Dacă ne

uităm la ceea ce se scrie astăzi – și eu am citit o mulțime de volume de versuri, precum și versuri înfățișate spre publicare la o revistă pe care o conduc – și eu sunt de părerea aceasta, că există un mod stereotip de a scrie, că astăzi poezii care au studiat și cunosc poezia românească și cea străină scriu la un nivel acceptabil. Cei mai mulți au lepădat constrângerile formale și scriu versuri albe, proză așezată în formă de poezie. Se înțelege că aceasta nu e poezie, ci exercițiu, uneori paștișă. Un poet își poate deveni lui însuși epigon. De exemplu Brumarul, a făcut trei volume și riscul lui este de a se repeta. Aceste trei volume sunt ca unul singur. Și Gellu Naum și M. Sorescu la fel. Toți au un trecut de zece volume. Toți poezii aceștia au scris în așa fel încât se poate vorbi la ei de o manieră mai mult sau mai puțin accentuată.” □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Am spus și eu că au apărut foarte mulți autori care scriu o poezie «publicabilă». Ea prezintă o serie de virtuți incontestabile. Este greu pentru un critic, care judecă, să nu-i dea, ca să spunem așa, «notă e trecere». Mai există, totuși, un «dar»... Și acest «dar» traduce un sentiment surd de nemulțumire. Sunt poezii «publicabile», dacă vreți chiar acceptabile, dar nu și care te fac să tresari și ți se înfig prin ceva cu adevărat nou în memorie. Sigur, fiecare epocă are epigonismul ei, dar există momente în care tendințele epigonice se fac simțite în mod apăsător. Așa a fost în istoria poeziei noastre – cum știm foarte bine – momentul post-eminescian.” □ Alexandru Piru: „Gellu Naum a debutat cu mult înainte de război, când n-a fost luat în seamă. În volumul *Poeme alese* sunt foarte puține lucruri noi. La Marin Sorescu se observă o manieră. Eu cred că *La Lilieci* e cea mai slabă carte a lui Sorescu. Este un reportaj în stil umoristic-bufon din viața de la țară, care nu reprezintă nicio noutate. Dimpotrivă, poezia mai veche a lui trebuie luată în considerație. A reprezentat atunci un stil. Volumul apărut la Iași, *Astfel*, nu mai conține nicio noutate și a apărut după *La Lilieci*, dovadă că Marin Sorescu persistă în maniera sa. Dimov s-a afirmat puternic în primele trei volume. Apoi a căzut în manieră și și-a devenit lui însuși epigon. Vezi volumul *La capăt*. Blaga din postume nu diferă de cel antum. Nu aș vrea să se înțeleagă din tot ce am spus că pun accentul în mod regionalist pe anumiți poeți. Găsesc că poeți ca Mircea Dinescu, Dan Verona, Mihai Ursachi indică în ce direcție merge poezia românească astăzi. Personal, consider că Mircea Dinescu e mai frust în poezia sa, pe când Dan Verona e mai puțin exprimat artistic. Dan Verona face o poezie inspirată de poezia imnică, dar nu știu în ce măsură are acces la marea poezie imnografică, Ioan Alexandru s-a instruit măcar. Verona face o poezie clasicizantă. El mimează o poezie pe care și-o închipuie ca atare la greci. Eu o consider prozaică, ca și poezia lui Mircea Ivănescu. Era bine să discutăm această distincție care trebuie făcută și care s-a făcut și mai înainte între poezie și proză. Trebuie să fii Arghezi ca să scrii o poezie prozaică acceptabilă. Poezia nu-i decât o metaforă și o recunoaștem ca atare unde o găsim. Metafo-

ra nu se face atât de simplu și e cu totul altceva decât excesul de cuvinte. Goala retorică nu duce niciodată la metaforă. Dacă controlezi un poet la nivelul metaforelor, vezi că viziunea este cu totul superficială. Nu e bine să combați un poet când constăți că are un suflet. Să-l lăsăm să spună ce are de spus. De exemplu, George Alboiu. Cred că palpită o inimă în poezia lui.” □ Lucian Raicu: „Cu atât mai mult nu cred că asistăm la un moment de criză a poeziei, la o progresivă substituție a creației prin clișeu. Proza trăiește în continuare un moment foarte bun pe care, din păcate, versurile tipărite în reviste nu-l reflectă îndeajuns (cu unele excepții fericite, cum ar fi recente cicluri semnate de Florin Mugur în «România literară», «Luceafărul»). Marius Robescu, Ileana Mălăncioiu. Percepția critică obosește uneori prea repede, înainte de vreme; n-am apucat încă să înregistrăm, să scriem cum trebuie despre o anume literatură, și ne și grăbim să dăm semne de oboseală. Numai în cursul anului trecut, comentând de câte două-trei ori pe lună un volum de poezie, am constatat la sfârșitul anului, că vreo șapte titluri dintre ele merită să fie luate în discuție pentru acordarea, să zicem, a unui premiu literar. Citez (din memorie) volumele lui Gellu Naum, Geo Dumitrescu, Mihai Ursachi, Leonid Dimov, Adrian Păunescu, Ovidiu Genaru, Emil Brumaru etc. Și n-am scris despre toate cărțile bune ale anului.” □ Eugen Simion: „Ei și, evident, alții. E dificil să facem pronosticuri în acest sens. Literatura e plină de previziuni ce nu s-au îndeplinit. Poeții care au, acum, patruzeci de ani pot avea pretenția că vocea lor va răsună și în viitor. Și, apoi, cine știe dacă nu altcineva – un poet din trecut (să zicem Blaga sau Arghezi) va declanșa o mișcare înnoitoare în poezia epocii? Nu este bine să mizăm pe un singur grup. Frumusețea fenomenului literar vine din caracterul lui imprevizibil. Dacă am ști cum va arăta literatura română în anul 2000, am fi niște ființe foarte triste. Să nu creăm un proiect terorizant. Părerea mea este că, în viitor, poezia trecând prin faza de purificare formală (faza actuală), va regăsi marile ei surse vitale și grația spontanității. Simțim în toate planurile existenței noastre, o mare dorință de naturalețe și profunzime simplă. Poezia – care este și ea un mod de existență, o pedagogie subtilă care ne învață un mod de a fi – va regăsi, sunt sigur, acest alfabet al lucrurilor fundamentale... Dar, iată, fără să vreau, mă contrazic; încep să fac previziuni...” □ *Nu există mare poet fără de sentimentul unității cosmosului:* □ Dan Cristea: „Nici eu, alături de alții, nu cred că momentul liric actual ar fi caracterizat printr-o situație de stagnare sau că ar fi inferior altor momente lirice. Când pe parcursul a numai doi-trei ani apar volume semnate de Eugen Jebeleanu, de Mihai Beniuc, de Geo Dumitrescu, de Nina Cassian ori de Gellu Naum, de Adrian Păunescu, de Grigore Hagiu, de Ion Gheorghe și Marin Sorescu, de Constanța Buzea și Ileana Mălăncioiu, de Petre Stoica, Florin Mugur ori Cezar Baltag, ca să numesc doar câteva nume dintre cele ce ar merita a fi citate, cum poate fi vorba, cu adevărat, de un moment de stagnare? Cu

acești poeți, și nu cu puțini alții, se poate asigura nu numai configurația unui scurt interval de timp, dar se poate întocmi o întreagă epocă literară. Este de ajuns ca într-un an să apară 3-4 cărți de poezie adevărată și bine primită de public pentru ca acel an să-și justifice existența în planul continuității lirice de valoare, astfel încât să nu se ivească motive de îngrijorare cu privire la viitorul poeziei. Or, cei ce fac în mod curent cronică de poezie pot oferi liste cu mult mai cuprinzătoare decât acest mic număr etalon. Dacă există unele pricini de insatisfacție în legătură cu peisajul liric actual, acestea provin, poate și dintr-o optică ce se menține nediferențiată; prea ne-am obișnuit să consemnăm debuturi răsunătoare, mizând cu precădere pe explozia numelor noi. Uneori căutăm cu aviditate noutatea în glasul de ultimă oră – glas care întreține îndeobște peisajul revuistic – uitând că poate fi găsită, chiar cu mai mult succes, în vocile verificate ale poeziei noastre de azi. Astfel spus: căutând a descoperi poeți noi, motiv de mare satisfacție pentru oricine iubește poezia, uităm uneori să-i recitim pe cei pe care, cu nefirească grabă, i-am și clasat în spatele unor etichete. Poate că – și asupra acestui fapt merită să ne întrebăm – s-a tocit puțin și curiozitatea noastră față de vocile tinerilor maeștri (Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Grigore Hagiu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Marin Sorescu ș.a.), așteptând mereu de la aceștia prefaceri spectaculoase de timbru și nu sedimentări de profunzime. Ceea ce e fals. Opera lor nu e nicidecum sfârșită și o critică inteligentă poate descoperi aici cu ușurință spații vii, iradiante, ale poeziei noastre actuale. S-a scris câteodată, într-adevăr, mult despre acești poeți, dar studiile tematice, de sinteză asupra lor lipsesc încă. Or, stârnirea curiozității cititorului nu e numai problema poetului în cauză, ci și a criticului. Această generație sau grup de poeți – cum vrem să-i numim –, la care se raliază și câțiva dintre poeții mai de curând apăruiți (M. Ivănescu, Dan Laurențiu, Ileana Mălăncioiu, Cezar Ivănescu, Mihai Ursachi), probă că nu s-au încheiat nicicum posibilitățile de surpriză, oferă, după opinia mea, și un exemplu de seriozitate poetică. Nu cred, de pildă, că un Nichita Stănescu este, teoretic vorbind, mai puțin productiv decât Dan Mutașcu, poet notabil de altminteri. Dar cine compară cât a publicat unul în cincisprezece ani de la debut și cât a publicat celălalt în numai câțiva ani, va vedea singur cum stau lucrurile. Nu trebuie să excludem dintre cauzele care generează senzația de monotonie pe care o au unii privind poezia de astăzi și întârzierea cu care apar multe cărți de la momentul când au fost scrise și încredințate editurilor. Una este să profiți de clipa prielnică a publicării, dând curs imediateței actului de a scrie, alta ca această clipă să fie socotită în mod nefiresc. Multă lume, în legătură cu acest caz, pronunță numele lui Arghezi, care și-a început debutul la vârsta de 47 de ani. Dar nu trebuie uitat că surpriza, ineditul, ecoul versurilor argheziene devansaseră cu mult faza debutului. *Cuvintele potrivite*, în atari condiții, nu s-au mai bucurat, la momentul respectiv, de primirea pe

care ar fi meritat-o cu prisosință. A fost sarcina criticii ulterioare să-i reveleze însemnătatea. Nu mai puțin există, însă, o monotonie reală, un manierism al expresiei lirice care n-ar trebui nici generalizat la scara întregii noastre poezii, nici confundat cu manierismul superior, savant și prețios, al unor poeți remarcabili, ca Leonid Dimov și M. Ivănescu. La aceștia impresionează barocul imagistic, culoarea verbală, prețiozitatea termenilor, la ceilalți tocmai sărăcia, fadoarea, previzibilitatea limbajului sunt lucrurile care frapează în mod neplăcut. Ei compun o poezie plauzibilă, adică având aparențele de ordin formal ale poeziei, cu imagini, cu simboluri, dacă vreți, și se găesc unii care să-și ia sarcina descifrării lor, dar ce lipsește acestui mod de a scrie e însuși elementul vital care să însuflețească strofele amorfe. În schimb, grandilocvența, afectarea marilor trăiri, artificialul sunt din belșug componentele ei. Cel mai surprinzător, și prin rudimentaritatea gândirii care îl declanșează, este lirismul cavernos, pseudoezoteric, pseudoexistențialist, pseudoexpresionist etc., înconjurat de tenebre și într-un total divorț cu lumea înconjurătoare. E vorba de o magie întunecată și apăsătoare, ținând de superstiție, afectând descendența din vechi practici și credințe populare. Firește că o asemenea inspirație nu numai că-i posibilă, dar ea a dat naștere la mari realizări literare. Ce o distruge însă, e efectul de literaturizare, abordarea la nesfârșit pe aceleași teme, calofilia grotescului și a rebarbativului, dacă se poate spune astfel. Dimpotrivă, puținătatea se împacă cel mai bine cu explorarea acestei zone lirice, pentru că misterul nu poate fi oferit niciodată pe bandă rulantă. Ion Barbu, cu *Isarlâcul* său, ar trebui să constituie un exemplu pentru acești poeți; un exemplu că ezoterismul nu poate coexista cu lăbărtarea. Dintotdeauna, poezia a încercat o modalitate de conciliere cu lumea și, cum spunea M. Ralea nu există mare poet fără de sentimentul unității cosmosului. De aceea o poezie a existenței plene, o poezie simplă și firească precum ritmurile de viață ce-o inspiră este, după părerea mea, una din căile de viitor ale liricii românești. Mi se pare surprinzător, tocmai prin prisma aceasta, că un poet ca Arghezi este prea puțin receptat la ora actuală și nu în viziunile sale de esență. Putem, însă, asista oricând la descoperirea lui fructuoasă, așa cum au fost redescoperiți Blaga sau Bacovia. □ Al. Piru: „Poezia o fac poeții. Și astăzi apar poeți mediocri, dar nu trebuie să tragem de aici concluzia generală că poezia este în impas. Există și poeți buni care scriu bine și care vor rămâne în istoria literaturii. Putem cita din toate generațiile. Vreau să mă refer la poeții tineri de la Cluj-Napoca, la cei de la Iași. Ei sunt cei care cred că înfățișează viitorul poeziei românești. Este vorba de poeți ca: Adrian Popescu, Horia Bădescu, Dinu Flămând, Ion Mircea, Vasile Igna. Vârsta lor e sub 35 de ani, cel mai în vârstă e născut în 41. De ce consider că această direcție e mai fecundă ca altele? Pentru că acești poeți practică o poezie de cunoaștere, o poezie interioară, modernă în adevăratul înțeles al cuvântului, cu un limbaj propriu și nu de imitație, deși

putem recunoaște modelul Blaga. Acești poeți au înțeles modelul lui Blaga și-l duc mai departe. Fac o poezie de reprezentare a universului prin intermediul metaforei, cum înțelegem în genere poezia modernă, sunt adică poeți care au ceva de spus, cu timbru propriu, care nu se confundă între ei. Acești poeți există mai mult decât alții, dar pot să le asociez pe Mihai Ursachi, Mircea Dinescu, Dan Verona, Dorin Tudoran, Ion Matei.” □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Bineînțeles că, așa cum spune tovarășul Piru, poezia o fac poeții. Acolo unde există reale personalități, toate considerațiile globale și clasificările ies până la urmă umilate în fața originalității puternice. Eu vorbeam, însă, de un fenomen exact contrariu. Există și o poezie care se face singură. Vreau să spun că, odată algoritmul ei dat, se construiește prin deducție matematică. Pentru așa ceva nu a fost nevoie să așteptăm compuneri. Se nasc rețete, moduri de formulare care generează automat vorbire poetică. Studenții noștri de la litere, frecvențatori ai poezilor «specialiști» într-un fel, prind ușor din acest limbaj și-l utilizează apoi. Este nevoie doar de puțină îndemânare ca să fie fabricate versuri blagiene, bacoviene, barbiene. Și tocmai de asta ne izbim, după părerea mea. Adesea, execuția e «acceptabilă», ba chiar «onorabilă». Până la substanța poeticii adevărate, mai rămâne însă o distanță serioasă.” □ Lucian Raicu: „S-a vorbit de poezie «plauzibilă», dar dacă schimbăm puțin accepția în care a fost luat termenul, se observă că o întinsă parte a liricii de azi suferă (dimpotrivă) de lipsa plauzibilității. Slăbiciunea poeziei nu trebuie căutată la nivelul producției mediocre, aceasta nici nu intră în discuție, ci la un nivel mai înalt, chiar și acela al originalității constituite, neocolind nici «vârfurile». Afirmarea impetuoasă a poeziei a dus la un sentiment excesiv de încredere al poeziei în ea însăși, în posibilitățile limbajului ei specific. Or, acestea nu trebuie supraevaluate. La originea insatisfacției e un tip de afectare «poetică», de abuz imagistic, de proliferare a limbajului poetic. Acest «limbaj» se extinde în dauna unui sentiment foarte simplu, de autenticitate. E o exagerare a elementului de invenție, care se izbește în cititor, în critic, de o anume rezistență interioară. Simplu spus, vrem să-i și credem pe poeți, nu numai să le admirăm performanțele.” □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Nu vreau să impun nimănui păreri mele. Cred, însă, că există întotdeauna o mișcare compensatorie a gesturilor în poezie, ca oriunde apare o creație artistică. Excesele atrag, inevitabil, reacții contrarii. Orice se înmulțește și se repetă în materie de formulă artistică sfârșește prin a deveni fastidios și a trezi nevoia antidotului. Există o dialectică a percepției estetice. Dacă se scrie prea multă poezie de un anumit fel, ea ajunge după o vreme să provoace senzația saturației. Epigonismul poate demonetiza, (temporar, firește), chiar și un mare poet. După prea multă expresie încifrată, recapătă frăgezimea limbajului direct. Prozaismul însuși poate deveni poetic într-o atmosferă intoxicată de vorbire figurată și inflație imagistică sau metaforizantă. Abuzul de mitozofie naște, prin contrast, gustul faptu-

lui concret și al datelor realității imediate. Mi se pare că aceasta au înțeles-o unii tineri și căutărilor lor reflectă, azi, tocmai o încercare de a ieși din aseme-nea impasuri. Dan Verona, de pildă, urmărește să redea greutatea rostirii poe-ției grave, sufletului imnic. Este aici un apel la muzică.” □ Eugen Simion: „Poezia română este făcută de toți, tineri și bătrâni, vizionariști și ironiști. Cu- loarea unui moment literar este dată de conjugarea tuturor forțelor creatoare. Epigonismul de care vorbim este poate real, sunt epoci în istoria literaturii care absorb toate energiile lirice ale unei națiuni, sunt altele de reflux, necesare și acestea pentru că permit consumarea, receptarea creației dinainte. Este sigur că noile promoții de poeți caută uneori cu obstinație, să se diferențieze, alegând alte modele decât acelea oferite de generația anterioară. Unii revin, observ, la Mallarmé, alții pornesc de la poezia americană modernă, iar alții (nu puțini) cultivă pe... Bolintineanu. Într-o zi nu vor mai semăna decât cu ei înșiși. Îmi amintesc de o observație din eseurile lui T.S. Elliot: «poeții imaturi imită; poeții maturi fură: poeții proști distrug ceea ce iau, poeții buni transformă în ceva mai bun sau cel puțin diferit»... Vă propun să considerăm dez- baterea noastră doar o prefață, o invitație la noi puncte de vedere. La care, de ce nu? Vom putea să revenim chiar noi.” ■ La secțiunea destinată *Fragmen- telor critice*, Eugen Simion notează despre G. Călinescu: „G. Călinescu și-a creat un concept de roman pe care romanele sale îl justifică numai în parte. Tânăr, recomandă (1932) o proză de atmosferă modernă și scrie, în același timp, un roman de factură lirică (*Cartea nunții*), mai târziu propune formula balzaciană pe care *Enigma Otiliei* (1938) o respectă numai în parte. *Bietul Ioanide* (1953) și *Scrinul negru* (1960) depășesc și această tehnică epică într- o direcție pe care critica a explicat-o în chip diferit”. ■ Nicolae Ciobanu con- tinuă articolul despre *Postumele lui Lucian Blaga (III)*: „La un examen mai atent, se poate observa că însemnele «schimbării la față» prin care trece poe- zia postumă a lui Blaga, deci însemnele operației de dezalienare a miticului se resimt încă din volumul *Nebănuitele trepte* (1943)... Cartea *Nebănuitele trepte*, avem convingerea, reprezintă o operă de tranziție ca orientare în planul concepției morale și filosofice. Ea face trecerea la volumul *Poezii* din 1962”. ■ La *Proza lui Eminescu în italienește* se referă George Munteanu: „În general însă, după cum se poate vedea, Francesca di Miceli Fanara este o bună cunoscătoare a operei lui Eminescu și a limbii ei de ansamblu, o interpretează atentă, o prezentatoare însuflețită și o traducătoare din vocație care, după iz- bânda de față va veni, probabil, și cu alte versuri italienești din literatura ro- mână, de care este atât de apropiată”. ■ Corina Cristea scrie despre *Pecetea desăvârșirii*, cu ocazia *Centenarului Thomas Mann*: „Trebuie însă neapărat ca între destinul personal al autorului și acela al generației sale, așa cum s-a în- tâmplat cu Thomas Mann, să existe o înrudire tainică, «poate chiar ca cele două destine să se și confunde». Destinul operei artistice va depăși destinul

artistului și va ajunge la oameni, la lume, prin timp, înfruntând și depășind timpul, într-o etrenă și măreață înălțare”.

22 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 213] Ion Vlasiu scrie despre *Măiestria artistică*: „Spre deosebire de un amator, trebuie să știe să pună sub control expresia artistică, să poată gândi o operă în efectul ei asupra poporului. Aici începe de fapt măiestria și tot aici rostul unei tradiții prin care experiența înaintașilor ni se transmite, pe care, la rândul nostru, o îmbogățim. Măiestrie și gândire, dar și omenie, dragoste pentru viața semenului, pe care tu, artist, îl poți apropia de viața spirituală, pe care îl poți ridica în lumina de aur a unei idei constructive, pe care îl poți ajuta să-și formeze o conștiință de sine și o voință conformă epocii în care trăiește, adică activă”. ■ Emil Vasilescu prezintă *Patru volume de lirică patriotică*: □ *Cântecul vremilor* de Dragoș Vrânceanu (C.R.): „Poezia de natură intimă cu elemente morale și meditative «ascunse» celebrează patria nu atât prin momente temporale, istorice precise, cât, mai ales, prin surprinderea elementelor care au dăinuit în timp. O «filozofie a stilului» structurează această poezie pe ideea de durată și permanență, subliniind concomitent eternitatea și evoluția”. □ *Lângă vetrele sacre* de Haralambie Țugui (Juni-mea), un volum de „adoratie și cinstire de țară” în care poetul se arată „un trubadur de sorginte romantică, exclamativ și patetic”. □ *Negru Vodă* de Gheorghe Tomozei (Eminescu): „Fără a fi un poem scris după legile tradiționale ale genului epic, *Negru Vodă* este, în esență, o amplă baladă cu numeroase elemente de epos popular structurat după câteva idei ce țin de filozofia culturii. *Toiag și spadă*, pentru a exemplifica, este o derulare de fresce vii de epocă zămislite de un artist deopotrivă ardent și lucid, rămâne o cântare scrisă pe portativul înalt al iubirii de țară de către un virtuos al penelului”. □ *Aur* de Al. Andrițoiu (Albatros): „Cel al cărui verb «se-aude ager în cetate» descoperă în chipul țării de azi dimensiunea comunistă a zborului spre înalt”. □ Concluzii: „Lirica acestor poeți, ca și a multor altora împlinită în acest anotimp de trepidante victorii, dezvăluie esența unui lirism născut dintr-o fertilă participare la o existență socială nouă, conferă noi dimensiuni unei tradiții literare cu adânci rădăcini militante și patriotice”.

23 iunie

• [„România liberă”, nr. 9536] Ion Dodu Bălan semnează articolul *Umanismul socialist al artei noastre – o responsabilitate asumată*, notând despre acesta că este și trebuie să fie „atributul esențial” al tuturor creațiilor.

24 iunie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8114] C. Stănescu prezintă romanul lui Ion Lăncrănjan, *Caloianul*, notând că „autorul scrie un roman polemic față de

viziunile idilizante ori fals îndrăznețe, redactează pagini memorabile despre modificările din lumea rurală, aduce în scenă destinul simbolic al omului simplu, ridicat prin propriile puteri și exemplară conștiință de clasă, produs al lui însuși și nu al conjuncturilor, înfățișează cu patetism destinul unor creatori, însă toate aceste fire, incomplete, fragmentare sunt subsumate problematicii eroului principal, destinului său eșuat. Din această cauză probabil, analiza devine deseori pătimasă, violent subiectivă, fiind înlocuită de rechizitoriu și stil pamfletar, îngustând explicația lucrurilor, și, oarecum, reducându-le, trecându-le prin filtrul și nivelul zbaterii personajului”.

25 iunie

• [„România liberă”, nr. 9538] În *Critica literară, o magistratură civică*, Boris Buzilă reproduce dialogul purtat cu Șerban Cioculescu, ce, printre replici, își reamintește de chemarea adresată criticii de către „tovarășul” Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al partidului: „Dorim ca și critica de artă să joace un rol mai activ, militant în promovarea unei arte cu adevărat revoluționare, care să oglindească specificul istoric și tradițiile poporului nostru, uriașa operă socială pe care o înfăptuiește în prezent, ținând totodată seama de ceea ce este nou în cunoașterea umană pe plan universal, de năzuințele generale de viitor ale omenirii”.

• [„Scânteia”, nr. 10 215] Virgil Teodorescu semnează *Climatul fertil al creației*: „Climatul spiritual al României socialiste oferă artiștilor adevărați toate posibilitățile pentru a descoperi noile situații caracteristice ale epocii noastre, pentru a elabora noi imagini puternice. Într-o societate a dinamismului și a dezvoltării multilaterale, a progresului neîntrerupt, în care s-au petrecut uriașe mutații decisive pentru existența și destinul colectivității, cum este societatea noastră socialistă, activitatea și comportarea noastră sunt generate de mari complexe de imagini motrice, fascinante. Creatorul de artă trebuie să smulgă aceste imagini din realitatea înconjurătoare ridicându-le, prin forța creației, la rangul de invenție superioară, folositoare poporului și progresului societății. În acest sens, atât pe planul activității care angajează direct membrii de partid, cât și pe planul mai larg al programului de acțiuni cu caracter tematic-ideologic și social-obștesc, Uniunea scriitorilor, organizațiile de partid au urmărit să determine integrarea într-o conștiința unică a exigențelor profesionale și cetățenești. Unul din fenomenele cele mai pozitive ale ultimilor ani, care atestă vigoarea și sănătatea literaturii noastre, precum și deosebitele condiții oferite de partid și de stat, îl constituie apariția a numeroase talente tinere. Considerăm că grija față de tineret, îndrumarea lui pe o cale justă și rodnică este o sarcină patriotică, un mod de a asigura și în viitor înflorirea literaturii. Stimulând afirmarea tinerelor talente, ne-am străduit a-i educa pe tinerii scriitori în spiritul cultului față de muncă, al responsabilității scriitorului tânăr în actul de participare la formarea și dezvoltarea personalității umane. [...] Este o

datorie și o înaltă răspundere a noastră, a tuturor a organizațiilor de partid, a scriitorilor comuniști de a milita, cu și mai multă vigoare, pentru realizarea unor lucrări literare profund angajate în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în drum spre comunism, în spiritul generoaselor idei ale umanismului socialist, care să contribuie plener la dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii din țara noastră. Istoricele documente programatice care au fost adoptate de Congresul al XI-lea al partidului ne sunt îndreptar și călăuză indispensabilă pentru a da impuls și limpezime efortului nostru creator, pentru însușirea temeinică a filozofiei care însuflețește arta noastră și îi determină perspectiva. Dispunem – iar succesele certe ale literaturii noastre din ultimii ani o demonstrează cu prisosință – de un climat deosebit de propice creației, afirmării talentelor, un climat stimulatîv caracteristic de altminteri întregii noastre culturi, întregii noastre vieți sociale. Înflorirea culturii, a literaturii și artei, depinde însă, decisiv, și de climatul de muncă pe care suntem chemați să-l făurim și să-l întreținem fiecare din noi, în interiorul fiecărei obști de creatori; un climat de înaltă responsabilitate artistică și ideologică, de autentică emulație creatoare, în așa fel încât să ne putem concentra asupra misiunii noastre fundamentale – aceea a realizării unor lucrări reprezentative pentru societatea și timpul nostru, apte să îmbogățească prin valoarea lor patrimoniul de cultură al poporului român”.

26 iunie

• [„România literară”, nr. 26] George Ivașcu semnează editorialul *Stimularea creației*: „Uniunea Scriitorilor și asociațiile sale au decernat premiile pe 1971, consacrand astfel ceea ce juriile respective au considerat deosebit de meritoriu în domeniile: poezie, proză, dramaturgie, publicistică și reportaj, literatură pentru copii și tineret, critică și istorie literară, traduceri în limba română din literatura universală, traduceri din literatura română în limbi străine, inclusiv ale naționalităților conlocuitoare, literatura naționalităților conlocuitoare. În atenția juriilor a stat, deopotrivă, și creația valabilă sub semnul Debuturi. Cu o asemenea sferă largă pe întinsul ariei creației literare din 1974, numărul titlurilor premiate, în jurul cifrei de 50, este prin el însuși elocvent, marcând potențialul artei cuvântului în țara noastră, efervescența climatului din viața noastră scriitoricească, participarea tot mai activă a tuturor generațiilor la înflorirea culturii noastre socialiste. [...] Faptul că în marea presă de tiraj, în frunte cu «Scânteia», se dezbate probleme ale literaturii, iar scriitorii își spun cuvântul în atâtea dintre implicațiile vieții noastre de fiecare zi, ca și în cele din unghiul de perspectivă al perfecționării societății socialiste multilateral dezvoltate; totodată, contribuția, și ea intensificată, în informarea opiniei publice și în lărgirea orizontului ei de cuprindere și de exigență a gustului, prin argumentul valoric al creației, contribuție a periodicelor de cultură și, cu sporită răspundere, a celor editate de Uniunea Scriitorilor însăși – iată un veritabil

univers de gândire și de sentiment, de conștiință și de măiestrie prin care scriitorimea, literatura își afirmă o prezență vie, rodnică, eficientă. În Programul Partidului, în spiritul Congresului al XI-lea, literaturii și artei i se conferă un rol important în activitatea de formare a omului nou, a conștiinței socialiste. Creațiile literar-artistice sunt chemate să contribuie la afirmarea, în forme specifice, a concepției înaintate despre lume și viață. Căci adevărata artă a exprimat întotdeauna realitatea socială în procesul dezvoltării ei istorice. Inspirându-se din contactul direct cu realitatea în mers a orânduirii noastre de astăzi, literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni – indică atât de pregnant Programul Partidului – să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe închinat visului de aur al omenirii – comunismul”. ■ În *Șantier* sunt semnalate proiectele la care lucrează Teodor Mazilu, Romulus Guga, Mihai Moșandrei, Constantin Georgescu, Mihail Cosma. ■ În *Viața literară* găsim *Uniunea Scriitorilor: Premii ale Asociațiilor pe 1974*: □ *București*: „Un juriu, format din Ioan Grigorescu (președinte), Teodor Balș, Andrei Bantaș, Ion Băieșu, Iosif Naghiu, Fănuș Neagu, Mircea Sântimbreanu, Nichita Stănescu și Constantin Țoiu, a atribuit următoarele premii ale Asociației Scriitorilor din București: Poezie: Grigore Hagiu – *Zenit de anotimpuri* (Ed. Eminescu), Ion Lotreanu – *Aerul de sub fluturi* (Ed. Eminescu). Proză: Bujor Nedelcovici – *Noaptea* (Ed. Eminescu), Al. Simion – *Grăunțele de grâu când cade pe pământ* (Ed. Eminescu), Sorin Titel – *Țara îndepărtată* (Ed. Eminescu). Critică: Eugen Simion – *Scriitori români de azi* (Ed. Cartea Românească), Valeriu Cristea – *Pe urmele lui Don Quijote* (Ed. Cartea Românească) și *Introducere în opera lui Neculce* (Ed. Minerva). Dramaturgie: Dumitru Solomon – *Diogene câinele* (Ed. Eminescu). Literatură pentru copii și tineret: Victor Tulbure – *Basme pentru toată săptămâna* (Ed. Ion Creangă), Mircea Palaghiu – *Eram fericit în noaptea cu lună* (Ed. Albatros). Traduceri în limba română din literatura universală: Mihai Isbășescu – *Alteța regală* de Thomas Mann (Ed. Eminescu) și *O iarnă pe muntele Fudji* de Erwin Wickert (Ed. Univers), Petre Stoica – *Poeme de Johannes Bobrowski* (Ed. Albatros)”. □ *Iași*: „Juriul alcătuit din Constantin Ciopraga (președinte), Al. Andriescu, Andi Andrieș, Mihai Drăgan, Sergiu Adam, Nicolae Țațomir și Ioanid Romanescu a acordat următoarele premii ale Asociației Scriitorilor din Iași: Horia Zilieru – *Cartea de copilărire* (Ed. Junimea), Corneliu Sturzu – *Anotimpul încrederii* (Ed. Eminescu)”. □ *Brașov*: „Juriul format din Ion Grecea (președinte), Ion Th. Ilea, Emilia Milicescu și Dan Tărchilă a acordat următorul premiu al Asociației Scriitorilor din Brașov: Dan Constantinescu – *Haiku* (traduceri din lirica japoneză) (Ed. Albatros)”. ■ Din *Viața literară* reținem: □ În *spiritul colaborării reciproce*: „În ziua de 24 iunie 1975 a fost semnat la sediul Uniunii Scriitorilor prima înțelegere de colaborare între Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Co-

mitetul Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Mongolă pe anii 1975-1976. Din partea română Înțelegerea a fost semnată de către tovarășul Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor, iar din partea mongolă de către tovarășul Dalantayn Tarvaa, secretar al Comitetului Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Mongolă. La solemnitate au fost prezenți Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, membri ai Biroului Uniunii Scriitorilor”. □ *Mass-media și cultura socialistă*: „În ziua de luni 23 iunie a avut loc la Muzeul de istorie a Republicii Socialiste România, sub egida Academiei de științe sociale și politice, o sesiune științifică pe tema «Mass-media și cultura socialistă». După deschiderea lucrărilor de către prof. dr. doc. Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, au prezentat comunicări tovarășii Vasile Potop, prof. dr. Dumitru Ghișe, Virgil Teodorescu, Alexandru Ionescu, prof. univ. Nestor Ignat, prof. dr. Gheorghe Achiței, Dan Hăulică, Dezideriu Szilagy, prof. dr. Andrei Strihan, conf. univ. George Ionescu, Anton Breitenhoffer, lector univ. Titus Priboi, dr. Geta Dan-Spânoiu, Huszár Sándor, prof. univ. Gheorghe Vitanidis, dr. Manuela Gheorghiu, dr. Pavel Câmpeanu, Dinu Săraru, Iulius Țundrea, Anca Georgescu, Alexandru Marin, dr. George Baziliade și Radu Cimponeriu”. □ *Expoziție Simona Pop*: „La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Capitală va avea loc, vineri 27 iunie orele 19, vernisajul expoziției de grafică a pictoriței Simona Pop. Va prezenta criticul de artă Marin Mihalache. Miercuri 2 iulie, orele 18,30 în cadrul expoziției se va desfășura o seară de poezie la care au fost invitați: Cristina Angelescu, Grigore Hagiu, Ion Lotreanu și Dan Mutașcu”. □ *Manifestări ale Asociațiilor Scriitorilor*: „Asociația Scriitorilor din București a organizat la «Casa Cărții» din orașul Ploiești, la invitația Centrului de Librării, o întâlnire cu cititorii a poetei Violeta Zamfirescu. * La Casa de Cultură din Bistrița și la Casa de Cultură din Sângeorz-Băi, Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a inițiat două șezători literare la care și-au dat concursul Petre Bucșa, Domițian Cesereanu, Victor Felea, Negoită Irimie, Ion Lungu, Teohar Mihadaș, Leonida Neamțu, Virgil Nistor, Ion Oarcăsu, Valentin Raus, Aurel Rău, Teodor Tihan și Mircea Vaida. * La Librăria «M. Eminescu», Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat lansarea noului volum de poeme al lui Al. Jebeleanu, *Peregrinări terestre*. De asemenea, la Tabăra de vară a pionierilor din comuna Bogda, Asociația Scriitorilor din Timișoara a inițiat un dialog cu prozatorul Mircea Șerbănescu. Totodată, la Școala generală din comuna Giulvăz a avut loc un festival literar la care și-au dat concursul scriitorii timișoreni Lucian Bureriu, Al. Deal și Ion Velican”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „În cadrul acțiunii «Scriitorii suceveni și cărțile» inițiată de Centrul de Librării din Suceava: Vasile Andru, George Sidorovici și Constantin Ștefuriuc s-au întâlnit cu elevii și cadrele didactice de la liceele din: Suceava, Fălticeni, Gura Humorului, Rădăuți, Câmpulung-Moldovenesc și Vatra Dornei. * La Casa corpului didactic din Baia Mare a avut loc o întâlnire a scriitorului Ion Iuga cu cititorii,

cu prilejul apariției volumului de poeme *Cămașa patriei*. * Liceul «Unirea» din orașul Focșani l-a avut ca oaspete pe acad. Șerban Cioculescu, cu prilejul prezentării în premieră a filmului *Colecția Șerban Cioculescu* realizat de Cercul școlar de bibliofilie al liceului respectiv și de cineclubul «Astral». Oaspetele a prezentat expunerea *Manuscrisele lui Eminescu*". □ *Revista literar-artistică pentru elevi*: „Din suita manifestărilor culturale dedicate școlărilor aflați în vacanță, Muzeul Literaturii Române anunță «editarea», în colaborare cu revista «Cutezătorii» al celui de al treilea «număr» al Revistei literar-artistice pentru elevi. De data aceasta, cunoscuți scriitori, editori și redactori vor dezbate – în cadrul unei mese rotunde – problemele actuale privind literatura pentru copii și tineret. Lansarea numărului, bucurându-se de prezența scriitorilor Nina Cassian și Tiberiu Utan, directorul Editurii Ion Creangă, va avea loc duminică 29 iunie, ora 11, la Muzeul Literaturii Române din strada Fundației nr. 4". □ *Micrоресital de epigrame*: „Universitatea populară București a organizat în sala Dalles un micrоресital de epigrame și caricaturi prezentate de Al. Clenciu. Cuvântul înainte a fost rostit de Mircea Trifu, președintele clubului epigramiștilor «Cincinat Pavelescu»". □ Virgil Mazilescu semnează *O precizare*: „Foiletând lucrarea: *Florea Firan De la Macedonski la Argezi*, Editura Scrisului Românesc, Craiova, 1975, aflu că numele meu «adevărat» este Virgil Auru și că, prin urmare, Virgil Mazilescu n-ar fi decât un simplu și umil pseudonim. Absolut inexact. Mă numesc și m-am numit întotdeauna Virgil Mazilescu, drept pentru care și semnez, Virgil Mazilescu". ■ Alexandru Dușu semnează *Cultura română – centru de conexiuni culturale*: „Sinteza românească este alimentată de durată lungă care, menținând vii valorile de la începuturi, le-a conferit sensuri noi, asimilând cuceriri europene care dădeau vigoare mesajului său, și respingând acele forme ancorate în condiții locale. Prin intermediul acestor conexiuni, cultura română a jucat un rol de prim ordin în evoluția civilizației europene. Dar aprofundarea fenomenului conexiunilor impune o mai strânsă colaborare a specialiștilor, în primul rând, am crede, a istoricilor literari cu istoricii de artă: este o direcție pe care o adoptă buletinul Comitetului nostru de literatură comparată, «Synthesis». În orice caz, colaborarea specialiștilor va fi în măsură să pună în lumină programul cultural al unui popor sensibil la creația occidentală și la cea orientală, și întotdeauna deschis cuceririlor care au apropiat în efortul comun de a statua demnitatea umană. Și de aceea una dintre contribuțiile cele mai evidente ale culturii noastre la patrimoniul culturii universale poate fi identificată în modelul de umanitate, de atașament față de «politic» și de patrie, pe care a știut să-l difuzeze". ■ Continuă dezbaterea pe tema *Probleme ale prozei contemporane*: □ Traian Podgoreanu, *Roman și istorie*: „Urmărirea acțiunii maselor, nu numai a conducătorilor, ar putea deschide – așa cum a dovedit-o în mod magistral Tolstoi – posibilitatea unor creații românești mai complexe, în care planurile să se întretaie, timpul individual cu cel social să

se suprapună și disocieze, dezvăluind astfel mai pregnant, prin mijloacele artei, modul de constituire a sensului istoriei, a mișcării sale progresiste. Concluzia pentru care pledez este aceea că romanul realist contemporan, constituindu-se ca o meditație nu numai asupra omului, ci și asupra istoriei, a scopului acesteia, nu mai poate face abstracție de corespondența – astăzi atât de necesară – dintre adevărul istoriei și adevărul uman, ca o condiție a unității și adevărului înăuntrul artei însăși”. □ *Fapt de viață și transfigurare artistică* de Eugenia Tudor Anton: „Asistăm, cred, la o eflorescență a geniului. Dar, cum e și firesc, apar în momentele de rodnicie a unui gen și hibridii. Apar deci și romane, vai, nesemnificative și efemere, ale unor autori grăbiți să prindă ultima sursă și să se instaleze confortabil în roman. Cu câteva sumare bagaje sau cu multe «probleme» culese din drumul lor de reporteri mai mult sau mai puțin dotați. Fericiți că au aflat o metaforă care să lege cumva – n-are importanță cum! – o sumedenie de «cazuri» întâlnite în viață. Există autori care s-au grăbit, au perseverat și au izbutit să scoată 3-4 cărți în doi ani și care, datorită mai ales cantității și ritmului susținut în care s-au exersat, au impresia, ba chiar certitudinea, că sunt romancieri, că au rămas romancieri și în ultimele lor cărți evident slabe, scrise în grabă. Mai rău e că le-au transmis această impresie și altora”. □ Aurel Martin, *O structură deschisă*, un text despre romanul lui Marin Preda: „*Delirul* e o operă neîncheiată. Vasăzică neîmplinită. Întrebări iscate de primul tom își pot găsi răspunsul în următorul, jocul oglinzilor ascunde intenționalități imprevizibile cititorului. Cutare personaj ficțional sau nonficțional putându-se desfășura în virtutea unei logici care ține sau nu ține de imanență. Înțelept e, observând ce e de observat, judecând cartea în funcție de ceea ce a exprimat, să ne rezervăm judecățile în recurs, când depoziția scriitorului-martor va prezenta concluziile sale finale. Referitoare la statutul «delirului» și a raportului dintre «adevăr» și «minciună»”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre volumul lui Florea Firan, *De la Macedonski la Arghezi* (Scrisul Românesc), notând că în antologie sunt prezenți 176 de „scriitori, parțial sau integral olteni”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la rubrica sa cu textul „*Gândirism*” și *imobilism*: „Revenind la problemele deschise de monografia lui D. Micu privitoare la gândirism ca fenomen de mare, nu și pozitivă, importanță, reluăm întrebarea lui N. Manolescu din cronica despre carte, referitoare la relațiile de clasă și structurile societății românești, și această contradictorie ideologie”. ■ Edgar Papu scrie despre volumul *Nouă arhivă sentimentală* de Paul Anghel (Ed. Eminescu): „Cât privește titlul de «arhivă sentimentală», el poate fi un mijloc de a atrage pe cei comozi, făcându-i să creadă că au de-a face cu o lectură ușoară, amuzantă, pe ici pe colo poate și picantă. Cititorul, însă, oricare ar fi el, se vede prins în capcana celui mai grav registru al gândirii, de unde nu se mai poate desprinde. Paul Anghel știe să-i răscolească oricui apetitul gândirii, să devină captivant pe piscuri, mai ales pe piscuri”. ■ Al. Piru schițează un profil *Petre*

Ghelmez: „Simbolistica, încifrarea sensului fac poezia dificilă, iar, sub raport tehnic, poetul comite greșeala de a renunța la versul clasic în favoarea celui alb”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un roman istoric și politic*, o cronică literară la *Delirul* de Marin Preda (C.R., 1975): „Premisele *Delirului* fiind interesante și promițătoare pentru romanul nostru politic, cartea în sine nu este ceea ce aveam dreptul să așteptăm de la talentul prozatorului. Desigur, din precauție critică, trebuie să spun că e vorba deocamdată doar de un prim volum; opera rămânând deschisă, până la apariția următorului. Când, poate, Marin Preda va ști să ne ofere în cele din urmă o imagine mai rotundă a istoriei”. ■ Citim recenzii: □ Victor Atanasiu semnaleză că au apărut *Cele mai frumoase scrisori* de Duiliu Zamfirescu (Minerva, 1974), volum întocmit și prefăcut de Al. Săndulescu. □ Lucian Raicu scrie despre *Lirica lui Franz Liebhard*, anume volumul *Aurul înălțimilor*, versuri, în românește de Ion Horea (Minerva, 1974): „Poezia lui Franz Liebhard găsește în Ion Horea un interpret remarcabil care știe să-și recunoască afinitățile. Echivalențele ei românești transmit o idee exactă despre valoarea originalului, sunt convingătoare prin fluiditate, conciziune și un sunet plin, persistent”. □ Sorin Titel prezintă *Do-ua prozatoare*: □ *Schițe bucureștene* de Doina Ciurea (C.R., 1975): „O foarte frumoasă povestire, dând măsura exactă a prozei semnată de Doina Ciurea”. □ *Stânca tarpeiană* de Valentina Dima (C.R., 1975): „Mai puțin poetică decât celelalte, proza aceasta atestă ambiții epice viitoare a Valentinei Dima. Proză pe care o așteptăm cu îndreptățită curiozitate”. □ G. Dimisianu semnează *Gherea actualizat*, o prezentare a antologiei *C. Dobrogeanu-Gherea*, antologie și cuvânt înainte de Mircea Iorgulescu (Eminescu, 1975): „În genere, antologia este marcată puternic de accentul actualității, fiind la antipodul cercetărilor istorico-literare de tip belferesc. Se simte că autorul ei nu este simplu strângător de documente, ci critic, adică om de atitudine”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Din vremea blândeii gladiole...*, o prezentare a volumului *Poeme verii* de Nicolae Tudor (Ed. Litera): „În ce mă privește, cred că privind poezia ca pe un «violon d’Ingres» se poate rămâne în perimetrul onorabilului. Pentru mai mult e nevoie de mai multe”. ■ Revista publică, pe două pagini, *Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1974*: □ „Juriul pentru decernarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe 1974, format din Titus Popovici – președinte, Aurel Covaci, Gálfalvi Zsolt, Mircea Radu Iacoban, Eugen Jebeleanu, Romul Munteanu, Vasile Nicolescu, Dumitru Radu Popescu, Marin Preda, Valeriu Râpeanu, Franz Storch, Gheorghe Tomozei și Mircea Tomuș, s-a întrunit în ședința de lucru în ziua de 19 iunie 1975. Dezbătând totalitatea lucrărilor literare originale precum și traduceri apărute în anul 1974, a hotărât, prin vot secret, să acorde următoarele premii: Poezie: Ovidiu Genaru: *Elegii* – Ed. Eminescu și *Goana după fericire* – Ed. Cartea Românească; Dan Deșliu: *Cetatea de pe aer* – Ed. Cartea Românească. Proză: Francisc Păcurariu: *Labirintul* – Ed. Dacia; Augustin Buzura: *Fețele tăcerii* – Ed. Cartea Ro-

mânească. Dramaturgie: Constantin Chiriță: *Adâncimi* – Ed. Eminescu; Marin Sorescu: *Setea muntelui de sare* – Ed. Cartea Românească. Publicistică și reportaj: Mircea Horia Simionescu: *După 1900, pe la amiază* – Ed. Eminescu; Petru Vintilă: *Eminescu, roman cronologic* – Ed. Cartea Românească. Literatură pentru copii și tineret: Ion Dodu Bălan: *Copilăria lui Icar* – Ed. Ion Creangă; Constantin Cubleşan: *Iarba cerului* – Ed. Albatros. Critică și istorie literară: Nicolae Balotă: *De la Ion la Ioanide* – Ed. Eminescu; Aurel Martin: *Metonimii* – Ed. Eminescu. Traduceri în limba română din literatura universală: Eta Boeriu: *Canțonierul lui Messer Francesco Petrarca* – Ed. Dacia; Boșca Teodor: *Sonete de William Shakespeare* – Ed. Dacia; Traduceri din literatura română în limbi străine, inclusiv ale naționalităților conlocuitoare: Darie Novăceanu: *Memoria de las Rosas Floridas* – Ed. Univers; Deák Tamás: *Lauda lucrurilor* de George Călinescu – Ed. Kriterion. Literatura naționalităților conlocuitoare: Huszár Sándor: *După-amieze ploioase* – Ed. Kriterion; Panek Zoltán: *Minuni negliabile* – Ed. Kriterion; Arnold Hauser: *Examen cotidian* – Ed. Kriterion; Hans Kehrer: *Jimbolia, 1944* – piesă jucată la Teatrul de Stat German – Timișoara. Debuturi: Miron Cordun: *Curtea veche* – Ed. Cartea Românească; Constantin Zărnescu: *Clodi primus* – Ed. Dacia; Lucia Fetcu: *Aer* – Ed. Cartea Românească; Livius Ciocârlie: *Realism și devenire poetică* – Ed. Facla; Israil Bercovici: *În ochii unei cafele negre* – Ed. Kriterion; Mihailo Nebeleac: *Lorana* – Ed. Kriterion”. □ Vineri, 20 iunie 1975, la sediul Uniunii Scriitorilor, în prezența unui mare număr de poeți, prozatori, critici, dramaturgi, a avut loc decernarea premiilor Uniunii pe anul 1974. Luând cuvântul, Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, a spus: «Este pentru noi toți un prilej de aleasă bucurie și deplină satisfacție această oră a acordării premiilor Uniunii Scriitorilor pentru cele mai bune cărți ale anului 1974. [...] Avem o poezie de un înalt și amplu lirism, o proză densă, inspirată de adevărurile luminoase ale lumii în care trăim, o dramaturgie în plin avânt, o critică literară în continuă afirmare, toate slujind umanismul socialist, idee conducătoare, nobilă și generoasă, a literaturii și artei românești contemporane. [...] Felicitându-i pe laureați, pe mai vechii slujitori ai literaturii, maestrul artei literare, și pe tinerii debutanți, le dorim tuturor ani mulți, sănătate și putere de muncă pentru a da viață unor noi scrieri de preț puse în slujba patriei și popoului nostru». În numele celor premiați, au luat cuvântul Nicolae Balotă, Eta Boeriu și Huszár Sándor”. □ Revista publică și scurtă biobibliografie a laureaților. ■ Ion Roman scrie despre *Ernst Jünger*, oferind cititorilor o scurtă schiță biobibliografică a acestui autor. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre „*Familia Boussardel*” de Philippe Hériat, (trei volume, Univers, 1975). ■ Ion Monafu, secretarul Bibliotecii Române din New York, transmite o scrisoare din acest oraș nord american, despre *Manifestări de cultură românească*. ■ Adina Darian scrie despre volumul *Éditeur. Un homme et son métier* de Robert Laffont. ■ Din *Prezențe românești* reținem: □ „*Nebeski dodir*”:

„Sub acest titlu, *Cerească atingere*, a apărut la Belgrad, în editura Prosveta, într-o excelență execuție grafică, volumul antologic cuprinzând 52 de titluri din *Poeziile* lui Lucian Blaga, în tălmăcirea lui Miroslav Holub (n. 1933). Nu lipsesc *Autoportret*, *Câinele din Pompei*, *Asfințit*, *Cântecul somnului*, *Frumoase mâini*, *Gorunul*, *În marea trecere*”. □ Alte informații: „În numărul recent al revistei pariziene «La Quinzaine littéraire» (director M. Nadeau), nr. 209, 1-15 mai 1975, sub titlul *Francophonie*, este prezentată ediția antologică bilingvă a poeziilor lui Max Jacob (Buc., Ed. Univers, 1975), stabilită, prefațată și tradusă de Vasile Nicolescu. Cu același prilej, M. Nadeau consemnează și o convorbire avută cu Adrian Marino, pe marginea revistei «Cahiers roumains d'études littéraires», îndeosebi a ecourilor în lumea francofonă și a tendințelor de modernizare în critică. [...] * Despre aceeași publicație a apărut o recenzie în revista braziliană «Lingua e Literatura» (nr. 3/1974), editată de Facultatea de Litere din Sao Paulo (conținutul primelor patru numere, structura revistei, compartimente). Dintre primele prezențe europene: un articol dezvoltat, despre nr. 2/1974, deosebit de elogios, despre nivelul criticii române actuale, în «Journal de Genève» (1 februarie 1975), sub semnătura cunoscutului critic genevez J.(ean) S.(tarobinski); un alt articol: *Une importante revue française en Roumanie*, în ziarul belgian «Le Soir» (9 aprilie 1975). [...] * În suplimentul literar al ziarului vienez «Die Presse» nr. 8115/1975 au apărut două poezii de Marin Sorescu. O notiță biobibliografică precizează că versurile publicate sunt alese din volumul *Noah, ich will dir was sagen (Noe, vreau să-ți spun ceva)*, volumul tipărit recent de Editura Insel. Despre Marin Sorescu se arată că e născut în 1936, trăiește la București, a publicat până acum opt culegeri de poezii și două volume de eseuri. Două din piesele sale de teatru au beneficiat de reprezentarea lor scenică. Din lucrările sale, remarcă «Die Presse», au apărut traduceri în limbi străine, în Polonia, Ungaria, Italia, Iugoslavia și Statele Unite. * Ziarul «Die Welt» nr. 85/1975 publică, pe o pagină, un reportaj amplu semnat de A.E. Baconsky, consacrat orașului Frankfurt. Într-o notă introductivă, redacția amintește cititorilor că scriitorul român a mai publicat în coloanele ziarului substanțiale portrete ale unor orașe vestgermane”. ■ În *Cărțile și copiii*, Mihaie Negulescu scrie despre reuniunea *Literatura pentru copii în serviciul înțelegerii internaționale și a cooperării pașnice*, organizată la Teheran: „O deosebită apreciere a fost exprimată, în cadrul oficial, atât preocupărilor privind educația și cartea de copii în România, cât și rolului pe care România îl joacă azi la promovarea păcii, înțelegerii și cooperării internaționale”. ■ Versuri semnează: Ion Horea (*Cât va fi să se audă*), Tudor George (*Truditul grai*), Al. Căprariu (*Broderie; Vraja vorbeii; Elada*), Ovidiu Genaru (*Presimțire; A urca și-a coborî coline; În Țara de Sus, la Moldovița; Flaut verde*). □ Din proză citim *Un drum în copilărie* de Al. I. Ștefănescu. □ În *Atlas Ana Blandiana* publică tableta *Simt cum uit*.

27 iunie

• [„**Contemporanul**”, nr. 26] Dan Berindei prezintă *Marxismul și istoria națională*: „De respectarea și cunoașterea adevărului se leagă firesc rolul ce revine istoriei de a oferi rodul nealterat al experiențelor trecute ale poporului și ale omenirii în ansamblul ei care să folosească în activitatea practică de făurire a istoriei zilelor noastre. Iată de ce este necesar ca cercetătorii în domeniul științelor istorice, toți cei care lucrează pe frontul activității ideologice și de propagandă – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu – să acționeze pentru promovarea unei concepții istorice cu adevărat revoluționare, care să permită interpretarea justă, marxist-leninistă, a tuturor proceselor și evenimentelor internaționale. Totodată, studiul istoriei trebuie să ducă la desprinderea unor concluzii pentru activitatea practică în lupta împotriva politicii de dominație imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, pentru apărarea și promovarea dreptului popoarelor la viață liberă, la afirmarea nestingherită a ființei lor naționale, la dezvoltarea lor progresistă, corespunderă voinței proprii, fără niciun amestec din afară. Se fac astăzi auzite voci ale unor preținși istorici de peste hotare care, ignorând adevărul emit teorii fanteziste, tentative de mistificare, de denaturare a faptelor. Dar, poporul român are o istorie milenară în fața căreia asemenea «teorii» nu trăiesc nici măcar câteva clipe. ■ În textul *Critica militans*, Dumitru Micu se ocupă de volumul lui Ion Dodu Bălan, *Artă și ideal*: „Asemenea precedentelor volume de critică ale autorului, culegerea de studii, articole, cronici și însemnări de călătorie *Artă și ideal* se înscrie, declarat, în linia publicisticii românești militante. Fără s-o mai repete, e mai mult decât evident că Ion Dodu Bălan își menține opinia, formulată în *Valori literare* (1966), potrivit căreia «tipul criticului de cabinet s-a perimat, a devenit anacronic», întrucât „marxism-leninismul, ideologia fertilă a epocii noastre, prețuind în mod deosebit studiul și cultura, a schimbat structural această imagine, impunând un adevăr estetic fundamental, arătând că dacă adeseori viața o cunoaștem prin cărți, cărțile le putem cunoaște în toată profunzimea și semnificația lor înaltă numai prin viață”.

• [„**Cronica**”, nr. 26] Editorialul redacțional se intitulează *Ziua învățătorului, ziua învățământului*: „A intrat în tradiție ca sărbătoarea de la sfârșitul lunii iunie consacrată învățătorului să reprezinte, de fapt, o sărbătoare a școlii românești, a slujitorilor ei”. ■ Valeriu Râpeanu discută despre *Relația editură-public*: „Întâlnirile din librărie reprezintă doar o treaptă a contactului dintre editor, scriitor și public. Cele mai fructuoase sunt însă sub aspectul cunoașterii reciproce, al dezbaterii unor probleme de creație, al posibilității de prezentare a producției editoriale, întâlnirile din școli, uzine, întreprinderi, instituții etc. Editura Eminescu a pornit de la principiul că asupra tineretului în momentul de față se exercită influențe diferite care chiar atunci când nu au niciun grad de nocivitate morală și intelectuală pot deturna atenția unor categorii foarte largi de oameni în formare de la carte, de la plăcerea și bucuria lecturii”. ■ În cro-

nica literară, intitulată *Ion Lăncrănjan, nuvelist și romancier*, Liviu Leonte discută despre: □ *Drumul câinelui* (Dacia): „Cu toată exacerbarea unor scene și convenționalismul în care cade personajul feminin, *Drumul câinelui* rămâne prin calitățile sale acut dramatice, intensitatea și concentrarea conflictului, o piesă antologică a nuvelisticii actuale” și □ *Caloianul* (Albatros): „Scriitorul vrea să îmbrățișeze problematica întregii noastre epoci, cu incursiuni în perioada imediat anterioară eliberării, plecând de la intenția eroului său, scriitorul în vârstă Alexandru Ghețea, de a scrie un roman, *Caloianul*”. ■ Sub titlul *Cântare românească* Zaharia Sângeorzan scrie despre poezia lui Traian Iancu: „Poet adevărat, Traian Iancu este un cântăreț înflăcărat al existenței românești”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Miron Blaga scrie despre *Pasăre fără somn* de Valentin Deșliu: „Rareori se poate cita o poezie întreagă, și atunci cu indulgență: *Căința, Umbre, Rod*, eventual și *Paralele*. Abundă în scrierile sale mormane de naivități și clișee”. □ Al. I. Friduș prezintă *Racheta albă* de Ludovic Roman: „Hotărât lucru, *Racheta albă* este o carte care merită să fie citită”. □ Gheorghe Simon recenzează *Viața pe rod* de Octavian Voicu: „Alcătuind din elemente poetice obișnuite, spațiul poetic circumscrie totdeauna o singură idee spre care converg nuanțele «secundare», cele care colorează atmosfera poetică și conferă, în același timp, poemelor o respirație firească”. ■ Emil Georgescu și Vasile Bașa, în *Pagini de istorie literară*, prezintă cititorilor *O poetă franceză de origine română: Ortansa Costache Fallaux*: „Versurile ei, în acord cu mentalitatea și gustul artistic al primei jumătăți a secolului al XIX-lea, respiră delicatețe, romantism visător și discret, un loc oarecum comun pentru întreaga creație a epocii”. ■ În *Arhivele vorbesc*, Gh. Ungureanu publică *N. Iorga despre Mihail Eminescu*, o notă preluată din colecția „Mihai Eminescu”. ■ Din *Moment* reținem nota *Bibliografie*: „Avalanșa informațională implică o mare cantitate de muncă prealabilă oricărui studiu de sinteză. Tot ce se publică astăzi la noi, în toate domeniile de activitate, dovedește amploarea pe care a căpătat-o cultura țării, spiritul emulativ, creator, pe care-l promovează orânduirea socialistă. De aceea, sunt de un real folos bibliografiile pe care, îndeosebi bibliotecile universitare le alcătuiesc spre înlesnirea cercetărilor și a cercetătorilor. Am semnalat astfel, la timp, diversele lucrări de acest fel alcătuite de Biblioteca centrală universitară «Mihai Eminescu» din Iași. Recent, primim de la Cluj-Napoca două ample lucrări de acest fel, întocmite de Serviciul de informare și documentare al Bibliotecii Universității. Ambele cuprind *Referințe critice*, prima de *Istorie și critică literară* (1972, 568 p.); a doua – de *Estetică și teorie literară* (1968–1971, 2 vol., 524 p.). Cornelia Vaida, Ana Mișu și Ida Venț pentru volumul de istorie literară și același colectiv, completat cu Teodora Oprescu sunt autoarele cărora avem a le aprecia munca minuțioasă și de extrem scrupul științific, pe care au desfășurat-o în elaborarea acestor bibliografii. În afară de lista periodicelor prelucrate și de indicele de semnalări critice, referințele de istorie și critică lite-

rară cuprind și un indice al autorilor de referințe. Pentru volumul dedicat lucrărilor de critică și teorie literară cuprinde și un index de subiecte care pun în evidență problemele tratate mai frecvent în publicațiile perioadei. Subliniind importanța acestei activități și reușita ei, avansăm totodată părerea că indicațiile asupra organizării materialului și a tehnicii de mânuire a lucrărilor s-ar cuveni repetate la începutul fiecărui volum”. ■ Gh. Macarie omagiază 200 de ani de la nașterea pictorului J.W.M. Turner, cu textul *Turner – un contemporan*. ■ Versuri semnează George Lesnea (*Teiul*), Vasile Mihăescu (*Mireasma și mierea florilor; Spice de grâu; Preschimbarea în veveriță*), Dușan Petrovici (*Să părăsim tăcerea; Ca un imn*), Angela Traian (*Cântec; Colindul Boabelor de rouă*). □ Din proză citim *Petrecere de familie* de Corneliu Ștefanache. □ Sub semnătura I.A. apar informații despre *Un cenaclu din Iași: Viața*, prezentarea fiind însoțită și de creația literară: Ion Apetroaie (*Cartea de căpătâi*), Aurel Ștefanache (*Imn moștenirii*), Elena Răducea (*Floare-nrouată*), Iulian Olaru (*Flori...*), Ion C. Bobu (*Din dragostea mea*), Dumitru Grigoraș (*Comunicare*), Nicolae Berea (*Mi-e țara*).

• [„**Munca**”, nr. 8287] □ În *Desconsiderare*, Ion Parhon critică modul de organizare, de către Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și Consiliul județean al sindicatelor Botoșani, pentru maniera în care s-a desfășurat evenimentul „Poezii în mijlocul muncitorilor”.

• [„**Orizont**”, nr. 26] Sabin Opreanu consemnează convorbirea cu Lucia Demetrius, o actriță și scriitoare care a fost îndemnată să se lanseze în cariera scriitoricească de însuși Camil Petrescu. ■ Editorialul de pe prima pagină se intitulează binar și tezist *Politică și cultură*, semnat fiind de Viorel Sârbu. Tot pe prima pagină, Traian Liviu Birăescu își spune opinia (așa se intitulează rubrica, „opinii”) despre *Polivalență și angajare – coordonate ale eseului contemporan*. ■ Iulian Negriță abordează un subiect de istorie literară, semnalând diacronic prezența condeiului macedonskian în presa arădeană (articolul *Alexandru Macedonski – momente din activitatea sa poetică*). ■ În cadrul rubricii „banatica”, Elena Negrea semnalează *Fenomenul condeierilor plugari din Banat*. ■ Recunoscând că „încercarea de a scrie despre Iorga este temerară” și că „erudiția sa adâncă covârșește imaginația cea mai îndrăzneată”, Vasile Vetîșanu scrie un mic articol despre *Fenomenul Iorga*. ■ Sunt anunțate premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1974, acordate de un juriu format din: Titus Popovici (președinte), Aurel Covaci, Gálfalvi Zsolt, Mircea Radu Iacoban, Eugen Jelebeanu, Romul Munteanu, Vasile Nicolescu, Dumitru Radu Popescu, Marin Preda, Valeriu Râpeanu, Franz Storch, Gheorghe Tomozei, Mircea Tomuș. Premiile au fost decernate (prin vot secret!) după cum urmează: *Poezie* (Ovidiu Genaru pentru *Elegii*, Ed. Eminescu și *Goana după fericire*, Ed. Cartea Românească; Dan Deșliu, pentru *Cetatea de pe aer*, Ed. Cartea românească), *Proză* (Francisc Păcurariu, pentru *Labirint*, Ed. Dacia; Augustin Buzura pentru *Fetele tăcerii*, Ed. Cartea românească; Mircea Horia Simionescu, pentru *După*

1900, *pe la amiază*, Ed. Eminescu), *Dramaturgie* (Constantin Chiriță, pentru *Adâncimi*, Ed. Eminescu; Marin Sorescu, pentru *Setea muntelui de sare*, Ed. Cartea românească), *Critică și istorie literară* (Nicolae Balotă, pentru *De la Ion la Ioanide*, Ed. Eminescu; Aurel Martin, pentru *Metonimii*, Ed. Eminescu); *Literatură pentru copii și tineret* (Ion Dodu Bălan, pentru *Copilăria unui Icar*, Ed. Ion Creangă; Constantin Cubleşan, pentru *Iarba cerului*, Ed. Albatros); *Debuturi* (Miron Cordon, pentru *Curtea Veche*, Ed. Cartea Românească; Constantin Zărnescu, pentru *Clodi primus*, Ed. Dacia; Livius Ciocârlie, pentru *Realism și devenire poetică*, Ed. Facla; Israel Bercovici, pentru *În ochii unei cafele negre*, Ed. Kriterion). ■ La rubrica „scriitori ai lumii”, Ioan Peianov tâlmăcește din narațiunile lui Daniil Harms.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 238] Două poeme de Nichita Stănescu apar în deschiderea numărului – *Pasere frumoasă...* (dedicat lui Eminescu) și *Ar veni*: „Ar veni cum vine seara/ peste lucruri și prin ele/ tot secunda, solitara,/ in de raze isoscele/ Ar veni cum vine plânsul/ fără pricină, săratul/ ridicând din moarte, dânsul/ pe Lazăr, înstrăinatul/ Și făcându-mi-l să fie/ rază-n ochi și pipăită/ și pământ și verde glie/ oră fixă, neclipită.” □ *Femeile și cultura* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga arată rolul activ al femeii române contemporane: „*Cultura umanistă* de substrat popular a româncei a fost eficientă și durabilă, manifestată într-o impresionantă continuitate în cele mai mult de două milenii în care ne aflăm pe aceste pământuri [...]. Așa se explică de ce și cum a intrat, atât de repede și de adecvat, în socialism și în cultura acestei orânduiri, femeia română, cetățeană și educatoarea minților și inimilor și creatoarea de valori în toate domeniile. [...] Acreditată în Academii, reprezentând țara peste hotare, la congrese și întâlniri internaționale, ea face cinste patriei sale și arată lumii fața nobilă a culturii românești care vine de departe, dintr-o tradiție viguros păstrată și înflorită astăzi la noi, sub auspiciile unui *umanism înnoit*, cum este acela care însoțește socialismul, într-o expresivă și simbolică îngemănare.” □ *Spiritul critic* de George Gibescu pornește de la Documentele Congresului al XI-lea al Partidului și rolul covârșitor al criticii în promovarea creației realiste și a *umanismului socialist*: „Critica prin funcțiile asumate devine expresia magistraturii civice. [...] Critica [de la Maiorescu la Cioculescu, n.n.] ilustrează în text sau în subtext un principiu director. De la Maiorescu la Cioculescu De aceea nu ne poate fi indiferentă apariția în contextul *umanismului socialist* a unor produse de serie – calchiate după modele ilustre, dar determinate de alt moment istoric –, în care omul apare deformat, atins de o greață nemotivată și față de care critica nu numai că a manifestat o tendință de «*mușamalizare*» dar, câteodată, le-a și suprasolicitat. [...] Pe de altă parte, nu putem glosa la nesfârșit în jurul liricii purulente și a cavernelor din opera lui Blecher și să declarăm în același timp că nu ne recunoaștem în Sadoveanu, Rebreanu, Călinescu etc. Arta însoțește mobilismul istoric prin fondul ei valoric peren de umanitate. Deschiderea criticii spre structuri, stiluri, atitudini lite-

rare, într-un cuvânt, spre variații ale esteticului, nu înseamnă în niciun caz toleranță față de produsele literare submediocre, ofilite înaintea apariției lor pe piață. Spiritul critic este singurul mod de a lua contact cu valoarea estetică, conștiința a existenței, determinării și valabilității operei literare.” □ În loc de cronică dramatică, un articol program: *Critica și vocația ei socială* de Dinu Săraru: „Vocația socială, vocația morală a criticii ne apare astăzi cu o claritate indiscutabilă, implicată factorului estetic. Sublimul, ca și violența satirei, sunt, astfel considerate numai prin raportare la anumite valori morale și sociale. Teatrul fiind, prin excelență, o tribună socială și morală, critica lui va fi ea însăși expresia unei atitudini morale și sociale [...]. [Dacă] teatrul politic este o expresie fidelă și acut sensibilă a epocii, critica nu va putea rămâne suspendată într-un leagăn al indeciziei, balansând între principii, pendulând între baricade, evitând confruntarea cu adevărul istoric și politic. [...] În acest *militantism communist* [al sarcinilor trasate de N. Ceaușescu la Congresul al XI-lea, n.n.] își află critica literară și de artă din România de astăzi vocația ei, de îndrumător al opiniei publice, de factor de direcție în orientarea creației literare și artistice. Datoria criticului se confundă astfel, nobil, cu datoria activistului politic și nu va fi niciodată la înălțimea chemării dacă nu va înțelege că *umanismul artei socialiste* stă în puterea acesteia de a sluji comandamentele partidului communist, opera de construire a spiritualității socialiste a patriei”. □ Un scurt eseu despre *Tânărul Călinescu* semnează Mircea Scarlat: „Deși plecat dintre noi în urmă cu 10 ani, Criticul este, azi încă, una din prezențele cele mai... active în literatura română... Continuăm să folosim scara de valori călinesciană, cu dorința mărturisită sau nu de a o schimba. [...] Criticii români contemporani sunt în situația marilor noștri poeți de la începutul secolului, obligați să-și caute originalitatea «împotriva» lui Eminescu. Astfel înțeleasă, infidelitatea e necesară și față de Călinescu. Cu o precizare: G. Călinescu nu poate fi depășit, cu atât mai puțin printr-un Tzvetan Todorov. Există o singură cale de depășire fecundă a *momentului Călinescu: asimilarea călinescianismului*, pe care suntem încă departe de a-l cunoaște [...]”. □ Este semnalat un nou volum apărut la Ed. Dacia, *Litanii pentru Horia*, ce par că ies din registrul obișnuit al lui Leonid Dimov; de fapt, „este vorba despre o carte de debut de acum două decenii”, pe când poetul „student și cercetător de Ape” trecea prin Apuseni. □ Apar și articolele *Rostirea imnică* [la Victoria Ana Tăușan] de M.N. Rusu și *Elogiul inocenței* de Titus Vâjeu, despre un autor remarcabil al literaturii pentru copii, Eduard Jurist – *Dușu, Lucu și vacanța de primăvară*, Ed. Ion Creangă.

28 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 218] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Traian Coșovei publică reportajul *Colocviu geologic lângă „Sfinxul Dobrogei”*.

• [„Flacăra”, nr. 25] În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Perspectiva omenirii deschisă spre infinit*. □ George Stanca publică *O bucurie nu vine niciodată singură...*

• [„Luceafărul”, nr. 26] Redacția revistei semnează textul *Longevitatea prozei scurte*: „Proza scurtă nu este și o proză ușoară. Ea cere concentrare, concizie, lapidaritate. Pentru a fi completă o mișcare literară nu poate renunța la una dintre speciile cele mai faimoase și durabile”. ■ M. Ungheanu prezintă *O antologie posibilă a schiței românești* de Mircea Zăciu, intitulată *Cu bilet circular*: „Înțelegând schița ca pe o proză de episoade caracteristice din viața unor personaje la fel de bine caracterizate putem trage concluzia că antologia *Cu bilet circular* nu respectă criteriul schiței. Prozele de atmosferă poetică sunt ele schițe? Dar nu puritatea unei subspecii e în discuție aici, ci o opțiune mai generală. Antologia lui Mircea Zăciu este o inteligentă și de gust antologie a prozei scurte românești. Și nu e lipsită, cum scriam la început, de o doză de polemism”. ■ Dorin Tudoran recenzează cartea lui Mircea Micu, *Parodii de la A la Z* (Dacia, 1975): „Mai puțin optimist în privința umorului, pe care, de fapt, Mircea Micu îl invocă, ironic, de la confracții săi, nu ne rămâne decât să-i urăm a avea dreptate. Astfel, inteligentul nostru parodist nu se va mai putea mulțumi numai cu «contemplarea» proverbului «lapon» pe care pare a-l ști atât de bine: «Spune adevărul și du-te la mănăstire»”. ■ La volumul de povestiri al lui Ion Marin Iovescu, *Soare cu dinți* (C.R., 1974) se referă Valentin F. Mihăescu: „Adăugând la acestea expresivitatea dialogului precum și siguranța descrierilor înțelegem că avem mai puțin imaginea unui «țaran descălecat în literatură» ci mai degrabă figura unui creator, care la fiecare nou volum îmbogățește în nuanțe galeria de tipuri și dominația psihologică a spațiului etnic oltenesc cu mijloace literare autentice”. ■ Apar noi *Ecouri* referitoare la dezbaterea *Proza între originalitate și mimetism*. Participă: Mirela Roznoveanu, Nicolae Mateescu, Mircea Constantinescu. □ Mirela Roznoveanu, *Perisabilitatea schematismului*: „Eforturile vizibile de a se ajunge la noi la elaborarea unei alte poetici românești sunt provocate de o nouă viziune a creatorului român asupra existenței. Umanismul socialist, în dorința de adevăr, de libertate și de dragoste este premisa unei noi estetici”. □ Nicolae Mateescu, *Prejuderile necesare*: „Fără îndoială că experiențele literare sunt utile literaturii, pentru continua înnoire a climatului literar, pentru găsirea unor forme noi de expresie, dar aceste experiențe au menirea de a produce mutații lente în sistemul de prejudecăți și nu de a amenința prin proliferare însuși rațiunea de a fi a prozei”. □ Sub semnătura „Red.”, este consemnată o *Postfață*: „Masa noastră rotundă *Proza între originalitate și mimetism* a plecat de la observația, de bun simț, că sunt puse pe același plan de importanță cărți de proză foarte inegale ca valoare artistică. Una din cauzele învârstării de titluri, pe alte motive decât cele izvorâte din valoarea intrinsecă a cărților, era și este absența unei autentice personalități creatoare în spatele fiecărei cărți. Dacă într-un trecut nu prea de-

părtat plângerea criticilor și adesea a scriitorilor era că prozatorul român nu știe decât să povestească și nu știe să construiască, astăzi observația n-ar mai avea în întregime obiect. Pretenția multor proze de astăzi este de a fi bine construite în sensul unei bune execuții după modelul dat. Așa se face că avem în românește versiuni mai mult sau mai puțin interesante, mai mult sau mai puțin fidele ale unor cărți de proză din alte literaturi europene. Proza noastră de astăzi oferă acesată ciudată trăsătură că zece cărți scrise de zece autori diferiți par a fi una și aceeași carte produsă după un tipar unic. Aceleași probleme și același stil, mânuite desigur cu mici variații de la un autor la altul, unifică în chip neașteptat o parte a prozelor contemporane. Metodele de creație, indiferent de numele sau de proveniența lor, nu sunt de natură să producă artă. A înlocui o metodă de creație de ieri cu o alta de astăzi nu e semnul sigur al progresului. Produsul de serie de azi nu e cu nimic mai bun în plan valoric decât cel de ieri. Chiar dacă rudimentarității de ieri i se opune pretenția de subtilitate de azi câștigul nu este în niciun caz în plan artistic. Deși opiniile participanților noștri la masa rotundă n-au coincis întru totul, mai curând s-au despărțit decât s-au apropiat, fiecare a plecat de la ideea, scumpă fiecărui scriitor, că opera de artă este un unicat și nu un produs de serie și că atunci când alcătuim scări de valori nu e firesc să confundăm cărți de o calitate vizibil diferită și să propunem valori de prim rang cărți și autori de mai mică importanță și semnificație artistică. A separa produsul mimetic de scrierea autentică este o datorie a criticii. Masa rotundă a revistei «Luceafărul» n-a încercat decât să semnaleze una din situațiile nevralgice ale prozei de astăzi și să reamintească un principiu regenerativ pentru literatură. Demnitatea profesiei de scriitor se apără prin demnitatea mijloacelor cu care încearcă să se impună publicului. Scrierea de imitație, confecția, oricât de abilă, nu servesc prestigiului profesional al scriitorului. Opera autentică trebuie apărată de invazia literaturii de contrafacere. Poate că această masă rotundă nu și-ar fi avut reala justificare dacă n-ar exista o reală agresiune a literaturii de contrafacere. Partizanii noilor rețete nu se sfiesc să considere produsul lor drept normă literară, singura normă literară. Există un manifest în acest sens, se poate întreba cineva? Nu unul ci mai multe presărate în declarații, cronici, articole. Am publicat ecouri în care ne-am ocupat atât de probleme cât și de autori. Am încercat să prelungim în aceste articole firul ideilor urmărite de masa rotundă. Articolele unor scriitori și critici cunoscuți au contribuit și ele la luminarea dintr-un unghi sau altul a problemei”. ■ Marin Mincu se referă la *Cripticul Ion Creangă*: „Reprezentând spiritul românesc în maxima sa dimensiune, Creangă concentrează în sine, ca etalon al unei umanități de vârstă imemorială, esența unui *modus vivendi* și este, prin aceasta, exponentul unor realități spirituale specifice. El va figura simbolic, prin toată opera sa, subtilele mecanisme ale unei etici de certă robustețe contribuind la îmbogățirea cunoștințelor despre regnul uman. Astfel dacă Boccaccio, pe căi ce-i sunt proprii, ca dovadă a genialității spiritului românesc,

Creangă propune și el o introducere inițiativă în arcanle existenței. Se poate afirma că întreaga operă a lui Creangă nu-i altceva decât un întrepțtar de conviețuire socială. Modalitățile de realizare a acestuia îl individualizează întru totul”. ■ Eugen Simion prezintă romanul lui Marin Preda: „Cu *Delirul*, Marin Preda, continuă, dar pe o linie colaterală, istoria Moromeților, eludând cronologia reală în favoarea unei cronologii stricte de creație. El procedează în felul unui pictor mural care, fixând scenele esențiale, observă că a mai rămas un spațiu gol și-l acoperă trăgând din tema centrală un fir ce duce în cele din urmă la o creație nouă, autonomă și, în același timp, solidară prin simbolurile fundamentale cu celelalte secvențe ale compoziției. Punctul de plecare este și aici Siliștea-Gumești, centrul universului românesc al lui M. Preda (*imago mundi*) însă după 50 de pagini pregătitoare, excepționale sub raport literar, acțiunea trece la oraș (București) și de aici, pe urmele evenimentelor, ajunge în alte centre europene. O scenă se petrece în cabinetul lui Hitler, alta la cartierul general al armatei engleze, un personaj ajunge pe frontul din răsărit și nareză ceea ce vede acolo etc. Romanul are structura unui evantai și îmbrățișează, racordând totul la un punct fix de observație, un număr enorm de fapte și destine. Ideea care stă în spatele acestor evaziuni neobișnuite în proza românească este simplă, verificată: istoria timpurilor moderne este contagioasă, un fenomen apărut într-un punct geografic tinde să se universalizeze, faptele izolate se leagă între ele ca lichidul în niște vase comunicante. Totul este interdependent și a trăi în afara acestor determinări este imposibil. Marin Preda, care a studiat mai întâi acest proces în cazul unui individ (*Marele singuratic*), observă acum mecanismul care reglează destinele unei colectivități implicate într-o istorie precipitată și violentă. Din acest punct de vedere *Delirul* are un ascuțit caracter antifascist”. ■ În cadrul rubricii *Contemporanii noștri*, semnează texte: Maria Dorobanțu, Sultana Craia, Ion Lotreanu. □ Maria Dorobanțu, *Al. Philippide și lirica măștilor*: „«Intenția fundamentală» – pentru a prelua un termen din J.-P. Richard, este credem a ordona și structura imaginarul philippidian – este aceea a unei experiențe totalitare cumulând ascensional trei mari ipostaze: existențială, a cunoașterii și ultima, ideală sau absolută. Acest ambițios itinerar care reverberează într-o multitudine de nuanțe, ni se relevă însă, străbătând semnificațiile unei triade de «măști» lirice, rezumând la rândul ei experiențe numenale. Este vorba de ceea ce am numi tema nebunului, a demonului grotesc și a inițiatului. La rândul lor, aceste simboluri pe care le vom urmări în evoluția lor, de la existență la absolut, creează noi jerbe de convergențe, își răspund și se iluminează reciproc”. □ Sultana Craia, *Virgil Teodorescu și mecanica fluidelor*: „Poet de factură suprarealistă în poezia sa de început, Virgil Teodorescu reclădește universul după principii proprii, dându-i de fapt o nouă coerență. Universul suprarealist este haotic, arbitrar, absurd, dar nu se sustrage semnificației. Suprarealiștii dinamitează universul pentru a-l recompune apoi din sfărâmături, apoi sfărâmăturile se organizează într-un nou înteles, fie el

mai obscur și mai tulburător... Universul poetic al lui Virgil Teodorescu se recompune din detalii familiare și elemente primordiale, neștirbit de bogat, vast și complicat. Haosul este numai aparență, căci poetul simte în adâncul ființei sale ceea ce leagă lucrurile între ele”. □ Ion Lotreanu, *Nichita Stănescu și „postulatele”*: „Motivul oului, abordat de Nichita Stănescu într-o manieră proprie în *Elegia oului*, a noua (volumul *II Elegii*, 1966), revine, pe noi coordonate, în *Laus Ptolemaei* (1968). Oul simbol al vieții, este opus sferei, «idee meschină», perfecțiune abstarctă, rece. Diatriba poetului nu vizează numai sfera, ci ideea de rotund, de curbura, de menisc”.

29 iunie

• [„Scânteia”, nr. 10 219] Mihnea Gheorghiu semnează *Un gând bun tuturor învățătorilor*: „E greu «să facem om» dintr-un omuleț care, acasă la el, nu trăiește într-o ambianță propice omeniei. Părinții, frații, rudele, întreaga «societate» din jurul școlarului ar trebui să se considere constituiți într-un fel de asociație de prietenie cu școala și cu învățătorul. Însă iată-ne, iarăși, trecând pe tărâmul speculațiilor teoretice, în vreme ce dascălii au nevoie de un sprijin realist și concret în obositoarea, nobila lor misiune. De aceea, printre atâtea îndemnuri la o muncă cu spor – pe care iarăși le vor primi de la noi toți de ziua lor – o vorbă caldă fi-va pururi binevenită: învățători de toate gradele și de toate vârstele primiți, vă rog, un gând bun, de recunoștință, din partea tuturor celor care-au citit măcar o carte în viața lor!”.

[IUNIE]

• [„Albina”, nr. 6] Pe prima pagină, apar: *Partidului*, versuri de Dragoș Vicol, alături de editorialul lui Nicolae Dragoș despre agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu. □ Pagina de literatură este închinată integral versurilor poeților țărani, grupate sub titlul generic *În țara doinelor și-a horei*. □ De asemenea, la pagina școlii și a familiei, se publică poezii patriotice sau inspirate din viața satului, semnate de profesori, învățători și elevi.

• [„Amfiteatru”, nr. 6] Rubrica *Comentar* conține scurtul text polemic de Bogdan Nisipoiu, *Contradicții*, despre două cronici opuse ca mesaj, ce vizează volumul lui Ion Gheorghe, *Cultul zburătorului*, carte în fața căreia critica a tăcut ca în fața unui „beton arhaic” până la a trece, după o perioadă, ori la contestări vehemente ori la receptări superlative. În „România Literară”, Nicolae Manolescu o receptează negativ și o numește „ciudata rătăcire a unui poet adevărat”, în vreme ce în „Lucefărul” M. Ungheanu o consideră „o carte (filosofică) de un înalt interes pentru un literat”. *Ce mai poate înțelege cititorul din aceste concluzii critice diametral opuse?* □ Interviu de Dinu Flămând cu prof. dr. docent Titu Georgescu, *Tineretea iradiantă și sensurile viitorului*, cu ocazia Congresului cu numărul 10 al U.T.C. și U.A.S.C.R. □ *Cărțile tinerilor*, grupaj ce include cronici despre Adrian Popescu – *Extinderea registrului*, arti-

col de Mihai Dinu Gheorghiu; Dan Mutașcu și al său *Bunul cetățean Arhime-de*, comentat de M.N. Rusu în *Varianta eroică*; C. Zărnescu și romanul *Clodi Primus*, analizat de Lucian Alexiu în *O viziune ironică*; Eugen Uricaru și romanul *Despre purpură*, comentat de Constantin Hârlav în *Vladia, o ipostază a realului*. □ Despre debutul Mariei Banuș în „Bilete de papagal” scrie Tudor Opriș, fiind publicat poemul *14 ani*, apărut în nr. 245 din 19.XI.1928 sub semnătura Marioara Banuș. □ La cartea străină, *W. Whitman, Poemul neîntrerupt* de V. Sâmpetrea și *Literatura își schimbă semnul?*, un eseu de Marian Papahagi, despre Pierre de Boisdeffre și cartea *Les écrivains de la nuit*, 1973. □ Rubrica de „încurajări” pentru cititorii care trimit poezie sau proză, *Convorbiri colegiale*, susținută de Constanța Buzea și T. Octavian, transmite un mesaj, nu foarte optimist, poetului Ștefan Mitroi și prozatorului Stelian Babușcă.

• [„Argeș”, nr. 2/iunie] Cu ocazia aniversării apariției a 100 de numere ale revistei, sunt publicate o serie de urări semnate de Tudor Arghezi, Corneliu Ștefanache, Ion Bănuță, George Ivașcu, Gh. Tomozei, Nicolae Dragoș, Liviu Leonte, D.R. Popescu și Laurențiu Fulga. □ Traian Iancu publică poezia *Omul, râul și izvorul*, iar Ion Bănuță *Panoramă de Argeș*. □ Dumitru Almaș, în *Calendar eroic* scrie despre o *Sărbătoare a bucuriei*. □ Felicia Marinca publică poezia *Eroilor*, iar Tudor Diaconu, *Cântec*. □ Revista publică din *Cronica lui Stavrinus* un fragment intitulat *Narațiune preafrumoasă despre Mihai Voievod*, traducerea fiind realizată de Gh. Tomozei. □ În rubrica *Un poet, o poezie* semnează Radu Cârnecki, Victor Felea, Ion N. Voiculescu, Ludmila Ghițescu, Toma Biolan, Matei Gavril și Marian Stoica. ■ În *Ancheta Argeș*, cu titlul *Revistele din provincie și cultura socialistă*, revista publică opiniile lui Nicolae Dragoș, Ion Bănuță, Al. Andrițoiu, Daniel Dimitriu pe această temă. Concluzia anchetei realizate de Dan Rotaru este: „dezbaterea de față, la care au răspuns – cu amabilitate și promptitudine, dar și cu răspunderea ce o incumbă vocația de scriitor cât și aceea de «făcător de reviste» – câțiva dintre redactorii șefi și redactori prezenți în câmpul revuisticii românești contemporane, e departe de punctul final. Acesta e numai un început. Paginile revistei „Argeș” rămân deschise oricărui idei și opinii care vor încerca să sugereze noi și noi modalități și forme prin care revistele de cultură din provincie să-și poată îndeplini rolul de educare și formare, prin litera tipărită, a conștiinței socialiste a oamenilor, făcând, totodată, ca apariția lor să fie înregistrată ca un veritabil act de cultură în viața spirituală a patriei”. □ În *Lynotip* sunt publicate două materiale, unul despre *Activitatea cercului de poetică modernă*, ședința din luna aprilie având loc la Biblioteca județeană Argeș, cu prezența lui Ștefan Aug. Doinaș, președintele cercului. □ În *Premii literare – trei laureați din Argeș* se discută despre conferirea premiului de poezie „Mihai Eminescu” al Academiei R.S.R., Ilenei Mălăncioiu, în timp ce Miron Cordun a primit premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul *Curtea veche*, iar Ion Popa Argeșanu premiul Asociației Scriitorilor din București la concursul de poezie

patriotică. □ Paul Anghel publică eseul *Eminescu sau despre Absolut*. □ În *Poesis* sunt publicate o serie de poezii semnate de Dan Rotaru, Gabriela Melinescu și Nicolae Prelipeanu. □ Revista publică un interviu cu Mihai Moșandrei, acesta dând detalii despre prietenia sa cu Ion Barbu. □ Este publicată în facsimil o poezie inedită de Ion Pillat, intitulată *Cântec*. □ Ion Lică Vulpești publică povestirea *Casa dintre frasini*. ■ Nicolae Balotă publică un material intitulat *Amintirile poetului*, dedicat lui Lucian Blaga. ■ În *Cronica literară*, S.I. Nicolaescu scrie *Note despre poezia lui Ștefan Augustin Doinaș*: „Ștefan Aug. Doinaș este o personalitate de largă cultură – filosofia, și în special filosofia culturii – fiindu-i tot atât de la îndemână ca și literatura sau artele. Este aceasta o condiție a poetului contemporan? Fără îndoială că da. Important pentru Ștefan Aug. Doinaș este răspunsul afirmativ atâta vreme cât poetul va fi dublat de un fin cititor, lucrările teoretice bucurându-se de un binemeritat prestigiu. „Tentația realului” se pare a fi pentru poet tentația cărților, prin intermediul cărora a descoperit mitul și mitologia – motive fundamentale ale poeziei dintotdeauna. Sigur că nu ignoră „scorburile inimii” – cum denumea cândva Ion Barbu mitologia personală, mitologia propriei poezii, așa cum o făcuseră cu mai multe decenii în urmă un Mallarmé, Valéry sau Lucian Blaga”. ■ Sunt adunate, pe pagina intitulată *Meșterul Manole*, o serie de articole dedicate acestei teme. Ion Taloș scrie *De la baladă la legendă*, George Muntean „*Homo aedificans*” în *literaturile carpato-balcanice*, Radu Ionescu – *Este creația o jertfă?*, Gheorghe Vrabie – *Specificul românesc al motivului „jertfa zidirii”*, Petru Mihai Gorcea, *Sensul „faptei culturale” în „Meșterul Manole”* de Lucian Blaga („Este mai presus de orice îndoială, astăzi, că Lucian Blaga a fost primul om de cultură român care a avut un adevărat contact spiritual cu psihanaliza. Opera sa este atât de adânc impregnată de o personală receptare a categoriilor filozofice propuse de această disciplină încât este de mirare că în destul de numeroasele monografii ce i s-au închinat în ultima vreme, fie că lipsește cu desăvârșire orice aluzie la această interferare, fie că problema este expeditată după sumare considerații aplicabile limitat. Este drept că două stări de fapt au împiedicat până astăzi o abordare mai amplă a acestei relații: una constă în lipsa de recepție pe care au vădit-o numeroși oameni de cultură români, și încă dintre cel mai distinși, față de psihanaliză, iar a doua vizează tocmai caracterul liber și creator în care a receptat Lucian Blaga însuși psihanaliza. Desigur, opera lui nu se poate numi, nici în intenție și nici în realizare, psihanaliză, această operă este, și încă în cel mai înalt grad, poezie, teatru sau filozofie a culturii; putem afirma totuși cu tărie că imbolurile fundamentale ale poeziei sale, personajele centrale ale pieselor de teatru și categoriile de bază ale filosofiei culturii se raportează, explicit sau implicit, la propoziții psihanalitice, reinterpretate într-un sens foarte personal.”). □ Luiza Petre-Pârvan este interesată de *Melos popular și mișcare dramatică în balada „Meșterul Manole”*. □ Corneliu Marcu Loneanu publică „*Meșterul Manole*” – *fântână solară*,

iar Adriana Rujan „*Meșterul Manole*” și relația baladă-bocet. □ În *Cartea literară*, Titus Vâjeu scrie despre Ion Bănuță, *Panorama iubirii zugravului*, Ion Lotreanu, despre *Analogia suverană*, iar Nicolae Motoc, *Poem scris pe suflarea pământului*. □ În *Jurnalul Artelor* este publicată o cronică dramatică a piesei lui Corneliu Marcu Loneanu, *Comoara din deal*, pusă în scenă la Teatrul Național din București, precum și *Inelul de logodnă* de Dobrica Erici (Teatrul „Joachim Vujici” la Pitești). □ Rubén Bareiro Saguier publică articolul *America latină, confluente ale expresiilor literare*. ■ Alături de poemele *Jaf în ciuperca* și *Ce năplai*, Dan Rotaru publică un interviu cu Marin Sorescu, intitulat *Nu numai poetul se poate defini greu, ci oricare om*, acesta răspunzând în special la întrebări legate de diverse aspecte biografice: „Tocmai intenționez să nu mai dau interviuri. Ai văzut că sunt destul de multe. M-am lăsat discutat... și n-am spus nimic. Nu e bine să se știe chiar tot ce ai pe inimă, ca literatură – căci atunci tu nu mai prezinți în fața ta niciun mister, începi și citești prin reviste cam cine ești și cu ce te ocupi. Asta e plictisitor; să afli mereu că ești scriitor, după cum însuși ai mărturisit-o nu știu cui”.

● [„*Ateneu*”, nr. 2/ iunie] *Cinci decenii de la apariție: Ateneul Cultural* – este conturat specificul revistei, acela de „popularizare a literelor, artei și științei”. ■ Florica Dimoftache semnează un articol despre *Agatha Grigorescu-Bacovia la 80 de ani*: poetei îi este apreciată permanența preocupărilor pentru versuri alcătuită dintr-o anumită pasiune călduroasă împletită cu o atitudine morală transcrisă în poezii. ■ Secțiunea *Varietăți critice* găzduiește articolul *Ovidiu Genaru: Elogii*. N. Nicolescu scrie despre volumul de poezii patriotice, *Elogii* (Eminescu, 1974), consolidat pe baza a două metafore dominante: imaginea patriei în cadrul ei natural și tendința livrescului în creația culturală a țării. ■ Cristian Livescu, analizează pe scurt, în *Glose pentru o tipologie a debutului*, volumele unor scriitori precum: Dinu Săraru, Dumitru Buznea, Horia Gane. Pe aceeași pagină, Calistrat Costin scrie despre cartea *Gustul sâmburelui* (Eminescu, 1974), de Dumitru Popescu. Articolul se intitulează *Depășirea eternului efemer...* și este accentuat modul în care se conturează tema singurătății ca o coordonată a declanșării creației. ■ *Istoria literară ca formă a pasiunii* este titlul cronicii scrise de Const. Călin pe marginea volumului *Bivouac* de Mircea Zăciu (Dacia, 1974): „Bazată pe intensități afective și rațiuni demonstrative, polemice, critica lui Mircea Zăciu este jurnalul direct sau indirect, dar autentic, al unui intelectual de o admirabilă tinerețe spirituală”. □ În rubrica *Poesis* sunt redat poeme de Radu Cârnelci, iar *Debut* cuprinde poezii de Ion Machidon. □ *Cartea în librărie*: Ion T. Ciobanu scrie despre opera lui Giordano Bruno, iar G. Pătrar apreciază originalitatea studiilor efectuate de către criticul Al. Andriescu despre literatura contemporană. □ Ca mostră de literatură universală este publicată *Vișoarea dragostei* de Meša Selimović, în românește de Florin Ursulescu.

● [„*Astra*”, nr. 2/ iunie/ * Este precizat colegiul de redacție: Șt.A. Banaru, Ion Ciutacu (redactor-șef), Victor Crovețchi, Petre Drăgulea (redac-

tor-șef al ziarului *Drum nou*), Daniel Drăgan, Leon Schaer, Nicolae Stoej

Numărul se deschide cu editorialul *Permanență românească*, datorat lui Dan Tărchilă, a cărui semnătură este însoțită de funcțiile administrative pe care le deține: secretar al Asociației scriitorilor Brașov și director al Teatrului dramatic local. Câteva rânduri: „Încă de la crearea sa, cu 54 de ani în urmă, Partidul Comunist Român și-a asumat cu responsabilitate patriotică și clarviziune politică rolul istoric de a conduce lupta poporului român pentru libertate socială și independență națională, pentru împlinirea a tot ce s-a gândit mai cutezător și s-a visat mai măreț vreodată pe pământul României. Înregimentați în marele front al popoarelor socialiste, liberi și independenți, am pornit pe drumul larg deschis de acel August 23, construind fără răgaz o țară modernă, pentru oameni demni. Și, în tulburătorul nostru mers înainte, să ne oprim la popasurile aducerii aminte și să păstrăm un moment de reculegere pentru acel erou necunoscut cu sute de mii de vieți pe care le-a dăruit generos patriei. Glasul izbăvitor al lui Mihai mai răsună încă în cetatea de piatră a Transilvaniei. Chemările înflăcărâte ale comuniștilor vor aduna totdeauna milioanele de inimi ale României sub un singur steag”. ■ *Însemnări dintr-un jurnal de front* ținut de Costachi Mândru evocă secvențe ale campaniei militare româno-sovietice din primăvara anului 1945, desfășurate pe teritoriul Cehoslovaciei. ■ Sub genericul *Cărțile anului*, trei comentarii critice. □ Ion Itu se referă la *Critica nouă* profesată de Adrian Marino, desprinsă din *Dicționar de idei literare* (1973) și *Critica ideilor literare* (1974): „Revendicându-se ea însăși ca parte a literaturii în general și ca parte a criticii literare în chip special, experiența ordonatoare propusă de Adrian Marino se distinge prin poziția adoptată față de operă. Ea nu este o critică a romanului, în practica unei orientări foarte bogate azi, nu este nici o critică a prozei, și, cu atât mai puțin, a poeziei, degradată atât de mult de exercițiile unei eseistici imberbe. Ea este o abordare din perspectiva sistemelor critice, un examen al fenomenului literar pornit din statut hermeneutic și operat pe corpul ideilor literare. [...] Critica lui Adrian Marino nu este, prin urmare, nici o critică despre critică, cum au rezumat-o unele lecturi superficiale, deoarece [...] obiectul ei nu este critica – cu istoria, cu sistemele, cu metodele și cu scopul ei –, ci ideea literară ca atare. [...] Descoperirea cea mai de seamă a criticii lui Adrian Marino stă [...] în exprimarea vocației sale sincronice. Raportând acest câștig al ei în cerc metodologic, nu ni se pare cu nimic exagerată opinia după care condensarea structurală a acestui tip critic este cu adevărat cea mai solidă elaborare sistemică produsă până azi în cultura noastră critică”. □ *Sentiment moral și fior cosmic* degajă, pentru Cornel Moraru, volumul *Paznic de far* al lui Geo Bogza: „Desigur, cartea de față este, înainte de toate, ceea ce autorul ei o consideră: «un jurnal, sau o foaie de temperatură a spiritului meu, de-a lungul unei întregi epoci, căreia îi devin oglindă». Ca și în alte opere, Geo Bogza oscilează intempestiv între realitate și propria-i conștiință. Accesul direct la fapte nu-l împiedică

că să le mai împrumute câte ceva din chipul lui interior. Eul și lumea comunică fabulos după principiul oglinzilor paralele. Fiecare se reflectă în opul său, pentru a-și da seama că există. [...] Ca orice mare artist, Geo Bogza se oferă singur cititorului. Critica poate evita cu greu tautologia. Seducția scrisului său e prea mare, încât prima tentație este de a-i împrumuta limbajul. Parafrazându-l, totul se cere să pornească de la text și să se întoarcă iarăși la text”. □ A.I. Brumaru abordează romanul *Delirul* din perspectiva eseului *Rostirea moromețiană*, pe care l-a publicat în nr. 3/1975 al revistei *Transilvania*: „Ce este, totuși, rostire moromețiană în *Delirul*, în afara personajelor coborâte direct din *Moromeții* și prelungite aci, ori în afara preocupării de structuri agiornamentale de conștiință? O rostire moromețiană a fost substituită de alta, însă de aceeași natură, cu, de data asta, o desfășurare a ei printre evenimentele concrete. Un punct de întâlnire între acestea două e, pe urmă, interesul, același, pentru cadrul politic de mișcare a conștiinței, ca și necesitatea de a comenta, în stil moralist, istorisirea de experiențe existențiale fundamentale: note ce fac și din acest segment al operei lui Marin Preda, *Delirul*, o carte de excepție a literaturii române de azi”.

■ Sub genericul *Patru autori tineri vă prezintă patru întâmplări ieșite din comun*, sunt publicate povestiri de Ulpiu Chirca (*Cei pentru care nu bat clopotele*), Cornel Ungureanu (*Acolo într-o zi de iarnă*), Ioan Voaideş (*Casele nu rămân niciodată pustii*), George Pușcariu (*Ca flacăra e sângele*).

■ Semnează versuri Nicolae Stoe, Ermil Rădulescu, Gh. Anca, Miron Rusu Barian, Ion Lupu.

■ Este relatată, sub semnătura *Observator*, participarea unor membri ai Cenaclului brașovean „Astra”, condus de scriitorul Ion Topolog, la ședința Cenaclului revistei *Luceafărul* din 31 martie. Claudiu Mitan, Al. Deniforescu și Mihai Modruț au citit versuri, iar Ovidiu Moceanu proză. Însemnarea face referiri la cronică din nr. 15 al *Luceafărului*, precum și la „aprecierile elogioase” cu care au fost întâmpinate creațiile brașovenilor de către Nicolae Dragoș, Nicolae Velea, Doina Uricariu, Nicolae Ciobanu ș.a. Articolul este acompaniat de versuri ale lui Al. Deniflorescu, menționându-se că, dintre autorii care au citit la București, ceilalți „au mai fost prezenți în paginile publicației noastre”. De asemenea, însemnarea evidențiază și alte activități ale Cenaclului „Astra”, între acestea o întâlnire cu studenții brașoveni, la care a luat parte și scriitorul V. Copilu-Cheatră.

■ Ștefan Suciu marchează, printr-un medalion, centenarul nașterii cărturarului brașovean Axente Banciu, întemeietorul revistei *Țara Bârsei* și al Bibliotecii publice „Dr. Alexandru Bogdan”.

■ La 350 de ani de la naștere, savantul Apáczai Csere János, autorul *Enciclopediei maghiare* (Utrecht, 1655), născut pe meleaguri brașovene, este omagiat de Apáthy Géza.

■ În grupajul *Note, contranote*, A.I. Brumaru îi impută lui Ion Caraion maliția gratuită cu care scrie, în volumul de eseuri *Enigmatica noblețe*, despre Ioan Alexandru (*E lipsit de noblețe, dar e rău*). Comentatorul e deranjat, de pildă, de faptul că autorul ironizează „ieftin și îmbufnat” discreta transformare onomastică a confră-

telui său (care nu mai semnează Ion Alexandru, ci Ioan Alexandru) și dezvăluie adevărata identitate a lui Ion Caraion, pseudonimul lui Stelian Diaconescu. A.I. Brumaru consideră că exercițiul critic din volumul discutat „se confundă cu pamfletul de cuvinte”. De aici, o teoretizare care vizează „relația criticului cu opera”, bazată bibliografic pe un studiu al lui Werner Krauss. Și un *Adaos*, în loc de P.S.: „Am rămas surprinși că, în afara revistelor *Tribuna*, *Lucefărul* și *Săptămâna*, care au propulsat, susținut și cultivat, cu stimă și obiectivitate, opera poezilor (Ioan Alexandru, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu) căzuți acum sub condeiul neal al lui I.C., nicio altă publicație nu a simțit nevoia să dea o replică”. □ Tot aici, Ion Hațeganu are în vedere *Vitalitatea revistelor școlare* din județul Brașov.

• [„Cinema”, nr. 6] Răzvan Popovici analizează critic filmul *Hyperion*, cu un scenariu de Mihnea Gheorghiu. □ Este prezentat filmul polițist *Cercul magic*, inspirat din romanul omonim al lui Nicolae Mărgeanu. Actorul Octavian Cotescu, care joacă rolul maiorului ce anchetează cazul, mărturisește: „Sperând că filmul, până la urmă, va pune în valoare ceea ce mi-a plăcut mie mai mult în carte, v-aș spune că inițial m-a interesat calitatea romanului. În primul rând, pentru că această carte își propune, în limitele genului respectiv, o analiză psihologică și socială mai puțin obișnuită. Se au în vedere consecințele tragice ale psihozei războiului [...]”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 6] Alexandru George continuă studiul despre *Maiorescu* adnotând romanele lui Duiliu Zamfirescu: „Oricum am judeca aceste afirmații și orice i-am avea de reproșat lui Maiorescu, în relațiile dintre el și alții trebuia să ținem seama de această structură intelectuală pe care el o impunea prieteniei. Cazul lui Duiliu Zamfirescu pledează tocmai la acest sens. Omul care putuse inspira mentorului său notația «bête» pe un text literar al său, apoi, peste mulți ani, să-l determine a-l considera «sot», nu putea decât să-și piardă prietenia unui atât de dificil partener. Maiorescu era prea intransigent ca să tolereze amicitiiile călduțe și inadecvate, și, în măsura în care atrăgea oamenii intere– sîndu-i ba de cele mai multe ori făcînd el primii pași în întîmpinarea lor, îi îndepărta ca printr-o fatalitate până la urmă. Mai ciudat e că nu numai biografii ci el însuși s-a plîns că în ciuda mulțimii de oameni care l-au înconjurat, a rămas un fundamental și, credem noi, un incurabil singuratic”. ■ În textul *Cruzimea inițierii*, Nicolae Manolescu meditează la *Creanga de aur*: „În povestirea lui Sadoveanu este o altă idee profundă și anume aceea că înțelepciunea, oricât de bine ar fi întemeiată pe blîndețe și generozitate, nu e scutită uneori de a face rău. Breb este răspunzător de nefericirea Măriei: el o vestește și o călăuzește spre viața ei mizerabilă. Marea cunoaștere a legilor lumii nu-l poate împiedica pe Breb de a aduce răul asupra celei mai inocente făpturi din câte a întîlnit”. ■ Constantin Coroiu consemnează interviul cu Mihai Ursachi: „– *Critica te-a răsfățat ba, cea bucureșteană, ți-a creat și imita-*

tori (*bineînțeles, numai la Iași*) deși ești un poet atât de tânăr, încât nu figurezi nici în dicționarul lui Marian Popa. – În ce privește prima parte a propoziției tale ți-aș răspunde că, dacă este cu puțință o oarecare detașare a persoanei, critica în general s-a apropiat puțin de esența sau de intenția efortului meu în poezie. Socot că versurile mele se bucură doar de înțelegerea unor cercuri relativ restrânse. (Mi-ar face plăcere să greșesc în privința asta). Cât privește ideea cu imitatorii, asta este treaba criticii. Nu știu mare lucru despre dicționarul lui Marian Popa, deși m-am uitat prin el; faptul că eu figurez sau nu în el nu are nicio importanță. – *Într-un interviu pe care ți-l luam la debutul tău editorial cu volumul Inel cu enigmă (își făcea atunci debutul și Editura Junimea) te întrebam ce este poezia? Acum aș vrea să te întreb dacă poezia este pentru tine o profesiune?* – Poezia este mai mult, mult mai mult decât o profesiune. – *Ce împrejurare anume din viața ta te-a făcut să scrii poezie?* – Prefer să las sub tăcere împrejurările care m-au adus la poezie. Mai înainte de asta am fost vârat până la urechi, aproape înecat în filosofie, teosofie și altele decurgând din acestea. Am publicat primele trei poezii la vârsta, nu tocmai fragedă, de 27 de ani. – *Mihai Ursachi, te consideri o voce distinctă, originală în poezia actuală?* – N-am să-ți spun în niciun caz ce cred despre poezia mea. Dacă formulezi întrebarea la modul general, discuția poate avea loc. – *Consider-o formulată la modul general.* – Experiența de-o-singură-dată a unui spirit în viața aceasta are prin definiție ceva original, incomparabil și inconfundabil. Așa și lucrarea poetică în măsura în care e conștientă de ea însăși și este expresia francă a unei astfel de experiențe cată să fie unică, neconfundabilă. – *Ce părere ai despre noțiunea de generație în literatură?* – Este o noțiune ca oricare alta, discutabilă. – *Totuși, din care generație crezi că faci parte?* – Nu cred că se poate vorbi de o generație din care fac și eu parte. Termenul generație este adeseori abuziv folosit. Dintre contemporani mă gândesc cu dragoste la poeți cu suflute de aur, ca Dan Laurențiu, Nichita Stănescu, Cezar Ivănescu, Ion Drăgănoiu, Emil Brumaru, Nicolae Prelipeanu, Horia Zilieru și încă alții. – *Sper că nu e o ordine valorică.* – Cu «ordinea valorilor» se ocupă îndeajuns critica; dragostea nu cunoaște ierarhie. Poezia adevărată e dragostea însăși ce nu încapă decât în vase pe măsură, adică nemăsurate. Și tocmai de aceea n-am să-mi refuz bucuria unor nume grațioase și pline de har (mențin pleonasmul) precum Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, Ileana Mălăncioiu și din promoția mai recentă – Mara Nicoară și Lucia Negoită. – *Îți place Marin Sorescu?* – Nu am gustat și nu gust poezia lui Marin Sorescu. Însă, departe de mine gândul de a ignora sau minimaliza importanța pe care apariția sa a avut-o în câmpul liricii noastre. Învățăm în egală măsură din reușite ca și din eșecuri. Cred că Marin Sorescu este un mare dramaturg și un subtil eseist. – *Dar Ioan Alexandru?* – Nu știu de ce mă întrebi aceasta. Părerea mea, ca simplu cititor de poezie, poate fi eronată, iar dacă ținem cont și de faptul că autorii au o subiectivitate specială,

eroarea poate fi dublă. Dar, întrucât acesta este scopul întâlnirii noastre... – ... *nu, scopul întâlnirii noastre nu este acela de a face erori.* – ... am să-ți răspund: Ioan Alexandru este un poet important, ale cărui merite au fost și sunt apreciate de critică. Prezența sa în poezia română de azi este marcantă și fructuoasă. Mi se pare însă că păcătuiește prin cantitate, printr-o insuficiență a self-controlului artistic, de aceea unele din «îmnele» sale sunt proză amorfă și prolixă. Concepția sa generală despre poezie mi se pare elementară și inacceptabilă; dar iar mă-ntorc și zic că sunt unit cu el într-o anumită privință, cea esențială. Considerându-l eronat, tot ce-i doresc este ca eroarea să-i izvorască din bună-credință și atunci condiția sa morală și subiectivă mi s-ar părea excelentă. Nu aprob ceea ce s-a scris în «Enigmatica noblețe», deși unele obiecțiuni de acolo pot fi susținute; nu aprob nici violența penibilă cu care s-a ripostat aceluși articol violent și penibil. Consensul unanim în materie de literatură poate ușor degrada în letargie dogmatică, iar acesteia din urmă îi este preferabilă chiar și eroarea”. ■ De critica poeziei se ocupă Daniel Dimitriu, care prezintă trei volume de versuri. □ Const. Ciopraga, *Ecran interior* (Junimea, 1975): „Volumul are aspectul cozeriei, în unele momente pare o narațiune vie a faptului divers. Nonșalanța demitizantă e verificabilă și în stil. Ca însușiri ale acestuia să amintim simplitatea degajată, oralitatea, absența metaforei ornamentale, a emfazei și prețiozităților. Scăderile de ton și de ritm sunt fatale: o fisură distruge o poezie întreagă. Acest debut editorial dovedește că vârsta poeziei poate fi situată mult după adolescență, în anotimpul candorilor înțelepte. *Ecran interior* este, într-un subtext bine ascuns, o suită de variațiuni elegiace pe tema crepusculului biologic”. □ Ioanid Romanescu, *Paradisul* (Junimea, 1975): „Ioanid Romanescu este un spirit frondeur alimentat de existența unor fidelități nezdruncinate și mereu amenințate. Paradisul îmi apare mai unitar valoric decât alte volume. Numeroasele poezii remarcabile (cu câteva din ele am ilustrat, spre edificare, acest comentariu) poartă amprenta forței și a simplității absolute. Emoția lirică țâșnește stridentă, asemenea aburului prin supapele autoclavei”. □ Octavian Voicu, *Viața pe rod* (Junimea, 1975), care: „este expresia unei senzualități vegetale bine sugerate, senzualitate care trece în cuvânt, «umflându-l» și făcându-l să «înflourească» și să domine; îi simțim pulsația interioară de sămânța gata de încolțire. Octavian Voicu nu stăruie însă asupra proceselor secrete, el simte nevoia să afirme consecințele lor. Bucuria rodirii întrece interesul pentru chinurile zămislitoare ale seminței”. ■ Secțiunea dedicată prozei, *Literatura de frontieră*, este semnată de Val Condurache, acesta recenzând patru cărți. □ Șerban Cioculescu, *Amintiri* (Eminescu, 1975): „Spiritul critic nu s-a dezmințit nici în *Amintiri*: constatăm cu satisfacție că mirajul literaturii nu l-a amăgit pe critic. Prea raționalist pentru a crede în intenția limbajului amintirilor, Șerban Cioculescu s-a ferit în cea mai mare parte a cărții de capcanele

memoriei involuntare, producătoare de ficțiuni: acesta e principalul merit al cărții”. □ Ion Istrati, *Păsări cântătoare* (C.R., 1974): „Povestirile lui Ion Istrati din volumul *Păsări cântătoare* au la bază, în marea lor majoritate, un fapt real. Scriitorului îi place să călătorească din marea curiozitate de a cunoaște oameni și fapte noi; povestește întâmplări la care a fost martor sau chiar situații în care a fost implicat. În călătoriile sale, se lasă furat de ineditul unei împrejurări, într-o aventură insolită. Dar aceasta nu se întâmplă decât atunci când situația promite să aibă haz”. ■ La *Critica Criticii*, Al. Dobrescu se ocupă de două studii: □ „*Sub semnul lui Aristarc* este o carte de mare densitate analitică. Am socotit însă că e mai nimerit să atrag atenția asupra dificultăților teoretice ale poziției formulate de George Munteanu, decât să mă opresc la informația critică propriu-zisă ori la virtuțile de critic și istoric literar ale autorului, cunoscute, de altminteri, din volumele anterioare”. □ Dan Zamfirescu, *Istorie și cultură*: „Ca și mai vechiul *Spre noi înșine, Istorie și cultură* este o tentativă de a puncta, în baza unei «perspective unitare», contribuția românilor la «tezaurul valorilor spirituale și umane universale». Fie că scrie despre Neulce ori Cantemir, fie despre Gh. Lazăr ori Kogălniceanu, fie despre Iorga ori Lovinescu, Dan Zamfirescu se oprește constant și cu insistență asupra acestei chestiuni”. ■ În textul *Marin Sorescu deocamdată*, George Pruteanu analizează două cărți ale scriitorului menționat: □ *Norii* (Scrisul românesc, 1975): „În ciuda reputației de iconoclastie și inconformism, poezia lui Marin Sorescu – construită la rece, din cap – este o poezie sentimentală și aparține unui sentimental sadea, care însă se rușinează de această meteahnă în contratimp cu secolul, drept care o ajustează cerințelor mereu crescânde de concretețe și cerebralitate. Volumul antologic *Norii*, pe care și l-a alcătuit poetul însuși, este o bună bază de verificare a observației de mai sus”. □ *Setea muntelui de sare* (C.R., 1974): „În mod vădit, piesele lui Sorescu se trag din poeme și reprezintă o formă superioară de organizare a acestora. Dacă îngroșăm puțin liniile, vom vedea în poezia lui Sorescu materia și în teatrul său spiritul... Piesele sunt niște lungi poeme soresciene, și – ca experiență tipografică – s-ar putea culege ca atare, obținându-se dovada”. ■ Adrian Marino descoperă cartea *Ultimul romantic: Mihai Eminescu*, (*The Last Romantic: Mihail Eminescu*, English version and introduction by Roy MacGregor-Hastie, Iowa City, University of Iowa Press, 1972. ■ Hristu Cândroveanu semnează textul *Un eseu colocvial despre Cervantes*, făcând referire la studiul lui Valeriu Cristea: „*Pe urmele lui Don Quijote* o carte deschisă, dând sentimentul cui o parcurge, de a-i sta la îndemână să o îmbogățească oricât de mult, cu noi și noi sugestii. Din acest unghi, citatele criticului din Cervantes, ca și din numeroase exegeze străine, nu numai că nu împovărează, dar dimpotrivă se înscriu organic în modalitatea abordării subiectului”. ■ În textul *Jean Boutière și „țăranul cel mare”*, Const. Ciopraga se referă la studiul scriitorului francez despre Ion Creangă: „Librarul J. Gamber

lansa la Paris, în aprilie 1930, volumul *La vie et l'oeuvre de Ion Creanga*, sub semnătura unui tânăr profesor francez”. ■ Despre *Fantasticul „Jocului secund”* scrie Mirela Roznoveanu: „În toate cazurile este evident că Ion Barbu a tins spre o claritate superioară foarte personală și atât de... fantastică, în formularea expresivă a unui ideal de puritate și nu spre o încifrare terestră a lirismului. Un alt argument îl furnizează prezența numeroaselor tautologii lirice sau mai bine-zis a imaginilor bazate pe un enunț tautologic în care întotdeauna unul dintre termeni este un «insidios», un hiperexact... din nefericire aproape necunoscut liricii și de aceea explicat suplimentar de poet din instinct și o formidabilă dorință de comunicare”. ■ În textul *Inteligența modernă și sentimentalismul provincial*, Dana Dumitriu scrie despre Mihail Sebastian: „O lectură atentă a întregii opere a lui Mihail Sebastian derutează. Se desemnează limpede o discrepanță între gândirea speculativă, inteligența și spiritul teoretic al eseisticii scriitorului și aspectul oarecum desuet al prozei, melodramatic și convențional al dramaturgiei sale”. ■ Iorgu Iordan analizează cartea lui D. Macrea, *Limbă și lingvistică română* (Ed. Didactică și pedagogică, 1973): „Această ultimă carte a fecundului nostru lingvist – ultima, bineînțeles, pentru moment – este o adevărată enciclopedie. Nicio ramură și nicio problemă mai importantă a lingvisticii, în sens larg, nu se lasă așteptată zadarnic de către un cititor avid să se instruiască și să se documenteze temeinic și ușor. Cu un dicționar enciclopedic ea seamănă nu numai prin trăsăturile specifice ale celui dintâi, care sunt bogăția și varietatea cunoștințelor, ci și prin marea accesibilitate a acestora. Folosul cu care se alege, până la urmă, cel care consultă cartea este însă inferior, cel puțin în ce privește claritatea și precizia expunerii”. ■ La *Ion Budai-Deleanu și conștiința unui sfârșit de secol* reflectează Elvira Sorohan: „Numai o conștiință artistică teoretic clarificată putea stăruii în ideea că scriitorul trebuie să înfățișeze creator realitatea eroului istoric, pentru că el deține arta «podoabei și măiestria voroavei». Prin «subțirimea și gingășia condeiului său» impune admirației lumii virtuțile unui erou, altfel rămas obscur. Creativitatea autorului, crede Budai-Deleanu, îi asigură un rol de întâietate în relația estetică scriitor-personaj. Datorită lui, eroul supraviețuiește, fiind succesiv contemporan cu toate epocile următoare, la «existența» lui exemplară putând fi raportate, ca la un model, alte realități umane”. ■ În textul *Sisteme lirice (I)*, Constantin Pricop prezintă cartea lui Ezra Pound, *Cantos și alte poeme*, în românește de Ion Caraion, prefață de Vasile Nicolescu, Ed. Univers.

• [„Echinox”, nr. 6] Ion Pop consideră că debutul editorial al lui Eugen Uricaru cu volumul *Despre purpură*, un debut mult mai tardiv decât al colegilor de promoție, dezvăluie „unul dintre cele mai autentice talente ale noii generații de prozatori” și că povestirile lui nu sunt fantastice, ci reprezintă mai degrabă „un proces de instalare conștientă a ficțiunii în realitatea imediată” (*Ficțiuni utile*). ■ Gheorghe Perian privește prin ochean cercetarea literaturii

române vechi din volumul de studii al Doinei Curticăpeanu, *Orizonturile vieții în literatura veche românească*, apreciind că procedeul folosit de autoare este adecvat scopului „acela de a găsi în opera cronicarilor o problematică de interes contemporan” și de a avea în vedere „opera ca meditație asupra destinului uman”. ■ Ion Marcoș îl consideră pe Teohar Mihadaș „un creator de vocație”, în urma analizei ultimului său volum de versuri *Elegii* (Eminescu, 1975), despre care mai precizează: „Rostirea poetică e la el act de comunicare total, transpunere în cuvânt a unei tensiuni emoționale intense, avântate”. ■ Versuri semnate de Augustin Pop, Aurel Șorobetea, Ștefan Damian, Virgil Mihai. ■ Adrian Popescu îi dedică Olimpiiei Radu, dispărută prematur dintre echinoxii, un frumos medalion evocator, intitulat *Pia*. ■ Pe urmele unui „sondator al adâncimilor ontice”, Ion Cristofor punctează „periplul odiseic” din poezia lui A.E. Baconsky. ■ Din interviul dat de Romulus Vulpescu (și realizat de Mihai Măniuțiu și Alexandru Dabija), reținem câteva aprecieri asupra literaturii contemporane: „ – Mie-mi plac foarte mult oamenii care au alte moduri de a se exprima decât mine. Ștefan Augustin Doinaș e un poet excepțional, pe care-l iubesc pentru Stanca și pentru tot Cercul de la Sibiu. Ioanichie Olteanu are niște balade excelente rămase în revista Cercului de la Sibiu și necuprinse încă într-un volum. Sunt un mare iubitor al poeziei lui Ioan Alexandru, un fel de Blaga contemporan, și îl numesc astfel pentru a-l situa în configurația poeziei noastre făcând apel la niște modele ilustre. Iubesc poezia lui Sorescu, dar o gust mai puțin pe cea a lui Nichita Stănescu. Adrian Păunescu, și nu confund omul cu poetul, e foarte inegal, scrie mult și prost, dar are și poezii excelente. Vina lui Păunescu e că publică absolut tot ce scrie: aș zice, făcând un paradox, că publică mai mult decât scrie. Eu țin și la poezia lui Tudor George, ca și a lui Dimov; de asemenea, Geo Dumitrescu e un om la care țin foarte, foarte mult. Există un poet la Cluj-Napoca, Horia Bădescu, pe care de asemenea îl iubesc. Constanța Buzea între femei e cea mai subtilă, cea mai sensibilă. Cu prozatorii mă descurc mai ușor că sunt mai puțini. În afară de Marin Preda cu *Moromeții* și *Delirul* acum în urmă, și Eugen Barbu cu *Groapa* și cu *Princepele*, inegali și unul și altul, cu câteva opere fundamentale, dintr-o generație mai apropiată îl apreciez pe Ștefan Bănuțescu, cu *Iarna bărbaților*. Laurențiu Fulga are o carte foarte bună, *Moartea lui Orfeu*. E apoi un tip foarte interesant, care e controversat, dar care scrie o proză foarte solidă, deși cam stufoasă Ion Lăncrănjan, autorul *Cordovanilor*. El a scris de curând o carte excelentă, *Caloianul*. [...] Între critici, din generația mai tânără, singurul de mare forță, de mare suprafață și talent este Laurențiu Ulici. Dintre cei mai vechi, primul și șef de grupă, e Cornel Regman. Destul de inegal dar foarte interesant e Negoșescu. Sunt și alții care scriu bine, dar i-am prins pe mulți cu ocaua mică și mi-am pierdut încrederea în calitatea lor de critici. Pe critici nu trebuie să-i prinzi cu *nelecturi*.” ■ În studiul *Epifania lui Hyperion*, Ștefan Borbély aplică o mitocritică

la poezia eminesciană. ■ Deoarece numărul stă, tematic, sub semnul lui Eminescu, mai scriu exegeze despre poetul național: Virgil Podoabă – *Narcis și Orfeu*, Augustin Pop – *Helios și lumile solare*, Dan Mihăilescu – „*Voit-am a mea limbă să fie ca un râu*”, Gheorghe Perian – *Cuvântul și tăcerea*. □ Marian Papahagi îl prezintă publicului român pe esteticianul și filosoful italian Luigi Pareysón din a cărui *Estetică, teorie a formativității* traduce un lung fragment extras din ultimul capitol. ■ Interesant este și scurtul interviu (format din patru întrebări) acordat de Liviu Ciulei Corinei Carp: – *Există diferențe marcante între regia de teatru și cea de film?* – Regia de teatru nu se deosebește de cea de film. E aceeași operație făcută cu două instrumente deosebite. Nu cred în virtuțile meseriei, nici în noutate, originalitate. Cred în acumulări care au ca rezultate noul, cred în înțelegeri care capătă altă lumină sau structură artistică asupra unui fenomen, deci o înțelegere ocazionată de tot ce se întâmplă în jurul nostru, poate să schimbe fațeta aceluiași subiect în tratare. Nu cred în noul voit. Dacă ești un om cât de cât cult, vezi că nu există nou. In cinematograf, cele mai noi experiențe le găsești în primele zile ale cinematografului. Ambele sunt arte caligrafice (contează și aici ceea ce scrii). Trebuie să faci un film numai atunci când ai ceva de spus. Cred că foarte vinovat este filmul de imensă maculatură (4900 din 5000 de filme sunt maculatură – 80 profesionale, 10 bune și 10 excepții). Nu s-ar putea face acele 100 de filme fără cele 4900, care duc cinematograful fie spre pornografie, fie spre comercial sau falsă atitudine”. ■ Radu Țeposu traduce din Eliseo Diego.

● [„**Familia**”, nr. 6] Un interviu de Stelian Vasilescu cu istoricul literar Marin Bucur, despre *Eminescu – dramaturg teoretician și eseist de teatru*: „*Teatrul lui Eminescu n-are nevoie de un serviciu de toleranță din partea posterității. Există! Păcatul cronic este că nu se știe*” [fragmente din volumul *Cred în teatru*, predat editurii Facla], Eminescu având o evidentă vocație dramaturgică (aparținând structurii sale lirice) încă din marile sale poeme de viziune dramatică, *Memento mori*, *Gemenii*, iar ca om de teatru complet Eminescu este și un critic de teatru foarte modern, pe care îl continuă Camil Petrescu, pentru că așa trebuie să fie un cronicar dramatic contemporan, „o personalitate, cu o pregătire complexă, creator el însuși”. „Odată cu publicarea vol. VII *Eminescu* intrăm într-o etapă nouă, a doua și sperăm și ultima a primei editări integrale a operei sale. Prima etapă, am numit-o și o vom numi mereu, *etapa Perpessicius*... Perpessicius a salvat prestigiul culturii noastre moderne... Reacțiile critice care încep să scoată capul pe ici pe colo contra lui Perpessicius sunt răbufniri ale unei mediocrități excitate. Cine mai poate relua această muncă de chin de o viață? Cine mai trece pe la manuscrisele eminesciene? Nimeni din generațiile de după război nu mai are timp de așa ceva. Rar de tot mai ales la comemorări și aniversări, mai apare câte un rătăcit prin sala de manuscrise de la Biblioteca Academiei”. □ Eseul *Stilul și*

stilistica de H. Wald se ocupă de volumul lui Iorgu Iordan, *Stilistica limbii române*, Ed. Științifică, 1975. □ Cronicile literare se opresc la Bazil Gruia și cartea *Blaga inedit, amintiri și documente* (de Val. Tașcu), Monica Săvulescu și nuvelele din *Tulburi apele Crasnei*, 1974, Cartea Românească (de Virgil Suci), *Deplasarea spre roșu* de T. Vâjeu (articol de Simion Bărbulescu), baladele lui Virgil Nistor din *Ispititoarea pasăre de foc*, Albatros, 1975 (de Nae Antonescu) și *O carte de excepție, Orizonturile vieții în literatura veche românească* de Doina Curticăpeanu, Minerva, 1975 (recenzie de Mircea Constantin). □ Gh. Grigurcu comentează volumul lui Geo Bogza, *Paznic de far – adunând textele din „Contemporanul” (1966-1973)*, dar și *Reperete critice* ale frondeurului M. Nițescu.

● [„**Presa noastră**”, nr. 6] Publicația inserează un grupaj de citate din cuvântări ținute de Nicolae Ceaușescu (sub titlul generic *Tovarașul Nicolae Ceaușescu despre sarcinile presei și radioteleviziunii*), care confirmă ideea că tezele din 1971 nu sunt un accident ci urmarea unor idei pe care șeful statului le-a avut dintotdeauna: „Presa, radioul și televiziunea și-au câștigat prețuirea celor mai largi mase. [...] Îmbunătățindu-și continuu activitatea, și pe viitor cea mai de seamă îndatorire a presei, preocuparea ei centrală trebuie să fie reflectarea politicii interne și externe a partidului, a muncii eroice a poporului nostru pentru construirea noii orânduiri. Tribună a experienței înaintate, promotor activ a tot ce este nou și avansat, presa trebuie să practice sistematic în paginile ei largi schimburi de opinii în problemele activității de partid, ale construcției de stat, economice, cultural-educative, ca și în alte probleme de interes obștesc. Este necesar să se analizeze în paginile presei în mod critic lipsurile și neajunsurile ce se manifestă în diferite sectoare ale activității noastre, să se dezvăluie cauzele acestora, arătându-se căile pentru înlăturarea lor. Debaterile din presă să se desfășoare în spirit constructiv, de principialitate comunistă, urmărindu-se continua îmbunătățire a muncii”. Din *Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea al P.C.R.* – 19 iulie 1965. Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. I, pag. 91. ■ „Publicațiile noastre de toate genurile au datoria de a acționa consecvent pentru lărgirea orizontului de cultură al poporului, pentru ridicarea nivelului științific și informarea maselor asupra a tot ceea ce este nou, valoros în cunoașterea și experiența umană, atât în țara noastră cât și pe plan universal. Ele trebuie să devină în mai mare măsură o tribună de instruire multilaterală a oamenilor muncii, de stimulare a ridicării nivelului de pregătire profesională, de sporire a competenței în toate domeniile de activitate. Presa este, de asemenea, un puternic instrument al partidului și statului nostru în activitatea de îndrumare și stimulare a creației artistice, în desfășurarea muncii culturale de masă. Un rol important în această privință au

atât publicațiile cotidiene cât și revistele periodice cu caracter cultural-artistic. Publicațiile, în special cele de specialitate, nu manifestă încă destulă combativitate față de unele tendințe negative care mai există în domeniul culturii și creației de artă, nu iau întotdeauna atitudine hotărâtă față de operele slabe, confuze, față de «modele» și curente care nu au nimic comun cu realitățile românești, cu spiritul și cultura poporului nostru. Unele din revistele literare și de artă se fac uneori ele însele ecoul unor puncte de vedere confuze, greșite, despre artă, care nu au ce căuta în presa din țara noastră, publică lucrări rupte de viață, de preocupările societății noastre socialiste – lucru ce trebuie cu desăvârșire lichidat. Este necesar ca, în special în cadrul revistelor și periodicele de literatură și artă, să crească spiritul de răspundere față de dezvoltarea culturii noastre socialiste, față de educația culturală a poporului nostru. Acestea trebuie să promoveze cu mai multă fermitate principiile estetice ale partidului nostru, să lupte pentru o cultură realistă, militantă, care să slujească cauza construcției socialiste, formării conștiinței omului nou. Sunt unii tovarăși în domeniul artei și culturii care ar dori ca revistele noastre să le publice, fără niciun discernământ, lucrările, indiferent de calitatea și valoarea lor educativă și estetică, socotind că libertatea presei este sinonimă cu posibilitatea de a da acestor reviste un conținut corespunzător punctului lor de vedere, bunului lor plac. Trebuie înțeles clar că în societatea noastră întreaga presă – fie ea cotidiană sau periodică, social-politică sau culturală – trebuie să promoveze cu consecvență și fermitate linia politică a partidului. Și numai linia politică a partidului nostru comunist. Toate revistele și publicațiile trebuie să oglindească concepția și punctul de vedere al organelor și organizațiilor politice, sociale și culturale de care aparțin, ideologia societății noastre socialiste. Nu se poate admite sub niciun motiv publicarea unor lucrări sau opinii – indiferent din partea cui ar veni – care contravin ideologiei partidului nostru, concepțiilor societății noastre, idealurilor și intereselor poporului nostru, constructor al socialismului. Aceasta impune necesitatea ca în conducerea revistelor și publicațiilor să lucreze oameni hotărâți să militeze de pe aceste poziții, să promoveze cu pasiune și fermitate politica partidului în domeniul culturii și artei, în toate domeniile de activitate”. Din *Cuvântare la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scânteia”, organ al C.C. al P.C.R.* – 25 sept. 1969. Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 4. □ Redacția realizează o amplă discuție cu redactorii revistei „Cutezătorii” înainte de apariția numărului 400. Răspund, printre alții, Mihai Negulescu, redactor-șef, Horia Aramă, Costache Anton și Ovidiu Zotta. □ Nestor Ignat semnează necrologul recent dispărutului Scarlat Callimachi, fondatorul publicației „Clopotul”. □ Mircea Rădulescu semnează un medalion *Octav Livezeanu*, la moartea publicistului. □ O anchetă a publicației inse-

rează informații despre lucrările de licență ale absolvenților celei de-a doua promoții de jurnaliști: „Aristotel Bunescu: Lucrarea va fi monografia critică a ziarului „Lumea românească“, apărut la București din iunie 1937 până în februarie 1938 sub conducerea lui Zaharia Stancu”. □ Milena Comarnescu consemnează amintirile lui Ion Felea din perioada când era corector la „Dimineața” și „Adevărul”. □ Pavel Apostol recomandă cititorilor volumul *Labirintul* de Francisc Păcurariu.

● [„**Ramuri**”, nr. 6] Alexandru Talex, în articolul *Un Panait Istrati mai aproape de realitate*, analizează studiul critic al Gabrielei-Maria Pintea (*Panait Istrati*). Autoarei îi este remarcată reușita de a realiza „la sfârșitul exegezei sale”, portretul personalității creatoare așa cum se desprinde din opera lui Istrati. □ Sunt publicate poeme de Dan Lupescu și George Cladova. ■ Apar patru poeme de Marin Sorescu: *Rostul*, *Cine-a fost Ciula?*, *Nea Florea ia lecții de arat*, *Pripeală*. ■ În „Cronica literară”, Al. Piru are un studiu amplu – *Florența Albu, Ana Tăușan, Irina Mavrodin*. Florența Albu își face recunoscută poezia prin „versul alb, inhibiția emotivă, reticențele, reportajul sau confesiunea laxă, prolixă”. Victoria Ana Tăușan aduce în opera sa, problematica timpului, nostalgia copilăriei, „spectacolul cosmic”. Al. Piru notează descoperă la Irina Mavrodin predilecția pentru o poezie *imaterială*, limbajul „glacial”, „imaginile obsedante” arată „o monotonie studiată”. ■ Alexandru Balaci în *Lucian Blaga în contextul european* comemorează optzeci de ani de la nașterea lui Lucian Blaga, un prilej de a reaminti ecoul poetului și filozofului român în cultura europeană, Edgar Papu așezându-l între Unamuno și Sartre. ■ În secțiunea *Cartea de critică*, Constantin Dumitrache scrie o recenzie la *Arhipelag de semne* (C.R., 1973) în care îi apreciază lui Mihai Ungheanu, spiritul polemist, „intuiția exactă” care conduc la „o lectură antrenantă și incitantă”. □ Grigore Traian Pop reia articolul din numărul anterior, *Personalismul energetic (II)*. Grigore Traian Pop scoate în evidență *paradoxul gândirii* lui C. Rădulescu-Motru, și anume în „refuzul cauzalității mecanice [...] introduce o cauzalitate lineară”. ■ În *Motivul exilului în poezia lui Dimitrie Bolintineanu*, George Sorescu observă că „motivul exilului în lirica lui Dimitrie Bolintineanu are mai multe nuanțe. De la atitudinea politică, protestatară, împotriva formelor tiranice, la târzia reverie romantică, aparent calmă, totdeauna elegiacă”.

● [„**Secolul 20**”, nr. 5-6] În acest număr, la rubrica intitulată *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale*, sunt prezentate succint transpunerile din „literatura eseistică și de idei” realizate în cele trei decenii de după 23 August: Montaigne, Giambattista Vico, D’Holbach, Doamna de Staël, Hegel, Sainte-Beuve, Emerson, Ortega Y Gasset, T.S. Eliot, Alain, Gundolf, Auerbach. Comentariile concentrate și docte, semnate de Irina Mavrodin, Gabriel Liiceanu, Irina Eliade, N. Steinhardt, Alexandru Paleologu, Lidia Vianu, Geo Șerban, Virgil Nemoianu, sunt prefațate de o notă a redacției în care tâlmăcirile de valoare trecute în revistă sunt considerate „o temeinică

înfăptuire a culturii noastre socialiste, preocupată să preia și să evalueze critic tot ceea ce cugetarea majoră a secolelor premergătoare a produs mai semnificativ”.

• [„Steaua”, nr. 6] Ne întâmpină un editorial al lui Alexandru Philippide despre trăsăturile poeziei și ale prozei puse față-n față, concluzia fiind că „grija expresiei, care este dominantă în scrierea versurilor, nu trebuie cu niciun preț să lipsească din scrierea prozei. [...] Scriitorul, fie că scrie versuri, fie că scrie proză, trebuie să fie stăpân pe mijloacele lui dar să nu se lase stăpânit de ele”. (articolul *Reflecții despre vers și proză*). ■ Poezii de Ioan Șerb, Virgil Nistor, Nicolae Prelipceanu, Dan Milea, Aurel Rău (poemul *Ceas cu cuc*). ■ Nicolae Manolescu este prezent, în premieră, cu un lung fragment din *Utopia cărții* despre *Literatura la 1900*, studiu care începe cu doctrina literaturii sănătoase, sămănătorist-paseiste a lui N. Iorga și continuă cu „literatura regretelor boierești”, dublată de patriarhalism și idilism rural, care este nelipsită din operele lui Emil Gârleanu, Brătescu-Voinești, M. Sadoveanu, St. O. Iosif și ceilalți. ■ Constantin Noica scrie de data acesta despre aparițiile-eveniment, cum au fost, de pildă, volumul de poezii eminesciene alcătuit de T. Maiorescu în 1884 și culegerea de poezii a *Cuvintelor potrivite* (1927), iar în contemporaneitate este socotit un eveniment ediția critică și completă a operelor lui Cantemir, realizată de Virgil Cândea (articolul *Un adevărat eveniment în cultura noastră*). ■ Aurel Sasu cercetează odiseea conștiinței din lucrările lui Romul Munteanu despre epoca luminilor, toate studiile anterioare preluând-o pe ultima *Cultura europeană în epoca luminilor* (1974). ■ Fănuș Neagu este prezent cu un fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, iar Francisc Păcurariu cu un fragment din romanul *Ultima călătorie a lui Ulise*. ■ Pornind să descifreze tainele poeziei lui Nichita Stănescu, Aurel Martin își începe astfel analiza: „Nichita Stănescu e, alături de Marin Sorescu, unul dintre cei mai controversați poeți români contemporani. Cu iconodulii și iconoclaștii de rigoare. Cum era Arghezi (și nu numai el!) la un moment dat, între cele două războaie. Întâmpinat cu aplauze la debut (1960), dar mai ales la publicarea *Elegiilor* (1966), a lui *Laus Ptolemaei* (1968) și a *Necuvintelor* (1969), cunoaște aproape simultan și reacția celor ce-i pun sub semnul îndoielii harul, calitatea originală a demersului liric” (articolul *Nichita Stănescu sau despre starea poeziei*). ■ Aureliu Goci susține teza conform căreia Eugen Barbu nu-și construiește universul narativ prin adăugiri succesive sau reveniri, odată cu fiecare apariție romanescă, ci formează universuri deosebite la publicarea fiecăreia dintre cărțile sale în proză (articolul *Paradigma Princepelui*). ■ Adrian Gheorghiu și Ioan Alexandru scriu fiecare câte un articol dedicat *Monumentelor Brâncuși la Târgu-Jiu*. □ Cronica literară a lui Petru Poantă are ca subiect volumul de poezii *Focul și sărbătoarea* a lui Adrian Popescu pe care-l prețuiește la superlativ: „Pentru generația sa poezia lui Adrian Popescu înseamnă ceva mai mult

decât o valoare reprezentativă: anume, redescoperirea purității și a naivității, care figurează un posibil model uman. Elevația metaforică, răcoarea fragedă a limbajului, vaporozitatea distilată a conturelor, precum și blânda aderență la concret, bucuria de a sublima în cuvânt fragilitatea lumii redau gustul pentru armonie, pe care îndoiala relativismului l-a subminat de mult. Poezia redevine o bucurie în al cărui miez sălășluiește ființa”. ■ În talmăcirea lui Vasile Nicolescu este prezentat un fragment din critica simbolică a lui Gaston Bachelard, cu titlul «*Nuferii*» și «*catedralele*» lui Monet. ■ Emil Manu evocă perioada de după moartea lui E. Lovinescu, când cenaclul *Sburătorul* (1946) nu și-a încetat activitatea, ci a fost condus de un triumvirat: Felix Aderca, Șerban Cioculescu și Vladimir Streinu, portretizându-i pe câțiva dintre cei care au fost activi în cenaclu: Constant Tonegaru, Barbu Cioculescu, Eugen Barbu (care a citit *Groapa*), Dimitrie Stelaru (care intra și ieșea de câte ori vroia, trântind ușa), Laurențiu Fulga (ca tânăr ofițer) (articolul *Ultima ediție a cenaclului «Sburătorul»*). ■ Adrian Popescu formulează răspunsuri veleitarilor poeziei, la poșta redacției.

• [„Teatrul”, nr. 6] Redacția revistei publică articolul de fond *Prezența României*: „Pretutindeni în lume, gândirea politică românească de azi, construcția de stat a țării noastre, dezvoltarea culturii, succesele artei românești creatoare și interpretative, sunt unanim salutate cu admirație și respect. Viu demonstrate, direct și cu strălucire, în zeci de țări, valorile și calitățile poporului român sunt sintetizate în personalitatea excepțională a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în munca, operele și acțiunile sale. [...] Oamenii din viața artistică românească – și, în special, oamenii de teatru – sunt ei înșiși, nemijlocit, în măsură să înțeleagă prin propria lor experiență adevărul acesta”. □ În *Interferențe*, Florian Potra publică *Împrumutăm filme pentru scenă*. □ Amza Săceanu prezintă evenimentul *Primăvara culturală bucureșteană – 1975*. □ În *Caiete de spectacol* se publică un amplu material despre punerea în scenă a piesei lui Gorki, *Azilul de noapte*, la Teatrul „Bulandra”. ■ Leonida Teodorescu, în *Sensul unei evoluții (III)*, discută despre *Vina tragică și sancțiunea tragică*. □ În *Turnee de peste hotare*, Mira Iosif scrie despre *Teatrul Național „Ivan Vazov” din Sofia*, prezent la București cu piesele *Odihnă la Arko-Iris* de Dimităr Dimov și *Pădurea* de A.N. Ostrovski. Florian Potra scrie despre Teatrul Municipal din Köln, prezent cu *Fecioara din Orléans* de Fr. Schiller. □ În *Cronica dramatică*, C. Paraschivescu prezintă *Mutter Courage* de Bertolt Brecht (Teatrul Național din Cluj); Mihai Nadin scrie despre *Anton Pann* de Lucian Blaga, iar Ionuț Niculescu despre *D-ale carnavalului* de I.L. Caragiale și despre *Luna dezmoșteniților* de Eugene O’Neill (Teatrul dramatic din Brașov). Mihai Nadin publică o cronică dramatică la *Trei surori* de A.P. Cehov și *Idolul și Ion Anapoda* de G.M. Zamfirescu (Teatrul de Nord din Satu Mare, secția română), precum și la *Magellan* de Kocsis István (Teatrul de

Nord din Satu Mare, secția maghiară). □ În *Turnee în capitală*, Paul Tutungiu prezintă *Zigger Zagger* de Peter Terson (*Teatrul Tineretului din Piatra Neamț*), Mira Iosif scrie despre *Tragedia* omului de Imre Madách, *Prețul* de Arthur Miller și *Noile suferințe ale tânărului W* de Ulrich Plenzdorf (Teatrul de stat din Oradea, secția maghiară), în timp de Constantin Radu-Maria publică o cronică a piesei lui Mihail Sorbul, *Patima roșie* (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani). □ În *Dicționar teatral* Doru Mielcescu scrie despre *Avangardă*. □ Revista publică fragmente din piesa *Suntem și rămânem* de Paul-Cornel Chitic.

● [„Tomis”, nr. 2/ iunie] Despre romanul lui Marin Preda, *Delirul* (C.R., 1975) Nicolae Motoc se întreabă dacă este *Un roman istoric?*: „Dincolo de intriga propriu-zisă, tot timpul dublată de comentariul istoric al autorului, de derularea filmică a episoadelor politice și sociale, merită o mențiune specială tehnica narațiunii. Complexitatea evenimentelor ca și cea psihologică a personajelor presupun adoptarea unui sistem eclectic de procedee. Așa se face că narațiunea este uneori tradițională..., iar alteori foarte modernă. [...] În încheiere ne vizitează firesc întrebarea: este *Delirul* un roman istoric? Poate. Dar și el poate fi socotit, tot atât de bine și un roman de dragoste; în orice caz nu mai puțin decât romanul lui Camil Petrescu *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, căruia în concret, Marin Preda țintește să-i dea o replică”.

■ La *Veronica Micle și dorul mării* se referă Augustin Z.N. Pop: „Intrată în legendarul existenței lui Eminescu, imaginea Veronicăi Micle – în ciuda unor intrigante din contemporaneitate și a detractorilor cu orice preț – însoțește stăruitor personalitatea și amintirea. Lirica ei s-a înscris meritoriu nu numai prin privilegiul de a fi fost cea dintâi poetă acreditată de publicul larg cititor din România, ci și valoric, cum Eminescu însuși a mărturisit în câteva rânduri”.

■ Enache Puiu analizează *Proza lui Eugen Lumezianu*: „Capacitatea de construcție, darul portretistic, condensarea epicului precum și garanția de gust oferită până în prezent anunță, spus fără nicio ezitare, un romancier veritabil, un autor adică de solide elaborări epice”.

● [„Transilvania”, nr. 6] Versuri semnează: Cristofor Dancu (*Mama*), Romea Cantemir (*Antorim suprem*), Gavril Rusu (*Ce frumos ne iubeam*), Ioan Șerb (*Rapsodia Apusenilor*), Franz Hodjak (*Lumea împărțită*, în românește de Reimar Alfred Ungar), Valentin Tudor (*Prin timp*). □ Din proză citim: Ștefan M. Găbriian (*Ce ar fi de uitat și ce nu*), Serge Fauchereau (*Transilvania mitică*, în românește de Mircea Ivănescu). ■ Numărul se deschide cu textul redacțional *Civilizația socialistă, construcție și participare*: „Țara noastră trăiește pe zi ce trece amploarea dezvoltării socialiste, aceasta reflectându-se în mod firesc în documentele programatice ale partidului documente care cuprind o întreagă strategie a progresului social. Descifrând sensurile mișcării societății în procesul maturizării noii orânduiri, Programul partidului oferă o fructuoasă deschi-

dere atât demersului teoretic, cât și acțiunii practice, punând totodată la îndemâna cercetării din sferele vieții sociale și o metodologie riguros științifică de analiză a factorilor motori ai dezvoltării, a condiționării reciproce dintre toate elementele materiale și spirituale ce alcătuiesc societatea noastră în devenirea ei istorică”. ■ Sub o notă-preambul („Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?”), citim textele: □ *Critica și permanențele literaturii române* de Florin Mihăilescu: „Permanențele unei literaturi, ca și, bineînțeles, ale unei culturi în genere, se sprijină pe existența și manifestarea unor tendințe și a unor elemente invariante sau, cum le-a numit un strălucit comparatist român, constante dialectice. Într-adevăr, nici vorbă n-ar putea să fie de presupunerea vreunei fixități, căci noțiunea permanenței însăși nu ameliorează, ci implică necesitatea devenirii, ca un corelativ fără de care și-ar pierde fără îndoială orice înțeles. Iată de ce invariantele nu sunt și nu trebuie nici considerate niște abstracțiuni sau entități absolutiste, indiferente la mișcările istoriei și situate astfel dincolo de spațiu și de timp. Ele există și se manifestă, dimpotrivă, tocmai în miezul unor variabile istorice și sociale, asemeni unor stimulente necesare ale procesualității inalienabile ce caracterizează toate faptele și operele mari ale culturii. Dar despre modul mai concret în care trebuie interpretată o asemenea relație nu ne putem da seama decât dacă ne vom apropia mai bine de ipostazele reale înfățișate explicit sau implicit de înseși elementele invariante ale istoriei literaturii noastre. [...] Literatura noastră actuală dispune de condiții excelente de afirmare și prosperitate. Ea are chiar de pe acum valori ori șanse de perenitate, reprezentând aproape toate generațiile. Interogându-le și supunându-le discuției, critica este, ca să zicem astfel, un controlor de calitate necesar. Serviciile implicate în atare întreprindere sunt hotărât inestimabile. Căci, înainte de a

încheia, să repetăm: adevărata permanență a valorilor o întreține și o garantează totdeauna critica, evident, numai dacă exprimă opțiunile fundamentale și aspirațiile contemporaneității. Este aici o dialectică pe care considerațiile din aceste pagini au năzuit s-o lumineze cât de cât”. □ *Permanență și valoare în cultura românească* de Amelia Pavel: „În perioada care a urmat după 23 August 1944, trei momente punctează cotituri semnificative pentru actuala evoluție a artei românești. Unul este situat la finele deceniului 40, odată cu primele avânturi programatice spre o artă a socialismului; un altul, către mijlocul anilor 60, care coincide cu limpezirea unei reînnoite conștiințe estetice; al treilea se conturează în cursul ultimilor câțiva ani, care au încorporat cu folos cuceririle estetice ale etapei precedente, iar acum, cu o acută intuiție a realităților contemporane, extind zonele esteticului și frumosului tradițional, afirmându-și totodată preferința pentru un limbaj al expresivității. [...] Cred însă necesară o coordonare mai coerentă între tendințele reale și cu perspective de dezvoltare ale culturii românești, văzută în ambii ei termeni – creatori și public – și disciplinele umaniste care îi urmăresc și îi orientează dezvoltarea, respectiv istoria, teoria și critica de artă. Ca și fenomenul artistic, foarte diversificat, aceste discipline ar trebui, în cadrul unității lor fundamentale de gândire, să-și afirme o mai mare diversitate de opinii și puncte de vedere, o mai mare suplețe la evoluția istorică și să lase mai mult loc liber schimbărilor de accente în raporturile dintre permanență și contingență în cultură. Numai astfel, omul de cultură activ în socialism va fi un participant real, în spirit creator, la edificarea unui sistem de valori umaniste”. ■ În *Mișcarea literară* citim: □ Marcel Petrișor, în articolul *Între exegeză și comentariu*, scrie despre *Pe urmele lui Don Quijote* de Valeriu Cristea (C.R.): „Având experiența «demersurilor răsăritene», practica meandrelor sufletului slav și a tainelor dostoevskiene, cercetătorul român și-a încercat puterile în capcanele spiritului hispanic, dându-și seama (mai mult chiar decât Ortega y Gasset) că acestora nu li se pot descifra rosturile decât pornindu-se meditativ de la încifrările ascunse în însuși spiritul lui Cervantes”. □ *Aniversară Veronica Micle* de Augustin Z.N. Pop: „Să ne amintim, la împlinirea a 125 de ani de la nașterea Veronicăi Micle (22 apr. 1850), că ea este cronologic, cea dintâi poetă pe care a dat-o Transilvania și că ea a colaborat la cele mai importante periodice românești de pretutindeni, că substratul liedurilor sale implică referința la Eminescu, și prietenia lor intrată în legendă!”. □ *Aparență și adevăr* de Vasile Chifor, un text despre romanul *O bere pentru calul meu* de D.R. Popescu (Scrisul românesc, 1974): „Romanul suferă totuși de diluare prin apetența oratorică, discursivă, prin locvacitatea personajelor, care stăpânesc o adevărată artă a logoreei, de unde o anume dificultate a lecturii și un sentiment al neîmplinirii. Sensul adânc, însă, ni se dezvăluie treptat, pe măsura tocmai a acestei prelungiri în senzațional și bizar. Perspectiva se desprinde aburos, din abundența de imagini și fapte povestite”. □ *Întâlniri cu Liviu Rebreanu* de E. Buceșan, o semnalare a *Caietelor* de Li-

viu Rebreanu (Dacia, 1974), volum îngrijit de Nicolae Gheran: „Însumând, așa cum titlul însuși lasă, de la bun început, să se înțeleagă, varii însemnări dispersate (schițarea unor subiecte, notații din sau pe marginea lecturilor, liste cu nume de personaje, exerciții de limbă și stil ș.a.m.d.), cartea se prezintă cititorului obișnuit ca aridă. Neîndoios, însă, că tipărirea unor asemenea corpusuri documentare, vizându-i pe marii scriitori, e o cerință de prim ordin în fața oricărei culturi, prin astfel de inițiative creându-se, în primul rând, instrumente de lucru de mare utilitate pentru necesarele exegeze fundamentale”. ■ Titu Popescu publică studiul *Specificul național în estetica lui Lucian Blaga*: „Ceea ce interesează, în ordinea de idei a preocupărilor de față, nu privește raportarea lui Blaga la alte monumentale filozofii ale culturii, ci aspectul referențial la o temă estetică atât de importantă, organicitatea corespondenței sale cu fondul sufletesc național. În vasta sa construcție sistematică, intră cu vigoare anumite note diferențiale, care disting și dau identitate profundă valorilor umane cuprinse. Se creează, așadar, un cadru valoric în care, de la un nivel mai larg, se ajunge la adâncirea și superizarea (pentru a folosi un termen al esteticii informaționale) etnicului. Sinteza valorică a spiritului etnic, sinteză de fixare memorabilă în zestrea de valori a umanității, reliefează varianta stilistică națională ca poartă monumentală de pătrundere în spiritualitatea universală. [...] Lucian Blaga abordează problema specificului național ca estetician – desfoliindu-i înțelesurile primare, categoriile-intarsii din sufletul autohton original, tiparele arhaice de sensibilitate, reacțiile spontane diferențiale; iar ca poet adâncindu-i «misterul», printr-o operă saturată de acel inefabil al artei autentice. Contribuția sa estetică este importantă și originală, cu toate limitele arătate; în dreapta judecată a aportului său doctrinar, trebuie reflectat și asupra singularității perspectivei pe care s-a decis să o prospecteze. Asumarea conștientă a riscurilor, începutului atestă totdeauna temeinicia convingerii”. ■ În *Ad usum* Mircea Ivănescu scrie *Despre poezie*, ajungând la concluzia: „Adevărata poezie este în primul rând vorbirea adevărată”. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*. ■ Pe ultima pagină aflăm *Rezultatele Concursului de creație „Omăgiu oamenilor muncii”*: „Concursul de creație organizat de Comitetul municipal de cultură și educație socialistă Mediaș, în colaborare cu revista «Transilvania», conceput pe axa unei atât de nobile tematici a prezentului socialist al patriei, s-a bucurat de o remarcabilă audiență în rândurile iubitorilor scrisului din țară. Juriul format din: Ilie Nemeș (președintele C.M.C.E.S. Mediaș), Mircea Tomuș (redactor-șef al revistei «Transilvania»), Titus Andronic, Ion Mircea (redactor la revista «Transilvania»), după selecția numeroaselor materiale (poezie și proză) înaintate pentru concurs, acordă următoarele premii și mențiuni: Premiul I (proză) – Gheorghe Felder; Premiul II (poezie) – George Nimigeanu; Premiul III (poezie) – Ion Dragomir; Mențiuni: I (poezie) – Hrisztu Bálint; II (poezie) –

Șerban Gheorghiu; III (poezie) – Romulus Ganea. Se acordă următoarele mențiuni: IV (poezie) – Monica Georgeta Sgârțu; V (proză) – Radu Zlati. Textele premiate vor apărea în paginile revistei «Transilvania», în ordinea posibilităților redacționale”.

• [„**Urzica**”, nr. 6] Un *Paradox* de Al. Mirodan.

• [„**Vatra**”, nr. 6] La *Colocviul Vetrei – Nevoia de proză scurtă* apar următoarele articole: Florin Ciotea – *Psihologia faptului cotidian și proza scurtă*; Vasile Andru – *Măreția și servitudinea prozei scurte*; Șt. M. Găbrian – *Întrebări*; Alexandru George – *Starea de nonbeligeranță*; ■ Norman Manea – *Un autor de proză scurtă: I.L. Caragiale*; ■ Mircea Horia Simionescu – *Clipa și eternitatea*; ■ Radu Petrescu – *La o discuție*; Mihai Sin – *Anticameră a romanului?*; Adrian Țion – *Tragicul în comedie*. În secțiunea *Filtre* apar următoarele: poezie Dumitru Mureșan – *Orgoliu din Oglinzi*; proză Vasile Andru – *Mireasa vine seara*, Alexei Rudeanu – *Ultimul Monac*, Marius Tupan – *Mezarea*; critică Mircea Zăciu – *Cu bilet circular*. □ În rubrica *Citind sau trăind literatura* este continuat articolul lui Dan Culcer despre *Roman și Istorie*. ■ Fragmente de proză scurtă din: Mircea Horia Simionescu – *Casa*, Radu Coșău – *Filmele dimineții*, Norman Manea – *Lunăcătoarea lume a poveștilor*, Costache Olăreanu – *Mărturisiri despre Copaci ș.a.m.d.* □ În secțiunea *Restituiri*, Dumitru Mureșan continuă studiul *Argumentul Blaga (II)*, referindu-se la „un spațiu literar interior operei ce face vizibil contextul extraliterar (biografic, cultural, social-istoric etc.) al acesteia” în volumele *Trilogia culturii, Hronicul și cântecul vârstelor, Nebănuitele trepte, Vârsta de fier, Ce aude unicornul*. □ În rubrica *Ochiul Ciclopului*, apare un fragment de proză din Philippe Curval, *Oul Ovipar*, tradus de Dan Culcer.

• [„**Viața militară**”, nr. 6] Publică versuri: Nicolae Dumbrovă (*Partidul*), Radu Cârnecki (*Țară în suflet, Poem de împlinire, Iubește, alintă, iubește, Pădurea luptătoare*), Ion Vladin (*Sens*), Vitalie Cliuc (*O, țară-stea*), debutează frunzașul t.r. Grigore Georgiu (*Poem despre soldat, Oră de instrucție*), reportaje și însemnări: Radu Theodoru (*Oameni și cer*), Adrian Merlușcă (*Zborul începe cu noi*), C. Strună (*La cota 1450*), Radina Mircea (*Gesturi grăitoare*), C. Stuparu (*Încredere și afecțiune*), Cristian Leon (*Timpul pentru... cântec și poezie*), Gh. Bejancu (*Colegii*), Nicolae Jianu (*Gânduri despre disciplină*), Jean Gheliuc (*Ostași la porțile țării*), Vasile Bârză (*Inimi viteze*), C. Stancu (*De la manșa avionului ne zâmbea o elevă caporal*), Melania Dobre Ionescu (*Diminețile copiilor noștri*), pagini de proză: Nicolae Minei (*Cazul Lusitania*). □ Rubrica *Viața cărților* include două recenzii, Ioan Adam prezintă volumul *Mai jos de Steaua Polară* de Radu Theodoru, iar acad. Șerban Cioculescu monografia *Poetul erou sublocotenent Constantin T. Stoika* realizată de Gheorghe Preda la editura Militară.

• [„**Viața românească**”, nr. 6] Mariana Șora semnează textul *Thomas Mann, voce a umanității*: „S-a împlinit anul acesta, la 6 iunie, un secol de la

nașterea lui Thomas Mann, iar la 12 august vor fi trecut 20 de ani de la moartea sa. Îndoitul prilej de a omagia în lumea întregă omul și opera marelui scriitor ne îndeamnă și pe noi să-l celebrăm aici. Dar ce am putea să spunem în câteva pagini fără a cădea în convențional? Pare cu neputință. Aminindu-ne totuși că Thomas Mann nu s-a eschivat niciodată când a fost invitat să-și spună cuvântul în momente festive sau îndoliate, considerând acest tribut adus «cerințelor zilei» drept o înaltă îndatorire, ne vom încumeta așadar, urmându-i exemplul, să însăilăm câteva gânduri omagiale”. ■ Nicolae Balotă face *Însemnări despre istorie ca artă*: „Între verosimil, arbitrar și motivat, între reprezentarea mimetică și narațiunea diegetică, între fabulă și discurs (și nu am indicat decât câteva categorii elementare ale unei analize), opera istorică își revelează virtualitățile artistice”. ■ Cornel Regman se plasează *În acord și dezacord cu Adrian Păunescu*: „Mi se pare azi mai mult decât limpede că de la *Istoria unei secunde* încoace, în scrisul lui Adrian Păunescu s-au instalat o seamă de schimbări tinzând de la o regularizare a scrisului său, prin renunțarea la ceea ce aș numi suprarealismul păunescian, acea formă specială, foarte juvenilă, de dicteu tumultos și aluvionar, în care cuvinte, vers, metafore arătau de departe a fi fost brutal dislocate. E și nu e o «cumințire» a poetului, pentru că semnul tutelat al acestor modificări e un discreționar veto opus soluțiilor arhipractice”. ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Cezar Baltag, M. Nițescu, Gheorghe Grigurcu, N. Steinhardt. □ În textul *Între document și misterul operei*, Cezar Baltag analizează cartea Gerdei Barbilian: *Ion Barbu – Amintiri*: „Tehnica, singura care poate să convină atât subiectului cât și naturii materialului, era montajul și, din instinct, sau poate deliberat, Gerda Barbilian pe aceasta a ales-o. Astfel cartea s-a constituit ca un corp sau ansamblu în care intervenția exterior subiectivă a alcătuitoarei a rămas, în însuși interesul lucrării, minimă; în schimb, a presupus un hotărât și determinat travaliu de «asamblare» obiectivă a datelor, scrisorilor, amintirilor, documentelor, mărturiilor și elementelor de «atmosferă»”. □ M. Nițescu se referă la *Ion Barbu pentru școlari*: „Poetul și criticul Marin Mincu a publicat de curând în colecția Lyceum o antologie din poezia lui Ion Barbu, însoțită de un tabel cronologic, prefață și comentarii. Într-o notă explicativă finală autorul încearcă să prevină eventuale obiecții, atrăgând atenția asupra caracterului special al colecției...”. □ Despre *Dan Deșliu* notează Fănuș Neagu: „Eu cu Deșliu ne-am certat pe viață de vreo douăzeci de ori. Dar, punând mână de la mână, am luat sifoane, zăpadă, vin și multă tristețe și ne-am împăcat. [...] Între mine și Deșliu se va afla mereu un măgar bun de biciuit, iar în pielea măgarului... Ei, de câte ori nu ne-am culcat noi cu capul pe un pepene și ne-am trezit cu picioarele îngropate într-un pui de pupăză!”. □ La *Thomas Mann și bucuriile simple* se referă N. Steinhardt: „Ca și Luther, în al cărui Wartburg – deși i-a fost stăruitor oferit drept reședință după 1945 – a refuzat

să locuiască, Thomas Mann stătea cu plăcere la masă, făcea nefătărnice cinste bucatelor și, aidoma celebrului său înaintaș, grația cu acel prilej: mai puțin pe șleau, mai puțin crud și mai puțin torențial. Dacă nu s-au putut culege și întocmi de pe urma lui niște *Tischreden* ca ale răzvrătitului teolog, cercetătorul poate totuși desprinde în vasta lui operă numeroase momente de euforie și apologie alimentară, foarte semnificative pentru om și pentru viziunea sa despre viață”.

● [„Književni život”, nr. 1; Revista Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România; colegiul redacțional: Vladimir Čokov (redactor-șef), Nebojša Popović, Svetimir Rajkov, Živko Milin, Draga Mirjanić; format A4, număr de pagini 96] Primul număr al anului este aproape complet dedicat creației literare. □ Ivo Munćan semnează traduceri din Virgil Teodorescu și Dimitrie Rachici. □ Poeziile lui Dušan Petrovici sunt traduse în limba sârbă de Vladimir Čokov. □ *375 de ani de la prima unire politică a țărilor românești* sunt marcați prin publicarea unei proze scurte de Horia Bădescu și a unei poezii de Ion Lilă, traducerea în limba sârbă fiind semnată V.M. □ Apare și o poveste de Ion Dumitru Teodorescu, în traducerea lui D. Živanov, schița semnată de Ion Arieșanu fiind tradusă în limba sârbă de Sv. Rajkov. □ Prin poeziile semnate de Čedomir Milenović, Vladimir Čokov, Živa Popović, Ivo Munćan, Draga Marjanović este prezentată poezia sârbă din România. □ În cadrul rubricii *Нова непа (Noi condeie)* sunt prezentați noi scriitori în limba sârbă: Dušan Vasiljev și Slavomir Gvozdenović. □ Mai citim și proza semnată de Svetimir Rajkov și Čedomir Milenović. □ În rubrica *Мало хумора за све (Puțin umor pentru toți)* citim texte umoristice semnate de Lazar Ilić, Miša Barjaktarović și Joan Martin. □ *За науу деуу (Pentru copii noștri)* revista publică o piesă de teatru scrisă de Jovan Sterija Popović. □ Revista comemorează și *95 de ani de la nașterea poetului Tudor Arghezi*, oferind cititorilor poezii traduse de Vladimir Čokov. ■ Nebojša Popović publică textul *Еминеску (Eminescu)*, marcând 125 de ani de la nașterea poetului național, considerând că „Pe cerul înstelat al poeziei românești, *Luceafărul* lui Eminescu radiază o strălucire irezistibilă, cucerind timpul și spațiul”. În continuare citim poeziile *Trecut-au anii* (traducere semnată de Vasko Popa și Ivan Lalić), *Sonet II* și *Mai am un singur dor* (în sârbă de A. Gavrilov și Lj. Simović). ■ Revista publică textul semnat de Predrag Palavestra, *Иво Андрић пред лицем смрти (Ivo Andrici în fața morții)*: „Scriitorul rămâne în opera sa. Liniștit și invizibil în orele de bucurie, retras și închis în fața privirilor străine, Andrici păstrează și în moarte ceva deosebit, caracteristic doar lui, făcând inutile trecătorul spasm al patetismului și spumarea tristeții subite”. ■ În rubrica *Литерарна критика (Critică literară)* apare a doua parte a textului *Румунска књижевност социјалистичке епохе (Literatura română a epocii socialiste)* de Vojislava Stojanović. Textul pornește de la poezia anilor cincizeci, prezen-

tând pe scurt creația literară semnată de generația lui Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Miron Radu Paraschivescu, Maria Banuș, Nina Cassian, iar în treacăt sunt menționați și Radu Boureanu, Dan Deșliu, Alexandru Andrițoiu, Virgil Teodorescu, Cicerone Theodorescu, Veronica Porumbacu. Un întreg paragraf este dedicat lui Nicolae Labiș. Urmează o prezentare panoramică a prozei anilor șaizeci, unde sunt menționați Ion Lăncrănjan și Fănuș Neagu, finele deceniului stând sub semnul lui Alexandru Ivasiuc. Sunt amintiți și Laurențiu Fulga, Paul Georgescu, Virgil Duda, Petru Popescu, Augustin Buzura, Nicolae Breban „și mulți alții”. Poezia anilor șaizeci este prezentată prin menționarea lui Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ion Alexandru, Constanța Buzea, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, iar „drumul poetic diferit” aparține lui Marin Sorescu. Finalul textului prezintă și poeții sârbi din România: Vladimir Čokov, Živa Popović, Jovan Čolaković, Đoka Mirjanić, Draga Mirjanić, Čedomir Milenović, Ivo Muncan, Slavomir Gvozdenović, Dušan Petrović. Proza scriitorilor sârbi stă sub semnul lui Svetomir Rajkov, iar eseul, reportaj și critica literară este prezentă prin numele Čedomir Čonka Klisurac. Concluzia e una generală: „Privită în perspectiva existenței sale de treizeci de ani în epoca socialistă, literatura română notează un bilanț bogat și variat”.

□ Despre *Нова стварност у савременој књижевности* (*Realitatea nouă în literatura contemporană*) citim în textul semnat de Andrei A. Lillin, reținute fiind *Cireșarii* lui C. Chiriță, *Păsările* lui Alexandru Ivasiuc, *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu, *Coborând* de Paul Georgescu, *Drumul câinelui* de I. Lăncrănjan, *Speranța care ne rămâne* de C. Ștefanache, proza lui I.D. Teodorescu și Marin Preda. În context negativ sunt menționate *Fluturii albi mor spre sfârșitul verii* de Alexandru Struțeanu și *Epilog pentru alții* de Ioana Solescu. În concluzie, autorul textului consideră că „autenticitatea și complexitatea cresc cu atât mai mult cu cât contemporaneitatea noastră ocupă tematic și ideologic o poziție mai clară” în „romanul nostru contemporan”.

■ Rubrica *Живот књига* (*Viața cărților*) este dedicată recenziilor: □ Despre romanul *Delirul* de Marin Preda scrie C. Ungureanu, considerând că „Deși nu se ridică la nivelul marilor cărți ale autorului, *Delirul* e un roman viu, inteligent despre evenimente de cea mai mare importanță în istoria României moderne”.

□ Višeslava Ćirić semnaleză că la Editura Kriterion a apărut poemul *Jama* (*Groapa*) de Ivan Goran Kovačić. □ Ioan Maxim scrie despre *Cantos și alte poeme* de Ezra Pound, traduse de Ion Caraion și apărute la Editura Univers.

□ Nicolae Țirioi scrie despre volumul *Spune-mi, unde duce acest drum?* de Ion Marin Almăjan. □ Cezar Apreotesei publică *Штампани радови изузетно значајног симпозијума* (*Publicarea lucrărilor unui foarte important simpozion*), semnalând că la Editura Libertatea, din Panciova, Serbia, au apărut analele *Lucrărilor simpozionului despre reciprocitate iugoslavo-română în sfera literaturii populare*, editorul fiind dr. Radu Flora.

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXI-B

1975

IULIE-DECEMBRIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești : perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-
vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 21-B : 1975 / Ana-Maria Bănică, Carmen Brăgaru, Alunița Cofan, ... ;
coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -
ISBN 978-973-167-570-1

I. Bănică, Ana-Maria

II. Brăgaru, Carmen

III. Cofan, Alunița

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

*Volum realizat în cadrul Proiectului **Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe** (INTELLIT), PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.*

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircia Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Andreea APOSTU, Ana-Maria BĂNICĂ, Răduț BÎLBÎIE, Elena BOTEZATU,
Carmen BRĂGARU, Lucian CHIȘU, Alunița COFAN, Cristina DEUTSCH,
Alexandru DUMITRIU, Nicoleta IFRIM, Andra IONESCU, Andreea MARINAȘ,
Andrei MILCA, Marjia NENADIĆ ZURKA, Lavinia TACHE, Andreea TELIBAN,
Andrada YUNUSOGLU

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXI-B

1975

IULIE-DECEMBRIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

IULIE

1 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 220] Mihai Iordănescu realizează un interviu cu Ion Stanciu, directorul Editurii didactice și pedagogice, în care discută *Cartea școlară pentru viitorul an de învățământ*.

• [„Era socialistă”, nr. 13] Este publicată ancheta-dezbatere *Codul principiilor eticii și echității socialiste și conștiința scriitoricească*. Participă Ion Vlad („literatura noastră a făcut din principiul umanismului revoluționar principiul ei director”), Ștefan Pascu („Istoria literaturii se poate mândri că toți marii noștri creatori au înțeles importanța deosebită a problemelor etice. Desigur, ei au înțeles aceste probleme în sensul epocii lor, în condițiile sociale în care au trăit”), Adrian Marino („Mi se pare că este neconform cu etica socialistă ca revista sau editura să fie folosite în interes personal, pentru crearea de relații, nu pentru literatura română, ci pentru a organiza acea mică sferă a publicității personale, de relații, combinații, premii”; „O literatură care pleacă numai de la enunțarea unor principii fundamentale, foarte valoroase, în sine, dar care nu se împlinește și estetic, nu are nicio funcționalitate politică, deoarece nu convinge”), Constantin Cubleşan („În promovarea literaturii, a operelor de valoare, un rol important revine activității editoriale”), Dumitru Radu Popescu („M-a preocupat mereu gândul de a scrie o carte despre acei eroi care trec prin viață ducând un mare steag și despre aceia care la umbra steagului dus de alții se strecoară ca niște țipari, numai din dorința de a parveni”).

• [„Tribuna României”, nr. 64] Sub semnătura lui prof. dr. Virgil Cândea, secretar general al Asociației „România”, citim în *Cuvântul zilei* textul *Îndemn pentru activitatea noastră*: „În atâtea așezăminte românești din alte țări ne-am străduit să sprijinim inițiativele culturale prin cărți, discuri sau filme, prin costume populare sau expoziții. Dorinței de învățatură în graiul românesc i-am răspuns prin cursuri și manuale: zeci de tineri din alte țări, din familii românești își fac azi studiile în România prin grija așezământului nostru. An de an, grupuri de asemenea tineri care nu cunoșteau încă patria părinților lor petrec vacanțe în România, învață să-i prețuiască valorile, frumusețile, oamenii”. ■ În *Tableta de iulie*, C.N. Constantiniu scrie despre *Vacanța*. ■ Sub titlul *Un suflet de român*, citim o mulțumire adresată lui Michel Steriade, director fondator al Centrului cultural român, Louvain: „Vă mulțumim pentru splendidul album *Ziduri, muzee, mesaje, de la Louvain le Neuve la Ottignies*, cea mai recentă dintre numeroasele și atât de diversele Dvs. lucrări dintre care cele mai multe sunt consacrate României și literaturii ei”. ■ Aflăm și de *Achiziții noi la Biblioteca Academiei Române*: „Biblioteca Academiei din Capitală, cu un fișier impresionant în care sunt înscrise peste 7 milioane exemplare, și-a adăugat, în ultima vreme, noi piese – manuscrise, ediții rare, corespondență – aparținând unor personalități de seamă ale culturii românești. În

sectorul de carte românească veche, unul dintre cele mai reprezentative ale Bibliotecii, au fost înregistrate două valoroase ediții, cunoscutele scrieri ale cărturarului Dimitrie Cantemir – *Istoria Imperiului Otoman* (Londra, 1734) și *Descrierea Moldovei* (Leipzig, 1771), precum și un exemplar al lucrării lui Gheorghe Șincai – *Elementa linguae daco-romaniae* (Buda, 1805). De asemenea, cercetătorii interesați de studiul operei lui Mircea Eliade pot găsi aici două manuscrise recent achiziționate: nuvelele *Întoarcerea din rai și Huliganii*. La fel de interesant este manuscrisul original al *Însemnărilor 1939-1944* aparținând Marthei Bibescu. În patrimoniul bibliotecii au intrat, de asemenea, zeci de pagini de corespondență, ce furnizează amănunte inedite în legătură cu biografia și opera lui Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Mihail Kogălniceanu, Ion Minulescu, Mihail Dragomirescu, Nicolae Cartoian, precum și o serie de piese din arhiva personală a sculptorului Constantin Brâncuși”. ■ Dumitru Micu semnează *Romanul unui roman*: „*Caloianul*”, semnând noul roman al lui Ion Lăncrăjan: „*Romanul Caloianul* e însă un roman polemic. El operează cu mijloacele satirei și nu cu acelea ale judecării obiective. Ca atare, cartea nu este atât o cronică a unei anumite perioade istorice, cât, mai ales, o prezentare subiectivă a acesteia”.

2 iulie

● [„**România liberă**”, nr. 9544] În articolul *Poeme patriei*, Ion Segărceanu analizează succint patru volume de versuri apărute, pe cel al lui George Lesnea, cu același titlu, *Neodihna de a fi om* al lui Mihai Negulescu, *Scut etern* al lui Nicolae Dragoș și *Ramură de veșnicie* al lui Florin Costinescu, punctând faptul că acestea sunt dovezi că „lirica noastră actuală își regăsește tot mai pregnant vocația sa militantă, firească, potențată de noile realități sociale”, dar considerând că respectă „testamentul văcărescian: «Creșterea limbei românești/ Ș-a patriei cinstire!»”. Iată o secvență semnată de Lesnea: „Partidul e-n toate: E-n cele ce sunt/ Și-n cele ce mâine vor râde la soare [...]/ E trainic făgaș/ Ce duce spre cea mai înaltă dreptate”.

● [„**Scânteia**”, nr. 10 221] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Alexandru Balaci publică *Un municipiu al culturii*, însemnări despre ce-a de-a șaptea ediție a *Zilelor culturii călinesciene*, organizat în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej: „Toți participanții la *Zilele culturii călinesciene* au putut să-și dea seama, în primul rând, de existența unui tineret excepțional, care și-a aflat, în acest municipiu efervescent, tipare în care să se modeleze armonios, cu întreaga lui aspirație către frumos și cunoaștere. Aici se află desenatorii copii care au cucerit însemne la mari concursuri de artă ale lumii, aici se află excepționalul grup de gimnaste dintre care emerge grația deplină a Nadiei Comăneci. În puternicul centru industrial, reprezentanții oamenilor de cultură din întreaga țară au omagiat, ca un simbol al efervescentei culturale românești contemporane, pe George Călinescu, această strălucită însumare a spiritului

umanismului românesc, învecinat cu marii creatori ai poporului nostru”. ■ Dintr-un comunicat semnat de Academia Republicii Socialiste România, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Ministerul Educației și Învățământului aflăm de decesul lui Miron Nicolescu: „La 30 iunie a încetat din viață academicianul Miron Nicolescu, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Academiei Republicii Socialiste România. [...] Prin încetarea din viață a academicianului Miron Nicolescu pierdem un eminent savant patriot, care și-a închinat toate forțele dezvoltării științei, propășirii patriei, victoriei cauzei socialismului și păcii”.

3 iulie

• [„România liberă”, nr. 9545] Veronica Porumbacu prezintă volumul de versuri al lui Victor Felea, *Cumpăna bucuriei*, sesizând, pe alocuri, „un ecou” din poezia lui Blaga și apreciind „substanța” poemelor autorului, ce îi pare „de o densă și rară rotunjime, de o suavă irizare și grație”.

• [„Scânteia”, nr. 10 222] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Haralamb Zincă publică reportajul *Cântau tinerii la Roman...* ■ Agerpres transmite despre *Funeraliile acad. Miron Nicolescu*: „Din ultima gardă, la catafalc, au făcut parte tovarășii Ștefan Voitec, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, Nicolae Giosan, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, Ion Ursu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, Constantin Manolescu, adjunct al ministrului educației și învățământului, Cristofor Simionescu, vicepreședinte al Academiei Republicii Socialiste România, rectorul Institutului politehnic din Iași, Virgil Teodorescu, președintele Uniunii scriitorilor, Aurel Moga, președintele Academiei de Științe Medicale, Șerban Țițeica, vicepreședinte al Academiei Republicii Socialiste România, George Ciucu, secretar general al Academiei, rectorul Universității din București, Ștefan Milcu, Nicolae Teodorescu, academicieni. [...] „În cuvântul său, Virgil Teodorescu a spus: «În personalitatea academicianului Miron Nicolescu, omul de știință și cultură a fost dublat de activistul dăruit pe tărâm social și politic. Marele savant a participat cu întreaga sa capacitate creatoare la izbândirea idealurilor partidului și poporului nostru, în frontul cărora a luptat încă din tinerețe cu neprecupețită abnegație»”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8122] Alex. Ștefănescu scrie despre *Proza „cu cheie”*, consemnând faptul că „singurele romane cu cheie acceptabile sunt cele care interesează și când sunt citite ca romane fără cheie. Adică acelea în care este vorba de un realism fundamental, constructor de viziuni adevărate și coerente și nu de privirea unor oameni, situații și realități prin gaura cheii, plăcere ce indică în fond o concepție primitivă și imorală”.

• [„România literară”, nr. 27] Editorialul *De „Ziua învățătorului”* este semnat „România literară”: „A devenit o tradiție ca la 30 iunie să cinstim cum se cuvine pe slujitorii de la baza învățământului, pe cei aproape un sfert de milion de dascăli ai școlilor care de la ciclul «elementar» construiesc, alături de familie, temeliiile instrucției și educației ale viitorului cetățean bine pregătit pentru o profesiune, pentru o activitate utilă, crescut în spiritul iubirii de părinți și de strămoși, al cinstirii patriei și a Partidului care-l călăuzește și organizează înflorirea, care-i dă perspectiva umanistă a viitorului”. ■ În *Șantier* apar proiecte la care lucrează Tudor George, Ovidiu Genaru, Eta Boeriu, Const. Cubleşan, Aurel Covaci. ■ Apare *Uniunea Scriitorilor: Premii ale Asociațiilor pe 1974*: □ *Cluj-Napoca*: „Juriul alcătuit din Al. Căprariu (președinte), Victor Felea, Aurel Gurghianu, Gáll Ernő, Kányádi Sándor, Marosi Péter și Nicolae Prelipceanu a acordat următoarele premii ale Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca: Bodor Ádám – *Plus minus o zi* (Ed. Kriterion), Eugen Uricaru – *Despre purpură* (Ed. Dacia), Palocsay Zsigmond – *Copacul mângâierii* (Ed. Kriterion), Mircea Vaida – *Marginea lacrimii* (Ed. Dacia)”. □ *Timișoara*: „Juriul alcătuit din Franyó Zoltán (președinte), Traian Liviu Birăescu, Radu Ciobanu, Hans Kehrer, Lazăr Ilici, Eugen Todoran și Damian Ureche a acordat următoarele premii ale Asociației scriitorilor din Timișoara: Ion Clopoțel – *Amintiri și portrete* (Ed. Facla), Ion Dumitru Teodorescu – *Aproapele* (Ed. Facla)”. □ *Tg. Mureș*: „Juriul alcătuit din Hajdu Győző (președinte), Nagy Pál, Jánosházy György, Papp Ferenc și Katona Szabó István a acordat următoarele premii ale Asociației scriitorilor din Tg. Mureș: Marcó Béla – *În orașul cuvintelor* (Ed. Kriterion), Andrei Fischhof – traducerea poemului *Doja* de Szász János (Ed. Kriterion)”. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Ședința Biroului Uniunii Scriitorilor*: „În ziua de 24 iunie 1975 a acut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor dedicată analizei revistelor «Igaz Szó», «Knijevni Jivot», «Neue Literatur» și «Utunk», Din partea conducerii revistelor respective, Hajdu Győző, Vladimir Ciocov, Emmerich Stoffel și Szilágyi István au prezentat dări de seamă despre modul cu au fost îndeplinite sarcinile revistelor pe care le conduc. În cadrul discuțiilor au luat cuvântul Al. Balazi, Domokos Géza, Gálfalvi Zsolt, Traian Iancu, Ladislau Hegedus, Franz Storch, Sütő András și Szász János. Pe marginea referatelor prezentate au avut loc discuții fructuoase în legătură cu activitatea revistelor și contribuția lor la opera de educare cultural-estetică a oamenilor muncii, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la promovarea valorilor literaturii noastre contemporane. Lucrările Biroului au fost conduse de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, și Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte au primit la sediul Uniunii Scriitorilor delegația de scriitori coreeni aflați în România în cadrul acordului de colaborare dintre țările noastre: Kim Biong Hun, membru al Comitetului Executiv al Uniunii Scriitorilor din R.P.D. Coreeană, și Li Tzon

Riäl. Au fost discutate probleme privind dezvoltarea colaborării între uniunile de scriitori respective. Delegația a fost însoțită de Pek Hâng Ghi, secretar al Ambasadei R.P.D. Coreene la București. * În ziua de 25 iunie 1975 la Belgrad, Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, și Ivan L. Lalici, secretar al Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia, au semnat planul de colaborare pe anii 1975-1977 dintre Uniunile de scriitori respective. * La sediul Uniunii Scriitorilor a făcut o vizită dr. Hans Ealter Poll, directorul Institutului pentru Studii esteuropene și internaționale din R.F. Germania, și dr. M. Oschlies, referent al acestui institut. Cu acest prilej, au avut discuții cu caracter de informare reciprocă la care au participat: Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor, Franz Storch, membru al Biroului Uniunii Scriitorilor, Arnold Hauser, redactor-șef adjunct al revistei «Neue Literatur» și Elisabeth Axmann-Mocanu, redactoare la aceeași revistă. * La invitația Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. a plecat în R.S.S. Gruzină dramaturgul Mircea Radu Iacoban, secretar al Asociației scriitorilor din Iași, directorul Editurii Junimea. * Au plecat în R.F. Germania, Ioan Grigorescu, Gheorghe Tomozei, Matei Gavril și Dieter Roth, delegați în cadrul unui schimb de scriitori dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Asociația «Südosteuropa». □ *Sărbătorirea lui Al. I. Ștefănescu*: „La Uniunea Scriitorilor a avut loc sărbătorirea prozatorului Al. I. Ștefănescu, cu prilejul împlinirii a 60 de ani. Cuvântul omagial a fost rostit de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor. A răspuns în cuvinte calde, emoționante, sărbătoritul”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La Casa de Cultură din Costești, județul Argeș, a avut loc un festival poetic organizat de cenaclul literar «Liviu Rebreanu», în cadrul căruia au citit din versurile lor Ion Bănuță, Gheorghe Diaconu, Ludmila Ghițescu, Dan Rotaru și Dumitru Anghel. * Cu prilejul expoziției de grafică a pictoriței Simona Pop, deschisă la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», ieri, 2 iulie, a avut loc o seară de poezie la care au fost invitați: Cristina Angelescu, Grigore Hagiu, Ion Lotreanu și Dan Mutașcu. * Azi, 3 iulie, ora 19, va fi lansat la librăria «M. Sadoveanu» romanul *Soarele târziu* de Ioana Petrescu, apărut în Editura Cartea Românească. Va prezenta criticul Mihai Gafița. * Cenaclul literar «Tudor Mușatescu» a organizat șezători la Clubul Sindicatelor de construcții «Carpați» și la Casa Centrală a Armatei. * Pe lângă muzeul «George Bacovia» din Capitală a fost înființat, de curând, Ateneul literar «Orizonturi noi». * Asociația Scriitorilor din Iași a omagiat viața și opera lui Eminescu în cadrul tradiționalei «Sărbători a teiului» de la Copou. Au citit versuri omagiale: George Lesnea, Florin Mihai Petrescu, Ioanid Romanescu, Silviu Rusu și Corneliu Sturzu”. □ Sub semnătura z.l. citim nota omagială „*Magazin istoric*” – 100: „Urăm «Magazinului istoric» noi succese în promovarea științei istorice românești, în răspândirea, prin aceeași ținută publicistică și aceeași inventivitate, a cunoștințelor din vastul domeniu al istoriei universale”. ■ Apare *Cartea*, de Miron Nicolescu, text preluat din „Contemporanul”, nr. 6, vineri 1 februarie

1974. Alături citim necrologul semnat de Șerban Cioculescu: „Miron Nicolescu, într-adevăr, avea o fire de artist, de poet. Nu m-aș mira să aflu că ascundea, de ochii indiscreți ai prietenilor, caiete de poezie, cu versuri de certă sensibilitate. Mânduia condeii cu dexteritate de publicist, gata la cerere să scrie un articol ocazional, în nota cea mai justă, sau să atace o problemă a momentului, cu un simț acut al contemporaneității, ori chiar să concureze în portretistică, literatura curentă”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale prozei contemporane*: □ Henri Zalis, *Punctul de sprijin*: „În literatură autenticitatea nu ține neapărat numai de plauzibil. Mai este în discuție dominantă unui timp dat, ea însăși o realitate cu lumini și umbre, suma mișcărilor unei stări de spirit. Dacă am apreciat la Augustin Buzura întruparea dată actualității, motivul principal ține de modul în care prozatorul încearcă în *Fetele tăcerii* să pătrundă în spațiul celui mai apropiat trecut: autorul are sentimentul că nu e spectator și că despre lucruri trăite nu se poate scrie lunecând ca pe o apă. [...] Ca cititor mă întreb dacă, în *Vâltoarea*, Marcel Păruș n-a ratat tocmai filonul prețios spre care se îndrepta când a abordat evenimentele dramatice prilejuite în primăvara lui 1970 de inundații, ca reporter și nu ca romancier, paginile lui finale excelând nu prin profunzime, cât prin nerv, prin ritm. [...] Am senzația că de aici, din nedepășirea anecdoticului reportericesc, provine și insatisfacția provocată de ultimul roman al lui Platon Pardău, *Mergând prin zăpadă*. Autorul cărții e departe de a fi un începător. În ultimii ani, mai exact în ultimii cinci, ne-a dat patru romane. Neașteptată, oricum puțin comună productivitate. Debitul verbal în roman este însă un semnal descurajant, în tot cazul unul alarmant dacă ocrotește (precar) deficitul de observație și mai ales de construcție”. □ Alex. Ștefănescu, *Disocieri*: „În realitate, accentuarea caracterului moral al prozei actuale este tot o chestiune de perspectivă și constă în extinderea, îngrijorătoare pentru adepții afirmațiilor definitive, a esteticii. Eseu înseamnă încercare și încercare înseamnă sfială în etichetarea faptelor oamenilor, în separarea binelui de rău. Creatorii de personaje pozitive și negative – sau negative sub o aparență pozitivă și pozitive sub o aparență negativă, cum sunt la modă acum – nu pot face, desigur, estetică, pentru că toată concepția lor despre lume se reduce la câteva enunțuri. Singurul lor mod de a convinge este să le repete cu insistență. Însă scriitorii care adoptă cu adevărat o perspectivă morală sunt sensibili la argumente. Ei admit să fie contrașiși de realitate. Reprezentantul recunoscut al genului, Al. Ivăsiuc, furnizează, prin opera sa, cea mai bună dovadă că această atitudine circumspectă nu este și conciliantă, că adevărata intransigență morală se manifestă prin atenta cântărire a tuturor posibilităților. Asemenea disocieri – s-ar putea obiecta – nu interesează proza, ci critica. Cum însă, în epoca noastră, scriitorii au o acută conștiință estetică, zilele de interes se confundă”. □ Dumitru Micu, *Unghiul de observație*, un text despre *Delirul* lui Marin Preda: „Prin excelență ideologic, politic, romanul asamblează imagini de o mare putere evocativă, probe

irezistibile în sprijinul rechizitorului inclement pe care scriitorul îl face fascismului. Inserția în miezul fierbinte al unui moment istoric de răspântie situează *Delirul* în rândul scrierilor care atacă frontal problematica majoră a timpului nostru, și, indiferent de locul ce-i va fi rezervat în ierarhia valorilor artistice, cartea posedă calitatea de a răscoli conștiințe, de a le injecta ura sacră împotriva declanșatorilor barbariei”. ■ Despre *Poezia lui Grigore Hagiu* scrie Dan Cristea, spunând: „Poezia lui Grigore Hagiu pretinde, dinăuntrul ei, o distanță reflexivă”, după ce a analizat toate volumele de versuri publicate de acest scriitor. ■ M. Petroveanu îl omagiază pe A.E. Baconsky *La 50 de ani*: „Dacă pentru oricine, și în primul rând pentru creatori, existența înseamnă realizare de sine, atunci A.E. Baconsky are tot dreptul de a-și întâmpina trecutul cu vorbele lui Arghezi: «În față, liniștit/ Când urma lui de umbră începe să ne doară»”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la rubrica sa cu textul *Un iluminist matematic*: „Ilumiștiții, chiar cei clasici, au fost precursori ai futurologiei, chiar dacă, făcând un elogiu cunoașterii raționale, nu foloseau știința și nu se serveau de modele matematice. Fără îndoială raționaliști au fost totdeauna optimiști, pentru că afirmând primatul gnoseologic al rațiunii făceau implicit un elogiu al prevederii și al posibilității de a rezolva orice problemă odată bine formulată. Cartea lui Mircea Malița *Idei în mers*, scrisă excelent, într-un stil precis și expresiv, este, în același timp, o scurtă trecere în revistă a câtorva dintre aceste soluții ce i se par parțiale, ca și construirea, oarecum implicită, a unui model optimist și iluminist, în care raționalismul, bazat nu pe rațiunea abstractă, ci pe procedeele științei, este înnobilit de infuzia de dialectică marxistă”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară *La al doilea volum*, în care comentează pe scurt trei volume: □ *Nevăzutele urse* de Horia Bădescu (Dacia): „Horia Bădescu e un elegiac fără anvergură, dar poet fin, instruit, stăpân pe o tehnică a versului impecabilă”. □ *Focul și sărbătoarea* de Adrian Popescu (Dacia): „Adrian Popescu e un poet care știe să-și țină promisiunile debutului, unul din cei mai originali ai generației lui”. □ *Poezii* de Dinu Flămând (C.R.): „Interesant și oarecum curios e să constatăm că tocmai Dinu Flămând (*Poezii*) e cel mai puțin apt pentru poezia pe care o justifică. Întâi, fiindcă poemele lui n-au destul firesc, nu sunt concrete, cum zice autorul însuși”. ■ Citim recenzii: □ Mihai Minculescu scrie despre *Eliberarea lui Bularda* de Radu Selejan (C.R., 1974): „O mare vioiciune a relatării, dar și profunzimea semnificațiilor conținute, o anume tehnică de individualizare a eroilor-naratori, sunt elemente care, adăugate valorii morale, cultului muncii în ultimă instanță, rotunjesc calitățile povestirilor lui Radu Selejan”. □ Mircea Constantinescu prezintă *Sunete arse* de Arcadie Donos (Albatros, 1975): „Poet al memoriei afective, Arcadie Donos construiește o biografie lirică, nu neapărat atipică, deci nu neapărat o autobiografie, demnă de crezare și interes, câtă vreme elementele invocate – părinții, ținutul natal, istoria locurilor etc. – au fost și rămân repere sigure ale unui anumit mod de-a face ver-

suri”. □ Dana Dumitriu discută *Două plachete de versuri*: □ *Testament provizoriu* de George Boitor (Albatros, 1974): „Sentimentele sunt artificializate prin crispări metaforice, iar temele lirice mai subtile sunt ratate din pricina unui limbaj poetic rudimentar”. □ *Domnule Copil* de Arthur Porumboiu (C.R., 1974): „Evocarea voluptăților senzoriale e mai degrabă un tic al autorului, care, în esență, e un cerebral, construindu-și poemele cu excesivă prețiozitate”. □ Valeriu Cristea scrie despre *Dragoste moartă* de Haralamb Zincă (C.R., 1975): „*Dragoste moartă* e de fapt o carte de amintiri, uneori – și nu întotdeauna în folosul ei – deghizate”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Critica de spectator*, o recenzie la *Opinii. Prozatori și critici* de Virgil Ardeleanu (Dacia, 1975): „A avea opinii «despre tot și despre toate» nu presupune nicio calitate și nicio competență”. ■ L.[aurențiu] U.[lici] revine la rubrica sa dedicată debutanților cu textul *Despre dragoste, pe gânduri...* în care comentează *Între noi – timpul* de Adela Popescu: „Din discreție, lirismul apare redus considerabil iar expresia, din același motiv, pierde din personalitate. Am impresia că poetei îi lipsește curajul de a scrie mai acut decât trăiește”. ■ Laurențiu Ulici publică și un eseu despre *Proza lui Macedonski*. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Prin „jungla Fantomelor”*, despre povestirile scriitorului nigerian Amos Tutuola, apărute în traducerea Antoanetei Ralian. ■ Ioan Comșa oferă cititorilor un text de istorie literară: *În 1846, Simion Bărnuțiu traducea Declarația de independență a coloniilor engleze din America de Nord*. ■ Într-o notă nesemnată găsim omagiu *Jean-Paul Sartre la a 70-a aniversare*. ■ Versuri semnează: George Țărnea (*Marile sigilii*), Dim. Rachici (*Se coace grâul*), Angela Marinescu (*Țara mea; Gândul*), Emil Ciuraru (*Între mine și sat*), Radu Cârnelci (*Iubire, vin amețitor și încă...; E spaima mea de moarte mai prejos...; Să-mi fure tihna, zeii te-arătară...; De neoprit aducerile-aminte...; ...Și depărtarea...; Durere de-mi trimiți...; Ca un paing ce-și țese pânza fină...*), Dan Constantinescu (*Venus din Kirene; Fluturul; Judecata*). □ Din proză citim *Urgia* de Fl. N. Năstase. □ În traducerea Feliciei Antip citim *Centennial* de James Michener. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Miniaturi*. □ Dorin Speranția publică reportajul *Zürich*.

4 iulie

• [„Scântea”, nr. 10 223] Aflăm de *Puternice inundații provocate de ploile torențiale din ultimele zile*. În acest context, ziarul publică *La posturile de radio și televiziune tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat întregului popor chemarea de a acționa cu toate forțele pentru a înlătura grabnic efectele inundațiilor, pentru a asigura desfășurarea normală a activității productive*. □ Citim și despre *Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.*, precum și *Decret prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România*, semnat de președintele Republicii

Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. □ Apare și *De la bordul unui elicopter tovarășul Nicolae Ceaușescu a controlat situația creată în zonele calamitate*.

● [„**Contemporanul**”, nr. 27] Dumitru Micu reflectează la *Junimismul sub o nouă privire critică*: „În totalitate, *Junimea și junimismul* se alătură negreșit (în pofida, pe de o parte a lacunei amintite, pe de alta unei tendințe spre revărsare, spre diluție) celor mai serioase sinteze marxiste de istorie culturală românească, îmbogățind lista studiilor de referință”. □ Același autor prezintă și volumul Cellei Delavrancea: *O vară ciudată* (Eminescu, 1975): „Povești de iubire, așadar, derulate în splendoarea verii pe fondul magnificelor peisaje din părțile Horezului, cu acompaniamentul subtextual al unei muzici complexe, pe care marea pianistă Cella Delavrancea a insinuat-o în carte cu un meșteșug de o eficiență egală discreției cu care e practicat”. ■ De traducerea cărții lui Alphonse Daudet, *Jack*, se ocupă Dan Grigorescu: „Traducerea Liviei Storeșcu e cumpănită, atentă la nuanțe, la detaliile care compun un portret psihologic plin de o calmă tristețe, un destin al înfrângerilor nemeritate. E păcat că Editura Albatros nu a însoțit cartea cu o prefață care ar fi putut sugera tânărului cititor locul lui Daudet în literatura franceză a unei epoci sociale și culturale agitate, și al lui Jack (conceput, cum se știe, ca un fel de continuare a lui *Petit chose*) în cuprinsul operei unui scriitor sensibil, părtaș la dramele eroilor lui”.

● [„**Cronica**”, nr. 27] Editorialul *Creatorii și etica* poartă semnătura Cronica: „Pentru oamenii de litere, pentru toți creatorii, principiile și prevederile codului reprezintă o însumare de concepte vii, un corpus teoretic multiplu activator atât în privința modului de a înțelege poziția scriitorului în fața problemelor sociale, rolul și atitudinea sa în societatea noastră, cât și în ceea ce privește creația însăși, mesajul și finalitatea actului artistic în raport cu imperativele prezentului. Interesul deosebit pe care creatorii îl arată principiilor de comportare morală înscrise în Cod decurge în primul rând din faptul că acestea se referă la realități ce formează chiar obiectul profesiei lor: observarea și studiul relațiilor umane, a raportului dintre individ și colectivitate, a îndatoririlor față de societate. Ei răspund astfel, prin operele lor, nobilei chemări pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a adresat de la înalta tribună a Congresului al XI-lea: «În noile condiții ale dezvoltării patriei noastre socialiste, arta și literatura sunt chemate să dea expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărârea de a merge neabătut înainte. Fără îndoială că scriitorii, pictorii, compozitorii, toți slujitorii artei și literaturii nu-și vor precupeți munca și talentul pentru a crea noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămutată în ziua de mâine, în viitorul de libertate și independență al națiunii noastre, în viitorul comunist». [...] A milita în permanență pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste,

pentru relații de tip nou între membrii societății noastre, clădite pe solidaritate, stimă, încredere și respect reciproc, pe sinceritate și cinste, a lupta pentru respingerea individualismului și egoismului, a manifestărilor de abuz, carierism și a altor tare morale, iată direcții de acțiune ale scrisului nostru, direcții în care trebuie să ne îndreptăm cu toată forța talentului. Pe lângă aceasta, scriitorul, artistul comunist, conștient de răspunderile sale politice și civice, este dator să ofere exemplul propriei sale conduite morale. «Este necesar – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu – ca uniunile de creație să desfășoare o activitate politico-ideologică mai susținută în rândurile fiecărei categorii de creatori... Să nu uităm că și creatorii de azi au nevoie să fie educați, pentru a se putea ocupa de educarea altora». Urmând acest îndemn, Asociația scriitorilor din Iași a dezbătut recent probleme ale eticii și echității socialiste, dezbateri care ne-a prilejuit rândurile de mai sus”. ■ N. Barbu scrie despre *Noi și clasicii*: „Selecția pe care momentele culturale succesive o operează oarecum de la sine, angajează însă întreaga traiectorie a considerațiilor sedimentate în timp despre operele de artă. De aceea nici cercetarea asupra modului în care conștiința contemporană receptează valorile estetice considerate bunuri comune ale umanității, nu poate ignora acest traect. E vorba nu numai de o obligație prevăzută de statutul nescriș al studiului obiectiv, ci și de o relație de neevitat în actul propriu-zis al oricărei judecăți de valoare avizate. Dacă este normal să nu ne îngrădim de prejudecăți, de concepte și păreri preformate, este, în același timp, eronat să nu se ia în considerare, fie oricât de detașat și oricât de critic, dăra de lumină lăsată de o anumită operă în timp, în conștiința generațiilor”. ■ Ileana Corbea realizează un interviu *Cu Marin Preda despre „Un univers pe care mai întâi trebuie să-l concepi și după aceea să-l elaborezi”*: „– Când ați simțit pentru prima oară imboldul de a scrie povestea Moromeților? – Ideea de-a scrie un roman despre *Moromeți* s-a născut imediat după ce am debutat cu volumul *Întâlnirea din pământuri*. Acolo, într-o primă ediție, era chiar o nuvelă care prefigura viitorul roman. Nuvela se numea *Dimineață de iarnă* și cuprindea, în fond, finalul *Moromeților*. [...] – *Dacă ați fi scris continuarea Moromeților imediat după apariția primului volum, Risipitorii și Intrusul ar mai fi apărut?* – Evident că ar fi apărut. Trecerea de la un mediu cunoscut la altul este un prag dificil pentru orice scriitor oricât ar fi el de experimentat, prag care oricum m-ar fi atras. Aveam de înfruntat foarte mari probleme de tehnică literară, de adaptare a stilului și așa mai departe. Le-am învins până la urmă, nu fără a avea însă pe parcurs senzația că ele nu fuseseră rezolvate așa cum dorișem. Surprizele vin de obicei după apariția cărții și anume, la un anumit timp când se produce așa-zisa detașare și când poți să-ți citești cartea, ca orice cititor, la rece, și să-ți dai seama de izbânzile și insuccesele pe care le-ai avut. Și a mai existat ceva care trebuia învins: tentația de a mă întoarce, după fiecare experiență nouă consumată, la țărani. [...] – *Dacă n-ați fi fost scriitor, ce v-ar fi plăcut să fiți, Marin Preda?* – Mi-e greu să răspund acum la această între-

bare. Îmi este greu să-mi imaginez ce-aș fi putut fi – ca să pot să fiu și ceea ce trebuie să fiu – și nu mai prejos decât alții. Pot să-mi amintesc însă ce am dorit inițial să fiu, când am plecat de pe băncile școlii primare: un profesor. Și anume un profesor bun, care să știe să se facă prețuit de acești elevi atât de interesanți, atât de atrăgători la vârsta la care ies pentru prima dată în lume din casa părintească”. ■ Liviu Leonte publică a doua parte din *Ion Lăncrănjan, nuvelist și romancier*, cronică literară la *Drumul câinelui și Caloianul*: „Dacă intențiile sale de abordare a unei problematici dificile sunt meritorii, Ion Lăncrănjan ne apare în *Caloianul* sufocat de propria sa pasiune și de masa imensă a materialului pe care vrea să ni-l comunice”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Ideile romancierului*: „Creația în roman se identifică până la un punct cu ideea. Romancierul adevărat e un arhitect al ideilor, iar acolo unde lipsește ideea, lipsește și creația. Ei bine, cele mai multe romane de azi, la un examen foarte serios, nu sunt decât mediocre narațiuni în care o concepție despre existență, despre destin, despre personaje se confundă cu o relatare neutră, cu o evidentă superficialitate. Care sunt noile idei pe care le susțin, le «difuzează» romane ca *Spune-mi, unde duce acest drum?* (Ion Marin Almăjan), *O trufie care ucide* (Anca Bursan și G. Panco), *Tăceri și fugă* (Marin Baciuc), *Zăpada nevăzută* (Silvia Cincă), *Culorile sângelui* (M. Diaconescu), *După o lungă și grea suferință* (B. Elvin), *Eu și ai mei* (Romulus Fabian), *Balustrada de briză* (Maria Hadan), *Saltul în gol* (Alexandra Indrieș)? Nu descoperim în aceste «romane» (și alte exemple ar putea fi oricând aduse în discuție) nicio idee, nicio semnificație care să ne convingă că existența socială supusă observației a fost superior tradusă estetic; că morala personajelor propune un cod al adevărului; că o experiență de viață trăită poate influența radical, poate deveni un model. Aceste «romane» în loc să creeze din viață – literaturii – o idee fundamentală, o sufocă cu jalnice descrieri care nu au nicio șansă să supraviețuiască timpului. Cine mai recitește astăzi romanele lui Francisc Munteanu? Toate romanele prozatorului au intrat într-un desăvârșit anonim fiindcă nu au aspirat niciodată spre o idee, spre un teritoriu estetic și moral inconfundabil. Nu numai Francisc Munteanu a fost victima unei astfel de pseudoliteraturi care astăzi nu mai interesează pe nimeni. Romanele lui V. Em. Galan, uneori ale lui Al. I. Ștefănescu, Nicolae Mărgeanu, Nicolae Țic și alții, nu au cunoscut actualitatea ideilor, ci numai pe aceea a schemelor. Adevărul vieții nu s-a sincronizat cu adevărul artei”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Paul Balahur scrie despre *Analogia suverană* de Ion Lotreanu: „Ca mărturie documentară, tehnică de lucru și pledoarie pentru înțelegerea artei, a funcției sale formative, *Analogia suverană* (Ed. Eminescu, 1975) reprezintă jurnalul unui poet rafinat”. □ Corneliu Popel prezintă *Cumpăna bucuriei* de Victor Felea: „*Cumpăna bucuriei* (Editura Dacia, 1975) este cartea unui poet melancolic și discret, eclectic uneori, care ne atrage atenția prin simplitatea discursului liric”. □ Cristian Livescu recenzează *Lucian Blaga. Afinități și*

izvoare de Mircea Vaida (Minerva). ■ Din *Moment* reținem: □ *Profesorul I.D. Lăudat la 65 de ani*, notă semnată de Mihai Drăgan: „Specialist, la Universitatea ieșeană, în literatura română veche, după G. Pascu (om sucit și rău, dar temeinic «vechist») și Dan Simonescu pe care, de altfel, l-a urmat la catedră în anul 1950, I.D. Lăudat este istoricul literar și profesorul exemplar, sufletul rar și vibrant pe care îl omagiem acum, urându-i La mulți ani!”. □ *Premiile Asociației Scriitorilor din Iași pentru anul 1974*: „Două volume de poezie, unul aparținând lui Horia Zilieru (*Cartea de copilărire*, Editura Junimea), iar celălalt lui Corneliu Sturzu (*Anotimpul încrederii*, Editura Eminescu), au obținut premiile Asociației Scriitorilor din Iași pentru anul 1974. Creația celor doi autori, prezențe remarcabile ale liricii românești contemporane, capătă astfel o nouă certificare. Juriul a fost alcătuit din: Constantin Ciopraga (președinte), Sergiu Adam, Al. Andriescu, Andi Andrieș, Mihai Drăgan, Ioanid Romanescu, Nicolae Țațomir”. □ *Posibilități imposibile*: „E foarte necesar, opinează Aurel Sârbu («Orizont» nr. 26/1975), să înțelegem militantismul politic într-un sens larg atunci când este vorba de acțiunea socială culturală. Obiectul său depășește spațiul uneia sau al alteia dintre valorile reale ori posibile reglementate sau reglementabile social și se suprapune peste o constelație axiologică mult mai vastă. Cauza acestei dispersii este desigur structura complexă, multifuncțională și etajată a fenomenului. De aceea există permanent pericolul transformării funcției politice a culturii într-un proces disfuncțional, prin simplificare sau unilateralizare. Eroarea constă în substituirea prin această funcție, incontestabil fundamentală, a celorlalte funcții amintite în corelație cu aceasta și transformarea culturii într-un instrument cu valențe persuasive ce nu mai pot fi conectate la comunitatea receptoare; subiectul trans-individual (grup) al acțiunii culturale va deține o conștiință socială în spațiul căreia dispariția celorlalte funcții provoacă o depresiune, situație specifică stării de aculturație. Estetica marxistă, precum și sociologia culturii acordă valorii politice tocmai un asemenea rol de distribuție și integrare a tuturor celorlalte valori în cadrul comunității». Totul ar fi foarte clar dacă am ști, de pildă, cum poate o constelație axiologică să depășească nu numai valorile reale, ci și pe cele posibile! Cum poate fi acordat valorii politice un rol de distribuție și integrare a tuturor celorlalte valori, dacă obiectul militantismului se caracterizează, fie și numai după V.S., prin dispersie! Cum poate o funcție fundamentală să substituie una corelativă. Și apoi, transformarea unei funcții într-un proces disfuncțional nu este o eroare de logică? Desigur problema ridicată de A. Sârbu nu este lipsită de interes. O mai deplină proprietate a termenilor utilizați, eliminarea contradicțiilor (involuntare) și în general, un plus de simplitate în desfășurarea discursului ar fi ajutat, cu siguranță, la instituirea respectivului punct de vedere ca element de referință într-o posibilă dezbateră pe această temă. Motiv pentru care nu putem, deocamdată, decât să solicităm minimele clarificări și precizări posibile. Spre deosebire de autorul însemnărilor vizate, noi nu

îndrăznim a cere nimic dincolo de posibil. Și asta pur și simplu pentru că, după modesta noastră părere, altfel nici nu e posibil. Mai ales dacă avem în vedere valențe persuasive posibil de conectat la comunitatea receptoare. În fond, cele imposibil de conectat nici nu mai sunt valențe. Sau este cineva de altă părere?”. □ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „Revista «Secolul XX» își continuă ancheta *Cultura română în circuitul marilor valori*. De această dată, răspund: Miodrag Pavlovic, Augustin Buzura, Gheorghe Markov, Iuri Kojevnikov, Gh. Grigurcu și Doru Popovici. * «A reușit revista (respectiv «Lucefărul») să rezolve problemele nevralgice ale prozei de astăzi?». E prima întrebare a anchetei *Proza între originalitate și mimetism* pe care revista bucureșteană o continuă. Postfața conchide: «Opera autentică trebuie apărată de invazia literaturii de contrafacere. Poate că această discuție nu și-ar fi avut reala justificare dacă n-ar exista o reală agresiune a literaturii de contrafacere»”. ■ D. Irimia semnează *Mario Ruffini, interpret al epocii lui C. Brâncoveanu*, prezentând volumul *L'influsso italiano in Valacchia nell'epoca di Costantino Vodă Brâncoveanu (1688-1714)*, Roma, 1974. ■ Versuri semnează Emilian Marcu (*Imn pentru serbarea grăului*), Florin Mihai Petrescu (*Sonetul poetului; Sonetul așteptării; Esențială*), Dan Rotaru (*Fel de iubire; De dragoste*), Constantin Ștefuriuc (*Îmi tremură în sânge o lumină; Prietenilor mei de demult*).

● [„**Munca**”, nr. 8288] În *Însemnări de lector*, Gheorghe Tomozei publică *Curata limbă românească*. □ În *Carte*, Mihai Cernat prezintă *Într-o casă străină* de Teodor Mazilu.

● [„**Orizont**”, nr. 27] Ion Lotreanu îi consacră, chiar pe prima pagină a numărului, lui Nichita Stănescu o exegeză asupra celor *11 elegii*, precizând din primele rânduri: „Cartea cea mai unitară din punctul de vedere al valorii a lui Nichita Stănescu a rămas *11 elegii*, apărută în 1966, deci acum aproape un deceniu. După ce exersase *gravura* pe porțiuni restrânse (în *Sensul iubirii, O viziune a sentimentelor, Dreptul la timp*), poetul încearcă *fresca*.” (*Elegiile lui Nichita Stănescu*). ■ Al. Covaci recenzează două cărți la rubrica „lecturi”; prima este *Privitor ca la teatru* (Dacia, 1975) de Ion Cocora și monografia *Panaît Istrati* (C.R., 1975) de Gabriela Maria Pinte. ■ Odată făcută conexiunea cu elegiile nichitastănesciene, Emil Manu păstrează acest centru de interes asupra elegiilor, dar aducând în atenția publicului alt autor, și anume pe Virgil Carianopol (articolul *Elegia stenică sau Virgil Carianopol*). ■ Accentuând ideea că opera stilistică a lui G.I. Tohăneanu „izvorăște din preocupările sale de filologie și de estetică a limbii”, Olimpia Berca dezbatte cartea intitulată *Expresia artistică eminesciană* (Facla, 1975) a cercetătorului din domeniul stilisticii (articolul *Despre «expresia artistică eminesciană»*) ■ C. Ungureanu dezvoltă mai multe observații referitoare la opera lui Eugen Jebeleanu (articolul *Note despre Eugen Jebeleanu*). ■ Nicolae Scurtu scoate din arhiva Casei Școalelor câteva referate ale lui Mihail Sadoveanu, care ocupa postul de „referendar” al Comisiei literare ce ființa pe lângă această instituție (articolul *Miha-*

il Sadoveanu, referendar la Casa Școalelor). ■ Poezii semnate de Ion Maxim și Alexandru Jebeleanu. ■ Ion Arieșanu continuă să dea seamă de periplul său prin Italia, intitulat *Popasuri siciliene (VI): Monreale*. ■ Petre Pintilie îl prezintă pe Ernest Hemingway într-un medalion biobibliografic și traduce din scriitorul american un reportaj despre pescuitul peștilor sabie, intitulat *În largul Cubei*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 239] Pe prima pagină, A.I. Brumaru este prezent cu *O gură de rai eminesciană*, un articol despre lirica angajată a poetului, așa cum se desprinde din *Împărat și proletar, Viață, Scri-soarea III*. ■ Eugen Barbu în „serialul” său ajunge la G. Călinescu. „Nu știu dacă nevoia de a scrie romane s-a ivit la Călinescu din mimetism. [...] *Cartea nunții și Enigma Otiliei* au vrut ele să fie un răspuns detractorilor călinescieni, evident supărați de dilatarea în celebra sa *Istorie* a unor nume și minimalizarea altora, făcute cu un verb rămas până în zilele noastre cel mai autorizat?... Călinescu era fără putință de tăgadă un mare romancier și rămân la părerea, a cărei paternitate nu mi-o asum, că autorul *Scrinului negru* va rămâne peste veacuri cel puțin autorul celei mai senzaționale cărți epice românești, intitulată *Istoria literaturii române...*” □ E. Manu comentează noua versiune a exgezei dedicată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga *Renașterii*, „tratând implicativ umanismul și destinul artelor”, „o fascinantă introducere în istoria culturii moderne europene”. □ În *Incantații*, Mircea Scarlat consideră că Al. Rosetti ne oferă „o adevărată desfătare filologică” în recenta sa carte *Limba descântecelor românești* (Minerva 1975). □ *Apologii* de Gh. Gheorghiu se referă la al șaselea volum de versuri marca Gh. Grigurcu (Dacia), „o poezie cerebrală, de emoții cenzurate și de rafinat intelectualism [...] lirism esențializat, concentrat într-un discurs poetic sobru, criptic uneori. [...] Întreaga poezie a lui Grigurcu e mărturia unei atitudini grave, tranșante, lucide în fața existenței și a unui mod la fel de grav, nu de puține ori, dramatic de a înțelege actul poetic și de a trăi starea privilegiată, de grație”. □ Un omagiu al lui M.N. Rusu adus acad. Miron Nicolescu. □ Fănuș Neagu, pentru prima dată... actor, comentează – în rubrica *Fotograme* – inedita postură, din *Casa de la miezul nopții* (pe un scenariu scris de el însuși, film regizat de Gh. Vitanidis). □ La Stockholm a apărut în limba suedeză, în traducerea lui Pierre Zekeli, volumul lui Nichita Stănescu, *11 Elegii*, sub titlul *Lupta dintre real și visceral*, cu o prefață de Artur Lundkvist.

5 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 224] Pe frontispiciu apare: *Întreaga națiune răspunde chemării partidului, a secretarului său general. Toate forțele angajate pentru a înlătura efectele inundațiilor, pentru a normaliza pretutindeni activitatea productivă.* □ Pe prima pagină citim *Tovarășul Nicolae Ceaușescu din nou prezent în zonele calamitate, iar În ansamblul măsurilor indicate, secretarul general al partidului a recomandat prioritate recoltării grâului, prin orice mijloace, protejării tuturor culturilor agricole.*

● [„Scânteia tineretului”, nr. 8124] Victor Atanasiu prezintă volumul al doilea din *Literatura română între cele două războaie mondiale* de Ovid S. Crohmălniceanu (Minerva, 1974), o „carte de referință” în care „se remarcă minuțioasa radiografie a operelor, răbdarea și priceperea cu care sunt inventariate și examinate diverse aspecte ale creației autorilor respectivi. Criticul știe să vadă lucrurile dintr-un punct înalt, gășind punți chiar și acolo unde s-ar părea că există rupturi tranșante”.

● [„Flacăra”, nr. 26] Cu titlul *Cronică* (77, 78, 79, 80, 81, 82, 83), A. Dohotaru prezintă ultimele ședințe a Cenaclului Flacăra. De asemenea, se anunță că, începând cu 1 iulie, Cenaclul Flacăra intră în vacanță. □ În *Secvențe critice*, Cornel Moraru prezintă romanul *Dimineața noului venit* de Horia Gane, dicționarul literar *De la Macedonski la Arghezi*, alcătuit de Florea Firan, și, cu titlul *Subliteratura de masă*, anumite exemple din categoria prozei istorice, cum ar fi *Luntrașii lui Vlad Vodă* de Ion Aramă și *Logofătul Dragu* de Vasile Mănuceanu.

● [„Luceafărul”, nr. 27] Ioan Alexandru semnează textul *Actualitatea lui Eminescu*: „Un ultim chip în care Eminescu este mereu actual este simplitatea profundă a lucrării sale, adâncul legământ cu poporul din care vine să-l reprezinte și poate că certitudinea cea mai firească a trăinicieii unei opere să fie tocmai măsura în care ea este expresia unei viețuiri milenare sau numai expresia unui temperament personal și firav fără legătură cu forța de durată ce se manifestă în firea unui popor de-a lungul drumului său către icoana unei patrii în care vrea vecinic să rămână”. ■ M. Ungheanu recenzează romanul lui Ion Lăncrănjan: *Caloianul (I)*: „În totalitate *Caloianul* seamănă cu fresca patetică a unui pictor naiv, incapabil, deși contaminat de subtilitatea picturii culte, să iasă din stereotipie ori de câte ori desenează chipuri omenești, frescă în care culorile sunt puține și mohorâte, iar subiectele se repetă cu insistență. Ion Lăncrănjan ne propune o literatură a «cariilor» societății dar privirea sa e obstinat unidirecționată. Calitățile prozatorului, evidente de mai multe ori, sunt înecate de o mânie care nu are avantajul de a fi nici purificată, nici purificatoare. Proza lui I. Lăncrănjan are nevoie, pentru a-și pune în valoare virtuțile de un orizont mai senin”. ■ De volumul de versuri al lui Leonid Dimov: *Litanii pentru Horia* (Dacia, 1975), se ocupă Dorin Tudoran: „Prezența lui Dimov într-un spațiu precum cel al poeziei patriotice nu este una obișnuită, de toată ziua, ci surprinzătoare, tocmai prin atât de cunoscutele și inconfundabilele caracteristici ale poeziei sale. [...] dar aceste litanii închinat martirului din Albac se constituie într-o adevărată monografie în versuri. Nu una comentând cu dezinvoltură unul sau altul dintre momentele răscoalei, ci o monografie urmând traiectoria tragică a evenimentelor, intercon condiționarea lor. Altfel spus, deși există și poezii care sunt doar savante preluări în versuri a unor episoade mai mult sau mai puțin cunoscute ale marii mișcări țărănești de acum aproape două secole, ba chiar unele piese în care apar cam schematic perechile antinomice de tipul

«rău» și «bun», nu anecdoticul, versificarea lui l-au interesat pe poet”. ■ La cartea lui Gabriel Gafița, *Lumină pentru cei singuri* (C.R., 1975) se referă Lucian Hanu: „Gabriel Gafița face operă de moralist fără a fi moralizator. Observația este lipsită de maliție, tentată uneori de anecdotă. Întrebările deschise sunt adevărate și aparțin contemporaneității, iar romanul de față afirmă un scriitor”. ■ La secțiunea *Ecouri* despre *Ce este și încotro se îndreaptă poezia* răspund: Victor Felea, Adrian Popescu, Laurențiu Ulici, Mircea Ciobanu. □ Victor Felea, *Îndrăzneală și conținut*: „Maniera dominantă la noi în perioada din urmă a fost una ostentativ metaforizantă, mizând pe toate îndrăznelile propuse de poezia modernă și astfel tinerii noștri poeți s-au trezit «moderni», pe urmă și-au făcut un blazon din acest modernism și au fost mulțumiți cu el, uitând să-și mai pună întrebarea dacă ceea ce fac ei are o motivație mai adâncă sau reprezintă un simplu exercițiu de virtuozitate. Așa cum s-a mai observat, cei mai mulți dintre tineri ce vin în poezie par buni, acceptabili, chiar cu unele accente inedite. Urmăriți însă în evoluția lor, la a doua sau la a treia carte, impresia noutății dispare adeseori și simți repetiția, absența mesajului propriu, constăți adică un decalaj între promisiune și realizare”. □ Adrian Popescu, *Sentiment și expresie*: „Poeții mai nou apăruiți chiar dacă nu au forța explozivă, spectaculoasă și demonstrativă a acestora nu pierd un bun câștigat: refacerea contactului primordial cu miracolul existenței, sub semnul unui lirism care angajează întreaga ființă a scriitorului. Natura și cultura nu sunt din această perspectivă nicidecum văzute antinomic. Puterea neobișnuită, integratoare a poeticului care se validează în câteva cărți ale noii generații le dă strălucire. Uneia prin alta. Nu cred că literatura care se face astăzi poate ignora această situație. Iar tinerii și foarte tinerii autori de versuri numiți și nenumiți aici nu evită contactul cu o realitate umană în plină metamorfoză sau cu învățarea unui limbaj al lucrurilor naturale”. □ Laurențiu Ulici, *Poezia structurilor contemporane*: „Se scrie astăzi la noi foarte multă poezie de inspirație patriotică și găsim printre contemporanii noștri, din toate generațiile, autori de poezie patriotică în sensul cel mai înalt al cuvântului. Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Emil Botta, Ștefan Aug. Doinaș, Geo Dumitrescu, Ion Brad, Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Nicolae Dragoș, Alexandru Andrițoiu, Constanța Buzea, Ana Blandiana etc. au scris și scriu astfel de poezie în «timbre» diferite și, firește, în proporții diferite. Problema acestor însemnări nu este așadar aceea a absenței poeziei patriotice profunde și valoroase ci aceea a prezenței unei poezii care nu are legătură cu sensibilitatea epocii noastre, cu modul nostru de a gândi și de a înțelege patriotismul. Rețeta după care e scrisă poezia aceasta e și veche și extrem de simplă; se iau mai multe substantive ce trimit cât mai înapoi în timp, în istoria veche și în preistorie, cum ar fi: traci, Zamolxe, icoane etc.... Nimic din conținutul contemporan al patriotismului – participare la viața prezentului, la efortul constructiv al oamenilor, la edificarea unei societăți noi – nu se poate citi, fie și

printre rânduri, în asemenea compuneri. Receptăm cu bucurie poezia ce-și întemeiază patriotismul pe evocarea istoriei dacă aceasta implică în vreun fel – așa cum s-a întâmplat cu poezia patruzecioptistă și unionistă – prezentul, dacă rezumă sensibilitatea contemporană și deschide orizonturi spre înainte. Numai că nu acesta este cazul producțiilor despre care vorbim; dimpotrivă, exaltarea istoriei și geografiei naturale e pentru ea un scop iar nu un mijloc. Dincolo de anistorismul viziunii (refugiul obstinat în istorie de dragul istoriei, fără nicio legătură cu prezentul ce este altceva decât evitare a actualității?) poezia aceasta este îndeobște rudimentară și sub aspect estetic. Ca și cum ar fi uitat tot ceea ce ultimii cincisprezece ani, preluând dinamic valorile tradiției moderne a poeziei românești, au adus nou în materie de gândire lirică și limbaj poetic, autorii poemelor de această factură reduc poeticul la simpla înșiruire de fraze epitetice și exclamative, prozaizându-l deopotrivă prin ceea ce numim schematism liric și prin redundanță în care se maschează aceasta. Fiecare epocă își are poezia ei, chiar un fel propriu de poezie patriotică dar comun pentru toate este adecvarea la spiritul epocii, adică exact ceea ce lipsește unora dintre autorii la care fac referire”. □ Mircea Ciobanu, *Model de receptivitate*: „Nu știm în ce măsură foarte tână generație va izbuti să întrețină un climat favorabil Poeziei. Ne îngăduim, însă, un îndemn adresat criticului și istoricului literar – acela de a-și verifica intuițiile cu privire la cărțile anilor ‘60, parcurse sub presiunea obligațiilor săptămânale și, încă: de a încerca să aplice instrumente de lucru asupra noului limbaj poetic altele decât acelea întrebuițate pentru înțelegerea versului minulescian. Pentru că nu ne putem întreba încotro se îndreaptă Poezia câtă vreme n-am răspuns la întrebarea: ce s-a petrecut cu însăși ființa Poeziei în anii ei de naștere”. ■ Eugen Simion notează despre *Ioanide, curtizanesec și patren (I)*: „Dragostea e pentru Ioanide o formă a vanității virile, o demonstrație de forță de seducție, necesară, crede el, creației. Teoria va fi larg expusă în *Scrinul negru*, unde orgia erotică (imaginară) capătă alte dimensiuni... Femeia e luată ca punct de plecare în studiul altor laturi ale psihologiei (celibatul, femeia care îmbătrânește, femeia în stare de erupție a simțurilor) sub forme de obicei negative. Indolenta e, în fond, o femeie ușoară și frigidă, copie deteriorată a feminității reci, nordice, Sultana e o negustoreasă aprigă, cu sângele în flăcări, căzută repede în manii burgheze, totalitare. Romancierul o va discredita definitiv în *Scrinul negru*, înfățișând-o mare și diformă, cu mustați care-i amenință buzele late și unsuroase”.

6 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 225] Pe prima pagină: *În cursul nopții de vineri spre sâmbătă și ieri în tot cursul zilei tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu alți conducători de partid și de stat a controlat în București și în vecinătatea Capitalei zone afectate de inundații, unde „Secretarul general al partidului a stabilit, la fața locului, măsuri de prevenire și limitare a efectelor inundațiilor”.*

■ Vasile Donose semnează *Izvor de inspirație pentru cântecul patriotic, revoluționar*: „Compozitorii înaintași ne oferă, prin muzica lor, imaginea unor momente și figuri semnificative din istoria neamului. La rândul lor, compozitorii de astăzi, aparținând diverselor generații și orientări stilistice, continuând și dezvoltând tradițiile valoroase făurite de înaintași, au realizat o literatură vocal-simfonică și lirico-dramatică ce constituie o dimensiune fundamentală a fenomenului componistic românesc contemporan”.

8 iulie

● [„Scânteia”, nr. 10 226] Pe prima pagină citim: *Conducând nemijlocit acțiunea de importanță națională și uriașă amploare pentru zăgăzuirea apelor, pentru organizarea exemplară a muncii în toate sectoarele, corespunzător cerințelor momentului tovarășul Nicolae Ceaușescu a controlat ieri numeroase zone calamitate, centre agricole și industriale.* □ Mai aflăm că *În ședința de duminică Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit noi și importante măsuri pentru prevenirea și limitarea efectelor inundațiilor, strângerea grabnică a recoltei, desfășurarea normală a întregii activități productive.*

9 iulie

● [„Scânteia”, nr. 10 227] *În permanență prezent la conducerea luptei întregului popor împotriva calamităților naturale, ieri, în discuțiile cu specialiștii la Roșu-Ciurel tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat direcții imediate de acțiune pentru regularizarea bazinelor hidrografice. Se impune de urgență mobilizarea tuturor forțelor pe întreg cursul Dunării.* □ În continuare, *Comitetul Politic executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit ample măsuri de importanță hotărâtoare pentru prevenirea inundațiilor.*

10 iulie

● [„Scânteia”, nr. 10 228] Sütő András semnează *Izvoarele curate ale dragostei de patrie*: „La fel ca și acum cinci ani, puhoiul – furișându-se aproape fără zgomot, ca o hienă – s-a năpustit perfid asupra noastră, a celor de pe malurile Mureșului, ale Nirajului, ca și asupra celor de pe Dâmbovița, de lângă Olt sau Dunăre; asupra noastră, a tuturor celor care pregăteam – cu sentimentul satisfacției față de roadele ce se întrezăreau pe ogoare, cu hotărârea de a îndeplini cincinalul înainte de termen – rapoarte victorioase către partid, către tovarășul Nicolae Ceaușescu, care de mulți ani militează neobosit și ne oferă înaltul său exemplu de eroism în muncă. [...] Dar în eforturile noastre înfrățite, Prezentul este mult mai viu, mai dătător de putori, el se confundă cu însăși datoria noastră patriotică pe care ne-o facem aici și acum, în lumina perspectivei lor mărețe deschise de Congresul al XI-lea al P.C.R.”.

● [„România literară”, nr. 28] Editorialul *Confruntare eroică* este semnat de George Ivașcu: „Trăim, de peste o săptămână, o stare de gravă, profundă

încordare a conștiinței patriotice, în directă, aprigă confruntare cu stihiiile naturii dezlănțuite cu acea furie oarbă a elementelor depășind, nu în puține locuri, urgia din 1970”. ■ În *Șantier* găsim trecute în revistă proiectele la care lucrează D.I. Suchianu, Dorin Tudoran, Elena Tacciu, Al. Mitru, Adrian Beldeanu, Ioana Postolache. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Adunarea generală a Asociației Scriitorilor din Iași*: „La sediul Asociației Scriitorilor din Iași, a avut loc Adunarea generală în cadrul căreia au fost prezentate următoarele referate: Al. Andriescu – *Codul eticii și echității socialiste, document de o importanță națională pentru scriitori: Rolul literaturii în formarea și dezvoltarea conștiinței comuniste a oamenilor muncii*, N. Barbu – *Analiza activității literare a membrilor Asociației în ultimii doi ani*. Totodată, în cadrul ședinței plenare au fost înmânate premiile Asociației pe anul 1974 și carnetele noilor membri. În cadrul discuțiilor pe marginea referatelor prezentate au luat cuvântul: Andi Andrieș, Stelian Baboi, Mihail Drăgan, Dumitru Ignea, Ion Istrati, Constantin Noica, Ștefan Oprea, Val. Panaitescu, Ioanid Romanescu, Silviu Rusu și Haralambie Țugui. Lucrările adunării generale au fost conduse de prozatorul Corneliu Ștefanache, membru în comitetul Asociației. În încheierea dezbaterilor a luat cuvântul Cristian Chelaru, secretar al comitetului județean Iași al P.C.R.”. □ *File din „Revista literară”*: „În peisajul de la «Mărțișor», duminică 6 iulie, s-a desfășurat încă un număr special din «Revista literară», editat, pentru vacanța pionierilor și școlărilor, de către Muzeul Literaturii Române. Cu acest prilej, au făcut interesante destăinuri despre viața și opera autorului *Cuvintelor potrivite*: Ion Bănuță, Al. Oprea, Gheorghe Pituț, Mihai Sânzianu și Mitzura Arghezi. Pionierii au pus numeroase întrebări în legătură cu expunerile și au citit versuri omagiale închinată lui Tudor Arghezi”. □ *Moștenirea Văcăreștilor*: „Comitetul de Cultură și Educație socialistă al județului Dâmbovița și Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă au organizat cea de a 7-a ediție a festivalului de poezie patriotică «Moștenirea Văcăreștilor». Cu acest prilej, la platforma industrială Târgoviște, s-a desfășurat un recital poetic, cu concursul cenaclurilor literare din cadrul municipiului, iar în Parcul Văcărești, o masă rotundă cu tema «A patriei cinstire – îndemn sacru scrisului românesc» – urmat de concursul de creație poetică. S-au acordat, în ordine, următoarele premii: Nicolae Popescu Bogdan, Anton Gagiș și Cornel Costache, Mihail I. Vlad. Mențiuni: Mircea Drăgănescu, Radu Nicolae, Horia Cernău și Nic. Iancu”. □ *Ședință aniversară Nicolae Milescu*: „Sâmbătă, 12 iulie, a avut loc, în aula Academiei Republicii Socialiste România, ședința consacrată aniversării a 300 de ani de la apariția *Jurnalului de călătorie în China* al Spătarului Nicolae Milescu, organizată de secțiile de științe istorice și de științe filologice, literatură și arte ale Academiei. Manifestarea a fost axată pe comunicările semnate de acad. Ștefan Pascu (*Nicolae Milescu, umanist și iluminist*), Mircea Malița, membru corespondent al Academiei (*Milescu, diplomat*) și acad. Șerban Cioculescu (*Spătarul Milescu călătorul*)”. □ *În spiri-*

tul colaborării reciproce: „Sâmbătă 5 iulie 1975, Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, a primit pe Augusto Livi, comentator special al ziarului «L'Unità» (Italia), care face o vizită în țara noastră, la invitația ziarului «Scânteia». Au fost discutate probleme specifice literaturii actuale românești și organizării scriitorilor din țara noastră. La discuții au fost prezenți Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor și Traian Iancu, director al Uniunii.

* În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunile de scriitori din Republica Socialistă România și U.R.S.S., a plecat la Moscova Iv Martinovici”.

□ Amelia Pavel semnează necrologul pentru *Mimi Podeanu*: „Mimi Podeanu a ținut durabil, la propriu și la figurat, o operă, dar și amintirea unei atitudini umane, a unui mod cinstit și nobil de a fi”. ■ Ion Horea semnează *Lupta cu apele*: „Căutarea înțelesului solidarității are acum o cale nouă care angajează iubirea, conștiința și munca tuturor. Apele au fost și sunt întâmpinate, vremea cu toate ale ei a fost și este întâmpinată, lecția amară a veacurilor pune iar la încercare pe oamenii acestor pământuri. Prețul acestei întâmpinări este însă nedrept față de virtuțile lor, față de energia pe care o pot investi în pregătirea locurilor pentru construcție pașnică, așa cum cere scopul vieții noastre”.

■ Continuă dezbaterea *Probleme ale prozei contemporane*: □ Val Condurache, *Cuprinderea realului*, o sumară trecere în revistă a romanelor scrise după cel de-al doilea război mondial, menționate fiind scrise de Marin Preda, Eugen Barbu, Zaharia Stancu, Titus Popovici, Nicolae Breban, Radu Petrescu, Fănuș Neagu, Dumitru Radu Popescu: „Multe romane bune și foarte bune scrise în ultimii treizeci de ani nu și-au găsit locul în această sumară enumerare. Ca atare, această trecere în revistă ar putea suscita riposte. Va fi cu atât mai bine: ele vor chema în sprijin noi argumente. Și-a trăit romanul românesc «vârsta de aur» în perioada interbelică? Răspunsul reformulează întrebarea: a trăit o vârstă de aur, dar nu și singura”. □ Hristu Cândroveanu, *Literatură și societate*, menționând operele lui Zaharia Stancu, Laurențiu Fulga, Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, Ion Lăncrăjan, Augustin Buzura, Platon Pardău, și enumerând și pe scriitorii Fănuș Neagu, D.R. Popescu, Ștefan Bănuțescu, Constantin Chiriță, Virgil Duda, Romulus Guga, Al. Simion, Corneliu Ștefanache: „Firește, cărțile amintite de noi în rândurile de față, ca și altele, scăpate din vedere – își au și ele biografia lor, cu lumini și umbre, ieșite din conștiința unor oameni care au văzut și au trăit, trăiesc epoca noastră, contemporană. Unele ne plac mai mult, altele mai puțin, unele ne par mai profunde, altele, poate, superficiale întru câtva... (critica a dat asupra lor, uneori, judecăți contrastante, ceea ce vorbește de la sine atât despre diversitatea gusturilor, cât și despre libera exprimare a ideilor în climatul moral-spiritual din țara noastră)”.

□ Corneliu Ștefanache, *De la sinceritate...*: „Cu fiecare carte vreau să arăt (printre altele) că nu sunt inși principali și alții secundari. De aici și reproșul unor critici că nu construiesc asemenea personaje. Nu construiesc fiindcă nu-mi place să galonez pe unii cu fierturi de aur și să-i înnegresc pe alții. Fiindcă știu

că în fiecare om este și ceva bun și în cel mai bun există și ceva rău, că toți ne naștem egali și așa trebuie să și sfârșim. Este șansa – unică – pe care socialismul o oferă oamenilor și numai de ei depinde s-o transforme în realitate”.

■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *O față neconsiderată a lui Miron Costin*. ■ Alexandru Ivasiuc publică în rubrica sa *Psihoterapia și perspectiva viitorului*, un comentariu la volumul *Introducere în Psihoterapie* de dr. Ion Vianu: „Psihoterapia este o metodă de dinamizare care se poate realiza doar prin comunicare în interiorul societății. Nici individul-realitate, nici societatea nu pot și nu trebuie să fie rigide. Înțelegerea acestui lucru, care rezultă din interpretarea coerentă și elevat exprimată a psihoterapiei în cartea unui umanist – care astfel continuă și o tradiție – este de mare importanță pentru cunoașterea mecanismelor psihice. Raportul cu literatura va face obiectul unui alt articol”.

■ I. Coteanu îl omagiază pe *Al. Graur* – 75: „Prin urmare, stimate cititor, când ascuți un răspuns dat de acad. Al. Graur la radio sau la televiziune, să știi că nu surprinzi în claritatea lui decât vârful unei piramide, pe al cărei corp solid se sprijină o bună parte din lingvistica românească de astăzi”.

■ Al. Piru face un profil lui *Nicolae Ioana*: „Poezia lui Nicolae Ioana e toată «cu buzele închise»”.

■ Artur Silvestri scrie despre *Facerea și desfacerea*, un text despre proza lui Zaharia Stancu: „Accentul cel mai adânc al prozei lui Zaharia Stancu, privită în desfășurarea ei clarificabilă, este unul liric. Un vâl de confesiune, iritată sau foarte melodioasă, evocatoare, suspicioasă, acoperă toate întâmplările, tălmăcindu-le într-o formă superioară simplei fotografieri, într-o lirică prelungă și vizionară. Puse cap la cap, cărțile prozatorului ar putea face oricând un enorm «bildungsroman» în care Darie este totuși o oglindă mișcătoare în care se răsfrâng lumea și epoca, istoria cu toate sinuozitățile ei”.

■ Nicolae Manolescu semnează „*Omul deplin al culturii românești*”, o cronică literară la volumul *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești* de Constantin Noica (Eminescu, 1975): „Frumos scrisă, pornită din cele mai nobile intenții, cartea lui Constantin Noica e mai mult emoționantă decât convingătoare; nu mă îndoiesc o clipă că Eminescu este «omul deplin» al culturii românești, dar aș fi vrut, în locul metaforelor, dovezi și în locul cultului entuziast, o argumentare mai minuțioasă. Chiar dacă lui Constantin Noica asemenea pretenții și procedări i se par (cum scrie într-un rând) alexandrine; fiindcă nu cred că spiritul critic se reduce la alexandrinism”.

■ Citim recenzii:

□ Victor Atanasiu notează că s-a reeditat romanul *Rădăcini* de Hortensia Papadat-Bengescu, în colecția „Biblioteca pentru toți”, ediție îngrijită de Gheorghe Radu și prefațată de Dana Dumitriu. □ Virgil Mazilescu prezintă *Lumini peste Apuseni* de Ion Arieșanu (Albatros, 1975): „Reporterul nu înregistrează, și asta programatic, dramele intime, a căror realitate, însă, o recunoaște, o bănuiește cel puțin, o deduce. Dintre nesfârșitele schimburi de tensiune sufletească proprii șantierului, «alcătuirii acesteia pasagere», pe el nu-l interesează decât cele active. De altfel, Ion Arieșanu ține să-și explice la un moment dat

(cu vagi intenții teoretice) refuzul, sau, dacă vreme, alegerea”. □ Sub titlul „*Cel ce caută nădăjduind...*” Lucian Raicu scrie despre volumul de versuri *Roman* de Florin Mugur (Albatros, 1975): „Florin Mugur s-a regăsit cu greutate după experiențele accelerate și nu o dată improprii ale adolescenței și ale tinereții sale lirice, dar odată ce a izbutit, cu o încordare dureroasă și o tenacitate exemplară, să-și delimiteze teritoriul, înțelege să-l stăpânească, lucrându-l cu mijloacele intensive, fără odihnă și fără cruțare de sine”. □ Sorin Titel semnează *O privire nostalgică și ironică*, o prezentare a volumului *Primele porți* de Norman Manea (Albatros, 1975): „O carte în care inteligența și sensibilitatea se completează. O privire lucidă precum și sentimentală, îndreptată spre trecut, spre anii îndepărtați al copilăriei”. □ G. Dimisianu publică *Un eseu despre Eminescu*, o recenzie la volumul lui Ștefan Cazimir, *Stelele cardinale* (Eminescu, 1975): „Eseul lui Ștefan Cazimir afirmă o dată mai mult resursele generației actuale de critici de a se confrunta cu marile teme ale culturii noastre, dintre care cea mai impunătoare fiind desigur Eminescu”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Pe tema iubirii*, un comentariu la volumul *Somnul de prisos* de Veronica Galiș (C.R.): „Intenția de înnoire a limbajului poetic, străină autoarei, acuratețea lexicului evidentă, puțin prăfuit totuși și cu un iz de vechime, delicatețea atitudinii și dulceața expresiei părându-mi-se, datorită excesului, un simptom de oboseală lirică. Dacă nu cumva și impresia de oboseală vine tot din aptitudinea simulantă a dicțiunii poetei”. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Poezii Pleiadei*, un text scris „în amintirea poezilor francezi ai Pleiadei, pe care i-am recitat în *Antologia Pleiadei*, din care a apărut volumul al doilea în tălmăcirea lui Alexandru Rally”. ■ Alexandru Niculescu scrie despre *Limba și cultura română în R.D. Germană*, o prezentare a istoriei relațiilor dintre oameni de cultură din România cu Germania, precum și o prezentare a departamentelor de limbă și literatură română la Universitatea Humboldt, Universitatea „Karl Marx” din Leipzig. ■ Versuri semnează: Ion Brad (*Țara azi*), Al. Andrițoiu (*Peste neliniștite praguri*), Dim. Rachici (*Aceste râuri*), Ștefan Aug. Doinaș (*Jurnal de aprilie*). □ Vasile Bărran publică *Harta eroică a patriei*, un reportaj de la locul inundațiilor. Despre inundații citim și în reportajul lui Valentin Silvestru, *Dreapta neînduplecare*, textul *Voință neclintită* de Nicolae Prelipeanu și *Misiune îndeplinită* de Mircea Lerian. □ În traducerea lui Cristian Unteanu citim *Valéry – Descartes*, iar alături apar fragmente din *Monsieur Teste*. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu textul *Umiliința*. □ Victor Tulbure și Alexandru Ivănescu semnează traduceri *Din lirica mongolă: Dașidorjiin Națagdorj (Vara mongolă) și Biambin Rincen (Toamna în stepă)*.

11 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 229] Petru Vintilă semnează *Stropul de sudoare – mai puternic decât viiturile*: „Scriu aceste rânduri profund emoționat de tot ce

mi-au văzut ochii și sufletul în aceste zile de luptă în care toți, dar absolut toți cei care au luat parte la ea, au fost niște eroi în gradul cel mai înalt. Bătălia pentru diminuarea pagubelor, pentru salvarea recoltei de grâu, pentru repunerea în funcțiune a tuturor obiectivelor economice și pentru revenirea la normal continuă. Vom mai vedea încă seceri și coase la recoltatul a mari suprafețe de grâu. Știm că fiecare snop de grâu recoltat astfel înseamnă un strop de sudoare în plus, dar știm și trebuie să înțelegem că stropul de sudoare este infinit mai puternic decât marile unde de șoc ale apelor învolburate. În fața torentelor de apă, am văzut în aceste zile și continuăm să vedem, digul cel mai puternic îl constituie conștiința celor peste douăzeci de milioane de cetățeni. În acest dig, fiecare dintre noi este o cărămidă vie și de neînviș”.

● **[„Contemporanul”, nr. 28]** În *Critică și luciditate*, Dumitru Micu prezintă studiile lui Mircea Martin și, respectiv, Silviu Iosifescu: „Nu e desigur, decât o întâmplare că două dintre volumele de critică literară apărute aproape simultan se intitulează, oarecum simetric – unul: *Proză și luciditate*, celălalt: *Critică și profunzime*. Dacă respectivele titluri sugerează o antinomie, unul indicând programatic opțiunea pentru valorile conștientului pur, ale intelectului, ale raționalității manifeste, celălalt atestând în aparență preocupări pentru ceea ce ține de infraconștient, nu e, în niciun caz, vorba de o situație polemică, fie și indirectă, a unei cărți față de cealaltă. Principiile lor orientative sunt mai curând convergente. «Profunzimea», pe care o sondează, în eseurile sale despre o seamă de critici francezi Mircea Martin este – citim în prelabilul *Avertisment* – «o profunzime a spiritului, nu a inconștientului» și accesul la ea «nu e un apanaj al criticii din ultimele decenii [...] și, mai ales, nu e o exclusivitate a abordării psihanalitice»”.

● **[„Cronica”, nr. 28]** Editorialul *Răspunsul întregii națiuni* este asumat redacțional: „Bătălia cu apele este dominată de oamenii României socialiste, oamenii aceștia – urmând pilda Președintelui țării, – răspund chemării acestuia și scriu cu eforturile lor o nouă pagină a eroismului nostru național”.

■ Const. Ciopraga revine la rubrica sa cu un text despre volumul *Artă și ideal* de Ion Dodu Bălan: „Ca și celelalte volume ale lui Ion Dodu Bălan, cel mai nou, *Artă și ideal* este expresia unor convingeri solide, comunicate cu o captivantă sinceritate”.

■ Al. Andriescu semnează cronica literară, semnând *Dosoftei într-o nouă ediție critică*, anume *Psaltirea în versuri* de N.A. Ursu, cu un cuvânt înainte de prof. dr. Iustin Moiescu, Mitropolit al Moldovei și Sucevei, 1974: „Ediția recentă, tipărită de Mitropolia Moldovei, are, în multe privințe, după cum se poate cu ușurință observa, valoarea unei restituiri, oferindu-ne spre o lectură corectă și adecvată textul primului poet mare al românilor”.

■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Lateș prezintă *Ispitoarea pasăre de foc* de Virgil Nestor: „Virgil Nistor nu apelează la baladele populare și la cele culte, germane în primul rând”. □ Miron Blaga scrie despre *O tăcere adaos* de Elena Zarescu: „Poezia acestui volum prilejuiește o

adevărată bucurie a sufletului, punând în relief o poetă nu numai de talent, dar pe deplin formată o voce originală și distinctă în lirica noastră feminină”.

□ Virgil Andriescu scrie despre volumul *Amintiri despre G. Ibrăileanu*, Editura Junimea, de Ion Popescu-Sireteanu: „Autorul antologiei a știut, în anumite situații, să-și incite interlocutorul, obținând mărturii revelatorii și pe cale orală, mărturii care apoi au fost structurate ingenios în cadrul acestui volum memorialistic”.

■ În *File de arhivă* Ion Munteanu publică *Moș Ion Roată și Cuza*, invocând „documente de arhivă” care atestă că moș Ion Roată a fost „o realitate”.

■ Din *Moment* reținem: □ *Întâlnirile „Cronicii”*: „În cadrul manifestărilor intrate în tradiția revistei noastre, doi dintre membrii redacției, Liviu Leonte – redactor-șef și Al. Pascu s-au întâlnit zilele trecute cu activiștii pe țărâm cultural din Vatra Dornei, cu care au realizat un util schimb de experiență în vederea unei mai strânse colaborări între revista «Cronica» și cititorii și colaboratorii ei din acest oraș. Nedezmințind tradiționala ospitalitate a locuitorilor dorneni, tovarășii C. Ieș – directorul Casei de cultură, I. Panțiru, M. Jora și Ioana Babin, au prezentat câteva dintre realizările culturale ale dornenilor, care au depășit limitele județului Suceava. Între acestea, succesele deosebite ale ansamblului de teatru și cele ale corului din Vatra Dornei, laureate ale concursurilor naționale din acest an stau mărturie pentru existența unei efervescente vieți culturale în acest oraș, în care revista «Cronica» și-a propus să revină într-o mai amplă întâlnire cu toate categoriile de cititori”.

□ *Ținuta dezbaterii științifice*: „Indiferent care este adevărul științific, din punct de vedere al practicii publicistice revista «Contemporanul» are perfectă dreptate. Faptul că un cercetător științific (în cazul dat Viorica Mihai) a expus, în cadrul unui amplu interviu, o mai cutezătoare ipoteză științifică, n-are de ce să ne supere (așa cum s-au supărat semnatarii scrisorilor trimise «Contemporanului», scrisori citite și comentate de Gheorghe Săsărman în articolul *Ținuta dezbaterii științifice* din ultimul număr al acestei publicații). La urma urmelor, pe marginea unei ipoteze se poate discuta. Cu argumente. Confirmând-o sau infirmând-o. În ambele cazuri, în folosul științei. Iată de ce, a vorbi de «o jignire adusă oamenilor de știință» și de tragerea la răspundere a celor care au făcut o asemenea «inadmisibilă greșeală» înseamnă să ceri introducerea, în viața cultural-științifică, a unor practici nu numai nepedagogice, dar și fără nicio legătură cu fondul problemei în discuție. Și-apoi, dacă de-a lungul timpurilor toți cei care au emis ipoteze (unele fanteziste, altele academice – totuși! – tratate ca atare) ar fi fost la fel de neîncredător obstrucționați, poate n-am fi știut azi nici ce este avionul și nici care sunt strămoșii omului. În definitiv, dacă ne-am lăsa antrenați pe pista indignatelor referate la care se referă «Contemporanul», ar trebui să ne întrebăm: de când o ipoteză științifică nu trebuie să fie doar ipoteză? O discuție științifică trebuie să înceapă cu expunerea unor ipoteze sau cu concluzii unanim acceptate? Când și cu ce prealabile aprobări, ale confrăților sau ale unor autorități în materie, are dreptul o publi-

cație să solicite un interviu unui cercetător științific? Ca să nu mai vorbim de faptul că, în cazul dat, referatele semnate de prof. dr. Cicerone Poghiric și prof. Anton Vraciu apreciază cu căldură punctul de vedere emis de Viorica Mihai. Alții sunt de altă părere? Foarte bine! Să o formuleze. În scris. Cu argumente. Pentru a asigura ceea ce, pe bună dreptate, vizează «Contemporanul» prin titlul articolului menționat. Exigență nesocotită cel puțin de conducerea Muzeului regiunii Porțile de fier, care s-a pripit să tragă concluzii... administrative, schimbând-o pe cercetătoare de la specialitatea «orânduirea primitivă», la specialitatea «istorie modernă». Totul riscând să devină astfel un penibil capitol de «istorie» contemporană. Când și cine îl va descifra oare? Barem cu titlul de ipoteză. Evident, cu toate permisiunile de rigoare”.

□ *Un album al lui Mihail Steriade*: „Primim din partea poetului Mihail Steriade, cunoscut prin bogata și îndelungata sa activitate de popularizare a limbii și a culturii românești în Belgia, un album și o scrisoare. Albumul se numește *Murs, Muses, Messages de Louvain-la-Neuve à Ottignies* și este publicat la a 550-a aniversare a Universității francofone din Louvain, în cadrul căreia Mihail Steriade a întemeiat un Centru cultural român pe care-l conduce și care s-a bucurat de încurajarea și aprecierea unor personalități de seamă ale culturii și ale universității belgiene. [...] În același timp, scrisoarea însoțitoare a albumului, ne aduce o minuțioasă descriere a înființării Centrului cultural român ca și, în genere, a sacrificiilor și a dăruirii cu care poetul Mihail Steriade militează pentru cunoașterea și răspândirea valorilor românești, în pofida unor dificultăți materiale. Suntem siguri că, găsindu-se soluțiile corespunzătoare, dată fiind și abnegația poetului Steriade, Centrul cultural român va continua să dăinuiască!”.

□ *Cărți cu defecte*: „Semnalăm, pentru a nu știu câta oară, prezența în librării a unor cărți cu nepermise defecte: de broșat, de fălțuit, coli lipsă (pe care colile duble nu le compensează) etc”.

□ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „O surpriză emoționantă în ultimul număr al «Contemporanului»: *Ție*, poezie inedită de Tudor Arghezi dintr-un ciclu intitulat *Antepostume*. Emoționantă fiindcă evocă triumviratul Arghezi – Călinescu – Bogza din prima pagină a «Contemporanului». * «Mesajul tinerilor scriitori și creșterea limbii române» e tematica ce comandă materialele publicate de revista «Tribuna» într-un număr reușit. Și alături de scriitorii tineri – patru pictori naivi din județul Arad. * E impresionantă creionarea personalității regretatului savant și a omului de aleasă ținută Miron Nicolescu făcută de Șerban Cioculescu («România literară»): «Avea o distincție naturală în vorbire și în privire care cucerea din primele clipe. Nimic din aerul superior nu impunea distanțe. Te reținea farmecul lui, al unei personalități autentice, fără pic de artificiu și decor». * Deosebit de operativă s-a dovedit revista «Flacăra» publicând ample materiale ilustrate sub genericul «Lupta cu inundațiile – o mare bătălie națională»”. ■ Apar două texte despre Thomas Mann: Hertha Perez scrie despre *Thomas Mann în România*, iar Octavian Nicolae îl prezintă pe scriitorul ger-

man ca pe *Un umanist angajat*. ■ Al. I. Friduș prezintă volumul *Fulgerul negru* de Dymphna Cusack, traducere de Paul B. Marian, Ed. Univers: „Câteva ușoare tente de erotism, unele fugare umbre melodramatice nu sunt decât simple accidente de orchestrație într-o partitură matur armonizată, executată cu bună stăpânire a mijloacelor, cu inevitabila aură de delicatețe și eleganță a stilului, elemente definitorii ale creației feminine”. ■ Versuri semnează Haralambie Țugui (*Acolo, în al apelor zăpor...*), Gheorghe Tomozei (*Ceas de turlă; Sonetul vechilor auzuri; Asonanțe*), Mihai Leoveanu (*Poezia; Să-i spui; Există anotimpul candoare*). □ Prof. Petrache Dima prezintă *Un cerc literar: „I. M. Rașcu” și o publicație „Revista noastră”*; alături apare poezia de debut a lui Victor Ion Popa (*Liniște*), publicată în revistă, anul I, nr. 2, 1 decembrie 1912, pag. 27.

● **[„Orizont”, nr. 28]** Rodica Bărbat realizează tabloul receptării lui Eminescu „dincolo de granițele țării”, începând chiar din epoca în care a trăit chinul poet (articolul *Eminescu în receptarea critică europeană*). ■ Andrei Pleșu scrie un eseu de critică de artă referitor la receptarea pictorului Silviu Oravițan-Crețu. ■ Alexandru Ruja, la rubrica „prezențe literare”, e de părere că „a reduce poezia lui Al. Philippide (n. 1900) la simpla discuție în limitele structurii romantism-clasicism se pare o insuficiență a criticii” (articolul *Poezia lui Al. Philippide*). ■ C. Ungureanu aduce în dezbatere popularitatea revolută a Mariei Banuș, a poeziei sale, și încearcă o reînnoire a percepției sale critice (articolul *Arcade*). ■ Florian Moldovan prezintă prima ediție originală, apărută la Paris, în 1853, al volumului *Doine și lăcrimioare*, prima carte a bardului de la Mircești fiind tipărită la Iași în 1852, la tipografia Bermann; din această ediție apărută în Franța, Alecsandri expediază trei exemplare lui Ion Ghica la Constantinopol în primăvara aceluiași an (articolul *Prima ediție din poeziile lui Vasile Alecsandri*). ■ Poezii publicate în acest număr sunt George Țârnea, Viorel T. Sălăgean și Victoria Bunescu. Octavian Popa publică și el un fragment din cel de-al doilea volum al romanului *Etajul 10*. ■ Tașcu Gheorghiu traduce câteva fragmente din *Un anotimp în infern*, după o prezentare succintă a „haimanalei vizionare” („voyoou voyant”) Arthur Rimbaud de către Șerban Foarță.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 240]** Numărul stă sub semnul acțiunii de recuperare a pierderilor mari suferite în urma inundațiilor, urmând *Conducătorul*. □ În cronică sa teatrală, Dinu Săraru se ocupă de volumul lui Mihnea Gheorghiu, *Unul în doi*, în care sunt prinse cele două drame – *Capul* (despre Mihai Viteazul) și *Zodia Taurului* (despre Ion Vodă cel Cumplit). □ Alte articole cu Mihai Eminescu în prim plan: Liviu Călin, *Descântec și idee* și Constantin Stan, *Teii*. □ În articolul *Nevăzutele Urse ale dorului*, Dan Mutașcu recenzează volumul lui Horia Bădescu, *Nevăzutele urse* (Dacia, 1975). □ Versuri de Paul Balahur și Dan Rotaru. □ Alte comentarii de Romul Munteanu pe tema *Gradului zero al scriiturii*, pe urmele semioticii lui Roland

Barthes. □ Cronica de librărie recomandă o alegorie SF de Gerard Klein, *Seniorii războiului* (Univers), în traducerea lui Vladimir Colin.

12 iulie

• [„**Flacăra**”, nr. 27] Pe prima pagină, Nicolae Stoian publică poezia *Ne chemă pâinea!* ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Există un „șoc al viitorului”?*

• [„**Luceafărul**”, nr. 28] În cadrul rubricii *Ecouri* este continuată ancheta despre *Ce este și încotro se îndreaptă poezia?*. Răspund: Al. Andriescu, Grete Tartler, Dinu Flămând. □ Al. Andriescu, *Cu ce și cui ne adresăm?*: „Trebuie spus că fenomenul acesta de înnoire a liricii s-a făcut aproape în exclusivitate în cadrul unei experiențe naționale, cum rezultă foarte clar și din unele intervenții din recenta anchetă a revistei «Luceafărul», printr-o fericită revenire la Blaga, Bacovia, Barbu, Arghezi, Vinea, Pillat, în limbaj și la Minulescu, și printr-o lectură mai atentă a lui Al. Philippide, Eugen Jebeleanu, Dimitrie Stelaru, Virgil Teodorescu, Nina Cassian... și alții, poeți reprezentând, de asemenea, direcții novatoare foarte diferite. Cei mai tineri poeți s-au putut forma, nu ne sfiim s-o spunem, la o școală strălucită de poezie, ale cărei trepte le-am schițat aici. Avem deci o tradiție lirică valoroasă și talente autentice. De unde rezultă atunci insatisfacția pe care o produc unele din poeziile pe care le publică revistele și editurile noastre? De ce se vorbește atât de insistent – și ancheta «Luceafărului» a dovedit-o cu atâta pregnanță – de epigonism și de manierism?”. □ Grete Tratler, *Cunoaștere de sine și adâncire*: „Se constituie deci și caută să se cunosacă pe sine o nouă generație de poeți; va însemna însă poezia lor, mâine, mai mult decât azi, când se ivește? Desigur, da, dacă mâine nu-și va repeta existența de astăzi, iar ființarea ei de atunci va fi efectul autocunoașterii, aprofundării de astăzi. Astfel, o asemenea discuție despre poezie ar trebui reluată ritmic, până când nu numai conceptul de tânără generație, ci și generația ca atare se vor întregi”. □ Dinu Flămând, *Armonia austeră*: „Discuțiile de acum reproșează însă mai tinerei poezii excesul de literatură, literaturizarea. Fenomenul nu are nici pe departe proporțiile la care ajunsese el în perioada cea mai fertilă a deceniului trecut, dar iată că tendința este codamnată din fașă încă. Asta înseamnă că dorim o altă poezie, dar asta înseamnă și că estetismul unei părți din poezia anilor șaizeci se vede acum cu ochiul liber. O bună parte din critica literară privește cu mare prudență, dacă nu și cu exagerate rezerve, la produsul liric mai recent”. ■ M. Ungheanu continuă studiul despre cartea lui Ion Lăncrănjan: „*Caloianul (II)* ascunde în paginile sale un autor înverșunat, lipsit de tact artistic și, totodată, un prozator de reală forță. Preferăm la Ion Lăncrănjan această a doua fațetă a literaturii lui”. ■ Dorin Tudoran descoperă în cartea lui Florin Mugur, *Roman* (Albatros, 1975), *Buzele tremurătoare ale ironiei*: „Elegiile erotice din *Romanul* lui Florin Mugur se desfășoară ca niște frânghii de fum deasupra unui imens gol afectiv. Căci nu în

voluptate ori frenezie, cum nici în melancolia cantilenei ori în resemnarea înțeleaptă își au sursele generatoare aceste poezii. Ci într-un gol absorbant, într-o plasmă nedefinită, ceva ca o ceață din care poetul încearcă disperat (ironic!) să remodeleze ființa pierdutei sale Euridice, cadrul iubirii ce se estompează din ce în ce mai mult ca sub blestemul unei amnezii a sufletului...”. ■ Paul Dugneanu asociază studiul lui Ovidiu Ghidirmic despre *Camil Petrescu sau patosul lucidității* (Scrisul românesc, 1975) cu un *Didacticism drapat*: „Camil Petrescu nu pare a se bucura de o posteritate critică prea fericită. Cu numeroase alte studii precedente, microeseul lui Ovidiu Ghidirmic nu aduce un punct de vedere nou, substanțial, în exegeza acestei opere. [...] Studiul care ar fi trebuit să urmărească «patosul lucidității» în opera lui Camil Petrescu, deci, revelarea avaturilor în plan ideatic, stilistic sau estetic a unei teme cheie, structurante, ia aspectul unei monografii tradiționale”.

15 iulie

• [„**Scânteia**”, nr. 10 232] În cadrul vizitei cancelarului austriac, citim *Președintele Nicolae Ceaușescu și cancelarul federal Bruno Kreisky au primit un grup de ziariști austrieci și reprezentanți ai presei române*. ■ Aflăm că *Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întâlnit cu tovarășa Dolores Ibarruri*.

• [„**Era socialistă**”, nr. 14] George Muntean scrie despre *Examinarea constructivă a creației*, considerând că „critica literară și artistică are nevoie, pentru a se exercita în sensul misiunii ei sociale, de o conștiință a valorii și a posibilităților sale, de un sistem de repere și conexiuni.” □ Adrian Isac pledează pentru *Responsabilitatea ideologică a criticii literare*: „Literatura și arta în general, critica literară și artistică nu constituie oare unul dintre factorii de bază ai procesului ideologic-educativ complex de plămădire a omului nou?”

• [„**Tribuna României**”, nr. 65] Acest număr stă sub semnul inundațiilor: *Un val de inundații în majoritatea județelor țării* de Petre Dincu. ■ Din acest număr apare *Caleidoscop*: „Începând cu acest număr al revistei, vă oferim o nouă rubrică de informații”. Din informațiile oferite, pe scurt, în acest număr, reținem: „În Câmpia Soarelui de la Padeș, în apropiere de Tismana, a avut loc, de curând, tradiționala aniversare a Proclamației lui Tudor Vladimirescu din 1821”. ■ Apare și nota nesemnată *Poezia pastorală la Rășinari*: „Pitoreasca așezare montană de lângă Sibiu, în care s-a născut Octavian Goga, a găzduit, de curând, *Festivalul de poezie pastorală – Rășinari '75*, la care au participat reprezentanți din mai multe județe. S-au remarcat cu deosebire grupul folcloric «Valea Lotrului» de la căminul cultural din Malaia, județul Vâlcea, formația din Șercăița, județul Brașov, precum și artiștii amatori din Rășinari”. ■ Nicolae Balotă publică eseul *Spre o nouă umanitate morală*: „Omul nu are nevoie doar de apanajele civilizației tehnico-materiale, ci și de cele ale unei culturi spirituale. Un ideal umanist animă procesele educaționale despre care

vorbeam. El vizează alcătuirea unui om complet, pe măsura veacului și chiar a timpurilor viitoare. Unui om nou (continuând însă idealurile renascentiste ale unui *uomo universale*, pe cele iluministe, ale unui ins rațional, luminat), omului unei lumi noi trebuie să i se asigure o dezvoltare multilaterală, integrală a personalității sale. Iar această dezvoltare (implicând perfecționarea morală) trebuie generalizată la întreaga scară a societății, ținându-se seamă de realitățile contemporane și de nevoile morale ale epocii. Numai astfel se poate determina – în contextul unei civilizații noi – apariția unor noi structuri ale deprinderilor umane. Aceasta este tocmai ceea ce s-a întreprins în societatea românească a zilelor noastre. Se poate vorbi, astfel, despre un univers uman care își proiectează dimensiunile inedite, calitățile, valorile proprii, identificabile în realitatea acestui univers, într-un nou umanism”. ■ Sub titlul *Istorie și cultură* Bucur Țincu recenzează volumul *Istorie și cultură* de Dan Zamfirescu (Eminescu, 1975): „Preocupările lui Dan Zamfirescu pentru descifrarea caracterului complet al culturii românești și a destinului poporului român, chiar fără răspunsuri definitive, dată fiind greutatea problemelor, se înscrie, prin importanță și elevație, în spiritul frământărilor similare ale reprezentanților Școlii Ardeleni și ale pașoptiștilor, ale lui Eminescu, V. Pârvan, N. Iorga și G. Călinescu, al căror discipol spiritual se poate constitui prin viziunea densă asupra istoriei naționale și prin impunătorul talent de scriitor”. ■ Sub genericul *România în contextul lumii latine* citim textele semnate de: Nicolae Stoian (*Ramuri ale aceluiași trunchi*), Radu Vulpe (*Latinitatea poporului român*), Francisc Păcurariu (*Reflexe ale spiritului latin originar*), C. Severineanu (*Vocația permanentei colaborări*). ■ Gh. Bulgăr scrie despre *Limba română în cadrul limbilor romanice*: „Nu demult, eruditul profesor al universității «Paul Valéry» din Montpellier, Charles Camproux, cunoscător temeinic al limbii și literaturii române, a publicat o excelentă sinteză *Les langues romanes* (Paris, Presses universitaires, 1974), în care limba noastră este așezată cum se cuvine, pe același plan cu limbile romanice de foarte veche tradiție în occident: franceza, spaniola, italiana, portugheza”. ■ Citim versuri de Al. Andrițoiu (*Frumoase ceasuri*), Nicolae Dragoș (*Lângă fântâna lui Tudor*), Gheorghe Istrate (*Cred*). ■ Al. Hanță, în *Trei glasuri distincte într-o cântare a patriei*, îi prezintă pe scriitorii: □ *Al. Andrițoiu*: „Meditațiile și euforiile sale, entuziasmul sau compasiunea sunt, totdeauna, măsurate, fără intensități stridente, stanțele sale fiind frumos cadențate, cursive, bine rotunjite. Andrițoiu profesează o filosofie a vieții plină de robustețe, fără crispări, luminoasă, care ne amintește uneori pe Horațiu. Adevărat virtuoz în folosirea prozodiei clasice, ritmurile și rimele lui Andrițoiu sunt de un firesc rar întâlnit, între încărcătura de idei și sentimente a poemelor sale și expresia lor artistică existând o consonanță perfectă”. □ *Nicolae Dragoș*: „Nicolae Dragoș materializează preferința pentru lirismul substanțial, desfășurat pe coordonate de stringentă actualitate, cultivând un

vers politic, sau axat pe teme de veche tradiție, tratate într-o manieră modernă. E un liric al adresării directe și al atitudinilor fără echivoc, un cântăreț al trecutului eroic, al jertfelor lui Brâncoveanu, Tudor, Horia și Bălcescu, reînviată în viziuni simbolice, frumusețea marilor visuri nutrite de către înaintași găsindu-și împlinire în faptele contemporaneității”. □ *Gheorghe Istrate*: „La rândul său, Gheorghe Istrate, poet care se întâlnește cu cei doi poeți comențați anterior în predilecția pentru folosirea mijloacelor multiple ale versificației clasice, oferă în recenta carte imagini dense, metafore pregnante, construite din elemente ale universului concret, simboluri de mare rezonanță emoțională, elogiind, în tradiția lui Blaga, Arghezi sau V. Voiculescu, lumina și sensurile ei, pământul și apa, codrul și seninul cerului, holda bogată și palmele trudite, elementele primordiale ale naturii în genere. Cântăreț al teluricului, al câmpului verde de acasă, poezia sa e de un cromatism vegetal iradiant, tonic, propriu poezilor în al căror sânge pulsează sevele viguroase ale pământului”. □ În concluzie: „Poeți ai anotimpurilor luminoase, optimiști în esență și ilustrând perenitatea actului poetic în lupta cu timpul, Al. Andrișoiu, Nicolae Dragoș și Gheorghe Istrate, la fel ca și ceilalți colegi ai lor de condei, fac din poezie un mijloc de impulsioneare a energiilor țării și de limpezire a conștiințelor. Este încă o dovadă a continuării peste timp, cu îmbogățirile tematice și expresive impuse de creșterea limbii și literaturii românești, a menirii dintotdeauna a scriitorului român, suflet în sufletul neamului său”. ■ *Premii literare*: „De curând a avut loc decernarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1974. Juriul, format din personalități marcante ale lumii literare românești, a hotărât acordarea următoarelor premii: Poezie: Ovidiu Genaru: *Elegii*; *Goana după fericire*; Dan Deșliu: *Cetatea de pe aer*. Proză: Francisc Păcurariu: *Labirintul*; Augustin Buzura: *Fetele tăcerii*. Dramaturgie: Constantin Chiriță: *Adâncimi*; Marin Sorescu: *Setea muntelui de sare*. Publicistică și reportaj: Mircea Horia Simionescu: *După 1900, pe la amiază*; Petru Vintilă: *Eminescu, roman cronologic*. Literatură pentru copii și tineret: Ion Dodu Bălan: *Copilăria lui Icar*; Constantin Cubleşan: *Iarba cerului*. Critică și istorie literară: Nicolae Balotă: *De la Ion la Ioanide*; Aurel Martin: *Metonimii*. Traduceri în limba romana din literatura universală: Eta Boeriu: *Canțonierul lui Messer Francesco Petrarca*; Boșca Teodor: *Sonete de William Shakespeare*; Traduceri din literatura română în limbi străine, inclusiv ale naționalităților conlocuitoare: Darie Novăceanu: *Memoria de las Rosas Floridas*; Deák Tamás: *Lauda lucrurilor* de George Călinescu. Literatură naționalităților conlocuitoare: Huszár Sándor: *După-amieze ploioase*; Panek Zoltán: *Minuni negliabile*; Arnold Hauser: *Examen cotidian*; Hans Kehrer: *Jimbolia, 1944*. Debuturi: Miron Cordun; *Curtea veche*; Constantin Zărnescu: *Clodi primus*; Lucia Fetcu: *Aer*; Livius Ciocârlie: *Realism și devenire poetică*; Israil Bercovici: *În ochii unei cafele negre*; Mihailo Nebeleac: *Lorana*”.

16 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 233] Laurențiu Fulga semnează *Exemplul suprem*: „Este adevărat că traversăm o perioadă grea. Neîndoios că pagubele materiale sunt peste măsura acceptării iar natura continuă să ne surprindă cu teribile contrarietăți. S-ar crede ca tainele ei și-au ieșit din țâțâni și dau năvală peste realități de incomparabilă frumusețe. Ale economiei naționale și ale așezărilor noastre de pace. Distrugerea ce ne-au pricinuit-o arată pe alocuri halucinatorie. Adevărul cel mai cumplit pe care-l așteptam de la dușmănia tainelor naturii. Dar la fel de adevărat este că furia lor oarbă n-a putut descumpăni ființa umană. Încă o dată ființa umană s-a dovedit mai puternică decât orice fatalitate. [...] Firește că nu este deloc ușor. Firește că vom avea încă multe opreliști de spulberat din calea noastră. Dar asta nu ne împiedică să fim optimiști, să respingem orice speculații pe marginea greului prin care trecem. Să stăm drepti și neclătinați, acționând cu energie în spiritul chemării partidului. Sursa încrederii și cerbicia trebuie căutate tot în autoritatea exemplară a Președintelui țării. Tot în spiritul de ordine ce-i cere statuat în toate treburile de azi și de mâine ale țării. Este expresia absolută a demnității naționale. Să descoperim în măsura ei și măsura demnității fiecăruia dintre noi”.

• [„Viața studentească”, nr. dublu 24-25, 24 pagini] M.N. Rusu semnalează apariția în colecția BPT a antologiei lirice a lui Nichita Stănescu (sub titlul *Starea poeziei*, cu o prefață de Aurel Martin), eveniment ce marchează „intrarea lui Nichita Stănescu... în șirul prestigios de nume al celei mai populare colecții din literatură noastră”: „Au trecut 15 ani de la debutul poetului și putem spune că ne aflăm în fața unei opere lirice aproape clasice pentru literatura noastră contemporană. [...] Apariția lui Nichita este similară cu momentul revoluționării mijloacelor poetice dar, mai bine zis, cu descoperirea celor specifice epocii noastre, a unei noi conștiințe de sine a poeziei românești. [...] Recitindu-i poeziile din selecția pe care autorul ne-o oferă în colecția BPT m-a șocat următorul paradox: de unde mă așteptăm să reîntâlnesc o poezie cu sensuri și rezonanțe familiare – crescusem doar în climatul ei și în vecinătatea poetului – lirica lui Nichita apare mai insolită și mai «modernă» așa spune, ca altădată. Poeziei sale i-a sporit misterul, ceea ce te face să crezi că încă nu i-a venit rândul să fie pe deplin înțeleasă și interpretată de contemporani. Toate interpretările date până acum poeziei sale sunt «tradiționaliste». [...] Nichita Stănescu a creat o poezie a noastră dar și a viitorului nostru. El a dus la ultimele consecințe puterea de a esențializa și a abstractiza a poeziei românești, a făcut-o să câștige tonul universalității. La ora actuală, cele *11 Elegii* ale poetului, traduse în toată Europa, smulg elogiile criticii”.

17 iulie

• [„România literară”, nr. 29] George Ivașcu semnează editorialul *Profil de epocă*: „Dialectica revoluției noastre, a consolidării și dezvoltării multilate-

rale a orânduirii socialiste, a desăvârșirii ei în drumul spre comunism, a înscris prin Congresul IX al Partidului o spirală care avea să-și demonstreze forța generatoare de noi și noi dimensiuni în construirea destinului la care generații după generații au năzuit, cu tot mai temeinică îndreptățire. [...] Deceniul 1965-1975, – deceniul celor trei congrese trasând dialectica a tot atâtor spirale ale ascensiunii gândirii și practicii revoluționare a partidului comuniștilor în propășirea patriei, a întregului popor, în afirmarea României socialiste la scara mondială, – gravează un profil de epocă, de nouă epocă a unei istorii trăite în adâncurile ființei noastre și, cu atât mai intens, în tot ceea ce, prin prezentul ei viguros, proiectează această ființă în viitor”. ■ Pe prima pagină Virgil Teodorescu semnează *Dinamism și creație*: „A fi constructor al socialismului înseamnă a contribui la înălțarea acestui edificiu nu întâmplător și de mântuială într-un acces de pseudo-eroism, ci determinat de convingeri profunde care conferă muncii noastre disciplină și ritmicitate, răspundere și calificare – tot atâtea atribute pe treapta superioară a creației. În această etapă de dezvoltare multilaterală a societății noastre socialiste, orice muncă, în orice domeniu s-ar desfășura, și cu atât mai mult în cel literar, artistic, devine muncă de creație”. ■ Sub titlul *Pentru prosperitatea patriei* citim: □ *A noastră, a tuturor* de Ion Bănuță: „Sămânța aruncată în brazdă în toamnă sau în primăvară s-a dovedit în această vară că rodește, vorba poetului, înmiit. Dar au venit apele negre, însoțite de mâl și de dezastru, năpustindu-se dement peste grâul nostru, peste porumbul nostru, peste floarea-soarelui, peste construcții, peste munca și sufletul nostru. Întregul popor, dând dovadă de un eroism legendar, a ridicat cel mai puternic zid în fața apelor negre”. □ *Consecvența drumului nostru* de Platon Pardău: „Aceste hotărâri și măsuri, aflate azi alături de lupta contra urmărilor inundațiilor și a preocupărilor organizatorice de a încadra întregul popor în această luptă, ne conferă o individualitate în momentul politic al lumii. Le primim și le aplicăm cu acest sentiment, știindu-le destinate nouă și făcând parte din șirul de evenimente prin care ne ducem istoria înainte, prin care, astăzi, se vorbește despre România noastră”. □ Dan Tărchilă, *Conștiință politică*: „Din toate colțurile țării, scrisorile cetățenilor vin, din ce în ce mai multe, pentru a exprima în cuvinte sincere și pline de înțeles ecoul hotărârilor partidului în rândurile milioanei de oameni care muncesc pe întreg pământul țării. De o deosebită importanță este faptul că fiecare cetățean înțelege cu claritate aceste hotărâri, le comentează cu competență”. □ George Țârnea, *Grija pentru om*: „Nu trebuie să fii neapărat economist spre a înțelege caracterul dinamizator al măsurilor pe care Partidul Comunist Român le circumscrie legic afirmării noastre ca națiune pe o tot mai largă orbită a schimbului de valori și, implicit, pe o tot mai largă orbită a bunăstării noastre sociale”. ■ Grigore Hagi semnează *Forța unui deceniu*: „Viziunea cuprinzătoare și precisă în același timp, capabilă să îmbine permanent generalul cu particularul, specifică gândirii partidului nostru, a fost pusă în valoare cu o neobișnuită forță în Raportul pre-

zentat la Congresul al XI-lea al P.C.R. și cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, referitoare la Programul partidului, vor rămâne gravate în aur pentru toate conștiințele. Este pentru prima dată când partidul nostru dispune de un document care sintetizează viața și lupta de două milenii a poporului român, activitatea maselor populare, a forțelor progresiste, a mișcării revoluționare, istoria însăși a partidului. Iată de ce, pe drept cuvânt, Programul este considerat Carta teoretică, ideologică și politică a partidului, documentul de bază care dă răspuns celor mai complexe probleme ale muncii și luptei poporului și partidului nostru, ale perspectivelor dezvoltării viitoare a țării”.

■ Aurel Rău publică *Sub stele mari*: „Notez câteva gânduri la împlinirea a 10 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului. Ni se cerea atunci, cum ni se cere și azi, o literatură a prezentului, a patriei, a omului – angajată, în acest interval au apărut cărți importante, de proză și de poezie, de sinteză și analiză critică, începând să devină obiect al istoriei literaturii. [...] Într-un climat favorabil și perfectibil, când în bătălia scrisului contigente proaspete de tineri poeți, și ingenui și îngândurați; trăiesc criza maturizării focuri de odinioară impetuoase și contestare a tot ce nu are vârsta lor; regăsesc cu gravitate sau cu o puritate nouă dialogul cu cititorul poeți din generații mai vechi, respectiv azi, la vârsta când Arghezi debuta editorial, și considerați tacit, deunăzi, de un exclusivism imberb, în afara interesului critic. Poți reține poezii sau poeme în proză deosebit de frumoase de Al. Philippide, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, A.E. Baconsky, Ștefan Augustin Doinaș, Leonid Dimov, Aurel Gurgianu, Nichita Stănescu, Ion Horea, Petre Stoica, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ioan Alexandru și mulți alții. Îți poți imagina apărând în anii apropiați o reprezentativă antologie, pentru momentul prin care trecem, de valoarea celei a lui Pillat și Perpessicius, situabile la distanțe egale una de începutul și alta de sfârșitul veacului. Revirimentul poetic la care asistăm, în evoluție, l-aș vedea tributar înlăturării prejudecăților care ne izolau de experiențele de limbaj contemporane și progresării conștiinței (pe care prin deceniul 3 poezii o încercau de asemeni) că în solul propriu, al țării și al tradițiilor, sunt sărurile din care tulpina florii visate are a lega. [...] Deși domeniul prozei se arată recent îmbogățit prin romane ale anilor 1940-1945 și ale actualului, la fel prin fragmente care vestesc că principalii autori predau sau vor preda editurilor manuscrise semnificative, e necesar să vorbim despre poezie și pentru că o prejudecată pare a o amenința. Editorul capabil are de ales mereu între valoare și nonvaloare, între poezia de substanță și avalanșa de mimetism, are de făcut față, în condițiile culturalizării absolute, unui număr important sporit și inegal de oferte, menirea lui fiind în primul rând promovarea talentelor și nu urgisirea speciei, a modalității în care Eminescu, Macedonski, Bacovia, Blaga și alți vreo trei au dat spiritualității românești știm cât din ce avem mai cert”.

■ Darie Novăceanu, *O mare, indestructibilă familie*: „Am trăit în aceste ultime săptămâni clipe pe care poporul român nu le-a cunoscut decât în cele mai

grele, mai încrâncenate și mai zguduitoare încercări din istoria sa: ploile, aceste uriașe clopote cu sunet albastru despletit peste rodnicia țărâniei, s-au spart, undeva, sus și au curs în neștire, cotropind pașnicele armate ale recoltei; râurile, aceste brațe prelungi și moi ale iubirii pământului, dovezi ale undirii spiritului nostru, au rupt malurile și s-au năpustit asupra caselor, mușcându-le temeliile, încercuind cu mâl și miasmă pașnicele unelte ale zidirii românești”.

■ Anton Breitenhofer, *Evoluție și maturizare*: „Congresul al IX-lea a creat bazele ca acest deceniu să se ridice la cota celor mai rodnici ani ai zilelor noastre. De la acest congres al partidului s-au ivit idei și inițiative, ca, apoi, la cel de-al X-lea Congres să se decidă construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În Plenara din noiembrie 1971 a fost dezbătută activitatea ideologică și munca politică-educativă a partidului. La cel de-al XI-lea Congres a fost adoptat *Programul Partidului Comunist Român*, care decide dezvoltarea noastră în prezent și în viitorul apropiat”.

■ Ion Lăncrăjan, *Oamenii acestui pământ*: „Acum, în ziua și în ceasul când scriu aceste însemnări, Țara e încercată din nou de greutăți și de dificultăți, inundațiile ne-au răvășit din nou ogoarele, au năvălit în orașele și în casele noastre, au intrat în biserici și în școli, lăsând în urma lor noroi și dezolare”.

■ *Om și istorie* de Francisc Păcurariu: „Această realitate – pe care o dovedesc cu prisosință zilele de grea încercare prin care trecem – se vedește cu mii și mii de înfățișări, în multiple forme, în viața societății noastre, în procesele care se desfășoară în aria sa, în schimbările formelor de viață, în modificările psihologice pe care le determină, în milioanele de fenomene și aspecte pe care ni le oferă, cu jocul lor complex de lumini și umbre, viața noastră cea de toate zilele. Ce rost mai înalt ar putea avea un scriitor decât acela de a depune, cu vrednicie și răspundere, mărturie despre această realitate fundamentală întrupată în tot ceea ce trăim și făurim?”.

■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Milescu – călătorul*. ■ Alexandru Ivasiuc publică în rubrica sa textul *Eminescu și tensiunea culturală*, despre ultimul volum al lui C. Noica, *Eminescu. Gânduri despre omul deplin al culturii românești*: „Cartea lui C. Noica, însă, e relevantă pentru adevărata aspirație spre «totul cultural» care l-a stăpânit pe Eminescu. Și neîndoios că orice poet mare și orice om mare trebuie să atingă această nostalgie a totalității. Refuzul ignorant a ceva (nu și luarea de atitudine) înseamnă de fapt lichidarea tensiunii creatoare, prin predominanța netă a complexului”.

■ Gheorghe Grigurcu scrie despre *Critică și etică*: „Obediența criticului față de modă e un resort pernicios al indiferenței față de soarta literaturii naționale, față de aportul particular al epocii. Tinerii autori nu au decât de pierdut din confruntarea cu spiritul convențional, cu eschiva, cu blazarea, în măsura în care aceste tare se mai înscriu în câmpul criticii noastre literare. Așa cum arăta G. Călinescu, e mult mai prețioasă pentru un scriitor în dezvoltare o negare onestă, decât un elogiu ipocrit. Mimetismul este desigur incompatibil cu conștiința criticii noastre actuale, domeniu atât de evoluat în ansamblul său, care, în respectul principiilor ferme

ale eticii marxiste, trebuie să-și proclame în fiecare moment propria sa identitate”. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară intitulată *Nichita Stănescu*, ocupându-se de *Starea poeziei* de Nichita Stănescu („Biblioteca pentru toți”, Minerva, 1975, prefață de Aurel Martin): „Ce va urma în poezia celui mai original poet român al ultimelor decenii? Ce nou avatar? Nimeni n-ar putea-o spune, probabil. Trebuie să opresc aici sumara retrospectivă: fiindcă stă mai degrabă în puterea criticii să prevadă trecutul literaturii decât viitorul ei”. ■ Citim recenzii: □ Paul Dugneanu scrie despre volumul *Ispititoarea pasăre de foc* de Virgil Nistor (Albatros, 1975): „O mai strictă supraveghere a debitului verbal, a facilității cu care versifică de multe ori în dauna ideii și o adâncire a dimensiunii simbolice pot face din Virgil Nistor o prezență distinctă în poezia de azi”. □ Dana Dumitriu semnează *Portretul artistului în tinerețe*, o prezentare a volumului *Litanii pentru Horia* de Leonid Dimov (Dacia, 1975): „Din partea unui poet atât de rafinat, asemenea excese sunt surprinzătoare și se explică, desigur, prin tinerețea autorului când scria aceste *Litanii pentru Horia*, care, în ansamblu, alcătuiesc un volum notabil, printre cele ce au ilustrat genul liricii patriotice în ultimele decenii”. □ În *Interviul romanesc*, Valeriu Cristea prezintă *Propuneri pentru paradis* de Sânziana Pop (Junimea, 1975): „Prin bogăția de tablouri, întâmplări, fapte, personaje și gânduri, cartea Sânzienei Pop, judecată în ansamblu, este (și se citește ca) un adevărat roman. Un roman dialogat, însuflețit, care invită mereu pe cititor să se alăture, colocvial, schimbului de replici”. ■ În *Ion Barbu comentat*, Mircea Iorgulescu recenzează apariția volumului *Poezii* de Ion Barbu, antologie, tabel cronologic, prefață și comentarii de Marin Mincu, seria „Texte comentate” (Albatros, 1975): „Întregul studiu reprezintă un «experiment» interesant care rămâne desigur să fie omologat, sub aspectul adecvării la destinația colecției, și de cei cărora li se adresează. Oricum, meritul criticului este de a fi realizat, o bună analiză în detaliu a operei lirice barbiene; poate discutabil în unele laturi, mai cu seamă în privința raporturilor dintre spiritul geometric și poezie, acest «comentariu» se impune prin seriozitate și aplicație”. ■ În *Prima verba* citim *Iluzia criticii complete*, o prezentare a volumului *Incidențe* de Valentin Tașcu (Dacia), prezentare semnată de Laurențiu Ulici: „În totul, *Incidențele* e o carte din care putem să aflăm că un critic complet (istoric literar, teoretician și critic în același timp) poate să fie o realitate, în vreme ce o critică completă continuă să fie, deocamdată, o utopie”. ■ Mihai Stoian semnează *Treptele certitudinii: IX–X–XI*, marcând *Un deceniu de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român*. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Deschiderea spre univers*: „Deschiderea gustului nostru modern este simptomatică. Ea indică o nevoie imperioasă. Trăim într-o epocă a ecloziunii și dezvoltării literaturilor naționale. Dar închiderea în sine orgolios-autarhică a unei literaturi, ca și înstrăinarea ei de specificul național sunt primejdioase. Există, am putea spune, o legătură ombilicală între național și universal, o comunicare vivifica-

toare. [...] O mare operă culturală se desfășoară sub ochii noștri, și cu participarea noastră, sub semnul unei deschideri fără precedent a literelor și artelor române spre universul culturii”. □ Melania Livadă notează apariția volumului *Istoria criticii literare moderne* de René Wellek, traducere de Rodica Tiniș, prefața de Romul Munteanu. □ Aflăm că a apărut și volumul *Ivona, principesa Burgundiei* de Witold Gombrowicz (Univers, 1975). □ Sub semnătura I.G. apare o notă în care este prezentat volumul *Teatru* de Tirso de Molina (Univers, 1975). ■ Cristian Unteanu scrie despre *Comorile artei sud-estului european*, oferind cititorilor detalii despre *Colocviul internațional itinerant*, cu tema *Arta popoarelor sud-est europene în sec. XVI-XVIII și contextul lor intelectual*, organizat între 9 și 16 iulie, la Suceava și la Iași. Sunt oferite și scurte prezentări ale lucrărilor discutate și prezentate de către participanții din România, Bulgaria, Grecia, Turcia, Iugoslavia, Franța. ■ Din *Prezențe românești* reținem nota nesemnată *Literatură română în „Nea Estia”*: „Cunoscută revistă literară «Nea Estia» din Atena, condusă de eminentul om de litere acad. Petros Haris, a dedicat numărul său din iulie 1975, în întregime, literaturii și culturii române contemporane. În prefața acestui număr sunt reproduse fragmente din scrierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, referitoare la cultură și artă. Alături de eseurile semnate de Dumitru Popescu și George Macovescu, o serie de articole, de Ion Dodu Bălan, Romul Munteanu, Valeriu Râpeanu, Petros Haris și Costas Asimacopoulos pun în evidență aspecte și probleme esențiale ale spiritualității și literaturii române clasice și contemporane. Este publicată o amplă selecție din creația poezilor Tudor Arghezi, George Bacovia, Ion Barbu, Lucian Blaga, Ion Vinea, George Călinescu, Al. Philippide, Geo Bogza, Mihai Beniuc, Claudia Millian, Otilia Cazimir, Virgil Teodorescu, Eugen Jebeleanu, Magda Isanos, Maria Banuș, Șt. Aug. Doinaș, A.E. Baconsky, Francisc Păcurariu, Veronica Porumbacu, Ion Brad, Al. Andrițoiu, Al. Căprariu, Vasile Nicolescu, Ion Horea, Aurel Rău, Tiberiu Utan, Nichita Stănescu, Nicolae Labiș, Ana Blandiana. Proza românească este reprezentată prin fragmente din scrierile lui Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, Fănuș Neagu, D.R. Popescu. Traducerea textelor aparține scriitorilor greci: Rita Boumi-Papas, Iannis Ritsos, Menelaos Ludemis, Dimitri Ravanis, G.D. Hurmuziadis, Costas Asimacopoulos și Ecaterina Zismanoglu”. ■ Versuri semnează: Florica Mitroi (*Oltule, copilule*), Tiberiu Utan (*Maramureș*), Márki Zoltán (*Durată*, în românește de Gelu Păteanu), Ion Potopin (*Stanțele grâului*). □ Vasile Băran publică reportajul *Acțiunea Dunărea*, iar Toma George Maiorescu semnează *De pe frontul apelor*. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Muzee de ceară*.

18 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 235] Ziarul publică următoarea chemare: „Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresează muncitorilor, țăranilor, intelectua-

lilor, întregului popor chemarea de a-și concentra în continuare eforturile, toată energia și capacitatea în vederea înlăturării grabnice a urmărilor inundațiilor, pentru a asigura dezvoltarea economico-socială în ritm susținut a patriei și ridicarea bunăstării celor ce muncesc, de a înlăptui neabătut hotărârile Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român”. ■ Al. Piru scrie despre *Răspunderea socială a criticii literare*: „Nu este critic cine ocolește judecata de valoare, cine nu pune problema valorii operei pe care o analizează, cine eludează criteriile valorii, cine exaltă falsele valori, cine infirmă, fără să motiveze, scrierile ce i se propun drept valori. [...] Editorii nu pot desigur refuza cărțile discutabile ale scriitorilor cunoscuți. Ele există măcar ca scrieri ale unor autori consacrați; în ce raport față de opera esențială – vor arăta criticii. Mai complicată e însă problema debutantului. Dacă acesta izbuteste să publice o carte mediocră, se pot găsi comentatori favorabili și mediocritatea proliferază. Mai ales în poezie, lucrul s-a petrecut pe scară largă și avem astăzi poeți mediocri cu cinci până la zece volume de versuri. O idee fericită a fost organizarea, în cadrul editurilor, de concursuri literare. Dacă nu s-au ivit scriitori premiați, cu adevărat de excepție, în schimb au fost îndepărtați veleitarii agresivi, fără talent. [...] Critica n-a fost niciodată și nu poate fi nici astăzi o întreprindere îngustă, de strictă specialitate, închisă în ea însăși, fără priză și fără ecou asupra publicului. O carte este sau nu este realizată artistic, dar când este realizată, acest lucru se datorește coincidenței dintre expresie și conținut, faptului că un conținut de idei, un univers a fost exprimat, a devenit realitate artistică. Dacă nu putem trece cu vederea calitatea formei, nu ne lasă indiferenți nici conținutul rezultat din efortul artistic al creatorului. Nimic mai dezolant ca la sfârșitul unei lecturi dificile, uneori repetate, să dai peste ceva asemănător cu vidul, cu neantul pur. Poezia nu trebuie să fie povestire, anecdotă, dar trebuie să spună ceva, să aibă un conținut inteligibil, un sens. Romanul s-a metamorfozat mult în zilele noastre, ca și teatrul, dar cine poate parcurge două sute de pagini de proză fără să priceapă nimic, cine poate asista două ore la o piesă în care nu se întâmplă nimic, eroii părând a fi aterizat dintr-un spațiu extraterestru? [...] Dacă nu se poate închipui o societate fără literatură, o literatură fără critică e tot atât de neconceput. Ele se condiționează și se influențează reciproc, la noi, putem să afirmăm cu toată convingerea, astăzi, constructiv”.

• [„Contemporanul”, nr. 29] În textul *Proza analitică*, Dumitru Micu prezintă cartea lui Platon Pardău: *Mergând prin zăpadă*: „Mic roman sau amplă nuvelă, noua carte a lui Platon Pardău înscrie în contextul producției sale epice o experiență aparte. În loc de a încercui, precum în *Orele dimineții*, câteva biografii încărcate de conținut istorico-social contemporan sau de a înfățișa oameni feluriți în încheștare cu stihurile, ca în *Aproapele nostru aproape*, scriitorul se instalează, în *Mergând prin zăpadă*, pe teritoriul prozei de analiză, înregistrând un proces de criză interioară”. ■ Dan Grigorescu semnalează apariția cărții lui Fenimore Cooper, *Preria*: „O frumoasă interpretare a cărții

lui Cooper, pornind de la o bună cunoaștere a datelor istoric-literare, e aceea din prefața lui Adrian Anghelescu la recenta traducere apărută în Biblioteca pentru toți. Versiunea românească, realizată de Constanța Tănăsescu și de Karin Rex, păstrează acel inefabil amestec de naivitate duioasă și de somptuos simț al peisajului din romanul lui Cooper”.

● [„Cronica”, nr. 29] Editorialul semnat Cronica și intitulat *Creație istorică liberă și conștiință* comemorează 30 de ani de la lucrările Congresului al IX-lea al P.C.R.: „Popor liber și stăpân pe destinele sale, care acționând cu fermitate în lumina hotărârilor celui de al XI-lea Congres, își înfăptuiește în lumea de astăzi, cu responsabilitate și mândrie cetățenească, propria sa istorie: Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România și a înaintării spre comunism”. ■ Liviu Leonte semnează *Între „vechea” și „noua critică”*, o cronică literară la *Sub semnul lui Aristarc* de George Munteanu (Ed. Eminescu): „Din parcurgerea volumului, un lucru iese înainte de toate în evidență: materialele cărții au fost scrise de un istoric literar de o solidă formație tradițională, sub presiunea direcțiilor și tendințelor metodologice ale «noii critici»”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Lateș analizează și conchide: „Prin *Sunetul odihnei*, Miron Georgescu nu convinge. Volumul nu spune nimic cititorului de poezie, căutător de esențe rare în fluidul liric. Considerăm apariția acestei cărți neavenită, mai mult chiar, nejustificată”. □ Mircea Blaga scrie despre *Poemele lui Mihai Viteazu* de Dumitru Stancu: „Carte de debut, *Poemele lui Mihai Viteazu* dau glas unui poet de un real talent, unei «raze fără stea și cântec fără gură», cum spune tot Nichita Stănescu prinzând atât de bine metaforicul interior al poeziei pe care o cultivă azi Dumitru Stancu”. □ Aureliu Goci recenzează *Popasul pescarilor* de Ion Marinca (Ed. Ion Creangă): „Păcat că marea pasiune piscicolă a autorului nu găsește un adevărat echivalent literar”. ■ Zaharia Sângeorzan comentează *Artă și sensibilitate* de Corneliu Sturzu (Junimea, 1975): „Eseurile lui Corneliu Sturzu sunt reflecțiile lirice ale unui critic care n-a trădat experiențele poetului”. ■ Texte referitoare la inundații semnează: Dumitru Ignea (*Apa trece, faptele rămân*), Mihail Sabin (poeziile *Digul; Fruntea poetului; Furia mea de a fi*), Aurel Leon (*Duminică de iulie*), Al. Pascu (*În ajutorul sătenilor*), Paul Balahur publică versuri (*Întâmpinarea pâinii*), Doru Kalmuski (*Semnul apelor*). □ Elvira Sorohan semnează *Cugetarea cronicarului*, marcând trei secole de la apariția *Letopiseșului Țării Moldovei* de Miron Costin: „*Letopiseșul* rămâne, pentru toate epocile, ca un veritabil testament al înțeleptului cronicar”. ■ În *Moment*, Mihai Ursachi semnează necrologul *George Băileanu*: „Opera sa, răspândită în publicații și în cea mai mare parte inedită, va putea, sperăm, să fie evaluată de specialiști: noi nu suntem în măsură decât de a aduce un pios omagiu acelui pe care l-am cunoscut, admirat și iubit”. ■ George Marin informează că în Turcia s-au adus *Omagii lui Dimitrie Can-*

temir: la Societatea de Istorie din Ankara a avut loc „o sesiune științifică omagială *Dimitrie Cantemir*”; de asemenea, a fost tipărit volumul omagial *Dimitrie Cantemir (1673-1723)*. ■ Rodica Ciocan-Ivănescu semnează *O scriitoare polonă despre Mihai Viteazul*, notând apariția volumului *Michał Waleczny* de Danuta Bieńkowska, editura Silezia, Katowice: „Eminenta scriitoare polonă a știut să valorifice, din mărturiile faptelor lui Mihai, tradiția românească fără moarte”. ■ Versuri semnează: Florin Mihai Petrescu (*Atunci când e furtună*), Viorel Varga (*Cu ochiul deschis; Tineri suntem*).

● [„**Munca**”, nr. 8290] □ În *Însemnări de scriitor*, Dumitru Almaș publică *Muncitorii în frunte*.

● [„**Orizont**”, nr. 29] Ion Maxim își alege ca subiect al cronicii sale literare monografia revistei „Gândirea” realizată de D. Micu, cu titlul „*Gândirea*” și *gândirismul* (Minerva, 1975), „un tom masiv de mai bine de o mie de pagini”, despre care scrie: „D. Micu a cheltuit multă energie pentru a culege și sistematiza imensul material legat de această controversată revistă care a jucat un rol de primă mărime în evoluția literaturii noastre dintre cele două războaie, chiar dacă nu a reușit să închege un curent literar propriu.” ■ Îi revine lui George Suru cinstea de a fi în centrul rubricii „prezențe literare” sub pana lui Eugen Dorcescu. ■ Câștigătorii premiilor Uniunii Scriitorilor și ale Premiilor Asociației Scriitorilor din Timișoara sunt aduși în discuție. Astfel, Marcel Pop-Corniș se ocupă de Livius Ciocârlie în *Modernitatea lecturii*, Eduard Schneider, de Hans Kehrer în articolul *Dramaturgie și actualitate*, Lucian Alexiu, de Ion Dumitru Teodorescu în *Personajul și determinările sale*, iar Eugen Berca, de Ion Clopoțel, în articolul *Amintiri și portrete*. ■ Ferestrele poeziei sunt deschise de Lucian Bureriu, Nikolaus Berwanger și Valentin Tudor, iar porțile prozei de un fragment din romanul *Nemuritorul albastru* de Radu Ciobanu. ■ Dan Manolescu îl prezintă pe Aldous Huxley publicului român, iar Nicolae Țirioi traduce un poem al lui Paul Valéry, *Nașterea Venerei*, la împlinirea a 30 de ani de la moartea poetului.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 241] Dinu Săraru semnalează o antologie de *Teatru* de Ion Băieșu, apărută la Ed. Eminescu sub titlul *Cine sapă groapă altuia...* și cuprinzând și marele succes de public *Preșul*. □ În *Spovedania unui scriitor de geniu*, Romul Munteanu se referă la *Jurnalul* lui Lev Tolstoi. □ La Ed. Dacia este publicată traducerea romanului *A time to keep* de Peter Neagoe, *Timp de neuitat* în varianta românească. □ În personaje-tipuri în *Isarlâkul lui Ion Barbu*, Dan Mutașcu propune o paralelă între Nastroatin Hogea al lui Barbu și *Craii...* lui Mateiu Caragiale. □ Același Mateiu Caragiale și *Jurnalul* său ține partea cea mai importantă din nr. 2 al revistei „Manuscriptum”, prezentat de M.N. Rusu. □ M. Emilian în *Interferențe* amintește că Societatea literară „Relief românesc” a profesorilor de literatură română din București publică, sub auspiciile IITL „G. Călinescu”, două caiete

anuale de literatură (1. *Studii literare*, 2. *Creație literară*), intitulate *Interferențe*, coordonate de Gh. Burcescu și conținând nume ca George Macovescu, George Șovu, Gh. Zarafu, Tiberiu Vidra, Victor Stoleru. □ E. Manu punctează noul roman al lui I. Lăncrănjan, *Caloianul*: „o carte aspră, dură, fără să fie ostentativ astfel [...] o suită de meditații în monolog, un monolog interior sau uneori un dialog interior [...] ca specie romanescă ar fi un pamflet cu multe adrese și chei. [...] *Caloianul* nu e o carte de ficțiune decât în mod subsidiar [...] Ion Lăncrănjan devine un caz asemănător cazului Rebreanu de acum cinci decenii. Opera sa trebuie discutată pornind de aici, de la pericolul care pân-dește proza contemporană: abolirea stilului, abuzul de materiale tari, care devin, în concepția publicului, literatură prin propria lor relatare. Dacă abolirea stilului devine un stil nu înseamnă că documentele în sine formează o literatură nouă și mare, care să transgreseze ca interes epoca”. Emil Manu analizează plusurile și minusurile *Caloianului*, „greoi, obositor, prea puțin elaborat [...] dar stând în picioare ca pamflet” și în numărul viitor, unde tonul critic se atenuază și cartea este privită drept altceva: roman al unui roman, suită de microromane, montaj de fapte diverse într-o mișcare cinematică, stenografie/proces-verbal al discursului protagonistului, epoca devine suprapersonaj etc., *Caloianul* fiind decretată (deși, repetă criticul, se citește cu greutate) drept „cea mai bună carte de până în 1975 a lui Lăncrănjan”.

19 iulie

- [„**Scânteia**”, nr. 10 236] Sub titlul *Deceniul cel mai fertil al istoriei noastre*, ziarul comemorează 10 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

- [„**Flacăra**”, nr. 28] Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică eseul *Modestia*.

- [„**Luceafărul**”, nr. 29] M. Ungheanu prezintă antologia cu un *Cuvânt înainte* de Mircea Iorgulescu, intitulată *C. Dobrogeanu-Gherea interpretat de...: „Traectoria opiniilor despre Gherea în dialectica ei reală, necontrafăcută de intervenții simplificatoare, ne arată, așa cum o face și antologia pe care o comentăm, în Gherea un critic încă viu, de vreme ce ne poate preocupa și astăzi”*. ■ De volumul de versuri al lui Dan Mutașcu, *Țara ca meditație* (Ed. Militară, 1975) se ocupă Dorin Tudoran: „Cu aceste meditații asupra destinului țării, Dan Mutașcu se află la cel de al doilea volum al său de lirică patriotică. În 1973 – *Stema din inimi* – poetul dovedea o certă preocupare pentru evitarea locurilor comune ale genului. Ocolind, în bună măsură, patetismul de paradă, gesticulația lipsită de mesaj, garndilocvența, versificarea unor enunțuri astfel stimabile, Dan Mutașcu ne propune, și de această dată, o poezie patriotică mai aproape de rosturile ei firești”. ■ Eugen Simion continuă textul despre: *Ioanide, curtizanesca și patern (II)*: „Nu amoralismul, de care s-a scandalizat critica, supără în *Bietul Ioanide*, ci absența de la un punct al narațiunii a unei elemen-

tare coerente psihologice și a unui spirit de verosimilitate în ordinea faptelor. S-a făcut observația că, fiind un roman de idei și nu un roman social sau psihologic, *Bietul Ioanide* nu implică problema obiectivității și a determinării psihologice. Eroare. Orice proză, chiar și cea fantastică, respectă o coordonare a planurilor și nu contrazice în chip absurd raporturile normale ale existenței (cazul literaturii absurdului este special)”. ■ Eugen Barbu întocmește *Harta poeziei*: „Profitând de o vacanță mai lungă la această rubrică și de faptul de a fi închinat o primă «panoramă» a poeziei române contemporane (în două volume ce vor apărea la editura Eminescu încă anul acesta), autorul cronicilor ce apar sub titlul benign de «Spirale» vă propune o scrutare a momentului actual al liricii noastre. Chiar pentru observatorul superficial al vieții literare românești este cu totul evident că un anumit moment de criză a fost trecut. Modele s-au stins, ultimele zvâcniri ale celor ce au redescoperit surrealismul (vai, cu atâtea erori și paștișe!) s-au potolit și harfele sunt încordate din nou. Cei mai mulți poeți s-au reprofilat, au redescoperit Patria, timpul românesc, dimensiunile grave ale unei lirici tradiționale. Blaga tronează în călimărilor barzilor, dar ceea ce-i mai rău, a apărut balada formală, sunând fals, din coadă, lucru supărător dacă ne gândim bine. Poezia patriotică, trebuie înțeles de către toată lumea, nu este un gen minor, formal, ocazional. Marea poezie slăvind patria are în Eminescu și în alți mari poeți români strălucite exemple pe care le vom mai aminti. A crede că numai «angajarea» este suficientă, că forma vetust-țipătoare poate acoperi lipsa de idei și de inspirație mi se pare o eroare grosolană. În ce ne privește am prefera ca revistele noastre să facă o triere mai severă a poemelor publicate pentru că nu rareori apar strofe de-a dreptul penibile, ca să nu le spunem compromițătoare. Nu o să dăm nume, socotind că sentimentul manifestat chiar cu stângăcie ascunde de fapt o adeziune sinceră și că numai graba sau îngăduința redactorilor au permis apariții cu totul regretabile”.

20 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 237] Pe prima pagină citim *A apărut volumul: „Pentru prietenie, înțelegere și colaborare”*. O prezentare a vizitei oficiale a președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia, precum și a vizitelor președintelui Republicii Socialiste România în Republica Arabă Siriană și Republica Arabă Egipt. ■ Apare și *Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarășului Gheorghe Stoica cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani*.

22 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 238] Se anunță *Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a Ro-*

mâniei. Secțiunea pentru învățământ, educație și cultură este condusă de Paul Niculescu. ■ Sub titlul *Locuri, fapte, oameni din marele front al muncii* citim trei texte semnate de Ioan Grigorescu („*Eroii? Căutați-i în altă parte. Noi nu ne-am făcut decât datoria*”), Victor Bârlădeanu (*Minerii din Țara Oașului: un filon al destoiniciei muncitorești*), iar Petre Dragu și Emil Marinache semnează al treilea reportaj („*Pe digul nostru am scris Victorie*”).

24 iulie

● [„*Scânteia*”, nr. 10 240] Violeta Zamfirescu semnează *Participant activ la viața țării*: „Spectacolul de poezie a început să fie tot mai căutat de public. Nu numai poezia. Ci și poetul, ca om necesar societății. Părerile lui, gândirea lui interesează, ceea ce este o mare cucerire, rezultată a unei îndelungate, susținute participări obștești. Și nu numai atât. Este și dovada prețuirii artei lui, a cărților la care talentul nu i-a rămas forță latentă, posibilitate doar, născătoare de frumuseți suave numai, ci o afirmare a capacității creatoare a omului; este prețuirea cărților din care radiază experiența unei vieți, experiență sedimentată, gândită, neimaginată, visul omului treaz. Talentul este numai datoria ce trebuie mult sporit, restituit și cere prețul vieții întregi. Felul cum s-a îmbogățit talentul unui scriitor prin ceea ce spune în esență, cuvântul scris cu pasiune și har oglindesc și inteligența lui artistică și libera lui alegere a folosirii timpului în viață. Participarea obștească a scriitorului nu ține de ambiție, ci este schimbul armonios între necesitatea lăuntrică a celui dăruit scrișului și necesitatea oamenilor de a comunica și direct cu o personalitate artistică. Consacrarea obștească a scriitorului nu este doar un omagiu adus artei, ci rezultatul cunoașterii unei munci permanente, duse între oameni, pentru oameni, atât prin cărți prețuite, cât și printr-o îndelungată, firească participare obștească”.

● [„*România literară*”, nr. 30] Apare editorialul redacțional *Perspectivă*: „Un moment politic de considerabilă importanță l-a constituit Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21-22 iulie a.c., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu”. ■ În *Șantier* găsim anunțate proiectele literare la care lucrează Profira Sadoveanu, Nicolae Ciobanu, Laurențiu Cernat, Iuliu Rațiu, Petre Anghel. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Drumeție în trecutul patriei*: „Casa de Cultură a sectorului 6 din Capitală a programat, în cadrul «Clubului vacanței», teme privind literatura trecutului patriei. Dumitru Almaș și Augustin Z.N. Pop au prezentat, cu acest prilej, interesante expuneri la sediul Muzeului de Istorie al Republicii, după care auditorii i-au însoțit într-o drumeție prin Capitală, la monumentele importante legate de literatura trecutului de luptă al poporului nostru, pentru eliberare națională și libertate socială”. □ *Conștiința de sine a literaturii române*: „La Casa prieteniei româno-sovietice, în cadrul ciclului «Statutul social al literaturii», a avut loc dezbateră cu tema «Conștiința de

sine a literaturii române». A prezentat o expunere Marcel Duță – cercetător științific la Institutul de Istorie și teorie literară «G. Călinescu». De asemenea, Adriana Mătescu și Gheorghe Ceaușescu, cercetători științifici la același institut, au vorbit despre «Mesajul ideologic al literaturii» și despre «Universul umanist al literaturii române contemporane». A urmat filmul documentar *Manuscrise eminesciene*”. □ *Alecsandri – 154*: „Luni, 21 iulie 1975, cu prilejul împlinirii a 154 de ani de la nașterea lui Vasile Alecsandri, acad. Șerban Cioculescu a conferențiat în sala din Bd. Magheru nr. 18 despre viața și personalitatea marelui poet național al țării noastre. A urmat un recital din lirica «Vecinicului tânăr și fericite rege-al poeziei», cum a fost numit în *Epigonii* de către Eminescu”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La Casa prieteniei româno-sovietice din Capitală a avut loc un simpozion cu tema «Literatura contemporană și receptarea ei de către publicul cititor». Au participat Radu Cârnecki, Dan Grigorescu și George Munteanu. * La librăria M. Sadoveanu din Capitală a fost organizată prima zi de difuzare a volumului de proză *Săptămânile mute* de Lucian Dumitrescu, volum apărut în Editura Militară. Autorul a fost prezentat de Valeriu Râpeanu, directorul Editurii Eminescu. * Clubul I.T.B. din București a găzduit un festival de poezie la care au fost prezenți Virgil Carianopol, George Chirilă, G. Duță-Micloșeanu, Teodor Maricar, Octav Sargețiu și Ion Tudor. * Luni 21 iulie 1975 la Biblioteca Tineretului din Capitală s-a desfășurat un festival de poezie patriotică la care au fost invitați Adrian Beldeanu, Virgil Carianopol, Arcadie Donos, Ion Iuga, Petru Jaleș, Dumitru Stancu și Paul Tutunțiu”. □ *Interferențe*: „În continuarea «editării» «Revistei literare pentru elevi în vacanță», Muzeul Literaturii Române organizează duminică 27 iulie, la orele 11, la sediul muzeului o manifestare cu tema «Interferențe între arte – poezie, muzică, plastică». Au fost invitați Cella Delavrancea, Emilia Căldăraru, pictorul Const. Baci și Romeo Drăghici, directorul Muzeului Enescu. Cu acest prilej, vor fi evidențiate preocupările multor scriitori – Alecu Russo, M. Eminescu, Al. Duiliu Zamfirescu, B. Delavrancea, G. Bacovia, M. Sadoveanu, G. Călinescu – și în domeniile plastice sau muzicii”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Săptămâna trecută a vizitat Uniunea Scriitorilor Aleksander Navrodski, poet și traducător din Republica Populară Polonă, sosit în țara noastră pentru a participa la cursurile de vară de limbă română, de la Brașov. La discuții au fost prezenți Laurențiu Fulga – prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Szász János – secretar al Uniunii, Radu Lupan și Romulus Vulpescu. * La invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră, a sosit la București Donát Šajner, secretar general al Uniunii Scriitorilor din Cehoslovacia, împreună cu soția. * La Uniunea Scriitorilor a avut loc o întâlnire cu Clados Aristides, directorul Editurii «Doricos» din Atena, care a publicat, în ultimii ani, în limba greacă, o serie de traduceri din operele scriitorilor români contemporani. La discuții au participat Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii, Szász János, secretar al Uniunii, Radu Lupan și scriitorul Menelaos Ludemis. * În

cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și din R.P. Bulgaria, a sosit la București, Tanko Jivcov, redactor la revista «Literatura Front». De asemenea, în cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia, ne vizitează țara poetul și traducătorul Adam Puslojici. * Potrivit înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, a plecat la Budapesta dramaturgul Iosif Naghiu. * A plecat în Belgia Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, invitat la Congresul de literatură științifico-fantastică, ale cărui lucrări se desfășoară în orașul Bruges. * În cadrul acordului cultural dintre Republica Socialistă România și R.D. Vietnam, a plecat la Hanoi prozatorul Corneliu Leu”. □ *Concurs al Editurii Albatros*: „Se anunță că, în urma concursului de debut la poezie pe anul 1975, s-a hotărât publicarea următoarelor volume: Lucian Avramescu: *Poeme*; Dan Damaschin: *Intermundii*; Doina Felicia Mihoc: *Floare de sânger*. Totodată au fost reținute 15 manuscrise pentru un volum selectiv al debutanților Editurii Albatros pe anul 1975, volum care va apărea în cursul anului 1976. În legătură cu ediția 1976 a concursului de debut, editura Albatros face cunoscut: Manuscrisele de poezie se primesc la sediul din Piața Scânteii 1, începând cu data de 1 august 1975 și până la 15 ianuarie 1976. Sunt considerați debutanți toți cei care nu au publicat până la data închiderii concursului un volum de beletristică. Manuscrisele, însoțite de un motto, vor fi trimise într-un plic închis, cu mențiunea: *Pentru concursul de debut*. Plicurile de control conținând numele, profesia și adresa exactă a autorilor, vor fi deschise în prezența juriului după declararea premiilor. Manuscrisele selectate nu se înapoiază. Rezultatele concursului vor fi anunțate în presă până la 1 iunie 1976, volumele selectate urmând să apară în cursul anului”. □ Vasile Băran publică nota *O aniversare* prin care îl omagiază pe Marcel Gafton, care împlinește 50 de ani. ■ Pop Simion semnează *Orele reconstrucției*, un text despre inundații: „Starea de veghe și starea de luptă este condiția românilor din aceste săptămâni și luni. Comunistul, revoluționarul român, se exercită în plenitudinea chemării și vocației sale istorice”. ■ Și Szász János scrie despre inundații, în *Simboluri ale victoriei*, împărțindu-și textul în două: *La Dunăre și Trandafirii din Sighișoara*. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale prozei contemporane*: □ Francisc Păcurariu, *Literatură, istorie, actualitate*: „Momentul actual al culturii românești în ansamblu – și cel al literaturii în special – impune necesitatea ineluctabilă a unui efort major de construcție originală care să înfățișeze în modul cel mai complex, mai sugestiv și mai profund semnificativ viziunea noastră proprie, făurită de marele flux al problemelor, transformărilor și viselor noastre de azi, despre om și despre istorie. În faptuirea consecventă a acestei misiuni constituie nu numai garanția unei perioade de înflorire plenară a virtualităților creatoare ale poporului de la Carpați și Dunăre, dar și a străpungerii decisive a barierelor lingvistice și a pătrunderii literaturii noastre pe planul unei viguroase afirmări mondiale”. □ Grigore Smeu,

Document și creație: „Adevărul este că dacă «preferăm» o operă literară ce abordează insistent documentele și faptele istoriei, procedăm astfel nu pentru că imaginile artistice ar rămâne la un stadiu documentar, ci tocmai dimpotrivă: pentru că ele dispun de virtutea inedită, irepetabilă, de a depăși documentarul strict ontologic prin iluminarea umană a unor perspective ideatice tulburătoare, pe care numai funcționalitatea artistică ni le poate prilejui. Uităm, se pare, prea des, că socialitatea literaturii, în înțelesul ei cel mai profund, intern, rezidă înaintea de toate, în virtutea umanizatoare a artisticității sale”. □ Aurel Sasu, *Experiență imediată:* „Două lucruri sunt evidente în cărțile tinerilor prozatori. Este vorba, pe de o parte, de respectul (lectură și asimilare) față de tradiția imediată sau mai îndepărtată (perioada interbelică), și, pe de alta, raportul direct dintre sporul calitativ și cantitativ al epicului și dezvoltarea literaturii române în general în ultimele două decenii. [...] Tinerii scriitori ar trebui să descopere acele teritorii necunoscute, în ordine estetică și socială, și mai ales, descoperind sensul politic al evenimentelor, să propună modele de comportament uman. Cum ar fi spus André Gide, a nu-l lăsa pe cititor în starea în care l-ai găsit”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu publică textul *O carte de confruntări*, o prezentare a volumului *Confruntări în critica deceniilor IV-VII* de Ileana Vrancea (C.R., 1975): „Credem, ca și George Macovescu, că această carte, foarte îndrăzneată în premisele și în concluziile ei, va provoca «discuții fertile», mai ales din partea celor ce se vor fi simțit vizați într-un fel sau altul. Ușor le sare țandăra nu numai «creatorilor» literaturii de imaginație, dar și criticilor care se consideră și ei «creatori!»”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Thomas Mann despre Goethe*. ■ Marcel Mihaș scrie despre Eugen Jebeleanu în *Poezie și conștiință:* „Rareori am putut vedea în poezia noastră o ființă exprimându-se mai răspicat într-o conștiință, într-o atât de nobilă determinare concretă”. ■ Nicolae Manolescu publică *Maiorescu și contemporanii lui*, o cronică literară la *Junimea și junimismul* de Z. Ornea (Eminescu, 1975): „Solidă și atentă în judecăți, cartea lui Z. Ornea clarifică numeroase din problemele prezenței junimiste în cultura și politica românească, într-un spirit de o desăvârșită onestitate intelectuală”. ■ Citim recenzii: □ Virgil Mazilescu prezintă *Peregrinările terestre* de Eugen Jebeleanu (Facla, 1975): „Teamă ne este că, parcurgând *Peregrinările...* nu facem altceva decât «să petrecem neîmplinit în luminiș fictiv», cum zice poetul”. □ Mircea Constantinescu prezintă *La confluența sentimentelor* de Emilia Căldăraru (Dacia, 1975): „Emiliei Căldăraru îi reușesc acum contopirile spiritualului cu naturalismul, ale regnurilor divers acordate și divers funcționale”. □ Lucian Raicu semnează *Parodia lirismului*, o prezentare a volumului *Parodii de la „a” la „z”* de Mircea Micu (Dacia, 1975): „Mircea Micu știe să surprindă mecanismele stilului individual, procedeele de fabricație, exercițiul în gol al originalității. Izbutește cu precădere, cum e normal, pe terenul sigur al originalităților imediat vizibile, pricepându-se să le demonteze mașinăria lirică”. □ În *Puritatea „privirii”* Sorin Titel

scrie despre *Cei care au plecat* de Romulus Fabian (C.R., 1975): „De altfel, autorul nostru îi este străină orice fel de ostentație. O remarcabilă discreție a tonului îi este, ca să spunem așa, familiară”. □ G. Dimisianu semnează *Estetică activă*, o recenzie la *Schiță pentru o estetică posibilă* de Ion Ianoși (Eminescu, 1975): „Studiul lui Ion Ianoși, a cărui reluare în lucrarea de proporții anunțată o așteptăm cu interes legitim, fructifică resurse ce au puterea să impună un drum original în spațiul pe care-l explorează”. ■ În rubrica sa Laurențiu Ulici publică *Jurnalul ca amânare a literaturii*, o prezentare a volumului *Încercarea scriitorului* de Tudor Țopa (C.R.): „Dacă nu greșesc și, deci, nu e vorba de sterilitate, ar urma, în această ordine logică, să citim sub semnătura lui Tudor Țopa mai multe jurnale, atâtea câte îi încap viața, sau, poate, numai atâtea câte îi sunt necesare pentru a realiza dinăuntru său că tot încercând să amâne literatura a făcut, de fapt, literatură”. ■ M.N. Rusu scrie despre „*Societatea Filarmonică*”. ■ Romul Munteanu publică textul *Structuralismul și critica literară*: „Critica literară reprezintă un demers destinat să precizeze diferențe. În măsura în care critica structuralistă va izbuti să releve diferențe, prin determinarea funcțiilor intertextului, ea va ajunge și la formularea unor judecăți de valoare pe marginea unor unicate”. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Eseul englez*, o prezentare a antologiei apărute sub semnătura lui Virgil Nemoianu. ■ Sub titlul *Permanența lui Musil* citim eseul semnat de Corina Cristea. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „În Editura Naîm Frashëri din Tirana a apărut în limba albaneză romanul *Domnul din Vladimiri* de Alexandru Mitru, lucrare distinsă de Consiliul național al pionierilor din România, cu premiul «Cutezătorii». Traducerea aparține lui Emil Cimbi, iar prefața este semnată de cunoscutul scriitor albanez Bedri Dedja”. ■ Octav Păun realizează „O convorbire cu prof. dr. Radu Flora, conducătorul seminarului de Limba și literatura română de la Universitatea din Belgrad”, intitulată *Literatura – sufletul unui popor: „– Sunteți inițiatorul seriei de simpozioane consacrate relațiilor iugoslavo-române. De fapt, ce reprezintă aceste manifestări în contextul raporturilor dintre cele două țări vecine și prietene? – În vremea din urmă, studierea relațiilor iugoslavo-române pe planuri diferite (culturale, literare, folclorice, lingvistice, dialectologice ș.a.) cunoaște un veritabil reviriment. [...] În mod nemijlocit, simpozioanele consacrate relațiilor iugoslavo-române (trei până la ora actuală, toate inițiate și organizate de noi, în Iugoslavia, la Vârșeț, în anul 1970; la Panciova, în anul 1972 și la Zrenjanin, în anul 1974) intră în programele inițiate de Societatea de limba română din P.S.A. Vojvodina, cu sediul la Zrenjanin și al cărei președinte am fost mai bine de un deceniu. [...] – Pe lângă activitatea dumneavoastră ca profesor de Limba și literatura română, istoric literar, lingvist și scriitor, am văzut că sunteți și un bun și harnic traducător și fin comentator al literaturii române. Cum credeți că poate fi realizată o cunoaștere mai profundă și mai largă a literaturii române în Iugoslavia? – Printre numeroasele atribute pe care mi le acordați,*

de fapt, printre multele «păcate» pe care le am, mai sunt și scriitor și traducător. Am tradus, mai ales versuri, din limba sârbo-croată în limba română (printre altele, volumul *Câmpia neodihnei* de Vasko Popa); dar și invers. Am tradus și proză, romanul *Aurul negru* de Cezar Petrescu, în colaborare, în limba sârbo-croată, respectiv *Întoarcerea lui Filip Latinovicz*, romanul lui Miroslav Krleža, în limba română. De asemenea, am transpus în sârbo-croată comedia lirică *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian, prezentată atât la Televiziunea iugoslavă, cât și pe scenele din Subotica și Zrenjanin”. ■ Versuri semnează: Al. Andrițoiu (*Poem*), Lucian Dumitrescu (*Lângă tinere vetre de inimi*), Dragoș Vrânceanu (*Casă nouă; Aniversare; Prea multe sunt de spus; Moment; Sfârșit de noiembrie*), Dominic Stanca (*În sunetul zilei; Liniști; Ah, depărtatele veri!; Poate amurgul; În seama!*). □ Din proză citim *De ziua domniței* de Ion Mărgineanu. □ Traian Lăzărescu traduce *Ode Horațiene (Exegi monumentum...; Eheu fugaces...; Vides et alta...)*. □ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *Sub stele*. □ Nicolae Mareș traduce *Din lirica poloneză: Wisława Szymborska (Seară literară), Stanisław Jerzy Lec (De-aș mai putea odată)*.

25 iulie

● [„**Scânteia**”, nr. 10 241] Mihai Negulescu scrie despre copii și educația din județul Sălaj în *Fațetele educative ale „Piramidei de cristal”*. ■ Valentin Silvestru publică „însemnări pe marginea stagiunii teatrale 1974-1975”, sub titlul *Responsabilitatea valorificării dramaturgiei românești: „Stagiunea 1974-1975 a sporit cu câteva opere reprezentative zestrea literară a teatrului românesc și s-a impus în spectacole de anvergură. Prin aceasta a dovedit, totodată, că posibilitățile mișcării teatrale de a sluji cu originalitate cultura patriei sunt foarte însemnate, ele solicitând însă acum o strădanie colectivă mult mai pronunțată, pentru a fi pe deplin revelate în funcționalitatea superioară pretinsă de cursul civilizației socialiste”*.

● [„**Contemporanul**”, nr. 30] În cadrul rubricii „Dezbaterile Contemporanului”, este propusă tema *Imperativele Criticii literare* la care participă: Voicu Bugariu, Dumitru Micu, Platon Pardău, Radu Petrescu, Laurențiu Ulici. □ Laurențiu Ulici: „A pune în discuție situația criticii literare contemporane obligă, dintru început, la fixarea, deopotrivă, a unui reper teoretic și a unuia istoric-concret. Nu numai pentru că în context național critica este fermentul conștiinței de sine a literaturii, dar și pentru motivul că, aproape fără excepție, critica intră în rezonanță la cele mai subtile mișcări din interiorul literaturii, descoperindu-le, analizându-le, judecându-le, uneori orientându-le. Se cunoaște foarte bine rolul pe care Documentele noastre de partid îl atribuie criticii și se cunoaște de asemenea rolul pe care literatura însăși îl pretinde criticii literare. N-ar fi lipsit de interes, deci, să pornim discuția noastră de la o evidență, și anume că în critica de astăzi se pot observa două tendințe contrarii: de

o parte este vizibilă tendința spre realizarea criticii ca factor de direcționare a literaturii, pe de altă parte, se poate constata o oarecare angrenare în consemnativ și neutralitate care se produce mai ales la nivelul unor critici neformați sau cantonați în firele unei mentalități subalterne în legătură cu raportul dintre critica literară și literatură.” □ Voicu Bugariu: „O anumită parte a criticii are o activitate care ar putea fi definită pe scurt drept o căutare a literarității. [...] Critica sociologică caută să înglobeze opera literară, structura operei literare, în structuri mai vaste, în structuri ideologice, structuri mentale, caracteristice pentru o anumită epocă. Probabil că între aceste două orientări despre care, de altfel s-a pomenit, se află tensiunea care poate genera o discuție cum este cea de față. În ce măsură literatura poate fi explicată din interiorul ei? În ce măsură criticul este un mesager care se instalează în interiorul operei și explică această operă prin șiruri anterioare de opere și în general explică literatura prin literatură? Personal cred că în actualitate, această simplă căutare a literarului este insuficientă și că critica trebuie în diferite feluri să transgreseze această simplă căutare. Critica sociologică este una dintre modalități. Nu vreau să fac o pledoarie pentru critica sociologică, însă problema este cum critica poate să privească literatura ca o activitate umană, să o înglobeze într-un sistem mai larg de valori ideologice, morale, naționale, patriotice. Există o serie, deci, de structuri care prin complexitatea lor sunt superioare celor artistice, literare. Problema este dacă critica are posibilitatea și misiunea să opereze această integrare a unei structuri mai mici într-una mai mare. Convingerea mea este că da.” □ Dumitru Micu: „Întru totul de acord cu cele spuse de tovarășul Bugariu, aș aminti că, de fapt, niciodată, nici în trecut, critica n-a putut face abstracție de relațiile esteticului cu celelalte forme ale conștiinței sociale, ale artisticului cu celelalte componente ale operei literare. Simplul fapt că un critic raporta o carte la un curent, la situația literaturii de dinaintea apariției respectivei cărți, că o situa în contextul valorilor contemporane escalada marginile rigide ale esteticului. Să luăm cazul cazul Eugen Lovinescu. El a teoretizat autonomia esteticului, însă în același timp a pledat pentru modernizarea literaturii, pentru «urbanizarea» creației epice și pentru «obiectivarea» ei, adică pentru depășirea atitudinii lirice, subiective, a autorului față de obiectul reflectării. A pledat, deci, în favoarea unor obiective extraestetice. Criticul și-a întemeiat această teorie a urbanizării și a obiectivării pe o alta, mai largă, sociologico-istorică, aceea a sincronismului, demonstrând că există un ansamblu de realități configurative ale vieții în general, propriu «veacului», și că, în consecință, literatura, ca una din manifestările spiritului, nu poate face abstracție de această conexiune, că literatura evoluează împreună cu totalitatea formelor conștiinței sociale, suportând acest determinism al «spiritului veacului», al «stilului» unei anumite civilizații.” □ Laurențiu Ulici: „Este clar pentru toată lumea că judecata critică realizată de pe orice platformă, fie ea ostentativ-estetistă, este în cele din urmă și o judecată ideologică. Este foarte greu, dacă nu imposibil, să

emiți o judecată estetică, fără să ai niciun fel de platformă ideologică. Ca atare, astăzi poate și datorită științelor care s-au insinuat mult în teritoriul artelor, estetica a fost nevoită să se reconsidere, dacă se poate spune așa, ca o știință de compunere, o știință în interiorul căreia intră, cu aporturi diferite, o serie întreagă de alte științe. Au intrat deci în componența esteticului ideologicul, moralul, eticul, sociologicul, psihologicul. Toți acești factori care vin fiecare din altă știință, împreună, colaborează, dacă vrei, la emiterea judecății estetice. Ea n-a putut niciodată trece peste unul măcar din toți acești factori enumerați aici. Unul cel puțin, a fost luat ca punct de reper ajutător. Nu a fost totdeauna eticul, a fost uneori psihologicul, alteori politicul – în fine se poate observa în toată istoria criticii universale prezența unuia din acești factori. Încât reperele propuse de discuția noastră sunt, în sensul de mai înainte, necesare. Al doilea motiv pentru care mi se par binevenite aceste repere ține, dacă vrei, de înscrierea într-o tradiție. Noi vorbim foarte mult despre legătura cu tradiția, legătura între poezia românească actuală și tradiția poeziei românești, la fel despre proza contemporană și tradiția prozei românești. Vorbim despre integrarea fenomenului poetic și prozastic contemporan într-o tradiție. Este drept că același lucru se poate spune și despre critica literară actuală, numai că într-un chip special. Momentul contemporan al criticii noastre afirmă, cred, sinteza celor două direcții tradiționale: maioreșciană și gheristă.” □ Platon Pardău: „Criticul literar de astăzi, oricâtă subiectivitate ar invoca, nu exprimă numai propria sa subiectivitate. Ideologia pe temeliile căreia își clădește edificiul critic îi cere să se constituie ca purtător de cuvânt al unei cauze de largă răspundere socială. El nu apără, nu pledează pentru orice literatură, ci pentru aceea a unei societăți într-un adânc și complex sens a omului, a împlinirii acestuia, a afirmării sale, în primul rând.” □ Radu Petrescu: „Nu știu dacă structura literară este inferioară sau mai mică decât altele. Poate că fiecare cultură sau fiecare timp știut sunt dominate de o anumită structură, de o anumită valoare, nu obligatoriu aceeași peste tot și totdeauna. În orice caz, din punctul de vedere al complexității, toate valorile par să fie egale, din moment ce, în oricare ne-am plasa, ceealalte ne rămân în întregime vizibile, după cum este evident că scriitorul asumându-și în toate registrele spiritului său opera pe care o întreprinde, modul specific de existență al criticului constă în «modelul» de lectură completă, oricare ar fi punctul de plecare, sociologic, estetic sau altul, pe care îl oferă. El își asumă ardent și complex, în afirmare sau în negare, opera citită, se obiectivează, conștiință întreagă, în ea.” □ Dumitru Micu: „Ar fi poate cazul să precizăm că această cerință a depășirii orizontului bibliotecii nu este o exigență venită din afară, ci o necesitate interioară a exercițiului critic. În definiția conceptului de cultură, astăzi, nu numai în lumea socialistă, dar în lumea întreagă, intră componenți diverși, care nu sunt doar de natură livrescă, dar includ și orizontul din afara bibliotecii.” □ Platon Pardău: „Vreau să accentuez, revenind puțin la criteriile anterioare, nevoia criticului de a cunoaște și el lumea

complexă în care s-a născut literatura, de a o cunoaște autentic, și anume de a cunoaște toate registrele acesteia. Pentru că mie mi se pare că la ora aceasta, o parte a criticii noastre literare are criterii înguste de acceptare a autenticității. Se consideră autentic umane doar sfere pe care eu le-aș numi nu de cel mai mare interes social. Întâlnim oarecum «strâmbări din nas» la investigații ale scriitorului în zone de prim interes social, la aducerea în literatură a unor evenimente, procese, de o covârșitoare importanță în planul istoriei prezente. Acestea sunt socotite de către o parte din critică ca [sic] neavând ce să caute în literatură. Adică acestei literaturi a realului imediat i se face apriori un anumit proces de natură a o minimaliza. Este numită literatură de informații, literatură document, literatură pasageră și, într-o oarecare măsură, scoasă din categoria lucrurilor care pot înfrunta timpul. Realitatea literaturii lumii, însă, dovedește contrariul. Pentru că marile cărți sunt tocmai cele care au găsit sinteza cea mai potrivită între autenticitatea talentului și autenticitatea faptului social. Există, am impresia, la o parte din critică, un anumit evazionism față de discutarea problematicii unor cărți. Eu nu susțin că o problematică de prim interes, de strictă actualitate, îi conferă imediat cărții și o mare valoare, dar nici nu socot firesc ca în dezbateră a unei cărți să nu se țină seama de ce spune ea pentru azi și pentru mâine. Cred că pentru un critic, nevoia de a cunoaște realitatea în toate implicațiile ei și, aș zice, nevoia de a ști ce se petrece într-o fabrică, nevoia de a ști ce poate să însemne un conflict între niște oameni pe umerii cărora apasă destinele altora și de care depinde un impuls al istoriei sunt obligatorii. Altfel el nu poate să emită acea judecată de valoare tranșantă, despre care s-a vorbit aici.” □ Laurențiu Ulici: „Discutând despre judecata de valoare, există păreri care o pretind explicită și păreri care îi reclamă un caracter implicit. Sigur că este de preferat ca judecata de valoare să fie prezentă, explicit, în urma demonstrației critice, numai că mie mi se pare la fel de riscant, pe de o parte, a emite judecata de valoare și a omite demonstrația, cum se întâmplă destul de des, și pe de altă parte, a emite o judecată de valoare care se bate cap în cap cu demonstrația, lucru iarăși întâlnit. Primejdioasă este, însă, mai mult decât nepotrivirea de mai înainte, neutralitatea, starea de indiferență a criticii, vădită în modul oarecum narativ, conspectativ, al receptării multor cărți de literatură contemporană. Exceptând cazurile când operele de valoare atrag prin ecou atenția criticii, în jurul celorlalte chiar dacă se discută nu se aude aproape nimic. Uneori pot fi în această situație și cărțile bune. Și nu e de mirare că la indiferența criticii față de literatură se răspunde cu o indiferență pe măsură a literaturii... față de critică. Or, asta nu e decât un fel eufemistic de a numi absența autorității criticii.” □ Dumitru Micu: „Fără a nega ori subestima valoarea artistică realizată în cuprinsul altor tipuri de literatură, e normal ca noi să o prețuim în chip deosebit atunci când o identificăm în creații ce validează idealul nostru de existență. De la sine înțeles că nu vom acorda niciun fel de rabat scrierilor deficitare artistic sub cuvânt că exprimă ideile pentru care mili-

tăm. Dar le vom discuta. Le vom discuta, atât pentru a întreține și stimula interesul scriitorilor și al cititorilor pentru problematica de cea mai ardentă actualitate, cât și pentru a preveni confuzia de valori: pentru a îndruma cititorul spre acele opere sau părți ale operelor în care temele, ideile contemporane au dobândit cu adevărat realitate estetică. Asta înseamnă, cred, a orienta publicul cititor. În acest sens se poate vorbi de militantism în critica literară. Criticul nu poate să rămână un înregistrator pasiv și un emițător de sentințe. El sprijină o anumite tendință literară, combate alta. Comunist fiind, se înțelege că va susține și stimula acele tendințe orientative prin care se rostește concepția de viață proprie clasei muncitoare, avangardei sale. Știut fiind că, în absența valorii artistice, o scriere oarecare nu face decât să-și compromită orientarea, criticul va manifesta față de orice apariție o exigență estetică egală pasiunii cu care militază pentru izbânda ideilor în al căror serviciu se consideră angajat”. ■ Este redată opinia lui Șerban Cioculescu despre *Onestitatea criticului*: – *În ce măsură moralitatea criticului constituie un criteriu al competenței sale și care credeți că sunt «simptomele» și «formele» de abatere de la moralitate în critica noastră actuală?* – Moralitatea criticii constă în actul dezinteresat al judecării de valoare. Înțeleg prin aceasta dezbărarea de orice sentiment de perfecțiune sau de repulsie, precum și de orice resentiment de ordin personal. Această dezinteresare este zădărnicită, precum se înțelege, atât de prietenii cât și de dușmăniile eventuale ale criticului. Simpla participare la un grup literar, ca să nu spun la o coterie, paralizază această imparțialitate care este funcția de independență absolută. – *Care credeți că sunt, la momentul actual, imperativele criticii românești și cum vă explicați „criza de autoritate” de care este adesea învinuită?* – Imperativele criticii de azi, ca și din trecut, se reduc la unul singur: la onestitatea intelectuală a criticului, singura garanție a obiectivității și sincerității lui. Unul din motivele lipsei de autoritate a unora dintre criticii de astăzi (nu vreau să generalizez) este faptul că ziarele și revistele nu îndrăznesc să încredințeze unui singur tânăr talentat, moral și cult, oficiul de critic literar în exclusivitate la rubrica lui. Al doilea motiv este adesea intervenția șefului de redacție sau a colegilor redacționali, pentru a dirija opinia critică, pentru a-l influența, cu alte cuvinte, pe critic ca să-și atenueze severitatea sau să-și intensifice entuziasmul. Criticul literar trebuie să fie independent și față de propria lui redacție, spre a-și asigura libertatea de apreciere. Dacă numitul critic cedează stăruințelor colegiale și își retușează judecățile de valoare, el își pierde bruma de autoritate pe care și-a dobândit-o până atunci. Vă dau un singur exemplu. Eram student în anul al treilea, când N.D. Cocea mi-a încredințat cronică literară la «Facla literară». Aflând că voi scrie despre *Pe Argeș în sus*, mi-a sugerat «să-i dau la cap» autorului, nepotul primului ministru. Am lăudat cartea și N.D. Cocea mi-a dat dreptate (între timp, citise și el cartea și se convinsese că este excelentă). Vedeți în acest exemplu moravurile exemplare ale unui democrat cum a fost N.D. Cocea, care îmi lăsase mână liberă când încă nu împlinisem 21

de ani și-mi încredințase cronica în exclusivitate. – *Se spune că fiecare literatură își are critica pe care o merită. Poate că și invers. Care credeți că este acum raportul dintre critică și literatură și în ce fel își poate îndeplini critica rolul ei militant?* – Cred că adagiul este just, deoarece unele deficiențe ale criticii literare de astăzi se datoresc și spiritului de grup. Avem totuși critici tineri foarte buni și, cred, pe cale de a-și câștiga autoritatea necesară rubricilor lor. Îi consider de cele mai adese ori principiali și militanți – nu și când încurajează exerciții suprarealiste sau hermetiste, lipsite de mesaj și de talent.

● **[„Cronica”, nr. 30]** În loc de editorial, pe prima pagină citim *Viitorul economiei țării* de Nicolae Stoica: „Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din zilele de 21 și 22 iulie a.c. reprezintă un moment politic deosebit de important. Ea a dezbătut probleme de mare însemnătate privitoare la dezvoltarea social-economică a țării, la înlăturarea efectelor inundațiilor, la activitatea internațională a partidului și statului, la perfecționarea activității organizatorice și de cadre a partidului. [...] Cincinalul 1976-1980 va ridica România pe o nouă treaptă a progresului social-economic, va reprezenta un mare pas înainte pe calea civilizației socialiste”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Apologii* de Gheorghe Grigurcu, Editura Dacia: „În galeria poeților care-și lasă versul controlat de luciditate, Gheorghe Grigurcu își are un loc care nu-i mai poate fi contestat, câștigat cu volumele anterioare și definitiv statornicit cu cel de față”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Debutul lui Mihai Ralea*: „Mihai Ralea nu trece prin apele impresionismului sau ale dogmatismului ca să ajungă, sceptic, la o atitudine și formulă proprie. Tinerețea critică a lui Mihai Ralea nu este un proces de durată, discontinuu, ca la E. Lovinescu. Toate semnele talentului se arată imediat când e vorba să recunoaștem, adevărata identitate a criticului de mâine: intuiție, gust, idei, imaginație, stil, sentiment al valorilor, o serioasă și temeinică orientare în literatura românească și străină”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Corneliu Popel scrie despre volumul *Orologiul din oglinzi* de Dumitru Mureșan (Dacia), considerând că autorul volumului „scrie o poezie mediocră, care nu depășește limitele bunelor intenții”. □ Gheorghe Simon prezintă *Omul din vis* de Ecaterina Săndulescu, spunând că volumul e „remarcabil prin notațiile de tip reflexiv, trădând un poet susceptibil de o frumoasă evoluție”. □ Silviu Dorian recenzează *Stânca tarpeiană* de Valentina Dima: „Folosind cu succes tehnica monologului interior, Valentina Dima reușește să obțină mai totdeauna fluxul epic necesar captării atenției cititorului, senzația transfigurării. Semn că perspectivele care se deschid în fața prozatoarei sunt din cele mai largi”. ■ În pagina intitulată *O vizită cu profunde semnificații* citim mai multe texte despre vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Iași: ing. Emil Pavăleanu, director al întreprinderii „Tehton” din Iași (*Resursele unui colectiv tânăr*), ing. O. Parascan, directorul întreprinderii Metalurgice Iași (*În mijlocul nostru*), ing. Victor Surdu, președintele C.A.P. Grozești (*Prețioasele cuvinte*), prof. dr.

Constantin Mihăilescu, directorul Institutului de cercetare și proiectare Iași (*În fața machetelor*), Ion Țăranu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Iași (*Înțelegerea dialectică a tradiției*). ■ Revista publică ancheta *Teatru: repertoriu și public*: „În dorința de a impulsiona un cât mai rodnic schimb de vederi menit să asigure creșterile valorice și educative ale teatrului românesc, redacția noastră s-a adresat unui număr de critici și directori de instituții scenice, propunându-le un chestionar orientativ cu privire la aspectele dominante ale ultimei stagiuni, urmând să publicăm opiniile acestor specialiști. A rămas la latitudinea fiecărui participant la discuție să răspundă fie sistematic, la fiecare punct al chestionarului, fie numai la unele probleme, organizându-și materialul potrivit cu opiniile considerate prioritare. Dar iată mai întâi chestionarul nostru: 1. Cum ați putea aprecia succint stagiunea teatrală 1974-1975? 2. Ce părere aveți despre stadiul dezvoltării dramaturgiei românești la nivelul anului 1975? 3. Care din lucrările dramatice românești din ultimii 25 de ani le socotiți neîmbătrânite și le-ați recomanda – eventual – spre a fi incluse în repertoriul curent? 4. Cum s-a afirmat relația text-regie în ultima stagiune? 5. În ce chip s-ar putea asigura în mod optim dozajul național-universal în politica repertorială? 6. Care ar fi mijloacele prin care teatrul ar putea să pătrundă mai adânc în obișnuințele publicului, devenind în adevăr o necesitate spirituală?” La anchetă răspund: □ Florin Tornea, *Sentimentul dinamicii dialectice*: „În ce privește dramaturgia stagiunii, mă tem că opinia aspră lansată pe undele televiziunii de Paul Everac, potrivit căreia creația dramatică a anului ‘75 se află mult handicapată de proza anului, e adevărată. Ea doare pe bună dreptate fiindcă, în adevăr, lucrările dramatice ale anului nu au nici amplitudinea și poate nici forța de revelație și interes comune scrierilor recente ale lui Augustin Buzura, Marin Preda, Dinu Săraru. Mă tem însă, în același timp, că Paul Everac se autoflagează și-și flagează confrății pe temeiul unei constatări de suprafață – de neînțeles pentru spiritul lui pe cât de vivace pe atât de pătrunzător. Fiindcă o dramaturgie nu poate fi circumscrisă, când vrem s-o judecăm, în limitele unui an repertorial și nici nu poate fi judecată cu măsurile adecvate literaturii epice. În materie de poezie dramatică, mi se pare că sondajele unui D.R. Popescu, metafora unui Marin Sorescu, meditația unui Iosif Naghiu, tragicul caustic al lui Ion Băieșu, timbrul de stranie ambivalență al lui Leonida Teodorescu, și alte atâtea moduri de a releva dramaticul vieții și umanului câte sunt folosite de o seamă de alți scriitori ai teatrului nostru din ultima vreme nu sunt mai puțin semnificative și mai puțin grăitoare, măcar pentru zările ce se deschid dramaturgiei noastre originale. Aceste moduri și valori artistice se reclamă de alte focare și trimit spre alte zone ale eficienței artistice decât valorile și modurile epicului. Epicul în dramă, așa cum l-a încercat și cum l-a izbutit Titus Popovici, este o performanță: dar transgresarea epicului în dramă se petrece și la el prin sacrificarea valorii și structurii cinematografice (românești) ale inspirației lui inițiale. Să însemne că

Paul Everac dorește asemenea proces de transgresare a epicului în dramă în locul unei porniri direct dramatice în configurarea vieții? Să însemne că el aspiră la o dramaturgie care își subordonează fermentul dramatic desfășurării epice? Ne îndeamnă el să ne bucurăm de o dramaturgie a aspectelor pur și simplu? Să abandonăm adică ceea ce am câștigat, și nu fără trudă – sentimentul dinamicii dialectice a realităților și devenirii lor, pentru observarea și consemnarea pur și simplu a acestei devenirii? Nu ar fi o dare înapoi, înspre epoca dramaturgiilor circumstanțiale în care istoria era configurată prin efemeridele ei și mai puțin prin semnificațiile ei tulburătoare și ascunse, totdeauna înnoitoare și constructoare de umanitate? Epicul în dramă, înțeles așa, comparativ cu epicul romanului, n-ar rata și n-ar împuțina șansele de dăinuire a creației dramatice? Șansele dramaturgiei noastre, așa cum, de câțiva ani prind a se dezvolta, stau mi se pare tocmai în puritatea dramatică a felului în care scriitorul îmbrățișează, înfățișează, comentează și dezbate realitatea și deschiderile ei istorice. Ceea ce înseamnă, nu mai mult și nici mai puțin și altcum decât sesizarea ei epică. Problema este însă pendinte de o privire și o dezbateră mai largă”. □ Valentin Silvestru, *Anul teatral, în câteva considerente*: „Cum cele mai importante momente repertoriale au fost premiera absolută a piesei *Danton* de Camil Petrescu, la cincizeci de ani după scrierea ei, și premiera absolută a unor texte dramatice eminesciene, la aproximativ șaiszeci de ani de la tipărirea lor, înseamnă că există încă întinse zone neprospectate ale literaturii dramatice naționale, revendicând o explorare harnică și specializată. Tot astfel, deoarece cele mai însemnate prezențe dramaturgice au fost ale autorilor din generațiile noi – Marin Sorescu cu admirabila dramă *Matca*, Dumitru Radu Popescu cu puternica dramă *Pasărea Shakespeare* lor adăugându-li-se volumul de piese nejuocate încă de Dumitru Solomon, scrierea, merituoasă a lui Mircea Bradu (*Noapte albă*) precum și piese menționabile, deși nedesăvârșite sau cu malformații de regn, semnate de Mircea Radu Iacoban, Corneliu Marcu, Iosif Naghiu, George Genoiu – rezultă că aceste generații noi poartă acum, în principal, răspunderea pentru destinul dramaturgiei și că deci lor li se cuvine sollicitudinea exigentă maximă. Numărul exagerat de texte nedramatice, solfeghiind omofon pe arpegii sidefii, e epifenomenul caracteristic momentelor de interes revolut pentru creația românească. Maculatura, fie ea și de cea mai bună intenție, se cere sever expulzată de pe scenă; ea însă nu poate fi gonită prin exclamații pamfletare, ci prin programarea, cu încredere și tenacitate, a producțiilor realmente moderne, îndrăznețe și atractive în sensul cerințelor culturii socialiste contemporane”. □ Margareta Bărbuță, *O demonstrație de vitalitate*: „2. Stagiunea aceasta a văzut apariția unor piese noi semnate de Horia Lovinescu, D.R. Popescu, Marin Sorescu, Iosif Naghiu, Al. Mirodan, Mircea Radu Iacoban pe lângă altele, numeroase, semnate de Dan Tărchilă, I.D. Șerban, Alexandru Popescu, George Genoiu, Mircea Bradu, de câțiva debutanți și alții mai puțin debutanți. Tematica a fost, în general, de actualitate, n-a lipsit o

anume varietate de genuri, de la drama poetică (*Matca*) la comedia satirică (*Tovarășul feudal și fratele său*), de la evocarea istorică (*Noaptea*) la portretul dramatic al unui erou contemporan (*Comoara din deal*), dominând problematica morală, preocuparea pentru afirmarea idealului etic înalt al societății noastre fie prin denunțarea unor aspecte negative, în culori tari (*Pasărea Shakespeare*) fie prin enunțarea unor trăsături morale superioare (*Ultima cursă, Șoc la mezanin*). Și totuși, sentimentul final e unul de insatisfacție. Parcă nici dramaturgii nu s-au străduit suficient spre a comunica adevăruri fundamentale spre a fora în adâncime și a descoperi resorturile majore ale conștiinței umane în procesul revoluționar pe care-l trăim, nici teatrele n-au ambiționat să obțină mai mult. În schimb, teatrele au făcut tot ce au putut pentru a da maximă strălucire unor texte adesea terne, lipsite de relief. Actorii, care în această stagiune au strălucit nu numai în piesele originale, au dat cu adevărat viață și substanță umană unipersonale destul de firave”. □ Constantin Dinischiotu, director al teatrului „Mihai Eminescu”, Botoșani, *Noi modalități de atragere a spectatorilor*: „2. Cred că nu am înregistrat un salt deosebit, nici valoric, nici cantitativ și aștept cu înfrigurare anii următori, mai ales că unele evenimente ce vor fi sărbătorite în ‘76-‘77, pot alcătui sursa de inspirație a unor lucrări de care, atât noi, oamenii de teatru, cât și, sau poate – în primul rând – beneficiarii noștri – spectatorii – au o stringentă nevoie. În ceea ce ne privește, am fi dornici să colaborăm cu un dramaturg care s-ar încumeta să scrie despre realitățile Războiului de independență sau ale Răscoalei din 1907, sau, de ce nu, despre făurirea omului nou, aici, la Botoșani, unde, odată cu triplarea producției industriale în următorii cinci ani, se vor schimba multe în felul de a gândi al locuitorilor acestor meleaguri”. □ Ștefan Oprea, *Obișnuitul ca dominantă*: „2. Se scrie puțin teatru, se publică și mai puțin sau aproape că nu se publică, se joacă doar o parte din ce se scrie. Și atunci e firesc ca proza să fi făcut pași mai mari, deși comparația făcută de un distins dramaturg (care scrie mult, publică tot atât și i se joacă tot ce scrie) este nepotrivită. Din piesele pe care le cunosc rețin doar *Matca*, *Pasărea Shakespeare* a lui D.R. Popescu, *Chițimia* lui Băieșu, *Noaptea* lui Iacoban pe care le socotesc reprezentative pentru nivelul și exigențele anului 1975”. □ Vlad Sorianu, director al teatrului dramatic „Bacovia”, Bacău, *Profesionalitate*: „Din păcate, nu totdeauna vigoarea mobilizării creatoare s-a bucurat de nuanțarea cea mai potrivită, bunele intenții – de talentul și profesionalitatea optimei solicitări; pornită ca o invitație la cunoașterea și adoptarea realității drept tărâm prioritar de inspirație, aplecarea unor dramaturgi asupra istoriei vii tinde, pe alocuri, să se ipostazieze în pretext al rabatului valoric. Cine lucrează într-un teatru a învățat că nu tot ceea ce este «de actualitate» se dovedește și «actual» pentru politica repertorială. Și se mai întâmplă un lucru asupra căruia merită să meditam: confuzia unor judecători ai actului scenic între exigență față de dramaturgia originală și scepticism, nu lipsit el însuși de temeii. Într-adevăr, a fost frecvent cazul încurajării

textelor «de actualitate», (mai ales în ultimii 2-3 ani), ceea ce a creat un climat concesiv nedorit. Dar de aici și până la a face alergie la noțiunea de «promovare» a dramaturgiei originale, până la a vitupera teatrele pentru că încurajează debuturile dramaturgice, este o distanță enormă, pe care unii cronicari nu o sesizează la vreme”. □ George Genoiu, *Un teatru despre om și omenie*: „2. În general, am o părere bună. Dramaturgia românească contemporană se dezvoltă corespunzător condițiilor specifice din această țară. Teatrul care se scrie acum, aici, trebuie să surprindă mutațiile social-umane, contextul politic, contradicțiile – mai ales cele din planul conștiinței – apte să se constituie în conflicte viabile, cu puternice rezonanțe în diversele categorii de public. Nu-i ușor deloc să scrii un teatru despre oamenii zilelor noastre care să convingă și să emoționeze. Dacă timpul fizic se derulează într-un ritm atât de vertiginos timpul scenic trebuie să condenseze stări umane și evenimente cu o anumită semnificație și durabilitate. Ceea ce mă bucură în mod deosebit este faptul că dramaturgia noastră contemporană se dezvoltă în registre diferențiate distinct; piesele nu mai seamănă între ele, autorii lor sunt personalități cu matcă proprie. Piesele lui Baranga, Lovinescu, Everac, D.R. Popescu, Dumitru Solomon, Ion Băieșu, Theodor Mazilu, M.R. Iacoban, Ștefan Oprea nu au nimic comun între ele. Fiecare dramaturg se dezvoltă pe o cale proprie și acest fapt revigorează literatura noastră dramatică”. ■ N.A. Ursu publică *O scrisoare inedită a lui Alecu Donici către Vasile Alecsandri*, găsită la Biblioteca Academiei R.S. România, ms/ 2253, f. 115-116. ■ În *Moment*, N. Irimescu prezintă nr. 2/1975 al revistei „Manuscriptum”, o scurtă trecere în revistă a conținutului publicației și cu „un cuvânt de apreciere pentru iconografia numărului, din care se evidențiază fotografiile reproduse după albumul aparținând, probabil, soției lui Iacob Negruzzi”. ■ Sub semnătura lui Al. Călinescu apare textul *O sărbătoare ratată: retorica. Eseu istorico-fantastic*, scris de Tzvetan Todorov. Textul este însoțit de următoarea notă: „Nu de mult, într-un interviu acordat lui Ion Pop (v. «Tribuna», nr. 3, 1975), Gaëtan Picon vedea în interesul acordat astăzi retoricii un semn al crizei literaturii... Articolul pe care îl publicăm începând din acest număr pare a răspunde unor afirmații de felul celei menționate mai înainte: T. Todorov se interoghează asupra rolului pe care îl avea odinioară retorica, analizează cauzele decăderii acesteia; iar această schiță a evoluției retoricii ascunde și o meditație asupra semnificațiilor actuale ale cercetărilor ce ne îndreptățesc să vorbim de o «reabilitare» a disciplinei. Studiul este inedit; el va apărea în Franța într-un volum închinat lui Paul Zumthor. Dimensiunile studiului nu ne îngăduie să-l publicăm aici în întregime; versiunea franceză integrală va apărea în numărul 3/1975 al revistei «Cahiers roumains d'études littéraires»”. ■ Versuri semnează George Lesnea (*Avem*). □ Dan Bogdan Anghel prezintă *Cenaclul „Mihai Eminescu” din Huși*, oferind cititorilor și creația lirică a membrilor: Ion Alex. Angheluș (*Nu numai Pan*), Ecaterina Santa (*Aerul patriei*), Ion Maria Paraschiv (*Ești dator*), Dan Bogdan Anghel (*Poem*), Maricel

Varlan (*Când vii odată cu strugurii*), Valentina Teclici (*Meșterul*), Anișoara Corcodel (*Astăzi*).

● [„**Munca**”, nr. 8291] În *Însemnări de scriitor*, Gheorghe Tomozei publică *Poem pentru duminici*. □ În *Puncte de vedere. Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul *Caloianul*: „Ion Lăncrănjan are meritul că punându-și cu îndreptățire tot felul de întrebări asupra sensului unor întâmplări și fapte, încearcă să acrediteze și unele răspunsuri, de cele mai multe ori, foarte personale, dar din păcate destul de formale și nu întotdeauna suficient de profunde. [...] „Caloianul”, sub raport documentar, poate fi interesant, ca realizare artistică avem însă asupra sa rezerve. Cu atât mai mult cu cât Ion Lăncrănjan este un romancier înzestrat”.

● [„**Orizont**”, nr. 30] Pe prima pagină, o poezie a lui Gheorghe Tomozei, *Grâul*. ■ Mariana Ionescu abordează eseistic romanele lui Zaharia Stancu în articolul *Pământ și oameni, eseu despre romanele lui Zaharia Stancu*: „În romanele lui Zaharia Stancu, un motiv care implică deopotrivă o cosmologie poetică și tema condiției umane este *pământul*. Stihia cea mai puternică a universului, pământul se dezlănțuie într-o dublă agresiune: față de corpurile cerești și față de om.” ■ Olimpia Berca valorizează, la „prezențe literare”, eforturile lui Eugen Todoran de a pune în lumină opera lui Eminescu printr-o serie de studii succesive: „Operând cu «concepte fundamentale», Eugen Todoran reconstituie «gândirea poetică» eminesciană în aspectele ei esențiale, completând cu noi informații exegeza operei celui mai mare poet român. Eminescu a lui Eugen Todoran este, astfel, o continuare și o replică la monumentală *Operă* a lui George Călinescu” (articolul *Eugen Todoran*). ■ La rubrica „lecturi”, semnalăm recenziile lui Alexandru Ruja privitoare la cartea *Bivouac* (Dacia, 1975) a lui Mircea Zăciu și, respectiv, I. Peianov cu privire la volumul *Litanii pentru Horia* (Dacia, 1975) de Leonid Dimov, „o povestire în versuri”. ■ Poeziile sunt semnate de Dușan Petrovici, N.D. Pârnu și Ion Popa, iar, la proză, G. Pavelescu traduce din germană *Năstrușnicele întâmplări ale unui tipograf* de Hans Mokka. ■ Simion Dănilă talmăcește din poezia lui Rilke, adăugând și un grupaj de opinii despre poetul austriac, intitulat *Rilke în conștiința contemporanilor*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 242] La rubrica *Ecouri*, sub semnătura *Pandora*, reacții ale presei poloneze – cronici laudative la adresa reprezentațiilor Teatrului Mic cu *Matca* de Marin Sorescu în cadrul stagiunii Teatrului Națiunilor. □ Rubrica *Din reviste, pe scurt* – semnată *Philon* – remarcă buletinul „Atelier literar” editat de Cenaclul „Tudor Vianu” din Capitală, cu nume ca Al. Dima, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, N. Carandino, Cella Delavrancea, I. Massoff. □ Cronica de librărie anunță apariția la Ed. Univers a *Antologiei poeziei lirice franceze – vol. 2* (primul apărut în 1967), în traducerea și cu studiile lui Alexandru Rally. □ *Amintiri despre Mateiu Caragiale* semnează Ov. Densusianu-fiul. □ Mircea Scarlat critică eseuul lui Ștefan Ca-

zimir, *Stelele cardinale* (Ed. Eminescu), în articolul *Eminescu tras de păr*: „După eseu lui Negoieșescu, pornit din necesare rațiuni polemice, Ștefan Cazimir ne oferă un nou eseu despre Eminescu, polemic și el, dar neconvingător. Autorul pornește de la premisa unității indestructibile a operei eminesciene, dar metoda folosită (relevarea a patru metafore primordiale ale poeziei, sub a căror constelație tutelară se împlinește întregul ei destin) nu impune ideea [...] Numai un poet ca A. Toma poate fi constant decenii în șir. Stagnarea lui Eminescu n-o pot accepta nici ca metaforă. [...] Unele teme vor fi rămas, poate, aceleași, dar tratarea lor a evoluat continuu, după cum funcționalitatea aceleiași metafore poate să difere de la o poezie (și perioadă) la alta. [...] Tocmai devenirea este uluitoare la Eminescu. [...] Ferindu-se de dogmatismul devenirii, Ștefan Cazimir cade pradă unui alt dogmatism, cel al dezvoltării concentrice.”

26 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 9565] Al. Dima semnează articolul *Critica literară și istoria*, atrângând atenția asupra necesității existenței unei legături mai strânse a criticii literare și artistice de istorie, în „sensurile expuse” în Documentele Congresului al XI-lea, mai ales, pentru că acestea „le preconizează cu limpezime”.

• [„**Scânteia**”, nr. 10 242] Ștefan Aug. Doinaș scrie despre *Debutul literar și responsabilitatea*: „Cartea de debut înseamnă astăzi un act de afirmare socială, pe de o parte, și un act de ordin moral, pe de alte parte. Debutul capătă – fie că vrem, fie că nu – o dublă responsabilitate asupra căreia e bine ca să reflectăm. E limpede că scrisul nu mai este, astăzi, la noi, un simplu hobby, nici o plăcută pierdere de timp, adică o simplă distracție practică în orele noastre libere. A scrie înseamnă a manifesta o pasiune de neîngrădit, a afirma o vocație profundă a persoanei tale spirituale, a explora pas cu pas un spațiu de valori în care ai convingerea nestrămutată că te vei putea realiza pe tine însuși, cu ceea ce ai mai bun în tine. [...] Justificarea debutului literar nu mai ține doar de viața strict subiectivă, nu se întemeiază doar pe încrederea, firească și spontană, în propriile tale posibilități de manifestare, ci angajează o adevărată conștiință a actului de a scrie, o raportare neconținută la principii morale, precum și la o scară de valori ale spiritului. [...] Debutul literar este un adevărat examen al începuturilor vieții sociale, deci responsabile, a oricărui tânăr. Cel ce se prezintă la un asemenea examen trebuie să aibă certitudinea că-l va trece în mod strălucit. Implicațiile etice ale unui asemenea act mi se par de ordinul evidenței. Prezența unui om netalentat, lipsit de vocația profundă și responsabilă a scrisului în viața literară mi se pare o imoralitate, pentru regretabilul motiv că vehiculează false valori, pentru că inculcă o greșită educare a gustului public, pentru că încalcă principiul grav al responsabilității scrisului. [...] Fără îndoială, depistarea imediată a unui talent literar în germen nu este o operație

prea facilă. Mai ales dacă ținem seama de faptul că «moda literară» – și care perioadă culturală nu este marcată de o asemenea «modă»? – asigură, aproape tuturor începuturilor, mecanica rudimentară și ușor de imitat a unor «formule» sau «maniere» care pot trece, un timp, drept autentice. Rubricile de «poșta redacției» de la revistele noastre au exact rolul acesta: ele răspund în general sarcinilor lor, tocmai pentru că cei ce le semnează au mereu în față o abundență producție de versuri, de pildă, și pot astfel să aprecieze textele manuscrite ca și când acestea s-ar prezenta într-un concurs. Ideea de concurs a început, de altfel, să fie adoptată la nivelul editorial, cartea de debut fiind astfel un manuscris care a câștigat întrecerea cu altele. Dar primul nivel al confruntării este strict particular, acoperă zona laboratorului intim de creație: el ține de conștiința însăși a tânărului ce visează să devină scriitor. Acolo, în adânc, în ungherul privilegiat al celor mai intime contacte cu valorile, datorită unui proces lucid de autocontrol, acolo se pun bazele unei activități care, manifestată apoi în plan social, trebuie să suprapună perfect două realități valorice: autenticitatea unei vocații, ca temei moral al unei profesii pasionante. În caz contrar, orice nouă carte de debut scriitoricesc nu face altceva decât ne obligă să scriem, cu tristețe, și cu literă mică, termenul de literatură”.

● **[„Flacăra”, nr. 29]** În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Cum va arăta, sub aspect fizic, omul viitorului*.

● **[„Lucefărul”, nr. 30]** M. Ungheanu prezintă două cărți. □ Sânziana Pop, *Propuneri pentru paradis*: „Meritul, nu mic al volumului de interviuri *Propuneri pentru paradis*, care ne-o prezintă pe Sânziana Pop în postura reporterului înarmat cu o tolbă de curiozități, este că transcrierea, cu un talent peste media obișnuită a reporterului, mărturisiri prețioase ale unor personalități la fel de prețioase. În această operație autoarea aduce intuiția și priceperea prozatorului arătându-se mai interesată să extragă, odată cu răspunsurile date, un portret final al celui intervievat, decât să epuizeze, să zicem, o problemă”. □ Doina Ciurea, *Schițe bucureștene*: „Excelent este în *Schițele bucureștene* ale Doinei Ciurea dialogul. Firesc și exact, fără exagerările naturalistice din opera unor prozatori excesivi, și fără lipsa de intuiție a limbajului curent pe care o întâlnim în proza unor autori de renume. O schiță, *Viața la înălțime*, se bizuie în întregime pe dialogul dintre lucrătorii unei binale, care sunt doar auziți, nu și văzuți, de o femeie bolnavă...”. ■ Valentin Mihăescu prezintă *Romanul unei vârste*: „În romanul *Cei care au plecat*, Romulus Fabian încearcă să refacă destinul unei familii de țărani bănățeni a căror existență se desfășoară pe fundalul evenimentelor legate de declanșarea primului război mondial. Scene de război nu există însă în carte, autorul fiind preocupat numai de efectele acestuia asupra comunității rurale, a cărui viață se reconstituie din relatările cu caracter autobiografic ale copilului Romulus Fabian”. ■ C. Ungureanu îl descoperă pe *Ion Pillat – între oglinzi paralele*: „Măsura în care gru-

parea «Gândirii» îl orientează pe poet, felul în care poeții grupați în jurul revistei stimulează într-o direcție sau alta trebuie încă analizat. Exagerarea sau minimalizarea lui e la fel de exterioară realității”. ■ Horia Bădescu se întrebă *Neutralitatea poeziei sau a criticii?*: „Acum mai mult ca oricând critica trebuie să-și spună cuvântul. Pentru că acum mai mult ca oricând poezia se cere a ieși din inertiile formale pentru a intra în dinamica omenescului. Este timpul, în acest veac de singurătate tehnicistă să încercăm găsirea celei mai simple, nu simpliste, punți de comunicare cu omul de lângă noi, pentru că fără el nu există nici poezia”. ■ Al. Piru notează despre *George Chirilă* la secțiunea despre *Poezia tânără*: „George Chirilă încearcă diverse modalități lirice fără a ajunge la un timbru propriu, versificând de multe ori mai mult decât onorabil, ispitit din când în când și de subtilități insuficient asimilate”. ■ Eugen Simion propune la rubrica *Fragmente critice, O alegorie profană*: „Mă gândesc, totuși, că vocația și rațiunea filosofiei nu pot fi străine de adevăr. Frazele frumoase obolesc repede, cuvintele se ofilesc în imprecizia negației”. ■ Eugen Barbu continuă analiza despre *Harta poeziei (II)*: „Vorbeam despre facilitate când ne refeream la genul odelor de țară și, iată careva mă desminte la un mod strălucit. În Editura Militară care are mari merite în promovarea unei literaturi angajate, și asta de ani de zile, a apărut de curând volumul de poeme *Țara ca meditație* al lui Dan Mutașcu. [...] Cum am afirmat, acest ultim volum al lui Mutașcu reprezintă cel mai bun produs de poezie patriotică scris în acești ultimi ani, tocmai prin seriozitatea abordării subiectului, prin prospețimea versului și mai ales prin acel subtext care e foarte rar întâlnit în astfel de poezie cu temă”. ■ Marin Sorescu consemnează interviul cu *Un poet*: „Gerald Bisinger s-a născut în 1936 la Viena. Acolo a studiat psihologia și literele... și a lucrat între 1962-1970 ca redactor la revista de cultură «Neue Wege». [...] L-am întâlnit într-o zi la sediul Colocviului literar. Ce este în fond acest colocviu literar? – Colocviul literar din Berlinul Occidental funcționează din 1963. Publicăm cărți de versuri, antologii de proză ori eseuri, producem și mici filme documentare ori artistice. Am inițiat, cu câțiva ani în urmă, o serie de filme, încercând să desprindem profilul literar al unor orașe mari. În planul nostru au figurat: Roma, Praga, Berlinul Occidental, Stockholm, Londra...”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul literar al lui *Virgil Mazilescu*: „Fără evoluție aparentă este poezia lui Virgil Mazilescu, sub aspectele superficiale dintru început fixată în cadrele unei formule ce nu are totuși valoarea unui accesoriu primit integral, pentru că este indiferent și exterior; prozaice în expresia imediată, mai mult dicontinui decât eliptice, versurile nu forțează libertatea asociativă, remarcabil fiind un constant refuz al ingeniozității, efect al preocupării de a numi riguros exact [...] În fondul său, poezia lui Virgil Mazilescu a evoluat de la luare în posesie a teritoriului liric la ocrotirea acestuia, atitudini energic despărțite, până la a transforma în termeni contrastanți”.

27 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 243] Cititorii află de *Convorbiri între președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru al Franței, Jacques Chirac.*

29 iulie

• [„Scânteia”, nr. 10 244] Ziarul publică *Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.* □ Reținem din *Cooperarea în domeniul umanitar și în alte domenii* punctul 3. *Cooperarea și schimburile în domeniul culturii:* „Statele participante, Considerând că schimburile și cooperarea culturală contribuie la o mai bună apropiere între oameni și între popoare și favorizarea astfel o înțelegere trainică între state. Confirmând concluziile formulate în acest domeniu pe cale multilaterală, mai ales la Conferința interguvernamentală asupra politicilor culturale în Europa, organizată de UNESCO la Helsinki în iunie 1973, unde s-a evidențiat interesul pentru o participare activă a celor mai largi categorii sociale la o viață culturală din ce în ce mai diversificată. Înțelegând că, odată cu dezvoltarea încrederii reciproce și cu îmbunătățirea progresivă a relațiilor între statele participante, să continue și să-și sporească eforturile în vederea unui progres în acest domeniu. Dispuse în acest spirit să lărgescă substanțial schimburile lor culturale, atât în ceea ce privește persoanele cât și operele, și să dezvolte între ele o cooperare activă, pe plan bilateral și multilateral, în toate domeniile culturii. Convinse că o astfel de strângere a legăturilor lor reciproce va contribui la îmbogățirea culturilor respective, respectând totodată originalitatea fiecăreia, cât și la întărirea conștiinței lor privind existența unor valori comune, continuând totodată să dezvolte cooperarea culturală cu celelalte țări ale lumii. Decalară că își stabilesc în comun următoarele obiective: a) să dezvolte informarea reciprocă în vederea unei mai bune cunoașteri a realizărilor culturale respective, b) să îmbunătățească posibilitățile materiale ale schimburilor și difuzării de bunuri culturale, c) să promoveze accesul tuturor la realizările culturale respective, d) să dezvolte contactele și cooperarea între persoanele care desfășoară o activitate culturală, e) să caute domenii și forme noi de cooperare culturală. Manifestând astfel voința lor comună de a desfășura o activitate mereu crescândă, coerentă și de lungă durată în vederea realizării obiectivelor prezentei declarații; și își exprimă intenția în prezent să procedeze la aplicarea celor ce urmează.” □ *Extinderea relațiilor:* „Să extindă și să îmbunătățească, la diferite niveluri, cooperarea și legăturile în domeniul culturii, mai ales: – încheind, dacă este cazul, acorduri bilaterale sau multilaterale, care să prevadă o extindere a relațiilor între instituțiile de stat și organizațiile neguvernamentale competente în domeniul culturii, cât și între activiștii din acest domeniu, ținând seama atât de necesitatea unei anumite flexibilități, cât și a aplicării cât mai complete cu putință a acordurilor existente, fără să piardă din vedere că acordurile, cât și alte aranjamente reprezintă un mijloc important de dezvoltare a cooperării și schimburilor în domeniul cultu-

rii; – contribuind la dezvoltarea unei comunicări și a unei cooperări directe între instituții de stat și organizații neguvernamentale competente, inclusiv, dacă acest lucru se dovedește necesar, a comunicării și cooperării ce se realizează pe baza de acorduri și de aranjamente speciale; – încurajând comunicările și contactele directe între persoanele care lucrează în domeniul culturii, inclusiv dacă acest lucru este necesar, comunicările și contactele care se realizează pe bază de acorduri și aranjamente speciale”. □ *Cunoașterea reciprocă*: „În cadrul competenței lor, să ia măsuri adecvate, atât pe plan bilateral, cât și multilateral, menite să ofere popoarelor lor o mai largă și mai completă cunoaștere reciprocă a realizărilor obținute de ele în diferitele domenii ale culturii, și printre acestea: – să studieze în comun, la nevoie cu concursul organizațiilor internaționale corespunzătoare, posibilitatea creării și structura posibilă a unei bănci de date culturale în Europa, care să colecteze informații provenind din țările participante și pe care să le furnizeze la cerere corespondenților săi și, în acest scop, să convoace o reuniune de experți ai statelor interesate; – să examineze, la nevoie împreună cu organizațiile internaționale corespunzătoare, mijloacele care să permită stabilirea în Europa a unui repertoriu de filme documentare cu caracter cultural sau științific provenind din statele participante; – să încurajeze expoziții mai frecvente de cărți și să studieze posibilitatea de a organiza periodic în Europa o mare expoziție de cărți provenind din statele participante; – să favorizeze între instituțiile corespunzătoare și între edituri schimbul sistematic de cataloage de cărți disponibile, precum și de cărți în curs de apariție, înglobând pe cât posibil toate publicațiile ce urmează să apară; să stimuleze, de asemenea, schimbul de materiale documentare între editurile enciclopedice, în scopul îmbunătățirii prezentării fiecărei țări; – să studieze în comun problemele privind lărgirea și îmbunătățirea schimburilor de informații în diferite domenii ale culturii, cum sunt teatrul, muzica, activitatea bibliotecilor, precum și conservarea și restaurarea bunurilor culturale”. □ *Schimburile și difuzarea*: „Să contribuie la îmbunătățirea posibilităților de schimburi și de difuzare a bunurilor culturale prin mijloace potrivite, mai ales: – studiind posibilitățile de armonizare și reducere a taxelor referitoare la schimburile comerciale internaționale de cărți și de alte materiale culturale, cât și noi mijloace de asigurare a operelor de artă în expozițiile organizate în străinătate și de reducere a riscurilor de daune sau de pierdere la care aceste opere sunt expuse prin deplasarea lor; – înlesnind formalitățile de trecere prin vamă, în termene compatibile cu calendarul manifestărilor artistice, a operelor de artă, materialelor și accesoriilor care figurează în inventarul convenit între organizatorii acestor manifestări; – încurajând întruniri între reprezentanții organismelor competente și ai firmelor corespunzătoare, în scopul de a examina măsuri care țin de resortul lor – cum sunt: simplificarea formalităților de comandă, termenele de livrare și modalitățile de plată – și care ar putea facilita schimburile comerciale internaționale de cărți; – favorizând împrumuturile și schimburile de filme în-

tre instituțiile lor de studii cinematografice și cinemateci; – încurajând între părțile interesate schimbul de informații asupra manifestărilor cu caracter cultural care sunt prevăzute în statele participante, în domeniile cele mai adecvate, cum sunt muzica, teatrul și artele plastice, spre a contribui la întocmirea și la publicarea unui calendar al acestor evenimente, cu concursul, dacă este necesar, al organizațiilor internaționale competente; – încurajând studiul incidențelor pe care evoluția previzibilă și o armonizare eventuală între părțile interesate a mijloacelor tehnice folosite pentru difuzarea culturii ar putea să le aibă asupra dezvoltării cooperării și schimburilor culturale, având totodată în vedere păstrarea diversității și a originalității culturilor lor respective; – încurajând, în felul în care ele consideră potrivit, în cadrul politicii lor culturale, dezvoltarea interesului pentru patrimoniul cultural al altor state participante, conștiente fiind de meritele și de valoarea fiecărei culturi; – urmărind aplicarea deplină și efectivă a acordurilor și convențiilor internaționale asupra drepturilor de autor și asupra circulației bunurilor culturale, la care sunt parte sau ar hotări în viitor să devină”. □ *Accesul*: „Să favorizeze un acces reciproc mai complet al tuturor la realizările – opere, experiențe și arte interpretative – din diferite domenii ale culturii din țările lor, și să depună în acest scop toate eforturile posibile, conform competențelor lor, mai ales: – să promoveze o mai largă difuzare a cărților și a operelor artistice, mai ales pe astfel de căi; – să faciliteze, ținând seama pe deplin de convențiile internaționale asupra dreptului de autor la care le sunt părți, contactele și comunicările internaționale între autori și edituri, cât și între alte instituții culturale, în vederea unui acces reciproc mai complet la realizările culturale; – să recomande ca, la stabilirea tirajelor, editurile să țină seama și de comenzile provenind din alte state participante, iar drepturile de vânzare să fie acordate în celelalte state participante, de acord cu partenerii interesați, mai multor organizații de vânzare din țările importatoare, acolo unde există această posibilitate; – să încurajeze organismele competente și firmele interesate să încheie acorduri și contracte și să contribuie în acest fel la sporirea treptată a numărului și diversității lucrărilor scrise de autori ai altor state participante, în original și în traduceri, disponibile în bibliotecile și librăriile lor; – să favorizeze, acolo unde acest lucru va fi recunoscut ca oportun, sporirea numărului de puncte unde vor fi puse în vânzare cărți ale autorilor altor state participante, în original, importate pe baza acordurilor și contractelor și în traducere; – să favorizeze, pe o scară mai largă, traducerea de opere din domeniul literaturii și din alte domenii de activitate culturală, produse în limbile celorlalte state participante, mai ales în limbile mai puțin răspândite, cât și publicarea și difuzarea de lucrări traduse, prin măsuri ca: stimularea unor contacte mai regulate între editurile interesate; sporirea eforturilor în vederea formării și perfecționării traducătorilor; încurajarea, prin mijloace potrivite, a editurilor din țările lor să publice traduceri; facilitarea schimbului, între edituri și organismele interesate, de liste de cărți semnlate

spre a fi traduse; favorizarea, între țările lor, a activității profesionale și a cooperării dintre traducători; efectuarea de studii în comun asupra mijloacelor menite să dezvolte traducerile și difuzarea acestora; să îmbunătățească și să lărgască schimbul de cărți, bibliografii și fișe bibliografice între biblioteci; – să aibă în vedere și alte măsuri adecvate care să permită, la nevoie prin înțelegere reciprocă între părțile interesate, înlesnirea accesului la realizările lor culturale respective, mai ales în domeniul cărții; – să contribuie, pe căi potrivite, la folosirea mai largă a mijloacelor de informare de masă în scopul unei mai bune cunoașteri a vieții culturale a fiecăruia dintre ele; – să caute să îmbunătățească condițiile necesare pentru ca muncitorii migranți și familiile lor să poată în același timp să păstreze legăturile cu propria cultură națională și să se adapteze la noul lor mediu cultural; – să încurajeze organismele și întreprinderile competente să aleagă și să distribuie mai larg filme de lung metraj și documentare ale altor state participante și să favorizeze prezentări necomerciale mai frecvente, cum sunt premierele, săptămânile filmului și festivalurile, ținând seama în mod corespunzător de filmele provenind din țări ale căror creații cinematografice sunt mai puțin cunoscute; – să favorizeze, prin mijloace potrivite, în cadrul reglementărilor existente privind munca legată de astfel de materiale de arhivă, lărgirea posibilităților de lucru ale specialiștilor provenind din alte state participante privind materialele cu caracter cultural din arhivele cinematografice și audio-vizuale; – să încurajeze efectuarea unui studiu în comun de către organismele interesate și, dacă este cazul, cu concursul organizațiilor internaționale competente, asupra oportunității și condițiilor de creare a unui repertoriu al programelor lor culturale de televiziune înregistrate, cât și asupra mijloacelor de a le viziona rapid în scopul de a înlesni alegerea și eventuala achiziționare a acestora”. □ *Contactele și cooperarea:* „Să contribuie, prin mijloace adecvate, la dezvoltarea contactelor și a cooperării în diferitele domenii ale culturii, mai ales între creatori și activiști culturali, căutând în special: – să favorizeze călătoriile și întâlniri ale persoanelor care desfășoară o activitate culturală, inclusiv, dacă apare necesar, a celor care se realizează pe bază de acorduri, de contracte sau de alte aranjamente speciale, și care țin de cooperarea lor culturală; – să încurajeze astfel contactele între creatori, interpreți și grupuri artistice, pentru ca aceștia să lucreze împreună, să-și facă cunoscute operele proprii în alte state participante sau să facă schimb de vederi asupra unor subiecte care țin de activitatea lor comună; – să încurajeze, la nevoie prin intermediul unor aranjamente adecvate, schimburile de stagii și de specialiști și acordarea de burse de formare și perfecționare în diferite domenii ale culturii, cum sunt artele și arhitectura, muzeele și bibliotecile, studiile și traducerea literară, și să contribuie la crearea de condiții favorabile de primire în instituțiile lor respective; – să încurajeze schimbul de cunoștințe dobândite în materie de formare a personalului însărcinat să organizeze activități culturale, cât și de profesori și de specialiști în domenii cum sunt teatrul, opera, baletul, muzica și

artele plastice; – să continue să încurajeze organizarea de întâlniri internaționale între creatori, și mai ales între tineri creatori asupra problemelor actuale ale creației artistice și literare care prezintă interes de a fi examinate în comun; – să studieze și alte posibilități de dezvoltare a schimburilor și cooperării între persoanele care desfășoară o activitate culturală în vederea unei mai bune cunoașteri reciproce a vieții culturale a statelor participante”. □ *Domeniile și formele de cooperare:* „Să încurajeze căutarea de noi domenii și de noi forme de cooperare culturală, contribuind în acest scop la încheierea de acorduri și aranjamente adecvate între părțile interesate, acolo unde este necesar și, în acest context, să favorizeze: – studii în comun privitoare la politicile culturale, mai ales sub aspectele lor sociale, cât și la legăturile lor cu politicile planificării, urbanismului, educației, mediului înconjurător și privitoare la aspectele culturale ale turismului; – schimbul de cunoștințe privind diversitatea culturală, astfel încât acesta să contribuie la o mai bună înțelegere, de către părțile interesate, a unei astfel de diversități, acolo unde ea se manifestă; – schimbul de informații și, acolo unde este potrivit, întâlniri de experți, elaborarea și realizarea de programe și proiecte de cercetare, cât și evaluarea lor în comun și difuzarea rezultatelor, în domeniile indicate mai sus; – forme de cooperare culturală și dezvoltarea unor realizări în comun cum sunt: manifestări internaționale în domeniile artelor plastice, cinematografeiei, teatrului, baletului, muzicii, folclorului etc.; târguri și expoziții de cărți, spectacole în comun de opere lirice și dramatice, cât și reprezentații date de soliști, ansambluri instrumentale, orchestre, coruri și alte grupuri artistice, inclusiv cele care sunt alcătuite de amatori, ținând seama în mod corespunzător de organizarea de manifestări culturale internaționale ale tineretului și de schimbul de tineri artiști; includerea de opere ale autorilor și compozitorilor altor state participante în repertoriile soliștilor și ansamblurilor artistice; pregătirea, traducerea și publicarea de articole, studii și monografii, cât și de cărți la un preț accesibil și colecții de artă și literatură, menite să facă mai bine cunoscute realizările culturale respective, prevăzând în acest scop întâlniri între experți și reprezentanți ai editurilor; coproducția și schimbul de filme, cât și de programe de radio și televiziune, favorizând mai ales întâlnirile între producători, tehnicieni și reprezentanți ai organelor de stat în vederea găsirii condițiilor favorabile pentru executarea de proiecte concrete în comun și încurajând, în domeniul coproducției, constituirea de echipe internaționale de turnare de filme; organizarea de concursuri de arhitectură și de urbanism, având în vedere eventuala punere în aplicare a celor mai bune proiecte și formarea, atunci când e posibil, de echipe internaționale; punerea în aplicare de proiecte comune de salvare, restaurare și punere în valoare a operelor artistice, monumente și așezări istorice și arheologice de interes cultural, cu concursul, atunci când e cazul, al organizațiilor internaționale cu caracter guvernamental sau neguvernamental, cât și al unor instituții particulare – competente și active în aceste domenii – având în

vedere în acest scop: întâlniri periodice de experți ai părților interesate pentru a elabora propunerile adecvate, ținând seama de necesitatea de a examina aceste chestiuni într-un context economic și social mai larg; publicarea, în periodicele corespunzătoare, de articole menite să facă cunoscute și să compare realizările și inovațiile cele mai semnificative din statele participante; studierea în comun în vederea îmbunătățirii și a unei eventuale armonizări a diferitelor sisteme folosite pentru inventarierea și catalogarea monumentelor istorice și a așezărilor de interes cultural din țara lor; studierea posibilităților de organizarea a unor cursuri internaționale pentru formarea de specialiști în diferite discipline privitoare la restaurare”. □ *Minorități naționale sau culturi regionale*: „Statele participante, recunoscând contribuția pe care minoritățile naționale sau culturile regionale pot să o aducă la cooperarea dintre state în diferite domenii ale culturii, își propun, atunci când pe teritoriul lor există astfel de minorități sau culturi și ținând seama de interesele legitime ale membrilor lor, să faciliteze această contribuție”.

30 iulie

• [„*România liberă*”, nr. 9568] Veronica Porumbacu îl prezintă pe Gabriel Gafița ca fiind *Un romancier tânăr*. În scurta recenzie a volumului *Lumină pentru cei singuri*, autoarea identifică „pagini de poezie densă”, apreciind calitățile prozatorului care, cu această carte, invită lectorii, „copii, dar și părinți” la „meditație”.

• [„*Scânteia*”, nr. 10 245] Pe prima pagină citim: *Azi se deschide faza a treia, la cel mai înalt nivel, a Conferinței general-europene. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România participă la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki*. ■ Szász János semnează *Drumul cuvântului*: „Mărturisirile scriitorilor despre elaborarea, despre geneza operei lor, cuvântul criticilor și al istoricilor literari – prea puține totuși până acum cu ocazia acestor întâlniri – despre caracteristicile estetice ale literaturii militante, angajate sunt binevenite ocazii de a preciza liniile de demarcație și punctele de comuniune dintre ceea ce se cheamă distractiv și educativ-estetic, legitățile acestor fenomene. Iată de ce consider că în modalitățile de organizare a acestor dialoguri trebuie găsite și forme noi, ca de exemplu participarea cu caracter regulat a unor scriitori la activitatea bibliotecilor, mișcării artistice de amatori etc. din uzine, șantiere, cooperative agricole și alte unități de producție, acțiuni, de altfel, prevăzute în planul de muncă al Uniunii scriitorilor. Vorbeam de un circuit spiritual, care – cum s-ar putea altfel? – are un efect tonifiant asupra tuturor participanților la dialog. Nu discuțiile izolate, sterile – pe de o parte; nu aprecierile subiectiviste – pe de altă parte, ci schimbul viu de idei dintre scriitori și cititori contribuie din plin la învierea vieții literare, la realizarea concretă a rolului specific al literaturii în societatea noastră. O literatură a umanismului socialist nici nu poate, de altfel, să nu fie, prin

toate semnificațiile ei, decât negația oricărui «elitism» spiritual, oricărei tendințe de izolare a artistului – contactul viu cu poporul, identificarea cu aspirațiile, bucuriile și grijile lui constituind deopotrivă și «ars poetica» și etica ei. Reintrând, după încercările perioadei din urmă, în fâgașul normal al vieții noastre de intensă activitate constructivă, mi se pare mai mult decât evident că dialogul fructuos – acest drum al cuvântului de la scriitori la cititori – trebuie nu numai continuat, ci și intensificat, îmbunătățit. Înlăturarea unor formalisme, atragerea în aceste acțiuni, afară de poeți, și a scriitorilor care practică alte genuri literare, îmbunătățirea aspectelor organizatorice, o mai accentuată grijă pentru exigenta alcătuire și varietatea programelor vor duce, fără îndoială, la o și mai mare popularitate și eficiență a acestor întâlniri. Spre binele literaturii și al rațiunii ei de a fi – al cititorilor”.

31 iulie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8146] Daniel Dimitriu scrie despre *Poezii tineri și manierismul*, o opțiune a liricii noastre tinere”, care implică „supralicitarea somptuoasă a stilului” sau „marchează în fond carențe de viziune, deficitul de timbru personal, mascate (mai mult sau mai puțin abil!) prin exacerbarea stilului, a celui caligrafic sau chiar a celui deliberat *neartist*. Mai frecventă este totuși prima modalitate, de estompare a lipsei de personalitate”. Mai mult, „adevăratul inconvenient al manierismului din poezia actuală e acela că favorizează uneori intrarea pe ușa din față a imposturii cu blazon strălucitor. Extazul criticii devine, în aceste condiții, o complicitate dăunătoare. Ca și indiferența, de altfel.”

• [„România literară”, nr. 31] George Ivașcu semnează editorialul *Vocația europeană*, editorial dedicat prezenței României la Conferința general-europeană, reunită la Helsinki: „Vocația europeană a României, marele ei efort în spiritul concepției profund internaționaliste a partidului nostru, care au marcat dăruirea pentru reușita Conferinței, își vor spune în continuare cuvântul”. ■ În *Șantier* găsim anunțate proiectele literare ale lui I. Negoïtescu, Traian Lalescu, Emilia Căldăraru, Petre Paulescu, Nicolae Ioana, Const. Mateescu, Felicia Marinca. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Cursurile de literatură de la Brașov*: „Sub auspiciile Universității din București, s-au deschis, la Brașov, cursurile de vară privind literatura, arta și istoria poporului român, la care participă profesori, cercetători și studenți din 21 de țări. Programul este axat pe câteva direcții tematice legate între ele: prelegeri despre limba și literatura română în contextul european, conferințe despre creația noastră folclorică, seminarii și lecții practice de laborator pentru perfecționarea însușirii limbii române de către participanții la cursuri, mese rotunde și colocvii tematice privitoare la cultura poporului nostru”. □ *Omagiu lui Miron Nicolescu*: „Cenaclul literar al Academiei Republicii Socialiste România a organizat o ședință omagială consacrată lui Miron Nicolescu, fost președinte al Academiei. Despre viața și ope-

ra marelui dispărut au vorbit academicienii Șerban Cioculescu și Al. Balaci. În continuare, Dinu Ianculescu a citit pagini literare din scrierile lui Miron Nicolescu, iar membri ai cenaclului au evocat figura distinsului cărturar. În încheierea ședinței, Ion Potopin a prezentat fragmente dintr-o comunicare cu privire la activitatea culturală și literară a lui Miron Nicolescu. A fost vizitat apoi colțul memorial organizat în incinta Bibliotecii Academiei unde sunt expuse lucrări, fotografii, manuscrise, documente ce au aparținut lui Miron Nicolescu”.

□ „*Fiu de onoare al satului*”: „Duminică 3 august 1975, în comuna Soveja, județul Vrancea, va avea loc o festivitate organizată de Societatea culturală «S. Mehedinți», manifestare consacrată poetului Mihail Steriade, căruia, cu acest prilej, îi va fi înmănată diploma de «Fiu de onoare al satului» și «Membru de onoare al Societății culturale»”.

□ „*Povestiri ale Mărțișorului*”: „Muzeul Literaturii Române organizează în ziua de 3 august 1975, orele 11, în cadrul Revistei literare artistice pentru elevi «File de vacanță», o nouă manifestare cu titlul «Povestiri ale Mărțișorului». Au fost invitați să participe Paul Daniel, N.N. Dimitriu, Mircea Pavelescu, Dinu Roco și Teodor Scarlat, care vor depăna amintiri despre «Meșterul cuvintelor potrivite» și «Biletele de papagal». Amfitrionul întâlnirii, Mitzura Arghezi. Actorii Angela Chiuaru și Viorel Comănici, vor însufleți câțiva din eroii scrierilor argheziene”.

□ *Concursuri literare*: „Editura Dacia organizează concursul pe 1976 pentru volume de debut în poezie, între 1 august și 15 octombrie 1975. Volumele vor fi trimise pe adresa editurii, str. 1 Mai nr. 23 Cluj-Napoca. Participanții vor expedia manuscrisele indicând numele, prenumele și adresa într-un plic care va trebui să poarte același motto înscris pe textele pentru concurs”.

□ *În spiritul colaborării reciproce*: „La invitația Uniunii Scriitorilor ne vizitează țara Vijay Chadha, redactorșef al revistei «Mosaic» din New Delhi – India, care a publicat, atât în paginile revistei, cât și în volume, poezie și proză de autori români contemporani. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din România și Uniunea Scriitorilor din Cehoslovacia, Doina Uricariu și Mircea Constantinescu au plecat la Bratislava pentru a participa la cursurile de vară de limbă și literatură slovacă, organizate de Universitatea Comenius. * A plecat la Praga, Balogh József, pentru a lua parte la prelegerile organizate la Școala de cursuri slave în cadrul Facultății de Filozofie de la Universitatea Carolină. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Fondul literar al scriitorilor din țara noastră și Fondul literar ceh, au plecat la Karlovy Vary scriitorii Aurel Mihale și Haralamb Zincă”.

□ „*Cântecele Oltului*”: „Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Vâlcea găzduiește, între 1-3 august 1975, cea de-a șaptea ediție a festivalului de folclor «Cântecele Oltului». Pe lângă celelalte manifestări, programul festivalului cuprinde colocvii și dezbateri literare privind problematica valorificării creației populare. La Clubul Casei de Cultură din Călimănești, în zilele de 2 și 3 august, vor avea loc colocviul «Nunta – ceremonial și spectacol folcloric» la care au fost invitați să

participa Dragoș Vrânceanu, Ion Meișoiu, Al. Amzulescu, G. Dumitrescu-Bistrița, G. Vrabie și alți cercetători și scriitori. În cadrul festivalului, va avea loc și lansarea volumului *Fântâna dorului* de Constantin Mohanu, apărut în Editura Minerva”. □ *Întâlniri cu cititori*: „La sala Dalles (Bd. N. Bălcescu din București) s-a desfășurat o seară de poezie și umor. După «cuvântul înainte» rostit de Virgil Carianopol au citit din versurile lor: Sin Arion, Andrei Ciurunga, Nicolae Crevedia, Arcadie Donos, Silviu Georgescu, Teodor Maricar, Al. Raicu și Gabriel Teodorescu. Și-a dat concursul solistul Dorin Cernei. * La biblioteca stațiunii balneoclimaterice Sovata s-au întâlnit cu cititorii Sașa Pană, Petre Strihan și Pop Simion care au citit din lucrările proprii și au răspuns întrebărilor celor prezenți în legătură cu problemele criticii actuale și ale creației literare contemporane. * La bibliotecile caselor de cultură din Călimănești și Căciulata s-au desfășurat șezători literare la care au fost prezenți Agatha Bacoșia, Al. Bădăuță, G. Golfescu, Al. Jebeleanu, I.D. Pietrari, Const. Salcia și G. Vișoiu. * La invitația Comitetului pentru cultură și educație socialistă al județului Tulcea, în comunele Jurilovca și Chilia Veche au avut loc șezători literare la care și-au dat concursul Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Ion Larian Postolache și George Păun”. ■ Valentin Silvestru scrie despre *Dramaturgia ca literatură*: „Cele mai bune opere dramaturgice au devenit bunuri literare de preț și au dat un impuls remarcabil artei teatrului. În acest deceniu s-a vădit, cu proeminență, sentimentul implicării dramaturgului în actualitatea politică a patriei, generând și o conștiință critică sănătoasă. Au intrat, în câmpul literaturii dramatice, prozatori, poeți, critici, gazetari – Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Constantin Chiriță, Romulus Vulpescu, Gellu Naum, Petru Vintilă, Mircea Zăciu, Corneliu Leu, Nicuță Tănase. Dramaturgii tineri nu mai sunt azi lesne numărabili, ei au devenit, cum spun cronicarii, o pleiadă – Romulus Guga, Mircea Radu Iacoban, Mircea Bradu, Iosif Naghiu, Mihai Neagu Basarab, Leonida Teodorescu, Mihai Georgescu, George Genoiu, Ștefan Oprea, Radu F. Alexandru, Corneliu Marcu – și nu numai ei. În același timp, își continuă activitatea neîntrerupt, scriind pentru scenă, tipărindu-și frecvent piesele în volume, Mircea Ștefănescu, Alecu Popovici, cel mai bun autor de piese pentru copii, Ștefan Berciu, deocamdată cel mai iscusit dramaturg în genul polițist, Gheorghe Vlad, Dan Tărchilă, I.D. Șerban, Sütő András, Alexandru Popescu, Theodor Mănescu, Vasile Rebreanu, Andi Andrieș, Aurel Storin, Méhes György și numeroși alții. [...] Se poate însă privi cu încredere către autorii hărăziți a răspunde acestor exigențe, căci, ca toți scriitorii și artiștii, ei au înscrise, cu credință, în programele personale de creație, principiile de foarte vast orizont din Programul Partidului Comunist Român”. ■ Începe dezbaterea *Probleme ale dramaturgiei contemporane*: □ George Genoiu, *Cultură și metodă*: „Adevăratul creator se întoarce spre moștenirea teatrală pentru a dobândi libertatea, a alege și a dezvolta moduri de exprimare corespunzătoare nevoilor lui, a conferi strălucire viziunii sale și substanță visului său. A do-

bândi cultură și metodă înseamnă a învăța de la înaintași a.b.c.-ul profesiei. [...] Printre cei mai buni dramaturgi actuali, D.R. Popescu, Romulus Guga, Marin Sorescu transfigurează cu real talent conștiința mediului ca destin în drama cu un puternic specific românesc”. □ Aurel Baranga, *Elogiul eroului anonim*: „Crâncena, cumplita încleștare a omului cu apele impune conștiințelor scriitoricești nu numai adevăzarea lor fermă și activă la marele act de solidaritate umană cu care suntem confrunțați, ci și la o profundă revizuire a câtorva concepte, ca, de pildă, conceptul de *erou, eroism sau libertate*. [...] Omul liber, în accepția superioară a termenului, eroul anonim relevă prin fiecare gest al său un univers de preocupări și de inițiative în permanentă mișcare și diversificare, noutatea, ineditul său izvorând din opoziția lui îndârjită la stagnare și rutină. [...] O glorie modestă, nezugomotoasă și de atâtea ori ignorată, dar care tocmai prin această lipsă de ostentație se încarcă de o nobilă și cutremurătoare emoție”. □ Marin Sorescu, *Text și pretext*: „N-ar strica, atunci când apare o carte de teatru, să nu treacă neobservată, să intre și ea în cronică literară ca-n brânză, cum intră plachetele de versuri, toate prozele, toate reportajele. N-ar strica să apară piese întâi scrise, iar nu întâi jucate, că teatru nu e revistă (teatru de revistă, să depindă de corpul de balet)”. □ Mihai Nadin, *Angajarea dramaturgului*: „A venit astfel momentul sublinierii faptului că angajarea dramaturgului, ca și a scriitorului în general, este în primul rând una prin literatură sa. Tezismul – și iarăși, ca și în cazul retoricii, nu vedem teatru fără teză, indiferent de forma și mijloacele pe care le folosește – invocat de atâtea dintre «făcătorii» de texte (mult prea ușor acceptate uneori de teatrul radiofonic, cel al televiziunii și chiar de teatrele propriu-zise) nu ridică prin sine pagina caligrafiată la valoarea și calitatea literaturii”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre volumul *Istoria teatrului în Moldova* de T.T. Burada, notând reeditarea acestuia la Editura Academiei R.S. România. ■ Alexandru Ivăsiuc publică, în *Pro domo*, textul *Marxismul și apărarea valorilor lumii*: „Poporul român cunoaște și el această riguroasă educație. Pentru că dezvoltarea nu este nici un obiect ce poate fi atins, nici o sumă de obiecte materiale, ci tocmai o nouă capacitate de a-ți pune problemele mai rigurose, la un nivel și mai înalt. Întrucât problemele nu vor înceta niciodată, din contra ele se complică, și trebuie să existe oamenii capabili să le formuleze precis pentru a le rezolva adecvat. Aceasta este și calea edificării morale, care înseamnă câștigarea unui comportament constant, bazat pe reflexivitate”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Science-fiction*, o cronică literară pentru mai multe volume: *Prețul secant al genului* de Adrian Rogoz (Albatros, 1974); *Dinții lui Cronos* de Vladimir Colin (Albatros, 1975); *Cuadratura cercului* de Gheorghe Săsărman (Dacia, 1975) și *Les meilleures histoires de science-fiction roumaine*, présentées par Vladimir Colin, traduction d'Andrée Fleury, introduction d'Ion Hobana, Bibliothèque Marabout, Belgique, 1975, ajungând la o concluzie generală: „Ca și în exotism sau în ancheta polițistă, aventura

exterioară copleșește semnificația interioară. Anticiparea cadrului, a decorului se dovedește mai palpitantă decât aceea a sufletului; și condiția omului în genere mai direct pusă în joc decât a individului însuși. De aici rezultă dublul caracter al utopiei științifice: acela de construcție logică și mecanică a unui viitor văzut aproape exclusiv sub latură tehnică, în care omul e un element secundar, absorbit de propria sa natură monstruos obiectivă în roboți și alte elemente ale civilizației mașiniste; și acela de enigmă ontologică, în care prefacerea radicală a condiției umane apare ca foarte posibilă, fără însă ca în manifestările individuale să devină sesizabile schimbări asemănătoare (e ca și cum, modificându-se esența omului, oamenii ar continua să se comporte la fel). Din această cauză, sicence-fictionul reușește deocamdată să facă să pară insolit firescul, arătându-ne oameni, orașe planete și galaxii de peste sute sau mii de ani; va fi cu adevărat literatură când va face să pară firesc acest insolit al unor lumii viitoare, când, cu alte cuvinte, nu va mai miza pe confruntarea dintre omul de azi și de mâine, ce-l va putea zugrăvi plauzibil pe acesta din urmă. Câtă vreme tema este diferența, opoziția, modificarea, saltul, science-fictionul va rămâne operă de exotism interplanetar, la fel de copilăresc pe plan psihologic ca majoritatea jurnalelor de călătorie în Africa sau în America de sud din secolele trecute sau operă de surpriză, la fel de superficială, ca majoritatea romanelor polițiste contemporane”. ■ Citim recenzii: □ Veronica Porumbacu scrie despre *Scrisori bănățene* de Cora Irineu (Facla, 1975), volum reeditat după 50 de ani de la prima apariție. □ Valeriu Cristea, în *Roman și eveniment*, semnalează că s-a reeditat romanul *Reptila* de Liviu Bratoloveanu (Dacia, 1975). □ Mircea Iorgulescu semnează *Enciclopedia și ironie*, o recenzie la *Comicologie* de Marian Popa (Univers, 1975): „Având structura unei opere comice, alternând într-un chip savant preocupările enciclopedice cu o ironie ea însăși fluctuantă și bine tructată, *Comicologia* trădează și o reprimată vocație literară”. ■ Al. Piru semnează *Profiluri de poeți*, prezentându-l pe Ion Rahoveanu, „un nou Vlăhuță”, și pe Dim. Rachici, al cărui debut a fost „pus în umbră” de Ioan Alexandru și Ana Blandiana. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Diverse*: □ *Ardere* de Dionisie Duma (Ed. Litera): „Pasabilă prin limpezime, afecțiune și muzicalitate, poezia lui Dionisie Duma e o bună propagandă pentru un virtual cod al sentimentelor elegante”. □ *Răsturnare în spațiu* de Ileana Bratu (C.R.): „Ca să ajungă la partea interesantă a însemnărilor, cititorul trebuie mai întâi să parcurgă un text de vreo treizeci de pagini cuprinzând rezumatul impresiilor dintr-o expediție de 5-6 săptămâni de-a lungul și de-a latul peninsulei italice, text savuros prin, în fond, contrasturi, poate hazliu dacă n-ar fi și trist, dintre măreția istorică și spirituală a locurilor sau lucrurilor văzute și comoditatea gândirii ce se apleacă asupra lor”. ■ Gelu Ionescu publică eseu *Lumea Jderilor și vraja povestirii*: „Epoca din contemporaneitate îi datorează lui Sadoveanu ceea ce poezia îi datorează lui Eminescu: recuperarea prin valoare a unei etape din întârzierea «literară» de câteva secole”. ■ În

Cartea străină, Nicolae Balotă semnează *Reveriile unei femei*, prezentând romanul *Pulbere* de Rosamond Lehmann, tradus de Adina Arsenescu. ■ I. Ne-goîtescu publică *Pe marginea unei cărți*, note despre volumul *Desenul și acuarela engleză* de Radu Ionescu (Ed. Meridiane). ■ Versuri semnează: Ștefan Aug. Doinaș (*Un vers*), Ion Nicolescu (*Imn*), Nina Cassian (*Suave*). □ Apare *Podul* de Geo Bogza. □ Din proză citim *Destăinuirile profesorului* de Augustin Buzura. □ Radu Cârnci îl prezintă cititorilor, în ipostaza de scriitor, pe președintele senegalez Léopold Sédar Senghor, care se află în vizită în țara noastră la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu. Se publică, în traducere, poeziile: *Am uitat când...* și *Kaya-Magan*. □ Felicia Antip semnează traducerea unui fragment din volumul *America lui Alistair Cooke*, intitulat „*Drum prin pustiu*”. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Fragmente*. □ Aurel Martin trimite o *Scrisoare din Finlanda*, un reportaj intitulat *O țară a ospitalității*.

[IULIE]

• [„**Albina**”, nr. 7] Versuri de Nicolae Pop. □ Cu titlul *Sahastru*, apare un fragment din volumul *Lacul omului* de Elena Mătasă. □ Anton Pann, ca folclorist și propagator de cântece populare, este prezentat în „Galeria maeștrilor” de George Sbârcea.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 7] Sub semnul patriotismului, în fața calamității, apare textul *Țara luptă cu apele*, dar și *Pentru odihna grâului*, articol de V. Sâmpetean, pentru „a înfrunța cu demnitate, cu luciditate și bărbăție invazia puhoaielor”. □ M.N. Rusu semnează două cronici literare, una despre *Comiologia* lui Marian Popa („un roman al noțiunilor, în care acestea primesc parcă un statut borgesian [...] un tratat despre existență [...] fapt ce dezvăluie în capacitatea sa disociativă, o viziune de romancier”) și alta despre ediția din *Caietele cu însemnări* ale lui Liviu Rebreanu (Ed. Dacia), prezentată de Niculae Gheran și întocmită în colaborare cu Valeria Dumitrescu și Gh. Fischer, *Liviu Rebreanu – inedit*. □ Versuri de Constanța Buzea (*Sarea sudorii și vechea a sute de mii*), M. Florin Șandru (*Noi nu șezum*), Radu Drăgan. □ Despre concursul *Tinere condeie* scriu Șt. Aug. Doinaș, președintele juriului, Cezar Ivănescu, Alecu Popovici, fiind publicați în acest număr Lelia Munteanu, Ioana Crăciun și Dan Popa; remarcate sunt și Domnița Petri și Cleopatra Lorințiu, autoare publicate în nr. 9 din septembrie, în grupajul *Două poete*. □ Despre debutul lui Eugen Jebeleanu în „Bilete de papagal”, în nr. 258 din 1928, scrie Tudor Opriș. □ Cronici literare: C. Sorescu, *O treaptă a exegezei* – despre Mircea Vaida și cartea *Lucian Blaga, Afinități și izvoare* (Minerva, seria *Confluente*): „Cartea fundamentală despre *Ideea Blaga* nu s-a scris încă... (dar) se pot stabili izvoarele operei și afinitățile spiritului, în raport cu opere și spirite atât din matca stilistică originară, cât și din cadre stilistice variate – de acest aspect se ocupă cartea de față”; Doru Mielcescu, *Cronici* – receptând volumul

din 1974, *Critica în primă instanță* de Nicolae Ciobanu; Lucian Alexiu, *Itinerarii iluministe – analizând Cultura europeană în epoca luminilor* de Romul Munteanu (Univers, 1975), „trecând prin filosofia teoretică în filosofia practică, pentru a-și prelungi în cele din urmă ecourile în creația literară”; Dinu Flămând, *Analize stilistice*, vizând un studiu de Eugen Dorcescu al tipurilor metaforice frecvente la poeți ca Arghezi, Blaga, Ion Barbu, Bacovia, Nichita Stănescu și alții; Cornel Nistorescu, abordând volumul lui I. Dodu Bălan, *Artă și ideal*.

• **[„Cinema”, nr. 7]** Numărul se deschide cu articolul *Deceniul certitudinilor 1965-1975*, scris în întâmpinarea celui de al IX-lea Congres al P.C.R. Cu acest prilej, se anunță un record: până în vara anului 1975 (adică o jumătate de stagiune), au avut loc douăsprezece premiere românești. □ Valerian Sava intervievează echipa filmului *Zodia leului*, cu un scenariu de Mihnea Gheorghiu după romanele lui Duiliu Zamfirescu, *Viața la țară* și *Tănase Scatiul*. „Eu am pornit la realizarea unei idei ce mocnea mai de mult în planul meu personal de lucru: ideea unui *Forsythe Saga* românesc. După o matură chibzuință, am convenit cu mine însumi că materialul trebuie aflat în literatura noastră clasică, despre istoria societății românești dintre decadența ideilor pașoptismului (1866) și realizarea statului național unitar, în 1918, ca o «ante-biografie» a propriei mele generații postbelice. Așa am ajuns la ciclul epic *Neamul Comăneștenilor* al lui Duiliu Zamfirescu, ca un fundal verosimil, fără a împărtăși întru totul concepțiile autorului și fără a-i respecta cronologia. Nici Shakespeare n-a disprețuit anacronismul”. □ „Mirel Ilieșiu, unul din cei mai entuziaști și mai prodigioși documentariști ai noștri, căuta într-un film despre orașele dunărene semnele pe care le-au lăsat unii dintre scriitorii noștri de frunte prin locurile în care s-au născut sau au copilărit. Giurgiu, de pildă – unde Tudor Vianu, Ion Barbu și Ion Vinea și-au petrecut o parte din viața începuturilor lor. Mă gândesc cât de sugestivă și necesară artistică este memoria peliculei. Câți dintre scriitorii sau artiștii noștri n-ar putea realiza frumoase pelicule «arătându-și» locurile de unde, într-un fel sau altul, inspirația lor a pornit. Un interesant dialog între mijloacele artelor ar putea fi astfel realizat într-o serie de filme ce ar rămâne patrimoniul unei culturi. O formă filmată a memorialisticii, de fapt, un fel de arhivă prețioasă ce, dincolo de valoarea în sine, ar putea constitui până la urmă și un vast manual «serial» de privire a celor înconjurătoare. Cât ne lipsește azi o astfel de peliculă despre Sadoveanu și cu Sadoveanu în locurile sale [...]”, scrie Gelu Ionescu la rubrica sa lunară, *Filmul și literatura*.

• **[„Convorbiri literare”, nr. 7]** Rubrica intitulată *Critica poeziei* este semnată de Daniel Dimitriu: □ Dumitru Bălăeț, *Ce rămâne* (Eminescu, 1975): „Dumitru Bălăeț oferă pagini remarcabile atunci când solemnitatea își caută cuvintele pentru a le articula frumos și a le conferi reverberații. Efectele de rezonanță sunt agreabile, dispunerea lor în acorduri prelungite, grave, se face cu îndemânare și folos. Ilustrând motivul central al volumului, *Armii cerești* e

o uriașă acoladă între pământ și spațiile nemărginite...”. □ Dionisie Duma, *Arderi* (Litera, 1975): „Dionisie Duma scrie o poezie odihnitoare, pe linia unui tradiționalism sentimental, mai puțin placid decât s-ar crede. Dacă versurile dinspre final afirmă, fără ocolișuri, un pact înțelept cu vârsta, cele din primul ciclu, al cărui titlu a fost transferat volumului, emană, în poezia erotică îndeosebi, o vitalitate și oarecare robustețe. Aici amenințarea timpului este parcă bravată printr-o trăire precipitată, pasională a iubirii, ceea ce poate fi luat ca o ultimă și aprigă revanșă”. □ Nicolae Motoc, *Poem scris pe suflarea pământului* (Eminescu, 1975): „Prima parte a volumului este mai epatantă în direcția stilului fragmentat divagant, cu tente suprarealiste. Autorul caută rezonanțe nespectaculoase, frapante însă prin noutate. Supralicitarea austerității insolite e pândită de exagerări, de stilizări forțate, care ajung, pe partea opusă, a îndrăznelii, la platitudine. De la jumătate încolo, în cartea lui Nicolae Motoc, asemenea riscuri sunt mai rare. Volumul se sfârșește bine, în momentele de încordare maximă a emoției lirice”. ■ La critica prozei, Val Condurache prezintă două romane: □ Ion Lăncrănjan, *Caloianul* (vol. I–II, Albatros, 1975): „Ion Lăncrănjan comite greșeala de a extinde nemăsurat cadrul de evoluție al personajului său. Ghețea se judecă pe sine și judecă o întreagă epocă. Dar judecata epocii e viciată de unghiul de vedere limitat al personajului. Ion Lăncrănjan deschide numeroase focare epice și le abandonează după ce interesul personajului este epuizat. Aceeași impresie de împrăștiere, de risipire se simte în ambele volume, ca altădată în *Cordovanii*, o carte, totuși, cu mult superioară romanului *Caloianul*. Nucleul de maximă rezistență al *Caloianului*, drama omului înstrăinat în minciună, este tratat cu oarecare superficialitate. Punctul de vedere ezită între analiza cauzelor interioare și a celor exterioare. Romanul personajului nu este dus pînă la capăt, întreaga construcție este subminată de indecizie. Interesul scriitorului pornește într-o direcție, o abandonează pentru a argumenta și continuă într-un alt plan. Câteva romane sunt începute și abandonate în *Caloianul*”. □ Gabriel Gafița, *Lumina pentru cei singuri* (C.R., 1975): „Dincolo de calitățile scrisului, dincolo de viziunea sarcastică, de analiza necruțătoare, romanul *Lumină pentru cei singuri* propune, voalată, o repartiție maniheistă a personajelor. Viața este încorsetată într-un sistem de referință categorial. Romanul este, în pofida subtilităților și nuanțelor, sociologist. Formula însăși, a anchetei, trimite la un model care tinde spre șablonizare. În *Lumină pentru cei singuri* se simte, mai mult decât în alte romane sociale, contradicția dintre vocația epică și procedeele epice folosite. Gabriel Gafița își face, ca mulți alți scriitori, o idee greșită despre arta romanului”. ■ Ocupându-se de *Critica Criticii*, Al. Dobrescu descoperă *Inovații și explicații* în două cărți: □ M. Ungheanu, *Arhipelag de semne* (C.R., 1975): „Recunoaștem că *Arhipelag de semne* relevă un cititor atent și avizat al producției literare. Analizele, întotdeauna la obiect, sunt minuțioase, deși cam prea «artistice», meritul principal al criticului stând în perseverența cu care își duce la capăt ideile.

Când citim atâtea cronici scăldate până acolo că, în final, nu știi ce crede sem-natarul despre cutare volum, acelea ale lui M. Ungheanu te fac să mai crezi în demnitatea actului critic”. □ Nicolae Ciobanu, *Critica în prima instanță* (Eminescu, 1974): „Critica lui Nicolae Ciobanu este, o continuă autolămurire publică, cam ciudată – e drept, căci iată cum arată în ultima fază ideea înde-lung clarificată: «Redimensionarea din perspectiva iradiației catharsice a uni-versului thanatic – iată nota distinctivă, pe acest plan, a unei bune părți din poezia cuprinsă în recenta carte a lui Eugen Jebeleanu». Încifrarea progresivă este, dacă înțeleg bine, o formă a ironiei, Nicolae Ciobanu ironizându-și, de fapt, propria îndeletnicire. Asistăm astfel la subminarea criticii din chiar sânul acesteia, paradoxul autorului constând tocmai în practicarea unui gen pe care nu pare să pună prea mare preț”. ■ Despre *Dostoievskiene* scrie Nicolae Ma-nolescu: „În scena *Frații Karamazov* în care Alioșa stă la căpătâiul lui Zosima iar Paisie citește despre nunta din Cana Galileii avem unul din primele exem-ple de monolog interior din romanul european. De ce oare Joyce și, după el, alții au găsit modelul procedului în modestul roman *Les Lauriers sont coupés* al modestului romancier Édouard Dujardin? Numai fiindcă a apărut cu trei ani înaintea *Fraților Karamazov*?”. ■ Despre *Eul eminescian* notează Fănuș Băi-leșteanu: „Trepțe inițiatice ale universului eminescian, cele trei euri, de un sin-cretism fluid (în ansamblu lirica eminesciană fiind totuși dominată de eul socratic, înfățișându-se deci întâi ca o poezie a cunoașterii, o poezie filosofico-meditativă) corespund oarecum celor trei «roți» barbiene din *Ritmuri pentru nunțile necesare*, numai că sensul cunoașterii este altul la Eminescu...”. ■ Mircea Iorgulescu îl prezintă pe *Liviu Petrescu*: „Preocupată de «idei gene-rale», foarte aplicată totuși, cu o expresie oarecum abstractă, în realitate un efect al deplinei adecvări, eseistica lui Liviu Petrescu a putut trece, prin simpla confuzie dintre metodă și obiectul acesteia, drept studioasă expertiză de «prin-cipii» și de «probleme» izolate, desprinse de corpul operelor care le conțin și care astfel ar deveni doar «pretexte» pentru manifestarea unei în genere recu-noscute aptitudini pentru dezbateră intelectuală, mai puțin pentru cea literară sau, mai bine numită, a literaturii”. ■ Continuând studiul despre *Jean Boutière și „țăranul cel mare” (II)*, Const. Ciopraga conchide: „Calea tuturor cercetări-lor străine notabile despre Creangă a fost deschisă de Jean Boutière. Pentru toate câte s-au spus aici, numele lui se cuvine a fi rostit cu stimă”. ■ Adrian Marino analizează cartea lui Mircea Martin, *Critica în profunzime* (Univers, 1974): „Dacă nu există încă o teorie pur estetică a judecării de valoare, expli-cația pare destul de simplă: valoarea nu are un conținut pur estetic. Nici chiar în sensul formal al cuvântului. Mircea Martin are posibilitatea de a ridica, pe un spațiu restrâns și într-un volum «subțire», problemele cele mai grave. El este nu numai partener și un interlocutor «valabil» al marilor critici: un critic care privește în profunzime problemele reale ale criticii”.

• [„Familia”, nr. 7] Se deschide cu *Puterea exemplului personal*, un paginiric dedicat de Radu Enescu lui Nicolae Ceaușescu. □ În ciclul *Poeți din Quebec*, Șt. Aug. Doinaș îi traduce pe Rina Lasnier, Gilles Henault și Gaston Miron. □ Versuri de Gabriela Hurezean, Al. Andrițoiu, Eugen Evu. □ Un profil Felix Aderca la Cenaclul „Sburătorul” de Val. Chifor. □ *Piesa uitată* și redescoperită de Valentin Silvestru este *Năbădăile Cleopatrei* de Al. Cazaban. □ O convorbire realizată de Stelian Vasilescu cu actrița și scriitoarea Cristina Tacoi. □ Două eseuri, pe marginea a două volume de interes: *Estetică, artă, frumos* de Radu Enescu (despre *Schiță pentru o estetică posibilă* de I. Ianoși) și *Retroactivitatea gândirii* de H. Wald, despre Al. Graur și volumul său din 1972, *Lingvistică pe înțelesul tuturor*, Ed. Enciclopedică română. □ Recenzii de I. Măduța la Al. Jebeleanu, *Peregrinări terestre*; Al. Covaci despre Val. Silvestru, *Caligrafii pe cortină*; Liviu Câmpeanu la volumul de teatru al lui Adrian Maniu, *Lupii de aramă*, publicat în seria *Restituiri* a Ed. Dacia, dar și o recunoaștere a lui Mircea Constantin, în *Realism și devenire poetică*, a cărții omonime semnate de Livius Ciocârlie, apărută la Ed. Facla în 1974 (premiu de debut pentru critică al U.S.): „Suntem în fața unei adevărate poetici. Este aspectul ce interesează în primul rând într-un moment în care critica, afirmând exegeți de valoare (Ioana Em. Petrescu și vol. *Ion Budai-Deleanu și eposul comic*, Mircea Iorgulescu și *Rondul de noapte*), ezită să propună totuși metode riguroase de lucru. *Realism și devenire poetică* propune una, dovedind însă că maturitatea critică e și urmarea unei adevărate vocații.” □ Din cronicile lui Gh. Grigurcu, *Simțul practic* despre Al. Paleologu, respectiv *Forma ca deformare* despre Marian Popa, nu sunt vizate doar ultimele volume ale acestor doi critici, ci se poate și contura chipul fiecăruia într-o posibilă istorie a criticii românești a anilor '70. □ Al. Paleologu este un tip „stendhalian [...] asociind o mare acuitate intelectuală cu o apetență virilă a luptei, cu o extrovertire orgolioasă, ducând la cele mai tăioase delimitări [...]. El e un spirit mefient gata a muta din loc orice judecată literară preexistentă, a tatonă terenul pentru o înnoire a perspectivei. [...] Gustul jocului se îmbină desăvârșit cu spiritul practic pe planul polemicii, în care, incontestabil, Paleologu e un maestru. Impresia e a unei dominări impresionante a adversarului, adus într-un perimetru marcat ca o tablă de șah.” □ Marian Popa este, la rândul-i, „unul dintre cei mai înzestrați polemisti ai ultimilor ani [...]. Elegant-ironic, criticul își aplică sadismul imaginativ asupra unor motive generale, nu o dată răsucite paradoxal, rezolvate într-un sens tortuos [...]. În felul lui G. Călinescu autorul transformă narațiunile în comprimate insinuante. Un alt procedeu al ironiei la Marian Popa (aplicat de multe ori) este jocul proporțiilor nominale utilizat spre a-și lansa opinia asupra unora dintre contemporani. Asemeni reprezentanților sculpturii cinetice autorul *Formei ca deformare* creează mecanisme ingenioase, în văzduhul unei candido tensiuni intelectuale. Scrisul său aduce o cuceritoare demonstrație de inteligență.”

● **[„Presa noastră”, nr. 7]** O notă semnaleză că: «marți 24 iunie a.c., a avut loc la Uniunea ziaristilor, în cadrul Clubului de literatură și artă, o masă rotundă cu tema *Educație și divertisment în actualitatea culturală din perioada estivală și reflectarea ei în presă*, la care, după un cuvânt introductiv al președintelui clubului, Nicolae Dragoș, au luat cuvântul: Nicolae Călinoiu și Nicolae Nistor, directori generali adjuncți în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Nicolae Oniga, șef de secție la U.G.S.R., și Gigi Trif din partea C.C. al U.T.C. Vorbitoarii s-au referit în cuvântul lor, printre altele, la organizarea stagiunii estivale prin circulația spectacolelor și a tuturor manifestărilor artistice în toate județele țării. Ideea organizării și asigurării unor spectacole de bună calitate în stagiunea estivală 1975 va avea în vedere, cu precădere, zona litoralului care găzduiește, în această perioadă, un mare număr de turiști din țară și din străinătate. În plus, anul acesta, printre alte manifestări de prestigiu, va avea loc pe litoral, în ediție jubiliară (a X-a ediție), festivalul și concursul de muzică ușoară românească de la Mamaia. Participanții la masa rotundă, gazetari de la ziare și reviste din Capitală, prin întrebări și discuții, au lămurit, în final, o serie de probleme legate de tema în dezbateră.» □ Ion Felea semnează un studiu despre publicațiile interbelice „Viața Universitară”, „Idea Universitară”, „Studentul Român”. □ Nicolae Dragoș semnează o recenzie a volumului *Jurnalul unei pasiuni* al publicistului Toma George Maiorescu.

● **[„Ramuri”, nr. 7]** Mihai Pelin consideră că *De la Macedonski la Argezi* (Scrisul Românesc, Craiova, 1975), „amplu dicționar al scriitorilor din Oltenia, este, înainte de toate, o secțiune operată în spiritualitatea specifică oamenilor dintre Olt, Carpați și Dunăre, care ni se dezvăluie, cu acest prilej, în lumina ei inconfundabilă, în dimensiunile ei reale”. □ Mihaelei Rădulescu îi sunt publicate trei poeme. ■ În secțiunea *Recenzii*, Tudor Nedelcea scrie despre cartea lui Jean Băileșteanu, *Clopotul viselor* (Scrisul Românesc, 1975). Acesta atestă că Jean Băileșteanu se aseamănă ca stil cu Fănuș Neagu. ■ Romulus Diaconescu are în vedere cartea de interviuri a lui Ilie Purcaru – *România, convergențe la universal*. El mărturisește că „Ilie Purcaru manifestă o consecvență remarcabilă în ilustrarea ideii ce dă tonul cărții, susținând-o cu limpezime, argumentând-o cu ajutorul interlocutorilor, printr-o varietate de exemple din domenii marcante”. ■ Al. Piru semnează – *Din lirica feminină*: □ Doina Sălăjan în poezia ei are o exprimare „cvasiaforistică” ce dă de înțeles că ar proveni din experiența de viață. □ Sina Dănciulescu are o „poezie cerebrală, puțin comunicativă”, apropiată de „un bacovianism ameliorat, temperat”. □ Ioana Bantaș are o lirică ce se remarcă prin plăcerea „contopirii cu natura, dar și o dorință de desprindere din contingent, solidaritate umană și feminină”. □ Carolina Ilica realizează în poezia ei o „atmosferă legendară, nostalgică și tandră”. □ Mihai Pelin face o scurtă introducere la poeziile lui George Popescu (*Imn poate dacic...*, *Ars poetica*, *Colindă solară*, *Descoperirea Patriei*). În continuarea secțiunii de poezie se află Titus Văjeu cu cinci po-

eme. ■ Ioana Dinulescu scrie o recenzie la Dan Zamfirescu, *Istorie și cultură* (Eminescu, 1975). Lui Dan Zamfirescu îi sunt recunoscute următoarele calități: pe lângă „perspectiva unitară, precizia informației, spiritul lucid, sobrietatea și distincția stilului”, i se mai adaugă, „patriotismul”. □ Grigore Traian Pop continuă *Personalismul energetic (III)*. *Personalismul energetic* este o „filozofie activistă, constructivă” și „idealistă”, „conceptul de persoană” fiind despărțit de *marxism*.

● [„Secolul 20”, nr. 7] Rubrica substanțială de *Prezențe românești* din acest număr debutează cu informația referitoare la decernarea Premiului internațional Emerson lui Dan Grigorescu, director la acea dată al Bibliotecii Române din New York, pentru „contribuții esențiale la cunoașterea unor culturi din alte țări decât aceea în care trăiește autorul”. □ Alexandru Cizek recenziază apoi numărul inaugural al revistei „Synthesis”, editată de Comitetul Național de literatură comparată. Cu o prefață semnată de Mihnea Gheorghiu, sunt grupate „contribuțiile aduse de o seamă de prestigioși specialiști români și străini, privind tematica majoră înscrisă în programul Colocviului de literatură comparată ținut anul trecut între 13-15 septembrie la București”. □ Cu titlul *Permanentă preocupare față de literatura română*, Tatiana Nicolescu prezintă activitatea publicației sovietice „Sovremennaia literatura za rubejom” (Literatura contemporană în străinătate), în culegerile căreia literatura noastră își află mereu un loc important. Sunt trecute în revistă numele autorilor traduși sau recenzați (între care Mihai Beniuc, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Eugen Barbu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Marin Sorescu ș.a.). □ Pe același tipar, Rodica Ciocan Ivănescu prezintă revista lunară poloneză „Literatura na Świecie” (Literatura pe mapamond), al cărui colegiu de redacție „se dovedește mereu atent față de fenomenul cultural românesc, publicând cu regularitate «confesiuni» ale traducătorilor polonezi de literatură română”, precum și traduceri sau recenzii. În numărul 1/1975 este publicat un amplu reportaj literar semnat de Danuta Bieńkowska, în care sunt consemnate, „cu vervă și nedesmițită simpatie”, întâlnirile cu scriitorii români și impresiile autoarei din călătoria de studii în țara noastră de care a beneficiat în lunile mai-iunie 1974. □ Este semnalată o antologie de povestiri science-fiction românești, apărută la editura Marabout. Cu o prefață semnată de Ion Hobana, selecția datorându-se lui Vladimir Colin, antologia a fost bine primită de presa franceză, Michel Nuridsany considerând, în „Le Figaro” din 6 septembrie, că „micile povestiri [...] mărturisesc o fantezie dezlănțuită și se scaldă într-un haz zănatic și duios. Ele sunt tipice pentru povestirile science-fiction din Est, care, contrar celor «made in SUA», ne oferă o viziune optimistă și constructivă”. □ Mai aflăm că revista iugoslavă „Stvaranje” din Titograd a reproduș după „Secolul 20”, nr. 4/1974, eseul postum al lui G. Călinescu, *Civilizație și cultură*, în traducerea poetei Florica Ștefan. „Ideile călinesciene – comentează redacția – menite să stimuleze aspirațiile spre creația durabilă de valori spirituale

și tehnice vor trezi cu siguranță interesul cititorilor iugoslavi și vor găsi audiență largă, mai ales în lumea contemporană, unde țările mijlocii și mici sunt hotărâte să-și aducă propria contribuție la intensificarea schimburilor și îmbogățirea patrimoniului universal.”

● [„Steaua”, nr. 7] Ion Vlad își organizează intervenția din articolul intitulat *Critică și lectură critică*, în jurul afirmației lui Paul Zarifopol despre legătura strânsă dintre teorie și critică: „Orice formulare implică, într-un grad oarecare, teorie”, pledând astfel pentru „o dezvoltare a lecturii critice și pentru afirmarea principiilor acestei lecturi pe temeiul dialogului constant, esențial, al criticii cu teoria literaturii”. ■ Poem în mai multe secvențe de Adrian Popescu, *Veghe pe dig*. Mai publică poezie: Teohar Mihadaș (poemul *Hidra*), Eta Boeriu (o suită de cinci poeme), Gheorghe Tomozei, Dinu Flămând (poemul *Vizulina*), Ioan Alexandru (poemul *Ștefan cel Mare*). ■ Sergiu Pavel Dan își propune să reactualizeze, într-o analiză semiotică și textuală, afinitățile dintre universul liric eminescian și cel al poeziei lui Blaga, oprindu-se, printre altele, asupra panismului poeziei lui Blaga care „semnifică bucuria contopirii totale a omului cu natura, coborârea omenescului la nivelul vegetalului și chiar a mineralului, sentiment vecin, în cele din urmă, cu *voluptatea extincției*”, devenind incontestabilă înrudirea *edenismului* eminescian cu *panismul* blagian (articolul *Sentimentul dual al existentei – expresie a «eminescianismului» poeziei lui Blaga*). ■ Radu Petrescu publică *Povești de vară*. ■ Henri Zalis analizează poezia lui Al. Andrițoiu, cel relevat din volumul antologic *Pe drumul meu* (Ed. Eminescu) și din placheta de versuri *Aur* (Ed. Albatros), cu sentimentul că „are în față un autor cu debit bogat, atât de bogat, că alunecă uneori în facilitate, o facilitate poate plauzibilă, dar nu și împăcată cu sine” (articolul *Un poet relevabil*). ■ Mircea Muthu plonjează în universul lirismului pillatian, redactând un articol comemorativ la 30 de ani de la moartea poetului, lirism pe care îl caracterizează în felul următor: „Fără să fie reprezentativ pentru linia balcanismului nostru literar, Ion Pillat se revendică de la matricea hellenică a spiritului, îndreptându-se asemeni lui Ion Barbu, către «veșnica iluzie egeică»”. ■ Doina Modola contribuie la luminarea portretului scriitoricesc al lui Adrian Maniu, publicându-i câteva schițe inedite (articolul *Adrian Maniu, inedit*). ■ Liviu Petrescu abordează problematica romanelor și nuvelor lui James Joyce (*Portret al artistului la tinerețe, Ulysses, Oameni din Dublin*) din perspectiva „sensului moral care străbate existența socială a individului, acolo unde există și se face simțită o puternică vocație artistică, o chemare către creație” (articolul «*Magia limbajului*»). ■ Petru Poantă relevă specificitatea lui Coșbuc în peisajul literar din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, punctând cele două direcții de receptare a poetului, cea sociologică, emisă de C. Dobrogeanu-Gherea și cea strict estetică, enunțată de Vladimir Streinu, și își începe demonstrația cu o afirmație surprinzătoare: „George Coșbuc este, poate, cel mai dificil poet român” (articolul *Autohtonism la George Coșbuc*). ■ Ioan Massoff ridică vâlul de dea-

supra detaliilor scandalului provocat în anii '30 de reprezentarea piesei *Amantul anonim* a lui Ion Minulescu, în vremea în care director al Teatrului Național era Liviu Rebreanu, care și-a declarat sprijinul fratern față de libertatea de expresie și de creație a comilitonului său (articolul *Liviu Rebreanu – director general al teatrelor. Scandalul provocat de reprezentarea piesei «Amantul anonim» de Ion Minulescu*). ■ În premieră, Mircea Martin apare în paginile revistei cu un articol despre Carlos Bousoño și tratatul sau de poetică, *Teoría de la expresión poética*, aflată la a cincea ediție (prima în 1952), din care reținem următoarea definiție a poeziei dată de Bousoño, ca ipoteză de lucru, îmbogățită pe parcurs: „poezia trebuie să ne dea impresia (chiar dacă această impresie ar fi înșelătoare) că, prin intermediul unor simple cuvinte, ni se comunică o cunoaștere de o natură foarte specială: cunoașterea unui conținut psihic, așa cum este conținutul psihic în viața reală” (articolul *Carlos Bousoño și legile poeziei*, rubrica „confluente”). ■ Romul Munteanu marchează, prin articolul său despre Lautréamont, „mai mult de un secol de la moartea lui Isidore Ducasse (1846-1870)”, a cărui biografie are încă „numeroase zone acoperite de mister” (articolul *Măștile lui Lautréamont*).

● [„Teatrul”, nr. 7] Cu ocazia a *Zece ani de la al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român*, redacția publică articolele *Un deceniu glorios și Forța stimulatorie a evenimentelor*: „Subscriem, din toată inima, la ideea că profesiunile artistice și literare trebuie exercitate în direcțiile și cu exigențele arătate de Programul partidului. Pentru a se forma, în țara noastră, pe aceste frumoase și bogate pământuri, omul nou, omul însuflețit de noblețea conștiinței socialiste – omul care poate să înfrunte, calm și cu fermitate, urgiile naturale –, noi, oamenii teatrului, trebuie să realizăm spectacole de mare forță politică, de autentică poezie socialistă, de adevărată artă revoluționară, să dăm spectatorilor noștri teatrul pe care-l așteaptă și îl iubesc, deopotrivă cu noi toți”. □ Paul Tutunghi publică o convorbire cu Mihnea Gheorghiu „despre adevărul istoric și adevărul artistic, Herodot, Bălcescu și viziunea viitorului, realitatea lui Hamlet, puntea dintre teatru și film”. ■ Revista publică o parte din lucrările prezentate în cadrul evenimentului „Primăvara culturală bucureșteană”, la care și-au adus aportul Horia Lovinescu, Radu Beligan, Valentin Silvestru, tema abordată fiind cea a teatrului politic contemporan. În acest context, Horia Lovinescu afirmă: „A vorbi despre teatrul politic într-o cultură socialistă poate să pară o tautologie; nu e nevoie să aduc citate din clasicii marxismului, sau să amintesc locul important ocupat în Programul partidului de capitolul consacrat rolului literaturii și artei în societatea noastră, pentru că fiecare din noi încercăm, cu puterile și priceperea noastră, să contribuim tocmai la construirea acestui teatru, care, prin angajarea lui pe poziții ideologice foarte ferme, urmărind o finalitate clară, este, prin excelență, un teatru politic”. □ Mihai Nadin scrie *Despre melodramă, dar altfel*. ■ Leonida Teodorescu, în *Sensul unei evoluții (IV)*, discută despre *Un paradox*, abordând noțiunea de

progres în literatură. □ În *Puncte de vedere*, Constantin Radu-Maria publică un eseu intitulat *Actualitatea în „reluări”*, analizând, în esență, relația dintre natură și cultură, precum și fenomenul „d’après” văzut ca „o verigă de continuitate în viața culturală”. □ În *Cronica dramatică*, Virgil Munteanu prezintă *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu (Teatrul Național din București); C. Paraschivescu scrie despre *Lupii de mare* de Gheorghe Vlad (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); Valeria Ducea despre *Drumul spre Everest* de George Genoiu (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad); Florian Potra despre *Pisica neagră* de Asztalos István și *Floriile unui geambaș* de Sütő András (Teatrul Maghiar de stat din Cluj-Napoca), precum și despre *Gâlceava zeilor* de Radu Stanca și *Un tramvai numit dorință* de Tennessee Williams (Teatrul Național din Cluj-Napoca). □ Constantin Radu-Maria prezintă simpozionul „Teatrul și educația revoluționară a tineretului”, eveniment ce a avut loc la festivalul teatral de la Piatra Neamț. □ În *Tv*, Dumitru Solomon discută despre adaptarea pentru televiziune a *Livezii de vișini* de A.P. Cehov. □ În *Cartea de teatru*, Ionuț Niculescu publică o recenzie a volumului *Istoria teatrului în Moldova* de T.T. Burada. □ Același Ionuț Niculescu publică o pagină cu extrase din numărul din iulie 1925 al revistei „Rampa”. □ În *Dicționar teatral*, Adrian Dan Boeru scrie despre *Angajare*.

● **[„Transilvania”, nr. 7]** În *Album sentimental* citim *Oameni încântători* de Duiliu Zamfirescu, „din *Îndreptări*, în vol. *În război, Îndreptări, Anna*, Buc. Ed. Minerva”. □ Versuri semnează: Adam Puslojić (*Și noul nume al orașului e Histria*, în românește de Mirela Roznoveanu), Haralambie Țugui (*Oștile munților*), Titus Andronic (*Vânt pentru corabia mea*). □ Din proză citim *Transilvania mitică* de Serge Fauchereau, în românește de Mircea Ivănescu, și *Bilet de papagal* de Aurel Călinescu. ■ Numărul se deschide cu editorialul redacțional *Dezvoltare, unitate, acțiune*: „Politica externă de pace a țărilor socialiste, rolul crescând al statelor din «lumea a treia», ca și al statelor mici și mijlocii, lupta maselor largi populare determină afirmarea treptată – în cadrul unui proces deosebit de complex în fața căruia se află încă multe obstacole – a unor noi relații între state întemeiate pe echitate și egalitate, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, pe renunțarea la forță și amenințarea cu forță; edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale, bazată pe asemenea principii, democratizarea reală a relațiilor internaționale sunt menite să constituie pași de uriașă importanță în evoluția progresistă a omenirii, creând tuturor țărilor de pe glob condiții optime de dezvoltare a economiei și de perfecționare a relațiilor sociale. În ultimă instanță, relațiile inter-statale de tip nou vor înlesni popoarelor realizarea eliberării sociale, vor crea condiții favorabile luptei pentru democrație și socialism. [...] Astfel, România socialistă privește viitorul și problemele sale în mod constructiv, angajându-se să dea urmare logică aprecierii situației internaționale, să pășească în întâmpinarea exigențelor contemporaneității, răspunzând, în acest fel, aspirațiilor fun-

damentale ale popoarelor spre pace și colaborare. Iar atingerea obiectivului primordial al edificării unei lumi mai bune și mai drepte presupune, în mod necesar, tocmai această transpunere a realismului și bunelor intenții în acțiune concretă, pentru realizarea unei noi ordini politice și economice internaționale”. ■ Revista comemorează *Zece ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.*, printr-un text nesemnat. ■ Sub o notă explicativă („Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?”) citim textele: □ *O ipoteză asupra valorii estetice* de Mircea Braga: „Relația receptor («consumator») – operă de artă are loc în condițiile unei puternice emisii subiective, prin intermediul căreia recepția operei de artă este însoțită de proiectarea unei «dorințe» – opțiune, a unei «aspirații» spre superior. Veșnic nemulțumit de condiția dată, prezentă, subiectul receptor proiectează această nemulțumire asupra obiectului de artă, «dorind» o anume măsură, optând pentru un anumit prag calitativ conform propriei sale capacități de asimilare a artei, dar și conform comandamentelor social-istorice ale epocii. Această emisie, această proiecție nu ecranează datele obiectului, ci – dimpotrivă – ia contact activ cu ele, un contact de constatare și cântărire a lor. Fascicolul proiectat, având întotdeauna o rază de cuprindere mai mare decât suprafața calitativă a obiectului artistic, o integrează pe aceasta din urmă. Acooperirea, integrarea respectivei suprafețe se face la modul organic, provocând o sudură «imanentă», «naturală». Se conturează astfel o structură-formă, o structură-matrice cu două componente: zona comună fascicolului proiectat și suprafeței calitative a obiectului artistic (zonă în funcție de care se face aprecierea valorică particulară a operei de artă) și zona în care acționează singur fascicolul proiectat, care nu mai corespunde niciunei suprafețe a obiectului. Această structură-matrice ideală, creată de subiectul receptor pe fondul momentului astfel determinat al procesului de valorizare, este valoarea estetică. Ea nu este,

deci, decât unul din rezultatele procesului de valorizare și, totuși, mai mult decât însuși acest proces”. □ *Sub scutul numelui* de Andrei Brezianu: „*Hic caput Europae*». De două mii de ani, mecanismul reconstrucției ține aici, așadar, de cunoașterea senină a esenței temeliilor. În taină, marea operă de artă colectivă, – personalitatea României – se re-crează prin raportare neîncetată la măduva genezei. Azi ca și ieri, Făt Frumos alungă, rând pe rând, mumele maștere; opune fiarelor pustiei, farmecul fluierului orfic; durează, în împresurare, cetății de arome tari și lumină. «Tinerete fără bătrânețe» e numele nostru pentru permanența și valoarea unui edificiu de cultură împotriva căruia colții lupilor și caii morții vor rămâne neputincioși”. ■ Silvian Iosifescu publică eseu *Modalități narrative. Pronume și voci*: „Disocierea sau identificarea naratorului cu autorul este doar una dintre axele care diferențiază narațiunile la prima persoană. O alta o creează diferențele de atitudine, impuse de modificarea categoriei referențiale. Naratorul picarelesc interesat doar de fapte, făcând doar în trecere observații morale, moralistul care se sondează pe sine și îi examinează pe ceilalți, confesorul atras de propriile-i umbre, cel care ne vorbește discontinuu în monologul interior sunt tipuri datate istoric. Dar sunt și ipostaze diferite ale primei persoane. Reducția, extinderea sau modificarea câmpului de observație îl transformă și pe cel care spune *eu*. În multiplicitatea clădită pe trunchiuri deosebite a primelor persoane identice gramatical, diferite literar, gradul de angrenare a naratorului în narațiune conturează tipul particular de povestire «printr-un martor»”. ■ În *Mișcarea literară* citim: □ *Eminescu, Schopenhauer și Goga* de Grigore Tănăsescu, un text în care e analizat un poem în proză publicat de Goga în „Tribuna poporului”, nr. 160/1898 menționată în monografia *Poezia lui Eminescu în Transilvania* de Elena Stan (EPL, 1969), în încercarea de a stabili relația dintre cei trei menționați în titlu. □ Mircea Ivănescu publică textul *Contribuții exemplare la exegeza literaturii universale*, o semnalare a volumelor lui Romul Munteanu: *Literatura europeană în secolul luminilor. Noul roman francez* (Univers) și *Jurnal de cărți* (Albatros): „Rostul unor asemenea cercetări, acum când, datorită amploarei cunoscute în ultimii ani de activitate editorială, majoritatea titlurilor evocate sunt cunoscute cititorilor și cercetătorilor noștri, este însemnat și – cum s-a spus atunci când în publicistica noastră literară s-au relevat meritele volumelor respective – nu reprezintă doar un gest publicitar, ci o interogație valoroasă și pertinentă asupra creației”. □ Titu Popescu se întreabă *Va dispărea critica?*, prezentând volumul *Critică și profunzime* de Mircea Martin (Univers): „Manifestul explicit al cărții se găsește în postfață. Autorul se arată conștient de ambiguitatea funciară a artei moderne, care oferă esteticii o oglindă fidelă, dar cu un focar stabil în distanțare. Intelectualizarea, uneori excesivă, comandă o viziune estetică adecvată a literaturii pe cale de cerebralizare, aptă ea însăși de o abordare generală, categorială («Din ce în ce mai des artiștii ajung la creație printr-o concepție și nu invers; teoria îndeplinește în tot mai mare măsură o

funcție de inaugurare; operele își conțin, de regulă, critica»). Mircea Martin se întreabă, deci, prevăzător: ipoteza dispariției criticii este conținută implacabil de intelectualizarea literaturii? Interferența înseamnă anulare? Baza comună a scriiturii poate fi – socotim – nu mai mult, deși invocată de autor, decât o ipoteză. Problematizarea de perspectivă, indiciu al maturității de accente a cărții, sugerează problema și incită la opțiuni rezolutorii. Dar însăși invocarea marilor personalități implică un răspuns, peremptoriu demonstrat: interferența contaminantă a genurilor, dovadă a coerenței lor într-un unic regim artistic, nu înseamnă și anularea lor”. □ Ilie Guțan semnează *Memento Blaga*, ocupându-se de studiul *Lucian Blaga. Afinități și izvoare* de Mircea Vaida: „Cercetarea întreprinsă de Mircea Vaida, dincolo de obiectiile care i se pot face (inclusiv riscul poetizării abuzive a comentariului critic) atestă valoarea universalistă a lui Lucian Blaga, modernitatea problematicii abordate și, deci, prezența lui alături de nume reprezentative ale poeziei lumii”. □ În *Modalități epice* Vasile Chifor scrie despre *Noi vrem pământul* de Dumitru Buznea și *Neîmpăcați în mânie* de Ion Marin Almăjan (ambele, Eminescu, 1974): „Prea puțin personală, cartea de debut a lui Dumitru Buznea rezistă lecturii datorită talentului narativ, frazării limpede, cursive, antrenante, prin evitarea întortocherilor și prin folosirea unui limbaj adecvat, fără exagerări de pitoresc. [...] Evident înzestrat, cu un stil propriu și claritate a frazei, Ion Marin Almăjan folosește și în această carte un limbaj ușor de manipulat, un pitoresc al situațiilor și al personajelor reținut dar nuanțat, un dialog viu, antrenant”. □ E. Buceșan consideră micromonografia dedicată lui Perpessicius și semnată de Teodor Vârgolici (Eminescu, 1974) *O inițiativă valoroasă*: „Analizând cu minuțiozitate spiritul, modalitățile și tehnica foiletonului lui Perpessicius, Teodor Vârgolici mai evidențiază, în paralel, încă ceva. Și anume larga deschidere spre toate modalitățile de exprimare artistică a celui în care se îmbinau fericit cărturarul erudit, de formație universitară clasicistă, cu poetul de sensibilitate modernă, cu omul de gust, deschidere care l-a făcut să precizeze dintr-un bun început la adevărata lor valoare creațiile unor Ion Barbu, Urmuz, Ion Vinea și alții, ca și efectele reale pe care le-a avut activitatea sa de critic în lumea scriitorilor. [...] Din păcate, însă, capitoul consacrat *Istoricului literar* rămâne, în monografia lui Teodor Vârgolici, deficitar, el însemnând o prezentare pur expozitivă, de suprafață și limitată la un număr foarte redus de pagini. (Mai multă atenție acordă autorul studiului până și activității poetice a lui Perpessicius, supralicîtând-o valoric deși el însuși recunoaște că personalitatea celui căruia i-a consacrat exegeza rămâne, în primul rând, prin aporturile din domeniile criticii și istoriei literare.) O asemenea constatare conduce implicit la ideea că tocmai din această zonă au datoriat, în primul rând, să pornească valorificările interpretative ulterioare”. □ G. Nistor semnează *Contribuții la o monografie*, despre *Ion Barbu. Amintiri* de Gerda Barbilian (C.R., 1975): „Conștientă, prin formație și efort spre cultură, că tot ceea ce se

leagă de viața unui artist sau om de știință prezintă însemnătate pentru viitorul cercetător, autoarea insistă îndeosebi pe latura documentară. În acest sens, capitole întregi ale volumului sunt juxtapuneri de documente din arhiva familiei, de la prieteni sau culese din periodice, glosate, adesea, cu corecțiile de rigoare. Completate cu propriile amintiri și, indirect, cu ale soțului, paginile acestea constituie dosarul cel mai consistent, până acum, necesar unor investigații complete asupra operei poetului și matematicianului. Pentru unele capitole, așteptatele monografii greu vor putea aduce în plus contribuții esențiale. Îndeosebi despre înaintași, despre anii copilăriei (până la terminarea gimnaziului) și despre perioada de «studii» în Germania”. □ În *Introducere în poezia americană*, Mircea Ivănescu scrie despre volumul lui Serge Fauchereau (Minerva): „Pentru cititorul român – care beneficiază de o versiune nuanțată, semnată de unul din cei mai autorizați cercetători ai literaturii americane pe care-i avem în momentul de față, universitarul Ștefan Stoenescu, cunoscut prin studiile, prefețele și – în colaborare – versiunile sale din lirici de seamă ai Americii secolului XX – cât și de o foarte exactă prezentare a cărții *Introducere în poezia americană modernă* a lui Serge Fauchereau este un îndreptar, cât se poate de precis, fără a fi superficial-vulgarizator, amănunțit și susceptibil să deschidă căi noi spre înțelegerea uneia din fațetele mereu actuale ale culturii vremii noastre”. ■ În *Ad usum*, sub semnătura G.N., citim *Despre poezie*, un text din istoria poeziei, stabilind începuturile genurilor poetice pe vremea lui Platon și Aristotel, când acești doi filozofi „fac delimitări, uneori, categorice”. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*. ■ În *Curier* citim o scurtă notă, fără titlu, semnată de Ion Mărgineanu: „În satul Lancrăm, jud. Alba, cu ocazia aniversării a 80 de ani de la nașterea poetului, a fost dezvelită statuia lui Lucian Blaga, realizată de sculptorul Romul Ladea. La acest eveniment festiv a participat o numeroasă asistență – reprezentanți ai organelor județene de partid și de stat, cadre didactice, elevi, artiști amatori, locuitori ai Lancrămului – care și-au adus omagiul creației marelui scriitor. Personalitatea lui Lucian Blaga a fost evocată de mai mulți participanți, în cuvinte însuflețite, omagiale, de caldă prețuire”.

• [„**Urzica**”, nr. 7] Crochiuri *Eminesciense* de Șerban Cioculescu. □ *Ce faci, Mitică?*, un text de Nina Cassian. □ *Pietonul* de Mircea Horia Simionescu. □ Rubrica *Obiectivul vesel* de Ileana Colomieț-Lucaciu. □ *Ghidul superstițiosului* de Nicuță Tănase.

• [„**Vatra**”, nr. 7] La rubrica *Filtre* sunt prezentați: Ana Blandiana, *Poezii* (volum discutat de către Dumitru Mureșan); Ursula Bedners, *Poeme* (volum despre care scrie A.I. Brumaru); Valentina Dima, *Stânca Tarpeiană*, Corina Cristea, *Goana după vânt* (volume recenzate de Silvia Udrea); critică: Doina Curticăpeanu: *Orizonturile vieții în literatura veche românească* (cu observațiile lui Serafim Duicu). ■ La categoria *Citind sau trăind literatura: Roman*

și istorie – Dan Culcer crede că există „o specificitate a efectului istoriei asupra colectivităților rurale pe care doi dintre marii noștri romancieri, Marin Preda și D.R. Popescu, au surprins-o cu acuitate și luciditate”. □ *Vatra-Dialog* cu Alice Botez. ■ Articol despre Hortensia Papadat-Bengescu, *Viața ca spectacol și spectacolul ca utopie*, de Anton Cosma, în care acesta constată influența – remarcată și de alți critici – privitoare la filonul caragialean din operă, autori critici de care se desparte prin observația că Hortensia Papadat-Bengescu are tendința de a găsi soluții optimiste, trăsătură care o îndepărtează de Caragiale. ■ Șase poeme de Mara Nicoară (*Supremul lan, Să nu mai pleci, Poem neterminat, În adâncurile mării verzi, Trecerea, Visez marea*). ■ Centenar Thomas Mann: *Dilema lui Thomas Buddenbrook* – Mihai Sin consideră că „Dilema lui Thomas se datorește așadar fetișizării unor aspecte ale existenței, în dauna altora”. ■ Fragment tradus de Ignat Zachariasiewicz, din Wiesława Baranowska, *Ciocârlile cântă tot anul*. ■ În *Antologia Science Fiction* este publicat Arthur C. Clarke, cu povestirea *Înainte de Eden* (traducere de Mircea Oprea).

● **[„Viața militară”, nr. 7]** Număr cu dese referiri la participarea Armatei la efortul de limitare a efectelor inundațiilor. Publică versuri: George Florin Cozma (*Un singur înțeles*), George Chirilă (*Izvorul de nădejde*), Patrel Berceanu (*El dă putere sevei*), Nicolae Boghian (*Pulsul patriei*), Alexandru Costea (*Iubire de țară*), reportaje: George Florin Cozma (*Urziceni-vest la ora grelei încercări*), Adrian Merlușcă (*La poarta intrării Dâmboviței în Capitală*), Nicolae Jianu (*Din nou în linia întâi*), Constantin Șola (*În misiune la km 107,8*), Ion Căpeț (*Sighișoara, Mediaș, Dumbrăveni – un front eroic de luptă*), Anton Breitenhoffer (*Eforturi și luptă comune*), Melania Dobre Ionescu (*Echipajul Lăstunul și salvatorii lui*), H. Zincă (*Vira ancora!*), Dragoș Drăgoi (*Aplicația? Examen al tăriei ostășești!*), proză și eseu: Paul Anghel (*Vitejia armatei noastre*), Al. Andrișoiu (*Inimile veneau la timp*), Ion Horea (*Flăcâii și frații noștri*), Nicolae Minei (*Cazul Lusitania (II)*). □ Rubrica *Viața cărților* include două recenzii, Aurel Martin prezintă volumul de versuri din colecția „Columna”, *Poeme patriei* de George Lesnea, respectiv, C. Căzănișteanu, volumul monografic *Poetul ostaș Ion Șugariu* de Eugen Marinescu. În aceeași rubrică, Nicolae Dumbravă semnează recenzia volumului *Corespondenții de război transmit* de Ion Spălățelu și Aurel Lupășteanu.

● **[„Viața românească”, nr. 7]** Redacția revistei semnează textul *Un deceniu istoric*: „Se împlinesc la 19 iulie zece ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, caracterizat de secretarul general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept un moment «înscris cu litere de aur în istoria României». Tot la 19 iulie, dar în 1972, a avut loc și Conferința Națională a Partidului Comunist Român. Cele două evenimente constituie oricând un prilej de reflecție cu privire la dinamicul deceniu care a trecut. Ambele sfaturi ale comuniștilor sunt puncte de forță în câmpul politicii promovate cu consecvență

de partidul nostru, ele constituie expresia firească a continuității creatoare în munca Partidului Comunist Român”. ■ De poezia lui Dan Deșliu se ocupă Eugenia Tudor Anton în textul *Prădat de miracole*: „Dan Deșliu s-a dovedit încă de la început un poet de structură pronunțat romantică. Un romantism cu nuanțe de savuroasă vetustețe, dar în care nu umbrește, nu estompează – în volumul *Drumul spre Dickson*, marcând o revenire necesară spre sinele poetic – farmecul indicibil al rostirii directe a poetului, înclinat să-și modifice, să-și valorifice mai bine resursele și să caute modalități noi de exprimare”.

■ Continuând studiul *Preludiu la Jurnalul lui Titu Maiorescu (III). Formația filosofică*, Liviu Rusu observă: „Dar cum se explică atunci că Maiorescu, chiar la începutul conferinței sale, declară că se folosește de definiția hegeliană a frumosului? Prin simplul motiv că vorbea în fața unei societăți cu directive hegeliene. [...] Am mai amintit că definiția lui Hegel implică veșnica problemă a raportului dintre sensibil și inteligibil și că această problemă, sub diferite forme și pe baza a diferite concepții filosofice, a revenit neconținut în decursul timpurilor, ea era vie în mentalitatea filosofică. Deci și Maiorescu putea să recurgă la ea, mai ales că și Herbert vorbește despre gând, idee care se concretizează în forma artistică. Însă totul este ce se înțelege prin cuvântul idee. Or, Maiorescu așa de prins în mrejele lui Feuerbach, numai la spiritul absolut, la «Dumnezeu unul» nu se gândea”. ■ În textul *Monografia unei reviste – revista unei monografii*, Cornel Regman analizează studiul lui Dumitru Micu, „*Gândirea*” și *gândirismul*: „Concomeitent cu preocuparea de a supune pozițiile doctrinare ale «Gândirii» și pe reprezentanții ei unui neodihnit asalt, operație în fond justificată și la drept vorbind unul din obiectivele de bază ale lucrării, dar condusă cu mijloace nu într-un totu adecvate, are loc tentativa, de astă dată de-a binelea stângace, de a smulge curentului (nesatisfăcător definit, cum se va vedea), unul câte unul, pe cât mai mulți din scriitorii grupului și în orice caz pe cei mai însemnați. Totul conduce spre metafora de ansamblu din concluziile cărții, care pecetluiește o opoziție ireductibilă”.

■ În cadrul rubricii *Cărți – Oameni – Fapte* semnează texte: Nicolae Oprea și Cornel Moraru. □ În textul *Vers de țară*, Nicolae Oprea declară: „În poezia lui Dragoș Vrânceanu se recunosc însemnele mediului artistic de provizorie adopțiune. Cel care avea să-și susțină doctoratul la Firenze în 1932, cu doi ani înaintea debutului editorial, și-a acordat claviatura în registrul poeziei italiene de notație, nudă, nesofisticată, eliberată de orice fel de ornamente. Unui atare mod de a poetiza cotidianul, poetul român îi adaugă seva și culoarea toposului și miturilor autohtone. Nefiind un artizan al cuvântului – poetic, de bună seamă –, el vizează perfecțiunea melodică a discursului de tip baladesc, vădind multă «fermitate în construcția ritmică»”. □ De cartea lui Mircea Vaida, *Lucian Blaga. Afinități și izvoare* (Minerva, 1975) se ocupă Cornel Moraru: „O carte plină de idei și de informație, ca cea de față, își are farmecul ei. Amploarea viziunii critice și mai ales patosul ei constituie o replică demnă de prestigiu

poetului. Până la urmă textul critic ia o tentă expresionistă, vizibilă în exaltarea discursului și în identificarea dimensiunilor cosmice ale poeziei. Blaga însuși e pus metodic în relație cu ilimitatul și absolutul ca în cunoscuta definiție pe care poetul o dă expresionismului”. □ În textul *Viziuni nebune și delirante*, Victor Atanasiu prezintă poezia lui Marin Mincu: „O poezie «delirantă» plină de crispări expresioniste și viziuni «monstruoase» scrie Marin Mincu, autor a patru plachete de versuri (*Cumpăna*, 1968, *Calea robilor*, 1970, *Eterica noapte*, *Văile vegherii*, 1974). Critica a remarcat de mult, în cazul acestui poet, absența fiorului autentic, «compunerea» furtunii la rece, în laborator. Dar o lirică izvoarăta «din cap» poate fi la fel de interesantă ca și una pornită «din inimă». Absența patetismului lăuntric poate fi suplinită, cel puțin parțial, prin mimarea (termenul nu implică nimic peiorativ) abilă, prin compunerea cu o știință sigură a unei anume poze lirice. Poetul «făcut» poate fi uneori aproape la fel de interesant ca și cel «născut»”. □ Roxana Sorescu analizează studiul lui Livius Ciocârlie, *Realism și devenire*: „Livius Ciocârlie pare însă lipsit de experiența prezentării unitare a unei cărți, fie acea carte chiar demonstrația unității de principiu a evoluției literaturii moderne, pe temeiul acelorași nevoi psihice și creatoare. Altfel, programul teoretic al autorului, atât de lesne de dedus, dacă nu din formulările explicite din cuprinsul câtorva articole, măcar din rezumatul francez de la sfârșitul volumului, ar fi fost sintetizat în chip de prefață-program și atunci culegerea sa de analize ar fi stârnit, conform uzanțelor criticii noastre foarte atente la manifeste, mai multe discuții decât studiile aplicative. Poate că a observa relativizarea absolută a conceptului de realism din clipa subordonării lui față de devenirea poetică și a-l pune în paralel cu mimesis-ul din concepția lui Lukács, de exemplu, n-ar fi un exercițiu steril”.

AUGUST

1 august

• [„**Contemporanul**”, nr. 31] În cadrul rubricii *Jurnal de lector: Asimilare monocordă*, Dumitru Micu notează despre cartea lui Radu Cârneli, *Heraldica iubirii*: „Aceasta e în mare, mitologia ce se alcătuiește în *Heraldica iubirii*. Seducătoare, dar, poate, cam prea elaborată, cam discursivă, chiar dacă retorică urmează constant calea vorbirii în imagini. Versurile ar fi dobândit, neîndoielnic, o mai mare încărcătură lirică, dacă ar fi rămas mai puțin explicite, dacă spunerea, oricât de meșteșugită, ar fi cedat mai des locul sugestiei, dacă necunoscutul nu s-ar preface atât de ușor în cunoscut, dacă metafora ar fi înconjura-tă constant de un halo, care să-i dea amplitudine și adâncime. În altă ordine de judecăți, aș fi fost bucuros să pot identifica, în culegerea antologică, și alte surse de lirism decât erosul, mitologizat sau nu, și decât sentimentul de participare, prin integrarea în organic, la mișcarea cosmică”. □ Același autor prezintă

și cartea lui Șerban Cioculescu: *Amintiri* (Ed. Eminescu): „Nu știu dacă Șerban Cioculescu ar putea spune, ca Baudelaire: «Am amintiri mai multe decât un milenar», dar că este, ca memorialist oral, un sac fără fund – asta o declar sub semnătură. O parte, o infimă parte din evocările pe care le-am auzit, în variate ocazii... iată-le desfășurate în cele trei sute patruzeci de pagini ale volumului *Amintiri*, împreună cu altele, neștiute. Între acestea din urmă, o considerabilă pondere dețin rememorările de scene din copilărie și adolescență, prilej de reconstituire a ambianței familiale și a atmosferei Turnu-Severinului de început de secol. Fireasca duioșie ce pulsează în respectivele pagini e punctată frecvent de un umor care nu face decât s-o amplifice, salvând-o implicit de dulcigărie, și, pe alocuri, dizolvată într-o autoironie excesivă, masochistă, nemeritată”. ■ Dan Grigorescu semnalează apariția cărții lui Michal Sobeski, *Arta exotică*: „Traducerea, semnată Anca Irina Ionescu, limpede și cursivă, înlesnește înțelegerea unui text dens, plin de date care se organizează într-o demonstrație ce îndeamnă la reflecție asupra asemănărilor dintre aspirațiile spre frumos ale omenirii din toate timpurile”.

● [„Cronica”, nr. 31] Radu Simionescu publică pe prima pagină *Moment istoric*, în contextul conferinței de la Helsinki: „Convinsă că stă în puterea popoarelor Europei de a-și făuri propriul destin, de a contribui la pace și desțindere pe continent și în lume, țara noastră, prin cel mai ilustru reprezentant al ei, președintele Nicolae Ceaușescu, își reafirmă hotărârea de a-și aduce întreaga contribuție la opera de edificare a securității europene, a cărei înfăptuire va avea o influență pozitivă asupra întregii lumi”. ■ Liviu Leonte semnează *Un roman anchetă*, o cronică literară la *Miezul și coaja* de Corneliu Ștefanache: „Corneliu Ștefanache este un prozator care abordează totdeauna frontal o problematică etică, nu numai general-umană, dar și legată de o istorie apropiată, contemporană, unde caută să găsească explicații și să descopere sensuri. Această literatură, de o stringentă actualitate este îndreptată, de obicei, asupra unor situații-limită, urmărite cu un maximum de tensiune, surprinzând reacții violente, uneori fizice și fiziologice ale eroilor, coincizând adeseori cu simpatiile și antipatiile prozatorului”. ■ În „*Un nou Eminescu apărut...*”, Zaharia Sângeorzan prezintă *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești* de Constantin Noica (Eminescu, 1975): „Eseul lui Constantin Noica despre Eminescu, scris cu o extraordinară afectivitate, este o remarcabilă apariție editorială”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Emil Nicolae scrie despre *Răpirea lui Ganymede*, susținând că volumul lui Mircea Horia Simionescu „se înscrie în rândul celor semnate de A.E. Baconsky și Octavian Paler, ca să-i amintesc numai pe aceștia dintre scriitorii contemporani care au încercat să ne re-prezinte mapamondul prin lentile particulare”. □ George Mirea prezintă *Primul cântec* de Mihai Rășică: „*Primul cântec* și în același timp primul volum semnat de Mihai Rășică, ne apare sub aspectul valorii literare mai mult decât o promisiune, o certitudine”.

□ Victor Rusu recenzează *Peregrinări terestre* de Al. Jebeleanu (Dacia, 1975), volum în care se relevă „nostalgia după «transparente» imagistice și armonii de factură clasică, precum și un veritabil cult pentru forma fixă a sonetului și expresia lapidară, echilibrată”. ■ Continuă ancheta *Teatru: repertoriu și public*, începută în numărul anterior. În acest număr răspund: □ Alecu Popovici, directorul Teatrului „Ion Creangă”, *Visez la „ora de teatru”*: „Stagiunea 1974-1975 a avut pentru mine o caracteristică nouă, poate subiectivă. De astă dată, după 25 de ani de gazetărie teatrală, am privit stagiunea dinăuntru, implicat, ca director, cu alte emoții, cu alte înțelegeri, cu mai multe circumstanțe (organizatorice – administrative) față de neîmpliniri și firește privind hipertrofiat reușitele. Mi se pare, mai ales în ceea ce privește Capitala, că s-a izbutit un efort cantitativ de lansare a pieselor românești, de conferire a unor bune condiții de realizare a dramaturgiei originale pe scenă. Dar, mai ales, important (și pentru mine ca director) e aflul publicului pentru sala de spectacole”. □ N. Carandino, *Relația fundamentală: teatru-public*: „Dezlipit de textul de calitate, la discreția oricărei improvizații sau fantezii spectaculare, teatrul devine un [lipsă cuvânt] efemer și inconsistent. Cât despre lucrările dramatice pe care le-aș socoti viabile și le-aș recomanda pentru repertoriul curent numele lor sunt pe toate buzele”. □ N. Barbu, *Fără evenimente strălucitoare*: „Despre stagiunea de curând încheiată aș putea spune – succint – că a fost una de reformulare a sensurilor și a sarcinilor ce-i revin teatrului *hic et nunc*. Fără evenimente strălucitoare, dar și fără aceeași arvunire a zădărniciilor care-i bântuia cu puțină vreme în urmă pe unii, cred că spectacolele jucate în București și în țară poartă, în general, amprenta unei dorințe de a căuta esențialul din perspectiva epocii și a momentului, fără pompierism și fără neacoperite orgolii. Cu o tăcută modestie, parcă (trâmbițată, – nici n-ar mai fi modestie) s-au făcut pași decisivi spre o consolidare mai funcțională, mai realistă a raporturilor dintre spectacol și spectatori”. ■ Cu scurta notă *Albastrul miraj al Mistralului* Lucian Teodosiu comemorează 85 de ani de la sinuciderea pictorului Vincent Van Gogh. ■ Despre *Noua condiție a literaturii române în liceu* scrie prof. Valeriu Neșțian: „Considerăm că îmbinarea unor criterii și modalități variate – cu menținerea drept principiu director a criteriului cronologic – în funcție de an de studii și de particularitățile concrete ale colectivului de elevi, fără nicio tentă exclusivistă, este soluția optimă în organizarea predării literaturii române”. ■ Din *Moment* reținem: □ *O completare*: „În documentatul articol semnat de Hertha Perez privind răspândirea operei lui Thomas Mann în România («Cronica», nr. 28) se subliniază, pe drept cuvânt, amploarea pe care au luat-o traducerile și studiile despre autorul *Muntelui vrăjtit* în anii noștri, în care cunoașterea marilor valori ale literaturii universale a devenit o problemă de politică culturală. Pentru ca tabloul oferit să fie mai concludent, nu trebuie să lipsească din el volumul de nuvele apărut în anul 1956 la Editura pentru literatură și artă, datorat prezenței prestigioase a acad.

Al. Philippide, alături de care semnează ca traducători Alice Voinescu și Lazăr Iliescu, studiul introductiv cuprinzând un competent comentariu al profesorului Al. Dima. Menționând volumul care nu trebuie să lipsească din nicio bibliografie privind circulația operei lui Thomas Mann în România, ne facem datoria de a semnala una din cele mai valoroase contribuții în această direcție”.

□ *Negruzzi fabulist?*: „Așa suntem tentați să credem dacă răsfoim cumva una din cele două antologii ale fabulei românești apărute la Editura pentru literatură în 1961 (ediție îngrijită și prefațată de Sanda Radian) și la Editura tineretului în 1966 (ediție îngrijită și prefațată de Const. Ciuchindel). «Descoperirea» aparține Sandei Radian care, după ce ne asigură la pagina 176 că: «Dintre operele originale mai însemnate sunt: *Aprodul Purice* (1837), *Păcatele tinerețelor*, *Amintiri de junete*, *Fragmente istorice*, *Neghina și pălămidă*, *Negru și [sic: citește pe] alb* (1857)», citează integral, la pagina următoare, fabula *Cămila și vulpea*. Numai că aceasta aparține lui Antioh Cantemir, iar Negruzzi nu a făcut decât să o traducă împreună cu A. Donici în volumul *Satire și alte poetice compuneri*, apărut la Iași, la Cantora Foaiei sătești în 1844. E de mirare că un cercetător serios cum e Const. Ciuchindel a putut prelua «ideea», reproducând în volumul editat, la pag. 140-141, tot fabula *Cămila și vulpea* (?!). Astfel de năstrușnicii circulă, intră în bibliografiile recomandate elevilor (ediția lui Const. Ciuchindel este scoasă în colecția Biblioteca școlarului) și ajung să fie luate în serios, cu autoritatea cuvântului tipărit!”.

□ *Secolul XX*: „Lipsa de ritmicitate a apariției «Secolului XX» nu împiedică pe cititorii revistei să aprecieze problematica valoroasă, echilibrul păstrat între reconsiderarea clasicilor, descoperirea modernilor din alte veacuri și noutățile de ultimă oră din literaturile lumii, ceea ce înseamnă un profil dens și variat, deosebit de interesant, preferabil din toate punctele de vedere unei punctualități publicistice anoste. Dominantele ultimului număr (nr. 3/1975) se înscriu pe aceeași traiectorie valorică”.

□ *În câteva cuvinte*: „Comentând fotografiile din Albumul cu suveniri al Mariei Negruzzi, soția lui Iacob («Manuscriptum»), Șerban Cioculescu revine la problema fotografiei Eminescu din numărul anterior al revistei. «Presupusul Eminescu, pare-se a fi un membru al familiei Rosetti, direct sau prin alianță. Îmi afirm toată încrederea că apariția portretului cu pricina va atrage din partea unui urmaș al familiei respective clarificarea pe care o așteptăm cu toții: cine este arătosul bărbat care „aduce” cu Eminescu, seamănă, dar nu „răsare”? * Ocupându-se de revista literară și artistică a televiziunii, «România literară» ne atrage atenția, «o vom vedea din nou seara târziu, la 21,30 (dacă vom reuși s-o vedem) și nu trebuie să o confundăm cu revista din aceeași zi, de la ora 20,20. Aceasta este economică, realizată de Ionel Cristea cu teme foarte actuale, interesante și variate». [...] * «Ateneu», revista de la Bacău, aniversază cinci decenii de la apariția «Ateneului cultural», publicația predecesoare, de la care a preluat titlul. De menționat că revista scoasă de Gr. Tabacaru și G. Bacovia la 1 martie 1925 a evoluat de la «cultural» spre «literar», pentru ca în

1928 să devină simplu: «Ateneu – revistă culturală», așa cum e și cea de azi”.

- Iorgu Iordan semnează *R.D. Germană Sărbătoare academică*, marcând 275 de ani de existență a instituției.
- Paul B. Marian scrie despre *O piesă inedită de Oscar Wilde*, intitulată *Cardinalul din Avignon (The cardinal of Avignon)*, publicată în *Bibliography of Oscar Wilde*, lucrarea lui Stuart Mason.
- Versuri semnează Ion Beldeanu (*Iubire de țară; Cântec tânăr*), Aurel Butnaru (*Legământ; Când...*), Ioanid Romanescu (*Lapsus; Rune în soare; Tandrețe*).

● [„Munca”, nr. 8292] □ În *Însemnări de scriitor*, Ioan Grigorescu publică *Eroismul continuu*.

● [„Orizont”, nr. 31] Cronica literară este ținută de Lucian Alexiu și are o structură binară, axată pe doi autori: în prima parte este Mircea Tomuș cu volumul *Istorie literară și poezie* (Facla, 1974) („Mircea Tomuș confirmă, o dată în plus, predilecția pentru zonele relativ lipsite de seisme ale literaturii, cu alte cuvinte pentru clasici ori în cazul abordării unor autori contemporani – poeți, de regulă – pentru numele deja verificat în opinia generală. Adept, al unei critici cu largi posibilități de mobilitate, prudentă, totuși, procedând prin aproximații succesive la degajarea elementelor ce asigură originalitatea operei literare, Mircea Tomuș își așază studiile din *Istorie literară și poezie* sub semnul valorii.”), iar în a doua parte se află Marian Popa cu două volume, *Forma ca deformare* (Eminescu, 1975) („Eseurile, majoritatea, din *Forma ca deformare* se subordonează și ele unui demers teoretic, speculativ. [...] Pornind de la o concepție modernă despre text, critica pe care o practică Marian Popa este, însă, mai mult una de interpretare (atență la relațiile formale) decât de valorizare.”) și *Comicologia* (Univers, 1975) („Meritul, nu cel mai mic, al acestei lucrări este că reușește să fie, în ansamblu, ceea ce se pretinde într-o prezentare-program: «un bilanț al manifestărilor estetice și programatice ale comicului, o poetică, o imagine bibliografică amplă»”) în articolul *Perspective critice*.

- Două articole îi sunt dedicate, aniversar, lui Lucian Blaga, la împlinirea a optzeci de ani de la nașterea lui. Viorel Colțescu face o prezentare diacronică a activității filosofice a lui Lucian Blaga (articolul *Lucian Blaga – periodizarea activității filosofice*), în timp ce Eugen Todoran pătrunde în semnificațiile poeziei, venind dinspre filosofie (articolul *Lucian Blaga, poet și filosof*).
- George Suru, Vasile Dan, Horia Lupu, Titus Andronic sunt poeții publicați în acest număr, iar prozatorul se numește Florin Bănescu cu un fragment din romanul *Anotimp al zăpezilor albastre*.
- În tălmăcirea lui Leonid Dimov sunt publicate trei poeme de Lermontov, pe ultima pagină.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 243] George Genoiu vorbește despre *Eminescu dramaturgul*, din *Bogdan Dragoș*, drama istorică în 3 acte, *Emmi*, drama într-un act, *Mira* (fragment dramatic din proiectul dedicat dinastiei Mușatinilor), tabloul dramatic *Mureșanu*, fragmentele din piesele preconizate *Alexandru Lăpușeanu*, *Alexandru Vodă* și comedia *Gogu tatii*, comedia

în versuri după Augier și *Histrion* prelucrare după G. Iervitz, dar și proiectele din manuscrise – *Decebal, Doamna Chiajna, Mihai cel Mare și Petru Rareș*, dar și dialogurile versificate *Întunericul și Poetul*, respectiv *Doamna Luna și domnul Destin*. □ E. Manu semnează o recenzie ce vizează *Opiniile critice* ale lui Virgil Ardeleanu (Dacia, 1975), „o pledoarie pentru polemică”. □ În articolul *Lovinescianism*, Gh. Gheorghiuță analizează lucrarea de critică și istorie literară a Ilenei Vrancea, *Confruntări în critica deceniilor IV-VII (E. Lovinescu și posteritatea lui critică)*. □ Continuă serialul Eugen Barbu despre G. Călinescu și *Bietul Ioanide*. □ În *Literatură justițiară*, M.N. Rusu abordează *Comicologia* lui Marian Popa, „excellent tratat despre comic, discutând pamfletul ca mod al satirei”, diferențiind între opere cu caracter pamfletar (*Memoriile col. Locusteanu*, cronicarii moldoveni) și altele cu implicații pamfletare (cronicarii munteni, și în toate ocaziile politice – Școală Ardeleană, revoluționarii pașoptiști, Junimea etc.), pamfletul intrând în romanul sec. XX prin Eugen Barbu sau Mateiu Caragiale, după tradiția mai veche prezentă în fond prin Cantemir. Din literatura justițiară a sec. al XIX-lea (este dat ca exemplu C.D. Aricescu) s-a desprins specia pamfletului și totodată s-au pus bazele literaturii document de astăzi”.

● [**Tribuna României**”, nr. 66] *Cuvântul zilei*, intitulat *Oaspeții noștri*, este semnat de Niculae Stoian: „Încă de la începutul activității, așezământul nostru, precum și revista pe care o editează, și-au făcut o adevărată rațiune de a fi din promovarea largă a contactelor și dialogului cu cetățenii străini originari din România. Animată de o susținută corespondență, de legăturile tot mai diverse care s-au statornicit, această vie comunicare cu țara se realizează tot mai mult și prin intermediul vizitelor de cunoaștere, al convorbirilor directe. Practic, nu e săptămână și adesea nici chiar zi în care să nu primim oaspeți sosiți, nu o dată, din depărtate colțuri ale pământului. Invitați ai așezământului nostru, ai altor instituții economice, culturale și științifice sau simpli turiști veniți să-și petreacă vacanța sau să-și revadă rudele și prietenii, distinșii noștri interlocutori conferă dialogului pe care-l purtăm, dincolo de afecțiunea lor, o prețioasă valoare spirituală”. ■ *Tabletă de august*, intitulată *Drumul Dunării spre Mare* și semnată de Adrian Păunescu este introdusă prin următoarea notă: „Scriitorii noștri, ca toți ceilalți oameni de condei, în spiritul unei nobile tradiții născute odată cu însuși scrisul românesc s-au aflat în aceste zile de cumpănă și strădănie, pretutindeni unde oamenii au ținut piept apelor. Mărturia prezenței lor – zeci de reportaje, portrete, versuri scrise chiar la fața locului, pe genunchi ca în toiul unor memorabile campanii. Din acest amplu «jurnal literar» în care scriitorii din toate generațiile și-au consemnat, ca martori oculari, gândurile lor despre bărbăția oamenilor în înclăștarea cu apele reținem pentru tableta de față însemnările poetului și publicistului Adrian Păunescu, transmise direct de pe unul din digurile ridicate pe Dunăre pentru stăvilirea apelor fluviului, aflate în permanentă creștere în această perioadă pe întreg cursul românesc”. □ Din *Ta-*

bletă spicuim: „De pe digul de lângă Dunăre (din dreptul comunei Gighera, dintre nisipurile fierbinți care când bate vântul pot ascuți coasa dacă o lași în drum) transmit: Aici e în regulă. Dunărea călătorește spre Marea Neagră”.

■ Al. Raicu semnează convorbirea *De la Dan Petrașincu la Angello Morretta*, introdusă prin nota: „Dan Petrașincu (Angello Morretta), unul dintre scriitorii care s-au afirmat în literatura noastră în epoca dintre cele două războaie mondiale, a făcut de curând o vizită la București. M-am grăbit să-l interpez pe vechiul meu prieten – propunându-i câteva întrebări care ne interesau în mod deosebit, atât în privința carierei sale de scriitor român, cât și în aceea a noii sale cariere de indolog pe care o desfășoară de mai mult de 20 de ani, în Italia, țara de origine a tatălui său”. □ Reținem din interviu: „– *Care au fost scriitorii ce te-au impresionat mai mult în cariera dumatilă, prin scris și prin felul de viață?* – Exceptându-l pe Rebreanu, în prima fază, Hortensia Papadat-Bengescu, firește. Apoi Camil Petrescu și Gib Mihăescu. Cu Gib Mihăescu m-am întâlnit o singură dată, fugăr, la «Cartea Românească», deși scrisesem mult asupra cărților lui. Era un om singuratec și ciudat și eu însumi eram pe atunci timid. Camil Petrescu mi-a publicat nuvela *Sfinxul* în «Revista Fundațiilor», dar n-am reușit niciodată să realizez un adevărat dialog cu el. Cât despre G. Călinescu, recenzia lui din «Adevărul literar», despre *Sângele se încheie* cu următoarea frază: «Toate acestea dovedesc că ne aflăm în fața unei cărți – cu toate stângăciile ei (aveam 20 de ani când am scris-o) – foarte substanțială și foarte acută și care, ca debut pentru un tânăr, este de-a dreptul remarcabilă». Cât despre amintirile personale din contactul zilnic cu scriitorii epocii, aș avea multe de spus. Ieronim Șerbu, prietenul tinereții mele, dispărut și el atât de prematur, a descris în amănunțime viața literară a vremii în a sa *Vitrină cu amintiri*. Am colaborat apoi la *Lumea Românească* a lui Zaharia Stancu, combătând obscurantismele timpului. Dar noi nu știam pe atunci că acea perioadă va fi atât de importantă în istoria literară a României. – *Cum explici faptul că n-ai mai scris nimic despre literatura română, dumneata care erai un excelent eseist, cronicar teatral, traducător? Mă gândesc și la ceea ce ai scris în «Națiunea» lui G. Călinescu.* – Am scris prea puțin, în Italia, despre literatura română, nu pentru că nu m-a interesat, ci, pur și simplu, pentru că nu am mai avut timp. Transplantarea în Italia și studiile mele în jurul culturii indiene m-au absorbit cu totul. Apoi a trebuit să fac și ziaristică pentru ca să trăiesc. Dar asta nu înseamnă că nu sunt bine informat îndeaproape despre tot ce se scrie în România. Primesc reviste și ziare românești și mulți prieteni, scriitori români, m-au vizitat și mă vizitează la Roma. Cu regretatul Vladimir Streinu, de exemplu, am încheiat o adevărată prietenie. Păstrez despre el o amintire extraordinară, am avut cu el conversații de un înalt nivel cultural. Am urmărit afirmarea unor scriitori de mare valoare, care erau încă tineri când am plecat din România: Marin Preda, Eugen Barbu, Laurențiu Fulga, I. Negoșescu, Ștefan Augustin Doinaș și atâția alții. Iar în articolele mele publicate la Roma, ori de câte ori am ocazia, îmi

aduc cu nostalgie aminte de «rădăcinile românești». Am scris recent, de exemplu, că România, deși țară tânără din punct de vedere cultural, stă în avangarda culturii moderne. Astăzi văd fenomenul culturii dintr-un alt punct de vedere decât acela pe care-l aveam înainte de război. Mai clar, vreau să spun că în cultură nu există în realitate «țări mici» și «țări mari». Cultura modernă este, mai mult ca oricând, un fenomen universal. Acum pregătesc o carte care se va numi, poate, *Redescoperirea României*. Va cuprinde nu numai amintiri personale, ci și o viziune globală în perspectiva, să zicem așa, a antropologiei culturale. În tinerețea mea, nu reflectam la problemele istoriei, aplecat cum eram mai mult spre viața interioară. Călătoream puțin, de exemplu n-am fost niciodată să văd minunatele mănăstiri din Bucovina sau ruinele de la Sarmizegetusa. Gustul călătoriilor mi-a venit abia după vizitarea Orientului. Urmăresc, cu mare interes, descoperirile arheologice din România. Dar mă interesează nu numai preistoria României, ci și viitorul ei”. ■ Acad. Octavian Onicescu semnează recenzia la *Condiția umană* de Nicolae Mărgineanu (Ed. Științifică): „Idea călăuzitoare a operei lui Nicolae Mărgineanu, exprimată concis de el însuși, este simplă și naturală: structura psihologică a persoanei umane nu poate fi înțeleasă fără infrastructura biologică pe care ea se clădește și fără suprastructura socială în care ea se integrează. Condiția umană oglindește conexiunea originală și evolutivă dintre fenomenologia psihologică cu cea biologică și cu cea socială”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *Comuniune de spirit*: „Franța și Italia sunt pentru noi aducerile aminte cele mai vechi și mai scumpe din punctul de vedere al romanității. Spania, Portugalia, iar acum țările Americii latine înseamnă însă și ele un spațiu al unei cunoașteri mult înlesnite de factorii (cu atâta importanță antropologică și culturală în general) ai genezei, continuității istorice și limbii, atât de asemănători. Și acești factori sunt într-adevăr o garanție profundă, organică, a unei colaborări de durată; un temel de încredere și prietenie, dedus din atâtea rodnice împrejurări istorice care au dovedit puterea spirituală a popoarelor neolatine. A aparține unui puternic trunchi comun înseamnă a descrie, în chip unitar pentru toate ramurile, desenul unei creșteri bogate, ușor și frumos previzibile, al unei deveniri gândite pe baza unor nenumărate interferențe”. ■ Vasile Netea scrie despre volumul *Labirintul* de Francisc Păcurariu (Dacia, 1974): „Puternic și tumultuos prin subiectul ales – o confruntare tragică între absurd și rațiune, între viață și moarte, între libertate și asuprire – prin desfășurarea lui dramatică, prin caracterele pregnante ale eroilor săi, prin profunzimea și finețea analizei psihologice și, nu în ultimul rând, prin stilul de o aleasă putere de evocație, romanul lui Francisc Păcurariu este o apariție prestigioasă și substanțială”. ■ Despre *Colecția „Lyceum”* scrie Dumitru Radu Popa: „Cărțile din colecție prezintă întotdeauna un aparat critic complex, conceput de specialiști sau profesori cu îndelungă experiență. O bogată bibliotecă de literatură națională și universală (în *Lyceum* apar, conform unui program judicios alcătuit, operele cele mai reprezentative ale scriitorilor clasici și contemporani),

o serioasă bibliotecă de critică și teorie, indispensabilă celui care vrea să aprofundeze fenomenul literar, un important instrument științific de referință, redactat de personalități dintre cele mai autorizate în domeniu, iată, pe scurt, «fișierul» acestei colecții, care și-a depășit sensibil intențiile inițiale, din anul 1967, când apărea mai mult ca un element de sprijin pentru programele analitice școlare sau universitare”.

2 august

• [„Scânteia”, nr. 10 245] În acest număr citim *Cuvântarea președintelui Nicolae Ceaușescu la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa*. ■ Aflăm și că *Astăzi sosește în țara noastră Gerald R. Ford, președintele Statelor Unite ale Americii*.

• [„Luceafărul”, nr. 31] Dan Cristea reflectează la *Conștiința de cultură*: „De cultura lui Eminescu s-a ocupat, cum bine se știe, G. Călinescu, consacrand stufosului subiect un întreg capitol din *Opera lui Mihai Eminescu*. Dar, din dorința de a risipi exagerarea și prejudecata, ca și în cazul capitolului dedicat filosofiei, este aici mai degrabă o dezvoltare negativă a problemei, o încercare de a respinge la dimensiuni controlabile și riguros fundamentale aria culturală a poetului care «n-a putut și să fie și n-a fost un monstrum eruditio-nis». Concluzia se impune tuturor aceluia care aveau tendința de a ne înfățișa un Eminescu «a toate știutor»...”. ■ Despre *Camil Petrescu „autor” și „povestitor”* scrie Maria Luiza Cristescu: „Camil Petrescu este unul dintre primii oameni de cultură de la noi înzestrat cu o luciditate a celui ce pătrunde în viitor. El are forța de a admira o capodoperă, dar și orgoliul și superbia propriului său talent. [...] Putem spune că, novator ca și Proust, Camil Petrescu este cel care în literatura română inventă o nouă structură, cu atât mai mult cu cât sugestiile păstrate de la autorul francez, ca metodologie literară, sunt foarte puține”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Cezar Ivănescu, *Rod III*: „Față de prima carte a poetului, *Rod III* este un volum derutant. Cartea de debut a lui Cezar Ivănescu era superioară actualului volum printr-o mai mare unitate de fond chiar dacă nu și printr-o deosebită elevație formală. Fidel temelor de aici, al căror registru îl îmbogățește acum, Cezar Ivănescu ne arată în *Rod III* și o limpezire a mijloacelor poetice. Dacă monotonia tematică a putut să dea aparența staționării, au dispărut în schimb de la primul la al doilea volum convulsiile și violența verbală. Limbajul poetului s-a epurat până la a da textului o fluiditate de cântec. Ceea ce e nou în *Rod III* sunt poemele de lungă factură, de amplă desfășurare în care poetul dovedește un real simț al dramaticului”. ■ De volumul de versuri al lui Gheorghe Grigurcu, *Apologii* (Dacia, 1975) se ocupă Dorin Tudoran: „Apologiile acestea ne dovedesc, încă o dată, că în Gheorghe Grigurcu nu avem numai un poet «încăpățânat» în credințele sale artistice, ci și un remarcabil poet al lirismului lucid, inteligent și, nu în ultimul rând, original. Parafrazându-l putem spune că poezia sa este «ca viața unui rabin erudit»”. ■ Voicu Bugariu descoperă în romanul lui Teodor Mazilu, *Într-o casă străină*

(C.R., 1975), *Viață și animație*: „Din acest motiv analogia cu filmul de animație pe care o propuneam este îndreptățită și relevantă: romanul lui Teodor Mazilu pledează (în spiritul fragmentului de început pe care l-am citat) pentru o viață morală, ironizând feluritele aberații care pot greva existențele; în același timp însă formula literară pe care autorul a adnotat-o și o cultivă cu asiduitate conține o fundamnetală ambiguitate, greu de descris într-o recenzie... Constatarea acestei tendințe nu este suficientă în romanul lui Teodor Mazilu, carte de o fascinantă și singulară rigoare, în care autorul contemplă, printre altele, și tărâmul ciudat al graniței dintre literatură și retorică”. ■ În cadrul rubricii *Ecouri* sunt redată opinii despre *Ce este și încotro se îndreaptă poezia?* Răspund: A.I. Zăinescu, Florin Mugur, Cornel Nistorescu. □ A.I. Zăinescu, *Viața, profesiunea de credință a artei*: „Problema, deci, nu este a poeziei, ci a poezilor. A responsabilității, a exercițiului și culturii talentului lor, a opțiunilor filosofice și estetice, a puterii de a realiza în spațiul și timpul marilor valori ale gândirii și creației românești”. □ Florin Mugur, *Poezia elaborată*: „Se scrie astăzi tot atât de multă poezie bună ca și acum cinci ani; că este însă altfel receptată, nu ca un semn al unui permanent avânt, cum se întâmpla prin ‘70 chiar și atunci când apăreau cărți mediocre, ci cu un fel de oboseală fără motiv. Da, povestea asta cu «inflația» de poezie nu e prea serioasă. Și mai departe? Lipsa de entuziasm – care are motivele ei, desigur, dar nu ne ocupăm de ele – se manifestă uneori în forme dintre cele mai ciudate: de pildă, prin aprecieri extrem de elogioase, rostite pe un ton atât de plictisit, încât ai impresia că semnatarul strigă din când în când «bravo!», ca să nu adoarmă. E vinovat și semnatarul respectiv: ar trebui să tragă un somn bun și să renunțe pentru moment la scris. Dar, cu siguranță, nu e singurul culpabil”. □ Cornel Nistorescu, *În jurul generației*: „Argumentele pentru o generație poetică trebuie căutate deci în valoarea direcțiilor lirismului stabilite printr-o riguroasă exegeză a produselor lirice ale fiecărui poet, căci literatura înregistrează generațiile prin poeți luați ca individualitate și nu prin includerea sau neinclusiunea în generația respectivă. Încadrarea într-o generație ar echivala cu sinteza și orice înfăptuire a ei înaintea unei riguroase operații critice de analiză este pasibilă de erori datorită unei elementare inversiuni metodologice. Astfel, tinerii practicanți de poezie și critici generoși n-ar face atâta caz de conceptul generației poetice, avansat mai mult polemic, în dorința de a tranșa valoric disputa cu generația 60”. ■ La secțiunea despre *Poezia tânără*, Al. Piru îl prezintă pe Paul Tutungiu: „Idealul lui Paul Tutungiu nu e pesimist, cum s-ar crede, ci viril optimist, cum rezultă dintr-un colind cu vulturi de inspirație sumeriană...”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul Angelei Marinescu: „Deși extrem pasionale, străbătute de o ardoare vibrândă cu aparență vitalistă și senzorială... poeziile Angelei Marinescu pornesc de la o contemplare sub regim abstract, noțiunile fiind invocate pentru a se provoca, întreține și inflama concretul afectiv. «Ideea» de dragoste are deci rolul magic de a declanșa, odată numită, iubirea, și, departe de a fi expansive și frenetice cântece de vârstă, poemele celebrează în

abstract, cu o intensitate sporită tocmai prin eliminarea impurităților și reducerea la esențial, o stare impersonală”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Harta poeziei (III)*: „O scrutare generală a poeziei noastre la zi ar arăta că poeți foarte buni avem. Cultura, o prospețime a versului, bine întreținută îi salvează de la platitudine pe aceștia, dar golul lăsat de marii maeștri se simte de departe. Mă gândeam la Arghezi care știuse să facă din dificilul moment 1907 o suită de poeme extraordinare, mă gândeam la mica poezie Bălcescu a lui Ion Barbu... De la acești oameni ce nu mai sunt se pot învăța foarte multe lucruri și asta cu un folos foarte mare”.

3 august

• [„Scânteia”, nr. 10 249] Numărul stă sub semnul vizitei lui Gerald Ford, președintele Statelor Unite ale Americii. ■ Aureliu Goci prezintă volumul *Sufletul românesc în artă și literatură* de Oscar Walter Cisek: „Cartea de față, mult însuflețită de notele și comentariile lui Al. Oprea, este o antologie vie, care se poate citi fără referințe la opera cealaltă a autorului. Ea impune un eseu de certă vocație și grație expresivă, un rafinat om cultural. Viața, opera și acțiunea spirituală dedicată de Oscar Walter Cisek culturii românești ne onorează în toate sensurile”.

5 august

• [„România liberă”, nr. 9573] Al. Căprariu recenzează volumul *Artă și ideal* de Ion Dodu Bălan, punctând, întocmai viziunii autorului, faptul că „prezența criticului-cetățean, a criticului mereu și nemijlocit preocupat de rosturile literaturii în viața socială” este un imperativ al „contemporaneității”.

• [„Scânteia”, nr. 10 250] *La împlinirea a 80 de ani de la moartea lui Friedrich Engels*, Tudor Olaru publică textul *Spiritul creator al marxismului caracterizează politica și activitatea Partidului Comunist Român*.

6 august

• [„Scânteia”, nr. 10 251] Sub semnul omagierii *23 August XXXI*, în secțiunea *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării*, Corneliu Leu publică reportajul *Medgidia de azi nu este o iluzie optică...* ■ Zoe Dumitrescu-Buşulenga semnează *Editorul și valorile*: „În lumea socialistă în care editorul este investit cu cele mai grave responsabilități ale culturii de masă, el fiind instanța care pune în circulație ideile și valorile aferente orânduirii noastre, raportul între valoarea operei publicate și calitatea receptării se cuvine să fie gândit cu cea mai clară chibzuință. Această acută exigență care se traduce în termeni de calitate a operei, dar și de comunicare și receptare, face din editorul socialist mai mult decât un critic. Fără îndoială, demersul gândirii critice trebuie să fie același și la unul și la celalalt, conducând la o fermă judecată de valoare. Numai că, la critic, judecata se face post-apariție și nu mai influențează decât opinia cititorului, înlesnind comunicarea între scriitor și cititorii săi în

vreme ce judecata editorului antrenează publicarea cărții, acțiune cu rezultate și de cultură și comerciale foarte importante. Din această pricină, momentul selectării are o pondere deosebită în șirul operațiilor critice săvârșite de editor, căci acesta angajează în mod ireversibil. Și răspunderile cele mai grele sunt legate, în general, de literatura contemporană. În vasta producție de poezie, proză, dramaturgie actuală în care editorul se mișcă, el trebuie să se orienteze după necesitatea viziunii istorice a culturii, să se îndrepte spre operele vii, palpitând de întrebările și luptele epocii noastre constructive, trecute în imagini artistice. Promovând numai valori autentice, editorul va izbuti acel ideal dezi-derat al realizării succesului de public prin literatura actuală. Intelligent și instruit, cu o solidă pregătire ideologică, înzestrat cu acel fier al cărții bune care a marcat întotdeauna pe editorul notoriu, el trebuie să fie «nașul» operelor pe care le așteaptă întreaga noastră societate socialistă. Cu eforturile conjugate ale celor care produc cartea, ale celor care lansează cartea și ale celor care citesc cartea trebuie să se ajungă la o politică de carte judicioasă și echilibrată, în care editarea cărții contemporane să nu producă, stocuri nevândute și intervenții rapide de editare de romane polițiste, de pildă, pentru a se compensa pagubele provocate în bugetele editurilor. De strădania editorilor și de modul în care ei știu să-i încurajeze pe scriitorii de valoare depinde însăși suprapunerea fericită între publicarea unei opere de calitate și imediatul succes de public. Credem că acesta este tipul de politică editorială pe care cititorul României socialiste îl așteaptă”.

7 august

• [„Scânteia”, nr. 10 252] Valeriu Râpeanu semnează *Cartea și cititorul*: „Întâlnirile dintre scriitori, editori și public, în special tineri, la care am participat în ultimii ani, au pus în evidență dorința cititorilor de a avea o literatură de înaltă calitate artistică și nu refuzul de a se apropia de cuvântul tipărit. Este evident respectul lor pentru carte – ca să ne referim doar la acest domeniu spiritual – dar pentru cartea bună, de care ei se apropie adeseori mai repede decât o face critica literară, și de cartea utilă. Nu înțeleg prin această din urmă noțiune cartea didactică, ci aceea care comunică un adevăr uman al zilelor noastre, fie pe planul ficțiunii artistice, fie pe cel al științelor de toate speciile. [...] Ceea ce însă mi se pare întru totul remarcabil e faptul că cititorii vor o literatură gravă, încărcată de sensuri majore, de conflicte în care socialul are rolul predominant, iar destinul eroilor se validează în și prin viața societății. Refuzul gratuității, al cărții frivole și de suprafață, care nu caută esențe și se mulțumește doar cu ilustrarea superficială, epidermică a realității – iată o idee care revine în acest dialog cu cititorul. Și în același timp, tineretul și cei ce se ocupă de educarea lui sunt îndreptățiți să vorbească despre necesitatea sintezelor de cultură românească [...]. Și chiar dacă în aceste discuții se afirmă și puncte de vedere care exprimă gusturi personale încă neformate, preferințe subiective, dialogul rămâne calea de lămurire a lor, de demonstrare a unor

adevăruri esențiale, de elucidare a unor neînțelegeri. Din această discuție purtată de la inimă la inimă, cu sufletul deschis și cu dorința unui progres atât al artei, cât și al posibilității de receptare – cultura românească iese mereu îmbogățită”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 8146] Ion Cristoiu recenzează volumul de critică *Bivnac* de M. Zăciu, în care „pledează pentru o interpretare dialectică vie, a clasicilor literaturii noastre, opusă celei osificate, etichetelor preluate comod de la autoritățile critice, judecăților pentru totdeauna asupra unor valori ale culturii noastre”.

• [„**România literară**”, nr. 32] Apare editorialul redacțional *Pace și prosperitate*: „Cu îndreptățită mândrie am ascultat și am citit cuvintele de înaltă prețuire, de admirație și respect care pe multe meridiane, în medii largi de opinie și prin glasul unor marcante personalități, au salutat discursul președintelui Nicolae Ceaușescu, rostit în fața forului plenar al Conferinței general-europene de la Helsinki”. □ Alături citim *Telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu*, semnată de Conducerea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Stimate și iubite tovarășe Secretar General, Scriitorii din România, alături de toți cetățenii patriei noastre, au trăit în aceste zile puternica impresie pe care cuvântarea dumneavoastră la reuniunea de la Helsinki a trezit-o în opinia publică mondială. Suntem mândri că principiile pe care se întemeiază actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa reflectă profund gândirea dumneavoastră politică, exprimată atât de clar și de cuprinzător în dialogurile din ultimii ani cu conducătorii de partid și de stat. Prin glasul dumneavoastră au răsunat cu pregnanță și vigoare ideile generoase și de înaltă etică umană ale partidului nostru, ale întregului popor român. Cuvântarea de inegalabilă ținută teoretică și clarviziune practică pe care ați rostit-o, constituind unul din momentele culminante ale reuniunii de la Helsinki, reliefează cu forță și convingere problemele cardinale ale epocii contemporane, reafirmă normele independenței și suveranității naționale, ale egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajul reciproc, ale excluderii forței și amenințării cu forța, în scopul deschiderii unor ample perspective destinderii, înțelegerii și colaborării internaționale, schimbului de valori materiale și cultural-artistice între națiuni. Pe baza acestor principii fiecare popor se va dezvolta conform propriei sale voințe, aducându-și contribuția la crearea fundamentului trainic al păcii în Europa și în lume. Toată suflarea țării noastre a fost adânc impresionată de intensă și neobosita dumneavoastră activitate, de întâlnirile și rodnicele convorbiri pe care le-ați purtat cu șefii de state, partide și guverne întruniți la Helsinki, fiind mereu animat de năzuința nobilă a asigurării viitorului fericit al omenirii. Împreună cu întregul nostru popor, scriitorii din România, activ angajați în crearea unor opere străbătute de spiritul patriotismului și umanismului socialist, vă transmit și de astă dată înalta prețuire, entuziasmul și dragostea fierbinte pentru neobosita muncă și dăruire pe care le închinăți generoaselor

idealuri ale socialismului, ale întăririi păcii și colaborării internaționale”. ■ În *Șantier* găsim enumerate proiectele literare la care lucrează Const. Nisipeanu, Dinu Săraru și Paul Cornel Chitic. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Comemorare H.C. Andersen*: „În cadrul marilor aniversări culturale ale Consiliului Mondial al Păcii Uniunea Scriitorilor, Comitetul Național pentru Apărarea Păcii și Consiliul Național al Pionierilor și elevilor au organizat, miercuri 6 august 1975, în tabăra internațională de la Năvodari, județul Constanța, a manifestare consacrată comemorării centenarului scriitorului danez Hans Christian Andersen. Despre viața și opera scriitorului au vorbit, în fața unui numeros public, Ion Bădică, redactor-șef al revistei «Tomis», Ovidiu Papadima și Mircea Sântimbreanu. A urmat o gală de filme românești, dintre care filmul de animație *Carnavalul*, realizat după o povestire a lui Hans Christian Andersen”. □ *Omagiu lui Ioan Slavici*: „În întâmpinarea comemorării unei jumătăți de veac de la moartea lui Ioan Slavici, Muzeul Literaturii Române organizează mâine, vineri 8 august 1975, orele 19,30 la Casa Centrală a Armatei, o manifestare omagială. Expoziția documentar-ilustrativă «Ioan Slavici și lumea prin care a trecut» – prezentată cu acest prilej, va fi urmată de un simpozion în cadrul căruia vor lua cuvântul Vasile Netea, Flaviu Sabău și Dimitrie Vatamaniuc”. □ *Omagiu lui Nicolae Bălcescu*: „Biblioteca română din New York, în colaborare cu secția est-europeană a Institutului pentru studii europene al Universității New York, a organizat un simpozion pe tema «Liberalismul secolului al XIX-lea». Cu acest prilej, profesorul american de origine română Fisher Galați, director al Institutului est-european de la Universitatea Boulder din statul Colorado, a evocat personalitatea și locul marelui gânditor, istoric și revoluționar român Nicolae Bălcescu în contextul evenimentelor social-politice de la mijlocul secolului trecut. Totodată, în cadrul bibliotecii, a fost organizată o expoziție de carte istorică românească”. □ *La Mărțișor*: „Un public numeros a fost prezent duminică 3 august 1975 la noua manifestare organizată de Muzeul Literaturii Române sub titlul «File de vacanță pentru elevi», în cadrul pitoresc al «Mărțișorului». După un istoric al cunoscutei reviste «Bilete de papagal», al cărei director a fost Tudor Arghezi, istoric susținut de Mitzura Arghezi, au prezentat interesante evocări cu privire la colaborarea lor la «Bilete de papagal» – scriitorii Paul Daniel și Dinu Roco. În continuare, poetul Teodor Scarlat a evocat figura lui Arghezi, iar Marcel Aderca a citit pagini inedite dintr-un jurnal al lui Felix Aderca, fostul secretar de redacție al «Biletelor de papagal». Alexandru Raicu a oferit pagini dintr-o veche arhivă în care sunt comunicate momente inedite cu privire la modul cum l-a cunoscut Arghezi pe I.L. Caragiale. Actori Angela Chiuaru și Viorel Comănici au citit tablete de Tudor Arghezi publicate în «Bilete de papagal». □ *Întâlniri cu cititorii*: „În sala Casei de cultură a Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, Dan Hăulică a susținut conferința «Elveția, răscruce de civilizație». * În cadrul «Serbărilor Mării» ce s-au desfășurat la Teatrul de stat din

Constanța și la casele de cultură din Eforie Nord și Techirghiol, au avut loc recitaluri de epigrame susținute de Al. Clenciu – care a oferit și suite de caricaturi – și Gh. Zarafu”. □ *Concurs literar*: „Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Sibiu au organizat un concurs literar de piese într-un act destinate formațiilor de amatori. Cele mai bune lucrări ale concursului – care rămâne deschis până la 1 octombrie 1975 – vor fi publicate în revista «Transilvania» și în volum de către Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori”. □ *Editura „Cartea Românească”*: „anunță instituirea concursului anual de poezie pentru tineri debutanți. Manuscrisele vor cuprinde între 700-1000 de versuri dactilografiate la două rânduri, într-un singur exemplar. Fiecare autor va trimite prin poștă sau va aduce manuscrisul într-un plic nesemnlat, pe care va scrie un motto: în interiorul plicului, alături de manuscris, autorul va include un alt plic închis, purtând pe el același motto, cuprinzând numele și prenumele, adresa, profesiunea, vârsta și câteva date privind activitatea literară. Manuscrisele vor fi trimise până la data de 1 octombrie a.c. Ele vor fi examinate de un juriu compus din scriitori și critici literari. Rezultatele concursului vor fi comunicate în luna noiembrie a.c. Se vor atribui trei premii. Volumele premiate vor fi tipărite în Editura «Cartea Românească». Autorii care au depus anterior manuscrise în editură și doresc să participe la acest concurs sunt invitați să se conformeze procedurii de mai sus”. ■ Constantin Țoiu semnează *Cuvântul pe scenă și înțelesul epocii sale*: „Rolul literaturii dramatice care se adresează direct, prin viu grai, publicului, este unul dintre cele mai importante, în epoca noastră modernă. Dramaturgii, actorii, regizorii teatrelor ce-și propun să vorbească marilor mulțimi de oameni visează la amfiteatrele de marmură ale antichității, năpădite de iarbă, larg deschise sub soare și puternic bătute de soare. Fiecare epocă, desigur, are teatrul ei și modelul ei de a rosti cuvântul, dar mai ales conținutul acestui cuvânt. [...] Teatrul slujește societatea. Aceasta se știe. E rolul său vechi. O reciprocitate există și aici. Societatea, la rândul ei, slujește și ea teatrul, întâi fiindcă spectatorul se duce să-l vadă și să participe la ce ni se arată, – să se bucure, să aprobe, să dezaprobe, să verse o lacrimă, să se facă, eventual, mai bun, sau să-și propună acest lucru, privindu-și în pauză chipul în oglinzile din foaiere”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale dramaturgiei contemporane*: □ În domeniul adevăratului, Dumitru Solomon: „O critică preocupată de mutațiile produse în dramaturgia actuală ar constata că, în timp ce teatrul ilustrativ nu angaja – și nu putea să angajeze – un ideal etic, teatrul metaforic, la fel ca și teatrul politic declarat, își asumă riguros un ideal etic în concordanță cu gândirea filosofică și politică a societății noastre. Nu cred că s-au scris vreodată piese mai deplin și mai profund angajate în dezbaterile prezentului, ca acelea pe care le datorăm celor mai buni dintre dramaturgii astăzi activi. Firește, nu toate piesele lor sunt cunoscute criticii literare, așa cum unele din ele nu sunt cunoscute, deocamdată, marelui public. Dar o discuție pe marginea dramaturgiei contemporane – la care ar

fi binevenită participarea criticii literare – ar descoperi în mod cert multe adevăruri, perspective, șanse demne de a fi tratate cu toată seriozitatea”. □ Marius Robescu, *Condiția genului*: „Aflându-mă în câmpul teatrului numai ca observator, înclin spre părerea celor care-i cântăresc evoluția în urma altor genuri, a poeziei în orice caz. E drept că nu avem nume mari care să aparțină în exclusivitate dramaturgiei așa cum aparțin poeziei sau prozei. Dar trebuie să constatăm totodată efortul tenace care o caracterizează, mișcarea ei, dacă nu constantă, orientată oricum spre punctul de realizare. Trebuie să recunoaștem, de asemenea, că teatrul e o artă dificilă. După unii, chiar cea mai dificilă. Greutățile învinse îi vor spori strălucirea când momentul către care aspiră nu de azi de ieri va veni în sfârșit. El pare, ca niciodată, aproape”. □ Paul Everac, *Despre esențial în dramaturgie*: „Totuși dramaturgul vremii noastre nu e chemat la indiferent ce. El e chemat, ca slujitor al unei comunități date, la esențialul acestei vremi, adică la esențialul progresist. El trebuie să facă artisticește dovada că societatea, în întregul ei, e răscolită de forțe care o împing spre progres, spre abolirea inegalității și inechității, spre o anumită omogenizare prin dreptate făcută celor mulți și activi, a celor care pot construi și se cuvine deci să beneficieze de fabricitatea lor. [...] Am povestit schema piesei mele *Acord* scrisă pentru Teatrul Național din București. Confruntarea aceasta, ca orice confruntare între două sisteme, mentalități și moralități, mi se pare, de asemenea, dintre lucrurile esențiale ale investigației dramaturgice și m-aș bucura s-o văd tradusă în act teatral”. ■ Ștefan Aug. Doinaș scrie despre *O natură lirică: Tudor George*, notând apariția a două volume: *Imnuri olimpice* (Ed. Stadion) și *Parfumul timpului* (Albatros): „Ca-n toate manifestările unei adevărate naturi, la Tudor George vâna de metal nobil – acel personal amestec de paradisiac și infernal, de candoare și oroare, de libertate și siluire – trebuie căutată în ganguri sumbre și întortocheate, sub munți de minereu verbal”. ■ Alexandru Ivăsiuc semnează *Friedrich Engels*: „Comemorarea lui Engels deci este un prilej de a ne pătrunde încă o dată de acest spirit revoluționar al gândirii sale. Nu numai tezele sale – formulate sub semnul istoricității și al unui anumit stadiu de dezvoltare a științei – sunt importante, ci și «necruțătorul» spirit al adevărului său, ce nu poate fi rupt de practica socială, de acțiunea revoluționară de eliberare a societății. Recitindu-l pe Engels, cu acest prilej, lectură oricând profitabilă, nu ne gândim numai la unul dintre clasicii socialismului științific, ci primim un puternic imbold de a ne îndrepta spre condițiile concrete ale edificării socialismului în România, la marile mutații care se petrec în țara noastră, ca și în întreaga lume, mutații spre care trebuie să fim în permanență deschiși”. ■ Șerban Cioculescu publică în *Breviar* a doua parte a textului său despre volumul „*Istoria teatrului în Moldova*”. ■ Sub semnătura M.G. citim despre *Teatrul și poezia lui Al. Voitin*: „O cuprinzătoare cercetare critică și de istorie literară a celor trei cicluri din creația de până acum a lui Voitin – poemele, pamfletele social-politice și piesele de teatru – ar fi binevenită, ca o justă re-

flectare a interesului arătat de cititori și de spectatori acestui autor modest, discret, dar de o certă și superioară valoare, în literatura noastră militantă”. ■ Ion Lăncrănjan publică, „în virtutea dreptului la replică”, *Câteva precizări*: „Nu doresc să intervin în discuția care se poartă în momentul de față în jurul ultimei mele cărți, *Caloianul*, apărut acum patru luni de zile la Editura «Albatros». Doresc, deocamdată, să fac câteva precizări în raport cu unele inexactități strecurate în unele cronici literare, nu din reavoință, bineînțeles, ci pentru că așa se întâmplă uneori, se mai greșește...”. Sunt citate două cronici literare: una, semnată de Valeriu Cristea, apărută în „România literară”, și a doua, semnată de Mihai Ungheanu, și publicată în „Lucafăru”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Roman și substanță*, o cronică literară la *Miezul și coaja* de Corneliu Ștefanache (Junimea, 1975): „Dificultatea pentru Corneliu Ștefanache în momentul de față nu e de a scrie un roman bun, curat, plauzibil în linii mari, care conține observații sociale și morale interesante, ci tocmai aceea de a-și duce la limită propriile premise, radicalizând viziunea psihologică, de a stoarce totul până la epuizare din personaje, din contradicțiile lor, din situațiile zugrăvite. Pe scurt, de a rezista tentației către facilitate (*deus ex machina!*) alegând nu soluția cea mai «practică» (și inevitabil moralizator-sentimentală), ci soluția cea mai adevărat umană, care este singura valabilă artistic”. ■ Citim recenzii: □ Mircea Constantinescu scrie despre *Viața pe rod* de Octavian Voicu (Junimea, 1975): „Tonul direct, confesiv servește discursul poetic dând aparența naturalității. Evident însă că sinceritatea unei confesiuni nu se tălmăcește direct prin artă, de unde și speranța că, în volumele viitoare, poezia lui Octavian Voicu «va rodi» mult mai consistent, mai original”. □ Virgil Mazilescu notează apariția antologiei *Balada Locului*, în traducerea lui Stelian Gruia, antologie în care sunt publicate versurile lui Ivan Covaci, Mikola Corsiuc, Corneliu Irod, Mihailo Mihailiuc și Mihailo Nebeleac, poeți ucraineni din România (Kriterion, 1975): „Desigur, s-ar putea spune mult mai multe despre aceste cinci voci poetice distincte, în plină formare, dar spațiul nu ne permite. Să nu uităm, totodată, că «o poezie tradusă este fața necunoscută a lunii», cum scrie Ion Horea în al său cuvânt-înainte”. □ În *Poezia – act de cunoaștere*, Dana Dumitriu scrie un text-cronică, omagial, marcând ziua de naștere a lui Gellu Naum (65 de ani): „În ultimele sale volume (*Athanor*, 1968, *Copacul-animal*, 1971) maturitatea, experiența au structurat, au echilibrat spiritul rebel al poetului și versurile sale mai noi au ajuns la o expresie mai naturală, mai puțin încrâncenată, violența viziunii nemaialunecând spre jocuri șocante de imagini”. □ Sorin Titel semnează *Fals jurnal de călătorie*, o prezentare a recentului volum publicat de Mircea Horia Simionescu (Ed. Sport-turism, 1975): „*Răpirea lui Ganymede* este de fapt un fel de manual de călătorie; ni se spun adică o mulțime de lucruri despre felul cum trebuie să călătorim și ce trebuie să facem pentru ca această călătorie să fie spre folosul nostru”. □ G. Dimisianu publică *O viziune integratoare*, o recenzie la volumul *Starea lirică* de Vasile Nicolescu (Emines-

cu, 1975): „Vasile Nicolescu e dintre spiritele care privesc artele în conexiunile lor naturale, prea adeseori ignorate, de multă vreme câștigat la o astfel de perspectivă fecund integratoare. Interesul eseurilor lui îl aflăm și în acest oportun demers pe care prea puțini sunt pregătiți să-l întreprindă”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu *Retroproiecție*, o prezentare a volumului *Zilele și nopțile inginerului Radu Hagiu* de D.M. Bucur (C.R.): „Lipsa de experiență ar putea constitui o explicație dar, ca să fiu sincer, șansele de a fi acesta motivul mi se par foarte mici. Oricum, pentru o mai corectă concluzie, să așteptăm recidiva literară a prozatorului”. ■ Revista comemorează 80 de ani de la nașterea lui *Victor Ion Popa*, publicând un text semnat de Ion Zamfirescu. ■ În *Prezențe românești* citim fragmente din publicațiile „Trybuna Ludu”, 2 iulie, „Życie Warszawy”, 1 iulie, „Życie Literackie”, 13 iulie, despre „*Matca*” de *Marin Sorescu* (*Teatrul Mic*) la *Teatrul Națiunilor*. ■ Versuri semnează: George Suru (*Noaptea semințelor*), Mariana Andrei (*Am vorbit cu iarba...*; *Dimineață de august*), Gabriela Melinescu (*Fratele meu*; *Rugul promis*; *Femeie și bărbat*; *Ursa Mayor*), Nicolae Dragoș (*Casa bătrână*). □ Din proză citim *Povestea sirenei* de Pan Izverna. □ În traducerea lui Darie Novăceanu citim un fragment din *Toamna patriarhului* de Gabriel García Márquez. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Unicat*.

8 august

● [„**România liberă**”, nr. 9576] Nicolae Balotă semnează articolul *Critica literară – o disciplină formatoare*, accentuând că pe „tărâmul educației estetice a maselor” și ținând cont de principiile marxism-leninismului, critica literar-artistică „are de îndeplinit rolul, plin de răspundere, al unei înalte școli”.

● [„**Scântea**”, nr. 10 253] În *Scriitorii despre actualitatea socialistă a țării* Ioan Grigorescu publică „*Mișcă-te Costică!*” și... *s-a mișcat pământul*. ■ Citim două prezentări de carte: □ Voicu Bugariu prezintă *Rămâne pururi vatra* de Mihai Beniuc (Albatros): „Volumul de versuri al lui Mihai Beniuc dovedește în mod convingător, o dată mai mult, că încrederea poetului în forța poeziei izvorăște din credința neșrămutată în puterea infinită a poporului român, în nemărginita sa dragoste de patrie”. □ Mircea Zăciu scrie despre *Artă și ideal* de Ion Dodu Bălan (Ed. Eminescu): „Omniprezența culturii, sarcinile ei patriotice, modelatoare de suflet, constituie preocupări importante, cărora autorul le consacră o secțiune specială în recenta sa carte. În acest cadru, pe care singur și-l descrie cu fixarea exactă a tuturor reperelor problematice, comentariul creației «la zi» ocupă un loc preponderent. De la scriitorii consacrați ai contemporaneității – Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Eugen Barbu, Horia Lovinescu ș.a. – atenția criticului se oprește cu egală pasiune și asupra confrăților săi de generație, poeți și critici, esești sau critici literari, dramaturgi ori lexicografi”. ■ Aflăm că *Tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu i s-a conferit titlul de profesor universitar extraordinar al Universității Naționale Autonome din Mexic*.

• [„Contemporanul”, nr. 32] În cadrul rubricii *Jurnal de lector: sensul unei acțiuni critice*, Dumitru Micu se referă la cartea Ilenei Vrancea, *Confruntări în critica deceniilor IV-VII*: „Astfel concepută, cartea urmărește acțiunea ideilor lui Lovinescu ale... discipolilor săi în confruntările ei, pe parcursul a patru decenii (IV-VII), mai întâi cu mișcările ideologice de dreapta, apoi – în anii noștri – cu manifestările criticii de orientare marxistă. Implicit, cercetarea operează o secțiune transversală nu doar în istoria literară, ci în întregul climat ideologic al deceniilor în cauză, restituind adevărata înfățișare multor fapte rău cunoscute sau prezentate adesea denaturat. Expunerea e ghidată, natural, de un punct de vedere, datele comunicate având funcția de a-l valida, de-a asigura interpretării un suport cât mai rezistent”.

• [„Cronica”, nr. 32] Editorialul redacțional stă sub semnul Conferinței de la Helsinki, poartă titlul *Un apel la rațiune, o chemare la acțiune* și are ca motto un citat „Din cuvântarea președintelui Nicolae Ceaușescu la tribuna Conferinței general-europene”: „Punând semnătura pe documentele consacrate securității și cooperării în Europa, consider că ar fi deosebit de util să ne luăm angajamentul solemn de a asigura continuarea fermă a cursului destinderii, excluderea definitivă a războiului din viața Europei și a planetei noastre, din viața tuturor popoarelor. Să nu precupețim nimic pentru ca pacea, prietenia și colaborarea între popoare să triumfe pe întregul glob pământesc!”. ■ Mircea Mancaș scrie despre *Literatură și autenticitate*: „Caracterul «actualității» literaturii nu poate fi însă redus la tema sau fragmentul de viață, pe care scriitorul și-l alege din realitate și la «ornamentarea» lui cu unele aspecte caracteristice. O asemenea modalitate de tratare literară nu ar avea capacitatea de a reda esența lumii socialiste și nu ar putea exprima un mesaj de înaltă valoare umanistă. Căci nicio temă – oricât de sugestivă și valoroasă ar fi ea în sine – nu poate imprima operei caracterul de autenticitate, dacă nu vom descifra în ea perspectiva revoluționară, sensul dialectic al dezvoltării sociale, procesul intim al formării conștiinței omului nou. Sub acest raport, nu cred că apare undeva în literatură, cu mai multă consecvență, eroismul ce implică curajul moral în confruntarea cu realitatea, ca în piesa lui Titus Popovici: *Puterea și adevărul*, în care marea însușire a «condiției umane» este aceea de a recunoaște drepturile rațiunii alături de pasiunea fierbinte a acțiunii constructive imediate. Exemplele se pot multiplica. Am sentimentul că imaginea modernă a diluviului din *Matca* lui Marin Sorescu – cu toate contrastele de umoare a dialogului ei ce alternează între tragicism și umor – e o afirmare a forței morale a omului contemporan, eliberat de tutela apăsătoare a destinului și stăpân pe conștiința propriei sale valori, a eroismului în lupta pentru a asigura «matricea» generatoare de viață. Astfel de teme, tratate cu incomparabilă înțelegere a sensului contemporan al umanismului, depășind de departe comunicarea simplă și directă a reportajului, pot atinge valori culminante în literatura actualității în lupta pentru asigurarea comportării etice în societate, ca și în înfruntarea cu vitregia sau

calamitățile naturii se definește eroismul omului nou, constructor al unei lumi libere și demne. Ceea ce de fapt constituie mândria și valoarea morală a epocii noastre pe planul creației artistice și literare a contemporaneității”. ■ Liviu Leonte semnează cronică literară la *Junimea și junimismul* de Z. Ornea: „Ar merita o discuție și referirile la polemicile Junimii, la prezența junimismului în viața politică, cu personalitățile sale dintre care iese în evidență P. Carp, la criticii, care au urmat situații (și sub influența tezelor lovinesciene) într-o arie de epigonism până la cea de a doua generație, deși unii ar fi putut beneficia de un tratament mai generos (lui Duică nu i se recunosc nici măcar calitățile de comparatist). Observații se mai pot face și una din cele care sper să nu se interpreteze ca o șicană dăscălească, privește absența unui capitol concluziv capabil să extragă din carte elementele definiției pentru întregul curent integrat în istoria culturii românești. Oricum meritele de cercetător ale lui Z. Ornea pot primi cele mai bune aprecieri atât sub raportul documentării cât și sub acela, mai dificil, al capacității interpretative”. ■ Gr. Țugui scrie despre *Stelele cardinale*, esul lui Șt. Cazimir despre poetica eminesciană: „Într-o viziune modernă și discret polemică, autorul reliefează câteva din coordonatele majore ale poeziei eminesciene și anume pe acelea care, prin frecvență și profunzime a semnificațiilor, îi asigură unitatea, acea «coeziune suverană» ca marcă a genialității. Pentru Șt. Cazimir, Eminescu e același în oricare din momentele afirmării sale, cu condiția ca opera lui să fie privită, din unghiul motivelor dominante, constituite ca elemente fundamentale ale metaforelor-cheie”. ■ În *Mențiuni critice* Nicolae Turtureanu publică *Moderato Cantabile*, o recenzie la trei volume: □ *Somnul de prisos* de Veronica Galiș (C.R.): „Vagi influențe din poeți actuali la modă (influențați la rândul lor de poeți care au fost la modă) – a se vedea în acest sens poema *Iubitul meu pe lume-i parfum ca o durere* –, precum și un număr de versuri scrise, parcă, dintr-o prematură rutină atestă că poezia Veronicăi Galiș se află în plină decantare”. □ *Ardere* de Dionisie Duma (Ed. Litera): „Jocul contrastelor, trecerea anotimpurilor, nostalgia rodului sunt temele cele mai fertile ale lui Dionisie Duma care în poezii precum *Fruct de oră*, *Invocație*, *Joc de iarbă*, *Gâtul lebedei negre*, *Portret de câine* demonstrează virtuți lirice nepuse suficient în lumină în această carte de debut”. □ *Poemele verii* de Nicolae Tudor (Ed. Litera): „Dacă la Dionisie Duma spiritele tutelare sunt invocate mai mult din nevoia unei autorități livești care să dea un gir simbolic demersului poetic, fără a-l subjuga, la Nicolae Tudor, modelul transparent din text. Cred că acest model nu trebuie căutat prea departe, la origini, influența fiind mediată”. ■ Gloria Lăcătușu realizează un interviu *Cu academicianul Iorgu Iordan*: „– *Îmi dau seama după aspectul încăperii în care ne aflăm; vă plac tablourile, cărțile de tot felul. Care este tabloul preferat, care este cartea preferată?* – La întrebarea aceasta este greu de răspuns. În ce privește tabloul preferat pot răspunde foarte prompt: nu există în colecția mea. Un tablou preferat, ar fi unul de Luchian care mi se pare cel mai mare pictor al

nostru, în calitatea sa de colorist. Am văzut un mic tablou – flori, și privind acest tablou, nu știu cum, în ce poziție, am avut o zecime de secundă impresia că în mijlocul uneia dintre flori, acolo unde se găsește ginoceul, este un minuscul bec electric. Senzația aceasta n-am uitat-o și n-am s-o uit niciodată. Pe urmă aș adăuga tabloul lui Phoebus, un pictor mai puțin cunoscut, însă am fost foarte bucuros că acum câțiva ani i s-a asigurat o expoziție retrospectivă și eu am dat și acest tablou al meu, este o biserică din București, și-mi place pentru că mi se pare că îndeplinește toate condițiile, n-aș putea spune care sunt condițiile, pe care omul în măsura în care poate să le detecteze, cum se spune, numai le simte, însă nu-i în stare, nefiind de specialitate, să le și explice, să le descompună. Pe urmă aș adăuga portretul făcut în creion lui Ibrăileanu după o fotografie de către pictorul Steriadi. Aș putea să vă spun că și în ceea ce privește literatura... – *Tocmai vroiam să vă întreb care este preferința dv. în domeniul literaturii beletristice?* – ...deci, că și în ceea ce privește literatura, îmi place foarte mult romanul *Adela* al lui Ibrăileanu. Deși – este foarte greu de spus care este cartea cea mai dragă pentru că sunt mai multe. – *Despre Dante și Cervantes ați scris, despre Eminescu, Creangă și Caragiale de asemenea.* – Bine. Îmi sunt dragi mai întâi unele cărți de specialitate: *Originea românilor* a lui Alexandru Philippide. – *Ați scris și despre aceasta.* – Două volume foarte grele în toate sensurile, grele de conținut, ca muncă, ca elaborare spirituală și grele de citit. De aceea, îmi permit să adaug că nu prea sunt citite aceste două volume. Am constatat totuși, că în ultimii ani, de când se lucrează la *Tratatul de istorie a limbii române*, sub egida Academiei, lingviștii neieșeni, printre ei unii cu foarte mare autoritate, și mai vârstnici, au început să-l descopere pe Philippide. Dar ar mai fi multe de spus...”. ■ Mircea Dragomir scrie despre *Imperativul inițiativei*: „Activitatea pe care o desfășoară oamenii, munca astăzi, atât de complexă și dinamică, impune ca una din pârgurile accelerării progresului. în mod necesar și obiectiv, imperativul inițiativei. Pentru omul nou, constructor al socialismului și comunismului, inițiativa este una din exigențele esențiale ale spiritului revoluționar. Practic, spiritul revoluționar presupune inițiativa ca un implicat al realității sale, încât putem vorbi și trebuie să vorbim de necesitatea existenței unui adevărat *spirit revoluționar al inițiativei*”. ■ Zaharia Sângeorzan publică, în *Teme sadoveniene*, textul *Muntele*, o analiză a povestirii *Bulboana lui Văliinaș*. ■ În *Figuri din trecut*, Stela Iancu scrie despre *Ana Conta-Kernbach*, sora filozofului Vasile Conta. ■ Din *Moment* reținem: □ *Concursul de poezie pentru debut în volum al Editurii „Dacia”*: „În vederea stimulării și promovării tinerelor talente, Editura «Dacia» instituie concursul de poezie pentru volumele de debut. Concursul are drept scop publicarea acelor poezii care, prin mesajul și ținuta lor artistică, exprimă realitățile contemporane ale patriei și contribuie la educarea cititorilor în spiritul ideilor nobile ale umanismului socialist, ale Programului Partidului Comunist Român, de edificare a socialismului și comunismului în țara noastră.

Manuscrisele vor fi expediate editurii în două exemplare dactilografiate, până la data de 15 octombrie 1975 și vor purta mențiunea Pentru concursul de debut al editurii «Dacia». Manuscrisele vor fi trimise într-un plic închis, purtând un motto. Același motto trebuie să fie reprodus pe un alt plic, ce va conține numele autorului, adresa și câteva date biografice, acest plic urmând a se deschide numai după stabilirea câștigătorilor concursului. Redactorii de specialitate vor face o preselecție a acelor manuscrise care, prin calitățile lor, merită să fie propuse atenției juriului. Juriul, alcătuit din critici și scriitori, personalități ale literaturii noastre de azi, va acorda trei premii, constând în publicarea volumelor și plata drepturilor de autor, în funcție de valoarea lucrării, conform legislației în vigoare. Rezultatele se vor anunța până cel târziu la data de 15 ianuarie 1976, iar volumele premiate vor fi publicate până la sfârșitul lunii decembrie a aceluiași an. Manuscrisele nereținute pentru publicare nu se înapoiază”.

□ Hertha Perez scrie despre *Simpozion Thomas Mann*: „Orașul München a fost, de curând, gazda Simpozionului Internațional Thomas Mann, organizat cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea marelui scriitor german. Alegerea orașului gazdă nu s-a făcut la întâmplare: născut la Lübeck, acum 100 de ani, la 6 iunie, Thomas Mann și-a petrecut numeroși ani în capitala Bavariei. Aici se stabilise – după moartea tatălui – mama sa cu cei trei frați mai mici. Aici, la München, a cunoscut-o pe Katia Pringsheim, fiica profesorului münchenez de matematică Alfred Pringsheim, aici și-a început drumul spre glorie, de aici va lua, în 1933, calea exilului. Au participat numeroși oaspeți, printre care Katia Mann, văduva scriitorului, în vârstă de 93 de ani, rămasă tânără ca potență spirituală, după cum atestă și cartea ei memorialistică publicată în 1974 sub titlul *Amintirile mele nescrise*, apreciată de exegeți drept «cea mai frumoasă, spontană, irezistibilă și captivantă carte despre Thomas Mann» ce s-a scris până la data respectivă; a fost apoi prezent și Golo Mann, fiul lui Thomas Mann, savant de reputație mondială cu contribuții mai cu seamă în domeniul istoriografiei (a publicat, între altele, o carte despre Wallenstein, definită de numeroși critici drept una din cele mai importante contribuții din domeniul istoriografiei moderne). Au fost, de asemenea, prezenți specialiști din nouă țări, care au susținut în 6 zile 38 de comunicări, informațiile curgând prin două canale – cele două secții ale simpozionului. Semnalăm prezența unor scriitori și critici prestigioși ca: Peter de Mendelssohn, președinte al Academiei de Arte Frumoase din Bavaria, autorul recent apărutei scrieri biografice *Vrăjitorul*, operă de proporții monumentale, numai primul volum, care urmărește viața lui Mann până în 1924, însumând 1200 de pagini; Benno von Wiese, decanul germanisticii din R.F. Germania, Klaus W. Jonas, profesor la Universitatea din Princeton, reputat bibliograf, prof. univ. dr. Hubert Ohl, Claude David de la Sorbona, Tsunekazu Murata din Japonia, Gheorghii Gulia, scriitor din Uniunea Sovietică și mulți alții. Simpozionul a fost deschis de profesorul dr. Hans Maier, ministru de stat bavarez pentru artă și cultură precum și de Georg

Kronawitter, primarul Munchenului, după care a urmat discursul festiv inaugural rostit de Peter de Mendelssohn (*Un scriitor la München*). În tratarea temelor s-a pornit, în general, de la specificul operei lui Thomas Mann și de la locul ce-i revine în ansamblul literaturii mondiale, reușita întâlnirii explicându-se prin pertinența unui mare număr dintre referate, fapt care a permis formularea unor concluzii întemeiate pe premise temeinice. Din cele ce am putut prinde în avalanșa unei cantități de informație uneori greu de stăpânit, s-a reliefat, între altele, referatul lui Erich Heller, *Dr. Faustus și anularea celei de a Noua Simfonii*. Heller a vorbit despre modul în care Thomas Mann reînvie mitul faustic, precizând valoarea simbolică a cărții, felul în care autorul întruchipează, vădind o inepuizabilă capacitate de înnoire a formelor, în limitele unei tematici de bază neschimbate, destinul poporului său și, totodată, destinul epocii. Peter Putz, profesor la Universitatea din Bonn, și-a dezvoltat apoi comunicarea *Înrâurirea asupra literaturii germane contemporane*, argumentând convingător că esența creației poetice a lui Thomas Mann găsește un ecou puternic și în perioada postbelică, menținând viu idealul scriitorului-cetățean. Cu dezinvoltură și un temperament de admirat având în vedere vârsta referentului, celebrul Gottfried Bermann Fischer, de la editura Fischer, a evocat în referatul *Vremuri agitate* momente ale legăturii sale de prietenie și ale colaborării îndelungate cu Thomas Mann. Referatele s-au ocupat în majoritatea cazurilor de romanele *Dr. Faustus* și *Muntele Vrăjit*, de probleme de limbă și stil, precum și de aspecte ale receptării operei lui Thomas Mann în străinătate (Thomas Mann în Uniunea Sovietică, în Franța, Suedia, Japonia și S.U.A.). Au fost oarecum neglijate, în schimb, alte sectoare importante ale activității lui Thomas Mann, de pildă contribuțiile sale în domeniul prozei scurte. Discuțiile care au urmat după fiecare referat au fost interesante, deși au purtat în unele cazuri, destul de vizibil, amprenta momentului festiv; ele ne-au sugerat completări cu privire la circulația și receptarea operei lui Thomas Mann în România, la structura scrierilor sale românești și, în fine, la specificul prozei sale scurte. Am arătat, între altele, că Thomas Mann considera genul scurt drept o excelență școală de maturizare artistică prin care se ajunge la lărgirea ulterioară a câmpului de observație, la organizarea materialului faptic în planuri multiple. Mann scrie primele sale nuvele *pour se faire la main*, pentru a dobândi meșteșugul necesar unei construcții compoziționale mature și dense ca romanul”. ■ L. Volovici semnaleză apariția *Un dicționar al literaturii române în Polonia*, intitulat *Mały słownik pisarzy rumuńskich (Mic dicționar al scriitorilor români)*, alcătuit de Halina Mirska-Lasota, Editura Wiedza Powszechna: „Fără îndoială, dicționarul scriitorilor români al Halinei Mirska-Lasota înseamnă un eveniment în relațiile literare româno-polone și izbuteste, chiar și în limitele unei lucrări cu caracter preponderent informativ, să compună o imagine vie asupra literaturii noastre”. ■ Versuri semnează Adi Călin (*Locul și Patria; Neamului meu*), Eliza Popescu (*Fântâni; Ecou de vânatoare*), Dominic Stanca (*Orașul; Din tot ce-a fost*),

Emil Nicolae (*Patria doar; Constelația grăului; Rostirea unui fluture-n lumină*), Tamara Pintilie (*Fiu al apusului*). □ Magda Ursache semnează *Bătălia pentru lumină*, un reportaj despre Stejaru. □ Ion Vergu Dumitrescu prezintă *Cenaclul „I.L. Caragiale” – Ploiești*, alăturând notei creația literară a membrilor: Ion Vergu Dumitrescu (*Iulie vine pe-o cărare*), Emilian Luncașu (*Anotimp suprem*), Romea Cantemir (*Muzeu de istorie*), Traian Bălăceanu (*Cealaltă parte*), Nicolae Alexandru (*Sisif căzut*), Nicolae Stanciu (*Anotimp*), Dorel Trifu (*Cum*). □ În traducerea lui Al. Călinescu apare a doua parte din studiul inedit al lui Tzvetan Todorov, intitulat *O sărbătoare ratată: retorică*.

● [„**Orizont**”, nr. 32] Nicolae Țirioi își dezvoltă observațiile exegetice referitoare la poezia lui Al. Jebeleanu (volumul *Peregrinări terestre*, Facla, 1975) într-o cronică omonimă. ■ I. Cheie-Pantea pune în centrul profilului său literar pe George Munteanu, cu stop cadru pe lucrările *Atitudini* (1966) și *Hyperion* (1973), un critic literar și eminescolog cu vocație, impunându-se ca fiind „printre cei mai avizați cercetători ai literaturii noastre clasice”. ■ Ne întâmpină poeziile lui Pavel Bellu, Aurel Gr. Zegreanu, Gheorghe Azap, pe pagina a patra, iar, la proză, o schiță a lui Emil Șain, *Poșeta*. ■ Marcel Pop-Corniș scrie un lung comentariu despre prozatorul american Kurt Vonnegut, din cadrul literaturii „underground” (articolul *Kurt Vonnegut, sau despre avatarurile genului romanesc*).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 244] *Limbajul viziunii balcanice (un argument excepțional)* de Dan Mutașcu, în Isarlâkul lui Mateiu Caragiale și în cel al lui Ion Barbu, convergente în anumite puncte, divergente în altele: „G. Călinescu în a sa *Istorie...* pe care i-o cităm atât de des, cu instinctul său infailibil, decreta cu farmec electrizant și greu de imitat al «balcanismului literar» rara savoare a limbajului balcanic pe care-l eticheta, cu drept cuvânt: «bogat, gras, amestecând elementele culte cu argoul chefliilor». [...] Elogiat de înșiși I. Barbu, G. Călinescu, Eugen Barbu, și criticat, de pildă, de Al. George, cu un spirit de contradicție demn de o cauză mai bună, limbajul viziunii scriitoricești balcanice e și în opera lui Mateiu și în cea a lui Ion Barbu un argument excepțional. El definește, demască, provoacă, vrăjește, intrigă, persecută memoria”. ■ H. Zalis trasează câteva aspecte ale noțiunii de *Generație literară*: „Cine crede că pleiada de robuste talente ivită după 1960 și-ar fi găsit matca fără luminile și fără aderența necesară la laboratorul artistic [al predecesorilor Argezi, Blaga, Barbu, n.n.] greșește. [...] Originalitatea multor poeți tineri sau în curs de maturizare jubilează astăzi numai după ce s-a verificat pe drumurile acoperite de meditațiile, durerile, tenacitatea, dislocările și regăsirile puternicilor învingători care i-au precedat. Altminteri, versul plăcut la lectură al lui Leonid Dimov ar fi sunat mai facil în ritualul lui ceremonios, cel al lui Nichita Stănescu mai puțin concentrat, al lui Ioan Alexandru epigonic tocit. [...] Legenda pusă în circulație, potrivit căreia Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Ion Gheorghe, Marin Sorescu ș.a. s-ar fi născut prin generație

spontanee netezește de fapt drumul neîncrederii în versul lor. De fapt, aceștia și alții ca ei datorează enorm asimilării lecției de înaltă, severă exigență față de cuvânt, cum le-a fost oferită, ca învățăcei, de iluștri dascăli. Când ea a fost primită întocmai, rostirea n-a suferit de pe urma ostentației sau a superficialității. Mi se pare îmbucurător că intuiția și luciditatea, unite cu înzestrarea și tensiunea proprie, i-au ținut departe, în atâtea rânduri, de limitare, de facilitare”.

9 august

• [„România liberă”, nr. 9577] Radu Popescu scrie despre *Morala criticii de artă și literatură*, domeniu asupra căruia „tovarășul” Nicolae Ceaușescu „s-a aplecat” în raportul Congresului al XI-lea, notând că trebuie „căutată valoarea”, separând-o de pseudo-valoare, dar că aceasta „nu poate fi decât una, cea marxist-leninistă. Credița ei nu poate fi decât una: cea comunistă”.

• [„Scânteia”, nr. 10 254] Al. Dima semnează *Obiectivitatea, substanța ideologică și argumentul în critica literară*: „Ampla dezbatere, de câțiva ani neîntreruptă, a problemelor criticii literare și artistice își are desigur un îndoit izvor: pe de o parte, în insatisfacțiile pe care aceasta le-a produs și le mai produce încă, pe de alta, în dorința generală a cititorilor de a le vedea cât mai curând remediate. Trebuie să observăm că frecvența acestor discuții nu caracterizează numai mișcarea noastră literară ca pe un simptom specific al ei. [...] Socotim că trebuie reținut, mai întâi, ca pe o poziție câștigată și care trebuie să devină axiomatică, respectul față de structura operei literare privită ca o sinteză emotiv-intelectuală a unei viziuni despre lume, ca atitudinea ideologică, stimulatorie a progresului social. Faptul ar părea, la prima vedere, elementar, dacă nu ne-am izbi încă, de numeroase ori, de valorile subiectivismului și impresionismului. Într-adevăr, în unele dintre studiile critice apare tendința de a nu se pune accentul pe operă, ci pe răsunsetul acesteia în cuprinsul personalității specifice a celui care o comentează. De la fidelitate s-a trecut, cu grație, spre infidelități față de fenomenul literar, ca și cum cititorul n-ar fi interesat – în primul rând – de valorile proprii ale operei, ci doar de talentul și capacitatea de pătrundere a criticului. [...] Se înțelege că obiectivitate nu înseamnă neutralitate ideologică sau estetică și că cea mai superficială privire asupra menirii criticului nu-l poate desprinde de ambianța lui socială din care izvorăște și către a cărei propășire tinde. E cazul să se vorbească de aceea despre funcțiunile propulsoare ale criticii, de forța pe care o reprezintă în dinamica socială, de răspunderile stringente legate de oficiul ei, de magistratura nobilă pe care o afirmă. Să mai observăm că există anume metode ale criticii de care și unii dintre criticii noștri s-au apropiat în ultima vreme și care cultivă închistarea în cercul restrâns al operei, în structura ei internă. E vorba anume de acele analize intrinseci care, rupând opera de mediul care a generat-o și către care de fapt se îndreaptă, discută doar aspectele ei existențialiste, structuraliste în

sens restrâns sau chiar psihanaliste. Desigur, fiecare din aceste metode își are valabilitatea ei, dar nu e cazul să le anexăm integral înainte de a le filtra prin spiritul critic al concepției științifice. Dezbaterile cu privire la critică au neglijat apoi – socotim – faptul că unul din obiectivele principale ale acestora constă în descoperirea și caracterizarea originalității operei. Pentru a o defini, operație de altfel plină de dificultăți, se impune cel puțin o cercetare istorică sumară a fenomenului literar comentat prin perspectiva genului și speciei respective. Nu putem într-adevăr determina această originalitate decât prin comparație cu scrieri analoge create mai înainte și care reprezintă stadii ideologice și estetice ce se cer depășite. Fiindcă, împotriva unor opinii, există și un progres în concretizarea valorilor artistice asupra căruia nu se insistă îndeajuns. Prin originalitate nu înțelegem însă numai această depășire istorică, ci și descoperirea unor noi mijloace artistice prin care realitatea contemporană poate fi cuprinsă mai adecvat și mai expresiv. O astfel de procedare izbutește cu atât mai mult cu cât scriitorul se îndreaptă, cu mai concentrată atenție, asupra momentului social actual pe care-l trăiește. S-a vorbit de aceea îndelung despre necesitatea contemporaneității operei și cu drept cuvânt, dar poate nu s-a accentuat îndeajuns faptul că această orientare duce, în fond, la un proces mai artistic de concretizare prin contactele susținute cu realitățile sociale. Deducem deci că aspectul actualității servește și valoarea estetică a operei. Am mai dori, în sfârșit, să mai relevăm încă una din erorile criticii. Ne referim anume la unele încercări de afirmare categorică a unor judecăți critice fără aparatul demonstrativ însoțitor. Opera apare dintr-o dată elogiată sau tot atât de spontan negată cu o argumentare minimă, încât cititorului îi lipsește orice reazem de formare a convingerii sale. După cum se știe, critica înseamnă, încă din antichitate, «judecată», și un astfel de act solicită în mod necesar o prezentare amplă și onestă”.

• [„Flacăra”, nr. 31] În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Medicina anului 2000*. □ Niculae Stoian publică poezia *Chezășie*. □ George Arion publică tableta *De cine vă aparăți tovarășe Domișan?* □ În suplimentul *Racul* (69), Teodor Mazilu scrie *Nasul și rolul lui în viața morală a individului*.

• [„Luceafărul”, nr. 32] În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion semnează textul *Fauni și mașini*: „Într-un cerc universitar se discuta recent despre invazia faunilor în literatura română actuală, în defavoarea mașinilor, semne, totuși, ale civilizației pe care ne străduim s-o construim aici, la gurile Dunării. De ce, zicea îngrijorat un confrate, atât de mulți fauni, duhuri ale pădurii, atâtea mituri neguroase în poezie și atât de puține simboluri ale existenței moderne? Poetului român îi place să trăiască într-o iluzie. El stă într-un bloc modern, se bucură de confortul civilizației, călătorește cu mașina, merge la bar etc., dar când scrie începe să viseze fauni și cerbi. Conservatorism, incapacitate de a cuprinde semnul unei existențe în care s-a instalat, totuși, atât de solid?”. ■ Dan Zamfirescu, în *Eminescu și vasalitatea opiniei critice*, polemi-

zează cu ideile lui Nicolae Manolescu exprimate în recenzia din „România literară” la volumul lui Constantin Noica, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*: „Să fie oare aceasta realitatea? În primul rând, o impresie generală asupra cărții lui C. Noica nu dă nicăieri loc sentimentului că avem de-a face cu opera unui idolatru. Nimic din exagerările ridicole combătute cândva de G. Călinescu în capitolul *Cultura* din vol. II al *Operei lui Mihai Eminescu* nu se poate întâlni aici, afară de cazul în care întreaga idee pe care și-a făcut-o C. Noica despre Eminescu, și pe care ne-o propune, este socotită neconformă cu realitatea și întâmpinată într-o stare de *alarmă a spiritului critic*. Problema nu mai este dacă C. Noica a reușit sau nu să ne convingă, ci dacă suntem sau nu dispuși să acceptăm un alt Eminescu decât acela cu o *inteligentă mijlocie* și o cultură excepțională pentru un poet, dar destul de relativă când îl privim pe același om prin unghiul unor specialități științifice. Este tocmai problema ridicată de G. Călinescu în capitolul citat, la care N. Manolescu subscrie, dintr-o mai veche înclinare spre vasalitate față de decretul marelui critic, respingând încercarea lui C. Noica de a revizui această imagine care tinde să capete autoritatea unei dogme. Și dacă este așa, atunci este de datoria culturii noastre de azi să-și asume cât mai repede și mai sistematic sarcina de a examina critic și a revizui substanțial o perspectivă care, deși semnată de un genial critic, suferă de unilateralitatea oricărei scrieri polemice și este pasibilă, în consecință, de numeroase corectări”. ■ Ioan Alexandru se situează *În preajma izvoarelor eminesciene*: „Ce ne spune Eminescu ca poet național? Care sunt realitățile ce ni le aduce în față adevărindu-l ca Poetul Patriei sale? În toți marii poeți naționali transapre o rânduială a universului. Acesta ar fi cadrul iar în acest cadru se înscrie realitatea unei Patrii cu ceea ce-i este numai ei specific. [...] El trebuie să devină familiar marilor cosmogonii, să-i devină apropiate toate marile viziuni din graiurile câte au fost și au lăsat semn în istorie, ei trebuie să se simtă acasă în univers, să se miște în civilizațiile și culturile lumii ca de la sine acasă. Eminescu dă de sămburele lumii, dă de slăvita Patrie trecând cosmogonic prin viziunile cele mai profunde...”. ■ Nicolae Ciobanu descoperă *Forme ale baladescului (I)*: „Pentru un poet «de concepție» precum Ștefan Augustin Doinaș problema așezării temelor-pivot ce-i străbat universul poetic în tipare prozodice cât mai adecvate capătă o importanță deloc neglijabilă. Fiind convins că are întotdeauna ceva de spus, poetul porcede de la certitudinea că nu poate fi suspendat niciun moment de mistica formelor. [...] La Doinaș sesizăm un cult constant tocmai pentru «formele» pe care mulți poeți contemporani le repudiază, socotindu-le pe veci împietrite în arheologia literară, le practică extrem de sporadic și mai mult din cochetărie literară. Doinaș e un adept al baladei, al poemului lirico-epic și al sonetului întrucât, la el, atracția pentru «formulă» se dovedește a fi o componentă restructuratoare, în sens larg, atotcuprinzător”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Radu Petrescu, *O singură vârstă*: „Radu Petrescu

are o bună percepție a monstruosului și puternice, în această proză, sunt descrierile cerșetorilor din ușa bisericii. De la elevatul stil intelectual pe care-l arborează în *O singură vârstă* scriitorul știe să treacă firesc la un substanțial limbaj al concretului”. ■ Dorin Tudoran asociază volumul lui Horia Bădescu, *Nevăzutele urse* (Dacia, 1975) cu *Suavitatea poeziei*: „Poet de o remarcabilă suavitate, cultivând muzicalul diafan, Horia Bădescu scrie o poezie erotică pe care elegia o servește în chipul cel mai fericit, atât prin perfecta curgere a versului, asemeni nisipului dintr-o clepsidră..., cât și prin știința evitării momentelor de crispare”. ■ Analizând studiul lui Marin Beșteliu, *Realismul literaturii fantastice* (Scrisul românesc), Paul Dugneanu se întreabă: *O nouă teorie a fantasticului?*: „Abia ultimul capitol *Fantasticul*; gen literar sau categorie estetică tratează, mai îndeaproape, câteva din particularitățile genului sau, dacă acceptăm concluzia autorului, ale acestei categorii estetice. Ne aflăm în fața unui eseu propunând considerații interesante, deschizând unele piese de interpretare, care însă nu le sintetizează și transformă într-o autentică teorie a fantasticului”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul literar al lui Norman Manea: „Cu greu s-ar fi putut prevedea în primele povestiri ulterioara îndreptare a lui Norman Manea către o proză ce, abandonând ca insuficientă narațiunea, coboară în instabilitatea fluxului psihic prin imagini mobile, neîntregi, în schimbare neîncetată a cursului și aspectului; esențial lirică prin material și atitudine, urmărind să vizualizeze tensiunile secrete ale vieții interioare, să lumineze obscuritatea ascunselor vârtejuri... această proză își găsește în romanul de construcție complexă, cu o amplă orchestrație, posibilitatea cea mai firească de împlinire”.

12 august

• [„Scânteia”, nr. 10 256] În contextul *23 August XXXI*, citim reportajul semnat de Petru Vintilă, *Ștafeta siderurgiștilor reșițeni ca o flacără tot mai înaltă*. ■ Sub titlul *Drumul publicului spre teatru, drumul teatrului spre public* Victor Parhon publică însemnări pe marginea stagiunii teatrale 1974-1975.

13 august

• [„România liberă”, nr. 9580] În articolul *A fi la înălțimea imperativelor majore ale societății socialiste*, Boris Buzilă reproduce dialogul purtat cu Edgar Papu despre „critica directoare de astăzi”. Printre altele, intervievatul consideră critica lui Maiorescu „anacronică”, fără „justificare în prezent”, pentru că: „am edificat o societate nouă – socialismul, pregătim faza superioară a acesteia – comunismul”.

• [„Scânteia”, nr. 10 257] Pagina numită *Lumini din lumina marelui August* și dedicată *23 August XXXI* vine cu un colaj de texte, din care reținem reportajul din Cluj-Napoca, *Pe stema cetății: munca înfrățită, inteligența creatoare* de Victor Bârlădeanu și Al. Mureșan, precum și două poezii semnate de Aurel Butnaru (*Spic de aur*) și George Lesnea (*Cunună*).

14 august

• [„Scânteia”, nr. 10 258] În secțiunea dedicată sărbătoririi 23 August, numită *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim două reportaje semnate de Mircea Bunea („*Credeți că a fost ușor?!*”, despre Brăila) și Mircea Radu Iacoban (*Piscurile Călimanilor se... mută*). ■ Mihai Beniuc publică poezia *Un V pe cer...*

• [„România literară”, nr. 33] Editorialul redacțional este intitulat *În spirit revoluționar*: „Apropierea de a 31-a aniversare a Eliberării conferă acestor zile caracterul unui cuprinzător bilanț. Trăim, în toate sectoarele de activitate, de la bărbăteasca și eroica muncă a minerilor până la inefabila cizelare a operelor de artă, a poeziei; de la jerbele de scânteii ale oțelăriilor până la murmurul miilor de pâraie create de irigații; de la foșnetul tăios al porumbului în pârg până la soaptele abia simțite ale sistemelor automate din uzine – trăim, pretutindeni și toți laolaltă, bucuria calmă a momentelor de însumare, de sinteză și, în același timp, de lucidă examinare a felului cum ne-am făcut datoria față de partid și de patrie, față de toți oamenii și de noi înșine”. ■ În *Șantier* sunt anunțate proiectele literare ale lui Camil Baltazar, Henriette Yvonne Stahl, Ion Sofia Manolescu, Maria Arsene, Ion Nicolescu, Mircea Leria. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Slavici omagiat*: „În întâmpinarea comemorării a 50 de ani de la moartea lui Ioan Slavici (17 august 1925), Muzeul Literaturii Române a deschis seria manifestărilor omagiale închinare marelui scriitor. Vineri, 8 august, a fost inaugurată, în cadrul «Salonului scriitorilor» din incinta muzeului, expoziția documentară ilustrată «Ioan Slavici și epoca sa». Ea revine în Capitală dintr-un lung și original turneu început în luna ianuarie 1973 la Șiria, județul Arad, în zilele aniversării a 125 de ani de la nașterea scriitorului, turneu continuat în vechi centre transilvănene – Arad, Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Cluj-Napoca, Turda – legate de existența, activitatea și creația ilustrului prozator. Expoziția urmează a fi deschisă, în continuare, la Focșani, Bacău, Iași, Tg. Mureș, Câmpina și Sibiu. Tot sub patronajul Muzeului Literaturii Române, a avut loc simpozionul cu tema «Ioan Slavici și lumea prin care a trecut», desfășurat la Casa Centrală a Armatei, în cadrul căruia au făcut expuneri: Vasile Netea, Flaviu Sabău și Dimitrie Vatamaniuc. Pentru tineretul școlar, sub semnul aceleiași comemorări, Muzeul Literaturii Române pregătește pentru ultima duminică a acestei luni, un număr special al ediției vorbite și văzute a «Revistei literare și artistice pentru elevi», la care vor participa numeroși scriitori și critici literari”. □ „*Atelier literar*”: „Cenaclul literar «Tudor Vianu» a scos de curând de sub tipar un nou număr al publicației «Atelier literar», a cărei primă parte este închinată lui Eminescu. Semnează poeme și proză: Virgil Teodorescu, Ștefan Aug. Doinaș, Barbu Solacolu, N. Carandino, Cella Delavrancea, Virginia Șerbănescu, Petre Strihan, Ioana Diaconescu, Ioan Massoff, Octav Sargețiu, Lorin Popescu, Horia Stanca, Nicu Filip, Alexandru Constant și numeroși membri ai cenaclului. Revista

include, printre altele, pagini de evocări literare, recenzii de cărți noi, beneficiind de o frumoasă prezentare grafică”. □ *Din activitatea Asociațiilor Scriitorilor*: „La întâmpinarea zilei de 23 August, Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat la «Clubul tineretului» din orașul Dej, o șezătoare literară la care și-au dat concursul: Negoită Irimie, Ion Marcoș, Adrian Popescu și Vasile Sălăjan. * De asemenea, Asociația Scriitorilor din Timișoara a inițiat la o unitate de pompieri din acest oraș un festival literar la care au fost prezenți: Al. Jebeleanu, Lucian Bureriu, Mircea Șerbănescu și Nicolae Țirioi. * Biblioteca «Teodor Neculuță» din sectorul 7 al Capitalei a organizat o seară de poezie intitulată «Imn de slavă lui 23 August» la Fabrica de țigarete București, în cadrul căreia actori ai Teatrului Mic au recitat poeme patriotice de Mihai Beniuc, Ion Brad, Cezar Baltag, Adrian Păunescu”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „Sub egida Bibliotecii municipale «N. Iorga» și a Centrului de librării, la Ploiești, în sala festivă a Palatului culturii, a avut loc prima zi de difuzare a volumului *Fiica lui Zoltes*, de N. Rădulescu-Lemnar, apărut la Editura Eminescu. Prezentarea cărții a fost făcută de criticul și istoricul literar Valeriu Râpeanu. * La «Salonul Literar» al Bibliotecii «M. Sadoveanu» din București a fost prezentat volumul *Poemele mării* de Petru Jaleș, prezentat de Ion Hulea, directorul adjunct al bibliotecii”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Președintele Uniunii Scriitorilor, Virgil Teodorescu, l-a primit pe cunoscutul scriitor belgian de origine română Mihail Steriade, care întreprinde o vizită în țara noastră. Au fost discutate probleme privind o mai bună cunoaștere și difuzare a literaturii române în Belgia, precum și intensificarea colaborării dintre scriitorii din cele două țări. A fost de față Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor. * În carul înțelegerii de colaborare între Uniunea Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia, Alecu Ivan Ghilia participă la întâlnirea scriitorilor din localitatea Deceani”. □ *Lectorat de limbă și literatură română*: „La Universitatea San Marcos din Lima, cea mai veche instituție de învățământ superior din America de sud, a avut loc deschiderea festivă a unui lectorat de limba și literatura română. Lectoratul a luat ființă pe baza convenției de colaborare dintre Universitatea San Marcos și Universitatea București. La deschiderea lectoratului au luat parte dr. Juan de Dios Guevara, rectorul Universității San Marcos, Tauro del Pino, președintele Asociației scriitorilor din Peru, profesori universitari, personalități ale vieții cultural-artistice. A participat ambasadorul României la Lima, Ioana Comănescu. Cu prilejul deschiderii lectoratului de limba și literatura română, ambasadorul român a oferit Universității San Marcos 150 de cărți, donație a Universității București”. ■ G. Dimisianu scrie despre *Datoria criticii*: „După ce timp de mai multe săptămâni revista noastră a supus atenției cititorilor o sumă de aspecte ale poeziei, prozei și dramaturgiei românești contemporane, oferindu-le drept obiect de dezbatere, iată-ne ajunși în chip necesar și la chestiunile criticii, ale acelei critici, mai întâi, care operează direct în terenul actualității, ca instanță imediată de receptare și discernere. [...] Rolul

criticii astăzi, unul dintre cele mai importante în ce ne privește, credem că este de a ține cumpăna dreaptă între extreme, de a descuraja excesele într-o direcție sau alta, de a sprijini acele curente și acele opere care produc dovada organicității”. ■ Începe dezbaterea cu tema *Probleme ale criticii contemporane*: □ *Spiritul ofensiv*, Valeriu Râpeanu: „Cred că e cazul, și nu numai în literatură, să punem în termeni mai hotărâți această relație: artă și valoare și să demonstrăm că primul termen este nul dacă cel de al doilea lipsește. Avem operele la care ne putem raporta, avem scriitorii de primă mărime din toate generațiile – scriitorii ale căror opere dau sensul pozitiv al dezvoltării unei literaturi – pentru a putea spune nu și pentru a arăta răspicat unde promisiunile de ieri sau mai de demult nu s-au materializat. E o necesitate obiectivă a culturii românești. O atare atitudine ofensivă pentru promovarea valorilor autentice”. □ Z. Ornea, *Literatură și ideologie*: „Adevăratul artist creează opere, vrem să spunem valori estetice, în care ideea mărturisește emoțional concepte devenite sentimente, gând transformat în atitudine participativă. Acesta este mesajul de omenie al marii arte, tendința ei particularizată, la care s-au referit mereu la noi adepții criticii militante și ai esteticii materialiste. Considerată, cu dreptate, o expresie a epocii, arta a fost investită cu mari capacități de a influența emoțional și ideologic publicul cititor. Ibrăileanu a demonstrat că de opțiunea creatorului în fața realității sociale vor depinde și procesul receptării operei, intensitatea capacității de a influența și modela conștiințele. E un deziderat care și-a păstrat integral validitatea. Îl regăsim instalat în locurile centrale printre postulatele criticii noastre actuale, preocupată să descifreze în structura operelor analizate valorile estetice în substanța cărora palpită idealul creatorului. Iar idealul artistului autentic ne exprimă pe noi toți, pentru că arta adevărată este, cum se știe, conștiința de sine a colectivității umane în orice epocă istorică”. □ Romul Munteanu, *Opera literară și demersul critic*: „De la lectura virgină a textului până la cea repetată de mai multe ori sau la cea totalizantă, opera literară este astfel pentru oricine și oricând o surpriză permanentă. Limbaj și sens, informație și bucurie estetică, opera literară apare astfel pentru oricine și oricând o surpriză permanentă. Limbaj și sens, informație și bucurie estetică, opera literară apare astfel ca o eterogenitate, favorabilă lecturilor plurale cu intenții valorizante”. ■ Despre romanul lui Dumitru Radu Popescu citim în textul semnat de Mioara Apolzan, *Construcție și personaje în „Vânătoarea regală”*: „Raportat la cele două principale modalități de existență ale romanului ciclu, D.R. Popescu se apropie de a doua formulă. Rolul lui Tică Dunărințu, de conștiință de raportare, de simbol al trăsăturilor definitorii pentru un timp istoric-social, de etalon al atmosferei și mentalității lui, subliniază, prin însăși construcția romanelor, mesajul ciclului: opoziția istorică și valorică a două epoci, pasiunea scriitorului pentru momentul dialectic al crizei, al schimbării. La o primă impresie, șochează dificultatea de a fixa jaloane în numărul mare de personaje, pe care orice formulă de acest gen

îl impune. Tehnica narativă specială care relativizează până la dizolvare reacțiile, situațiile, cronologia (*O bere pentru calul meu*, în special) face, imposibil de urmărit evoluția unui personaj, unitatea sa interioară”. ■ Revenind la *Pro domo*, Alexandru Ivăsiuc publică *Antiterorismul filosofic*, comentând volumul selectiv al lui Marin Sorescu, *Norii*: „*Norii* se înscriu astfel pe marele traiect al poeziei moderne, cu adevărat moderne, care redescoperă miracolul lucrurilor simple și într-un veac nu rareori amenințător”. ■ D. Păcurariu scrie despre *Diletantism și negativism*: „De câțiva ani, rubrica intitulată *Critica criticii*, la «Convorbiri literare» este semnată de Al. Dobrescu, care, într-un număr recent al revistei, se ocupă și de cartea mea *Studii și evocări*. Prin intervenția de față nu intenționez să discut recenzia care mă privește, nici să polemizez cu autorul ei, incriminat în mai multe rânduri («Cronica», «Tribuna», «Lucaefărul» ș.a.) pentru diletantismul și negativismul său. Doresc să ridic o problemă de principiu, deoarece «opiniile» lui Al. Dobrescu se referă, cum voi arăta în continuare, la sectorul critic în ansamblu, ele constituind un fenomen derutant și dăunător”. ■ În *Cronica limbii* Al. Graur prezintă *Dicționar de literatură*, anume *Mały słownik pisarzy rumuńskich* de Halina Mirska-Lasota, de la Universitatea din Varșovia: „Dicționarul despre care vorbesc cuprinde informații ample cu privire la scriitorii noștri, atât la cei din trecut, cât și la cei de astăzi”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Actualitatea lui E. Lovinescu*, o cronică literară la volumul *În jurul lui E. Lovinescu* de Alexandru George (C.R., 1975): „Eseul lui Alexandru George se constituie din glosarea inteligentă pe marginea principalelor cărți ale criticului. Nimic nu e primit fără judecată. Și nici fără rezervă: dintr-o înclinație naturală, Alexandru George a făcut un instrument de investigație. El are un spirit circumspect și foarte pozitiv, cu ceva din aplicația de diagnostician a lui Pompiliu Constantinescu, deși într-un alt domeniu, al istoriei literare propriu-zise ori al analizei ideilor. Temeinic informat, eseul trece în revistă cărțile, lăsând puține probleme în suspensie, refăcând raționamentele, zăgrăvind epoca, polemicile, atmosfera, comparând la fiecare pas un autor cu alții, o părere cu altele”. □ Cronică se încheie cu următorul P.S.: „În «Lucaefărul» de săptămâna trecută, Dan Zamfirescu publică o lungă și, vai, insidioasă pledoarie pentru cartea lui C. Noica despre Eminescu, în replică la unele din observațiile mele dintr-o recentă cronică. N-ar fi nimic de zis dacă autorul s-ar mărgini la răstălmăciri penibile cum e aceea referitoare la Valéry, unde, din încercarea mea de a justifica raționalismul eseistului francez ca o formă superioară de realizare a omenescului, trage concluzia fără sens că aș fi urmărit să-l cobor pe Eminescu. N-ar fi nimic de zis nici chiar dacă autorul s-ar mărgini să vadă în afirmarea spiritului critic contra idolatriei o simplă dovadă de «călinescianism» din parte-mi, o întoarcere la poziția (ce i se pare discutabilă) a «ilustrului model». Sau, cel mult, ar fi de zis că Dan Zamfirescu este de rea-credință. Dar iată că zelul «apărătorului» de critică a lui Eminescu merge

ceva mai departe și citim cu stupeoare fraze ca următoarele din care doctrina politică a marelui poet nu iese doar absolută de orice eroare, dar propusă ca un exemplu de înțelegere și ca un model pe care (de necrezut!) l-ar fi avut în vedere practic întreaga evoluție ulterioară a societății românești: «Cât înțelegerea (Eminescu) din politică și-a luat sarcina să ne-o arate întreaga dezvoltare ulterioară a istoriei și societății românești. Înfrânt în imediat prin biruința liberalismului cosmopolit (!), Eminescu și-a luat revanșa după moarte, devenind însăși albia în care a cuprins și curge geniul românesc de aproape un secol». Citind asemenea afirmații de o demagogică iresponsabilitate, suntem foarte departe de a crede, ca Dan Zamfirescu, că tocmai spiritul critic ne prisoșește». ■ Citim recenzii: □ Aureliu Goci scrie despre *Metafora poetică* de Eugen Dorcescu (C.R., 1975): „Fără prețiozități, sfătuit să acorde ceva mai puțină încredere «metodologiei», Eugen Dorcescu merită o mențiune în rândul esteticienilor, cartea sa fiind un bun îndrumar didactic”. □ Lucian Raicu prezintă volumul *Cântec de trecut Akheronul* de Dorin Tudoran (C.R., 1975): „Înalta părere despre menirea poetului, prezentă la programul și substratul liricii lui Dorin Tudoran, n-ar avea de ce să refuze o astfel de înțelegere a domeniului poeziei”. □ Valeriu Cristea semnează *Creație și ironie*, o prezentare a cărții *O singură vârstă* (C.R., 1975): „Proza prețios-poetică, livrescă și eseistică a lui Radu Petrescu se naște din, și e continuu subminată de foarte moderne, am putea spune aproape conformiste, îndoieli cu privire la valabilitatea actului de creație”. □ În *Noua critică universitară*, Mircea Iorgulescu recenzează *Moștenirea modernilor* de I. Constantinescu (Junimea, 1975): „Prin această carte I. Constantinescu se adaugă celorlalți componenți ai «noii critici universitare» – Liviu Petrescu, Mircea Martin, Marian Popa, Eugen Negrici, Al. Călinescu, Ioana Em. Petrescu, Doina Curticăpeanu, Livius Ciocârlie, Tudor Olteanu – a cărei apariție și consolidare este probabil unul dintre cele mai interesante fenomene petrecute în critica românească din ultimii ani”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Romanul unui reporter*, o prezentare a volumului *Focul* de Mihail Caranfil (C.R.): „Scriș în genere bine, într-un stil alert, cu vădit efort de a rezista ispitei simplificării, păcătuind uneori prin lungime și dozări greșite, conservând în limite constante tensiunea epică, mai acută, totuși, în partea a doua, *Focul* este romanul unui reporter care știe să facă, fie și intuitiv, diferența dintre cele două specii”. ■ Revista marchează 50 de ani de la moartea lui Ioan Slavici publicând două texte omagiale: *Memorialistul* de Șerban Cioculescu și *Realismul prozatorului* de Elena Tacciu. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă scrie despre *Un geniu straniu: Andrei Belii*, notând apariția volumului *Multum în parvo* de Andrei Belii (Ed. științifică și enciclopedică, 1975), traducere de Vladimir Piskunov. □ Sub semnătura O.A. aflăm că editura Univers a publicat *Ifigenia la Aulis* de Euripide. □ Z.S. Banjak notează apariția volumului *Cu gura plină de țărână* de Brana Sceanovici. □ Apare și nota *Brecht și*

„spălarea cuvintelor”, semnată S.D., care informează cititorii că Editura Suhrkamp din Frankfurt a editat paginile unui jurnal (1920-1922) al lui Brecht. ■ Cristian Unteanu scrie despre *Structuri narrative balzaciene*. ■ Versuri semnate: M. Beniuc (*Vatră*), Violeta Zamfirescu (*De atâta frumusețe*), Eugen Frunză (*Îngemănare; În munți*), Vasile Nicolescu (*Imn; Inima mea; Pune oglinzi; Trădătorilor de țară*), Florența Albu (*Roata lumii; Intimitate; Reveniri; Portret cu măr*), Liana Corciu (*Pastel; Scadență*). □ Din proză citim *Cina cea de taină* de Ion Brad, fragmente din romanul *Ultimul drum*, Ed. Eminescu. □ Ana Blandiana publică în rubrica sa tableta *Sud*. □ Vasile Băran publică reportajul *Itinerar georgian*.

15 august

● [**„România liberă” nr. 9582**] Ion Drăgănoiu recenzează volumul lui Paul Anghel, *Noua arhivă sentimentală*, care se încadrează într-o zonă a „jurnalierului”, ce inventariază momente din sfera literar-culturală românească „de la obârșiile mioritice până la gândirea și simțirea contemporană”, de altfel, „impregnată de plasticitate”, de „pictural”. □ În articolul *Senzația de gol*, Boris Buzilă prezintă volumul de versuri al Florenței Albu, *Ave, noemvrie*, notând despre: „o neinspirată tentativă de remaniere a scrisului său”, ce implică „nu doar modalitățile de expresie, ci tonusul însuși al poeziei”, învederând „impresia de precaritate a unui univers liric”.

● [**„Scânteia”, nr. 10 259**] *De ziua presei române* ziarul publică textul nesemnat *Noi, ziaristii presei de partid*: „În calitatea sa de comunist, de militant pentru nou în toate sferile vieții sociale, ziaristul luptă, totodată, pentru nou în propria sa profesiune, luptă cu sine însuși pentru a îndepărta zgura rutinei, tentația superficialității. Adesea e o luptă nevăzută – pornind de la aprofundarea cunoașterii, a înțelegerii vieții, a transformărilor revoluționare din conștiința oamenilor și sfârșind cu efortul de a oglindi cât mai expresiv, la adevăratele sale dimensiuni, complexitatea operei istorice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, spiritul creator al politicii partidului. Nu e ușor și nu întotdeauna eforturile ziaristului sunt încununete de reușită. Dar ceea ce îi dă forță și încredere de neînving în reușită este îndrumarea primită zi de zi din partea conducerii partidului, atenția și prețuirea cu care este înconjurată activitatea sa, sporindu-i înalta răspundere față de cuvântul scris. Căci a fi ziarist comunist, înainte de a fi o profesie, este o menire, un angajament. Și, mai mult decât o profesie, un titlu care onorează. Un titlu care se cere, de aceea, continuu onorat de flacăra pasiunii revoluționare”. ■ Prof. univ. Raoul Șorban scrie despre *Responsabilitatea socială a criticii de artă*: „Dar și aici, ca în orice alt domeniu, important este «pentru ce te bați». Iar un critic comunist nu-și poate exercita spiritul polemic, ofensiva creatoare decât militând pentru o confruntare deschisă a tuturor punctelor de vedere, pentru o cântărire dreaptă a fiecăruia, cu măsura eficienței pentru societate. [...] Demersul critic responsabil, mereu

sensibil și receptiv față de forța împlinirilor politice, sociale și spirituale, trebuie să-și afle el însuși, în aceste împliniri, forța de a se înscrie printre cele mai importante activități modelatoare de conștiință nouă”.

• **[„Contemporanul”, nr. 33]** Dumitru Micu notează despre cartea lui Florin Mihăilescu, *Tradiție și inovație*: „Incluzând îndeosebi, «texte cu caracter angajat, programatic, polemic, explicativ», grupate în ordine logică și cronologică, cartea reunește multe dintre articolele de doctrină literară capitale, definitorii pentru orientarea unor publicații, curente și personalități – nu numai în problema tradiției și inovației, ci, implicit, în toate problemele majore aflate în anume momente istorice în atenția generală”. □ Același autor semnalează apariția *Scrisorilor bănățene* ale Corei Irineu: „Împreună cu alți scriitori din secolul nostru, uitați pe nedrept și readuși de curând în actualitate prin reeditări (precum prozatorul umorist Aurel Paul Bănuț, prezent în librării într-o ediție îngrijită și prefațată de Petronela Negoșanu, sau poetul dialectal Victor Vlad-Delamarina în ediția îngrijită de Simion Dima), o prozatoare cu bogate resurse vine, grație Editurii Facla din Timișoara, să-și ocupe cuvenitul loc în panteonul literelor. Un volum întocmit și prefațat de poetul Petre Pascu repune în circulație nu numai *Scrisorile bănățene*, nemaireeditate din 1942, când au văzut lumina la «Cultura națională», ci odată cu ele, și celelalte proze de călătorie ale Corei Irineu, rămase în paginile revistei «Idea europeană» și ale «Vieții românești», precum și câteva dintre articolele ei, reproduse din aceleași publicații, urmate de file de corespondență și fragmente de jurnal intim, transcrise, cu îndreptarea erorilor de tipar din «Revista Fundațiilor», unde au apărut în 1926, la douăzeci și doi de ani după moartea autoarei”.

• **[„Cronica”, nr. 33]** Editorialul redacțional poartă titlul *Spre întărirea colaborării și unității*: „Idea esențială care se degajă din lucrările acestei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri este, în afară de aprobarea semnării actului final al Conferinței de la Helsinki, cea a necesității unor măsuri corespunzătoare, pentru traducerea în viață a stipulațiilor marelui act internațional semnat în capitala Finlandei. În acest scop, devine necesară «întărirea colaborării și unității tuturor popoarelor, a tuturor forțelor progresiste iubitoare de pace, fără deosebire de convingeri politice, filosofice sau religioase, întărirea unității lor, atât pe scară națională, cât și pe plan european»”. ■ N. Barbu semnează *Noi, contemporanii*: „Cine suntem noi – cei care încercăm a stabili astăzi corespondențe cu marile valori ale literaturii create de-a lungul timpului? Întrebarea nu s-a bucurat de o prea mare atenție. Aproape axiomatic, se consideră că «sensibilitatea contemporană» este diferită față de cea a înaintașilor; că, în definirea ei, factorii conjuncturali, legați de rezolvarea strictelor solicitări ale prezentului, ar fi în măsură să-și împlinescă singure pretențiile. Se vorbește tranșant despre această sensibilitate (care poate fi și anti-sensibilitate, sarcasm, cinism, demistificare) sau despre «ochiul contemporan» (în materie de plastică și de

spectacologie), ca și cum însăși canalele psihice de comunicare între om și lume ar fi diferite de cele anterioare. În acest sens, a considera că se poate realiza o percepere exactă și, mai ales, completă, a prezentului, fără experiența trecută, fără memorie, deci fără bagajul de cunoștințe care ordonează impresiile de fiecare moment, fără memoria afectivă, fără acele preferințe care exprimă tot stări afective, determinând, în parte și cumpăna judecății, înseamnă a vorbi despre un individ abstract, – construcție utopică, de neacceptat nici ca ipoteză de lucru”. ■ Pe Andi Andrieș îl preocupă *Metafora*: „Metafora se află în noi, în sinceritatea noastră, se menține și se va menține drept un amănunt etern uman și niciodată anulat de civilizație. Să nu încercăm a ne minți dintr-un prost înțeles orgoliu al secolului douăzeci, dintr-o spaimă nefirească de a nu fi socotiți desueți. Metafora din noi, din expresia, din mediul, din visul nostru, este – dincolo de reveria ei aparentă – o sinteză a mișcării. Să n-o înțelegem altfel. Metafora ne înobilează și ne acordă statutul înțelepciunii afective”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Cântec de trecut Akheronul* de Dorin Tudoran (C.R., 1975): „Volumul lui Dorin Tudoran, temeinic structurat pe o idee centrală, se opune unor culegeri de poezie în care caracterul compozit maschează uneori doar lipsa organizării și, în ultimă analiză, incapacitatea de a gândi. Ținându-se departe de poetizarea factice a existenței în amănuntele ei concrete, Dorin Tudoran realizează în *Cântec de trecut Akheronul* un tulburător poem orfic, pentru că menirea cântecului său este, așa cum visa și autorul *Eneidei* pentru Orfeu, oprirea «roții supliciului»”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Simon prezintă *Poem scris pe suflarea pământului* de Nicolae Motoc: „Autenticul pur, concretul însuflețit, adâncurile diafane, într-un cuvânt «fiordurile faptei» naturii, caracterizează poemul lui Nicolae Motoc (*Poem scris pe suflarea pământului*, Ed. Eminescu, 1975), un poet al firii pe care o deslușește adâncindu-i taina”. □ Victor Rusu recenzează *Negru Vodă* de Gheorghe Tomozei (Ed. Eminescu): „Se apelează adesea, cu real succes, la tehnica narativ-simbolică, autorul, îndelung familiarizat cu virtuțile sugestiei poetice, conferind elementelor contingentului funcționalitatea estetică a unor generoase simboluri ale iubirii de țară”. □ Anatol Ghermanschi scrie despre *Poezii* de Mariana Moșoiu: „Apărut postum, volumul Mariane Moșoiu evidențiază toate calitățile pe care critica literară i le-a relevat în trecut”. ■ Radu Șt. Mihail scrie despre *Rolul presei*, marcând astfel Ziua presei: „Dialogul zilnic cu masele îi asigură autoritatea și o transformă într-o pârghie prețioasă a perfecționării democrației socialiste. Un salut, frățesc se cuvine, de aceea, astăzi, nu numai celor care mânuiesc condeiul ori linotipurile și rotativele, ci și mulțimii cititorilor, celor care îi garantează presei noastre principialitatea, forța și acțiunea ci pusă în slujba prezentului și a viitorului”. ■ Ileana Corbea, în *Biografia posibilă*, realizează un interviu cu Ioan Alexandru: „Poezia – o stare de har și sărbătoare”: „– Care este dimensiunea istorică pe care și-o recunoaște ca specifică poetul din tine? Ea cuprinde doar zone de suflet tran-

silvane? – Nu! Din valul mării, de lângă turmele ce clatină străvechii munți ai Dobrogei, de lângă capitelurile bizantine de la Histria, până la Poarta voievozilor maramureșeni, de la ruinele Vodiței și blânda veșnicie a Hurezilor, până la vulturul de pe Bucegi, de la candela ce licăre de-a lungul veacurilor deasupra mormântului lui Ștefan la Putna, până la cea spânzurând deasupra criptei lui Mircea cel Bătrân, de la Alfa la Omega ale acestui popor, mă simt acasă din ce în ce, venind și eu, măcar cât un fir de nisip, în clepsidra vremii, măcar cât o adiere de vânt răsărit în ființa acestui neam unic între neamuri, drept și viteaz, de-o ascunsă și nobilă frumusețe, în ființa căruia sunt topit și eu, înrădăcinat în veac ca pruncul în pântecul maicii sale. [...] – *Ce este poezia pentru tine, Ioan Alexandru?* – Poezia este o chemare și o slujire. Ea ține de iubire, Iubirea este împărăteasa tuturor virtuților, prin iubire omul cunoaște în profunzime cele mai teribile, adesea de nespus, frumuseți și realități. Fruct al bucuriei iubirii este poezia, o stare de har și sărbătoare chiar în suferință. – *Toți cei care iubesc sunt poeți? Nu ți se pare prea puțin pentru ceea ce tu numeai mai înainte «o chemare și o slujire»?* – Orice meserie ai avea, dacă iubești cu adevărat ești poet, întreții căldura și pacea în țara ta, în familia ta, în Patrie și, în acest fel, te adeverești om în cel mai nobil sens. Nu toți poeții scriu, dar toți sunt necesari, sunt poate cei mai necesari omenirii pe pământ, fără de care nu poate exista viața omenească. Sunt «poeți» care se exprimă prin poezia altora. Am ascultat de curând, în Jibou, la o întâlnire cu cadrele didactice, o tânără învățătoare recitând din inimă, o poezie de peste douăzeci de strofe a umilei mele persoane. În acel ceas Dumneaei era mai mare poet decât mine”. ■ Augustin Z.N. Pop semnează *Slavici și Gh. T. Kirileanu*, publicând notițele lui Kirileanu despre întâlnirea sa cu Slavici. ■ Emil Georgescu și Vasile Bașa scriu despre *Sediul bucureștean al Junimii*, pornind de la o fotografie descoperită de Maria Polojințev de la Biblioteca Centrală de Stat în care se înfățișează clădirea de pe strada M. Eminescu, atunci strada Romană. ■ Din *Moment* reținem: □ *Mihail Steriade la Soveja*: „Pentru Mihail Steriade, care publica la Paris, în 1930, cartea *Soveja ou Le retour du coeur*, prezența, la începutul lunii august 1975, pe meleagurile unde s-a născut *Miorița*, a avut semnificația unei noi întoarceri care-l leagă și mai mult de locurile copilăriei sale. În fața unei asistențe numeroase, la 3 august, Mihail Steriade, poetul și remarcabilul ambasador al limbii și literaturii române în străinătate, a primit diplomele de membru de onoare al societății culturale «Simion Mehedinți» din Soveja și de cetățean de onoare al comunei Soveja. Despre opera și activitatea sa au vorbit prof. univ. dr. Gh. Bulgăr (Universitatea din București), Mihai Drăgan, din partea Comitetului de conducere al Asociației scriitorilor din Iași, Gh. Geană, cercetător la Institutul de filosofie din București. Din partea cadrelor didactice din Soveja și a Comitetului de conducere al societății culturale «Simion Mehedinți» a vorbit prof. Florica Albu. Evenimentul a fost marcat de citirea unei telegrame de salut și omagiere a activității lui Mi-

hail Steriade, trimisă de Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii scriitorilor din R.S. România”. □ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „O latură mai puțin cunoscută din activitatea mitropolitului Dosoftei, aceea de cercetător al istoriei poporului nostru, începută încă de pe vremea când era simplu călugăr la mănăstirea Probota și continuată toată viața, este studiată de Ion Radu Mircea în ultimul număr al revistei «Magazin istoric». Concluzia: «Situat ca istoric între Miron Costin și Dimitrie Cantemir, bucurându-se de o informație bogată și de o perspectiva istorică destul de largă, Dosoftei ne apare ca un înnoitor al istoriei» [...]. * Ultimul număr al revistei «Europe» e dedicat dadaismului și firește lui Tristan Tzara. Colaborează și Henri Béhar, editorul operei lui Tzara. [...] * Șerban Cioculescu, în ultimele numere ale «României literare» se ocupă pertinent de *Istoria teatrului în Moldova* de T.T. Burada, pe care o consideră «lucrare fundamentală în toate privințele. Cartea, trasă în numai 690 de exemplare, va deveni o raritate chiar pentru bibliotecile publice. Păcat! Am fi dorit-o în mâinile tuturor iubitorilor de teatru care prețuiesc în adevărate lor valoare epoca eroică a Teatrului național din Iași”. ■ Versuri semnează: Ion Trif Pleșa (*Manifest*), Ion Apetroaie (*În august*), Dionisie Duma (*Drum*), Ion Hurjui (*Poesis-patria; Pentru aducerea poemei ș.a.*), Dan Verona (*Runa 240: Dosoftei mitropolitul cu șoimul pe umăr; Runa 204: Grigore Ureche; Runa 265: Ion Neculce; Runa 450: Vasile Alecsandri*). □ Aurel Leon publică reportajul *Pașcanii, un oraș care se grăbește*. □ Ion Brad și Antița Augustopoulos-Jucan traduc versurile poetului din Cipru, Nikos Kranidiotis (*Troia; Argonauți; Ceasul al doisprezecilea; Zile de vară*).

● [„**Munca**”, nr. 8294] În *Însemnări de scriitor*, Platon Pardău publică *Sub semnul muncii, pentru țară și istorie*.

● [„**Orizont**”, nr. 33] În cronica sa literară, Lucian Alexiu clarifică semnificațiile, limbajul și gesticulația poeziei lui Radu Cârnelci, cel din *Heraldica iubirii* (Eminescu, 1975), despre poet scriind în introducere: „Privit din perspectiva poeziei unei întregi generații: autori de la Nichita Stănescu la Ana Blandiana, modelul prim al liricii lui Radu Cârnelci nu se detașează prin nimic spectaculos. Poemele sale trăiau prin impuls jubilat, uneori prin înscenarea unei frenezii vitaliste, învederând frecventarea poeziei lui Blaga.” (*Prefacerea cântecului*). ■ La colțul de poezie, ne întâmpină un amplu fragment de poem, *Eminescu*, de Damian Ureche, iar, la colțul de proză, un fragment din romanul *Fuga* de Titus Suci. ■ Florian Moldovan relevă, la rubrica „istorie-document”, consemnările străine ale unui erudit francez Philippe Briet (lucrarea se intitulează *Analele Lumii...*), despre, printre altele, însemnătatea bătăliilor lui Ștefan cel Mare, care a stat jumătate de secol în calea turcilor, și a cărui moarte este descrisă în felul următor: „În acel an (1504) a murit Ștefan voievodul Transilvaniei [al Moldovei, n.n.] cel mai însemnat om al secolului și cel mai experimentat în treburile militare. [...] Lui i-a urmat Bogdan care nu a moștenit nici virtuțile și nici autoritatea părintelui său”. ■ Un articol aniversar,

la împlinirea a 70 de ani, este semnat de Margareta Gyurcsik despre dramaturgia lui Sartre (*Cu uşile închise, Măinile murdare, Sechestraţii din Altona, Muştele, Troienele*).

• **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 245]** *De ziua presei*, articol semnat cu inițiala S., incluzând și un salut către *Scânteia – 44 de ani de la apariție*. □ *Poemul de luare-aminte* de Dan Mutașcu, pe prima pagină. □ *Eminescologia, astăzi* de M.N. Rusu. □ Eugen Barbu oprește serialul G. Călinescu pentru un omagiu pe mai multe numere către *Antim Ivireanu*, la 325 ani de la naștere. □ E. Manu comentează ideea unei poetici a stării lirice din volumul de eseuri al lui V. Nicolescu, intitulat chiar *Starea lirică*. □ *Slavici – prozatorul obiectiv*, un text de C. Sorescu. □ „Contemporanul” ajunge la numărul 1500. □ *Despre Mitologiile lui Barthes*, Romul Munteanu. ■ În cronică teatrală, Dinu Săraru aduce câteva *Reflecții asupra Dramaturgiei*, referindu-se și la discuțiile lansate în „România literară”, susținând punctul de vedere exprimat de Paul Everac în *Despre esențial în dramaturgie*, cel care atrăgea atenția că o piesă de teatru reprezintă, în ultimă instanță, ea însăși *concepția scriitorului despre esențial* și implicit „contribuția lui la o configurare deschisă, creatoare a termenului”. „Sigur, discuția susținută de Everac se referea la dramaturgia ambiționând să spună ceva despre lumea epocii scriitorului și despre adevărurile acestei epoci. [...] Și dramaturgul coboară brusc în intervenția sa, din sfera speculațiilor teoretice în perimetrul nu mai puțin poetic al ultimelor sale trei piese, deocamdată aflate în stadiul de discuție sau de repetiție la diverse teatre. [...] El ne propune concret, trei subiecte, de fapt, indirect, trei piese de teatru. O mai îndelungată experiență în domeniul propagării literaturii teatrale și cu precădere cea de vie actualitate, m-a făcut să cred mult mai mult în realitatea scenică a acestei literaturi. Consider, chiar, mult mai favorabilă scrisului teatral, o dezbatere despre piesa jucată pe scenă, decât despre virtuțile în sine ale genului. Nu știu câte noutăți se mai pot spune despre *teatrul-metaforă* și despre *teatrul care nu trebuie să arate ci să reprezinte...* Dar prin meritul de a atrage atenția asupra problemelor unui domeniu în care succesele, eu mă încapățânez să cred și susțin, nu sunt cu nimic mai puțin reprezentative decât ale prozei și poeziei, discuția din «România Literară» se înscrie ca pozitivă și trebuie salutăată.”

• **[„Era socialistă”, nr. 16]** Virgil Teodorescu scrie despre *Literatură și angajare socială*: „Scriitorul-cetățean, vizionar al României socialiste și comuniste, cel care își exercită personalitatea consemnând ceea ce este durabil și esențial până la ultima fibră din viața cetății, poet al fluxului patetic și al ritmului major, al aspirației și al efortului, al conștiinței lucide și al dăruirii necondiționate, asigură, prin dorința sa expresă de a exprima miezul de foc al epocii, dezvoltarea societății în sensul liniilor de forță ale ideologiei noastre marxist-leniniste, aplicată în mod creator la fiecare etapă a parcursului spre comunism”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 67] *Tableta de august* este semnată de Petre Ghelmez și intitulată *Eroii*. ■ *Cuvântul zilei*, intitulat *Emblema lui August* este semnat de Ion Brad: „Din toate lunile anului care împodobesc pământul românesc, August este cea care ne pune, odată cu cununa de spice pe frunte, și luna nouă a pâinii în brațe. Proaspătă, amirosind din cuptoarele verii încinse, August ne aduce stelele mari aproape de tâmpole, încât avem senzația că prin ochii lor macroscopici se uită la noi și la faptele noastre până și strămoșii cei mai depărtați. Augustul libertății a numărat acum a 31-a oară sub cerul acesta liber, cucerit cu greu, ca o grădină a Hesperidelor aplecată peste capetele noastre”. ■ Cristian Popișteanu scrie despre *Vitalitatea idealului Independenței*: „Sunt suficiente concluzii istorice de natură să explice legitimitatea nu numai a acțiunii independente în viața internațională a României socialiste, ci și a sprijinului și solidarității statului nostru cu lupta pentru dobândirea și consolidarea independenței în alte țări ale lumii. Dacă la Națiunile Unite, în celelalte organisme internaționale ca și în relațiile sale bi și multilaterale România înțelege să se ralieze punctelor de vedere favorabile exercitării drepturilor suverane și independente ale tuturor statelor lumii, mari, mijlocii sau mici, ea acționează astfel nu numai datorită atașamentului nezdruccinat față de marile principii ale dreptului internațional, ci și pe baza evaluării proprii sale istorii”. ■ Sub semnătura A.B. citim nota *Clauza națiunii celei mai favorizate*: „Știrea privind acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate României, de către Congresul U.S.A., a avut un ecou deosebit în țara noastră, fiind privită cu un act rațional, binevenit în normalizarea relațiilor comerciale dintre cele două țări. Ziarele românești, radioul, televiziunea au marcat această știre, dându-i importanța cuvenită. Este locul să subliniem, la rândul nostru, ca revistă care am abordat acest subiect, satisfacția și convingerea ca ea va servi la amplificarea relațiilor dintre România și Statele Unite ale Americii. Totodată, nu uităm faptul că pentru acordarea clauzei și-au spus cuvântul, între alții, românii americani care, pe căi și în forme variate, au pledat pentru aceasta, adresând personal sau prin exponenții coloniilor românești, Congresului și președintelui Statelor Unite dorința lor. Este un gest de toată lauda, în care vedem încă un semn grăitor al spiritului de colaborare dominant în lumea de azi, și pe care îl dorim cu toții să se afirme tot mai puternic în relațiile cu țara ale românilor stabiliți în străinătate”. ■ Dan Grigorescu scrie despre *Coordonate spirituale: național și universal*: „Niciun alt criteriu, nici moda, nici exotismul, nici vâlva (nu o dată trecătoare) stârnită în jurul unei opere din străinătate, nu se pot substitui unei autentice înțelegeri a frumosului, a capacității de a comunica idei noi, simțăminte generoase, de a ne sugera direcții rodnice ale dezvoltării artei. Tălmăcitorii acestor opere își asumă, de fapt, o răspundere importantă: ei girează asupra unor valori pe care urmează să le verifice timpul. Ceea ce, firește, comportă o bună cunoaștere a întregului peisaj cultural al țării unde s-a creat această operă, astfel încât alegerea să însemne efectiv înlesnirea cunoașterii unei

creații semnificative. Răspunderea construirii unor punți largi de înțelegere între națiuni, de deslușire a gândurilor și sentimentelor celor mai profunde, e imensă”. ■ Cornel Alexandru scrie despre *Colocviu Arta post-bizantină*: „Între 9 și 16 iulie a.c. a avut loc la Suceava și la Iași colocviul internațional cu tema „Les arts des peuples du sud-est européen aux XVI-e – XVIII-e siècles et leur environnement intellectuel”, organizat sub egida Asociației Internaționale de Studii sud-europene, de Comisia pentru studierea artei post-bizantine, sub președinția reputatului cercetător al acestei perioade, Manolis Chatzidakis, directorul Muzeului bizantin din Atena. Cu acest prilej, s-au întrunit o serie de cunoscuți cercetători din toate țările balcanice și din țara noastră, care, prin temele comunicărilor și prin discuțiile care le-au urmat, au pus în lumină în primul rând nenumăratele elemente comune în domeniul artei”. ■ Sub titlul *Poemele verii* citim versuri semnate de: Mihai Eminescu (*Freamăt de codru*), Al. Macedonski (*Rondelul de aur*), Tudor Arghezi (*În amurg*), Vasile Alecsandri (*Secerișul*), Lucian Blaga (*Cântecul spicelor*), George Coșbuc (*Vara*), St. O. Iosif (*Vara*), Octavian Goga (*Noapte*), V. Voiculescu (*Vara*), G. Topîrcăanu (*Sfârșit de vară*), Ion Pillat (*Cuptor*), Dimitrie Anghel (*Dragoste*), Al. Philippide (*Pastel*). ■ Șerban Cioculescu scrie despre *Cântecul amintirii* de Mihail Sadoveanu, ediție îngrijită de Constantin Mitru și desenele de Constantin Baci, Ed. Ion Creangă: „Maniera lui Constantin Baci este prea variată ca să o reducem la o formulă dar seamănă în genere cu laviul, adică cu desenul în tuș diluat sau cu o culoare de apă. Unele compoziții sunt însă trasate riguros, în contururi sigure, de meșter al desenului”.

16 august

• [„*Scânteia*”, nr. 10 260] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării* citim *Aluatul pentru pâinea-pâine și pâinea spiritului* de Sütő András. ■ Pe prima pagină citim *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe scriitorul Mihail Steriade*: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit, vineri după-amiază, în stațiunea Neptun, pe scriitorul Mihail Steriade, de origine română. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat interviuri pentru ziarele belgiene «Le Soir» și «Vers l’Avenir»”. ■ Nicolae Balotă semnează *Actualitatea consacrată opera literară*: „O actualitate vie pretinde o literatură, o artă vie. Diversitatea, mobilitatea uneia presupun diversitatea, mobilitatea celeilalte, cuprinderea tuturor domeniilor vieții, mai cu seamă a celor dinamice, în plină transformare și îmbogățire. Or, în această privință, observând literatura ultimilor ani, ne apare insuficient explorat filonul existenței urbane, a mediilor muncitorești, a marilor uzine și șantiere, fascinante prin bogăția și ritmul trepidant al vieții, prin dimensiunile problematicii sociale, morale și spirituale noi ce animă această zonă în continuă expansiune. Cuprinderea în opere a realităților acestei lumi nu poate decât să facă mai actuală realitatea operei de artă. Pe de altă parte, numai acele opere literar-artistice care participă din plin la actualitatea epo-

cii lor au sorții durabilității. Actualitatea comunică cu perenitatea. Într-un mod paradoxal, actualitatea unei opere nu se devalorizează, nu devine inactuală odată cu trecerea epocii în care a fost creată. Ele ne grăiesc prin timp, ne sunt prezente de parcă ar fi fost scrise pentru noi, cei de azi. Actuale în timpul lor, ele sunt actuale în toate timpurile. A te apleca asupra unei realități contemporane nu înseamnă a te închide într-însa, ci a te deschide virtualităților ei, a le actualiza și a dobândi seva unei posibile fecundități perene. Așadar, implicând în lucrările noastre literare sau artistice datele actualității, asumăm o conștiință a ecoului social pe care trebuie să-l aibă literatura, arta noastră. Numai cu o asemenea conștiință, cărțile noastre, operele noastre vor putea înscrie valorile unei culturi naționale și universale – în același timp întemeiată pe tradițiile valoroase ale trecutului și pe marile eforturi constructive ale prezentului. Numai asumând conștient actualitatea și acționând conștient asupra ei, literatura noastră devine, așa cum ne cere partidul, un mod superior al educației omului societății noastre socialiste”. ■ Apare nota nesemnăată *Adunare de Ziua presei române*: „La Casa ziaristilor din Capitală a avut loc vineri adunarea festivă consacrată Zilei presei române și celei de-a 44-a aniversari a apariției primului număr al ziarului «Scânteia» Au participat redactori, colaboratori, corespondenți ai presei centrale, Radioteleviziunii, Agenției române de presă – «Agerpres». Despre semnificația acestei sărbători a vorbit Anghel Paraschiv, redactor-șef adjunct al ziarului «Scânteia». În încheierea adunării a fost adoptată o telegramă adresată C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se spune, între altele: Participanții la adunarea festivă își exprimă și cu acest prilej devotamentul lor nețărmurit față de cauza partidului, patriei și poporului, sentimentele de profundă recunoștință față de Comitetul Central, față de dumneavoastră personal pentru sprijinul acordat presei, pentru grija și atenția deosebite manifestate în îndrumarea ei. În înfăptuirea hotărârilor Congresului al XI-lea al partidului, presei îi revin sarcini de înaltă răspundere. Vă asigurăm că pentru toți lucrătorii presei scrise și audio-vizuale îndeplinirea acestor sarcini constituie suprema datorie, îndemnul fierbinte al conștiinței noastre comuniste. [...] Pentru ziaristii României socialiste este un titlu de mândrie acela de a milita pentru afirmarea și promovarea politicii externe a partidului și statului nostru, orientată ferm spre făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, politică ale cărei obiective imediate și de perspectivă le-ați expus cu atâta claritate și strălucire la Congresul al XI-lea, precum și recent, la Helsinki, cu prilejul semnării documentului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa”.

● [„*Flacăra*”, nr. 32] Adrian Păunescu publică reportajul *Un om și faptele sale: Doctorul Ioan Pușcaș și pacienții săi vindecați*. □ George Arion scrie *În numele cauzei înțelegerii și conclucrării pașnice pe continentul nostru și în întreaga lume*, precum și *Ocna Sibiului. Țărm de mare care-și așteaptă cam de mult descoperitorii*. ■ În *Flacăra literară - Opinii*, Mihai Beniuc scrie despre *Versul liber*: „Versul liber aproape că a gonit versul supus ritmului și rimei din

arena poeziei contemporane. Am prea mare admirație pentru versul liber, pentru ca să folosesc expresia economistă după care marfa proastă gonește pe cea bună de pe piață. De altfel, eu însumi îl practicam frecvent în tinerețe și totdeauna am fost convins că e mai dificil de realizat decât versul «încorsetat». [...] Totuși cred că în poezia contemporană se abuzează de versul liber, care prin abuz devine «așa zis...», pierzându-și substanța poetică, pornită nu din cuvinte ca atare, ci din acea reflectare, acel «joc secund» cum îl numește Ion Barbu, al realității, care constituie întru chiparea oricărei arte, precum și a altor moduri de manifestare ideational-afective sau cogitaționale ale ființei umane, hipercefalizate istorico-social, fără să-și fi pierdut însă temeliile biologice. [...] Versul liber cred că-și va crea tot mai mult creditul în existența socialistă în măsura exprimării libere a conținutului vieții noi a țării. Sunt, în sensul trecerii prin toate canoanele formelor de versificație, pentru versul liber, bine chibzuit, ca expresie a socialismului din România, a socialismului care prinde rădăcini în toată lumea”. □ Este prezentat numărul 2/1975 al revistei „Manuscriptum” ce conține, printre altele, două piese comentate de Marin Sorescu (*Jocul întunericii* de Adrian Maniu și *Huhurezul* de G.M. Vlădescu), caietul-manuscris *Danton* de Camil Petrescu, un eseu semnat de Alice Voinescu, *Cuvânt pentru Hamlet*, precum și o serie de fragmente din jurnalul lui Mateiu Caragiale. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru publică *Lipsa de stare a poetului*, un portret literar dedicat lui Marin Sorescu. Autorul susține că „e greu de explicat nota de absurd (câteodată urmuzian) din lirica lui Sorescu, semnalând pur și simplu sinteza de miraculos și cotidian. Ce-l determină, în fond, pe poet, să accepte prozaicul, pentru a-l pune de acord imediat cu lirismul; cu alte cuvinte, ce se află în spatele acestei sinteze? Oricum, se face prea mare caz de *mecanismul* (ce-i drept, foarte subtil) care pune în mișcare mecanismul poemelor. De vină sunt și unele compuneri mai anemice, de serie, ale poetului. Bănuim la Marin Sorescu o conștiință rafinată a scrisului, decantarea inteligentă a impresiilor brute. Și totuși poezia lui ne cucerește și pe altă cale. Ea ne face să vedem lucrurile, realitatea imediată, lumea; lumea de vis a sufletului. Direct sau alegoric ne sunt comunicate marile întrebări despre existență. Poetul e sincer și ascuns, tragic și euforic. Niciodată nu s-a mizat mai mult pe transparența sensului, fiindcă tot ce e grav și profund ține de «conținut». Are deci acoperire existențială”. □ Magda Mihăilescu, în *Flacăra. Cinema. Teatru. Muzica tânără*, publică *Uneori filmele își caută autorii*, articol în care precizează că Paul Everac și-a retras semnătura de pe scenariul filmului *Nu filmăm să ne amuzăm*. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Opriți-l pe Bălălu!* □ În suplimentul *Racul* (70), Teodor Mazilu publică *Bani de buzunar*, iar Alecu Popovici, *Armăsarul*.

• [„Luceafărul”, nr. 33] Redacția revistei semnează textul *Literatura și marile evenimente*: „Istoria, Evenimentul sunt o hrană majoră pentru literatură. Ea trebuie să găsească însă autori la dimesniunea ei de responsabilitate și forță.

Sincronizații nu pot scrie, putem fi siguri, un *Război și pace*. Țintele lor sunt mult mai minuscule. Marile evenimente ale istoriei României își așteaptă scriitorii contemporani chemați să continue actele artistice și patriotice ale unor prozatori ca Mihail Sadoveanu, Duiliu Zamfirescu, Camil Petrescu, Liviu Rebreanu, al unor poeți ca Eminescu, Alecsandri sau Goga. Suntem încredințați că asemenea scriitori vor înnobila noua noastră istorie literară”. ■ Numărul găzduiește evenimentul *50 de ani de la moartea lui Ioan Slavici*. Semnează texte omagiale: Pompiliu Marcea, Corina Cristea, Dan Cristea, Gheorghe Suci. □ Pompiliu Marcea meditează la *Slavici – destinul operei*: „Căci, în mod surprinzător scrisul lui Slavici nu și-a epuizat înțelesurile și ne provoacă, la lectură, neașteptate reflecții. Sub crusta, uneori colțuroasă și «inestetică» a textelor sale, dăm de un scriitor substanțial și, prin urmare, durabil, gata oricând să ne incite. Ceea ce reprezintă o recompensă supremă pentru cel care, bătrân și sărac se stingea, aproape nebăgat în seamă, acum o jumătate de veac, și care, e unul dintre marii scriitori ai neamului nostru”. □ Corina Cristea e de părere că: „*Pădureanca* reprezintă de fapt un aspect bine conturat al complexității sufletești pe care Slavici a demonstrat-o în orice scriere, în care instinctul său de explorare a psihicului uman a demonstrat corespondența cu înălțimea acestei riscante întreprinderi: cunoașterea unității individuale sau colective prin abordarea analizei mișcărilor interioare și contradictorii, deformate față de eventuala mișcare logică. În *Pădureanca* oamenii sunt primitivi, înzestrați cu caractere tari, ciocnirile dintre ei ar putea fi violente dacă n-ar exista acel «bun simț» inhibitor, iar atmosfera devine impersionantă prin descrierea nunațată și viguroasă a întâmplării zugrăvite, de altfel perfect banale, chiar dacă textul solicită delicatețe și complexitate. De la formula introductivă, fatalitatea se continuă în expunere prefigurând morala pe care se înalță nuvela...”. □ Dan Cristea evocă *Memorialistul*: „Sunt, în amintiri, două impulsuri ale autorului, care prin repetiție, atrag imediat luarea aminte. E, mai întâi, pornirea de a izola câteva momente privilegiate ale existenței și de a face din ele treptele cruciale ale unei experiențe de viață. Este atât de clară situarea lor în timp, decuparea din fluxul memoriei, încât nu mai încap nicio îndoială că aceste experiențe, aceste împrejurări au devenit convingeri intime, păstrate pe tot parcursul vieții. Poate că nimic nu s-a schimbat în devenirea scriitorului, că retrăindu-și trecutul el își retrăiește convingerile, împrespătându-se din regăsită lor vigoare. A doua pornire ține de staisfăcția luării în posesie a trecutului, de încântarea cu care acesta este recuperat”. □ Gheorghe Suci reflectează la *Modernitatea scriitorului*: „Astăzi, la șaptezeci de ani de la apariția *Marei* se impune o viziune nouă asupra acestui tulburător roman. Ca de altfel și asupra întregii opere a lui Slavici. Trebuie să afirmăm, fără tăgadă, că romanul este nu aproape, ci o capodoperă. [...] Moralistul Slavici, trăsătură pentru care a fost iarăși amendat și în consecință trecut cu vederea, e un artist mult mai adânc, viziunea lui asupra lumii și destinului uman având rădăcini profunde

fiind astfel mai aproape de noi modernii”. ■ M. Ungheanu recenzează două cărți. □ Dan Zamfirescu, *Istorie și cultură*: „În polemica permanentă cu punctele de vedere tradiționale, Dan Zamfirescu încearcă să ne convingă de adevărurile sale ori de câte ori are ocazia. Articolele sale sunt pledoarii pasionate și avizate ale fenomenului românesc dintr-o perspectivă dinamică. Dar credem că aceste idei, care alcătuiesc un adevărat program renovator, pot fi mai bine servite în contribuții de amploare care să depășească volumul și semnificația unor trecătoare «colaborații». Unei idei nobile îi suntem deci datori cu o lucrare pe măsură”. □ Doina Curticăpeanu, *Orizonturile vieții în literatura veche românească*: „O lectură cu totul nouă a literaturii române vechi face Doina Curticăpeanu într-o carte intitulată *Orizonturile vieții în literatura veche românească*. Prima întrebare căreia încearcă să-i răspundă autoarea este dacă textele literare vechi sunt literatură cu bunăștiință sau nu și dacă pot fi citite ca un text de literatură intenționată ca atare”. ■ În textul *Despre menirea poetului*, Dorin Tudoran prezintă cartea de versuri a lui Lucian Valea, *Vocile* (Junimea, 1975): „Fără a depăși cote ale unui lirism onorabil, poezia lui Lucian Valea are o anumită distincție și etalează o certă siguranță a meșteșugului. Cu atât mai mult, parafrazele unui stil ușor frivol, nu-l prind nici în *Basm*, nici în *Opinie*, ca nicăieri unde sunt vizibile aceste tentative”. ■ Valentin F. Mihăescu asociază cartea lui Corneliu Ștefanache, *Miezul și coaja* (Junimea, 1975), cu *Vocația povestirii*: „«Caracterizate» cu astfel de mijloace, personajele pierd din complexitatea sufletească cu care autorul vrea să le investească. Prozatorul încearcă să compenseze monotonia structurală a personajelor prin construirea unei intrigi polițiste. Cele mai bine realizate pagini sunt – ca și în *Așteptarea aproapelui* sau în *Speranța care rămâne* – cele de povestire. Corneliu Ștefanache are cert vocația povestirii”. ■ Eugen Barbu continuă serialul despre *Harta poeziei (V)*: „Dorin Tudoran cu *Cântec de trecut Akheronul* își continuă drumul său liric în același limbaj elevat, lipsit de metaforă, cultivând o poezie a stărilor, livrescă. Practicând în paralel critica de poezie cu delicatețe și aplicare, poetul se arată totodată preocupat de demnitatea expresiei sale literare”. ■ Nicolae Ciobanu se referă la *Forme ale baladescului (II)*: „Spre a da o imagine completă asupra baladelor doinașiene, să mai arătăm că în câteva rânduri spiritul didactic-moralizator se manifestă excesiv în dauna creației poetice autentice. Obstinația de a propune cititorului o anume «încercătură» de idei o ia câteodată, înaintea efortului de edificare a unui spațiu baladesc sieși suficient (în compuneri precum *Regele fiului copacului*, *Strajă zadarnică*, *Balada celor trei puncte de vedere* sau *Marea*)”. ■ La secțiunea *Fragmente critice*, Eugen Simion prezintă *Negația creatorului*: „Prin Tudorel, Pica, Pomponescu firele romanului duc la realitatea politică a vremii. În ciuda convingerii lui G. Călinescu («politicul în intenția mea lipsește cu desăvârșire»), *Bietul Ioanide* îmbrățișează materia actualității și pune spiralele intelectuale abstrase de genul lui Ioanide să se confrunte cu ea. Ioani-

de disprețuiește viața politică, ignoră cu obstinație evenimentul (află cu întârziere de căderea Varșoviei și nu cunoaște harta politică a Europei), sistemul lui de relații ocolește combinația mărunță, profitabilă. Creatorul se ferește, deci, să stea prea mult în zonele joase ale vieții pentru a nu-și pierde lumina (simbolul îl aflăm tratat pe larg în Șun). Însă politicalul se manifestă acolo unde arhitectul s-ar aștepta mai puțin: în relațiile dintre el și copii. Tudorel intră într-o formație politică extremistă (centurionii), conspiră, ia parte la un asasinat și lasă un testament unde toate valorile în care Ionaide crede (cultul artei, prestigiul rațiunii, imperativul etic etc.) sunt contestate. [...] Ca personaj literar, Tudorel nu-i, totuși, memorabil, studiul psihologiei lui este sumar și, în comparație cu alte nume care trec prin carte, figura lui se pierde repede din vedere. El reprezintă, ca și Pica, un punct de referință pentru Creator (Ioanide) și, în schema socială a romanului, e simbolul inteligenței juvenile care se subordonează lamentabil spiritului elementar agresiv”. ■ La *Colocviile „Luceafărului” despre România culturală* în lume se distinge Șt. Augustin Doinaș: „În întreaga acțiune de popularizare a literaturii să se aibă mai ferm în vedere faptul că numai preluând ceea ce este autentic, ceea ce este specific, ceea ce reprezintă o valoare spirituală cu rădăcini adânc înfipite în realitatea poporului, adică numai realizând întâi de toate valori de mare sepcific național, numai acestea vor fi capabile să ne ducă pe noi și să ne înscrie în circuitul valorilor universale. Noi nu putem face deliberat literatură pentru străini, pentru universalitate. Aceasta e o poziție axiologică falsă. Nu putem face decât literatură pentru noi. Să facem o adevărată literatură românească, crescând din realitățile noastre, din trecutul și din prezentul nostru cât și din aspirațiile noastre de viitor, realizând întâi tot ceea ce avem specific. De abia atunci limba devine altceva, este o bază solidă care ne ajută să circulăm în afara granițelor țării noastre. Numai aceste valori autentice care se inspiră din specificul nostru național pot să fie respectate ca atare și să intereseze pe străini, să fie discutate și dezbătute, să stârnească ceva în sufletul lor. Aceste adevăruri trebuie să fie transformate într-o realitate dinamică, stimulatoare, într-un act de patriotism luminat”.

17 august

• [„Scânteia”, nr. 10 261] Pe prima pagină citim poezia *August '44* de Holló Ernő, în românește de Dim. Rachici. ■ Aflăm că *În Italia a apărut volumul Nicolae Ceaușescu „Noul curs pentru o colaborare internațională”*.

19 august

• [„Scânteia”, nr. 10 262] Dim. Rachici publică poezia *Te-nalță țară*. ■ În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării* citim *Faima Năsăudului* de Vasile Rebreanu. ■ Mihai Beniuc scrie despre *Vocația educativă a cenacului literar*: „Socialismul – creând condiții mai bune prin posibilitățile de școlarizare oferite tineretului – ridică, în mod obiectiv, noi probleme privind necesarul

de cadre, corespunzătoare și cantitativ și calitativ, pentru a răspunde competent setei de cultură a milioane și milioane de tineri care părăsesc băncile școlii cu un bogat nivel de cunoștințe, cu apetitul pentru lectură format, cu un gust de cele mai multe ori sigur, orientat ferm spre valoarea artistică. Rezolvarea e una singură, dar nu poate fi dusă la bun sfârșit de pe o zi pe alta. Acele cadre tinere care au atins trepte superioare de pregătire culturală și profesională au posibilitatea și datoria, pe de o parte, să deschidă, prin continuă educare și auto-educare, perspective tot mai largi ideologice și practice dezvoltării propriei personalități, iar pe de altă parte, să împingă pe același drum generațiile mai noi. Desigur, acest mandat de mare răspundere socială trebuie îndeplinit fără a fi concesivi cu talentele ce tind spre o prea ușoară profesionalizare artistico-literară și nu înțeleg că se rup astfel de capul de pod al vieții: contactul nemijlocit și permanent cu realitatea, prin muncă și integrare socială. În acest fel, adăugind la cele spuse până aici și contactul larg al tinerei generații cu cărțile, revistele contemporane și expozițiile, excursiile și călătoriile pentru cunoașterea țării, putem aștepta acea prezență viguroasă, sub semnul neîndoielnic al calității, din partea cercurilor și cenaclurilor artistico-literare și științifice. Astăzi, în condițiile largului acces la cultură al poporului, ele trebuie să constituie arene ale libertății spirituale și ale inițiativei creatoare, fără încorsetări ce tind spre reducerea la numitor comun a talentului, desigur necesar, dar nu suficient pentru creația majoră. Rezultate bune înregistrate pe acest drum există. Ele trebuie însă tot mai mult fructificate și sporite. Există mai ales tineret apt pentru acest spor de calitate și această fructificare a personalității la care este îndreptățit, prin natura lui, socialismul. Desigur că nu toți care trec pe la cenacluri vor deveni – prin definiție – poeți, pictori ori oameni de știință celebri. Dar să pleci de-acolo cu un gust sigur pentru literatură ori artă, cu spiritul ascuțit pentru observație științifică, cu mai mare agerime în exprimarea ideilor, dobândită din discuții – iată tot atâtea elemente care pot contribui la șlefuirea propriei personalități. Iar desăvârșirea personalității fiecăruia, după însușirile sale, este un obiectiv fundamental al socialismului”. ■ Emil Vasilescu prezintă „*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Micu (Minerva): „Lucrarea, în ansamblu, se remarcă prin amploarea investigației, deși ne-am fi așteptat ca unele aspecte ce țin de explicarea fenomenului gândirist să depășească caracterul general al fundalului de epocă. Într-o cercetare de asemenea dimensiuni rămân, desigur, unele aspecte ce se cer aprofundate. Aceasta nu diminuează însă meritele lucrării lui D. Micu, care realizează o sinteză atât de necesară asupra unui moment frământat din istoria culturii noastre”.

20 august

- [„*Scânteia*”, nr. 10 263] Victor Tulbure publică poezia *Eroii lui August*.
- Anton Breitenhofer publică *Despre cine scriem și cum?*: „Cărți valoroase, cu o largă audiență de public, în care oamenii muncii să fie prezentați și omagiați

ca adevărații creatori ai valorilor, materiale, tehnice și spirituale, cu toate calitățile, cutezanțele, dar și cu scăderile lor, cu neîmplinirile de caracter, sunt rare sau insuficient realizate artistic. Aici este vorba și de viața interioară a acestor oameni, despre fericirea, dragostea și familiile lor, despre succese sau conflicte, nenorocire și moarte, dar mai ales despre realizările și capacitatea lor de a făuri lumea noastră socialistă și de a-i da prin muncă concretă sens și formă. Fiecare știe că la noi există asemenea oameni. [...] O sarcină de onoare a scriitorilor ar fi de a oglindi literar trăirile, drama sau destinul unor asemenea oameni. Pentru aceasta nici n-ar trebui să inventeze o poveste, deoarece viața noastră trăită, intens și revoluționar scrie singură asemenea povestiri sau le dictează scriitorilor direct în mașina de scris. Bineînțeles, adevăratul scriitor se va lăsa doar inspirat de asemenea întâmplări, înzestrându-și eroii cu acele trăsături care corespund cel mai bine realității noastre. În timpuri revoluționare literatura nu poate fi decât revoluționară. Dacă nu este, nu poate fi convingătoare, nu poate entuziasma. Aceasta ar însemna că este ruptă de realitate și nu este populară. Spre satisfacția noastră nu astfel stau lucrurile, deoarece majoritatea scriitorilor se află în mijlocul vieții și iau parte activă la făurirea societății noastre socialiste”.

● **[„Viața studentească”, nr. dublu 26-27, 24 de pagini]** În cadrul grupajului *Tinerețea – program pentru viață, Dialoguri esențiale*, un interviu luat de M.N. Rusu prof dr. docent Dimitrie Păcurariu: *Literatura „în direcția inimii”*. „– Puteți recunoaște în anii de studiu ai tinereții dvs. existența unui program umanist propriu în numele căruia ați acționat cu trecerea timpului? – Propriu-zis un program umanist nu am avut, dar au existat, în același sens, unele tendințe, vagi la început, apoi, cu trecerea anilor, tot mai limpezi, tendințe ținând de educația pe care ne-o dădeau unii profesori, ca și de condiția mea de băiat de țăran sărac. Mi-amintesc cu ce înverșunare ne-a vorbit odată, în plin război, profesorul Vladimir Streinu despre plaga spiritului militarist și cât de mult m-a impresionat atunci această vorbire gândindu-mă la ceea ce familia mea a avut de suferit de pe urmă militarismului și a războiului. Mă revoltau, de când eram copil, nedreptățile și abuzurile, desconsiderarea și disprețul arătate oamenilor de jos cu care m-am simțit solidar totdeauna, nu din simpatie intelectuală, ci din conștiința că le aparțin și că am datoria să lupt pentru o viață mai bună a lor. Aceste simțăminte au decis, în anii studenției, îndată după război, orientarea mea cetățenească ce mă călăuzește și astăzi.” □ Același M.N. Rusu recomandă un succes de public și de critică, volumul *Parodii de la A la Z* de Mircea Micu (Ed. Dacia) – un fel de „cimitirul vesel de la Săpânța al poezilor de astăzi”.

21 august

● **[„Scânteia”, nr. 10 264]** Pe prima pagină citim poeziile semnate de Nicolae Dragoș (*Cu inima curată*) și Franz Johannes Bulhardt (*Dăruire*). ■ Din *Manifestări dedicate zilei de 23 August* reținem: „Miercuri seara a avut loc la

Sala mică a Palatului Republicii Socialiste România spectacolul omagial de poezie patriotică «Poeții cântă marea sărbătoare a eliberării patriei», organizat sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, manifestare dedicată celei de-a 31-a aniversări de la eliberarea patriei. După cuvântul de deschidere rostit de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii scriitorilor, cunoscuți poeți au citit din cele mai valoroase creații ale lor, închinată partidului, patriei. [...] * Sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă Arad, în stațiunea balneo-climaterică Moneasa s-a desfășurat, în prezența unui numeros public, un simpozion muzical-literar închinat zilei de 23 August, la reușita căruia și-au adus aportul poetul Alexandru Jebeleanu de la editura «Facla» din Timișoara și profesorul Vasile Man de la Universitatea populară din Arad. În continuare, corul Filarmonicii de stat din Arad, dirijat de profesor Doru Șerban, a susținut un program de cântece patriotice. Tot la Moneasa a avut loc vernisajul expoziției itinerante «31 de ani de realizări sub conducerea partidului», organizat de Muzeul județean Arad. În zilele următoare expoziția va poposi în orașele Ineu și Lipova. (Constantin Simion)”. ■ Citim și despre *Manifestări consacrate sărbătorii naționale a României*, organizate în străinătate: Moscova, Sofia, Havana, Bonn, Bruxelles, Manila.

● [„Munca”, nr. 8295] Pe prima pagină este publicată poezia lui Mihai Beniuc, *Aceștia sunt urmașii voștri dragi*. □ Lucia Bogdan recomandă filmul românesc *Evadarea*, scenariul fiind semnat de Francisc Munteanu. □ Se anunță în revistă apariția, în Italia, a volumului lui Nicolae Ceaușescu, *Noul curs pentru o colaborare internațională*.

[„România literară”, nr. 34] Număr omagial, titrând pe prima pagină: „Trăiască 23 August!”. ■ ● George Ivașcu semnează editorialul XXXI: „Deceniul dintre cea de a XXI-a și a XXXI-a aniversare a mării cotituri de la 23 August 1944 semnifică tocmai acest mers al României socialiste într-un ritm cu atât mai pregnant datorită prezenței în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu. E ceea ce a înscris, pe ecranul propășirii patriei înăuntru, pe cel al creșterii prestigiului ei în afară – mereu mai semnificative puncte de ascensiune, definitorii generatoare de noi și noi izbânzi ale unui viitor purtând nobilul sigiliu al desăvârșitei unități în jurul Partidului revoluționar și al Omului de omenie care-l întruchipează”. ■ Pe prima pagină citim *Din ziua aceea...* de George Macovescu: „Mergem mereu înainte, îndreptându-ne spre comunism. Până acolo și chiar când vom ajunge acolo, ne vom gândi mereu la acea zi de vară călduroasă, la acel început de eră nouă, la 23 August 1944”. ■ În *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează Mihai Beniuc, Al. Balaci, Haralambie Țugu, M.N. Rusu, Barbu Cioculescu, Nicu Filip, Lucian Dumitrescu, Barbu Alexandru Emandi. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Manifestări consacrate zilei de 23 August*: „Sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România a organizat miercuri, 20 august 1975, ora 18, în Sala mică a Palatului Republicii un festival

omagial de poezie contemporană românească. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor. Au citit din versurile lor poeții: Florența Albu, Alexandru Andrițoiu, Camil Baltazar, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Mihai Beniuc, Franz Bulhardt, Emilia Căldăraru, Radu Cârnelci, Dan Deșliu, Ioana Diaconescu, Ștefan Augustin Doinaș, Nicolae Dragoș, Dinu Flămând, Constantin Florea, Eugen Frunză, Mihai Gavril, Grigore Hagi, Ion Horea, Traian Iancu, Dumitru M. Ion, Marki Zoltán, Florin Mugur, Dan Mutașcu, Gellu Naum, Constantin Nisipeanu, Darie Novăceanu, Ștefan Popescu, Veronica Porumbacu, Nichita Stănescu, Szemlér Ferenc, Virgil Teodorescu, Gheorghe Tomozei, Tiberiu Utan, Romulus Vulpescu, Violeta Zamfirescu. * La clubul sindicatului I.T.B. și la clubul Spitalului Dr. I. Cantacuzino din București au avut loc recitaluri de poezie patriotică la care și-au dat concursul: Virgil Carianopol, Teodor Maricar, Al. Raicu și Teodor Scarlat. * La Casa de cultură a sectorului 5 din Captială a fost prezentat un festival liric la care au citit din versurile lor: Agatha Bacovia, Gabriel Bacovia, Constantin Codruț, George Colfescu, Florin Moldovan, Nina Marinescu Popeia. * În orașele Reșița și Drobeta Turnu Severin și în comunele Râul Alb și Marga au avut loc întâlniri cu cititorii în cadrul cărora Irimie Străuț și Ioan Grecea au citit în fața pionierilor și cadrelor didactice pagini din lucrările lor închinare marilor evenimente din istoria poporului nostru. * «Mândră corabie, meșter cârmaciul» este intitulat concursul literar în județul Gorj, în întâmpinarea zilei de 23 August. * La clubul Întreprinderii de mecanică fină din Focșani a avut loc o manifestare literară consacrată zilei de 23 August. Au participat Liviu Bratoloveanu, Adrian Cernescu, Mihai Gavril, Constantin Georgescu, Traian Lalescu, Florin Muscalu și Ion Larian Postolache”. □ *Pagini reprezentative din scriitorii români:* „Prestigioasa publicație literară greacă «Nea Estia» care apare la Atena a consacrat în întregime ultimul său număr literaturii și artei românești. Deschise cu «Gânduri despre artă ale președintelui Nicolae Ceaușescu» cele 100 de pagini ale revistei cuprind texte alese din lucrările cele mai reprezentative ale unor poeți și prozatori români: Tudor Arghezi, George Bacovia, Ion Barbu, Lucian Blaga, George Călinescu, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, Fănuș Neagu, D.R. Popescu. Traducerile sunt semnate de cunoscuți oameni de litere din Grecia. Sunt publicate, de asemenea, studii despre proza, poezia, dramaturgia și artele plastice românești. Volumul este ilustrat cu reproduceri după opere ale lui Constantin Brâncuși, Theodor Palladi, Camil Ressu, Corneliu Baba și Alexandru Ciucurencu”. □ *Seară de poezie românească:* „La «Academia di Romania» din Roma a fost organizată o seară de poezie românească contemporană. În cadrul manifestării și-au dat concursul actrița Adela Mărculescu de la Teatrul I.L. Caragiale și Ansamblul folcloric «Doina» al Casei de cultură a studenților din București. Tot la «Academia di Romania» prof. George Lăzărescu, conducătorul lectoratului de limba și literatura română

de la Universitatea din Pisa, a prezentat conferința: «Mărturii de cultură comună româno-italiană în opera lui George Călinescu»». □ *Omagiu lui Slavici*: „Comisia națională română pentru UNESCO, Uniunea Scriitorilor și Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al județului Vrancea au organizat în orașul Panciu o manifestare omagială consacrată semicentenarului comemorării lui Ioan Slavici. După cuvântul înainte rostit de Gheorghe Tarău, prim-secretar al Comitetului orașenesc P.C.R., primarul orașului Panciu, despre personalitatea și opera lui Ioan Slavici au vorbit prof. univ. dr. Pompiliu Marcea și dr. Emil Manu, cercetători la Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu». A urmat filmul realizat după cunoscuta scriere a lui Slavici *Moara cu noroc*. Locuitorii orașului Panciu prezenți la festivitatea comemorativă au trimis o telegramă locuitorilor comunei Șiria din județul Arad, în semn de dragoste și prețuire față de marele înaintaș al prozei românești, născut în Șiria Aradului și petrecut din viață la Panciu. A urmat un pelerinaj la mormântul scriitorului, unde o delegație a Uniunii Scriitorilor și a elevilor Liceului «I. Slavici» din Panciu au depus coroane și jerbe de flori». ■ Virgil Teodorescu semnează *O zi a genezei*: „23 August 1944 – declanșarea insurecției naționale antifasciste, eveniment fără egal în istoria țării, o zi a genezei – act fundamental și salvator la realizarea căruia a participat întregul nostru popor, muncitorimea, țărănimea, intelectualitatea, iar contopirea forțelor patriotice, marea coaliție antifascistă a fost pregătită, animată și îndrumată de detașamentul de avangardă al revoluției – Partidul Comunist Român. [...] Programul și celelalte importante documente adoptate de cel de al XI-lea Congres al Partidului deschid perspective nemaîntâlnite până acum pentru exercitarea inițiativei și gândirii creatoare, stabilesc un plan de activitate de lungă durată, vast și concret, oferind viitorului nu vise utopice și informe, ci elementele unei viziuni reale, bazată pe o solidă și exactă osatură. În lumina acestor documente, fenomenul literar din țara noastră, în ultimii treizeci și unu de ani, cu perioadele lui de flux și reflux, se cere a fi apreciat mai întâi sub aspectul preluării și acceptării moștenirii culturale în momentul când proletariatul victorios devine stăpân pe putere. [...] Conștienți că le revine un rol important în formarea unei conștiințe umane superioare, că responsabilitatea lor sporește odată cu accelerata dezvoltare a societății, deplin convinși că sursa unică a literaturii o constituie viața oamenilor și cerințele ei, scriitorii noștri au elaborat, și râvnesc să elaboreze, opere demne de a fi cuprinse în patrimoniul civilizației socialiste a României”. ■ În paginile numite *XXXI* citim: □ Radu Boureanu, *Elogii*: „Eu vreau să mă înclin în aceste zile în fața acestui pământ dobrogean. E ca și cum m-aș înclina în fața întregului pământ românesc ce ne poartă”. □ C. Piliuță, *Portret în lumină*: „Cred că nu există mulțumire mai mare pentru un pictor decât atunci când arta lui este de calitate, când ea e recunoscută și cântată”. □ Francisc Păcurariu, *Perspective*: „Cu toate semnificațiile sale majore, constelația lui 23 August luminează un întreg ev al istoriei noastre, strădaniile

constructive de astăzi ale poporului nostru, căile pe care el suie spre viitor”.

□ Dan Hăulică, *Locurile care ne iubesc*: „Locurile noastre ne iubesc – o simțim ca români –, pentru că frumusețea lor nu izvorăște doar dintr-o logodnă anume a stihiilor: intră în ea, inseparabil, materia sufletească a unei istorii, care înseamnă destin asumată laolaltă, ireductibilă convergență morală”.

□ Radu Theodoru, *Generoasa istorie*: „Ajunși aici, ascultăm glasurile pământului, cele din veac urcând spre noi și ne trecem viitorimilor cu sentimentul plener al împlinirilor, dincolo de clipă și greutatea ei”.

■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu marchează *50 de ani de la apariția săptămânalului „Viața universitară”*.

■ În *Pro domo*, Alexandru Ivăsiuc scrie despre *Literatura și problemele dezvoltării*: „Diversă, complexă, multilaterală, imaginativă și propulsoare a imaginației, literatura – ca și artele în general – este chemată să participe la un proces complex de transformare a omului divizat în om ce se apropie de propria sa esență”.

■ Virgil Mazilescu semnează *Ion Țiugariu – un poet căzut în război*, semnalând monografia despre poet, scrisă de Ștefan Belu și apărută sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Maramureș.

■ În *Profil liric* Al. Piru scrie despre Nicolae Oancea, considerându-l „un poet din familia lucizilor”.

■ Nicolae Manolescu semnează *Necesitatea criticii și critica necesară*, o cronică literară la *Confruntări în critica deceniilor IV-VII (E. Lovinescu și posteritatea lui critică)* de Ileana Vrancea (C.R., 1975): „Cartea Ilenei Vrancea mi s-a părut, în ansamblu, o utilă și serioasă critică a ideilor literare (și implicit a practicii critice) care, sub aparența posterității lovinesciene, înseamnă de fapt mult mai mult, și anume primul examen istoric al criticii românești din ultimele decenii. Nu obiecțiile, oricâte ar fi, contează, ci îndrăzneala și soliditatea întreprinderii, spiritul ei polemic, energia îndepărtării erorilor și totodată spiritul ei constructiv, explicativ, încercarea de a pune accentele unde trebuie. Ne dăm seama citind cartea Ilenei Vrancea cât era de necesară”.

■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu semnează *Sinceritate patetică*, o prezentare a volumului *Cămașă patriei* de Ion Iuga (Albatros, 1975): „Se simte uneori, accidental, grandilocvența, propensiunea spre tonul sentențios și o ciudată nevoie de a comunica emoția în imagini nestructurate, brute. Dar în ansamblu poeziile impresionează printr-o sinceritate patetică”.

□ În *Povestiri din tranșee*, Sorin Titel scrie despre *Săptămânile mute* de Lucian Dumitrescu (Ed. militară, 1975): „Lucian Dumitrescu este în general atent să evite fraza grandilocventă. Tonul povestirilor sale este de cele mai multe ori sobru, întâmplările sunt lăsate să vorbească singure, fără să fie necesar comentariul exterior, fals patetic. Impresia de autentic, de lucru trăit, o avem în timp ce parcurgem paginile cărții”.

□ G. Dimisianu semnează *Istorie literară din perspectivă etică*, o recenzie la *Prietenia literară* de Teodor Vârgolici (Albatros, 1975): „Cu acestea am ajuns și la principala obiecție pe care o avem de formulat: spiritul critic e intimidat la T. Vârgolici de pornirea hagiografică pe care i-am mai semnalat-o. Nu poate

vedea critic, adică obiectiv, ci numai prin lentilele aburite de emoția atingerii cu lumea marilor creatori. Acolo însă unde dă întâietate faptelor, acolo unde se sprijină pe excelența sa documentație, fără a mai urmări inițiative de interpretare, acolo, deci, unde adoptă viziunea mai detașată a istoricului, contribuția sa e totdeauna de prim ordin”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Ipostazele poetului*, comentând volumul *Apărătorii* de Aurel Șorobetea, premiul I al Editurii Dacia: „E de admirat autentică pasiune istorică a lui Aurel Șorobetea, dar personalitatea poetului se împlinește deocamdată în consecuția liniei din *Alte poeme*”. ■ Continuă dezbaterea: *Probleme ale criticii contemporane*: □ Al. Dima, *Modalități actuale*: „Se înțelege că pentru întreaga critică marxistă izolarea insulară a literaturii nu putea avea niciun sens și că dimpotrivă menirea ei socială devenea axiomatică. De altfel, mai e de observat că diferitele metode ale criticii despre care am vorbit mai sus se valorifică și devin fecunde în măsura în care depășind «explicațiile» strict intrinseci ale literaturii ca cele din critica psihanalitică sau din cea ortodox structuralistă, se îndreaptă spre o inserare a fenomenului literar printre complexe conștiinței sociale în vederea promovării acesteia alături de ceilalți factori activi ce o determină”. □ Gabriel Gafița, *De la simbol la realitate*: „Înțeleg formula «realism», căreia mă simt atașat, în sensul ei cel mai direct și mai exact, adică un realism care să nu escamoteze, nici să idilizeze realitatea, ci s-o studieze în profunzimile ei cele mai autentice, să nu se teamă de aspectele mai incomode ale vieții, și care, mai ales, să se ferească de soluții gata date. Făcând o comparație, văd în relația literaturii de azi cu faptele realității de azi, relația directă și sinceră, fermă și radicală, a scriitorului cu cititorul său”. □ Ștefan Aug. Doinaș, *Critica literară și poezia*: „Pentru a fi operantă în planul judecăților de existență, de situare și de valoare, critica poeziei este chemată – mai mult ca oricare altă îndeletnicire epifenomenală – să se acordeze obiectului asupra căruia se exercită. În pofida numelui ei generic unificator, poezia este de fiecare dată alta, cu fiecare poet, cu fiecare poem. Domeniul ei, variază și fragil, impalpabil și schimbător, captivant și refractar în același timp, nu se lasă luat în stăpânire și legiferat decât cu prețul unei apropieri amoroase, – act complex în care luciditatea și intuiția, măsura și finețea, cultura și gustul, competența și onestitatea profesională conlucrează armonios”. ■ În pagina destinată istoriei literare, Mircea Scarlat publică *Miron Costin, moralist și scriitor*. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Destin și istorie*, o prezentare a romanului *Purpura* lui Erwin Wickert. ■ Nicolae Nicoară publică *Prestigiul României în lume. Trepte către mai buna cunoaștere*, o trecere în revistă a traducerilor din literatura străină în lume: „În istoria unui popor câteva decenii reprezintă o perioadă foarte scurtă, dar în pofida acestui fapt, cât de mare este saltul pe care poporul român l-a făcut pentru a ajunge la locul de frunte pe care îl deține în contextul marilor valori materiale și spirituale ale umanității”. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „Cu totul remarcabilă, în ultima vreme, prezența literaturii,

și în special a poeziei române, în R.S.F. Iugoslavia. Astfel, revista «Bagdala» din Kruševac publică o panoramă a scriitorilor timișoreni: cinci pagini de poezie, proză, aforisme, un cuvânt introductiv al redacției sub titlul *Podurile care ne întăresc*. În traducerea poetului Adam Puslojić, sunt prezentate lucrări de Anghel Dumbrăveanu, Ion Arieșanu, Mircea Șerbănescu, Dușan Petrovici, Damian Ureche, Ion Velican. «Književnost» (Literatura), din Belgrad, publică câte un grupaj din versurile lui Geo Bogza, Ștefan Aug. Doinaș, Vasile Nicolescu și Nichita Stănescu, în traducerea aceluiași Adam Puslojić. Numărul 31 al revistei «Književna Reč» (Cuvântul literar) din Belgrad cuprinde versiunea sârbocroată integrală, datorată aceluiași traducător, a poemului *Contemplarea lumii din afara ei* de Nichita Stănescu, însoțită de o fotografie a autorului. În revista «Vidici» (Orizonturi), în aceeași traducere, apare o pagină dedicată poeziei române contemporane, conținând, sub genericul *6 poeți români*, câte două poeme de Mircea Ivănescu, Grigore Hagiu, Gheorghe Tomozei, Cezar Baltag, Gabriela Melinescu, Ioan Alexandru. Pagina este ilustrată cu un desen de Florin Pucă. La Banja Luka, în revista «Mostovi» (Poduri) a apărut recent un grupaj de versuri semnate de șase poeți români, în traducerea și prezentarea lui Adam Puslojić: e vorba de Emil Botta, Virgil Teodorescu, Eugen Jebeleanu, Gellu Naum, Nina Cassian, Geo Dumitrescu. În fine, evenimentul care încununează eforturile cu totul deosebite ale poetului și traducătorului Adam Puslojić rămâne apariția unei splendide ediții bilingve din poezia lui Lucian Blaga, sub titlul *Nebeski Dodir* (Cerească atingere), cuprinzând 50 de poeme, un portret al autorului, o postfață a traducătorului. Elegantul volum a apărut într-un tiraj de 1 000 de exemplare la reputata editură «Prosveta» din Belgrad, în prestigioasa colecție de «Poezie contemporană universală», îngrijită de poetul Miodrag Pavlović, colecție renumită prin strictetea selecției pe care o operează în spațiul liricii universale. În ultimii doi ani, în această colecție au apărut doar 7 volume, între care T.S. Eliot, Georg Trakl, P.J. Jouve. * În revistele «Flacăra fraternității» din Skopje și «Cuvântul» din Prishtina (R.S.F. Iugoslavia) au apărut poezii de Nichita Stănescu, Gabriela Melinescu, Ștefan Augustin Doinaș, Geo Bogza, Vasile Nicolescu, Ana Blandiana, Romulus Guga, în traducerea tânărului poet albanez Baki Ymeri. * În buletinul «Viestivești», editat de Asociația de prietenie Finlanda – România (Suomi) de la Helsinki, a apărut poezia *Somnoroase păsărele* de Mihai Eminescu, în traducerea tinerei scriitoare finlandeză Liisa Ryömä. Același buletin mai publică un articol despre pictorul Ion Andreescu, de la a cărui naștere s-au împlinit 125 de ani. Articolul este însoțit de reproducerea celebrului autoportret al artistului. * L.P. Zalucikovski, de la Catedra de romanistică a Universității din Moscova, semnează în nr. 1 pe 1975 din «Vestnik Moskovskogo Universiteta» studiul *Geneza realismului în literatura română*. [...] * În colecția «Romanul modern» a Editurii «Europa» din Budapesta a apărut romanul *Viața post-mortem* de Romulus Guga. Cartea a fost amplu prezentată la postul de radio maghiar

Kosuth”. ■ În *Vocația universalității*, Teofil Bălaj semnaleză că a apărut *No-ul curs pentru o colabroare internațională*, editura „Rusconi” din Milano, „cel de al 42-lea volum rezervat peste hotare operei conducătorului partidului și statului nostru”. ■ Versuri semnează: Traian Iancu (*Noapte de august, 1944...*), Al. Andrițoiu (*Cântec; Catren moșesc*), Radu Cârnelci (*Odă în August...*), Dim. Rachici (*De-o ființă cu țara*), Ion Potopin (*Pământ al României*). □ Sub genericul *Patriei – partidului* citim versuri semnate de: Grigore Hagiu (*Constelații de August*), Corneliu Vadim Tudor (*Cronică de țară*), Iolanda Malamen (*Imn legănător*), Horváth István (*Invocație*, în românește de Gelu Pălcanu), Ioana Diaconescu (*Și patrie și iubire*), Nicolae Neagu (*Astfel iubind*), Dan Mutașcu (*În tot ce suntem*), George Damian (*Lumină acestor pământuri*). ■ Vasile Băran semnează reportajul *Ziua cea mare a patriei*. □ Ana Blandiana publică în rubrica sa tableta *O hartă a Europei*.

22 august

• [„Scânteia”, nr. 10 265] Pe frontispiciu citim *Trăiască Partidul Comunist Român! Trăiască socialismul! Poporul cinstește a XXXI-a aniversare a eliberării*. ■ Grigore Hagiu publică poezia *Spre comunism mai urcă o treaptă țara*. ■ Apare editorialul nesemnat *Te slăvim Românie, patrie a gloriosului August*: „Optimismul tonifiant, încrederea neabătută în perspectivele luminoase ale României socialiste au temeuri de nezdruncinat: coeziunea întregului popor în jurul partidului, al conducerii sale încercate și clarvăzătoare, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu; convingerea deplinei unități dintre vorbă și faptă proprie partidului, a adevărului că toate proiectele și planurile elaborate de partid s-au întrupat aieva în transformări înnoitoare, depășind cu mult cele mai cutezătoare visuri ale înaintașilor. Vedem cu ochii minții imaginea României anilor 1980-1990, prefigurată în documentele adoptate de Congresul al XI-lea, reflectând realismul politicii partidului, capacitatea sa de a prevedea și, totodată, de a «edifica» viitorul prin armonizarea rigurozității științifice cu cutezanța gândirii novatoare, potrivit cerințelor autenticului spirit revoluționar. Apropierea acestui viitor, clădit pe temelia cuceririlor revoluționare dobândite în cele trei decenii care au trecut din vara fierbinte a lui august 1944, înălțării edificiului României comuniste le consacră poporul nostru întreaga sa energie și forță creatoare, hărnicia, elanul și abnegația cultivate de eroica sa avangardă revoluționară – Partidul Comunist Român”. ■ Mihai Caranfil publică reportajul *Opera este grandioasă laudă arhitectului, laudă constructorilor. Secvențe din marile înfăptuiri ale acestor ani, concentrate într-un oraș cu nume-simbol*. ■ Aurel Mihale semnează *Muntele născut din magma fierbinte a revoluției*: „Astăzi, văzut din depărtare și de sus, de pe treptele acestor ani, ale avântatei și îndârjitei noastre construcții socialiste, ale mărețului efort al poporului nostru de înălțare nease-

muită a patriei, muntele acesta ne apare și mai încărcat de frumusețe, iar țara, mereu reînnoită, ca o pădure veșnic tânără, crescută pe temelia lui de granit”.

• [„Contemporanul”, nr. 34] Prezentând cartea lui Ion Ianoși, *O schiță pentru o estetică posibilă*, Dumitru Micu conchide: „Plină de asemenea observații ascuțite, de puncte de vedere noi, incitante, stimulative *Schița de estetică* a lui Ion Ianoși are prin ce să rețină atenția nu numai a specialiștilor, ci a oricărui om de cultură”. ■ Ioana Voicu semnaleză apariția cărții *Maxime și reflecții* (Albatros, 1975) de Camil Petrescu: „O colecție – «Cogito» – de deosebit interes și valoare instructivă continuă să ne ofere surprize dintre cele mai plăcute. Cea mai recentă apariție grupează, «decupate» din proza, dramaturgia, eseistica și publicistica lui Camil Petrescu (ediție întocmită de Aurel Petrescu), propoziții care în afara valorii specifice deținute în contextul operei o au și pe aceea a unei meditații analizabile în sine”.

• [„Cronica”, nr. 34] Numărul stă sub semnul sărbătoririi datei de 23 August. Pe prima pagină sunt publicate două citate *Din Programul Partidului Comunist Român*: „Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 marchează un moment hotărâtor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou” și „Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste a deschis calea eliberării definitive a României de sub dominația imperialistă, a înfăptuirii năzuințelor poporului român de a fi liber și stăpân pe bogățiile și munca sa, pe propriul său destin”. ■ Editorialul redacțional este intitulat *August – geneză istorică*: „Însemnătatea unui act istoric de dimensiunea lui 23 August 1944 se poate aprecia cu adevărat numai printr-o evaluare exactă a consecințelor, numai printr-o analiză cuprinzătoare a ceea ce s-a întâmplat, s-a construit, s-a alcătuit și s-a adăugat de atunci și până azi. În felul acesta, absolut totul din ceea ce a însemnat mers înainte și efort, absolut totul din ceea ce caracterizează prezentul României socialiste – vine să ateste faptul că de atunci și până azi parcurgem o întreagă eră, că de atunci și până azi această eră se confundă cu idealul fiecăruia dintre noi, obișnuindu-ne să prospectăm scurgerea timpului spre viitor cu unitatea de măsură a timpului comunist”. ■ Radu Negru scrie despre *Patrie*: „Avem o țară pe care o iubim pentru că am cucerit-o cu armele și cu sângele nostru, smulgând-o, acum mai bine de trei decenii, de sub cizma grea, cotropitoare, a imperialismului, a fascismului, de sub gheara rapace a acoliților lor autohtoni, exploatatorii feudali și capitaliști. Muncitorii prețuiesc patria mai presus de toate, pentru că pe acest pământ, al necropolelor strămoșilor noștri, al muncii și sudorii întrupate în zidiri dragi, am cucerit, ca încoronare a unei întregi istorii de suferințe și lupte, cumplit de grele, libertatea socială și națională”. ■ Gh. Buzatu prezintă *Din cronică insurecției*, iar Virginia Isac prezintă *Primele aniversări ale zilei de 23 August, la Iași*. ■ Liviu Leonte semnează *Critica angajată*, o cronică literară la *Artă și ideal* de Ion Dodu Bălan (Eminescu, 1975): „Fie că se îndreaptă spre istoria literară, fie că scrie critică de cea mai strictă actualitate, Ion Dodu Bălan investește pasiune și responsabili-

tate, definindu-și astfel atașamentul pentru o cultură ea însăși angajată în promovarea nobilelor idealuri ale umanismului socialist”. ■ Const. Ciopraga revine la *Fragmentarium* cu *O redimensionare a miturilor*: „Voci alarmate exprimă temeri cu privire la rolul folclorului. Experiențele moderne în artă par a demonstra în literatura franceză de astăzi ignorarea unui filon inepuizabil, care la noi, în manifestările lui multiple a stimulat capodopere. Asistăm, în continuare, potrivit unei dialectici a frumosului, la o redimensionare a miturilor în funcție de noile orizonturi sociale spirituale și estetice, încât la o analiză spectrală, literatura ultimilor ar putea revela necesare schimbări moleculare dar nu discontinuități ori semne de ruptură. Folclorul nu e numai mitologie, ci și conștiința noastră patetică de unde, la scriitori, diversitatea contactelor, mergând de la simpatia vagă până la sacralizare. [...] Metamorfoze folclorice în sensul valorificării moderne a fantasticului au loc, în pagini de excelentă ținută artistică, la prozatori ca Dumitru Radu Popescu. Fănuș Neagu sau Ștefan Bănulescu. Numai câteva nume din domeniul picturii: olteanul Ion Țuculescu, transilvăneanul Ion Vrăneanțu și bucovineanul Dimitrie Gavrilean iau din folclor fabulosul, accentele magice-pitești, muzicalitatea cromatică. Dar problema ne duce în special spre mituri. Brăduț Covaliu și Sabin Bălașa, pe anumite porțiuni, au, la rândul lor, plăcerea grațiosului naiv, de sorginte folclorică”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Nicolae Turtureanu scrie despre volumul *Ion Șugariu* de Ștefan Bellu: „Augmentativ pe alocuri, din motive lesne de înțeles, Ștefan Bellu face o restituire necesară, scrisă cu pasiune, monografia sa fiind, așa cum remarca Laurențiu Fulga în patetica evocare ce deschide cartea, un act de suprem omagiu adus unui om și unui poet ale cărui rădăcini se află cuprinse în matricea Maramureșului”. □ Virginia Burduja recenzează *Primele porți* de Norman Manea (Albatros, 1975): „Profunzimea mesajului, analiza psihologică de mare finețe, stilul elaborat, pândit uneori de primejdia monotoniei, nu eludează însă artificialitatea tribulațiilor erotice sau a construirii unor caractere”. ■ N. Barbu scrie despre *Conștiința nouă a actului artistic*: „Nimic nu poate fi mai străin adevăratei literaturi socialiste, teatrului, plasticii – decât uniformitatea, cenușii soluțiilor prestabilite sau atmosfera edulcorată, epurată de clocotul acțiunii și al trăirii, caracteristică doar unui fals eden terestru. *Matca* lui Marin Sorescu sau *Paradisul* – piesă a lui Horia Lovinescu, depărtate ca subiect și factură, se integrează aceleași viziuni umaniste a noii literaturi, a teatrului nou, anticipând creațiile viitorului. *Caloianul* – romanul lui Ion Lăncrănjan, pune în dezbatere sensurile adânci și veritabile ale creației confruntându-le cu avatarurile retorismului festivist, cu compromisul etic. Este o formulă care lasă să se întrevadă amplificarea proceselor de conștiință, caracteristice, în ansamblu, statornicirii noilor relații ale societății socialiste, bizuite pe aprofundarea valorilor etice. Vitalismul, retrăirea în spații noi de înțelegere și meditație a trecutului istoric, asimilarea poeziei naturii în sferile de elevație ale conștiinței

omului – rămâne, de asemenea, o dominantă a poeziei contemporane, prefigurând viitoare împliniri. De la Mihai Beniuc la Ioan Alexandru, de la George Lesnea și Al. Andrițoiu la Nichita Stănescu și la Mihai Ursachi, există un spațiu liric întins, înăuntrul căruia se distilează stări de nobilă euforizare a istoriei și a muncii, a visului și a realității, a bucuriei ca și a nostalgiei. Erotica și poezia naturii dobândesc reliefurile angajării. Prin toate acestea – literatura prezentului socialist devine în egală măsură o artă a viitorului, în continuă afirmare a valorilor celui mai înalt umanism”. ■ În rubrica sa numită *Cronica limbii*, Gh. Ivănescu scrie despre *A idea, ideație* în critica literară: „Din examinarea acestor termeni rezultă că în limba literară a criticii și a istoriei literare românești apar inovații legitime ca *a idea* și *ideație* care au desigur model italian. Prezența acestor termeni în română constituie o dovadă de maturitate a ideilor și a expresiei. Dar din analiza noastră mai rezultă că în limba criticii literare românești apar și unele inovații nefericite, care trebuie înlăturate din limbă și ne obligă să cerem unora din criticii și istoricii literari români să mediteze mai mult asupra modului lor de a se exprima”. ■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte* de N. Irimescu: „Despre calitățile de portretist ale lui Șt. Dimitrescu, pornind de la expoziția retrospectivă care se pregătește la Iași, scrie C.D. Zeletin («România literară») oprindu-se în special asupra celor trei variante *Ibrăileanu văzut de Șt. Dimitrescu* prin care pictorul intuiește linia esențială. «Dincolo de pitorescul unei figuri căreia, într-o metaforă a lui Topârceanu, îi corespundeau sonoritățile sumbre și încâlcite ale toponimicului Brahmaputra, elementul care l-a fascinat pe desenator a fost tumultul spiritului comprimat în fragilitatea unei făpturi omenești». * Cu prilejul împlinirii unei jumătăți de veac de la moartea lui Ion Slavici (17 aug. 1925) au fost organizate o serie de manifestații omagiale la Muzeul literaturii române din București și în diferite orașe transilvane. O expoziție documentară «Ion Slavici și epoca sa» a circulat prin Transilvania și urmează a trece în Moldova, începând cu Focșanii în zona căruia Slavici a fost înmormântat (Panciu) și terminând cu Iași, de care e legat prin anii tinereții, alături de Eminescu. [...]”. ■ Numărul se încheie cu textul *România în conștiința lumii* de Radu Simionescu, un text despre prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul din Helsinki. ■ Versuri semnează George Lesnea (*Imn*), Haralambie Țugui (*Glasurile din August*), Aurel Butnaru (*Lumină*), Ion Boroda (*Cu-acea mișcare pură*), Florin Mihai Petrescu (*Sub zodia lui August*), Ana Mășlea (*Slove în sărbătoare*), Corneliu Cosmin (*Patria grâului e-n suflet*). □ Dan Mutașcu publică povestirea *Morișca de argint*.

● **[„Lucefărul”, nr. 34]** Este consemnat evenimentul *Sărbătoarea Patriei*, 23 august 1944-23 august 1975: „31 de ani din viața unui popor înseamnă istorie. O istorie cu evenimente atât de numeroase și de bogate în semnificații încât cercetătorului contemporan îi este cu neputință să le cuprindă pe toate deodată. Care din anii care au trecut până la realizările de astăzi ale socialis-

mului în România este mai apt să fie distins pentru contribuția sa la transformările care s-au petrecut? Ce semnificație se cade a ne atrage luarea aminte cu dinadins? Împărtășind convingerea și satisfacția că istoria de 31 de ani a României socialiste este aptă integral a fi remarcată de cel ce o cercetează, revista «Luceafărul» – prin semnătura a 32 de scriitori, din toate generațiile, care au desprins din agenda bogată în fapte și evenimente semnificative ale anilor doar câteva năzuind spre cele esențiale – aduce prin paginile de față un cald omagiu realizărilor excepționale pe parcurs de 31 de ani ale întregului nostru popor”.

□ Este consemnat un *Drum prin istoria Patriei: Treizeci și doi de scriitori evocă cei treizeci și unu de ani ai noii vieți a patriei*. Semnează: Victor Tulbure, Traian Iancu, Ion Hobana, Radu Bădilă, Ion Bănuță, Dumitru Hancu, Alexandru Balaci, Nicolae Dragoș, Nicolae Ciobanu, Ștefan Iureș, Ion Țugui, Petre Ghelmez, Petru Vintilă, Ilie Tănăsache, Maria-Luiza Cristescu, Dinu Flămând, Mihai Stoian, Florin Mugur, Niculae Stoian, Matei Gavril, Nicolae Velea, Valeriu Râpeanu, Mircea Radu Iacoban, Platon Pardău, Florin Costinescu, Mihai Beniuc, Barbu Cioculescu, Mihail Cruceanu, Corneliu Vadim Tudor, Radu Dumitru, Virgil Teodorescu, Dan Zamfirescu.

□ Victor Tulbure, *O zi pentru eternitate 1944*: „Dar noi nu din cauza ei nu dormeam. Oricum, ziua aceea care ne-a părut la început o zi obișnuită, ne-a fost dat atunci să aflăm că era ziua de 23 August 1944. O zi pe care nimeni, nicăieri și niciodată nu o mai poate uita”.

□ Traian Iancu, *1945: Victoria democrației*: „În ziua de 12 februarie 1945, în Capitală, s-au desfășurat pe străzile și bulvardele Bucureștilor scene de neuitat, în care entuziasmul și voia bună, dorința de luptă hotărâtă s-a manifestat în peste 50 de demonstrații, în diferite cartiere ale orașului. Valul acestei mari bătlăii sociale de amploare fără precedent în istoria țării, a culminat în ziua de 6 Martie 1945, când, pe la prânz, un număr de circa 800.000 de cetățeni, s-au adunat în Piața Națiunii și au ascultat vestea victoriei luptei pentru cucerirea puterii politice, dusă de clasa muncitoare din România, prin se anunța că regele Mihai a fost silit să semneze lista noului guvern, de largă concentrare democratică, sub președinția Dr-lui Petru Groza, înflăcărat patriot și eminent bărbat politic și de stat. [...] Cu acest entuziasm, pe care l-am văzut și l-am trăit și eu, se anunța țării întregi victoria istorică și memorabilă a forțelor revoluționare antifasciste din România. Acesta a fost semnalul că începe în România o democrație în folosul celor mulți, printr-o istorică victorie a maselor populare conduse de partid”.

□ Ion Hobana, *1946: Soarele din inima noastră*: „Triumful acestui simbol mi s-a părut deci firesc, asemeni apariției cotidiene pe boltă a astrului pe care-l întruchipa. Și mulți ani după aceea tresăream, întâlnind pe drumurile țării semnul victoriei din noiembrie 1946: ploaia și vântul nu izbutiseră să-l șteargă, așa cum timpul nu l-a șters din inima memoriei noastre”.

□ Radu Bădilă, *1947: Mesajul nou al anului nou*: „Răsfoiesc din când în când teancurile de hârtii – unele îngălbenite de vreme – rămase de la tatăl meu; și multe dintre ele îmi redevesteaptă amintiri din anii copilăriei, din

cei ai adolescenței. Pe o asemenea bucată de hârtie, format carte poștală, e tipărit ultimul text din istoria României care începea cu «Mihai I-iu Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României...» – datat 30 decembrie 1947, actul de abdicare; pe cealaltă parte, o fotografie cu cinci bărbați mai în vârstă, plini de demnitate: Constantin I. Parhon, Mihail Sadoveanu, Ștefan Voitec, Gheorghe Stere, Ion Niculi – Prezidiul Republicii Populare Române. [...] La șase seara, Radio România a făcut cunoscută vestea abdicării regelui. Nu mult mai târziu, dinspre Piața Unirii au început să se audă cântece și urale: a doua zi, ajunul Anului Nou 1948, mă aflam cu mama, pe la ora nouă și ceva, în fața sediului P.C.R. Se strânsese o imensă masă de oameni, se strigau lozinci, se cânta, se dansa; oamenii purtau pancarde și pe pancarde citeam: Trăiască Republica Populară Română”. □ Ion Bănuță, 1948: *Încununarea izbânzilor*: „Se știe – de la Cuza Încoace – că «Unirea face puterea». De aceea, proletariatul român pune, în focul luptei, capăt sciziunii din sânul clasei muncitoare realizând, la 1 Mai 1944, Frontul Unic Muncitoresc. De atunci mâinile făuritoare de minuni se strâng tot mai puternic, inimile luptătorilor bat la unison. Ca o încununare a acestor izbânzi consecutive, în zilele de 21-23 februarie 1948, la București, are loc congresul care a dus la făurirea Partidului Comunist Român și Partidul Social-Democrat, pecetluind unirea cea mare a proletariatului, deschizând larg porțile altor victorii”. □ Dumitru Honciuc, 1949: *Drumul fertilității*: „Dar hotărârea partidului de a trece la cooperativizarea agriculturii a dat repede roade. Cooperativizarea a fost o necesitate, o soluție, unica soluție și o revoluție căci nu numai între oameni a existat sărăcia ci și între pământuri și au trebuit și acestea stărnite, reînviată. La câțiva ani după înființarea colectivei, veneau camioane încărcate cu bărbați și femei din alte părți să vadă și să se convingă”. □ Alexandru Balaci, 1950: *Nemuritorul poet*: „Revistele noastre au apărut în numere festive pentru marea sărbătoare a poporului român care a fost cinstirea centenarului nașterii lui Mihai Eminescu. Sărbătorirea lui Mihai Eminescu are o semnificație care trece dincolo de persoana poetului. Înlăturarea fardului cu care burghezia a mascat tot ce era înaintat în operele marilor noștri scriitori, preluarea în mod critic a operelor trecutului, este o sarcină primordială a creatorilor culturii socialiste”. □ Nicolae Dragoș, 1951: *La drum, cu soarele*: „În jurul unui foc de tabără pionieresc, s-au strâns nu numai copii, ci emoție, poezii despre patrie și partid. Și s-au cântat cântece pentru partid. Sărbătoream astfel într-un colț de țară trei decenii de existență a Partidului Comunist Român. Dar cât de mărețe erau aceste gesturi prin care am pornit spre zilele împlinirilor epocale de azi!”. □ Nicolae Ciobanu, 1952 *Constituția construirii socialismului*: „Actuala constituție a statului nostru este expresia juridică atotcuprinzătoare a etapei de construire în România a societății socialiste multilateral dezvoltate. Ea consemnează adâncile schimbări istorico-politice și social-umane ce au avut loc în intervalul de timp care a trecut din 1952 și până în prezent. Căci, în această privință, iată de pildă, ce se spune în

art. 13 al Constituției Republicii Socialiste România: «Întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orânduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, afirmarea multilaterală a personalității umane»”. □ Ștefan Iureș, 1953: *Semn tinerească de bun augur*: „S-ar fi zis că, deasupra creștetului bucureșteanului, cerul acelei veri din 1953 își dădea silința să adopte exact nuanța de albastru imprimată pe mii de afișe, pancarte, panouri, fluturași, insigne, cocarde etc. Toate inspirate de cel de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților, toate închinat celui eveniment. De când se aflase că, după Praga, Budapesta și Berlin, Bucureștii aveau să devină, pentru două săptămâni, capitala tinereții lumii, timpul fusese «crașat» fără cruțare”. □ Ion Țugui, 1954: *Un simbol ca multe altele*: „Dacă în 1954 nu aveam grade de comparație pentru puterea de muncă și creativitate decât în câmpurile romantice, peste numai doisprezece ani, de pildă, reprezentările făururilor camionului românesc de la Brașov realizează un raport între materie și spațiu: camioanele produse la Steagul Roșu în numai doisprezece ani acopereau cu ușurință distanța dintre Brașov și Arad... Era poate întâiul semn al puterii unei mari uzine înălțate, cum zic cronicile nu prea îndepărtate, «pe locul unei fabrici oarecari». Un simbol ca multe altele ale acestor ani”. □ Petre Ghelmez, 1955: *Sub înalta cupolă a O.N.U.*: „Iată ca o zestre morală și umană intra România în toamna anului 1955 sub înalta cupolă a Organizației Națiunilor Unite. Națiune între națiuni – ea învățase să se respecte și să-i respecte și pe ceilalți, din suferințele și împlinirile propriei țări. [...] Când președintele Nicolae Ceaușescu chema, de curând, de la înalta tribună a Conferinței de la Helsinki, la veghe și la acțiune pentru zidirea unei păci durabile în lume, făcea acest lucru în numele unui popor care și-a cucerit pacea și libertatea cu jertfirea propriului sânge”. □ Petru Vintilă, 1956: *O oglindă pentru țară*: „Al doilea recensământ pe care trebuia să-l trăiesc avea să consemneze în primul rând lecuirea rănilor profunde produse de război, refacerea economiei naționale, deceniul cinci fiind de fapt o perioadă terapeutică. Statistica venea nu numai să numere aritmetic lungi coloane de cifre și victorii, ci și să parafeze legitimitatea, oportunitatea și viabilitatea unei serii de acțiuni revoluționare fără precedent în istoria țării noastre: naționalizarea mijloacelor de producție, cooperativizarea agriculturii care se îndrepta spre laborioasa ei încheiere, și, în sfârșit, alfabetizarea și rapida dezvoltare a culturii și a nivelului de trai”. □ Ilie Tănăsache, 1957: „În direct” cu viitorul: „O insolită provocare: poate că astfel s-ar cuveni să însemnăm aici intrarea anului 1957 în existența noastră. A venit purtat de prima imagine românească de televiziune. Numărătoarea vârstei lui am început-o acolo, în fața ecranului învăpăiat de razele argintii... Nu s-au rotunjit nici măcar două decenii de la eveniment și uite, în același halou argintiu iscat de cele aproximativ 2,5 milioane de televizoare din casele noastre, avem Luna «în direct»”. □ Maria Luiza Cristescu, 1958: *Egală în număr și muncă*: „Și iată, femeia, egală în număr și muncă, în

puteri și inteligență, în iubire și slăbiciune cu bărbatul, capătă într-o lume a arderilor spirituale dreptul de a fi ea însăși, egală ființei asemenea ei, om. Nu e un privilegiu, nu cere îngăduință și nici rabat. Vrea doar dreptul de a putea da tot ce are mai bun, pentru ca la încheierea socotelilor, făcând atât cât poate, să știe că a învins sau a pierdut, și oricare ar fi verdictul, a câștigat cu siguranță. A câștigat recunoașterea de om capabil să muncească, să aspire și să realizeze, capabil să fie, atunci când se întâmplă, mai bună, mai puternică, mai dreaptă. Conferința femeilor din anul 1958 reprezintă din acest punct de vedere o recunoaștere superioară a eforturilor de om ale femeii, a succeselor întregii ei personalități”. □ Dinu Flămând, 1959: *Unirea din inimi*: „La 24 ianuarie 1959 se împlinea un veac de la Unirea Principatelor. Eram copil pe atunci și fusesem adus pentru un răstimp la Cluj, unde mi-a fost dat să asist, în stradă, la un formidabil spectacol de bucurie colectivă, pe care abia târziu aveam să-l înțeleg”. □ Mihai Stoian, 1960: *Copacul numit România*: „Alte cercuri ale prosperității vin să adauge: cincinalul 1966-1979 (consolidează construcția socialistă, baza tehnico-materială a noii societăți); cincinalul 1971-1975 (deschide o nouă fază a dezvoltării socialiste a țării: perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate – etapă ce se va extinde, după cum s-a arătat la Congresul al X-lea, pe parcursul câtorva cincinale). Copacul numit Patrie, România, devine din ce în ce mai robust”. □ Florin Mugur, 1961: *Timpul cărții*: „Dar se tăia o viață rapidă în satul cu țărani deveniți peste noapte sonori și era greu să vezi ce pericole ar putea ascunde un râu neînsemnat, în care nu se putea îneca nimeni. Bicicletele așteptau rezemate de copaci ora când se termina schimbul. Apoi începeau să coboare spre satul din mijlocul văilor, iar școala avea la intrare două rasteluri în care se odihneau, cât timp durau cursurile liceului seral, cel puțin cincizeci. Între ele se afla, albastră, cu coarnele răsucite în sus, bicicleta mea”. □ Nicolae Stoian, 1962: *Deplin și definitiv*: „Anul 1962! Cooperativizarea totală a agriculturii, încheiată în primăvara atât de efervescentă și impetuoașă sub raport social, înainte de a fi un act istoric revoluționar săvârșit la scara întregii națiuni a fost un act de conștiință, o inegalabilă victorie interioară a milioane de oameni asupra unor mentalități adânc înrădăcinate în însăși ființa lor, o victorie obținută în urma unei îndelungi confruntări de ordin social-politic, psihologic, spiritual, prin care s-a consfințit instaurarea și la sate, ca urmare a aceleiași lucide și perseverente politici a partidului comuniștilor, a modului de viață propriu orânduirii socialiste”. □ Nicolae Velea, 1964: *Drumul petrolului*: „Bătălia pentru petrol cunoaște în istoria economiei noastre naționale pagini dramatice pe care memoria peliculei le-a fixat pentru eternitate. Cine nu știe imaginile cumplite ale anilor 1930 când mizeria se putea ilustra în gazete cu acele portrete de oameni-fantomă, «găzarii din Prahova» leșinați de foame pe jumătate, pe jumătate asfixiați? Dar iată că din dragoste pentru bogăția națională, petroliștii din Prahova au avut destulă putere ca să facă din trupul lor baricada pentru a salva de amenințarea fascistă sondele de petrol. Și

înainte, și imediat după 23 August 1944, Valea Prahovei a fost apărată cu arma în mână de către muncitori. 20 de ani de istorie nouă au bătut în marele orologiu al timpului până în dimineața de vară când presa cotidiană a anunțat cu majsucule medalierea cu aur la Târgul Internațional de la Leipzig a unei instalații de foraj românesc. Marea tradiție a muncii petrolifere din România și, mai ales, marea tenacitate și forță a muncitorilor petroliști, iubirea de țară și de bogăție a țării care singură poate duce către victoria de prestigiu, a hotărât ca țara noastră să se impună pieții tehnice mondiale cu produse ale industriei petrolifere de cel mai înalt nivel”. □ Valeriu Râpeanu, 1965: *Opțiunea supremă a comuniștilor, a poporului*: „Dimineața, în fața aparatelor de radio am ascultat lucrările ședinței de închidere a celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. Și atunci am simțit că în inimile noastre vibrează satisfacția împlinirii unei mari dorințe a poporului român: alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea Partidului Comunist Român. Era un moment care avea să se înscrie în istorie și pe care istoria îl confirmă acum ca pe una din treptele afirmării demnității și voinței naționale. [...] Creatorii de frumos care se întâlniseră în luna mai cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, cei care ascultaseră îndemnurile sale înțelepte de a merge spre izvor, cei care văzuseră în el un prețuitor al tradițiilor românești, a tot ceea ce a dat mai bun acest popor de-a lungul veacurilor erau fericiți să vadă cum oreintarea nouă, îndrăzneată a literaturii și artei noastre are în gândirea noului conducător al partidului rădăcini adânci în conștiința națională. [...] Iată de ce anul 1965 rămâne pentru noi simbolizat în ziua de vară în care Congresul Partidului Comunist Român a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu”. □ Mircea Radu Iacoban, 1966: *Omagiu eroilor*: „Se află la Putna o candelă și-o urnă. Anul 1966 le-a reamintit întregului popor. De 500 de ani cu neîntrerupere candela-i neatinsă, urna neatinsă. Amândouă știu a vorbi despre popor, despre braț și cuget neînfricat”. □ Platon Pardău, 1967: *Rodul imaculat din decembrie*: „Era un decembrie bogat în zăpezi albe, prevestitoare de recolte, și în sala forumurilor partidului se întrunise Conferința Națională a P.C.R. din 1967. Conferința Națională, în al cărei amplu program de luptă figura un obiectiv de mult devenit năzuință, de mult reflectând cerința unei realități: îmbunătățirea administrativ-teritorială a țării. [...] Aceea întrunire din decembrie 1967 a trimișilor acelor două milioane de comuniști, vorbea de investitura de drept și de fapt a douăzeci de milioane de oameni care sigilau sfârșitul unui an cu voința unei Româniî pornită pe treptele unui urcuș din ce în ce mai grabnic”. □ Florin Costinescu, 1968: *Patria se construiește gândind*: „În 1968 a fost un nou început. Anul 1968 a devenit un an de referință. Da, din 1968 îcoace oamenii Teleormanului, asemenea celor din celelalte județe ale țării au adunat în calendarele lor proprii multe fapte de viață și de muncă. Au visat și au înfăptuit mult”. □ Mihai Beniuc, 1969: *O strălucită cartă a omeniei*: „Congresul al X-lea al P.C.R., de la a cărui ținere s-au împlinit în aceste zile 6 ani, a fost prin lucrările și documentele sale – mă refer în

primul rând la Cuvântul de deschidere a Congresului, rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu – o strălucită cartă pentru socialismul multilateral dezvoltat în România, privind toate domeniile de producție, creație și organizare, în centrul cărora se găsește omul cu conștiința sa în neconținut curs ascendent de formare și largire a orizontului ei. Caracterul materialist dialectic al analizelor multiple făcute de secretarul general al partidului situației naționale și internaționale, făcute cu precizie și sobrietate și clarviziune nu putea să nu convingă prin forța justei argumentații a oricărei afirmații făcute”. □ Barbu Cioculescu, 1970: *Creșterea limbii românești*: „Deoarece dezvoltarea științelor sociale nu cunoaște limite maxime, edificarea unor instituții caracteristice poate jalona etape în istoria cercetării, trepte de maturizare, căi noi de abordare a unor probleme care nu-și pierd actualitatea. Constituirea, în 1970, a Academiei de Științe sociale și politice a Republicii Socialiste România a corespuns, unei asemenea necesități de a promova și mai hotărât materialismul dialectic și istoric, de a asigura și mai ferm orientarea teoretică și ideologică a muncii științifice din țara noastră, pe baza marxism-leninismului. Educația estetică, receptarea artistică, valorificarea tradițiilor estetice progresiste românești, iată probleme care au figurat în atenția noului for, în rândurile cărui au fost aleși intelectuali de frunte ai patriei noastre, devotați «creșterii limbii românești»”. □ Mihail Cruceanu, 1971: *Sub steagul partidului*: „Anii trec atât de repede încât de la o vreme, se încurcă, seamănă unii cu alții și cad grămadă în trecut. Dar anul 1971 – care a devenit și a trecut ca și ceilalți – duce pentru Țara noastră, steagul unei jumătăți de veac, evocând evenimentul care a schimbat cursul istoriei noastre naționale. Masele muncitoare în luptă veșnică pentru libertate au hotărât să înfrunte sclavia, să-și făurească altă viață, scutită de jaf, de războaie și ținută în ignoranță, formând partidul lor de clasă, așa cum făcuseră și alte popoare, însuflețite de apelul marelui Lenin și conștiința lor proprie, partidul Comunist Român”. □ Corneliu Vadim Tudor, 1972: *Porțile de Fier*: „Evenimentul central al splendidei noastre realități socialiste mi se pare a fi fost, în anul acesta, inaugurarea hidrocentralei și a sistemului de navigație de la Porțile de Fier. Vreme de 7 ani, 8 luni și 9 zile aceste veritabile porți dunărene ale sărutului i-au contopit pe constructorii români și iugoslavi într-un uriaș efort colectiv, ale cărui dimensiuni au impresionat întreaga lume. [...] Treceam pe acolo, spuneam, gândindu-mă că nu poate exista pe pământ o constelație de lumini, de cleștar și de ape mai tulburătoare. Făptura ei ireală plutea ca un ostrov în fluviul de necuprins al nopții de vară, iradiind aerul de striații de marmoră inefabilă”. □ Radu Dumitru, 1973: *Memoria istoriei*: „În 1973 s-au comemorat 125 de ani de la marele moment 1848. La Iași și la București, în Piața Unirii și la Islaz, serbări populare au cinstit acest eveniment”. □ Virgil Teodorescu, 1974: *Congresul al XI-lea – eveniment epocal*: „Congresul al XI-lea al partidului Comunist Român rămâne gravat cu litere fosforescente pe frontispiciul României moderne. Documentele adoptate, de o valoare într-

adevăr istorică, dovedesc intrarea noastră într-o etapă hotărâtoare a luptei pentru desăvârșirea socialismului, ele fiind Carta fundametală a prezentului și viitorului patriei, ca învățământ derivat din înțelegerea științifică a trecutului și actualității imediate, ca perspectivă lucidă și radioasă a zilei de mâine puse sub semnul certitudinii”. □ Dan Zamfirescu, 1975: *Superioritatea rațiunii*: „Conferința de la Helsinki este punctul în care drumul lung, încercat, dar curat, al poporului nostru prin istoria Europei a întâlnit, a răzbit în magistrala largă a istoriei universale în cel mai deplin înțeles al cuvântului s-a confundat, și nu numai pentru o clipă în ea. La Helsinki, România, la capătul a trei ani de eforturi, și într-o atmosferă de înaltă stimă pentru Cel ce-i rostea mereu mesajul, a deschis lumii, alături de toți reprezentanții popoarelor europene și al popoarelor Americii și Canadei, era speranței, după trei decenii de obsesie a «inevitabilului apocalips»”. ■ În textul *Sadoveniana*, Mihai Ungheanu prezintă romanul *Apa morților*: „Din comparația cu orașul, satul și oamenii lui câștigă întotdeauna în acest roman. E chiar cazul să ne întrebăm dacă *Apa morților* mai e în vreun fel un roman al orașului, de vreme ce ținta lui e de a demistifica orașul în comparație cu depozitul de valori umane al ruralității. Ca roman al orașului, *Apa morților* e și el un roman al decepției, al deziluziei. Semnul sub care e văzut orașul în acest roman al scriitorului este alterarea: nimic nu mai e întreg și autentic în urbea aceasta, nici sentimentele, nici idealurile”. ■ Dorin Tudoran asociază volumul de poezie al Emiliei Căldăraru *La confluența sentimentelor* cu *Redescoperirea naturii*: „Atunci când se încearcă în lirica de amplă deschidere, Emilia Căldăraru o face fără rezultate notabile, adăugându-se unui ritual poetic plin de locuri comune – vezi *La confluența sentimentelor*. Chiar dacă scrie o poezie monocordă, Emilia Căldăraru o face, deseori, convingător, cum ar fi în această sinceră și frumos-sentimentală evocare a copilăriei...”. ■ Voicu Bugariu, în textul *Copilărie rănită*, se ocupă de cartea lui Norman Manea, *Primele porți* (Albatros, 1975): „Care sunt rezultatele? Iată o întrebare la care vom da un dublu răspuns. Mai întâi, trebuie arătat că Primele porți este o carte a cărei tulburătoare autenticitate impune (exceptând unele dintre textele dedicate psihologiei infantile, ce alunecă spre prețiozitate și spre artificialitate). Desenul psihologic atinge adesea o precizie, ce devine, într-un mod greu de explicat, ritmică, muzicală. În cele mai bune momente ale sale prozatorul este un adevărat iluminat de un har al preciziei, ce nu poate să nu încânte. Apoi, însă, meditănd asupra ansamblului acestei cărți scrise cu o reconfortantă profesionalitate, încercăm un anume scepticism”. ■ Eugen Barbu se referă la *Nichita Stănescu (I)*: „Editura Minerva a scos recent de sub tipar în Biblioteca pentru toți, volumul antologic al lui Nichita Stănescu *Starea poeziei*, cuprinzând selecțiuni din volumele: *Sensul iubirii* (1960), *O viziune a sentimentelor* (1964) [...], poetul lucrând strâns, dovadă absența unor poeme care puteau figura cu succes și în această culegere. [...] Ajuns la vârsta când nu mai încap scuzele tinereții sau ale acordării lirei, Nichita Stănescu a renunțat la

multe din giumbușlucurile permise altădată, aplaudate la scenă deschisă de criticii gata la orice, ceea ce dovedește un control foarte sever. Autoantologia sa e străbătută de o gravitate a tematicii ce nu era evidentă în volumele predate succesiv tiparului, coloana operei închegându-se, vertebră cu vertebră, sporind în valoare pe măsură ce timpul a trecut și ușurințele vârstei l-au iertat de foamea de aplauze. Nemărturisit, el e un blagian, disimulat subtil într-o lirică aeriană, aparent ludică, dar de structură filosofică, așa cum se va vădi pe parcurs”.

● [„Orizont”, nr. 34] Un număr patronat de evenimentul de la 23 August, cu articole și poezii patriotice. Printre acestea mai regăsim, un studiu dedicat *Structurilor clasice în opera lui Ioan Slavici*, semnat de Virgil Vintilescu. Tot clasicului scriitor transilvănean, îi este consacrat articolul despre *Muzeul memorial Ioan Slavici*, scris de Mitru Sardeș. Tot pe ideea evocării aniversare a 50 de ani de la moarte, Augustin Z.N. Pop realizează câteva consemnări despre *Slavici și liga culturală*. ■ Scormonind prin documentele vremurilor apuse, Aurel Cosma găsește, într-o carte bisericească, dovezi scrise ale prezenței lui Mihai Eminescu și a formației sale teatrale în Comloșu-Mare (articolul *Eminescu la Comloșu Mare*). ■ Pe pagina „internațională”, se publică sonete shakespeariene în tălmăcirea Cellei Serghi și a lui Ion Bogdan, precum și un interviu purtat de Sergiu Drincu cu Danuta Bieńkowska despre literatura română în Polonia.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 246] Se deschide cu poemul *Ad Patriam* de Adrian Beldeanu și articolul *Creație și istorie* de M.N. Rusu despre Cantemir și Iorga. □ Dinu Săraru scrie din nou despre *Critica teatrală*, de această dată oprindu-se la opiniile lui Radu Popescu din „România Liberă”, care atrăgea atenția că „prima obligație a criticii nu este să tot explice, în rolul scriitorului, ceea ce acesta nu reușește să facă inteligibil, adaug eu, ci să arate ce este valoare și ce nu este valoare, să justifice valoarea și să respingă nonvaloarea. Subscriu, și cred că o critică lipsită de facultatea de a spune răspicat *Da* sau *Nu* riscă să bagatelizeze genul și să piardă încrederea cititorului. O altă intervenție în acest sens consemnează Valeriu Râpeanu în «România Literară» sub titlul *Spiritul ofensiv*, cerând deci spirit ofensiv în afirmarea valorilor și respingerea nonvalorilor: *Arta se face cu talent, nu cu bune intenții...* Așa ar trebui să stea lucrurile și în dramaturgie, și în artă regizorală, și în artă actoricească. Dar evlavioșii au și ei enoriașii lor, corul lor e încă puternic, rugăciunile lor asurzesc uneori cititorul și spectatorul. Iată de ce este necesar spiritul ofensiv în apărarea și impunerea valorilor autentice. Cum ar zice Râpeanu: *E o necesitate obiectivă a culturii românești*”. □ Cronici literare: E. Manu, *Țara ca meditație* despre volumul lui Dan Mutașcu; G. Gheorghită, în *Călătoria prințului de fum*, despre volumul lui Dorin Tudoran, *Cântec de trecut Akheronul* (C.R., 1975). □ Pavel Chihaiia comentează, în *Umanistul Miron Costin*, volumul lui Enache Puiu, *Viața și opera lui Miron Costin* (Ed. Academiei).

□ Dan Mutașcu, în *Despre timp în poezia lui Nichita Stănescu* (și valorificarea mitului timpului în poezie în general), comentează volumul selectiv și antologic de la BPT, *Starea poeziei*: „Dacă am putea pune sub un *spot* luminos motivul timpului în poezia lui Nichita, atunci ea ar purta ca tendință și nostalgie superioară drept motto un fragment din Marcus-Aurelius. [...] Poet de excepțional talent și de o dialectică poetică a versului trimițându-ne lesne la ilustre modele antice – presocraticii, Lao-Tze, Nichita se află, scriind poezie, mereu într-o fericită stare extatică, de ieșire din sinele său. [...] Dincolo de domeniul visului, merită urmărit cu atenție, cel al cunoașterii în lirica lui Nichita Stănescu, și, în acest caz, ne apare, răsărit ca dintr-un «fald de senin» motivul timpului în poezia acestui cel mai dăruit poet român al ultimelor decenii. [...] Astfel, în materie de tratare (sub stare de grație) a motivului și obsesiei provocatoare de frumos a timpului, Nichita Stănescu se așază sus, lângă marea experiență, în aceeași ordine: eminesciană, blagiană și barbiană”.

23 august

• [„**Scânteia**”, nr. 10 266] Numărul se deschide cu un citat din Nicolae Ceaușescu: „Să facem totul pentru măreția și strălucirea României socialiste, pentru ca ea să ocupe un loc de cinste în rândul țărilor socialiste, al mării familii a națiunilor lumii să-și aducă o contribuție tot mai de preț la triumful atotbiruitoarelor idei ale comunismului, la victoria idealurilor de progres și bunăstare, de pace și prietenie între toate popoarele lumii”. ■ Citim despre *Adunarea festivă consacrată celei de-a XXXI-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă*, precum și *Cuvântarea tovarășului Ilie Verdeț*. ■ Se anunță: „Astăzi, 23 August, are loc în Piața Aviatorilor din Capitală demonstrația oamenilor muncii cu prilejul celei de-a XXXI-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă. Marea manifestație populară va fi transmisă la radio și televiziune începând din jurul orei 8,30”.

• [„**Flacăra**”, nr. 33] Pe prima pagină, Adrian Păunescu publică poezia *Lumină clară*. □ În *România nemuritoare*, Nicolae Dragoș publică reportajul *Coloanele demnității*, iar A. Dohotaru publică poezia *Eroii*. Tot aici, George Arion scrie reportajul *Uneori, ei, Tilișcanii, se află mai sus decât soarele*. ■ În *Opinii*, Alexandru Balaci scrie despre *Participarea intelectualilor*: „Cultura contemporană românească asimilează și valorifică în mod creator imensul patrimoniu spiritual al omenirii, pe al cărui viguros trunchi milenar grefează mlădițele cele mai noi ale modalităților apte să exprime estetic structurile și esențele epocii în care trăim cu atâta intensitate. [...] Participarea intelectualilor la uriașul proces de construcție, în diverse sectoare ale activității socio-economice, prezența lor în mijlocul diverselor categorii de oameni ai muncii, în activitatea și viața lor cotidiană, le dau posibilitatea să cunoască îndeaproape esența unor fenomene, asupra cărora sunt chemați să mediteze în procesul transfigurării artistice. În România socialistă oamenii de cultură, prin intensa

lor participare la social, sunt germeii unei mișcări și efervescente continui și nu se consideră niște «aleși», ci unde componente ale imensului fluviu uman care traversează harta istoriei. Ei își pun în slujba colectivității umane întreaga lor energie, ardoarea de a înțelege și de a crea. Ei afirmă prin întreaga lor activitate esența socială și etică a culturii, exaltând sentimentul de solidaritate umană care este substanța societății, baza vieții și a creației. Intelectualii României contemporane sunt participanți activi la viața unanimă a patriei socialiste”. □ Mihai Beniuc publică poezia *Dă-mi sufletul...* ■ În *Cronica literară* din cadrul paginii *Flacăra literară*, Cornel Moraru publică un amplu articol despre *Un eveniment editorial*, respectiv apariția volumului *Comicologia* de Marian Popa: „Totul pledează în cartea lui Marian Popa pentru seriozitate și rigoare. Ceea ce nu împiedică însă ca organizarea propriu-zisă a materiei să fie mai degrabă dialectică decât rigid sistematică. Ideea de comic e dedusă din principiul contrastivității. În sprijinul demonstrației, deloc aridă, autorul desfășoară serii întregi de atribute grupate dual sau ternar: «realitate-irealitate», «succesivitate-descendență» etc. Procedul e în esență structuralizant. Ar putea fi acuzat de comoditate. Mai mult, deducțiile simetrice conțin o prea mare doză de schematism. Marian Popa corectează metoda prin vervă, prin ineditul și strălucirea asociațiilor, prin ostentația savantă”.

24 august

• [„Scânteia”, nr. 10 267] Pe frontispiciu citim: *Poporul nostru a sărbătorit cea de-a XXXI-a aniversare a eliberării, unit în gând și voință, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.* ■ Apare și reportajul de la *Marea demonstrație a oamenilor muncii din capitală și din întreaga țară.* ■ Sub genericul *Țara în veșmânt de sărbătoare, țara în haină de lucru* apar, printre altele: □ poezia *Gând în fața tribunei* de Petru Vintilă, □ Eugen Frunză publică versurile *Cântec*, □ nota *Fiii buni ai patriei comune* de Domokos Géza: „Un torent unitar, un iureș cu forță și flori sub semnul gravei permanente a muncii, credinței față de România socialistă, a încrederii în viitor”, □ nota *Mereu tânăra Nicolină* de Mircea Radu Iacoban: „Și în acest an, conform tradiției, defilarea ieșeană a avut în fruntea coloanei oamenilor muncii colectivul unei întreprinderi cu vechi tradiții revoluționare: uzina mecanică «Nicolina»”, □ nota *Copii purtați pe umăr și mângâiați de steaguri* de Ioan Grigorescu: „Mi-aș dori puterea de pătrundere în viitor care să reconstituie devenirea fiecărui om și să prospecteze lucid destinul tuturor celor de sub faldurile roșii și tricolore ale stindardelor purtate spre cer. Iată, cei care, copii fiind acum 20-30 de ani, erau purtați de părinții lor pe umeri în marșul marii bucurii, sunt acum oameni în puterea bărbăției și își duc pe umeri băieții și fetițele, ca fluturarea steagurilor să le atingă obraji precum o mângâiere a patriei”.

26 august

• [„Scânteia”, nr. 10 268] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării* citim *La Constanța, unde se întâlnesc continentele* de Mihai Caranfil. ■ Dan Tărchilă scrie despre *Teatrul istoric*: „Autorii evocărilor privesc istoria nu numai cu pasiune și admirație, ci și de pe o poziție filozofică, de gândire dialectică, marxistă, ceea ce a contribuit în mod esențial la ineditul teatrului istoric de azi și, implicit, la marele interes pe care publicul i-l arată, la ecoul evocărilor în conștiințe. Omul epocii noastre e însetat de adevăruri nu de artificii, caută sensuri nu străluciri de costume. Căci adevărurile și sensurile trecutului justifică pe cele ale prezentului, existând o inextricabilă legătură între ce a fost și ce este. De aceea, ne aplecăm cu dragoste asupra trecutului nostru de aur, pentru a ne înțelege pe noi cei de acum. [...] Sarcina dramaturgilor este de a răspunde, prin operele lor, la educarea patriotică, învățând și convingând pe oameni că demnitatea unei istorii stă în izbânzile poporului întru apărarea țării, dar și în păstrarea neștirbită a amintirii acestor izbânzi, lecție înălțătoare pe care ne-a dat-o, de-a lungul veacurilor, marele autor anonim de balade. Și dacă amintirile tac, să le căutăm izvoarele ascunse și să le scoatem apele proaspete deasupra, lăsându-le apoi să curgă tumultuoase și să fertilizeze conștiințele. Ca scriitor, am datoria de a descifra întreaga istorie în înțeleșurile ei adânci”.

28 august

• [„România literară”, nr. 35] Apare editorialul redacțional *Luminoasa perspectivă*: „În ritmul vibrant al activității noastre de fiecare zi, în vastul angrenaj creator al muncii poporului întreg, am consemnat, cu satisfacție, comunicările despre îndeplinirea cincinalului în tot mai numeroase sectoare – și trecerea, cu mai mult elan, către planul național unic de dezvoltare economică și socială a țării, pentru anii 1976-1980”. ■ În *Șantier* sunt trecute în revistă proiectele literare ale lui Edgar Papu, Cella Serghi, Ioan Alexandru, Constanța Buzea, Eugen Frunză, Ovidiu Constantinescu, Petru Vintilă. ■ Din *Viața literară* reținem: „În cadrul concursului care a avut loc cu prilejul Expoziției internaționale «Cartea în slujba păcii și progresului» care se desfășoară la Moscova, juriul a acordat o medalie de argint volumului *Tinerete fără bătrânețe – basme românești* (Editura Minerva) și medalii de bronz volumelelor *Descrierea Moldovei* de Dimitrie Cantemir (Editura Kriterion), *Geologia României* (Editura Tehnică), *Albumul botanic* (Editura Didactică și Pedagogică) și *Till Eulenspiegel* (Editura Ion Creangă). A mai fost acordată o diplomă specială volumului *Flori de poezie străină răsădite în românește de Alexandru Philippide* (Editura Eminescu)”. □ *Expoziție de carte*: „La Biblioteca județeană Dolj din Craiova a fost deschisă o interesantă expoziție de carte cuprinzând peste 120 de lucrări ale unor scriitori originari din Oltenia. Au fost

expuse cărți semnate de Al. Macedonski, Tudor Arghezi, Ion Minulescu, Gib Mihăescu, Elena Farago, Al. Balaci, Mihnea Gheorghiu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu și alții”. □ *Concursuri*: „Editura Junimea organizează ediția 1976 a *Concursului pentru debut în proză și poezie*. Adresându-se tinerilor aflați la început de drum în literatură și având drept scop selectarea și editarea celor mai valoroase creații reprezentând scrisul angajat, cu un bogat conținut de idei, inspirat din realitățile construcției socialiste, concursul este deschis tuturor autorilor care nu au publicat până acum volume. Selecția lucrărilor prezentate în concurs va fi efectuată de un juriu prezidat de prof. dr. doc. Const. Ciopraga. Manuscrisele (în două exemplare), purtând un motto în plic închis, vor fi expediate până la data de 15 decembrie 1975, pe adresa Editura Junimea, str. Gh. Dimitrov nr. 1, Iași, cu mențiunea «pentru concurs». La cerere, editura va trimite celor interesați regulamentul detaliat al *Concursului pentru debut*, ediția 1976. * Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Sibiu a organizat un concurs literar de piese într-un act destinate formațiilor de amatori. Cele mai bune lucrări ale concursului – care rămâne deschis până la 1 octombrie – vor fi publicate în revista «Transilvania» și, separat, de către Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „În stațiunea Moneasa din județul Arad, Alexandru Jebeleanu s-a întâlnit cu iubitorii de poezie, oaspeți ai stațiunii. De asemenea, împreună cu Ilie Măduța, s-a întâlnit cu tineri cititori dintr-o tabără U.T.C. din comuna Dezna. * Sub egida Comitetului Municipal U.T.C. Sibiu, Centrul de Librării Sibiu a organizat la Casa de Cultură a Tineretului din localitate o întâlnire cu scriitorul Horia Stanca, prilejuită de apariția cărții sale, *Ciprian Porumbescu*. O acțiune similară a organizat și Biblioteca U.T.C.M. la atelierul de covoare de la Săliște. * La Librăria «Mihai Eminescu» din Buzău în fața unui numeros public, a avut loc lansarea studiului monografic *V. Voiculescu*, de Ion Apetroaie. Autorul a fost prezentat de Al. Oproiescu directorul Bibliotecii județene Buzău. * La Palatul culturii din Ploiești a avut loc o manifestare consacrată semicentenarului morții lui Ioan Slavici. Evocarea personalității și operei scriitorului a fost făcută de N. Rădulescu-Lemnar. * La clubul «Iremoas» din Capitală a avut loc o șezătoare literară consacrată zilei de 23 August. Au participat Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Traian Lalescu, Ion Larian Postolache și Constantin Voiculescu”. □ *Revista literar-artistică pentru elevi*: „«Revista literar-artistică pentru elevi», organizată de Muzeul literaturii române, va fi dedicată de această dată memoriei lui Ioan Slavici de la a cărui moarte s-au împlinit cinci decenii. Va vorbi, în ambianța expoziției documentare «Ioan Slavici și epoca sa», prof. dr. doc. Al. Dima, după care va urma o dezbatere cu realizatorii filmului inspirat din nuvelistica lui Slavici, film aflat în prezent în faza finală a turnării. Un concurs literar cu premii axat pe momente ale vieții și creației lui Slavici, di-

ferite lecturi și proiecții vor încheia sumarul acestui interesant număr. Lansarea «revistei» va avea loc duminică 31 august, orele 11.00, în rotonda Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4”. □ *Comemorarea Andersen*: „Cu prilejul comemorării lui Hans Christian Andersen (o sută de ani de la moartea celebrului povestitor danez) la Sala Dalles a avut loc, în prezența unui numeros public, o manifestare la care a conferențiat Romul Munteanu”. □ Sub semnătura M.G. aflăm de decesul lui *Romulus Dianu*: „A încetat din viață, în ziua de 25 august 1975, după o grea și lungă suferință, Romulus Dianu, membru titular al Uniunii Scriitorilor. [...] Om de o rară și elegantă calitate sufletească, scriitor talentat, beneficiind de cultură profundă, Romulus Dianu rămâne prezent în gândurile colegilor și prietenilor săi”. ■ Nicolae Balotă publică *De ce facem critică literară?*: „Critica literară actuală tinde din ce în ce mai mult să devină un teren al dezbaterii de idei. Într-adevăr, literatura și artele oferă documente asupra omului, a condiției sale spirituale, asupra creației umane, asupra comunicării dintre oameni, asupra concepției despre lume și viață. Ele se cer interpretate, înțelese, valorificate, combătute ori promovate. Asistăm, așadar, la o metamorfoză radicală în natura criticii literare, ca și în statutul criticului literar. Căci trăim într-o epocă în care critica este și trebuie să fie altceva și mai mult decât o simplă instanță de judecată estetică. În zilele noastre critica joacă, și în viitor va juca tot mai mult, un rol ce nu mai este acela de epifenomen al literaturii. Criticul nu este și mai ales nu trebuie să fie doar un exeget al literaturii moarte, ci un vivificator al spiritului lor”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale criticii contemporane*: □ Alex. Ștefănescu, *Realismul criticii actuale*: „În linii mari, înnoirea criticii de azi, apropierea ei de realitatea literaturii și-a urmat aceeași cale: nu împrumutarea unei idei din afara marxismului, ci, dimpotrivă, eliminarea oricăror tendințe nemarxiste, ca diminuarea particularului în general, transformarea principiilor în dogme ș.a.m.d. Materialismul dialectic și istoric și-a confirmat astfel încă o dată profundul realism, capacitatea de a se regenera permanent pentru a fi în pas cu viața”. □ Al. Andriescu, *Argumente pentru o neoretorică modernă*: „Rhetorica veche nu mai poate fi oferită astăzi ca model care ar trebui urmat întocmai de disciplinele moderne conexe: stilistica și poetica. Reacomodată în contactul cu descoperirile lingvisticii, semiologiei, științei istorice, psihanalizei și marxismului, cum observă Roland Barthes în *L’ancienne rhétorique* (p. 223), ea poate deveni o experiență profitabilă în cultura modernă și, de ce nu, în primul rând în critica literară”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre volumul *Documentele Văcăreștilor* de Mihai Caratașu, Muzeul Județean de Istorie Dâmbovița, Editura Litera: „*Documentele Văcăreștilor* sunt o mână de informații mai ales pentru economiști”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Junimismul și paradoxurile sale*, text în care discută cea mai recentă monografie, despre junimism, publicată de Z. Ornea: „Ultima sa lucrare anali-

tico-sintetică, despre junimism, este cea mai bună dintre ele, lectură pasionantă, iluminatoare, de o scrupuloasă seriozitate și de o obiectivitate de invidiat, semn nu numai de probitate profesională, dar și de civilizație a minții”.

■ Vasile Băran scrie un necrolog la decesul lui Mircea Popescu. ■ Nicolae Manolescu semnează *Viziune poetică și ironie*, o cronică literară la *Lumea în două zile* de George Bălăiță (Eminescu, 1975): „Oprit cu câteva zeci de pagini mai devreme, *Lumea în două zile* ar fi câștigat cu siguranță. În tot cazul, el rămâne unul din romanele cele mai originale și mai profunde din ultimii ani”.

■ Citim recenzii: □ George Muntean semnaleză apariția volumului *Drumuri și condeie* de Mihai Florea: „S-ar părea ca unele din observațiile de mai sus să pară prea severe, însă, luând în seamă experiențele și posibilitățile reale ale autorului, unele din lucrările lui anterioare, profilul colecției și publicul cărui i se adresează astfel de cărți, am crezut util, în vederea unei eventuale reeditări, a atrage atenția asupra unora dintre ele. Se înțelege că, pe lângă datele de ordin general ce s-ar cuveni avute în vedere, n-ar trebui uitate atunci nici exigențele prezentării mai nuanțate a diferiților scriitori, pentru ca «relieful» turistic literar să fie mai convingător și profitabil cui s-ar încumeta să-l străbată”.

□ În *Definiții lirice*, Lucian Raicu scrie despre *Apologii* de Gheorghe Grigurcu (Dacia, 1975): „Poeziile lui Gh. Grigurcu știu să acopere un spațiu concret, să-i dea consistența necesară. Simțul echilibrului nu îndeamnă la o cuminenție respectuoasă, la cursivitate pedestră, îndrăznelile în materie de «imaginație» nu lipsesc de nicăieri, nu e poezie care să nu recurgă la binefăcătorul lor serviciu”.

□ Valeriu Cristea prezintă *Un roman istoric*, adică *Bunul cetățean Arhimede* de Dan Mutașcu (Eminescu, 1975): „În genul emnamente modern al romanului (și teatrului) parabolă, ilustrat de un Camus sau, la noi, de *Princepele* lui Eugen Barbu, Dan Mutașcu se înscrie cu un exercițiu de un real interes”.

□ Mircea Iorgulescu publică *Reflecții despre artă*, o recenzie la *Artă și sensibilitate* de Corneliu Sturzu (Junimea, 1975): „În chip neașteptat, nu însă și inexplicabil, cele mai personale însemnări, pe de-a-ntregul încadrabile în așa-numită critică de artist, sunt cele referitoare la arta plastică și la teatru; în schimb, articolele despre poezie și despre literatură în general sunt șterse în expresie și vădesc o atentă preocupare de a se evita orice atitudine sau opinie cu caracter mai propriu, deși frica de excesiv poate deveni – și în această carte chiar este – un exces”.

■ Laurențiu Ulici publică în rubrica sa *Cazul Panait Istrati*, o prezentare a monografiei *Panait Istrati* de Gabriela Maria Pinteș (C.R.): „Rămânem din această bine scrisă monografie cu nostalgia ipotezei critice din capitolul al doilea, seducătoare și originală ca mijloc de conducere a discursului critic și, totodată, foarte potrivită obiectului studiat. Fără îndoială, investigarea structurii narative a prozei lui Panait Istrati e menită să pună în mai exactă lumină originalitatea unui scriitor bizar, originalitate a cărei expresie postulată până acum – exotismul epic – tinde să devi-

nă o prejudecată”. ■ Romul Munteanu publică studiul *Eminescu și eternitatea discursului liric*. ■ În pagina dedicată istoriei literare, Corneliu Dima-Drăgan scrie despre *Boccaccio în spațiul civilizației românești*. ■ Petre Bănuș se ocupă de *Nichita Stănescu tradus în Suedia*: „Seria de tălmăciri din lirica universală, îngrijită de Artur Lundkvist, al cărui simplu nume este un gir pentru calitatea selecției a sporit recent cu volumul *11 elegii* de Nichita Stănescu apărut la editura Coeckelberghs sub titlul *Lupta dintre visceral și real*. Tălmăcirea, fidelă, aparține lui Pierre Zekeli. Deși volumul este publicat de puține zile, critica suedeză l-a remarcat primindu-l cu elogiase prezentări în presă și la radio. Publicăm fragmente din prefața semnată de Artur Lundkvist”. ■ Versuri semnează: Ion Sofia Manolescu (*Poartă maramureșană*), George Alboiu (*Moștenirea luminii; Vânătorul genial*), Geo Bogza (*Rațe sălbătice*), Gheorghe Pituț (*Asemenea fixității; Învingătorul; Dimineață; Ci însăși faima; Tăcere; Toți sunt vii; Un singur gând*), Mihai Ursachi (*Istoria lumii...; Epistolă; Scrisoare*). □ Din proză citim *Anaforele* de Radu Tudoran. □ Augustin Maissen și Magdalena Marin semnează traduceri din *Poezie retoromană modernă*: Florin Maissen (*Sub mesteacăn*), Lurgen Cathomen (*Aurora nisipului din Maroc*), Dyonis Steger (*Frica*), Arnold Spescha (*Spice*), Theo Candinas (*Imaginea copilăriei*), Gion Peder Thoni (*La lăsarea serii*), Riget Bertogg (*Oare simți?*), Donat Cadruvl (*Noapte neagră*), Florin Caviezel (*Pe lacul Lemán*). □ În *Atlas* Ana Blandiana publică tableta *Piatra*.

29 august

- [„**Scânteia**”, nr. 10 271] Edgar Papu publică o cronică literară la volumul *Junimea și junimismul* de Z. Ornea: „Regretăm numai că Z. Ornea și-a declinat cu modestie sarcina de a privi și creațiile artistice ieșite din aria celebrei mișcări ieșene. Este adevărat, așa cum precizează autorul însă din *Preliminarii*, că Junimea reprezintă o însemnătate extremă și pe atâtea planuri din afara literaturii. Este de asemenea adevărat că aceste planuri au fost cele mai neglijate de către majoritatea cercetătorilor, atât ai noștri, cât și străini. O asemenea lucrare era cât se poate de necesară pentru cultura noastră. Prin laboriozitatea, prin probitatea care stau la baza ei, cartea lui Z. Ornea este o reușită. [...] Așa cum se află întocmită, lucrarea stârnește, desigur, interes. Prin travaliul imens care l-a încheșat, prin neconținuta tensiune a minții, cerută de legarea sutelor sale de articulații, și prin utilitatea sa de ordin cultural-patriotic, acest impunător studiu merită tot respectul”.

- [„**Contemporanul**”, nr. 35] Voicu Bugariu reflectează la *Scriitorul și epoca sa*: „Atitudinea scriitorului față de epoca sa poate fi caracterizată ca moralism superior, ca atitudine de permanentă preocupare pentru destinele patriei și ale poporului, pentru modurile în care conștiința omului contemporan poate

fi elevată. Câteva exemple din literatura noastră contemporană sunt deosebit de grăitoare pentru modul în care scriitorii au înțeles imperativele superioare ale epocii... Marin Preda, unul dintre cei mai importanți prozatori români ai epocii actuale, a creat romane cu eroi problematici. Morala adâncă a acestor romane este ideea că numai pe calea unei meditații mature se poate perfecționa activitatea și viața umană. Mesajul lor umanist este constituit, în primul rând, din îndemnuri la reflecție, la trăire pusă sub semnul unei permanente raportări la idealuri. Remarcabile sunt din punctul acesta de vedere și romanele lui Alexandru Ivasiuc. Personajele lor sunt conștiințe, oglinzi în care epoca se reflectă cu toate frământările ei. Scrierile autorului *Păsărilor* sunt invitații la responsabilitate, la trăire legată de sensurile majore ale epocii. Individul nu poate exista în afara societății, temeiul existenței sale este tocmai modul în care se raportează la viața societății”. ■ De romanul lui Corneliu Ștefanache, *Miezul și coaja* se ocupă Dumitru Micu: „În centrul noului roman al lui Corneliu Ștefanache se găsește o crimă. Totuși, *Miezul și coaja* nu e un roman de senzație. Oricât de mult loc ar ocupa în carte povestea nefericitei Flavia Pustianu soția directorului unui combinat industrial, găsită, într-o dimineață, ucisă de glonț în grădina casei de la țară, nu pentru ea, ca atare, merită romanul a fi citit. [De] real interes, scrierea e în măsură a suscita prin o seamă de alte fapte, dezvăluite încetul cu încetul, paralel cu evoluția cercetărilor pentru descoperirea asasinului, fapte la care capitolele anterioare momentului crimei fac referiri laconice. Principalul merit de ordin artistic al prozatorului rezidă, neîndoind, tocmai în abilitatea de a întreține timp îndelungat imprecizia, ambiguitatea, incitând astfel curiozitatea cititorului, continuu”. ■ Mircea Moga semnează două recenzii. □ Prima este la cartea lui Mircea Tomuș, *Istorie literară și poezie* (Facla, 1975): „Prima secțiune a cărții lui Mircea Tomuș cuprinde câteva studii de istorie literară scrise de pe o platformă teoretică propusă de autor într-un capitol introductiv, și numită, în prelungirea unei idei din Wellek și Warren, perspectivism. Plecând de la observația că «adevăratul spirit critic caută permanența în mișcare, el realizează și oferă o imagine cinetică a valorilor», criticul nostru acordă perspectivismului calitatea de «ferment creator pentru orientarea spiritului critic» și se străduie, cu frumoase rezultate, să-l aplice în analiza operelor literare”. □ A doua aparține lui Ioan Slavici, *Atitudini și mărturisiri* (Facla, 1975): „Sub îngrijirea lui Z. Macovei, Editura Facla tipărește o ediție din publicistica lui Ioan Slavici, insuficient cunoscută până acum, editorul selectând din marele număr de articole publicate de scriitor în presa vremii pe acelea care-i pun mai limpede în evidență ideologia socială și literară. Din cele trei secțiuni ale volumului (*Sociale, Literare, Călătorii*), desprindem imaginea unui publicist preocupat de problemele istoriei naționale, etnografiei, educației, învățământului, filozofiei, politicii curente etc. a unui martor activ și drept al timpului său, a unui scriitor cu o marcată conștiință civică și patriotică”.

• [„Cronica”, nr. 35] Editorialul redacțional marchează cel de-al 500-lea număr, *Cronica – 500*: „Ne-am străduit și ne vom strădui și de acum înainte să facem din revista «Cronica» o prezență reală în peisajul cultural actual. Caracterul politic al participării noastre capătă un plus de semnificație în această perioadă în care, în ciuda dificultăților provocate de calamitățile naturale, întreaga țară termină cu succes cincinalul în curs și se pregătește să realizeze obiectivele viitorului cincinal. Pentru instituțiile de cultură, pentru toți slujitorii lor, rămâne ca un permanent exemplu de gândire și acțiune creatoare politica Partidului Comunist Român care, întemeindu-se pe adevărurile fundamentale ale marxism-leninismului, le folosește în mod dinamic, viu, în funcție de realitățile țării noastre. Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism cuprinde pentru scriitori și artiști, pentru toți lucrătorii din presă, idei directoare de o excepțională însemnătate privind făurirea unei culturi traversate de înaltele năzuințe ale epocii, de idealurile umanismului socialist. «Cronica» se angajează să promoveze în continuare, cu aceeași consecvență și aceeași responsabilitate, aceste idei directoare care au devenit principii active ale propriei noastre conștiințe”.

■ V. Pavelcu semnează *În lumea metamorfozelor*: „Timp de aproape douăzeci de secole s-a cristalizat în cultura umană viziunea poetului latin Ovidiu privind actul de metamorfoză născut din pasiunea omului de a transforma ficțiunea ideală într-o realitate concretă. Arta sculptorului cretan, Pigmalion, ardoarea acestuia de a făuri superba statuie a femeii, flacăra adorației sale pentru opera creată, dorința lui de a vedea însuflețită lucrarea, au avut darul ca ruga sa către zei să fie ascultată cu bunăvoință. Apelul său s-a bucurat de favoarea zeiței Frumosului, Venus; liniile dure și reci ale fildeșului s-au preschimbat în formele suple și calde ale ființei umane. Mitul lui Pigmalion din *Metamorfoze* a devenit simbol și model al încrederii umane în capacitatea de a transforma lumea, de a însufleți materia, de a umaniza natura”.

■ Vasile Constantinescu scrie despre *Filozofia marxistă și problema umanității*: „Filozofia lui Marx conține, în mod organic, unitatea a două paliere logice fundamentale: acela al dezînstrăinării filozofiei și acela al dezînstrăinării lumii. Abordarea conceptului marxist de umanism trebuie să treacă în mod necesar prin nervura vie a unității acestor două paliere logice ale filosofiei”.

■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Starea poeziei* de Nichita Stănescu (Minerva, 1975): „Starea poeziei lui Nichita Stănescu nu trebuie căutată în limbaj, ci în teama eternă a poetului de misterul dezlegat, concluzie pe care ne-o impun toate exemplele invocate. Încifrarea codului, în poezia autorului *Elegiei a opta, hiperboreana*, nu este o cauză ci o consecință”.

■ Daniel Dimitriu semnează *Iubirile poetului* despre poetica lui Alexandru Andrițoiu: „Poetul scrie mult și publică (chiar și în volumele selectiv) fără prea mult spirit de discernământ. Un volum cum este *Pe drumul meu* reeditează sau editează destule piese «de rutină». *Aur*, o

carte mult mai omogenă, este și mai ambițioasă în selecție, fără a merge însă cu ambiția până la capăt. Îndrăgostit la culme de propria îndeletnicire, Alexandru Andrițoiu i se subjugă uneori excesiv, cu orbească patimă, și, cum se întâmplă mai întotdeauna într-o astfel de dragoste, nu pot fi reprimite atâtea și atâtea slăbiciuni”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Miron Blaga prezintă *Cartea zilelor* de Victoria Ana Tăușan (Ed. Eminescu): „*Cartea zilelor* este astfel un poem repetat pe mai multe coarde, de o limpezime și o profunzime demne de subliniat. Este o frumoasă carte de poezie, care marchează o etapă de bun augur în creația Victoriei Ana Tăușan”. □ Carmen Vericeanu scrie despre *Turburi apele Crasnei...* de Monica Săvulescu (C.R.): „I s-ar putea reproșa totuși autoarei, o volubilitate puțin obositoare, caractere îngroșate sau uneori ușor confecționate (Magdalena din nuvela *Pendula*)”. □ Anatol Ghermanschi recenzează volumul colectiv *Toate iubirile* (Facla): „Cel puțin trei dintre autorii incluși în volum: Alexandru Banciu, Miron Rusu Barian și Mariana Gherga se pare ca au depășit condiția debutantului având deja – prin gravitatea tematicii și originalitatea expresiei artistice – personalitatea necesară debutului adevărat”. ■ Despre *Doi poeți* scrie George Mirea: □ Horia Bădescu, *Nevăzutele urse* (Dacia): „Tânjind după acele «urse» ce se lasă doar bănuite dar a căror muzică fascinează ca și chemarea mitică a sirenelor, după acel necunoscut ce ne solicită, Horia Bădescu polizează discret asperitățile semantice ale cuvântului până la perfecta cristalizare a tuturor nuanțelor în care să ni se releve într-un joc poliedral frumosul din viață, frumosul uman”. □ Cornel Udrea, *Respirația ceasornicelor* (Dacia): „În volumul *Respirația ceasornicelor*, starea poetică, plasma germinativă, este străfulgerată voltaic de o conștiință lirică, și ni se înfățișează în ipostaza majoră ca poezie, nu ca o iluzie despre iluzie. Starea poetică încetează, prin actul creației, să fie doar locul de incidență între latențele funciare omniprezente și ideea incendiată de conștiința poetului ea trecând în imagine poetică și din imagine în idee”. ■ Comemorând zece ani de la moartea poetului, D. Florea-Rariște publică articolul *Din ineditele lui Eusebiu Camilar*, exemplificând prin poezia *Bucurie*, datată 23.VII.1937, Udești. ■ Din *Moment* reținem: □ În *câteva cuvinte*, N. Irimescu: „O părere autorizată privind programa analitică a facultăților de filologie – prof. dr. doc. Const. Ciopraga în interviul din «Convorbiri literare»: «Nu cantitatea de cunoștințe este cea care ar trebui prețuită la studenți, ci modul în care s-a format viitoarea personalitate, adică modul în care aceștia și-au format puncte de plecare pentru noi interpretări, pentru viziuni originale. Consider că actuala programă analitică, care îmbrățișează întreaga literatură română de la origini până în prezent, ar putea fi simplificată în sensul că din totalitatea clasicilor să se studieze într-un an 3-4 autori. Aceasta pentru a permite aprofundarea». * Studiind calitățile de moralist și scriitor ale lui Miron Costin, Mircea Scarlat («România literară») consideră că «valoarea Letopisețului stă în comentarii,

care fac din el una din primele scrieri de meditație zămislite în românește. Triumful artistului (asupra istoricului și a pedagogului) e cert. Tentația, monografică îl scoate pe Costin din limitele istoriei. Structura de moralist îl scoate și din limitele studiului monografic, aducându-l în preajma artei literare propriu-zise». □ *Concurs*: „Editura «Junimea» anunță organizarea Concursului pentru debut în proză și poezie ediția 1976. Adresându-se tinerilor aflați la început de drum în literatură și având drept scop selectarea și editarea celor mai valoroase creații reprezentând scrisul angajat, cu un bogat conținut de idei, inspirat din realitățile construcției socialiste, Concursul este deschis tuturor autorilor care nu au publicat până acum volume. Selecția lucrărilor prezentate în concurs va fi efectuată de un juriu prezidat de prof. dr. doc. Const. Ciopraga. Manuscrisele (în două exemplare), purtând un motto în plic închis, vor fi expediate până la data de 15 decembrie 1975, pe adresa Editura «Junimea», str. Gh. Dimitrov nr. 1, Iași, cu mențiunea «pentru concurs». La cerere, Editura va trimite celor interesați regulamentul detaliat al Concursului pentru debut, ediția 1976”. ■ Versuri semnează Nicolae Vânătoru (*Cu mine-rii*), Ion Mihai Popa (*Cântec; Dor*), Gavril Ciuban (*Brâncușiană; Improvizație*), Ovidiu Genaru (*Către poezie; Septembrie; Și eu*) □ Al. I. Friduș publică reportajul *Munții și orașul*, despre Câmpulung Moldovenesc. □ În traducerea lui Al. Călinescu apare a treia parte din studiul inedit al lui Tzvetan Todorov, *O sărbătoare ratată-retorica*. □ Grigore Ilisei scrie reportajul *Copenhaga – țarm de liniște*.

● [„*Munca*”, nr. 8296] În *Însemnări de scriitor*, Dan Tărchilă publică *Măine începe astăzi*.

● [„*Orizont*”, nr. 35] Atrage atenția articolul *Din nou despre judecata de valoare în critica literară*, o meditație despre ceea ce înseamnă judecata de valoare și despre relațiile ei cu logica și morala, sub semnătura lui Traian Liviu Birăescu: „Judecata normativă (morală) ea presupune afirmarea sau negarea unei valori, depășind astfel hotarele logicii și interesând, în măsură egală axiologia. Punctul de plecare al judecății de valoare rămâne totuși logica și nu în mod întâmplător ctitorul criticii literare românești, Maiorescu, a fost profesor de logică. Căci ce este critica literară altceva decât o meditație logică și axiologică în aceeași măsură, asupra fenomenului literar?”. ■ I. Cheie-Pantea se lansează pe urmele contactului macedonskian cu poezia modernă (a simbolismului) și a trecerii, în practica poeziei, lui Macedonski de la romantism la simbolism în articolul *Macedonski și poezia modernă*. □ La rubrica de „istorie literară”, Dumitru Anghel aduce în atenția publicului mărturisirile doctorului piteștean Vasile Țițescu, medicul curant al lui Liviu Rebreanu, după ianuarie 1944, când, în urma unui examen radiologic l-a diagnosticat cu cancer la plămân, în articolul *Amintiri despre Liviu Rebreanu*. ■ Poezii semnate de Emil Manu, V. Copilu-Cheatră și Corina Victoria Sein. Proze de Mircea Șerbănescu

(*Ținta*) și Petre Pintilie (*Furtuna albă*). ■ Ion Tătaru talmăcește din lirica japoneză câteva *Cântece ale gheișelor*.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 247] Poemul *August* de Horia Bădescu. □ *Eminescu – poet mesianic* este articolul lui H. Zalis, cu un studiu de caz pe *Împărat și proletar*. □ E. Manu comentează volumul liric al Victoriei Ana Tăușan, *Cartea zilelor*: „Într-o vreme de abuzivă metaforizare formală poeta ne propune o reconvertire a metaforei în reflecție”. □ *Cronica de librărie* ne recomandă volumul *Rod III* de Cezar Ivănescu, dar și *Lumea în 2 zile*, Ed. Eminescu, „romanul în roman” al lui George Bălăiță. □ *Pe scurt, din reviste* prezintă nr. 2 al RITL cu un grupaj dedicat Poetului Național: Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Eminescu și câteva aspecte ale visului*; Marin Bucur, *Poezie și limbaj științific la Eminescu*; Emil Manu, *Eminescu – personaj dramatic la 1890*; George Munteanu, *Modul și etapele autoinstruirii la Eminescu*; se adaugă două colaborări externe, Amita Bhowe și Zdeněk Wittoch (Praga).

30 august

• [„**Flacăra**”, nr. 34] A. Vlad, în *Vremea „loviturilor exterioare” în teatru a trecut*, face, printre altele, o trecere în revistă a premierelor dramaturgiei originale românești pentru următoarea stagiune. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru publică un amplu articol intitulat *Junimismul și Junimea*, o recenzie a ultimului volum al lui Z. Ornea. □ A. Dohotaru, în *Trecând prin galaxia Gutenberg*, abordează problema „anonimatului în care apar și dispar unele cărți din librării”. Sunt date ca exemplu volumul lui Cezar Ivănescu, *Rod III*, romanul *Miezul și coaja* de Corneliu Ștefanache, *O singură vârstă* de Radu Petrescu ș.a. □ În *Flacăra literară – Cap limpede*, Paul Dugneanu publică o serie de note, în prima amintind despre comemorarea, în presa literară, a cincizeci de ani de la dispariția lui Ioan Slavici. Menționează apariția, în numărul 7/1975 al revistei „Amfiteatru” a unor poezii patriotice semnate de Constanța Buzea, Doru Pătru și Mircea Florin Șandru, precum și un eseu despre Kurt Vonnegut semnat de Marcel Pop-Corniș. Tot aici se semnalează apariția, în numărul din 18 august al ziarului „România liberă”, a articolului lui Ion Dodu Bălan, *A fi arhitect de cultură*, iar în ultimul număr al revistei „Luceafărul” eseuul lui Eugen Simion, *Fauni și mașini*: „Pornind de la o dispută universitară în care se exprima îngrijorarea față de abundența elementelor rurale, mitice, în poezia unor tineri în dauna elementelor care exprimă civilizația noastră tehnocratică, Eugen Simion comentează cu ironie subțire exagerările într-un sens sau în altul. Criticul afirmă «că prezența unor date obiective nu constituie ipso facto un indiciu pentru orientarea și profunzimea unei literaturi». Esența este adică spiritul care o animă, atitudinea estetică, filozofică față de lumea obiectivă și care «fac opera să se înscrie în sensul evoluției generale a unei literaturi sau să i se opună»”. ■ În *Atitudini*, Traian Stoica face *O delimitare necesară*, abordând

problematica „stării actuale a poeziei”: „Când e vorba de starea actuală a poeziei, toată lumea e de acord că există o parte, deloc neglijabilă, a liricii noastre caracterizată de verbalism, facilitate și vid de idei. Luările de poziții în fața acestui fenomen inflaționist nu o dată le întâlnim în cronici, interviuri, anchete și în orice dezbateri asupra compoziției în versuri. Numai că aceste luări de poziție făcându-se, cu rare excepții, la modul general, fără exemplificări, sunt fără eficiență practică: editurile continuă să azvârle în vitrinele librăriilor cărțile unor autori fără vlagă, ajunși, mulți dintre ei, la chiar o jumătate de duzină (sau aproape) de apariții editoriale, iar paginile revistelor cotinuă și ele a da girul unor producții lirice de indiscutabilă mediocritate. [...] Dar există și ceva și mai grav. Asistăm, din când în când, la discutarea unor valoroase opere poetice dintr-un unghi de vedere nejustificat de sever, adică la «executarea» lor. Aceasta, când simultan se discută iarăși nejustificat de tolerant anemica activitate a unor mereu neinspirați autori. Nu demult, un prestigios critic anula, expeditiv, originala și viguroasa poezie a lui Ion Gheorghe. Și tot nu demult s-a găsit sub focurile unor critici deplasat de intolerante, universul poetic – aici, da, se poate folosi expresia – al poetului de personală inteligență artistică, Marin Sorescu. Și prin aceasta am sugerat o cale de oprire a confuziei: să discutăm, în adevărata lor lumină, personalitățile noastre poetice. Apreciindu-le corect, le delimităm astfel de valul nonvalorilor”. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi preconizează *Starea sanitară mondială în anul 2000*. □ În suplimentul *Racul* (71), Teodor Mazilu publică *În interes de serviciu*. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Nepotrivire de caracter*.

● [„Luceafărul”, nr. 35] Voicu Bugariu reflectează la *Poezie și opțiune politică*: „După apariția ideologiei clasei muncitoare, condusă de partidul comunist, în poezia noastră apare expresia unei opțiuni politice clare, având o osatură conceptuală distinctă. În cadrul unui fenomen observabil în întreaga cultură română umanismul doritor de echilibru etic, caracteristic spiritualității românești, își află o fericită continuitate în ideile cardinale ale ideologiei clasei muncitoare condusă de Partidul Comunist Român. Fiind o sinteză a aspirațiilor poporului nostru, înglobând aspectele cele mai reprezentative pentru profilul istoricește constituit al românilor, această ideologie care stă la baza politicii partidului nostru, se înfățișează ca o consecință firească a unei evoluții multisekulare. A opta pentru politica a cărei osatură principială are o asemenea bază umanistă înseamnă deci a te sincroniza la toate marile momente ale afirmării de sine a românilor. Este unul dintre argumentele care scot poezia opțiunii politice din zona ocazionalului și o statuează istoric. Metaforic spus, o poezie patriotică scrisă cu o sută de cincizeci de ani în urmă de către un poet român este contemporană cu o creație a unui poet de azi, care pornește de la același sentiment cardinal”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Sergiu Pavel Dan: „*Proza fantastică românească* nu este numai o încercare de a prezenta pro-

dusele românești de vârf ale speciei cât și apetența, disponibilitatea, indecizia creatorului român pentru fantastic. Din încercarea de a da o replică completă prejudecăților privind frigiditatea literaturii române la fantastic, autorul cărții încearcă o dublă demonstrație din care una din laturi este păgubită. Există și o disponibilitate românească pentru fantastic, există și o proză românească fantastică, spune autorul. Masiv este susținută mai ales prima afirmație, convingător, dar fără întreaga anvergură posibilă, este sprijinită și cea de a doua. *Proza fantastică românească* de Sergiu Pavel Dan încearcă să răspundă unei întrebări importante privind literatura română”. ■ Dorin Tudoran descoperă *Întâmplări fragile* în volumul lui Miron Georgescu, *Sunetul odihnei* (Albatros, 1975): „Încă prea tulbure, plină de bolboroseli, poezia lui Miron Georgescu are neapărat nevoie de-o minimă limpezire, spre a putea visa la ceea ce frumos numește poetul printr-o imagine ce se reține cu plăcere: «... cerul mai limpede sprijinit cu privirea»”. ■ Valentin F. Mihăescu descoperă în cartea lui Tudor Ursu, *Povestiri de pe munte* (C.R.), *Spectaculos și semnificație*: „Povestirea – deși concepută pe un pretext epic excesiv exploatat dobândește, totuși, sensul unei tulburătoare meditații asupra condiției umane. Spectaculosul faptelor – exterior și decorativ în celelalte povestiri – se integrează aici într-o construcție unitară susținută de forța unei reale semnificații. Împlinirile artistice din *Vârful* îndeamnă să credem în destinul literar al lui Tudor Ursu”. ■ În textul *Estetica filosofică*, Paul Dugneanu recenzează cartea lui Ion Ianoși, *Schiță pentru o estetică posibilă* (Eminescu, 1975): „Ultimul capitol, *Filosofia artei* exprimă opțiunea metodologică pentru abordarea filosofică marxistă, incluzând o pluralitate de planuri: axiologic, ontologic, gnoseologic, social și psihologic. Demers complex, singurul capabil de a surprinde totalitatea fenomenului”. ■ La rubrica despre *Poezia tânără*, Al. Piru se ocupă de: „*Vasile Igna* nu e un epigon, ci un descendent vrednic al lui Blaga, urmat și în exercițiile de stil folcloric...”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Nichita Stănescu (II)*: „În volumul *Dreptul la timp*, apărut în 1965, întâlnim o impresionantă poezie, intitulată *Basorelief cu eroi*, tratând o tehnică a repetițiilor din care se naște o senzație de amenințare. Poemul e evident elaborat, angosta se naște din imitarea mecanică a vieții, moartea pare că maimuțărește viața”. ■ La secțiunea de *Fragmente critice*, Eugen Simion face *Puțină geografie literară*: „Proza muntelui este în cea mai mare parte mitică, poetică, existența lui depinde într-o măsură considerabilă (ca la Sadoveanu) de existența unor lucruri din afara lui. Proza câmpiei este existențială. Având deasupra capului un clopot de cer mișcător și în fața ochilor un șes fără capăt, în tot ce se întâmplă el se implică, existența este pentru el o stare perpetuă de risc. M. Preda, Z. Stancu, F. Neagu, D.R. Popescu, Ștefan Bănuțescu constituie în proza de azi revanșa câmpiei față de proza anterioară, esențial montană, dominată de simbolurile ascensiunii și ale solitudinii”.

31 august

• [„Scân-teia”, nr. 10 273] Franz Storch semnează *Realitatea, marea sursă a inspirației artistice*: „Îi invidiez câteodată pe actori pentru feedbackul artei lor teatrale, adică pentru acele semne directe – citibile pe chipuri și în priviri, auzibile în intensitatea aplauzelor – semne ce le dau puțință să măsoare temperatura emoțiilor și adâncimea trăirilor publicului spectator. Scriitorii, care de secole nu mai cântă ei înșiși unui public bine cunoscut, autoacompaniindu-se la liră – ei își încredințează mesajul unor coli de hârtie tăcute – sunt lipsiți de această posibilitate. De aici și o anumită incertitudine secundată de marea întrebare: va găsi oare ceea ce a scris rezonanța scontată în rândurile cititorilor? Fără un răspuns, măcar intuit, la această întrebare – zic eu – creatorul ar putea să se rătăcească, cu timpul, în acel labirint imens al literelor ce încetează să mai comunice cu viața. [...] Poate fi adevărat că zece oameni pot citi din aceeași carte zece variante, fiecare cititor raportând-o la propria-i factură și la propria-i experiență de viață; dar atunci când un necunoscut vorbește despre detaliile unor cărți ale tale apărute mai de mult – și o face pe cât de modest, pe atât de degajat, de parcă ar fi fost coautor la plămădirea personajelor – gândurile îți zăbovesc, vrei, nu vrei, asupra raportului dintre literatură și viață. O bună cunoaștere a realității, cred eu, nu te invită nicidecum să o copiezi, dar te împiedică să scrii contrariul ei”.

[AUGUST]

• [„Albina”, nr. 8] Număr festiv, în întâmpinarea zilei de 23 August. □ Pe prima pagină, un citat tematic preluat din „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism”. □ Alături, versuri de Ion Bănuță și editorialul *August* de Nicolae Dragoș („Cele peste trei decenii fac cât o istorie întregă”). □ Citim, de asemenea, *Ceasul eliberării*, fragment din volumul lui Haralamb Zincă, *Și a fost ora „H”*.

• [„Amfiteatru”, nr. 8] *Țara în sărbătoare*, articolul de pe prima pagină semnat de M. Florin Șandru este însoțit de poemul lui C. Ostahie, *Lumina patriei în august*. □ Se semnaleză debutul liric liceal al lui Lucian Blaga, *Pe țarm*, în „Tribuna” din Arad, 26 martie 1910, sub inițialele *L.B. Brașov*. □ Marian Papahagi, în rubrica de carte străină, scrie despre volumul *Hybris și Melancholia* de Sergio Givone. ■ Un amplu și interesant interviu, în exclusivitate pentru revista „Amfiteatru”, luat lui Gabriel García Marquez de Smaranda Găiculescu: *O marturie că ai trăit, văzut, gândit și scris*. „Este o epocă a crizelor. Cred că e la modă cuvântul *criză*. Limba, limbajul, totdeauna au fost o problemă pentru creatorul de literatură. [...] Dacă e vorba de invazia limbajului tehnic în vorbirea curentă, acesta e poate primul pas spre limba internațional valabilă, spre limbajul comun al progresului umanității [...] – *România vi se pare*

departe, de ce o ocoliți? – Atac direct, îmi place. Și mi-ar plăcea să o văd curând. Aud și văd în ziare numai lucruri bune despre români și despre România în lume. Știi, poți să publici tot, poate asta mă va aduce mai repede în România.” □ *O introducere în poezia lui Ion Barbu* punctează cronică de M.N. Rusu despre antologia coordonată de Marin Mincu. „Pe autorul ediției de față îl interesează în primul rând inițierea noilor promoții de cititori spre cheile reale ale poeziei lui Barbu, nu spre folosirea unei metodologii de ultimă oră. Studiul marchează această nouă direcție în exegetica barbiană, pe lângă cealaltă care ține de o anume etalare a instrumentarului critic modernist. [...] Mincu confruntă poetica barbiană formulată de poet direct sau indirect în diferite ocazii, cu însuși conținutul operei lirice. [...] Dincolo de incongruențele de limbaj ale criticului, care aplică poeziei lui Barbu unele concepte culturale la modul absolut, cartea lui Mincu este utilă în sectorul analizelor literare la obiect.” □ La rubrica *Opinia literară și artistică* avem o *Dezbatere a revistei: Roman și istorie*, cu articolele *Două tipuri epice* de C. Sorescu (despre 2 romane istorice: *Nicoară Potcoavă* de Mihail Sadoveanu, „un roman istoric de ficțiune”, respectiv *Principele* de Eugen Barbu, „cel mai original roman istoric românesc, despre o epocă-sinteză”), *Adevăr istoric – adevăr românesc* de Doru Mielcescu (despre D.R. Popescu și *Vânătoarea regală*, „reluând distincția adevăr istoric-adevăr românesc prin prisma epicii românești a ultimului deceniu vom constata că aceasta a redescoperit funcția compensatoare a adevărului românesc, odată cu *Moromeții*. [...] Simptomatică ne apare, așadar, în romanul românesc al ultimului deceniu, căutarea adevărului, pe care o carte ca *Vânătoarea regală* ajunge să o discute în termeni aproape juridici...”), plus *Tema poeziei patriotice* de V. Sâmpetean (propunând poeți ca Dan Mutașcu, Ion Lotreanu, Titus Văjeu, D.M. Ion, Ion Iuga, Mihai Duțescu), respectiv *Filmul și tinerii* de Ioan Lazăr.

● [„Cinema”, nr. 8] Împlinindu-se 31 de ani de la Insurecția de la 23 August, la ancheta revistei cu tema *Cinematografia noastră într-un moment important*, răspund și Petre Sălcudeanu sau Nicolae Țic, trecând în revistă filme recente. □ „Totul a început de la o schiță a lui Mazilu, din volumul său de debut, *Galeria palavrăgiilor*. Schița se numea *Premiul Nobel*. Octav Pancu-Iași (acel scriitor cu suflet de copil care ne-a părăsit mult prea devreme pentru el și pentru noi) împreună cu Mihai Valter și-au dat întâlnire cu ideea lui Mazilu și au propus scenariul Casei de filme Trei”, scrie Adina Darian despre filmul *Singurătatea florilor*, în care personajul principal este jucat de Radu Beligan. □ În filmul *Dincolo de pod*, personajele din *Mara* lui Ioan Slavici sunt „revăzute și adăugite” de Mircea Veroiu, care semnează și regia. □ Printre proiectele Casei de filme Patru pentru anul următor, Corneliu Leu amintește *Castelul dragostei* (cu scenariul lui Marin Preda), ecranizările lui Ion Barbu după *Bietul Ioanide* și *Scrinul negru* de G. Călinescu și *Nota zero la purtare*, în ecranizarea celor doi autori, Virgil Stoenescu și Octavian Sava. □ Este prezentat filmul *Evadarea*, cu un scenariu de Francisc Munteanu.

• [„Convorbiri literare”, nr. 8] D.N. Zaharia, în *Permanența clasicilor în Pseudo-cynegeticos*, se referă la motivul vânătorii regăsit în proza lui Mihail Sadoveanu: „Cum se poate constata, universul cinegetic sadovenian este un adevărat eden al înțelegerii, un cosmos uman luminos, purificat aproape până la idealizare. Scrierile cu subiect vânătoresc ale lui Sadoveanu sfidează în chip vădit curioasa icoană de povestitor inocent, pe care verdictele unor prestigioși critici și esești ne împiedică încă să o înlăturăm din memorie când deschidem cărțile marelui nostru prozator-filosof. Produs al unei laborioase lucrări demiurgice având o trainică temelie în ramura din veacuri a simțirii și cugetării românești, cosmosul vânătorilor sadovenieni este expresia metaforică a unei opțiuni vizionare asupra existenței, traducând o atitudine de viață caracterizată prin luciditate și gravitate, prin conștiință tragică generatoare de elan constructiv și printr-o nestrămutată credință că lumea oamenilor poate fi mai umană, tot mai umană”. □ Despre Zaharia Stancu, *prozator modern* scrie Nicolae Manolescu: „Câteva formule critice (între care lirismul esențial este cea mai răspândită) se repetă în aproape toate studiile despre proza lui Zaharia Stancu, așezată, prin tema cărților celor mai cunoscute, în tradiția romanului nostru rural, de factura tradițională. Dar ce e comun oare între *Răscoala* și *Desculț* cu excepția unei porți a subiectului? Dar între oricare din romanele lui Sadoveanu și *Șatra*, afară poate de aparența unei societăți guvernate de legi și norme străvechi? Scriind despre satul de la începutul secolului, Zaharia Stancu a introdus în romanul nostru țărănesc o nouă viziune”. ■ Constantin Coroiu redă interviul cu Const. Ciopraga: „– *Stimate tovarășe profesor, vă cunosc de 13 ani, de când am dat admiterea la Facultatea de filologie din Iași și când am nimerit la comisia dumneavoastră. Auzisem despre dumneavoastră, citisem câteva articole și studii semnate Const. Ciopraga, iar numele îmi era cunoscut (cum s-ar fi putut altfel?) și de pe coperta manualului de literatură de clasa a X-a. La examen aveam în față un bărbat elegant, sobru, cu mișcări controlate, care mi s-a părut atunci puțin cam rigid, cam glacial. Dar, apoi, în timpul studenției, aveam să-mi dau seama încă o dată că aparențele înșală și că în adânc se afla un suflet deschis și cald de profesor. Ca student și apoi ca redactor realizator de emisiuni literare la Radio am avut nenumărate prilejuri să discut cu dumneavoastră, să vă ascult sfatul și să trăiesc clipe de aleasă bucurie intelectuală. Cred că am observat bine la profesorul și scriitorul Const. Ciopraga un lucru esențial: preocuparea perpetuă de a se forma, de a-și edifica personalitatea, preocupare care se vede și acum când nu mai sunteți un adolescent... iată de ce nu pot să încep convorbirea noastră altfel decât cu întrebarea: care credeți că este factorul esențial care a contribuit la formarea dumneavoastră? –* Întrebarea foarte seducătoare este în același timp foarte complicată. Pentru formarea unei personalități, a unei individualități distincte sunt necesare perspective diverse,

deci contribuie la formarea ei factori diverși. Consider însă că literatura a fost pentru mine factorul formativ – al caracterului și al individualității mele – în mod fundamental. Am conceput literatura ca un mod de viață, ca o sumă de experiențe subiective pe care, retrăindu-le, am încercat să extrag din ele elemente potrivite individualității mele. Așadar, dincolo de subiectivitățile pe care le presupun creatorii – și n-ar fi creatori fără o mare doză de subiectivitate – există în literatură (concepută ca un mod de viață, ca experiență general-umană) anumite trăsături permanente, laturi fundamentale. Am parcurs totdeauna literatura, adică am studiat-o, fiindcă una este a o citi și alta este a o cerceta, cu sentimentul retrării pe planuri foarte diverse, în spirite și în structuri diferite, pentru ca după terminarea studiului unui autor sau după încheierea cercetării mai ample pe o perioadă, pe o epocă, să-mi pun întrebări: ce pot să-mi asum, ce mi se potrivește din literatura parcursă? – *Și ați descoperit și lucruri care nu vi se potriveau ?* – Firește. Există atâtea perspective, atâtea optici particulare, atâtea unghiuri de vedere câți creatori sunt. Dacă m-aș raporta acum la un aforism al lui Al. Philippide – «te naști romantic și devii clasic» – aș observa că nu toți scriitorii din toate epocile se nasc romantici și devin clasici. Din totalitatea lecturilor – cine știe numărul lor ? – pe care le-am făcut până astăzi, în domenii diverse, am încercat să-mi asum ceea ce contribuie la înfrumusețarea interioară a omului, adică am conceput literatura ca un mod de a mă forma neconținut, iar idealul pe care cred acum că mi l-am conturat a fost un ideal clasic. Deci structural mă pot număra printre romantici, printre sentimentalii care se autocenzurează, punctul de rezistență al acestui sentimentalism fiind, cred, favorabil construirii unor idealuri clasice. Am eliminat elementele de febrilitate, de tristețe profundă, de dezechilibru, de exacerbare a mâniei sau chiar a iubirii. Aceasta înseamnă că din literatură, din câte am reținut până aici și cât se poate face un autoportret obiectiv, am selectat acele elemente care tind la conturarea unui spirit apolinic. – *Trebuie să recunoașteți, tovarășe profesor, că generația dumneavoastră a avut norocul de a se forma la școala unor mari magiștri. Noi, tinerii, care suntem mai mult autodidacți, să știți că vă invidiem din acest punct de vedere. Care este totuși profesorul cel mai important pe care l-ați avut?* – Iarăși o întrebare dificilă, pentru că există profesori cu mare prestigiu didactic, științific, intelectual și profesori cu un prestigiu mai puțin mare sub aspectul erudiției, dar care polarizează în alt sens – al căldurii umane, al unui umanism practic, direct, spontan. Între profesorii mei pe care ar trebui să-i citez se numără, în primul rând, Iorgu Iordan, de pe atunci o figură venerabilă și căruia continui să-i arăt aceeași stimă și dragoste intelectuală. Pe un plan mai puțin pregnant se afla Octav Botez și când spun mai puțin pregnant am în vedere discreția exagerată a omului. Personal nu l-am cunoscut pe Ibrăileanu și regret... – *Dar vă este magistru oricum.* – Da, îl consider printre magiștrii mei și poate că faptul că nu l-

am cunoscut contribuie la crearea unui mit, a unei mitologii. Mă simt foarte apropiat de Ibrăileanu. – *Demostene Botez îmi spunea odată că singurul om de litere de azi pe care îl consideră ca făcând parte din cercul de la «Viața Românească» sunteți dumneavoastră.* – Cred că nu a greșit. Mă bucură această apreciere a lui Demostene Botez, scriitor de mare umanitate pe care l-am iubit mult. Punându-mi întrebarea: în ce epocă trecută aș fi vrut să trăiesc cred că ea ar fi cea a «Vieții Românești» din prima etapă, deci epoca de aur a revistei, când Anatole France, la Iași, se numea G. Ibrăileanu iar în jurul lui polarizau mari valori. Mi-ar fi plăcut să particip la acea confraternitate intelectuală pentru că acum când umbrele s-au retras în Câmpiile Elisee, când privim fără patimă («sine ira et studio») spre trecut, când tot ce a fost zgură sau element de prisos s-a spulberat, acum putem vedea în acea epocă de cultură a Iașului, o epocă exemplară. – *Să revenim totuși la profesorii pe care i-ați avut. Printre ei s-a aflat și Călinescu și, ca să fiu sincer, eu pentru asta vă invidiez în primul rând.* – L-am avut profesor și pe G. Călinescu. Cu el aveam relații de la student la profesor. El încuraja pe tineri și, la «Jurnalul literar», în scurtul timp cât a apărut, a făcut școală. Cum eram temperamental foarte timid, am ezitat să mă apropiu de Călinescu și îmi pare rău acum. Alta este optica de azi. – *V-ați dat seama atunci când erați student că aveți în față un om de geniu?* – Era, firește că era om de geniu. Însă la epoca aceea noi eram fascinați de erudiția, de multilateralitatea savantului, de caracterul original în toate și de unele curiozități chiar. Unele cursuri pe care le-a ținut la Iași, majoritatea de fapt, au intrat în *Istoria...* sa, desigur modificate, altele însă au rămas simple cursuri și cred că acelea au fost mai interesante. Pendularea între o informație extraordinară și eseistică era latura strălucitoare a lui Călinescu. Era strălucitor când improviză în sens înalt, adică atunci când crea spontan. – *Tovarășe profesor, ați scris patru monografii consacrate unor scriitori ca (citez în ordinea apariției): Hogaș, Topîrceanu, Sadoveanu, H.P. Bengescu. Nu cu mulți ani în urmă asistam, dacă vă amintiți, la o exacerbare a importanței monografiei pentru o literatură, pentru o cultură. Astăzi, fenomenul este invers: genul ca atare este aproape ignorat. Cum vă explicați această evoluție atât de... abruptă a părerilor despre monografie într-un timp atât de scurt?*— După 1900, Ilarie Chendi spunea într-un articol (acest critic a fost, după cum știți, foarte vehement, foarte vioi): «Dați-ne monografiile scriitorilor noștri». De la 1900 până la 1944 numărul monografiilor consacrate scriitorilor români sau unor probleme de literatură română este foarte mic. A fost o pagubă pentru cultura noastră. După 1944, într-un studiu consacrat tehnicii studiului istoriei literare, Tudor Vianu spunea, la rândul său, că monografia rămâne forma fundamentală de cercetare literară. Pentru el cercetarea literară era o formă de viață, deci o formă de cunoaștere, o experiență profundă. Consider că ceea ce s-a făcut în domeniul adâncirii cunoașterii scri-

itorilor noștri după 1944 reprezintă o treaptă nouă, superioară, foarte necesară. Este adevărat că la un moment dat a proliferat acest gen poate și prin împrejurarea că mulți dintre doctoranzi preferau acest gen. – *Dar monografiile doctoranzilor (cu unele fericite excepții) sunt școlărești și factologice, inexpressive ca stil și ca viziune.* – Mulțimea de monografii de tip academic în sens vetust este o altă realitate și care, probabil, a dus la întrebarea dacă monografiile sunt sau nu necesare. Părerea mea continuă să fie că o monografie este un act de creație, deci este o formă de înțelegere substanțială a unui scriitor, de recreare a unui portret. Dacă există mai multe monografii despre același scriitor și cu atât mai bine. Perspectivele se încrucișează iar rezultatele, prin adăugare, pot deveni cu atât mai interesante. Cred însă că prezența unor monografii slabe, inconsistente, fără un fir conducător a aruncat o umbră nedreaptă asupra genului. Cred că o mare monografie, să zicem cea a lui Călinescu despre Eminescu, rămâne un îndreptar permanent, aceasta neînsemnând că ea a epuizat subiectul. O monografie nu anulează pe alta, o completează. – *Criticul român vrea să fie scriitor total. Ibrăileanu a scris roman și, cu siguranță, și versuri. Lovinescu a scris proză, Tudor Vianu a fost și poet. Călinescu... mai este oare nevoie să-i citez numele? Astăzi o serie de critici și istorici literari continuă tradiția. Al. Piru a scris proză, I. Negoïtescu este și poet, N. Manolescu scrie proză, Emil Manu – istoricul literar este chiar în pericol de a fi umbrat de poet. Dumneavoastră scrieți poezie și proză. Cum se explică oare această nostalgie a criticului român pentru celelalte genuri ale literaturii ? Sau este aici aspirația de a trăi plenar actul de creație?* – M-a posedat întotdeauna un sentiment al totalității; de aceea am cercetat literatura ocupându-mă, în același timp, de filozofia culturii, antropologie, sociologie, istorie, mituri etc., de tot ce contribuie la cunoaștere. Firește, nu se poate face astăzi critică fără apelul la psihologia profunzimilor, toate acestea tinzând să dea o imagine cât mai completă asupra omului. Așadar, am conceput poezia ca o formă a adevărului absolut, ca o formă condensată de expresie care să ne introducă în propriul nostru adânc și în adâncul umanității. Am considerat romanul ca o experiență de viață cu o mare arie și capacitate de înrâurire, de cunoaștere și autocunoaștere. Așa încât toți criticii pe care i-ați citat și alții care vor mai veni, dacă urmăresc acest sentiment al plenitudinii, al încadrării în absolut, toți sunt datori, după părerea mea, să facă și operă literară. – *Sunteți prezent, stimate tovarășe profesor Ciopraga, la toate evenimentele culturale mai importante care au loc aici la Iași (și nu numai aici). Nu se putea să nu fiți prezent și la «zborul» unei noi colecții a Editurii «Junimea», e vorba de «Eminesciana», în cadrul căreia ați publicat o antologie de autor din poezia lui Eminescu. Ați omis unele poeme eminesciene cunoscute în cartea pe care ați alcătuit-o. O antologie de autor este o antologie de autor, și, în consecință, este prin excelență subiectivă. Totuși critica v-a reproșat că ați eli-*

*minat poezii care nu trebuiau eliminate... – Există pentru cunoașterea lui Eminescu în totalitate excelenta ediție a lui Perpessicius la care trimitem pe toți acei care doresc să facă studii. Pentru acei care urmăresc să cunoască punctul de vedere al cuiva există antologiile de autor. Eu am pornit de la criteriul esteticului, al realizării artistice, de aceea am eliminat dintre postume chiar pe aceea care se citează frecvent, cum este *Memento mori*, care pot fi interesante pentru cercetători, dar nu pentru marele public. Pentru marele public acestea sunt – de ce să n-o spunem ? – niște poeme mai greoaie, mai lungi, cu destule inconsistențe sau asonanțe. Încât am ales atât din antume, cât și din postume, numai acele bucăți care mi s-au părut că îl reprezintă, sub aspectul esteticului, cât se poate mai bine, pe Eminescu. Nu mă impresionează niciodată maliția sau parti-prisurile pentru că îmi este suficientă conștiința lucrului făcut cu pasiune, cu dăruire, cu responsabilitate. Ar fi necesare, cred eu, mai multe asemenea antologii de autor pentru a se vedea, printr-un proces de selecție din unghiuri multiple, ce rezistă din Eminescu. – *Nu pot să pierd din vedere că mi-ați fost profesor și întrebările mele sunt marcate de aceasta. Am fost studentul facultății unde dumneavoastră sunteți șeful catedrei de literatură. Făcând un examen retrospectiv a ceea ce am învățat în domeniul literaturii la facultate, aceasta nu-mi relevă prea multe lucruri deosebite, fundamentale. În ceea ce vă privește, am fost impresionat de scrisul dumneavoastră, de stilul elevat al criticii pe care o faceți, de limpezimea lui, de rigurozitatea lui împletită cu metafora sugestivă, precum și de măsura în a judeca, de echilibrul opiniilor. Sunteți mulțumit de nivelul predării literaturii la facultate, stimate tovarășe profesor Ciopraga? – Ați vorbit despre stilul meu. El caută să fie o expresie a echilibrului și a pătrunderii în problemele fundamentale. El este funciar metaforic pentru că pornesc totdeauna de la premisa că ideile, pentru a căpăta tensiune și căldură, trebuie să fie transpuse în imagini întocmai ca în poezie; nu poți face istorie literară cum ai face, să zicem, istoria științelor naturii, unde lucrurile merg pe legi precise și pe anumite constante care nu pot fi exprimate decât într-un anumit fel. Înțeleg să fac istorie literară fără a o literaturiza excesiv și prețios, dar făcând apel la plasticitate și la vorbirea artistică. Este o normă optimă. Nu poți să vorbești despre artă și să rămâi cu totul în afara ei|. – *Tocmai asta cred și eu. Să revenim la unele cursuri care se țin la facultate și care sunt, în bună parte, niște înșiruire de date și titluri (ca și cum studentul-matur nu le-ar putea găsi singur), de fraze goale, fără flacără, fără originalitate. Tocmai la Universitatea din Iași, Călinescu spunea într-o conferință, celebră, prin 1939, dacă nu mă înșel, că la Universitate tânărul trebuie să învețe să gândească și pentru aceasta este necesar ca profesorul să gândească el mai întâi în fața studentului, să emită idei și, dacă se poate, chiar o viziune nouă. – Noi nu putem să renunțăm la metoda clasică a prelegerii, a expunerii. Totul este ca această expunere să***

deschidă orizonturi, să incite la meditație, să creeze noi relații, noi unghiuri de vedere. Subiectul este același – literatura română – variază numai optica, perspectiva din care îl privim. Ceea ce s-ar putea reproșa, în cazul în care se face astfel, învățământului istoriei literaturii este factologia, excesul de erudiție în ce privește datele calendaristice, titluri, bibliografice. Istoria literară trebuie să meargă pe interpretare. – *Adesea se ignoră un lucru esențial și anume că Facultatea de filologie nu formează numai cercetători, istorici și critici literari, oameni de presă, ci, în primul rând, profesori, care trebuie să fie în stare să-i învețe pe elevi să guste literatura, să descifreze sensurile adânci ale operelor literare, marea lecție de frumos și de patriotism încorporată în scrisul celor mai de seamă scriitori români.* – Aici este vorba și de talent. E nevoie ca profesorul să fie și un talent. Avem mari exemple de erudiți care nu puteau comunica, nu aveau focul sacru, nu aveau temperamentul necesar retrăirii fenomenului literar, operei în fața studenților. – *Poți să citești, să zicem, 200 de cărți și să nu descifrezi nimic semnificativ; doar nume de personaje, titluri și «evenimente». Poți să citești numai 10 cărți și să reconstruiești o lume...* – Este perfect adevărat. Nu cantitatea de cunoștințe este cea care ar trebui prețuită la studenți, ci modul în care s-au format ca viitoare personalități, adică modul în care aceștia și-au format puncte de plecare pentru noi interpretări, pentru viziuni originale. Consider că actuala programă analitică, care îmbrățișează întreaga literatură română de la origini până în prezent, ar putea fi simplificată în sensul că din totalitatea clasicilor sau din totalitatea scriitorilor dintre cele două războaie, să se studieze într-un an 3-4 autori. Aceasta pentru a permite aprofundarea. În forma actuală numărul de ore fiind relativ restrâns, iar volumul de materie fiind extraordinar de mare, se ajunge la o situație paradoxală: pentru unii autori importanți rămâne mai puțin timp de studiu decât la liceu. În facultate ar fi bine ca studenții să studieze prin opțiuni anumiți scriitori – aceștia să se schimbe de la serie la serie, iar pentru viitoarea lor activitate de profesori, în presă, la radio, în critica literară să cerceteze și să studieze ulterior. – *După ce bineînțeles și-au însușit o metodă... Ce imagine aveți despre critica literară românească de azi?* – Sunt de părere că niciodată literatura română nu a dispus de un contingent atât de mare de critici literari, de istorici, de teoreticieni ca astăzi. Aceasta demonstrează maturitatea culturii noastre. Profesia de critic este una dintre cele mai spinoase. Ea presupune o neostenită, o titanică lectură nu numai în literatură dar și în domeniile colaterale. Aceasta implică o mare capacitate de muncă, de a reține esențialul și o mare grijă de a pune toate cunoștințele – onest – în folosul creației. Sunt în toate părțile țării și slujitori ai criticii care nu dispun, după părerea mea, de cultură și, ceea ce este mai rău, de obiectivitate, de onestitate profesională. Se simt anumite interese de grup, aranjamente etc. Trebuie să învățăm mereu de la marii înaintași – de la Maiorescu până la Călinescu – pentru a fixa niște

puncte de reper în ceea ce privește etica criticului. – *Stimate tovarășe profesor, ce-ați dori să fie epilogul acestui dialog: un epilog de critic, de poet, de prozator sau de profesor?* – Eu aş spune ca epilogul să fie unul de scriitor. Nu am despărțit niciodată activitatea de critic de cea de scriitor. Așadar... epilog... Am credința că existența noastră este o suită de fragmente, fragmente în care, cu toată strădania noastră de a avea o unitate, o linie continuă, sunt adeseori discontinui. Sau merg în zig-zag. Sau merg în contradictoriu. Mi-aș dori ca toate căutările, năzuințele, idealurile spre frumos să nu constituie un epilog pentru că un epilog este ceva încheiat. Să constituie mereu trepte spre mai sus, spre mai frumos.” ■ Daniel Dimitriu prezintă vol. I–II de *Scrieri* ale lui Eugen Jebeleanu (Minerva, 1975): „Am exprimat aici câteva rezerve care nu pot să pună nicio clipă în umbră ansamblul creației poetice a lui Eugen Jebeleanu, așa cum apare ea în această masivă ediție de *Scrieri*. Cu atât mai puțin, respectivele rezerve pot submina ceea ce am sugerat a fi realizările de vârf. Văd în *Surâsul Hiroshimei*, spre exemplu, una din cele mai importante opere din lirica românească a acestui secol”. ■ Val Condurache se ocupă de *Critica poeziei*, recenzând două cărți: □ Teodor Mazilu, *Într-o casă străină* (C.R., 1975): „Cu romanul *Într-o casă străină*, Teodor Mazilu inaugurează în proza românească o direcție satirică, a cărei absență o semnala Tudor Vianu în *Arta prozatorilor români*: «satira amarnică», care așază în locul seninătății și al râsului tonic, un acut sentiment al tragicului”. □ Platon Pardău, *Mergând prin zăpadă*: „În cazul lui Platon Pardău intuirea romanului este superioară construcției propriu-zise. Romancierul e inspirat în alegerea liniilor de forță ale conflictului psihologic și a cadrului de referință socială, implicit, în depistarea exactă a rădăcinilor crizei. Platon Pardău construiește personaje verosimile, dar insuficient de vii. Sărăcia mijloacelor trădează «literatura», astfel efortul scriitorului de a însufleți personajele, e mai vizibil decât «viața» personajelor. De aici și sentimentul că ne aflăm în fața unei lucrări neterminate, aflate încă într-un stadiu intermediar”. ■ În textul *Poezia interbelică*, Al. Dobrescu analizează volumul al II-lea din *Literatura română între cele două războaie mondiale* de Ov. S. Crohmălniceanu: „Scriere tipică pentru stadiul criticii noastre universitare, *Literatura română...* este un act aproape lipsit de temeritate, vreau să spun că mizează mai puțin pe închegarea și dovedirea unor ipoteze inedite și ambițioase (la nivelul operei individuale – se înțelege – , într-un plan mai general, al întregii poezii din epocă, lipsind orice sugestie ordonatoare), făcându-și însă un merit din reluarea metodică și foarte clară a celor mai plauzibile sugestii anterioare, cărora le dă un aer de obiectivitate. Tot ce s-a spus însemnat despre lirica anilor 1920–1940 își află locul în masiva scriere a lui Ov. S. Crohmălniceanu, așa încât, privită din acest unghi, ea este o originală antologie a criticii secolului nostru. Cine vrea să vadă până unde au reușit să ajungă criticii în comentarea liricii se poate documenta și

din această *Literatură română...*, după cum precedentul volum instruia în materie de critică a prozei”. ■ George Pruteanu se ocupă de poezia lui Ovidiu Genaru: „Ieșită din confluența fertilă a acestor două axe, poezia facerii și a trăirii, un eros învăluitoare, poezia semnată Ovidiu Genaru aparține unei naturi problematice, violent introspective, lucide până la autoflagelant cinism, mlădiate de autoironia care e totdeauna semnul inteligenței – în fine, unui poet care nu și-a scris încă cel mai bun volum”. ■ Redacția revistei consemnează *Ancheta convorbirilor: Moralitatea criticului*, la care participă: Alexandru George, Zaharia Sângeorzan și Cornel Ungureanu, aceștia răspunzând la întrebările: 1. *Până unde merge moralitatea și de unde începe imoralitatea cronicarului?* 2. *Considerați ignorarea o probă a conduitei morale?* 3. *Dacă ar fi să vă analizați retrospectiv, credeți că ați abdicat vreodată de la principiile moralei critice și, dacă nu, cum ați contribuit la întreținerea unei atmosfere sănătoase în critica noastră?* □ Alexandru George: „Problema moralității criticului, adică a statutului etic al activității sale, a fost de multe ori invocată, dar mai puțin discutată în adânc. Persistența ei, mai ales în ultima vreme, nu numai că a tins să pună în lumină importanța, dar să ne facă să ajungem a confunda moralitatea criticului cu înseși funcțiile lui esențiale, care sunt de alt ordin, și anume, de ordin intelectual. Negreșit că un critic trebuie să fie un om cinstit, un om care să nu se lase condus sau influențat în aprecierile sale despre vreo operă de factori în afara valorii ei (prietenie sau dușmănie, situația respectivului autor). Aceasta constituie o condiție preliminară, presupusă a sta la temelia oricărui om care scrie critică. Dar totuși, atunci când nu e astfel, nimeni nu poate face proces de intenție sau scruta dedesubturile subiective ale unei aprecieri critice, chiar dacă ele se fac pe undeva simțite. Trebuie să admitem totdeauna buna credință a celui care scrie. Problema criticii începe însă de aici încolo. Critica e un act de judecare, și posibilitățile ei de eroare sunt de ordin intelectual, nu etic. Nu credem că un critic, atunci când greșește, poate fi tras la răspundere ca un răufăcător și că erorile i-ar afecta statutul moral al activității. Marile erori pe care le-au comis criticii, chiar când au avut efecte «răsunătoare», persistând încă în memoria posterității, nu au fost trecute de nimeni în categoria fraudei, a înșelării bune credințe, a escrocheriei. Abia dacă ele sunt amintite de câte ceva, și aceasta de cele mai multe ori când cel ce o face e pornit împotriva criticii, când vrea cu tot dinadinsul să-i dovedească inanitatea, să-i compromită existența sau pretențiile. [...] Responsabilitatea criticului începe după ce se eliberează de aceste năluci și se regăsește în actul specific al judecării. Judecata critică e de natură complexă; la ea nu numai că cititorul are acces, dar însuși criticul trebuie să-l invite. E drept că de multe ori cititorul ia de bune afirmațiile criticului fără a se mai osteni cu lectura cărții și a o supune propriei înțelegeri; dar acești cititori nu doresc de fapt critica, ci acceptă formule de-a gata (și aici ne aflăm cu totul în afara spiritului

dialectic). Un critic care încurajează astfel de atitudini comite o profundă imoralitate, mascată de naiva satisfacție (de moment și doar pentru sine) că a «avut dreptate», că a triumfat fără niciun adversar, că și-a impus punctul de vedere (fără să și-l recunoască ca atare). În acest sens imoralitatea criticului devine și mai gravă atunci când ia atitudine împotriva spiritului de discuție, întreținând o mentalitate ostilă criticii, pretându-se la acțiuni de intimidare a criticilor care i-ar putea fi adversari sau «colegi» nu prea binevoitori. E omește explicabil să te supere o apreciere defavorabilă a cuiva, dar e în afara moralei să-ți duci activitatea pe baza unui drept care-l refuzi altora.[...] Credem că un critic trebuie să răspundă cu curaj acestor somații interioare, chiar dacă procesul mai lung de clarificare nu s-a desăvârșit încă și opiniile sale pot fi infirmate. Critica e un proces dialectic și o continuă desfășurare de argumente, la care chiar și un adversar inteligent îți poate da o mână de ajutor. Dar numai recunoscând și dreptul tău de a avea acces la adevăr. □ Zaharia Sângerorzan: „Critica nu este numai opera intuiției sau a imaginației, a judecății de valoare tranșant exprimată, ci și a unei superioare vocații morale. Condiția etică a criticului se confundă cu conștiința adevărului și cu curajul de a spune acest adevăr despre literatură în orice împrejurare. Inflexibilitatea morală este logica criticului. El trebuie să aibă caracter, să-și respecte principiile, să fie sincer în exprimarea unor opinii; să nu cultive farsa imparțialității, mistificațiile, să nu cadă în capcanele elogiilor nejustificate; să fie, cu un cuvânt, o conștiință. Vorbind însă de codul moral al criticului, al cronicarului literar, vorbim, de fapt, și de independența sa morală, de destinul său social. Profesionalizarea criticului presupune un statut moral, o mare libertate interioară de a decide. Inconformismul moral nu se naște din compromisuri, din false ierarhii, din complezență, din «prietenia» prost înțeleasă, ci din convingerea – transformată în principiu – că actul critic este efectul unei dezinteresări totale, al unui puternic și fecund sentiment de independență. Mistificația se răzbună mai devreme sau mai târziu. Sub chipul ei s-au confecționat glorii literare care n-au rezistat în timp adevăratului spirit critic”. ■ Despre *Poezia și cuvintele* scrie Const. Ciopraga: „Pentru a traduce ideea de perfecțiune, un gânditor din Helada trimitea la geometrie, dând ca model desăvârșit cercul, adică figura la care începutul, evoluția și sfârșitul se înscriu într-o armonie cosmică, netulburată de incident; într-o construcție circulară totul pare predestinat, sugerând constatarea că totul intră într-o supremă *ordo rerum*”. ■ Despre *N. Iorga portretist* notează Melania Livadă: „*Oameni care au fost* este o carte vie, de nobil înțeles pedagogic, trăind prin forța unui ideal absolut de sentiment patriotic și umanitar și prin aceea a sintezei metaforice ca esență a formulei critice portretistice. Cu adevărat, cum inspirat spunea Pompiliu Constantinescu, «o carte de cultură națională, pe care o dorești citită în primul rând, de adversarii și indiferenții scrisului iorghist»”. ■ Gabriel Mardare se

referă la *Relația interpersonală în poezia lui Eminescu*: „A vorbi despre raport (relație) inter-personal(ă) în poezie, mai ales în interiorul a ceea ce tradiția literară europeană înglobează sub numele de poezie lirică poate să pară, la prima vedere, puțin straniu. [...] În ceea ce ne privește, ne propunem ca, pornind de la câteva din sonetele lui Eminescu în care apar mai frecvent numele personale eu și tu (explicite sau conținute în sufixul verbal) – să construim un model de interpretare a relațiilor dintre ele, a funcțiilor și calificativelor asumate”. ■ Mircea Iorgulescu descoperă *Forțe noi*: „Efectul binefăcător al climatului cultural și literar creat după 1964-1966 s-a vădit nu doar în planul creației criticilor maturi sau care la acea dată erau pe cale de a se maturiza; dar și în apariția unor tineri foarte înzestrați, a unor forțe noi îndreptățindu-ne, prin însăși existența lor activă, să privim cu speranță viitorul criticii naționale: Dan Zamfirescu și Eugen Negrici, atrași de studiul literaturii epocilor vechi, Sorin Alexandrescu, Virgil Nemoianu, Al. Călinescu și Liviu Ciocârlie, interesați de «stilistică» și de «poetică», autori ai unor lucrări de referință ce pot dobândi o notorietate europeană. Marian Popa, spirit paradoxal, eseist inteligent și cultivat, istoric literar surprinzător didactic, foiletonist cu intermitențe dar și imprevizibil în atitudini, Magdalena Popescu, prematur retrasă din foiletonistică în istoria literară și lăsându-se așteptată, cu bănuiala unei mari surprize, Liviu Petrescu, M. Ungheanu, Gheorghe Grigurcu și Mircea Martin, a căror activitate de până acum am analizat-o...”.

● [„*Echinox*”, nr. 7-8] Ion Vartic reconfigurează vraja cetății baroce, a Sibiului, cântată cu deosebire în poezia baladescă și trubadurescă a lui Radu Stanca (articolul *O cetate barocă și poetul ei*). ■ Gheorghe Perian notează impresiile sale de lectură asupra monografiei lui Valeriu Cristea, *Introducere în opera lui Ion Neculce* din care decupăm un mic fragment: „Cum scrie Valeriu Cristea o carte? În primul rând, refuzând să dea satisfacție orgoliului său, conștiinței sale limitative dispuse să reducă posibilitățile operei prin unidimensionalizare, el acceptă de la început diversitatea contradictorie a cărții. Traseul său va însuma, prin urmare, observații uneori divergente, alteori paralele, coexistând prin juxtapunere. Cartea sa va avea deci o compoziție adiționată realizată cumulativ, în care nu e neapărată nevoie ca părțile să se condiționeze reciproc într-o structură închisă. Dimpotrivă, Valeriu Cristea evită sistemul care «îngheață» opera, îi suprimă libertatea excluzând posibilitatea completării.” ■ Leonid Dimov continuă să-și surprindă cititorii profesioniști (și nu numai!), precum e Virgil Podoabă, care scrie, în a doua cronică literară, despre poeziile din volumul *Litanii pentru Horia*. ■ Aurel Pantea ne ține pe tărâmul poeziei, ocupând întreg spațiul unei pagini din revistă. ■ Proză de Alexandru Vlad (pe două pagini de revistă) prezentat amical de Eugen Uricaru. ■ Poezia lui Ovidiu Genaru, studiată în ordinea cronologică a volumelor, ocupă atenția lui Augustin Pop în articolul *Elogiu și negație*. ■ La

rubrica „opinii”, criticul Alexandru Cistelecan comentează, nu în întregime favorabil, al doilea volum de poezie al lui Dinu Flămând, după debutul cu *Apeiron*: „În ansamblul său, cel de-al doilea volum al lui Dinu Flămând ni s-a părut oarecum neîntregit, nu destul de «rotund», cu toate că nivelul sau valoric este sensibil deasupra celui dintâi”. ■ Alexandru Vlad traduce un eseu al lui Conrad Aiken despre William Faulkner, *Romanul ca formă*. ■ Din nou, inedite scrisori ale lui Blaga către Ion Breazu sunt aduse la lumină de Mircea Curticeanu, la rubrica „arhiva”. ■ Augustin Pop face tălmăciri din Eugenio Montale.

● **[„Familia”, nr. 8]** Crăciun Bejan dezvoltă un eseu despre Constantin Noica și studiul *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*. „Există, credem o conștiință explicită și implicită a universalității lui Eminescu. Dar ea este uneori difuză. De această dată Constantin Noica reface, pornind de la caiete, tocmai conștiința acestei universalități. El aduce în câmpul meditației probleme fundamentale ale definirii noastre spirituale, ale specificității modului nostru de gândire (vezi natura și firea), prin gândul celui mai reprezentativ spirit pe care-l avem, și care, spune el, face parte din subiectivitatea fiecăruia dintre noi. Cartea furnizează argumentele și convingerea deplină a acestei universalități. Este cu siguranță cea mai cuprinzătoare tentativă care surprinde *universalitatea lui Eminescu*, pornind nu de la teme, motive etc. de antropologie literară, ci de la însăși firea omului și profunzimea gândului său... Față de alte interpretări, el își pune serios problema depășirii momentului eminescian pe planul întregii noastre culturi, aducând, prin aceasta, un punct de vedere creator, deschis spre noi orizonturi în creația românească de valori.” □ *Piesa uitată* este *Cometa* de Dimitrie Anghel și St. O. Iosif. □ Un eseu despre Ion Barbu semnează Paul Dimitriu: *Un model posibil de cultură*, cu un „cuvânt înainte” de Al. Andrițoiu, despre recuperarea lui Barbu și reintrarea lui în circuitul tradiției naționale. □ *Însemnări din Senegal* de M. Malița. □ Alte eseuri: *Câmpul semiotic* de H. Wald, *Politologia* de Traian Herseni. □ *Vitrina cu cărți reține trei nume*: Șt. Cazimir și *Stelele cardinale* (un eseu despre Eminescu), articol de Andrei Roman; volumul de versuri *Vocile* de Lucian Valea – text de Miron Blaga; *Bivouac* de Mircea Zăciu, într-o trecere în revistă a operei acestuia de până în 1975, realizată de Val. Tașcu. □ Gh. Grigurcu își continuă seria portretelor de autor cu Mihai Ungheanu, *Arhipelag de semne* (și lupta acestuia pentru *critica de direcție*) și Eugen Barbu, *Caietele Prințepelui*, vol. 4, sau „dispoziția predominantă a incredulității în marile reputații literare”.

● **[„Presa noastră”, nr. 8]** Liviu Cernăianu, redactor-șef al revistei „Îndrumătorul cultural” prezintă programul publicației: „Aflată în serviciul vastului proces cultural-educativ – a cărui responsabilă menire socială este puternic sublimată în Programul Partidului – «Îndrumătorul cultural», revistă lunară a

Consiliului Culturii și Educației Socialiste, propune prin ultimele sale numere (și, mai pregnant, prin cele ce vor urma) abordări publicistice substanțial reconsiderate. Pornind de la adevărul că energetica spirituală pe care o exprimă cultura ia naștere dintr-o adaptare creatoare a omului la mediul său existențial, din procesul de civilizare și umanizare a lumii în care omul e deopotrivă subiect și obiect al actului de cultură, revista ambiționează să militeze, în primul rând, pentru adâncirea înțelegerii că societatea noastră socialistă devine în ansamblul ei societate educativă, iar educația deziderat complex și permanent. Acestei viziuni integratoare – situată la confluența unor preocupări multidisciplinare și deschisă confruntării cu fenomenele reale ale vieții și cerințele concrete ale dezvoltării orizontului cultural-educativ al tuturor – revista, prin noua ei structură, țintește să-i dedice principalul efort redacțional”. □ Victor Bârlădeanu semnaleză apariția cărții de eseuri a lui Paul Anghel, *Nouă arhivă sentimentală* la Editura Eminescu.

● [„**Ramuri**”, nr. 8] Victor Bibicioiu semnează textul *Marin Sorescu*, „*Norii*”, relevând în volumul de versuri menționat încă din titlu, o *vitalitate patriotică* extraordinară. Sunt menținute în stil, *ironia, parodia, livrescul*. ■ Dorin Teodorescu îl prezintă pe Marin Beșteliu, autorul studiului *Realismul literaturii fantastice* (Scrisul Românesc, 1975) subliniind sistematizarea teoriilor despre fantastic pe care o operează acesta. Dorin Teodorescu afirmă că „M. Beșteliu a intuit că fantasticul poate să fie un domeniu privilegiat al descifrării critice, tocmai în virtutea ficțiunii neverosimile și că pentru a-i realiza sensurile el trebuie dezalienat”. ■ În Ovidiu Ghidirmic, *Camil Petrescu sau patosul lucidității*, Constantin Barbu conchide: „Ceea ce însă Ovidiu Ghidirmic a realizat excelent stă în sugerarea faptului că fiecare formă a literaturii în care s-a manifestat, Camil Petrescu a și teoretizat strălucit”. ■ La *Cronica literară*, Al. Piru scrie despre *Veronica Russo* și *Veronica Porumbacu*. □ Reținem că în lirica Veronicăi Russo predomină *comuniunea „cu natura”*. □ Veronica Porumbacu este o poetă apreciată de G. Călinescu, prezența ei în viața literară fiind la intensitatea altor două poete, Maria Banuș și Nina Cassian. ■ În rubrica de poezii publică opt poeți: Lucian Avramescu, Dan Lupescu, Vasile Pătru, George Popescu, Nicolae Petre Vrânceanu, Liliana Cosmescu, Patrel Berceanu, George Țărnea. ■ La *Cronica poetică*, Ioana Dinulescu comentează *Cântec de trecut Akheronul* (C.R., 1975), volumul de versuri al lui Dorin Tudoran, remarcând talentul și originalitatea poetului. În stilul său poetic din volumul *Cântec de trecut Akheronul*, se simt „un puternic suflu elegiac”, tăcerea, atemporalitatea, o muzicalitate interioară lipsită de ostentație și cu un ritm echilibrat”. ■ La *Istorie literară*, George Sorescu scrie despre *Trei metafore eminesciene* în care vizează erotica eminesciană. Metafora trimite la imaginea chipului iubitei și are cel puțin trei reprezentări: copilă, floare și chipul femeii reci, de piatră. ■ Pavel Țugui semnează articolul *A.E. Baconsky*, o sinteză care evidențiază trăsăturile

principale ale poeziei acestuia: îndepărtarea de clișee „comode”, vizionarismul, *generozitatea* creatoare, „neliniștea nobilă”. □ În secțiunea *Cartea străină*, Emil Dumitrașcu aduce în prim plan activitatea de prozator a lui I.M. Panayotopoulos, referindu-se la *Inelul cu povești* (Univers, 1975). Caracteristica ce-l diferențiază „de alți scriitori moderni este capacitatea, în bună tradiție clasică greacă, de a ne dezvălui dintr-o dată o lume, o viață, o societate față de care ne simțim solidari”. □ Mihaela Albu-Popescu în *Graham Greene: „Călătorii cu mătușa”* susține că romanul este construit printr-o tehnică cinematografică („Fapte din trecut și prezent apar simultan, locuri și oameni ne trec prin față ca pe un ecran.”). Tema centrală este „fortuna labilis”. □ Finalul revistei este punctat de o serie de sonete de Adrian Păunescu.

● **[„Secolul 20”, nr. 8]** La împlinirea a cincisprezece ani de existență (echivand cu 175 de numere), redacția revistei publică editorialul intitulat *Prezent continuu, August*, în care își declară încă o dată orientarea. „Contribuția sa a fost de la bun început luminată și călăuzită de directivele clarvăzătoare cuprinse în documentele de partid. Cuvântările Secretarului general au oferit colectivului redacțional în permanență o sursă de orientare fermă, rodnică, indicații decisive pentru grabnica maturizare și consolidare a profilului revistei. Ne-am făcut o datorie de onoare din a traduce în practică sarcinile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu referitor la perimetrul activității noastre [...]” Spre exemplificare, este reprodus un amplu citat în care șeful statului condamnă izolarea, preluat din *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate* (vol. 5). □ Numărul se deschide cu grupajul intitulat *Un anotimp fecund al istoriei*, în care sunt aduse laolaltă „inscripții”, adică fragmente lirice selectate din creația lui Tudor Arghezi (*Întoarcere la brazdă*), Lucian Blaga (*Mirabila sămânță, Schimbarea zodiei*), Geo Bogza (*Dialogul fundamental*), Virgil Teodorescu (*Culoarea libertății*), Ștefan Aug. Doinaș (*Lan de grâu*), Vasile Nicolescu (*Tărâm*), Nichita Stănescu (*Un pământ numit România*), Ioan Alexandru (*Transilvania*). □ Paginile mult reduse ale publicației aduc mărturii din „lupta internațională antifascistă”, după cum precizează redacția, nu dintr-o strictă curiozitate documentară, ci „din perspectiva fecunde participări românești la combaterea și înfrângerea fascismului, culminată pentru noi în actul de la 23 August 1944, începător de alt ev și de robuste împliniri [...]”. □ În acest sens Ion Roman traduce conferința *Germania și germanii*, pe care Thomas Mann a rostit-o în 1945 în mai multe orașe americane. □ Sporind rubrica de durată a revistei, *Scriitori români în limbi străine*, numărul se încheie cu un fragment din romanul *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu, tradus în limba engleză de Andrei Bantaș.

● **[„Steaua”, nr. 8]** Aurel Sasu intervine în polemica foarte actuală din presa românească, referindu-se la discuțiile inițiate de „Lucefărul” (*Proza*

între originalitate și mimetism) și „România literară” (*Problemele prozei actuale*) și încearcă să pună punctul pe i „prin evitarea pașnicei monotonii a comentariului neutru” și cu hotărârea și curajul „de a spune lucrurilor pe nume”, căci prea se discută despre poezie în absența marilor poeți, despre proză în absența marilor romancieri și despre critică în absența marilor critici” (articolul *Afirmarea spiritului critic*). ■ Poezii semnate de Ioan Alexandru, Haralambie Țugui, Bazil Gruia, Aurel Rău, Dan Mutașcu, Mariana Bojan, Virgil Mihai, Traian Iancu. ■ Accentuând faptul că în perioada postbelică se înregistrează „o adevărată proliferare a lucrărilor de critică a criticii” și că destui critici actuali (în special cei americani) „se ilustrează mai mult în teoria și practica criticii decât în exegeza propriu-zisă”, Mircea Martin se arată întristat de nedreptatea cu care sunt întâmpinate sau nereceptate cum se cuvine lucrări valoroase precum *Comicologia* de Marian Popa, *Schiță pentru o estetică posibilă* de Ion Ianoși, *De la Alpi la Marea Nordului* de Edgar Papu, *Critica ideilor literare și Dicționarul de idei literare* a lui Adrian Marino (articolul *O critică integratoare*). ■ Liviu Petrescu prezintă pas cu pas ideile lui Marian Popa despre comic din lucrarea *Comicologia* (articolul *Fenomenologia comicului*). ■ Henri Zalis face încercarea de a descoperi „geografia sufletească” a poeziei de la noi, folosindu-se de teoriile lui Valéry, Barthes și Coleridge, ca să ajungă la câteva idei concludive: „descoperind umanul, poezia se descoperă pe sine”, „primordialitatea emoției stăpânește funcțiile poeziei. Odată acceptat acest adevăr se va înțelege lesne că lirica nu are nimic comun cu imitația realului, ca ea nu este mimesis”, „Poezia nu reproduce realul în formele lui nemijlocite”, „Drumurile artificiale bătute de poezie în anii 50 ignorau rezonanța autenticei poezii cetățenești și a celei intime, dar marcată de social, rezonanță de necorupt cu proclamații exterioare” (articolul *Delimitări în critica poeziei*). ■ Vasile Netea aduce un omagiu lui Ion Pop Reteganul, folclorist și scriitor popular, la împlinirea a 70 de ani de la moarte (articolul *Ion Pop Reteganul*). ■ Adrian Popescu desfoliază sensurile *Elegiilor* lui Teohar Mihadaș și notează, în final, ca judecată evaluatoare: „Chiar dacă unele întorsături de frază amintesc de un discipol barbian, sau ca problematizare de *Psalmii* lui Arghezi, Teohar Mihadaș este departe de a se subordona vreunui model anume. Pulsul existențial, sentimentul de autenticitate fac din *Elegii* un veritabil jurnal interior, consemnând liric o experiență și o înțelepciune deprinsă de pe urma acesteia” (articolul *Cântec de corn*). ■ Petru Poantă îl încadrează pe Horia Bădescu în poezia echinoxistă, alături de Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu, toți având o sensibilitate comună, iar, dintre aceștia, Horia Bădescu fiind „cel mai puțin preocupat de tehnică”, având însă trăsături de grupare literară: „reîntoarcerea fecundă la un simbolism substanțial”, „creația – o bucurie a sufletului”, „muzicalitatea difuză”, „poezia este inspirație și mister”; comentariul curge apoi legat de ultimul volum *Ne-*

văzutele Urse unde „poetul deține o retorică clasicizantă a versului” și „ușurința versificării suplinește uneori autenticitatea simțirii”. ■ Modest Morariu traduce din Albert Camus un fragment dintr-un memorial de călătorie, *Marea cât mai aproape*. □ După încercarea de a defini „autohtonismul” lui George Coșbuc, Petru Poantă vrea să descurce problema „clasicismului” poetului *Morții lui Fulger*, fiindcă, zice el, „lucrurile sunt din nou încurcate” (articolul *Clasicism la George Coșbuc*). ■ Din cadrul rubricii „confluențe”, reținem articolul lui Ion Pop referitor la *Carnetele lui Monthérlant* și pe cel al lui Romul Munteanu privitor la *Cânturile lui Maldoror*. ■ P. Petru recenzază poezia lui Grigore Hagiu, din volumul *Sărbătorile anului* (Ed. Militară, 1975): „Hagiu nu pastează. Vopselele sunt puține, căci primează euforia germinativă a vegetalului. [...] Diversitatea tematică, oscilând între cântecul pur al naturii și versificarea unor precepte etice contemporane, nu are unitate stilistică.” ■ Gheorghe Perian apreciază la superlativ rubrica intitulată *Efemerie* din *Convorbiri literare*, ținută de Nicolae Manolescu, despre care spune: „Articolele lui Nicolae Manolescu sunt semnificative nu atât pentru o concepție cât pentru un regim. Manifestări ale unui spirit efervescent, ele trădează o neîntreruptă agitație creatoare.” (articolul *Efervescenta critică*, rubrica „mențiuni și opinii”).

● [„Teatrul”, nr. 8] Pe pagina dedicată celei de XXXI-a aniversări a zilei de 23 august, revista publică un articol de fond intitulat *Teatrul și comanda socială*: „Arta se dezvoltă în strânsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni. Purtătorii celor mai înalte aspirații de progres ale umanității, adevărații făuritori ai civilizației materiale și spirituale a lumii au fost întotdeauna masele populare. Literatura și arta nu sunt creația unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gândind în afara relațiilor sociale; ele exprimă transformările care au loc neîncetat în societate, cuceririle forțelor revoluționare, progresiste, gândirea înaintată a fiecărei epoci. Literatura și arta sunt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și a sensibilității poporului însuși – pe care adevăratele talente le întruchipează în lucrările lor”. □ Mircea Măcaș semnează un studiu intitulat *Dramaturgia Eliberării*. □ Cu titlul *Stagiunea '74–'75. Opinii paralele*, revista publică un amplu material în care diverși critici și oameni de teatru își exprimă părerea asupra caracteristicilor stagiunii teatrale. Printre aceștia se numără Margareta Bărbuță, Traian Șelmaru, Valeriu Râpeanu, Natalia Stancu-Atanasiu, Constantin Paraschivescu, Aurel Bădescu, Ion Cocora, Dumitru Solomon. □ Andrei Strihan este prezent cu articolul *Este teatrul mass-media?* □ În *Estivală*, Dumitru Solomon propune un eseu ce are ca temă viața personală a scriitorului în general. □ În *Atelier*, Mircea Radu Iacoban publică o serie de notații *Din jurnalul piesei „Noaptea”*. □ În *Meridiane*, Radu Nichita se ocupă de *Teatrul Națiunilor (la scara 1/20)*. Sunt discutate

aici *Il campiello* (*Piațeta*) de Goldoni (Teatrul Piccolo din Milano) și *Dante* de Józef Szajna (Teatrul „Studio” din Varșovia). □ În *Premiile de dramaturgie – 1974* este publicat un potret literar dedicat lui Constantin Chiriță. □ Ionuț Niculescu, în *Viața teatrală în „Rampa” acum 50 de ani* rezumă numărul din august 1925 al revistei. □ În *Cronica dramatică* Virgil Munteanu prezintă *Peripețiile bravului soldat Svejek* „traducere și dramatizare de Jean Grossu și Dem. Rădulescu după J. Hašek” (Teatrul Național din București), iar Radu Albala scrie despre *Titanic Vals* de Tudor Mușatescu (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”).

• [„Tomis”, nr. 3/august] Nicolae Motoc descoperă *Premisele autenticității* în romanul lui Constantin Novac, *Separăția bunurilor* (Eminescu, 1975): „Regăsesc aici ca și în alte pagini, nu puține, ale *Separăției bunurilor* acel amestec de fantezie și realitate pe care se întemeiază forța celor mai bune romane din literatura contemporană, menit să ne sugereze palpitul, ineditul, tragismul și frumusețea vieții. Și aceasta într-un limbaj simplu și viu, nederutant”. ■ *La Marin Sorescu comentat de el însuși* se referă Alex. Ștefănescu: „Originalitatea lui Marin Sorescu este, de fapt, o chestiune de atitudine. Poetul rămâne mereu superior poemelor sale pe care, alăturându-se cititorilor, le privește cu condescendență. El seamănă, în privința acesta, cu o mamă care, în timp ce copilul povestește încercându-se de entuziasm ce descoperiri nemipomenite a făcut în curte, se preface că-l ascultă cu atenție, dar, în fond, îi urmărește amuzantă gesticulația. [...] Prin *La Lilieci*, Marin Sorescu a încercat și a reușit să depășească impasul în care se afla la un moment dat. Discutând volumul, criticii l-au raportat la exigențele genului în care tot ei îl încadrau și i-au reproșat fie că e prea poetic pentru a fi proză, fie (mai ales) că e prea prozaic pentru a fi poezie. Dincolo însă de aceste probleme de clasificare, textele din *La Lilieci* se așază alături de cele mai bune cărți ale lui Marin Sorescu: *Poeme* și *Iona*. [...] Marin Sorescu, împotriva aparențelor, e greu de imitat, din moment ce el însuși abia izbutește să se imite. Diferiți epigoni i-au reconstituit cu exactitate poezia – a cărei anatomie e perfect vizibilă – dar n-au reușit s-o și însuflească”. ■ Dumitru D. Panaitescu se referă la *Perpessicius, editor al lui Eminescu*: „Iar, după apariția volumului al IV-lea din *Operele* lui M. Eminescu, a apărut o critică, dovedită neavenită, și apoi, la mică distanță de timp, i s-a acordat, lui Perpessicius, premiul de stat, pentru editarea operei poetice a «Astrului popular al poeziei românești». Cu trecerea anilor și în dorința – dovedită inutilă – de a grăbi ritmul lucrului, Perpessicius a aprobat să-și formeze un mic colectiv eminescian. Dar despre acest capitol, vă voi spune, poate, în curând, mai mult”. ■ Ion Stoica expune *Date noi despre St. O. Iosif*: „Om al cărții și al visării, St. O. Iosif își imaginase custodia la Biblioteca Fundației universitare ca pe un necurmat prilej de lectură și meditație. În atmosfera stimulatorie, creată de mereu noua tinerețe studentă și în ambianța de liniște grăitoare a

cărților poetul gândea să dea preocupărilor sale literare un timp prielnic de împliniri. Așa se amăgise cândva și Eminescu. În cazul lui Iosif, desigur, n-a fost numai amăgire, de vreme ce 11 ani a rămas același custode visător al bibliotecii”.

● [„**Transilvania**”, nr. 8] Versuri semnează: Gabriel Bejan (*Înflorește tăria*), Viorel T. Sălăgean (*Pomul*), Marta Bărbulescu (*Prin paradisul de nervure...*). ■ Sub semnătura Transilvania citim editorialul *Sub semnul libertății. 31 de ani de la eliberare*: „Perspectivele înscrise în Programul partidului, potrivit căruia țara noastră va realiza noi și strălucite progrese în dezvoltarea economică, se va apropia de nivelul țărilor industriale avansate ale lumii, deschid noi orizonturi vieții materiale și spirituale a societății, ridicării întregului popor la un înalt nivel de bunăstare și civilizație. De aceea, astăzi este evident că cea mai înaltă cinstire a celor care și-au dat viața pentru unitatea națiunii noastre, pentru libertate și progres social, pentru a asigura lichidarea cu desăvârșire a vechilor relații de exploatare și asuprire, pentru a construi o orânduire socială nouă, în care poporul a devenit pe deplin stăpân de destinele sale, făuritorul conștient al propriei sale istorii, o constituie angajamentul solemn de a acționa pentru triumful socialismului și comunismului, în România, pentru unitatea întregului popor în jurul partidului, pentru independența și suveranitatea patriei noastre socialiste”. ■ Sub semnătura *Cronicar*, citim *Uniți în jurul partidului*: „Uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu – strălucit exemplu de dăruire pentru prosperitatea patriei noastre socialiste – muncind cu abnegație și devotament la locurile noastre de muncă, vom ridica România Socialistă pe noi culmi de civilizație. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, «traducerea în viață a mărețului program de ridicare a bunăstării și civilizației națiunii noastre socialiste trebuie să mobilizeze toate energiile oamenilor muncii de la orașe și sate, să devină o preocupare permanentă a întregului partid»”. ■ În paginile denumite *Din cronică eliberării*, citim texte semnate de V. Neghină și Iustin Dopp (*Aspecte privind implicațiile militare și politice ale actului istoric de la 23 August 1944*), Lt. col. (r) Iustin Dopp (*Capitularea de la Drăgănești-Gherghița. Din amintirile unui participant la acțiune*) și lt. col. Victor Neghină și lt. col. (r) Iustin Dopp (*Unități sibiene în timpul insurecției și luptei de eliberare a teritoriului național*). ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile

diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?” citim textele: □ *Permanență și valoare* de Adrian Marino: „Convergența constă, în esență, doar în posibilitatea permanentă de recunoaștere a valorii, printr-un act axiologic, o judecată, o operă de interpretare sau reinterpretare. Valoarea este, într-adevăr, indisociabilă de hermeneutică. De unde existența unei permanențe virtuale, latente, deschise, dar profund ipotetice și imprevizibile. Condiționarea istorico-socială a recunoașterii valorii (fenomen nu mai puțin indiscutabil), nu poate fi definit cu exactitate și în mod obiectiv decât *a posteriori*, pe mari spații, în cadrul studiului unor mari și bine delimitate perioade istorice, analiză dependentă la rândul său de diferite ideologii, metodologii, fond de informații etc., adesea contradictorii. Fapt care confirmă, încă o dată, statutul profund instabil, disponibil, am spune chiar aleatoriu, al noțiunii de «permanență». Mirajul său rămâne mereu foarte puternic fiindcă el definește, de fapt, una din aspirațiile și dimensiunile cele mai profunde ale creației. Conținutul posterității este ontologic. Refuzăm a «crea» doar pentru o zi, între două telefoane, pentru o actualitate strict efemeră. Refuzăm coșul redacțiilor și al istoriei literare”. ■ *Redescoperirea clasicilor* de Zaharia Sângeorzan: „Programatic, critica de astăzi s-a angajat, cu seriozitate și competență, și pe mari suprafețe, în procesul de redescoperire a clasicilor. Nu e vorba doar de publicarea unor ediții critice, a unor documente, a cunoscutelor *restituiri* făcute cu multă dragoste și pricepere de editori competenți, a corespondenței sau a jurnalelor inedite, ci de valorificarea în spirit modern a operei, actualizarea ei, în afara oricărui dogmatism estetic sau sociologic. Niciodată în istoria literaturii române procesul acesta, fecund, de redescoperire, nu a luat atât de mari proporții, nu a fost atât de bine deschis ideii de modernitate, ca în cele mai bine de trei decenii de revoluție culturală socialistă. Redescoperirea lui Lucian Blaga a însemnat, în spațiul literaturii actuale, o revelație, dar și cunoașterea *dramei* unui om care n-a fost niciodată tulburat de mirajul compromisurilor. Morala lui Lucian Blaga este morala unui înțelept. [...] Există, negreșit, în acest delicat, dar nu imposibil proces de actualizare a clasicilor, o idee-conștiință care trece înaintea tuturor prejudecăților: tradiție nu înseamnă «tradiționalism», reîntoarcere la formule și atitudini depășite, ci sincronizarea valorică, o fereastră deschisă spre reîntoarcere la for-

mule și atitudini depășite, ci sincronizarea valorică, o fereastră deschisă spre alte modalități de expresie, o dialectică a înnoirii, o neîntreruptă aspirație la progres”. ■ Ion Toboșaru scrie despre *Teatrul azi și „participarea”*: „Astăzi, în societatea socialistă multilateral dezvoltată, alcătuirea românească modernă și revoluționară, dimensiunile artelor prelungite se fortifică, sporesc valențele lor sociale, politice, ideologice, morale și estetice, artele inspirate din realitatea tulburătoare a lumii noi sunt expresia forței creatoare a omului și a omeniilor socialiste, sunt rodul unei societăți stăpâne pe propriu-i destin, slujesc poporul, națiunea socialistă, reprezentând lauda timpului nostru într-un spațiu moral, istoric și geografic demn prin demnitatea mutațiilor pozitive produse în conștiința socială socialistă a românilor. [...] Condiția calității dramaturgiei originale contemporane se cuvine a fi încadrată în contextul artei spectacolului actual. Actul creator, arta interpretării actorului și viziunea regizorală, lectura spectaculară a literaturii dramatice, credincioasă dezideratelor și imperativelor timpului nostru, trebuie să răspundă, prin specificul creației sale, tuturor înnoirilor dobândite de spectacolul actual, modern și revoluționar totodată. Implică teatrul timpului nostru, angajarea creației interpretative, dinamizarea conștiințelor creaționale pe măsura eforturilor comune statornicite în cultura națională, azi”. ■ Titu Popescu semnează cronică literară la volumul „*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Micu (Minerva): „În orice caz, apariția unei asemenea lucrări era o necesitate pentru istoriografia noastră literară, care nu poate face o inspirată politică a valorificării, așa cum în general o face, și prin absenteisme. În situația abordării curajoase a unei teme destul de spinoase, meritul lui D. Micu este de netăgăduit. El a alcătuit un vast studiu și compendiu al subiectului de viziune universitară, respirând într-o atmosferă doctă și purtând ceva din spațiul aulic al lecturii universitare, studiu care neglijează tentația polemicii, nervul aspru al tăgăduirii; sau, mai bine, nu le neglijează, ci le imprimă alt ritm, cuprins în rigoarea ideologică, prestigios condusă. Era important de demonstrat, pentru conștiința critică a istoriei literaturii române, că, la acel timp, «Gândirea oferea scriitorilor posibilitatea de a fi, în creație, români, fără să fie semănătoriști», și că «a putut înflori o literatură cu pronunțat caracter național în armonie, prin nouitatea expresiei, cu mișcarea artistică a țărilor de mare cultură». Alte noi contribuții la elucidarea fenomenului vor avea de aici, motive tentante de meditație”. ■ În *Mișcarea literară* citim: □ *Un act de aleasă cultură* de Eugen Onu, o prezentare a două volume (*Teatru și Mărturii în contemporaneitate*) de George Mihail Zamfirescu, sub îngrijirea lui Valeriu Râpeanu (Minerva, 1974): „În concluzie, inițiativa editorială asupra căreia ne-am oprit poate fi calificată, fără dubii, așa cum au făcut-o și alții, ca un act de aleasă cultură și, în același timp, de superioară ținută științifică (multe s-ar putea spune și despre notele și comentariile însoțind cele două volume). Rămâne doar regretul (care – cine știe? –

poate nu peste mult nu va mai avea teme) că Valeriu Râpeanu nu ne-a dat până acum o ediție completă a operelor lui George Mihail Zamfir”. ■ Mircea Ivănescu, *La aniversară*, marcând 50 de ani de la nașterea poetului A.E. Bacovsky: „«Transilvania» se alătură la sărbătorirea poetului *Fluxului memoriei*, a omului de mare sensibilitate poetică, creator în limba noastră a atât bogății lirice de pretutindeni, care este eseistul din *Remember* și iarăși poetul din *Panorama poeziei universale contemporane*. Și fie-i îngăduit celui care transcrie aici simțămintele colegilor săi din Sibiu să-și adauge mărturisirea emoției sale și a încă altora de vârsta și formația sa care și-au început drumul în aura de poezie și de cultură susținută exemplar de A.E. Bacovsky”. ■ Mircea Tomuș semnează *La cei patruzeci de ani...*: „...pe care îi împlinește, în această lună de august, Dumitru Radu Popescu poate avea satisfacția consolidării, prin perseverență și efort, a unei trainice și substanțiale opere literare, ca și, nu mai puțin, a unei personalități culturale de marcă. [...] Cât privește rolul și locul personalității scriitorului în contextul vieții sociale actuale, el se definește prin lăudabila intenție și nu mai puțin apreciabila reușită de a concentra și orienta forțele creatoare din juru-i, prin înalta capacitate de a investi faptul cultural cu necesarele-i valori politice, înțelegându-și suportul la construcția noii societăți ca efort de constituire a dimensiunii ei spirituale”. ■ Mircea Ivănescu semnează și *Mărturisire de credință*: „Respingând programatic inovațiile explozive și experiențele prozodice, Petru Anghel scrie o poezie calmă, canalizându-și emoția în ritmurile clasice și într-o atmosferă lirică autentificată de tradiția elegiacilor transilvani, cu care împărtășește o anume sensibilitate melancolică a trecerii timpului, dar și a persistenței sensibilității umane”. ■ „*Facsimile*” de Leon Kalustian sunt prezentate de N. Carandino: „Fie ca, dincolo de trecătoare delectări, asemenea cărți să servească drept exemple, să determine adică dintre cei chemați, pe unii să caute, pe alții să găsească. Fiindcă, nu este de ajuns să aduni, ca să poți evoca și nici la îndemâna oricui să afle tonul exact al cântecului întrerupt. Nu este, adică, același lucru să fii colecționar de partituri sau șef de orchestră. Leon Kalustian dovedește – la pupitru – că se pricepe la muzică”. ■ Ilie Guțan prezintă *De la Macedonski la Arghezi* de Florea Firan (Scrisul Românesc): „Nu de scăpări firești ne izbim, ci de flagrante greșeli și omisiuni peste care, dacă slujim adevărul și imaginea reală a istoriei literare, nu se poate trece. În liniile ei mari, în cea mai mare parte, cartea este bine gândită și redactată acceptabil. Însă autorul n-a reușit să reprime de fiecare dată ispita improvizăției și neorânduiala informației”. ■ Alex. Ștefănescu semnează *Jurnal de critic*: „Pentru estetiști valoarea estetică nu are miros. [...] Stiliștii pătesc ca bicicliștii care, în loc să privească înainte, se uită la pedale, se dezechilibrează și cad. [...] Există oameni cu fața schimonosită de câte un tic nervos care atrage atât de mult atenția încât orice ar spune nu se pot face auziți”. ■ Vasile Chifor scrie despre *Teatrul lui Marin*

Sorescu, pornind de la volumul *Setea muntelui de sare*, premiat de Uniunea scriitorilor pe anul 1974: „La fel ca în poezie, dramaturgul «scrie pe cutremure»; teatrul îi permite mișcare și penetrație, explozii verbale și incizii derutante, de unde și simbolurile dense, o multitudine de sensuri nu din cele mai ușor de descifrat. Pentru a înțelege, chiar numai citindu-l, teatrul lui Marin Sorescu trebuie detașat din sfera literaturii în cea a spectacolului virtual. Căci teatrul său nu este altceva decât un mare spectacol desfășurat pe imensa scenă a spațiului dintre viață și moarte”. ■ G. Nistor notează apariția *Canțonierul lui Michelangelo*, în traducerea Etei Boeriu (Ed. Dacia): „Traducerile reușesc să depășească greutățile impuse de sintaxa poetică dificilă, fiind echivalențe lirice reușite, în spiritul limbii române. Precedate de o competență prezentare, ele contribuie în mod fericit la penetrația în conștiința publicului nostru cititor larg a unui sector mai puțin cunoscut, totuși, din opera imensă a lui Michelangelo. Pentru că textele desemnează, într-adevăr, dimensiunile esențiale ale poeziei sale”. ■ În *Revista revistelor*, cuprinsul acestora este împărțit și analizat în grupaje: *Critică, Poezie, Proză, Istorie literară*.

• [„**Urzica**”, nr. 8] Nina Cassian este prezentă cu proza *Atitudini*. □ Rubrica *Sportive* este semnată de... Șerban Cioculescu. □ Notabilă și traducerea Martei Cuibuș Alboiu din A. Allais, *Un om onest*.

• [„**Vatra**”, nr. 8] În *Efigie* este prezent poemul intitulat *Dragostea mea, Transilvania*, de Viorica Mereuță. ■ În articolul *O biografie: D.R. Popescu*, Mircea Braga semnalează debutul cu aprecieri pozitive asupra autorului, din 1958, cu volumul *Fuga: „Duios Anastasia trecea, F, Cei doi din dreptul Țebeii, Vânătoara regală și, apoi, O bere pentru calul meu au drept premise convingerea scriitorului că miturile, în esențialitatea lor umană, sunt niște permanente ale istoriei”*. □ În articolul *Narativ și dramatic*, Mircea Iorgulescu afirmă: „În latura sa cea mai profundă, proza lui D.R. Popescu pornește de la contemplarea și descifrarea unei confuzii de planuri, a unui amestec”. ■ Aparițiile de la rubrica *Filtre* sunt: Poezie, Gheorghe Grigurcu, *Apologii* (volum recenzat de Dumitru Mureșan); Proză – Radu Petrescu, *O singură vârstă*; Mircea Horia Simionescu, *Răpirea lui Ganymede* (autori recenzăți de Silvia Udrea): Critică – Adrian Marino, *Critica ideilor literare* (volum recenzat de Serafim Duicu). ■ În articolul *Panoramic – Marin Sorescu, autor dramatic*, Dan Culcer scrie despre *Iona, Paracliserul, Matca, Pluta Meduzei*: „Scrișă inteligent, atingând problema susceptibilității omului modern („Secolul ăsta mi-a stricat flora intestinală.”), *Există nervi* procedează la eludarea problematicii majore cu care ne-au obșnuit și celelalte piese”. ■ În *Cronograme* Alexandru Toșa publică *Propoziții despre prezent*. ■ Sunt publicate *Șase poeme de Șt. Aug. Doinaș (Solstițiu, Aud o stea, Chemarea, Omul pe care-l strigă pământii, Spectacol, „Pas de deux” de McLaren)*. ■ *Echivalențe*: Jocelyne Curtil (traducere de Valentina Lupaș), Daniel Biga, Marc Jung (traduceri de Maria Mailat). ■ În *An-*

tologia Science Fiction continuă traducerea lui Mircea Oprîță din Arthur C. Clarke, cu *Înainte de Eden*.

• [„**Viața militară**”, nr. 8] Publică versuri: Mihail Cosma (*Imn*), Dan Muțașcu (*Definiții ale patriei*), Mihai Negulescu (*Vârstele patriei*), Marin Codreanu (*Eu deslușesc*), Traian Reu (*Lângă inima țării*), Titus Vâjeu (*Contingent nou*), fabule: Nicolae Dumbravă (*Fântâna și balta, Tramvaiul și strada*), reportaje: Cristian Leon (*Ștafeta nevăzută*), J. Gheliuc (*Aplauze la scenă deschisă*), Nicolae Jianu (*Legile Armatei sunt legile vieții*), G.F. Cozma (*A fi tânăr – a trăi și a munci în chip comunist, Când se depășesc angajamentele*), memorii: Grigore Ștefan (*În zilele insurecției*), proze și însemnări de scriitor: Nicolae Dumbravă (*Filă de august*), Gh. Bejancu (*Coloane sub lună*), Nicolae Minei (*Cazul Lusitania. III*). □ Rubrica *Viața cărților* se deschide cu o recenzie semnată de Aurel Martin pe marginea volumului *Analogia suverană* scris de poetul și publicistul Ion Lotreanu. I. Adam prezintă volumul de versuri *Cântec la izvoarele lumii* al poetului Gheorghe Istrate, iar D. Nicoară volumul de proze *Cărări în viață*, datorat jurnalistului Ion Căpeț. □ Nicolae Mărgeanu corespundează la *Poșta redacției* cu Corina Victoria Sein, Ioan Vasiliu, Constantin Mărăscu, Ștefan Nicolin Mihai. ■ O masă rotundă cu tema *Ostașul – erou literar* reunește opiniile autorilor Radu Theodoru, Ioan Adam, L. Tarco, Ion Lotreanu. □ Astfel, Radu Theodoru notează: „Sunt două ipostaze distincte, perfect individualizate istoric, în care ostașul devine obiect și subiect de literatură: pacea și războiul. Majoritatea literaturii care se ocupă de ostași în timp de pace, o face în situații-limită, eroul literar cerând cu necesitate obiectivă epicul de tensiune dramatică în care se pun în valoare calități civice esențiale, culminând cu eroismul. Războiul, el însuși situație-limită de un dramatism conținut și permanent, este ipostaza definitorie pentru ostașul care aici are cu totul alt profil psihologic decât tânărul care-și satisface serviciul militar. [...] Numai literatura manufacturieră, de foileton ieftin, poate propaga imaginea unui ostaș-erou prin definiție «cu mâna încheștată pe armă și ochii spre inamic», frază stereotipă care definește stereotipia atâtor cărți de literatură având drept subiect ostașul și războiul, în care eroismul este un datum festivist, iar eroii mor frumos, în atitudini fotogenice, îmbălsămate de odele sforăitoare, patriotarde și răsuflete ale unor autori”. □ Ioan Adam: „Interesul pentru ostaș, ca posibil personaj literar sau cel puțin ca pretext pentru cadențate apoteoze lirice, este o constantă a scrisului nostru. Orice privire retrospectivă asupra literaturii române moderne (în unele cazuri chiar și asupra literaturii cronicărești!) nu poate face abstracție de acest factor, fie că retroproiecția operată se referă la *Aprodul Purice* sau la voievozii surprinși într-o gestică solemnă din baladele lui Bolintineanu, fie că evocă demnitatea liniștită a lui Mircea din *Scrisoarea III* sau pe *Nicoară Potcoavă* al lui Sadoveanu. O relație ce se stabilește aproape automat leagă doi termeni într-o unică sintagmă, mă refer la «os-

taș» și la «erou», lucru fiind firesc într-o țară greu încercată de vânturile istoriei. Cum este și normal, un astfel de tip de literatură fascinează și astăzi pe scriitori, mai ales că acum ostașul ca erou literar este investit nu numai cu calitatea de apărător, ci și cu aceea de constructor. Nu sunt adeptul trasării unor granițe arbitrare între perioadele literaturii. Mi se pare însă absolut necesar să precizez că marile izbâanzi ale literaturii cu o astfel de tematică din ultimele trei decenii sunt puține. Cronicarul lucid și sever, nescutit de seisme interioare, reprimat însă în numele unei etici superioare, al vieții ostașului se lasă încă așteptat sau, cel mult, poate fi întrezărit, când și când, în rarele irizări aurifere ce punctează sute de scrieri cuminiți, notabile, dar numai atât. Sinceri să fim, rezultatele sunt mai vădite în lirică, Editura militară trebuind felicitată pentru publicarea unor cântece de țară precum: *Un pământ numit România, Efigii, Poartă de pe Mara, Roșu vertical, Strofe la pământul țării, Horă de vulturi, Steaua din inimi, Aici, lângă Carpați*". □ L. Tarco: „Cer scuze redacției revistei «Viața militară» și cititorilor ei pentru faptul că răspunsul meu la întrebarea despre ostașul-erou literar nu va fi de resortul... teoriei literare. La drept vorbind nu mă simt atras de ceea ce se cheamă dezbateri teoretice pe tema esteticii. Cum «îl văd» pe soldat ca erou literar? Cam așa cum îl întâlnim în atâtea episoade ale vieții ostășești. Îl văd – prin vreme – stingându-se cu fața spre stelele de artificii ale Victoriei, aprinse multicolor deasupra Kromericz-ului și visându-se sub visătoarele stele albe de pe cerul Bărăganului. Îl văd în dimineața ce aromește cu pământ arat, santinelă la poarta numărul 1 a armatei noi. La exerciții de luptă, cuprins de febră, pătrunzând printr-o spărtură în casa dărâmată și lăudându-și în gând superiorii pentru ideea grozavă de a organiza «lupta» la casa care și așa trebuia demolată, că pe aici va fi lacul de acumulare, și întristându-se subit: pe peretele gol al camerei pustii, două dreptunghiuri albe, urmele a două tablouri. Și iese din casă, o ia razna pe câmp, fără ordin, se urcă pe deal; de acolo se vede Orașul Nou și vrea să-l vadă, trebuie să-l vadă, acum. [...] Cer scuze, repet, pentru acest răspuns. Îmi dau seama că este foarte subiectiv, cu atât mai mult cu cât personajele amintite aparțin zilelor mele și anilor mei de cronicar al vieții ostașului”. □ Ion Lotreanu: „Faptul creației artistice este important mai întâi ca emanație a unui talent, apoi prin mijloacele de care uzează creatorul. [...] Militarul, ca erou de literatură, nu face excepție de la regula aceasta. În ordinea vieții, ostaș devine un om care probează o sumă de aptitudini. În situații deosebite, dintre ostașii de rând se desprind oamenii de excepție. În literatură intră mai ales structurile eroice. Definit foarte concis, luptătorul-erou este omul care are un motiv superior să lupte, știe și poate să lupte și a învățat să moară luptând. Această asumare a sacrificiului potențial este o calitate a omului, cu determinante raționale și iraționale. Se moare eroid pe câmpul de bătaie, în forul public, la masa de scris etc. Eroismul colectiv implică toate nuanțele ce țin de individualitate”.

• [„Viața românească”, nr. 8] Virgil Nemoianu aduce o *Justificare pentru Nichita Stănescu*: „Rămâne o dovadă a valabilității lui Nichita Stănescu că, fie și după acceptarea integrală a criticilor formulate la început (cu delibereare intransigent și sec, ele putând fi nuanțate în fel și chip, ba chiar contestate), o parte considerabilă din opera lui rămâne în picioare. Și nu numai cea despre care am vorbit aici. Să nu uităm că Nichita Stănescu este un viguros și entuziast cântăreț al patriei, că este un sensibil admirator al premergătorilor săi Văcărești sau alții (nu numai în *Cartea de Recitare*)... Prin interesul pentru metamorfozele lumii vii, prin nestăpânitul său lirism erotic, prin jocul iute al trecerilor de la frivolitate cochetă la lamentația grav-patetică, prin îngrijorarea în fața lumii, prin sensibilitatea la abstractele neînțelese, Nichita Stănescu ne apare drept un Ovidiu al poeziei noastre contemporane”. ■ Liviu Rusu propune un *Preludiu la Jurnalul lui Titu Maiorescu* (IV): „Continuând investigațiile noastre, trebuie să arătăm că hegelianismul lui Maiorescu s-ar mai putea deduce și din faptul că în *Einiges Philosophische* se găsesc trei referințe la Hegel. Subliniem însă că acestea nu ating probleme de estetică și că este vorba numai despre scurte note cu caracter tangențial”. ■ Despre romanul *Caloianul* al lui Ion Lăncrănjan scrie Cornel Regman: „Arta lui Ion Lăncrănjan, deficitară la capitolul cel mai gingaș – adevcarea mijloacelor, face față anevoie unei construcții uriașe ce-și agravează șansele propunându-și să fie și etalon, chiar dublu etalon: experimental-artistic și literar-moral. Misiune pe care cărți mult mai bine dotate decât *Caloianul* și-au simplificat-o: rămânând fie una, fie alta”. ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Fănuș Neagu, Al. Săndulescu, Fănuș Băileșteanu, Calistrat Costin, Roxana Sorescu, Nicolae Oprea, N. Steinhardt. □ Despre *Ion Horea* scrie Fănuș Neagu: „Poezia lui Ion Horea e un amurg prelungit – amurgul unei zile de demult muncite – întins peste o moară ruptă, peste o apă făcută din ochi de cal murind și din limbi de vacă smulse, cu care curgem alături, întâlnindu-ne numai în melancolie. Dar cel mai adesea zarea lui e de pâclă verde (râul ăla de abur), cu izvoare în sită, adică verde stins, în floare dulce, când gura serii e încă de carne, verde care nu se uită pentru că, dormind în el o dată, nu te mai poți scutura de aer de pasăre liberă fără să devii mărăcine”. □ Al. Săndulescu semnează două texte. Primul despre: „*Amintirile lui Șerban Cioculescu*, oricât ar fi de antisentimentaliste, sunt în fond niște mărturisiri de lucruri serioase, pe tonul glumeț de fiecare zi al criticului, iubitor de șuetă literară și izvor nesecat de mai mici sau mai mari istorii, din care regretăm că n-a lăsat să se reverse mai numeroase în paginile *Amintirilor*”. □ Al. doilea despre: „*Caietele lui Liviu Rebreanu* – Am putea spune că istoria noastră literară trăiește azi un moment al redescoperirii lui Rebreanu. Ediția critică din care au apărut până acum șase volume este secondată de alte și alte reeditări în colecții școlare sau în afara lor; se publică amintiri, corespondență, pagini de jurnal, se pregătesc

noii studii și teze de doctorat”. □ În *Arcadia poetului*, Fănuș Băileșteanu obsevă: „Al. Andrițoiu a publicat recent, aproape concomitent două volume de poezii. Unul (*Pe drumul meu*, Editura Eminescu) antologic, de peste 300 de pagini, adunând laolaltă piese din volumele mai vechi, precum și alte 65 de poeme inedite; altul (*Aur*, Editura Albatros), inedite, de peste 150 de pagini, cuprinzând totuși câteva din poemele incluse și în secțiunea finală a celui alt volum”. □ Calistrat Costin se ocupă de *Belii în actualitate*: „Clasic al simbolismului rus și al întregii literaturi ruse de la începutul acestui secol, Andrei Belii este un autor însemnat și prea puțin cunoscut. Ultimul deceniu a început să-l readucă în actualitate. După romanul *Petersburg*, un volum de versuri alese și alte fragmente din opera sa publicate în revistele noastre, acest fapt își găsește reconfirmarea prin apariția unei reprezentative culegeri comentate în colecția *Multum in parvo* a Editurii științifice și enciclopedice”. □ Roxana Sorescu se ocupă de *Eseul și spiritul britanic*: „O foarte bună echipă de traducători (Domnica Spăriosu, Andrei Brezianu, Virgil Nemoianu, N. Steinhardt, Anca Nemoianu), dintre aceia, rari, care cunosc nu numai limba din care traduc, dar care au și simțul limbii române, au contribuit la alcătuirea primei antologii românești a eseului englez. Bun prilej de a repune în discuție, în legătură cu o literatură în care eseul reprezintă o specie predilectă, sfera semantică și productivitatea noțiunii”. □ N. Steinhardt meditează la *P. G. Wodehouse (1882-1957)*: „Să fi pătruns oare Sir Pelham Grenville Wodehouse, pe calea unor personaje comice și a unei moderne scenografii picarești, în suburbiile domeniului sacru al capodoperei? Judecând după succesul obținut, după sentimentele la care face apel, după o anume aură finală care înconjoară pe cei doi eroi și le dă o imutabilitate plină de tâlc și după mărețele figuri pe care ei le evocă, n-ar fi exclus”.

SEPTEMBRIE

1 septembrie

● [„*Tribuna României*”, nr. 68] Gabriela Melinescu semnează *Tabletă de septembrie*, intitulată *Lumină rotundă*. ■ *Cuvântul zilei* este semnat de Gheorghe Milea, secretar de comisie la Asociația „România” și poartă titlul *Dialogul nostru cu tinerii*, prezentând „aspectele programului pentru tineri al Asociației «România»”. ■ Dr. Ștefan Năstăsescu scrie despre *România și nealinierea*: „La 13 iunie 1975, președintele Nicolae Ceaușescu făcea cunoscut în Mexic, în cadrul unei conferințe de presă, că România a decis să solicite statutul de observator la Conferința la nivel înalt a țărilor nealiniată, care va avea loc la Colombo în anul 1976”. ■ În acest număr citim despre *Sărbătorirea zilei naționale a României, 23 August, la București și în țară*. ■ Apar două note,

nesemnate: □ *Mihail Steriade sărbătorit la Soveja*: „În Munții Vrancei, la Soveja, pe locurile de legendă ale Mioriței, a avut loc, de curând, festivitatea sărbătoririi distinsului om de cultură și neobositul propagator al valorilor literaturii noastre în Belgia, poetul și profesorul Mihail Steriade. În cadrul unei emoționante serbări, oaspetele a fost ales membru de onoare al Societății culturale «Simion Mehedinți» din localitate. De asemenea, profesoara Florica Albu, președinta societății culturale, a înmănat sărbătoritului diploma de «Fiu al satului»”. □ *Seară de poezie românească la Roma*: „La «Accademia di Romania» din Roma a fost organizată, de curând, o seară de poezie românească contemporană, la care și-au dat concursul actrița Adela Mărculescu de la Teatrul Național I.L. Caragiale și ansamblul folcloric «Doina» al studenților bucureșteni, care a prezentat un program de cântece și dansuri”. ■ Apare *Dimitrie Cantemir citit de Lessing și Winckelmann*, „O discuție purtată de dr. Mihai Diaconescu, *Gastdozent* de limba română la Universitatea din Berlin (R.D. Germană), cu dr. Jürgen Dummer, colaborator științific al Academiei de Științe din R.D.G., asupra influenței personalității lui Dimitrie Cantemir în zona de limbă germană a Europei, aratând prezența, printre cunoscătorii operei savantului român, a doi învățați de primă importanță în cultura europeană: Lessing și Winckelmann”. ■ Titus Avram semnaleză apariția volumului *Pop-art* de Dan Grigorescu (Meridiane, 1975): „Sunt menționate păreri ale experților în materie, sunt supuse analizei declarațiile artiștilor, ele însele atât de contradictorii, în încercarea de a defini esența fenomenului. O nuanță polemică se strecoară printre rândurile cărții profesorului Dan Grigorescu (distins colaborator al revistei noastre) când el însuși încearcă să vadă adevărata față a lucrurilor”. ■ Pompiliu Marcea îl comemorează pe Ioan Slavici cu textul *Permanența operei lui Ioan Slavici*: „Dacă astăzi, la o jumătate de secol de la moartea celui care ne-a dat *Moara cu noroc* încercăm câteva reflecții cu privire la destinul operei sale, constatăm că Slavici este unul dintre scriitorii cu cea mai bogată posteritate literară din câți a dat literatura română. Timp de jumătate de secol, activitatea lui, recunoscută sau ignorată, a săpat brazde adânci, care au fertilizat, cu vigoare, ogrorul literelor românești”. ■ În secțiunea *Colecții* citim „*Biblioteca pentru toți*”: 80 de ani de Doru Mielcescu: „«Biblioteca pentru toți» (BPT), cea mai veche colecție de literatură din România, ce apare la Editura bucureșteană «Minerva», a împlinit 80 de ani de existență neîntreruptă. Aniversare semnificativă, mai ales dacă ținem seama de faptul că BPT este cea mai populară colecție de la noi, comparabilă, în multe privințe, cu «Livre de poche» sau «Dell»”.

2 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 274] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, Ion Arieșanu publică *O mie și una de biografii ale tinereții*. ■ Alexandru Ba-

laci scrie despre *Mesajul culturii românești*: „Literatura română contemporană – prin valorile sale perene, apreciate în țară, ca și peste hotare, poartă semnătura scriitorului cetățean, martorul credincios al timpurilor sale. Viziunea sa este fundamentată pe concepția filozofică înaintată care acordă posibilitatea de a surprinde fenomenele în dezvoltarea lor, de a sesiza perspectivele care generează optimismul și încrederea. Literatura românească poate interesa – și a demonstrat că interesează – pe cititorii din străinătate, numai prin transmiterea artistică a unor asemenea mesaje spirituale care conturează armonios profilul unui om nou, dimensionat de coordonatele unui nou umanism. Această problematică specifică omului care trăiește și muncește în condițiile socialismului trezește un interes larg în lume, în mijlocul popoarelor doritoare de a cunoaște experiența unui nou univers, în care omul nu se mai izbește de ziduri ostile. Cititorii străini sunt interesați să cunoască pe făuritorii unei noi culturi, pe aceia care au dăruit turnurile izolării, pe aceia care creează frumusețea pentru cei mulți. Cititorii străini sunt interesați să cunoască opere ai căror eroi, în varietatea multiformă a personalității lor, sunt însuflețiți de un nou postulat, al depășirii continue, al permanentei aspirații spre perfectibilitate. Operele scriitorilor români contemporani situează omul în centrul lor iradiant și caută să dea răspunsuri umaniste marilor întrebări pe care și le pune omenirea contemporană. În contrast cu o mare parte a literaturii actuale a lumii, care mutilează omul și valorile sale, literatura contemporană românească acordă integrală încredere facultăților acestuia, apte să transforme pozitiv universul. Operele scriitorilor români contemporani sunt documente de artă ale unei imense efervescente creatoare, sunt cristalizări de confruntări dinamice de idei în mers, sinteze de filozofie activă a vieții și a realităților noi. Scriitorii contemporani ai României au o experiență comună de existență nouă de treizeci și unu de ani, orientarea lor estetică fiind generată de o concepție comună, concepția marxist-leninistă despre lume și viață. Iată într-o succintă enumerare tot atâtea argumente – prilej de meditație pentru creatorii noștri – argumente care ilustrează pregnant de ce lucrările scriitorilor români, în care se decantează valori umaniste, sunt tot mai prețuite pe meridianele lumii, purtând nobilele mesaje ale contemporaneității românești, patosul și vibrația mereu mai intensă a universului sufletesc al oamenilor”.

3 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 275] Aflăm din *Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu de vizita Doamnei Margaret Thatcher, liderul Partidului Conservator din Marea Britanie*, dar și de întâlnirea tovarășei Elena Ceaușescu cu Margaret Thatcher.

4 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 276] Ioan Adam scrie despre volumul *Lupii albaștri* de Király László (Kriterion): „Marea dificultate, semn încă al inexperienței,

este pentru autor concilierea tehnicilor, echilibrul opticilor. Volumul se citește totuși cu interes, datorită superiorului talent al prozatorului care vădește deocamdată mai mult o excelență tehnică, decât suflu, materia epică trebuitoare”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8176] Este publicată ancheta *Spiritul critic și spiritul de generație*, la care răspund Șerban Cioculescu („Sentimentul continuității asigură buna funcționare a raportului dintre tradiție și inovație”) și Daniel Dimitriu („În viața literară să promovăm competiția valorilor, nu a bunelor intenții.”)

• [„România literară”, nr. 36] Citim editorialul redacțional *Unitate de gând și faptă*: „Conceptul românesc despre relațiile internaționale, concept cu înaltă valoare etică, găsește în importante forumuri adeziune din ce în ce mai largă și mai viguroasă. Magistrala expunere făcută de președintele Nicolae Ceaușescu la Conferința general-europeană de la Helsinki s-a înscris între documentele cele mai semnificative și cu mai puternic ecou din ultimii ani de activitate diplomatică. Acum, telegramele de presă ne aduc știri despre Sesiunea extraordinară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, deschisă la New York. Însemnătatea acestei sesiuni va fi ușor de înțeles dacă reținem că ea este consacrată problemelor dezvoltării și cooperării economice internaționale. În acest domeniu, România socialistă are satisfacția de a înregistra, încă o dată, confirmarea poziției sale ferme, de promotor al unei noi ordini economice și politice internaționale”. ■ În *Șantier* apar informații despre proiectele literare la care lucrează Dinu Pillat, N. Carandino, Const. Mateescu, Ludmila Ghițescu, Florența Albu, Ion Velican. ■ Tudor Popescu semnează necrologul la decesul lui *Theodor Constantin*. ■ Din *Viața literară* reținem: ■ Alexandru Balaci scrie despre *Literatură și viață*: „Arta și literatura acestor ani reprezintă, în mod realist, viața și lupta milioaneilor de oameni chemați la lumina cunoașterii sub soarele nemuritor al libertății. Elanul nestăvilat al masei largi populare și optimismul generat de încrederea deplină în mersul ascendent al societății românești sunt marile teme ale creatorilor anilor socialiști. Literatura emoționează sensibilitatea întregului popor și trasează, cu mijloacele proprii artei sale, dimensiunile însuflețitoare ale perspectivei cele mai ideal dintre orânduiri. Umanismul socialist este axa ordinatorie a literaturii României în care se dezvoltă o imensă viață spirituală. În țara noastră cultura devine un bun al poporului, a cărui viață multiformă și geniu creator caută să le oglindască în miile lor de ipostaze”. ■ Continuă dezbaterea: *Probleme ale criticii contemporane*: □ *Cercetare și receptare*, Al. Săndulescu: „Cred că față de cercetarea literară ar trebui să se manifeste din partea criticii mai mult interes, un spirit mai colegial și constructiv. Comentariul în răspăr și care nu e «în ces-tiune» al unora care doresc originalitatea cu orice preț, precum și tăcerea, nu echivalează cu exigența. Toți marii noștri critici din perioada interbelică au cuprins în jurnalele lor de lectură, alături de ultimul roman sau cea mai recentă

plachetă de versuri, și monografia, și ediția critică, și volumul de inedite. Instrumentele de lucru de care vorbeam nu se pot ivi și perfecționa decât într-o atmosferă de incitație a ideilor, de dezbateri în planul înalt al culturii, de orientare a tinerilor spre zonele neacoperite, care au nevoie de știința proaspătă și de entuziasmul lor. Bibliografia este o școală care nu poate fi sărită fără urmări, ediția critică – antecamera unei monografii. Să combatem doar lenea intelectuală și lipsa de vocație”. □ Nicolae Ciobanu, *Metodologie și „bun simț”*: „În ce ne privește (inclusiv atunci când am întreținut rubrici săptămânale de interpretare a fenomenului literar la zi, respectiv, cronica literară), nu am ezitat a ne conforma punctului de vedere potrivit căruia chiar și cele mai publicistice forme de manifestare ale spiritului critic sunt datoare să se sprijine pe un fond de reflecție cât mai coerent, vizând condiția creației literare în general. În pofida admonestărilor cam grăbite venite din partea unor confrăți, altminteri de bună credință, pe această linie, am nutrit și nutrim în continuare ferma convingere că punerea de acord a ideii de analiză cu aceea de sinteză, în critică, nu este posibilă în afara unei conștiințe teoretice pe cât de riguroasă pe atât de dinamică și de suplă. Iată de ce dubiile ce ne urmăresc, într-o asemenea context, au cu totul altă rațiune. Ne gândim, astfel, la surprinzător de marele număr al «observatorilor» recrutați din rândul «specialiștilor» în probleme, așa-zicând, metodico-teoretice”. □ Gh. Bulgăr, *Aspectele stilului*: „Critica ar trebui să fie cotidian și în orice publicație exercițiul cel mai înalt al inteligenței și sensibilității, unit cu etica celei mai riguroase selecții a valorilor și cu promovarea cea mai consecventă a artei durabile, a substanței estetice fără moarte. Dar este oare așa? Dacă ar fi, – nu am mai fi puși să citim săptămânal zeci de pagini despre «vocația, condiția, rostul, orizonturile criticii» (și tot felul de alte metafore gratuite) în jurul unui domeniu foarte clar, atât pentru specialiști cât și pentru publicul cititor care așteaptă de la orice recenzie și de la critica literară mai ales: judecata de valoare profundă, în deplină cunoștință de cauză, exprimată cu sinceritate și cu fermitate, fără concesiile relațiilor, în dauna promovării literaturii adevărate, aprecieri asupra limbajului și stilului, ca putere de evocare și de comunicare a ideilor, în ansamblu o analiză care să nu poată fi răsturnată, nici contrazisă de alt critic sau de timpul-judecător infailibil al tuturor realizărilor omenești”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Ion Minulescu – poet al marilor tiraje*. ■ Alexandru Ivasiuc scrie despre *Formele fără fond* în rubrica sa: „«Formele», fie ele și depărtate de conținuturi mature, au născut România modernă, «fondul», chiar greu de definit, în opoziție, a generat marea poezie și marea proză, din cauza eternei năzuințe a omului spre o unitate, chiar himerică, pe care se bizuie arta. Cultura care-și transcende epoca este tocmai scăpărarea ce se naște din confruntarea unității dorite cu împărțirea reală. Strângerea corpului fărâmițat al lui Osiris este năzuința artei de totdeauna, care nu poate să înțeleagă și nu trebuie să se împace vreodată cu evidența contradicției, chiar dacă ea înseamnă

viața însăși”. ■ Georgeta Horodincă analizează *Sugestii folclorice în poezia lui Gellu Naum*: „A considera activitatea de producere a poeziei o profesiune, înseamnă pe de o parte a lărgi în mod abuziv sensul unui proces bine precizat și irepetabil diluându-l într-o îndeletnicire curentă, rutinată, și a îngusta în schimb câmpul de acțiune al poeziei, limitând-o la realizarea produsului artistic. Or, în concepția lui Gellu Naum, curentul de înaltă tensiune care structurează cuvintele într-un limbaj poetic, restructurează *eo ipso* echilibrul intim al poetului și, prin actul lecturii, și pe cel al cititorului, receptivitatea fiind ultimul gest creator. Metamorfoză, transmutație, desăvârșire a mișcării prin realizarea unui salt calitativ atât în planul vieții cât și al artei – iată sensul poeziei”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Tineri poeți*, o cronică literară la: □ *Luminile orașului* de Mircea Florin Șandru (Eminescu, 1975): „Poetul oficiază în versuri lungi, de 17-18 silabe uneori (care erau și ale lui Dimitrie Anghel), somptuos-muzicale. Această estetizare poate fi doar o nouă față, provizorie, a poeziei lui. N-am să ascund că îi prefer energia poemelor de debut, mai imprecise ca ritm, mai dificultoase, dar incomparabil mai spontane”. □ *Apărătorii* de Aurel Șorobetea (Dacia, 1975): „Aurel Șorobetea e un poet rafinat, cultivat, amestecând deocamdată timiditatea cu îndrăzneala”. ■ Citim recenzii: □ Mircea Iorgulescu scrie despre *Un dolar, doi dolari; Valetul de treflă* de Chiril Tricolici (C.R.): „Cele două romane ale lui Chiril Tricolici, reunite între copertile unei singure cărți, se parcurg cu o uimire încrezătoare, fără inutile «suspiciuni»”. □ Artur Silvestri prezintă *Pirații în acțiune* de Ion Bodunescu (Scrisul românesc): „Ion Bodunescu e un autor tânăr, la a treia carte, dar simțul proporțiilor și lesniciunea de stil sunt învederate. În romanul cu subiect polițist, însă amplificat, revelator al feluritelor grupări omenești, și în eseul de specialitate și instrucție autorul se poate exercita cu egal interes”. □ Dana Dumitriu semnează *Melancolia vesperală*, o prezentare a volumului *Rod III* de Cezar Ivănescu (C.R., 1975): „Poezia lui Cezar Ivănescu s-ar cere analizată în amănunt tocmai pentru că farmecul ei stă în calitatea, în rafinamentul detaliilor. Dar spațiul tipografic nu ne îngăduie aici mai mult decât o consemnare a trăsăturilor ei cele mai frapante și bucuria unor citate care pot susține demonstrația. Fiind convinsă că Cezar Ivănescu este unul dintre cei mai buni poeți actuali nu ezit să-i fac unele obiecții. Ceea ce cred că amenință poezia sa sunt o supralicități morbidețe, câteva ușurințe grațioase și crispări ambițioase spre o terminologie filosofică. Poetul își amplifică orgolios obsesiile și ele încep, la un moment dat, să pară «făcute», la impresia aceasta contribuind și riscurile manierei. Cred însă că Cezar Ivănescu este el însuși conștient de aceste lucruri din moment ce publică atât de rar”. □ G. Dimisiaanu recenzează *Un studiu despre Victor Ion Popa*, scris de V. Mândra (Albatros, 1975): „Lipsește poate acestor pagini, fluent redactate de altfel, elementul de vibrație, însuflețirea, preocuparea de a realiza, pe lângă acțiunea de informare, și un cadru de atmosferă spirituală. Sunt cam reci, cu alte cuvîn-

te. În orice caz, lucrarea e de incontestabilă utilitate și, în genul de care aparține, reprezintă un model de supunere la obiect”. □ În *Elogiul familiei*, Sorin Titel scrie despre romanul *Ultimul drum* de Ion Brad (Eminescu, 1975): „Un roman dezbateră, cu personaje «din carne și oase», convingătoare, angrenate într-o epică fluentă, plină de vigoare. Buna și atât de fructuoasă tradiție a prozei ardelenesti nu este nici de data asta abandonată. Și se pare că resursele acesteia – judecând și după romanul de față – sunt inepuizabile!”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici publică *Între memorie și imaginație*, prezentând romanul *Drumul egal al fiecărei zile* de Gabriela Adameșteanu (C.R.): „Interesant, așadar, prin idee, prin temă – nu îndeajuns de explozate epic – romanul cu care debutează Gabriela Adameșteanu anunță un prozator veritabil din categoria «subiectivilor», ce ne va oferi frumoase surprize dacă va ști să găsească în confesiune măsura justă între memorie-biografism și imaginație-construcție romanească. Scris curat, într-o frază plăcută, feminină, romanul de acum este remarcabil mai cu seamă în ce privește portretul «mișcat» al unchiul Ion, personajul-cheie, afirmat ca atare în prima jumătate și trădat în cealaltă”. ■ Dinu Flămând scrie despre *Anton Pann și Ion Barbu*. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Romanul burghez* de Antoine Furetière. ■ Sub semnătura lui Ion Pop citim *Roland Barthes despre Roland Barthes*. ■ Versuri semnază: Mihai Beniuc (*Fală*), George Țârnea (*Memento; Grâul de piatră*), Vlaicu Bârna (*Cuvântul; Aceste obiecte; Creion; Semn; O, pământ; Cavalcada; Popas de noapte; Oameni și găște*). □ Petre Pintilie publică reportajul *Orașul Chiralinei*, despre Brăila; Eugen Teodoru scrie despre Galați în *Aureole*, iar în *Poema culorilor*, Anghel Dumbrăveanu propune un reportaj despre Tomești. □ Ana Blandiana publică tableta *Eternitate* în rubrica sa *Atlas*. □ Al. Andrițoiu transmite o *Scrisoare din Hanoi*, intitulată *La nord de paralela 17*.

5 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 277] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, Al. Andrițoiu publică *Oameni de aur în „cetatea de alumina”*, un text despre „Alumina” din Oradea. ■ Al. Căprariu scrie despre *Cartea de debut*: „Una dintre problemele majore ale activității editoriale este aceea a debuturilor. E un fapt cunoscut că toate editurile din țară sunt asaltate de un mare număr de manuscrise ale debutanților, în special în sfera poeziei. Aceasta realitate se explică, între altele, prin faptul că politica culturală a partidului nostru a realizat un obiectiv suprem: artele, literatura, cultura în general au devenit efectiv un bun al întregului nostru popor. Datorită ridicării nivelului de pregătire culturală a maselor, accesul acestora la actul de creație cultă a devenit foarte larg – producându-se o adevărată «explozie» de afirmare a talentelor în cele mai variate domenii ale universului spiritual. Cu atât mai mult însă, această realitate – de importanță deosebită pentru formarea omului nou, constructor al societății so-

cialiste multilateral dezvoltate – trebuie să ne ducă la aprecierea lucidă și exigentă a modului în care se aplică, în spirit de înaltă răspundere, criteriul de selecție în rândul acelor valori culturale și literare ce aspiră la larga audiență publică. [...] În toate zonele țării, numeroase publicații literare stau la îndemâna celor ce simt chemarea pentru tainele scrisului. Aproape fiecare număr al acestor publicații aduce nume noi, mai cu seamă în domeniul poeziei. Dar debutul în coloanele presei literare trebuie apreciat în adevărata lui lumină: adică nu mai mult decât un prim semn al unei posibile vocații, al unei posibile chemări autentice spre reușită în universul scrisului. Și totuși, sunt foarte numeroase cazurile când, după primele versuri ori proze publicate în reviste – semnatarii acestora ajung la prematura certitudine că au ceva decisiv și inedit de spus în literatură și, în consecință, asaltează editurile cu manuscrise, neglijând adevărul că autenticul talent se cere însoțit de muncă îndelungată și profundă, de eforturi care înseamnă nu numai a scrie, dar și de a dobândi singur acea capacitate de înțelegere artistică prin care renunți la nu puține dintre paginile scrise. De aceea, revistele, editurile, acordând întreg sprijinul lor manifestării noilor talente, nu au dreptul să abdice de la exigențele pe care însăși evoluția literaturii noastre actuale le impune cu deplină îndreptățire. Ele au datoria să refuze, desigur argumentat, lucrările de scăzută calitate ideologică și estetică, să militeze în primul rând pentru acele volume care promet să devină reale evenimente editoriale. [...] Publicarea unui volum de debut trebuie să fie în consecință expresia unei duble certitudini editoriale asupra căreia urmează să se exercite judecata cititorului, a criticii, a timpului. Tocmai de aceea, în vederea realizării unor lucrări care să se impună real atenției publicului, se cer ca necesare o atitudine mai activă a editurilor în relațiile lor cu autorii, o conlucrare mai îndelungată, mai aprofundată pentru ridicarea nivelului de realizare a lucrărilor acestora”.

• [„Contemporanul”, nr. 36] Dumitru Micu prezintă cartea lui Ștefan Cazimir, *Stele cardinale: Eseu despre Eminescu*: „Lectura eseului încheiată, validitatea tezei pe care e clădit, se revelă cu puterea evidenței. Metaforele fundamentale luminează într-adevăr cosmosul eminescian, din patru părți, asemenea unor mari luceferi. Ar fi, totuși, de verificat, dacă radiațiile lor inundă într-adevăr întregul teritoriu al operei și mai ales dacă nu cumva există și alte focare, de egală eficacitate. Cuvinte precum dor, *farmec*, *noroc*, *moarte*, cam tot atât de frecvente, și mai puțin nucleare, ca *gândire*, *vis*, *cântec* și *plâns*, apar numaidecât în mintea oricui. Spre a preveni posibilele întâmpinări, ar fi fost în avantajul demonstrației luarea în discuție a citațiilor termenii, spre a se vedea dacă, și în ce măsură, încărcătura lor semantică poate fi subsumată aceleia a cuvintelor – metafore cardinale”. ■ Laurențiu Ulici, la rubrica intitulată *Cronica lapidară*, se ocupă de activitatea revistelor: „Tribuna”, „Ramuri”, „Echinox”, „Convorbiri literare”: „În «Tribuna» din 28 august, Zaharia Sângeorzan semnează o interesantă și incitantă, «paralelă»

Mihail Sadoveanu – Liviu Rebreanu. Într-un stil laconic din care nu lipsește, totuși, metafora critică, mai puțin dilatat ca altădată, criticul ieșean pune față în față caracterele marcante ale prozei celor doi mari scriitori, stabilind un șir de opoziții ce converg, toate, la opoziția fundamentală, după opinia criticului, între un Rebreanu, creator de viață, și un Sadoveanu – povestitor al vieții. Fără îndoială, ipotezele lui Z. Sângeorzan sunt plauzibile și justificate, într-o măsură, de opera literară a celor doi scriitori, dar opoziția creată prin compararea lor este credem noi, falsă”. □ „*Unsprezece sonete* de Adrian Păunescu citim în «Ramuri» din 15 august. Înscriindu-se în «stilul» propriu liricii poetului, poemele de acum vădesc, pe lângă respectul pentru rigorile impuse de dificila formulă prozodică a sonetului, o încercare din partea unui autor al cărui lirism exploziv a făcut să i se potrivească atributul de «poet al cetății», de a găsi un drum prielnic spre afirmarea complementară a atitudinilor deschise sociale și a celor de maximă intimitate. □ Pentru prima oară în românește, din câte știm, un fragment din cunoscuta lucrare a esteticianului și filozofului umanist italian Luigi Pareyson, *Estetica, teoria della formatività* este publicat în revista studenților clujeni «Echinox» nr. 6. Autorul traducerii și al prezentării, Marian Papahagi, talentat romanist din noua generație, a selectat un capitol esențial pentru înțelegerea contribuției lui Luigi Pareyson la evoluția esteticii contemporane.” □ „«Moralitatea criticii» face obiectul unei dezbateri-anchetă în coloanele «Convorbirilor literare». În numărul 8, participanții sunt Alexandru George, Zaharia Sângeorzan și Cornel Ungureanu. Idei frumoase și adevărate găsim în toate cele trei texte, cum, de altfel, am găsit și în cazul altor dezbateri pe aceeași temă. Credem că, în majoritate covârșitoare, criticii noștri și-au spus, în decursul ultimilor ani, cuvântul în legătură cu «moralitatea» actului critic”.

● [„Cronica”, nr. 36] Apare editorialul redacțional *Recoltele acestei toamne*: „Prin oameni, prin munca lor de neînlocuit, toamna aceasta trebuie să se transforme în belșug”. ■ Emil Manu scrie despre *Frumos și moral*: „Spunem de multe ori că personajele unor cărți mari se revarsă în societate; în realitate, tipurile existau dar oamenii nu le descoperiseră, scriitorul creând personajul revelează tipurile sociale, neexistente altfel pentru alții, scriitorul depistează idei și tipuri și le introduce în conștiința socială din care și el se alimentează și din care face parte. În rezumat, raportul dintre frumos și moral e pentru scriitorii și artiștii contemporani, singura cheie cu care pot deschide porțile artei cu A”. ■ Liviu Leonte publică *Posteritatea lui Lovinescu*, o cronică literară la volumul *Confruntări în critica deceniilor IV-VII* de Ileana Vrancea (C.R.): „Recunoscând marile merite ale lui Lovinescu, nu e oare exagerat să identificăm întreaga istorie a criticii democratice și raționaliste românești cu lovinescianismul? Ce facem atunci cu descendența lui Maioreșcu, Gherea, Ibrăileanu, ca să nu mai vorbim că, începând chiar cu deceniul al IV-lea, de care se ocupă Ileana Vrancea, Călinescu este personalitatea fasci-

nantă a criticii românești? Întrebarea trebuie pusă și explicațiile trebuie să aibă în vedere, în grade diferite, și aceste mari figuri ale culturii și literaturii noastre. Oricum, chiar cu această exagerare, cartea Ilenei Vrancea înseamnă o primă istorie, o adevărată istorie a criticii românești din deceniul al IV-lea și până astăzi”. ■ În secțiunea dedicată istoriei literare N.A. Ursu scrie despre *Mumuleanu și Athanasie Hristopol*. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ George Pruteanu prezintă *Cu alte cuvinte...* de Cornel Udrea (Albatros): „Cele două secțiuni care o alcătuiesc sunt diferite tematic și calitativ, ilustrând registrele între care evoluează hazul autorului”. □ Miron Blaga scrie despre *Proba de culoare* de Gabriela Hurezean (Facla, 1975): „Singura «primejdie» care o amenință pe Gabriela Hurezean este facilitatea cu care rimează și versurile de «umplură», suficient realizate artistic, dar lipsite de încărcătură emoțional-poetică”. □ Cristina Strat recenzează *Metafora poetică* de E. Dorcescu (C.R., 1975): „Discursul opac, acoperit de ample volute metaforice este supus unei analize riguroase din care lipsesc inventarierea și tabloul sinoptic; cartea se recomandă ca o lectură profitabilă”. ■ Paul Balahur scrie despre *Psihologia în eseu*: „Asimilarea celor mai de seamă contribuții ale psihologiei de peste secol schimbă tocmai locul termenilor în acest raport: recâștigarea personalității pentru psihologie găsește în vocația eseului o veritabilă sursă”. ■ Despre *Viziunea eminesciană a muntelui* scrie Dragoș Nisoiu. ■ Emil Georgescu și Vasile Bașa se ocupă de *Destinul unui poet: Mihail Zamfirescu*. ■ Din *Moment* reținem: □ În *câteva cuvinte*: „Pornind de la considerația lui Roman Jakobson că «virtual, orice mesaj poetic este un fel de discurs», Al. Andriescu aduce argumente convingătoare pentru o neo-retorică modernă («România literară»). «Reacomodată în contactul cu descoperirile lingvisticii, semiologiei, științei istorice, psihanalizei și marxismului, vechea retorică poate deveni o experiență profitabilă în cultura modernă, și, de ce nu, în primul rând în critica literară», conchide autorul. [...] Ne-a părăsit încă un condei din bătrâna gardă. E vorba de Romulus Dianu, ziarist și scriitor, autor de poeme, eseuri și romane (*Adorata, Târgul de fete, Nopti la Ada-Kaleh*). Romulus Dianu a fost în egală măsură și un bun traducător din Dostoievski, Brecht, Duhamel și alți mari scriitori. * În ultima revistă literar-artistică *Tv*, criticul Al. Piru a început foarte curajos să se ocupe de abundența romanului în planurile editoriale, constatând acid că «nu e rău să se scrie multe romane, rău e că se publică» și «de fapt cărțile acestea nici nu-s romane». Însă mai departe de asemenea enunțuri exigentul critic n-a mers. O fi epuizat minutele acordate?”. □ N. Irimescu semnează necrologul *Nicolae Guma*: „A încetat din viață Nicolae Guma, membru titular al Uniunii Scriitorilor, traducător distins și scrupulos, distilând până la echivalențe de simțire și trăire nuanțele de expresie din limba rusă în cea românească. Colaborator, o vreme, al Otiliei Cazimir, cărturarul a contribuit efectiv la alcătuirea versiunilor românești ale unor capodopere ale literaturii ruse și sovietice. Prietenii, oamenii de litere și toți cei care l-au cu-

noscut vor păstra în inimi imaginea blândeții, a dăruirii civice și a modestiei sub care își plimba pașii între colegii vârstnici sau tineri cel ce dovedea o exemplară disciplină a competenței și a înțelepciunii”. ■ În traducerea lui Al. Călinescu apare ultima parte din studiul inedit al lui Tzvetan Todorov, *O sărbătoare ratată – retorica*. ■ Versuri semnează Corneliu Popel (*Semințele laudei*), Horia Zilieru (*Dialog; Clipe în strălucire; Suflet palid*), Daniel Lascu (*Odă*), Viorel Varga (*Numele tău*). □ Din proză citim *Pauză de filmare*, un fragment de roman scris de Doru Kalmuski. □ Revista publică și creația literară a *Cenaculului literar Calistrat Hogaș – Tecuci*: Valeriu Salcie (*Ca sub o stea albastră*), Dionisie Duma (*Fără opriri...*), Dan Pavel (*Evocare*), Lucia Cotae-Cosițeanu (*La poarta satului*), Ioan Purdelea (*Sfială*), Vasile Sevastre Ghican (*Moștenire*).

● **„Munca”, nr. 8297** În *Însemnări de scriitor*, Domokos Géza publică *Munca și noi*. ■ În *Masa rotundă a revistei „Munca”* se propune pentru dezbateri „romanul universului muncitoresc”. Au răspuns, printre alții, la cele trei întrebări adresate („1. După părerea dumneavoastră proza contemporană reușește să reflecteze în complexitatea sa universul muncitoresc al timpului nostru? 2. Cum vă apar eroii cărților inspirate din viața clasei noastre muncitoare? 3. Care considerați că sunt modalitățile de afirmare mai puternică a romanului universului muncitoresc?”) Șerban Cioculescu, Corneliu Ștefanache, Nicolae Manolescu, Al. Simion și Laurențiu Ulici. Cioculescu, afirmând că așteaptă „un roman în care eroul să fie un Moromete muncitor”, răspunde: „Deocamdată însă personajele multor romane cu temă muncitorească trăiesc în spațiul paginilor la o temperatură mult mai joasă decât în realitatea însăși. Muncitorul de azi deține în viața noastră politică și social-economică un rol de prim rang; el este factorul dinamizator al progresului. Ca erou de roman, muncitorul trăiește adesea într-o palidă circumstanță de viață, în care se remarcă unilateral, fără ca autorii să-l situeze în complexitatea relațiilor sale interumane și sociale”. Nicolae Manolescu cere ca „romanul să fie realist, sincer”: „Există părerea destul de răspândită că romanul mediului muncitoresc la noi este insuficient, ca anvergură și ca valoare. Oarecare adevăr este în această părere: nu putem număra nici destule cărți despre viața contemporană a uzinelor, nici vreo capodoperă printre cele care sunt. Dar să nu exagerăm. Fără a avea o tradiție la fel de lungă și de puternică – prin forța lucrurilor fiindcă industrializarea țării e un proces de dată relativ recentă – ca romanul rural, romanul mediului muncitoresc se scrie totuși și exemplele vin ușor în minte. Din ferici-re, acestea nu mai sunt doar *Oțel și pâine* sau *În orașul de pe Mureș* pe care toate programele și manualele școlare le citau la loc de cinste până nu demult (în ciuda mediocrității lor): orice cititor informat de astăzi își amintește în schimb de *Intrusul* lui Marin Preda, de *Păsările* lui Alexandru Ivasiuc, de *Facerea lumii* al lui Eugen Barbu, de câteva dintre romanele lui Corneliu Ștefanache, Virgil Duda și alți câțiva prozatori deveniți cunoscuți abia în anii din

urmă. [...] Noutatea (și implicit valoarea) romanelor despre muncitori din ultimii zece ani provin din faptul, cred, că eroii lor sunt considerați sub latură morală și nu doar ca exponenți ai unui mediu anumit. Muncitorul romanului prost de acum douăzeci de ani era o convenție. Muncitorii, inginerii și ceilalți ne interesează în literatură așa cum ne interesează omul ca atare: reflectând, într-o lume sau într-o activitate particulară, o problemă morală generală. Nescutiți de contradicții, dilematici, perfectibili, acești eroi trebuie să fie viabili. [...] Romanul mediului muncitoresc ajunge, ca să fie bun, să fie realist, sincer, să nu ocolească dificultățile umane ale clasei căreia i se consacră, să nu fie mai cu seamă artificial ori fals”. Laurențiu Ulici consideră că: „Nu s-ar putea spune că lipsesc din literatura contemporană romanele sau nuvelele cu temă industrială, dar nici că ne prisosesc nu s-ar putea zice. Adevărul este că această temă pretinde scriitorului de proză exigențe mai mari, derivate din chiar complexitatea vieții de azi a muncitorimii și ce se poate constata este că prozatorii buni, consacrați prin opere scrise în urmă cu 10-20 de ani, ezită încă să producă acele romane inspirate din viața muncitorimii industriale pe care cititorii probabil le reclamă și de care stadiul actual al literaturii epice românești are nevoie spre a-și consolida calitatea de martor al prefacerilor din societatea contemporană. [...] Nu există rețetă în această privință. Totul depinde de talentul prozatorului, de dorința lui de a cunoaște universul muncitoresc care, mai devreme sau mai târziu, i se va impune cu forța impenetrabilă a realității. Mai rămâne ca în această realitate scriitorul să găsească motivele demne de a figura într-o operă literară. Ele există neîndoielnic și în existența asta stă speranța noastră, a cititorilor, de a ne afla cât mai curând în fața marilor romane ale acestui timp, un timp al revoluției tehnice și al vieții industriale”.

• [„Orizont”, nr. 36] La rubrica „opinii”, inserată pe prima pagină, alături de editorialul cu titlul *Sociologia militans*, apare o dezbatere legată de „istoria istoriografiei literare” și de fundamentarea ei teoretică, căci, se pare, „materia unei asemenea discipline există în realitate și nu e numai un comentariu speculativ”, afirmă Emil Manu în articolul intitulat *Problema istoriei literaturii contemporane* din care mai reținem câteva idei: „Majoritatea specialiștilor și scriitorilor (Al. Piru, Ion Negoïtescu, Eugen Barbu, Paul Anghel etc.) susțin ideea unei istorii a literaturii realizată de un singur autor; colectivele, deși capabile de mai multă obiectivitate și de mai puține erori, nu pot oferi, după opinia curentă a celor angajați în discuție, realitatea în sine și nici unitatea metodologică și stilistică, nemaivorbind de diversitatea punctelor de vedere. Al. Piru concepe istoria literaturii pe epoci obiectiv determinate și pe generații cu configurație istorică; Ion Negoïtescu aproprie autorii pe sensibilități și pe afinități ideatice, pe plan estetic, scriindu-și istoria de la contemporani spre clasici, pentru că socotește literatura în perpetuă schimbare în funcție de lectură și sensibilitatea ulterioară. După Ion Negoïtescu, Eminescu, citit după apariția lui Blaga sau Barbu, e altul. Paul Anghel își bazează proiectul pe un

examen al structurilor artistice, al «modelelor temporale» cu care lucrează o literatură, refuzând metoda cronologică și realizând un tablou sincron. Eugen Barbu concepe o istorie polemică a literaturii române urmărindu-i paradoxurile și aventura lingvistică. Pe de altă parte, unii specialiști universitari și unii cercetători pledează pentru ideea colectivelor de lucru, așa cum se procedează azi în majoritatea academiilor și institutelor europene. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în acest cadru, a propus un punct de vedere comparatist al istoriei literaturii noastre, iar Ov. S. Crohmălniceanu a realizat o istorie tipologică a literaturii interbelice. [...] În acești ani un colectiv de cercetători de la Institutul de istorie literară G. Călinescu s-a angajat la elaborarea unei prime *Istorie a literaturii române contemporane* în trei volume. Volumul I, *Poezia* urmând să apară în anul 1976. E o prima sinteză, beneficiară a discuțiilor ce s-au dus și se mai duc încă [...]” ■ Ion Maxim se ocupă, în cronica literară, de apariția unui volum antologic de 300 de poeme din poezia lui Nichita Stănescu, cu o prefață de Aurel Martin, volum intitulat *Starea poeziei* (Biblioteca pentru toți, Minerva, 1975), despre care susține: „Actuala culegere arată o stare poetică constituită și greu de depășit. O etapă încheiată, un unicat, noile deschideri asupra ei însăși fiind nepotrivite, chiar dacă am presupune aceleași reușite. [...] Are Nichita Stănescu suficiente resurse lirice pentru această necesară metamorfoză? [...] Poate aceasta este noua perspectivă pe care anunțata *Epica magna* ne-o va dezvălui.” ■ La rubrica „lecturi”, semnalăm recenzia lui Eugen Dorcescu referitoare la volumul de poezie *Cântec de trecut Akheronul* (C.R., 1975) a lui Dorin Tudoran, despre care aflăm la final: „Asemenea altor poeți tineri de azi, Dorin Tudoran conceptualizează subtil și liricizează stăpânit, dovedind o superioară maturizare a conștiinței sale artistice”. ■ Și încă o recenzie, a lui George Drumur, privitoare la poezia lui Dan Deșliu din volumul *Cetatea de pe aer* (C.R., 1975), apreciat în felul următor: „Din largul și variatul peisaj al liricii contemporane, poezia lui Dan Deșliu se va desprinde prin conceptul ei inedit și un flux de imagini conceput pe mai multe planuri artistice, o viziune specifică atribuită cuvântului, căruia îi conferă valențe multiple cu adânci reverberații în ton și culoare.” ■ Alexandru Ruja se arată preocupat de o frescă literară mai amplă, și anume de starea prozei contemporane, un interes, se pare, „bien partagé” și de alte reviste și critici, devenit curent de dezbatere pornit din epicentrul unei reviste: „Revista «Luceafărul» (nr. 8) prin colocviul *Proza între originalitate și mimetism* (la care au participat M. Ungheanu, Nicolae Ciobanu, Mircea Iorgulescu, Dan Cristea) a inaugurat în acest an dezbaterile asupra prozei contemporane, continuate și în «România literară» – *Probleme ale prozei contemporane*. Discuțiile, ca și în cazul poeziei, caută să stabilească starea prozei actuale în multiple aspecte privind evoluția, limitele, cerințele, legătura cu tradiția, originalitatea ori diversitatea ei. Evoluția prozei contemporane este dincolo de orice îndoială, saltul produs în ultimul deceniu, prin diversificarea și îmbogățirea valorilor, apreciabil.” (articolul: *Starea prozei*).

■ Poezii publicați în acest număr sunt: Ion Davideanu, Octavian Doclin și Ion Căliman, iar prozatorul este Laurențiu Cerneț cu o povestire intitulată *Șapte vagoane staționează*. ■ D. Crașoveanu pune accentul pe apariția celui de-al doilea volum de *Alte etimologii românești* (Ed. Academiei, București, 1975), lucrare întreprinsă de lingvistul și savantul Al. Graur.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 248] Emil Manu scrie despre teza de doctorat a lui Ion Apetroaie, consacrată lui Vasile Voiculescu și publicată la Ed. Minerva colecția *Universitas*, (cu un aer didactic și deficitară ca operă critică): „monografia (din păcate ușor didactică), prima cu această temă, încearcă să prezinte pe Vasile Voiculescu drept un scriitor total, cu o longevitate creatoare uimitoare... ca sinteză uzuală, cercetarea lui Apetroaie trebuie aplaudată, ca operă critică însă nu ne oferă un Voiculescu real, pentru că autorul ține seama de prea multe «puncte de vedere», de prea multe semne de întrebare [...]. I. Apetroaie repune în circulație critică și istorico-literară un Vasile Voiculescu total; lucrare de referință și de orientare, deschizând o serie posibilă și necesară de studii și monografii (opera lui Voiculescu o impune)...” Acest stil al cronicii, dual, ușor derutant în concluzii pentru cititori, cu contradicții în aprecieri de la o frază la alta va fi remarcat de însuși subiectul recenziei, Apetroaie venind cu un drept la replică, intitulat *Câteva precizări*, în care îl pune la punct pe „grăbitul” E. Manu, în nr. 250 din 19 septembrie 1975, semnalând la rândul său o serie de regretabile erori/neinformări corecte ale criticului ce a mers pe metodă inabil folosită – „a da cu o mână și a lua cu alta”. □ În *Tentația anecdotei*, Mircea Scarlat abordează două volume ce dezbat la un alt mod, inedit, „personajele” care au fost cronicarii moldoveni (urmând cumva teza lui Cioculescu din anii 40, „cu vădit substrat polemic la adresa imaginii olimpiene pe care istoricii literari o creaseră lui Costin și Neculce”; Călinescu însuși a fost primul care i-a analizat nu doar ca pe istorici și modele etice, ci ca pe niște reali scriitori, „creatori de stil”): D. Velciu – *Miron Costin* (Minerva, 1973) și Valeriu Cristea – *Introducere în opera lui Ion Neculce* (Minerva, 1974). □ I. Lotreanu, din nou despre Blaga, în *Metaforă și abstracțiune*. □ Stelian Vasilescu, în *Talent și seriozitate*, comentează volumul lui Ion Cocora, *Privitor ca la teatru*. □ Dan Mutașcu face câteva considerații pe marginea universului liric al lui Cezar Ivănescu și *Rod III* (C.R., 1975), în *Monodii erotice*: „Trubadur întârziat, voit, Cezar Ivănescu face o poezie de o arogantă notă personală, lesne de recunoscut prin dualismul ei medieval de expresie: muzică, vorbă... Monodia de extracție erotic-baladescă (pe urmele lui Dimitrie Stelaru sau Radu Stanca, de la noi, dar și Pasternak sau Lorca) este nota cea mai originală a acestei poezii. [...] *Rod III* vede în iubire un reflex geamăn al cunoașterii [...], un mod de normalizare și actualizare supremă și permanentă a puterilor omenești.” □ Cronica de librărie recomandă cartea lui Marin Mincu, *Poezie și generație*, Ed. Eminescu, „o panoramă a liricii din ul-

timii 15 ani, în care autorii analizați – de la Ioan Alexandru la Gh. Grigurcu – sunt grupați în capitole ca: poeți ai pământului, manierști, livrești, ironici...”.

6 septembrie

• [„România liberă”, nr. 9601] În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Ion Țugu rezumă subiectul *Unui roman despre oțelari, Focul*, aparținându-i lui Mihai Caranfil, apreciindu-l ca fiind unul „de o fierbinte actualitate”, mai ales pentru că este „inspirat, pare-se, dintr-un fapt real”.

• [„Scânteia”, nr. 10 278] Anghel Dumbrăveanu scrie despre *Prezența scriitorului în viața obștii*: „Acest ev aprins, care modifică, zi de zi, structura socială a patriei și conștiințele oamenilor, este evul epopeic al unei lupte, datorite și conștiente, pentru o viață liberă și demnă; este evul epopeic al muncii închinată, cu entuziasm și cu eroism, de către întreaga națiune, ridicării țării pe noi trepte ale civilizației și culturii socialiste, potrivit direcțiilor de lumină și adevăr mobilizator cuprinse în Programul Partidului Comunist Român. [...] În acest context al evenimentelor istorice pe care le trăiește națiunea noastră socialistă, este cu totul remarcabilă participarea directă și înflăcărată a scriitorimii din România la viața politică a țării, participare care se manifestă într-o multitudine de forme. Scriitorii se simt direct implicați în cursul patetic, generos și militant al faptelor construcției socialiste, fiind prezenți, cu adevărul artei lor, la desfășurarea clocotitoare a activității politice a acestui timp de izbânzi și de înalte idealuri patriotice. În orașe și sate, în fabrici și școli, în atenee de cultură din toate unghiurile țării, unde oamenii muncesc și visează, scriitorii au dus poemul înaripat sau pagina de proză ca mărturie și angajare a literaturii noastre la ceea ce durăm, într-o indestructibilă unitate, pentru prezentul și viitorul acestui pământ. [...] Ceea ce ni se pare a caracteriza publicistica literară din ultima vreme este diversitatea de forme și stiluri, cum și spiritul ei militant, de implicare în profunzimea fenomenelor vieții. Ea relevă o cunoaștere mai intimă a oamenilor și a problemelor cu care aceștia se confruntă, ea este convingătoare prin modul în care scriitorii știu să interpreteze adevărurile sociale și umane, ea pune în lumină noi valențe ale genului publicistic în sensul superior al cuvântului. Și poate nu e lipsit de temei să vedem în prezența publicistică a celor mai buni scriitori români de astăzi prefigurarea unor viitoare cărți de prestigiu inspirate din frumusețea matură a acestor ani și a acestor zile de inegalată măreție și patos uman. Căci o epocă mare, cum este a noastră, are dreptul și cere de la scriitorii ei o literatură pe măsura suflului măreț pe care-l respiră. O literatură demnă, profundă, nouă, o literatură a adevărurilor vieții, o literatură în care oamenii să se regăsească cu bucurie, care să-i înobileze și care să rămână pentru viitorime ca o expresie înaltă a anilor noștri, a drumului nostru spre bunăstare și fericire”. ■ Ziarul publică *Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Declarație difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.*

• [„**Flacăra**”, nr. 35] Pe prima pagină Petre Ghelmez publică poezia *Laudă limbii române*. □ În *România nemuritoare*, Gabriel Chifu publică *Pământul patriei*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie *Orbii vor citi*. □ În suplimentul *Racul* (72), Teodor Mazilu publică *A trăi și a iubi prin virament*. Tot aici, Mircea Horia Simionescu publică *Capodopere și nisip*. □ În *Riden-do*, Ion Băieșu publică schița *Prețul*. □ Nicolae Dragoș scrie despre „*Subtilul dar de a demola*”, ce abordează, la modul general, critica de poezie. ■ În *Flacăra literară - Opinii*, Alex. Ștefănescu publică *A sunat ceasul unei prejudecăți*: „Cititorii de azi, care deseori se plâng că poezia nu ține seamă de așteptările lor, determină, mai mult decât își închipuie, fenomenul liric. Dacă romanticii, în momentele lor de emfază sublimă, se adresau posterității, iar simbolisții, plictisiți sau exasperați, scriau pentru ei înșiși, poeții din epoca noastră vorbesc exclusiv publicului contemporan. Ei sunt extrem de sensibili la reacțiile pe care le provoacă și nimic nu îi înspăimântă mai mult decât eventualitatea unui zâmbet ironic. Pentru a-i preveni își iau în derâdere propriul sentimentalism, evită sau șarjează cuvintele mari, coboară în mijlocul mulțimii și improvizează versurile în văzul tuturor. Puțini sunt cei care inaugurează teme sau atitudini. Cei mai mulți, convinși că totul s-a spus, reiau partiturile celebre în registre proprii, accentuând și pe această cale senzația că poezia nu mai e o afirmație absolută, ci o versiune posibilă. Termenul «oficiere», de care critica literară abuzează este cel mai puțin potrivit pentru a defini noul statut al lirismului. Poeții de azi nu oficiază, ci discută, întrebă, parodiază și, cel mult, fac retorică, adică laicizează revelația. Ei recurg la cele mai ingenioase mijloace pentru a menaja susceptibilitatea antidogmaticului public modern”. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru scrie despre volumul lui Cezar Ivănescu, *Rod III*: „Relația cu muzica e una fundamentală. Nu e un poet neapărat «melodios» Cezar Ivănescu. De aceea nu-l vom clasa în specia trubadurilor. Muzicalitatea, la acesta, e mai puțin o convenție și mai mult esențializare a instinctelor. Ea transcende, într-un fel, simțurile, dar și cuvintele, sonurile, și spune infinit mai mult decât ceea ce putem noi spune. Muzică și ritual e, în substanța ei, lirica lui Cezar Ivănescu. [...] «O adevărată voce de mare poet» – scrie Marin Preda pe coperta volumului. Nu alta e și convingerea noastră. Cezar Ivănescu vine pe un teren pregătit de alte generații. Meritul său e că reafirmă lirismul, după ce mai înainte a fost discreditat. Și o face cu franchețe și cutezanță. Atât îi cerem lui Cezar Ivănescu, ca și tuturor poezilor adevărați de astăzi: un efort mai susținut spre clasicizare, spre simplitate”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 36] Redacția revistei semnează textul *Tradiție și inovație*: „Intrăm în prezent cu tot ce este valoare în trecutul nostru și niciodată nu putem face abstracție de el. Gândirea materialist-dialectică are în vedere rolul pe care-l au determinările subtile în viața omului. Fenomenul literar nu poate face nici el abstracție de trecut. Orice cultură adevărată are o istorie sau tinde să-și constituie una. Prezentul cultural se întrepătrunde cu trecutul și adesea

faptele de azi se regăsesc în cele de ieri. O cultură care-și ignoră experiențele riscă adesea să forțeze uși deschise nu fără riscuri”. ■ Voicu Bugariu continuă studiul despre *Poezie și opțiune politică (II)*: „Poezia politică așa cum se înfățișează ea în întreaga istorie a literaturii noastre, este o realitate importantă, definitorie pentru spiritualitatea unui popor etnic a cărui existență a fost și este un etalon de demnitate și de putere de a fi. Poeții ale căror creații le vom analiza mai jos depun convingătoare mărturie în acest sens. În preajma actului istoric de la 23 August 1944 câțiva poeți de primă mărime presimt și apoi celebrează prin creații poetice memorabile marea mutație din viața poporului român”. □ „Încă din cartea sa de debut (*Cântece de pierzanie*, 1938), Mihai Beniuc aduce în peisajul poeziei românești o voce distinctă. [...] După eliberare poetul trece printr-o scurtă etapă de tranziție ... pentru ca în scurt timp să dea la iveală numeroase volume în care noile realități politice și sociale ale țării sunt cântate avântat. Prin remarcabile realizări lirice închinat patriei, partidului, poetul sesizează împlinirea unor deziderate seculare ale poporului. Partidul este pentru poet idealul împlinit și în același timp acela care conduce spre viitorul de aur”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Laurențiu Fulga: „*Straniul paradis* exprimă o credință despre om, cu mijloace literare nu o dată superioare, și ceea ce place la această carte este franchețea credinței și înălțimea mesajului. Nonconformismul dă mai multe șanse unui scriitor de a fi personal decât subordonarea la rețeta literară. În Argumentul pentru a doua ediție Laurențiu Fulga mărturisește oarecari îndoieli față de cartea tineretilor sale. Dar ceea ce cucerește în *Straniul paradis* este tăria adevăratei la o idee, superioritatea ei care anulează imperfecțiunile pomenite”. ■ Voicu Bugariu descoperă în romanul *Mirele* (Eminescu, 1975) scris de Vasile Andru, *Hiperluciditate*: „*Mirele* este o carte frumoasă pe care autorul ei a gândit-o însă prea riguros. Din acest motiv, o anume răceală prețioasă nu reușește întotdeauna să se integreze ansamblului, rămânând în chip de zgură, alături de cursul viabil al romanului”. ■ Studiul lui Adrian Marino, *Critica ideilor literare* (Dacia) este caracterizat de Paul Dugneanu prin *Construcție și rigoare*: „Rezultatul acestei întreprinderi îl constituie clarificarea conceptelor criticii și istoriei literare, bază considerată indispensabilă pentru orice alt sistem critic. Rămâne totuși să ne întrebăm dacă hermeneutica ideilor literare reprezintă chiar o «metodă a metodelor». De asemenea, am reproșa autorului, în ciuda logicii impecabile a construcției, o anume redundanță în limbaj, datorată tocmai excesului de precizări. În speranța că vom putea reveni asupra unor probleme importante ridicate de această carte, subliniem încă o dată modernitatea și soliditatea științifică a acestei contribuții românești în contextul noii critici”. ■ Aurel-Dragoș Munteanu semnalează apariția unor *Fragmente tolstoiene: Jurnal* (Univers, 1975): „Sunt ocupațiile obișnuite ale unei umanități definitorii. Ele reprezintă reușita lui Tolstoi. Scrisul, aratul și cositul, *rukodelia* au fost victoriile sale, pentru care îi purtăm de generații atâta admirație. Dialectica lui sufletească a tins uneori spre

culmi și mai greu de realizat, iar nereușita consemnată în paginile jurnalului este totuși monumentală de încordare către binele moral. O dovadă că de cele mai multe ori este chiar mai greu să fii un om mare decât un mare scriitor”.

■ În cadrul secțiunii *Ecouri*, se propune dezbaterea pe tema *Ce este și încotro se îndreaptă poezia?* Participă: Florența Albu, Nicolae Ioana, Nicolae Prelipceanu, Doina Uricariu, Daniel Dimitriu. □ Florența Albu, *Poezia contemporană nu mai este la vârsta naivității*: „Există poeți, există un spirit al epocii – veacul impune majuscula. Și dacă facem caz – cum se face – de generații, și dacă aplaudăm startul și linia de sosire, de ce nu am lărgi sfera termenului, de ce să nu înțelegem atunci asemenea generații de poeți, muzicieni, pictori? Generații contemporane. Este, tocmai în spiritul epocii, posibilitatea comunicării între arte”. □ Nicolae Prelipceanu, *Spre esențial*: „De fapt starea de astăzi a poeziei române este o stare a diversității, a multiplelor întrebări care sunt puse, în multiple feluri, lumii și multiplelor răspunsuri poetice care se dau. Mie, cutare individ, poate să-mi placă sau să nu-mi placă poezia cuiva, dar eu sunt acela chemat să dau verdictul asupra ei. Eu pot omite numai o opinie strict personală, și de aceea limitată, poezia românească va alege, ea, din sine, ceea ce îi convine, ceea ce i se potrivește mai bine pentru calea ei inexorabilă spre esențial”. □ Doina Uricariu, *Lectura monografică*: „Cred că putem vorbi deja de contribuția mai multor poeți tineri la configurarea statutului actual al poeziei, ca impunerea unor universuri lirice noi, în fața cărora o serie de categorii (ca senzorial, meditativ, ironic, acvatic, erotic, nocturn sau ermetic) devin inoportune sau inoperante. Această schimbare de statut a poeziei și a receptării ei, mai puțin ca o victorie și mai mult ca o cunoaștere și o autocunoaștere, impune nu numai interpretarea unor generații anterioare ci și a celei în curs de afirmare, văzute nu numai ca bloc sau ca echipă ci și ca autori, ca operă, ca universuri și subsanță poetică. Lectura monografică, polivalentă, poate fi una dintre căile cunoașterii și interpretării intensive a poeziei, ea fiind frapată, mai puțin de noutatea teritoriului, și mai mult de structurarea lui”. □ Daniel Dimitriu, *Deschisă către istorie*: „Motivele pentru care consider momentul actual al liricii noastre drept unul dintre cele privilegiate sunt următoarele: în primul rând, lirica românească de azi calcă pe sol ferm, e un organism de o vitalitate excepțională, surprinzătoare dacă avem în vedere ceea ce se întâmplă în alte părți (în discuția din nr. 26 (686) al «Lucefărului», Eugen Simion a punctat foarte bine această idee); în al doilea rând, în ansamblul poeziei noastre de azi coexistă modalități de expresie bine delimitate, de o fecundă divergență și (în al treilea rând) care sunt justificate, în direcțiile lor principale, de unul sau chiar mai multe nume mari, de referință în istoria poeziei acestui secol. Am întâlnit în ultima vreme, în vitrinele librăriilor, cu volume care se impun atenției – nu neapărat prin versuri noi – pe Eugen Jebeleanu și Geo Dumitrescu, pe Zaharia Stancu și Mihai Beniuc, pe Virgil Teodorescu și pe Gellu Naum, pe Ion Caracian și Emil Botta, pe mai tinerii (debutanți în deceniul trecut, unii dintre ei ve-

ritabili reformatori ai poeziei postbelice) Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Adrian Popescu, Marin Sorescu și Ion Gheorghe, alături de ei pe debutanții din ultimii patru, cinci ani, de la Mihai Ursachi până la Mircea Florin Șandru. Forța și vigoarea de care aminteam au dat consistență și nouă strălucire acestui filon nesecat al poeziei larg deschise către istorie, al poeziei responsabile nu numai față de eternul uman ci și față de destinele colectivității umane dintr-un anume spațiu și dintr-o anume epocă. Poemul politic al acestora a purtat semnătura unor personalități artistice de primă mărime – Eugen Jebeleanu și Geo Dumitrescu îmi vin din nou în minte – pentru a găsi printre cei mai tineri talente remarcabile, care se exprimă exploziv și contaminează prin suflul năvalnic al expresiei lor. Mă gândesc în primul rând la Labiș, apoi la Păunescu și, dintre cei în continuă afirmare, la Ioanid Romanescu. Lirica cea mai tânără, care eventual ar putea să ne dea imaginea unui mâine, este destul de omogenă îndeosebi ca viziune, ca viziune a poeziei, în primul rând. Debuturile din ultimii ani au fost în număr mare la un nivel destul de ridicat, oarecum uniforme ca stil, dar, în orice caz aplicate și grave, unele dintre ele de frapantă profunzime, pline de respect pentru virtuțile înobilatoare ale îndeletnicirii”. ■ La secțiunea despre *Poezia tânără*, Al. Piru îl prezintă pe *Cezar Ivănescu*: „Un poet ciudat este Cezar Ivănescu... filolog, baladist și șansonetist oral, cunoscut mai mult din volumul de versuri *Rod*, apărut în 1968, în care sunt șaisprezece poezii cu titlul *Rod* și cinci poezii cu titlul *Turn* (maniera va fi reluată și de alții). De sunt adevărate mărturisirile sale lirice, Cezar Ivănescu ar fi produs prin naștere moartea mamei, fiind așadar cel puțin metaforic, un rod în același timp al vieții și al morții”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre: *Nichita Stănescu (III)*: „Oul filosofic, deci, este un focar al Universului, el închide în cochilia sa, elemente vitale, după cum vastul ermetic conține Marea Operă. Din produsele acestuia trebuie să nască copilul filosofiei, adică Aurul, adică Înțelepciunea, implicații de care Nichita Stănescu, evident, nu este străin”. ■ Nicolae Ciobanu se întreabă: *Proza lui Bacovia „un jurnal al eșecurilor”?*: „Proza bacoviană este, în egală măsură, un document autobiografic și un pandant al operei poetice. Se ivește, totuși, întrebarea dacă evaluarea critică a unui asemenea gen de scrieri se poate numai la urmărirea acestor două funcții, oricum subordonate. Astfel spus, ne întrebăm dacă, în pofida respectivelor funcții, proza lui Bacovia cristalizează sau nu în structuri epice de sine stătătoare. Opinia noastră este aceea că cele 20 de titluri câte cuprind moștenirea epică bacoviană [...] sunt pe deplin apte pentru o analiză critică metodică, menită a da un răspuns concludent întrebării de mai înainte”. ■ Marin Sorescu semnează textul *Ghilgameșu*: „Deci poți asculta în continuare *Ghilgameșu* de la locul unde-ți prinsese deștiul între pagini. Între tăblițe. Căci e scrisă povestea pe 12 tăblițe, păstrate în cea mai mare parte în biblioteca lui Asurbanipal, care ținea locul bibliotecii din Alexandria, până una alta. Pe lângă versiunea aceasta, accadiană, mai există o versiune hitită, pentru confruntări. Ambele însă așa de ciunti-

te!” ■ La rubrica destinată unor *Tineri critici* semnează texte: Artur Silvestri, Sultana Craia, Valentin F. Mihăescu. ■ Artur Silvestri asociază creația lui Marin Preda cu *O imagine purificată a lumii*: „Marea artă a lui Marin Preda e de a ști să învie lumile amintirii sau ale visării îndreptându-le către un sens care nu e niciodată același pe măsura complexității nesfârșite a vieții și a oamenilor. E la el o adevărată obsesie a totalității românești. Romane lungi, în mai multe volume, continuate în diverse epoci, rescrise sau prefăcute cu totul – iată un tablou al unei trude așezate în dorința de a exprima oamenii cu complicațiile lor și părțile nevăzute ale istoriei”. ■ Sultana Craia analizează *Tensiunea poeticului în lirica lui Tudor Arghezi*: „Se impun mai presus de toate, în poezia primelor volume ale lui Tudor Arghezi, două zone ale tensiunii lirice, două dintre numeroasele ipostaze ale ființei sale poetice, aflate într-o relație de opoziție, având configurații proprii, elemente comune, dar și contrare. Există întâi, acea sferă aridă a sfâșierilor sufletești, a cerebralității superioare, a cărei stare predominantă este chinul [...] Este zona steiului și a metalului, a scrumului, locuită de vulturi”. ■ La *Jocul amăgirii și al mirajului* din proza lui Eugen Barbu se referă Valentin F. Mihăescu: „Eugen Barbu creează în *Princepele* imagini policrome de un pitoresc aparte, construite după procedeul aglomerării și mizând pe un material lingvistic extrem de bogat. Tehnica este stăpânită la perfecție. Odată declanșat mecanismul asistăm la un adevărat festiv verbal, la o superbă risipă lingvistică”.

9 septembrie

- [„Scânteia”, nr. 10 280] Dan Zamfirescu semnează o cronică literară la *Labirintul* lui Francisc Păcurariu (Dacia): „Din «labirintul» aparent fără ieșire în care lumea intrase în acei ani marcați de Dictatul de la Viena, din acest labirint al «triumfului» de o clipă – dar socotit veșnic de către unii – al inechității, forței brutale și aranjamentelor cinice pe spinarea popoarelor, omenirea a ieșit la capătul unei experiențe cumplite, a cărei amintire nu trebuie să se piardă, pentru ca repetarea ei să nu mai fie posibilă. Despre acest «labirint» și despre forțele care au dus la năruirea lui și la triumful final al dreptății, Francisc Păcurariu a scris o carte memorabilă și cu totul nouă, privind realitățile generale de la meridianul nostru și alegându-și ca unghi de vedere suferința și biruința finală a unui colț de țară jertfit vremelnice universalului apocalips. O carte care se înscrie firesc în rândul acelor opere de artă prefigurate în Programul partidului, inspirate din izvorul viu al realităților sociale și naționale ale țării noastre și care prin bogăția de idei și sentimente contribuie la continua înflorire a vieții spirituale a poporului”.

- [„Scânteia tineretului”, nr. 8180] Continuă ancheta *Spiritul critic și spiritul de generație*. Răspund Dan Zamfirescu („Eu cred că avem încă de învățat din strălucirea marilor programe de creație, de felul celui pașoptist, de pildă. Avem toate condițiile de a înfăptui astăzi un mare program constructiv

pe măsura coordonatelor generale de dezvoltare a țării. De aceea, nu trebuie să tolerăm confuziile posibile între *spiritul de generație* și *spiritul de grup*”) și Victor Atanasiu care pledează pentru „o concepție *lejeră* despre debutul literar”.

11 septembrie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 8182] Continuă ancheta *Spiritul critic și spiritul de generație*. Răspund Nicolae Manolescu („Datoria criticii este de a face conștiente procesele istoriei literare.”) și Alex. Ștefănescu („Cunosc cazul unui important scriitor de azi care, plictisit de uniformitatea laudelor de acest gen, s-a arătat interesat la un moment dat de părerile exprimate, în legătură cu opera sa, într-un obscur cenaclu de provincie. Este și acesta un argument, chiar dacă de domeniul anecdoticii, că până și scriitorii în cauză preferă discuția liberă elogiilor trimise cu *ramburs*.”).

● [„**România literară**”, nr. 37] Editorialul redacțional este intitulat *Porțile viitorului*: „Anul școlar de acum și, odată cu el, viitorii 20-25 de ani au o importanță social-istorică fără precedent. Trebuie să se ridice întregul nivel al învățământului, de toate gradele, în vederea pregătirii superioare a forțelor de muncă. Trebuie să se predea în școli cele mai noi cuceriri ale științei și ale culturii, în forme și cu metode care să lege strâns învățământul de producție, orientându-l în cea mai mare măsură către discipline cu profiluri industriale, agricole și economice. Ceea ce, desigur, nu exclude ci implică, în forme noi, cu înaltă eficiență pedagogică, cunoașterea aprofundată și clară a disciplinelor umaniste, pentru modelarea armonioasă a omului nou, în societatea nouă”.

■ Pe prima pagină citim *Septembrie* de Constantin Țoiu: „Această alianță activă dintre idei și viață este baza școlii noastre de astăzi într-o etapă istorică hotărâtoare. Funcția ei modelatoare – bine înțeleasă, bine aplicată, lucrează direct asupra unui viitor pe care noi toți îl dorim optim în toate și cât mai fecund”. ■ Horia Zilieru semnează un necrolog la decesul lui Mihail Sabin: „Mihail Sabin a fost un sentimental incurabil, mereu cu chef de farse. Semnul «mâinii drepte» a destinului i-a ridicat mai devreme favoarea de a-și încheia o operă. Dar ceea ce lasă în urma sa conturează o carte, din care cei care iubesc poezia vor asculta o voce distinctă, aparte, cu «aburi grei» de frumuseți”.

■ Din *Viața literară* reținem: □ Notă fără titlu: „În ziua de marți, 9 septembrie, a avut loc la sediul Uniunii Scriitorilor o întâlnire cu poeții indieni Ayyappa Paniker și Sitakant Mahapatra, la care au participat Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor, Cezar Baltag, Andrei Brezianu, Nina Cassian, Aurel Covaci, Arnold Hauser, Ion Horea, Radu Lupan și Szemplér Ferenc. Au fost discutate aspecte ale poeziei contemporane, ale literaturii române și indiene, precum și ale relațiilor literare dintre cele două țări”. □ *Omagierea lui Eusebiu Camilar*: „Asociația scriitorilor din Iași a organizat în comuna Udești și la Biblioteca Municipală din orașul Câmpulung Moldovenesc, manifestări cu

prilejul împlinirii a 10 ani de la moartea lui Eusebiu Camilar. În cadrul șezăto-
 rilor respective, au luat cuvântul, prezentând momente din viața și activitatea
 scriitorului, Ion Beldeanu, Mircea Radu Iacoban, George Lesnea, Silviu Rusu,
 George Sidorovici, Constantin Ștefuriuc și Corneliu Sturzu”. □ „*Rotonda*
13”: „Muzeul Literaturii Române reia seria manifestărilor sale, organizate sub
 genericul «Rotonda 13», la 15 septembrie 1975. Prima seară de evocări va fi
 consacrată lui George Bacovia, cu prilejul împlinirii a 94 de ani de la nașterea
 poetului. Au fost invitați să participe acad. Mihai Beniuc, Radu Boureanu, Pe-
 tre Pascu, Al. Piru, Romulus Vulpescu și Agatha Grigorescu-Bacovia. Va pre-
 zida acad. Șerban Cioculescu. Muzeul Literaturii Române anunță, cu acest
 prilej, că reînnoirea abonamentelor pentru stagiunea de toamnă se poate face,
 zilnic, la sediul său din str. Fundației nr. 4, telefon 50 32 90”. □ *Teatrul de*
poezie: „Teatrul de poezie care funcționează sub auspiciile Uniunii Scriitorilor
 și Comitetului municipal București pentru cultură și educație socialistă își va
 deschide noua stagiune cu un spectacol Nina Cassian și Dan Mutașcu. Își vor
 da concursul actorii: Mihai Velcescu, Boris Pietraru, Violeta Andrei, Ion Popa,
 Gelu Nițu, Sibila Oancea, Constantin Cojocar. Vor fi interpretate melodii pe
 versurile celor doi poeți, realizate de compozitorii Anatol Vieru, Lidia Davidoi-
 u și Benedict Popescu”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Leonard Marks,
 președintele Comisiei consultative a Statelor Unite pentru problemele inter-
 naționale de învățământ și cultură, William Smith și William Weld, membri ai
 comisiei, însoțiți de Aurelius Fernandez, consilier cultural al ambasadei S.U.A.
 la București și A. Timas, atașat cultural, au făcut o vizită la Uniunea Scriitorilor.
 Oaspeții au fost primiți de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor,
 Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte, Ion Hobana și Szász János,
 secretari. Cu acest prilej, au fost purtate discuții cu privire la perspectivele ex-
 tinderii legăturilor pe tărâm cultural dintre cele două țări și ale cunoașterii mai
 aprofundate a literaturilor română și americană. La discuții au participat: Ana
 Blandiana, Andrei Brezianu, Aurel Covaci, Dan Duțescu, Al. Ivasiuc, Radu
 Lupan, Aurel-Dragoș Munteanu, Petre Solomon. * La «Serile de poezie» ce s-au
 desfășurat la Struga, în R.F.S. Iugoslavia, a fost prezentă o delegație din
 partea Uniunii Scriitorilor din țara noastră compusă din poeții: Cezar Baltag,
 Kiss Jenő și Crișu Dascălu. Au participat, de asemenea, ca invitați Radu Câr-
 neci și Violeta Zamfirescu. * La invitația Asociației scriitorilor sloveni, Radu
 Cârnci traducătorul volumului de poezii *Extazul morții* de Srečko Kosovel, a
 fost prezent la Ljubliana, unde a vorbit despre creația poetului național al ace-
 stei republicii din Iugoslavia. * Poetul Tiberiu Utan, directorul Editurii Ion
 Creangă a participat la a V-a Bială de Grafică BIB 75, care a avut loc la Bra-
 tislava în zilele de 5-8 septembrie. Cu acest prilej au avut loc întâlniri între
 editori, scriitori și graficieni”. ■ Șerban Cioculescu semnează *Problemele cri-
 ticii și menirea criticului*: „Problema ce incumbă criticii este, înainte de orice,
 credem, una de ordin moral: aceea de a reda scriitorilor și artiștilor încrederea

în ei înșiși și de a-i ajuta de a ieși din impasul căutărilor fără sorți de izbândă. Ca să mă limitez la literatură, aș face observația că fiecare generație, – și prin aceasta putem înțelege un laps de timp de circa 25 de ani, – a îmbogățit limbajul cu nuanțele de percepție și înțelegere ale spiritului omenesc în continuă dezvoltare și diferențiere. [...] Menirea imediată a criticului este și aceea a unui filolog, adică aceea de a explica în termeni limpezi și în mod convingător reușitele limbajului liric nou sau, dimpotrivă, încercările neizbutite de a sugera imagini sau metafore inedite. Se întâmplă însă adeseori ca în recenziile curente criticul să citeze laudativ versuri absolut neinteligibile, ca și cum ele ar fi pe înțelesul tuturor, în loc ca, dacă i-au plăcut, să-și dea puținel osteneala de a le interpreta și de a le face astfel înțelese”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale criticii contemporane*: □ Adrian Marino, *Ignorarea criticii noastre?*: „Nu credem deci exagerat a lansa o cordială invitație la: 1) o mai bună și chiar exhaustivă orientare la toți criticii români, măcar în domeniul contribuțiilor românești, a preocupărilor avute în vedere; 2) un tratament mai puțin condescendent și minimalizator al colegilor români în comparație măcar cu unele dintre «autoritățile» străine pretins infailibile; 3) o despărțire fie și rapidă a celor două ape pentru a putea evalua, măcar în bloc, rezolvarea problemei în critica română în comparație cu cea străină”. □ Al. Piru, *Sinteză prin analiză*: „Analiza și sinteza sunt momentele unei unități dialectice, una neputând fi concepută fără cealaltă. Nu poți întreprinde analiza unei cărți, dacă nu cunoști și n-ai în vedere opera autorului, nu poți analiza un autor fără a cunoaște și a ține seama de perioada literară din care autorul face parte. Orice analiză presupune reprezentarea ansamblului, de la care pleacă și către care se îndreaptă, după cum orice sinteză se întemeiază pe întrunirea elementelor semnificative puse în evidență de analiză”. □ Alexandru Ivasiuc, *Spiritul critic*: „Produsele culturale pot fi lovite de molitate de câte ori nu îmbină faptul subiectiv cu obiectivitatea, de câte ori nu au superba contradicție a fanteziei creatoare ce este mai semnificativă decât orice fapt, deși este inventată. De aceea, spiritul critic se poate fundamenta numai pe dezvoltarea capacității de obiectivare, stranie înstrăinare, pentru o mai temeinică încredințare a existenței noastre”. ■ În *Lirismul culorilor*, Emil Manu scrie despre poezia lui Gheorghe Tomozei: „Editând pe Labiș, publicând o antologie a sonetului românesc, fiind prezent în centrul vieții literare contemporane, Gh. Tomozei a contribuit și la promovarea poeziei tinere. Ușor artificios, calofil în sensul bun al cuvântului, neosimbolist până la impresionismul captivant, poetul cultivă poezia cu grația unui romantic programat, conștient de buna impresie a romantismului, evadările din acest context nu sunt esențiale”. ■ Dumitru Bălăeș scrie despre *Critica literară și activitatea bibliografică*: „Privită în ansamblu, activitatea bibliografică la noi ni se pare sub nivelul sarcinilor sale actuale, minată de o nejustificată stagnare. Mai bună mulare a activității bibliografice la nevoile cercetării din diverse sectoare, inclusiv al criticii literare, nu se poate face fără o participare a acesteia

din urmă la dezbaterea problemelor curente și de perspectivă ale bibliografiei culturii noastre naționale. Dacă bibliografia este chemată, după cum am văzut, să ofere criticii literare unul din principalele domenii ale instrumentației sale, alături de acela al edițiilor de opere complete, critica, la rândul ei, este chemată să ofere bibliografiei o conștiință publică a valorii acesteia din urmă, să o stimuleze și să o direcționeze cu grijă către realizarea obiectivelor sale majore”. ■ G. Dimisianu în *etică profesională, și nu numai...*: „Socotind probabil prea fără culoare invectivele pe care mi le adresa recent revista «Săptămâna» întâmpinând articolul meu *Datoria criticii* (publicat în «România literară», nr. 33), Eugen Barbu preia, în «Lucefărul» nr. 36, ideea absurdă că n-aș adera la valorile istoriei naționale. Acuzație stupefiantă. Exemplu de răstălmăcire care sfidează normele eticii profesionale, și nu numai profesionale. [...] La drept vorbind, cheful meu de a polemiza cu Eugen Barbu e chiar mai mic decât cheful domniei sale de a-i înfrunta post-mortem pe criticii prodaiști și mi-aș fi văzut liniștit de treburi dacă învinuirile pe care mi le aruncă n-ar fi de o speță ce reclamă neapărat un răspuns”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Avatarii meșterului Manole*, o cronică literară la volumul *Eseu despre etapele creației* de Manuela Tănăsescu (C.R., 1975): „Ușoara precaritate teoretică se compensează astfel prin frumoase analize. Manuela Tănăsescu ascunde sub aparența pedant-profesorală a criticului un poet”. ■ Citim recenzii: □ Claudia Samoilă scrie despre „*Netămăduita rană*” în *poezia lui Federico Garcia Lorca* de Ileana Georgescu (Univers, 1975): „Ileana Georgescu se dovedește a fi o subtilă și încercată cercetătoare a universului lorhian, în sensul lui etic și estetic. Ea pătrunde cu pricepere, avizată în viața poemului și numai după ce a spus ceea ce voia să demonstreze îl abandonează”. □ Fănuș Băileșteanu prezintă *Cântec la izvoarele lumii* de Gheorghe Istrate (Ed. Militară, 1975): „Fără o vocație specială în acest sens, Gheorghe Istrate își exersează lira într-o suită de poezii adunate într-un volum circumscris integral genului patriotic”. □ În *Respectul față de poezie*, Lucian Raicu prezintă volumul *Versuri* de Tiberiu Uțan (Albatros, 1975), prefață de Eugen Simion: „Pledează în favoarea poetului faptul că poate fi recunoscut nu numai în ultimele producții, dar și în primele, prin câte o tresărire spontană a condeiului, printr-o anume ardoare discretă. Totdeauna prin autenticitatea «tonului» liric, prin firescul bine nimerit al emisiei de cuvinte”. □ Mircea Iorgulescu publică *Șabloane critice*, o recenzie la monografia *V. Voiculescu* de Ion Apetroaie (Minerva, 1975): „Un «eseu creator» despre viața și opera lui V. Voiculescu a produs nu de mult Ion Apetroaie, așa-zisul său «studiu monografic» fiind în realitate o colecție de șabloane critice având cele mai diverse proveniențe; căci sunt «puse la contribuție» și amestecate formule ale criticii călinesciene și ale celei îngust-sociologice, ale criticii tematice și ale celei «arhetipale», descriptivismul cel mai neted stând într-o bună vecinătate cu «subtile» interpretări și cu asocieri dintre care unele sunt curat nefericite. [...] Critica prin

șabloane duce la aberații”. □ Valeriu Cristea semnează *Tensiunea fantasticului*, o prezentare a volumului *Straniul paradis* de Laurențiu Fulga (C.R., 1975): „*Straniul paradis* poate fi considerată ca pandantul în proză al *Libertății de a trage cu pușca*”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Gustul mierii*, o prezentare a volumului *Proba de culoare* de Gabriela Hurezean (Facla): „În limitele unei atari psihologii lirice poate face risipă de imagini, acumulând cantități masive de metafore după metoda însușită din lectura poeziei suprarealiste autohtone, cu grijă, totuși, pentru buna funcționare a discursului tradițional”. ■ Teodor Vârgolici publică eseul *Alecsandri – călătorul*. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Romanul lui Fogazzaro*, despre romanul *Daniele Cortis*, tălmăcit de Adriana Lăzărescu, cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. □ George Lăzărescu semnalează că a apărut *Condizione della letteratura* de Silvio Guarnieri, Editori Riuniti, 1975. □ Elena Tacciu prezintă publicația lunară „*The Byron Journal*” – 1975, publicată de Societatea Internațională Byron. ■ N. Popescu-Bogdănești trimite o *Scrisoare din Bruxelles* în care scrie despre *Actualitatea monumentelor*. ■ Versuri semnează: Nicolae Arieșescu (*Țara în toamnă; Acest freamăt*), Monica Pillat (*Atunci...*), Ana Blandiana (*Dealuri; O, sat; Eu cred că norii; Plop; Poem; Pastel; Pe lacul morii; Natură moartă; Pereche; E destul să adorm*), Marieta Nicolau (*Septembrie; Cântecul lemnului*). □ Din proză citim *Peruca* de Teodor Mazilu. □ Vasile Nicolescu traduce *Din lirica engleză*: Taliesin (*Tainele lumii; Focul*), Sir Philip Sidney (*Stihuri campestre; Când pentru vraja trecătoare*), Sir Thomas Wyatt (*E vreo noimă?; Bocetul îndrăgostitului chinuit de cea pe care o iubește*), din *Cartea neagră din Carmarthen (Înțelepciune de iarnă)*, din *Vechi balade engleze și scoțiene (Cei doi corbi; Familia nebună)*. □ Lidia Muller și Virgil Mazilescu semnează traduceri din *Lirica bulgară*: Gheorghi Djagorov (*Jurământ; Nu vreau mai mult*), Mihail Berberov (*Visul*), Liana Dascalova (*Cine știe în ce chip voi veni să v-alint*), Stanca Penceva (*Despărțirea; Lună plină*), Evtim Evtimov (*Vinul amar*).

12 septembrie

• [„**Contemporanul**”, nr. 37] Dumitru Micu prezintă cartea lui Radu Petrescu: „Cu acest subtext, *O singură vârstă*, realizată, asemenea precedentelor scrieri ale autorului, pe teritoriul prozei «artiste», înscrie, în raport cu majoritatea aceloră, un moment de depășire a literaturii de notație: impresionistică, de reverie și interiorizare solipsistă, a scriiturii calofile. E o evoluție ce promite și alte autodepășiri. Inclusiv – de ce nu! – în sensul orientării spre o tematică mai direct angrenată în istorie, în cea contemporană. Posibilitățile în această direcție ale autorului sunt neîndoielnice. Crâmpiele epice din nuvela analizată atestă un veritabil simț al concretului. *Spre Efes*, cealaltă nuvelă din volum, practică, intermitent, observația de tip balzacian. Prozatorul dispune așadar de

mijloace variate. Așa că...”. ■ Laurențiu Ulici se referă la studiul lui Vasile Mănuceanu, *Logofătul Dragu* (Albatros, 1975): „Apărut în colecția «Cutezătorii», romanul acesta reînvie o pagină zbuciumată din istoria noastră, anume aceea din al treilea deceniu al veacului al XVI-lea când, după moartea înțeleptului domn Neagoe Basarab, Țara Românească se vede amenințată de oștirile otomane, pe de o parte, și de neînțelegerile dintre boieri în privința succesiunii domnești, pe de alta. Tânărul Dragu, logofăt al viteazului Radu de la Afumați, trece printr-un șir lung de întâmplări care pun în evidență patriotismul fierbinte al țăranilor strănși sub conducerea viitorului domnitor Radu pentru a răzbi, cu armele, invazia otomană și, totodată, conturează o imagine de ansamblu a societății feudale românești din epoca respectivă”. ■ Dan Grigorescu semnaleză traducerea cărții lui Émile Fauget, *Studii literare*: „Critica lui Faguet e aceea a unei consecvențe depline cu propriile concepții; a crezut că o critică se îndreptățește prin descoperirea adevărului. A transcris, sincer, niște păreri foarte personale (deși se deslușesc influențele de care un spirit universitar al acelei vremi nu se putea feri prea ușor: Renan, Taine). [...] Traducerea Sandei Mihăescu-Boroianu e clară, precisă și, urmând meandrele tonului lui Faguet, atinge în pasajele retorice – virtuți poetice”.

● [„Cronica”, nr. 37] Editorialul redacțional este intitulat *Școala*: „Deschiderea anului de învățământ este, în fiecare toamnă, o emoționantă sărbătoare a întregului popor. De la cei mai mici cetățeni ai patriei, care pentru prima dată își pun pe umeri ghiozdanul, până la studenții care îmbină elanul tinereții cu gândirea matură, de la părinții care petrec cu dragoste și încredere copiii spre școală, până la cadrele didactice care îi așteaptă cu profundă responsabilitate pentru instruirea și educarea lor, – toți trăiesc în această frumoasă zi de toamnă, 15 septembrie, sentimentul sărbătoresc al începutului; un început de atâtea ori repetat și totuși inedit de fiecare dată, încărcat nu numai de emoție, dar și de semnificații și răspunderi noi. Anul acesta școala se deschide sub semnul istoricului Congres al XI-lea al Partidului, ale cărui documente au dat direcții noi și o largă perspectivă dezvoltării școlii românești de toate gradele”. ■ N. Barbu scrie despre *George Mihail Zamfirescu în actualitate*, cu ocazia editării „acelei părți din opera lui George Mihail-Zamfirescu prin care se conturează global omul de teatru: autor, critic, animator și practician – cititorul aflat la curent cu evoluția contemporană a artei spectacolului, cu finalitățile ei prezente în țara noastră, surprinse în atâtea, repetate, întrebări și dispute, își va da seama cât de actuale sunt ideile celui care a militat prin toate mijloacele pentru a face din imaginea sincretică a scenei o autentică sărbătoare a maselor, a mulțimilor care aspiră să-și împlinească nevoia de frumos și de adevăr”. ■ Nicolae Florescu realizează un interviu *Cu Maria Banuș despre „O puritate absolută”*: „– Ce a fost înainte de Țara fetelor, Maria Banuș? – A fost ceva foarte important în viața oricui și cu atât mai mult în viața unui poet; au fost copilăria și adolescența, care sunt un ocean incomensurabil.

Niciodată timpul nu e atât de veșnic ca în copilărie. Niciodată trecerea de la o vârstă la alta nu se face atât de brusc, de dureros și de dramatic ca atunci când părăsești adolescența și începi să te deprinzi cu conștiința morții, cu faptul că totul – inclusiv viața – are o limită a duratei. A existat, deci, acest fund de mare și această apă foarte adâncă, pe care au crescut cei câțiva nuferi ai primelor poeme. [...] – Pornind de la o afirmație a dumneavoastră mai veche potrivit căreia recunoașteți criticii dreptul suveran de a alcătui un profil autentic unui scriitor în fața contemporanilor săi, e cazul să vă întreb dacă această încredere în critică persistă și astăzi, în ceea ce vă privește? – Încrederea în critică, da! Care-i însă scriitorul care să nu fi fost dezamăgit de critici? Mai corect zis de unii dintre ei și mai ales în anumite perioade. Nu atât insuficiențele intelectuale, spirituale și de pătrundere, de intuiție și bun gust, sunt cele care m-au nemulțumit și mi-au creat o stare de dispreț, chiar, față de unii dintre critici, ci insuficiențele, mai grave, de ordin etic. – Ce-i pretindeți dumneavoastră criticii? – Exact contrariul celor arătate mai înainte. În afara simțului critic, a bunului gust, a lucidității și a capacității de expresie, deci a acestor daruri înnăscute care constituie talentul unui critic, el trebuie să fie dăruit cu intransigență morală, cu deosebită obiectivitate, cred eu. – Care-i criticul sau criticii ce s-au apropiat de creația dumneavoastră cu aceste calități pe care le enumerați? – E o întrebare delicată. Răspunzând sunt convinsă că nedreptătesc o serie de critici care s-au aplecat cu înțelegere și obiectivitate asupra poeziei mele. Nu vreau să fac însă pomelnice de nume, așa că voi aminti pe Paul Georgescu, Mihail Petroveanu și Dumitru Micu, care au scris – zic eu – cu multă pătrundere și intuiție despre opera mea. – Ce-i poezia pentru dumneavoastră. Maria Banuș? – Nu sunt foarte tare la întrebările astea, de timpul: ce e viața? ce e moartea? ce e dragostea? Ai să mă ierți că spun asta, dar nu sunt adepta acestor întrebări și nici a răspunsurilor respective. – Ați dat totuși o definiție cândva, văzând în poezie o «stare de levitație»? – Bine, noi putem să facem metafore, adică tot poezie asupra poeziei. Dacă-mi ceri așa ceva am să-ți răspund cu definiția pe care a dat-o Carl Sandburg și care-mi place foarte mult, fiindcă mi se pare că spune multe despre situația noastră de poeți în lume: «Poezia – zicea el – este jurnalul unui animal marin, care trăiește pe pământ și care ar vrea să zboare!»". ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Rod III* de Cezar Ivănescu (C.R.): „Poezia lui Cezar Ivănescu vorbește, într-un sens care nu-i nici moralizator nici teologic, despre o luptă tragică între carne și spirit, reînviind cu o mare forță lirică spaimile de la începuturile umanității. Apetența mitologică satisface un suflet care tânjește după o eternitate iluzorie”. ■ Al. Călinescu semnează *Lectura modernității și modernitatea lecturii*: „Eseurile din *Moștenirea modernilor* (Junimea, 1975) confirmă vocația critică a unui spirit mobil, curios, mare amator de paradoxuri și în permanență animat de dorința de a pune în evidență modernitatea textelor asupra cărora se oprește. Cultul modernității nu implică însă, ca de

exemplu la un Paul Zarifopol (cu care, totuși, I. Constantinescu ni se pare a avea o serie de puncte comune, de n-ar fi decât gustul paradoxului și o anume oralitate a stilului) refuzul valorilor clasice, consacrate, criticul mizând, dimpotrivă, pe «recuperarea» clasiceilor dintr-o perspectivă decis «modernă».

■ În *Mențiuni critice* citim: □ Virginia Burduja scrie despre *Anotimpul făgăduinței* de Alexandru Deal (C.R., 1975): „Scriș într-o manieră caleidoscopică – stenograma fluxului psihic, întreținerea deliberată a ambiguității, fraza ezitantă, întreruptă, viziunea filmică alternând cu fluiditatea muzicală a prozei poematice, cu transparența realistă sau cu incisivitatea ironiei cinice, romanul închinat «anotimpului făgăduinței» se integrează și scrierilor citadine de bună tradiție din literatura română”. □ Corneliu Popel recenzează *Ave, noemvrie* de Florența Albu (C.R., 1975): „Egală sieși, Florența Albu a scris *Ave noemvrie* fără a-și propune să evadeze din cercul strâmt al poeziei leneșe”. □ Victor Rusu prezintă *La confluența sentimentelor* de Emilia Căldăraru: „Poetă de o senzorialitate anevoie stăpânită de notele reflexive ale discursului liric, Emilia Căldăraru evoluează dezinvolt în perimetrul motivelor naturiste miniaturale, pe care le înregistrează cu sensibilitate și rafinament plasticizant, sub semnul devenirii și al fecundității”. ■ În *O parabolă a condiției umane*, Florin Faifer scrie despre teatrul lui Marin Sorescu: „Cu neistovit encomion a fost întâmpinat în forul critic Marin Sorescu, și faptul, pentru dramaturgia noastră, e neobișnuit. Nu și pentru scriitor care, descălecător întru poezie, fusese primit odinioară așisderea. Cu timpul, totuși, comentariile asupra poetului au căpătat un ton mai reticent alteori ușor stânjenit, iar câteodată de netă contestare. Nici măcar umbra unui reproș nu atinge, însă, deocamdată, piesele lui Sorescu – ne referim îndeosebi la trilogia lui”. ■ În *Moment* citim: □ *Umorul clasic și debutanții*: „Prospectări stăruitoare în opera unor scriitori diverși, de la Sadoveanu, Caragiale, V.A. Urechia, A. de Hertz au scos la iveală resurse ale umorului clasic românesc, gospodărite cu acuratețe și atentă caligrafie într-o recentă emisiune de Andrei Băleanu și Ion Lucian. Cupletistul Ionescu de la Union a făcut necesara legătură dintre clasicele șlagăre și amintitele pagini de umor, realizându-se, în ansamblu, un spectacol în care, dincolo de poanta anecdotei, uneori destul de anemică, a funcționat coloratura epocii, surprinsă și ea în clasicul stil al unor asemenea montări. Cât timp sunt ferite de rugina manierismului, ele își păstrează un anume aer agreabil, justificând respectiva inițiativă. Este într-un fel un exercițiu pe teme date, în care performanța interpretării are mereu de luptat cu uzura morală a cutărei anecdote. Luptă în care succesele reputate ne amintesc de apreciabilul disponibil pentru comedie al teatrului românesc, disponibil atât de parcimonios fructificat, nu din vina actorilor, ci a dramaturgiei, care tot mai rar produce o comedie care să nu fie dramă (existențială!). Dar și mai rar un text care să nu fie un veritabil *remake*, altfel coafat. Ca să nu mai spunem că, într-un domeniu în care avem atâția clasici, numărăm uluitor de puțini debutanți. De ce oare?”.

□ Necrolog *Mihail Sabin*: „Peste tânăra pădure a scriitorilor în plină afirmare pe plaiurile moldovene s-a abătut din senin un trăsnet. Și cum înalta limbă de foc nevăzut preferă semeția, a despicat și de astă dată un trunchi dintre cele mai viguroase, cutremurând cântătoarele de la ivirea zorilor. Mihail Sabin de la Bacău era un talent în rodnică împlinire, crescând generos spre bucuria literelor românești”. □ *În câteva cuvinte* de N. Irimescu: „D.I. Suchianu a împlinit... promițătoarea vârstă de 80 de ani. Fostul elev al Liceului Internat din Iași și membru al cercului «Vieții românești» poate fi considerat, după aproape 55 de ani de critică a filmului, drept «domnul cinema», activitatea sa confundându-se cu copilăria, adolescența și maturizarea filmului românesc. Împrumutând din filme ritmul debordant și având pertinenta observației acute, D.I. Suchianu rămâne același «bătrân de viitor», cum s-a autodefinit și o prezență plină de har în publicistica noastră. Îi urăm cât mai mulți ani de cheltuire generoasă și de vervă combativă”. ■ În traducerea lui Octavian Nicolae citim prima parte a textului *Vocația documentarismului* de prof. dr. Peter Wapnewski, Karlsruhe – R.F.G. ■ Versuri semnează Ioanid Romanescu (*Vis*) și Mihai Ursachi (*Balada școlarului; Miosotis; Ieșirea din vizuină*).

● [„*Orizont*”, nr. 37] Pe prima pagină, la rubrica „opinii”, Olimpia Berca își începe în felul următor un articol serios despre *Teoria versului din perspectiva moștenirii literare*: „Prin caracterul lor, precum și prin organizarea largă a difuzării în mase, operele de artă trebuie să devină bun al întregului popor», se spune în Programul Partidului Comunist Român. Iată de ce cunoașterea creațiilor prețioase aparținând moștenirii culturale deține un loc de primă însemnătate în atenția specialiștilor. Sunt prezentate publicului nu doar opere literare, ci și lucrări cu caracter teoretic, într-un merituos efort de valorificare critică.” ■ Două „prezențe literare” sunt creionate pe pagina a treia. În primul comentariu, este vorba de prozatorul Augustin Buzura revelat de Ion Maxim cu următorul incipit: „Povestirile reportaj ale lui Augustin Buzura din volumul său de debut, *Capul bunei speranțe* (1963) nu ne permit să întrezărim nici evoluția sa viitoare, nici saltul calitativ efectuat în proza sa de mai târziu. Abundă de locuri comune, întâmplări banale, discuții convenționale și nesemnificative. Abia de la cartea *De ce zboară vulturul* (1966) începe să renunțe la descrierile exterioare și întâmplările spectaculoase, îndreptându-se către demersul analitic”. În al doilea comentariu, Lucian Alexiu îl dezvăluie pe Sorin Mărculescu, poet și traducător (al lui T.S. Eliot, mai ales). ■ Vasile Vetișanu, într-o „case-tă” inaugurală intitulată „pantheonul gândirii românești”, insistă asupra „activității tribunului și revoluționarului pașoptist Simion Bărnuțiu” (articolul *Simion Bărnuțiu – cugetător al națiunii*). ■ Pe aripile poeziei ne poartă Ivo Muncian și Marcel Turcu. Ne aduce în lumea prozei Radu Țuculescu cu schița *Sunetul*. □ Ion Arieșanu își continuă periplul italian din seria *Popasuri siciliene* (XII), episodul de față fiind botezat *Agrigento*. ■ Din literatura lumii, este

tradusă de Elisabeta Isanos poeta Elena Văcărescu și prezentată într-un mic medalion biografic de Traian Liviu Birăescu, care se bazează pe fraza de deschidere: „Descendentă din ilustra familie a boierilor Văcărești, promotori ai poeziei și culturii românești moderne, Elena Văcărescu (1866-1947), poeta română de expresie franceză, a fost nu mai puțin, o ambasadoare strălucită a culturii românești în Franța”.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”**, nr. 249] Cuprinde cronici literare semnate de Emil Manu, la *Straniul paradis* de Laurențiu Fulga și Dan Muțescu, în *Ceremonie în albastru*, la volumul lui Mihai Negulescu apărut la Ed. Albatros. □ Poemul *Scrisoare* de Daniela Crăsnaru. □ Despre substratul ideologic al *Criticii filosofice universale* discută Romul Munteanu, pe marginea unor reflecții ale lui Robert Kanters și Doubrovsky. □ Sub semnătura Philon, la *Din reviste, pe scurt*, este persiflată „reintrarea în critică foiletonistică” a „folcloristei” Georgeta Horodincă, în „România literară”, prin articolul *Sugestii folclorice în poezia lui Gellu Naum*. „Cu o ageră aprehensiune, Georgeta Horodincă constată că Gellu Naum folosește frecvent în poezia sa cuvintele: *fenix vegetal, molozuri vegetale, viermi vegetali*, frecvente fără îndoială, în cântecele din Oaș și în țișuriturile din Bihor. [...] Criticul Georgeta Horodincă leagă de poezia lui Naum ghicitorile din *Caleidoscopul* lui A. Mirea, raportându-le la simbolul psihanalitic al *Zidului* din poezia sa. Dupa o lectură atentă, pe la mijlocul articolului, descoperim o tulburătoare întrebare: Ce este zidul ai cărui sămburi solicită ecoul dinților striviți de cuvinte? Este o întrebare tipică la care ar putea răspunde frații Petreuș și Sofia Vicoveanca. Noi atât am avut de spus.” □ O întoarcere la Paul Zarifopol, în *Critică și pedagogie* de H. Zalis. „A devenit cumva obligatoriu ca înainte de a fi act intelectual, critica literară să devină... o manifestare pătrunsă de spirit pedagogic. Numai când se va înțelege ceea ce a trecut oarecum neobservat și anume insistența normativă a criticilor noștri, consecvența lor în practicarea, o bună bucată de vreme, a *criticii de direcție*, va dobândi înțelesul conferit instinctiv conceptului de îndrumare. Critica de direcție s-a ferit să improvizeze. Ea a sperat să edifice instrumentele necesare delimitării valorilor de nonvalori... Doar un spirit funciarmente sceptic, ca să nu spun dizolvant, nu în ordinea prejudecăților, cât în cea a inadptării la structurile profesionale existente în societatea interbelică – mă refer la Zarifopol – s-a abătut de la norma comună pentru a pune bazele unei *critici de atelier*, nu întotdeauna impresionistă, dar cu siguranță mereu fidelă convingerii că un critic trebuie să observe, nu neapărat să înțeleagă. Astfel Zarifopol a fost și a rămas cam singurul pe poziții de sarcasm, foiletoanele sale, cu rază aparent limitată de acțiune, înfruntând adversități, acolo unde alții făcuseră opera de grădinari grijulii.”

13 septembrie

• [**„Scânteia”**, nr. 10 284] Gheza Vida scrie despre *Valorile tezaurului popular*: „Am scris de nenumărate ori despre datoria de fierbinte patriotism a

fiecăruia dintre noi de a se apropia cu respect de inestimabilul tezaur folcloric al poporului, de a-l veghea cu nestrămutată grijă pentru a-l transmite urmașilor la fel de pur, așa cum și noi l-am primit de la moșii noștri. Și – cu satisfacție – trebuie să constat că, în ultima vreme, tot mai multe sunt dovezile care atestă că factorii investiți cu răspunderi în această direcție au înțeles că valorificarea folclorului este o îndeletnicire care cere competență, pricepere și mai ales dragoste, multă dragoste pentru aceste neprețuite semne ale spiritualității românești, care au supraviețuit la fel de strălucitoare peste veacuri”.

● [„**Flacăra**”, nr. 36] Dinu Săraru semnează o tabletă despre Craiova. □ Adrian Păunescu publică poezia *Vatră de neam*. ■ Cornel Moraru, în *Critica și ideologia*, publică o recenzie la volumul *Confruntări în critica deceniilor IV - VII* de Ileana Vrancea, volum dedicat lui E. Lovinescu. „Aici se ocupă efectiv de lovinescianism, din care face un principiu cultural – activ și peren. Analiza marxistă a fenomenului (care include și posteritatea critică lovinesciană) e susținută, incontestabil, de o inteligență vie, angajantă. Autoarea scrie mai ales cu pasiune polemică, lăsând impresia că furtuna nu s-a sfârșit nici azi. Meritul cărții e de a repune în discuție («cu piesele pe masă și nu cu ajutorul legendelor») probleme acute de istorie a culturii noastre recente și, implicit, de ideologie a actului critic. Prin materia pusă în mișcare studiul ia dimensiuni epice. Mai bine organizat și conceput dintr-un unghi obiectiv (totalizant), ar fi devenit o bună panoramă a criticii postbelice”. ■ În *Flacăra literară – Cap limpede*, Paul Dugneanu publică o serie de note, în prima amintind de „interesul și reacțiile suscitade de colocviile și dezbaterile revistei «Luceafărul»”, aducând în discuție numărul 36/1975 în care răspund la întrebarea „Ce este și încotro se îndreaptă poezia?” Nicolae Ioana, Florența Albu, Nicolae Prelipeanu, Doina Uricariu și Daniel Dimitriu. Este adusă în discuție și dezbateră din numărul 36/1975 al „României literare”, unde sunt publicate o serie de articole, semnate de Al. Săndulescu, Gh. Bulgăr, Nicolae Ciobanu, pe tema „problemelor criticii contemporane”. Este prezentat studiul lui Sergiu Pavel Dan, *Proza fantastică românească*, ce „configurează un răspuns demonstrând [...] existența fantasticului românesc și recuperând pentru literatura noastră un teritoriu cu remarcabile realizări estetice. Pentru că nu apartenența la o formulă sau alta, realism-fantastic, asigură viabilitatea și calitatea unei opere, ci autenticitatea mesajului, desăvârșirea expresiei artistice”. Sunt semnalate, într-o notă, intervenția lui Eugen Barbu și prezentarea lui Al. Andriescu din numărul 35/1975 al revistei „Cronica”, referitor la volumul antologic al lui Nichita Stănescu, *Starea poeziei*. Se semnalează apariția, în revista „Transilvania”, a articolului lui Silviu Iosifescu, *Modalități narrative*, iar în revista „Orizont”, numărul 35/1975, intervenția lui Traian Liviu Birăescu referitoare la „judecata de valoare în critica literară”. ■ Ion Vlad, în *Opinii*, publică *Discuții... dezbateri*, eseu în care se afirmă că: „Observatorul literar – cronicar sau recenzent – are motive să fie satisfăcut, cel puțin în parte: nu lipsesc dezbaterile consacrate

creației și criticii, formelor și ideilor care prezidează devenirea formelor (poem, lucrare dramatică, nuvelă, roman sau text critic)". Autorul se referă la „relațiile dintre critică și orizontul gândirii contemporane”, la problema romanului, la literatura pentru copii. ■ Marin Sorescu publică, din ciclul *La Liliaci*, poemul *Cucul*. □ În suplimentul *Racul* (73), Teodor Mazilu publică *Nuntă cu dar*. Tot aici, Alecu Popovici semnează textul *Ca în Creangă*. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Despre teribilismul copiilor*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 37] Voicu Bugariu continuă studiul despre *Poezie și opțiune politică*: „O direcție principală în poezia politică a Magdei Isanos este aceea a militantismului antirăzboinic, antifascist, dar și îndreptat împotriva inechității sociale. Remarcabil este în acest sens poemul intitulat *În pădurile țării mele* care a fost asemănat pe bună dreptate cu poemul *Chivără roșie* al lui Mihai Beniuc și unde elanul pamfletar al poetei capătă accente memorabile. [...] Demnă de relevat este și evoluția care poate fi întrevăzută în ansamblul creației acestei poete: de la patetismul feminin cu nuanțe mistice, spre militantismul conștient, sprijinit pe o ideologie apropiată de aceea a proletariatului și dominată de sentimentul solidarității”. ■ Despre *Memorialistica – formă a conștiinței active* scrie Mihai Gafița: „Memorialistica devine instrumentul prim al reconstituirii istoriografice. [...] Apoi, epoca e atât de diversă, încât scriitorul se și tăinuiește, nu numai se comunică; trecerea lui prin societate e atât de variată – căci multiple sunt fețele lumilor prin care trece – încât «dispozițiile» diverșilor martori sunt indispensabile. Nu numai o viață, dar și un fapt, o figură, o atitudine ne apar altele dacă le privim din unghiuri diferite”. ■ M. Ungheanu analizează romanul lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*: „Prozatorul a avut ambiția artistică a unei scrieri ample, deci greu de condus, plină de subtext și supratext pe care s-o ducă victorios la bun sfârșit, ceea ce a reușit. Îl credem însă pe scriitor mai aproape de sondajele psihologice și de fantasticitatea gogoliană, la care revine adesea în roman, decât de moderna formulă a romanului-anchetă care-i dezvăluie și incapacitatea de a inova în planul epicului propriu-zis, carență divulgată și de prozele anterioare. Chiar dacă romanul său are o mai mare fluentă decât multe altele apărute înaintea lui, chiar dacă e mai adevărat decât ele, mai roman, în creația epică identitatea de situații și de rezolvări este resimțită ca o lacună. Cartea de remarcabile însușiri scriitoricești *Lumea în două zile* îl readuce pe George Bălăiță între prozatorii noștri de prim interes”. ■ La *Monografia tradițională* despre *Delavrancea* a Emiliei Șt. Milicescu se referă Paul Dugneanu: „O necesară incursiune într-un domeniu mai puțin cunoscut al scriitorului, oratoria, *Structuri stilistice în elocința lui Delavrancea*, încheie această monografie care, fiind concepută ca o replică la tendința unor critici de a minimaliza creația lui B. Șt. Delavrancea (a se vedea Al. Săndulescu, *Delavrancea*, 1970), supralicitează uneori valoarea lui estetică. De asemenea, ar fi fost dorit o evaluare în contextul literar al momentului 1900”. ■ Al. Piru îl prezin-

tă pe Adrian Popescu: „În descendența lui Blaga, a neoromanticilor și expresioniștilor germani (de pildă a lui Georg Trakl) trebuie pus și Adrian Popescu... din cercul revistei studentești clujene «Echinoux». Volumul său de debut *Umbria* (1971) nu este o evocare a provinciei indiene unde a trăit Sf. Francisc, nici a văii Clitumnului cântat de Carducci, împrumută însă grațiile unui Fra Angelico sau Perugino, maestrul lui Rafael, pentru un autoportret serafic, pur...”. ■ Eugen Barbu semnează textul *Nichita Stănescu (IV)*: „Oricât de prozaice ar fi unele poeme ale lui Nichita Stănescu el nu va putea fi niciodată judecat pentru ataraxie, deși nu rareori aspirația sa către contemplație este autentică. Întâlnim ades fragmente în care poetul izbucnește cu patos, lăsând chiar să se vadă o voluptate a victimei, cum se întâmplă în poezia *Gladiatorii pe frunze*”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion se ocupă de *Nuvelişti: Teodor Mazilu*: „Proza lui Mazilu e plină de astfel de treceri de la o stare la alta complet opuse, viciul devine ușor la el virtute și invers, întărind ideea exprimată odată de un moralist cu simțul ironiei: viciul de azi nu este decât virtutea de ieri. Schimbul acesta de regim între călău și victimă e, în orice caz, inteligent speculată de Mazilu, interesat să sugereze o fragilitate morală în aparențele celei mai solide structuri. Mai slabe, sub raport literar, sunt *O divină iubire ridicolă* și *Logica amurgului*, unde teza moralizatoare și mecanismul satirei semnalat înainte, se văd prea limpede. Proza lui T. Mazilu este agreabilă la lectură, inteligent scrisă, cu o tipologie originală, ieșită dintr-o autentică și nu o dată profundă sensibilitate la absurd și grotesc”. ■ Marin Sorescu despre: *Citindu-l pe Rembrandt*. ■ La secțiunea *Mapamond*, sunt consemnate *Două traduceri inedite* ale poemului *Corbul* de Edgar Allan Poe, aparținând lui P.P. Stănescu și Ovidiu Bogdan.

15 septembrie

• [„**Tribuna României**”, nr. 69] Cornel Mares realizează o convorbire cu Marcella Fotino, „*Tatăl meu, G. Dem. Teodorescu...*”. ■ Mircea Grigorescu semnează o *Tabletă de septembrie* intitulată *Clopoțelul de argint*. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Noul an de învățământ* sub semnătura lui Petre Ghelmez: „Dincolo de culoarea sărbătorească a începutului, fiecare nou an de învățământ își are însă personalitatea sa bine definită, caracteristicile sale care-l deosebesc de anii care l-au precedat și, de asemenea, de anii care or să vie”. ■ George Munteanu semnaleză *Două cărți despre Eminescu*: □ *Eminescu – sau gânduri despre omul deplin al culturii românești* de Constantin Noica, Ed. Eminescu: „Însumând douăzeci de eseuri scânteietoare, numai în parte apărute anterior, cartea se ordonează în funcție de o veritabilă *Carthago delenda*”. □ *Stelele cardinale* de Ștefan Cazimir, Ed. Eminescu: „Asemeni celei a lui Constantin Noica, ea reprezintă un moment distinctiv pentru actuala evoluție a cercetărilor eminesciene, pentru rodnicia și nivelul lor înalt din ultima vreme”. ■ În *Collecții*, Doru Mielcescu scrie despre *Romanul secolului XX*: „Seriozitatea unei

colecții se verifică structural: atât partea cât și întregul trebuie să-i dezvăluie resorturile intime, «conceptul» pe care-l vizează – volumele, luate separat, constituind, astfel, notele sale specifice. Acesta este și cazul colecției «Romanul secolului XX» a Editurii Univers”. ■ Prof. Virgil Cândea publică prima parte a textului despre *Cartea românească veche*.

17 septembrie

• [„**Scânteia**”, nr. 10 287] Citim despre *Convorbirile între președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Harold Wilson*.

• [„**Viața studentească**”, nr. 28] Numărul găzduiește, pe mai multe pagini, *Cuvântarea* lui Nicolae Ceaușescu de la Craiova, dedicată Deschiderii anului universitar.

18 septembrie

• [„**Scânteia**”, nr. 10 288] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *Printre moșii de azi* de Mircea Sântimbreanu.

• [„**Cutezătorii**”, nr. 38] *Avem stindard cutezător prin vremi – PCR!* de Virgil Teodorescu reprezintă un articol-program dedicat celor mai mici dintre comuniști și implicit volumului colectiv apărut la Ed. Ion Creangă, *Omagiul pionierilor* (adus Congresului al XI-lea al Partidului în noiembrie 1974): „Rostit de copii, de glasurile lor scumpe și nevinovate, textul omagiului se transformă într-un imn, într-o cântare de laudă și mai emoționantă prin autenticitatea rostirii. Iar imaginea Secretarului General al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, înconjurați de gingășia și dragostea copiilor, tabloul acesta al încrederii absolute și al dragostei, traversat de fluidul unei afecțiuni profunde și statornice, acest tablou care domina sala Congresului ne-a tulburat adânc prin via lui prezență. Apariția în volum a vibratului *Omagiu pionieresc* rostit atunci îmi reîmprospătează amintirea unui moment pe care l-am trăit cu profundă emoție”.

• [„**România literară**”, nr. 38] Sub semnătura „România literară” citim editorialul *O societate a creației*: „Jubileul municipiului Craiova și deschiderea noului an de învățământ au prilejuit o fericită sinteză de manifestări care, culminând cu cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, se înscriu o dată în plus în afirmarea prestigioasă a ideologiei, a politicii de îmbogățire și perfecționare continuă a construcției socialiste în patria noastră”. ■ În *Șantier* sunt enunțate proiectele literare la care lucrează Virgil Teodorescu, Virgil Carianopol, Pompiliu Marcea, Andrei Ciurunga, Dan Culcer. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Decada cărții românești – 1975*: „Sub coordonarea Centralei editoriale și în organizarea centrelor de librării județene, «Decada cărții românești», manifestare devenită tradițională, va avea loc, în acest an, între 10 și 19 octombrie. În București, decada cărții românești, a cărei deschidere festivă se

va desfășura la librăria «Mihail Sadoveanu», a fost divizată în patru etape, «Zilele literaturii beletristice» originale, clasice și contemporane, urmând a se desfășura între 13-15 octombrie, iar în «Zilele cărții pentru tineret», la Librăria «M. Sadoveanu» va fi prezentată o expoziție de carte la care vor fi expuse cele mai reprezentative lucrări publicate de editurile Cartea Românească, Minerva, Eminescu, Kriterion, Dacia, Junimea, Facla, Scrisul Românesc, Militară, Albatros și Ion Creangă. În cadrul expoziției, vor avea loc manifestări ale editurilor Minerva, Eminescu, Kriterion, iar la librăria «Junimea» și la librăria nr. 13 din cartierul «Drumul Taberei», care va iniția și acțiuni ale Editurii Ion Creangă, o zi de autografe pe ultimele sale apariții. Totodată, la diferite licee, instituții și întreprinderi, din Capitală, se vor organiza întâlniri între scriitori și cititori, și expoziții de carte. Manifestări asemănătoare vor avea loc și cu prilejul «Zilelor cărții pentru tineret», când se vor desfășura și recitaluri de versuri patriotice în colaborare cu Editura Militară. Demnă de notat este și manifestarea inedită ce va fi organizată în parcul Herăstrău, «O oră a autorilor», în cadrul căreia numeroși scriitori vor acorda autografe pe cărțile lor mai vechi sau mai noi. Expuneri în legătură cu problemele cărții literare și expoziții vor fi organizate și în orașele Alexandria, Călărași, Giurgiu, Roșiorii de Vede, Slobozia și Turnu Măgurele». □ *Festivalul literar-artistic „George Bacovia”*: „Comitetul județean de cultură și educație socialistă Bacău, cu sprijinul Uniunii Scriitorilor și al revistei «Ateneu», organizează cea de a 3-a ediție a festivalului literar-artistic «George Bacovia» între 2-4 octombrie 1975, sub președinția de onoare a poetului Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor. În cadrul festivalului, va avea loc o sesiune de comunicări și referate cu două secții: «Bacovia în contemporaneitate» și «Educația tineretului prin poezie»». □ *Întâlniri cu cititorii*: „La căminul cultural din comuna Buda, județul Ilfov, a avut loc un simpozion la care Ion Potopin, a vorbit despre «Lirica de dragoste contemporană». Elevi din comună au recitat versuri din Eminescu, Coșbuc, Blaga, Vinea. De asemenea, Constantin Bivolaru, Constanța Iorga, Lidia Marinică și Pan Vizirescu au citit din versurile lor. * La o unitate militară din București s-a desfășurat un simpozion, la care au participat cadre didactice, elevi și militari, urmat de o șezătoare literară la care au fost invitați: Vlaicu Bârna, Dan Deșliu, Nicolae Dragoș, Mihai Gavril, Traian Iancu și Gheorghe Pituț». □ *Craiova, centru tipografic*: „Cu prilejul aniversării municipiului Craiova, la 1750 de ani de la cele mai vechi documente despre așezarea dacică Pelendava, pe vatra căreia s-a ridicat cetatea băniei Olteniei, biblioteca județeană Dolj a deschis o interesantă expoziție cu titlul «Craiova, centru tipografic». Expoziția cuprinde 160 de cărți literare ieșite de sub teascurile tipografiilor craiovene, începând de acum aproape un secol și jumătate». □ *În spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, a sosit la București Eberhard Czaya. * În cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din

R.P. Bulgaria, ne vizitează țara scriitorii Haim Benadov și Naden Valcichev. * La sediul Editurii Junimea din Iași au fost primiți poeții indieni Ayyappa Panika și Sitakant Mahapatra care ne vizitează țara. La discuțiile ce s-au purtat au fost prezenți Andi Andrieș, Nicolae Barbu, Constantin Ciopraga, George Lesnea și Corneliu Sturzu. * La colocviul multilateral organizat de Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, în orașul Halle, participă Pop Simion și Kenéz Ferenc. Colocviul va dezbate tema «Probleme actuale, eficiență și modalități de exprimare ale publicisticii literare». * A plecat la Sofia, pentru a participa la o întâlnire a redactorilor-șefi ai revistelor literare din unele țări socialiste, Gabriel Dimisianu, redactor-șef adjunct al revistei «România literară». □ Al. Răicu, *Un vernisaj cu și despre scriitori*: „Foarte multă lume la vernisajul expoziției de portrete-șarjă a lui Al. Clenciu, deschisă acum câteva zile în Capitală, în holul sălii Casei Centrale a Armatei. Momentul ne-a reamintit exuberantele deschideri de galerii similare, la care actori, cântăreți, pictori – mai puțin oameni ai scrisului, pe atunci, se îmbulzeau să afle ce au mai desenat cu vervă polemică Neagu Rădulescu sau Gion. De data aceasta, Clenciu insistă asupra scriitorilor: din cele 80 de portrete expuse aproape 60 îi vizează pe poeți, prozatori, critici și dramaturgi (Nina Cassian, Constanța Buzea, Nichita Stănescu, Ion Horea, Virgil Carianopol, Vasile Nicolescu, Marin Sorescu, Vasile Băran, Ioan Grigorescu, Șerban Cioculescu, Valeriu Râpeanu, Dinu Săraru, Aurel Băranga și alții). După cuvântul introductiv rostit de Lt. col. Gheorghe Vieru, din partea Casei Centrale a Armatei, Ion Bănuță a citit o acidă tabletă publicată, de altfel, în caietul expoziției. Dar și alți scriitori au emis, în paginile acestui caiet, interesante judecăți de valoare cu privire la arta lui Al. Clenciu de a surprinde în desenele lui trăsăturile cele mai caracteristice ale personajelor de care se ocupă”. ■ Tiberiu Utan semnează „*Mirabila sămânță*”...: „Literatura pentru copiii din era zborurilor cosmice, a aplicării energiilor nucleare, îi va pregăti pe copii să crească frumos, oameni, dar într-un chip specific modern, adecvat zilei de azi. La acest capitol al modernității literaturii adresate celor mici m-aș referi în special la o anumită concizie a scrisului, cât și la rolul accentuat ce revine graficii în completarea textului”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale criticii contemporane*: □ Al. Călinescu, *Știința literaturii și critica*: „Primejdia ce se ivește acum este de a nu înțelege exact raporturile dintre critică și poetică, de a nu delimita cu claritate obiectivele fiecăreia. Noua critică a însemnat, printre altele, și o reabilitare a lecturii; în același timp, însă, ea a impus ideea că opera acceptă o multitudine de lecturi posibile, întreprinse dintr-o multitudine de perspective”. □ „*Deschiderea*” și „*închiderea*” operei, Ion Itu: „Critica există pentru a ne informa asupra lumii, iar mijloacele, ca și stilul ei, se cade să fie adecvate acestei condițiuni esențiale. Problema se pune, deci, nu dacă opera poate fi abordată numai pe traiectoriile multiplelor sale deschideri – ea poate fi abordată și astfel – dar se pune dacă însăși critica poate aborda o perspectivă sistematică venind din lumi care nu sunt organizate sis-

tematic”. □ Silvian Iosifescu, *Discuție și solilocviu*: „Toleranța la ideile aceluia cu care discuți a fost și este o floare rară, oriunde și oricând. Dar e permis să visăm la dezbateri interesate în primul rând de elucidarea obiectului, în care cel ce vorbește să cântărească detașat argumentele celorlalți. Acceptăm cu toții adevărul fundamental că literatura este comunicare. Dar critica?”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul despre *Testamentul paharnicului Constantin Sion*. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivasiuc publică *Premise*: „Mă întreb dacă, pe lângă alte funcții ale sale, cultura nu este nu numai un mijloc de tezurizare a informației, care permite un limbaj comun, dar și un procedeu prin care sistemul social se sensibilizează la incitațiile mediului, dar și ale societății, creând prin problematizare, prin naștere de întrebări acute, o multitudine de asemenea «stări de necesitate» care transformă treptat indiferentul în relevant”. ■ Constantin Țoiu publică *Tolstoi în București*, notând apariția primului volum al jurnalului lui Tolstoi, la editura Univers. ■ Revista publică replica *Referitor la dilettantism și negativism* de Al. Dobrescu: „În numărul 23 a.c. al «României literare» a apărut un articol semnat de D. Păcurariu și intitulat *Dilettantism și negativism*, care articol se ocupă de recenziile pe care le public de câțva timp în «Convorbiri literare» și se vrea, în spiritul titlului, o discreditare definitivă a subsemnatului. Nu intenționez prin acest răspuns să mă dezvinovățesc, ci numai să restabilesc adevărul într-o chestiune – vorba d-sale – «de principiu». Pentru că, dincolo de afirmațiile din articolul în cauză, se întrevede nu doar o mentalitate potrivnică obiectivității, dar pur și simplu primejdioasă pentru moralitatea vieții literare”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Critica gongorică*, o cronică literară la *Poezie și generație* de Marin Mincu (Eminescu, 1975): „Hotărât lucru, studiul lui Marin Mincu e mai bogat în prejudecăți decât în judecăți. Sunt, desigur, și puncte de vedere admisibile sau pagini de analiză bune, dar aproape totul e alterat de o vehemență și de o emfază stilistică aproape insuportabile (fenomenologic, ontologic, axiologic, mitologic etc.)”. ■ Citim recenzii: □ Ecaterina Țarălungă prezintă *Analogia suverană* de Ion Lotreanu (Eminescu, 1975): „Cartea, concepută eseistic, merita poate, pentru tema abordată, o tratare mai riguroasă. Așa cum se prezintă ea, este un punct de vedere asupra criticii poeziei”. □ Dana Dumitriu semnează *Orologii și ceasornice*, text în care prezintă două volume: □ *Orologiul din oglinzi* de Dumitru Mureșan (Dacia, 1975): „Nu văd cum va putea evolua poetul, căci lipsește în primele sale versuri acel germene de originalitate capabil să releve chiar într-un vers neizbutit pe viitorul poet”. □ *Respirația ceasornicelor* de Cornel Udrea (Dacia, 1975): „Versurile au dezinvoltură, dar nu și substanță”. □ În *Poveste de dragoste*, Sorin Titel scrie despre *Toamna, păsările* de Constantin Mateescu (Eminescu, 1975): „*Toamna, păsările...* – în genul minor pe care-l ilustrează – este un frumos roman de dragoste, puțin ironic, puțin nostalgic”. □ G. Dimisianu recenzează *Proza fantastică românească* de Sergiu Pavel Dan (Minerva, 1975): „Ideea adâncirii realismului prin fantastic, streacu-

rată de Sergiu Pavel Dan în finalul cărții, merita să-l rețină mai mult pentru că denumeste una din atitudinile intens frecventate în literatura de azi”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Povestiri în dialog*, o prezentare a volumului *Soare aproximativ* de Radu Bădilă (Albatros): „Aproximativă, proza din *Soare aproximativ* lasă să se vadă mai puțin o vocație de prozator și mai mult una de dramaturg. Buna mânuire a dialogului, naturalețea replicilor și gândirea scenică sunt argumente superioare, prin realizare literară, narațiunii, desfășurării epice și atmosferei românești”. ■ În paginile numite *Craiova: Istorie și contemporaneitate*, prin care se marchează 1750 de ani de la prima atestare a unui așezământ în zonă, citim un text de Mihai Pelin (*Cetate străveche*) și un text de Romulus Diaconescu (*Oraș modern*). ■ În pagina destinată teatrului, sub titlul *Dramaturgul și scena*, citim două intervenții: □ Romulus Guga, *Orientarea repertoriului original*: „E timpul ca în locul hainelor de sărbătoare, al cuvintelor pe care beneficiarii nici n-ar fi capabili să le exprime, la care o conștiință muncitorească nici nu s-ar preta, să facem din teatru, desființând falsele convenții, o uniune liber consimțită, în care să luăm viață pentru propria noastră întrebare rămasă fără răspuns și să răspundem vieții care de multe ori ne interoghează direct. Teatrul trebuie să fie expresia tuturor contradicțiilor noastre neantagonice”. □ Paul Cornel Chitic, *Pe masa de lucru*: „Încep prin a reaminti cititorilor o idee avută în '73 și realizată literar până în luna mai '74: ideea de a scrie o piesă despre mișcarea muncitorească și gândirea socialistă din România în ultimul deceniu al secolului trecut. Titlul piezei: *Suntem și rămânem*”. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Michelangelo în tălmăcirea Etei Boeriu*. ■ În *Prezențe românești*, Szász János scrie despre *O antologie de literatură științifico-fantastică românească la Budapesta*: „A apărut la Budapesta, în seria antologiilor de literatură științifico-fantastică «Galaktika», serie redactată de neobositul promotor al acestui gen în Ungaria, Peter Kucska, volumul nr. 12, dedicat literaturii științifico-fantastice românești: selecția textelor aparține lui Ion Hobana (care este și semnatarul unui pertinent cuvânt înainte, de fapt un micro-eseu asupra dezvoltării problemelor genului la noi în țară). Antologia cuprinde (în ordinea sumarului) scrieri de Voicu Bugariu, Mișu Dragomir, Dorel Dorian, Sanda Radian, Adrian Rogoz, Nina Cassian, Vladimir Colin, Titus Filipaș, Victor Kernbach, Gheorghe Săsărman, Cicerone Theodorescu, Constantin Cubleşan și Mircea Opriță”. ■ Irina Grigorescu transmite o *Scrisoare din Londra*, intitulată *Orașul în forma unui crin*. ■ Versuri semnează: Horia Zilieru (*Stele peste țară*), Lucian Avramescu (*Patrie*), Florica Mitroi (*Măhnirea este un cristal; Bărbatul care vine ca un nor; Sălbaticul albastru e al meu; Arderea șerpilor; Isaiia dănțuiește; Cântarea cântărilor*), George Boitor (*Ceață; Spații recuperate; Ceas ciudat; Ceas de octombrie; Mituri perene*), Mihail Sabin (poezii postume: *Nici nu contează; Nu vă speriați; Nu dăm voie; Aleargă*). □ Din proză citim *Plecarea din sat* de Mircea Cojocaru. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Lumina*.

19 septembrie

• [„Contemporanul”, nr. 38] Dumitru Micu vede în cartea lui Vasile Sălăjan, *Săptămâni de dragoste, O scriere ciudată*: „Nu-mi amintesc să fi citit o carte mai derutantă decât cel de al doilea roman al lui Vasile Sălăjan. Se intituiează *Săptămâni de dragoste*, fără a fi un roman de iubire. Într-un fel de prefață-manifest, autorul omagiază trecutul, inclusiv trecutul literar, pledând pentru asimilarea «învățămintelor» sale, dar prin construcție, romanul se situează în raport de violență discontinuitate cu proza autohtonă de factură tradițională. Tot acolo, tânărul romancier, blamând eroii «lipsiți de vlagă, secătuiți de ideal, lingave încropeli schematice», se declară *eo ipso* pentru personaje consistente, dotate cu putere de comunicare maximă. Dar calitatea definitorie a cărții sale nu este creația de oameni”. ■ Laurențiu Ulici semnează rubrica intitulată *Cronica lapidară*, trecând în revistă puncte de vedere apărute în «Luceafărul», «Amfiteatru», «Tribuna», «România literară». □ „Cu un incitant punct de vedere în legătură cu raportul dintre literatură și critică vine, în «Luceafărul» din 13 septembrie, Aurel-Dragoș Munteanu de-a lungul unui eseu scris patetic, aș zice chiar cu vehemență, abil mascată sub un val de judecăți adesea asertorice. *Realitatea cărților* – cum se intitulează eseu – pledează pentru aprecierea literaturii după cantitatea de existență, de viață, înglobată în ea și împotriva, implicit, a exclusivismului estetic”. □ „În «Amfiteatru» nr. 8, un interviu cu Gabriel García Marquez. Autorul *Veacului de singurătate* răspunde întrebărilor laconic și pătrunzător. Dincolo de amănuntele ținând ca să zic așa de viața domestică, reținem câteva fraze care privesc condiția literaturii și a scriitorului”. □ „În «Tribuna», săptămânal, *Cronica de trei secunde*, una dintre cele mai interesante rubrici din presa noastră culturală, susținută cu aplomb și «unelte» caracteristice de Radu Cosașu. Întâmplări mărunte din lumea mare sunt «cercetate» sub epiderma de banalitate ce le acoperă spre a li se «extrage» magma fierbinte care dă fiecărui lucru, cât de neînsemnat, o brumă de personalitate și apoteoză de unicat. Deviza nespusă a autorului acestor «cronici» pare să fie «nimic din ce e omenesc nu mi-e străin», iar scopul său acela de a ne face să vedem mai mult în ceea ce privim. În fond, *Cronica de trei secunde* e operă de moralist modern”. □ „Interesantă, serioasă și utilă dezbaterea despre problemele criticii literare contemporane, găzduită de mai multe numere în paginile «României literare». De curând, în numărul 37, Adrian Marino cere criticilor noștri un spor de respect față de contribuțiile concetățenilor în diverse probleme literare, dând câteva exemple de ignorare, tulburătoare prin paradoxul conținut: puncte de vedere românești în chestiunea, să zicem, a fantasticului artistic pe care un autor român le scapă din vedere în vreme ce un cercetător străin nu uită să le menționeze. Dincolo de caracterul sensibil *pro domo* al intervenției lui Adrian Marino, problema ridicată de domnia sa mi se pare demnă de toată atenția. În primul rând, pentru că ține de conștiința de sine a criticii noastre, de maturitatea ei.

• [„Cronica”, nr. 38] Editorialul *Tineretea acestui pământ* este semnat Cronica și relatează despre 1750 de ani de la prima atestare documentară a Craiovei: „Șaptezeci de mii de cetățeni s-au întrunit într-o mare adunare populară care a avut loc în piața centrală a municipiului Craiova. În fața televizoarelor, lângă aparatele de radio, alte milioane de oameni ai muncii de pe tot cuprinsul țării au participat cu toată căldura inimii lor la această nouă și strălucită întâlnire cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României. Evident, putem vorbi de o unanimă participare națională, marea adunare craioveană fiind, prin prezența iubitului nostru conducător, un loc de concentrare spirit românesc contemporan”. ■ Aurel Leon comemorează *Vaslui 1375-1975*: „În vara aceasta la Vaslui și la Huși a funcționat o tabără de creație a Uniunii artiștilor plastici, peste 20 de pictori dându-și întâlnire în acest județ, care, în ultimii ani, ne solicită tot mai insistent atenția. De ce la Vaslui și acum? Fiindcă e un județ în care totul pare tânăr, nou și fiindcă această noutate mai păstrează pe ici, pe colo, ca niște puncte de referință, ceva din montura veche, asemeni unei ruginite coroane voievodale de oțel, dezgropată din vreo criptă seculară și reșlefuită pentru a primi nestematele meritate de gloria-i neuitată”. ■ Dragoș Pop scrie despre *Moralitatea în critică*, adăugând la anomaliile criticii semnalate de Al. Piru: □ indiferența critică: „Este o formă a tăcerii regizate, a negării «dezinteresate», cu efecte nefaste pentru evoluția și ierarhizarea valorilor literare. Indiferența produce mai totdeauna și o vinovată dezorientare în viața literară: cărțile mediocre, ieșite de obicei în serie, fără identitate precisă, sunt ridicate în slăvi, declarate «geniale», pe când cele valoroase rămân în umbră, nevalorificate îndeajuns. Conștiința critică funcționează nu o dată în relație cu o selecție arbitrară, cu o triere inacceptabilă. Valorificarea critică este la discreția bunului plac. Opera este «uitată» dinadins, iar cercul recunoașterii ei, în comparație cu altele sau cu însăși graficul istoriei literare, se restrânge extrem de mult dacă nu chiar dispare”. □ bagatelizarea operei: „Realitatea operei, părțile altor critici despre ea sunt voit omise și cele mai veninoase cuvinte curg, invadează textul critic, dându-i aspectul unui câmp de luptă cu forțe inegale. El este și un act foarte ușor de realizat: a nega, a denigra, a falsifica e mai la îndemână oricui decât a construi ceva durabil. Critica distructivă asigură și un fulgerător succes. Negația netezește drumul spre celebritate...! Dintr-un publicist, până mai ieri cvasi-cunoscut, prin excesele violenței negației, el devine, peste noapte, un nume de mare circulație. Negativismul său e luat drept semn de superioritate critică, de mare vocație. Bagatelizarea, tratarea ironică, de sus, disprețuitoare este și ea o formă a invidiei, a îngustimii spirituale”. ■ Liviu Leonte semnează „*Întemeierea fânței prin cuvânt*”, o cronică literară la *Starea lirică* de Vasile Nicolescu (Eminescu, 1975): „*Starea lirică* însumează gândurile unui poet despre literatură și artă, gânduri fericit transferate în însăși poezia lui Vasile Nicolescu”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre

Personajul feminin în opera lui Traian Filip: „Memorabil rămâne un personaj feminin de un autentic realism moral și psihologic. Este vorba de Raluca Răzvan din *Dansul focului*, unul din cele mai bune romane ale lui Traian Filip. [...] Romancier fecund, înzestrat cu o fină intuiție a sufletului omenesc, Traian Filip este un scriitor despre care trebuie să se vorbească neapărat mai mult”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Radu Șt. Mihail e de părere că „Proza cuprinsă în volumul *Regăsire*, semnat Elena Gronov-Marinescu (Ed. Militară), îndreptățește bune aprecieri în ce privește subtilitatea observației și, mai ales, ordonarea acțiunii. Sunt calități care fac din această narație la persoana I-a, dacă nu un roman – așa cum e specificat pe copertă, ținându-se seama, probabil, de dimensiuni – o amplă nuvelă”. □ Corneliu Popel scrie despre *Ploi și ninsori* de Profira Sadoveanu: „Fără a fi un eveniment, *Ploi și ninsori*, retipărită de editura Minerva, în 1975, are o anumită distincție care rezistă și la o lectură mai atentă”. □ Nae Antonescu recenzează *Fluierul lui Iancu* de Niculae Rusu (Minerva, 1975): „Surprinde neplăcut însă stilizarea excesivă a graiului dialectal, aspru și colțuros, care împiedică răspândirea căldurii emoționale. Altfel, o poezie viguroasă, pe măsura intențiilor, oferă acest volum al lui Niculae Rusu”. ■ Doru Scărlătescu scrie despre *Un erou hogașian Ioniță Hrisanti*. ■ Din *Moment* reținem: □ *Festivalul Bacovia*: „Cea de a treia ediție a festivalului literar-artistic «George Bacovia» se va desfășura la Bacău între 2-4 octombrie crt. Președinția de onoare a manifestărilor o are poetul Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor. În cadrul festivalului se organizează, între altele, o sesiune de comunicări și referate cu două secții: «Bacovia în contemporaneitate» și «Educația tineretului prin poezie». Pregătirile continuă sub egida Comitetului județean de Cultură și Educație Socialistă, a Uniunii Scriitorilor din R.S.R. și a Revistei «Ateneu»”. □ *Stomatologică*: „Ioana Proca propune în «Săptămâna» o noua viziune asupra sensului și nonsensului explorărilor selenare: «Mergem pe lună să visăm morminte/ Și o civilizație pe dos/ A tuturor măselelor de minte/ Ce pe pământ le-am scos». De asta, deci. A se observa, dincolo de generozitatea ideii, frumoasa căzătură a versului 4. Mai departe, după câteva stihuri impenetrabile («Covor de oase la hotar de minte,/ Nechează cerul despre cei ce sunt») și o oarecare abatere de la program, autoarea revine, adâncind: «Măselele de minte ne aduc aminte/ Că nu există naștere fără dureri», – unde tot farmecul exprimării este în rima interioară. După alte două strofe, cariate și ele, I.P. nu se poate abține să nu obtureze și ultima rădăcină de lirism, încheind cu aceste versuri-tampon, care te fac să strângi din măsele: «Unii pun zarzavaturi pe morminte/ Și-n urma lor ce lasă n-au habar/ Ci noi săltăm măselele de minte/ La pietruirea drumului lunar». De unde și zicala: «Dă-i, doamne, poetului măseaua de minte cea de pe urmă»”. □ „*Atelier literar*”: „Publicație a Cenaclului «Tudor Vianu» din București, «Atelier literar» reunește în recentul caiet un sumar deosebit de bogat și actual, dovedind orientarea angajată a comitetu-

lui de conducere față de valorile consacrate ale culturii românești, ca și față de cele care vin din urmă, temeinicind viitorul. O idee pare a se desprinde atât din conținutul revistei cât și din activitatea cenaclului expusă retrospectiv («Stagiunea» 1974 și 1975): e vorba de importanța pe care o are în formarea și dezvoltarea talentelor, contactul cu cultura literar-artistică autentică și cu personalitățile creatoare afirmate și recunoscute unanim”. □ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „Ignorarea criticii noastre? se întreabă Adrian Marino («România literară») judecând dintr-un anumit unghi nu mai puțin de cinci lucrări recente de critică despre critica literară. Subscriem la atitudinea de a combate servilismul, «uneori împins până la compilație», manifestat față de criticii străini «în timp ce studii românești de calitate uneori egală, alteori superioară acestora, sunt trecute cu vederea sau combătute prin simple referințe străine de duzină, de către „eseiști” speriați de ultima apariție a editurii franceze». * «Nu vreau să neg că trebuie să facem filme despre actualitatea noastră – declară Eugen Barbu («Săptămâna») – dar, mai glumind, mai fiind serioși, trebuie să spunem nu autorilor improvizați care nu dau dureri de cap redactorilor (sub care tremură scaunul, fir-ar al dracului de scaun!), dau la o parte pe oamenii dispuși să se bată pentru a scrie scenarii competitive pe piața mondială». Ați ghicit, e vorba mai ales de «acel optimism de paradă» al unor «oameni foarte cumsecade de care asudă peliculele noastre». Mai departe, investigați pe cont propriu”. ■ În traducerea lui Octavian Nicolae citim a doua parte a textului *Vocația documentarismului* de prof. dr. Peter Wapnewski, Karlsruhe – R.F.G. ■ Versuri semnează Adrian Beldeanu (*Osia*), Ion Lotreanu (*Când rostea Eminescu...; Dincolo de tine...*), Emilian Marcu (*Flori pentru Augusta*).

• [„**Munca**”, nr. 8299] În *Însemnări de scriitor*, Mircea Horia Simionescu scrie despre *Noua condiție morală a omului*.

• [„**Orizont**”, nr. 38] La rubrica „prezențe literare” sunt propuși cinci scriitori timișoreni: Lucian Bureriu (prezentat de Alexandru Ruja), Alexandra Indrieș (creionată de Olimpia Berca), Ion Marin Almăjan (relieftat de Eugen Dorcescu), Ivo Muncian (portretizat de George Bulic) și Hans Mokka (relevant de Eduard Schneider). ■ Studiul Marianeii Ionescu, de pe pagina a treia, propune un parcurs între proza (din *Tablete din Țara de Kuty*, „un fel de istorie hieroglifică a secolului al douăzecilea”) și poezia (din *Ce-ai cu mine vântule?*) lui Tudor Arghezi și are un titlul urmuzian *Polul al treilea*. ■ Ferestrele poeziei sunt deschise de Anavi Adam, Ilie Măduța și Sabin Opreanu. ■ Ramona Boca Bordei abordează ideea gidiană a „actului gratuit”, „actul dezinteresat; născut din el însuși; [...] fără scop; prin urmare fără stăpân; actul liber, autohton” într-un articol cu titlul *André Gide – apologet al «actului gratuit»?* în care regăsim câteva notații explicative: „Asistăm, prin urmare, la o rupere brutală a verigilor determinismului, căci efectul, în cazul de față efectul actului gratuit, rămâne în afara oricărei determinări cauzale, el necunoscând o geneză nici pe plan rațional, nici pe teren emoțional, presupus prin absurd, născut *ex nihilo*.”

Deci un act care nu poate fi dedus, nu poate fi explicat. Deci un act care evoluează dezinvolt în sine însuși, un fel de act insular, care s-ar părea că poate fi contemplat dar nu judecat”. ■ Clio Mănescu scrie un articol comemorativ privitor la viața și opera lui Hans Christian Andersen (articolul *Andersen și spiritul romantic*).

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 250] Despre ascetul Dionis – „yogin veritabil” și tehnicile *Yoga sutra* glosează Cristian Livescu în articolul *Extaz și energie vizionară la Eminescu*. □ *Sonete* de Adrian Păunescu: *Beligeranților, Ev Mediu de iubire, Șoaptă de garoafă, Vulturele orb, Doctori și boli*, cităm din ultima: „Cine mai e pe lume sănătos/ Cine fără de grijă-n zori se scoală?! În acest veac de sus și până jos/ Lumea se-mparte-n doctori și în boală... De-atâtea internări ce vin urgent/ Aș întreba pe cei făcuți să-i doară/ Câte saloane se numesc o țară/ Câte spitale fac un continent?! Și orice vindecare dur îi saltă/ Pe oameni dintr-o boală în cealaltă.” □ La finele foiletonului despre Antim Ivireanul, o notă a lui Eugen Barbu: „Săptămâna trecută am citit cel mai comic articol din ultimii ani: *Etică profesională și nu numai...* de G. Dimisianu. Dimisianu și etica?? Ce exagerare!” □ La fel sub semnătură Philon, la *Pe scurt, din reviste*, este persiflat articolul *Marin Sorescu comentat de el însuși* de Alex. Ștefănescu, din revista „Tomis”: „Marin Sorescu, împotriva aparențelor, este greu de imitat, din moment ce el însuși abia reușește să se imite... Ce-ar zice Gaga Maria din *Lilieci* de asta?” □ Câteva *Gânduri despre tendința balcanică* de D. Mutașcu. „Scheletul literaturii românești e, vedem, funciar, unul bizantin, incluzând ca la Eminescu, Delavrancea, Blaga, Dan Botta, Al. Philippide, Camil Petrescu, gândul «regresiunii surprinse spre Elada», nevoia de sistem, de analiză ce vede rațiunea ca funcție a sufletului nostru... Balcanismul literaturii românești, văzut de divinul critic G. Călinescu în a sa monumentală și deocamdată neegalată *Istorie...* ca «un amestec gras de expresii măscăroase, de impulsuni lascive, de conștiință a unei eredități aventuroase și tulburi» nu poate deloc fi un curent fiindcă el n-a beneficiat niciodată de sinteză teoretică, de tratare abstractă, de extracție a esențelor etc. [...] considerat uneori și ca tendință modernistă, balcanismul nu poate fi privit însă, sub nicio formă, ca voință de inovare, ca dorință de a sincroniza cu Occidentul, așa cum aprecia E. Lovinescu că e bine, ci, dimpotrivă, ca risc al unei retrageri spre Orient, al unei catabasice, orgolioase izolări într-un «pitoresc folcloric», într-o lume a Posibilului și Probabilului, a lentoarei și ludicului, nu lipsită de tragism, dar cu tragismul, cel mai adesea, amânat, ori învăluit.”

20 septembrie

● [„România liberă”, nr. 9613] Tia Șerbănescu prezintă volumul Constanței Buzea, *Apa cu plute*, notând că opera lirică a autoarei demonstrează tendința „de a transforma totul în liniște”, „trădează o ascendență folclorică bine filtrată [...] din care a fost păstrat tonul mioritic al confesiunii”, creând,

totodată, o „stare contemplativă în care se complac dramele”. □ Ion Drăgănoiu recenzează romanul-anchetă al lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*, apreciind „construcția polifonică, în care acuta observație realistă se împletește în chip fericit cu un lirism temperat ironic”.

• [„Scânteia”, nr. 10 290] Al. Săndulescu publică o cronică literară la *Ultimul drum* de Ion Brad (Ed. Eminescu): „Cartea se citește cu interes, având mișcare și ritm epic, autorul știind să vadă mai ales fizionomia satului, să intuiască stările psihologice contradictorii, momentele de încordare dramatică, să-și asculte personajele cum se destăinuie (adesea în fermecătoare scrisori prin ingenuitatea compoziției și a grafiei), cum glumesc (remarcabil umorul celor doi bătrâni, al lui Artimon și al Măriei), cum se sfădesc în limba lor de acasă, modulată ardeleneste. [...] Cartea lui Ion Brad este, prin toate implicațiile ei, un elogiu adus țării, poporului nostru”.

• [„Flacăra”, nr. 37] Nicolae Stoian publică poezia *Gaudeamus igitur!* □ Adrian Păunescu scrie articolul de fond *Locul de muncă al președintelui - patria*. ■ Nicolae Spirescu în *Muzică tânără. Cinema. Teatru*, publică *Virtuțile și servituțile unui cenaclu*, în care apreciază că „a crescut mult în ultima vreme foamea de artă, mai ales în rândurile tineretului. [...] În aceste condiții au apărut în toată țara, stimulate de experiența – câtă e – a Cenaclului Flacăra, multe alte cenacluri care își propun, ca idee călăuzitoare, a face educație prin cântec și poezie. Unul dintre aceste cenacluri ființează la Brașov și se intitulează Pro Flacăra, într-o pornire de sinceră și totală adevărată față de programul estetic, social și politic al cenaclului revistei noastre. De-a lungul unui aproape un an de activitate, cenaclul literar artistic Pro Flacăra a ajuns să numere 20 de membri permanenți, elevi, muncitori, funcționari și studenți, unii recitatori, alții cântăreți de muzică folk ori de muzică populară. Cu toții mari iubitori ai muzicii și poeziei tinere românești. Poeții lor preferați sunt Miron Radu Paraschivescu, Zaharia Stancu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu. [...] Acum cenaclul Pro Flacăra a fost pus sub egida Casei științei și tehnicii pentru tineret, implicit a Comitetului Județean U.T.C. Brașov. Avem toate motivele să credem, de aceea, că acest cenaclu se va bucura de tot spijinul întru împlinirea menirii sale de răspândire a muzicii și poeziei de calitate în rândurile tineretului brașovean. Dar pentru aceasta este nevoie, pe de altă parte, ca și membrii cenaclului să tindă către o continuă perfecționare a mijloacelor de expresie, pentru că recitarea oricum sau «cântarea» mediocră a unei poezii militante nu înseamnă implicit act artistic și de educație patriotică, tot așa cum se impune diversificarea repertoriului astfel ca el să reflecte tot ce are mai valoros, la ora actuală, poezia și muzica noastră tânără”. □ În *Flacăra literară – Opinii*, Traian Stoica scrie *Nu negăm „experimentul” critic, dar...*, în care apreciază că „nu poate fi prea utilă o dezbateră asupra criticii fără a nu se lua în discuție chipul în care se analizează și se apreciază de către critică poezia, proza, dramaturgia”. Se menționează, fără a fi dezvăluit numele criticului,

un comentariu din „România literară” la volumul de poezii *Apologii* de Gheorghe Grigurcu, concluzionând că „deci e bine, credem, ca în dezbaterile asupra criticii, să se discute, mai la obiect, și modul cum înțeleg reprezentanții acestei discipline să integreze opera în circuitul valoric al literaturii necesare momentului, dar investită și cu atributele perenității”. ■ În *Consemnări*, Dan Vlad Ionescu semnează *Fizionomia unui critic complet*, considerând că „pentru orice critic trebuie să existe un moment al adevărului când e necesar să-și facă propriile sale procese de conștiință în raport cu ceea ce profesază, în raport cu ceea ce afirmă în planul literaturii sau neagă. Vine momentul când trebuie să fie obiectiv față de el însuși ca să poată fi obiectiv față de opera literară”. ■ În *Cap limpede*, Paul Dugneanu publică două note, prima despre articolul lui Mircea Iorgulescu, *Narativ sau Dramatic*, apărut în „Vatra”, în care sunt analizate romanele lui D.R. Popescu, cea de-a doua despre studiul dedicat operei lui Mateiu Caragiale, de către Ovidiu Cotruș în revista „Familia”. ■ Vladimir Udrescu, în *Atitudini*, scrie „Gâlceavă” cu „înțelepții”, eseu axat pe opinia „omului care urmărește din anonim fenomenul literar”. □ În *Cronica literară*, Cornel Moraru publică *Romanul existenței poetice*, o prezentare a volumului *Cartea prințului* de Florin Mugur. □ În *România nemuritoare*, Dan Mutașcu publică poezia *Pentru a celebra o țară*. ■ În *Lumea de mâine*, Ion Biberi scrie despre *Reciclarea materiilor prime*. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Bițu*. □ În suplimentul *Racul* (74), Teodor Mazilu publică *O situație paradoxală*.

● [„Luceafărul”, nr. 38] Pompiliu Marcea meditează în cadrul tematicii despre *Tradiție și inovație la Literatura și sensibilitatea contemporană*: „Astfel spus, inovația artistului contemporan trebuie să pornească dinspre conținut, de la viață, în aspectele ei atât de fascinante, urmând ca vestimentația artistică să fie o urmare firească a abordării conținutului. Calea inversă, de la formă, produce rateuri și avortoni. Acest lucru este înțeles mai greu de către unii scriitori sau artiști ale căror personaje apar costumate «en vogue» dar sunt trădate prin gesturi și mișcări stângace și comit gafe elementare pentru că n-au fost pregătite pentru noua ipostază”. ■ Voicu Bugariu continuă serialul despre *Poezie și opțiune politică*: „Pe Miron Radu Paraschivescu un comentator l-a numit, în mod inspirat, «herald al demnității» (Ioan Adam, în textul citat). Într-adevăr, poetul *Declarației patetice* a fost o voce cântând pe seama tuturor și dominată de sentimentul fundamental al demnității umane. O mândrie amplificată până la dispariția notelor ei individuale se ridică din aceste poezii, poetul face ca să se audă un orgoliu al umanității, el este un agitator sublim, cutreierat, ca o imensă cutie de rezonanță de trăirile maselor. Printr-o semnificativă hiperbolă, însuși glasul poetului tinde să se transforme din unicitatea unei voci umane într-o emisie simfonică, ce folosește cuvintele doar pentru a le transforma într-un mesaj copleșitor prin vibrația lor generalizată”. ■ M. Ungheanu recenzează două cărți: □ „*Cântec de trecut Akheronul* nu e decât în aparență o

culegere de poezii. Cartea conține un mic și amplu poem condus fără ezitare de la început până la sfârșit. Citit mai ales astfel ceea ce atrage atenția la Dorin Tudoran este caracterul elaborat al liricii. Există o idee și un proiect atent executate. Poemul se poate și povesti, dar cu sărăcia de mijloace cu care se poate povesti orice poem și nu ceea ce se petrece de fapt strict exterior este important. Nu mișcarea propriu-zisă e urmărită de autor ci un sentiment dominant covârșitor. *Cântec de trecut Akheronul* este poemul «cântărețului fără frică și fără prihană» angajat într-o călătorie fără sfârșit”. □ „*Focul și sărbătoarea* ne dă prilejul să recunoaștem în Adrian Popescu un poet adevărat”. ■ De volumul de versuri al lui Mircea Florin Șandru, *Luminile orașului* (Eminescu, 1975) se ocupă Dorin Tudoran: „Dacă mulți dintre tinerii poeți sunt preocupați de conceptualizarea poeziei lor, la Mircea Florin Șandru se poate vorbi de o senzualizare a imaginii. Discursul poetic deși simplu – calitate nu tocmai obișnuită la mai tinerii poeți – este în același timp, dens, «cărnos». Am putea spune că la Mircea Florin Șandru avem de-a face cu o adevărată voluptate a concretului”. ■ În textul *Incidența luminii*, Doina Uricariu se ocupă de poezia lui Dan Laurențiu: „Calea urmată de poezia lui Dan Laurențiu se identifică astfel cu o pasiune a luminii interioare și cu o permanentă incidență și iradiere a acestei lumini în universul poetic...”. ■ La secțiunea denumită *Fragmente critice*, Eugen Simion se ocupă de *Ion Vinea (I)*: „Femeia tragică și diabolică fără voința ei, purtătoare de nefericiri, vine din proza așa-zis decadentă, cultivată și la noi de simboțiști. Numele unui personaj care revine în text e Dorian Gray. Estetismul ca atitudine de viață, e și idealul tinerilor cinici și blazați din cărțile lui Vinea”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Nichita Stănescu*: „În *Oul și sfera*, Nichita Stănescu pare constant în eterna sa inconsistență. Pieșele profunde, alternează cu produse calamburistice, bijuteriile cu produsul de serie, sugestii de bună calitate, cu ecouri din M.R.P. și Tudor George”. ■ La *Umanitatea personajului* reflectează Angela Marinescu: „Și dacă ceva se pretează la o apropiere de spațiul ideal despre care vorbeam atunci acela este personajul. Când cântăresc valoarea unei cărți, numai personajul poate fi acela care mă incită”. ■ C. Stănescu prezintă romanul de debut al Gabrielei Adameșteanu, *Drumul egal al fiecărei zile*: „Autoarei i se poate reproșa excesul de «documentare» descriptivă asupra unor medii și în primul rând lipsa de semnificație a paginilor dedicate «romanului» căminului studentesc, caracterul anodin al relatării unor întâmplări. Această parte, destul de lungă, este slabă ca un reportaj insistent dar banal. *Drumul egal al fiecărei zile* ne relevă un nou prozator, înzestrat, foarte promițător”.

23 septembrie

• [„*România liberă*”, nr. 9615] În cadrul rubricii *Vitrina cărții*, Ion Drăgănoiu analizează volumul de poezie al lui Nicolae Dragoș, *Scrisoare din sat*. Autorul este plasat în peisajul literar alături de Mihai Beniuc, de Victor Tulbu-

re, Alexandru Andrițoiu, Grigore Hagiu, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu ș.a., ca fiind reprezentant al „spiritului cursiv al creației contemporane”. În plus, recenzentul apreciază mimetismul creației, „limpiditatea stilului și felul hotărât în care poetul știe să preia dintr-o îmbelșugată tradiție acele motive, mai puțin uzitate, dar nu mai puțin fecunde, acele perene cântări ale liricii angajate, tonalități prezente în poezia românească ori de câte ori necesități sociale profunde le-au resimțit”.

• [„Scânteia”, nr. 10 292] Amelia Pavel semnează *Arta nu poate trăi în afara istoriei. Nici critica de artă*: „Într-adevăr, oricât de bine conturată ar fi personalitatea unui popor, există șansa – și contemporaneitatea românească ne-o demonstrează cu prisosință – ca trăsăturilor de mult cunoscute ale acestei personalități să li se adaugă altele noi: forțe, reacții, aptitudini care, fiindcă iau conștiință de ele însele, trec de la starea latentă la nevoia de a se afirma prin înfăptuiri. Înfăptuiri în toate domeniile, inclusiv în cel al expresiei artistice. Afirmarea acestor trăsături noi este și o mărturie prețioasă pentru capacitatea de a lua parte efectiv la creațiile lumii contemporane în general, de a răspunde nevoilor și întrebărilor ei”.

24 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 293] Constantin Olariu scrie despre volumul *Mărturii și amintiri* de Szemplér Ferenc (Kriterion): „Pornit dintr-un mai vechi soliloqui, volumul se configurează în final ca un dialog deschis, de istorie concretă și de meditație. Pretutindeni, amintirile și mărturiile autorului învie cadrul unei geografii lirice personale, pornite din descoperirea permanențelor, a unor izvoare proprii celor mai nobile aspirații ale omului”.

• [„Viața studentească”, nr. 29] Sunt ironizate, la rubrica de *Teatru*, respectiv la cea intitulată *Panseul săptămânii*, încercările dramaturgice și regizorale ale lui Dem Rădulescu, în tentativa sa de a-l reda la Teatrul Național pe Jaroslav Hašek (*Svejk, văzut de departe* de Ion Cristoiu) și cele eseistice ale Doinei Uricariu, *Incidența luminii*, din „Luceafărul”, 20 sept. 1975. □ Mircea Scarlat analizează opul lui Marin Mincu, *Poezie și generație* (Ed. Eminescu), în articolul *Critică incitantă*. „Într-o clasificare de sorginte călinesciană, Mincu prezintă operele poeților ce au debutat în ultimul sfert de veac... Calitatea primordială – poziția tranșantă, caracterul personal, definitiv, al afirmațiilor generează și viciul fundamental: scara de valori a criticului este uneori discutabilă. Cu sau fără voia lui Marin Mincu, Nichita Stănescu este, deocamdată, cel mai important poet între cei care au debutat după război. Polemizând cu toată critica anterioară (vezi paragrafele dedicate lui Păunescu, Blandiana, Dan Laurențiu) Marin Mincu nu scoate un cuvânt despre rolul acesteia în revitalizarea lirismului românesc, pusă toată (supralicitat) pe seama lui Labiș... Paradoxal este că, voind să impună tânăra generație, Marin Mincu o analizează mai mult pe cea matură (remarcabil este capitolul despre Sorescu), la tineri mulțu-

mindu-se deseori cu semnalarea, insuficientă însă pentru impunerea unui scriitor...”

25 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 294] Citim *Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu Participanții la lucrările Consfăturii miniștrilor culturii din țări socialiste*, iar în cursul întâlnirii s-au discutat „dezvoltarea colaborării între țările participante, la dezvoltarea prieteniei între toate țările socialiste” în contextul Conferinței general-europene, organizate la Helsinki. ■ Ion Ianoși publică *Marin Preda: „Delirul”. Primul volum – la a doua ediție*: „Romanul se citește și se recitește cu același acut interes, o virtute pe care n-ar trebui s-o nesocotească niciun prozator autentic. Un motiv în plus pentru care așteptăm cu nerăbdare volumul al doilea. El ar putea într-o clipă să modifice perspectiva celui dintâi, în orice caz să o întregască. Este riscant să-ți formezi o judecată de valoare definitivă despre un proiect de anvergură înainte ca el să fie terminat. Rămâne în puterea artistului și gânditorului Marin Preda de a-l duce cât mai curând la bun sfârșit. Atunci, prin *Delirul*, teribilele antecedente ale eliberării României de sub dominația fascistă se vor fi configurat într-un trainic monument literar al conștiinței noastre umaniste”.

• [„Cutezători”, nr. 39] *Vitrina literară* de Costache Anton recomandă câteva apariții simbolice pentru copii și tineret, într-un „adevărat festival de literatură susținut de Ed. Ion Creangă”: versuri de Veronica Porumbacu, *Cercul și Anamaria*; poemele în proză *Bilete pe adresa prietenilor* de Lucia Olteanu; povestirile despre criza adolescenței din *Noi, cei care visăm* de Viniciu Gafița; întâmplări hazlii dar și dramatice în prozele Alexandrei Târziu, *Clovnul nevăzut*.

• [„România literară”, nr. 39] Editorialul *Cultura în acțiune* este semnat „România literară”: „Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe închinare visului de aur al omenirii – comunismul. Totodată – indică Programul P.C.R. – literatura și arta trebuie să militeze pentru solidaritate între toate forțele revoluționare, progresiste din lume, pentru idealurile de libertate socială și națională ale popoarelor, pentru colaborare și prietenie între toate națiunile. [...] Partidul va promova schimbul larg de valori spirituale cu toate popoarele lumii. Și, abordând rolul presei, al radioteleviziunii și al altor mijloace de informare în masă, *Programul* arată că întreaga noastră propagandă trebuie să militeze pentru dezvoltarea continuă a relațiilor de colaborare și prietenie ale României cu toate țările socialiste, pentru întărirea solidarității Partidului Comunist Român cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele antiimperialiste, să contribuie la educarea întregului nostru popor în spiritul internaționalismului proletar, al

păcii și colaborării între popoare. Cu un asemenea orizont larg deschis promovării concrete a unei culturi de bogată și nobilă semnificație umanistă, literatura și arta noastră devin într-adevăr activi ai acelei societăți a cărei imagine a fost atât de cuprinzător trasată recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu: o societate a muncii, a creației”. ■ Pe prima pagină apare și *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe participanții la lucrările Consfătuirii miniștrilor culturii din țări socialiste*: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit, la 24 septembrie, pe participanții la lucrările Consfătuirii miniștrilor culturii din țări socialiste, care își desfășoară lucrările la București. Au luat parte Ludmila Jivkova, președintele Comitetului pentru Artă și Cultură din R.P. Bulgaria, Miroslav Válek, membru al C.C. al P.C.C., membru al Prezidiului C.C. al Partidului Comunist din Slovacia, ministrul culturii din R.S. Slovacă, Felix Sautie, vicepreședinte al Consiliului Național al Culturii din Cuba, Hans-Joachim Hoffmann, ministrul culturii din R.D. Germană, Țogrtin Namsrai, membru supleant al C.C. al P.P. R.M., ministrul culturii din R.P. Mongolă, Józef Tejchma, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.I.P., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul culturii și artei al R.P. Polone, László Orbán, membru al C.C. al P.M.S.U., ministrul culturii din R.P. Ungară, Piotr Demicev, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., ministrul culturii din U.R.S.S., și Hoang Minh Giam, ministrul culturii din R.D. Vietnam. La primire au luat parte tovarășii Cornel Burtică, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. [...] Salutându-i pe oaspeți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat satisfacția conducerii de partid pentru întrunirea miniștrilor culturii din unele țări socialiste, pentru realizarea în cadrul Consfătuirii a unui schimb de vederi, în spirit socialist, asupra problemelor dezvoltării artei și culturii. Aceste schimburi de păreri – a spus secretarul general al partidului nostru – vor fi utile pentru activitatea fiecăreia din țările noastre, vor contribui la întărirea prieteniei și solidarității între popoarele noastre. Preocupările partidului nostru în acest domeniu izvorăsc din hotărârile plenarei din noiembrie 1971 și ale Congresului al XI-lea”. ■ Dan Grigorescu semnează *Arta umanismului militant*: „O artă care nu se mai poate îndreptăți, cred, ca o martoră – oricât de pasionată ar fi ea – ci ca o participantă la istoria contemporană, aceasta mi se pare a fi condiția creației acestui timp al nostru. Dimensiunile societății noastre, profunzimile sufletești ale constructorilor acestei lumi în care trăim nu se pot exprima decât într-o artă dinamică, o artă rezultând din însăși structura realității prezente. Spuneam și cu un alt prilej că stilurile artei noastre sunt diverse, pentru că realitatea căreia îi dau glas e diversă. [...] Respingând frivolitatea,

dorința de a plăcea cu orice preț (chiar și cu acela al unor concesiuni făcute «agreabilului»), artiștii cei mai de seamă din țara lui Brâncuși, artiști aparținând tuturor generațiilor, afirmă crezul unei creații inspirate de om și de faptele sale, și care se adresează omului”. ■ Continuă dezbaterea *Probleme ale criticii contemporane*: □ Savin Bratu, *Excesul și absența teoriei critice*: „O dezbateră critică, la care să ia parte în primul rând criticii activi în reviste, cronicarii literari, judecătorii care se înfruntă în fața publicului, ar fi, astfel, neapărat, un dialog întemeiat pe explicitarea sistemului implicit asumat de fiecare pentru justificarea activității sale. Cititorul solicitat între sentințe diverse ar fi chemat să opteze lucid, asumându-și critica pe care a găsit-o, în fundamentarea ei, cea mai convingătoare. Dar explicitarea cere, firește, argumente teoretice și metodologice. Când o aflăm, în însăși practica săptămânală a cronicii, respirăm ușurați. Putem să nu fim de acord cu Nicolae Manolescu, dar îi știm punctul de vedere, îi respectăm judecata și ne delimităm de el în cunoștință de cauză; sau suntem de acord cu el pentru că îi împărtășim punctul de vedere clar exprimat. Putem să nu fim de acord cu Gheorghe Grigurcu în cutare sau cutare apreciere, dar știm că acest critic își asumă subiectivitatea și nu ne simțim obligați să-l urmăm: îl putem citi cu plăcere și să ne formăm judecata independent de el, apelând la sistemul de lectură pe care ni l-am apropiat. Și așa mai departe”. □ Mihai Gafița, *Pledoarie pentru Zoil*: „Zoil a rămas în literatură expresia criticului invidios călăuzit pe voluptatea rea a negației. De două milenii și aproape jumătate el e dat drept exemplu prin opoziție; literații stigmatizează și azi cu numele lui pe cel ce judecă aspru operele lor. Ei sunt «Zoilii», răutăcioșii, invidioșii. Neputând ei înșiși scrie – atunci critică, adică neagă! [...] Se pare că șansa criticii trebuie judecată și din acest unghi. Se pare că umanitatea are nevoie de tot felul de critici (judecători) ai *Iliadelor* și *Odi-seelor* sale. Iată însă că, prin istorie, prin timp, l-a dus și-l duce cu ea – fie și târându-l – numai pe Zoil”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Antim Ivireanul, scriitorul*. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Antientropia și finalitatea*: „Libertatea este opusă hazardului și întărește necesitatea care s-ar distruge fără puțință de discernere, de alegere și mobilitate caracteristică libertății. Noua finalitate, dramatică în desfășurarea ei, reunifică lumea pe alte baze și ne face să înțelegem de ce omul și conștiința lui nu este o întâmplare, ci un sens ascuns al naturii înseși”. ■ În *virtutea dreptului la replică*, Marian Popa publică *Dacă ignorăm ignoranța*: „N-am ignorat niciodată o anumită particularitate a personalității tovarășului Adrian Marino: și anume orgoliul anticipativ. Tovarășul Marino a descoperit înaintea altora câte o idee sau a enunțat-o înaintea tuturor. Dar dânsul nu se mulțumește cu atât: întreaga noastră suflare critică trebuie să nu ignore ceea ce dânsul n-a ignorat. Dacă această pretenție ar rămâne una strict individuală, atunci opiniile sale ar putea fi oricui indiferente, dacă nu «simpatice». Dar criticul amintit are uneori obiceiul să-și dramatizeze micile suferințe personale la nivelul unor colective cărora

le devine în mod automat corifeul. Și în felul acesta se pot naște probleme pentru dezbateri. Unele dintre fapte, aparent ne semnificative, stau însă chiar la baza unei cercetări științifice a fenomenului literar. Scriind despre propria mea muncă la *Comicologie*, răspunzând criticului Adrian Marino voi încerca să evidențiez tocmai aspectele științifice ale problemei. Adică, folosind exact aceleași mijloace ca și tovarășul Adrian Marino, voi parcurge un itinerar exact invers celui care îi este familiar. [...] În dezbaterile ce pare a se dezvolta în jurul criticii noastre actuale, nu știu care este rostul unui asemenea articol cum este cel semnat de Adrian Marino. Dar îl putem ignora? Și poate fi ignorat totalitarismul autorului lui? Dacă tot ne ocupăm de ignorări, n-ar fi mai bine, tovarășe Marino, să facem ceea ce am făcut și până acum – adică se ne ignorăm reciproc? Eu vă stau la dispoziție”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Urmele omului*, o cronică literară la volumele: □ *Orizonturile vieții în literatura veche românească* de Doina Curticăpeanu (Minerva, 1975): „Doina Curticăpeanu are incontestabil talent critic, lipsindu-i doar priceperea de a-l valorifica, adică practica scrisului, pe seama căreia trebuie puse astfel de stângăcii și de întârzieri în amănunte. În critică, informația și descrierea au sens numai întrucât pregătesc construcția. Cartea aceasta de debut este scrisă cu darul cuvântului, împodobită cu splendide titluri (din care am utilizat unul pentru titlul articolului meu), asemenea unor vignete care sunt totodată și definiții critice, agreabilă și serios documentată”. □ Magdalena Popescu, *Postfață* la Miron Costin, *Letopisețul Țării Moldovei* (Minerva, 1975): „Cu greu s-ar putea spune mai multe lucruri în mai puține cuvinte decât face Magdalena Popescu. Reversul medaliei fiind ușor de ghicit: transformarea criticii într-un, ca s-o copiez pe autoare, «abecedar al logicii literare». Nu știu dacă Magdalena Popescu va câștiga cu adevărat din această tendință a scrisului ei spre o structură tot mai rigidă. «Structuralismul» nu e oare, în esență, un nou didacticism?”. ■ Citim recenzii: □ Lucian Raicu prezintă *Utopia ninsorii* de Marius Robescu (C.R., 1975): „Volumul *Utopia ninsorii* (în continuarea celui precedent: *Clar și singurătate*) confirmă în Marius Robescu un poet original și profund, tânăr doar prin simțire și vârstă, despre care merită să vorbim mai mult decât îngăduie cadrul de față”. □ Valeriu Cristea publică *Un eseu epic*, o prezentare a volumului *Blocul de marmură* de Al. Simion (Eminescu, 1975): „*Blocul de marmură* e un eseu epic politico-moral, care în zonele sale de iradiație ideatică se citește pe nerăsuflăte”. □ În articolul *Un tablou al poeziei contemporane*, Mircea Iorgulescu recenzează *Poezia românească contemporană 1950-1975* de Al. Piru (Eminescu, 1975): „Caracteristic pentru Al. Piru este laconismul expresiv al simplei narații rezumative, socotită insuficientă sub raportul interpretării, dar și ca examen analitic, prețuind sau prelucrând idei și intuiții ce nu i aparțin, cu o bună totuși, dacă nu chiar excelentă, alegere a «surselor» celor mai sigure, această critică impune sobrietate și reținere. [...] *Poezia românească contemporană 1950-1975* este o lucrare pentru mulți utilă și nu în ul-

timul rând încântătoare ca literatură”. ■ În *Prima verba* citim *Albastru* de Laurențiu Ulici, o prezentare a volumului *Alarhos* de Nicolae Mocanu (Dacia, 1975): „Criza narcisistă, într-o câtva neobișnuită la cei 19 de ani ai poetului, fiind mai curând un apendice al primei tinereți, e, totuși, trecătoare. Deocamdată însă ea îi dictează lui Nicolae Mocanu atitudinea lirică, îi determină expresia: delicată, epitetă, de o anume suavitate, cu puține metafore și mai multe comparații simple”. ■ Al. Paleologu publică eseul *Punctul pe i la Paul Zarifopol*. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Epica scriitorului bulgar Emilian Stanev*, despre romanul *Antihrist* apărut în traducerea lui C.N. Velichi și Ion Popescu. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „La al XI-lea Congres A.I.C.A., desfășurat la Varșovia între 8 și 16 septembrie, criticul Dan Hăulică, redactor-șef al revistei «Secolul 20», a fost ales vicepreședinte al Asociației Internaționale a Criticilor de Artă”. ■ Versuri semnează: Vasile Nicolescu (*Ars poetica; Parcă...*), Gabriel Iuga (*Fântâna eternă*), Dumitru Bălăeț (*Septembrie; Cocoșii de acasă; Memorie cu violină; Ocolit de lebede*), C.D. Zeletin (*Chiar și clintirea unui gând mă doare...; Neliniște; Musica aperta*), Livia Bacâru (*În tiparniță; Năpăstuirea*). □ Din proză citim *Despărțirea* de Dana Dumitriu. □ În traducerea Sandei Vidrighin citim din *Proză cehoslovacă* pe scriitoarea Marie Podešvová (*Fereastră*). □ Sub titlul *Poeți contemporani* citim: □ Darie Novăceanu traduce din scriitorii din Republica Cuba: Nicolás Guillén (*Execuție*), Fayad Jamis (*Se poate întâmpla*), Roberto Fernández Retamar (*Notă*), David Cherician (*Omul*). □ Nicolae Nicoară semnează traduceri din poezii din R.D. Germană: Roze Nyland (*Cântec despre vis*), Wolfgang Trampe (*Rugăciune*), Henryk Keisch (*Predică; Originea nedreptății sociale*). □ Poezii din R.P. Mongolă sunt traduse de Victor Tulbure și Alexandru Ivănescu: Dalantain Tarva (*Călărețul*), Cioijilin Cimid (*Flautistul*). □ Gelu Păteanu traduce din poezii din R.P. Ungară: Fodor József (*Istorie cânt anii pe care i-am trăit*), Simon Lajos (*Vezi, draga mea*). □ Marcel Mihalaș tâlmăcește din creația poetului din R.P. Polonă: Zbigniew Herbert (*Își potrivea părul; Coborâș; Elegia lui Fortinbras*). □ Victor Tulbure și Raluca Tulbure traduc poeziile poetului din R.D. Vietnam, Cam-Tbo (*Cântecul păsării și al fetei*) precum și *Două cântece populare din timpul războiului (Până când?; Legământul)*. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *La mormântul lui Goya*. □ Darie Novăceanu traduce *Din lirica mexicană*: Octavio Paz (*Proverbe*), Xavier Villaurrutia (*Inventarea adevărului*), Carlos Pellicer (*Să se închidă ușa aceasta...*), Guillermo Fernández (*Scrisoare din Nonoalco*).

26 septembrie

• [„**Contemporanul**”, nr. 39] Despre cartea de versuri a lui Dragoș Vrânceanu, *Cloșca cu puii de aur*, Dumitru Micu afirmă: „Înmagazinând roada a patru decenii de travaliu pe teritoriul poeziei, *Cloșca cu puii de aur* propune unei meritate atenții o prezență care, așa cum judicios opinează Eugen Barbu

într-o cronică a sa, reprodusă fragmentar, împreună cu alte referiri critice, la sfârșitul volumului, «nu poate fi neglijată în peisajul nostru poetic»". ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția *Jurnalului lui Lev Tolstoi*: „Dar ceea ce dă valoare confesiunii sale e tocmai neabătuta, patetica sinceritate a uriașului care se torturează, încercând să se regăsească și care face din romanele lui o continuare firească a Jurnalului. Prin traducerea clară și simplă a Janinei Ianoși, luăm, de fapt, cunoștință de o carte admirabilă de literatură, și nu doar cu un simplu document biografic”.

● [„Cronica”, nr. 39] Sub semnătura Cronica apare editorialul *O societate a muncii, a creației*: „Trăim, de aproape două săptămâni, febrilitatea începuturilor unui an școlar nou, concomitent cu pregătirile pe care le fac teatrale, filarmonicile, majoritatea instituțiilor de cultură, pentru o nouă stagiune. Sunt zile luminoase, și nu numai pentru că soarele ni s-a arătat încă prietenos, ci și pentru că, în lumina acestui septembrie de nădejdi și de hotărâri noi, drumurile ce ni se deschid apar mai limpezi, mai precis conturate decât în trecut. Cultura românească are a îndeplini, în perioada ce începe, un rol amplu și profund în perfecționarea omului și a societății noastre. «Deschiderea anului de învățământ – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în cadrul cuvântării pe care a rostit-o recent la Craiova – marchează și noul cincinal în care va începe să învețe promoția 1975-76. Sperăm că acest an de învățământ va avea rezultate care să constituie un exemplu pentru toate celelalte sectoare de activitate»”. ■ Liviu Leonte semnează *Junimismul în atenția criticii*, o cronică literară la *Critica literară junimistă* de Dan Mănuță (Junimea): „Un plus de spirit critic, o mai accentuată delimitare de punctele de vedere din epocă și de cele ulterioare ar fi dus la o mai conturată evidențiere a rolului Junimii în istoria noastră culturală. Atunci când, în mod justificat, se contestă izolarea Junimii în teoria «turnului de fildeș» nu se vede care e, totuși, deosebirea față de punctul de vedere al lui Gherea; în problema autonomiei artei era necesară aducerea la zi a ideilor, cu contribuția esteticii marxiste, tocmai spre a înțelege și explica mai bine tezele maioreștiene în contextul istoric și cultural al epocii. Cu aceste rezerve, studiul lui Dan Mănuță este o serioasă contribuție la clarificarea teoriei literare junimiste pe baza unei informații fără reproș”. ■ Emil Manu vorbește despre *Specializarea criticului*. „Criticul, indiferent dacă s-a specializat sau nu într-un domeniu anume, într-o categorie de fenomene literare sau într-un autor, trebuie să aibă o perspectivă filozofică asupra literaturii, să o stăpânească sintetic și numai după aceea să-și manifeste rafinamentul pentru arabescuri sau particularități. Cu alte cuvinte nu există în fond o specializare de structură, ci una de rafinament”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Simon scrie despre *Apărătorii* de Aurel Șorobetea: „Noutatea acestei viziuni constă într-o convertire estetică a faptelor eroice consemnate, văzute din interior, ca efect al unor legități imperioase, creând acele spații de tensiune și de meditație înaltă asupra

evenimentului istoric”. □ Aureliu Goci prezintă *Bunul cetățean Arhimede* de Dan Mutașcu: „Dan Mutașcu rămâne totuși poet – deși încearcă să-și ascundă cu orice chip vocația inițială – în stilul intelectual și neologistic (până la prețiozitate) plin de reluări și paranteze”. □ Miron Blaga recenzează *Hronicul leatului 7481* de Dumitru Trancă (Dacia, 1975): „Foiletoanele și faptele diverse ale lui Dumitru Trancă tratează fapte și situații arhicunoscutе, cărora autorul n-a reușit să le dea și o legiferare artistică, ba – mai mult – prin inconstanța în stil – a reușit să creeze o situație destul de penibilă scrisului său”. ■ I.D. Lăudat publică *Precizări în legătură cu biografia lui Tudor Arghezi*: „Paginile documentare din «Manuscriptum» (nr. 2 (19), 1975 (anul VI), p. 157-162) în care se puneau sub semnul îndoielii unele date din biografia lui Tudor Arghezi, au avut darul să mobilizeze pe un bun cercetător din Cărbunești-Gorj, profesorul Vasile Șega de la liceul care poartă numele poetului spre a verifica afirmațiile respective. După un schimb de scrisori cu profesorul Vasile Șega, am ajuns la concluzii cu totul diferite de ale autorului materialelor din «Manuscriptum». Textul este însoțit de o *Nota redacției*: „Coroborate cu precizările lui Vasile Șega din «Lucefărul» (6 sept. 1975) și cu comentariul lui Liviu Grăsoiu din aceeași revistă, nr. 37 din 13 septembrie, datele publicate de noi aici nu mai lasă nicio îndoială asupra locului nașterii scriitorului și a familiei sale”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre *Sadoveanu la „Adevărul”*, publicând nota apărută în două ziare bucureștene, „Adevărul” și „Dimineața”, la 22 noiembrie 1936, când Mihail Sadoveanu a fost numit director politic. ■ Din *Moment* reținem: □ *Întâlnirile „Cronicii”*: „La Nicolina, întreprindere de fierbinte tradiție muncitorească, revista «Cronica» a fost reprezentată de dramaturgul Andi Andrieș, redactor-șef adjunct, și Al. I. Friduș, redactor principal, precum și de apropiații colaboratori George Lesnea și Aurel Leon, care au răspuns cu amabilitatea lor dintotdeauna și la această acțiunea a revistei”. □ *Românii și marea*: „Universitatea «Al. I. Cuza», Universitatea «Albert Ludwig», Freiburg, Societatea «Mihai Eminescu», Muzeul de arheologie din Constanța și Uniunea Scriitorilor din România au organizat în cadrul celui de al XV-lea Colocviu al Societății «Mihai Eminescu» din Freiburg o serie de comunicări având ca temă *Românii și marea*. Lucrările colocviului se desfășoară la Mangalia între 22-28 septembrie 1975. Comunicările prezentate, atât de oaspeți, cât și de istoricii și criticii literari români, se referă la probleme de istorie românească veche, la cele de toponimie, la arta străveche, la folclor, la motivul mării ca temă literară. Istoricul C.C. Giurescu și-a ales subiectul: *Continuitatea romanică și românească în lumina toponimiei*; Zoe Dumitrescu-Bușulenga: *Imaginea mării în poezia românească*; Paul Miron: *Das Meer in den frühen rumänischen Literatur*; Mihai Zamfir: *Marea la Lucian Blaga*; Elsa Luder: *Das Meer in der rumänischen Volksballade*; Mircea Popa: *Marea la simboiștii români*; Gh. Ivănescu: *Trăsături continentale și trăsături mediteraneene în latina populară mesodacică*

etc. Colocviul de la Mangalia evidențiază încă o dată permanențele culturii și civilizației noastre, pune într-o lumină nouă o temă de o mare vitalitate și circulație”. □ *Decada culturii la Botoșani*: „Oraș încărcat de poezie și istorie, de trandafiri și de fete frumoase, înconjurat de holde și dornic de ploii fertile, Botoșanii și-au consacrat zece zile din acest septembrie culturii, organizând un evantai de manifestări care au avut darul de a cuceri și sensibiliza noi spații în dialogul dintre public și creator. «Decada» s-a deschis vineri, 19 septembrie, în sala Teatrului «Mihai Eminescu» unde, după cuvântul rostit de tov. Ioan Păpară, primarul municipiului, a urmat un recital de poezie. Au recitat din creațiile lor poeții George Damian, Nicolae Turtureanu, Dumitru Țiganiuc, Lucian Valea, precum și membrii cenaclului literar din localitate (Gelu Dorian, Const. Bojescu, Dumitru Necșanu), iar un grup de actori (Despina Marcu, Iulian Voicu, Doru Buzea, Igor Hanca) «au dat glas» unor poeme din poezia clasică și actuală. Ziua a doua a decadelor a fost consacrată întâlnirilor cu cititorii. Eveniment inedit la întreprinderea de utilaje și piese de schimb, unde pentru prima oară colectivul acestei uzine a avut ca oaspeți un grup de poeți. (Corneliu Sturzu, Lucian Valea, George Luca ș.a.). Concomitent, la Biblioteca municipală, elevii Liceului electroenergetic s-au întâlnit cu poeții George Damian, George Lesnea, Nicolae Turtureanu, Dumitru Țiganiuc, iar membrii cenaclului literar al elevilor au recitat din creațiile proprii. Seara de autografe de la Librăria «Mihai Eminescu» a fost deschisă de tov. Gh. Jauca, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Botoșani, iar criticul Virgil Cuțitaru, redactor la Editura «Junimea», a făcut o succintă prezentare a realizărilor și perspectivelor acestei case editoriale cu profil complex. Celelalte zile ale «Decadei culturii botoșănene» (consacrate, între altele, filmului, dansului, muzicii, științei și tehnicii, artelor plastice, umorului, teatrului) au întregit o manifestare de largă rezonanță, pentru care organizatorii (Comitetul județean și Comitetul municipal pentru cultură și educație socialistă), merită cuvântul nostru de laudă”. ■ Versuri semnează Vasile Constantinescu (*Peisaj cu cocori; Cu vântul la plimbare; Într-o frunză; Bucurie; Când*).

• [„**Orizont**”, nr. 39] Un titlu înfipt pe prima pagină, ca un buzdugan de zmeu în poarta castelului, este cel al articolului de la rubrica „opinii”, *Frumosul în artă*, semnat de N. Mărgineanu, dar al cărui conținut sucombă într-o „pelte” ideologică: „Stările emotive pure, desprinse de tendințele instinctive și de valorile economice și social-culturale, nu există deoarece rostul lor este tocmai discriminarea dintre Binele și Răul din etică, Frumosul și Urâtul din estetică [...] La oamenii sănătoși sufletește și integrați în societate în mod corect conștiința e sinteza supremă a vieții lor, îndrumând astfel inconștientul, însuși. [...] Originalitatea în deschiderea de noi drumuri și domenii de cercetare și interpretare este o condiție de bază nu numai a valorilor estetice, ci și a celor teoretice, uneori și a celor etice și politice”. □ C. Ungureanu, la rubrica „fron-

tispicii”, comentează universul prozei lui Laurențiu Fulga, cel din volumul *Straniul paradis*, despre care notează: „S-ar putea vorbi, lângă această carte, despre iluminare și inițiere, despre modele literare și mitologice, despre eros și thanatos, și despre multe altele ce ar scoate în evidență locul pe care ea îl ocupa în cadrul prozei moderne.” ■ Poezie de Ion Rahoveanu, Irene Mokka și Adina Iuga. Proză de Horia Vasilescu, *Șoseaua ca un șarpe alb-gri...* ■ George Bulic îi traduce din poezia iugoslavă pe poeții Vesna Parun, Ivan V. Lalić și pe Kajetan Kovič.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 251] *Comunistul, eroul artei noastre*** de George Genoiu, pe prima pagină – sau cum luptăm cu inerția inconștientă și rezistența conservatoare: cei doi monștri „inerția și conservatismul... sunt în ființa noastră... ele mimează ordinea și disciplina, cochetează cu spiritul revoluționar, se furișează în dogme, în lozinci, în dezinformări, în scaunul confortabil, în duplicitatea individului... Așa cum omul se află în mișcarea absolută a procesului de devenire, mediul său înconjurător trebuie să cunoască același efort. Această înfruntare a omului cu sine și cu mediul ambient, declanșată de o criză firească, sinceră, nu înseamnă oare un act lucid al angajării eroului comunist în istorie? Prin atitudinea sa activă eroul comunist nu devine un model?” □ Romul Munteanu la rubrica de carte străină, o prezentare a lui *Antonio Gramsci*. □ Nicolae Mihăescu, *O carte și o semnificație: Al. Graur, Alte etimologii românești*. □ *Încercarea scriitorului* de E. Manu comentează jurnalul lui Tudor Țopa, în care își povestește „promisiunea de a scrie un roman”, deci cartea devine „jurnalul unui posibil roman, jurnalul unei pasiuni: literatura”. ■ Polemic și de larg interes *Un chelner la Paris*, semnat *Obiectiv* (probabil Eugen Barbu) despre fuga lui Ben Corlaci în Franța și aparițiile sale de la „Europa Liberă”. „De câteva săptămâni, ultimul personaj din șleahta penibilă cu care s-a pricopsit Occidentul în materie de români, Dl Ben Corlaci, și el «alegând libertatea», plictisit de suferințele din România (*n.b.* „sărântocul” care se vaită la Paris de „mizeria” din România, lăsând în țară, pe lângă doi copii și o soție, și câteva case și mașină și...) a început să le denunțe la postul de *radio Șanț*, cum i se spune cu humor în România. Cine ar fi acest proaspăt junior al echipei d-lui Noel Bernard? Este el un campion al moralității, un distins rezistent care a suferit vreodată pentru o idee sau avem de-a face cu o altă otreapă aciuată în saloanele domnului Mămăligă? Cu numai câteva luni în urmă, în ședințele de Partid de la US, Ben Corlaci făcea mare caz de apartenența sa la grupul «Albatros», grupare de stânga în anii ilegalității P.C.R. Cu acest bagaj de «ilegalist» el și-a terorizat, ca și alții la timpul lor, colegii, lucru care i-a adus câteva premii literare și reeditări ale unei opere submediocre...” Sub pretextul că e tuberculos, fostul ospătar de la Galați (fiu al unui chelner) „fura fețele de masă de la Café de la Paix și Capșa și ajungea la închisoarea Văcărești”, după ce trăise ca *gigolo* în aventura cu o scriitoare vârstnică, Ronsarda Castro. Mai târziu, în timpul meselor comune cu Dimitrie

Stelaru și Constant Tonegaru, „Ben Corlaciuculecționează versuri ocazionale ale acestor doi poeți și le publică peste ani cu numele său”. „Specializat în furțișaguri diverse”, *carierist de meserie, monument de ignoranță* (nu avea studii), suspectat de a fi agent al Siguranței, *simulant de profesie*, „acuzând ba un cancer, ba o tuberculoză” (de altfel, în ultimii trei ani Ben Corlaciucule mergea la Paris pentru a-și îngriji „cancerul pulmonar”), numitul Corlaciucule „a reușit mereu să înșele buna credință a tuturor celor din jurul său (*n.b.* a furat și un manuscris de la Mihai Pop, poet marinar, apărut în versiunea lui Ben Corlaciucule drept *Timpul de aur*)... lucru pe care îl încearcă acum și în capitala Franței, jucând rolul de oprimat.”

27 septembrie

• [„**Flacăra**”, nr. 38] Victor Ionescu publică poezia *Cântecul pâinii*. □ Traian Stoica anunță că *Cenaclul „Flacăra” și-a reluat activitatea* și prezintă pe scurt edițiile 84 și 85. □ George Arion publică un amplu articol politic intitulat *Din agenda de lucru a președintelui*, precum și un reportaj intitulat *Platforma de foraj marin. O nouă izbândă a tehnicii românești*. □ În *Flacăra literară*, George Arion publică *Echilibru și rafinament artistic*, un portret biobibliografic dedicat poetului Vasile Nicolescu. ■ În *Cap limpede*, sunt publicate o serie de note despre o primă parte a unui serial dedicat lui Ion Vinea, publicat de Eugen Simion în numărul din 20 septembrie al revistei „Lucefărul”, tot din această revistă fiind semnalată ancheta intitulată *Moralitatea criticului literar*. Este citat Nicolae Manolescu care, în numărul 9 al revistei „Convorbiri literare”, răspunde la întrebarea dacă „sunt multe și mari suferințele unui critic literar”. Se semnalează, în numărul 8 al revistei „Familia”, o pagină dedicată de Alexandru Andrișoiu lui Ion Barbu. □ Dan Vlad Ionescu publică *Traducerile - un simplu succes de librărie?* ■ Cornel Moraru, în *Demnitatea poeziei*, prezintă culegerea *Starea poeziei* de Nichita Stănescu, ce „ni-l arată pe Nichita Stănescu în postură de «clasic»; ceea ce, trebuie să recunoaștem, era greu de anticipat cu vreun deceniu în urmă. Totuși poetul nu e mai puțin derutant ca înainte. Nici nu ni se pare fixat încă într-o formulă cristalizată, în ciuda timbrului extrem de original. Adică valoarea nu e întotdeauna pe deplin exprimată și mai depinde în oarecare măsură de impactul momentan cu critica și cititorii. Nu numai poet, Nichita Stănescu e un mit al poeziei tinere”. Criticul mai apreciază că „la fel ca alții din generația sa, Nichita Stănescu a descoperit mai întâi demnitatea poeziei. De aceea s-a descoperit (nu numai la început) mai greu pe sine. Încât poetul trebuie situat și în relație cu structurile unui lirism care transcende simpla originalitate. «Poetul ca și soldatul/ nu are viață personală» – sună niște versuri. În dialog cu sine ori cu marile modele, Nichita Stănescu e un excelent interpret de partituri dificile, pe care le asimilează într-o notă de prospețime și rafinament. Conștiința sa artistică (cu totul singulară în lirica de azi) face posibilă poezia ca stare. Poetul este un naiv lu-

cid, cu înclinație (discret cultivată) către ironie și grotesc”. □ În *România nemuritoare*, Dan Mutașcu publică poezia *Bălcescu înviind*. □ În suplimentul *Racul* (75), Teodor Mazilu publică *E bine să fie în casă*. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Nervi*.

● [„**Lucaefărul**”, nr. 39] Nicolae Dragoș semnează textul *Cultură și educație*: „Asemenea tuturor creatorilor din țara noastră, a iubitorilor literaturii și artei, am remarcat recent, cu prilejul primirii la tovarășul Nicolae Ceaușescu a participanților la lucrările Consfătuirii miniștrilor culturii din țări socialiste, aceeași atenție și preocupare față de destinele culturii noastre, față de dezvoltarea colaborării culturale cu țările socialiste, față de înscrierea literaturii și artei românești în circuitul literaturii și artei lumii”. ■ Voicu Bugariu continuă studiul despre *Poezie și opțiune politică*: „Aflat, nucleu ferm, în centrul poeziei lui Dumitru Popescu, idealul comunist al omului generează vibrații moraliste de o rară intensitate. Primul volum (*Pentru cel ales*, 1968) începe printr-un avertisment semnificativ. În el poetul arată că versurile sale sunt niște trepte spre un om ideal, aparținând viitorului. Este o viziune ce conține ideea continuității cu generațiile următoare, exprimând și un elan spre situația privilegiată a obiectivării, a depășirii condiției de om individual”. ■ Despre *Tinerețea Lucaefărului* scrie Alexandru Balaci: „Cu multă vreme în urmă am susținut, timp de patru ani de zile *Cronica revsitelor*, săptămânal la radio. Am rămas de atunci cu obiceiul de a citi cu atenție toate periodicele, și nu numai literare, care apar în țara noastră. [...] Fac aceste precizări pentru a-mi justifica dreptul de a transmite, în cunoștință de cauză, felicitări călduroase colectivului redacțional al revistei *Lucaefărul*, cu prilejul apariției celui de-al 700-lea număr al său”. ■ De volumul de versuri al Constanței Buzea, *Ape cu plute*, se ocupă M. Ungheanu: „Critica a fost câștigată devreme de poezia Constanței Buzea, poeta scrie și publică, oricât ar părea de necrezut, de aproape douăzeci de ani, și i-a urmărit cu atenție evoluția. A fost frapată de la început de concentrarea și gravitatea acestei poezii, sesizată de obscuritățile ei pe care n-a întârziat să i le reproșeze, ca și de inegalitățile dovedite uneori în chiar cuprinsul aceleiași poezii. Acum aceste observații încep să devină de domeniul trecutului. Ceea ce i s-ar putea reproșa astăzi este că se lasă furată de muzica și mecanica versului prelungindu-i viața și dincolo de sfârșitul firesc”. ■ C. Djigola realizează un *Grupaj* despre *Biografia debuturilor*. Sunt intervievați: Florența Albu, Grigore Arbore, Mircea Dinescu, Gabriela Melinescu, Sânziana Pop, Sorn Titel, M. Ungheanu, George Bălăiță, Dan Zamfirescu. □ Florența Albu, *O bună parte din biografia mea literară*: „— Faceți parte dintr-o mai veche promoție de debutanți ai revistei, cea cu care «*Lucaefărul*» a pornit la drum. — E o etapă mai puțin cunoscută. Revista al cărui spirit director era Mișu Dragomir a impus o linie și un stil. Remarcabilă în vechea revistă este rubrica «Dintre sute de catarce» susținută de Mișu Dragomir, superioară din multe puncte de vedere prin lărgirea de vederi, spirit pedagogic, comprehensivitate, majorității rubricilor

similare pe care revistele noastre le-au promovat după aceea. – *Vorbiți-ne despre acest «Luceafăr» mai vechi și mai puțin cunoscut.* – Nu răspunsuri, mai potrivită mi se pare confesiunea; închipuindu-mi toate generațiile revistei adunate, simbolic, la o masă rotundă, fiecare cu amintirile, succesele, amicitțiile; fiecare avându-și «Luceafărul» ei! [...] În urmă cu 17 ani, apărea primul număr. Debutasem de fapt în paginile «Tânărului scriitor» sub oblăduirea lui Mi-hu Dragomir, entuziastul maestru, prietenul începuturilor noastre, cel căruia atâția îi datorează măcar câteva rânduri de bun venit în Poezie; măcar câteva sfaturi inimoase, măcar câteva însemnări pe filele mângălite cu versuri și iar versuri – o, entuziasta, sublima lor imperfecțiune, admonestată cu înțelegerea, cu exigența celui mai mare!”. □ Grigore Arbore, *Și-a făcut din noutate un mod de a exista*: „1. – *Ce ne poți spune, Grigore Arbore, despre revista «Luceafărul», revistă la care ai debutat?* – În anii debutului meu la «Luceafărul» era singura revistă care în mod constant se preocupa de promovarea debutanților, în bună măsură, ponderea ei în viața culturală de acum 10-12 ani era determinată de prezența unui grup de tineri scriitori dintre care nu puțini au un loc deja fixat în literatura contemporană. La alegerea pentru debut în revista «Luceafărul» au mai contat, ca să spun așa, și alte fericite constante, cum ar fi, printre altele, și existența unei redacții foarte comprehensivă față de stângăciile debutanților și dispusă să le tolereze, fiind conștientă că sunt fructul unei inepereințe, pe de altă parte ducerea, de către conducerea revistei, a unei politici redacționale, coerente. Fără niciun dubiu, «Luceafărul» a fost între anii '60-'70 cea mai interesantă revistă de literatură, deoarece și-a făcut din noutate un mod de a exista”. □ Mircea Dinescu, *Prima apariție poartă în sine un risc*: „– *Ai fost unul din copiii de suflet ai revistei «Luceafărul».* *Pe vremuri locul acesta îl avea Adrian Păunescu. Ce a însemnat revista «Luceafărul» pentru tine?* – Cum nu e de-ajuns să te naști, tot așa nu e de-ajuns să debutezi. În literatură prima probă de foc e cea mai simplă și de obicei cea mai plăcută. Meseria de scriitor pare atunci o înlănțuire de succese continue și de străngeri de mâini colegiale. [...] Realitatea se va dovedi pe parcurs mult mai spinoasă și numai naivii și rău intenționații pot invidia pe cei ce și-au asumat această meserie. [...] Pe vremuri circula zvonul că cine nu debutează în «Luceafărul» nu va purta aura poetului adevărat. Dar prima apariție include în sine un risc în care atât revista cât și autorul sunt implicați. În listele (la modă și atunci) cu tineri poeți în care figuram și eu erau nume de care azi nu se mai știe aproape nimic”. □ Gabriela Melinescu, *Trebuie să știu să pierd dacă vreau să fiu un om adevărat*. „– *Ai debutat la revista «Luceafărul», și se pare că articolul, intitulat «Evricea», găzduit de revistă și semnat de Demostene Botez, care anunța descoperirea unui autentic talent, a atras atenția tuturor asupra Gabrielei Melinescu.* – Am debutat la «Luceafărul» condus de poetul Mi-hu Dragomir la rubrica «Dintre sute de catarge» și apoi la rubrica «Steaua fără nume» prin 1959, cred. Era redactor Teodor Balș, căruia îi port și astăzi nespuse de

mult respect pentru că nu m-a iertat niciodată când poeziile mele erau proaste și pentru că a avut multă răbdare să-mi explice pentru ce nu sunt publicate. [...] Mai era în redacție și Ion Gheorghe care a fost drept, cu înalt simț moral; nu mințea niciodată pe nimeni, nu flata pe nimeni... Deci, articolul lui Demostene Botez a venit târziu, după ce eu înțelesesem că adevărul despre mine este de preferat minciunii. Am fost fericită că poetul a scris: «Evricea»". □ Sânziana Pop: „– Știm că ești legată de revista «Luceafărul» într-un chip mai direct decât alții, înainte de debut. Totuși, cum a avut loc debutul? – Am urcat în mansarda revistei «Luceafărul» pe două scări complet diferite. Una ducea la secția de corectură, cealaltă la proză. Făceam corectură de noapte la una din gazetele care se tipăresc la «Casa Scânteii», când nea Gelu Stoicescu, corectorul șef de atunci și de azi al «Luceafărului» m-a anunțat că la ei s-a ivit un post vacant: poetul Ion Gheorghe tocmai promovase de la șpalt în redacție. Pe urmele unui atât de ilustru predecesor m-am grăbit să solicit postul și perioada aceea îmi apare și astăzi în minte ca cea mai năvalnică din viața mea: cât zel și câtă strădanie am depus atunci pentru a descoperi greșelile de corectură! [...] La secția de proză a revistei am ajuns după un vis pe care întâi l-am visat și pe urmă l-am scris. Cum singurul om de litere pe care îl cunoșteam pe atunci era Ion Dodu Bălan, fostul meu profesor de la filologie, am alergat la el, la «Luceafărul». Textul s-a tipărit chiar în numărul din săptămâna aceea și tutorele meu literar m-a prezentat celui ce spusese da: în penumbra odăii ședea un bărbat fără față dar cu o privire ca lama unui cuțit. Era Ștefan Bănulescu. Am avut norocul acesta, ca un mare scriitor al literaturii române să-mi spună, înclinându-și făptura ca fumul: aveți talent!". □ Sorin Titel, *Mai ales redactorul de la secția de proză*: „– Care e «povestea» debutului lui Sorin Titel? – Am debutat la «Tânărul scriitor». La scurt timp după debutul meu, revista s-a transformat în «Luceafărul». Povestirea se chema *Drumul* și era vorba în ea despre un șofer care are revelația propriei lui singurătăți. În vremea aceea vedem multe filme neo-realiste și eram probabil foarte influențat de ele. Era prima povestire pe care am scris-o în viața mea. La redacție a ajuns prin intermediul unui coleg, mai introdus ceva ca mine în viața literară. Am uitat însă s-o semnez. Peste câteva zile m-am dus să mă interesez de ea și atunci, în toamna anului 1956, am urcat pentru prima oară treptele clădirii de pe Ana Ipătescu. M-a primit Gica Iuteș, căreia îi datorez în mare măsură «cariera» mea de scriitor. Ea mi-a citit primele povestiri, verdictul ei a fost pentru mine literă de lege mult timp. Colaborarea mea la revista «Luceafărul» s-a realizat, ani de zile, prin intermediul ei. Dacă mulți debutanți de astăzi ar avea șansa să întâlnească un redactor ca Gica Iuteș, sunt convins că evoluția lor literară s-ar defășura firesc, fără prea multe accidente. Gica Iuteș era un redactor care a știut să se bucure ori de câte ori i-am adus din comuna Cârpa, unde eram profesor suplinitor, o nouă povestire, un om franc, în stare să-mi refuze o proză proastă fără să mă jignească. Iată pentru ce, pentru mine, revista «Luceafărul» a fost mai puțin redactorii-șefi

care s-au perindat la conducerea ei, ci mai ales redactorul de la secția de proză, Gica Iuteș om pe care îl stimez și iubesc. Mai târziu, Ștefan Bănuțescu mi-a oferit cu multă generozitate «spațiu» în revista pe care a condus-o într-o anumită perioadă, aceasta întâmplându-se când nu mai eram un debutant. – *Se poate afirma un scriitor fără «asistența» unei reviste?* – Un scriitor nu se poate afirma fără să fie sprijinit, lansat și «susținut» de o revistă și, din acest punct de vedere, bineînțeles că «Luceafărul» – și mai târziu «Tribuna» și «România literară» – au «partea lor de vină» în ceea ce privește formarea mea ca scriitor. Din fericire am debutat într-o perioadă în care critica dădea dovadă de un deosebit interes visavi de proza și poezia celor tineri, o perioadă în care era relativ destul de ușor să te lansezi, poate, uneori, prea ușor, astfel se și explică dispariția pe parcurs a unor scriitori afirmați atunci, dar în același timp de ce să n-o spunem? – și confirmarea, în timp, a talentului altora. Toți ochii, într-un fel, erau îndreptați spre scriitorii tineri de atunci, toate reflectoarele criticii erau îndreptate spre ei și așa s-au impus, într-un timp relativ scurt, scriitorii de prima mână de astăzi, un Nichita Stănescu, D.R. Popescu, Fănuș Neagu, prezenți în revistă cu pagini întregi de poezie sau proză, publicați masiv atât în «Luceafărul» cât și în celelalte reviste. Tonul ușor nostalgic pe care îl resimt stercurându-se în cele spuse de mine, își găsește, cred, o explicație: nutresc adică într-un fel convingerea că revistele publică în momentul de față totuși prea puțină proză în general, și în particular scrisă de tineri, în ciuda eforturilor pe care revista «Luceafărul» de astăzi o face oferind cât mai mult spațiu celor tineri. Ar fi probabil necesară o mai mare curiozitate și, de ce n-am spune-o, mai multă generozitate și din partea celorlalte reviste. Revista tinerilor scriitori nu privește la urma urmei exclusiv revista «Luceafărul!» Fac această paranteză gândindu-mă la debutul meu, la cei care au citit atunci cu deosebită atenție încercările mele, la generozitatea pe care ei mi-au arătat-o, la seriozitatea cu care m-au îndrumat. Și nu numai numele Gicăi Iuteș îmi vine în minte, ci și cel al lui Dumitru Micu, Mircea Zăciu, S. Damian precum și al altora. Prozatorul pe care mi l-am simțit cel mai aproape – și nu numai în perioada debutului, ci și astăzi – este George Bălăiță. Numele noastre au fost adeseori alăturate în presă, prilej de bucurie pentru mine și sper că și pentru bunul meu prieten, a cărui carte minunată, *Lumea în două zile*, confirmă atât de strălucit părerea absolut superlativă pe care o am despre talentul său”. □ M. Ungheanu, «Luceafărul» a fost un fel de ucenic vrăjitor: „1. Ce te-a adus către revista «Luceafărul»? Cum te-a primit și cum era atmosfera degajată de ea? – Nu mi-am pus niciodată întrebarea. «Luceafărul» era o revistă mai puțin rezervată față de tineri, mai deschisă în general. Pot spune că redactorii acelu «Luceafăr» pe care l-am cunoscut eu avea marota descoperirii și lansării de tineri. Revista mă atrăgea și mă respingea în egală măsură. Este o publicație efervescentă, plină de semnături promițătoare, astăzi unele din ele prestigioase, dar generozitatea ei se învecina adesea cu lipsa de spirit critic. Se publica orice tânăr talentat, indiferent

de formulă, orientare etc. O larghețe care s-a întors, la un moment dat, împotriva revistei, după cum și revista s-a întors, la un moment dat, împotriva unora pe care i-a lansat. «Luceafărul» a fost un fel de «ucenic vrăjitor» care a știut doar să declanșeze un mănunchi de forțe literare dar nu să le și îndrume. De altfel, nu e întâmplător faptul că revista strălucește mai ales prin ceea ce a lansat și susținut în materie de poezie, decât în materie de critică sau de proză, chiar dacă nici aici debuturile nu sunt neglijabile. Paradoxal, revista era condusă în acea perioadă, de un prozator! Istoria literară din '58 încoace, nu se poate face fără a ține seamă de contribuția «Luceafărului» care a promovat câțiva dintre scriitorii cei mai cunoscuți și iubiți de astăzi. 2. *Din debutant, ai ajuns de două ori cronicar literar al revistei. Care a fost drumul până aici? –* Punctul de plecare – descoperirea unui climat de încredere față de noii veniți. Pe atunci răspundeau de secția de critică Ion Dodu Bălan, Alexandru Oprea, Marin Bucur. Țin minte unul din articolele mele publicate atunci: *Debuturi și poncife*, în care semnalam cum ponciful se plimba ca o ștafetă dintr-un volum în altul. Din păcate, al doilea articol, pentru care primul nu era decât o pregătire, *Poncifele consacrațiilor*, a părut inoportun revistei și am fost sfătuit să nu-l mai scriu. L-am scris totuși fără a reuși să-l public vreodată undeva. Revista își avea și ea fatalele ei limite, care erau, cred, ale epocii. Munca la prima revistă de provincie a aceluia moment, e vorba de «Ramuri» și cea, nu mai puțin acaparantă, din redacția «Scânteii tineretului», m-a absorbit apoi și m-a îndepărtat de revista «Luceafărul». Era vremea în care revista se lupta cu propria ei progenitură. O experiență completă mi-a oferit «Luceafărul» în anii 1968-1969 când am lucrat chiar în redacție și am ținut cronică literară a revistei. Eram de părere că ceea ce are de recuperat revista după multe critici ce-i fuseseră aduse era o mai dreaptă poziție a sectorului ei de critică. S-a optat însă în schimb pentru o revistă devălmășă, numai că devălmășia aranja mai puține persoane ca înainte și revista devenise cu mult mai puțin generoasă decât fusese. Dintr-o revistă «deschisă» a devenit o revistă «închisă». Încercarea de a cultiva constant o echipă de tineri critici, Magdalena Popescu, Dan Dumitriu, Florin Manolescu, Mircea Iorgulescu, Dan Cristea, Ion Madoșa, Mihai Vornicu și alții s-a izbit de o rezistență nebănuită, iar echipa a fost pulverizată. Și iarăși m-am îndepărtat de revistă. 3. – *Un critic poate pecetlui soarta unei cărți, și, implicit, a autorului ei. Ți-ai pus girul semnăturii deasupra unui nume necunoscut încă trecându-l la rubrica Debut? –* La ora de față există un fel de pâlnii imense cum sunt cele făcute să capteze energia razelor de soare, pentru a depista persoanele cu talent literar. Mă refer la diversele poște ale redacției, la rubricile de debut etc. Cred că se exagerează. Debutanții nu trebuie căutați. Nu e nevoie de o industrie a debuturilor. Ei vin singuri. Deviza junimiștilor e valabilă și pentru ei. Parafrazând, în literatură vine cine vrea și rămâne cine poate. Am ajutat pe mai mulți tineri de talent să publice. Talentul trebuie însă confirmat, iar promovările sunt un risc și un rău necesar.

Am ținut mult la publicarea lui Mircea Dinescu în «Luceafărul», ceea ce s-a și făcut, n-am mai avut posibilitatea să-l urmăresc din apropiere. Nu cred în lansările orbești, ci în cultivarea excesivă a celor descoperiți”. □ George Bălăiță, *Fiecare a continuat pe cont propriu*: „– Cum a debutat începătorul George Bălăiță, unul din premianții «Luceafărului»? – Cu «Luceafărul» am avut mai mult noroc decât alții. Am ajuns aici singur, adică nu m-a adus nimeni de mână, cu toate că o schiță (țin bine minte?) a ajuns pe masa unui redactor înaintea mea. A apărut într-o jumătate de pagină printre alte texte din provincie. Cenacliști, lumea e plină cu umbrele lor! Povestea a fost apoi jumulită rău de tot la «Steaua». Ce rețin, este înălțimea enormă de la care un cenaclisat, oho, ce cuvânt, poate fi privit de către un recenzent cu ora. Îi înțeleg pe amândoi. Am învățat asta. Acum, pentru mine, pilula din «Steaua» de atunci are un sens sentimental: este singura dată când numele meu apare în revista asta. Între timp am primit în fostul «Iașul literar», un răspuns la poșta redacției. Se constata primirea unei povestiri și eram sfătuit să nu mai folosesc prea des gerunziile. Sunt lucruri plăcute de pe vremea când în loc de cap aveam un nor. Dar într-o zi m-am pomenit publicat în «Luceafărul», invitat să citesc la cenaclul Labiș (cum a fost, cum n-a fost, cenaclul ăsta e singurul care se ține minte de mulți ani încoace), încondeiat cu premiul de proză al revistei pe anul, parcă, 1964. Toată povestea asta a pus-o la cale un om care nu mă cunoștea decât din textele trimise de mine a redacție, se înțelege, Eugen Barbu, care a și scris frumoase și loiale cuvinte despre ce încercam eu atunci. Când trecea pe sub bolțile mansardei din Ana Ipătescu, Barbu avea un aer de stăpân care nu-mi plăcea, *Groapa* lui îmi plăcuse al dracului când o citisem la Bacău în urmă cu vreo 3 ani, eram și nu eram student pe atunci, și nu prea convins că literatura ar fi cel mai bun lucru pe care aș putea să-l fac. La revista bucureșteană veneam cu trufia și timiditatea provincialului. Da, am avut ceva noroc, fără îndoială. Atmosfera de redacție nu mi-a fost deloc ostilă. Erau, dacă pot să spun așa, cu toții de partea mea, e drept, dădeam și rar pe acolo. Sunt ani de care îmi aduc aminte cu plăcere. Ce lipsă de grijă!! Trebuia găsit un alt final «introdus» undeva, de adăugat, de tăiat? Foarte bine, se face pe un colț de masă. Nu-mi amintesc niciuna din «problemele» tinereții mele literare, ale primei tinereți literare. Niciuna! Întâlneam pe scara de piatră..., care ducea la mansarda «Luceafărului», tineri cam de vârsta mea, păreau furioși, nemulțumiți, arși de neliniște, suferinzi. Problematizau la nesfârșit, se lamentau, unii se uitau urât la mine; Ce-i cu ăsta așa vesel?! Unde sunt ei? Unde este opera lor? Acum știu că n-au avut destulă răbdare. Pe atunci îi priveam cu nepăsare. Acum mă uit la amintirea lor cu un sentiment de vinovăție, de smerenie. De ce? Ar fi multe de spus. Nu e locul. Dar «Luceafărul» de atunci, pentru mine cel puțin a făcut destul. A făcut cât a putut pentru mai mulți, cred. În rest, fiecare a continuat pe cont propriu”. □ Dan Zamfirescu, *A fost un întreg climat și o școală*: „– 1. Am dori o scurtă «istorie» a propriului debut critic în revista «Luceafărul». – În toamna anului

1962, unul din redactorii-șefi adjuncți ai «Lucefărului», Ion Dodu Bălan, inițiase o amplă discuție despre cursurile universitare, fixându-și atenția, pentru început, asupra a două apariții recente: *Literatura română veche* de Al. Piru și *Istoria literaturii române vechi*, Partea I-a de I.D. Lăudat. Pentru cel din urmă nu se găsisse un recenzent dar, cum redactasem o recenzie fără să știu dacă va veni șansa să apară, i-am vorbit despre ea unchiului meu Dragoș Vrânceanu, redactor pe atunci, la «Lucefărul». Prezentând manuscrisul, a fost imediat acceptat și a apărut în numărul din 15 noiembrie 1962. – 2. *Un vechi coleg de la revistă, poate cel mai vechi, mi-a destănuie că, odată, Eugen Barbu, pe atunci redactorul-șef al revistei, a spus, printre altele: «Se ridică doi critici tineri care promit: M. Ungheanu și Dan Zamfirescu. Să-i solicitați cât mai mult...», se pare că încrederea lui Eugen Barbu n-a fost desmințită, a fost o bună intuiție... – În ce-l privește pe Mihai Ungheanu cred că profetia s-a împlinit. În ceea ce mă privește, direcția în care cred că am reușit să aduc unele contribuții este istoria literară. De fapt am fost premiat de «Lucefărul» pentru două studii de istorie literară: despre *Învățăturile lui Neagoe Basarab* și despre Nicolae Iorga. Pentru mine «Lucefărul» condus de Eugen Barbu ca redactor-șef și de Ion Dodu Bălan și Alexandru Oprea ca redactori-șefi adjuncți a fost un întreg climat și o școală la care am învățat arta de a putea scrie ce gândesc în forma cea mai potrivită. Ceea ce m-a integrat imediat colectivului în mijlocul căruia am devenit un familiar, deși nu funcționam în redacție, a fost vibrația patriotică profundă și autentică a mănunchiului de energii concentrate la cârma revistei; a fost sentimentul că tot ceea ce adunasem în anii de lecturi și meditații solitare este privit cu interes, este ajutat să iasă la lumină». ■ În cadrul rubricii *Colocviile «Lucefărului»*, cu tema *Tradiție și inovație*, semnează texte: Al. Piru, Ștefan Aug. Doinaș, Al. Andriescu. □ Al. Piru reafirmă *Permanențele literaturii române*: „Privite de obicei ca antinomii, cele două categorii nu sunt în realitate radical opuse și, la o considerare mai de aproape, ne apar chiar complementare. Tradiția s-a constituit inițial dintr-un anumit număr de inovații, acestea fiind la rândul lor posibile numai ca schimbări față de vechi. Inovațiile modifică tradiția, aceasta la rândul ei absoarbe inovațiile. Ce era nou ieri, devine vechi mâine, reclamând înnoirea, proces continuu al oricărei culturi”. □ Ștefan Aug. Doinaș percepe *Trecutul ca prezent*: „Cel mai adânc element al tradiției naționale îl constituie folclorul. Oare, pentru poezia noastră actuală, în care nicio «școală» literară nu s-a declarat programatic pentru întoarcerea la sursele populare, mai are acest element un rol creator? Dacă prin tradiție folclorică înțelegem versificarea sprintenă și simulat naivă, în cadente metrice mai scurte de 9 silabe, pe care o practică astăzi mulți veleitari în ale scrisului, răspunsul e, desigur, negativ. Dar dacă ne gândim la lirismul paremiologic, acela care – în ultima perioadă poetică a lui Zaharia Stancu – se alimentează din savanta utilizare a proverbelor și zicătorilor; la întregă structura poeziei lui Emil Botta, de la sinteza lexicală inimitabilă până la adhortații-*

le care-i dau tonul specific, la rezolvările verbale ale lui Ion Gheorghe din *Zoosofia* și, în general, la propensiunea spre eresuri a acestui poet proteic; ba chiar la unele accente din lirica lui Dimitrie Stelaru ori Nichita Stănescu, – ne vom da seama că tradiția folclorică e mai vie decât s-ar părea. Ca toate realitățile fertile ale unei culturi, această tradiție nu e un repertoriu de teme și forme, ci o zonă de inspirație adâncă, cu care unii creatori se întâlnesc spontan, în afara oricărui «program» literar conștient”. □ Al. Andriescu subliniază *Elementele perene ale culturii*: „Sincronizarea tradițiilor cu progresul literaturii universale se face, în concepția lui Ibrăileanu, în vederea sporirii posibilităților de afirmare a specificului național în plan universal. Acest punct de vedere se verifică mereu ca valabil și nu necesită o ilustrare prea bogată. Opera lui Ion Barbu satisface, în altă epocă, în cadrul unei experiențe noi și originale, mai profund decât a lui Alecsandri această cerință. Alecsandri este un calofil care transcrie cu peniță cultă folclorul, pe când Barbu îi explorează zonele adânci, plasându-se creator în puritatea lui originară...”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion continuă studiul despre *Ion Vinea (II)*: „*Venin de mai* mișună de desfrânați fără culoarea și rafinamentul crailor lui Matei Cragiale. Psihologic ei trăiesc la frontiera dintre un dandism de orient și patologie. Un medicinist infirm, Clovis, procură femei prietenilor, plăcerea lui este să trăiască în preajma păcatului. O studentă, Claudia Doran, e îndrăgostită de Andrei Mile, dar întrucât acesta face ironii asupra virginității ei, se dă lui Clovis. Devenind doctoriță se ocupă cu avorturile având o sadică plăcere să tragă de limbă pacientele asupra vieții lor intime. [...] *Venin de mai* rămâne o carte neîncheiată, cu pagini excelente de analiză și notație poetică, cu o tipologie care prelungește atitudinea de estetism și depravare cultivate de proza de la 1900”. ■ Eugen Barbu notează despre *Nichita Stănescu (VI)*: „Imagini de o mare bogăție și suavitate în care-l regăsim pe originalul și imprevizibilul Nichita Stănescu, pe nedrept împins la excursuri ce nu se potrivesc cu adevăratul său filon poetic inepuizabil și extrem de prețios”. ■ Despre romanul lui Mihai Caranfil, *Focul*, scrie C. Stănescu, la rubrica intitulată *Cartea de debut*: „Mihai Caranfil rămâne în *Focul* la «suprafața lucrurilor» însă această suprafață înseamnă o dezvăluire fără trac a unor realități specifice, a unui mediu familiar, a unor personaje care, în fine, par să fie și persoane ori chiar personalități, dincolo de hainele pe care le poartă, cum ar fi acest Vasile Focșa, un foarte tânăr și foarte încăpățânat maestru oțelar aflat la un moment dat în situația de a-și face ilegal meseria ca apoi să fie suspectat că nu și-a făcut-o”.

28 septembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 297] Nina Cassian semnează *Rigoare și perfectibilitate*: „În cadrul creației spirituale, cea estetică ocupă un loc de frunte, prin posibilitatea ei de a sintetiza dinamica unei epoci și de a-i prelungi pe mari durate semnificațiile, prin forța ei de înrâurire a afectelor și a mentalităților, prin dato-

ria ei înaltă de a exprima și de a consacra geniul unei națiuni. Educarea publicului în acest spirit revine, firește, tuturor creatorilor de artă, precum și tuturor forurilor care răspund de acest domeniu de activitate, atât de vast și de viu, atât de suplu și de riguros totodată. Aceasta înseamnă implicit o pledoarie pentru arta ancorată în contemporaneitate și combaterea prejudecății că, de pildă, «scriitorii mari» aparțin trecutului, prejudecată care derivă dintr-o condamtabilă lipsă de încredere în permanența puterii de creație a unui popor. Cunoașterea și respectarea clasicilor nu numai că nu duce la desconsiderarea operelor de autentică valoare ale timpului nostru, ci conduce, în mod firesc, la înțelegerea și aprecierea lor. O altă prejudecată care se cuvine amendată este aceea care înclină să acorde artei exclusiv un rol de «divertisment», de recreare «ușoară» între două activități «serioase», de «ornament» al vieții. Tendința spre superficialitate sau comoditate a unei părți a publicului este, din păcate, încurajată de o parte a «pieței», de superficialitatea sau comoditatea unor creatori, de ceea ce se oferă uneori publicului prin edituri și reviste, dar, mai ales, prin radioteleviziune, rețeaua cinematografică, artizanat, spectacole, concerte etc. De aceea, pe fondul imperativelor ideologice și politice pe care epoca le dictează conștiinței artistului – este necesară crearea acelei literaturi, a acelei arte în stare să răspundă cerințelor și doleanțelor unui număr cât mai mare și cât mai variat de oameni. Cu condiția să nu uităm că menirea fundamentală a producției artistice constă în ridicarea perpetuă a nivelului cultural al maselor, în calitatea ideilor și a sentimentelor propuse, în bogăția și frumusețea înfățișărilor ei care, toate împreună, edifică și mențin prestigiul întregului popor, zestră lui neprețuită și inepuizabilă”.

30 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 298] Apare *Fidel Castro despre unele aspecte ale politicii interne și externe a Cubei*: „Luând cuvântul cu ocazia aniversării a 15 ani de la crearea Comitetelor de Apărare a Revoluției (C.D.R.), Fidel Castro Ruz, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cuba, primul ministru al guvernului revoluționar, a arătat că apropiatul Congres al P.C. din Cuba va trasa obiectivele și sarcinile pe care poporul cubanez le va îndeplini în următorii cinci ani. Între acestea, el a citat un nou sistem de conducere a economiei, alegerea organelor puterii populare, o nouă Constituție și o nouă împărțire politico-administrativă a țării. Referindu-se la unele aspecte ale politicii externe, Fidel Castro a apreciat că relațiile Cubei cu alte state se dezvoltă pozitiv, îndeosebi cu țările socialiste și cele din America Latină. În legătură cu relațiile cu Statele Unite, el a relevat că, deși S.U.A. au făcut unii pași în direcția limitării blocadei impuse Cubei, această blocadă se menține în laturile ei esențiale. «Nu va exista o îmbunătățire în relațiile S.U.A.–Cuba atât timp cât se va încerca situarea acestora pe renunțarea la vreun principiu fundamental al revoluției cubaneze», a precizat Fidel Castro”.

[SEPTEMBRIE]

• [„Albina”, nr. 9] Revista se deschide, ca în fiecare număr din acest an, cu tableta lui Ion Bănuță, alături de articolul de actualitate al lui Nicolae Dragoș și versuri patriotice semnate de diverși poeți. În acest număr, Tiberiu Utan. □ Leon Levițchi prezintă și traduce integral o baladă anonimă engleză, *Regele John și episcopul*, ilustrată de Val Munteanu. □ Dumitran Frunză prezintă succint portretele șarjă ale lui Al. Clenciu, expuse la Casa Centrală a Armatei, printre scriitorii imortalizați aflându-se Aurel Baranga, Ion Barbu, Ion Bănuță, Nina Cassian, Virgil Carianopol, Laurențiu Fulga, Fănuș Neagu, Vasile Nicolescu, Laurențiu Profeta, Valeriu Râpeanu, Mircea Sântimbreanu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, Haralamb Zincă. □ Într-o notă nesemnată este semnalată cartea de poezii pentru copii *Cercul și Anamaria* de Veronica Porumbacu. „Consemnând, în vers, câte ceva din universul copilăriei, autoarea nu uită să strecoare, cu îndemânare, și noțiuni noi pentru cei mici.”

• [„Amfiteatru”, nr. 9] Eugen Mihăescu, în articolul dedicat deschiderii anului universitar la Craiova (de către tov. Nicolae Ceaușescu), *Marea cinste și răspundere*, afirmă că noi, tinerii, studenții, „suntem deschizători de cincinal... pășim primii în cincinalul revoluției tehnico-științifice... o existență completă și complexă ca și societatea pe care o construim – societatea socialistă multilateral dezvoltată.” ■ Reținem *Poezia generației tinere*, un articol esențial pentru ce înseamnă perioada 1964-1975, scris de Al. Piru, criticul alegând o convenție și înțelegând prin generație tânără „poezii care în acest an 1975 au sub 35 de ani, sunt născuți, adică, începând din 1941, ca de exemplu Cezar Ivănescu, până în 1950, ca de pildă Dinescu”. „Este vorba de generația pe care am putea-o numi a lui Ioan Alexandru și Ana Blandiana... *Care sunt caracteristicile poeziei tinere?* Înlăturând de la început acuzația de epigonism, vom spune că poezia tânără, refăcând experiența marilor înaintași interbelici, îndeosebi a recenților readuși în conștiința literară publică, Blaga, Barbu, Bacovia, trece de la realitatea exterioară la cea interioară, de la descripție la cunoaștere, explorând prin intermediul metaforei, a noilor relații dintre lucruri, universalul, esența. Azi se scrie din ce în ce mai puțin poezie, despre accidental și fenomenal, despre particular și efemer, anecdoticul fiind absorbit în lirism, concretul în fabulos simbolic, reprezentativ și semnificativ. *Infernul discutabil* al lui Ioan Alexandru, *Baadul* lui Cezar Ivănescu, *Apeironul* lui Dinu Flămând, cetaea *Măhnire* a lui Mihai Ursachi, *Umbria* lui Adrian Popescu, *Câmpia eternă* a lui George Alboiu, sunt, în felurite variante, proiecții ale unui spațiu imaginar ideal, corespondențe ale unui eu în expansiune, ale unui destin inedit”. Un poet ca Păunescu, exploziv, vulcanic, se luptă și cu *prolixitatea*, ca și Ioan Alexandru sau Dan Verona, o altă caracteristică a poeziei tinere fiind *ironia* (Dinescu, de exemplu) dar și *patriotismul*: D. Mutașcu, T. Vâjeu – „Pentru mine, orice poezie superioară sub raportul ideii lirice și al expresiei este patriotică, menită, cum e, să ridice prestigiul literaturii române, să ateste capacitatea creatoare a

spiritului național”. Niciun cuvânt însă în această trecere în revistă despre Nichita Stănescu sau Marin Sorescu, deși încă tineri la data articolului – pornindu-se de la premisa că ei sunt născuți înainte de 1940 (1933, respectiv 1936) și aici sunt luați în discuție numai poeții din intervalul 1941-1950! „Privită cu toată atenția și cu simpatia necesară, poezia generației tinere se înscrie prin exponenții ei de seamă în patrimoniul de aur al literaturii românești.” □ T. Opriș reamintește că debutul lui *Ion Vinea* (I. Iovanache, pe numele real) s-a produs la vârsta de 17 ani, în 1912, în revista „Simbolul”, pe care o conducea alături de *Samyro* (Tristan Tzara) și Marcel Iancu, toți elevi pe atunci. □ Un conspect de Vasile Gogonea, *Idei care evoluează în sensul istoriei*, despre volumul lui Mircea Malița, *Idei în mers* (Albatros, 1975). □ Cartea străină analizată de Ion Cristoiu, în eseu *Intelectualul între fapte și cuvinte*, este *Revoluția și intelectualii* de Pierre Naville. □ *Cartea de debut* semnalează prin Constanța Buzea versurile Gabrielei Hurezean din *Proba de culoare* (Facla), în articolul *Proba poeziei*, dar și debutul Gabrielei Adameșteanu, prin romanul „prea voluminos în raport cu materia epică”, *Drumul egal al fiecărei zile* (C.R.), recenzat negativ în *Monotonia ca subterfugiu* de Cornel Nistorescu. „Experiența îndrăgostirii de un profesor au mai prezentat-o și alte romane, majoritatea eșuate din diverse motive, ca și cel de față, care ar fi putut fi salvat în parte prin abandonarea atâtor scene neinteresante în favoarea unei analize psihologice mai atente și dusă în profunzime, nu până la primele reacții, cele elementare și firești. Dar analiza nu mai e o problemă de subiect sau una de construcție, ci una de vocație și de talent.” □ *Tinerii scriitori la a doua carte* sunt M. Florin Șandru, comentat pentru volumul *Luminile orașului* (Ed. Eminescu) în *Un poem cinematografic* de Paul Balahur; Dorin Tudoran, *Cântec de trecut Akheronul* (C.R.), în cronică *Absența revelației* a lui D. Mielcescu; I. Constantinescu și *Moștenirea modernilor* (Junimea), în articolul *Interpretări critice* de Lucian Alexiu; Vasile Poenaru și placheta *Muntele* (Albatros), în *Viziuni libere* de Mirela Roznoveanu; Vasile Sălăjan și romanul *Săptămâni de dragoste*, în recenzie la Dinu Flămând, *Povara amintirilor*.

- [„Argeș”, nr. 3/septembrie] Mihai Beniuc publică poezia *Limbi de foc*. □ Mihai Constantinescu, „artist emerit”, publică o notă despre *Meșterul Manole*. □ În *Tineri poeți* sunt publicate o serie de poezii semnate de Geo Bucur și Ileana Mihai. □ În *Cartea de filosofie*, Vasile Călinescu prezintă *Ontologia existenței sociale* de Georg Lukács. □ În *Poesis*, sunt publicate o serie de poezii semnate de Ion Lotreanu, Traian Iancu, Dan Mutașcu. ■ În *Argeș literatură – Scriitori contemporani*, Dan Rotaru publică, cu titlul *Poezia este un fior național pe care noi îl transmitem lumii*, un interviu cu Ion Bănuță, în care acesta vorbește despre activitatea sa în presă, despre prietenia cu Arghezi, despre „poezia tânără”, despre „curajul poetic” și despre libertatea de creație. □ În *Correspondențe* sunt publicate câteva versuri semnate de Corneliu Zmeu. □ În *Argeș Literatură*, Ion Popa Argeșanu publică *Trei poeme cu o prezentare*

de Nichita Stănescu. □ Ion Diaconu publică schița *Poveste fără sfârșit*, iar Mihaela Carp poezia *Toamne de dragoste*. □ N.O. prezintă volumul *Câmpii interioare* de Ludmila Ghițescu (Albatros). □ Nicolae Oprea scrie despre *Ion Vinea, poetul*: „Scriitor clasic, recunoscut ca atare, Ion Vinea este situat constant în planul secund al pleiadei interbelice, alături de B. Fundoianu, Ion Pillat, V. Voiculescu, Adrian Maniu și Al. Philippide. Cei numiți sunt poeți care nu printr-o viziune inedită asupra lumii, de flagrantă originalitate s-au impus, ci grație consecvenței în formulă, forței vădite în rotunjirea unui univers poetic distinct. Legat cu fire subțiri de tradiție, Ion Vinea face figură aparte fiind mai degrabă inovator, creator al unui climat intelectualizat până la evanescență. S-ar putea invoca cel mult afinitatea cu Al. Philippide, spirit romantic cu propensiuni clasice, dar poezia acestuia nu dovedește aceeași forță imagistică”. □ În *Un poet, o poezie* sunt publicate o serie de versuri semnate de Ludmila Ghițescu, Marian Stoica, Nicu Lucian, I.I. Alexandrescu, Maria Constantinescu. □ Mihai Ștefănescu prezintă o *Culegere de studii Cantemir*, intitulată *Un important savant în pragul preiluminismului: Dimitrie Cantemir 1673-1723*, apărută la Berlin. „Volumul cuprinde textele comunicărilor prezentate în cadrul colocviului internațional și al ședinței plenare pe care membrii Academiei de științe de la Berlin le-au organizat la 25 octombrie 1973, cu ocazia celei de a 300-a aniversări a nașterii fostului ei membru”. □ Corneliu Marcu prezintă volumul *Teatrul românesc contemporan 1944-1974* (Meridiane), coordonat de Simion Alterescu și Ion Zamfirescu. □ Dan Rotaru prezintă volumul *Paradisul* de Ioanid Romanescu (Junimea). ■ În *Cronica literară*, S.I. Nicolaescu semnează o recenzie despre volumul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Renașterea, umanismul și destinul artelor* (Univers): „Puțini oameni de cultură așază în centrul preocupărilor științifice pasiunea așa cum face în lucrările D-sale acad. prof. Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Pasiunea cu care scrie cărțile este rezultanta directă a legăturii nemijlocite cu publicul căruia i se adresează și căruia îi atribuie caracteristici intelectuale și culturale deosebite spre a putea stabili un dialog firesc, al încrederii reciproce, al comunicării pure, pe planul larg al ideilor. În această serie a dialogului se înscrie și *Renașterea, umanismul și destinul artelor*, recent apărută în Editura Univers. Punctele de vedere fundamentale din paginile cărții erau deja cunoscute din lucrarea de acum câțiva ani, dar, fără îndoială nu este vorba de o reeditare ci de o adâncire bibliografică și interpretativă. Punctul de vedere nou, susținut cu deosebită tărie și cu un mare număr de argumente este cel legat de rolul Bizanțului și al culturii sale în evoluția Renașterii și Umanismului european”. ■ În *Bibliografie*, Victor Atanasiu prezintă lucrarea „*Gândirea*” și *gândirismul*: „Masiva lucrare consacrată de către D. Micu „Gândirii” este împărțită în două secțiuni. Prima (aproape patru sute de pagini) are ca obiect ideologia gândiristă iar cea de a doua (de peste șase sute de pagini) se ocupă de creația scriitorilor ce au publicat la „Gândirea”. Remarcabilă și deosebit de utilă este prima parte a

cărții lui D. Micu. Sunt reconstituite amănunțit și cu pricepere desăvârșită, sursele ideologiei gândiriste așa cum apare ea reflectată în primul rând în scrierile lui Nichifor Crainic, sunt examinate analitic principalele teze, se relevă contradicțiile etc. Nu sunt uitate nici reacțiile în epocă ce le-au produs aserțiunile lui Crainic și autorul pune bine în lumină respingerile judicioase și vehemente pe care le-au stârnit convingerile profesate de acesta din partea presei orientate decis spre stânga dar și cele semnate de criticii interbelici iluștri, spirite raționaliste prin excelență (E. Lovinescu, G. Călinescu, Șerban Cioculescu). Deosebit de bine articulate, scrise cu o vibrație ce se ține minte apar în acest sens reacțiile polemice ale lui Pompiliu Constantinescu”. □ Constantin Dumitrache scrie despre volumul lui Marin Beșteliu, *Realismul literaturii fantastice*, iar Gheorghe Soare publică o recenzie la volumul lui Ștefan Cazimir, *Stele cardinale*. □ În *Trei cenacuri literare*, sunt publicate o serie de poezii ale membrilor cenaclului „Mihai Eminescu” din Roșiorii de Vede, ai cenaclului „Ion Minulescu” din Slatina și ai cenaclului „Anton Pann” din Râmnicu Vâlcea. □ În *Argeș Arte*, Dumitru Căpitanu face o trecere în revistă a Teatrului „A. Davila” în noua stagiune. □ Cu titlul *Malevil*, revista publică un fragment din romanul lui Robert Merle, traducerea fiind semnată de Sanda Marinescu-Boroianu.

● [„Astra”, nr. 3/septembrie] Se deschide cu articolul de fond *Să nu rămâi dator cu nimic față de patrie!*, semnat Astra. ■ Sub egida *Literatura pe care o edităm* sunt așezate două articole: *Actul editorial – act politic* de George Timcu și *Rolul criticii* de Cornel Moraru. □ Astfel, George Timcu notează că „Editorul ar trebui să fie un adevărat activist cu muncă de partid, deci politică. Desigur, toți știm că activitatea de redactor este o muncă politică, dar din păcate unii o mai consideră doar «și politică», pe lângă celelalte caracteristici de cultură, ce țin de literatură și artă în special. Or, trebuie să înțelegem că redactorul, pe lângă pregătirea profesională indispensabilă, trebuie să fie în primul rând un lucrător politic, dotat cu temeinice cunoștințe ideologice, apt de a argumenta solid opiniile sale, capabil de a purta o discuție principială, la obiect, pe manuscrisele pe care le are în pregătire pentru publicare. De acest lucru ar trebui să fie convingși în primul rând redactorii înșiși, să înțeleagă că profesiunea lor de o mare noblețe presupune obligatoriu o platformă politică și ideologică fără fisuri. [...] Poate cele spuse mai sus nu vor părea lucruri absolute noi. Ele sunt foarte actuale pentru că din păcate mai întâlnim redactori, e drept, din ce în ce mai puțini – care afișând o poză de «aristocrați» intelectuali, propovăduiesc un anume liberalism, o neutralitate politică, acceptând să editeze lucrări cărora le ignoră tocmai fidelitatea ideologică. [...] Mandatul ideologic cu care au fost investiți toți lucrătorii sistemului editorial obligă pe viitor la un plus de exigență, la evitarea oricăror confuzii de valori și de idei, pentru ca editurile să-și realizeze menirea de factori importanți în opera de formare a omului nou, în educarea sa multilaterală”. □ Cornel Moraru subliniază, în

schimb, *Rolul criticii*: „Răsfățații editurilor sunt uneori autori mediocri. Noci-vă e proza duios-romantică, de expresie erotică sau de diluare a istoriei. Un roman de acest fel (nu-i dăm titlul) apărea într-un tiraj «fabulos» de 45.400 exemplare. În timp ce, excelentul volum de poezii *Focul și sărbătoarea* (Adrian Popescu) s-a publicat doar în 550 exemplare, iar ultima carte a lui Dorin Tudoran în numai 650 exemplare. Cine dictează asemenea tiraje? În interesul cui? Al cititorului, în niciun caz. Cea mai vitregită e deci poezia. Rareori un volum de versuri depășește patru-cinci mii de exemplare. Nici proza nu stă mai bine, *Fețele tăcerii*, *Caloianul*, au cunoscut tiraje nesemnificative. Mai ales, romanul lui Augustin Buzura. Evident s-au epuizat rapid. *Căruța cu mere* (D.R. Popescu) de-abia a depășit 7.000 exemplare. Mult prea puțin în raport cu valoarea scriitorului. Considerăm că solicitarea publicului cititor ar trebui să fie mai puternică (pentru a fi luată în seamă). Literatura contemporană e uneori «cenușăreasa» editurilor. Un rol important i-ar reveni în acest caz criticii. Mă refer la critica angajată, care să nu evite valorile de conținut ale operei. Dialogul masei largi cu literatura e unul de adevăr (nu doar de condiționare estetică)”. ■ La *Cartea brașoveană* sunt reunite o serie de recenzii: Aurel Ioan analizează cartea de poezie *Dor de aripi* de Ion Băduleasa, Mircea Stanciu se ocupă tot de un volum de versuri, *Guernica* de Darie Magheru, Lucian Giura aduce în prim-plan studiul monografic întocmit de Michael Kroner despre *Stephan Ludwig Roth. Viața și opera*, Val. Coliban alege să evidențieze, de asemenea, o monografie, *Friedrich Bömches* de Raoul Șorban, V. Copilul-Cheatră parcurge *Poeziile* Marianeii Moșoiu, iar Voicu Bugariu abordează romanul *Zilele și nopțile inginerului Radu Hagiu* de D.M. Bucur. ■ Rubrica destinată *Cărților anului* găzduiește două comentarii. □ Ion Itu deslușește *Idealul pedagogic* din volumul lui Ion Dodu Bălan, *Artă și ideal*: „Cu Ion Dodu Bălan critica românească afirmă răspicat primatul raportării la viață. Temele criticii sale nu se interesează de arhitectura sistemelor integrate în operă, nici de structurile criticii și nici de tainele procesului de creație. Acțiunea gândirii sale critice se îndreaptă cu obstinație și cu o pasiune intelectuală remarcabilă spre destinul social și istoric al operei, cercetându-i temeiurile și justificându-i valoarea din perspectiva contribuției aduse la construirea edificiului național. În chip logic, prima sarcină care-i solicită atenția, cum se vede bine și în volumul *Artă și ideal*, apărut recent, este operația de definire a epocii și, legat de aceasta, de stabilire a profilului uman ce-i modelează substanța. E o răspundere de maximă angajare teoretică, am spune, dar tocmai ea marchează unul din câștigurile specifice tipului critic înzestrat prin Ion Dodu Bălan validând, prin exemplul în cauză, lângă o victorie și o nouă dificultate în repertoriul de idei al criticii noastre literare. [...] Temele criticii lui Ion Dodu Bălan refac o serie de solidă constanță în gândirea sa. Ele reiau și întregesc ideile din *Arta care pornește din viață și se întoarce în viață* (pledoarie în favoarea participării mai active a artei la realizarea frescei socialiste, la cunoașterea realității contempo-

rane, a mobilurilor ei sociale și sufletești, la înțelegerea destinului omului contemporan), din *Orizontul scriitorului* (teza finalității sociale a artei, de-a lungul lanțului de factori operă-autor-critic-cititor, împreună cu cerința de a acorda înnoirile cu imperativele specificului național, ale tradițiilor semnate în harta culturii respective și în nevoile concrete ale poporului), din *Pasiune și cultură* (apel grav, prin argumentul istoriei și al contemporaneității, la studiul profund al culturii universale, dar și la îndemnul la moralitate în viața literară), din *Gustul criticului* (imperativul armonizării gustului personal cu gustul epocii) sau din *Atributele etice tradiționale și actuale* (raportare majoră la idealul etic al poporului român). Sunt axe tematice, prin urmare, nu subiecte ale unor eseuri critice de circumstanță, consolidări prin care preocupările unui moment istoric și ale unei vârste se leagă în substrat, configurând stilul intelectual și vocația unei personalități proeminente. [...] Adecvat conținutului de idei, limbajul criticii lui Ion Dodu Bălan se dezvoltă în general sobru, fără efecte pitorești și fără ascunzișuri, întemeiat pe un lexic strâns, de o anume asprime, unde neologismul se simte incomod, cu o plăcere întoarsă mai curând la arhaism și la formula clasică. E drept, câteodată limbajul se aprinde polemic, lovind deratizator un fapt sau un proces – și atunci nu-i poți nega un anume talent pamfletar – dar fluența intră în stilul său mai ales ca o rezonanță gravă, întinsă până în granițele pateticului. Prin coerența acestui sistem critic recunoști energia unei conștiințe vii, personalitatea unei gândiri lucide, talentul unui arhitect și vitalitatea unui raționalist și dialectician de mare forță”. □ Romanul *Caloianul* de Ion Lăncrănjan este scrutat de A.I. Brumaru: „Ultimul roman al lui Ion Lăncrănjan (*Caloianul*, Editura Albatros, 1975) se înscrie pe linia literaturii inspirate din evenimentul politic, întreținând după *Fetele tăcerii* de Augustin Buzura și *Vânătoarea regală* de D.R. Popescu, interesul pentru această literatură. Totodată, el constituie un bun prilej de a discuta, chiar dacă numai în trecere, asupra acestei formule românești, fixată de-acum în atenția cititorilor. Dacă sub aspectul ordinei epice, formele întrebuițate sunt dintre cele mai diverse, mergând de la narațiunea realistă de tip tradițional la stilul parabolic, cu întrebuițarea fantasticului folcloric și cărturăresc (la D.R. Popescu, Eugen Barbu), peste tot însă tema urmărită de scriitor este confruntarea omului cu viața, scoaterea în evidență a resurselor morale ale acestuia. Insul uman e văzut acum ca ins social, și, cu tot pleonasmul, ca ins politic, preocupat de mecanismul istoriei, la mișcarea căruia dorește a participa în mod efectiv. Obiectivul final al scriitorului e, în acest caz, unul superior pedagogic: analizând istoria, el scoate un principiu general și integrator în temeiul căruia urmărește a educa pe cititor în spiritul adevărului și idealului. Educația artistică, aflată odată pe primul plan, cedează tot mai mult locul celei moral-politice. [...] Multe documente sunt trase direct în roman, pe altele însă I.L. le repovestește, topindu-le în masa ficțiunii; apar pagini din ziare, sunt reproduse comunicate și hotărâri, pe scenă se ivesc, și din unele și din altele, personaje cu

biografie reală (Lucrețiu Pătrășcanu, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, G. Călinescu, P. Pandrea, precum și unii oameni politici cu dezertăune de la norma morală), dar prin toate, în acest încâlcit excurs, se insinuează un fir subiectiv, poate încă prea pliabil și, pe porțiuni, împletit din resentimente. [...] Roman interesant, propunându-și să dezbată unele din momentele fundamentale ale actualității și ale istoriei parcurse nu demult de societatea românească, fără însă o captație deosebită la cititor, din cauza complicațiilor compoziționale și a suspendării, înainte de vreme, a unei viziuni istorice și filosofice integratoare, *Caloianul* răspunde numai parțial exigențelor de azi (militantism, caracter educativ) ale literaturii noastre angajate. În activitatea scriitorului cartea rămâne, cu toate acestea, o realizare, constituind, în același timp, un pas, de reținut, în evoluția prozei române contemporane”. ■ Dintre membrii *Cenaclului Astra*, reținem numele lui Octavian Soviany, despre care Ion Topolog, președintele cenaclului, menționează că ar opta, în poeziile sale, pentru „metoda suprarealismului”. ■ *Jubileul Ștefan Octavian Iosif* este marcat prin două articole semnate de Anatol Ghermanschi, respectiv P. Preca. ■ Numărul aniversar *Astra 100* este celebrat printr-un montaj de scurte declarații protocolare. Între „oaspeții” publicației, regăsim pe Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor („Revista «Astra» din Brașov este un organ de cultură cu ample rezonanțe. Ea s-a străduit să reflecteze în paginile sale generoasele idei cuprinse în documentele de partid, aducându-și aportul și la dezvoltarea literaturii umanist-socialiste din patria noastră. Îi urez succese mai mari în efortul de a contribui la formarea conștiinței socialiste a oamenilor.”), și pe Mihai Beniuc („Urez revistei «Astra», moștenitoarea unor strălucite tradiții culturale ale Transilvaniei istorice, să atingă după numărul 100 alte și alte sute de glorioase apariții, cu glorioase pagini pentru România socialismului multilateral dezvoltat, pentru bucuria multilor săi cititori de azi și din generațiile viitoare.”). ■ George Țârnea versifică *Și ne-nchinăm cu țara*. □ Dan Tărchilă propune două proze scurte ale tânărului Ovidiu Moceanu. □ Poeziile lui Al. Deniflorescu sunt recomandate de A.I. Brumaru. ■ Melania Chiriacescu realizează un interviu cu Răzvan Teodorescu, director adjunct al Institutului de istoria artei, membru supleant al Comitetului internațional de istoria artei (Paris), despre *Tezaur românești care ne reprezintă în muzeele lumii*. ■ Într-o dare de seamă nesemnată despre *A XVI-a ediție a cursurilor de vară și a colocviilor științifice de limba, literatura, istoria și arta poporului român*, desfășurate la Brașov, sunt menționați, între participanți, Al. Piru, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Grigore Brâncuș.

● [„Cinema”, nr. 9] Eva Sârbu interviuează echipa filmului *Jocul cu moartea* (devenit ulterior *Prin cenușa imperiului*), o ecranizare semnată de Zaharia Stancu după propriul roman. „Mi s-a părut că-mi permite un dialog mai amplu, de respirație internațională, pe tema dreptului la existență al națiunilor mici; că atinge probleme filozofice, politice, sociale, specifice nouă, dar și cu

forță de extrapolare. Apoi cartea are și o latură poetică foarte atrăgătoare pentru mine...”, declară Andrei Blaier, regizorul filmului. □ La capitolul premiere românești, sunt prezentate două filme istorice cu scenarii datorate lui Mihnea Gheorghiu (*Cantemir și Mușchetarul român*), precum și *Elixirul tinereții* (cu un scenariu de Alexandru Andrițoiu și Nicolae Ștefănescu), considerat „un basm modern în care fantasticul a luat chipul comediei”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 9] Alexandru George semnează textul „Convorbiri literare” și *spiritul critic*: „Problema promovării spiritului critic în cadrul «Convorbirilor literare», precum și vocația revistei în acest sens au fost neconținut subliniate și chiar dezbătute de cei care au făcut istoricul revistei sau al epocii în bună măsură dominată de ea. Intuind marea importanță a problemei, Maiorescu, atât de avar în aprecierile sale la adresa publicației al cărei mentor fusese, a afirmat în Direcția nouă că ea ar fi fost «singura revistă critică ce am avut», ceea ce a trezit mai târziu împotrivirea firească a istoricilor literari G. Ibrăileanu și O. Densusianu, mai buni cunoscători ai problemei și care au știut să lege acțiunea critică a junimiștilor de precedentele ei istorice...”. ■ Constantin Coroiu consemnează interviul cu Nicolae Manolescu: „– *Mi se pare ca nu vă prea plac interviurile... – N-am zis niciodată că nu-mi plac interviurile, dar prefer întrebărilor «pe viu», interviurile scrise, fiindcă n-am încredere în spontaneitate... – Eu am încredere și chiar am curajul să mergem mai departe. Semnați cronică literară, stimate Nicolae Manolescu, săptămânal și fără întrerupere de aproape 14 ani, dacă nu mă înșel. Dețineți din acest punct de vedere, cel puțin, un record. Când țineți cronică literară la „Contemporanul”, rubrica respectivă devenise, aș spune, o mică instituție... critică. Aș vrea să vă întreb: cât din prestigiul cronicii literare dintr-o anumită publicație se datorează cronicarului și cât revistei respective? – Nu știu, cred că pot fi mai multe răspunsuri, probabil că răspunderea e împărțită. N-aș putea face un procentaj. Desigur că un cronicar fără autoritate și fără talent nu se poate baza exclusiv pe autoritatea revistei, după cum un cronicar foarte bun care ar scrie la o revistă fără audiență, sau cu un tiraj foarte mic, este altceva decât unul care scrie într-o publicație cunoscută. Dar, așa cum spuneam, bănuiesc că responsabilitatea se împarte în mod egal; în orice caz, cronicarul se sprijină pe reputația publicației și, de la o vreme, poate că reputația publicației se sprijină pe reputația cronicarului. – Ați spus odată, mi se pare într-un interviu, că, tânăr fiind, nu aveți de gând să scrieți. V-aș invita să evocați începuturile Dumneavoastră. – Am spus că nu m-am gândit să fac critică. De scris, am scris și când eram în școală; una din plăcerile mele din anii aceia era literatura. Am scris poezie, teatru, proză, am scos reviste. Când apăreau doar vreo 2–3 reviste literare în București și în țară, eu scoteam, singur, vreo trei. Sigur că erau reviste de circuit închis, reviste de familie. Critică nu m-am gândit însă să scriu, deși am urmat o facultate care mă putea predispune. Aici un rol l-a jucat și întâmplarea și, în special, o impresie nu știu cât de justă a lui George*

Ivașcu. El a citit la examenul de literatură din anul al V-lea o lucrare a mea despre poezia română contemporană care a constituit, ca să zic așa, un nucleu al capitolului respectiv din *Literatura română de azi* pe care am publicat-o mai târziu împreună cu Dumitru Micu. George Ivașcu m-a invitat să scriu la «Contemporanul». Firește, eu am dat curs invitației numaidecât, – orice tânăr trebuie să profite de asemenea ocazie, – după care am ajuns treptat la ritmul săptămânal de azi. Faptul că Ivașcu mi-a deschis paginile «Contemporanului», care era publicația cu cel mai mare tiraj la ora aceea, și faptul că mi-a acordat atâta încredere încât să-mi pot spune deschis părerea, fără să intervină, fără să-mi impună un punct de vedere, apărându-mă de tot felul de furtuni ce se stărneau inevitabil, cred eu că este lucrul care a contribuit decisiv la formarea mea ca scriitor și critic. – *Fiindcă veni vorba, ce părere aveți despre independența criticului? Dar despre obiectivitatea lui?* – Există relații care-l constrâng pe critic să-și spună mai cu dulceață părerea și relații care-l împing să fie mai vehement. Nu există critic perfect independent pentru că nu există critică care să trăiască în afara vieții literare, care să nu cunoască pe scriitorii, care să nu fie supus la presiunile mai mult sau mai puțin inocente ale lumii scriitoricești. Problema e de a menține un echilibru. Fără îndoială că unii critici fac impresia unei mai mari independențe decât alții, dar, de la un punct încolo, niciun critic nu-și mai poate exercita meseria dacă presiunile lumii scriitoricești devin excesive. – *Sunt emoționat de sinceritatea dumneavoastră. Cunosce critici (sau pseudocritici) care au pretenția că sunt total independenți. Aceștia, e drept, sunt cei mai dependenți – de relații, de mediul literar și bineînțeles, de propriile lor limite și complexe.* – N-a fost nimeni critic perfect independent. Nici Lovinescu n-a fost, nici Călinescu, nici Maiorescu. Există grade mai mari sau mai mici de independență și, dacă vreți să vă spun ceva mai mult, eu cred că această independență se câștigă, ea nu ne este dată... Mulți dintre noi suntem tentați la început, mai ales când suntem foarte tineri, să credem că independența ne este servită pe tavă, ca o condiție originară a profesiei noastre. Niciun critic nu este independent la început. El își câștigă independența pe parcurs. Și-o câștigă prin modul în care rezistă la presiunile de care vorbeam, prin modul în care știe să-și spună punctul de vedere și să și-l mențină, și nu în ultimul rând, prin modul în care acestea îi sunt recunoscute ca un drept. Un drept pe care nu-l avem de la început. Dar e vorba și de o obiectivitate a criticii. Ea este condiționată de asumarea conștientă a unei responsabilități civice. Critica este un act politic, în măsura în care ea nu doar se adresează cititorului, ci încearcă să-i educe gustul, sensibilitatea, să-l formeze spiritual. – *Sunt multe și mari «suferințele» unui cronicar literar, stimate Nicolae Manolescu? Din mai multe puncte de vedere, cred că sunteți cel mai în măsură să-mi răspundeți la o asemenea întrebare.* – Să nu exagerăm. Sunt normale... Fără îndoială că se cere mai mult unui cronicar literar, în sensul că trebuie să aibă mai multă răbdare, mai multă tenacitate, să nu se plictisească. Tot scriind săptămânal, la două săp-

tămâni sau lunar, după condiția revistei, sigur că intervin și momente critice, și impasuri și plictiseală. Literatura pe care o vezi foarte de aproape îți obosește ochii, ți se pare că toate cărțile seamănă, dar toate acestea sunt răscumpărate, la urma urmelor, de măsura în care fiecare dintre noi, în funcție de posibilitățile obiective și subiective, contribuim la păstrarea unei decențe în literatura epocii, la stabilirea unor proporții, la impunerea cărților bune și la contestarea acelor proaste. – *Eu nu mi-l pot imagina pe Nicolae Manolescu fără să semneze cronică literară. Dumneavoastră vi-l puteți imagina ?* – Mă pot imagina foarte bine și mă tem că a semna și a nu semna cronică literară este, la urma urmelor, și o chestiune de întâmplare. Cunosc mulți tineri care ar putea ține cronică literară. Am spus de mai multe ori că, poate într-o mai mare măsură decât în orice alt gen al literaturii, în critică este nevoie de posibilitatea de a fi prezent. Acuma, fără îndoială, după 13–14 ani, de când scriu cronică literară pot și să n-o mai fac, pot să scriu cărți, părăsind această tribună a contemporaneității. – *Dar experiența rămâne ca una dintre cele mai importante...* – Experiența rămâne în sensul că mi-a imprimat, mi-a impus un anumit ritm de lucru, o anumită deprindere de lectură, o participare la viața cărților în ce are ea mai imediat și mai impresionant. Acestea mi-au rămas și-mi vor rămâne. Și îmi închipui că am să scriu toată viața despre autori oricât de îndepărtați în timp cam în același spirit în care scriu despre cărțile contemporane. Cel puțin așa cred. – *Există păreri conform cărora criticul e bine să fie specializat pe un gen literar anume. Pe de altă parte, realitatea literară demonstrează că sunt critici cu o mai mare vocație pentru un gen sau altul. Poate că un critic adevărat ar trebui să demonstreze aceeași capacitate analitică, același gust, aceeași intuiție față de toate genurile literaturii. Dumneavoastră pledați – ca să spun așa – pentru criticul total?* – Cred că da, indiferent de faptul că un critic este silit la un moment dat să facă numai articole despre poezie sau proză, indiferent chiar, așa zice, că un critic poate fi mai dotat pentru lectura poeziei sau pentru lectura prozei. Dar cred că nu ar trebui să admitem în proză o specializare de felul aceleia din domeniul științei. Nu cred în viitorul criticului specialist, oricât de mult s-ar complica literatura și-ar trebui să ținem pasul cu evenimentele. Poate că am o concepție învechită despre critică, dar nu mi se pare normal ca un critic să fie în stare să descompună mecanismul unui roman și să nu fie în stare să citească o poezie. Sau invers. – *Am să vă pun o întrebare simplistă. Dar uneori asemenea întrebări sunt mai... eficiente. Ce credeți despre metodă în critică ?* – În general, nu cred că există critici fără metodă și nici metodă fără critică. N-am încredere în criticii fără concepție teoretică dar buni analiști, nu cred că se poate asta, nici nu mă omor după criticii care au o metodă dar n-o aplică niciodată! – *Spuneți că pe când erați elev scriați proză, poezie, teatru. Nu știu cu poezia și cu teatrul ce se întâmplă, dar știu că în ceea ce privește proza continuați să scrieți. Ați și publicat proză. Împărtășiți opinia după care un critic trebuie să fie un scriitor ratat ?* – Călinescu a spus

că, în prealabil, un critic trebuie să fi ratat mai multe genuri literare. Nu era chiar o glumă. Călinescu era consecvent aici principiului lui după care critica este o problemă de creație și de vocație ca și literatura. Ea se atinge inevitabil cu literatura. Dacă ne-aducem aminte cum definea Călinescu simțul critic, prin analogie cu simțul moral, ca pe o capacitate virtuală de creație, e normal să fie așa. Eu am rămas aici fidel lui Călinescu până astăzi, deși în alte privințe poate l-am trădat. Continui să cred că nu este o diferență structurală, esențială între critică și literatură, în sensul că în literatură trebuie să intervină spiritul critic, cultura – nu-mi plac scriitorii fără cultură și fără simț critic – după cum în critică e necesară o anumită imaginație, capacitatea de asociație, prin urmare o libertate creatoare, aproape așa cum o înțelegem când vorbim despre poezie sau despre proză. Sigur că o proză este altceva decât un articol critic, dar există un anumit spațiu comun în care articolul critic participă la condiția literaturii propriu-zise și o operă literară participă la condiția criticii. M-am jucat și eu făcând proză, nu fără o intenție critică bineînțeles, și dacă nu voi deveni – și probabil că nu voi deveni niciodată – prozator sau poet, asta nu înseamnă că nu voi mai face asemenea incursiuni în domeniul literaturii. Ele sunt necesare și pentru schimbarea instrumentului, pentru adaptarea lui la tot felul de împrejurări, pentru schimbarea aerului. – *Am să vă fac o mărturisire. Ceea ce mă impresionează, între altele, cel mai mult în critica pe care o faceți, este știința de a exemplifica adesea cu strălucire, știința, unii îi spun arta și cred că au dreptate, de a cita, de decupare a citatului. Artă în care maestrul la noi este însuși G. Călinescu. Dumneavoastră, care credeți că este lucrul esențial pe care l-ați învățat de la Călinescu ?* – Am învățat multe lucruri de la Călinescu. Nu m-am gândit niciodată să le așez într-o ordine și să stabilesc care este cel mai important dintre toate. Dacă stau să mă gândesc acum, poate că lucrul cel mai important este acela la care m-am referit și în răspunsul anterior și anume că orice activitate critică începe după ce s-a terminat necesarul proces de informare, de stabilire a datelor, de strângere a documentelor – e vorba de istoria literară – și începe cu punctul de vedere personal, cu acea capacitate imaginativă a criticului de a scoate, cum spunea Călinescu, structuri inedite, de a face deci ipoteze noi în legătură cu textul. Probabil că această extraordinară libertate a lui Călinescu, pe care el o acorda spiritului critic, văzându-i înrudirea cu spiritul creator (o idee a lui Croce, de altfel), este lucrul esențial și poate cel care m-a impresionat totdeauna cel mai mult. – *Cred că o critică mare e «determinată» de o literatură mare. Nu poți fi critic mare scriind despre opere mici. La noi există astăzi o bună critică poate și pentru că literatura care se scrie aici și acum este valoroasă. Perioada interbelică ne oferă exemplul cel mai strălucit din acest punct de vedere. Există oare o condiționare a criticii de literatură?* – Când puneți întrebarea mă gândeam cum se va fi explicând faptul că, de exemplu, în ultimii 60 de ani ai secolului trecut în Rusia a existat o mare literatură, mai ales o mare proză, dar nu și o mare critică. Odată cu generația lui

Belinski, Dobroliubov și Cernișevski, care nici nu erau critici în sensul nostru de azi, fiindcă țineau de o fază mai mult de critică general-culturală cum va fi la noi Maiorescu, odată cu ei încetează să existe în secolul trecut în Rusia o critică literară. Oricum, numele criticilor nu sunt de primă mărime și nu au trecut granița odată cu Dostoievski sau Cehov, încât unele din supărările lui Dostoievski sau Cehov împotriva criticii erau probabil întreprățite! Deci iată că se poate o mare literatură fără o critică pe măsură. Aș răspunde la întrebarea pe care mi-ați pus-o zicând că nu se poate, că nu există critică acolo unde nu există literatură. Citeam într-o carte de critică ideea după care criticul trebuie să se ocupe de toate cărțile, chiar și de cele proaste, aducându-se ca argument faptul că, dacă ar apărea numai cărți proaste – prin absurd – ar înceta de fapt să mai existe critica! Aici este legătura de care vorbeam. Critica are nevoie de o mare literatură spre a exista, dar nu e la fel de necesar ca, dacă o asemenea literatură există, să apară și critica. Poate că e mai adevărat să spunem că de fapt critica făcând parte din literatură nu există întâi una și pe urmă alta, deși critica pare a veni, istoricește, după literatură. Nu e însă întotdeauna așa. Bunăoară, Belinski anticipează pe Dostoievski și chiar pe Gogol. Făcând parte din literatură, critica apare în fond odată cu literatura și dispăre odată cu ea. Este un gen al literaturii. Sunt momente în care acest gen înflorește și momente în care decade așa cum sunt momente de strălucire și cădere a romanului, poeziei. Să nu scoatem critica în afara literaturii, s-o lăsăm acolo unde îi este locul firesc, adică în interiorul literaturii. – *Sunteți de părere (ați exprimat-o în scrisul dumneavoastră) că un critic adevărat trebuie să manifeste aceeași aderență, să scrie la fel de bine despre cronicari și despre ultimul roman apărut. Apoi, după opinia dumneavoastră, un critic autentic trebuie să scrie, enunțând noi puncte de vedere, despre marii scriitori ai literaturii naționale. Ați scris, rămânând astfel la nivelul declarațiilor, despre Maiorescu și Sadoveanu. De ce tocmai despre aceste spirite destul de diferite? – Am scris despre Maiorescu și Sadoveanu din rațiuni opuse. Am scris despre Maiorescu ca despre un critic exemplar, ca despre cel dintâi critic român, și am încercat să văd în el modelul (cuvântul este nepotrivit), exemplul, cel care face cel dintâi o experiență pe care criticii români ce l-au urmat au refăcut-o fiecare pe cont propriu. Deci mă interesa acțiunea exemplară în cazul lui Maiorescu. În cazul lui Sadoveanu mi-am impus să scriu despre el pentru că (nu vă mirați?) era un scriitor care îmi plăcea mai puțin. Maiorescu era un critic care mă atrăgea, un critic în care puteam să văd exemplul. În cazul lui Sadoveanu nu mai puteam să văd exemplul. – *Ce alt mare scriitor vă atrage în mod deosebit, în așa fel încât să scrieți o carte despre el? – Aș vrea să scriu o istorie a literaturii române. Mă gândesc că împlinesc 36 de ani, iar o asemenea istorie nu se face în mai puțin de 5-6 ani. Oricum, spre 40 de ani, un critic trebuie să-și cam pună această problemă în măsura în care se respectă pe el însuși și respectă literatura română. Deci nu știu dacă voi mai scrie o carte despre un scriitor anumit, o carte de amploare**

celor despre Maiorescu și Sadoveanu, pentru că aș vrea ca în anii care urmează, dacă-mi va fi dat să-mi realizez această dorință, să mă ocup de o istorie. – *De la origini până în prezent?* – Aș zice mai exact, fiindcă acesta va fi sensul ei, din prezent până la origini. – *Îmi pare sincer rău că și această convorbire, ca orice convorbire – oricât de plăcută ar fi ea, trebuie să aibă un sfârșit. Cu asentimentul Dumneavoastră, nu i-aș pune însă punct înainte de a vă întreba (ați scris doar reviste încă pe când erați elev) ce părere aveți despre interviu?* – Am impresia că încheiem cum am început, adică ne mișcăm într-un cerc; să spunem că nu e vicios. N-am o părere anumită despre interviu, dar face parte și el, din modalitățile de comunicare, de adresare pe care un critic, un scriitor le are la îndemână, este, dacă vreți, ca un articol dialogat. Eu aș putea, și chiar mi s-a întâmplat, să dau false interviuri, simulând numai că sunt întrebat, punându-mi întrebările care îmi conveneau, adică la care aveam răspunsurile, însă cred că pentru a nu fi cu totul plicticoasă viața literară, e nevoie ca modalitățile de comunicare, schimburile de opinii să îmbrace formele cele mai diferite. Interviul este la fel de necesar ca oricare dintre formele criticii și poate că atunci când este «real», este chiar mai interesant decât un articol”. ■ Daniel Dimitriu se ocupă de *Critica poeziei*, recenzând trei volume de versuri: □ Horia Bădescu, *Nevăzutele urse* (Dacia, 1975): „Și pentru a nu cădea eu însumi în exces, voi spune că *Epitaf pentru o iubire*, *Un cântec nordic* sau *Nu mă strigați*, alături de altele din a doua jumătate a volumului sunt remarcabile”. □ Cezar Ivănescu, *Rod III* (C.R., 1975): „Rodul este metafora care sugerează contrariile viață-moarte într-o existență simultană. Fructul, prin sămânță, este prima treaptă în afirmarea vieții virtuale, viață născută din iminenta cădere, din moarte”. □ Dorin Tudoran, *Cântec de trecut Akheronul* (C.R., 1975): „Poezia lui Dorin Tudoran este un fals jurnal de călătorie și un autentic tratat despre gloria poeziei și a poetului. E vorba de o glorificare plină de adorație, ușor studiată, ca o ceremonie aleasă”. ■ La *Critica prozei*, Val Condurache prezintă *Doi nuveliști*: □ Radu Petrescu, *O singură vârstă* (C.R., 1975): „Radu Petrescu face parte dintre puțini artiști convingși că forma este ea însăși substanțială și că operând asupra ei nu modificăm numai aspectul exterior, superficial, al operei, ci întreaga ei realitate. În scrisul lui Radu Petrescu reflecțiile teoreticianului însoțesc și dublează experiența literară și, ca altădată în nuvelele lui Henry James, constituie subiectul povestirii”. □ Norman Manea, *Primele porți* (Albatros, 1975): „În acest volum, Norman Manea a renunțat, oarecum, la discreție. Dacă în romanul *Atrium* faptele păreau să se organizeze de la sine, refăcând imaginea realității prin intermediul unei scriituri impersonale, izvorâte parcă din materia fluidă a vieții, în nuvelele din volumul *Primele porți*, «anonimatul» vocii autorului este un travesti inabil, o mască în spatele căreia se lasă ghicit moralistul. Norman Manea greșește în această carte și în alegerea unor teme anodine, sau, e drept, rar, chiar frivole (*Mișcarea relativă*)”. ■ De *Starea critică a poezilor* se ocupă Al. Dobrescu unde se referă la două studii: □ Vasile Nicolescu, *Starea lirică* (Eminescu,

1975): „Insistența cu care autorul subliniază în toate operele comentate tocmai acest fond profund umanist vine să convingă definitiv de sensul militantismului și orientarea eseurilor din *Starea lirică*, după cum instruește și în chestiunea aparenței amintitului paradox. Mai mult decât o suită de interpretări critice, culegerea lui Vasile Nicolescu este o pledoarie pentru angajarea totală a literaturii în dezbaterile gravelor probleme ce frământă umanitatea vremii noastre”. □ Corneliu Sturzu, *Artă și sensibilitate* (Junimea, 1975): „Prima selecție de versuri a poetului Corneliu Sturzu, intitulată fundamental și categoric *Artă și sensibilitate*, ține de aceeași specie critică și este – după cum scrie în *Avertisment* – «doar rezultatul convingerilor unui om care se ocupă cu arta contemporană și care știe că numai o societate formată din indivizi sensibili la frumos poate produce frumosul». Falsă modestie și orgoliu tipic de scriitor (oare ultima secvență a citatului nu se vrea și o subtilă autodefinire?)”.

■ Secțiunea *Cartea de debut* este semnată de Mihai Dinu Gheorghiu, care se ocupă de: □ Valentin Tașcu, *Incidente* (Dacia, 1975): „Critica profesată de Valentin Tașcu este constructivă, vizează elaborarea de sistem, în realizarea căruia scriitorul pornește documentat cu pasiunea istoricului și arhivistului de a aduce date noi, capabile să răstoarne interpretări deja stabilite. Moderație și rigurozitate în analiză, indiferent de dimensiunile și valoarea operei abordate sunt calități ce recomandă această carte și pe autorul ei”. □ Ovidiu Ghidirmic, *Camil Petrescu sau patosul lucidității* (Scrisul românesc, 1975): „Monografia, prin cele mai bune exemple ale sale, întreprinde o operațiune de demistificare, fiind, implicit, o carte polemică, iar descrierea operei înseamnă, prin simpla alcătuire a discursului critic, o primă etapă de interpretare. Un Camil Petrescu patetic și lucid par a fi trăsăturile dominante ale acestei invenții critice”.

■ Aura Pană descoperă la Eugen Jebeleanu *Prezența poeziei*: „Poet al suferinței și al utopiei, Eugen Jebeleanu sintetizează lirismul cel mai eterat, al marilor combustii sufletești și imaginile cele mai suave – cu apelul la apărarea nobleței umane, cu accentele sarcastice și dure. Adversar al convenționalismului și al sofisticării – pe plan moral și estetic – autorul volumului *Hanibal* ne împăspătează – și nu doar cu acest prilej, ci cu fiecare intervenție – exemplul acestei mari poezii din totdeauna care se revendică de la Profunzime, Sinceritate și Simplitate”. ■ Este continuată ancheta «Convorbirilor» *Despre moralitatea criticului*, cu întrebările: 1. *Până unde merge moralitatea și e unde începe imoralitatea cronicarului?* 2. *Considerați ignorarea o probă a conduitei morale?* 3. *Dacă ar fi să vă analizați retrospectiv, credeți că ați abdicat vreodată de la principiile moralei critice și, dacă nu, cum ați contribuit la întreținerea unei atmosfere sănătoase în critica noastră?* Răspund: Al. Andriescu, Al. Dobrescu, Val Condurache. □ Al. Andriescu: „Moralitatea cronicarului trebuie să fie totală. Ea nu poate funcționa, ca să zicem așa pentru că ne obligă întrebarea redacției, pe părți. Cum adică? Îndatorirea lui de a fi obiectiv, de a aprecia corect valoarea lucrărilor literare despre care scrie, funcționează

într-un fel în cazul unui scriitor și altfel în cazul altuia? Și dacă lucrurile se petrec așa, cum se explică această, să-i zicem astfel, «suplețe»? Singura explicație o oferă interesele extraliterare, personale, care dictează, în astfel de cazuri, judecățile criticului. Așa se face că poți prevedea, din nefericire în destule cazuri, altitudinea câte unui critic față de o carte oarecare, chiar dacă nu ai citit-o. Dacă există păcate profesionale, pentru critic, lingușirea rămâne, în mod evident, cel mai grav și mai degradant. Sunt de altfel și destui poeți care confundă oda cu «colachia», ca să ne folosim de un termen plin de culoare din cronicile de pe la începutul secolului al XVIII-lea. Așa-numita critică negativă, deși nerecomandabilă, ne apare infinit mai puțin primejdioasă. O carte bună se apără singură, descalificându-l pe criticul care a respins-o cu judecățile lui neînțelegătoare, pe când critica laudativă poate provoca grave confuzii de valoare. A ignora apariția unei cărți pentru că nu vrei să-l superi pe autorul ei nu poate fi niciodată o probă de conduită morală acceptabilă. Criticul are obligația să spună numai adevărul, chiar când acesta este supărător pentru cel criticat. Firește este preferabilă tăcerea ironică laudei fără acoperire, mai ales când tăcerea este un răspuns la anumite insistențe și procedee curioase ale unor autori: telefoane, vizite acasă, amenințări cu fel de fel de reclamații, memorii ridicole, scrisori penibile către redacția unde scrii etc., etc. După cum se vede, numeroase sunt presiunile pe care le exercită unii autori pentru a obține atenția criticului, dar toate acestea nu trebuie să-i influențeze în niciun fel judecățile.

3. Întrebarea este jenantă. La ce bun să ne lăudăm singuri sau să ne autoflagelăm tardiv în public? Cine abdică de la principiile moralei critice și scrie ceea ce nu crede nu este critic. Mă consider critic, așadar, numai în măsura în care am respectat codul de morală critică pe care l-am schițat în răspunsurile anterioare. □ Al. Dobrescu: „Autoritatea criticii se sprijină pe consecvența și fermitatea principiilor. Orice abdicare reprezintă o știrbire a autorității, prin urmare un act de imoralitate. Cu asta am spus, de fapt, totul; adăugirile nu pot fi decât ilustrative. Așadar, refuzînd în 1940 să mai colaboreze la «*Revista Fundațiilor*», căreia i se imprima o tot mai evidentă orientare antiraționalistă și antidemocratică, Pompiliu Constantinescu dădea o pildă de înaltă moralitate. Elaborând ciclul junimist și reactualizînd astfel maioreșcianismul ca poziție a spiritului, Lovinescu făcea, în fond, același lucru. Pentru că moral e să lupți pentru propriile-ți convingeri, în pofida oricăror greutăți, nu să taci. Tăcerea e echivocă și, tocmai de aceea, uneori, o formă de complicitate. Sigur, există atâția factori exteriori ce pun la încercare autoritatea criticii. Dar ei nu sunt un câștig exclusiv al zilelor noastre, așa că nu e cazul să ne lamentăm. În grade diferite au existat și s-au exercitat întotdeauna (foiletoanele lui Théophile Gautier fac o excelentă dovadă a iminenței lor) și demnitatea criticii tocmai de aici vine, din capacitatea de a le rezista. [...] 2. În principiu am răspuns la această întrebare mai înainte. Cronicarul e obligat de însăși condiția meseriei să-și spună părerea despre cât mai multe dintre cărțile care apar. Totul e ce și cum

alegi. Pentru că dacă «omisiunea» unei cărți mediocre e prin ea însăși elocvență, ignorarea uneia bune e sigur un act de imoralitate. 3. Înainte de a fi a criticii în întregul ei, moralitatea este a fiecărui critic în parte. Și dacă există elemente ce concură la atragerea criticului într-o zonă a labilității morale, încă nu se cunosc mijloace de convertire deplină la normele moralității. Poți constata moralitatea cuiva și atât. Poți evidenția conduita imorală a altcuiva și tot numai atât. Esențială mi se pare comentarea exemplară a unor asemenea cazuri. Și asta nu pentru «îndreptarea» celor în cauză. La urma urmelor, fiecare pasăre pe limba ei piere. Ci pentru prevenirea publicului. Căci, ca și avuțiile, aparențele sunt, nu-i așa?, amăgitoare». □ Val Condurache: „1. Răspunsul la această întrebare presupune repetarea unor locuri comune: moralitatea criticului constă în sinceritate, cinste, curaj, dezinteres, spirit de sacrificiu (în înțeles lovinescian), profesionalitate, „urbanitate”, independență. Mai întâi câteva cuvinte despre independență, atribut căruia i se datorează sinceritatea, curajul, dezinteresul etc. Singură buna credință a criticului nu este de ajuns pentru a-i asigura independența. Împrejurările se alătură caracterului. Independența criticului este rezultatul unui climat de moralitate la care, criticul însuși își aduce contribuția. Se presupune că redacțiile revistelor la care colaborează un critic sau altul nu încearcă în niciun fel să influențeze judecata acestuia. Se presupune că editurile nu sunt în niciun fel interesate să exercite presiuni asupra unora din opiniile criticului. Se subînțelege că scriitorii nu-l suspectează pe critic de interese meschine și că atunci când sunt criticați nu-și manifestă nemulțumirea pe calea memoriilor ori a măsurilor administrative. Toate acestea, sunt în principiu, adevăruri luate unanim în brațe de toți membrii obștei literare. Există reviste care acordă libertatea deplină manifestării spiritului critic, indiferent dacă opțiunile redacției diferă de opțiunile colaboratorului. Și aceste reviste (printre ele și «Convorbiri literare»), în mod cu totul paradoxal, suportă consecințele nemulțumirii unor scriitori refractari la tot ce nu înseamnă elogiu. Revista acordă credit unui critic nu pentru preferințele literare ale acestuia, ci pentru garanțiile morale, profesionale și intelectuale pe care acesta le prezintă. Nemulțumirile scriitorilor, adresate revistei, prin tot felul de trimiteri insinuante compromit imaginea lumii literare în ochii publicului și viciază relațiile de bună înțelegere dinăuntrul obștii. E firesc să ne întrebăm dacă nu cumva în acest caz, moralitatea unor scriitori ar trebui pusă la îndoială. De ce scriitorul să se bucure netulburat de privilegiul «orgoliului rănit», în timp ce criticul să suporte nu numai suspiciunea, dar să fie chiar victima unor arbitrare măsuri administrative luate de scriitori beneficiari ai unor posturi de răspundere, lezați în amorul propriu? [...] Spre deosebire de scriitor, ale cărui cărți nu sunt împiedecate să apară de judecata criticului, ci criticate a *posteriori*, criticul riscă să nu mai fie publicat într-o revistă, „vinovat” de a nu-l fi elogiat pe unul din membrii redacției. Sinceritatea scriitorului e garantată de independență. Și acum, câteva cuvinte în plus despre sinceritate. De la a spune *cine ești*, până la a spu-

ne *tot ce gândești* rămâne un spațiu în care – uneori își poate face loc minciuna. Rezerva poate fi mai imorală decât nesinceritatea. Dacă o critică nedreaptă sau un elogiu fără acoperire se denunță singure, jumătățile de adevăr, cuvintele alunecoase păstrează, perfide, aparența sincerității. Sinceritatea cade repede în minciună și atunci când spiritul critic ezită să-și limpezească îndoielile, din teama revizuirilor târzii. Alexandru George vorbea foarte frumos despre procesul de clarificare căruia i se supune, fără încetare, spiritul critic. Acesta presupune îndoieli, reveniri asupra opiniilor formulate. Dar nu înseamnă păstrarea unei rezerve prudente. Criticul are obligația să fie sigur, chiar atunci când, în intimitatea sa, e sfâșiat de îndoieli. Acesta e un paradox al sincerității critice. 2. Sunt tăceri „grăitoare” și tăceri inexpressive. Cele din urmă sunt cu greu de judecat. Cele dintâi sunt, cel mai adesea, o formă a negației, un refuz al criticului de a se pronunța asupra cărții unui scriitor „impulsiv”. Aceste tăceri sunt, în fond, ironice. Sunt tăceri care informează și tăceri care dezinformează. Nimeni nu are vreme să citească și să comenteze toate aparițiile editoriale. Criticul operează o selecție: acesta e primul act, consumat în tăcere, al judecării de valoare. Tăcerea este pozitivă atunci când, pe bună dreptate și cu bună credință îl informează pe cititor că apariția respectivă nu merită atenția. Procedul este folosit, din păcate, pentru discreditarea unei scrieri notabile. Sunt tăceri care trădează rutina și lipsa de receptivitate la nou, în ultimă instanță lipsa de vocație. Ele se manifestă, de obicei, la apariția operelor de excepție, alături de proteste vehemente. Cărțile care au darul de a inova limbajul literar și care fac inutilizabil limbajul critic tradițional îi pun pe unii critici în imposibilitatea de a le comenta și de a le demonstra valoarea cu ajutorul vechilor instrumente. În fine, sunt tăceri «expectative». Importantă este durata tăcerii, pentru definirea caracterului criticului. O serie de critici așteaptă sentința unor condeie de autoritate ca să se poată pronunța, la rândul lor, asupra unor opere. Alteori, așteaptă înclinarea balanței în polemici în care nu îndrăznesc să intervină. Alături de «învingătorul» previzibil, acești critici își exprimă cu «fermitate» punctul de vedere. Aceste tăceri «expectative» îl denunță pe literat. 3. Nu m-am lăsat niciodată «impresionat» de prestigiul literar sau administrativ al vreunui scriitor. Revista «Convorbiri literare» duce o frumoasă politică de respectare a opiniilor colaboratorilor ei. Criticul stă față în față numai cu opera și este dator să uite, până la un punct, numele autorului. Nu o dată se întâmplă ca un scriitor remarcabil să scrie o carte mai puțin reprezentativă. Față de aceasta spiritul critic acționează, din respect, cu și mai multă exigență. Este adevărat că se întâmplă să greșim în aprecierile noastre din scepticism sau subiectivitate. Buna credință nu poate fi pusă, în aceste cazuri, la îndoială: niciun critic nu are monopolul gustului universal. Dacă am contribuit cu ceva la întreținerea unei atmosfere sănătoase în critică, nu e de competența mea s-o apreciez. Pot, cel mult, să-mi analizez consecvența unor principii morale. Am ținut întotdeauna la «urbanitatea» limbajului critic. Am gustat, alături de alții, «execuțiile» stră-

lucitoare practicate de unii din confrăți și recunosc că, în cazul polemicilor de idei, nu există indulgență. Fără îndoială, mediocritatea și veleitarismul nu trebuie admise în cetatea literelor, dar replica criticului civilizată, oricât de fermă, nu are niciodată la bază disprețul. În aceeași măsură mi-a displicut prudența. Știm cu toții că judecata de valoare devine obiectivă doar prin consens și se verifică în timp. Judecata individuală este expresia unei pure relații de lectură: ea reprezintă opțiunea fiecărui critic în parte. Din acest motiv, m-au contrariat reținerea și circumspecția unora în apărarea și susținerea propriilor opțiuni. În critică nu există «imparțialitate». Alegem ceea ce iubim. Criticul care nu știe sau se teme să «apere» cărțile pe care le iubește este un simplu «literat»: pentru acesta, literatura e o uriașă arhivă, un document prețios, dar fără viață și nicidecum materia vie de care se lasă el însuși modelat și pe care o modelează prin lectura sa”. ■ Const. Ciopraga începe studiul despre *Modernism și avangarda literară (I)*: „Două tipuri de revoltați se manifestă pe fundalul relațiilor sociale noi, generate de primul război mondial. Pe când Gala Galaction, împreună cu alții așteaptă o lume nouă, iar Ibrăilenau scrutând orizontul postbelic (*După război*), crede în ceva similar, la intelectualii din generațiile tinere frapază fie sentimentul unui destin suferit, văzut ca efect al revoltei eșuate, fie fronda totală, rezolvată într-un negativism spectaculos”. ■ Al. Călinescu reflectează la *Realism și construcție epică*: „În foarte instructiva antologie privind conceptul de realism în literatura română (ed. Eminescu, 1974), cele mai multe texte vizează aspectele ideologice ale chestiunii, locul preponderent fiind ocupat – cum e și firesc – de analiza raporturilor dintre artă și natură, pe de o parte, și artă și societate, pe de alta”. ■ C. Ungureanu prezintă *Documente referitoare la biografia lui Eminescu (I)*: „Sunt documente care ne dau de știre asupra familiei după mamă, Iurașc, stolnicul Vasile Iurașc, tatăl mamei poetului Raluca, găsindu-l încă din anul 1828, vechil al moșiei Joldeștii, iar în 1839 judecător la Botoșani”. ■ Despre *Miron Costin, moralistul după trei secole* scrie Elvira Sorohan: „Letopisețul lui Miron Costin, transcris în formă definitivă acum trei secole, la Iași este începutul unei demonstrații. Este o atestare în cultura scrisă a permanențelor gândirii românești. Cea mai evidentă este pledoaria, implicită textului, pentru ceea ce reprezintă moralismul în viața noastră spirituală”.

● [„Familia”, nr. 9] Din sumar: Ioan Buduca scrie despre romanul de tip memorialistic al lui Peter Neagoe, *Timp de neuitat; Credințele populare în opera lui Eminescu* de Grigore Man; *Tablouri de familie*, cronică elementară a lui Șt. Bănulescu. □ Versuri de Dan Mutașcu, Al. Andrițoiu, I. Lotreanu, Al. Jebeleanu, Miron Blaga. □ *Confrății* este piesa uitată a lui Gib Mihăescu, semnalată de Val. Silvestru. □ Un necrolog al poetului *Mihail Sabin*. □ Gh. Grigurcu o receptează pe Ileana Vrancea și *Confruntările în critica deceniilor 4-7*, respectiv antologia lui L. Ulici, *9 poeți* (Arghezi, Bacovia, Blaga, Barbu, Pillat, Maniu, Philippide, Vinea și Voiculescu). □ În *Confruntările Ilenei*

Vrancea „contribuția documentară se centrează asupra reconstituirii posterității critice a mentorului Sburătorului. [...] (Totuși, rigoarea cercetării, manifestată până la un punct, scade când) în loc de a urmări reflectarea operei în cauză în oglinzile agitate ale epocii, Ileana Vrancea acordă spațiul maxim unor chestiuni în cel mai bun caz tangențiale la aceasta. [...] Peste o imagine extrem de discutabilă asupra lui Lovinescu propusă de N. Tertulian din 1958, se trece în zbor razant. La fel sunt urmărite sumar cărțile lui I. Negoïtescu și Eugen Simion. [...] Lucrarea Ilenei Vrancea (exceptând rotunditatea quasifaforistică a considerațiilor privitoare la rolul lui E. Lovinescu) e o încăpătoare înscriere de date brute, unele de un dramatism nedisimulat. Însă concluziile avansate pe baza lor nu sunt totdeauna cele mai pertinente, mai convingătoare, cum, la urma urmei, e și firesc, într-o primă tentativă care așteaptă probele istoriei...”

□ „Firea «artistă» a lui Laurențiu Ulici (exhibată și în alcătuirea volumului său de debut *Recurs*) prezintă în această antologie, copios comentată, o atitudine a imanenței. Criticul nu acceptă literatura altfel decât ca o structură axiologică, dominată de «treptele superioare»... concluzia ce se desprinde de aici e că volumul astfel prefațat n-ar fi decât un conglomerat de evenimente estetice, validate doar, de la caz la caz, printr-un «coeficient de stabilitate». Atitudine deloc neglijabilă, chiar dacă însuși autorul o atenuază recunoscând coordonatele unei organizări de epocă, o coagulare temporală, implicate în existența monadică a viziunilor poetice.”

□ O amplă traducere a lui L. Dimov, fragmentul *Cimpoiul* din poemul *Orfeu* al lui Giambattista Marino și ale sale *Idile de poveste/fabuloase*.

• [„**Presa noastră**”, nr. 9] Al. Cornescu publică un medalion *Grigore Preoteasa*. □ Valentin Hossu-Longin recenzează volumul *Reportajul românesc contemporan* realizat de un colectiv de critici și istorici literari: Nicolae Mecu, George Muntean și Vasile Teodorescu. □ Octavian Ungureanu semnează studiul *Publicații gorjane*.

• [„**Ramuri**”, nr. 9] În rubrica „Document în replică”, Vasile Gh. Segă semnează textul *Originea lui Tudor Arghezi*. Ni se sugerează că descendenții lui Tudor Arghezi sunt din județul Olt. □ În secțiunea „Profil”, Ilie Purcaru scrie despre *C.D. Fortunescu*, un scriitor pasionat de istorie care și îndeplinit maiestuos misiunea de arhivar.

• [„**Secolul 20**”, nr. 9] Mihai Viteazul, privit ca erou european, beneficiază de un spațiu generos în acest număr. Pe lângă diverse documente și contribuții istorice, Horia Stanca traduce un raport versificat „privind o presupusă conspirație împotriva lui Mihai Viteazul”, extras din „Zwo Warhafftige Neue Zeitung” (1598), iar Ștefan Delureanu, un fragment din drama istorică *Mihai Viteazul*, scrisă de autorul „din Polonia austriacă” G. Moers di Poradovo, tradusă în italienește în 1902, cu titlul *Michele il valoroso*. □ Pentru ciclul *Scriitori români în limbi străine*, Margareta Sterian și Dan Dușescu traduc trei dintre sonetele imaginare ale lui V. Voiculescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga

postfațându-le cu un articol (*Nouă glossă la sonete*), în care echivalează momentul sonetelor din creația voiculesciană cu cel al *Divanului vest-oriental* în creația lui Goethe: „Și iată că, printr-o ascundere voită în spatele unui înaintaș de geniu, căruia i-a adoptat și convenția și miturile și imaginile, Vasile Voiculescu a dat poeziei românești și universale, cu *Sonetele* sale, o probă uimitoare de aspirație spre unitate din sânul contingentului și al dramei, o nouă capodoperă despre soarta geniului pe urmele și alături de *Luceafăr*, cu un sunet al perfecțiunii geamăn cu acela”. □ Teodor Vârgolici prezintă o recentă bibliografie intitulată *Cartea românească în lume* (E.Șt.E.), ce acoperă perioada 1945-1972, pentru prima dată oferindu-se publicului „o imagine globală, detaliată și concludentă, a circulației valorilor spirituale românești pe plan mondial. [...] Ea ne sugerează că s-a produs o adevărată revelație a scriitorilor noștri clasici și contemporani”. Sunt citate date statistice despre numărul de țări (și de volume) în care au fost traduși Caragiale, Creangă, Eminescu, Sadoveanu, Argezi, Rebreanu, Călinescu ș.a. Aceeași lucrare este recenzată și de Ștefan Aug. Doinaș (în *Strategia traducerii*), care, pe lângă date statistice inerente, comentează mici „accidente” de genul prezenței lui Francisc Munteanu înaintea unor prozatori precum D.R. Popescu, Titus Popovici sau Fănuș Neagu. □ Continuând și încheind rubrica extinsă pe întreg anul 1975, intitulată *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale*, sunt prezentate selectiv și succint „câteva din înfăptuirile remarcabile în opera de traducere românească a unora din marile scrieri aparținând literaturilor care – prin prisma relativei lor distanțări geografice sau temporale față de centrul tradițional al Europei – pot fi denumite, în sens larg, exotice”. Printre acestea se numără saga islandeză despre Njal (traducător Ioan Comșa), *O mie și una de nopți*, *Bhagavad-Gita* (traducător Sergiu Al.-George), o antologie a literaturii precolumbiene (în tălmăcirea lui Francisc Păcurariu) ș.a.

• [„*Steaua*”, nr. 9] Eseul lui Aurel Rău, intitulat *Poezia. Inexprimabilul exprimat*, constituie o trecere în revistă a diferitelor stiluri și moduri de a face poezie, cu intenția de a-i surprinde esența. ■ Din studiul monografic și critic al lui Nicolae Balotă, dedicat lui Geo Bogza, ies în evidență eșalonările ideatice, marcate prin subtitluri: „ochiul și conștiința lui Lynceus”, „periplul prozatorului”, „revolta și lauda” (articolul *Geo Bogza*). ■ Poezia este reprezentată de Horia Bădescu, Virgil Nistor, Radu Boureanu. Constantin Sorescu este preocupat de *Dialectica romanescă în «Princepele»*, remarcând de la bun început accentul, băgat în seamă și de alți critici, pe care romancierul îl pune asupra „realității estetice”. □ Proză de Vasile Rebreanu, *Iubirile cascadorului*. ■ Mircea Martin detectează în dubla apartenență a scriitorului plecat din Fundoia, Barbu Fundoianu, nume adaptat ortofoniei franceze prin Benjamin Fondane, un autor revendicat, așadar, de două literaturi, una în care s-a format și cealaltă în care a dobândit o mai largă audiență, detectează o „datorie” a lui B. Fondane față de matricea stilistică românească și față de B. Fundoianu, căci

afirmă criticul: „Translația relativ ușoară a tânărului Fundoianu și a altora ca el (Ilie Voronca, Tristan Tzara etc.) în spațiul literar francez verifică implicit latențele românești de universalitate” (articolul *B. Fundoianu și Benjamin Fondane*). ■ Alături de două sonete de Giambattista Marino în tălmăcire proprie, Leonid Dimov își trage cititorul de mână în universul versurilor de o „incoerență coerentă”, a acestui premergător al romantismului, pentru care dizarmonia era modul de a-și stupefia și uimi publicul (articolul *La sorgintea barochismului*). ■ Virgil Nemoianu face observații asupra dialecticii gnoseologicului din poezia lui Doinaș, dialectică care „reprezintă scheletul poeziei” lui (articolul *Două fețe ale poeziei lui Doinaș*). ■ Poezie de Radu Boureanu, *Planeta curată*. ■ Joan Mirò prezent cu *Jocuri poetice*, în prezentarea biografică și traducerea lui Mircea Țoca. ■ Nae Antonescu scrie un studiu despre *Revista Studii literare* (1942, apărută ca buletin oficial al *Seminarului de literatură română modernă* a Universității Cluj-Sibiu, următoarele volume în 1943, 1944, 1948), o revistă de cercetări istorice literare, de care s-a legat de activitatea lui Gh. Bogdan-Duică și D. Popovici, cel din urmă devenit director al ei; revista este caracterizată prin: „obiectivitatea, spiritul erudit, informația enciclopedică, verificată conștiincios. O publicație care aducea studii temeinice, argumentate, o largă informație în problema cercetată, cât și o exprimare adecvată, un stil echilibrat, academic. Polemicile zgomotoase n-au fost îmbrățișate [...] un singur neajuns: au apărut prea puțină vreme. A fost singura publicație a vremii, la noi, care s-a ocupat cu studiul literaturii române moderne pe bazele literaturii comparate”. ■ Ion Biberi dezvăluie publicului român personalitatea și opera lui August Strindberg, în articolul *De la drama de conștiință la elaborarea artistică: Strindberg*. ■ Paul Alexandru Georgescu tălmăcește un fragment de memorii, *There are more things*, și trei poeme de Jorge Luis Borges. ■ Recunoscând în monografia lui Maurice Nadeau despre *Gustave Flaubert, scriitor* (Univers, 1969), în traducerea lui Paul Dinopol, „un admirabil impuls teoretic, o deschidere de mentalitate și de metodă pentru gândirea critică românească”, Liviu Petrescu investighează conținutul cărții, insistând asupra viziunii lui Maurice Nadeau despre lui Flaubert, care „prezintă numeroase puncte comune, dar și importante diferențe, față de viziunea lui Jean-Paul Sartre asupra aceluiași scriitor”. ■ Aurel Sasu este provocat de apariția volumului *Studii și articole* (îngrijit și prefăcut de D. Petrașcu, în colecția *Restitutio* a editurii Minerva), să readucă în actualitate activitatea lui Bogdan-Duică „cel mai credincios apărător al ideilor maioresciene în Transilvania” căruia „nu-i lipseau energia sentimentală, nici erudiția sau «răutatea», altfel spus capacitatea de a gândi polemic și plăcerea de a exagera”, și continuarea prin diferiți discipoli a polemicii Gherea-Maiorescu, căci, susține criticul articolului, Bogdan-Duică „în lipsa vreunui program, făcea pur și simplu operă de popularizare, relua adică frazele din *Criticele* lui Maiorescu și le dezvoltă fără preocuparea de a inventa alte subiecte.” (articolul *Limitele criti-*

cii istorice). ■ În cadrul rubricii „viața cărților”, Adrian Popescu recenzează volumul poetului sloven, mort la 22 de ani (1904-1926), Srećko Kosovel, *Extazul morții* (Univers, 1975), poet „ce uimise contemporanii cu semnele unui talent de excepție [...] concentrând în decursul unui deceniu o experiență de viață hotărâtoare, amintește, în multe privințe, de românul Nicolae Labiș”. O altă prezentare care ne atrage atenția este cea a lui Fănuș Băileșteanu referitoare la un fals jurnal de călătorie prin țările apusene, publicat de Ileana Bratu, *Răsturnare în spațiu* (C.R., 1975), despre care comentatorul spune: „pagini de o memorialistică adesea seacă, fără pasta uleioasă sau șfichiuitor ironică, fără jerba de scânteie a măștrilor genului [...], fără a reține doar amănuntul simbolic, de o semnificație geografică aparte, se distinge prin finețea comentariilor despre arta plastică, prin interpretarea aforistică a numeroase capodopere.” ■ Mircea Ghițulescu subliniază excelența a două spectacole de la Naționalul clujean, *A douăsprezecea noapte* și *Mutter Courage*, cele mai bune ale anului teatral.

● [„Teatrul”, nr. 9] Revista publică articolul de fond *Stagiunea*: „Argumentul calității artistice a literaturii dramatice, a punerii în scenă și interpretării este un argument prioritar. Nu încapе îndoială că astăzi puternica majoritate a publicului spectator vine la teatru pentru a vedea și admira spectacole realizate de fuziunea a două principale coordonate: comanda socială și valoarea artistică. Aceste două imperative sunt inseparabile. Unul fără altul devine formal, retoric sau absurd. Împreună, într-o fuziune perfectă, ele dau elan întregului spectacol și realizează mult dorita comuniune spirituală a scenei cu sala”. □ Constantin Măciucă, în *Gong '75 – '76* discută despre trăsăturile necesare noii stagiuni: „Repertoriul – expresie a politicii culturale a statului nostru – a fost conceput ca un program ideologic și estetic, apt să capteze în structura sa comandamentele politice și sociale, să reflecte sistemul de valori al spiritualității socialiste și să-l susțină cu forța de convingere a creației artistice. În acest spirit, în structura repertoriului, dramaturgia națională ocupă o poziție preponderentă, alături de repunerea sau menținerea în circuitul scenei a lucrărilor clasice sau din perioada interbelică, oferindu-se un larg spațiu dramaturgiei contemporane, inspirată de problematica procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Reflectând larga deschidere spre universalitate a culturii noastre, repertoriul, în secțiunea de dramaturgie străină, mărturișește preocuparea teatrelor ca, paralel cu reinterpretarea operelor fundamentale ale trecutului, de la înălțimea de înțelegere a prezentului, să prezinte, într-o selecție mai riguroasă, piese contemporane, susținute de un puternic suflu umanist, relevante pentru lupta forțelor progresiste pentru libertate și echitate socială. Structurat pe aceste criterii ideologice și estetice, în ansamblul său, repertoriul demonstrează o orientare militantă, cu o evidentă diversitate tematică, echilibrat în principalele sale compartimente, bogat în noutăți, apt să genereze spectacole de amplă vibrație artistică”. □ În *Stagiunea 1975-1976*, cu

titlul *Repetiții. Repertorii. Proiecte*, se face o amplă trecere în revistă a planurilor pentru viitoarea stagiune ale teatrelor din București și din țară. □ Tot aici, Luminița Vartolomei publică articolul *Introducere la „Hamlet” de Pascal Bentoiu*. ■ Alexandru Balaci scrie *Din nou despre critică*, articol în care afirmă: „În analiza obiectivă a activității de creație, sarcini importante revin criticii literare care, fără pretenția de a da soluții obligatorii cu privire la forma și stilul lucrărilor artistice, este chemată să ia atitudine față de manifestările negative, să promoveze operele care exprimă realitățile și concepțiile înaintate. Literatura contemporană, în cadrul realizărilor importante obținute de întregul popor român pe calea construcției socialiste, și-a însemnat drumul mereu ascendent cu succese de seamă. În domeniul prozei, poeziei, dramaturgiei, istoriei și criticii literare, au apărut lucrări valoroase care demonstrează înaltele capacități creatoare ale oamenilor de cultură, devotamentul lor față de opera de construcție socialistă. Succese demne de relevat se constată și în activitatea presei literare, în cadrul căreia se desfășoară o serie de discuții fructuoase pe teme importante ale creației. Libertatea de a critica este proprie întregului stil de activitate în orice domeniu de construcție. Cu atât mai mult, în aria vieții literare, unde trebuie să se desfășoare în permanentă schimburi vii de opinii, cu caracter stimulator. Spiritul pasionat, limbajul colorat, viu, plastic, în coloanele presei literare, sunt elemente de preț, caracteristice publicisticii de calitate, în-sufleteite de o finalitate constructivă, ce se înscrie pe linia unei rodnice tradiții în cultura noastră. Critica literară are sarcini de mare răspundere în orientarea stimulatorie, în măsură să încurajeze căutările creatoare, să sintetizeze judecăți de valoare obiective, să ajute la formarea spiritului de discernământ în rândul publicului însetat de cunoaștere și frumos, aducându-și astfel contribuția la educarea lui ideologică și estetică”. □ V. Mândra scrie despre *Calitate și autenticitate*, discutând criteriile de alegere ale repertoriului. □ Revista publică *Viața unei femei*, „piesă în două părți” de Aurel Baranga. ■ Leonida Teodorescu, în *Sensul unei evoluții (V)*, publică *Dramaturgia și foiletonistica. Foiletonul satiric*. ■ În *Premiile de dramaturgie - 1974*, Mircea Mancaș îi dedică un articol lui Dumitru Solomon. □ În *Cartea de teatru*, Paul Tutungiu prezintă volumul lui Ion Cocora, *Privitor ca la teatru*. ■ Dan C. Mihăilescu publică articolul *Spațiul închis și desfășurarea ideii. Marginalii la trei piese-eseu de Paul Everac*. □ În *Cronica dramatică*, Valeria Ducea prezintă *Comoara din deal* de Corneliu Marcu Loneanu (Teatrul Municipal din Ploiești). □ Ionuț Niculescu, în *Viața teatrală în „Rampa” acum 50 de ani* rezumă numărul din septembrie 1925 al revistei. □ Se prezintă, în cadrul unui amplu material semnat de Ionuț Niculescu, Muzeul Teatrului Național. □ În *Teatrul românesc peste hotare*, Radu Dumitru scrie despre *Teatrul „C.I. Nottara” la Köln, Paris, Lisabona*.

• [„**Transilvania**”, nr. 9] În *Album sentimental* citim „*Sibiul muzical*” Un cetățean de onoare al Sibiului: *Johann Sebastian Bach* de Radu Stanca, „din

vol. *Acvariu*, Editura Dacia, Cluj, 1971, p. 153)”. □ Versuri prezintă: Mira Preda (*Transhumanță*), George Nimigeanu (*Laudă limbii române*), Dumitru Bălăeț (*Duc caii la râu*), Traian Filimon (*Pastel de toamnă*). □ Din proză citim *Avatarurile profesorului Aldea* de Francisc Păcurariu, un fragment din romanul *Ultima călătorie a lui Ulise*. ■ Numărul se deschide cu editorialul *Afirmarea deplină a spiritului revoluționar*, semnat Transilvania: „Fără îndoială că nucleul, centrul iradiant al atitudinii și al conștiinței revoluționare este și va fi reprezentat de comuniști, de partidul comunist, căruia îi revine sarcina istorică de a elabora strategia și tactica revoluționară a societății, de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces social de înaintare neîntreruptă a societății pe calea comunismului”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?” citim texte: □ *Permanențe și valoare în muzică* de George Pascu: „Confruntând prezentul cu trecutul, credem că imperativul actual este acela de a ancora muzica în realitatea spirituală și afectivă a omului de azi, de a conferi muzicii capacitatea de a fi receptată ca oglindă vie a trăirii lui și nu ca o sondare a unor zone inaccesibile sau ca joc de construcții sonore. Valoarea muzicii noastre constă tocmai în ceea ce a fost o permanență a ei: expresie specifică a trăirii noastre românești. Aceasta nu înseamnă să tăiem aripile unei muzici care vrea să meargă tot mai sus pe drumul imaginației creatoare. Dar nu atât de sus încât să nu o mai putem zări”. □ *Permanențe ale culturii muzicale românești* de R. Ghircioiașu: „Arta zilelor noastre, desfășurată în pulsația dinamică a epocii, reflectă permanențele de totdeauna ale culturii românești. Ea se impune totodată ca o modalitate de mare pondere în exprimarea realității vii, aducând adesea efectul materializat al transformării oamenilor, dinamizând și purificând ideile, chemate ele însele să se integreze în marele arc al devenirii sociale. E misiunea epodelor, peanelor contemporane, oglindă a istoriei pe care

o trăim”. □ *Valoare și continuitate* de Wolf Aichelburg: „Arta, muzica posedă valori permanente reale, deci și o continuitate care nu este numai una de inerție ci și una rodnică. În scurta istorie a muzicii culte românești există elemente de continuitate, dar și elucubrații care contestă sisteme de valori cu caracter permanent. «Salvarea» nu constă în modalismul popular și nici în extirparea lui, nici în specificul folcloric concret precum nici în sisteme abstracte de sine stătătoare. Un model într-o oarecare măsură poate fi George Enescu, un mare creator, fără îndoială, deși poate nepotrivit ca îndrumător practic. Un lucru însă îl putem și trebuie să-l învățăm de la el: responsabilitatea față de actul creator. În această responsabilitate, bine înțeleasă, stă tot secretul muzicii majore. În ea se cuprind și se rezolvă conflictele dintre tradiție și nou, dintre valoare și adevăr, dintre permanență și actul revoluționar”. ■ Mircea Ivănescu face un portret lui Ion Mircea: „Mai reținut decât ceilalți alcătuitori ai generației poetice citate – care au ajuns aproape toți cel puțin la al doilea volum – Ion Mircea nu publică decât rar și versurile lui, păstrând pecetea aceleiași austerități suave, ne lasă doar să presupunem o evoluție răsplătitoare. Aceeași însuflețire dureroasă ca tot ceea ce se câștigă și se păstrează prin încordarea și dăruirea totală a ființei și care e marca cea mai autentică a vocației certe se distinge și acum și conferă versurilor acestui liric puritatea și valoarea care se cuvin dintotdeauna salutate și respectate”. □ Alături apar poeziile lui Ion Mircea: *Privire în timp* și *Divanul*. ■ Sub genericul *La confluența artelor*, apare *Vioara magului Argezi* de Ilie Guțan: „Pentru a-și elabora propriile viziuni sau pentru a-și comunica reflecțiile asupra condiției scrisului, asupra vieții și existenței în genere, Tudor Arghezi a apelat frecvent la registrul noțional și stilistic al altor arte și meșteșuguri, unde a descoperit una din căile primenirii expresiei, și reprezentării poetice. La un astfel de nivel, artele se interferează, la spațiul argezian, se armonizează în noi structuri și devin elemente de limbaj și figurație. Un studiu axat pe pictural, sculptural, muzical, artizanal etc. ar dovedi cât de deschisă era receptivitatea poetului și cât de semnificative sunt mutațiile de sens obținute”. ■ Mircea Tomuș semnează cronică literară la volumul *Artă și ideal* de Ion Dodu Bălan: „Discurs desfășurat pe un registru ideatic larg, alternând elogiul și înflăcărea emoțională cu verbul acid, critica tranșantă, publicistica literară a lui Ion Dodu Bălan își asumă, în același timp și în egală măsură, binevenite rosturi educative. Rostită într-o frazare gravă, neocolită de solemnitate, presupunând mereu un interlocutor prezent, a cărui înțelegere o solicită, partitura își fixează drept țel ultim, suprem, transferul direct și masiv de convingeri: inocularea înaltului ideal, cimentarea unei comunități între ascultător și vorbitor. Pedagogică în cel mai generos înțeles al cuvântului și pe fructuoasă linie de conduită a tradiției noastre literare, această literatură, ce-și propune să acționeze direct asupra procesului de formare a personalității umane a cititorului, evită soluția atitudinii indiferente față de propriul obiect”. ■ Mircea Braga publică eseu *Estetica, informaționalul și cibernetica*: „Ceea

ce n-au înțeles – sub teroarea eficienței științifice – promotorii «esteticii» informaționale este că o estetică nu constituie un ghid al creației, nu are drept scop oferirea unei metode de elaborare a operei, nu are această intenție nici măcar mascată sub efectul rezonanței. O estetică nu creează, ci se creează, singura sa creație e ea însăși. Eroarea oricărei estetici care ascunde numai o metodologie este întruchipată în tendința de a exista ca rețetă, ca schemă în baza căreia să se poată confecționa opera de artă. Și mai consistă în înțelegerea acestei stări ca sinteză, de unde actul de naștere al «esteticii generative», «experimentele», definită drept «circumscrierea tuturor operațiilor, regulilor și teoremelor prin a căror aplicare la o mulțime de elemente materiale funcționând ca semne, se poate conține în mod conștient și metodic o stare estetică» (Max Bense)”. ■ În *Mișcarea literară* citim: □ *Expresia artistică eminesciană* de G. Nistor, o prezentare a volumului omonim, scris de G.I. Tohăneanu (Facla, 1975): „Lărgirea neconținută a perspectivei față de «simpla» analiză stilistică dă posibilitate autorului să se manifeste plenar, încât studiile în discuție să ni se releve printre contribuțiile eminesciene substanțiale din ultima vreme”. □ Mircea Ivănescu prezintă *Starea lirică* de Vasile Nicolescu: „În toate, eseistul își mărturisește aceeași fervoare care nu este numai a cunoscătorului, ci a dăruitului, și fiecare din eseurile sale exprimă aceeași convingere în posibilitatea cunoașterii pasionate, convingerea – în cuvintele pe care i le dedică autorul cărții unui interpret străin al faptelor de cultură – în evidența că «adevăratele creații nu pot fi dezacordate decât de analizele glaciale, involuntar obiective. Cele febrile comunică cu vibrația lăuntrică și o exprimă»”. □ Vasile Chifor semnează *Caloianul – sau romanul unui roman eșuat*, prezentând romanul *Caloianul* (vol. I-II, Albatros, 1975) de Ion Lăncrănjan: „Există, desigur, și o dificultate a lecturii, datorată, pe de o parte, utilizării unui material imens, greu de stăpănit, pe de alta, neadaptării încă la o formulă compozițională ce pretinde multă supraveghere. Nota dominantă a cărții rămâne deosebita forță a expresiei”. □ Sub semnătura M.I. citim *Tineretea ca permanență lirică*, o prezentare a volumului de versuri *Roman* de Florin Mugur: „Mai mult decât în cărțile dinainte, unde armătura imaginilor princiare în despuiera voită a versului și în melodia care nu e totdeauna suavă, cum ne obișnuise poetul de care e vorba, se aude un ton mai aspru, mai nereșemat. Paradoxul este că despărțirea aceasta de adolescență este, în același timp, o izbândă asupra tranzitoriului și sentimentul cu care închizi cartea nu mai este cel al zădărniciiei sau deprimării nostalgice, ci al unei dăinuiri, al încrederii în unele permanente”. □ Titu Popescu semnează *Conștiință și experiență artistică*, un text despre *Litanii pentru Horia* de Leonid Dimov (Dacia, 1975): „Credem că la un asemenea poet, «fără vârstă», antologia retroactivă, atunci când selecția este inspirată numai de obiectivitatea și cultul valorii, are menirea exclusivă de a-l fixa definitiv în compendiul de aur al istoriei literare”. □ Mircea Ivănescu prezintă *Eseul englez*, antologie și prefață de Virgil Nemoianu, pre-

zentări de Andrei Brezianu, „Biblioteca pentru toți”, 1975: „Fără a diminua meritele celorlalți traducători (Anca Nemoianu, N. Steinhardt, antologatorul însuși) trebuie subliniate în mod cu totul deosebit valoarea versiunilor și mai ales a prezentărilor semnate de A. Brezianu, autor, cum se știe, al unor excepționale redări în românește din Swift (cele două volume din textele swiftiene își văd acum întregirea cu paginile din actuala antologie) precum și propagator neostenit și competent al literaturii anglo-saxone în semnificația și relațiile lor cu literatura română, așa cum îl cunoaștem și urmărim în «Secolul XX»”.

■ *Patrimoniul documentar* marchează 50 de ani de la moartea lui Ioan Slavici publicând textul *Într-un nou curriculum vitae* de Augustin Z.N. Pop: „Publicăm mai jos o scurtă autobiografie a lui Ion Slavici (redactată în limba germană), autograf inedit pe trei pagini scrise cu măruntă-i literă”. □ În continuare citim *Corespondență inedită către C.G. Costa-Foru*, două scrisori semnate de Ioan Slavici. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Istorie literară, Literatură universală*.

● [„*Urzica*”, nr. 9] Rubrica *Paratrăsnete* găzduiește un *Scurt puseu critic* de Mircea Horia Simionescu. □ Nina Cassian este prezentă cu textul în proză intitulat *Primii pași*.

● [„*Vatra*”, nr. 9] În rubrica *Filtre* apar recenziile: □ Poezie: Victor Felea, *Cumpăna bucuriei* (volum recenzat de Dumitru Mureșan); proză: Vladimir Colin, *Dinții lui Cronos* (volum recenzat de Mihai Sin), Adrian Rogoz, *Prețul secant al genunii*, Gheorghe Săsărman, *Cuadratura cercului* (autori recenzați de Silvia Udrea); critică: Mircea Zăciu, *Bivouac*, Gabriela-M. Pinteș, *Pana la Istrati* (recenzați de Serafim Duicu). ■ În eseu intitulat *Tânărul Sadoveanu*, Zaharia Sângeorzan remarcă reiterarea interferentă a unor teme în diferite romane, gest prin care Sadoveanu realizează o posibilă „epopee” a poporului român: „Violența conflictelor, abuzul de lirism, miticul – condamnate atunci cu brutalitate – rămân astăzi valori de neînlocuit”. ■ Apar patru poeme de Gheorghe Tomozei (*Măinile și visul, Enclavă, Fără mine, O oră de iubire*). ■ Articolul „*Science-Fiction*”-ul românesc la vârsta maturizării – în care Anton Cosma discută felul cum fenomenul paraliterar al SF-ului pare să dețină două coordonate fundamentale: continuarea mitologiei străvechi și crearea unei mitologii moderne. Totodată, scopul literaturii românești *science-fiction* este „să educe încrederea în virtuțile esențiale ale omului, acelea care-l aduc spre progres, rațiunea, omenia, solidaritatea”. Anton Cosma oferă exemple de literatură românească SF: *Țărnuțel interzis* de Horia Aramă, *Variante pentru Daniel* (din ciclul *Noaptea memoriei*) de Mircea Oprea ■ În *Biblioteca Babel – Stanislaw Lem: Determinantele structurale ale SF-ului* – sunt incluse fragmente traduse de David Dag. ■ La rubrica *Excelsior* apar poeme de Margareta Pușcaș, Petre Scutelnicu, Ioan Veza, Doina Pologea, Claudiu Mărgineanu. ■ În *Antologia Science Fiction*, se publică Ilia Varșavski – *Tribunalul electronic*, traducere de Iosif Bucur.

• [„**Viața militară**”, nr. 9] Publică versuri: Dragoș Vicol (*Țara*), Nicolae Dumbravă (*Ci iată-ne*), Gheorghe Tomozei (*Scuturi*), Nichita Stănescu (*Revedere, Tunica soldatului*: „Tunica înflorită cu o floare de sânge uscat,/ s-a păstrat, cu sfințenie s-a păstrat/ Soldatul a devenit porumb unduindu-și mătasea/ lângă pod la Băneasa./ Soldatul a devenit plop argintându-și făclia/ la intrare-n sat, la Crevedia./ Soldatul a devenit arțar miresmându-și văpaia/ printre Buftea și Mogoșoaia/ până a ridicat din vrăbii un curcubeu/ peste lacul de basm Herăstrău/ Soldatul s-a făcut în fel de fel de feluri/ lovind de sine streine oțeluri/ care nemaiputând să străbată, s-au îndoit/ afară din mit./ Tunica înflorită cu o floare de sânge uscat/ s-a păstrat, cu sfințenie s-a păstrat/ Ea ține-n ea, ceva din cel căzut./ O strâng în brațe. O miros. O sărut.), Vasile Preda, debutat anterior în „Luceafărul” (*Memorie*: „Sub casele noastre de piatră/ Eroul necunoscut/ își face casă de piatră”). ■ Reportaje: Constantin Strună (*Hărnicia militarilor constructori*), Mircea Grigorescu (*Muzeul Militar Central*), J. Gheliuc (*Comandantul*), Ion Căpeț (*La școala bărbăției și a competenței*), Nicolae Jianu (*Ostași pe ogoare*), P. Ilie (*De unde sunteți? Raportăm: Din toate coșurile țării*), proză, însemnări, evocări: Ion Aramă (*Memorii din Linia întâi*), Banu Rădulescu (*Soarele din zori*), Nicolae Mărgeanu (*Oțel și valuri*), Gh. Bejancu (*Cei ce vin în întâmpinarea promoției*). □ Sumar bogat în paginile rubricii *Viața cărților*: Aurel Martin semnează o cronică a volumului de proze *Săptămânile mute* al poetului Lucian Dumitrescu, alături de o alta, semnată de Marian Mureșan, volumului de proze scurte *Primul cântec* al publicistului Mihai Rășică. În aceeași rubrică, Grigore Buciu prezintă nou apărutul *Manual al bibliotecarului din Armată*. ■ Masa rotundă cu tema *Ostașul – erou literar* continuă cu opiniile autorilor Aurel Martin, Mircea Radina, Iacob Prada, Gh. Bejancu, H. Zincă. ■ Aurel Martin crede că: „Despre ostaș, ca personaj literar, am mai scris. Nu are niciun rost să mai repet. Repetând, la rigoare, și exemplele furnizate generos și de literatura noastră clasică și de cea postbelică. Evenimente istorice l-au adus în prim plan. El e, fatalmente, eroul războaielor. Expresia ideii de vitejie și de sacrificiu suprem. De demnitate și de dăruire. De disciplină și de inițiativă. De inteligență și de omenie. De fidelitate și de modestie. Cum ni-l configurează, în momente-limită, Alecsandri, Bolintineanu, Coșbuc, Sadoveanu, Rebreanu, Camil și Cezar Petrescu, Aurel Mihale, Radu Theodoru, Nicolae Tăutu și, nu în ultimul rând, Laurențiu Fulga”. ■ Mircea Radina: „Pornind de la o realitate îndeobște cunoscută, se poate afirma că literatura cu tematică ostășească – parte integrantă a literaturii patriotice – își are sorgintea în înseși operele cronicarilor, care au desemnat cu simțire unică trăsăturile apărătorilor luminatului pământ al Mioriței, ale acelor bărbați hotărâți și viteji care ne vorbesc din brazdă, mânuitori desăvârșiți ai uneltelor de muncă și ai armelor de apărare («ense et aratro»”). ■ Gh. Bejancu: „Intervenția mea în discuție vizează proiecția literară a ostașului tânăr, militarul în termen, ca să folosesc o formulă generală. Mai întâi, o constatare: de la o vreme încoace

apar rar, dacă nu deloc, în publicațiile armatei schițe, povestiri, nuvele despre soldații zilelor noastre. «Viata militară» nu face excepție de la această situație. Cel puțin pe mine, chiar și numai în postura de cititor, faptul că se abandonează o tradiție și un aliniament câștigat mă îngrijorează. După câte știu, aproape exclusiv ostașul ca erou literar a fost realizat – cât și cum a fost realizat – în aceste genuri, publicațiile militare având un rol animator (și organizator dacă vreți) deosebit. Ce s-a întâmplat? ■ H. Zincă: „Nu cred să existe scriitor care să nu aibă la baza activității sale de creație o experiență de viață fundamentală, definitorie pentru destinul său literar. Experiența mea, ca și a altor mulți colegi de generație, se numește războiul antihitlerist, cu preludiul și consecințele sale în istorie. Am trăit intens în epocă și am văzut multe. Poate prea multe. Așadar, în această celulă intimă a ființei mele sălășluiește explicația viziunilor artistice ce le făuresc, a contopirii definitive cu tematica patriotică și ostășească. Orice voi concepe și voi așterne pe hârtie va trăda, într-un fel sau altul, pecetea acelor zile de foc și sânge. Nu mă refer la obsesia morților și a localităților prefăcute în ruine, ci la acea atitudine majoră a omului care, aflându-se deodată în situația dramatică de a lupta împotriva dominației fasciste și naziste, a săvârșit cu arma în mână uluitoare fapte de eroism. Acest eroism sunt înclinat să-l descriu și să-l cânt. «Mitizare!» vor striga poate anumiți critici, încercând astfel să-mi stigmatizeze lucrările. Da, așa e – *Mitizare* – acesta e cuvântul, recunosc”.

• **[„Viața românească”, nr. 9]** Este publicată ancheta organizată de redacția revistei, intitulată *Momentul liric actual (I)*: „În concluziile la ancheta asupra prozei, inițiată de revista noastră în 1973, făceam între altele observația că momentul literar actual (în sensul de perioadă), aparține mai mult prozei decât poeziei. Faptele, ca și opiniile exprimate de unii critici, par să confirme observația noastră. Cu toate că se pot manifesta unele rezerve față de interviurile, mesele rotunde și anchetele pe teme literare, datorită notei lor de improvizație și convenționalism, poate inevitabile, credem totuși că asemenea discuții sunt în măsură să aducă unele clarificări teoretice și estetice, și că ar putea constitui, pentru cei interesați, cel puțin un prilej de meditație. Ancheta asupra poeziei pe care o deschidem acum și care va continua în numărul viitor, pornește din convingerea unei atari necesități și din speranța că, alături de discuțiile similare din presa noastră literară, va avea un efect stimulator asupra complexului de factori care condiționează fenomenul literar. Pentru delimitarea cadrului în care dorim să se desfășoare ancheta, am propus următoarele întrebări, cu precizarea că participanții pot aborda și alte chestiuni pe care le-ar crede necesare discuției: 1. *Cum apreciați, sub aspectul valorii și al diversității, momentul actual al poeziei noastre?* 2. *În ansamblu, momentul liric actual se caracterizează prin elemente creatoare sau prin elemente epigonice?* 3. *Contribuția celor mai tineri poeți în lirica momentului actual este una de continuitate sau de delimitare?* 4. *Ce elemente noi de univers poetic și de atitudine*

credeți că aduce poezia ultimilor ani? □ Ștefan Aug. Doinaș, *Linia generală a unui lirism de substanță*: „1. Dacă-mi permiteți să numesc «moment liric actual» perioada ultimilor trei-patru ani (producția editorială la capitolul cartea de poezie nu-mi oferă suficiente elemente pentru a vorbi despre o perioadă mai scurtă!), aş zice că poezia noastră actuală se prezintă surprinzător de bine, atât sub aspectul valorii, cât și sub cel al diversității. De ce «surprinzător»? Pentru că momentul liric actual urmează, la foarte mică distanță, unui mare moment al poeziei noastre moderne, acela marcat de «generația lui Nichita Stănescu». Pentru a se impune, tinerii poeți de azi nu se află în situația, paradoxal privilegiată, a lui Nichita Stănescu și a colegilor săi de vârstă, care veneau după mulți ani de eclipsă poetică, și care – nu numai de aceea, e drept – au însemnat o adevărată renaștere a lirismului nostru. Cei mai tineri poeți de azi apar încă pe fundalul istoric al acestei renașteri, adică handicapați de niște prezențe poetice extrem de bine conturate, cărora apariția în grup le-a dat forța și amploarea de a marca întreg deceniul al șaptelea, iar profilurile personale – puțința de a asigura diversitatea lirică a momentului respectiv. În pofida acestui handicap, tinerii poeți de astăzi – citez aici doar câteva nume: Dinu Flămând, Mihai Ursachi, Dan Verona, Dorin Tudoran, Nicolae Ionel, Horia Bădescu, Mircea Dinescu, Dușan Petrovici, Carolina Ilica, Ion Mircea, Adrian Popescu – se prezintă ca o pleiadă de talente autentice, fiecare cu un timbru personal, capabile să asigure, la rândul lor, substanța reală a unui «moment liric». 2. Pe vremea când «generația lui Nichita Stănescu» se afirma din plin, eu mi-am atribuit rolul, destul de ingrat, de a disocia între poezia autentică și «moda poetică» a zilei. Am făcut-o înțelegând să deosebesc între cei ce creează moda poetică, pe de o parte, și cei ce o practică, pe de altă parte; mai mult, să divulg chiar elementele de auto-pastișă, de cădere în manierism a unora dintre poeții cei mai remarcabili. Momentul acela când moda Nichita Stănescu, moda Marin Sorescu, moda Adrian Păunescu făceau numeroase victime în rândurile tinerilor veleitari de atunci, a trecut. Tinerii poeți de astăzi – vreau să spun cei mai buni dintre ei – nu beneficiază nici de o apariție spectaculoasă și imprevizibilă, nici de o originalitate marcată în ceea ce privește formulele lirice, nici de acel gest teribil de auto-afirmare în viața literară, – factori care determină, imediat, climatul unei noi mode poetice. După explozia «generației lui Nichita Stănescu», apariția acestui «al doilea val» care este «generația lui Mircea Dinescu», să zicem, a fost oarecum previzibilă, firească. Aceștia nu au făcut, și cred că nici nu vor face victime printre cei care vin îndată după ei. Aceasta nu înseamnă nicidecum că formulele lor lirice n-ar fi autentice, că glasul fiecăruia dintre ei nu s-ar particulariza, că ar fi, ei înșiși, tributari artisticește înaintașilor lor imediați. Aceasta înseamnă doar că, într-un climat cultural saturat de poezie adevărată, fenomenul afirmării valorice nu se mai face exploziv, prin prezențe tutelare. Factorul esențial al unei mode poetice stă în noutatea unor elemente formale, în primul rând. Poeții cei mai tineri de astăzi nu posedă atâta

noutate față de predecesorii lor încât să creeze o altă modă, să dea naștere unui val de epigonism. Indicele diferențial între ei și generația poetică anterioară e prea mic, pentru ca falia lui să marcheze o prăpastie, să nască amețeala unui nou moment de mimetism liric. Desigur, ei datorează foarte mult poezilor apăruiți înainte de 1970; dar e o datorie plătită, fără îndoială față de un întreg climat poetic, față de un moment liric fericit al istoriei noastre literare, și nicidecum față de cutare sau cutare predecesor. Ei și-au plătit, și încă își plătesc această datorie dintr-un câștig esențial, care e numai al lor, și care le asigură o prezență creatoare. 3. Nu cred că acești doi termeni – continuitate și delimitare – acționează întotdeauna prin excludere reciprocă. Față de perioada poeziei proletcultiste, lirica «generației lui Nichita Stănescu» s-a manifestat, neîndoios, prin delimitare mai mult – prin negare și excludere. Ființa însăși a poeziei românești și-a regăsit, după 1964, metabolismul capabil să-i garanteze excelența funcțiilor sale vitale. Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Ovidiu Genaru și alții s-au afirmat prin delimitare față de înaintașii lor imediați; era o delimitare necesară și esențială, de adevărat front poetic, un fenomen de revivificare globală a lirismului românesc. Cei mai buni poeți tineri de azi se găsesc, față de generația lirică ce-i precede, într-o situație mai complexă: ei continuă linia generală a unui lirism de substanță, dar se delimitează – sau încearcă s-o facă – față de tot ceea ce poate fi personalitate strivitoare sau tiranică în opera acestora, tocmai pentru a-și afirma un loc și o prezență proprie. În clipa de față, delimitarea lor, inextricabil combinată și cu elemente ce indică o continuitate, mi se pare doar un fenomen de nuanță, perceptibil (în grade la unul sau altul; un fenomen care încă n-a devenit un stil. Cu timpul, după ce ei înșiși se vor fi realizat pe deplin, această delimitare va apărea, desigur, mult mai clar, indicându-și nota specifică. De altfel, într-un climat cultural propice, adică atunci când spațiul liric este pe deplin cucerit de talente autentice, important nu este exhibiționismul personal, originalitatea cu orice preț, înnoirea formală, ci capacitatea de sinteză lirică personală, aceea care face ca elemente diverse, uneori chiar concurente, să cristalizeze într-o expresie cu structură și timbru particular, – lucru care nu se realizează întotdeauna o dată cu primul volum publicat. Și, pe urmă, să nu uităm că astăzi cea mai nouă generație lirică nu se raportează exclusiv la generația care a precedat-o imediat, ci preia – prin ea, sau peste ea – contactul cu întreaga tradiție poetică românească. 4. Din păcate, nu cunosc în ansamblu destul de bine – ca altădată – producția lirică a ultimilor ani, pentru a îndrăzni să răspund, în mod foarte aplicat, la o asemenea întrebare. Personal, am fost surprins și încântat de lirismul reflexiv, extrem de nuanțat, vădind o serioasă cultură poetică, al lui Dinu Flămând, de fantezia și umorul liric pe care le risipește cu generozitate Mihail Ursachi, de larga respirație... a versetelor atât de grele de metafore semnate de Dan Verona, de economia verbală și forța extazului liric din poemele lui Nico-

lae Ionel, de timbrul pur, deși atât de pasional, al Carolinei Ilica. Dar toate acestea nu sunt decât «etichete» vagi, prea generale...». □ Ioan Alexandru, *Către viitorul acestei patrii*: „Asistăm în câmpul poeziei române de mai mulți ani la procesul firesc și anevoios al afirmării unor noi personalități. Dacă n-am avea atâția înaintași vrednici ca Dosoftei, Budai-Deleanu, Eminescu, Coșbuc, Goga, Blaga, Voiculescu și încă atâția, am putea spune cu ușurință vorbe mari despre câteva persoane ce s-au afirmat în conștiința cititorilor în acești ani. Apoi avem o tradiție spirituală istorică trainică și unică între neamuri, față de care oricare dintre noi se simte neîndeajuns de întreg format s-o poarte cu cinste mai departe. Venim dintr-un popor cu o tradiție arhaică profundă și consolidată și se cere timp, trudă, răbdare și perseverență ca să te poți simți cât de cât pe măsura înaintașilor. Există un duh al acestei romanități orientale izvorâtă pe tulpina geților arhaici, o lume statornică și adâncă ce ia cuvântul în istorie prin fiecare mare poet de aici. La noi acum ca și altădată sunt mulți tineri cu har. Până la treizeci de ani poți fi mereu o mare promisiune. O vreme s-a și crezut că poezia ține de tinerețe, de adolescență. În poezie însă ca și în viață marile bucurii și suferinți sunt degustate de omul matur, greu începe abia când prima tinerețe și-a luat rămasul bun și simți pe propriii tăi umeri treptat că ai de luminat destinul altora, al familiei tale, al unei comunități și în cele din urmă al unei Patrii. Pentru un poet este hotărâtor acest ceas de conjugare la greu și măreția Patriei, la marea datorie ce-o avem aici în acest popor, astăzi mai mult ca oricând. Cei ce ne-am născut în vremea războiului sau după aceea, alături de confracții mai vârstnici, suntem bărbați de acum, iar ca poeți cade în grija noastră de-a fi păstrătorii și purtătorii a tot ce-i viață spirituală, aur curat adevărit de-a lungul și înaltul istoriei ca averea noastră cea mai de preț. Dacă noi am fost două mii de ani într-un anume fel, trebuie să ne străduim ca acest fel devenit viața noastră să nu-l pustiim, să nu-l abandonăm. În noul context istoric în care viețuim trebuie să aducem toată slava și vrednicia înaintașilor. În acest sens între Dosoftei și Coșbuc, între Eminescu și Blaga sau Voiculescu nu-i nicio deosebire. Noii poeți tineri ce lucrează astăzi ca personalități în plină formare dacă nădăjduie să pătrundă și să rămână în conștiința și ființa acestui neam trebuie să lucreze în rânduiala statornică. Fiecare cu talentul său unic, dar în sensul specific. Socot că numai fiind cel mai aproape până la identitate de felul de viață morală și spirituală al celor mai buni înaintași avem șansa de a fi autentici mari poeți, fără îndoială, după măsura harului. Epigonismul apare acolo unde nu există identitate de fond între firea înaintașilor și a urmașilor, ci numai de formă. Totul este descoperirea spiritului din adânc ce lucrează firea unui popor. Dând de acest izvor de care au dat alții înaintea ta, din care se adaugă sub ochii tăi nenumărați, ești și tu autentic, unic. Numai față de acest fond străvechi și în puterea lui suntem față de înaintași, nu copii față de părinți, nu ucenici față de maeștri ci frați fiecare cu chipul și asemănarea sa. Epigonismul

vine din această falsă relație între generații, din această adulare, în loc de frățească și normală conviețuire. Mulți tineri închină poezii înaintașilor ca unor zei. În acest fel începe epigonismul. Precum epigoni sunt autoidolatri, cei ce-i ignoră pe înaintași slăvindu-se în toate ale lor. Acest spațiu firesc fratern urmează să se statornicească din ce în ce și la noi: cea pace ziditoare, tensiune stimulatorie între frați care odată statornicită roada noilor veniți nu va întârzia să se arate. Numai cu spirite libere față de orice tutele literare, înrădăcinați în duhul poporului nostru mereu viu și nou avem șansa de-a fi pe măsura înaintașilor. Maeștrii noștri nu sunt nici Eminescu, nici Blaga ci înțelepciunea și slăvita frumusețe a neamului nostru. În ea și prin ea au ucenicit și Eminescu, și Iorga, și Coșbuc, și ceilalți. Eu socot că cine nu dă de Istoria acestui neam, de Neagoe și Brâncoveanu, de Ștefan și Petru Rareș, de Maramureș și toată rânduiala străbunilor noștri, de spiritul de jertfă și dreptate al poporului nostru are șanse minime de-a fi poet de durată în acest grai, oricât talent și cultură ar avea. Suntem o generație nouă în măsura în care fiecare dintre noi e vechi de zile venind de la origini către viitorul acestei Patrii pe care trebuie s-o iubim ca pe Părintele nostru”. □ Dinu Flămând, *Poezia bună există*: „Gândesc poezia și o scriu la noi mai mulți oameni decât s-ar putea crede și decât s-ar putea bănui. Este pe undeva și o utopie pe care trebuie să o suporte veacul acesta împodobit cu atâtea sufixe științifice. Se scrie și se citește destulă poezie, poezia bună este căutată, de multe ori o carte bună dispare grabnic din librării. Asta înseamnă că poezia bună există, la toate nivelele, la toate vârstele. Pe lângă poezia originală, se și traduce destul, din poeți nu o dată dificili. Poeții buni găsesc cititorii români. Cititorul îl cumpără și pe Nichita Stănescu și pe Paul Celan. De fapt librăria trăiește cu demnitate evenimentele tiparniței. Numai la nivelul comentariilor critice există o doctă apatie, numai în această zare nu se prea arată dinspre tărâmul liric niciun eveniment mai acătării. Critica înregistrează carte după carte, mai zâmbitoare sau mai severă, în orice caz cu sentimentul datoriei împlinite, cu siguranța stereotipiei, cu afectarea imparțialității, cu neutralitate «mai mult sau puțin onestă», (vorba cântecului). Critica, pare-se, așteaptă cantitatea, acumulara, perspectiva. După ani și ani de veghe cronică-rească, parcă încep să se mai întrevadă căile, direcțiile, potecile. Poteci lirice, cazuri clasate, cărți clasate! Obsesia panoramelor (mereu amânate, mereu nes-crise!) pare a-i aduce azi pe mulți critici în postura de a urî o carte, de a ignora un autor ce se plasează cu vârsta cam între generații și cam în afara «direcțiilor». Singură în sine, o carte de versuri nu prea are șanse să fie un eveniment, oricât de modest. Cărțile devin verigile unui lanț, iar lanțul începe să fie unitate de măsură. Când mai tinerii au început de câțiva ani să-și scoată cu destulă zgârcenie cărțile, nu s-a mai putut aplica măsura. Așa se face că sunt luate acum în discuție, ca noutate a zilei, poezii scrise și publicate cu cinci, șase ani în urmă. Nu știu dacă poezia tinerilor poeți de azi aduce sau nu invenții impor-

tante, nu știu dacă se scrie într-adevăr o poezie «nouă», nu știu dacă ea este în esență de tip creator sau de tip epigonic, în sfârșit, nu știu dacă această poezie a «celor mai tineri poeți» este de continuitate sau de delimitare. Se poate afirma însă un lucru. Acești poeți tineri, care publică mai insistent de câțiva ani încoace, au toate motivele să nu mai creadă în cuvântul unei critici plictisite, eșuate în propria ei rutină. Dacă se afirmă că acești poeți au un anumit nivel cultural și estetic, să spunem mulțumitor, atunci trebuie să credem că poeții înșiși pot depista inconsistența multor cronici expediate și superficiale. Tinerii poeți, chiar dacă nu știu mai multă poezie decât cei din alte generații, cel puțin au învățat mai multe lucruri despre poezie, au venit în contact cu o informație estetică fără precedent, care nu poate să nu lase «urme», să nu formeze, cât de cât, și conștiințe critice acolo unde s-ar crede că există doar imponderabil fior liric. Această nouă promoție lirică privește adesea cu nedumerire și, de ce nu, cu decepție, apariția câte unor cronichete expeditiv și comode care se ocupă de poezie. De altfel, întâlnim mai rar decât am dori prin publicațiile literare ceea ce se numește «analiză literară». Destule articole construiesc schițe tematic, adoptă un aer narativ și fals informativ. Este acesta un nou tip de cronicar, care «nu gustă» literatura, cronicarul martirizat de literatură, afișând aerul că se scuză mereu: «vedeți și voi ce sunt silit să fac»! Și tot în acest răstimp se scriu cărți teoretice, apar studii de direcție, se formulează doleanțe, ideaii, este visată poezia «viitoare». Critica «ideală», acea critică ce savurează oricare altă poezie, numai pe cea existentă nu, numai pe cea contemporană nu, critica aceasta «de vis» pare a fi în situația revoluționară a unei științe medievale. Ea știe că poezia are o inimă, dar nu dibuiește încă pe unde s-ar afla această inimă înaintea aceluia doctor Harvey, lumea credea că sângele este propulsat de ficat. Marea și mica circulație erau încă mistere indescifrabile, deși organul bătea tot în locul știut de noi, mai spre stânga. Corpul acesta al poeziei este acum chinuit de indiscreția cogitației și de elanul științific (abstract, pur!), prin care trece o parte a criticii literaro-științifice”. □ Gheorghe Grigurcu, *Presiunea unui nou mediu planetar*: „Se glosează, în mod curent, asupra poeziei din deceniul 6, din deceniul 7 etc.! E de presupus că deceniile acestea nu vor părea, într-o perspectivă temporală mai cuprinzătoare, atât de distincte (sau chiar... antinomice!) cum ne apar acum. Între poeți se vor contracta alte legături decât cele pe care suntem astăzi tentați a le releva, creația lor se va statornici în alte constelații. Avizați în acest sens, nu cred că trebuie să acordăm o atențiune exagerată grupării de semne convenționale pe hartă, căci bătălia se decide în altă parte. Fenomenul poetic în sine (mai ales în contemporaneitate) contează mai mult decât cronologia, periodizarea, adică manevrarea sa exterioară. Ni se pare superfluu să vorbim de o «nouă» sau chiar de «noi» generații de poeți, atâta vreme cât Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana ș.a. n-au depășit vârsta tinereții”.

OCTOMBRIE

1 octombrie

• [„România liberă”, nr. 9622] Ion Drăgănoiu recenzează volumul *Ultimul drum* al lui Ion Brad, notând că romanul ilustrează „o frescă a satului ardelean care se modifică sub influența industrializării”, în care relațiile patriarhale „se schimbă structural [...], nu fără o puternică vibrație sufletească a celor angrenați în acest proces de prefacere a unor raporturi ce păreau imuabile”. □ În articolul intitulat *Tentațiile genului minor*, Tia Șerbănescu își exprimă dezamăgirea în ceea ce privește romanul lui Radu Theodorescu, *Țara fâgăduinței*, considerând că a cedat mirajului „superproducțiilor comerciale”, aspect neașteptat de la ceea ce credea a fi un „scriitor experimentat”.

• [„Scântea”, nr. 10 299] În *Reportajul din actualitatea socialistă a țării*, citim *Oltenii iau un Jiu din Dunăre să le ude pământul...* de Dumitru Radu Popescu. ■ Nicolae Balotă scrie despre volumul *În țara veche* de Bernhard Capesius: „De un deosebit interes sunt, în volumul scrierilor acestui artist și cugetător, eseurile sale, printre care un mic studiu asupra «vinii tragice», precum și un text (pe drept cuvânt trecut printre prozele literare de Brigitte Tontsch, editor și prefațator inteligent al florilegiului Capesius), un text remarcabil, intitulat: *Thomas Mann face o lectură publică*. Lectura cărții lui Bernhard Capesius, *În țara veche*, ne revelează opera unui magistru al literelor și a unei înalte conștiințe”. ■ În *pragul noii stagiuni*, Aurel Baranga scrie despre *Teatrul militant*: „Preluând înalta tradiție a teatrului umanist și urcându-l pe o treaptă superioară, teatrul socialist nu poate fi decât un teatru militant polemic, de vigoarea celui mai necruțător pamflet, îndreptat împotriva forțelor retrograde, conservatoare, decise să permanentizeze, în domeniul politicului sau al moralei, privilegiile unui trecut condamnat de istorie. Mai mult ca oricând, se demonstrează astăzi că un teatru care ar renunța la misiunea lui primordială militantă s-ar condamna singur la sterilitate. Teatrul militant este, înainte de toate, un teatru al cunoașterii, poetul dramatic încercând cu ajutorul conflictului și al personajelor sale să descopere lumea și sensurile ei majore de dezvoltare”.

• [„Viața studentescă”, nr. 30] Simelia Bron, în *Condiția regiei de teatru*, semnalează un alt eșec regizoral al unui mare actor în 1975: Toma Caragiu și încercarea sa de la Teatrul Bulandra de a pune în scenă *Titanic vals* de Tudor Mușatescu. □ Rubrica *Sintagme* anunță trei apariții notabile: s-a epuizat în timp record volumul *Imne* de Ioan Alexandru, self-antologie la Ed. Eminescu; Al. Piru – *Poezia românească contemporană (1850-1975)*, volumul *Generația vârstnică*, tipărit la Ed. Eminescu; plus o biobibliografie completă de Al. Zub: *Vasile Pârvan (1822-1927)*, Ed. Științifică și enciclopedică. □ Viorel Abălaru, în *Recitind poezia lui Nichita Stănescu*, scrie din nou despre antologia de la BPT Minerva, cu o prefață de Aurel Martin, *Starea poeziei*. „Noutatea lui Ni-

chita – reală, frapant de reală – trebuie căutată nu în unul sau altul dintre aspectele poeziei sale și nici în coada de cometă a acestei poezii («comentariile»), ci în poezia stănesciană însăși, considerate în întregul ei și nedespărțită de autorul ei. [...] Noutatea poeziei nu este dată de noutatea aspectelor, ci apare numai atunci când o considerăm în unitate, în ființa ei adică, și nu în formă, expresie analitică (de altfel, nu mi se pare întâmplător că, în general, cei care-l contestă pe Nichita Stănescu sunt tocmai criticii de factură analitică, exemplul lui Șerban Cioculescu fiind cel mai ilustru). [...] Întregul sistem liric stănescian tinde să determine absurdă, imposibilă – pentru bunul simț – stare a «Unului». În jurul *obsesiei Unului* (în sensul superior al Cuvântului) se va roti... întreaga conștiință și știință poetică stănesciană.”

● [„**Tribuna României**”, nr. 70] Ion Lăncrănjan publică în *Tabletă de octombrie* textul numit *Curcubeul veșniciei*. ■ În *Cuvântul zilei*, Pan Solean scrie despre *Spiritul de economie*. ■ Dan Medeanu realizează un scurt interviu cu prof. Mihail Steriade, Belgia, „*Realitatea românească trebuie să fie și mai bine cunoscută*”, în care conlocuitorul este rugat „să ne vorbească despre câteva momente mai importante ale vizitei sale”. ■ În secțiunea *Cartea*, Dumitru Radu Popa semnează *O antologie Nichita Stănescu*, despre volumul antologic *Starea poeziei*, Biblioteca pentru toți, 1975: „Dramatică, pasionantă, lirica lui Nichita Stănescu nu este însă nici pe departe o operă încheiată: poetul, care se îndreaptă agale spre jumătatea de veac are încă mari resurse artistice și exprimările sale viitoare sunt demne de cel mai atent interes”. ■ Doru Mielcescu scrie despre *Un tezaur de texte: Bibliotheca orientalis*: „Unui interes constant al culturii noastre pentru cunoașterea altor spații spirituale din perspectiva mitologiilor, sistemelor de gândire arhaică îi răspunde o colecție recent înființată de Editura Științifică în colaborare cu Asociația de Studii Orientale din România”. ■ Prof. dr. Virgil Cândea publică a doua parte din *Cartea românească veche*.

2 octombrie

● [„**Scânteia**”, nr. 10 300] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *La izvoarele Mureșului și Oltului* de N. Popescu-Bogdănești. ■ Violeta Zamfirescu semnează *Poezie și conștiință*: „Astăzi pe întreg cuprinsul țării noastre are loc o comunicare complexă și diversă între poezie și om. Nu este o întâmplare, nici doar o hotărâre întâmplătoare a poezilor care nu scriu doar ca să scrie ori pentru ei numai. Ci, omul contemporan al țării, vrednicul creator de bunuri materiale al României noastre socialiste îndeplinind în mod strălucit Directivele celui de-al XI-lea Congres al partidului simte poezia ca pe o putere de care conștiința lui, întregul lui univers spiritual are nevoie. Supunerea că românul s-a născut poet este tocmai această înclinare, această recunoaștere a poeziei ca izvor cu apă vie pentru om. De la eroica baladă și lirică populară la poezia cultă – exprimând fondul filozofic al înțelepciunii poporului, trăsăturile

sufletești, conștiința de sine a oamenilor acestui spațiu geografic, până la poezia ce dezvăluie ochilor frumusețile naturii, bunătățile ei – trecătoare prin anotimpuri și statornice prin existență – până la poezia revoluțiilor, poezia unirii, a fraternității, a rezistenței în fața opresiunilor sociale ori năvălirilor dușmane, până la poezia dragostei de copii, de părinți, de casă, rostirea poetului a fost și este durere și bucurie, viață născând știință a vieții, știință a trăirii umane în lume. Trec întâmplările și poezia lor rămâne. Trec oamenii și poezia lor rămâne. Trece timpul și poezia lui rămâne, vorbind și altor timpuri, și altor oameni, arătând luminii tuturor zilelor miezul permanent deschis al tăriei spiritului omenesc. Omul are nevoie de poezie pentru a-și defini personalitatea, pentru a-și construi noul chip uman la care aspiră. Cel ce neagă acest aspect nu cunoaște omul din el. Are nevoie omul de înnobilitare sufletească, de sensibilizare și ridicare a conștiinței în aerul curat și proaspăt al umanismului socialist – prin sensibilă dezvăluire a structurii artistice de către poet. Mărturisirile emoționale de concepte devenite sentimente, atitudinea participativă a poetului, omenia marii arte poetice reprezintă infuzia în conștiințe a omeniei, ridicarea conștiinței omului, modificarea ei în sensul superior, spre noi, posibile, energii”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8200] În cadrul anchetei *Spiritul critic și spiritul de generație*, Dan Cristea scrie despre *Debut și climat literar*: „Autorul debutant învață și se formează pe sine în contact cu cărțile și scriitorii din jurul său, în contact cu o literatură ce promovează deschis luciditatea, curajul, spiritul civic, adevărul. O critică debusolată, concesiivă, caritativă poate mult și bine să încerce a-și valorifica pretenția de autoritate pe seama autorilor debutanți. Nu va fi în niciun fel ascultată, urmată, stimulativă. O critică fermă, cultivând valorile adevărate și autenticele fapte de cultură, va sădi, însă, în autorul aflat la prima carte încrederea în sine, atât de necesară scrisului”. □ Pentru Horia Bădescu, „spiritul de generație înseamnă apartenența spirituală la o anume viziune asupra artei și a lumii, a raportului dintre acestea și a modalităților artistice ce derivă din acest raport”.

• [„România literară”, nr. 40] Sub semnătura „România literară” citim editorialul *Imperative*: „Și, privind ansamblul activității cultural-educative, tovarășul Ceaușescu anunța organizarea, chiar la începutul anului viitor, a unui congres al activiștilor din domeniul culturii, de la comune până la cadrele superioare – câteva mii de oameni – în care să fie dezbătute problemele activității educative, măsurile ce urmează să fie luate în viitor, pe baza unei analize a modului cum s-au împlinit hotărârile Plenarei din noiembrie 1971. Iată prin urmare în ce direcție, în ce finalitate, cu adevărat imperative pentru noi toți, trebuie să acționăm. Însuși diagnosticul critic înregistrat se impune ca un factor-motor în determinarea noastră profesională, determinare, mai presus de toate, generată ideologic și politic. O revistă de cultură prin literatură și artă are, tocmai de aceea, îndatoriri infinite mai complexe decât altele. Cu atât mai

mult, cu cât paginile ei, număr de număr, trebuie să îmbrățișeze și să promoveze tocmai ceea ce este mai realizat ca noblețe a creației în actualitatea fierbinte a imperativelor timpului, a revoluției noastre”. ■ În *Șantier* aflăm detalii despre proiectele literare la care lucrează Vlaicu Bârna, Mihai Negulescu, Franz Bulhardt, Gica Iuteș, Ioan Costea, Virginia Șerbănescu, Corina Cristea. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Comemorarea lui Andersen*: „În cadrul marilor aniversări culturale recomandate de Consiliul Mondial al Păcii pe anul 1975, Comitetul Național pentru Apărarea Păcii, Uniunea Scriitorilor și Institutul Român pentru relațiile culturale cu străinătatea au organizat o manifestare consacrată marelui scriitor danez Hans-Christian Andersen, de la a cărui moarte se împlinesc 100 de ani. După cuvântul introductiv rostit de Valeriu Râpeanu, membru al Biroului Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, despre personalitatea și opera lui Andersen, a conferențiat istoricul literar Ovidiu Papadima. A urmat un program de lecturi din opera scriitorului danez în traducerea acad. Alexandru Philippide. A fost vizionat filmul *Viteazul soldat de plumb*, producție a studiourilor franceze, după povestirea cu același titlu a scriitorului comemorat. La manifestare au luat parte ambasadorul Danemarcei la București, Niels Boel și membri ai ambasadei”. □ „*Vaslui – 600*”: „Cu prilejul împlinirii a 600 de ani de la prima mențiune documentară a orașului Vaslui, Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și Consiliul județean al sindicatelor Vaslui au organizat o serie de manifestări culturale. Cu acest prilej, la liceul Mihail Kogălniceanu a avut loc o șezătoare literară la care au participat Constantin Chiriță, Gica Iuteș, Al. Raicu și Iuliu Rațiu”. □ *Aniversarea lui Michelangelo*: „Comitetul Național pentru Apărarea Păcii, Uniunea Scriitorilor și Uniunea Artiștilor Plastici, au organizat la Casa de cultură a I.R.R.C.S. o manifestare consacrată lui Michelangelo Buonarroti, poet, sculptor, pictor și arhitect italian, de la a cărui naștere se împlinesc 500 de ani. Despre viața și personalitatea marelui renașcentist au vorbit Al. Balaci, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, și Ion Frunzetti, vicepreședinte al Uniunii Artiștilor Plastici. Poeții Radu Boureanu și C.D. Zeletin au citit traduceri din opera lui Michelangelo. Au participat membri ai ambasadei Italiei la București”. □ „*Revista literar-artistică pentru elevi*”: „La Muzeul Literaturii Române, duminică, 28 septembrie, în cadrul «Revistei literar artistice pentru elevi» a fost prezentat, în avanpremieră, albumul *O istorie ilustrată a literaturii române*. Și-au dat concursul prof. dr. doc. Dan Simonescu, prof. Mihai Șora și prof. Gh. Șovu. De asemenea, în rubricile revistei au fost prezentate momente poetice, plastice și muzicale”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. a sosit la București Lev Ghinzburg. În cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, ne vizitează țara Eberhard Czaya. * Conform înțelegerii de colaborare dintre uniunile de scriitori din România și Bulgaria au sosit la București Haim Benadov și

Naiden Valcev. * Au plecat în Elveția, ca delegați, în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Societatea Scriitorilor Elvețieni: Constantin Ciopraga, Létay Lajos și Silvian Iosifescu. * La invitația «Agenției autorilor» din R.P. Polonă a plecat la Varșovia Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor din țara noastră. De asemenea, au plecat la Varșovia, pentru a participa la «Simpozionul traducătorilor», Olga Zaicic și Elena Lința. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Polonă au plecat la Varșovia (în schimburi redacționale) Andrei Brezianu, de la revista «Secolul 20», și Welimann Iosif, de la revista «Igaz Szó». De asemenea, au plecat în R.P. Polonă, pentru a participa la «Toamna poeziei varșoviene», Florin Mugur și Dinu Flămând. * Potrivit înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. a plecat în schimb redacțional, la Moscova și la Dușanbe (R.S.S. Tadjică) Valentin Silvestru. În cadrul aceleiași înțelegeri de colaborare, a plecat la «Conferința traducătorilor de la Vilnius» Aurel Covaci, – iar la «Zilele literaturii sovietice din Azerbaidjan» Al. I. Ștefănescu și Anghel Dumbrăveanu. Tot în cadrul înțelegerii respective de colaborare, a plecat la Moscova, în schimb redacțional, Ion Velican de la revista «Orizont».

■ Vasile Nicolescu scrie despre *Lirica patriotică*: „Dichotomia clasic-modern, subtil deplasată spre ideea că poezia patriotică ar fi exclusiv de formulă clasică și că cea modernă, mai «difuză», mai «sinceră», mai «dramatică», captând stările imprevizibile ale spiritului ar fi străină de asemenea rezonanțe, este contrazisă de realitatea însăși a poeziei românești și universale, în evoluția cărora filonul patriotic își afirmă vibrant continuitatea. Vorbesc de adevărata poezie patriotică, de cea care își asumă organic sentimentul identității cu istoria poporului, cu idealul revoluționar și purificator al acesteia, de poezia care aspiră să fie oglinda fascinantă a devenirii și dăinuirii noastre”.

■ Continuă dezbaterea *Probleme ale criticii contemporane*: □ Adrian Isac, *Critica literară și romanul politic*: „Valoarea estetică demonstrează doar autenticitatea situației narative ca situație narativă, o problemă politică rămânând ca atare, ea neputând fi adică just înțeleasă și interpretată decât integrată în contextul istoric căruia îi aparține și cadrul căruia a avut un anumit loc și o anumită funcție. [...] Problema nu este, deci, că un scriitor, sub impulsul unei sincerități pe care n-o punem la îndoială, acreditează o anumită viziune asupra unei anumite situații, prea puțin atent uneori la mecanismul istoric care explică această situație, ci că el, concomitent, generalizează viziunea lui subiectivă la nivelul întregii realități sociale (istorice) pe care o subordonează acestei viziuni. Așa au apărut câteva romane – considerate politice – care, absolutizând o serie de erori dogmatice ale perioadei începuturilor construcției socialismului în țara noastră, au prezentat în mare măsură unilateral perioada, umbrind, involuntar desigur, dar umbrind, totuși, filonul luminos și profund progresist din

punct de vedere istoric al mișcării revoluționare. Și ceea ce este mai nefiresc este faptul că critica literară nu a reacționat întotdeauna cu promptitudine față de această situație”. □ Ion Lotreanu, *Sobrietatea scrisului*: „Scriitorul adevărat și responsabil aruncă lumina simțirii și minții sale asupra prezentului și asupra viitorului. Scrisul său e nutrit de trăiri autentice, de bucurie, entuziasm, îngrijorare, iubire, speranță, ură, optimism. Declamatorul de profesie, lipsit de imaginație, searbăd, nu poate fi scuzat nici de cele mai bune intenții pe care susține că le are. Tema patriotică nu trebuie să devină un mijloc de a-și face loc în literatură oameni fără talent artistic. Cei care cunosc cursul profund activ al dezvoltării literaturii naționale știu că veleitarii, autorii mărunți dar ambițioși n-au adus niciun serviciu literelor românești. Nu-l pot aduce nici acum. Operele deschizătoare de drumuri în spiritualitatea poporului român aparțin scriitorilor autentici”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Un povestitor talentat*, despre C.S. Nicolăescu-Plopșor, pornind de la volumul *De la Macedonski la Arghezi* de Florea Firan (Scrisul Românesc, 1975): „În concluzie, fie ca Editura Scrisul Românesc din Craiova să reediteze cât mai neîntârziat opera completă a povestitorului și să îngrijească totodată de un glosar cât mai bogat, ca să nu ne scape niciuna din intențiile talentatului povestitor care a fost C.S. Nicolăescu-Plopșor”. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivasiuc publică *Maramureș – arborele vieții și viața*. ■ Mihail Petroveanu semnează *Bacovia despre Bacovia*. ■ Al. Piru face un *Profil* lui *Nicolae Motoc*, considerând că „Versurile albe curg greu, leneș”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la *Iluminări* de Alexandru Ivasiuc (Eminescu, 1975): „*Iluminări* e un roman pasionant și de o mare actualitate. E mai unitar decât *Apa*. Alexandru Ivasiuc rămâne același scriitor inteligent, cu spirit de sinteză. Defectul este în caracterul din ce în ce mai demonstrativ al prozei lui. Oricât le-ar complica biografia, personajele sunt aproape numai ilustrarea unei idei. Literar vorbind, romancierul joacă prea cu cărțile pe față. Dezvăluie și ceea ce ar trebui să rămână ascuns”. ■ Citim recenzii: □ Mircea Constantinescu scrie despre *Cavalerii* de Ioan Dan (Eminescu, 1975): „În raport cu primul volum, cel recent prezintă un câștig în naturalețe. Autorul stilizează mai fin, paleta sa e mai bogată: utilizarea armonioasă a monologurilor în mai multe ranguri de semnificație urcă interesul cu mult peste urmărirea unei simple și pure relatări aventuroase”. □ Dana Dumitriu prezintă *Serbări* de Miron Cordun (C.R., 1975): „Miron Cordun are un limbaj și un sistem metaforic foarte particulare, care îi oferă o identitate de neconfundat în acest moment în lirica noastră. Asta neînsemnând că lirismul său nu comunică sau nu are surse în alte universuri poetice, ci doar că asimilarea datelor comune cu acestea este discretă și inovatoare”. □ În *Proza de atmosferă*, Sorin Titel scrie despre *Anotimp al ninsorilor albastre* de Florin Bănescu (Eminescu, 1975): „Proza aceasta, în intenții cu un mai pronunțat caracter epic decât aceea din prima carte a lui Florin Bănescu, cere o anumită dezvoltare a situațiilor, o mai amplă derulare a lor. Chiar

povestea de dragoste, căreia i se asigură într-adevăr o oarecare evoluție, este totuși prea succintă, prea săracă în cele din urmă. Există, de asemenea, în cartea nucleul a ceea ce ar constitui un instructiv roman despre meseria de medic. Astfel de romane, nu mai e necesar să amintim acest lucru, s-au scris multe în lume. Autorii au urmărit în ele felul în care un erou exemplar luptă cu inerția, cu boala, cu prejudecățile și cu opacitatea. Ar fi fost de așteptat ca prozatorul nostru să exploreze mai în adâncime situațiile virtual dramatice din cartea sa”.

□ G. Dimisianu semnează *Lecturi comentate*, o recenzie la Horia Bădescu: Magda Isanos, *Drumul spre Eleusis* (colecția „Contemporanul nostru”, Albatros, 1975): „Pagina critică e tensionată și activizatoare. Prin interpretări de felul acesteia întreprinsă de Horia Bădescu, opera poetei este chemată la un destin revitalizat”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Sinceritate* în care scrie despre *Atât de fierbinte liniștea mea* de Florin Ciurumelea (Ed. Litera): „Vădită ușurință a versificării, precum și câteva imagini cu adevărat poetice risipite, parcimonios totuși, printre straturile întinse de locuri comune ne îngăduie să privim cu optimism evoluția lui Florin Ciurumelea, pe care îl invit să mai treacă prin el ca prin câmpia din care-și trage substanța unul dintre poemele inspirate ale primei sale cărți”. ■ Alexandru George publică *V.A. Urechia și adevăratele răspunsuri ale „Revistei contemporane”*. ■ Pe scurt, și fără semnătură, este semnalată apariția volumelor: *Studii literare* de Émile Faguet (Univers, 1975); *Anamorfoze: Evul mediu fantastic* de Jurgis Baltrušaitis (Minerva, 1975); *Eseuri despre imaginație* de Roger Caillois (Univers, colecția Eseuri). ■ Revista publică două interviuri, fără a semna și pe realizatorul acestora: Orbán László, Ministrul culturii din R.P. Ungară, „*Cunoașterea aprofundată a realităților vieții*” și Hans-Joachim Hoffmann, Ministrul culturii din R.D. Germană: „*Evoluția culturii și artei, un proces multilateral*”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: □ *Eminescu sărbătorit în Peru...*: „La Lima, Institutul de Cultură a organizat o seară de poezie eminesciană, patronată de dr. Tauro del Pino, președintele Asociației Naționale a Scriitorilor și Artiștilor Plastici din Peru, cu concursul unor poeți peruani de renume printre care César Calco, Arturo Corcuera și Jorge Diaz Herrera”. □ *...iar Gheorghe Asachi în Italia*: „La celebrul «Caffè Greco» din Roma, instituție italiană de interes național, a fost organizată o ceremonie în cadrul căreia a fost marcată perioada de ședere în Italia a lui Gheorghe Asachi. Cu acest prilej, profesorul George Lăzărescu, conducătorul Lectoratului de limba și literatura română de la Universitatea din Pisa, a evocat personalitatea scriitorului român, influența pe care climatul de fertilitate artistică din capitala italiană a avut-o asupra creației poetului, legăturile sale cu oameni de cultură și artă”. ■ George Ivașcu semnează *Rencontres Internationales de Genève – XXV*: „Între 1 și 6 septembrie s-a desfășurat în orașul de pe lacul Lemman cea de a XXV-a sesiunea a «Întâlnirilor internaționale de la Geneva». În caietul-program consacrat temei *Solitudine și comunicare* se publică totodată o serie

de extrase din presa europeană printre care, ca o plăcută surpriză, am găsit și două aprecieri din revistele noastre, una din «Contemporanul», cealaltă din «România literară», relevând caracterul de veritabil forum al confruntărilor de diverse tendințe în fața unor probleme de interes general pe care aceste «Rencontres Internationales de Genève» le-au inaugurat în 1946”. La această întâlnire au participat din partea României N. Tertulian și George Ivașcu. ■ Versuri semnează: Virgil Teodorescu (*Tipare noi*), Nicolae Lupu (*Noi*), Silvia Zabarcian (*Datoare i-am rămas; Strângându-mă-n Lumină*), Francisc Păcurariu (*Testament – fragment*), Constanța Dascălu (*Repaus*), Ion Tudor (*Noaptea cailor; Nemuritoarea clipă*). □ Sub titlul *Oameni ai României contemporane*, Alecu Ivan-Ghilia publică două texte *Un visător realist și Regina bălții*. □ Sub semnătura lui Nicolae Nicoară citim traduceri *Din lirica chineză*: Hang Yong Mei (*Înaltele catarge*), Huo Man-Sheng (*Parcă nori albi ar fi căzut din ceruri*), Wang Yu-Houva (*Fântâna*), Cen Siang (*Odă recoltei îmbelșugate*). □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Sfârșit de decembrie*.

3 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10 301] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, Constantin Țoiu publică *Sclipea ceva? Da: dăruirea*.

● [„Contemporanul”, nr. 40] La *Dezbaterile „Contemporanului”*: *Educativ și estetic în literatura pentru copii*, participă Nina Cassian, Laurențiu Ulici, Mircea Sântimbreanu. □ Nina Cassian: „Periodic, problemele literaturii pentru copii revin în atenția presei, a radioteleviziunii, a dezbaterilor publice semn al importanței și al permanenței lor. Cu toată dorința mea de a nu mă repeta, sunt nevoită să reiau o serie de afirmații pe care le-am făcut cu prilejuri asemănătoare, poate și cu speranța îndărătnică de a mai clinti unele prejudecăți ale criticii, și ele îndărătnice, față de «gen». Desigur, e mai comod să pui în paranteză un întreg gen literar, decât să selecționezi, dintr-o producție inevitabil foarte abundentă, acele opere care marchează, împreună cu altele, reperatele unei culturi, care, împreună cu alte creații, caracterizează și impun geniul unui popor. Nu cred că folosesc cuvinte prea mari în legătură cu literatura pentru «cei mici», dacă ne amintim, fără a face un efort special, de cei care i-au consacrat atât de prețioase energii, printre care aș pomeni «doar» de Lewis Carroll, Kipling, Pușkin, Milne, Twain, Lagerlöf, Defoe, Andersen, Saint-Exupéry, Maiakovski etc. și pe meleagurile noastre, de Eminescu, Creangă, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi, Ion Barbu etc. [...] Altă trăsătură necesară care-i apropie pe poeți de copii (și pe copii de poeți) este fantezia, dorința și puterea de a transgresa aparențele, de a reorganiza lumea în nenumărate forme, surprinzătoare și plauzibile totodată. Orice poet adevărat (și orice copil adevărat) resimte fascinația libertății, asociind și făcând să se îndrăgostească elementele cele mai disparate și mai îndepărtate în îmbrățișarea zborului său. De aceea, basmul ocupă un loc de frunte în predilecția și nevoia copilului, precum

și în tipul stilistic pe care poetul îl alege ca să li se adreseze. [...] De asemenea, ar fi de neiertat să ometem componenta «jocului», prim și secund, al copilului și al poetului deopotrivă, expresivul ritual care te face să deprinzi gesturile, sensurile, sentimentele, curajul cântecului, să mânuiești cu încredere cheia de la intrarea în vasta arenă a vieții și să o străbați în continuare, într-o disciplină liber consimțită, egală cu bucuria”. □ Laurențiu Ulici: „Recunosc că nemulțumirea unora dintre participanții la dezbaterile de azi, pentru lipsa de atenție a criticii față de literatura pentru copii, e justificată. Nu începe nicio îndoială, ignorarea acestei literaturi nu-i o notă bună pentru critică. Dar să nuanțăm puțin și să ne întrebăm dacă noi, cei maturi – vorbesc de cititorii de toate profesiunile, nu de critici – citim literatură pentru copii. Sincer vorbind, cred că în majoritatea covârșitoare vom răspunde nu. Și poate nu e întotdeauna vina noastră de vreme ce, la rigoare, putem răspunde la fel de sinceri, da. [...] Cum însă reproșul adresat criticii rămâne, principial, în picioare, și gândindu-mă că, uneori, ideea din mai bine mai târziu decât niciodată poate fi utilă, am citit câteva cărți pentru copii recent apărute. O lecție de inițiere a celor mai tineri cititori în «tehnica» descoperirii sensurilor diverselor întâmplări, obiecte și fenomene din lumea înconjurătoare dă Veronica Porumbacu în *Cercul și Anamaria* (Editura Ion Creangă). Predomină definițiile versificate, scrise curat, într-o modalitate consacrată: sunt descrise calitățile definițiilor ale obiectului, fenomenului etc. și apoi este exprimat sensul, rolul obiectului”. □ Mircea Sântimbreanu: „Din prea multă solicitare, din prea puțină solitudine, cartografiile de specialitate nu s-au prea ocupat de acest teritoriu care, totuși, ca apele mărilor, ocupă o mai mare suprafață decât continentele beletristicii majorilor. Oricum, sub regimul terenurilor quasi-virane, s-au pripășit în acest domeniu o sumedenie de indicatoare dezafectate, devenite tabu-uri nu prin cult, ci prin indiferență, există așadar prejudecăți, legende, idiosincrasii, o geografie a la Pigafetta cu uriași și pigmei. Dar, cartografiată sau nu, această literatură există”. ■ Dumitru Micu meditează la *Starea poezia lui Nichita Stănescu*: „Includând doar cam jumătate din ce a publicat Nichita Stănescu până la alcătuirea ei, ediția din BPT reflectă, totuși, suficient de larg natura proteică a personalității acestui atât de prolific poet, care, cum remarca Aurel Martin, în esul-prefață, «are nestatornicia lui Ariel și facultatea de a nu sta adăpostit sub coroana unui singur arbore». Dacă o seamă de exerciții neodadaiste, lettriste și de «poezie concretă», din *Necuvintele și În dulcele stil clasic*, nu și-au găsit (*et pour cause*) loc în economia volumului, celelalte tipuri de scriitură practicate de autor sunt reprezentate mai toate, spre a nu spune toate. Nonșalanța cu care Nichita Stănescu parcurge, ca foarte puțini alți poeți de la Argezi încoace, cele mai diferite, mai contradictorii registre, rafinamentul cu care ia în posesie, adaptându-și-le, cele mai divergente formule poetice, de la acele introduse de mișcările de avangardă până la cele aparținătoare «dulcelui stil clasic» se relevă, astfel, oricui străbate *Starea poeziei*”.

• [„Cronica”, nr. 40] Editorialul *Spirit revoluționar* este semnat Cronica: „Începe un nou an de învățământ politico-ideologic. Moment plin de răspundere pentru tot ceea ce va reprezenta, în acest plan, inițiativa vizând stabilirea, în funcție de specificul locului de muncă, de nivelul de pregătire politico-ideologică al comuniștilor și al celorlalți oameni ai muncii, a acelor forme și programe de învățământ, capabile să faciliteze o cât mai temeinică însușire de către cursanți, în strânsă legătură cu practica a tezelor de bază ale Programului partidului”. ■ Pe prima pagină Ana Blandiana scrie despre *Cârciumărele*: „Trece, iată, și vremea cârciumăreselor. Erau atât de puternice, cu roșul petalelor atât de sanguin, cu tulpina atât de robustă și de inflexibilă, încât ideea dispariției nu li se potrivea și nu li se năștea în preajmă”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Straniul paradis* de Laurențiu Fulga (C.R.): „Scriitorul știe să scoată efecte poetice atât din repetarea proorocirilor asupra sfârșitului acestor eroi urmăriți de o fatalitate tragică, cât și din repetarea scenelor erotice într-un decor de natură edenică. Toate acestea fac din nuvelele lui Laurențiu Fulga un unic poem de dragoste”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu scrie despre *Două prozatoare*: □ *Schițe bucureștene* de Doina Ciurea: „Introducându-ne cu această carte în atelierul ei de lucru, Doina Ciurea demonstrează ușurința compunerii, rămânând să facă proba, într-un viitor volum, a posibilității abordării temelor de amploare și-a desfășurării pe largi spații epice”. □ *Stânca Tarpeiană* de Valentina Dima (C.R.), 1975: „Trei recomandări i s-ar putea face autoarei, din perspectiva conținutului, a interpretării lui melodramatice și a compoziției”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Simon prezintă *Sarea nesomnului* de Valeriu Gorunescu (Eminescu, 1975), volum în care autorul „nu reușește să impună o tonalitate firească a discursului liric, poezia are pentru el un «rost minor», de a scrie orice și oricum”. □ Emil Nicolae scrie despre *Parfumul timpului* de Tudor George (Eminescu, 1975): „Metaforic privity lucrurile, aș spune că poezia lui Tudor George este o colivie de aur, clasică în perfecțiunea ei, temperând la vreme zbaterele unui spirit romantic”. □ Valentin Ciucă recenzează *Precolumbia* de Darie Novăceanu (Ed. Sport-turism): „Precolumbia în viziunea lui Darie Novăceanu e un argument. Argumentul popoarelor Americii Latine, stăpânii pădurilor de nepătruns, al țărmurilor înșorite, al platourilor înalte, de a vorbi prezentului în numele unui trecut de libertate și de glorie, de făuritorii originali ai unor civilizații și culturi unice”. ■ N.A. Ursu scrie un text amplu despre *Traduceri românești necunoscute din clasicii antici*, completând „scăpările” din volumul *Clasicii antici în România* de Nicolae Lascu (Dacia, 1974). ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Poezia contemporană*, referindu-se la panorama lui Al. Piru, perioada 1950-1975 (Eminescu, 1975): „Panorama lui Al. Piru este o carte scrisă cu o mare sinceritate critică, demitizantă, și, care, suntem convinși, va declanșa polemici, dar adevărurile ei, spuse până la capăt, de neclintit, vor rămâne”. ■ Ion Munteanu comemorează 100 de ani de la *Debutul lui*

Ion Creangă, citând din Gh. Panu care spune că debutul lui Creangă a fost seria de povești *Soacra cu trei nurori*, publicată în „Convorbiri literare” la 1 octombrie 1875. ■ Din *Moment* reținem: □ *Secolul XX*: „Ambivalența artă-energie, iată tema căreia îi este subsumat sumarul ultimului număr al excelenței reviste «Secolul XX»”. □ *Cahiers roumains d'études littéraires*: „Noul număr tematic (*Le langage littéraire et ses contextes*) din «Cahiers roumains d'études littéraires», 2/1975, ca și cele anterioare, confirmă impresia excelență pe care o lasă revista publicată de Editura Univers din București. Despre limbajul literar și contextele sale scriu în acest număr, care are în vedere progresele făcute de lingvistica matematică, de stilistică și de poetica românească în ultimii ani, cercetători ca: Al. Niculescu, Tudor Bălănescu și Ion Rădoi, Alexandra Roceric, Solomon Marcus, Mircea Borcilă, Gillo Dorfles, J.A.G. Tans, Henri Wald, Adrian Marino. Dintre studiile referitoare la limbajul artistic reține atenția, prin documentare și prin punctele de vedere exprimate, cel semnat de Adrian Marino: *L'avant-garde et la «révolution» du langage poétique*. Cronica traducerilor este semnată de Elisabeth van der Linden, Norman Simms și Laurențiu Fulga. Recenziile, cum ne-au obișnuit și numerele anterioare, tind să devină contribuții critice care exprimă păreri ferme despre cărțile luate în discuție și nu simple rezumate informative”. □ N. Irimescu, *Moment liric actual*: „Revista «Viața Românească» (nr. 9, 1975) își deschide paginile unei interesante anchete privind momentul liric românesc. Participanții (Ștefan Aug. Doinaș, Ioan Alexandru, Dinu Flămând, Gheorghe Grigurcu și Dorin Tudoran) discută unele aspecte privind valorile poeziei contemporane, diversitatea ei, fenomenul de epigonism, elementele noi pe care lirica de azi le înregistrează. Față de discuțiile similare din presa noastră, ancheta «Vieții Românești» se impune prin efortul tuturor colaboratorilor citați de a clarifica unele probleme de ordin teoretic, de a delimita mai tranșant o generație poetică de alta, de a pune în evidență rolul tinerilor în evoluția noilor forme de lirism. Ceea ce dă întregii dezbateri un caracter de dialog realist, sunt exemplele invocate. Nu se discută în abstract, ci cu cărțile pe masă”. ■ În cadrul Aniversării UNESCO, Al. Pascu scrie un text omagial despre *Hans Christian Andersen*. ■ Virginia Burduja semnează *Antieroul lui Tozzi*, o prezentare a romanului *Trei cruci*: „Editarea romanului lui Tozzi (traducere și prefață semnate de Doina Condrea-Derer) prilejuiește cititorului român o întâlnire convingătoare cu romanul psihologic italian”. ■ Versuri semnează Leonid Dimov (*Dorne; Mutare*), Adi Cusin (*Vorbeam*), Nicolae Țațomir (*Noaptea lui Hamlet; Melancolie; Ave!*; *În California limbajului; Când azi va fi un alt odinioară*). □ Grigore Ilisei publică povestirea *Noaptea vărarilor*. □ Revista dedică spațiu creației literare din *Cenaclul literar „Andrei Mureșanu” – Vișeul de sus*: Ion Coman (*Biserica de lemn*), Ion Tomoiagă Maramureșanu (*Mi-e sete*), Aurel Martiniuc (*Caniculă*), Ion Mariș (*Am așteptat ca pietrele să doarmă...*), Vasile Ilie Pop (*Baladescă*), Ioan Griga (*Fiecare*

munte zace în noi), Petru Șimon (*Strada*), Ion Chișu (*Întrebarea cea mare*), Ion Petrov (*Eroii*). □ Ștefan Alexandru semnează traducerea versurilor a doi poeți indieni, în vizită la „Cronica”: Ayyappa Paniker (*Copilul din frunze; Amintirea*), Sitakant Mahapatra (*Până timpul meu va veni*).

• [„**Munca**”, nr. 8301] În *Însemnări de scriitor*, Ion Arieșanu publică *Pământul sticlei*. □ Ion Parhon, în *Gong*, scrie *Ce așteptăm de la stagiunea teatrală 1975/76*.

• [„**Orizont**”, nr. 40] În cadrul rubricii „opinii” de pe prima pagină, avem de-a face cu un articol „greu”, intitulat *Critica literară și judecata de valoare*, în care Eugen Dorcescu realizează un adevărat curs de estetică a receptării și a reprezentării (realului), pornind, se pare, de la obsesii ale epocii: „Se discută mult în momentul de față despre rostul și însemnătatea criticii în formarea și dezvoltarea simțului estetic, în educația morală, în popularizarea meritului și discreditarea imposturii etc. Și e foarte bine că se discută. Se pare că, asemenea prozei, critica e predestinată să parcurgă același drum de la subiectivism la obiectivare (față de ea însăși și față de obiectul strădaniilor ei: opera literară). Dezbaterile, însă, oscilează spre un cerc vicios, ce s-ar putea formula în următorii termeni: pe de o parte, critica dorește (și este datoare) să aibă atitudini axiologice ferme; iar, pe de alta, acceptă ideea că nu există un criteriu necontestat al valorii estetice.” ■ Alexandru Ruja se lansează în descoperirea universului liric al lui Gheorghe Pituț, la rubrica „prezențe literare”, parcurgându-i opera în întregime și despre care scrie: „spiritualitatea rurală învăluie întreaga poezie a lui Pituț”. ■ Stela Mirel strânge „dovezi” pentru a arăta că armonia (un concept al filosofiei istoriei) „ordonează etica vieții lui Pârvan” (articolul *Vasile Pârvan și ideea de armonie*). ■ Horia Bădescu și volumul lui de poezie *Nevăzutele urse* (Dacia, 1975) constituie subiectul recenziei lui Victor Rusu, în cadrul rubricii „lecturi”. ■ Ferestrele poeziei sunt deschise de Al. Jebeleanu, Nicolae Ioana, Arthur Porumboiu. Pe porțile prozei suntem introduși de Paul Eugen Banciu cu povestirea *Coala* și de Nikolaus Berwanger cu povestirea *Frământări*.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 252] În *Hronic politic românesc*, Petre Anghel preia rubrica politică de prima pagină a hebdomadarului. □ H. Zalis vorbește despre *Conștiința critică* a unor scriitori interbelici, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, M. Sebastian, perpetuată și la scriitorii contemporani, ca Nichita Stănescu, vezi *Cartea de recitare*. „Scriitorul-cititor și interpret de sine? Fascinantă ipostază. Cu o condiție. Singularizarea orgolioasă a textului să pretindă cel puțin un tip de relație posesivă, o complicitate cu motivele de presiune ale rostirii. [...] Interpretarea, comentariul critic lasă rareori impresii convingătoare dacă nu rețin, în mod plauzibil, dimensiunile operei. Condiția criticii ține foarte direct de puterea de a «poseda» opera, de a o intui în multiplele ei articulații, de a declanșa transferul de semnificații de la creatorul înspre cititorul dornic să aparțină creației, să existe prin ea, să o

facă a sa. Sub acest raport, scriitorul apt să se judece formează împreună cu criticul un tandem necesar, astfel înarmați și unul și celălalt nu riscă să se rătăcească.” □ Romul Munteanu salută apariția la noi a romanului lui Günter Grass, *Anestezie locală*, „erudită și densă fiind prefața lui Mihai Isbășescu, plină de păcate față de limba română, însă, traducerea lui Horia Matei”. □ Cronica de librărie consemnează *Caietele Princepelui – vol. 5*, dar și „o disecție a liricii românești contemporane” la Ed. Dacia, intitulată programat și direct: *Tensiuni lirice contemporane*. □ *Pe scurt, din reviste*, menționează marea campanie declanșată de revista „Tribuna” – nr. 38, 39, pentru reanimarea prozei scurte, prin Ion Băieșu, de exemplu. □ Emil Manu pune în discuție *Poezia românească contemporană (1950-1975)*: „Al. Piru nu-și intitulează lucrarea de față o istorie a poeziei române contemporane considerând-o numai un tablou panoramic, volumul anterior intitulându-se chiar *Panorama deceniului literar 1940-1950*. Din tabloul de față lipsesc mai mulți poeți, dar absența lor e motivată în prefață: vor fi tratați în volumele următoare, în care se va vorbi de opera lor dominantă (Eftimiu ca dramaturg, Călinescu și Stancu la prozatori, poezia criticilor la critică etc). [...] În mod voit fără comentarii de legătură între generații sau între poeți [...] tabloul poeziei românești contemporane – *generația vârstnică* – oferit de Al. Piru are și unitate și utilitate, revelând o lectură fidelă și onestă, ajungând la sinteze implicite și avansând opinii lipsite de impresionism, sobre și laconice, nu însă fără nerv literar”.

4 octombrie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 8202] Pentru Dan Zamfirescu, *Inspirația poetului se bizuie pe o cunoaștere temeinică și adâncă a istoriei patriei*: „Întrucât istoria poporului, creația sa, *mitologia* națională constituie o importantă sursă de inspirație pentru scriitorul de azi, consider că un mod de a aborda asemenea probleme îl constituie și cunoașterea cât mai exactă a modelelor oferite și în această privință de marii noștri clasici”.

• [„**Flacăra**”, nr. 39] În *România nemuritoare*, Constanța Buzea publică poezia *Patrie, țărâm al poeziei*, iar Paul Tutungiu *Poemul continuității*. □ Pe pagina *Flacăra literară*, Cornel Moraru semnează, în *Cronica literară*, o recenzie la romanul *Într-o casă străină* de Teodor Mazilu. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu publică o tabletă intitulată *Între versul liber și cel clasic*. □ Dan Vlad Ionescu scrie despre *Lecturile scriitorului tânăr*, în care notează: „Câteva debuturi (în poezie sau proză) ne permit să notăm că ușurința cu care se echivalează abuziv originalitatea cu mimetismul, confundate sub semnul unei false valori, este în dauna literaturii. Avem sentimentul că prea adesea suntem tentați să ne bucurăm în preajma unor texte care sunt doar produse ale lecturii literare și nu ale trăirii. Apariția unor cărți care au un caracter pur speculativ, nedeclarat, mizând exclusiv pe forța și rezistența la încercare a formelor și entuziasmul nu destul de bine temperat al unor editori și critici creează

uneori false valori”. □ Dan Mutașcu publică *O carte durabilă și „descoperirea sublimului”*, recenzie a volumului de nuvele *Straniul paradis* (C.R.) de Laurențiu Fulga. □ La *Poșta literară* i se dă un răspuns pozitiv lui Miron Țic privind o viitoare eventuală colaborare. ■ George Arion, în *Jaloane în universul poeziei românești contemporane*, publică o amplă prezentare a lucrării *Poezia românească contemporană 1950-1975* de Al. Piru, „punct de pornire pentru viitoarele sinteze referitoare la această epocă literară, [...] un instrument de lucru absolut necesar pentru cunoașterea fenomenului liric actual”. □ Magda Mihăilescu, în *Muzică tânără. Cinema. Teatru*, scrie despre *Filmele unei conștiințe*, fiind amintite aici *Ani de luptă, ani de glorie și File de epopee*, scenariul fiind semnat de Nicolae Dragoș și Gh. Baciuc. □ Cu titlul *Cronică* (86-87-88), Traian Stoica prezintă ultimele ședințe ale Cenaclului Flacăra, evenimente reunite sub egida Festivalului de toamnă - Flacăra. □ În *România nemuritoare*, Ileana Zubașcu publică poezia *Vetrele tinere*. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Mugurel*.

● [„Luceafărul”, nr. 40] Dan Zamfirescu semnează textul *A ne lua în stăpânire trecutul*: „Lectura lucrării *Cartea românească în lume* Bibliografie de Viorica Nedelcovici, Elvira Popescu și Constanța Protopopescu (Ed. Științifică și enciclopedică) lectură făcută după niște criterii unitare (număr de autori traduși, titlurile alese, numărul de traduceri din aceeași carte și numărul de ediții înregistrate, calitatea traducerilor și împrejurările știute sau numai sugerate de ceilalți factori luați în considerație) ne duce la concluzii ce nu permit emfaza sau liniștirea cu vorbe”. ■ Florin Manolescu prezintă o *Fișă de istorie literară: Călinesciansimul*: „Călinescu este pentru critică ceea ce Creangă reprezintă pentru proză și Caragiale pentru dramaturgia românească; o personalitate apăsătoare, o experiență dusă până la capăt... El este unul dintre acei scriitori deosebiți care usucă terenul în jurul lor, care epuizează subiectele de care se apropie, interzicând, pentru multă vreme, orice altă posibilitate de interpretare”. ■ Textul despre *Poezie și opțiune politică (VI)* este semnat de Voicu Bugariu: „Încă de la începutul activității sale poetice, Ion Brad a manifestat o statornică preferință pentru celebrarea ideii de patrie. În forme din ce în ce mai perfecționate sub raport stilistic, dar păstrând intactă o manieră de percepere a realității în care este ușor de recunoscut filosofia de viață a poporului, poetul a construit, din aluviuni lirice succesive o hartă sentimentală a României”. ■ Despre cartea lui Mihai Stoian intitulată *Moartea unui savant: N. Iorga* scrie M. Ungheanu: „Avem nevoie de aceste documente și trebuie s-o recunoaștem că de multe ori documentul este mai puternic, mai impresionant pentru mentalitatea și gustul modern decât orice ficțiune. *Moartea unui savant: N. Iorga* nu este un roman, dar cuprinde în ea câteva posibile romane”. ■ Dorin Tudoran asociază volumul de versuri al lui Nicolae Lupu, *Paznic al grădinilor* (C.R., 1975) cu *Imagine și cuvânt*: „Densitatea materiei lirice riscă să se transforme într-o pastă, deseori incongruentă. Cred că poetul are absolută nevoie

de o reconsiderare a cumpenei dintre imagine și cuvânt”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Lucașfăurului”* este prezentată ancheta *Drumul cărții*: „Edituriile noastre de literatură au tipărit în ultimele decenii enorm. Atât operele clasicilor români cât și scrierile contemporane, fie ele ale scriitorilor români sau ale naționalităților conlocuitoare, au cunoscut tiraje de masă. Atenția pentru creația originală a autorilor noștri, indiferent de limba în care au fost scrise, a fost mare. De la masa de scris până la mâinile cititorului. Aceasta e traiectul pe care-și propune să-l parcurgă colocviul revistei noastre în intenția de a reconstitui drumul unei cărți din momentul când ea este încă filă albă, neatinsă de penița scriitorului până la întâlnirea ei cu cititorul. Ne interesează mai ales cartea concretă, palpabilă, aflată pe masa de lucru a autorului și itinerariul căreia se va supune de aici înainte. Urmează trecerea în mâinile redactorilor de editură și ale inevitabililor ei lectori din sistemul editorial. Odată acceptată, cartea pleacă către tipografie. Noul ei avatar e adesea mai lung sau mai scurt. Iată încă o problemă a viitoarei cărți. Dar acum fostul manuscris intră în etapa finală. *Cartea față în față cu cititorii*”. □ I. Scriitori despre *Cărți: La masa de lucru*. Acad. Alexandru Balaci: „Grație politicii culturale îndrumate de partid, în ultimii ani, în țara noastră cartea a devenit un mare bun popular, răspândind-se în zeci de milioane de exemplare în fiecare an, în casele oamenilor, însetați de adevăr și de frumos. România are o producție de carte care, raportată la numărul de locuitori, o situează printre primele țări din lume. Dar și aceste tiraje se dovedesc nesatisfăcătoare pentru setea de cunoaștere a oamenilor României socialiste care știu că viața nu se poate construi fără cunoașterea deplină a științei, fără însușirea adevărului și că «nu iaște lucru mai cu folos decât cetitul cărților» cum afirma, cu secole în urmă, cronicarul Miron Costin”. □ *Cum se naște o carte*, Cezar Baltag: „Autorul nu scrie o carte numai atunci când o «scrie» ci și atunci când, aparent nu o scrie, atunci când, tăcând, asemeni lui Blaga, visează să dea viață negrăitului, nerostitului. [...] Oare câți editori știu asta?” □ *Rolul premiilor literare*: „L-am întrebat pe poetul Grigore Hagiu dacă premiile acordate scriitorilor din România au o importanță la fel de mare în fața publicului și a editorilor. □ – Cred că premiul literar este important datorită faptului că îl surprinde pe scriitor într-o anumită perioadă a creației lui. Să spunem o perioadă de început, sau o perioadă de maturitate, sau o perioadă când ceea ce scrie el i se pare mai bun sau mai puțin bun. Acordarea unui premiu nu face altceva decât să sublinieze criza sau necriza unui scriitor. Iată, spre exemplu, în ceea ce mă privește pe mine, premiul care mi s-a acordat de către Asociația Scriitorilor din București mă surprinde într-un moment în care îmi pun problema poeziei: ce înseamnă poezia, ce pot face eu pentru poezie, modul în care pentru mine poezia devine o existență din ce în ce mai adânc trăită. Sunt la o vârstă când problemele poeziei nu se mai pun strict ca probleme ale artei poetice. Cred că problema care se va pune pentru mine în ceea ce privește poezia nu este de ordin tehnic cât de ordinul implicării ca destin în

poezie sau a destinului ca poezie. De la o vârstă încolo, când ai depășit-o, așa cum am depășit eu 40 de ani, problemele pe care ți le pui în legătură cu poezia încep să devină chiar propria ta viață”. □ *Rolul criticii: – Cezar Ivănescu, care este opinia dv. în calitate de scriitor despre rolul criticii în drumul pe care-l parcurge cartea de la autor la cititor?* □ – E covârșitoare izbânda unei anchete sociologice care reușește să evite truismele, care evidențiază realitatea unui moment dintr-un proces de devenire. A fixa în câteva cuvinte rolul criticii, în accepțiunea tradițională pe care o acordăm acestei exercitări intelectuale, ni se pare de prisos; toată lumea știe că judecata critică se produce *a posteriori*, și poate opera asupra operei finite de mâine. Or, ceea ce ne interesează pe noi nu e felul în care se exercită critica la apariția unei cărți, ci câtă eficiență imediată emană actul critic. Or în privința eficienței trebuie să semnalăm o stranie relație de incomunicare între critică și edituri oricât de net s-ar fi scris despre o serie de impostori, critica nu a reușit să obstaculeze nonvaloarea. Putem, în schimb, poate, semnala cazuri fericite, amintindu-ne de vechi legende literare, când o remarcabilă operă a fost impusă public prin lectura unui manuscris. O, nu! Nu am citit în presa noastră literară din ultima vreme vreo mărturisire zguduitoare de acest gen. Întrebarea care ar trebui să chinuiască pe cei care răspund de destinele cărții ar fi deci aceasta: cum poate deveni critica cu adevărat eficientă în promovarea valorii? Dacă veți voi să observați acordăm criticii în această intervenție a noastră o formă de manifestare ideală, serafică, presupunând că nu ar greși niciodată cu cântarele ei celeste”. □ *II. Editorii despre cărți: Mai multe soluții, un unic scop: „– Tovarășe Mihai Gafița, vă rugăm să fixați rolul editurii în contextul factorilor care determină realizarea unei cărți de la începuturi la actul ei final: lectura.* □ – Inițiativa editorului intră aici într-un sistem de determinări care nu trebuie să afecteze demersul autorului, pe care noi îl identificăm curent cu originalitatea și personalitatea, iar adesea cu «stilul epocii». Un scriitor poate crea fie și numai el un stil al epocii. Ne gândim la Eminescu sau la Caragiale. «Editorul» Maiorescu a acționat în raporturile cu ei, dar într-o sferă și în forme cu totul speciale (și chiar și acestea au nemulțuit pe Caragiale, în ce privește rolul activ al «editorului» Maiorescu în raport cu «autorul» Eminescu). Cititorul are pretențiile lui față de editor și autor; el dorește cutare tip de literatură, cutare subiecte, el îl chestionează imperativ pe scriitor când îi mai dă un roman, pe editor când îi dă o nouă ediție din cartea cutare sau când obține de la autor continuarea cutărui ciclu. Atari pretenții le privim ca normale. De vreme ce zicem că opinia publică impune valori, asigură durata, perpetuează memoria etc. trebuie să acceptăm cerințele cititorului în materie așa cum ne adresăm judecății lui și o invocăm mereu. Scriitorul are dreptul său de a-și orându-i creația. Editorul își are și el dreptul său, nu de arbitru, ci de parte. De fapt, nimeni nu e arbitru în acest complex proces, toți trebuie sau au dreptul să ceară și toți sunt în situația de a aștepta”. □ *Colaborarea cu autorii: Discuție purtată cu Valeriu Râpeanu, directorul*

*editurii Eminescu: – Cam care este raportul între cărțile pe care le comandați dv. și cele pe care vi le propun autorii? □– Un raport matematic nu aş putea da, pentru că există fluctuații de la an la an. Pentru colecții inițiativa ar trebui să aparțină editorului. În momentul de față ea aparține numai pe jumătate editorului pentru colecția «Biblioteca critică», pentru «Sinteze» și pentru «Scriitorii români contemporani», o colecție care va fi lansată curând, pentru «Romanul de dragoste» și pentru «Clepsidra». Cred totuși că la acest capitol suntem debitori, adică ar trebui să comandăm mai mult deși am obținut și rezultate bune mai ales acolo unde am procedat cu mai mult curaj la atragerea unor oameni tineri». □ *Librării despre cărți: La librăria Mihail Sadoveanu investigăm rolul librarului în stabilirea tirajelor, respectiv mecanismul comenzilor de carte. Discutăm cu Georgeta Munteanu, șefa librăriei, care la 22 de ani lucrează cu cartea. – Ce cărți au avut succes de librărie în ultimul timp? – Delirul lui Marin Preda care s-a vândut într-o singură zi în câteva mii de exemplare și la care cantitatea cerută de noi a fost insuficientă. – Cum ați făcut comanda pentru Delirul? – Am primit 2000 de exemplare. □ *Critica despre cărți: O conștiință a literaturii: – În domeniul literaturii criticul, aflat într-o dublă relație: cu publicul și cu autorul, este cel care clarifică, limpezește și ordonează drumul de la creator la receptor. Vă rugăm să ne vorbiți despre acest proces.* Nicolae Balotă: „Criticul nu trebuie să fie doar cel care face propagandă sau reclamă cărți bune, sau uneori mai puțin bune, ci cel care deschide gustul publicului, cel care formează publicul chiar înaintea viitorului. El deschide în felul acesta calea operei și calea scriitorului. Criticul nu intervine doar într-un singur punct în acest itinerar al cărții. Evident în creația unui scriitor, în genere în creația literară a unei epoci criticul aparent intervine doar sub forma unui joc secund, sub forma unui ins care găsește ceva predat. Dar, la drept vorbind, prin întreaga sa activitate criticul exercită o acțiune de incitare, de directivare asupra scrisului, evident nu normativă, nu didactic-pedagogică. Activitatea de mentor literar pe care a avut-o Titu Maiorescu asupra lui Eminescu, uneori ca o frână, uneori ca un îndemn, în alte rânduri poate limitativ, dar în orice caz a acționat asupra creației eminesciene. Apoi, în momentul în care opera este apărută, trebuie mijlocită către publicul ei. Apariția unei opere nu implică doar elaborarea ei, ci și un întreg proces de redare sub formă de obiect a unei scrieri. Respectiv ca să apară ca o carte, opera trebuie să treacă printr-o serie de etape, ca să le spunem vămi. În aceste etape criticul își are rolul său, sau cel puțin ar trebui să-l aibă. Criticul ar trebui să intervină în ajutarea lansării unei opere și mă refer îndeosebi la rolul pe care-l are criticul în sprijinirea eforturilor creatoare ale tinerilor scriitori. Știm că până când un tânăr scriitor scoate prima sa carte, până când el ajunge să fie apreciat și difuzat, sunt o serie de bariere de trecut, care țin de anumite inerții, de anumite convenții, or rolul cel mai de seamă al criticului este de a promova creația începătorilor. Un critic care în viața lui n-a descoperit, nu a ajutat pașii de început ai**

unui scriitor nu este vrednic de acest titlu”. □ *Sugestiile prefeței: Criticului Aurel Martin, directorul publicației Minerva i-am adresat următoarea întrebare: – De cele mai multe ori o carte este însoțită de o prefață sau de un cuvânt înainte semnate de un critic literar. Vă rugăm să ne spuneți ce merite au aceste elemente și în ce măsură este ea realizată în literatura noastră? – După părerea mea rolul unei prefețe este un rol funcțional. Ea trebuie să fie utilă, să înlesnească drumul cărții către cititor, să înlesnească o bună cunoaștere a operei, a scriitorului pe care-l comentează, să ducă la o mai bună receptare a valorilor estetice și etice pe care le include cartea. Desigur că prefațatorul are o serie întreagă de obligații pe care trebuie să le îndeplinească. Una dintre ele este onestitatea. El trebuie să comunice cititorului adevărul despre opera pe care o comentează, să se supună obiectului și să nu facă marginalii la idei sau probleme care nu sunt evidențiate de scriitorul respectiv. Există prefețe care trebuie să dea autorului nevizat un material informativ foarte bogat, mă refer mai ales la scriitorii străini necunoscuți la noi. Evident, există și prefețe care sunt pretexte, prefețe care se referă la idei generale. Și nu specifice ale operei comentate. Cred că avem nevoie și de asemenea prefețe, mai ales în situația unor scriitori care sunt foarte cunoscuți. În afara prefețelor există și postfețe și între prefață și postfață există o deosebire de care trebuie să țină seama oricare autor. Cel care face o prefață face o introducere în opera scriitorului, prin urmare este obligat să apeleze la tot felul de elemente care să-l ajute pe cititor să intre în contact cu opera după ce a citit prefața. În cazul unei postfețe se schimbă unghiul de vedere al criticului. El comentează acum o carte cunoscută deja de cititor. Cititorul a parcurs cartea, are niște nelămuriri, are un anumit punct de vedere și postfațatorul vine și adaugă elemente noi, elemente care clarifică opinia cititorului. El trebuie să emită judecăți de valoare și are un rol esențial. Acum nu mai are nevoie de elemente care să se refere la conținutul cărții, el poate să o analizeze dispensându-se de ele pentru că aceste elemente sunt deja cunoscute cititorului. Altfel se pune problema când este vorba de niște ediții critice, unde de obicei avem de a face cu studii introductive, al căror caracter este de obicei monografic, și cel care le face are ambiția să includă în spațiul lor restrâns toate datele semnificative vizând biografia și opera scriitorului. □ *Recenziile: – Alexandru Ivăsiuc, redactor-șef la revista «Familia» a răspuns următoarelor întrebări: Recenzia intervine în drumul cărții de la librărie, la cititor. Ea poate fi o pledoarie sau o rezervă. Astăzi apar în România câteva cărți pe zi. Pot face revistele recenzii la toate? Cum se face alegerea cărților pentru recenzii? Cui îi revine sarcina și responsabilitatea alegerii cărților pentru recenzii? – Cred că toate revistele noastre consemnează și dezbate cărțile fundamentale ale literaturii de astăzi, uneori însă cu întârziere, după ce valoarea lor s-a impus. Mai ales în domeniul prozei. În lumea poeziei depistarea noilor valori se face mai greu și mai timid poate și de unde apar foarte multe cărți de poezie fără un criteriu editorial bine stabilit. Mai greu e cu restul**

cărților a căror valoare nu se impune cu certitudine. Recenziile sunt deseori de serviciu și câteodată sunt date pe mâna unor critici debutanți, chiar de aceea, munca perseverentă și atentă pe care o desfășoară Laurențiu Ulici în «România literară», dovedind că destinul cărților de debut trebuie să-i preocupe și pe criticii de notorietate, – ba așa crede că în primul rând ar trebui să-i preocupe pe ei. George Călinescu este un exemplu strălucit în acest sens. Cred că nu există un criteriu limpede în selecționarea cărților recenzate. Plutește păcatul suficienței, al sarcinii de serviciu, în selecționarea lor. Mi-e dor să văd cum un poet cu experiență se apleacă asupra cărților unor confrăți mai tineri, programatic, așa cum a făcut odată Ștefan Augustin Doinaș. E adevărat că spațiul oferit recenziilor de carte de publicațiile noastre de cultură este încă destul de restrâns față de cel afectat beletristicii. Revista «Familia» a încercat să ofere criticii literare un spațiu cât mai larg, dar o revistă lunară și care nu este numai literară, va face față cu greu acestei sarcini de primă mână. Cred însă că accentul acestei discuții cade nițel alături de problema principală și anume aceea a conținutului criticii literare, a spiritului ei de răspundere așa cum ne-o cer documentele Congresului al XI-lea al partidului. Abia apoi ar fi vorba de creierul de selecție a cărților recenzate. Există încă mult hazard, mult amatorism în criteriul de selecție –, foarte puțină confruntare de idei și foarte puțină atenție acordată de către criticii prestigioși acelor cărți care, nefiind întotdeauna de primă mărime, alcătuiesc totuși ansamblul literaturii noastre contemporane». □ *Cititorii despre cărți: Mariana Brâncuși, elevă la Liceul Economic nr. 2 București:* „– Vreau să găsesc în paginile unei cărți o realitate posibilă, o realitate gândită și construită de autor, nu una consemnată într-un inventar de fapte concrete. Cartea trebuie să fie o aspirație către un ideal și trebuie să-și caute soluțiile în ideal. Mi se va reproșa, poate, că văd în literatură o mică fabrică de iluzii. Dar nu este așa. După mine, cartea trebuie să fie o sinteză de viață, nu repetarea mecanică a acesteia. Vedeți – vă dau un exemplu, – reportajele Sânzianei Pop sunt realiste, sunt perfect verosimile, dar știu precis că autoarea a construit cu mijloacele ficțiunii o nouă realitate care, fără a contrazice pe cea văzută, o completează, îi subliniază frumusețea, partea de mister și candoare. Sau în poemele lui Ion Gheorghe – mă gândesc de pildă la *Cavalerul trac*, care are o alură aproape epică – cred în desfășurarea de fapte relatate, dar știu că nu s-au petrecut niciodată aieva”. ■ Eugen Barbu continuă serialul despre *Nichita Stănescu (VII)*: „De fapt, putem spune că până în prezent am fost martorii unei continue zbateri lirice, unui important șir de experiențe poetice, pentru care ajutorul nu poate fi condamnat. Poeții mai tineri vor avea multe de învățat citind cu un bun ochi critic toate aceste produse. Ceea ce i se poate reproșa lui Nichita Stănescu este numai faptul că n-a știut să deosebească cu destulă obiectivitate, experiențele reușite de cele nereușite”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion se referă la *Ion Vinea (III)*: „Mai concentrat, *Lunaticii* (1965) e un roman scris la persoana a treia și conceput simetric într-un număr de capitole (volumul întâi are 13,

al doilea – 33) prevăzute cu mott-uri scoase din Diderot, F. Scott Fitzgerald, Rimbaud etc. Atâta pedanterie de cărturar la un romancier modern uimește. Vinea este însă omul surprizelor și romanul pe care l-a dus până la capăt, fără a-l vedea, totuși, tipărit, e un model de orfevrărie literară”. ■ Georgeta Constantin traduce un fragment din *Memoriile* lui Pablo Neruda.

5 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 303] N. Stancu-Atanasiu scrie despre *Deschiderea festivă a stagiunii teatrale bucureștene* în textul „*Poemul țării mele*”: „Debutul stagiunii bucureștene 1975-1976 a avut loc în sala mare a Teatrului Național într-un cadru festiv. La rampa celei mai importante scene a țării s-au aliniat, într-o comunitate grăitoare, reprezentanți de frunte ai teatrelor bucureștene. Angajarea lor, hotărârea lor de a înfăptui spectacole de valoare, de a-și dărui energia și talentul pentru modelarea unor conștiințe înaintate, au fost exprimate de directorul primei noastre scene, Radu Beligan. [...] Am putut urmări, în continuare, un spectacol de poezie patriotică, realizat de colectivul Naționalului în regia lui Ion Cojar, *Poemul țării mele*, a înmănușat opere ale patrimoniului clasic și numeroase creații ale poezilor contemporani. Montarea, la care au participat numeroși actori ai teatrului, cunoscuți pentru arta cu care rostesc versurile, dar și alții, pentru care ipostaza de recitatori era, evident, mai puțin obișnuită și-a propus să ilustreze felul în care scriitorii noștri, animați de o profundă dragoste pentru pământul natal, au reflectat lupta poporului român pentru independență națională și libertate socială, pentru pace, pentru construirea noii societății, a egalității și dreptății. *Poemul țării mele* a culminat cu un vibrant omagiu adus Partidului Comunist Român, secretarul său general”.

6 octombrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8203] Pentru Petru Poantă, *Mișcarea generațiilor urmează mutațiile istoriei*: „În buna tradiție marxistă, putem spune că asemeni individului socializat, o generație cu adevărat bogată trebuie să aibă nevoie de o multitudine de manifestări de viață umană. Ea există în măsura în care știe nu doar *cum* să-și realizeze interesele, ci și *de ce* le realizează într-un fel și nu în altul. [...] Ideea de generație în literatură este reală cu condiția să răspundă unor asemenea imperative. Iată aici, prezentate succint, argumentele pentru o convingere: nu credem că în literatura noastră socialistă se poate vorbi de mai multe generații. Nu este vorba, firește, de a încerca o omogenizare a creștei, dar orice comentator serios al fenomenului literar contemporan își dă seama că problema esențială a acestuia nu este aceea a unor *rupturi* lăuntrice, ci a unei *integrări*, pe de o parte în tradiția autohtonă, iar pe de alta în circuitul valorilor universale. Chiar dacă e posibilă o compartimentare a scriitorilor pe vârste și modalități, altceva rămâne într-adevăr important: *semnele comune sunt mai puternice decât diferențele.*”

8 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 305] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării* ci-tim „Conect” o uzină și un colectiv în rodaj de Nicolae Țic. ■ Constantin Ci-opraga scrie despre *Rezonanța socială a criticii literare*: „Nefiind o banală lectură, ci un sistem de reflecții, critica își creează propriul ei obiect în măsura în care confruntă și revelă, stabilind dimensiunile, calitatea și semnificațiile multiple ale vieții transfigurate, așa cum aceasta se degajă dintr-o operă, de unde complexitatea întreprinderii și responsabilitatea socială. Pentru a fi critic, cunoștințele, oricât de bogate – indispensabile – nu sunt de ajuns, Heliade, în secolul trecut, sau un H. Sanielevici mai aproape de noi, deși foarte cultivați, n-au putut deveni, în critică, valori exemplare, fiindcă, printr-un fenomen de dilatație a eului propriu, n-au pătruns în substanța operelor, când important era să și le apropie metodic. Actul critic presupune, printre altele, interes pentru operă, participare, comprehensiune, ca moduri de introducere în zonele ei profunde. [...] Criticului i se cere, precum actorului, capacitatea de a trăi pe planurile cele mai variate pentru ca astfel să evite, ca nocive, îngustimile, optica unidimensională, exclusivismul. Dialogul intră în normele curente ale vieții și artei. A considera că nicio altă părere decât opinia personală nu merită audiență, a crede că gloria sau neantul unui scriitor pot ține de sentințe fără apel – iată grave erori. [...] Prozatori de prim-plan, precum Mihail Sadoveanu și Zaharia Stancu sau Marin Preda și Eugen Barbu (iar exemplele de scriitori din generații mai vechi sau contemporane s-ar putea înmulți), pregătesc terenul pentru alte generații, dar nu fără colaborarea criticii. Fiindcă, procedând la dezbateri multilaterale, căutând repere ideale, criticii militează pentru un plus de perfecțiune, de profunzime sau de echilibru. [...] Criticul superficial operează dogmatic, înțelegând să fie luat în considerație pe cuvânt; criticul de autoritate exemplară nu avansează nicio idee fără acoperire. Nu va ajunge critic de autoritate acela care nu cumulează, pe lângă alte calități, simțul clipei și conștiința istoriei. Am avut și avem astfel de critici, veritabili creatori de cultură. Ne permitem să credem că, niciodată, în trecut, numărul criticilor valoroși dintr-o epocă n-a fost atât de mare ca astăzi. De la aceștia se așteaptă, cum precizează Programul partidului: «spiritul critic obiectiv și nepărtinitor în judecarea valorilor artistice, cultivarea consecventă a orientării realiste a artei, stimularea legăturii strânse a creatorilor cu viața»”.

• [„Viața studentească”, nr. 31] O cronică teatrală de Ileana Colomieț-Lucaci, comentând *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu. □ La rubrica *Aflăm cu emoție*, client devine Adrian Rogoz, după un articol din „Tribuna”, nr. 37, 11 sept. 1975, în încercarea puerilă de a răspunde întrebării *de ce n-a scris Eminescu... literatură SF?* □ Rubrica *Sintagme* anunță un bestseller, Nicolae Iorga – *Moartea unui savant* de Mihai Stoian, Ed. Eminescu (autorul însuși își va comenta cartea în „Viața Studentească”, nr. 33 din 22 octombrie 1975, *Intellectualul și țara – Ce a gândit în ultimele clipe ale vieții Nicolae Iorga*), dar și „o

curajoasă confesiune lirică”, *Împotriva celui drag* de Gabriela Melinescu, la aceeași editură.

9 octombrie

• [„România literară”, nr. 41] Editorialul *Cultură și educație* este semnat „România literară”: „Orice act de cultură este, trebuie să fie prin el însuși educativ, în sensul depășind, desigur, pe cel al simplei dar necesarei instrucții, instrucție care – în accepția contemporană – e mai curând un act de civilizație. De unde deosebita însemnătate a învățământului ca proces formativ, proces care implică și un serios aport educativ”. ■ Apar informații, nesemnate, despre *Festivalul literar artistic „George Bacovia”*. □ În contextul festivalului citim *Salutul Uniunii Scriitorilor*: „Iată-ne astăzi împreună, statornici prieteni ai poeziei, la deschiderea celei de a treia ediții a Festivalului literar-artistic «George Bacovia», moment festiv al literelor române contemporane, dar, totodată, prilej de a trece în revistă o serie de succese ale spiritualității noastre, fericită ocazie de a rememora, în lumina radioasă a prezentului, figura atât de aparte și opera atât de originală a unuia dintre cei mai mari poeți pe care i-a dat poporul român: George Bacovia. Fiu al acestor locuri pe care le-a iubit și le-a cântat cu amărăciunea în suflet într-un timp istoricește crepuscular și revolut, Bacovia a fost și rămâne mereu viu în conștiința generațiilor ce i-au urmat și-i vor urma, ca un poet fără egal, slujind cu splendoarea, noblețea și profunzimea vocației sale spiritualitatea țării care l-a născut. [...] Conducerea locală de partid și de stat, instituțiile de cultură, scriitorii din această parte a țării și-au făcut față de Bacovia datorită de adevărați iubitori și propagatori ai culturii naționale. Faptul că majoritatea instituțiilor de cultură: revista «Ateneu», Teatrul dramatic, liceul unde a învățat sunt puse sub tutela numelui său, ca și faptul că fosta casă a familiei Bacovia este azi Muzeul memorial «George Bacovia», în sfârșit faptul că în centrul orașului, acolo unde altădată «hârtii și frunze de-a valma făceau roată-n vârtej», tronează, tutelar, statuia marelui poet, demonstrează cultul nostru pentru marile spirite ale acestui pământ. Suntem mândri de cele ce se petrec pentru că un popor ca al nostru, care știe să-și cinstească înaintașii, înseamnă că este stăpân pe un prezent puternic, având în față un viitor de lumină și demnitate. Bacovia a visat la acest viitor măreț și noi suntem cei care azi îl înfăptuim cu dăruirea de care este în stare un popor liber și deplin stăpân pe soarta sa”. ■ Al. Dima publică *Reflectarea realității*: „Reflectarea, care nu se reduce, după cum am arătat, la o simplă înregistrare a fenomenelor sociale, include în procesul ei – ca pe un obiectiv esențial – transformarea realităților, îndemnul spre construire a unei lumi noi, superioare celei trecute, în cadrul unei orânduiri revoluționare precum cea de astăzi. Și nu e vorba de un meliorism oarecare, în spiritul realismului critic, ci de un act revoluționar, radical, de fapt de o adoptare conștientă la legile fundamentale ale istoriei. [...] Reflectarea în literatură a dezvoltării societății contemporane în mod profund, veri-

dic, specific prin imagini adecvate, înălțată la trepte simbolice și înzestrată cu virtutea înrâuririi, devine – prin aceste caractere – însăși legitatea creației, și, nu mai puțin, a aprecierii critice după aceleași criterii”. ■ Dan Zamfirescu semnează *Voința de perenitate istorică*: „Studiile de literatură română veche au fost esențial înnoite în ultimii cincisprezece ani. Procesul începe aproape concomitent cu apariția celor de pe urmă sinteze reprezentând vechiul stil de exegeză și vechile orizonturi statuate de N. Iorga, Ovid Densusianu, Sextil Pușcariu, N. Cartoian, Șt. Ciobanu, G. Călinescu, și urmează câteva direcții. O primă direcție, reprezentată în special de Virgil Cândea, G. Mihăilă, Corneliu Dima Drăgan și – cu îngăduința cititorului – de semnatarul acestor rânduri, și-a concentrat eforturile în revizuirea și lărgirea orizonturilor documentare, ținând, în ultimă instanță, la așezarea culturii vechi românești într-un cadru european, atât prin sublinierea relațiilor și importanței sale în cadrul Europei răsăritene de tradiție bizantină, cât și prin descoperirea sincroniilor cu marile curente ale culturii occidentale. [...] A doua direcție aparține filologilor și este ilustrată mai ales de Florica Dumitrescu, Ion Gheție, Alexandru Mareș și excelentul grup de cercetători mai tineri dinamizați de ei, care au reușit să sporească sursele bibliografice cu prețioasa serie de volume intitulate *Studii de istorie literară și filologie*. În sfârșit, o a treia direcție se caracterizează prin efortul de a primeni metodele tradiționale de exegeză ideologică și artistică a textelor noastre vechi, făcându-le să ia contact cu câștigurile teoriei literare și practicilor criticii actuale pe plan mondial. [...] Ne referim, în primul rând, la lucrările lui Alexandru Dușu (promotorul cel mai caracteristic al «noii direcții») în exegeza epocilor și textelor din intervalul cuprins între secolul XIV și prima jumătate a secolului XVIII), în special la *Coordonate ale culturii românești în secolul XVIII*, care la data apariției (1966) a constituit un adevărat eveniment. Ne referim, în al doilea rând, la cele două cărți ale lui Eugen Negrici, *Antim – logos și personalitate* (1971) și *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* (1972), cărți al căror caracter programatic, demonstrativ, aproape polemic, a impus nu numai un foarte talentat tânăr cercetător, ci și un militant conștient pentru «noua direcție» în exegeza literaturii vechi”. ■ Daniel Dimitriu scrie despre *Critică și publicistică*: „Se spune de obicei că foiletonistul improvizează, în timp ce criticul documentat stabilește adevăruri temeinice. Foiletonist sau exeget scrupulos, criticul fără har este în mod consecvent inutil, în al doilea caz inutilitatea sa fiind camuflată de răbdare și de un volum de muncă apreciabil. Improvizațiile foiletonistului de ocazie prezintă avantajul că demască din primul moment impostura, așa cum nu o fac subsolurile pline de referințe bibliografice”. ■ Ecaterina Țarălungă scrie *Despre claritate în critică*: „Discuțiile pe marginea criticii sunt mai mult decât numeroase. Este aceasta o criză de creștere, un simptom de ieșire la lumină, maturitate? Iată încă o întrebare specifică acestui stadiu al criticii noastre literare. Și dacă chestiunea dialogului critic, una dintre cele mai importante, poate să nu fie și principala,

în schimb, pentru că o susține pe aceasta, ca și întreg edificiul discuțiilor și intervențiilor, pentru că este premisa tuturor clarificărilor – esențială ni se pare, deci, chestiunea clarității în expresie, a definirii precise a termenilor, a contextului, a mijloacelor de lucru, a scopului pe care fiecare critic și-l propune în fața textului literar gândindu-se la cititor. Și în acest domeniu mai sunt încă multe de făcut”. ■ Șerban Cioculescu comemorează în rubrica sa *Nicolae Văcărescu (150 de ani de la moarte)*. ■ Ștefan Aug. Doinaș publică nota *In memoriam Leopold Voita*: „În numele tuturor colegilor care l-au iubit și prețuit adaug aceste șoapte la foșnetul copacilor fideli care-i străjuiesc mormântul în cimitirul din Dumbrava Sibiului”. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivasiuc publică *Valoare și structură unitară*: „Eclecticii nu sunt mai liberi decât fanaticii, pentru că nu sunt capabili de opțiuni, le amână nedefinit, ieșind astfel din aria propriu-zisă a momentului de eliberare. Nu decon condiționarea, ci opțiunea este o manifestare a libertății. Dar opțiunea nu se poate realiza decât în funcție de aceste idei-forță, idei mari, creatoare de sistem și viziune. Tocmai de aceea marxismul ca doctrină dominantă contemporană se opune atât eclecticismului – astfel n-ar fi monistă – cât și fanaticismului iraționalist. El pretinde consecvență și deschidere față de realitate, integrarea creatoare a tradiției progresiste a omenirii”. ■ Emil Manu îl omagiază pe *Al. Dima – 70*: „Fugind de extreme, nu însă și de îndrăzneală, Al. Dima a conceput pentru prima dată la noi o estetică a artei populare și a contribuit la definirea specificului național al literaturii române, în cadrul disciplinei pe care a slujit-o și o slujește – literatura comparată”. ■ Vasile Florescu trimite replica *Din nou despre retorică*: „În numărul din 28 august al «României literare» ați publicat și articolul *Argumente pentru o neoretorică modernă*, semnat de Al. Andriescu. Salutând intenția autorului de a oferi cititorilor revistei informații dintr-un domeniu care preocupă intens astăzi, consider de datoria mea să fac câteva observații și sper că veți găsi de cuviință să le dați ospitalității”. Cele „câteva observații” menționate sunt prezentate punctual. ■ Nicolae Manolescu semnează „*Cine uită nu merită*”, o cronică literară la *Moartea unui savant: N. Iorga* de Mihai Stoian (Eminescu, 1975): „Mihai Stoian recunoaște cu onestitate ce și cui datorează. Meritul *Morții unui savant* vine din buna stăpânire a mecanismului, a regulilor jocului, din refuzul literaturizării. Faptele în sine fiind teribile, autorul se mărginește să le pună în scenă cu inteligență”. ■ Citim recenzii: □ În *Gravitate și joc*, Lucian Raicu prezintă *Ave, noemvrie* de Florența Alb (C.R., 1975): „Dar dacă încercările în imaginar și jocurile relaxat fanteziste nu contrazic vocația austeră a poetei, nu același lucru s-ar putea afirma despre jocurile de cuvinte fără acoperire lirică și fără semnificație transparentă (cărora li se acordă un spațiu cam prea extins), și nici despre exercițiile satirice, lipsite de anvergură”. □ Valeriu Cristea prezintă *O carte (și) pentru copii*, volumul *Insula manechinelor* de Vasile Băran (Ion Creangă, 1975): „Insula Eforia și locuitorii ei îi dau scriitorului prilejul de a atinge problema fericirii, care nu

poate fi concepută și care, mai ales, nu trebuie să fie inculcată altora în maniera doctorului Felix. Ideea cărții e mai adâncă decât albia obișnuită a literaturii pentru copii”. □ Sub titlul *Contribuții junimiste* citim recenzia lui G. Dimisi-anu la volumul *Critica literară junimistă* de Dan Mănuță (Junimea, 1975): „Ceea ce lipsește lucrării lui Dan Mănuță este o mai fermă conturare a zonelor unde critica junimistă ne apare astăzi caducă. Poziția față de naturalism de pildă, sau neraportarea în operația valorizatoare la disciplinele din afara literaturii (psihologia, sociologia etc.), cu care Gherea era la curent, acestea și încă altele sunt domenii care luate în discuție, ar fi condus la o cuprindere încă mai bogată, și în totul obiectivă a problemei cercetate”. ■ În rubrica sa, Laurențiu Ulici publică *Vocație și aspirație*, un comentariu la volumul *Desueta noblețe* de Mariana Bulat (C.R.): „Influențe vizibile din Sorescu și simbolisții diafani; naivități care contrariază; uneori feste ale memoriei; alteori prozaisme prețioase, ivite, paradoxal, din efortul de a evita morga hiperintelectuală; sunt slăbiciunile acestei cărți care însă, prin particularitatea structurii subiective a poetului, prin tensiunea afirmării lirice a «desuetei noblețe» și prin claritatea dicțiunii, prilejuiește Marianei Bulat un debut remarcabil”. ■ Revista comemorează *11/23 octombrie 1875 – 22 iunie 1914 St. O. Iosif* publicând textul lui Ion Roman, *Centenar St. O. Iosif*. ■ În *Prezențe românești*, aflăm de la Petre Banuș care este *Cartea lunii în Suedia: „Clopote și struguri”*: „Pentru a doua oară în mai puțin de doi ani îi revine unei traduceri din proza românească cinstea de a fi aleasă drept «carte a lunii» în Suedia. Este vorba de volumul *Diavulens druvor (Clopote și struguri)*, ceea de-a șaptea lucrare a lui Zaharia Stancu apărută la Editura Coeckelberghs din toamna lui 1972 încoace. *Manadens Bok Klub* (Clubul cărții lunare) din Stockholm a selecționat acest volum drept carte a lunii octombrie 1975, după ce, în mai 1974, romanul *Șatra* s-a bucurat de același omagiu și s-a difuzat în 35 000 de exemplare”. ■ Ion Horea publică pe prima pagină tableta *De toamnă*. □ Versuri semnează: Ion Mărgineanu (*Sentimentul Țării; Autoportret*), H. Zalis (*Generație*), Adrian Beldeanu (*La temelii; Barca; Stamină; Bazileu; Toamnă – Primăvară...*), Lucia Nenati (*Patrie suntem; Înainte de-a ști; Penelopa*), Daniela Caurea (*Risipe senine*), Claudia Ilie (*Solilocviu*), Profira Mihăilescu (*Să nu-l urmărim pe Ulise; Sub semnul alb al dorului de mine*). □ Din proză citim *Pantelie* de Petre Sălcudeanu, fragmente din romanul *Un biet Bunic și-o lacrimă de fată*. □ În traducerea lui Cristian Unteanu citim *Pablo Neruda: „Mărturisesc că am trăit”*. □ Ana Blandiana publică tableta *Igienă și pietate* în rubrica sa *Atlas*. □ Sub titlul *Tezaurul milenarului oraș Weimar* citim *File de jurnal* ale lui Pop Simion.

10 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10 307] Emil Vasilescu prezintă *Scrisoare în sat* de Nicolae Dragoș, Ed. Eminescu: „*Scrisoare în sat* este o carte de poezie fru-

moasă, a unui poet care dovedește de la un volum la altul preocuparea vie pentru cuprinderea în vers a unei problematici de interes major. Truda de artizan în șlefuirea versului afirmă convingător estetic ascensiunea unei vocații poetice”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8207] Este publicat un interviu cu Mircea Zăciu, pentru care *Valorificarea moștenirii culturale este un proces care nu se oprește la porțile creației*: „E limpede că moștenirea literară nu e un dat, o entitate amorfă, preluată *tale quale* de urmași, că și ea are nevoie, pentru a-și vădi eficiența în posteritate, de o acțiune concertată a urmașilor, acțiuni care însemnează cunoaștere (lectură, în cazul nostru), asimilare, triere, ierarhizare și subliniere a elementelor perene, capabile să fecundeze o nouă epocă de cultură. Numai astfel reușim ca trecutul să nu fie un inventar mort, nici un altar pios la care să officieze un cult ermetic niște slujitori (oricât de inițiați!) surzi la nevoile noilor generații de cititori, la nevoile unei noi literaturi în dezvoltare”.

• [„Contemporanul”, nr. 41] Dumitru Micu descoperă în cartea lui Al. Ivasiuc, *Iluminări: Un roman de idei*: „Validând această concluzie, literar, prin statornicirea unor momente de viață autentică, romanul, fără a reprezenta o realizare artistică de prim ordin, se situează, negreșit, în categoria cărților vii, documente edificatoare asupra condiției umane într-un climat social-istoric precis individualizat”. ■ Laurențiu Ulici semnează rubrica intitulată *Cronica lapidară: reviste*: „În «Vatra», nr. 9, la *Cronica literară*, o frază a lui Dan Culcer, foarte severă la adresa cărții comentate (*Caloianul* de I. Lăncrănjan) și, în altă ordine de idei, punând o problemă generală, anume aceea a raportului dintre dorință și realizare în materie de adevăr românesc”. □ „Dedicat lui Bacovia, numărul 3 al «Ateneului», apărut în timpul tradiționalului Festival Bacovia (organizat din doi în doi ani la Bacău), impune prin seriozitatea articolelor și eseurilor care, numeroase și diverse, compun o panoramă a celor mai noi direcții și atitudini în exegeza poeziei bacoviene. Citindu-le, ne facem o imagine convingătoare despre «șansa» poeziei lui Bacovia și, în genere, a marii poezii, de a fi mereu redescoperită sub unghiuri noi și cu argumente decisive, altele totuși decât ale comentariilor precedente”. □ „Promovarea tinerelor talente a fost, în istoria literaturii noastre, o misiune în care s-a simțit prezența celor mai diverse personalități literare, critici, poeți, prozatori, o misiune nobilă prin rațiunea ce o animă și care nu e alta decât interesul, de pură conștiință patriotică, pentru îmbogățirea tezaurului literar național. [...] M-am gândit la toată această legătură între scriitorii care sunt și cei care vin, urmărind de mai multă vreme în coloanele revistei «Amfiteatru» cele două rubrici (*Primele și Poșta redacției*) în care Constanța Buzea, personalitate distinctă în poezia contemporană, prezență discretă în viața literară, dialoghează cu tinerii poeți, sfătuindu-i, selectându-i și propunând apoi, cu seriozitate, bun gust și nezgomotos, câteva nume ce anunță voci lirice interesante”.

• [„Cronica”, nr. 41] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Cultul muncii*: „Munca nu cunoaște amânare, după cum viața nu admite pauză sau stagnare. A răspunde ritmurilor activității comune înseamnă a satisface sensurile etice ale existenței, înseamnă a cunoaște satisfacțiile realei creativități”.

■ Mircea Radu Iacoban scrie despre *Poezie și geografie*: „Capitalele poeziei – fiindcă n-are cum exista una singură – sunt și vor rămâne migratoare; piatra fundamentală o constituie, mai întotdeauna, cartea care a izbutit să impună un gând adevărat, rostit cu voce clară și distinctă – după cum, lucrul este știut, poezie de provincie se poate scrie și la ultimul etaj al Hotelului «Intercontinental»”.

■ Dumitru Micu semnează *St. O. Iosif, azi*: „Nota lui sufletească definitorie nu e rigoarea, ci delicatețea. Ca atare, rezistența scrisului său trebuie încercată citindu-i nu baladele, nu poemul amplu *Din zile mari*, care nu parvin, asemenea construcțiilor epice coșbuciene, să înalțe satul, să sculpteze scene de neuitat, ci pastelurile, evocările nostalgice, poeziile de atmosferă”.

■ Liviu Leonte semnează *Realitate și poezie*, o cronică literară la *Lumea în două zile* de George Bălăiță: „*Lumea în două zile* rămâne un roman despre care se va mai scrie, care nu-și va epuiza înțelesul după primele consemnări și va suporta, ulterior, priviri parțiale pe direcțiile sale”.

■ Zaharia Sângerzan semnează *O dramă morală*, o prezentare a romanului *Un gotic târziu* de Constantin Cubleșan (Facla, 1975): „Romanul lui Constantin Cubleșan, fără să fie înrobitor unei tehnici ultramoderne, se impune prin calitățile lui epice, ca o valoare în proza românească de azi”.

■ În *Mențiuni critice* citim: □ C. Isac scrie despre *Noaptea* de Mircea Marian: „Sunt, fără îndoială, pagini ce se impun prin valoare și perspectivă. Distonantă prin diluarea tensiunii care conferă celorlalte nuvele valoarea, deloc neglijabilă, a unei lecturi captivante, *Ninge în Spania, la Alicante* dezamăgește prin lungimea statică a unei operații de reconstituire”.

□ Corneliu Popel prezintă *Ceremonie în albastru* de Mihai Negulescu: „*Ceremonie în albastru* – apărută la editura Albatros, 1975 este o întoarcere la poezia tradițională”.

□ Aureliu Goci recenzează *Texte de fântână* de Vasile Andronache: „Devoțiunea sa pentru poezie nu va întârzia să se materializeze și în cărți reprezentative”.

■ N. Barbu scrie despre *Condiția memorialistului*, prezentând al treilea volum de evocări al lui Aurel Leon, *Umbre*: „Prin personalitățile evocate, autorul cărților de *Umbre* vizează totodată dominantele sufletești ale unei așezări care incită dintotdeauna curiozitatea și atașamentul celor care vor să cunoască specificitatea culturii românești: orașul Iași”.

■ D. Irimia semnează *Pentru o semantică a imaginii în poezia lui Eminescu*.

■ Doru Scărlătescu discută *Psihanaliza, în lumina unor interpretări marxiste*, în contextul a trei volume cu această tematică apărute în Franța, scrise de Pierre Bruno, Catherina B. Clement și Lucien Seve.

■ Din *Moment* reținem *Festivalul Bacovia*: „Din două în două toamne, orașul Bacău – există a tot mai acută senzație că el și-a luat numele de la Bacovia, iar nu invers – își dedică trei zile Poeziei, Artei în general. Pe străzi, afișe elegante și sobre, asemenea

unor augmentate «scânteii galbene», anunțau, în palida lumină a toamnei, evenimentul: a treia ediție a Festivalului. Aproape 40 de scriitori au venit să respire în atmosfera bacoviană. [...] La cele două secțiuni de comunicări științifice (una – despre poezia lui Bacovia, coordonator Virgil Teodorescu; cealaltă – despre educația prin poezie a tineretului – coordonator Nicolae Dragoș), la șezătorile literare desfășurate în oraș și în câteva comune ale județului, spiritul bacovian a tutelat și a înnobilit verbul și aerul în care acesta s-a rostit. Pentru ca festivalul să-și binemerite numele și să-și sporească prestigiul și audiența, credem că el ar trebui să aibă și un palmares, așa cum a fost la prima ediție: acordarea de premii sau diplome pentru debut în poezie, pentru cea mai bună exegeză asupra liricii bacoviene, pentru reprezentări plastice sau muzicale inspirate din opera lui Bacovia. Alături de membrii familiei (Agatha Grigorescu și Gabriel Bacovia) la actuala ediție a festivalului au participat Virgil Teodorescu (președintele Uniunii Scriitorilor și președinte de onoare a festivalului), Sergiu Adam, Ioan Alexandru, Ion Apetroaie, George Bălăiță, Radu Cârnecki, Constantin Călin, Valentin Ciucă, Calistrat Costin, Nicolae Dragoș, Gheorghe Grigurcu, Ovidiu Genaru, Horia Gane, Ion Horea, Mircea Radu Iacoban, Traian Iancu, Carolina Ilica, Cristian Livescu, Ion Sofia Manolescu, Ion Mircea, Florin Muscalu, Ion Neacșu, Ștefan Oprea, Petru Poantă, Nicolae Prelipceanu, Al. Raicu, Ion Roșu, Marin Sorescu, Carmen Tudora, Nicolae Turtureanu, Laurențiu Ulici, Mihai Ursachi, Eugen Uricaru, Lucian Valea, Gh. Zarafu, Const. Zărnescu, Horia Zilieru”. ■ Constantin N. Străchinaru scrie despre *Copilul în poezia lui Saint-John Perse*. ■ Al. I. Friduș prezintă volumul *Cu „Jean Bart” pe ocean* de George Ricus, Ed. Ion Creangă, prefațat de Sânziana Pop: „Chiar dacă trama literară a aventurilor cuprinse în cartea lui George Ricus nu este cu totul inedită, paginile ei fructifică eficient tema explorărilor geografice”. ■ Al. Pascu semnează *De la science-fiction la știință...*: „Din multitudinea aparițiilor de romane de anticipație, între care multe lipsite de o intenționalitate vădită, se cer reținute cele care aduc o veritabilă contribuție la dezvoltarea științei și tehnologiei, cele care, pornind de la o cunoaștere profundă a științei și tehnicii moderne încearcă să răspundă marilor probleme cu care este confruntată știința contemporană”. ■ Versuri semnează Florin Mihai Petrescu (*Roșu*), Dumitru Țiganiuc (*Inel pe deget*), Lucia Olaru-Nenati (*Baladă*), Lucian Valea (*De la o vreme; Scrisoare; Nu se mai miră*). □ Aurel Buteanu traduce o poezie a lui Perse (*Clopotele*).

• [„Munca”, nr. 8302] În *Însemnări de scriitor*, Marcel Păruș publică *Cartierul*. □ În *Cultura și viața*, Florin Pantelimonescu scrie un amplu articol despre *Casa de cultură – autentică universitate de educație patriotică, revoluționară*. □ Lucia Bogdan recomandă filmul istoric *Cantemir*, al cărui scenariu este semnat de Mihnea Gheorghiu.

• [„Orizont”, nr. 41] Cronica literară este semnată de Lucian Alexiu și are o formă binară, incluzând analiza a doi poeți, primul, Mircea Florin Șandru (cu

volumul *Luminile oraşului*, Eminescu, 1975) și al doilea, Gabriela Hurezean (cu volumul *Proba de culoare*, Facla, 1975). ■ Mircea Popa îl semnaleză, ca prezență literară de neocolit în peisajul literaturii române, pe istoricul și criticul Mircea Zăciu despre care face următoarea precizare: „se dovedește partizan al unei critici exegetice, disociative, de certă subtilitate speculativă, rafinată în expresie – nu arareori cu apetituri de scriitor – în filiație directă cu critica artistă interbelică, foiletonistă în egală măsură.” ■ Vasile Crețu investighează profilul omului sadovenian din marile sale proze, *Creanga de aur*, *Zodia cancerului*, *Frații Jderi*, *Hanul Ancuței*, *Țara de dincolo de negură* (articolul *Omul sadovenian*). ■ Ramona Boca Bordei analizează personajele pirandelliene dintr-o perspectivă socială, dar și filosofică, bazându-se pe studiul unui ilustru exeget al operei lui Luigi Pirandello, Adriano Tilgher. ■ Nicolae Dolângă, Daniela Crăsnaru și Dan Ciachir sunt poeții publicați în acest număr. Sorin Titel publică fragmentul de proză *Oglinda*. ■ Într-un mic chenar comemorativ, botezat „memento”, este anunțată împlinirea a 50 de ani de la moartea lui Slavici și organizarea, în Arad și la Șiria, a unei Sesiuni de comunicări științifice de către Societatea de Științe Filologice din R.S.R. împreună cu alte foruri competente și interesate de eveniment. ■ La rubrica intitulată „cadran”, este informat publicul român de apariția celui de-al doilea roman al scriitorului columbian Gabriel García Márquez, *Toamna Patriarhului*, într-un tiraj de 300 000 de exemplare, care îl concurează în notorietate pe primul, *Un veac de singurătate*. ■ Pe ultima pagină, Ion Rahoveanu tălmăcește din lirica universală un poet suedez, Jon Milos, și un poet francez, Jacques Brel.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 253] Recenzii de E. Manu, în *Căutarea micului univers*, la *Podul de foc* de Eugen Teodoru (Ed. Militară, 1975) și C. Sorescu, în *Critică suavă*, despre volumul lui Horia Bădescu – un eseu dedicat poetei Magda Isanos, *Drumul spre Eleusis* (Albatros, 1975). ■ Dan Zamfirescu propune *Călinescianismul drept conștiința de sine a literaturii românești*, într-un articol-replică la textul polemic, voit de „demolare” a lui Călinescu publicat de Florin Manolescu în „Luceafărul” (primul nr. din octombrie) sub titlul *Călinescianismul*. Zamfirescu vorbește despre neșansa postumă ce îl urmărește pe marele cărturar, al patrulea astru din *Carul mare al culturii românești*, format din Cantemir, Hasdeu, Iorga și Călinescu: „După ce s-a bucurat de tentativele de «demolare» întreprinse cu mijloace cam de rozătoare de unii critici fără suprafață și fără influență, după ce a avut nenorocul unei monografii greu lizibile și lemnoase (I. Bălu) [...] iată-l acum pe Călinescu decretat «o personalitate apăsătoare... unul din acei scriitori care usucă terenul în jurul lor...» și punându-l în contrast cu prezența binefăcătoare a lui Tudor Vianu, Florin Manolescu scrie: «Prezența lui Călinescu în cultură română este, dimpotrivă, apăsătoare. El închide pentru multă vreme perspective oricărui progres, dând criticii senzația neplăcută de inutilitate și

sentimentul că ceea ce era mai important de spus, s-a spus...». Florin Manolescu repetă fără să o știe, raționamentele celor care au spus același lucru despre Eminescu, pornind de la constatrea că, după marele poet, n-a putut răsări decât Vlahuță. Dar, la numai un deceniu după moartea lui Eminescu, dincolo de unicul său epigon veritabil, Vlahuță, au răsărit semințele altor genii, diferite ca structură: Iorga, Goga, Sadoveanu, Bacovia, Arghezi, Blaga, Călinescu însuși”. Concluziile lui Zamfirescu apără imaginea Divinului Critic: „Influența lui Călinescu, binefăcătoare, este deja vizibilă, o putem găsi în fiecare dintre noi, dacă medităm mai adânc și dacă ne sunt scumpe idealurile pentru care a trăit și a muncit, ca toți marii muncitori ai acestei culturi... G. Călinescu. O găsim chiar și în finalul debilei *Fișe de istorie literară* a lui Florin Manolescu, obligat să încheie prin a recunoaște adevărul că «dacă am fi obligați să dovedim, în fața unei instanțe supreme, existența culturii sau a literaturii române, atunci, dintre literați, Călinescu ar trebui să facă lucrul acesta.» *Esența călinescianismului* este tocmai aceasta! El este conștiința de sine a literaturii românești, primul om care, scriind istoria literaturii române, a avut erudiția lui Iorga, intuiția valorilor majore proprie unui Maiorescu, simțul actualității și modernității ce asigura gloria lui Lovinescu și geniul critic al unui Sainte-Beuve, Taine sau De Sanctis. Dar el a mai avut ceva, care-i aparține și singularizează, făcând din *călinescianism* o atitudine, o mentalitate și o metodă în același timp: a avut teribila mândrie leonină cu care vorbește în numele culturii române, și pe care n-o vom găsi nici la Iorga, nici la Densușianu, nici la Lovinescu”.

11 octombrie

• [„**România liberă**”, nr. 9631] Cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui St. O. Iosif, Teodor Vârgolici semnează articolul *O poezie de vibrant mesaj patriotic*, prezentând succint, dar elogios, creația autorului și conchizând că „se distinge prin sinceritatea sentimentelor exprimate, prin suflul ei de umanitate, printr-un vibrant mesaj patriotic, meritând cu prisosință interesul și prețuirea posterității”.

• [„**Scânteia**”, nr. 10 308] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *Un tineret al marilor idealuri și energii* de Nicolae Jianu. ■ Dragoș Vrânceanu semnează *Să scriem o nouă „Românie pitorească”*: „Sunt zone în care semnele de progres ale civilizației țării noastre sunt sporite de o situație particulară. Un loc favorabil a facilitat mersul înainte al vieții și a atras cu sine o dezvoltare tehnică și umană puternică. Un pas înainte gigantic a modificat radical sensul vechii situații, aducându-ne un tablou nou al lumii și o altă priveliște a locurilor, ca și cum trăim deodată într-o țară diversă, fabuloasă, nouă, care ne deschide perspectiva orizonturilor într-un fel schimbat. O astfel de situație se întâlnește astăzi în preajma combinatului de la Govora”. ■ Emil Va-

silescu omagiază 100 de ani de la nașterea lui St. O. Iosif publicând textul *St. O. Iosif poet al iubirii de țară*: „Citită în intimitatea dialogului cu sine despre veșnicia țării, rostită în for, poezia lui St. O. Iosif își păstrează vigoarea și actualitatea. Prin limpezimea mesajului, prin vibrația emoției transmise cu sinceritate, prin valoarea educativă ea se propune ca un permanent exemplu generațiilor de creatori, a căror profesie da credință se află sub nobilul semn al iubirii de țară”. ■ Smaranda Oțeanu scrie despre *Viața culturală la Botoșani așa cum este și cum ar putea să se mai îplinească*: „La Botoșani există o evidentă preocupare pentru formarea publicului, o evidentă dorință a publicului ca instituțiile muzicale, teatrale să-și înscrie activitatea sub semnul valorii. Este și firesc astfel, ca, odată cu ridicarea calității spectacolelor prezentate de colectivele artistice locale, să se dorească și vizionarea unor spectacole, concerte, susținute de artiști din întreaga țară. De când nu s-a mai prezentat un spectacol de operă sau de balet, sau un recital cameral, la Botoșani? Cât timp a trecut de când un teatru de dramă bucureștean a fost oaspetele acestor meleaguri? Greu de răspuns. Pentru un viu dialog cu publicul, pentru o viață cultural-artistică de real interes, au datoria să acționeze concret, nu numai actorii, muzicienii, conducerea instituțiilor artistice, dar și forurile de resort ale județului cu sprijinul Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Viața artistică a unui oraș, pulsul și efervescența sa trebuie urmărite cu maturitate, cu profesionalism, cu precizia și siguranța cu care se construiește un important edificiu. Există temelia unei vieți spirituale elevate; rămâne ca efortul să fie împlinit, să se culeagă la timp roadele”. ■ Aflăm că *Tovarășa acad. dr. ing. Elena Ceaușescu a primit pe consilierul pentru știință și tehnologie al președintelui S.U.A.*

● **[„Flacăra”, nr. 40]** În *România nemuritoare*, George Ciudan semnează poezia *Casă și pâine*. □ În *Cronica spectacolelor*, Romulus Diaconescu scrie despre *Dumitru Radu Popescu, pe scena Naționalului craiovean*, o cronică dramatică la piesa *Acești îngeri triști*. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu scrie despre *Bucureștii de altădată*. ■ În *Flacăra literară - Scriitori și critici*, Nicolae Manolescu publică *Portret în doi timpi*, eseu despre comportamentul anumitor aspiranți la statutul de scriitor, personaje care devin agresive atunci când nu li se dă importanță. ■ Marian Popa, în *Atitudini*, se întreabă *De ce se mai citește literatură?*: „Cândva omul se putea reculege ieșind într-o natură solitară în care nu se mai întâlnea un alt om, sau intra într-un templu. Asemenea posibilități nu mai există. Dar reculegerea trebuie totuși să se facă într-un fel. Și ea se face prin evadarea în carte”. ■ În *Critica literară*, Cornel Moraru discută despre *Critica militantă*, în realitate o recenzie la volumul lui Ion Dodu Bălan, *Artă și ideal*. □ Cu titlul *Cronică* (89-90), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Casa Scânteii.

● **[„Luceafărul”, nr. 41]** Redacția revistei semnează textul *Autorii și critica*: „O carte se justifică ea singură, prin conținutul ei, și întocmai cum o plantă

are nevoie și de căldura soarelui, dar și de bătaia vântului ca să se fortifice, unei opere îi sunt necesare atât elogiile cât și critica pentru a-și dovedi rezistența în timp. Iar la urma urmei a suporta verdictul criticii e o probă de decență sufletească, după cum și o dovadă de superioară încredere în sine”. □ Eugen Simion semnează rubrica *Fragmente critice: Felurite...*: „Indiscutabil este, apoi, faptul că aproape toți moralisții români arată o poftă de viață surprinzătoare. Moartea, neantul sunt încercuite cu ironie. Timpul nu-i sperie, spațiul nu-i copleșește. Să creadă, oare, moralistul că, definind răul, îl și învinge? Este una dintre iluziile cele mai fecunde ale omului care crede în puterea rațiunii. Numai câțiva neliniștiți ca Pandrea mai tulbură apele acestei mulțimi, însă și la aceștia vigoarea, atletismul expresiei anulează viziunea tragică a vieții”. □ Despre *Constelația tinereții* scrie Corneliu Vadim Tudor: „Ca să înțelegi Oltenia de azi trebuie să urci la înălțimea Turcenilor. De aici, ți se înfățișează privirii o Oltenie demnă de măreția istoriei noastre contemporane. O Oltenie tot în măestrie lucrată, atât de mâinile firii, cât mai cu seamă de cele ale tinerilor și voinicilor săi fii”. ■ Cu prilejul împlinirii a *100 de ani de la nașterea lui St. O. Iosif* semnează articole omagiale Pompiliu Marcea, Gabriela Melinescu, Doina Uricariu. □ Pompiliu Marcea, *St. O. Iosif: O sută de ani de la nașterea poetului*: „Căci, să nu uităm că St. O. Iosif este autorul unor poezii în care predomină vitalitatea și energia, în care sunt glorificate personalități eroice din istoria ori din cultura noastră, în care sunt cântate virtuțile active ale neamului, poezii care au constituit hrana spirituală a numeroase generații și care constituie, și astăzi, modele de poezie patriotică și socială”. □ Doina Uricariu, *Sensibilitatea muzicală*: „St. O. Iosif evoluează spre un stil foarte muzical, continuând lecția eminesciană, dar e aproape de simbolisți, în special de Verlaine de *Romanțele fără cuvinte*, atât de muzicale ale poetului francez, care-și caracteriza procedeul «naiv, nu fără prudență»”. □ Gabriela Melinescu, *Reîntreruperea cuminenței*: „Conștient de propria sa putere și neputere, Iosif a lansat tinerilor poeți din viitor un apel emoționant, recunoscându-și măsura temporară, sprijinindu-și speranța într-o potențială personalitate din viitor... Acest apel la conștiință, la miracolul apariției marelui poet tămăduitor al tuturor suferințelor umane luminează într-un fel deosebit personalitatea acestui poet a cărui aspirație a fost una dintre cele mai nobile”. ■ Al. Piru, în cadrul rubricii *Poezia tânără*, prezintă două poete. □ Mara Nicoară: „Interesante sunt impresiile despre femei, tocmai fiindcă vin din partea unei exponente care, bineînțeles, nu dezvăluie nimic din ceea ce ar trăda misterul tagmei...”. □ Viorica Mereuță: „Semne certe de lirism se pot semna în volumul de debut la Viorică Mereuță: *Singurătatea păsărilor* (1972). Avem a face cu neliniști, cu întrebări asupra ordinii firii în care a survenit ceva neobișnuit”. ■ M. Ungheanu prezintă cartea Ilenei Vrancea, *Confruntări în critica deceniilor IV-VII: E. Lovinescu și posteritatea lui critică*: „Contribuția documentară a Ilenei Vrancea este parazitată de practici care afectează ținuta științifică a întreprinderii. Ab-

sența autorității morale ar fi putut fi suplinită print-o muncă de echilibrare științifică pe care *Confruntări în critica deceniilor IV-VI* n-o dovedește. Vanitatea autoarei de a corecta metoda lui E. Lovinescu și de a ne oferi un alt fel de studiu al posterității lui critice duce la rezultate mai mult decât discutabile. Nici lovinescianismul, nici istoria criticii literare nu ies câștigate din această încercare. Ileana Vrancea a substituit raționalismului lovinescian propria-i confuzie”. ■ În textul *Habitaclul desăvârșirii*, Dorin Tudoran se ocupă de volumul de versuri *Diotima – poeziei de dragoste* (Junimea, 1975): „De fapt, prin toată poezia sa (nu doar în cea erotică), Mihai Ursachi ne propune dragostea drept posibilitatea de a face din sufletul nostru, chiar în forme imperfecte, «habitaclul desăvârșirii»”. ■ Valentin F. Mihăescu în volumul de nuvele *Noaptea* (Dacia, 1975) al lui Mircea Marian descoperă *Tehnica prozei de analiză*: „Nuvelele ce alcătuiesc volumul semnat de Mircea Marian... abordează probleme de ordin etic, prezentând personaje a căror culpabilitate morală se conturează fie datorită unor incidente care determină revelatoare crize de conștiință, fie în urma unei severe analize autoimpuse”. ■ Eugen Barbu continuă analiza poeziei lui *Nichita Stănescu (VIII)*: „Nu încercăm să stabilim neapărat niște corespondențe între poezia scrisă de Nichita Stănescu și cea a unor iluștri înaintași, numai din dorința de a demonstra anumite filiații. Am mai spus-o și e cazul să repetăm că, cu toate împrumuturile poetului, altminteri inerente unei culturi serioase ca aceea dovedită de cel în cauză, el rămâne un ins extrem de original, cu o mare personalitate, situat ferm în peisajul marii literaturi a țării noastre”. ■ Voicu Bugariu se ocupă de *Poezie și opțiune politică*: „Poezia patriotică a lui Grigore Hagiu se distinge printr-o perpetuă tensiune a atingerii unui ideal de om al prezentului. Exprimându-și azeziunea la marile idei ale epocii, poetul surprinde concomitent, drumul său spre aceste idei”. ■ Nicolae Ciobanu reflectează la *Autobiografism și ficțiune «romanescă»*: „Tentația evadării din stereotipia sufocantă a existenței «burgheze», din proza mortifiantă a acesteia, prin apelul la binefacerile «paradisurilor artificiale», se constituie în motiv tematic și în remarcabila nuvelă bacoviană *Amăgire*. De data aceasta, însă, onirismului fatasmagoric din *Cubul negru* îi ia locul un cadru narativ de o alcătuire realist-bizară”. ■ C. Stănescu prezintă *Cartea de debut* a lui Marin Beșteliu, *Realismul literaturii fantastice* (Scrisul românesc): „Dând dovadă de o inteligență uneori sclipitoare și de o anumită plăcere «pură» a erudiției de dragul ei, Marin Beșteliu n-are, în schimb, simțul măsurii atât de necesar unui critic sau istoric, literar sau nu. Dacă n-are idei persoane asupra fantasticului este evident că posedă o anumită finețe interpretativă găsind textelor «clasice» despre fantastic «noduri în papură» imprevizibile”.

12 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 309] Cezar Baltag semnează *Timpul patriei – timp al poetului*: „Pentru noi, românii, Poetul, ca imagine exemplară și ideală, este

întotdeauna Eminescu, tocmai pentru că este geniul care sondează cel mai adânc în profunzimile extraordinare ale sufletului românesc, înțelegând din perspectivă interioară, din cuprinsul duratei sale omenești și trecătoare, durata veșnică a istoriei noastre pe acest pământ. [...] Recunoaștem o corespondență care ține de esența lucrurilor între efortul de împlinire al țării și aspirația poeziei spre valorile pe care le merită spiritualitatea și cultura românească, de strălucită tradiție. Timpul, durata imediată, capătă, în poezia bună, valență launtrică, devine intrinsec acesteia; în clipă, poetul adevărat știe întotdeauna să audă glasurile pământului, cele din veac, urcând către noi și mergând către viitorime. Este ceea ce recunoaștem în poezia atât de valoroasă a unor autori de prestigiu, din toate vârstele, din pleiada lirică a României contemporane, caracterizată prin bogăția și varietatea de moduri de a încorpora realul și datele timpului nostru socialist în sinteze lirice pline de personalitate, în firul unei strălucite tradiții poetice. Înțelegem prin aceasta nu numai o judecată de situație, ci și una de valoare și de existență. Căci existăm ca poeți în măsura în care ne sprijinim pe propriul nostru timp interior – componentă a timpului patriei – pe propria noastră inimă. Răspunderea poetului față de timpul său este o răspundere care nu se termină niciodată, în cursul vieții”. ■ Agerpres transmite informații despre *Conferirea titlului de „doctor honoris causa” al Universității din București profesorului francez Louis Michel*: „Sâmbătă la amiază, profesorului francez Louis Michel i-a fost conferit titlul de «doctor honoris causa» al Universității din București pentru merite științifice și didactice, pentru activitatea de promovare a limbii și culturii române în țara sa. La festivitatea desfășurată în amfiteatrul «Alexandru Odobescu» au luat parte un mare număr de cadre didactice universitare, cercetători științifici, studenți. George Ciucu, rectorul Universității bucureștene, și acad. Iorgu Iordan au prezentat cu acest prilej aspecte ale activității științifice a profesorului francez, filolog de prestigiu, reputat romanist, folclorist, autor al unor monumentale lucrări de lingvistică, titularul catedrelor de dialectologie, fonetică și română de la Facultatea de litere a Universității «Paul Valéry» din Montpellier. [...] În aceeași zi, tovarășul Paul Niculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul educației și învățământului, a primit pe profesorul Louis Michel. Au fost discutate, cu acest prilej, probleme ale dezvoltării colaborării în domeniul învățământului, al studierii limbii române în universitățile franceze”.

14 octombrie

• [„Scântea”, nr. 10 310] Dan Simonescu semnalează *Editarea unei traduceri din 1808 a „Metamorfozelor” lui Ovidiu*: „Ediția este tipărită de editura «Cartea românească» în condiții grafice excelente; textul chirilic în reproduce-re-foto pe paginile cu soț și alături, pe paginile fără soț, transcrierea textului chirilic. Transcrierea s-a făcut în ortografia actuală, cu unele modernizări, astfel că ea se adresează cu un egal folos și lingviștilor specialiști, ca și cititorilor

obișnuți”. ■ În *Adnotări* citim *Cu „Jean Bart” pe oceanul plătitudinilor* de Emil Vasilescu: „Cartea lui George Ricus: *Cu «Jean Bart» pe ocean*, apărută la editura «Ion Creangă», editură specializată în tipărirea cărților pentru copii, este unul din cele mai recente exemple de neizbândă literară. Subintitulat «roman de aventuri», volumul ne apare ca un amalgam de influențe neasimilate, transcrise, mai mult sau mai puțin fidel, sub nume de împrumut. [...] Descriptivismul obez, lipsa de relief în conturarea convingătoare a psihologiei personajelor, apeluri la procedee uzate ne atrag încă o dată atenția că literatura pentru copii are atâta nevoie să fie ocrotită de facil și contrafaceri pretențioase. Ne îndoim că asemenea cărți lipsite de mesaj educativ atrag cititorii tineri cu adevărat, că sunt capabile să ofere acele lecturi captivante, pline de învățăminte și lucruri frumoase. Fără o adâncire în problematica reală a vieții copiilor, fără o cunoaștere și asimilare deplină a modului cum înțelegem să creștem generația tânără, s-o formăm și s-o instruiem pentru viață, asemenea creații pseudoliterare nu sunt altceva decât pierdere de vreme și consum inutil de hârtie”.

15 octombrie

● [„**Viața studentească**”, nr. 32] Marius Tupan este prezent cu o recenzie a volumului liric al lui Florin Mugur, intitulat *Roman*, Ed. Albatros.

● [„**Tribuna României**”, nr. 71] Pe prima pagină citim poezia *În vie* de Ion Pillat, iar alături apare *Tabletă de octombrie* intitulată *Viața și vinul*, semnată de Gheorghe Tomozei. ■ Catinca Ralea realizează un interviu cu Stephen Chaplin, directorul Editurii americane din București, „*Joint Ventures*” în *muzică și în alte domenii ale artei*: „– Ați avut și – ca să folosesc un termen economic – „*joint ventures*”, adică artiști români care au participat la programele dvs. și alte acțiuni asemănătoare. – Da, într-adevăr, puțin după ce am venit eu a avut loc o acțiune anuală majoră «Săptămâna muzicii americane». Anul trecut a fost organizată în octombrie, anul acesta este programată pentru noiembrie. Inovația de anul trecut a constat în faptul că a inclus și seri în care s-a prezentat muzică românească, precum și seri în care muzica americană a fost interpretată de artiști români. În afară de aceasta, am invitat specialiști români să țină conferințe în probleme legate de Statele Unite. Unul dintre ei a fost, de pildă, profesorul Dan Grigorescu”. ■ Niculae Stoian notează că *În vizită la redacție* a fost Mariano Baffi, prilej cu care s-a realizat scurtul interviu „*Personalitatea distinctă și complexă a culturii românești în contextul spiritual european*”: „– Realizarea echivalentelor italiene a liricii bacoviene mi-a pus probleme deosebite, unele dintre ele diferite de cele pe care le-am avut de depășit la transpunerea lui Blaga. Muzicalitatea atât de specifică a versului bacovian dacă nu «sună» în aceeași notă, sau într-una foarte apropiată, poate sărăci serios un univers poetic dintre cele mai originale chiar în contextul simbolist european. Dificultăți și mai mari pune pentru orice traducător Tudor Argezi care e, din acest punct de vedere, cel mai autohton. În genere, trebuie

spus că pentru traducerea din romană într-o altă limbă latină e avantajos ca traducătorul să cunoască mai multe idiomuri latine pentru a discerne exact sensul prin comparație, sensul românesc”. ■ Prof. Ovidiu Drimba scrie despre *Limba și literatura română la Torino*. ■ Apare o secțiune nouă, numită *Primele lecturi*, în care citim *Căprioara* de Emil Gârleanu. ■ Doru Mielcescu semnalează *O antologie lirică aromână*: „Recenta antologie lirică aromână păstrează, intacte, savorile unei limbi ce-a înfruntat vitregia secolelor. Mai mult decât un document lingvistic, poezia aromână merită, din plin, interesul iubitorilor de literatură”. ■ În *Colecții*, Dorin Micescu prezintă „*Sinteze*”: „«Sinteze» este o colecție care s-a impus cu rapiditate tocmai pentru că a apărut la timpul potrivit și înțelege să-și mențină standardul valoric ridicat”. ■ Cristian Popișteanu semnează un *Omagiu* intitulat *Al. Rosetti – omul și cărturarul*, introdus prin următorul mesaj: „La 20 octombrie a.c. cunoscutul om de cultură, academicianul Al. Rosetti împlinește vârsta de 80 ani. Cu această ocazie, Asociația «România», care se mândrește a-l avea pe academicianul Al. Rosetti printre membrii Biroului Consiliului său de conducere și redacția revistei «Tribuna României», urează marelui cărturar sănătate, putere de muncă și noi realizări pe ogorul culturii românești”. □ Din text reținem: „A vorbi, fie și enunțiativ, despre însușirile firii, caracterului și minții lui Alexandru Rosetti ar însemna o impietate față de bunătatea și modestia sufletului său. Mai potrivit mi se pare a înfățișa pe acest român octogenar întruchipând prin armonia spiritului și a întregii sale făpturi virtuțile cele mai alese ale poporului nostru, între care se distinge ca valoare supremă generoasa-i omenie”.

16 octombrie

● [„*România literară*”, nr. 42] George Ivașcu semnează editorialul *Noi parametri*: „În Capitală, în principalele orașe ale țării, destul de frecvent și în orașele mai modeste precum și în sate se desfășoară o întinsă gamă de activități cultural-educative: conferințe, întâlniri ale scriitorilor cu cititorii, simpoziioane, cenacluri literar-artistice, concerte, expoziții. [...] Nu peste mult, al X-lea Congres al U.T.C. și cea de a X-a Conferință a U.A.S.C.R. își vor inaugura lucrările. Ele vor concretiza un eveniment de însemnătate excepțională – deci nu de rutină, nu de simplă procedură statutară. Va fi o amplă reuniune a tinerețului nostru în ce are el mai avansat, în climatul de autentică efervescență revoluționară pe care-l trăiește întregul popor, cel al Congresului al XI-lea al Partidului. De aici și noii parametri pe ansamblul cultural-educativ, de aici trăirea în act încă mai ardentă, încă mai perfecționată a tot ceea ce semnifică o revoluție atât de multilaterală și profundă ca a noastră”. ■ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează Constantin Chiriță, Mircea Radu Iacoban, Z. Ornea, Franz Bulhardt, Teodor Scarlat. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Omagierea lui St. O. Iosif*: „Consiliul Culturii și Educației Socialiste, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, a organizat, luni seara la Ateneul Român o

manifestare omagială cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea poetului Ștefan O. Iosif. După cuvântul de deschidere rostit de acad. Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, a vorbit despre viața și activitatea literară a lui St. O. Iosif prof. univ. dr. docent Dimitrie Păcurariu de la Universitatea din București. Au participat Vasile Nicolescu, directorul Direcției literaturii, publicațiilor literare și scenariilor de film din C.C.E.S., George Ivașcu, directorul revistei «România literară», poetul Ioan Alexandru, scriitori, poeți, critici și istorici literari, elevi, studenți un public iubitor de literatură. Și-au dat concursul actori și soliști vocali de frunte ai cenaclurilor bucureștene: Ion Lemnaru, Dan Zancu, Ileana Cernat, Maria Gligor, Violeta Andrei, Lucia Țibuleac, Irina Răchișteanu-Șirianu, Ștefan Iordache, Emil Mureșan, Viorel Comănici, Magda Ianculescu, Ileana Mavrodineanu, Mihai Dobre. * În cadrul aceleiași aniversări, manifestări omagiale au fost organizate de Comisia Națională pentru UNESCO, Uniunea Scriitorilor și Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Brașov. În sala bibliotecii orașului a avut loc, duminică, 11 noiembrie, un simpozion consacrat vieții și operei lui St. O. Iosif. Cuvântul înainte a fost rostit de Dan Tărchilă, secretar al Asociației Scriitorilor din Brașov. Despre opera și personalitatea poetului au vorbit Vasile Netea, Cornel Regman și Ion Roman. După simpozion, la monumentul poetului din parcul municipiului Brașov au fost depuse coroane de flori și a avut loc un moment de poezie și muzică pe versuri de St. O. Iosif. În acest loc au vorbit Vasile Netea și Ion Itu. În aceeași zi, în satul părinților poetului, Drăușeni, elevii școlii au prezentat un program de recitări din opera lui St. O. Iosif. La aceste manifestări au participat scriitorii: Ion Hobana, Mihai Gavril, Ion Itu, Damian Necula, Ștefan Stătescu și Nicolae Stoe”. □ *Întâlniri cu cititorii:* „În sala Casei Centrale a Armatei din București a avut loc o șezătoare literară în cadrul căreia au citit poezii patriotice Gheorghe Apostu, Virgil Carianopol, Stelian Păun, Al. Raicu și Teodor Scarlat. * Un grup de tineri poeți din Hunedoara au inițiat, pe lângă clubul «Siderurgistul», o suită de manifestări cu titlul «Antologie de poezie română contemporană». La primele două manifestări au fost prezenți Iv Martinovici și Nicolae Dragoș. * La invitația elevilor și cadrelor didactice de la Grupul școlar de chimie din București, Romulus Vulpescu s-a întâlnit cu pionierii și profesorii acestora (în cadrul cenaclului literar constituit în această unitate de învățământ) cărora le-a vorbit despre problemele literaturii actuale. * La Casa de cultură a sindicatelor din orașul Vaslui s-a desfășurat emisiunea-spectacol intitulată «Iubiri de țară», la care au fost prezenți Sergiu Adam, Ion Chiriac, George Lesnea, Vasile Filip, Nicolae Turtureanu, Haralambie Țugui și Horia Zilieru. * La Clubul sindicatelor I.T.B. a avut loc un festival poetic la care au fost prezenți Virgil Carianopol, Teodor Maricaru, Mihai Platon și Teodor Scarlat”. □ *În spiritul colaborării:* „La invitația Uniunii Scriitorilor, ne vizitează scriitorul grec Gheorghios Hurmuziadis cu soția. * La Uniunea Scriitorilor a făcut o vizită Jurek Becker, prozator din Republica Democrată Ger-

mană, prezent în țara noastră cu ocazia premierei filmului *Jakob Mincinosul*, realizat după romanul său cu același titlu (tradus de Romulus Guga și apărut la Editura Dacia). La primire au fost prezenți Szász János și Radu Lupan”.

□ Apel: „Colectivul de elaborare a unui *Dicționar al scriitorilor români* roagă pe această cale pe toți confrății (indiferent de genul în care se manifestă scrisul lor) care nu au primit până în prezent Chestionarul dicționarului să-și trimită neîntârziat adresa exactă prof. univ. Mircea Zăciu, str. Bisericii ortodoxe 12, 3400 Cluj-Napoca. Facem acest apel familiilor scriitorilor decedați”.

□ Al. Raicu semnează nota omagială *Ștefan Tita septuagenar*. ■ Radu Cârnecki scrie despre *Elevația poeziei patriotice*: „Poezia noastră s-a tors și se toarce din marea dragoste față de acest pământ, față de acest popor, față de viitorul lui. Parafrazând dictonul strămoșilor romani, care spuneau că *dulce et decorum est pro patria mori*, aș zice că azi este înălțător să trăiești pentru patrie, să i te dăruiești cu toată ființa ta, cu toate armele și însușirile tale. Acum, când creatorul de frumos se află pe treapta de sus a prețuirii, când partidul și statul înconjoară cu dragoste și stimă pe slujitorii săi spirituali, acum, când recunoașterea internațională a tot ceea ce facem mai bun este o strălucită realitate, acum trebuie să fim mai mult decât oricând poeți patrioți și cetățeni patrioți. Și suntem cu tot sufletul, cu tot devotamentul, cu toată trăirea noastră. Numai așa înțelegem fericirea de-a fi ai acestui pământ, ai acestei istorii, ai acestui prezent, pregătind viitorul unei civilizații superioare”.

■ I. Pomojnicu semnează *Mit și parodie*, un text despre *La Lilieci* de Marin Sorescu: „Un incontestabil merit al cărții îl constituie limbajul, de marcă populară, dar nu mai puțin o creație a poetului. Arta miraculoasă de povestitor a autorului se explică, în mare parte, prin sintaxa uimitoare a scrisului său, diferită de cea a limbii literare obișnuite. Tot din structura particulară a frazelor – sinteză între simțul absurdului comic și vorbirea sublimată populară – provine și acea redutabilă forță ironică pe care o degajă lectura. Talentul de poet lucid al lui Marin Sorescu, construind din reexaminarea ordinii acceptate a lucrurilor, își găsește în volumul *La Lilieci* o remarcabilă confirmare”.

■ Dan Cristea scrie despre *Stilul vorbirii*: „Mulți își închipuie că un stil prost este consecința grabei, a cedării în fața presiunilor tiparului, a lipsei de supraveghere, altfel zis. În tihnă, dispunând de mai mult timp de elaborare, autorul ar corecta scăpările și și-ar lustrui fraza. Se întâmplă și astfel, nimic de spus, dar să nu uităm că, de cele mai multe ori, o greșală de stil înseamnă, pur și simplu, o insuficiență a viziunii sau a reflecției”.

■ Teodor Vârgolici scrie despre *Utilitatea bibliografiilor*: „Credem că eforturile Editurii Științifice și Enciclopedice, ca și ale colaboratorilor săi, trebuie să fie îndreptate spre acest tip de bibliografii, analitice, adoptându-se o metodă unitară, comună. În acest fel, cercetarea literară va beneficia pe deplin de ajutorul bibliografiilor exhaustive”.

■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *O nouă „Antologie lirică aromână”*, Editura Univers, „transpunere și cuvânt înainte de Hristu Cândroveanu, după aceea prezentată în 1922, la Casa Școale-

lor, de învățatul lingvist și lexicograf Tache Papahagi”. ■ În rubrica sa, Alexandru Ivăsiuc publică *Știință și dezvoltare*: „Menținerea calității învățământului, subliniez: a calității sale, și creșterea lui, sporirea nu numai a numărului dar și a calității cercetătorilor și a practicienilor de înaltă calificare, este o problemă de absolută prioritate, iar experiența noastră poate servi atât pentru viitorul nostru, cât și pentru viitorul altora. Pentru că numai capacitatea de a regândi lumea cu problemele ei, în noua condiție a speciei, asigură supraviețuirea ei. Energia mintală este profund necesară și precondiție a găsirii unor noi surse de energie sau proteine, care trebuie căutate nu numai de cei de la Harvard. Rolul culturii umaniste în acest proces este fundamental”. ■ Marin Sorescu semnează *Hamlet...*: „Nu-mi închipuiam că în *Hamlet* zace și o operă și că acea carte pe care o citește prințul Danemarcei ar putea fi, în fond, și o partitură. Un gest temerar din partea lui Pascal Bentoiu de a face filozofie cântată, introducând în rama celui mai artificios gen, care de cele mai multe ori s-a limitat în a-și avea măreția și decadența în gâtul interpreților, neliniștea modernă, dramatică, lipsită de anchilozare. [...] Sfășierile, nebunia, durerea celor câteva personaje, luate cu penseta din text, umplu noua arhitectură muzicală cu forța și exactitatea fiorului artistic. *Hamlet* înseamnă un moment bun al Operei Române și-i dorim să aibă urmări, ori, cu un cuvânt mai muzical, eco-uri”. ■ Al. Piru îi face un *Portret* lui *Vasile Zamfir*: „Cântecul său provine dintr-o mare iubire, aceasta naște singură armonia”. ■ În *Cronica limbii*, D. Macrea scrie despre *Sextil Pușcariu la Academia Română*. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la *Încercarea scriitorului* de Tudor Țopa (C.R., 1975): „Așadar, a povesti o promisiune, nu a amâna romanul prin jurnal, ci a-l realiza prin el. Căci *Încercarea scriitorului* este cu adevărat un roman foarte liber, de legi prestabilite, care își caută și își preface structura chiar în timp ce se alcătuiește, după cum autorul ne dă el însuși a înțelege (de această dată cu orgoliu subtil) în metafora de la sfârșit [...]. *Încercarea scriitorului* este o carte admirabilă, fină, cultivată, de o mare bogăție stilistică”. ■ Citim recenzii: □ Victor Atanasiu scrie despre *Caleidoscopul lui A. Mirea* de D. Anghel și St. O. Iosif (Eminescu, 1975): „Colaborarea dintre cei doi poeți, din care să rezulte o «voce» lirică inedită se face simțită rar. Totuși se pot decupa, dacă nu poezii, măcar pasaje interesante, pline de umor gras, dar nu triviale, de o aciditate frapantă, străină poeziei fiecăruia dintre cei doi în parte”. □ În *Comentarii despre Macedonski*, Mircea Iorgulescu recenzează *Alexandru Macedonski interpretat de...*, antologie, prefață, comentarii, table cronologic și bibliografie de Fănuș Băileșteanu (Eminescu, 1975): „Macedonski și-a creat opera în afara înțelegerii criticii timpului său și adesea în opoziție cu ea; dar recunoașterea lui s-a datorat criticilor într-adevăr «literari», celor care elucidaseră problematica sumară, de simple generalități, a începuturilor criticii românești. Din acest punct de vedere, I. Negoșescu în concentratul său eseu, Adrian Marino în exhaustiva cercetare a vieții și a ope-

rei lui Macedonski, ceilalți autori antologați sau citați de Fănuș Băileșteanu continuă, dincolo de toate diferențele tradiția criticii noastre, așa cum s-a constituit între cele două războaie, și cartea lui Fănuș Băileșteanu (una dintre cele mai bune apariții în colecția «Biblioteca critică») are, în afara meritelor semnificate, și pe acela de a reliefa în cel mai hotărât chip valoarea acestei tradiții”.

□ Sorin Titel semnează *Un roman al vârstei tinere*, o prezentare a volumului *Anotimpul făgăduinței* de Al. Deal (C.R., 1975): „Lui Al. Deal i s-au părut probabil prea complicate problemele pe care și le punea în cartea sa anterioară și a preferat să scrie un roman «simplu», direct, și de ce să nu recunoaștem, în felul lui, fermecător”.

□ Dana Dumitriu recenzează *Sonete* de Virgil Gheorghiu (Albatros, 1975): „Virgil Gheorghiu nu cântă emoțiile sale, ci Emoția, nu iubirile sale, ci Iubirea etc. Această înclinație spre generalitate se îngemănează cu plăcerea versificației ușor retorice. Recentul volum de sonete nu creează surprize celui ce urmărește poezia lui Virgil Gheorghiu; ea s-a păstrat constant în spațiul unui manierism nostalgic de factură parnasiană care i-a conturat un profil distinct în lirica noastră”.

■ În *Poveste despre nimic*, Laurențiu Ulici scrie despre volumul *Alte dimineți* de Oprea Georgescu (C.R.): „*Alte dimineți* e din categoria acelor cărți de proză care, pretinzând a fi fost inspirate din actualitate, și încă din aceea a tinerilor, reușesc să fie, deopotrivă în planul literaturii și în acela al raportului cu realitatea inspiratoare, amuzant de inactuale. Repețat, amuzamentul de acum ar deveni dureros”.

■ Revista îl omagiază pe *Al. Rosetti – 80*. Citim: □ Adriana Fianu realizează un interviu cu sărbătoritul despre activitatea sa lingvistică și editorială, precum și despre alte aspecte ale vieții sale profesionale, în convorbirea intitulată *Drumurile mele*. □ Valentin Lipatti transmite o *Scrisoare*, iar Geo Bogza publică tableta *Editorul*. □ Alexandra Niculescu publică textul omagial *A înfăptui*. ■ Romul Munteanu publică eseul *Critica literară și conștiința modernității*: „Metamorfozele criticii europene moderne, cu toate modurile sale de angajare, relevă raportul dintre demersul parțial, unilateral spre opera literară și aspirația spre demersul global, multilateral. Pe această cale se înscrie critica marxistă contemporană, care reprezintă una de angajare în conștiința actualității. [...] Fenomenologia demersurilor criticii actuale demonstrează că critica marxistă are o largă receptivitate selectivă atât față de structuralism și semiologie, cât și față de psihanaliză și metodele genetice. Replica dialectică a excesului de parțializare a demersului critic nu poate veni decât din partea criticii totale”.

■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre versurile lui Saint-John Perse din volumul *Exil*. ■ Mihai Apostolescu încearcă o analiză comparată între *H. Ch. Andersen și Ion Creangă*. ■ Pe prima pagină, Ioan Alexandru publică tableta *Izvorul creației*. □ Versuri semnează: Traian Iancu (*Fruitele soarelui*), Vasile Nicolescu (*O clipă; Cântec de toamnă*), Doina Sterescu (*Faust către duhul pământului; Poezia; Greier lenes; Ceața lui Will; Destin de crin*), Mihai Adrian Eres (*Eu voi rămâne căutând...; Totul devină viață; Ochii uimiți de atâta lumină*).

□ Constantin Țoiu publică eseu-reportaj *Șirnea*. □ Ioanichie Olteanu traduce din versurile lui Serghei Esenin. □ Ana Blandiana publică tableta *La nivelul mării*.

17 octombrie

● [„Contemporanul”, nr. 42] Lucia Dumitrescu-Codreanu semnează articolul: *Kierkegaard, falsul nostru contemporan*: „Pesimismul și mefiența pe care le proiectează asupra condiției umane, precum și refugiul său în credință, probează că Kierkegaard nu este un gânditor actual, ci inactual, situat departe de problematica omului contemporan. Reactivarea lui de către unii autori apușeni, care, reluând itinerariul gândirii kierkegaardiene ajung inevitabil la impas și dileme, atestă o dată mai mult că prezentul și viitorul ființei umane solicită filozofiei contemporane nu cantonarea în soluții vechi, ci deschiderea spre soluții noi, în consens cu progresul uman, cu optimismul istoric. Filozofia marxistă, care exercită o uriașă forță de atracție asupra lumii contemporane, a demonstrat că drumul împlinirii omului trece nu prin contemplația abstractă ci prin procesul transformării revoluționare a societății. Adevărata emancipare a ființei umane se înfăptuiește în epopeea construirii celei mai drepte și mai umane orânduiri a Istoriei, orânduirea comunistă, în care bunăstarea și fericirea omului constituie superlativul creativității istorice”. ■ În cartea lui Ion Brad, *Ultimul drum*, Dumitru Micu descoperă *Romanul unei familii*: „O confesiune e, în structura intimă și *Ultimul drum*. Ca volumele de poeme și ca întâiul roman al autorului, *Descoperirea familiei*, pe care de altfel îl continuă. O confesie mitologizată... Poem, întrucât scrierea, elaborată în conformitate cu normele creației obiective, evoluează, pe un fond muzical; tribal, pentru că familia Borcea, personajul colectiv, putem spune, al romanului, e numeroasă cât un trib. Răspândiți pe tot cuprinsul țării, membrii ei nu s-au înstrăinat prin aceasta unii de alții”.

● [„Cronica”, nr. 42] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Decada cărții*: „Se desfășoară în toată țara – în aceste zile de toamnă frumoasă – «Decada cărții românești», amplă manifestare de masă care ne oferă prilejul unei meditații și chiar al unei analize asupra fenomenului de largă rezonanță actuală care se numește *difuzarea culturii*, asupra rolului fundamental pe care cartea îl are în acest act social, politic și cultural. Ediția actuală a tradiționalei manifestări se desfășoară sub semnul efortului unanim al întregului popor de a încheia cu succes cincinalul”. ■ Al. Dima este omagiat în acest număr: □ Const. Ciopraga scrie despre *Cultură și construcție*: „Profilul profesorului Al. Dima, acum investit cu atributele vârstei septuagenare, ilustrează categoria creatorilor de cultură de tip raționalist, pentru care erudiția constituie un instrument, un mijloc, în vederea unor construcții purtând amprenta personală”. □ *Criticul și istoricul literar*, Mihai Drăgan: „Între preocupările sale de teoretician al tradiției și al specificului național, de estetician și folclorist, de critic, istoric lite-

rar și comparatist de mare prestigiu există numai o aparentă lipsă de legătură. Aceste preocupări formează, de fapt un tot de o marcată unitate interioară și de metodă, expresie a însăși unității de spirit și de cultură a autorului”.

□ *Comparatistul* de I. Constantinescu: „În preocupările profesorului Al. Di-
ma, predominant rămâne apetitul teoretic, favorizat și de formația sa filosofi-
co-estetică”. ■ Sub semnătura lui Al. Oprea citim o *Evocare Nicolae Labiș*,
intitulată *Un lirism al regenerării morale*: „Labiș, nici vorbă, știa să adopte
poziții ferme în apărarea ideilor sale preferate. Afișa chiar o atitudine semeață,
fiind sigur de adevărul său (după cum nu era bântuit de ezitări în privința valo-
rii talentului). Singur, într-o poezie, făcea caz de «gându-i bătăios»”. ■ Al.
Andriescu semnează cronică literară la *Diotima* de Mihai Ursachi (Junimea,
1975): „În aspirația către frumosul etern, redescoperită, după Platon, în iubire,
se află treapta superioară a poeziei lui Mihai Ursachi, chiar când nu respinge,
din amuzament sau din convingere estetică, ispita jocului”. ■ N. Barbu scrie
despre *Critică și experiență artistică*: „O relație critică pură (cititor-operă) nu
poate fi suficientă, din moment ce, în toate cazurile, nici sensibilitatea cititoru-
lui nici dispoziția intelectuală a receptării nu apare în absența unui bagaj aper-
ceptiv care se constituie într-o *experiență artistică*. Orientarea cât de spontană
spre frumos nu se poate despărți de consecința ei imediată, firească și repetată:
contactul cu obiectele artistice. E vorba deci de o experiență în curs de forma-
re, mai întâi sporadică, apoi, în unele cazuri, sistematic dezvoltată”. ■ În
Mențiuni critice citim: □ Gh. Lateș scrie despre *Peisaje* de Alexandru Ivănescu:
„Alexandru Ivănescu, frenetic în ale poeziei, este un romantic aparte, întâr-
ziat în «coada veacului», vocea poeziei lui e surdinizată, dar sunetul e
autentic”. □ Mircea Blaga prezintă *Triumf* de Ștefan Popescu (Ed. Militară,
1975): „Deși inegal ca expresie poetică, acest ultim volum face încă o dată
dovada unui poet sensibil, profund ancorat în realitățile epocii noastre, poate
ușor declarativ, dar sincer pătruns de «uimirea cosmică» la care suntem păr-
tași”. □ Gheorghe Simon recenzează *Autoportret* de Horia Robeanu (C.R.,
1975), volum în care poeziile „trădează o certă inaptitudine, o variațiune pe
aceeași temă, o răsucire «în gol», întreținută de tot felul de diminutive”. ■ Sub
titlul *Cultura în uzină* apar două texte: □ *Adresa actului de cultură* de V. Fi-
lip, despre cultură în domeniul construcțiilor: „Considerăm că un sprijin mai
substanțial din partea organelor de resort sindicale, din sfera Comitetului ju-
dețean de cultură și educație socialistă, precum și din oricare alt sector compe-
tent este absolut necesar. Și el trebuie dat, dar nu prin acțiuni sporadice,
festiviste ci printr-o activitate constantă, la obiect bogată și variată, cu caracter
permanent”. □ *Dezbaterile de artă – sens și finalitate* de Al. I. Friduș, despre
Clubul dezbaterilor de artă de la Întreprinderea mecanică „Nicolina”: „A găsi
tema și modalitatea cea mai adecvată pentru a asigura o mobilizare corespon-
zătoare și o eficiență optimă a actului de cultură întreprins, iată demersuri me-
nite a da Clubului dezbaterilor de artă al Întreprinderii mecanice «Nicolina» un

tot mai cuprinzător și eficient ecou, nu numai prin remarcabilele inițiative luate, dar și prin caracterul fecund al concretizării lor practice. Fapt care poate să dea și mai mult acestui club statut de model în domeniul activităților culturii de masă, un model demn de a prolifera prin similare inițiative”. ■ În *Sugestia autenticității*, Florin Faifer scrie despre dramaturgia lui Mircea Radu Iacoban: „O vocație curată a *autenticității* mărturisește dramaturgia lui M.R. Iacoban. Stilul ei este franchețea, o sinceritate fără multe ocoluri și menajamente, pentru care orice sofisticare devine îndată detestabilă. Verva debordantă a scriitorului. de obicei malițioasă, uneori cu durițăți, nu suportă complicațiile, contorsiunile, prețiozitatea, mai ales când pot să abată de la *adevăr* – ori îl denaturează”. ■ Ion Iancu Lefter semnează un *Interviu cu Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S. România*, „*Moldova a fost, din vechime un pământ locuit de oamenii vastelor perspective*: „– *Aveți în urmă o bogată și îndelungată experiență scriitoricească. Vă considerați, totuși, un poet pe deplin format?* – *Deplin format*, înseamnă într-un fel anchiloză, punct terminus. Și întrucât poezia, fiind o permanentă veghe, necesită invenție și descoperirea unor noi ligamente între viață și actul artistic, eu mă consider un permanent debutant, și probabil așa va fi până la sfârșit. Contrar spuselor lui Baudelaire eu nu urăsc, ci doar ador mișcarea care deplasează liniile. [...] – *Ce trebuie înțeles prin «angajarea socială» a scriitorului?* – Angajare socială înseamnă, printre altele, promovarea literaturii de circumstanță, care trebuie să-și consolideze prestigiul. Poezia de circumstanță veritabilă trebuie să exprime lumea reală, dar totodată lumea interioară, adevărul pe care îl descoperim întotdeauna în noi dacă ținem ochii deschiși. Dacă lumea reală n-a izbutit să pătrundă în inima și cugetul poetului și să locuiască acolo ca la ea acasă, acesta nu va putea restitui niciodată oamenilor altceva decât abstracțiuni eronate și confuze, vise inofensive, credințe absurde. Trăvialul de reflecție, necesar pentru elaborarea poemului, nu se va putea realiza și acest poet, pentru care realitatea are consistența unei fantome, se va amăgi pe sine vorbind fantomatic. «Oamenii sunt egali prin deosebirile lor» – afirmă William Blake, vizionarul. Egalizând aceste deosebiri, prin intermediul elementelor pe care i le oferă circumstanța, poetul va uni sensibilitatea, judecata și imaginația sa cu această lume reală, pe care trebuie s-o cunoască, s-o înțeleagă și să o transforme, și făcând acest lucru cu sinceritate și pasiune, va izbuti să împrumute poemului de circumstanță puterea de a proiecta prezentul în viitor, oferindu-i osatura de rigoare: delicată și aeriană ca osatura păsărilor călătoare și totuși solidă și fermă, în raport cu condițiile unui zbor de lungă durată”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Manuscriptum*: „Numărul 3/20 pe anul în curs al revistei «Manuscriptum» aduce un număr deosebit de atractiv, alcătuit din documente inedite, toate comentate cu o maximă exigență științifică”. □ *Sadoveniana*: „Între 5 și 12 octombrie 1975, a avut loc cea de a șasea ediție a tradiționalei manifestări *Sadoveniana*. Organizat sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Neamț și

a muzeului memorial din Vânători – Neamț, festivalul a cunoscut un program bogat și variat. Au fost programate o serie de filme inspirate din creația lui Mihail Sadoveanu, a avut loc un ciclu de manifestări intitulat *Sadoveanu – scriitor, cetățean, om de stat*, iar în casele de cultură, cămine culturale, biblioteci și școli – expuneri, simpozioane, prezentări de cărți, seri literare. Și-au dat concursul scriitori, critici și istorici literari din Piatra Neamț, Iași și București, membri ai cenaclurilor literare din județul Neamț, elevi ai liceului «Mihail Sadoveanu» din Miercurea-Ciuc. S-au organizat expozițiile *Ediții ale operei sadoveniene*, *Opera sadoveniană pe meridianele lumii*, *Itinerar sadovenian* (cuprinzând lucrări ale Iuliei Hălăucescu), precum și seara literară *Ei l-au cunoscut pe Sadoveanu*. La Piatra Neamț a avut loc un simpozion dedicat mesajului umanist al operei lui Sadoveanu. Bucurându-se de un succes deplin și de o largă participare, manifestările *Sadovenienei* (desfășurate la pritorul muzeu memorial din Vânători, în ambianța intimă a fostei locuințe a lui Hogaș, în luminoasa bibliotecă județeană, ca și în numeroase alte locuri din întreg județul Neamț) au contribuit la o mai bună cunoaștere și răspândire a operei marelui scriitor”. □ *Al. Dima sărbătorit la Academie*: „Academia R.S.R. – secția de Științe filologice, literatură și arte, împreună cu Academia de științe sociale și politice a organizat ieri, 16 octombrie, sărbătorirea prof. univ. dr. docent Al. Dima, membru corespondent al Academiei R.S.R., cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani. Ședința festivă s-a desfășurat în Aula Academiei. Au luat cuvântul: Prof. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, membru corespondent al Academiei R.S.R. și Grigore Smeu, relevând importanțele contribuției ale prof. Al. Dima în domeniul teoriei și esteticii literare, românești și universale, și a studiilor comparatiste. A răspuns sărbătoritul, mulțumind conducerii celor două Academii pentru inițiativa de a marca această aniversare a sa”. □ *Un dicționar al poezilor*: „Colectivul de colaborare a proiectului *Dicționar al scriitorilor români* roagă pe această cale pe toți confrății (indiferent de genul în care se manifestă scrisul lor) care nu au primit până în prezent Chestionarul dicționarului să-și trimită neîntârziat adresa exactă, prof. univ. Mircea Zăciu, str. Bisericii ortodoxe 12, 3 400 Cluj-Napoca. Același apel este adresat familiilor scriitorilor decedați”. □ *În câteva cuvinte*: „Pledând în favoarea foiletonului literar («România literară»), Daniel Dimitriu constată că «cea mai importantă contribuție a foiletonului este una de fond; aflat de foarte multe ori în situația de a comenta aparițiile editoriale în premieră, criticul foiletonist nu-și poate exprima punctul de vedere în relație cu un altul anterior. El trăiește de fiecare dată un sentiment de singurătate, care e al exploratorului». * Biblioteca orașului Hârlău a organizat un club de lectură, în cadrul căruia a programat și întâlniri ale cititorilor cu scriitori. Întâlnirea inaugurală a prilejuit un dialog cu Aurel Leon pe marginea apariției vol. III din *Umbre*. Sugerăm ca noul club să poartă numele lui Cezar Petrescu, scriitorul născut la Hodora, lângă Hârlău. * În ciclul «Din istoricul catedrelor de la Universitatea din Iași», prof. dr. doc.

I.D. Lăudat dedică o lucrare monografică întâiului profesor de Istoria literaturii române vechi, George Pascu. Este prima încercare de a readuce în actualitate figura acestui controversat profesor, cu merite recunoscute în specialitatea sa. [...] * Ocupându-se de povestirile oltenești ale lui C.S. Nicolăescu-Plopșor și subliniind bogăția regionalismelor din vocabular, Șerban Cioculescu («România literară»), observă cu plăcere că singurul care a încercat să explice, în lipsa unei glose, termenii întrebuințați de Plopșor, este profesorul ieșean August Scriban în cunoscutul său dicționar etimologic. Drept care, Șerban Cioculescu află adevărul zicalei «Bate toba la Craiova/ Și s-aude la Moldova», conchizând: «Ce ne făceam fără lexicografia ieșeană?». * Concurusul național de poezie «N. Labiș», organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă Suceava s-a amânat pentru zilele de 6 și 7 decembrie".

■ Lucia Dimitriu-Hurmuziadis scrie despre *Literatura română în Grecia*: „Un număr recent al cunoscutei reviste ateniene «Nea-Estia» («Noua vatră») a fost dedicat literelor românești. [...] Numărul dedicat României cuprinde, la început, o sinteză selectivă din cuvântările președintelui Nicolae Ceaușescu – texte ce se referă în general la covârșitoarea misiune a artei și a culturii, cât și la rolul preponderent al ucenicilor ei, scriitorii. În continuare, sunt înserate studii de Dumitru Popescu, George Macovescu, Ion Dodu Bălan, Romul Munteanu și Valeriu Râpeanu, în care fenomenul literar este filtrat printr-o axiologie caracteristică gândirii și etosului românesc. Din domeniul beletristicii, semnalăm traducerile a șaiszeci de poezii semnate de 29 poeți: Tudor Argezi, George Bacovia, Claudia Millian, Otilia Cazimir, Ion Barbu, Lucian Blaga, Ion Vinea, Al. Philippide, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Magda Isanos, Francisc Păcurariu, Ion Brad ș.a. Itinerariul acestei miniantologii, special selectat pentru numărul festiv al revistei, se impune prin bogăția poetică a elementului pictural, viu și expresiv. Aceleași însușiri le vom întâlni și în proza tradusă (schite și nuvele), gen literar în ultimii ani cu vădite semne de înprospătare, inspirându-se mereu din realismul dinamic al vieții poporului: Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, Fănuș Neagu, D.R. Popescu".

■ Versuri semnează Viorel Varga (*Suntem rostire demnă*), Ion Sângerean (*Izvor*), Martha Bărbulescu (*Cum aerul spintec*), Constantin Popa (*Cocorii și eu*), Ion Puha (*Pomul vremii*), Lucian Fațeșu (*Urare pământului*), Emil Ciuraru (*Strălucire*), Nicolae Turtureanu (*Ce se numește Bacovia*), Ion Horea (*Până-ntr-o seară*), Cătălin Bordeianu (*Despre libertate; Structura copilăriei*).

• [„Munca”, nr. 8303] În *Însemnări de scriitor*, Teofil Bușcan publică *Izvorul*. □ În *Puncte de vedere*, Radu Cosașu semnează *Uzina – o „lipitură” în film?*, un articol despre tematica muncitorească în cinematografie. □ În *Carte*, Silvia Zabarcencu publică o recenzie a romanului *Focul* de Mihai Caranfil.

• [„**Orizont**”, nr. 42] Este trâmbițată sosirea la Timișoara a scriitorului Marin Preda, care s-a întâlnit cu cititorii și cu alți scriitori în Aula Magna a Universității din Timișoara. Urmare a acestui eveniment, „o sărbătoare a literaturii”, ne întâmpină pe prima pagină un dialog captivant cu Marin Preda, realizat de Ion Arieșanu, intitulat *În dialog – Marin Preda, Cezar Ivănescu și cititorii timișoreni*. Din acesta extragem câteva idei: „– *Atunci când scrieți o carte, cunoașteți destinul și evoluția eroilor și al romanului? În legătură cu Moromete, dacă modelul său a fost tatăl dvs.?* – E la modă ideea că scriitorul nu trebuie să știe nimic dinainte. Să aibă un fel de țeluri nebănuite. În ce mă privește, eu sunt plin de neîncredere față de o asemenea poziție. Opera se coagulează dacă știi ce vrei. Eu știu întotdeauna ce este eroul... Tatăl meu a fost, într-adevăr, modelul lui Moromete. El a avut o mare influență spirituală asupra vieții mele personale și a aceleia de scriitor. El a făcut primul război mondial. A asistat chiar la răcoalele țărănești. Am vroit să arăt, prin Moromete că, în fața legii progresului, e o categorie de oameni care iubesc vechile obiceiuri și vor ca acest progres să se facă fără să-i atingă pe ei și să schimbe ceva. [...] – *Cum v-ați pus problema filozofiei istoriei în „Delirul”?* – Tocmai filosofia istoriei m-a împiedicat să găsesc o rezolvare la *Delirul*. Tolstoi și ideea sa, a filozofiei istoriei, mă strivea. El nu acorda personalității niciun rol în istorie. Or noi știm ce rol au jucat personalitățile în istoria mai apropiată. Când mi-am dat seama de acest lucru, am putut începe romanul. – *Ați găsit până acum tema povestitorului?* – Tema povestitorului e găsită la mine în Paul Ștefan din *Delirul*. Eu fac un roman în care experiențele eroului coincid cu experiența mea de viață. Eroul traversează o epocă și prin el povestesc despre istorie. – *Ce rol a jucat Miron Radu Paraschivescu în cariera dv. literară?* – Am scris odată un articol în care îmi manifestam iubirea pentru poetul Paraschivescu. El era un extraordinar descoperitor de talente. Un om și un scriitor capabil de un foarte mare entuziasm. [...] – *De ce reeditați unele cărți?* – Sadoveanu scria o carte și nu mai corecta nimic la ea. O lăsa așa, în vecii vecilor. Însă unele subiecte, totuși, le relua. Scria un fel de cărți paralele. Așa e *Nicoară Potcoavă*, o reluare a *Șoimilor*. Eu lucrez altfel. Eu revăd fiecare ediție. Încerc s-o fac mai bună. De pildă, la *Delirul*, în noua ediție, am introdus un capitol de 23 de pagini, un lucru serios, asasinarea unui comunist de către legionari. Capitolul era legat de noi și interesante documente care au fost găsite de mine după prima ediție. Eu știu că cititorul dorește să aibă o siguranță când ia o carte. Dar și la *Risipitorii*, de pildă, o carte grea, am fost nevoit să fac două transformări mari. Acum, la ediția a treia, ea a rămas însă așa cum este, definitivă. La *Intrusul*, în schimb, nu am adus nicio modificare. La *Friguri*, iarăși nimic, iar dacă am scos din *Delirul* o anumită scenă petrecută în redacție, a fost datorită unor note de protest ale cititorilor. Așa sunt cititorii noștri. Ei se mai gândesc și la viitor, și la copiii lor, ce se fac ei dacă pică o carte înmâna copiilor și dau de asemenea scene... – *Când scrieți, vă interesează fondul sau forma?* – Nu mă interesează

stilul. Eu vreau să exprim ceva. Un caracter. În *Moromeții*, e un personaj, Guica. Ei, mă străduiam ca ea să prindă viață. Și a prins. Apoi, după asta, mi-am dat seama că și forma, stilul în care am exprimat totul, a devenit adecvat. Sunt însă scriitori mari stiliști, ca Fănuș Neagu sau Mateiu Caragiale, cu splendidul său roman, splendid și ca stil și ca fond de idei”. ■ La documente de istorie literară, Augustin Z.N. Pop aduce în atenția cititorilor o carte poștală și o scrisoare expediate de Coșbuc, prima fiului său și a doua părinților lui, subliniind drama pe care a trăit-o poetul *Nunții Zamfirei* în august 1915 când fiul lui, Alexandru, a murit în urma unui accident de mașină în timp ce se îndrepta spre mănăstirea Tismana (articolul *George Coșbuc și unicu-i fiu*). ■ În căutarea imaginii potrivite a poetului nostru național, I. Cheie-Pantea cercetează cum a fost receptat Eminescu de critica timpului său (Maiorescu) și de critica de mai târziu (articolul *Uomo universale*). ■ Săptămânalul „Orizont” organizează o amplă dezbatere despre fenomenul literar contemporan și pentru a se încadra în mișcarea generală din presa timpului; la aceasta dezbatere participă Lucian Alexiu, Ovidiu Cotruș, Ion Maxim și Cornel Ungureanu. ■ Un alt dialog, de data aceasta cu poetul american Keith Wilson, este consemnat pe ultima pagină de Marcel Pop-Corniș.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 254] *Permanența patriei* de Dan Zamfirescu brodează pe tema miracolului istoriei românilor, despre Brâncoveanu, Școala Ardeleană sau pașoptiști. □ Un omagiu de Nicolae Balotă adus lui *Al. Dima – 70*. □ E. Manu, o cronică la volumul lui Mihai Stoian, *Moartea unui savant – Nicolae Iorga*, cine-document al nopții de 27 spre 28 noiembrie 1940, „dosarul complex al unei crime” (George Macovescu în *Preambulul cărții*). □ *Cronica de librărie* remarcă traducerea *Unui yankeu la curtea regelui Arthur* de către Petru Comarnescu și Eugen B. Marian. □ Cronică dramatică a lui Dinu Săraru, despre *Galileo Galilei* de B. Brecht la Teatrul Mic. □ A apărut volumul antologic de nuvele *Miresele* de Eugen Barbu.

18 octombrie

● [„Flacăra”, nr. 41] George Arion semnează reportajul *O cetate de oțel pe apele Dunării*. ■ În *Flacăra literară*, Adrian Păunescu publică poezia *Turn alb*, dedicată lui Al. Rosetti la împlinirea vârstei de 80 de ani. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu scrie *Între feminin și masculin*. □ Cu titlul *Cronică (91-92)*, Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Cluj-Napoca. □ În *Atitudini*, Alex. Ștefănescu publică *Cine ține minte câștigă?*, text în care afirmă că este interesat în ce măsură Eminescu este prezent în conștiința oamenilor, apreciind că „adevărata cultură nu se poate [...] rezuma la pietate și la parcurgerea, cât mai economică, a titlurilor dintr-o bibliografie. Marii noștri patrioți, savanți și artiști și-au câștigat dreptul de a ne fi contemporani, de a stârni, prin ideile lor nedemodabile, entuziasmul și chiar de a fi combătuți. Caselor memoriale păstrate, cu o grijă mai mare decât

a arhitecților, în conștiința noastră, trebuie să le deschidem ferestrele pentru a lăsa să pătrundă înăuntru freamătul vieții adevărate”. □ În *Cronica literară*, Cornel Moraru prezintă volumul lui Nicolae Dragoș, *Scrisoare în sat*. ■ George Arion publică *O editură pentru inocență*, prezentare a editurii „Ion Creangă”. □ Paul Tutungiu scrie *Colindul Dunării*. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Modelul*. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Fenomen și contrafenomen*. □ În suplimentul *Racul* (78), Teodor Mazilu publică *Hoție și modestie*, iar Alecu Popovici *Copiii...* □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Guriță*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 42] Nicolae Velea reflectează la *Fapta cărții*: „Astăzi, acum când înfăptuirile, realitățile noastre politice și sociale au devenit sentiment național, hârtia albă din față nu mă mai intimidează și merită momentul fertil al inspirației. Conturul energic și cu relief demn al istoriei noastre a pulsant și pulsează statornic în ritmul și rima scrisului nostru iar înregistrarea atentă a pulsului unanim și cald cu care întregul nostru popor sprijină documentele și hotărârile de partid a chezășuit și certifică pagini emoționante, emoționate, vibrante și trainice, demne de noi, de contemporanii și de înaintașii noștri”. ■ Cu prilejul evenimentului *Al. Rosetti - 80 de ani*, semnează articole omagiale: Alexandru Balaci, Sânziana Pop, Dan Cristea. □ Alexandru Balaci, *Luminoasa trăire*: „În această zi am primit din Florența o carte poștală ilustrată de la sărbătoritul Alexandru Rosetti. Marele călător își întreprinde pelerinajul anual în orașul alb al crinilor, dominat de meditație și de inteligență, dimensionat de legile de aur ale celei mai pure geometrii”. □ Sânziana Pop, *Profesorul*: „La 80 de ani, profesorul Alexandru Rosetti arde la fel de intens. Așa cum șade, ca într-o găoace de aur, l-am așezat foarte adânc în cugetul nostru, prelunându-l pentru eternitate pe toate circuitele sufletești”. □ Dan Cristea, *Călătoriile și emoția clasicității*: „E, mai mult, o înțelepciune a vieții ca și o atitudine a scrisului. Un ritm al pasului, firesc ca însăși respirația și tot atât de necesar ființării, pentru că «gândirii îi sunt necesare pasul călătorului, zvonul apelor, miresmele muntelui, ozonul țărilor albastre...». Întâlnim în scrisul lui Al. Rosetti și un prilej de meditație dar și o lecție a existenței”. ■ Despre *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei* scrie Eugen Barbu: „Poate că ceea ce scriu eu aici sunt răutăți ale unui spectator peste vreme, al duelului dintre cei doi oameni iluștri, două cariatide ale literaturii noastre, fără îndoială, de care nu ne putem lipsi, în niciun caz și care-n câmpiile elisee vor fi practicând fiecare cu câte un crin în mână”. ■ Dan Zamfirescu îl descoperă pe *Cantemir* – „*punte de aur*”: „Puține genii europene au avut, în vremea lor, și redobândesc, astăzi, o mai acută actualitate, decât acest om politic și cărturar «punte de aur între Occident și Orient» (cum face să fie numit, de către sultan, autorul scenariului, prestigiosul scriitor Mihnea Gheorghiu), care adânc înrădăcinat, cu toată ființa sa, în pământul strămoșesc, și reprezentând cea mai vastă sinteză a trei secole de cultură autohtonă [...]

înregistrată pe tot pământul vechii Dacii, și milenii din folcolorul anonim, să fi reușit în așa măsură a deveni un «uomo universale»”. ■ La cartea lui Sorin Titel, *Herman Melville și fascinația mării* se referă M. Ungheanu: „Sorin Titel a căutat să evite primejdia unor lecturi parțiale și teziste prin acumularea de unghiuri de vedere care, la un loc, să acopere, pe cât posibil, întreaga substanță a romanului. În acest efort, deloc neglijabil, care angajează hotărâtor propria sa sensibilitate și opinie despre literatura lui Herman Melville stă și contribuția autorului. Covârșitorul roman n-a făcut din Sorin Titel un exeget derutat. Autorul ne propune o cale de acces către vastul univers creat de Herman Melville și propunerea lui nu este lipsită de coerență. Prozatorul Sorin Titel rămâne și în ipostaza de critic un scriitor intim legat de temele abordate”. ■ Voicu Bugariu găsește în romanul lui Al. Simion, *Blocul de marmură* (Eminescu, 1975) o *Meditație moralistă*: „Romancierul dovedește intuiții cu totul notabile. Practicism, mesianism, arivism, intoleranță absurdă, lipsă de omenie – toate acestea sunt noțiuni reci. Atunci, însă, când ființe vii le întrușipează în moduri sinuoase, deloc schematice, se petrece ceva ce ține doar de marea eseistică: noțiunile se încălzesc și tind să prindă viață, devenind comunicabile parcă dincolo de mesajul lor strict logic”. ■ Despre un *Traiect critic* concretizat prin antologia *Alexandru Macedonski interpretat de...* (Eminescu, 1975) notează Paul Dugneanu: „Surprinzătoare rămâne însă omiterea celui mai nou studiu în materie *Introducere în opera lui Al. Macedonski* de Mihai Zamfir. Și dacă într-o selecție în general bine condusă inserăm totuși pasaje ne semnificative, nu ar fi terbut să lipsească nume precum Pompiliu Constantinescu (*Macedonski reabilitat, Locul lui Al. Macedonski – Scrieri* vol. IV), Perpessicius sau Mircea Zăciu (*Macedonski în colaje*, 1972)”. ■ În textul *Semnele timpului*, C. Stănescu analizează romanul lui Marin Preda: „*Delirul* este romanul care descriind o stare de lucruri o și explică, dar nu numai prin ceea ce descrie. O parte din răspuns trebuie să îl vedem în scrierile anterioare în care sunt notate, după sistemul acumulărilor succesive, o serie de fapte și stări semnificative, profund revelatoare. [...] Pierderea, sau uitarea caracterului radical al eroului la trecerea dintr-o lume în alta mi se pare că indică, între altele, oscilarea scriitorului între a-l folosi și crea în chip de personaj sau de rezonator, purtătorul său de cuvânt. Ștefan vede, observă cam tot ceea ce vede și scriitorul, aceleași lucruri dar cu acuitatea de care numai prozatorul e în stare”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion reflectează la *Tradiție și inovație*, notând despre *Sincronism*: „Suntem, prin toată ființa noastră spirituală și morală oameni ai acestor locuri, stăpâni pe partea noastră de cer, urmăriți cu fidelitate în mișcările noastre terestre de clopotul lui albastru. Dar spiritul nostru s-ar usca în inerție și orgoliu dacă el n-ar simți că aparține unei comunități mai largi, că fapta lui se înscrie într-un cerc de probleme universale. Numai cei care iubesc sincer și responsabili tradiția înțeleg adevărata necesitate a sincronismului azi când circulația valorilor în lume s-a intensificat. Noțiunea de capitală a culturii, ca de-

pozitară de bunuri spirituale, aproape că a dispărut. Valorile răsar pretutindeni, ele au și trebuie să aibă liberă trecerea (înțelegem, desigur, acele valori animate de spiritul umanist, progresist). Spunând adevărul despre condiția individului la un anumit meridian –, ele vorbesc *ipso-facto*, despre condiția omului în genere. Prin aceasta, șansa universalității rămâne deschisă”. ■ La secțiunea *Colocviile «Lucașfăruului»* este abordată tematica *Poet al cetății*. Andrei Leonard și N. Stoicescu realizează un *Grupaj de miniinterviuri* cu: Ioan Alexandru, Ștefan Aug. Doinaș, Gheorghe Tomozei și Ana Blandiana. □ Ioan Alexandru: *Poezia se scrie pentru oamenii vii de azi, de mâine*: „– Ioan Alexandru, *singurătatea poate este pentru poet ceea ce este aerul pentru ființă, dar acesată lumină nu-l rupe de cetate. Dimpotrivă. Vorbiți-ne despre Poet ca despre un om al Cetății*. – Poetul creează în singurătate, asta-i condiția chemării lui. El are atât de studiat, de văzut și auzit din istorie și natura, iar lucrarea lui este pentru lume, pentru oamenii vii care trăiesc astăzi, aici, în această Patrie. Poezia nu se scrie nici pentru păsări, nici pentru morți, ci pentru oamenii vii de astăzi și de mâine; din acesată pricină poetul nu-i un izolat ci un înșingurat, ceea ce nu-i totuna; pentru a-ți împlini lucrarea nu ai voie să te izolezi ca să te dedici ei pentru a fi mai aproape de fiecare așa cum este firea lumii și a fiecărui om în parte. – *Este adevărat că întâia și cea mai sinceră – dacă nu și cea mai reușită – poezie patriotică se găsește în și este chiar folclorul?* – Poezia adevărată, după părerea mea, este cea mai înaltă formă de patriotism. Nu poți fi poet dacă n-ai o patrie, dacă nu lucrezi în vederea luminării și desăvârșirii unei patrii. Acest lucru îl face fiecare poet cinstit, fiecare după puterea creatoare peste care a fost așezat. *Miorița* și *Meșterul Manole* sunt poezie patriotică de cea mai mare valoare, dar și *Memento Mori* sau *Melancolie* de Eminescu ori *Nebănuitele trepte* de Blaga sunt tot așa de valori ale patriei. Poeții adevărați sunt pietre prețioase, fiecare având o altă nuanță și ascunsă frumusețe, dar poate spune Safirul, Opalul sau Mărgăritarul, Porfirei că-i mai de preț? Toate sunt frumoase și adevărate și scânteie în coroana unei Patrii. – *«Sunt suflet în sufletul neamului meu/ Și-i cânt bucuria și-amarul» – era o declarație patetică și convingătoare. De ce credeți că în poezia cetățenească, care se scrie astăzi, o parte nu reușește să strângă în litera ei atâta încurcătură de sentiment, de sinceritate și de convingere?* – Poezia nu este nici sinceritate, nici sentiment, nici convingere: din toate acestea nu faci încă poezie deși ele sunt implicate necesar în actul creator. Poezia este foc rece, ardoare și vigoare, inimă fierbinte fulgerată de logos, de rațiune, bucurie în veac, înțelepciune și cutezanță, încredere, dar mai presus dragoste curată față de cei ce vor veni, dragoste fără margini față de cei ce sunt astăzi aici, acum, în această patrie. Se scrie încă poezie slabă pentru că unii dintre noi nu am descoperit în profunzimi această țară și această cultură sau mai bine zis nu am descoperit în adâncuri frumusețea acestui popor și acestei mari tradiții române. Însă nu poeți neadevărați ne reprezintă și trebuie să avem curajul să-i lăsăm timpului dreptul

de a alege pleava de grâu și să nădăjduim”. □ Ștefan Augustin Doinaș: „– Ștefan Augustin Doinaș, vrei să ne spunei ce modificări a suferit conceptul de poezie patriotică în destul de îndelungata perioadă de când urmăriți poezia românească? – Poezia patriotică de la noi a urmat îndeaproape «aventura» poeziei românești în general. Acum un deceniu ea a reluat legătura adâncă, adevărată – nu cea indicată de falșii poeți – cu propria sa tradiție, o tradiție extrem de bogată în realizări majore. Recită atent, istoria literaturii române este integral «angajată». Poezia patriotică se îngemănează în filele ei cu creația celor mai mari poeți. Tot acum un deceniu, ea s-a diversificat prin intrarea în viața literară a cel puțin două generații: una, cea a scriitorilor de vârsta mea; alta a celor care, ca vârstă, veneau imediat după noi, adică aceea care s-a născut din patosul inocent, adică atât de prematur curmat, al lui N. Labiș. Treptat, poezia patriotică de astăzi a consemnat și întoarcerea la adevăratele instrumente de lucru poetic a unor scriitori mai vârstnici, marcați acum de o a doua tinerețe lirică. Pentru toți, deopotrivă, poezia patriotică și-a spart ambitusul, datorită incorporării – ca modalități absolut necesare de expresie – a tot ceea ce experiența poetică mondială a reținut după cel de al doilea război mondial. Astăzi, patriotismul poezilor noștri e clamat în versuri tradiționale ori poeme libere care atestă, în egală măsură, adaptarea la izvoarele autohtone și, totodată, asimilarea a unor tehnici creatoare de pe alte meridiane. Tradițională prin ea însăși, adică legată tematic de o îndelungată experiență a înaintașilor noștri, poezia patriotică de azi e, în același timp, modernă. Între aceste limite ideale – una impusă de practica poetică a vechilor generații de luptători cu condeii, alta sugerată și înnoită mereu prin contactul viu cu anumite valori actuale, ca experimentul poetic, chiar cel de ultimă oră – niciuna din formulele poetice cunoscute nu este străină de poezia noastră. Și nici nu trebuie să fie. Bineînțeles, nu mă refer aici la scribii fără har, veleitari încrâncenați, pentru care lirismul se confundă cu cronica ritmată și cu negustoria de poncife literare. Mă refer la poeții adevărați, dintre care unii scriu destul de rar poezie patriotică. De ce scriu atât de rar? Îndeosebi pentru faptul că genul respectiv este destul de dificil. Pot să mă bălbâi penibil scriind o poezie de dragoste; ea nu va fi mai puțin expresia de moment a emoției mele; iubita mea mă va-nțelege și mă va ierta. Dar Marea mea iubită, aceea care e văpaie și țărână, în care oasele mele vor deveni propriile-i mădulare de argint, aceea nu-mi permite să cânt decât atunci când s-a învigorat și purificat, când cuvintele mele au fost evacuate de cenușă. – *Poezia politică descrie numai o realitate politică, exprimă o stare de fapte, sau chiar ca un act politic?* – Desigur, poezia patriotică reprezintă un act de angajare politică. Dar nu aceasta este problema pe care aș vrea s-o discut acum, ci următoarea; poezia politică poate fi poezie bună sau rea, adică poezie pur și simplu sau non-poezie. Ei bine, non-poezia politică este, oare, egală, ca valoare politică, cu poezia politică bună adevărată? Desigur, nu! – *Ce se poate și ce nu se poate în spațiul atât de întins, aproape nesfârșit, al poeziei patrio-*

ce? – Teoretic, trebuie să poată totul, absolut. Avem nevoie de poezie patrioti-
că extrem de variată: de la viziunea mitică la pastel, de la imn la diatribă, de la
sonet la poemul fluviu, de la enumerarea suprarealistă, la țipătul expresionist
sau la tabloul încifrat al hermeneuticilor, de la balade inspirate din trecut până
la poeme consacrate actualității. Fără îndoială, unele teme, unele modalități de
expresie, unele specii chiar, se pretează mult mai bine poeziei patriotice, așa
cum o dovedește evoluția acestui gen din Antichitate până astăzi; sunt acelea
care nu se fereșc de expresia directă, de patosul explicit, de goarnele limbaju-
lui retoric. Ceea ce nu înseamnă nicidecum că poezia patriotică modernă n-a
cunoscut și anumite grefe experimentale pe trupul ei, că ea nu s-a îmbogățit
din practicarea unor modalități de expresie mai discretă, mai indirecte, mai
învăluitoare. Există poezie patriotică bună care poate fi recită, cu mare suc-
ces, de la tribună. Și există poezie patriotică la fel de bună care pretinde lectura
de unul singur, în intimitate. Patria – cred eu – nu este exclusiv viziunea co-
mună, generalizată, asupra unei realități etnice de ordin istorico-geografic; ea
este, în aceeași măsură, viziunea mea, proprie, ireductibilă, asupra unui mod
de a trăi această realitate. Patria palpabilă. Patria din afară, patria măsurată cu
pasul și cu ochiul, patria în care respir și iubesc, – este o funcție a Patriei nede-
finibile pe care o edific și străbat zi de zi cu gândul și cu ochiul dinlăuntru”.

□ Gheorghe Tomozei, *Poezia este un act de revoluție*: „– Gheorghe Tomozei,
ați afirmat că «Labiș a înțeles Revoluția și i s-a robit. Lucid.» Ce înseamnă
pentru un poet să înțeleagă revoluția și să i se robească? – Îmi place să repet
că Labiș nu este numai ca evidență un mare poet ci și imaginea cea mai vie
care poate ilustra atașamentul poetului față de poezia de idei, poezia viziona-
ră, revoluționară. El a fost un produs integral al acestui timp istoric în care
trăim și dacă nu am fi trăit abrupta lui stingere din viață, desigur că am fi avut
astăzi mari dovezi ale excepționalei sale înzestrări și în acest domeniu despre
care vorbim, al literaturii de inspirație revoluționară, de implicare etică, de
ambție cetățenească. Am mai spus că el s-a dăruit lucid revoluției, am apăs
pe acest cuvânt pentru că mi se pare că poezia chiar, din momentul elaborării
ei, este un act de revoluție. Dacă de multe ori această afirmație poate să fie
cețoasă, nebuloasă la alți autori, despre Labiș putem vorbi ca despre un ase-
menea creator lucid, care știa să privească strălucirile ca și umbrele unui par-
curs istoric, care știa să citească în timp, care avea timp, în sensul că nu era
precipitat direct la la revoluție și nu doar bard al revoluției detașat, retras într-
o poză solitară și într-un fel absurdă. De fapt s-a cântat, s-a elogiat pe sine,
elogiind chipul comunsului tânăr și ne e foarte ușor să identificăm în liniile
de caracter ale adevăratului revoluționar cuvinte, gesturi, întâmplări din viața
lui Labiș. – Am vrea să ne vorbiți despre condiția morală a poetului și despre
drumul până la acest ideal. – Și poezia ca și lozinca pot avea încărcături emo-
tive, sau pot să se demonetizeze, pot să-și piardă valoarea. Sigur, putem s-o
spunem cu toată convingerea, temperamentul nostru este neadecvat exprimării

sentențioase. Prin caracterul, umorul, capacitatea de a înțelege rapid cele mai complicate situații, parcă noi avem o lipsă de atracție, ca să nu spun refuz, pentru acea exprimare care se vrea sintetică dar care este pe undeva restrictivă și limitată. Bineînțeles există poeți și poezie și candidați la poezie și de multe ori se produc confuzii. Există un refuz al adevărului public de poezie pentru acele confecții pripite, rudimentare, în care nu lipsa unor transfigurării poetice este suplinită, de fapt se crede că poate fi suplinită, de o înșiruire de afirmații prozaice, generale dintr-un trup sublim de gândire, dar care sunt absolut eronat remontate în piese lipsite de valoare. În asemenea situații, cititorul sau ascultătorul de poezie adoptă o rezervă, uneori elegantă, sau uită pur și simplu versurile în cauză din clipa în care le citește sau aude. – *V-am rugat să încercați o concretizare referitoare la o perioadă mai recentă.* – Observ în ultimii ani un fenomen care nu poate decât să producă plăcere unui cititor de poezie, și anume: cred că suntem martorii unei reparații a gustului pentru poezie. Se fac simțite tot mai mult acele voci care cheamă poezia în Cetate, cum se spune, sunt tot mai multe mijloace tehnice, radio și televiziune, dar mă gândesc la foarte desele întâlniri între scriitori și iubitorii de poezie. Se compun astfel un soi de cărți vorbite. Poezia se îngemănează cu clipa. Istoria este încorporată creației. Există cluburi ale iubitorilor de poezie, mai ales tinerii își fac un titlu din a gusta poezia. Poate că se editează la fel de mult ca în alți ani și nu sunt printre oamenii supărați că se tipărește multă poezie. Dar fenomenul acesta îmbucurător are și un revers care ne poate îngândura. Este evident că poezia rostită la microfon, sau pe o estradă trebuie să aibă o tonalitate deosebită de cea citită sub lampă, în tihnă, în ore de solitudine și veghere. [...] Există încă foarte multe declarații de amor făcute patriei în stilul secolului XVIII sau XIX, fără măcar acea aură cronicărească pe care o avea poeziile unor înaintași bine intenționați dar mai puțin dăruiți. Nu se pot scrie azi poeme patriotice sub nivelul marilor noștri înaintași! Versuri de inventariere a frumuseților geografice ale României, în care un munte rimează cu un nume de râu. Politica nu este o temă improprie poeziei, dimpotrivă. Transfigurate liric dezideratele importante ale cetății au pătruns în toate capodoperele literaturii universale! Dar iată că găsim poezii în care de la fatala rimă «cupole-Manole» cu o mare ușurință și cu vulgaritate se evocă mituri fundamentale ale românilor fără nici cea mai palidă încercare de a găsi o smenificație nouă, de a spune un lucru, dacă nu într-un chip insolit, cel puțin într-un mod care să recontureze fie și o imagine afirmată și de altcineva. De aceea eu cred că aceste întâlniri, ca și în emisiunile radioului și televiziunii, nu ar trebui să fie făcute cu repertorii limitate. Poezia patriotică nu este un gen aparte, deosebit, o felie din marele fruct al poeziei. Poezia patriotică este o poezie de implicare diversă. Ea nu trebuie așezată într-un raft de suflet deosebit. Versurile de dragoste, ca și cele patriotice, ca și alte versuri, ar trebui așezate împreună în acea frumoasă devălmășire care este condiția unei imagini cât mai armonioase. – *Cu cine are de luptat*

poetul? – Cred că poetul se are pe sine ca principal dușman. Lupta cea mai sigură, cu cea mai tenace împotrivire, cu înverșunări extraordinare, poetul o duce cu sine. Neîmpăcarea cu gândul că tot ce face nu e dintr-o dată perfect, nemulțumirile pe care le dă unui artist autentic scrisul, creează imaginea acestei dușmăanii, pe care alter-egoul o poartă autorului”. □ Ana Blandiana, *O temă cu rădăcini ilustre*: „Într-o tabletă, Ana Blandiana afirmă: «Există în accepțiunea curentă, o poezie de dragoste, adică o poezie erotică, una de idei, una patriotică, una filosofică, una piesagistică, una agitatorică, și nu se observă cât de exterioară, cât de falsă este acesată împărțire, când ele nu sunt delimitate decât de obiectul iubirii...». Am rugat-o să ne vorbească despre poezie. – O mare parte din intențiile poetice trimise redacțiilor se exercită pe teme patriotice. Această abundență – evidentă și la producția consacraților – dar mai ușor detectabilă aici, în domeniul proiecțiilor exagerate și ale armo-niilor imitative – este demnă de atenție și chiar emoționantă, uneori în sine alteori numai prin mobilurile care au declanșat-o. Există în destinul literaturii române câteva momente de acest fel, câteva puncte în care istoria literară și istoria țării se întâlnesc exemplar, 1848, 1859, 1877, 1918 sunt câteva aseme-nea perioade de înflorire a emoției patriotice născătoare de poezie. Se poate vorbi de o poezie patriotică astăzi cum se poate vorbi de o poezie patriotică pașoptistă, de o poezie a unirii, o poezie a războiului de independență etc. Nimic nu este însă mai greu decât reluarea unei teme cu rădăcini ilustre. Rilke, mi se pare, considera că nimic nu este mai dificil decât poezia de dragoste și că poeții ar trebui să îndrăznească a o aborda numai când se simt maturi artistic, siguri pe ei, pentru că orice intrare în acest domeniu este o intrare în milenarul concurs la care participă toți marii poeți ai lumii. Poezia patriotică este cu atât mai dificilă cu cât ea se află, prin tradiție, undeva pe granița dintre lirism și retorică, stăpânind un domeniu mult mai larg decât cel literar și ris-când, de aceea, să-l piardă din vedere chiar pe acesta. Pe de altă parte, efer-vescența într-un anumit gen prezintă riscul supralicitării, al transformării gestului în tic, emoției în modă. Vina o poartă întotdeauna epigonii, cei ce toarnă apa în esențe. În cele din urmă poezia patriotică rămâne numai în mă-sura în care este poezia și este poezie numai în măsura în care este iubirea. Iar obiectul acestei iubiri este nelimitat: iubirea de părinți, iubirea de păduri, iubi-rea de istorie, iubire a cântecelor, iubire a unui timp sau a unui loc, iubirea mândră de sine sau iubirea umilită, iubire a vizitatorilor și iubire a înfrân-gerilor....”.

21 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 316] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *Frumuseți moldovene de viață, de vorbă și de suflet* de Ion Horea.
■ Aflăm că În *Pakistan a apărut volumul: Nicolae Ceaușescu: România – realități și perspective*.

22 octombrie

• **[„Viața studentească”, nr. 33]** I. Buduca, o cronică literară la *Iluminări* de Al. Ivăsiuc, Ed. Eminescu – în fapt, a cincea (!) variantă a romanului său de debut, *Vestibul*, 1967. Deși autorul continuă să-și rescrie același unic roman, clișeele rămân iar experimentul său nu mai convinge: „totul se abate într-o pură dezbateră de idei care dizolvă memoria și drama umană în schemele paradoxurilor ideologice [...] personajele nu prind viață [...] romanescul lipsește [...] Ivăsiuc nu face literatură, ci se servește de convenția literară în scopuri nu străine acesteia (dezbateră de idei) ci înstrăinate de ea tocmai prin hegemonia dezbaterii asupra romanescului epic. [...] Schema surclasează mereu materia, romanescul ideilor rămâne o utopie. [...] Comentarii eseistice despre societate și istorie, despre individ și legitate, cărțile lui Ivăsiuc pot fi recuperate (doar) de genul eseului socio-filosofic”.

23 octombrie

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 8218]** Valeriu Cristea prezintă romanul *Iluminări*, care se distanțează de „primele cărți ale lui Alexandru Ivăsiuc, de o intelectualizare a prozei împinsă până la sufocare, adevărate jungle de abstracțiuni”, construind acum „un câmp al relațiilor de forță”, marcat de „curajul epicului nud, al narațiunii comprimate, reduse la ea însăși”.

• **[„România literară”, nr. 43]** George Ivașcu semnează editorialul *Rolul activ al presei*: „Reuniți în sesiune la București, membrii Organizației Internaționale a Ziaristilor s-au bucurat de o deosebită cinste: aceea de a fi fost primiți, chiar în prima zi a lucrărilor, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvintele adresate cu acest prilej de către președintele României sunt pentru activitatea de presă, așa cum se cuvine să se desfășoare ea în epoca noastră, tot atâtea prețioase sublinieri ale rolului important ce revine ziaristilor în informarea și clarificarea opiniei publice mondiale asupra problemelor complexe ale vieții politice contemporane”. ■ **Din *Viața literară* reținem:** □ **Ședința Biroului Uniunii Scriitorilor:** „În ziua de 15 octombrie 1975, a avut loc la București ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor, cu participarea scriitorilor-membri ai C.C. al P.C.R. și membri ai Marii Adunări Naționale, având următoarea ordine de zi: Informare asupra activității Uniunii Scriitorilor desfășurată de la ultima ședință de Birou, pe baza planului de măsuri; Plan de acțiuni pe trimestrul IV/1975; Informare asupra analizei revistelor editate de Uniunea Scriitorilor; Plan de măsuri privind intensificarea activității de educare comunistă a tinerei generații; Informare despre activitatea comisiilor înființate prin hotărârea Biroului și a Consiliului Uniunii; Probleme organizatorice; Diverse. Documentele de bază ale ședinței au fost prezentate de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Laurențiu Fulga, vicepreședinte, Ion Hobana, secretar, Traian Iancu, director. Au participat la dezbateri: Fănuș Neagu, Ge-

orge Macovescu, Marin Preda, Mircea Radu Iacoban, Ioanichie Olteanu, Dumitru Radu Popescu, Eugen Barbu, Szász János, Alexandru Simion, Ștefan Augustin Doinaș, Geo Dumitrescu, Sütő András, Ov. S. Crohmălniceanu, Aurel Martin, Traian Iancu, Radu Boureanu. Lucrările Biroului au fost conduse de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor”. □ *Sarcinile actuale ale criticii*: „În continuarea dezbaterilor teoretice asupra literaturii, artei și criticii pe care le organizează Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu», împreună cu specialiști din învățământ și din alte organisme de cercetare, luni 20 octombrie 1975 a avut loc, sub conducerea prof. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, sesiunea științifică pe tema *Principiile fundamentale ale criticii și sarcinile ei actuale în contextul dezvoltării societății și culturii române contemporane*. Au prezentat comunicări Nicolae Balotă, Adriana Mătescu, Viorica Nișcov, Marcel Duță, George Muntean, Florin Mihăilescu”. □ *Omagiul lui Octavian Goga*: „Cenaclul literar «Tudor Vianu» din Capitală s-a redeschis printr-o ședință omagială consacrată vieții și operei lui Octavian Goga. Virginia Șerbănescu a citit reportajul *Popas la Rășinari*. A luat cuvântul Horia Stanca, înfățișând pagini din lucrarea lui Ion Dodu Bălan, *Octavian Goga*. În continuare, Al. Raicu a prezentat trei poezii necunoscute ale bardului de la Rășinari. Profesorul G.G. Ursu a evocat interesante amintiri literare despre Goga. Au mai făcut comunicări despre opera poetului Virgil Mirescu, Bucur Țincu, Nicu Filip și Barbu Solacolu”. □ „*Pontica '75*”: „Luni, 20 oct. a.c. a avut loc la Constanța deschiderea festivă a celei de a V-a ediții a manifestării devenită tradițională și care în acest an se desfășoară sub emblema *Pontica '75 – dialog cultural cu viața*. Cuvântul de deschidere a fost rostit de tovarășul Vasile Vâlcu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului județean de partid Constanța. Festivitatea a inclus un spectacol-concert susținut de actori ai Teatrului liric și dramatic din localitate. Dintre numeroasele acțiuni prevăzute în cadrul *Ponticei '75* la Biblioteca județeană a avut loc sesiunea anuală de referate și comunicări a bibliotecarilor din județ, sesiune condusă de prof. dr. doc. Dan Simonescu. De asemenea, la Institutul de Marină din Constanța, la primăria din Medgidia, la Casa Armatei din Mangalia, la Stațiunea experimentală agricolă Valul lui Traian au avut loc șezători literare. La Universitatea populară din Constanța s-a desfășurat și o consfătuire organizată de revista «Tomis» cu cercurile și cenaclurile literare din județ, iar la Casa corpului didactic a avut loc o dezbatere cu participarea profesorilor de literatură română, a autorilor de manuale, a scriitorilor invitați să participe la manifestări și a elevilor. Au fost prezenți: Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Teodor Balș, Ion Bădică, Vlaicu Bârna, Constantin Bărbuceanu, Ștefan Careja, Emilia Căldăraru, Dan Deșliu, Ioana Diaconescu, Mircea Dinescu, Nicolae Dragoș, Aurel Dumitrescu, Mikó Ervin, Matei Gavril, Octavian Georgescu, Sanda Ghinea, Grigore Hagi, Traian Iancu, Eugen Lumezianu, Ion Sofia Manolescu, Nicolae Motoc, Const. Nisipeanu, Const.

Novac, Marin Porumbescu, Augustin Z.N. Pop, Al. Raicu, Aurel Rău, Francisca Ricinski, Carmen Tudora, Victor Tulbure. Au participat George Crișovan, membru al C.C. al P.C.R., secretar al Comitetului județean de partid Constanța, și George Munteanu, președintele Consiliului județean pentru cultură și educație socialistă Constanța. Azi, joi, la Teatrul Fantazio programul manifestărilor include un festival internațional de poezie, organizat de Uniunea Scriitorilor în colaborare cu Consiliul județean pentru cultură și educație socialistă la care vor participa scriitori invitați din țări socialiste”. □ *Piatra Neamț: „Antologia poezilor români contemporani”*: „Luni 13 octombrie 1975 a avut loc, la Piatra Neamț, sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă Piatra Neamț, teatrul Tineretului și Filiala A.T.M. și Uniunea Ziariștilor, deschiderea celei de a IV-a stagiuni poetice «Antologia poezilor români contemporani», în cadrul căreia a fost antologat poetul Nicolae Dragoș. Au colaborat profesor Mihai Mancaș, Valentin Ciucă, Paul Findrihan, Cristian Livescu, Viorel Tudor, Alexandru Lazăr. Actorii Teatrului Tineretului au susținut un recital din poezia lui Nicolae Dragoș”. □ *Șezătoare literară la Câmpulung-Moldovenesc*: „În orașul Câmpulung-Moldovenesc a avut loc o șezătoare literară la care au participat Radu Boureanu, Mircea Dinescu, Ludmila Ghițescu, Fănuș Neagu, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Mircea Micu, Otilia Nicolescu, Ion Maria Iovescu, Ion Popa Argeșanu, Gheorghe Tomozei. Au citit din lucrările lor și membrii cercului literar din localitate”. □ *Întâlniri și consfătuiri cu cititorii organizate de Editura Eminescu*: „În ultima vreme Editura Eminescu a organizat mai multe întâlniri cu cititorii în diferite județe ale țării. Dintre ele amintim: Tr. Măgurele, consfătuire cu intelectualii orașului și cu elevii Liceului nr. 1 din localitate. La Arad, o întâlnire la Librăria «Ion Slavici» și consfătuiri la Liceul nr. 3 și la Grupul școlar sanitar. La Brașov, deschiderea «Decadei cărții» în sala de expoziție a orașului și consfătuiri la Liceul «Ion Meșotă» și la Liceul Unirea. La Ploiești, o întâlnire la Casa corpului didactic, în Constanța, o întâlnire la Librăria «Tomis» și o consfătuire la Liceul «Mircea cel Bătrân». Au fost prezenți scriitorii: Mihai Stoian, Z. Ornea, Mihai Nadin, A. Brumaru, Dan Tărchilă, Florin Bănescu, N. Motoc, C. Novac, Hamilcar Petrescu etc. Din partea editurii au participat Valeriu Râpeanu, Adrian Anghelescu, Dan Răducanu”. □ *George Ranetti – 100*: „Uniunea scriitorilor din Republica Socialistă România și Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă Prahova au organizat la Casa de cultură din orașul Mizil o manifestare omagială consacrată aniversării poetului și publicistului George Ranetti cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea sa. După cuvântul rostit de Mielu Cotescu, secretar al Comitetului orașenesc de partid și primarul orașului Mizil, despre opera și personalitatea scriitorului aniversat au vorbit Mihai Gafița și Ovidiu Papadima, Ion Băieșu, Valeriu Bucuroiu, Adrian Cernescu, Ioan Dan, Constanța Georgescu, Stelian Filip, Mihai Gavril și Mircea Micu au susținut un recital de poezie și proză. A urmat un moment poetic George Ranetti susținut de un colectiv

de recitatori ai Casei de cultură și selecțiuni din piesa *Romeo și Julietta la Mizil* de George Ranetti, în interpretarea formației de teatru a Palatului culturii din Ploiești”. □ În spiritul colaborării reciproce: „La conferința literară dedicată aniversării a trei decenii de la victoria asupra fascismului, ce s-a desfășurat la Moscova, au participat Romul Munteanu și Aurel Mihale. * La tradiționala «Întâlnire din octombrie» desfășurată la Belgrad au participat Al. Andrițoiu, Ion Bănuță, Nina Cassian și Olah Tibor. * Conform înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., ne-a vizitat țara Natalia Popova, redactor la revista «Inostrannaia literatura», în schimb redacțional cu revista «Secolul XX», și scriitorii Pavel Frenkel și Aleksander Ivanov. * Potrivit înțelegerii de colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgaria, a sosit la București Nicolai Zidarov, iar conform înțelegerii de colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, poeta Ida Solymos”. □ Notă nesemnată: „La simpozionul consacrat omagierii lui St. O. Iosif, care a avut loc în ziua de 11 octombrie a.c., la Brașov, în sala bibliotecii orașului, despre viața și opera poetului au vorbit acad. Jean Livescu, președintele Comisiei Naționale pentru UNESCO, Vasile Netea, Cornel Regman și Ion Roman”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La Casa Armatei din Craiova a avut loc o manifestare literară consacrată Zilei Armatei R.S.R. Cu acest prilej, scriitorul Haralamb Zincă s-a întâlnit cu cititorii cărților sale. * La Librăria «M. Eminescu» din Capitală a avut loc prima zi de difuzare a volumului *Enciclopedia căminului*. Au luat cuvântul acad. Șerban Cioculescu și Ecaterina Oproiu”. □ Sorin Titel informează cititorii de decesul lui *Romulus Fabian*. ■ Al. Simion semnează *Repere constante*: „Literaturii noastre i se cere astăzi tocmai o înțelegere mai gravă, o reflectare în profunzime a proceselor care au loc în societate. Nu e aceasta o sarcină simplă, dacă respingem, și e firesc să respingem, să evităm capcana soluțiilor artificiale. S-au produs în istoria ultimelor decenii transformări prea radicale, pentru ca să nu apară drept inevitabilă o viziune cu orizont larg, care să includă în sfera ei de cuprindere evenimentele de prim plan ale epocii. Epicul monumental nu exclude, desigur, analiza minuțioasă a cazului particular, cercul posibil al înclinațiilor și preocupărilor e, neîndoielnic, nelimitat; important rămâne doar unghiul de vedere, dorința de a explora în spiritul obiectivității condiția umană contemporană. Literatura își îndeplinește astfel însăși menirea ei educativă. [...] Documente fundamentale, Programul Partidului, Codul de viață și muncă al comuniștilor, înscriind printre principiile lor aceste mari obiective, constituie un reper permanent de orientare și pentru arta și literatura noastră contemporană. Un rând inspirat, o carte de vibrație, în care timpul își află ecourile reale, înseamnă și îndreptare educative, patriotice, se constituie în acțiuni și opere de conduită civică și morală”. ■ Nicolae Breban publică *Marginalii la proza-eseu*, un text despre *Illuminări* de Alexandru Ivăsiuc: „Lui Ivăsiuc i s-a reproșat nu de mult, de unul dintre cei mai buni critici ai generației noastre, «incapacitatea de creație». Per-

sistă în jurul cărților lui, chiar atunci când sunt elogiare, o anume reticență, ce ține mai ales, așa am înțeles eu, de comportamentul «creației personajelor vii, memorabile, complexe» etc. Ivasiuc este unanim acceptat ca unul dintre cei mai buni romancieri de azi, și în același timp se creează dispute în jurul uneia sau a alteia din dimensiunile tipului său de a scrie”. ■ George Alboiu scrie despre „*Caietele Princepelui*”: „Cu aceste *Caiete*, Eugen Barbu face vizibil laboratorul său de creație. În mod firesc, citind *Caietele* ne amintim de o mai veche dispută. Faptul că în cele cinci volume de până acum se prefigurează un fel de *Istorie a plagiatului*, care istorie seamănă cu însăși istoria culturii și civilizației omului, ne întărește în ideea că autorul își justifică în continuare, la modul superior, fapta literară. [...] Privind cele două cărți esențiale ale prozatorului – *Groapa* și *Princepele* – o concluzie pare a se impune: scriitorul scrie *Groapa* fără să aibă intuiția calofiliei *Princepelui* și scrie apoi *Princepele* uitând fascinația profundă a realului din *Groapa*. Din aceeași cauză el scrie *Caietele Princepelui* uitând în mod evident *Princepele*. Prin *Caietele Princepelui*, scriere de mândrie și justificare, autorul vorbește de fapt despre toate cărțile de până acum. *Caietele* nu sunt, deci, numai ale *Princepelui*, ele sunt pur și simplu ale lui Eugen Barbu”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Unitatea culturii*: „În pragul marii revoluții științifice care ar putea rezolva, alături de marile schimbări sociale și de ordine de drept, acutele probleme ale omenirii, literatura și artele pregătesc moral omul pentru a folosi știința și pe omul de știință. Îl fac destul de mobil ca să iasă din claustrarea individuației, transformând experiențele în valori”. ■ În pagina dedicată istoriei literare, Virgiliu Ene scrie despre *3 folcloriști români*: Petre Ispirescu, I. Pop Reteganul, Grigore G. Tocilescu. ■ Revista publică *Ședința solemnă la Academia Română*: „În ziua de 6 octombrie, academicianul Nagy István și-a rostit discursul de recepție *Despre principalele momente ale carierei mele scriitoricești*, cuvenitul răspuns fiind rostit de către academicianul Mihai Beniuc”. Apar, în continuare, fragmente din discursul lui Nagy István și din răspunsul lui Mihai Beniuc. ■ Nicolae Manolescu semnează *Portretul criticului la maturitate*, o cronică literară la *Engrame* de I. Negoïtescu (Albatros, 1975): „Influențat el însuși de tehnici mai noi, I. Negoïtescu mi se pare astăzi incomparabil mai puțin poetizant în critică decât altădată. Sigur, priza la text, potrivirea pasului critic după acela al operei, au rămas; dar s-a produs o distanțare care descarcă analiza de vechiul patos. [...] *Engrame* e cartea unuia din criticii cei mai originali de azi”. ■ Citim recenzii: □ Veronica Porumbacu scrie despre *Garnizoana din Siberia* de Markovits Rodion (Kriterion), o reeditare a romanului-reportaj publicat prima dată la Cluj în 1927. □ Lucian Raicu prezintă *Poeme de dragoste* de Dan Laurențiu (C.R., 1975): „Există o anumită ostentație indică semn al personalității în poezia lui Dan Laurențiu, o anumită poză «inițiativă», excесе verbale și excесе de «tăcere», nevinovate cochetării, dar există mai ales o misterioasă gravitate, o simplitate esențială,

dincolo de toate complicațiile cu grijă întreținute, o sfâșiere adevărată și o liniște adevărată, și este de ajuns ca ele să decidă luarea în stăpânire a «tonului» unui poem și să-și mențină evidența până la ultimul vers”. □ În *O biografie sentimentală*, Valeriu Cristea scrie despre *Joc de oglinzi* de Mariana Ceaușu (C.R., 1975): „Când textul e prea elocvent, comentariul se poate reduce la puține cuvinte. E, de altfel, singura concesie pe care criticul și-o poate permite față de cărțile care nu i-au plăcut”. □ G. Dimisianu publică textul *Critică de notație*, o recenzie la *Recitind clasici* de Liviu Călin (Junimea, 1975). ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu *Odă scripturilor române*, o prezentare a volumului *Scripturile române* de Vasile Diaconescu (Albatros). ■ Paul Grigoriu marchează *Centenar George Ranetti*. Alături de textul omagial apar și *Din lirica antidinastică* și poezia *Pe evantaiul unei cochete*. ■ Ion Mihăileanu realizează o *Întâlnire cu André Malraux*: „– Dar viitorul romanului în fața proliferării mărturiilor unor eroi contemporani care-și povestesc viața lor? – Cred că romanul, ca gen dominant, a dispărut de pe acum. La ora de față există literatura mai mult decât romanul. Mi s-a pus o întrebare asemănătoare în timpul războiului și am spus: fenomenul capital – cunoașteți destul de bine Franța ca să știți cine este Payot – ziceam atunci, este următorul: în timpul lui Anatole France, marele editor era Calmann, în timpul lui André Gide, hai să spunem Gallimard. Pe atunci nu exista Editura Payot, iar acum, în mod simbolic, pentru Occident, marele editor este Payot, iar editorul lui Anatole France a devenit un mic editor. Payot internațional, adică în fond marile reviste, «Match», adică același lucru”. – *Rămâne, totuși, romanul de idei*. – Talentul pe care îl are cineva de a cerceta o problemă este în sine egal, ca interes, cu o povestire. Se crede că e foarte greu să se înțeleagă matematicile. Un foarte mare gânditor ne explică cum a izbutit Pascal să reconstruiască singur întreaga geometrie până la Euclid. E un prodigios roman polițist. Omenirea a descoperit odată cu generația noastră că romanul polițist nu depindea de fapt de elementul polițist. E vorba de fapt de univers ca enigmă de rezolvat. Interesul cititorului apare din clipa în care spiritul omenesc se zbate împotriva rezistenței ce i-o opun toate elementele naturii. Din punct de vedere marxist ar trebui să se spună că cel mai mare roman este Robinson. Continuând ideea, am ajunge să spunem: aventura spiritului este în fond cea mai mare aventură a timpului nostru, iar aventura spiritului este în mod absolut o investigație de tip polițist. [...] – *Dar comunismul, ca fenomen istoric, ca fenomen în căutare de valori?* – Am să vă răspund prin exemplul Chinei, pe care o cunosc mai bine, exemplu care nu merge atât de departe, pentru că lucrul de care China avea absolută nevoie era să-și recucerească demnitatea. China era o țară cu un regim putred, dar poporul avea o conștiință foarte puternică despre vechimea sa. Vreau să spun că chinezul cel mai vrednic de plâns avea sentimentul vechii mari Chine. Or, într-o țară care are atât de multă nevoie de viață colectivă – există acolo un instinct apropiat de instinctul albinei – să le redai,

să le legitimezi sentimentul demnității, este un fenomen de o importanță absolut colosală!”. Interviu e împărțit pe secțiuni: „Neprevăzutul în istorie și știință”, „O posibilă civilizație extra-terestră?”, „Narațiune optică, mai puternică decât romanul”, „Aventura spiritului, o investigație de tip polițist”, „Malraux și rolul iubirii în literatură”. ■ Versuri semnează: Gheorghe Tomozei (*Trunchi intangibil*), G.G. Ursu (*Fântâni de la Ștefan Vodă; Țară a inimii mele*), Ion Segărceanu (*Numele tău, Patrie*), Teodor Anastasiu (*Bob de pâine*), Ion Murgeanu (*Câtă iubire; Cosmogonie; Gnosă; Iluminare*), Dorin Tudoran (*Monezi; Chestionar; Ori mi se pare?*). □ Din proză citim *Lampa de cuarț* de Elena Nistor. □ Nicolae Jianu publică *Trecutul și viitorul unui târg moldovean*. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Mesteacăn*. □ Al. Andrițoiu publică reportajul *Călător prin Quebec*.

24 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 319] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, apare *Medici de țară pe Topolog*, sub semnătura lui Nicolae Velea.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8219] Pentru Mircea Sântimbreanu, *Personajul principal al cărții este cititorul ei*: „Ceea ce este bine-venit și util este discuția nu atât asupra identității și semnalmentelor acestei literaturi, ci asupra sarcinilor sale educative, a modalităților ei de lucru, a șanselor sale de a-și spori influența, pe măsura idealurilor revoluției și construcției socialiste. Cu alte cuvinte, de a examina literatura pentru tineret nu în anatomia, cât în fiziologia sa, ca fapt educativ esențial, ca latură și instrument ale politicii de formare a omului nou”.

• [„Contemporanul”, nr. 43] Laurențiu Ulici semnează textul *Probleme ale romanului: actual în actualitate*: „Cum vastitatea domeniilor actualității și a modurilor ei de revelare nu poate fi integral cuprinsă într-un roman (excepând, întru câtva, romanul-frescă, practic inexistent în proza contemporană), scriitorul are de trecut evidentă dificultate a acoperirii unui spațiu întins printr-unul restrâns, ceea ce reclamă nu doar un ascuțit spirit de observație a structurilor realității care-l inspiră dar, înainte chiar de aceasta, puterea de a coaliza într-o imagine specifică și unică semnificațiile adânci ale aceleiași realități. Pentru noi, astăzi, actualul se confundă cu tot ceea ce derivă din efortul consolidării societății socialiste – tensiunea proprie, problemele și conflictele inevitabile unui mod de a fi în acțiune, finalitatea participării colective pe planul devenirii umane și sociale etc. – efort care, totodată, exprimă, indiferent de ipostazele lui, esența istorică a contemporaneității”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Dumitru Micu semnalează *Prezențe lirice*. □ Florin Mugur, „*Roman* de Florin Mugur e desigur romanul unei iubiri. El reactualizează, la început prin refacere cinematografică, momente ale «romanului» consumat în urmă cu decenii, apoi comunică retrăirea aceleiași experiențe în amintire. Cartea se umple în primele pagini de instantanee suav ghidușe, pro-

zaice la modul ingenuu, cam de felul acelora din *Un luminiiș pentru Kicsikém* al lui Camil Petrescu. □ „Nici George Alboiu nu e cu noile sale *Poeme* în progres față de culegerile anterioare. Mai curând s-ar putea afirma contrariul. De altfel, unele dintre versurile remarcabile reiau nemijlocit motivul central al cărții de debut, *Câmpia eternă*”. □ „Superioară precedentelor volume ale autorului (ce nu sunt deloc lipsite de interes) e culegerea *Masa de mire* a lui Petre Got. Poetului îi este propriu în chipul cel mai evident darul creației imagistice. [...] Alcătuit cu o rară autoexigență, aproape toate piesele componente rezistând examenului critic; volumul cuprinde mai ales poeme erotice, nutrite de un simțământ al neîmplinirii de o tristețe ce atinge uneori intensitatea tragismului, contrapunctate intermitent de stări de elevație, de beatitudine”. □ „Paragrafe nu lipsite de vibrație pot fi detașate din *Cântec de trecut Akheronul* al lui Dorin Tudoran ale cărui poeme în versuri ample, de tipul acelora din *Elegiile* rilkeene de la Duino transmit – la un mod cam prea vociferant și în orice caz cu un consum excesiv de materie verbală – stări de anxietate, negate în cele din urmă de o adeziune euforică la existența oamenilor ce «cântă sub fapte de foc»...”.

• [„Cronica”, nr. 43] Editorialul *Țelul suprem* este semnat Cronica, despre Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român din 17 octombrie 1975: „Lucrările consfătuirii, cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un îndreptar extrem de util, un program concret în acțiunea de îmbunătățire continuă a nivelului de trai al poporului român antrenat în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate”. ■ Al. Dima semnează *Gustul estetic, o componentă a criticii literare*: „Cu toate repetatele preocupări și cu toată varietatea opticii din care a fost privită critica, au rămas încă în umbră, unele aspecte despre care nu s-a vorbit deloc sau doar în treacăt, și asupra cărora suntem obligați, de aceea, să ne oprim. Cităm dintre acestea *problema gustului estetic* care merită a ne reține îndeosebi și în actualitatea literară, faptul constituind – în fond – una din componentele de bază ale criticii și aprecierii generale a cititorilor”. ■ Liviu Leonte semnează o cronică literară la *Două romane*: □ *Blocul de marmură* de Al. Simion: „Romanul lui Al. Simion, mai puțin paginile de jurnalism pedestru, evocă din unghiul veridicității o epocă și reprezentanții ei. Pentru înțelegerea cât mai profundă a acestei complexe epoci mai sunt încă destule cărți de scris”. □ *Săptămâni de dragoste* de Vasile Sălăjan: „Pericolul pe care trebuie să-l elimine proza lui Vasile Sălăjan ține de o excesivă obscurizare, de o anume diluție a episoadelor strict literare pe de o parte, de accentele retorice în dezbateră de idei, pe de altă parte”. ■ În *Teme sadoveniene*, Zaharia Sângeorzan analizează *Pădurea*. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Valentin Ciucă scrie despre *Lacul omului* de Elena Mătasă: „*Lacul omului* e o lucrare meritorie ca realizare artistică, unele neîmpliniri fiind suplinite de tonul cald, de hâtru povestitor moldovean descins din paginile lui Sadoveanu, ton pe care Elena Mătasă îl folosește cu discreție,

nuanțat”. □ Ion Popescu-Sireteanu semnaleză că a apărut un volum de *Articole, comentarii, documente* scrise de V. Voiculescu, volum îngrijit de Alexandru Oprescu, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Buzău: „Valoarea volumului crește prin publicarea unor lucrări inedite, a unor amintiri semnate de Daniela Defour, nepoata poetului, și de Octavian Moșescu, un vechi prieten, și de publicarea unui număr destul de mare de fotografii inedite”. □ Cristian Livescu prezintă *Țara ca meditație* de Dan Mutașcu: „Prin freamătul imagistic, prin consecvența cu care își continuă programul poetic, legându-l de straturile adânci ale sufletului românesc, avem motive să considerăm *Țara ca meditație* drept unul din cele mai frumoase volume de poezie apărute în ultimii ani”. ■ În rubrica dedicată istoriei literare, N.A. Ursu prezintă *Un autograf necunoscut al logofătului Gheorgache*. ■ I. Eșanu scrie despre *Octombrie 1920: greva generală din România* în rubrica *File de istorie*, marcând 55 de ani de la această grevă. ■ Din *Moment* reținem nota *Biblioteca din Pașcani*: „Viața orașului Pașcani include la loc de frunte contribuția bibliotecii orașenești în acțiunea de culturalizare publică. Sărbătorită acum, cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de existență, această bibliotecă este cea mai bine dotată și cercetată casă a cărții din județ, după cele din Iași. Manifestările prilejuite de sărbătoare (18-19 octombrie), au fost deschise de simpozionul «Biblioteca publică – prezență activă în acțiunea politică și educativă de masă», urmat de o întâlnire cu scriitori ieșeni, de o ședință de lucru a cenaclurilor literare «Mihail Sadoveanu» din Pașcani și «Ion Creangă» din Iași, de spectacole, expoziții de carte și de pictură, etc. Au fost evocate apoi tradițiile clubului «Unirea». ■ Ion Apetroaie scrie despre *Eminescu la Sorbona*. ■ Nicolae Turtureanu semnează „*Îmbrăcați cămașă albă și scrieți dimineața*”, o prezentare a volumului *Epifanii* de Imants Ziedonis. ■ Versuri semnează Corneliu Ostahie-Cosmin (*Poem*), Emil Nicolae (*Ca o fructă de aur; Spre toamnă; Ea ști-va*), Dinu Adam (*Cântec pentru iubirea ierbii*).

• [„**Munca**”, nr. 8304] În *Însemnări de scriitor*, Ion Potopin semnează *Ritmul entuziasmului*. □ În *Meridiane* se anunță apariția, în Pakistan, a volumului Nicolae Ceaușescu: *România – realități și perspective*.

• [„**Orizont**”, nr. 43] Un aer festiv plutește peste pagini, dat fiind că săptămânalul a ajuns la rotunda și impresionanta cifră de 400 de numere: „dar ce sunt pentru o gazetă 400 de numere? Poate că ele sunt cele 400 de ipostaze ale vieții. Poate că sunt cele 400 de ferestre deschise, cu lumina interioară a sufletului celor ce scriu, spre lumina dinafară a celor ce ne așteaptă.” ■ La rubrica „convorbiri”, plasată alături de editorialul aniversar, este realizat un interviu cu poetul și talmăcitorul Petru Sfetca, consemnat de Petru Novac Dolângă, din care spicuim câteva fragmente: „ – *Când e vorba de poezie, există o relație între creație și traducere?* – După părerea mea, traducerea și creația sunt operații geamăne. Ne-am ferit întotdeauna să traducem, cum se spune *more geometrico*, adică simetriile poemelor. Am urmărit cu atenție în transfuzia textului

ideile, imaginile, dar mai ales, ceea ce face poezia, adică suflul. Împărtășim opinia după care – cu nobile excepții – poeții sunt rareori buni traducători, deoarece se folosesc aproape întotdeauna de poemul străin drept punct de plecare ca să-l scrie pe-al lor. Contrar opiniilor critice, personal nu-mi găsesc în poeziile originale contingente cu lirica pe care o traduc.” ■ Constantin Călin, la rubrica „frontispicii”, arată relația sinuoasă dintre avangarda literară românească și poetul Bacovia, parcurgând din presa anilor ‘30 revistele „Unu” și „Contemporanul” și trăgând următoarele concluzii: „Cât privește opoziția poetului față de estetica și morala oficială trebuie arătat că deși în opera bacoviană asistăm la o dezvoltare a negației, aceasta nu se constituie însă într-un program. Negația la Bacovia e efectul neadaptării sale la societatea burgheză, al alienării sale tot mai accentuate, și se exprimă într-o formulă preponderent temperamentală. [...] Ce anume mai putea determina simpatia poezilor avangardiști față de Bacovia? Aceștia recunoșteau în Bacovia pe omul lipsit de velleitatea de a face literatură, care nu scrie pentru a parveni la un știu ce titlu social, ci dintr-o exasperare asemănătoare cu a lor.” (articolul *Bacovia și avangarda literară românească*). ■ Alexandru Rujă consideră că poezia lui Aurel Rău este o „prezență literară” de neocolit, că el „scrie o poezie de notație, izvorâtă din legătura cu peisajul transilvănean, cu lumea satului și implicit a naturii”. ■ Bazându-se în mare parte pe studiul lui E. Lovinescu, *T. Maiorescu și posteritatea lui critică*, și pe alte studii precum Z. Ornea – *Junimea și junimismul* (Eminescu, 1975), L. Rusu – *Logica frumosului* (Ed. Univ. Cluj, 1946), Lucian Blaga, *Artă și valoare* (Ed. Fundațiilor, 1939), T. Vianu, *Înțelegerea lui Maiorescu*, în *Studii de literatură română* etc., Eugen Todoran abordează, într-un amplu studiu, problema contemporaneității lui Titu Maiorescu (articolul *Titu Maiorescu, azi*).

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 255] Liviu Călin – *La mulți ani!* și C. Sorescu – *Al. Rosetti – savant și artist*, îl celebrează pe venerabilul Rosetti, la 80 de ani. □ Pe aceeași linie omagială, în numărul următor, *Rosettiana* de M.N. Rusu. □ Un simplu *Gib* (de la a cărui moarte se împlinesc 40 de ani) semnează M.N. Rusu, la editarea publicisticii lui G. Mihăescu la Ed. Dacia, *Însemnări pentru timpul de azi*, ediție îngrijită de Diana Cristev, privit în oglindă cu un volum similar al revoltei, *Addenda la Falsul tratat* de Camil Petrescu (deși ca scriitori se deosebeau, iar Camil Petrescu chiar a contestat debutul lui Gib Mihăescu prin *La Grandiflora*), deci cu implicite asemănări între cei doi scriitori în ceea ce privește tipul de gazetar militant și combativ interbelic. □ *Funcția seriei în Isarlák* de D. Mutașcu, o revenire la paralela Mateiu Caragiale – Ion Barbu. □ *Poezie și generație* de Marin Mincu, în analiza lui E. Manu, volumul „intenționând o scurtă istorie a poeziei după Nicolae Labiș, cu evidente aplauze pentru ultima generație de poeți”: „*Poezie și generație* nu se vrea o carte de istorie literară, dar autorul ei face istorie literară fără să vrea, ca și personajul lui Molière, în privința prozei.

Mincu nu discută opera unui poet, ci numai acea parte care ar fi determinativă într-o clasificare, urmărind nota tonică, deci *dominanta tipologică* (astfel poezii sunt împărțiți în „ai sentimentului civic”, ai „pământului” – Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, George Alboiu, Gh. Pituș, Gh. Istrate, Petre Ghelmez –, existențiali, livești-ironici, manierști, de limbaj – C. Abăluță, V. Vlad, V. Mazilescu etc.). Un merit al cărții constă în caracterizările pe care le face: el comentează poezia fără să o rezume, aflându-se în interiorul ei, nediscutând-o ca un profesor care face clasificări de dragul clasificărilor. Prin *Poezie și generație* Marin Mincu nu monografiază poezia unei generații, ci surprinde modul prin care o generație descoperă o nouă poezie.” ■ Începând cu acest număr, rubrica de *Sport* va fi susținută de Adrian Păunescu, prezent aici cu articolul *Restanțe*.

25 octombrie

• [„*Flacăra*”, nr. 42] Gabriel Chifu publică poemul *Dragoste de țară*. □ Dumitru Radu Popescu scrie despre *O mare artistă*, Marie Kopacz. □ Lucian Voiculescu publică poezia *Îndemn*. □ Dumitru Almaș semnează un amplu material intitulat *Câtă istorie cunoaștem și la ce ne folosește?* ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu scrie *Edilitare*. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru publică *Poezia imnică*, o prezentare a „selecției de autor” a lui Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei*. „Selecția se arată de la început extrem de severă; parcă vrea să justifice (retrospectiv) un program până acum inexistent. Conștiința poetică, din ce în ce mai tranșantă cu ea însăși, se află în dezacord cu spontaneitatea frustă de odinioară a versului. Odată cu programul «imnic» apar totodată primele semne de manierism. Profilul poetului (ne vine greu deocamdată să-l uităm pe Ion Alexandru) e substanțial retușat [...]” ■ Dan Mutașcu scrie despre *Literatură și angajare*, tabletă în care acesta consideră că „la o examinare fără prejudecată a fenomenului literar românesc actual (ca și a celui dintotdeauna de altfel) vom decide că angajarea creatorului e nota de sus a scrisului de sens și rezistență în care viața nu e privită cu superioritate, ci drept veritabilă implicare, drept atitudine vie și deliberată, drept mod de a «mânui» existența pentru a ajunge la adevăr.” Sunt date ca exemplu *1907* de Tudor Argezi, *Un om între oameni* de Camil Petrescu, *Scrinul negru* de G. Călinescu, *Facerea lumii* de Eugen Barbu, *Moromeții* de Marin Preda, *Roșu vertical* de Nichita Stănescu, *Zoosophia* de Ion Gheorghe, *Imnele Bucuriei* de Ioan Alexandru, opere ce „probează adevărul că prin atitudinea angajantă a scriitorului literatura descrie lupta ca pe un element sigur de transvaluare a tuturor valorilor omenești, știind că adevărul nu poate fi adjudecat decât prin gest special, de dăruire, prin intenția finalizată estetic și având drept scop și stea polară: eliberarea vieții de minciuni, abdicări eventuale, deformări și ricoșeuri morale”. □ George Arion, în *Gâlceava înțeleptului cu epoca sa*, detaliază împrejurările istorice ale morții lui N. Iorga. ■ În *Opinii*, Mircea Martin publică prima parte

a articolului *Accesibilitatea poeziei*: „Faptul că accesul la poezie preocupă încă un număr impresionant de oameni este cu atât mai îmbucurător cu cât nu putem să-l raportăm la criza reală de audiență prin care trece poezia din occident. În vreme ce la noi tirajele «clasicilor» ca și cele ale contemporanilor se epuizează destul de repede, în Franța, de pildă, criticii înșiși recunosc, nu fără amărăciune, că poezia s-a cam «răsuflat». Existența unui sentiment intens al poeziei la cititorii noștri verifică din plin tinerețea spirituală și disponibilități sufletești încă neistovite. O asemenea receptivitate se cuvine să fie întreținută prin toate mijloacele, astfel încât ridicarea pe trepte mai înalte de civilizație să nu diminueze interesul pentru poezie ci, dimpotrivă, să-l sporească. Deosebirea fundamentală între universul spiritual al societății socialiste, în fazele ei superioare de evoluție, și universul spiritual al «societății de consum» trebuie să apară și în atitudinea diferită față de poezie”. □ În *România nemuritoare*, Mircea Chindriș publică poezia *Bărbații statornici*. □ Cu titlul *Cronică* (93), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Teatrul „Ion Creangă” din București. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Vrăbiuța*.

● [**„Luceafărul”, nr. 43**] Redacția revistei semnează textul *Responsabilitatea cuvântului scris*: „Întreaga noastră activitate viitoare, defășurată în spiritul indicațiilor cuprinse în documentele de partid, în cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, va cunoaște un nou impuls creator, pornind tocmai de la cerința majoră formulată cu limpezime în cuvântarea rostită recent și anume aceea că presa este chemată «să oglindească numai realitatea, să afirme numai adevărul, să servească, într-adevăr, cauzei progresului, păcii și colaborării internaționale», să pună «toată puterea cuvântului scris, vorbit sau prezentat vizual – prin intermediul televiziunii – în slujba unei politici noi atât pe planul național cât și pe planul internațional, în slujba bunăstării și fericirii popoarelor, în slujba omului»”. ■ Dan Zamfirescu se referă la *Cantemir: adevărul de epocă*: „Dramaticul și strălucitul destin al cărturarului și omului politic român, Dimitrie Cantemir, ce se rânduiește, în perspectiva timpului, printre «marii europeni», acest geniu care, cu un secol înainte de Goethe din *Divanul occidental-oriental* (1819) a îmbinat, în creația sa, feeria orientului afro-asiatic și rațiunea, ironia și umanismul european, acest precursor al luptătorilor pentru afirmarea națiunilor din hotarele silnice ale imperiilor, acest patriot în cel mai modern înțeles al noțiunii...”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei*: „Ciudată soarta lui Lovinescu! Pentru că vorbim despre posteritatea sa n-o să ne întoarcem la polemicile vechi pe care eminentul critic le-a provocat într-o carieră atât de controversată. Negat în viață cu virulență, nu s-ar spune că mentorul «Sburătorului» ar fi lăsat prea multe polițe neplătite. Dar mai bine să vedem ce s-a întâmplat după dispariția profesorului de latină, cum a fost el receptat de către critica noastră”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”* cu tematica *Poet al cetății* își exprimă punctele de vedere Mi-

hai Beniuc, Radu Boureanu, Dan Mutașcu. □ Mihai Beniuc, *Poetul – exponent al intereselor societății: – Vă rugăm să ne vorbiți despre realitatea politică – o posibilă temă a poeziei. Cum influențează ea evoluția poeziei românești?* – Sigur că realitatea politică poate să fie, și numai că poate, ci este în mod inevitabil una din principalele surse de inspirație literară și poetică în mod implicit. Cel care cercetează opera celor mai mari poeți, începând de la Homer, bunăoară, constată că opera lor esențială ține seamă de politica timpului lor. Nu e pentru că li s-a cerut asta ci pentru că așa au considerat ei că trebuie să fie, chiar și atunci când opinia lor nu concorda cu cea a clasei conducătoare sau a conducătorilor. Dar nu asta are importanță, ci altceva; anume, că atitudinea lor politică să corespundă cu o vedere de perspectivă a intereselor de dezvoltare ale colectivității în care ei se găsesc. În ceea ce ne privește pe noi azi, afirm că nu se poate face literatură, mai cu seamă literatură cu caracter patriotic, fără să se cunoască în adâncime programul și directivele partidului comunist. Aceasta înseamnă că trebuie să te apropii de realitate cu ochii poetului, care nu copiază realitatea pur și simplu, ci o transformă cu mijloacele specifice literaturii, cu tot ceea ce poate oferi cuvântul, în așa fel încât cel care citește să se simtă solidar cu problemele pe care le ridică poetul, nu ca persoană ci ca exponent al intereselor cu caracter mai obștești. Sigur că din acest punct de vedere există în momentul de față în literatura noastră realizări, mai cu seamă ale tinerei generații, care se pot defini indiscutabil ca tendințe sănătoase. Nu aș putea să dau nume, pentru că sunt multe și încă nici nu sunt atât de definite încât să poată spune că au ocupat de acum o poziție consolidată în literatură. Dar important este că fenomenul există, că se încearcă să se depășească o strictă fază declarativă și să se redea o manifestare definitorie a epocii noastre. În același timp însă se poate manifesta, ca-n-totdeauna, și tendința de a face din poezie o meserie. Poezia patriotică nu poate fi preocupare a cuiva de moment. Nu e suficient ca un poet să-și iubească pur și simplu țara, ci el trebuie să distileze din realitatea contemporană ceea ce poate căpăta o expresie poetică. Niciun fel de literatură nu e posibilă fără această preocupare. Obligația generației mai vechi este ca, pe baza experienței ei trecute și prezente, să dea exemple mature. Generația tânără este în mai viu contact cu realitățile prezente și ea este stimulată tocmai prin exemple de acest gen. Trebuie să aibă în permanență în vedere că obiectul literaturii nu este, de exemplu, un coș de fabrică, ci inima unui om. Și atunci, trebuie căutată la oamenii aceia inima care bate pentru timpul acesta și care nu numai că bate, dar împinge sângele lui înflăcărat în brațe și creier, în așa fel încât transformă bătăile inimii în fapte. Tinerii pot să facă și fac acesta mai cu seamă cu afectivitate și entuziasm; ei cunosc fapte destule, ceea ce este nou, mai cu seamă în ultimii zece ani, noul se poate vedea cu claritate în politica internă și externă a țării. Tânărul poet trebuie ajutat să înțeleagă că în momentul în care s-a hotărât să ia o atitudine patriotică prin poezie nu el este cel mai important obiect al creației ci

atitudinea sa care devine expresia a ceea ce simt milioane de oameni. Din acest punct de vedere noi ne găsim pe un drum bun, dar un drum la început. S-ar fi putut face mai mult cu o mai mare stăruință din partea revistelor noastre, a criticii literare, a eforturilor, a instituțiilor investite cu îndatoririle de a selecta. Mă refer la o selecție sănătoasă care rezultă din contactul nostru politic cu realitatea, acel contact care determină o luare de atitudine, căci într-o operă, în afară de conținut și de forma artistică trebuie să se simtă în mod inevitabil o atitudine caracteristică. Poetul nu trebuie să înfrumusețeze ci să sune frumos. Poezia tânără se găsește din acest punct de vedere pe un drum bun. Totul e numai ca să se definească atitudinea lui în așa fel încât vocea să fie autentică. Și aici, repet, e nevoie de ajutorul generației mai vechi, a criticii, a editurilor și revistelor, ținând seama de generoase îndrumări care rezultă din documentele de partid”. □ Radu Boureanu, *În fruntea coloanei: „Se vehiculează mai multe formule: lirica cetățenească, poezia patriotică, poezia agitatorică, poezie politică. Există o deosebire între ceea ce desemnează ele? – Spuneți că se vehiculează câțiva termeni. Nu termenii, clasificările interesează, ci substanța. Diferența dintre una sau alta, sau dacă toate aceste «produse» rezistă în prezența sau absența valorică. S-au scris și se scriu poezii anunțate de termenii care se vehiculează, care se înscriu în familia poeziilor de abecedar. Se pune accentul pe accesibilitate. Accesibilitatea nu poate fi scuzată sau lipsită de ratele liricii de valoare. Dimpotrivă, valoarea e o condiție a frumosului, a pernității și dezvoltării culturii, a literaturii și artei. Oamenii se dezvoltă în chip inegal. Societatea noastră actuală se gradează după mai multe nivele de dezvoltare culturală. Sunt în general, în artă, în expresie, lucrări accesibile tuturor purtând marca autenticului și artisticului, și altele care sunt accesibile unor mai restrânse majorități dar de valoare. [...] Poezia cetățenească la care vă referiți, nu suferă acel *oblige* al termenului și sensului «ocazional» – acel ocazional pur și simplu, iar formalismul ei începe de la non-valoare, de la o înfiorătoare nuditate în expresie”. □ Dan Mutașcu, „Poezia este tot timpul și adevăr”: „– Dan Mutașcu, vorbiți-ne despre tradiția militantă a poeziei românești, despre poezia noastră patriotică oglindită în istoria literaturii. – Poetul va face lirică patriotică atunci când va încerca să se apropie uneori cu bucurie, alteori cu durere optimistă, cu o durere care vede patria ca pe o transalvatoare supremă a tuturor adevărilor social-istorice și mitice. Avem o poezie patriotică foarte bună, reprezentată de generațiile cele mai diverse: Nichita Stănescu, un mare constructor de imagini; acel zugrav de subțire care este Tomozei un mare combinator de idei și de forme, în fond un preistoric al poeziei; apoi Grigore Hagiu, cu acea cadență clasică, Adrian Păunescu care este un tip exploziv ca un câmp semănat cu grenade. Pe urmă vine această generație a anilor ‘70, pe care o consider foarte bine pregătită și, teoretic, generație care are niște reprezentanți de foarte bună calitate: Ion Lotreanu, Paul Tutungiu, George Alboiu, Ion Chiriac, Ovidiu Genaru, Adrian Popescu, Ion Mircea, Dorin Tudoran, Mir-*

cea Dinescu. [...] Acești poeți fac o poezie care nu este meșteșugărească. Poe-mele lor vor să ajungă prin imagine la ideea de patrie și nu rămân la suprafața acestui sentiment. Poezia noastră patriotică este un fel de strigăt care tinde să demonstreze cel puțin două adevăruri: nouă nu ne e nicio clipă rușine că suntem români și, dacă nu ne-am fi născut români, n-am fi vrut să fim altceva decât tot români, ceea ce este luciditate istorică și al doilea lucru este că suntem români și nu niște slugi așezate în coada mesei; la marea masă de idei a lumii stăm la locul pe care-l merităm de foarte multă vreme, pentru că am făcut foarte multe jertfe, și de ordin spiritual. Mai adaug și o a treia idee – poezia patriotică subliniază că în condiția românului artist sau cetățean, sau și una și alta, eroii spiritului, intelectualii au ocupat un loc de frunte. Mai există încă unii care văd printr-o greșită înțelegere a unei cărți – eronată de altfel din scoarță în scoarță – este vorba de *Trădarea intelectualilor* de Julien Benda, văd intelectualul ca pe o ființă fricoasă, burgheză. Nu este adevărat! Marii intelectuali români au știu să moară pe front, au știut să moară în lagăre, au știut să moară pentru o idee, au știut și au trebuit să moară decât să abdice de la crezul lor moral. Cred în scriitorul român – un om moral, un *homo* nu numai *estheticus* ci și *eticus* – ceea ce este criteriul suprem al artei. Pentru că poezia este tot timpul și adevăr. O dovadă sunt Tudor Arghezi, Lucian Blaga și Ion Barbu. – *Eminescu a scris cu mândrie, și noblețe și durere, Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie. Eminescu a fost un mare patriot, dar Bacovia, poetul Plumbului, al Lacustrei și al Poemei finale, Bacovia care n-a scris, din câte ne amintim, nimic cu referiri atât de directe, n-a fost un poet patriot, n-a fost un bun cetățean? În poezia patriotică, în cuvântul poetului în Cetate, sentimentul tragic și cel grav nu-și pot găsi locul?* – Bacovia rămâne un caz limită, un caz de excepție în literatura română. Este unul dintre acei foarte puțini scriitori care și-au impus un corset de cuvinte cu care să facă o mare poezie. Bacovia a fost totuși un mare poet patriot exact în măsura în care, citind cu semnul minus înainte toate tristețile, plictisurile și fiziile mahalalelor de provincie a criticat acea stare de lucruri în mod implicit. A vrut o eliberare. A fost un înger căzut, un înger negru care criticând a ajuns să facă – prin ecou – o poezie pozitivă, reflexată în timp ca o poezie patriotică. Bacovia nu a blamat niciodată târ-gușoarele românești, el a atras atenția asupra stării lui sordide. Dar Bacovia a fost un poet angajat și în afară de poezia în care atrage atenția că i s-au adev-erit toate profețiile, a mai scris un vers foarte important demonstrând patriotis-mul și nagajarea lui de poet: «Privim la cinematograf grave drame sociale»".

■ În textul *Sadoveniana*, M. Ungheanu interpretează *Neamul șoimăreștilor* ca fiind *Preludiul Baltagului*: „*Neamul Șoimăreștilor* este prin revizuirea unor teme și situații vechi o carte cheie pentru devenirea operei lui. *Baltagul* o ridi-că la o altă demnitate spirituală decât cea care i s-a acordat îndeobște”.

■ Valentin F. Mihăescu descoperă în cartea lui Ion Dumitru Teodorescu, *Aproapele* (Facla, 1974), *Romanul unui sentiment*: „Lectura devine dificilă și

uneori sensurile se obscurizează. La autorul în discuție, substanța care se află dincolo de expresia sofisticată merită, de cele mai multe ori, «efortul descifrării». ■ Dan Laurențiu analizează componentele de *Teluric și celest* la Cezar Ivănescu: „Această concepție de exorcizare, de luare în stăpânire a morții prin numirea ei obsesivă cu puterea de seducție a sentimentului erotic, comună și folclorului, dar și artei culte, Cezar Ivănescu o practică în variante stilistice diferite, de la bocetul, descântecul ori balada în metru popular la elegia sau meditația abruptă, în tehnica modernă. Repetițiile joacă un rol important în sugerarea universului constituit după un pricipiu al armoniei necesare, chiar dacă asociațiile se fac adesea între noțiuni discordante, vii, neașteptate. [...] Prin Cezar Ivănescu poezia română contemporană și-a câștigat un slujitor credincios de o gravitate ieșită din comun”. ■ La secțiunea intitulată *Fragmente critice*, Eugen Simion se referă la V. Voiculescu (I): „O mare surpriză a produs apariția în 1964, la un an după moartea poetului, a *Ultimelor sonete închipuite ale lui Shakespeare* în traducere imaginată de V. Voiculescu. [...] În *Sonete...* cuvintele se supun în întregime ideii, culoarea lor scade, reliefulurile își pierd din agresiunea formelor, poezia se abstractizează. Tema este, acum, iubirea văzută ca un concept deschis spre semnificațiile universului. Modul acesta de a trata un sentiment e vechi, de la Dante încoace literatura ne-a obișnuit cu ideea că prin dragoste se deschide o poartă spre comos și divinitate. Voiculescu reia această retorică strecurând în versurile solemne și reci neliniștea modernă, provenită din conștiința blestemului și a izbăvirii prin artă. Sunt 90 de sonete, în continuarea celor 154 rămase de la Shakespeare, cu elemente formal asemănătoare (triumghiul pasional, luciditatea disperată, lamentații suave etc.) însă independente față de model prin tensiunea spiritului”. ■ Marin Sorescu redă o *Discuție cu Jean Clarence-Lambert*: „Marin Sorescu: *Care e raportul între poezia ta și tradiția franceză și ce vrei să faci în poezie?* – Jean C-L.: Sunt preocupat îndeosebi de problemele limbajului, asupra căruia vreau să acționez, făcând «săpături», înlăturând zgura. Apoi mă interesează activitatea conștientă asupra activității intelectuale. Trubadurii aveau două stiluri: un stil dificil, foarte încifrat, și un altul popular. Góngora de asemenea. Aceste două tendințe – închidere, pentru experiment, lucru asupra limbajului, și deschidere pentru comunicare se găsesc în cărțile mele. – M. S.: *În același timp?* – J.C-L.: Câteodată în același timp. Câteodată separate. Poezia mai directă e poezia de exorcism, e poezia care muncește, poezia mitică. M-am servit aici mult de aspectele concrete ale societății moderne”.

28 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 322] Pe prima pagină aflăm că *Duminică, întreaga țară a sărbătorit Ziua Recoltei*, iar ziarul publică și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*.

30 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10 324] Gheorghe Tomozei scrie despre *Artă și meșteșug*: „Fără a-l socoti un meșteșug ca oricare altul (dar nici meșteșug suprem), cred că scrisul (scriitura, cum sună o cimilitură modernă) presupune trepte de înțelegere, neconținută luptă, nu cu cuvintele numai, cu avatarii de atelier, ci cu tot ce nu facilitează exprimarea adevărului vieții. Sunt poeți de mari combustii interioare care nu disprețuiesc felul cum vorbesc despre timpul lor, despre lumea pe care o trăim, cu credințele și frământările ei. E de neînțeles cum o parte a criticii manifestă adesea o răceală tocmai pentru ceea ce ar trebui să le impună mai mult respect. Înșușirea cu strălucire a meșteșugului pare o vină. S-ar năruți ceva din valoarea operei de artă dacă ea poartă însemnele durabile ale artistului stăpân pe tehnici în care improvizatorii de duzină eşuează. Versul neghiob, cuvântul folosit anapoda, «împrumutul» inabil disimulat – toate acestea pot fi «virtuți», autorul fiind robit de o inspirație spontană. Imagine a geniului poetic totalitar și tutelar, Eminescu e modelul intangibil al poeților de totdeauna. [...] Nutrind respect pentru cititor, poetul acestui timp se cade să-și refuze pozele, ipostazele desuete ce-l iveau abulic, plutind peste nori, damnat ori dimpotrivă «ferice», miluindu-și contemporanii cu versuri debitate în birt. El e un om al cetății solare. Al unei epoci de mari și teribile prefaceri. Și fiindcă și răspunderile lui civice sunt pe măsura dragostei cu care e înconjurat, el parcurge drumul anevoios spre Idee însușindu-și cele mai bune mijloace de exprimare. Mijloace, adică arme. Iată de ce putem aștepta ca și atelierul lui de creație să semene cu atelierul marilor făuriri ai epocii: iluminat de adevăr și trudă. El caută, cu arme făurite în milenii de poezie, noul. Și noul nu înseamnă sonete de... 40 de versuri așezate în... scară cum ni le oferă cu insistență un poet, altminteri dăruit. Ci înseamnă că nutrești orgoliul de a te depăși, luând-o mereu și mereu de la capăt (mai ales după ceea ce se cheamă a fi izbândă), pentru a rodi și a sluji vieții, oamenilor, poeziei...”.

• [„România literară”, nr. 44] George Ivașcu semnează editorialul *Etica judecății de valoare*: „Tot ceea ce este într-adevăr reprezentativ în istoria teoriei și a criticii, a ideologiei literare – marcând succesivele 3 etape ale dezvoltării culturii române în perioada modernă până în zilele noastre – se explică și se definește printr-o directă raportare la finalitatea socială. Teoreticianul, criticul, ideologul literar nu acționează decât din interiorul progresului social-istoric, fiind el însuși unul din componenți, ca un veritabil modelator al unui univers de cultură într-o accepție, într-o viziune pentru care militează avizat și consecvent”. ■ În *Șantier* sunt menționate proiectele literare la care lucrează Domokos Géza, Mircea Dinescu, N.D. Carpen. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Săptămâna Muzeului Literaturii Române*: „Cea de a patra ediție a Săptămânii Muzeului Literaturii Române, organizată în acest an în colaborare cu ziarul «Informația Bucureștiului», a inclus luni 27.X.1975 simpozionul internațional «Poet și gazetar» ce s-a desfășurat la Muzeul Memorial «Tudor Arghezi» de la

Mărțișor, manifestare la care au fost prezenți și poeți din unele țări socialiste care au participat la Festivalul de poezie de la Constanța. În aceeași zi, în cadrul «Reconstituirilor» muzeului, a fost prezentată, cu colaborarea lui D.I. Suchianu, ultima cameră de lucru a lui Mihail Sadoveanu. De asemenea, a avut loc un recital extraordinar Tudor Gheorghe intitulat «Noaptea poetului, reveriile și luptele lui Al. Macedonski». Marți, programul a prevăzut la sediul muzeului «Ziua criticii și istoriei literare», în cadrul căreia Al. Dima a condus o dezbatere pe tema «Realismul, fundament al prozei artistice». Miercuri, în sala Universității Populare din str. Biserica Amzei 5-7, a avut loc prezentarea filmelor documentar-artistice *Mihai Eminescu* și *Tudor Arghezi*. Azi, joi, Teatrul Manuscriptum va prezenta în foaierul muzeului spectacolul *Dosarul unei crime politice – N. Iorga*, interpretat de actori ai Teatrului Național din București. Pentru mâine programul prevede un recital de lieduri inspirate din lirica românească, susținut de soliști ai Operei Române și un recital din «preferințele lirice» ale unor renumiți actori bucureșteni. Sâmbătă, este prevăzută «Ziua editorului», în cadrul căreia, între altele, va fi decernat premiul Perpessicius. La Drăgășani, va avea loc, în aceeași zi, un festival comemorativ, un simpozion «Gib Mihăescu» și premiera piesei *Sfârșitul*. Duminică, în cadrul «Zilei elevului», este prevăzută o ediție specială a «Revistei literar-artistice pentru elevi», cu tema «Nicolae Bălcescu și militantismul literaturii pașoptiste». În aceeași zi, în comuna Băbeni, județul Vâlcea, va avea loc o ședință de cenaclu literar condusă de Dragoș Vrâncianu și colocviul «Fantasticul în folclor și în creația cultă» condus de Al. Oprea”. □ *Festival internațional de poezie*: „În cadrul manifestărilor «Pontica '75», Uniunea Scriitorilor și Comitetul județean de Cultură și Educație Socialistă Constanța au organizat în sala Teatrului «Fantasio», un festival internațional de poezie. Tovarășul Vasile Vâlcu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului Județean de Partid Constanța, a rostit un cuvânt de deschidere. Despre semnificațiile festivalului a vorbit Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor. Au citi poezii Marko Gancev, Raško Stoikov și Nikolai Zidarov (R.P. Bulgaria); Jana Moravcová (R.S. Cehoslovacă); Heinz Kahlau (R.D. Germană); Mirsolav Maksimovici și Male Popovski (R.S.F. Iugoslavia); Tadeusz Kijański și Jan Bolesław (R.P. Polonă); András Fodor și Endre Vészi (R.P. Ungară). De asemenea, la festival au participat poezii Virgil Teodorescu, Radu Cârnci, Franyó Zoltán, Matei Gavril, Traian Iancu, Ion Sofia Manolescu, Arthur Porumboiu, Marin Sorescu, Szász János, Carmen Tudora, Victor Tulbure, Petru Vălureanu. Și-au dat concursul actori ai Teatrului de dramă și ai Teatrului liric din Constanța”. □ *Noi cenacluri literare*: „Revistele «Viața studentescă» și «Amfiteatru» au inaugurat în Sala din Schitu Măgureanu nr. 9 un cenaclu literar deschis condeielor studențești. La ședința de inaugurare au fost prezenți Grigore Arbore, Eugen Barbu, Constanța Buzea, Nicolae Dragoș, Laurențiu Fulga, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Mihai Minculescu, Dimitrie Păcu-

rariu, Adrian Păunescu, Marian Popa, Nicolae Stoian, Laurențiu Ulici, Eugen Uricaru, Romulus Vulpescu. Ședința de lucru a cenaclului a fost condusă de criticul M.N. Rusu. În a doua ședință a cenaclului literar «Amfiteatru» inițiat de revistele «Viața studențească» și «Amfiteatru», au citit poezie Constanța Păduraru și proză Eugen Mihăescu. Atât invitatul acestei ediții, scriitorul Constantin Țoiu, cât și majoritatea vorbitorilor au relevat talentul celor luați în discuție. Au vorbit Ion Cristoiu, Cornel Nistorescu, Dinu Flămând, Mircea Florin Șandru, Ion Stratan, Gheorghe Blendea, Radu Drăgan, Ion Segărceanu. Ședințele acestui cenaclu îndrumat de poeta Constanța Buzea, deschis mai cu seamă elevilor și studenților, se țin de două ori pe lună, la sediul redacției. * La uzinele Electronica din Capitală a luat ființă un nou cenaclu literar căruia i s-a dat numele «G. Călinescu». În ședința inaugurală Ion Potopin a vorbit despre «Direcțiile literare inspirate din realitățile contemporane». La acest început de drum, cenaclul a tipărit un interesant «Jurnal literar».

□ *Grigore G. Tocilescu – 125:* „La Casa de cultură din orașul Mizil a avut loc o manifestare omagială consacrată lui Grigore G. Tocilescu, cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la naștere. Despre personalitatea și vasta operă a lui Grigore G. Tocilescu au vorbit Mihai Berza, directorul Institutului de Studii Sud-Est Europene, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, Ștefan Ștefănescu, directorul Institutului de istorie «N. Iorga», membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, Vasile Netea, critic și istoric literar, și Victor Teodorescu, director al Muzeului de Istorie și Arheologie – Prahova”.

□ *În întâmpinarea Congresului U.T.C.:* „În cinstea apropiatului Congres U.T.C., Asociația Scriitorilor din București a organizat o șezătoare literară la Liceul Nicolae Bălcescu. Au participat Petre Ghelmez, Fănuș Neagu, Mircea Micu, Damian Necula, Gheorghe Pituț, Nicolae Stoian și Paul Tutungiu”.

□ *Șerban Cioculescu în mijlocul studenților Institutului de Construcții:* „Timp de două zile, miercuri 22 și 23 octombrie, academicianul Șerban Cioculescu a fost oaspetele Facultăților de Utilaj și de Instalații de la Institutul de Construcții din București. Prilejuate de apariția noii ediții a volumului *Amintiri* tipărit în Editura Eminescu, întâlnirile au constituit un dialog viu între ilustrul om de cultură și studenții Institutului. Prezentarea volumului a fost realizată de Valeriu Râpeanu”.

□ *În spiritul colaborării reciproce:* „La întâlnirea redactorilor-șefi de reviste literare, care se desfășoară la Bratislava (R.S. Cehoslovacă), participă Nicolae Dragoș, redactor-șef al revistei «Luceafărul», Ion Arieșanu, redactor-șef al revistei «Orizont» și Vladimir Ciocov, redactor-șef al revistei «Knjievni Jivot». * Potrivit înțelegerii de colaborare similare cu Uniunea Scriitorilor din R.P. Polonă, au plecat la Varșovia Andi Andrieș și Paul Cornel Chitic. * Ne-a vizitat țara Jean Kucharski, scriitor din R.P. Polonă. * La simpozionul organizat de «Fundația Humboldt» (R.F. Germania) participă Mihail Isbășescu. * La Sofia și la Budapesta au avut loc seri literare consacrate împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Mihail Eminescu. În acest scop, în

R.P. Bulgaria au fost prezenți Alexandru Săndulescu și Ion Țugui, iar în R.P. Ungară, Radu Boureanu și George Boitor”. □ *Întâlniri cu cititorii*: „La Uzina de mașini electrice din Capitală a avut loc o seară literară în cadrul căreia Pop Simion a vorbit celor prezenți despre problemele romanului contemporan și despre noua sa carte *Marșul alb*. * La invitația Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Ilfov și a inspectoratului școlar județean, la Școala generală din comuna Corbeanca, județul Ilfov, poezii Virgil Carianopol, Viorel Cozma, Stelian Păun, Al. Raicu și Ion C. Ștefan au vorbit elevilor și cadrelor didactice despre proiectele lor literare și au citit poezii patriotice. * Asociația scriitorilor din Tg. Mureș a organizat la librăria centrală prima zi de difuzare a romanului *Aici stau, n-am de ales* de Sütő András și a volumului *Garnizoana din Serbia* de Markovits Rodion tradusă de Dan Culcer, – ambele apărute la Editura Kriterion, ca și a volumelor *Viața la o margine de șosea* de Mihai Sin, apărut în Editura Cartea Românească și *Doctor Furge* de Gagyi László apărut în Editura Ion Creangă. De asemenea, Asociația Scriitorilor din Tg. Mureș a organizat simpozionul «Cartea, mijloc eficient de educare moral-cetățenească a oamenilor, în spiritul normelor și principiilor eticii și echității socialiste». Expunerile au fost susținute de Romulus Guga și Serafim Duicu. * La liceul «G. Ibrăileanu» și la Școala interjudețeană de partid din Iași au avut loc festivaluri de poezie cu participarea poezilor Virgil Carianopol, Aurel Butnaru, Victor Hălmăș, Teodor Maricar, Florin Mihai Petrescu, Mihai Platon, Silviu Rusu, C. Vlădescu. * La librăria M. Eminescu din Timișoara a fost lansat romanul *Neștiutele noastre iubiri* de Sofia Arcan, prezentat de Nicolae Țirioi. * Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat la Casa de cultură a sindicatelor, în cadrul cenaclului «H.G. Wells», o dezbateră pe marginea volumului de literatură științifico-fantastică *Oameni și stele*, apărut în Editura Albatros. Au făcut expuneri Mircea Șerbănescu, Ovidiu Surianu și Victor Zednic. * La Casa de cultură din Covasna, în cadrul manifestărilor legate de aniversarea a 100 de ani de la nașterea lui St. O. Iosif, a fost constituit un cerc literar purtând numele poetului. După expunerea lui Al. Bădăuță, N. Crevedia și Elena Mătașă au citit versuri și proză. Totodată, au fost recitate traduceri ale lui St. O. Iosif din Petőfi și Heine în limbile originale și în limba română. * La Biblioteca orașenească din Călimănești, județul Vâlcea, s-a desfășurat un recital de poezie și epigrame la care au fost prezenți Octav Sargețiu și Mircea Trifu. * Sâmbătă, 25 octombrie 1975, a avut loc la Librăria «Tomis» din Constanța lansarea *Antologiei lirice aromâne*, alcătuită de Hristu Cândroveanu. Prezentarea cărții a fost făcută de Ovidiu Papadima. La întâlnire au mai participat poezii în dialectul aromân Athanasie Nasta și Zahu Pană, reprezentați în *Antologie*”. ■ Dinu Flămând semnează *Generații ale tinereții eterne*: „Nu este atât de ciudat, oare, că în numeroase cazuri scriitorul dă opera capitală a vieții lui în tinerețe, dintr-un imbold ce-i rămâne până la urmă lui însuși necunoscut, dintr-o energie pe care nu o mai poate reedita atunci când faptele vieții îi sunt

mult mai limpezi, când meșteșugul său literar s-a rafinat nespuse? Suntem atunci îndreptățiți să spunem că tinerețea creației păstrează în ea însăși o maturitate abia bănuită, care poate depăși vârsta biologică și în general toate previziunile. Fără să ne dăm seama, regrupăm imaginar o generație a eternei tinereți. O generație în care pot intra și Eminescu și Rimbaud, și Novalis, Byron, sau Trakl, alături de veșnic tânărul Hölderlin, alături de Poe, de Esenin și de alții. A și-i imagina în aceeași pleiadă, înseamnă să continui ca visul tău tânăr drumurile creației lor încă în devenire, neîncheiata lor tinerețe, eternitatea lor”. ■ Lucian Raicu scrie despre *Individ și istorie*, referindu-se la romanul *Delirul* de Marin Preda (C.R.): „Ediția a II-a, recent apărută, a *Delirului*, introduce pagini noi care subliniază și mai viu patosul antifascist al romanului, evident în toate compartimentele, în toate zonele sale: de la oroarea de tip afectiv și intelectual dezvăluind profunde incompatibilități, până la reprezentarea directă a unor atitudini politice combatante (proprii intelectualilor de stânga) și a unor forme de rezistență organizată, în avangarda cărora se află, în mod firesc, militanți comuniști, exponenții forțelor revoluționare”. ■ În *Poezia satului*, Al. Piru scrie despre Nicolae Dragoș, cu ocazia apariției volumului *Scrisoare în sat*: „Cu *Scrisoare în sat* (Eminescu, 1975), Nicolae Dragoș reia dialogul său cu timpul într-o poezie de reevaluare a spațiului rustic, devenit astăzi, pentru cei care au pornit din el, un loc cvasisacru, izvorul tuturor avânturilor și al împlinirilor. Suntem departe de poezia dezrădăcinării din vremea sămănătorismului, ca și de exaltarea tradiționalistă a unor forme de viață patriarhală ori de supralicitarea unui pitoresc exterior factice. Nicolae Dragoș nu e un paseist”. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivăsiuc scrie despre *Spiritul latin*: „Ceea ce a fost latinitatea pentru cărturari, a fost legitatea obștiilor de țărani liberi pentru continuitatea demnității la toate nivelele societății. Este o creștere a culturii noastre care reprezintă un proces firesc și organic”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Caragiale „între două povește”*. ■ Despre volumul *Drum spre Mai* de Dragoș Vicol (Ed. Militară, 1975), scrie George Muntean în *Darul povestirii directe*: „Matur, autorul știe toate ascunzișurile meșteșugului scriitoricesc (mai puțin poate pe acela al revenirii insistente pe manuscris și mai puțin pe pagina tipărită), are un incontestabil și divers talent literar, o experiență personală și socială relativ întinsă, pentru a da în continuare scrieri reprezentative. Parcurgerea celor de până acum îndreptățește așteptarea unor asemenea izbânzi din partea lui Dragoș Vicol”. ■ Șerban Nedelcu publică necrologul la decesul lui *Maria Arsene*. ■ Citim recenzii: □ În *Iubirea grădinarului*, Dana Dumitriu prezintă *Paznic al Grădinilor* de Nicolae Lupu (C.R., 1975): „Poezia lui Nicolae Lupu, așa cum dovedește acest ultim volum, *Paznic al Grădinilor*, și-a câștigat un echilibru, o melodie proprie, și-a format un univers original și, chiar dacă nu are anvergură, păstrându-se într-o tonalitate minoră, dă expresie unei sensibilități vii, mature”. □ Sorin Titel semnează *Doi prozatori ardeleni*, o prezentare a

două volume: □ *Viața la o margine de șosea* de Mihai Sin (C.R., 1975): „În descifrarea unor mobiluri multiple, defel simplificatoare, în stare a depista sursa eșecurilor încercate de eroul său, Mihai Sin ni se relevă a fi un analist pătrunzător, confirmând (spre satisfacția noastră) virtuți de prozator intuite de noi încă din cartea sa de debut”. □ *Un gotic târziu* de Constantin Cubleşan (Facla, 1975): „Doar că acest sfârșit fericit, după ce am fost aproape inundați de «lirism», pare contrafăcut. Iată de ce optăm pentru prima parte a cărții, malițioasă, lucidă, inteligentă”. □ Mircea Iorgulescu recenzează *Morfologia romanului european în secolul al XVIII-lea* de Tudor Olteanu (Univers, 1975): „Informată și serioasă, cercetarea lui Tudor Olteanu recomandă un critic de interpretare și sugestii mai mult decât un spirit sistematic și descriptiv”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici publică *Biletul de peron*, o prezentare a volumului *Iubește sincer iarba nedreaptă* de Ioan Reu, al treilea premiat al concursului Editurii Dacia: „Noul poet se arată a fi când un contravenient la legile feroviare, de vreme ce-i place să se lase pradă gândurilor la plecarea trenurilor din gară, întârziind însă a-și procura, pentru aceasta, cunoscutul, necesarul și legalul bilet de peron [...]”. ■ Revista comemorează 95 de ani de la nașterea lui Mihail Sadoveanu publicând texte semnate de: Nicolae Manolescu (*Cartea mării înțelepciuni*), George Macovescu (*Expresie a permanențelor românești*), Pompiliu Marcea (*O metaforă sadoveniană*). ■ Nicolae Balotă prezintă cititorilor pe *Eugenio Montale*, laureatul Premiului Nobel pentru anul 1975. Alături apar poeziile autorului *Casa vameșilor* (traducere de Dragoș Vrânceanu), *Geniul* (traducere Augustin Pop), *Lacul din Annecy* și *Götterdämmerung* (traducere de Paul Emanuel). ■ Cristian Popișteanu publică interviul *La Londra, acum doi ani, cu A.J. Toynbee*. ■ Un scurt *Interviu cu poetul peruan Arturo Corcuera* realizează Smaranda Găiculescu. ■ Din *Meridiane* reținem: □ *Brâncuși, Tzara, Aragon...*: „Numărul 217 (16-30 IX 1975) din «La Quinzaine littéraire» consacră cinci pagini avangardei românești. Deosebit de interesant este un document fotografic din 1924 înfățișând pe Brâncuși între poeții Marcel Duchamp și Tristan Tzara, în cadrul unei ample recenzii al primul volum apărut din *Operele complete* ale celui care a «inventat mișcarea Dada», recenzentul Serge Fauchereau, semnând și o «versiune inedită» în franceză a poeziei *Cântec de război* scrisă de Tzara în română”. □ *Săptămâna artei și culturii românești la Tripoli*: „«Săptămâna artei și culturii românești» în Libia a fost inaugurată la 25 octombrie, la teatrul «Scout» din Tripoli, în prezența celor mai reprezentative personalități culturale și artistice, a unui numeros public”. ■ Versuri semnează: M. Beniuc (*Belșug*), Lucian Dumitrescu (*De caelo dacico...; Descriptio*), Lucian Avramescu (*S-au adunat Carpații*), Ștefan Iureș (*Firul cu plumb*), Victor Kernbach (*Eschaton; Darurile; Aripa cealaltă*), Corneliu Vadim Tudor (*Mamei; Învățăturile lui Neagoe Basarab; Balada din Câmpia Turdei*). □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Un cimitir al eroilor*. □ Darie Novăceanu tra-

duce *Din lirica franceză* versurile lui Fernando de Sousa Costa (*Poem fără sfârșit; Pentru ce?; Nu; Să urci; Venim spre viață, totuși...*).

31 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10 335] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, apare *Toamnă aurie* de George Bălăiță. ■ Prof. univ. dr. docent Radu Vulpe prezintă *O merituoasă lucrare științifică despre începuturile organizării statale a geto-dacilor „Burebista și epoca sa”* de Ion Horațiu-Crișan.

● [„Contemporanul”, nr. 44] De cartea lui Vasile Nicolescu, *Starea lirică*, se ocupă Dumitru Micu: „Reflecțiile, impresiile, notele de lectură adunate în *Starea lirică* i-au fost suscitade însă autorului, de la sine înțeles, mai cu seamă de creația unor poeți. Însușirea lor definitorie e finețea, și dacă nu toate frapează prin ineditul observației, eleganța articulării, virtutea de a sintetiza expresiv, aliind echilibrat imaginea și judecata, entuziasmul și luciditatea sunt proprii celor mai multe. Explorând universuri poetice românești, autorul *Stării lirice* descoperă în melosul eminescian vibrația cosmică a lucrurilor, vibrația materiei...”.

● [„Cronica”, nr. 44] Editorialul *Vârsta patriei* este semnat Cronica: „Cu ochii îndreptați către perspectivele deschise de acest fundamental document programatic, cu hotărârea unui superlativ răspuns al tinerei generații la chemările înflăcărâte ale Partidului, apropiatul Congres al Uniunii Tineretului Comunist va da expresie gândurilor entuziaste ale unei pilduitoare vârste, gânduri care aureolează chipul patriei”. ■ Ileana Corbea realizează o convorbire *Cu acad. Al. Rosetti despre „Cartea oamenilor buni”*: „– *Ce a determinat scandalul de presă în jurul respingerii volumului Nu al lui Eugen Ionescu, de la premiere?* – «Scandalul» l-a produs verdictul comisiei de premiere din care făcea parte Vianu, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu printre alții. În ceea ce mă privește, ca editor, n-am avut niciun conflict cu autorul. Eugen Ionescu mi-a adus volumul *Nu* cu intenția să-l publice în «Fundatie». Peste câteva zile, când a venit după răspuns, i-am spus: «Dragă domnule Ionescu, nu pot să-l public, pentru că dumneata scrii în jumătate din paginile acestei cărți un pamflet împotriva lui Camil Petrescu. El face parte din comitetul nostru de conducere...». Eugen Ionescu a înțeles chestia asta. Și-a luat volumul și l-a tipărit la «Vremea». De altfel, între noi fie vorba, cartea este și foarte slabă”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Poeme de dragoste* de Dan Laurențiu (C.R., 1975): „Dan Laurențiu nu este autorul unor poeme de dragoste, ci al unei utopii filozofice. El visează cu melancolie la o dragoste difuză într-o lume de frumuseți și purități abstracte”. ■ În *Fragmentarium*, Const. Ciopraga scrie *Despre literatura de inspirație istorică*: „În raport cu orientările mai vechi, să observăm, de asemenea, că scriitorii din epoca noastră, cu o altă concepție asupra existenței, cu o înțelegere dialectică, științifică, a societății, valorifică din istorie elemente și impulsuri care traduc tendințe energetice, dinamice, în

acord cu nevoia noastră de monumental, de demnitate și lumină”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Simon scrie despre *Alarhos* de Nicolae Mocanu: „Nicolae Mocanu se înscrie cu certitudine între tinerii poeți de talent pe care i-a promovat fără ezitare Editura Dacia”. □ Miron Blaga scrie despre *Câmpii interioare* de Ludmila Ghițescu (Albatros, 1975): „Bucuria rostrii, a comunicării și patosul vieții pendulând între concret și abstract, fără o demarcație clară, pare-se nici în cugetul poetei, dovedesc că autoarea posedă sâmburele de har, pierdut însă într-un joc gratuit de imagini, fără nicio finalitate artistică”. □ Sergiu Nicolaescu recenzează *Serbări* de Miron Cordun: „Primul șoc pe care-l produce asupra cititorului acest cântec neîntrerupt se referă la sintaxa poemelor, o sintaxă care dovedește o cunoaștere a temeurilor limbii”. ■ Sub titlul *Generație și ideal* citim: □ Al. I. Friduș scrie despre *Trei întâlniri cu tineri*. □ Paul Balahur discută despre *Prezența politică*: „Prezența tinerilor în spațiul politic al României de azi stă sub semnul participării la comenzile timpului, la idealul de viață comunist”. ■ Revista pune în discuție *Eficiența criticii literare*. Răspund: □ Al. Piru, *Critica este eficientă dacă înțelege și demonstrează valoarea unei opere*: „După cum se știe, critica e întreprindere a posteriori. Recunoaștem valoarea unei opere după apariție, putem s-o sperăm înainte, nu și s-o planificăm. Din această perspectivă critica este eficientă dacă înțelege și demonstrează valoarea unei opere și n-are eficiență dacă, altfel zicând, confundă, sau nu distinge valoarea, dacă promovează mediocritatea sau platitudinea, încurajând prostul gust”. □ Nicolae Balotă, *Critica, un bun pentru totdeauna*: „Cel mai simplu act critic, o recenzie, o cronică, în care criticul nu se ridică – explorând opera în individualitatea ei – deasupra particularului, în care el nu-și asumă răspunderi față de întreaga literatură este un act neeficient, eșuat. O critică eficientă este (folosind o formulă a lui Thucydides) un bun pentru totdeauna”. □ Daniel Dimitriu, *Sensurile angajării*: „Condiția dramatică a criticii literare curente, condiție judecată tocmai din perspectiva eficienței sale în relația cu publicul reiese din interferența dintre uriașa sa responsabilitate și o accentuată criză de timp”. □ Al. Andriescu, *Rolul cronicarilor literari*: „Prin critică literară actuală se înțelege o activitate care acoperă domenii foarte variate. Există critici, de altfel cu o activitate meritorie, care nu se dovedesc preocupați în niciun fel, iar alții prea puțin, de literatura română contemporană, domeniul lor predilect fiind clasicii literaturii naționale și universale. În acest caz nu mai poate fi vorba de o selecție a valorilor, ea fiind de multă vreme efectuată”. □ Al. Călinescu, *Procesul de autotransformare a criticii*: „Atâta vreme cât critica se va mulțumi să se încline cu neputincioasă admirație în fața «inefabilului» operei nu vom putea vorbi de o critică actuală. Nu este vorba de a înlocui imperialismul impresionismului prin imperialismul cercetărilor de ultimă oră, de a schimba un dogmatism cu altul, ci de a utiliza (și – ceea ce ar fi ideal – de a îmbogăți) acele sisteme de lectură a căror valabilitate a fost încă mai demult pe deplin demonstrată (ceea ce implică existența, în paralel, a unor

cercetări teoretice originale și constructive; deși expresia «în paralel» e nefericită: în practica critică modernă, teoria și «aplicația» au devenit inseparabile)”. □ Valentin Tașcu, *Unde ne sunt eficienții?*: „Ar trebui să ne punem mai des întrebarea asupra ceea ce va gândi viitorul despre generațiile actuale. Ar trebui să ne reamintim ce gândim noi despre critica și creația unei perioade nu prea îndepărtate și să înțelegem că precum noi, cei de mai târziu nu se vor sfii să se amuze”. □ Titu Popescu, *Eficiența ca desăvârșire*: „Socotim că actul critic trebuia să intenționeze eficiența, să o «programeze», evaluând circumstanțe favorizante, unele amintite aici, ca o condiție a desăvârșirii sale”. ■ Emil Georgescu și Vasile Bașa, în *File de arhivă*, scriu despre *Rabindranath Tagore la Iași*. ■ Din *Moment* reținem: ■ *Întâlnirile „Cronicii”*: „La Huși, cu prilejul manifestărilor «Toamnă culturală hușeană», în cadrul cenaclului artelor, a avut loc o întâlnire între redactori reprezentând revista «Cronica» și cenaclurile reunite din Huși, Vaslui, Bârlad. Cu acest prilej, s-a marcat și sărbătorirea a 25 de ani de la înființarea cenaclului din Huși. Au luat cuvântul: prof. I. Angheluș, îndrumătorul cenaclului, animator entuziast și cărturar distins și N. Barbu din partea conducerii revistei «Cronica». [...] Întâlnirea, fructuoasă în ce privește cunoașterea reciprocă și verificarea talentelor, s-a încheiat cu versurile poetului prof. Ion Angheluș și cu lecturile, făcute în semn de omagiere a dragostei pentru literatură manifestate de cenacliști, de către poeții Nicolae Turtureanu și Vasile Constantinescu, redactori la «Cronica». S-au discutat, totodată, unele aspecte de conținut ale săptămânalului de la Iași, precum și necesitatea popularizării lui mai intense, prin abonamente și prin înfîrșirea unui cerc de prieteni ai revistei. Întâlnirea de la Liceul «Mihai Eminescu», liceul care în acest an împlinește 110 ani de la înființare, a avut dimensiunea unui adevărat colocviu a cărui temă centrală a fost: poezia-trecutul, prezentul și viitorul ei. Întrebările, numeroase și fundamentale, puse de elevi au relevat receptivitatea acestora la fenomenul literar, deschiderea spre tot ceea ce înseamnă artă autentică. Acestor întrebări, precum și altora legate de structura și problematica revistei, le-a răspuns Liviu Leonte, redactor-șef. Nicolae Turtureanu, împreună cu Vasile Constantinescu, Paul Balahur și Aurel Leon au citit din lucrările lor”. □ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „La Constanța s-a desfășurat cea de a V-a ediție a manifestărilor «Pontica 75 – Dialog cultural cu viața». Printre ele, un festival internațional de poezie organizat de Uniunea scriitorilor în colaborare cu Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă”. ■ Liviu Leonte semnează necrologul *Louis Michel*: „Pe această pagină trebuia să fie un interviu. Un interviu cu un generos prieten al României, profesorul Louis Michel de la Facultatea de litere și științe umane din Montpellier”. ■ Versuri semnează Vasile Constantinescu (*O problemă de suflet*), George Bodea (*Dincolo de izvoade*), Radu Felix (*Avram Iancu; Identitate*), Arthur Porumboiu (*Tărâmul numit liniște*), Viorica Ana Cozan (*Nașterea noastră s-o pregătim din vreme*).

• [„**Munca**”, nr. 8305] În *Însemnări de scriitor*, Gheorghe Tomozei semnează *Tinerii*. □ Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei *Comedie de modă veche* de Aleksei Arbuzov, pusă în scenă în premieră la Teatrul Național.

• [„**Orizont**”, nr. 44] Cronicile literare revin la abordarea unui singur autor. Astfel, C. Ungureanu dezvăluie sensul „condiției umane” din romanul lui George Bălăiță, *Lumea în două zile* (Eminescu, 1975): „Așa cum au scris toți comentatorii de până acum ai cărții (N. Manolescu, Mihai Ungheanu, Ion Vlad, Radu Mareș, Valentin Tașcu, Laurențiu Ulici, Constantin Călin, Cristian Livescu, Val Condurache), *Lumea în două zile* e un mare roman. Nu ne mai rămâne decât să sperăm că, după salutul entuziast al cronicarilor literari, vor urma exegezele de rigoare”, iar Lucian Alexiu încearcă să depisteze în poezia lui Dușan Petrovici (*Neîncepta mireasmă*, Facla, 1975) „bipolaritatea structurală a lirismului său”. ■ Clio Mănescu alcătuiește un articol aniversar despre lucrările comparatistului și istoricului Al. Dima, neuitând să menționeze monografia *Alecu Russo* și volumul de *Principii de literatură comparată*. ■ Tot în același spirit aniversar a o sută de ani de la naștere, la rubrica „memento”, este sărbătorit poetul St. O. Iosif printr-un mic articol semnat de Eugen Todoran. ■ Ileana Berlogea face câteva însemnări pe marginea spectacolelor de teatru americane, *Printre artele regionale americane*.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 256] Poemul *Baladă de om tânăr* de Corneliu Vadim Tudor. □ *Ultima oră* de Mihail Sebastian la Nottara, o cronică elogioasă de Dinu Săraru. □ Eugen Barbu trage concluziile serialului său despre *Antim*: „Ivireanu, alături de Costin și Dosoftei, rămâne în cultură noastră o *cariatidă*, un răspânditor de limbă românească și un mare moralist”. □ Sunt semnalate: *Istoria artei* de E.H. Gombrich (Meridiane, tălmăcire de Sanda Râpeanu) și antologia bilingvă din lirica aromână populară și cultă (alcătuitor Hristu Căndrovanu) – un articol de întâmpinare de G. Gheorghii. □ Despre debutul poetului Aurel Șorobetea la Ed. Dacia, cu *Apărătorii*, scrie, în *Poezie și informație*, D. Mutașcu, iar E. Manu analizează *Poemele mării* de Petru Jaleș. □ În Ed. Eminescu, colecția *Rampa*, este tipărită piesa lui Iosif Naghiu, *Într-o singură seară*.

[OCTOMBRIE]

• [„**Albina**”, nr. 10] Pe prima pagină, revista găzduiește versuri de Dan Rotaru. □ La pagina de literatură, Daniil Hatman (alias Ion Bănuță) prezintă, într-o notă eseistică, imitând stilul cronicăresc, cartea intitulată *Hronicu leatului 7481*, aparținând eseistului și scriitorului Dumitru Trancă: „Deci, e limpede ca lumina zilei și mai ales merge zvon că acest diac de la Jii, pre numele lui Dumitru Trancă este un adevărat poet al culorii timpurilor în care el amestecă frumos toate cele bune și rele, cele care va să zică sălășluiesc în felul lor în noi”. Sunt reproduse și câteva fragmente ilustrative. □ Dumitru Răzeșu semnează cronică filmului *Cantemir*, cu un scenariu semnat de Mihnea Gheorghiu.

• [„Amfiteatru”, nr. 10, apare într-un format de 24 de pagini, special dedicat Congresului al X-lea al U.T.C. și Conferinței a X-a a U.A.S.C.R.] Se deschide cu un *Poem de angajament* de Dinu Adam, alte versuri semnând C. Ostahie, Gabriel Stănescu, Gabriel Chifu. □ M.N. Rusu, în grupajul *Fondul principal al creației studențești*, se ocupă de partea de literatură, prin *Climat și individualitate* – o configurare a tinerelor talente lansate începând de la primul *Colocviu național studențesc de literatură* din 1969 (venit la un an după ce se înființaseră revistele studențești de institut și de centru universitar ce reprezentau la acea dată, împreună cu „Amfiteatru” și „Viața Studențească”, laboratoarele de creație și expertiză a „tinerelor talente”). Astfel, în 1969 s-a impus atenției presei grupul de tineri autori din jurul revistei „Echinoc”: Ion Mircea, Dinu Flămând, Adrian Popescu, Eugen Uricaru, Marcel Runcanu. Grupul lor era contracarat de scriitori din centrul universitar bucureștean: Adriana Bittel, Dan Mutașcu, Mihai Minculescu. Următorul colocviu, din 1970, a avut loc chiar în Capitală, afirmându-se aici Constantin Pricop, Mihai Dascal, V. Ivanovici, Marius Tupan, Mihai Tatulici. Între timp, din 1971 până la Colocviul din 1974 de la Oradea, s-au mai remarcat: Lucian Alexiu, Paul Balahur, Corneliu Ostahie, Ioan Buduca, Mircea Copil, Constantin Stan, Sorin Preda etc. „O retrospectivă lucidă asupra colocviilor naționale de literatură ale studenților nu poate să nu rețină amănuntul esențial că talentele de ieri au devenit scriitorii și publiciștii de azi. Acesta nu e puțin lucru.” □ O trecere în revistă a publicațiilor studențești și a comitetelor lor redacționale este realizată în grupajul lui Niculae Stoian, *Facultatea pentru toate facultățile și promițătoarele sale promoții*: „Echinoc” din Cluj, „Dialog” – Iași, „Universitatea comunistă” – București, „Forum studențesc” – Timișoara, „Mesaj comunist” – Craiova, „Napoca universitară”, „Convingeri comuniste” – organ al Consiliului UASC din Centrul universitar București, „Opinia studențească” – editată de Consiliul UAȚC Iași. □ *Cartea de debut* anunță două plachete de poezii apărute la Ed. Dacia și premiate la concursul aceleiași edituri din 1975: *Apărătorii* de Aurel Șorobetea, Premiul I și *Alarhos* de Nicolae Mocanu, Premiul II, ambii fiind poeți ardeleni. □ La rubrica autorilor de Liceu, un cuvânt înainte nesemnă, *Ritmul unei generații*, ilustrate aici prin Niculae Iorga sau Ioan Vasiu. „Această generație tânără este... titlul de azi al tuturor generațiilor precedente, în lumina și mai mare și mai acută a nevoii de umanitate pe care o resimte patria. *Ce face această generație?* Învață să facă. Iar învățul faptei este chiar fapta. Ce nu face această generație ar trebui să ne întrebăm și să ne asumăm răspunderea spațiilor goale, dacă sunt. *Ce vrea această generație?* Cum e și firesc, ea vrea totul. Vrea o lume mai fericită, un om mai bun. Dar de la a vrea la a fi, se cade să se așeze muncă și spirit revoluționar, dar nu muncă oarbă și fără satisfacții, ci o muncă înnobilită în fiecare clipă de semnificația efectului ei. Construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, înseamnă și cultivarea unei generații tinere care să nu poată trăi fără muncă.” □ Rubrica lui T. Opreș marchează

debutul lui *Radu Boureanu(l)* din 1924, în revista „Foaia tinerimii” a Liceului Matei Basarab, ca elev în clasa a V-a, cu poemul *Recenzii*. □ C. Buzea recomandă la rubrica *Primele* [poezii] pe Domnița Petri și la *Convorbiri colegiale* pe Virgil Panait. □ Sub titlul *Portrete din viitor*, L. Ulici discută destinul poetic al lui Mihai Ursachi. □ Un amplu grupaj de recenzii pe patru pagini, cu un cuvânt înainte semnat *Redacție, Amfiteatrul unei vârste literare*: „O oricât de sumară analiză retrospectivă a lucrărilor scriitorilor tineri publicați sau încurajați de către revistele noastre nu poate duce decât la constatarea că literatura tinerilor este un fenomen în continuă schimbare și evoluție, că multe destine literare nu au încă dimensiuni precise dar au trăsături individuale de neconfundat. [...] Scopul grupajului critic pe care îl publicăm în acest număr nu este și nici nu poate fi acela de a epuiza o listă de nume prestabilită. El vrea să se constituie doar ca o mărturie a amploarei, a forței pe care literatura tinerilor, plămădită în bună parte, inițial, încă din anii studenției, o are într-un context mai larg, acela al literaturii noastre actuale. [...] Prezentând, în acest număr, o parte din «prezențele» literaturii tinerilor, prin comentariul unor cunoscuți colaboratori și redactori ai noștri, nu facem decât să reafirmăm preocuparea revistei «Amfiteatru» – alături de celelalte – de a promova scriitorii tineri”. □ Cronicile sunt următoarele: *Poezie*: M. Dinu Gheorghiu scrie despre Adrian Popescu (revista „Echinox”, autor al volumului *Focul și sărbătoarea*); M. Florin Șandru despre premianta Ed. Eminescu, Carolina Ilica, pentru volumul *Neîmblânzită ca o stea lactee*; Vasile Petrea despre Dumitru M. Ion (ultimul volum – *Immuri*); C. Buzea despre Daniela Crăsnaru și placheta de la Ed. Eminescu, *Lumină cât umbra*; Dinu Flămând despre Ion Mircea; Ioan Adam despre Titus Văjeu și a sa *Deplasare spre roșu*, una dintre cele mai bune cărți de poezie patriotică din ultimii ani; Aura Matei-Săvulescu despre Dan Verona, etichetat drept „un nou Hölderlin” (poetul a debutat chiar în „Amfiteatru”, sub numele real *Nicolae Crețu*); C. Cosmin Ostahie despre Paul Balahur; D. Milcescu despre Dinu Adam, laureatul secund al concursului de debut al Ed. Eminescu în 1973; I. Segărceanu despre George Florin Cozma. La *Proză*, Fănuș Băileșteanu scrie despre Al. Papilian și romanul *Dihorul*; Mihai Tatulici despre Eugen Uricaru și *starea de incertitudine* a romanelor sale; M. Dascal despre *Mezareea* lui Marius Tupan; Al. Popescu despre Titi George Câmpeanu; Liliana Țigănescu despre Vasile Sălăjan; C. Nistorescu despre Constantin Zărnescu, premiul pentru debut obținut prin romanul din 1974, *Clodi Primus*; C. Dinu despre romanul *Sepia* al lui Marcel Constantin Runcanu. Partea de *Critică* este dezbătută de M.N. Rusu despre prolificul Marian Popa; Mihai Minculescu scrie despre poetul devenit critic Ion Pop și volumul acestuia *Poezia unei generații* (Dacia, 1973); Mircea Scarlat despre C. Stănescu, cronicarul literar al „Scânteii tineretului”; C. Sorescu despre Marin Mincu, și acesta critic și poet; Victor Atanasiu despre Al. Călinescu, autor al unui bun eseu despre *Anton Holban – complexul lucidității*, 1972; V. Abălaru despre Petru Poantă, croni-

carul revistei clujene „Steaua”, debutant editorial cu *Modalități lirice contemporane* (Dacia, 1973). Reținem portretul capului limpede al generației sale critice tinere, Marian Popa, cel care „construiește demersul critic din perspectiva unui sistem estetic (sau a unei estetici sistematizate și sistematizante)... cărțile sale fiind consecința unei sinteze personale în spiritul creator al gândirii estetice marxiste și a ceea ce aduce nou, ca tehnică, structuralismul, semiotica, sociologia literară”, autor al *Dicționarului de literatură română contemporană*, ce a deschis colecția de Dicționare a Ed. Albatros în 1971, „prima lucrare de acest fel în istoria literaturii române”.

• [„Ateneu”, nr. 3/octombrie] Prima pagină conține un poem de Virgil Teodorescu și o scurtă considerație generală despre Bacovia, din partea lui Marin Sorescu. ■ În acest număr: *Bacovia. Opinii și interpretări*. Semnează: Gr. Coban, Maria-Luiza Cristescu, Constantin Cojocaru, Daniel Dumitriu, E. Gavrilovici, Cristian Livescu, Mihail Petroveanu, Mircea Popa, Nicolae Scurtu, L. Ulici, Ion Maxim. Acesta din urmă semnează un articol intitulat *Dialectica poeziei bacoviene*, în care configurează metoda construirii lirice a unei lumi a claustrării și a contrastelor combinate cu tensiuni intense. Daniel Dumitriu este de părere că laconismul poeziei bacoviene este într-adevăr trăsătura principală a poeziei scriitorului din Bacău, iar ca teme observă căderea, desprinderea, descompunerea, de unde și numele articolului: *Marea verticală*, deoarece au loc mișcări ale decăderii. Cristian Livescu scrie, în *Voluptate și ascetism*, despre erotica bacoviană drept reflex al disimulării fricii de singurătate. Totodată, sunt comentate imaginile vetrei pustiitoare, ale abisului. Maria-Luiza Cristescu dezvoltă în articolul *Șansa poeziei* discuția despre meritul lui Bacovia de a realiza o posteritate estetică. Ion Neacșu comentează, în articolul *Estetic și artistic în poezia bacoviană*, diferențierea esteticului (însușirea artei ce dă sentimentul integralității lumii) de artistic (diferența specifică prin care se definește creația), abordând mișcarea materiei ca amprentă a poeziei lui Bacovia, prin unificarea dintre terestru și cosmic, efectuată de durerea existențială. □ George Bălăiță, *Lumea în două zile* – fragmente. □ Secțiunea *Poesis* cuprinde poeme de Mihail Sabin, iar de asemenea este tradus de către Aurora Niculescu un poem scris de Aristeo Brito. □ *Cartea în librării* – Calistrat Costin despre cartea criticului Ion Dodu Bălan, *Artă și ideal*.

• [„Cinema”, nr. 10] La ancheta cu tema *Putem face filme mai bune? Trebuie!*, realizată de N.C. Munteanu, răspunde și Petre Sălcudeanu. □ Valerian Sava titreză: „*Toate pânzele sus*” – *Romanul lui Radu Tudoran transformat într-un serial de 12 episoade: 600 de minute și 17500 metri*. □ Este anunțată premiera unui nou film românesc: *Mastodontul*, cu un scenariu semnat de Ioan Grigorescu.

• [„Convorbiri literare”, nr. 10] Alexandru George continuă studiul despre: „*Convorbirile literare*” și *spiritul critic (II)*: „Istoria «Convorbirilor literare» și a junimismului, pe care noi o vedem întru câțva altfel decât E.

Lovinescu, trebuie să ținem seama de acest fapt primordial că acțiunea «Juni-mii» pe planul strict al criticii literare s-a soldat în generația imediat următoare cu un indiscutabil eșec”. ■ Nicolae Manolescu se referă la *Profesia de scriitor*: „Până în secolul al XVII editorul comercializează o operă pe care și-o procură aproape gratuit. Scriitorul nu e în general plătit pentru munca lui. În *Arta poetică*, Boileau abia dacă tolerează, din stimă pentru geniul lui, faptul că Racine câștigase bani din publicarea tragediilor...”. ■ Constantin Coroiu consemnează interviul cu Eugen Simion: „*Sunteți, stimată Eugen Simion, un critic preocupat în mod deosebit de fenomenul literar românesc contemporan. Încă în 1965 ați publicat un volum intitulat Orientări în literatura contemporană (distins cu premiul Uniunii Scriitorilor). Pentru ca după 9 ani să reveniți cu o altă carte, considerată de unii un nucleu de Istorie a literaturii, Scriitorii români de azi. Cred că se pot găsi asemănări între cele două cărți, mai ales în ceea ce privește structura lor. Dumneavoastră împărtășiți ideea că acest din urmă volum este un nucleu de Istorie a literaturii contemporane?* – Am debutat, în realitate, cu o altă carte, *Proza lui Eminescu*, în 1964. Ea venea în întâmpinarea unui mai vechi program eminescian care cerea, cum știți, ca un critic tânăr să înceapă prin a studia un scriitor clasic. Și cum Eminescu este pentru intelectualul român piatra de încercare, m-am grăbit să-mi verific (nu fără un tineresc orgoliu) vocația, scriind o carte despre proza lui Eminescu, cercetată până atunci din punct de vedere documentar și filozofic de N. Iorga, H. Sanielevici, G. Ibrăileanu, G. Călinescu, Perpessicius, T. Vianu, Pompiliu Constantinescu, M. Eliade etc. Mi s-a părut că o selectare a izvoarelor și o analiză literară sistematică, în afara altor considerații, n-ar fi fără interes. Ideea de la care porneam – și pe care o apăr și azi – era că proza reprezintă altceva decât un exercițiu complementar: proza literară are o valoare autonomă, în multe privințe ea merge mai departe decât poezia, marile mituri romantice trăiesc, aici, într-o fascinantă încercare de a le adapta spiritualității românești, volumul *Orientări în literatura contemporană* (1965) este scris, în mare parte, înainte de studiul despre Eminescu. E o carte tinerească, cu texte pe care le-aș rescrie azi [...] reprezintă, pe scurt, pașii mei pe nisip. Nu neg, se înțelege, ceea ce am scris acolo, judecățile de valoare sunt, în genere, drepte, în ciuda entuziasmelor și încruntărilor inerente unui spirit critic prea tânăr. Aceste cărți, cred eu, au un rol și marchează un moment, și anume: încercarea de a depăși schema dominant sociologistă a criticii ce se făcea atunci. Și eu și alți critici am încercat, pe cât a fost posibil, să citim altfel cărțile de poezie sau proză și, pentru că mai apropiate din toate punctele de vedere erau cărțile scrise de colegii de generație, am început prin a citi și a scrie despre volumele lor. Lecturi simpatetice, normal, de un oarecare teribilism estetic. Exista și efortul de a readuce în actualitate critica lui E. Lovinescu, Maiorescu și, în genere, de a reînnoa firul cu o mare critică românească, întrerupt o vreme. Veți găsi în cărțile scrise în perioada de care vorbim un număr de tipare sociologice, un limbaj nu întotdeauna

exact, nuanțat, subtil, dar numai cine nu vrea să vadă nu observă încercarea de a deschide fereastra criticii spre alte criterii și spre alte forme de analiză. Recent a apărut în revista Dumneavoastră un articol semnat de Mircea Iorgulescu care judecă foarte sever *Orientările mele* din 1965 gășind, nici mai mult, nici mai puțin, că împreună cu Nicolae Moraru aș fi fundamentat dogmatismul critic românesc sau cam așa ceva. Pentru a facilita demonstrația, el îmi face cadou câteva păreri literare, cum ar fi, de pildă, aceea ca N. Velea s-ar trage din Dostoievski. Nu știu, nu m-am gândit până acum la această filiație... s-ar putea ca, fără să prind de veste, N. Velea să fi tras cu ochiul la colegul său Feodor Mihailovici! Procedul mistificației e vechi. Inventează o premiză absurdă și vei putea trimite la moarte orice idee, orice text critic. Observ că M. Iorgulescu s-a specializat în astfel de judecăți, care, în fond, sunt demoralizante prin conformismul lor. Dacă vrea să analizeze și să judece, cu adevărat, concepțiile dogmatice, studiile sociologist-vulgare din deceniile anterioare el are, slavă domnului, un material bibliografic bogat. Nu suflă însă niciun cuvânt în acest sens și curajul acesta de a face pe incoruptibilul în critică la 1975, ocolind adevărurile fundamentale, mă cam plictisește, să spun drept îmi propun să scriu curent o serie de articole pe tema criticilor care fac pe leii în zonele marginase ale literaturii pentru a deveni miei lamentabili când e vorba de alte sfere ale literaturii. Curajului acesta de a judeca cărțile cu schema Uniunii Scriitorilor și al Consiliului Culturii în față, eu i-aș spune altfel. – *Rețin afirmația că unele texte din volumul din 1965 le-ați scris acum altfel, sau poate, – cine știe? – le-ați revizuit. Și când spun aceasta mă gândesc atât la stilul lor cât mai ales la diagnosticele critice. De altfel dumneavoastră sunteți lovinescian. Și vorbind despre Lovinescu și despre lovinescianism vorbim, implicit, de ideea revizuirii în critică...* – Adevărat, sunt (mă consider) lovinescian, înțelegând prin lovinescianism o structură critică și un mod de a privi literatura. Ideea de revizuire nu are nimic scandalos, în sine, însă, ieri ca și azi a te revizui capătă un sens mai ales moral. Lovinescu dădea însă termenului un înțeles mult mai profund. Revizuirea opiniilor intră într-un program critic. Ideile, opiniile evoluează odată cu gustul și modul nostru de a citi literatura. O carte citită la 25 de ani lasă o impresie, recitată la 50 de ani poate simula altă judecată. Ce este rău, nefiresc în această modificare? Să nu ignorăm, apoi că un critic citește și judecă operele literare în funcție de anumite circumstanțe. El este și un pedagog, dacă este nevoie, un constructor și poate lauda efortul de înnoire de azi în vederea capodoperei de mâine. – *Concepeți critica, după câte ați declarat, ca un sistem de lectură...* – Și sistemul se poate schimba. Dar, fiindcă ați vorbit de lovinescianism sau, alții, despre descendența mea călinesciană, vreau să spun că acestea pot fi lucruri adevărate pentru că ne naștem într-o tradiție. Critica românească are o tradiție extraordinară. Am spus și altădată că aproape este un miracol, că s-a petrecut într-o cultură ca a noastră, într-o sută de ani au apărut critici fundamentali (Lovinescu, Maiorescu, Călinescu) critici prea mari pentru o cultură

atât de tânără. De la primul rând pe care-l așternem pe hârtie ne înscriem într-o asemenea filiație, având, firește ambiția să aducem un sistem nou de lectură. Să nu părăsim totuși ideea de revizuire. Evident, se modifică gustul nostru, maturizarea noastră intelectuală ne impune alte criterii. Pe măsură ce citim, reflectăm pe marginea unei opere, fondul nostru apercceptiv se îmbogățește. Dar chiar sistemul ca atare se schimbă. Nu cred că un sistem de lectură este fix... – *De unde se vede încă o dată, dacă mai era nevoie de o confirmare, că este creație critica.* – Critica este, adevărat, o formă a creației. Ați vorbit de sistemul de lectură. Aș vrea să spun că puțini au observat că în ultima mea carte principiile s-au modificat, sistemul de lectură a îmbrățișat și alte laturi ale operei. Sunt foarte interesat în ultima vreme de tematism, de descoperirile pe care le-au adus sistemele critice mai noi și încerc să aplic o metodă proprie spiritului nostru critic. – *L-ați avut ca profesor pe G. Călinescu. S-a vorbit – dumneavoastră înșivă ați amintit – de descendența călinesciană a lui Eugen Simion. Se spune chiar că G. Călinescu v-a descoperit. Așa este?* – Nu, nu l-am avut profesor pe G. Călinescu. În perioada când mi-am făcut studiile la Universitatea din București, Călinescu era îndepărtat de la catedră și a rămas așa până la sfârșitul vieții. I-am audiat însă cursurile, conferințele libere pe care le ținea, și am fost fascinat întotdeauna de personalitatea lui. L-am urmat în peregrinările lui publice, când își ținea conferințele la alte instituții, din dorința de a înțelege cum se cuvine spectacolul intelectual pe care ni-l oferea. I-am fost o dată prezentat. Întâlnirea a fost mai degrabă un eșec. – *De ce eșec?* – În jurul lui se formase un cerc prin care trebuia să străbați; cercul acesta era un fel de izolat față de posibili intruși. Nu m-am hotărât să-l străbat. Apoi dintr-o întrevvedere de 5 minute cât a durat întâlnirea mea cu el, și în cursul căruia el a făcut câteva remarci agreabile, nu se poate stabili un contact. Însă, pentru că vorbim de profesori, am avut câțiva profesori extraordinari – în primul rând doi filologi: Iorgu Iordan și Al. Rosetti, savanți de mare renume. Poate că înaintea tuturor fiindcă a fost mai legat de preocupările noastre, ar trebui să-l amintesc pe Tudor Vianu, care a și asistat într-un fel la debutul meu, foarte mirat că un tânăr se mai poate interesa de critică, știind că critica literară aparține unei epoci revolute, credea el. Călinescu a educat generația mea prin operă, indirect. Contactul cu G. Călinescu și cu călinescianismul s-a făcut prin intermediul cărților. – *Ce este călinescian în critica pe care o faceți?* – E o întrebare dificilă, mai ales că sunt într-un moment când îmi pun foarte serios problema rolului pe care îl are călinescianismul în critica actuală. Călinescu a avut și mai are o influență mare asupra generațiilor de după el. E un personaj fascinant. De la el, eu am revenit însă, ca să spun așa, la Lovinescu, cum se vede și în cartea pe care am publicat-o în 1971. Sigur că noi toți am ieșit de sub mantaua spirituală a lui Călinescu, mai ales în ceea ce privește gustul pentru faptul de excepție și pentru un anume limbaj critic. Influența limbajului călinescian este hotărâtoare. Sunt însă foarte multe lucruri în care vreau să mă

detașez de Călinescu. – *Credeți că detașarea de Călinescu este mai necesară decât în cazul oricărui alt mare critic?* – Absolut necesară. Consider că tonul de frivolitate care există la o parte a criticilor noștri de astăzi, scrisul cu poantă, scrisul obstinat fin etc. constituie o degradare a unui mare model. În afară de acesta, după Călinescu în critica europeană s-au petrecut lucruri importante pe care noi trebuie să le cunoaștem și să le prezentăm, dar nu la modul general cum se face de obicei (se scriu o sută de articole despre noua critică, dar nu se aplică o metodă modernă decât foarte rar!). Trebuie să aplicăm descoperirile senzaționale care s-au făcut după 1945 în critica europeană. Or, toate acestea se îndepărtează într-o oarecare măsură de critica genială a lui Călinescu. Chiar Călinescu spunea că noi suntem în măsura în care facem obiecții și cine iubește un model – spunea el – se îndepărtează de el. – *De ce îl simțiți mai aproape pe Lovinescu?* – Am o mare stimă pentru arhitecți, pentru constructori în critică. În epoca lui Lovinescu – vă amintesc – a trăit un spirit poate mai fin decât el, dar cu spirit detractor, distructiv. E vorba de Paul Zarifopol. Rareori s-au scris în critica română lucruri atât de fine ca acelea publicate de Zarifopol. Cu toate acestea, remarcați, el nu a rămas în primul plan al criticii. De ce? Pentru că este un spirit care nu a construit. S-a ocupat foarte rar de literatura română, iar atunci când s-a ocupat, gustul l-a trădat. Din epoca interbelică, el nu reține decât câteva proze mediocre semnate de Minulescu sau de Adrian Maniu, dacă rețin bine. Lovinescu se situează, în descendență maioreșciană, el este un mare constructor. [...] Sunt și astăzi fascinat de puterea lui de sacrificiu și de marea lui vocație de a stimula valorile. El este, în fond, marele arhitect al literaturii române moderne. Programul lui critic este și azi viu, actual. – *Stimate Eugen Simion, vi s-a reproșat, în comentariile critice, o anumită rigiditate (dacă nu mă-nșel și o anumită prețiozitate). Cu ce putem oare pune în legătură aceasta? Cu faptul că sunteți universitar? Dar, în ceea ce vă privește, ați venit la Universitate când aveți 30 de ani, dacă rețin bine acest amănunt al biografiei dumneavoastră, deci când erați deja un critic format.* – Așa este. Sunt în primul rând critic și aceasta este profesiunea mea de bază. Sunt, firește, și profesor, nu-mi refuz această vocație. Nu știu dacă sunt un om rigid... – *Nu e vorba aici de om, ci de critic...* – Nu știu. Nu m-am gândit dacă există o anumită rigiditate în ceea ce scriu. Ce este sigur este că nu-mi place să trișez cu ideile. A opera cu idei impune o anumită gravitate. S-a remarcat, totuși, că nu-mi este străină ironia intelectuală și, în general, consider că există o anumită varietate de tonuri în scrisul meu. Rigiditatea dacă există cu adevărat, n-aș pune-o nici pe seama faptului că sunt profesor. Mai degrabă sunt cordial în relațiile cu studenții și în prelegerile mele evit orice solemnitate. Dar – ce vreți? – suntem ceea ce suntem, nu ceea ce probabil am vrea să fim... – *Vi s-a mai reproșat că nu ați scris despre ultima promoție de scriitori, adică despre cei mai tineri.* – Da. Mi s-a făcut acest reproș care, într-un fel, poate fi îndreptățit, dacă judecăm lucrurile strict cronologic. Într-adevăr, n-am scris despre ultimii

debutanți, dar se uită faptul că începuturile mele critice sunt contemporane cu o anumită generație: aceea care s-a afirmat în jurul anului 1960. Am debutat cu un articol despre Nichita Stănescu. Mă mândresc cu el, deși stilul nu mi-ar mai conveni astăzi: am intuit în poezia lui Nichita Stănescu – fostul meu coleg de liceu – un mare talent. Am spus atunci că asistăm la debutul unui poet extraordinar, lucru pe care n-am încetat să-l cred și azi. Însă întrebarea pe care mi-ați pus-o vreau să o comentez în termeni mai preciși. Eu am scris despre scriitori din generația mea. De câțiva ani lucrez la o carte mai serioasă despre literatura română contemporană (*Scriitorii români de azi* este o primă formă a ei) – și scriu acum despre autori din alte generații. Voi scrie, evident, și despre cei care au debutat în ultimul deceniu și voi vedea în ce măsură ei au înnoit fie lirismul, fie proza contemporană. – *Deși suntem, și Dumneavoastră și eu – cu atât mai mult, departe de vârsta memorilor nu pot trece foarte ușor peste amănuntul că ați fost coleg cu unul dintre cei mai mari poeți români ai timpului nostru: Nichita Stănescu. Cum arăta Nichita Stănescu pe atunci, când erați elevi de liceu, ce anume v-a reținut atunci atenția la el, ce întâmplare mai deosebită vă amintiți, legată de elevul de odinioară, care mai târziu avea să dea numele unei întregi generații de poeți?* – Răspund cu plăcere la această întrebare. De altfel, intenționez să scriu odată despre anii noștri de liceu. Am fost coleg cu Nichita Stănescu începând din clasa I la Liceul I.L. Caragiale din Ploiești și am rămas colegi și în anii de facultate. Nichita Stănescu era un băiat blond și scund, care se făcea remarcat prin caricaturile pe care le publica la gazeta de perete sub numele Haș. Știți că pe el îl mai chema și Hristea (Nichita Hristea Stănescu). Acest băiat căruia i se spunea cu simpatie grasul avea o inteligență remarcabilă și făcea dovada unui spirit contestatar ieșit din comun. Îmi amintesc că odată a fost admonestat pentru că își răsăse o sprânceană. Amândoi ne-am apropiat de literatură datorită pasiunii pe care ne-a inspirat-o un profesor, un moldovean – Gheorghe Milica – fost elev al lui Ibrăileanu. Mai târziu copilul rotofei a devenit un tânăr suav și frumos, cu niște ochi fermecători, interesat de eternul feminin. Surpriza mea plăcută a fost să descopăr mai târziu că fostul meu coleg de bancă este nu numai unul dintre scriitorii cei mai importanți, dar și unul din spiritele cele mai fine pe care le-am cunoscut. – *Ce perioadă a literaturii române formează obiectul cursului dumneavoastră? Cred că țineți un curs de vreme ce sunteți conferențiar la Universitatea din București.* – Țin mai multe cursuri. Anul trecut (1974) am ținut un curs special despre romanul modern. Cursul obișnuit este cel de literatură contemporană. Deci subiectul criticii mele este și subiectul cursului meu. – *Sunteți satisfăcut cu nivelul predării Istoriei literaturii române în Universitate?* – Cred că persistă încă un sistem învechit de a preda literatura, un sistem geometric. Autori mari și mici sunt analizați pe rând monografic – întâi viața, apoi opera. Nicăieri în lume nu se mai face așa ceva. După părerea mea, se subestimează capacitatea de înțelegere a studentului. Se uită că studentul este un om matur, un om cu

lecturi, un om care se interesează de lucruri foarte subtile; noi continuăm să aplicăm un sistem de predare potrivit mai bine pentru o școală normală decât pentru Universitate. Nu consider că este o metodă în pas cu evoluția spirituală a tinerei generații și, în același timp, cu evoluția științelor umanistice. Am încercat și eu, și alți colegi, să modificăm oarecum această structură, – însă – ce să facem? – noi avem o programă pe care trebuie s-o respectăm... – Scriitori români de azi *este vizunea Dumneavoastră asupra literaturii române contemporane, din moment ce ea e o selecție – așa cum arată clar titlul: nu scriitorii, ci scriitori?* – Această carte a fost îmbrățișată de o parte a criticii și de unii scriitori, fiind socotită un fel de istorie a literaturii. Nu este așa ceva. Este o selecție pentru o posibilă istorie. De altfel, acum (discuția noastră are loc la sfârșitul lunii mai, 1975 – n.n.) pregătesc ediția a 11-a care va cuprinde un număr de aproape 20 de capitole noi. Și cu aceasta voi părăsi pentru o oarecare vreme literatura română, cel puțin în cărți, pentru a mă ocupa de cu totul altceva. Evident, în această carte sunt opțiunile mele nu numai afective, ci și spirituale, făcând un efort de obiectivitate. Una este opera și alta este individul care a scris-o. Încerc să uit pe cel din urmă pentru a prețui cum se cuvine opera, superioară în multe cazuri celui care a scris-o. Revin, apropo de judecata de valoare, la ideea revizuirii. Sigur că peste 20 de ani judecățile date de mine vor fi revizuite, sau eu însumi le voi revizui. Sigur că multe din lucrurile pe care eu le-am spus în 1965, astăzi și-au pierdut din importanță – în primul rând pentru mine. Dar – ce vreți? – așa se face cultura. Consider că, dacă ne obstinăm cu eroare, este mai bine să ne revizuim cu onestitate și inteligență. – *Ați scris cronică literară? Acum nu aveți nostalgia cronicii?* – Da. Există o tentație a actualității. În «Luceafărul» o rubrică unde încerc să împac preocupările de alt plan cu interesul pentru actualitatea literară, interes care nu mă părăsește niciodată. Eu astfel, consider că menirea unui critic este să se exprime în primul rând despre literatura țării lui și în primă urgență despre literatura timpului său. Nu cunosc un mare destin critic care să nu fi fost mai întâi criticul literaturii timpului său. Și Ibrăileanu, și Maiorescu, și Călinescu sunt, înainte de orice, critici ai epocii lor. Încât, personal mă întreb adeseori dacă cei care fac compilații din literatura universală n-ar fi totuși mai bine să încerce să scrie despre literatura contemporană. Poți fi savant în comentarii despre Voltaire, după ce alți o mie de savanți au scris biblioteci întregi despre Voltaire și să nu poți scrie nimic satisfăcător, despre Nichita Stănescu, să nu poți da o judecată de valoare despre proza lui Augustin Buzura. [...] Deși un străvechi proverb spune că nimeni nu-î profet în țara lui, cred într-adevăr că un mare critic nu se poate realiza plenar și durabil decât în țara lui și în contextul literaturii naționale. Călinescu – strălucit italianist, cunoscător al câtorva mari literaturi – a înțeles (nici nu se putea altfel) bine acest lucru. Evident. Noi aparținem unei culturi și, înainte de orice, ne interesează foarte mult configurația acestei culturi. – *Aveți idee despre cum ar putea să fie o încheiere a acestui interviu?* – O încheiere spectacu-

loasă? – *Poate fi și spectaculoasă.* – N-am idee despre felul cum se poate încheia în chip avantajos un interviu. Aș vrea să închei aducând un elogiu criticii românești de azi”. ■ În cadrul rubricii *Critica poeziei*, Daniel Dimitriu semnalează reeditarea a două volume de poezie: □ Radu Cârnecki, *Heraldica iubirii* (Eminescu, 1974): „În seria edițiilor retrospective de poezie tipărite de Editura Eminescu a apărut *Heraldica iubirii* de Radu Cârnecki, o antologie amplă (ceea ce nu e foarte avantajos) cu versuri din toate volumele anterioare, completată de câteva inedite incluse în partea a patra a cărții. Selecția este urmată de citate din comentariile critice care au însoțit în timp apariția fiecărui volum, de o bibliografie critică și de câteva precizări asupra ediției”. □ Tiberiu Utan, *Versuri* (Albatros, 1975): „Versurilor reeditate li se adaugă un număr de zece inedite care nu aduc date noi pentru completarea profilului poetului. Nu s-ar putea spune că, în ordine valorică, poetul a evoluat spectaculos, cred că mai degrabă se dezvăluie ca egal cu sine”. ■ În textul *Metamorfozele realului*, Val Condu-rache se ocupă de romanul lui George Bălăiță, *Lumea în două zile* (Eminescu, 1975): „George Bălăiță are o rară capacitate de transfigurare a realității, intervenția miraculosului sfidează rațiunea: dar nu pentru motivul că miracolul ar fi inexplicabil, ci pentru că martorii întâmplării «supranaturale» au conștiința că miraculosul e o proprietate a realului. La vederea morții părintelui Zota, mese-nii sunt cuprinși de panica vidului: pentru ei împlinirea prezicerii nu este ilogică, moartea lui Zota dezvăluie forțele necunoscute ale realității. George Bălăiță se lasă în voia unei viziuni poetice: lumea cunoaște, încă, taine, pe care singură intuiția le poate atinge. Poetul epic renunță la procedeele consacrate ale prozei, sondează în necunoscut, interoghează materia fără ajutorul categoriilor, stabilește relații insolite. Limbajul acestei proze se restructurează. Prozatorul recur-ge la discursul poetic, în care cuvintele și-au păstrat «obiectualitatea». Cuvintele nu sunt noțiuni, ci «piloni», sunt obiecte a căror corporalitate e per-cepută cu toate simțurile. Construcțiile gerunziale eliptice dau discursului un pregnant caracter evocator...”. ■ La secțiunea denumită *Critica criticii*, Al. Dobrescu analizează studiul lui I. Constantinescu, *Moștenirea modernilor* (Ju-nimea, 1975): „Eseuri de literatură comparată se subintitulează cea de a doua carte a lui I. Constantinescu, *Moștenirea modernilor*. O dovadă în plus, deși pur formală, pentru ideea că autorul este partizanul acestui gen de cercetare literară, obținut prin dilatarea unei tehnici investigative de maximă generalitate”. ■ În textul *Despre fantastic*, situat la rubrica intitulată *Carte de debut*, Mihai Dinu Gheorghiu scrie despre două cărți: □ Marin Beșteliu, *Realismul literaturii fantastice* (Scrisul românesc, 1975): „Marin Beșteliu își organizează studiul pe patru secțiuni. Cea dintâi, *Delimitări*, își propune o «viziune asupra obiectului», capitolul fiind de fapt «un pretext pentru a repune în atenție prin-cipalele ezitări în generalizarea ideilor literare cu care se confruntă critica ac-tuală». □ Sergiu Pavel Dan, *Proza fantastică românească* (Minerva, 1975): „Să înțelegem de aici că Sergiu Pavel Dan minimalizează în subtext condiția

literaturii fantastice, considerând specificul acesteia de natură pur formală și nu unul ce ține de semnificații și sens? Greu de presupus, într-o carte ce se constituie ca o pledoarie în favoarea genului. Nu este singura sa contradicție. Meritul autorului este însă de a le semnala, în cea mai mare parte, conștient, poate că sunt rodul moderației sale voite ce sacrifică, în favoarea unei perspective multiple, coeziunea internă a studiului”. ■ De cartea lui Laurențiu Fulga, *Straniul paradis* (C.R., 1975) se ocupă George Pruteanu: „Lectura volumului de nuvele [...] mi-a produs, pe lângă, sau mai bine zis peste toate impresiile firești la un cititor cu creionul în mână, o senzație – fără nicio intenție de calambur – stranie. Este cartea de debut a scriitorului, actul său de naștere literară, apărut în 1942, când romancierul matur pe care îl cunoaștem astăzi era altul. [...] Această carte deci vine dintr-un timp care nu mai există și dintr-un spațiu moral și fizic care de asemenea nu mai există. Ea e o revenire, o apariție, în sensul colateral, francez, al cuvintelor, ieșită ca dintr-o mașină wellsiană a timpului”. ■ Mircea Iorgulescu se referă la Adrian Marino: „Este de observat cum întreaga problemă a formării unui critic devine pentru Adrian Marino o chestiune pur individuală, fiind văzută exclusiv sub aspectul realizării de sine, desprinderea de tutela «marelui pontif» devenind o condiție hotărâtoare. «Programul» lui Adrian Marino contrastează astfel cu «programul» călinescian și chiar i se opune prin respingerea oricărei determinări ce nu pornește de la considerarea personalității ca termen central”. ■ Împlinindu-se 95 de ani de la nașterea lui Mihai Sadoveanu, Zaharia Sângeorzan analizează: „Romanul *Demonul tinereții* (1928) repetă până la un punct *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann. Mihail Sadoveanu descoperă și studiază proiecțiile «demonului tinereții» în structura psihică și morală a studentului medicinist Naum Popovici, «răpus» de această boală”. ■ Cu prilejul *Centenarului*, Aura Pană notează despre poezia lui *St. O. Iosif*: „Continuator al marilor clasici, St. O. Iosif, – fără a fi un inovator al limbajului poetic – are mai ales meritul de a nu și fi trădat natura sub înrâuririle atât de diverse de la începutul veacului. Și-a construit opera pe un fond de originalitate nespectaculară, dar reală, rezultat al unei sentimentalități vibrând de umanitate sinceră, pe care a susținut-o virtuozitatea unui vers simplu și armonios (cu rezonanțe din creația populară), care-i asigură și azi o apreciabilă circulație”. ■ C. Ungureanu semnalează *Documente privitoare la biografia lui Eminescu (I): Gheorghe și Raluca Eminovici*: „Documentele găsite, rod al cercetării îndelungate în diferite arhive, izvoare de prima mână, conțin știri noi cu care se vor putea completa datele cunoscute până acum despre familia poetului. În ele se reflectă viața căminarului Gheorghe Eminovici la Dumbrăveni după ce și-a întemeiat familia prin căsătoria în anul 1840 cu Raluca, fiica stolnicului Vasile Iurașcu, asesor la judecătoria din Botoșani”. ■ Const. Ciopraga continuă studiul *Despre modernism și avangardă*: „O ultimă observație. Contrar lui Ion Vinea, care, ca poet, e mai puțin revoluționar decât în considerațiile teoretice, Ilarie Voronca, susținător al ordinii

clasice, se dovedește în special la revista «75 HP», un exponent al «antiliteraturii». ■ De *Început și „sfârșit” în romanele lui G. Călinescu (I)* se ocupă Al. Călinescu: „Totuși, începutul *Bietului Ioanide* nu reprezintă decât în parte o abatere de la normă: după discuția dintre Gaittany și Ioanide urmează inevitabila descriere care, la G. Călinescu, concentrează într-o adevărată «mise en abyme», problematica și tematica romanului. Descrierea inițială permite de fiecare dată identificarea codurilor principale ale romanului: social, cultural, cronologic, topologic, onomastic etc.”. ■ Despre *Literatura comparată azi* scrie Adrian Marino: „De curând, a apărut și prima revistă românească de literatură comparată în limbi străine: «Synthesis». Problema-cheie rămâne difuzarea și circulația acestor publicații. Toate aceste noi instrumente de informație sunt oferite comparatismului internațional tocmai în scopul de a fi folosite, acceptate sau... respinse, într-un spirit de reală solidaritate intelectuală. O formă în plus de universalitate teoretică, dar și aplicată”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția romanului lui Aldous Huxley, *Geniul și zeița*, traducere și note de Dumitru Ciocoiu-Pop (Dacia, 1975).

● [„Echinox”, nr. 9-10] Porțile poeziei sunt deschise de Adrian Popescu, Mariana Bojan, Mircea Petean, Iosif Caraiman, Nicolae Drăgan, Mariana Flămând. □ Ion Oarcăsu publică un fragment dintr-un studiu intitulat *Slavici, omul baricadei*. ■ Gheorghe Perian receptează critic al doilea volum de poezie a lui Horia Bădescu, *Nevăzutele urse*, care confirmă „imaginea de poet instruit, capabil să aprecieze și să valorifice realizări poetice premergătoare. [...] Meritul său constă însă în faptul că această participare la experiența culturii nu i-a anemiat personalitatea ci i-a rafinat-o. Există poeți care sunt consacrați de o tradiție și ilustrează condiția epigonismului, alții dimpotrivă, consacră o tradiție și se înscriu în rândul creatorilor. [...] Oricum, cert e că poezia lui Horia Bădescu nu este generată prin interacțiune cu dinamica realului, ci cu cea a culturii.” ■ Cel de-al doilea cronicar al numărului, Virgil Podoabă, înregistrează plusurile și minusurile (mai multe) poeziei lui Florin Mugur care primește următorul verdict (pentru al doilea volum *Roman*): „Periculos prin sterilitate chiar din volumul de față acest mod de a face poezie, Florin Mugur nu-l mai poate repeta fără mari riscuri”. ■ Din interviul lui Liviu Petrescu, realizat de Gh. Perian și Virgil Podoabă, ne atrag atenția două întrebări și două răspunsuri: „ – *Deci critica se naște ca o comparare a sinelui cu alteritatea?* – Nu atât o comparare cât o existență dedublată. O existență ce concomitent se afirmă în alteritate și la sine. Criticul este o ființă dedublată. Momentul alterității este indispensabil, dar alături de el se naște privirea. [...] Marcel Proust [...] cerea interpretării critice să descopere legile interioare ale unei opere, să surprindă recurențele ei, să o contemple deci dinafară. Criticul deci este un subiect care se află și înăuntru și în afară, ceea ce îl definește însă este capacitatea de a ieși în afară, de a se smulge din trăire, din imediatețe, de a se înstrăina, deși este o înstrăinare prin care el revine la sine, este o înstrăinare de

propria sa alteritate. [...] Cred că în felul acesta se naște criticul din simplu cititor. [...] A descrie o operă ca pe un cosmos înseamnă a-i afirma valoarea. Judecata de valoare este însuși actul descrierii și interpretării. Sentimentele, verdictul pot să lipsească, ele sunt implicite. Judecata de valoare înseamnă înțelegere, comprehensiune, înseamnă explicație. [...] O judecată negativă cred că este interdicția pe care singuri ne-o formulăm de a nu ne abandona unei asemenea opere, refuzul de a ne pierde într-o asemenea lume. Sau, altfel spus, absența plăcerilor specifice ale lecturii. Nu am încredere într-o critică tehnicistă ce operează cu elemente formale, ce are în vedere literalitatea operei.” – *Ce părere aveți despre revista „Echinox”?* – «Echinoxul» este deja o instituție a tinereții. S-au perindat, dacă vă place termenul acesta, deja câteva generații de echinoxști. Revista și grupul «Echinoxului» a rămas însă de-a lungul timpului expresia spiritului tânăr, cum îi place întemeietorului acestei reviste, lui Ion Pop, să spună. Și spiritul tânăr este un miracol de neprețuit, spiritul este generozitate, creativitate, este afirmație permanentă. [...] Poate că fără să știu cu adevărat mă simt și eu aparținând «Echinoxului». [...] Vă invidiez libertatea de spirit, independența de atitudine, gustul pentru joc, ironia ca forma de viață. [...] Ceea ce a făcut dintotdeauna excelența «Echinoxului» a fost că el s-a constituit ca o grupare, însă ca o grupare naturală, firească, ca o grupare deci, la care a prezidat ceva obiectiv. Sunt desigur și grupuri ce se nasc artificial, grupuri pe care le unesc doar interesele, însă voi echinoxștii sunteți prea tineri pentru așa ceva.” ■ Al. Cistelean recenzează eseistic poezia lui Romulus Vulpescu, la rubrica „opinii”, eseu în care consemnează la un moment dat: „Romulus Vulpescu se numără printre aceia care receptează euforic soluția gratuității și convenționalizării poetice. Libertatea spectacolului și scoaterea lui de sub greutatea responsabilității devin aici premisele unei jubilații retorice și ale unui dezmăț prozodic. Tipul de sentimentalitate propriu poetului este cel epicurean iar manifestările sale sunt cele ale unui superior și entuziast «degustător» al culturii. Virtuozitatea este, la fel ca în alte cazuri, înzestrarea esențială, motorul care desfășoară poemul într-un ritm alert și cu bună dispoziție și care fixează, în același timp, și specificul invenției. La Romulus Vulpescu libertatea creației devine libertatea imitației și a afectării, iar poetul mimează cele mai diverse prozodii și stiluri într-o aceeași dispoziție euforică și superior ironică, deschizând poemul spre contemplarea unui spațiu și a unei istorii a culturii”. ■ Cu un titlu din *ars poetica* eminesciană, *Icoană și privat*, Mircea Constantin caută arhetipuri orifice în lirica lui Eminescu. ■ Marcel Constantin Runcanu publică un lung fragment de proză din volumul *Nostalgii secrete*. ■ Cu câteva note de lectură vine și Radu G. Țeposu despre poezia lui Ioanid Romanescu din volumul *Paradisul*, în timp ce Ioan Moldovan, pe o pagină alăturată, discută despre volumul *Ape cu plute* al Constanței Buzea, considerând că acesta demonstrează: „o poetă matură de la care cititorul nu pleacă înainte de a încerca aleasa bucurie a poeziei”. ■ Că există noi deschideri spre cercetările de antropologie structurală

o dovedește amplul articol al Ilenei Petraș despre *Interpretarea structuralistă a spiritului uman la Claude Lévi-Strauss*. ■ Iar Aurel Sasu reconstituie și recom-pune o altă imagine a lui Dimitrie Cantemir, în studiul *Cantemir gândind misterul*: „Cât ne privește, va trebui să abandonăm imaginea unui Cantemir printț moldav, aruncat de hazardul vieții între savanți și cărți occidentale și să credem în unul din cei mai mari umaniști ai veacului, sinteza ideală a două culturi și au-toritate a erudiției, pe care contemporanii o vor respecta unanim”. ■ La rubrica „arhiva”, Mircea Curticeanu, în colaborare cu Alexandru Căprariu, publică scri-sorile inedite ale lui Emanoil Bucuța către Ion Breazu. ■ Constantin Abăluță și Ștefan Stoenescu traduc din W.S. Merwin.

● [„Familia”, nr. 10] Gh. Grigurcu discută antologia poemelor lui Ion Barbu coordonată de Marin Mincu, „fără a simplifica, într-o manieră ce ar fi dus la contrafacerea autorului *Jocului secund*, criticul îl introduce cu ceremoni-alul terminologic de rigoare, cu problematica luxoasă pe care o reclamă...”. ■ O cronică de Marin Sorescu la volumul postum al lui Vladimir Streinu, *Ritm immanent*, încadrat în marea familie a *criticilor „lirici”* – Lovinescu, Vianu, Călinescu, Perpessicius. Streinu ar fi un „bard de incontestabilă originalitate [...] poet al imaginarului [...] care însă nu s-a lăsat publicat în parte decât pos-tum, destinul său liric asemănându-se întrucâtva cu al lui Ion Vinea. *Ritm ima-nent*, Ed. Eminescu, 1971, adună poeme scrise de-a lungul unei vieți, rezumând într-un fel dezvoltarea liricii românești între 1924, când e datată prima încercare, și 1959, ultimul an înscris sub poema *Texte*. [...] Impulsul inițial al celor mai izbutite versuri pornește în cazul lui Vl. Streinu din arcu-l lui Eros: sunt în această carte poeme de dragoste dintre cele mai frumoase [...] în ton arghezian, dar un Arghezi dinainte de *Cuvinte potrivite*”. □ Un debut cri-tic la „Familia”: Al. Cistelean, care scrie despre poetul George A. Petre și volumul *Umbre și lespezi*. □ *Proza d-lui Jourdain* de Șt. Bănulescu. □ Gh. Simon, despre *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei. □ Abordând trei poeți (Mir-cea Micu, Ion Murgeanu, Ion Iuga), Marcel Petrișor vobește despre *Gnoseolo-gia etnosului nostru poetic*. □ Piesa uitată este *Năluca* lui Eusebiu Camilar. □ Versuri de Ion Brad și Ioanid Romanescu, proză de Corneliu Leu. □ Un grupaj liric – *Au debutat în „Familia”*: Carolina Ilica, Eugen Evu, Gabriela Hurezean, Ion Mărgineanu. □ Un fragment din volumul în curs de apariție la Ed. Eminescu, *Fire și noduri* de Mircea Malița.

● [„Presa noastră”, nr. 10] Revista se deschide cu un interviu cu Nestor Ignat despre *Atestarea, act politic semnificativ în viața ziariștilor*. □ Ion Bă-nuță publică un studiu monografic consacrat revistei „Albina”. □ Revista pu-blică un grupaj de opinii despre reportaj. Participă Victor Bărlădeanu, Smaranda Jelescu, Ștefan Dimitriu, Al. Stark, Emil David. □ Constantin Avram semnează studiul *Portretul de erou din războiul de independență* des-pre presa Războiului de Independență. □ Vlad Sorianu recomandă lectura ro-manului *Lumea în două zile* de George Bălăiță.

• [„**Ramuri**”, nr. 10] La „Cronica poetică”, Victor Bibicioiu prezintă volumul lui Vasile Nicolescu, *Starea lirică* trăgând următoarea concluzie: „Carte reprezentativă pentru eseistica literară, *Starea lirică* își revendică, îndreptățit, aprecierea finală pe care autorul ei o exprimă la adresa lui Roger Caillois și anume că «are un fel superior particular – dincolo de distincția stilistică și gravitatea problemei – de a participa la drama, la misterul obiectului de discuție»”. ■ Eugen Velican scrie o scurtă recenzie la monografia lui Cornel Cârstoiu, *Ianache Văcărescu*, stabilind că autorul a realizat o monografie „riguros „documentată” cu o tendință „hagiografică”. □ Sunt publicate șapte poezii de Ioana Dinulescu. ■ Mihai Pelin prezintă volumle *Un om în agora* (Eminescu, 1972) și *Gustul sămburelui* (Eminescu, 1972) care atestă, în opina lui, că Dumitru Popescu este un poet „distinct și novator în peisajul poeziei românești contemporane”. Arta poetică a lui Dumitru Popescu este „inconfundabilă”. ■ Un articol de mici dimensiuni consacră Victor Rusu lui Petru Anghel, autorul versurilor din *Frumosule fiu*. Poezia lui sugerează dorul după copilărie și sărbătorirea amintirii străbunilor ca pe un semn ritualic, ancestral de reîntoarcere la origini. ■ Al. Piru își intitulează cronică literară *Nicolae Labiș și alții*: „În poezia românească actuală, Nicolae Labiș rămâne un vis întrerupt, un «albatros ucis»” ce, asemenea războinicului furtunii aruncat pe o grămadă de scoici, răsfrângea în ochiu-i stins, „un nou urcuș”. La... și alții, Negoiaș Irimie „e un visător nostalgic de cortegii marine”. Despre Miron Scrobete, Al. Piru spune că este un „bun versificator, [...] atent la schimbările intervenite în peisajul exterior”. Ion Țugui este asemănat cu un poet al „dicteului automat”, când versul devine în întregime alb. ■ George Sorescu are articolul *Conștiința receptării*, în care își exprimă următoarea opinie despre înțelegerea valorii literare: „În însușirea și disocierea lucidă a valorilor literare, nu se creează totdeauna pasiuni și interese de mase, ci mai degrabă un gust al criticii literare de a consemna ficțiunile, potrivit unor norme cunoscute”. ■ În „*Șoimii*” – *lectură canonică*, Mihai Ungheanu afirmă că „întâlnindu-se cu Gogol în intenția de a glorifica vitejia și independența străbunilor, Sadoveanu resimte influența cunoscutului scriitor rus”.

• [„**Teatrul**”, nr. 10] Cu titulatura *Congresul al X-lea al U.T.C. Conferința a X-a a U.A.S.C.R. A III-a Conferință Națională a Organizației Pionierilor*, redacția revistei publică articolul de fond *Viitorul țării*. □ Fred Mahler publică studiul *Vârstele teatralității*. □ Revista publică un interviu cu Paul Everac „despre esența unui umanism luminat, autorul și autonomia intențiilor, conștiința critică și conștiința revoluționară în teatru, bariera teatralității, epsilonul eseistic al dramaturgiei”. ■ În *Premiile de dramaturgie - 1974*, Constantin Radu-Maria publică o analiză a volumului lui Marin Sorescu, *Setea muntelui de sare* (C.R.): „Marin Sorescu este un ironist fantast, cu vocația miraculosului elementar. El cultivă cu predilecție parabola (*Iona*) și alegoria (*Pluta Meduzei*), mijloace de expresie specifice, de altfel, ethosului liric, care se interesează cu

precădere de atitudinile esențiale ale omului. Universul pieselor sale abundă în simboluri; lumea scenică din teatrul său este, dar, și ea, una simbolică, reprezentând o revărsare psihică populată de fantasme, care se referă la ipostazele esențiale ale omului, dincolo de spațiul și timpul istoricește cunoscute. Personajele lui Sorescu se înfășoară și se ascund în lungi monoloage, ca fluturii în crisalidă. O camuflare străvezie, de tipul aluziei, cu scopul de a atrage atenția cititorului asupra semnificațiilor etice ale scriiturii – aceasta, pe de o parte. Pe de altă parte, limbajul personajelor sale devine totodată mediu de referință al comportamentului acestora – cam ca la copiii ce-și hrănesc emoțiile cu ajutorul cuvântului evocator sau invocator. Gândurile astfel rostite incită la trăiri adecvate și, reprezentate scenic, ele pot căpăta forța de persuadare a vieții ce se autoexpune”. □ Mihai Nadin publică un eseu intitulat *Democratizarea teatrului*. □ În *Stagiunea teatrală '74–'75*, C. Paraschivescu prezintă spectacolul *Poemul țării mele* (Teatrul Național din București); în secțiunea intitulată *Clasicii noștri la început de stagiune*, Florin Tornea prezintă *Viforul* de Barbu Ștefănescu Delavrancea (Teatrul Național din Timișoara), Virgil Munteanu scrie despre *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași) și despre *Ultima oră* de Mihail Sebastian (Teatrul „Nottara”), Valeria Ducea despre *Mania posturilor* de V. Alecsandri (Teatrul Mic). □ În *Piesa românească actuală*, Florin Tornea prezintă *Nu suntem îngeri* de Paul Ioachim (Teatrul Municipal din Ploiești și Teatrul Mic), Virgil Munteanu scrie despre *Cu oltencele nu-i de glumit* de Gh. Vlad (Teatrul Giulești), Valeria Ducea despre *Menajera* de Al. Sever (Teatrul de stat din Sibiu), Margareta Bărbuță despre *Tinerete fără bătrânețe* de Eduard Covali (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț), Paul Tutungiu despre *Ce-aveți cu Bibicu?* de Ștefan Berciu (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani), Ionuț Niculescu despre *Pisica sălbatică* de Ștefan Berciu (Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila). În *Alte premiere* sunt prezentate *Galileo Galilei* de Bertolt Brecht (Teatrul Mic), *O comedie de modă veche* de Aleksei Arbuzov (Teatrul Național din București), *Sizwe Banse a murit* de Athol Fugard, în colaborare cu John Kani și Winston Ntshona (Teatrul Municipal din Ploiești). În *Turnee în capitală* este publicată o notă despre *Năpasta* de I.L. Caragiale (Teatrul dramatic din Baia Mare). □ Revista publică piesa *Cine a fost Adam?* de Leonida Teodorescu. □ Ionuț Niculescu, în *Viața teatrală în „Rampa” acum 50 de ani*, rezumă numărul din octombrie 1925 al revistei.

• [„Transilvania”, nr. 10] Din proză citim *Chihlimbarul* de Radu Ciobanu, fragmente din romanul *Nemuritorul albastru*. ■ Sub semnătura Transilvaniei citim *Generația socialismului*: „Asemenea politiciii partidului, forțele creatoare ale tineretului de azi sunt un produs al spiritului revoluționar. Firește, aceasta implică din partea tuturor tinerilor, a tuturor comuniștilor, oamenilor muncii, în procesul traducerii în viață a politiciii partidului, același spirit. Societatea dinamică, manifestând un mare apetit pentru ceea ce este nou, cât și pentru durabil, pentru uman, societatea noastră socialistă vede în spiritul revo-

luționar al maselor una din modalitățile sigure și permanente de perfecționare a tuturor sectoarelor sale de activitate, a omului însuși. Cu aceste nobile deziderate întâmpinăm cele două evenimente ale anului, de o deosebită însemnătate în viața tineretului patriei noastre socialiste, Congresul I al Uniunii Tineretului Comunist și a X-a Conferință a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?” citim textele: □ *Sensul culturii* de Mihai Nadin: „Dialectica atât de delicată a acestor raporturi de continuă interinfluențare și determinare presupune o acțiune echilibrată atât în făurirea noii culturi, cât și în valorificarea valorilor trecutului. Excesele au ținut, un timp, pe un Brâncuși și pe un Enescu, pe Argezi și pe Blaga în afara circuitului culturii; valori îndoielnice (și nonvalori) au determinat, un timp, o sciziune în câmpul unitar al culturii. Cum aceste fapte s-au petrecut oarecum sub ochii unora dintre noi, avem prilejul să constatăm și care a fost mecanismul producerii lor, care au fost cauzele. Nu ne vom opri asupra lor – există documente de audiență publică ce au făcut-o –, reținând însă că probabil principala formă a angajării omului de cultură în societatea noastră este angajarea prin valoare. Nimic nu certifică mai adânc un angajament decât valoarea creată. Cultura română a devenit ceea ce este tocmai pentru că n-a rămas o intenție, ci s-a cristalizat în sistemul ei de valori. Sensul adânc al unei culturi se descifrează în perenitatea ei”. □ *Permanență și actualitate* de Ion Marcoș: „Punctele de vedere exprimate la această rubrică a «Transilvaniei» asupra ideii de valoare și a corelativului său, perenitatea, pot fi reduse la două direcții pivot: una culturală, cealaltă strict estetică, literară. E bine că opiniile nu se limitează la sfera artei și, mai restrâns, la literatura contemporană. Discuțiile despre actualitatea literară au dezavantajul de a vehicula, cu oarecare variație de nuanțe și termeni, aproximativ aceleași idei, de regulă empiric ar-

gumentate. Criticii cunosc foarte bine detaliile, luminează părțile, dar nu-și pot clarifica suficient interesul. Din eseurile semnate până acum, cele mai interesante sunt cele semnate de filosofi esteticieni (Marcel Petrișor), sau literați de formație filosofică (N. Balotă)”. ■ În *Cartea sibiană* citim: □ Titu Popescu semnează apariția volumului *Amintiri despre oameni pe care i-am cunoscut* de Onisifor Ghibu (Dacia, 1974): „*Amintirile* lui Onisifor Ghibu constituie un document uman pilduitor pentru imperativul major al solicitărilor istorice. Este un document despre oameni și despre o epocă păstrată în inimă și documente”. □ Volumul lui Oscar Lemnaru, *Omul și umbra* (Dacia), ediție îngrijită și prefațată de Mircea Braga, este semnalat de Dan Pentescu: „Disponând de reale posibilități dissociative, autorul este furat de ceea ce reprezintă curiozitatea aspectelor, cazurile insolubile; bun mânuitor al mijloacelor tehnice, se pierde în labirintul datelor problematice, neglijând structurarea specifică. Orice ar fi, însă, rămâne un inspirat mânuitor al cuvântului, încărcat pe alocuri de concentrat flux poetic, un subtil logician, un rafinat investigator al adâncurilor conștiinței omenești, circumscrise zodiei îndoielii”. □ Horia Stanca scrie despre volumul *Fingerzeige* de Wolf Aichelburg (Dacia): „Operă de atitudine în toate domeniile investigate, eseurile lui Aichelburg, pline de sugestii și de stimulente la meditație, merită un comentariu de detaliu fiecare eseu fiind încărcat cu un conținut de idei, pe cât de simple în exprimare pe atât de ample în răsfrângerile lor ideatice. Prin curajul cu care atacă problemele și le discută, autorul demonstrează, și de data aceasta, capacitatea sa de a pătrunde în miezul lucrurilor și de a-l expune într-o formulare sintetică, lipsită de orice echivoc”. □ Sub semnătura M.I. citim o scurtă prezentare a volumului *Dor de aripă* de Ion Băduleasa (Ed. Militară): „Practicând deopotrivă prozodia clasică, în stanțe minuțios lucrate și căutând să reliefeze sonoritățile retorice ale cuvintelor sau versul liber, poetul – fără îndoială tânăr – își mărturisește mai ales emoțiile și dăruirile îndeplinirii îndatoririlor ostășești. Descătușarea de materie își găsește expresia în versuri într-adevăr retorice (dar patetismul retoric este un risc acceptat al acestui gen de poezie) care cântă mai ales simțămintele purității și triumfătoarei plutiri cunoscute de piloții avioanelor cărora poetul le dedică cele mai multe din piesele volumului său”. ■ În *Mișcarea literară* apar: □ *Sensurile patriotismului în dramaturgia istorică actuală* de Eugen Onu, un text scurt care prezintă creația dramatică de profil istoric din ultimii treizeci de ani, ajungând la concluzia: „Studiul acestor scrieri conduce, în ultimă instanță, la convingerea că, în prezent, putem vorbi în literatura noastră de-a dreptul de manifestările – nu numai o dată atingând și o remarcabilă cotă artistică – unui nou concept de «teatru istoric», în trăsăturile sale fundamentale de pe acum distinct configurat. Iar de aci se impune, apoi, concluzia că sensurile patriotice ale acestei dramaturgii nu pot fi reliefate în mod plinar, complex, prin comentarii folosind formulări stereotipe, «clasice», aplicate aidoma sau aproape aidoma și unui *Vlaicu-vodă* sau *Apus de soare*. Așa după

cum, în spectacol, ele nu pot și nu trebuie să fie exprimate prin mijloace interpretative tradiționale”. □ În *Condiția romanului-anchetă*, Vasile Chifor scrie despre *Miezul și coaja* de Corneliu Ștefanache (Junimea, 1975): „Romanul se dovedește a fi, deci, dincolo de tenta polițistă, alcătuit din mici cronici de familie, mici drame umane insinuându-se la nivelul aproape al tuturor personajelor. Sunt divulgate moravuri și deprinderi, pasiuni și aspirații, toate definind personajele prin intermediul relațiilor dintre ele (alcătuite pe cupluri: Varga-Iulia, Mihai-Flavia, Varlam-Flavia și Varlam-Gabi, cuplul soților Gherasim etc.), fiecare dezvoltându-și o identitate secretă, un miez mascat de coaja aparenței. Sub acest aspect, doar, privit, *Miezul și coaja* își realizează intențiile, trădând vocația povestirii la Corneliu Ștefanache, scriitor cu mari disponibilități epice, convingător prin sinceritate și detașare, dar nerefuzând și neocolind gestul conciliator al actului grav cu o doză de convenție și superficial”. □ Simion Bărbulescu scrie despre *Francisc Păcurariu între elegie și meditație*: „Având ca temă de bază personalitatea poetului, poezia lui Francisc Păcurariu pendulează incantatoriu între elegie și meditație”. □ Mircea Ivănescu semnează *Spre simplitate și concentrare*, un text despre „Volumele mai recente ale lui Petre Stoica (cam din ultimii patru-cinci ani, după *Melancoliile inocente*) marcau, fiecare, o admirabilă evoluție către purificarea *spunerii* poetice, către eliberarea de hieratismul, deliberat asumat, al fazei sale lirice anterioare; o înaintare răbdătoare, dar sensibilă, spre limpiditatea molcomă, dar nu vagă sau nesubstanțială, spre tonul coborât, dar nu minor, care-i sunt proprii viziunii sale”. □ Ion Mircea publică *Scrisori către un poet în etate*: „Este îmbucurător și, totodată, neliniștitor să constatam că unor poeți încă tineri sau extrem de tineri (cu două volume de versuri editate sau doar cu unul) li se acordă, în cuprinsul unor cărți de critică literară, apărute la noi în ultimii ani, spațiul considerabil al capitolului. Este îmbucurător, pentru că această preocupare a criticii noastre față de nou, de genuin, de virtual sau previzibil în creație nu se poate pune numai pe seama realității că aceste analize sunt panoramice. Ceea ce neliniștește este că aceste cărți, deja numeroase, care prospectează fenomenul poetic contemporan în complexitatea sa dinamică par a fi, cu toată excelența lor în epocă, sume, în fluid, de recenzii, iar satisfacerea întregului (a unei sisteme, a unui ordini) presupune nu o dată alterarea părții (a recenziei, a cronicii literare). Ar fi neîntemeiată ezitarea în a recunoaște ivirea unei generații literare, ea nefiind o tumoare care întrerupe fluxul biologic din corpul mare al unei literaturi – admirabilă, în acest sens, ni s-a părut intuiția lui Mihai Ursachi (*Setea de perfecțiune*, «Luceafărul», 6 septembrie 1975) care proiectează relația dintre generațiile cotangente pe fondul relației (dihotomiei, pentru Ion Negoitescu) dintre antumele și postumele eminesciene. Dar avem nevoie astăzi de oameni (sau de colective) de înaltă competență de istorie literară, urmând (cu severitate însă pilda lui Eugen Barbu, din presa literară) să aibă capacitatea de a urmări atât literatura română veche, cât și literatura noastră

contemporană și direcțiile ei fundamentale de dezvoltare”. □ Despre romanul *Săptămâni de dragoste* a lui Vasile Sălăjan (Dacia, 1975) scrie G. Nistor în *Construcție, semnificație, expresie*: „Puțin mai «lucrat», acest roman ar fi putut deveni o reușită artistică deasupra celei pe care o propune. Fiindcă, stilistic, *Săptămâni de dragoste* ne apare sub nivelul atins prin *Coborând spre nord-vest*. S-ar putea extrage din paginile romanului o listă abundentă de expresii brute, ilogice, stereotipii de construcții sintactice, sintagme mai degrabă potrivite limbajului jurnalistic”. □ Mihai Racovițan semnează *Contribuții la biografia lui Dimitrie Țichindeal (200 de ani de la nașterea primului fabulist român)*: „Cercetările noastre ajung la concluzia că, așa cum în Becicherecul Mic există o frumoasă și puternică tradiție referitoare la Dimitrie Țichindeal, ctitor de limbă românească și neînfricat luptător pentru drepturile poporului său, ea este cel puțin la fel de frumoasă și temeinică, cu un plus de argumente, în satul transilvănean Țichindeal, în zona dintre Sibiu și Agnita, ai cărei locuitori se mândresc și cu alți precursori iluștri: Iacob Bologa sau August Treboniu Laurian”. □ Sub semnătura T.[ransilvania], citim *Al. Dima la 70 de ani*: „Revista noastră își îndeplinește cu plăcere o dublă datorie de onoare, în a saluta în septuagenarul sărbătorit un remarcabil om de cultură, un exponent al erudiției universitare dedicate studiului umanistic, și un reprezentant de seamă al mișcării culturale sibiene, într-o perioadă de frunte a dezvoltării ei. Al. Dima a desfășurat, de-a lungul a patru decenii de prestație intelectuală multilaterală și susținută, o bogată activitate științifică și publicistică, în domenii învecinate, susținute prin reciprocitate: filozofie, estetică, teorie și critică literară, literatură comparată, cultură populară, folcloristică”. ■ În *Necesitatea artei*, □ Mircea Braga scrie despre *Eficiența conceptului de „accesibilitate”*: „Elucidarea mecanismului accesibilității în lumina sociologiei și informaticii ne arată clar că accesibilitatea își conturează prin acțiune eficiența pe de o parte în sfera criticii de artă, care face apel la o metodologie cu pronunțate nuanțe sociologice, în sensul celor discutate mai înainte, iar pe de altă parte în a criticii de «normare», în a celei ce se profilează ca proces de îndrumare prin decantări imediate, practice, «materiale». Fiecare poziție își are importanța sa, de necontestat, de aceea conceptul de «accesibilitate» își păstrează eficiența cu preponderență pentru creație în actualitate, moment cu dimensiuni perfectibile nu doar prin aspirație, ci prin legitate”. □ Titu Popescu oferă *Estetica într-o schiță posibilă*, ocupându-se de *Schița pentru o estetică posibilă* a lui Ion Ianoși: „Tendința specializărilor, în dialectica progresului cunoașterii, conduce spre sinteze corelate, evidențiind în globalitate desăvârșirea până atunci fragmentară. O astfel de cale integratoare este și exemplul unei sistematice de bază a esteticii, pe care Ion Ianoși o propune aici în câteva puncte de bază”. ■ Apare studiul *O temă sadoveniană: Hamul* de Zaharia Sângeorzan, marcând 95 de ani de la nașterea scriitorului: „Ceea ce se petrece la han este și ceea ce se petrece cu literatura scriitorului: ea iese din veșmintele temei și își construiește un univers propriu,

o mitologie cu toate personajele. Realitatea hanului, ca eres și vatră ineputabilă a realismului liric, e și un timp al literaturii care încetează, pur și simplu, să mai fie «literatură», atunci când porțile lui se închid”. ■ În *Patrimoniu documentar*, citim *Sibiul în biografia lui Octavian Goga* de Bucur Țincu. ■ În *Bibliografie*, sunt semnalate apariții la editura Meridiane și volumul *Introducere în psihoterapie* de I. Vianu [Dacia, 1975]. ■ *Despre poezie* citim sub semnătura M.I. în *Ad usum...*: „Ce nu se poate contesta însă este că, în decursul istoriei, sub forme care acceptă rigoarea și asceza despuiată a «clasicismului» sau, dimpotrivă, expansivitatea încărcată, barocă a versului, poezia și-a păstrat, mai bine de două milenii, o anumită structură incantatorie, o anumită curgere prozodică îndepărtând-o de vorbirea curentă, ridicând-o într-o categorie aparte, a hieraticului și fastuosului, a «poeticului». Chiar și atunci când, programatic, poezia tindea să-și părăsească superbia nobiliară, să se «democratizeze», cum s-a spus, în scrierile romanticilor, care amestecau deliberat genurile și constatau că versurile pot vorbi deopotrivă de treburi mai puțin auster-poetice, despre tulburări mai nemărturisibile omenești sau despre frământări sociale «inestetice», lirica își păstra structura aparte și, oricât ar fi fost de deznădăjduite și de hohotitoare suspinele și indignările poetului, ele se mărturiseau melodic, măsurat, ritmic, în stanțe și rime prin definiție meticolos cizelate”. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară*.

● [„**Urzica**”, nr. 10] Un sondaj exclusiv pentru „Urzica” de Al. Mirodan și *100 de ani de la nașterea lui G. Ranetti* (portret realizat de Giuseppe Navarra).

■ La rubrica sa, Mircea Horia Simionescu semnează textul *Rarități turistice*.

● [„**Vatra**”, nr. 10] Casetă cu poezii de Leonid Dimov – *Instinct, Amiază*. ■ Articol de Anton Cosma – *Comemorare Ioan Slavici – Slavici și romanul nostru modern*: „Operele lui atestă efortul și osârdia, dar numai prea arareori au rezonanța geniului”. □ *Nuvelist exemplar*: „Caracterizându-l pe Ioan Slavici drept «nuvelist exemplar», în accepțiunea pe care a acordat-o noțiunii Miguel de Unamuno, trebuie să recunoaștem că în proza lui palpită un univers profund național și popular” – cronică de Monica Lazăr. □ *Idei psihologice în lucrările lui Ioan Slavici despre educație*, un articol de Ion Drăgan. ■ Traducere în românește (de Andrei Fischhof) a unui fragment de Gagyi László, intitulat *Pe lac*. ■ Patru poeme de Ioan Teodor Olteanu (*Răsadul de lumină, Venus din Milo, Salcâm la poartă, Michelangelo*). ■ La rubrica *Filtre*: Dan Culcer (*Eseul travestit*) scrie cronică literară la *Iuminări* de Alexandru Ivasiuc, remarcând prezența unor structuri stereotipe în compoziția personajelor și a intrigii, precum și a unor influențe livrești: „Lectura ne-a sugerat unele posibile apropieri de narațiunea sartreană sau de proza lui Paul Nizan de care Al. Ivasiuc este legat printr-o poetică secifică romanului cu teză. Utopia prezentului etern ne-a amintit cunoscuta scenă a corectării arhivelor din romanul *1984*”. ■ Poezie – articol de Dumitru Mureșan asupra poetului Cezar Ivănescu.

□ Proză – articol de Silvia Udrea asupra romanului *Într-o casă străină* de Teodor Mazilu. □ Critică – volumul *Enigmatica noblețe* de Ion Caraion (Eminescu 1974) este recenzat de Serafim Duicu. ■ *Biblioteca Babel: Tolstoi și „meseria de a trăi”*: despre jurnalul lui Lev Tolstoi, cu o formulă-titlu aparținându-i lui Cesare Pavese (*Meseria de a trăi*) – Mihai Sin consideră că atributele fundamentale ale jurnalului lui Tolstoi sunt sinceritatea tulburătoare, dramatismul și chestionarea perpetuă a situațiilor în care se află la un moment dat. ■ *Echivalențe*: Poeme de Azem Shkreli, traducere în limba română de de Bakı Ymeri. ■ *Confesiuni*: Radu Petrescu scrie despre raportul creație-critică. ■ *Antologia Science Fiction* conține textul *Bomboane și Sirop* de Mihai I. Horia.

● **[„Viața militară”, nr. 10]** Număr dedicat zilei de 25 Octombrie. Publică versuri: Cristache Arnăutu (*Într-un singur nume*), Nicolae Dumbravă (*Imn*), Alexandru Andrițoiu (*Trompeta, trompetele, Reînțoarce, Arma conștiinței, În orice loc, Sonet, Autumnală, Octombrie la început*), reportaje și însemnări: Traian Reu (*Titlu de mândrie*), Mihai Rășică (*Fișă pentru un portret colectiv*), T. Ludoșan (*Fapt cotidian*), Constantin Șola (*Un comandant ca atâția alții*), D. Nicolae (*Prezenți unde-i cheamă patria*), Gh. Bejancu (*Tinerețea regimentelor*), Ion Căpeț (*Marșul continuă*), G.F. Cozma (*Sensul deplasării spre înainte, Tinerețe angajată*), Melania Dobre Ionescu (*Cele mai tinere soții din mica garnizoană, Expoziție*), Jean Gheliuc (*Casa Armatei – important factor de educație*), evocări: H. Zincă (*Pe jos ca tot dorobanțu...*). □ Proză: L. Tarco (*Antena și căprioara*), Mircea Radina (*Inamicul alb*), Nicolae Minei (*Într-o noapte de decembrie, la izvorul fierbinte*). ■ Masa rotundă cu tema *Ostașul – erou literar* continuă cu opiniile autorilor Nicolae Mărgescu, Mircea Iorgulescu, Ion Grecea. □ Nicolae Mărgescu consideră că: „Romanul plinar, de autentică substanță epică, al vieții ostășești se lasă așteptat de foarte multă vreme. De dureros de multă vreme. Acestei teme-majore, fără doar și poate, ținând seama de complexitatea lumii de investigat și de caracterul de înaltă școală cetățenească și patriotică, de uzină de suflete, ca să recurg la o metaforă, al armatei populare – i-au consacrat pagini, adesea vibrante, adesea revelatoare, scriitorii ca Nicolae Tăutu, Laurențiu Fulga, Dragoș Vicol, Gheorghe Bejancu, Traian Uba, Ion Grecea, Mircea Radina, Haralamb Zincă, Petru Vintilă, Radu Theodoru, Nicolae Jianu, Ladislau Tarco, Ion Aramă, Ion Căpeț, Doru Davidovici, George Florin Cozma și alții, dar sfera de largă respirație epică lipsește”. □ Mircea Iorgulescu: „O primă și de ansamblu observație în legătură cu proza de dată mai recentă în care personajele angajate în mișcarea epică principală sunt ostașii privește statutul și structura acestei proze, esențial deosebită în raport cu scrierile mai vechi, «clasice», aparținând aceleiași categorii. Este vorba, mai întâi, despre o schimbare petrecută la nivelul atitudinii creatoare. În mare privind lucrurile, în literatura română anterioară Eliberării armata este evocată fie ca un mediu caracteristic, și atunci perspectiva este de

obicei una categoric satirică (Bacalbașa, Brăescu), fie ca o circumstanță temporară a existenței, determinată de producerea unui grav eveniment al istoriei, cum este războiul, împrejurare când accentul este pus pe reacțiunile sufletești și de conștiință ale individului, ale unei clase sociale sau pătri pe care el o reprezintă ori ale întregii națiuni (Duiiliu Zamfirescu, L. Rebreanu, Camil Petrescu etc.). Este desigur inutil a se judeca validitatea în abstract a acestor perspective, din moment ce existența lor se datorează unor opere artisticește viabile: totuși, nu este mai puțin adevărat că «literatura armatei» ne apare, pentru această epocă, întrucâtva și sumară și schematică. Formarea unei armate românești moderne, organizată după principii europene, a fost determinată de constituirea statului modern românesc; la desfășurarea acestui proces armata a avut o contribuție de prim ordin, atât prin acțiunile directe (Războiul de independență, participarea la Primul război mondial), cât și ca factor de influență socială a cărui acțiune a fost extrem de diversă. Nu doar cu titlu de curiozitate amintesc, în acest sens, distincția făcută de lingviști care, în anchetele lor de până la al doilea război mondial, au constatat că bărbații care fuseseră în armată, deci se deplasaseră din locurile unde trăiau, aveau un limbaj mai «evoluat», mai puțin arhaic și rural decât femeile, care nu ieșeau toată viața din satele lor. Evident, aceste observații pot și trebuie să fie lărgite cu ocazia unui examen riguros, de natură nu literară ci sociologică, al rolului armatei în viața societății românești moderne; revenind la literatură, nu este greu de observat că preeminența viziunii satirice în scrierile mai vechi este motivată, pe lângă existența unor aspecte într-adevăr stridente și criticabile, și de o anumită «neînțelegere», de o anumită «rezistență» față de introducerea noilor forme de viață. Se poate face chiar o analogie între atitudinea nediferențiat critică față de instituția armatei și aceea, de asemenea lipsită de nuanțe și oarecum mărginită, față de alte compartimente ale structurii sociale în care evoluția, în sensul modernizării rapide, ducea la schimbări prin care vechile stări erau condamnate la dispariție. Există chiar o evoluție, ilustrativă sub aspect literar, de la totuși schematicul Moș Teacă al lui Bacalbașa, simplă marionetă comică, până la personajele lui Brăescu, mai «umanizate», având reliefurile unor «personalități» distincte, semn că pe măsură ce armata modernă a încetat, pe parcursul unei singure generații, de a mai fi privită ca un mediu neobișnuit de «nou» încât să provoace o reacție luând forma satirizării. Considerații similare se pot face și despre «literatura școlii», expresie a întinderii fenomenului. Participarea armatei române în războiul antihitlerist a generat, cum era firesc, pe lângă literatura de aspect strict documentar, și una de ficțiune propriu-zisă; ceea ce diferențiază însă scrierile de acest gen de la noi de cele din alte părți ale lumii este interferența dintre planul acțiunii de natură așa-zicând militară cu cel al desfășurării unor procese de tip revoluționar. Personalele nu mai sunt definite numai prin condiția lor de ostași, ci și prin aceea de participanți la noul curs al vieții sociale și

politice. Dacă ar fi să situăm în timp schimbarea despre care vorbeam la începutul însemnărilor de față este mai presus de orice dubiu că modificarea de optică asupra vieții militarilor are loc în același cadru în care se naște și se impune această particularitate. Literatura având ca personaje militari încetează de a mai fi precumpănitor literatura unui mediu, devenind literatura unei vârste sociale, și această transformare asigură în principiu un larg câmp de acțiune creatoare. Indiciile unei emulații există cu prisosință și se pot cita multe titluri de cărți în care noua perspectivă este dominantă. Cu toate acestea, literatura vieții ostășești are de întâmpinat în continuare o anumită inerție, atât din partea publicului și a criticii, cât și a creatorilor înșiși; după opinia mea, soluția constă într-o încercare mai hotărâtă de a se accentua firescul în detrimentul aspectelor excepționale și particulare. Câtă vreme universul vieții militare va fi întrupat în literatură sub unghiul unei «specificități» exagerate, această literatură nu va depăși condiția curiozității și nu va provoca decât un interes oarecum lăaturalnic; atunci când va predomina viața, înțeleasă ca totalitate, când, cu alte cuvinte, particularitățile vor trece într-un plan secundar, vom vorbi despre o literatură ostășească». □ Ion Grecea: „Este o realitate, o evidentă realitate, oricât vor unii dintre criticii și istoricii literari s-o ignore – subliniez unii – și anume ca în patrimoniul culturii noastre naționale putem vorbi astăzi de o literatură închinată eroismului, armatei, o literatură cu valențe artistice majore despre cei ce la ceas de zi sau de noapte, acum și din toate timpurile, au ținut și țin arma în mână pentru apărarea gliei străbune. Faptul că putem să consemnăm astăzi această realitate se datorește factorilor de promovare a ei, unei pleiade de scriitori mai tineri sau mai vârstnici ce s-au legat cu inima și condeii de viața ostășească. Apoi, Editurii militare, ziarului «Apărarea patriei», și desigur revistei ce tipărește aceste rânduri, revistă ce a fost, am putea spune, un puternic nucleu în jurul căruia au gravitat unele dintre cele mai strălucite condeie de-a lungul ultimelor trei decenii și au dat viață prin talentul lor unor opere cu care ne mândrim. Și dacă vorbim de-o literatură închinată armatei este de la sine înțeles că putem reliefa și eroii ce în ultimă instanță, prin acțiunile lor, dau viață acelor pagini ce încheagă romanul, nuvela sau piesa de teatru. Știu, mi s-a mai spus, așa este, sunt unul dintre scriitorii care prin tot ce am dat tiparului am căutat să oglindesc cât mai fidel chipul militarului nostru. Ar mai fi și alte probleme legate de literatura noastră cu tematică patriotică și ostășească, însă spațiul nu ne permite a continua, sperând ca o reluare a celor discutate în acest număr al revistei și în cele anterioare este imperios necesară, dată fiind importanța majoră a temei dezbătute – «ostașul-erou literar»». □ În rubrica *Viața cărților*, trei recenzii: Aurel Martin se ocupă de volumul de versuri *Sărbătorile anului* de Grigore Hagi, Ioan Adam comentează volumul de versuri *Țara ca meditație* de Dan Mutașcu, iar Emil Manu analizează microromanul *Anotimp* de George Florin Cozma.

• [„**Viața românească**”, nr. 10] Este continuată ancheta despre *Momentul liric actual (II)*, printre respondenți aflându-se: Nicolae Dragoș, Daniel Dimitriu, Victor Felea, Dan Mutașcu, M. Petroveanu, Laurențiu Ulici. □ Nicolae Dragoș, *O contribuție de continuitate*: „1. Întrebarea este atât de vastă încât orgoliul analitic se refuză. Dar o anchetă nu obligă, cred, la demonstrație. Mai ales când ea vizează participarea unor persoane direct implicate în *zonele* de investigație ale anchetei respective. Poezia de azi este mai diversă ca oricând. Nu numărul autorilor ci personalitatea vocilor îndreptățește o asemenea afirmație. Alături de poezii ce înobilează versul românesc de patru-cinci decenii, alături de generația anilor 1960 care a demonstrat printr-o prestigioasă pleiadă de autori – Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Cezar Baltag, Marin Sorescu, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Ana Blandiana – că poezia este un univers deschis, generos pentru talentele de marcă, anii din urmă au impus atenției noi nume de la care așteptăm cu încordat interes evoluții demne de tradiția literaturii noastre: Cezar Ivănescu, Mircea Dinescu, Dorin Tudoran, Adrian Popescu, Dan Mutașcu, Mihai Ursachi, Carolina Ilica, Dan Verona, Daniela Crăsnaru, Mara Nicoară, Mircea Florin Șandru, Ion Mircea – și suntem departe de a epuiza lista autorilor ale căror scrieri sunt mai mult decât o anticipație a unor veritabile destine literare. Să nu uităm că dacă nu mai sunt în viață marii poeți ai liricii dintre cele două războaie, care au dat noi capodopere literare românești în anii de după eliberarea țării (Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu, Voiculescu), ne sunt contemporani Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, Virgil Teodorescu, Geo Dumitrescu, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, ale căror scrieri aduc dovada unei înalte responsabilități creatoare. În spațiul acestor uvrieri lirici ai cuvântului se cere căutată și ideea de valoare. Pentru că diversificarea unei literaturi nu se apreciază după numărul de scriitori înregistrați eventual în tabelele organizației de breaslă ci prin diversitatea valorilor ei reale, a vocilor inconfundabile, în stare să mediteze activ și original despre istoria și prezentul poporului, despre devenirile sale și ale umanității în genere. 2. Momentul liric actual – iată o sintagmă ce necesită nuanțări. O literatură nu se măsoară cu lunile și anii. Vârsta unei literaturi, durata unei epoci literare se apreciază – după opinia mea – în funcție de mari mutații sociale și de marile personalități literare ale unei perioade anume. Un moment liric, în sensul practic al cuvântului, l-au constituit în literatura română, acum câteva decenii, poezii de la «Albatros», ei distingându-se printr-o atitudine specifică, prin crezuri comune, a căror asumare nu le-a unificat însă vocile. Perioada în care Labiș pronunța discursurile sale lirice, patetico-melodioase, meditativ-interogative, se contura ca un nou moment al liricii care îi va cuprinde pe cei citați între autorii de după 1960, dar și pe mulți alții. Un moment liric presupune existența unei anume *stări de spirit*, iar în literatură aceasta nu se realizează decât prin acumulări nu o dată insesizabile. Și, desigur, niciun moment liric (sper să fi sugerat măcar parțial cum înțeleg să folo-

sesc noțiunea) nu va fi scutit de prezența eșaloanelor inferioare. Scriitorii de fundal sunt asemeni cortinei din teatrul umbrelor, fără de care nu ar fi posibilă evoluția misterioasă a spectacolului ce nu poate fi susținut decât de mari personalități. Ele dau viață și sens, sunt însăși rațiunea unică a existenței cortinei. Am sentimentul că spiritul creator nu este o dimensiune absentă în lirica ce se scrie azi. Numai că este mai evidentă absența preocupării pentru inovația formală, o încredere mai adâncă în tradițiile liricii noastre, o nostalgie, aș spune, a clasicității. Micile talente nu vor produce, desigur, decât opere mimetice, onorabile. Nu poți fi epigon al unor mari autori. În viziunea mea asupra literaturii, Eminescu, Macedonski, Arghezi, Bacovia și ceilalți mari ai poeziei românești nu au avut epigoni. Mai exact spus, epigonii au avut cel mult în epocă rolul uleiului care ține mereu vie flacăra. Aceasta fiind unică și inegalabilă. Marii poeți n-au epigoni; au continuatori. În acest sens, putem observa azi o influență creatoare a lui Eminescu, Arghezi, Macedonski, Blaga, Bacovia, Barbu, Pillat, Goga, asupra liricii tinere. Cred că de aici, din înscrierea în continuarea universurilor lirice ale poezilor amintiți, a altor mari poeți români, se va naște – dacă nu cumva s-a născut de mult și doar prea marea apropiere a noastră de el nu ne îngăduie să-l observăm – marele poet al prezentului. S-ar putea numi Ioan Alexandru, Nichita Stănescu, Adrian Păunescu, Ion Gheorghe? S-ar putea. Despre epigonismul primitiv, despre poetul debutant X care, înainte de a aspira la însușirea atitudinilor lirice fundamentale ale marilor cititori întru poezie, îl imită pe colegul de generație, autor al unei modeste plachete de versuri, nu cred că este cazul unor aserțiuni ample. El ar trebui să facă mai statornic obiectul recenziilor care argumentează lipsa de forță artistică, absența vocației și a culturii, sărăcia mijloacelor de expresie. O anume violență a imposturii n-ar trebui să pună surdină actului critic. Atunci epigonismul în sensul negativ (fiindcă altfel toți cei de azi suntem într-un anume sens epigoni ai secolelor de cultură românească și universală) n-ar mai îngrijora pe nimeni. 3. Contribuția, în măsura în care aceasta se ilustrează ca atare este, neîndoios, una de continuitate. Delimitările se nasc dialectic numai în spațiul continuității. Știința de a-ți construi o formulă poetică personală, evidentă în cazul unor poeți, un anume artizanat lexical în sine, alte elemente ce fac ca unii autori să-și parodieze prematur propriile scrieri trădează, în cazuri contrare afirmației de mai sus, însăși absența unei veritabile continuități, fără de care orice delimitare ar deveni un act de gratuitate. Ca să te delimitezi trebuie să cunoști de ce te delimitezi, să fii în stare să analizezi, dacă nu să și crezi în spiritul operei de care îți propui să te delimitezi. Locul de naștere al inovației artistice este tradiția artistică. Actul inovator veritabil de azi se adaugă mâine patrimoniului tradiției. 4. O mai acută conștiință a actului creator a făcut ca autorii lirici să fie vigilenți cu mesajul scrisului lor, dar, în egală măsură, cu forța de comunicare să asigure demnitate expresiei artistice. Exprimarea barbară, agramată, banală – detectabilă încă la autorii ce vor să se impună mai mult prin agresivitate în relațiile

umane – află credit din ce în ce mai puțin. Ultimii ani îmi par a coincide, în cazul poeziei, cu o mai vie preocupare pentru diversificarea expresiei, dar și pentru găsierea căilor de comunicare cu cititorul de poezie. Ilogismul versului, imagismul excesiv, dicteul anarhic sunt mărturisite de tot mai puține apariții. Ce spune și cum spune – iată două întrebări ce se arată a fi esențiale pentru poetul de azi. Sentimentul actualității, conștiința gravă că poetul este ales să exprime pe cei mulți, gândurile, atitudinile, stările lui fundamentale sunt mai pregnante în poezia din acești din urmă ani, după ce o perioadă de timp – pe când se experimentau noi modalități de expresie absolut necesare pentru progresul poeziei – părea a se fi aflat pe un plan secund. Poetul autentic pare a se apleca cu mai multă gravitate, azi, asupra uneltelor sale. Tradiția liricii românești nu înseamnă numai trecut. Componentele tradiției se construiesc într-un act de voință creatoare unică.” □ Daniel Dimitriu, *Momente dintre cele mai favorabile*: „1. Subscriu la o opinie mai generală, potrivit căreia momentul actual al poeziei noastre este dintre cele favorabile, fapt care, evident, nu ne duce cu gândul la o sărbătoare continuă și nu obligă la elogi nemăsurate. Dacă acum zece ani peisajul liric era mai dinamic, mai spectaculos și, aș zice, mai divers, astăzi el ni se înfățișează mai omogen, pe alocuri stereotip chiar, nefiind, în niciun caz, lipsit de apariții editoriale de referință. A vorbi despre momentul actual al poeziei înseamnă a avea în vedere toate generațiile de poeți (deci toate titlurile de cărți, vizibile la un moment dat în vitrinele librăriilor), și insist asupra acestui lucru aproape de la sine înțeles, întrucât unii dintre noi mai confundă starea generală a literaturii dintr-un anumit moment cu ultimele direcții de evoluție, manifeste, firești în poezia celor mai tineri. Anumite tendințe de uniformizare apar la nivele mai coborâte, se vorbește chiar de grupări relativ compacte cu programe subînțelese sau explicate, sporadic; am putea lua ca exemplu – unul printre altele – o seamă de poeți care au debutat cu patru sau cinci ani în urmă. În marea lor majoritate formați, la sfârșitul deceniului trecut, în jurul revistei «*Echinox*». Cei mai importanți dintre ei, Dinu Flămând, Adrian Popescu și Ion Mircea, sunt voci distincte într-un ansamblu unitar, cu o anumită concepție și un stil în interpretare. Poeții generației lui Labiș dezvăluie azi mai mult o solidaritate sentimentală. Ajunși în pragul maturității și la deplina consacrare, mulți dintre ei reprezintă personalități inconfundabile, care dau unei direcții sau alteia de expresie un contur ferm. Unii sunt, cu siguranță, repere ale liricii contemporane, și cărțile lor au pătruns în conștiința unui public larg, un public dificil, aș spune, întrucât în general, e mai puțin receptiv la poezie decât la proză sau chiar la dramaturgie. Dar să avem în vedere și un alt fapt: poeți dintr-o generație mai veche, și mă gândesc, în primul rând, la Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Emil Botta ori Ștefan Aug. Doinaș (care a debutat editorial mai târziu) au venit cu volume retrospective, propunând astfel unui public nou, texte vechi, spre o severă și foarte importantă verificare. Prin aceasta ei au provocat judecata nemiloasă a timpului

și fără a-și fi păstrat întotdeauna intacte «contururile» inițiale, au dovedit totuși că scrierile lor nu sunt numai documente de istorie literară, ci repere de netăgăduit ale actualității. Revenind la o anumită uniformizare, mi se pare că ea a cuprins și un domeniu mai «fierbinte», acela care în mod normal ar trebui să refuze orice confort: patosul civic. Aici originalitatea este un dar de preț și, așa zice, egal cu talentul (insolitul unei maniere, noutatea propriu-zisă sunt însușiri ce pot fi lesne copiate). Astfel, poemele politice ale lui Adrian Păunescu nu pot fi confundate cu altele de aceeași factură; el este unul dintre cei mai originali poeți din câți avem azi; pentru a scrie în maniera lui trebuie să ai forța talentului său, dacă aceasta lipsește, singura consolare rămâne parodia, și singura calitate – sinceritatea. 2. În spiritul celor de mai sus, se poate spune că originalitatea unui scriitor nu înseamnă neapărat descoperirea unei Americi. Ea presupune găsirea unui drum diferit prin care se ajunge la o Americă fie ea deja descoperită. Acest drum fiind numai al lui, toate «expedițiile» care-l reiau sunt formate din epigoni. Nu știi dacă unul sau altul dintre poeții noștri de azi a revoluționat cu adevărat poezia (și mă întreb dacă e posibil așa ceva), cert este însă că mulți poeți de azi au găsit un drum al lor, delimitând itinerarii importante în ansamblul liricii românești contemporane. Nichita Stănescu pare a fi cel mai «radical» în această privință. Există în poezia de azi un epigonism real, care e însă de simultaneitate, nu de succesiune. Poeți cu destule volume la activ «împrumută» de la unul sau altul dintre confrăți, dovedind un spirit ultra-rafinat de imitație, care știe să se adapteze cu abilitate unei formule, fără a gafa catastrofal. 3-4. În ciuda faptului că debutanții din acest al optulea deceniu scriu altfel decât cei din deceniul precedent, acest altfel exprimă o devenire, o rezultată, nu o ruptură. Raportată la ea însăși, poezia foarte nouă este una de inerție, spre deosebire de cea a generației lui Labiș care a fost, spunem noi, una a luptei cu inerția: o posibilă delimitare ce nu este, în principiu, valorică. Cei care au debutat la începutul deceniului trecut au redat poeziei suflul liric, exprimându-l cu violență. Sunt impetuoși în afirmarea unei formule, programatice, cuvântul lor vibrează, purtând în el emoția directă, cu tumultul și inefabilul ei. E o poezie care se afirmă mereu pe sine și se delimitează polemic de un anume descriptivism, de clișee stridente, pe care le bănuiește cam peste tot. Într-o bună parte a poeziei mai recente, ale cărei rădăcini se află tot în euforia lirică a deceniului precedent, observăm o rostire mai căutată. Preocuparea sporită pentru stil atestă o lentă «reculegere», o domolire a impulsurilor. Dacă Nichita Stănescu postula natura specială a cunoașterii prin poezie, schițând sentențios legile unui univers al subiectivității artistice, mai încoace ideea, devenită bun comun, nu mai e revendicată, ci e subînțeleasă. Această plasare în subtext a unui adevăr cucerit definitiv face ca atenția să meargă spre consecințe, spre ilustrarea copioasă și excesiv nuanțată, spectaculoasă și elegantă a specificității limbajului liric. Emoția se obiectivează, și ca atare începe să fie vehiculată, regizată în amănunt. Pierde din prospețime, câștigă în rafinament.

Liricul ca dominație suverană face loc poeticului ca obsesie.” □ Victor Felea, *Un timp de sedimentare*: 1. E dificil de rostit aprecieri prea entuziaste asupra momentului de față al poeziei noastre. Desigur, există manifestări pozitive și unele chiar excelente, dar, considerat în ansamblu, peisajul poetic de azi nu mai are plenitudinea, dinamismul și diversitatea aceluia din deceniul trecut. Deși apar destul de multe cărți de poezie, numele care figurează pe ele nu sunt, în majoritatea lor, nici noi, nici reprezentative. Accentul editorial s-a deplasat uneori către producția fără relief, către cartea obișnuită și fără surprize; se «deshumează» și nume ne semnificative de ieri sau se pun în circulație nume de mai recentă apariție, dar lipsite de ponderea necesară. Poeții buni ai generațiilor mai vechi continuă să publice, însă volumele lor sunt, cu precădere, culegeri antologice, selecții de autor. Când apar cu poeme noi, acestea nu fac decât să întregască profiluri cunoscute. Editarea acestor selecții de autor: Zaharia Stancu, E. Jebeleanu, Maria Banuș, M. Beniuc, Radu Boureanu sau Gellu Naum, Ștefan Aug. Doinaș, Dragoș Vrânceanu, Ion Caraion, Ion Horea, Grigore Hagiu, Gh. Tomozei, Radu Cârnelci sau Ana Blandiana (*Poezii*), Marin Sorescu (*Norii*), Nichita Stănescu (*Starea poeziei*, B.P.T.) etc. înseamnă un binevenit bilanț edificator în linii generale în ceea ce privește realizările de până acum, pentru profilul de ansamblu al liricii noastre de după 1944. Totuși, faptul ca atare nu-l putem trece pe seama unei efervescente deosebite a poeziei. Exceptând *Repetabila povară* a lui Adrian Păunescu (având și ea câteva inegalități), în ultima vreme nu s-au produs reale evenimente poetice. Au publicat totuși, în perioada din urmă, volume bune și meritorii poeți ca Ștefan Aug. Doinaș, Veronica Porumbacu, Leonid Dimov, Tudor George, Constanța Buzea, Petre Stoica, Gh. Tomozei, Ovidiu Genaru, Teohar Mihadaș, Modest Morariu, Florin Mugur, Mircea Ciobanu, Emil Brumar, Dan Mutașcu, Adrian Popescu, Nicolae Prelipceanu, Cezar Ivănescu, Ioanid Romanescu, Ion Cocora, George Alboiu, Gh. Grigurcu, Mihai Ursachi, Ion Iuga, Dan Rotaru, Mircea Dinescu, Dorin Tudoran, Dinu Flămând, Victoria Ana Tăușan, Mara Nicoară, Dan Verona etc. Și acești poeți, ca și cei amintiți înainte, își urmează calea, unii adăugându-și trăsături noi, alții nereușind să se autodepășească. 2-3-4. Cred, în consecință, că momentul liric actual marchează un timp de sedimentare a valorilor și totodată unul de trecere spre alte experiențe. Există, se pare, un laborator al poezilor tineri în care se pregătesc noile surprize. Acești poeți tineri sunt mulți și constituie numeroase nuclee literare prin diferitele orașe ale țării. Concursurile de debut ale editurilor ne arată că participanții de valoare depășesc cu mult posibilitățile de editare ce se pun la îndemâna lor. Numai stimulând apariția noilor generații de poeți putem spera să se instituie un climat liric efervescent, să apară voci poetice inedite. Câteva talente foarte tinere anunță un alt mod de a înfățișa realitățile noastre de azi, o participare dinlăuntru, adesea de un suflu dinamizator, la problemele vieții sociale și politice pe care le trăiește țara. Dacă ne vom gândi doar la doi poeți, ca Ioan Alexandru cu

Imnele bucuriei și la Adrian Păunescu, cel din *Repetabila povară*, vom observa că poezia patriotică și cetățenească a făcut pași serioși către o autentică substanțializare, către orizonturi de largă semnificație, către o atitudine mai răspicată în privința adevărului epocii noastre. S-a trecut astfel la viziunea profundă și consecventă, la marele patos etic și politic, unde patria apare ca entitate spirituală și istorică totodată, ca destin asumat cu toată gravitatea. Meritul acestor poeți constă în noutatea modului lor de a se integra cu forță lirică, de o remarcabilă expresivitate, într-o mare tradiție literară românească, lăsând să se întrevadă câte posibilități inedite de a ne revela nouă înșine ca oameni ai acestei țări posedă poezia care se scrie azi și care se anunță pentru mâine.” □ Dan Mutașcu, *Angajare și luciditate*: „1. Cred că voi fi în dezacord cu mulți dintre comentatorii de specialitate ai liricii (deși mă cam îndoiesc că pot exista cu adevărat alți comentatori de specialitate ai liricii decât poeții înșiși); în sfârșit afirmând că momentul liric actual, cu toate sușurile și coborâșurile lui, mi se pare prevestitor de o schimbare la față a poeziei românești contemporane, asemănător cu (dar poate și mai pregnant decât a fost pe harta modului liric românesc modern) momentul ‘60, care a dat cel puțin un poet mare: Nichita Stănescu și alți vreo patru-cinci importanți, pe care-i știm cu toții, așa că nu mai e cazul să le transcriu numele aici. Divers și acerb în a impune un nou mod de a mânui existența prin cuvânt, momentul liric actual mi se pare a propune în punctul de plecare și a impune pe parcurs vreo câteva siluete poetice de care – nu cred să mă înșel – vom mai auzi, precum: Ion Lotreanu, Cezar Ivănescu, Mihai Ursachi, Adrian Popescu, Dorin Tudoran, Ion Cocora, Paul Tutungiu, George Alboiu, Ioanid Romanescu și încă vreo câțiva care nu-mi vin acum în minte, dar pe care-i port în partea stângă a pieptului, acolo unde e inima, pentru că scriu o poezie elevată, cultă și rafinată, deschisă totodată spre prezent și aspirând la verticalitatea gândirii. 2. Toate momentele lirice se caracterizează, mi se pare, atât prin elemente pronunțat creatoare cât și prin elemente epigonice. În această măsură doar putem semnala prezența celor din urmă în momentul liric actual, fertil și destul de fierbinte în căutări ce speră să rămână, să impună un mod al lirei, august și revelat, cum ar spune marele Ion Barbu. Nu pot nega că se practică și o poezie de gherghef, plângăcioasă ori afectată, fără acoperire în idei, o poezie mimată, dar – cum spun – o asemenea poezie s-a practicat întotdeauna și va continua să se practice fiindcă niciun fel profund de a face poezie nu va scăpa de imitatori vreodată. Oricum ar fi însă, trebuie să susțin că momentul liric actual mi se pare a câștiga prin faptul că încearcă să se elibereze de canoane, ceea ce – s-o recunoaștem – nu-i puțin lucru. 3. Ca să fiu exact, nu văd o dihotomie logică între continuitate și delimitare, între caracterul de continuitate și delimitare al artei poetice a celor tineri în prezentul nostru literar. Creând cu o bună știință a versului (unii dintre ei, mai mulți, au fost chiar nominalizați mai sus), aceștia încearcă să continue o traiectorie de idei și metafore proprii literaturii române în general și să se defi-

nească, să-și pună sigiliul stilistic, așa cum visează în fond orice creator de frumos, pe epocă, să se delimiteze într-un mod superior, «căci domeniul poeziei cere suflet integral» și un uriaș efort de rostire personală, de aspirație neobosită și înfiorată către esențe, adică pretinde consubstanțialitate cu marile adevăruri și marile taine, cu marile fapte ale lumii, deci moralitate a geometriei poemului. Așadar, didactic repetându-mă, îmi asum riscul de a spune că aportul celor tineri în poezia actuală ar fi unul de marcă dialectică, însumând cele două fațete ale răspunsului necesar. Recitirea și citirea atentă a acestor poeți oferă puțința să se depisteze ușor – în cazurile fericite – suita de sunete majore, greu de confundat, de acum. Eu aș ține să relev doar câteva aspecte ale chestiunii, de fapt câteva caracteristici ale ei. Aș zice deci că poezia tânără, poezia preocupată de unicitatea momentului actual, tocmai pentru a-l prelungi, peste accident, în durată, este una de o mare angajare și de luciditate, ea urmărind nu numai suplețea arhitecturii sonore a cuvintelor ci și valoarea lor etică. Pe urmă, aș spune că începând să citească mult, o seamă de tineri poeți reușesc să vadă în poezie o zonă privilegiată și pentru cunoaștere, nu doar pentru flori de stil, în serie de abțibild. Poezia ultimilor ani îmi apare ca una de substanță și de zbor înaripat, evitând simplista atitudine rapsodică și urmărind revelația, stilul propriu, sinteza.” □ M. Petroveanu, *Manieră și mimetism*: „Dacă prin momentul actual al poeziei convenim să înțelegem ultimii doi-trei ani, atunci acest interval minim pentru o apreciere globală ne apare mult mai puțin spectaculos și ca diversitate de substanță, și ca valori acumulate, decât perioada precedentă (sfârșitul deceniului al șaptelea-începutul deceniului în care ne aflăm). Un tumult de atitudini, de forme, de moduri poetice cristalizate, antrenând aproape toate generațiile, inclusiv cele de mijloc și chiar mai vârstnice (de la Al. Philippide la Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Ion Caraion, Ștefan Aug. Doinaș, A.E. Baconsky, Nina Cassian, Victor Felea, Veronica Porumbacu, Aurel Gurghianu) oferea o veritabilă emulație și rațiuni de încredere deosebită în șansele poeziei. Bun dobândit pentru istoria versului contemporan, de altfel, devenit și formulă rituală în bilanțurile, ocazionale sau nu, ale genului, confirmat însă de atenția mai pronunțată, mai susținută pe care au acordat-o, o acordă străinii liricii românești în general ca amestec «sui generis» de modern și tradițional (vezi și traducerile, efectuate din inițiativa unor editori din afara țării, din Nichita Stănescu, Marin Sorescu). Aș aminti încă o particularitate a acelei faze, anume relativa unitate de reacții, într-un plan ori altul, din partea generațiilor, mai exact a grupurilor bazate pe afinități de vederi sau «metode» lirice. Particularitate ce permite constelări în jurul câtorva poziții estetice mai mult ori mai puțin apăsate, circumscrise, oricum sesizabile critic. Un tablou al momentului de astăzi, centrat pe asemenea factori ordonatori și alcătuint – cred, nu din deformație profesională, din manie clasificatoare – un indiciu concludent pentru efervescente creatoare reale, n-ar da rezultate revelatorii. Sigur, și segmentul de timp ales pentru ancheta de față înregistrează, la unul ori altul dintre

autorii consacrați (Gellu Naum, de ex.), ca și la cei încă în plină afirmare (un Florin Mugur, Petre Stoica, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Ileana Mălăncioiu), volume remarcabile, de o tensiune poetică aproape consecventă. La poeți aflați la al doilea sau al treilea volum ar fi cu totul nedrept – nedrept pentru poezie, nu numai pentru ei – să se ignore umorul candid al lui Brumaru, fiorul de neliniște al lui Ursachi, grotescul sarcastic al lui Genaru, ori vibrația, tăgăduitoare în gravitatea ei, a lui Dorin Tudoran și aportul imnic, chiar dacă deocamdată nerealizat la scara năzuită, al lui Dan Verona. Tot în anii din urmă, recent s-ar putea spune, s-au semnalat nume de debutanți cu perspective precum Adrian Popescu. Aceasta pentru a nu vorbi despre *Imnele bucuriei* ale lui Ioan Alexandru care, aliindu-și favorurile majorității critice, a trezit totuși rezervele estetice sau «filosofice» ale unora, printre care subscrisul, și chiar opoziția vehementă a unui confrate, Ion Caraion. (Cât de violentă și incisivă prin contestarea vocației poetice înseși a lui Ioan Alexandru, polemica lui Ion Caraion cu elementele de gândirism transparent din *Imnele bucuriei* ar fi trebuit să-i îndemne pe indignați la reflexie, înainte de a-și striga protestul cu o mânie cel puțin egală cu diatriba incriminatului). În ansamblu însă, și asta interesează aci, vocile ascultate în același răgaz de timp nu autorizează orgoliul privirilor critice și, cu atât mai puțin, insondabila vanitate a tagmei în discuție. Elanul general, ridicând până și pe modești peste limitele lor câteodată, care a fertilizat humusul liricii mai înainte, pare suspendat, retras. Bineînțeles, lucrurile nu sunt alarmante, oricând și oriunde având loc astfel de căderi de suflu creator chiar stagnări mai îndelungi, cine nu știe! Adevăruri care nu ne împiedică, nu trebuie să ne împiedice a recunoaște existența unui aflux poetic subtil uniformizator, i-aș zice, deoarece produsele lăsate la țarm înmulțesc, în versiuni dibaci confecționate, prototipul sau prototipurile selecționate (Nichita Stănescu, Ioan Alexandru). Nu se scrie «prost», strident, ci acceptabil, decent și... recenzabil. (Nu am în vedere, precizez, procentul versurilor baccilare, respinse și de mesaj și de chemare, ele scufundându-se de la sine în golurile artei, indiferent de cantitate, sprijin și chiar succes.) 2. Nu m-aș sfii, de-aș fi într-adevăr convins, să utilizez pentru fenomenul descris expresia «elemente epigonice», propusă de redacție. Un scrupul critic mă îndeamnă să socotesc mai adecvați termenii manieră și mimetism. Epigonismul presupune, pe lângă mediocritatea talentelor și absența unor energii creatoare, inventive, epuizarea fără speranțe a resurselor principiului de artă tutelar la un moment dat. Nu aceasta este, nu ar trebui să fie situația poeziei, a literaturii noastre, căci principiul ei îndrumător, desprins, teoretic măcar, din «trunchiul veșnic verde al vieții», și nu dintr-o dogmă estetică fie ea și cea mai elastică cu putință, nu are a se teme de sterilitate. Neputând vorbi de un impas doctrinal, trebuie să căutăm la baza manifestărilor de mimetism (superior!) sau de imitare abilă a altora, ca și de manierism sau de autoreproducere (variarea la infinit a motivelor ori procedeelelor proprii, cum este cazul chiar cu semnături verificate ca acelea

ale lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Mircea Ivănescu), o conștiință artistică concesivă, complezentă, obosită specificând – mai este nevoie? – că pentru noi conștiința artistică înseamnă, dincolo de latura de atelier, de stăpânire a mijloacelor, capacitate de convertire a unei experiențe fundamentale de cunoaștere, de trăire, de imaginație, într-un sistem de forme unic, irepetabil dar semnificativ, credem că revirimentul dorit depinde, în primul rând de gradul de luciditate, de exigența cu sine, de calitatea conștiinței artistice, într-un cuvânt. Există însă și alte fețe ale facilității, ale iresponsabilității artistice și, aș adăuga, civice, fiindcă terenul pe care se exercită predilect viciul mimetismului și al manierismului, aparține nu numai liricii patriotice. Adesea cultivatorii ei se alimentează din clișeele unui tradiționalism rău înțeles, sumbru, la limită «eroic», cu pretenții reflexive, filozofard (G. Alboiu, Paul Tutunțiu, Ion Nicolescu, I. Iuga). Regretabil e că, reclamând impunitate critică în numele tematicii, al surselor de la care se revendică, un poet de temperament cu verb cetățenesc autentic inspirat în repetate rânduri, Adrian Păunescu, a devenit (vezi atâtea poezii din *Repetabila povară*) captivul unei retorici artistice. Dar oare Ion Gheorghe nu este și el în pericol de a se rătăci fără leac în cețurile arhaicului?

3. În măsura în care putem vorbi despre o contribuție a celor mai tineri poeți la lirica actuală, măsură restrânsă la numele citate, această contribuție este de continuitate, mult mai vărtos decât de delimitare, în raport cu poezia generațiilor imediat premergătoare (Nichita Stănescu, Ioan Alexandru).

4. Abstracție făcând de marginile stricte ale momentului actual, universul poetic autohton, cândva sărăcit, monocord, și-a consolidat procesul de dezvoltare, de amplificarea a dimensiunilor, inițiat în anii 60-65. Putem, neprezumțioși, să ne referim acum la o poezie de cunoaștere în accepția categorial-filosofică («metafizică») a noțiunii. Poezie a ontologicului, a raporturilor dintre a fi și a nu fi, a posibilităților și limitelor condiției umane, a locului omului în univers sau în spațiul cosmic. Poezie a sentimentului duratei, a relațiilor dintre efemer și etern sau, legată de acestea, o poezie a originilor, a imemorialului. Înglobând în proces revenirea, resurecția unora din miturile constitutive ale liricii noastre, cu rădăcină folclorică națională, dar și străină (orientală), trecută sau nu prin refracția eminesciană, blagiană, argheziană (mai puțin), consemnăm în fugă și diferențierea atitudinilor în locul unor conduite exclusive, de afirmare sau negare, de adeziune sau respingere, s-au instalat comportări, poziții, și nuanțate, și, mai important poate, meditate, rod al elaborărilor, al trăirilor proprii. Întrebările ce-și așteaptă răspuns sunt însă dacă la marile probleme ale timpului nostru, armătura trecutului, soluțiile tradiționale, în concepții și forme indiferent de prestigiul lor, pot fi viabile ca atare sau numai «adaptate». Timpul revoluțiilor sociale, al mutațiilor tehnice, al urbanizării generalizate nu solicită oare nu numai o altă viziune decât cea tradițional naturistă, cosmică, ruralistă – chestiune elementară –, dar și un alt chip de a privi ecuația trecut-prezent-viitor. Poezia, funcția artei nu este numai de compensație sau de completare (într-o

epocă desacralizantă, științifică, rațională simțim imperativul unei arte a primordialului, a spontanului, a vitalului), dar și de replică directă, dată lumii *așa cum este*. O poezie mare a imanenței, a omului chemat, sub suprema sancțiune, să păstreze ce l-a definit până acum ca om, dar și să schimbe, să introducă noul care-l va redefini, este inaccesibilă? Nu aici este de căutat izvorul noilor mituri cu tot atâtea drepturi de cetate ca și cele moștenite?”. □ Laurențiu Ulici, *Redundanța extremă*: „1, 2, 3, 4: În istoria unei literaturi sunt ani când se scrie mai multă poezie bună și ani când se scrie mai multă poezie mediocră. Sunt uneori «momente» ale poeziei, altele «momente» ale romanului, ale dramaturgiei, ale criticii, într-o succesiune aparent imprevizibilă, supusă, totuși, la un nivel mai adânc, logicii interne a istoriei societății și a literaturii. În clipa de față am toate motivele să cred că nu ne aflăm într-un «moment» al poeziei. Se scrie, în genere, la o treaptă valorică destul de scăzută în comparație cu alți ani și într-o diversitate ca să zic așa restrânsă. Notele comune ale unora dintre poeziile publicate în reviste sunt declamatismul, redundanța extremă, reducerea poeticului la versificație, depersonalizare. A apărut o «pleiadă» de versificatori pe teme aparent «la zi», sânguincioși și strângători, ce proliferază masiv sub privirea amabilă dacă nu de-a dreptul încurajatoare a unora care își închipuie că poezia actualității poate să apeleze la actualitatea preistoriei și a istoriei vechi, văzând în asta un model de tradiție al poeziei românești. Din fericire, adevărata, valoroasa tradiție poetică românească nu are nimic de a face cu acest «model». Îmi îngădui să sper că din beția de cuvinte pășuniste și exterior celebrative a unei părți din poezia de azi trezirea va pune obrazul și ochii multora în pământ, a rușine. Poezia din volume e mai puțin decolorată și leneșă, poate și pentru că, pe de o parte, versificatorii de duzină au un mai limitat acces la edituri decât la reviste și, pe de altă parte, poeții buni, mai rar prezenți în reviste, scriu cărți încercând, în ciuda tentațiilor, să rămână fideli valorii care i-a consacrat. Dar există și un epigonism bizar care întreține starea de mediocritate. Bizar, întrucât nu urmează, să zicem, linia poetică a deceniului trecut, ci una ce s-a dovedit aproape din capul locului nefertilă și fără valoare. Cu toate acestea ar fi nedrept să trec cu vederea peste eforturile pe care cei mai dotați dintre poeții tineri le fac pentru a nu pierde contactul cu modurile lirice moderne, cu identitatea lor de poeți români din ultimul sfert al veacului al douăzecilea. Dinu Flămând, Carolina Ilica, Ion Mircea, Dan Muțescu, Adrian Popescu, Mircea Florin Șandru, Dorin Tudoran, Mihai Ursachi ș.a. reprezintă, fiecare în felul său, o prelungire, sub unghiul preocupării pentru consolidarea unui limbaj liric, a izbânzilor promoției imediat anterioare și, totodată, o încercare de a lua poezia pe cont propriu. Nu știu dacă experiența lor constituie, în totalitate, o noutate, fie și relativă; probabil că nu, de vreme ce poezia scrisă de ei, cel puțin până în acest moment, e mai mult o justificare (față de antecesori) decât o propunere (pentru «poezia viitorului»). Noutatea, dacă e vreuna, ar putea sta în afectarea sceptică, pe un fond de politicoasă in-

diferență față de altă poezie, ceea ce indică, între altele, absența spiritului de generație. Orgoliul individualizării, binevenit, se dovedește, ca de atâtea ori în istoria poeziei, productiv și eficace, mai ales că prezența lui presupune conjuncția talentului (instinctului) poetic cu conștiința poetică. Numai că această fericită orientare lirică se cuvine mai pregnant afirmată. Sigur, timpul va alege, în cele din urmă, scoțând deasupra, la proporțiile cuvenite, tocmai această orientare. Dar asta nu poate fi o consolare, fiindcă în numele ei am putea sta liniștiți la agresiunea mediocrității, dacă tot știm că victoria finală nu va fi de partea ei! Eroare limpede, căci lunga agonie a mediocrității impietează, vrând-nevrând, asupra accesului dreptelor valori și a bunului lirism, întârziindu-le. Poate că generalizarea debutului prin concurs va conduce la limitarea poeziei joase și, implicit, la o mai liberă trecere a talentelor autentice spre afirmare. Dacă, bineînțeles, editurile și juriile lor vor ști să reziste concesiilor.” □ *Momentul liric actual (Concluziile redacției)*: „Dincolo de «moda», foarte activă de la un timp, a discuțiilor pe teme literare, ancheta noastră a fost inițiată din dorința unor clarificări teoretice și estetice, care ni s-au părut necesare, asupra poeziei actuale. Rezervele care se manifestă uneori față de asemenea discuții, așa cum se întâmplă și printre participanții la această anchetă, ni se par îndreptățite parțial, cel puțin din anumite puncte de vedere. Mai întâi, pentru că nici întrebările și nici răspunsurile nu pot satisface pe toată lumea, lucru normal și în fond laudabil. Există, apoi, o vizibilă notă de improvizație și convenționalism, greu de evitat, și care ține de însăși condiția unor astfel de discuții. Părerile exprimate sunt de multe ori destul de apropiate, dacă nu perfect convergente, răspunsurile, formale sau evazive (așa cum, iarăși, se întâmplă și pentru cei care răspund la ancheta de față). În loc să devină niște dezbateri adevărate, exprimând opinii diverse și competente, discuțiile se transformă, pe ici pe colo, într-un fel de monolog pe mai multe voci. În sfârșit, faptul că, în unele cazuri, «moda» se substituie inițiativei face ca discuțiile pe teme literare să fie adesea privite cu oarecare scepticism. Chiar dacă nici ancheta noastră nu a putut evita întru totul aspecte ca acelea de mai sus, suntem convinși că cititorii vor găsi, în răspunsurile pe care le-am publicat, și păreri exprimate cu seriozitate și care merită toată atenția. În ceea ce ne privește, am căutat să ne ferim de întrebările devenite locuri comune, ca și de formulările ce sugerează prin ele însele răspunsul. Precizăm din capul locului că «momentul liric actual» are, în intenția noastră, înțelesul de unitate relativă de timp – ultimii 4-5 ani – care comportă anumite trăsături distinctive, nu pe acela de «Moment» ce implică excelența sub aspectul valorii, așa cum se pare că au presupus unii din participanții la anchetă. Credem dimpotrivă, deși cele mai multe răspunsuri la prima întrebare sunt, e drept, ponderat optimiste, că, dacă se poate vorbi de un moment în literatura noastră de azi, acesta aparține prozei, în primul rând, și nu poeziei. Momentul liric actual se caracterizează într-adevăr, prin prezența mai multor generații de poeți, de la cei vârstnici (Al. Phi-

lippide, Radu Boureanu, Virgil Teodorescu, Emil Botta, M. Beniuc, Eugen Jebeleanu, Gellu Naum etc.), la generația celor aflați în plină maturitate (Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, Geo Dumitrescu, Nina Cassian, Ion Horea, Ion Brad, Al. Andrițoiu etc.), apoi la generația anului 1964 (Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Cezar Baltag, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Adrian Păunescu etc.). Mai este de asemenea promoția unor poeți de vârste diferite care alcătuiesc un fel de generație lirică intermediară (Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Ileana Mălăncioiu, Sorin Mărculescu). În sfârșit, generația celor mai tineri poeți, debutând după 1970 și care aparțin de drept și de fapt acestui moment liric. Ar mai fi trebuit menționați acei poeți care au reușit să depășească convenționalismul unei perioade revoluate și să-și găsească nota personală (A.E. Baconsky, Dan Deșliu etc.). Nu avem însă intenția de a da liste complete de poeți, liste din care n-ar putea lipsi nume ca Méliusz József, Szemlér Ferenc, Wolf Aichelburg, Kányádi Sándor ș.a. într-o anchetă care s-ar extinde și asupra poeziei maghiare și germane din țara noastră – ci doar de a sugera, prin câteva nume reprezentative, tabloul momentului liric actual. S-ar părea deci că prezența atâtor poeți de certă autoritate ar asigura condițiile subiective ale unui moment al poeziei, ale diversității și valorii creației lirice actuale. Pentru a circumscrie însă apartenența la un moment literar e nevoie cel puțin de câteva elemente: o anumită «mentalitate» sau «conștiință artistică, un anumit «stil» al perioadei respective, participarea efectivă la literatura momentului. De aceea ar fi greu de afirmat că toți poeții în viață aparțin acestui moment liric. Dacă momentul deceniului șapte poate fi numit, mai mult sau mai puțin convențional, al generației 1964, momentul actual nu poate fi numit, cu egală îndreptățire, al cutărei generații. Cu toate că și în deceniul trecut se întâlnesc mai multe generații de poeți, încât s-a vorbit de o poezie a tuturor stilurilor și tendințelor, generația lui 1964 a fost aceea care a dat tonul, care a imprimat, printr-o solidaritate tacită exemplară, direcția principală a liricii. Poeți mai vârstnici precum Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, Nina Cassian etc. se integrează unor structuri lirice moderne și devin ei înșiși ai generației 1964, alături de cei care și prin vârstă îi aparțineau. Se înțelege că nici poezia deceniului trecut nu a fost lipsită de experimentalism steril și nici de elemente ale poeziei convenționale, prelungite în mod conștient sau inconștient, dar toate acestea trec aproape neobservate, sunt eclipsate de dinamismul și diversitatea reală, de elanul creator, de voința de înnoire a poeziei. Poezia momentului anterior prezintă o unitate într-o mare diversitate de structuri și moduri lirice și, mai ales, o voință proprie de afirmare. Unul dintre participanții la ancheta noastră spune între altele că „atâta timp cât momentul liric actual înseamnă cărți semnate de... (urmează o listă de 68 de poeți în viață) atunci, da, nu avem motive să fim neliniștiți cu privire la valoarea și mai ales la diversitatea poeziei noastre de azi”. Fără îndoială, nu este vorba de neliniști decât în sensul năzuinței creatoare spre mai bine, dar lista care ni se propune ne pare mult prea ge-

neroasă. Ceea ce definește momentul liric actual este orientarea mai fermă ca urmare a unei angajări sociale depline a personalităților reprezentative din toate generațiile poetice spre o lirică militantă, ancorată în realitățile României de azi. Elementele creatoare, atât în creația unor poeți din generațiile mai vârstnice cât și la câțiva dintre cei mai tineri, constituie trăsătura definitorie a momentului actual, prin prelungirea unor tendințe fertile ce vin din deceniul trecut. Ar fi, dacă se poate spune așa, un fel de „epigonism” pozitiv căruia nu-i lipsește substanța ci doar noutatea, un manierism de natură intensivă, care rotonțește concluziile ultime ale impulsului pornit din deceniul anterior. Alături însă de acest „epigonism” acceptabil și într-un anumit fel chiar necesar, deoarece asigură continuarea unuia din momentele importante ale poeziei noastre, există un epigonism propriu-zis, nociv prin amploarea, aroganța și adesea prin agresivitatea lui, insuficient combătut de critica literară, stigmatizată în bloc și pe nedrept, tocmai pentru lipsa ei de entuziasm, de unul dintre participanții la ancheta noastră. Este un epigonism, sau poate mai curând un mimetism, fără modele și deci lipsit de identitate, întrucât nu atât creația cutărui sau cutărui poet constituie sursa lui, ci limbajul poeziei moderne, în general, precum și anumite teme și atitudini lirice fără raport cu condițiile societății noastre. Această diversitate de surse îl face deosebit de productiv și în unele cazuri greu de recunoscut ca atare, ca producție mediocră. Situația aceasta se verifică în primul rând în producția celor mai tineri poeți, a celor veleitari, dornici să pătrundă cât mai repede și mai ușor pe poarta larg deschisă a acestui soi de epigonism anonim, dar ea nu ocolește nici creația unor poeți mai vârstnici. Contribuția ultimei promoții de poeți la poezia momentului liric actual este una aproape exclusiv de continuitate, așa cum au subliniat aproape toți cei care au răspuns la întrebările noastre, însumând cele două moduri de epigonism de care am vorbit. Efortul de delimitare e minim. Poeții momentului 1964 au devenit o *generație*, în înțelesul major al cuvântului, prin aceea că au modificat radical sistemul poetic de referință al perioadei anterioare și au creat, în cele din urmă, altul nou. Tot ei au redescoperit marea poezie dintre cele două războaie, ca și creația unor poeți din alte literaturi, reluând astfel linia unei tradiții deschise, nu numai neexplorate până atunci, dar și blamate. Este unul din meritele generației deceniului trecut de a fi restituit poeziei tradiția ei autentică și de a fi discreditat încercarea de a se impune una hibridă. În poezia actuală coexistă cele două feluri de tradiție, adică linia unei tradiții venind, prin generația deceniului șapte, din lirica antebelică, alături de genul de tradiție pe care a încercat s-o impună deceniul șase. Celor două moduri de epigonism le corespund, în alt plan, aceste două feluri de tradiție și de cele mai multe ori epigonismul anonim, poezia mediocră se prezintă sub scutul protector al uneia sau alteia. De aici, aparenta ei „autoritate”, primirea îngăduitoare ce i se arată și, nu o dată, chiar solicitarea de care se bucură. Preocuparea de a răspunde unui comandament politic și social constituie desigur caracteristica dominantă

a momentului liric actual. Nu mai e nevoie a se demonstra legitimitatea estetică a poeziei patriotice și nici justificarea ei socială și națională. O lungă tradiție a validat sub aspect estetic poezia de atitudine patriotică, la fel cum istoria cu evenimentele ei dramatice i-a validat finalitatea socială și națională. Momentul istoric pe care-l traversăm justifică la rândul lui, prin complexitate și dramatism, lirica patriotică și politică. E însă un adevăr fundamental că realizarea estetică rămâne condiția *sine qua non* a finalității practice a acestui gen de poezie. O poezie nerealizată estetic compromise finalitatea. Din cauza fenomenului de mimetism, a unei provocări artificiale a sensibilității, nu puține sînt poeziile cu teme civice și patriotice care rămân neconvingătoare. În asemenea cazuri producția poetică păcătuiește prin facilitate, optimism de circumstanță, printr-un artificios ton festivist. Mai multă sinceritate, mai multă sobrietate e absolut necesară, dar fără selecția exigentă din partea revistelor și a editurilor fenomenul nu poate fi eliminat. În definitiv, de ce ar trebui ca o revistă literară să se mulțumească cu o simplă versificare mediocră? Nu împărțăm însă nici părerile unuia dintre participanții la anchetă, care se arată înclinat să trateze nediferențiat poezia de inspirație istorică. „Beție de cuvinte pășuniste și exterior celebrative” nu ni se pare o sentință prea dură atunci când vizează o poezie contrafăcută, cu condiția ca ea să excepteze în mod explicit creația patriotică autentică. Complex și contradictoriu, momentul liric actual se prezintă ca o multitudine de condiții și aspecte ce țin de poezia autentică, dar și de o poezie lipsită de substanță, mediocră. Există însă premise ale unei noi afirmări a poeziei noastre, ale unui nou moment poetic, deoarece poezia valoroasă este cea care reprezintă elementul dominant, de puternică vitalitate, merit să confirme încrederea în destinul poeziei române”.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

• [„Flacăra”, nr. 43] În *România nemuritoare*, Teodor Capotă publică poezia *Pământul țării*, Marin Constantin, *Patria nu e o datorie ușoară*, iar Dan Mutașcu, *Arta de a fi tânăr*. □ Cu titlul *Cronică* (94, 95, 96, 97), Traian Stoica prezintă ultimele ședințe ale Cenaclului Flacăra. ■ George Arion publică un interviu cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga intitulat *Condiția unei conștiințe treze la faptele mari nu poate fi condiția unei fericiri mărunte, larvare*. Aceasta răspunde la întrebări legate de problema umanismului („pentru mine umanismul este un model uman. Pentru mine umanismul are acea veche determinare, aceea grecească, începuturile culturii europene însemnând armonizarea omului cu universul, armonizarea omului cu lumea, cu legile omului și cosmosului, prin nemuritoarea instituție *paideia*, ce definește un tip de educație, un tip de formație, un tip de structurare a ființei omenești care durează cât existența. O ne-

încetată devenire, cu acută și continuă conștiință a limitelor, dar, în același timp, cu o înțeleaptă cumpănire a puterilor. De fapt, pentru mine, *paideia*, ca tip de formație intelectuală și morală, este un superb zbor, dar bine controlat, spre țeluri posibile”), despre pericolul lumii contemporane („A vorbi despre cultură e ca și cum ai vorbi despre o «benefică hidră». Cultura trebuie sensibilizată, e o atmosferă, e o relație, chiar o relație între oameni sau între om și teatru, dans, literatură, construcție arhitectonică etc. Cultura contemporană s-ar putea defini cu o sintagmă, organizarea estetică a spațiului. Pentru mine cultura ține de o viziune globală, care depășește efemerul, de bătaie lungă de timp. Cultura se construiește în milenii. Astăzi e una, dar depinde de modul în care o organizăm acum 500 de ani. Chiar și «comanda socială» nu e comandă de moment, ci vine mai de departe și mai din adânc. De aceea, în concepția mea ea nu trebuie gândită la modul empiric, pe o pagină, pe o carte. Ceea ce ne interesează sunt direcțiile spiritului unei nații. Care nasc firesc din necesitățile interioare ale neamului. Desigur, experimentele în cultură sunt recomandabile atâta vreme cât nu ating substanța sacră a acelei necesități umane să devină atât de recurent, despre interesanta și semnificativa potrivire dintre *umanitas* latină și *omenia* românească. Am găsit în acest termen, care e de fapt un concept moral și spiritual, o consonanță a unor trăsături sufletești definind un popor întreg, am găsit prezenta indubitabilă a unui umanism românesc la nivel popular și mi se pare că o istorie de viață pașnică, de neagresiune, de nonviolente la adresa vecinilor noștri atestă cu prisosință existența unui astfel de umanism cu răsfângeri politice.” □ A. Dohotaru, în *Cronica spectacolelor*, publică o cronică dramatică a piesei lui I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*, pusă în scenă la Teatrul Național din Cluj Napoca. ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică a doua parte a articolului *Accesibilitatea poeziei*: „Cum se știe, problemele creației se regăsesc în cvasitotalitatea lor în problemele receptării. Nu se poate vorbi, așadar, despre accesibilitatea poeziei fără câteva incursiuni oricât de sumare în istoria ei și fără câteva definiții în trecere. Problema accesibilității și-o pun aproape toate artele în perioada modernă a evoluției lor, perioadă care e greu de delimitat cronologic, dar despre care ajunge să spunem că e consecutivă *ultimei* revoluționări a mijloacelor de expresie. Structurile artistice tradiționale nu dispar cu totul, însă nici nu pot ignora metamorfozele petrecute. Dificultatea nu aparține, așadar, exclusiv poeziei și nici măcar celei moderne. Aici situația ni se înfățișează întru câtva diferită de cea a celorlalte arte, a muzicii ori a picturii, care o resimt mai târziu. Se verifică astfel și poziția specifică a poeziei în cadrul mai larg al literaturii. Proza întâmpină asemenea dificultăți îndeosebi atunci când se lasă contaminată de poezie. [...] Revoluția modernă a limbajului poetic n-a făcut decât să radicalizeze și, ca atare, să-i agraveze consecințele. Unii autori moderni au cultivat-o programatic și ostentativ, afișând o superioară indiferență față de rezonanța socială a versurilor lor. Alții însă, după euforia inițială a separării și izolării, au

trăit în forme tot mai acute drama inaccesibilității și au încercat soluții compensatoare”. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu anunță o *Absență motivată*, o prezentare a evenimentului dedicat, „sub egida Uniunii Scriitorilor, a Comitetului Național pentru Apărarea Păcii și a Consiliului General A.R.L.U.S.”, aniversării a 80 de ani de la nașterea lui Serghei Esenin. ■ Cu ocazia împlinirii a 95 de ani de la nașterea lui Mihail Sadoveanu, Zaharia Sângeorzan publică un articol omagial intitulat *Povestitorul*, în care apreciază că „putem spune lumea românească arhaică are în Mihail Sadoveanu povestitorul ideal, Dumnezeu ei. El dă o nouă viață mitului, reîntemeiază spațiul geografic, moral, filozofic, al existenței naționale, eternizându-i conștiința; cu imaginația construiește o lume care nu ar exista dacă memoria lui nu i-ar păstra însăși evoluția ciclică”. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru scrie despre *Caietele Princepelui* de Eugen Barbu: „Înainte de orice se cuvine remarcată monumentalitatea lucrării, impresionantă ca exercițiu intelectual și ambiție scriitoricească, un fastuos jurnal de lectură și gândire estetică personală, poate prea insolit (la noi), dar care ține acum chiar de ritualul (intim) al vieții artistului. Înțelegem de ce Eugen Barbu, ajuns deocamdată la al cincilea volum, n-are de gând a se opri aici. Îndoielile și neliniștile sale, nemulțumirea de sine, un anume complex al informației și culturii sunt ale timpului nostru. Lecția din *Caietele Princepelui* ar trebui urmată integral, fără nicio altă reținere snoabă. Colajul realizat exprimă cel mai bine efortul «faraonic» de a prinde într-o configurație stilizată (unică) lumea cărților și a ideilor. Normal, idealul de experiență absolută spre care tinde romancierul include înșăși creația, nu proiectele sale împlinite sau doar pe cale de a se împlini. *Ianus, Corabia nebunilor, Frica...* sunt romane care ne fascinează deja prin ideile din care se nasc și în care își identifică resursele. Nu știm ce aventuri (evenimente) vor transfigura acestea până la urmă. Dar asistăm la aventura nu mai puțin palpitantă a conceperii lor, aventură care ne implică oricum și pe noi ca martori și contemporani ai scriitorului, împărtășindu-i mai ales riscurile, dramatica aspirație către adevăr, pasiunea dialogului și nevoia deschiderii totale, fără de care proza nu mai poate exista. [...] În ciuda rafinamentului erudit, *Caietele Princepelui* constituie un îndemn la ceea ce înseamnă azi eliberarea de clișeele culturii. Apoi, nimic de estet blazat în paginile cărții de față. Scriitorul extrage până și din simbolistica cea mai aridă sensuri vitale, de o prospețime surprinzătoare. În spirit renașcentist, autorul are acces la *arheii* culturii; iar atracția pentru magie, ocultism, poezie... nu rămâne o simplă metaforă a disimulării estetice. Eugen Barbu, familiarizat cu fenomenologia miturilor, aspiră la o veritabilă și foarte originală *Imago mundi*, restituită din fragmente, intuiții de tot felul, versuri, deducții filologice... Dincolo de nostalgia începuturilor domină sentimentul actualității. Lui Eugen Barbu îi plac îndeosebi extremele, ideile-limită, fiindcă acestea spun infinit mai mult”. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița *Puterea dragostei*.

• [„**Lucefărul**”, nr. 44] Aurel-Dragoș Munteanu consemnează evenimentul 75 de ani de la nașterea lui *Lucrețiu Pătrășcanu*, *Contribuția gânditorului*: „Lucrețiu Pătrășcanu este autorul celui mai spectaculos efort analitic efectuat din perspectiva marxistă asupra societății românești și a tendințelor ei din perioada premergătoare instaurării socialismului. «Sub trei dictaturi» și «Problemele de bază ale României» sunt expresia unei gândiri lucide, care demsitizează atitudinile curente și găsește realitățile economice și raporturi sociale corespunzătoare, acolo unde cercetătorul obișnuit se oprea la voința și ambițiile «creatoare de istorie» ale unor indivizi mai mult sau mai puțin proeminenți. De altfel, pentru a înțelege fenomenul politic, Lucrețiu Pătrășcanu refuză programatic orice judecată voluntaristă și orice judecată de tip particular. Schema gândirii lui este aceeași în toate analizele: economic-social-politic”. ■ În textul *Sadoveniana: dostoievskianismele tinereții* (fragmente), M. Ungheanu notează: „E limpede că Sadoveanu n-a înțeles bine pe Dostoievski și că Radianu care ar fi putut fi o interesantă creație, de ar fi fost păstrată în nota dostoievskiană, își pierde din interes prin melancolizarea lui iremediabilă care-l face inferior lumii pe care a sfidat-o. Demonismul tipic eroilor dostoievskieni îi lipsește deși Sadoveanu îl pune să urască atroce pe un vecin de locuință. Transplantul acesta din Dostoievski n-a prins, după cum nu va prinde nici cel din *Apa morților*, unde epilepticul Panait pare a veni tot din lumea eroilor dostoievskieni. Pentru Sadoveanu, Dostoievski va rămâne o trecătoare pasiune de tinerețe”. ■ Dorin Tudoran analizează volumul Florenței Albu, *Ave, noemvrie* (C.R., 1975): „Atâta vreme cât un poet are puterea de a se supune unui examen de conștiință, cum se întâmplă în *Ave, noemvrie*, el plătește cu prisosință pentru acea «echitate a singurății», pe care o și recunoaște acceptând-o, Florența Albu. Mai ales din acest punct de vedere și trecând peste ceea ce putem numi scăderile cărții, *Ave noemvrie* mi se pare cea mai bună carte a Florenței Albu, o confesiune emoționantă”. ■ În textul *Simplitate de bun augur*, Voicu Bugariu analizează cartea lui C. Cubleșan, *Un gotic târziu* (Facla, 1975): „După cum se vede, întâmplările pe care autorul le povestește nu sunt ieșite din comun. Există însă în *Un gotic târziu* un parfum romantic, ce înnobilează ansamblul. Personajul principal are o simplitate fundamentală, care îi face credibile acțiunile și, astfel, când în finalul romanului el renunță la o funcție atât de bogată în perspective, actul nu pare deloc hazardat, denotând o anumită ingenuitate de bun augur. Alături de iubita lui, ființă evanescentă, capabilă de elanuri de mare puritate, el constituie o apariție stenică, în ciuda întâmplărilor urâte prin care trece”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion se ocupă de *V. Voiculescu (II)*: „*Sonetele închipuite* ale lui V. Voiculescu ascund și un al doilea plan, plin de obscurități voite. Critica a remarcat imprecizia obiectului, ezitarea între un el și o ea. Cui se adresează aceste patetice versuri? Chestiunea rămâne, ca și la Shakespeare, în studiu. [...] Interpretările pot merge și în altă direcție. Poezia sonetelor îmi pare a sta deasupra acestor specu-

lații, și anume în patetismul rece și solemn, în ardoarea pe care Voiculescu o pune în a exprima formele unei iubiri spiritualizate. În literatura română experiența lui este unică”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei*: „Interesul Ilenei Vrancea față de Eugen Lovinescu este vechi și statornic, cum veche dar mai puțin statornică este antipatia autoarei volumului: *Confruntări în critica deceniilor IV-VII (E. Lovinescu la posteritatea lui critică)* față de teoria «Idealistă, reacționară a autonomiei esteticului»”. ■ În *Instantaneul epic-poematic*, Nicolae Ciobanu se referă *G. Bacovia*: „*De Paști și Pe Maidan* dezvăluie adeziunea scriitorului (fapt detectabil și în poezia sa) la una dintre orientările sociale și etice intens solicitată de literatura epocii. Este vorba de contaminările umanitarist-proletariene, care, să precizăm, în poezia bacoviană sunt marcate de suferințe morale și filosofice proprii unui eu poetic devorat, de continua sa neliniște existențială; ceea ce, dintr-odată, le înscrie pe orbita marelui lirism, vindecându-le de spirit minor. [...] Teza socială și morală de obârșie umanitaristă, insinuată în biografia eroinei, mai departe, este cea care redimensionează materia cântecului de jale a românei, acordându-i finalitatea dorită de autor”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 72] Florența Albu publică *Porți* în rubrica de pe prima pagină, *Tabletă de noiembrie*. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Ziaristul – un om al timpului său* de Pan Solcan: „Pătrunsă de un profund umanism, activitatea ziaristului se definește, în ultimă instanță, prin pasiunea pentru adevăr, prin contribuția la o lume mai dreaptă și mai bună”. ■ În rubrica *Meridiane* aflăm că există *O fotografie inedită a lui George Enescu*, și citim o scrisoare trimisă de la Asociația culturală română „George Enescu” din Montreal, adresată lui Romeo Drăghici, conservator al Muzeului Enescu din București, prin care i se conferă titlul de membru de onoare al Asociației din Canada. ■ Prof. univ. dr. Const. Ciopraga scrie despre „*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Micu (Minerva, 1975): „Pe o anumită dimensiune, volumul semnat de Dumitru Micu devine aproape o istorie a literaturii române interbelice. Prea întinse, unele capitole consacrate scriitorilor depășesc însă, după părerea noastră, spațiul necesar demonstrației, constituindu-se în monografii speciale. Lui Blaga, de exemplu, i se consacră, în trei secțiuni diferite (*Poezia, Teatrul, Eseul*) o sută de pagini. Nu e mai puțin adevărat că dezbateră reclamă, alături punerea în lumină a unor laturi mai puțin cunoscute, așadar, contribuind la perspectiva globală. Profitabil, pentru acel care consultă monografia, ar fi fost un *indice de nume* și un *indice de probleme (index rerum)*. În concluzie, o carte deosebit de utilă scrisă cu talent și competență”. ■ Citim nota nesemnată *Omagierea istoricului Constantin Giurescu*: „Zilele trecute, Academia română a organizat la București o ședință omagială consacrată împlinirii a 100 de ani de la nașterea marelui istoric român Constantin Giurescu. Cu acest prilej, acad. Ștefan Pascu a evocat personalitatea și opera distinsului om de știință, autor a numeroase volume privind istoria politică, diplomatică, militară, economico-socială și

culturală a țării noastre”. ■ Apare *Dosarul României și marea*. Paginile sunt realizate de Sergiu Columbean și Gheorghe Istrate. Apare și poezia *Stelele-ncer* de Mihai Eminescu. ■ Doru Mielcescu în secțiunea *Colecții* scrie despre *Biblioteca de artă*: „Oricât de sumară ar fi prezentarea noastră, credem că aduce măcar câteva argumente în favoarea celei mai interesante și valoroase colecții de artă din România”.

3 noiembrie

● [„România liberă”, nr. 9650] În articolul *Unitatea universului artistic*, Ion Dodu Bălan analizează volumul lui Eugen Barbu, *Miresele*, despre nuvelele cuprinse menționând că „universul de viață și personajele centrale țin [...] de o lume revolută, de boierimea anacronică, surprinsă în momente de crepuscul social, de decădere morală, de destrămarea a mitului boierimii patriarhale”, ceea ce, pe lângă numeroase atribute apreciative acordate, numește a reprezenta „un semn de virtuozitate, un indiciu de vitalitate artistică”.

4 noiembrie

● [„Scântea”, nr. 10 328] Aflăm de *Un eveniment de mare însemnătate în viața tineretului: Ieri, în Capitală, și-au început lucrările Congresul al X-lea al U.T.C. Conferința a X-a a U.A.S.C.R., a III-a Conferință națională a Organizației pionierilor*: „Participanții la marele forum au întâmpinat cu dragoste și însuflețire pe secretarul general al partidului, pe ceilalți conducători de partid și de stat prezenți la ședința inaugurală, au exprimat hotărârea fermă a tinerei generații de a înfăptui Programul partidului nostru de înflorire a patriei socialiste”. □ Ziarul publică și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ Ada Gregorian semnează *Un fiu devotat al poporului, al partidului*, un text prin care se omagiază *75 de ani de la nașterea lui Lucrețiu Pătrășcanu*: „Bogata activitate constructivă în toate sferile vieții sociale, pentru progresul multilateral – economic, politic, cultural, științific – al patriei constituie cea mai înaltă cinstire adusă de generațiile de astăzi memoriei militanților revoluționari care, asemenea lui Lucrețiu Pătrășcanu, și-au consacrat întreaga viață luptei pentru victoria cauzei socialismului în România”.

5 noiembrie

● [„Scântea”, nr. 10 329] Mikó Ervin semnează *Livada cu mere*: „Iată cemi sugerează soarele acestei toamne târzii, toamnă la Valea lui Mihai unde sosesc pe înserat... În jurul meu, prin vălurile amurgului, nisipul roșiatic al câmpiei pare un noian de flăcări: optzeci de mii de meri își fulgeră roșul viu; tăiere de floarea-soarelui, aureolate cu aur, rotesc amețitor în văzduh; grămezi de știuleți proaspăt desfăcuți își licăresc jeraticul sub bolta de catifea, presărată din belșug cu stele”. ■ Ziarul publică: □ *Raportul Consiliului U.A.S.C.R. cu privire la activitatea desfășurată între Conferința a IX-a și Conferința a X-a și*

sarcinile ce revin Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România în vederea participării active a tineretului universitar la înfăptuirea hotărârilor Congresului al XI-lea al P.C.R. □ Raport de activitate a Consiliului Național al Organizației Pionierilor pentru perioada octombrie 1971 – noiembrie 1975 și sarcinile ce revin Organizației pionierilor în lumina hotărârilor Congresului al XI-lea al P.C.R. □ Raportul Comitetului Central al U.T.C. privind activitatea desfășurată în perioada dintre congresele al IX-lea și al X-lea și sarcinile ce revin Uniunii Tineretului Comunist în vederea participării active a tinerei generații la înfăptuirea hotărârilor Congresului al XI-lea al P.C.R.

6 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 330] Numărul se deschide cu *Legământul solemn al tinerei generații: dăruim întreaga noastră putere de creație idealurilor nobile ale Socialismului și comunismului!*: „Marele forum al tineretului și-a încheiat cu succes lucrările, exprimând angajamentul tinerilor muncitori, țărani, intelectuali, studenți și elevi de a participa cu pasiune și abnegație revoluționară la munca întregului popor pentru înfăptuirea hotărârilor Congresului al XI-lea al P.C.R., a Programului partidului de înflorire socialistă a patriei”. ■ Apar informații despre *Manifestări consacrate aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie*: „Celei de-a 58-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie i-au fost dedicate adunările festive care au avut loc, miercuri, la Codlea, Bacău și Craiova. Au participat reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, ai Consiliului general A.R.L.U.S., numeroși oameni ai muncii și cetățeni din orașele amintite. Au luat parte reprezentanți ai Ambasadei Uniunii Sovietice din București, membri ai delegației Asociației de prietenie sovieto-română care se află în țara noastră”. ■ Ziarul publică *Poziția României în problemele dezarmării, în primul rând ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume. Document difuzat la sesiunea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite*.

• [„Cutezători”, nr. 45] Include omagiul adus *Unui cărturar de seamă – Al. Rosetti la 80 de ani*. Din dialogul cu eminentul lingvist, „pionierii au desprins idei prețioase despre munca perseverentă, despre cutezanța de a alege drumuri neumblate în știință, despre generozitate și dăruire în raporturile cu oamenii. Ei au fost cuceriți de dragostea marelui cărturar pentru cultura românească. După cum era firesc... pionierii i-au cerut maestrului câteva sfaturi în legătură cu învățarea gramaticii limbii române. Profesorul le-a spus: «În gramatică, noțiunile sunt legate unele de altele. Toate părțile se condiționează. Nu poți sări peste ceva, ca și la matematică, de altfel care este considerată regina științelor. Între gramatică și matematică există unele apropieri. Trebuie să învățați totul, de la un cap la altul, fără să săriți peste lecții și veți reuși să biruiți greutățile...»”

• [„România literară”, nr. 45] Revista anunță „Pagini consacrate tinerețului nostru, creației sale”. ■ Sub semnătura „România literară” citim editorialele *Tineretul – viitorul poporului*: „Acesta era titlul articolului pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl semna, în numărul cu care «Scânteia» își inaugura, la 21 septembrie 1944, apariția ei în legalitate. Lectura lui astăzi, după peste trei decenii, este nu numai emoționantă, dar și profund edificatoare pentru afirmarea și consecvența unei concepții, pentru gândirea în perspectiva dezvoltării revoluționare a istoriei noastre”. ■ Pe prima pagină, Virgil Teodorescu publică *Permanentizarea tinereții*: „Pentru un scriitor, și cu atât mai mult pentru un tânăr scriitor, nu există o misiune mai înaltă decât aceea de a-și pune talentul și puterea creatoare în slujba făuririi omului exemplar al epocii socialismului și comunismului, în slujba ridicării omului la un nivel superior de înțelegere a rostului său în lume, prin însușirea unei sensibilități capabile să vibreze în fața a tot ce este nou și dă avânt vieții. În acest sens Uniunea Scriitorilor din R.S. România are rolul de a activa, în primul rând, pentru promovarea talentelor literare, pentru desăvârșirea personalității artistice, pentru o artă angajată în care palpită germenii viitorului ducând mai departe cele mai înaintate tradiții ale culturii naționale. Această preocupare a Uniunii Scriitorilor se înscrie în programul politicii culturale a partidului și statului nostru socialist, care, încurajând arta și literatura, ca expresie specifică a realității noastre și instrument de prim ordin pentru formarea și fortificarea conștiinței socialiste, condițiilor unei dezvoltări multilaterale și mereu mai subtile – îmbogățirea și dinamizarea mijloacelor de expresie, continua inovare creatoare, efortul, niciodată întrerupt, pe care îl cere lupta pentru perfecționare și depășire, pornind de la premisa că diversitatea de stiluri, de modalități și forme artistice nu face decât să pună mai bine în valoare conținutul operei de artă inspirată din procesele cu caracter progresist ale lumii contemporane. [...] La Uniunea Scriitorilor s-a întocmit un plan de acțiuni privind educarea comunistă a tinerei generații sau, mai bine spus, a tinerelor generații. [...] În nenumărate rânduri, Uniunea Scriitorilor, cu forțe proprii sau în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste, cu Universitatea Populară, cu Ministerul Educației și Învățământului a ieșit în agora tineretului ducând acolo mesajul patriotismului socialist, al dragostei și devotamentului neșărmurit față de patrie, al hotărârii de a nu precupeți nimic pentru apărarea cuceririlor noastre revoluționare, a independenței și suveranității țării. În grija asociațiilor de scriitori și a revistei «Luceafărul» este și activitatea cenaclurilor din țară, cu preocuparea de a urmări calitatea materialelor puse în dezbatere și nivelul discuțiilor, astfel ca reuniunile acestea să constituie realmente o școală de educație patriotică și estetică”. ■ În *Șantier*, citim despre proiecte literare la care lucrează Damian Necula, Nicolae Turtureanu, Gabriel Iuga, Mihai Sin, Constantin Abăluță, Constantin Zărnescu. ■ Zoe Dumitrescu-Buşulenga semnează *Tineretul și cultura*: „Primind lucrurile cele mai noi cu o deschidere

largă spre viitor, cu o receptivitate reală, tinerii noștri trebuie să se simtă fii ai unei tradiții naționale puternice, umanistice, pentru ca să poată raporta valorile noi și judeca cuceririle în perspectiva hotărâtoare a duratei pentru ca să le poată integra în tabla valorilor existente și probate prin milenii. De aceea problema culturii nu poate fi discutată pe bucăți și fragmente, în empirice recomandări în legătură cu o operă sau cu alta, ci într-o viziune de totalitate, de direcții și sensuri constructive, la a căror asumare și traducere în practică să participe, cu maximă răspundere, scriitorii și artiștii, oamenii de știință, educatorii, toți cei care se simt (și trebuie să se simtă) legați de destinul tineretului de azi și de mâine. Prometei constructori ai vremurilor viitoare. A le inculca credința, și respectul, și iubirea pentru valorile culturii este datoria noastră, a tuturor”. ■ Pop Simion scrie *Tinerețe revoluționară*: „În urmă cu peste douăzeci de ani publicam prima mea carte dedicată brigadierilor voluntari de pe șantierul Salva-Vișeu; *Marșul alb*, ultimul meu roman, este o narațiune despre tineri, adică tinerețea aceea de dincolo de vârstele biologice. Majoritatea cărților care se cuprind în arcul de timp dintre acești doi piloni de biografie literară se dedică, prin experiență nemijlocită și firească atracție tematică, umanităților tinere, tipologiilor de tinerețe comunistă, motiv să le dedic aceste simple notații, care nu se vor valabile decât pentru cel ce le exprimă și semnează”. ■ Ștefan Aug. Doinaș, în *Triptic poetic*, scrie despre trei poeți: Aurel Pantea, Aurel Șorobetea și Mircea Dinescu: „Pictură delicată de peisaj sufletească la Aurel Pantea, sculptură în lemn poros cu afirmată patină de timp la Aurel Șorobetea, gravură bogată în contraste afective la Mircea Dinescu – iată un triptic diferențiat în care îmi place să descifrez – între atâtea altele – trei moduri remarcabile de a fi și a rămâne tânăr în poezie”. ■ Constantin Țoiu scrie despre volumul *Focul și sărbătoarea* de Adrian Popescu: „El vorbește în numele unei generații care știe că lumea se vede cel mai bine prin geamurile înalte și prin tăcerea smerită a Bibliotecii”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu semnează *Comandamentul muncii literare*: „Arta este un angajament liber consimțit al unei conștiințe, al unei conștiințe care își pune probleme de tot felul și încearcă să le rezolve cu o bună-credință integrală, înfruntând toate dificultățile și în primul rând cele legate de ceea ce am numit capcana atotsatisfacției. Aceasta este primejdia numărul 1 care pândește pe începător: succesul imediat, la prima lui încercare spontană, parcă menită să-l facă să se creadă genial ca Eminescu și ca Arghezi (dar câtuși de puțin să ucenicească și să mucenicească întocmai ca dâșii). Dacă lipsa de autoexigență poate fi pe drept cuvânt asemuită unei otrăvi, antonimul ei, exigența, este și antidotul cel mai eficace pentru combaterea răului într-un organism slab, expus invaziei malefice”. ■ Alexandru Ivasiuc scrie despre *Cititori tineri*: „La transformările socialiste au participat, cu mari sau mici răspunderi, tinerii. De aceea, pe lângă necesara educare a tinerei generații, atitudinea noastră față de ea are acea notă de înaltă considerație pentru cei din rândul cărora se nasc marile idei ce

schimbă fața pământului. Să nu trecem pe lângă Rimbaud și să-l batem cumva pe umăr, prea protector. Desigur, Marx și Einstein nu se găsesc la fiecare colț de stradă și nu orice teribilism înseamnă o revoluție în moravuri. Dar dacă, printre noi, se găsește Eminescu, poetul ce și-a încheiat o operă uriașă la 33 de ani, nu e mai înțelept și, în orice caz, mai patriotic să fim gata să-l primim? Pentru că asemenea oameni trebuie să fie și printre noi, într-un domeniu sau altul, în știință sau literatură. O societate care nu i-ar produce sau nu le-ar permite să se manifeste n-ar avea viitor. Or, esența socialismului este continua proiecție spre viitor”. ■ Mihnea Gheorghiu publică textul omagial *Lucrețiu Pătrășcanu – 75*: „Personalitate multilaterală, Lucrețiu Pătrășcanu rămâne în amintirea contemporanilor ca o pildă de abnegație și devotament față de poporul român, ca un exemplu de intelectual înzestrat, atașat poporului, format de partid și devotat acestuia până în ultima clipă a vieții sale”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Tineri romancieri*, o cronică literară la: □ *Drumul egal al fiecărei zile* de Gabriela Adameșteanu (C.R., 1975): „Romanul cu care debutează Gabriela Adameșteanu înseamnă mai mult decât o simplă promisiune: e scris cu incontestabil talent și originalitate”. □ *Separația bunurilor* de Constantin Novac (Eminescu, 1975): „Romanul începe ca o comedie, poate prea extravagantă, și se sfârșește moralizator și sentimental: sunt cele două extreme ale prozei lui Constantin Novac. Deocamdată el rămâne original și agreabil în prima, unde are nerv, capacitate de observație, simț al ridicolului; când devine serios, stilul se umflă, pretențios, insuportabil, și romanul își pierde firescul”. ■ Citim recenzii: □ Lucian Raicu scrie despre *Diotima – poezii de dragoste* de Mihai Ursachi (Junimea, 1975): „Un exces de ornamentație și o anumită alienare verbală riscă totuși nu o dată să diminueze incontestabila originalitate a poeziei lui Mihail Ursachi”. □ În *Tensiunea cunoașterii*, Sorin Titel scrie despre romanul *Lupii albaștri* de Király László (Kriterion): „Un roman în care autorul, încă foarte tânăr, privește înapoi cu multă înțelegere”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Critică și tinerețe*: „Un rol important în formarea de critici tineri au început să aibă, în ultimii 5-6 ani, revistele studentești și în primul rând trebuie amintită, desigur, publicația clujeană «Echinoux». De aici au pornit cunoscuții azi Petru Poantă, Marian Papa-hagi, Ion Marcoș, Peter Motzan, Ion Cristoiu, după cum în paginile revistei «Dialog» (fosta «Alma Mater») a studenților ieșeni și-au publicat primele încercări critice Al. Dobrescu, Daniel Dumitriu, Mihai Dinu Gheorghiu, Val Condurache, actualii cronicari de la «Convorbiri literare». Inițiativa acestei reviste de a încredința unor critici foarte tineri rubricile de comentarii despre literatura curentă a dovedit că o atitudine de încredere este totdeauna preferabilă unei rezerve «principiale» având ca unic argument criteriul vârstei. «Pre-luarea» de către revistele clujene «Tribuna» și «Steaua» a tinerilor critici formați în ambianța «Echinouxului» s-a arătat, de asemenea, a fi o măsură inspirată: tinerețea nu este un obstacol în calea spiritului critic, dimpotrivă, îl

întreține și îl favorizează”. ■ Laurențiu Ulici scrie despre *Experiența scriitorului tânăr* în rubrica sa *Prima verba*: „Sigur, în anumite cazuri, experiența grăbește înțelegerea, aceasta nu poate fi luată însă drept o consecință general-obligatorie. Oricum, pentru scriitorul tânăr problema se pune în alți termeni: «experiența» lui înseamnă cunoaștere prin imaginație, intuiție clară, înțelegerea actelor umane înainte de a fi trecut prin ele. Cu alte cuvinte intuiția – și toate procesele intelective legate de ea – joacă în cazul scriitorului tânăr un rol similar cu al experienței scriitorului matur. Într-un singur domeniu al literaturii intuiția nu poate înlocui experiența: în critică. Așa-numita intuiție critică nu se poate valorifica deplin dacă se bazează pe lipsa experienței de lectură (tipul de experiență specific criticului). În critică, e adevărat, poți fi tânăr, adică fără experiență, la cincizeci de ani, și matur, deci cu o bogată experiență, la douăzeci și cinci. În rest însă, când reproșăm unui tânăr scriitor, unui prozator bunăoară, lipsa experienței de viață, reproșul vizează, de fapt, lipsa intuiției. Și astfel reproșul rămâne în teritoriul specific”. ■ Mihai Stoian scrie un text-reportaj intitulat *Tinerii*. ■ În pagina numită *Doi critici tineri* citim: □ „*Iona*” și *monologul dialogat* de Marian Popescu: „Prin actualizarea relațiilor dialogale sub forma monologului dialogat, piesa *Iona* se structurează într-o polifonie tragică în care vocile corespunzătoare diverselor structuri coexistă, se interferează în puncte nodale simbolice, cu rol funcțional în realizarea tensiunii tragice”. □ *Un teatru al interferențelor* de Dan C. Mihăilescu: „Un teatru al interferențelor halucinante de planuri, tensiunea unor legături tănuite între personaje, dialoguri paralele condiționându-se reciproc, o atmosferă stranie, normalul devenit neobișnuit, automatisme, obsesia închiderii, a crimei, obsesia fatalității, a situațiilor limită, a încătușării culminând în răbufniri surde sau violente – acestea ar fi câteva din caracteristicile dramaturgiei lui Leonida Teodorescu”. ■ În *Meridiane* citim *Ernst Bloch și viitorul definit filosofic* de Szász János. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Arătările lui Ziedonis*, o prezentare a volumului *Epifanii* de Imants Ziedonis, traducere de Ion Covaci. ■ Silvian Iosifescu scrie despre *Literaturi elvețiene*, în contextul limbilor diferite, vorbite în această țară. ■ H. Tertulian scrie despre un *Colocviu de estetică* cu tema „Autonomia artei”, organizat de Școala Internațională de Filozofie din Leusden (Olanda) în colaborare cu Institutul de Estetică al Universității din Amsterdam, cu participarea a douăzeci și cinci de esteticieni din diferite țări ale lumii. ■ Versuri semnează: Viorel Varga (*Partidului*), George Țârnea (*Arcade*), Gabriel Stănescu (*Scrisoare acasă*), Adrian Popescu (*Sărbătoare blândă*), Franz S. Istvan (*Acest pământ – fragment –*, în românește de Gelu Păteanu), Carolina Ilica (*Brândușa; Rămân mirată; Septembrie; Nebănuind; Pradă; Îngreunat cu somn*), Mircea Florin Șandru (*Pulberea florilor; Între două treceri; Drumul; Cântecul ferestrei deschise*). □ În pagina numită *Doi tineri prozatori* citim *Felix – 256* de Eugen C. Ionescu și *Prin urmare, Orșova* de Marius Tupan. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Gutuile*. □ Emil Manu publică reportajul *Moscova în 10 secvențe*.

7 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 331] Citim despre adunarea festivă din Capitală: *Sărbătoarea Marelui Octombrie*. ■ În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *O, Piatra Neamț!* de Paul Everac. ■ Gabriel Ștrempel, director adjunct al Bibliotecii Academiei, omagiază 325 de ani de la nașterea lui Antim Ivireanul, publicând textul *Antim Ivireanul, ctitor de cultură românească*: „Pentru tot ceea ce a lăsat limbii și culturii românești, pentru patriotismul său nealterat, Antim Ivireanul este sărbătorit în aceste zile de întreg neamul nostru, pentru care s-a jertfit – singurul care și-l poate revendica”.

• [„Contemporanul”, nr. 45] Alexandru Ivasiuc semnează textul *Formarea omului nou și literatura*: „Conceptul de om nou trebuie definit mai întâi în lumina marxism-leninismului, înainte de a putea urmări factorii care joacă un rol în formarea lui, ceea ce nu este nici foarte greu, dar nici așa de simplu. Deci omul nou este omul nealienat, liber, în conformitate cu ideea marxistă despre libertate care nu e numai necesitatea înțeleasă dar și o caracteristică a esenței creatoare, a omului care se poate manifesta multilateral și nestingherit. [...] Literatura – și arta, deci – inspirată din concepția marxistă asupra lumii, nu poate fi ea singură factorul decisiv în formarea omului nou ci transformarea însăși a societății, eliberarea sa de alienare, repunerea muncii și a activității creatoare în drepturile lor depline, posibilitatea efectivă a transformării muncii din necesitate exterioară în necesitate interioară, adică în creație. Operele literare mari au apărut totalitatea ființei umane, libertatea sa, esența sa nealienată, valorile de solidaritate. *Faust* al lui Goethe, ca să dau un exemplu, oferă un model uman compatibil cu omul nou”. ■ Voicu Bugariu reflectează la *Dialectica afirmației și negației în critică*: „Critica trebuie să joace un rol mai activ în afirmarea artei cu adevărat revoluționare, care să oglindească specificul istoric și tradițiile poporului nostru, uriașa operă socială pe care o înfăptuiește în prezent, ținând totodată seama de ceea ce este nou în cunoașterea umană pe plan universal, de năzuințele generale de viitor ale omenirii. Numai astfel critica va avea un caracter militant, comunist. Condiția îndeplinirii cu succes a misiunii criticii este situarea ei fermă pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, spiritul critic obiectiv și nepărtinitor în judecarea valorilor artistice, cultivarea consecventă a orientării realiste a artei, stimularea legăturii strânse a creatorilor cu viața, cu realitățile sociale, promovarea umanismului socialist”. ■ Dumitru Micu descoperă în cartea lui Al. Simion, *Blocul de marmură, Un roman al vieții comuniștilor*: „De nu e populat de multe personaje ce nu se uită, *Blocul de marmură* este un roman în al cărui spațiu reînvie, autentic, climatul, spiritul unei epoci – și nu al unei epoci ca altele. Puține alte cărți înfățișează munca de partid, viața comuniștilor, la fel de minuțios și veridic”. ■ Laurențiu Ulici semnează rubrica intitulată *Cronica lapidară – reviste*: „În numerele 9 și 10 ale «Vieții românești», o dezbatere utilă despre *Momentul liric actual*. Opinii diverse, mai mult sau mai puțin argumentate, semnate de

poeți și critici de toate vârstele, puncte de vedere afirmate deschis, vădind în toate cazurile interes pentru momentul actual din poezia românească și efortul de a căuta într-o producție lirică bogată notele definitorii. Opiniile exprimate lasă să se vadă – majoritatea – un sentiment de satisfacție față de ceea ce s-ar numi – în cuvintele concludive ale redacției – «orientarea mai fermă ca urmare a unei angajări sociale depline a personalităților reprezentative din toate generațiile poetice spre o lirică militantă, ancorată în realitățile României de azi» și un alt sentiment, de data aceasta de nemulțumire, față de proliferarea liricii contrafăcute, mediocre, lipsite de substanță. Se recunoaște că momentul liric actual, e complex și contradictoriu, cu poezie bună și poezie proastă, cum se întâmplă în chip firesc cu oricare episod din istoria poeziei. Nu se recunoaște că exigența revistelor, editurilor și a criticii a cam scăzut, de unde și o creștere a procentului de «rebuturi» poetice”. □ „Un fenomen îmbucurător în critica noastră literară: «recitirea operei sadoveniene». Fragmente publicate recent de Nicolae Manolescu, Zaharia Sângeorzan, Mihai Ungheanu în «România literară» și «Ramuri» anunță iminenta apariție a cel puțin trei exegeze despre care, ce putem spune acum, e că nu vor semăna deloc una cu cealaltă. Le așteptăm, mai întâi pentru că era timpul ca opera lui Sadoveanu să intre sub o zodie critică mai nouă și, apoi, fiindcă în ipoteza – pentru noi limpede – a diferențelor multiple ce vor exista între ele, studiile acestea vor exprima, iarăși în chip diferit, raporturile dintre critică și istoria literară, dintre modernitatea percepției critice și clasicitatea operei sadoveniene”. □ „Foarte bun, dens și adecvat, numărul din 6 noiembrie al «României literare», dedicat tineretului nostru și creației sale. Poezie, proză și critică semnate de tineri autori, opinii ale scriitorilor consacrați despre literatura tinerilor, exprimate cu seriozitate și încredere”. □ „«Cronica» din 31 octombrie pune în discuție *Eficiența criticii literare* cu participarea, deocamdată, a lui Al. Piru, Nicolae Balotă, Daniel Dimitriu, Al. Andriescu, Al. Călinescu, Valentin Tașcu, Titu Popescu. Foarte multe idei, mai vechi sau mai noi, expuneri de principii juste, disocieri adesea subtile, prețioase înaintări teoretice. Din păcate, niciun apel la concret. Și dacă intervenția lui Al. Călinescu este într-un tot de aplaudat, ea privind efortul de auto-transformare metodologică a criticii, iar aceea a lui Daniel Dimitriu, despre sensurile angajării criticii, bine-venită, nu-i mai puțin adevărat că în altele domină, chiar sub aspect teoretic, locurile comune de tipul «eficientă e, desigur, critica de vocație»”.

• [„Cronica”, nr. 45] Editorialul *Un eveniment important în viața tineretului patriei* este semnat Cronica, pe marginea Congresului al X-lea al Uniunii Tineretului Comunist, a X-a Conferință a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și a III-a Conferință Națională a Organizației pionierilor: „Generația tânără a României, generație de temeinică formație politică, generație a socialismului multilateral dezvoltat și a înaintării spre comunism, generația aceasta este una dintre certitudinile istoriei românești în ascensiunea

ei impresionantă”. ■ Mircea Dragomir comemorează *Patru ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971* cu textul *Programul convingerilor noastre comuniste*: „Țara noastră se află astăzi angajată în realizarea unei opere istorice de o amploare fără precedent – făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, ca etapă necesară pe drumul spre comunism, care presupune revoluționarea pe baze comuniste a ansamblului social, ca sistem, de la elementul economic până la factorul om, vizând edificarea unei civilizații materiale și spirituale superioare”. ■ Cu textul *Unitatea „socialului” și „naționalului” în istoria României*, Ion Florea marchează *75 de ani de la nașterea lui Lucrețiu Pătrășcanu*: „Urmărirea și cercetarea frământărilor și mișcărilor sociale care dau conținut istoriei poporului nostru în epoca modernă a constituit una din preocupările științifice de bază ale lui Lucrețiu Pătrășcanu”. ■ Const. Ciopraga scrie despre *Sentimentul autohtoniei la Sadoveanu*. ■ Ion Căpreanu scrie despre *Gândirea sociologică a lui Lucrețiu Pătrășcanu*: „Soluțiile precognizate de el se înscriu pe linia progresului social. Ele au reprezentat, în epocă și acum, în zilele noastre, un punct de vedere menit să slujească forțelor înaintate ale societății”. ■ Liviu Leonte semnează *Tensiunea dezbaterei*, o cronică literară la *Iluminări* de Alexandru Ivasiuc (Eminescu, 1975): „Cu toate calitățile sale, romanul nu poate ascunde o repetare ce se face simțită în tematica, în tipologia personajelor lui Alexandru Ivasiuc, precum și o amplificare a laturii explicative, aproape de didacticism, ca într-un proces de fixare a cunoștințelor deja comunicate prin intermediul eroilor, al ciocnirilor de interese și pasiuni. Repetarea e în legătură și cu faptul că Alexandru Ivasiuc s-a oprit până acum la aspectul voluntar, de câștigare și consolidare a pozițiilor sociale, al eroilor”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ N. Barbu scrie despre *Neștiutele noastre iubiri* de Sofia Arcan (Facla): „O vocație a sordidului și un mod cam fatalist de derulare a faptelor devine explicabil, deși grevează uneori narațiunea, parazitând-o melodramatic. Cartea rămâne, totuși, un succes – de bună ținută fiind și finalul lipsit de ostentația soluționărilor directe, mai totdeauna facile”. □ Despre *Arena* de Méliusz József (Eminescu, 1975), versiune românească de Virgil Teodorescu, tabletă de Geo Bogza și studiu de Nicolae Balotă, scrie Emil Nicolae: „Cartea oferă cititorului de limbă română, pentru întâia dată, o selecție masivă din opera lui Méliusz József, poet reprezentativ nu numai pentru o anumită generație a scriitorilor de limbă maghiară din România”. □ Haralambie Țugui prezintă *Marea aurărie* de Leonida Secrețeanu: „Fiind un vechi și iscusit meșter al sonetului, Leonida Secrețeanu refuză efuziunea lirică, preferând meditația sobră, uneori cu tentă aforistică, realizată într-o maximă concentrare”. ■ Zaharia Sângeorzan publică *Expediție în Dacia pontică*, un fragment din studiul monografic *Mihail Sadoveanu*, în curs de apariție la Editura Minerva. ■ Gr. Țugui scrie despre *Publicistica lui Mihail Sadoveanu*. ■ Ernest Stere scrie despre *Utilitatea artei*: „Omenirea se realizează prin oameni politici, gânditori, savanți, doar și prin artiștii și poeții care, prin sensibi-

litatea lor, o fac să vibreze în fața a ceea ce exprimă măreția spiritului uman și să întrevadă piscurile înalte spre care ea să-și îndrepte mersul. În aceasta constă mesajul, utilitatea artei autentice. Rostul ei nu este altul decât acela al vieții însăși: acela de a-l înălța pe om, oferindu-i perspectiva unei vieți superioare, mai profundă, mai umană, mai frumoasă, ajutându-i să o înțeleagă și să o trăiască...”. ■ Din *Moment* reținem: □ „*Dezbaterile Contemporanului*”: „Reluând valoroasa tradiție a revistei ieșene «Contemporanul», care între anii 1881-1891 a adus o contribuție remarcabilă la propagarea concepției marxiste în țara noastră, de curând Comitetul de cultură și educație socialistă a județului Iași a inițiat organizarea unui ciclu de manifestări sub genericul «Dezbaterile Contemporanului» care se vor desfășura lunar, în paralel cu «Prelecțiunile Junimii» – cealaltă tradiție frumoasă în viața Iașului, dezbateri menite să abordeze cele mai diverse probleme din domeniul ideologiei, științei, culturii, artei și literaturii, să prezinte cele mai importante probleme cu care se confruntă lumea contemporană, în scopul de a contribui la afirmarea valorilor societății noastre socialiste, la formarea multilaterală a personalității umane, obiectiv înscris în programul ideologic al partidului nostru. Seria de manifestări «Dezbaterile Contemporanului» a fost inaugurată în ziua de 30 octombrie, în aula Bibliotecii centrale universitare «Mihai Eminescu», prin prestigioasa participare a tovarășului Ion Iliescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului județean de partid, președintele Consiliului popular județean, care a prezentat tema *Dezvoltarea economică și conștiința socială*, făcând o amplă expunere asupra principalelor probleme economice cu care este confruntată lumea contemporană și reflectarea acestora în conștiința socială, asupra principiilor politicii externe a partidului nostru privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice în lume, bazate pe noi norme de justiție și etică internațională, asupra direcțiilor și obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economice a țării noastre în următorul cincinal și, în acest context general, a obiectivelor imediate și de perspectivă care definesc afirmarea economico-socială a județului Iași”. □ *Sadoveniana*: „După Neamț și concomitent cu Suceava, Iașul a sărbătorit săptămâna aceasta împlinirea a 95 de ani de la nașterea scriitorului (5 nov. 1880). Cea de a IV-a ediție a «Zilelor Mihail Sadoveanu» s-a deschis, ca și în trecut, la Pașcani printr-o sesiune de comunicări. După salaturile adresate de tovarășii Cristian Chelaru, secretar al Comitetului județean P.C.R., Ion Țăranu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Eugen Nichifor, primarul orașului și Gh. Pannaite, secretar al comitetului de partid de la I.R.M.R. Pașcani, au susținut comunicări prof. dr. doc. I.D. Lăudat, prof. dr. doc. Gavril Istrate, lector dr. I. Tiba, prof. I. Nechita, precum și scriitorii George Lesnea, Aurel Leon și Corneliu Sturzu. [...] La rândul ei, revista «Cronica» a ținut să fie prezentă la Pașcani, la Iași și la Suceava, prin contribuții la sesiuni și șezători. Modestul nostru prinos exprimă admirația neobosită pentru uriașa operă a celui ce sem-

nează Mihail Sadoveanu”. □ *Cea mai bună ediție critică*: „La București a fost acordat premiul «Perpessicius» al revistei «Manuscriptum» pentru cea mai bună ediție critică a anului 1974. Juriul, compus din 13 membri, prezidat de acad. Iorgu Iordan (președinte de onoare) și de acad. Șerban Cioculescu, s-a oprit asupra ediției Costache Negruzzi, *Opere*, vol. I, datorată criticului Liviu Leon-te și apărută în Editura «Minerva»”. □ *Întâlnirile „Cronicii”*: „Joi la amiază. Un eveniment inedit la Liceul industrial energetic din Iași: Joi, 30 octombrie, a avut loc prima întâlnire cu scriitorii a elevilor acestui tânăr liceu. S-a discutat despre poezie și muzică, despre viitorul artei, despre problematica revistei. Din partea gazdelor au vorbit profesorii Melania Gherman, Const. Merișcă, V. Văcărița și elevii Munteanu Florența, Diaconu Gelu, Filip Genoveva. După ce au răspuns întrebărilor poeziei Vasile Constantinescu, Nicolae Turtureanu și Horia Zilieru au citit din versurile lor. [...] Sâmbătă seara, la Tg. Neamț, în ospitalie-ra Casă de cultură a orașului, un public format mai ales de elevi, a ascultat timp de o oră și jumătate recitalul redactorilor și colaboratorilor revistei noastre. Au citit versuri Sergiu Adam, Paul Balahur, Cristian Livescu, Angela Tra-ian, Nicolae Turtureanu, Horia Zilieru (care a și vorbit despre ideea de generație literară). Grigore Ilisei a prezentat câteva note de călătorie, iar dra-maturgul Ștefan Oprea, în imposibilitatea prezentării unui act din piesele sale, a citit proză. Prezentarea ne-a fost asigurată (cu câte o vorbă bună) de către criticul pietrean Valentin Ciucă. Trebuie să mulțumim (și pe această cale) to-varășului Ivancihiu, directorul Casei de cultură, care a asigurat o bună organi-zare acestei întâlniri cu cititorii din Tg. Neamț. Duminică, la ora 11, în sala Teatrului tineretului din Piatra Neamț. O sală plină de tineri. O oră densă de poezie și muzică. Aplauzele cu care ne-au răsplătit ne îndreptățesc să-i consi-derăm pe toți acești spectatori drept prietenii «Cronicii». [...] Studenții anului I Stomatologie de la I.M.F. Iași au deschis ciclul «serile culturale ale stu-denților» printr-o întâlnire, în cadrul Clubului studenților mediciști, cu re-dacția revistei «Cronica». Având ca temă «lirică românească în contempo-raneitate», au fost dezbătute, timp de peste două ore, aspecte legate de patriotismul poeziei române – dimensiune fundamentală a liricii noastre con-temporane –, poezia politică și caracterul universul al acesteia. Din partea «Cronicii» a vorbit redactorul Al. Pascu”. ■ Nicolae Turtureanu semnează *Poetul laureat*: „La aproape optzeci de ani, Eugenio Montale este laureat al Premiului Nobel. Dar poezia lui este de multă vreme încununată de laurii su-premi”. ■ Simion Bărbulescu scrie despre *Antipoezia lui Jean Follain*, notând apariția versurilor acestui scriitor în limba română, în traducerea lui Aurel Tita. ■ Versuri semnează Constantin Ștefuriuc (*Lumină pentru grâu și țară; La Su-ceava; Când eram*), Ana Mășlea (*Omagiu în toamnă; Oameni buni*). □ Lidia Olăeru și Alexandru Șerban traduc din *Lirica sovietică* versuri scrise de Ev-gheni Vinokurov (*Spre pisc; Omul; De ce n-am suferit?*).

• [„**Munca**”, nr. 8306] În *Însemnări de scriitor*, Augustin Buzura scrie *Despre oameni...*: „Această întrebare veche de când literatura, „Pentru cine scrieți?”, întâlnită într-una din revistele noastre literare mi-a amintit de figura unui profesor ratat, cunoscut cu foarte mulți ani în urmă pe când participam împreună cu alții la alfabetizarea muncitorilor forestieri... Am încercat să scriu despre el în două cărți (profesorul Matei în *Absenții*), dar nu mi-a reușit, nu-i seamănă, iar eu nu pot să renunț la el: uneori din senin, plimbându-mă prin lumea unor personaje, care nu vor să se nască ușor, îi aud râsul exploziv, tabagic și simt cum mă fixează cei mai disprețuitori ochi pe care i-am văzut vreodată. „Am vrut să scriu, îmi mărturisise atunci, demult, într-o seară stând pe treptele unei școli din Valea Neagră. Dar scrisul îmi provoca o enormă repulsie. Pentru cine să scriu? Pentru cei care n-au încă idee ce înseamnă carte? Pentru cei mărunți, sărmani? Pentru cei proaspăt alfabetizați care reduc lumea la înțelegerea lor? Merită oare atunci efortul de a scrie pentru grupul restrâns de inițiați care m-ar putea citi?” Un singur detaliu neglija omul meu: să scrie cartea respectivă, să scrie o singură pagină și să-și pună aceste întrebări după... Dar despre ce să scrie măcar o pagină? El nu cunoștea oamenii și nici nu dorea să ajungă la sufletul lor. Falsele idei despre ei și despre menirea cărții îl dominau în așa măsură încât nega totul, însăși viața. Transformările împlinite de oameni simpli rămâneau pentru el într-un con permanent de umbră. Atunci, mi-a pledat pentru altceva, pentru știință: frumusețea cercetării, utilitatea demonstrată direct, viitorul întemeiat pe știință, ca, mai târziu, când l-am descoperit ocupându-se cu comerțul de cărți și mai apoi cu ochelari, să-mi spună: „Lumea e prea practică”... Era, firește, tot o viziune deformată a unui ratat incorrigibil. Visa să se facă teolog. „Totuși spiritul...” Pentru cine să scrii? Nu spun că argumentația profesorului n-ar fi convingătoare pentru niște ratați ca el, dar punctul de plecare este profund greșit. În realitate, scrii pentru că simți nevoia să scrii. De multe ori, pentru triumful dreptății, scrii și despre nedreptate, de dragul frumosului relevându-i multidimensiunile sale scrii și despre urât, de dragul adevărului descrii și minciuna cu nuanțele pe care le cunoști. Drumul spre adevăr și frumos este tocmai și în primul rând drumul spre oameni, spre înțelegerea faptelor lor. Cine rămâne la constatarea că lumea e rea înseamnă că îi convine că este așa cum i se pare. Nu poți cunoaște efectul, priza unei cărți pe care n-ai scris-o. Și chiar după ce ai încercat-o... Nu le este dat tuturor să urce Everestul cu toate că unii, deși n-au trecut un deal oarecare, scriu amintiri de pe Everest. Așadar scriem, cercetăm, trudim pentru oameni, fiecare după puterile lui. Numai cartea, lucrarea științifică, aparține celorlalți. Dacă s-a inspirat din viața lor, dacă dezvăluie semnificațiile muncii lor. Drumul spre oameni este drumul spre adevăr, spre viața însăși”.

• [„**Orizont**”, nr. 45] Deși îl consideră un roman „care nu dezamăgește” și „admirabil în multe pagini, romanul puterii”, totuși C. Ungureanu exprimă în cronică literară consacrată romanului *Iluminări* (Eminescu, 1975), unele rezerve

ve cum ar fi „stereotipia literaturii lui Al. Ivasiuc”, „impresia de roman cibernetic”. ■ Lucian Alexiu plonjează în universul poeziei lui Ilie Măduța (*Vacanța perpetuă*, Eminescu, 1975), semnând cea de-a doua cronică literară a numărului. ■ La rubrica lecturi, este recenzată de către Gh. Mocuța, alături de încă doi autori ne semnificativi, ciclul de poeme ale lui Haralambie Țugui, *Țărm de legendă* (Ed. Militară, 1975). ■ Un bun prilej, pentru a readuce în actualitate date privind viața și opera lui St. O. Iosif, folosește Ion Iliescu prin detalierea epistolelor semnate de Natalia Negru și adresate scriitorului Menny Toneghin (*Natalia Negru despre St. O. Iosif*). ■ Ion Dumitru Teodorescu publică un fragment din romanul *Șase căluți în galop*, iar Damian Ureche semnează un reportaj în spiritul vremii, *Efigii la poemul naturii*, unde e vorba de „C.A.P. Carani”, de „atelier mecanice”, de „secretarul consiliului popular din Sănandrei”. ■ Este prezentat și tradus de Dan Manolescu un volum de amintiri apărut la editura Mercier Press, *Joyce – așa cum l-am cunoscut*, despre autorul lui *Ulise* prietenii spunând că „nu a făcut concesii gustului comercial”.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 257]** În *Clarviziunea gânditorului politic* de Grigore Arbore, o nouă reabilitare a lui Lucrețiu Pătrășcanu, comparat aici cu Antonio Gramsci. □ *Fragmentariumul* literaturii vechi speculat de Eugen Barbu în rubrica sa se oprește la *Codicele Todorescu* și *Codicele Marțian*. □ Cronică teatrală de Dinu Săraru abordează premieră de la Teatrul Național, *Capul* de Mihnea Gheorghiu, o piesă dedicată lui Mihai Vițeazul. □ E. Manu, în cronică despre *Engramele* lui I. Negoieșcu, face o trecere în revistă a vieții și operei criticului „oblăduit de Blaga și de E. Lovinescu” (fiind reamintită și scrisoarea manifest din 1943 trimisă maestrului de la „Sburătorul”, sub pseudonimul *Damian Silvestru*), având în minte și *Proiectul unei istorii a literaturii române*, în parte realizat, chiar unele secvențe din *Engrame* fiind părți ale acestei sinteze. „*Engramele* sunt, în fond, niște metafore critice. [...] Cartea valorifică, fără pretenția monografierii, sertarul unui critic de primă mână, aducând argumente solide în încheierea arhitecturală a anunțatei *Istории* a literaturii.” □ Zaharia Sângeorzan revine la prima capodoperă a lui Sadoveanu, *Țara de dincolo de negură*. □ Viorel Sâmpetean, în *Poezia ca profunzime*, recenzează al treilea volum al poetului Titus Vâjeu – *Ca un meteor îndrăgostit de pământ* (Albatros, 1975). □ Dan Mutașcu înfiează *Critica epică*, „aproximația critică deghizată, nu întotdeauna îndeajuns de abil, în maliție colegială”, adică „tocmai aceea care le repugnă criticilor noștri capabili de cadențe spirituale universale: Maiorescu, Lovinescu, Călinescu. *Critica povestitoare*, am putea s-o numim așa, înlocuiește tot mai des în ultima vreme, diagnosticul exemplar și înțelept, de colaborare între critic și autorul analizat, cu o idilică și provizorie «spunere», prin reducere și uneori cu umor involuntar, a materialului artistic în discuție. Se evită, deci, atitudinea inspirată și metodică, de disecție a operei și de pronosticare a minusurilor și plusurilor ei. [...] Critica trebuie să fie, și de multe ori chiar este, o magistratu-

ră atunci când «înviază» un text, nu-l înmormântează în simplism ridicol sau banal. Stilistic vorbind, criticul e cazul să fie cel puțin egalul autorului despre care scrie. Ceea ce nu e cazul criticilor de conjunctură și «relații» cărora li se mai permite încă să facă fișe de Asigurare-Adas, unor volume cel puțin onorabile. *Critica epică* e, să ne fie iertat, un rău deloc necesar al momentului literar actual destul de complex și darnic în valori...” ■ Constantin Sorescu repune în discuție *O mai veche campanie anticălinesciană*, pornind de la seria articolelor elogioase din „România literară” dedicate prozatorului Nicolae Breban și romanului *Animale bolnave* (G. Dimisianu, *Noi optici realiste*, nr. 21, 21 mai 1970), în paralel cu pornirile minimalizatoare evidente la adresa lui G. Călinescu, „acest magister al culturii românești”, aberații neargumentate și afirmații denigratoare gratuite: articolul lui D. Țepeneag (pentru care romancierul G. Călinescu nu există), *Chei fără lacăt*, nr. 20, 14 mai 1970; *Actualitatea criticii inactuale* de V. Cristea, nr. 36, 3 septembrie 1970 („în care are grijă să dărâme reputația lui Călinescu în calitate de exeget al literaturii universale”); *Reversibil* de S. Damian, în nr. 44 din 21 octombrie 1970, ce reînnoiește acuzațiile conform cărora Călinescu („critic superficial”) ar fi săvârșit erori în judecata valorizatoare exercitată asupra scriitorilor naționali (despre Hortensia Papadat-Bengescu, de exemplu, și romanul *Rădăcini*); tot S. Damian, în *Proгноza estetică*, nr. 46 din 12 noiembrie 1970, contesta programul estetic călinescian; Al. Paleologu, la masa rotundă publicată în nr. 48 (26 nov. 1970), afirma: „Călinescu față de Dostoievski era nereceptiv [...] de asemenea, față de moderni [...] nu avea această receptivitate la fenomenul de devenire”. Hilarul intervine începând cu 1971, când în „România literară” același V. Cristea (nr. 4, 21 ianuarie) publică un articol ditirambic despre S. Damian, intitulat *Critica și marile repere ale existenței*, cu scopul de a demonstra că autorul cărții *Intra-rea în castel* are o conștiință cosmică și critică mai profundă decât aceea a lui Călinescu! Făcând trimiteri și la articolele esențiale ale lui Călinescu despre *realismul umanist socialist* (*Puțină estetică socialistă*, „Contemporanul”, 14 august 1959 și *Rostul criticii*, idem, 18 decembrie 1959) C. Sorescu neagă la rândul-i cu vehemență talentul unor Damian sau Cristea în a se institui în rolul de judecători ideologici, pentru că autorii laudați frecvent de ei în paginile „României literare”, de tipul lui Vasile Andru sau G. Schwartz, se încadrează exact în ceea ce contestau ei... stilului călinescian, ca să nu mai vorbim de valoarea operelor acestor tineri promovați de „România literară” în detrimentul lui Călinescu. Acești critici se „tămâiază” permanent între ei, alcătuind o „castă”, patronată de Nicolae Breban (Lucian Raicu scrie laudativ despre G. Dimisianu, nr. 2, 7.01.1971; tot Raicu despre V. Cristea, nr. 5, 28.01.1971; Mircea Iorgulescu despre L. Raicu, nr. 10, 4.03.1970 etc.). „Cine putea să-l nege în chip neargumentat pe G. Călinescu dacă nu criticii ce împărtășeau un program teoretic diferit? Am văzut că estetica lor era în acel timp una a literaturii evazioniste și desocializate [...]. E uimitor să vezi cu câtă dezinvoltură criticii re-

vistei se laudă reciproc [în paginile primului editorial al revistei U.S., serie nouă, sub conducerea redactorului-șef N. Breban, n.n.], pentru ei însși reținând toată gama însușirilor pozitive... în timp ce pentru Călinescu nu aveau decât epitete negative. S-ar putea recompuce mai întâi o odă închinată redactorului-șef al revistei, Nicolae Breban. Acesta dăduse chiar și niște indicații subtile cu privire la modalitatea elogiativă cea mai fertilă. La masa rotundă *Critica literară și selecția valorilor* (nr. 48, 26.11.1970) el își exprimă preferințele: «Mie personal îmi plac articolele despre cărțile mele în care nu e vorba numai de cărțile mele. De fapt, când este vorba numai despre cartea mea, critica mă plictisește.» Și, ceva mai jos: «Dar pe mine mă interesează mai mult acele articole în care se pornește de la o carte a mea și se ajunge la o discuție de idei mai generală. S. Damian, de exemplu, scrie tocmai astfel de articole.» Evident, lui N. Breban îi plăcea grozav să fie așezat în fruntea unei noi și glorioase școli prozastice românești. Și într-adevăr, G. Dimisianu, S. Damian, V. Cristea, L. Raicu etc. îi vor satisface întocmai preferințele...”. Concluzia lui Constantin Sorescu e antologică: „Cum procedează însă criticii noștri când vor să discute cu G. Călinescu? Îl neagă de la bun început atât de violent încât din grandiosul interlocutor nu mai rămâne decât o palidă și insignifiantă imagine... Negările lor iau cel mai adesea forma unor pamflete vehemente care par a-și fi greșit obiectul. Închipuiți-vi-i pe tinerii războinici pregătindu-și instrumentele gândirii spre a se duela, bineînțeles, nu cu persoana Criticului ci cu ideile și cărțile sale. Încrunțați, G. Dimisianu, S. Damian, V. Cristea, L. Ulici etc. aruncă priviri tăioase asupra mesei pe care stă-n mijloc *Istoria literaturii române de la origini...*, înconjurată de romane, poezii, piese de teatru, eseuri, cărți de critică și istorie literară. Gurile încleștate ale denigratorilor se încheștează, limbile încleiate se descleie și un puhoi de vorbe tari se revarsă fără nicio rațiune adâncă. [...] E de presupus că, ascultându-le, masa pe care s-ar fi sprijinit cărțile lui Călinescu ar fi făcut o grabnică mișcare de retragere. [...] Acest paralelism frapant, între negarea violentă a personalității călinesciene și elogierea reciprocă necenzurată începe să obosească. [...] Vom reveni însă cu câteva fișe critice individuale spre a confrunța statura iconoclaștilor cu modelul criticului”. Serialul de denigrare a criticilor de la „România literară” (și implicit de contestare, prin ricoșeu, a redactorului-șef Breban), semnat de C. Sorescu, continuă în numerele 258-260 și se va încheia în nr. 262 din 12 decembrie, fiind preluat la un nivel superior de H. Zalis, începând cu nr. 263 din 19 decembrie 1975.

8 noiembrie

• [„Flacăra”, nr. 44] Grigore Grigore publică poezia *Cântec tânăr*. □ A. Dohotaru, în *Cronica spectacolelor*, scrie o cronică dramatică a piesei lui Paul Ioachim, *Nu suntem îngeri*. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu publică *Un mare exemplu etic*, articol dedicat sculptorului Oscar Han. ■ În *Cronica lite-*

rară, Cornel Moraru descoperă *Un univers melancolic* în poezia Constanței Buzea: „Sonetul constituie una din realizările de seamă din acest volum și exprimă tentația poeziei ca formă. De data aceasta efectul constă în transcendera sensului izolat al părților, în acorduri prelungite dincolo de limitele firești ale poemului. S-au făcut chiar trimiteri la sonetele lui Vasile Voiculescu. Poeta comunică sentimente grave, fără falsa afectare a simplității «antipoetice»: «Adormitor de sus vuia veninul/Cel verde al pădurilor mișcate/De-un vis cu sine în eternitate./ Când frunze cad, ating întreg destinul.// Cu brațe chinuite disperarăm./ Că fața noastră o văzum în iarbă –/ O frunte albă, o privire oarbă/ Vecine celor fără umbră barem?// Într-o fereastră dimineța crește/ Până târziu, când luna intră steapă./ O cruce, ca scheletul unui pește.// Ce vis – s-acoperi moartea cu o harpă/ Prin crematorii galbene, de toamne./ Trecând încet, de ce ne temem, Doamne!»”. ■ În *Confruntări*, Alexandru Paleologu abordează problema *Sincronismului*: „Văd că de o vreme se discută iar despre vechea temă a «sincronismului» pe care o susținuse Lovinescu. E un semn bun; tema aceasta aparține unei polemici serioase a culturii noastre; o polemică serioasă, adică una în care se confruntă puncte de vedere opuse, pe teme fundamentale, e totdeauna o polemică durabilă, căci nu e vorba ca unul să-l înfunde pe celălalt, nu e vorba ca disputa să fie vidată, ci e vorba de precizarea și adâncirea unei polarități de poziții, deci a unei dialectici necesare. Faptul că azi, în condiții social-istorice fundamental diferite, pe o structură socialistă integral consolidată, reapare vechea polemică, dovedindu-și rezistența și actualitatea, este o probă de autenticitatea și vitalitatea culturii noastre, de realitatea coordonatelor sale. Îmi pare însă ciudat felul în care am văzut că se pune de către unii publiciști problema aceasta a «sincronismului»: că sincronismul ar fi fost bun și recomandabil în perioada noastră de emancipare națională și de constituire ca stat european modern, dar că acum nu ne mai e de trebuință, ar fi chiar jignitor pentru demnitatea noastră să ne arătăm sugestibili la fapte străine, sau, mă rog, a fost bun sincronismul la vremea lui, dar acum e, cum se zice, «depășit»”. □ Cu titlul *Cronică* (98), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Sala de concerte a Radioteleviziunii. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu publică schița „*Turnătorul*”.

• [„*Lucefărul*”, nr. 45] G. Dimisianu analizează *Polivalența realului* la Sorin Titel: „Un spirit dintre cele mai neobosite în direcția sincronizării cu noile tehnici ale prozei este Sorin Titel. A început cu povestiri și schițe care erau decupaje de întâmplări din existența imediată proiectate în maniera neorealismului cinematografic (volumele *Copacul*, *Valsuri nobile și sentimentale*). Micul roman *Reîntoarcerea posibilă* valorifică astfel de secvențe neorealiste în organizări epice mai complicate al căror țel era să obțină impresia de concomitență, de simultaneitate a desfășurării faptelor. *Dejunul pe iarbă* e o scriere în formula noului roman de la care preia atitudinea «depersonalizată». [...] În fine, *Țara îndepărtată*, ultima carte, aduce o intensificare a percepției concretu-

lui, o sporire a elementului-realistic dar și abrupte decolări în fantastic”. ■ În textul *Poeți la a doua carte*, Victor Atanasiu se ocupă de *Mircea Dinescu*: „Primul volum al lui Mircea Dinescu (*Incantație nimănu*, 1971) impresiona cu siguranța tonului rostirii poetice, prin bravada juvenilă naivă a cărei forță lirică se datora tocmai naivității”. ■ În cadrul rubricii *Sadoveniana* semnează texte: Constantin Țoiu, Paul Dugneanu, Dan Cristea, M. Ungheanu, Gheorghe Suci, Cezar Ivănescu, Artur Silvestri, Nicolae Ciobanu, Zaharia Sângeorzan. □ Constantin Țoiu, *Spațiul artistic*: „Un loc important în proza lui Mihail Sadoveanu îl ocupă femeile, eroinele cele mai dârze, când nu sunt decât duioase, din literatura română. Dar însăși narațiunea lui, calmă, senină, nu-i oare ea Muma străveche, scrisă, încremenită de milenii pe un bloc inform de piatră, născătoare-patroană, șefa de trib descoperită pe teritoriul nostru, contemporană cu faraonii și cu ridicarea piramelor, – depozitarea fecundității și tainelor vieții?...”. □ Paul Dugneanu, *Nostalgia originarului*: „*Creanga de aur* este fără îndoială un roman cu «cheie». Scriitura sadoveniană regizează două planuri de semnificație care se relevă prin lectura ambivalentă a «semnelor», prin descifrarea sistemului de simboluri deosebit de bogat în această carte. «Cheia codului» ne-o oferă chiar autorul în primul capitol al romanului. Scopul acestui articol este de a demonstra cum primul capitol concentrează structura și nucleul tematic al întregii narațiuni, dirijând în același timp liniile de forță ale interpretării...”. □ Dan Cristea, *Frații Jderi*: „Câteva peripeții, câteva gesturi eroice, ivite de înțelepciunea unora și din lipsa de prevedere a altora, iată, până la un punct și în mare, cam ceea ce întâlnim în *Frații Jderi*. Pentru un roman de aventuri, cum a observat mai ales G. Călinescu, faptele sunt de tot puține și simple, neîdestulătoare în orice caz pentru a istovi seta de inedit; pentru taboul vieții obișnuite, patriarhale, ele sunt nu numai suficiente, dar și semnificative. [...] Să nu uităm că pe mai bine de jumătate din paginile sale, *Frații Jderi* e un roman al familiei, cu tot ceea ce presupune automatismul întocmirii și actelor ei fundamentale”. □ M. Ungheanu, *Fata de la Verșeni*: „Datoria către popor era o idee a timpului și s-ar putea riposta că, din acest punct de vedere, Mihail Sadoveanu se supunea unei idei la îndemâna oricui. Credem că întâlnirile poporaniste ale «Vieții românești» a grăbit cristalizarea unui proces sufletesc care oricum și-ar fi continuat lucrarea. Programele nu nasc cu necesitate scriitori și dintre adepții datoriei către popor nu putem număra mulți scriitori cu adevărat mari”. □ Gheorghe Suci, *Ochi de urs*: „Nuvela cu rezonanțe multiple și nu ușor întotdeauna de deslușit, de un «farmec dureros» pe care i-l cunoaștem și din alte locuri scriitorului, *Ochi de urs* poate figura în orice antologie de elită a genului. Cum de asemenea s-ar preta la un zguduitor film, numai atât că regizorul, neapărat unul de subtilă inspirație, care s-ar încumeta la transcrierea ei cinematografică va trebui să se grăbească dacă vrea să prindă și cadrul natural, fără seamăn al narațiunii. Valea Frumoasei se află la ora acesata într-o radicală prefacere modernă”. □ Cezar Ivănescu, *Baltagul și frumusețea lumii*:

„Nu un univers mistic descoperim în această capodoperă ci unul magic în care relația fundamentală între «personajele dramei» (inclusiv cadrul natural) e aceea a farmecului, înțeles și ca o magie contagioasă (v. Mircea Eliade. *Folclorul ca instrument de cunoaștere*, în *Insula lui Euthanasius*)”. □ Artur Silvestri, *Chipul artistului tânăr*: „Acesta era scriitorul la tinerete: cucernic, [...] lăsând palpitația cordului să se exprime față de vetustețe, memorie și eroi. Din aceste observații tradiționale ca și din putința monstruoasă a observației unitare, s-a născut în trepte din ce în ce mai vaste opera lui Mihail Sadoveanu. E curioasă totuși simpatia tânărului pentru factorul tradițional, nu în aspectul inertic, cât în planul realist și mitologic. Junețea e în literatură vârsta contestației și a dărâmării de idoli și presupune mai degrabă o explozie fenomenală de energii”. □ Nicolae Ciobanu, *Oglinziile criticii*: „Întrebarea finală pe care ne-o punem, așadar, nu poate fi decât aceasta: cât și cum profită critica actuală, în ambele sensuri de «lecția» înaintașilor, atunci când se angajează în demersuri interpretative consacrate operei lui Sadovenau. Se pare că, deocamdată, faza ezitărilor și a tatonărilor nu e cu totul depășită”. □ Zaharia Sângeorzan, *Romanul iluziilor înfrânte*: „*Locul unde nu s-a întâmplat nimic* (1933) descrie călătoria Haiei sub un alt nume, dar în același spațiu și timp, cu deosebire că societatea din acest roman e atinsă de rafinamentul orientului, de un balcanism în floare. Este «romanul» tragic al unei alte Haia Sanis: Daria Mazu. Însumându-și noi experiențe în lunga ei călătorie prin lume, Haia se întâlnește în acest târg moldovenesc de la 1890 tot cu o imagine a ei pe care nu crezuse vreodată că o va recunoaște în Daria Mazu”. □ La secțiunea intitulată *Mapamond*, Nicolae Nicoară se referă la *Primii 95 de ani ai gloriei sadoveniene*: „Într-adevăr, Sadoveanu a fost primul dintre scriitorii români care a găsit cheia ce a deschis drumul către inimile cititorilor de peste hotarele țării noastre, mai întâi prin povestirile sale apoi prin *Baltagul* (apărut în 23 de țări în 34 de ediții), *Nicoară Potcoavă*, *Hanul Ancuției*, *Neamul Șiomăreștilor*, *Frații Jderi*. Nu este lipsit de importanță nici faptul că până nu de mult Sadoveanu era singurul scriitor român publicat în «Colecția de opere reprezentative a UNESCO», colecție care grupează lucrările cele mai valoroase ale scriitorilor de frunte din toate țările membre ale organizației”. ■ Eugen Simion semnează articolul *Resurecția fantasticului*: „Laurențiu Fulga a publicat de curând o carte veche (*Straniul paradis*, 1942) care, prin temă și tehnică epică, se apropie de zona fantasticului fără a se identifica total cu ea. Unele accente o plasează în descendența prozei expresioniste, caracterizată printr-un patetism al coincidențelor fatale, al identității și reîntrupării în scară biologică. Nuvelele sunt interesante și altfel, arătând preocupările tinerilor prozatori de la 1940, într-o epocă la care marile formule epice se fixaseră la noi. [...] Laurențiu Fulga este prin poezia femeii misterioase și reluarea halucinantă a aceleiași obsesii, aproape de proza lui Gib Mihăescu și, un model mai îndepărtat, de Dostoievski de care tinerii de la 1940 nu erau străini. Oricum, *Straniul paradis* anunță un prozator foarte înzestrat și

prefigurează temele ce vor fi tratate mai târziu în *Alexandra și infernul și Moartea lui Orfeu* cu alte mijloace epice”. ■ Eugen Barbu continuă periplul *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei (IV)*: „Cu toate cele scrise până acum de noi, Ileana Vrancea rămâne unul dintre cercetătorii interesanți ai operei lovinesciene și efortul ei de a stabili locul acestui mare critic în peisajul literar românesc rămâne meritoriu. Parcurgerea celor două volume apărute în 1965 și 1969, sub titlurile *E. Lovinescu (critic literar)* și *E. Lovinescu (artistul)*, merită toată atenția. Dar o lectură atentă descoperă și aici obsesiile menținute de-a lungul unei bune bucăți de vreme ale Ilenei Vrancea”.

9 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 333] Lucian Zatti publică *În Hobița lui Brâncuși*: „Casa e aceeași. El e pe aici, pe aproape; privește tăieturile romboidale în stâl-pul unui pridvor de casă gorjenească sau puțin mai departe, în locurile unde pâraiele se reped cu sclipăt de săbii și taie fără istov în piatra munților”.

• [„Viața studentească”, nr. 35-36, număr dublu, 24 de pagini, cu ocazia **Congresului**] *Marele forum al tineretului din R.S.R. – expresie a angajării tinerii generații în edificarea României socialiste* include Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările Congresului al X-lea al U.T.C., Conferința a X-a a U.A.S.C.R., și a treia Conferință Națională a Organizației Pionierilor. □ De reținut textul angajat al poetei Constanța Buzea, *Acești copii înțeleg ce sunt, învață ce trebuie să fie*. „Acești cetățeni de mâine sunt copiii noștri de azi. [...] Copiii de astăzi trebuie să crească, așa cum se arată în Programul Partidului Comunist, în cultul muncii și al dragostei de țară, în ideea sacră *Nici pâine fără muncă, nici muncă fără pâine*. [...] Și dacă vrem să înțelegem mai adânc substanța acestui forum al pionierilor din România, desigur nu poate scăpa înțelegerii noastre ideea că *omul nou* pe care luptă să-l întemeieze societatea noastră, este chiar ființa care, înmulțită cu 2 milioane, reprezintă pe pionierii României. Dacă în ceea ce ne privește pe unii dintre noi, ca participanți direcți la procesul de formare a omului nou, s-ar putea spune că avem să ne îndreptăm obiceiuri, trăsături de caracter, să remodelăm unele părți componente ale sufletului, despre cei pe care se cuvine să-i educăm trebuie să spunem deschis: *Ei vor fi în mod necesar oameni noi!* Dar oamenii viitorului se nasc în casele prezentului...”

11 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 334] Alexandru Balaci prezintă volumul de *Versuri* de Tiberiu Utan (Albatros): „Tiberiu Utan scrutează lucrurile în frumusețea lor originară. Interiorizat, el aruncă o privire circulară asupra naturii românești, închizând, în impresionismul liricii sale orizonturi și manifestări proaspete. Suflul contemporaneității animă resorturile creației lui Utan, atât în versurile de nemijlocită inspirație socială, cât și în lirica intimă, în cea meditativă ori de generalizare filozofică. Tiberiu Utan este un participant sensibil pe orice treap-

tă a creației sale. În această nealterată sensibilitate se desfășoară armonia personalității sale poetice”.

12 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 335] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *Cu „metroul” la cumpăna apelor. Pe șantierul Cerna-Motru-Tismana* de Lucian Zatti. ■ Paul Erdős semnează *Sentimentul participării*: „Trăim într-un climat spiritual deosebit de efervescent, generat de politica activ constructivă a partidului și statului nostru, alimentat continuu de dialogul viu cu cei ce muncesc, întreținut de secretarul general al partidului, de dezbaterea ideilor și principiilor de muncă și de viață comunistă înscrise în Programul partidului, în Codul etc. Într-un asemenea climat fiecare se simte atras spre sfera vieții obștești, chemat să-și valorifice capacitățile și potențele creative, umane în folosul larg al semenilor săi, al bunului mers și prosperității României socialiste. Conștiința de om, de cetățean, de muncitor specializat într-un domeniu sau altul nu te lasă să stai departe de efortul general al colectivității în care ești, al poporului, pentru edificarea unei vieți mai îmbelșugate, mai luminoase, mai pline de satisfacții. Artist fiind, creator în domeniul artei plastice, te afli adesea în situația de a medita asupra modalităților celor mai potrivite de participare la «viața cetății», de a-ți exprima prin fapte opțiunea în probleme de cel mai arzător interes cetățenesc, de a servi cu arta ta idealurile comuniste ale societății, procesul de formare a omului nou, de instaurare a unor relații umane de un tip nou, specifice societății socialiste”.

• [„Viața studentească”, nr. 37] *Comedia își scoate masca* de Liana Trăistaru anunță o premieră a piesei lui Alecsandri, *Mania posturilor*, la Teatrul Mic. □ Lucrețiu Pătrășcanu la 75 de ani de la naștere este evidențiat de C. Ostahie în *O conștiință în acțiune*. □ Un dialog între Gabriel Stănescu și prof dr. docent Titu Georgescu, *Partidului comunist i s-a atașat întreaga noastră intelectualitate*, în rubrica *Intelectualul și țara*. „Iată câteva nume dintre multele prezente în organizații antifasciste și care au știut că acestea sunt create de comuniști, unii având funcții de conducere, de pildă în comitetele antifasciste, prin consens cu P.C.R.: Iorgu Iordan, Eugen Jebeleanu, Geo Bogza, Miron Radu Paraschivescu, Tudor Teodorescu-Braniște, Emil Isac, G.M. Zamfirescu, Lucia Demetrius, George Enescu, George Georgescu, George Ivașcu, Kovács György, Octav Livezeanu etc. Existau și intelectuali antifasciști care, fără a face parte din organizații comuniste, își manifestau deschis oprobriul față de agenturile hitleristo-fasciste și aveau o mare înrurire asupra opiniei publice. Amintesc câteva nume: Sadoveanu, Al. Philippide, Victor Eftimiu, Petre Andrei, soții Bulandra, Maria Filotti, G. Tonitza, Ionel Perlea, Eugen Ionescu, Mihai Ralea, G. Călinescu, Virgil Madgearu, Nicolae Iorga... Situaerea intelectualității românești pe poziții antifasciste nu a fost conjuncturală, ci expresia perenității valorilor înaintate progresiste, democratice, proprii oamenilor de

știință și cultură identificați cu tot ce era fundamental propășirii patriei lor. Cu alte cuvinte, antifascismul intelectualității noastre izvora dintr-un patriotism profund.”

13 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 336] Ziarul publică *Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întâlnirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orânduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trănice*. ■ Cornel Leu publică *Însemnări de călătorie* intitulate *Vietnamul, sub soarele victoriei*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 8236] Ioan Adam scrie despre *Delirul, un roman antifascist*, „cronică amplă și bildungsroman”, „memorial travestit și frescă”, „depoziția unui martor al istoriei”: „este un roman antifascist cu un profund mesaj umanist, o carte care dă tinerei generații o excelentă posibilitate de a cunoaște, apelând la mijloacele specifice ale artei, o epocă ale cărei învățăminte nu trebuie să scape nimănui”.

• [„România literară”, nr. 46] Editorialul *Conștiința noastră revoluționară* este semnat „România literară”: „Viața noastră literară, dezvoltarea culturii noastre socialiste în ansamblul ei implică o trăire în act a tot ceea ce o conștiință într-adevăr înaintată, conștiința comunistă, poate și trebuie să concretizeze ca faptă de creație, de îmbogățire spirituală, de promovare – în finalitatea noului umanism, revoluționar – a acestei îmbogățiri. Îndrumarea de către Partid, în cea mai deplină înțelegere a imperativelor de ordin ideologic, ele însele expresie a mersului-înainte a revoluției noastre, constituie, prin urmare, înscrierea pe o nouă spirală a dialecticii acestui proces. [...] Recentele reuniuni la scară națională ale tineretului nostru comunist, dezbaterile ce au avut loc în lumina amplei cuvântări a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rezoluțiile adoptate de către U.T.C., U.A.S.C.R. și Organizația Pionierilor, comentariile în presă și la radio-televiziune demonstrează în plus capacitatea de fecundă călăuzire a partidului nostru, faptul că societatea în ansamblul ei și, cu atât mai intens, tinerele generații, manifestă o autentică trăire, o semnificativă receptivitate la suflul de continuă înnoire, de exigentă confruntare cu imperatiile realității în mers ale orânduirii noastre. Pe care o desăvârșim cu gândul și cu fapta, cu talentul și hărnicia noastră”. ■ În *Șantier* apar prezentate proiectele literare la care lucrează Dragoș Vrânceanu, Dragoș Vicol, Paul Daniel, Ioana Diaconescu, Carmen Tudora, Geo Șerban. ■ Nina Cassian semnează *V.V.*, un necrolog la moartea lui Virgil Vasilescu. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Rotonda 13 – Mihail Sadoveanu*: „Seara de amintiri și evocări literare a Muzeului Literaturii Române, «Rotonda 13» este consacrată în această lună lui Mihail Sadoveanu de la a cărui naștere s-au împlinit 95 de ani. Au fost invitați să participe: Paul Anghel, Constantin Ciopraga, Iorgu Iordan, George Ivașcu, Constantin Mitru,

Al. Philippide, Profira Sadoveanu și D.I. Suchianu. Va prezida Șerban Cioculescu. Manifestarea are loc azi, 13 noiembrie orele 19, la sediul muzeului. Cu acest prilej, vor fi audiate înregistrări din fonoteca de aur a radiodifuziunii”.

□ *Manifestări literare la Reșița*: „În cadrul «Zilelor culturii reșițene», între 23-26 octombrie a.c. s-au desfășurat la Reșița mai multe manifestări literare la care au participat Sofia Arean, Gheorghe Azap, Pavel Bellu, Anton Breitenhofer, Ion Budescu, Ion Cocora, M. Davidoglu, Simion Dima, Valentina Dima, Anghel Dumbrăveanu, Ion Frumosu, Dorian Grozdan, Alexandru Jebeleanu, Mircea Martin, Nichifor Mihuța, Mihai Novac, Horia Pătrașcu, N.D. Pârvu, George Suru, Horia Vasilescu, Stelian Vasilescu. Au avut loc, cu acest prilej, șezători la Întreprinderea de construcții de mașini, Grupul școlar siderurgic, Liceul nr. 2, Institutul de subingineri, precum și în orașele Oravița și Băile Herculane”.

□ *Întâlniri cu cititori*: „Asociația scriitorilor din Timișoara a organizat o întâlnire cu elevii școlii generale nr. 15 la care a fost prezent Anghel Dumbrăveanu. De asemenea, la școala generală nr. 21 din Timișoara, a avut loc o întâlnire a scriitorilor Mircea Șerbănescu și Aurel Turcuș cu membrii cercului literar «Freamăt». Totodată, cenaclul scriitorilor din Timișoara și-a reluat activitatea în primele ședințe fiind programați Dușan Petrovici, poezie, și Ion Dumitru Teodorescu, proză, referenți fiind Alexandra Indrieș, Cornel Ungureanu și Eugen Dorcescu”.

□ *Salonul literar Dragosloveni*: „Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Vrancea, Uniunea Scriitorilor, Revista literară T.V. și ziarul «Milcovul» au organizat, în zilele de 8 și 9 noiembrie 1975, cea de a cincea ediție a manifestărilor literare reunite sub genericul «Salonul literar Dragosloveni». Scriitorii participanți la manifestările programate au fost primiți de tovarășul Simion Dabrovici, prim-secretar al Comitetului P.C.R. al județului Vrancea. La aceste manifestări au participat: Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Teodor Balș, Ion Badrabur, Tatiana Buciumeanu, Radu Cârnecki, Constantin Ciopraga, Constantin Cotea, Mihaela Dulcu, Constantin Ghiniță, Viorel Grecu, Virgil Huzum, Pan Izverna, Gheorghe Istrate, Anca Jitia, Corneliu Leu, Florin Muscalu, Doina Neamțu, Ion Panait, Valeriu Pantazi, Virgil Panait, Platon Pardău, Dumitru Pricop, Al. Raicu, Ion Roșu, Ioanid Romanescu, Sofia Rareș, Dinu Săraru, Rodica Șoricău, Rodica Stoica, Corneliu Ștefanache, Laurențiu Ulici, Constanța Tazlău, Romulus Vulpescu, Horia Zilieru. Scriitorii au fost însoțiți de Gh. Stanciu, președintele comitetului pentru cultură și educație socialistă al județului Vrancea, Dumitru Coarcă, vicepreședintele comitetului de cultură și educație socialistă, prof. Petrache Dima, conducătorul «Revistei noastre» și prof. Victor Renea, directorul bibliotecii județene Vrancea”.

□ *Constituirea Comisiei de repertorii*: „Vineri 7 noiembrie a.c. s-a constituit, la Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Comisia de repertorii. Directorul instituțiilor de spectacole, Constantin Măciucă, a prezentat problematica repertorială a anului teatral curent, participanții la discuție având la dispoziție lista integrală a pieselor

ce se vor juca în această stagiune pe toate scenele țării. Au luat parte la dezbatere: Ileana Berlogea, Dinu Săraru, Aurel Baranga, Nicolae Munteanu, Valentin Silvestru, Paul Everac, Eugenia Popovici. În încheierea discuțiilor și referitor la sarcinile, planul de acțiune și prerogativele ample ale comisiei, a vorbit vicepreședintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ion Dodu Bălan”. □ *La Cetatea Ciceului*: „La școlile și căminele culturale din satele Ciceu-Corabia, Ciceu-Lelești, Ciceu-Mihăești, Ciceu-Giurgești și Petru Rareș, situate în jurul cetății Ciceului de pe Valea Someșului (județul Bistrița-Năsăud) au avut loc întâlniri cu elevii, cadrele didactice și locuitorii acestor așezări la care au participat scriitorii Dumitru Almaș, Mihai Gavril și Vasile Netea”. ■ Aurel Martin semnează *Cuvântul în durată*: „Tineretul e, se știe, principalul interlocutor al scriitorilor. Indiferent care e tema abordată de aceștia. Și indiferent ce moment al civilizației reprezintă ei. Replica e totdeauna tranșantă, cititorul aprobând sau respingând universul sau mesajul configurate într-un text sau altul. [...] Transfigurând nu concepte, ci profiluri, situații, probleme existente, menite, fiecare, a explica, nesimplificând, dialectica procesului obiectiv de înaintare a națiunii spre piscurile comunismului. Proces evident complex, dominat de lumini și nu de umbre, angajant politic, contradictoriu, dar ascendent. Literaturii și artei revenindu-i, în context, rol tradițional formativ. Rol evocat, la scara comandamentelor actuale, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvântarea rostită la cel de al X-lea Congres al U.T.C.: «Operele de artă trebuie să dea expresie activității tumultuoase a poporului în toate domeniile vieții sociale, oglindind, în limbajul lor propriu, marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărârea națiunii noastre de a merge neabătut înainte. Răspunzând cât mai bine idealurilor de progres ale oamenilor muncii, aceste opere trebuie să dezvolte gustul pentru frumos, pentru înaltele valori morale ale societății, să-i formeze pe oameni, inclusiv pe tineri, în spiritul luminoaselor principii ale umanismului revoluționar. În spiritul străvechilor virtuți de dreptate și omenie ale poporului român, este necesar ca tinerii comuniști să devină adevărați comuniști de omenie, punând toată viața și munca lor în slujba oamenilor, fericirii lor, în slujba egalității și dreptății sociale»”. ■ Fănuș Băileșteanu semnează „*Labirintul istoric*”, un text despre romanul *Labirint* de Francisc Păcurariu: „*Labirintul* este romanul eseu-istic al unei opțiuni filozofice, politice, patriotice, distilând metaforic un întreg amalgam de gânduri și ecouri livrești în pagini de adevărată poezie vizionară”. ■ În *Contribuții junimiste* Alexandru George scrie despre *Junimea și junimismul* de Z. Ornea (Eminescu, 1975): „Evident că, în afara multor întrebări legate de «Junimea», rămân și câteva mai puține, probleme. Dar nu pentru că le putem enumera mai limpede și nici pentru că ele ne-au fost revelate merită să fie laudată cartea lui Z. Ornea. Ea e un moment de referință în literatura problemei, care nu va putea fi trecută cu vederea chiar și de către cei care sub cuvânt că studiază și valorifică acțiunea «Junimii» îi ignoră în primul

rând spiritul”. ■ Apare *George Bacovia – inedit*. Din nota semnată de Agatha Grigorescu-Bacovia, care însoțește textul, reținem: „Prezentul manuscris inedit de G. Bacovia este cuprins în mai puțin de 6 pagini de caiet, nedatat și nesemnat. Inclus printre alte ciorne din manuscrisul *Cântec Târziu*, l-am găsit de curând, cu prilejul revederilor de arhivă, ceea ce explică de ce nu l-am putut înscrie în documentele ce am folosit în lucrarea mea *Bacovia – Viața Poetului* rămânând să-l adaug la a treia ediție ce pregătesc, pentru aceeași carte”. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc scrie despre *Civilizația Islamului clasic*, volum apărut la Editura Meridiane, scris de Dominique Sourdell și Janine Sourdell Thomine. ■ Al. Piru publică profilul *Florin Mihai Petrescu*: „Într-o vreme de neglijare sau chiar dispreț, a prozodiei, immurile lui Florin Mihai Petrescu merită toată stima”. ■ Florica Dumitrescu semnalează apariția volumului *Alte etimologii românești* de Al. Graur (Ed. Academiei, 1975). ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *O figură de stil argheziană*. ■ Victor Atanasiu informează de reeditarea *Pseudo-Kynegetikos* de Odobescu. ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu semnează *Ce har e-n liricul vârtej*, o prezentare a volumului *Poeme* de Méliusz József (Albatros, 1975), antologie, traducere și prefață de Paul Drumaru: „În poezia lui Méliusz József se simte o obstinată chemare spre trăirea în istorie, prin depășirea spațiului intim al existenței mereu invadat de marile probleme ale secolului, de faptele umanității întregi”. □ În *Realism și viziune*, Valeriu Cristea prezintă *Mirele* de Vasile Andru (Eminescu, 1975): „Pornită ca un roman, narațiunea se metamorfozează însă, treptat, în poem. Prea îngust în prima parte a cărții, de un realism microscopic, care recurge la un material factual mărunț, cenușiu, unghiul narațiunii se deschide exagerat de mult în jumătatea a doua a volumului, de un vizionarism colosal și bombastic”. □ G. Dimisianu semnează *Un eseu despre Melville*, o recenzie la *Herman Melville. Fascinația mării* de Sorin Titel (Albatros, 1975): „Păcat că în ultima parte a eseului își face loc graba, acea nerăbdare de a încheia pe care o întâlnim și în ale lucrări ale lui Sorin Titel (mai ales în exerciții critice). Un capitol ce putea fi la fel de interesant ca celelalte, și anume *Umbra lui Melville*, unde schițează câteva idei în legătură cu posteritatea literară a scriitorului, este expedit, așternut în viteză. Dincolo de acest aspect, cartea impune prin bogăția interpretărilor, prin accentele implicării, peste tot detectabile. Se simte că pentru Sorin Titel personalitatea lui Melville este obiectul unei pasiuni constante, dintre acelea care l-au structurat ca scriitor”. ■ În rubrica sa Laurențiu Ulici publică *Reporteri și călători*, în care prezintă două volume: □ *Orele Porților de Fier* de Ion Șerban Drincea (Scrisul Românesc): „Latura documentară a reportajului e, însă, subțire, dar nu aici e greșeala autorului, ci în nestrinirea fanteziei. Admit caracterul poetic al scrierii sale, mă întreb doar dacă explozia nesupravegheată a frazeologiei apropiate de dicteul automat nu dă unui, totuși, reportaj, o alură nepotrivită”. □ *Europa – kilometru zero* de Nicolae Nicoară (Ed. Sport-Turism): „Scrisă frumos, cartea lui Nicolae Nicoară aduce

informații documentare, fără să facă abuz din asta”. ■ Nicolae Manolescu publică eseu *Odobescu – „Un călător cu gândul de a scrie”*. ■ În *Cartea străină* citim: □ În *Omul lui Baltasar Gracián* Nicolae Balotă prezintă volumul *Oracolul manual. Criticonul I.* de Baltasar Gracian. □ Radu Petrea prezintă „*Cahiers roumains d'études littéraires*”, nr. 3/1975. □ Melania Livadă semnalează că au apărut *Scrisori către Pauline* de Stendhal (Univers, 1975), traducere, prefață și note de Modest Morariu. ■ Versuri semnează: Petre Ghelmez (*Dor*), Veronica Porumbacu (*Fonoteca de aur*), Valeriu Bucuroiu (*Nepotolite alămuri; Și drumul, odată-nceput; Pe râuri de frunze; Rouă aprinsă; Prin crânguri de nori*), Dinu Flămând (*Armura de cireș; Izvorul; Prin câmpii albastre; Dimineață*), Liana Cerciu (*Traseu; Răsăritul soarelui*), Cornel Udrea (*Monolog*), Nicolae Gheorghe (*Seară*), Alexandru Ivănescu (*Dacă ai ști; Indiciu de toamnă*). □ Geo Bogza publică tableta *Agamemnon*. □ Din proză citim *Cocoșul lui Florea* de Platon Pardău, fragmente din romanul *Cercul*, Ed. Eminescu. □ Citim *O coroană în mare* de Daniel Anet, președintele Societății geneveze a scriitorilor, traducere de Doina Cristea. □ Ana Blandiana publică în rubrica sa tableta *Legendă*. □ Nicolae Nicoară traduce *Din lirica vietnameză: Chinc Huu (Lămpi), Che Lan Vien (Putere și tărie; Să fii mamă vietnameză)*. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „În revista «Flacăra fraternității» («Flacăra fraternității») din Scoplje (R.S.F. Iugoslavia), pe data de 10 august a.c. a apărut în limba albaneză un interviu cu Eugen Barbu, sub titlul *Momentul actual în literatura română*; în aceeași revistă au apărut și poezii de Dan Mutașcu și Ion Lotreanu. În revista «Fjala» («Cuvântul», nr. din 1 septembrie) din Prishtina (R.S.F.J.), a apărut eseu *Posibilitatea criticii și a istoriei literare* de Nicolae Manolescu, iar în revista «Flacăra Fraternității» (17 septembrie) au apărut două poezii de Anghel Dumbrăveanu. Interviul și traducerea acestor lucrări românești apărute peste hotare sunt semnate de poetul Baki Ymeri, prieten devotat al literaturii române”.

14 noiembrie

● [„*Contemporanul*”, nr. 46] Dumitru Micu analizează cartea lui Sergiu Pavel Dan: „Parcurgând *Proza fantastică românească* cititorul se edifică atât asupra modalităților fantasticului în operele prozatorilor români cât și asupra problematicii teoretice și eflorescenței pe plan mondial a acestui tip de creație. Cartea aceasta e un bine-venit ghid de studiu, o contribuție notabilă la defrișarea unor teritorii încă insuficient explorate ale literaturii naționale”. ■ Simion I. Pop semnalează apariția cărții *Texte sociale-politice 1921-1938*: „Cu ocazia aniversării a 75 de ani de la nașterea lui Lucrețiu Pătrășcanu, în Editura Politică, sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., a văzut lumina tiparului lucrarea lui Lucrețiu Pătrășcanu *Texte sociale-politice 1921-1938*. [...] Volumul de față, adăugându-se celor publicate anterior, este încă o mărturie a luptei Partidului Comunist Român în anii negri ai

ilegalității, a luptei maselor largi populare împotriva orânduirii burghezo-moșierești, pentru asigurarea unui viitor liber și prosper, pentru o Românie democratică, independentă, socialistă”.

• [„Cronica”, nr. 46] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Vocația păcii*: „Din nou, politica de pace și colaborare promovată consecvent și realist de țara noastră și-a găsit expresie în documentul intitulat *Poziția României în problemele dezarmării, în primul rând ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume*, al cărui text a fost supus dezbaterii în Comitetul pentru problemele politice și de securitate al Adunării Generale a O.N.U”.

■ Mircea Mancaș scrie despre *Militantismul, opțiune majoră a criticii literare*: „Prin structura și funcționalitatea ei, critica are un necontestat caracter militant. Departe de a fi o formă rigidă sau convențională, combativitatea e intrinsecă, inevitabilă criticii adevărate și justificată de rolul ei esențial. Cert, mai mult decât oricând, criticul are astăzi în fața lui marile sensuri umaniste ale luptei pentru libertatea, demnitatea și fericirea omenirii, spre înfăptuirea cărora îl îndreaptă nobila misiune a esenței activității sale militante. A exprima datorria de a se orienta a scrisului contemporan spre idealurile și principiile umanismului socialist constituie marea chemare a criticii zilelor noastre”.

■ Liviu Leonte semnează *Proză analitică și sentimentală*, o cronică literară la □ *Mirele* de Vasile Andru, volum distins cu premiul „Mihail Sadoveanu”: „Îl preferăm, deci, pe Vasile Andru în acest frumos roman intitulat *Mirele*, nu stingher printre prea mari întrebări, ci îndreptat cu ochi atent spre sondajele interioare cărora le-a dedicat pagini de ales rafinament”. □ *Primele porți* de Norman Manea: „Proza lui Norman Manea devine sentimentală și artificioasă și trebuie să ne întoarcem la primele povestiri pentru a regăsi calitățile scriitorului”.

■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gh. Lateș scrie despre *Scripturile române* de Vasile Diaconescu: „Cartea își motivează parțial apariția doar prin formula poetică, de fapt nici ea o noutate”. □ Gheorghe Simon prezintă *Muntele* de Vasile Poenaru (Albatros, 1975): „O anume agresivitate și violență a expresiei caracterizează acest volum de versuri, neconvingător încă pentru ceea ce promitea să devină acum câțiva ani Vasile Poenaru, dar care are toate șansele pentru a-și menține autenticitatea și originalitatea vocii sale poetice în care credem”.

□ Emil Nicolae scrie despre volumul *Drumul spre Eleusis*, semnat de Magda Isanos, alcătuit de Horia Bădescu: „Numeroasele texte care ilustrează volumul însă, restituie cititorului de azi o parte din opera Magdei Isanos, fără motiv neglijată de editurile noastre”.

■ Elvira Sorohan scrie despre *Antim*, „*Mreaja învățaturii și... undița cuvântului*”. ■ Sorin Sighișan semnează *Literatură științifico-fantastică?*: „Literatura vizionară cunoaște actualmente, în țara noastră, o puternică afirmare, bucurându-se de o mare popularitate, dovadă «stagiul» extrem de redus pe care îl fac cărțile în librării”.

■ Din *Moment* reținem nota „*Contemporanul*”: „Desfășurată la obiect, cu o

superioară avizare, sprijinind demersul teoretic pe un solid fundament de exemple din domeniul practicii propriu-zise, discuția pe tema *Învățământ-cercetare-producție* (acest «triunghi de aur al școlii românești»), ilustrează «Dezbaterile Contemporanului» (nr. 45/1975) la un nivel demn de apreciat. [...] O intervenție utilă în domeniul actualelor discuții despre rolul criticii ar fi putut-o constitui însemnările lui Voicu Bugariu despre *Dialectica afirmației și negației în critică*, dacă pledoaria pentru un fel de apriorism al judecării de valoare, în eseu, n-ar ridica legitime semne de întrebare, mai ales că, prin aceasta, este operată o curioasă disociere între foiletonist, care își asumă «anumite riscuri» și eseist care, probabil, le ocolește. În ce fel? Poate privind «referirile la situațiile de fapt din critica de azi», așa cum bine zice Laurențiu Ulici în a sa *Cronică lapidară*. Punct de vedere pe care, ca unii care am fost vizați în respectivele rânduri, nu-l însușim. Nu fără nedumerirea de a observa totuși absența, în pagina a 9-a, unde apare *Dialectica...* lui Voicu Bugariu, a ceea ce foarte judicios reclamă, în pagina a 10-a, Laurențiu Ulici, drept imperioasă necesitate a unui demers util și eficient. Așa cum, nu ne îndoim, și-a propus să fie articolul în cauză”. ■ Din proză citim *Timp august* de Ion Țăranu, un fragment din volumul *Sub zodia dragostei* și un „exercițiu” intitulat *Știu*, semnat de Petre Botezatu. □ Versuri semnează Paul Balahur (*Imn; Sonete*). □ Revista prezintă *Cenaclul din Câmpulung-Moldovenesc*, publicând și creația literară a cenacliștilor: Dragoș Nisioiu (*Albastră zi*), George Bodea (*Cântec posibil*), Victor Ionescu (*Țara de sus*), Horațiu Stamatini (*Ce a sculptat Brâncuși*), Cristian Gabriel Nisioiu (*Floare de colț*), Mircea Doroftei (*Delir de iarnă*). □ Florica Popovici traduce versurile poetului Gerald Bisinger din R.F. Germania (*Monolog pentru Gesa; Festivalul din Graz*). □ Al. Pascu traduce textul scris de Pier Paolo Pasolini, intitulat *Literatura și filmul*.

● [„**Munca**”, nr. 8307] În *Însemnări de scriitor*, Nicolae Dragoș semnează *Poeme în oțel*.

● [„**Orizont**”, nr. 46] Din seria de cărți reținute pentru a fi recenzate, este de menționat prezentarea lui Ilie Măduța cu privire la cartea lui Ion Ianoși, *Schiță pentru o estetică posibilă* (Eminescu, 1975). ■ Luând ca punct de formulare a opiniei critice o apreciere a lui Marin Preda, cum că „prin *Rod III*, poezia lui Cezar Ivănescu, de mare efect muzical, își descoperă relief interior, justificând vocea de «mare poet» pe care o prezentare a lui Marin Preda nu ezită să o recunoască”, Lucian Alexiu formulează o critică favorabilă asupra poeziei lui Cezar Ivănescu din volumul *Rod III* (C.R., 1975). ■ Demersul lui Marcel Pop-Corniș, de la rubrica „opinii”, vizează cartea de critică a autoarei Ileana Vrancea, *Confruntări în critica deceniilor IV-VII* (C.R., 1975), cu subtitlul *E. Lovinescu și posteritatea lui critică* (articolul *O panoramă a disputelor criticii postbelice*). ■ Lucian Enescu reproduce patru scrisori trimise de Panait Istrati lui Nicu Constantinescu, scrisori care datează din perioada 1926-1931. ■ Proză de Teodor Mazilu: *O mânie zadarnică*. ■ Neli Arsenescu-Costinescu

traduce un fragment din proza scriitorului francez Jean Giono, *Stăpânirea de bogăție*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 258] O cronică literară de E. Manu despre ultimul volum al lui V. Râpeanu, *Interpretări și înțelegeri* (Juni-mea, 1975). □ În *Odobescu – o filiație posibilă*, M.N. Rusu îl privește pe „tânărul Al. Odobescu” ca ideolog principal al pașoptismului. □ Versuri de Gh. Palel și Dan Rotaru. □ Despre o *Relație complementară*: vis, realitate, de la Alecsandri sau Blaga la Ovidiu Genaru, Marin Mincu, Aurel Rău și Aurel Gurgianu vorbește D. Mutașcu: „Ca într-un rit fertil, generos, imaginea poetică recompune realitatea mobilă și obiectivă a existenței, destinul națiunilor și al indivizilor, sensul culturii, adică tot ceea ce a încercat și încearcă mereu să fie umanitatea prin artă.” □ În rubrica de *Caligrafii*, un nou foileton de I. Lotreanu vizând literatura universală: *Analogiile romanticilor*. □ Un serial despre *Orașul Capșa* propune scriitorul Eugen Teodoru.

15 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 338] Ziarul publică *Proiectul legii cu privire la producția bunurilor alimentare*.

• [„Flacăra”, nr. 45] În *România nemuritoare*, Nicolae Pop scrie *Odă*. ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a patra a articolului *Accesibilitatea poeziei*. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru scrie despre *Critica și eseu gongoric*. Acesta prezintă volumul de eseuri al lui H. Zalis, *Tensiuni lirice contemporane*, apreciind: „Cartea lui H. Zalis, din păcate, se citește greu. Am formulat în titlu «eseul gongoric». Înclinația eseistică, pasiunea pentru idei sunt compromise de umflarea expresiei. Ne permitem să și exemplificăm: «Criticul afirmând ascendența comunalului (!) asupra individualului, reține simțăminte în stare să consacre într-un obiect superior culminația subiectivității»; «Relația cu epoca, departe de a-i sărăci, i-a propulsat, le-a dat tuturor o fecundă entelehie (!)». Orice comentariu e de prisos”. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu publică *În marginea unei corespondențe*, o prezentare a volumului *Octavian Goga în corespondență* (Minerva, colecția Documente literare), ediție îngrijită de Daniela Poenaru, cu o prefață de Vasile Netea.» □ Cu titlul *Cronică* (99), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Cluj-Napoca. □ A. Dohotaru, în *Cronica spectacolelor*, publică o cronică dramatică a piesei lui W. Shakespeare, *Îmblânzirea scorpiei*, spectacol pus în scenă la Teatrul Național.

• [„Luceafărul”, nr. 46] La secțiunea despre *Tinerețea clasicilor*, semnează articole despre Alexandru Odobescu: Dan Cristea și Mihai Zamfir. □ Dan Cristea analizează *Fecunditatea spiritului la Odobescu*: „Privind lucrurile mai îndeaproape, există câteva aspecte paradoxale în cazul lui Odobescu. E, mai întâi, această nepotrivire izbitoare dintre existența agitată a omului și opera din ale cărei rânduri nu răzbate nimic sau aproape nimic din ceea ce ar

putea constitui o mărturisire directă a unei vieți adeseori dramatică. Dimpotrivă, ascunsă fiind latura biografică, opera trece, alături de aceea a lui Alecsandri, drept pildă statornică de olimpianism, de echilibru și armonie fericită”.

□ Despre *Neliniștile unui olimpiant* scrie Mihai Zamfir: „Alexandru Odobescu, clasic și olimpiant, materialul ideal al aniversărilor – iată un clișeu stabil, greu de clintit. Totuși clasicismul odobescian, loc comun al istoriei literare, merită o examinare mai atentă, tocmai în virtutea răspândirii sale deosebite. Vom încerca să arătăm un singur lucru: în cazul lui Odobescu, stilul academiizat, propriu majorității operelor cunoscute, a acoperit complet o personalitate profund diferită, grav atinsă de răul veacului romantic. Portretul august semnat de I. Mirea, prezent ca ilustrație în toate edițiile, este o mască perfectă; în spatele ei s-a aflat un suflet chinuit și inadaptabil”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Lucașfărului”* este consemnată o nouă tematică: *Scrieți o istorie a literaturii române de azi?* Răspund: Eugen Barbu, Ov. S. Crohmălniceanu, Aurel Martin, Dumitru Micu, Al. Piru, Eugen Simion. □ Eugen Barbu, *Mi-ar plăcea ca și alți scriitori să scrie despre confracții lor: – Scriind o istorie literară nu v-ați intimidat de prejudecata, de la Maiorescu cetire, că un scriitor nu poate fi și critic?* – Într-adevăr, era o prejudecată că un scriitor nu poate fi critic, prejudecată pentru că nimeni mai bine decât cel ce scrie versuri sau proză nu cunoaște în adâncime mecanismele interioare ale literaturii. Pe urmă, mai ales în vremurile noastre, critica s-a transformat într-un fel de spectacol, cel mai adesea penibil. Cred că nu este o critică de gașcă, adică de laudă reciprocă, practică de grup sau de oameni, de profesie literați cu ridicata, ea se transformă într-o speculație în sine, având ca pretext o carte oarecare, criticul tinzând secret să fie respectat și ca scriitor. În această ipostază el își dă poalele peste cap la modul cel mai ușuratic. Evident, nu vorbesc de toată critica românească pentru că există și excepții. Din nefericire, cei la care mă refer eu, atunci când nu-și laudă prietenii, fac din negare o profesie. Criticul «rău» crede că arde etapele și ajunge mai repede acolo unde s-au ilustrat un Maiorescu, un Lovinescu, un Perpessiciu, un Călinescu. Dar lipsa de argumente, impresionismul în critică, nu ajung. Este nevoie mai întâi de bună credință, de respect față de scris dacă și nu față de scriitor. În ce mă privește, nu mă consider un critic literar, ci un scriitor care scrie despre alți scriitori. Lucrez – cum am spus-o de mai multe ori – «cu materialul clientului», adică pe bază de citat, metodă care mi se pare echitabilă. Aici, lipsa de gust a comentatorului îl desființează. Și eu risc de fiecare dată acest lucru. – *Câteva surprinzătoare fragmente din proiectata dv. istorie literară au apărut în presă. Scrieți această istorie literară conducându-vă după o precedentă formulă, după vreun mare model?* – Când am început să public primele comentarii la volumele de versuri pe care le citeam, am dat rubricii respective numele de *Spirale*, nebănuind că voi ajunge vreodată la proiectul la care am ajuns, adică alcătuirea a zece sau douăsprezece volume cuprinzând tot ce s-a scris mai important în literatura noastră. Azi, când sunt

pe cale să predau încă două volume (două sunt la tipar) din această vastă panoramă literară, proiectul mi se pare riscant și numai un noroc și o bună sănătate mi-ar putea garanta că ceea ce mi-am propus va fi dus până la capăt. Dar mă întrebați dacă am avut un model. Sigur că cel mai bun model pentru această *Istorie a literaturii* ar fi fost fără îndoială *Istoria* lui Călinescu, dar eu am ales o cale, aceea a punerii în valoare a textelor, neglijând aproape total biografia și anecdotică legate de viața scriitorilor. O clasificare pe curente sau pe afecțiuni electivă există în această *Istorie a mea*, cum cred că va exista, în cele din urmă, și o bună cronologie pe care am respectat-o cât am putut. Accentul polemic al acestei *Istории* m-a împins la «uitări», clasificări și la asociații care ar putea să surprindă, dar întemeiate. Oricum, mie, cel puțin, mi-ar place ca și alți scriitori să scrie despre confrății lor pentru că am mai mare încredere în subiectivismul omului de condei decât în priceperea multor scriitori ratați, numiți critici”. □–

Ov. S. Crohmălniceanu, *Aș vrea să scriu și o istorie a literaturii române contemporane, dar fără pete albe*: „– *De vreme ce ați semnat două, în curând trei volume despre literatura română interbelică, tratată înaintea dv. de E. Lovinescu și G. Călinescu, sunteți dintre cei ce consideră necesară rescrierea la fiecare nouă etapă a istoriei literare? Ce dictează, de fapt, aceste revizuiți? –* Cred că este firesc ca la anumite răstimpuri să se simtă nevoia rescrierii istoriei literare. În fond, una din formele principale de afirmare a spiritului epocii în care trăim îi dă o asemănare particulară, proprie, a tradiției. Și cum astfel să putem mai bine defini o optică literară, specifică vremii noastre decât încercând să arătăm în ce chip anume ne însușim, azi, valorile tercutului? Scriitorii mari, recunoaște azi toată lumea, își dezvăluie mereu, cu trecerea anilor, alte înțelegeri ale operei lor. Prin aceasta rămân nemuritori Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi. Nu suntem îndemnați atunci prin însăși firea lucrurilor, să ne pronunțăm din nou despre ei? În rarele cazuri, chiar repetarea oarecum a părerilor interioare capătă o semnificație, pot constitui confirmări elocvente, sau semne de fixitate a anumitor valori. Dacă e vorba de epoci mai apropiate cum a fost cazul meu, timpul creează fatal o perspectivă. Ar fi iarăși nefiresc să nu căutăm a beneficia de ea. Ca să mă refer nemijlocit la experiența proprie; sunt autori interbelici pe care Eugen Lovinescu sau George Călinescu i-au tratat, fie numai pentru a le nega aproape orice valoare. Sunt alții, despre care au vorbit, pentru că erau prea prezenți în epocă (sub raportul agitației publicistice) ca să poată rămâne complet ignorați. Timpul și-a spus însă în cazul multora din ei cuvântul, permițându-mi să-i las cu seninătate la o parte, fără teama de a comite o gravă nedreptate. Există apoi și o problemă de creștere și descreștere a valorilor imprezvizibile. Nici Lovinescu, nici Călinescu n-ar fi crezut că Mateiu Caragiale va ajunge peste câteva decenii un autor popular care să le dispute locul într-o istorie a literaturii noastre celor mai de seamă romancieri. O creștere spectaculoasă a prețurii și ecoului trezit în sensibilitatea contemporană o cunoaște, de asemenea, Lucian Blaga și Ion Barbu. În privința lui Baco-

via, diferența de apreciere e izbitoare. Poate istoricul literar să nu fie intrigat de asemenea fenomene și să nu caute a le justifica printr-o nouă interpretare și situare? Să adaug un cuvânt și despre modul abordării critice. Trăim într-o epocă de înflorire a exegeticii, când vederi noi se deschid interpretării literare, grație sugestiilor venite din câmpul câtorva discipline care au cunoscut o dezvoltare superioară în ultimele decenii (lingvistica și matematica, în primul rând, sociologia, psihologia adâncurilor, antropologia). S-ar crede, la prima vedere, că această deplasare a interesului către o hermeneutică a textelor se petrece în dauna istoriei literare propriu-zise. Luându-ne după aspectele imediate ar trebui să consimțim că așa chiar stau lucrurile. Dar un cercetător german, Hans Robert Jauss, a schițat într-o carte faimoasă intitulată *Istoria literară ca porvocare...*, dimpotrivă, o cu totul altă perspectivă viitoare. Ca marxist îi împărtășesc o mare parte din opinii. Cred împreună cu el, că, la rândul său, istorismul are de câștigat enorm din sugestiile noilor metode de cercetare. Felul însuși de a privi și înfățișa înlănțuirea faptelor literare din trecut reclamă modificări importante. Iată încă un argument, și nu cel mai puțin greu, în favoarea unei opere de «revizuire» continuă a istoriei, concomitent cu progresul cunoașterii științifice. – *Se observă la multe cărți de istorie literară că evită să ajungă la zi sau că evită unele capitole dificile. Veți împinge studiile de istorie literară începute până la perioada contemporană?* – Recunosc, și am mai spus-o, că e foarte greu de scris o istorie literară contemporană, în înțelesul strict al cuvântului. Dificultatea principală nu mi se pare în principiu, ci ține de natura specială a epocii noastre, prea fierbinte, ca fond social, ca să spun așa. Însăși istoria contemporană mai are un cuvânt greu de zis în înfățișarea, caracterizarea exactă și explicarea anumitor fenomene din viața spirituală, publică, eludate adesea sub câteva etichete și vagi și simpliste. Aș vrea să scriu și o istorie a literaturii române contemporane, dar fără «pete albe», cum existau până nu demult în perioadele mai vechi. E nevoie, aici, în prealabil, de un efort conjugat spre restabilirea faptelor exacte, nu însă sub aspectul fals, pur constatativ, în afara luminării determinărilor istorice contextuale, cu ponderea lor extraliterară reală, trăită. Poate o cale bună de început ar fi măcar niște studii preliminare asupra câtorva momente nodale”. □ Aurel Martin, *O istorie a literaturii române pentru străinătate nu e foarte ușor de scris: „– Ce v-a determinat să faceți un compendiu pentru străinătate?* – O istorie a literaturii române pentru străinătate se impune ca un act absolut necesar. O cer, obiectiv, casele de editură dispuse să traducă opere semnificative pentru sensibilitatea și modul nostru de reprezentare a lumii. Nu e inutil de observat că o atare carte nu poate fi concepută decât apelând la faptul apereceptiv al virtualului cititor. Noi știm cine e Rebreanu, care e valoarea lui Eminescu, Blaga sau Arghezi, îl considerăm pe Sadoveanu scriitor național, îl comentăm pe Marin Preda, vorbim despre calofilia lui Eugen Barbu, analizăm poemele lui Beniuc, Jebeleanu sau Nichita Stănescu, vedem în Călinescu un critic de talie europeană etc. Numele

lor ne sunt familiare. Cititorul străin însă nu. De unde marile dificultăți pe care le întâmpină temerarul autor al unei istorii literare destinate străinilor. Aceștia vor informație, caracterizări concise, la obicet, raportări la sistemul de referință, asocieri și disocieri menite în a defini originalitatea poeziei, prozei, dramaturgiei sau criticii românești. [...] Personal, am încercat aventura, în repetate rânduri, scriind chiar o microistorie a literaturii noastre de la origini până astăzi (*Romanian literature*) multiplicată la New York, prin grija lui Dan Grigorescu, directorul de atunci al Bibliotecii române de acolo. Am publicat ecoul lor. Cert este că niciuna n-a fost contractată de o casă editorială prestigioasă străină. Și, paradoxal, necomandată de vreo editură românească, spre a fi difuzată sub forma unei cărți. Fenomenul mi se pare simptomatic. Pentru că pune, în chip realist, problema interesului și a inițiativei. Alte literaturi, comparabile cu a noastră, s-au înscris pe orbita universalității și datorită strădaniei de a se înfățișa ele însele ca parte din întreg, ca voci naționale ale omenirii, prin compendii revelatoare”. □ Dumitru Micu, *Nu m-aș apuca de treabă înainte de a recolta semne că merită osteneala*: „– Ați scris mai de mult o carte de mare audiență: *Romanul românesc contemporan, și după aceea o alta, Literatura română de azi, scrisă în colaborare. Le mai considerați actuale?* – Da, le consider actuale. Lipsă de modestie? Nu cred. Modestia ar fi, de altfel, în parte fără obiect, de vreme ce una din cele două cărți îmi aparține doar pe jumătate. Cum aș putea să fiu modest în contul altcuiva? Răspunzând, la întrebarea adresată, afirmativ, nu formulez o judecată de valoare; constat, pur și simplu, un fapt. Cărțile în cauză sunt actuale în sensul că, în lipsă de altceva mai bun lumea le consultă. Există, nu-i vorbă, exegeze mult mai fine, mai pătrunzătoare decât cele din *Romanul românesc contemporan* și din paginile scrise de mine ale *Literaturii române de azi*, însă disparate. Sinteze de același tip asupra romanului sau asupra literaturii de după 1944 n-au mai apărut. Din acest motiv, bune-rele, aceste lucrări, a doua în special, mai sunt încă utilizate. Dacă m-ați chestiona privitor la consistența intrinsecă a celor două sinteze, aș răspunde, referindu-mă, natural, doar la contribuția mea, că nu am căderea să mă pronunț; debitor, se vede, unei mentalități perimate, cred cu încăpățănare, în răspăr cu practicile curente, că nu stă bine unui autor să-și judece scrisul el însuși. Aș adăuga, poate, confidențial, că nu sunt în genere încântat de ceea ce fac. De câte ori mă văd în situația ineludabilă de a mă reciti, încerc sentimentul că sunt cel mai neajutorat dintre câți au ținut în mână vreodată un instrument de scris. Aș renunța să mai scriu pentru public, dacă nu mi s-ar cere cu insistență, dacă n-aș fi constrâns pe toate căile să o fac. Dar aceasta e o altă chetsiune. Judecățile articulate (cu oricâtă stângăcie) în urmă cu ani – inclusiv în *Literatura română de azi* nu le reneg. Indiferent de valoarea și locul lor în contextul criticii și istoriei literare, volumele în discuție satisfac, într-o măsură și într-un chip pe care nu autorii sunt chemați să le aprecieze, o necesitate. Și, după toate indiciile, o vor mai satisface atâta timp cât vor lipsi alte sinteze superior realiza-

te, care să le scoată din uz. Facultatea de limba și literatura română a Universității din București a reeditat anul trecut *Literatura română de azi*, simplificată în conformitate cu indicațiile programei analitice, sub titlul *Prelegeri de literatură română contemporană*. – *Colecțiile revistelor împrăștează, dacă e nevoie, memoria asupra felului cum au fost primite cărțile despre care vorbim. Sarcina istoricului literar al actualității e vizibil grea. Ați mai încerca a doua oară să scrieți un compendiu despre literatura contemporană?* – De ce nu? Însă pentru aceasta e nevoie de timp. Presupunând că l-aș avea, nu m-aș apuca, totuși, de treabă înainte de a recolta semne că elaborarea unei noi sinteze merită osteneala. N-aș scrie o carte numai ca să fie scrisă. Cele câteva istorii ale literaturii române, ce se anunță (Eugen Barbu, Ion Negoïtescu, Paul Anghel) vor include, firește, și perioada actuală. În tratatul Academiei, această perioadă va beneficia de un întreg volum. Eugen Simion pregătește o istorie (sau panoramă) amplă a literaturii din ultimele trei decenii. Parțial a și tipărit-o, dându-ne o carte serioasă, de proporții aproape monumentale (*Scritori români de azi*, 1974). Al. Piru și H. Zalis ne-au dăruit de curând volumele intitulate, respectiv, *Poezia românească contemporană* și *Tensiuni lirice contemporane*. Are să apară, probabil, cât de curând și cel de al treilea volum, consacrat perioadei de după 1944, din *O istorie a literaturii române* de Ion Robu. Ar trebui să fiu mult prea inocent pentru a crede că o lucrare de-a mea poate concura asemenea opere. Aș putea, cel mult, să încerc o abordare a materiei de studiu dintr-un alt unghi și să scriu, în consecință, o carte menită nu să le concureze, ci să le completeze în vreun fel. Aceasta e însă o pură posibilitate. Deocamdată, rubrica pe care o țin la «Contemporanul», jertfindu-mi timpul furat obligațiilor profesionale înscrise la statele de funcțiuni, îmi paralizează toate inițiativele, toate proiectele». □ Al. Piru, *Curajul de a citi tot sau cea mai mare parte din ce s-a scris la noi într-un sfert de veac*: „– Mulți au vorbit despre necesitatea curajului pentru a se putea apuca să scrie o istorie a literaturii române contemporane. De cât curaj ați avut nevoie pentru scrierea panoramelor dv. literare? – Într-adevăr este nevoie de curaj pentru a scrie despre contemporani, dat fiind faptul că în cazul unei istorii a literaturii române contemporane ne ocupăm în genere de oameni vii. Adesea aceștia reacionează, desigur, mai ales când se văd tratați subiectiv. Or, cum adevărata critică și la urma urmelor orice critică este la punctul de plecare subiectivă, personală, părerile deosebite sunt de neînlăturat. Însă când criticul este investit cu autoritate, opiniile sale, bizuite pe demonstrația și respectul adevărului, pot întruni adeziunea publicului și devin, prin consimțire, obiective imparțiale. *Istoria literaturii române contemporane* de E. Lovinescu, cea în patru volume, ca și sinteza din 1937 a nemulțumit pe mulți, fiind socotită azi o scriere în genere obiectivă. De asemenea tabloul literaturii române contemporane din *Istoria* mare, apărută în 1941 și din *Compendiu* (1945) de G. Călinescu. Astăzi cei mai mulți sunt de acord cu viziunea lui, recunosc imparțialitatea judecăților de valoare. Dacă Lovinescu și Călines-

cu n-ar fi avut curaj, s-ar fi temut să zicem Lovinescu de N. Iorga, iar Călinescu de Lovinescu, sau și Lovinescu și Călinescu de Arghezi, Sadoveanu, Rebreanu, Blaga ș.a. s-ar fi oprit la 1900. Prin urmare mi-am spus și eu că pot să mă hazardez într-o istorie a literaturii contemporane, mai întâi într-un vast tablou și numai după aceea într-o sinteză. Odată luată această hotărâre, îmi mai trebuie curajul să citesc tot ce s-a scris din 1945 înapoi, în trei decenii. Un mare curaj care mi-a permis să citesc deocamdată toată poezia publicată în acest timp, vreo câteva mii de volume. – *Panorama deceniului literar 1940-1950 începe de acolo de unde și-a întrerupt Călinescu marea sa Istorie literară. A existat, la dv. intenția de a continua inițiativa călinesciană?* – Nu am vrut să continui pe G. Călinescu, ci numai studiul materiei oprit de el în anul 1940 în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941), în 1945-1948 în *Compendiu*. Sunt de părere că între 1940 și 1950 există o fază de tranziție de la literatura interbelică la literatura nouă. Faza aceasta era foarte puțin cunoscută în 1968, când am publicat eu *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*. Apăruseră în această etapă opere noi de Tudor Arghezi (*Una sută una poeme*), Blaga (*Nebănuitele trepte*), Mihai Beniuc, E. Jebeleanu, Miron Radu Paraschivescu, Dimitrie Stelaru, Geo Dumitrescu, Constant Tonegaru, Ion Caraion, Magda Isanos, Mihail Sadoveanu (*Oamenii Măriei Sale*), Zaharia Stancu, Geo Bogza, Radu Tudoran, Camil Petrescu... ca să dau numai câteva nume de autori care, pe de o parte întregeau profilul literaturii dintre cele două războaie, pe de alta anunțau literatura nouă. Ieșiseră la iveală opere postume scrise atunci, dar publicate mai târziu. *Panorama* a fost întocmită de mine ca o introducere la tabloul literaturii române din ultimii 25 de ani, de care mă ocup în continuare independent. Am început cu *Poezia românesacă contemporană 1950-1975* (un volum apărut și altul în curs de apariție). Pregătesc studii asemănătoare despre proză, teatru și critică. Rapiditatea publicării acestor panorame, dacă vreți să le numiți așa (dar Editura Eminescu a ales acesată denumire pentru culegeri antologice de literatură contemporană), este în funcție de capacitatea mea de lectură, de curajul de a citi tot sau cea mai mare parte din ce s-a scris la noi într-un sfert de veac”. □ Eugen Simion, *Scriptori români de azi este o primă selecție de autori și opere pentru o posibilă istorie a literaturii române actuale: „– V-ați ocupat de reeditarea operei critice a lui E. Lovinescu și în chip special de istoria literaturii lui. Vedeți în istoria literară scrisă de E. Lovinescu o operă în egală măsură exemplară și rezistentă astăzi?* – *Istoria literaturii române contemporane* (1926-1929) a fost reimprimată în 1973 la Minerva. Ecourile ei în critica actuală au fost mai degrabă negative. S-a arătat că E. Lovinescu nu știe să scrie, că stilul lui e flasc, adormitor etc. Sinteza, cu un sumar sporit și judecăți noi, din 1937, va reapărea în scurt timp la aceeași editură. Sunt curios să văd reacția cronicarilor literari. O negație probabil amabilă sau o indiferență cordială. Aceasta nu schimbă însă cu nimic natura și calitatea cărților despre care vorbim. Ele re-

prezintă momente importate ale spiritului critic românesc, și, alături de *Istoria literaturii române* de G. Călinescu, sintezele critice cele mai durabile pe care le avem. Lovinescu și-a format un concept critic (modernismul) în funcție de care judecă și disciplinează materia literară a epocii. Judecățile lui nu sunt totdeauna drepte. Dar ce mare critic nu s-a înșelat? Când nu sunt pornite din rea voință sau nepricepere, nedreptățile pot fi revelatorii. Pot arăta limitele intuiției sau idiosincraziile ideologice, frecvente într-o epocă în care în spatele oricărui critic stă, nu numai o filosofie dar și o sociologie. Lovinescu este cel dintâi care încearcă la noi să elibereze actul critic de servituțile criticii de direcție, fără a reuși cu totul. Negația comediei lui I.L. Caragiale (judecată asupra căreia, în fapt, va reveni) pornește din aceste considerente. O operă critică exemplară și rezistentă este în primul rând o operă care se consultă, se citește și după ce valorile pentru care militează ea s-au impus. Lectorul caută într-o asemenea scriere nu numai o judecată de valoare (asupra judecăților este dinainte edificat) ci o reconstituire creatoare a valorilor. Cărțile lui Lovinescu au acest rar privilegiu de a fi citite și pentru ele însele, ca opere superioare de idei. – *La apariția Scriitorilor români de azi o parte a criticii a prezentat cartea drept o panoramă sau o istorie literară, alta a contestat cărții dreptul de a primi aceste caracterizări. Există un proiect ascuns în Scriitori români de azi?* – Adevărat, unii au citit mai ales sumarul cărții și au întocmit liste de absențe. Operație inutilă, cartea se numește *Scriitori români de azi* și nu *Istoria literaturii contemporane* sau *Literatura română de azi*. Acum, când discuția în jurul ei s-a stins, pot face câteva precizări pentru cei care se interesează de activitatea mea critică. *Scriitori români de azi* este o primă selecție de autori și opere pentru o posibilă istorie a literaturii române actuale. Asupra criteriilor de alegere nu vreau să discut. Acolo unde nu este Blaga, niciun poet n-ar trebui să se simtă jignit că nu figurează. Va figura, dacă opera lui impune acest lucru. Cine crede că o istorie se poate întocmi numaidecât, într-o vacanță, se înșală. În 30 de ani s-a scris o literatură extraordinar de variată, prin contribuția mai multor generații de scriitori. Ea trebuie citită și, mai ales, recită, surprizele pot fi mari. Este apoi o istorie dramatică, zguduitoare uneori, a vieții literare ce trebuie reconstituită, dar iarăși nu cât ai bate din palme. Există, așadar, un proiect în *Scriitori români de azi* și ca dovadă că proiectul nu a fost abandonat este faptul că am pregătit ediția a II-a a cărții cu aproape 20 de capitole noi și altele vechi, reformulate, completate etc. N-aș vrea să trec, totuși, peste amănuntul că o carte de critică se judecă nu după sumar ci după calitatea analizei”. □ Pagină realizată de C. Djigola: „Invitații noștri discută problemele și posibilitatea unei istorii a literaturii române văzută de la cota spirituală a timpului nostru și pun în circulație opinii interesante. Ideea lucrărilor de sinteză animă multe spirite, scepticismele și demobilizările, dacă mai există, nu sunt firești, iar răspunsurile pe care le înregistrează pagina noastră ne procură motive de optimism. O istorie a literaturii române contemporane nu este numai necesară ci și posibilă”. ■ În textul *Preliminariile unei sin-*

teze, Ion Simuț analizează studiul lui Al. Piru, *Poezia românească contemporană 1950-1975* (generația vârstnică) (Eminescu, 1975): „Al. Piru, «maestru surzător al execuției prin asfixie» (Gh. Grigurcu), cu o îndelungată activitate foiletonistică, desfășoară spiritul său analitic în caracterizarea concludentă, sprijinită de rezumarea sugestivă și citatul elocvent. După câteva «exerciții» pregătitoare de istorie literară, criticul, cu o deosebită mobilitate și energie se acomodează repede «teritoriului» liric, definindu-i exact originalitatea. Dincolo de obiectivitatea convențională a «fișelor critice», sub masca gravității se ascunde malițiozitatea (după exemplul «măștii glaciale» călinesciene)». ■ Ion Lotreanu este preocupat de *Meditațiile unui scriitor*: „Scriitor cu o conștiință profesională fermă, Marin Preda glosează subtil în legătură cu responsabilitatea scriitorului și a cititorului. Începutul articolului *Riscul scriitorului* sună astfel: «Un cititor nu poate citi nimic după ce a murit, dar nu se poate spune că un scriitor, după ce moare, nu va mai fi citit de nimeni»... Sunt reflecții ale unui scriitor de puternice combustii, gânduri care se sprijină nu pe concepte goale, ci pe o lungă și fructuoasă experiență literară”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 73] Prof. dr. Virgil Cândea publică în *Cuvântul zilei* textul *Pasiunea adevărului istoric*: „Înregistrăm cu satisfacție faptul că nobila tradiție care a unit în acest efort de cercetare și apărare a trecutului națiunii noastre pe toți cărturarii români, indiferent de meridianele pe care își desfășoară activitatea, tradiție care urcă de la Miron Costin, Cantemir și Nicolae Bălcescu, este și azi continuată”. ■ Pe prima pagină apare poezia lui Petre Ghelmez, *Pământ românesc*. ■ Citim două note nesemnate □ *Cartea românească în lume*: „După participările la târgurile internaționale de carte din acest an de la Cairo, Leipzig, Bruxelles, Varșovia, Paris, Sofia și Frankfurt, țara noastră a fost prezentă, de curând, la Târgul de carte de la Belgrad, ajuns la a 20-a ediție. Editurile românești au prezentat peste 600 de titluri, precum și un mare număr de ziare și reviste”. □ *Simpozion la Râmnicu Vâlcea*: „«Drumul cărții vâlcene de-a lungul veacurilor» a fost titlul unei expoziții și a unui simpozion organizat recent la Râmnicu Vâlcea cu prilejul împlinirii a 270 de ani de la tipărirea primei cărți în localitate și a 325 de ani de la nașterea lui Antim Ivireanul, cărturar de talie europeană și cititor de carte românească”. ■ Ion Cristoiu publică eseu *Literatură și istorie*: „Această nouă realitate umană, numită perspectivă subiectivă asupra istoriei, n-a putut rămâne necunoscută literaturii, cu receptacolele sale fine la cele mai sensibile mutații din conștiința umană. Ca urmare, au apărut în ultimii ani la noi o serie de romane, cum ar fi *Marele singuratic*, *Intrusul* (Marin Preda), *Absenții*, *Fețele tăcerii* (Augustin Buzura), *Pășările*, *Iluminări* (Al. Ivasiuc), *Caloianul* (Ion Lăncrănjan), *Într-o casă străină* (Teodor Mazilu), *Ore de dimineață* (Platon Pardău), diferite ca realizare artistică, dar reunite prin specificități de formulă artistică, datorate scopului comun pe care și-l propun: acela de a înfățișa modul în care se reflectă istoria în planul conștiinței individuale, al subiectivității individului. [...]

Scriitorul se străduie să judece individul după criteriile și modelul de judecată al istoriei. Renunțând în bună măsură la sondajul pe orizontală, o seamă de romane ale etapei mai recente se arată interesate mai puțin de desfășurarea propriu-zisă a istoriei, de realitatea ei în timp și spațiu, preocupându-se cu precădere de reflectarea ei în conștiința individuală, dominată de subiectivitate. De aici, o primă caracteristică. Aceste romane nu mai operează cu personaje tip, reprezentative pentru forțele esențiale aruncate în bătălia istoriei. Nici Nicolae Moromete (*Marele singuratic*), nici Alexandru Ghețea (*Caloianul*), nici Liviu Bunea (*Păsările*), nu au pretenția de reprezentativitate în accepția socio-istorică a termenului. [...] Desigur, acest nou domeniu explorat de literatura noastră din ultimul timp are meritul de a crea premisele unui unghi de vedere asupra relației individ-istorie mai puțin cunoscut. Punând (după un termen al lui Husserl) istoria obiectivă între paranteze și propunându-și să sondeze reflectarea ei în conștiința individuală, aceste romane încearcă modalități noi de descifrare a relației individ-istorie. În același timp, e cert că acest fertil sondaj pe verticală trebuie să-și adauge, într-un viitor apropiat, sondajul pe orizontală, în care au excelat romanele perioadei anterioare. Numai din sinteza lor se poate naște o capodoperă”. ■ În *Antologie literară* citim *Privighetoarea* de I. Al. Brătescu-Voinești. ■ Șerban Cioculescu comemorează *Centenar St. O. Iosif*: „Încetat din viață la vârsta de 36 de ani, la 22 iunie 1913, St. O. Iosif a lăsat o operă durabilă și un mesaj tonic, prin care și-a dominat și învins propriul tonus vital și destinul omenesc”. ■ Dumitru Radu Popa scrie despre *Permanența artei lui Liviu Rebreanu*, marcând 90 de ani de la nașterea romancierului: „În cei peste 60 de ani care ne despart de apariția primului volum de nuvele al scriitorului, opera lui Liviu Rebreanu a parcurs un drum semnificativ pentru ceea ce înseamnă procesul de impunere a unei valori în conștiința națională. Acest proces, avea să releve mai întâi de toate forța realismului dur, puterea de fascinație aproape terorizantă a magmei pe care Liviu Rebreanu o făcea să fiarbă în pagina scrisă”. ■ În *Colecții*, Doru Mielcescu scrie despre *Patrimoniu* care „este o colecție în plină constituire care nu va întârzia desigur să includă și valorile indiscutabile ale literaturii din ultimele decenii”.

16 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 339] În acest număr citim *Proiectul legii creșterii și ameliorării animalelor* și *Proiectul legii privind regimul tăierii animalelor*.

19 noiembrie

• [„Viața studentească”, nr. 38] Prof Al. Balaci creionează *Noul umanism românesc*: „Noul umanism românesc [...] postulează o ființă armonică, echilibrată de formarea științifică și ideologică, de cunoașterea adevărurilor contemporane, dar și o creatură conștientă de drepturile sale de a se bucura plenar de existența într-un univers în care zborurile nu se mai izbesc, ca în trecut, de zi-

duri invizibile și ostile. [...] Misiunea profesorilor [...] [este de] a-l apăra pe tânăr, a-i oferi tipare modelatoare, care să-l facă apt să cucerească știința și frumusețea, să fie solidar cu cei asemenea lui, pentru a deveni *homo sapiens, faber și ludens*. Există în aceste cuvinte latine o expresie definitorie plenară, a bucuriei de a trăi și de a fi activ, într-o desăvârșită armonie psihofizică. [...] Este nevoie de un asemenea tineret modelat sub egida unei înalte sinteze ideologice, între etică, știință, cultură, sport și arte, sub semnul *noului umanism românesc*, care dimensionează dezvoltarea personalității complexe a aceluia care vor trăi în anul 2000 și vor edifica cea mai omenească dintre orânduirile la care au visat toate generațiile anterioare ale lumii, *comunismul*". □ Rubrica *Arte* marchează câteva momente: 90 de ani de la moartea „voluntară” a lui Odobescu; □ O premieră la Teatrul Mic, *Nu suntem îngeri* de actorul-dramaturg Paul Ioachim; □ Cenaclul literar „Viața Studențească” (debutând la mijlocul lui octombrie) a ținut pe 28 octombrie a doua sa ședință, invitat de onoare fiind C. Țoiu. Au citit Constanța Păduraru și Eugen Mihăescu; au participat M.F. Șandru, I. Stratan, Gh. Blendea, D. Flămând, C. Nistorescu. La ședința din 11 noiembrie au citit Marian Buciu (proză) și Popa Dan Mihail (poezie), au comentat și participat: M. Tatulici, I. Cristoiu, M.N. Rusu, Olimpiu Nușfelean, C. Tuchilă, C. Sorescu, G. Arbore ș.a. Pe 25 noiembrie va participa Eugen Barbu, C. Sorescu citind studiul *Introducere în opera lui Eugen Barbu*, iar pe 9 decembrie va citi în Cenaclu poetul Ion Stratan.

20 noiembrie

- [„Scânteia”, nr. 10 342] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *Târgu-Secuiesc: Un vechi oraș la prima tinerețe* de Radu Selejan.

- [„Cutezători”, nr. 47] Cuprinde un necrolog al scriitorului comunist (și antilegionar) *Arthur Maria Arsene* (Arthur Leibovici, 1909-1975), autor al volumului *Eroii nu au vârstă*.

- [„România literară”, nr. 47] George Ivașcu semnează editorialul *Un suflet înalt și plin de stele*, de fapt un text despre cum G. Călinescu a făcut recepția operei lui Liviu Rebreanu. ■ Din *Viața literară* citim: □ *Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor*: „În ziua de 19 noiembrie a avut loc ședința plenară a Consiliului Uniunii Scriitorilor. Potrivit ordinii de zi au fost prezentate informații despre activitatea Uniunii desfășurată de la ultima plenară a Consiliului, precum și despre activitatea Asociațiilor de scriitori pe anul 1975. Au fost dezbătute de asemenea și planul de acțiuni al Uniunii Scriitorilor pe perioada următoare, planul de măsuri privind activitatea revistelor Uniunii Scriitorilor, precum și un plan de măsuri privind participarea Uniunii Scriitorilor la activitatea de educație comunistă a tinerei generații. Lucrările plenarei au fost conduse de Virgil Teodorescu, președintele Uniunii Scriitorilor”. □ *Festival literar-artistic cubanez*: „În ziua de 12 noiembrie 1975 a fost organizată la Casa Scriitorilor din Capitală o seară cultural-artistică închinată îm-

plinirii a 15 ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între Republica Socialistă România și Republica Cuba. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor, după care Darie Novăceanu a vorbit despre legăturile dintre cultura și literatura celor două țări. A urmat un recital de versuri din lirica cubaneză susținut de Iarodara Nigram, Nicolae Mircea Crețu și Paul Ioachim, actori ai Teatrului Giulești. Festivalul a fost încheiat printr-un recital de cântece cubaneze susținut de cunoscuta cântăreață cubaneză Maria Remola. Au asistat ambasadorul Republicii Cuba în București, Humberto Castello, membri ai ambasadei, precum și numeroși invitați”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Ne vizitează țara o delegație de scriitori din R.S.F. Iugoslavia, condusă de Mladen Oljača, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din țara vecină și prietenă, delegație din care fac parte: Milisav Savić (Belgrad), Ivan Krtalić (Zagreb), Luan Starova (Scoplje) și Mihai Avramescu. * Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor, l-a primit pe İlhan Çevik, editor al ziarului «Daily News» din Ankara. S-au discutat probleme privind relațiile dintre oamenii de litere din cele două țări. Au participat Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Szász János și Radu Cârneli. * Au plecat la Viena pentru a participa la cel de al 40-lea Congres Internațional al P.E.N.-Clubului Horia Lovinescu, vicepreședinte al Centrului P.E.N. român, și Alexandru Balaci. * La colocviul consacrat lui Eminescu, care se desfășoară la Freiburg (R.F. Germania), participă Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Dumitru Micu și Cornel Regman”. □ „*Premiul Mihail Sadoveanu*”: „Juriul Asociației scriitorilor din Iași, constituit din Constantin Ciopraga (președinte), Mircea Radu Iacoban, Liviu Leonte, Andi Andrieș, Ion Țăranu, în vederea premierii unui tânăr prozator în cadrul «Zilelor Mihail Sadoveanu» (ediția a IV-a) de la Iași, luând în discuție volumele apărute în anii 1974-1975, a acordat «Premiul Mihail Sadoveanu» scriitorului Vasile Andru pentru romanul *Mirele* (Editura Eminescu, 1975)”. □ „*Ateneul artelor*”: „Sub egida Comitetului județean U.T.C. și în colaborare cu Consiliul județean al sindicatelor, la Buzău s-a desfășurat prima ediție a «Ateneului artelor». Cu această ocazie s-a deschis o expoziție de artă plastică semnată de Horia Blănaru, a avut loc un concert simfonic și un festival literar care a cuprins un medalion Ion Horea, un recital Tudor Gheorghe și versuri ale unor poeți buzoieni. Au participat Ion Horea, Laurențiu Ulici, Mircea Lerian și Tudor Gheorghe”. □ *Cenaclul „Junimea*”: Vineri, 21. XI a.c., are loc ședința de constituire a Cenaclului «Junimea» al Muzeului de literatură a Moldovei și al revistei «Convorbiri literare» din Iași. Invitat de onoare – George Lesnea. Conducătorul Cenaclului – Daniel Dimitriu, critic la revista «Convorbiri literare». □ Aflăm de decesul lui Aurel Iordache. □ *Întâlnirile „României literare*”: „În zilele de 14, 15 și 16 noiembrie a.c. redacția revistei «România literară» a organizat întâlniri cu cititorii din județul Vaslui. Scriitorii participanți la manifestările programate au fost primiți de tovarășul Gheorghe Tănase, prim secretar al Comitetului județean al

P.C.R. Cu acest prilej au fost înfățișate date și aspecte legale de înfăptuirile economico-sociale și culturale din județ. Prima întâlnire a avut loc la Casa de cultură din Vaslui, unde au participat activul cultural al județului, reprezentanți ai organizațiilor de masă, redactori ai ziarului local «Vremea nouă», membri ai cenaclurilor literare din județ. Profesorul Mitu Ioan, director adjunct la Biblioteca județeană, poetul Ioan Alexandru Angheluș, Vasile Mălinescu, secretar literar la Teatrul «Victor Ioan Popa» din Bârlad, Teodor Codreanu, profesor la liceul industrial din Huși, Mihai Luca, instructor la Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, Otto Gwiazdomoeschi, tehnician principal la Întreprinderea de elemente pneumatice și automatizări din Bârlad, Nicolae Giughină, instructor la Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, Stelian Teodorescu, profesor la Liceul nr. 1 din Bârlad, Maria Holercă, bibliotecară la Biblioteca județeană, elevi de la liceele din Vaslui, Bârlad și Huși, apreciind efortul revistei pentru promovarea literaturii și artei de înaltă valoare artistică și subliniind contribuția ei la educația estetică a maselor, au făcut, totodată, interesante observații și propuneri privind eficiența unor rubrici și lărgirea ariei tematice. Au răspuns la întrebări și au vorbit despre preocupările redacției: criticii G. Dimisianu, Mircea Iorgulescu și Valentin Silvestru, poetul Ion Horea, prozatorii Constantin Țoiu, Alecu Ivan Ghilia și Vasile Băran. După o vizită la Podul Înalt, în sala casei de cultură din Huși a avut loc o șezătoare literară, la care scriitorii participanți au citit din lucrările lor. La aceste manifestări redactorii și colaboratorii «României literare» au fost însoțiți de tovarășii Aurel Țolescu, secretar al comitetului județean de partid, Dumitru Bran, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, și Constantin Pepiu, vicepreședinte al acestui comitet. În cadrul întâlnirilor au fost vizionate filmele artistice de scurt metraj *Întoarcerea* și *Explozia*, premiate la festivalurile naționale ale cinecluburilor, realizate de doi pasionați cinești amatori, Emilian Pascal, directorul casei de cultură hușene, și operatorul Ion-Matei Agapi”. ■ Constantin Țoiu semnează *Rolul prozei*: „Pe lângă virtuțile ei artistice și capacitatea de a îmbrățișa probleme de conținut, capitole, proza noastră contribuie, cu mijloace specifice, la re-valorizarea continuă a existenței, la o democratizare reală și profundă a relațiilor umane și sociale. Instrumentul prozei, socotită printre arte «regina tuturor bățăliilor» – este foarte fin și foarte complicat în același timp, ca eficacitate intelectuală, în cercetarea și concluziile lui. Cu el se poate face, și se va face, din ce în ce mai fructuos, o educație morală, în sens superior, a sutelor și sutelor de mii de cititori. Ei, acești cititori, care muncesc și își dedică viața unui ideal de cinste și de perfecționare, sunt, de fapt, și eroii cărților bune ce s-au scris, și ai celor viitoare. Rolul prozei problematice și autentice e de a-i ridica și de a-i sprijini în propria lor conștiință”. ■ Iorgu Iordan publică „*Eseu*” despre obiectivitate: „Un critic literar, cu deosebire când este bine pregătit și-și cultivă mai mult ori mai puțin regulat disciplina, dovedește, zic eu, lipsă de obiectivitate în

multe feluri. Mai întâi prin faptul că nu se ocupă (în scris, firește) de lucrările slabe sau proaste. După mine, aceasta este prima și cea mai importantă obligație a criticii. Bineînțeles, oricât de harnic ar fi cineva, nu poate citi, și cu atât mai puțin discuta, toate operele sau pe cele mai multe dintre ele. Dar despre cele mai «primejdioase» (din cauza lipsei lor de valoare) are datoria morală să se pronunțe. De ce n-o face? Nu vrea să se «bage», ca să folosesc expresia curentă, perfect sinonimă cu «de ce să se lege la cap, dacă nu-l doare». Această atitudine înseamnă, după mine, o adevărată dezertare”. ■ Emil Manu semnează *Istoria literaturii, știință a perspectivei?*: „Refuzul de a te pronunța asupra unui scriitor pe motivul că nu ai perspectivă temporală nu ajută la nimic; căderea în neant a scriitorului în cauză ține de foarte multe motive și nu trebuie să așteptăm decenii ca să studiem monografic opera unor contemporani. Avem exemplul lui Tudor Vianu care i-a dedicat lui Ion Barbu o carte și poetul nu avea mai mult de 40 de ani și nu tipărise decât *Joc secund*. Monografiile ce s-ar dedica unor scriitori ca Eugen Barbu, Ion Caraion, Geo Dumitrescu, Ion Gheorghe, Marin Preda, Marin Sorescu, Nichita Stănescu (enumerarea este alfabetică) n-ar face nimic altceva decât ar reedita gestul lui Tudor Vianu de acum patru decenii”. ■ Mircea Mancaș consideră *Antologia – un act de cultură*: „Fără îndoială, prezentarea parțială a fenomenului literar în cadrul unei antologii implică un mare simț de responsabilitate, onestitate și spirit critic și totodată riscul formării unei opinii necomplete sau chiar eronate, al simplificării cunoașterii ierarhiei autentice a valorilor literare. Selectată cu înțelegere, obiectivitate și acuitate critică, antologia dobândește funcția esențială a unui autentic «act» de cultură”. ■ În *Breviar Șerban Cioculescu* scrie despre *Aforismele lui Titu Maiorescu*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Sărbătorile poezilor*, o cronică literară la două volume: □ *Poeme de dragoste* de Dan Laurențiu (C.R., 1975): „Dan Laurențiu e un poet original și afinitățile pe care le-am indicat sunt doar dovada culturii poetice, fiindcă și Bacovia, și Trakl și alții sunt «refăcuți» într-o manieră absolut proprie și ușor de recunoscut; doar spiritul acestei poezii nu e unul natural, ci unul artistic, în care adică există mereu o a patra dimensiune, populată de umbrele secrete ale poezilor”. □ *Serbări* de Miron Cordun (C.R., 1975): „*Serbările* au un indicibil farmec livresc, o aromă de ev bătrân cărturăresc și folcloric, în care se exprimă totuși sensibilitatea poetului modern”. ■ Citim recenzii. □ Grigore Smeu scrie despre *Artă și speranță* de Gheorghe Achiței (Albatros): „Cartea lui Gheorghe Achiței merită să fie citită nu numai de teoreticieni ai fenomenului artistic, ci de un public cât mai larg, diversificat, pentru că ea se oferă mai ales ca o meditație deschisă spre imaginea unei prolificități acute a preocupărilor artei moderne și a rezonanțelor receptării acestor preocupări, în funcție de roadele lor concrete”. □ Lucian Raicu semnează *Poemul autobiografic*, o prezentare a volumului *Între mine omul și voi cartofii* de Ion Sofia Marinescu (C.R., 1975): „Experiența de viață, foarte diversă, nu se depune în straturi amare și

nu se așază, cum se zice, ca o drojdie în sufletul poetului și nu generează sarcasm, nu se preface în tunete și fulgere, poetul o primește cu încântare și curiozitate, plăcut surprins de câte se pot întâmpla”. □ În *Un roman tradițional*, Valeriu Cristea scrie despre *La nord de Nerej* de Virgiliu Monda (Eminescu, 1975): „Realismul prozei lui Virgiliu Monda dobândește accente când groțesti, când terifiante și halucinatorii”. □ Mircea Iorgulescu publică *Încercări critice*, o recenzie la *Incidențe* de Valentin Tașcu (Dacia, 1975): „*Incidențe* este o carte de debut tipică, ezitantă sub aparența unei mari siguranțe, eterogenă sub aspectul preocupărilor și al atitudinilor, redactată într-un stil în vădită formare; o carte de «încercări critice»”. ■ În *Prima verba*, citim *Disciplina versului* de Laurențiu Ulici, o prezentare a volumului *Poeme* de Anghel Mora (C.R.): „Aspra disciplină a debutului și notele originale care-și găsesc loc în dicțiunea lirică mă fac să aștept în persoana lui Anghel Mora un poet dintre cei aleși”. ■ Revista comemorează 90 de ani de la nașterea scriitorului Liviu Rebreanu. Citim *Destăinuirile și mesajul corespondenței* de Nicolae Liu. ■ Cu textul *Grigore Alexandrescu*, Ion Roman marchează 90 de ani de la moartea scriitorului. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Un clasic al romanului chinez*, o prezentare a romanului *Visul din pavilionul roșu* de Cao Xueqin. ■ În *Înalt prestigiu internațional*, Nicolae Nicoară semnaleză apariția volumelor: *Ceaușescu – România pe drumul socialismului – Discursuri politice*, apoi volumul biografic *Ceaușescu*, scris de publicistul italian Giancarlo Elia Valori, ambele publicate în Portugalia, și *Nicolae Ceaușescu – Mesaje către America de Sud*, volum apărut în Brazilia. ■ Vasile Băran publică pe prima pagină tableta *Drum în istorie*. □ Versuri semnează: George Macovescu (*Furtuna*), Horváth Imre (*Conexiuni; Rana nevindecată; Prin mine; Alungătorul de nori*; traducere de Dim. Rachici), Dan Mutașcu (*Ars memoriae; Despre vis ca despre ceremonie; Singur cu poemul într-o pădure; Oglinzile prietenului*), Petre Got (*Rune; Flux; Maramureș; Semn; De atâtea zgomote; Printre arini; Stampă*), Geo Bogza (*A – „Ediția definitivă din Cartea Oltului, a cărei apariție începe să se apropie, va cuprinde la sfârșit, ca și precedentele două, un «Index de înfățișările și întâmplările lumii pe care Oltul a străbătut-o». Aveți mai sus litera A din textul ediției definitive”). □ Darie Novăceanu semnează traducerea versurilor lui Don Luis de Góngora y Argote. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Mirosul dovreacului copt*.*

21 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 343] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, apare *Fetele Nicolinei* de Grigore Ilisei. ■ Sub titlul *Cum vorbim, cum scriem românește?* citim: □ *Învățarea limbii* de Al. Philippide: „Cultivarea limbii nu este, așadar, o chestiune de estetică literară, ea este, înainte de orice, o mare îndatorire socială. De îndeplinirea acestei îndatoriri sociale trebuie să aibă

grijă orice român. Cei care însă au obligația morală și profesională de a o îndeplini cu strășnicie sunt profesorul de română, de la prima clasă la ultima clasă a școlii, și scriitorul, prozatorul, poetul, criticul literar, toți oamenii de cultură. Chiar un scriitor, abia după ce a învățat să vorbească și să scrie corect ajunge să cultive bine arta literară, care artă literară, în treacă fie spus, nu suferă nici ea abateri de la spiritul limbii, ci, dimpotrivă, adaptează la acest spirit înnoirile și îndrăznelile de stil și de expresie. Numai după ce ai învățat să vorbești și să scrii corect poți să exprimi bine ce gândești. Condiția aceasta trebuie îndeplinită, în toate domeniile de activitate”. □ Marin Preda, *Laudă limbii române*: „Circula mai de demult opinia că scriitorul nu trebuie să se intereseze de chestiuni de limbă, nefiind treaba lui, ci doar de expresie. Cu alte cuvinte, numai valoarea expresivă a limbii ar trebui să-l intereseze. Dar, în acest secol în care conștiința critică a supus limbajul unei atente analize, observăm că, luată în totalitatea ei, istoria unei limbi, limba ca atare, în evoluția ei, este în întregime expresivă, așa cum numeroase lucrări apărute la noi sau aiurea o demonstrează. Scriitorul român de azi trebuie să aibă deci o clară conștiință istorică a limbii sale, a calității specifice a limbajului său. [...] Exprimând cu profunzimea biologicului esența unei persoane ori a unei colectivități, limba nu e un limbaj oarecare, pe care scriitorul îl alege, ci o realitate care ne determină intim și ne alege ea pe noi, impunându-ne legile care-i guvernează destinul. Poezia lui Bacovia, ca să ne folosim de un exemplu consacrat, ilustrează în asemenea grad intimitatea trăirii limbii, încât, deși simplă în aparență, ea devine aproape ermetică pentru un cunoscător din afară al limbii române. Epoca pe care o trăim a obligat apoi gânditorii, istoricii ai culturii, să mediteze și la un alt adevăr. Șansa pe care o are în istoria civilizațiilor o limbă rămâne o pură potențialitate, atât timp cât capodoperele scrise nu fixează și nu eternizează în istorie acea limbă. Vechile civilizații care n-au lăsat monumente literare scrise au înmormântat cu ele nu numai o posibilă frumusețe, ci și secretul unor existențe, sărăcind umanitatea, istoria. Misiunea scriitorului român de azi, conștient de bogăția expresivă a limbii sale, trebuie să vizeze dezvoltarea fără limite a frumuseții unei istorii și a unui limbaj. Forma cea mai generală a spiritualității unui popor, limba este cea dintâi comuniune a părintelui cu fiul său, iar pentru scriitor, suprema moștenire de lăsat urmașilor”. □ D. Macrea, *O îndatorire sacră*: „Cultivarea limbii naționale este o acțiune istorică permanentă, în sensul că ea are loc la toate popoarele culte și în toate epocile. La noi a început odată cu nașterea lingvisticii moderne, prin învățatul Școlii ardeleni, s-a intensificat prin înființarea Academiei Române și se continuă cu intensitate astăzi”.

• [„Contemporanul”, nr. 47] Dumitru Micu recenzează studiul lui Ignat Florian Bociort, *Teoria progresului literar-artistic*: „Fără un răspuns pe deplin acceptabil rămân și alte întrebări pe care și le pune studiul lui Ignat Florian

Bociort. Asupra multora dintre problemele abordate va trebui meditat în continuare. Ceea ce nu e rău deloc. Faptul de a fi atacat problemele frontal, de a nu fi ocolit dificultățile, conferă cărții principalul ei merit, în virtutea însușirii de a incita spiritul, de a provoca meditație, *Teoria progresului literar-artistic* e o carte care nu va dormi, frumos legată, în rafturi, ci va trece din mână în mână, contribuind la întreținerea și intensificarea interesului pentru problemele de filozofia artei, la stimularea gândirii teoretice”. ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția volumelor 12, 13 din *O mie și una de nopți*: „Haralambie Grămescu realizează, cu tenacitate, o operă care poate fi comparată cu aceea a unora dintre cei mai iluștri traducători români ai literaturii universale. Tălmăcirea lui are o fluență care nu provine din simplificările topicii și ale sintaxei, ci din așezarea fiecărui cuvânt la locul său. Fraza are, uneori, o melodie învăluitoare, forța de evocare a peisajului fantastic, uimitoarea revărsare de nestemate și de flori ciudate din grădina Prințului de Diamant, de exemplu”.

● [„Cronica”, nr. 47] Editorialul *Pentru cauza umanității* este semnat Cronica: „Continuând importantele acțiuni de politică externă concretizate în propunerile cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale și referitoare la problemele dezarmării, țara noastră a întreprins recent o nouă acțiune cu semnificație istorică în contemporaneitate – prezentarea la O.N.U. a documentului intitulat *Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orânduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice*”. ■ Revista publică *Statutul psihologiei* de acad. Vasile Pavelcu, discurs de recepție rostit în ședința plenară a Academiei R.S. România din 30 octombrie 1975. ■ Liviu Leonte semnează *Romanul tradițional*, o cronică literară la *Ultimul drum* de Ion Brad (Eminescu, 1975): „În ipostază de prozator, Ion Brad este mai apt de a surprinde reacțiile devenite acte repetate ale unei colectivități, decât de a contura individualități memorabile”. ■ Al. I. Friduș scrie despre *Reabilitarea fantasticului*: „Esențial este să degajăm fantasticul din noianul de prejudecăți, care-i barează calea la o dreaptă judecată [...] demersul lui Marin Beșteliu fiind destul de contradictoriu prin poziția adoptată în această problemă. Intitulându-și cartea *Realismul fantasticului*, acesta leagă, în mod paradoxal, fantasticul de literatura antirealistă [...]”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Simon prezintă *Masa de mire* de Petre Got (Albatros, 1975): „Respiră în acest volum o puritate a sufletului deschis către lume, o meditație senină, mioritică asupra ființei umane, de aceea putem spune cu încredere despre Petre Got, că este un poet care știe să-și dozeze fluxul liric, are bine însușită «știința» versului și bine exersat simțul poetic”. □ Corneliu Popel scrie despre *Turbarea* de Menelaos Ludemir (C.R., 1975): „Roman politic de manieră tradițională, lipsit de ambiguități inutile, *Turbarea* se citește cu plăcere, în

ciuda construcției artificiale a unor personaje”. □ Anatol Ghermanschi notează apariția antologiei *Literatură și cunoaștere* de Mihai Nadin și A.I. Brumaru, Ed. Eminescu: „Fără îndoială rămân în afara selecției mulți scriitori și multe opere – și nota asupra ediției dă explicații utile în acest sens – dar marele merit al antologiei este acela de a fi găsit cele mai semnificative fragmente, opiniile cele mai răspicat și argumentat afirmate”. ■ Al. Dima semnează *Un studiu despre progresul artelor*, o scurtă recenzie la *Teoria progresului literar-științific* de Ignat Florian Bociort (Ed. Științifică și Enciclopedică): „Informația abundentă, spiritul critic și combativitatea în continuă efervescență, tendința spre originalitatea de idei, aplicația marxistă suplă și creatoare – recomandă acest studiu nu numai teoreticienilor artei, ci și criticilor literari”. ■ Antoaneta Macovei scrie despre *Lirismul unui „manual de vânătoare”*, un text despre *Pseudo-Kynegetikos*. ■ În *Rondurile de noapte ale criticului*, Zaharia Sângezoran scrie despre volumul *Rondul de noapte* (1974) al lui Mircea Iorgulescu, volum care „nu ne vorbește decât foarte puțin despre posibilitățile autorului, căci dacă am aduna într-o serie de volume tot ce a scris Mircea Iorgulescu am avea o imagine cuprinzătoare, reală, a unei activități risipite cu dărnicie în «România literară», «Luceafărul», «Convorbiri literare», «Tribuna», «Argeș» etc”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Valori ieșene în contemporaneitate*: „Demnă de cele mai călduroase aprecieri, a doua ediție a săptămânii «Valori ieșene în contemporaneitate» a prilejuit organizarea, la Iași, a unui bogat program de manifestări cultural-artistice, cu grăitoare dominante pentru prezentul spiritualității unui oraș durabil încrustat în stema permanențelor culturale românești. Fapt care explică, de altfel, prezența în programul acestei săptămâni a unor personalități afirmate la Iași, a căror ulterioară traiectorie, deși legată de alte perimetre geografice, poartă în continuare amprenta climatului de specifică emulație propriu urbei lui Eminescu. Câteva nume sunt, credem, mai mult decât grăitoare: prof. dr. doc. Al. Dima, soprana Magda Ianculescu și baritonul Dan Iordăchescu – ultimii incluși pe afișul impunătorului spectacol festiv, cu care a debutat Săptămâna”. □ *Al III-lea Salon al cărții*: „La Iași s-a desfășurat, în zilele de 14-15 noiembrie, cel de al III-lea Salon al cărții. Seria manifestărilor a fost deschisă de Editura «Junimea», care a organizat, în ziua de 14 noiembrie, în sala «Victoria», lansarea volumelor *Personalitatea literaturii române* (versiunea în limba franceză) de Const. Ciopraga, *Interpretări și înțelesuri* de Valeriu Râpeanu, *Artă și sensibilitate* de Corneliu Sturzu și *Moștenirea modernilor* de I. Constantinescu. Lucrările au fost prezentate de criticul Liviu Leonte, redactor-șef al revistei «Cronica». Autorii volumelor au acordat autografe. [...] Manifestările din ziua de 15 noiembrie au fost rezervate Editurii «Dacia» din Cluj. Astfel, în aula Universității «Al. I. Cuza» a avut loc o dezbatere pe marginea lucrării *Opinia publică internațională despre dictatul de la Viena* de O. Matichescu, prezentată de prof. univ. dr. Aurel Loghin, la Centrul teritorial de calcul a fost lansat volumul *Conducere și informatică* de V. Peteanu, iar la Institutul

de medicină și farmacie a avut loc lansarea cărții *Introducere în biofarmacie* de S. Leucuția. În continuare, sala «Victoria» a găzduit o seară literară în cadrul căreia scriitorul Const. Cubleşan, redactor-șef al Editurii «Dacia», a vorbit despre legăturile culturale dintre Iași și Cluj, după care a avut loc lansarea volumelor *Rime* de Michelangelo, în tălmăcirea Etei Boieriu, prezentată de poetul Corneliu Sturzu, *Privitor ca la teatru* de Ion Cocora, prezentată de criticul Nicolae Barbu, *Jurnalul* lui Octav Șuluțiu (ediție îngrijită și comentată de criticul și istoricul Nicolae Florescu), prezentat de criticul și istoricul literar M. Zaciuc, și volumul de versuri *Întrebați fumul* de N. Prelipceanu, prezentat de poetul Vasile Igna. S-au purtat discuții interesante și au fost acordate autografe. □ *Cenaclul „Viața”*: „De curând, cenaclul literar «Viața» al Casei de cultură a sindicatelor din Iași a organizat o manifestare dedicată împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui St. O. Iosif”. ■ Mihai Botez scrie despre *Solarul Valéry*, marcând trei decenii de la decesul scriitorului francez. ■ Horst Fassel semnează *Moldova, într-un roman din sec. XVII*, semnalând *Romanul unguresc de război*, scris de Eberhard Werner Happel. ■ Versuri semnează Horia Gane (*Când voi scrie*), Gheorghe Țiplea, Ion Mihai Popa (*Fruntea lui Mihai Viteazul*), George Damian (*Din nou acasă; De cai îmi este dor; Tatăl tatălui meu*).

• [„**Munca**”, nr. 8308] În *Însemnări de scriitor*, Corneliu Leu semnează *Vocație de constructori*. □ Lucia Bogdan scrie despre filmul *Orașul văzut de sus*, scenariul fiind semnat de Marcel Păruș și Dumitru Solomon.

• [„**Orizont**”, nr. 47] Sunt înfipte pe prima pagină titluri precum *Umanismul socialist* (semnat Adrian Rachieru), *Un Congres istoric* (semnat Orizont), *La un an de la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român*. ■ Lucian Alexiu analizează poezia lui Petre Stoica din volumul *Trecătorul de demult* (Eminescu, 1975), cu o introducere în receptarea critică a poetului de-a lungul a douăzeci de ani: „câteva aprecieri ale criticii, potrivite, de altfel, amabile, care însoțesc poezia lui Petre Stoica de aproape două decenii, au acreditat imaginea unui poet monocord, rafinat, fără îndoială, grațios până la prețiozitate uneori, prezență aparte între colegii de generație.” ■ Cronica lui C. Ungureanu se țese în jurul romanului *Într-o casă străină* (C.R., 1975) de Teodor Mazilu despre care, în final, cronicarul tranșează: „*Într-o casă străină* reprezintă o escapadă oarecare a unui scriitor ce poate face alte lucruri cu mult mai mult folos. O escapadă, să zicem similară unui volum de epigrame scrise de un foarte serios, sobru și erudit doctor în filologie.” ■ Emil Manu introduce în caseta numită „consemnări” o nouă lectură a simbolistului Dimitrie Anghel, cei care l-au cunoscut, precum Tudor Arghezi și Ion Minulescu elogiindu-i „rafinamentul, beția de alb și deopotrivă muzicalitatea prin care se afirmă ca inovator.” ■ Un fragment din romanul *Singură în bătaia lunii*, semnat de Sofia Arcan, este publicat pe paginile 4-5. ■ Al. Covaci apreciază elogios, la rubrica „carte străină”, publicarea în colecția *Cele mai frumoase poezii*, a poemelor lui

François Villon. ■ Ultima pagină aparține prezentării și traducerii unui laureat al premiului Nobel, Eugenio Montale, sub semnătura lui Dan Ciachir.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 259]** Ion Mihail Popescu ne dă, pe prima pagină, *Definiția culturii* (conform indicațiilor Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. Politică, 1975). „Cultura este, prin elementele și prin formele sale, concomitent, proces de creație, act de cunoaștere, faptă atitudinală și acțiune practic-critică. Definiția marxistă românească dată culturii în *Codul teoretic și practic al P.C.R.* este radicală, fiindcă merge până la rădăcina culturii, arătând că forțele de producție determină, în ultimă analiză, formele și fondul culturii. [...] În socialism, ea face cu puțință înțelegerea imperativelor istoriei și creația conștientă a tuturor membrilor corpului social. Definiția marxistă românească a culturii pune în relief un titlu filosofic original. [...] Prin om, natura devine cultură, în timp ce, prin cultură, omul devine natură omenească, sau încă, prin valori, «omul e valoare supremă pentru om» și «măsura tuturor lucrurilor».” □ O cronică teatrală de Dinu Săraru, despre *Nu suntem îngeri* de Paul Ioachim la Teatrul Mic. □ *Miscelanee la aventura limbii române* de Eugen Barbu acoperă câteva texte vechi, adunate și comentate de Hasdeu în *Cuvente den Bătrâni*, alese de J. Byck și tipărite la Ed. Cultura Națională în 1937: *Cronica lui Mihail Moxa, Codex Sturdzanus, Leghenda Sfintei Vineri, Apocalipsul Apostolului Paul* etc. □ E. Manu publică o recenzie a romanului lui Nicolae-Paul Mihail, *Damen Vals*, apărut în Colecția Clepsidra a Ed. Eminescu (după ce fusese tipărit în foileton în „Săptămâna”). □ Despre Villa Berenson/ I. Tatti de lângă Florența scrie în *Jurnal de călătorie* Al. Rossetti. □ O apariție utilă semnalează Dan Mutașcu, și anume lucrarea *Din presa literară românească (1918-1944)*, ediție îngrijită de Eugen Marinescu, colecția Lyceum a Ed. Albatros, o antologie de ținută, urmărind „spuma” condeiilor din presă timp de 26 de ani, de la Iorga și Arghezi la Călinescu și Cocea, „reactualizând o vârstă a publicisticii noastre” și marcând cele mai notorii reviste ale vremii: „Literatorul”, „Luceafărul”, „Ramuri”, „Universul literar”, „Sburătorul”, „Voința Românească”, „Adevărul literar și artistic”, „Gândirea”, „Contemporanul”, „Facla literară”, „Bilete de papagal”, „Vremea”, „România literară”, „Gând românesc”, „Cuvântul liber”.

22 noiembrie

● **[„Flacăra”, nr. 46]** Nicolae Firuleasa publică poezia *Țara cu grâne și cu miere*, iar Ileana Zubașcu *Cântecul generației mele*. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu scrie despre *Arta populară bucovineană*. ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a cincea a articolului *Accesibilitatea poeziei*: „În spațiul nostru literar receptarea deplină a poeziei actuale, de pildă, e greu de conceput fără intimitatea cu Eminescu și cu marii poeți dintre cele două războaie. Nu atât datorită crezurilor ori influențelor resimțite direct din Bla-

ga, Bacovia, Barbu sau Arghezi, cât mai ales datorită modificărilor esențiale petrecute în sensibilitatea și în expresia lirică românească prin contribuția lor”. ■ Nicolae Balotă publică eseul „*Scrieți băieți*”... □ În *Însemnări de lectură* George Arion prezintă, volumul de călătorii al lui Mircea Malița, *Fire și noduri*. Într-o notă se anunță și apariția celei de-a doua ediții a romanului lui Dinu Săraru, *Niște țărani*. □ În *Cronica Literară*, Cornel Moraru, cu titlul *Un univers nuvelistic*, prezintă volumul de nuvele al lui Eugen Barbu, *Miresele*. □ Mihai Hăulică publică poezia *Pentru niște bărbați*. □ În *Flacăra așa nu!*, George Arion scrie *Despre abecedar, dar nu cu nostalgie*. □ Cu titlul *Cronică* (100, 101, 102), Traian Stoica prezintă ultimele ședințe ale Cenaclului Flacăra.

● [„*Lucașfărul*”, nr. 47] Redacția revistei semnează textul *Un continent de explorat*: „Scriitorii perioadei interbelice sunt și ai perioadei postbelice, mulți dintre ei ne-au fost contemporani și au lăsat o amintire de neșters unor generații active literar astăzi. Tudor Vianu merită și el mai mult decât un studiu sec al operei, iar G. Călinescu, personalitate fascinantă, cere ca și Sadoveanu și Rebreanu un ochi de romancier pentru a-i putea proiecta verva personalității pe ecranul unei biografii literare care să nu fie un simplu act de serviciu. E. Lovinescu, văzut cu un ochi prea apropiat uneori, își așteaptă și el cartea de senină detașare care să ni-l întruchipeze”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Lucașfărului”* este abordată tematica *Dimensiunea politică a prozei*. La discuție participă: Al. Simion, Sorin Titel, Mircea Iorgulescu, Voicu Bugariu, Platon Pardău. □ Voicu Bugariu: „Pregătindu-mă pentru această discuție, am căutat mai întâi să-mi definesc conceptul de politică; dintre numeroasele definiții posibile am ales-o pe aceea care mi se pare cea mai potrivită în contextul de față: politica este activitatea ce urmărește concretizarea unui ideal social-politic determinat. Legătura acestei activități cu literatura este foarte complexă. Câteva jaloane pe care le socotesc importante, pot fi totuși stabilite. Înainte de a vi le propune aș vrea să vă citez câteva cuvinte din Programul partidului, ce pot constitui punctul de plecare al discuției noastre: «Partidul trebuie să pornească permanent de la principiul că revoluția, construirea noii orânduirii sociale nu pot fi decât rodul activității conștiente a maselor muncitoare, creația fiecărui popor care își făurește liber noua sa istorie». Acest caracter conștient al construcției sociale este deosebit de important în contextul discuției de față. Dacă vom lua în considerare romanele noastre bune de azi, vom constata că autorii lor s-au distins tocmai print-o atitudine de conștiință față de anumite aspecte ale epocii lor, gravitând în feluri specifice în jurul unor concepte centrale ale conștiinței sociale. Această urmărire a unor concepte centrale presupune o anumită discursivitate, literatura politică apărând de multe ori sub o formă, dacă nu acuzat eseistică, atunci subsidiar eseistică. Bineînțeles starea afectivității nu este exclusă. Adesea sprijinirea unei politici anumite ia forma unei persuasiunii ce se adresează afectivității cititorilor, încălzind până la incandescență anumite concepte. Aceste afirmații teoretice au nevoie, desigur,

de ilustrări concrete. Exemplele pot fi luate în literatura română de ieri și de azi. *Răscoala* lui Liviu Rebreanu gravitează în jurul ideii de libertate socială, *Risipitorii* și *Intrusul* de Marin Preda sunt străbătute de ideea esențială că membrii societății noastre socialiste își dovedesc umanitatea prin modul în care reușesc să își înțeleagă propriile destine în conexiune cu destinele colectivităților din care fac parte, proza lui Eugen Brabu presupune meditații grave asupra istoriei, a destinului uman, romanele lui D.R. Popescu conțin, ca leitmotiv ușor de sesizat, ideea de justiție înfăptuită în numele principiilor funciar umaniste ale societății noastre, romanele lui Platon Pardău (*Ore de dimineață*, *Mergând prin zăpadă*) au o axă formată din convingerea că individul se realizează pe deplin atunci când intuiește mersul general al societății din care face parte și depășește stadiul anarhic al dorinței de realizare individualistă. În *Delirul* de Marin Preda, ideea responsabilității politice ia o formă de manifest antifascist. După cum se vede, o ideologie distinctă se întâlnește cu fapte estetice diferite. Din acest impact ia naștere ceea ce am putea numi o mitologie pozitivă. Aspirațiile poporului român ca națiune cu o structură și un ideal social-politic distinct (aspirații în care sfera politicului și aceea a umanului se suprapun prin esența comună a idealului politic și a celui moral) sunt sprijinite de diferiți scriitori prin imaginarea unor structuri literare al căror semn definitoriu este o atitudine filosofică melioristă, o atitudine de încredere în posibilitățile omului, în ideile politice definitorii pentru România de azi. O altă posibilitate literară este construirea unor structuri literare ce pornesc de la înfățișarea unor aberații morale. Interesant de urmărit este literatura pe care o avem în vedere în raport cu conceptul de realism. În ce măsură literatura politică este o literatură realistă? Dacă vom urmări acest aspect, folosind noțiunile critice tardivonale, rezultatele vor fi suficient de relevante. Acesta fiind realismul acestei literaturi tinde să fie unul supraindividual, un realism al aspirațiilor. Caracteristic este pentru acest aspect, de pildă, ultimul roman al lui Al. Simion, *Blocul de marmură*, unde vocile și siluetele personajelor se estompează, pentru a da naștere unui «murmur al istoriei». □ *Politica în roman și romanul politic* □ „Sorin Titel: „Cred că o precizare ar fi necesară de la început. În acest sens, îmi permit să pun o întrebare. Ne vom referi în discuția noastră la prezența politicului în roman, în general, ca o constantă permanentă a literaturii, sau la romanul politic, tip de roman foarte exact delimitat și din ce în ce mai bine ilustrat și în contextul literaturii noastre? Un roman politic, capodoperă a «genului» este *Speranța* lui Malraux; politicul, în schimb, nu este prezent numai în literatura de acest tip, ci în orice carte care își propune să dea o imagine cât mai cuprinzătoare a realității. Putem, așadar, să restrângem discuția noastră doar la romanul politic, căutând să vedem care i-ar fi caracteristicile, sau din contră să-i oferim un maximum de extindere, vorbind despre modul în care politicul trebuie să fie o prezență permanentă a literaturii adevărate”. □ Al. Simion: „Mi se pare că a

fixa astfel cadrul romanului politic e o premisă, firește, posibilă pentru un schimb de opinii, dar care delimitează, pe undeva, prea restrictiv înțelesul noțiunii. Există, fără îndoială, un sens mai direct, mai special care privește nemijlocit realitatea politică, mă gândesc însă și la sensul mai larg al termenului, care se referă la întreaga realitate socială, determinată, direcționată în ultimă instanță de elemente cu caracter politic. Cred că cel de al doilea aspect ar trebui pierdut din vedere pentru că este foarte greu de operat distincția netă între romanul politic ca atare și romanul social, în general, în care politicul joacă, ori poate juca un rol decisiv ceea ce nu înseamnă că noțiunea poate fi extinsă fără limite până la a-și pierde caracterul specific. E vorba mai ales despre accentele principiale, despre elementele de prim plan și în acest sens putem vorbi și despre o anumită literatură cu caracter predominant politic. Ansamblul trăirilor omenești, atât de complexe și atât de variate, nu va avea însă cum să nu pătrundă în țesătura intimă a oricărei cărți autentice, axate pe un conflict politic, va constitui însăși temelia ei; așa după cum omul politic prin excelență n-are cum să abdice de la exercitarea facultăților sale umane în general. Desigur, punctele noastre de vedere, în această privință sunt, îmi dau seama, aceleași, mi s-au părut însă utile unele punctări. Cu atât mai mult cu cât tovarășul Bugariu spunea, dacă am reținut exact, că literatura politică este, într-un anumit fel, mai noțională și, ca atare, se pretează mai curând la o tratare eseistică a problemelor. Literatura-eseu se caracterizează, așadar, în primul rând, prin propensiunea ei specială, spre dezbateră de idei. Nu mă îndoiesc, se înțelege, de capacitatea acesteia de a pătrunde, chiar cu incandescență, în celule intime ale existenței umane, faptul de viață este însă totdeauna mai bogat decât ideea care-l reprezintă și există un ușor pericol ca reducând literatura politică la eseu, la dezbateră de idei sau definind-o în raport cu o asemenea modalitate, să o sărăcim cumva de bogăția și varietatea nesfârșită a vieții care palpită și trebuie să palpate în orice pagină de proză, fie ea și politică. La fel de bine se poate face, cred, o asemenea literatură reflectând și sub unghiul altor modalități de viață, problemele sociale”. □ M. Iorgulescu: „Distincția făcută de Sorin Titel era necesară. Există o epică, mai mult, există o literatură având sau urmărind să aibă rol politic, fiind chiar considerată ca atare; iar pe de altă parte elementul politic intră foarte adesea în componența structurilor românești din rațiuni pur artistice, așadar fără implicații de finalitate politică. Formula de «roman» politic mi se pare întru câtva ambiguă; desigur relația dintre politic și istoric există și nu este, nici ea, în afara oricărei explicații. Mai folositor mi se pare totuși să vedem, constatând masiva pătrundere a politicului în roman, care sunt consecințele acestui fenomen. Mi se pare evident că nici proza lui Mircea Horia Simionescu, nici *Îngerul a strigat*, nici recentul roman al lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*, ca să iau câteva exemple la întâmplare, nu pot fi analizate pe de-a-ntregul folosindu-se doar termenii «clasici» de examinare. Acest «impas» a fost de altminteri foarte

vizibil când s-a discutat despre ultimul roman al lui Marin Preda, *Delirul*, și aceleiași «neînțelegeri» se datorează întârzierea de a recunoaște în D.R. Popescu pe unul dintre cei mai originali și mai profunzi prozatori contemporani”. □ Platon Pardău: „Cu riscul de a lungi discuția, să admitem existența unui concept de roman politic, a unei expresii literare care tinde să fie de sine stătătoare, condiționările sale istorice se împletesc cu condiționările estetice, cu cele care privesc apetența cititorului pentru politică. Romanul politic este un produs al ultimelor decenii. O explicație a orientării cititorului către politică și către formule care determină dezvoltarea istorică trebuie căutată și în procesul de democratizare a vieții sociale din ultimii cincizeci de ani din acest veac, din întregul veac poate, cu culminarea experienței pe care o reprezintă realizarea țărilor socialiste. S-a petrecut o demitizare a politicului, are loc o participare mult mai largă a populației la exercitarea puterii. Cu atât mai interesant și complex a fost acest proces în țările socialiste. Înflorirea romanului politic de la noi, din ultimii zece ani nu poate fi explicată fără a ține seama de lărgirea democrației orânduiri noastre de faptul că la marile întrebări pe care le pune politica sunt chemați să răspundă mai mulți indivizi decât înainte și că în adâncul acestui proces părunde, în mod conștient, în mare măsură, poporul. Este vorba deci de o realitate socială, care a avut reflexul ei, indirect, specific în toate artele, inclusiv în literatură. Inspirată de problematica umană a unor momente politice cruciale, *Delirul*, *Păsările*, *Vânătoarea regală*, *Fețele tăcerii*, *Blocul de marmură*, *Niște țărani*, *Caloianul*, *Ore de dimineață* și alte câteva cărți care au reținut atenția criticii și a cititorului în ultimii ani, diverse ca formule și modalități narrative, au acesată trăsătură comună: înglobarea realității în punctele ei cele mai fierbinți”. □ Sorin Titel: „Aș reveni cu o întrebare lansată în discuție, cu privire la diferența care trebuie să existe între o pagină de literatură politică și o pagină de roman politic. Diferența ar fi, cred, aceea că în roman se înfruntă nu ideile, ci oamenii care le gândesc. Astfel romanul se «abstractizează», nu știu dacă e termenul cel mai exact, dar altul mai bun nu găsesc acum, excesiv (așa cum se întâmplă din păcate în unele cărți ale noastre). Nu numai pentru că romanul nu poate renunța la personaj, ci și pentru că romanul, literatura în general, ia în primul rând apărarea omului, ea fiind obligată să discute problemele politice numai în măsura în care ele îl angajează pe om, fericirea acestuia, viitorul lui. Iată de ce omul (și nu ideile abstracte), este în primul rând scopul demersului său artistic. Ceea ce am imputa deci unor cărți ale autorilor noștri – ne gândim, de pildă, la romanele lui Al. Ivasiuc – este o anumită neglijare a omului viu, credibil, în stare să pună în mișcare însuși întregul angrenaj teoretic pe care ni-l propune autorul. Prozatorul mai sus amintit a simțit probabil acest pericol, de vreme ce în ultimele sale cărți oferă eroilor săi o existență spectaculoasă; asistăm la o întreagă inflație de întâmplări. Dacă până nu demult eroii săi vorbeau excesiv de mult, acum au început să se agite cam prea mult, încât o măsură, un anumit

echilibru poate că nu ar strica”. □ Mircea Iorgulescu: „Platon Pardău a făcut o justă observație, constând că în proza românească din ultimii 8-10 ani elementele de ordin politic ocupă un loc foarte important; ar mai fi de adăugat că ele n-au fost totuși absente nici mai înainte și că «romanul politic» nu este o invenție de dată atât de recentă. Nu este *Pâine albă* de Dumitru Mircea, de exemplu un curat «roman politic»?! Este drept că nu prea e roman, seamănă mai mult cu un afiș, menit să dureze o zi sau o săptămână, intrând apoi într-o colecție de foi îngălbenite peste care nu se mai uită nimeni, decât, cel mult, dintr-un interes așa-zicând documentar. Ar fi foarte simplu să acuzăm talentul sau capacitatea de creație a autorului, cum se procedează de obicei; în realitate, în acest caz și în altele, avem prilejul de a examina într-un chip mai direct natura raporturilor dintre politic și românesc, avem prilejul cu alte cuvinte de a face o «lecție de anatomie». Nu elementele politice au lipsit din romanul românesc postbelic, dar modul în care își făceau vădită prezența era defectuoasă. Schimbarea la care s-a referit Platon Pardău nu este atât de «material», cât de perspectivă. Existența personajelor din romanele mai noi este impregnată, de politic – să ne gândim la *Moromeții* vol. II, la *Intrusul*, la *Francisca*, la *Îngerul a strigat*, la *F*, la *Vestibul*, adică la o serie de cărți de ceva timp în discuție – fără a se desfășura însă într-o discuție prestabilită, fără intenția de a se ilustra un adevăr al momentului politic respectiv, de a se demonstra o teză, fără ca romancierul să fie preocupat de conformarea universului concret epic la o schemă abstractă. Aș spune că s-a petrecut o «accentuare» a politicului în romanul românesc de dată mai recentă, în legătură desigur cu existența unui real interes public pentru chestiunile de natură politică. Rolul decisiv l-a avut crearea unui climat favorabil manifestării unui astfel de interes și faptul că în aceste romane sunt puse, uneori într-un fel foarte direct și deschis, probleme privind revoluția, privind conflictele unei perioade de mari zguduiri sociale și politice, privind conflictele și contradicțiile în societatea socialistă răspunde și unei «solicitări» a publicului. Se spune că romanele lui Alexandru Ivasiuc sunt «aride»; ele sunt totuși citite și ar fi o greșeală să nu dăm atenția cuvenită acestei împrejurări”. □ Al. Simion: „Ni se par foarte realiste, adevărate constatările referitoare la cauzele dezvoltării romanului politic în ultimele decenii. Transformările revoluționare produse au determinat pătrunderea maselor largi în scena activă a istoriei; participarea lor la viața cetății a devenit o trăsătură distinctivă a noilor condiții sociale. Formele acestei participări s-au diversificat și s-au perfecționat. Toate aceste mutații de ordin istoric au implicat în mod firesc și mișcarea culturală, fenomenul literar-artistic. În ultimii ani mai cu seamă, a avut loc un proces de maturizare a literaturii, în speță a prozei și întărirea, tocmai, a preocupărilor cu caracter politic în cadrul acesteia, au apărut o serie de probleme suscitând un interes deosebit, în care problemele de prim plan ale societății noastre sunt dezbătute cu îndrăzneală și responsabilitate. Există un efort remarcabil în a depăși simpla înregistrare, în a ajunge la esențe;

se lansează întrebări și se caută, în spiritul politicii generale a Partidului Comunist Român, răspunsuri la aceste întrebări. A pune o problemă cu gravitate, cu seriozitate și a sugera o soluție, se știe însă că nu sunt lucruri prea simple. În legătură cu sporul de substanță al prozei în general și al celei social-politice în special aș relua observația făcută cu privire la legătura foarte strânsă dintre orientarea accentuat politică a romanului de astăzi și realism. Ea își are sursa, cred, în același curs al democratizării vieții sociale, în activizarea politică a unor mase largi. Scriitorii au intuit faptul că pentru a comunica în mod cât mai fertil cu cititorii trebuie să recurgă la formele cele mai apte, mai potrivite pentru a le capta interesul. S-a spus mai înainte că, în perioadele de cotitură revoluționară, conținutul politico-social se întâmplă să prevaleze asupra formei de expresie artistică și atunci avem de-a face mai curând cu o acțiune de propagandă în sine, decât cu o operă de artă. Abordând problemele și sub un astfel de unghi intrăm în domeniul sociologiei culturii. E limpede însă că nu tema ca atare poartă răspunderea pentru excesele sociologizante, pentru dereglarea echilibrului dintre fond și expresie. Cu atât mai mult azi nimeni nu mai poate pretinde rabat la calitate invocând tema majoră. Pentru dereglările menționate vina aparține exclusiv autorului. Aș adăuga că politicul în artă nu constituie, sau nu ar trebui deloc să constituie doar terenul unor înfruntări pur cerebrale și că el implică dimpotrivă o foarte adâncă angajare emoțională. Dragostea pentru o idee generoasă și nobilă poate produce cel puțin aceleași emoții și accelerări ale pulsului ca și dragostea pentru natură sau, să zicem, pentru o femeie, dacă ne-am referi la atâtea modele clasice și ilustre. Ea solicită întreaga noastră ființă, pune la încercare în egală măsură inteligența minții și căldura sufletului. Uscăciunea și convenționalismul unei pagini de carte pe o temă social-politică izvorăsc, astfel, firește, nu din temă, după cum nici platitudinea unei poezii de dragoste nu din temă izvorăște. Este vorba de talent, de dăruire, pentru că absența dăruirii sufletești și a talentului trivializează, seacă scrierea de vibrație și totul apare ca într-o oglindă ce deformează, falsifică”. □ Platon Pardău: „Oare nu cumva romanul nostru politic actual își caută și mijloacele sale specifice? Nu cumva aduce o înnoire de limbaj în roman? Există o mare pasiune pentru idee, în literatura politică, o pasiune de a afirma adevăruri, o pasiune pentru a da soluții, de a veni în întâmpinarea viitorului. Sunt câteva cuceriri atât la nivel general al romanului cât și în privința experienței fiecăruia dintre autorii cărților amintite. Cu *Delirul*, Marin Preda realizează mari performanțe în domeniul narațiunii obiective. Acea «temă a povestitorului», cronică lucidă, cu mari proiecții pe scena istoriei și, în același timp, fine incursiuni în psihologii «bombardate» de evenimente, întreținând un tensionat mister, care copleșește lumea, de la faptul de amploare, până la amănuntul aparent nesemnificativ, ne relevă un Marin Preda inedit și capabil a rămâne exemplar. *Delirul* propune, totodată, deliberat o modalitate de a îngloba în roman evenimentul, are «în-drăzneala» de a evolua exact forța emoțională a faptului istoric și siguranța în

a-i detecta viabilitatea. A apărut nu numai o literatură care poate fi individualizată astfel, ci și un anumit tip de scriitor, ardent, analitic, scriitorul care așa cum minunat spunea Camil Petrescu «vede idei». Sub acest aspect, tipică îmi pare apariția și afirmarea unui romancier ca Alexandru Ivăsiuc, mai ales prin *Păsările*». □ Sorin Titel: „Pasiunea la care se referă Platon Pardău creează desigur aceea tensiune a dezbaterii, la care romanul politic aspiră întotdeauna. Un roman ca *Păsările*, la care se referea cu entuziasm Platon Pardău, își pierde însă pe parcurs tensiunea existentă într-adevăr la început, în primul rând pentru că autorul oferă rezolvări destul de comode problemelor complexe și de o reală acuitate politică pe care le pune. Din nou așa aduce în discuție aici, pornind chiar de la cartea la care ne referim, necesitatea unui anumit mod personal de a gândi istoria, problemele politice de cea mai stringentă actualitate. Aș aduce aici un exemplu din afara literaturii și anume filmele lui Vaida. Rar mi-a fost dat să simt o mai intensă, mai vie implicare din partea unui artist în problemele arzătoare, complexe ale politicii și în același timp o mai personală dezbateră a lor. Vaida este cel care gândește, meditează asupra istoriei și acest splendid orgoliu al artistului mi se pare a fi exemplar”. □ Voicu Bugariu: „Trebuie, cred, să facem o distincție suficient de netă între faptul că orice scriere literară are un «ce» politic și faptul că există o literatură acuzat politică. Aș vrea, în acest sens, să vă propun o noțiune care provine din sociologia literaturii. Întâmplător, în discuția noastră termenul a și apărut. Este vorba despre coerența semnificativă a operei. Ce este această coerență semnificativă? Ea nu poate fi definită decât dacă leagă opera literară de un ideal politic și, în interiorul acestuia, cu un ideal uman anumit. Dacă politica, după cum spune Mircea Iorgulescu este o clipă a istoriei, fiind prin natura ei un lanț de efemerități, idealul politic este durată. Și dacă ne gândim la idealul politic al partidului nostru, vom constata că el nu este o invenție recentă, ci este o sinteză armonioasă a idealului națiunii române. Politica actuală a țării și a partidului nostru continuă anumite tradiții distincte. Idealul politic și uman al românilor este o constantă cu origine veche. În consecință, coerența semnificativă a operei trebuie definită ca o îmbinare armonioasă și necesară a operei cu un ideal distinct. În această legătură între o serie de fapte estetice și o structură ideologică perfectibilă trebuie căutată calea critică de înțelegere a prozei politice. Nu vom exclude deci nici eseticul și nici ideologicul”. □ Mircea Iorgulescu: „Am vorbit mai înainte despre o anumită schimbare petrecută în proza românească în ultimii 10 ani. Este o schimbare de mentalitate, de concepție mai bine zis, dar și de mijloace și de formule literare, de tipologie a personajelor și de structuri narative. Ca o trăsătură mai generală aș remarca, în romanele cu caracter politic, existența unei suspiciuni față de «romanesc», în accepția tradițională a termenului, dublată de o masivă pătrundere a formelor povestirii. Sunt evocate, prin relatări la persoana întâi, o serie impresionantă de experiențe individuale care au avut loc în contextul unor evenimente istorice, politice și sociale cunoscute; în

componenta multor romane intră comentariul eseistic pe marginea faptelor înfățișate; există romane construite în felul unor uriaște metafore; se afirmă, în dauna scurtei narațiuni, o vocație a «teatralizării», ca expresie a intenției de a se implica direct cititorul. De altfel, efortul mai general al prozatorilor contemporani, de la autorii consacrați până la cei de curând afirmați, ca Mihai Sin, Vasile Sălăjan, Ștefan M. Găbrian, Gabriela Adameșteanu, Monica Săvulescu, mi se pare a consta într-o «solicitare a participării». Există, de asemenea, un patos al dezbaterii. Au apărut personaje tipologic noi și ar fi, de pildă, instructiv să se analizeze prezența în romanul contemporan a omului care face direct politică. Un «portret» al activistului, așa cum apare acest personaj în cărțile lui Marin Preda, D.R. Popescu, Augustin Buzura, Al. Ivasiuc, Corneliu Ștefanache, Romulus Guga, Al. Simion, Platon Pardău, aceștia doi din urmă autori vădind chiar o susținută predilecție pentru personajul amintit, n-ar fi deloc o întreprindere critică oarecare”. □ Sorin Titel: „Tendința de a prezenta omul politic nu numai angrenat în activitatea politico-socială, ci urmărit și în viața sa intimă, și-a făcut simțită prezența, în unele romane ale unor autori cu vocație bine cunoscută pentru romanul politic. Îmi cer scuze să-i citez fiind de față, mă refer adică la romanele lui Platon Pardău și Al. Simion. Într-un roman al lui Al. Simion ni se descriu ultimele luni din viața unei încercate activiste, atinsă de o boală incurabilă. Modul în care femeia știe să-și domine durerea, felul în care ea luptă cu boala, este pe măsura calităților ei exemplare de om politic. Într-un roman al lui Platon Pardău vedem cum un om de partid, un om al certitudinilor ferme, un om lipsit de îndoieli, un adevărat om de acțiune, e cuprins de o ciudată neliniște existențială. Se încearcă și se reușește, după părerea noastră, să se dea o mai mare complexitate chipului omului politic. În romanele lor, D.R. Popescu și Augustin Buzura își angrenează eroii în acțiuni de intensă participare politică și socială, autorii reușind, după cum bine s-a precizat de către critică, să dea omului politic un chip complex și convingător. Se întâmplă uneori ca intențiile să-l «trădeze» pe scriitor. De pildă, în romanul lui Ion Lăncrănjan *Drumul Căinelui* adevăratul personaj politic mi se pare a fi bătrâna țarancă, mama celor doi fii învrăjbiți. Autorul ne vorbește dând glas reacțiilor și gândurilor bătrânei țaranci, despre ce s-a întâmplat, în sensul profundelor prefaceri, cu țărâtimea noastră în anii de după război, într-un mod patetic și convingător. Cei doi frați, adevăratele personaje politice, în intenții, ale cărții, nu reușesc să ne convingă”. □ Al. Simion: „O trăsătură distinctivă a cărților apărute în ultimii ani mi se pare a fi faptul că ele caută, în cadrul adevărului nostru general, pentru care militează, soluții particulare la elemente de viață concrete. Se știe că aderarea, în general, la un principiu, fie acesta și adevărat, just, nu oferă automat soluții în toate cazurile. A ilustra, pur și simplu, înseamnă a repeta papagalicește date cunoscute. În afara unui spor și fior de gândire proprie, nimic nu e posibil, cu atât mai mult se transformă într-un nonsens creația artistică. În spiritul acestor idei fertile, idei de partid, este relevant

efortul prozei de a deveni un mijloc de cunoaștere, de a căuta pe cont propriu, cu instrumentele sale proprii de investigație, să evidențieze fațetele inedite și caracteristicile societății noastre socialiste, să exprime conștiința de sine a unui popor într-un moment istoric al evoluției sale, prin prisma idealurilor patriotice, de împlinire națională”. □ Platon Pardău: „Discuția noastră ar putea avea un caracter teoretic mai larg. Poate romanul politic a repus pe tapet problemele prezenței realității în literatură, a relației dintre literatură și realitate, a rolului evenimentului în literatură și realitate, a rolului evenimentului în literatură. N-ar fi lispit de interes să vedem în ce măsură acestea sunt și problemele criticii literare, ale criticii de proză în primul rând. Este o întrebare cu implicații teoretice mai largi și care se referă la însuși programul estetic-politic al criticii, al revistelor literare etc. Există, în critica literară, o consecvență în a apăra literatura care scoate romanul nostru din «provincialismul literar», cum spunea un critic? Indiscutabil, câtorva din foarte bunii critici din generațiile anterioare li s-au adăugat exegeți tineri, evident înzestrați și care au înțeles să facă din comentariul de carte un fapt de cultură, ferit de conjuncturi și subiectivisme. Totuși romanul politic va trebui să-și câștige în mai mare măsură esteticienii săi, apărători nuanțați și nu de circumstanță, care să-l abordeze ca pe o experiență literară specifică și să-l discute exigent în raport de acesta. Depinde, în primul rând, de romancierii, mi se va răspunde. Exact. Dar și de critici, și de reviste”.

□ *Personajele și adevărul social și politic* □ Voicu Bugariu: „Aș vrea să continui aceste considerații, invocând un concept critic foarte interesant, ce sintetizează în bună măsură cele pe care le discutăm. Mă refer la conceptul de «roman educativ». Romanul educativ, după Lukács, este cel al cărui erou nu este inadaptat, plasat într-o situație fără ieșire. Dacă analizăm romanul românesc de azi, vom constata că unul dintre elementele comune mai multor autori este acela al promovării unui tip de erou problematic, dar care, prin intermediul căutării, ajunge la o formă viabilă de existență socială și individuală. Această «formulă» este diferită în măsura în care autorul are o reală înzestrare literară. În cărțile lui Marin Preda și la D.R. Popescu observăm acest aspect în două forme deosebite. Eroii lui Marin Preda participă la o epopee a adaptării sociale. Este adevărat, grandoarea lui Ilie Moromete este una a inadaptării. Dar multe alte personaje de prim plan propun, fiecare, în felul său, o manieră de adaptare socială. Faptul acesta este vizibil și la D.R. Popescu, unde o serie de voci clamează moralitatea. Această vorbire a moralității este o formă originală de adaptare, pe care autorul a reușit să o construiască literar. Trebuie să subliniem că un bun roman politic, o bună proză politică este, într-o considerabilă măsură, o proză ai cărei eroi sunt niște căutători ai adevărilor sociale și politice și niște descoperitori ai acestor adevăruri în formulele lor particulare”.

□ Sorin Titel: „Tipul inadaptabilului cu o bogată carieră între cele două războaie e înlocuit în romanul românesc de astăzi de tipul omului de acțiune, al eroului implicat în istorie, al luptătorului. Ce se întâmplă cu omul dotat cu

multe calități, dar care își refuză acțiunea, preferând inerția, ne spune G. Bă-lăiță în romanul său remarcabil *Lumea în două zile*". □ Al. Simion: „Referitor la sporul de substanță dobândit de romanul social-politic, spuneam că el s-a integrat astfel mai activ evoluției ascendente a societății noastre. Câștigând în adâncime el s-a și diversificat. Și faptul este pe cât de pozitiv pe atât de firesc. După cum nici tema naturii nu suportă tiparul unic și după cum nici cea a iubirii nu suportă soluții trase la șapirograf, nici tema social-politică, se înțelege, nu se împacă deloc cu schema, migrând uneori, cu mici variațiuni de la o carte la alta, cu rezolvările facile, superficiale, cu monotonia”. □ Platon Pardău: „Se poate spune că la calitatea de roman politic poate să aspire și acea narațiune în care ideile se citesc printre rânduri și acea narațiune nerealistă, fantastică sau de altă natură, cum s-a spus aici. Cred, însă – în sens restrictiv – că în momentul literar pe care îl trăim acum este nevoie de rigoare și de claritate. Proza românească încă străbate experiența analizei, fructuoasă și după rezultatele ultimilor ani de bun roman politic. Totodată, romanul politic poate fi o cucerire a romanului nostru în general spre universalitate. Romanul politic românesc actual ar fi o șansă spre universalitate, ar fi vocea unui popor cu o istorie specifică. Aici ar trebui amintită și responsabilitatea scriitorului de roman politic, nevoia scriitorului de roman politic de a avea un fundament ideologic foarte limpede, o adâncă cunoaștere a mecanismului dezvoltării României contemporane. S-a vorbit, în repetate rânduri, despre perspectivele pe care le deschide țării Programul partidului, elaborat de Congresul al XI-lea. Acest document constituie pentru scriitorul de roman politic un îndreptar foarte fertil și prezintă peisajul unei dinamici, al unor conflicte extrem de interesante”. □ Voicu Bugariu: „Vom încheia, deci, această discuție printr-un legitim apel la viitor, exprimându-ne speranța în apariția unor opere din ce în ce mai convingătoare, de înaltă valoare artistică”. ■ În cadrul rubricii *Tinerețea clasicilor* sunt abordate două personalități: Nicolae Iorga și Liviu Rebreanu. □ Despre Nicolae Iorga scriu: Dan Zamfirescu, George Macovescu, Dan Cristea, Valeriu Râpeanu. □ Dan Zamfirescu, *Profesorul și noile generații*: „Acum exact un deceniu, în preajma comemorării primului pătrar de veac de la tragica moarte a celui asasinat la 27 noiembrie 1940, procesul redescoperirii uriașei sale moșteniri începea sub cele mai bune auspicii. El nu s-a încheiat. Prin editarea în continuare, după criterii de rigoare științifică a operei lui Iorga i se va aduce omagiul ce și l-a dorit de a fi un frate și un tovarăș de luptă al fiecăruia din cei ce-i pot citi slova; de a fi în cultura țării sale, nu un morman de cărți, ci un izvor de apă vie”. □ George Macovescu, *Marele cărturar*: „A fost un mare om de cultură, una dintre cele mai mari valori ale culturii românești. A pierit, într-un șanț, sub gloanțele celor mai mari dușmani ai culturii, ai poporului român, sub gloanțele fasciștilor legionari. S-a întâmplat aceasta acum treizeci și cinci de ani”. □ Dan Cristea, *Creator de viață*: „Ca orice mare operă memorialistica lui Nicolae Iorga e departe de a cuprinde o singură voce și, ca orice ține de

Iorga, măsurile depășesc cu mult obișnuitul. De fapt, în această imensă concertare de registre, în această inegalabilă senzație polifonică a vieții, previzibilă și imprevizibilă... stă unul din secretele trăinicieii operei”. □ Despre *Nicolae Iorga: între biografie și operă* scrie Valeriu Râpeanu: „Viața lui Iorga prezintă posterității mai multe paradoxuri mai ales când raportăm rezultatele cercetării la clișeele ce s-au sedimentat cu atâta îndărătnicie în conștiința generațiilor. Cel dintâi paradox ține de faptul că bogăția inestimabilă de fapte, întâmplări, acțiuni ale acestei vieți nu reprezintă o direcție paralelă cu opera sa ci transpun cu fidelitate ideile care l-au obsadat de-a lungul întregii sale existențe. Aceste idei nu l-au obsadat numai în scris sau numai la catedra universitară. N. Iorga și-a concentrat întreaga sa energie, toate disponibilitățile sale intelectuale și sufletești pentru ca ele să capete o formă concretă, să se materializeze în fapte, să aibă o eficiență socială, să înrăurească evoluția fomelor de viață românească pe căile lor firești, organice”. □ Texte referitoare la Liviu Rebreanu semnează: Ioan Alexandru, M. Ungheanu, Nicolae Ciobanu, Gheorghe Suci, Doina Uricariu, Aurel-Dragoș Munteanu, Valentin F. Mihăescu. □ Ioan Alexandru, *Pământul*: „Fundalul întregii literaturi transilvane este pământul, dealurile acestea domoale, arse de roțile carelor ce sfârșesc într-un muscel și-n zarea albăstrie străjuite în amurg, lumânarea de ceară, licărind, a muntelui, cu șuvițe de aur, învlăstărite în măruntaie. Legământul adânc și arhaic al omului statornic, această aplecare spre teluric, este atestată în cele mai adânci și pilduitoare, pentru oamenire, civilizații orientale”. □ M. Ungheanu, *Lecturi și rocade*: „Citind *Ion* mai ales ca roman al familiei Herdelea descoperim în construcția cărții o falie secretă. Ea a apărut pentru că Liviu Rebreanu, în mod exemplar, n-a vrut să fie doar romanierul unei colectivități umane de orizont restrâns ci creatorul unei lumi reprezentative pentru marea colectivitate românească. Prin această dimensiune romanul *Ion* capătă o deschidere către universal”. □ Nicolae Ciobanu, *Însemne ale modernității epopice*: „Ideea de document epic confruntabil cu realitățile unei perioade istorice strict delimitate, marcată de evenimente social-politice ieșite din comun prin tragismul lor colectiv, produsă de această mare scriere epică este într-adevăr copleșitoare. De aceea, privită ca operă romanescă în sine, *Răscoala* reprezintă în ansamblul prozei românești, opera care ridică, poate cele mai mari dificultăți atunci când se pune problema definirii adevăratei sale structuri artistice”. □ Gheorghe Suci, *Gânduri despre Ion*: „Niciun alt roman românesc nu a cunoscut gloria lui *Ion*. După 55 de ani de la apariție, el deține încă recordul de a fi cea mai citită și des citată carte... Toți marii critici români s-au exprimat cu o ocazie sau alta despre el. Odată cu apariția lui *Ion* în literatura și spiritualitatea românească «s-a fost deschis o poartă». □ Doina Uricariu, *Forme ale tensiunii românești*: „La Rebreanu metafora și culoarea sunt rare. Caracterizarea și construcția apelează în primul rând la metonimie, cea mai specifică dintre ele, legată direct de personaj constă în accesul pus pe privire ca element reprezentativ pentru caracter. Tensiunea romanescă este declanșată de

mirare. Personajele se miră mai întâi de contrastul dintre schemă și realitate, iar această mirare declanșează criza și transformarea lor”. □ Aurel-Dragoș Munteanu, *Lumea ca narațiune*: „Narațiunea este deci pentru Rebreanu cu totul altceva decât relatare. «Povestea» lui înseamnă un mod de a construi lumea, cu dezinvoltura și subtilitatea de la începuturi. Atunci când facem elogiul gloriei de la obârșii, avem nostalgia unei umanități complete, care nu cunoaște sfâșierea dintre viață și idee. Cred că în literatura română există doi scriitori care nu au încercat deloc această antinomie, iar numele lor a revenit adeseori în rândurile de mai sus. Ei sunt Eminescu și Liviu Rebreanu”. □ Valentin F. Mihăescu, *Abordarea epicului*: „Rebreanu – după cum observăm – se apropia treptat de eveniment. Perspectiva sa asupra acestuia este exterioară, în sensul că autorul nu intervine în fluxul epic cu considerații personale, nu devine erou al povestirii. El este cel care organizează materialul faptic în vederea asigurării unei semnificații dar, în rest, personajele au mână liberă. Narațiunea se obiectivează iar scriitorul își păstrează de regulă neutralitatea. Punctele de vedere personale apar prin substituirea autorului-narator de către personajul-narator. Perspectiva obiectivă asupra evenimentelor se colorează afectiv prin introducerea monologului interior, comentariu subiectiv al faptelor”.

24 noiembrie

• [„România liberă”, nr. 9668] Veronica Porumbacu recenzează *Un roman consacrat luptei antifasciste*, respectiv pe cel semnat de Paul Georgescu, *Înainte de tăcere*, apreciind capacitatea de a contura, „de a evoca” personaje, „tovarăși din grupul utecist” într-un mod „simpatice, aproape tandru”. □ Volumul de critică *Relief contemporan* al lui Al. Andriescu este prezentat de Dan Mutașcu în articolul *Vulcan viu*. Cartea, structurată în trei secțiuni, *Poezia, Proza, Gib. I. Mihăiescu – romancier*, reprezintă, conform recenzentului, „o probă de informație, de noblețe a analizei și de har al diagnosticului”.

25 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 346] În continuarea ciclului de texte *Cum vorbim, cum scriem românește?* citim: □ Al. Rosetti, *O comisie academică*: „Academia Republicii Socialiste România a luat de curând inițiativa de a crea o comisie al cărei scop este «cultivarea limbii române». Lucrările comisiei sunt în curs de dezvoltare. [...] Evitarea întorsăturilor vulgare, a erorilor grosolane în întrebuintarea unor neologisme, strădania pentru folosirea unui stil adecvat materiei, simplu și lămurit, alcătuiesc condiții elementare ale vorbirii corecte și ale scrisului corect din zilele noastre. Crearea unui for competent, pentru a supraveghea buna desfășurare a scrisului românesc, e deci binevenită. Este îndreptățită speranța că acest for se va arăta la înălțimea importanței misiunii încredințate”. □ Al. Dima, „*Simplicitate energetică*”: „Concept istoric, limba se naște, trăiește, evoluează, se modifică și se amplifică de-a lungul veacurilor, se

mlădie odată cu desfășurarea în timp a progresului și civilizației. Inima ei nu încetează să bată. De câte ori e saturată de împrumuturi din alte colțuri ale lumii, limba reacționează cu vigoare în formele ei naționale. [...] Reținând în contemporaneitate unele din aceste momente, simțim nevoia să cinstim tradițiile amintite, să pledăm pentru «simplicitatea energică» a limbii cum o dorea altădată Alecu Russo, să proclamăm meritele scurtimei ei expresive, să o ferim de eroziunile stricătorilor de limbă atunci când aceștia mai stăruie încă și, mai presus de toate, să nu uităm că limba nu e mijloc de comunicare doar pentru inițiații anumitor formule estetizante, ci – dimpotrivă – e limba obștii naționale, exprimând limpezimea ideilor și adâncimea simțămintelor noastre. Și, firește, fiindcă suntem preocupați aici, ca scriitori, și de limba artei literare, să nu pierdem din vedere că acest instrument al obștii a fost utilizat de folclorul nostru artistic în mod atât de măiestrit încât a putut produce capodopere ca doinele, baladele, legendele și poveștile noastre. Nu e necesară năvala barbarismelor când pentru atâtea idei și sentimente suntem îmbiați de expresii populare atât de fin nuanțate încât nu puține obscurități se luminează la sunetele străvechilor vorbe din popor, când frazele chinuite pot fi înlocuite cu limpezimile de izvor ale graiului strămoșesc, cu atât de sugestivele cuvinte ce trăiesc de veacuri în «fagurii de miere» ai limbii pe care ar trebui cu toții să o cunoaștem mai adânc în tainele încă nepătrunse și în evoluția ei multiseculară, mereu reînnoită”. □ Prof. Alexandru Niculescu, *Limba culturii noastre*: „Într-o societate în plină dezvoltare socialistă, în care istoria, contemporaneitatea și viitorul se împletesc într-o viguroasă continuitate, problema limbii culturii naționale are o însemnătate deosebită. Ea este nu numai limba literară, limba ziarelor și a revistelor, a canalelor de radio și de televiziune, limba în care se exprimă valorile literaturii, ci și limba vie, limba noastră a tuturor celor ce gândim, scriem și vorbim românește. Limba culturii naționale este limba ființei noastre naționale. [...] A observa cu atenție limba vie, așa cum mărturi-seau a fi făcut mereu Mihai Eminescu și Mihail Sadoveanu, este primul act de considerație față de limba noastră națională. În multe țări există instituții și organisme de «apărare» a limbii: uneori ele dovedesc spirit conservator, tradiționalist, dar dovedesc, în același timp, și o grijă deosebită pentru expresia cultă. De aceea deschiderea, în coloanele celui mai însemnat ziar al țării noastre, a unei discuții largi privind limba culturii noastre actuale nu poate fi considerată decât un semn încurajator pentru toți cei ce lucrează în domeniul limbii române, pentru cultivarea ei”.

26 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 347] Emil Vasilescu publică o cronică literară la volumul *Poezia românească contemporană 1950-1975* de Al. Piru: „Dominată de un spirit critic incisiv, de vervă ironică și nu mai puțin de umor constructiv, cartea se impune prin rigoarea judecăților. Ea afirmă în măsura în care desco-

peră opera autentică, după cum nu se sfiște să respingă acele lucrări minore, fără profunzime. Tocmai această imagine a poeziei noastre, cu piscuri și profunzimi unice, dar și cu locuri plate, amorfe sau incolore, ne propune Al. Piru. Se vor face neîndoielnic, în timp, alte și alte investigații asupra literaturii noastre contemporane. Volumul de față invită la cercetări de amploare istorico-literare, la conturarea profilului creator al acestei epoci. Trecerea în revistă realizată de Al. Piru se dovedește, din acest punct de vedere, nu numai valoroasă, ci și necesară”. ■ Agerpres transmite informații despre *Semnarea programului româno-elen de cooperare în domeniile învățământului, științei și culturii*: „La Ministerul Afacerilor Externe a avut loc, marți dimineață, semnarea Programului de cooperare în domeniile învățământului, științei și culturii între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Elene pentru anii 1976-1977-1978. Documentul, semnat de Dumitru Trancă, director în Ministerul Afacerilor Externe al țării noastre, și Dimitri C. Petrou, director general în Ministerul elen al Afacerilor Externe, corespunde dorinței celor două țări și popoare de a dezvolta relațiile de prietenie și cooperare, de a lărgi schimburile în aceste domenii de activitate. Programul cuprinde prevederi care reprezintă pentru cunoașterea reciprocă instrumente temeinice și durabile cum sunt învățarea limbilor celor două țări, aprofundarea literaturii, istoriei și civilizației popoarelor român și grec, realizarea de traduceri”.

27 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 348] *La comemorarea lui Nicolae Iorga*, George Ivașcu publică *O operă monumentală, o permanență a culturii*: „Întrupare a geniului creator al poporului român în continuitatea marilor cărturari de tipul unui Cantemir sau unui Hasdeu, cu o capacitate extraordinară de a îmbrățișa istoria poporului său în contextul celei universale, cu o prodigioasă activitate în valorificarea civilizației și culturii românești într-o continuă vibrație de patriotism, Nicolae Iorga a înscris una din cele mai puternice prezențe în prima jumătate a secolului XX, zguduind profund conștiințele prin tragica-i moarte, răpus bestial de către asasinii fasciști în negura nopții de 27 spre 28 noiembrie 1940. [...] Această crimă monstruoasă, înfierată cu cel mai puternic protest de către clasa muncitoare, prin partidul ei, de către întregul popor, alături de întreaga lume civilizată, avea să încrusteze – pentru totdeauna – numele lui Nicolae Iorga pe răbojul martirilor acestui popor întru dăinuirea și propășirea istoriei lui adevărate. Drept care îi și cinștim astăzi – într-o unanimă vibrație – numele, opera și jertfa”. ■ În *Adnotări*, citim *Tradiția „Spiritului critic”* de Petre Dragu: „*Eseu despre obiectivitate* este titlul unui articol apărut în ultimul număr al «României literare», sub semnătura academicianului Iorgu Iordan. Distinsul cărturar pătrunde, cu o cuceritor de tinerească simplitate, în arena dezbaterilor privind implicațiile etice ale anului critic în literatură și artă și ne oferă o lecție de ceea ce cu un termen mai puțin academic am putea numi:

«spusul lucrurilor pe nume». [...] Așadar, un academician în arena dezbaterilor etice ale criticii. Gestul ni se pare exemplar și îl consemnăm ca atare, receptându-i toate sensurile. Mai adăugăm că această operație de larg interes obștesc – și definitivă ca inventar al problemelor – se consumă pe spațiul restrâns al unei jumătăți de pagină de revistă. De pildă, cam cât jumătate din spațiul tipografic ocupat mai deunăzi de doi apreciați critici literari, într-o nu mai puțin apreciată revistă, pentru un schimb de reproșuri într-o problemă «fundamentală» pentru destinul literaturii noastre: primul reproșează celui de-al doilea că l-a făcut «dogmatic» într-un articol; cel de-al doilea îl face cu ou și cu oțet pe primul precum că se înșală, că el, de fapt, în articolul acela îl lăudase, dar, dacă e vorba pe-așa... Și dă-i și luptă!...”

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 8248]** Ioan Adam recenzează volumul lui Ion Dodu Bălan, *Artă și ideal*: „Critic sistematic, tradiționalist, și deci neîncredător în diluția verbală, în zorzonul stilistic, fără a fi totuși refractar procedurilor exegezelor moderne, Ion Dodu Bălan discută cu competență în aceste necesare incursiuni teoretice despre specificul artei, finalitatea ei, etica actului de creație, psihologia creatorului, climatul etic al literaturii, refuzând autotelismul artei, pledând pentru intransigență, fermitate ideologică, pentru criterii obiective, cu adevărat științifice, în exercitarea demersului critic”.

● **[„România literară”, nr. 48]** George Ivașcu semnează editorialul *Pe coordonatele viitorului*: „În plin avânt pentru transpunerea în faptă a Directivelor dezvoltării noastre, trăind efervescent profundul angajament revoluționar pe care-l semnifică Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, întregul popor evocă, în aceste zile, împlinirea unui an de la istoricul Congres al XI-lea”. ■ Pe prima pagină Virgil Teodorescu publică *O nobilă misiune*: „Documentele Congresului al XI-lea al partidului exprimă tot ce s-a împlinit în țara noastră pe plan material și spiritual, bucuria izbânzilor și a împlinirilor, dârza înfruntare a momentelor dificile, instaurarea dreptății și mândria națiunii noastre de a-și afirma liberă, în fața omenirii, prin respectarea drepturilor tuturor noțiunilor, geniul ei creator, prin nestingherita contribuție a tuturor energiilor și talentelor. [...] Fără îndoială, imaginea artistică înseamnă, în ultimă instanță, experiență socială cristalizată, istorie națională cristalizată, având drept scop final promovarea înalțelor idealuri animate de concepția revoluționară asupra lumii și de lupta pentru progres”. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor*: „În ziua de 19 noiembrie 1975, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din București, a avut loc Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor, cu următoarea ordine de zi: Dare de seamă asupra activității Uniunii Scriitorilor pe perioada dintre cele două plenary de Consiliu; informări asupra activității Asociațiilor de scriitori pe anul 1975; planul de măsuri privind activitatea revistelor editate de Uniunea Scriitorilor și planul de acțiuni ale Uniunii Scriitorilor pe perioada următoare; planul de măsuri privind

participarea Uniunii Scriitorilor la activitatea de educare comunistă a tinerei generații; probleme organizatorice; diverse. La plenară au participat, ca invitați, scriitorii-membri ai C.C. al P.C.R. și scriitorii-membri ai Marii Adunări Naționale, redactori-șefi ai revistelor editate de Uniunea Scriitorilor și membrii Comisiei de cenzori. Au fost prezenți tovarășii Dumitru Ghișe și Ion Dodu Bălan, vicepreședinți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Valeriu Bucuroiu, instructor al C.C. al P.C.R. Documentele de bază ale ordinii de zi au fost prezentate de Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor, Laurențiu Fulga, vicepreședinte, Ion Hobana, secretar, ca și de tovarășii George Macovescu, Victor Felea, Mircea Radu Iacoban, Sütő András, Anghel Dumbrăveanu, reprezentând Asociațiile de scriitori din București, Cluj-Napoca, Iași, Târgu-Mureș, Timișoara. La dezbateri au luat cuvântul Aurel Rău, Eugen Barbu, Romulus Guga, Fodor Nandor, Romul Munteanu, Mircea Radu Iacoban, Sütő András, George Macovescu, Marin Preda, Ioan Alexandru, Nicolae Jianu, Ana Blandiana, Nicolae Dragoș, Domokos Géza, Paul Anghel, Laurențiu Fulga, Dan Deșliu, Ion Băieșu, Constantin Chiriță, Nina Cassian, Aurel Covaci, Traian Iancu, Adrian Păunescu, Darie Novăceanu. În încheierea dezbaterilor au vorbit tovarășii Ion Dodu Bălan și Dumitru Ghișe, vicepreședinți ai C.C.E.S. Lucrările Plenarei Consiliului au fost conduse de Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România”. □ *Seară omagială „M. Sadoveanu”*: „Casa Scriitorilor din București a organizat, luni 24 noiembrie 1975, o seară omagială consacrată lui Mihail Sadoveanu cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la nașterea marelui scriitor. A prezidat George Macovescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, secretar al Asociației Scriitorilor din București, deschizând festivitatea cu o emoționantă evocare a întâlnirilor sale cu marele scriitor. Despre viața și personalitatea lui Sadoveanu au vorbit D.I. Suchianu și Paul Anghel. Au citit poezii dedicate autorului *Baltagului* Vlaicu Bârna, Radu Cârneli și Traian Iancu”. □ *Masă rotundă româno-iugoslavă*: Vineri 21 noiembrie 1975, la Casa Scriitorilor din București a avut loc o masă rotundă dedicată trăsăturilor specifice literaturii române actuale, respectiv literaturii popoarelor din Iugoslavia. A participat delegația scriitorilor iugoslavi aflați în țara noastră în cadrul acordului de colaborare: Mladen Oljača, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia, Ivan Krtalić, Luan Starova, Mihai Avramescu și Milisav Savić. Au fost prezenți, de asemenea, Vladimir Stanimirović, atașat cultural al Ambasadei R.S.F. Iugoslavia la București, și Alexandar Marcovici, corespondent în România al Agenției Taniug. Partea română a fost reprezentată de Laurențiu Fulga, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Radu Cârneli, Gabriel Dimisianu, Nicolae Dragoș, Aurel Martin, Szász János”. □ *„Danubius-1975”*: „Inaugurarea manifestărilor culturale «Danubius-1975», organizată în orașul Galați, a avut loc marți 18 noiembrie 1975, la sala Galeriilor de artă, odată cu deschiderea festivă a expoziției de carte politică, științifică și beletristică. Prof. Ion Iordache, vicepreședinte al

Comitetului județean de cultură și educație socialiste Galați, și Laurențiu Fulga, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, au făcut elogiul cărții ca factor de educare patriotică și socialistă. Poetul Romulus Vulpescu a susținut un recital selectiv din lirica marilor noștri clasici și a celor mai reprezentativi poeți ai timpului actual. În zilele următoare au fost organizate prezentări de cărți, întâlniri cu editori și cu scriitori gălățeni”. □ *Expoziția omagială „Liviu Rebreanu geneza marilor romane”*: „Cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la nașterea lui Liviu Rebreanu, Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România și Muzeul literaturii române organizează o expoziție omagială. Expoziția conține manuscrise originale, variante, fotografii, facsimile privind geneza marilor romane ale prozatorului (*Ion, Pădurea Spânzuraților, Răscoala*). Manifestarea inaugurală, la care va rosti un cuvânt de deschidere acad. Șerban Cioculescu, va avea loc mâine, vineri, 28 noiembrie la orele 13, la sediul muzeului din str. Fundației nr. 4”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Au plecat în Republica Populară Chineză, în cadrul Acordului cultural: Al. Simion, Pop Simion și Ion Horea. * Au plecat la Praga Fănuș Neagu și Lucian Raicu, potrivit înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din România și Uniunea Scriitorilor din R.S. Cehoslovacă. * Potrivit înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. a plecat la Moscova Constantin Bărbuceanu. * Ne vizitează țara scriitorul bulgar Petar Hanev, sosit în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgaria”. ■ Peter Ghelmez publică *Scriitorul și timpul său*: „În fața timpului său, în fața oamenilor printre care trăiește, alături de care participă la bucuriile, necazurile, înălțările, mâhnirile și biruințele de fiecare zi, poetul, scriitorul, artistul în general, are de-a pururi sentimentul unei mari și neachitate datorii, sentimentul că ofranda pe care el a adus-o timpului și oamenilor, clipei și veșniciei acesteia, este mereu prea mică, mereu prea puțină, față de preaplinul pe care oamenii și timpul l-ar dori față de marea ofrandă pe care timpul și oamenii aceștia ar merita să o primească”. ■ Horváth Andor scrie despre *Adevărata dimensiune a artistului*: „Aceasta este, până la urmă, suprema șansă și suprema răspundere a culturii în procesul istoric definit de Programul partidului: chemată să fie o cultură revoluționară – și, implicit, o cultură a prezentului – ea are în același timp menirea să transmită acest spirit revoluționar societății pe care o reprezintă și care o poate recepta la justa ei valoare numai în viziunea reală a rolului pe care cultura și-l asumă în această relație dintre prezent și viitor, dintre formularea idealurilor și crearea valorilor”. ■ Pop Simion semnează *Demnitate și omenie*: „Sunt cunoscute împrejurările în care se încheie anul 1975 – ultima lună a cincinalului: majoritatea județelor țării au terminat programul de activități înainte de termen, consfințind inepuizabilele energii creatoare ale colectivelor socialiste de muncă, materializând în mod strălucit angajamentul luat în fața conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, cel care întruchipează aspirațiile

națiunii. [...] De aceea, viitorul nostru, viitorul acesta, este concret, este palpabil, este real, închide în el – la propriu și la figurat – certitudinea împlinirii sale inexorabile. Este tocmai sentimentul de siguranță și încredere care ține trează flacăra umanităților constructoare, prelungind în timp și spațiu, virtuțile de continuitate care domină epoca de față: abnegație, demnitate, spirit creator, autodesăvârșire, etică și echitate, omenie comunistă. Acestea sunt însemnele heraldice ale epocii. Sunt chintesențe tipologice ale contemporanilor mei, pe care oamenii de literatură le au din belșug la îndemână”. ■ Francisc Păcurariu, *Perspectiva construcției conștiente*: „Procesul de construcție conștientă a istoriei – și hotărârile Congresului al XI-lea sunt o întrupare a lui într-o etapă dată în condițiile concrete ale realităților noastre – permite îmbrățișarea unitară, de ansamblu, a schimbărilor de amploare ce organizează modificarea formelor de viață a relațiilor interumane, a trășăturilor oamenilor de pe aceste pământuri în deceniile următoare”. ■ Claus Stephani semnează *Chezășia afirmării*: „În transpunerea, pas cu pas, gând cu gând, a Programului stabilit de Partid, fiecare cetățean al României, fără deosebire de naționalitate, vede chezășia afirmării demne a Patriei și a creșterii permanente a propriului său nivel de trai, material și spiritual”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie *Între M. Sadoveanu și N. Iorga*. ■ Al. Piru face un profil lui *Corneliu Sturzu*, un comentariu la opera autorului, ajungând la concluzia că „Romanul *Vatra legendelor* n-a convins”. ■ George Muntean scrie o notă despre *Mihail Bantaș*, urmat de poezia a acestuia (*Dorința*), o traducere din Baudelaire (*Dușmanul*) și Mihai Eminescu (*L’Etoile; Minuit*). ■ Nicolae Manolescu semnează *Eugen Barbu, nuvelist*, o cronică literară la *Miresele* de Eugen Barbu (Minerva, 1975): „Eugen Barbu e un nuvelist original, puternic și nu o dată excepțional, având mereu o notă proprie, schimbând prea des instrumentele, dintr-un amatorism al conștiinței literare, ce-i face în definitiv și farmecul, curios, totuși, la un profesionist al scrisului, atât de prodigios”. ■ Citim recenzii: □ Florentin Popescu scrie despre *Amintiri* de Miron Radu Paraschivescu (Ed. Ion Creangă, 1975): „O bogată iconografie (din câte cunoaștem, ea este în mare parte inedită) vine să îmbogățească în mod fericit ediția de față”. □ În *Abur albastru*, Dana Dumitriu prezintă *Masa de mire* de Petre Got (Albatros, 1975): „Prea ambițioasă, poezia lui Petre Got nu-și realizează, deocamdată, valoric, intențiile”. □ Sorin Titel scrie despre *Două romane polițiste*: □ *Un glonț pentru rezident* de Haralamb Zincă (Ed. Militară, 1975): „Termenul de «meșteșug», golit de semnificația sa peiorativă, se impune de la sine atunci când ne referim la un bun roman polițist. Iată de ce vorbind despre *Un glonț pentru rezident* trebuie să evidențiem în primul rând meșteșugul prozatorului, felul în care Haralamb Zincă știe să conducă firele, de altfel destul de complicate, ale intrigii sale polițiste”. □ *De-a puia gaia* de Vlad Mușatescu (Albatros, 1975): „Și totuși, cartea lui Vlad Mușatescu e departe de a fi sumbră, chiar dacă eroii săi, mai sus amintiți, sunt priviți cu certă «necruțare»”. □ În

articolul *Un urmuzian în critică?*, G. Dimisianu recenzează *Tensiuni lirice contemporane* de H. Zalis (Dacia, 1975): „Originalitatea, cum să spun, e fără dubiu. Asistăm la mici explozii semantice în interiorul frazelor lui H. Zalis, la mici seisme care desfac cuvintele din înlănțuirile lor naturale, consacrate de uzul comun, spre a le face să se unească altfel, în construcții ce produc o neis-tovită surpriză”. ■ Laurențiu Ulici semnează *Despre un fantastic nețărnut*, o prezentare a volumului *Proza fantastică românească* de Sergiu Pavel Dan (Minerva): „Remarcabilă, repet, prin disocierile subtile și prin tendința de a asigura prozei fantastice românești un câmp teoretic adecvat, lucrarea lui Sergiu Pavel Dan nu închide un capitol de teoria și istoria literară. Îl deschide, devenind chiar prin asta un studiu de referință”. ■ În paginile dedicate lui N. Iorga citim pe Valeriu Râpeanu (*Idealul uman*) și Al. Săndulescu (*Tânărul Iorga*). ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă publică *Citindu-l pe Terențiu*. ■ În *Prezențe românești*, aflăm *Poetul Eugen Jebeleanu la Atena*, notă semnată N. Crd.: „Reprezentând Frontul Unității Socialiste la Congresul mondial pentru apărarea libertăților în Chile, poetul Eugen Jebeleanu s-a bucurat de o primire deosebit de călduroasă din partea lumii politice și a intelectualității ateniene. Pe de o parte, activul ambasador al țării noastre la Atena, Ion Brad, pe de alta, reputatul scriitor grec Menelaos Ludemis (recent traducător al unui volum de versuri de Eugen Jebeleanu, intitulat *Floarea cenușii*) au fost punte de legătură între scriitorul român și publicul grec. În cursul unui dîneu oferit la «Hotel de la Grande Bretagne» de către ministrul grec al apărării naționale, Evaghelos Averoff, el însuși poet și dramaturg, și în prezența ministrului culturii, poetul Constantine Trypanis, și a poetei Ioana Tsatsos (soția președintelui republicii, sora poetului Seferis), s-au rostit toasturi pentru strângerea relațiilor eleno-române, subliniindu-se prestigiul de care se bucură literatura noastră nouă în mediile cultivate ale Atenei. Academicianul Athanasiadis-Novas a improvizat o poezie de omagiu pentru Eugen Jebeleanu. Poetul român a răspuns tuturor vorbitorilor prin calde cuvinte de mulțumire. Presa din Atena, la rândul ei, s-a făcut ecoul acestei deosebit de entuziaste primiri, publicând articole în cinstea poetului nostru și reproducând din poeziile sale. [...] Trebuie să menționăm că în strângerea relațiilor culturale dintre cele două țări, traducerile recente realizate de scriitorul Menelaos Ludemis au jucat un rol deosebit. Au apărut astfel, în Editura Doricos, la Atena, în afară de *Floarea cenușii* de Eugen Jebeleanu, *Moromeții* de Marin Preda și *Caii de foc* de Ion Brad. O serie de alte cărți: de Virgil Teodorescu, Dumitru Popescu, Laurențiu Fulga, Eugen Barbu, Geo Dumitrescu, Titus Popovici, Horia Lovinescu, Teodor Mazilu, Marin Sorescu se află sub tipar. Ca oaspete al țării noastre, ministrului grec al apărării naționale Evaghelios Averoff îi este oferit prilejul să asiste la premiera piesei sale *Întoarcere în Micene*, pusă în scenă la Teatrul «Nottara». În acest context, prezența poetului Eugen Jebeleanu la Atena a marcat un moment semnificativ”. ■ Versuri semnează: Traian Iancu (*Din inimă*), Gabriel Stănes-

cu (*Patria ca o carte deschisă*), Ștefan Sebe (*La stemele Țării*), Nicolae Arieșescu (*Ascultând valul*), Constantin Chioralia (*De Patrie...*), Ion Lilă (*Anotimp rodnic*), Aurel Gurghianu (*Vântul citește pădurile; Compoziție; Sceană; Clipe; Mezzanotte; Întoarcere*), Magdalena Ghica (*Eu, despre mine; Încercare; Despre femeie și floare*), Geo Bogza (*B – „Index de înfățișările și întâmplările lumii pe care a străbătut-o Oltul”*). □ Valentin Deșliu traduce *Din lirica iugoslavă*: Edvard Kocbek (*Cine sunt*), Vesna Parun (*Mamei omului*), Jure Kaštelan (*Tânguirea unei pietre*), Draga Kolundžija (*Vară*), Desanka Maksimović (*Toamnă veselă*), Miodrag Pavlović (*Copilul găsit*), Tane Andreevski (*Lasă ușa deschisă*), Radovan Pavlovski (*Băiatul care doarme la amiază*). □ Sub semnătura V.V. citim *Iran – geografie sentimentală*; tot Victor Vântu semnează și „*Daria-I-Nour*”. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu tableta *Cu mâna stângă*. □ Ion Brad traduce din *Doi scriitori din Elada*: Evangelos Averoff-Tossizza (*Viziune*) și Constantine A. Trypanis (*Delos; Urme în vânt*).

28 noiembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 349] Ziarul comemorează 155 de ani de la nașterea lui Friedrich Engels publicând textul *Politica partidului – expresie a aplicării creatoare a marxismului la condițiile României*, semnat de Paul Dobrescu. ■ George Alboiu semnează „*Câtă istorie, atâta profunzime*”: „Orice cultură, ajunsă la un oarecare grad de maturitate, are o tradiție constituită din opere și experiențe aparte, un «summum» care constituie tezaurul spiritual peren al unui popor. Între tradiție și creația actuală se stabilesc anumite relații care preocupă în mod obiectiv pe orice creator. Acesta, dacă nu-și pune totdeauna problema la modul teoretic, programatic, și-o pune practic, adică o include, într-un fel specific, implicit creației, lucrării sale. [...] Tinerii au datoria să-și pună din nou marile întrebări ale acestei literaturii. Creația fiecărui tânăr trebuie să fie un mare răspuns dat deopotrivă istoriei și prezentului. Avem nevoie de o literatură care să privească istoria cu ochii prezentului, s-o înțeleagă din perspectiva gândirii noastre moderne, formată în spiritul materialismului dialectic și istoric. Mai mult, trebuie să înțelegem și să ne apropiem istoria, să-i cuprindem marile fapte revoluționare care au constituit motorul mersului nostru înainte. Operele care depășesc în timp evenimentele individuale, sociale și politice ce le-au provocat nașterea sunt cele investite cu puterea de a conserva valoarea în istorie. Această calitate o îndeplinește opera de dăruire capitală, de împlinire și destin, ale cărei numere axiologice sunt într-o ascendență continuă. Acțiunea scriitorului este de durată. Opera «croită» în grabă înseamnă monedă falsă, înseamnă sărăcia în cultură. A continua tradiția nu înseamnă a rămâne în limitele ei. Tradiția nu constă într-o sumă de valori «încremenite», ea există prin mișcarea creatoare a variabilelor în jurul unor constante. A fi în acord cu tradiția și a-i asimila valorile perene înseamnă a simți și proceda modern, a o privi cu ochii timpului tău. Numai astfel, readusă în actualitate, o lite-

ratură nu pierde din substanța ei simțul tradiției și este cea mai bine pregătită să susțină experimentul menit să deschidă noi căi spre viitor, deoarece îl poate justifica prin organicitate, deci prin conștiință de sine. Tradiția ne îndeamnă să ne amintim de noi înșine”.

• [„Contemporanul”, nr. 48] În cadrul rubricii *Jurnal de lector: Țărâna fierbinte a patriei*, Dumitru Micu prezintă patru volume de versuri.

□ „*Ghirlanda iubirii* de Camil Baltazar înmănunchează poezii de dragoste, unele inedite, altele culese din volume precedente ale autorului. Poezii de dragoste în sens larg. Alături de erotice – de acele erotice, mai vechi și mai noi, în care iubita e celebrată ca «madona angelicata» – în paginile cărții și-au găsit loc stihuri străbătute de simțământul iubirii de mamă (*Ultima scrisoare, mamei*) și un impresionant număr de poeme născute din dragostea pentru patrie”.

□ „Poezii de inspirație manifest patriotică alcătuiesc volumul *Anotimpul izvoarelor* de Al. Raicu. Stampe înfățișând priveliști de azi și de totdeauna ale meleagurilor țării, evocări de momente din trecutul eroic, orații avântate despre locuri istorice (Putna, Voroneț, Hârlău, Călugăreni, Doftana), comentarii lirice în marginea înfăptuirilor socialiste. În preocuparea de a reliefa semnificația faptelor consemnate, de a comunica răsunetul pe care îl trezesc în conștiința națională monumentele de creație istorică românească – cele rămase din trecutele timpuri și cele la a căror înălțare participăm —, poetul nu izbuteste să evite constant capcanele unor clișee retorice, idilismul de convenție, festivismul”. □ „*Între mine omul și voi cartofii* de Ion Sofia Manolescu. După trei decenii fără un an, poemul a devenit, iată, volum. Nu prin amplificare, ci prin reluarea motivului în variante multiple. Oarecum insolit, acest motiv își are, totuși, o anume tradiție în poezia noastră. Cartoful a fost celebrat de Arghezi, în *Har*, Ilarie Voronca a cântat «fața de Hristos a cartofului». În reprezentarea lui Ion Sofia Manolescu, cartoful este o chintesență a sevelor hrănitore și implicit un produs prin care ne apropiem universul. Sub coaja lui stă ascuns soarele. Suport, așadar, al vieții, cartofului îi sunt adresate, în volumul asupra căruia ne referim, discursuri imnice...”. □ Const. Ciopraga: „[...] autorul *Ecranului interior* semnaleză, drept compensație, frumuseți – simple – mai presus de orice cuvinte. [...] Modurile de sugerare a trebuinței de vis la toate nivelurile de conștiință umană sunt variate, unul din cele mai caracteristice realizându-se în creația de atmosferă [...], după cum variate sunt priveliștile «simplițăților» ce-l răpesc pe poet din „închisoarea numită tristețe”. În această varietate – o constantă: spiritul de finețe, măsură și discreție (propriu de altfel și criticului literar), servit de umor subtil, mai greu, dacă nu imposibil de perceput în scrierile de exegeză și de erudiție, publicate de Constantin Ciopraga”.

• [„Cronica”, nr. 48] Editorialul *Înfăptuind documentele marelui Congres* este semnat Cronica: „Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, de la a cărui desfășurare se împlinește un an, rămâne unul dintre evenimentele esențiale, de continuă referință, ale istoriei României socialiste. Evoluția țării

noastre nu va putea fi niciodată separată de semnificația acestui Congres, de impulsul pe care Documentele acestui Congres le-au dat dezvoltării întregii noastre societăți, pe toate planurile, de la existența materială la conștiință”.

■ Apare a doua parte din *Statutul psihologiei* de acad. V. Pavelcu, discurs de recepție ținut în ședința plenară din 30 octombrie 1975 a Academiei R.S. România.

■ Nicolae Florescu realizează un interviu cu *Marin Sorescu*: „*Scrisul rămâne și te judecă*”: „– Crezi că e firesc ca un poet, un scriitor, să-și renege, la un moment dat, anumite creații? – Acum depinde și de scriitor! Am văzut cazuri, la unii, când dau cartea cu dedicație rup două, trei foi, spunând că nu-l reprezintă. N-am avut niciodată astfel de porniri. Cred că atunci când publici o carte trebuie să ții seama de însemnătatea cuvântului tipărit, să nu faci compromisuri, să ai o demnitate a scrisului. Scrisul rămâne și te judecă. S-ar putea ca peste ani să te izbești de unele afirmații proprii sau unele versuri de duzină și să te rușinezi, dacă nu ți-ai respectat onestitatea meseriei. Deși asta nu exclude procesul de devenire pe care orice scriitor îl are. Acum n-aș mai scrie, în ce mă privește, parodii, n-aș mai scrie nici poeme ca în cel de al doilea volum al meu. Dacă nu le publicam atunci, cred că nu le-aș mai fi publicat. Nu pentru că nu-mi mai plac, dar pentru că sunt mereu prins de ceea ce fac în ultimul moment. [...] – *S-ar putea să existe însă și pasiuni totale, devoratoare?* – Eu combat în general pe autorii unei singure cărți, multiplicată la infinit. Asta încurajează lenea, boema, beția. Cred că scriitorul adevărat trebuie să muncească la fel ca plugarul. Să te apuci dimineața de lucru și să termini seara. Dacă te dedici scrisului trebuie să ai această conștiință a muncii. Să nu trăiești doar în așteptarea unei inspirații. Să muncești asemenea lui Thomas Mann documentându-te, făcând fișe. Să abordezi creația dintr-un unghi cât mai variat. Scriind cartea *La lilieci* am studiat bunăoară folclorul, m-am documentat în mai multe privințe, cercetând costumele populare, obiceiurile, limbajul din zona respectivă. Mi-a făcut o mare plăcere să descopăr lucruri pe care le știam de mult, dar le uitasem între timp, sau mă îndepărtasem de ele. Mă nemulțumește în general... – *Ce te nemulțumește, în acest moment?* – Sunt mai multe nemulțumiri. Să le iau pe rând. Mai întâi faptul că revistele noastre literare se dezvoltă în paralel fără să țină seama una de alta. Nu există acel fluid, acel schimb osmotic de vase comunicante, capabil să illustreze efervescenta vieții literare. Totul se consumă palid. Îmi displace apoi nivelul destul de scăzut al criticii literare, față de bogăția și varietatea unei literaturi cum este literatura românească actuală. – *În ce crezi, Marin Sorescu?* – Cred în personalitatea artistului adevărat. Accept mai degrabă un poet care nu scrie frumos, dar are personalitate, decât un făcător de versuri cursive, care azi poate să scrie într-un fel, mâine în altul și care o să pară mereu nou criticilor mediocri, rămânând însă veșnic un artist impersonal”.

■ Liviu Leonte semnează *Prozatori artiști*, o cronică literară la două volume: □ *O singură vârstă* de Radu Petrescu, considerând că aceasta „înseamnă reîntâlnirea cu scrisul artist al unui prozator la care gravitatea este

subminată continuu de intenția parodică și fantezia își ia zborul imprevizibil în narațiuni aparent de observație riguroasă”. □ *Răpirea lui Ganymede* de Mircea Horia Simionescu: „Îl preferăm, deci, pe Mircea Horia Simionescu, deblocat de reminiscențe prea abundente, în încântătoarele scrisori presărate cu atribute naive, celliniene, în bucuria cu care receptează, material și spiritual, frumusețea pânzelor îndrăgite, și nu atunci când e absorbit de vârtejul asociațiilor livrești”. ■ În *Fragmentarium*, Const. Ciopraga scrie despre *Lecturi instructive*: „Scrierile memorialistice provenind de la oameni de litere au cunoscut în ultima vreme o difuziune largă, iar unele edituri (în special Minerva) își fac un merit din tipărirea sau republicarea unor cărți de acest gen”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ N. Amaru prezintă *41 de sonete* de Dinu Ianculescu: „Cele *41 de sonete* sunt însă, prin destule reușite, de bun augur pentru evoluția ulterioară a poetului”. □ Silviu Dorian scrie despre *Urmele duc la Nera* de Simion Dima: „Prozele lui Simion Dima surprind prin concentrare și printr-un deosebit simț al evocării”. □ Corneliu Popel recenzează *Povestiri senine* de Valentin Șerbu: „Spirit speculativ, Valentin Șerbu a scris *Povestiri senine* (Editura Cartea românească) cu scopul de a-și «însenina» lectorii. Scopul a fost atins”. ■ Revista comemorează *Un an de la Congresul al XI-lea al P.C.R.* cu texte semnate de Const. Dropu (*Industrializarea – în strategia dezvoltării economico-sociale a țării*) și Mircea Dragomir (*Codul omeniei*). ■ Al. Oprea scrie despre *Șerban Cioculescu și pudoarea confesiunii*: „Nu, lectura *Amintirilor* nu ne potolește, ci parcă ne sporește curiozitatea, făcându-ne să ne întrebăm intrigați: «Cine sunteți Dumneavoastră, Șerban Cioculescu?»”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Debutul lui Laurențiu Fulga*: „*Straniul paradis* este debutul excepțional al lui Laurențiu Fulga. El consacră dintr-odată un scriitor de categoria întâi. Romanele publicate până astăzi o dovedesc până la evidență”. ■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte*: „Ultima plenară a consiliului Uniunii scriitorilor a prilejuit pe de o parte aprecierea activității desfășurate de scriitori în anul pe care ne pregătim să-l încheiem, iar pe de alta jalonarea muncii din 1976. O atenție deosebită a fost acordată contribuției scriitorilor la formarea tinerei generații. * Pertinente, «delimitările» lui Al. Călinescu («Convorbiri literare») sub titlul *Început și sfârșit în romanele lui G. Călinescu*. Din concluzii reținem că, în principiu, Călinescu e balzacian, dar se observă la el tendința de a oferi mai multe finaluri din cauza dorinței de a întârzia clipa regăsirii vidului tăcerii de dinaintea începuturilor. [...] * Plin de tâlc și savuros interviul acordat de George Lesnea revistei «Luceafărul». Se desprinde din el un optimism robust și o totală angajare, citabile pentru cei tineri și exemplare pentru ținuta poetului septuagenar. [...] * Sculptorul Ion Irimescu se află în faza definitivării statuii lui Mihail Sadoveanu pentru orașul Fălticeni. Nici la Iași nu i-ar sta rău unui asemenea monument”. ■ Nicolae Turtureanu scrie despre *Poemele lui Blaže Koneski*, apărute la Editura Albatros, în traducerea lui Dumitru M. Ion, cu

prefața semnată de Dinu Flămând. ■ C. Isac prezintă dramaturgia iugoslavă cu textul *Velimir Lukici – un nume în drama modernă*. ■ Versuri semnează Vasile Mihăescu (*Grădina cu meri înfloriți; Poezia; Noapte (13)*). □ Sub semnătura A.T. citim prezentarea *Cenaclului literar „Lupta cu inerția” de la Întreprinderea mecanică „Nicolina”*, iar în continuare apar versurile scrise de: Paraschiv Simion (*Impresii din turnătorie*), Alexandru Tacu (*Fiul răzeșilor*), Jean Panaite (*Dincolo de mine*), Manuela Bâdiu (*Copilul – vis în anotimpuri*), Chirica Davidov (*Dragostea mea pentru țară*), P. Pruteanu (*Simbolul tău Partid*).

● [„**Orizont**”, nr. 48] Număr dedicat celor 95 de ani de la nașterea lui Mihail Sadoveanu. În consecință pe prima pagină, Iulian Negrilă scormonește printre lucrările de început ale lui M. Sadoveanu, cele publicate de redactorii *Tribunei* din Arad, până la sfârșitul lui 1911 (articolul *Proza lui Sadoveanu din publicistica arădeană*). Zaharia Sângeorzan se oprește asupra marilor teme sadoveniene din ciclurile sale de povestiri (*Vânătoarea*). Mihai Cazacu, pe aceeași pagină, scrie un eseu despre valoarea și permanențele scrisului sadovenian, cel care „privește lumea cu optica eului romantic, cu conștiința de a fi *Subiectul*” (articolul *Permanențe*). ■ Figura centrală a profilului literar, din cadrul rubricii „prezențe literare”, este Constantin Cubleşan în viziunea lui Mircea Popa. ■ În cronica sa literară, Lucian Alexiu dezvăluie semnificațiile liricii Constanței Buzea, din ultimul volum apărut, *Ape cu plute* (C.R., 1975). ■ Ion Velican publică un fragment din romanul *Cuceritorii*, intitulat *Cămașa albă*. ■ Marcel Pop-Corniș își delectează cititorii cu traduceri din poeți englezi contemporani, precum Thom Gunn, Michael Hamburger, Charles Tomlinson.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 260] Despre *Accesibilitatea lui Eminescu* ne vorbește Pompiliu Marcea. □ 90 de ani de la nașterea lui Sadoveanu, marcați printr-un simpozion la Casa Scriitorilor. □ La fel, 90 de ani de la nașterea lui Rebreanu, *creatorul romanului românesc modern*, prins aici într-un tablou de M.N. Rusu. □ V. Sâmpetrea semnează o comemorare *Dimitrie Stelaru*, la 5 ani de la dispariție. □ *Luciditate și morală* de D. Mutașcu analizează universul liric al lui Nicolae Dragoș, viitor premiant „Săptămâna” în 1975. □ E. Manu discută eseurile lui Liviu Călin, *Recitind pe clasici* (Junimea), „niște «creioane» de un evident parnasianism literar, niște «tablete» în care se «tratează» o idee caracteristică, mai puțin frecventată de specialiști [autorul fiind la rândul-i specialist în Ion Barbu și I.L. Caragiale, ca editor de texte, n.n.] [...] eseistica e a unui rafinat, om de cultură multilaterală, cu predilecții pentru modernism, sesizând în operele citite orientările insolite: *ipostaza pro-ustiană* a prozei lui Ibrăileanu, *manierismul elegant* al lui Adrian Maniu, *melomania* lui I.L. Caragiale, *bovarismul levantin* al lui Mateiu etc.” □ *Cronica de librărie* sesizează prelungirea de tiraj a Ed. Eminescu la *Niște țărani* („carte solidă, de bună factură clasică, evocând dispariția notei patriarhale a unei clase – *țărănimea*, roman comentat favorabil de E. Barbu, E. Manu și Al. Piru”), dar

și *Nuvelele* lui J. Steinbeck, reunite sub titlul *Pășunile raiului*, bine traduse la Ed. Univers, colecția Globus, de Dumitru Mazilu.

29 noiembrie

• [„**Flacăra**”, nr. 47] Șerban Cioculescu publică un articol comemorativ dedicat lui N. Iorga, la treizeci și cinci de ani de la moarte. ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a șasea a articolului *Accesibilitatea poeziei*. ■ Ilie Purcaru scrie despre „*Starea de patrie*”, o prezentare a volumului lui George Țârnea, *Starea de iubire* (Facla): „Poetul vrea să ne atragă atenția asupra marilor adevăruri, a elementelor ce ies din și se întorc în «sămânță», oferindu-ne nu o suită de poezii, oricât de memorabile prin frumusețea și ardența versului, ci o sistemă de definiții ale patriei, revelată în acele înfățișări și trăsături ce, fără greș, vor găsi totdeauna în noi o coardă sensibilă”. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru prezintă ultimul volum de versuri al Gabrielei Melinescu: „Un titlu paradoxal, *Împotriva celui drag*, alege Gabriela Melinescu pentru ultima sa carte. De la început atragem atenția că nu e nimic gratuit aici și nici în poeme. «Cel drag» pare o prezență complementară. Tema de singurătate ia forme halucinante la Gabriela Melinescu. În fața tablei de șah (idee superbă) ea consumă ritualul umilinței și izolării extreme: «Eu cerșetoare veselă la masa mea/ jucând șah în genunchi./singuri, singuri, singuri.»

□ În *Însemnări de spectator*, Dan Bârlădeanu scrie despre *O patimă roșie într-un decor alb, alb, alb*, o cronică dramatică defavorabilă a piesei lui Mihail Sorbul, pusă în scenă la Teatrul Giulești. □ Cu titlul *Cronică* (100, 101, 102), Traian Stoica prezintă ultimele ședințe a Cenaclului Flacăra, evenimente ce au avut loc la Sibiu.

• [„**Luceafărul**”, nr. 48] Editorialul redacțional se intitulează *Voința unanimă*: „Va rămâne înscrisă cu literă de aur în istoria contemporană a țării adoptarea de către Congres a Programului partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Program care înfățișează într-o formă încheată, unitară gândirea teoretică, ideologică și politică a partidului nostru având la bază concepția revoluționară despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric”. ■ Mircea Martin analizează *Vocația de luptător* a lui Nicole Iorga: „Sunt cunoscute rândurile, în care Lovinescu (în *Titu Maiorescu și posteritatea lui critică*) interpretează suprimarea lui Iorga ca o consecință ultimă și tragică a misticismului pe care acesta l-a promovat. [...] Este Iorga vinovat că doctrina sa organicistă și specificistă a servit ca punct de plecare pentru ideologia «noii generații»? Iorga e vinovat pentru excesele proprii, nu pentru caricatura lor de mai târziu. Confruntată cu asemenea manifestare, propria sa concepție se reformulează în condiții dramatice. Avem dovada refuzului și a anticipărilor sale profetice, așadar, unei opoziții fățișe cât se poate de riscante. Căci în acele momente a te opune însemna să-ți riști viața nu numai cariera sau libertatea, ci însăși viața.

Nu încapă îndoială că Iorga a avut conștiința acestui risc, dar atitudinea sa a rămas inflexibilă și după ce a fost amenințat cu lichidarea. Nu s-a retras cu înțeleaptă superioritate, a pășit în arenă imperativ și vindicativ, probând— în chip definitiv de această dată — vocația sa de luptător. Se poate trece peste gestul opțiunii sale tragice? Iorga a fost ucis de legionari nu pentru că nu li s-a alăturat, ci pentru că li s-a împotrivit. Moartea lui interzice orice confuzie și dovedește că la adevărul său nu se poate ajunge decât printr-o răspicată disociere”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion analizează concepțiile *Național și universal*: „Sub titlul de mai sus, Pompiliu Marcea publică o cuprinzătoare antologie de studii și articole din cultura noastră pe tema specificului național și a raporturilor lui cu spiritul universal. Un excelent prilej de a urmări, puse laolaltă, opinii vechi și noi despre un subiect ce revine ciclic în discuțiile literare și filosofice. Antologia începe cu M. Kogălniceanu și se încheie cu Edgar Papu, însumând studii capitale în această problemă cum sunt acelea ale lui T. Maiorescu, G. Ibrăileanu, Vasile Pârvan, E. Lovinescu, Camil Petrescu, Blaga, Iorga, G. Călinescu, T. Vianu, M. Ralea ș.a. Unele sunt cunoscute, altele sunt reimprintate pentru prima oară după mulți ani. Din G. Călinescu este reprodus, de pildă, capitolul final din *Istoria literaturii române* (1941) intitulat *Specificul național*. [...] Puțin cunoscut de publicul actual este și eseu *Datoria vieții noastre* (1920) de Vasile Pârvan, inspirat, plin de formule oraculare. [...] Privitor la sumarul antologiei s-ar putea, firește, discuta. Specificul național a interesat pe toți, în jurul lui s-au ivit polemici ce au ținut decenii în șir. N-ar fi fost fără însemnătate ca unele din aceste puncte de vedere contradictorii să fie reproduse în volum. E. Lovinescu a purtat discuții în legătură cu acest subiect cu N. Iorga și G. Ibrăileanu (incluși în antologie) dar și cu eseistii de la «Gândirea». Șerban Cioculescu (antologat) a polemizat cu iraționaliștii, tracomanii, dar replica nu se vede. Din M. Ralea este reprodus foarte cunoscutul eseu *Etnic și estetic*, dar este lăsat de o parte excepționalul studiu din 1926, *Fenomenul românesc*. [...] Revenind la *Specificul național* este bine de precizat că el reprezintă un dat esențial al ființei noastre psihoistorice, dar și un concept ce se poate studia. Pompiliu Marcea studiază mai întâi diacronic acest concept și trage concluzii de regulă despre felul în care a fost înțeles și interpretat în epocile mai noi. Tradiționaliștii îl limitează la lumea satului și dau specificului un sens religios, scriitorii de avangardă vor să fie direct internaționaliști, universali, uitând că scrie într-o limbă și, prin aceasta se plasează fatal în granițele unei spiritualități specifice. Astfel de nuanțe ale fenomenului sunt bine puse în lumină la studiul introductiv bogat și temeinic. Evident, subiectul rămâne deschis, național și universal vor fi de aici înainte teme de meditație critică. [...] Restrâns la literatură, raportul național-universal are o însemnătate specială. De acord cu Pompiliu Marcea că problema esențială aici este aceea a conținutului. Există, desigur și factorul limbă, dar o operă ce interesează, cu adevărat, își găsește o cale de a evada din tiparele unui dia-

lect. Se cuvine să observăm la acest punct dureros pentru orgoliul scriitorului român că noi continuăm să judecăm universalitatea literaturii în modul în care o judeca Goethe și, după el, teoreticienii din secolul al XIX-lea”. ■ M. Ungheanu prezintă două volume de versuri: □ Dan Laurențiu, *Poeme de dragoste*: „Valoarea acestei poezii care-și propune să atingă inefabilul stă în faptul că este capabilă să rămână în el. Cât despre influențele pe care le-a suportat poezia lui Dan Laurențiu, despre patronii spirituali ai liricii lui nu putem spune decât că tocmai marele lor număr (Poe, Baudelaire, Rilke, Macedonski, Bacovia, Blaga) infirmă ideea unor influențe modelatoare decisive. Chiar dacă anume note le întâlnim și aiurea, rafinamentul acestei poezii atât de adânc și de autentic nu se poate învăța de nicăieri și ne indică în Dan Laurențiu un investigator al spațiilor celor mai intime și mai inaccesibile ale poeziei”. □ Mihai Ursachi, *Diotima. Poezii de dragoste*: „Personal, în poezia de dragoste cu mijloace superioare ca și în celelalte poezii, Mihai Ursachi rămâne peste tot un poet al diafanului și melancolicului inimitabil”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei*: „Ajunși la punctul acesta al discuției credem că am depășit lucrurile cele mai grave pe care le-am imputat Ilenei Vrancea, dar cartea ei stufoasă mai produce și alte lucruri care trebuie amintite pentru că, de fapt, în fond *Confruntările* sale sunt o antologie de fragmente de memorii, de întâmplări și polemici mai vechi sau mai noi, de asociații făcute cu bună știință pentru a demonstra tezele autoarei pe care le-am văzut, totul executat cu destulă finețe și cu o aparentă imparțialitate. Mai trist rămâne să constatăm contradicțiile flagrante dintre afirmațiile mai vechi ale Ilenei Vrancea cu cele din *Confruntări în critica deceniilor IV-VII*”. ■ Marin Sorescu consemnează evenimentul *Rilke, centenar*: „Dar, oricum s-ar numi, un lucru e sigur: noi suntem beneficiarii unei imense moșteniri; toată averea norocului poetic al lui Rilke, opera sa, pe care a câștigat-o dintr-odată, vreau să zic într-o singură viață, și din care puși în situația de-a ne alege o poezie, cea mai frumoasă și mai mișcătoare, închidem ochii și deschidem cartea”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui *Ioanid Romanescu*: „Pe axa acestei voințe de înălțare, întreaga poezie a lui Ioanid Romanescu are aspectul unei confesiuni zburcimate și e de fapt jurnalul unei singure, copleșitoare preocupări spirituale, ce se va dezvălui neașteptat în cele mai variate stări. Sfidător sau vulnerabil, discursiv până la alungarea oricărei emoții sau armonios și litanic, amenințând iconoclast sau fixându-se într-o gravă reculegere, poetul e mereu în căutarea «clipei de aur» în care își poate contempla «steaua adâncă»; atitudinea lui cea mai firească este însă neîmpăcarea, ca expresie a imposibilității de a racorda o energie activă la credința într-o iluzie”. ■ În cazul rubricii *Tineretea clasicilor* semnează articole: Mihai Dan Gheorghiu, Daniel Dimitriu, Al. Dobrescu. □ Mihai Dan Gheorghiu face *Note pentru o posibilă poetică a prozei eminesciene*: *Sărmanul Dionis*: „Unul dintre termenii contradicției semnificate la baza operei poate fi identificat, în perspectivă estetică, cu Frumosul.

Conștiința limitelor sale, deplasarea accentului dinspre unitatea dominantă spre devenirea acestuia situează proza lui Mihai Eminescu la interferența romantismului cu realismul și într-un moment hotărâtor pentru destinele epocii românești moderne”. □ Al. Dobrescu descoperă un *Model de a fi polemic: Gherea*: „Că preferința pentru polemică este urmarea firească a unei înclinări temperamentale nu încapе îndoială. Interesant e că Gherea vrea să-i ofere și o determinare obiectivă. [...] Într-adevăr, clarificarea se arată a fi elementul central al polemicelor, clarificarea a publicului, dar, nu mai puțin a criticului. Simplificând puțin, Gherea scrie întreaga viață un singur articol, pe care îl reface continuu, adăugând mereu alte precizări și nuanțe, luminând porțiunile obscure, dezvoltând afirmațiile aparent apodictice. Procesul fundamentării «noii criticii» este în același timp procesul formării întemeietorului ei”. □ Despre *Alecsandri și concilierea contrariilor* scrie Daniel Dimitriu: „Prin Alecsandri, poezia cultă românească recuperează două bune secole dintr-o existență anterior petrecută într-un cvasianonimat. Așa cum s-a spus, prin el, prin Bolintineanu, de asemenea, această poezie a ajuns la acel nivel la care să poată suporta marile faceri și prefaceri impuse de primul ei geniu, veșnicul tânăr Eminescu”. ■ Cu prilejul împlinirii unui *An de la Congresul al XI-lea al P.C.R.*, semnează texte M. Beniuc, Nicolae Ciobanu, Dan Cristea, Arnold Hauser, Platon Pardău. □ M. Beniuc, *Conștiința revoluționară*: „Scriitorului, literaturii și artei în general, dacă prin aceste documente i se luminează țelurile, înseși mijloacele, deci căile de întrupare artistică, urmează să și le elaboreze, ducând mai departe tradițiile care dovedesc trăinicie și au prins rădăcină în sufletul poporului. Se vorbește mult și cu îndreptățire de patriotism în, mai bine zis, prin literatură și artă. Tocmai aici, în această problemă cheie, se cere o adâncire a mijloacelor artistice, care să exprime patriotismul nou al zilelor noastre”. □ Nicolae Ciobanu, *Creație și analiză*: „Analiza creației realizate de întregul nostru popor în anul ce-a trecut de la marele eveniment îndreptățește întru totul convingerea că chemarea secretarului general al partidului își va afla în continuare cel mai ferm răspuns. Anume, este răspunsul înfăptuirilor fundamentale”. □ Dan Cristea, *Voința electivă*: „Ceea ce este izbitor pentru oricine reflectează asupra capitolului consacrat de Programul adoptat la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român literaturii și artei – și de câte ori, în anul în care a trecut, această meditație nu s-a dovedit profund mobilizatoare și rodnic artistică – este sentimentul de echilibru, de înțelepciune concentrată, de justă cântărire a mijloacelor și obiectivelor pe care o respiră fiecare frază și oricare cuvânt. Sunt țeluri și îndatoriri pe care arta le poate ignora și marea artă, cea izvorâtă dintr-un precis context social, istoric și național ne le-a ignorat, în fapt, niciodată”. □ Arnold Hauser, *Activitatea creatoare angajată*: „A trecut un an de la un eveniment hotărâtor pentru țara noastră și pentru toți oamenii muncii din Republica Socialistă România. Lucrările celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român au arătat că este vorba de un eveniment istoric: de la cel mai înalt forum al

comuniștilor patriei noastre s-a aprobat cartea ideologică, teoretică și politică a partidului și a întregului popor, programul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism. [...] Cărțile apărute în cursul acestui an în limba germană – opere originale sau traduceri din română sau alte limbi – succesul din ce în ce mai mare de care se bucură operele noastre literare, ca de altfel ziarele și revistele în limbile naționalităților conlocuitoare, dovedesc încă o dată importanța acestui program”. □ Platon Pardău, *Suveranitatea omului*: „Un an poate fi mult și poate fi puțin în viața unui popor. În mersul ei ascendent, istoria, nu o dată, și-a pus în acțiune mecanismele unor lentori temporare, subiective dar reale, după cum a desfășurat mari accelerații, dând duratei aparențele memorabile ale concentrării și marcării unor praguri definitive. Anul pe care, la acest sfârșit de noiembrie și început de decembrie 1975, noi, românii, noi, cetățenii României, îl socotim, a fost unul din cei ai impulsurilor decisive, ai vitezelor hotărâtoare și identificabile pe care, mai devreme sau mai târziu, istoria nu va întârzia să le consemneze”.

30 noiembrie

• [„Scântea”, nr. 10 351] Dan Berindei publică *La 1 Decembrie 1918 Formarea statului unitar Român împlinea o năzuință seculară a poporului nostru*. ■ În cadrul dezbaterii *Cum vorbim, cum scriem românește?*, în acest număr citim *Înscriere la cuvânt* de Iorgu Iordan: „Acad. Al. Rosetti s-a referit la Comisia de cultivare a limbii, care funcționează pe lângă Prezidiul Academiei Republicii Socialiste România. Sunt de acord cu propunerea d-sale, pe care aș completa-o în sensul ca acest organ să depindă de guvernul republicii noastre. Mai întâi, pentru a avea o autoritate. Alt argument în sprijinul propunerii mele este existența unui asemenea organ statal în Franța, țară cu tradiție literară mai mult decât milenară. Consiliul francez respectiv este prezidat de primul ministru și conține în titulatura lui cuvântul «apărare». Francezii vor să-și apere limba contra unui inamic, care li se pare că este engleza. De fapt, zic eu, dușmanii sunt în Franța, sunt francezii care nu pot trăi fără să-și «asezoneze» graiul lor matern cu anglisme. Și noi trebuie să ni-l apărăm pe-al nostru, nu împotriva «străinilor», ci tot a noastră înșine”.

[NOIEMBRIE]

• [„Albina”, nr. 11] Pe prima pagină apar versuri de Petre Anghel și George Coșbuc. □ Tot aici, însoțind fotografia statuetei, o notă a redacției anunță că „Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmănat primăriei din Lisabona copia în miniatură a sculpturii *Libertatea* de Oscar Han”. □ Prefațând pagina arondată articolelor despre livezi și soiuri de fructe, este reprodus un fragment din poezia *Pastel* de Al. Philippide, care apare cu titlul *Miracolul livezilor*. □ Fănuș Băileșteanu îl prezintă pe naistul oltean Petre Barbu. □ Cele câteva fragmente

din nuvela *Magdalena și visul* de Lurențiu Fulga, extrase din noua ediție a volumului de nuvele *Straniul paradis* (ed. I: 1942, colecția „Universul literar”, ed. II: C.R., 1975) sunt precedate de o notă biobibliografică despre autor, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R.S.R. „Fragmentele pe care le reproducem în revista noastră nu pot constitui decât o mărturie că proza fantastului și visătorului de acum treizeci de ani a trecut cu fermitate proba timpului și că paradisul nu-i altceva decât lumea ideală a fiecăruia dintre noi.” □ Valdimir Pană semnaleză filmul *Mastodontul*, cu un scenariu semnat de Ioan Grigorescu. □ La pagina intitulată *Mit și adevăr*, unde număr de număr sunt publicate articole în care se demontează credințele de orice fel, apare un fragment din *Împărat și proletar* de M. Eminescu, alături de alte citate extrase din Karl Marx, Epicur, Diderot, grupate sub titlul *Cugetări despre religie*. □ *Despre domnu' meu*, mic eseu în care Al. Voitin își evocă dascălul de odinioară.

• [„Amfiteatru”, nr. 11] *Patria – cea mai înaltă dintre cântări* este poemul lui Gabriel Stănescu ce deschide numărul. □ Versuri de Olimpiu Nușfelean, Ion Evu, Patrel Berceanu, Dan Mihail Popa, Constanța Păduraru; proză de Ștefan Damian. □ Grupajul *Repere pentru o posibilă istorie a literaturii române de azi* conține articolele *Repere prime și esențiale* de D. Mielcescu (despre perspectiva biobibliografică, abordând același *Dicționar* din 1971 elaborat de Marian Popa, dar și primul volum al lui Al. Piru din *Poezia românească contemporană 1950-1975*, rezultatul unei reducții „istoriste”: „În contextul atâtor declarații-manifest, neacoperite deocamdată – I. Negoïtescu, Eugen Barbu, Paul Anghel –, munca metodică a profesorului Piru s-a încheat încet, cu răbdare.”); *G Călinescu: Subiectivitatea creatoare* de Grigore Arbore, urmărind intelectualul devenit țintă a adulărilor sau contestărilor discrete sau mai puțin discrete: „Discuția în jurul operei lui Călinescu a riscat să devină în ultima vreme multilaterală. În toiul polemicii angajate în coloanele publicațiilor literare între criticii «călinescianişti» și restul criticilor literari, era natural ca să fie exploatate numai acele laturi ale activității lui Călinescu convenabile pentru găsirea argumentelor capabile să ofere un suport mai stabil unei acțiuni critice cu caracter de partizanat. [...] Valul de călinescieni, mai vechi sau de ultima oră, care a inundat critica literară, a estompat oarecum, datorită propriului activism și febrei publicistice, personalitatea pluriformă a maestrului”. Monografia lui I. Bălu din 1970 sau cartea anticălinescianului S. Damian din 1974, *Eseu despre măștile jocului – G. Călinescu romancier* nu explică mai bine personalitatea complexă a modelului critic: „Opera lui Călinescu, prea complexă... prea supusă unor determinări de ordin subiectiv, pentru a putea fi încadrată într-o anume schemă, nu-și are încă un loc precizat în literatură noastră, deoarece fructele ei continuă să se producă sau să se contrapună (în cazul criticii) altor tendințe ce acționează ca forțe vii în cultură. Nu un studiu monografic va fi chemat să rezolve problema locului lui Călinescu în istoria noastră literară, ci însăși evoluția acesteia.”; *Tipologia romanului ro-*

mănesc contemporan de M. Dinu Gheorghiu, vizând volumul lui Ion Vlad, *Romanul românesc contemporan* (Eminescu, 1974); *O carte nescrisă despre Ion Barbu* de Dinu Flămând (despre revenirea lui Barbu în actualitate, odată cu retipărirea cărții lui Tudor Vianu despre Ion Barbu în 1970, a ediției întocmite de Romulus Vulpescu, a cărții lui Basarab Nicolescu asupra *Cosmologiei Jocului secund*, a contribuției lui N. Manolescu din *Lecturi infidele* etc.); *Circumscrieri ale fenomenului liric* de Lucian Alexiu (urmărind caracterizările generației actuale poetice în volumele *Teritoriul liric* de Gh. Grigurcu, *Traiectorii lirice* de Mihail Petroveanu, *Relief contemporan* de Al. Andriescu, *Scriitori români de azi* de Eugen Simion, *Poezia unei generații* de Ion Pop, *Poezie și generație* de Marin Mincu și chiar *Tensiuni lirice contemporane* de H. Zalis; *Labiș, poet și simbol* de C. Sorescu („buzduganul unei generații” surprins în câteva cărți și articole esențiale, de la care se poate porni în vederea unei monografii exemplificatoare pentru acest „caz”: *Moartea unui poet* de Gh. Tomozei (C.R., 1972), *Labiș – Albatrosul ucis* de Ștefan Bitan (Dacia, 1970); Mircea Tomuș, *Istorie literară și poezie* (Facla, 1974), articolele lui G. Călinescu din 1958, „Contemporanul”, despre „poetul deplin exprimat”, Eugen Barbu, „Luceafărul”, 1965, Tudor Vianu, „Gazeta literară”, 1966, Vl. Streinu, „Luceafărul”, 1966, D. Micu, volumul *Periplu* (C.R., 1974), I. Pop, *Poezia unei generații* (Dacia, 1973), Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, 1974; *Arghezi și exegeții săi* de C. Pricop (punctând câțiva comentatori ai posterității argheziene, ca Ov. S. Crohmălniceanu, în *Literatura română între cele două războaie mondiale*, sau Al. George, în *Marele alpha*: „Până la cartea lui Cioculescu, inclusiv (1945) s-au spus cam toate lucrurile importante despre Arghezi. [...] N-am putea spune că o critică mai nouă, a ultimilor ani, a dat o perspectivă inedită asupra poetului, o perspectivă a unui nou fel de a gândi literatura (față de Călinescu, de exemplu) [...]. Întrebării dacă circulației actuale a poetului îi corespunde o la fel de actuală amendare critică nu i se poate răspunde afirmativ fără serioase rețineri. Arghezi, unul din marii poeți ai neamului, își așteaptă încă exegeții [...] opera argheziană, existând în continuare fără tulburare, așteaptă o nouă generație de critici”. □ *Două debuturi feminine* marchează Al. Piru: *Desueta noblețe* de Mariana Bulat (C.R.) și *Somnul de prisos* de Veronica Galiș (C.R.). □ La rubrica de *Convorbiri colegiale*, *Proza* este preluată de la Tudor Octavian de Ștefan Bănulescu, care îl propune aici pe Petre Cimpoieșu, în *Povestiri lirice și povestiri ironice*. „La puțină vreme după înființarea revistei «Amfiteatru», am semnat la această rubrică, în șir cu alți confrăți de condei. Pe atunci rubrica se chema, mai rece și mai riguros, *Poșta Redacției*. [...] Reluând colaborarea... am primit și de astă dată lucrări în proză, însoțite de scrisori lungi și lirice, ele însele un fel de încercări literare care, pentru a preîntîmpina și preveni eventuale eșecuri, supralicitează defectele schițelor și povestirilor trimise la redacție. [...] O revistă poate semnala un scriitor nou, îl poate încuraja, îl poate scuti de oarecâte erori – îl poate descuraja chiar la modul necuvenit, nu numai cuvenit, nici lucrul ăsta nu e exclus. Dar

ceea ce este fundamental ține de el însuși. Universul său literar, experiența, cultura sunt lucruri esențiale, asupra cărora numai el, autorul, își spune cuvântul definitiv. Cine spune că a făcut din altul un scriitor greșeste, dintr-un exces de lirism paternal, ca să spunem așa. Că l-ar fi descoperit e altceva, dar și atunci lucrurile sunt relative și foarte delicate. [...] Dar, în general vorbind, meritul devenirii unui scriitor nu aparține nimănui mai mult decât respectivului scriitor-însuși.” (Bănulescu). Iată și răspunsul dat tânărului Cimpoeșu: „Vă supuneți inteligența la un examen curios: o obligați să se mânie împotriva ei însăși. Incontestabil, aveți creion excelent, dar în povestirile dvs., ceea ce izbuțiți scânteietor în câteva propoziții scurte, sfărâmați apoi cu insistență prin fraze lungi, autoironice, desconsiderând sau lăsând să se înțeleagă la modul crud că merită a fi desconsiderat fiecare cuvânt în parte care mai înainte vi se păru-se original și plin de spirit. Faceți asta ca și cum ați zice: nimic nu merită a fi scris, nu e nimic nou sub soare. Este știut, îndoiala de sine a literatului e bună, mai ales când o lasă în afara literaturii pe care o scrie. Dar dvs. vă includeți toate îndoielile condeiului în paginile trimise și după ce faceți ca totul să se sfârșească într-un umor defetist și comod, încheiați cu un *PS* pe care îl numiți în silă *Un PS inutil...*”. □ *Portrete din viitor*, rubrica lui L. Ulici, îl impune pe Dan Mutașcu. □ Cartea străină este analizată de Paul Al. Georgescu, în *Ernesto Sabato sau investigația tragică* discutând romanul *Abbadón exterminatorul*, 1974. □ O traducere și prezentare a poetului belgian Maurice Cremer realizează Tudor Opriș, iar din lirica iugoslavă traduce Baki Ymeri.

• [„Cinema”, nr. 11] Numărul debutează cu un citat din Nicolae Ceaușescu: „Este necesar ca în cât mai multe lucrări artistice de înaltă ținută tineretul patriei să se recunoască, să-și regăsească viața, idealurile și aspirațiile sale revoluționare”. Textul prefațează masa rotundă a revistei (cu tema *Tinerii: eroi și spectatori*) organizată la clubul „Siderurgistul” din Hunedoara, al combinatului cu 4000 de tineri angajați. □ *Panoramicul românesc* prezintă filmele *Operațiunea Monstrul*, cu scenariul lui Titus Popovici, și *Alarmă în Deltă*, cu scenariul semnat de Petre Luscalov și Gheorghe Naghi. □ Scriind despre *Romane in retro* în cinematografia mondială, Gelu Ionescu se adresează și celei românești cu un îndemn: „Astfel că e poate momentul să încercăm ecranizarea unor opere epice românești aparținând perioadelor amintite [început de secol sau începutul crizei, în jurul lui 1930, n.n.], opere de vază și de generoasă expresivitate: romanele lui Camil Petrescu – mai cu seamă *Ultima noapte*, sau *Întunecare* de Cezar Petrescu, în sfârșit, fastuoasele cronici ale Hortensiei Papadat-Bengescu. Lista poate încă fi mult lărgită – și nu trebuie uitat serialul de televiziune ce, și altă dată semnalam, e încă foarte zgârcit cu romanul românesc interbelic. «Materia» există. De ce n-ar apărea și filmele ei?”

• [„Convorbiri literare”, nr. 11] Alexandru George prezintă *O carte despre Eminescu: Constantin Noica sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*: „C. Noica, de mai multă vreme închinându-și râvna lecturii manuscriselor eminesciene, ne adresează un îndemn nu o dată vehement împletindu-l cu câte

un amarnic reproș pentru o mai bună cunoaștere a lor. Manuscrisele acestea așteaptă încă o valorificare integrală, care ar desăvârși cunoașterea marelui poet”. ■ În articolul intitulat *În căutarea timpului pierdut*, Nicolae Manolescu scrie despre ciclul Hallipa al Hortensiei Papadat-Bengescu: „Ca romane de analiză, roamnele ciclului *Hallipa* sunt romane ale amânării acțiunii prin discurs; nu ceea ce se petrece în fapt contează, ci comentariul analitic al faptului. Suspendarea intrigii ne transportă dintr-un roman al faptelor relatate într-un roman al relatării faptelor [...]. Orice acțiune pare pusă în paranteză: iar timpul din paranteză este timpul pierdut al Hortensiei Papadat-Bengescu”. ■ Constantin Coroiu redă un interviu cu Mircea Zăciu: „– *Stimate Mircea Zăciu, vă rog să vă referiți la magistria sau la acel magistru care a avut rolul hotărâtor la formarea Dunneavoastră ca istoric și critic literar, ca profesor.* –Nu știu în ce măsură aş putea spune lucruri noi față de confesiunile mele anterioare în această problemă. La finele volumului meu *Bivnac* am adăugat un *Pro domo*, unde am explicat, cred, sentimentul ce mă leagă perpetuu de dascălii mei de la Universitate, D. Popovici și Ion Breazu. Al. Dobrescu, într-o frumoasă cronică la acea carte, a căutat să detecteze acele elemente care mă apropie și totodată mă separă tranșant de exemplul «magiștrilor» mei, extinzând sfera la o tradiție universitară, din «școala» istorico-literară transilvăneană. Sunt de acord cu el. În unele puncte ale scrișului meu pot fi citite în profunzime reacțiile pozitive la excitații oarecum periferice provocate de modelele cu care experiența mea intelectuală m-a pus în contact. În alte aspirații ale activității de critic și istoric literar, am urmat un drum propriu, poate mai evident în ultima fază, în ultimele cărți, fenomen firesc pentru maturizarea unei personalități. A rămâne mereu tributar, metodologic, stilistic chiar, unei îndrumări, fie ea excelentă, e semnul unui minorat prelungit peste îngăduință, repede simțit ca o infirmitate sau măcar o absență de creativitate. În cazul meu, faptul că ambii profesori care au contribuit la începuturile formării mele didactico-științifice au dispărut prematur, lăsând un sensibil gol în urma lor, m-a obligat să-mi caut puncte de sprijin noi. Îndemnurile n-au fost uitate, bineînțeles, lectura moștenirii lor n-a fost abandonată sau negată, însă nevoia de a-mi descoperi o cale proprie s-a impus și ea cu necesitate. Recunoscând valorile solide ale procedărilor «școlii» clujene, întemeiată de Bogdan-Duică și ilustrată până în prezent de savantul profesor I. Pervain, m-am simțit temperamental și structural atras de alte soluții ale cercetării critice, ilustrate de Tudor Vianu și G. Călinescu. Atracția aceasta s-a exercitat însă «de la distanță», fiindcă nu am trăit în preajma celor doi și – cu excepția unor întâlniri covârșitoare ca emoție și înrăurire sentimentală, cu Tudor Vianu – pe G. Călinescu nici nu l-am cunoscut. Trăirea în intimitatea operei însă a fost desigur hotărâtoare. Mobilitatea spirituală, marea deschidere spre o problematică diversă, intervenția directă în contemporaneitate m-au fascinat de-a dreptul. Profesorii mei nu erau propriuzis critici; exercițiul publicistic era privit chiar cu o ușoară superioritate la Cluj, deși Ion Breazu fusese în tinerețe și cronicar literar, un animator al vieții scriitoricești ardelenice interbelice, la «Cosânzeana», «Gând românesc», la «Transilva-

nia» (pe care a și condus-o o vreme). Nu alta era acțiunea lui Bogdan-Duică odinioară, spirit bătaios și prezent în arena publicistică (nu discut aici justetea intervențiilor lui în contemporaneitate). [...] Dar fiindcă dumneata pui în întrebare și problema formării ca profesor, trebuie să amintesc rolul imens pe care l-a jucat în viața mea, în concepția ce mi-am format despre menirea și profilul Universității rectorul absolut, cum îl numesc eu, savantul Constantin Daicoviciu. Am simțit întotdeauna nevoia să stau în preajma unei mari personalități, să-i surprind secretele, să-i învăț frumusețea. Daicoviciu a fost pentru mine un adevărat părinte sufletesc. Am trăit în calda prietenie ce mi-a arătat până în ultima sa zi. L-am văzut în erupție, ca un vulcan grandios, în vigoarea și splendoarea actelor și gândurilor sale de om al școlii, în momentele de creație, de expansiune spirituală, de bonomie și jovialitate, dar și în cele de îndoială, amărăciune, istovire, doborâre. – *Sunteți ardelean. Ce influență are asta sau, mai bine zis, cum se reflectă faptul în critica pe care o faceți?* – Ce înseamnă a fi ardelean? E un simplu act de naștere (teritorial) ori un act de adeziune? D. Popovici, considerat ca un model al criticii universitare «ardelene», era oltenean de fapt. Prozatori foarte «ardeleni», ca V. Papilian ori D.R. Popescu sunt și ei, prin ascendență, olteni. Maiorescu în schimb, adversar redutabil al spiritului «ardelenesc» era, se știe, de obârșie ardeleană. [...] Autorul celei mai cumplite caricaturi a «ardeleanului», I.L. Caragiale, se înduioșa însă lesne în climat transcarpatin și prima sa opțiune când s-a gândit să se exileze, a fost Transilvania! Cel mai «ardelean» prozator român, Rebreanu, s-a format și a creat marea lui operă în afara granițelor provinciei natale, devenind un autentic bucureștean! Și, firește, exemplele cele mai contradictorii pot fi enumerate. Vreau să spun că, la urma-urmelor, cei ce vorbesc despre ardelenism au în vedere un soi de portret-robot (cam în genul celor confecționate la poliție pentru a avea, pe baza unor sumare indicii, figura prezumtivă a făptașului căutat), portret în care intră ca elemente de bază Marius Chicoș Rostogan și Goga, Școala ardeleană, obsesia originilor, rigorismul eticist, cel didactic, supremația «culturalului» asupra «esteticului», un anume pragmatism, superstiția valorilor «clasice», vocația pedagogică, utilitară și, bineînțeles, lipsa de umor... Ardeleanul e (trebuie să fie!) temeinic, greoi, rudimentar, naiv, viclean, iezuit, ranchiunos, morocănos, impulsiv, sentimental în sensul rău (literar), bolovănos în expresie și mișcându-se cu dificultate în sfera abstracțiilor. Transpunând aceste date «morale» într-un posibil portret-robot al criticului de sorginte ardeleană, te las să-i faci singur anamneza. [...] – *Ce înseamnă Zaci?* *Numele îmi pare destul de neobișnuit.* – Mă trag dintr-un neam de țărani de la liziera zonei Codrului cu Maramureșul istoric. Pe străbunul meu îl chema «Zahu»; ulterior, când s-a introdus în actele oficiale transcrierea germanizată sau maghiarizată a numelor, «Zahu» s-a scris «Zach» și s-a citit «Zaci», adăugându-i-se un «u» final de către bunicul meu, pentru a-l apropia de forma originală. Sigur că e un nume slav, dar sensul nu i l-am căutat, dacă o fi având vreunul, întrebarea dumitale mi-a trezit însă curiozitatea să consult un dicționar onomastic sau, în lipsă, vreun erudit slavist, dacă om mai avea vreunul. – *Volumul Cola-*

je probează, mai mult decât alte cărți pe care le-ați scris, talentul dumneavoastră de scriitor. Rareori, vă mărturisesc am avut vreo revelație ca aceea când am citit, în sensul că, deși cunoșteam majoritatea textelor din «Tribuna», în volum ele dobândeau o valoare cu totul deosebită. Este o carte de eseuri. Credeți că aveți vocația eseului? – Nu știu dacă am sau nu am vocație. Probabil că e mai bine să lămuresc cum am ajuns la această formulă sau la acest ton, dacă vreți al discursului, prezent de la *Colaje* încoace în scrisul meu. Abandonând unele ispite de creație, de prin 1957 m-am decis pentru studiul de istorie literară de tip oarecum sociologic, urmându-mi dascălii de la universitate. De fapt accentul l-am căutat mereu în adevărul documentului și restituirea valorii (contestate sau furate). De aceea, problema care m-a obsadat cel mai mult a fost – constant – cazul Arghezi și cazul Sadoveanu, tipuri-limită pentru dărâmarea și făurirea mitului. Prima mea carte, *Masca geniului* (însușind activitatea dintre 1957-1966) se resimte de fluctuațiile de epocă, în care căutam – în tangajul vremii – să-mi găsesc câteva puncte de sprijin: valoarea, tradiția, realismul, Transilvania. [...] Au venit apoi *Glosele* (1970) care sunt ale unei perioade de euforie așa zice, o euforie a științei, când observându-mă, mă simțeam matur și capabil să descifrez noi sensuri, să explic, să retușez etc. *Glosele* sunt în fond rodul activității mele de catedră, deși fără un caracter propriu-zis didactic. Li s-a reproșat o anume pedanterie, un fel de rigiditate parcă. Nu știu. Am simțit însă, îndată ce le-am publicat că nu vor mai reveni niciodată în acea formă în activitatea mea, pentru că niciodată nu voi mai regăsi în viitor acel climat în care s-au scris (1966-1967), caracterizat de încrederea în capacitatea istoricului literar de a ajunge la niște certitudini. Eram într-o fază, să-i zic solară; anii aceia, rememorându-i azi, îmi par foarte frumoși, deși foarte inconsistente în același timp, fiindcă le lipsea o fibră dramatică. *Colajele* încheie (și deschide) un alt ciclu de existență. Un capriciu al soartei m-a purtat timp de doi ani și ceva prin Europa. Am văzut câteva țări. – *Desfășurați o bogată activitate editorială. Îngrijiți una dintre cele mai interesante colecții ale editurii Dacia, colecția pe care eu o consider și o școală editorială (am și scris despre aceasta) pentru tinerii critici și istorici literari de la Universitatea Clujeană...* – Am editat în colecția Restituiri cei mai diverși scriitori, din secolele XX și XIX, uitați sau ignorați de exegeza critică ori scrieri inedite, eludate și ele de cercetători. Heliade, Pavel Dan, Peter Neagoe, Minulescu, Agârbiceanu, Blaga, V. Papilian, Gib Mihăescu, Lovinescu, Arghezi, Voronca, Ibrăileanu, Iorga... etc. Am conceput totodată această serie și drept o posibilitate de afirmare a tinerilor critici. Nu numai dintre colegii de catedră. Am colaboratori numeroși dintre cercetătorii academici, profesorii de liceu, redactorii de reviste etc., unii foști studenți ai mei, dar criteriul n-a fost acesta, ci dorința de a descoperi, lansa, activa, stimula. Există dorința unanimă de a da un ritm și mai accelerat acestei colecții cu o adresă extrem de largă. [...] – *Ce autori cunoscuți au trecut prin filtrul judecății dumneavoastră la începuturile lor? Pe debutul cărora v-ați pus girul?* – Nu sunt mulți, dar sunt excelenți și mă mândresc că i-am încurajat, pe măsura posibilităților mele foarte limitate, dar mai ales că i-

am prezentat cel dintâi publicului cititor: Ion Pop, Augustin Buzura, Ioan Alexandru, Sorin Titel, Eugen Uricaru”. ■ Daniel Dimitriu analizează cartea lui Nichita Stănescu, *Starea poeziei* (Minerva, 1975): „Poezia lui Nichita Stănescu are transparența (da, transparența!) lichidului pur, cuvintele au o arie lexicală «limitată» și sunt foarte rareori «frumoase», «poetice». Poetul pare a nu avea stil. Acesta e și motivul pentru care o asemenea poezie e relativ ușor traductibilă, ea exprimă, cu adevărat limbajul universal al obiectelor, care e limbajul stringenței și al concretului desăvârșit. Programatismul și conceptualizarea sunt premise inerente și necesare pentru gestul atât de decis al reformelor propuse. Și dacă în virtutea altor modele, încărcate metaforic, învinuim acest gen de poezie de prozaism, se cuvine ca, cel puțin uneori, să ne întrebăm de la cine pornește neînțelegerea. Acel caracter reformator radical de care am pomenit impune, în cele din urmă, ca în cazul contactului cu orice poet mare, reciclarea propriului nostru sistem de lectură”. ■ De romanul de idei al lui Al. Ivasiuc, *Iluminări* (Eminescu, 1975), se ocupă Val Condurache: „În *Iluminări*, Al. Ivasiuc revine la formula romanului-eseu, îmbogățit de experiența epică și realistă a celeilalte lucrări: *Apa*. Îl prefer pe autor în formula care l-a consacrat și care a câștigat un plus de observație, chiar dacă limbajul prozei sale este de multe ori pedant. Aici, se exprimă, adeseori, stufos și până a ajunge la expresia lapidară, de o strălucitoare limpezime a gândului, face un «veșnic ocol», ca să vorbim în termenii unuia dintre personaje. O oarecare imprecizie caracterizează maniera de a defini. [...] Trecerea de la analiză la eseu se face printr-o ștergere progresivă a trăsăturilor individuale ale personajelor și o accentuare a liniilor generale de caracter”. ■ Al. Dobrescu expune *Poezia contemporană în două studii*: ■ Al. Piru, *Poezia românească contemporană: 1950-1975*: „Sigur, lucrarea lui Al. Piru este de natură să suscite rezerve și obiecții, fie cu privire la concepția ce o prezidează, fie referitor la amănunte. Dar nu știu niciuna similară care să fi întrunit unanime sufragii. Faptul că a optat și în volumul precedent (*Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*) și în *Poezia românească contemporană 1950-1957* pentru sistematizarea pe ideea generațiilor nu scade, dar nici nu sporește valoarea cărților. În fond, orice sistematizare are la bază un procent de convenție, mai mic sau mai mare, peste care – dacă nu viciază imaginea generală a mișcării literare în cauză – e mai nimerit să trecem cu vederea, decât să-l transformăm în cap de acuzare”. ■ Marin Mincu, *Poezie și generație* (Eminescu, 1975): „*Poezie și generație* e mai mult deservită de stil, încălțit până la inteligibil, prețios până la ridicul. Atâtea pagini substanțiale, precum cele despre poezia lui Ion Gheorghe, pierd la lectură din această cauză. Marin Mincu are destule intuiții bune și observații judicioase, dar ce folos! La urma urmelor, critica e, totuși și o chestiune de stil”. ■ La secțiunea *Cartea de debut*, Mihai Dinu Gheorghiu prezintă romanul Gabrielei Adameșteanu, *Drumul egal al fiecărei zile* (C.R., 1975): „Prima observație se impune la sfârșitul lecturii romanului Gabrielei Adameșteanu, dincolo de vocația epică incontestabilă a autoarei: compunerea lui liniară, mecanică aproape, fapt sugerat și în titlu (*Drumul egal al fiecărei zile*). Romanul se con-

fundă cu consemnarea unei biografii ce poate fi întreruptă în orice moment al desfășurării ei fără ca o modificare esențială în structura cărții să se producă”.

■ Mircea Iorgulescu continuă studiul despre Adrian Marino: „Remarcabile sunt falsele impresii de călătorie în Spania (*¡Olé! España*, 1974), de fapt o deghizată introducere în «hispanism», prin notația proaspătă și vie de observații directe racordate la experiența livrescă și în cutare pagini despre Toledo regăsim tonalitatea profundă și densitatea meditației din cele mai bune pagini din *Viața lui Alexandru Macedonski...*”.

■ Cu prilejul aniversării lui Liviu Rebreanu scriu texte: C. Trandafir, D.N. Zaharia, Mirela Roznoveanu. □ C. Trandafir, *Scritorul artist*: „În fine, artistul veritabil nu poate fi decât original. El are un timbru al lui, aduce ceva nou, deosebit. Evident, Rebreanu se situează în interiorul experienței umane, dar are marea capacitate de a preface în obiect special observarea vieții obișnuite. Cât de nouă îi este viziunea, cât de personală atitudinea, cât de inedită, la noi, formula romanescă, în ce măsură surprinde psihologia mulțimii etc., se cunoaște destul de bine. Apoi: nu este Rebreanu creatorul romanului românesc modern? Iată de ce trebuie cercetat mai atent în lumina artei sale”.

□ D.N. Zaharia, *Bucuria de a trăi*: „Fidel crezului său artistic, formulat explicit și în mai multe rânduri, Rebreanu își clădește operele reprezentative din substanța unor energii umane descătuse în cel mai înalt grad, punând pe picioare personaje care trăiesc viața cu debordantă frenezie, eroi care urmăresc scopuri mai mult sau mai puțin lămurite, conștientizate uneori sau numai vag întrevăzute alteori. [...] O sete de a trăi fără de margini macină pe dinăuntru fiecărei personaje căruia autorul îi investește ceva din ființa sa”.

□ Mirela Roznoveanu, *Războiul între istorie și absurd*: „Dezertarea lui Apostol Bologna este un mod specific de anulare a dorinței de a mai exista a eroului din teatrul și romanul modern. Aparența și indiferența cu care Molloy, personajul lui Beckett, Roquentin al lui Sartre, *Străinul* lui Camus, sau Josef K. primesc moartea – sunt, sub o mască, sinonime cu violența dezarticulată cu care Apostol Bologna – un precursor al personajului absurd obligat să existe într-un univers ostil, o caută...”.

■ Despre *Poezia mării (I)*, scrie Const. Ciopraga: „Pentru Eminescu, marea devine un cod fundamental de referințe, fiind o față vizibilă a destinului și enigmă, sinteză a grandiosului, o *imago rerum* și *imago animae*, emblemă și mit, pe scurt o entitate cu articulații răspunzând în milioane de feluri tentațiilor confuze ale sufletului. Figurația multiplă, cu fond istoric, mitic ori psihologic, se dovedește enciclopedică, insolită până la Eminescu. Un aquacentrism pe de o parte, la nivelul orizontului mării, un astrocentrism, la nivelul cerului, pe de alta, iată realitățile polarizante, în jurul cărora gravitează întreaga sensibilitate eminesciană”.

■ Al. Călinescu continuă studiul despre *Început și sfârșit în romanele lui G. Călinescu*: „Câteodată avem impresia că romancierului îi este greu să se despartă de personajele sale, chiar și de cele secundare, deși aceasta – cazul *Bietului Ioanide* – afectează echilibrul construcției. S-ar putea însă ca această întârziere a sfârșitului să ascundă și dorința de a amâna momentul când, punctul final odată pus, scriitorul regăsește vidul, tăcerea de dinaintea începuturilor... *Ieșirea* din text,

din universul ficțiunii, poate fi o operație nu numai dificilă ci și dureroasă”. ■ În textul *Dreptul la replică: Ieșirea în arenă*, Mircea Iorgulescu polemizează cu Eugen Simion: „Stimate tovarășe redactor-șef, vă rog să publicați, în virtutea dreptului la replică, răspunsul meu la afirmațiile care mă privesc existente în interviul acordat de criticul Eugen Simion revistei «Convorbiri literare» (nr. 10, octombrie 1975). Nemulțumit probabil de a nu-l fi considerat un critic luptător, simplă judecare de constatare într-un articol de altfel în ansamblu elogios (*Evoluții*, în «Convorbiri literare», nr. 5, mai 1975) și aspirând, se poate presupune, și la această condiție, Eugen Simion și-a mobilizat resursele de combativitate de care dispune înfățișându-se, cu prilejul acordării unui recent interviu («Convorbiri literare», nr. 10, octombrie 1975), într-o inedită, pentru el, postură ofensivă și referindu-se chiar la articolul meu. Dezmente oare Eugen Simion constatările mele analitice privind caracterul prudent și alunecos al criticii sale? Riposta polemică, atunci când nu e simpla vehementă expresie a lezării unui orgoliu hipertrofiat, când așadar se păstrează în limitele dorinței de adevăr, al bunei-credințe și chiar ale bunei-cuviințe, atunci când nu se degradează în insalubre instituții și rămâne în planul de strictă intelectualitate al argumentelor la obiect, este întotdeauna bine-venită. Chiar dacă Eugen Simion, critic fiind, găsește nimerit să răspundă unei analize critice, iritat și cu o evidentă incapacitate de a suporta un examen critic al propriilor scrieri, în măsura în care intervenția sa nu era o banală îndârjire de cuvinte ce ar fi fost bine-venite. Dar Eugen Simion nu dovedește doar că, aflat în condiția de autor, este irascibil și neputincios de a-și controla reacțiile; dovedește, mai mult, că și-a format o bună tehnică a mistificării afirmațiilor altora în folosul propriu, dovedește o tristă, chiar lamentabilă, capacitate de a foslosi exercițiul critic în felul unui instrument bun la orice, inclusiv la amenințări abia voalate. Declară, așadar, Eugen Simion cu o seninătate în a deforma ce încremenește: «Recent a apărut în revista dumneavoastră (în «Convorbiri literare») un articol semnat de Mircea Iorgulescu care judecă foarte sever *Orientările mele* din 1965 (este vorba de *Orientări în literatura contemporană*) găsim, nici mai mult nici mai puțin, că împreună cu Nicolae Moraru aș fi fundamentat dogmatismul critic românesc sau cam așa ceva. Pentru a facilita demonstrația el îmi face cadou câteva păreri literare, cum ar fi, de pildă, aceea că N. Velea s-ar trage din Dostoievski». Pentru oricine astfel de afirmații apar, hotărât, ca aberante. Ele aparțin însă lui Eugen Simion însuși, nicidecum mie, și e suficient să reproduc părțile din articolul meu pe care criticul le rezumă falsificându-le: «Între anii 1964-1966 critica militantă, activă, însoțitoare directă a literaturii prezentului, trece printr-o schimbare vădită. Reprezentanții ei sunt mai întâi, alții decât cu un deceniu în urmă, controlul critic (expresie a lui G. Călinescu) fiind preluat de un grup numeros de tineri – Eugen Simion, Nicolae Manolescu, G. Dimisianu, Valeriu Cristea, Gheorghe Grigurcu, M. Ungheanu, Mircea Martin. [...] Literatura postbelică începe să fie privită ca un moment constitutiv, se înțelege că distinct, al întregii literaturii naționale, încetând așadar să mai fie considerată doar prin opoziția față de tot ce o precedase. Tradițiile viabi-

le sunt reactualizate. [...] Recuperarea lui Maiorescu [...] are astfel și înțelesul mai larg al așezării criticii contemporane în prelungirea unei tradiții constituite». Reiese cât se poate de limpede că, departe de a spune că Eugen Simion «a fundamentat dogmatismul critic românesc», îl socotesc drept unul dintre componenții noii echipe critice din deceniul trecut, primul chiar, dintre cei care au contribuit la crearea unui climat normal de existență a criticii naționale și la îndepărtarea dogmatismului critic. Sunt propoziții lipsite de echivoc și sucirea lor nu e posibilă decât printr-o deliberată răstălmăcire grosolană, făcută în scopul de a descalifica prin orice mijloc: ieșit în arenă Eugen Simion abuzează într-un mod incalificabil de presupusa buna-credință a cititorului care nu mai are timp să verifice adevărul. [...] Mistificația la care recurge Eugen Simion în interviul său este evidentă. Raportarea la Nicolae Moraru, făcută prin citate și prin simple afirmații, are rostul de a fixa tipologic o procedare critică anumită și a reliefa o evoluție în planul gândirii literare; în orice caz nu poate fi vorba despre «fundamentarea dogmatismului critic românesc». Citarea bizarei – repet – opinii despre proza lui Nicolae Velea este fără legătură cu această raportare, cu «demonstrația», tot așa cum falsificându-mi textul criticul declară că i-aș face «cadou câteva păreri literare». Nu, nu-i fac niciun «cadou» lui Eugen Simion, părerea sa chiar aceasta este – că la N. Velea există «o privire scrutătoare aruncată zonelor obscure ale psihologiei umane!». Cu o degajare într-adevăr «olimpiană», Eugen Simion mă acuză însă pe mine de «mistificație» și în cel mai caracteristic mod, pentru o anumită categorie de autori, de a schimba planul discuției, vorbește în continuare despre «conformismul» meu afirmând neted că aș judeca cărțile cu diferite scheme administrative în față. Răstălmăcirii brutale îi urmează, așadar, insinuația cea mai penibilă; să-i cer probe lui Eugen Simion?! Un alt autor, poetul Ion Murgeanu, ce se consideră de asemenea «nedreptățit», mă acuză într-o lungă plângere adresată unei redacții că în studențime «frecventam» cafe-neaua Albina și nu e deloc imposibil ca alți «combativi» să fie și mai ingenioși. Pe când și o pitorească înjurătură în chip de «polemică»?! Mai trist e că Eugen Simion amenință deschis cu viitoarele sale opinii – «Îmi propun să scriu curând o serie de articole pe tema criticilor care fac pe leii în zonele mărginașe ale literaturii – și din această formulare se poate înțelege că și critica sa, față de care nu aș fi «făcut pe leul», intră în «zonele mărginașe ale literaturii»... Din articolul meu nu rezultă o asemenea situație; va fi știind oare mai bine Eugen Simion în ce anume zonă a literaturii se plasează critica lui?! Oricum, lunga coloană pe care mi-o consacră în interviul său ține în chip hotărât de o «zonă mărginașă», rămânând instructivă și documentând totuși în privința rătăcirilor la care se expune un autor inflammat de orgoliu”.

• [„Familia”, nr. 11] H. Zalis discută în *Contribuții la studiul permanențelor* noile activități ale lui Valeriu Râpeanu, *Note, comentarii, variante* la ediția M. Sadoveanu, ce reia debutul prozatorului din 1904, dar și *studiul introductiv* la cartea de portrete a lui N. Iorga, *Oameni care au fost*. □ Marin Sorescu semnează o nouă cronică, la poezia lui Victor Felea – *Cumpăna bucu-*

riei. □ *Starea lirică*, volumul de eseuri al lui de V. Nicolescu, este urmărit de Gh. Grigurcu. □ *Gogol tânăr*, o cronică elementară de Șt. Bănulescu. □ Crăciun Bejan analizează studiul lui Marin Beșteliu, *Realismul literaturii fantastice* (Scrisul Românesc). □ Continuă foiletonul lui Ov. Cotruș despre Mateiu Caragiale, cu episodul 25. □ O altă piesă uitată, semnalată de Val. Silvestru: *Vrăjitoarele* de Dimitrie Stelaru. □ La Poșta Redacției, Șt. Aug. Doinaș propune un nou nume liric, Valentin Argeșanu. □ *Concursul de poezie „Iosif Vulcan”*, organizat cu prilejul aniversării a 110 ani de la apariția „Familiei” îi premiază pe Aurel Măduța, locul 1, Merai Csilla, loc 2, Alexandru Sfârlea, loc 3, Viorel Chirilă, mențiune, Nicolae Bortiş, premiul special al juriului. □ Laureatul Nobel pentru literatură pe 1975, Eugenio Montale, este tradus de Eta Boeriu (nouă poeme).

● **[„Presa noastră”, nr. 11]** Voicu Bugariu semnalează romanul *Iluminări* de Al. Ivăsiuc. □ Victor Bârlădeanu prezintă volumul *Răpirea lui Ganymede* de Mircea Horia Simionescu (Sport-Turism). □ V. Gheorghită publică studiul *Fișier de presă brăilean*.

● **[„Ramuri”, nr. 11]** În secțiunea *Comemorări*, Zaharia Gărau comemorează împlinirea a 325 de la nașterea lui *Antim Ivireanul*, un om de cultură văzut ca o „expresie a unui ideal pentru mulți încă tulbure într-un timp în care sabia avea întâietate asupra cuvântului”. ■ În „Cronica literară”, Al. Piru arată că Marin Preda, în *Delirul* își pune întrebarea dacă „este posibilă o coincidență deplină între adevărul istoric și viziunea unui romancier?”. În *Delirul* sunt înfățișate „alianța și apoi conflictul dintre legionari și Antonescu, ca și declanșarea războiului antisovietic drept acte nesăbuite”. ■ În rubrica „Opinii”, M. Beșteliu (*Prima sinteză asupra povestirii fantastice românești*) apreciază la Sergiu Pavel Dan, „analiza compatibilității fantasticului cu absurdul”. ■ I.D. scrie o recenzie intitulată *Sub semnul discreției lirice*, referitoare la Petre Got și volumul de versuri al acestuia, *Masa de mire* (Albatros, 1975). Autorul recenziei subliniază calitățile lirice ale lui Petre Got, și anume „fluența” și „muzicalitatea discretă”. ■ În *Poetul ostaș Ion Șugariu*, V.B. anunță „o interesantă evocare” dedicată „poetului ostaș Ion Șugariu”. ■ M. Ungheanu continuă din numărul anterior „Șoimii” – *lectură canonică* în care adaugă o altă influență în romanul lui Sadoveanu: „Eminescianismul lui Mihail Sadoveanu este însă mult mai profund și o analiză acută a operei nu va întârzia să elibereze de sub cutele aparențelor asemănările multiple dintre cei doi mari scriitori”. ■ Ioana Dinulescu încheie revista cu un articol despre viața și opera lui Hans Christian Andersen – *Andersen, fiul cizmarului...* Subtitlurile articolului sunt titluri ușor poematice, ușor surprinzătoare: *Iubesc mai mult inima voastră bună decât coroana, Orientul lui Andersen, Contemporan cu Søren Kierkegaard*.

● **[„Secolul 20”, nr. 10-11]** Este publicat un fragment din piesa *Matca* de Marin Sorescu, în versiunea franceză a lui I. Igiroșianu, textul fiind prefătat de

o succintă prezentare datorată lui Andrei Brezianu, cel care punctează și succesul considerabil obținut cu reprezentările recente de la Geneva și Varșovia. Completând acest tablou sorescian, Danuta Bieńkowska împărtășește cititorilor aspecte din experiența muncii sale de traducere a piesei respective în limba polonă, cu titlul devenit *Izvorul*. □ Peter Jay și Virgil Nemoianu continuă să traducă în limba engleză din operele unor scriitori români, de această dată selectând un grupaj din lirica lui Ștefan Aug. Doinaș. □ Două texte *In memoriam L. Voita* semnează Andrei Brezianu și Alexandru Baci. Acesta din urmă notează: „Este poate imaginea cea mai autentică ce ne-a rămas de la el: aplecat deasupra cărții, după ce îi pigulise rândurile, scoțându-și ochelarii și înălțându-și privirea blândă și mioapă, bucuros să dezvăluie sensul adevărat, pe care îl împărtășea celorlalți cu o gravă bucurie plină de prospețime. [...] Profund cunoscător al limbii și literaturii germane și austriece, a dăruit în paginile revistei excelente traduceri [...], tălmăciri care au suscitât un viu interes. După cum remarcabila ediție de *Scrieri alese* din opera lui Pompiliu Constantinescu – al cărui elev fusese – întrunise aprecierile unanime ale criticii de specialitate”. □ Dacă în numărul 7 fusese doar semnalată, în acest număr antologia de povestiri science-fiction românești, apărută la editura Marabout din Belgia (cu o prefață de Ion Hobana), este recenzată de Ovid S. Crohmălniceanu (*Științifico-fantasticul românesc în atenția străinătății*). Vladimir Colin, alcătuitoarea volumului, selectează texte scrise de pasionați ai genului, precum V. Papilian, Oscar Lemnar, Horia Aramă, Eduard Jurist, Victor Kernbach, dar și Tudor Arghezi ș.a., varietatea formulilor literare nefiind „doar o simplă iscusință a antologistului, menită să rețină interesul unui public cât mai întins. Există aici o dovadă certă a maturității atinse de science-fiction”. □ La rubrica intitulată *Carnet*, prezentând revista „Europa letteraria e artistica”, a cărei apariție a fost reluată în zona italiană a Elveției din ianuarie 1975, Dragoș Vrânceanu semnalează și câteva prezențe românești: o consemnare despre traducerea în italiană a romanului lui Zaharia Stancu, *Ce mult te-am iubit*, un articol despre revista „Manuscriptum” a MLR și o notă despre *opera omnia* a lui Eugen Ionescu. □ În aceeași rubrică, este recenzat nr. 3/1975 al revistei „Cahiers roumains d'études littéraires”, dedicat conceptului de literatură universală, teoreticieni precum A. Marino, Romul Munteanu sau Mihnea Gheorghiu aducând substanțiale contribuții. □ VI. Iliescu semnează o prezentare detaliată a monografiei datorate Danutei Bieńkowska, consacrată lui Mihai Viteazul (*Michał Waleczny*), apărută în colecția *Oameni iluștri* a editurii Silezia din Katowice.

● [„Steaua”, nr. 11] Articolul de fond, semnat de Petru Poantă, aduce în atenția publicului tema „destinului poeziei românești contemporane”, enumerând polemicile și anchetele duse de „Lucașfărușul” și „Viața românească”, care urmăreau, în realitate, „modificarea ierarhiilor poetice” datorită apariției unei noi generații, botezată „generația Dinescu”; despre poetul provocator autorul

scriind: „Poet prea puțin școlit, Mircea Dinescu a găsit temeiul poeziei mai curând într-o existență naturală decât într-una socială. Să deslușim oare aici secreta noastră nostalgie după un mit al spontaneității?! În acest caz, Dinescu nu ar fi decât semnul unui viciu de gândire, dacă nu cumva măsura unui imbold contestatar al unor tineri împotriva «generației» lui Nichita Stănescu, să spunem” (articolul *Civilizație și poezie*). ■ Din articolul lui Paul Alexandru Georgescu, intitulat *Eminescu și universalitatea spiritului românesc*, reținem efortul autorului de a conceptualiza două idei și anume „universalitate” și „spirit românesc”, ca să ajungă la demonstrația finală, aceea a „universalității poeziei eminesciene”. ■ Sergiu Dan publică un fragment de roman *Întâmplări la un sfârșit de august*. ■ În consonanță cu un lung citat din Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al U.T.C., Conferința a X-a a U.A.S.C.R., a III-a Conferință națională a Organizației pionierilor, citat pus la vedere în susul paginii, Adrian Popescu vorbește despre „literatura tinerilor”, despre „climatul literar” fundamental diferit (față de alte epoci), despre „politica noastră culturală și editorială care cultivă valorile *in statu nascendi*, alături de cele consacrate. Promisiunile sunt crezute, tinerii încurajați, într-o competiție care stimulează și obligă la seriozitate și competență profesională” (articolul *Literatura tinerilor*). Tot despre problemele tineretului, în special ale scriitorilor tineri, vorbesc în articole de sine stătătoare Aurel Șorobetea (*Despre ce este vorba?*) și Vasile Igna (*Gânduri despre scriitorul tânăr*). ■ Eugen Uricaru analizează ediția a II-a a *Delirului* lui Marin Preda, fiind de acord cu faptul că romancierul „este unul din marii prozatori români”, care „se angajează pe drumul dificil al *explicării* unei epoci, pe acela al investigării unei stări de spirit generalizate la nivelul societății” și socotind romanul „o operă literară de excepție” (articolul «*Delirul*» sau *începutul sfârșitului unei lumi*). ■ Liviu Petrescu face observații pe marginea scrierilor a doi romancieri, și anume *Lumea în două zile* de George Bălăiță și cartea de proză cea mai recentă, *Primele porți* a lui Norman Manea; despre primul roman aflăm că „Apariția cea mai spectaculoasă a acestui an literar poate fi socotită, indiscutabil, cartea lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*; N. Manolescu o recomandă – în cronică sa din «România literară» – drept «un roman extraordinar», și pe bună dreptate. Uimitor mi se pare, întâi de toate, în acest roman, nivelul foarte înalt de elaborare; deși raporturile formale pe care autorul ține să le evedențieze, și pe care le așază la temelia întregii construcții, rămân niște raporturi dintre cele mai simple. [...] *Lumea în două zile* semnalează astfel un mare scriitor”; despre a doua scriere comentatorul notează: „Norman Manea se arată preocupat de problema «puterii», văzută însă nu atât sub aspectul ei politic, cât sub acela individual. Altfel spus, scriitorul este obsedat de firile «tari», de personalitățile înzestrate cu putere de caracter, cu harul stăpânirii de sine, cu forța de dominare. Doar că – spre deosebire de N. Breban, de pildă, sau de Al. Ivasiuc – Norman Manea privește lucrurile de la capătul opus, din perspectiva celui slab, a celui nesigur

și incapabil de adecvare. [...] ultimele două volume ale lui Norman Manea se disting și printr-o remarcabilă originalitate literară; cărțile acestui scriitor nu sunt, desigur, lipsite de subiect” (articolul *Prezențe epice*). ■ Suntem purtați pe aripile poeziei de Radu Cârneli (*Marilor luptători ai acestui pământ, Când simți pământul sărutându-ți pașii*), Anghel Dumbrăveanu (*Cetăți ale tainei, Vântul de larg, Setea de soare*), Marin Sorescu (*Luna, Alpinistul*), Aurel Gurghianu (*Spectru de toamnă, Timp revolut, Lectura apocrifă*). □ Mircea Martin comentează volumul de eseuri *Starea lirică* a lui Vasile Nicolescu, un poet din generația lui A.E. Baconsky, Șt. Aug. Doinaș și Aurel Rău, care este „un poet de primă mărime într-o generație aflată azi în plină maturitate creatoare”, „un familiar al muzicii și al picturii, un intelectual de solidă formație”, iar comentariile acestuia din cartea de eseuri, în special cele „consacrate picturii și, în genere, conexiunii stabilite între acest domeniu și poezie constituie o adevărată revelație, trădând în persoana autorului un concurent «primejdios» pentru criticii de profesie” (articolul *Constelația modernilor*). ■ Într-un articol cu titlu omonim, Nicolae Balotă descrie în profunzime lumea și personajele lui Ion Marin Sadoveanu, observând că „Lecția din *Wilhelm Meister's Lehrjahre* ca și aceea din *Zauberberg* asimilată conștiincios de scriitorul român, e aplicată într-o mică măsură în «învățătura» lui Ion Sântu, în formația sa intelectuală”. ■ Încercând să surprindă formula poetică a lui Petre Stoica, din volumul *Trecătorul de demult*, Petru Poantă afirmă că „Petre Stoica este de fapt un fantezist prin permanenta și voita confuzie dintre ingenuitate și ingeniozitate. De o parte farmecul desuet, spontan și încântător; de alta artificii subtil și ingenios”. ■ Cititor asiduu al operei lui Al. Ivasiuc, Virgil Ardeleanu mărturisește că romancierul începe să „devină un caz” și că „peste critica elogioasă, în care a fost prematur, și am zice, funest învăluită opera lui Ivasiuc” și, în cronică pe care o face la *Illuminări* se întreabă unde se află cu adevărat Ivasiuc, romancierul care și-a ales o formulă hibridă de narațiune, proza-eseu, dar care, uneori, părăsește eseul pentru „a cocheta cu epicul propriu-zis” ca în *Păsările* sau în *Corn de vânătoare*, un prozator care este mișcat în resorturile intime ale povestirii de două repere absolute, libertate și necesitate, ce marchează raporturile dintre individ și societate. ■ Vasile Nicolescu publică poemul *Cămila*. ■ Prima sinteză critică a operei lui Voiculescu apare sub semnătura lui Ion Apetroaie, un studiu monografic (Minerva, 1975), a cărei linie interpretativă încearcă să o descâlcească Aurel Sasu în articolul intitulat *O monografie Voiculescu*, „un studiu onest”, „dincolo de unele pagini decupate descriptiv, care are meritul de nu fi mai demonstrativă decât se cerea primei sinteze critice a operei lui Voiculescu”. ■ Virginia Woolf este prezentată și tradusă de Frida Papadache, cu fragmentul intitulat *Cămara cu vechituri elisabetană*. ■ Romul Munteanu trece, la rubrica „confluente”, de la structuralismul francez, la un studiu despre critica stilistică și școala formalistă rusă (Iuri Tînianov, V.V. Vinogradov, V. Șklovski) (articolul *Stilistica și critica literară*). ■ Ion Pop

apropie cultura franceză de cultura română, lăsându-i pe cititorii români să „locuiască” în ideile și temele din volumul *Oaspeți în trecere (Hôtes de passages)* al lui André Malraux, din ale cărui meditații asupra istoriei reținem ideea provizoratului fiecărei epoci, sfârșitul unei lumi fiind marcată în fiecare zi, la modul metaforic, de „intrarea lui Alaric la Roma” (articolul *Malraux – încheierea unui ciclu*). ■ Din cadrul rubricii „viața cărților”, atenția ne este oprită de recenziile următoare: Ion Simuț despre monografia lui Horia Bădescu, *Magda Isanos – drumul spre Eleusis* (Albatros, 1975): „Eseul și antologia lui Horia Bădescu urmăresc cu sensibilitatea unui poet și cu subtilitate analitică «aventura lirică» a unui destin tragic”; Marian Papahagi la cartea ambițioasă a lui Ion Pulbere, *Literatura barocului în Italia, Spania și Franța* (Dacia, 1975): „Este vorba, deci, în esență, de o lucrare echilibrată și bine proporționată care are drept ultim merit pe acela al unei deosebite onestități și probități în mânăuirea informației. Expunerea armonizează în chip fericit erudiția, rod al unor lecturi sistematice și foarte bine conduse, cu analiza textuală, care dovedește la autor un ales gust literar și o reală capacitate de pătrundere a textului. [...] Cu această carte Ion Pulbere se înscrie în ceea ce un cronicar literar numea nu de mult «noua critică universitară» de la noi, în sensul pozitiv și valabil al cuvântului”. ■ La rubrica „mențiuni și opinii”, Ion Pop prezintă publicului român ultimul număr (23) al revistei *Poétique*, care propune tema „retorică și hermeneutică”, iar Virgil Mihai se oprește asupra unui articol al lui Serge Fauchereau, intitulat *Opera riguroasă și solitară a lui Tristan Tzara*, în numărul 217 (16-30 sept. 1975) din revista *La Quinzaine littéraire*.

● **[„Teatrul”, nr. 11]** Redacția revistei publică articolul de fond *Teatrul românesc în climatul nostru social, politic și etic*: „În toate domeniile de activitate legate direct de spectacolul teatral, pe toată întinderea țării, se înregistrează, în aceste luni de iarnă, o puternică efervescență creatoare. Premierie din literatura dramatică originală, reluări ale celor mai bune opere prezentate în stagiunile trecute, premiere din literatura străină, în număr relativ mare; puneri în scenă și interpretări pe care critica de specialitate le discută cu atenție și seriozitate caracterizează actualul moment de vârf al stagiunii ‘75-‘76. Ceea ce ni se pare mult mai important decât această situație de fapt este însă starea de spirit, elanul și suflul specific al vieții teatrale românești de azi. [...] Ideea centrală a creației artistice, a spectacolului de teatru, este de a contribui la educarea tuturor cetățenilor, cu deosebire a tineretului, în spiritul dragostei de patrie, al devotamentului față de națiunea socialistă, de poporul român, harnic și glorios constructor al socialismului. În memorabila cuvântare pronunțată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în forumul unit al uteciștilor, al studenților comuniști și al pionierilor, la începutul lunii noiembrie, aceste comandamente istorico-sociale sunt formulate în termeni magistrali: «Este necesar să fie cunoscute în mod aprofundat trecutul îndepărtat, de milenii, al poporului nostru, eroismul cu care el a știut să înfrunte vicisitudinile istoriei, greutățile și adversitățile de

tot felul, și să-și păstreze ființa națională, să-și apere dreptul la libertate și neatârnare. Marile jertfe date de înaintași în această bătălie necurmată pentru a trăi în lume în mod demn, pentru a-și făuri o viață mai bună, pentru a fi stăpân în propria sa țară, constituie un element de profundă mândrie națională, precum și o înaltă obligație de conștiință pentru toți cetățenii patriei noastre socialiste, pentru întregul nostru tineret»". ■ În *Direcții în Dramaturgie*, Mircea Mancaș publică studiul *Psihologicul în drama contemporană*. □ Virgil Munteanu, în *Semnal*, scrie eseu *Înapoi la contemporani*. □ Paul Tutungiu publică o convorbire cu Gheorghe Vlad „despre țărani și iubirea pentru teatru, statutul social al comediei, un maestru fantastic: publicul”. □ În *Premiile de dramaturgie - 1974*, Gerhard Eike publică o prezentare biobibliografică a lui Hans Kehrer, pseudonim al lui Stefan Heinz. □ Mihnea Gheorghiu, în *Istoria ca martor*, abordează tematica dramaturgiei istorice „dedicate făuritorului primei Uniri politice”, N. Bălcescu. □ În *Cronica dramatică*, Florin Tornea prezintă *Capul* de Mihnea Gheorghiu (Teatru Național din București); Virgil Munteanu scrie despre *Dilema* de Radu F. Alexandru, iar M.I. despre *Nu am încredere în bărbați* de Anatoli Sofronov (Teatrul „Nottara”); C.P. prezintă spectacolul de la Teatrul Bulandra intitulat *Poezie și muzică*, regia fiind semnată de Petre Popescu. Constantin Radu-Maria prezintă *Musafirul care n-a sunat la ușă* de Joaquín Calvo-Sotelo (Teatrul de Comedie); Virgil Munteanu scrie despre *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu, iar V.M. despre *Umbră citadelii* de Emmanuel Roblès (Teatrul Dramatic „Bacovia” din Bacău); Constantin Paraschivescu despre *Hoții* de Friedrich Schiller (Teatrul Național din Cluj-Napoca); Mihai Nadin despre *Povestiri vesele dintr-o noapte de carnaval*, „versiune liberă de Valentin Silvestru, după Lope de Rueda, Anatole France și Hans Sachs”; Virgil Munteanu despre *Mofturi... La Moși* după I.L. Caragiale și *Povestea vorbii* de Mircea Filip „după Anton Pann” (Teatrul pentru copii și tineret din Iași); Valeria Ducea despre *Noapte albă* de Mircea Bradu (Teatrul de stat din Oradea, secția română); Margareta Bărbuță despre *Dosarul Andersonville* de Saul Levitt (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț); Valeria Ducea despre *Căsătorie prin concurs* de Carlo Goldoni, „prelucrare de Tudor Mușatescu și Polixenia Karambi” (Teatrul de stat din Sibiu, secția română) și despre *Excursie pe un covor* de Christian Maurer (Teatrul de stat din Sibiu, secția germană). □ În *Turnee în capitală* sunt prezentate *Dublu sau nimic, viețile acelea două sau nici una* de Illyés Gyula (Teatrul Maghiar de Stat din Sf. Gheorghe) și *Doisprezece oameni furioși* de Reginald Rose. În *Carnet IATC* este prezentată piesa *Simple coincidențe* de Paul Everac. □ În *Turnee de peste hotare*, Mira Iosif scrie despre *Omul cu arma* de Nikolai Pogodin și *Prințesa Turandot* de Carlo Gozzi (Teatrul Academic de Stat „Evgheni Vahtangov”), despre *Micul cuib de dragoste* de Georges Michel („Teatrul Provizoriu” din Bruxelles). □ Dumitru Solomon, în *TV*, discută despre „ambitiile mari” ale televiziunii în ceea ce privește repertoriul teatral.

□ Revista publică *Suflet de robot* de Ștefan Tita, „o fantezie științifico-romantică în opt tablouri”. □ În *Documentar*, Ionuț Niculescu publică un portret al criticului dramatic D.D. Racoviță-Sphinx.

• [„**Transilvania**”, nr. 11] Versuri semnează: Ion Mărgineanu (*Scrisori neterminate*, Ileana Băncilă (*Somnul ostașului necunoscut*), Teofil Răchițeanu (*Somn de voeivod*). □ Din proză citim *Ispita* de Dumitru Mircea, fragment din volumul *Inocenții*. ■ Editorialul *Muncă și istorie* este semnat Transilvania: „Societatea noastră socialistă, așa cum se prezintă în etapa actuală, este un organism social-economic tânăr, în care toate elementele ce-i sunt proprii s-au cristalizat pe deplin. Așa cum s-a subliniat și în documentele partidului nostru, după victoria socialismului, pentru manifestarea superiorității lui în toate domeniile, este necesară, o întreagă etapă istorică, al cărei conținut îl formează, în țara noastră, după cum se știe, procesul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Această etapă, care a început odată cu cincinalul 1971-1975 și se va întinde pe parcursul a câtorva cincinale, reprezintă o treaptă, calitativ distinctă, proprie construirii socialismului; dacă perioada de trecere de la capitalism la socialism a constat, în esență, în reorganizarea socialistă a întregii vieți economice, politice, sociale, în generalizarea relațiilor de producție socialiste și crearea economiei socialiste unitare, în etapa pe care o parcurgem maturizarea vieții social-economice are loc pe o bază care îi este de-acum proprie, ceea ce permite ca trăsăturile determinante ale socialismului să se împlinească, să se întrească. Prin urmare, de ceea ce edificăm astăzi depinde însuși viitorul nostru”. □ Gheorghe Iliescu și Alexandru Grad semnează textul ideologic *Etică și drept*, despre „îndatoririle sociale” care se îndeplinesc în zona Sibiului”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole prin care se încearcă analiza de principiu a dezvoltării culturii românești în principalele ei elemente, având în vedere unitatea direcțiilor, temelor și motivelor deja consacrate în gândirea social-politică, filozofică și estetică, în creația și critica literară, în arta plastică. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i totodată să participe la discuție: În ce măsură se poate vorbi de momente semnificative ale afirmării și denumirii valorilor în domeniile diverse ale umanisticii și cum sunt ele articulate în ansamblul culturii românești? Cum au fost, sunt sau trebuie văzute ele în lumina concepției marxiste? Cum se conturează relația continuitate-discontinuitate în dezvoltarea culturii românești? Cum s-a impus cultura socialistă și cum poate fi definit specificul calitativ al acesteia în dezvoltarea disciplinelor umaniste? Care este mecanismul prin care cultura noastră contemporană, prin dimensiunile sale proprii, își integrează, sau reintegrează, valorile spirituale anterioare? În ce constă raportul dintre construcție și reconstrucție, preluare și creație, tradiție și inovație în cultura românească actuală? În ce constă sensul participării omului de cultură în socialism?” citim textele: □ *Probleme ale criticii* de Ecaterina Țarălungă: „Spuneam că studiul

relațional tinde să afle specificul și constantele literaturii. Sinteza astfel obținută are însă un dezavantaj: ea nu indică situația valorică a operelor discutate. Criteriul valoric rămâne să fie presupus prin însăși selecția inițială. Și, în măsura în care s-a considerat ca specific actului critic căutarea valorii, spre deosebire de actul de istorie literară (ierarhia valorică), metoda relațională tinde să depășească granițele criticii literare, să devină o metodă de cumul, valabilă pentru mai multe sectoare din aria culturii. Ceea ce nu înseamnă o întoarcere spre sensul vechi, de «critică culturală». Acest statut al metodei rezultă din însuși felul cum s-a pus problema: încercarea de a obține, cu mijloacele criticii, o sinteză asupra fenomenului literar depășește înțelegerea îngustă a sensului criticii (atributul valoric), spre înțelegerea culturii însăși prin mijloacele criticii”. □ *Despre teatru, permanență, valoare și altele* de Eugen Onu: „Apare pe deplin firească – obligatorie chiar, în mod obiectiv – raportarea și în domeniul teatrului, ca și în cazul celorlalte ramuri artistice, a noțiunilor de permanență și valoare (luate în parte sau corelate) la conceptul de specific național. Scena românească și-a constituit, chiar de la începuturile sale, se poate afirma, un profil distinct. Iar permanențele ei și tot astfel valorile pe care le-a dat au însemnat, la urma urmelor, tocmai afirmarea, dezvoltarea datelor acestuia”. ■ Mircea Ivănescu schițează un portret al poetului *Traian Suci*: „Numele lui Traian Suci a mai fost întâlnit în paginile revistelor de cultură (în «Transilvania» în repetate rânduri, în «Tribuna» din Cluj-Napoca și în altele) astfel că, într-o măsură mai mare decât e cazul unui debutant, grupajul de poezii propus în pagina alăturată reprezintă confirmarea unei încrederi și justificarea unei strădanii poetice în așteptarea primului volum care, nădăjduim, nu va mai întârzia. Poeziile de aici caută să se constituie într-o viziune în care, în atmosfera nocturnă străbătută de razele albastrii ale lunii și de zvonurile sfătoase ale vorbelor îngânate la mesele de lemn ale hanurilor, se desfășoară și poezia povestirilor sadoveniene”. □ Urmează poeziile lui Traian Suci: *Astfel; Ctitorie; Capriciu; Doar tu, fără cuvinte...; Stare; Capriciu (II)*. ■ În *Mișcarea literară* citim: □ Ilie Guțan semnează *Poezia în perspectiva sintezei*, o prezentare a volumului *Poezia românească contemporană 1950-1975* de Al. Piru: „Se-nțelege că metoda criticului este proprie, marcată de subiectivitatea electivă, oricât ar tinde spre obiectivitate. Imparțialitatea implică totuși o atitudine personală, concretizată în modalitatea de a concepe lectura și comentariul critic. Fișele sintetice, elaborate de altcineva, pot fi la fel de obiective, oricât de neconcordante ar fi la cei doi critici. Dacă lui Mihai Beniuc nu i se vor rezerva tot 28 de pagini (mai mult decât lui Blaga și Philippide, împreună), ci mai puține, nu înseamnă ignorarea adevărului că primul a publicat mai mult decât ceilalți, în fond – și Al. Piru nu tăgăduiește acest lucru – cantitatea este irelevantă. Valoarea se află concentrată în spații mici și are ca dimensiune sigură adâncimea”. □ „*De la izvorul satului la izvorul universului*” de Titu Popescu, un text despre creația literară a lui Ioan Alexandru: „Cariera literară a

lui Ioan Alexandru a fost grăbită și răsunătoare. Irumperea sa în poezie a devenit repede însemn de generație lirică, prezența sa nu putea fi eludată din referirile bilanțiere la literatură, cărțile i-au fost așteptate cu acel nobil interes care iubește confirmările. Dar, iată, pe nesimțite, generația sa nu mai este cea mai tânără în literatură, fără însă ca numele protagonistului ei să fi trecut din dinamica pasionantă a vieții literare în solda automată a primei clasicizări, nu lipsită de un anumit confort. În comportamentul său literar, Ioan Alexandru nu se dezice ca poet, se trăiește ca atare, așa, ca să spunem, ca Nichita Stănescu sau Mircea Ivănescu, rob al unei râvni de ctitorie”. □ *Actualitatea unei viziuni poetice* de Mircea Ivănescu, o semnalare a volumului *Moartea lui Vergiliu* de Hermann Broch: „*Moartea lui Vergiliu* este înfățișată de autorul ei ca un poem, și deci trebuie citită ca atare, ceea ce ridică, atunci, întrebarea dacă această contorsionare, parcă deliberată, a stilului, nu e un artificiu, mai mult decât un procedeu obligat, o modernizare a temei care ar fi putut fi, altfel, mai transparent exprimată”. □ *Reflecții despre un posibil statut al teatrologiei actuale* de Ion Toboșaru: „Zestrea dobândită de teatrologia românească în ultimele trei decenii ni se pare făgăduitoare, tezurizând opera de remarcabil interes. De bun augur pentru îmbogățirea ei, teatrologia actuală, răspunzând imperativelor societății socialiste multilateral dezvoltate, va continua cercetarea, înscriind în opera colectivă rezultatele investigației, consecința a fertilizării teatrului românesc și a generalizării creatoare, apte să ridice prestigiul științei teatrale”. □ *Privitori ca la teatru?* de Eugen Onu, un comentariu la *Privitor ca la teatru* de Ion Cocora (Dacia, 1975): „Regretabil că, pe alocuri, acuitatea critică a lui Ion Cocora intră în surprinzătoare eclipse, apreciindu-se exagerat piese sau spectacole care nu o meritau sau – din contră – evaluându-se sub valoarea ei o creație dramaturgică atât de interesantă ca *Vlad Țepeș în ianuarie* de Mircea Bradu (Cocora pare a fi mai puțin receptiv față de tinerii autori, decât față de tinerii regizori), ca și spectacolul cu această piesă al teatrului brașovean (inclusiv creația deosebită făcută în rolul titular de actorul Ion Jugureanu). E păcat, pentru că, dincolo de asemenea momente, Ion Cocora se vădește un critic dramatic de sigur profesionalism și categorică vocație”. □ În *Sensul și puterea evenimentului*, Vasile Chifor comentează romanul lui Al. Simion, *Blocul de marmură* (Eminescu, 1975): „Uimește, în acest roman, numărul foarte mare de personaje, de o mare diversitate și tipologie, pe care autorul, stăpân pe arta caracterologiei, nedirijându-le și neîncadrându-le în rigiditatea vreunei scheme, le lasă să acționeze spontan, conform psihologiei fiecăruia. Dincolo de stricta relatare a evenimentelor, *Blocul de marmură* este și un excelent roman de analiză, un roman-dezbatere, emanând impresia de forță și autenticitate”. □ G. Nistor semnează *O sinteză*, un text despre *Literatura barocului în Italia, Spania și Franța* de Ion Pulbere (Dacia, 1975): „Stăpân pe o bibliografie amplă și avizată, Ion Pulbere a realizat o carte bine articulată și, mai ales, clară. Mai puțin ambițios să evidențieze puncte de vedere proprii (care nu lipsesc,

totuși), el prelucrează un material imens. Tipul investigației sale este complex și modern, demersul teoretic sprijinindu-se nu numai pe poetici și tratate, ci și pe texte literare, după cum studiul aplicat vizează întotdeauna referințele teoretice”. □ Mircea Ivănescu prețuiește *Valoarea tradiției*, prezentând o antologie fără titlu specificat [este vorba despre T.S. Eliot, *Eseuri*, Univers, 1974, n.n.]: „Este meritul Editurii Univers de a fi inclus în colecția sa de justificat prestigiu, *Eseuri* (care, alături de seria *Studii*, reprezintă în domeniul criticii literare, completarea realizărilor deopotrivă de însemnate din domeniul poeziei prin colecțiile *Orfeu* și *Poesis*), o asemenea antologie, cu atât mai mult cu cât prezentarea lor se face sub semnăturile unor oameni de cultură a căror competență s-a verificat în domenii de dificultate recunoscută. Traducerea eseurilor este semnată de Petru Creția, din care cunoaștem versiuni din literatura engleză de o superioară realizare artistică (în special din Virginia Woolf), iar introducerea, care fixează locul și semnificația demersului critic al poetului Eliot în cultura contemporană, de Ștefan Stoescu, fără îndoială unul dintre cunoscătorii cei mai erudiți și sensibili ai literaturii anglo-saxone pe care-i avem în momentul de față”. □ G. Nistor, în *Editura Facla*, semnalează pe scurt trei volume apărute la această editură: *Un gotic târziu* de Constantin Cubleşan, o „certă reușită a scriitorului” „la nivelul expresiei”; *Neștiutele noastre iubiri* de Sofia Arcan, romanul care „comportă deopotrivă calitățile unei opere care se vrea veridică și defectele insistentei demonstrații că acțiunea și personajele aparțin unui anumit spațiu geografic” și *Peregrinări terestre* de Alexandru Jebeleanu, „În fond, avem de-a face cu o atitudine neoromantică, de vreme ce poetul poartă un permanent dialog cu istoria, văzută dintr-o perspectivă largă și degajând evidente sensuri etice”. ■ În *Necesitatea artei* citim: □ *Despre principiul comunicabilității prin artă* scrie Mircea Braga: „Arta există pentru a comunica, proces care se implică drept rațiune de a ființa a operei. Artă fără comunicare ar fi ceea ce ar fi umanismul fără om, socialul fără societate, istoria fără evoluție și fără durată. Ni se pare elementar a mai aminti, de asemenea, că principiul comunicării prin artă este indestructibil legat de prezența factorului uman la ambele nivele, al creatorului și al receptorului, fiind deci un principiu relaționar cu caracter strict și exclusiv social, cu funcție pregnant activă în acest domeniu. [...] Ciberarta în accepție extremă însemnează, ca și decorativul «pur», proliferarea semnificativului fără semnificație, adică – pentru a reveni la exacta formulare a lui Titu Maiorescu – a formelor fără fond”. □ *Specific și autenticitate* de Titu Popescu: „Evidența specificului și a autenticității unei culturi naționale presupune acel proces istoric al acumulărilor și elaborărilor care determină opțiuni fundamentale. Cunoștința istoriei este conștiința unui neîntrerupt proces delimitativ de fenomenele atipice, neintegratoare, chiar dacă aiurea constituie mode sau în alte părți sunt socotite ca programe artistice generalizatoare; aceasta, concomitent cu procesul real, înviorător, al asimilării libere a influențelor, înțeles ca factor de îmbogățire și stimul în perfecționarea caracterelor artistice autohtone.

Conștiința activă a istoriei naționale cuprinde garanția conceperii produselor artistice sub semnul autenticității, al concordanței funcționale dintre intenție și expresie, semnificat și semnificat, în virtutea unui proces mai larg de optimizare”. ■ În *Ad usum...*, sub semnătura G.N., citim *Despre poezie*, un text despre evoluția liricii. ■ În *Revista revistelor*, cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*. ■ În *Curier* citim nota *Cenaclu*, semnată Observator: „În ziua de 10 octombrie, și-a reluat activitatea cercul studențesc sibian de literatură. Prima ședință a fost consacrată poeziei. A citit un ciclu (de versuri) studenta Miloslava Osztóci. Discuțiile au marcat faptul că ne aflăm în fața unei voci dispuse în egală măsură spre un lirism al sentimentului și spre cel al conceptului. O seară densă, de poezie (9 octombrie) a marcat cenaclul revistei «Transilvania». Ședința a fost deschisă de un microrecital liric susținut de 5 tineri poeți: Maria Holcan, Dumitru Chioaru, Doina Hermenczi, Traian Petri și Petre Doroiman. Pentru secțiunea a doua a ședinței, dedicată analizelor pe text, au fost programați cu poezie: Constanța Jinga, Edmond Constantinescu și Viorel Olaru. Constanța Jinga scrie o poezie înfiorată în fața misterului, dar stângace. Edmond Constantinescu (student) este posesorul unei plăcute informații estetice. Poezia lui se resimte de pe urma acestor preocupări iradiante. Un pericol: glacialitatea și filigranarea excesivă a imaginilor. Plopul pare a fi iconul singular al acestei tentative lirice. Textele lui Viorel Olaru (elev) sunt în descendența înrobitoare a *Cantos*-urilor lui Ezra Pound. Promițătoare sunt, la Viorel Olaru, metaforele incidentale, purtând amprenta monologului interior”.

• [„**Urzica**”, nr. 11] *Fabula hârciogului* de Aurel Baranga. □ 90 de ani de la moartea lui Grigore Alexandrescu, cu un portret de Pavel Mihăileanu. □ O schiță de Alexandra Târziu, *Scorul*, dar și un poem inedit de Marin Sorescu, *Viu cu adevărat*. □ Mircea Horia Simionescu semnează textul *Autumnale*, la rubrica *Paratrăsnete*. □ Nina Cassian scrie despre *Cauze mici, efecte mari*.

• [„**Vatra**”, nr. 11] La rubrica *Filtre*: cronică literară a lui Dan Culcer asupra a *Doi romantici*: Mihai Sin – *Viața la o margine de șosea* (C.R., 1975) – roman bazat pe procesele de instropecție și retrospecție; Vasile Sălăjan – *Săptămâni de dragoste* (Dacia, 1975) – construcție de tip palimpsest, cu motivele carului fantomatic și al unui spațiu labirintic ■ *Auto-proiecții lirice*: Poezie – Florin Mugur (articol de Dumitru Mureșan); *Încercarea scriitorului*; □ Proză – Tudor Țopa (articol de Silvia Udrea); □ Critică: *Un critic tânăr: Valentin Tașcu* (cronică de Serafim Duicu). ■ Comemorare Ioan Slavici: *Scriitor al umanității*, articol de Ion Predescu; *Teoretician a realismului popular* de Vasile Curticăpeanu; *Slavici și romanul nostru modern (II)* de Anton Cosma ■ Scriitorii mureșeni publicați sunt: Sütő András, *Floriile unui geambaș* (fragment tradus de Andrei Fischof); Bartis Ferenc (poeme) *Pildă ai putea să fii, În nesfârșita lumină, Zmei împlânziți* (traducere de Tudor Balteș). ■ Fragment de proză de Radu Țuculescu: *Am spart o boabă în dinți*. □ Trei poeme de Dan

Mutașcu (*Dizertație naivă despre limbaj, Dormind eram un deal, Fantastică*).
■ *Biblioteca Babel – Serghei Esenin* (în românește de Dumitru Mureșan).
■ *Antologia Science Fiction* conține textul *Portret din linii și puncte* de Mircea Oprîță.

● **[„Viața militară”, nr. 11]** Publică versuri: Wilhelm Weiss (*Împlinire*), Ilie Manole (*Țară de dor*), Nicolae Boghian (*Uteciști*), Paul Tutungiu (*Partidul*), Adrian Merlușcă (*Când spunem comandant suprem*), Haralambie Țugui (*Mândria noastră*), Nicolae Dumbravă (*Tinerii*), Vitalie Cliuc (*Drumurile ostașului*), Rusalin Mureșan (*Jubim*), Victor Teișanu (*Ostaș al țării*), Eugen Pelin (*Odă pământului*), Iacob Prada (*Zestre sublimă*). □ Reportaje: D. Nicolae (*Rânduri despre tinerețe*), G.F. Cozma (*Minutele artileristului*), Constantin Șola (*Comuniștii*), Ion Săvoiu (*Secvențe ale hărniciei*), Ion Căpeț (*Entuziasm măsurat prin fapte*), proză și însemnări: Nicolae Jianu (*Purtătorii ștafetei*), Gh. Bejancu (*Stimulând vocații*), Nicolae Minei (*Cheia unei enigme*), Titus Vâjeu (*Dacă n-ar fi fost el...*), Lucian Dumitrescu (*Profil dintr-o amintire*). □ În rubrica *Viața cărților* o cronică literară este consacrată, sub semnătura lui Ion Lotreanu, volumului de proză *Podul de foc* de Eugen Teodoru (Ed. Militară), o alta, semnată de Nicolae Mărgeanu, pe marginea romanului polițist *Pirații în acțiune* de Ion Bodunescu. □ Constantin Simionescu semnează un medalion *Vasile Cârlova*.

● **[„Viața românească”, nr. 11]** Mihnea Gheorghiu semnează textul omagial *Amintirea lui Lucrețiu Pătrășcanu*: „Din 1893 – când a luat ființă partidul clasei noastre muncitoare – și până în primăvara lui 1921 – când, după reunirea statului național în fruntariile sale legitime, puternica mișcare socialistă românească s-a revărsat, ca un fluviu de acțiune revoluționară conștientă, în albia tânărului partid comunist al României reîntregite –, gândirea social-politică românească a parcurs o perioadă de creștere, bogată în realizări remarcabile, recunoscute ca atare de întreaga mișcare internațională. [...] Unul din cei mai devotați și mai distinși intelectuali ai partidului nostru, Lucrețiu Pătrășcanu (1900-1954) a fost în același timp și martorul activ al celei mai dramatice jumătăți de veac din istoria democrației române, pe care el însuși avea s-o marcheze cu tragicul său destin”. ■ De *Privirea artistică a lui Alexandru Odobescu* se ocupă Ioana Crețulescu: „E greu de spus dacă Odobescu poate fi socotit scriitor prin vocație sau dacă nu cumva savantul și omul iubitor de mari frumuseți a simțit nevoia ca într-un răgaz al scrierii învățate de tipul celei despre Tezaurul de la Pietroasa să aștearnă pe hârtie acele pagini care se pot considera literatură. Nu, Odobescu a fost mai degrabă un scriitor ocazional, ocazia însemnând pentru el fie intenția unei epoci istorice a neamului românesc din care însă nu s-au întocmit decât cele două scene istorice *Mihnea Vodă cel Rău* și *Doamna Chiajna...*”. ■ În textul *Al. Piru și critica prin segmentare*, Cornel Regman prezintă recenta carte a criticului, *Panorama deceniului literar românesc: 1940-1950*: „Dacă așa stau lucrurile cu primii șapte ani ai deceniului pa-

noramat de Al. Piru, cu totul alta e situația ultimilor trei ani avuți în vedere (1948-1950), perioadă de loc anonimă, de care se leagă inițiative arhicomentate și chiar cariere literare ce-și prelungesc notorietatea până în timpul nostru, datorită pripitei și inoportunei oficializării de care au beneficiat în acei ani. Dar poate că în chiar straniul ei decupaj stă ineditul acestei cărți, *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*, care, reușind să prindă în ramă ultimele volume de versuri ale lui Ion Pillat, Bacovia și Minuleseu, a realizat performanța de a nu pierde nici *Holdele* lui Victor Tulbure sau *Goarneau inimii* lui Dan Deșliu.” ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Ion Negoitescu, Virgil Nemoianu, Veronica Porumbacu, N. Steinhardt. □ I. Negoitescu, în textul *Un debut de altădată* se referă la proza lui Laurențiu Fulga: „*Straniul paradis*, volumul din 1942 al lui Laurențiu Fulga, se bucură, astăzi abia, de un mare succes în critica literară. Presupunând adevărată aserțiunea lui Tzvetan Todorov că, în secolul nostru, literatura fantastică s-a anemiât deoarece și-a pierdut rațiunea de a supraviețui favorii de care s-a bucurat în veacul trecut, acest succes românesc tardiv ar trebui să-l punem, dincolo de valoarea intrinsecă a debutului de altădată, pe seama actualității studiilor critice închinatăe cu pasionată metodologie literaturii fantastice în sine”. □ Descoperind *Reușita încercării* în cartea lui Tudor Țopa, *Încercarea scriitorului* (C.R., 1975), Virgil Nemoianu conchide: „Tudor Țopa a știut să învețe din finețea romanului psihologic francez, a știut să ia substanță din silvestrele preumblări ale germanilor mai vechi, dar și să păstreze bărbăția elegantă, tăioasă a frazei muntenești din secolul trecut: se mișcă, au viața lor, dar nu se aud”. □ Despre cartea lui Norman Manea, *Primele porți* (Albatros, 1975), scrie Veronica Porumbacu: „Acel ultim război care își caută încă autorul, eroul (sau eroii) povestirilor din *Primele porți* nu l-au trăit nici în tranșee, nici în adăposturile orașelor, ci undeva în stepă, mânați de sălbaticul program de exterminare lentă al hitleriștilor. [...] Norman Manea intră, în această literatură, cu o notă proprie: spaimele copilăriei s-au încarnat în ființa lui, în țesătura fină a capilarelor unei sensibilități parcă definitiv traumatizate, și ele ies la iveală în momentele cele mai neașteptate ale vieții”. □ N. Steinhardt descrie *Biblioteca lui Pepys*: „Începând din 1974, presa literară britanică – folosind prilejul împlinirii a două sute cincizeci de ani de la transferarea bibliotecii lui Samuel Pepys la colegiul Magdalene din Cambridge – a pomenit deseori și s-a ocupat mult de vestitul autor al *Jurnalului* și de complexul lui caracter”.

DECEMBRIE

1 decembrie

• [„Era socialistă”, nr. 23] Nicolae Sorin prezintă, sub titlul *Claritatea demersului critic*, volumul lui Valeriu Râpeanu, *Interpretări și înțeleșuri* (Ju-

nimea, 1975), o carte care include „excelente demonstrații ale fecundității conceptelor esteticii marxiste aplicate”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 74] Nicolae Balotă publică *Spiritualitatea românească în lume* în *Cuvântul zilei*: „Trăim într-un secol în care, prin cercetările lor, oamenii de știință contribuie la «lărgirea» unui cosmos al realității cunoscute; tot astfel, gânditorii, literații și artiștii multiplică și largesc perspectivele noastre asupra universului uman. Ceea ce avem mai valoros în literatură și arta sau în științele noastre, din aceste timpuri, participă la o asemenea explorare a lumii, la o lărgire a orizonturilor umanului. De aceea, nimic mai natural decât împărtășirea experiențelor și realizărilor românești, pe plan mondial, propagarea valorilor culturii noastre dincolo de hotare. Avem conștiința de a fi participanți egali – împreună cu alții, din toate țările – la îmbogățirea unui tezaur mondial al culturii umane”. ■ Romulus Rusan publică în *Tabletă de decembrie* textul *Născut la Alba Iulia*. ■ Eugen B. Marian realizează o convorbire cu prof. Alberto Tauro, președintele Asociației scriitorilor peruani, „*Cultura română afirmă puternic valorile sale tradiționale*”: „– *Aș vrea să deschidem acest dialog sugerându-vă o comparație între imaginea abstractă pe care v-ați putut-o forma despre România – în dubla dvs. calitate de profesor la catedra de istorie a Universității din Lima și președinte al Asociației scriitorilor peruani – și tabloul care vi s-a înfățișat aici.* – Trebuie să mărturisesc că imaginea României de astăzi este foarte interesantă. Noi, peruanii, avem o atitudine sentimentală față de această țară legată de noi prin tradiții latine comune, la care aderă profund, luptând, în tot cursul istoriei sale, pentru a-și păstra caracterul aparte în această zonă europeană, pentru a nu-și trăda cu nimic frumosul trecut istoric. Sosind la fața locului și pipăind realitatea, ajungi inevitabil la concluzia că ea este mult superioară imaginii abstracte preliminare. Poporul român se dovedește a fi extrem de legat de tradițiile istorice, de limba lui, de rădăcinile culturale. Literatura, ca și întreaga artă și cultură de astăzi, afirmă puternic aceste valori tradiționale, în spiritul cel mai autentic. O vizită făcută în România de azi oferă revelația vigorii cu care se mențin tradițiile, a atenției care se acordă valorificării și continuării lor, la un nivel remarcabil, în prezent. – *Ați avut prilejul să cunoașteți personalități, instituții, publicații și edituri. Care vi se par a fi după aceste contacte, notele dominante ale vieții noastre culturale?* – Am putut aprecia atât rolul obștesc al Uniunii Scriitorilor, cât și solida activitate editorială desfășurată prin intermediul editurii ei proprii, «Cartea Românească». Dar am cunoscut și alți editori, în București și la Iași, și găsesc deosebit de interesantă și importantă și activitatea lor. Demn de subliniat mi se pare a fi faptul că nu sunt promovate numai valorile naționale, ci și valorile autentice ale tuturor popoarelor. Aș putea menționa, pentru America Latină, tirajele mari ale traducerilor din operele lui Neruda, Asturias, Sabato, Borges, Marquez, Gallegos, Carpentier. Aprofundând cunoașterea fenomenului editorial, îți dai seama că amploarea e însoțită

de calitate și – ceea ce e foarte impresionant pentru un cititor din țările occidentale – de prețul foarte redus al cărților. Nu mă refer doar la lucrările de informare, ci și la cele de formare, de specialitate: manualele, tratatele, studiile, sunt extrem de ieftine. În general, se poate spune că munca editorială e privită ca un serviciu public, nu ca o activitate care pune pe prim plan beneficiul. Ea slujește admirabil formarea, educarea omului. [...] – *Știu că sunteți preocupat de o lucrare urmând să prezinte compatrioților dvs. figura și opera lui Dimitrie Cantemir. Ați obținut ceea v-ați propus, în această direcție?* – Am studiat figura lui Cantemir cu prilejul serbării tricentenarului nașterii sale. De altfel, intenționez să fac cunoscute în Peru și personalitățile altor exponenți valoroși ai culturii dvs. Personalitatea lui Cantemir e fascinantă, proteică, biografia lui poate rivaliza cu fantezia oricărui romancier. La Iași m-am bucurat de deplina colaborare a specialiștilor cu care am luat legătura. Sper să pot reda vasta problematică culturală implicată de activitatea științifică a lui Cantemir precum și efortul lui de a afirma autonomia și ființa națională a poporului român – trăsături legate de ceea ce se realizează în prezent în România. Cantemir este, după părerea mea, unul din cei care au contribuit la făurirea ființei naționale a poporului român și, ca atare, merită o atenție specială. Consider că viața și activitatea acestui mare român trebuie să fie cunoscute nu numai de specialiști și oameni de cultură, ci mai ales de tineretul peruan, căruia îi sunt necesare valori pilduitoare. În general, sunt ferm convins că există multe aspecte de natură să favorizeze nu numai pe plan politic și economic, ci și pe plan cultural, relații tot mai fecunde între România și Peru”. ■ Cristian Popișteanu îl comemorează pe *Lucrețiu Pătrășcanu*: „O sesiune științifică desfășurată sub egida câtorva importante foruri de cultură și învățământ din țară omagia, la începutul lunii noiembrie, împlinirea a 75 de ani de la nașterea lui Lucrețiu Pătrășcanu. Aniversarea s-a dovedit un fericit prilej pentru a aduce din nou sub reflectorul istoriei crâmpoie dintr-o vastă și originală operă aparținând unui eminent gânditor și militant revoluționar. [...] Urmărind gândirea și activitatea prodigioasă a lui Pătrășcanu descifrăm un neistovit efort consacrat împlinirii idealurilor de fericire și dreptate ale poporului nostru, efort propriu atâtor și atâtor luminați cărturari români. Ni se pare întru totul îndreptățit, de aceea, să spunem că, prin forța gândirii sale, Lucrețiu Pătrășcanu se afirma ca un continuator și totodată, un novator al marilor idei de progres și libertate nutrite de români. Dragostea de patrie, căreia Pătrășcanu i-a rămas de neclintită fidelitate de-a lungul întregii sale vieți, i-a îngăduit să întrevadă limpede că istoria viitoare a României este nemijlocit legată de lupta hotărâtă împotriva fascismului și hitlerismului”. ■ Andrei Corbea recenzează *Schiță pentru o estetică posibilă* de Ion Ianoși: „Am putea stărui asupra unei multitudini de aspecte cărora meditația lui Ion Ianoși le conferă contururi interesante și originale. Vom găsi observații judicioase cu privire la un domeniu destul de recent luat în atenție de specialiști, așa-numita «estetică a receptării». În ultimă instanță, Ion Ianoși se simte dator, ca

estetician, să opteze între estetica-știință și estetica-artă. Decizia sa se găsește undeva, la mijloc, acceptând legitățile, dar corectându-le prin «inefabil». Intuiția, trăirea rămân pentru autorul cărții în discuție la fel de valabile, chiar și în epoca noastră, ca unelte ale criticului și esteticianului”. ■ În *Antologie literară* citim *Ardealul* de Nicolae Bălcescu. ■ Aurel Martin semnează *Ion Brad romancierul*, despre romanul *Ultimul drum*: „Există în *Ultimul drum* o captivantă interpretare a noțiunii de casă, ca metaforă a celei de familie, ca suflet unic al acesteia, ca realitate ancestrală, simbol, în ultimă analiză, al patriei. Simbol căruia romanul lui Ion Brad îi conferă infinite reverberații”. ■ Sub titlul *Un corpus de texte esențiale*, Doru Mielcescu scrie despre colecția „Studii” care „este nu numai o colecție, ci un viu dialog al criticii românești cu critica străină, al valorilor incontestabile ale acestora”. ■ Citim despre *Actualitatea în revistele literare*, text nesemnat, în care ne este oferit sumarul din ultimele numere ale publicațiilor literare din România.

2 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 352] În cadrul vizitei în Iran a președintelui Nicolae Ceaușescu aflăm de *Conferirea titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din Teheran președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu*.

3 decembrie

• [„Viața studentescă”, nr. 39] G. Arbore semnează un portret *Iorga – dincolo de simbol și mit*. □ Dan Zamfirescu, în *Prezența europeană a culturii românești*, realizează o *Schiță incompletă pentru o nouă Istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, trecând prin *Învățăturile* lui Neagoe (*Cazul/ Procesul Neagoe*, dezbătut în paginile revistei „Săptămâna” în 1974), Milescu, cronicari, Cantemir și până la Budai-Deleanu, dar și la *Princepele* lui Barbu sau Paul Anghel și a sa dramaturgie istorică – *Săptămâna patimilor, Viteazul* și laudând strălucita școală critică de literatură veche (E. Turdeanu, E. Papu, G. Ivașcu, Al. Piru, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, V. Câdea, Gh. Mihăilă, D. Curticăpeanu, Elvira Sorohan, E. Negrici). „Raportată la dezvoltarea culturii române în ansamblu, afirmarea noastră interbelică este confirmată unei vocații multiseculare. Cultura română s-a aflat dintotdeauna în situația de a reprezenta avangarda, nu periferia spiritului European. [...] În noile coordonate, moderne, am dat, începând de la Budai-Deleanu, trecând prin marele moment al clasicilor, Eminescu, Creangă și Caragiale, și ajungând până la Sadoveanu, Arghezi și Rebreanu, valori esențiale, ce pregătesc, inaugurează chiar, climatul în care s-au format și afirmat generațiile interbelice, valori al căror mesaj universal rămâne încă să fie «decodat» și inserat în actualele căutări creatoare pentru o nouă sinteză. [...] Marii creatori români interbelici, în frunte cu cel mai reprezentativ dintre ei, Blaga, au știut să opereze tocmai sinteza între

avangardă și moștenirea culturii anterioare, așa cum făcea Brâncuși în arta sa...” □ 90 de ani de la moartea lui Grigore Alexandrescu. □ Dinu Flămând, în *Carte frumoasă, cinste cui te face*, se referă la tălmăcirile lui Romulus Vulpescu din *Balade, cântece, carole, lamente și rondeluri* de Charles duc de Orleans, Ed. Univers, „cea dintâi traducere modernă din lume” din opera ultimului trubaver și trubadur francez, și, citind pe fiecare pagină parola «Această carte este a Ducelui d’Orleans... » suntem tentați să adăugăm pe paginile vecine: această carte este a lui Romulus Vulpescu”. □ Lucian Alexiu, în *Un eseu despre poezie*, comentează volumul lui Vasile Nicolescu, *Starea lirică*.

4 decembrie

• [„**România liberă**”, nr. 9677] Tia Șerbănescu prezintă elogios cartea Ecaterinei Oproiu, *3 x 8 plus infinitul*, ce cuprinde dialoguri despre condiția femeii, „piese într-un act (alteori în mai multe) în care reporterul «joacă» în complicitatea, fie a interlocutoarei [...], fie a cititorului [...], reușind să provoace fie confesiunea – demonstrativă – a eroinei, fie autoportretul său involuntar”. □ Dan Mutașcu recenzează volumul de versuri *Aeroportul alb* al lui Mihai Negulescu care pare că îl „convinge”, după cum afirmă, că: „aeroportul invocat este cel al copilăriei și că de pe el își iau zborul toate avioanele gingășiei și ale imaginației”. Iată două versuri sugestive: „Haide în trenul de romanițe, fata mea,/ cu locomotivă de crizantemă”.

• [„**România literară**”, nr. 49] Editorialul *Țara* este semnat „România literară”: „«Să ne unim cu țara» – aceasta a fost porunca dinlăuntru sufletului românesc al Transilvaniei, poruncă în sfârșit împlinită la 1 Decembrie 1918. Acum 57 de ani, în Cetatea Unirii, la Alba-Iulia, sărbătoarea întregii obști românești a constituit evenimentul major pecetluind în datele lumii contemporane un proces istoric bimilenar. E un proces de-a lungul căruia a curs mult sânge și s-a îndurat multă obidă, în retrospectiva trăirii lui întreg poporul român aflându-și temeiuri grele de adevărul faptei și – nu o dată – a jertfei. Nu mai puțin împletite cu strălucirea izbânzilor – fie și de o clipă, dar înscriindu-se pe răbojul dăinuirii prin ceea ce ele simbolizau”. ■ Din *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Lucia Demetrius, Dumitru Corbea, Aurel Rău, Gheorghe Grigurcu, Ștefan Tita. ■ Din *Viața literară* reținem: □ „*Crisia*” ’75: „În județul Bihor a avut loc a doua ediție a manifestărilor reunite sub genericul «Crisia». În cadrul acestor acțiuni s-au desfășurat numeroase întâlniri între scriitori și oameni ai muncii din industrie, agricultură, școli și instituții culturale. Scriitorii invitați la manifestările «Crisia» au fost primiți de Petre Blajovici, prim secretar al Comitetului județean de partid Bihor. Au fost prezenți: Nicolae Fântână, George Vaida și Victor Bolojan, membri ai comitetului județean de partid. Cu acest prilej au avut loc șezători și fructuoase dialoguri la: Beiuș, Marghita, Tinca, Diosig, Voievozi și la Întreprinderea «Solidaritatea», Întreprinderea Poligrafică, Institutul Pedagogic, Școala gene-

rală nr. 1 și Biblioteca județeană din Oradea. Au participat: Al. Andrițoiu, Bajor Andor, Ana Blandiana, Traian Blajovici, Mircea Bradu, Teodor Crișan, Liviu Câmpeanu, Radu Enescu, Paul Everac, Mihai Gavril, Iosif Gut, Valeriu Gorunescu, Viorel Borj, Traian Iancu, Horváth Imre, Ion Iuga, Angela Marinescu, Constantin Mălinaș, Constantin Nisipeanu, Damian Necula, Maria Niculae, Valeriu Pantazi, Gheorghe Pituț, Holany Sandor, Vahlan Sandor, Vasile Spoială, Mihai Ungheanu, Henry Wald și Violeta Zamfirescu. Scriitorii au fost însoțiți de prof. Ion Chira, președintele Comitetului pentru cultură și educație socialistă Bihor, și prof. Chiș V. Florian, secretar al comitetului județean pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice”. □ *Expoziție documentară „Vladimir Streinu”*: „La Muzeul arhivelor din Capitală a avut loc vernisajul expoziției documentare «Vladimir Streinu». Au luat cuvântul Edgar Papu, Barbu Cioculescu, George Muntean, Al. Bădăuță și muzicograful V. Teodorescu. Actorii Dinu Ianculescu și Ovidiu Iuliu Moldovan au recitat versuri de Vladimir Streinu, acompaniați de muzicologul Masala Constantin. Manifestarea s-a încheiat cu muzică corală în interpretarea formației «Pro muzica» dirijată de Iovan Miclea”. □ *Revista literar-artistică pentru elevi la al 8-lea număr*: „Muzeul Literaturii Române a «editat» ce de-al 8-lea număr al revistei literar-artistice pentru elevi consacrat lui Vasile Alecsandri. A participat conf. univ. dr. doc. Al. Hanță. Sumarul revistei «văzute și vorbite» a oferit publicului tânăr momente poetice teatrale, plastice și muzicale inspirate de creația bardului de la Mircești (între care un recital din creația lui Alecsandri, susținut de actorul Arcadie Donos) și un micro-concurs cu premii”. □ *„Eminescu și Iosif Vulcan”*: „Muzeul Literaturii Române a organizat la Biblioteca județeană Oradea o expunere – prezentată de Flaviu Sabău – intitulată «Eminescu și Iosif Vulcan». Expunerea a fost însoțită de benzi magnetice din fonoteca de aur a Radioteleviziunii, cuprinzând vocile lui Tudor Arghezi, Perpessicius, Tudor Vianu, M. Sadoveanu și G. Călinescu”. □ *Recital de poezie patriotică*: „Comitetul sindicatului Academiei Republicii Socialiste România, cu sprijinul Cenaclului literar «G. Călinescu», a organizat o manifestare în cinstea zilei de 1 Decembrie. După cuvântul introductiv rostit de Gabriel Stempel, președintele comitetului sindicatului, a urmat un recital de poezie patriotică la care și-au dat concursul: Dumitru Bălăeț, Virgil Căriano, Em. Cobzalău, George Corbu, Mihai Cruceanu, Martha Cuibuș, Valentin Deșliu, Ștefan Dincă, Lucian Dumitrescu, Dinu Ianculescu, Constantin Jalbă, Viorica Nicoară, Ion Potopin, Al. Raicu, Florian Saioc, Marin Sorescu, Violeta Zamfirescu și George Zarafu”. □ *Un deceniu*: „Cenaclul literar «G. Călinescu» de pe lângă Academia Republicii Socialiste România a organizat la Casa oamenilor de știință din Piața Cosmonauților o ședință festivă dedicată aniversării unui deceniu de la înființarea sa. După cuvântul de deschidere rostit de Gabriel Ștampilă, președintele comitetului sindicatului Academiei, s-a dat citire salutului adresat cenaclului de acad. Al. Philippide. În continuare,

Ion Potopin, secretarul cenaclului, a făcut o expunere cu privire la activitatea desfășurată în ultimii 10 ani. A urmat un recital liric”. □ *La Iași*: „În cadrul «Salonului cărții» deschis la Iași, în sala Victoria din Piața Unirii, au fost lansate 4 lucrări tipărite de Editura Junimea: *Personalitatea literaturii române* (versiunea franceză) de Const. Ciopraga, *Interpretări și înțelesuri* de Valeriu Râpeanu, *Artă și sensibilitate* de Corneliu Sturzu și *Moștenirea modernilor* de I. Constantinescu. Au luat cuvântul Mircea Radu Iacoban, directorul Editurii Junimea, secretarul Asociației scriitorilor din Iași, și Liviu Leonte, redactorșef al revistei «Cronica». □ *Patriei – inima și versul*: „Comitetul orașenesc de partid Urziceni, județul Ilfov, și cenaclul literar «Mihai Dragomir» au organizat la clubul sindicatelor din această localitate Festivalul literar «Patriei – inima și versul». Cuvântul de deschidere a fost rostit de Vasile Enache, locțiitorul secretarului comitetului de partid Urziceni. Au citit versuri patriotice: Virgil Carianopol, Dinu Ianculescu, Stelian Păun, Al. Raicu, Ion C. Ștefan și membrii cenaclului literar din Urziceni: Mirela Pietriș, Adriana Roșioară și Ion Văduvă. Prezentările au fost făcute de prof. Anatol Pavlovschi, conducătorul cenaclului «Mihai Dragomir». □ *Întâlniri cu cititorii*: „La clubul Uzinelor «Republica» din Capitală a avut loc lansarea noului roman al lui Radu Tudoran: *Acea fată frumoasă*. Prezentarea a fost făcută de Mihai Gafița, redactorul-șef al Editurii Cartea Românească * «Liviu Rebreanu, creatorul romanului românesc modern» a fost intitulată expunerea pe care Valeriu Râpeanu a prezentat-o la Universitatea populară din str. Biserica Amzei nr. 7 * Ion Bănuță, Veronica Porumbacu, Al. Stark, Mihai Negulescu, Tiberiu Utan și Gh. D. Vasile au fost prezenți la clubul Uzinelor «Republica» din Capitală”. □ *La Casa Scriitorilor*: „Luni, 1 decembrie, la Casa scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a avut loc ședința secției de proză a Asociației scriitorilor din București, condusă de Al. I. Ștefănescu, secretarul biroului de secție. Au susținut referate criticul literar Dan Zamfirescu (*Ideea independenței naționale și reflectarea acesteia în literatura din trecut și de astăzi*) și prozatorul Radu Theodoru (*Romanul istoric – confidențe de atelier*). Au participat la discuții Laurențiu Fulga, Traian Filip, Constantin Țoiu, Elvira Bogdan, Gheorghe Suci, Iulian Neacșu, Nicolae Jianu, Fănuș Neagu, Ion Marin Iovescu, Lucian Dumitrescu”. ■ Mihai Mircea Ciobanu scrie despre *Eternitatea firescului*, un text dedicat lui Ion Andreescu, „pictor al minunilor firești”. ■ Ion Itu semnează *Arta și progresul moral*: „Migrația structurilor morale în artă și, concomitent, deplasarea valorilor artistice în câmpurile moralei trebuie înțelese ca niște schimburi vitale continue. Un amplu circuit energetic alimentează neîncetat viața operei cu noțiuni, idei, teorii și concepții, cu stări de simpatie și antipatie, cu sentimente neînchipuit de variate, de la cele mai simple nuanțe până la marile vibrații patetice. Asigurând deplasarea acestei imense realități umane în artă, sistemul metaforei, activează totodată ca un filtru și ca un mecanism formativ ce transferă în sufletul lumii căldura solară a creației. Desi-

gur, nu întotdeauna reglarea acestor ficțiuni binare s-a făcut cum ar fi trebuit în mișcarea organismului social. Au fost cazuri când echilibrul s-a rupt într-o parte sau în alta, de multe ori s-a încercat introducerea unei idei de valoare între roțile celor două sisteme. Dar nu scăderile și excesele dau întruchipare adevărului. S-a spus că forma oricărei frumuseți este tocmai unitatea ei, dar asta nu cade, nicidecum, în contradicție cu ideea funcțiunii pedagogice a actului artistic, dimpotrivă, chiar subliniază caracterul contemplativ și pragmatic al tipului artistic uman”. ■ Texte despre Nicolae Labiș semnează: □ Lucian Raicu, *Fragmente despre Labiș*: „Labiș se limpezea în poezie, nu întâmplător scria diminețile. Poezia îl pregătea pentru o nouă zi, îl făcea încă o dată apt de viață, gata să o înfrunte cu sufletul încă o dată curat, ca și timpul”. □ Gheorghe Tomozei, *Nicolae Labiș*, o tabletă scrisă la „București, Noaptea de Sfântul Andrei”. □ Un text fără titlu semnează și prof. Gavril Găină, amintirile sale cu Labiș. □ V.G. Popa scrie despre anii lui Labiș petrecuți la liceul „Nicu Gane” din Fălticeni. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *1 Decembrie organic*: „Ziua de 1 Decembrie a fost un moment ireversibil de afirmare a dorinței majorității, semn al vremurilor noi, și frumusețea lui democratică trebuie să rămână neîntinată. În acest spirit mă gândesc la sărbătorirea lui, ca la un sfârșit de nedreptate și ca la un început de dreptate”. ■ Șerban Cioculescu publică *Între N. Iorga și M. Sadoveanu*. ■ Hristu Căndroveanu scrie despre volumul lui Ovidiu Papadima (Minerva): „*Ipostaze ale iluminismului românesc* se înscrie, alături de alte lucrări ale genului, datorate unor D. Popovici, Al. Dușu și Romul Munteanu, printre izbânzile cercetării literare românești de erudiție și exemplară ținută intelectuală”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară intitulată *Fruitele mâniei: proza lui Zaharia Stancu*: „Vocația lui Zaharia Stancu nu e în cronică evenimentului ori în analiza psihologică: dar în descrierile unei istorii și a unui om ce sunt forme ale naturii, în epicul lent al epopeii. Când e lipsit de această rezonanță, romancierul e lipsit și de anvergură, și de poezie, alunecând în platitudine jurnalistică. Trebuie să admitem că este la mijloc aproape un paradox: una din cele mai bogate cronici istorice din literatura noastră modernă este scrisă din unghiul unui povestitor care are în primul rând simțul naturii și pe al omului ca prezență cosmică. Și una din cele mai vehemente evocări ale trecutului, adevărat pamflet politic, este fructul mâniei întunecate a unui profet biblic”. În cadrul cronicii apare și o poezie inedită a lui Zaharia Stancu (*Cântec*). ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu semnează *Despre cuvinte*, o prezentare a volumului *Neîncepta mireasmă* de Dușan Petrovici (Facla, 1975): „Poezie, în general, fără tandrețe (deși atunci când versul se încarcă de o ușoară sentimentalitate devine mai subtil), convingătoare prin metafore laconice și obsedante (cum este cea a «maculării») și a «neînchipuitei miresme», care dă și titlul volumului), poezia lui Dușan Petrovici impune un ton viguros, o problemă substanțială, un cult al imaginii dur conturate, un vers cristalizat și

viril. Puțin demonstrativ (ciclul final *Clima temperată*) și pe alocuri sentențios, lirismul său trăiește dintr-o permanentă structurare morală a dramei creației. Și tocmai prin aceasta mi se pare original și interesant”. □ În „*Blana de samur*”, Valeriu Cristea scrie despre volumul *Rămas bun* de Ileana Vulpescu (C.R., 1975): „Substanța consistentă a romanului are în același timp calitatea unei fine spume, capabilă a se comprima în picătura unui interval minuscul. *Rămas bun* e o carte de excepție, vădind resursele actuale ale prozei feminine”. □ Mircea Iorgulescu recenzează *Interpretări și înțelesuri* de Valeriu Râpeanu (Junimea, 1975): „Volum «de articole», și nu «sinteză» în înțelesul formal, *Interpretări și înțelesuri* se impune însă tocmai prin prezența unui spirit de sinteză autentic”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Candoare*, o prezentare a romanului *Cumințenia pământului* de Rodica Tott (C.R.): „Romanul e scris în genere bine, într-un stil oral adecvat vârstei naratorului, cu inserturi de umor, din păcate cam facil, toate calitățile și defectele subsumându-se excesului de candoare”. ■ Sub semnătura lui Valentin Lipatti citim *Celălalt Rousseau*, „Fragmente din volumul *Le dix-huitième siècle français*, în curs de apariție la Editura didactică și pedagogică”. ■ Dan Constantinescu marchează *Centenar Rainer Maria Rilke*. □ Alături apar traduceri din poezia lui Rilke: *Nesiluite! Voi, orașe...* (traducere Ion Barbu, *Poezii*, Albatros, 1970), *Părăsit pe munții din suflet* (traducere Ion Pillat, *Poezii*, E.P.L. 1965), *Presimțire; Pantera* (traducere Al. Philippide, *Poeme de Hölderlin, Novalis, Mörike, Rilke*, Ed. Fundațiilor, 1940). □ Dan Constantinescu semnează traduceri: *Poartă* (din *Cartea imaginilor*), *Palma* (din *Poezii târzii*) și din *Sonetele către Orfeu*, Partea I și Partea a II-a – XIII, XIX, XXIV, XXVII. ■ Ioan Comșa semnează *A scrie pentru cât mai mulți...*, oferind o trecere în revistă a noilor tălmăciri din opera lui Zaharia Stancu, „În anul care se încheie”. ■ Pe ultima pagină, apare Anda Boldur, *De la Abadan la Suza*, un reportaj în contextul vizitelor președintelui Nicolae Ceaușescu și Elenei Ceaușescu în golful persic. ■ Versuri semnează: Vasile Zamfir (*Împlinire*), Ion Dodu Bălan (*Alfa și Omega Neștiutului; Dor neîmplinit; Neliniștea mea cât un munte*), Silvia Zabarcan (*Dar, Sabia timpului...*), Constanța Buzea (*De margine; Văleni; În golul lumii adevărate; Orz în floare; Pășune; Ciocănițoare; Pentru cai*), Geo Bogza (*C – „Index de înfățișările și întâmplările lumii pe care a străbătut-o Oltul*”). □ Din proză citim „*Viitorul rămâne la cei tineri...*” de Al. Monciu-Sudinski. □ Ioan Alexandru publică *Ștefan cel Mare*. □ În traducerea lui Baki Ymeri citim *Din lirica albaneză contemporană*: Vehbi Skënderi (*Din nou pe lacul Vadul Deiei*), Fatos Arapi (*Tu vei veni...*), Adelina Mamaqi (*Măinile tale*), Sulejman Mato (*Iubitei mele*), Andrea Varfi (*O, soare al vieții mele*), Agim Spahiu (*Copiilor*), Ismail Kadare (*Așteptare*). □ Ana Blandiana revine la rubrica sa cu tableta *Leonardo Da Vinci, Michelangelo, Raffaello*.

5 decembrie

• [„Scântea”, nr. 10 355] Ziarul publică *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*, rostită în cadrul *Ședinței comune a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană*.

• [„Contemporanul”, nr. 49] În textul *Versuri de dragoste de țară*, Dumitru Micu prezintă volumul *Cele mai frumoase poezii* ale lui Tiberiu Utan: „Strânse la un loc în cadrul cunoscutei colecții girate de Editura Albatros, *Cele mai frumoase poezii* scrise de Tiberiu Utan de la debut (*Chemări*, 1955) până la *Goana după vânt* (1973) și la ineditele ce încheie volumul antologic, revelă o individualitate lirică monolită. Poetul a parcurs, firește, o evoluție în acești douăzeci de ani: și-a îmbogățit continuu registrul, și-a rafinat mijloacele (proces reconstituit cu acuratețe în studiul introductiv, semnat de Eugen Simion), dar fără a se îndepărta de modul sufletesc inițial. Cele mai caracteristice și mai frumoase, în același timp, dintre cele mai frumoase poezii sunt acelea prin care, contrar afirmației dintr-un vers, Tiberiu Utan dovedește a nu fi uitat «cântecele de acasă». ■ Despre studiul lui Simion Ghiță, *Titu Maiorescu* (Ed. Științifică) scrie Elena Solunca: „Rigoarea argumentării, analiza unor scrieri aproape uitate până acum, fac din lucrarea lui Simion Ghiță o reală contribuție în procesul de valorificare critică a moștenirii noastre filozofice”. ■ Dan Grigorescu semnaleză apariția cărții lui Tzvetan Todorov, *Poetica-gramatica Decameronului*: „Tzvetan Todorov este, neîndoielnic, una dintre personalitățile cele mai reprezentative ale curentului. Poetica lui este una dintre acele lucrări teoretice care justifică efortul de a se construi o bază și un aparat conceptual solid, apt să lumineze însăși metoda și limitele sale. Traducerea în românește a acestui text teoretic, însoțit de o pilduitoare aplicație a principiilor generale la analiza structurilor din *Decameronul* lui Boccaccio, reprezintă un important act de cultură. Și ceea ce se cuvine subliniat, cred, este modul în care traducătorul, Paul Miclău, izbuteste să se detașeze de ispitele unui text de asemenea prestigiu în istoria structuralismului, și să-l discute lucid”.

• [„Cronica”, nr. 49] Editorialul semnat Cronica stă sub semnul unui *Dialog fructuos româno-iranian*: „Expresie strălucită a dinamismului politicii externe a României socialiste, vizita oficială de prietenie pe care președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat-o în Iran, la invitația Majestății Sale imperiale Șahinșahul Aryamehr și a Majestății Sale imperiale Farah Pahlavi Șahbanu, constituie un eveniment de mare însemnătate în evoluția relațiilor bilaterale ale țării noastre”. ■ Mircea Dragomir scrie despre *Cultura și progresul istoric*: „Lumea de astăzi asistă la un fenomen fără precedent ca proporții, referitor la mișcarea în timp a civilizației: revoluția științifico-tehnică. Acest fenomen nou în istorie, cu multiple implicații în diverse domenii, constituie o problemă – chiar una foarte importantă – în ce privește cultura”. ■ Apare a treia parte din textul *Statutul psihologiei* de acad. Vasile Pavelcu, discurs de recepție ținut în ședința plenară din

30 octombrie 1975 a Academiei R.S. România. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la volumul *Împotriva celui drag* de Gabriela Melinescu (Eminescu, 1975): „Darul acestei originale poete este de a reuși cel mai bine tocmai acolo de unde vrea să fugă: în poezia de senzații, deloc epidermică, pentru că hiperbolele poetei oglindesc universul. Meditațiile poetei sunt interesante numai în măsura în care se sprijină și dezvăluie acuitatea senzațiilor. Imaginile care rezultă din această dilatare senzorială atrag poezia Gabrielei Melinescu într-un fascinant univers fantastic”. ■ Gheorghe Grigurcu scrie despre *Critică și ironie*: „A mima tăcere prin clamoare, iată o situație absurdă, o răsturnare a funcției tradiționale a tăcerii care e încărcată frecvent de reproșuri. Critica interesantă, carieristă, încălcând principiile general-valabile ale eticii și echității se autoironizează mortal”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Cristian Livescu semnaleză apariția volumului III din *Caietele Mihai Eminescu*, volum îngrijit de Marin Bucur, oferind „o secțiune cuprinzătoare asupra studiilor pe care le parcurge de la an la an aprofundarea operei Luceafărului poeziei românești”. □ Gheorghe Simon prezintă *Vacanță perpetuă* de Ilie Măduța (Eminescu, 1975): „Naivitățile sunt frecvente, iar poezia nu are decât de păgubit”. ■ Al. Săndulescu semnează *Un mare înaintaș: N. Iorga*: „Paginile de critică din tinerețe ale lui N. Iorga sunt într-un fel pagini uitate, la care ne referim destul de rar”. ■ Constantin C. Angelescu publică *O scrisoare a lui Nicolae Iorga*, cea pe care Nicolae Iorga a trimis-o tatălui semnatarului, în data de 12 noiembrie 1940. ■ Emil Georgescu și Vasile Bașa comemorează 120 de ani de la nașterea lui Gheorghe Brătianu cu textul *Un strălucit artist liric, basul Gh. Brătianu*. ■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte* de N. Irimescu: „Amuzante preocupările de agricultor ale lui Liviu Rebreanu dezvăluite în *File de jurnal* («Luceafărul»): «am strâns 85 de ouă de la găinele noastre de joi până azi inclusiv», împletite cu planurile scriitoricești: «În frigurile „Gorilei”» care merge greu. Pentru romanul polițist «Eroul, Agatha Vasiliu»... Pentru «*Minunea minunilor*; șeful guvernului e un inginer mare care crede în știință» – Și iar agricultura: «Lache și oamenii prășesc întâia oară sfecla furajeră...»”. ■ H. Fassel semnează *Ensemble: Fascinația realității*, o prezentare a publicației anuale „Ensemble 6”, München, 1975. ■ Versuri semnează Ion Cocora (*Ce surâsuri; Palimpsest; Ce se va întâmpla acum*) și Ion Beldeanu (*Soarelei meu, Drum de iarnă; Decembrie cu sănii pe Suha*). □ În *Exerciții* citim *Știință în agonie?* de Petre Botezatu. □ Al. Pascu traduce fragmente dintr-un eseu al lui *Ingmar Bergman: Ce înseamnă a face film*, publicat în „Cahiers du Cinéma” și reluat în volumul *Interviuri cu regi-zori de film* editat de Andrew Sarris.

● [„**Munca**”, nr. 8310] În *Însemnări de scriitor*, Platon Pardău semnează *Celebrități autentice*.

● [„**Orizont**”, nr. 49] C. Ungureanu comentează valoarea literaturii lui La-biș, un comentariu care ar trebui să înceapă, după părerea cronicarului, „de la

conștiința destinului și misiunii poetului” (articolul *Despre conștiința poeziei*). ■ Tot despre poezia lui Labiș, își scrie și Lucian Alexiu cronică sa literară, cu următorul incipit: „I-ar fi fost dat lui Nicolae Labiș să împlinească, sub alte auspicii, vocația militantă a poeziei generației lui Geo Dumitrescu, – a «generației pierdute» din anii războiului” (articolul *Vocația poeziei*). ■ La rubrica de „istorie literară”, M.N. Rusu aduce noi informații documentare despre Mihail Săulescu, „poetul care a căzut eroic pe una din culmile munților Carpați” (*Un album cu autografe*). ■ Radu Ciobanu semnează proza numărului, cu titlul *Zidirea*, un fragment din romanul *Nemuritorul albastru*. ■ Aripile poeziei sunt „desfăcute” de Crișu Dascălu și Petre Anghel. ■ Alexandru Ruja remarcă faptul că personajele lui Titus Popovici „își duc existența sub un adevărat destin politic” și stabilește cum se luminează intertextual romanele *Străinul* și *Setea* împreună cu nuvela *Moartea lui Ipu*, începându-și comentariul cu următoarele afirmații: „Cu Titus Popovici nu s-a întâmplat un lucru deosebit de situația altor scriitori, care au surprins prin debuturi remarcabile, considerate deschizătoare de drumuri și devenite repede puncte de referință. Este un lucru cert că debuturile valoroase obligă și este mai lamentabilă apariția unor cărți sub valoarea debutului, decât o absență mai îndelungată. Titus Popovici a avut tăria unei stricte cenzurări și este aceasta una dintre posibilele explicații ale relativei sale absențe din literatură. Relativă pentru că cele două romane ale lui Titus Popovici au cunoscut repetate reeditări – *Străinul* a ajuns la ediția a IV-a (1958-1972), iar *Setea* la a VII-a ediție (1958-1974), într-un tiraj de câteva mii de exemplare. După mult timp Titus Popovici va publica excepționala nuvelă *Moartea lui Ipu*, aflată și ea, în scurt timp, la a doua ediție (1971)”.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 261] Dinu Săraru anunță apariția unui volum antologic de *Teatru*, semnat de Paul Everac, la Ed. Eminescu, incluzând și uriașul succes cu *Un fluture pe lampă*. ■ Constantin Noica „debutează” în „Săptămâna” cu eseu în trei părți *Adevăratul înțeles al sacru-lui*, despre Mircea Eliade, privit prin prismă hegeliană. „Ce reprezintă Mircea Eliade în cultura veacului XX poate fi arătat, în primul moment, doar prin comparație. [...] Eliade declară, în numele altei forme de luciditate: fiecare lucru și gest al omului au însemnat ceva. [...] Hegel avea tăria speculațiilor, pe când Eliade are tăria faptelor. [...] Eliade face dreptate lucrurilor așa cum sunt [...] el se îndură de toate credințele lumilor istorice trecute (și este o dovadă că se poate de clară că, ocupându-se de istoria și filosofia religiilor, el a refuzat, ca și Bлага în a sa *Religie și spirit*, orice încercare de a i se impune să le privească din punctul de vedere al unei religii anume, al unei biserici anume), ba găsește cuvinte înțelegătoare și pentru credințele ce ne par azi total aberante... El se îndură de toate practicile (de la șamani la paparude) ridicându-le la sens și la sacralitate.” □ O cronică a volumului de nuvele *Miresele* de Eugen Barbu, cu 5 piese inedite, E. Manu considerând proza cu haiduci (deși una „nu tocmai pe placul unei estetici moderne”) „de nivel continental [...] pe care o

antologie posibilă o poate așeza în compania celor mai moderni creatori.”

□ Despre *Iorga sau reîntoarcerea la izvoare* [cu referiri la obsesia savantului de a realiza contactul direct cu izvoarele istorice autentice ale poporului, n.n.] amintește M.N. Rusu. □ În articolul *Labiș vizionarul*, Cristian Livescu propune ca definitorie pentru cuprinderea spațiului interior al poeziei acestuia opoziția metaforică *Înalturi-Adâncuri*, menită să stabilească o corespondență între concepte și decorul poetic. □ *Personajele de taină* pe care le dezvăluie Dan Mutașcu sunt cele din *Craii...* lui Mateiu Caragiale.

6 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 356] În cadrul dezbaterii *Cum vorbim, cum scriem românește?*, în acest număr citim intervențiile: □ Al. Graur. *Dicționarele și „Dicționarul explicativ al limbii române”*: „Problema tezaurului nostru lexical a stat pe primul plan al atenției Academiei Române încă de la înființarea ei. S-a dat însărcinarea, pe rând, mai multor specialiști să redacteze un dicționar-tezaur al limbii române, apoi s-a organizat pentru aceasta un colectiv, dar treaba se oprea mereu curând după ce începea. În momentul de față, institutele noastre de lingvistică sunt pe cale de a o duce la capăt: s-au tipărit mai multe volume și în câțiva ani lucrarea va fi terminată, urmând, bineînțeles, ca atunci să fie reluată de la început, pentru a se aduce la zi părțile apărute mai de mult. Dar *Dicționarul limbii române* publicat de Editura Academiei, pe care l-am amintit acum, este o lucrare care privește pe specialiști (iau acest cuvânt într-un înțeles foarte larg: mă gândesc la profesori, învățători, studenți etc.). Și pentru oamenii mai puțin avansați în materie se publică lucrări de lexicografie, dicționare ale limbii române, de neologisme, enciclopedice, lexicoane tehnice și așa mai departe. Ultima lucrare de acest fel, apărută zilele trecute, este *Dicționarul explicativ al limbii române*, tipărit de Editura Academiei”. □ Octav Onicescu, *E necesară unificarea terminologiei științifice și tehnice*: „Se cere elaborată o strategie comună a tuturor celor ce răspund de destinul limbii noastre. Am propus, în cadrul «Comisiei pentru cultivarea limbii» de la Academie, mai multe acțiuni care să ducă la unificarea terminologiei științifice și tehnice. Ar fi necesară, de asemenea, elaborarea unui dicționar de noțiuni și expresii din diverse domenii ale științei și tehnicii”. □ Prof. Florica Dimitrescu, *Presa și lexicul actual al limbii noastre*: „Dintotdeauna limba română s-a caracterizat printr-o remarcabilă capacitate de a-și îmbogăți vocabularul atât prin împrumuturi, cât și prin forțe proprii. Una dintre fazele cele mai active din acest punct de vedere este aceea pe care o trăim acum. Ca urmare a revoluției tehnico-științifice mondiale, cuvintele trec astăzi ușor peste frontierele limbilor. Pentru lingvist este extrem de interesant a urmări, într-un asemenea răstimp de largă efervescență, reflectarea în limbă a creativității conceptuale, sursele de împrumut, specificul în mecanismul noilor formații etc.”.

● [„**Flacăra**”, nr. 48] Adrian Păunescu este prezent cu poezia *De dor de țară*. ■ Florin Manolescu publică o prezentare biobibliografică dedicată lui Nicolae Labiș: „S-a spus că semăna la înfățișare cu Gorki și că, din acest motiv, și-ar fi lăsat să-i crească, sub nasul ridicat de calmuc, o mustață de hatman de operetă. Alții l-au comparat cu Rimbaud. Era înalt și blond, frumos prin tinerețe și prin puritate. Cei care l-au ascultat declamând își amintesc că își trăia poeziile, fiind prea tânăr ca să le recite. A dovedit, de mai multe ori, că este curajos, într-o vreme în care mulți alții pierduseră această calitate. Citea mai mult decât era îngăduit, ascunzându-și cărțile (Rimbaud, Arghezi, poate Villon) într-un loc inaccesibil oricărui control, în suflet. A dus o viață agitată mutându-se de la un prieten la altul, fără o casă a lui. S-a spus că și-a consumat existența în excese și că din pricina boemei și-ar fi ratat opera. Dar de fapt, ca toți marii poeți, Labiș trăia ajutat de fantezie, stânenit pe pământ, ca albatrosul lui Baudelaire. «A ne gândi acum unde ar fi putut fi dus drumul lui Labiș, abia început, înseamnă a simți ce incomensurabilă știrbire și cu neputință de precizat ca formă a suferit ceea ce va fi profilul poeziei românești între anii 1950 și 2000» (Geo Bogza)”. □ Sandra Miron, în *Cronica filmului*, scrie despre *Un film după o rețetă sigură*, o prezentare a ecranizării romanului *Alexandra și infernul* de Laurențiu Fulga. ■ În *Instantanee* sunt publicate câteva fotografii: Geo Bogza, Marin Preda, Eugen Barbu și Șerban Cioculescu. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu scrie despre *Poezia patriotică*: „Poeții de toate vârstele, care slăvesc astăzi marile înfăptuiri ale socialismului și clădirea unei noi societăți, perpetuează [...] o mare, o permanentă tradiție a literaturii noastre. Mai presus de toate formele literare, versul liric înaripat este vehiculul cel mai potrivit răspândirii instantanee a unui mesaj de raliere a tuturor cugetelor, pentru același nobil scop: «Creșterea limbii românești/ Și-a patriei cinstire»”. ■ În *Cronica literară*, Cornel Moraru publică „*Dialoguri despre condiția femeii*”, o prezentare a volumului de reportaje *3x8 plus infinitul* de Ecaterina Oproiu. ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a șaptea a articolului *Accesibilitatea poeziei*: „În contextul poeziei moderne dificultatea poeziei ermetice este una specifică. De altfel, ermetismul nu este o apariție recentă, tradiția ermetică este probabil la fel de îndelungată ca și istoria poeziei. «Putem vorbi de ermetism – ne spune G. Călinescu în *Cursul de poezie* – ori de câte ori un poet vorbește cu aceleași cuvinte despre două ordine de lucru deodată, dar amândouă în cuprinsul ideii de spirit, fiind confuz pentru cine caută la el adevăruri din lumea percepției, dar fiind clar pentru inițiații cu conștiința totală». Pentru a accede la sensul unei asemenea poezii este nevoie să renunțăm o clipă la percepția logică imediată: în locul distincției aristotelice și științifice între subiectul și obiectul cunoașterii, ermetismul propune distincția – fondată pe unitate substanțială – între microcosmos și macrocosmos”. ■ În *Lecturi*, Ion Lotreanu scrie despre *Funcția ironiei*, o prezentare a volumului *Dispariția profesorului* de Nicolae-Paul Mihail. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov.

S. Crohmălniceanu semnează eseu *Literatura pe hârtie indigo*. □ În suplimentul *Racul* (82), Teodor Mazilu publică *Suflet de coșniță*, iar în *Ridendo*, Ion Băieșu semnează *Copilul durerii*.

• [„**Luceafărul**”, nr. 49] În cadrul rubricii *Contemporanii noștri* este omagiat Nicolae Labiș, semnând texte: Fănuș Neagu, Daniela Crăsnaru, Adrian Păunescu, Mircea Florin Șandru, Doina Uricariu, Nicolae Prelipceanu, Corneliu Vadim Tudor, Ion Drăgănoiu, Dan Cristea, Horia Bădescu, Marius Robescu, Sultana Craia, Cezar Ivănescu, Mircea Dinescu, Valentin F. Mihăescu, Mirela Roznoveanu. □ Fănuș Neagu semnează textul *Liliac timpuriu*: „E prima oară când îmi dau voie să scriu despre Labiș. Nicolae Labiș nu e marele poet al morții, al reîntreprerii și al pedepsei. Labiș era cel mai buclat prieten al meu, atunci când nimeni, în afară de el, nu mă accepta... [...] Căci veacul nostru, după mine, din vremea când dormeam în același pat cu Labiș și Băieșu, se adună în înserarea acestor versuri: «Să nu vă ardă-în deget candidetele inele/ Asprimile vieții să le-mblânziți». [...] Da, numele lui Labiș sună atotputernic, ca o «stea fulgerată», ca neînțelesul plin de grai al neamului românesc, de atâtea ori și de el așternut pe buzele cernite ale Moldovei: Mălini... Răsură... Plai... ”. □ Daniela Crăsnaru, *Zodia lirei*: „Pentru noi cei de azi opera sa este dovada că adevărata poezie angajată nu poate fi scrisă decât de cel care crede cu putere în adevărul unei idei, de cel care nu se îndoiește o clipă de triumful ei. De aceea nu se poate vorbi despre Labiș la timpul trecut. Chiar dacă s-au scurs aproape douăzeci de ani de când într-un alt decembrie, Săgetătorul orb urca la metereze. Chiar dacă viața îndeobște se măsoară după calendare. Poetul nu cunoaște decât timpul prezent, acel prezent etern în care locuiesc dintotdeauna adevărații slujitori ai cuvântului. Pentru că Nicolae Labiș s-a născut într-adevăr într-o zodie bună. Aceea a Lirei”. □ Adrian Păunescu, *Singura ediție definitivă*: „Mă urmărește un gând, mă ține în loc un gând: Nicolae Labiș s-a născut în decembrie și a murit în decembrie, atât de repede și de tragic, atât de inexplicabil și de sfidător, de parcă s-a născut și a murit în același decembrie, de parcă s-a născut la începutul lui decembrie al unui an al vremii și a murit la sfârșitul lui decembrie al aceluiași an al vremii”. □ Mircea Florin Șandru, *Labiș și revoluția*: „Aproape toți cei care au scris despre posteritatea poetului mort atât de timpuriu au afirmat că timpul lucrează în favoarea lui. Afirmția mi se pare foarte adevărată că, pe măsură ce ne îndepărtăm în timp de anul morții sale, mesajul «Lupei cu inerția» devine tot mai valabil și mai viu. Într-un fel Labiș, face caz unic în literatura română și, privit în determinările istorice, cazul lui seamănă tot mai mult cu cel al «poetului lui Octombrie», Maiakovski. [...] Labiș a crezut profund în marxismul creator, l-a asumat în substanța sa poetică, în fibra sa omenească. De aici forța sa de convingere, naturalitatea, sinceritatea și autenticitatea poeziei sale, forța ei de penetrație, în opoziție cu alte producțiuni similare, care erau simple construcții verbiative, retorice, golite de sentiment și care reprezentau, în ultimă instanță, o degradare

a ideii de poezie politică. Labiș a fost un poet politic în sensul acut al cuvântului. El a înțeles revoluția în determinările sale intime și a cântat-o dinlăuntru devenirii sale istorice, aducând în peisajul generației sale poetice un efort de gândire, de cunoaștere...”. □ Doina Uricariu, *Vârsta de bronz*: „Labiș e uneori retoric și oral dar e autentic și sincer. Vârsta de bronz a poeziei cultivă sufletul și adevărul față de șlefuire. Poezia e mai mult un instrument al inimii și ideii și aproape deloc o împodobire a lor”. □ Nicolae Prelipceanu, *Înaltul premiu*: „Poetul Nicolae Labiș este «o amintire frumoasă» a literaturii române din zilele noastre și din toate zilele. Lui viața nu i-a dat «înalte premii», el însuși fiind un premiu, prea scump plătit, acordat vieții, vieții literaturii române. S-au acreditat tot felul de imagini ținând locul lui Nicolae Labiș, după dispariția lui, tragică și prematură. Niciuna însă, atunci când lumea încerca să-i suplinească prin vorbele ei, nu se referea la ceea ce a fost în fapt (dincolo de tânărul cu ochi așa cum au fost ei văzuți) adică poet”. □ Corneliu Vadim Tudor, *Poet angajat*: „Labiș a slăvit Partidul cu o sinceritate așa spune genetică, nu abstractizând, ci participând. El a cântat gloriosul nostru Partid din interiorul generației sale frământate, visându-se un «ostaș» al lui, concepând acest vis ca pe singura sa rațiune de a fi. Este incontestabil că în tezaurul poeziei noastre partinice, vocile poemelor lui Labiș sună într-un mod irepetabil și pur”. □ Ion Drăgănoiu, *O lume întregă răsună*: „Ar fi împlinit acum patruzeci de ani și ar fi fost cu siguranță, între noi toți, cel mai tânăr. Dar despre Labiș nu se poate vorbi la trecut, pentru că el chiar este, între noi toți, cel mai tânăr [...]. Adolescentul poeziei românești, în versurile căruia o lume întregă răsună...”. □ Dan Cristea, *...E-un cântec tot ce sunt*: „Calitățile lui Labiș au unit și au senzibilizat o generație. Au făcut mai lesne posibil și de vreme realizabil dialogul dintre generații și au atras atenția «maeștrilor» că se nasc noi scriitori. Au pregătit un public cititor să-i primească pe aceștia cu o sensibilitate și o comunicativitate sporite. Stridențele sale au oglindit, în fapt, mișcarea interioară a unei întregi epoci literare. Toate astea nu sunt absolut necesare unui poet, dar când ele există, pe lângă forța talentului, poetul respectiv nu poate fi decât durabil”. □ Horia Bădescu, *Conștiința revelatoare*: „El venea cu profunzimea de orgă a marilor mișcări sufletești și a sincerității absolute. Era un vizionar, un artist care a privit permanent ochi în ochi ideile, aceasta însemnând nu logică rece, teorie, ci pățimașă trăire. Pentru mine Labiș înseamnă triumful conceptului de *poeto mundi*. A poetului care întreabă lumea de sine și se întreabă pe sine despre lume și se găsește pe sine întrebând și descoperă lumea în întrebarea sa. Adevărul și adâncimea răspunsului stau în adevărul și adâncimea întrebării. Iar răspunsul este Poezia!”. □ Marius Robescu, *Iluminatul adolescent*: „Viața și creația lui Labiș rămân remarcabile tocmai prin exemplara lor consonanță. Măduva lui secționată nu l-a durut, cred, mai tare decât frângerea tradiției și ignorarea marilor valori”. □ Sultana Craia, *Semnele titanismului*: „Există, în mod cert, în versurile lui Labiș o tendință către titanism. Mergea către această

atitudine fie temperamental, fie ca un romantic revoluționar prin opțiune, ceea ce în ultimă instanță se datorește atât epocii de transformări și redimensionări care i-a format conștiința structurii sale de om al muntelui, cât și – poate – vârstei”. □ Cezar Ivănescu, *Mitul icaric*: „Prin accentul ei uman, poezia lui Labiș rămâne de asemeni exemplară căci ne reamintește că poezia nu poate fi doar instrumentul unei tehnici de cult ci numai vehicolul adevărului poetic, adesea juruință a adevărului omenesc, prea omenesc”. □ Mircea Dinescu, *Efigie*: „Numele lui nu trebuie luat neapărat ca un etalon al valorii cât al curajului de-a înfrunta calapoadele ieftine ale locului comun. Oricum efigia poetului tânăr român va purta însemnele sale. De aceea îmi îngădui ca în fiecare an, în luna septembrie, să sărbătoresc pentru o clipă, în gând, cei 21 de ani ai poetului Nicolae Labiș”. □ Valentin F. Mihăescu, *Ipostazele focului*: „Analogia foc-război nu este deloc nouă în lirica românească. La Nicolae Labiș ea dobândește tragism nu prin noutate ci numai prin raportarea la elementul asupra căruia își exercită acțiunea. Pădurea – temă dominantă a poeziei sale – este, în același timp, loc de obârșie și de dorită întoarcere, realitate concretă și tărâm fabulos al copilăriei, alcătuind astfel punctele de reper ale biografiei interioare. De aceea, pădurea incendiată în război echivalează cu un atentat împotriva integrității (în sens etimologic) și devine metaforă tragică a disoluției”. □ Mirela Roznoveanu, *Codul inițierii*: „Poezia de început a lui Nicolae Labiș, adunată în volumul *Primele iubiri*, este în mod sensibil produsul unui șoc, al unei orori de violență a primelor vârste pe care realitatea psihică o păstrează bine imprimată pe banda ei magnetice. Războiul, seceta, sărăcia, desenează un univers ostil compus dintr-o sumă de traumatisme cosmice și sociale ce lezează și revoltă până la paroxism sensibilitatea. Eul liric percepe universul la un mod mitologic, sub forma unui monstru devorator care tolerează puritatea sau doar timida ei perpetuare în schimbul jertfei”. □ Gheorghe Grigurcu, *Luciditatea propriei structuri*: „Într-o dimineață din toamna aceluiași 1954 care circumscrie toate impresiile de mai sus, ne-am întâlnit, în holul Institutului, trei tineri care nu împlinisem nouăsprezece ani. Poetul Nicolae Labiș, Cornel Rocsin, adâncul prieten al adolescenței mele, și subsemnatul. Cine ar fi putut bănui că, peste doi ani, dintre noi doi or dispărea?”. □ Gh. D. Vasile, *Calea luminată de steua geniului*: „Labiș a fost un luptător neînfricat împotriva a tot ce însemna inerție în toate planurile existenței sociale. El și-a asumat răspunderi foarte mari într-o epocă în care era nevoie de titani revoltați contra dogmatismului care încorseta mișcarea ideilor în societatea socialistă căreia totdeauna i-au fost improprii stagnarea, rutina, aroganța, infatuarea. El mergea pe o cale luminată de steua geniului și aceasta implica (în lumea poeziei) și poza de boem pe care și-o-mbrăca deplin conștient pentru a deruta obtuzitatea dominantă, căci boema lui a fost o mască și nu o necesitate organică”. ■ Eugen Barbu continuă să urmărească *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei*: „Tot în editura Cartea Românească a apărut în cursul anului 1975, esul lui

Alexandru George intitulat: *În jurul lui E. Lovinescu*. Autorul este un vechi client al nostru și strălucește prin «demitizările» personalităților noastre, demitizări care ajung până la distrugere în cele mai multe cazuri. [...] Asupra gusturilor și scopurilor sale nu sunt încă lămurit, ceea ce nu înseamnă că nu-l voi citi în continuare cu aceeași atenție ca până acum, pentru că, la drept vorbind, Al. George dacă a avut curajul să-l conteste pe G. Călinescu cu atâta insolență, probabil că va avea puțința de a ne demonstra că după un număr de ani va împlini o operă cel puțin tot atât de mare ca și a divinului critic. E drept că îndoieli mari am, dar trebuie să dăm fiecăruia o șansă. Deocamdată să vedem ce conține eseuul său”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui *Marin Mincu*: „Cu poezii transcriind plastic și chiar prea plastic, un conflict între spiritual și biologic a debutat Marin Mincu, titlul întâiului său volum sugerând o stare de incertitudine: *Cumpănă*. Rostirea, gest ținând de ordinea spiritului, este resimțită ca sacrificiu și poetul se plânge de a-și înstrăina esența... [...] În schimb critica lui Marin Mincu este năvalnic exaltată și, cu excepția unor aplicații analitice, prin însăși natura lor mai temperate, trădează o neașteptată continuă dispoziție lirică”. ■ Despre dispariția lui *Dinu Pillat* notează Nicolae Balotă: „Ne-a părăsit un om de o rară noblețe și un cărturar dăruit cu o înaltă fervoare a spiritului: Dinu Pillat. Cei care l-am cunoscut de aproape și l-am iubit, izbiți de brutalitatea răului care-l smulge prea de timpuriu din mijlocul nostru, pe prietenul Pillat, păstrăm imaginea sa luminoasă ca și amintirea elevației spiritului său. [...] Fiul poetului Ion Pillat era și el, în felul său și cu uneltele sale, un poet și un mare iubitor al poeziei. [...] Biograf al poezilor ori exeget al operei lor, el rămâne în toate paginile pe care le-a lăsat, un închinător pasionat al Poeziei”. ■ La rubrica dedicată *Tineretii clasiceilor*, Paul Anghel îl așază pe *Sadoveanu între timp și clipă*: „Ca rapsod al unei simțiri de îndepărtată sursă bizantină, Sadoveanu se detașează însă iarăși, el leapădă drama eului, a insului în față cu absolutul, înlocuind-o cu drama unui neam față în față cu absolutul, un neam văzut ca specie. Absolutul la Sadoveanu e timpul. El e creatorul unui cronocentrism care nu se poate explica, istoric și artistic, decât prin uriașa experiență de trăire, de luptă cu vremea și cu vremurile a unui popor foarte vechi, un popor care, prin suferința lui, a înzestrat istoria umană cu unul dintre cele mai pilduitoare exemple de investigare a timpului, chiar și prin opera lui Sadoveanu”.

9 decembrie

• [„*România liberă*”, nr. 9681] Ion Zamfirescu recenzează „admirativ” cartea de critică literară a lui Valeriu Râpeanu, *Interpretări și înțelesuri* (Junimea), despre care notează că este una „de idei”, „de atmosferă”. □ Boris Buzilă prezintă lucrarea lui Mihai Stoian despre *Moartea unui savant: N. Iorga*, considerând-o un „vast evantai documentar”, ce devine „un tablou multidimensional al acelor ani”, chiar dacă „provoacă la noi investigații viitoare”.

• [„Scânteia”, nr. 10 358] Apare telegrama trimisă de Nicolae Ceaușescu, cu felicitarea *Tovarășa Dolores Ibarruri împlinește 80 de ani.* ■ În cadrul dezbaterii *Cum vorbim, cum scriem românește?* Prof. G.I. Tohăneanu publică *Răspunderea față de cuvânt:* „Omul înflorește și se împodobește în și prin cuvânt. El – cuvântul – desferecă puterile gândului și izvoarele simțirii. El ducează punți între oamenii aceluiși veac și între veacurile istoriei. El mijlocește alcătuirile acelui liman al sufletului care se cheamă Poezie. Ființa umană se bucură de alaiul cuvintelor, recunoscând, în posibilitatea de a le alege, de a le lega și de a le rosti, unul din cele mai de seamă privilegii ale sale. Cultivarea cuvântului românesc – tezaur al culturii naționale, vistierie istorică a cugetului și a sufletului poporului nostru – este o datorie obștească, al cărei nobil tâlc se va învedera, desigur, și prin dezbaterile inaugurate în coloanele acestei rubrici”.

10 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 359] În *Adnotări* citim *Ce ne-ar spune astăzi Poetul?* de Petre Dragu: „Ultimul număr al «Lucașului» publică un amplu grupaj aniversar dedicat lui Nicolae Labiș. Mărturii, puncte de vedere, schițe de exegeză și de portret, versuri omagiale sunt reunite într-o orchestrare publicistică a cărei temă, etalată fără ostentație, dar cu limpezime, este *Labiș – contemporanul nostru* și răspunde, la obiect, întrebării redacționale: *Ce ne spune astăzi Poetul?* Astfel, aniversarea poetului oferă ocazia unui colocviu dedicat problemelor militantismului politic, spiritului revoluționar, raportului între etic și estetic, între tradiție și nou... Și, cu toate că participanții sunt de vârste, formații și temperamente diverse, grupajul devine ilustrarea unei emoționante unități de principiu. [...] Mai puțin de înțeles apare însă admonestarea adresată, în două-trei intervenții, colegilor de generație al poetului. Neargumentată, dar, mai cu seamă, necuviincioasă («prieteni» – în ghilimele; «o anume concepție băbească într-o minte de față mare» – zicere adresată, în bloc, criticilor și «colegilor de generație»), această admonestare aduce stridențe nedorite în tonul general al grupajului, părând a vrea să acrediteze ideea aberantă că o întreagă epocă a literaturii noastre a fost lipsită de tinere valori etice și estetice și că Labiș ar fi reprezentat produsul unui inefabil atemporal și asocial!... Măhnește, de asemenea, într-o intervenție, atitudinea lipsită de respect chiar față de poetul omagiat. Căci unul dintre participanți n-are altceva mai bun de făcut decât să se răfuiască, de la primele rânduri, cu un serviciu de corectură vinovat față de o mai veche scriere a domniei sale – pentru ca, imediat după aceea, să nu scape prilejul de a ne anunța și cam ce cărți are de gând să tipărească domnia sa, la anu’ pe vremea asta. Procedul ar părea juvenil-teribilist dacă, din păcate, n-ar trimite gândul la cunoscuta amară meditație eminesciană: «Nu slăvindu-te pe tine...» Credem că publicația de tineret a Uniunii scriitorilor, revistă prețuită pentru frumoasa ținută intelectuală, și-ar îndeplini și mai bine

misiunea dacă, în paralel cu stimularea și orientarea creației, s-ar ocupa și de modelarea comportării publice a superbilor ei colaboratori tineri. Răspunderea față de cuvântul tipărit față de influența lui, mai cu seamă asupra cititorului tânăr și foarte tânăr – atât de mândru de cei care-l reprezintă întru liră – trebuie să fie o permanență a preocupărilor etico-educative ale revistei. Pentru aceasta, o trimitere a respectivilor colaboratori la colecțiile unor reviste din urmă cu două decenii și mai bine – în care pot fi găsite și intervenții ale lui Nicolae Labiș în debateri de interes obștesc – ar oferi, credem un excelent exemplu nu doar de responsabilitate civică, ci și de simț al măsurii. Așadar, și din acest punct de vedere, ocazia Labiș se arată prielnică. Nu întâmplător în grupajul citat este afirmată cuprinderea poetului în rândul clasicilor literaturii noastre”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 8259] Victor Atanasiu înregistrează publicarea a două noi volume de „lirică patriotică” – Ion Iuga, *Cămașa patriei* (Albatros, 1975 – „cântarea imnică a Patriei poate produce accente revelatoare”) și George Țârnea, *Starea de iubire* (Facla, 1975 – „discursul este, dimpotrivă, abrupt, vorbele se spun răspicat, strofele fiind înlănțuite într-un flux vijelios, bărbătesc, cu sonorități amintind de Goga, Beniuc ori Adrian Păunescu”),

• [„**Viața studențească**”, nr. 40] Un medalion Nicolae Labiș semnat M.R., în *Decembrie labișian*, lună în care poetul ar fi împlinit 40 de ani: „pentru noi însă el nu mai are vârstă... el este doar Poezie”. □ Același M.(N.) R(usu) propune *O ediție polemică*, a *Jurnalului* lui Camil Petrescu (*Note zilnice, 1927-1940*), „text stabilit, note, comentarii, indice de nume și prefață de Mircea Zăciu”, Cartea Românească, reliefând „multele, capricioasele și originalele aspecte ale personalității lui Camil”. „Mircea Zăciu formulează programul critic al ediției cu claritate, și, mai ales, cu adresă polemică atât la unele din afirmațiile scriitorului, cât și la cele ale bibliografilor săi. [...] Ca și Mircea Zăciu, cred că jurnalul lui Camil Petrescu se naște într-un moment de criză existențială și de creație. În substanțiala sa prefață, M. Zăciu face delimitările necesare. Dar criza scriitorului are și un substrat filosofic (mai exact spus, teoretic) [...] deseori în acest jurnal apare termenul de *substanțialism* (în 1927, în anul în care Camil trece la formula «notelor zilnice», el redactează un studiu cu același nume, ce trebuia să apară în fruntea unui număr prim, dintr-o serie nouă, din «Cetatea literară» [...] studiul a văzut lumina tiparului abia acum câțiva ani, fragmentar). [...] M. Zăciu, prin comentariile autorizate și obiective ce însoțesc această ediție, redeschide dintr-o perspectivă superioară, dosarul creației și biografiei lui Camil Petrescu”. ■ Dan Zamfirescu își continuă expozeul despre *Prezența europeană a culturii românești (II)* vizând sinteza dintre literatura considerată veche și cea modernă, vorbind despre Brâncuși, Tzara, semnalând în acest text și sintagma lui Edgar Papu, ce va face istorie în epocă, *Protocronism românesc*, din eseu cu titlul omonim publicat în „Secolul 20”, nr. 5-6, din 1974. „Avangarda nu este însă decât unul din aspectele aceluși

«protocronism» (cum l-a numit Edgar Papu) și nu trebuie să simplificăm realitatea culturală românească dintre cele două războaie numai la avangardism, pierzând din vedere semnificația operei unui Blaga și a altor personalități de anvergura lui spirituală, printre care se conturează Mircea Eliade, cu preocuparea sa pentru promovarea aceluși fenomen pe care l-aș numi «sinteză planetară»... Studiul literaturii române vechi este una din cele mai «actuale» discipline! Ceea ce am numit «*procesul Neagoe*» este, în fond, procesul regăsirii și depășirii – pe o spirală superioară – a acelei conștiințe despre «durata» culturii românești, pe care au avut-o toate marile epoci creatoare din istoria poporului nostru. Iar epoca noastră merită și poate să fie una. A și început să fie...” □ Despre *Rigorile debutului* scrie Simelia Bron, cu referire la premiera de la Giulești, *Patima roșie* de Mihail Sorbul. □ Vine rândul lui H. Zalis să fie luat în derizoriu la rubrica *Aflăm cu emoție...*, pentru anumite pasaje hilare din *Tensiuni lirice contemporane* (Dacia, 1975).

11 decembrie

• [„*Cutezători*”, nr. 50] Conține un amplu grupaj Nicolae Labiș – la 40 de ani de la naștere, pe 2 decembrie 1975, autorul fiind reprodus cu poemul *Viitorul*, dar și cu un portret de Tudor Vianu, împreună cu amintiri din copilăria poetului de Eugen Labiș și Gh. Istrate, un text despre casa lui Labiș de Gh. Tomozei și fragmentul *La moartea poetului* de Geo Bogza.

• [„*România literară*”, nr. 50] George Ivașcu semnează editorialul *Istorie mereu vie*: „Îmbogățirea literaturii noastre moderne prin generațiile ce s-au succedat, curentele principalelor ideologii culturale și artistice, marii noștri istorici și marii noștri scriitori din perioada interbelică confirmă tot atâtea temeuri și exemple inspiratoare înălțării prin geniul creator al contemporaneității a ceea ce poate și se cuvine a se constitui ca epopee națională. Este imperativul măreț al epocii pe care – într-o desăvârșită unitate – nu numai o străbatem, ci o construim prin revoluția noastră socialistă, revoluție purtând deopotrivă sigiliul cinstirii trecutului multimilenar ca și al vibrației viitorului. Proiectând astfel la dimensiunile contemporane gândul formulat atât de sugestiv de același Alecu Russo: «literatura este pâinea zilnică a unui neam» și, deci, «cu neamul se începe limba și poezia»”. ■ În *Șantier* sunt prezente proiectele la care lucrează Eugen Barbu, Ștefan Popescu, Dan Verona, Corneliu Omescu. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Omagiu poetului Nicolae Labiș*. □ *Seară Macedonski*: „La Casa studenților din București, sub auspiciile Muzeului Literaturii Române, a avut loc o seară omagială dedicată lui Al. Macedonski. Invitatul de onoare al serii a fost poetul Mihail Cruceanu, care a depănat amintiri despre cenaclul «Literatorul» și mișcarea literară a epocii respective”. □ *La librăria Mihail Sadoveanu*: „În ziua de 5 decembrie a avut loc lansarea volumului de versuri *Pronostic* de Liana Corciu. A prezentat Mihai Gafița, actrii Eugenia Macri și Silviu Stănculescu, recitând câteva dintre poe-

zii. * Tot la Librăria Mihail Sadoveanu în seara zilei de 8 decembrie, a avut loc lansarea volumului *Ploaia de sâmburi* al poetei Doina Sterescu. Din partea Editurii Cartea Românească, a vorbit, de asemenea, Mihai Gafița”. □ „*Danubius 1975*”: „În sala Teatrului de Stat din Galați, în după amiaza zilei de 6 decembrie, s-a desfășurat o șezătoare literară (recital de versuri patriotice și dialog cu publicul participant) în cadrul festivităților «Danubius 1976». Și-au dat concursul poezii Ioan Alexandru, Maria Petra, Gheorghe Pituț, Gheorghe Tomozei, Ion Trandafir și Romulus Vulpescu. Festivitatea a fost deschisă de tovarășa Maria Simionică, președinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Galați”. □ *Evocare Pavel Dan*: „Comitetul orașenesc de cultură și educație socialistă Blaj a organizat de curând la Casa de cultură din localitate o evocare a scriitorului Pavel Dan. Despre opera prozatorului ardelean și relațiile ei cu Blajul a conferențiat Ion Buzași. A participat Sergiu Pavel Dan, fiul scriitorului, care a vorbit despre receptarea actuală a prozei lui Pavel Dan. În încheiere, profesori din localitate care l-au cunoscut personal pe Pavel Dan au evocat episoade ale activității scriitorului din perioada blăjeană (1932-1937)”. □ *Thomas Mann*: „În cadrul marilor aniversări culturale ale Consiliului mondial al păcii și UNESCO a fost organizată de Comitetul național pentru apărarea păcii, Uniunea Scriitorilor și Institutul român pentru relații culturale cu străinătatea o manifestare consacrată lui Thomas Mann. Despre opera și personalitatea marelui scriitor a vorbit prof. dr. Jean Livescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, președintele Comisiei Naționale Române pentru UNESCO”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „La invitația Uniunii Scriitorilor, a sosit în țara noastră scriitorul grec Costas Valtas. * Ne vizitează țara o delegație de scriitori iugoslavi compusă din Ivan V. Lalić, secretar al Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia, Dušan Djurišić, secretar al Asociației scriitorilor din Muntenegru, Nazni Rahmani, secretar al Asociației scriitorilor din Kosovo, și Ferenc Deak, secretar al Asociației scriitorilor din Voivodina. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., au plecat la Moscova Igor Blok, Al. George, Al. Oprea, Radu Petrescu, Ion Vlad, Vlad Sorianu. Tot la Moscova, în schimb redacțional, au plecat Elisabeta Mocanu și Madeleine Fortunescu”. □ *Din activitatea asociațiilor scriitorilor*: „Asociația scriitorilor din Timișoara a organizat o consfătuire a cenaclurilor literare din județul Timiș la care a fost prezent poetul Anghel Dumbrăveanu, secretarul asociației. De asemenea, asociația a inițiat la Salonul literar științific al Bibliotecii județene un medalion «Ion Arieșanu», la care au fost prezenți Mircea Șerbănescu și Nicolae Țirioi. Totodată au fost organizate șezători literare la clubul «Constructorul» și la școala generală nr. 8, la care au fost prezenți: Dorian Grozdan, Al. Jebeleanu, N. Irimia, G. Jurma, Timotei Jurjică, N. Sârbu. * Asociația scriitorilor din Iași a organizat o seară de poezie la Clubul sportiv «Politehnica» unde a fost prezent Horia Zilieru. De asemenea, au avut loc festivaluri literare, la

școala generală din comuna Grajduri, la Ateneul Tătărași, și la preventoriul studenților din Iași, cu participarea poeților Ion Chiriac, George Lesnea, Florin Mihai Petrescu, Silviu Rusu, Corneliu Sturzu, Haralambie Țugui. Vineri 5 decembrie a.c. la Casa «Pogor» a avut loc cea de a 2-a ediție a cenaclului literar «Junimea», invitatul de onoare fiind Ioanid Romanescu». ■ Alexandru George semnează *Critica și publicul*: „Orice abordare a unei cărți este o acțiune provizorie, care se cere întregită atât de critica ulterioară, cât și de revenirile criticului asupra afirmațiilor inițiale. El nu-și poate epuiza «subiectul» analizei, dar poate să indice esențialul și căile de abordare pentru alții. Prin acest simplu fapt, criticul solicită colaborarea cititorilor, și nu se poate distanța de ei, oricât de savant și de iscusit ar fi sau s-ar pretinde. El dă o formă radicală și, pe cât posibil, exemplară, unei idei obiective, la care și cititorii obișnuiți au acces. Acțiunea cea mai notabilă, am zice, dacă n-am socoti-o strict obligatorie, a unui critic e întreținerea, în cel mai larg sens al cuvântului, a unui climat de discuție, a unui dialog permanent, necesar pentru însăși viața literaturii. Și, de aceea, nu vom osteni nicicând repetând afirmația că un critic există cu adevărat numai prin edificarea și recunoașterea unui climat de înțelegere și împotrivire, de afirmație și rezervă, de permanentă punere în discuție”. ■ De *Poezie feminină* se ocupă Aurel Martin, scriind despre: □ *Constanța Buzea*: „Interesant pentru evoluția poeziei cultivate de Constanța Buzea e faptul că aceasta tinde să ancoreze în neoclasicism, că verbul ocolind obscurul nu ocolește gravul, că problematica vizează trăiri esențiale, iar expresia se distilează în translucid”. □ *Gabriela Melinescu*, placheta *Împotriva celui drag*: „Prin incandescența tensiunilor emotive, întregul volum stă sub semnul văpăilor. Divulgate. Al nevoii de denudare. De fericire. De vis al *Cântării cântărilor*. Vis de mireasă”. ■ Al. Paleologu semnează un necrolog la decesul lui *Dinu Pillat*: „Ceva din Parsifal avea în firea sa Dinu Pillat. Cu el se stinge în cel mai demn chip vechiul mare nume moldovenesc, menționat de Cantemir în *Descriptio Moldaviae*”. ■ Constantin Țoiu semnează „*Marea călătorie*”, un text despre *Imposibila întoarcere* de Marin Preda: „S-ar putea ca centrul operei lui Marin Preda să devină, peste o sută de ani, însăși *Imposibila întoarcere*, carte în care imaginarul este total absent și unde realitatea capătă, prin laborioasa ei expunere artistică, aerul unor ficțiuni groțesti, savuroase, truculente, – lăsând totuși ochiul teribil de clar”. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivăsiuc publică *Note din Suedia*. ■ Șerban Cioculescu, în rubrica sa *Breviar*, scrie despre *Două firi gemene: N. Iorga și M. Sadoveanu*. ■ Dina Cocea marchează 75 de ani de la nașterea lui *Ion Sava*: „Să depunem o floare în amintirea lui, o floare a recunoștinței pentru tot ceea ce a dăruit Teatrului Românesc”. ■ Al. Nicolescu scrie despre colocviul organizat la Cluj-Napoca în *Poetică și lingvistică*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Dialoguri*, o cronică literară la volumele: □ *Dioptrele sau dialog la zidul caucazian* de Alice Bottez (Eminescu, 1975): „*Dioptrele* ține de aceeași literatură din perspectivă

intelectuală pe care o anunța *Iarna Fimbul*, surprinzătorul roman de debut al Aliciei Botez”. □ *Roman* de Florin Mugur (Albatros, 1975): „Cu nimic inferior artistic volumului său precedent, *Roman*-ul lui Florin Mugur merge, chiar mai departe decât *Cartea prințului*, atât sub raportul obsesiilor și motivelor lirice, cât și sub acela al precizării unui stil: deloc discursiv, laconic până la obscuritate pe alocuri”. ■ Citim recenzii: □ Mircea Constantinescu scrie despre *Samsarul* de C. Bărbuceanu (C.R., 1975): „Originalitatea lui C. Bărbuceanu, ca autor al acestui roman polițist, stă, cred, în aceea că ambiționează și reușește să prezinte cazul unui anchetator (colonelul Marius Vlad) care regretă că inculpatul este acela care este”. □ Lucian Raicu prezintă *Trecătorul de demult* de Petre Stoica (Eminescu, 1975): „O atmosferă generoasă, ospitalieră, având darul de a ne cuceri de la început, apelul nedezmințit la elementele unui univers familiar semnaleză prezența ocrotitoare și anunță bunele oficii ale unui amfitrion cordial, necapricios, fără gânduri ascunse”. □ Sorin Titel semnează *Tristețe și ironie*, o prezentare a volumului *Povestiri senine* de Valentin Șerbu (C.R., 1975): „Incisivitatea viziunii și intuirea exactă a psihologiei unor indivizi de minimă angajare socială relevă încă o dată acuitatea satirică și finețea scrisului lui Valentin Șerbu”. □ În *O hartă a poeziei actuale*, G. Dimisianu recenzează *Poezia românească contemporană 1950-1975* de Al. Piru (Eminescu, 1975): „Disproporțiile în evaluare, inegalitățile de tratament, inadecvarea unor proiecții își pierd totuși caracterul flagrant dacă privim ceva mai de sus imensul material supus cercetării. În totul, noua carte a lui Al. Piru construiește o reprezentare critică plină de culoare, de vervă, incitantă chiar și în latura sa contestabilă”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Altceva*, o prezentare a volumului *Pronostic* de Liana Corciu (C.R.): „Nu valoarea propriu-zisă e partea tare a acestei cărți, deși nu-i lipsește, ci singularitatea dicțiunii (și atitudinii) poetice”. ■ Revista publică *Profesorul G. Călinescu despre măiestria literară*, anume „despre: măiestria literară, opera magistrală, realul în substanță, monografia științifică; despre: «Poesis», «Șun», «Enigma Otiliei», «Bietul Ioanide»; și, în genere despre procesul de creație a operei scriitoricești”, cu supratitlul *La un seminar de Istoria literaturii române contemporane, cu anul V, la Facultatea de filologie, în noiembrie 1962*, stenograma realizată de P. Dephanis și prof. I. Timi-raș. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă semnează *Martiriul Ifigeniei*, un text scris după recitirea volumului *Ifigenia la Aulis* de Euripide, în traducerea lui Alexandru Miron. ■ Paul Cornea scrie despre *Un colocviu asupra „Luminilor”*, organizat la Budapesta. ■ Versuri semnează: Vasile Nicolescu (*Impresii din copilărie*), Grigore Scarlat (*Și nu este astru*), Adă Cusin (*Iubito, te-aștept pe un pod plutitor*), Doina Sălăjan (*Cămara cu umbră; Noapte albă; Culoare, sunet și miros; Regina nopții*), Geo Bogza (*D, E – „Index de înfățișările și întâmplările lumii pe care a străbătut-o Oltul”*), Elisabeta Costin (*Vrăjitorul; Octombrie; Mica sirenă; Spectacol*), Ion Ladea (*Focul pâi-*

nii; *Sâmburele lumii; Bunicul meu; În aburul norilor*), Magdalena Brăiloiu (*Sub marama străvezie; Nu mai e vreme; La cina adevărului*). □ Andrei Bantaș, sub titlul *Aspecte din dramaturgia americană*, publică traducerea textului dramatic „*Noaptea în care Thoreau...*” de Jerome Lawrence. □ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu a doua parte a tabletei *Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffaello*.

12 decembrie

• [„**Contemporanul**”, nr. 50] Laurențiu Ulici realizează dezbateră intituată: *Cinci scriitori și cinci opinii despre: Starea poeziei*, printre respondenți afirmându-se Nicolae Dragoș, Gabriel Dimisianu, Ștefan Aug. Doinaș, Dumitru Micu, Ov. S. Crohmălniceanu. □ Nicolae Dragoș: „Dacă un autor poate fi comentat la fiecare apariție a unei cărți, deci fragmentar, o literatură nu se poate supune aceluiași procedeu. Ea trebuie privită în totalitate, distingându-i-se notele esențiale, direcțiile în care – pe baza acumulărilor concrete, materializate în opere – se poate dezvolta în viitor. Iată de ce, discutând despre starea poeziei azi, vom avea în permanență în vedere drumul care a premers-o, toate actele de ctitorire spirituală ale trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat. [...] În poezia românească de azi, în ceea ce are ea mai valoros, putem afla, exprimate în modalități diverse, marile idei dintotdeauna ale liricii noastre, precum și atitudini fundamentale noi, în directă concordanță cu realitatea radical modificată a țării. Dacă în urmă cu multe decenii poetul național menea țării la trecutu-i mare, mare viitor, putem spune că acest viitor se naște sub ochii noștri, iar poetul de azi este în mod firesc și necesar sensibil la acest proces, la această devenire multilaterală a patriei. Iar versul se va încărca de sensurile ample ale acestei realități. [...] Multe din cărțile ultimilor ani care definesc, în fond, starea poeziei, dovedesc că poezia noastră traversează un moment de împlinire. Aș releva, din multitudinea caracteristicilor ce se desprind din cartea de poezie contemporană pe aceea a patriotismului vibrant, mărturisind deopotrivă un semn al eticii creatorului și operei sale. Cum am mai declarat, nu versurile palide, sunând strident, declamația fără forță expresivă, fără emoție, nu versurile trădând lipsa vocației ori îngrijorătoare lacune în studiul limbii și gramaticii limbii române trebuie încurajate. [...] Din această perspectivă, liricii i se deschide în față momentul apoteozei sale. Ideile de patrie, de istorie, de participare la istorie sunt mai limpezi și mai cuprinzătoare ca oricând, iar poezia, îmbracănd hlamida generoasă a acestor idei, va dovedi că știe să o poarte cu demnitate și măreție”. □ Gabriel Dimisianu: „Un fenomen de oricine observabil în poezia noastră de azi este activizarea masivă a contactelor cu istoria. Figuri și momente din trecutul național se constituie în teme poetice, fac obiectul unei acțiuni recuperatoare cu largi perspective de adâncire și extindere. Încă de pe acum se poate vorbi de un mare curent liric în favoarea explorării spațiilor istoriei, și chiar dacă producția care îl ilustrează e deocamdată inegală valoric,

el se impune conștiinței literare a momentului fie și prin sugestia însumării extraordinare de energii. Ce factori determină actuala orientare? Ar fi de luat în considerație, mai întâi, o cerință din interior a poeziei. Lirismul cam prea conceptualizat de acum câțiva ani, cam prea construit și rece, amenințat să decadă în abstracții lipsite de puterea emoționării a simțit nevoia reîncărcării la surse mai generoase de trăire afectivă, în stare să asigure poeziei pulsația datătoare de viață. Imboldul venit dinlăuntru a întâlnit afară, – în domeniile politicii, ale moralei, ale gândirii sociale – un cadru structurator ce avea să canalizeze voința primentoare a liricii către ceea ce este într-adevăr, în clipa de față, o sursă de prim ordin a revitalizării ei: istoria națională intrată în orizontul vieții de fiecare zi, ca element de raportare și principiu activizator. Ceea ce spunem desigur că depășește problema poeziei și în genere a literarului. Este vorba de un proces care antrenează arii mai vaste, îndemnând absolut toate expresiile creativității naționale să se afirme organic și în terenuri ce ne sunt specifice. Treizeci de ani de construire a socialismului în țara noastră au pus în lumină acest adevăr fundamental: durează ceea ce s-a înălțat pe tendințe organice, emanând din adâncuri, nu transplantările precipitate, ci acele valori ce s-au știut înscrise într-o serie istorică; rezistă și are sorți de perpetuare tot ce se întemeiază pe istorie, adică pe acele depuneri ale trecutului care stau mărturie despre virtuțile creatoare ale națiunii”. □ Ștefan Aug. Doinaș: „Aș vrea să introduc în discuție problema disciplinei poetice, noțiune care – deși, pentru unii, pare «demodată» – continuă să constituie o realitate vie a actului creator. [...] Personal, cred că disciplina poetică începe încă la nivelul culturii poetice și înseamnă nu numai o problemă de structură și viață spirituală, ci și una de opțiune în cadrul propriei îndeletniciri. Semn al curiozității și seriozității intelectuale, cunoașterea fenomenului liric tradițional și actual este singura bază de plecare autentică pentru un lirism care vrea să fie reprezentativ și personal. Două structuri lirice atât de diferite ca Ion Caraion – poet alimentat de cultura franceză și engleză – și Petre Stoica – excelent cunoscător al poeziei germane și franceze – mi se par a confirma spusele mele. La o lectură atentă a versurilor lor, e imposibil să nu se observe că, fiecare în felul său, se autodefinesc în mod conștient, nu întâmplător, că la fiecare propensiunea spre anumite modalități lirice e rezultatul unei lucide opțiuni de poetică. O experiență lirică asumată, aceea a înaintașilor, îi ajută necontenit să se delimiteze, să se afirme pe ei înșiși. Disciplina poetică se manifestă, apoi, la nivelul inspirației. Nu trebuie să fim neapărat discipoli ai lui Valéry pentru a fi partizanii «versului elaborat»; e destul să știm că avem necontenit nevoie, în febra căutărilor expresive, de a ne distanța față de noi înșine, față de tot ce este fructul imediat al hazardului; de a ne îndoi – metodic, dacă vreți – de propria noastră spontaneitate, de a fi exigenți față de ceea ce primim pe gratis – pentru a înțelege și aplica, așa cum se cuvine, cerințele unei discipline interioare. Exemplul cel mai strălucit, în direcția aceasta, mi se pare Nina Cassian, poetă pe care înclinația sa muzicală,

deci frecventarea unei muze care nu se sperie de rigoare și precizie, a ajutat-o, fără îndoială. În sensul acesta, disciplina poetică e și un element al inteligenței artistice; și, alături de numele Ninei Cassian, l-aș cita aici pe acela al Constanței Buzea a cărei sensibilitate patetică face casă bună cu stăpânirea perfectă a mijloacelor prozodice. Dar la acest nivel, al prozodiei, disciplina poetică înseamnă, desigur, stăpânire a formei. Personal, apreciez în aceeași măsură identitatea cu sine însuși a unui poet riguros, cum este Cezar Baltag – care, prin structură, e un slujitor al expresiei decantate și șlefuite artistic – și pendularea, între «libertate» și «necesitate» a unui temperament tumultuos, cum e Adrian Păunescu, care – după experiența unei poezii directe, ambițioase de a surprinde «viața imediată» în palpitul ei cel mai neîngrădit – pare a se reîntoarce, în ultimele poezii publicate prin reviste, la unele «canoane» literare, de pildă sonetul. De altfel, problema disciplinei poetice nu se epuizează în practica unei prozodii de tip tradițional, stăpânite la modul suveran; ea se prelungește, cu rezultate la fel de valoroase, în ceea ce aș numi echilibrul interior al fiecărui poem, deziderat care nu mai stă sub semnul controlului lucid, riguros al formei, ci ține de intuiția poemului însuși, ca expresie, autonomă și suficientă sieși, a unei emoții sui-generis. Pe linia aceasta, un scurt poem, ce pare o simplă notație lirică al lui Ovidiu Genaru, o poezie «rotundă» ca toate cele pe care le semnează Constanța Buzea, sau un cântec lăsat să curgă până la autoepuizarea firească, iscălit de Cezar Ivănescu, stau – pentru mine – alături. «Legea» acestor poeme, atât de diverse, izvorăște, de fiecare dată, din ele însele: este legea fructului de a-și râvni și întreține maturația, și – poate – de aceea Cezar Ivănescu e obsedat de termenul rod: e vorba de un fel de «program» lăuntric, pe care fiecare și-l realizează exclusiv pentru sine. Preluarea creatoare a unei experiențe verificate, dar deopotrivă necesitatea experimentului creator – sunt implicate, aici, indiscernabil; originalitatea se dovedește astfel a fi – așa cum s-a subliniat în estetica poeziei – un punct personal de sosire, nu un start singularizator prin ostentație”. □ Dumitru Micu: „Cred că fiecărui cronicar literar i se întâmplă, și nu rareori, să nu știe ce să spună despre unele dintre volumele de versuri ce se trimit spre recenzare. Nefiind atât de izbutite încât să merite laudă, ele nu sunt nici suficient de proaste pentru ca un judecător onest să le poată aplica o sentință aspră cu sufletul împăcat. Nici reci, nici fierbiți, nota lor definitorie este cumiștenia. Nota definitorie și, implicit, numitorul comun. Căci seamănă unele cu altele până la confuzie. Parcurgi o carte pe ale cărei file cerneala tiparului încă nu s-a uscat bine și ai sentimentul că ai mai citit-o, de mai multe ori chiar. [...] Există un stil al cumișteniei neutre, al impersonalității moștenit în parte din mica poezie a perioadei interbelice. El proliferază intens și continuu, întreținut fiind de cenacluri, încurajat de reviste, acceptat de edituri, suportat de critică. Și-l poate însuși oricine, și mulți și-l înșusesc efectiv, observând o anume rețetă. Mai acum vreo 60 de ani, Arghezi, ridicându-se împotriva simbolismului devenit modă, scria că, pentru a fi simbolist, un autor

nu avea decât să introducă într-un text «câteva marchize, câteva trene lungi, castele și cavaleri». Azi, pentru a scrie poezie pasabilă e de ajuns a construi propozițiile eliptic, a le dezmembra, prin dispunere grafică, arbitrar, și a renunța la semnele de punctuație. Se obține pe această cale o imprecizie, un laconism pe care cititorul le poate lua drept «mister», «incantație», «magie a verbului» sau orice pofteste. Bucuria criticii «creatoare»! [...] Spre a crea o literatură consistentă, scriitorilor – poeților inclusiv – nu le rămâne decât să-și aplice o recomandare sănătoasă. [...] Evident, nu se poate cere tuturor poeților să scrie cântece răscolitoare; nu i se poate pretinde unui Bacovia să se transforme în Goga. Avem însă dreptul, ba chiar datoria, să le amintim cu delicatețe tinerilor în formare, și nu numai lor, că un poet care nu face, toată viața, decât să înșiruie mărgele, vreau să spun cuvinte, care ocolește sistematic preocupările grave, nu are șanse, oricât l-ar lauda criticii amici, de a fi «selectat» (cum zice Ibrăileanu), nici măcar de generațiile actuale, necum de cele viitoare”.

□ Ov. S. Crohmălniceanu: „Un volum cu versurile celui mai înzestrat poet al tinerei generații, Nichita Stănescu, a apărut de curând la Biblioteca pentru toți. Tirajul de masă nu l-a împiedicat să piară din librării în câteva zile. Iată că diagnosticul ușuratic, pe cale să devină o jalnică axiomă însă: marele public se arată refractar poeziei noastre noi – e infirmat categoric! Să notăm încă ceva: Nichita Stănescu nu e un poet facil, ba așa spune că reclamă destul efort intelectual spre a fi exact înțeles. Cu atât mai mult epuizarea rapidă a volumului său, care întrece prin tiraj numărul volumelor vândute din câteva romane contemporane, luată laolaltă, merită să ne dea de gândit. Ca să fim dreți nu puțini confrăți ai lui Nichita Stănescu, trași în abia 1000 e exemplare, zac cu anii sub coperti decolorate pe etalajele librăriilor. Sigur că talentul, reputația pe drept câștigată are în cazul dintâi cuvântul hotărâtor. Dar poate e bine să mai observăm un lucru, demn de învățătură: Nichita Stănescu nu s-a mulțumit niciodată la o singură coardă a lirei sale. El e un poet care a avut nobila ambiție să-și surprindă mereu cititorii, să-i cucerească fără concesiile făcute prostului gust, să cânte și în „dulcele stil clasic“, după ce a cutreierat împărăția aridă a «necuvintelor», să intoneze 11 grave «elegii», după cum să și dea o viziune exaltată a „sentimentelor“, să celebreze abstractul univers ptolemeic, dar și «un pământ numit România». Așa vrea să scot din succesul de public al lui Nichita Stănescu o observație cu caracter oarecum general. Nimic nu îndepărtează mai sigur pe cititori de poezia noastră actuală ca uniformitatea, repetiția, senzația corului, în locul vocilor distincte. [...] Lirica are și o extraordinară putere de replică la orice rănește conștiința civică și națională a unui popor. De ce am văduvi-o de această prețioasă însușire? Nu se petrec în lume destule lucruri care indignează milioane de oameni și reclamă un verb liric înflăcărat ca al lui Jebeleanu în *Hanibal*? Pe urmă, ar fi greșit să credem că epicul e incompatibil cu poezia. Ar trebui să începem prin a-l nega pe Homer însuși. Eposul, înțeles așa cum se cuvine, ca poezie concentrată a mișcării și gestei umane de ieri și azi își

așteaptă încă slujitorii demni, prea puțini la ora prezentă. Varietatea nu e, la un moment dat, chestiune numai de talente diferențiate, ci și de pluralitate a tuturor spețelor fiecărui gen. Poezia noastră contemporană dovedește, împotriva contabililor blazați și hiperprecauți, că-și poate deschide drum către sufletul multîmilor de cititori. Problema rămâne ca mînuitorii lirei, cu un spor de luciditate, să intuiască ce ar mișca într-adevăr sensibilitatea adîncă a oamenilor și să nu aibă rețineri pentru aceasta a atinge toate coardele sacrului instrument”.

■ În textul *Un roman colaj*, Dumitru Mîcu analizează cartea lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*: „Roman fantastico-parabolic, *Lumea în două zile* este implicit, prin modalitatea transfigurării materialului depozitat în spațiul său, o scriere de tip inițiativ, asemănătoare, în acest aspect, cu creațiile epice mai noi ale lui Mircea Eliade. Eroi sunt prezențe arhetipale, personaje de mitologie, degradate. De ce trebuia însă îngropată substanța romanului într-un asemenea noian de accesorii parazitare? De ce atâtea ocoluri, atâtea paranteze, atîta descriptivism, atîta povești ale cătelei vorbitoare Eromanga, atîtea alte istorii întrerupte și reluate, amestecate inextricabil, de ce, peste toate acestea, fragmentele de articole de gazetă fără nicio legătură cu problematica romanului? Experiență dintre cele mai insolite ale prozei românești de azi, *Lumea în două zile* n-ar fi avut decât de câștigat de pe urma unor simplificări, a despovăririi măcar de o parte a prundișului narativo-descriptiv ce îngreunează atât de mult lectura”.

● [„Cronica”, nr. 50] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Instituții de educație*: „Domeniul atît de vast și de important al muncii cultural-educative de masă are în alcătuirea lui una dintre cele mai eficiente forme ale activității ideologice și de propagandă: cluburile muncitorești, căminele culturale, casele de cultură”. ■ Texte despre Liviu Rebreanu: □ Const. Ciopraga publică *Interpretând „Pădurea spânzuraților”*. □ Nicolae Gheran scrie despre *Rebreanu la „Viața românească”*, publicînd și două scrisori semnate de C. Stere și, respectiv, G. Ibrăileanu. □ Ion Mihai Popa și Sever Ursă merg *Pe urmele lui Liviu Rebreanu*. ■ Liviu Leonte semnează cronica literară la antologia alcătuită de Pompiliu Marcea, *Național și universal* (Ed. Eminescu): „Pentru literatură, antologia și studiul lui Pompiliu Marcea înseamnă un istoric concludent al raportului dintre național și universal, ca și o tentativă de cuprindere sistematică a unor aspecte definitorii”. ■ În *Literatura unei teme*, Zaharia Sângerzan discută despre frecvența temei hanului în literatura universală. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Emil Manu prezintă volumul de *Versuri* de Tiberiu Utan: „Poet al confesiunii intime și al notațiilor sentimentale, meditativ, Tiberiu Utan e un rapsod delicat al unui Maramureș simbolic în care poezia are vârsta pietrelor dacice”. □ Dragoș Nisioiu scrie despre *Anotimp* de George Florin Cozma (Ed. Militară, 1975): „*Anotimp* e o carte care ne oferă o multitudine de aspecte metaforice, de o irezistibilă atracție: dinamism, sinceritate, densitate, dînd cititorului sentimentul de caldă apropiere, de participare direc-

tă – argumente și condiții evidente ale unei cărți bune”. ■ Valeriu Cristea scrie despre critica lui G. Dimisianu în *Valori actuale*: „Critica lui G. Dimisianu mizează pe puterea de constrângere a evidenței. Examinând operele și fenomenele literare ea relevă aspectele, desprinde concluziile, propune soluțiile care se impun parcă de la sine. Ambiția ei secretă e consensul”. ■ Din *Moment* reținem: □ Al. Pascu, *Festivalul „Labiș”*: „La acest început de decembrie Poezia a cunoscut o nouă sărbătoare: Festivalul și concursul național de poezie «Nicolae Labiș». A fost, în același timp, un omagiu pe care poezia de astăzi îl aduce celui care a rămas poetul veșnic tânăr. Labiș, nume de legendă, nume ce-și aureolează scurta existență literară cu laurii clasicității, va rămâne un alt exemplu de poezie ce-și trage sevele din solul mustind de vers al Moldovei – această «gură de rai», unde se poate spune că Poezia este la ea acasă. Acest lucru a fost subliniat de tovarășul Miu Dobrescu, prim-secretar al Comitetului județean P.C.R. Suceava care, prin prezența sa la Mălini, a semnificat grija și căldura cu care partidul comunist întreține flacăra spiritualității românești; acest lucru a fost simțit de toți cei care au omagiat, în satul de baștină al marelui poet, cei patruzeci de ani de nemoarte ai poetului. Nu cred că vom uita vreodată, toți cei care am fost la Mălini, evocarea impresionantă pe care Margareta, sora poetului, a făcut-o lui Labiș, prin simpla recitare a *Mioriței* poetului din Mălini; am trăit atunci o clipă cu credința că Labiș este printre noi. Labiș ne-a însoțit și în sala căminului cultural din Mălini, unde fostul său prieten, poetul Radu Cârnecki ni l-a adus pentru o clipă chiar în fața ochilor minții pe adolescentul cu părul pe frunte ce venea încrezător în sine, cu sulul de poeme, la diverse concursuri literare; Labiș a fost printre noi și când M.R. Iacoban, în evocarea sa, l-a numit mereu Nicolae, când poeții Sergiu Adam, Paul Balahur, Ion Beldeanu, Adi Cusin, Anghel Dumbrăveanu, George Damian și Horia Zilieru i-au adus prinosul versului lor, iar doi copii ai Mălinului i-au recitat versurile. La Suceava, Alexandru Toma – președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă a ținut să ne arate și faptul că Labiș a fost o călăuză pentru poezia tânără, nu numai în timpul vieții sale; Festivalul și concursul național de poezie care-i poartă numele, ajuns la a VII-a ediție, a demonstrat că între premiații săi se află astăzi poeți consacrați și că menirea sa este deci aceea de a oferi un important stimulent tinerilor care-și încearcă puterile fragede în câmpul versului românesc. Se pare că această demonstrație era deja făcută de cei peste o sută (vă rog, citiți o sută de tinere condeie, ale căror versuri nu sunt lipsite de interes) de concurenți. Astfel, juriul format din poeți și critici nu s-a decis ușor. Sub conducerea poetului Radu Cârnecki – reprezentantul președintelui de onoare al festivalului, tovarășul Virgil Teodorescu – Președintele Uniunii scriitorilor din R.S.R. – M.R. Iacoban, Horia Zilieru, Al. Pascu din Iași, Laurențiu Ulici și Ion Țugui din București, Nicolae Prelipceanu din Cluj, Anghel Dumbrăveanu din Timișoara, G. Bălăiță din Bacău, George Damian și Al. Toma din Suceava au deliberat destul de mult pentru a

acordarea tuturor premiilor concursului. Au câștigat cei mai buni, dintre cei buni: Domnița Petri (marele premiu «Nicolae Labiș»), Viorel Sâmpetean (premiul Uniunii scriitorilor și premiul editurii «Junimea» din Iași), George Vulturescu (premiul revistei «Cronica»), Emilian Marcu (premiul revistei «Luceafărul»), Gabriel Stănescu (premiul revistei «Tribuna») precum și numeroase alte premii și mențiuni acordate de Comitetul de cultură și educație socialistă Suceava, Comitetul Județean Suceava al U.T.C., Comitetul Județean Suceava al Pionierilor, ziarul «Zori Noi» etc. Prin ediția de anul acesta, Festivalul și concursul național de poezie «Nicolae Labiș» își redovedește, cu prisosință, rolul pe care și l-a câștigat în stimularea poeziei tinere”. □ *Nichita Stănescu, laureat al premiului Herder*: „Nichita Stănescu desface plicul cu antetul «Der Rektor der Universität Wien». Rectorul Universității, profesorul doctor F. Seitelberger, comunică poetului român, vestea atribuirii premiului *Herder*. Emoție. Prima întrebare: – *Cu ce sentiment ați primit vestea?* – Vestea m-a uimit și m-a bucurat, socotind-o o onoare și o recunoaștere a poeziei tinere române. Adică o poezie a cărei voce este din ce în ce mai ascultată și mai respectată pretutindeni. – *Ne-ar interesa proiectele dv. imediate.* – De doi ani, lucrez la cea mai importantă carte a vieții mele, *Epica magna*, pe care am încredințat-o Editurii «Junimea»”. ■ Nicolae Turtureanu semnează *Ritmurile adaptării*, despre volumul *Pășunile raiului* de John Steinbeck. ■ Al. Arbore publică reportajul *Satul viitorului cincinal și problemele lui*. □ Versuri semnează Florin Muscalu (*Cerbi rămușori; Până și Lui; Iubirea poetului*) și Ovidiu Genaru (*Întotdeauna vulturi am iubit; Cetatea și viața; Față în față*). □ Printr-o notă este prezentat *Cenaclul literar „Semenicul” din Reșița*, și publicate versurile cenacliștilor: Gheorghe Azap (*Esențiale în spovedanii*), Constantin Brândușoiu (*Numirea de patrie*), Iosif Caraiman (*Întoarcerea acasă*), Ioan George Șeitan (*Și iată ceața de noiembrie*), Constantin Mărăscu (*Nuntă*), Nicolae Irimia (*Nuntă; Lasă-mi*).

• [„**Munca**”, nr. 8311] În *Însemnări de scriitor*, Teofil Bușecan semnează *Extraordinarul obișnuit*.

• [„**Orizont**”, nr. 50] Cronica literară a lui Lucian Alexiu pune în relief erosul din poezia lui Mihai Ursachi, mai precis din volumul antologic *Poezii de dragoste. Diotima* (Junimea, 1975): „Structural romantic, Mihai Ursachi mărturisește apetențe contradictorii: suavitatea și tenebrele, seraficul și demonicul, viziuni de un fantastic hoffmannian și notații naturaliste se prefără prin sintaxa grațioasă a poemelor, uneori de o nehotărâtă turnură ermetică-ludică”. ■ Crișu Dascălu se implică în demonstrarea „echilibrului structurii” din narațiunile lui Gabriel Gafița (articolul *Structura ca predispoziție*). ■ Propunându-și să demonstreze că „logica poeziei este logica vieții spirituale și logica lumii exterioare, luate împreună” și că „arta, ca echivalent subiectiv al realului, este metaforă”, Eugen Dorcescu abordează chestiunea realității și a artei poetice (articolul *Poezie și realitate. Despre logica poeziei*). ■ Poezii de Gheorghe

Azap. ■ Vasile Crețu analizează *Accente etnologice în opera lui Vasile Conta* și notează: „Dacă iluminiștii receptau doar o parte din patrimoniul folcloric, Conta înțelege fondul popular drept un tot cultural unitar, încadrat în istorie și suferind, în timp, adânci procese restructurante”. ■ Pe ultima pagină, este publicat un fragment de roman scris de celebrul chirurg Christiaan Barnard și Siegfried Stander în traducerea lui Anatol Ghermanschi.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 262] În spiritul *Programului Partidului*, I. Lotreanu vorbește despre *etică, educație, disciplină* (fenomenul muncii politico-educative surprins în volumul *Etica comunistă și conduita militară*, Ed. Militară, 1975), iar D. Mutașcu face o scurtă analiză a *Politicii în cultură* (continuând în nr. 263 cu un alt articol program, *Necesitatea filmului istoric românesc*). „Cultura/faptul de cultură poartă sigiliul mediului politic ce l-a emanat [...] politicul evoluează în sensul unei noi ordini culturale, impunând de mai multă vreme, un altfel de tip de creator de cultură decât până acum. [...] Eroul cultural e un luptător declarat, invitând la participare și impunând, în primul rând pentru patria lui, și în al doilea rând pentru toată lumea, un model de trăire, atât al faptelor de existență, precum și al celor de stil: *politicul în cultură*. [...] Crescând «cu adevărat în contactul cu adevărul», iată cum *cultura socialismului* s-a dovedit a fi tocmai ceea ce esența ei, una ce reevaluează, ce transfigurează, o anunță să ajungă: *politică*.” □ Un necrolog *Dinu Pillat* de Emil Manu. □ Eugen Barbu pune în scenă o traducere a *Noului Testament* făcută de călugărul Silvestru, reluată din *Lepturariul rumanesc* al lui Aron Pumnul. □ I. Mihail Popescu amintește despre apariția unei noi *Istории a filosofiei românești*, sub auspiciile Facultății de Filosofie a Universității din București, 1975, realizată de Gh. Al. Cazan. □ Un poem de George Țârnea, *Cristale tinere*. □ *Cronica de librărie* punctează volumul de *Note zilnice* (1927-1940) al lui Camil Petrescu (C.R.), cu prefață, note, comentarii, indice de Mircea Zăciu. □ A două parte a eseului lui Constantin Noica despre *funcția omului de cultură* Mircea Eliade, de data aceasta în paralelă cu Goethe. „Acolo unde e profanitate, ca în marea cultură Europeană din vest, este de fapt o uitare a sacrului și apoi o neîncetată căutare și tentativă de regăsire a lui pe căi derivate. [...] «Sacru» lui Eliade este regula, sau mai exact a fost regula în ceea ce el numește «culturile tradiționale» (culturi mari și mici din trecut, toate culturile folclorice, unele culturi asiatice etc.) și într-un sens mai este regula, căci nu e vorba de religie, cu sacru în accepția lui Eliade, nici măcar de religiozitate întotdeauna, ci de prezența și tăria spiritului uman ca atare. [...] Ceva feeric coboară, astfel, peste lume, odată cu viziunea, deloc mistico-religioasă, ci dimpotrivă, profund *umanistă*, a lui Eliade.” □ E. Manu recenzează o carte ambițioasă, „intenționând o sinteză”: *Tensiuni lirice contemporane* de H. Zalis, o estetică a poeziei românești contemporane: „în puține cuvinte se încearcă o «poetică a actualității», urmată de o trecere în revistă a generațiilor de poeți (*generația de aur, generația punte, moștenitorii* etc.) ca

să se încheie cu două capitole de principii – *Dimensiunea patriotică și Categoriile expresivității*”.

13 decembrie

• [„**Flacăra**”, nr. 49] Lucian Avramescu publică poezia *Satul ca o pasăre*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează *Literatura și istoria*. ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a opta a articolului *Accesibilitatea poeziei*. □ Dan Mutașcu scrie *Poezie patriotică, nu poezie patriotardă*. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu dedică o notă comemorativă lui Dinu Pillat. □ În *Atitudini*, Mihai Ungheanu scrie despre *Criticul proprietar*: „Operația în câmpul literelor fiind imposibilă, criticul proprietar trebuie să-și sporească vigilența. El își păzește parcela, precum un proprietar lanul de floarea-soarelui de frica ciorilor. Catastrofa pentru criticul proprietar ia forma unei cărți scrise de alt critic pe aceeași temă. Atunci agitația ajunge la culme. Cel mai adesea cartea rivalului e taxată drept o nimica, iar autorul ei urmărit și pișcat cu orice ocazie cu și fără motiv. În imaginația criticului proprietar câmpul literelor este foarte îngust și dreptul primului ocupant trebuie respectat ca-n vremea colonizării Americii. Ideea de valoare este din capul locului exclusă. Criticul proprietar nu-și pune prea des această problemă. Maladia are și alte urmări. Ea nu numai că duce la orbirea autorului atunci când își discută scriitorul-proprietate, dar produce și consecințe din cele mai neașteptate. Orice rival posibil în epocă al scriitorului arestat între copertele monografiei-monopol este tratat cu o superioritate foarte sigură de ea. Darwinismul care colorează viața criticului proprietar colorează și interpretarea posibilă a autorului monopolizat. Toți adversarii vechi și noi ai acestuia sunt victime sigure în ochii și sub condeiul criticului care se crede investit cu drepturi supreme. Că ideea de proprietate ca și ideea rivalității nu au ce să caute pe terenul literaturii este limpede dar criticul proprietar există și le provoacă existența chiar dacă din vârful tocului său curg teorii din cele mai noi despre artă și literatură. Criticul proprietar este un specimen dintre cele mai la îndemână. Identificarea lui nu e cel mai greu lucru. Vi-l propunem atenției”. ■ Cornel Moraru, în *Cronica literară* semnaleză *Un debut semnificativ*: „Gabriela Adameșteanu s-a afirmat la început cu proze scurte. Acum debutează ca romancieră. Debut firesc, ținând seama de talentul ei de mari resurse. Ce-i drept, oarecare indecizie între genul scurt și roman se observă încă, chiar în cartea de față, care dezvoltă un nucleu *epic* de potențial aproape nul, cu stagnări dese într-o compoziție mai mult circulară, saturată de reflexie și poezie (autentică), ce închide nu o dată textul, epuizând astfel situația, conflictul, mișcarea faptelor și periclitând, normal, prin redundanță, întregul edificiu. Desigur, acesta e numai un aspect, pe care l-am expus ceva mai apăsător, ca eroare în perspectivă. Altfel, *Drumul egal al fiecărei zile* e o carte densă, care nu poate să treacă neobservată, scrisă matur, cu o mână sigură; o carte interesantă și ca document

de sensibilitate al unei generații, în care tinerii nu vor înceta să se recunoască. [...] Francheța confesiunii promitea un dialog mai dur cu istoria. Dimpotrivă, tonul, în astfel de momente, se arată calm, ironic. Atitudinea se estompează, fiindcă monologul, bazat pe sugestie, evită adevărul spus cu simplitate, însă n-avem de gând să deviem tocmai spre ceea ce Gabriela Adameșteanu ignoră poate cu intenție. *Drumul egal al fiecărei zile* trebuie luat în sine, nu altceva decât vrea să fie: un bun roman de analiză și un debut semnificativ”. □ A. Dohotaru, în *Un spectacol care nu face gaură în cer*, critică punerea în scenă a piesei *Galileo Galilei* de B. Brecht de către D.D. Neleanu, la Teatrul Mic. □ Nicolae Spirescu, în *Muzica tânără. Cinema. Teatru* scrie despre *Avantajele și dezavantajele unei formule*, prezentând un spectacol de muzică și poezie „realizat de Teatrul Bulandra în colaborare cu formația Sfinx”. □ Cu titlul *Cronică* (105), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Timișoara.

● [„Luceafărul”, nr. 50] Redacția revistei reflectează la *Unitatea culturii românești*: „Propunându-și să ilustreze răspândirea largă a culturii pe teritoriul României de astăzi, forma armonioasă de dezvoltare a acestei culturi, revista «Luceafărul», aflată acum la cea de a doua inițiativă, găzduiește și va găzdui în numere speciale creația literară a unor scriitori aflați în alte centre de cultură decât Bucureștiul, dar participanți egali, la afirmarea culturii noastre socialiste”. ■ Ioan Alexandru prezintă *Poezii Transilvaniei*: „Creația este lucrarea voinței celor mai înzestrați și ei trebuie să înceapă marea asimilare a tuturor ideilor universale pe care cele mai pilduitoare culturi ale omenirii și le-au lăsat moștenire. Orice adevărat creator este un dublu moștenitor: întâi moștenește avuția părinților săi naturali, toată averea cea dulce și vital necesară a Patriei înaintașilor săi, apoi este fiul prin voință creatoare ca moșean al celor mai nobile și adânci culturi și civilizații ale omenirii”. ■ Despre *Tineretea (și tradiția ei) în viață și cultură* scrie Ion Lungu: „Aruncând o privire sumară asupra câtorva din marile momente social-culturale și politice din istoria mai veche a ultimelor două secole românești, suntem uimiți de aportul decisiv al intelectualilor și scriitorilor noștri tineri în inițierea și dezvoltarea lor. Ne gândim, în această privință, la începuturile mișcării culturale iluministe de emancipare națională, cristalizată mai apoi în ceea ce se va numi Școala ardeleană, la pregătirea culturală și ideologică a revoluției burghezo-democratice de la 1848, ca și la desfășurarea ei, sau la activitatea Junimii ca grupare de care se leagă începutul afirmării marilor cititori ai literaturii noastre moderne”. ■ Ion Simuț analizează *Proiecția epopeică la Nicolae Bălcescu*: „Există în mod evident în *României sub Mihai-Voievod Viteazul* o coordonată epopeică, aceea ce ține de domnul muntean apărut în așteptarea dureroasă a unui mântuitor, ce chema imperios izbăvirea națională. [...] Noul Ștefan, exponentul unei comunități voind libertatea este aureolat în episodul de excepție al întâlnirii decisive cu gâdele de semnul ceresc al alesului (e absolvit de pedeapsa capitală), «prin care

Dumnezeu voia păstrarea acestui om» (aceasta e credința istoricului Bălcescu). Din acest moment acțiunea lui Mihai este epopeea unui destin național, epopeea care oficiază ritmul faptelor ca o cadență solemnă spre idealul izbânzii”.

■ Mioara Apolzan descoperă *Semnificațiile dialogului la Zaharia Stancu*: „Replicile personajelor, dialogul (stilul direct) constituie procedeul esențial prin care cititorul percepe narațiunea ca reprezentare. Din acest punct de vedere, Zaharia Stancu este unul dintre prozatorii cei mai interesați, semnificațiile dialogului imprimând romanelor sale o structură originală, atât la nivelul tehnicii narative, cât și cel al mesajului de idei”.

■ La „*Gândirea*” și *gândirismul* se referă Pompiliu Marcea: „Orice cercetător al istoriei noastre literare resimțea absența, din fișierul de realizări al acestei discipline, cu izbânzi absolut remarcabile, a unui studiu adâncit despre «Gândirea». S-a scris, cuprinzător, despre curentele principale din literatura noastră: pașoptismul, junimismul, semănătorismul, poporanismul, simbolismul, modernismul, avangardismul; de aceea interesul cu care a fost așteptată cartea lui Dumitru Micu este legitim, iar așteptarea din plin răsplătită. Nu numai prin dimensiunile, aproape descurajante, ale opului dar și prin bogăția de fapte, informații, idei și atitudini. Am putea spune că autorul a dus la capăt de unul singur cu excelente rezultate, o întreprindere amplă și dificilă, care ar fi pus probleme serioase până și unui întreg colectiv de specialiști. Cu putere de muncă, răbdare, orientare ideologică temeinică, capacitate de analiză și viziune sintetică, D. Micu, aflat la cea de a 14-a carte a carierei (lista de pe coperta volumului îi înjumătățește numărul titlurilor); ne dă și cea mai solidă dintre cărțile sale, scrise, toate, în circa 15 ani”.

■ M. Ungheanu recenzează volumul de versuri al lui Mihai Beniuc, *Patrula de noapte*: „Semnificativ pentru cele afirmate la începutul cronicii, mi se pare faptul că partea rezistentă a actualului volum *Patrula de noapte* n-o mai dau poeziile patriotice sau cele de dragoste, în care poetul reușea de obicei pe deplin, numeroase și aici, dar extrem de inegale, ci lirica senectuții meditative, vulnerate de trecerea timpului și apropierea mării și ultimei încercări. Mihai Beniuc din *Patrula de noapte* este, în reușitele acestei cărți, dar pe alte traiectorii lirice, la înălțimea *Cântecelor de pierzanie*”.

■ Despre romanul lui Vasile Sălăjan, *Săptămâni de dragoste*, scrie Ion Gh. Istrate: „Un asemenea sentiment complex al istoriei constituie obsesia esențială a recentului roman al tânărului prozator clujean Vasile Sălăjan: *Săptămâni de dragoste*. Este vorba în el de pământul Transilvaniei care își trăiește în existența fiilor lui destinul, de acest teritoriu sufletesc de care nu te poți desolidariza printr-un simplu act de neparticipare. [...] Evident că, condițiile date, limitele tipului de proză profesat de Vasile Sălăjan vor fi cu totul altele decât acelea detectabile aiurea. Una dintre ele este aceea a lipsei unității de ton, a modului uneori stufos, prea alambicat de construcție a textului, trădând parcă o lipsă de respirație”.

■ Doina Uricariu analizează studiul lui Mircea Vaida intitulat *Blaga, afinități și izvoare*: „Dincolo de întâietatea acestui traiect critic, de caracterul lui mai mult acumulativ și

descriptiv decât sintetic, există în cartea lui Vaida câteva ipoteze, ce anticipă noi lecturi ale lui Blaga, acolo unde relațiile stabilite între Blaga și spațiul universal duc simultan la o adâncire a relației față de opera poetului. Cartea lui Mircea Vaida se impune în contextul criticii tinere prin efortul ei de a explora fenomenul literar românesc, dintr-o perspectivă mai complexă, atentă în ariile de confluență ale valorilor, la integrarea lor în circuitul universal”. ■ Aurel-Dragoș Munteanu semnalează apariția volumului *Rimele lui Michelangelo*: „Este vorba de fapt de o antologie cuprinzătoare din opera poetică a lui Michelangelo, stabilită pe baza unor criterii expuse succint de traducătoarea în *Cuvânt înainte*. Eta Boeriu insistă și asupra motivelor care au dus la reconstituirea actuală a versurilor marelui sculptor florentin”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui *Petru Poantă*: „Precedată și chiar anticipată de o susținută activitate foiletonistică, mai întâi în paginile bunei reviste studentești «Echinoc», în ambianța căreia de altfel criticul s-a și format și de unde a trecut la «Steaua», al cărei cronicar literar este azi, cartea lui Petru Poantă, *Modalități lirice contemporane*, era întâia lucrare despre poezia românească postbelică privită ca realitate unitară. Fără să fi avut ecoul convenit, «tabloul sinoptic» realizat de criticul clujean se detașează de întreprinderile similare ulterior apărute, fiind și azi în multe privințe, operă de pionierat”. ■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion semnează textul *Literatura de călătorie*: „Se publică azi din ce în ce mai multe cărți de călătorie și într-o istorie a literaturii un capitol trebuie rezervat și acestei specii care stă, nehotărât, între jurnalistica pură, eseul socio-psihologic și proza propriu-zisă. Interesul pentru astfel de scrieri e vechi, epoca noastră n-a făcut decât să le dea acuitatea și funcționalitatea necesară. Omul modern călătorește mult și are nevoie de informații precise, orașul e adesea un labirint în care turistul lacom să vadă multe și repede nu trebuie să se rătăcească. O oportună literatură informativă stimulează și orientează acest spirit migrator, accentuat progresiv în societățile industrializate unde fuga, evadarea a devenit un fenomen curent”. ■ Eugen Barbu continuă serialul despre *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei (VIII)*: „Dintr-o redactare grăbită, autorul acestor foiletoane a lăsat cititorului impresia, data trecută, că-l confundă pe Nae Ionescu cu Iorga. Era evident o eroare pentru că ideea centrală care ne urmărea era aceea a apropierea forțată a celor două personaje atât de neasemănătoare. Oricum, vecinătatea lor în studiul amintit rămâne jenantă. Și acum să ne reîntoarcem la Al. George. După bunul obicei al unor tineri critici care se ocupă cu demonetizarea marilor noastre personalități literare, și autorul amintit trage din mers, de pildă în Ibrăileanu care, după părerea sa, nu reprezenta cine știe ce, mai ales atunci când scrie despre Sadoveanu...”.

15 decembrie

• [„*Tribuna României*”, nr. 75] Pe prima pagină citim *Junii buni*, „Coulindă din părțile Hunedoarei”. ■ Ion Lăncrănjan publică o *Tabletă* numită

Vremea colindelor. ■ În *Cuvântul zilei*, citim *Sărbătorile iernii* de Petre Ghelmez: „Odată cu sfârșitul anului, pe măsură ce se apropie încheierea ciclului de trei sute șazeci și cinci de zile, de-a lungul cărora am muncit, am visat, ne-am bucurat, ne-am înfrânt încercările de moment cu lumina biruințelor de fiecare zi, viața intră într-o stare aparte, de febrile trăiri”. ■ Numărul este dedicat temei *România 20 de ani la Organizația Națiunilor Unite*. Citim texte semnate de: Vasile Gliga, adjunct al ministerului afacerilor externe (*România la O.N.U.*), prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser (*Universalitatea și eficiența Organizației Națiunilor Unite*), Al. Coroianu (*Dezarmarea – o cerință imperioasă a zilelor noastre*), prof. univ. dr. Dumitru Mazilu (*Democratizarea relațiilor internaționale*). □ Citim și *Contribuții românești la O.N.U. și O.N.U. în România*. Apar și citate din Kurt Waldheim (Secretarul general al O.N.U.), U Thant (Secretarul general al O.N.U.), Emanuel Treu (Președintele Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa), René Maheu (Director general al UNESCO). ■ Apare nota nesemnată *Omagiu lui Brâncuși*: „Ca preambul la sărbătorirea Centenarului Brâncuși, ce va avea loc la începutul anului viitor, postul de radio Craiova a inițiat un serial de emisiuni duminicale, «Brâncușiana», în care sunt evocate viața și opera marelui sculptor român. La aceste emisiuni colaborează Cercul de studii Brâncuși din București, condus de T. Paleolog, și Memorialul Brâncuși din Craiova”. ■ Sub titlul *Fulgi de nea*, citim din creația literară: Octavian Goga (*Pace*), Ion Creangă (*Amintiri din copilărie – fragmente*), Nicolae Labiș (*Scrisoare mamei*), Fănuș Neagu (*Caii albi din orașul București*), Colinde din Golești-Argeș, Dâmbovița și Banat, Geo Bogza (*Împărăția zăpezii*), Lucian Blaga (*Colindă*), George Topîrceanu (*Balada popii din Rudeni*). ■ Dan Simonescu semnalează apariția ediției *Dosoftei, Psaltirea în versuri, 1673*, cu un cuvânt înainte de Înalț Preasfințitul Justin Moisescu, arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei: „Ediția recent apărută trebuie să fie punctul de plecare în aprecierea completă și reconsiderarea științifică a operei poetice a lui Dosoftei, a poeziei române din secolul al XVII-lea”. ■ Sub titlul *O versiune necunoscută din Ovidiu*, Corneliu Dima Drăgan notează: „Ne-a fost dat să aflăm, nu demult, în colecția unui mare pasionat al cărții, un interesant manuscris, la sfârșitul căruia strălucea, neștiută în trecerea timpului, traducerea *Metamorfozelor* ovidiene. Această veche traducere, întreprinsă în 1808, a fost tipărită de curând, într-o minunată ediție științifică de către Nicolae Vasilescu-Capsali, în colaborare cu un tânăr și talentat cercetător al trecutului, Dan Râpă-Buicliu, la editura bucureșteană «Cartea Românească». ■ Gheorghe Tomozei publică *Nicolae Labiș, 40 de ani de la naștere*: „Legenda Labiș s-a proliferat rapid cu tot ce face din legendă o flacăra întreținând misterul, dar și cu toate nedoritele excrescențe. A fost derulat filmul morții: accidental: se putea întâmpla oricum, oricui. Nu s-a găsit nici măcar un vinovat. Destinul, clipa nefastă a voit ca din miile de poeți câți se vor fi sfârșit abrupt, sub stele potrivnice, singurul căruia i-a fost dată moar-

tea de o ușă de tramvai prea repede închisă și aruncându-l pe pasagerul întârziat pe caldarâm să fie el, tânărul dăruit cu o sănătate de sălbăticiune, căruia oricine îi dădea un veac de trăit”. ■ George Munteanu semnează „*Colocviul Eminescu de la Stuttgart*: „În zilele de 17 și 18 noiembrie 1975 a avut loc la Stuttgart, capitala Landului Baden-Württemberg din Republica Federală Germania, un «Colocviu» închinat împlinirii a 125 de ani de la nașterea poetului național al românilor – Mihai Eminescu. Organizat minuțios, din bună vreme, de către «Asociația de studii germano-română» din R.F. Germania și de către «Societatea Mihai Eminescu» din Freiburg, acest «Colocviu» a fost – comparat cel puțin cu «Convegno»-ul de la Veneția din 1964 și cu recentul «Colloque» din martie 1975 de la Paris-Sorbonne – cu deosebire izbutit, bogat în schimburi fructuoase de vederi referitoare la opera celui mai mare poet al nostru. [...] Potrivit «Programului» tipărit dinainte și difuzat participanților, și-a prezentat comunicarea mai întâi prof. Ștefan Teodorescu, de la Universitatea din Heidelberg, «decanul de vârstă» al participanților la «Colocviu» (*Die Problematik kultureller Beziehungen im 19. Jahrhundert*) – o expunere de înaltă elocință, al cărei fir conducător era că Eminescu n-a fost «contemporan doar cu veacul său, ci cu toate marile epoci de cultură ale umanității». Și-a prezentat apoi comunicarea (*Eminescu als Dichter der Weltliteratur*) semnatarul rândurilor de față, titular al cursului despre *Epoca marilor clasici ai literaturii române* de la Universitatea din București. Am urmărit, în numita lucrare, modul de a pune astăzi problema coordonatelor ce asigură «universalitatea» operei eminesciene. În continuare, Gheorghe Ceaușescu, cercetător la Institutul de literatură «G. Călinescu» din București, a prezentat comunicarea *Eminescu und die klassische deutsche Philosophie*, relevând principalele direcții ale interesului pentru filosofia din țările germanice, unde poetul și-a făcut studiile universitare. După pauza de la amiază, și-au prezentat comunicările dr. Marin Bucur, șef de sector la Institutul de literatură «G. Călinescu» din București (*Die deutsche Kultur als konstitutives Element der Persönlichkeit Eminescus*), apoi dr. Nicolae Balotă, cercetător la Institutul de literatură «G. Călinescu» (*Eminescu, Hölderlin und der Mythos*). Comunicările din prima zi a Colocviului s-au încheiat prin cea prezentată de prof. dr. docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga, directoarea Institutului de literatură «G. Călinescu», șef al catedrei de Literatură universală și comparată de la Universitatea din București (*Das Liebespaar als zentraler mythopoetischer Gedanke in Eminescus Werk*). După cum se observă, potrivit și formației autorilor, centrul de greutate al acestor trei comunicări l-au constituit unele revelatoare, inedite raportări de ordin comparatistic, urmărite cu viu interes de auditori – așa cum s-a văzut și din dezbaterile care au urmat. [...] În cea de a doua zi a Colocviului au prezentat comunicări, în conformitate strictă cu programul, prof. dr. Klaus Heitmann de la Universitatea din Heidelberg (*Mihai Eminescu als politischer Denker*), dr. Max-Demeter Peyfuss de la Universitatea din Viena (*Eminescu in Wiens kultureller Interdependenz* –

Brückenschlag und Drehscheibenfunktion), prof. dr. Vasile Arvinte, decan al Universității din Iași (*Eminescu als Sprachschöpfer*), dr. Hans Diplich de la Frankenholz/Saar (*Eminescu in deutschen Übersetzungen, erläutert an einigen Beispielen*), prof. dr. Christian Wentzlaff-Eggebert de la Universitatea din Köln (*Eminescus Stil in den Sonetten*) și – în încheierea Colocviului – prof. dr. Paul Miron de la Universitatea din Freiburg (*Was bleibt aber stiften die Dichter*). Ceea ce se poate remarca în privința comunicărilor din cea de a doua zi a Colocviului, în care – cu excepția profesorului Arvinte – toți referenții erau germani, e perfectă cunoașterea a problemelor aduse în discuție, acuitatea punerii lor, prețuirea deosebită a poetului nostru național și a spiritualității românești în genere. În același climat, domnul Michael Rehs, secretarul general al Institutului pentru relațiile cu străinătatea din Stuttgart, a rostit un cald cuvânt de încheiere, felicitându-i pe participanți, subliniind nivelul științific deosebit al Colocviului. În zilele de 19, 20 și 21 noiembrie a.c., delegația română a făcut instructive vizite la Universitățile din Tübingen, Heidelberg, Freiburg, fiind primită cu deosebită ospitalitate de către prof. dr. Eugeniu Coșeriu, prof. dr. Klaus Heitmann, respectiv – prof. dr. Paul Miron, entuziastul animator al tuturor manifestărilor științifice și mai larg culturale prilejuite de «Colocviul Eminescu». Bucuria noastră, a românilor participanți la Colocviu, a fost de a constata că – în anul celei de a 125-a aniversări a nașterii sale – Eminescu își confirmă universalitatea și prin asemenea reuniuni științifice de mare prestigiu. Omagiul adus geniului său e un omagiu adus geniului poporului său”.

16 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 364] În continuarea dezbaterii *Cum vorbim, cum scriem românește?*, apar două intervenții: □ George Calboreanu scrie despre *Cultivarea limbii în teatru*: „Sigur, teatrul se înnoiește mereu în expresie, dar majoritatea slujitorilor scenei consideră că, indiferent de noutăți, o îndatorire rămâne neschimbată: de a deprinde spectatorii cu vorbirea corectă, de a favoriza îmbogățirea și nuanțarea limbii vorbite curent. Printre marile obligații ale actorului se înscrie și aceea de a valorifica sensurile emoționale și, într-un fel, de a «verifica» expresivitatea ideatică, sensibilitatea limbii”. □ Victor Cosma, *Limba criticii muzicale*: „Desigur că există încă destule probleme ale limbii criticii noastre muzicale (să ne gândim numai la denumirea zecilor de instrumente vechi muzicale – de pildă, Blockflöte – pe care le folosesc azi interpreții noștri în repertoriul curent, dar care n-au corespondentul românesc; sau la cele procedee de tehnică muzicală contemporană, pentru care criticii noștri nu au încă o terminologie proprie, originală), asupra cărora s-ar putea exercita spiritul novator. Nu trebuie uitat că disciplina criticii muzicale îndrumă cititorii nu numai prin considerații estetice, ci și prin modul de exprimare limpede, elevat al ideilor vehiculate. Muzicalitatea limbii române, atribut particular al acestui fond spiritual autohton, merită efortul general nu numai în sensul păstrării și

apărării, ci, mai ales, în acela al valorificării a ceea ce limba noastră are mai de preț”. ■ Lucian Cursaru semnează *Un admirabil povestitor: Asztalos István*, o prezentare a volumului *Pelin* (Kriterion): „Ceea ce este caracteristic pentru povestirea lui Asztalos rămâne dozajul, acea privire care scrutează exact, dar copleșitor câmpul realității. De aceea, cele mai multe dintre povestirile sale par o fulgerare, o vibrație, o mărturie-document încărcată de intensitate și omenesc. Asztalos István a fost dăruit cu harul povestirii. El a descoperit unghiuri expresive, incitante, practicând o proză de factură clasică tradițională, populară, lipsită de sterile căutări «novatoare». Traducerea realizată de experimentatul Constantin Olariu este o reușită stilistică, respiră o adâncă înțelegere a textului original, permițându-ne să descoperim înfiorați autenticitatea acestui nuvelist înzestrat, a unor documente umane remarcabile”.

17 decembrie

• [„**Viața studentească**”, nr. 41] Cronică teatrală: după Bacău, piesa lui D.R. Popescu, *Acești îngeri triști*, este pusă în scenă și la Târgu Mureș. □ M.N. Rusu este prezent cu un portret al lui Rebreanu, la 90 de ani de la naștere. □ 300 de ani de la scrierea Letopisețului Țării Moldovei de Miron Costin, cu o ședință de comunicări academice susținute de C.C. Giurescu, Boris Cazacu și Eugen Barbu. □ O remarcabilă traducere a *Sonetelor* lui Michelangelo ne dă poetul C.D. Zeletin la Ed. Albatros. □ A apărut „Almanahul Literar” – 1976, având în sumar poezii de Eugen Barbu, fragmente din *Cartea cu prieteni* de Fănuș Neagu, versuri din Nichita Stănescu, traduceri din Joyce, Shakespeare, Esenin, Rilke, Apollinaire, inedite eminesciene. □ Include o *Cronică literară* de C. Sorescu, la romanul mult discutat al lui Dinu Săraru, *Niște țărani*. „Romanul lui Dinu Săraru recompune estetic un moment de răscruce din existența colectivității rurale românești. E vorba de transformarea conștiinței arhaice, solidificată milenar sub formă de credințe și mituri, într-o conștiință nouă, de tip socialist. Acesta e focarul românesc ce iradiază, alternativ ori simultan, tragism și umor. [...] Originalitatea marcantă a lui Săraru stă însă, mai ales, într-un mod propriu de a regiza povestirea. [...] Construcția romanescă e de o sfericitate perfectă: între semnul inițial și limita finală, se produce transformarea epopeică, deopotrivă dureroasă și înălțătoare, a unei colectivități umane.”

18 decembrie

• [„**România liberă**”, nr. 9689] Virgil Dan scrie despre *Universul poeziei*, tratând analitic volumul V din *Caietele Prințepelui* al lui Eugen Barbu, ce îi pare a oferi „nu un bilanț factic, nici un monolog revendicativ, ci, chiar, un manual de poezie”, punctând caracterul „aparte” al creației în literatura română.

• [„**Scântea**”, nr. 10 366] Șerban Cioculescu semnează *Claritatea – atribut la stilului criticii literare*: „Stilul criticii literare, spre deosebire de acela al

altor discipline speciale (medicină, drept, fizică, chimie), nu poate fi unul de strictă circulație internă, ca să zicem așa, spre a fi inteligibil numai între critici și scriitori, între «criticanți» și «criticați». Un articol de critică literară la obiect trebuie să-l lămurească pe cititor, pe de o parte asupra conținutului cărții, pe de alta asupra valorii ei – să-l lămurească, iertându-ne tautologia, în chipul cel mai luminos. Dacă cititorul, să zicem, după citirea cărții, care l-a lăsat nedumerit, mai citește și o recenzie confuză, este limpede că aceasta din urmă nu i-ar fi folosit nici ca introducere în lectura acelei cărți. Cum critica de serviciu se face adesea înaintea punerii cărții în comerț, la apariția «semnalului», elogiul ditirambic va deschide «apetitul» cititorului binevoitor, dar s-ar putea ca acesta (cititorul) să rămână decepționat la constatarea că exegeza a încercat să prezinte lucrarea ca și cum ar fi fost perfectă – ceea ce nu s-a confirmat la lectură. Explicația acestui fenomen, în afară de aceea a colegialității greșit înțelese, constă în faptul că adeseori criticul literar pune înaintea dorinței de justețe în judecata sa veleitatea de a părea cât mai subtil, de a descifra în fiecare fragment supus proiecției sale luminoase înțeleșuri cât mai «elevate», cât mai «transcendente». În această situație de concurență în «profunzime», între poet, să zicem, și criticul său, atât adâncimea, cât și înălțimea rămân sau devin tot mai neexplicate. Rostul criticii este tocmai de a limpezi procesul de creație, de a-l face tangibil cititorului, de a contribui la cultivarea gustului literar și artistic al publicului, astăzi mai numeros ca oricând. Claritatea este calitatea principală a stilului critic, așa cum necesitatea intelectuală și sinceritatea scrisului sunt condițiile de exercitare firească a profesiunii, de la care nu se exclude nimeni, dacă își simte chemarea de a îndruma cu bună credință pe cei ce așteaptă o orientare în hățișul producției editoriale”.

• **[„Cutezătorii”, nr. 51]** Biți Caragiale semnează o scurtă prezentare a *Istoriei literaturii române în imagini*, tipărită sub egida MLR, în 56 de planșe în ordine cronologică, având atașate fragmente de manuscris și autografe. Lucrarea e însoțită de o tabletă a lui Geo Bogza și de un *Cuvânt înainte* de Șerban Cioculescu. ■ Reținem un *Autograf Eugen Barbu*: „Un concurs literar, «Galeria Cutezătorilor», deschis tuturor cititorilor dinamicei reviste «Cutezătorii», prezență deosebit de agreabilă pe harta presei noastre contemporane e, de la început, un real gest de cultură. Abordând desigur teme majore: *lupta pentru independență a neamului, eroismul cotidian, cel al muncii, gândul de înflorire socialistă a României de azi*, un asemenea concurs va avea meritul de a educa, va avea rolul de a cultiva și cealaltă față a metaforei: *eticul*. Și încă un lucru: scris în colaborare cu apele, cu munții, cu orașele, cu însuși viitorul activ al patriei, un asemenea concurs, binevenit și necesar, va scoate, sunt sigur, din anonimatul copilăresc, sensibilități, talente adevărate, prestigioși scriitori de mâine. Iată de ce salut un atare concurs”.

• **[„România literară”, nr. 51]** Sub semnătura „România literară” citim editorialul *În spiritul Congresului XI*: „Punând astfel în lumină atât inițiativele,

cât și dinamica politicii externe a statului și partidului nostru, *Hotărârea* constituie prin ea însăși, în ansamblul său, o prestigioasă contribuție la promovarea activă a noului curs în viața internațională pentru o lume a justiției, a echității, a celebrării, a păcii”. ■ În *Șantier* aflăm planurile literare ale lui D.I. Suchianu, Edgar Papu, Toma George Maiorescu. ■ Din *Viața literară* reținem: □ *Ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor*: „În ziua de 15 decembrie 1975, la Casa Scriitorilor din București, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor, consacrată următoarelor probleme înscrise pe ordinea de zi: – Despre elaborarea și realizarea «Epopiei naționale»; discutarea planului tematic în domeniul creației literar-artistice pentru perioada 1976-1980; – Aprobarea planului de acțiuni cu caracter extern al Uniunii Scriitorilor, pentru primăvara anului 1976; – Propuneri pentru programarea adunărilor generale ale Asociațiilor de scriitori, discuții referitoare la viitoarea Conferință națională a scriitorilor; – Diverse. La ședința Biroului au participat scriitorii-membri ai C.C. al P.C.R. și scriitorii-deputați în Marea Adunare Națională, redactorii-șefi ai revistelor editate de Uniunea Scriitorilor, secretarii Asociațiilor de scriitori și secretarii organizațiilor de partid de la Uniunea Scriitorilor. Documentele de bază ale ordinii de zi au fost prezentate de Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor, Laurențiu Fulga, vicepreședinte, Ion Hobana, secretar. La dezbateri au luat cuvântul tovarășii Dumitru Ghișe, Aurel Martin, Radu Boureanu, Titus Popovici, Fănuș Neagu, Ov. S. Crohmălniceanu, Mihai Beniuc, Constantin Chiriță, Domokos Géza, George Ivașcu, Ion Hobana, Ștefan Aug. Doinaș, Létay Lajos, Hedi Hauser, Laurențiu Fulga, Traian Iancu. Lucrările Biroului au fost conduse de Virgil Teodorescu, președinte al Uniunii Scriitorilor din R.S. România”. □ *Din activitatea Asociațiilor*: „Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat șezători literare la Casa de cultură a studenților (în cadrul «Decadei cărții social-politice»), la Clubul «Victoria» și la Întreprinderea «Someșul». Au fost prezenți: Horia Bădescu, Constantin Cubleșan, Doinea Cetea, Vasile Igna, Ion Marcoș, Mircea Opriță, Marcel Runceanu, Vasile Sălăjan. * Asociația Scriitorilor din Tg. Mureș în colaborare cu revista «Igaz Szó» a organizat festivaluri literare la Casele de cultură din Miercurea Ciuc, Gheorghieni, Toplița și Odorheiul Secuiesc, la care și-au dat concursul Valeriu Gorunescu, Ion Iuga, Nic. Bucur, Hajdu Győző, Jánosházy György, Farcaș Arpad și Szász János. * Asociația Scriitorilor din Timișoara a inițiat o șezătoare literară și întâlniri cu cititorii la Liceul agro-industrial, la Întreprinderea Cinematografică din Timișoara și la Casa de cultură din Deva, la care au participat Ion Arieșanu, Lucia Bureriu, Anghel Dumbrăveanu, Ion Martin, Aurel Turcuș, Marcel Turcu și Damian Ureche. * Editura Dacia din Cluj-Napoca a organizat lansarea volumului *Pe drumul unității naționale* de Vasile Netea. Autorul a fost prezentat de Al. Căprariu și Pompiliu Teodor”. □ *Ședința Secției de poezie a Asociației din București*: „Luni 15 decembrie 1975, la Casa Scriitorilor «M. Sadoveanu» din Capitală, a avut loc ședința

Secției de poezie a Asociației Scriitorilor din București. Ștefan Augustin Doinaș, secretarul secției, a prezentat un referat despre «Funcția educativ-patriotică a poeziei și eficiența artistică». De asemenea, Mihai Beniuc a prezentat o informare asupra sarcinilor ce revin secției în lumina documentelor de partid. Pe marginea celor expuse au luat cuvântul: Valeria Boiculesi, George Chiriță, Aurelian Chivu, Ion Crânguleanu, Nicolae Dragoș, Traian Iancu, Fănuș Neagu, Barbu Solacolu, George Virgil Stoenescu, Petre Strihan și Violeta Zamfirescu. A participat Vasile Nicolescu, directorul Direcției literaturii, publicațiilor literare și scenariilor de film din Consiliul Culturii și Educației Socialiste». □ *Masă rotundă româno-iugoslavă*: „Joi, 11 decembrie 1975, la Casa Scriitorilor din București a avut loc o masă rotundă la care a participat delegația scriitorilor iugoslavi în vizită în țara noastră în cadrul Înțelegerii de colaborare dintre cele două uniuni: Ivan Lalić, secretar al Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia, Ferenc Deak, secretar al Asociației Scriitorilor din Voivodina, Dušan Djurišić, secretar al Asociației scriitorilor din Muntenegru, Nazni Rahmani, secretar al Asociației scriitorilor din Kosovo. A fost prezent Vladimir Stanimirović, consilier al Ambasadei R.S.F. Iugoslavia la București, iar din partea Uniunii Scriitorilor din România, Ion Hobana, secretar al Uniunii, Nina Cassian și Valentin Silvestru. S-a discutat în jurul unor aspecte ale vieții scriitoricești în cele două țări, ale relațiilor dintre scriitori și edituri, probleme de creație». □ *Amintiri despre Liviu Rebreanu*: „Muzeul Literaturii Române a consacrat o seară de amintiri și evocări literare marelui romancier Liviu Rebreanu de la a cărui naștere s-au împlinit de curând 90 de ani. Personalitatea scriitorului a fost evocată de: Șerban Cioculescu, Camil Baltazar, George Cocea, Vasile Netea, Eliza Petrăchescu, Al. Raicu și Mircea Rebreanu. A fost audiat pe bandă de magnetofon un cuvânt omagial al Miliței Pătrașcu și s-a citit o scrisoare evocativă a țărânului Toader Avram din comuna Maieru. A prezidat acad. Șerban Cioculescu. În cadrul «Rotondei» a fost audiată vocea lui Liviu Rebreanu dintr-o înregistrare – unicat – păstrată în «Fonoteca de aur» a Radiodifuziunii române». □ *La Academie*: „În cadrul sesiunii științifice organizate recent de Academia Republicii Socialiste România au vorbit despre Miron Costin: Eugen Barbu, Boris Cazacu și Const. Giurescu». □ *Simpozion*: „În zilele de 13 și 14 decembrie s-a desfășurat la Casa de cultură din Sinaia Simpozionul de poezie și muzică dedicat Anului Internațional al femeii, organizat de cenaclul «Titu Maiorescu» al Asociației Juriștilor, în colaborare cu cenaclurile «Lucian Blaga» și «Ionel Teodoreanu» din jud. Prahova. După un cuvânt introductiv rostit de Gabriel Iosif Chiuzbaian – președintele cenaclului «Titu Maiorescu» – care a evocat semnificațiile evenimentului omagial, mai mulți scriitori au citit din lucrările lor». □ *În spiritul colaborării reciproce*: „La redacția revistei «Convorbiri literare» din Iași și la Asociația Scriitorilor din Iași a fost primită delegația scriitorilor iugoslavi care ne vizitează țara. Au fost prezenți la discuțiile cu oaspeții: N. Barbu, Andi Andrieș, Mircea Radu

Iacoban, Corneliu Ștefanache, Corneliu Sturzu, Nicolae Țațomir și Horia Zilieru. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Polonă a sosit la București Edward Kopczyński”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *Limba mării poezii*: „În acest an internațional Eminescu am trăit întâlniri cu public și specialiști străini, la București și în câteva capitale europene. De fiecare dată, fiecare a dorit și a cerut altceva. Festivaluri, colocvii, simpozioane interacademice ori interuniversitare s-au ținut la Budapesta și la Sofia, la Berlin, la Stuttgart, la Paris etc. Poetul n-a fost niciodată același în două locuri”. ■ Voicu Bugariu scrie despre *Proza lui Titus Popovici*, o analiză a romanelor *Străinul* și *Setea*, precum și a nuvelei *Moartea lui Ipu*: „La condamnarea istorică pe care o suferă anumiți oameni în *Străinul* și în *Setea*, *Moartea lui Ipu* adaugă o condamnare morală”. ■ În *Forța comunicării*, Constantin Țoiu prezintă volumul *Fire și noduri* de Mircea Malița (Ed. Eminescu): „Ca și în scrierile anterioare, Mircea Malița, cărturar de largă informație, format la școala sociologiei moderne, dă în volumul de față un rol important comunicării ca funcție de bază a civilizațiilor”. Verdictul final: „O carte captivantă”. ■ Alexandru Ivasiuc publică în *Pro domo* a doua parte din itinerarul său prin *Suedia*. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar cu Știați că...?*, un text despre *Fauna bufonă II* de Romulus Dianu (Albatros, 1975): „O filozofie se desprinde din lectura delectabilei cărți, scrisă cu vervă și spumoasă inteligență. Ea poate fi redusă la două mari principii: cultul muncii, pentru că și animalele cunosc strădania, ca preț al vieții în libertate (cu excepția canarului!) și solidaritatea, deoarece puține din ele trăiesc singuratece, în felul mizantropic al unora dintre semenii noștri”. ■ Gelu Ionescu scrie despre volumul *Stil și persoană* de Ion Vianu (C.R.): „Cei care așteaptă de la un medic psihiatru o lucrare ce-ar face un «model» calificat de interpretare psihanalitică a literaturii și culturii – model de altfel foarte necesar – vor fi surprinși să afle în *Stil și persoană* nu o tentație spre «tehnicizare» a interpretării, ci mai degrabă una contrarie, de depășire a canoanelor, de integrare a metodologiei și criteriilor psihologiei abisale în structuri cultural-literare mai ample”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Criteriul fantasticului*, o cronică literară pentru volumele: □ *Proza fantastică românească* de Sergiu Pavel Dan (Minerva, 1975): „Obiecția principală pe care studiul o suscită se referă la absența unei definiții clare a noțiunii de fantastic. Prin reacție la comentatorii anteriori (I. Biberi, Tzvetan Todorov, Roger Caillois, Adrian Marino, P.G. Castex etc.), care au pornit de la premisa unor restrângeri și distincții menite a preciza accepția modernă a fantasticului, Sergiu Pavel Dan procedează la o extindere a domeniului luând constant în considerare și teritoriile de margine ori învecinate și, chiar, abandonând, de la un punct înainte, încercarea de a deosebi fantasticul de fabulos, straniu, feeric, mitic etc. A defini înseamnă însă a renunța. Studiul lui Sergiu Pavel Dan vrea să fie exhaustiv. Nenorocirea este că, în ciuda tuturor reticențelor și nuanțelor, ne

îndepărtăm în felul acesta de o definiție acceptabilă, intrând într-un labirint de conjecturi. Greșeala nu e doar de a amâna definiția: dar de a o face cu nepuțință”. □ *Realismul literaturii fantastice* de Marin Beșteliu (Scrisul Românesc, 1975): „O terminologie pretențioasă și confuză împiedică vădit pe autor să fie la înălțimea promisiunii, cum să zic, revoluționare, de a scoate din impas discuțiile despre fantastic și de a ne furniza o definiție valabilă”. ■ Citim recenzii: □ Artur Silvestri scrie despre *Pasărea de sunet* de Teodor Balș (Ed. Ion Creangă, 1975): „Exprimat târziu în adevărata putere, Teodor Balș este un poet de la care pot surveni oricând noutăți, în marginile formulei de lirism obiectiv, pe care a îmbrățișat-o”. □ Dana Dumitriu semnează *Întoarcere în sat*, o prezentare a volumului *Vânătoarea de seară* de Mircea Micu (C.R., 1975): „Poetul are curajul de a-și lăsa versul inundat de lacrimi și de melancolii amare, de o sinceră și retorică deznădejde”. □ Valeriu Cristea prezintă *Un roman istoric*, anume romanul *Măreasa* de Marcel Petrișor (Albatros, 1975): „În narațiunea lui Marcel Petrișor, Horea poate fi realmente «văzut». Scopul adevăratului roman istoric (și *Măreasa* reprezintă un asemenea roman, deși nu poară cuvenita indicație) este astfel atins”. □ În *Specific național și circuit universal*, Mircea Iorgulescu recenzează *Național și universal*, studiu introductiv și antologie de Pompiliu Marcea (Eminescu, 1975): „Antologia întocmită de Pompiliu Marcea este binevenită, punând la îndemână o serie de texte fundamentale pentru înțelegerea problemei în datele esențiale”. ■ Laurențiu Ulici publică, în *Prima verba*, prima parte din *Amintiri din adolescență*, prezentând volumul *Jur pe mesteacănul alb* de Profira Mihăilescu (Scrisul Românesc): „Intensul dor de dragoste s-a domesticit și a intrat în generalitate, iar întâmplările legate de faza lui eflorescentă fără să fi fost uitate, au încetat, cum spune un alt poet, să ne mai doară. Desigur, e adevărat. Ca în viață. Și, tot ca în viață, e de presupus că după aceste amintiri din adolescență ce fac patosul liric al poemelor Profirei Mihăilescu, va urma explorarea în adâncime a universului afectiv, poate tot în dimensiunea erotică, fiindcă dragostea nu-i numai un sentiment itinerant, ci și unul iterativ”. ■ În paginile denumite *O încercare de epopee a poporului român* citim „*Traianida*” de D. Bolintineanu, text semnat de Gabriela Danțiș. ■ În *Cartea străină*, Nicolae Balotă scrie despre *Moartea lui Virgiliu*, „capodopera lui Broch, e o tentativă de a descoperi sensul existenței pornind de la proiecția epică a unei agonii”. ■ Mihai Nadin relatează un *Dialog cu Gianfranco Contini*. ■ Alexandru Balaci scrie despre *Umanismul lui Boccaccio*. ■ S. Damian publică *Însemnări din München*, intitulate *Vocile scenei*, despre piesele jucate la Residenztheater (*Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită* de Bertolt Brecht și *Cei fără minte pier* de Petre Handke) și la Teatrul Münchner Kammerspiele (*Un bărbat întinereste* de Italo Svevo). ■ Versuri semnează: Ovidiu Genaru (*Lumina blândă*), Liana Corciu (*Patetica; Și totuși*), Radu Cârnelci (*Alt cântec*), Eugen Frunză (*Întâlnirea; Pădurea; În clipa mea; Cântau privighetori; Totuși ră-*

mâne; Pământ), Al. Raicu (*Din amfore; Privire sigură; Și vornici în ziduri; Cartea dimineții; Numai eu, zugravul; Figurine*), Geo Bogza (*F, G, H – „Index de înfățișările și întâmplările lumii pe care a străbătut-o Oltul”*), Ion Bălan (*Întomnare; Frumoasa din pădurea adormită; Măiastra; Poezia, Făgăraș*). □ Din proză citim *Întoarcerea miresei* de Ion Mărgineanu. □ Ana Blandiana publică în *Atlas* tableta *De pe mare, din aer*.

19 decembrie

● [„Scântea”, nr. 10 367] Ziarul publică *Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971-1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale*.

● [„Contemporanul”, nr. 51] Dumitru Micu descoperă *Poezia în două cărți de critică*, pornind de la studiile lui Al. Piru și H. Zalis: „În continuarea *Panoramei deceniului literar românesc 1940-1950*, apărută în 1968, Al. Piru ne-a dat de curând două volume cuprinzând «panorama» lirică a intervalului 1950-1975. În cuprinsul ei, ce totalizează peste nouă sute de pagini, sunt înmatriculați aproape două sute de autori, majoritatea cu cel puțin cinci volume, unii cu mai mult de cincisprezece. Autorul ne previne, în prefață, că s-ar putea să existe, totuși, în sumarul cărții sale, «lacune, neintenționate». Și chiar există. Motivația de principiu a omisiunii e însă plauzibilă: «N-am avut, în câteva cazuri, toate datele, n-am putut, într-un timp dat, citi tot». □ „Din toate punctele de vedere diametral opus, ca structură intelectuală, lui Al. Piru, întâmplarea face ca H. Zalis să fi scos acum vreo două luni o carte tot despre poezia românească a ultimelor trei decenii, cu totul și cu totul deosebită de *Poezia românească contemporană*. Nu o «panoramă», ci o încercare de a defini «condiția» liricii române de azi prin surprinderea «tensiunilor» care îi traversează «carnea» și îi «potențiază întregul spiritual și afectiv». Demn de remarcat este curajul criticului de a-și declara franc neaderența la anumite atitudini și practici poetice elegiate de majoritatea confrăților! (precum, îndeosebi, unele din cele cultivate de A.E. Baconsky, Nichita Stănescu și Marin Sorescu), chiar dacă motivația învederează o înțelegere cam rigidă a poeziei și chiar înclinații spre obtuzitate”. ■ Laurențiu Ulici semnează rubrica intitulată *Cronica lapidară-cărți*: □ George Țârnea, *Starea de iubire* (Facla, 1975): „Împărțite în două cicluri, poeziile din acest volum au ca fundament comun sentimentul patriotic, dragostea de țară exprimată prin evocarea caldă a trecutului de luptă pe de o parte și prin invocarea mândră a prezentului, pe de alta. În primul ciclu, titular, momente de seamă din istoria națională sunt evocate mărturii ale permanenței noastre pe aceste locuri, în poeme de tonalitate calmă dar nu mai puțin hotărâtă ce sugerează intimitatea inextricabilă dintre ființa națională și geografia sa istorică...”. □ „Ion Pâslaru – *Sonete de argilă*. Evocări ale satului natal și «casei

bătrânești», interpretări poematice ale unor sculpturi brâncușiene, confesiuni simple, amintiri din copilărie, toate acestea într-un limbaj mai mult epic decât liric, iată universul poeziei lui Ion Pâslaru. Stadiul versificării pe cât de corecte pe atât de superficiale nu a fost încă depășit de autor, prea absorbit de a rima didactic ca să mai fie atent și la ce folosesc rimele...”

● [„Cronica”, nr. 51] Pe prima pagină citim *Olarii* de Emil Manu: „Specialiștii se ceartă în căutarea vechimii și originalității acestei arte pe care, după unii, tracia au impus-o în lume, după alții, fiind adusă la noi de celți. Blaga se cutremura trecând prin satele olarilor și-i numea «poeti», Iorga mai înainte considera acest meșteșug țărănesc ca descins dintr-un fel de mitologie românească”. ■ Eugen Simion scrie despre *Personaje călinesciene*: „Un loc important ocupă în *Bietul Ioanide* indivizii «putrefiați de cultură», opuși prin negația ideii de creație lui Ioanide, odioși în același timp și în ochii celor care, considerând cărțile niște mortăciuni, urmăresc actul finalizat. Panait Suflețel, Gulimănescu, Gaittany, Dan Bogdan, Hagienuş etc. intră în această categorie, cea mai vie sub raport literar. Darurile epice ale lui G. Călinescu găsesc aici un câmp fertil de desfășurare și, prin împletirea de comic și serios, portretele sunt excepționale”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Noi și clasicii* de N. Barbu: „Calitățile pe care le laudă cel mai mult N. Barbu în aceste eseuri, înșirate astfel undeva, «claritate, rațiune, ținută, decență, gust, persuasiune intelectuală, simțul epocii prezente, paralel cu al celor revolute», îl caracterizează și pe criticul care le semnează”. ■ În *Autenticitatea viziunii*, Al. Călinescu scrie despre *Măreasa* de Marcel Petrișor (Albatros, 1975): „*Măreasa* ne relevă un romancier în buna tradiție a școlii realiste, pe linia Slavici – Rebreanu; iar această încercare, temerară, de a aborda, cu mijloacele epicii, o epocă pe care o gândim doar prin intermediul istoriei, merită salutată cum se cuvine”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gheorghe Simon scrie despre *Masca Diotimei* de George Chirilă (C.R.): „*Masca Diotimei* mi se pare a fi, până acum, cel mai bun volum de versuri a lui George Chirilă, un poet dotat cu autentică sensibilitate, devoțiune și inițiere întru poezie”. □ C. Isac prezintă *Minimum* de Al. Mirodan: „Se degajă, după lectura cărții, o impresie ciudată: după ce, în teatrul său, a uneltit cu măști și machiaje pentru a-și preveni semenii, autorul se străduiește acum să le scoată pentru a-i arăta chiar pe aceștia cum ar putea deveni dacă vigilența față de ei înșiși ar slăbi măcar o clipă”. □ Haralambie Țugui recenziază *Anotimpul izvoarelor* de Al. Raicu: „Odihnitoare și încărcate de aromele istoriei și naturii românești, poemele din volumul *Anotimpul izvoarelor* atestă maturitatea unui poet robust și deosebit de cald la suflet”. ■ Texte despre Nicolae Labiș semnează: Const. Ciopraga (*Evocări*), Al. I. Friduș (*Miticul anotimp*), Grigore Ilisei (*O ramură de măr*). ■ Din *Moment* reținem nota *Întâlnirile „Cronicii”* de N. Irimescu: „Miercuri, 10 decembrie, la Bacău, în localul liceului «Vasile Alecsandri». De data aceasta, publicul a fost format nu din elevi ci din cadre didactice (profesori de limba și literatura română),

participante la ședința cercului metodic. Ca și la alte întâlniri cu cadrele didactice, și la aceasta s-a exprimat «doleanța» de a se include în revistă o rubrică dedicată școlii. S-au făcut observații pertinente despre profilul «Cronicii», accentuându-se îndeosebi asupra paginilor dedicate literaturii, pledându-se pentru publicarea sistematică a interviurilor cu personalități ale culturii noastre. Din partea redacției a vorbit poetul Nicolae Turtureanu. Discuțiile s-au interfeerat cu momente poetice susținute de George Lesnea, Cătălin Ciolca, Nicolae Turtureanu, momentele epice fiind asigurate de Grigore Ilisei. Șarja de epigrame a poetului George Lesnea a pigmentat oportun întâlnirea, la a cărei organizare o contribuție remarcabilă a avut prof. Valeria Prodan, director al liceului «Vasile Alecsandri». ■ Sub semnătura V.B. citim *Mister și discreție*, despre premiile literare Goncourt și Renaudot, informația fiind preluată conform revistei „Le Monde”. Premiul Goncourt pentru anul 1975 a fost atribuit volumului *La vie devant soi* de Emile Ajar [pseudonimul lui Romain Gary], iar premiul Renaudot a revenit lui Jean Joubert pentru *L’Homme de sable*. ■ În cadrul aniversărilor UNESCO, Ioan Căpreanu scrie textul omagial *Saint-Simon, precursor al socialismului științific*. ■ Sub titlul *O fermecătoare poveste de dragoste*, Dionisie Duma scrie despre ultima carte tradusă de Ion Larian Postolache și Charlotte Filitti, descriind povestea iubirii regelui Nala pentru Damayanti [Mahabharata repovestită, n.n.]. ■ Versuri semnează Virgil Carianopol (*Noi*), Viorel Varga (*Părinții; Tainică nuntă*), Mihai Grăjdeanu (*Deasupra toamnei*). □ Citim versurile de debut ale Mariane Codruț (*Așa toamnă!...; Somnul mamei*). □ Revista poezii semnate de George Vulturescu, laureatul premiului special al revistei „Cronica” în cadrul Festivalului „N. Labiș” (*Maria; Mușcățuri în măr*). □ În traducerea lui V. Naum și A. Cojan citim versuri de Eugenio Montale.

● [„**Munca**”, nr. 8312] În *Însemnări de scriitor*, Ion Crânguleanu semnează *Tinere orașe*.

● [„**Orizont**”, nr. 51] Pe urmele „reportajelor fericite” realizate de un „reporter fericit”, anume Sânziana Pop, Cornel Ungureanu detaliază analitic în cronică literară volumul intitulat *Propuneri pentru paradis* (Junimea, 1975), având următorul incipit: „Am scris și altădată: fermecătoare reportajele-anchetă ale Sânzianei Pop. Dacă pentru Ecaterina Oproiu, interviul slujește teza, dacă întrebările sunt reci, nu o dată polemice, nu o dată necruțătoare, pentru Sânziana Pop ele deslușesc doar cărări ale iubirii”. ■ Eugen Dorcescu semnalează la rubrica „lecturi” o monografie despre *V. Voiculescu* (Minerva, 1975) a lui Ion Apetroaie, considerată „o cercetare profitabilă”. ■ Pe ideea „căutării unui clasicism românesc de tipul clasicismelor din istoria marilor culturi”, Emil Manu alcătuiește un eseu ca un gen de *Introducere în «georgica» românească de azi*, în care sunt trecute pe răbojul analizei un Sadoveanu, un Marin Preda, un Fănuș Neagu, un Zaharia Stancu, un Dinu Săraru, un Augustin Buzura, cam toți cei care au avut ceva esențial de spus despre „lumea

rurală” și despre țărani. ■ Lirismul se descătușează prin pana lui Vasile Verșavia, iar proza își deschide porțile prin semnăturile lui Mircea Șerbănescu, Gheorghe Schwartz, Nikolaus Berwanger și Petre Popovici. ■ Ramona Boca Bordei îi dedică un articol aniversar lui Esenin, la împlinirea a 80 de ani de la nașterea acestuia, un poet nonconformist care „nu a înțeles să se supună decât sie însuși”. ■ Darie Novăceanu traduce câțiva poeți din lirica latinoamericană.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 263] H. Zalis îl demontează în *Critică și improvizație* pe G. Dimisianu, în continuarea foiletonului lansat în nr. 257 din 7 nov. 1975 de C. Sorescu, *O mai veche campanie anticălinesciană* (încheiat în nr. precedent). Ocupându-se de foiletoanele adunate grijuliu de critic în volumul *Prozatori de azi și Valori actuale*, întrupând magistral banalitatea (cum ar fi spus Zarifopol), mostre de mofturi intelectuale și tautologii stridente, „G. Dimisianu crede că îl prinde aerul teribil de tribun în luptă cu avortonii. [...] Cine e bărbatul aspru și lucid care ne rezervă rândurile catilinare din eseu *Către sinteze*, de exemplu? Blandul *G.D.*” – care nu are „nicio concepție sistematică despre artă, nicio luare de poziție majoră, iar luciditatea lui e inautentică”. □ Traian Filip remarcă *O romancieră prestigioasă*: Georgeta Mircea Cancicov. □ În librării, „o frumoasă carte, în stil Mateiu, cu-n aer de Bizanț în decădere” (V. Dan): romanul *Rămas bun* de Ileana Vulpescu (C.R.). ■ Finalul eseuului lui Constantin Noica, *Adevăratul înțeles al sacralului*, marșând pe idea culturii occidentale bolnave și a misiunii celui care vine, ca Parsifal, „să spună cuvântul potrivit, să arate care e așezarea potrivită în fața smintelilor istorice ale omului”: „Opera lui Mircea Eliade vrea să scoată cultura veacului nostru din uitare. El aduce reminiscență. E adevărat, spiritual nu se poate reface întocmai, după versiunile sale trecute, și Eliade nu predictă defel întoarcerea în trecut”. Noica folosește tehnica negației: „nu vom spune că este ca și un șaman în cultură [...] nu vom spune că are ceva dintr-un profet, [...] nu vom spune nici că el este o conștiință filosofică”, tocmai pentru a dezbate aceste lucruri (*reamintire, regenerare, pietate, respect* etc.): „puțini oameni de cultură au deschis, ca Eliade, zările către o nouă spiritualitate, probabil cea a veacului XXI. Mircea Eliade inventariază și specifică, liniștit, totul, din buna sa așezare, spunând parcă, în numele cine știe cărei demiurgii stăpâne pe sine: *creșteți mai departe*”. □ I. Lotreanu propune o cronică literară despre Al. Piru și *Poezia românească contemporană*, cele 2 volume de 1000 de pagini acoperind perioada 1950-1975. G. Călinescu subliniase prudența lui Al. Piru, reflexivitatea, spiritual critic contemplativ, „*reflechi*”, „*lipsit de entuziasm*” – aspectul ponderat al atitudinii, detașarea structurală a lui Piru, „răceala” sa, modul lipsit de înflăcărare în care abordează literatura: „*Poezia românească contemporană 1950-1975* nu e o lucrare de sinteză ci descrierea operei unui mare număr de poeți [...] avem de-a face cu o lectură, așadar cu o operație pregătitoare în vederea sintezei de mâine [...] a încerca să pui ordine într-un mate-

rial poetic divers, în continuă mișcare, e o acțiune fără de care viziunea înche-gată e de neconceput. Cartea lui Piru e o panoramă și imaginea de ansamblu pe care o propune înainte de toate foarte personală...” □ *Premiile revistei „Săp-tămâna” pentru anul 1975*: Al. Rosetti, pentru întreagă operă; Laurențiu Ful-ga, pentru volumul de nuvele *Straniul paradis*; Nicolae Dragoș pentru volumul de poezie patriotică *Scrisoare în sat*; Al. Oprea pentru volumul *Mitul „faurului aburit”* și pentru activitatea de valorificare a moștenirii literare românești la revista „Manuscriptum”; D. Mutașcu pentru romanul *Bunul cetățean Arhime-de*; Eugen Teodoru, mențione pentru volumul de povestiri patriotice *Podul de foc*; actorii Marin Moraru și Mircea Albulescu pentru rolurile din piesele *Ulti-ma oră* de M. Sebastian, respectiv *Danton* de Camil Petrescu.

20 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 368] Pe frontispiciu citim: „*Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Marea Adunare Națională cu privire la mă-rețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971-1975 și la politica ex-ternă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale*, urmărită cu deosebită atenție de întreaga țară, încheiată într-o atmosferă însuflețită, în aplauzele și ovațiile entuziasmate ale deputaților și invitaților, are un puternic ecou în rândurile întregului nostru popor, care o apreciază cu un document de remarcabilă valoare teoretică și practică. Adeziunea profundă, aprobarea de-plină pe care cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, o dau ideilor și pozițiilor cuprinse în expunere, întregii activități desfășurate de România soci-alistă, de Partidul Comunist Român în domeniul vieții internaționale își găsesc o vie reflectare în intervențiile deputaților care au luat cuvântul în cadrul dez-baterii – cuvântări pe care le publicăm în paginile II-V”. □ Citim *Exprimând gândul și voința tuturor cetățenilor patriei, a întregului popor Marea Adunare Națională a dat o înaltă apreciere a expunerii prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și a aprobat în unanimitate politica externă și activitatea consec-ventă a României socialiste consacrată păcii și colaborării internaționale*. □ Aflăm că *Ieri, Marea Adunare națională a aprobat Legea pentru adaptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1976 și Legea pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1976*. □ Ziarul publică și *Hotărârea Marii Adunări Naționale cu privire la politica externă a Republicii Socialiste România și Apelul Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România adresat parlamentelor țărilor par-ticipante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa*. ■ Din cu-vântările deputaților reținem *Cuvântul deputatului Titus Popovici*: „Ascultând expunerea președintelui republicii, document în care încrederea în destinul umanității a îmbrăcat formele unei strălucite analize a realităților complexe și complicate ale epocii în care avem responsabilitatea de a trăi – a spus vorbito-rul – mi-am străbătut cu ochii minții propria viață, propriul destin. Sunt unul

dintre aceia care de la 10 ani n-au mai avut copilărie; de atunci am cunoscut, simțind cu acel teribil instinct al vârstei, neliniștea războiului care se apropia și care urma să bulverseze milioane de vieți; care a ucis sub dărâmături fumegânde, pe câmpii dezolate, în lagărele care constituie rușinea acestei epoci, cine poate ști câți viitori Shakespeari, câți viitori Brâncuși, câți viitori Lomonosovi, câte viitoare mame, câte bucurii simple, câte vestigii inestimabile ale civilizației. Iar mai târziu, în anii maturizării, tot ceea ce constituie esența unei vieți închinată creației, bărbăteasca satisfacție de a te simți martor și părtaș la efortul comun de ridicare a patriei, toate acestea au fost – și de ce să n-o spun? – sunt încă umbrite de norul dens, cenușiu și amenințător al unei alte conflagrații. Fără a suferi de niciun fel de exacerbare orgoliu național – a continuat vorbitorul – mă simt dator și îndreptățit să afirm de la această înaltă tribună că istoria – judecătorul rece și imparțial al intențiilor și acțiunilor umane – va consemna rolul pe care patria mea, prin glasul vibrant și prin activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, și l-a asumat pentru a face să se înțeleagă că omenirea și mai ales Europa au plătit prea scump, într-un singur secol, această ipocrizie care maschează interese dure și anacronice; pentru a face să se înțeleagă că națiunile nu sunt – ele n-au fost niciodată! – niște copii neajutorati asupra cărora trebuie exercitată o tutelă «paternă», dacă paternitate se poate numi, fără a roși, jefuirea bogățiilor naționale și menținerea popoarelor în mizerie și ignoranță!; că e timpul ca tuturor națiunilor să li se recunoască, *de jure et de facto*, dreptul inalienabil de a dispune de soarta lor, conform aspirațiilor, liber exprimate, ale celor ce, prin munca și truda lor, de-a lungul generațiilor, asigură existența și evoluția civilizației moderne. Nădejdea, o aspirație idealistă în politică (nu în sens filozofic, ci moral), nu exclude, ci dimpotrivă implică realismul. Și tocmai realismul analizei partidului nostru asupra configurației lumii de azi în evoluția ei spre mâine este cel care ne alimentează nădejdea într-un viitor mai bun, ne convinge că există azi forțe capabile să-l înfrântuiască. Recitind astăzi Actul final al Conferinței de la Helsinki, în lumina analitică a expunerii președintelui republicii, am regăsit în spiritul ei și contribuția României. Am regăsit, mai ales, rațiunile superioare pentru care, cu acea luciditate și sinceritate politică ce-l caracterizează, președintele republicii a subliniat că suntem la începutul unui drum lung, greu, sinuos și că depinde de fiecare om al acestei epoci, simplu trucidator anonim sau personalitate investită cu răspundere istorică, ca acest document să nu rămână doar consemnarea unor intenții laudabile, așa cum, vai! de atâtea ori s-a petrecut în istoria continentului nostru. Referindu-se, în continuare, la angajarea socială a artistului, vorbitorul a arătat: Ca om de cultură știu că astăzi cultura e nedespărțită de politică. În realitate așa a fost întotdeauna, dar noi afirmăm deschis acest lucru, considerând că această angajare constituie onoarea fundamentală pe care ne-a conferit-o epoca, această a doua patrie a fiecăruia, în timp. Nu mă pot împiedica să remarc, cu sinceritatea pe care o consider o necesitate politică, că am

sentimentul că se revendică de către unii, în acest context, un anume tip de libertate, foarte unilaterală, un fel de libertate care ar consta exclusiv în agitarea unor cazuri. Dar libertatea, ca și democrația, ca și adevărul, sunt entități indivizibile: eu nu cred că libertatea, să zicem a scriitorului sau ziaristului, de a se crampona de unele cazuri, de obicei – ciudată coincidență! – căutate numai într-o singură direcție! e mai de preț sau mai fructuoasă decât, de pildă, dreptul milioanei de oameni de-a revendica libertatea de a nu mai răbda de foame, libertatea de a accede la comorile culturii și științei, libertatea de a decide ei înșiși asupra destinului lor. De asemenea, nu mă pot împiedica să nu observ că se manifestă, tot în numele libertății, revendicarea unei circulații culturale, de asemenea foarte unilaterală, într-o singură direcție, făcându-se din asta, cu ce drept nu mai insist, un fel de test al democrației noastre. Răspunsul e clar, realitatea e martoră: în anii revoluției socialiste noi am tradus, am răspândit în tiraje imense toate marile valori ale culturii universale. Ar fi greu să mi se aducă exemple de opere remarcabile care să nu fi fost oferite cititorilor români. Dar cu melancolie observ lipsa, programatică aș putea zice, dar poate e doar o întâmplare, a unei reciprocități. Deoarece, cu toată bunăvoința și politețea, e greu să nu se remarce preferința agresivă ce se acordă unor bieți veleitari, unor ratați în propria lor țară, care-și imaginează că vor cuceri celebritatea mondială ponegrindu-și patria, scormonind cu maladivă obstinație aspecte despre care chiar acei ce nu împărtășesc concepția noastră despre lume își dau seama și afirmă că nu ne caracterizează, dimpotrivă... Nu-ți duci patria pe vârful pantofilor! Dar, așa cum e în firea noastră, nu facem reproșuri; vrem doar să punem problemele circuitului culturii în contextul lor firesc, în lumina unei echități, chiar aproximative. E bine, cred eu, să ne gândim în primul rând că noi avem datoria de a crea aici, în tumultul vieții naționale, acele opere care să evoce cu strălucire un trecut glorios de luptă pentru păstrarea libertății și ființei noastre, aici, la răscrucea tuturor vânturilor istoriei, un prezent vibrând de o muncă titanică, un ideal de viitor către care tindem liniștiți și conștienți. Nu pot încheia aceste sumare gânduri, pe care am încercat să le sintetizez din ampla meditație la care m-a îndemnat expunerea președintelui patriei mele, fără să subliniez, cu sobrietate și gravitate, rolul fundamental, înnoitor, urmărit cu tenacitate comunistă, cu luciditate științifică, cu realism politic și cu o înflăcărată pasiune umanistă, al tovarășului Nicolae Ceaușescu în lupta măreață pentru instaurarea în lume a unor principii care să facă ca viața să merite a fi trăită. Niciodată aspirațiile istorice, sociale, umane, ale unei colectivități nu s-au realizat și nu se realizează într-un proces cenușiu și anonim: ele își găsesc trup, ființă și expresie superioară în acei oameni a căror existență se identifică cu aspirațiile poporului care i-a născut, care i-a hrănit, care le-a dat trăsăturile spirituale și morale, care i-a legănat cu legendele lui, venite din adânc de luptă și de suferință, în acei oameni politici pentru care adevărul înseamnă legătura indestructibilă și veșnic fertilă cu poporul care i-a investit cu încrederea lui

nelimitată, adevărul la bine și la greu; adevărul în clipa în care ne bucurăm, sănătos și firesc, de tot ceea ce facem; adevărul în clipa când ne dăm seama că greșim; adevărul în momentele în care meandrele istoriei pot cere – ca de atâtea ori în durata noastră frământată – sacrificiul suprem; adevărul întruchipat în exemplul unei întregi vieți a cărei fiecă clipă e închinată celorlalți, celor mulți, patriei, destinului și demnității ei. Pentru acest exemplu, tovarășe președinte al republicii, vă mulțumesc!”

● **[„Flacăra”, nr. 50]** În *România nemuritoare*, Ion Lotreanu publică poezia *Cu țara*, iar Tatiana Mihăiță *Jurământ*. □ Cu titlul *Cronică* (106, 107), Traian Stoica prezintă ultimele ședințe ale Cenaclului Flacăra, evenimente ce au avut loc Iași. □ În *Cronica spectacolelor*, A. Dohotaru publică *Capul lui Mihai Viteazul sub privirile lui Hamlet*, o cronică dramatică a piesei *Capul de Mihnea Gheorghiu*, pusă în scenă la Teatrul Național din București. ■ În *Instantanee* sunt publicate câteva fotografii: Geo Dumitrescu, Nicolae Stoian și Nichita Stănescu. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu scrie despre *O reeditare necesară* în care se propune reluarea ediției de *Opere* a lui Mihail Sadoveanu, cu ocazia împlinirii a 95 de ani de la naștere: „O singură soluție se impune: reluarea, pe alte baze, a ediției monumentale de *Opere*, întreruptă cu vreo zece ani în urmă și de mult epuizată. Editura firească, dacă această mare ediție ar fi făcută la București, nu poate fi decât Minerva, care retipărește pe clasicii literaturii noastre. De această ediție s-ar putea îngriji cu înțelegere firească Profirița Sadoveanu, pe care Mihail Sadoveanu o numea «prietinul» meu și care i-a servit cu devotament ca secretară literară”. □ În *Cronica literară*, Cornel Moraru publică *Starea de elevație a poeziei*, o prezentare a poetului Mihai Ursachi pe care îl caracterizează în următorul mod: „Un poet cultivat, de rafinament spectacular, poate ușor livresc, chiar cu nostalgiei medievale, la modul cel mai artist cu putință – și deci nu tocmai spontan – este Mihai Ursachi. Acesta preferă versul ritualic, somptuos, cu accente de bucurie imnică, dar și de anxietăți crepusculare. Înt-un fel, poetul ieșean respinge programatic experimentul modern «antipoetic». De unde, firește, excesul (organic) de poetizare, de retorică și elocvență. Mihai Ursachi și-a creat un univers (himeric) al său, o ambianță de aur și purpură, în care starea poetică e starea de grație a desăvârșitului, atins prin cunoaștere”. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează eseul *Poezia și muzica*. ■ În *Lecturi*, Traian Stoica scrie despre *Descrierea turnului*, o succintă prezentare a ultimului volum de versuri al lui Gellu Naum („Astfel se cheamă ultima carte de versuri a lui Gellu Naum, carte care, așa cum era de așteptat, nu are nimic surprinzător pentru evoluția liricii autorului *Copacului animal*. Descrierea turnului se integrează cum nu se poate mai organic în structura unei poezii marcată chiar de la începuturi de practicarea unei formule unice. De-a lungul celor patru decenii, poezia lui Gellu Naum s-a constituit într-un amplu monolog de fluentă unei ape curgătoare, căreia dacă îi bănuim izvorul, nu același lucru se va întâmpla

cu punctul ei final. În acest sens e în *Descrierea turnului* titlul unui poem, de altminteri congruent cu conținutul acestuia, prin care poetul își definește adecvat lirica: Să reintrăm în paranteza pe care n-am s-o închid niciodată.”), în timp ce Ilie Purcaru scrie despre volumul de *Poeme* al lui Lucian Avramescu (Albatros). ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a noua a articolului *Accesibilitatea poeziei*. □ George Arion semnează *În discuție, limba română*.

● [„*Luceafărul*”, nr. 51] Ancheta revistei se ocupă de *Cartea de poezie*: „Deoarece nu toate cărțile de literatură apărute în anul acesta, desigur ne referim în primul rând la cele de indiscutabilă valoare, au putut fi inserate la rubricile noastre de comentarii literare dedicăm acest număr cărții de poezie. Recenzăm aici o parte din cărțile de poezie ce s-au impus atenției noastre nu fără conștiința că n-am acoperit toate titlurile meritorii. Urmează s-o facem în numerele viitoare. Semnează recenzii M. Ungheanu, Voicu Bugariu, Dan Laurențiu, Dan Cristea, Mirela Roznoveanu, Paul Dugneanu, Dorin Tudoran, Valentin F. Mihăescu, Sultana Craia. □ Mihai Ungheanu se referă la doi poeți: □ În *Fragilități poetice*, se referă la Tiberiu Utan: „Cine va încerca să fixeze într-o singură formulă poezia lui Tiberiu Utan va fi izbit de dificultatea întreprinderii. Tiberiu Utan scrie, e adevărat, în primul rând o poezie a sentimentelor delicate, ea însăși dând impresia fragilității, dar nu-s excluse nici alte ipostaze lirice. Tiberiu Utan este, de pildă, și un poet al revendicărilor sociale în linia Mihai Beniuc”. □ În al doilea text, *Nostalgia originarului*, se referă la: „Frumosul titlu pe care Marius Robescu l-a pus volumului său ultim de versuri, *Utopia ninsorii*, vrea să ne spună în chip metaforic, desigur, că un univers al imaculării și al inocenței este imposibil. Versurile lui Marius Robescu vorbesc mai ales, despre nostalgia sufletului după o existență în care atât maculara cât și suferința nu-și aflau locul”. □ Despre volumul lui Méliusz József, *Arena*, tradus de Virgil Teodorescu, notează Voicu Bugariu, descoperind *Poetul în lume*: „Ultima parte a cărții include poezii mai scurte, ce continuă, ca factură, elegiile. Poetul este un împătimit al privirii și al reflecției. Chiar reveria apare oțelită, agresivă, trimitând la infinit sonde investigatoare înspre lume. Este consolidată astfel efigia unui poet exemplar, care tinde să devină vocea unei lumi”. □ Și Dan Laurențiu prezintă tot doi poeți: □ În volumul de versuri al lui Victor Felea, *Cumpăna bucuriei*, descoperă *Un Ianus melancolic*: „O anumită fragilitate a ființei care suferă acțiunea corozivă, parodică a trecerii timpului, un timp nu numai afectiv, psihologic, dar și unul senzorial, resimțit în dimensiunea sa biologică, rămâne dominantă și în volumul *Cumpăna bucuriei*, apărut de curând la editura Dacia. Victor Felea și-a conturat astfel o anumită unitate de stil și viziune, și-a creat un profil recognoscibil de la o carte la alta cu atât mai sigur, mai personal, cu cât el ni se dezvăluie cu o discreție rară la un poet, dar și explicabilă în cazul său, al unei riguroase conștiințe critice exercitate cu responsabilitate și rafinament în comentarea poeziei. Unde nu

există amintire, desigur nu există nici speranță și poetul ne apare ca un *Janus bifrons* melancolic, cu o vagă nostalgie a percepțiilor clare, dar și cu spaima de a le exprima într-un limbaj apodictic, de a le ipostazia originea în trecut sau în viitor”. □ În volumul lui Nicolae Prelipceanu, *Întrebați fumul*, se relevă un *Univers deschis*: „O poezie tinerească, în literă și spirit, în sintaxă și motivele ei, scrie Nicolae Prelipceanu aflat cu recentul volum *Întrebați fumul*, la a cincea sa manifestare editorială în versuri. O lume dinamică, uneori divergentă, adeseori fermecătoare, totdeauna însă hrănindu-se din mobilitatea percepției și devenirea ei procesuală, are ca punct de plecare și sosire, în conturarea valorilor contextuale verbul, elementul cel mai fertil în nașterea sensurilor, asociațiilor noi, uimitoare între cuvinte...”. □ La *Luciditatea lirismului*, din volumul *Descrierea turnului* de Gellu Naum, se referă Dan Cristea: „Acest firesc care se transformă când în umor, când în confesiune gravă, când în avertisment este rezultatul totodată al unei înțelepciuni reușite din experiența vieții. Și dacă ne gândim bine, o astfel de înțelepciune care cunoaște prețul lucrurilor, forța și amăgirea lor, care știe să le privească de sus sau când e nevoie, din miezul lor ardent, [...] care, într-un cuvânt, dă dovadă de o foarte necesară, dar nu și ușor de găsit dimensiune umană, o astfel de înțelepciune, este și ceea ce face ca versurile lui Gellu Naum să capete tonalitatea adevărilor trăite și a unui umor filosofic contemplativ”. □ Mirela Roznoveanu se ocupă de doi poeți: □ *Poezia obiectelor* o descoperă în volumul lui Petre Stoica, *Trecătorul de demult* (Eminescu, 1975): „Produs al unei sensibilități moderne, poezia lui Petre Stoica intră în rezonanță cu un univers al obiectelor nu în sensul diafanității pillatiene și nici în acela al ironicalului inventar călinescian, ci într-un mod prin care se presimte pulsul psihologic și sentimental al unei umanități trăind implicate până la refuz într-o lume a obiectelor. Spre deosebire de viziunile sumbre până la atrocitate ale poezilor societății de consum ce glosoază pe marginea coșmarului incomunicabilității, poezia lui Petre Stoica se distinge printr-un optimism special și o căldură discretă, emanantă dintr-un fond generos de o esențială umanitate”. □ Volumul lui Teodor Balș, *Pasărea de sunet* (Ion Creangă, 1975) se caracterizează prin *Atracția baladescului*: „Cunoscut mai mult ca poet cu sentimente delicate și viziuni lirice fragile, transcrise într-un vers ce excela în rafinatele formale, înclinate deci spre visare și amănuntul diafan, Teodor Balș atacă în *Pasărea de sunet* [...] registrul epic cu tonalitățile lui cele mai grave: este vorba de patru cicluri de balade ce-și au ca subiect tot atâtea evenimente dramatice ale istoriei naționale. Uciderea lui Mihai Viteazul, Răscoala din 1907, greva de la Grivița, întâmplări din cel de al doilea război mondial sunt evocate într-un stil liric ce este al speciei, cu evidente preluări ale unor tipare ce aparțin poeziei populare”. ■ Paul Dugneanu se referă la doi poeți: □ Primul este: „Ion Sofia Manolescu este fără îndoială un poet din categoria acelor care sub draperia unui limbaj inedit, nu de puține ori șocant, ascund un autentic fond sentimental. Întreaga lui poezie naște din această

contradicție – în cazul poetului nostru fecundă – dintre atitudinea de frondeur și discreția substanței lirice. [...] Deci, ca emblemă a universului său poetic, Ion Sofia Manolescu și-a ales ca replică a exotismului, umila plantă, cartoful. Ca motivație internă, cartoful a reprezentat simbolul realității imediate, nesofistica-te, trăită cu o deosebită intensitate, cu o acută percepție a substanței, din care emană și starea poetică...”. □ În volumul de versuri al lui George Alboiu, *Cântarea României*, sunt descoperite *Registre noi*: „George Alboiu cu acest ultim volum al său, își îmbogățește registrul tematic prin abordarea poeziei patriotice. O secțiune a cărții *Cântarea României* grupează poezii de acest gen, mai bine spus variațiuni poematice pornind de la un motiv dat: perenitatea și spiritualitatea spațiului românesc, semnificațiile istoriei, sentimentul vechimii și al aparteneței la acest pământ etc. Desigur, simpla îmbogățire tematică, chiar dacă ideile sunt frumoase și nobile în sine, nu înseamnă neapărat un salt calitativ în planul poeticului. Și din acest punct de vedere, George Alboiu nu găsește totdeauna expresia cea mai fericită”. □ În textul *Lumina anotimpului uitat*, Dorin Tudoran se ocupă de poezia lui Marin Mincu: „Pentru autorul ei recenta *Vânătoare de seară* este nu atât o căutare a timpului pierdut, cât o încercare gravă – aici intră, în doze bine echilibrate, și sentimentalism, și ironie, și dramă, și mască – de a restabili un contact de suflet cu aura unei vârste care, deși de mult «clasa-tă» nu încetează a-l fascina pe poet: copilăria. [...] Când difuză, când dură, une-ori aspră, alteori discretă, «lumina anotimpului uitat» poartă, mai întotdeauna, în poeziile lui Mircea Micu pecetea unei incontestabile autenticități. Și ce mi se pare cu adevărat remarcabil la Mircea Micu este bunul meșteșug al versurilor sale”. □ Despre *Ode olimpiane* ale lui Tudor George scrie Valentin F. Mihăescu: „Apariție insolită în peisajul liricii românești volumul de poezii al lui Tudor George (*Imnuri olimpiane*, Ed. Stadion – 1975) este o epopee modernă a sportului, gândit ca o expresie sublimă a integrității umane ce nu poate fi concepută decât în intimă relație cu dragostea de țară”. □ Despre cartea lui Radu Cârneli scrie Sultana Craia: „*Heraldica iubirii* este o selecție de autor cuprinzând versu-rile publicate de poetul Radu Cârneli în perioada 1963-1973, oferind astfel o imagine de ansamblu a creației poetului. [...] Așadar, versurile frumoase, în vo-lumele lui Radu Cârneli, sunt numeroase. Există însă și neîmpliniri estetice. Dar peste toate acestea – și în *Heraldica iubirii* faptul devine evident – domină o viziune unitară, definitorie pentru poet, aceea a cuplului și a nunții ca princi-piu universal”. ■ În cadrul rubricii *Spirale*, Eugen Barbu continuă studiul des-pre *Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei*: „După acest lung ocol, ajungem și la privirea deschisă a lui Al. George asupra lui Lovinescu. Criticul este tranșant. La pagina 78 scrie negru pe alb: «Revizuirile lui Lovinescu au făcut o epocă chiar dacă au consacrat un termen ehivoc. Ele reprezintă niște contribuții capitale care au schimbat perspectiva asupra autorilor considerați sau au venit cu un punct de vedere din care s-au dezvoltat alte critici și la care exegeții ulte-riori, au fost obligați să răspundă». Până aici ar fi bine. Autorul cărții *În jurul*

lui Lovinescu consideră că cele mai importante revizuiuri se găsesc în studiul despre Caragiale, mărginindu-se la atenuarea unor asprimi exagerate la adresa autorului *Scrisorii pierdute*. Lovinescu a mai revenit asupra lui A. Mirea, a lui D. Anghel, a lui Panait Cerna. Dar toate acestea sunt scuzate de către Al. George...". ■ Despre *Poezia tânără* a lui Dan Rotaru scrie Al. Piru: „Poezia romantic melancolică, de meditație și de dragoste, reținută, în șoaptă și în versuri cuminți, scrie olteanul Dan Rotaru [...] având drept modele pe Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei care i-au sprijinit debutul. *Plânsul oglinzilor* (1971), întâiul volum de poezii, face referință la o femeie care a plecat din intimitatea poetului, lăsându-l cu sentimentul golului, accentuat de apa oglinzilor...". ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul* a două poete: □ Ileana Mălăncioiu: „Trecută adesea printre poeții care exploatează și chiar supralicitează amintirile unei «copilării petrecute în cadru rustic» filtrându-se prin atitudini livrești, Ileana Mălăncioiu se distinge în realitate de aceștia prin absența oricărei nostalgii a «teluricului» și a vieții «rudimentare»; esențial jubilativă și incantatorie, poezia sa pornește de la stabilirea unor raporturi simbolice între planuri și elemente mult depărtate prin care concretul reprezentărilor este depășit, în ciuda prospețimii lor senzoriale, de o plenitudinară atitudine instituită prin lirism. În poeziile de început această particularitate e izbitoare, lirismul manifestându-se vizibil nu ca rezultat al unei stări ci în acțiune, originalul aspect «narativ» dobândind astfel o semnificație mai profundă, căci figurează deplasarea însăși din spațiul real în spațiul poetic”. □ „Mara Nicoară izbuteste mai ales în erotică, unde fără a beneficia de privilegiul unei expresii marcat personale poezia sa devine distinctă prin cântarea sub aspecte felurite a devoțiunii în iubire. Poeta este o imaginativă, proiectându-se în roluri simbolice trăite cu o mare dăruire și în versurile ei există mai mult o frenezie a închipuirii decât a percepției direct senzoriale”. ■ Doina Uricariu analizează *Universul poeziei lui Eugen Jebeleanu*: „Dimensiunile operei, amplitudinea spațiului și traiectoria în timp a memoriei lirice, cantitatea și diversitatea evenimentelor și a experiențelor la care ne trimite poezia lui Eugen Jebeleanu pot da impresia unei configurații poetice în expansiune, căruia nimic nu-i scapă, precum un inventar al evenimentelor sau un jurnal meticolos redactat. În profunzime, opera sa se organizează în jurul a două mari parabole, a sabiei și a fulgerului, ce conțin negarea și fertilizarea, moartea și nașterea. Cele două parabole se întâlnesc când sabia fulgeră sau când fulgerul taie, când conștiința se revoltă și revolta se conștientizează, adică atunci când evenimentul devine poezie și poezia devine eveniment”. ■ Este semnalată traducerea în limba franceză a romanului lui Marin Preda, *Marele singuratic* la editura Grasset. □ Totodată este consemnată în limba română opinia prof. dr. C. Michael-Titus despre *Marin Preda și romanul european de azi*: „Europa datorează lui Marin Preda acest nou roman, care deși aduce aminte de atitudinea lui François Mauriac a făurit romanul care cânta durerea și fericirea omului, care slujește pe om. Este ceea ce Albert Camus ar fi visat să facă

dacă ar fi trăit destul. Un român a avut aceeași preocupare ca și Albert Camus și a reușit să o transforme în mesaj, îndeplinind aceasta în plină criză a romanului în Occident, cu o tehnică demnă de marele Mauriac și cu mijloace specific românești. Romanul lui Marin Preda care tratează, în principiu, fața nouă ce o capătă România modernă în plină revoluție spirituală și socială, este mare pentru că din punctul de vedere al cititorului, el nu rămâne cantonat într-un univers care ar privi numai pe români; el depășește limitele naționale, depășește limitele problemelor ce le ridică și devine roman universal pe care oricine îl poate citi, chiar dacă ar ține să aibă atitudini critice în privința revoluției spirituale și sociale românești”.

23 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 370] În *Reportaj din actualitatea socialistă a țării*, citim *Vârsta de aur a autocamionului românesc* de Ioan Grigorescu.

24 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 371] Apar mesaje de *Aprobare, satisfacție și mândrie pentru politica și activitatea internațională a partidului și statului nostru*. Reținem: □ Prof. dr. docent Alexandru Roșca, membru corespondent al Academiei: „Expunerea secretarului general al P.C.R., președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Marea Adunare Națională reprezintă o nouă și luminoasă afirmare a politicii partidului și statului nostru, pusă în slujba intereselor vitale ale poporului nostru și ale cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume. Din expunere, ca și din Apelul adresat parlamentelor europene, răzbate o mare încredere, în înțelepciunea și capacitatea de acțiune a popoarelor, a forțelor înaintate ale lumii de azi, care sunt chemate să determine parlamentele și guvernele să ia măsuri concrete pentru progresul destinderii, consolidarea păcii și securității pe continentul nostru. [...] Este un dureros anacronism ca în epoca celor mai mari realizări ale științei și tehnicii să se cheltuiască sume fabuloase și mari resurse intelectuale pentru înarmări, în loc ca aceste mijloace să fie puse în slujba ridicării bunăstării materiale și spirituale a oamenilor. Iată de ce găsim atât de importantă, de înțeleaptă și plină de răspundere pentru omenire și soarta sa chemarea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca în fiecare țară să se asigure o largă informare a opiniei publice asupra situației actuale în domeniul înarmărilor, a primejdiei pe care o reprezintă și a consecințelor lor economice și sociale, mobilizându-se astfel masele populare să acționeze pentru punerea armelor nucleare în afara legii, pentru dezarmare generală”. □ Méliusz József, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România: „Întorcându-mă dintr-un mai lung concediu de boală petrecut în sudul Franței, unde am stat la invitația unui editor, bun prieten al țării noastre, am găsit în primul număr al «Scânteii», care mi-a căzut în mână aici, acasă, expunerea președintelui statului nostru, Nicolae Ceaușescu, ținută la

ultima sesiune a Marii Adunări Naționale la finele anului... Am beneficiat oare din plin de posibilitatea de odihnă, care mi-a fost oferită cu atâta generozitate? Oricât ar căuta un scriitor odihnă și oriunde ar căuta – sănătos sau bolnav, tânăr sau vârstnic – liniștea nu le-ar găsi în bătrâna noastră Europă, căreia îi aparținem cu toții, cei din Estul și Vestul, din Nordul și Sudul ei. Ne leagă loialtă și aparținem Europei prin cele mai nobile tradiții spirituale progresiste, umaniste și morale ale noastre, particulare și comune. Cel ce scrie aceste rânduri provine dintr-o generație, care în viața ei a trecut prin focul și pârjolul a două războaie mondiale, prin incendiile imperialiste, prin actele exaltate ale naționalismului feroce și fascismului bestial – de la arderea pe rug a cărților adevărat europene până la genociduri schizofrenice. Infecții morale care, se pare, că vor mai dăinui, chiar dacă mascate sau în taină, încă multă vreme în Europa și în lume, oricât s-ar lupta Rațiunea pentru impunerea legilor ei; vor dăinui atât timp cât pot râvni după armele ucigătoare existente. Am trecut deci în prima jumătate a acestui secol prin două războaie mondiale, dar sfertul de veac care se încheie acum a cruțat Europa de conflagrații similare. Așa a fost, într-adevăr, însă precum îmi atrage atenția expunerea ținută de președintele statului în fața Adunării Naționale, această relativă, dar concluzivă liniște ascunde o realitate infernală. Citez – și trebuie să repetăm acest citat în fața conștiinței noastre în permanență, fiindcă aparținem Europei, iar Europa ne aparține și nouă: «Ținând seama de faptul că în Europa s-a ajuns la cea mai mare concentrare de forțe armate și de armamente, că aici sunt staționate trupe însumând peste 8 milioane de oameni, peste 45 000 tancuri, peste 15 000 avioane și peste 10 000 încărcături nucleare tactice – deci o forță de distrugere fără precedent în istoria umanității – că bugetele militare ale statelor participante la Conferința general-europeană însumează peste 80 la sută din totalul cheltuielilor militare pe plan mondial, considerăm că obiectivul central al tuturor statelor este acum abordarea frontală a problemelor dezangajării militare și dezarmării în Europa». Nu trebuie să fii nici scriitor, nici artist, nici savant ca să te copleșească aceste date. Trăim în Europa nu pe «un butoi de pulbere» sau «pe vârful baionetelor» – cum s-a spus încă într-un fel naiv, în prima jumătate a secolului nostru, jumătatea celor două războaie fantastice – ci deasupra unui crater de armament nuclear, a cărei realitate groaznică și-a arătat fața ei adevărată la «încercarea» de la Hiroshima; jeliță atât de zguduitor în requiemul marelui poet român, Eugen Jebeleanu, cântată pe toate meridianele lumii. Deci nimic mai presus pentru noi toți, europenii cu o conștiință umanistă – de orice nație, de orice limbă, de orice credință, filozofie, nuanță ideologică sau sistem social – ca aderarea la acele forțe și puteri politice și sociale, ca sprijinirea, întărirea democratică a acelor forțe care, asemenea guvernului nostru, luptă pentru stăvilirea pericolelor imanente generate de înarmări, pentru blocarea energetică a scopurilor imanente ale făuririi armelor nucleare sau nenucleare. Doar armele nu se fabrică «l'art pour l'art», cum se creează unele poezii, ino-

cente și evazioniste, de dragul «poeziei pure»... Da, cred că speranțele într-o Europă mai bună, speranțele Rațiunii și Moralei, ivite încă în fașele anticității eline, cer eforturi supraomenești oamenilor care răspund cu o conștiință umanistă de soarta Europei și a omenirii. Dar cer nu mai puține eforturi celor mulți, despre a căror soartă e vorba. Și aceasta este – trebuie să fie – și o grijă permanentă a noastră, a scriitorilor din toată Europa, deci și a noastră de la noi, de acasă. Aceasta este cheia tuturor problemelor, ale umanismului particular și, în același timp, general, ale progresului adevărat, în Europa și în lumea întreagă”. □ Al. Andrișoiu, „*Noi? Bună pace*”: „Ca popor mare prin virtute, și nu prin număr, noi am fost învățați de vicisitudinile istoriei să ducem o politică și diplomatie chibzuită, propice ființei noastre naționale, bine gândită de domnitori ca Mircea, Ștefan, Mihai, Cuza și nuanțată de diplomați de vocație – de la Nicolae Milescu la Titulescu. Partidul Comunist Român, trezorierul creator tuturor tradițiilor noastre, duce mai departe aceste moșteniri, în spiritul gândirii sale consecvent marxist-leniniste, în care se îmbină armonios patriotismul socialist cu internaționalismul. În gândirea sa, la care își dă contribuția poporul în neconținutul sfat al partidului cu țara, se distinge, pe planul politicii noastre externe, ca și al celei interne, personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, concentrare exemplară a geniului românesc, a virtuților neamului în bunele relații cu toate popoarele lumii. Ca în dezideratul folcloric, ni se duce vestea peste mări și țări prin acel răspuns pe care Eminescu îl pune în gura lui Mircea, la întrebarea crucială: «Ce vreți voi?», «Noi? Bună pace!». Acest prestigiu dens al politicii externe pe care o duce România socialistă modernă – așa cum s-a văzut și la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale – are acoperirea în aur a politicii sale interne. De pe platforma realizărilor în dezvoltarea ei economică și socială, România își poate lua dreptul să ceară pace în relațiile interstatuale pe plan european și mondial, astfel ca națiunile puse pe fapte mari să fie lăsate să construiască și să o poată face după libera lor voință. Și poate cere, pentru aceasta, pace, renunțarea la forță, lăsarea la vatră a imensului potențial militar uman, măsuri adevărate de dezarmare, distrugerea stocurilor de arme nucleare, desființarea blocurilor militare. Cucerindu-și independența și suveranitatea națională, politică și economică, România are dreptul, are împuternicirea poporului sau să ceară, prin personalitatea marelui bărbat de stat Nicolae Ceaușescu, o altă așezare, dreaptă și cinstită, a relațiilor dintre state. Noi, creatorii de frumos, în această țară creatoare de frumusețe, ne declarăm, din adâncul inimii, adeziunea la o politică și un program de dimensiuni ce ne caracterizează și căruia îi vom da, cu toții, viața. Căci, ce dorim noi este pace bună. Adică pace și dreptate în lume”.

• [„*Viața studentească*”, nr. 42] Grupajul *Starea de echilibru a poeziei* adună recenzii de I. Lotreanu, *Gravitatea delicatității* despre Liviu Călin, *Ferigă sub stâncă* (C.R.); M.N. Rusu, *Reîntoarcerile poetului*, despre Mircea Micu, *Vânătoarea de seară* (C.R.); G. Arbore, *Discreția iubirii*, vizând cartea lui

George Țârnea, *Starea de iubire* (Facla); C. Tuchilă, *Inconsistența debutului*, despre poeta Profira Mihăilescu, *Jur pe mesteacănul alb* (Scrisul Românesc); V. Sâmpetean, *Serbări domoale*, comentând volumul lui Miron Cordun, *Serbări*.

25 decembrie

• [„România literară”, nr. 52] Ultimul editorial redacțional al anului se intitulează *O vastă perspectivă*: „Să dăm, dar, expresie mândriei noastre de a fi părtași ai unei asemenea capacități de cuprindere teoretică și practică de esență și finalitate autentic revoluționare! Cu conștiința vie că întregul popor pășește astfel, sub auspiciile Congresului al XI-lea, în etapa noului cincinal, cu atât mai îmbogățit în cuget și în simțire, cu cât vasta perspectivă ce i s-a deschis îi apare mai luminoasă și mai creatoare”. ■ În *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Nina Cassian, Al. I. Ștefănescu, Dan Zamfirescu, Paul B. Marian, Tudor Ștefănescu. ■ În *Viața literară* găsim *Din activitatea Asociațiilor Uniunii Scriitorilor*: □ *București*: „În ziua de 19 decembrie 1975 a avut loc ședința de lucru a secției de dramaturgie din cadrul Asociației Scriitorilor din București. Darea de seamă asupra activității secției pe anul 1975 a fost prezentată de Leonida Teodorescu. Horia Lovinescu a făcut o expunere cu privire la elaborarea și realizarea Epopeii Naționale. Pe marginea celor două documente, au luat cuvântul: Radu Popescu, Paul Anghel, Mihail Davidoglu, Al. Voitin, Lia Crișan, Iosif Naghiu, Paul Cornel Chitic, prof. univ. dr. Ion Zamfirescu, prof. Amza Săceanu, președintele Comitetului pentru cultură și educație socialistă al Municipiului București, Valentin Silvestru. În încheiere, a luat cuvântul Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste. * La ședința secției de literatură pentru copii și tineret, noul secretar, Mircea Sântimbreanu, a prezentat referatul «Literatura pentru copii – între educativ și estetic». La rândul său, Ion Hobana a vorbit despre sarcinile ce revin secției în legătură cu elaborarea și constituirea Epopeii Naționale. Au participat la discuții: Ion Aramă, Victor Bârlădeanu, Constantin Chiriță, Vladimir Colin, Viniciu Gafița, Călin Gruia, Ion Hobana, Gica Iuteș, Vasile Mănuceanu, Ada Orăcanu, Al. Gheorghiu-Pogonești, Adrian Rogoz, Mircea Sântimbreanu, Nina Stănculescu, I.M. Ștefan, Alexandru Vergu”. □ *Cluj-Napoca*: „Asociația scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat șezători literare la liceul Șincai, unde și-au dat concursul Adrian Popescu și Aurel Șorobetea. Un montaj literar-muzical a fost realizat de poetul Cornel Udrea de la studioul de radio Cluj-Napoca. De asemenea, la liceul N. Bălcescu, cu sprijinul cercului literar «Lucian Blaga» a fost organizat un simpozion consacrat vieții și operei autorului *Poemelor luminii*. În cadrul șezătorii, Bazil Gruia a prezentat cartea sa *Blaga inedit* (amintiri și documente)”. □ *Timișoara*: „La sediul Asociației scriitorilor din Timișoara a avut loc o adunare generală în cadrul căreia Anghel Dumbrăveanu a prezentat sarcinile

ce revin scriitorilor, în lumina documentelor de partid, cu privire la realizarea Epopeii Naționale. În continuare, Mircea Șerbănescu a prezentat darea de seamă asupra activității Comitetului Asociației pe 1975”. ■ Alte informații din *Viața literară*: □ *600 de ani de la moartea lui Boccaccio*: „În cadrul marilor aniversări culturale inițiate de Consiliul Mondial al Păcii și UNESCO, Consiliul Național pentru Apărarea Păcii, Uniunea Scriitorilor și Asociația Româno-Italiană au organizat o manifestare consacrată lui Giovanni Boccaccio, cu prilejul comemorării a 600 de ani de la moartea marelui scriitor italian. Despre personalitatea și opera lui Boccaccio au vorbit Al. Balaci, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, Eta Boeriu și Ștefan Crudu. S-a prezentat filmul *Boccaccio*, producție a studiourilor italiene”. □ *Almanahul de vacanță*: „Ediția 1975-1976 a «Almanahului de vacanță al Revistei literar-artistice pentru elevi», organizată de Muzeul Literaturii Române în colaborare cu Consiliul Național al organizației pionierilor, Editura Ion Creangă, revistele «Cutezătorii» și «Luminița» și Radio-televiziunea română, a fost «prefațată» de Mihai Beniuc, care a prezentat o microantologie «De la Eminescu la N. Labiș». Expunerea a fost susținută cu numeroase recitări de actrii Mitzura Arghezi, Doina Șerban Gheorghiu, Victor Dogaru și Dan Condurachi, pe un montaj de diapozitive și fond muzical. În încheiere, s-a vizionat filmul *N. Labiș*, realizat pe un scenariu de Gh. Tomozei. Cu acest prilej, «Almanahul» a decernat premiile literare ale anului 1975 după cum urmează: 1. Ruxandra Băltărețu, elevă în clasa VI-a A la școala generală nr. 19, București, 2. Oana Lungescu, elevă în anul III la Liceul C.A. Rosetti, București, 3. Ioana Crăciun, elevă în anul III la același liceu. La această manifestare, a fost prezentă familia lui N. Labiș și Constantin Boștină, președintele Consiliului Național al Organizațiilor Pionierilor din România”. □ *Ateneul Artelor*: „Desfășurat sub egida Comitetului județean U.T.C. și a Consiliului județean al sindicatelor, a avut loc la Buzău cea de a doua ediție a Ateneului Artelor. Programul a cuprins: vernisajul expoziției pictorului Ion Țarălungă, un program de muzică simfonică și corală, iar în încheiere festivalul literar, care a cuprins un medalion Radu Theodoru, un spectacol de poezie. Au participat Radu Theodoru, Mircea Lerian, Traian Reu, Traian Uba, Dumitru Ion Dincă, Ion Stanciu, Puiu Cristea, grupul folk al Liceului «Alexandru Vlahuță» din Râmnicu-Sărat și un grup de membri ai cenaclului Școlii «Aurel Vlaicu»”. □ *Decernarea premiilor revistei „Săptămâna”*: „Sâmbătă, 20 decembrie 1975, a avut loc decernarea premiilor revistei «Săptămâna» pe anul în curs, după cum urmează: acad. Al. Rosetti, pentru întreaga operă științifică; Laurențiu Fulga, pentru volumul de nuvele *Straniul paradis*; Nicolae Dragoș, pentru volumul de lirică patriotică *Scrisoare în sat*; Al. Oprea, pentru volumul *Mitul faurului aburit* și pentru activitatea de valorificare a moștenirii literare românești la revista «Manuscriptum»; Marin Moraru și Mircea Albușescu, pentru rolurile realizate în 1975 în piesele *Ultima*

oră și Danton, Dan Mutașcu, pentru romanul *Bunul cetățean Arhimede*. S-a acordat o mențiune lui Eugen Teodoru pentru volumul de povestiri patriotice *Podul de foc*. Înmânarea premiilor a fost făcută de Eugen Barbu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, redactor-șef al revistei «Săptămâna», care a elogiat operele premiate ca o expresie a dezvoltării literaturii și artei noastre contemporane. În numele laureaților au luat cuvântul acad. Al. Rosetti și prozatorul Laurențiu Fulga”. ■ Constantin Ciopraga scrie despre *Literatura și istoria*: „Literatură și istorie merg împreună. Istoria își probează consonanța cu destinul națiunii, în măsura în care afirmă ceea ce e organic structurii acesteia, respingând totodată ce nu-i este organic. Dacă istoria se scrie «singură» prin oameni al faptei, literatura, re-scriind-o, îi asigură un plus de actualitate, punând viață acolo unde n-au rămas decât ecouri”. ■ G. Dimisianu scrie despre *Proza lui D.R. Popescu*: „Violența până la cruzime a unor reprezentări, extravaganța unor personaje, tendința de a sări granița realului spre supranatural, cultivarea grotescului și fantasticului terifiant, toate acestea sunt reflexe ale înclinației către exces, sublimată artistic. A rezultat o proză neocolită de patetic și senzațional, în prima fază mai ales, saturată de conflicte dramatice, populată de personaje care trăiesc și acționează sub impulsurile unei nestăvilite explozivității temperamentale. Comportamentul eroilor a fost de altfel primul element care i-a impus atenției pe D.R. Popescu în perioada începuturilor”. ■ Cu supratitlul *O pagină din lupta antifascistă, în 1937*, Em. Serghie scrie despre *Protestul intelectualilor împotriva arderii cărților lui Mihail Sadoveanu*: „E de reținut: pentru prima dată în istoria acestui neam s-au aflat nemernici care să ardă, să prefacă în scrum *cartea*. Dar în majoritatea lor, românii, oameni cu scaun la cap, au reacționat pe dată. În numele acestora, reprezentanți ai stângii, ai forțelor politice direct angajate în lupta antifascistă, condusă de comuniști, mai toate figurile reprezentative pe tărâmul scrisului literar, în universități, în presă, au ridicat protest curajos, înfierând bațjocorirea unuia din cei mai naționali, în specificitatea operei sale, dintre scriitorii noștri, aruncarea pe foc a cărților sale, cărți de căpătâi cu care se clădiseră suflaște atâtea și atâtea generații. La București, semnăturile a numeroase personalități au fost obținute prin Eugen Jebeleanu, la Iași, prin Mihai Ralea, la Cluj prin Victor Jinga, în Bucovina prin G. Jeleriu, gazetar, apoi Haralambie Marcheti, avocat în procesul Constantinescu-Iași”. ■ În *Pro domo*, Alexandru Ivăsiuc semnează *Eseuri*, un text despre volumul *Din gândirea matematică românească* de Solomon Marcus. ■ Șerban Cioculescu scrie despre *Proza lui Dimitrie Anghel* în *Breviar*, notând apariția culegerii *Proză* la „Biblioteca pentru toți”, 1975: „Amestec ciudat de intelectualitate rafinată și de sentimentalism astăzi cam desuet, de împătimate particularisme regionale și de experiențe neologice, în genere izbutite, de mai puțin umor și de mai multă duiosie, proza lui Dimitrie Anghel învinge aversiunea oarecum generală față de «poemul în proză», cu care se învecinează și

uneori se confundă, propunându-se totuși admirației noastre, mai ales când o consumăm, cum spuneam, în doze homeopatice, ca să ne lecuim de aleanuri”.

■ Avram P. Todor semnează un necrolog la dispariția lui *Pálffy Endre*: „Ne vine greu să ne închipuim dispariția lui pentru totdeauna. Își păstrase tinerețea sufletească, puterea de muncă și dragostea pentru cultura celor două popoare, pe care a servit-o o jumătate de secol”.

■ Valeriu Râpeanu publică *O evocare*, un omagiu adus lui Ion Cr. Danielescu și Ion Ionescu-Quintus.

■ Nicolae Manolescu semnează *Doi poeți*, o cronică literară la volumele: □ *Aproape omul* de Rodica Iulian (C.R., 1975): „*Aproape omul* e, în două din cele trei cicluri, un volum admirabil, cel mai bun de până acum al Rodicăi Iulian”.

□ *Rod III* de Cezar Ivănescu (C.R., 1975): „Senzualitatea se muzicalizează la Cezar Ivănescu, poet cu un extraordinar simț al ritmului, firesc și prefăcut, de o autenticitate copleșitoare a obsesiilor și manierizant, profund și fermecător, scriind, mai ales, într-o limbă învățată de la marii poeți de odinioară, dar căreia știe să-i dea un sunet foarte modern”.

■ Apar recenzii: □ Adriana Mițescu scrie despre *Voiaj de nuntă – proză umoristică* – de Nicolae Dimitriu (Albatros, 1975): „Un umorist – spune criticul D. Micu în postfața volumului – este o *rara avis*. Într-adevăr, apariția unui umorist este o bucurie și o terapie a sufletului, a cărui sensibilitate trebuie din timp în timp tonificată de aciditatea intelectuală a răsului”.

□ În *Experiență și transcriere*, Sorin Titel prezintă două volume: □ *Pământ sălbatic* de Stelian Păun (Scrisul Românesc, 1975): „La a doua ediție (substanțial revăzută) romanul lui Stelian Păun rămâne în zona de interes a cititorului de astăzi”.

□ *Din însemnările unui veteran* de Constantin Atanasiu (Ed. militară, 1975): „Sentimentul patriotic și iubirea pentru «haina militară» sunt prezente în cartea lui Constantin Atanasiu, doar că autorul își refuză tonul grandilocvent, emfatic-zgomotos, optând pentru relatarea simplă, făcută cu măsură și discreție”.

□ L. Raicu prezintă volumul *Viața după o zi* de Nicolae Ioana (C.R., 1975): „Nicolae Ioana își dă măsura deplină în poemele nefragmentate, de o structură complexă, precum: *Odă bucuriei, Râpile, Basm, Unul își ascunde fața, Fratele, Vorbește Domnul K, Joc de cărți, Ora trei, Socrate – plângerea unui om alungat în pustie*; prezența unui cadru epic, a unei «întâmplări» relatate, pe îndelete, cu atenție amănunțită, răbdătoare, mai enigmatică în spiritul ei decât accelerația de tip eminent liric, conferă acestor poeme timbru credibil, consistență și densitate”.

■ În rubrica sa, Laurențiu Ulici publică a doua parte din textul *Amintiri din adolescență*, o prezentare a volumului *Ploaia de sămburi* de Doina Sterescu (C.R.): „*Ploaia de sămburi* anunță un poet, exprimat deocamdată la nivelul amintirilor din adolescență”.

■ Sub semnătura V.S. citim textul *Din „comoara de mari lucruri neisprăvite...”* care acompaniază textul dramatic *Alexandru Vodă* de Mihai Eminescu.

■ Silvian Iosifescu semnalează volumul *Amintiri pioase* de Marguerite Yourcenar.

■ Într-o notă scurtă, semnată G.L., aflăm că a apărut *Critica gustului* de Galvano Del-

la Volpe (Univers, 1975), în traducerea Cornel Mihai Ionescu. ■ În rubrica *Meridiane*, printre altele, aflăm de un *Recital „Eminescu” la Budapesta* dintr-o notă de B. Matei: „În fața sutelor de spectatori prezenți în sala Conservatorului de muzică din Budapesta, prof. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice, a făcut o substanțială descriere a universului poetic eminescian, subliniind contribuția marelui nostru poet la sporirea tezaurului de gândire și de frumuseți artistice al omenirii. Totodată, conferențiera a remarcat strădaniile de tâlmăcire și de exegeză a creației poetice eminesciene datorate unor apreciați oameni de cultură din Ungaria. [...] Cu recitalul Eminescu prezentat la Budapesta și cu recitalul Petőfi, organizat acum doi ani la București, colaborarea pe plan cultural dintre Radioteleviziunea română și Radiodifuziunea ungară înscrie un moment de referință”. □ Tot în *Meridiane* citim și despre publicația „*Curier al studenților de limbă română*”, notă semnată de Pompiliu Marcea, unde este prezentat conținutul numărului 9 al revistei, care apărea din 1972 la Universitatea din Bochum. ■ Lucia Wald semnează „*Humanismo renovando*”, notând *La Roma: Congresul*: „Între 10 și 14 noiembrie s-a desfășurat la Roma, sub președinția prof. dr. docent N.I. Barbu, de la Universitatea din București, lucrările Congresului «Humanismo renovando», organizat de Academia Internazionale di Propaganda Culturale cu ocazia celei de a 50-a aniversări. Comitetul de onoare al Congresului a fost alcătuit din Giulio Andreotti – ministrul bilanțului, Pietro Romanelli – președintele «Academiei latine internaționale» (Academia latinitati inter omnes gentes fouendae) și cunoscutul filolog clasic din R.P. Polonă, Kasimir Kumaniecki. Din comitetul științific au făcut parte reprezentanți ai vieții politice, științifice și culturale din 15 țări, printre care cităm pe Riccardo Availone, Ettore Paratore, Antonio Traglia (Italia), Alexandru Balaci, Gheorghe Ciucu (România), Constantin Grallios (Grecia), Johannes Irscher (R.D. Germană), Viktor Poeschl (R.F. Germania), Alain Michel (Franța), Vladimir Nevler (U.R.S.S.), Boleslav Povsic (S.U.A.), L.P. Wilkinson (Anglia), Biagio Racos (Ungaria)”. ■ Versuri semnează: Vasile Nicolescu (*Trădătorilor de țară*), Violeta Zamfirescu (*Când privind...; Euforie; Nu-mi socioși însemnul o truște; La noi; În lumina mare*), Paul Tutungiu (*Orație pe Bistrița; Un fel de baloane cu heliu; Odihnind într-un foc; Bărbații nu plâng*), Geo Bogza (*I, J, K, L – „Index de înfățișare și întâmplările lumii pe care a străbătut-o Oltul”*). □ Din proză citim *În munți* de Alex. Rudeanu. □ În traducerea semnată de Frida Papadache citim *Ultimul roman al lui Aldous Huxley: Insula*. □ Ana Blandiana publică tableta *În legendă* în rubrica sa *Atlas*.

26 decembrie

• [„**Contemporanul**”, nr. 52] În cadrul rubricii *Redactorii „Contemporanului” fac Cronica anului 1975* se afirmă pentru domeniul literaturii Laurențiu

Ulici: „Un bilanț, fie el și literar, are, prin firea lucrurilor, un pronunțat accent statistic, înlăuntrul căruia este loc și pentru aproximație și pentru omisiune și chiar pentru eroare. Numai că într-o înșiruire de titluri sub unghi exclusiv statistic nici aproximația, nici omisiunea și nici eroarea nu semnifică prea mult, cum de altfel, înșiruirea însăși nu semnifică altceva decât un coeficient de productivitate. De aceea, preferăm listei de opere (chiar împărțite în felii valorice: bune, mediocre, minore), o altfel de listă, care să încerce a ordona nu niște titluri ci niște direcții, care să recompună în linii de sinteză nu un tablou ierarhic al producției literare dintr-un an, ci, pe cât se poate, mișcarea însăși a literaturii, tensiunea ei. Așadar, liniile de direcție și liniile de tensiune în beletristica lui 1975, sub rezerva că, în ce privește exemplificarea, un an editorial se epuizează, practic, cu o lună mai târziu decât un an calendaristic, ceea ce face să nu avem acum toate cărțile lui '75 în librării. În poezie direcția principală a fost aceea a lirismului de factură istorică, întemeiat pe clamarea sentimentului patriotic și pe afirmarea conștiinței naționale. Într-un cuvânt, poezia patriotică, în prelungirea unei bogate tradiții și cu completările de viziune în spiritul concepției noastre despre lume și, implicit, despre istorie; apelul evocativ la figurile înalte ale trecutului, la istorie în general, are, în cazurile validate artistic, o dublă semnificație: relevarea idealului de unitate națională ca imperativ secular, afirmat de întreaga istorie a poporului român, și descifrarea sensurilor contemporane implicate în lupta exemplară a înaintașilor. De aceeași direcție ține și poezia «spațiului natal». Printre volumele ce o ilustrează figurează unele scrise de poeți consacrați (*Scrisoare în sat* de Nicolae Dragoș, *Cămașă patriei* de Ion Iuga, *Imne* de Ion Alexandru, *Heraldica iubirii* de Radu Cârneli, *Versuri* de Tiberiu Utan), altele aparținând unor autori foarte tineri (*Poeme* de Lucian Avramescu, *Starea de iubire* de George Țârnea). Nu lipsesc, firește, celelalte direcții lirice: meditația, dragostea, confesiunea etc., printre cărțile bune – mai puține anul acesta – numărându-se *Ape cu plute* de Constanța Burea, *Diotima* de Mihai Ursachi, *Roman* de Florin Mugur, *Poezii* de Dinu Flămând, *Scrisori bizantine* de Dan Mutașcu, *Focul și sărbătoarea* de Adrian Popescu. Să adăugăm edițiile de autor scoase de Dragoș Vrânceanu, Radu Cârneli, Al. Andrișoiu, Marin Sorescu. Linia de tensiune a poeziei din 1975 dată de antologia lui Nichita Stănescu, *Starea poeziei*, apărută în tiraj de masă în colecția B.P.T. și repede epuizată, dovedind încă o dată că marea poezie nu încetează să sensibilizeze omul de azi cu toată criza lui de timp. Au apărut și cărți fără valoare, destule, sub semnături dintre cele mai diverse și pe teme dintre cele mai diverse. Apetența lirică a autorilor nu poate fi pusă la îndoială dar ce folos dacă ea se sprijină pe absența talentului. [...] În proză a dominat, ca și în ultimii ani, romanul social-politic, inspirat din realități istorice apropiate de epoca noastră, cel mai adesea punându-se în lumină un aspect sau altul din devenirea social-istorică a României între 1940 și 1960, de la momentul tragic al dictaturii militaro-fasciste (*Delirul* de Marin Preda), la etapele succesive de

transformare revoluționară a societății românești, mai întâi din primii ani ai revoluției socialiste (*Blocul de marmură* de Al. Simion), apoi din anii construcției noii societății. În medii și conjuncturi diferite (*Iluminări* de Al. Ivasiuc, *Caloianul* de Ion Lăncrănjan, *Ultimul drum* de Ion Brad). Dacă nu avem încă prea multe mărturii epice despre contemporaneitate – vor veni, desigur, și acelea – se poate spune că s-a accentuat în vremea din urmă diversificarea stilistică, între construcția tradițională și cea modernă producându-se tot mai frecvente interferențe, cel puțin în planul romanului de nu și în al prozei scurte. Sub aspect tematic și problematic, intrarea în actualitate e încă timidă, din numărul relativ mare al cărților de proză puține de tot fiind acelea care să încerce o incursiune în universul social, moral, psihologic al contemporanilor noștri imediați. De mirare și greu de înțeles, fiindcă o epocă de efervescentă a celei pe care o trăim e o materie auriferă pentru proza realistă. În dramaturgie, puține apariții și mai puține lucruri notabile. Marin Sorescu, I.D. Solomon, L. Teodorescu și-au strâns în volume noi piese mai vechi. Nou sub ambele aspecte este volumul de teatru al lui Mihnea Gheorghiu *Unul în doi*. Dramaturgii noștri, puțini totuși, deși scriu mai mult poate decât cere un an editorial sau teatral, nu-l acoperă. În critică, mai evidentă ca altă dată, preocuparea pentru «sinteze» și «panorame» s-a constituit într-o veritabilă direcție. Nu numai literatura trecutului este obiectul privirii de sinteză ci și aceea a prezentului. Într-un fel, literatura contemporană, ultimele ei trei decenii, s-a clasicizat îngăduind înscrisura în parametrul istoriei literare cu tot ce decurge din aceasta: stabilirea continuității și a noutății, raportarea la tradiție și la modernitate, descrierea din perspectiva valorilor specifice și a universalității etc. Monografiile („*Gândirea*” și *gândirismul* de D. Mîcu), sinteze de mișcări literare sau culturale, (*Ipostaze ale iluminismului românesc* de Ov. Papadima, *Junimea și junimismul* de Z. Ornea), sinteze asupra unui gen literar (*De la Ion la Ioanide* de N. Balotă, *Proză și luciditate* de S. Iosifescu), sinteze comparatiste (*Comicologia* de Marian Popa, *Literatura română și Orientul* de Mircea Angheliescu), sinteze teoretice (*Schiță pentru o estetică posibilă* de Ion Ianoși, *Teoria progresului literar-artistic* de I.F. Bociort), eseuri de valorificare a moștenirii critice (*În jurul lui E. Lovinescu* de Al. George), în fine, istorii ale literaturii (volumul III din *Literatura română între cele două războaie mondiale* de Ov. S. Crohmălniceanu) și panorame (*Poezia românească contemporană* de Al. Piru). În 1975 s-a scris mult și s-a scris bine, în afară de cazurile, încă de luat în seamă, când s-a scris mult și s-a publicat mai mult decât s-a scris”. ■ De rubrica denumită *Cronica lapidară* – reviste se ocupă Laurențiu Ulici: „O excelentă idee materializată în ultimele două numere (din 6 și 13 decembrie) ale «Lucefărului»: aceea de a găzdui în cuprinsul revistei poeți, prozatori, critici din centrele de tradiție culturală ale țării. Scriitori din Iași, apoi din Cluj-Napoca au publicat în «Lucefărul» pagini reprezentative din creația lor, dându-ne o dovadă elocventă despre nivelul literaturii ce se practică în aceste două vechi centre de cultură româ-

nească”. □ „În «România literară» din 11 decembrie o emoționantă reîntâlnire cu fascinanta personalitate a profesorului G. Călinescu: publicarea stenogramei unui curs-seminar ținut de marele critic în 1962, în fața studenților de la Filologia bucureșteană. Eram în primul an atunci, cursul se adresa celor din anul al V-lea, dar care dintre studenții facultății ar fi putut rata prilejul de a-l asculta (pentru mine era întâia oară) pe Călinescu! Cursul a fost într-adevăr extraordinar, lecțiile lui Călinescu erau un spectacol de maximă spiritualitate, iar citirea acum, după treisprezece ani, a răspunsurilor date de profesor întrebărilor formulate de George Ivașcu a echivalat cel puțin pentru mine și, probabil, pentru toți cei care au asistat la această prelegere, cu reascultarea unei voci unice”. □ Și fiindcă a fost vorba despre lecțiile lui Călinescu, mă amuză să citesc în «Săptămâna» din 12 decembrie reacția pe care am stărnit-o, printr-o notă din cronica anterioară, în sufletul tânărului C. Sorescu semnatarul unui serial despre, pasă-mi-te, *O mai veche campanie anti-călinesciană*. Cu imprudentă și subtilă curtoazie sunt așezat, e drept la coada listei, în rândurile detractorilor (!) lui Călinescu. Interesant și cât se poate de amuzant. Pentru informare îi sugerez să citească în «Contemporanul» din 14 martie a.c. articolul subsemnatului intitulat *Lecția lui Călinescu*. I-ar putea folosi”.

● [„Cronica”, nr. 52] Editorialul *Viitorul Republicii* este semnat Cronică: „Sărbătorim în fiecare an, la 30 Decembrie, ziua Republicii, cucerire de seamă în viața poporului român. [...] Întregul nostru popor, strâns unit în jurul partidului, este ferm hotărât să acționeze cu toată energia pentru ca în noul cincinal 1976-1980 să ridice pe noi culmi de progres și civilizație patria în care este stăpân pe destinele sale, Republica Socialistă România”. ■ N. Barbu semnează *Ziua cea din urmă*: „În curând vom rupe fila ultimă a calendarului pe '75. Vom fi – virtual parcă și suntem – în ziua cea din urmă a anului, ceea ce justifică denominația: *an vechi*, prin opoziție *cu Anul Nou*, care începe”. ■ Liviu Leonte semnează *Parodie și gravitate*, o cronică literară la *De parte* de Mircea Radu Iacoban, Editura Junimea: „*De parte* este un fals roman polițist, mai exact, un roman în care evenimentele au rolul de a învăța pe eroul său, scriitorul Benedict Stârcea, cum trebuie scris un roman polițist”. ■ În rubrica sa, Const. Ciopraga publică a doua parte a textului *Interpretând „Pădurea spânzuraților”*. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Gr. Țuguș scrie despre *Ipostaze ale iluminismului românesc* de Ovidiu Papadima: „Studiul lui Ov. Papadima reprezintă o contribuție de primă însemnătate pentru cunoașterea unei mișcări filozofice și literare a cărei monografie nu a fost încă scrisă”. □ Aureliu Goci prezintă *Arme și flori* de Ioan Costea: „Cele mai multe versuri urmează tiparul eminescian, patriotismul descoperind aici încă o identificare (și justificare) istorică”. ■ Paul Miclău scrie despre *Poetica și semiotica*: „Semiotica recupează așadar achizițiile poeticii structurale și formale prin valorificarea reprezentării semnificative și a semnificației mesajului. Stabilind lumile de semne care întruchipează aceste laturi, semiotica implică deschiderea analizei în

câmpul antropologiei, al sociologiei. Prin aplicațiile ei practice, semiotica integrează mecanismul angajării subiectului creator și consumator de literatură, racordându-se la atitudinea de responsabilitate întemeiată ideologic și politic”.

■ Cristian Livescu scrie despre *Poezia solemnității patriarhale*: „De la stările elegiace, uneori suave, alteori contemplând mirabila natură roditoare, fertilitatea și ritmurile aprinse ale vegetației dezlănțuite, poezia lui Nicolae Dragoș a evoluat treptat spre un neo-tradiționalism de nuanță pillatiană, accentuat cu deosebire în ultimul său volum *Scrisoare în sat* (Ed. Eminescu, 1975)”.

■ Din *Moment* reținem: □ *Colaborare comparatistă*: „În cadrul planului de relații internaționale ale Academiei R.S.R., prof. univ. Al. Dima a întreprins recent o călătorie la Universitățile din Roma și Tübingen. Au avut loc discuții cu profesorii de literatură comparată Koppen și – respectiv – Hempel cu referire la concepțiile de istorie și teorie literară, dominante astăzi în R.F.G. De asemenea, s-au stabilit contacte cu revista «Arcadia», avându-se în vedere posibilitățile de colaborare ale cercetătorilor Academiei, Institutului de literatură «G. Călinescu» și a cadrelor de literatură comparată de la Universitățile din țară. La invitația Universității din Bonn, prof. dr. Al. Dima, membru corespondent al Academiei, a conferențiat despre *Paralelisme în literatura comparată*, urmată de vii discuții”.

□ *Argessis*: „Pe Argeș în jos/ pe un mal frumos», acolo unde mitul constructiv al jertfirii de sine primește mereu noi replici prin luminoasele edificii ale prezentului și poezia își găsește noi spații de rezonanță, în zilele de 17-18 decembrie s-a desfășurat un festival de poezie patriotică intitulat *Argessis*, aflat la cea dintâi ediție. Au fost două zile de poezie densă, de cunoaștere a meleagurilor argeșene și a oamenilor care sfințesc aceste locuri. [...] Două dezbateri având ca temă *Patriotismul – constantă majoră a culturii românești și Relația știință-poezie* precum și spectacolul final susținut de poeții invitați împreună cu actori ai teatrului «A. Davila» au întregit acest festival a cărui ținută și bună organizare (asigurate de C.J.P.C.E.S., revista «Argeș» și Uniunea Scriitorilor), îl recomandă să devină o permanență. Alături de gazde (tov. Ionel Dicu, secretar al Comitetului județean de partid, Mihail Diaconescu, Dan Rotaru, Sergiu Nicolaescu, Otilia Nicolescu, Ludmila Ghițescu, Elisabeta Novac, Ion Popa Argeșanu etc.) la actuala ediție a festivalului *Argessis* au participat, ca invitați, Ion Bănuță, Mircea Dinescu, Nicolae Dragoș, Virgil Dumitrescu, Petre Ghelmez, Grigore Hagiu, Traian Iancu, Dumitru M. Ion, Ion Iuga, Gabriel Iuga, Nicolae Lupu, Nicolae Stoe, Gheorghe Tomozei, Nicolae Turtureanu, Laurențiu Ulici, Horia Zilieru”.

■ Mihai Drăgan realizează un scurt interviu cu Mihail Steriade: „– *Ați publicat traduceri, în limba franceză, nu numai din Eminescu, dar și din alți mari poeți români: Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu. În eventualitatea unei ierarhizări, care credeți că ar fi, dintre aceștia, poetul ce-ar putea fi situat în apropierea lui Eminescu?* – Posteritatea alege și pune la locul lor pe toți artiștii. Ar trebui să mai așteptăm 30-40 de ani ca să vedem această ierarhizare. Este o valență totuși

între curgerea în timp și situarea în spațiu. Dacă luăm în considerație modul în care un poet poate fi tradus și cunoscut și de alți cititori decât conaționalii săi, atunci l-aș situa pe Blaga în apropiere de Eminescu. Arghezi e greu de tradus. Poezia lui pierde mult prin traducere. Blaga aduce în poezia lui o notă profund originală și românească. Totodată, el aduce o notă așa de personală în poezia universală. De aceea cred că, prin viziunea lui metafizică, e mai presus de Rilke”. ■ Versuri semnează Nicolae Țațomir (*Nu-s cântăreț, ci cântec*), Hara-lambie Țugui (*Glas de obârșie; Cinegetică; Lumini de nor*), Petre Anghel (*Suflet de plop; Elegie*) □ Din proză citim *Presimțiri* de Teodor Mazilu. □ Petre Botezatu revine la *Exerciții cu Tranziența*. □ În traducerea lui Al. Pascu apare a doua parte a eseului *Ce înseamnă a face film*, scris de Ingmar Bergman. ■ În pagina *Odată-n an e Anul Nou* citim: □ George Boitor publică *Parodii* la scriitorii: Horia Zilieru (*Farmec*), Mihai Ursachi (*Missa*), Ioanid Romanescu (*Scândura*). □ *Un interviu exemplar* de Mircea Dragoș. □ *Fișe de istorie literară*, cu anecdote din literatura contemporană. □ *Umor străin*, nesemnat, cu anecdote din literatura și cultura universală.

• [„**Munca**”, nr. 8313] Dumitru Almaș semnează *Republicii, la aniversare*. □ Gheorghe Tomozei publică *Însemne ale culturii socialiste*. □ Ziarul publică un sondaj de opinie adresat cititorilor despre „cel mai bun roman și cel mai bun film românesc”.

• [„**Orizont**”, nr. 52] Alexandru Ruja se scufundă în universul poeziei lui Nicolae Dragoș, căruia îi face o efigie literară, la rubrica „prezențe literare”. ■ Augustin Z.N. Pop aduce la lumină elemente din biografia Veronicăi Micle și din relația acesteia cu Eminescu în care a intervenit, brutal și resentimentar, Maiorescu spre a-i despărți și a-i împiedica să se căsătorească, după moartea lui Șt. Micle (articolul *Veronica Micle între 1880-1881*). ■ Lucian Alexiu îl recenzează pe poetul Ion Bănuță, mai precis se centrează asupra volumului de versuri *Panorama iubirii zugravului* (Ed. Eminescu), poet care „se impune” pe scena literară.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 264] Revista se deschide – și închide anul 1975 – cu poemul *Istorie* de Vadim Tudor și articolul politic *Dialectica devenirii* semnat „Săptămâna”, despre *Memoria cincinalului 1971-75*, cu ecouri ale expunerii lui Ceaușescu în cadrul sesiunii Marii Adunări Naționale din decembrie. □ *Câteva Gânduri despre „mesele rotunde”* de Dan Muțașcu (colocvii ce nu pot fi amorale și asociale în privința cărților puse în dezbatere – deci un criteriu moral ar fi esențial), după cum au datoriat elementară de a pune la studiul spectral numai valorile, nu și kitsch-ul valoric, imitația săracă în fond și maimuțărită, externă circulației rezistente, germinatoare a ideilor, formelor. „Am fi astfel feriți de organizarea, nu o dată somptuoasă, în ordinea «distribuției» și a «decorului de argumentație», a unor «mese rotunde», pretențioase, rispind mult prea multe frumuseți predicative pentru a decerna coroanite unor lucrări deloc excepționale cum au fost cele semnate de

Platon Pardău, Dușan Petrovici ori Ileana Vrancea, în vreme ce lucrări de fior și judecată substanțială, printre care *Heraldica* de Marcel Sturdza-Săucești (prima de acest fel din literatura română!), *Philosophia mirabilis* de Anton Dumitriu, *Arta trubadurilor* de Doru Popovici, *Literatura română între cele două războaie mondiale vol. 3* de Ov. S. Crohmălniceanu, *Megaliticele* lui Ion Gheorghe, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești* de Constantin Noica, *Comicologia* de Marian Popa, *Starea poeziei* de Nichita Stănescu, *Semnul șarpelui* de Mircea Micu ca și atâtea altele n-au putut, nu știm de ce, să se bucure de comentariul acelor «mese rotunde», pe care le meritau, indiscutabil.” □ Din sumar: cronica lui E. Manu la volumul lui Nicolae Barbu, *Noi și clasicii* (în care este discutată noțiunea de *clasicitate* și de modele clasicizate). □ I. Lotreanu continuă analiza operei lui Al. Piru – *Poezia românească contemporană*. □ H. Zalis vorbește ironic despre „victima unor suspecte, nedorite meandre... criticul Dimisianu”, în al doilea episod al expunerii din *Critică și improvizație* – în fapt, un atac total împotriva „României literare”. □ Revista propune un poet din Sinaia: Cortez Constantinescu. ■ Eugen Barbu, pe lângă *Aventura limbii române*, aflată la episodul *Nenumitului necrologist*, lansează odată cu acest număr șirul interminabilelor polemici în serial către „Europa Liberă”, în pamfletul „Mămica” (*Monica*) Lovinescu față cu refugiații: „În afară de r-ul cu care irită undele, cam o dată pe săptămână, dna Monica Lovinescu mă enervează pentru suficiența domniei-sale. Fiică a ilustrului nostru critic Eugen Lovinescu, care era, ce-i drept, mai pașnic [...] această diafană persoană bănuiește că odată cu un nume ilustru, se moștenesc și calitățile acestuia. În ce o privește, să fie liniștită: nu e un critic literar, cum ar vrea [...]. Doamna M.L. mă acuză că am ceva cu scriitorii protestatari. Dacă vrea să știe, și eu sunt un scriitor protestatar. Într-o vreme când alți colegi de-ai mei scriau despre orice și despre oricine am lucrat 5 ani într-o tipografie. Sunt autorul a două romane cel puțin, care justifică ceea ce am spus mai devreme *Groapa* și *Princepele*. [...] Sunt numit ades, de postul de radio Europa Liberă, și în special de dna M.L. scriitor conformist. Există două posibilități în interpretarea acestui cuvânt: ori încă doamna sus-numită înțelege altceva prin conformism, sau că a uitat limba română. Nu am să spun că nu m-a citit, dar poate nu m-a citit bine. Cu asta nu vreau să mă laud și acum nu mai e vorba despre mine. E vorba de acei scriitorăși de mâna a doua care au invadat Parisul și alte capitale europene în căutarea unor glorii ipotetice. Este foarte curios cum cu spiritul domniei-sale atât de sagace, dna M.L. nu și-a dat seama că protejează niște oameni de nimic, niște amatori de glorie câștigată ușor”. Cei vizați în acest articol – și în următoarele – de Eugen Barbu sunt D. Țepeneag și Paul Goma. „În ce-l privește pe Țepeneag, despre care eminența comentatoare a «Europei libere» vorbește ca despre un nou Thomas Mann [...] o asigur pe dna Lovinescu că D.Ț. n-are talent. O confruntare a cărților lui Țepeneag cu acelea ale lui Robbe-Grillet ar duce la concluzii îngrijorătoare. Aș vrea însă s-o rog

pe dna L., care face caz de onestitatea acestui om atât de «nedreptățit» să pună o singură întrebare protejatului său: *Cu ce bani tipărește la Paris revista «Cahiers de l'Est»?* Dacă nu va afla cumva sursa arginților, îi promit s-o informez eu.”; „Într-o emisiune de aproape o oră, mai tânărul nostru confrate Paul Goma, pe care-l întâlnesc pe bulevardele Bucureștilor [...] și-a permis – într-un limbaj suburban – să ia la refec la rând, Ministerul Culturii, US, ca instituție și pe câțiva colegi, între care mă număr și eu. Dacă hazul dlui Goma îi amuză pe cei de la «Europa liberă», asta e o chestiune ce o privește numai pe dna Lovinescu [...] ar trebui ca doamna să știe că și acest produs al nu știu căror cercuri nu mă convinge în ce privește harul literar [...] dar să-ncerci să convingi pe niște oameni nevinovați că acest autor, care a ruinat pe un editor din RFG care credea că va da lovitură cu romanul lui Goma [*Ușa*, n.n.], că autorul are talent, este prea mult. Nu știu cum o suna în limba germană sau în franceză opera lui Paul Goma, dar în românește ea sună agramat, penibil, lipsită de orice urmă de duh.” Barbu reiterează întrebarea pe care i-a adresat-o lui Goma în ședința publică la Sala Palatului, în fața a 80 de confrăți: „Dle Goma, vă rog să-mi răspundeți cum se împacă faptul că încasați un salariu de la revista «România Literară» pentru ca să îndrumați scriitorii comuniști în timp ce tipăriți în străinătate cărți ostile acestui regim? Dacă găsiți că este moral?... Din câte știu, dl Paul Goma primește, în devize poate chiar de la postul de radio unde vorbește dna Lovinescu, sume în valută cu care și-ar putea acoperi măcar datoria în lei [...] la Fondul literar și fondul de 2% al US, bani care reprezintă contribuția întregii noastre obști pentru ca indivizi ca dl Paul Goma să poată să se plimbe pe bulevardele Bucureștilor, să dea interviuri la «Europa Liberă», să publice cărți la edituri în străinătate și pe deasupra să ne mai și calomnieze. Îl întreb încă o dată, pe dl Paul Goma, e moral ceea ce face? Iar pe dna Monica Lovinescu o rog să nu mai facă pe mama răniților, pentru că răniții domniei-sale sunt niște *vajnici pierde-vară*, incapabili să scrie o carte ca lumea, să-și construiască o operă. Când primul scriitor serios din România o să îi stea în stân-ga, în fața microfonului, să ne anunțe și pe noi s-o ascultăm...”

27 decembrie

• [*„Scânteia”*, nr. 10 374] Crăciun Lăluți, corespondentul ziarului, informează cititorii despre *Un impunător monument lângă Vaslui. Omagiu lui Ștefan cel Mare*: „În cursul zilei de ieri, la sud de Vaslui, unde, în anul 1475, a fost înscrisă cu litere de aur una din cele mai glorioase pagini din istoria poporului român, mii de oameni ai muncii din orașul și județul Vaslui au participat la solemnitatea dezvelirii unei statui a lui Ștefan cel Mare. Impunătoarea statuie, opera sculptorului Mircea Ștefănescu, se află situată pe o colină din apropierea drumului național 24 București – Iași. [...] După festivitatea dezvelirii impunătorului monument – la care au participat primul secretar al comitetului județean de partid, Gheorghe Tănase, alți reprezentanți ai organelor locale de

partid și de stat și un foarte mare număr de cetățeni – toți cei prezenți au adresat C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, o telegramă, în care se spune, între altele: «Participanții la festivitatea dezvelirii statuii ecvestre a domnitorului Ștefan cel Mare, ridicată pe locul unde, în urmă cu cinci secole, s-a desfășurat una dintre cele mai crâncene bătălii ale poporului nostru pentru independență și libertate națională, ca purtători ai gândurilor și sentimentelor tuturor locuitorilor județului Vaslui, exprimă conducerii partidului, dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, aleasă stimă și recunoștință profundă. Vibrant omagiu adus domnitorului patriot Ștefan cel Mare, statuia pe care o inaugurăm astăzi va menține trează în conștiința generațiilor prezente și viitoare permanența de multe milenii a românilor pe aceste locuri, lupta lor neînfricată pentru apărarea pământului străbun. Totodată, folosim acest prilej pentru a ne reafirma adeviziunea totală față de întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru pusă în slujba intereselor majore ale scumpei noastre patrii»". ■ Sub semnătura Agerpres citim *Editura militară la 25 de ani*: „Editura militară a împlinit un sfert de veac de la înființare. În sistemul nostru editorial, Editurii militare îi revine nobila misiune de a contribui, cu mijloace specifice, la instruirea și educarea militarilor forțelor noastre armate, a unor largi categorii de cetățeni, în spiritul dragostei de țară, al neobositei preocupări de a fi perfecționată continuu pregătirea de luptă și politică a celor chemați sub drapel. Editura militară a răspuns de-a lungul anilor tot mai bine acestor solicitări. Cele aproape 2 000 de titluri, într-un tiraj de peste 20 000 000 exemplare, au îmbrățișat o problematică foarte largă a literaturii social-politice, istorice, de teorie și știință militară, tehnico-științifice sau beletristice, abordând genuri publicistice din cele mai diverse. * Vineri, la amiază, la Casa centrală a armatei a avut loc adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la înființarea Editurii militare. Adunarea a fost deschisă de generalul maior Gheorghe Gomoiu, adjunct al ministrului apărării naționale și secretar al Consiliului Politic Superior. Apoi a fost citit Ordinul de zi al ministrului apărării naționale al Republicii Socialiste România dat cu prilejul acestei aniversări. Directorul Editurii militare, colonelul Tudor Tamaș, a înfățișat activitatea editurii în cei 25 de ani de existență. Au rostit cuvinte de salut: Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii scriitorilor, Aurel Martin, director general adjunct al Centralei editoriale, și Valeriu Râpeanu, directorul editurii «Eminescu». Într-o atmosferă însuflețitoare, adunarea a adoptat o telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandant suprem al forțelor armate, în care se spune: Însuflețiți de mărețele realizări ale oamenilor muncii, mândri de prezentul socialist și viitorul comunist al patriei, urmând luminosul dumneavoastră exemplu de muncă neobosită și dăruire comunistă, pe care-l oferim cu atâta generozitate întregii națiuni, vă încredințăm, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că și în viitor vom sprijini, prin lucrările publica-

te, activitatea din comandamente, unități și subunități consacrată îndeplinirii sarcinilor de mare răspundere revenite armatei din istoricele hotărâri ale Congresului al XI-lea, a indicațiilor dumneavoastră de o inestimabilă valoare teoretică și practică date la adunarea activului de partid din armată. Nu vom precupeți niciun efort pentru a elabora, în continuare, o literatură militantă, inspirată din doctrina partidului nostru privind apărarea patriei ca operă și cauză a întregului popor, din activitatea armatei populare, care să contribuie la cultivarea în conștiința ostașilor țării a patriotismului înflăcărat și internaționalismului socialist, a principiilor și normelor eticii și echității socialiste, a atitudinii înaintate față de muncă și îndatoriri, a hotărârii ferme de a fi oricând gata să apere, împreună cu întreaga națiune, cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea de stat a României socialiste”.

● [„Flacăra”, nr. 51-52] Al. Andrițoiu semnează pe prima pagină poezia *Sorcovă*, iar Doina Sălăjan publică *Cântec de suflət*. □ Traian Stoica scrie despre Un „spectacol Macedonski” organizat de Tudor Gheorghe la Teatrul Nottara. □ A.I. Zăinescu semnează poezia *Au crescut hărțile lumii*, iar Gheorghe Tomozei publică *Țara lacrimii*. □ În cadrul unei anchete intitulată *Au mai rămas 25 de ani până în anul 2000*, Gheorghe Achiței își prezintă opiniile privind arta și literatura, răspunzând la întrebări legate de viitorul acestora. □ Ilie Purcaru semnează un material intitulat *O sărbătoare a scenei românești. Teatrul Național din Craiova a împlinit 125 de ani*. □ Eugen Patriche, în *Cronica filmului*, publică *Cercul magic – o ecranizare ratată*, filmul fiind o ecranizare a unui roman semnat de Nicolae Mărgescu. ■ În *Instantanee* sunt publicate câteva fotografii: Gheorghe Apostu, Titus Popovici, Paul Anghel, Nicolae Dragoș, Marin Sorescu. □ În *Ridendo*, Ion Băieșu semnează „*Umorul de domiciliu*”. ■ În *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu publică *Bucureștiul sau Bucureștii?* □ În *Cronica literară*, Cornel Moraru scrie despre *Două romane: Lumea în două zile* de George Bălăiță („S-ar părea că lumea nu poate încăpea în două zile... George Bălăiță o cuprinde totuși într-o carte ambițioasă și fascinantă: un roman «cult», modern, scris cu originalitate și vervă. *Lumea în două zile* aduce un stil și, nu mai puțin, o experiență singulară în proza contemporană. E posibil ca timpul să retușeze prima impresie. În orice caz, discuția suportă deocamdată un context larg (european) de teme și idei. Ne gândim la Thomas Mann, Hesse, Hoffmann, Joyce, autorii «noului roman». Mai întâi consemnăm eliberarea narațiunii de povestire (de anecdotic, inclusiv) și a cadrului de aparență descriptivă. George Bălăiță descoperă tonul acțiunii fundamentale (facere și moarte), pentru a crea lumea în stare pură – dându-i și un sens, după ce în prealabil i-a dezvăluit absurditatea. Acesta vrea să fie discursul esențial pe măsura unei construcții românești nu tocmai ingenioase.”) și despre *Miezul și coaja* de Corneliu Ștefanache. ■ Eugen Simion, în *Literatura și publicul ei*, afirmă: „M-am întrebat adesea ce rațiuni mână publicul românesc spre cartea de literatură căci, nu mai încap discuție, avem un public re-

ceptiv, curios, nu spun totdeauna exigent, dar suficient de avizat ca, ajuns în librărie, să caute volumul cu adevărat interesant. Merg deseori în librării și observ pe cei care răscolesc rafturile și îmi este greu să desprind pe fața lor acea lumină liniștitoare venită din adâncuri de care vorbesc poeții. Dimpotrivă, fețele sunt crispate, indivizii sunt evident grăbiți, mâinile trec repede de la o copertă la alta. Publicul s-a schimbat și el, timpul lui nu este nelimitat între două mijloace de transport el caută cartea pe care s-o poată citi cu interes, cu plăcere. Acesta este cititorul de literatură la noi și trebuie să spunem fără ocoluri că el merită toată stima noastră. Publicul românesc este avid de literatură, o carte de poezie, proză sau critică se epuizează în câteva zile, uneori în câteva ceasuri. Ce poate fi mai întăritor pentru spiritul unui scriitor decât acest interes aproape neverosimil pentru operele lui? Am sentimentul că nu facem totul pentru o cunoaște și educa acest personaj fără de care o carte nu este decât un pachet de foi înnegrite”. ■ Lucian Raicu publică *Omul și opera*: „Niciodată cercetarea literară n-a atins, ca în acest secol 20, un grad mai mare de rigoare și intransigență în ce privește considerarea, strict autonomă, a operei, nu s-a detașat mai mult de metodele biografice care subordonau opera, explicând-o prin existență și felul de a fi al autorului ei. Și totuși, niciodată, ca în același secol 20, nu s-a manifestat mai mare interes față de calitatea acordului fundamental dintre operă și omul care a scris-o, o mai teribilă suspiciune față de cuvântul scris, o preocupare mai îndărătnică (deschisă ori secretă, declarată pe față ori subtil înfășurată într-o metodologie de extrem rafinament) față de autenticitatea textului literar înțeles ca expresie autorizată lăuntric, absolut necesar confirmată de toate datele structurii interne a creatorului său. Cercetarea literară s-a îndepărtat cu orgoliu paradoxal de analiza de tip biografic și psihologic, nu pentru că s-ar dezinteresa brusc de omul care scrie ci, dimpotrivă, pentru că împinge foarte departe neîncrederea față de rezultatele acestei analize, care s-au dovedit a fi de atâtea ori înșelătoare; cu aerul că revelau pe autor, îl ascundeau privirii, îl «adăposteau» (prin aglomerarea referințelor superficiale, a mărturiilor incontrollable) de privirea noastră, prea insistentă, din ce în ce mai insistentă”. ■ Traian Stoica anunță, într-o notă, *Un eveniment editorial: În librării, un nou volum de Octavian Paler: Mitologii subiective*, apărut la Eminescu. ■ Într-o notiță sunt anunțate premiile revistei „Săptămâna” pentru 1975: Al. Rosetti „pentru întreaga operă științifică”, Laurențiu Fulga pentru volumul de nuvele *Straniul paradis*, Nicolae Dragoș pentru volumul de lirică patriotică *Scrisoare în sat*, Al. Oprea pentru volumul *Mitul „faurului aburit”* și „pentru activitatea de valorificare a moștenirii literare românești la revista Manuscriptum”, Dan Mutașcu pentru romanul *Bunul cetățean Arhimede*. ■ Nicolae Manolescu scrie despre *Concursurile de debut*: „Dacă ar debuta azi Nichita Stănescu sau Ioan Alexandru, Marin Sorescu sau Dan Laurențiu, locul lor ar trebui să fie *hors concours*. Menirea concursurilor trebuie să fie aceea de a pune ordine în marea cantitate de candidaturi la tipărire, de a selecționa mai

atent, nicidecum de a amâna prin criterii administrativ-editoriale pe autorii excepționali. Timpul scurs de la cele dintâi concursuri mi se pare suficient spre a repune utilitatea lor în discuție ca să găsim dincolo de avantajele cunoscute și mijloacele de a evita dezavantajele. În limitele acestui articol mi-am propus doar să semnalez chestiunea. Păreră mea este că, deși se dovedesc necesare, concursurile de debut nu trebuie să rămână singurul mod de selecție și publicare ale debutanților. Unele edituri au continuat să publice și fără concurs, dar sporadic și mai ales nu pe criteriul mării valori. Debutanții apăruiți în afara concursurilor în ultimii ani par a fi niște tolerați, niște norocoși pentru care s-a nimerit deschisă ușa din dos. Nu acesta trebuie să fie însă semnul excepției: nu recurgerea la subterfugii ci transformarea excepției în regulă pentru cei mai buni”. ■ Florin Manolescu, în *Scriitori români de azi*, publică un portret biobibliografic dedicat Anei Blandiana. „[...] dacă am încerca să anticipăm, în acest moment, profilul viitor al poeziei Anei Blandiana, lucrul acesta ne-ar fi imposibil. Aproape toți poeții acestei generații au debutat la fel, în același ton și cu temele aceluiași protocol unanim. Poemele rămase în revistele vremii reprezintă, prin urmare, prima experiență, sau vârstă lirică, de care, în volum, Ana Blandiana a știut să se despartă cu o fermitate pe care unii au regretat-o, dar din care poezia nu a avut decât de câștigat. La apariția primului volum, Geo Dumitrescu observa, într-un «salut de la aripă la aripă», că *Persoana Intâia plural* (1964) ar fi «o carte întârziată», în sensul că ar lipsi din ea vârsta și experiența lirică a adolescenței, «cântecul de pe pragul de sus al copilăriei». Dar ceea ce caracterizează de la început poezia Anei Blandiana este tocmai maturitatea ei excepțională, gravitatea, lipsa de «tinerețe», vizibilă în preocuparea aproape exclusivă pentru aspectul moral al existenței. Organizându-se în jurul câtorva simboluri sau teme esențiale, zăpada, îngerii, tăcerea, puritatea, poezia va emite adevărate semnale de avertizare morală, tinzând să exprime, ca și în cazul lui Ioan Alexandru, o conștiință excesivă”. ■ Alex. Ștefănescu, în *Atitudini*, publică *Confortul interpretărilor paradoxale*, tabletă în care discută despre „procesul acreditării unei cărți în conștiința publică”. ■ Al. Paleologu publică eseul *Cunoaștere și stil*. ■ În *Faptele și vorbele*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează eseul „*Literatura de salon*” și *publicul*. ■ Alexandru Balaci publică o tabletă intitulată *Zugrăvirea adevărului* („O caracteristică fundamentală a literaturii române este zugrăvirea adevărului integral, pentru a servi cu devotament poporul în lupta lui pentru afirmarea dreptului la existență și evoluție istorică. Mării noștri scriitori au avut întotdeauna capacitatea de a face ca evenimentele să retrăiască în formele artei nemuritoare în fața ochilor cititorilor însetați de adevăr și de cunoaștere. Ei au reconstruit veridic, realist, întreaga viață a unor timpuri trecute sau prezente, pătrunzându-le în toată profunzimea structurilor sociale și istorice. Literatura română, cu rădăcini puternice, adâncite în humusul fertil al realității are o fluiditate artistică excepțională, în care se imprimă urmele de neșters ale personajelor multiforme,

existând și evoluând într-o lume de meditație, de reflecții asupra sensurilor și întrebărilor pe care omul și le pune de la începutul existenței sale singura existență rațională în univers.”), în timp ce Ioan Alexandru scrie despre *Evazionismul în literatură* („Marea datorie a scriitorului autentic în patria sa este de a fi expresia cea mai nemijlocită a ceea ce este nepieritor în istoria unui popor. Istoria și Natura unui loc, omul cuprins de Istorie și eliberat de natură în continuu dialog cu Istoria și Natura, cu semenii săi ancorați în Istorie și Natură, înțelese acestea în profunda lor ființă, acesta a fost și este obiectul marilor inspirații din omenire și din trecutul cuvântului românesc față de Natură și Istorie. În ce măsură poetul și le poate asimila, el stă sau cade, lucrează în durată sau în efemer. Mari scriitori ai veacului nostru socot bunăoară literatura polițistă, evazionistă, ca și literatura științifico-fantastică, literatura disperării sau literatura dulceagă utopistă, de asemeni literatura evoluționistă sau a revoltei cu orice preț. Omul este o ființă a statorniciei, prea complexă pentru a putea fi cuprinsă numai dintr-o anumită perspectivă. Se știe bunăoară câte exagerări a adus freudismul în ce privește importanța erosului în viața omului și ce roade sărace au adus scriitorii astfel îndoctrinați. Astăzi o serie de poeți sunt prozeiști ai doctrinelor structuraliste, lingvistico-matematice, cibernetice care-și permit să dezgolească graiul omenesc de toată întreaga sa taină și frumusețe. Acestea sunt mode literare și dispar la vremea lor, așa cum au dispărut atâtea mișcări ce se vroiau absolute în veacul trecut și în prima jumătate a acestuia. Mari povestitori însă au rămas cei în afara acestor excentrisme și-i bine de știut acest lucru. Armonia din sânul naturii este mult prea incoruptibilă, frumusețea și perfecțiunea fiecărei creaturi în parte, de la cea mai nevăzută de către noi zburătoare până la chipul omenesc sunt prea întru totul desăvârșite ca să căutăm altceva mai frumos, mai pilduitor, mai fără seamăn. Suntem fascinați de ceea ce este, de Natură și de Istorie, de lucrarea adesea divină a cugetului și mâinii omenești în Istorie, iar secretul marii arte constă tocmai în cât mai desăvârșita consonanță simpatie cu acestea toate, iar nu cu ignorarea lor.”), iar Nicolae Balotă despre *Clădirea cărților* („Cărțile adunate în acele «hale oceanice» – o să folosim o expresie eminesciană – mărturisesc despre o râvnă neistovită a umanității spre cuprinderea în cuvânt a tuturor celor ce sunt. Despre o asemenea râvnă ne dau mărturie și cărțile adunate în saloanele noastre naționale anuale ale cărții românești. Într-o societate în expansiune, cum este societatea românească, locul cărții trebuie să fie acela al instrumentelor-pilot. Desigur, cu tot spectacolul îmbucurător pe care ni-i oferă rodul anual al tiparnițelor noastre, în râvna noastră de mai bine nu suntem nicicând pe deplin mulțumiți. Cartea românească face însă progrese, spre satisfacția celor ce scriu ca și a celor ce citesc. Când, ajunși la sfârșitul câte unui an, privim în urmă spre tomurile care s-au adunat, impresia unei clădiri pe care mulți au pus mâna, cu spor, ne năpădește. Și, pentru un om al cuvântului, nu este impresie mai tonică decât aceasta.”). ■ În *Facăra literară – Opinii*, Mircea Martin publică partea a ze-

cea a articolului *Accesibilitatea poeziei*. ■ În *Ce se cântă și se recită în Cenaclul Flacăra*, Geo Dumitrescu publică *Inscripție pe piatra de hotar*, Mihai Beniuc *Spini și crini*, Nicolae Tăutu *Jurământul*. □ Cu titlul *Cronică (108-109-110) sau 15000 de omeni în 15 ore de cenaclu*, Traian Stoica prezintă ultimele ședințe ale Cenaclului Flacăra. ■ În *Flacăra Cenaclu* sunt publicate poeziile *Tu, care* de Eugen Jebeleanu, *Buffalo Bill* de Radu Stanca, *Elanii* de Dumitru Popescu, *Liniște* de Lucian Blaga, *Cozma Răcoare* de Nicolae Labiș, *O călărire în zori* de Nichita Stănescu, *Pământul deocamdată* de Adrian Păunescu. ■ George Arion publică un portret biobibliografic dedicat lui Marin Preda, urmat de un amplu interviu cu scriitorul, intitulat *Prefer timpul nostru pe care mă străduiesc să-l cunosc cât mai bine și în care este implicată și viața mea*. Marin Preda răspunde la întrebări legate de primul volum al romanului *Moromeții*, abordând în special aspecte legate de relația scriitorului cu istoria („Chiar în *Moromeții* volumul I, timpul se confundă cu istoria. Acest timp cu care se începe și se încheie primul volum este o amenințare, firește, istorică. *Moromeții* volumul 1 este doar o oază între două furtuni; prima – războiul din 1914, a doua – războiul început în 1939. Oricum, acest timp, această oază reprezintă pentru eroul principal timpul lui de fericire pe Pământ care, bineînțeles, este amenințată, dar el reușește să amâne amenințările. Ulterior, când istoria devine fapt prezent și răscolitor, oaza despre care vorbeam, și anume aceea a iluziei, se sfârșește. Era natural ca martorul să descrie în volumul 2 și apoi în celelalte cărți viața oamenilor într-o istorie a cărei față este convulsionată.”) În opinia sa, răspunzând la întrebarea dacă „scriitorul trebuie să «presimț» evenimentele sociale, politice, istorice sau doar trebuie să le înregistreze conștiincios?”, autorul răspunde: „Exemplul dat mereu în acest sens este Kafka, scriitor care a intuit evenimentele viitoare printr-o viziune de coșmar a timpului liniștit în care trăia el. Exemplele sunt însă rare. Am mai discutat chestiunea asta o dată în *Imposibila întoarcere*, când am relatat despre neliniștea unor oameni care se închinau în fața unui cioban bălbâit la Maglavit. În acest timp Camil Petrescu, obsedat de demonul său literar, scria cărți care nu aveau nicio legătură cu această neliniște a maselor. Și nu numai el. Am dat exemplul Camil Petrescu pentru că îmi amintesc de un fapt interesant pe care l-am citit în presa din primăvara anului ‘44, după bombardamentele americane, când România se afla în pragul dezastrului militar, că piesei *Mioara* a lui Camil Petrescu i s-a dat, în sfârșit, aprobarea să fie pusă pe scenă. Nici nu-ți vine să crezi cum unii scriitori sunt atât de refractari față de evenimentele pe care le trăiesc chiar atunci. Sigur, Camil Petrescu și-a făcut datoria scriind o carte bună despre primul război dar se pare că această experiență trecută, s-a produs la el o ciudată ignorare a istoriei. Lucrurile nu sunt simple. Mulți ani mai târziu, după război, conștiința lui s-a mai limpezit și a avut marea ambiție de a scrie romanul revoluției de la ‘48. Rezultatele însă, în ciuda efortului colosal, nu dovedesc că autorul *Mioarei* în afara admirației lui pentru Bălcescu, avea o idee a lui proprie des-

pre istorie”. În opinia lui Preda, „scriitorul nu are nimic de oferit istoriei, ci semenilor săi”.

28 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 375] Versuri publică Teofil Bălaj (*Mândria noastră*) și Petru Popa (*Pământul meu, inima mea!*). ■ Cu textul *Figură luminoasă de militant revoluționar*, Ion Felea omagiază 125 de ani de la nașterea lui *Nicolae Russel*.

30 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 376] Pe frontispiciu citim *Trăiască scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!* ■ Apare și înștiințarea: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român președintele Republicii Socialiste România va adresa întregului nostru popor azi, 30 decembrie, ora 20 la posturile de radio și televiziune mesajul cu prilejul Anului Nou”. ■ Versuri semnează: Virgil Teodorescu (*Drum spre creste*), Nicolae Dragoș (*Pastel*), Cornel Udrea (*Primăvara lui decembrie*), Holló Ernő (*Socul Republicii*, în românește de R. Dimitrie), Gențiana Sturza, clasa a VIII-a a Liceului real-umanist – Luduș, județul Mureș, concursul de creație literară „Tinerele condeie” (*Portretul patriei*). ■ Apare *Reportajul „Scânteii” la sfârșit de cincinal* intitulat *Dintr-o zare-n altă zare, Țara, vatră-nfloritoare*. ■ Pe prima pagină apare editorialul redacțional *Republica marilor împliniri*: „Sărbătorim împlinirea a 28 de ani de la acea neuitată zi de 30 decembrie 1947, când la cârma țării s-a înscăunat pe deplin și pentru totdeauna poporul muncitor, însuflețit de bucuria ce ne-o inspiră faptul că fiecare aniversare a Republicii găsește România pe o treaptă mereu mai înaltă pe scara progresului economico-social, în ascensiunea spre zările comunismului. [...] La cumpăna a două cincinale care își predau ștafeta progresului multilateral al țării, avem temei să privim cu încredere chipul de azi și de mâine al patriei. Pentru noi, cetățenii României socialiste, viitorul nu apare împovărat de temeri, nu este încețoșat de incertitudini – ci e limpede și clar. Știm că stă în puterile noastre să clădim un viitor minunat și vom face totul ca să-l clădim spre binele Republicii, spre fericirea poporului. [...] Sub conducerea partidului am înfăptuit marile transformări revoluționare care au schimbat înfățișarea țării, viața oamenilor. Sub conducerea partidului ne pregătim pentru noi victorii, vom urca noi trepte pe scara progresului economico-social al țării. Sub steagul larg desfășurat al partidului, uniți în cuget și simțiri, zidim viitorul luminos al Republicii”.

• [„Luceafărul”, nr. 52] În acest număr este sărbătorit evenimentul: *La ziua Republicii meditănd despre trecut, prezent și viitor*. Redacția revistei notează: „În preajma aniversării Republicii, a intrării în primul an al unui nou cincinal, putem spune cu mândrie că țara se află în plenitudinea istoriei sale, fiind chemată la fapte mărețe, capabile să o înalțe tot mai glorioasă în timp”.

□ Semnează articole omagiale: Petre Ghelmez, Mircea Horia Simionescu, Grigore Arbore, Ion Bănuță, Dan Cristea, Radu Petrescu, Mircea Florin Șandru, Constantin Stoiciu, Cezar Ivănescu. □ Petre Ghelmez, *Temeinică, generoasă deschidere spre lume*: „Acum, la sfârșit de an și totodată la început de an nou, în cel mai reprezentativ forum al țării s-au analizat rezultatele remarcabile obținute de poporul nostru în planul de cinci ani, care s-a încheiat, precum și prevederile dezvoltării social-economice a României în anul 1976. Mi se pare cu atât mai semnificativ că tocmai într-un asemenea moment, în care au fost puse în evidență cu cea mai mare claritate așezările interne ale țării, s-au subliniat și liniile directoare ale politicii noastre externe. Un argument în plus pentru acea unitate indivizibilă a politicii statului și partidului nostru, a consecvenței sale”. □ Grigore Arbore, *Prestigiu și demnitate*: „Sintetizând voința poporului nostru de a-și hotărî singur destinul, fără a ignora că acesta este nemijlocit legat de cel al tuturor statelor, al tuturor popoarelor și al tuturor forțelor progresiste ce luptă pentru progres social, pentru cursul rostit la Marea Adunare Națională este, credem, sinteza strălucită a nenumărați ani în care istoria a obligat poporul nostru să asimileze tot atâtea învățăminte, este punctul de reper pentru activitatea pe plan internațional a unei țări care a așezat la temelie tuturor manifestărilor sale respectul pentru propria demnitate ca și pentru demnitatea tuturor țărilor și popoarelor”. □ Mircea Horia Simionescu, *O republică a literelor*: „Umbra proteguitoare a Cititorului necunoscut începe să aibă chip. Cărțile mele (dar numai ale mele?) și-au epuizat tirajele în câteva săptămâni de la lansare, unele au dispărut și din bibliotecile publice, împrumutate de cititori fanatici, care nu acceptă să le mai înapoieze. Asta e foarte semnificativ. Republica însemnează o literatură pentru cei mulți, o literatură contemporană cu ideile și simțămintele celor de azi și de mâine, o literatură a gândurilor nobile a realităților, a adevărului și frumosului devenite bogăție a întregului popor”. □ Ion Bănuță, *Invincibila locomotivă a istoriei*: „Mă uit adânc în istoria cea fără de moarte a sufletelor noastre și văd în cele patru zări de țară faurii acestui ev aprins, cititori de lume nouă, iviți din stâncă de Carpați și din albastru de mare și mă înclin adânc la umbra staturii lor incomensurabile. A fost să fie așa, ca, faurii, Ei, Muncitorii, idoli acestui aprins ev românesc, să înțeleagă, – să înțeleagă deplin acea minune de nedesfăcut – că ei sunt acea tulpină de oțel a unui stejar inimitabil ale cărui rădăcini sunt Ei. [...] A fost să fie așa ca acești fauri ai acestui aprins ev românesc, grei de lacrimi și de victorii, grei de aspirații să se constituie sub drapelul de frumusețe al Umanității sub numele de Clasă muncitoare, perla cea mai de preț din Coroana de nestemate a celui mai mare viteaz al acestor plaiuri Partidul Comunist Român”. □ Dan Cristea, *Certitudinea faptei*: „Ca și independența, demnitatea națională se câștigă și rezultă din ea. Suntem astăzi o țară cu o voce distinctă, care este ascultată pe măsura demnității pe care a știut să și-o afirme, Demnitate a istoriei; demnitate a culturii și a continuității spirituale; demnitate a politicii și a convingerilor

hotărâte; demnitate a trecutului și a prezentului colaborând într-o sinteză fertilă; demnitate a tot ceea ce știm că trebuie să facem în viitor. Demnitate care în lume poartă numele atât de armonios de România”. □ Mircea Florin Șandru prezintă *Un lung drum eroic*: „1921, an de marcă în drumul către noi al republicii, înseamnă pentru viața politică intrarea în arenă a comuniștilor. Este începutul unor acerbe lupte revoluționare intense, aproape trei decenii, și culminată cu insurecția națională antifascistă armată. Din acest moment, drumul republicii către noi este mai lin. În 1947, la 30 Decembrie, zi romantică, Republica română ieșea deasupra «patrie a tuturor celor ce muncesc». Se deschide astfel lungul drum al republicii în istorie”. □ Cezar Ivănescu, *Democrația culturii*: „Cultura noastră socialistă, prin continua perfecționare a democratizării ei, trebuie să cristalizeze forme de artă de grandoare, care să grăiască despre unitatea spirituală a unui popor liber, stăpân al cuceririlor sale revoluționare, sigur la făurirea unui destin original”. ■ În cadrul rubricii *Viața cărților* este realizată o sinteză cu tema *Din aparițiile anului literar*, semnând texte: Doina Uricariu, Valentin F. Mihăescu, Paul Dugneanu, Nicolae Ciobanu. □ Doina Uricariu analizează *Diversitatea universului liric*: „Anul 1975 a trasat prin volumele sale de poezie o bogată și complexă hartă lirică. Au apărut cărți de sinceră vibrație și meditație, în care timpul și istoria își află ecouri reale, cărți în care poezia se identifică cu biografia unui timp social. Privind dintr-o perspectivă panoramică se evidențiază, ca o trăsătură unificatoare și definitorie a volumelor publicate în acest an, continuitatea dintre generațiile lirice, legătura profundă dintre aspirațiile lor fundamentale, în sensul unei proiectări a vibrației și meditației artistice, într-un cadru mai amplu, de autentică deschidere spre istorie, spre tensiunile ei problematice. [...] Volumele publicate de Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Méliusz József au, dincolo de valoarea unor sinteze lirice, semnificația reafirmării unor conștiințe lirice angajate. Pulsul emoției lirice, tutelată de idealuri civice, deține în cărțile publicate de Tiberiu Utan, Al. Andrișoiu, Victor Felea, Ioan Alexandru, Marin Sorescu expresia unei adevărate programatice a metaforei la sensurile istorice. Acest adevăr de esență, fertilizează poezia, redimensionează filonul liric. Poemele actualizează un lirism înțeles nu numai ca stare poetică acut interiorizată ci și ca act, nu ca o raportare responsabilă la ea. Metafora devine expresia unei vocații istorice și sociale în cărțile semnate de George Țârnea, Titus Vâjeu, Mircea Florin Șandru sau Lucian Avramescu. Sentimentul patriotic transpare, într-o modernă expresie lirică prin simbolurile ce organizează universul poeziei lui Adrian Popescu, Horia Bădescu, Aurel Șorobetea, Dan Mutașcu. Dar această diversitate și polivalență a poeziei se impune nu numai din unghiul panoramic ci și din acela individualizator, în care lectura traversează fiecare volum publicat”. □ „În *Rod III*, volumul publicat de Cezar Ivănescu la Editura Cartea românească, dragostea este văzută ca principiu al adevărului și virtuții, devenind astfel nucleul organizatoric al imaginarului. Semnificațiile poemelor circumscriu o cazuistică a iubirii, bazată pe o doctrină

sentimentală apropiată de aceea a trubadurilor și truverilor. Celebrarea iubirii – în același timp –, credință și senzualitate – se identifică cu «erudita pietate». Gravă și măsurată, dincolo de nonșalanța oralității și de pregnanța formulelor, acesată celebrare a depășit spontaneitatea sentimentului, naivitatea și explozia lui, de care își amintește doar cu nostalgie, educându-și fiorul și patosul, cunoscându-l (*Amintirea paradisului*)”. □ „În cel de-al doilea volum al său, *Cântec de trecut Akheronul*, Dorin Tudoran evocă într-un amplu poem pseudo-narativ «călătoria cântărețului fără de frică și fără prihană», ridicând această vastă metaforă la rangul unui simbol unitar, ce traversează granița poeziilor, delimitate pentru niște «cânturi» din necesitatea unor pauze de respirație, – în rostire. Fiecare «întâmplare» e de fapt pretextul unui simbol, o funcție, un element dintr-un ritual al cunoașterii, fiecare personaj e de fapt o ipostază a eului, un mod de inițiere”. □ „Un interesant neoalegorism putem identifica în poezia lui Mihai Ursachi, poet ce subminează și dozează lirismul din dorința de a-l reinstaura. Nu doar poemele de dragoste din *Diotima*, ci și cele din volumele anterioare amintesc *Romanul Trandafirului*, existând certe afinități și asemănări între Guillaume de Lorris și autorul *Missei solemn*. Spirite cultivate, amândoi poeții posedă știința de a organiza în jurul unei idei un halou de descrieri, întâmplări, aluzii, jocuri de cuvinte, parafraze și alegorii, după cum în confesiunea lor există aceeași ascundere a iubitului, ce-și cânta iubita, în spatele omului de litere al poetului”. ■ *De valori și tendințe în proză* se ocupă Valentin F. Mihaescu: „Anul literar 1975 a debutat strălucit în domeniul prozei cu primul volum al romanului *Delirul* de Marin Preda. Cartea – ca toate celelate semnate de autorul *Moromeșilor* – a fost primită cu un viu interes de către publicul cititor. Explicația largii audiențe de care s-a bucurat ține de prestigiul definitiv câștigat al autorului dar, și de faptul că romanul prezintă o perioadă din viața societății românești extrem de rar abordată de scriitorii noștri. Sunt anii de tristă amintire ai dictaturii antonesciene și rebeliunii legionare, reflexe pe plan intern ale conflagrației mondiale, «delir» provocat de demența agresivă a fascismului. [...] Cartea lui Marin Preda de o mare modernitate și actualitate umple un gol în spațiul literelor românești iar apariția romanului prezidează anul literar care s-a petrecut”. □ „Cartea controversată *Caloianul*, romanul în două volume al lui Ion Lăncrănjan, a interesat și el pe cititor. Este vorba de aceeași capacitate de cuprindere a evenimentelor, autorul povestind întâmplări ce se prelungesc în timp pe parcursul mai multor decenii. Faptul autentic ocupă în roman un spațiu privilegiat. Asistăm la o presiune a substanței, semnificativă pentru orientarea realistă a literaturii românești contemporane. Privite din această perspectivă asemănările sunt firești și explicabile”. □ „Inaugurat atât de promițător cu *Delirul*, anul se încheie fericit cu cele două volume de proză ale lui Eugen Brabu – *Miresele* și *Incognito*. *Miresele* (Editura Minerva, 1975) este definitiv pentru creația lui Eugen Brabu, cuprinzând alte direcții către care a evoluat proza sa. [...] Recentul volum al lui Eugen Brabu *Incognito* abordează în paginile sale

aceeași perioadă istorică ce a constituit substanța romanului *Delirul*. Este vorba de anii care au precedat și au urmat declanșării celui de-al doilea război mondial. Într-o formulă captivantă și cu mijloacele prozei realiste, Eugen Barbu reconstituie atmosfera timpului, desprinzând momente de adâncă semnificație din lupta forțelor progresiste, sub conducerea comuniștilor, împotriva terorii hitleriste. Cartea propune încă de la primul volum situații și personaje memorabile, elemente ale unui univers românesc ce se impune prin coerență și autenticitate”.

■ Despre *Atitudini și formule critice* scrie Paul Dugneanu: „Această perioadă, deși nu a fost un moment de referință al criticii, consemnează suficiente apariții notabile, ce pot constitui obiectul unei discuții din punctul de vedere al sistemelor și metodelor de analiză, precum și a materiei propriu-zise. Vom aminti câteva titluri fără a instaura neapărat și o ierarhizare sau a închide lista prezențelor semnificative: Ion Dodu Bălan – *Artă și ideal*, Ov. S. Crohmălniceanu – *Literatura română între cele două războaie mondiale* (vol. 2), N. Balotă – *De la Ion la Ioanide*, Vasile Nicolescu – *Starea lirică*, A. Marino – *Critica ideilor literare*, Ion Vianu – *Stil și persoană*, Sergiu Pavel Dan – *Proza fantastică românească*, Al. Andriescu – *Relief contemporan*, D. Micu – „*Gândirea*” și *gândirismul*, Mihai Ungheanu – *Arhipelag de semne*, George Munteanu – *Sub semnul lui Aristarc*, N. Ciobanu – *Incursiuni critice* sau relevantele *Panorame* ale lui Alexandru Piru. În articolul de față ne vom opri doar asupra unora dintre pozițiile critice de mai sus menționate, asupra a trei unghiuri marcat personale de a percepe evoluția și formele literaturii, prin filtrele a trei modalități distincte, dar necesar complementare: istoria literară, critica sincronică și teoria literară”.

□ „Ambiționând o cercetare exhaustivă a literaturii române interbelice, proză, poezie, dramaturgie, Ov. S. Crohmălniceanu utilizează în acest al doilea volum dedicat poeziei o «strategie» critică complexă, adecvată vastității materialului. Perspectiva diacronică, analiza textuală în genere părțunzătoare, asimilând cu prudență și elemente ale noii critici, încadrarea într-un context ideatic și teoretic mai larg, sunt tot atâtea parametri integrați unui sistem echilibrat bazat și pe o informație amănunțită, de unde impresia de solidaritate, de siguranță a judecăților critice. [...] Poate cel puțin la fel de interesantă ar fi fost o abordare a formelor poeziei, relevând prin aceasta metamorfozele și evoluția limbajului poetic sau o istorie axată pe descrierea curentelor și școlilor literare ca ipostaze ale unor anumite trepte în evoluția conștiinței literare. Dar criticul a optat pentru tratarea polivalentă a subiectului și în cadrul metodei adoptate reușita este incontestabilă cu toate că uneori, clasificarea taxonomică poate estompa tocmai originalitatea formulei”.

□ „O altă modalitate reprezentativă pentru peisajul critic actual este ilustrat de Mihai Ungheanu (*Arhipelag de semne*) preocupat mai ales de principiul generator al operii ca și de analiza planurilor principale, a personajelor centrale urmărind în același timp finalitatea construcției literare”.

□ „La polul opus se situează demersul lui A. Marino care practică o formă a metacriticii pornind de la ideea

posibilității de modelare a literaturii conform unei riguroase dialectici a coerenței interioare, în ciuda proteismului genurilor și a expresiei literare. Dar acest proces merge mai departe pentru a se ajunge la modelarea «ideilor literare» pe baza cărora se constituie în concepția teoreticianului, sistemele critice. [...] Fără a fi o «cheie universală» a celorlalte sisteme critice, construcția teoretică a lui Adrian Marino impune prin rigoarea și adâncimea demonstrației, prin posibilitățile noi pe care le deschide asupra criticii ca meditație și ilustrare a propriei condiții”. □ ■ La *Rigorile ediției critice* se referă Nicolae Ciobanu: „Ediția de *Opere Constantin Negruzzi* a lui Liviu Leonte (vol. I, Minerva, 1975), nu este nicio exagerare, constituie un model ca valoare într-adevăr științifică în ansamblul istoriografiei noastre literare de azi, primind pe drept premiul de stimă, al revistei «Manuscriptum». [...] Conchizând, să arătăm că în ediția lui Liviu Leonte, C. Negruzzi – contemporanul nostru ne este «restituit» cu o atare pregnanță încât ne putem întreba dacă eventuali interpreți pasionați de sugestiile «criticii creatoare» ale operei acestui viabil scriitor nu s-ar conveni să-și reconsidere posibilitățile”.

31 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 377] Ziarul publică *Mesajul adresat întregului nostru popor, cu prilejul Anului Nou, la posturile de radio și televiziune, de secretarul general al Partidului Comunist Român președintele Republicii Socialiste România tovarășul Nicolae Ceaușescu*. ■ Aflăm că *A apărut volumul II Nicolae Ceaușescu: „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate”*. ■ Sub titlul *Conducătorilor partidului și statului – urările pline de dragoste și respect ale tineretului țării citim „Să ne trăiască al țării Președinte Noi îi urăm cu inimă fierbinte!”*, felicitarea reprezentanților pionierilor, școlarilor, studenților și uteciștilor, precum și *Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu*.

• [„Viața studentească”, nr. 43] Număr festiv, cu articole encomiastice de tipul *Inima și fapta în timpul țării* de N.D. Fruntelată, *Republica – o stare a sufletului* de Gabriel Chifu, *Verb utecist* – versuri de Cleopatra Lorințiu, un interviu cu istoricul Hadrian Daicoviciu – *Istoria și trecutul viu, palpabil*, în care se discută problema dacismului. □ *Premiile Comitetului Executiv al Consiliului UASCR și revistei Amfiteatru pe 1975*: pentru *Proză și Dramaturgie* nu se acordă; pentru *Critică* Lucian Alexiu (absolvent Timișoara), Premiul I, C. Sorescu (student București), Premiul II, M. Dinu Gheorghiu (Iași), Premiul III; pentru *Publicistică, reportaj*, câștigător este Costin Antonescu (student București), locurile II-III fiind ocupate de studenții Andrei Rusu (Cluj) și absolventul C. Ostahie (Iași); *Poezie*: I – Gabriel Chifu (student, Craiova), II – Ioan Moldovan, student, Cluj, III – Domnița Petri, studentă, București, mențione – Marin Constantin, absolvent jud. Ilfov și elevul Adrian Dan din Craiova.

[DECEMBRIE]

• [„**Albina**”, nr. 12] Pe prima pagină se poate citi *Măruț – Mărgăritar*, un colind nou semnat de Aurel D. Câmpeanu. □ În cinstea aniversării Republicii, două pagini găzduiesc grupajul *România – Foc de aur*, ce cuprinde majoritar versuri (poezii integrale sau fragmente) de Tudor Arghezi (*Mamă țară*), Mihai Eminescu (*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*), G. Călinescu, Vasile Nicolescu, Victor Eftimiu (*Odă Republicii*), Veronica Micle, Magda Isanos, Lucian Blaga (*Mirabila sămânță*), George Coșbuc, Nichita Stănescu, George Macovescu, Nicolae Labiș, țărani, mineri, învățători. □ Alături, un fragment din *Psalmul 132 (Cine-și face zid de pace)* în talmăcirea lui Dosoftei, un reportaj semnat de Geo Bogza, intitulat *Dialog fundamental*, precum și tableta *Viață și artă*, în care Dumitran Frunză preia în titlu sintagma lui G. Călinescu pentru a preamări realizările din ultimii 30 de ani: „Arta și literatura zilelor noastre, ca părți componente ale întregii activități politico-educative preconizate de Programul partidului, militează consecvent pentru făurirea și perfecționarea omului nou, omul societății socialiste, omul de înaintare a României spre comunism”. □ Pe ultima pagină arondată anual Revelionului, se tipăresc și versurile lui Al. O. Teodoreanu, *Geometrie babilică*.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 12] Sunt consemnate în rubrica de *Comentar* Premiile festivalului „Nicolae Labiș” dar și prea multa *Productivitate a foiletoniștilor*. □ Printre laureații din 1975 ai Festivalului „Nicolae Labiș” ediția a VII-a de la Suceava se numără și câțiva poeți lansați și susținuți în paginile „Amfiteatrului”: Domnița Petri, locul I, V. Sâmpetrea, Premiul Editurii Junimea și Marele Premiu al US, Cleopatra Lorințiu, Premiul II, Gabriel Stănescu, Premiul Special al revistei „Tribuna”. Juriul Festivalului Labiș a fost compus din: Virgil Teodorescu, Președintele US, Radu Cârnelci, Mircea Radu Iacoban, Gh. Pituț, L. Ulici, Anghel Dumbrăveanu, N. Prelipceanu, George Bălăiță, Horia Zilieru. □ „În ciuda faptului că au pierdut teren la critici și la cititori, continuă să apară colecții de foiletoane critice, articole publicate prin reviste și trase din peniță la urmă ca să se lege între ele, în speranța că vor fi apreciate drept studii critice fundamentale. Apar cărți, se umplu rafturi în librării și cam atât... După replica cititorilor, e nevoie ca editorii să porceadă la selecție și discernământ, altfel foiletoniștii, extrem de productivi, vor lua locul criticii de construcție”. Sunt stigmatizați aici Val. Tașcu și volumul *Incidențe* (Dacia); Virgil Ardeleanu, *Prozatori și critici* (Dacia); Corneliu Sturzu, *Artă și sensibilitate* (Junimea); H. Zalis, *Tensiuni lirice contemporane* (Dacia). □ În grupajul *Republica – act și destin istoric* semnează Eugen Mihăescu, *Cu fiecare faptă*, Adrian Dan, *O eră nouă*, Dinu Adam, *Poemul de fiecare zi*, Gabriel Stănescu, *Ce-ți doresc eu ție...*, Vivi Anghel, *Fiecărei zile – un sens istoric*. □ Cronica literară a lui M.N. Rusu analizează *Straniul paradis* de Laurențiu Fulga. □ Continuă reperele pentru o *posibilă istorie a literaturii contemporane: Contemporanii noștri în monografia* de Ion Marcoș (comentând singura carte despre

Preda la ora respectivă, *Marin Preda – vocație și aspirație* de M. Ungheanu și tentativa de monografie a lui Voicu Bugariu asupra lui Zaharia Stancu), *În căutarea portetului interior* de Costin Tuchilă (despre studiile dedicate lui Camil Petrescu: A. Petrescu, *Opera lui Camil Petrescu* (Ed. Didactică și pedagogică, 1972), Marian Popa, *Camil Petrescu* (Albatros, seria Monografii, 1972), I. Sârbu, *Camil Petrescu* (Junimea, 1973), toate impunând ca primă necesitate analiza pur teoretică a concepției filosofice a scriitorului, spre deosebire de „monografia” lui B. Elvin, *Camil Petrescu, studiu critic* (EPL, 1962), care nu se preocupă de concepția filosofică, în favoarea unei soluții ideologice); *Perpessicius, sau numai foiletonistul?* de Mirela Roznoveanu (punctând câțiva critici care s-au ocupat în ultimii ani de creația *benedictinului*: Cioculescu, Al. Oprea, Papu, Zaciu, Regman, M. Popa, E. Simion și până la monografia lui T. Vârgolici din 1974, nu foarte reușită/reprezentativă pentru ceea ce a însemnat spiritul Perpessicius. □ Al. Piru critică niște *Debuturi premature*: Anghel Mora, Titu Demetru-Popa. □ Proză de Radu Țuculescu, *Iubita lui Marc Braban*, și poeme *Cântare României* de Ion Stratan. □ Se decernează Premiile Concursului anual de creație literară și artistică organizat de Comitetul Executiv al Consiliului UASCR și de revista „Amfiteatru”. Juriul nu a acordat premii la unele secțiuni (proză, dramaturgie), având în vedere că lucrările luate în discuție nu au întrunit calitățile necesare. Astfel, premianții pentru *Poezie* au fost Gabriel Chifu, Premiul I, Ioan Moldovan, Premiul II, Domnița Petri, Premiul III, menționi Marin Constantin și Adrian Dan. Pentru *Critică*: Lucian Alexiu, I; C. Sorescu, II; M. Dinu Gheorghiu, III. Pentru *Publicistică, reportaj*: Costin Antonescu, I; Andrei Rusu și C. Ostahie-Cosmin, II; Tudor Petan, III. □ *Stilul plâns și stilul confuz. Stilul normal* este lecția ironică predată de Șt. Bănulescu celor care trimit proză la redacție. □ Un profil Ileana Mălăncioiu, semnat de L. Ulici. „Propensiunea tanatică a erosului, tema frecventă în romantismul european [...] revizuită și adăugită de teoriile psihanaliste, a făcut în anii 1970-73 singularitatea unei poezii de o sensibilitate bizară, deși nu fără justificare psihologică. Cele trei volume în această temă (*Către Ieronim*, 1970, *Inima reginei*, 1971, *Crini pentru domnișoara mireasă*, 1973) compun o monografie a etapelor mutației erotice din planul realității afective în planul imaginației. [...] Poeta și-a creat un univers convenabil nu atât pentru a trăi în el ci pentru a se exprima prin mijlocirea lui. Iar tot ce ține de expresivitate: recuzita medievală, versul lung, tânguitor, dicțiunea ritualică, sunt menite să creeze atmosfera adecvată acestui univers. Poezia Ilenei Mălăncioiu e un mod estetic al singularității afective.” □ La ultima sesiune a Cenaclului literar „Viața Studentească-Amfiteatru”, condus de Constantin Țoiu, au citit dintre scriitorii consacrați Constanța Buzea și dintre cei tineri – Ion Stratan, Katia Fodor, Vivi Anghel; au comentat: Costin Tuchilă, Dinu Adam, Constantin Sorescu, Mihai Tatulici, concluziile aparținând lui M.N. Rusu: „Cenaclul e o manifestare dintre cele mai serioase, având, în

fond, o ținută de seminar de literatură, în care polemica cultivată oferă participanților un pronunțat și bine primit aer cultural.”

• [„Argeș”, nr. 4/decembrie] Este publicată o prezentare a festivalului de poezie patriotică *Argessis*. □ Petre Ghelmez publică poezia *Somn*. □ În *Istorie literară*, cu titlul *O tentativă de racordare*, Dan Horia Mazilu scrie despre selectarea de către Varlaam „spre tălmăcire și editare” a cărții *Cheia înțeleșului*. □ Este prezentată pe larg prima zi a festivalului *Argessis* care a inclus simpozionul „Poezia și știința”, eveniment la care au participat, printre alții, Laurențiu Ulici, Ion Bănuță, Petre Ghelmez, Horia Zilieru. □ În *Poezia patriotică – azi*, Voicu Bugariu scrie despre *Structura poeziei patriotice*. Tot aici, revista publică o anchetă pe aceeași temă, intitulată *Un bun al culturii naționale*, la care răspund Ion Bănuță, Tiberiu Utan, Vasile Zamfir, Radu Cârnecki, Grigore Hagi. □ Cu titlul *Festival de poezie patriotică* este prezentată cea de-a doua zi a festivalului *Argessis*, în care a avut loc dezbaterea *Patriotismul – constantă a culturii românești*. Pe aceeași pagină publică o serie de poezii patriotice Vasile Zamfir, Toma Biolan, Vasile Măruță și Mircea Meleşteu. ■ Marin Ioniță publică articolul *Labiș la vârsta generației sale*. □ În *Cronica literară* Sergiu Nicolaescu prezintă volumul de versuri *Serbări* de Miron Cordun. □ În *Profil*, George Muntean publică un portret biobibliografic al Ludmilei Ghițescu. □ În *Bibliografie*, Victor Atanasiu prezintă ultimul volum de versuri al lui Florin Mugur, *Roman* (Albatros), Costin Alexandrescu scrie despre *Scrisori din Scandinavia* de Ioan Meițoiu (Ed. Ion Creangă). □ În *Teme sadoveniene*, Z. Sângeorzan publică *Poezie și istorie*, în timp ce Aureliu Goci scrie *Ciuleandra. O posibilă interpretare*. □ S. Văleanu prezintă volumul de „conferințe și comunicări științifice” al lui Ion Zamfirescu, *Probleme de viață, istorie și teorie teatrală*. □ Sunt anunțați *Trei câștigători din Argeș la concursul de scenarii originale al Radioteleviziunii*: Gheorghe Blăjan, Mircea Enescu și Maria Ergas. În acest context revista publică două fragmente din piesa istorică *Posada* de Gh. Blăjan și din *Apassionata* de Mircea Enescu. □ În secțiunea *Un poet, o poezie* sunt publicate o serie de versuri semnate de Ion Bănuță, Tiberiu Utan, Dan Rotaru, Ioanid Romanescu, Virgil Diaconu și Mircea Bacria. □ Sunt publicate o serie de poezii semnate de Nicolae Oancea. □ În *Jurnalul Artelor – Teatru* sunt trecute în revistă o serie de *Premiere piteștene*: *Take, Ianke și Cadâr* de Victor Ion Popa, *Papa se lustruiește* de Spiros Melas, *Electra* de Sofocle, *Praf în ochi* de Eugène Labiche. ■ Sunt publicate fragmente din *Caietele Princepelui* de Eugen Barbu, din care tocmai a fost tipărit cel de-al patrulea volum. □ Gh. Catană publică o selecție de fișe de dicționar din *Dicționarul scriitorilor contemporani din Argeș, Olt și Vâlcea*.

• [„Astra”, nr. 4/decembrie] Editorialul redacțional este intitulat *Deschidem o nouă poartă de istorie*: „Noi, cei ce ne îndeletnicim cu scrisul, avem conștiința limpede a marilor noastre responsabilități. Ne simțim o ființă cu cel ce mlădiază metalul, cu cel ce a așezat sub brazdă sămânța pentru recolta din

vară și dorim să fim autori de fapte ireproșabile în universul de muncă al unui cincinal fără asemuire, în care vom pune la cununa țării comori noi de metal, de pâine și de spirit”. ■ La *Revista revistelor*, Ovidiu Moceanu face un tur de orizont, evidențiind câteva publicații. Între acestea, *Luceafărul*: „Un comentariu furtunos al lui Eugen Barbu despre «Posteritatea lui Lovinescu și profitorii ei» ne-a sugerat ideea, printre altele, că adevărul nespus la timp devine o prea târzie chestiune de... năravuri (fiind vorba aici mai ales de Ileana Vrancea și cartea ei, cu care Eugen Barbu este necruțator). Să medităm însă asupra unui fragment: «Ce contrast! Un Călinescu bucurându-se de toate onorurile oferite cu atâta generozitate de regimul nostru: deputat, academician, director de institut, director de ziar, adunând în aule sute de studenți pe care-i domină cu genul său, față-n față cu umilul lucrător printre cărți care n-a avut decât un mic regat intitulat Cenaclul Sburătorului și n-a cunoscut decât o audiență mărunță la un liceu din Capitală...» (E. Barbu, L., nr. 42, p. 6)”. □ „*Tribuna* a lansat, fără prea multă vorbărie, o campanie pentru proza scurtă, idee care a preocupat și revista «Astra» (nr. 99/1975), punându-și paginile la dispoziția unor tineri autori de proză scurtă: Ulpiu Chirca, C. Ungureanu, I. Voaideş și George Pușcariu. De altfel revistele, nu se poate nega, au promovat genul, probabil pentru că le permitea spațiul, dar «Tribuna» realizează și o atitudine de concepție. Până acum ea a publicat, în cea mai mare parte, nume consacrate. Oare a adăuga încă o povestire sau schiță celor 20-30 de același autor, scrise cu câțiva ani în urmă, înseamnă a revitalizeza proza scurtă? Sau e nevoie de canalizarea voinței de creație și a talentului unei generații care nu și-a spus cuvântul încă? Remarcăm preocuparea constantă a revistei, demnă de considerație, pentru «condiția literaturii române în școală». În treacăt fie spus, n-am citit cronici sportive mai elegante decât ale lui Al. Căprariu. Nici războinice, nici microase. Fotbalul nostru are nevoie de sinceritate.” □ „*Secolul 20*. Ancheta «Cultura română în circuitul marilor valori», sprijinită de conștiințe responsabile, a ajuns la următoarea afirmație: «Ce se poate face? Foarte multe. În primul rând trebuie stimulată creația literară în țară. O operă de excepție se poate face de către oameni cu o structură deosebită, cu necesități spirituale deosebite și necesități materiale de asemenea deosebite. Trebuie îngădită mentalitatea micului burghez, concepția sa despre cultură, oprită hărnicia contabililor și funcționarilor culturali care, semănând un hectar, așteaptă recoltă de pe întreg Bărăganul» (A. Buzura, S. 20, 1975, nr. 5-6, p. 121).” □ „*Flacăra*, nr. 41 (18 oct. 1975). Traian Stoica afirmă, la pagina 9: «Tânărul Gheorghe Gheorghiu a impresionat (cu ocazia Festivalului de toamnă Flacăra – n.n.), prin timbrul original și convingător al vocii sale». Prin urmare, tânărul are toate șansele să se afirme. Noi suntem ferm convinși, pentru că îl cunoaștem bine din cenaclul «Astra», care l-a descoperit, l-a ascultat de multe ori, l-a încurajat. E un talent, dar... (urmează un «dar» al cronicarului, enigmatic pentru tânărul nostru)... «dar spunem acestui înzestrat tânăr, ca și celor noi (sic!) veniți în cenaclu, să

facă mai hotărât apel la *poezia noastră de substanță, ceea ce îi va feri de un oarecare sentiment de jenă pe care îl încearcă și ei, și publicul*». Dar (venim cu un «dar» mai greu, e adevărat) repertoriul lui Gheorghe Gheorghiu este alcătuit în întregime din creații pe versurile lui A. Păunescu!" ■ Radu Selejan publică un reportaj despre *Oameni care trăiesc în anul 1980 sau, poate, în anul 2000*. ■ În cadrul anchetei *Cât de nou este omul în literatură*, realizată de Cornel Moraru, răspund nu doar literați (Dan Culcer, Mihai Sin și Petru M. Haș), ci și simpli cititori (economistul Mărgoi Mihai din Făgăraș, cercetătorul la Stația hidrologică Brașov Ion Mihai, tehnicianul Mihai Victor din Brașov și strungarul Cornel Teulea de la I.U.C. Făgăraș). Discuția este inaugurată în șapou, de către amfitrionul dezbaterii: „E remarcabil faptul că prozatori ca Marin Preda, D.R. Popescu, Augustin Buzura, Romulus Guga, Ion Lăncrănjan, Al. Ivăsiuc etc. nu gândesc în contratimp cu istoria. Nici eroii lor nu gândesc altfel, deoarece ei realizează sinteza dintre prezent și trecut, dintre nou și vechi. Mergând mai departe, ar fi de subliniat că de obicei cursul firesc al conștiinței epocii trebuie înțeles într-un fel dinamic, anticipând. În literatură avem de-a face cu oameni vii, autentici, chiar dacă drama lor particulară, dusă curajos până la capăt, îi transformă simbolic în destine colective. Personajul rămâne totuși o biografie exemplară. Se întâmplă și reversul. Marin Preda, D.R. Popescu, Teodor Mazilu n-au ezitat să aducă în prim plan individul malefic. Nu cu intenția de a generaliza, firește, ci mai mult din dorința de a nuanța, de a depăși cauzalitatea abstractă ori modelul prea confortabil, monoton. Deformarea în sens optimist (și utopic) a realității se răsfrânge nefavorabil și asupra consistenței personajului. Individul malefic e cel mai opus idealului curent și e sancționat ca atare; însă avertizează că *omul nou*, în compensație, e bine să fie o individualitate puternică, fascinantă, – iar literar vorbind, o prezență memorabilă”. □ Mult mai nuanțată este intervenția lui Mihai Sin, care susține că „Despre erou se poate gândi și altfel, nu neapărat cu vorbe mari, prezumțioase și evitând preceptele, ideile abstracte. Omul nou e tot atât de bine omul obișnuit. Cuvintele scrise cu majuscule aduc în literatură pericolul excesivei abstracționizării, tradusă prin descărnare, deci inconsistență. Se poate aluneca ușor de la realitate la utopie, ceea ce n-ar fi rău dacă utopia ar fi declarată ca atare. Se pot crea crochiuri, contururi, chiar schițe, cu o tușă fermă, dar nu mai mult. Cred de aceea că omul nou, fără majuscule, și-a găsit deja, și-și va găsi pe mai departe – locul în literatura noastră, uneori ca aspirație a tuturor, a colectivității și a individului, dar mai ales ca un *proces*. În literatura noastră personajele anunțând omul nou sunt, îndeobște, oameni obișnuiți. Poate părea derutant, dar acești oameni au și trăsături negative, deloc negliabile, pe lângă cele pozitive. S-a reproșat chiar unor scriitori că aceste trăsături negative ar fi preponderente. Dar să nu uităm și funcția critică a literaturii: într-un proces care se confundă cu drumul spre ideal, «purgatoriul» e nu numai necesar, dar și o realitate. Iar realitatea, indiferent de genuri, specii și alte nuanțe, a fost și rămâne substanța

însăși a literaturii, rațiunea ei de a fi”. ■ La *Cartea brașoveană* sunt găzduite câteva recenzii. Astfel, Ion Ardeleanu analizează antologia *Literatură și cunoaștere* alcătuită de Mihai Nadin și A.I. Brumaru, Angela Nache schițează și nuvelele lui Mihai Bârna cuprinse în volumul *Statui de zăpadă*, Al. Deniflorescu parcurge analitic cartea de poezie *Locul sub stele* de Verona Brateș, Mircea Stanciu se ocupă de studiul *Scripturile române* de Vasile Diaconescu, iar Petru M. Haș aduce în prim-plan volumul de versuri *Apărătorii* de Aurel Șorobetea. ■ Sub egida *Trasee critice* sunt cuprinse două articole: *Statutul ideologic al operei* de Ion Itu și *Starea de poezie a cunoașterii* de A.I. Brumaru. □ Cel de-al doilea articol constituie o secțiune a volumului *Forme lirice, forme cognitive*, aflat în pregătire, în care A.I. Brumaru se concentrează asupra operei lui Nichita Stănescu: „După Nicolae Labiș, Nichita Stănescu e primul poet din generația de după război preocupat să dea chip de idee poeziei: sau să dea, când reușita nu e deplină, numai un chip al ideii în poezie. [...] O poezie cu chipul ideii e *Omul-fantă* din *11 elegii*, dedicată nu întâmplător lui Georg Wilhelm Friederich Hegel, pe care n-o cităm, fiind cunoscută. Reducând poemul numai la modelul hegelian de rostire, îl putem considera, cum s-a făcut, doar o simplă parafrază a acestuia. Esențială e însă aici dialectica viziunii: relativitatea dimensiunilor existenței și cunoașterii, autoconținerea de metamorfoză. «Omul-fantă» e «neantul obiectului» și «neantul conceptului», absentul care, în cazul nostru, face din limbajul liric un limbaj cognitiv. Creșterea în lucruri a lumii e și istoria unui «sabotaj»: epuizarea de către «negativ» a tuturor segmentelor fenomenale determinate, dar și instalarea simultană a «golului», a «fantei» sub atacul determinării. [...] În poemul, cunoscut și el de cititori, *Amfion constructorul* (vol. *O viziune a sentimentelor*) este afirmată tema dialecticii pozitive, reluată de altfel, tot mai mult, în volumele ulterioare: filosofarea, ca să spunem așa, din interiorul contemplației e, în această latură a creației lui Nichita Stănescu, schimbată cu una din poziția acțiunii. Oricum, la acest punct poetul ar fi ajuns și insistând doar pe prima linie, deoarece sub semnul dialecticii, negarea lucrului nu se face prin desființarea lui, ci, tocmai, prin înființare și modelare. În general, adică în fenomenologia spiritului, acesta e, cu alte cuvinte, momentul muncii, de aci omul trece dincolo de lucruri, hotărând pentru ele și dominându-le. În poezie este momentul când, parafrazând un vers al poetului, te pregătești pentru «un arbore mai mare»”. ■ Reeditarea piesei de teatru *Marele fluviu își adună apele* de Dan Tărchilă este semnalată de V. Copilu-Cheatră: „Citită, piesa lui Dan Tărchilă spre deosebire de multe alte piese, are o mare calitate: îi îngăduie cititorului să-și dea frâu liber fanteziei sale, ceea ce îl face să uite că e doar lector și-i conferă calitatea de coparticipant la realizarea unui spectacol interiorizat, până la contopire cu acțiunea pe care și-o construiește mental. Și cu toate acestea, după ce ai închis coperta cărții peste ultima replică, îți dai seama că n-ai fost furat prin trucuri depășite care să-ți anestezieze luciditatea critică. Autorul n-a făcut altceva decât, folo-

sindu-se de argumente, să ne ușureze înțelegerea, să ne oblige să reflectăm și să ne impună să luăm o atitudine proprie în fața evenimentelor. [...] *Marele fluviu își adună apele* este nu numai un poem închinat curajului celor ce au crezut că va veni «vremea să umplem pământul cu visuri», cum spune Caterina, ci și un imn adus dragostei. Dragostei de oameni. Dragostei de dreptate și de omenie”. ■ A.I. Brumaru evaluează *Starea de iubire* a lui George Țârnea: „fiorul liric e la fel de proaspăt și de limpede [ca în volumul anterior, n.n.] venind dintr-o vibrație nobilă a fibrelor interioare, produsă de întâlnirea poetului cu realități fundamentale, de o aleasă semnificație: patria ca scut etern și vatră germinatoare, pământul românesc «de la Rovine la Săpânța» cu «semnul lui de sare și de pâine», acest spațiu mioritic, în fine, cu datinile lui ce alcătuiesc tiparul nostru de conștiință”. ■ Nicolae Prelipceanu versifică *Galaxia Coresi*. □ Ion Topolog semnează proza *O agapă ratată*.

• [„Ateneu”, nr. 4/decembrie] *Varietăți critice: Marin Preda, Delirul*. Articol de Vlad Sorianu, în care se discută despre a doua ediție a romanului, care conține cu adevărat o forță transfigurativă, prin care autorul prelucrează trecutul prin reflexivitate. □ Tot în această secțiune, Fl. Dimoftache vorbește despre Al. Simion, *Blocul de marmură* – accentul în analiză este plasat asupra capacității de a investiga în mod minuțios conștiința și este descrisă prin denotația de „dezbateri aprinsă a unor probleme fundamentale ce privesc omul și societatea la început de nouă orânduire”. □ Cristian Livescu semnează o cronică a cărții lui Al. Ivăsiuc, *Iluminări*. □ În *Varietăți critice* – cronici despre Laurențiu Fulga, Al. Dima și Paul Anghel. □ *In memoriam* – Nicolae Labiș. □ *Concursul național de poezie patriotică Nicolae Labiș*, Suceava, 1975. □ Secțiunea *Cartea în librărie* conține texte despre Adrian Popescu (cu volumele *Umbria*, *Focul și sărbătoarea*) – de Ion Alex. Angheluș și despre debutul editorial al lui Valentin Tașcu – *Incidențe*, de Valentin Ciucă.

• [„Cinema”, nr. 12] Panoramicul românesc din acest număr prezintă filmele *Puntea* (cu debutul scenaristic al lui Ion și Alexandru Brad), *Cursa* (cu scenariul lui Timotei Ursu, după o idee de Petru Vintilă) și *Mere roșii* (cu scenariul semnat de Ion Băieșu). □ Acesta din urmă declară: „Este subiectul nuvelei 38 cu doi din volumul *Sufereau împreună*, pentru care m-am dus la Râmnicu-Vâlcea, m-am internat două săptămâni în spital și mi-am scos amigdalele cu această ocazie. Eroul meu pozitiv, care-și iubește meseria ca un fanatic, este atât de absorbit de gândurile, de filozofia sa de viață, încât nu simte nevoia să reacționeze la loviturile pe care le primește”. Întrebat de Valerian Sava dacă a mai făcut și altă dată gesturi eroice în scopuri estetice, de genul spitalizării pomenite, Băieșu răspunde: „Am mai făcut, dar fără urmări literare. După ce terminasem școala de literatură, în 1952, aveam un post bun la revista «Albina», în București. Și, din proprie inițiativă, am plecat și-am stat doi ani de zile în Valea Jiului și la Hunedoara, ca redactor la ziarele de șantier și la ziarul minierilor. N-am scris nimic serios nici despre minieri [*sic*], nici despre

siderurgiști, totuși experiența mi-a folosit în alt fel. Nu sunt adeptul lozincilor despre așa-zisa documentare, dar trebuie să ai niște legături sistematice cu lumea. De pildă, eu am ținut ani de zile o rubrică la «Scânteia tineretului», *De la om la om*, unde am primit zeci de mii de scrisori. O parte le-am și dat altor scriitori. *Intrusul* este un roman care pornește de la un caz relatat într-o astfel de scrisoare. Marin Preda, căruia i-am dat scrisoarea, a mers cu mașina ziarului la Săvinești, l-a cunoscut pe omul în cauză și a scris romanul. La fel, scenariul meu *Omul care vine din Buzău* pornește de la un caz pe care l-am cunoscut foarte bine – această odisee mistică a «pilelor» care face încă ravagii. Fie că ești romancier sau scenarist, fie că faci film sau literatură, poți găsi căi foarte diferite de acces la realitate, dar nu te poți lipsi de ele. Pentru că imaginația noastră este în mod frecvent, dacă nu întotdeauna, întrecută de viață.”

□ Filmele românești în premieră sunt, în acest număr, *Cercul magic* (cu scenariul lui Nicolae Mărgeanu după propriul roman) și *Alexandra și infernul* (după romanul lui Laurențiu Fulga). □ Tableta din această lună a lui Gelu Ionescu se referă la pașoptiști, ca subiect de film, având în vedere împlinirea, în 1978, a 130 de ani de la revoluția acestora. □ „Legătura dintre viața noastră personală, oricât de modestă ar fi ea, și istoria, oricât de grandioasă ar fi ea, mi se pare o temă generoasă. Ar trezi, cred eu, un extraordinar și nebanuit ecou un film care ar descrie destinul unui utecist din anii 1943-1947, angajat în toate marile bătălii. Și atunci am vedea, și nu numai cu ochii minții, ci și cu puterea senzației și a imaginației, că istoria suntem noi. Că viața personală și istoria sunt pentru o ființă lucidă, același lucru. Ce teme grandioase, de o extraordinară forță politică și poetică, stau în fața cinematografiei noastre... Când înțeleg asta, regret nespun, până la disperare, că sunt doar un biet romancier și nu un regizor”, astfel își încheie tableta de sfârșit de an Teodor Mazilu, din cadrul rubricii sale *Filmele poetului*.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 12] Mircea Scarlat semnează articolul *Posteritatea critică a lui Creangă (I)*: „P. Constantinescu este primul exeget al lui Creangă care opune argumente; [...] pornită de la text și neinfluențată de mecanismele deterministe care creaseră un adevărat *Pat al lui Procust* teoretic, mutilind opera humuleșteanului. [...] Creangă este analizat ca un creator de expresie specifică, revelându-i-se valoarea estetică. Până când un Creangă verosimil să apară în scenă, gongul a sunat de trei ori: B. Fundoianu (1922), J. Boutière (1930), P. Constantinescu (1937). Va mai trece un an, însă, până când Călinescu va ridica o parte a cortinei”. ■ Despre *Ivanov sau omul absurd* scrie Nicolae Manolescu: „Într-un anume sens plictiseala constituie tema tuturor pieselor lui Cehov. În *Pescărușul*, în *Unchiul Vania*, toată lumea se plictisește. *Ivanov* nu e numai prima încercare serioasă a scriitorului rus în teatru: dar e și prima piesă în care tema plictiselii apare cu claritate”. ■ Constantin Coroiu consemnează interviul cu Lucian Raicu; „– *Puțină biografie stimată Lucian Raicu: ați întrerupt Facultatea de filologie și v-ați transferat la Școala de literatură Mihai*

Eminescu, pe care ați părăsit-o apoi, întorcându-vă la Universitate. Cum se explică acest zig-zag? – Stimate Constantin Coroiu, îmi cunoașteți biografia mai bine decât o cunosc eu însumi, ceea ce e foarte măgulitor pentru mine. Faptele mi le amintesc, în linii mari, dar avantajul dumneavoastră este că stăpâniți mai bine decât mine motivarea lor, impulsul afectiv sau energia morală care le-a determinat. Din întrebarea dumneavoastră, din articularea ei plină de decizie, rezultă că, în perioada la care vă referiți am acționat cu hotărâre – am întrerupt, m-am transferat, ba chiar mai mult am părăsit. Imaginea aceasta mi-ar conveni, o clipă chiar m-am gândit să intru în ea și să vorbesc în conformitate cu ea – n-ar fi imposibil. Dar îmi revin la timp, spre a vă spune că nici structura mea, nici epoca evocată nu prea selectau atari atitudini. Asta, în particular: iar în general, nu cred că facem totdeauna ceea ce perspectiva ne indică drept soluția cea mai potrivită. La șaptesprezece ani ca absolvent al liceului Codreanu din Bârlad, încurajat și de o împrejurare fericită (câștigasem premiul I la o olimpiadă de limba și literatura română pentru clasele X și XI, odată cu Nicolae Labiș care luase același premiu pentru clasele VIII și IX) am dat examen pentru anul I al Facultății de filologie din București. Din nefericire la universitate pe atunci, nivelul cursurilor era scăzut (la minimum) și întreaga atmosferă era departe, în genere, de a stimula pasiunea cunoașterii și vocația unui viitor «critic literar». Asta mă consideram încă de atunci, poate cu mai mare siguranță ca oricând. Publicasem și o recenzie la «Viața românească», îmi alesesem pseudonimul literar și priveam viitorul cu încredere. Astăzi mă îngrozesc (dar îmi trece repede...) la gândul slabei mede pregătiri inițiale, care de altfel a lăsat urme și în deceniul următor. Golurile «deschise» atunci rămân irecuperabile, pentru că anumite lucruri trebuie citite la 18 ani și nu mai târziu. Dar pasiunea (singura calitate de care sunt sigur) înlocuia totul, chiar dacă avea de luptat cu mine, cum are și astăzi, cu un spirit cam sceptic, repede înclinat să vadă partea derizorie, zădărnicia lucrurilor etc. Asemenea antinomii de structură sunt posibile, contrariile se condiționează. Spiritul critic și ironia ajută, paradoxal în aparență, să ne păstrăm pasiunea, puterea afectivă în bune condiții pe o durată, cred, inalterabilă. Închid paranteza, deși mi-ar fi plăcut să rămânem oricât să «zăbovim» moldovenește, pe îndelete, în interiorul ei, fără să trecem mai departe, de parcă lucrurile s-ar fi limpezit cât de cât... În vacanța de vară consecutivă anului I al facultății aflându-mă la Piatra Neamț ca invitat al colegului Ștefan Cazimir, primesc o invitație de a mă prezenta în toamnă la examenul de admitere al școlii Mihai Eminescu pentru seria a III-a (durată: doi ani, primele două serii absolviseră după un singur an, întrucât se considera că viața «nu așteaptă», literatura și critica au urgentă nevoie de tineri neperverși...). Înființată în 1950, Școala de literatură produsese până în 1952 două rapide promoții, cu oameni de toată mâna, cu un procent destul de ridicat de talente promițătoare: Andrițoiu, D. Micu, S. Damian, Aurel Gurghianu, N. Velea, Ion Lăncrănjan, Aurel Martin, Remus Luca, V. Tulbure, Ilie Purcaru și încă alții care nu-mi vin

în minte. Fusesem propus pentru școala Eminescu chiar de facultate, remarcaseră că aş avea «aptitudini». G. Macovescu (profesor de teoria literaturii) și Lazăr Vrabie, viitorul actor, pe atunci lector de marxism. Ideea de a merge într-un mediu preocupat zi și noapte de literatură, pur și simplu, mă fascina. Nu regret, cum s-ar putea crede, excesul de atunci al acestei porniri, cred și astăzi că e bine ca pasiunile să fie totale, după cum mai cred că, în tinerețe, scriitorii trebuie să trăiască laolaltă. Au tot timpul să se despartă, să se dezinterezeze unii de ceilalți... Obsesia literaturii ca atare izbutea să fie dominantă în mediul tineresc al școlii Eminescu. În toamna lui 1952, am fost acceptat ca «student» (așa se spunea: student, nu elev), alături de încă vreo patruzeci. Mihail Sadoveanu, care prezida festivitatea începutului de an, a întreat în atmosfera încremenită de admirație: Labiș – ești aici? și după ce s-a liniștit, văzând că Labiș este acolo a mai spus că: dacă doi-trei din patruzeci vor deveni scriitori va fi foarte bine și că: dacă vom învăța măcar «puțină gramatică», încă va fi foarte bine. [...] La căpătul unui an de studiu, câțiva au fost considerați capabili să intre în «viață», rămânând să locuiască mai departe la etajul de sus al școlii (astăzi Uniunea Scriitorilor) și să-și dea examenele la sfârșitul seriei fără a mai frecventa cursurile. Eram printre ei, astfel că la optsprezece ani eram «repartizat» redactor la secția de critică a «Vieții românești», Labiș – la «Contemporanul». După cum vedeți n-am «părăsit» faimoasa școală, ci am absolvit-o. În 1957 m-am reînscris în anul III al facultății (anul II se «echivala» cu cel al școlii numite acum: Institut). Cam așa s-au petrecut lucrurile. Îmi amintesc de ele cu tandrețe, cu ironie, cu orgoliu și uneori cu neplăcere. Trecutul nu e chiar totdeauna un motiv de nostalgie, dar nici de oroare. Nu poate fi schimbat, asta e tot ce știu sigur despre el, în rest «sentimente» și aproximații. – *L-ați cunoscut, așadar, bine pe Nicolae Labiș. Mi-ar face plăcere dacă ați evoca un fapt (sau o întâmplare mai deosebită care v-a rămas în minte în legătură cu Labiș.* – Un «fapt», unul singur? Din experiența lui lipseau faptele care să justifice, prin mediocritate și absență, un relief brusc, ușor de atribuit (prin contrast) situațiilor acute, privilegiate. Lipseau, pe scurt, ceea ce numește André Breton: momentele nule. Era același în tot ce făcea, într-o convorbire întâmplătoare pe stradă și într-un mare poem, în fața unui copil și-n fața unui uriaș, să zicem Sadoveanu, când strălucea de bună-dispoziție și când tăcea abătut. Nu erau contraste în personalitatea lui din acelea, mai ales, care descurajează (și se întâmplă asta!) admirațiile cele mai tenace; ci numai, mereu, alte unghiuri din care se lăsa privit, alte ore ale zilei, alte anotimpuri. Dar el era neschimbat; și când «dormea» era treaz, dar în alt fel. De aceea mi-e greu să aleg o întâmplare anume, cum îmi cereți. Profit de împrejurare, spre a dezminți imaginea unui Labiș de o naivitate, cum se zice, încântătoare. Nu, era lucid și matur și dur, era tăios și intransigent în genere, tolerant numai cu cei «mici», de ei se simțea legat în chipul cel mai înduioșător fratern – altfel nu era deloc comod. Așa moldovean, așa fălțicenean, cum îl știm, se cristaliza deodată în el o asprime

curată, penetrantă, neiertătoare. Vai de cel care avea nenorocul sau inabilitatea să intre de bună voie în raza privirii critice a lui Nicolae Labiș, crezând că nimic rău nu poate surveni, cel mult o supărare trecătoare... Vorbea în termeni preciși, repede, fără ezitări, fără alintări la ce i se atribuie, vorbele lui aveau energie, veneau ca dintr-o adâncă încredințare, absolută, definitivă. Colorat cu măsură, evidențiind «efectele» dialectale, era la el acasă printre neologismele cele mai surprinzătoare, avizat repede în subiecte, pentru alții, pretențioase, stilul său, din prima zi a descinderii în București, era unul perfect adaptat, de parcă trăia aici de când lumea. Asimila totul temeinic și rapid, cultură, oameni, obiceiuri, politică. Într-un trup «mijlociu» o vitalitate extraordinară, greu de satisfăcut, de cheltuit. Poate că și moartea sa are o explicație în acest exces de viață din el. Să ne oprim aici. — *Din perioada Dumneavoastră ieșeană, ce vă stăruie mai mult în amintire?* – Da, sunt născut la Iași la 12 mai 1934, în casa bunicilor mei. Mi-am petrecut aici primele trei săptămâni de viață, după care mama, care venise să nască în casa unde se născuse ea însăși, s-a întors la Bârlad, unde locuia de un an. Cu aceasta «perioada ieșeană», cum o numiți, a luat sfârșit. Nu însă înainte de a se întipări, cred, definitiv în «climatul» ființei mele. Toate vacanțele școlare mi le-am petrecut apoi aici, învărtindu-mă fără rost aparent pe str. Ștefan cel Mare și urcând și coborând dealul Copoului. Am fost și am rămas așa. Sufletul meu de «critic literar» atinge cota de vibrație maximă în contact cu spiritul Moldovei, care nu e numai liric, precum cred cei superficiali, dar înainte de toate spirit critic. Ibrăileanu a înțeles bine această dominantă esențială a sa. Știind asta, iubind Iașul și văzând începutul de renaștere spirituală pe care-l trăiește de câțiva ani încoace (mai ales prin poezii și critici săi) sunt intim convins că orașul cel mai tulburător al țării își va recăpăta întâietatea unui centru de iradiație și cultură substanțială. N-aș putea vorbi de «perioada ieșeană» trăită alături de Labiș în câteva călătorii de neuitat, fără a-l aminti ca prezență tutelară pe G. Mărgărit. Generația mea, în frunte cu Labiș, îi datorează enorm. Această datorie nu va putea fi niciodată plătită. Într-o epocă de grăbită neglijare a valorilor de cultură, cum a fost aceea în care am deschis ochii, G. Mărgărit, ne-a trezit la realitate. Cărțile lui Eugen Lovinescu nu apăreau pe atunci, dar Mărgărit ne-a dezvăluit, odată, că el este cel mai de seamă critic român – și ne citea cu glas tare, cu timbrul său inimitabil din *Memorii*, din *Istoria literaturii române contemporane*. Mărgărit i l-a pus în mână lui Labiș pe Rimbaud și i-a spus sec că dacă nu-l citește cum trebuie poate să-și ia rămas bun de la poezie. – *Stimate Lucian Raicu, ați semnat mult timp cronică literară. Este cronică literară o școală obligatorie pentru critic? Ce rol a avut aceasta în formarea personalității Dumneavoastră?* – Da, este o școală obligatorie. Dar una pe care n-o absolvi niciodată. Firește, nu dau cronicii literare o accepțiune prea limitată, de exercițiu săptămânal etc., dar cred că atenția față de prezentul literaturii este condiția pentru a înțelege marile opere de totdeauna ale literaturii, această atenție (care este și calitatea supremă a

criticului) formează în noi toate însușirile necesare unei receptări exacte a «trecutului». Pun cuvântul între ghilimele pentru a marca sensul său exterior: convențional și pur didactic. De fapt, nu există un «trecut» al literaturii, toate operele vii sunt contemporane în spirit. Nu citim pe Rebreanu, pe Gogol, altfel decât citim pe oricare dintre scriitorii contemporani de valoare. În absolut, toate stau pe același plan, trezesc în noi un singur tip de atitudine. Deosebirea este una de durată, a atenției critice; firește, marile opere suportă mai bine și mai multă vreme să fie privite în față; această ațintire a privirii, care în cazul marilor opere începe să semene cu o veritabilă obsesie, este esența actului critic. Nu cred în criticul opac, să zicem, la Mazilu și Velea, dar oricând gata să ne explice pe Caragiale. Nu are nimic de explicat, totul se reduce la un soi de mimetism cultural. Cine nu «gustă» poezia valabilă de astăzi nu poate pricepe nici pe Eminescu sau Macedonski. În epoca dintre cele două războaie în studiile cele mai adânci despre «clasicii noștri» (despre Maiorescu și Eminescu, Creangă și Caragiale, Odobescu și Macedonski) nu le-au dat specialiștii în clasici, ci criticii de toate zilele (ca să zic așa), cei introduși până la limită în actualitatea literaturii și chiar în intimitățile «vieții literare», așadar Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu, G. Călinescu și Perpessicius. Cred că și astăzi lucrurile se petrec la fel. Mai cred și altceva, aceiași critici sunt apți, în măsura în care dispun de timpul necesar reculegerii, să recepteze marile valori ale literaturii universale. Saturația de «impresii» vii, de realități concrete, de literatură care «se face» sub ochii săi, această saturație, acest prea-plin etc. dobândite prin frecventarea continuă a contemporanilor conferă unui critic substanța necesară penetrației în zonele «de sus» ale literaturii. De ieri și de azi, de aici și de pretutindeni. – *Prezența Dumneavoastră în critică este destul de insolită. Nu ați fost acoperit cu foarte multe laude, dar nici nu vi s-a contestat vocația. «Diagnosticalele» dumneavoastră sunt de cele mai multe ori precise și nimeni nu poate să nu țină cont de ele. Totuși, cum se explică nu numai discreția Dumneavoastră vis-à-vis de alții, dar și a altora vis-à-vis de Dumneavoastră ?* – Nu prea înțeleg, dar să încerc... Nu consider deloc a fi un «neînțeles», cred, de altfel, că nici nu există neînțeleși. Consider un adevărat, cum să spun, miracol puterea de a ne înțelege unii pe ceilalți, și pentru că miracol este, nu se produce chiar în fiecare zi și nici nu... pretindem asta. Cum aș putea ridica pretenții de acest tip la adresa altora, când știu din experiența proprie, cât de greu, teribil de greu, este să «înțelegi» opera celuilalt, să găsești echivalentul ei critic. Încerc asta de fiecare dată când scriu, fie și cea mai umilă recenzie, și știu prea bine că nu izbutesc decât rar, din când în când... De cele mai multe ori, în ciuda efortului de «simpatie», rămân cu senzația neplăcută, chinuitoare că mi-a scăpat ceva esențial... Bachelard, dacă nu mă înșală memoria, scrie undeva că misterul ontologic de intensitate maximă este puterea «imaginii artistice» de a comunica, de a se comunica... Numai cei foarte mărginiți, impostorii criticii își în-

chipuie că această «comunicare» se realizează de la sine, [...] că formidabila varietate de opere și individualități artistice se oferă, sub pana lor rapidă, unui acces direct și că acest acces este posibil chiar dacă privești opera puțin distrat. Nu întâmplător ei sunt și cei dintâi care, în postura de autori, devin irascibili și te somează să-i «înțelegi»... Nimeni nu poate fi înțeles și comentat ca autor ca și cum acest lucru ar trebui să se întâmple în virtutea unui determinism mecanic ușor de stăpânit. Cât despre mine, pentru că m-ați întrebat și până la urmă parcă am priceput ce anume, trebuie să spun că am rămas profund surprins și profund mișcat (chiar la modul afectiv...) de câte ori am citit o frază, un text despre o carte a mea, care conținea un lucru adevărat, un lucru pe care-l simțisem oarecum și eu. Și asta s-a petrecut nu o dată chiar în cuprinsul revistei dumneavoastră. Dacă acest «nu o dată» s-ar preface fie în «niciodată», fie în «totdeauna», ar dispărea definitiv justificarea actului de a scrie, a publica. Nimic din ceea ce facem n-ar mai avea sens. Vă rog să meditați o clipă la aceste propoziții... – *În tradiția cărui mare critic considerați că va înscrieți?* – În tradiția aceluia critic care și-a propus să fie adevăratul «mediu» al literaturii. Fără ea, literatura s-ar sufoca. La întrebarea Dumneavoastră, atât de precisă, i-aș cita neapărat pe cei trei mari critici originari din Moldova: Ibrăileanu, Lovinescu, Călinescu. Pe ultimul îl admir ceva mai temperat decât în tinerețe, dar nu voi uita că el este cel care, la noi, într-o perioadă încă recentă, a dezlegat limba criticii. Primii doi sunt nu numai mari critici, dar, poate, personalitățile cele mai bogate, mai «enigmatice» dacă vreți, ale epocii pe care au străbătut-o, în aparență numai ca martori. În realitate, fără ei nu prea s-ar lega lucrurile”.

● [„Echinox”, nr. 11-12] Creația dramatică a lui Camil Petrescu constituie subiectul unei încercări combative de schimbare a percepției cititorului, o încercare venită din partea Mariei Vodă-Căpușan: „Se vorbește adeseori despre creația dramatică a lui Camil Petrescu ca despre un teatru extrem intelectualizat ca dialectică severă a ideilor, destinat în principal lecturii, de o anumită uscăciune chiar și lipsit de calitățile indispensabile reprezentării scenice”.

■ Pe aripile poeziei ne poartă, în acest număr, Horia Bădescu, Virgil Mihai, Ion Cristofor, Augustin Pop, Aurel Pantea, Petronella Pantiș, Szocs Géza, Ioan Moldovan.

■ Gheorghe Perian pune într-o paralelă două cărți despre Eminescu: cartea de eseuri a lui Constantin Noica, *Eminescu, omul deplin al culturii românești*, și cartea lui Ștefan Cazimir, *Stele cardinale*, despre aceasta din urmă cronicarul scrie: „Cartea lui Ștefan Cazimir nu realizează un pas înainte în cercetarea operei eminesciene. Ea este ilustrativă pentru un anumit sector al criticii românești actuale specializate în descrieri ordonate ale operelor literare. Chiar și cuvintele discursului critic sunt inexpresive, obținute în urma unor «abluțiuni ale limbajului», cu atât mai mult exprimarea va fi incoloră, fără elanuri”.

■ Alex. Cistelecan opinează, în cadrul aceleiași rubrici (devenită fanion al atitudinii polemice), despre poezia lui Gh. Tomozei în felul următor: „De-a

lungul unei cariere poetice neomogene, cu realizări și insuccese, ambele de o blândă decență, Gh. Tomozei depune o stăruitoare abnegație în a-și apropia pe o cale specifică poezia și în a-și defini un profil cu linii proprii. Mare parte din creația sa, în special cea de până la *Misterul clepsidrei*, are o uscăciune de scândură, deși poetului nu i-a lipsit nici chiar la început o sensibilitate reală și o capacitate a metaforei mai pregnantă decât la alți autori”. ■ Ștefan Damian publică proza *Așteptarea*. ■ Prilejuită de sărbătorirea a 95 de ani de la nașterea lui M. Sadoveanu, Ion Simuț face o trecere în revistă a două analize posibile dedicate volumului de povestiri din *Hanu Ancuței*. ■ La rubrica „lecturi”, regăsim o altă analiză a universului sadovenian, cel din romanul *Noapți de Sânziene*, semnată de Nicolae Oprea. Tot aici, întâlnim un plonjon în universul lui George Bălăiță, din romanul *Lumea în două zile*, despre care cronicarul (Ion Pecie) zice, în încheiere: „e un roman excelent și înseamnă un moment al maturității prozei românești contemporane”. ■ Voichița Sasu îl prezintă, în traducere, pe două pagini mari de revistă pe Paul Zumthor cu un studiu intitulat *Poetul și textul*. ■ Ioan Groșan abordează fără complexe proza romancierului Al. Ivasiuc din *Iluminări* (Eminescu, 1975), în cadrul rubricii „vitrina”. ■ Notabilă este inserarea, într-un chenar de pe pagina a 14-a, a unui poem inedit de Radu Stanca, *Post-scriptum*: „Nu mai departe ca ieri/ Am fost tânărul acela anume/ Cu nenumărate păreri/ Despre viață, iubire și lume.// Nu mai departe ca ieri/ Învelit în mantii ponosite/ Arboram melancolic dureri/ Și tristeți nesfârșite.// Și-alergam printre ziduri năuc/ Lângă mine cu umbra mea: moartea./ Nu știam încotro s-o apuc,/ Care mi-e partea.// Nu știam că acel răsărit/ Ce-l vedeam ca o mare profuzie/ Este numai fantomă și mit,/ E o simplă iluzie.” ■ Al. Pintescu traduce din Serghei Esenin.

● [„Familia”, nr. 12] Al. Covaci recenzează romanul lui Constantin Cubleșan, *Un gotic târziu*. □ Gh. Grigurcu este autorul cronicilor la volumele lui I. Negoïtescu, *Engrame* și Val. Tașcu, *Incidențe*. □ „Obiectul cărții lui Negoïtescu este eternul conflict tineresc cu autoritatea predecesorilor. [...] Excepțională când e garantată de soliditatea numelor asupra cărora operează, critica lui I. Negoïtescu e pândită totuși de o risipă de bunăvoință, în speță la cotiturile tinereții nedensificate, unde E. Lovinescu a înregistrat nu o dată fenomenul de fata morgana. Pe de altă parte, dezavantajul lui Negoïtescu se manifestă pe teritoriul polemicii, unde sângele expresiei plastice îl părăsește în chip curios, lăsându-i pagina albă, inexpressivă [...]; lui I. Negoïtescu îi lipsesc vădit acidul, «veninurile» sainte-beuviene, acele reflexe de defensivă și atac care alcătuiesc la alți critici carapacea ornamentată a făpturii lor.” □ Cât despre Val. Tașcu și volumul său critic de debut, portretul e concludent: „Acuitate, informație, eleganță a scriiturii. [...] Modelul său e indiscutabil Mircea Zăciu. Ca și acesta, autorul cultivă interesul pentru fragment, pentru alcătuirea caleidoscopică, mod de a insinua nu numai «dezabuzarea» prin adâncirea specialității, dar și coerența unui temperament de «epicureu» al criticii. O unitate,

cu alte cuvinte, a lipsei de unitate”. □ *Limbaajul filosofiei* de H. Wald, pe marginea lui Husserl și Wittgenstein. □ *Felix Aderca la Bilete de papagal*, un studiu de Val. Chifor.

● **[„Luminița”, nr. 12]** Din sumar: poemele *Mama* de Mihai Beniuc, *R.S.R.* de Ion Bănuță, *Sunt cel mai mic oștean* de Mihai Negulescu.

● **[„Presa noastră”, nr. 12]** Constantin Vișan publică un amplu studiu *Televiziunea – a 8-a artă?* în care face referiri la programele culturale, funcția culturală a televiziunii: „Cultura și arta, altădată un privilegiu, au devenit la îndemâna mulțimilor... Să vezi idei! Să urmărești infinitele ipostaze ale timpului. Nu doar abstracțiunea lui, ci imaginea sa vie, desfășurarea sa concretă. Într-o formulă pusă în circulație de Iulius Țundrea, veteran al redacției culturale, realizatorul emisiunii *Fonoteca de aur*, este evidențiat caracterul radioului, de difuzor, de păstrător și de creator de cultură. Triada aceasta se aplică perfect și televiziunii. [...] Șocul produs de explozia mijloacelor moderne de comunicare este prezentat ca un pericol pentru civilizația Gutenberg, pentru sensibilitatea umană, pentru cultură și artă. [...] Se întâlnesc tot mai rar în programe convorbiri liniștite, plicticoase, declarații discursive, comentarii lungi, neilustrate. Este de domeniul amintirilor neplăcute cazul în care 4-5 critici vorbeau, într-un limbaj pretențios, despre o carte, dar vreme de 30 de minute nu prindea viață nici măcar o pagină din volumul năpădit de vorbe. Nu întâmplător o emisiune ca *Biblioteca pentru toți*, care s-a preocupat cu perseverență ca exegeza unui scriitor să fie împletită cu momente ecranizate din opera comentată, cu înfățișarea prin intermediul imaginilor a vieții autorului respectiv, se bucură de aprecieri elogioase în rândurile criticilor literari, ale scriitorilor, ale cronicarilor, de radio și televiziune, ale publicului. Ecoul stârnit de prezentarea, în cadrul acestei emisiuni, a unor ecranizări după cărțile lui Mateiu Caragiale și Hortensia Papadat-Bengescu, după poezia lui Ion Pillat, Ion Barbu, Tudor Arghezi, ne convinge o dată în plus că este cazul să acordăm mai multă atenție raportului dintre cantitatea de exegeză, de comentariu, de dezbateri și cantitatea de emisiuni cu caracter de spectacol, cu alte cuvinte, să diminuăm vorbăria în favoarea creației propriu-zise, în favoarea momentelor de autentică și convingătoare artă de televiziune”.

● **[„Ramuri”, nr. 12]** Mihai Pelin semnează rememberul *Amintirea lui Zaharia Stancu* scriitor dispărut în decembrie 1974. Tonul lui Mihai Pelin este omagial și melancolic. Zaharia Stancu s-a remarcat prin „patriotismul ardent” și prin forța spirituală care a pătruns până în „realitățile primordiale ale ființei neamului românesc”. ■ În secțiunea *Rememorări*, Mircea Moisa (*Prezența lui Gib. I. Mihăescu*) identifică unul din agenții principali ce determină specificul prozei lui Gib. I. Mihăescu: „Preocupat de sondarea vieții interioare a personajelor sale, marcate de obsesii și halucinații, scriitorul nu lasă, însă, nicio clipă impresia de a fi monoton”. ■ Se sărbătorește 70 de ani de la înființarea revistei „Ramuri” (1905-1975). ■ În *Cronica poetică*, Ioana Dinulescu este prezentă

cu articolul *Vocația problematicii majore*, în care este vorba de poetul Nicolae Dragoș ale cărui particularități lirice sunt: „universul rustic” – „casa părinților, coșul – ornice al zorilor, lanul de porumb”. Versurile lui oscilează de la „intim” la un registru mai sobru, serios și asta datorită unei treceri rapide, revigorante, de la un registru la altul. ■ În secțiunea *Cartea de critică*, M. Beșteliu scrie despre Al. Piru și volumul acestuia *Poezia românească contemporană 1950-1975* (Eminescu, 1975) afirmând că este „un excelent comentator, cunoscător al climatului literar în evoluția lui în timp, extrem de sigur pe criteriile prin care se fixează un loc în epocă”. ■ Constantin M. Popa recenzează volumul lui Titus Vâjeu, *Ca un meteor îndrăgostit de pământ* (Albatros, 1975), descoperind aici aspirația întoarcerii la copilărie, pe care „poetul resimte cu intensitate nu o vârstă biologică, ci o stare a purității patronată de Iari și Penai”. ■ Scriind despre *Starea de iubire* (Facla, 1975), Mariana Mihăiță consideră că poezia lui George Țârnea se apropie, ca formulă lirică, de cea a lui Radu Stanca sau Ștefan Augustin Doinaș în ceea ce privește tonul de baladă, însă se observă „predispoziția spre conceptualizare și abstractizare”. ■ Ion Trăistaru scrie despre *Viața și opera lui Miron Costin*, opinia lui fiind aceasta: „Analiză și sinteză a tot ce s-a scris, până în prezent, despre viața și opera lui Miron Costin, cartea lui Enache Puiu devine indispensabilă oricărui specialist în domeniul literaturii vechi”.

● [„Secolul 20”, nr. 12] Număr închinat majoritar lui Rainer Maria Rilke (*Un Orfeu modern*) și unor poeți austrieci contemporani. Traducerile sunt semnate de poeți români de calibru, precum Ștefan Aug. Doinaș, Petre Stoica, Petre Solomon ș.a. □ De asemenea, este publicat un grupaj de texte de și despre Eugenio Montale, distins cu Premiul Nobel pentru literatură pe anul 1975. □ Editorialul redacțional de final de an, intitulat *Rampa de lansare*, subliniază intrarea într-un „cincinal decisiv al economiei socialiste”. □ În încheierea numărului, este inaugurată o rubrică nouă, intitulată *Din patrimoniul contemporaneității*, parte a efortului constant depus de revistă pentru promovarea creațiilor românești reprezentative. Făcând un bilanț al celor deja prezentate în numerele din ultimii ani, uneori cu pecete de pionierat, sunt publicate două recenzii de actualitate: Geo Șerban scriind despre volumul *Paznic de far*, intitulat după rubrica săptămânală din „Contemporanul”, ținută de Geo Bogza între 18 noiembrie 1966 și 9 noiembrie 1973 („Referința amplă pe scara timpului, cu o aplicație specială pentru geneză, racordarea sinceră, directă a reacțiilor actuale la orele istoriei în marș, și-au găsit un echivalent stilistic adecvat în solemnitatea în care se drăpeză Geo Bogza. Un ton sacerdotal, comemorativ, corespunde gestului său frecvent de a dilata durata clipei în speranța dezlegării eternității.”) și Ștefan Aug. Doinaș, despre antologia de versuri *Starea poeziei* de Nichita Stănescu (apărută la Minerva, cu o prefață de Aurel Martin): „Succesul imediat al cărții (tiraj 18.130 de exemplare) indică, încă o dată, un aspect pozitiv, de sociologie literară, al revoluției culturale, mereu

adâncite, de la noi: interesul marelui public față de poezie, pătrunderea în păturile cele mai largi a valorilor noastre autentice. [...] Temerar «filosofică» prin caracterul speculativ al întrebărilor pe care le suscită, poezia lui Nichita Stănescu devine colocvială, și aparent foarte accesibilă, datorită poezicii necuvintelor, poetică a unui context în care concretul verbal mișună și mustește și care-i asigură – de altfel – capacitatea incantatorie și puterea de a acționa, ca o vrajă, asupra sensibilității”.

● [„Steaua”, nr. 12] În locul obișnuitului editorial propagandistic, semnat generic „Steaua” sau „Redacția”, în acest număr este propus un articol de fond care infuzează ideile legate de contribuția P.C.R. la construirea noii orânduiri, socialiste, într-o expunere în diacronie a evenimentelor cu titlul *Republica, sub semnul marilor înfăptuiri socialiste*, sub semnătura lui Ioan Bojan. Alături, pe aceeași pagină, este publicată poezia *Republicana țară* de Adrian Popescu.

■ T. Tihan abordează din nou *Paradoxuri ale criticii actuale*, începând cu o mărturisire *pro domo sua*: „Foiletonul critic pare a fi, în actualitatea imediată, singurul mod eficace prin care literatura ia act de sine. Am spune chiar ca e un „rău necesar”, fiindcă fără intervenția lui promptă, «la zi», literatura ar fi condamnată să poarte mereu nostalgia propriei ordonări ideale. Scopul său e de a opera o prima selecție pe care numai Timpul urmează să o satisfacă sau să o infirme în absolut. [...] Cronicarul literar este chemat să grăbească într-un fel aprecierea timpului și a contemporanilor”, dând ca exemple de cronicari literari de prestigiu pe E. Lovinescu (*Critice*), pe Perpessicius (*Mențiuni critice*) și Pompiliu Constantinescu, caracterizați prin „devoțiunea lor pentru foiletonistică” și de „sinceritatea totală pe care au înțeles s-o acorde actului critic”.

■ Interviu cu Virgil Teodorescu despre *Pontica, poezie, cetate*, realizat de Mikó Ervin, din care alegem câteva întrebări și răspunsuri semnificative: „– *Ați avut un model poetic sau câteva modele poetice? La debut.* – Am debutat, cu adevărat, la *Bilete de papagal*, în 1928. Eram elev de liceu. Îmi plăcea – pe lângă Baudelaire, Rimbaud, dar nu Rimbaud din *Un sezon în Infern*, poezia lui nu intrase încă în mine cu toata forța ei revelatorie. Avansam spre ea ca un miriapod. Îmi plăcea desigur și Arghezi cu alchimia lui verbală, în care îl regăseam pe Baudelaire. Semnam cu pseudonimul Virgil Rareș. [...] – *Aș vrea să vă întreb: cum scrieți Dumneavoastră? Ușor? Greu?* – Nu! Nu scriu ușor deloc! Scriu greu în sensul că nu vreau să cedez unei spontaneități, lipsită de mesaj. Știi desigur ce spune, în acest sens, Aragon în *Traité du style*. Nu vreau să înșir cuvinte. Spontaneitatea înseamnă nebuloasă. Ea se dezvoltă în jurul unui nucleu central, fie și verbal. Sunt multe elemente care converg și care determină apariția acestui nucleu. Mai întâi o anumită stare afectivă vis-à-vis de un impuls venit din afară, care seamănă cu o descărcare electrică. Eu am pledat și continui să pledez pentru poezia de circumstanță, pentru poezia evenimentului care se desfășoară în lanț, indiferent de dimensiunile lui. Eu cred, așa cum spune Goethe, că «toate poeziile sunt de circumstanță». Dar cred totodată că

evenimentul trebuie ridicat pe o treaptă poetică superioară. – *Aș vrea să vă întreb dacă în actul poetic – să zic așa – vă interesează cititorul, critica.* – Pot doar să spun că n-am crezut niciodată și nici nu cred că un lucru scris de mine, isprăvit de mine, este un lucru terminat. Asta indiferent de critică. Mă simt un permanent debutant. Bineînțeles, nu același debutant, ci mereu altul – mereu altul dar care încearcă, în urma experienței acumulate a descoperirilor și invențiilor care au avut loc pe parcurs să inventeze și să descopere mereu altceva. [...] – *Ce prietenii fertilizatoare ați avut în cariera Dumneavoastră?* – Eu, după cum cred că știi, am făcut parte din grupul suprarealist român. Am avut parte de prieteni buni, unii nu mai sunt acum. A fost prietenie adevărată, eram animați și de aceleași idealuri, toți amicii mei intraseră în mișcarea revoluționară, eram UTC-iști, eram animați de acest lucru și în același timp de dorința de a pune la dispoziția avangardei politice, o avangardă care să o servească cu trup și suflet de pe aceeași platformă avansată. Atunci cred că a fost amicitie profundă între noi, de atunci am rămas prieten cu Gellu Naum. Dar am și alți prieteni, foarte mulți. E adevărat că unii mă trădează când mi-e lumea mai dragă. – *Și dacă-mi permiteți să vă întreb; ce părere aveți despre tinerii poeți?* – Să nu vorbesc de generația de dinainte care s-a afirmat și care începe să se sedimenteze. Și în ce privește pe cei tineri de tot valorile încep să se desprindă clar, destul de clar. Printre ei sunt indubitabil mari talente. Cred că ar trebui dedicat mai mult timp muncii poetice propriu-zise. Aceste mari talente încep să se dezvăluie, așadar am impresia că unii dintre ei cred că odată cu asta s-a terminat totul. Eu mă gândesc la ceea ce a spus Rimbaud: «până acum am scris versuri, de acum încolo voi scrie poezii. Trebuie să muncesc»".

■ Ne poartă pe aripile poeziei: Virgil Nistor, Haralambie Țugui, Emil Crăciun, Ștefan Mihăilescu, Emil Botta (cu poezia *Iberia*) și Ioan Alexandru cu poemul *Moștenire*. ■ Constantin Noica îi dedică lui Brâncuși, operei sale, un lung eseu relevând semnificațiile sculpturilor lui, dar mai ales stăruind mai mult asupra *Cumințeniei pământului*. ■ Aurel Rău deapănă amintiri despre cum l-a cunoscut pe G. Călinescu la el acasă (articolul *Călinescu între cărțile lui*). ■ Paul Alexandru Georgescu scrie un eseu despre Antonio Machado, în articolul *Machado, timp și plenitudine*; iar Aurel Rău traduce trei poeme ale aceluiași poet spaniol. ■ Este aniversat centenarul Rilke, prin două articole Rilke, *Astrul eclipsat* de Virgil Mihai și *Scurt memorial* de Dan Constantinescu și o traducere a două poeme rilkeene sub semnătura aceluiași Dan Constantinescu. ■ Din studiul lui Liviu Petrescu despre ideile filozofice ale lui Titu Maiorescu, aflăm, printre alte lucruri interesante, cum mentorul Junimii a aspirat la titlul de doctor în litere al Sorbonei, în anul 1861, și a prezentat ca teză o lucrare intitulată *La Relation. Essai d'un nouveau fondement de la philosophie*, alături de un text în limba latină, consacrat filozofiei lui Herbart, *De Herbarti Philosophia*, dar a fost respins „teza sa «nefiind conformă cu filosofia oficială a universitatii franceze»". ■ Dintre cele trei cronici ale lui Petru

Poantă, ne atrage atenția cea dedicată lui H. Zalis, mai exact volumului de critică *Tensiuni lirice contemporane*, care se deschide chiar din primul paragraf cu o interogație surprinzătoare: „Prima întrebare pe care ți-o pui în fața acestei cărți, după o lectură destul de anevoioasă: este H. Zalis un critic literar? Interogație deloc malițioasă, căci nu ne gândim numaidecât la o contestare. Șochează, însă, în comentariile sale lipsa aderenței la text, inadecvarea limbajului critic care, foarte probabil, provine dintr-o extrem de trudnică și artificială elaborare a frazei”. ■ Ion Pop împărtășește cititorului român memorii de călătorie la Paris, într-o toamnă, într-un articol cu titlul *Octombrie, Paris, noiembrie*. ■ Mircea Ghițulescu începe moralizator o incursiune prin opera dramatică a lui Teodor Mazilu: „Scriitorul satiric are totdeauna de regulă în subtext un model rezultat dintr-un ideal moral. Tot așa, prin forța modului satiric, Teodor Mazilu creează o «lume pe dos», un revers exemplar al «lumii pe față». Preocuparea îndreptându-se spre morala relațiilor dintre oameni, dramaturgul agravează până la caricatură imperfecțiunile umane. De aici irealitatea satirică a personajelor sale” (articolul *Subtextul modului satiric*). ■ Nu putem trece mai departe fără a menționa măcar recenziile cele mai importante ale numărului. Astfel, Aurel Sasu recenzează cartea lui Mircea Anghelescu, *Literatura română și Orientul* (Minerva, 1975) despre care decupăm următoarea însemnare: „Importanța cărții lui Mircea Anghelescu stă și în inteligența cu care istoricul literar, familiarizat cu documentele și informația exactă, cedează inițiativa gustului și judecăților de valoare. Program, s-ar putea spune călinescian: cercetătorul se cade să fie înainte de toate un critic”; Horia Bădescu ia în vizorul comentariului romanul lui Dan Mutașcu, *Bunul cetățean Arhimede* (Eminescu, 1975), „o parabolă istorică [...] în maniera cu care ne-a obișnuit în ultimele decenii proza istorică de pe mai toate meridianele, o parabolă bine articulată în încheieturile ei, fără a fi moralizatoare”; Adrian Popescu intră în teritoriul liric reprezentat de volumul de poezii al lui Nicolae Motoc, *Poem scris pe suflarea pământului* (Eminescu, 1975), care este: „Poezie de «plein air», de o naivitate simulată, unde modernul și arhaicul dialoghează fecund [...] și constituie o lectură nu lipsită de surprize și încântări”; Mircea Țoca „atacă” monografia lui Modest Morariu, *Douanier Rousseau* (Meridiane, 1975), cronicarul apreciindu-l pe autor pentru „inteligența și erudiția autentică”. □ Ultimele pagini ale numărului cuprind, ca de obicei, o listă cu toate articolele scrise și cu toți semnatarii lor, intitulat simplu *Cuprinsul revistei pe anul 1975*.

● [„Teatrul”, nr. 12] Redacția revistei publică articolul de fond *Teatrul în pas cu istoria patriei*: „[...] oamenii de teatru au datoriat ca, atât prin arta lor, cât și prin comportamentul civic, prin fermitatea ideologică și prin combativitatea lor principială, revoluționară, să contribuie, sub toate aspectele, la întărirea rolului partidului. Astfel, partidul își va putea îndeplini, în optime condiții, menirea sa istorică de a îndruma întregul popor, unit într-o singură voință, că-

tre societatea viitorului. Anume acea societate în care toți oamenii muncii din țara noastră, animați de o singură convingere, se vor putea bucura, din plin, de tot ce s-a creat și se va crea mai bun în știință și cultură”. □ Dan Tărchilă semnează articolul *Tradiția marilor evocări*, axat pe dramaturgia istorică românească. □ Florian Potra scrie despre *Istoria în teatru*. □ În *Direcții în dramaturgie*, Dan C. Mihăilescu publică *Ipostaze ale teatrului istoric: Paul Anghel și Mihai Georgescu*. □ Paul Tutungiu publică o convorbire cu Dumitru Solomon „despre esența etică a dramaturgiei, geneza comună a Poeziei și Teatrului, teatrul, ca joc secund, reconcilierea teatrului cu spectatorii”. □ V. Mândra, în *Discuții*, scrie despre „*Nucleul interior*” al dramei și spectacolul inovator. □ În *Cronica dramatică* sunt prezentate o serie de *Noi piese românești*: Cristina Constantiniu scrie despre *Un tânăr mult prea furios* de Virgil Stoenescu (Teatrul „Ion Vasilescu”); Constantin Paraschivescu despre *Zodia gemenilor* de Valentin Munteanu și *Ancheta (Fântâna cu patru adevăruri)* de Vasile Rebreanu (Teatrul Municipal din Ploiești). □ În *Alte premiere* sunt prezentate *Întoarcerea la Micene* de Evanghelos Averoff-Tositsas (Teatrul „Nottara”), *Ferma* de David Storey (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”), *Patima roșie* de Mihai Sorbul (Teatrul Giulești), *Divorțul* de Alexandru Sever (Teatrul Evreiesc de Stat), *Burghezul gentilom* de Molière și *Însemnările unui nebun* de N.V. Gogol (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași), *Electra* de Sofocle (Teatrul „A. Davila” din Pitești). □ Revista publică un interviu cu Aleksei Arbuzov „despre piesele sale, experiențe literare, noua generație de dramaturgi”. □ Revista publică piesa *Un proces închis* de Theodor Mănescu. □ Ionuț Niculescu, în *Cartea de teatru*, prezintă volumul lui Traian Șelmaru, *Premiera de aseară*, iar Bogdan Ulmu scrie despre volumul de *Comedii* de Ariosto (Univers), traducerea fiind semnată de Ștefan Crudu și Al. Cerna Rădulescu, cu o prefață de Oana Busuioceanu. □ În *Antract*, Iosif Naghiu publică o scenetă intitulată *Sub pălărie*, iar Ion Băieșu „comedia într-un act” *Experimentul*.

● [„Tomis”, nr. 4/decembrie] Ion Bădică reflectează la *Alecsandri și Dobrogea*: „Alecsandri a mai dorit să vină în Dobrogea pentru a cunoaște peisajul Tomisului, unde, cu peste 18 secole mai înainte, răsunaseră pașii lui Ovidiu, în momentul când proiecta ultima sa piesă de teatru. Este interesant de reținut faptul că elaborarea dramei, care evocă figura marelui precursor, începe tocmai în perioada exilului tomitan. Abia după aceea au fost scrise celelalte acte”. ■ De volumul de versuri *Vedere la amiază* (Eminescu, 1975): „După aproape nouă ani de la debut, poetul Vasile Petre Fati revine în actualitate cu o culegere botezată semnificativ: *Vedere la amiază*. Titlul decurge dintr-un principiu estetic care pune starea lirică pe același plan cu tensiunea rememorării din piscul de lumină al amizei. [...] Ca impresioniștii ironici din lirica românească contemporană (Petre Stoica, Ovidiu Genaru, Mircea Ivănescu) iubitori de simplitate, de lucruri naturale, umile dar vii, impenetrabile, Vasile Petre Fati are,

evident, puternice afinități. În constelația lor extrem de proliferantă steaua poetului *Vederii la amiază* e de primă mărime”. ■ Cu prilejul semicentenarului lui Ioan Slavici, Augustin Z.N. Pop observă: „Personalitatea omenească și artistică a lui Slavici poate fi reconstituită cu elemente sigure din propriile-i mărturisiri, din studiul operelor sale numeroase pe cât de felurite, din documente istorico-literare. În *Amintiri, Lumea prin care am trecut, Închisorile mele, Fapta omenească, Atitudini și mărturisiri* (adunate de G. Sanda, câțiva ani în urmă, într-un volum), naratorul se confesează sincer contemporaneității și posterității astfel încât memorialistica lui constituie cel mai larg fond informativ pentru cercetarea creației lui multilaterale”. ■ Adrian Anghelescu prezintă textul *Junimea și juminismul*: „În istoria unei culturi naționale se pot desluși momente decisive de cristalizare și radicalizare a unor orientări ce tind nu numai să-i repună în discuție sensurile și direcțiile de afirmare dar, prin însăși finalitatea lor, să schițeze făgașuri, să indice noi căi și să imprime un alt ritm dezvoltării acestui proces care, de multe ori, nu este numai unul spiritual. În ultimele decenii ale veacului trecut juminismul a marcat fără îndoială o astfel de orientare, afirmându-se ca un curent de idei de o mare complexitate, a cărui înrâurire și sferă de acțiune depășeau cu mult cadrul strict al literaturii acelei epoci”.

● [„**Transilvania**”, nr. 12] Citim *Aceste anotimpuri și cărări*, „dramă în 3 acte (4 tablouri)” de Eugen Onu. ■ Ultimul editorial redacțional al anului este intitulat *În fața noului cincinal*: „Este limpede că, în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre, perfecționarea mai departe, mai profundă a activității ideologice reprezintă o necesitate obiectivă, întrucât transpunerea în viață a măsurilor preconizate pe toate planurile presupune ca o condiție esențială creșterea conștiinței socialiste a întregului popor, astfel ca toți cetățenii patriei să-și consacre întreaga energie, putere de muncă și capacitate de creație realizării în cele mai bune condiții a acestor sarcini, muncind cu elan și conștiințiozitate pentru slujirea intereselor generale ale societății”. ■ Al. Porțeanu semnează *Părinte al „Unirii celei mari”*, omagiind 1 Decembrie cu un text despre Mihai Viteazul. ■ În acest număr citim o convorbire *Cu Marin Preda*, realizată de Cristofor Dancu, introdus prin următoarea notă: „Opera lui Marin Preda este unanim apreciată ca reprezentând una din valorile însemnate ale scrisului românesc. Nimeni nu a intuit, conturat și scos la lumină mai bine și mai clar decât acest scriitor spiritualitatea vieții și țăranelui român, psihologia lui, raționalismul lui susținut prin spirit analitic, prin forță și iscodire gnoseologică, prin umorul, sarcasmul și luciditatea lui continuu încordată. Însă Marin Preda este, de asemenea, și cercetătorul pătrunzător al altor medii ale societății noastre, căci volumelor *Moromeților* și *Marelui singuratic* li se adaugă și alte opere reprezentative în cel mai înalt grad pentru literatura actuală, ca *Intrusul*, *Risipitorii* și, recent, *Delirul*, atât de apreciat deopotrivă de cititorii și critica noastră”. □ Din convorbire aflăm: „– *Tovarășe Marin Preda, revista «Tran-*

*silvania» dezbate în paginile ei probleme legate de valențele universale ale culturii românești. În acest context, vă invităm și pe dumneavoastră la discuție, solicitându-vă punctul de vedere. Care credeți că sunt, așa cum și-au găsit expresia în opere literare și în valorile culturale, temeiurile unei reprezentări cât mai reale a culturii noastre pe plan universal? Prin ce se poate defini aportul specific românesc la patrimoniul universal? – Am avut ocazia să mă pronunț în această chestiune de nenumărate ori, în *Imposibila întoarcere* și apoi în *Convorbirile...* culese de Florin Mugur. N-aș vrea să mă repet, mai ales că pe vremea aceea mi se punea problema în mod acut. În ce privește întrebarea finală, prin ce se poate defini aportul specific românesc la patrimoniul universal, răspunsul meu e următorul: de la Eminescu, prin tragismul exprimat în opera sa, care e al nostru, al istoriei noastre, de la Sadoveanu, prin sentimentul naturii, deosebit de profund, rar întâlnit în alte literaturii, în orice caz nu cu atâta amploare, de la Caragiale, prin zugrăvirea prostiei, de asemenea rar întâlnită în alte literaturi cu atâta simț al comicului etc., adică prin toate valorile pe care le avem, și nu cum cred unii, că am avea valori care n-ar reprezenta specificul național. – *Toți eroii dumneavoastră, fără excepție, sunt angajați febril în căutarea adevărului, vânează bucuria cunoașterii, analizează, iscodesc realitatea sub toate fețele, din toate unghiurile, pentru a-și contura o reală și robustă viziune a lumii. Eroii dumneavoastră iau problemele în piept. Marin Preda ignorează moda literară. De aceea literatura sa este mereu în avans de problematici. Dumneavoastră, Marin Preda, de ce nu vă temeți de timp? – Toți ne temem de timp. «O, durere, zice Baudelaire, timpul mănâncă viață». Dar nu pe toți ne obsedează moda. E adevărat că moda nu trebuie ignorată, dar nu trebuie, desigur, să i te supui. De pildă, suprarealismul în poezie și pictură a adus o modă, care, prin valorile pe care le-a creat, a ținut treaz interesul pentru artă. După cum vedeți, eu mă refer la modă în înțelesul superior. Există și scriitori buni, demodați, e o curioasă realitate. Norocul lor e că moda trece și ei pot reveni. De pildă, unii îi consideră pe Balzac și Victor Hugo demodați, cu toate că sunt niște uriași. Dar Balzac și Victor Hugo revin. – *Unii critici au afirmat că polemizați, prin opera dv., cu Rebreanu și Sadoveanu. Personal, cred că opera dv., prin valoarea ei, v-a așezat în mod firesc alături de cei doi. Dacă voiți să ne răspundeți, dv. ce credeți despre spusele acestor critici? – Cred că, într-un sens general, au dreptate. Am mai avut ocazia să mă pronunț despre sentimentele mele față de Ion. Când aveam 18 ani, acest personaj m-a indignat, fără să încetez să admir opera. La 38 de ani, când am citit pe Sadoveanu, n-am admirat *Baltagul*, dar nici nu m-a indignat ceva din imensa lui operă. Dimpotrivă, am fost câștigat și am admirat la el cultul strămoșilor și patetismul său în descrierea oamenilor simpli. – *Dumneavoastră sunteți apreciat ca un clasic. Ce sentimente încercați când știți că generații de elevi și studenți descifrează sufletul omenesc, odată cu marele moment revoluționar românesc pe care îl trăim, și prin operele dv.? – Nu sunt și nu vreau să fiu un****

clasic în viață, dovadă apariția *Delirului*, care, sper, m-a scos din categoria scriitorilor previzibili, clasicizați... În ce privește sentimentele mele față de generațiile tinere care mă citesc, aceste sentimente îmi dau curaj, îmi țin condeiul în mână. Și asta nu e puțin lucru. – *Ați preluat moștenirea celei mai mari edituri românești din trecut. Și ați urcat-o mai sus. Deci nu sunteți numai un om al mesei de scris.* – Editura noastră e încadrată în «centrala editorială» a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, care ne ajută în eforturile noastre de editare a literaturii originale. – *Printr-un salt în vreme, să ne închipuim că ați vorbi în anul 2075, adică peste un secol, despre literatura română. Ce vedeți retroactiv, din această anticipație?* – Cine poate să știe? Arta cuvântului e încă înfloritoare. Dar peste 100 de ani ce se va întâmpla? Deja unii vorbesc de «necuvinte». ■ Sub semnătura „T.” citim despre festivalul *Cibinium '75*. În continuare citim despre acest festival în textele semnate de Doru Constantiniu (*Momente muzicale*), Senin Constantin (*Muzică de cameră*), Rodica Irimie-Fota (*Prezența artelor plastice*), Anca-Ileana Albu (*Teatru*). ■ Revista marchează *Anul european al monumentelor*: Cornel Irimie scrie despre *Macroeti-chetă omagială: Anul european al monumentelor*; Olimpia Tudoran se ocupă de *Arhitectura renașterii în Sibiu*; Alexandru Avram semnează *Repertoriul monumentelor bihorene*; Margareta Fekete publică textul *Un vechi monument de arhitectură civilă sibiană*. ■ Mircea Ivănescu scrie despre *Nicolae Petru*: „Lirica lui Nicolae Petru (care ne amintește, de asemenea, că se poate face poezie modernă fără extravagante prozodice), ne propune exemple convingătoare despre posibilitatea unei poezii de dragoste libere de clișee și desuetudini și a unei poezii angajate, care să respingă retorismele și tonul declamativ”. □ În continuare citim poeziile lui Nicolae Petru: *Cât de aproape; Locuiesc iar...; Coral; Am să te chem*. ■ În *Necesitatea artei* citim: □ *Criteriu și criterii* de Mircea Braga: „Inevitabil, criteriul criticului nu poate atinge rigorile criteriului criticii, mii de pagini fiind consacrate sublinierii multiplelor condiționări, «presiunilor» care alterează «codul» personalității. Criticul se exprimă în primul rând pe el însuși, iar mutațiile pe care le suferă criteriul de la critic la critic constituie justificarea criticii, modul ei de existență concretă prin individualizare. Mai trebuie spus că elementul filozofico-ideologic este un criteriu, de pe această bază făcându-se raportarea criticului la epocă, integrarea sa ca parte în întregul social-politic și istoric”. □ Titu Popescu scrie *Despre creația reprezentativă*: „Forța reprezentativă a creatorului constă tocmai în autenticitatea personalității sale, în care omul este ispitit de artist, încât să integrează în sfera caracteristicilor naționale prin capacitatea de depășire a acestora înspre o condiție a universalității. Rolul exponențial al artistului pentru specificul național înseamnă o fastuoasă deschidere spre o problematică de filozofie, în care destinele omului devin jaloanele unei reflexivități de profundă responsabilitate. Dialogul fructuos cu timpul propune pentru eternitate condiția sublimității prezentului ca fapt de artă. Prin acest prezent, specificul național reflectă conști-

ința intersecției istoriei universale cu destinele unei națiuni”. ■ În *Mișcarea literară* citim: □ E. Buceșan semnează *Octavian Goga în actualitate*, consemnând apariția a două volume la Editura Minerva: a doua ediție a monografiei lui Ion Dodu Bălan și volumul *Octavian Goga în corespondență*, îngrijit de Daniela Poenaru. □ Despre *Nuvelele lui Eugen Barbu* scrie Vasile Chifor: „Eugen Barbu aparține tipului de scriitor care detestă cu bună știință și deplin risc măsurile de prevedere și nimic nu ni-l reprezintă mai exact decât însuși cuvântul frust, izbucnit ca o explozie, tăios și aspru, uneori crud spre frivol, dar niciodată pretențios, lipsit de semnificație precisă. [...] În proza lui Eugen Barbu, viața tresaltă și izbucnește asemenea unei erupții solare, peste tot, triumfând, în pofida încătușărilor ce tind să-o înăbușe și să-i anuleze marile valențe în ordinea perspectivei”. □ George Răzvan Stoica scrie despre *Centenar Rilke*: „Se împlinesc, în luna decembrie, o sută de ani de la nașterea (și tot în aceeași lună cu unul mai puțin de cinczeci de ani de la moartea) unuia dintre scriitorii care au contribuit hotărâtor la apropierea poezia de înțelegerea și sensibilitatea omului contemporan – Rainer Maria Rilke”. □ Mircea Ivănescu semnează *O poezie a fantasticului?*, un text despre *Straniul paradis* de Laurențiu Fulga: „Reeditarea cărții, și lectura (sau recitirea) ei acum, în contextul operelor care au fixat pentru noi personalitatea acestui scriitor, ar trebui să prilejuiască – cel puțin pentru cei ce regăsesc aici o anume atmosferă din anii formației lor în vremurile tulburi ale războiului – unele meditații despre valabilitatea unor formule literare, despre persistența anumitor virtuți stilistice, sau, dimpotrivă, despre mobilitatea unor unghiuri de vedere în abordarea (de către creator, de către receptor) a literaturii”. □ În *Contribuții la definirea esteticii spectacolului*, Ion Toboșaru prezintă volumele □ *Voci și vocații cinematografice* de Florian Potra (Meridiane, 1975): „Unele limite ale cărții constau în prelungiri în ceea ce privește raportul tradiție-inovație sau neabordarea și a altor experiențe cinematografice naționale (de pildă, încorporarea filmului suedez sau sud-american)” și □ *Contururi scenice* de Andrei Strihan (Meridiane, 1975): „Cu unele note, constatări, aprecieri sau remarci poți să fii sau nu de acord, temperamentul criticului vrei uneori să-l cenzurezi, dar asta importă mai puțin; *Contururile scenice*, în schimb, prin atitudinea lor ce probează exigență artistică și civică, patos încurajator și tandrețe pentru scenă, inspiră nelimitat respect”. □ Titu Popescu semnează *Călătoria cu reverie*, despre Mircea Horia Simionescu și textele sale de călătorie: „Mircea Horia Simionescu este unul dintre acei scriitori care, datorită caracterului experimental al cărților sale, își solicită cel mai intens cititorii. Contactul cu scrisul său trebuie să fie fortificat prin învingerea unui mod dificil al alcătuirii. Dinamismul conștiinței sale, eminent până acum în cărțile publicate, pune problema raportului activ al universului cărții cu lumea artei în general, cu umanitatea, în sensul splendorilor create. [...] Călătoria se dovedește a fi, în fond, a aventură a spiritului, care se oglindește în sine după solicitările de rutină cotidiană. Pretextul «călătoriilor»

oferă *in nuce* schema generativă: cufundarea în reverie, asociații întâmplătoare ale memoriei afective, livrate imediat scrupulului intelectual de analiză și detaliere”. □ Sub semnătura M.I. citim *un romantic modern*, despre studiul lui Sorin Titel, *Fascinația morții* (Albatros): „Cea mai însemnată dintre calitățile cărții este însă, cum spuneam, lectura unei opere la prima vedere îndepărtată în viziunea și în modalitățile ei expresive, dar care se vedește mai fecundă și actuală atunci când e apropiată cu înțelegerea izvorâtă din consanguinitate literară. (Și însăși demonstrarea posibilității și existenței unei asemenea înrudiri e un argument)”. □ G. Nistor, în *Aspirând la autenticitate*, scrie despre *Urmele duc la Nera* de Simion Dima (Eminescu, 1975): „Reamintind interesul pentru compoziție și stil, subliniem că nuvelele și povestirile acestea trezesc încredere în reale posibilități de scriitor”. □ Cornelia Albu semnează *Un studiu biografic documentat*, o prezentare a volumului *Ciprian Porumbescu* de Horia Stanca: „Fără a fi o viață romanțată, volumul e un studiu veridic, bine documentat, alimentat din izvorul puținelor dar mult grăitoarelor urme ale acestei treceri prin viață a unui compozitor sincer până la risipă”. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*.

● **[„Urzica”, nr. 12]** Din cuprins: *30 decembrie* de Eugen Frunză, *Justificarea satiricului* – versuri de Mircea Pavelescu; *Fabula trufiei* de A. Baranga; *De Revelion* – Andrei Ciurunga; *Cu gândul la lanternă*, rubrică sportivă de Marius Tupan. ■ La finalul anului apare și *Almanah „Perpetuum Comic” (Urzica) – 1975*. Din sumar: *Cronicarul dramatic* de Al. Mirodan, comedie pentru TV (dar nu numai); *Epigramatice* de Marcel Breslașu; *Formule și aforisme* de Dan Mutașcu; *Carte de explicare a viselor* de Nicuță Tănase; *Vorbe...* de Eugen Frunză; *Mică antologie de epigramă străină* în traducerea lui Aurel Iordache; Ion Lotreanu, o *Super cronică literară la Paradisul* lui Ioanid Romanescu (Junimea, 1975) și *Strofe* – Poetului Dumitru Bălăeț, autorul cărții de poeme *Ce rămâne* (Eminescu, 1974): „Despre ultima ta carte/ sorții nu se contrazic/ La-ntrebarea *Ce rămâne*/ criticii răspund *Nimic.*”; fragment comic din *Mizantropul domnului Molière* de Dumitru Solomon; *La mine nu există!* – versuri de Teodor Pâcă; *Împotriva colesterolului* – proză de Mircea Horia Simionescu. Tot acesta, la rubrica *Paratrăsnete*, semnează textul *Sunt un stimabil*. Nina Cassian se întreabă *Proză sau versuri?* (pornind de la căutarea umorului în jur, prin proză, ajungând în final tot la... versuri: „Au spus câțiva că am umor/ Păreră nu-i a mea, e-a lor/ Mi-e foarte greu să-nchipui, deci/ o anecdotă sau un scheci./ Mă uit atent, mă uit direct/ ca să găsesc și un subiect/ Îmi văd cățelul. Are-un bot/ prelung, de parcă-i Barbă-cot/ Prelungă e și fața mea/ Nu-mi place să vorbesc de ea...”). Poeta semnează și un text despre masa de revelion, intitulat *Criteriu caracterologic*.

● **[„Vatra”, nr. 12]** *Vatra* – *Dialog*: Mihai Sin cu Gheorghe Tomozei. ■ *Comemorare Ioan Slavici: Slavici în amintirea soției* (consemnat de Ion

Buzași), *Slavici la „Tribuna” arădeană* (consemnare de Iulian Negrilă). ■ Dan Culcer recenzează romanul lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*: „Sub zodia ironiei, fără accente prea violente, în spiritul acestei abile, fargile stări care necesită participarea cititorului, George Bălăiță construiește cu luciditate o proză de serioasă profesionalitate”. ■ Despre poezia lui Nichita Stănescu (cronică de Dumitru Mureșan). □ Proză: Alexandru Deal, *Anotimpul făgăduinței* (cronică de Silvia Udrea). □ Critică: Ovidiu Ghidirmic, *Camil Petrescu sau patosul lucidității* (recenzii de Serafim Duicu). ■ *Vatra vă propune un critic*: Ion Neagoș despre *Nostalgia idealității în poezia lui Emil Botta*. ■ Proză de Mihai Sin – *Inspecția*. ■ Patru poeme de Teodor Borz (*Munți, Gravură, Unda, Frunze de plop în lumină*) și câte unul de Ioan Barassovia, Soril Miavoe, Mircea Duca, Cornelia Velțan, Valeria Sivan; Marian Drumur este prezent cu proza intitulată *Un pierde-vară*. ■ *Biblioteca Babel*: Ludovico Ariosto – *o conștiință a Renașterii*: fragment din *Orlando Furioso (Cântul XXXIV)* – traducere de Geo Vasile. ■ *Viața artistică*: *Trei surori*, A.P. Cehov (articol de Ion Calion). □ *O viziune a romanului polițist* – fragment de Leonida Neamțu din romanul *Comoara*. ■ *Satiricon*: Arkadi Avercenko (U.R.S.S.): *Faimosul Kandîbin* (traducere de Ioan Peianov). ■ *Antologia Science Fiction* conține continuarea textului *Portret din linii și puncte* de Mircea Opriță.

● **[„Viața militară”, nr. 12]** Publică versuri: Ion Lotreanu (*Platoul unității militare, La graniță, Epoletii, Controlul gărzilor, Țara toată...*), George Florin Cozma (*Plugușorul 76*), Nicolae Dumbravă (*Sonetul anului ce vine, Urare*), fabule, epigrame și răvașe: Lică Pavel, B. Nicoară, note și însemnări: Gheorghe Tomozei (*Poemul deplinei uniri*), Gheorghe Alexandru (*Pe fronturile cincinalelor*), Dragoș Vicol (*De-o ființă cu sufletul românesc*), reportaje: Adrian Merlușcă (*Prezenți cu întreaga noastră ființă la ordinul patriei, al Comandantului suprem!*), Ion Căpeț (*Mândria de a fi genist...*), L. Tarco (*Ostași pe schele*), T. Ludoșan (*Unul dintre tineri...*), proză: Nicolae Jianu (*Întâlnirea*), M. Radina (*Ora 23 și 55*). □ O cronică literară este consacrată, sub semnătura lui Aurel Martin, volumului de versuri *Triumf* de Ștefan Popescu. □ O alta, semnată de Emil Manu, volumului de versuri apărut în colecția BPT, *Starea poeziei* de Nichita Stănescu. ■ O dezbatere *Cartea – factor important în formarea conștiinței revoluționare a omului societății socialiste*, reunește opinii ale generalului Ion Șuța, autorilor Valeriu Râpeanu și Dumitru Almaș. □ Valeriu Râpeanu: „Peisajul nostru cultural a reținut în ultimul sfert de veac prezența din ce în ce mai marcată pe plan cantitativ dar mai ales calitativ a literaturii tipărite sub egida Editurii militare. Fără îndoială ar fi greu să alcătuim aici un bilanț al unei activități care numără numeroase opere editate în tiraje impresionante, ce s-au bucurat de o caldă primire din partea publicului și nu o dată a criticii. Ceea ce se cuvine să spunem de la bun început este faptul că tipăriturile editurii fac acum «front comun» cu acela al întregii noastre literaturi, că ele aparțin culturii noastre socialiste, că și-au aflat cititori numeroși. [...] Volume-

le de proză publicate de editura Militară au urmărit să reliefeze artistic tocmai organicitatea acestei lupte, faptul că ea constituie trăsătura fundamentală a istoriei naționale, cauză pentru care s-au jertfit nenumărați fii ai țării noastre. Prin romane, nuvele, schițe, scenariile ale unor filme de mare răsunet, poeme, antologii, volume selective din opera unor clasici aceste idei au fost reliefate artistic cu multă pregnanță și editura se poate înfățișa la un sfert de veac de existență a ei cu un bilanț excedentar. Să amintim că volume de proză sau scenariile poartă semnătura unor scriitori precum Eugen Barbu, Titus Popovici, D.R. Popescu, Laurențiu Fulga, Al. Ivan Ghilia, Aurel Mihale, Haralamb Zinca, Theodor Constantin, Radu Theodoru, Nicolae Jianu, Lucian Dumitrescu, Ion Grecea, Ion Aramă, L. Tarco, Gheorghe Bejancu ș.a. Ceea ce cred că editura trebuie să realizeze în continuare pe acest tărâm este reliefaarea cu mai multă adâncime a vieții armatei noastre de astăzi, crearea unor figuri din ce în ce mai vii, cu caracter de model din rândurile militarilor noștri. [...] Poezia a fost bine reprezentată prin operele unor scriitori precum Nichita Stănescu, Mihai Dragomir, Grigore Hagiu, Victor Tulbure, Nicolae Tăutu, Radu Cârnelci, Virgil Carianopol, Eugen Frunză, Nicolae Dumbravă, Ion Crânguleanu au constituit reușite ale editurii, care însă va trebui să cultive cu și mai multă exigență o poezie de profundă vibrație patriotică, de o ținută artistică impresionantă, evitând clișeul, locul comun, procedeele facile. E îmbucurător faptul că editura a lansat și câteva antologii de literatură patriotică ce s-au bucurat de o largă primire, cum sunt *Vârstele patriei*, *Din stejar*, *stejar răsare*, *August – arc de triumf*. Asemenea inițiative sunt totdeauna utile și bine-venite deoarece oferă cititorului posibilitatea de a avea o panoramă cât mai vastă asupra permanenței unor teme, idei și atitudini cum ar fi dragostea de patrie, atât de caracteristică literaturii române. De aceea tot atât de bine-venită este și tipărirea acelor pagini din scriitorii clasici a căror operă s-a inspirat nemijlocit din lupta poporului pentru libertate, pentru independență națională, care au cântat vitejia ostașilor, fapte exemplare de bravură înscrise în tezaurul nostru spiritual. Să amintim aici volumele sau culegerile ce-au purtat semnături de prestigiu, precum M. Kogălniceanu, Nicolae Iorga, Delavrancea, St. O. Iosif, D. Bolintineanu, G. Călinescu, Coșbuc, Camil Petrescu, Alexandru Vlahuță ș.a. O activitate bogată, vie, bine susținută, multilaterală, o prezență tot mai marcată în conștiința cititorilor”.

• **[„Viața românească”, nr. 12]** Ioan Alexandru semnează textul omagial *Elogiul Transilvaniei*: „Iubită vatră a sufletului meu, ce ți-aș putea dori? Cum să te slăvesc, să te strig, să te arăt semenilor mei Transilvania, codri străvechi și oameni veșnici așezați de la-nceputul lumii aici, în preajma izvoarelor, de unde ascultă liniștea cerului înstelat și le țiuie urechile de bucurie că simt, presimt, aud cu toată ființa cuvântarea universului”. ■ Eugenia Tudor Anton întocmește un *Profil moral și dezbatere etică în romanul actual*: „O retrospectivă, oricât de fugară a romanului românesc actual (mă refer în speci-

al la cărțile apărute în ultimii patru ani, să spunem) ne duce firesc la concluzia, importantă, că scriitorul, în speță romancierul român este preocupat de modul cum se reflectă în conștiință marile transformări, mutațiile social-istorice din ultimele decenii. Nu există aproape roman de actualitate care să nu se fi oprit cu precădere la această veche și mereu nouă relație dintre individ și societate, pentru a vedea cum se repercutează în forul intim al omului noile impulsuri ale mediului, atât de divers în fațetele lui. Caracterul implicat al personajului pe care nu-l poate ignora romanul nou românesc (implicat în mersul activ al istoriei) i-a îndreptat pe scriitorii noștri (mai ales în ultimii ani) către sondarea cu precădere a două feluri de relații ale personajului: pe cea dintâi aș numi-o relația individ-colectivitate, pe cea de a doua relația mai intimă dintre personaj și propria conștiință. Eroul romanelor din ultimii ani s-a aflat așadar în ipostaza unei duble reflectări: a sa în ochii celor din jur, dar și în apele propriiei conștiințe, ba aș spune chiar că încercările prozatorilor de a-și proiecta eroul în cea de a doua postură sunt mai numeroase. [...] Implicarea în istorie a eroului, în mersul frenetic și dramatic al timpului trăit, a cerut romancierului român o distanțare necesară pentru a-și putea cunoaște și creiona mai bine și mai sigur personajele. Că, «posibilitatea – cum scrie undeva Marin Preda – de a contempla noi înșine propria noastră viață» a făcut posibilă trecerea de la o literatură a evenimentului, foarte înrudită cu gazetăria, la romanul propriu-zis și, în ultima vreme, la romanul de dezbatere morală, roman care, lăsând în planul secund desfășurarea acțiunii sau dinamica ei, sau a cadrului de fapte, au împins în prim-plan «cazul», «criza de conștiință» sau pe cea morală. Această nouă ipostază a romanului a proliferat neașteptat în romanul-confesiune, în romanul-rememorare, în romanul-eseu, de nuanță didactică (în sensul bun), concurat concomitent de romanul-anchetă foarte la modă azi, care urmărește restabilirea datelor adevărului, dezbătând cu îndârjire, cu ardoare, cu prefăcută atitudine flegmatică, cu ironie, cu mijloacele eseistice bogăția de nuanțe a reflectării din planul contradictoriu al conștiinței. Toate aceste formule și încă multe altele neenunțate au nuanțat substanțial peisajul actual al romanului românesc contemporan. [...] Aflarea adevărului despre o epocă tulbură în care s-au comis abuzuri sau ilegalități, de fapt restabilirea datelor reale ale întâmplărilor sau ale momentelor trăite au încercat s-o aducă în romanele lor scriitorii de o seriozitate deosebită, ca Augustin Buzura (*Fețele tăcerii*), romancieri ca D.R. Popescu, care-și travestește în clovnerii ciudate dramele înfățișate de preferință sub forma anchetei (amintim romane ca: *Cei doi din dreptul Țebeii* sau *Vânătoarea regală*), Romulus Guga, cu un condei mai degrabă muț în călimara pamfletului gazetăresc, în romanul *Viața postmortem*, ori Alexandru Ivasiuc într-un stil febril al unei cazuistici contemporane. Mă gândesc nu atât la romanul *Apa*, prin care Ivasiuc voia să cucerească echilibrul specific romanului tradițional, armonia lui plană, cât la *Păsările* sau la *Vestibul*, care aduc în dezbatere problema opțiunii, momentul însemnat al înțelegerii libertății și necesității în con-

cordanță cu cerințele momentului social înfățișat. ■ Alexandru Philippide semnalează *Pleiada în românește*: „După ce, în 1967, a dat într-un volum masiv, traducerea, însoțită de un studiu, a zece mii de versuri de Ronsard, Alexandru Rally publică sub titlul *Pleiada. Antologie lirică II* (editura Univers 1975) un volum de traduceri din Joachim du Bellay și Jean-Antoine de Baïf, poeți care, în frunte cu Ronsard și împreună cu Rémy Belleau, Pontus de Tyard, Étienne Jodelle și Jean Dorat, formează grupul de șapte poeți rămas în istoria literaturii cu numele de Pleiada, nume împrumutat de Ronsard de la Pleiada din antichitate, ce cuprindea șapte poeți din Alexandria secolului al III-lea î.e.n., printre care Theocrit, cel mai vestit dintre ei”. ■ Gheorghe Grigurcu expune *Ipostaze critice actuale*: „Nu ne facem iluzia că nomenclatorul nostru e «perfect», că nu va provoca riposte mai mult ori mai puțin întemeiate. Ne consolăm cu gândul că o grupare a criticilor într-un chip «infaibil» prezintă o imposibilitate practică și că tot ce se poate obține e organizarea credibilă a terenului, plantat cu caracterizarea individualităților și cu sugestia unor tendințe comune care nu pot fi însă transcrise într-o liniatură geometrică. De ce Mircea Martin e trecut la critica «artistică» și nu la «esești» sau la «tineri»? De ce Alexandru George figurează la «critica eseistică» și nu la cea «polemică»? De ce Ungheanu e înregistrat la «polemiști», Silviu Iosifescu la «între critică și istorie literară», ca și Eugen Simion, de ce compartimentul «interferențelor arată așa și nu altminteri? – iată întrebări pe care începem să ni le punem noi, înainte de a și le pune alții... Intenția noastră a fost doar cea de a nota dimensiunile criticii române actuale, relevabile prin agregarea numelor sale celor mai caracteristice (nu a tuturor, firește!), ca fenomen distinct, proeminent sub zodia umanismului socialist”. ■ În cadrul rubricii *Cărți – Oameni – Fapte* semnează texte: Ioan Alexandru, Florența Albu, Florin Mihăilescu, Roxana Sorescu, Alexandru George, Ioana Crețulescu, Nicolae Oprea, N. Steinhardt. □ Despre *Nicolae Iorga* scrie Ioan Alexandru: „Au trecut treizeci și cinci de ani de la sfârșitul năprasnic al lui Nicolae Iorga. Numele lui a intrat pentru totdeauna în veșnicia pomenitoare a poporului nostru. Iorga a apărut în istorie când aveam cea mai mare nevoie de un asemenea om; o inimă fierbinte și o minte cuprinzătoare, un suflet atins de toată frumusețea și adâncimea slăvitului nostru trecut în stare să-l reprezinte cu ardoare în fața compatrioților săi și a Europei întregi care redescoperea cu uimire și bucurie un popor drept și puternic, o latinătate orientală nobilă și îndelung răbdătoare viețuind Carpații aici, la gurile Dunării”. □ În textul *Eu nu mai sunt, e-un cântec tot ce sunt*, Florența Albu își amintește de Nicolae Labiș: „L-am cunoscut pe Nicolae Labiș. Ar fi împlinit 40 de ani – spun, dar vârsta aceasta nu încapă în legenda strălucită, aproape perfectă. Și în literatura contemporană, în conștiința editorilor a intrat legenda poetului de 21 de ani, autorul *Morții căprioarei* aureolat, eminescian, de păduri, de viziuni pururi deschise spre împliniri virtuale. □ Florin Mihăilescu descoperă *Lirismul inteligenței în poezia Ninei Cassian*, parcurgând antologia

de autor *100 de poeme* (Eminescu, 1975): „Organizată pe cinci cicluri și anume: *Quasi una fantasia, Roman, Antiroman, Apocalypsis cum figuris* și *Orgoliul, singurătatea, arta*, cartea se vrea o operă de o anume funcționalitate autonomă («să respire ca o ființă», zice poeta într-un scurt cuvânt explicativ *Către cititor*). În concepția care a prezidat această antologie cu număr fix, ea trebuie să sugereze liniile mari ale unui univers poetic, acestea fiind conform cu chiar mărturisirile autoarei: copilăria cu candoarea și presimțirile experienței viitoare, biografia iubirii, convertirea confesiunii în ironie polemică pentru a radiografia eșecul, bestialul tarelor morale și spirituale și, în sfârșit, comentarea critică a implicațiilor psihologice ale creației”. □ Roxana Sorescu notează despre *Anton Holban și critica complementară*: „Un interesant fenomen de scindare a personalității domină scrisul lui Anton Holban: analistul exacerbat din romane este un critic de pur impresionism, care nu depășește decât cu cazurile de excepție notarea de senzații globale la contactul cu opera, indiferent de ce natură ar fi ea și indiferent cât de intim cunoscută i-ar fi această natură. Holban stă mărturie că-l poți cunoaște pe dinafară pe Proust, în amănunte care au scăpat și marilor exegeți recunoscuți, sau poți cunoaște fiecare nuanță a unei fraze muzicale din Brahms fără a putea «spune despre unul sau altul mai mult decât se știa de la analiștii anteriori». Holban nu are stringența argumentației și nici capacitatea de a construi sintetic”. □ La Mateiu Caragiale se referă Alexandru George în *Destin*: „Mateiu Caragiale a lăsat neterminată *Sub pecetea tainei*, o mai lungă serie de evocări din viața bucureșteană a începutului veacului nostru și care închideau în titlul simbolic ceea ce destinul, dar și scriitorul voiseră parcă să lase nedesăvârșit. Dar în puținele pagini de agendă publicate acum sau din cele date la tipar încă de acum patru decenii de Perpessicius, îl vedem pe scriitor preocupat să scrie o biografie a lui Albert-Joseph Hoditz, personaj de oarecare renume din veacul atât de venerat de autor: al XVIII-lea. Ce putea fi, dacă ar fi fost scrisă, această carte, pe lângă proza neîmplinită a povestirii sale abandonate? Desigur o prețioasă lucrare de diletant; poate conținând ceva din visul greu realizat al autorului: al existenței în voluptatea simplisimă a bunului «traie»”. □ Nicolae Oprea prezintă volumul lui Miron Cordun, *Serbări* (C.R., 1975): „Senzitiv și cerebral deopotrivă, Miron Cordun oficiază cu gesturi simple, dar ceremonioase, pe motive de basm adesea, celebrează stări dintre cele mai diverse, transformând actul creației într-o adevărată sărbătoare. Poet subtil, stăpânind perfect nuanțele cuvântului, el are forța necesară spre a elibera sugestii multiple, prin sincoparea melodică a expresiei de o remarcabilă fluiditate”. □ N. Steinhardt se întreabă *De ce este Jules Verne nemuritor?*: „Pentru a înțelege de ce Jules Verne – de la a cărui moarte se împlinesc anul acesta șapte decenii – este nemuritor, poate că nu-i rău să ne referim la o afirmație făcută de Bertrand Russell în vestita lui carte *Freedom and Organization (Libertate și organizare)*. Vorbind acolo despre Abraham Lincoln, îl numește cel din urmă reprezentant de seamă al libera-

lismului sub forma lui benefică, iar războiul de secesiune (și consecința sa: liberarea sclavilor) le consideră drept ultima categorică manifestare progresistă a clasei mijlocii. În mod analog cred că poate fi și Jules Verne definit ca autorul cel mai tipic – și încheietor de formație – al fazei de încredere în atotputericia, caracterul progresist și efectele strict binefăcătoare ale științei”.

• [„Književni život”, nr. 2] Ivo Munčan, Čedomir Milenović, Živa Popović, Vladimir Čokov apar cu poezii în primele pagini ale numărului. Alături de ei, citim și proza semnată de Lazar Ilić și Svetomir Rajkov, iar Sveta Živić traduce poeziile de Ion Arieșanu. □ *Din lirica română* citim poezii de: □ Vladimir Čokov traduce poeziile de Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Aurel Rău, Alexandru Jebeleanu. □ Đura Bački traduce versuri semnate de Marin Sorescu, Anghel Dumbrăveanu, Ana Blandiana. □ Svetomir Rajkov semnează reportajul scris de Kuba Endre. □ Ivo Munčan și Čedomir Milenović publică o schiță, respectiv o poveste, iar Jovan Čolaković este prezent cu poezii. □ În *Мала антологија (Mica antologie)* citim poezii de Živa Popović, Đoka Mirjanić, Draga Mirjanić, Ivo Munčan. □ În *Мало хумора за све (Puțin umor pentru toți)* îi regăsim pe Laya Ilić și Miodrag Ž. Barjaktarović. □ În cadrul rubricii *Нова непа (Noi condeie)* sunt prezentați noi scriitori: Slavomir Gvozdenović, Srboľjub Mišković și Ion Băieșu, cu un text dramatic (traducere de Dușica Živanov). □ *За науу деуу (Pentru copiii noștri)* scriu Miodrag Ž. Barjaktarović, Velimir Milošević și Živa Mišković. ■ C. Ungureanu marchează un secol de la nașterea lui *Ștefan O. Iosif*, spunând că actualitatea poetului se găsește „în primul rând prin felul prin care a reușit, prin folclor, să descopere virtuozitatea *Poeziei*”. ■ Cezar Apreotesei publică portretul *Zaharia Stancu*, prezentând cititorilor sârbi opera literară a scriitorului, referindu-se în mare parte la *Descult*, dar menționând că romancierul Zaharia Stancu este „un poet liric și în proza sa”. ■ Dragan M. Jeremić se ocupă de *Метаморфоза најновије српске приповетке (Metamorfoza celor mai noi nuvele sârbești)*, oferindu-le cititorilor prezentarea scriitorilor iugoslavi și felul în care ei tratează proza. Autorul ajunge la concluzia: „Problematika contemporană a devenit obiectul analizei politicianilor, sociologilor, publiciștilor, jurnaliștilor și chiar a cetățenilor obișnuiți, încât artiștii au căutat în mod firesc specificul operei lor în anumite generalități, care în existența lor chiar se învecinează cu filozofia. Pe de altă parte, proza narativă a atins un punct de maturitate în dezvoltarea sa, pentru care prezentarea și analiza realității concrete pare a fi prea facilă și prea puțin ambițioasă”. ■ Andrei A. Lillin scrie *Из проблематике вредновања напредног наследства (Din problemele de evaluare a patrimoniului național)*, un text despre obligațiile și responsabilitățile pe care le are istoria și critica literară în valorificarea patrimoniului, toate puse în contextul Partidului, precum și în contextul scrierilor lui Marx, Engels și Lenin. ■ N. Popović semnează *Научно-техничка револуција и уметност (Revoluția științifico-tehnică și arta)*, accentuând: „Artistul, poetul niciodată nu doresc răul. El apă-

ră tot ce e frumos și nobil: de aici și necesitatea existenței artei, produsului superior al muncii spirituale omenești”. ■ Ж. Милин publică studiul *Допринос проучавању старих румунско-југословенских културних односа (На основу словенских рукописа српске редакције и српских списа Библиотеке Академије СРП)* (*Contribuții la studiul relațiilor româno-iugoslave vechi (Bazat pe manuscrise slave în redacție sârbească și scrierile sârbești din Biblioteca Academiei RSR)*). ■ Rubrica *Живот књига (Viața cărților)* este dedicată recenziilor: □ Ion Maxim semnalează că la Editura Univers a apărut volumul de versuri *Extazul morții* de Srećko Kosovel, tradus de Radu Cârnelci. □ Višeslava Ćirić notează că la Kriterion, 1975, au apărut *Pagini alese* de Stevan Sremac. □ Sub titlul *Четирју темишварска аутора (Patru autori timișoreni)*, L. Alexiu îi prezintă succint pe Alexandru Jebeleanu (volumul *Peregrinări terestre*, Facla, 1975), Valentina Dima (volumul *Stânca tarpeiană*, C.R., 1975), Simion Dima (*Urmele duc la Nera*, Eminescu, 1975) și Sofia Arcan (*Neștiutele noastre iubiri*, Facla, 1975). □ Nicolae Țirioi prezintă cel de-al doilea roman semnat de Alexandru Deal, *Anotimpul făgăduinței* (C.R., 1975).

INDEX DE NUME

A

- Abălaru, Viorel, 319, 932, 1013
Abăluță, Constantin, 11, 174, 329,
415, 468, 519, 996, 1025, 1056
Achiței, Gheorghe, 116, 139, 471,
482, 493, 599, 1094, 1225
Adam, Dinu, 217, 314, 319, 994,
1012, 1013, 1236, 1237
Adam, Ioan, 24, 31, 135, 154, 158,
180, 233, 345, 410, 517, 635,
829, 834, 876, 1013, 1035, 1074,
1115
Adam, Sergiu, 218, 254, 465, 475,
549, 598, 650, 959, 968, 1064,
1181
Adameșteanu, Gabriela, 10, 204,
838, 877, 899, 1058, 1108, 1136,
1184, 1185
Aderca, F., 302, 630, 714, 739, 1250
Agârbiceanu, Ion, 126, 323, 324,
356, 1135
Aichelburg, Wolf, 128, 241, 255,
426, 922, 1029, 1047
Alboiu, George, 7, 11, 163, 164,
183, 375, 445, 508, 510, 566,
572, 590, 798, 828, 898, 990,
993, 996, 999, 1040, 1041, 1044,
1120, 1207
Albu, Corneliu, 34, 41, 44, 285
Albu, Florența, 85, 126, 231, 271,
433, 628, 759, 775, 835, 849,
859, 862, 889, 955, 1052, 1053,
1264
Alecsandri, Vasile, 57, 91, 113, 179,
213, 244, 325, 354, 364, 379,
413, 432, 448, 452, 461, 515,
549, 640, 664, 681, 694, 763,
766, 769, 856, 896, 925, 1027,
1073, 1082, 1128, 1157, 1198,
1255
Alexandrescu, Grigore, 382, 432,
1095, 1150, 1156
Alexandrescu, Sorin, 217, 534, 817
Alexandrescu, Toma, 34, 303, 399
Alexandru, Dumitru, 297, 374, 375
Alexandru, Ioan, 7, 25, 77, 81, 97,
100, 104, 107, 113, 126, 145,
152, 162, 168, 172, 224, 229,
239, 255, 259, 271, 297, 310,
313, 328, 349, 372, 395, 411,
451, 465, 466, 476, 480, 485,
496, 510, 517, 530, 546, 567,
585, 586, 589, 591, 618-621, 624,
629, 638, 653, 654, 671, 709,
717, 749, 752, 761, 762, 779,
783, 794, 820, 821, 850, 898,
928, 929, 931, 932, 942, 959,
968, 871, 981, 996, 1036, 1037,
1040, 1043, 1044, 1047, 1093,
1111, 1116, 1136, 1147, 1148,
1160, 1173, 1185, 1217, 1227,
1228, 1232, 1253, 1262, 1264
Alexiu, Lucian, 27, 31, 46, 79, 97,
114, 157, 171, 193, 260, 277,
318, 378, 394, 451, 460, 491,
544, 557, 575, 614, 677, 711,
730, 763, 860, 899, 959, 978,
1011, 1012, 1066, 1080, 1099,
1124, 1131, 1156, 1163, 1182,
1221, 1235, 1237
Almaș, Dumitru, 59, 93, 121, 168,
330, 372, 444, 470, 485, 496,

- 540, 548, 614, 677, 680, 996,
1076, 1221, 1261
- Almăjan, Ion Marin, 13, 156, 159,
466, 638, 649, 722, 873
- Aluzetcu, Ion, vezi Ștefănescu, Al. I.
- Ananiev, Anatoli, 455, 465, 475
- Anavi Adam, 184, 270, 454, 466,
873
- Andersen, Hans Christian, 535, 739,
796, 874, 935, 939, 942, 971,
1140
- Andrić, Ivo, 290, 291, 377
- Andriescu, Al., 21, 78, 95, 100, 117,
119, 155, 158, 165, 191, 259,
280, 290, 292, 327, 377, 405,
490, 505, 518, 573, 598, 616,
650, 657, 661, 665, 690, 761,
796, 800, 841, 858, 862, 895,
896, 911, 941, 955, 973, 1008,
1009, 1061, 1112, 1131, 1162,
1198, 1234
- Andrieș, Andi, 21, 77, 149, 377, 407,
466, 575, 598, 650, 657, 707,
761, 867, 885, 1004, 1092, 1194
- Andrițoiu, Al., 7, 52, 93, 121, 144,
153, 184, 227, 228, 271, 315,
356, 372, 373, 388, 410, 442,
451, 455, 489, 537, 581, 595,
614, 638, 654, 660, 667, 668,
674, 685, 714, 717, 724, 775,
780, 783, 800, 801, 818, 832,
838, 878, 888, 905, 915, 989,
992, 1033, 1047, 1157, 1211,
1217, 1225, 1232, 1244
- Andronic, Titus, 128, 256, 303, 400,
634, 719, 730
- Andru, Vasile, 303, 407, 599, 635,
848, 1067, 1077, 1079, 1092
- Angelescu, Cristina, 23, 599, 643
- Anghel, Dimitrie, 57, 64, 766, 818,
837, 970, 1099, 1208, 1214
- Anghel, Paul, 103, 135, 207, 228,
229, 243, 330, 346, 419, 443,
455, 574, 601, 615, 724, 759,
819, 843, 1074, 1086, 1116,
1130, 1155, 1169, 1212, 1225,
1242, 1255
- Anghel, Petre, 97, 208, 270, 411,
492, 494, 500, 528, 573, 680,
827, 943, 1026, 1129, 1163, 1221
- Anghelescu, Adrian, 676, 988, 1256
- Anghelescu, Mircea, 482, 1218,
1254
- Antip, Felicia, 8, 122, 449, 564, 646,
710
- Anton, Costache, 59, 121, 627, 879
- Antonescu, Costin, 31, 116, 1235,
1237
- Antonescu, Nae, 626, 872, 918
- Apetroaie, Ion, 332, 383, 392, 573,
607, 763, 795, 845, 855, 959,
994, 1143, 1199
- Apolzan, Mioara, 11, 549, 556, 756,
1186
- Aramă, Horia, 59, 121, 443, 627,
924, 1141
- Aramă, Ion, 135, 345, 372, 537, 538,
550, 577, 653, 925, 1033, 1212,
1262
- Arbore, Grigore, 31, 116, 889, 890,
1003, 1066, 1091, 1130, 1155,
1211, 1231
- Arbuzov, Aleksei, 1011, 1027, 1255
- Arcan, Sofia, 1005, 1062, 1099,
1149, 1267
- Ardeleanu, Virgil, 125, 126, 232,
420, 525, 568, 646, 731, 1143,
1236
- Arghezi, Mitzura, 131, 657, 706,
739, 1213
- Arghezi, Tudor, 34, 43, 46, 56-58,
60, 77, 116, 124, 126, 131, 133,
136, 142, 166, 179, 193, 203,

- 217, 223, 230, 231, 239, 254,
273, 289, 307, 325, 355, 349,
360, 379, 383, 416, 424, 430,
446, 447, 476, 478, 482, 488,
492, 493, 497, 505, 517, 519,
543, 547, 550, 563, 564, 573,
579, 579, 584, 586, 589-592, 600,
601, 614, 629, 637, 645, 653,
657, 663, 665, 668, 671, 674,
711, 715, 736, 739, 749, 766,
775, 795, 820, 821, 827, 851,
873, 885, 899, 915-917, 922, 937,
940, 961, 966, 976, 996, 1000,
1003, 1025, 1028, 1036, 1037,
1057, 1083, 1084, 1087, 1099,
1100, 1101, 1121, 1131, 1135,
1141, 1155, 1157, 1165, 1179,
1220, 1221, 1236, 1250, 1252
- Arieșanu, Ion, 27, 28, 114, 184, 215,
270, 315, 373, 386, 399, 492,
545, 567, 637, 652, 659, 779,
833, 860, 943, 977, 1004, 1173,
1193, 1266
- Arieșescu, Nicolae, 85, 181, 267,
856, 1120
- Arion, George, 80, 99, 194, 245,
294, 315, 349, 379, 408, 461,
472, 507, 559, 751, 767, 792,
888, 945, 978, 979, 996, 1049,
1101, 1205, 1229
- Asimov, Isaak, 134, 243, 345, 428,
530
- Atanasiu, Victor, 84, 135, 166, 180,
243, 327, 346, 395, 532, 553,
602, 653, 659, 726, 852, 900,
970, 1013, 1070, 1077, 1171,
1238
- Avramescu, Lucian, 172, 315, 492,
682, 819, 1184, 1205, 1217, 1232
- Azap, Gheorghe, 97, 390, 575, 749,
1075, 1182, 1183
- B**
- Baciu, Alexandru, 226, 229, 273,
291, 649, 681, 766, 945, 1141
- Baconsky, A.E., 77, 157, 271, 555,
557, 558, 604, 624, 645, 671,
674, 727, 818, 827, 1042, 1047,
1143, 1197
- Bacovia, Gabriel, 497, 775, 959
- Bacovia, George, 39, 46, 157, 174,
179, 218, 230, 231, 258, 273,
276, 293, 294, 333, 334, 360,
361, 383, 399, 412, 497, 518,
532, 535, 581, 584, 586, 592,
643, 665, 671, 674, 681, 711,
729, 775, 850, 853, 866, 872,
898, 915, 937, 953, 977-959, 961,
976, 995, 1000, 1014, 1036,
1037, 1053, 1077, 1094, 1096,
1101, 1127, 1152, 1179, 1220
- Balaci, Alexandru, 63, 87, 88, 104,
135, 190, 248, 287, 304, 307,
318, 385, 482, 509, 549, 554,
556, 560, 561, 562, 564, 567,
569, 578, 628, 640, 706, 774,
784, 785, 792, 795, 835, 889,
920, 935, 946, 979, 1072, 1090,
1092, 1196, 1213, 1216, 1227
- Balahur, Paul, 24, 116, 157, 250,
260, 309, 311, 313, 314, 360,
466, 506, 555, 649, 664, 676,
841, 899, 1009, 1010, 1012,
1013, 1064, 1080, 1181
- Balotă, Nicolae, 18, 24, 31, 41, 48,
58, 66, 84, 87, 92, 103, 110, 135,
152, 156, 168, 172, 180, 188,
212, 213, 216, 232, 238, 244,
249, 257, 273, 276, 277, 290,
307, 347, 348, 350, 357, 366,
370, 374, 375, 390, 392, 402,
403, 423, 424, 448, 459, 469,
471, 481, 489, 498, 500, 517,
525, 526, 533, 541, 550, 554,

565, 567, 572, 603, 608, 615,
 636, 646, 660, 666, 668, 673,
 684, 710, 743, 758, 766, 778,
 796, 838, 856, 869, 883, 917,
 932, 948, 971, 978, 987, 1007,
 1009, 1029, 1059, 1061, 1062,
 1078, 1095, 1101, 1119, 1143,
 1153, 1169, 1175, 1189, 1196,
 1218, 1228, 1234
 Balș, Teodor, 25, 60, 151, 164, 241,
 255, 271, 285, 443, 454, 485,
 536, 567, 598, 890, 987, 1075,
 1196, 1206
 Baltag, Cezar, 77, 81, 82, 121, 138,
 153, 224, 231, 239, 273, 328,
 432, 525, 531, 555, 582-587, 590,
 591, 636, 638, 755, 779, 852,
 853, 928, 946, 964, 1036, 1947,
 1178
 Baltag, Nicolae, 10, 81, 137, 210,
 242, 434
 Baltazar, Camil, 77, 253, 454, 483,
 754, 775, 1121, 1194
 Balzac, Honoré de, 77, 111, 258,
 391, 416, 492, 1257
 Bantaș, Andrei, 211, 273, 355, 598,
 820, 1176
 Banuș, Maria, 10, 121, 188, 231,
 239, 271, 273, 330, 476, 484,
 537, 614, 638, 664, 674, 819,
 857, 858, 976, 1040, 1042
 Banuș, Petre, 189, 798, 956
 Baranga, Aurel, 23, 133, 385, 421,
 431, 458, 504, 694, 708, 867,
 898, 920, 932, 1076, 1150, 1260
 Barbilian, Gerda, 285, 293, 300, 319,
 354, 396, 544, 636, 722
 Barbu, Eugen, 23, 46, 50, 61, 72, 80,
 83, 84, 101, 103, 116, 124, 125,
 140, 156, 161, 175, 180, 190,
 191, 194, 195, 206, 215, 217,
 220, 221, 223, 224, 249, 267,
 278, 279, 297, 307, 317, 323,
 325, 369, 381, 390, 396, 399,
 409, 430, 439, 441, 445, 462,
 480, 492, 494, 501, 523, 545,
 551, 580, 624, 629, 630, 652,
 658, 674, 679, 698, 707, 716,
 731, 732, 736, 743, 749, 764,
 770, 775, 790, 797, 805, 818,
 820, 842-844, 850, 851, 855, 862,
 864, 873, 874, 877, 883, 887,
 894-896, 903, 950, 952, 964, 976,
 978, 979, 987, 990, 996, 997,
 1003, 1011, 1030, 1051, 1053,
 1054, 1066, 1072, 1078, 1082,
 1084, 1086, 1091, 1094, 1100,
 1116, 1118, 1119, 1124, 1127,
 1130, 1131, 1155, 1163, 1165,
 1168, 1172, 1183, 1187, 1191,
 1192, 1194, 1207, 1214, 1222,
 1223, 1233, 1234, 1238, 1239,
 1259, 1262
 Barbu, Ion, 58, 179, 217, 221, 230,
 232, 284, 285, 290, 293, 294,
 296, 300, 302, 312, 319, 355,
 359, 360, 396, 424, 492, 497,
 539, 544, 545, 560, 564, 581,
 584, 586, 592, 615, 623, 636,
 665, 673, 674, 677, 711, 717,
 722, 736, 749, 768, 775, 807,
 818, 838, 843, 888, 898, 915,
 939, 976, 995, 1000, 1025, 1036,
 1037, 1041, 1083, 1094, 1101,
 1124, 1131, 1160, 1220, 1250
 Barbu, N., 9, 21, 43, 106, 171, 275,
 308, 360, 406, 505, 566, 648,
 657, 728, 760, 782, 857, 867,
 958, 973, 1010, 1062, 1099,
 1194, 1198, 1220, 1222
 Bart, Jean, 505, 959, 966
 Barthes, Roland, 114, 125, 217, 233,
 240, 315, 387, 460, 469, 526,
 576, 665, 764, 796, 821, 838

- Basarab, Neagoe, 419, 857, 895, 1007
- Başa, Vasile, 474, 606, 762, 841, 1010, 1162
- Baudelaire, Charles, 378, 491, 727, 974, 1118, 1127, 1165, 1252, 1257
- Bădăuță, Al., 496, 707, 1005, 1157
- Bădescu, Horia, 86, 233, 254, 278, 485, 510, 592, 624, 637, 645, 664, 698, 753, 801, 803, 821, 910, 917, 927, 934, 938, 943, 960, 1023, 1079, 1144, 1166, 1167, 1193, 1232, 1248, 1254
- Bădică, Ion, 254, 335, 443, 739, 987, 1255
- Băieșu, Ion, 10, 12, 24, 195, 228, 234, 334, 335, 350, 388, 400, 458, 504, 598, 677, 691, 693, 694, 804, 847, 863, 876, 889, 944, 945, 979, 988, 997, 1051, 1069, 1116, 1166, 1225, 1242, 1255, 1266
- Bălaj, Teofil, 261, 780, 1230
- Bălan, Ion Dodu, 84, 147, 163, 228, 243, 248, 256, 326, 477, 482, 508, 540, 557, 564, 581, 595, 603, 605, 608, 661, 668, 674, 711, 736, 743, 781, 803, 891, 893, 895, 902, 903, 922, 962, 976, 987, 1014, 1054, 1076, 1115, 1116, 1160, 1212, 1234, 1259
- Bălăeț, Dumitru, 24, 61, 149, 250, 288, 459, 555, 558, 711, 854, 883, 921, 1157, 1260
- Bălăiță, George, 134, 162, 218, 254, 455, 539, 797, 803, 863, 875, 889, 892, 958, 959, 1008, 1011, 1014, 1021, 1025, 1103, 1110, 1142, 1180, 1181, 1225, 1236, 1249, 1261
- Bălcescu, Nicolae, 42, 113, 132, 243, 249, 290, 382, 386, 410, 432, 435, 549, 668, 736, 739, 1003, 1004, 1089, 1145, 1155, 1185, 1186, 1229
- Bălu, Ion, 80, 116, 346, 347, 366, 960, 1130
- Bănescu, Florin, 730, 937, 988
- Bănulescu, Ștefan, 121, 205, 228, 330, 388, 416, 520, 624, 658, 782, 805, 891, 892, 915, 1025, 1131, 1132, 1140, 1237
- Bănuță, Ion, 105, 115, 122, 153, 183, 251, 254, 270, 271, 302, 318, 321, 372, 385, 411, 484, 497, 501, 509, 563, 614, 616, 643, 657, 670, 775, 784, 785, 806, 867, 898, 899, 989, 1011, 1025, 1158, 1220, 1221, 1231, 1238, 1250
- Băran, Vasile, 10, 32, 59, 88, 149, 262, 268, 271, 374, 387, 400, 429, 443, 458, 485, 569, 660, 674, 682, 759, 780, 797, 867, 955, 1093, 1095
- Bărbuceanu, Constantin, 184, 402, 987, 1117, 1175
- Bărbulescu, Simion, 540, 626, 824, 1030, 1064
- Bărbuță, Margareta, 19, 234, 528, 692, 822, 1027, 1145
- Bârgău, Valeriu, 520, 549, 568
- Bărlădeanu, Victor, 59, 151, 228, 300, 332, 443, 680, 753, 819, 1025, 1140, 1212
- Bârna, Vlaicu, 207, 209, 241, 255, 315, 372, 443, 459, 465, 475, 485, 501, 569, 775, 838, 866, 935, 987, 1116, 1241
- Bejancu, Gheorghe, 135, 530, 635, 829, 925, 1033, 1151, 1262

- Beldeanu, Adrian, 22, 23, 40, 207, 260, 412, 536, 657, 681, 791, 873, 956
- Beldeanu, Ion, 183, 215, 352, 407, 730, 853, 1162, 1181
- Beligan, Radu, 80, 233, 483, 566, 718, 807, 951
- Belii, Andrei, 570, 758, 832
- Bellu, Pavel, 86, 400, 749, 1075
- Beniuc, Mihai, 10, 11, 25, 56, 59, 77, 93, 99, 104, 105, 121, 161, 213, 218, 230, 232, 245, 248, 252, 262, 267, 273, 286, 302, 327, 361, 380, 384, 385, 397, 402, 414, 429, 430, 448, 455, 462, 489, 501, 524, 561, 581, 587, 590, 638, 654, 671, 674, 716, 743, 754, 755, 759, 767, 771, 774, 775, 783, 784, 788, 793, 838, 848, 849, 853, 863, 877, 899, 904, 976, 990, 998, 1007, 1036, 1038, 1040, 1047, 1084, 1087, 1128, 1147, 1171, 1186, 1193, 1194, 1205, 1213, 1229, 1232, 1250
- Berca, Olimpia, 79, 260, 651, 695, 860, 873
- Berceanu, Patrel, 10, 134, 819, 1130
- Berciu, Ștefan, 550, 707, 1027
- Bercovici, Israil, 484, 603, 608, 668
- Berindei, Dan, 497, 529, 605, 1129
- Berwanger, Nikolaus, 184, 454, 677, 943, 1200
- Beșteliu, Marin, 753, 819, 901, 964, 1021, 1097, 1140, 1196, 1251
- Bhose, Amita, 48, 50, 66, 489, 803
- Bianu, Ion, 140, 175, 406
- Biberi, Ion, 48, 81, 99, 138, 158, 168, 173, 194, 245, 261, 279, 295, 364, 369, 380, 391, 395, 408, 419, 454, 461, 478, 538, 545, 550, 559, 570, 576, 610, 665, 697, 751, 804, 847, 876, 918, 1195
- Bibicioiu, Victor, 524, 819, 1026
- Bieńkowska, Danuta, 677, 716, 791, 1141
- Birăescu, Traian Liviu, 399, 476, 607, 642, 802, 861, 862
- Blaga, Lucian, 22-24, 58, 77, 84, 104, 116, 118, 119, 126, 132, 145, 148, 157, 158, 168, 174, 179, 192, 193, 217, 227, 230, 231, 261, 273, 320, 325, 348, 354, 359, 360, 383, 396, 397, 408, 424, 465, 469, 471, 472, 476, 477, 490, 493, 494, 506, 510, 511, 518-520, 526, 530, 531, 539, 540, 545, 547, 563, 564, 574-576, 581, 584-594, 604, 615, 624, 626, 628, 630, 634, 635, 641, 649, 665, 668, 671, 674, 679, 710, 711, 717, 722, 723, 725, 726, 730, 749, 763, 766, 775, 779, 805, 806, 818, 820, 825, 843, 845, 864, 866, 874, 885, 898, 904, 915, 929, 930, 946, 961, 966, 976, 981, 995, 1000, 1028, 1036, 1037, 1053, 1066, 1081, 1083, 1084, 1087, 1088, 1126, 1127, 1135, 1147, 1155, 1163, 1172, 1186-1188, 1198, 1212, 1220, 122 1229, 1236
- Blaga, Miron, 214, 309, 311, 313, 573, 606, 661, 801, 818, 841, 885, 915, 1009
- Blandiana, Ana, 10, 11, 18, 31, 41, 52, 66, 77, 85, 94, 105, 116, 149, 152, 163, 167, 168, 182, 207, 208, 217, 230, 257, 268, 291, 307, 310, 324, 358, 371, 375, 385, 391, 399, 404, 448, 454,

459, 470, 484, 489, 501, 510,
 525, 542, 554, 572, 584, 591,
 604, 620, 638, 646, 654, 660,
 671, 674, 685, 709, 710, 716,
 723, 743, 749, 759, 763, 779,
 780, 798, 838, 853, 856, 869,
 878, 883, 898, 931, 939, 941,
 956, 972, 981, 985, 992, 1007,
 1036, 1040, 1047, 1059, 1078,
 1095, 1116, 1120, 1157, 1160,
 1176, 1197, 1216, 1227, 1266
 Boca Bordei, Ramona, 293, 476,
 873, 960, 1200
 Bociort, I. Florian, 27, 1096, 1097,
 1098, 1218
 Bodea, George, 183, 352, 360, 407,
 1010, 1080
 Boeriu, Eta, 18, 106, 125, 603, 642,
 668, 828, 869, 1140, 1187, 1213
 Bogdan, Lucia, 774, 959, 1011, 1099
 Boghian, Nicolae, 345, 724, 1151
 Bogza, Geo, 22, 62, 81, 97, 127,
 203, 207, 242, 260, 272, 273,
 302, 307, 325, 402, 403, 412,
 421, 439, 454, 457, 465, 470,
 497, 505, 581, 617, 618, 626,
 663, 671, 674, 710, 716, 779,
 798, 820, 917, 971, 976, 1062,
 1073, 1078, 1087, 1095, 1120,
 1160, 1165, 1172, 1175, 1188,
 1192, 1197, 1216, 1236, 1251
 Boiculesi, Valeria, 121, 253, 1194
 Boitor, George, 10, 322, 324, 352,
 355, 428, 448, 536, 646, 869,
 1005, 1221
 Bojan, Mariana, 126, 821, 1023
 Bolintineanu, Dimitrie, 344, 485,
 549, 580, 594, 628, 829, 1128,
 1196, 1262
 Borbély, Ștefan, 226, 227, 474, 624
 Boroda, Ion, 394, 476, 783
 Botez, Alice, 724, 1174, 1175
 Botez, Demostene, 77, 231, 302,
 307, 491, 810, 890, 891
 Botezatu, Petre, 1080, 1162, 1221
 Botta, Emil, 562, 654, 779, 849, 895,
 1038, 1047, 1253, 1261
 Boureanu, Radu, 10, 34, 57, 60, 86,
 88, 103, 135, 169, 253, 254, 301,
 317, 321, 403, 404, 443, 444,
 465, 475, 484, 497, 638, 776,
 853, 917, 918, 935, 987, 988,
 998, 999, 1005, 1013, 1040,
 1047, 1193
 Boutière, Jean, 622, 713, 1243
 Brad, Ion, 11, 85, 111, 330, 382,
 404, 549, 581, 654, 660, 674,
 755, 759, 763, 765, 838, 875,
 932, 945, 972, 976, 1025, 1047,
 1097, 1119, 1120, 1155, 1218
 Bradu, Mircea, 121, 403, 520, 692,
 707, 1145, 1148, 1157
 Braga, Mircea, 128, 343, 425, 720,
 828, 922, 1029, 1031, 1149, 1258
 Bratoloveanu, Liviu, 164, 183, 209,
 269, 285, 353, 372, 385, 480,
 542, 709, 775
 Bratu, Savin, 20, 151, 881
 Breazu, Ion, 519, 818, 1025, 1133
 Breban, Nicolae, 106, 195, 198, 200,
 201, 203, 551, 581, 582, 638,
 658, 989, 1067, 1068, 1142
 Brecht, Bertolt, 234, 528, 630, 758,
 759, 841, 978, 1027, 1185, 1196
 Breitenhofer, Anton, 456, 672, 772,
 1075
 Brezianu, Andrei, 332, 379, 403,
 721, 832, 852, 853, 924, 936,
 1141
 Brumaru, A.I., 208, 323, 341, 352,
 618, 619, 652, 723, 903, 903,
 1098, 1241, 1242

- Brumaru, Emil, 24, 25, 94, 292, 333, 388, 510, 585, 589, 590, 594, 620, 1040, 1043
- Buceșan, E., 132, 342, 633, 722, 1259
- Bucșa, Petre, 400, 466, 538, 599
- Bucur, Marin, 11, 24, 25, 65, 85, 87, 121, 137, 156, 283, 288, 304, 343, 362, 484, 502, 625, 667, 743, 803, 893, 902, 987, 1032, 1162, 1189
- Bucuroiu, Valeriu, 149, 350, 374, 379, 479, 988, 1078, 1116
- Budai-Deleanu, Ion, 113, 332, 623, 714, 929, 1155
- Budescu, Ion, 160, 417, 1075
- Buduca, Ioan, 329, 412, 509, 915, 986, 1012
- Bugariu, Voicu, 48, 49, 69, 70, 72, 73, 75, 83, 96, 100, 138, 159, 174, 187, 205, 246, 262, 296, 316, 320, 323, 366, 367, 388, 395, 411, 461, 467, 472, 480, 500, 542, 547, 577, 685, 686, 734, 743, 790, 798, 804, 848, 863, 869, 876, 889, 902, 945, 964, 980, 1052, 1060, 1080, 1101, 1103, 1107, 1109, 1110, 1140, 1195, 1205, 1237, 1238
- Bulgăr, Gh., 43, 47, 56, 60, 114, 307, 348, 379, 383, 399, 485, 534, 568, 667, 762, 836, 862
- Bulhardt, Franz Johannes, 60, 164, 183, 242, 255, 261, 465, 475, 773, 775, 935, 967
- Burada, T.T., 708, 719, 763
- Burcă, Ion, 182, 267, 291, 448
- Burduja, Virginia, 314, 360, 377, 405, 782, 859, 942
- Butnaru, Aurel, 215, 753, 783, 1005
- Buzași, Ion, 323, 1173, 1261
- Buzea, Constanța, 11, 31, 48, 94, 116, 117, 119, 137, 145, 217, 218, 226, 231, 232, 310, 319, 329, 330, 396, 510, 533, 567, 571, 582, 590, 614, 624, 638, 654, 710, 794, 803, 867, 874, 889, 899, 944, 957, 1003, 1004, 1013, 1024, 1036, 1040, 1043, 1069, 1072, 1124, 1160, 1174, 1178, 1237
- Buzilă, Boris, 274, 300, 369, 392, 521, 596, 753, 759, 1169
- Buznea, Dumitru, 13, 204, 616, 722
- Buzura, Augustin, 14, 22, 24, 34, 37, 70, 71, 72, 149, 173, 199, 230, 261, 263, 264, 352, 367, 390, 482, 539, 550, 551, 602, 607, 638, 644, 651, 658, 668, 691, 710, 860, 902, 903, 1020, 1065, 1089, 1108, 1136, 1199, 1239, 1240, 1263

C

- Caillois, Roger, 938, 1026, 1195
- Callimachi, Scarlat, 535, 538, 557, 627
- Camilar, Eusebiu, 244, 454, 462, 801, 852, 853, 1025
- Cantemir, Dimitrie, 179, 243, 246, 329, 332, 559, 622, 629, 640, 677, 731, 761, 791, 794, 833, 900, 959, 960, 979, 997, 1025, 1089, 1114, 1154, 1155, 1174
- Capotă, Teodor, 99, 159, 1049
- Caragiale, Ion Luca, 20, 22, 45, 47, 62, 64, 83, 91, 93, 147, 156, 157, 173, 194, 203, 213, 219, 221, 230, 255, 273, 315, 325, 334, 351, 373, 408, 413, 476, 515, 554, 630, 635, 724, 739, 746, 859, 917, 939, 945, 947, 1006,

- 1027, 1050, 1083, 1088, 1124,
1134, 1145, 1155, 1208, 1247,
1257
- Caragiale, Mateiu, 135, 306, 325,
390, 547, 677, 695, 731, 749,
768, 876, 978, 995, 1083, 1140,
1164, 1250, 1264
- Caraion, Ion, 24, 34, 77, 89, 103,
158, 170, 172, 174, 181, 193,
212, 291, 324, 468, 562, 587,
618, 619, 623, 638, 849, 1033,
1036, 1038, 1040, 1042, 1043,
1047, 1087, 1094, 1177
- Carandino, N., 23, 131, 291, 372,
695, 728, 754, 827, 835
- Caranfil, Mihai, 121, 228, 758, 780,
794, 846, 896, 976
- Carianopol, Virgil, 34, 88, 121, 183,
208, 254, 269, 302, 372, 402,
455, 484, 486, 496, 497, 550,
568, 651, 681, 707, 775, 865,
867, 898, 968, 1005, 1157, 1158,
1199, 1262
- Cartoian, Nicolae, 24, 385, 386, 640,
954
- Cassian, Nina, 11, 61, 104, 117, 119,
120, 134, 186, 231, 239, 273,
275, 286, 320, 377, 465, 475,
476, 537, 557, 567, 580, 587,
590, 600, 638, 665, 710, 723,
779, 819, 828, 852, 853, 867,
869, 896, 898, 924, 939, 989,
1042, 1047, 1074, 1116, 1150,
1177, 1178, 1194, 1212, 1260,
1264
- Cazacu, Boris, 386, 1191, 1194
- Cazimir, Otilia, 307, 372, 674, 841,
976
- Cazimir, Șt., 85, 660, 696, 745, 818,
839, 864, 901, 1244, 1248
- Căldăraru, Emilia, 681, 683, 705,
775, 790, 859, 987
- Călin, Constantin, 218, 254, 556,
616, 959, 995, 1011
- Călin, Liviu, 23, 83, 164, 183, 363,
408, 451, 524, 558, 664, 991,
995, 1124, 1211
- Călinescu, Al., 113, 117, 216, 225,
309, 326, 405, 414, 517, 549,
556, 573, 694, 749, 758, 802,
817, 842, 858, 867, 915, 1009,
1013, 1023, 1061, 1123, 1137,
1198
- Călinescu, G., 33, 34, 43, 44, 49, 60,
64, 80, 89, 107, 108, 113, 115,
116, 127, 137, 142, 175, 179,
197, 202, 228, 247, 260, 261,
268, 272-281, 283, 293, 294, 297,
300, 302, 307, 311, 315, 317,
318, 321, 328, 331, 332, 346,
347, 366, 369, 376, 381, 385,
395, 397, 407, 408, 416, 421,
424, 435, 450, 477, 509, 512,
513, 517, 519, 523, 525, 556,
571, 587, 603, 608, 609, 640,
650, 652, 663, 667, 668, 672,
674, 681, 695, 714, 716, 731,
732, 734, 749, 752, 764, 770,
775, 776, 807, 810-813, 819, 840,
844, 845, 874, 901, 904, 906-908,
917, 944, 945, 950, 954, 960,
961, 996, 1004, 1015-1018, 1020,
1023, 1025, 1066-1068, 1070,
1073, 1082-1084, 1086-1088,
1091, 1100, 1101, 1123, 1126,
1130, 1131, 1133, 1137, 1138,
1157, 1167, 1169, 1175, 1198,
1200, 1219, 1236, 1239, 1247,
1248, 1253, 1262
- Călinescu, Vasile, 320, 536, 899
- Călugăru, Ion, 257, 421, 562
- Căpeț, Ion, 134, 243, 428, 530, 724,
829, 925, 1033, 1151, 1261

- Căprariu, Al., 10, 185, 256, 353, 466, 567, 568, 604, 642, 674, 736, 838, 1025, 1193, 1239
- Câmpeanu, Titi George, 84, 88, 160, 180, 1013
- Cândea, Virgil, 8, 42, 92, 141, 142, 179, 249, 381, 470, 484, 629, 639, 865, 933, 954, 1089, 1155
- Cândroveanu, Hristu, 26, 35, 96, 134, 392, 444, 537, 573, 622, 658, 969, 1005, 1011, 1159
- Cârnecki, Radu, 10, 54, 59, 60, 61, 94, 106, 163, 164, 242, 254, 255, 362, 372, 443, 446, 465, 475, 484, 485, 489, 507, 530, 541, 614, 616, 635, 646, 681, 710, 726, 763, 775, 780, 853, 959, 969, 1003, 1021, 1040, 1075, 1092, 1116, 1143, 1181, 1196, 1207, 1217, 1236, 1238, 1262
- Cehov, A.P., 335, 528, 630, 719, 1261
- Cernat, Mihai, 25, 68, 254, 391, 651, 695
- Cernescu, Adrian, 164, 183, 209, 255, 422, 775, 988
- Cerneț, Laurențiu, 193, 293, 386, 392, 451, 845
- Cernovodeanu, Paul, 495, 496, 507
- Cesereanu, Domițian, 303, 352, 400, 599
- Cetea, Doina, 86, 254, 352, 892, 1193
- Cheie-Pantea, I., 79, 749, 802, 978
- Chifor, Vasile, 239, 240, 342, 427, 633, 722, 827, 923, 1030, 1148, 1259
- Chifu, Gabriel, 194, 217, 245, 395, 847, 996, 1012, 1235, 1237
- Chiriac, Ioan, 79, 149, 259, 309, 310, 311, 312, 394, 413, 414, 451, 466, 968, 999, 1174
- Chirilă, George, 155, 183, 270, 303, 321, 353, 443, 681, 698, 724, 1198
- Chiriță, Constantin, 185, 231, 271, 277, 278, 285, 314, 341, 536, 563, 599, 603, 608, 638, 658, 668, 707, 823, 935, 967, 1116, 1193, 1194, 1212
- Chirovici, Radu, 19, 123, 156
- Chitic, Cornel, 444, 504, 527, 631, 739, 869, 1004, 1212
- Chiuzbaian, Gabriel Iosif, 61, 185, 465, 568, 1194
- Chivu, Aurelian, 180, 181, 256, 409, 573, 1194
- Ciachir, Dan, 216, 960, 1100
- Ciobanu, Mircea, 11, 27, 126, 138, 167, 195, 200, 201, 227, 552, 654, 655, 1040, 1158
- Ciobanu, Nicolae, 10, 25, 48, 98, 112, 140, 167, 169, 175, 195, 198, 199, 201-204, 215, 242, 246, 264, 281, 372, 396, 397, 428, 547, 551, 564, 594, 618, 680, 711, 713, 752, 770, 784, 785, 836, 844, 850, 862, 964, 1053, 1070, 1071, 1111, 1128, 1232, 1234, 1235
- Ciobanu, Radu, 13, 164, 183, 372, 466, 552, 642, 677, 1027, 1163
- Ciocârlie, Livius, 20, 79, 113, 206, 217, 220, 239, 240, 277, 315, 357, 530, 603, 608, 668, 677, 714, 726, 758, 817
- Ciocov, Vladimir, 10, 105, 492, 642, 1004
- Cioculescu, Barbu, 164, 184, 434, 460, 630, 774, 784, 789, 1157
- Cioculescu, Șerban, 10, 15, 19, 22, 33, 40, 44, 56, 59, 60, 63, 78, 87, 90, 93, 99, 107, 117, 137, 141, 151, 152, 165, 173-175, 186, 206,

211, 247, 249, 254, 256, 272,
 290, 303, 305, 331, 349, 354,
 372-374, 381, 385, 388, 395, 401,
 407, 408, 411, 446, 447, 453,
 454, 456, 468, 469, 485, 489,
 492, 499, 530, 534, 540, 544,
 550, 553, 559, 567, 570, 578,
 596, 600, 601, 608, 621, 630,
 635, 644, 657, 659, 663, 672,
 681, 683, 689, 706, 708, 723,
 727, 729, 741, 758, 763, 766,
 777, 796, 828, 831, 835, 836,
 842, 845, 853, 867, 868, 881,
 901, 933, 937, 944, 955, 962,
 969, 976, 978, 989, 996, 1004,
 1006, 1008, 1051, 1057, 1064,
 1068, 1075, 1077, 1081, 1090,
 1094, 1100, 1117, 1118, 1123,
 1125, 1126, 1131, 1159, 1165,
 1174, 1184, 1191, 1192, 1194,
 1195, 1204, 1214, 1225, 1237,
 1247
 Ciopraga, Const., 14, 20, 34, 51, 55,
 57, 64, 112, 117, 120, 127, 129,
 156, 191, 217, 260, 277, 292,
 293, 307, 327, 352, 360, 383,
 384, 399, 414, 450, 482, 491,
 505, 517, 536, 540, 549, 556,
 557, 598, 621, 622, 650, 661,
 713, 782, 795, 801, 802, 808,
 811, 812, 816, 867, 915, 936,
 952, 972, 1008, 1022, 1053,
 1062, 1074, 1092, 1098, 1121,
 1123, 1137, 1158, 1180, 1214,
 1219
 Cistelean, Al., 226, 818, 1024,
 1025, 1248
 Ciucă, Valentin, 572, 941, 959, 988,
 993, 1064, 1242
 Ciurea, Doina, 602, 697, 941
 Ciurunga, Andrei, 105, 192, 459,
 554, 707, 865, 1260
 Clenciu, Alexandru, 34, 88, 133,
 387, 485, 600, 740, 867, 898
 Clopoșel, Ion, 302, 642, 677
 Cocea, N.D., 328, 502, 547, 689,
 1100
 Cocora, Ion, 86, 303, 352, 400, 538,
 550, 568, 575, 651, 822, 845,
 920, 1040, 1041, 1075, 1099,
 1148, 1162
 Codoban, Aurel, 226, 330, 426
 Cojocaru, Mircea, 345, 569, 869
 Colin, Vladimir, 121, 135, 443, 580,
 665, 708, 716, 869, 924, 1141,
 1212
 Colomiț, Ileana, 134, 723, 952
 Comarnescu, Petru, 187, 231, 421,
 473, 575, 978
 Comșa, Ioan, 646, 917, 1160
 Condurache, Val, 120, 325, 414,
 516, 621, 658, 712, 814, 910,
 911, 913, 1011, 1021, 1058, 1136
 Constantin, Marcel, 226, 352, 1013,
 1024
 Constantin, Mircea, 226, 329, 518,
 626, 714, 1024
 Constantin, Theodor, 454, 835, 1262
 Constantinescu, Dan, 191, 372, 598,
 646, 1160, 1253
 Constantinescu, Ion, 20, 44, 47, 334,
 758, 859, 899, 973, 1021, 1098,
 1158
 Constantinescu, Mircea, 135, 136,
 402, 610, 645, 683, 706, 742,
 937, 1175
 Constantinescu, Pompiliu, 15, 127,
 137, 169, 381, 387, 407, 433,
 575, 578, 587, 757, 816, 901,
 912, 980, 1008, 1015, 1141,
 1243, 1247, 1252
 Constantinescu, Vasile, 21, 96, 113,
 171, 192, 260, 377, 406, 491,
 800, 886, 1010, 1064

Constantiniu, Cristina, 234, 528, 1255
 Constantiniu, C.N., 7, 122, 639
 Copilu-Cheatră, V., 34, 618, 802, 902, 1241
 Corbea, Andrei, 31, 217, 319, 383, 449, 519, 1154
 Corbea, Ileana, 648, 761, 1008
 Corbu, George, 126, 443, 451, 1157
 Corbul, Vintilă, 269, 454, 484, 864
 Corciu, Liana, 111, 759, 1172, 1175, 1196
 Cordan, Miron, 20, 603, 608, 614, 668, 937, 1009, 1094, 1212, 1238, 1265
 Corlaci, Ben, 11, 256, 378, 541, 548, 887, 888
 Cornea, Paul, 113, 186, 216, 1175
 Coroiu, Constantin, 22, 44, 192, 220, 327, 377, 511, 619, 808, 905, 1015, 1133, 1243, 1244
 Cosașu, Radu, 117, 170, 212, 228, 291, 348, 351, 388, 439, 572, 635, 870, 976
 Cosma, Anton, 134, 235, 345, 724, 791, 924, 1032, 1150
 Cosma, Mihai, 208, 460, 498, 598, 829
 Cosma, Viorel, 142, 344, 372, 399, 448
 Costea, Ioan, 105, 254, 454, 935, 1219
 Costin, Calistrat, 117, 118, 134, 218, 254, 362, 555, 616, 831, 832, 959, 1014
 Costin, Miron, 7, 329, 381, 452, 483, 491, 659, 676, 763, 778, 791, 801, 802, 845, 882, 915, 946, 954, 1011, 1089, 1191, 1194, 1251
 Costinescu, Florin, 87, 163, 255, 353, 489, 535, 640, 784
 Coșbuc, George, 58, 126, 179, 323, 325, 379, 411, 432, 452, 461, 535, 558, 640, 717, 766, 822, 866, 925, 929, 930, 978, 1129, 1236, 1262
 Coșeriu, Eugen, 403, 515, 1190
 Coșovei, Traian, 286, 443, 609
 Cotruș, Aron, 57, 520, 876, 978, 1140
 Covaci, Al., 651, 714, 1099, 1249
 Covaci, Aurel, 95, 112, 275, 448, 602, 607, 642, 852, 936, 1116
 Cozma, George Florin, 24, 243, 345, 395, 428, 530, 724, 829, 1013, 1033, 1035, 1151, 1180, 1229, 1261
 Craia, Sultana, 175, 612, 851, 1166, 1167, 1205, 1207
 Crăciun, Victor, 307, 332, 377, 394
 Crăsnaru, Daniela, 569, 861, 960, 1013, 1036, 1166
 Crânguleanu, Ion, 59, 213, 243, 302, 484, 497, 537, 1194, 1199, 1262
 Creangă, Ion, 34, 91, 103, 116, 117, 151, 156, 180, 184, 212, 213, 235, 242, 243, 274, 344, 345, 348, 351, 355, 360, 377, 382, 386, 392, 405, 422, 450, 451, 459, 466, 497, 500, 502, 537, 541, 550, 577, 598, 600, 603, 608, 609, 611, 612, 622, 676, 713, 728, 746, 766, 794, 853, 863, 865, 866, 879, 917, 939, 940, 942, 945, 955, 959, 966, 971, 979, 994, 997, 1005, 1118, 1155, 1188, 1196, 1206, 1213, 1238, 1243, 1247
 Creția, Petru, 84, 358, 378, 415, 1149
 Crețulescu, Ioana, 46, 93, 178, 188, 433, 532, 1151, 1264

- Crevedia, N., 216, 267, 305, 387,
444, 447, 707, 925, 1005
- Cristea, Corina, 109, 202, 309, 316,
517, 594, 684, 723, 769, 935
- Cristea, Dan, 14, 26, 48, 83, 100,
139, 159, 174, 195, 198, 199,
201, 204, 205, 215, 271, 280,
296, 317, 366, 380, 396, 409,
461, 462, 478, 508, 559, 583,
587, 590, 645, 734, 769, 844,
893, 934, 969, 979, 1070, 1081,
1110, 1128, 1166, 1167, 1205,
1206, 1231
- Cristea, Valeriu, 40, 95, 109, 112,
150, 167, 176, 212, 271, 289,
330, 356, 389, 401, 457, 469,
488, 541, 571, 598, 622, 633,
646, 673, 709, 742, 758, 797,
817, 845, 856, 882, 955, 986,
991, 1067, 1068, 1077, 1095,
1138, 1160, 1181, 1196
- Cristescu, Luiza, 104, 202, 246, 247,
372, 401, 552, 567, 734, 784,
786, 1014
- Cristofor, Ion, 226, 329, 624, 1248
- Cristoiu, Ion, 31, 84, 116, 207, 226,
426, 738, 878, 899, 1004, 1058,
1089, 1091
- Crohmalniceanu, Ovid. S., 7, 15, 20,
24, 80, 89, 99, 125, 138, 140,
158, 173, 194, 217, 229, 245,
261, 279, 284, 294, 302-304, 364,
380, 405, 426, 434, 436, 439,
440, 447, 470, 499, 531, 567,
580, 583, 585, 586, 589, 593,
653, 814, 844, 987, 1082, 1083,
1131, 1141, 1166, 1176, 1179,
1184, 1193, 1204, 1218, 1222,
1227, 1234
- Cruceanu, Mihail, 34, 387, 784, 789,
1157, 1172
- Csire, Gabriella, 10, 32, 149, 267,
291, 296, 299, 459
- Cubleșan, Constantin, 53, 113, 185,
425, 455, 466, 538, 603, 608,
639, 642, 668, 869, 958, 1007,
1052, 1099, 1124, 1149, 1193,
1249
- Cuibuș Alboiu, Marta, 163, 572,
828, 1157
- Culcer, Dan, 134, 242, 303, 345,
428, 443, 530, 552, 635, 724,
828, 865, 957, 1005, 1032, 1150,
1240, 1261
- Curticăpeanu, Doina, 458, 495, 624,
626, 723, 758, 770, 882, 1155
- Curticeanu, Mircea, 227, 519, 818,
1025
- Cusin, Adi, 164, 184, 244, 942,
1175, 1181
- Cuțitaru, Virgil, 120, 129, 377, 406,
466, 886

D

- Daicoviciu, Hadrian, 92, 125, 256,
529, 567, 1134, 1235
- Damaschin, Dan, 226, 329, 682
- Damian, George, 183, 215, 352, 780,
886, 1099, 1181
- Damian, S., 116, 346, 407, 489, 892,
1067, 1130, 1196, 1244
- Damian, Ștefan, 226, 254, 329, 624,
1130, 1249
- Dan, George, 89, 188, 454
- Dan, Ioan, 164, 183, 255, 387, 937,
988
- Dan, Pavel, 46, 323, 1135, 1173
- Dan, Sergiu Pavel, 717, 804, 862,
868, 869, 1021, 1078, 1119,
1140, 1195, 1234
- Dan, Virgil, 103, 451, 1191
- Daniel, Paul, 469, 706, 739, 1074
- Darian, Adina, 32, 325, 603, 807

- Dascal, Mihai, 289, 1012, 1013
Dascălu, Crișu, 97, 557, 575, 853,
1163, 1182
Davidescu, N., 112, 156, 191
Davidoglu, Mihail, 304, 1075, 1212
Davidovici, Doru, 120, 488, 530,
1033
Deal, Alexandru, 209, 265, 394, 599,
859, 971, 1261, 1267
Delavrancea, Cella, 550, 647, 681,
695, 754
Demetrius, Lucia, 379, 454, 607,
1073, 1156
Densusianu, Ovid, 28, 576, 905, 954,
961
Densușianu-fiul, Ovid, 460, 576, 656
Deșliu, Dan, 17, 149, 184, 254, 255,
443, 581, 602, 607, 636, 638,
668, 725, 775, 844, 866, 987,
1047, 1116, 1152
Deșliu, Valentin, 509, 606, 1120,
1157
Diaconescu, Ioana, 32, 87, 208, 254,
353, 484, 754, 775, 780, 987,
1074
Diaconescu, Mihail, 558, 648, 1220
Diaconescu, Romulus, 125, 229,
331, 418, 524, 715, 869, 962
Diaconescu, Vasile, 991, 1079, 1241
Diamantescu, Sanda, 208, 304, 465,
568
Dianu, Romulus, 796, 841, 1195
Dima, Al., 51, 57, 59, 102, 129, 137,
157, 191, 216, 302, 377, 404,
525, 556, 565, 567, 573, 695,
696, 729, 750, 778, 795, 953,
955, 972, 973, 978, 993, 1003,
1011, 1031, 1098, 1112, 1220,
1242
Dima, Simion, 760, 1075, 1123,
1259, 1267
Dima, Valentina, 315, 602, 690, 723,
941, 1075, 1267
Dimisianu, Gabriel, 10, 26, 40, 110,
112, 150, 167, 169, 208, 248,
290, 326, 356, 378, 396, 402,
409, 428, 447, 488, 536, 541,
602, 660, 684, 742, 755, 777,
837, 855, 867, 868, 874, 938,
956, 991, 1067, 1068, 1069,
1077, 1093, 1116, 1119, 1138,
1175, 1176, 1181, 1200, 1214,
1222
Dimitriu, Daniel, 119, 191, 219, 220,
223, 413, 516, 614, 621, 705,
711, 800, 814, 835, 849, 862,
910, 954, 975, 1009, 1014, 1021,
1036, 1038, 1061, 1092, 1127,
1128, 1136
Dimitriu, Nicolae, 41, 706, 1215
Dimov, Leonid, 7, 11, 24, 46, 77, 94,
231, 250, 346, 419, 452, 558,
568, 586, 589, 590, 592, 609,
624, 653, 671, 673, 695, 730,
749, 817, 916, 918, 923, 942,
1032, 1040, 1047
Dincă, Ștefan, 116, 217, 1157
Dinescu, Mircea, 101, 183, 208, 409,
485, 510, 585, 589, 593, 889,
890, 894, 898, 927, 987, 988,
1000, 1002, 1036, 1040, 1057,
1070, 1141, 1142, 1166, 1168,
1220
Dinulescu, Ioana, 716, 819, 1026,
1140, 1250
Dobre Ionescu, Melania, 134, 243,
345, 635, 724, 1033
Dobrescu, Al., 120, 326, 414, 517,
622, 712, 757, 814, 868, 910-912,
1021, 1058, 1127, 1128, 1133,
1136
Dobrescu, Paul, 349, 507, 535, 1120
Dobrogeanu-Gherea, C., 64, 85, 91,
213, 226, 479, 482, 483, 489,
491, 507, 537, 602, 678, 717,
840, 884, 918, 956, 1128

Dohotaru, Adrian, 116, 138, 492,
 653, 792, 803, 1050, 1068, 1081,
 1185, 1204
 Doinaș, Ștefan Aug., 10, 11, 27, 28,
 36, 57, 61, 68, 77, 90, 94, 103,
 114, 135, 184, 207, 228, 229,
 231, 254, 273, 275, 317, 320,
 321, 324, 330, 360, 363, 399,
 454, 484, 520, 536, 567, 580,
 614, 615, 624, 654, 660, 671,
 674, 696, 710, 714, 732, 741,
 752, 754, 771, 775, 778, 779,
 820, 828, 895, 917, 918, 927,
 942, 950, 955, 981, 982, 987,
 1036, 1038, 1040, 1042, 1047,
 1057, 1140, 1141, 1143, 1176,
 1177, 1193, 1194, 1251
 Domokos Géza, 55, 184, 206, 254,
 484, 569, 642, 793, 842, 1002,
 1116, 1193
 Donos, Arcadie, 34, 218, 645, 681,
 707, 1157
 Dorcescu, Eugen, 114, 193, 215,
 260, 394, 407, 454, 466, 476,
 557, 575, 677, 711, 758, 841,
 844, 873, 943, 1075, 1182, 1199
 Dorian, Gellu, 407, 476, 886
 Dorian, Silviu, 156, 690, 1123
 Dragomir, Mihi, 57, 413, 431, 444,
 454, 561, 578, 869, 889, 890,
 1262
 Dragomir, Mircea, 746, 1062, 1123,
 1161
 Dragomirescu, Mihail, 28, 83, 137,
 258, 397, 433, 640
 Dragoș, Nicolae, 7, 11, 25, 47, 87,
 94, 122, 124, 194, 242, 254, 255,
 261, 295, 320, 352, 353, 400,
 443, 478, 486, 520, 550, 567,
 569, 613, 614, 618, 640, 654,
 667, 668, 715, 743, 773, 775,
 784, 785, 792, 806, 847, 866,
 877, 889, 898, 945, 956, 959,
 968, 979, 987, 988, 1003, 1004,
 1006, 1036, 1080, 1116, 1124,
 1176, 1194, 1201, 1213, 1217,
 1220, 1221, 1225, 1226, 1230,
 1251
 Dragu, Petre, 228, 266, 434, 459,
 492, 496, 535, 543, 546, 558,
 653, 680, 857, 1114, 1170
 Drăgan, Mihai, 44, 51, 117, 119,
 120, 129, 149, 360, 536, 550,
 598, 650, 762, 972, 1220
 Drăgănoiu, Ion, 209, 242, 255, 278,
 565, 586, 620, 759, 875, 877,
 932, 1166, 1167
 Drăguț, Vasile, 55, 178, 399, 455
 Drumur, George, 270, 278, 386, 454,
 466, 844
 Ducea, Valeria, 234, 335, 422, 528,
 719, 920, 1027, 1145
 Duda, Virgil, 83, 200, 209, 401, 542,
 552, 638, 658, 842
 Dudaș, Florian, 79, 157, 506
 Dugneanu, Paul, 109, 213, 280, 297,
 298, 331, 357, 462, 478, 494,
 547, 553, 560, 577, 666, 673,
 753, 803, 805, 848, 862, 863,
 876, 980, 1070, 1205, 1206,
 1232, 1234
 Duicu, Serafim, 242, 303, 330, 428,
 723, 828, 924, 1005, 1033, 1150,
 1261
 Duma, Dionisie, 321, 709, 712, 745,
 763, 842, 1199
 Dumbravă, Nicolae, 134, 243, 345,
 372, 530, 635, 724, 829, 925,
 1033, 1151, 1261, 1262
 Dumbrăveanu, Anghel, 27, 87, 97,
 106, 184, 193, 209, 212, 229,
 242, 255, 270, 293, 303, 373,
 399, 443, 538, 550, 555, 569,
 779, 838, 846, 936, 1075, 1078,

1116, 1143, 1173, 1181, 1193,
1212, 1236, 1266
Dumitrache, Constantin, 320, 331,
628, 901
Dumitrescu, Aurel, 254, 443, 987
Dumitrescu, Florica, 11, 34, 954,
1077
Dumitrescu, Geo, 12, 24, 25, 77, 97,
134, 172, 231, 273, 558, 562,
580, 587, 590, 624, 654, 779,
849, 987, 1036, 1038, 1047,
1087, 1094, 1119, 1163, 1204,
1227, 1229
Dumitrescu, Ion, 61, 386, 483, 541,
567
Dumitrescu, Lucian, 253, 404, 681,
685, 774, 777, 925, 1007, 1151,
1157, 1158, 1262
Dumitrescu, Valeria, 211, 450, 710
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, 7, 9-11,
23, 33, 34, 52, 58-69, 62, 66, 79,
87, 104, 107, 142, 153, 189, 216,
229, 256, 259, 267, 307, 383,
536, 572, 573, 608, 652, 695,
733, 736, 803, 844, 856, 885,
900, 916, 975, 987, 1049, 1056,
1092, 1189, 1195, 1216
Dumitriu, Anton, 80, 305, 426, 1222
Dumitriu, Dana, 17, 91, 151, 176,
188, 202, 257, 289, 356, 366,
389, 401, 447, 469, 488, 540,
567, 623, 646, 659, 673, 742,
777, 837, 868, 883, 937, 971,
1006, 1077, 1118, 1159, 1196
Dumitriu, Daniel, 552, 1014, 1058
Dumitru, Radu, 13, 235, 504, 784,
789, 920
Duță, Marcel, 11, 113, 269, 987
Duțescu, Dan, 111, 273, 355, 467,
853, 916
Duțescu, Mihai, 159, 229, 255, 525,
554, 558, 807

Duțu, Alexandru, 160, 225, 226,
292, 332, 419, 452, 600, 609,
954, 1159

E

Eftimiu, Victor, 40, 78, 108, 302,
351, 425, 501, 944, 1073, 1236
Eliade, Irina, 517, 534, 628
Eliade, Mircea, 23, 202, 350, 640,
1015, 1071, 1163, 1172, 1180,
1183, 1200
Elvin, B., 14, 98, 234, 278, 320, 354,
649, 1237
Emandi, Barbu Alexandru, 269, 302,
387, 498, 774
Eminescu, Mihai, 9, 12, 13, 16, 22,
24, 25, 29, 32, 33, 34, 39, 40, 41,
42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61,
62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 77,
78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 90,
91, 92, 93, 96, 97, 98, 103, 104,
107, 108, 109, 115, 116, 117,
118, 119, 120, 121, 122, 125,
126, 127, 129, 130, 134, 135,
136, 137, 138, 142, 147, 148,
158, 159, 162, 164, 166, 167,
171, 172, 174, 175, 176, 179,
180, 181, 184, 187, 189, 193,
205, 206, 212, 213, 216, 217,
218, 219, 226, 227, 228, 230,
232, 234, 246, 256, 261, 267,
272, 274, 277, 278, 285, 289,
293, 296, 299, 300, 303, 306,
307, 314, 318, 321, 322, 325,
326, 329, 333, 335, 347, 348,
350, 351, 354, 356, 358, 360,
362, 363, 364, 366, 371, 377,
378, 379, 380, 382, 383, 389,
395, 399, 400, 402, 403, 406,
408, 409, 411, 412, 413, 414,
416, 425, 427, 429, 432, 434,

435, 443, 446, 448, 451, 452,
453, 455, 457, 458, 460, 467,
468, 473, 474, 475, 476, 478,
482, 483, 484, 488, 492, 493,
494, 498, 500, 501, 502, 505,
508, 515, 516, 517, 518, 524,
534, 535, 537, 540, 544, 545,
548, 549, 550, 553, 554, 555,
556, 557, 558, 564, 566, 567,
571, 574, 576, 577, 584, 586,
594, 595, 598, 599, 600, 601,
602, 603, 605, 606, 607, 608,
609, 614, 615, 616, 621, 622,
624, 625, 631, 633, 637, 643,
647, 649, 650, 653, 659, 660,
664, 667, 668, 671, 672, 676,
677, 679, 681, 683, 684, 693,
694, 695, 696, 709, 711, 712,
713, 716, 717, 721, 722, 727,
729, 730, 734, 743, 745, 746,
751, 752, 754, 755, 757, 758,
759, 761, 762, 763, 766, 769,
779, 781, 783, 785, 791, 794,
795, 797, 798, 801, 803, 805,
811, 812, 817, 818, 819, 823,
824, 832, 837, 838, 839, 843,
845, 848, 864, 866, 868, 871,
873, 874, 875, 877, 878, 882,
885, 886, 899, 901, 910, 915,
917, 929, 930, 932, 937, 938,
939, 941, 947, 948, 952, 955,
956, 958, 960, 961, 965, 970,
978, 980, 981, 986, 988, 989,
994, 995, 1000, 1002, 1003,
1004, 1005, 1006, 1010, 1011,
1013, 1015, 1021, 1022, 1024,
1025, 1026, 1027, 1033, 1037,
1054, 1057, 1058, 1062, 1063,
1065, 1066, 1076, 1077, 1078,
1080, 1083, 1084, 1087, 1089,
1092, 1095, 1097, 1098, 1099,
1100, 1112, 1113, 1118, 1124,

1128, 1130, 1131, 1132, 1136,
1137, 1142, 1148, 1155, 1157,
1162, 1163, 1174, 1175, 1180,
1189, 1190, 1195, 1196, 1206,
1211, 1213, 1215, 1216, 1220,
1221, 1222, 1224, 1226, 1236,
1244, 1245, 1247, 1248, 1249,
1251, 1254, 1255, 1257, 1260,
1265
Endler, Adolf, 455, 465, 475
Enescu, George, 9, 61, 168, 307,
344, 351, 382, 411, 424, 448,
489, 490, 534, 576, 922, 1028,
1053, 1073
Enescu, Radu, 106, 121, 227, 401,
714, 1157
Engels, Friedrich, 139, 140, 361,
426, 736, 741, 1120, 1266
Esenin, Serghei, 972, 1006, 1051,
1151, 1191, 1200, 1249
Everac, Paul, 24, 55, 149, 213, 242,
351, 421, 444, 502-504, 523, 569,
691, 692, 694, 741, 764, 768,
920, 1026, 1060, 1076, 1145,
1157, 1163
Evu, Eugen, 209, 324, 568, 714,
1025

F

Fabian, Romulus, 150, 649, 684,
697, 989
Faifer, Florin, 156, 192, 544, 859,
974
Fanache, V., 86, 232, 333, 526
Fassel, Horst, 215, 476, 1099, 1162
Fauchereau, Serge, 94, 235, 337,
415, 631, 719, 723, 1007, 1144
Felder, Gheorghe, 235, 400, 634
Felea, Ion, 122, 628, 715, 1230
Felea, Victor, 11, 157, 185, 212,
254, 278, 303, 321, 333, 345,
352, 394, 466, 467, 500, 538,

- 554, 599, 614, 641, 642, 649,
654, 924, 1036, 1040, 1042,
1116, 1139, 1205, 1232
- Felix, Radu, 155, 270, 525, 1010
- Fetcu, Lucia, 110, 309, 603, 668
- Filimon, Nicolae, 104, 194, 197,
294, 356, 482, 560
- Filimon, Traian, 164, 183, 337, 921
- Filip, Nicu, 497, 568, 754, 774, 987
- Filip, Traian, 61, 95, 212, 872, 1158,
1200
- Firan, Florea, 255, 331, 525, 550,
573, 576, 600, 601, 653, 827, 937
- Fischer, Gh., 211, 450, 710, 748
- Fischof, Andrei, 303, 642, 1032,
1150
- Flămând, Dinu, 31, 104, 151, 162,
205, 208, 226, 297, 309, 319,
320, 359, 380, 394, 420, 451,
495, 499, 508, 510, 516, 585,
592, 613, 645, 665, 711, 717,
775, 784, 787, 818, 821, 838,
898, 899, 927, 928, 930, 936,
942, 1004, 1005, 1012, 1013,
1038, 1040, 1045, 1078, 1091,
1124, 1131, 1156, 1217
- Florea, Constantin, 7, 164, 183, 253,
352, 443, 775
- Florea, Rodica, 11, 343, 549, 556
- Florescu, Nicolae, 392, 857, 1099,
1122
- Foartă, Șerban, 226, 373, 664
- Fodor, Octavian, 152, 179, 249
- Fortunescu, Madeleine, 183, 448,
1173
- France, Anatole, 361, 810, 991, 1145
- Franyó Zoltán, 57, 66, 87, 131, 184,
642, 1003
- Friduș, Al. I., 361, 473, 490, 606,
664, 802, 885, 959, 973, 1009,
1097, 1198
- Frontelată, Nicolae Dan, 31, 116,
137, 318, 1235
- Frunză, Eugen, 134, 168, 213, 254,
302, 358, 386, 455, 483, 554,
759, 775, 793, 794, 1196, 1260,
1262
- Fulga, Laurențiu, 38, 60, 86, 106,
164, 181, 241, 255, 286, 352,
429, 431, 452, 454, 462, 484,
497, 536, 551, 569, 614, 624,
630, 638, 642, 643, 658, 669,
681, 732, 763, 782, 848, 853,
856, 861, 887, 898, 925, 941,
942, 945, 986, 1003, 1022, 1033,
1071, 1075, 1092, 1116, 1117,
1119, 1123, 1130, 1152, 1158,
1165, 1193, 1201, 1213, 1214,
1224, 1226, 1236, 1242, 1243,
1259, 1262
- Fundoianu, B., 24, 900, 917, 918,
1243

G

- Gafița, Gabriel, 541, 654, 704, 712,
778, 1182
- Gafița, Mihai, 48, 50, 91, 184, 212,
213, 232, 270, 279, 303, 304,
408, 570, 576, 577, 643, 863,
881, 947, 988, 1158, 1172, 1173
- Gafița, Viniciu, 59, 302, 537, 538,
879, 1212
- Gálfalvi Zsolt, 457, 602, 607, 642
- Galilei, Galileo, 978, 1027, 1185
- Galiș, Veronica, 270, 352, 360, 572,
660, 745, 1131
- Gane, Horia, 254, 316, 450, 468,
549, 616, 653, 959, 1099
- Ganea, Romulus, 235, 256, 635
- Gavril, Matei, 11, 83, 360, 614, 643,
784, 987, 1003
- Gavril, Mihai, 60, 163, 164, 183,
208, 255, 269, 285, 385, 443,
454, 485, 549, 568, 707, 775,
795, 866, 968, 988, 1076, 1157

- Găbrian, M., 345, 425, 426, 631, 635, 1108
- Genaru, Ovidiu, 11, 85, 100, 154, 218, 227, 254, 293, 333, 420, 530, 590, 602, 604, 607, 616, 642, 668, 802, 815, 817, 928, 959, 999, 1040, 1043, 1081, 1178, 1182, 1196, 1255
- Genoiu, George, 47, 216, 218, 254, 692, 694, 707, 719, 730, 887
- George, Al., 80, 89, 115, 117, 119, 131, 219, 325, 346, 373, 396, 397, 413, 518, 619, 635, 749, 757, 815, 840, 905, 938, 996, 1014, 1076, 1131, 1132, 1169, 1173, 1174, 1187, 1207, 1208, 1218, 1264, 1265
- George, Tudor, 10, 131, 271, 473, 484, 604, 624, 642, 741, 877, 941, 1040, 1207
- Georgescu, Constantin, 60, 164, 183, 208, 255, 269, 385, 598, 775
- Georgescu, Emil, 474, 606, 762, 841, 1010, 1162
- Georgescu, Mihai, 234, 286, 707, 1255
- Georgescu, Octavian, 254, 335, 443, 987
- Georgescu, Paul, 136, 348, 578, 638, 858, 1112
- Georgescu, Paul Alexandru, 918, 1132, 1142, 1253
- Georgescu, Titu, 448, 613, 1073
- Georgiu, Grigore, 10, 532, 635
- Gheliuc, Jean, 345, 429, 635, 829, 925, 1033
- Ghelmez, Petre, 7, 34, 57, 103, 121, 143, 144, 146, 163, 183, 184, 270, 291, 302, 403, 451, 461, 564, 602, 765, 784, 786, 847, 864, 996, 1004, 1078, 1089, 1117, 1188, 1220, 1231, 1238
- Gheorghe, Ion, 87, 144, 145, 162, 164, 209, 224, 259, 261, 353, 387, 392, 461, 465, 517, 553, 559, 581, 584-587, 590, 613, 749, 804, 850, 891, 896, 928, 950, 996, 1036, 1037, 1044, 1094, 1136, 1222
- Gheorghe, Tudor, 550, 1003, 1092, 1225
- Gheorghică, Gh., 80, 98, 115, 125, 294, 315, 395, 545, 652, 731, 791, 1011
- Gheorghiu, Mihai Dinu, 22, 156, 314, 412, 614, 911, 941, 1013, 1021, 1058, 1127, 1131, 1136, 1235, 1237
- Gheorghiu, Mihnea, 23, 27, 59, 67, 163, 229, 248, 307, 534, 537, 554, 561, 562, 578, 599, 613, 619, 641, 664, 711, 716, 718, 795, 905, 959, 979, 1011, 1058, 1066, 1141, 1145, 1151, 1204, 1218
- Gheorghiu, Tașcu, 114, 213, 320, 664
- Gheorghiu, Val, 394, 407, 450
- Gheorghiu, Virgil, 302, 307, 372, 451, 971
- Gheran, Niculae, 162, 211, 333, 450, 634, 710, 1180
- Ghermanschi, Anatol, 156, 259, 325, 352, 405, 761, 801, 904, 1098, 1183
- Ghibu, Onisifor, 179, 232, 1029
- Ghica, Ion, 91, 175, 176, 213, 244, 664
- Ghidirmic, Ovidiu, 500, 666, 819, 911, 1261
- Ghilia, Alecu Ivan, 13, 14, 203, 209, 210, 273, 352, 456, 467, 498, 539, 564, 755, 939, 1093, 1262

- Ghișe, Dumitru, 7, 165, 599, 1116, 1193
- Ghiță, Simion, 114, 532, 1161
- Ghițescu, Ludmila, 163, 183, 321, 614, 643, 835, 900, 988, 1009, 1220, 1238
- Ghițulescu, Mircea, 226, 419, 919, 1254
- Gibescu, George, 407, 477, 545, 608
- Giugariu, Mihai, 14, 246, 360, 389, 401, 516
- Giurescu, Constantin, 23, 28, 121, 141, 179, 187, 193, 249, 413, 460, 507, 885, 1053, 1191, 1194
- Giurgiuca, Emil, 77, 328, 397
- Goci, Aureliu, 151, 289, 402, 505, 553, 555, 573, 629, 676, 736, 758, 885, 958, 1219, 1238
- Goga, Octavian, 34, 58, 126, 179, 323, 383, 397, 478, 581, 586, 666, 721, 766, 769, 929, 961, 987, 1032, 1037, 1081, 1134, 1171, 1179, 1188, 1259
- Gorcea, Petru Mihai, 321, 536, 615
- Gorunescu, Valeriu, 34, 164, 183, 187, 208, 255, 302, 549, 707, 795, 941, 1157, 1193
- Got, Petre, 105, 232, 243, 244, 255, 993, 1095, 1097, 1118, 1140
- Graur, Al., 34, 152, 249, 455, 566, 659, 714, 757, 845, 887, 1077, 1164
- Grăsoiu, Liviu, 229, 297, 885
- Grecea, Ion, 59, 260, 372, 430, 454, 484, 530, 598, 775, 1033, 1035, 1262
- Grigorescu, Dan, 7, 42, 58, 77, 94, 95, 112, 142, 155, 170, 191, 214, 259, 275, 281, 291, 375, 404, 442, 455, 471, 483, 564, 647, 675, 681, 716, 727, 765, 833, 857, 880, 884, 966, 1085, 1097, 1161
- Grigorescu, Ioan, 8, 100, 104, 153, 164, 169, 183, 228, 369, 470, 489, 492, 598, 643, 680, 730, 743, 793, 867, 1014, 1130, 1209
- Grigorescu, Mircea, 458, 501, 540, 864, 925
- Grigorescu-Bacovia, Agatha, 40, 272, 285, 292, 333, 497, 535, 616, 707, 775, 853, 959, 1077
- Grigurcu, Gheorghe, 121, 157, 226, 228, 230, 276, 294, 330, 334, 369, 412, 415, 416, 432, 518, 519, 532, 626, 636, 651, 652, 672, 690, 714, 734, 797, 817, 818, 828, 846, 876, 881, 915, 931, 942, 959, 1025, 1040, 1089, 1131, 1138, 1140, 1156, 1162, 1168, 1249, 1264
- Gronov-Marinescu, Elena, 215, 254, 269, 872
- Groșan, Ioan, 329, 519, 1249
- Grozdan, Dorian, 270, 454, 538, 1075, 1173
- Gruia, Bazil, 85, 86, 157, 158, 179, 192, 354, 400, 626, 821, 1212
- Gruia, Călin, 59, 121, 1212
- Gruia, Stelian, 352, 484, 549, 742
- Grunea, Vasile, 86, 303, 322, 400, 466
- Guga, Romulus, 13, 14, 37, 38, 106, 128, 134, 197, 250, 303, 330, 366, 466, 504, 550, 552, 567, 598, 658, 707, 708, 779, 869, 969, 1005, 1108, 1116, 1240, 1263
- Gurghianu, Aurel, 86, 106, 125, 185, 446, 525, 568, 642, 671, 1042, 1081, 1120, 1143, 1244
- Guțan, Ilie, 128, 131, 238, 340, 423, 424, 426, 722, 827, 922, 1147
- Gvozdenović, Slavomir, 637, 638, 1266

H

Hagiu, Grigore, 48, 81, 82, 85, 94,
121, 208, 243, 259, 273, 347,
399, 481, 559, 582, 590, 591,
598, 599, 643, 645, 670, 775,
779, 780, 822, 878, 946, 964,
987, 999, 1035, 1040, 1220,
1238, 1262
Hajdu Győző, 106, 134, 642, 1193
Hañă, Al., 57, 667, 1157
Hanu, Lucian, 508, 547, 654, 1249
Hasdeu, Bogdan Petriceicu, 39, 46,
64, 109, 179, 203, 260, 348, 351,
386, 501, 532, 572, 960, 1100,
1114
Hatman, Daniil, vezi Bănuță, Ion
Hauser, Arnold, 102, 205, 285, 603,
643, 668, 852, 1128
Hauser, Hedi, 252, 537, 1193
Hăulică, Dan, 229, 270, 399, 455,
536, 564, 599, 739, 777, 883
Hâlmău, Victor, 269, 303, 351, 387,
455, 1005
Hârlav, Constantin, 226, 329, 341,
519, 614
Heliade Rădulescu, Ion, 179, 383,
500, 582, 952, 1135
Herseni, Traian, 116, 121, 237, 530,
558, 818
Hinoveanu, Ilarie, 124, 125, 255,
285, 331, 550
Hobana, Ion, 84, 150, 163, 209, 228,
231, 248, 251, 255, 270, 352,
386, 443, 465, 569, 682, 708,
716, 755, 784, 853, 869, 968,
986, 1116, 1141, 1193, 1194,
1212
Hodjak, Franz, 84, 88, 160, 631
Holban, Anton, 468, 1013, 1265
Holcan, Maria, 256, 337, 1150
Horea, Ion, 7, 10, 33, 60, 77, 182,
184, 209, 255, 271, 282, 371,

465, 467, 475, 485, 489, 538,
549, 602, 604, 658, 671, 674,
724, 742, 775, 831, 852, 867,
956, 959, 976, 985, 1040, 1092,
1093, 1117
Horvath Imre, 121, 185, 1095, 1157
Hudici, Vera, 164, 184, 209
Hurezean, Gabriela, 315, 549, 714,
841, 856, 899, 960, 1025
Huszár Sándor, 16, 150, 599, 603,
668
Huxley, Aldous, 71, 219, 379, 517,
677, 1023, 1216

I

Iacoban, Mircea Radu, 10, 45, 117,
150, 161, 252, 267, 466, 504,
528, 536, 602, 607, 643, 692,
693, 694, 707, 754, 784, 788,
793, 822, 853, 958, 959, 967,
974, 987, 1092, 1116, 1158,
1181, 1195, 1219, 1236
Iancu, Avram, 373, 506, 525, 542,
1010
Iancu, Traian, 148, 149, 153, 164,
184, 208, 251, 254, 255, 293,
352, 444, 484, 497, 507, 536,
567, 606, 614, 642, 658, 775,
780, 784, 821, 866, 899, 936,
959, 971, 986, 987, 1003, 1116,
1119, 1157, 1193, 1194, 1220
Ianoși, Ion, 7, 20, 139, 140, 285,
426, 434, 435, 436, 439, 441,
574, 684, 714, 781, 805, 821,
879, 1031, 1080, 1154, 1218
Ibrăileanu, G., 15, 43, 51, 78, 120,
129, 136, 137, 165, 184, 226,
302, 350, 360, 364, 380, 392,
393, 491, 517, 662, 746, 756,
783, 809-811, 840, 896, 905,
1005, 1015, 1019, 1020, 1124,
1126, 1135, 1179, 1180, 1187,
1246, 1248

Igna, Vasile, 86, 185, 592, 805,
 1099, 1142, 1193
 Ignat, Nestor, 27, 122, 550, 599,
 627, 724, 1025, 1096, 1098
 Ignea, Dumitru, 149, 657, 676
 Ilea, Ion Th., 34, 46, 88, 183, 215,
 269, 303, 427, 455, 473, 590,
 598, 683, 1208
 Ilici, Lazăr (Ilić, Lazar), 172, 642,
 637, 1266
 Ilisei, Grigore, 309, 310, 802, 942,
 1064, 1095, 1198, 1199
 Indrieș, Alexandra, 477, 649, 873,
 1075
 Ioachim, Paul, 1027, 1068, 1091,
 1092, 1100
 Ioana, Nicolae, 157, 659, 705, 849,
 862, 943, 1215
 Ion, Dumitru M., 11, 84, 88, 134,
 160, 214, 345, 396, 400, 484,
 499, 775, 1013, 1123, 1220
 Ionescu, Cornel Mihai, 1216
 Ionescu, Dan Vlad, 876, 888, 944
 Ionescu, Eugen, 47, 334, 1008, 1073
 Ionescu, Gelu, 117, 139, 413, 554,
 709, 711, 1132, 1195, 1243
 Ionescu, Radu, 210, 536, 615, 710
 Iordache, Claudiu, 137, 158, 448
 Jordan, Iorgu, 8, 33, 184, 192, 307,
 373, 623, 626, 730, 745, 809,
 965, 1017, 1064, 1073, 1074,
 1093, 1114, 1129
 Iorga, Nicolae, 28, 33, 46, 94, 98,
 116, 177, 226, 249, 307, 350,
 395, 406, 419, 430, 476, 520,
 526, 606, 607, 622, 629, 667,
 791, 816, 895, 930, 945, 952,
 954, 955, 960, 961, 978, 996,
 1003, 1004, 1012, 1015, 1073,
 1087, 1100, 1110, 1111, 1114,
 1118, 1119, 1125, 1126, 1135,
 1155, 1159, 1162, 1261, 1264,
 1169, 1174, 1187, 1198, 1262,
 1264
 Iorgulescu, Mircea, 17, 20, 24, 27,
 83, 91, 94, 101, 117, 118, 121,
 152, 176, 188, 195, 196, 197,
 199, 200, 201, 203, 212, 215,
 225, 248, 272, 285, 297, 306,
 369, 374, 389, 414, 445, 458,
 463, 468, 479, 487, 494, 500,
 517, 553, 602, 646, 673, 678,
 698, 709, 713, 714, 735, 753,
 758, 797, 817, 828, 837, 844,
 855, 876, 882, 893, 970, 1007,
 1016, 1022, 1033, 1058, 1067,
 1093, 1095, 1098, 1101, 1103,
 1105, 1107, 1127, 1137, 1138,
 1160, 1169, 1187, 1196, 1208
 Iosif, Mira, 234, 335, 422, 423, 527,
 528, 630, 631, 1145
 Iosif, St. O., 57, 58, 64, 397, 432,
 478, 629, 766, 818, 823, 824,
 904, 956, 958, 961-963, 967, 968,
 989, 1005, 1011, 1022, 1066,
 1090, 1099, 1262, 1266
 Iosifescu, Silvian, 20, 111, 213, 216,
 217, 306, 427, 561, 661, 721,
 862, 868, 936, 1059, 1215, 1218,
 1264
 Irimescu, N., 192, 215, 277, 292,
 450, 556, 651, 663, 694, 763,
 783, 801, 841, 860, 873, 942,
 1010, 1123, 1162, 1198
 Irimia, D., 44, 556, 651, 958
 Irimie, Negoită, 86, 254, 303, 352,
 400, 466, 538, 550, 567, 568,
 599, 755, 1026
 Isac, Adrian, 85, 140, 348, 540, 666,
 936
 Isac, C., 543, 958, 1124, 1198
 Isanos, Magda, 554, 674, 863, 938,
 960, 976, 1079, 1087, 1144, 1236

- Isbășescu, Mihail, 285, 598, 944, 1004
- Istrate, Gheorghe, 11, 57, 148, 149, 192, 209, 246, 270, 360, 476, 490, 510, 550, 556, 667, 668, 829, 855, 996, 1054, 1075, 1172, 1186
- Istrati, Ion, 83, 192, 270, 449, 622, 657
- Istrati, Panait, 28, 46, 357, 388, 390, 402, 444, 498, 628, 651, 797, 924, 1080
- Itu, Ion, 617, 867, 902, 968, 1158, 1241
- Iuga, Gabriel, 883, 1056, 1220
- Iuga, Ion, 148, 374, 498, 516, 530, 577, 599, 681, 777, 807, 1025, 1040, 1044, 1157, 1171, 1193, 1217, 1220
- Iureș, Ștefan, 31, 116, 283, 289, 413, 422, 784, 786, 1007
- Iuteș, Gica, 59, 121, 184, 209, 387, 537, 581, 891, 892, 935, 1212
- Ivasiuc, Al., 14, 16, 36, 37, 38, 65, 70, 71, 72, 89, 165, 186, 198, 211, 242, 249, 253, 271, 288, 305, 314, 354, 365, 367, 373, 388, 401, 446, 456, 468, 488, 498, 551, 553, 570, 577, 601, 638, 644, 645, 659, 672, 683, 708, 741, 757, 777, 796, 799, 836, 842, 853, 854, 868, 881, 937, 949, 955, 957, 970, 986, 989, 990, 1006, 1032, 1057, 1060, 1062, 1066, 1077, 1089, 1104, 1105, 1107, 1108, 1136, 1140, 1142, 1143, 1159, 1174, 1195, 1214, 1218, 1240, 1242, 1249, 1263
- Ivașcu, George, 10, 58, 61, 105, 163, 182, 216, 251, 268, 281, 284, 301, 302, 351, 371, 398, 444, 453, 471, 483, 536, 597, 614, 656, 669, 705, 774, 906, 938, 939, 967, 968, 986, 1002, 1073, 1074, 1091, 1114, 1115, 1155, 1172, 1193, 1219
- Ivănescu, Alexandru, 660, 883, 973, 1078
- Ivănescu, Cezar, 50, 81, 82, 99, 126, 176, 289, 296, 411, 463, 485, 493, 584, 620, 710, 734, 803, 837, 845, 847, 850, 858, 898, 910, 947, 977, 1001, 1032, 1036, 1040, 1041, 1070, 1080, 1166, 1168, 1178, 1215, 1231, 1232
- Ivănescu, Gh., 376, 536, 557, 783, 884
- Ivănescu, Mircea, 128, 155, 235, 238, 241, 255, 257, 337, 558, 585, 588, 591, 592, 631, 634, 719, 721, 723, 779, 827, 922, 923, 1030, 1044, 1147-1149, 1255, 1258, 1258
- Ivireanul, Antim, 179, 221, 576, 874, 881, 1060, 1089, 1140
- Izverna, Pan, 188, 743, 1075

J

- Jacob, Max, 80, 110, 111, 604
- Jaleș, Petru, 681, 755, 1011
- Jay, Peter, 68, 231, 273, 1141
- Jebeleanu, Alexandru, 46, 87, 151, 184, 187, 270, 278, 330, 399, 454, 466, 476, 599, 652, 707, 714, 728, 749, 755, 774, 795, 915, 943, 1075, 1149, 1173, 1266, 1267
- Jebeleanu, Eugen, 77, 106, 229, 230, 245, 254, 255, 267, 270, 271, 285, 293, 397, 411, 457, 460, 536, 567, 581, 587, 588, 590, 602, 607, 638, 651, 654, 665, 671, 674, 683, 710, 713, 716,

775, 779, 814, 849, 850, 911,
976, 1036, 1038, 1040, 1942,
1047, 1073, 1084, 1087, 1119,
1141, 1179, 1208, 1210, 1214,
1229, 1232, 1266
Jianu, Nicolae, 34, 164, 375, 429,
470, 530, 570, 635, 724, 829,
925, 961, 992, 1033, 1116, 1151,
1158, 1261, 1262
Jurist, Eduard, 59, 537, 609, 1141

K

Kányádi Sándor, 60, 106, 642, 1047
Kehrer, Hans, 603, 642, 668, 677,
1145
Kernbach, Victor, 59, 121, 869,
1007, 1141
Kogălniceanu, Mihail, 29, 90, 96,
113, 156, 171, 220, 244, 249,
357, 460, 477, 545, 549, 580,
622, 640, 935, 1126, 1262
Kosovel, Srećko, 541, 853, 919

L

Labiş, Nicolae, 16, 22, 51, 57, 239,
302, 310, 352, 395, 402, 457,
494, 510, 524, 587, 638, 654,
674, 850, 854, 878, 894, 919,
973, 976, 982, 983, 995, 1026,
1036, 1038, 1039, 1131, 1159,
1162, 1163, 1164, 1165, 1166,
1167, 1168, 1170, 1171, 1172,
1181, 1182, 1188, 1198, 1199,
1213, 1229, 1236, 1238, 1241,
1242, 1244, 1245, 1246, 1264
Láng Gusztáv, 348, 351, 569
László Király, 444, 834, 1058
Lászlóffy Aladár, 16, 106, 444, 455
Lateş, Gheorghe, 276, 661, 676, 973,
1079
Laurenţiu, Dan, 139, 160, 176, 177,
317, 408, 559, 584, 591, 620,

877, 878, 990, 1001, 1008, 1094,
1127, 1205, 1226
Lăncrănjan, Ion, 84, 91, 98, 164,
171, 183, 199, 232, 239, 353,
367, 491, 504, 517, 523, 551,
557, 571, 595, 606, 624, 638,
640, 649, 653, 658, 665, 672,
678, 695, 712, 742, 782, 831,
903, 923, 933, 957, 1089, 1108,
1187, 1218, 1233, 1240, 1244
Lăudat, I.D., 215, 573, 650, 885,
895, 976, 1063
Lăzărescu, George, 775, 856, 938
Lemnar, Oscar, 183, 451, 755, 795,
1029, 1141
Leon, Aurel, 77, 149, 276, 303, 399,
406, 450, 474, 491, 544, 676,
763, 871, 885, 958, 975, 1010,
1063
Leon, Cristian, 134, 635, 829
Leonte, Liviu, 21, 43, 78, 112, 170,
212, 214, 260, 276, 296, 308,
309, 311-313, 327, 359, 377, 392,
450, 473, 543, 555, 606, 614,
649, 662, 676, 727, 745, 781,
840, 871, 884, 958, 993, 1010,
1062, 1064, 1079, 1092, 1097,
1098, 1122, 1158, 1180, 1219,
1235
Lerian, Mircea, 660, 754, 1092, 1213
Lesnea, George, 9, 59, 60, 95, 149,
155, 171, 270, 399, 407, 413,
451, 466, 491, 538, 544, 555,
607, 640, 643, 694, 724, 753,
783, 853, 867, 885, 886, 968,
1063, 1092, 1123, 1174, 1199
Létay Lajos, 86, 106, 148, 250, 253,
267, 443, 444, 455, 936, 1193
Leu, Corneliu, 13, 148, 185, 209,
255, 304, 353, 464, 682, 707,
736, 807, 1025, 1074, 1075, 1099
Leviţchi, Leon, 111, 273, 355, 898

- Lipatti, Valentin, 231, 971, 1160
 Liu, Nicolae, 232, 500, 1095
 Livadă, Melania, 243, 244, 674, 816, 1078
 Livescu, Cristian, 218, 392, 451, 475, 556, 616, 649, 874, 959, 988, 994, 1011, 1014, 1064, 1162, 1164, 1220, 1242
 Livescu, Jean, 454, 989, 1173
 Livezeanu, Octav, 540, 627, 1073
 Lorințiu, Cleopatra, 710, 1235, 1236
 Lotman, I.M., 92, 330, 519
 Lotreanu, Ion, 23, 98, 115, 157, 158, 172, 181, 232, 255, 260, 278, 293, 323, 330, 331, 379, 408, 444, 477, 484, 492, 510, 545, 550, 557, 558, 598, 599, 612, 613, 616, 643, 649, 651, 807, 829, 830, 845, 868, 873, 878, 899, 915, 937, 988, 999, 1003, 1041, 1078, 1081, 1089, 1151, 1165, 1183, 1200, 1204, 1211, 1222, 1260, 1261
 Lovinescu, E., 15, 37, 89, 136, 137, 202, 247, 248, 265, 276, 290, 293, 305, 332, 381, 407, 478, 517, 532, 556, 575, 622, 630, 686, 690, 731, 757, 777, 811, 840, 862, 874, 901, 906, 912, 916, 961, 963, 964, 979, 995, 1015-1018, 1025, 1053, 1066, 1069, 1072, 1080, 1082, 1083, 1086-1088, 1101, 1125-1127, 1135, 1168, 1169, 1187, 1207, 1208, 1218, 1222, 1239, 1246-1249, 1252
 Lovinescu, Horia, 13, 189, 692, 694, 718, 743, 783, 1092, 1119, 1212
 Luca, Remus, 135, 454, 1244
 Ludemis, Menelaos, 674, 681, 1119
 Lumezianu, Eugen, 443, 631, 987
 Lungu, Ion, 254, 303, 400, 455, 568, 599, 1185
 Lupan, Radu, 352, 681, 852, 853, 969
 Lupașcu, Gheorghe, 208, 267, 470
 Lupu, Nicolae, 529, 939, 945, 1006, 1220
 Luscalov, Petre, 59, 121, 483, 1132
- M**
- Macedonski, Alexandru, 61, 69, 91, 213, 383, 501, 550, 573, 576, 600, 601, 607, 646, 653, 671, 715, 766, 795, 802, 827, 937, 970, 971, 980, 1003, 1037, 1127, 1137, 1172, 1225, 1247
 Macovescu, George, 135, 163, 207, 249, 284, 286, 302, 674, 678, 683, 774, 976, 978, 987, 1007, 1095, 1110, 1116, 1236, 1245
 Macrea, D., 41, 187, 540, 623, 970, 1096
 Mahler, Fred, 84, 88, 434, 1026
 Maiorescu, Titu, 15, 24, 43, 45, 60, 64, 65, 83, 91, 104, 114, 121, 133, 185, 213, 215, 226, 242, 305, 333, 364, 393, 477, 508, 518, 532, 533, 554, 577, 608, 619, 629, 683, 725, 753, 802, 813, 831, 840, 905, 906, 909, 910, 918, 947, 948, 961, 978, 995, 1015, 1016, 1020, 1066, 1082, 1094, 1125, 1126, 1134, 1139, 1149, 1161, 1221, 1247, 1253
 Maiorescu, Toma George, 124, 208, 209, 303, 391, 443, 444, 454, 549, 674, 715, 1193
 Malița, Mircea, 8, 121, 228, 261, 308, 330, 348, 369, 460, 480, 509, 645, 657, 818, 899, 1025, 1101, 1195

Mancaș, Mircea, 90, 96, 334, 422,
 473, 526, 744, 822, 920, 988,
 1079, 1094, 1145
 Manea, Norman, 264, 265, 451, 552,
 569, 635, 659, 753, 782, 790,
 910, 1079, 1142, 1143, 1152
 Maniu, Adrian, 126, 307, 395, 420,
 502, 553, 714, 717, 768, 900,
 915, 1018, 1124
 Mann, Thomas, 188, 222, 294, 365,
 413, 438, 477, 489, 517, 550,
 554, 582, 594, 598, 635, 636,
 637, 663, 683, 724, 728, 729,
 747, 748, 820, 932, 1022, 1122,
 1173, 1222, 1225
 Manolescu, Dan, 321, 677, 1066
 Manolescu, Florin, 91, 317, 493,
 508, 893, 945, 960, 961, 1165,
 1227
 Manolescu, Ion Sofia, 48, 255, 267,
 303, 754, 798, 959, 987, 1003,
 1121, 1206, 1207
 Manolescu, Nicolae, 10, 16, 29, 39,
 65, 90, 105, 106, 109, 117, 118,
 136, 151, 166, 187, 212, 219,
 240, 271, 272, 289, 305, 325,
 356, 364, 365, 366, 374, 389,
 402, 413, 446, 457, 468, 488,
 499, 513, 514, 517, 540, 549,
 553, 556, 570, 601, 602, 613,
 619, 629, 645, 659, 673, 683,
 708, 713, 742, 752, 753, 757,
 777, 797, 808, 811, 822, 837,
 842, 852, 855, 868, 881, 882,
 888, 904, 905, 906, 907, 937,
 955, 962, 970, 990, 1007, 1011,
 1015, 1058, 1061, 1078, 1094,
 1118, 1131, 1133, 1138, 1142,
 1159, 1174, 1195, 1215, 1226,
 1243
 Manu, Emil, 11, 23, 24, 27, 46, 67,
 80, 87, 91, 98, 105, 126, 158,
 172, 186, 193, 209, 216, 254,
 260, 278, 288, 293, 315, 343,
 362, 379, 395, 408, 450, 451,
 454, 458, 460, 478, 492, 498,
 545, 558, 575, 576, 630, 651,
 652, 678, 731, 764, 776, 791,
 802, 803, 811, 840, 843, 845,
 854, 861, 884, 887, 944, 955,
 960, 978, 995, 1011, 1035, 1059,
 1066, 1081, 1094, 1099, 1100,
 1124, 1163, 1180, 1183, 1198,
 1199, 1222, 1261
 Marcea, Pompiliu, 64, 159, 307, 383,
 769, 776, 833, 865, 876, 963,
 1007, 1124, 1126, 1180, 1186,
 1196, 1216
 Marcoș, Ion, 226, 455, 519, 550,
 624, 755, 1028, 1058, 1193, 1236
 Marcu (Loneanu), Corneliu, 527,
 536, 615, 616, 692, 707, 900, 920
 Marcu, Emilian, 193, 312, 352, 360,
 451, 490, 506, 651, 873, 1182
 Marcus, Solomon, 217, 549, 556,
 942, 1214
 Mareș, Radu, 400, 455, 466, 550,
 1011
 Margul Sperber, Alfred, 239, 271,
 355, 476
 Marian, Paul B., 378, 664, 730, 1212
 Maricar, Teodor, 34, 88, 183, 387,
 455, 681, 707, 775, 968, 1005
 Marinca, Felicia, 485, 497, 555, 614,
 705
 Marinescu, Angela, 11, 81, 82, 646,
 735, 877, 1157
 Marino, Adrian, 20, 26, 46, 86, 92,
 94, 95, 112, 188, 190, 216, 225,
 231, 285, 353, 391, 414, 449,
 519, 531, 569, 573, 604, 617,
 622, 639, 713, 821, 825, 829,
 848, 854, 870, 873, 881, 882,
 942, 970, 1022, 1023, 1137,
 1141, 1195, 1234, 1235

Marquez, Gabriel García, 24, 233,
 330, 743, 806, 870, 960, 1153
 Martin, Aurel, 24, 30, 36, 43, 85,
 135, 179, 243, 260, 285, 298,
 345, 428, 482, 486, 543, 559,
 560, 569, 601, 603, 608, 629,
 668, 669, 673, 710, 724, 829,
 844, 925, 932, 940, 949, 986,
 1035, 1076, 1082, 1084, 1116,
 1155, 1174, 1193, 1224, 1244,
 1251, 1261,
 Martin, Mircea, 85, 151, 271, 277,
 296, 414, 451, 525, 535, 661,
 713, 718, 721, 722, 758, 817,
 821, 917, 996, 1050, 1075, 1081,
 1100, 1125, 1138, 1143, 1165,
 1184, 1205, 1228, 1264
 Martinovici, Iv, 151, 209, 214, 315,
 352, 372, 390, 466, 548, 568,
 658, 968
 Marx, Karl, 139, 140, 323, 426, 444,
 452, 800, 1058, 1130, 1266
 Massoff, Ioan, 256, 427, 496, 695,
 717, 754
 Mateescu, Constantin, 705, 835, 868
 Mateescu, Nicolae, 84, 88, 160, 190,
 610
 Maxim, Ion, 454, 466, 506, 532,
 638, 652, 677, 844, 860, 978,
 1014, 1267
 Mazilescu, Virgil, 389, 447, 488,
 537, 600, 659, 683, 698, 742,
 777, 856, 996
 Mazilu, Dan Horia, 20, 24, 1238
 Mazilu, Dumitru, 34, 88, 184, 1124
 Mazilu, Teodor, 12, 117, 184, 270,
 277, 296, 356, 379, 391, 400,
 439, 500, 504, 527, 551, 582,
 598, 651, 694, 734, 735, 751,
 768, 804, 807, 814, 847, 856,
 863, 864, 876, 889, 944, 979,
 1033, 1080, 1089, 1099, 1119,
 1166, 1221, 1240, 1243, 1247,
 1254
 Măciucă, Constantin, 444, 919, 1075
 Măduța, Ilie, 28, 270, 492, 714, 795,
 873, 1066, 1080, 1162
 Mălăncioiu, Ileana, 94, 231, 309,
 348, 351, 401, 585, 590, 591,
 614, 620, 1043, 1047, 1208, 1237
 Mănuică, Dan, 22, 884, 956
 Mănuceanu, Vasile, 59, 121, 653,
 857, 1212
 Mărculescu, Sorin, 231, 320, 330,
 358, 860, 1047
 Mărgeanu, Nicolae, 243, 619, 649,
 829, 925, 1033, 1151, 1225, 1243
 Mărgineanu, Ion, 105, 208, 322, 485,
 500, 520, 528, 685, 723, 828,
 956, 1025, 1146, 1197
 Mărgineanu, Nicolae, 567, 733, 886
 Mătasă, Elena, 710, 993, 1005
 Mândra, V., 837, 920, 1255
 Mășlea, Ana, 378, 783, 1064
 Medeanu, Dan, 8, 248, 933
 Meițoiu, Ioan, 111, 164, 184, 707,
 1238
 Melinescu, Gabriela, 48, 77, 106,
 136, 210, 224, 226, 231, 254,
 273, 361, 391, 412, 484, 498,
 615, 620, 638, 743, 779, 832,
 889, 890, 953, 963, 1036, 1043,
 1125, 1162, 1174
 Méliusz József, 7, 29, 190, 211, 239,
 402, 439, 476, 484, 587, 1047,
 1062, 1077, 1205, 1209, 1232
 Merlușcă, Adrian, 134, 345, 635,
 724, 1151, 1261
 Micle, Veronica, 57, 65, 406, 408,
 465, 631, 633, 1221, 1236
 Micu, Dumitru, 20, 41, 48, 49, 52,
 69, 70, 71, 72, 74, 76, 91, 93, 94,
 96, 112, 117, 154, 169, 189, 190,
 213, 245, 257, 274, 291, 303,

308, 349, 359, 363, 375, 376,
 389, 391, 396, 404, 434, 437,
 438, 440, 441, 442, 452, 460,
 465, 468, 470, 472, 490, 504,
 505, 509, 538, 542, 543, 554,
 557, 567, 572, 601, 605, 640,
 644, 647, 661, 675, 677, 685,
 686, 687, 688, 725, 726, 744,
 760, 772, 781, 799, 826, 839,
 856, 858, 870, 883, 892, 900,
 901, 906, 940, 957, 958, 972,
 992, 1008, 1053, 1060, 1078,
 1082, 1085, 1092, 1096, 1121,
 1131, 1161, 1176, 1178, 1180,
 1186, 1197, 1215, 1218, 1234,
 1244
 Micu, Mircea, 24, 27, 106, 183, 208,
 484, 485, 497, 548, 558, 568,
 610, 683, 773, 988, 1004, 1025,
 1196, 1207, 1211, 1222
 Mielcescu, Doru, 319, 534, 535, 631,
 710, 807, 833, 864, 899, 933,
 967, 1054, 1090, 1130, 1155
 Mihadaș, Teohar, 86, 106, 126, 352,
 400, 505, 553, 568, 599, 624,
 717, 821, 1040
 Mihai, Virgil, 329, 624, 821, 1144,
 1248, 1253
 Mihail, Radu Șt., 214, 761, 872
 Mihale, Aurel, 429, 431, 454, 706,
 780, 925, 989, 1262
 Mihăescu, Eugen, 116, 898, 1004,
 1090, 1236
 Mihăescu, Gib I., 302, 366, 390,
 409, 468, 500, 732, 795, 805,
 915, 995, 1003, 1071, 1135, 1250
 Mihăescu, Valentin F., 175, 462,
 463, 478, 479, 494, 559, 610,
 697, 770, 805, 851, 964, 1000,
 1111, 1112, 1166, 1168, 1205,
 1207, 1232, 1233
 Mihăescu, Vasile, 352, 360, 607,
 1124
 Mihăilă, Gh., 96, 954, 1155
 Mihăilescu, Dan C., 474, 625, 920,
 1059, 1255
 Mihăilescu, Florin, 136, 243, 244,
 346, 380, 381, 531, 540, 632,
 760, 987, 1264
 Mihăilescu, Profira, 88, 956, 1196,
 1212
 Mikó Ervin, 185, 254, 353, 443, 444,
 987, 1054, 1252
 Milcu, Ștefan, 19, 152, 249, 641
 Milenović, Čedomir, 637, 638, 1266
 Mincu, Marin, 148, 210, 293, 401,
 510, 514, 545, 611, 636, 673,
 726, 807, 845, 868, 878, 995,
 996, 1013, 1025, 1081, 1131,
 1136, 1169, 1207
 Minculescu, Mihai, 40, 109, 389,
 645, 1003, 1012, 1013
 Minei, Nicolae, 635, 724, 829, 1033,
 1151
 Minulescu, Ion, 24, 258, 478, 573,
 586, 640, 665, 718, 795, 836,
 1018, 1099, 1135
 Mircea, Aristide, 344, 387, 485
 Mircea, Ion, 226, 242, 255, 341, 423,
 485, 510, 592, 634, 821, 922,
 927, 959, 999, 1012, 1013, 1030,
 1036, 1038, 1045
 Mircea, Ion Radu, 168, 211, 763
 Mirea, A., 861, 970, 1208
 Mirodan, Al., 128, 234, 332, 423,
 485, 635, 692, 1032, 1198, 1260
 Mitescu, Adriana, 113, 681, 987,
 1215
 Mitroi, Florica, 524, 525, 572, 674,
 869
 Mitru, Alexandru, 59, 121, 184, 302,
 484, 537, 657, 684

Mitru, Constantin, 41, 107, 766, 1074
 Miu, Florea, 159, 306, 510
 Mocanu, Nicolae, 185, 883, 1009, 1012
 Moldovan, Florian, 506, 664, 763, 775
 Moldovan, Ioan, 226, 227, 474, 1024, 1235, 1237, 1248
 Montale, Eugenio, 475, 818, 1007, 1064, 1100, 1140, 1199, 1251
 Morariu, Modest, 11, 320, 404, 822, 1040, 1078, 1254
 Moraru, Cornel, 100, 138, 158, 173, 245, 279, 315, 478, 546, 559, 617, 653, 725, 768, 793, 803, 847, 862, 876, 888, 901, 944, 962, 979, 996, 1051, 1069, 1081, 1101, 1125, 1165, 1184, 1204, 1225, 1240
 Moraru, Nicolae, 122, 467, 1016, 1138, 1139
 Moroşanu, George, 164, 183, 443
 Motoc, Nicolae, 335, 402, 443, 536, 567, 616, 631, 712, 761, 823, 937, 987, 988, 1254
 Mucenic, Dan, 173, 399, 486
 Mugur, Florin, 77, 269, 270, 299, 319, 363, 375, 395, 418, 549, 590, 660, 665, 735, 775, 784, 787, 876, 923, 936, 966, 992, 1023, 1040, 1043, 1150, 1175, 1217, 1238, 1257
 Muncian, Ivo, 172, 454, 466, 860, 873
 Muntean, George, 11, 58, 67, 79, 104, 107, 125, 175, 179, 189, 212, 302, 374, 536, 550, 615, 666, 797, 916, 987, 1006, 1118, 1157, 1238
 Munteanu, Aurel-Dragoş, 81, 99, 138, 158, 173, 245, 261, 279, 848, 853, 870, 1052, 1111, 1112, 1187
 Munteanu, Francisc, 510, 649, 774, 807, 917
 Munteanu, George, 44, 49, 51, 57, 79, 104, 125, 135, 186, 307, 348, 351, 383, 412, 420, 488, 534, 572, 577, 594, 622, 676, 681, 749, 803, 864, 988, 1189, 1234
 Munteanu, Ion, 10, 69, 85, 257, 260, 307, 459, 501, 662, 885, 941
 Munteanu, Marius, 27, 270, 386
 Munteanu, Romul, 23, 24, 55, 80, 87, 106, 114, 124, 127, 139, 185, 193, 216, 243, 245, 248, 278, 294, 363, 379, 387, 395, 451, 452, 460, 477, 492, 526, 545, 549, 566, 567, 574, 576, 602, 607, 629, 664, 674, 677, 684, 711, 718, 721, 756, 764, 796, 798, 822, 861, 887, 944, 971, 976, 989, 1116, 1141, 1143, 1159
 Munteanu, Virgil, 234, 335, 422, 527, 719, 823, 1027, 1145
 Munţiu, Adrian, 460, 488, 555
 Mureşan, Dumitru, 303, 550, 635, 690, 723, 828, 868, 924, 1032, 1151, 1261
 Mureşan, Rusalin, 59, 164, 183, 253, 1151
 Murgeanu, Ion, 48, 60, 164, 183, 255, 501, 992, 1025, 1139
 Muscalu, Florin, 164, 184, 775, 959, 1075, 1182
 Muşatescu, Tudor, 823, 932, 1145
 Mutaşcu, Dan, 23, 50, 80, 83, 117, 134, 138, 140, 148, 155, 157, 161, 173, 193, 194, 224, 232, 255, 260, 278, 286, 293, 315, 321, 348, 351, 379, 395, 429, 444, 460, 484, 509, 510, 545, 558, 575, 591, 599, 614, 643,

- 664, 677, 678, 698, 749, 764,
775, 780, 783, 791, 792, 797,
807, 821, 829, 845, 853, 861,
874, 876, 878, 885, 889, 899,
915, 945, 988, 994, 995, 996,
998, 999, 1003, 1011, 1012,
1035, 1036, 1040, 1041, 1054,
1049, 1066, 1078, 1081, 1095,
1100, 1112, 1124, 1132, 1151,
1156, 1164, 1183, 1201, 1214,
1217, 1221, 1226, 1232, 1254,
1260
- Muthu, Mircea, 232, 419, 518, 526,
717
- N**
- Nadeau, Maurice, 464, 469, 604, 918
- Nadin, Mihai, 268, 423, 528, 574,
630, 708, 718, 988, 1027, 1028,
1098, 1145, 1196, 1241
- Naghiu, Iosif, 117, 335, 444, 497,
576, 598, 682, 691, 692, 707,
719, 952, 1011, 1212, 1255
- Nasta, Aurora, 208, 550, 568
- Naum, Gellu, 11, 35, 144, 175, 231,
273, 588, 589, 590, 707, 742,
775, 779, 837, 849, 861, 1040,
1043, 1047, 1204, 1206, 1253
- Navarra, Giuseppe, 15, 541, 1032
- Neacșu, Iulian, 262, 372, 1158
- Neagoe, Peter, 568, 677, 915, 1135
- Neagu, Fănuș, 24, 84, 121, 150, 157,
198, 203, 204, 208, 244, 249,
327, 342, 388, 448, 497, 511,
549, 551, 598, 629, 636, 638,
652, 658, 674, 707, 715, 775,
782, 805, 831, 892, 898, 917,
976, 977, 986, 988, 1004, 1116,
1158, 1166, 1188, 1191, 1193,
1194, 1199
- Neagu, Olga, 20, 104, 120
- Nebeleac, Mihailo, 603, 668, 742
- Necula, Damian, 304, 968, 1004,
1056, 1157
- Neculce, Ion, 15, 112, 330, 452, 506,
622, 763, 817, 845
- Nedelcovici, Bujor, 13, 14, 41, 199,
200, 401, 552, 598
- Negoită, Lucia, 114, 170, 270, 407,
443, 620
- Negoîtescu, Ion, 79, 118, 231, 477,
519, 580, 624, 696, 705, 710,
732, 811, 843, 916, 970, 990,
1030, 1066, 1086, 1130, 1152,
1249
- Negoșanu, Petronela, 231, 375, 760
- Negrîci, Eugen, 217, 758, 817, 954,
1155
- Negrilă, Iulian, 607, 1124, 1261
- Negruzzi, Costache (Constantin), 59,
113, 212, 260, 327, 406, 506,
516, 729, 1064, 1235
- Negruzzi, Iacob, 119, 364, 694, 729
- Negulescu, Mihai, 59, 141, 183, 243,
604, 627, 640, 685, 829, 861,
935, 958, 1156, 1158, 1250
- Nemoianu, Anca, 403, 832, 924
- Nemoianu, Virgil, 68, 231, 273, 297,
320, 332, 345, 363, 379, 403,
628, 684, 817, 831, 832, 918,
923, 1141, 1152
- Neruda, Pablo, 515, 951, 956, 1153
- Netea, Vasile, 34, 141, 164, 183,
285, 385, 411, 454, 465, 466,
470, 496, 524, 529, 549, 567,
576, 733, 739, 754, 821, 968,
989, 1004, 1076, 1081, 1193,
1194
- Nicoară, Mara, 11, 40, 235, 276,
620, 724, 963, 1036, 1040, 1208
- Nicoară, Nicolae, 59, 66, 85, 428,
459, 541, 554, 778, 883, 939,
1071, 1077, 1078, 1095

- Nicolae, Emil, 79, 215, 311, 352, 360, 473, 557, 727, 749, 941, 994, 1062, 1079
- Nicolae, Octavian, 663, 860, 873
- Nicolaescu, Sergiu I., 320, 536, 615, 900, 1009, 1220, 1238
- Nicolescu, Ion, 93, 710, 754, 1044
- Nicolescu, Miron, 59, 302, 641, 643, 644, 652, 663, 705, 706
- Nicolescu, Otilia, 321, 545, 988, 1220
- Nicolescu, Tatiana, 152, 231, 716
- Nicolescu, Vasile, 77, 80, 87, 111, 181, 229, 265, 268, 307, 316, 320, 413, 536, 553, 574, 602, 604, 607, 623, 630, 674, 742, 743, 759, 764, 779, 820, 856, 867, 871, 883, 888, 898, 910, 911, 923, 936, 968, 971, 1008, 1026, 1140, 1143, 1156, 1175, 1194, 1216, 1234, 1236
- Niculescu, Alexandru, 373, 660, 942, 1113
- Niculescu, Ionuț, 127, 335, 423, 526, 630, 719, 823, 920, 1027, 1146, 1255
- Nimigeanu, George, 256, 303, 337, 400, 634, 921
- Nisioiu, Dragoș, 556, 841, 1080, 1180
- Nisipeanu, Constantin, 164, 183, 208, 270, 357, 386, 443, 483, 739, 775, 987, 1157
- Nistor, G., 133, 209, 239, 344, 427, 722, 828, 923, 1031, 1148, 1149, 1260
- Nistor, Virgil, 86, 106, 126, 568, 599, 626, 629, 661, 673, 917, 1253
- Nistorescu, Cornel, 711, 735, 899, 1004, 1013, 1091
- Nițescu, M., 26, 80, 115, 116, 166, 216, 326, 356, 357, 432, 531, 532, 626, 636
- Nițu, Radu, 11, 324, 443
- Noica, Constantin, 23, 48, 56, 129, 232, 333, 526, 629, 657, 659, 672, 727, 752, 757, 818, 864, 1132, 1163, 1183, 1200, 1222, 1248, 1253
- Novac, Constantin, 13, 335, 443, 823, 988, 1058
- Novăceanu, Darie, 10, 32, 105, 357, 500, 524, 534, 535, 542, 572, 603, 668, 671, 743, 775, 883, 941, 1007, 1092, 1095, 1116, 1200
- Nușfelean, Olimpiu, 126, 319, 525, 1091, 1130
- O**
- Oarcăsu, Ion, 254, 303, 352, 599, 1023
- Octavian, Tudor, 31, 116, 320, 614, 1131
- Odobescu, Al., 91, 213, 244, 273, 394, 559, 580, 1077, 1078, 1081, 1082, 1091, 1151, 1247
- Olariu, Constantin, 190, 299, 397, 878, 1191
- Olaru Nenati, Lucia, 61, 407, 476, 956, 959
- Olteanu, Ioanichie, 135, 567, 624, 972, 987
- Olteanu, Tudor, 20, 152, 218, 517, 758, 1007
- Onu, Eugen, 131, 425, 427, 826, 1029, 1147, 1148, 1256
- Oprea, Alexandru, 45, 60, 352, 385, 399, 455, 657, 736, 893, 895, 973, 1003, 1123, 1173, 1201, 1213, 1226, 1237

Oprea, Nicolae, 226, 320, 725, 831,
900, 1249, 1264, 1265
Oprea, Ștefan, 21, 234, 377, 657,
693, 694, 707, 959, 1064
Opreanu, Sabin, 538, 607, 873
Oprîș, Tudor, 218, 412, 614, 710,
899, 1012, 1132
Oprîță, Mircea, 121, 358, 724, 829,
869, 924, 1151, 1193, 1261
Oproiu, Ecaterina, 117, 209, 218,
253, 362, 989, 1156, 1165, 1199
Orlea, Ioan, 109, 184, 296
Ornea, Zigu, 210, 214, 217, 554,
683, 745, 756, 796, 798, 803,
967, 988, 995, 1076, 1218
Ostahie (Cosmin), C., 806, 994,
1012, 1013, 1073, 1235, 1237

P

Palade, George Emil, 348, 382, 398
Paleologu, Al., 100, 110, 115, 329,
414, 490, 494, 525, 628, 714,
883, 1067, 1069, 1174, 1227
Paler, Octavian, 24, 122, 318, 413,
727, 1226
Panait, Ion, 164, 184, 1075
Pană, Sașa, 10, 164, 183, 498, 542,
707
Pancu-Iași, Octav, 59, 117, 121, 134,
273, 398, 400, 807
Panek Zoltán, 16, 537, 603, 668
Pann, Anton, 57, 330, 554, 630, 710,
838, 901, 1145
Pantazi, Valeriu, 209, 1075, 1157
Pantea, Aurel, 226, 817, 1057, 1248
Papadat-Bengescu, Hortensia, 176,
202, 212, 246, 247, 257, 325,
350, 380, 381, 390, 413, 437,
446, 539, 540, 659, 724, 732,
943, 1067, 1132, 1133, 1250
Papadima, Ovidiu, 23, 25, 80, 95,
342, 343, 483, 550, 567, 739,
935, 988, 1005, 1159, 1218, 1219

Papahagi, Marian, 226, 455, 614,
625, 806, 840, 1058, 1144
Papilian, Alexandru, 25, 409, 410,
567, 1013
Papilian, Victor, 543, 1134, 1135,
1141
Papu, Edgar, 33, 58, 60, 63, 79, 142,
143, 145, 146, 229, 496, 601,
628, 753, 794, 798, 821, 1126,
1155, 1157, 1171, 1172, 1193,
1237
Paraschivescu, Constantin, 233, 234,
335, 422, 630, 719, 822, 1027,
1145, 1255
Paraschivescu, Miron Radu, 194,
233, 430, 562, 638, 875, 876,
977, 1073, 1087, 1118
Pardău, Platon, 60, 70, 72, 73, 74,
75, 76, 105, 164, 174, 183, 197,
199, 240, 251, 262, 402, 482,
552, 569, 644, 658, 670, 675,
685, 687, 763, 784, 788, 814,
1075, 1078, 1089, 1101, 1102,
1104, 1105, 1106, 1107, 1108,
1109, 1110, 1128, 1129, 1162,
1222
Parhon, Ion, 25, 607, 943
Pascadi, Ion, 217, 236, 470
Pascu, Al., 361, 407, 662, 676, 942,
959, 1064, 1080, 1162, 1181,
1221
Pascu, George, 650, 921, 976
Pascu, Petre, 34, 181, 269, 760, 853
Pascu, Ștefan, 86, 128, 152, 249,
480, 529, 639, 657, 1053
Pavel, Amelia, 358, 633, 658, 878
Pavelcu, V., 308, 800, 1097, 1122,
1161
Pavelescu, Mircea, 133, 134, 706,
1260
Pavlović, Miodrag, 230, 779, 1120
Paz, Octavio, 525, 542, 883

Păcurariu, Dimitrie, 60, 91, 104,
 170, 193, 217, 276, 307, 379,
 383, 394, 517, 535, 567, 757,
 773, 868, 968, 1003
 Păcurariu, Francisc, 14, 189, 353,
 428, 437, 438, 439, 490, 500,
 567, 602, 607, 628, 629, 667,
 668, 672, 674, 682, 733, 776,
 851, 917, 921, 939, 976, 1030,
 1076, 1118
 Păduraru, Constanța, 1004, 1091,
 1130
 Păruș, Marcel, 644, 959, 1099
 Păteanu, Gelu, 206, 674, 883, 1059
 Pătrășcanu, Lucrețiu, 904, 1052,
 1054, 1058, 1062, 1066, 1073,
 1078, 1151, 1154
 Păun, George, 154, 164, 183, 184,
 209, 255, 454, 549, 707
 Păun, Stelian, 151, 183, 372, 450,
 496, 497, 568, 968, 1005, 1158,
 1215
 Păunescu, Adrian, 7, 12, 21, 22, 23,
 24, 25, 41, 47, 81, 93, 99, 124,
 125, 126, 137, 158, 172, 173,
 174, 194, 219, 224, 245, 257,
 261, 279, 288, 293, 297, 310,
 313, 315, 318, 341, 342, 345,
 349, 383, 408, 413, 418, 432,
 461, 465, 478, 493, 510, 518,
 550, 558, 567, 576, 585, 586,
 587, 590, 619, 624, 636, 638,
 654, 731, 755, 767, 792, 795,
 820, 840, 850, 862, 874, 875,
 878, 890, 898, 927, 931, 978,
 996, 999, 1004, 1036, 1037,
 1039, 1040, 1041, 1044, 1047,
 1116, 1165, 1166, 1171, 1178,
 1229, 1240
 Pârvan, Vasile, 24, 90, 94, 116, 126,
 154, 220, 256, 276, 350, 382,
 451, 667, 932, 943, 1126
 Pârvu, Nicolae D., 386, 466, 695,
 1075
 Peianov, Ioan, 226, 379, 608, 695,
 1261
 Pelin, Mihai, 124, 715, 869, 1026,
 1250
 Pellicer, Carlos, 520, 542, 883
 Perez, Hertha, 663, 728, 747
 Perian, Gheorghe, 226, 474, 518,
 623, 625, 817, 822, 1023, 1248
 Perpessicius, 15, 33, 34, 40, 45, 51,
 60, 129, 142, 170, 172, 181, 205,
 328, 333, 363, 381, 407, 421,
 508, 509, 532, 547, 562, 564,
 625, 671, 722, 812, 823, 980,
 1003, 1015, 1025, 1082, 1157,
 1237, 1247, 1252, 1265
 Petőfi Sándor, 397, 1005, 1215
 Petrescu, Camil, 33, 46, 47, 83, 108,
 127, 132, 136, 194, 202, 212,
 216, 280, 302, 307, 331, 332,
 335, 345, 350, 363, 390, 394,
 401, 407, 457, 476, 500, 502,
 527, 539, 607, 625, 631, 666,
 692, 732, 734, 768, 769, 781,
 819, 874, 911, 925, 943, 993,
 995, 996, 1008, 1034, 1087,
 1107, 1126, 1132, 1171, 1183,
 1201, 1229, 1237, 1248, 1261,
 1262
 Petrescu, Cezar, 72, 273, 460, 580,
 685, 925, 975, 1132
 Petrescu, Florin Mihai, 23, 171, 270,
 451, 538, 550, 557, 643, 651,
 677, 783, 959, 1005, 1077, 1174
 Petrescu, Ioana Em., 232, 329, 332,
 714, 758
 Petrescu, Liviu, 226, 271, 374, 713,
 717, 758, 817, 821, 918, 1023,
 1142, 1253
 Petrescu, Radu, 200, 205, 345, 428,
 530, 552, 635, 658, 685, 687,

692, 717, 752, 758, 803, 828,
 856, 910, 1033, 1122, 1173, 1231
 Petri, Domnița, 362, 710, 1012,
 1182, 1235, 1236, 1237
 Petrișor, Marcel, 130, 339, 470, 633,
 1025, 1029, 1196, 1198
 Petroveanu, Mihail, 26, 76, 77, 98,
 139, 166, 403, 408, 434, 497,
 500, 645, 858, 937, 1014, 1036,
 1042, 1131
 Petrovici, Dușan, 10, 46, 184, 270,
 455, 510, 607, 637, 638, 695,
 779, 927, 1011, 1075, 1159, 1222
 Petru, Nicolae, 216, 337, 1258
 Philippide, Alexandru, 33, 48, 60,
 63, 77, 107, 118, 152, 193, 212,
 213, 214, 217, 229, 231, 238,
 244, 249, 273, 293, 301, 302,
 307, 308, 315, 316, 317, 347,
 349, 350, 353, 355, 360, 362,
 371, 380, 385, 392, 393, 406,
 432, 480, 493, 517, 526, 573,
 612, 629, 664, 665, 671, 674,
 729, 746, 766, 794, 809, 874,
 900, 915, 935, 976, 1042, 1073,
 1075, 1095, 1129, 1147, 1157,
 1160, 1264
 Pillat, Dinu, 14, 514, 835, 1169,
 1174, 1183, 1184
 Pillat, Ion, 126, 382, 390, 402, 407,
 412, 415, 450, 551, 585, 586,
 615, 665, 671, 697, 717, 766,
 900, 915, 966, 1037, 1152, 1160,
 1169, 1250
 Pintea, Gabriela-Maria, 403, 628,
 651, 797, 924
 Pintilie, Petre, 114, 652, 803, 838
 Piru, Al., 23, 35, 43, 47, 48, 49, 60,
 80, 89, 98, 114, 124, 127, 147,
 151, 158, 159, 172, 187, 217,
 229, 256, 264, 265, 275, 278,
 317, 330, 355, 388, 396, 409,
 418, 446, 468, 508, 513, 524,
 525, 553, 560, 582, 583, 586,
 587, 588, 589, 592, 593, 601,
 628, 659, 675, 698, 709, 715,
 735, 777, 805, 811, 819, 841,
 843, 850, 853, 854, 863, 871,
 882, 895, 898, 904, 932, 937,
 941, 944, 945, 963, 970, 1006,
 1009, 1026, 1061, 1077, 1082,
 1086, 1089, 1113, 1114, 1118,
 1124, 1130, 1131, 1136, 1140,
 1147, 1151, 1152, 1155, 1175,
 1197, 1200, 1201, 1208, 1218,
 1222, 1234, 1237, 1251
 Pituț, Gheorghe, 60, 124, 231, 239,
 254, 270, 443, 657, 798, 866,
 943, 996, 1004, 1157, 1173, 1236
 Poantă, Petru, 126, 185, 226, 312,
 333, 419, 629, 717, 821, 822,
 951, 959, 1013, 1058, 1141,
 1143, 1187, 1254
 Podoabă, Virgil, 226, 474, 625, 817,
 1023
 Pop, Augustin, 226, 624, 625, 817,
 818, 1007, 1248
 Pop, Augustin Z.N., 34, 45, 58, 60,
 61, 85, 115, 142, 216, 321, 386,
 406, 408, 465, 631, 633, 680,
 762, 791, 924, 978, 988, 1221,
 1256
 Pop, Grigore Traian, 229, 525, 628,
 716
 Pop, Ion, 126, 217, 226, 232, 334,
 383, 526, 574, 623, 694, 822,
 838, 1013, 1024, 1131, 1136,
 1143, 1144, 1254
 Pop, Nicolae, 229, 710, 1081
 Pop, Sânziana, 48, 50, 136, 160, 281,
 285, 316, 412, 482, 490, 673,
 697, 889, 891, 950, 959, 979,
 1199

- Pop, Simion 191, 228, 245, 248,
250, 255, 291, 350, 369, 372,
373, 395, 396, 401, 437, 456,
483, 530, 568, 682, 707, 867,
956, 1005, 1057, 1117
- Pop-Corniș, Marcel, 79, 114, 394,
407, 506, 677, 749, 803, 978,
1080, 1124
- Pop-Reteganul, Ion, 385, 821, 990
- Popa, Dumitru Radu, 8, 56, 142,
143, 144, 179, 250, 281, 471,
534, 733, 933, 1090
- Popa, George, 362, 394, 574
- Popa, Ion Mihai, 802, 1099, 1180
- Popa, Marian, 23, 124, 143, 144,
145, 146, 172, 187, 193, 300,
329, 377, 414, 450, 471, 478,
512, 620, 709, 710, 714, 730,
731, 758, 793, 817, 821, 881,
962, 1004, 1013, 1014, 1130,
1218, 1222, 1237
- Popa, Mircea, 61, 405, 510, 885,
960, 1014, 1124
- Popa, Octavian, 394, 466, 664
- Popa, Victor Ion, 532, 664, 743, 837,
1238
- Popa Argeșanu, Ion, 321, 497, 614,
899, 988, 1220
- Popel, Corneliu, 311, 314, 378, 543,
575, 649, 690, 842, 859, 872,
958, 1097, 1123
- Popescu, Adrian, 86, 106, 126, 226,
232, 233, 316, 333, 423, 443,
466, 488, 510, 516, 519, 525,
537, 573, 585, 592, 613, 624,
629, 630, 645, 654, 717, 755,
821, 850, 864, 877, 898, 902,
919, 927, 999, 1012, 1013, 1023,
1036, 1038, 1040, 1043, 1045,
1057, 1059, 1142, 1212, 1217,
1232, 1242, 1252, 1254
- Popescu, Alexandru, 122, 234, 692,
707, 1013
- Popescu, Dumitru, 16, 55, 69, 138,
171, 185, 206, 219, 228, 267,
323, 326, 340, 341, 388, 616,
674, 880, 889, 976, 1026, 1119,
1229
- Popescu, Dumitru Radu, 12, 14, 20,
24, 37, 38, 52, 53, 70-72, 99, 106,
148, 157, 195, 199, 203, 208,
216, 231, 234, 249, 250, 261,
267, 273, 298, 330, 352, 388,
390, 400, 414, 421, 441, 455,
463, 466, 482, 502, 504, 524,
538, 544, 545, 551, 567, 568,
602, 607, 614, 633, 639, 658,
692, 674, 691-694, 708, 724, 756,
775, 782, 805, 807, 827, 828,
876, 892, 902, 903, 917, 932,
962, 976, 996, 1102, 1104, 1108,
1109, 1134, 1145, 1191, 1214,
1240, 1262, 1263
- Popescu, I. Mihail, 80, 114, 115,
116, 172, 260, 545, 1100, 1182
- Popescu, Lorin, 399, 568, 754
- Popescu, Magdalena, 817, 882, 893
- Popescu, Petru, 38, 197, 273, 638
- Popescu, Radu, 52, 127, 400, 444,
658, 750, 791, 987, 1212
- Popescu, Ștefan, 109, 270, 560-562,
578, 775, 973, 1172, 1261
- Popescu, Titu, 128, 240, 343, 425,
530, 634, 721, 826, 923, 1010,
1029, 1931, 1061, 1147, 1149,
1258, 1259
- Popescu-Sireteanu, Ion, 380, 556,
662, 994
- Popișteanu, Cristian, 765, 967, 1007,
1154
- Popović, Nebojša, 172, 637, 1266
- Popović, Živa, 172, 637, 638, 1265,
1266

- Popovici, Alecu, 134, 422, 504, 707, 710, 728, 768, 863, 979
- Popovici, D., 232, 419, 918, 1133, 1134, 1159
- Popovici, Doru, 68, 230, 345, 576, 651, 1222
- Popovici, Titus, 29, 37, 46, 84, 121, 129, 150, 153, 166, 199, 227, 266, 267, 318, 388, 411, 413, 430, 431, 462, 501, 536, 581, 602, 607, 658, 674, 691, 744, 775, 917, 976, 1119, 1132, 1163, 1193, 1195, 1201, 1225, 1262
- Porumbacu, Veronica, 11, 16, 211, 239, 285, 302, 333, 357, 537, 638, 641, 674, 704, 709, 775, 819, 879, 898, 940, 990, 1040, 1042, 1078, 1112, 1152, 1158
- Porumbescu, Ciprian, 568, 795, 1260
- Porumbescu, Marin, 254, 443, 454, 988
- Porumboiu, Arthur, 17, 646, 943, 1003, 1010
- Postolache, Ion Larian, 164, 183, 184, 209, 255, 269, 385, 454, 549, 707, 775, 795, 1199
- Potopin, Ion, 11, 34, 87, 251, 304, 385, 443, 485, 486, 497, 674, 706, 780, 866, 994, 1004, 1157, 1158
- Potra, Florian, 127, 231, 233, 234, 335, 421, 527, 630, 719, 1255, 1259
- Pound, Ezra, 170, 181, 193, 395, 623, 638, 1150
- Preda, Marin, 25, 32, 37, 72, 84, 101, 104, 106, 108, 150, 151, 159, 162, 173, 176, 177, 178, 194, 195, 198, 201, 203, 207, 214, 216, 225, 226, 249, 260, 270, 274, 276, 279, 289, 290, 296, 299, 319, 327, 331, 341, 342, 343, 349, 353, 362, 363, 379, 389, 409, 411, 414, 415, 420, 433, 436, 437, 438, 439, 462, 476, 490, 499, 518, 523, 530, 536, 542, 551, 557, 575, 580, 581, 601, 602, 607, 612, 618, 624, 631, 638, 644, 648, 658, 674, 691, 716, 724, 732, 775, 799, 805, 807, 842, 847, 851, 879, 948, 952, 976, 977, 980, 987, 996, 1006, 1080, 1084, 1089, 1094, 1096, 1102, 1104, 1106, 1108, 1109, 1116, 1119, 1140, 1142, 1165, 1174, 1199, 1208, 1209, 1217, 1229, 1230, 1233, 1237, 1240, 1242, 1243, 1256, 1257, 1263
- Preda, Mira, 128, 255, 921
- Prelipceanu, Nicolae, 60, 86, 94, 352, 400, 455, 466, 538, 550, 560, 568, 615, 620, 629, 642, 660, 849, 862, 959, 1040, 1099, 1166, 1167, 1181, 1206, 1236, 1242
- Preoteasa, Grigore, 443, 560, 578, 916
- Pricop, Constantin, 415, 517, 623, 1012, 1023, 1131
- Prodan, David, 187, 249, 529
- Pruteanu, George, 622, 815, 841, 1022, 1124
- Puiu, Enache, 631, 791, 1251
- Purcaru, Ilie, 228, 331, 715, 916, 1125, 1205, 1225, 1244
- Puslojić, Adam, 682, 719, 779
- Pușcariu, George, 322, 496, 618, 1239
- Pușcariu, Sextil, 187, 192, 954, 970

R

- Rachici, Dimitrie, 10, 32, 85, 101, 149, 209, 267, 291, 296, 299,

- 448, 459, 467, 637, 646, 660,
709, 771, 780, 1095
- Radina, Mircea, 134, 243, 345, 530,
635, 925, 1033, 1261
- Radu-Maria, Constantin, 233, 286,
528, 631, 719, 1026, 1145
- Rahoveanu, Ion, 53, 215, 470, 709,
887, 960
- Raicu, Alexandru, 10, 34, 40, 48, 59,
61, 87, 149, 163, 183, 208, 215,
256, 258, 269, 272, 304, 351,
394, 397, 443, 485, 486, 496,
497, 541, 707, 732, 739, 775,
867, 935, 959, 968, 969, 987,
988, 1005, 1075, 1121, 1157,
1158, 1194, 1197, 1198
- Raicu, Lucian, 20, 40, 109, 167, 176,
212, 272, 306, 373, 374, 402,
457, 500, 553, 582, 583, 587,
590, 593, 602, 660, 683, 758,
797, 855, 882, 955, 990, 1006,
1058, 1067, 1068, 1094, 1117,
1159, 1175, 1215, 1226, 1243,
1246
- Ralea, Mihai, 294, 305, 362, 592,
690, 1073, 1126, 1214
- Rally, Alexandru, 660, 695, 1264
- Rațiu, Iuliu, 59, 121, 184, 680, 935
- Raymond, Marcel, 111, 277, 451,
491, 574
- Răchiteanu, Teofil, 128, 226, 232,
1146
- Rădulescu, Ermil, 208, 322, 618
- Rădulescu-Lemnar, N., 164, 183,
755, 795
- Rășică, Mihai, 727, 925, 1033
- Rău, Aurel, 106, 125, 333, 386, 419,
450, 466, 517, 542, 567, 568,
599, 629, 671, 674, 821, 917,
988, 995, 1081, 1116, 1143,
1151, 1156, 1253, 1266
- Râpeanu, Valeriu, 13, 23, 55, 87,
107, 113, 125, 150, 184, 256,
258, 294, 473, 498, 545, 550,
602, 605, 607, 674, 681, 737,
755, 756, 784, 788, 791, 822,
826, 827, 867, 898, 935, 947,
976, 988, 1004, 1081, 1098,
1110, 1111, 1119, 1139, 1152,
1158, 1160, 1169, 1215, 1224,
1261
- Rebreanu, Liviu, 18, 28, 33, 46, 71,
113, 133, 162, 179, 180, 194,
200, 211, 216, 230, 258, 264,
280, 307, 315, 319, 323, 333,
350, 363, 381, 390, 397, 432,
435, 450, 452, 608, 633, 634,
678, 710, 718, 732, 769, 802,
831, 840, 917, 925, 1034, 1084,
1087, 1090, 1091, 1095, 1101,
1102, 1110, 1111, 1112, 1117,
1124, 1134, 1137, 1155, 1158,
1162, 1180, 1191, 1194, 1198,
1247, 1257
- Rebreanu, Vasile, 13, 101, 200, 203,
388, 466, 525, 567, 707, 771,
917, 1255
- Regman, Cornel, 29, 126, 134, 135,
196, 231, 242, 243, 244, 346,
366, 433, 531, 624, 636, 725,
831, 968, 989, 1092, 1151, 1237
- Reu, Traian, 134, 243, 254, 345,
829, 1033, 1213
- Richard, Jean-Pierre, 114, 277, 451,
525, 535, 612
- Rilke, Rainer Maria, 482, 574, 695,
985, 1127, 1160, 1191, 1221,
1251, 1253, 1259
- Robescu, Marius, 176, 177, 493,
590, 741, 882, 1166, 1167, 1205
- Rogoz, Adrian, 256, 284, 443, 708,
869, 924, 952, 1212

- Roman, Ion, 110, 307, 554, 603, 820, 956, 968, 989, 1095
- Roman, Ludovic, 500, 537, 606
- Romanescu, Ioanid, 11, 97, 149, 270, 303, 311, 362, 372, 389, 395, 405, 407, 538, 544, 598, 621, 643, 650, 657, 730, 850, 860, 900, 1024, 1025, 1040, 1041, 1075, 1127, 1174, 1221, 1238
- Rosetti, Alexandru, 23, 63, 260, 284, 302, 451, 575, 652, 729, 967, 971, 978, 979, 995, 1008, 1017, 1055, 1100, 1112, 1129, 1201, 1213, 1214, 1226
- Rosetti, C.A., 85, 156, 283, 362, 375, 412
- Roșca, D.D., 130, 227, 305, 362, 423
- Rotaru, Dan, 251, 320, 614, 615, 616, 643, 651, 664, 899, 900, 1011, 1040, 1081, 1208, 1220, 1238
- Rotaru, Gheorghe, 134, 345, 428
- Roznoveanu, Mirela, 443, 567, 575, 610, 623, 719, 899, 1137, 1166, 1168, 1205, 1206, 1237
- Rudeanu, Alexei, 412, 635, 1216
- Ruja, Alexandru, 114, 293, 378, 451, 460, 506, 544, 664, 695, 844, 873, 943, 995, 1163, 1221
- Runcanu, Marcel Constantin, 208, 226, 352, 1012, 1013, 1024, 1193
- Rusan, Romulus, 58, 121, 179, 208, 228, 529, 1153
- Russo, Alecu, 681, 1011, 1113, 1172
- Rusu, Aurelia, 43, 136, 288, 289
- Rusu, Gavril, 256, 400, 631
- Rusu, Liviu, 322, 465, 725, 831, 995
- Rusu, M.N., 23, 31, 116, 143, 145, 146, 148, 193, 217, 278, 283, 293, 300, 315, 318, 394, 396, 412, 451, 460, 478, 495, 507, 510, 535, 576, 609, 614, 652, 669, 677, 684, 710, 731, 764, 773, 774, 791, 807, 995, 1004, 1012, 1013, 1081, 1091, 1124, 1163, 1164, 1191, 1211, 1236, 1237
- Rusu, Silviu, 303, 372, 451, 538, 544, 550, 643, 657, 853, 1005, 1174
- Rusu, Victor, 209, 285, 543, 728, 761, 859, 943, 1026
- Rusu Barian, Miron, 324, 618, 801

S

- Sabău, Flaviu, 485, 739, 754, 1157
- Sabin, Mihail, 113, 254, 372, 676, 852, 860, 869, 915, 1014
- Sadoveanu, Ion Marin, 381, 396, 409, 581, 1143
- Sadoveanu, Mihail, 8, 9, 28, 33, 34, 60, 88, 92, 98, 107, 142, 171, 174, 179, 194, 212, 230, 251, 273, 289, 292, 307, 319, 350, 363, 390, 395, 404, 411, 414, 432, 435, 442, 448, 461, 462, 468, 476, 550, 570, 608, 619, 629, 651, 652, 681, 709, 711, 766, 769, 785, 805, 807, 808, 810, 829, 840, 859, 885, 904, 909, 910, 917, 924, 925, 939, 952, 961, 975, 977, 993, 1003, 1007, 1022, 1026, 1051, 1052, 1061, 1062, 1063, 1064, 1066, 1070, 1071, 1073, 1074, 1083, 1084, 1087, 1092, 1101, 1113, 1116, 1118, 1123, 1124, 1135, 1139, 1140, 1155, 1157, 1159, 1169, 1172, 1174, 1187, 1199, 1204, 1214, 1245, 1249, 1257
- Sadoveanu, Profira, 680, 872, 1075, 1204
- Salcie, Valeriu, 312, 394, 842

Sargețiu, Octav, 209, 256, 269, 303,
 387, 455, 681, 754, 1005
 Sasu, Aurel, 377, 420, 525, 629, 683,
 820, 918, 1025, 1143, 1254
 Sava, Valerian, 511, 711, 1242
 Săceanu, Amza, 23, 181, 334, 483,
 496, 630, 1212
 Sălăjan, Doina, 60, 150, 254, 485,
 715, 1175, 1225
 Sălăjan, Vasile, 208, 329, 352, 400,
 466, 538, 550, 755, 870, 899,
 993, 1013, 1031, 1108, 1150,
 1186, 1193
 Sălcudeanu, Petre, 98, 117, 273, 501,
 510, 511, 807, 956, 1014
 Săndulescu, Al., 93, 113, 125, 135,
 244, 346, 375, 433, 489, 491,
 532, 602, 831, 835, 862, 863,
 875, 1005, 1119, 1162
 Săraru, Dinu, 13, 14, 23, 24, 31, 46,
 47, 85, 99, 100, 125, 138, 147,
 157, 158, 167, 171, 172, 203,
 213, 245, 250, 279, 294, 295,
 315, 342, 359, 360, 413, 415,
 452, 507, 545, 576, 599, 609,
 616, 664, 677, 678, 691, 739,
 764, 791, 862, 867, 978, 979,
 1011, 1066, 1075, 1076, 1100,
 1101, 1163, 1191, 1199
 Săsărman, Gheorghe, 662, 708, 869,
 924
 Săvulescu, Monica, 205, 626, 801,
 1108
 Sâmpetrean, Viorel, 116, 319, 614,
 710, 807, 1066, 1124, 1182,
 1212, 1236
 Sângeorzan, Zaharia, 107, 112, 156,
 165, 170, 191, 214, 259, 265,
 271, 276, 289, 293, 360, 405,
 455, 473, 490, 543, 556, 606,
 649, 676, 690, 727, 746, 815,
 816, 825, 839, 840, 871, 924,
 941, 958, 993, 1022, 1031, 1051,
 1061, 1062, 1066, 1070, 1071,
 1098, 1123, 1124, 1180, 1238
 Sângerean, Ion, 208, 470, 485, 529,
 976
 Sântimbreanu, Mircea, 59, 117, 122,
 400, 485, 498, 565, 598, 739,
 865, 898, 939, 940, 992, 1212
 Sbârcea, George, 55, 411, 496, 710
 Scarlat, Mircea, 116, 117, 118, 148,
 181, 193, 233, 315, 319, 349,
 362, 379, 395, 492, 509, 511,
 609, 652, 695, 778, 801, 845,
 878, 1013, 1243
 Scarlat, Teodor, 706, 739, 775, 967,
 968
 Scărlătescu, Doru, 326, 872, 958
 Schuller, Hans, 215, 322, 352
 Schwartz, Gheorghe, 201, 202, 203,
 552, 1067, 1200
 Scurtu, Nicolae, 43, 116, 171, 362,
 392, 407, 651, 1014
 Sebastian, Mihail, 137, 421, 422,
 454, 468, 478, 482, 532, 575,
 623, 685, 943, 1011, 1027, 1200
 Seceleanu, Eugen, 87, 353, 366, 367
 Segărceanu, Ion, 31, 148, 163, 270,
 353, 640, 992, 1004, 1013
 Sein, Corina Victoria, 545, 802, 829
 Selejan, Radu, 324, 412, 645, 1091,
 1240
 Serghi, Cella, 454, 575, 791, 794
 Sever, Alexandru, 128, 1027, 1255
 Sfetca, Petru, 303, 460, 994
 Shakespeare, William, 12, 50, 57,
 79, 128, 146, 157, 211, 234, 235,
 238, 422, 423, 427, 456, 475,
 483, 528, 534, 544, 563, 603,
 668, 692, 693, 711, 1001, 1052,
 1081, 1191
 Shaw, George Bernard, 335, 423,
 528

Sidorovici, George, 120, 184, 303, 599, 853
 Silvestri, Artur, 262, 280, 306, 659, 837, 851, 1070, 1071, 1196
 Silvestru, Valentin, 12, 88, 121, 127, 133, 179, 206, 209, 235, 269, 335, 400, 413, 453, 485, 501, 502, 660, 685, 692, 707, 714, 718, 915, 936, 1076, 1093, 1140, 1145, 1194, 1212
 Simion, Al., 14, 347, 366, 368, 439, 598, 658, 842, 882, 980, 987, 989, 993, 1060, 1101, 1102, 1105, 1108, 1110, 1117, 1148, 1218, 1242
 Simion, Eugen, 14, 20, 24, 25, 26, 48, 50, 69, 70, 71, 74, 75, 79, 83, 96, 101, 106, 107, 124, 136, 137, 140, 156, 161, 162, 174, 178, 184, 205, 215, 217, 229, 247, 265, 281, 297, 317, 341, 365, 369, 381, 396, 401, 409, 480, 493, 508, 509, 513, 514, 517, 547, 564, 583, 586, 590, 594, 598, 612, 655, 678, 698, 751, 770, 803, 805, 849, 855, 863, 877, 888, 896, 904, 916, 950, 963, 980, 1001, 1015, 1017, 1018, 1052, 1071, 1082, 1086, 1087, 1126, 1131, 1138, 1139, 1161, 1187, 1198, 1225, 1237, 1264
 Simionescu, Constantin, 423, 492, 1151
 Simionescu, Cristofor, 152, 249, 641
 Simionescu, Mircea Horia, 23, 24, 133, 200, 213, 283, 300, 428, 455, 464, 552, 572, 603, 607, 635, 668, 723, 727, 742, 828, 847, 873, 924, 1032, 1103, 1122, 1140, 1150, 1231, 1259, 1260
 Simon, Gheorghe, 155, 260, 606, 690, 761, 884, 941, 973, 1009, 1025, 1079, 1097, 1162, 1198
 Simonescu, Dan, 386, 448, 650, 935, 965, 987, 1188
 Simuț, Ion, 519, 1089, 1144, 1185, 1249
 Sin, Mihail, 84, 134, 242, 303, 345, 384, 387, 552, 635, 707, 724, 924, 1005, 1007, 1033, 1056, 1108, 1150, 1240, 1260, 1261
 Sivan, Maximilian, 128, 149, 528, 1261
 Slavici, Ioan, 46, 83, 129, 133, 200, 285, 289, 323, 332, 356, 476, 739, 754, 758, 762, 764, 769, 776, 783, 791, 795, 799, 803, 807, 833, 924, 960, 988, 1023, 1032, 1150, 1198, 1256, 1260, 1261
 Smeu, Grigore, 120, 292, 351, 418, 682, 975, 1094
 Solacolu, Barbu, 208, 275, 304, 372, 385, 535, 754, 987, 1194
 Solomon, Dumitru, 13, 117, 128, 400, 444, 485, 528, 598, 692, 694, 719, 740, 822, 920, 1099, 1145, 1255, 1260
 Sorbul, Mihail, 229, 397, 501, 631, 1125, 1172, 1255
 Sorescu, Constantin, 23, 56, 148, 162, 350, 475, 509, 576, 710, 764, 807, 917, 960, 995, 1013, 1067, 1068, 1091, 1131, 1191, 1200, 1219, 1235, 1237
 Sorescu, George, 125, 331, 418, 628, 819, 1026
 Sorescu, Marin, 12, 57, 63, 90, 101, 132, 140, 152, 158, 188, 189, 229, 230, 239, 243, 245, 261, 271, 315, 331, 355, 358, 359, 370, 377, 394, 399, 400, 419,

421, 422, 447, 452, 454, 461,
 470, 476, 480, 485, 490, 508,
 510, 511, 512, 513, 514, 515,
 516, 517, 525, 527, 550, 564,
 584, 585, 586, 587, 589, 590,
 591, 603, 604, 608, 616, 619,
 620, 622, 624, 628, 629, 638,
 654, 668, 671, 691, 692, 695,
 698, 708, 716, 743, 744, 749,
 757, 768, 782, 795, 804, 819,
 823, 828, 850, 859, 863, 864,
 867, 874, 875, 878, 898, 899,
 927, 956, 959, 969, 970, 1001,
 1003, 1014, 1024, 1026, 1027,
 1036, 1040, 1042, 1044, 1047,
 1094, 1119, 1122, 1127, 1139,
 1140, 1143, 1150, 1157, 1197,
 1217, 1218, 1225, 1226, 1232,
 1266
 Sorescu, Roxana, 243, 244, 306,
 346, 347, 390, 433, 726, 831,
 832, 1264, 1265
 Sorianu, Vlad, 254, 693, 1025, 1173,
 1242
 Sorohan, Elvira, 292, 623, 676, 915,
 1079, 1155
 Stan, Constantin, 10, 205, 216, 246,
 280, 281, 408, 468, 478, 575,
 577, 664, 1012
 Stanca, George, 23, 81, 100, 138,
 159, 364, 461, 610, 768, 979
 Stanca, Horia, 208, 231, 239, 304,
 337, 568, 754, 795, 916, 987,
 1029, 1260
 Stanca, Radu, 242, 419, 420, 477,
 519, 624, 719, 817, 845, 920,
 1229, 1249, 1251
 Stancu, Dumitru, 181, 501, 676, 681
 Stancu, Zaharia, 7, 10, 11, 18, 28,
 77, 93, 127, 134, 194, 216, 231,
 239, 249, 271, 302, 307, 322,
 324, 327, 332, 343, 390, 391,
 412, 429, 430, 468, 476, 489,
 518, 523, 542, 563, 581, 628,
 658, 659, 674, 695, 732, 743,
 775, 805, 808, 849, 875, 895,
 904, 944, 952, 956, 976, 1040,
 1087, 1141, 1159, 1160, 1186,
 1199, 1237, 1250, 1266
 Stancu-Atanasiu, Natalia, 80, 235,
 335, 370, 423, 528, 822, 951
 Stănescu, C., 48, 49, 124, 176, 180,
 206, 250, 297, 317, 350, 595,
 877, 896, 964, 980, 1013
 Stănescu, Gabriel, 104, 116, 217,
 319, 379, 1012, 1059, 1073,
 1119, 1130, 1182, 1236
 Stănescu, Nichita, 54, 77, 144, 152,
 188, 224, 230, 231, 239, 253,
 271, 272, 273, 292, 298, 310,
 316, 328, 345, 452, 476, 497,
 510, 535, 555, 558, 582, 584,
 585, 586, 587, 588, 591, 598,
 608, 613, 619, 620, 624, 629,
 638, 651, 652, 654, 669, 671,
 673, 674, 676, 711, 716, 749,
 763, 775, 779, 783, 790, 792,
 798, 800, 805, 820, 831, 844,
 850, 862, 864, 867, 875, 877,
 878, 888, 892, 896, 898, 899,
 900, 925, 927, 928, 930, 932,
 933, 940, 943, 950, 964, 996,
 999, 1019, 1020, 1036, 1037,
 1039, 1040, 1041, 1042, 1043,
 1044, 1047, 1084, 1094, 1136,
 1142, 1148, 1179, 1182, 1191,
 1197, 1204, 1208, 1217, 1222,
 1226, 1229, 1236, 1241, 1251,
 1252, 1261, 1262
 Stătescu, Ștefan, 259, 323, 352, 968
 Steinhardt, N., 135, 137, 346, 347,
 403, 433, 434, 532, 533, 628,
 636, 831, 832, 924, 1152, 1264,
 1265

- Stelaru, Dimitrie, 193, 215, 258,
293, 352, 397, 555, 588, 630,
665, 845, 888, 896, 1087, 1124,
1140
- Stephani, Claus, 210, 255, 484, 1118
- Stere, Ernest, 191, 275, 361, 1062
- Sterescu, Doina, 572, 971, 1173,
1215
- Steriade, Mihail (Michel), 348, 358,
639, 663, 706, 755, 762, 763,
766, 833, 933, 1220
- Stoe, Nicolae, 208, 322, 352, 496,
617, 618, 968, 1220
- Stoenescu, Ștefan, 332, 415, 723,
1025, 1149
- Stoian, Mihai, 59, 89, 110, 203, 249,
250, 510, 541, 673, 784, 787,
945, 952, 955, 978, 988, 1059,
1169
- Stoian, Niculae, 7, 31, 47, 57, 81, 99,
138, 209, 245, 255, 379, 382,
413, 449, 464, 478, 492, 558,
665, 667, 731, 751, 784, 787,
875, 966, 1004, 1012, 1204
- Stoica, Gheorghe, 7, 128, 181, 425,
679
- Stoica, Ion, 65, 307, 375, 823
- Stoica, Marian, 321, 614, 900
- Stoica, Petre, 92, 106, 231, 242, 255,
333, 485, 568, 590, 598, 671,
823, 1030, 1040, 1043, 1099,
1143, 1175, 1177, 1206, 1251,
1255
- Stoica, Traian, 47, 81, 158, 173, 194,
262, 279, 364, 380, 395, 408,
478, 492, 508, 545, 576, 803,
875, 888, 945, 962, 978, 997,
1049, 1069, 1081, 1101, 1125,
1185, 1204, 1225, 1226, 1229,
1239
- Stoiciu, Constantin, 17, 184, 366,
405, 510, 1231
- Storin, Aurel, 400, 422, 707
- Stratan, Ion, 320, 1004, 1091, 1237
- Streinu, Vladimir, 34, 60, 142, 231,
247, 302, 407, 513, 585, 630,
717, 732, 773, 1025, 1131, 1157,
1247
- Strihan, Andrei, 545, 599, 822, 1259
- Strihan, Petre, 11, 34, 87, 256, 269,
303, 385, 497, 568, 707, 754,
1194
- Strună, Constantin, 134, 243, 345,
428, 530, 635, 925
- Sturzu, Corneliu, 60, 113, 148, 171,
270, 303, 392, 466, 538, 555,
598, 643, 650, 676, 797, 853,
867, 886, 911, 1063, 1098, 1099,
1118, 1158, 1174, 1195, 1236
- Suchianu, D.I., 57, 68, 394, 543,
657, 860, 1003, 1075, 1116, 1193
- Suciu, Gheorghe, 48, 84, 88, 160,
180, 246, 279, 366, 367, 552,
769, 1070, 1111, 1158
- Suciu, Virgil, 226, 474, 626
- Suru, George, 85, 304, 394, 538,
677, 730, 743, 1075
- Sütő András, 251, 267, 439, 463,
642, 656, 707, 719, 766, 987,
1005, 1116, 1150
- Szász János, 134, 352, 400, 484,
567, 569, 642, 643, 658, 681,
682, 704, 852, 853, 869, 969,
987, 1003, 1059, 1092, 1116,
1193
- Szemlér Ferenc, 10, 256, 444, 465,
475, 484, 775, 852, 878, 1047

Ș

- Șandru, Mircea Florin, 24, 31, 87,
104, 116, 138, 245, 314, 358,
510, 710, 803, 806, 837, 850,
877, 899, 959, 1004, 1013, 1036,

- 1045, 1059, 1090, 1166, 1231, 1232
- Șerban, Geo, 149, 628, 1074, 1251
- Șerban, I.D., 13, 335, 692, 707
- Șerbănescu, Mircea, 88, 184, 270, 550, 599, 755, 779, 802, 1005, 1075, 1173, 1199, 1213
- Șerbănescu, Tia, 85, 299, 300, 483, 874, 932, 1156
- Șerbănescu, Virginia, 208, 269, 476, 496, 754, 935, 987
- Șerbu, Valentin, 126, 335, 397, 468, 469, 732, 1123, 1175
- Șiugariu, Ion, 404, 454, 724, 777, 1140
- Șora, Mariana, 205, 354, 477, 635
- Șorobetea, Aurel, 86, 185, 226, 525, 624, 778, 837, 884, 1011, 1012, 1057, 1142, 1212, 1232, 1241
- Ștefan, Ion C., 568, 1005, 1158
- Ștefanache, Corneliu, 13, 14, 35, 72, 117, 197, 199, 200, 292, 399, 463, 466, 532, 536, 552, 566, 614, 638, 657, 658, 727, 742, 770, 799, 803, 842, 1030, 1075, 1108, 1195, 1225
- Ștefănescu, Alex., 38, 39, 300, 641, 644, 796, 823, 827, 847, 852, 874, 978, 1227
- Ștefănescu, Al. I., 372, 570, 578, 580, 582, 604, 643, 649, 936, 1158, 1212
- Ștefuriuc, Constantin, 184, 260, 303, 352, 407, 599, 651, 853, 1064
- Știreanu, Octavian, 31, 217, 519
- Șulățiu, Octav, 15, 169, 1099
- T
- Tacciu, Elena, 657, 758, 856
- Talex, Alexandru, 372, 444, 498, 628
- Tarco, L., 429, 829, 830, 1033, 1261, 1262
- Tartler, Grete, 160, 170, 480, 494, 665
- Tașcu, Valentin, 25, 61, 92, 97, 232, 334, 466, 526, 626, 673, 818, 911, 1010, 1011, 1061, 1095, 1150, 1236, 1242, 1249
- Tatulici, Mihai, 31, 116, 1012, 1013, 1091, 1237
- Tănase, Nicuță, 59, 122, 344, 400, 485, 707, 723, 1260
- Tănăsache, Ilie, 59, 122, 784, 786
- Tănăsescu, Grigore, 43, 54, 77, 111, 129, 218, 547, 553, 556, 721
- Tărchilă, Dan, 87, 128, 285, 352, 496, 575, 598, 617, 670, 692, 707, 794, 802, 904, 968, 988, 1241, 1255
- Tăușan, Victoria Ana, 609, 628, 801, 803, 1040
- Tăutu, Nicolae, 431, 444, 454, 925, 1033, 1229, 1262
- Teodor, Pompiliu, 466, 567, 1193
- Teodoreanu, Al. O. (Păstorel), 219, 1236
- Teodoreanu, Ionel, 166, 167, 302
- Teodorescu, Gabriel, 88, 387, 707
- Teodorescu, Ion Dumitru, 46, 209, 306, 308, 545, 637, 638, 642, 677, 1000, 1066, 1075
- Teodorescu, Leonida, 13, 128, 188, 234, 334, 421, 444, 459, 504, 527, 630, 691, 707, 718, 920, 1027, 1059, 1212, 1218
- Teodorescu, Paul, 34, 372, 385, 399, 464, 498
- Teodorescu, Virgil, 10, 55, 59, 61, 77, 87, 106, 144, 150, 153, 168, 185, 193, 209, 251, 254, 267, 269, 270, 271, 273, 285, 299, 352, 371, 375, 385, 402, 442,

- 443, 454, 459, 483, 484, 486,
510, 536, 566, 567, 569, 581,
587, 596, 599, 603, 612, 613,
637, 638, 641, 642, 643, 665,
670, 674, 754, 755, 764, 774,
775, 776, 779, 784, 789, 820,
849, 853, 865, 866, 872, 904,
939, 959, 968, 974, 986, 987,
1003, 1014, 1036, 1047, 1056,
1062, 1091, 1092, 1115, 1116,
1119, 1181, 1193, 1205, 1230,
1236, 1252
- Teodorescu-Braniște, Tudor, 388,
448, 1073
- Teodoru, Eugen, 454, 554, 838, 960,
1081, 1151, 1201, 1214
- Tertulian, Nicolae, 413, 470, 916,
939
- Theodorescu, Cicerone, 638, 869
- Theodoru, Radu, 24, 135, 285, 429,
431, 454, 530, 635, 777, 829,
925, 1033, 1158, 1213, 1262
- Tihan, Teodor, 126, 232, 292, 332,
333, 568, 599, 1252
- Tita, Ștefan, 133, 444, 969, 1146,
1156
- Titel, Sorin, 17, 91, 151, 160, 188,
200, 201, 231, 262, 263, 270,
306, 373, 401, 402, 447, 468,
485, 500, 537, 552, 598, 602,
660, 683, 742, 777, 838, 868,
889, 891, 937, 960, 971, 980,
989, 1006, 1058, 1069, 1077,
1101, 1102, 1103, 1104, 1107,
1108, 1109, 1118, 1136, 1175,
1215, 1260
- Tkaczyk, Wilhelm, 455, 465, 475
- Toboșaru, Ion, 528, 826, 1148, 1259
- Todoran, Eugen, 46, 60, 79, 87, 307,
383, 476, 531, 642, 695, 730,
995, 1011
- Todorov, Tzvetan, 111, 470, 576,
609, 694, 749, 802, 842, 1152,
1161, 1195
- Todosia, Mihai, 31, 116, 117
- Tohăneanu, Ion, 60, 87, 651, 923,
1170
- Tolstoi, Lev, 108, 222, 272, 363,
528, 571, 600, 677, 848, 868,
884, 977, 1033
- Tomozci, Gheorghe, 34, 51, 56, 59,
68, 77, 84, 99, 103, 111, 122,
151, 162, 253, 273, 321, 379,
388, 395, 405, 409, 410, 459,
485, 497, 554, 566, 586, 595,
602, 607, 614, 643, 651, 664,
695, 717, 761, 775, 779, 854,
898, 924, 925, 966, 981, 983,
988, 992, 999, 1002, 1011, 1040,
1131, 1159, 1172, 1173, 1188,
1208, 1213, 1220, 1221, 1225,
1248, 1249, 1260, 1261
- Tomuș, Mircea, 92, 106, 128, 129,
169, 170, 241, 255, 455, 484,
528, 553, 602, 607, 634, 730,
799, 827, 922, 1131
- Tonegaru, Constant, 293, 630, 888,
1087
- Topîrceanu, George, 289, 586, 783,
810, 1188
- Topolog, Ion, 323, 352, 618, 904,
992, 1242
- Tornea, Florin, 234, 444, 527, 691,
1027, 1145
- Traian, Angela, 157, 309, 311, 352,
360, 607, 1064
- Trakl, Georg, 323, 779, 864, 1006,
1094
- Trancă, Dumitru, 885, 1011, 1114
- Trandafir, C., 235, 433, 518, 532,
1137
- Trifu, Mircea, 15, 600, 1005

- Tuchilă, Costin, 412, 1091, 1212, 1237
- Tudor, Corneliu Vadim, 23, 163, 172, 204, 285, 779, 784, 789, 963, 1007, 1011, 1166, 1167, 1221
- Tudor, Ion, 138, 681, 939
- Tudor Anton, Eugenia, 36, 246, 247, 433, 434, 470, 548, 601, 725, 1262
- Tudora, Carmen, 362, 375, 443, 448, 959, 988, 1003, 1074
- Tudoran, Dorin, 24, 26, 47, 48, 83, 87, 99, 100, 138, 158, 159, 174, 205, 246, 262, 278, 280, 295, 296, 316, 366, 395, 409, 411, 451, 461, 479, 494, 508, 569, 577, 585, 592, 610, 653, 657, 665, 678, 734, 753, 758, 761, 770, 790, 791, 805, 819, 844, 877, 899, 902, 910, 927, 942, 945, 964, 992, 993, 999, 1036, 1040, 1041, 1042, 1045, 1052, 1205, 1207, 1233
- Tudoran, Radu, 207, 218, 798, 1014, 1087, 1158
- Tulbure, Victor, 52, 60, 121, 122, 181, 209, 254, 255, 267, 352, 353, 354, 413, 431, 443, 453, 454, 484, 497, 537, 598, 660, 772, 784, 883, 988, 1003, 1152, 1244, 1262
- Tunaru, Mihai, 164, 183, 209, 255
- Tupan, Marius, 39, 92, 157, 176, 205, 207, 405, 635, 966, 1012, 1013, 1059, 1260
- Turcuș, Aurel, 506, 1075, 1193
- Turtureanu, Nicolae, 23, 42, 79, 97, 157, 170, 278, 289, 292, 309, 310, 311, 312, 313, 316, 376, 557, 745, 782, 886, 959, 968, 976, 994, 1010, 1056, 1064, 1123, 1182, 1199, 1220
- Tutungiu, Paul, 38, 128, 148, 164, 183, 234, 251, 334, 408, 421, 527, 528, 530, 540, 631, 681, 718, 735, 920, 944, 979, 999, 1004, 1027, 1041, 1044, 1145, 1151, 1216, 1255
- Tzara, Tristan, 126, 763, 899, 918, 1007, 1144, 1171
- Ț**
- Țărălungă, Ecaterina, 868, 954, 1146, 1213
- Țațomir, Nicolae, 171, 476, 598, 650, 942, 1195, 1221
- Țăranu, Ion, 352, 360, 1080, 1092
- Țârnea, George, 20, 79, 461, 470, 546, 646, 664, 670, 819, 838, 904, 1059, 1125, 1171, 1183, 1197, 1212, 1217, 1232, 1242, 1251
- Țeposu, Radu, 519, 625, 1024
- Țic, Nicolae, 25, 59, 98, 122, 148, 267, 304, 456, 649, 807, 952
- Țiganiuc, Dumitru, 352, 360, 544, 886, 959
- Țincu, Bucur, 304, 343, 667, 987, 1032
- Țirioi, Nicolae, 79, 87, 270, 303, 315, 386, 399, 454, 460, 466, 550, 638, 677, 749, 755, 1005, 1173
- Țoiu, Constantin, 85, 208, 351, 373, 388, 401, 445, 459, 468, 488, 499, 551, 598, 740, 852, 868, 939, 972, 1004, 1057, 1070, 1091, 1093, 1158, 1174, 1195, 1237
- Țopa, Tudor, 684, 887, 970, 1150, 1152
- Țuculescu, Radu, 860, 1150, 1237

Țugui, Gr., 745, 1062, 1219
Țugui, Haralambie, 60, 126, 149,
154, 155, 163, 171, 293, 394,
451, 457, 459, 460, 473, 491,
498, 525, 538, 550, 555, 595,
657, 664, 719, 774, 783, 821,
968, 1062, 1066, 1151, 1174,
1198, 1221, 1253
Țugui, Ion, 164, 174, 183, 784, 786,
846, 1005, 1026, 1181
Țundrea, Iulius, 123, 599, 1250

U

Uba, Traian, 59, 429, 454, 1033,
1213
Udrea, Cornel, 126, 232, 267, 525,
801, 841, 868, 1078, 1212, 1230
Udrea, Silvia, 530, 723, 828, 924,
1033, 1150, 1261
Ulici, Laurențiu, 17, 20, 40, 60, 62,
69, 72, 73, 75, 92, 94, 97, 110,
112, 152, 167, 169, 188, 212,
213, 273, 274, 290, 291, 300,
306, 357, 359, 374, 390, 403,
434, 435, 438, 439, 447, 460,
469, 482, 487, 500, 541, 554,
556, 571, 602, 624, 646, 654,
660, 673, 684, 685, 686, 688,
709, 743, 758, 778, 797, 838,
839, 842, 843, 856, 857, 869,
870, 883, 915, 916, 938, 939,
940, 950, 956, 957, 959, 971,
991, 992, 1004, 1007, 1011,
1013, 1014, 1036, 1045, 1059,
1060, 1068, 1075, 1077, 1080,
1092, 1095, 1119, 1132, 1160,
1175, 1176, 1181, 1196, 1197,
1215, 1217, 1218, 1220, 1236,
1237, 1238
Ungheanu, M., 25, 26, 48, 49, 82,
87, 100, 106, 137, 138, 159, 173,
195, 196, 199, 200, 201, 202,

203, 204, 215, 247, 262, 264,
270, 280, 296, 305, 316, 350,
364, 367, 368, 380, 395, 408,
409, 461, 478, 479, 494, 508,
541, 547, 559, 577, 610, 613,
628, 653, 665, 678, 697, 712,
713, 734, 742, 752, 770, 790,
804, 817, 818, 844, 848, 863,
876, 889, 892, 895, 945, 963,
980, 1000, 1011, 1026, 1052,
1061, 1070, 1111, 1127, 1138,
1140, 1157, 1184, 1186, 1205,
1234, 1237, 1264
Ungureanu, Cornel, 27, 46, 114, 157,
165, 171, 193, 260, 277, 293,
362, 394, 407, 415, 618, 638,
651, 664, 697, 815, 840, 886,
915, 978, 1011, 1022, 1065,
1075, 1099, 1162, 1199, 1239,
1266
Ungureanu, Gheorghe, 87, 361, 450,
606
Unteanu, Cristian, 10, 149, 182, 257,
291, 322, 358, 375, 390, 470,
660, 674, 759, 956
Urbánková, Jarmila, 455, 465, 475
Ureche, Damian, 87, 184, 330, 362,
407, 642, 763, 779, 1066, 1193
Ureche, Grigore, 33, 126, 181, 272,
329, 428, 506, 544, 763, 954
Uricariu, Doina, 81, 82, 151, 255,
289, 396, 478, 479, 570, 618,
706, 849, 862, 877, 878, 963,
1111, 1166, 1167, 1186, 1208,
1232
Uricaru, Eugen, 31, 39, 92, 156, 208,
218, 226, 254, 309, 333, 345,
547, 614, 623, 642, 817, 959,
1004, 1012, 1013, 1136, 1142
Ursache, Magda, 43, 113, 749
Ursachi, Mihai, 11, 23, 60, 292, 311,
410, 472, 498, 550, 584, 585,

- 589, 590, 591, 593, 619, 620,
676, 783, 798, 850, 860, 898,
927, 928, 959, 964, 973, 1013,
1030, 1036, 1040, 1041, 1043,
1045, 1058, 1127, 1182, 1204,
1217, 1221, 1233
- Ursu, N.A., 22, 96, 361, 406, 544,
661, 694, 841, 941, 994
- Utan, Tiberiu, 34, 87, 105, 117, 124,
229, 239, 255, 384, 484, 489,
537, 538, 587, 600, 674, 775,
853, 855, 867, 898, 1021, 1072,
1158, 1161, 1180, 1205, 1217,
1232, 1238
- V**
- Vaida, Mircea, 11, 86, 352, 400,
466, 494, 599, 606, 642, 650,
710, 722, 725, 1107, 1186, 1187
- Valea, Lucian, 60, 61, 215, 406, 414,
447, 455, 466, 490, 498, 545,
574, 770, 818, 886, 959
- Valéry, Paul, 25, 222, 277, 393, 472,
615, 660, 667, 677, 757, 821,
965, 1099, 1177
- Valori, Giancarlo Elia, 501, 564,
1095
- Varga, Viorel, 181, 676, 842, 976,
1059, 1199
- Vartic, Ion, 45, 419, 817
- Vasile, Gh. D., 164, 183, 254, 1158,
1168
- Vasilescu, Emil, 54, 161, 347, 349,
397, 520, 522, 548, 595, 772,
956, 962, 966, 1113
- Vasilescu, Stelian, 121, 335, 403,
416, 625, 714, 845, 1075
- Vasiu, Ioan, 93, 194, 829, 1012
- Vatamaniuc, Dimitrie, 526, 739, 754
- Văcărescu, Elena, 244, 357, 358,
362, 861
- Vâjeu, Titus, 59, 134, 191, 321, 499,
530, 609, 616, 626, 715, 807,
829, 898, 1013, 1066, 1151,
1232, 1251
- Vântu, Victor, 123, 228, 1120
- Vârgolici, Teodor, 40, 170, 171, 181,
184, 205, 333, 354, 415, 482,
500, 547, 722, 777, 856, 917,
961, 969, 1237
- Velea, Nicolae, 198, 203, 231, 243,
262, 265, 372, 388, 396, 409,
456, 461, 517, 551, 559, 618,
784, 787, 979, 992, 1016, 1138,
1139, 1244, 1247
- Velican, Ion, 209, 270, 278, 293,
386, 599, 779, 835, 936, 1124
- Verona, Dan, 11, 59, 61, 110, 270,
286, 399, 454, 510, 569, 585,
589, 593, 594, 763, 898, 927,
928, 1013, 1036, 1040, 1043,
1172
- Versavia, Vasile, 157, 158, 1200
- Vetișanu, Vasile, 260, 451, 477, 607,
860
- Vianu, Ion, 168, 659, 1032, 1195,
1234
- Vianu, Tudor, 34, 43, 48, 51, 60,
107, 120, 129, 137, 142, 157,
227, 306, 311, 333, 377, 381,
391, 407, 419, 473, 518, 535,
711, 810, 811, 814, 960, 995,
1008, 1015, 1017, 1025, 1094,
1101, 1126, 1131, 1133, 1157,
1172
- Vicol, Dragoș, 60, 115, 134, 164,
183, 184, 243, 254, 255, 318,
411, 428, 454, 460, 505, 537,
613, 925, 1006, 1033, 1074, 1261
- Vinea, Ion, 89, 372, 385, 395, 399,
403, 408, 453, 581, 586, 665,
674, 711, 722, 866, 877, 888,

- 896, 899, 900, 915, 950, 951,
976, 1022, 1025
- Vintilă, Petru, 49, 54, 55, 58, 60, 80,
86, 164, 183, 209, 254, 286, 443,
603, 660, 668, 707, 753, 784,
786, 793, 794, 1033, 1242
- Vlad, Alexandru, 420, 803, 817, 818
- Vlad, Gheorghe, 13, 128, 322, 422,
707, 719, 1027, 1145
- Vlad, Ion, 134, 217, 352, 400, 419,
639, 657, 717, 862, 1011, 1131,
1173
- Vlahuță, Alexandru, 57, 64, 273,
465, 961, 1213, 1262
- Voicu, Octavian, 254, 549, 606, 621,
742
- Voiculescu, Constantin, 163, 291,
795
- Voiculescu, Ion N., 321, 524, 614
- Voiculescu, Vasile, 39, 57, 58, 256,
307, 332, 335, 392, 406, 573,
586, 668, 766, 795, 845, 855,
900, 915, 916, 917, 929, 994,
1001, 1036, 1052, 1053, 1069,
1143, 1199
- Voinescu, Alice, 550, 570, 729, 768
- Voitin, Al., 187, 741, 1130, 1212
- Vora, Emil, 154, 164, 183, 389
- Vrabie, Gheorghe, 536, 615, 707
- Vrancea, Ileana, 731, 744, 840, 841,
862, 915, 916, 963, 964, 1053,
1072, 1080, 1127, 1222, 1239
- Vrânceanu, Dragoș, 153, 267, 331,
346, 353, 372, 403, 411, 467,
543, 595, 685, 707, 725, 883,
895, 961, 1003, 1007, 1040,
1074, 1141, 1217
- Vulcan, Iosif, 98, 335, 466, 1112,
1140, 1157
- Vulpescu, Romulus, 23, 60, 106,
130, 164, 184, 209, 231, 242,
255, 284, 372, 386, 485, 497,
499, 520, 564, 568, 624, 681,
707, 775, 853, 968, 1004, 1024,
1075, 1117, 1131, 1156, 1173
- Vulturescu, George, 330, 1182, 1199
- W**
- Wald, Henri, 121, 305, 334, 626,
714, 818, 942, 1157, 1216, 1250
- Wickert, Erwin, 420, 549, 598, 778
- Wilde, Oscar, 231, 397, 730
- Wilson, Keith, 330, 358, 420, 865,
978
- X**
- Xenopol, A.D., 64, 257, 344, 406,
451, 466
- Z**
- Zabarcian, Silvia, 391, 939, 1160
- Zaciu, Mircea, 17, 20, 64, 135, 147,
185, 232, 240, 243, 244, 288,
320, 321, 332, 333, 348, 351,
352, 357, 363, 404, 410, 433,
466, 473, 489, 517, 567, 568,
610, 616, 635, 695, 707, 738,
743, 818, 892, 924, 957, 960,
969, 975, 980, 1099, 1133, 1134,
1171, 1183, 1237, 1249
- Zaharia, D.N., 292, 808, 1137
- Zalis, H., 23, 93, 152, 285, 395, 420,
462, 463, 644, 717, 749, 803,
821, 861, 943, 956, 1068, 1081,
1086, 1119, 1131, 1139, 1172,
1183, 1197, 1200, 1222, 1236,
1254
- Zamfir, Mihai, 217, 383, 885, 980,
1081, 1082
- Zamfir, Vasile, 183, 209, 970, 1160,
1238
- Zamfirescu, Dan, 23, 58, 142, 271,
364, 410, 452, 622, 667, 716,
751, 757, 758, 770, 784, 790,

817, 851, 889, 894, 895, 944,
 945, 954, 960, 961, 978, 979,
 997, 1110, 1155, 1158, 1171,
 1212
 Zamfirescu, Duiliu, 91, 151, 194,
 205, 213, 244, 329, 356, 462,
 501, 518, 602, 619, 711, 719,
 769, 1034
 Zamfirescu, G.M., 47, 113, 418, 501,
 532, 630, 826, 857, 1073
 Zamfirescu, Ion, 302, 394, 418, 743,
 900, 1169, 1212, 1238
 Zamfirescu, Violeta, 111, 164, 184,
 208, 254, 358, 465, 537, 550,
 566, 599, 680, 759, 775, 853,
 933, 1157, 1194, 1216
 Zarafu, Gh., 538, 678, 740, 959,
 1157
 Zarifopol, Paul, 300, 325, 517, 717,
 859, 861, 883, 1018, 1200
 Zavati, Mariana, 259, 309, 360, 490
 Zăinescu, A.I., 27, 109, 254, 260,
 262, 735, 1225
 Zărnescu, Constantin, 92, 136, 352,
 455, 466, 547, 603, 608, 614,
 668, 959, 1013, 1056
 Zeletin, C.D., 257, 536, 537, 783,
 883, 935, 1191
 Zidarov, Nikolai, 509, 572, 989,
 1003
 Zilieru, Horia, 11, 60, 117, 149, 171,
 372, 377, 444, 455, 544, 545,
 554, 598, 620, 650, 842, 852,
 869, 959, 968, 1064, 1075, 1173,
 1181, 1195, 1220, 1221, 1236,
 1238
 Zincă, Haralamb, 135, 243, 345,
 429, 430, 443, 452, 454, 455,
 484, 550, 581, 641, 646, 706,
 724, 806, 898, 925, 926, 989,
 1033, 1118, 1262
 Zotta, Ovidiu, 59, 122, 398, 627
 Zub, Alexandru, 24, 90, 94, 96, 220,
 256, 276, 451, 932
 Zubașcu, Ileana, 81, 99, 100, 945,
 1100